

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

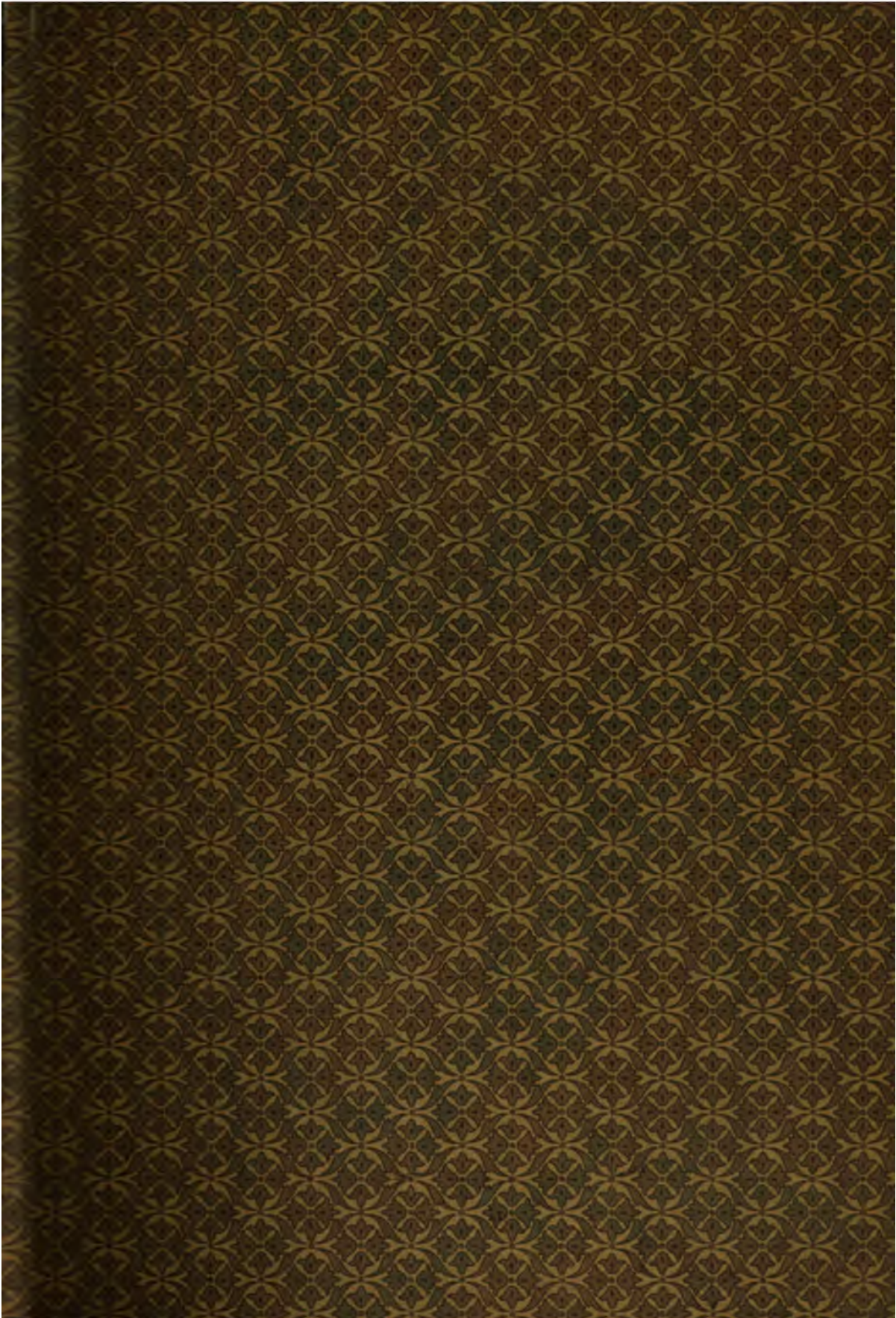
- + *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.
- + *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.
- + *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.
- + *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter <http://books.google.com> durchsuchen.

B 986,905

BR

50

1.2.18.2011

DIE GRIECHISCHEN
CHRISTLICHEN SCHRIFTSTELLER

DER
ERSTEN DREI JAHRHUNDERTE

HERAUSGEGEBEN VON DER KIRCHENVÄTER-COMMISSION
DER KÖNIGL. PREUSSISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

CLEMENS ALEXANDRINUS

ZWEITER BAND

LEIPZIG
J. C. HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG
1906

IN DER REIHENFOLGE DER ERSCHEINENS BAND 15

Druck von August Perle in Leipzig

**HERMANN UND ELISE GEB. HECKMANN
WENTZEL-STIFTUNG**

CLEMENS ALEXANDRINUS

ZWEITER BAND

STROMATA BUCH I—VI

HERAUSGEGEBEN

IM AUFTRAGE DER KIRCHENVÄTER-COMMISSION

DER KÖNIGL. PREUSSISCHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN

VON

DR. OTTO STÄHLIN

PROFESSOR AM K. MAXGYMNASIUM IN MÜNCHEN

LEIPZIG

J. C. HINRICHS'sche BUCHHANDLUNG

1906

CLEMENS ALEXANDRINUS BAND II

	Seite
Einleitung	IX
Text	
Stromata I. Buch	3
II. Buch	113
III. Buch	196
IV. Buch	248
V. Buch	326
VI. Buch	422
Nachträge und Berichtigungen	519

231631

Einleitung.

Da die Handschrift der Stromata, von denen der vorliegende Band Buch I—VI enthält, bereits in der Einleitung des I. Bandes p. XXXIX bis XLII beschrieben wurde, ist dem Texte nur wenig voranzuschicken.

Nachzutragen ist noch, daß sich ziemlich zahlreiche Correcturen von erster Hand und zwei jüngeren Händen in ihr finden. Letztere, im Apparat mit L² und L³ bezeichnet, sind oft nicht leicht zu unterscheiden. Doch ist dies auch unwesentlich, da keine von ihnen eine Handschrift zu den Correcturen benützte. Es handelt sich bei den Verbesserungen meist nur um falsche Accente oder andere leicht zu verbessernde Fehler. L³ ist mit der Hand identisch, welche die a. a. O. p. XL besprochenen Randbemerkungen schrieb.

Die zahlreichen Correcturen der ersten Hand sind auch ein Beweis für die Flüchtigkeit, mit der der Schreiber zu Werke ging. Es ist nicht zweifelhaft, daß viele Fehler des Textes erst durch ihn verursacht wurden. So weist z. B. S. 66, 3 das nach *τριακοστῶ* hinzugefügte, aber von L¹ durch Punkte wieder getilgte *ἔτι* darauf hin, das der in L fehlende, aber aus Euseb. Praep. Ev. X 12, 8 zu ergänzende Satzteil *τῶ δευτέρῳ καὶ τετρακοσιοστῶ ἔτι τῆς Ἀσσυρίων ἀρχῆς, τῆς δὲ Βηλούχου τοῦ ὀρθοῦ ὀνομασίας* noch in der Vorlage von L stand und nur durch Nachlässigkeit des Schreibers in L ausfiel. Mit derartigen Auslassungen müssen wir auch sonst rechnen und nur selten sind die Lücken aus der Parallelüberlieferung auszufüllen. Darum begegnet das Zeichen der Lücke ziemlich häufig im Text. Dagegen scheint der Text von größeren Interpolationen ziemlich frei geblieben zu sein. Die Sätze, die Valckenaer oder Cobet als Interpolationen bezeichneten, lassen sich fast durchweg als Worte des Autors erklären. Nur einzelne kleine Worte, besonders Conjunctionen, scheinen an manchen Stellen von einem Leser eingeschoben worden zu sein, der den Text besser machen wollte, aber häufig dadurch das Satzgefüge zerstörte.

Um den Apparat möglichst kurz zu fassen, ist auf falsche Lesarten der früheren Ausgaben sowie auf irrige Angaben Dindorfs über die Lesart der Handschrift keine Rücksicht genommen. Doch ist es vielleicht manchem, der bisher die Dindorfsche Ausgabe benützte, erwünscht, hier eine Zusammenstellung der wichtigsten Lesarten zu finden,

wo die neue Ausgabe auf Grund der Handschrift von dem bisher gedruckten Texte abweicht oder wo die ausdrücklichen Angaben Dindorfs über die Lesart der Handschrift falsch sind. Auf Vollständigkeit macht die Liste selbstverständlich keinen Anspruch. Mit »Di« ist die Lesart bezeichnet, die Dindorf als in L stehend angibt, oder — ohne Angabe über die Lesart der Handschrift — in seinem Text bietet. In den einzelnen Fällen nachzuweisen, ob es sich hierbei um Collations- oder um Druckfehler handelt, die Dindorf aus Victorius, Potter oder Klotz übernahm oder selbst verschuldete, schien wertlos. In vielen Fällen handelt es sich um Fehler der Editio princeps, die von Dindorf als Lesarten der Handschrift angegeben wurden.

8. 5, 33; 6, 2 *γενήθημεν* L *γεννήθημεν* Di
 11, 12 *αἰρέσεων* L *αἰρέσεως* Di
 15, 9 *ἀέραν* L *ἀέραον* Di
 23, 16 *ἐγίρει* L *ἐγείρειν* Di
 25, 17 *τοῦ θεοῦ τὸ θέλημα* L < Di
 26, 21 *δὲ* L *δ'* Di
 26, 25 *αὐτῶι* L *αὐτῶ* Di
 31, 20 *μίλι* L *λίγι* Di
 32, 4 *χοίματα* L *χοίματα* D.
 36, 15 *ἀτὰρ* L *ἀτάρ* Di
 44, 3 *γενήθη* L *γεννήθη* Di
 45, 10 *μαρτύς* L *μαρτύς* Di
 52, 1 *μετὰ* L *μιν* Di
 90, 3 *ὄγ'* L *αὐγ'* Di
 98, 1 *μοι* L *με* Di
 105, 21 *αὐτός* L < Di
 106, 2 *ἐνάτον* L *ἐνάτου* Di
 108, 6 *τῆς* L < Di
 113, 26 *σοφροτιθίτης* L *σοφροτιθίτης* Di
 120, 16 *εἶδεν* L *οἶδεν* Di
 121, 21 *καὶ* L < Di
 124, 20 *ἐμῶν* L *ἡμῶν* Di
 126, 12 *κτερίζουσιν* L *κτερίζουσιν* Di
 130, 16 *φασγάντης* L *φασγάντης* Di
 139, 24 *σοφίας* L *σοφία* Di
 149, 3 *γάτοθι* L *γάτοθα* Di
 157, 13 *εἶρητε* L *εἶρηται* D.
 176, 18 *ἐπιταροῦν* L *επιταροῦν* Di
 177, 19 *ἰ* L < Di
 181, 24 *προήκου* L *προήκου* Di

- S. 193, 15 αὐτήν L αὐτή Di
 197, 1 προστριβέσθωσαν L προστριβέσθω Di
 200, 26 οὐ L ὄ Di
 204, 25 κέκτηται L κέκτηνται Di
 212, 23 οὐ² L < Di
 232, 27 πεισθησόμενον L πειθησόμενον Di
 234, 3 λειτουργίας L λειτουργείας Di
 240, 3 μεταχειριζόμεθα L μεταχειρίζομεθα Di
 256, 11 ἐπιτηδήσαντας L ἐπιτηδήσαντας Di
 256, 15 κολάζονται L κολάζονται Di
 257, 28 τήν L καὶ Di
 260, 8 εὐρῶν L ἐρῶν Di
 261, 11 τινας ἐπαγγελίας L τινὰ ἐπαγγελίαν Di
 279, 28 συντάξωμεν L συντάξομεν Di
 283, 22 προτρεπομένους L προστρεπομένους Di
 284, 7 γὰρ τοι L γὰρ τὸ Di
 286, 29 τοῦτον L τοῦτο Di
 287, 3 γενέσει L γενέσθαι Di
 289, 3 τις² L τινὰ Di
 289, 10 τὰ περὶ ὑμῶν L περὶ τὰ ὑμῶν Di
 289, 29 ἐβδελυγμένης L βδελυγμένης Di
 295, 20 τὸ L τὸν Di
 297, 18 ἡγῶν τὸν κύριον L < Di
 303, 25 ὑποδεικνύων L ὑποδεικνείων Di
 314, 19 ὅτῳ L οὕτω Di
 326, 13 ἐπιγινῶμεν L προγινῶμεν Di
 326, 23 ὡς λέγει L < Di
 333, 21 ἐκκεκαλυμμένου L ἐγκεκαλυμμένου Di
 334, 10 f καταρυσανθῆσαι L καταρυσανθῆσα Di
 353, 22 εἶδεν L οἶδεν Di
 360, 3 μάρπτε L μάρπτις Di
 360, 4. 8 ζβυχθηδὸν L ζυνχθηδὸν Di
 361, 6 φάγεσθε L φάγεσθαι Di
 366, 12 ἀέναον L ἀένναον Di
 367, 21 πάσῃ L πᾶσι Di
 368, 17 κύριος ὁ θεὸς ὁ θεὸς ἀβραάμ L κύριος ὁ θεὸς ἀβραάμ Di
 369, 12 μόνου L μόνον Di
 377, 19 ἤδη L < Di
 377, 26 ἐξείπειν L ἐπειπειν Di
 386, 24 γέγονεν L < Di
 389, 16 ἐπαναπαύσεται L ἐπαναπαύσεται Di

- S. 391, 19 *αὐ τοῖ* L *αὐτῶ* Di
 392, 10 *ἔμετε* L *ἡμετε* Di
 406, 6 *τὰς* L < Di
 412, 5 *ἀνθρώπων* L *οὐρανούς* Di
 424, 25 *ὡς* L < Di
 435, 18 *λαρισίων* L *λαρισσίων* Di
 437, 15 *ἐπιρῖθης* L *ἐπιρῖθης* Di
 444, 27 *ἐποτεταγμένων* L *ἐποτεταμένων* Di
 449, 10 *ψυχῆς* L < Di
 448, 21 *ὡς ἴδια ἀρχεῖν* L *οἰοῖ διαρχεῖν* Di
 450, 25 *ἴνατος* L *ἴννατος* Di
 451, 16 *φῆσὶ* L *φασὶ* Di
 451, 21 *ἐξουσίαν* L *ἐξουσίας* Di
 452, 21 *τατῆ* L < Di
 453, 1 *τοῦ* L < Di
 453, 20 *ἰδοκά* L *ἰδοκας* Di
 454, 12 *καὶ τὰς τῶν δικαίων* L < Di
 454, 26 *ἐξομολογούμενοι* L *ἐξομολογουμένοις* Di
 464, 10 *ἐμίμηγτο* L *ἐπίμηγτο* Di
 466, 22 *χαρακτηρίζοιτο* L *χαρακτηρίζετο* Di
 466, 25 *δὲ* L < Di
 471, 13 *ἀνταρχίας* L *ἀνταρχία* Di
 472, 29 *λήσεται* L *λίσειται* Di
 481, 14 *αὐτὰ* L *αὐτὰ* Di
 490, 5 *γερματίων* L *γερμαίων* Di
 494, 22f *λεκοῖντις* L *λιγοῖντις* Di
 506, 2 *ἀμφοτέρων* L *ἀμφοτέρω* Di
 508, 13 *φθίρειν* L *φθύρειν* Di
 511, 7 *καλῶς* L *καλῶν* Di
 518, 24 *γιομήτους* L *γιομήτης* Di
 518, 25 *ὑποπλασάμενοι* L *ὑποπλεσάμενοι* Di

Diese Liste zeigt, daß die Collation der Handschrift nicht ohne Einfluß auf die Gestaltung des Textes war. Aber die hierdurch veranlaßten Änderungen kommen an Zahl und Bedeutung nicht in Betracht gegenüber den Stellen, wo versucht werden mußte, den verderbten Text durch Conjecturalkritik zu heben. Jeder Blick in den Apparat zeigt, wie viel fremde Hilfe hierbei dem Herausgeber auch in diesen Bänden zuteil geworden ist.

Professor J. B. Mayor hatte wieder die Güte, die Bemerkungen über Markl. in ts. vgl. I. Bd. Einl. p. LXXXII, die allerdings nur Strom. I

betreffen, aus dessen Handexemplar abzuschreiben und außerdem manche wertvolle eigene Vermutung zur Verfügung zu stellen.

Professor Dr. R. Münzel sandte auch für diesen Band eine Anzahl vortrefflicher Verbesserungsvorschläge, von denen bedauerlicherweise ein großer Teil erst in den Nachträgen mitgeteilt werden konnte. Auch der Nachweis, daß S. 35, 26—28 *σχεδόν — ἐνθουσιαστικώτερα* Citat aus Plato Ep. II p. 314 A ist, geht auf ihn zurück.

Professor C. Weyman steuerte während des Drucks wieder manche Literaturangabe oder Parallelstelle, namentlich aus der theologischen und der Sprichwörter-Literatur, bei.

Weitaus den größten Einfluß auf die Gestaltung des Textes und des Apparates hatte aber die Mithilfe der Herren Professoren E. Schwartz und U. von Wilamowitz-Moellendorff, und zwar nicht nur durch ihre positiven Vorschläge zur Verbesserung des Textes, sondern auch durch die Kritik, die sie an den Conjecturen des Herausgebers und anderer Mitarbeiter an der Textgestaltung übten. Auf Grund ihrer Bemerkungen wurden an Text und Apparat so zahlreiche Änderungen vorgenommen, daß der Gewinn dieser Mitarbeit für die Ausgabe kaum hoch genug angeschlagen werden kann. Vielleicht darf aber doch auch erwähnt werden, daß gerade diese Hilfe für den Herausgeber eine sehr mühe- und verantwortungsvolle Arbeit mit sich brachte. Bei jedem Bogen mußte die Textgestaltung gerade der schwierigsten Stellen neu erwogen und über eine große Anzahl neuer Verbesserungsvorschläge entschieden werden. Schon die Tatsache, daß nur selten eine Stelle von beiden Seiten auf die nämliche Weise geändert wurde, und daß an manchen Stellen die Auffassung des ganzen Sinnes weit auseinanderging, mahnte zur Vorsicht. Dazu kam noch die Erwägung, daß Clemens teils absichtlich (vgl. z. B. Strom. I 11, 1; 56, 3; VI 2, 1; VII 110, 4) teils infolge flüchtiger Arbeitsweise in Satzbau und Gedankenfolge oft recht nachlässig ist und daß deswegen die Gefahr nahe lag, den Autor zu verbessern, wo man die Überlieferung heilen wollte. Der Herausgeber kann daher nicht hoffen, daß seine Entscheidung in allen Fällen gebilligt werden wird; aber jeder, der die Stromata in den bisherigen Ausgaben las, wird finden, daß jetzt viele Hindernisse der Lektüre — oft schon durch Verbesserung der Interpunction — aus dem Wege geräumt sind, und wird dafür dankbar sein, mag er auch vielleicht den neugebahnten Weg nicht für den allein möglichen halten.

Durch sorgfältige Überwachung der Correctheit des Druckes machte sich auch Professor C. Schmidt um die Ausgabe verdient.

Für alle diese Hilfe sei auch an dieser Stelle der herzlichste Dank des Herausgebers ausgesprochen!

CLEMENS ALEXANDRINUS BAND II

	Seite
Einleitung	IX
Text	
Stromata I. Buch	3
II. Buch	113
III. Buch	195
IV. Buch	248
V. Buch	326
VI. Buch	422
Nachträge und Berichtigungen	519

Einleitung.

Da die Handschrift der Stromata, von denen der vorliegende Band Buch I—VI enthält, bereits in der Einleitung des I. Bandes p. XXXIX bis XLII beschrieben wurde, ist dem Texte nur wenig vorzuschicken.

Nachzutragen ist noch, daß sich ziemlich zahlreiche Correcturen von erster Hand und zwei jüngeren Händen in ihr finden. Letztere, im Apparat mit L² und L³ bezeichnet, sind oft nicht leicht zu unterscheiden. Doch ist dies auch unwesentlich, da keine von ihnen eine Handschrift zu den Correcturen benützte. Es handelt sich bei den Verbesserungen meist nur um falsche Accente oder andere leicht zu verbessernde Fehler. L³ ist mit der Hand identisch, welche die a. a. O. p. XL besprochenen Randbemerkungen schrieb.

Die zahlreichen Correcturen der ersten Hand sind auch ein Beweis für die Flüchtigkeit, mit der der Schreiber zu Werke ging. Es ist nicht zweifelhaft, daß viele Fehler des Textes erst durch ihn verursacht wurden. So weist z. B. S. 66, 3 das nach *τριακοστῶ* hinzugefügte, aber von L¹ durch Punkte wieder getilgte *ἔτει* darauf hin, das der in L fehlende, aber aus Euseb. Praep. Ev. X 12, 8 zu ergänzende Satzteil *τῶ δευτέρῳ καὶ τετρακοσιοστῶ ἔτει τῆς Ἀσσυρίων ἀρχῆς, τῆς δὲ Βηλούχου τοῦ ὀρθοῦ δυναστείας* noch in der Vorlage von L stand und nur durch Nachlässigkeit des Schreibers in L ausfiel. Mit derartigen Auslassungen müssen wir auch sonst rechnen und nur selten sind die Lücken aus der Parallelüberlieferung auszufüllen. Darum begegnet das Zeichen der Lücke ziemlich häufig im Text. Dagegen scheint der Text von größeren Interpolationen ziemlich frei geblieben zu sein. Die Sätze, die Valckenaer oder Cobet als Interpolationen bezeichneten, lassen sich fast durchweg als Worte des Autors erklären. Nur einzelne kleine Worte, besonders Conjunctionen, scheinen an manchen Stellen von einem Leser eingeschoben worden zu sein, der den Text besser machen wollte, aber häufig dadurch das Satzgefüge zerstörte.

Um den Apparat möglichst kurz zu fassen, ist auf falsche Lesarten der früheren Ausgaben sowie auf irrige Angaben Dindorfs über die Lesart der Handschrift keine Rücksicht genommen. Doch ist es vielleicht manchem, der bisher die Dindorfsche Ausgabe benützte, erwünscht, hier eine Zusammenstellung der wichtigsten Lesarten zu finden.

wo die neue Ausgabe auf Grund der Handschrift von dem bisher gedruckten Texte abweicht oder wo die ausdrücklichen Angaben Dindorfs über die Lesart der Handschrift falsch sind. Auf Vollständigkeit macht die Liste selbstverständlich keinen Anspruch. Mit »Di« ist die Lesart bezeichnet, die Dindorf als in L stehend angibt, oder — ohne Angabe über die Lesart der Handschrift — in seinem Text bietet. In den einzelnen Fällen nachzuweisen, ob es sich hierbei um Collations- oder um Druckfehler handelt, die Dindorf aus Victorius, Potter oder Klotz übernahm oder selbst verschuldete, schien wertlos. In vielen Fällen handelt es sich um Fehler der Editio princeps, die von Dindorf als Lesarten der Handschrift angegeben wurden.

8. 5, 33; 6, 2 *ἐγενήθημεν* L *ἐγενήθημεν* Di
 11, 12 *ἀρίστον* L *ἀρίστως* Di
 15, 9 *ἀναον* L *ἀνναον* Di
 23, 16 *ἐπίου* L *ἐπίουω* Di
 25, 17 τοῦ θεοῦ τὸ θέλημα L < Di
 26, 21 δι L δ' Di
 26, 25 ἀντῶι L ἀντῶ Di
 31, 20 μέλι L λίγι Di
 32, 4 χρίσματα L χρίματα D.
 36, 15 ἀτὰρ L ἀτάρ Di
 41, 3 *ἐγενήθη* L *ἐγενήθη* Di
 45, 10 μαρούς L μαρούς Di
 52, 1 μετὰ L μιν Di
 90, 3 ἔγ' L ἐγ' Di
 98, 1 μοι L με Di
 105, 21 ἀντὸς L < Di
 106, 2 ἐνάτου L ἐνάτου Di
 108, 6 τῆς L < Di
 113, 26 σοφροθυτίαι L σοφροθυτίαι Di
 120, 16 οἶδεν L οἶδεν Di
 121, 21 καὶ L < Di
 121, 20 ἑμῶν L ἑμῶν Di
 126, 12 κηρύττουσιν L κηρύττουσιν Di
 130, 16 φασγάνης L φασγάνης Di
 139, 24 σοφία L σοφία Di
 149, 3 φάροθι L φάροθα Di
 157, 13 εἴρεται L εἴρεται Di
 176, 18 ἐπιταγοῦσιν L ἐπιταγοῦσιν Di
 177, 19 ἡ L < Di
 181, 21 προήκουσιν L προήκουσιν Di

- S. 193, 15 αὐτήν L αὐτή Di
 197, 1 προστριβέσθωσαν L προστριβέσθω Di
 200, 26 οὐ L ὄ Di
 204, 25 κέκτηται L κέκτηνται Di
 212, 23 οὐ² L < Di
 232, 27 πεισθησόμενον L πειθησόμενον Di
 234, 3 λειτουργίας L λειτουργείας Di
 240, 3 μεταχειριζόμεθα L μεταχειρίζομεθα Di
 256, 11 ἐπιτηδύσαντας L ἐπιτηδύσαντας Di
 256, 15 κολάζονται L κολάζονται Di
 257, 28 τήν L και Di
 260, 8 εὐρῶν L ἑρῶν Di
 261, 11 τινὰς ἐπαγγελίας L τινὰ ἐπαγγελίαν Di
 279, 28 συντάξομεν L συντάξομεν Di
 283, 22 προτρεπομένους L προστρεπομένους Di
 284, 7 γάρ τοι L γάρ τὸ Di
 286, 29 τοῦτον L τοῦτο Di
 287, 3 γενέσει L γενέσθαι Di
 289, 3 τις² L τινὰ Di
 289, 10 τὰ περὶ ὑμῶν L περὶ τὰ ὑμῶν Di
 289, 29 ἐβδελυμένης L βδελυμένης Di
 295, 20 τὸ L τὸν Di
 297, 18 ἡχῶν τὸν κύριον L < Di
 303, 25 ὑποδεικνύων L ὑποδεικνείων Di
 314, 19 ὅτῳ L οὕτω Di
 326, 13 ἐπιγνώμεν L προγνώμεν Di
 326, 23 ὡς λέγει L < Di
 333, 21 ἐκκεκαλυμμένου L ἐγκεκαλυμμένου Di
 334, 10 f καταρυσανθῆσαι L καταρυσανθῆσα Di
 353, 22 εἶδεν L ὀδεν Di
 360, 3 μάρπτε L μάρπτες Di
 360, 4. 8 ζβυχθηδὸν L ζυγχθηδὸν Di
 361, 6 φάγεσθε L φάγεσθαι Di
 366, 12 ἀέναον L ἀένναον Di
 367, 21 πάση L πᾶσι Di
 368, 17 κύριος ὁ θεὸς ὁ θεὸς ἀβραάμ L κύριος ὁ θεὸς ἀβραάμ Di
 369, 12 μόνου L μόνου Di
 377, 19 ἤδη L < Di
 377, 26 ἐξειπεῖν L ἐπειπεῖν Di
 386, 24 γέγονεν L < Di
 389, 16 ἐπαναπαύσεται L ἐπαναπαύσεται Di

- S. 391, 19 *αὐ τοῖ* L *αὐτῶ* Di
 392, 10 *ἑμεις* L *ἡμεις* Di
 406, 6 *τάς* L < Di
 412, 5 *ἀνθρώπους* L *οὐρανούς* Di
 424, 23 *ὡς* L < Di
 435, 18 *λαρισαίων* L *λαρισσαίων* Di
 437, 13 *ἐπιπέδης* L *ἐπιπέδης* Di
 444, 27 *ἐποτεταγμένων* L *ἐποτεταμένων* Di
 449, 10 *φυγῆς* L < Di
 448, 21 *ὡς ἴδια ἀγέτη* L *ὡς αὖ διαγέτη* Di
 450, 23 *ἔνατος* L *ἔννατος* Di
 451, 16 *γῆς* L *φασί* Di
 451, 21 *ἐξουσίαν* L *ἐξουσίας* Di
 452, 21 *τατν* L < Di
 453, 1 *τοῦ* L < Di
 453, 20 *ἰδοκά* L *ἰδοκας* Di
 454, 12 *καὶ τὰς τῶν δικαίων* L < Di
 454, 26 *ἐξομολογούμενοι* L *ἐξομολογουμένοις* Di
 464, 10 *ἐμίμητο* L *ἐπίμητο* Di
 466, 22 *χαρακτηρίζοιτο* L *χαρακτιρίζοιτο* Di
 466, 23 *δὲ* L < Di
 471, 13 *ἀνταρχίας* L *ἀνταρχία* Di
 472, 29 *λίποιται* L *λίπειται* Di
 481, 14 *αὐτὰ* L *αὐτὰ* Di
 490, 5 *γραμματίων* L *γραμμάτων* Di
 494, 22f *λιγοῦντις* L *λιγοῦντις* Di
 506, 2 *ἀμφοτέρων* L *ἀμφοτέρων* Di
 508, 13 *φθίριον* L *φθίριον* Di
 511, 7 *καλῶς* L *καλῶν* Di
 518, 24 *γιομήτους* L *γιομήτης* Di
 518, 25 *ἑποπλασμένοι* L *ἑποπλασμένοι* Di

Diese Liste zeigt, dass die Collation der Handschrift nicht ohne Einfluß auf die Gestaltung des Textes war. Aber die hierdurch veranlaßten Änderungen kommen an Zahl und Bedeutung nicht in Betracht gegenüber den Stellen, wo versucht werden mußte, den verderbten Text durch Conjecturalcritik zu heilen. Jeder Blick in den Apparat zeigt, wie viel fremde Hilfe hierbei dem Herausgeber auch in diesem Bande zuteil geworden ist.

Professor J. B. Mayor hatte wieder die Güte, die Bemerkungen der Markl. n. s. vgl. I Bd. E. s. p. LXXXII, die allerdings nur Strom. I

betreffen, aus dessen Handexemplar abzuschreiben und außerdem manche wertvolle eigene Vermutung zur Verfügung zu stellen.

Professor Dr. R. Münzel sandte auch für diesen Band eine Anzahl vortrefflicher Verbesserungsvorschläge, von denen bedauerlicherweise ein großer Teil erst in den Nachträgen mitgeteilt werden konnte. Auch der Nachweis, daß S. 35, 26—28 *σχεδόν — ἐνθουσιαστικώτερα* Citat aus Plato Ep. II p. 314 A ist, geht auf ihn zurück.

Professor C. Weyman steuerte während des Drucks wieder manche Literaturangabe oder Parallelstelle, namentlich aus der theologischen und der Sprichwörter-Literatur, bei.

Weitaus den größten Einfluß auf die Gestaltung des Textes und des Apparates hatte aber die Mithilfe der Herren Professoren E. Schwartz und U. von Wilamowitz-Moellendorff, und zwar nicht nur durch ihre positiven Vorschläge zur Verbesserung des Textes, sondern auch durch die Kritik, die sie an den Conjecturen des Herausgebers und anderer Mitarbeiter an der Textgestaltung übten. Auf Grund ihrer Bemerkungen wurden an Text und Apparat so zahlreiche Änderungen vorgenommen, daß der Gewinn dieser Mitarbeit für die Ausgabe kaum hoch genug angeschlagen werden kann. Vielleicht darf aber doch auch erwähnt werden, daß gerade diese Hilfe für den Herausgeber eine sehr mühe- und verantwortungsvolle Arbeit mit sich brachte. Bei jedem Bogen mußte die Textgestaltung gerade der schwierigsten Stellen neu erwogen und über eine große Anzahl neuer Verbesserungsvorschläge entschieden werden. Schon die Tatsache, daß nur selten eine Stelle von beiden Seiten auf die nämliche Weise geändert wurde, und daß an manchen Stellen die Auffassung des ganzen Sinnes weit auseinanderging, mahnte zur Vorsicht. Dazu kam noch die Erwägung, daß Clemens teils absichtlich (vgl. z. B. Strom. I 11, 1; 56, 3; VI 2, 1; VII 110, 4) teils infolge flüchtiger Arbeitsweise in Satzbau und Gedankenfolge oft recht nachlässig ist und daß deswegen die Gefahr nahe lag, den Autor zu verbessern, wo man die Überlieferung heilen wollte. Der Herausgeber kann daher nicht hoffen, daß seine Entscheidung in allen Fällen gebilligt werden wird; aber jeder, der die Stromata in den bisherigen Ausgaben las, wird finden, daß jetzt viele Hindernisse der Lektüre — oft schon durch Verbesserung der Interpunction — aus dem Wege geräumt sind, und wird dafür dankbar sein, mag er auch vielleicht den neugebahnten Weg nicht für den allein möglichen halten.

Durch sorgfältige Überwachung der Correctheit des Druckes machte sich auch Professor C. Schmidt um die Ausgabe verdient.

Für alle diese Hilfe sei auch an dieser Stelle der herzlichste Dank des Herausgebers ausgesprochen!

Die Verwendung fetter Ziffern für die Paragraphenzahlen am Rande und die Beseitigung der wagrechten und senkrechten Trennungsstriche im Apparate wird wohl von jedermann als Verbesserung gegenüber dem I. Band angesehen werden.

München, September 1906.

Otto Stählin.

Ohne ausführlichen Titel sind citirt:

- C. G. Cobet, *Ἰσοθροιστὰ εἰς τὰ τοῦ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρείου*.
 Aufsätze im Logios Hermes I 1866-1867.
 A. Deiber, *Clément d'Alexandrie et l'Égypte*. Mémoires publiés par
 les membres de l'Institut Français d'Archéologie Orientale du Caire.
 X. Le Caire 1904.
 H. J. Reinkens, *De Clemente presbytero Alexandrino homine, scriptore,*
philosopho, theologo liber. Vratislaviae 1851.
 Th. Zahn, *Supplementum Clementinum*. Forschungen zur Geschichte
 des neutestamentlichen Kanons und der altkirchlichen Literatur.
 III. Teil. Erlangen 1881.

CAF = Comicorum Atheorum fragmenta.
 EGF = Epicorum Graecorum fragmenta.
 FHG = Fragmenta historicorum Graecorum.
 FPG = Fragmenta philosophorum Graecorum.
 PLG = Poetae lyrici Graeci.
 PPF = Poetarum philosophorum fragmenta.
 TGF = Tragicorum Graecorum fragmenta.

BpW = Berliner philologische Wochenschrift.
 TLZ = Theologische Literaturzeitung.
 FU = NF = Texte mit Untersuchungen. Neue Folge.
 ZpW = Zeitschrift für alttestamentliche Wissenschaft.
 ZpN = Zeitschrift für neutestamentliche Wissenschaft.
 ZpTh = Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΛΗΘΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ
ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΣΤΡΩΜΑΤΕΙΣ

Verzeichnis der Handschriften und Abkürzungen.

Handschrift der Stromata

L Laur. V 1

Handschriften von Eusebius Praep. Evang.

B Paris graec 465

I Venet. Marc. 311

O Bonon. Univ. 3943

Abkürzungen

Dh Dindorf

He Heinsius

Kl Klotz

Ma Mayor

Po Potter

Schw Schwartz

St Stählin

Sy Sylburg

Vi Victorius

Wi v Wilamowitz-Möllendorf

Erläuterung der Zeichen.

•	Abkürzung	! t aus	•	durch Conjectur gewonnener Zusatz
•	Hinzufügung	fragt hinzu	•	aus
~	Umstellung	steht um	•	zu besetzender Einschiebung
•	Interjektion		•	nicht weiter zu gehende Textstelle
•	wortliches Citat		•	derbeseitigt
•	Parenthese-Erhaltung des Autors		•	zweifelhafte Herkunft

ΚΛΙΜΕΝΤΟΣ
ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΛΗΘΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΣΤΡΩΜΑΤΕΩΝ ΠΡΩΤΟΣ

1. * * * * * *ἵνα ὑπὸ χειρᾶ ἀναγινώσκῃς αὐτάς καὶ δυνηθῆς φυλάξαι* 116^S 316¹
5 αὐτάς. *κ* πότερον δ' οὐδ' ὅλως ἢ τισὶ καταλειπτόν συγγράμματα; καὶ
εἰ μὲν τὸ πρότερον. τίς ἢ τῶν γραμμάτων χρεία; εἰ δὲ τὸ ἕτερον.
ἦτοι τοῖς σπουδαίοις ἢ τοῖς μῆ; γελοῖον μεντᾶν εἶη τὴν τῶν σπου-
δαίων ἀποδοκιμάζοντα γραφὴν τοὺς μὴ τοιοῦτους ἀποδέχεσθαι συν-
τάττοντας. ἀλλ' ἄρα Θεοπόμπῳ μὲν καὶ Τιμαίῳ μύθους καὶ βλασφη- 2
10 μίας συντάττονσιν, πρὸς δὲ καὶ Ἐπικούρῳ ἀθεότιτος κατάρχοντι, ἔτι
δὲ Ἰπκῶνακτι καὶ Ἀρχιλόφῳ ἀισχυρῶς οὕτως ἐπιτρεπτόν γράφειν,
τὸν δὲ τὴν ἀλήθειαν κηρύσσοντα κωλυτίον τοῖς ὕστερον ἀνθρώποις
ᾧφέλειαν ἀπολιπεῖν; καλὸν δ' οἶμαι καὶ παῖδας ἀγαθοὺς τοῖς ἔπειτα
καταλείπειν. οἱ μὲν γε παῖδες σωματίων, ψυχῆς δὲ ἔγγονοι οἱ λόγοι.
15 αὐτίκα πατέρας τοὺς κατηγήσαντάς φαμεν. κοινωνικὸν δὲ ἡ σοφία 317 P 8
καὶ φιλόανθρωπον. λέγει γοῦν ὁ Σολομών· *ν*ίε. ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν
ἐντολῆς ἐμῆς κρύψῃς παρὰ σεαυτῶ. ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου. *κ*
σπειρόμενον τὸν λόγον κρύπτεσθαι μηνύει καθάπερ ἐν γῆ τῇ τοῦ
μανθάνοντος ψυχῇ. καὶ αὕτη πνευματικὴ φυτεία. διὸ καὶ ἐπιφέρει· 2, 1
20 *κ*αὶ παραβαλεῖς καρδίαν σου εἰς σύνεσιν, παραβαλεῖς δὲ αὐτήν εἰς
νοουθέτησιν τῶ νίῳ σου. *κ* ψυχὴ γάρ. οἶμαι. ψυχῇ καὶ πνεῦμα πνεύ-
ματι συναπτόμενα κατὰ τὴν τοῦ λόγου σκορὰν ἀΐξει τὸ καταβληθὲν
καὶ ζωογονεῖ· νῖός δὲ πᾶς ὁ παιδευόμενος καθ' ὑπακοὴν τοῦ παι-

4 f Herm. Vis. V 5 14 vgl. Plato Symp. p. 209 A—D; Phaedr. p. 278 A;
Theaet. p. 150 D; Aristot. Eth. Nic. IX 7, 3 p. 1168^a 1—3 15 vgl. 1 Kor. 4, 15
16 f. 20 f Prov. 2, 1 f

1—4 das erste Blatt von L fehlt; vgl. I. Band Einl. p. XL — Zum Titel des
gesamten Werks vgl. Strom. I 182, 3; III 110, 3; V 141, 3; VI 1, 1; Euseb. H. E.
VI 13, 1; Photius Cod. 111 (abgekürzt z. B. Strom. V 10, 1; 95, 1; VI 4, 1; Euseb.
H. E. V 11, 2; Photius Cod. 109, 111) 10 ἀθεότιγῆ (τηγῆ in Ras.) L¹
1*

νεται. ἀλλ' ἡ μὲν κηρυκικὴ ἐπιστήμη ἤδη πως ἀγγελικὴ, ὁποτέρως 2
 ἂν ἐνεργῇ, διὰ τε τῆς χειρὸς διὰ τε τῆς γλώττης, ὠφελοῦσα· ὅτι ὁ
 σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον· τὸ
 δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· συμβάλλεται γοῦν τὰ μέγιστα 3
 τῷ περιτυχόντι κατὰ τὴν θείαν πρόνοιαν, ἀρχὴν πίστεως, πολιτείας
 προθυμίαν, ὁρμὴν τὴν ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, κίνησιν ζητητικὴν, ἔχνο·
 γνώσεως, συνελόντι εἰπεῖν ἀφορμὰς δίδουσι σωτηρίας. οἱ δὲ ἐντρα-
 φέντες γνησίως τοῖς τῆς ἀληθείας λόγοις ἐφόδια ζωῆς | αἰδίου λα- 117 S
 βόντες εἰς οὐρανὸν πτεροῦνται. θαυμασιώτατα τοίνυν ὁ ἀπόστολος 4
 10) ἐν παντί φησὶ συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ὡς πτωχοί,
 πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες·
 τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφηγε πρὸς ὑμᾶς· διαμαρτύρομαι δέ· τῷ Τιμο-
 θέῳ φησὶν ἐπιστέλλων, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ
 τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξης χωρὶς προκρίματος, μηδὲν
 15) ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν·

Ἀνάγκη τοίνυν ἄμφω τούτω δοκιμάζειν σφᾶς αὐτούς, τὸν μὲν 5, 1
 εἰ ἄξιός τις λέγειν τε καὶ ὑπομνήματα καταλιμπάνειν, τὸν δὲ εἰ ἀκροᾶ-
 σθαι τε καὶ ἐντυγχάνειν δίκαιος· ἢ καὶ τὴν εὐχαριστίαν τινὲς διανεί-
 μαντες, ὡς ἔθος, αὐτὸν δὴ ἕκαστον τοῦ λαοῦ λαβεῖν τὴν μοῖραν ἐπι-
 20) τρέπουσιν. ἀρίστη γὰρ πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἀρεσὴν τε καὶ φυγὴν ἢ 2
 συνειδήσις, θεμέλιος δὲ αὐτῆς βέβαιος ὀρθὸς βίος ἅμα μαθήσει τῇ
 καθηκούσῃ τὸ τε ἔπεισθαι ἑτέροις δοκιμασθεῖσιν ἤδη καὶ κατορθω-
 κόσιν ἄριστον πρὸς τε τῆς ἀληθείας τὴν νόησιν καὶ τὴν κατάπραξιν
 τῶν ἐντολῶν. ὥστε ὅς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον καὶ πίνῃ τὸ ποτήριον 3
 25) τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ
 κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου
 ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· σκοπεῖσθαι οὖν ἀκόλουθον 6, 1
 ἂν εἴη τῷ τὴν | ὠφέλειαν τῶν πλησίων ἐπανηρημένῳ, εἰ μὴ θρασέως 319 P
 καὶ τισιν ἀντιζηλούμενος ἐπεπήδησεν τῇ διδασκαλίᾳ, εἰ μὴ φιλόδοξος
 30) ἢ κοινωνία τοῦ λόγου, εἰ τοῦτον μόνον καρποῦται τὸν μισθόν, τὴν
 σωτηρίαν τῶν ἐπαϊόντων, τὸ τε μὴ πρὸς χάριν ὀμιλεῖν δωροδοκίας
 τε αὐτὴν διαβολὴν διαπέφυγεν ὁ δὲ ὑπομνημάτων λαλῶν· οὔτε γὰρ 2
 ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, φησὶν ὁ ἀπό-
 στολος, οὔτε προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, οὔτε ζητοῦντες ἐξ

2—4 Gal. 6, 8f 9 εἰς οὐρανὸν πτεροῦνται vgl. Plato Phaedr. p. 248 B—E
 10—12 II Kor. 6, 4. 10f 12—15 I Tim. 5, 21 24—27 I Kor. 11, 27f 31
 πρὸς χάριν ὀμιλεῖν vgl. Plato Gorg. p. 521 A 32—S. 6, 3 I Thess. 2, 5—7

1 ἤδη Schw ἢ δὲ L 12 ὑμᾶς I, ἡμᾶς L* 16 τοῦτω Sy τοῦτο L 18 δί-
 καιος. ἢ) δίκαιος ᾗ· L 28 ἂν εἴη St ἄρα L τῶ—ἐπανηρημένῳ L¹ τῶν—
 ἐπανηρημένων L* τὸν—ἐπανηρημένον Heysse 31 σωτηρίαν Sy σωτήριον L
 ἐπαϊόντων . . Schw

ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀπ' ἑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, δευάμενοι ἐν βάρει
 εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλ' ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μίση ἑμῶν,
 ὡς ἂν τροφός· θάλλῃ τὰ ἱαντῆς τέχνας· κατὰ ταῦτά δὲ καὶ τοὺς 3
 τῶν θείων μεταλαμβάνοντας λόγων παραφρασιακτίων, εἰ μὴ περιουσίας
 5 εἶηκεν ἱστορήσοντας, ὡς περὶ τῶν πόλεων τὰ οἰκοδομήματα, εἰς τόδε
 ἀγικροῦνται, εἰ μὴ μεταλήψιως χάριν τῶν κοσμικῶν προσέλασιν κοι-
 νωρικοῦς τῶν ἐπιτηδίων μαθόντες τοὺς καθωσιωμένους τῷ Χριστῷ,
 ἀλλ' οἱ μὲν ἔποκραι, καὶ δὴ ἐάσθωσαν· εἰ δὲ τις τοῦ δοκίμν δι-
 καιος, ἀλλ' εἶναι θέλει, σφηνιδίνας τὰ κάλλιστα τοῦτον ἀντῶ προσήκει.
 10 Ἐλ γοῦν εὐδὲ μὲν θεισμός πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται βραχύτες, τῷ ὄντι 7, 1
 δεῖσθαι καθήκει, ὅπως ὅτι μάλιστα πλείονων ἡμῖν ἐργατῶν ἐπιτορία
 γένηται, ἢ γιωργία δὲ δεῖτῆ· ἢ μὲν γὰρ ἄγραφος, ἢ δ' ἔγγραφος,
 ὁποτέρως δ' ἂν ὁ τοῦ κινήσον ἐργάτης σπείρω τοὺς ἐγγυτε περὺς
 καὶ τοὺς στάχης ἀξίση τε καὶ θειόση, θεῖος ὄντως ἀνεφανήσεται
 15 γιωργός, ἐργάζισθαι, φησὶν ὁ κήριος, ἐμὴ τὴν ἀπολλυμένην φροῶν 2
 ἀλλὰ τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ε τροφή δὲ καὶ ἢ διὰ στίων
 καὶ ἢ διὰ λόγων λαμβάνεται, καὶ τῷ ὄντι εμακάριοι οἱ ἐργη-
 ποιῶσι, οἱ τοὺς ἐνταῦθα κατὰ τὸν βίον καὶ τὴν πλάνην πρὸς τῆς ἀγνοίας
 πολιμουμένους μετεδιδάσκοντες καὶ μετὰγοντες εἰς ἐρήνην τὴν ἐν λόγῳ
 20 καὶ βίῳ τῷ κατὰ τὸν θεῖον καὶ τοὺς πινῶντας δικαιοσύνην τρέφοντες
 τῇ τοῦ ἄρτου διανομῇ, εἰδὲ γὰρ καὶ ψυχὰς ἰδίως ἔχοντες τροφάς, αἱ 3
 μὲν κατ' ἐπίγνωσιν καὶ ἐπιστήμην εἰζονται, αἱ δὲ κατὰ τὴν Ἑλλη-
 νικήν ἐννόμηται φιλοσοφίαν, ἢ, καθ' ἑαυτὸν καὶ τῶν καρῶν οὐ τὸ
 πᾶν ἰδοῦσιν, εὐφραίνον δὲ καὶ ὁ ποτίζοντες, τοῦ εἰζοντος ὄντις 4
 25 διάκονοι, εἰν εἰς κατὰ τὴν διακονίαν εἰκαστος δι τὸν ἴδιον μισθὸν
 λήφεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον, θεοῦ γὰρ ἴσμεν σφηνιγῶν θεῶν 15, 1
 γιωργίων θεοῦ οἰκοδομῆ ἴσμεν, κατὰ τὸν ἀπόστολον, οὐκοῦν οὐδὲ 8, 1
 ἀπὸ ἀγχρίστου τὸ δοκίμιον ποιῶσθαι τοὺς ἀκροαμένους ἐπιτηδίων
 οὐδὲ εἰς εἰζοντων ἰχθοντων παραδοτῶν τὸν λόγον τοὺς ἐντεθραμμένους
 30 λόγων περτοδοτῶν τέχνας καὶ δευάμεσιν ἐπιτηδίων ὄγκο-
 μένων, τοὺς προκατελημμένους ἴδη, τὴν κινήσιν καὶ μὴ προκικινε-
 μένους, ὅταν δ' ἐκ πῶσις εἰληταί τις ἰστιάσθαι, βέλκως οἴτος εἰς 2

8 f vgl. Act. 13 Sept. 12 οἱ γὰρ δοκίμοι ὄντες, καὶ τὰ τὰ 2, 1 u 1° 2°
 Rep. II p. 22 A 10-12 vgl. Matth. 9, 1 f. Luk. 1, 2 15 f. Joh. 1, 2
 16 f vgl. Matth. 1, 4 17 f Matth. 1, 9 20 vgl. Matth. 1, 9 24 27
 1 Kor. 1, 8 f

3 totta L 9 9 καὶ τὴν 9 f L 10 σφηνιδίνας Act. 16, 4 17 f vgl. Act. 16, 4
 10 L 11 καὶ τὸν L 10 δ' οἱ Ma 16 f καὶ τὴν καὶ τὴν F A 17 f καὶ τὴν
 15 καὶ τὴν L 22 κατὰ Ma 12, 22 14 15 καὶ W. 20 f vgl. Act. 16, 4
 25 vgl. Act. 16, 4 22 ὅταν δ' Heuss u d. 12 L 2, 8 ὅταν τὸν Ma 17 f καὶ τὴν
 Ma 17 f vgl. L

- θείων λόγων παραδοχῆν, κρίσιν εὐλογον τὴν πίστιν κεκτημένος. ἔπει-
ται δὲ ἐνθύνδε αὐτῷ ἢ πειθῶ ἐκ περιουσίας. καὶ τοῦτ' ἦν ἄρα τὸ
προφητικὸν ἔκεινο· ἴδαν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε.· ἰὰρ οὖν
ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ
5 πρὸς τοὺς οὐκείους τῆς πίστεως.· ἕκαστος δὲ τούτων κατὰ τὸν μα- 8
κάριον Δαβὶδ εὐχαριστῶν ψαλλέτω· ἴδαντιεις με ὑσώπω καὶ καθα-
ρισθήσομαι, πλυνεὶς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι. ἀκουτιεις με
ἐνφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν· ἀγαλλιάσονται ὅσα τεταπεινωμένα. ἀπό-
στρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ τὰς ἀνομίας
10 μου ἐξάλειψον. καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ θεός, καὶ πνεῦμα 4
ἐνθές ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου. μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ
προσώπου σου, καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ.
ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου, καὶ πνεύματι ἡγεμο-
νικῷ στήριξόν με.·
- 15 Ὁ μὲν οὖν πρὸς παρόντας λέγων καὶ χρόνον δοκιμάζει καὶ κρίσει 9, 1
δικάζει καὶ διακρίνει τῶν ἄλλων τὸν οἶόν τε ἀκούειν, ἐπιτηρῶν τοὺς
λόγους, τοὺς τρόπους, τὰ ἥθη, τὸν βίον, τὰς κινήσεις, τὰς σχέσεις,
τὸ βλέμμα, τὸ φθέγμα, τὴν τροχὸν, τὴν πέτραν, τὴν πατουμένην
ὁδόν, τὴν | καρποφόρον γῆν, τὴν ὑλομανοῦσαν χώραν, τὴν εὐφορον 118 S
20 καὶ καλὴν καὶ γεωργουμένην, τὴν πολυπλασιάσαι τὸν σπόρον δυνα-
μένην. ὁ δὲ δι' ὑπομνημάτων λαλῶν πρὸς τὸν θεὸν ἀφοσιούται 2
ταῦτα κεκραγῶς ἐγγράφως, μὴ κέρδους ἕνεκα, μὴ κενοδοξίας χάριν,
μὴ προσπαθεῖα νικᾶσθαι, μὴ φόβῳ δουλοῦσθαι, μὴ ἡδονῇ ἐπαίρεσθαι,
μόνης δὲ τῆς τῶν ἐντυγχανόντων ἀπολαύειν σωτηρίας, ἣς οὐδὲ κατὰ
25 τὸ παρὸν μεταλαμβάνει, ἀλλὰ ἐλπίδι ἀπεκδεχόμενος τὴν ἀποδοθησο-
μένην πάντως ἀμοιβὴν παρὰ τοῦ τὸν μισθὸν τοῖς ἐργάταις κατ' ἀξίαν
ἀποδώσειν ὑπεσχημένου. ἀλλ' οὐδὲ ἀντιμισθίας ἐλπίσθαι χρὴ τῷ εἰς 8
ἄνδρας ἐγγραφομένῳ. οὐ γὰρ ὁ μὲν καυχῆσάμενος εὐποίησαν τὴν ἀμοι-
βὴν ἀπέληφεν δι' εὐδοξίας, ὁ δὲ τῶν προσικότων δι' ἀντιμισθίαν
30 πριάσσω τι. ἦτοι ὡς εὐεργὸς σπεύδων ἀπολαβεῖν ἢ ὡς κακοεργὸς 321 P
τὴν ἀμοιβὴν περιστάμενος, οὐχὶ τῇ κοσμικῇ ἐνέχεται συνηθεία; δεῖ
δὲ ὡς οἶόν τε τὸν κύριον μιμῆσθαι. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ τῷ θελήματι 4
τοῦ θεοῦ ἐξυπηρετῶν, δωρεὰν λαβών, δωρεὰν διδούς, μισθὸν ἀξιό-
λογον ἀπολαμβάνων τὴν πολιτείαν αὐτήν· οὐκ εἰσελεύσεται δὲ εἰς
35 τὰ ἅγια μίσθωμα πόρνης· φησὶν. ἀπείρηται γοῦν προσφέρειν τῷ 10, 1

8 Jes. 7, 9 8—5 Gal. 6, 10 6—14 Psal. 50, 9—14 15 ff vgl. Plato
P'haedr. p. 275 DE 18—21 vgl. Matth. 13, 3—8; Mark. 4, 3—8; Luk. 8, 4—8
25—27 vgl. Matth. 20, 4 28 f vgl. Matth. 6, 5 33 vgl. Matth. 10, 8
34—8, 1 vgl. Deut. 23, 18 mit 23, 2 f

19 τὴν καρποφόρον γῆν ~ Ma nach χώραν

Die Verwendung letter Ziffern für die Paragraphenzahlen am Rande und die Beseitigung der wagrechten und senkrechten Trennungsstriche im Apparate wird wohl von jedermann als Verbesserung gegenüber dem I. Band angesehen werden.

München, September 1906.

Otto Stählin.

Ohne ausführlichen Titel sind citirt:

- C. G. Cobet, *Αποδοτικά εις τὰ τοῦ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρείου*. Aufsätze im Logos Hermes I 1866-1867.
 A. Deiber, *Clement d'Alexandrie et l'Égypte*. Memoires publies par les membres de l'Institut Français d'Archeologie Orientale du Caire. X. Le Caire 1904.
 H. J. Reinkens, *De Clemente presbytero Alexandrino homine, scriptore, philosopho, theologo liber*. Vratislaviae 1851.
 Th. Zahn, *Supplementum Clementinum*. Forschungen zur Geschichte des neutestamentlichen Kanons und der altkirchlichen Literatur III. Teil. Erlangen 1884.

CAF = Comicorum Atticorum fragmenta.
 EGF = Epicorum Graecorum fragmenta.
 FHG = Fragmenta historicorum Graecorum.
 FPG = Fragmenta philosophorum Graecorum.
 PLG = Poetae lyrici Graeci.
 PPF = Poetarum philosophorum fragmenta.
 TGF = Tragicorum Graecorum fragmenta.

BpW = Berliner philologische Wochenschrift.
 LLz = Theologische Literaturzeitung.
 TU = Texte und Untersuchungen. Neue Folge.
 ZtW = Zeitschrift für alttestamentliche Wissenschaft.
 ZtN = Zeitschrift für neutestamentliche Wissenschaft.
 Zwt. = Zeitschrift für wissenschaftliche Theologie.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ

ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΛΗΘΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ
ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΣΤΡΩΜΑΤΕΙΣ

— — — —

Verzeichnis der Handschriften und Abkürzungen.

Handschrift der Stromata

L Laur. V :

Handschriften von Eusebius Praep. Evang.

B Paris graec 465

I Venet. Marc. 341

O Bonon. Univ. 3941

Abkürzungen

D Dindorf

He Heinsius

Kl Klotz

Ma Mayor

Po Potter

Schw Schwartz

St Stählin

Sy Sylburg

V Victorinus

Wi Wilamowitz-Möllendorf

Erläuterung der Zeichen.

·	Auslassung ist aus	durch Conjectur gewonnener Satz
·	Horizontale Linie	fügt hinzu
~	Umstellung stellt um	zu bezeichnender Einschub
·	Lu ke	— nicht weiter zu behandelnde Textstelle
·	wörtliches Citat	dort
·	Parenthese für haltung des Autors	zweiteilte Hervorhebung

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ
ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΛΗΘΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΝ ΓΝΩΣΤΙΚΩΝ
ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΣΤΡΩΜΑΤΕΩΝ ΠΡΩΤΟΣ

I. * * * * * *ἵνα ὑπὸ χειρᾶ ἀναγινώσκῃς αὐτάς καὶ δυνηθῆς φυλάξαι* 116 S 316 P
5 αὐτάς. *ε* *πότερον δ' οὐδ' ὅλως ἢ τισὶ καταλειπτίον συγγράμματα; καὶ* 1, 1
εἰ μὲν τὸ πρότερον. τίς ἢ τῶν γραμμάτων χρεῖα; εἰ δὲ τὸ ἕτερον.
ἦτοι τοῖς σπουδαίοις ἢ τοῖς μῆ; γελοῖον μεντᾶν εἶη τὴν τῶν σπου-
δαίων ἀποδοκιμάζοντα γραφὴν τοὺς μὴ τοιοῦτους ἀποδέχεσθαι συν-
10 *τάττοντας. ἀλλ' ἄρα Θεοπόμπῳ μὲν καὶ Τιμαίῳ μύθους καὶ βλασφη-* 2
10 μίας συντάττονσιν, πρὸς δὲ καὶ Ἐπικούρῳ ἀθεότητος κατάρχοντι, ἔτι
δὲ Ἰπκώνακτι καὶ Ἀρχιλόχῳ αἰσχρῶς οὕτως ἐπιτρεπτίον γράφειν,
τὸν δὲ τὴν ἀλήθειαν κηρύσσοντα κωλυτίον τοῖς ὕστερον ἀνθρώποις
ὠφέλειαν ἀπολιπεῖν; καλὸν δ' οἶμαι καὶ παῖδας ἀγαθοὺς τοῖς ἔπειτα
καταλείπειν. οἱ μὲν γε παῖδες σωμάτων, ψυχῆς δὲ ἔγγονοι οἱ λόγοι.
15 *αὐτίκα πατήρας τοὺς κατηγήσαντάς φαμεν. κοινωνικὸν δὲ ἡ σοφία* 317 P 3
καὶ φιλόανθρωπον. λέγει γοῦν ὁ Σολομών· οὐδέ, ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν
ἐντολῆς ἐμῆς κρύψῃς παρὰ σεαυτῶ. ὑπακούσεται σοφίας τὸ οὖς σου.
ε *σπειρόμενον τὸν λόγον κρύπτεσθαι μηνύει καθάπερ ἐν γῆ τῇ τοῦ*
μανθάνοντος ψυχῆ. καὶ αὕτη πνευματικὴ φυτεία. διὸ καὶ ἐπιφέρει· 2, 1
20 *καὶ παραβαλεῖς καρδίαν σου εἰς σύνεσιν, παραβαλεῖς δὲ αὐτήν εἰς*
νοουθέτησιν τῷ νόμῳ σου. *ε* *ψυχὴ γάρ. οἶμαι. ψυχῆ καὶ πνεῦμα πνεύ-*
ματι συναπτόμενα κατὰ τὴν τοῦ λόγου σκορὰν αὖξει τὸ καταβληθὲν
καὶ ζῳογονεῖ· οὗτος δὲ πᾶς ὁ παιδευόμενος καθ' ὑπακοὴν τοῦ παι-

4 f Herm. Vis. V 5 14 vgl. Plato Symp. p. 209 A—D; Phaedr. p. 276 A;
Theaet. p. 150 D; Aristot. Eth. Nic. IX 7, 3 p. 1168^a 1--3 15 vgl. I Kor. 4, 15
16 f. 20 f Prov. 2, 1 f

1—4 das erste Blatt von L fehlt; vgl. I. Band Einl. p. XL — Zum Titel des
gesamten Werks vgl. Strom. I 182, 3; III 110, 3; V 141, 3; VI 1, 1; Euseb. H. E.
VI 13, 1; Photius Cod. 111 (abgekürzt z. B. Strom. V 10, 1; 95, 1; VI 4, 1; Euseb.
H. E. V 11, 2; Photius Cod. 109, 111) 10 ἀθεότητι (τητι in Ras.) L¹
1*

διόντος. οὐδέ τι φησὶν. οὐδὲν θεσπῶν μὴ ἐπιλανθάνουσι. εἰ δὲ μὴ 2
 πάντων ἢ γυνῶσι. ὅσος λίρας. ἢ φασὶν οἱ παροικιαζόμενοι. τοῖς πολ-
 λοις τὰ συγγράμματα. ἔτι γοῦν ἐφορβώθη ἤδονται μᾶλλον ἢ καθαρῶ
 ἔδαι. οὐδὲ τούτοις. φησὶν ὁ κύριος. εἴην παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ 3
 5 ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσι καὶ οὐ συνίαισι.
 τὴν ἀγνοίαν αὐτοῖς ὡς μὴ παρίχοντες τοῦ κυρίου μὴ γὰρ οὐ θεμι-
 τὸν οὕτω φρονεῖν. ἀλλὰ τὴν ἐπάρχουσαν διελέξαντος προφητικῶς
 καὶ ἀσυνέτους τῶν λιγομένων ἰσομένους μηνύσαντος.

Ἡδὲ δὲ καταφαίνεται ἐκ περιουσίας ὁ σωτὴρ αὐτῶς. κατὰ τὴν τοῦ 3. 1
 10 λαμβάνοντος δέναντι. ἦν δὲ ἐκ οὐρασησίως ἀξίω. τοῖς δούλοις τὰ
 ἐπάρχοντα διατίμας. ἀνθὶς ἐπανιθῶν τιθίται λόγον μετ' αὐτῶν.
 ὀπιηλικά τοῖς μὲν ἀνέξουσας τὸ ἀργύριον αὐτοῦ. τοῖς εἴην ὀλίγω
 πιστοῖς. ἀποδιζάμενος καὶ ἐπαγγιλάμενος ἐπὶ πολλῶν καταστή-
 15 κραιφνίω τὸ πιστιθὲν ἀργύριον εἰς τὸ ἐκδανίσαι καὶ αὐτὸ ὕπτι
 ἔλαβεν ἀποδιδόντι ἀργόν. ἰσορηθὲ δούλις ἴπτιν καὶ ὀκνηθὲ. ἴδιαι οὐ
 βαλίην τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπιζίταις. καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἰκομοσέμην
 ἄν τὸ ἴμόν. ἐπὶ τούτοις ὁ ἀρχιλος δούλος εἰς τὸ ἐξώτιφρονε ἐμλί-
 20 θήσεται ἰσκότος. οὐδὲν ὄν ἐνδυναμοῖς. καὶ Παῦλος λίγι εἴν χάριτι 3
 τῆ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἡμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων
 ταῦτα παράθον πιστοῖς ἀνθρώποις. οὔτινας ἰκενοὶ ἴσονται καὶ εἰτίως
 25 διδάξαι. καὶ πάλιν ἰσπούδουσαν | σιαντὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ
 θεῷ ἰργάτην ἀνταλοχοντον. ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆ ἀληθείας.

Ἐ τούτων ἀμφω κριτίττοιαι τὸν λόγον. ὁ μὲν τῆ γρηγοῖ. ὁ δὲ 4. 1
 2) τῆ φωνῆ πῶς οὐκ ἀμφω ἀποδιδόται ἰεργόν τὴν πίστιν διὰ τῆς
 ἀγάπης. πιστοιημίνοι; τῆ δὲ εἰτίαι τοῦ μὴ τὸ βελτιστον ἰσούνο
 θεῷ ἀναίτιος. εἰτίαι τῶν μὲν ἐκδανίσαι τὸν λόγον ἰργον ἰστίν
 τῶν δὲ δοκιμάσαι καὶ ἴται ἰσῶθαι ἢ μὴ ἢ κριτίς δὲ ἐν εἰτίαις κρι-

1 Petr 1:1. 1f vgl. 1 Kor 8:7. 2 vgl. Lactan. Petr. 1:1. 3f vgl. Sy. 1:1. 4f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 5f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 6f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 7f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 8f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 9f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 10f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 11f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 12f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 13f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 14f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 15f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 16f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 17f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 18f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 19f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 20f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 21f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 22f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 23f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 24f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 25f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 26f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 27f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 28f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 29f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1. 30f vgl. Hieron. Ep. 54. Byz. 1:1.

3 τῆ φωνῆ πῶς οὐκ ἀμφω ἀποδιδόται ἰεργόν τὴν πίστιν διὰ τῆς ἀγάπης. πιστοιημίνοι; τῆ δὲ εἰτίαι τοῦ μὴ τὸ βελτιστον ἰσούνο θεῷ ἀναίτιος. εἰτίαι τῶν μὲν ἐκδανίσαι τὸν λόγον ἰργον ἰστίν τῶν δὲ δοκιμάσαι καὶ ἴται ἰσῶθαι ἢ μὴ ἢ κριτίς δὲ ἐν εἰτίαις κρι-

νεται ἀλλ' ἡ μὲν κηρυκτικὴ ἐπιστήμη ἤδη πως ἀγγελικὴ, ὁποτέρως 2
 ἂν ἐνεργῇ, διὰ τε τῆς χειρὸς διὰ τε τῆς γλώττης, ὠφελοῦσα· ὅτι ὁ
 σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίζει ζωὴν αἰώνιον· τὸ
 δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν·¹ συμβάλλεται γοῦν τὰ μέγιστα 3
 τῷ περιτυχόντι κατὰ τὴν θείαν πρόνοιαν, ἀρχὴν πίστεως, πολιτείας
 προθυμίας, ὁρμὴν τὴν ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν, κίνησιν ζητητικὴν. ἔχνος
 γνώσεως, συνελόντι εἰπεῖν ἀφορμὰς δίδωσι σωτηρίας. οἱ δὲ ἐντρα-
 φέντες γνησίως τοῖς τῆς ἀληθείας λόγοις ἐφόδια ζωῆς | αἰδίου λα- 117 8
 βόντες εἰς οὐρανὸν πτεροῦνται. θαυμασιώτατα τοίνυν ὁ ἀπόστολος 4
 10) ἐν παντί φησὶ συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι. ὡς πτωχοί,
 πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες·
 τὸ στόμα ἡμῶν ἀνεῴγῃ πρὸς ὑμᾶς·² διαμαρτύρομαι δέ· τῷ Τιμο-
 θέῳ φησὶν ἐπιστέλλων, ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ
 τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν
 15) ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν·³

Ἀνάγκη τοίνυν ἄμφω τούτω δοκιμάζειν σφᾶς αὐτούς, τὸν μὲν 5, 1
 εἰ ἄξιός ἐστιν λέγειν τε καὶ ὑπομνήματα καταλιμπάνειν, τὸν δὲ εἰ ἀκροῶ-
 σθαί τε καὶ ἐντυγχάνειν δίκαιος· ἢ καὶ τὴν εὐχαριστίαν τινὲς διανεί-
 μαντες, ὡς ἔθος. αὐτὸν δὲ ἕκαστον τοῦ λαοῦ λαβεῖν τὴν μοῖραν ἐπι-
 20) τρέπουσιν. ἀρίστη γὰρ πρὸς τὴν ἀκριβῆ ἀρεσὴν τε καὶ φυγὴν ἢ 2
 συνείδησις, θεμέλιος δὲ αὐτῆς βέβαιος ὀρθὸς βίος ἅμα μαθήσει τῇ
 καθηκούσῃ τό τε ἔπεισθαι ἑτέροις δοκιμασθεῖσιν ἤδη καὶ καταρωθω-
 κόσιν ἄριστον πρὸς τε τῆς ἀληθείας τὴν νόησιν καὶ τὴν κατάπραξιν
 τῶν ἐντολῶν. ὥστε ὅς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον καὶ πίνῃ τὸ ποτήριον 3
 25) τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἐστὶ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ
 κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου
 ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω·⁴ σκοπεῖσθαι οὖν ἀκόλουθον 6, 1
 ἂν εἴη τῷ τὴν | ὠφέλειαν τῶν πλησίων ἐπανηρημένῳ, εἰ μὴ θρασέως 319 P
 καὶ τισὶν ἀντιζηλούμενος ἐπεκήδησεν τῇ διδασκαλίᾳ, εἰ μὴ φιλόδοξος
 30) ἡ κοινωνία τοῦ λόγου, εἰ τοῦτον μόνον καρποῦται τὸν μισθόν, τὴν
 σωτηρίαν τῶν ἐπαϊόντων, τό τε μὴ πρὸς χάριν ὁμιλεῖν δωροδοκίας
 τε αὐτὴν διαβολὴν διακέφευγεν ὁ δι' ὑπομνημάτων λαλῶν· οὐτε γὰρ 2
 ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε,⁵ φησὶν ὁ ἀπό-
 στολος, οὐτε προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, οὐτε ζητοῦντες ἐξ

2—4 Gal. 6, 8f 9 εἰς οὐρανὸν πτεροῦνται vgl. Plato Phaedr. p. 248 B—E
 10—12 II Kor. 6, 4, 10f 12—15 I Tim. 5, 21 24—27 I Kor. 11, 27f 31
 πρὸς χάριν ὁμιλεῖν vgl. Plato Gorg. p. 521 A 32—S. 6, 3 I Thess. 2, 5—7

1 ἤδη Schw ἢ δὲ L 12 ὑμᾶς L¹ ἡμᾶς L^{*} 16 τοῦτω Sy τοῦτο L 18 δι-
 καιος. ἢ] δίκαιος ἢ L 28 ἂν εἴη St ἄρα L τῶ—ἐπανηρημένῳ L¹ τῶν—
 ἐπανηρημένων L^{*} τὸν—ἐπανηρημένον Heyse 31 σωτηρίαν Sy σωτήριον L
 ἐπαϊόντων . . Schw

ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀπ' ἑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμινοι ἐν βίαις
 εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλ' ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μίση ἑμῶν,
 ὡς ἂν τροφὸς θάλαψι τὰ ἐκτῆς τέκνα· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ τοὺς 3
 τῶν θείων μεταλαμβάνοντας λόγων παραφρασεύοντες, εἰ μὴ περιουσίας
 5 εἶπεν ἱστορήσαντες, ὑπερ τῶν πόλεων τὰ οἰκοδομήματα, εἰς τόδε
 ἀφικνοῦνται, εἰ μὴ μεταλήψιτο· χάριν τῶν κοσμικῶν προσβάσειν κοι-
 νορικούς τῶν ἐπιτηδίων μαθόντες τοὺς καθωσιωμένους τῷ Χριστῷ,
 ἀλλ' οἱ μὲν ἔποκρται, καὶ δὴ ἐάσθωσαν· εἰ δέ τις τοῦ δοκίμου δι-
 καιος, ἀλλ' εἶναι θέλει, σφηνιδίται τὰ κάλλιστα τοῦτον ἀπὸ προσήκει.
 10 Ἐλ γοῦν εὐδὲ μὲν θεισμός πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται βραχίστες, τῷ ὄντι 7, 1
 δεῖσθαι καθήκει, ὅπως ὅτι μάλιστα πλείονον ἡμῖν ἐργατῶν ἔποκρτα
 γένηται, ἢ γιοργία δὲ διττή· ἢ μὲν γὰρ ἄγραφος, ἢ δ' ἔγγραφος.
 ὁποτέρως δ' ἂν ὁ τοῦ πικρίου ἐργάτης σπείρη τοὺς ἐγγυίτε πικρῶς
 καὶ τοὺς στάχτες αἰξήσῃ τε καὶ θείσῃ, θεῖος ὄντως ἀναφανήσεται
 15 γιοργός, ἐργάζεσθαι, φησὶν ὁ πικρὸς, ἐμὴ τὴν ἀπολλυμένην βρώσιν 2
 ἀλλὰ τὴν μίνουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ε τροφή δὲ καὶ ἢ διὰ στίβων
 καὶ ἢ διὰ λόγων λαμβάνεται, καὶ τῷ ὄντι εμακάριοι οἱ ἐργη-
 ποιῶσι, οἱ τοὺς ἐνταῦθα κατὰ τὸν βίον καὶ τὴν πλάνην πρὸς τῆς ἀγνοίας
 πολιμουμένους μετεδιδάσκοντες καὶ μετὰγοντες εἰς ἐρήνην τὴν ἐν λόγῳ
 20 καὶ ἢ τῷ κατὰ τὸν θεῖον καὶ τοὺς πινῶντας δικαιοσύνην τρέγοντες
 τῇ τοῦ ἄρτου διανομῇ, εἰσὶ γὰρ καὶ ψυχὰς ἰδίαις ἰχνοῦσι τροφάς, εἰ 3
 μὲν κατ' ἐπίγνωσιν καὶ ἐπιστήμην εἰζόνται, αἱ δὲ κατὰ τὴν Ἑλλη-
 νικὴν νομῆσαι φιλοσοφίαν, ἢς καθ' ἑαυτὸν καὶ τῶν καρῶν οὐ τὸ
 πᾶν ἐδώδιμον, εὐφραίνοντες δὲ καὶ ὁ ποτίζοντες, τοῦ εἰζόντος ὄντι 4
 5 διάκονοι, εἰν εἶσαι κατὰ τὴν διακονίαν εἰκαστος δι τὸν ἴδιον μισθὸν
 λήφεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον, θεοῦ γὰρ ἵσμεν σφηνεργοὶ θεοῦ 15, 1
 γιοργῶν θεοῦ οἰκοδομή ἵσμεν, κατὰ τὸν ἀπόστολον, σέκοντες οὐδὲ 4 1
 ἀπὸ ἀγχριστίας τὸ δοκίμιον ποιῶσθαι τοὺς ἀφροσύνοις ἐπιτηδίων
 οὐδὲ εἰς εἰς τῶν ἰχδοτον παρεδοτῶν τὸν λόγον τοὺς ἐπιτηδίωνοις
 10 λόγων πορτοδεπῶν τέχναις καὶ δυνάμιον ἐπιτηδίωνοις ἐργη-
 μίτων, τοὺς προκατελημμένους ἴδη, τὴν σπείρη καὶ μὴ προκατελη-
 μένους, ὅταν δ' ἐκ πίστεως ἔλθῃ τις ἐπιτηδίωνοις βίβλιος οὗτος εἰς 2

8 f vgl. Aesch Sept. 112 οἱ γὰρ θεοὶ ἐκαστος, καὶ τὰς 3 2 1 u Plato
 Rep. II p. 32 A 10-12 vgl. Matth. 9, 11, Luk. 11, 2 13 f Job. 31, 2
 16 f vgl. Matth. 4, 4 17 f Matth. 5, 9 20 vgl. Matth. 5, 12 24 27
 1 Kor. 3, 8 f

3 totte L 9 5 Ma. In 5 2 f L 10 totte Uer. Ates. 10 u. Ceter. totte
 totte L 10 totte L 10 δ' οἱ Ma 16 f totte f. totte f. A. V. totte καὶ
 22 totte Ma. vgl. S. 22 14 15 καὶ W. 20 f totte totte 27
 22 totte δ' Heuss. 6 δ' totte L. 6 δ' totte Ma. totte totte
 Ma. totte totte L.

θείων λόγων παραδοχὴν, κρίσιν εὐλογον τὴν πίστιν κεκτημένος. ἔπει-
 ται δὲ ἐνθένδε αὐτῷ ἢ πειθῶ ἐκ περιουσίας. καὶ τοῦτ' ἦν ἄρα τὸ
 προφητικὸν ἐκεῖνο· ἔάν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε.· ἄρ' οὖν
 ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ
 5 πρὸς τοὺς οικείους τῆς πίστεως.· ἕκαστος δὲ τούτων κατὰ τὸν μα- 8
 κάριον Δαβὶδ εὐχαριστῶν ψαλλέτω· ἴδαντις με ὑσώπω καὶ καθα-
 ρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι. ἀκοντιεῖς με
 εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν· ἀγαλλιάσονται ὅσα τεταπεινωμένα. ἀπό-
 στρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ τὰς ἀνομίας
 10 μου ἐξάλειψον. καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ θεός, καὶ πνεῦμα 4
 εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου. μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ
 προσώπου σου, καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ.
 ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου, καὶ πνεύματι ἡγεμο-
 νικῶ στήριξόν με.·
 15 Ὁ μὲν οὖν πρὸς παρόντας λέγων καὶ χρόνῳ δοκιμάζει καὶ κρίσει 9, 1
 δικάζει καὶ διακρίνει τῶν ἄλλων τὸν οἶόν τε ἀκούειν, ἐπιτηρῶν τοὺς
 λόγους, τοὺς τρόπους, τὰ ἥθη, τὸν βίον, τὰς κινήσεις, τὰς σχέσεις,
 τὸ βλέμμα, τὸ φθέγμα, τὴν τροχὸν, τὴν πέτραν, τὴν πατουμένην
 ὁδόν. τὴν | καρποφόρον γῆν, τὴν ὑλομανοῦσαν χώραν, τὴν εὐφορον 118 S
 20 καὶ καλὴν καὶ γεωργουμένην, τὴν πολυπλασιάσαι τὸν σπόρον δυνα-
 μένην. ὁ δὲ δι' ὑπομνημάτων λαλῶν πρὸς τὸν θεὸν ἀφοσιούται 2
 ταῦτα κεκραγὸς ἐγγράφως, μὴ κέρδους ἕνεκα, μὴ κεινοδοξίας χάριν.
 μὴ προσπαθεῖα νικᾶσθαι, μὴ φόβῳ δουλοῦσθαι, μὴ ἡδονῇ ἐπαίρεσθαι.
 μόνῃς δὲ τῆς τῶν ἐντυγχανόντων ἀπολαύειν σωτηρίας, ἧς οὐδὲ κατὰ
 25 τὸ παρὸν μεταλαμβάνει, ἀλλὰ ἐλπίδι ἀπεκδεχόμενος τὴν ἀποδοθησο-
 μένην πάντως ἀμοιβὴν παρὰ τοῦ τὸν μισθὸν τοῖς ἐργάταις κατ' ἄξιαν
 ἀποδώσειν ὑπισχημένον. ἀλλ' οὐδὲ ἀντιμισθίας ἐγείσθαι χρὴ τῷ εἰς 3
 ἄνδρα ἐγγραφομένῳ. οὐ γὰρ ὁ μὲν καυχώμενος εὐποιᾶν τὴν ἀμοι-
 βὴν ἀπέληφεν δι' εὐδοξίας, ὁ δὲ τῶν προσηκόντων δι' ἀντιμισθίαν
 30 πράσων τι. ἦτοι ὡς εὐεργὸς σπεύδων ἀπολαβεῖν ἢ ὡς κακοεργὸς 321 P
 τὴν ἀμοιβὴν περιεστώμενος. οὐχὶ τῇ κοσμικῇ ἐνέχεται συνηθεία; δεῖ
 δὲ ὡς οἶόν τε τὸν κύριον μιμεῖσθαι. οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ τῷ θελήματι 4
 τοῦ θεοῦ ἐξυπηρετῶν, δωρεὰν λαβὼν, δωρεὰν διδούς. μισθὸν ἀξιό-
 λογον ἀπολαμβάνων τὴν πολιτείαν αὐτὴν· οὐκ εἰσελεύσεται δὲ εἰς
 35 τὰ ἅγια μισθώμα πόρνης· φησὶν. ἀπείρηται γοῦν προσφέρειν τῷ 10, 1

8 Jes. 7, 9 8—5 Gal. 6, 10 6—14 Psal. 50, 9—14 15 ff vgl. Plato
 Phaedr. p. 275 DE 18—21 vgl. Matth. 13, 3—8; Mark. 4, 3—8; Luk. 8, 4—8
 25—27 vgl. Matth. 20, 4 28 f vgl. Matth. 6, 5 33 vgl. Matth. 10, 8
 34—8, 8, 1 vgl. Deut. 23, 18 mit 23, 2 f

19 τὴν καρποφόρον γῆν ~ Ma nach χώραν

θουαστηρίῳ ἑλλάγμα κενότα· ὅτι δὲ ἀνήμβλνται κακῇ τροσῇ τε
 καὶ διδασκαλίᾳ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ὄμμα· πρὸς τὸ οὐκ εἶναι φῶς, βαδιζέται
 ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν τὴν ἐγγράφως τὰ ἀγραφα δηλοῦσαν· οἱ δευῶντες
 πορεύεσθαι ἐξ' ἔδου· Ἡσαίας λέγει, καὶ εἰπὶ τὸ ἔδου ἀπὸ οὐ
 5 ἀγγίωσι, ὁ Σολομὸν παραινει. ἐν γοῦν τοῖς Νόμοις ὁ ἐξ' Ἐβραίων 2
 φιλόσοφος Πλάτων κελεύει τοὺς γεωργούς· μὴ ἐπαρθεῖν οὐδὲ λαμ-
 βάνειν ἔδου παρ' ἰτέρων. ἐν μὴ πρότερον ὀρέξαντες παρ' αὐτοῖς 3
 ἄχρι τῆς παρθενίας καλονόμενης ἀνδρῶν εἶρωσι τὴν γῆν. ἀπορίας 3
 γὰρ ἐπακτείνουσι δίκαιον. ἀργίαν δὲ ἐφοδιάζειν οὐ καλόν· ἢ καὶ φορτίον
 10 συνεπιτιθέναι μὲν ἔνλογον, σιγκαθαίρειν δὲ οὐ προσήκειν ὁ Πηθαγό- 4
 ρας εἰλεγειν. συνεξάπτει δὲ ἡ γρασὴ τὸ ζῴον τῆς ψυχῆς καὶ συν- 4
 τίνει τὸ οὐκ εἶναι ὄμμα πρὸς θεωρίαν, τάχα μὲν τε καὶ ἐπιθεισα-
 οῖον ὁ ἐγκνιτριζῶν γεωργός, τὸ δὲ ἐνπάρχον ἀνακινουῖσα. πολλοὶ 5
 15 γὰρ ἐν ἡμέτρῳ κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον ἀσθινεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ 5
 κοιμῶνται ἱκανοί. εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. 5
 Ἡδὴ δὲ οὐ γρασὴ εἰς ἐπίδειξιν τετεχρασμένη ἦδὲ ἡ πραγματεία 11. 1
 ἀλλὰ μοι ἐπομνήματα εἰς γῆρας θεοσπουδίεται, λήθης φάρμακον, εἶδον-
 λον ἀτιγνῶς καὶ οὐκιογραφία τῶν ἐναργῶν καὶ ἐμψύχων κτείνων, οὐ
 20 κατηξιώθη, ἐπακουῖσαι, λόγων τε καὶ ἀνδρῶν μακαρίων καὶ τῶ ὄντι 2
 ἀξιολόγων. τούτων ὁ μὲν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ὁ ἰωνικός, οἱ δὲ ἐπὶ τῆς 2
 μεγάλης Ἑλλάδος τῆς κοίτης θάτιρος ἐντῶν Συρίας ἦν, ὁ δὲ ἀπ'
 Αἰγύπτου, ἄλλοι δὲ ἀπὸ τὴν ἀνατολήν· καὶ ταύτης ὁ μὲν τῆς τῶν Ἰου-
 ρίων ὁ δὲ ἐν Παλαιστίνῃ Ἐβραῖος ἀνέκαθεν· ἐντάτῳ δὲ περιτεχῶν δυνα-
 μι δὲ οὗτος πρῶτος ἦν ἀνεκρινόμενος ἐν Αἰγύπτῳ θηράσας λιλιθότα.

2 vgl. Plato Rep. VII p. 43 D 3 f Jes 55, 1 4 f Prov 5, 15 5-8
 vgl. Plato Leg. VIII p. 844 AB 8 f aus Plut. Solon 23 εἰποιε γὰρ ὅτιο θεῖο
 βοσθεῖν οὐκ ἀργίαν ἐφοδιάζειν. 8-11 vgl. Maass, De biogr. graec. quaeest.
 vol. p. 68 (Philol. Untersuch. herausg. von Kiehlung u. v. Wilamow-Moell III
 9 f Pyth. symb. 15 Mull. F16 I 50) 12 13 I Kor 11, 2 f 16 Ἠδὲ, S 9, 1
 λησθεῖτε u. S 9, 5 9 Ἠδὲ στίγματα Euseb. H. E. V 11, 3 5 17 f vgl.
 Plato Phaedr. 274 D ἐπομνήματα θεοσπουδίεται εἰς τὸ μὴ λησθεῖν, 274 E
 μνήμα, καὶ σοφία, φαρμακόν; 276 A ἰακόντων vgl. auch die φάρμακα bei
 Eurip. Phaedros Fr. 1 S. 1

1 ἑλλάγμα vgl. L. 2 κενότα L. 3 κακῇ τροσῇ τε καὶ διδασκαλίᾳ Ἡ-
 σαίας καὶ τῆς τροσῆς τε καὶ διδασκαλίᾳ u. L. 4 εἰπὶ τὸ D. ποῦ L. 5 οἱ δευῶντες; Ma-
 αἰτόν L. 6 οὐκ εἶναι V. ἰσθῶν L. 7 οἱ δευῶντες; W. u. L. 8 οἱ δευῶντες; W. u. L. 9 οἱ δευῶντες; W. u. L. 10 οἱ δευῶντες; W. u. L. 11 οἱ δευῶντες; W. u. L. 12 οἱ δευῶντες; W. u. L. 13 οἱ δευῶντες; W. u. L. 14 οἱ δευῶντες; W. u. L. 15 οἱ δευῶντες; W. u. L. 16 οἱ δευῶντες; W. u. L. 17 οἱ δευῶντες; W. u. L. 18 οἱ δευῶντες; W. u. L. 19 οἱ δευῶντες; W. u. L. 20 οἱ δευῶντες; W. u. L. 21 οἱ δευῶντες; W. u. L. 22 οἱ δευῶντες; W. u. L. 23 οἱ δευῶντες; W. u. L. 24 οἱ δευῶντες; W. u. L.

Σικελική τῶ ὄντι ἢ μέλιττα προφητικοῦ τε καὶ ἀποστολικοῦ λειμῶνος
τὰ ἄνθη ὀρεπόμενος ἀκήρατόν τι γνώσεως χρῆμα ταῖς τῶν ἀκροω-
μένων ἐνεγέννησε ψυχαῖς.

Ἄλλ' οἱ μὲν τὴν ἀληθῆ τῆς μακαρίας σφύζοντες διδασκαλίας 8
5 παράδοσιν εὐθύς ἀπὸ Πέτρου τε καὶ Ἰακώβου Ἰωάννου τε καὶ Παύλου
τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ παρὰ πατρός ἐκδεχόμενος (ὀλίγοι δὲ οἱ
πατράσιν ὅμοιοι), ἤκον δὴ σὺν θεῷ καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ προγονικά ἐκεῖνα 323 P
καὶ ἀποστολικά καταθησόμενοι σπέρματα. καὶ εὖ οἶδ' ὅτι ἀγαλλιά- 12, 1
10 σονται, οὐχὶ τῇ ἐκφράσει ἡσθέντες λέγω τῆδε, μόνῃ δὲ τῇ κατὰ τὴν
ὑπόσημειώσιν τηρήσει. ποθοῦσης γὰρ οἶμαι ψυχῆς τὴν μακαρίαν παρά-
δοσιν ἀδιάδραστον φυλάττειν ἢ τοιάδε ὑποτύπωσις· ἄνδρὸς δὲ φι-
λοῦντος σοφίαν εὐφρανθήσεται πατήρ· τὰ φρέατα ἐξαντλούμενα 2
διειδέστερον ὕδωρ ἀναβίδωσι, τρέπεται δὲ εἰς φθορὰν ὧν μεταλαμ-
βάνει οὐδεὶς. καὶ τὸν οἰδηρὸν ἢ χρῆσις καθαρώτερον φυλάσσει, ἢ δὲ
15 ἀχρηστία τοῦ τούτῳ γεννητικῆ. συνελόντι γὰρ φάναί ἢ συγγυμνασίαι
ἔξιν ἐμποιεῖ ὑγιεινὴν καὶ πνεύμασι καὶ σώμασιν. οὐδεὶς ἄπει λύχρον 3
καὶ ὑπὸ τὸν μόδιον τίθεισιν, ἄλλ' ἐπὶ τῆς λιχνίας φαίνει τοῖς τῆς
ἰστιάσεως τῆς αὐτῆς κατηξιωμένοις. τί γὰρ ὄφελος σοφίας μὴ
σοφιστοῦσης τὸν οἶόν τε ἐπαίειν; ἔτι τε καὶ ὁ σωτὴρ σφύζει αἰεὶ καὶ
20 αἰεὶ ἐργάζεται, ὡς βλέπει τὸν πατέρα. διδάσκων τις μανθάνει πλέον
καὶ λέγων συνακροᾶται πολλάκις τοῖς ἐπακούουσιν αὐτοῦ· εἰς γὰρ
ὁ διδάσκαλος καὶ τοῦ λέγοντος καὶ τοῦ ἀκροωμένου, ὁ ἐπιπη-
γάζων καὶ τὸν νοῦν καὶ τὸν λόγον. ἢ καὶ οὐ κεκόλυκεν ὁ κύριος 13, 1
ἀπὸ ἀγαθοῦ † σαββατίζειν, μεταδιδόναι δὲ τῶν θείων μυστηρίων καὶ
25 τοῦ φωτὸς ἐκείνου τοῦ ἁγίου τοῖς χωρεῖν δυναμένοις συγκεχό-

1—8 vgl. Eurip. Hippol. 73—81 (μέλιττα, λειμῶν, ἀκήρατος, ὀρεπῆσθαι);
Paed. II 70, 2 4 f vgl. Clem. Hypoty. VII bei Euseb. H. E. II 1, 4 6 f vgl.
β 276 11 f Prov. 20, 3 12—14 vgl. Philo De Gigant. 25 (I p. 266 M) τοῖς
γὰρ φοιτηταῖς καὶ γνωρίμοις ἀποφήνασα (ἢ ἐπιστήμη) ἐμπείρους πάντας κατ' οὐδὲν
μέρος ἐλαττοῦται, πολλάκις δὲ καὶ πρὸς τὸ ἄμεινον ἐπιβίδωσιν, ὥσπερ φασὶ τὰς
ἀπαντλουμένας πηγὰς· καὶ γὰρ ἐκεῖνας λόγος ἔχει τότε μᾶλλον γλυκαίνεσθαι.
14 f vgl. A. Otto, Sprichw. S. 134 f 16—18 vgl. Matth. 5, 15; Mark. 4, 21; Luk.
8, 16; 11, 33 17 f vgl. viell. Luk. 14, 24 19 f vgl. Joh. 5, 17. 19 20—23
διδάσκων—λόγον Sacr. Par. 206 Holl 20 f vgl. A. Otto, Sprichw. S. 118 (di-
scere 2) 21 f vgl. Matth. 23, 8 23 f vgl. Matth. 12, 12; Mark. 3, 4; Luk.
6, 9 25 vgl. Matth. 19, 11 f

1—8 Σικελική—ψυχῆς < Eus. 1 [ἢ] Ma 5 τε' < Eus. 6 ἐκδεχόμε-
νο;] ἐκδεχόμενος Eus. 9 τῆ² τῶν Markland 13 διειδέστερον L 15 γενη-
τικῆ L 16 nach ἐμποιεῖ ist γε getilgt L' 17 φαίνει St φαίνειν I. ὥστε
φαίνειν Schw 18 [τῆς] Ma 20 πλέον Sacr. Par. 21 ἐπακούουσιν Sacr.
Par. 23 καὶ' < Sacr. Par. ἢ] ἢ L 24 διὰ τὸ σαββατίζειν St (τὸ) σ.
Wi μὴ οὐ σ. Schw τοὺς σαββατίζοντας Hiller (vgl. Matth. 12, 12; Luk. 6, 9)

ρηκεν. αντίκα οὐ πολλοῖς ἀπεκάλυψεν ἢ μὴ πολλῶν ἦν. ὀλίγοις δέ. 2
οἷς προσήκειν ἡπίστατο. τοῖς οἷοις τι ἐκδέξασθαι καὶ τυπωθῆναι πρὸς
αὐτά· τὰ δὲ ἀπόρητα. καθάπερ ὁ θεός. λόγῳ πιστεύεται. οὐ γράμ-
ματι. κἄν τις λέγῃ γεγράφθαι νοῦδιν κρυπτόν ἢ οὐ φανερωθήσεται. 3
οἷδὲ κεκαλυμμένον ἢ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται. ἀκουσάτω καὶ παρ'
ἡμῶν. ὅτι τῷ κρυπτῶς ἐπαίοντι τὸ κρυπτόν φανερωθήσεται διὰ
τοῦδε προειθέσιον τοῦ λόγιον. καὶ τῷ παρακεκαλυμμένως τὰ παρα-
διδόμενα οἷον τι παραλαμβάνειν δηλωθήσεται τὸ κεκαλυμμένον ὡς ἡ
ἀλήθεια. καὶ τὸ τοῖς πολλοῖς κρυπτόν. τοῦτο τοῖς ὀλίγοις φανερόν 119
10) γενήσεται· ἐπιὶ διὰ τί μὴ πάντις ἴσασι τὴν ἀλήθειαν; διὰ τί δὲ μὴ 4
ἡραπήθη ἡ δικαιοσύνη. εἰ πάντων ἡ δικαιοσύνη; ἀλλὰ γὰρ τὰ μυσ-
τήρια μυστικῶς παραδίδοται. ἵνα ἡ ἐν στόματι λαλοῦντος καὶ ὡς λαλι- 3 4 1
ται. μᾶλλον δὲ οὐκ ἐν φωνῇ. ἀλλ' ἐν τῷ νοεῖσθαι. εὐδίδωκεν δὲ ὁ θεός 3
τῇ ἐκκλησίᾳ τοὺς μὲν ἀποστόλους. τοὺς δὲ προφήτας. τοὺς δὲ ἐναγγε-
15) λιστάς. τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους. πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν
ἀγίων. εἰς ἔργον διακονίας. εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ
Ἡ μὲν οὖν τῶνδ' ἐμοὶ τῶν ἐπομνημάτων γραφή ἀσθενῆς μὲν ἐν 14 1
οἷδ' ὅτι παρεκκαλλομένη πρὸς τὸ πνεῦμα ἔκλεινο τὸ κεκαλυμμένον
οὐ κατηξιώθημεν ἔλαχούσαι. ἰκόν δ' ἂν εἴη ἀναμνηστικὸν τοῦ
2) ἀρχιτέκτονος τὸν θεόν πεπληγότεν· εὐσεβῶ γάρ. φησί, ἐλάλι. καὶ
σοφώτερος ἴσται· καὶ ἐπ' ἔχοντι δὲ προειθέσεται. ἐπαγγέλλεται 2
δὲ οὐκ ὥστε ἱρημεῖσθαι τὰ ἀπόρητα ἑαυτῶς. πολλοῦ γὰρ καὶ δι-
μόνον δὲ τὸ ἐπομνησθαι. εἴτε ὅποτε ἐλασθώμεθα εἴτε ὅποτε μὴ
ἐλασθώμεθα. πολλὰ δὲ ἐν οἷδα περιφρονῆκεν ἡμᾶς χρόνον μήκει
2) ἀγράφως διαπιπύοντα. ὅθιν τὸ ἀσθενῆς τῆς μνήμης τῆς ἐπι-
κονηζέων. κεκαλιῶν οὐστηματικῶν ἰκθίων μνήμης ἐπομνησθαι
εἴτιον πορίζον ἡμαρτῶν. ἀναγκείως κίχημα τῆδε τῆ ἐπομνησθαι
ἴσται μὲν οὖν τινα μὴδὲ ἀπομνημονεύοντα ἡμῖν. πολλὰ γὰρ ἡ πρὸ 3
τοῖς μακροῖς χρόνοις ἦν ἀνθρώπων. ἴσται δὲ καὶ ἡ ἀντιπομνησθαι
2) μνησθαι τῶν χρόνων ἢ τῶν ἀπείρων τὰ δὲ οὐκ ἐκλήθητο ἐν αὐτῇ
μεμνησθαι τῆς διακονίας. ἐπιὶ μὴ ῥέδιος ἢ τοιαύτη διακονία τοῖς μὴ
διδουσκουμένοις. ταῦτα δὲ ἀνεξοικιστῶν ἐπομνησθαι τὰ μὲν ἰκόν

4 f Matth 13: 35 11-13 ἀλλ' ἵνα γὰρ τοῖς οἷοις. Sacf Pat 27 H 1
13-16 Ezech 4, 11 f 14 τὸ πνεῦμα ἔκλεινο. vgl. O. Bardesane, Hist. St. 1
10 10. 5 9. 20 f Pat. 9 9 21 vgl. Matth 13: 32 25 29 Mark 4, 21.
Luk 8, 18, 19, 20
7 το Sy to L 8 touto touto, Markianl 12 περιφρονῆκεν Sacf Pat
R 13 St u Sacf Pat. C 6 L 19 ἐλασθώμεθα. ἐλασθώμεθα Zahn, Fortsch III
S 17. vgl. aber Patre 10 4, Ström VII 17, 1 18 f τοῦ ἀσθενῆτος Jackson
του, ἀσθενῆτος L 23 τὸ W1 τοῦ L 24 οὐκ ἐκλήθητο ἐν αὐτῇ
ἐλασθώμεθα H 10 24 ἐλασθώμεθα St. ἐλασθώμεθα L 25 μνησθαι L
26 L 20 . D

παραπέμπομαι ἐκλέγων ἐπιστημόνως, φοβούμενος γράφειν ἃ καὶ λέγειν
 ἐφυλαξάμην, οὐ τί που φθονῶν (οὐ γὰρ θέμις), δεδιὼς δὲ ἄρα περὶ
 τῶν ἐντυγχανόντων, μή πῃ ἐτέροσε σφαλεῖεν καὶ παιδί μάχαιραν, ἢ
 φασιν οἱ παροιμιαζόμενοι, ὀρέγοντες εὐρεθῶμεν. οὐ γὰρ ἔστι τὰ
 5 γραφέντα μὴ (οὐκ) ἐκπεσεῖν· καίτοι ἀνέκδοτα ὑπὸ γ' ἐμοῦ μεμνη-
 κότα, κυλιόμενα δὲ αἰεὶ μόνη μῖα χρώμενα τῇ ἐγγράφῳ φωνῇ πρὸς
 τὸν ἐπανερόμενον οὐδὲν πλέον παρὰ τὰ γεγραμμένα ἀποκρίνεται·
 δεῖται γὰρ ἐξ ἀνάγκης βοηθοῦ ἥτοι τοῦ συγγραψαμένου ἢ καὶ ἄλλου
 του εἰς τὸ αὐτὸ ἔχνος ἐμβεβηκότος. ἔστι δὲ ἃ καὶ αἰνίξεται μοι γραφή, 15, 1
 11 καὶ τοῖς μὲν παραστήσεται, τὰ δὲ μόνον ἐρεῖ, πειράσεται δὲ καὶ λανθά-
 νουσα εἰπεῖν καὶ ἐπικρυπτομένη ἐκφῆναι καὶ δεῖξαι σιωπῶσα. τὰ τε 2
 παρὰ τῶν ἐπισήμων δογματιζόμενα αἰρίσεων παραθήσεται, καὶ τού-
 τοις ἀντερεῖ πάνθ' ὅσα προοικονομηθῆναι καθήκει τῆς κατὰ τὴν
 ἐποπτικῆν | θεωρίαν γνώσεως, ἢ προβήσεται ἡμῖν κατὰ τὸν εὐκλεῆ 325 P
 15 καὶ σεμνὸν τῆς παραδόσεως κανόνας ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως
 προϊούσιν, (τὰ) ἀναγκαίως ἔχοντα προδιαληφθῆναι τῆς φυσικῆς
 θεωρίας προπαρατιθεμένη καὶ τὰ ἐμποδῶν ἰστάμενα τῇ ἀκολουθίᾳ
 προαπολυμένη, ὡς ἐτοίμους ἔχειν τὰς ἀκοὰς πρὸς τὴν παραδοχὴν
 τῆς γνωστικῆς παραδόσεως προκεκαθαρμένης τῆς γῆς ἀπὸ τε τῶν
 20 ἀκανθῶν καὶ τῆς πόας ἀπάσης γεωργικῶς εἰς καταφύτευσιν ἀμπε-
 λῶνος. ἀγῶν γὰρ καὶ ὁ προαγῶν καὶ μυστήρια τὰ πρὸ μυστηρίων. 3
 οὐδὲ ὀκνήσει συγγρησασθαι φιλοσοφίας καὶ τῆς ἄλλης προπαιδείας
 τοῖς καλλίστοις τὰ ὑπομνήματα ἡμῖν. οὐ γὰρ μόνον δι' Ἑβραίους 4
 καὶ τοὺς ὑπὸ νόμον κατὰ τὸν ἀπόστολον εὐλόγον Ἰουδαίον γενέσθαι.
 25 ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς Ἕλληνας Ἕλληνα, ἵνα πάντας κερδάνωμεν. κἄν 5
 τῇ πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολῇ νουθετοῦντες· γράφει πάντα ἄνθρω-
 πον καὶ διδάσκοντες ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄν-
 θρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ. ἀρμόζει δὲ καὶ ἄλλως τῇ τῶν ὑπομνη- 16, 1
 μάτων ὑποτυπῶσει τὸ γλαφυρὸν τῆς θεωρίας, ἀντίκα καὶ ἡ τῆς

3 f Leutsch zu Diogenian. VI 46 4 f Plato Epist. II p. 314 C; vgl. Strom.
 V 65, 3 6—9 vgl. Plato Phaedr. p. 275 DE ἐὰν δέ τι ἔργ τῶν λεγομένων
 βουλούμενος μαθεῖν, ἐν τι σημαίνει (ἡ γραφή) μόνον ταῦτὸν αἰεὶ. ὅταν δ' ἅπαξ
 γραφῆ, κλινθεῖται μὲν πανταχοῦ πᾶς λόγος ὁμοίως παρὰ τοῖς ἐπαίονσιν . . .
 αἰεὶ δεῖται βοηθοῦ . . . 276 D παντὶ τῶ ταῦτὸν ἔχνος μετιόντι . . . 14 f I Clem.
 ad Cor. 7, 2 16—23 vgl. Strom. IV 3; V 71, 1; VII 27, 6 23—25 vgl.
 I Kor. 9, 20 f 26—28 Kol. 1, 28

1 καὶ κἄν Markland 3 ἐτέροσε Wi ἐτέρως L 5 (οὐκ) aus Plato u.
 Strom. V 8 συγγραψαμένου Cobet S. 495 ἐγγραψαμένου L 9 τοῦ L
 γραφή Sy γραφή L 13 ἀντερεῖ L¹ ἀνταιρεῖ L* 14 ἢ Sy ἢ L 16 (τὰ)
 Ma τὰ τῆς Markland

χρηστομαθίας περιουσία οἷον ἡδυσμά τί ἐστιν παρατεπιλεγμένον
 ἀθλητοῦ βρώματι. οὐ τρισητιῶντος. ὄρεξιν δὲ ἀγαθὴν φιλοτιμίᾳ
 λαμβάνοντος. ψάλλοντες γούν τὸ ἐπίρτονον τῆς σεμνότητος ἐμμε-
 λῶς ἀνίεμιν. καθάπερ δὲ οἱ βουλόμενοι δήμῳ προσομιλήσαι διὰ 2
 κήρυκος τοῦτο πολλάκις ποιῶσιν ὡς μᾶλλον ἐξέκοιται γινέσθαι τὰ
 λεγόμενα. οὕτω κἀνταῦθα πρὸς πολλοὺς γὰρ ἡμῖν ὁ λόγος ὁ πρὸ
 αὐτῆς τῆς παραδόσεως λεγόμενος· τὰς σενήθεις διὸ δὲ παραθετίον
 δόξας τε καὶ φωνὰς τὰς ἐμβροῶσας παρ' ἕκαστα αὐτοῖς δι' ὧν μᾶλλον
 οἱ ἀκούοντες ἐπιστραφήσονται. καὶ δὴ σενιλόντι φαίνοι ἐν πολλοῖς 3
 γὰρ τοῖς μαργαρίταις τοῖς μικροῖς ὁ εἶς. ἐν δὲ πολλῇ τῇ τῶν ἰχθύων
 ἀγρῷ ὁ κάλλιχθης· χρόνον τε καὶ πόνον τάλιθις ἐκλάμψει ἀγαθοῦ
 παρτευχόντος βοηθοῦ· δι' ἀνθρώπων γὰρ θεοθῆν αἱ πλείστα ἐνερ-
 γισίαι χορηγοῦνται. πάντες μὲν οὖν ὅσοι τὰς ὄψεις κεχρήμηθα. θεῶ- 17. 1
 ροῦμεν τὰ προσπίπτοντα αὐταῖς. ἄλλοι δὲ ἄλλων ἴνικα. ἀντίκα οὐχ
 ὁμοίως θεωρεῖ τὸ πρόβατον ὁ μάγειρός τε καὶ ὁ ποιμὴν· ὁ μὲν γὰρ 18 1
 εἰ πῶν ἐστι πολυπραγμονεῖ. ὁ δὲ εἰς ἐννοσίαν τηρεῖ. τὸ γάλα τοῦ
 προβάτου ὁ μὲν τις ἀμιγξάτω. εἰ χυρῆτι τροφῆς. τὸν μᾶλλον κινεῖται.
 εἰ σκίπης δέεται. ὅδε μοι καὶ τῆς Ἑλληνικῆς χρηστομαθίας ὁ κερπὸς 2
 προχορεῖται. οὐκ οἴμαι γὰρ τινα οὕτως ἐντυχῆ γραφῆν ἠγέσθαι ἢ
 20 μηδεὶς ἀντιρεῖ. ἀλλ' ἐκείνην ἐνλόγον νομιστίον ἢ μηδεὶς ἐνλόγως
 ἀντιρεῖ. καὶ προῖξιν ἄρα καὶ αἴρεσιν | ἀποδοκτίον οὐ τὴν ἀμμησῆ 1
 ἀλλ' ἦν οὐδαὶς ἐνλόγως κατεμύμφεται. οὐκ ἐνθὺς δ' εἰ τις μὴ προ- 3
 γουμίνως ἐπιτελεῖ. κατὰ πιστώσων αὐτὸ ποιῖ. ἀλλὰ οἰκονομούμινός
 τε θεοσόφως καὶ οὐμπιρηγρόμινος ἐνρηγῆσι. οὐτε γὰρ ὁ ἴχυν τὴν
 2 ἀριτήν χορῆσι τῆς ἐπὶ τὴν ἀριτήν ἴτι ὁδοῦ οὐδ' ὁ ἱερομίνος ἀνε-
 λήφτως καθάπερ δ' οἱ γεωργοὶ προαρδύσαντες τὴν γῆν οὕτω δὲ 4
 καὶ ἡμεῖς τῷ ποτίμῳ τῶν παρ' Ἑλλήσι λόγων προαρδύομεν τὸ
 γινώσκον αὐτῶν. ὡς παραδύσασθαι τὸ κατεβυλλόμενον σπέρμα πνευ-
 ματικὸν καὶ τοῦτο ἐνμαρῶς ἐκθροῖφαι δύνασθαι.

9 f. vgl. Matth 13 46. 10 f. vgl. Athen. VII p. 282 and Petra Special So-
 leum. III p. 29. 13 f. αὐτῆς μὲν ὅσοι—ἴνικα Sact Par 26 H. 14. 18 f. vgl.
 Eccl. p. 10 h. 28

1 γουμίνως L. 2 ἐνθὺς Sact. n. Ras. L. 3 ἀμμησῆ Sact
 γουμίνως L. 7 ἴνικα S. Schw. 11 κινεῖται L. 12 κατεβυλλόμενον Sact
 14 ἐννοσίαν Sact Par. 16 ἐνθὺς W. 17 ποτίμῳ L. 20 ἀριτῆσι L.
 ἀριτῆσι L. 21 οὐδαὶς L. 22 οἰκονομούμινός L. 22 κατεβυλλόμενον
 Sact S. 46 κατεβυλλόμενον L. 23 ἀριτῆσι Sact. 26 δ W. 27 γῆ L.
 27. 1 ἴνικα τὸ ἐπὶ τὴν ἀριτήν κατεβυλλόμενον S.

Περιέξουσι δὲ οἱ Στωματεῖς ἀναμειγμένην τὴν ἀλήθειαν τοῖς 18, 1
 φιλοσοφίας δόγμασι, μᾶλλον δὲ ἐγκεκαλυμμένην καὶ ἐπικεκρυμμένην.
 καθάπερ τῷ λεπύρῳ τὸ ἐδώδιμον τοῦ καρύου· ἀρμόζει γάρ, οἶμαι.
 τῆς ἀληθείας τὰ σπέρματα μόνοις φυλάσσεσθαι τοῖς τῆς πίστεως 2
 5 γεωργοῖς. οὐ λέληθεν δὲ με καὶ τὰ θρυλούμενα πρὸς τινῶν ἀμαθῶς 2
 φοφοδεῶν χρῆναι λεγόντων περὶ τὰ ἀναγκαιότατα καὶ συνέχοντα τὴν
 πίστιν καταγίνεσθαι, τὰ δὲ ἔξωθεν καὶ περιττὰ ὑπερβαίνειν μάτην
 ἡμᾶς τρίβοντα καὶ κατέχοντα περὶ τοῖς οὐδὲν συμβαλλομένοις πρὸς
 τὸ τέλος. οἱ δὲ καὶ πρὸς κακοῦ (οὔ)αν τὴν φιλοσοφίαν εἰσδιδύκναι 8
 10 τὸν βίον νομίζουσι ἐπὶ λύμῃ τῶν ἀνθρώπων πρὸς τινος εὔρετοῦ
 πονηροῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν ἢ κακία κακὴν φύσιν ἔχει καὶ οὔ ποτ' ἂν 4
 καλοῦ τινος ὑποσταῖ γεωργὸς γενέσθαι, παρ' ὅλους ἐνδείξομαι τοὺς
 Στωματεῖς, ἀνισόσθετος ἀμῆ γέ πη θείας ἔργον προνοίας καὶ φιλοσο- 327 P
 φίας. II. ὑπὲρ δὲ τῶν ὑπομνημάτων τῶν περιειληφότων κατὰ τοὺς 19, 1
 15 ἀναγκαίους καιροὺς τὴν Ἑλληνικὴν δόξαν τοσοῦτον φημι τοῖς φιλεγ-
 κλήμοσι· πρῶτον μὲν εἰ καὶ ἄχρηστος εἴη φιλοσοφία, εἰ εὔχρηστος ἢ
 τῆς ἀχρηστίας βεβαίωσις, εὔχρηστος· ἔπειτα οὐδὲ καταψηφίσασθαι τῶν 2
 Ἑλλήνων οἷον τε ψιλῆ τῆ περὶ τῶν δογματισθέντων αὐτοῖς χρω-
 μένους φράσει, μὴ συνεμβάλλοντας εἰς τὴν κατὰ μέρος ἄχρηστων
 20 σεως ἐκκάλυψιν. πιστὸς γὰρ εὐ μάλα ὁ μετ' ἐμπειρίας ἔλεγχος, ὅτι 8
 καὶ τελειοτάτη ἀπόδειξις εὐρίσκεται ἢ γνώσις τῶν κατεγνωσμένων.
 πολλὰ δ' οὖν καὶ μὴ συμβαλλόμενα εἰς τέλος συγκοσμεῖ τὸν τεχνίτην. 4
 καὶ ἄλλως ἢ πολυμαθία διασυστατικὴ τυγχάνει τοῦ παρατιθεμένου
 τὰ κυριώτατα τῶν δογμάτων πρὸς κειθῶ τῶν ἀκροωμένων (καὶ) θαν-
 25 μασμὸν ἐγγενῶσα τοῖς κατηγουμένοις [καὶ] πρὸς τὴν ἀλήθειαν συνί-
 στησιν. ἀξιόπιστος δὲ ἢ τοιαύτη ψυχαγωγία, δι' ἧς κεκαλυμμένην οἱ 20, 1
 φιλομαθεῖς παραδέχονται τὴν ἀλήθειαν, πρὸς τὸ μήτε αὐ(τοὺς δοκεῖν)
 τὴν φιλοσοφίαν λυμᾶνεσθαι τὸν βίον, ψευδῶν πραγμάτων καὶ φαν-
 30 οῦσαν εἰκόνα ἐναργῆ, θείαν ὄρωρειν Ἑλλήσι δεδομένην, μήτε ἡμᾶς ἀπο- 2

20 f πιστὸς εὐ — κατεγνωσμένων Sacr. Par. 209 Holl; Antonius Melissa
 p. 125 Gesner

8 καρῖον L¹ καρρῖον L* 5 θρυλούμενα L¹ θριλλούμενα L* 9 οὔσ αν
 St ἂν L δὴ Wi 12 γεωργός] αἰτία Markland χορηγός Nauck, Bull. de l'Acad.
 de St. Pétersb. 26 (1880) S. 231 Anm. 16 εἴη ἢ Markland 19 φράσει]
 κρίσει Wi 20 ἐμπειρίας] ἐπιστήμης Sacr. Par. Ant. ὅτι] ὅτε Sacr. Par. Ant.
 24 f καὶ — [καὶ] Wi 25 ἐγγενῶσα Sy ἐγγενῶσα L 25 f συνίστη-
 αιν] συναίσθησιν oder σύνεσιν Markland σινάσκησιν Schw 26 κεκαλυμ-
 μένην (vgl. Z. 2) Wi κακομένην L 27 αὐ τοὺς δοκεῖν Wi αὐ L 29 ἢ
 St ἢ L

σπᾶσθαι τῆς πίστεως, οἷον ἐπὶ τινος ἀπατηλοῦ τέχνης καταγοητευ-
 μένους, ἀλλ' ὡς ἴσος εἶπεν, περιβολῇ πλείονι χρωμένους, ἀμῆ γίπη
 συγγνωσάν τινά πίστεως ἀποδεικτικὴν ἐκπορεύεσθαι. καὶ μὴν καὶ ἡ
 συναφή τῶν δογμάτων διὰ τῆς ἀντιπαράθεως τὴν ἀλήθειαν μνη-
 5 στεύεται, δι' ἧς ἐξηκολούθηκεν ἡ γνώσις, οὐ κατὰ προηγούμενον λόγον
 τῆς φιλοσοφίας περιουλοῦσιν, διὰ δὲ τὸν ἀπὸ τῆς γνώσεως καρπὸν
 ἡμῶν βέλαιον λαμβανόντων πείσμα τῆς ἀληθοῦς καταλήψεως διὰ τῆς
 τῶν ἐπονοουμένων ἐπιστήμης, οἰώπῳ γὰρ ὅτι οἱ Στροματεῖς τῆ
 10 πολυμαθίᾳ σωματοποιούμενοι κρύπτειν ἐντέχνως τὰ τῆς γνώσεως βού-
 λονται σπέρματα, καθάπερ οὖν ὁ τῆς ἀγρᾶς ἐρωτικὸς ζητήσις 21 1
 ἐριννήσις, ἀνιχνεύσις, κεντροδρομήσις αἶμι τὸ θηρίον, οὕτω καὶ τὰ
 ληθῆς γλυκύτητι φαίνεται ζητηθῆν καὶ πόρῳ πορευθῆν, τί δὲ ποτ' 2
 οὖν οὐδὲ διατιτάχθαι φίλον ἰδοῦσιν εἶναι τοῖς ἐπονημασίην; ὅτι μίγας
 ὁ κίνδυνος τὸν ἀπόρητον ὡς ἰ ἀληθῶς τῆς ὄντως φιλοσοφίας λόγον 23 1
 15 ἰσορρήσασθαι τοῖς τοῖς, οἱ ἀγιδῶς πρὸς πάντα μὲν ἀντιλέγειν
 ἐθέλουσιν οὐκ ἐν δίκῃ πάντα δὲ ὀνόματα καὶ ῥήματα ἀποκρίπτοισιν
 οὐδαμῶς κοσμίως, αὐτοῖς τε ἀπατῶντες καὶ τοὺς ἐχομένους αὐτῶν 3
 γοητεύοντες, Ἐκκαδοὶ μὲν γὰρ οἰμια αἰτοῦσιν, ἡ φησὶν ὁ ἀπόστο-
 λος, Ἑλλητες δὲ σοφίαν ζητοῦσι.

20 III. Πολλὸς δὲ ὁ τοιούτου ὄχλος· οἱ μὲν αὐτῶν, ἰδοῦσιν διδοῦσιν 22 1
 μένοι, ἀπιστεῖν ἐθέλοντες, γελῶσι τὴν ἀπάτης οἰμνότητος ἀξίαν ἀλή-
 θειαν, τὸ βέλαιον ἐν παιδιᾷ τιθίμενοι, οἱ δὲ τινες οἰμᾶς αὐτοῖς 2
 ἐπαίροντες διαβολὰς τοῖς λόγοις ἐνεργῶσιν βλάζονται, ζητήσις ἰου-
 στικᾶς ἐκπορίζοντες λησιδῶν θηράσις ζηλοῦται τεχνολογῶν, οἰμ-
 5 δαντίς καὶ ἰμαντιλικτίς εὐς ὁ Ἀβδηρῆς ἐκινῶς φησὶν

στρ. πτῆ γὰρ γένοιτο.

3

φησί.

ἡρωτῶν πολλὸς δ' ἐν μῦθῳ

παρτοῖον εἶπεν δε πολλὸς νομὸς ἐνθα καὶ ἐνθα

καί·

ἀπατόν κ' εἶπεθθα ἴσος τοῖον κ' ἰτακοῦσις.

7 vgl. Plut. Is. 24, 203 B (σοφιστῶν, πεισματῶν) 18 f. 1 K. 1 22
 24 f. Dem. krit. Fr. 29. Natorp; 10. Plut. (Natorp) 4 1; vgl. Plut. Mor. p. 674
 E 26 31 1 248 29; vgl. Eiler (Natorp), nat. 78

1 vgl. Stob. L. 3 4 Ma 7 περὶ τῆς Συνοχῆς L. 11 ἀπὸ τῆς ἀξίαν ἀλή-
 θειας, Z. vgl. den Ber. (Natorp) 2 1. 10 vgl. Plut. Mor. L. 12 γοητεύοντες γοη-
 τεῖ. He. γοητεύοντες (Natorp) 2 49; γοητεῖ τῆς γοητεύοντες γοητεύοντες, W. 13 τῶν
 τῶν, vgl. Stob. L. 10 10 W. 17 αὐτοῖς, τοῖς ἰσορρήσις He. 1 1 αὐτοῖς,
 τῶν ἰσορρήσις L. 22 vgl. Sy. vgl. den Ber. 31 vgl. den Ber.

ταύτη γοῦν ἐπαιρόμενοι τῇ τέχνῃ οἱ κακοδαίμονες σοφισταὶ τῇ σφῶν 4
αὐτῶν στωμυλλόμενοι τερθρεία, ἀμφὶ τὴν διάκρισιν τῶν ὀνομάτων
καὶ τὴν ποιὰν τῶν λέξεων σύνθεσιν τε καὶ περιπλοκὴν τὸν πάντα
πονούμενοι βίον τρυγόνων ἀναφαίνον(ται) λαλίστεροι· κνήθοντες καὶ 5
5 γαργαλίζοντες οὐκ ἀνδρικῶς, ἐμοὶ δοκεῖν, τὰς ἀκοὰς τῶν κνήσασθαι
γλιχομένων, ποταμὸς ἀτεχνῶς ῥημάτων, νοῦ δὲ σταλαγμός. ἀμέλει
καὶ καθάπερ τῶν παλαιῶν ὑποδημάτων τὰ μὲν ἄλλα αὐτοῖς ἀσθενεῖ
καὶ διαρρεῖ, μόνῃ δὲ ἡ γλῶσσα ὑπολείπεται. παγκάλως ὁ Ἀθηναῖος 23, 1
ἀποτείνεται καὶ γράφει Σόλων· |

10 εἰς γὰρ γλῶσσαν ὄρατε καὶ εἰς ἔπη αἰμύλου ἀνδρός· | 121 S
ὑμῶν δὲ εἰς (μὲν) ἕκαστος ἀλώπεκος ἔχνησι βαίνει, 329 P
σὺμψαι(ν) δὲ ὑμῖν χαῦνος ἔνεστι νόος.

τοῦτό που αἰνίσσεται ἡ σωτήριος ἐκείνη φωνή· καὶ ἀλώπεκες φωλεοὺς 2
ἔχουσι, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνη·
15 μόνῃ γὰρ, οἶμαι, τῷ πιστεύοντι, διακεκριμένῳ τέλειον τῶν ἄλλων
τῶν πρὸς τῆς γραφῆς θηρίων εἰρημένων, ἐπαναπαύεται τὸ κεφάλαιον
τῶν ὄντων, ὁ χρηστός καὶ ἡμερος λόγος, ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς 3
ἐν τῇ πανοργίᾳ αὐτῶν· κύριος γὰρ μόνος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς
τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι, σοφοὺς δὲ ἡ που τοὺς σοφιστὰς τοὺς
20 περὶ τὰς λέξεις καὶ τὰς τέχνας περιττοῦς καλούσης τῆς γραφῆς.
ἔθεν οἱ Ἕλληνες καὶ αὐτοὶ τοὺς περὶ ὀτιοῦν πολυπράγμονας σοφοὺς 24, 1
ἅμα καὶ σοφιστὰς παρωνύμως κεκλήκασιν. Κρατινὸς γοῦν ἐν τοῖς 2
Ἀρχιλόχοις ποιητὰς καταλέξας ἔφη·

1 vgl. Dio Chrys. Or. XI p. 309 R οἱ δὲ τινες ἐπιχειροῦσιν ἐξελέγειν,
μάλιστα δὲ οἶμαι τοὺς κακοδαίμονας σοφιστὰς 4 vgl. Aelian Hist. an. 12, 10
τρυγόνος λαλίστερον. Zenob. 6, 8; Diogen. 8, 34; Arsen. Viol. p. 451 f Walz. An-
dere Stellen bei Kock CAF II p. 328 sq. zu Alexis Fr. 92 4 f vgl. II Tim.
4, 3 κνήθόμενοι τὴν ἀκοήν 6 vgl. Theokrit von Chios bei Stob. Flor. 36, 20
Θεόκριτος Ἀναξιμένους λέγειν μέλλοντος ἀρχεται· εἶπε λέξεων μὲν ποταμὸς,
νοῦ δὲ σταλαγμός. Synesius, De insomniis p. 156 A νοῦ μὲν ἀρχμός, ἐπομβρία
δὲ λέξεων 7 f vgl. Paed. II 59, 3 10—12 Solon Fr. 11, 7. 5. 6 (aus Plut. Sol.
30); vgl. v. Wilamowitz, Aristot. u. Athen II S. 311 Anm. 13 f Matth. 8, 20;
Luk. 9, 58 17—19 I Kor. 3, 19 f (Hiob 5, 13; Psal. 93, 11) 21 f vgl. Timon
Sill. Fr. 1 Wachsmuth u. Diels ἔσπετε νῦν μοι ὅσοι πολυπράγμονες ἔστε σοφισταί

1 ἐπαιρόμενοι L¹ ἐπαιρόμενος L* 2 τερθρεία Sy (im Index) τερθρία
L 4 ἀναφαίνον L κνήθοντες (η corr. aus ι) L² 5 κνήσασθαι Cobet S. 232
κνήσασθαι L κνήσασθαι oder κνήθεσθαι Ma 6 ἀτεχνῶς Cobet u. a. ἀτέχνων
L νοῦ δὲ Leopardus Emend. IX 3 p. 229 οὐδὲ L νοῦ δὲ) οὐδὲ Nauck a. a. O.
S. 291 7 [καὶ] Wi 10 ἔπη αἰμύλου L Plut. ἔπος αἰόλου Diog. Laert. I 52
Diod. Exc. Vat. VII 24 p. 24. 9 11 μὲν Plut. 12 χαῦνος L Plut. κοῦφος
Diog. Diod. 14 κλίνη Matth. Luk. κλίνει L 23 Ἀρχιλόχοις He ἀρχιλο-
χείοις L ποιητὰς Hervet ποιηταῖς L

οίων σοφιστῶν σμήνος ἀντιδιφύσσει.

Ἰσογῶν τε ὁμοίως ὡς ὁ κομικὸς ἐν ἀλύθοις σατύροις ἐπὶ βαφροδῶν 3
καὶ ἄλλων τινῶν λέγει·

καὶ γὰρ εἰσελήλυθεν
πολλῶν σοφιστῶν ὄχλος ἐξηρτημένος.

ἐπὶ τούτων καὶ τῶν παραπληθίων ὅσοι τοὺς κινεοὺς μιμητήκασι 4
λόγους ἢ θεία γραφὴ παγκάλως λέγει· ἀπολωτὴν σοφίαν τῶν
σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσασα.

IV. Ὁμηρος δὲ καὶ τέκτονα σοφὸν καλεῖ καὶ περὶ τοῦ Μαργίτου. 25. 1
οὐδὲ δὴ αὐτοῦ, ὡδέ πως γράφει· |

τὸν δ' οὐτ' ἄφ' οὐρανόθεν θεὸν θέσαν οὐτ' ἀροτήρα, 25. 1
οὐτ' ἄλλως τι σοφόν, πάσης δ' ἡμῶντα τέχνης.

Ἡσίοδος γὰρ τὸν καθαριστὴν Μίτρον παντοίας σοφίας διδασκόμενος 2
ἐκπῶν καὶ νεύτην οὐκ ὀκνεῖ λέγειν σοφόν, τοῦτι τι καλλιῆς οἰω-
σομένου γράφει. Δανιὴλ δὲ ὁ προφήτης ἐπὶ μιστήριον γράφει 3
ὃ ὁ βασιλεὺς ἱρωτᾷ, οὐκ ἴσθι σοφῶν, μάγων ἱεροδιδασκάλων. Γαζαρητῶν
δὲ γαμὶς τοῦ ἀγγέλου τῷ βασιλεῖ, ἀλλ' ἴσθι θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀπο-
καλύπτων, καὶ δὴ τοὺς Βαβυλωνίους σοφοὺς προσαγορεύει, ὅτι δὲ 4
σοφίαν ὁμοιότητος καλεῖ ἢ γραφὴ πᾶσαν τὴν κομικὴν εἴτι ἐπιστήμην
εἴτι τέχνην, πολλὰ δὲ εἶπον αἱ κατ' ἐπιστήμην ἀνθρωπίνου λογισμοῦ
ἐπινοημέναι, καὶ ὡς θεόθεν ἢ τεχνικῇ καὶ ἢ σοφῇ ἐπίνοια, σοφίαι
ἴσθαι παρεθιμένους τήρδι τὴν λέξιν καὶ ἐλάλησαν κίριος πρὸς Μω- 5
σῆν λέγων· ἰδοὺ ἀνακίκληκα τὸν Βασιλεῖλ, τὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν ὄρ-
της γαλι, ἰδοὺ, καὶ ἐπέληρα αὐτὸν πνεῦμα θείου σοφίας καὶ συνε-
σις καὶ ἐπιστήμης ἐν παντὶ ἔργῳ, διακοιτοῦναι καὶ ἀρχιτεκτονίῳσαι
ἐργάζεσθαι τὸ χρυσοῦν καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸν χαλκόν, καὶ τὴν
ἐάκινθον καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸ κόκκινον καὶ τὰ λιθογενικά καὶ
τεκτονικὰ τῶν λίθων ἐργάζεσθαι ὡς κατὰ πάντα τὰ ἔργα, ἴπαιτα 26. 1
καίριον καθολικόν δὲ λόγον καὶ περὶ τοῦ συνετοῦ καρδίας δ. δ. κα

1 Κριτῶν Fr. 2 CAF I p. 12. 4 Εἰρηὴν Fr. 1 TGF p. 71. 7 f 1 Κορ.
1: 19. Jos. 29. 14. 9 ἄγι. Θ. 43. τέκτονος δ. κ. κ. κ. 11 f Margtes Fr. 2
Kekel. 13 Hec. 4 Fr. 13 Kekel. 14 f Hec. 1 Op. 14. 15-18 Dan.
2. 2. f. 22-24 Eccl. 3. 1. 5. 29 f Eccl. 2. 9.

1 ἀντιδιφύσσει L. 2 ἰσογῶν L. 3 ὡς S. Lw. 4 ἐπὶ μιστήριον L. 5 ὄρ-
της γαλι, ἰδοὺ, καὶ ἐπέληρα, vgl. Ἀνακίκληκα Fr. 15 CAF I. p. 10. 6 κατὰ πάντα τὰ ἔργα, vgl.
Col. 3. 17. 7 Μαργίτου Fr. 1 του L. Μαργίτου V. 12. 8 ὡς κατὰ πάντα τὰ ἔργα, vgl.
Αποκ. 21. 3. 9 ἰδοὺ, καὶ ἐπέληρα, vgl. L. 10 ὡς κατὰ πάντα τὰ ἔργα, vgl.
Εκκλ. 2. 9. 11 ὡς κατὰ πάντα τὰ ἔργα, vgl. S. 12 ὡς κατὰ πάντα τὰ ἔργα, vgl. L.
23. 13 ὡς κατὰ πάντα τὰ ἔργα, vgl. S. 14 ὡς κατὰ πάντα τὰ ἔργα, vgl. L.

σύνεσιν, ε τούτέστιν τῷ οἴῳ τε ἐπιδέξασθαι πόνη καὶ συνασκήσει.
 πάλιν τε αὖ διαρρήδην ἐξ ὀνόματος κυρίου γέγραπται· καὶ οὐ λά-
 λησον πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῇ διανοίᾳ. οὓς ἐνέπλησα πνεῦμα αἰσθήσεως·
 ἔχουσι μὲν τι οἰκτεῖον φύσεως ἰδίωμα οἱ σοφοὶ τῇ διανοίᾳ, ε λαμβά- 2
 νουσι δὲ πνεῦμα αἰσθήσεως· παρὰ τῆς κυριωτάτης σοφίας διττόν,
 ἐπιτηδείους σφᾶς αὐτοὺς παραστήσαντες. οἱ μὲν γὰρ τὰς βαναύσους 3
 μειτώντες τέχνας τοῦ περὶ τὰς αἰσθήσεις ἀπολαύουσι περιττοῦ, ἀκοῆς
 μὲν ὁ κοινῶς λεγόμενος μουσικός, ἀφῆς δὲ ὁ πλαστικός, καὶ φωνῆς
 ὁ φθδικός, ὁ σφρήσεως ὁ μυρεψικός, ὄψεως ὁ τῶν ἐν ταῖς σφραγίσιν
 11) ἐντυπωμάτων τορευτικός. οἱ δὲ ἀμφὶ τὴν παιδείαν διατρέβοντες 4
 τὴν συναίσθησιν χορηγοῦνται, καθ' ἣν τῶν μέτρων οἱ ποιηταὶ καὶ
 τῆς λέξεως οἱ σοφισταὶ καὶ τῶν συλλογισμῶν οἱ διαλεκτικοὶ καὶ οἱ
 φιλόσοφοι τῆς κατ' αὐτοὺς θεωρίας ἀντιλαμβάνονται. εὑρετικὸν γὰρ 5
 καὶ ἐπινοητικὸν ἢ συναίσθησις ἐπιβάλλειν πιθανῶς ἀναπέιθουσα, 331 P
 15) συναύξει δὲ τὴν ἐπιβολὴν ἢ εἰς ἐπιστήμην συνάσκησις. εἰκότως τοίνυν 27, 1
 ὁ ἀπόστολος πολυποικίλον· εἶρηκεν τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ, πολυ-
 μερῶς καὶ πολυτρόπως, ε διὰ τέχνης, διὰ ἐπιστήμης, διὰ πίστεως, διὰ
 προφητείας, τὴν ἑαυτῆς ἐνδεικνυμένην δύναμιν εἰς τὴν ἡμετέραν
 εὐεργεσίαν, ὅτι πᾶσα σοφία παρὰ κυρίου καὶ μετ' αὐτοῦ ἐστὶν εἰς
 21) τὸν αἰῶνα, ε ἢ φησὶν ἢ τοῦ Ἰησοῦ σοφία. εἰάν γὰρ τὴν φρόνησιν 2
 τὴν τε αἰσθησὶν ἐπικαλέσῃ μεγάλη τῇ φωνῇ καὶ ζητήσης αὐτὴν
 ὡς περ ἀργυρίου θησαυροῦς καὶ προθύμως ἐξιχνιάσης, νοήσεις θεοσέ-
 βειαν καὶ αἰσθησὶν θείαν εὐρήσεις, ε πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῆς κατὰ
 φιλοσοφίαν αἰσθήσεως εἶρηκεν ὁ προφήτης, ἦν μεγαλοφυνῶς καὶ μεγα-
 25) λοπρεπῶς ἐξερευνᾶν διδάσκει εἰς τὴν ἐπὶ τὴν θεοσέβειαν προκοπὴν.
 ἀντέθηκεν οὖν αὐτῇ τὴν ἐν θεοσεβείᾳ αἰσθησὶν, τὴν γινῶσιν αἰνισσό- 3
 μενος καὶ τάδε λέγων· ἰὸ γὰρ θεὸς δίδωσι σοφίαν ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ
 στόματος αἰσθησὶν τε ἅμα καὶ φρόνησιν, καὶ θησαυρίζει δικαίους
 βοήθειαν· ε τοῖς γὰρ ὑπὸ φιλοσοφίας δεδικαιωμένοις βοήθεια θησαυ-
 30) ρίζεται καὶ ἢ εἰς θεοσέβειαν συναίσθησις.

V. Ἦν μὲν οὖν πρὸ τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας εἰς δικαιοσύνην 28, 1
 Ἑλλήσιν ἀναγκαῖα φιλοσοφία, νυνὶ δὲ χρησίμη πρὸς θεοσέβειαν γίνεταί,
 προπαιδεία τις οὕσα τοῖς τὴν πίστιν δι' ἀποδείξεως καρπονύμοις,
 ὅτι ἰὸ πούς σου φησὶν ἰοὺ μὴ προσκόφη, ε ἐπὶ τὴν πρόνοιαν τὰ
 35) καλὰ ἀναφέροντος, εἰάν τε Ἑλληνικὰ ἢ εἰάν τε ἡμέτερα. πάντων μὲν 2
 γὰρ αἴτιος τῶν καλῶν ὁ θεός, ἀλλὰ τῶν μὲν κατὰ προηγούμενον ὡς
 τῆς τε διαθήκης τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας, τῶν δὲ κατ' ἐπακολου- 122 S

2—4 Exod. 23, 3 16 Ephes. 3, 10 16 f Hebr. 1, 1 19 f Sir. 1, 1
 20—28. 27—29 Prov. 2, 3—7 34 Prov. 3, 23

33 προπαιδεία L
 Clemens II.

θημα ὡς τῆς φιλοσοφίας. τάχα δὲ καὶ προηγουμένως τοῖς Ἕλλησιν **3**
 ἐδόθη τότε πρῶν ἢ τὸν κύριον καλεῖσθαι καὶ τοὺς Ἕλληνας· ἐκαιθαγῶντι
 γάρ καὶ αὐτῇ τὸ Ἑλληνικὸν οἷς ὁ νόμος τοὺς Ἑβραίους εἰς Χριστόν.
 προπερασκεινάξι τοίνυν ἡ φιλοσοφία προσοδοποιῶσα τὸν ἐπὶ Χριστοῦ
5 τελειούμενον. ἀντίκα εἴτην σοφίαν ὁ Σολομὸν περιχαράκωσον· **4**
 φησὶν, καὶ ἐπερωφώσει σε· στείγανφ δὲ τρυφῆς· ἐπερασπίσει σε·
 ἐκεὶ κἄν σὺ τῷ θρησκῷ ἐπιροχρησῶσας αὐτὴν διὰ φιλοσοφίας καὶ πολυ-
 τελείας ὀφθῆς ἀνεπίβρατον τοῖς σοφισταῖς τηρήσῃς. μία μὲν οὖν ἡ τῆς **29 1**
 ἀληθείας ὁδός, ἀλλ' εἰς αὐτὴν καθάπερ εἰς ἀίναον ποταμὸν ἐκρίονσαι
10 τὰ ρεῖθρα ἄλλα ἄλλοθιν. ἐνθίως οὖν ἄρα εἰρηται· ἰάκονε, ἰνέ μου· **2**
 καὶ δέξαι ἑμοὺς λόγους· ε φησὶν, ἵνα σοὶ | γίνωνται πολλαὶ ὁδοὶ ἄνθ' **11 1**
 ὁδοὺς γὰρ σοφίας διδάσκον σε, ὅπως μὴ ἐκλίπωσίν σε αἱ πηγαί· ε αἱ
 τῆς αὐτῆς ἐκβλέζουσαι γῆς· οὐ δὴ μόνον ἑνὸς τινοῦ δικαίου ὁδοὺς **3**
 πλείονας σοτηρίους κατέλιξεν, ἐπιγίρει δὲ ἄλλας πολλῶν πολλὰς
15 δικαίων ὁδοὺς, μηνύων οὐδέ πως· καὶ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως
 φωτὶ λέμπονοιν· εἶν δ' ἄν καὶ αἱ ἐντολαὶ καὶ αἱ προπαιδεῖαι ὁδοὶ
 καὶ ἀφορμαὶ τοῦ ἄνθ'· ε Ἡρουνταλήμ Ἡρουνταλήμ, ποσάκις ἠθίλιθα **4**
 ἐπισυναγαγίτην τὰ τίκτρα σου εἰς ὄριν· τοὺς νουσίους· ε Ἡρουνταλήμ
 δὲ ὄρινος εἰρήνης εἰρημεύεται. δηλοῖ τοίνυν προσηγουμένως τοὺς
20 εἰρηναίους ἐποπιύσαντες πολυτρόπως εἰς κλήσιν παιδαγωγῆσθαι
 τί οὖν; ἠθίλιθα μὲν, οὐκ ἠδυνήθη δὲ ποσάκις δὲ ἡ ποῦ; δὲ, διὰ τ· **3**
 προσηγουμένων καὶ διὰ τῆς παρονοίας· πολύτροπον μὲν οὖν τὴν σοφίαν
 ἡ ποσάκις ἐνδείκνεται λέξις, καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον τρόπον ποιότητός·
25 τε καὶ ποσότητος πάντως οὕτως ἵνα τε τῷ χρόνῳ ἵνα τε τῷ
 εἴδει, τότε πρῶτον κύριον πεπλήρωσιν τὴν οἰκουμένην· ε κἄν τις **6**
 μαζόμενος λέξη· οὐκ ἄρα πρῶτον γενεαὶ γενεαί· μία γὰρ ἀποστάσις
 ἀπὸ χιλιῶν γενεῶν πόρνη· ε τὴν Ἑλληνικὴν εἶναι παιδείαν, ἐπα-
 κοισάτω τὸν ἑξῆς· εἴ πρῶς καιρῶν λιπαίτη οὖν φάργγε· ε φησὶ
 φιλοσοφία δὲ οὐκ ὀλοκαίνται· τίνα τοίνυν εἰτίσεται τὴν ἐκπορεύσει· **7**
30 οὐκ· ἐπιγίρει ὅπως· ετῆς γὰρ ἀφροσύνης οἱ πόδες κατάγονται τοῖς
 χρυμίονος εἰτέ μετὲ θεοτάτω εἰς ἴδιον, τὸ δὲ ἔχει, εἰτέ οὐκ ἐπι-

2 f vgl. Gal. 3, 24. **3 f** Prov. 1, 24, 25. **7 f** vgl. 11, 10. De agne 1, 1
 1, p. 27. M. **9** vgl. 10, 27. vgl. 11, 10. De agne 1, 1. **10, 12** Prov. 4, 1, 2.
 11, 2. **15 f** Prov. 1, 18. **17 f** Math. 23, 2. Luk. 11, 34. **18 f** vgl. Prov.
 De agne 1, 11. 2. 1. M. **25** Weich. Sal. 1, 1. **26** S. 10, 6. Prov. 5, 3.
 1, 8. 9. 11. 20.

3 vgl. L. **7** vgl. S. 11, 21. L. **7 f** vgl. 10, 27. vgl. 11, 10. De agne 1, 1.
 1, p. 27. M. **9** vgl. 10, 27. vgl. 11, 10. De agne 1, 1. **10, 12** Prov. 4, 1, 2.
 11, 2. **15 f** Prov. 1, 18. **17 f** Math. 23, 2. Luk. 11, 34. **18 f** vgl. Prov.
 De agne 1, 11. 2. 1. M. **25** Weich. Sal. 1, 1. **26** S. 10, 6. Prov. 5, 3.
 1, 8. 9. 11. 20.

δεται. μακρὰν οὖν ποιήσον ἀπὸ τῆς ἄφρονος ἡδονῆς τὴν σὴν ὁδόν,
 μὴ ἐπιστῆς θύραις οἰκῶν αὐτῆς, ἵνα μὴ προῆ ἄλλοις τὴν σὴν ζωήν.
 καὶ ἐπιμαρτυρεῖ· εἶτα μεταμελήσει σοι ἐπὶ γήρωσ, ἥνίκα ἂν κατατρι- 8
 βῶσί σου σάρκες σώματος.
 τοῦτο γὰρ τέλος τῆς ἄφρονος ἡδονῆς.
 5 καὶ ταῦτα μὲν ταύτη· ὀπηνίκα δ' ἂν φῆ· μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἄλλο- 9
 τριαν,· χρῆσθαι μὲν, οὐκ ἐνδιατριβεῖν δὲ καὶ ἐναπομένειν τῇ κοσμικῇ
 παιδείᾳ παραινεί· προπαιδεύει γὰρ τῷ κυριακῷ λόγῳ τὰ κατὰ τοὺς
 προσήκοντας καιροὺς ἐκάστη γενεᾶ συμφερόντως δεδομένα. ἤδη γάρ 10
 τινες τοῖς φίλτροις τῶν θεραπειῶν δαλεασθέντες ὀλιγόρησαν τῆς
 10 δεσποίνης, φιλοσοφίας, καὶ κατεγήρασαν· οἱ μὲν αὐτῶν ἐν μουσικῇ,
 οἱ δὲ ἐν γεωμετρίας, ἄλλοι δὲ ἐν γραμματικῇ, οἱ πλείστοι δὲ ἐν 333 P
 ῥητορικῇ.

Ἄλλ' ὡς τὰ ἐγκύκλια μαθήματα συμβάλλεται πρὸς φιλοσοφίαν 30, 1
 τὴν δεσποίναν αὐτῶν, οὕτω καὶ φιλοσοφία αὐτῇ πρὸς σοφίας κτήσιν
 15 συνεργεῖ. ἔστι γὰρ ἡ μὲν φιλοσοφία ἐπιτηδευσις (σοφίας), ἡ σοφία
 δὲ ἐπιστήμη θείων καὶ ἀνθρωπίνων καὶ τῶν τούτων αἰτίων. κυρία
 τοίνυν ἡ σοφία τῆς φιλοσοφίας ὡς ἐκείνη τῆς προπαιδείας. εἰ γὰρ 2
 ἐγκράτειαν φιλοσοφία ἐπαγγέλλεται γλώσσης τε καὶ γαστρὸς καὶ τῶν
 ὑπὸ γαστέρα, καὶ ἔστιν δι' αὐτὴν αἰρετή, σεμνότερα φανείται καὶ
 20 κυριώτερα, εἰ θεοῦ τιμῆς τε καὶ γνώσεως ἕνεκεν ἐπιτηθεύοιτο.

Τῶν εἰρημένων μαρτυρίαν παρέξει ἡ γραφή διὰ τῶνδε· Σάρρα 3
 στείρα ἦν πάλαι, Ἀβραάμ δὲ γυνή. μὴ τίκτουσα ἡ Σάρρα τὴν ἐαυτῆς
 παιδίσκην ὀνόματι Ἄγαρ τὴν Αἰγυπτίαν εἰς παιδοποιίαν ἐπιτρέπει τῷ
 Ἀβραάμ. ἡ σοφία τοίνυν ἡ τῷ πιστῷ σύνοικος (πιστὸς δὲ ἐλογίσθη 4
 25 Ἀβραάμ καὶ δίκαιος) στείρα ἦν ἔτι καὶ ἄτεκνος κατὰ τὴν γενεάν

8—12 vgl. Stob. Flor. 4, 110 Mein. (p. 246, 1 Hense); Philo De congr. erud.
 gr. 77 (I p. 530 M) τινὲς γὰρ τοῖς φίλτροις τῶν θεραπειῶν δαλεασθέντες ὀλι-
 γώρησαν τῆς δεσποίνης, φιλοσοφίας, καὶ κατεγήρασαν οἱ μὲν ἐν ποιήμασιν, οἱ δὲ
 ἐν γραμμαῖς, οἱ δὲ ἐν χρωμάτων κράσεσιν, οἱ δὲ ἐν ἄλλοις μυρίοις, οὐ δυνήθοντες
 ἐπὶ τὴν ἀσὴν ἀναδραμεῖν. 13—20 vgl. Philo a. a. O. 79 καὶ μὴν ὡσπερ τὰ
 ἐγκύκλια συμβάλλεται πρὸς φιλοσοφίας ἀνάληψιν, οὕτω καὶ φιλοσοφία πρὸς σο-
 φίας κτήσιν. ἔστι γὰρ φιλοσοφία ἐπιτηδευσις σοφίας, σοφία δὲ ἐπιστήμη θείων
 καὶ ἀνθρωπίνων καὶ τῶν τούτων αἰτίων. γένοιτ' ἂν οὖν ὡσπερ ἡ ἐγκύκλιος
 μουσικῆ φιλοσοφίας, οὕτω καὶ φιλοσοφία δοῦλη σοφίας. φιλοσοφία δὲ ἐγκράτειαν
 μὲν γαστρὸς, ἐγκράτειαν δὲ τῶν μετὰ γαστέρα, ἐγκράτειαν δὲ καὶ γλώττης ἀνα-
 διδάσκει. ταῦτα λέγεται μὲν εἶναι δι' αὐτὰ αἰρετά, σεμνότερα δὲ φαίνοιτ' ἂν, εἰ
 θεοῦ τιμῆς καὶ ἀρεσκείας ἕνεκα ἐπιτηθεύοιτο. 15 f zur Definition vgl. Paed.
 II 25, 3 mit Anm. 21—24 vgl. Gen. 11, 30; 16, 1 f 24 f vgl. Gen. 15, 6
 (Röm. 4, 3)

ἐκείνην. μηδέπω μὲν ἐνάρτιον ἀποκλήσασα τῷ Ἀβραάμ. ἤξιον δὲ
 εὐκότως τὸν ἤδη καιρὸν ἔχοντα προκαλῆς τῇ κοσμικῇ παιδείᾳ (Ἀγ-
 πτος δὲ ὁ κόσμος ἀλληγοῦται) συνενασθῆναι πρότερον. ἔσπερον δὲ
 καὶ αὐτῇ προσελθόντα κατὰ τὴν θείαν πρόνοιαν γεννηῶσαι τὸν Ἰσαάκ.
 5 ἰμηνεύει δὲ ὁ Φίλων τὴν μὲν Ἀγαρ παροίκοισιν (ἐνταῦθα γὰρ κληταὶ 34 P 81 1
 ἢ μὴ πολὺς ἴσθαι πρὸς ἀλλοτρίαν), τὴν Σάραν δὲ ἀρχὴν μου. Ἰστοῖεν
 οὖν προκαλειθῆναι ἐπὶ τὴν ἀρχικωτάτην σοφίαν ἔλθειν. ἀφ' ἧς τὸ
 Ἰσραηλιτικὸν γένος ἀΐζεται. ἐξ ὧν δείκνυται διδακτικὴν εἶναι τὴν 2
 σοφίαν. ἣν μετέλθεν Ἀβραάμ. ἐκ τῆς τῶν οὐρανίων θείας μετιῶν εἰς
 10 τὴν κατὰ θεὸν πίστιν τε καὶ δικαιοσύνην. Ἰσαάκ δὲ τὸ αὐτομαθὲς 3
 ἐνδείκνυται διὸ καὶ Χριστοῦ τύπος εἰσάσκειται. οὗτος μῦθς γυναικίς
 ἀνὴρ τῆς Ρεβέκκας. ἣν ἐπομονὴν μεταφράζουσιν. πλείουσι δὲ συνίρ- 4
 χισθαὶ ὁ Ἰακώβ λέγεται ὡς ἂν ἀσκητῆς ἰμηνευόμενος διὰ πλείονων
 δὲ καὶ διαφερόντων αἰ ἀσκήσεις δογμάτων. ὅθεν καὶ Ἰσραὴλ οὗτος
 15 μιτονομάζεται ὁ τῷ ὄντι θεωρητικός ὡς ἂν πολέπειρος τε καὶ ἀσκη- 5
 τικός. εἴη δ' ἂν τε καὶ ἄλλο δηλοῦμενον διὰ τῶν τριῶν προκατε- 5
 ρων, κυρίαν εἶναι τὴν σφραγίδα τῆς γνώσεως. ἐκ φύσεως καὶ μαθήσεως

2 f vgl. Philo De congr. et. gr. 20 cl p. 522 M ... τῷ γένει καὶ Αἰγυπτίῳ
 προσειληγῶσθαι αἵματι. Auch sonst Αἰγυπτος = αἷμα bei Philo vgl. Leg.
 all. II 59 l p. 77 M; 77 p. 80 M; De sacr. Ab. et C. 48 cl p. 171 M; De migr.
 Abr. 77 cl p. 448 M; παθῶν σύμβολον De congr. et. gr. 83 l p. 531 M) 5 vgl.
 Philo a. a. O. 20 Ἀγαρ, τοῖτο δὲ ἰμηνεύειν ἴσθαι παροίκους. Leg. alleg. III 244
 l p. 135 M) Ἀγαρ, 8 εἰρηναῖα παροίκους 6 Prov. 5, 20 vgl. Philo De
 Cherub. 5 cl p. 130 M. Σάρα δὲ σύμβολον ἀρχῆς ἰμηνεύεται γὰρ ἀρχὴ μου
 De congr. et. gr. 2 cl p. 50 M το Σάρας ὄνομα μετελθῶν ἴσθαι ἀρχὴ μου
 De mut. nom. 77 l p. 50 M) 6 16 vgl. Philo De congr. et. gr. 44 cl p.
 524 M) το δὲ Ἰσαάκ οὔτε πλείους γυναικίς οὔτε συνόλους ταλαιπώ. μου δ' ἢ
 ποιρῶτος, ἄρα πάντως συνιστῆ. διὰ τί, ὅτι καὶ ἡ διδακτικὴ ἀρετὴ ἢ ἰσραὴλ
 μίτησι, πλείονων δέεται. καὶ ἡ δὲ ἀσκήσεως τελειομένη, περι ἢ Ἰακώβ ἴσθαι
 δασύται φανταται. διὰ πλείονων γὰρ καὶ διαφερόντων αἰ ἀσκήσεις δογμάτων.
 τὸ δὲ εἰρηναῖος vgl. ap. h. De sacr. Ab. et C. 6 l p. 164 M; Qu. d. deus u. r. 4
 l p. 23 M; De somn. 108 l p. 61 M; 108 l p. 60 M) 7 το, ὡς πεποιθὲς
 καὶ Ἰσαάκ, ... ἢ ἴσθαι ἀσκήσεως ἢ ἴσθαι ἀσκήσεως δὲ αἵματι ... καὶ τοῦ δὲ πα-
 μὴν ἔλαττον ἴσθαι κατὰ δ' ἴσθαι ἴσθαι, vgl. De plant. 10 l p. 164 M
 Paed. I 21, 1 Zur Erklärung De congr. et. gr. 83 l p. 531 M vgl. F. Nestle ZetW 17 1907
 S. 23 f) 9 f vgl. Gen. 17, 11. Str. m. V S. 6) 13 vgl. ap. h. De Abrah. 52
 l p. 9 M) 15 ἀσκητικός vgl. Ap. m. zu Paed. I 77, 2) 16 S. 21, 1 vgl.
 Philo De somn. I 107 l p. 60 M τὴν ἀρετὴν ἢ φύσιν ἢ ἀσκήσιν ἢ μαθήσει περι-
 γισθῆναι φησὶ, διὸ καὶ τριῶν τοῖς γινόμενος τοῦ ἴσθαι ἴσθαι, πάντας ἀπέλα-
 σεν. vgl. De Abrah. 52 cl p. 9 M

4 αἵματι L 6 Σάρας aus Gen. 17, 15 αἵματι L auch 17, 16 l p. 50 M
 α ἢ ἴσθαι Σάρας ἢ ἴσθαι

καὶ ἀσκήσεως συνεστῶσαν. ἔχους δ' ἂν καὶ ἄλλην εἰκόνα τῶν εἰρη- 6
 μένων τὴν Θάμαρ ἐπὶ τριόδου καθεσθῆισαν καὶ πόρνης δόξαν παρα-
 σχοῦσαν, | ἦν ὁ φιλομαθῆς | Ἰούδας (δυνατὸς δὲ ἐρμηνεύεται) ὁ μὴδὲν 123 S 335P
 ἄσχετον καὶ ἀδιερεύνητον καταλιπὼν ἐπεσκέφατο καὶ πρὸς αὐτὴν
 5 ἐξέκλινεν, σφῆζων τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁμολογίαν. διὰ τοῦτο καὶ ὁ 32, 1
 Ἀβραάμ, παραζηλούσης τῆς Σάρρας τὴν Ἄγαρ παρενδοκιμοῦσαν αὐτήν,
 ὡς ἂν τὸ χρήσιμον ἐκλεξάμενος μόνον τῆς κοσμικῆς φιλοσοφίας, εἰδὸν
 ἢ παιδίσκη ἐν ταῖς χερσὶ σου, χρῶ αὐτῇ ὡς ἂν σοι ἀρεστὸν ἦ· φησί,
 δηλῶν ὅτι ἀσπάξομαι μὲν τὴν κοσμικὴν παιδείαν καὶ ὡς νεωτέραν
 10 καὶ ὡς σὴν θεραπαινίδα, τὴν δὲ ἐπιστήμην τὴν σὴν ὡς τελείαν
 δέσποιναν τιμῶ καὶ σέβω. καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρρα· ἴσον τῷ 2
 ἐσωφρόνισε καὶ ἐνουθέτησεν. εὐ γοῦν εἴρηται· παιδείας θεοῦ, νίε,
 μὴ ὀλιγώρει, μὴδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος
 παιδεύει, μαστιγοὶ δὲ πάντα νίδον ὃν παραδέχεται· κατ' ἄλλους 3
 15 μέντοι γε τόπους ἐξεταζόμεναι αἱ προειρημέται γραφαὶ ἄλλα μυστήρια
 μηνύουσαι παρίστανται.

Φαμέν τοίνυν ἐνθένδε γυμνῶ τῷ λόγῳ τὴν φιλοσοφίαν ζήτησιν 4
 ἔχειν περὶ ἀληθείας καὶ τῆς τῶν ὄντων φύσεως (ἀλήθεια δὲ αὕτη, περὶ
 ἧς ὁ κύριος αὐτὸς εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια), τὴν τε αὐτὴν προπαιδείαν
 20 τῆς ἐν Χριστῷ ἀνακαύσεως γυμνάζειν τὸν νοῦν καὶ διεγείρειν τὴν
 σύνεσιν ἀγκύλιον γεννώσαν ζητητικὴν διὰ φιλοσοφίας ἀληθοῦς. ἦν
 εὐφρόντες, μᾶλλον δὲ εἰληφότες παρ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἔχουσι οἱ
 μύσται. VI πολλὰ δ' ἢ ἐτοιμότης πρὸς τὸ τὰ δέοντα ὄραν διὰ τῆς προ- 33, 1
 γυμνασίας συμβάλλεται. εἴη δ' ἂν γυμνασία τῷ νῷ τὰ νοητά· τριττῇ

1—5 vgl. Gen. 38, 14—16; Philo De congr. er. gr. 124 f (I p. 537 M) ἔστι
 δ' ὅτε . . . ὡπερ Θάμαρ ἐπὶ τριόδου καθέζεται, πόρνης δόξαν παρασχούσα τοῖς
 δὲ φθὸν βιβλίζουσαν . . . τίς οὖν ὁ ἐξεταστικός καὶ φιλομαθῆς καὶ μὴδὲν ἄσχετον
 καὶ ἀδιερεύνητον τῶν ἐγκεκαλυμμένων πραγμάτων παραλιπεῖν ἀξίων ἐστίν, ὅτι
 μὴ ὁ ἀρχιστράτηγος καὶ βασιλεὺς καὶ ταῖς πρὸς θεὸν ὁμολογίαις ἐμμένων τε καὶ
 χαίρων, ὄνομα Ἰούδας; 5 vgl. auch Gen. 29, 35 u. Philo De plant. 134 p. (I 349
 M) Ἰούδας, ὃς ἐρμηνεύεται κριτὴν ἐξομολόγησις; Leg. alleg. I 80 (I p. 59 M) τοῦ
 ἐξομολογουμένου ὁ Ἰούδας σύμβολον. 5—11 vgl. Gen. 16, 6; Philo de congr.
 er. gr. 154 (I p. 541 M) μονοῦ βοῶν ἄντικρυς, ὅτι τὴν μὲν ἐγκύκλιον παιδείαν
 καὶ ὡς νεωτέραν καὶ ὡς θεραπαινίδα ἀσπάξομαι, τὴν δὲ ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν
 ὡς τελείαν καὶ δέσποιναν ἐκτετίμηκα. 11 f vgl. Philo a. a. O. 158 (I p. 542 M)
 καὶ ἐκάκωσεν αὐτήν· ἴσον τῷ ἐνουθέτησε καὶ ἐσωφρόνισε. 12—14 Prov. 3, 11 f
 (— Hebr. 12, 5 f); Philo a. a. O. 177 (I p. 544 M) 19 Joh. 14, 6

2 Θάμαρ Philo Θάμαρ L 11 τῷ Philo τὸ L 12 ἐσωφρόνησε L
 13 μὴδὲ] καὶ μὴ Philo 14 παιδεύει (wie Hebr. 12, 6 u. Paed. I 78, 4)] ἐλέγχει
 Philo 15 τόπους] τύπος Po τρόπος Ma 16 μηνύουσαι L¹ μηνύουσι L²
 παρίστανται Schw παρεστάναι L 19 εἶπεν Sy εἰπὼν L

δὲ ἢ τοῦτων γένεσις. ἔν τε ποσοῖς καὶ πηλίκαις καὶ λεπτοῖς θεωρου-
 μένη. ὁ γὰρ ἀπὸ τῶν ἀποδείξεων λόγος ἀκριβῆ πίστιν ἐντίθησι τῇ **2**
 ψυχῇ τοῦ παρακολουθοῦντος. ὥστε μηδ' ἂν ἄλλως ἔχειν τὸ ἀπο-
 δεχθὲν οἰεσθαι. τοῖς τε αἰ' δε' ἀπάτην ἐποτρέχουσιν ἡμῖν ἐποκίπτειν **3**
5 οὐκ ἔβ. ἔν τούτοις οὖν τοῖς μαθήμασιν ἐκαθαίρεται τε τῶν πλάθῃ **3**
 τῶν καὶ ἀναζωπυρεται ἡ ψυχὴ. ἵνα δὴ ποτε ἀλήθειαν διδιδῖν δυναθῇ.
 τροφή γὰρ καὶ ἡ παιδείαις ἢ χρησιτῆ σοφωμένη φύσει ἀγαθὰ ποιεῖ. **4**
 καὶ αἱ γένεσις αἰ χρησιτα τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβάνονται ἔτι **17 P**
 μετρίως τῶν πρότερον γίνονται εἰς τε τὰ ἄλλα καὶ εἰς τὸ γενεῶν.
10 ὄσπερ καὶ ἔν τοῖς ἄλλοις ζῴοις. διὸ καὶ φησὶν· εἶσθε πρὸς τὸν **3**
 μύμηνα, ὡ ὀκνηρέ. καὶ γενοῦ ἐκείνου σοφώτερος. ὡς πολλὴν καὶ
 παντοδαπὴν ἔν τῷ ἀμύτη παρατίθεται πρὸς τὴν τοῦ χιμῶνος ἀπει-
 λὴν τὴν τροφὴν. ἢ πορεύθῃτε πρὸς τὴν μέλισσαν καὶ μάθε ὡς **6**
 ἐργάτις ἐστίν· καὶ αὐτὴ γὰρ πάντα τὸν λιμῶνα ἐπινομήνη ἔν **15**
 κηρίον γενεῖ.

Ἐλ δὲ ἔν τῷ ταμίῳ ἴσχυ. ὡς ὁ κέρως ἐδίδουε, πνεύματι προσκι- **24, 1**
 τῶν. οὐκίτι περὶ τὸν οἶκον εἶη ἂν μόρον ἢ οἰκονομία. ἀλλὰ καὶ περὶ
 τὴν ψυχὴν, τίνα τε ἐπινομήτιον αὐτῇ καὶ ὅπως καὶ ὅπόσον, τίνα τε
 ἀποθετίον καὶ ἀποθησασιστίον εἰς αὐτήν, καὶ ὅτι ταῦτα προκο- **25**
 μιστίον, καὶ πρὸς οὐστίνας. οὐ γὰρ γένει, μαθήσει δὲ οἱ κελοὶ κά-
 γαθοὶ γίνονται, καθάπερ λατροὶ καὶ κηρυγῆται. ὁρῶμεν γοῦν κοινῶς **2**
 οἱ πάντες τὴν ἄμπλον καὶ τὸν ἔκρον, ἀλλ' ὁ μὲν γιωργὸς ἴσεται,
 εἰ ἀγαθὴ πρὸς καρποφορίαν ἢ κακὴ ἢ ἄμπλος, καὶ ὁ ἔκρικὸς ἀθη-
 μον ἢ τεχὲν διακριτὴ φερίως. τὸ δ' ἄλλους περ' ἄλλους εἰ πικτι- **3**
 κίται πρὸς ἀρετήν ἐπιτηδιύματα μὲν τίνα τῶν οὕτω πικτικώτων **26**
 παρὰ τοὺς ἐτήρους ἐνδίδονται, τιμιώτητα δὲ κατ' ἀρετήν οὐδ' ἠρετι- **4**
 οῖν τῶν ἄμιτον γέντων κατιγορεῖ. ὅποτε καὶ οἱ κακῶς πικτικῶτες
 πρὸς ἀρετήν τῆς προσηκούσης παιδείας τεχόντες ὡς ἐτίταν καλο-

28 Plato Rep VII p. 527 DE ἔν τούτοις τοῖς μαθήμασιν ἐκάτου δευτερόν
 τε πυχῆς ἐκαθαίρεται τε καὶ ἀναζωπυρεται ἀπολαμμενον καὶ ἐψάουμμενον ἐπὶ
 τῶν ὅλων ἐπιτηδιύματων, κρητίον ὡς σοφῆς ἐκείνου ὁμοίον· μόνον γὰρ αὐ-
 τῆ ἀλήθειαν ποιεῖ. **7** **10** Plato Rep IV p. 424 A **10** **14** Prov 9, 6
 S 24 **16** vgl. Matth 9, 6 **16f** vgl. Joh 4 23f **20** **23, 6** Chrysost.
 Fr. mor 225 Arriam **20f** vgl. Plato Menon p. 80 B ἄρ' οὐ εἰπέ, οἱ φησὶ
 οἱ ἀγαθοὶ γίνονται εἰς μαθήματα.

6 ἐπινομήτιον ἐν wie Plato vgl. S 24 A. Strom. I 30, 1 ἀποθετίον
 τὰ I. **7** ἢ πικτικῶς ἐπορεῖ, πικτικῶς ἐπορεῖ Plato **10** πορεῖ ἐπινομήτιον Plato
10 αἱ φησὶ, ἐπινομήτιον αἱ φησὶς ἐπινομήτιον Plato **14** ἐν, S 24 wie Plato ἐπι
 I. **9** πορεῖ, ἐπινομήτιον Plato **10** ἐπινομήτιον ἐπινομήτιον Plato **16f** πικτικῶς
 πορεῖ I. **17** πορεῖ, ἐπινομήτιον Plato **23** πορεῖ, ἐπινομήτιον Plato **23** πορεῖ, ἐπινομήτιον Plato
24 ἐπινομήτιον Plato **24** ἐπινομήτιον Plato **24** ἐπινομήτιον Plato

καγαθίας ἦνυσαν, καὶ αὐτὰ ἐναντία οἱ ἐπιτηδείως φύντες ἀμελείᾳ
γεγόνασι κακοί. φύσει δ' αὐτὸν κοινωνικούς καὶ δικαίους ὁ θεὸς ἡμᾶς
ἰδημιούργησεν. ὅθεν οὐδὲ τὸ δίκαιον ἐκ μόνης φαίνεσθαι τῆς θε- 35, 1
σεως ῥητέον, ἐκ δὲ τῆς ἐντολῆς ἀναζωπυρεῖσθαι τὸ τῆς δημιουργίας
ἀγαθὸν νοητέον, μαθήσει παιδευθείσης τῆς ψυχῆς ἐθέλειν αἰρεῖσθαι
τὸ κάλλιστον. ἀλλὰ καθάπερ καὶ ἄνευ γραμμάτων πιστὸν εἶναι δυ- 2
νατόν φαμεν, οὕτως συνιέναι τὰ ἐν τῇ πίστει λεγόμενα οὐχ οἷόν τε
μὴ μαθόντα ὁμολογοῦμεν. τὰ μὲν γὰρ εὐ λεγόμενα προσέσθαι, τὰ
δὲ ἀλλότρια μὴ προσέσθαι οὐχ ἀπλῶς ἢ πίστις, ἀλλ' ἢ περὶ τὴν
μάθησιν πίστις ἐμποιεῖ. εἰ δ' ἢ ἄγνοια ἀπαιδευσία τε ἅμα καὶ ἀμαθία, 3
τὴν ἐπιστήμην τῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων ἐντίθῃσιν ἢ διδασκαλία.
ἀλλ' ὡς ἐν πενία βίον ὀρθῶς ἔστι βιοῦν, οὕτω δὲ καὶ ἐν περιουσίᾳ 4
ἔξεστιν, καὶ ῥᾶον ἅμα καὶ θάττον σὺν τῇ προπαιδείᾳ θηρᾶσαι ἂν
τινα τὴν ἀρετὴν ὁμολογοῦμεν οὐδὲ δίχα τούτων ἀθήρατον οὐσαν,
15 πλὴν καὶ τότε τοῖς μεμαθηκόσι καὶ τὰ αἰσθητήρια συγγεγυμνα-
σμένοις. | ἡμῖσος μὲν γάρ. φησὶν ὁ Σολομῶν. ἡγείρει νεῖκος, ὁδοὺς 337 P 5
δὲ ζωῆς φυλάσσει παιδεία, ὡς μὴ ἀπατηθῆναι, ὡς μὴ κλαπῆναι
πρὸς τῶν ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀκροωμένων κακοτεχνίαν ἡσκηκότων. ἡ παι- 6
δεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται, φησὶν, καὶ χρῆ μετεῖναι τὸ ἐλεγκτι-
20 κὸν εἶδος ἕνεκα τοῦ τὰς δόξας τὰς ἀπατηλάς διακρούεσθαι τῶν
σοφιστῶν.

Εὐ γοῦν καὶ Ἀνάξαρχος ὁ Εὐδαιμονικὸς ἐν τῷ περὶ βασιλείας 36, 1
γράφει ἡ πολυμαθὴν κάρτα μὲν ὠφελεῖ, κάρτα δὲ βλάπτει τὸν
ἔχοντα ὠφελείη μὲν τὸν δεξιὸν ὄντα, βλάπτει δὲ τὸν ῥηιδίως φω-
25 νέοντα πᾶν ἔπος καὶ ἐν παντὶ δῆμον. χρῆ δὲ καιροῦ μέτρα εἰδέναι
σοφίης γὰρ οὗτος ὅρος. ὅσοι δὲ καὶ θύρῃσιν ἀείδουσιν, κῆν πη

11 vgl. Anm. zu Paed. II 25, 3 15 f vgl. Hebr. 5, 14 16—19 Prov.
10, 12a. 17 28 f vgl. Sternbach Gnom. Vatic. 469 28—S. 24, 2 Anax. Fr. 1
Diels Vorsokr. 479; vgl. Bernays, Ges. Abh. I p. 123—128; Bergk, Opusc. II 293 sq.

7 συνιέναι Hdschel συνείναι L 10 πίστιν μάθησις St εἰ δ' ἢ] ἢ δ'
Ma οὐδ' Wi 11 ἐντίθῃσιν ἢ διδασκαλία Jackson ἐντίθῃσι τῇ διδασκαλίᾳ L
15 αἰσθητήρια L¹ αἰσθηταίρια L² 22 ὁ Εὐδαιμονικὸς Hdschel εὐδαιμονικῶς L
23 πολυμαθὴ Stob. Flor. 34, 19 πολυμαθείη L ὠφελείη Stob. 28 f [τὸν
ἔχοντα] Bergk 24 τὸν δεξιὸν Stob. τόνδε ἄξιον L ὄντα] ἄνδρα Stob. 24 f
φωνέοντα] φωνεῦντα oder φωνούντα Stob. 25 καὶ ἐν Stob. κ' ἐν L 26 ὄρος]
οἱ φος Bergk ὄσοι δὲ] οἱ (οἱ) δὲ oder εἰ δὲ οἱ Stob. 26 f καὶ θύρῃσιν (θῦ
ρήσιν Monac. 479 Ottob. 94, daher θεοῦ ῥῆσιν Sy Di) ἀείδουσιν, κῆν πη (ἢ ἦν πη
Vi) πεπνυμένῃν (so L¹ für πεπνευμένῃν) ἀείδουσιν L ἔξω καιροῦ ῥῆσιν μουσικὴν
πεπνυμένως ἀείδουσιν (ἀάσοισιν M ἀείσοισιν A) Stob. HSS ἔξω καιροῦ ῥῆσιν
μουσικὴν (ἀείδουσιν, κῆν πεπνυμένως ἀείδουσιν Hense καὶ θύρῃσιν ἀείδουσιν,
ἡπερ πεπνυμένα ἀείδουσιν Bernays (ἔξω καιροῦ θύρῃσιν ἀείδουσι, κῆν πεπνυμένα
ἀείδουσιν Bergk

† πεπνυμένην αἰδωσιν. οὐ † τιθίμενοι ἐν σοφίᾳ. γνώμην δ' ἔχουσι
μορφῆς· καὶ Ἡσίοδος· |

2

Μουσάων, αὐτ' ἄνδρα πολυφραδίοντα τιθίσι
θείσιον. αἰδόμενα·

124 S

5 ἔπορον μὲν γὰρ ἐν λόγοις τὸν πολυφράδμονα λέγει. δεινὸν δὲ τὸν
αἰδόμενα, καὶ θείσιον τὸν ἔμπειρον καὶ φιλόσοφον καὶ τῆς ἀληθείας
ἐπιστήμονα.

VII. Καταφαινεται τοίνυν προκαιδία ἡ Ἑλληνικὴ οὖν καὶ αὐτῇ 27 1
φιλοσοφία θεόθεν ἤκειν εἰς ἀνθρώπους οὐ κατὰ προηγούμενον. ἀλλ'
10 ὃν τρόπον οἱ ἔτιοι καταρρήγνυνται εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν καὶ εἰς
τὴν κακίαν καὶ ἐπὶ τὰ θάματα. βλαστάνει δ' ὁμοίως καὶ πόα καὶ
πιρός, γίνεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μεμημάτων οὐκῆ καὶ εἴ τι τῶν ἀναι-
διστέρων δένδρων, καὶ τὰ φτόμενα ἐν τύφῳ προκύπτει τῶν
ἀληθῶν, ὅτι τῆς αὐτῆς τοῦ ἔτιοῦ ἀπέλατοι δυνάμεις. ἀλλ' οὐ
15 τὴν αὐτὴν ἰσχυρὴ χάριν τοῖς ἐν τῷ πλοῦι φτελοῖεν ἢ τοῖς ξηρανθίοντι
ἢ ἀποτιθίοντι. καὶ δὴ κἀνταῦθα χρησιμεύει ἡ τοῦ σπόρου κακικολίᾳ, 2
ἢ ἡ τοῦ πύριος ἡρμηνεύσειν. εἰς γὰρ ὁ τῆς ἐν ἀνθρώποις γῆς γεωργός
ὁ ἄνωθεν σπείρειν ἐκ καταβολῆς κόσμον τὰ θρηπτικὰ σπέρματα. ὁ
τὸν κίονον καθ' ἕκαστον καιρὸν ἐκπορεύσας λόγον. οἱ καιροὶ δὲ καὶ
20 οἱ τόποι οἱ δεκτικοὶ τῆς διαφορᾶς ἐγέννησαν. ἄλλως τε ὁ γεωργός 2
οὐ πύριος μόνον καίτοι καὶ τοῦτον πλείους εἰσὶ διαφοραὶ. σπείρει
δὲ καὶ τὰ ἄλλα σπέρματα. κριθάς τε καὶ κνήμεναι καὶ πῖνον καὶ 3
ἄρακα καὶ τὰ κηπιόμενα καὶ τὰ ἀνθητικὰ σπέρματα· τῆς αὐτῆς δὲ 4
γεωργίας καὶ ἡ φτετοργία. ἐργάζεσθαι ὅσα εἰς αὐτὰ τε τὰ φτετόμενα
25 καὶ εἰς παραδείους καὶ τὰ οἶκατα καὶ ὕλην παραδείων δένδρων
φτείνεν καὶ φτετῆρ. ὡσαύτως δὲ οὐχ ἡ ποιμνικὴ μόνη, ἀλλὰ καὶ ἡ 3
βοιωτικὴ ἰπποτροφικὴ τε καὶ κνωτροφικὴ καὶ μελισσοτροφικὴ τέχνη
πᾶσαι. σφτιλόντι δ' εἰπὶν ἀγέλοκομικὴ τε καὶ ζῳοτροφικὴ ἀλλήλων
μὲν τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον διαφέρουσι, πλὴν αἱ πᾶσαι μεριστικαί 5
3 φιλοσοφίαν δὲ οὐ τὴν Στωικὴν λέγω οἰδὲ τὴν Πλατωνικὴν ἢ τὴν 6
Ἑπικουρίδιον τε καὶ Ἀριστοτελικὴν ἀλλ' ὅσα τίρηται παρ' ἑκάστη

27 Homod Fr 197 Raach? 28 vgl. p 120. ἄσπ' θεός αἰδόμενος. 16
14 vgl. Matth 13, 3-4. Mark. 4, 2-5. Luk 8, 5-8

1 f οἱ τιθίμενοι τιθεμεν Wt τιθεμεν St ὁ σοφίᾳ, γνώμης C D. Eustath.
αἰτίαν Dnls ἔχουσι μορφῆς L οἱ παραδείοντες ἐν ἀφῆς τοῦ φ. Housw m
Hachelet γνῶμη γνῶμη SM αἰτίαν αἰτίαν 8 δ' ἔχουσι δ' ἔχουσι M μορμα, Mol
3 τιθίσιαι L 6 θείσιον L 10 καταρρήγνυνται L 12 δὲ Wt ee L
18 τῆς αὐτῆς τοῦ αὐτοῦ Ma 14 ἀνωθεν ἄλλου Ma 19 ἐκπορεύσας D
20 ἐργάζεσθαι L 22 ἄρακος Sy ἰσχυρῶν αἰδόμενα Hen. Steinhay im The-
didestizal L 24 ὅσα δὲ St 25 f τέχνη, τε α. St 31 μελισσοτροφία

τῶν αἰρέσεων τούτων καλῶς, δικαιοσύνην μετὰ εὐσεβοῦς ἐπιστήμης ἐκδιδάσκοντα, τοῦτο σύμπαν τὸ ἐκλεκτικὸν φιλοσοφίαν φημί. ὅσα δὲ ἀνθρωπίνων λογισμῶν ἀποτεμόμενοι παρεχάραξαν, ταῦτα οὐκ ἂν ποτε θεία εἴποιμ' ἂν.

- 5 Ἦδη δὲ κάκεινο σκοπῶμεν, ὡς εἴ ποτε οἱ μὴ ἐπιστάμενοι δια- 38, 1
βιοῦσι καλῶς †εὐ ποιεῖν· εὐποιῶ γὰρ περιπεπτώκασιν. ἔνιοι δὲ καὶ
εὐστοχοῦσι διὰ συνείσεως εἰς τὸν περὶ ἀληθείας λόγον, ὡς ἄβρααμ δὲ
οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀλλ' ἐκ πίστεως. οὐδὲν οὖν ὄφελος αὐτοῖς 2
μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ βίου, κἂν εὐεργεῖς ὡς νῦν, εἰ μὴ πιστὴν
10 ἔχοιεν. διὰ τοῦτο γὰρ Ἑλλήνων φωνῇ ἠρμηνεύθησαν αἱ γραφαί, ὡς 3
μὴ πρόφασιν ἀγνοίας προβάλλεσθαι δυνήθηναί ποτε αὐτούς, οἷους
τε ὄντας ἐπακοῦσαι καὶ τῶν παρ' ἡμῖν, ἣν μόνον ἐθελήσωσιν. ἄλλως 4
τις περὶ ἀληθείας λέγει, ἄλλως ἢ ἀλήθεια ἑαυτὴν ἐρμηνεύει. ἕτερον
στοχασμὸς ἀληθείας, ἕτερον ἢ ἀλήθεια, ἄλλο ὁμοίωσις, ἄλλο αὐτὸ
15 τὸ ὄν, καὶ ἡ μὲν μαθήσει καὶ ἀσκήσει περιγίνεται, ἡ δὲ δυνάμει καὶ
πίστει. δωρεὰ γὰρ ἡ διδασκαλία τῆς θεοσεβείας, χάρις δὲ ἡ πίστις. 5
ποιοῦντες γὰρ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ θέλημα γινώσκουμεν. ἀνοίξατε
οὖν, φησὶν ἡ γραφή, πύλας δικαιοσύνης, ἵνα ἐν αὐταῖς εἰσελθῶν
ἐξομολογήσωμαι τῷ κυρίῳ. ἀλλ' αἱ μὲν εἰς δικαιοσύνην ὁδοί, πο- 6
20 λυτρώπως σφίζοντες τοῦ θεοῦ (ἀγαθὸς γὰρ), πολλαὶ τε καὶ ποικίλαι
καὶ φέρουσαι | εἰς τὴν κυρίαν ὁδὸν τε καὶ πύλην. ἐὰν δὲ τὴν βασι- 339 P
λικὴν τε καὶ ἀνθεντικὴν εἰσοδὸν ζητῆς, ἀκούσῃ· αὕτη ἡ πύλη τοῦ
κυρίου, δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. πολλῶν τοίνυν ἀνεφωγμένων 7
πυλῶν (ἡ) ἐν δικαιοσύνῃ αὕτη ἦν ἐν Χριστῷ, ἐν ἣ μακάριοι πάντες
25 οἱ εἰσελθόντες καὶ κατευθύνοντες τὴν πορείαν αὐτῶν ἐν ὁσιότητι
γνωστικῇ. ἀντίκα ὁ Κλήμης ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ κατὰ 8
λέξιν φησὶ τὰς διαφορὰς ἐκτιθέμενος τῶν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν δοκί-
μων· ἦτω τις πιστός, ἦτω δυνατὸς γινῶσιν ἐξείπειν, ἦτω σοφὸς ἐν
διακρίσει λόγων. ἦτω γοργὸς ἐν ἔργοις.
- 30 VIII. Ἡ δὲ σοφιστικὴ τέχνη, ἣν ἐξηλώκασιν Ἕλληνες, δυνάμεις 39, 1
ἔστι φανταστικῆ, διὰ λόγων δοξῶν ἐμπειρητικῆ ψευδῶν ὡς ἀληθῶν·
παρέχει γὰρ πρὸς μὲν πειθῶ τὴν ῥητορικὴν, πρὸς τὸ ἀγωνιστικὸν

7 f Röm. 4, 2. 16 17—19. 22 f Psal. 117, 19 f (aus I Clem. ad Cor. 48, 2f);
vgl. Strom. VI 64, 2 23—25. 28 f I Clem. ad Cor. 48, 4 f 30—S. 26, 1 vgl.
Plato Sophist p. 239 C; 236 C (φανταστικὴ τέχνη); 240 D (ψευδὴς δόξα); 226 A
(ἐριστικὴ, ἀγωνιστικὴ)

2 (κατὰ) τὸ ἐκλεκτικὸν Schw τὸ ἐκλεκτὸν St 6 εὐ ποιεῖν ~ vor δια-
βιοῦσι Hervet [εὐ ποιεῖν] Ma (οὐδὲν ὄφελος τὸ) εὐ ποιεῖν St (οὐ τέλειοι γίνον-
ται μόνον τῷ) Schw 10 ἐρμηνεύθησαν L 24 (ἡ) aus I Clem. u. Strom. VI
64, 3 ἦν] ἔστιν ἡ I Clem. u. Strom. 29 γοργὸς (so auch Strom. VI 65, 3)
ἀγνός I Clem.

δὲ τὴν ἐριστικὴν. αἱ τοίνυν τέχναι (αὐταί) ἐὰν μὴ μετὰ φιλοσοφίας
 γίνωνται, βλαβηρότεραι παντί που εἰεν ἂν. ἀντικρὺς γοῖν ὁ Πλάτων 2
 κακοτεχνίαν προσείπεν τὴν σοφιστικὴν ὃ τε Ἀριστοτέλης ἐπόμενος κλι-
 πτικὴν τινα αὐτὴν ἀποφαίνεται, ἅτι τὸ ὅλον τῆς σοφίας ἔργον πι-
 3 θανῶς ὑφαιρουμένην καὶ ἐπαγγελλομένην σοφίαν ἦν οὐκ ἐμελίτησεν.
 ἐν βραχεί δὲ εἰπεῖν, καθάπερ τῆς ῥητορικῆς ἀρχὴ μὲν τὸ πιθανόν, 3
 ἔργον δὲ τὸ ἐπιχειρημα καὶ τέλος ἡ πειθῶ, οὕτω τῆς ἐριστικῆς ἀρχὴ
 μὲν τὸ δόξαν, ἔργον δὲ τὸ ἀγώνισμα καὶ τέλος ἡ νίκη. τὸν αὐτὸν 4
 γὰρ τρόπον καὶ τῆς σοφιστικῆς ἀρχὴ μὲν τὸ φαινόμενον, ἔργον δὲ
 10 διττόν, τὸ μὲν ἐκ ῥητορικῆς διζωδικόν (φαινόμενον), τὸ δὲ ἐκ δια-
 λεκτικῆς ἐρωτητηκόν, τέλος δὲ αὐτῆς ἡ ἐκπλήξις, ἢ τι αὐθουλον 5
 μένη κατὰ τὰς διατριβὰς διαλεκτικῆ γύμνασμα φιλοσόφου περὶ τὸ
 ἰνδοξον δεικνύεται ἀντιλογικῆς ἐνικεῖν θανάτως· οὐδαμοῦ δ' ἐν τού-
 40 1 τοις ἢ ἀλήθεια. εἰκότως τοίνυν ὁ γενναῖος ἀπόστολος, ἐκφανάλζων
 15 τὰς περιττὰς ταύτας τῶν λέξεων τέχναι, εἰ τις μὴ προσίχηται
 ὑγιαίνουσι λόγοις, φησὶ, ὀδισσασκάλλα δὲ τινι τιτύχεται μηδὲν ἐπι- 30 1
 στάμιμος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεσι καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται
 ἴρις, ἢ φθόνος, βλασφημία, ὑπόνοιαι πονηραί, διακατατριβαὶ διεφθαρ- 12 · 5
 20 μίνων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπιστηριμίνων τῆς ἀληθείας, ὡς
 2 ὅπως πρὸς αὐτοὺς κινηται, νόσον ὀνομάζων τὴν λογικὴν τέχνην
 αὐτῶν, ἐφ' ἣ σιμνύονται οἷς φιλῆ ἢ στοιμίλος αὐτῆ κακοτεχνία,
 εἴτι Ἕλληνας εἰεν εἴτι καὶ βάρβαροι σοφισταί, παγκάλως οὖν ὁ τρα- 3
 3 γικὸς Ἐνριπίδης ἐν ταῖς Φοινίσσαις λέγει

ὁ δὲ ἄδικος λόγος

2. νοσῶν ἐν αὐτῷ γενομάκων δέτται σοφῶν

ὑγιαίνων μιν γὰρ ὁ σωτήριος εἶρηται λόγος αὐτὸς ὧν ἀλήθεια 4
 καὶ τὸ ὑγιαῖνον αὐτὸ ἀθάνατον μένει, ἢ δὲ ἀπὸ τοῦ ὑγιαίνου ἢ καὶ

2 f nicht bei Plato, aber vgl. Sext Emp. Adv. math II 12 οἱ περὶ Πλα-
 τῶνος ἐπέκειντο αὐτὴν τὴν ῥητορικὴν, ὡς κακοτεχνίαν πολλὸν ἢ τέχνην πειθῶν τι-
 ζεῖαν. Ahlsh. Adv. math II 49 18. Ann. Mart. XXX 4, 3 professorem ora-
 torum forensium . . . Epicurus . . . κακοτεχνίαν nomine inter artes numeral
 malae Ueber. Epicurus p 112, vgl. Prächter, Pl. I 1 1. 1892 p 240. 2 f nicht
 bei Aristoteles, aber vgl. Top. II 14 5 p. 128 a 27. ἔργον τὸν σοφιστὴν ἢ δια-
 τῶνον ἢ κλιπτικὸν τὸν ἀνάμικτον τὰ ἀλλοτρία ἔργον τὸν ἢ ἀνάμικτον ἢ αὐτὸν
 ἢ σοφιστῶν. 12 f vgl. Aristot. Top. I 2 1 p 116 2. 8. 13 10 I T. m 6
 . 5. 22-5 24, 2 vgl. Ritter, Gram. hist. 2 1 101. 22-23 Theodoriet (or
 ad. c 1 87. 24 f Eurip. Phoen. 4. 11. 26 vgl. I T. m 6, 3

1 αἱ τοίνυν αὐταί οἱν Markland. 2 εἰς τὴν St. G. L. 2 1 οἱν Mark-
 and. 3 οἱν St. G. L. 2 1 οἱν W. 2 1 οἱν Sy. 4 οἱν St. G. L. 10 1 οἱν οἱν Po

θείον διάκρισις ἀθεότης τε καὶ πάθος θανατηφόρον. λύκοι οὗτοι 5
 ἄρπαγες προβάτων κροθίοις ἐγκεκρυμμένοι, ἀνδραποδισταί τε καὶ
 ψυχαγωγοὶ εὐγλωσσοί, κλέπτοντες μὲν ἀφανῶς, διελεγχόμενοι δὲ
 λησταί. αἰρεῖν ἀγωνιζόμενοι καὶ δόλω καὶ βία ἡμᾶς δὴ τοὺς ἀπερίτ-
 5 τούς, ὡς ἂν εἰπεῖν ἀδυνατωτέρους.

ἀγλωσσία δὲ πολλάκις ληφθεὶς ἀνήρ 41, 1
 δίκαια λέξας ἴσον εὐγλώσσου φέρει.

νῦν δ' εὐρόοισι στόμασι τάληθέστατα
 κλέπτουσιν, ὥστε μὴ δοκεῖν ἂ χρῆ δοκεῖν.

10 ἡ τραγωδία λέγει. τοιοῦτοι δὲ οἱ ἐριστικοὶ οὗτοι εἴτε αἰρέσεις μετ- 2
 10 ιοῖεν εἴτε καὶ διαλεκτικὰ συνασκοῖεν τεχνύδρια, οὗτοι οἱ τὰ κατάρτια
 κατασπῶντες καὶ μηθὲν ὑφαίνοντες, φησὶν ἢ γραφή, ματαιοπονίαν
 ἐξηλωκότες, ἦν κυβείαν ἀνθρώπων ὁ ἀπόστολος ἐκάλεσεν καὶ παν-
 ουργίαν. πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης ἐπιτήδειον. «εἰσὶ γάρ», 8
 15 φησί, «πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι, φρεναπατοῦντες.» οὐκ οὐκ
 οὐκ οὐκ εἰρηται. «ὕμεις ἐστε οἱ ἄλεις τῆς γῆς.» εἰσὶ γάρ τινες τῶν 4
 20 καὶ τοῦ λόγου ἐπακηκοότων τοῖς ἰχθύσι τοῖς θαλασσίοις ἰοικότες,
 οἱ δὴ ἐν ἄλμῃ ἐκ γενετῆς τρεφόμενοι ἁλῶν ὁμῶς πρὸς τὴν σκευασίαν
 δέονται. ἐγὼ γοῦν καὶ πάνυ ἀποδέχομαι τὴν τραγωδίαν λέγουσαν. 5

20 ὦ καὶ. γένοιεντ' ἂν εὐ λελεγμένοι λόγοι
 ψευδεῖς, ἐπῶν δὲ κάλλεσι(ν) νικῶεν ἂν |
 τάληθές· ἀλλ' οὐ τοῦτο τὰκριβέστατον, 341 P
 ἀλλ' ἡ φύσις καὶ τοῦρθόν· ὅς δὲ εὐγλωσσία
 νικῶ, σοφὸς μὲν, ἀλλὰ γὰρ τὰ πράγματα
 25 κρείσσω νομίζω τῶν λόγων αἰεὶ ποτε.

οὐποτε ἄρα ὄρεκτέον τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν. ἂ μὲν γὰρ ἐκείνους 6

1 f vgl. Matth. 7, 15 2 vgl. I Tim. 1, 10 (ἀνδραποδισταί) 6 f Eurip.
 Alexander Fr. 56; vgl. Stob. Flor. 42, 3 8 f Eurip. Hippol. prior Fr. 439;
 vgl. Stob. Flor. 82, 1 (= Ecl. II 2, 8 p. 21, 19 Wachsm.) 11 f Resch, Agrapha,
 Log. 38 S. 226 f; Ropes, Sprüche Jesu S. 31 f 18 f vgl. Ephes. 4, 14
 14 f Tit. 1, 10 16 Matth. 5, 13 20—25 Eurip. Antiope Fr. 208; vgl. Stob.
 Ecl. II 15, 12 p. 187, 10 Wachsm. 26—S. 28, 2 vgl. Epikur Fr. 187 Usener S. 157

4 αἰρεῖν Sy αἰρεῖν L 7 γέρει Vi γέρειν L 8 εὐρόοισι στόμασι] εὐ-
 ρόθμοις πιστώμασι Stob. 18 ἀνθρώπων Sy aus Ephes. αἰτήν L ἀνθρωπίνην
 Di 20 λελεγμένοι λόγοι Markland λεγόμενοι λόγοι οἱ L 21 καλλοῦν
 Nauck 28 f εὐγλωσσία νικῶ Stob. εὐγλωσσίαν εἰ καὶ L 24 ἀλλὰ γὰρ Stob.
 ἀλλὰ γε L ἀλλ' ἐγὼ Sy 25 κρείσσον Stob. 26 f ἐκείνους ἔδει Sy (vgl. Her-
 vet) ἐκείνους εἰδείην L ἐκείνοις ἐδόκει Schw ἐκείνοι ἴσασιν St

ἐκείνην. μηδέπω μὲν ἐνάρτεον ἀποκρήσασα τῷ Ἰσραάμ, ἡξίου δὲ
 εὐκότως τὸν ἴδιον καιρὸν ἔχοντα προκοπῆς τῇ κοσμικῇ παιδείᾳ (Ἀγ-
 πτος δὲ ὁ κόσμος ἀλληγορεῖται) συνενεασθῆναι πρότερον, ἔσπερον δὲ
 καὶ αὐτῇ προσελθόντα κατὰ τὴν θέλαν πρόνοιαν γεννηῖσαι τὸν Ἰσαάκ.
 5 Ἰρμηνεύει δὲ ὁ Φίλων τὴν μὲν Ἄγαρ παροίκοιεν ἐνταῦθα γὰρ ἰσχυταί 34 P 81 1
 ἡμὲν πολὺς ἴσθαι πρὸς ἀλλοτριαν), τὴν Σάραν δὲ ἀρχὴν μου. Ἰστοῖεν
 οὖν προκαιομένητα ἐπὶ τὴν ἀρχικωτάτην σοφίαν ἔλθειν, ἀφ' ἧς τὸ
 Ἰσραηλιτικὸν γένος ἀΐζεται. ἐξ ὧν δείκνυται διδακτικὴν εἶναι τὴν 2
 σοφίαν, ἣν μετήλθεν Ἰσραάμ, ἐκ τῆς τῶν οὐρανίων θέας μετιῶν εἰς
 10 τὴν κατὰ θεὸν πίστιν τε καὶ δικαιοσύνην. Ἰσαάκ δὲ τὸ αὐτομαθὲς 3
 ἐνδείκνυται διὸ καὶ Χριστοῦ τύπος εἰσάσκειται. οὗτος μῦθς γυναικίς
 ἀνὴρ τῆς Ρηβέκκας, ἣν ἐπομονὴν μεταφράζουσιν, πλείου δὲ συνίρ- 4
 χισθαὶ ὁ Ἰακώβ λέγεται ὡς ἂν ἀσκητῆς ἰρμηνεύομενος διὰ πλείονων
 δὲ καὶ διαφερόντων αἰ ἀσκήσις διγμάτων, ὅθεν καὶ Ἰσραὴλ οὗτος
 15 μετονομάζεται ὁ τῷ ὄντι διορατικὸς ὡς ἂν πολέμιρός τε καὶ ἀσκη-
 τικός. εἴη δ' ἂν τε καὶ ἄλλο δηλούμενον διὰ τῶν τριῶν προκατο- 5
 ρων, κυρίαν εἶναι τὴν σφραγίδα τῆς γενέσεως, ἐκ φύσεως καὶ μαθήσεως

2 f vgl. Philo De congr. et. gr. 20 (l p. 322 M ... τῷ γένει καὶ Αἰγυπτί-
 προσεληγῶσθαι σώματι. Auch sonst Αἰγυπτος = σώμα bei Philo vgl. Leg
 all. II 90 l p. 77 M; 77 p. 80 M; De sacr. Ab. et C. 45 (l p. 171 M; De migr.
 Abr. 77 (l p. 448 M); παθὼν σίμβολον De congr. et. gr. 81 l p. 531 M) 3 vgl.
 Philo a. a. O. 2) Ἄγαρ, τοῖτο δὲ ἰρμηνεύθην ἴσθαι παροίκους. Leg. alleg. III 244
 l p. 135 M) Ἄγαρ, 3 εἴρηται παροίκους 6 Prou 5, 2) vgl. Philo De
 Cherub. 5 (l p. 13) M; Σάρα δὲ σιμβόλον ἀρχῆς ἔμμε, καίεται γὰρ ἀρχὴ μου
 De congr. et. gr. 2 (l p. 3) M το Σάρας ὄνομα μεταληφθῆς ἴσθαι ἀρχὴ μου
 De mut. nom. 77 l p. 70 M 6 16 vgl. Philo De congr. et. gr. 34 (l p.
 524 M) το δὲ Ἰσαάκ οὔτε πλείους γυναικίς οὔτε συνίρος ταλαιπύ, μου δὲ ἡ
 κοίτη, ἄρα παντός σιμβόλιον διὰ τῆς ὅτι καὶ ἡ διδακτικὴ ἀρετὴ ἣν Ἰσαάκ
 μέγιστος, πλείονων δέεται ... καὶ ἡ δὲ ἀσκήσις τελειομένη, περι ἣν Ἰακώβ ἴσθαι
 δαίται φαίνεται διὰ πλείονων γὰρ καὶ διαφερόντων αἰ ἀσκήσις διγμάτων
 τὸ δὲ σιμβόλιον, vgl. auch De sacr. Ab. et C. 6 l p. 164 M; Quod dicitur 1 4
 l p. 2 l M, De somn. I 26 l p. 61 M, 168 l p. 60 M) γένος, οὐ μενομένης
 καὶ Ἰσαάκ, ... μῦθς ἀσκητῆς, μῦθς διδασκαλῆς δι' αὐτοῦ ... καίεται δὲ πλεί-
 ον ἑλλῆνας ἐπομονὴν παρὰ δὲ Ἑλλήνας Ρηβέκκα, vgl. De plant. 10 l p. 34 M
 Paed. I 21, 3 Zur Erklärung Ρηβέκκα = ἐπομονὴ vgl. F. Nestle ZATW 17 1907
 S. 223 f 9 f vgl. Gen. 12, 11, Ström. V 8, 6 13 vgl. auch De Abrah. 12
 l p. 9 M 13 διορατικός vgl. Anm. zu Paed. I 7, 2 16 S. 21, 1 vgl.
 Philo De somn. I 27 l p. 60 M τὴν ἀρετὴν ἡ φύσις ἡ ἐκείνη ἡ μεθῆσαι περι-
 γισσασθῆ φύσις, διὸ καὶ τρεῖς τοὺς γενάρχας τοῦ Ἰθου, αἰ γὰρ, πάντας ἀπο-
 γεν. vgl. De Abrah. 52 (l p. 3) M

4 αὐτῆς L 6 Σάρας aus Gen. 17, 17 αἴματι L. auch 17, 10 l p. 70 M
 u. 8 (et 20, 14 = ὁ γένος)

καὶ ἀσκήσεως συνεστῶσαν. ἔχοις δ' ἂν καὶ ἄλλην εἰκόνα τῶν εἰρη- 6
 μένων τὴν Θάμαρ ἐπὶ τριόδου καθεσθείσαν καὶ πόρνης δόξαν παρα-
 σχοῦσαν, | ἦν ὁ φιλομαθῆς | Ἰούδας (δυνατὸς δὲ ἐρμηνεύεται) ὁ μὴδὲν 123 S 335 P
 ἄσκεπτον καὶ ἀδιερένητον καταλιπὼν ἐπισκέψατο καὶ πρὸς αὐτὴν
 5 ἐξέκλινεν, σφίζων τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁμολογίαν. διὰ τοῦτο καὶ ὁ 82, 1
 Ἀβραάμ, παραζηλούσης τῆς Σάρρας τὴν Ἄγαρ παρενδοκιμοῦσαν αὐτήν,
 ὡς ἂν τὸ χρήσιμον ἐκλεξάμενος μόνον τῆς κοσμικῆς φιλοσοφίας, ἰδοὺ
 ἢ παιδίσκη ἐν ταῖς χερσὶ σου, χρῶ αὐτῇ ὡς ἂν σοι ἀρεστὸν ἦ· φησί,
 δηλῶν ὅτι ἀσπάζομαι μὲν τὴν κοσμικὴν παιδείαν καὶ ὡς νεωτέραν
 10 καὶ ὡς σὴν θεραπαινίδα, τὴν δὲ ἐπιστήμην τὴν σὴν ὡς τελείαν
 δέσποιναν τιμῶ καὶ σέβω. καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν Σάρρα· ἴσον τῷ 2
 ἐσωφρόνισε καὶ ἐνουθέτησεν. εὐ γοῦν εἴρηται· παιδείας θεοῦ, βλέ,
 μὴ ὀλιγώρει, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος
 παιδεύει, μαστιγοὶ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται· κατ' ἄλλους 8
 15 μέντοι γε τόπους ἐξεταζόμεναι αἱ προειρημέναι γραφαὶ ἄλλα μυστήρια
 μηνύουσαι παρίστανται.

Φαμὲν τοίνυν ἐνθένδε γυμνῶ τῷ λόγῳ τὴν φιλοσοφίαν ζήτησιν 4
 ἔχειν περὶ ἀληθείας καὶ τῆς τῶν ὄντων φύσεως (ἀλήθεια δὲ αὕτη, περὶ
 ἧς ὁ κύριος αὐτὸς εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια), τὴν τε αὐτοπροκαιοδείαν
 20 τῆς ἐν Χριστῷ ἀναπαύσεως γυμνάζειν τὸν νοῦν καὶ διεγείρειν τὴν
 σύνεσιν ἀγκίνοισιν γεννώσασιν ζητητικὴν διὰ φιλοσοφίας ἀληθοῦς. ἦν
 εὐφρόντες, μᾶλλον δὲ εὐφρότες παρ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἔχουσιν οἱ
 μύσται. VI. πολλὰ δ' ἢ ἐτοιμότης πρὸς τὸ τὰ δέοντα ὄραϊν διὰ τῆς προ- 33, 1
 γυμνασίας συμβάλλεται. εἴη δ' ἂν γυμνασία τῷ νῷ τὰ νοητά. τριττῇ

1—5 vgl. Gen. 38, 14—16; Philo De congr. er. gr. 124 f (I p. 537 M) ἔστι
 δ' ὅτε . . . ὡπερ Θάμαρ ἐπὶ τριόδου καθέζεται, πόρνης δόξαν παρασχοῦσα τοῖς
 ὀδῶν βαδίζουσιν . . . τίς οὖν ὁ ἐξεταστικός καὶ φιλομαθῆς καὶ μὴδὲν ἄσκεπτον
 καὶ ἀδιερένητον τῶν ἐγκεκαλυμμένων πραγμάτων παραλιπεῖν ἀξίων ἐστίν, ὅτι
 μὴ ὁ ἀρχιστράτηγος καὶ βασιλεὺς καὶ ταῖς πρὸς θεὸν ὁμολογίαις ἐμμένων τε καὶ
 χαίρων, ὄνομα Ἰούδας; 5 vgl. auch Gen. 29, 35 u. Philo De plant. 134 p. (I 349
 M) Ἰούδας, ὅς ἐρμηνεύεται κυρίῳ ἐξομολόγησις; Leg. alleg. I 80 (I p. 59 M) τοῦ
 ἐξομολογούμενου ὁ Ἰούδας σίμβολον. 6—11 vgl. Gen. 16, 6; Philo de congr.
 er. gr. 154 (I p. 541 M) μονοῦ βοῶν ἀντικρὺς, ὅτι τὴν μὲν ἐγκύκλιον παιδείαν
 καὶ ὡς νεωτέραν καὶ ὡς θεραπαινίδα ἀσπάζομαι, τὴν δὲ ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν
 ὡς τελείαν καὶ δέσποιναν ἐκτετιμηκα. 11 f vgl. Philo a. a. O. 158 (I p. 542 M)
 καὶ ἐκάκωσεν αὐτήν· ἴσον τῷ ἐνουθέτησε καὶ ἐσωφρόνισε. 12—14 Prov. 3, 11 f
 (- Hebr. 12, 5 f); Philo a. a. O. 177 (I p. 544 M) 19 Joh. 14, 6

2 Θάμαρ Philo Θάμαρ L 11 τῷ Philo τὸ L 12 ἐσωφρόνησε L
 13 μὴδὲ] καὶ μὴ Philo 14 παιδεύει (wie Hebr. 12, 6 u. Paed. I 78, 4)] ἐλέγχει
 Philo 15 τόπους] τίπους Po τρόπους Ma 16 μηνύουσαι L' μηνύουσι L*
 παρίστανται Schw παρεστάναι L 19 εἶπεν Sy εἰπὼν L

δὲ ἢ τοῦτων φύσις, ἢν τε ποσοὺς καὶ πηλικοὺς καὶ λεπτοὺς θεωρου-
 μένη. ὃ γὰρ ἀπὸ τῶν ἀποδείξεων λόγος ἀκριβῆ πίστιν ἐντίθησι τῇ 2
 ψυχῇ τοῦ παρακολουθοῦντος. ὥστε μὴδ' ἂν ἄλλως ἔχειν τὸ ἀπο-
 δειχθῆν οἰεσθαι, τοῖς τε αὖτε δι' ἀπάτην ἑποτρίζουσιν ἡμῖν ἑποπίπτειν 3
 οὐκ ἐῖ. Ἐν τοῦτοις οὖν τοῖς μαθήμασιν ἐκκαθαίρεται τε τῶν αἰσθη- 3
 τῶν καὶ ἀναξιοπυρεῖται ἡ ψυχὴ. ἵνα δὴ ποτε ἀλήθειαν διδόνον δυνήθῃ.
 τροφή γὰρ καὶ ἡ παιδείσις ἢ χρηστὴ σοφισμένη φύσις ἀγαθὰς ποιεῖ. 4
 καὶ αἱ φύσις αἱ χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντιλαμβάνονται ἵτι 5 P
 μάλιστα τῶν πρότερον φύονται εἰς τε τὰ ἄλλα καὶ εἰς τὸ γεννᾶν.
 10 ὄσπιον καὶ ἢν τοῖς ἄλλοις ζῴσις, διὸ καὶ φησὶν· εἴθε πρός τὸν 3
 μύμηκα, ὃ ὀκνηρόν, καὶ γεροῦ κείνου σοφώτερος, ὃς πολλὴν καὶ
 παντοδαπὴν ἢν τῷ ἀμήτω παρατίθεται πρός τὴν τοῦ χειμῶνος ἀπει-
 λὴν τὴν τροφήν. ἢ πορεύθητι πρός τὴν μέλισσαν καὶ μάθε ὡς 6
 ἐργάτις ἐστίν, καὶ αὐτὴ γὰρ πάντα τὸν χειμῶνα ἐπιτερομένη ἢν
 15 κηρίον γεννᾷ.

Ἐλ δὲ ἢν τῷ ταμίῳ ἐγγὺς, ὡς ὁ κήμος ἐδίδαξε, πνεύματι προσκει- 24, 1
 νῶν, οὐκίτι περὶ τὸν οἶκον εἴη ἂν μόνον ἡ οἰκονομία, ἀλλὰ καὶ περὶ
 τὴν ψυχὴν, τίνα τε ἐπιτερομένην αὐτῇ καὶ ὅπως καὶ ὅπόσον, τίνα τε
 ἀποθετέον καὶ ἀποθησαυριστέον εἰς αὐτὴν, καὶ ὅτι ταῦτα προκο- 25
 μιστέον, καὶ πρός οὓστίνας. οὐ γὰρ φύσις, μαθήσει δὲ οἱ καλοὶ κά-
 γασθὸν γίνονται, καθάτιον λατροὶ καὶ κηρύττῃται. ἠρώμῃν γοῦν κοινῶς 2
 οἱ πάντες τὴν ἀμπελον καὶ τὸν ἔκπον, ἀλλ' ὁ μὲν γιωργὸς εἴσεται,
 εἰ ἀγαθὴ πρός καρποφορίαν ἢ κακὴ ἢ ἀμπελος, καὶ ὁ ἐκτικὸς ἀθη- 3
 μον ἢ τεχὲν διακρινεῖ ὁρίσσει. τὸ δ' ἄλλους περ' ἄλλους ἐν πιστι- 25
 πέναι πρός ἀρετὴν ἐπιτερομένηματα μὲν τίνα τῶν οὕτω πιστικῶτων
 παρα τούσ ἐπίκους ἐνδίδκονται, τιλιότητα δὲ κατ' ἀρετὴν οὐδ' ἔρτιν 4
 οὖν τῶν ἀμμιων φύσεων κατηγορεῖ, ὁπότι καὶ οἱ κακοὺς πιστικῶτες
 πρός ἀρετὴν τῆς προσηκοῦσης παιδείας τεχόντες ὡς ἐπίκων καλο-

2f Plato Rep VII p 527 DE ἢν τοῦτοις τοῖς μαθήμασιν ἐπίστασι θεηροῦσθαι
 τε ψυχῆς ἐκκαθαίρεται τε καὶ ἀναξιοπυρεῖται ἀπολείμενον καὶ τιφλοῦμενον ἐπὶ
 τῶν αἰσθησιν ἐπιτερομένητων, πρότερον ἂν σοφῆσαι μὲρῶν ὁμοιωσῶν μὲρῶν γὰρ αἱ
 τῶ ἀλήθειαι ὡσαύτως 7 10 Plato Rep IV p 424 A 10 14 Plat ο κ ο
 5 24 16 vgl Matth 9 6 16f vgl Joh 4 23f 20 5 22, 6 Chrysost
 Fr mor 22 Arnab 20f vgl Plato Menon p 80 B 14, οἱν ἐπιτεροῦσι φύσις
 οἱ ἐργασθὸν γίνονται, ἢνα μαθήσονται;

6 ὡς ἐπιτεροῦται ἢν vgl Plato, vgl S 27 4, Strabo I 107 1 ἀρετὴν ἐπιτεροῦ-
 του ἢ 7 ἢ πρὸ φύσεως ἢ χρηστῆ, πρὸ φύσεως, χρηστῆ Plato πρὸ φύσεως Plato
 9 αἱ φύσις, αἱ χρηστῆ αἱ φύσις, χρηστῆ Plato ἢν S 27 vgl Plato ἢν
 ἢ 9 πρὸ φύσεως Plato 10 ὡς αἱ 9 ὡς ἢ 10f πρὸ φύσεως S 27 πρὸ φύσεως
 πρὸ φύσεως ἢ 17 ὡς ἢ 17 Μα μὲρ ἢ 23 καθὲν πρὸ φύσεως, ὡς ἢ 23 κατατρεφῶν ἢ ἢ
 ἀρετῆν ἢ 24 ὡς ἢ 24 Μα δ, πρὸ φύσεως ἢ

καγαθίας ἤνυσαν, καὶ αὐτὰ ἐναντία οἱ ἐπιτηδείως φύντες ἀμελείᾳ
 γεγόνασιν κακοί. φύσει δ' αὐτὸν κοινωνικὸν καὶ δικαίον ὁ θεὸς ἡμᾶς
 ἐδημιούργησεν. ὅθεν οὐδὲ τὸ δίκαιον ἐκ μόνης φαίνεσθαι τῆς θέ- 35, 1
 σεως ῥητέον, ἐκ δὲ τῆς ἐντολῆς ἀναξωπυρῆσθαι τὸ τῆς δημιουργίας
 ἄγαθὸν νοητέον, μαθήσει παιδευθείσης τῆς ψυχῆς ἐθέλειν αἰρεῖσθαι
 τὸ κάλλιστον. ἀλλὰ καθάπερ καὶ ἄνευ γραμμάτων πιστὸν εἶναι δυ- 2
 νατὸν φαμεν, οὕτως συνιέναι τὰ ἐν τῇ πίστει λεγόμενα οὐχ οἷον τε
 μὴ μαθόντα ὁμολογοῦμεν. τὰ μὲν γὰρ εὐ λεγόμενα προσέσθαι, τὰ
 δὲ ἀλλότρια μὴ προσέσθαι οὐχ ἀπλῶς ἢ πιστῆς, ἀλλ' ἢ περὶ τὴν
 10 μάθησιν πιστῆς ἐμποιεῖ. εἰ δ' ἢ ἄγνοια ἀπαιδευσία τε ἅμα καὶ ἀμαθία. 3
 τὴν ἐπιστήμην τῶν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων ἐντίθησιν ἢ διδασκαλία.
 ἀλλ' ὡς ἐν πενία βίου ὀρθῶς ἔστι βιοῦν, οὕτω δὲ καὶ ἐν περιουσίᾳ 4
 ἔξεστιν, καὶ ῥᾶον ἅμα καὶ θᾶττον σὺν τῇ προπαιδείᾳ θηρᾶσαι ἄν
 τινα τὴν ἀρετὴν ὁμολογοῦμεν οὐδὲ δόξα τούτων ἀθήρατον οὐσαν,
 15 πλὴν καὶ τότε τοῖς μεμαθηκόσι καὶ τὰ αἰσθητήρια συγγεγυμα-
 σμένοις. | ἔμῃος μὲν γάρ. φησὶν ὁ Σολομών. ἔγειρει νεῖκος, ὁδοῦς 337 P 5
 δὲ ζωῆς φυλάσσει παιδεία, ὡς μὴ ἀπατηθῆναι, ὡς μὴ κλαπῆναι
 πρὸς τῶν ἐπὶ βλάβῃ τῶν ἀκροαμένων κακοτεχνίαν ἡσκηκότων. ἔπει- 6
 20 δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται, φησὶν. καὶ χρὴ μετεῖναι τὸ ἐλεγκτι-
 κὸν εἶδος ἕνεκα τοῦ τὰς δόξας τὰς ἀπατηλὰς διακροῦεσθαι τῶν
 σοφιστῶν.

Εὐ γοῦν καὶ Ἀνάξαρχος ὁ Εὐδαιμονικὸς ἐν τῷ περὶ βασιλείας 36, 1
 γράφει· πολυμαθὴν κάρτα μὲν ὠφελεῖ, κάρτα δὲ βλάπτει τὸν
 ἔχοντα· ὠφελεῖ μὲν τὸν δεξιὸν ὄντα, βλάπτει δὲ τὸν ῥηιδίως φω-
 25 νέοντα πᾶν ἔπος καὶ ἐν παντὶ δῆμῳ. χρὴ δὲ καιροῦ μέτρα εἰδέναι·
 σοφίης γὰρ οὗτος ὅρος. ὅσοι δὲ καὶ θύρησιν αἰδοῦσιν, κῆν πη

11 vgl. Anm. zu Paed. II 25, 3 15 f vgl. Hebr. 5, 14 16—19 Prov.
 10, 12a. 17 23 f vgl. Sternbach Gnom. Vatic. 469 23—S. 24, 2 Anax. Fr. 1
 Diels Vorsokr. 479; vgl. Bernays, Ges. Abh. I p. 123—128; Bergk, Opusc. II 293 sq.

7 συνιέναι Höschel συνεῖναι L 10 πιστῆς μάθησι; St εἰ δ' ἢ] ἢ δ'
 Ma οὐδ' Wi 11 ἐντίθησιν ἢ διδασκαλία Jackson ἐντίθησιν τῇ διδασκαλίᾳ L
 15 αἰσθητήρια L' αἰσθηταίρια L* 22 ὁ Εὐδαιμονικὸς Höschel εὐδαιμονικῶς L
 23 πολυμαθὴν Stob. Flor. 34, 19 πολυμαθίῃ L ὠφελεῖ Stob. 23 f [τὸν
 ἔχοντα] Bergk 24 τὸν δεξιὸν Stob. τόνδε ἄξιον L ὄντα] ἄνδρα Stob. 24 f
 φωνέοντα] φωνεῖντα oder φωνοῦντα Stob. 25 καὶ ἐν Stob. κ' ἐν L 26 ὄρος]
 οἴρος Bergk ὄροι δὲ] οἱ (οἱ) δὲ oder εἰ δὲ οἱ Stob. 26 f καὶ θύρησιν (θῦ
 ῥῆσιν Monac. 479 Ottob. 94, daher θεοῦ ῥῆσιν Sy Di) αἰδοῦσιν, κῆν πη (ἢ ἢν πη
 Vi) πεπνυμένην (so L' für πεπνευμένην) αἰδῶσιν L ἔξω καιροῦ ῥῆσιν μουσικὴν
 πεπνυμένως αἰδῶσιν (ἀάσοσιν M αἰσοσιν A) Stob. HSS ἔξω καιροῦ ῥῆσιν
 μουσικὴν (αἰδῶσιν, κῆν' πεπνυμένως αἰδῶσιν Hense καὶ θύρησιν αἰδοῦσιν,
 ἢνπερ πεπνυμένα αἰδῶσιν Bernays (ἔξω καιροῦ) θύρησιν αἰδοῦσι, κῆν πεπνυμένα
 αἰδῶσιν Bergk

† πεπνυμένην αἰδῶσιν. οὐ τίθειμινοι ἐν σοφίῃ. γνώμην δ' ἔχουσι
μορφῆς. καὶ Ἡσίοδος. | 2

Μοιούων. αὐτ' ἄνδρα πολυφράδιοντα τιθείαι 124
θείσιον. αἰδήντα.

εὔπορον μὲν γὰρ ἐν λόγοις τὸν πολυφράδμονα λέγει. δεινὸν δὲ τὸν
αἰδήντα, καὶ θείσιον τὸν ἱμπειρον καὶ φιλόσοφον καὶ τῆς ἀληθείας
ἐπιστήμονα.

VII. Καταφαίνεται τοίνυν προαιδέια ἢ Ἑλληνικὴ οὖν καὶ αὐτῇ 37 1
φιλοσοφίᾳ θεῶθεν ἦκειν εἰς ἀνθρώπους οὐ κατὰ προηγούμενον. ἀλλ'
10 ὅν τρόπον οἱ ἐῖτοι καταρρήγνυνται εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν καὶ εἰς
τὴν κακίαν καὶ ἐπὶ τὰ θάματα. βλαστάνει δ' ὁμοίως καὶ πόα κί-
πυρός. φύεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μνημάτων οὐκῆ καὶ εἰ τι τῶν ἀναι-
δεστέρων δένδρων, καὶ τὰ φυτόμα ἐν τύπῳ προκύπτει τῶν
ἀληθῶν, ὅτι τῆς αὐτῆς τοῦ ἐῖτου ἀπέλαισι δυνάμει. ἀλλ' οὐ
15 τὴν αὐτὴν ἰσχυρὴ χάριν τοῖς ἐν τῷ πλοσι φυεῖσιν ἴτοι ξηρανθίται
ἢ ἀποτιλθίται. καὶ δὴ κἀνταῦθα χρησιμεῖν ἢ τοῦ σπόρου παρὰ πολὺ 2
ἢ ἢ ὁ κίριος ἡρμήνεισιν. εἰς γὰρ ὁ τῆς ἐν ἀνθρώποις γῆς γιωργός
ὁ ἀνωθεν σπειρών ἐκ καταβολῆς κόσμον τὰ θρηπτικὰ σπέρματα. ὁ
τὸν κίριον καθ' ἕκαστον καιρὸν ἐπομψίδας λόγον. οἱ καιροὶ δὲ καὶ
20 οἱ τόποι οἱ δικτικοὶ τὰς διαφορὰς ἐγίννησαν. ἀλλοῦς τε ὁ γιωργός 2
οὐ πύρος μόνον (καὶτοι καὶ τούτων πλείους εἶδη διαφοραὶ). σπείρει
δὲ καὶ τὰ ἄλλα σπέρματα. κριθάς τε καὶ κινόμοις καὶ πῖσον καὶ 3-1
ἄρακα καὶ τὰ κηπιόμενα καὶ τὰ ἀνθητικὰ σπέρματα τῆς αὐτῆς δι 4
γιωργίας καὶ ἢ φειτοργία. ἐργάζεσθαι ὅσα εἰς αὐτὰ τε τὰ φυτόμα
25 καὶ εἰς παραδύσεις καὶ τὰ ὄρατα καὶ ὅλας παντοίων δένδρων
φύειν καὶ τροφήν. ὡσαύτως δὲ οὐχ ἢ ποιμητικὴ μόνη. ἀλλὰ καὶ ἢ 5
ποιματικὴ ἐκποτροφικὴ τε καὶ κτηνοτροφικὴ καὶ μελισσοτροφικὴ τέχνη
πᾶσαι. συνιόντι δ' εἰπεῖν ἀγροκομικὴ τε καὶ ζωοτροφικὴ ἀλλήλων
μὲν τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον διαφέρουσι, πλὴν αἱ πᾶσαι μεριστικαί 6
3 φιλοσοφίαν δὲ οὐ τὴν Στωικὴν λέγει οὐδὲ τὴν Πλατωνικὴν ἢ τὴν 6
Ἑπικούρειον τε καὶ Ἀριστοτελικὴν ἀλλ' ὅσα εἴρηται παρ' ἑκάστη

37 Heind Fr 197 Raach? 38 vgl. p 19. Ἀσὶ θεός αἰδήσιον. 16
14 vgl. Matth 13, 3-5, Mark 4 2-5, Luk 8, 5-8

17 οἱ τίθειμινοι τίθειαι Wi τίθειται St ἢ τίθει, γνῶσι δ' ἢ. Heind
αἰτίαν Inels ἔχουσι μορφῆς L οἱ παραδύσεισι ἐν ἀρ: γ: ἔχουσι Heind m
Bücheler γνῶσις γνῶσις SM αἰτίαν αἰτίαι 8 δ' ἔχουσι δ' ἔχουσι M μορφῆς, Stob
3 τίθειται L 6 τίθειται L 10 καταρρήγνυνται L 12 δι Wi τε L
18 τίθειται τούτων Ma 16 ἀνωθεν ἀλλοῦ Ma 19 ἐπομψίδας In
20 ἐγίννησαν L 23 ἄρακα Sy Index ἀνθητικὰ Heind-stebuyas im Theo-
δοσεικῶ L 24 ὅσα ἀρ: St 25 φυτόμα τούτων St 31 κτηνοτροφικὴ L

τῶν αἰρέσεων τούτων καλῶς, δικαιοσύνην μετὰ εὐσεβοῦς ἐπιστήμης ἐκδιδάσκοντα, τοῦτο σύμπαν τὸ ἐκλεκτικὸν φιλοσοφίαν φημί. ὅσα δὲ ἀνθρωπίνων λογισμῶν ἀποτεμόμενοι παρεχάραξαν, ταῦτα οὐκ ἂν ποτε θεία εἴποιμ' ἂν.

- 5 Ἦθη δὲ κάκεινο σκοπῶμεν, ὡς εἴ ποτε οἱ μὴ ἐπιστάμενοι δια- 38, 1
βιοῦσι καλῶς †εὐ ποιεῖν· εὐποιῶν γὰρ περιπεπτώκασιν, ἔνιοι δὲ καὶ
εὐστοχοῦσι διὰ συνέσεως εἰς τὸν περὶ ἀληθείας λόγον, ὡς Ἄβρααμ δὲ
οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀλλ' ἐκ πίστεως· οὐδὲν οὖν ὄφελος αὐτοῖς 2
μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ βίου, κἂν ἐνεργεῖς ὡς νῦν, εἰ μὴ πίστιν
10 ἔχοιεν. διὰ τοῦτο γὰρ Ἑλλήνων φωνῇ ἠρμηνεύθησαν αἱ γραφαί, ὡς 8
μὴ πρόφασιν ἀγνοίας προβάλλεσθαι δυναθῆναι ποτε αὐτούς, οἷους
τε ὄντας ἐπακοῦσαι καὶ τῶν παρ' ἡμῖν, ἣν μόνον ἐθελήσωσιν. ἄλλως 4
τις περὶ ἀληθείας λέγει, ἄλλως ἢ ἀλήθεια ἑαυτὴν ἐρμηνεύει. ἕτερον
στοχασμὸς ἀληθείας, ἕτερον ἢ ἀλήθεια, ἄλλο ὁμοίωσις, ἄλλο αὐτὸ
15 τὸ ὄν, καὶ ἢ μὲν μαθήσει καὶ ἀσκήσει περιγίνεται, ἢ δὲ δυνάμει καὶ
πίστει. ὄρωρὰ γὰρ ἢ διδασκαλία τῆς θεοσεβείας, χάρις δὲ ἢ πίστις. 5
ποιῶντες γὰρ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ θέλημα γινώσκωμεν. ἀνοίξατε
οὖν, φηοῖν ἢ γραφῇ, ὡς κύβητος δικαιοσύνης, ἵνα ἐν αὐταῖς εἰσελθὼν
ἐξομολογήσῃμαι τῷ κυρίῳ· ἀλλ' αἱ μὲν εἰς δικαιοσύνην ὁδοί, πο- 6
20 λυτρώπως σφίζοντες τοῦ θεοῦ (ἀγαθὸς γὰρ), πολλαί τε καὶ ποικίλαι
καὶ φέρουσαι | εἰς τὴν κυρίαν ὁδὸν τε καὶ πύλην. ἐὰν δὲ τὴν βασι- 339 P
λικὴν τε καὶ αὐθεντικὴν εἰσοδὸν ζητῆς, ἀκούσῃ· αὕτη ἢ πύλη τοῦ
κυρίου. δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ· πολλῶν τοίνυν ἀνεργημένων 7
πυλῶν (ἢ) ἐν δικαιοσύνῃ αὕτη ἦν ἐν Χριστῷ, ἐν ᾗ μακάριοι πάντες
25 οἱ εἰσελθόντες καὶ κατευθύνοντες τὴν πορείαν αὐτῶν ἐν ὁσιότητι
γνωστικῇ. αὐτίκα ὁ Κλήμης ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ κατὰ 8
λέξιν φησὶ τὰς διαφορὰς ἐκτιθέμενος τῶν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν δοκί-
μων· ἦτω τις πιστός, ἦτω δυνατὸς γινῶσιν ἐξεῖπειν, ἦτω σοφὸς ἐν
διακρίσει λόγων. ἦτω γοργός ἐν ἔργοις·
- 30 VIII. Ἡ δὲ σοφιστικὴ τέχνη, ἣν ἐξηλώκασιν Ἕλληνες, δυνάμεις 39, 1
ἔστι φανταστικῆ, διὰ λόγων δοξῶν ἐμποιητικῆ ψευδῶν ὡς ἀληθῶν·
παρέχει γὰρ πρὸς μὲν πειθῶ τὴν ῥητορικὴν, πρὸς τὸ ἀγωνιστικὸν

7 f Röm. 4, 2. 16 17—19. 22 f Psal. 117, 19 f (aus I Clem. ad Cor. 48, 2f);
vgl. Strom. VI 64, 2 23—25. 28 f I Clem. ad Cor. 48, 4 f 30—S. 26, 1 vgl.
Plato Sophist p. 239 C; 236 C (φανταστικὴ τέχνη); 240 D (ψευδὴς δόξα); 226 A
(ἐριστικὴ, ἀγωνιστικὴ)

2 κατὰ τὸ ἐκλεκτικὸν Schw τὸ ἐκλεκτὸν St 6 εὐ ποιεῖν ~ vor δια-
βιοῦσι Hervet [εὐ ποιεῖν] Ma (οὐδὲν ὄφελος τὸ) εὐ ποιεῖν St (οὐ τέλειοι γίνον-
ται μόνον τῷ) Schw 10 ἐρμηνεύθησαν L 24 (ἢ aus I Clem. u. Strom. VI
64, 3 ἦν] ἔστιν ἢ I Clem. u. Strom. 29 γοργός (so auch Strom. VI 65, 3)
ἀγνός I Clem.

δὲ τὴν ἐριστικὴν. αἱ τοίνυν τέχναι (αὐταὶ) ἐὰν μὴ μετὰ φιλοσοφίας γίνωνται, βλαβερώτεραι παντὶ πον εἰεν ἂν. ἀντικρὺς γοῦν ὁ Πλάτων 2 κακοτεχνίαν προσείπεν τὴν σοφιστικὴν ὃ τε Ἀριστοτέλης ἐπόμενος κλιτικὴν τινα αὐτὴν ἀποφαίνεται, ἅτι τὸ ὅλον τῆς σοφίας ἔργον πιθανῶς ὑφαιρουμένην καὶ ἐπαγγελλομένην σοφίαν ἦν οὐκ ἐμελέτησεν. ἐν βραχίῳ δὲ εἰπεῖν, καθάπερ τῆς ῥητορικῆς ἀρχὴ μὲν τὸ πιθανόν, 3 ἔργον δὲ τὸ ἐπιχείρημα καὶ τέλος ἡ πιθώ. οὕτω τῆς ἐριστικῆς ἀρχὴ μὲν τὸ δόξαν, ἔργον δὲ τὸ ἀγώνισμα καὶ τέλος ἡ νίκη. τὸν αὐτὸν 4 γὰρ τρόπον καὶ τῆς σοφιστικῆς ἀρχὴ μὲν τὸ φαινόμενον, ἔργον δὲ 10 οὐκ ἔστιν, τὸ μὲν ἐκ ῥητορικῆς διζουδίκον φαινόμενον¹⁾, τὸ δὲ ἐκ διαλεκτικῆς ἐρωτητικόν, τέλος δὲ αὐτῆς ἡ ἐκπλήξις. ἢ τι αὐθουλον 3 μίμη κατὰ τὰς διατριβὰς διαλεκτικὴ γύμνασμα φιλοσόφου περὶ τὸ ἰνδοξον δεικνύται ἀντιλογικῆς ἔντεκιν διτάμωσ²⁾· οὐδαμοῦ δ' ἐν τοῦτοις ἢ ἀλήθεια. εἰκότως τοίνυν ὁ γυνναλος ἀπόστολος, ἐκφανλίζων 40. 1 1) τὰς περιττὰς ταύτας τῶν λέξεων τέχναι, εἰ τις μὴ προσίχηται ἔγλαινοιαι λόγοις, φησὶ, ἰδιδασκαλίᾳ δὲ τινι τετέφωται μηδὲν ἐπι- 30· 1) στάμνος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεσι καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται ἴρις, ἢ φθόνος, βλασφημία, ὑπόνοιαι πονηραὶ, διαπαρτριβαὶ διεφθι- 12· 3) μίμων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπιστημιμένων τῆς ἀληθείας, ὅφω 2 2) ὅπως πρὸς αὐτοὺς κινηται, νόσον ὀνομάζον τὴν λογικὴν τέχνην αὐτῶν, ἐφ' ἣ σιμνέρονται οἷς φίλη ἢ στομύλος αὐτῆ κακοτεχνία, εἴτι Ἕλληνας εἶεν εἴτι καὶ βάρβαροι σοφισταί, παγκάλως οὖν ὁ τρα- 3 γικὸς Ἐὐκρίδιος ἐν ταῖς Φοινίσσαις λέγει

ὁ δὲ ἄδικος λόγος

2) νοσῶν ἐν αὐτῷ φαρμάκων δίδται σοφῶν

ἔγλαινων μιν γὰρ ὁ σοστήριος εἴρηται λόγος αὐτὸς ὄν ἀλήθεια 4 καὶ τὸ ἔγλαινον αἰὲ ἀθάνατον μίμη, ἢ δὲ ἀπὸ τοῦ ἔγλαινοῦ τι και

2 f nicht bei Plato, aber vgl. Sext Emp Adv. math. II 12 οὐ γὰρ Πλάτωνος ἐξάκουσεν αὐτὴν τὴν ῥητορικὴν, ὡς κακοτεχνίαν πολλὸν ἢ τεχνὴν μεθυστικὴν. Ahlrich Adv. math. II 10 65. Amm Marc. XXX 4, 3 professionem oratorum forensium . . . Emericus . . . κακοτεχνίαν nomenans inter artes numerat malae Usener, Ej circa p 112, vgl. Prächter, Phil. I 51 1892 p 240. 3 f nicht bei Aristoteles, aber vgl. To. 10 IV 5 p 123 a 20 . . . σοφιστῶν τὸν σοφιστῆν ἢ ἀπὸ τῶν ἢ πᾶν τῶν ἀνάμωτον τὰ δεικνύμενα ἔγλαινοῦ ἢ ἀνάμωτον ἀσπίδιον ἢ σοφιστῶν. 12 f vgl. Aristot. To. 1 2 p 104 a 27 ff. 13 19 I Tim 6, 5. 22 2 vgl. Elter (nom. Lat. 107 sq. 22—23 Theodorst. Gr. Lat. c 187. 24 f Eurp. Phoen. 111 f. 26 vgl. I Tim 6, 3

1 αἱ τοίνυν αὐταὶ οἰν Markland. αὐταὶ ἐν St. G. L. 2 γοῦν Markland γοῦν St. G. L. 9 γοῦν W. αὐτῶν Sy. ἀρχὴ St. G. L. 10 γοῦν Markland

θείου διάκρισις ἀθεότης τε καὶ πάθος θανατηφόρον. λύκοι οὗτοι 5
 ἄρπαγες προβάτων καρδίαις ἐγκεκρυμμένοι, ἀνδραποδισταὶ τε καὶ
 ψυχαγωγοὶ εὐγλωσσοί, κλέπτοντες μὲν ἀφανῶς, διελεγχόμενοι δὲ
 λησταί. αἶρειν ἀγωνιζόμενοι καὶ δόλω καὶ βία ἡμᾶς δὴ τοὺς ἀπεριτί-
 5 τους, ὡς ἂν εἰπεῖν ἀδυνατωτέρους.

ἀγλωσσία δὲ πολλάκις ληφθεὶς ἀνὴρ 41, 1
 δίκαια λέξας ἴσσον εὐγλώσσου φέρει.

νῦν δ' εὐρόοισι στόμασι τάληθέστατα
 κλέπτουσιν. ὥστε μὴ δοκεῖν ἂ χρῆ δοκεῖν.

10 ἡ τραγωδία λέγει. τοιοῦτοι δὲ οἱ ἐριστικοὶ οὗτοι εἴτε αἰρέσεις μετ- 2
 ίοιεν εἴτε καὶ διαλεκτικὰ συνασκοίεν τεχνύδρια, οὗτοι οἱ τὰ κατάρτια
 κατασπῶντες καὶ μηθὲν ὑφαίνοντες, φησὶν ἢ γραφή, ματαιοπονίαν
 ἐξηλωκότες, ἦν κυβείαν ἀνθρώπων ὁ ἀπόστολος ἐκάλεσεν καὶ παν-
 ουργίαν. πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης ἐπιτήδειον. εἰσὶ γάρ, 8
 15 φησί, πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι, φρεναπατοῦντες. οὐκ οὖν
 οὐ πᾶσιν εἴρηται. ἡμεῖς ἐστε οἱ ἄλες τῆς γῆς. εἰσὶ γὰρ τινες τῶν 4
 καὶ τοῦ λόγου ἐπακηκούτων τοῖς ἰχθύσι τοῖς θαλασσίοις ἑοικότες,
 οἳ δὴ ἐν ἄλμῃ ἐκ γενετῆς τρεφόμενοι ἁλῶν ὅμως πρὸς τὴν σκευασίαν
 δέονται. ἐγὼ γοῦν καὶ πάνυ ἀποδέχομαι τὴν τραγωδίαν λέγουσαν. 5

20 ὃ καὶ γένοιτ' ἂν εὐ λελεγμένοι λόγοι
 ψευδεῖς, ἐπῶν δὲ κάλλεσι(ν) νικῶεν ἂν |
 τάληθές· ἀλλ' οὐ τοῦτο ἀκριβέστατον, 341 P
 ἀλλ' ἡ φύσις καὶ τοῦρθόν· ὅς δὲ εὐγλωσσία
 νικᾷ, σιφὸς μὲν, ἀλλὰ γὰρ τὰ πράγματα
 25 κρείσσω νομίζω τῶν λόγων αἰεὶ ποτε.

οὐποτε ἄρα ὀρεκτέον τοῖς πολλοῖς ἀρέσκειν. ἂ μὲν γὰρ ἐκείνους 6

1 f vgl. Matth. 7, 15 2 vgl. I Tim. 1, 10 (ἀνδραποδισταί) 6 f Eurip.
 Alexander Fr. 56; vgl. Stob. Flor. 42, 3 8 f Eurip. Hippol. prior Fr. 439;
 vgl. Stob. Flor. 82, 1 (= Ecl. II 2, 8 p. 21, 19 Wachsm.) 11 f Resch, Agrapha,
 Log. 38 S. 226 f; Ropes, Sprüche Jesu S. 31 f 13 f vgl. Ephes. 4, 14
 14 f Tit. 1, 10 16 Matth. 5, 13 20—25 Eurip. Antiope Fr. 206; vgl. Stob.
 Ecl. II 15, 12 p. 187, 10 Wachsm. 26—S. 28, 2 vgl. Epikur Fr. 187 Usener S. 157

4 αἶρειν Sy αἴρειν L 7 φέρει Vi φέρειν L 8 εὐρόοισι στόμασι] εὐ-
 ρίθμοις πιστώμασι Stob. 13 ἀνθρώπων Sy aus Ephes. αἰτήν L ἀνθρωπίνην
 Di 20 λελεγμένοι λόγοι Markland λεγόμενοι λόγοι οἳ L 21 καλλονῆ
 Nauck 23 f εὐγλωσσία νικᾷ Stob. εὐγλωσσίαν εἰ καὶ L 24 ἀλλὰ γὰρ Stob.
 ἀλλὰ γε L ἀλλ' ἐγὼ Sy 25 κρείσσων Stob. 26 f ἐκείνους ἦδει Sy (vgl. Her-
 vet) ἐκείνους εἰδείην L ἐκείνοι; ἐδόκει Schw ἐκείνοι ἴσασιν St

ἦδει, οὐκ ἀσκοῖμεν ἡμεῖς· ἃ δὲ ἡμεῖς ἴσμεν, μακρὰν ἔστι τῆς ἐκείνων
 διαθείσεως. ἐμὴ γινώμεθα κενόδοξοι, εἴ φησὶν ὁ ἀπόστολος, ἀλλήλους
 προκαλούμενοι, ἀλλήλους φθονοῦντες· ταύτη τοι ὁ φιλαλήθης 42. 1
 Πλάτων οἷον θιοφορούμενος ἐὼς ἐγὼ τοιοῦτος· φησὶν, ὑπολοῦ
 οὐδενὶ ἄλλῳ ἢ τῷ λόγῳ πείθεσθαι, ὅς ἂν μοι σκοπομένη βέλτιστος
 φαίνεται· αἰτιᾶται γοῦν τοὺς ἄνεν νοῦ καὶ ἐπιστήμης δόξαις 2
 πιστεύοντας, ὡς μὴ προσῆκον ἀφεμένους τοῦ ὀρθοῦ καὶ ἠγίου· λόγον
 τῷ κοινωνοῦντι τοῦ φεέου· πιστεύειν, τὸ μὲν γὰρ ἐπιγίγνωσθαι τῆς
 ἀληθείας κακὸν ἔστι, τὸ δὲ ἀληθεύειν καὶ τὰ ὄντα δοξάζειν ἀγαθόν.
 11) τῶν δὲ ἀγαθῶν ἀκουσίως μὲν στέρονται ἄνθρωποι, στέρονται δὲ 3
 ὅμως ἢ κλαπέντες ἢ γοητευθέντες ἢ βιασθέντες καὶ ἢ μὴ πιστεύσαντες·
 ὁ μὲν ἢ δὴ πιστεύσας ἐκὼν ἤδη ἴ παραναλλίσσεται· κλίπεται δὲ ὁ μετα- 4
 πισθίς καὶ ὁ ἐκλαθόμενος, ὅτι τῶν μὲν ὁ χρόνος, τῶν δὲ ὁ λόγος
 ἐξαιρούμενος λανθάνει· βιάζεται τε πολλάκις ὀδύνη τε καὶ ἀληθῶν
 12) φιλονεικία τε αὐτὸν καὶ θυμὸς μεταδοξάζει, καὶ ἐπὶ πᾶσι γοητεύονται
 οἱ ἦτοι ἐφ' ἡδονῆς κληθέντες ἢ ἐπὶ φόβου δεισαντες· πᾶσι δὲ
 ἀκούσιω τροπαί, καὶ τούτων οὐδὲν ἂν ποτε ἐπιστήμην ἐκβάλωι.

IX. Ἐπίτοι δὲ εἴφειτε οἰόμενοι εἶναι ἀξιότοι μῆτε φιλοσοφία· 43. 1
 ἄπεισθαι μῆτε διαλεκτικῆς, ἀλλὰ μηδὲ τὴν φιλοκίην θεωρίαν ἐκμαν-
 2) θάνειν, μόνην δὲ καὶ φιλήν τὴν πίστιν ἀπαιτοῦσιν, ὥσπερ εἰ μηδε-
 μίαν ἡξιῶν ἐπιμίλειαν ποιησάμενοι τῆς ἀμπέλου ἐνθὺς ἐξ ἀρχῆς τοῖς

2 f Gal. 5, 26 4 6 Plato Kriton p 46 B 6 f vgl Plato Alkib II
 p. 140 A C ἄνεν νοῦ δόξαι, κενόδοξοι 8-16 Plato Rep III p 413 A C οἱ
 οἱ ἔχει, ἔφην ἐγὼ, τῶν μὲν ἀσθῶν ἀκουσίως στέρονται τοῖς ἀνθρώποις, τῶν
 δὲ κακῶν ἐκούσιως; ἢ οἱ τὸ μὲν ἐπιγίγνωσθαι τῆς ἀληθείας κακόν, τὸ δὲ ἀληθεύειν
 ἀγαθόν; ἢ οἱ τὸ τὰ ὄντα δοξάζειν ἀληθεύειν κακὸν οἱ εἶναι; Ἄλλ', ἢ δ' ὅς, ὁρ-
 θῶς λέγετε, καὶ μοι δοκοῦσιν ἄκοιτες; ἀληθοῦς δόξης στερήσασθαι (ἀκούσιν κλα-
 πέντες ἢ γοητευθέντες ἢ βιασθέντες) τοῦτο πάσχοιτε; τίδ' εἶν, ἐφ, μανθάνω
 Γραμμῆς, ἢ δ' ἐγὼ, κινθῆται λέγειν, κλαπέντες μὲν γὰρ τοῖς μεταπεισθέντι,
 λέγω καὶ τοῖς ἐκλαθόμενοις, ὅτι τῶν μὲν χρόνος, τῶν δὲ λόγος ἐξαιρούμενος,
 λανθάνει· εἶν γὰρ κεν μανθάνεις; Ναί, τοῖς τούτων βιασθέντας λέγω σὲ, ἔν
 ὀδύνη τις ἢ ἀληθῶν μεταδοξάζει ποιῆσαι — Τοῖς μὲν γοητευθέντας, ὡς ἐγὼ μὲν
 πᾶσι δὲ φησὶς εἶναι, οἱ ἂν μεταδοξάζονται ἢ ἐφ' ἡδονῆς κληθέντες ἢ ἐπὶ φόβου
 τε δεισαντες.

5 3; Plato ὡς L 6 φεῖνται Plato φεῖνται L 10 τῶν (i über d
 Z L) 11 μί, εἶδει oder μὴ ἀξίωσι λέγει St 12 δ, δόξαι oder εἶδει
 St μὴ Cobet p 52; Jackson, Journ of Phil I 24 1870, p 201 — μετα-
 λίσσεται, ἀλλασσεται Bernays κενόδοξοι ἀλλασσεται W 13 καὶ ὁ οἶος ἢ
 Jackson 14 μεταδοξάζει aus Plato μετα το δοξάζει L 15 κληθέντες Sy wie
 Plato κληθέντες L 17 ἀκούσιω Hermet Commentar, Jackson ἀκούσιω L
 ἐπιστήμην ἐκβάλωι Jackson vgl ἐκβαλλομαι, ἐκβάλω Plato a. a. O p 413 E ἐν
 στήμῃ ἐκβαλλομαι L

βότρνας λαμβάνειν. ἄμπελος δὲ ὁ κύριος ἀλληγορεῖται, παρ' οὗ 2
 μετ' ἐπιμελείας καὶ τέχνης γεωργικῆς τῆς κατὰ τὸν λόγον τὸν καρ-
 πὸν τρυγητέον. κλαθεῦσαι δεῖ, σκάψαι, ἀναδῆσαι καὶ τὰ λοιπὰ
 ποιῆσαι. δρεπάνου τε, | οἶμαι, καὶ μακέλλης καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων 342 P
 5 τῶν γεωργικῶν πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἀμπέλου χρεῖα, ἵνα ἡμῖν
 τὸν ἐδώδιμον καρπὸν ἐκφήνη. καθάπερ δὲ ἐν γεωργίᾳ [οὕτω] καὶ 3
 ἐν λατρικῇ χρηστομαθῆς ἐκείνος ὁ ποικιλωτέρων μαθημάτων ἀφά-
 μενος, ὡς βέλτιον γεωργεῖν τε καὶ ὑγιάζειν δύνασθαι, οὕτω πάνταυθα 4
 χρηστομαθῆ φημι τὸν πάντα ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν ἀναφέροντα, ὥστε
 10 καὶ ἀπὸ γεωμετρίας καὶ μουσικῆς καὶ ἀπὸ γραμματικῆς καὶ φιλο-
 σοφίας αὐτῆς δρεπόμενον τὸ χρήσιμον ἀνεπιβούλευτον φυλάσσειν
 τὴν πίστιν. παρορᾶται δὲ καὶ ὁ ἀθλητής, † ὡς προείρηται, ἀλλ' εἰς
 τὴν σύνταξιν συμβαλλόμενος. αὐτίκα καὶ κυβερνήτην τὸν πολύπειρον 44, 1
 ἐκαινοῦμεν, ὃς πολλῶν ἀνθρώπων εἶδεν ἄστυα, καὶ λατρὸν τὸν
 15 ἐν κείρῳ πολλῶν γεγενημένον· ἢ τινες καὶ τὸν ἐμπειρικὸν ἀναπλάτ-
 τουσιν. ὁ δὲ πρὸς τὸν βίον ἀναφέρων ἕκαστα τὸν ὄρθον ἐκ τε τῶν 2
 Ἑλληνικῶν καὶ τῶν βαρβαρικῶν ὑποδείγματα κομίζων πολύπειρος
 οὗτος τῆς ἀληθείας ἰχνητής καὶ τῷ ὄντι πολύμητις, δίκην τῆς
 βασάνου λίθου (ἢ δ' ἐστὶ Λυδῆ διακρίνειν πεπιστευμένη τὸ νόθον
 20 ἀπὸ τοῦ ἰθαγενεῶς χρύσου) [καὶ] ἱκανὸς ὢν χωρίζειν, ὁ πολυίδρις
 ἡμῶν καὶ γνωστικός, σοφιστικὴν μὲν φιλοσοφίας, κομμωτικὴν δὲ
 γυμναστικῆς καὶ ὀψοποικῆν λατρικῆς καὶ ῥητορικῆν | διαλεκτικῆς 126 S
 καὶ μαγείας ἄλλας τε κατὰ τὴν βάρβαρον φιλοσοφίαν αἰρέσεις
 αὐτῆς τῆς ἀληθείας. πῶς δὲ οὐκ ἀναγκαῖον περὶ νοητῶν φιλο- 3
 25 σοφοῦντα διαλαβεῖν τὸν ἐπιποθοῦντα τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως ἐπή-
 βολον γενέσθαι; πῶς δὲ οὐχὶ καὶ διαιρεισθαι χρήσιμον τὰς τε ἀμφι-
 βόλους φωνὰς τὰς τε ὁμωνύμως ἐκφερομένας κατὰ τὰς διαθήκας;
 παρ' ἀμφιβολίαν γὰρ ὁ κύριος τὸν διάβολον κατὰ τὸν τοῦ πειρασμοῦ 4
 30 εὐφρίζεται χρόνον, καὶ οὐκέτι ἔγωγε ἐνταῦθα συνορῶ, ὅπως ποτὲ ὁ
 τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς διαλεκτικῆς εὐρετής, ὡς τινες ὑπολαμβάνου-
 σιν, παράγεται τῷ κατ' ἀμφιβολίαν ἀκατώμενος τρόπῳ.

1 vgl. Joh. 15, 1 12 f vgl. viell. Paed. II 2, 1; Plato Rep. III p. 404 A
 14 vgl. a 3 15 f vgl. Schol. Dionys. Thr. p. 113, 3 ff Hilgard 18 vgl. A
 311 u. a. 19 βάσανος λίθος vgl. Plato Gorg. p. 486 D; Arsen. Viol. p. 138, 12
 Walz 20 vgl. o 459 21 f vgl. Plato Gorg. p. 465 C δ κομμωτικὴ πρὸς
 γυμναστικὴν, τοῦτο σοφιστικὴ πρὸς νομοθετικὴν, καὶ . . δ ὀψοποικὴ πρὸς λατρικὴν.
 τοῦτο ῥητορικὴ πρὸς δικαιοσύνην. 28 f vgl. Matth. 4, 4

6 [οὕτω] St 12 [ὡς προείρηται] (δς νεῦμα μόνον καὶ σάρκας παρέχει,
 μηδὲν ἄλλο Ma ἐκτὸς φώμης οὐδὲν ἄλλ' St 15 πολλῶν νόσων Markland
 γεγενημένον Hoeschel γεγενημένων L 20 [καὶ] Ma 21 φιλοσοφίας St
 φιλοσόφου L 23 μαγείας Schw ματὸ τὰς L τε Schw τῆς L

Εἰ δὲ οἱ προσῆται καὶ οἱ ἀπόστολοι οὐ τὰς τέχνας ἐγνώκεισαν. 45. 1
 δι' ὧν τὰ κατὰ φιλοσοφίαν ἐμφαίνεται γυμνάσματα, ἀλλ' ὁ νοῦς γι-
 τοῦ προσῆτικῶ καὶ τοῦ διδασκαλικῶ πνεύματος ἐπιχειρημένως
 λαλούμενος διὰ τὸ μὴ πάντων εἶναι τὴν συνείδησαν ἀκοήν. τὰς ἐντί-
 γχους ἀπαιτεῖ πρός σαφήνειαν διδασκαλίας. ἀσφαλῶς γὰρ ἐγνώκεισαν 2
 τὸν τοῦν ἐκίλον οἱ προσῆται καὶ οἱ τοῦ πνεύματος μαθηταί· ἐκ
 γὰρ πίστεως καὶ οὗ οὐχ οἶόν τε ῥαδίως ὡς τὸ πνεῦμα εἴρηκεν.
 ἀλλ' οὐχ οἶόν τε οὕτως ἐκδέξασθαι ἢ μὴ μεμαθηκότας. τὰς δὲ 45. 3
 ἐντολάς, φησὶν. ἀπόγραφαι διδασκῶς βουλήσει καὶ γνώσει τοῦ ἀπο-
 κρίναςθαι λόγους ἀληθείας τοῖς προβαλλομένοις σοῖς. τίς οὖν ἢ 4
 γνώσις τοῦ ἀποκρίναςθαι; ἴτις καὶ τοῦ ἐρωτῶν· εἴη δ' ἂν αὐτῆ
 διαλεκτικῆ. τί δ'; οὐχὶ καὶ τὸ λίγην ἔργον ἵσθι καὶ τὸ ποιῆν ἐκ 5
 τοῦ λόγου γίνεται; εἰ γὰρ μὴ λόγῳ πράττοιμεν, ἀλόγως ποιοῦμεν ἂν.
 τὸ λογικὸν δὲ ἔργον κατὰ θεὸν ἐπιτελεῖται· καὶ οὐδὲν χωρὶς αὐτοῦ
 15 ἔγινετο. φησὶν. τοῦ λόγου τοῦ θεοῦ. ἢ οὐχὶ καὶ ὁ κύριος λόγῳ
 πάντα ἐφρασεν; ἐργάζεται δὲ καὶ τὰ κτήνη, ἐλαυνόμενα ἀναγκάζονται 6
 τῷ φόβῳ. οὐχὶ δὲ καὶ οἱ ὀρθοδοξασταὶ καλούμενοι ἔργοις προσέ-
 ρονται καλοῖς, οὐκ εἰδότες ἢ ποιοῦσιν;

X. Ἡὰ τοῦτο οὖν ὁ δευτέρῳ ἄρτον λέγων πρῶτον ἐλάλησεν καὶ 46. 1
 20 ἐνχαριστήριον· εἶτα κλάσας τὸν ἄρτον προέθηκεν, ἵνα δὴ φάγομεν
 λογικῶς, καὶ τὴν γραφὰς ἐπιγρόντες πολιτισώμεθα καθ' ἑακοήν.
 καθάπερ δὲ οἱ λόγῳ χρώμενοι ποιητῶ οὐδὲν τῶν ἔργῳ χρωμένων 2
 ποιητῶ διαφέρουσιν ἢ γὰρ διαβολὴ εἶπεν διακονοῦ, καὶ λέγειν
 ἡμποῦν βλασφημία. ἐξ ὧν αἱ τοῦ βίου ἀνετηρακαὶ ἔργῳ τοῦ ποιητῶ
 25 λόγου εἶναι ἂν ταῦτα. οὕτως καὶ οἱ λόγῳ ἀγαθῶ χρωμένοι συνεγ-
 γίζονται τοῖς τὰ κατὰ τῶν ἔργῳ ἐπιτελοῦσιν. ἀνεκτάται γοῖν καὶ 3
 ὁ λόγος τὴν τύχην καὶ ἐπὶ καλοκαίρῳ προτρέπεται· μακίμος δὲ ὁ
 περιδείξιος. οὐτ' οὖν βλασφημητὴς ὁ εὐποιητικὸς πρὸς τοῦ εὖ λίγην
 δευαμένον οὐδὲ μὴν κακιστὸς ὁ οἷός τε τῷ λίγην πρὸς τοῦ εὖ ποιῆν
 30 ἐπιτηθείον· πρὸς δὲ ὁ ἐκάτερος πείθειν ἐπιγροῦντων. ὁ δ' οὖν τὸ 4
 ἔργον διέκρινεν τοῦτο ἄτερος λέγει, οἷον ἐτοιμάζον τῷ εὐποιῶ τὴν
 ὁδὸν καὶ ἐπὶ τὴν εὐργισίαν ἄγον τοῖς ἀκούοντες. ὅτι γὰρ κα

1 vgl I Kor 8, 7. 2 10 Prov 22, 2. 21. 16 f Joh 1, 1. 18 vgl
 Lk 21, 34. 19 f vgl Matth 23, 26. Mark 14, 22. Luk 22, 19. 24. 1. I Kor
 11, 24 f. 24 f w. 25. 27 f vgl Agta 6, 17. 30 vgl Plato Rep IV, 1. 423 D
 πρὸς ὁ τοῦ εὖ ποιῆν τῶν τοῦτο εὖ πρὸς ὁ εὖ ποιῆν τῶν τοῦτο εὖ ποιῆν

4 vgl vgl W. vgl vgl L. 6 vgl vgl St. vgl vgl L. 7 vgl vgl St.
 vgl vgl L. 8 vgl vgl St. vgl vgl St. vgl vgl St. vgl vgl St.
 vgl vgl L. 11 vgl vgl St. L. 21 vgl vgl St. vgl vgl St. vgl vgl St.
 24 vgl vgl St. vgl vgl St. 30 vgl vgl St. L.

σωτήριος λόγος ὡς καὶ ἔργον σωτήριον. ἡ δικαιοσύνη γοῦν οὐ χωρὶς
 λόγου συνίσταται. ὡς δὲ τὸ εὖ πάσχειν περιαιρείται, ἐὰν τὸ εὖ 47, 1
 ποιῆν ἀφέλωμεν, οὕτως ἡ ὑπακοὴ καὶ πίστις ἀναιρεῖται μῆτε τῆς
 ἐντολῆς μῆτε τοῦ τῆν ἐντολὴν σαφηνιοῦντος συμπααραλαμβανομένων.
 5 νυνὶ δὲ ἀλλήλων ἕνεκα εὐποροῦμεν καὶ λόγων καὶ ἔργων. τὴν δὲ 2
 ἔριστικὴν τε καὶ σοφιστικὴν τέχνην παραιτητέον παντελῶς, ἐπεὶ καὶ
 αἱ λέξεις αὐταὶ τῶν σοφιστῶν οὐ μόνον γοητεύουσι (καὶ) κλέπτουσι 344 P
 τοὺς πολλοὺς, βιαζόμεναι δὲ ἔσθ' ὅτε Καδμείαν νίκην ἀπηνέγκαντο.
 παντὸς γὰρ μᾶλλον ἀληθῆς ὁ ψαλμὸς ἐκεῖνος· ὁ δίκαιος ζήσεται εἰς 8
 10 τέλος, ὅτι οὐκ ὄψεται καταφθοράν. ὅταν ἴδῃ σοφοὺς ἀποθνήσκοντας·
 τίνας δὲ σοφοὺς λέγει; ἀκουσον ἐκ τῆς σοφίας Ἰησοῦ· οὐκ ἔστι
 σοφία πονηρίας ἐπιστήμη· ταύτην δὲ λέγει, ἣν ἐκενόησαν τέχνηαι
 λεκτικαὶ τε καὶ διαλεκτικαὶ. ὁζητήσεις οὖν σοφίαν παρὰ κακοῖς καὶ 4
 οὐκ εὐρήσεις· κἂν πύθῃ πάλιν· ποίαν ταύτην; ὁστόμα δικαίου·
 15 φήσει σοὶ ἰάποστάξει σοφίαν· σοφία δὲ ὁμωνύμως τῇ ἀληθείᾳ ἢ
 σοφιστικῇ λέγεται τέχνη. ἐμοὶ δὲ εἰκότως, οἶμαι, πρόκειται βιοῦν 48, 1
 μὲν κατὰ τὸν λόγον καὶ νοεῖν τὰ σημαινόμενα, εὐγλωττίαν δὲ μὴ
 ποτε ζηλοῦντα ἀρκεῖσθαι μόνον τῷ αἰνέσασθαι τὸ νοούμενον. ὁποῖον
 δὲ ὀνόματι δηλοῦται τοῦτο ὅπερ παραστήσαι βούλομαι. οὐθέν μοι
 20 μέλει. σωθῆναι γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι καὶ συνάρασθαι τοῖς σφίξεσθαι γλι-
 χομένοις βέλτιστόν ἐστιν, οὐχὶ συνθῆναι τὰ λεξείδια καθάπερ τὰ
 κόσμια. κἂν φυλάξῃς, φησὶν ὁ Πυθαγόρειος ἐν τῷ Πλάτωνος 2
 Πολιτικῷ, ὅτι μὴ σπονδάξῃς ἐπὶ τοῖς ὀνόμασι, πλουσιώτερος εἰς
 γῆρας ἀναφανήσῃ φρονήσεως· καὶ ἐν γε τῷ Θεαιτήτῳ εὐροῖς ἂν 8
 25 πάλιν· ὅτι δὲ εὐχρῆς τῶν ὀνομάτων τε καὶ ῥημάτων καὶ μὴ δι'
 ἀκριβείας ἐξεταζόμενον τὰ μὲν πολλὰ οὐκ ἀγεννές, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ
 τούτου ἐναντίον ἀνελεύθερον. ἔστιν δ' ὅτι ἀναγκαῖον· ταῦτα ὡς 4
 ἐνὶ μάλιστα διὰ βραχέων ἐξήνεγκεν ἡ γραφή. μὴ πολὺς ἐν ῥήμασι
 γίνου· λέγονσα· ἡ μὲν γὰρ λέξις οἷον ἐσθῆς ἐπὶ σώματος, τὰ δὲ πρά-
 30 γματα σάρκες εἰσὶ καὶ νεῦρα. οὐ χρὴ τοῖνον τῆς ἐσθῆτος πρὸ τῆς
 τοῦ σώματος σωτηρίας κήδεσθαι. εὐτελεῖ γὰρ οὐ μόνον δαιταν, 5

6—8 vgl. Strom. I 42, 3 (Plato Rep. III p. 413 A) 8 vgl. Zenobius IV 45;
 Diog. V 34; Arsen. Viol. p. 315 f Walz 9 f Psal. 48, 10 f 11 f Sir. 19, 22
 13 f Prov. 14, 6 14 f Prov. 10, 31 22—24 Plato Polit. p. 261 E
 25—27 Plato Theaet. p. 184 BC 28 f Hiob 11, 3 30 f vgl. Matth. 6, 25;
 Luk. 12, 22 f 31 οὐ μόνον εἰτελεῖ δαιταν — S. 32, 2 ἐπανηρημένῳ Sacr. Par.
 210 Holl; Maximus Conf. in Laur. VII 15 f 251 r

8 ἀφέλωμεν K1 ἀφελούμεν L 5 εὐποροῦμεν Schw 7 (καὶ) Ma
 22 διαφυλάξῃς Plato πυθαγόρειος L 24 ἀναφανήσῃ Sy ἀναφανείσῃ L
 γε Sy τε L

ἀλλὰ καὶ λόγον ἀσκητίων ἀπείρητον τε καὶ ἀπερίεργον τῷ τὸν ἀληθῆ
 βίον ἐπαρηρημένον. εἰ γε τὴν τριφυῆν ὡς δολιρὰν τε καὶ ἄσωτον
 παραιτοίμεθα. καθάπερ τὸ μέρον καὶ τὴν πορφύραν οἱ παλαιοὶ
 Λακιδαιμόνιοι, δολιρὰ μὲν τὰ εἴματα, δολιρὰ δὲ τὰ χρίσματα ἕπολα-
 5 βόντες ὀρθῶς καὶ ὀνομάσαντες. ἐπεὶ μήτε | ἐκείνη καλὴ σκευασία 127
 τροφῆς ἢ πλείω | τῶν τριφυόντων ἔχουσα τὰ ἡδύσματα μήτε λόγον 34 P
 χρήσις ἀστέια ἢ εἴρπειν μᾶλλον ἢ ὠφελεῖν τοὺς ἀκούοντας δυναμένη.
 Μοῖσας Σιυρήνων ἡδίους ἡγεῖσθαι Πηθαγόρας παραινει, τὰς σοφίας 6
 ἀσκεῖν μὴ μετὰ ἡδονῆς διδάσκων, ἀπατηλὸν δὲ τὴν ἄλλην διελίγγων
 10 φυχαγωγίαν. Σιυρήνας δὲ παραπλεύσας εἰς ἄρκιπ, καὶ τῇ Σφιγγί
 ἀποκρινάμενος ἄλλος εἰς. εἰ δὲ βούλεισθε μηδὲ εἰς οἶκον ἐπλατί- 49 I
 νειν τὰ φυλακτήρια, χρή ποτε κενόδοξιαν ζηλοῦντας, ἄρκιπ δὲ τῷ
 γνωστικῷ πᾶν εἰς μόνος ἀκροατῆς εἴρεθῃ. ἴσθι γοῦν ἀκοῖσαι καὶ 2
 Πινάρον τοῦ Βοιωτίου γράφοντος:

15 μὴ πρὸς ἅπαντας ἀναρρήξαι τὸν ἀρχαῖον λόγον
 ἴσθ' ὅτε πιστόταται οἰγᾶς ὁδοί, κέντρων δὲ μάχας
 ὁ κρατιστεῖων λόγος.

διατείνεται οὖν ἐν μάλα ὁ μακάριος ἀπόστολος παραινῶν ἡμῖν 2
 λογομαχεῖν τε δι' οὐδὲν χρήσιμον ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων.
 20 τὰς δὲ βιβλήλους κενόδοξίας περιόπισθαι. ἐπὶ πλείον γὰρ προ-
 κόπτοιον ἀσείβιας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομῆν ἔξει.

XI. Ἰσθη οὖν ἐν σοφία τοῦ κόσμου μωρία παρὰ θεῷ ἴσθιν. 30 I
 καὶ τούτων ἐτῶν σοφῶν κίριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς ὅτι ἐγὼ
 μάταιος εἰ μηδὲς τοῖσιν καυχᾶσθαι ἐν ἀνθρωπίνῃ προαίχῃ διατάξαι.
 25 ἐν γὰρ τοῖς ἐν τῷ Ἱερουσίμῃ γίγναται ἐμὴ καυχᾶσθαι ὁ σοφός ἐν τῇ 2
 σοφίᾳ αὐτοῦ καὶ μὴ καυχᾶσθαι ὁ ἰσχυρός ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ καὶ μὴ
 καυχᾶσθαι ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἢ ἐν τούτῳ καυχ-
 30 ᾶσθαι ὁ καυχώμενος, συνίεναι καὶ γινώσκειν ὅτι ἐγὼ εἰμι κίριος ὁ
 ποιῶν ἔλεος καὶ κριμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς ὅτι ἐν τούτοις
 τὸ θέλημά μου, λίγι κίριος εἰ εἴνα μὴ πειθοῦντες ὄμην ἐφ' ἴσθησις. 3
 ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἰσχυρόντι τοὺς νεκρούς εἰ ὁ ἀπόστολος φησιν

3—5 vgl. Athenaeus XV p. 66; P. Paed. II 6, 1 u. bes. Seneca Nat. iustit.
 IV 13, 9. 4 f. vgl. Herod. I 22. Plut. Mor. p. 200 E. 660 B, 63 DE. Cobet
 s. 471. 6 f. Pyth. sent. 12. Mullach FP. I 79. vgl. Theodor Gr. aff. VIII 1
 11 f. Matth. 23, 5. 13—15 Theodor Gr. aff. c. 1 115. 15—17 P. Paed. Fr.
 140 Schröder. 19—21 II Tim. 2, 14 16 f. 22—24 vgl. I Kor. 3, 19—21
 25—30 Jerem. 9, 23 f. 30 s. 33, 8 II Kor. 1, 9 f., I Kor. 2, 5—15

1 ἀπείρητον τε καὶ ἀπερίεργον - Suet. Pat. 4 εἴματα Paed. iustit. I 8 f.
 6, 10, L. 9 u. Ma. μὲν P. Paed. richtig. 11 ἀποκρινάμενος Sy. ἀποκρινόμενος I
 15 ἀστέιας L. ἀρπάζειν ω. ἀρπ. I bes. 1, ἀρπάζειν I bes. 24. 16 ὅτι Sy. ὅτι L.
 πιστόταται ω. ἀρ. 1 bes. 1, 24 πιστόταται ω. ἀρ. 1, πιστόταται ω. ἀρ. 1, πιστόταται ω. ἀρ. 1

ὅς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς, ἵνα ἡ πίστις ἡμῶν μὴ ᾖ
 ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ. ὁ γὰρ πνευματικὸς 346 P
 ἀνακρίνει πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. ἐπαίω δὲ καὶ 4
 κείνων αὐτοῦ· ταῦτα δὲ λέγω, ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν
 5 πιθανολογίᾳ· μηδὲ ἐπεισέρχηται εἰς συλαγωγῶν. καὶ πάλιν· βλέ- 3
 πετε οὖν μή τις ἔσται ὑμᾶς ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ
 κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα
 τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν. φιλοσοφίαν μὲν οὐ πᾶσαν, ἀλλὰ 6
 τὴν Ἐπικούρειον, ἣς καὶ μέμνηται ἐν ταῖς Πράξεσιν τῶν ἀποστόλων
 10 ὁ Παῦλος, διαβάλλων, πρόνοιαν ἀναιροῦσαν καὶ ἡδονὴν ἐκθειάζουσαν,
 καὶ εἰ δὴ τις ἄλλη τὰ στοιχεῖα ἐκτετίμηκεν μὴ ἐπιστήσασα τὴν
 ποιητικὴν αἰτίαν τούτοις, μηδὲ ἐφάρτασθη τὸν δημιουργόν. ἀλλὰ 31, 1
 καὶ οἱ Στωϊκοί, ὧν καὶ αὐτῶν μέμνηται, σῶμα ὄντα τὸν θεὸν διὰ
 τῆς ἀτιμωτάτης ἕλης πεφοιτηκέναι λέγουσιν, οὐ καλῶς. «παράδοσιν» 2
 15 δὲ ἀνθρωπίνην τὴν λογικὴν τερθρείαν λέγει. διὸ κακεῖνα ἐπι-
 στέλλει· «τὰς νεωτέρας ζητήσεις φεύγετε»· μειρακιώδεις γὰρ αἱ τοι-
 αῦται φιλονεικίαι. «ἀρετὴ δὲ οὐ φιλομειράκιον.» ὁ φιλόσοφος λέγει
 Πλάτων· καὶ «τὸ ἀγώνισμα» ἡμῶν κατὰ τὸν Ἀεοντίνον Γοργίαν 3
 «διττῶν [δὲ] ἀρετῶν δέχεται, τόλμης καὶ σοφίας· τόλμης μὲν τὸ κίν-
 20 δυνον ὑπομείναι, σοφίας δὲ τὸ αἰνίγμα γινῶναι. ὁ γὰρ τοι λόγος
 καθάπερ τὸ κήρυγμα· τὸ Ὀλυμπίᾳσι «καλεῖ μὲν τὸν βουλόμενον,
 στεφανοὶ δὲ τὸν δυνάμενον.»
 Ἀκίνητον μὲν οὖν πρὸς ἀλήθειαν καὶ τῶ ὄντι ἀργὸν οὐ βούλεται 4
 εἶναι τὸν πιστεύσαντα ὁ λόγος· «ζητεῖτε» γὰρ «καὶ εὐρήσετε» λέγει,
 25 ἀλλὰ τὴν ζήτησιν εἰς εὔρεσιν περαιοί, τὴν κενὴν ἐξελάσας φλυαρίαν,
 ἐγκρίνων δὲ τὴν ὀχροῦσαν τὴν πίστιν ἡμῶν θεωρίαν. «τοῦτο δὲ 5
 λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ.» φησὶν ὁ
 ἀπόστολος, διακρίνειν δηλονότι τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα μεμαθηκόσι
 καὶ ἀπαντᾶν πρὸς τὰ ἐπιφερόμενα δεδιδασμένοις. «ὥς οὖν παρελά- 52, 1

4—8. 14 f Kol. 2, 4, 8 9 f. 13 Act. 17, 18 13 f Chrysipp Fr. phys.
 1040 Arnim; vgl. Protr. 66, 3; Strom. V 89, 3 16 vgl. II Tim. 2, 22 f (τὰς νεω-
 τερικὰς ἐπιθυμίας φεύγε, .. τὰς μωρὰς .. ζητήσεις παραιτοῦ) 17 nicht bei
 Plato 18—22 Gorgias Fr. 8 Diels Vorsokr. 532 23 vgl. Plut. Mor. p. 84 C
 ἀργὸν καὶ ἀκίνητον πρὸς μίμησιν 24 Matth. 7, 7; Luk. 11, 9 26—8. 34, 9
 Kol. 2, 4, 6—8

8 οὐ² L¹ οὖν L^o 9 ἐπικούριον L 14 ἀτιμωτάτης L πεφοιτηκέναι
 L 15 τερθρείαν Sy τενθρίαν L 19 διττόν, διττῶν δὲ (Cobet S. 499) [δὲ
 Wi δὲ Bernays 19 f τὸ κίνδυνον—τὸ αἰνίγμα (αἰνίγμα Diels) τὸν κίνδυνον—τὰ
 αἵμα (vgl. O 207) Bernays, Rh. Mus. 8 (1853) S. 432 f Ges. Abh. I S. 121 f
 23 μὲν οὖν St μὲν βτι L 24 ζητεῖτε (ei aus η corr., τε in Ras.) L¹ 25 κε-
 ρὴν Sy καιρὴν L 26 ἡμῶν Markland

Clemens II.

βετι Ἰησοῦν Χριστόν τὸν κτίμον. ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε. ἐκμαζόμενοι
 καὶ ἐκκοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βελαιόμενοι ἐν τῇ πίστει. **1** πικρὸν
 δὲ ἢ βελαιώσεως τῆς πίστεως ἐβλέπετε μὴ τις ὑμᾶς ἴσται ὁ οὐλα-
 γωγῶν ἀπὸ τῆς πίστεως τῆς εἰς τὸν Χριστόν ἰδιᾶ τῆς φιλοσοφίας
 καὶ κινήσεως ἀπάτης. τῆς ἀναιρούσεως τὴν πρόνοιαν. ἕκαστὰ τὴν παρά-
 δοξιν τῶν ἀνθρώπων. ἢ γὰρ κατὰ τὴν θείαν παράδοξιν φιλοσοφία **2**
 ἴσται τὴν πρόνοιαν καὶ βελαιοί. ἢ ἀναιρεθείσης μύθος ἢ, πικρὸν τὸν **17 P**
 σοφίᾳ οἰκοδομία φαίνεται. ἕκαστὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ
 κατὰ Χριστόν. κτιζομένων ἡμῶν. ἢ γὰρ ἀκόλουθος Χριστῷ διδα- **3**
10 σκαλία καὶ τὸν δημιουργὸν ἐκθειάζει καὶ τὴν πρόνοιαν μέχρι τῶν
 κατὰ μέρος ἄξι καὶ τριπλὴν καὶ γενετὴν οὐδὲν τὴν τῶν στοιχείων
 γίνεσθαι καὶ πολιτεῖσθαι εἰς δέναμιν ἰσομοιωτικὴν τῷ θεῷ διδάσκει
 καὶ τὴν οἰκοδομίαν ὡς ἡγεμονικὸν τῆς ἀπάτης προσιῦσθαι παιδείας.
 στοιχεῖα δὲ οὐδὲν ἀσπίδης μὴ τὸν αἶρα. θελήσει δὲ τὸ ἴδον **4**
11 Ἰησοῦς δὲ τὸ πῦρ. καὶ οἱ τὰς ἀτόμους ἀρχὰς ἐποτιθέμενοι φιλο-
 σοφίας ὄνομα ἐλαδόμενοι. ἀθροῖ τινες ἀνθρωπίσκοι καὶ κτιζόμενοι.
 ἰδιᾶ τοῦτο προσιῦσθαι εἰσὶν. εἴτε ἢ ἀγάπη ἡμῶν ἴτε μᾶλλον καὶ **33. 1**
 μᾶλλον περιουσίᾳ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ ἀποθήσει εἰς τὸ δοκιμάζειν
 ὑμᾶς τὰ διαφέροντα. ἐπιτὶ οὗτοι ἡμῶν νήπιος. εἰσὶν ὁ αὐτὸς ἀτό-
21 στολος. ἐπὶ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἡμῶν διδουλομένοι. ὁ δὲ
 νήπιος. κἄν κληρονομήσει ἢ. οὐδὲν δοῦλον διαφέρει ἄχρι τῆς προ-
 θιμίας τοῦ πατρὸς. εἰ γὰρ οὐκ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς πα-
 δοξίας. μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐκθεσίσεως. ἀλλὰ γούν σπέρμα ἴστιν **12 > 3**
12 Ἰησοῦς. τὸ μὴ εἰς ἐπεργασίας τὸ ἴδιον εἰληγῶς δοκιμᾶν. ἐπιλείων
 δὲ ἴστιν ἢ σπέρμα τῆς τῶν διὰ τὴν εἶπὸν τὸ ἀποθητήρια γιγνόμε-
 νον ἐξόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ καὶ κακοῦ. πᾶς γάρ ὁ μετε-
 χων γάλακτος ἀπὸ τοῦ λόγου δικαιοσύνης. εἰ νήπιος ὢν καὶ μηδίσει
 ἐπιτάμνω. τὸν λόγον καθ' ὃν πιστώτικῶς καὶ ἐπιγνῶν. μηδε-
13 ἄποδοῦναι διδάσκον τὴν εἶπὸν ἐν αὐτῷ. ἕκαστὰ δὲ δοκιμάζει **4**
 ὁ ἀποστολὸς φησὶ ἕκαστὸν τὸ κατὰ κατέχεται. τοῦ πνευματικοῦ λόγου
 τοῦ ἀνεκρήνητοι πᾶσι κατὰ ἀλήθειαν τὰ λήματα πότινον δοκίμῃ

1 vgl. S. 33, 11. **2** πικρὸς vgl. H. C. 1. 21 C. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10 f. Gergesias
 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11 f. vgl. P. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

12 γινώσκοντες Μακκ. 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

ὄντως ἔχεται τῆς ἀληθείας. » παιδεία δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται, καὶ 54, 1
αἱ πληγαὶ καὶ οἱ ἔλεγχοι διδῶσι παιδεύειν σοφίας. » οἱ μετ' ἀγάπης
δηλονότι ἔλεγχοι· » καρδία γὰρ εὐθεία ἐκζητεῖ γνώσιν. » ὅτι ὁ ζητῶν
τὸν θεὸν εὐρήσει γνώσιν μετὰ δικαιοσύνης, οἱ δὲ ὀρθῶς ζητήσαντες
5 αὐτὸν εἰρήνην εἴρου. » καὶ γνώσομαι, φησὶν, οὐ τὸν λόγον τῶν 2
πειφυσιωμένων. ἀλλὰ τὴν δύναμιν, » τοὺς δοκησιόφους καὶ ολομένους
εἶναι, οὐκ ὄντας δὲ σοφούς ἐπιρραπίζων γράφει. οὐ γὰρ ἐν λόγῳ 3
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, » [οὐ] τῷ μὴ ἀληθεῖ. ἀλλὰ καθ' | ὑπόληψιν 348 P
πιθανῶ, » ἐν δυνάμει δὲ εἶπεν· μόνη γὰρ ἡ ἀλήθεια δυνατή. καὶ 4
10 πάλιν· » εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὐκ ἔγνω καθὸ δεῖ γινῶναι·
οὐ γὰρ ποτε ἡ ἀλήθεια οἴησις, ἀλλ' ἡ μὲν ὑπόληψις τῆς γνώσεως
» φυσιοῦ καὶ τύφου ἐμπίπλησιν, » οἰκοδομεῖ δὲ ἡ ἀγάπη. » μὴ περὶ
τὴν οἴησιν, ἀλλὰ περὶ τὴν ἀλήθειαν ἀναστρεφομένη. ὅθεν εἰ τι·
ἀγαπᾷ. οὗτος ἔγνωσται λέγει.

15 XII. Ἐπεὶ δὲ μὴ κοινὴ ἡ παράδοσις καὶ πάνδημος τῷ γε αἰσθο- 55, 1
μένῳ τῆς μεγαλειότητος τοῦ λόγου, ἐπικρυπτεῖν οὖν » τὴν ἐν μυ-
στηρίῳ λαλουμένην σοφίαν, » ἣν ἐδίδαξεν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ἤδη γοῦν 2
καὶ Ἰσαίας ὁ προφήτης περὶ καθαιρεται τὴν γλῶτταν, ὡς εἰπεῖν
δυνηθῆναι τὴν ὄρασιν, καὶ οὐδὲ τὴν γλῶτταν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς
20 ἀκοὰς ἀγνίσεσθαι προσήκει ἡμῖν, εἴ γε τῆς ἀληθείας μεθέκται εἶναι
πειρώμεθα. ταῦτα ἦν ἐμποδῶν τοῦ γράφειν ἐμοί, καὶ νῦν ἔτι εὐλα- 3
βῶς ἔχω, ἣ φησὶν. » ἐμπροσθεν τῶν χοίρων τοὺς μαργαρίτας βάλλειν,
μὴ ποτε καταπατήσωσι τοῖς ποσὶ καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. »
χαλεπὸν γὰρ τοὺς περὶ τοῦ ἀληθινοῦ φωτὸς καθαρὸς ὄντως καὶ 4
25 διανγεις ἐπιδειξαι λόγους ἀκροατῶν τοῖς ὑόδεσί τε καὶ ἀπαιδευτοῖς·
σχεδὸν γὰρ οὐκ ἔστι τούτων πρὸς τοὺς πολλοὺς καταγελαστότερα
ἀκούσματα. οὐδ' αὖ πρὸς τοὺς εὐφρῆς θαυμασιώτερά τε καὶ ἐνθου-
σιαστικώτερα. » ψυχικός δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος 56, 1
τοῦ θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἔστιν. » σοφοὶ δὲ οὐκ ἐκφέρουσιν ἐκ
30 στόματος, ἃ διαλογίζονται ἐν συνεδρίῳ. » ἀλλ' ὁ ἀκούετε εἰς τὸ 2
οὐς, » φησὶν ὁ κύριος, » κηρύξαιτε ἐπὶ τῶν δωματίων, » τὰς ἀποκρύφους
τῆς ἀληθοῦς γνώσεως παραδόσεις ὑψηλῶς καὶ ἐξόχως ἐρμηνευόμενας

1 f Prov. 10, 17; 29, 15 3 Prov. 27, 21 a 3—5 Prov. 16, 8 5 f.
7--9 I Kor. 4, 19 f 10—14 I Kor. 8, 2. 1. 3 16 f I Kor. 2, 7 17 f vgl.
Jes. 6, 6 f 22 f Matth. 7, 6 28 f I Kor. 2, 14 29 f Prov. 24, 7 f 30 f
Matth. 10, 27

1 ὄντως Canter οὕτως L 5 αὐτὸν Prov. u. Strom. II 91. 5 αὐτὴν L
6 δοκησιόφους Kl δοκῆσει σοφοῖς L 7 [γράφει] Schw 8 [οὐ] Ma 15
Ἐπεὶ—πάνδημος; Ὅτι—πάνδημος, (δῆλον) Schw κοινὴ Heyse μόνη L 20 με-
θέκται St μεθεκτοῖ L μεθεκτικοῖ Po 22 ἡ L ἣ φησὶν ~ nach βάλλειν
Barnard, The Bibl. Text p. 11 »μί·, φησιν Schw

ἐκδίδωσθαι κλιθεὶν, καὶ καθέπιον ἠχοῦσθαι ἐς τὸ οὐδ', οὕτω καὶ περιαιδύσθαι οἱς δῖον, οὐχὶ δὲ πάσαν ἀνίδην ἐκδιδόσθαι τὰ ἐν παρρησιαῖς ἠρημίαις πρὸς αὐτοῖς περιγγίλλων. ἀλλ' ἴσθι τῶ ὄντι ἢ 3 τῶν ἐπομιμημάτων ἰσοτιπῶς ἴσα διασποράδην καὶ διωρισμένως 5 ἰσχυροπεριμίτην ἴσχυσι τὴν ἀλήθειαν, ὅπως ἂν λάθῃ τοῖς δίκην κολούων ἐπιμοιολόγους. ἔπαρ δὲ ἀγαθοῦ τέλη γινώσκου, ἐκφύεται ἴσχυον αὐτῶν καὶ τὸν πύρον ἀγαθίζετι.

XIII. Μῆας τοῖνυν οἴοις τῆς ἀληθείας τὸ γὰρ ψεύδος μῆας 37. 1 ἰχθυοῦσας ἴχτι . καθέπιον αἱ βάρχειαι τὰ τοῦ Πενθέως διαγορήσασαι 10 μῆλι αἱ τῆς φιλοσοφίας τῆς τε βαρβάρων τῆς τε Ἑλληνικῆς αἰρέσεως α 1 ἰκάστη ὅτι ἴσχυον εἰς πάσαν ἀνίδην τὴν ἀλήθειαν φωνῶν δ', οἶμαι ἀνετολῇ πάντα φωτίζεσθαι. ξύμκαρτες οὖν Ἑλλήεις τε καὶ βαρβάρων, 2 οὐκ ἀλλήθους ἐφίχθησαν, οἱ μὲν οὐκ ὀλίγοι, οἱ δὲ μῆας τε, ἴσχυον ἄρα τοῦ τῆς ἀληθείας λόγον ἴσχυον ἂν διχθίτην, ὁ γὰρ οὐδὲν τοῦ 3 1) γῶνον τὸ μέλλον καὶ τὸ ἐνεστὸς, ἀτέρ δὲ καὶ τὸ προσωχικὸς ἀκαρμῶς οὐκ ἴσχυον καὶ δὲ πλέον δυνατωτέρα τοῦ αἰδύος ἢ ἀλήθειαν οὐραγοῦν τὰ ἀκρία ἐπιμοῦσθαι, κἄν εἰς τὴν ἀλλοδοσίην ἴσχυον γῆν, κάμπολλα γὰρ τῶν παρὰ ταῖς αἰρέσεσι δοξαζομένων ἴσχυον ἂν 4 οὐκ μὴ τέλειον ἰσχυονηται μὴδὲ ἐπιμῆθησαν τὴν φιλοκίην ἀκρῶ 5) λουθίαν, καθέπιον τὸν αἰδύον αἱ γυναικονίταις ἀποκοσάσασθαι τὸν λόγον, εἰ καὶ ἀλλήλους ἀνόμοια εἶναι δοκίη, τὸ γὰρ γι καὶ ὀλίγῃ τῇ ἀλήθειᾳ ὁμολογοῦνται ἢ γὰρ εἰς μέας ἢ εἰς μῆας ἢ εἰς τίους ἢ εἰς γῆνας εἰ, ἐν οὐκ ἴσχυονηται, ἴσχυον δὲ καὶ ἢ ἐπάτη ἴσχυονηται τῇ γῆν οὐκ 3 ἀλλ' ἄρως γι ἴσχυονηται μῆας ἐν τε ἐφίχθησαν ὁ ἴσχυονηται τῶ πύρονηται 2) διαφύεται, ὁμολογοῦνται δὲ ἄρως τῇ ἐφίχθησαν, εἰς τὸν ὀλίγον ὁ κίλλος καὶ τὸ τριῶνον καὶ τὸ τετράγωνον καὶ ὅσα τῶν σχημάτων ἀλλήλων διαφύεται, ἀτέρ καὶ ἐν τῇ κόσῃ κατὰ τὰ μῆας οὐκ ἴσχυονηται κἄν διαφύεται πρὸς ἀλλήλους τὴν πρὸς τὸ ὄλον ἰσχυονηται διαφύεται οὕτως, οὐκ ἢ τε βαρβάρων ἢ τε Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας 6 3) τὴν αἰδύον ἀλήθειαν οὐραγοῦν τῆς αἰ τῆς ἀκρίων μῆας οὐκ ἴσχυονηται, τῆς δὲ τοῦ λόγον τοῦ ὄντος ἀκρίων οὐκ ἴσχυονηται, ὁ δὲ τὰ διαφύ-

37 ἄρως Ἄρως L. 38 ἄρως Strom. VII 11: 4. 39 ἄρως A. 40 ἄρως S. 41 ἄρως L. 42 ἄρως L. 43 ἄρως S. 44 ἄρως L. 45 ἄρως L. 46 ἄρως L. 47 ἄρως L. 48 ἄρως L. 49 ἄρως L. 50 ἄρως L. 51 ἄρως L. 52 ἄρως L. 53 ἄρως L. 54 ἄρως L. 55 ἄρως L. 56 ἄρως L. 57 ἄρως L. 58 ἄρως L. 59 ἄρως L. 60 ἄρως L. 61 ἄρως L. 62 ἄρως L. 63 ἄρως L. 64 ἄρως L. 65 ἄρως L. 66 ἄρως L. 67 ἄρως L. 68 ἄρως L. 69 ἄρως L. 70 ἄρως L. 71 ἄρως L. 72 ἄρως L. 73 ἄρως L. 74 ἄρως L. 75 ἄρως L. 76 ἄρως L. 77 ἄρως L. 78 ἄρως L. 79 ἄρως L. 80 ἄρως L. 81 ἄρως L. 82 ἄρως L. 83 ἄρως L. 84 ἄρως L. 85 ἄρως L. 86 ἄρως L. 87 ἄρως L. 88 ἄρως L. 89 ἄρως L. 90 ἄρως L. 91 ἄρως L. 92 ἄρως L. 93 ἄρως L. 94 ἄρως L. 95 ἄρως L. 96 ἄρως L. 97 ἄρως L. 98 ἄρως L. 99 ἄρως L. 100 ἄρως L.

2 ἀρως L. 3 ἄρως ἀρως L. 4 ἄρως ἀρως L. 5 ἄρως ἀρως L. 6 ἄρως ἀρως L. 7 ἄρως ἀρως L. 8 ἄρως ἀρως L. 9 ἄρως ἀρως L. 10 ἄρως ἀρως L. 11 ἄρως ἀρως L. 12 ἄρως ἀρως L. 13 ἄρως ἀρως L. 14 ἄρως ἀρως L. 15 ἄρως ἀρως L. 16 ἄρως ἀρως L. 17 ἄρως ἀρως L. 18 ἄρως ἀρως L. 19 ἄρως ἀρως L. 20 ἄρως ἀρως L. 21 ἄρως ἀρως L. 22 ἄρως ἀρως L. 23 ἄρως ἀρως L. 24 ἄρως ἀρως L. 25 ἄρως ἀρως L. 26 ἄρως ἀρως L. 27 ἄρως ἀρως L. 28 ἄρως ἀρως L. 29 ἄρως ἀρως L. 30 ἄρως ἀρως L. 31 ἄρως ἀρως L. 32 ἄρως ἀρως L. 33 ἄρως ἀρως L. 34 ἄρως ἀρως L. 35 ἄρως ἀρως L. 36 ἄρως ἀρως L. 37 ἄρως ἀρως L. 38 ἄρως ἀρως L. 39 ἄρως ἀρως L. 40 ἄρως ἀρως L. 41 ἄρως ἀρως L. 42 ἄρως ἀρως L. 43 ἄρως ἀρως L. 44 ἄρως ἀρως L. 45 ἄρως ἀρως L. 46 ἄρως ἀρως L. 47 ἄρως ἀρως L. 48 ἄρως ἀρως L. 49 ἄρως ἀρως L. 50 ἄρως ἀρως L. 51 ἄρως ἀρως L. 52 ἄρως ἀρως L. 53 ἄρως ἀρως L. 54 ἄρως ἀρως L. 55 ἄρως ἀρως L. 56 ἄρως ἀρως L. 57 ἄρως ἀρως L. 58 ἄρως ἀρως L. 59 ἄρως ἀρως L. 60 ἄρως ἀρως L. 61 ἄρως ἀρως L. 62 ἄρως ἀρως L. 63 ἄρως ἀρως L. 64 ἄρως ἀρως L. 65 ἄρως ἀρως L. 66 ἄρως ἀρως L. 67 ἄρως ἀρως L. 68 ἄρως ἀρως L. 69 ἄρως ἀρως L. 70 ἄρως ἀρως L. 71 ἄρως ἀρως L. 72 ἄρως ἀρως L. 73 ἄρως ἀρως L. 74 ἄρως ἀρως L. 75 ἄρως ἀρως L. 76 ἄρως ἀρως L. 77 ἄρως ἀρως L. 78 ἄρως ἀρως L. 79 ἄρως ἀρως L. 80 ἄρως ἀρως L. 81 ἄρως ἀρως L. 82 ἄρως ἀρως L. 83 ἄρως ἀρως L. 84 ἄρως ἀρως L. 85 ἄρως ἀρως L. 86 ἄρως ἀρως L. 87 ἄρως ἀρως L. 88 ἄρως ἀρως L. 89 ἄρως ἀρως L. 90 ἄρως ἀρως L. 91 ἄρως ἀρως L. 92 ἄρως ἀρως L. 93 ἄρως ἀρως L. 94 ἄρως ἀρως L. 95 ἄρως ἀρως L. 96 ἄρως ἀρως L. 97 ἄρως ἀρως L. 98 ἄρως ἀρως L. 99 ἄρως ἀρως L. 100 ἄρως ἀρως L.

μένα συνθεῖς αὐτῆς καὶ ἐνοποιήσας τέλειον τὸν λόγον ἀκινδύνως εὖ
 ἴσθ' ὅτι κατόψεται τὴν ἀλήθειαν. γέγραπται γοῦν ἐν τῷ Ἐκκλη- 58, 1
 σιαστῇ· καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πᾶσιν, οἷ | δὴ ἐγένοντο ἐμπροσθέν 350 P
 μου ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ ἡ καρδία μου εἶδεν πολλά, σοφίαν καὶ γνῶσιν,
 5 παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην ἔγνων. ὅτι καὶ γε τοῦτό ἐστι προαίρεσις
 πνεύματος, ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλῆθος γνώσεως.· ὁ δὲ τῆς παν- 2
 τοδαπῆς σοφίας ἔμπειρος, οὗτος κυρίως ἂν εἴη γνωστικός. αὐτίκα 129 S
 γέγραπται· περισσεία γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσει τὸν παρ'
 αὐτῆς.· πάλιν τε αὖ βεβαιοὶ σαφέστερον τὰ εἰρημένα ἤδε ἡ ῥῆσις· 3
 10· πάντα ἐνώπια τοῖς νοούσι· (τὰ δὲ πάντα Ἑλληνικά ἐστι καὶ βαρ-
 βαρικά, θάτερα δὲ οὐκέτι πάντα), ὁρθὰ δὲ τοῖς βουλομένοις ἀπε-
 νέγκασθαι αἰσθησιν. ἀνθαιρεῖσθε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον, καὶ 4
 γνῶσιν ὑπὲρ χρυσίου δεδοκιμασμένον, ἀνθαιρεῖσθε δὲ καὶ αἰσθησιν
 χρυσίου καθαροῦ· κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πολυτελῶν, πᾶν δὲ
 15 τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς.·

XIV. Φασὶ δὲ Ἕλληνες μετὰ γε Ὀρφεία καὶ Λίνον καὶ τοὺς πα- 59, 1
 λαιοτάτους παρὰ σοφίαι ποιητὰς ἐπὶ σοφίᾳ πρώτους θανατωθῆναι
 τοὺς ἐπὶ τοὺς ἐπικληθέντας σοφούς, ὧν τέσσαρες μὲν ἀπὸ Ἀσίας
 ἦσαν, Θαλῆς τε ὁ Μιλήσιος καὶ Βίαις ὁ Πριηνεύς καὶ Πιπτακὸς ὁ
 20 Μιτυληναῖος καὶ Κλεόβουλος ὁ Λίνδιος, δύο δὲ ἀπὸ Εὐρώπης, Σόλων
 τε ὁ Ἀθηναῖος καὶ Χίλων ὁ Λακεδαιμόνιος, τὸν δὲ ἕβδομον οἱ μὲν
 Περίανδρον εἶναι λέγουσιν τὸν Κορινθιον, οἱ δὲ Ἀνάχαρσιν τὸν
 Σκύθην, οἱ δὲ Ἐπιμενίδην τὸν Κρήτην ([ὄν Ἑλληνικὸν οἶδε προφή- 2
 την.] οὐ μέμνηται ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Τίτον ἐπιστολῇ,
 25 λέγων οὕτως· εἰπέν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος προφήτης οὕτως·

Κρήτες αἰεὶ ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί·

καὶ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής.· ὁρᾶς ὅπως κἂν τοῖς Ἑλλήνων 3
 προφήταις δίδωσί τι τῆς ἀληθείας καὶ οὐκ ἐπαισχύνεται πρὸς τε

3—6 Pred. Sal. 1, 16—18 8 f Pred. Sal. 7, 13 10—15 Prov. 8, 9—11
 § 59—69 vgl. Maass, De biogr. graec. quaest. sel. p. 107 ff (Philol. Unters. her-
 ausg. von Kiessling u. v. Wilam.-Moell. III) 16—S. 38, 9 vgl. Diog. Laert. I
 13. 41; Zeller, Phil. d. Gr. I² S. 110 Anm. 2; Jos. Mikolajczak, De septem sap.
 fab. quaest. sel. (Bresl. phil. Abh. IX); Christ, Philol. Stud. zu Clem. Alex. S. 37
 Anm 2, vermutet Hippobotos als Quelle, vgl. Diog. Laert. I 42 21—23 u.
 S. 38, 7—9 Theodoret Gr. aff. c. V 63 25—27 Tit. 1, 12 f 26 Epimenides
 Orac. Fr. 5 Kinkel; Fr. 1 Diels, Vorsokr. 502, 29

5 δτι Pred. Sal. ἔτι L 12 ἀνθαιρεῖσθε Sy ἀνθαιρεῖσθαι L 22 f τὸν
 Σκύθην] οἱ δὲ (aber von L¹ getilgt) τὸν Σκύθην 23 f [ἦν (entstanden aus ὄρα
 oder ση μείωσαι) — προφήτην,] Wi 24 [οὐ μέμνηται] Ma 25 οὕτως Sy
 οἴτος I. 27 κἂν L

οικοδομῆν καὶ πρὸς ἐντροπὴν διαλεγόμενός τινων Ἑλληνικοῖς συγχρη-
σθαι ποιήμασι; πρὸς γοῦν Κορινθίους, οὐ γὰρ ἐνταῦθα μόνον, περὶ 4
τῆς τῶν νεκρῶν ἀνοστάσεως διαλεγόμενος λαμβάνει συγχρηταί τρια-
γικῶς ὅτι μοι ὄφειλος; εἰ λέγων οἱ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάσωμεν
5 καὶ πλάωμεν αἴριον γὰρ ἀποθνήσκομεν, μὴ πλανᾶσθε·

φθίρονον ἤδη χρυστὰ ὀμίλια κακία·

οἱ δὲ Ἀριστοτέλον τὸν Ἄργειον ἐγκατέλεξαν τοῖς ἐντὰ σοφοῖς, ἄλλοι 8
δὲ Φειρεσίδην τὸν Σίριον Πλάτων δὲ ἀντὶ Ημερόδου ὡς ἀναξίου 10 f
σοφίας διὰ τὸ τετραρηχίζαι ἀντικατατάττει Μίσοισι τὸν Χιρία
10 ὡς μὲν οὖν κάτω ποῦ τῆς Μουσικῆς ἡλικίας οἱ περὶ Ἕλλησι σοφοὶ 60. 1
γεγόνασι, μικρὸν ἔτιον διεγνήσεται ὁ δὲ τρόπος τῆς παρ' αὐτοῖς
φιλοσοφίας, ὡς Ἑλικτικὸς καὶ ἀνιγματοδῆς, ἤδη ἐπισοκρῆτιος, 2
λογίαν γοῦν ἠσπάζοντο τὴν περαιοτικὴν, τὴν ὄφελιμοτάτην,
ἀντίκα Πλάτων πάλαι τὸ διὰ σπονδῆς γιγνέσθαι τότε τὸν τρόπον
15 λέγει, κοινῶς μὲν πᾶσιν Ἕλλησιν, ἐξαιρέτως δὲ Λακιδαιμονίοις καὶ
Κρησὶ τοῖς ἐννομοτάτοις.

Τὸ μὲν οὖν ἐγνώθησαν τὸν οἱ μὲν Χίλωνος ἐπιτέλεσθε Χαμαί- 3
λίαν δὲ ἐν τῷ περὶ θεῶν Θαλοῦ, Ἀριστοτέλης δὲ τῆς Περθίας
δύναται δὲ τὴν γνώσιν ἐγκλιτέσθαι μεταδιδόσκιν οὐκ ἴσται γὰρ αὐτὸν 4
20 τῆς τῶν ὄλων οὐσίας εἶδέναι τὰ μίρη; διὰ δὲ τὴν γίγιναι τοῦ κόσμου
πολυπραγμοῦσαι, δι' ἧς καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου γίγιναι καταμεθίτη
ἔξισται, πάλιν αὖ Χίλωνι τῷ Λακιδαιμονίῳ ἀνασημονοῖ τὸ ἐμῆδιν 61. 1
ἀγαγε Σιράτων δὲ ἐν τῷ περὶ ἐνομημάτων Σωδᾶμοι τὸ Τριγᾶτη
προσάπτει τὸ ἀπόσθημα, Μίδιμος δὲ Σόλωνι ἐντὸ ἀπειθῶν.

3 61 Kor 15, 2f. 6 Menander Thes Fr 218 CAF III p 92 nach an-
ten Euseb. des Chr. me 1020, vgl. Lael II 5, 4. 8 f vgl. Plato Fr 92g p. 4 A
11 διγῶ vgl. Strom I 107. 14 16 vgl. Plato a a O p. 43 B οὐτος ο
ταυτες εν του παλαιου τῆς φιλοσοφίας, διορισμοῖς, δεξιοῖς, Log I p 34. Ἐ
ντοι ἀπειροσιν, ... Λακιδαιμονία καὶ Κρητῆ, τῆς μὲν διορισμοῖς, τῆς δὲ
ταυταυτες μετῶν ἡ ποιητῶν, αν ἀπειροσιν. 17 ff uer die Sprüche der sieben
Weisen vgl. Euseb. des Chr. me p. 1 Fr 92g III p. 20 ff. 17 f vgl. Bekker Anecd
graec I p. 213 D. 17 f. Chamaeleon Fr 10 Koppke. 18 A. 93 Fr 3
Rose 1, vgl. Stob. Flor 21, 29 Mem. 23 f Straton Fr 1 Euseb. II p. 10, vgl.
Wettling, De Per. Aristot. Das. Straton 20 p. 6, 11. 19 vgl. Euseb. des Chr.
me p. 1 N. 10. E. gramen ad Solonos. 24 u. S. 39, 3f. D. 10 u.
vgl. M. Sim. II 1, 1 Fr p. 1, R. Voorman, J. O. B. de Per. I, p. 1, S. 184.
D. 9, D. 10, 11 p. 10. Σωδᾶμοι καὶ Fr 4 Stob. II p. 10, 1.

4 f. u. V. 13 τὸν οὐρανὸν οὐκ 14 τὸν οὐρανὸν 21 Σωδᾶμοι V. u. u.
ueter I. 2. 5 u. S. 39, 11. Fr 10, 1. 20 u. S. 39, 11. 21 u. S. 39, 11. 22 u. S. 39, 11.
u. S. 39, 11. 23 u. S. 39, 11. 24 u. S. 39, 11. 25 u. S. 39, 11. 26 u. S. 39, 11.

ὥσπερ ἀμέλει Κλεοβούλω τὸ ἠμέτρον ἄριστον. τὸ δ' ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα· Κλεομένης μὲν ἐν τῷ περὶ Ἡσιόδου Ὀμήρω φησὶ προειρηθῆναι διὰ τούτων·

δειλαὶ τοι δειλῶν γε καὶ ἐγγύαι ἐγγυάσθαι·

5 οἱ δὲ περὶ Ἀριστοτέλη Χίλωνος αὐτὸ νομίζουσι, Δίδυμος δὲ Θαλοῦ φησὶν εἶναι τὴν παραίνεσιν. ἔπειτα ἐξῆς τὸ ἅπαντες ἄνθρωποι 2 κακοὶ ἢ οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων κακοὶ (διχῶς γὰρ ἐκφέρεται τὸ αὐτὸ ἀπόφθεγμα) οἱ περὶ Σωτάδαν τὸν Βυζάντιον Βίαντος λέγουσιν εἶναι. καὶ τὸ ἠμελέτη πάντα καθαιρεῖ· Περιάνδρου τυγχάνειν 10 βούλονται. ὁμοίως δὲ τὴν ἠγνώθι καιρὸν παραίνεσιν Πιττακοῦ καθεστάναι. ὁ μὲν οὖν Σόλων Ἀθηναίος, Πιττακὸς δὲ Μιτυληναίος 4 ἐνομοθέτησαν. ὁπὲρ δὲ Πυθαγόρας ὁ Φερεκίδου γινώσκων φιλόσοφον ἑαυτὸν πρῶτος ἀνηγόρευσεν.

Φιλοσοφίας τοίνυν | μετὰ τοὺς προειρημένους ἄνδρας τρεῖς γεγό- 62, 1 352 ἴ
15 νασαι διαδοχὰ ἐπώνυμοι τῶν τόπων περὶ οὓς διέτριψαν, Ἰταλικὴ μὲν ἢ ἀπὸ Πυθαγόρου, Ἰωνικὴ δὲ ἢ ἀπὸ Θαλοῦ, Ἑλλεατικὴ δὲ ἢ ἀπὸ Ξενοφάνους. Πυθαγόρας μὲν οὖν Μιησάρχου Σάμιος, ὡς φησὶν 2 Ἰππόβοτος, ὡς δὲ Ἀριστοξένος ἐν τῷ Πυθαγόρου βίῳ καὶ Ἄρισταρχος καὶ Θεόπομπος, Τυρρηνὸς ἦν, ὡς δὲ Νεάνθης. Σύριος ἢ Τύριος, ὥστε 20 εἶναι κατὰ τοὺς πλείστους τὸν Πυθαγόραν βάρβαρον τὸ γένος. ἀλλὰ 3 καὶ Θαλῆς, ὡς Ἀεανδρὸς καὶ Ἡρόδοτος ἱστοροῦσι, Φοινιξ ἦν, ὡς δὲ τινες ὑπειλήφασιν, Μιλήσιος. μόνος οὗτος δοκεῖ τοῖς τῶν Αἰγυπτίων 4 προφήταις συμβεβληκέναι, διδάσκαλος δὲ αὐτοῦ οὐδεὶς ἀναγράφεται, ὥσπερ οὐδὲ Φερεκίδου τοῦ Συρίου. ὃ Πυθαγόρας ἠμαθῆτευσεν. ἀλλ' 63, 1
25 ἢ μὲν ἐν Μεταποντίῳ τῆς Ἰταλίας ἢ κατὰ Πυθαγόραν φιλοσοφία ἢ Ἰταλικὴ κατεγήρασεν.

4 § 351 5 Aristot. Fr. 4 Rose 3 12 f vgl. Stom. IV 9, 1; Diog. Laert. I 12; Zeller, Phil. d. Gr. I³ S. 458³ 14—S. 41, 4 vgl. Schwartz, Pauly-Wissowa V Col. 754 ff 17—20 vgl. Diels, Vorsokr. S. 28 17—24 Theodoret Gr. aff. c. I 24, 50, 55 17 ff vgl. Diels, Doxogr. gr. p. 244 f (Galen, Hist. phil. 3) 18 f Aristoxenos Fr. 1 FHG II p. 272; vgl. Diog. Laert. VIII 1 Aristot. Fr. 190 Rose 3 19 Theopompos Fr. 67 FHG I p. 287 Neanthes Fr. 17 FHG III p. 5 21 Maiandrios von Milet (identisch mit Leandros) Fr. 2 FHG II p. 335 Herodot I, 170 22—24 vgl. Diog. Laert. I 27 24 vgl. Suidas s. v. Φερεκίδης

1. 4 ἐγγύαι L 4 γε aus Hom. τε L 7 ἐκφέρεται Vi ἐμφέρεται L 9 καθαιρεῖ St (vgl. Aesch. Eumen. 284; χρόνος καθαιρεῖ πάντα) καθαιρεῖ L 12 φερεκίδου L 17 ὡς φησιν Σάμιος ~ L* corr. L¹ 18 Ἄρισταρχος (so auch Theodor) Irrtum des Clemens Ἀριστοτέλης Preller zu Polemon p. 59 u. Rose a. a. O. (richtig) 19 Νεάνθης (so auch Theodor.); Κλεάνθης Porph. Vit. Pyth. I p. 14, 5; 2 p. 14, 16 Nauck, das Müller FHG III p. 9 richtig in Νεάνθης ändert 22 μόνος Po ἐκ Φοινίκης ὠρμημένος (vgl. Diog. Laert. I 22) Schw τὸ γένος St

Ἀναξίμανδρος δὲ Πραξιάδου Μιλήσιος Θαλῆν διαδέχεται. τοῦτον **2**
 δὲ Ἀναξίμανης Ἐφέσιον Μιλήσιος, μεθ' ὃν Ἀναξαγόρας Ἠγησί-
 βούλου Κλαζομίνιος. οὗτος μετήγαγεν ἀπὸ τῆς Ἰωνίας Ἀθήναζε τὴν
 διατριβήν. τοῦτον διαδέχεται Ἀρχίλαος, οὗ Σωκράτης διήκουσιν. **3**

5 *ἐκ δ' ἄρα τῶν ἀπέκλιτε λαοζόους, ἐννομολίσχης. 251 P*
Ἑλλήνων ἐπαισιόος.

ὁ Πρωὺν φησὶν ἐν τοῖς Σιλλοῖς διὰ τὸ ἀποκεκλιέναι ἀπὸ τῶν φυσί-
 κῶν ἐπὶ τὰ ἠθικά. Σωκράτους δὲ ἀκούσας Ἀντισθένης μὲν ἐκένισε. **4**
 Πλάτων δὲ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἀνεχώρησε. παρὰ Πλάτωνι Ἀριστο- **19 S 3**
 10 τέλης φιλοσοφίης μετελθὼν εἰς τὸ Λύκειον κτίζει τὴν Περικατε-
 τικήν αἴρυσιν. τοῦτον διαδέχεται Θεόφραστος, ὃν Στράτων, ὃν
 Λέκων, εἶτα Κριτόλαος, εἶτα Λυόθωρος. Σπείσιππος δὲ Πλάτωνα **6**
 διαδέχεται. τοῦτον δὲ Ξενοκράτης, ὃν Πολέμων. Πολέμωνος δὲ
 ἀκουσάτωι Κράτης τε καὶ Κράντωρ, εἰς οὓς ἡ ἀπὸ Πλάτωνος κατ-
 15 λήζειν ἀρχαία Ἀκαδημία. Κράντωρος δὲ μετέσχευ Ἀρκισίλαος, ἀφ' οὗ
 μέχρι Ἠγησίβου ἠρθῆσαν Ἀκαδημία ἡ μίση. εἶτα Καρυάδης διαδέχεται **64. 1**
 Ἠγησίβου καὶ οἱ ἐπιπέης. Κράτητος δὲ Ζήρων ὁ Κιτιεύς ὁ τῆς
 Στωικῆς ἀρχῆς ἀριστέως γίνεται μαθητής. τοῦτον διαδέχεται Κλε-
 ἀνθης, ὃν Χρύσιππος καὶ οἱ μετ' αὐτόν.

21 *Τῆς δὲ Ἑλλιατικῆς ἀγωγῆς Ξενοφάνης ὁ Κολοσώνιος κατάρχη **2***
ὃν φησὶ Τιμαίος κατὰ Ἱέρωνα τὸν Σικελίας δευράστην καὶ Ἐπίχαρμον
τὸν ποιητὴν γεγονότα. Ἀπολλόδοχος δὲ κατὰ τὴν ἑτεροαρεσκωτήν
ὀλυμπιάδα γεγονότων παρατιτακίται ἀχοι τῶν Λαμίων τε καὶ Κίρων
*χρόνων. Περικιτίδης τοίνυν Ξενοφάνους ἀκουσῆς γίνεται τοῦτον **3***

2-4 vgl. Diog. Laert. II 10; Diels, Vorsokr. 397, 23. **5 f.** Timon S 11
 Fr. 70 ff. Wachsm. 25, 14 Diels; vgl. Diog. Laert. II 19; Sext. Emp. Adv. Math.
 VII 8; vgl. auch Kriech. Forsch. S. 231 Anm. **17** der Akademiker Krates
 Z. 11; vgl. Diog. Laert. IV 21 ff. ist mit dem Kyniker Krates. Diog. VI 5 ff.
 VII 3 verwandt. **20-24** vgl. Diels, Vorsokr. 79-11, A 8. **21** Timaeus
 Fr. 92 Hb. I p. 215. **22-24** Apollodor Fr. 22 Jacoby.

1 Πραξίμανδρος Fr. aus Diog. Laert. II 1. Πραξιλάκος L. **3** Ζεοζόος, L. Sext.
 Zeno, Diog. II 10. Ζεζός, Menckh. Phil. I 27. Zeno S. 111. **16** Ἠγησίβου
 Diels, Diels zu Esch. Fragm. Ex. vol. I p. XIV u. Diels, Rhein. Mus. 31. 1876
 S. 47. Anm. ἐξενεσθαι ἀπὸ τῆς Ἰωνίας, Hist. Phil. p. 27. Kriech. vgl. Cicero
 Acad. prior. II 30; Diog. Laert. IV 9. Esch. Fragm. Ex. XIV S. 1. Ἠγησίβου
 L. **17** Ἠγησίβου, Diels zu L. Ἠγησίβου, L. **22** ποικιλοῦς Ritter vgl.
 Diog. Laert. IV 21, aber nicht mit Sext. Emp. Adv. Math. I 27. **23** Λαμίων
 τε καὶ Κίρων, veraltete Stellung wegen des Metrodorus vgl. Diels, Rhein. Mus. 31
 1876, S. 47. andere Lagen: Alh. der phil. Gesch. d. K. d. h. Bayr. Ak. d. W. 36
 1871, S. 27.

δὲ Ζήνων, εἶτα Λεύκιππος, εἶτα Δημόκριτος. Δημοκρίτου δὲ ἀκουσται 4
Πρωταγόρας ὁ Ἀβδηρίτης καὶ Μητρόδομος ὁ Χίος, οὗ Διογένης ὁ
Σμυρναῖος, οὗ Ἀνάξαρχος, τούτου δὲ Πύρρων, οὗ Ναυσιφάνης, τούτου
φασὶν ἔνιοι μαθητὴν Ἐπίκουρον γενέσθαι.

- 5 Καὶ ἡ μὲν διαδοχὴ τῶν παρ' Ἑλλήσι φιλοσόφων ὡς ἐν ἐπιτομῇ 5
ἦδε, οἱ χρόνοι δὲ τῶν προκαταρξάντων τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν ἐπο-
μένως λεκτέοι. ἵνα δὴ ἐν συγκρίσει ἀποδείξωμεν πολλὰς γενεαῖς
πρεσβυτέραν τὴν κατὰ Ἑβραίους φιλοσοφίαν, καὶ περὶ μὲν Ξενο- 65, 1
φάνους εἴρηται, ὅς τῆς Ἑλεατικῆς ἤρξε φιλοσοφίας, Θαλῆν δὲ Εὐδήμος 354 P
10 ἐν ταῖς Ἀστρολογικαῖς ἱστορίαις τὴν γενομένην ἔκλειψιν τοῦ ἡλίου
προεἰπεῖν φησι καθ' οὓς χρόνους συνῆψαν μάχην πρὸς ἀλλήλους
Μῆδοι τε καὶ Ἀυδοὶ βασιλεύοντος Κναζάρου μὲν τοῦ Ἀστυάγου
πατρὸς Μήδων, Ἀλνάττου δὲ τοῦ Κροίσου Ἀυδῶν, συνάδει δὲ αὐτῶ
καὶ Ἡρόδοτος ἐν τῇ πρώτῃ. εἰσὶ δὲ οἱ χρόνοι ἀμφὶ τὴν πεντη-
15 κοστὴν ὀλυμπιάδα. Πυθαγόρας δὲ κατὰ Πολυκράτη τὸν τύραννον 2
περὶ τὴν ἐξηκοστὴν δευτέραν ὀλυμπιάδα εὕρισκεται. Σόλωνος δὲ 3
ξηλωτῆς Μνησίφιλος ἀναγράφεται, ᾧ Θεμιστοκλῆς συνδιέτριψεν.
ἤκμασεν οὖν ὁ Σόλων κατὰ τὴν τεσσαρακοστὴν ἔκτην ὀλυμπιάδα.
Ἡράκλειτος γὰρ ὁ Βλύσωνος Μελαγκόμαν τὸν τύραννον ἔπεισεν 4
20 ἀποθέσθαι τὴν ἀρχήν. οὗτος βασιλεία Δαρειον παρακαλοῦντα ἤκειν
εἰς Πέρσας ὑπερείδειν.

XV. Οἶδε μὲν οἱ χρόνοι τῶν παρ' Ἑλλήσι πρεσβυτάτων σοφῶν 66, 1
τε καὶ φιλοσόφων. ὡς δὲ οἱ πλείστοι αὐτῶν βάρβαροι τὸ γένος καὶ
παρὰ βαρβάροις παιδευθέντες, τί δεῖ καὶ λέγειν, εἴ γε Τυρρηνὸς ἢ
25 Τύριος ὁ Πυθαγόρας ἐδείκνυτο, Ἀντισθένης δὲ Φρυγὴς ἢ καὶ Ὀρφενὸς
Οδρυσῆς ἢ Θραξ; Ὀμηρον γὰρ οἱ πλείστοι Αἰγύπτιον φαίνουσιν.
Θαλῆς δὲ Φοινίξ ὢν τὸ γένος καὶ τοῖς Αἰγυπτίω προφήταις συμ- 2
βεβληκέναι εἴρηται, καθάπερ καὶ ὁ Πυθαγόρας αὐτοῖς γε τούτοις, δι'
οὓς καὶ περιετέμετο, ἵνα δὴ καὶ εἰς τὰ ἄδυστα κατελθῶν τὴν | μυστι- 355 P
30 κὴν παρ' Αἰγυπτίων ἐκμάθοι φιλοσοφίαν, Χαλδαίων τε καὶ Μάγων

1 f vgl. Diels, Vorsokr. 357, 18; 472, 29 9—15 Eudemus von Rhodos Fr.
94 Mullach FPG III p. 276; vgl. Diog. Laert. I 23; Diels, Vorsokr. S. 9 f 14
Herodot 1, 74 14—18 vgl. Strom. I 129, 3; Tatian 41 p. 43, 2—7 Schwartz
15 f vgl. Apollodor Fr. 24 Jacoby (= Diog. Laert. II 2; VIII 45) 16 f vgl.
Plut. Mor. p. 154 C; Vita Themist. 2 18 vgl. Diog. Laert. I 62 19—21 vgl.
Diels, Vorsokr. S. 62 26 Αἰγύπτιον vgl. Chalcid. Comm. in Plat. Tim. c. 126
28 f Theodoret Gr. aff. c. I 15 29 f vgl. Diog. Laert. VIII 3

19 γὰρ] δὲ Bernays, Herakl. Briefe S. 14 Βλύσωνος Canter aus Diog. Laert.
IX 1 βλύσωνος L 25 Τύριος Sy aus S. 39, 19 τυρρηνίος L 26 [ἦ] Cobet
S. 500 29 περιετέμετο Di

τοῖς ἀρίστοις συνεγένετο καὶ τὴν ἐκκλήσιαν τὴν νῦν οὕτω καλοῦ-
 μένην τὸ παρ' αὐτῶ ὀμακοῖον αἰνίττεται. Πλάτων δὲ οὐκ ἀρνίεται **3**
 τὰ κάλλιστα εἰς φιλοσοφίαν παρὰ τῶν βαρβάρων ἔμπορεύσθαι εἰς
 τὴν Αἴγυπτον ἀφικέσθαι ὁμολογεῖ δύνεσθαι γοῦν ἐν τῷ Φαίδωρῳ φησι
 πανταχόθεν τὸν φιλόσοφον ἀφικέσθαι γράφων· πολλὴ μὲν ἡ
 Ἑλλάς, ἴση ὡς Κίβης, ἡ δ' ὅς, ἐν ἧ ἴσιν πάντων ἀγαθοὶ ἄνθρωποι.
 πολλὰ δὲ καὶ τὰ τῶν βαρβάρων γένη· οὕτως οἶται ὁ Πλάτων καὶ **67. 1**
 βαρβάρων φιλοσόφους τινὰς εἶναι, ὁ δὲ Ἐπίκουρος ἔμπαλιν ἐπολεμ-
 βάνει μόνους φιλοσοφῆσαι Ἕλληνας δύνεσθαι. ἐν τε τῷ Συμπόσιῳ **2**
 10 ἔπαιτῶν Πλάτων τοὺς βαρβάρους ὡς διαφιρόντως ἀσκήσαντες
 ἢ μόνους ἀληθῶς φησι καὶ ἄλλοι ἄλλοθι πολλαχοῦ καὶ ἐν Ἑλλήσιν καὶ
 βαρβάρους, ὧν καὶ ἱερὰ πολλὰ ἤδη γέγονε διὰ τοὺς τοιοῦτους παιδας·
 δῆλοι δὲ εἶσιν οἱ βαρβάρου διαφιρόντως τιμήσαντες τοὺς αὐτῶν **3**
 νομοθέτας τε καὶ διδασκάλους θεοὺς προσκυπτόντες. ψυχὰς γὰρ ἀγαθὰς **4**
 15 κατὰ Πλάτωνα καταλιποῦσας τὸν ἐπιφανέστατον τόπον ἐπορεύσασθαι
 ἔλθειν εἰς τόνδε τὸν τάρταρον καὶ σῶμα ἀναλαμβάνουσας τῶν ἐν γένει
 κακῶν ἀπάντων μετασχίτην ἐπολαμβάνουσι, κηδομένης τοῦ τῶν ἀν-
 θρώπων γένους, αἱ νόμοις τε ἴθιουσιν καὶ φιλοσοφίαν ἐκέρχουσαν, οὐ
 μίλλον ἀγαθὸν τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει οὐτ' ἔλθειν ποτε ἐκ θεῶν
 20 οὐτ' ἀφίξειται, καὶ μοι δοκοῦσιν ἀσθόμενοι τῆς μεγάλης ἐπιτοίας **68. 1**
 τῆς διὰ τῶν σοφῶν σεβασθῆναι τε τοὺς ἄνθρωποι καὶ δημοσίᾳ φιλο-
 σοφῆσαι. Βραχμῶνίς τε συμπαντικῆ καὶ Ἰνδοῖσι καὶ Ἰταῖσι καὶ τοῖς
 τῶν Αἰγυπτίων γένος ἰθιολόγησεν ἀκριβῶς τὰ ἐκείνων. Χαλδαῖοι
 τε καὶ Ἰβῆται οἱ κληθέντες ἐνδείμονες καὶ ὅσοι γι τὴν Παλαιστίνην
 2 κατοικήσαν καὶ τοῦ Περσικοῦ γένους οὐ τὸ ἐλάχιστον μέρος καὶ ἄλλα
 πρὸς τοῦτοις γένη μνησθῆναι, ὁ δὲ Πλάτων δηλον ὡς σιμνύσων αὐτῶν **3**
 τοὺς βαρβάρους ἐτίθηκται, μνησθῆναι αὐτοῦ τε καὶ Πευθαγόρου τὰ
 πλεῖστα καὶ γενναϊότατα τῶν δογμάτων ἐν βαρβάρους μαθόντος. . . P
 διὰ τοῦτο καὶ ἰστένη βαρβάρους εἶπεν, γένη φιλοσόφων ἀνθρώπων βαρ- **3**

3 7 Plato Phaedon p. 78 A. 8 f E; k Et. 25 Usener 10, 12. 9-12
 13 Plato Sympos. p. 20 DE τίμω, δὲ παρ' αὐτῶν καὶ Σίμων δὲ τῆς τοῦ τούτου
 γένους, καὶ ὅσοι ἔλθοθι πολλαχοῦ ἔσθαι καὶ 13-14 nicht bei Plato
 Phaed. p. 217 C. 15 16 τῶν ἐπιφανέστατων τοῦτον 15-20 Plato Tim. p. 47
 AB. 20 Plato Phaedon p. 78 A.

4 φησι Σίμων 6 τῆς Σίμωνος γένος, δὲ, P. 10 f. 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

βάρων γινώσκων, ἐν τε | τῷ Φαίδρῳ τὸν Αἰγύπτιον βασιλέα καὶ τοῦ 131 S
 Θωῦθ ἡμῖν σοφώτερον δείκνυσιν, ὅτινα Ἑρμῆν οἶδεν ὄντα. ἀλλὰ
 κὰν τῷ Χαρμίδῃ Θρακᾶς τινὰς ἐπιστάμενος φαίνεται, οὐ λέγονται
 ἀθανατίζειν τὴν ψυχὴν.
 5 Ἰστορεῖται δὲ Πυθαγόρας μὲν Σώγχιδι τῷ Αἰγυπτίῳ ἀρχιπρο- 69, 1
 φήτη μαθητεῦσαι, Πλάτων δὲ Σεχνούφιδι τῷ Ἡλιοπολίτῃ, Εὐδόξος
 δὲ ὁ Κνίδιος Κονούφιδι τῷ καὶ αὐτῷ Αἰγυπτίῳ. ἐν δὲ τῷ περὶ 2
 ψυχῆς Πλάτων ** πάλιν προφητείαν γνωρίζων φαίνεται, προφήτην
 εἰσάγων τὸν τῆς Λαχέσεως λόγον ἐξαγγέλλοντα πρὸς τὰς κληρου-
 10 μένας ψυχὰς (καὶ) προθεσπίζοντα. κὰν τῷ Τιμαίῳ τὸν σοφώτατον 3
 Σόλωνα μανθάνοντα εἰσάγει πρὸς τοῦ βαρβάρου. ἔχει δὲ τὰ τῆς
 λέξεως ὡδε· ὡὶ Σόλων, Σόλων. Ἕλληνες ὑμεῖς αἰεὶ παῖδες ἔστε,
 γέρον δὲ Ἕλλην οὐδεὶς· οὐ γὰρ ἔχετε μάθημα χρόνῳ πολιόν. 4
 κριτος γὰρ τοὺς Βαβυλωνίους λόγους ἠθικὸς πεποιήται· λέγεται γὰρ
 15 τὴν Ἀκικάρου | στήλην ἐρμηνευθεῖσαν τοῖς ἰδίῳις συντάξει συγγράμ- 357 P
 μαι κἄστιν ἐπισημήρασθαι παρ' αὐτοῦ, ὡτάδε λέγει Δημόκριτος γρά-
 φοντος. ναὶ μὴν καὶ περὶ αὐτοῦ [ἦ] σεμννόμενος φησὶ πον ἐπὶ τῇ 5
 πολυμαθίᾳ· ἐγὼ δὲ τῶν κατ' ἐμαυτὸν ἀνθρώπων γῆν πλείστην
 ἐπεπλανησάμην, ἱστορέων τὰ μήκιστα, καὶ ἀέρας τε καὶ γέας πλεί-
 20 στας εἶδον, καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐπήκουσα. καὶ γραμμείων

1 f Plato Phaedr. p. 274 E 2 Θωῦθ -- Ἑρμῆς nicht bei Plato; aber vgl.
 Cic. De deor. nat. III 56; Suidas s. v.; Euseb. Praep. Ev. I 9, 24; 10, 14 3 f
 Plato Charm. p. 156 D 5 - 7 vgl. Plut. Mor. p. 354 DE; p. 578 F; Diog. Laert.
 VIII 90 8 - 10 vgl. Plato Rep. X p. 617 D 10 13 Plato Tim. 22 B; Euseb.
 Praep. Ev. X 4, 19; Theodoret Gr. aff. c. I 51 13 - S. 44, 4 Euseb. Praep.
 Ev. X 4, 23 f 13 - 16 vgl. FHG II p. 26; Natorp, Die Ethik des Demokr. S. 4;
 Die's, Vorsokr. 459, 17 15 zu Ἀκίκαρος vgl. W. Studemund, Jahrb. d. deutsch.
 arch. Instit. 5 (1890) S. 4 f 18 - S. 44 3 Demokrit Fr. 299 Die's, Vorsokr. 459;
 vgl. B. ten Brink, Philol. 7 (1852) S. 351 ff; Cantor, Geschichte der Mathematik I
 S. 55; zur Echtheitsfrage Gomperz, Wiener Sitzung-ber. Phil.-hist. Kl. 152 (1905)
 S. 24 f

5 Σώγχιδι Sy σώγγχιδι L 7 Κονούφιδι Menage zu Diog. Laert. VIII 90
 8 * * * St nach Πλάτων scheint eine Stelle aus Phaedon ausgefallen zu sein,
 an die sich καὶ ἐν τῇ Πολιτείᾳ πάλιν anschloss 10 καὶ St 11 πρὸς
 τοῦ] πρὸς τον Rittershausen zu Porph. Vit. Pyth. p. 9, 0 14 ἠθικὸς L Eus.
 ἰδίους Cobet S. 53 Ἑλληνικοῦς Die's 14 - 18 πεποιήται - πολυμαθίᾳ] πεποιή-
 σθαι λέγεται. καὶ πον σεμννόμενος περὶ ἑαυτοῦ φησιν Eus. 14 λέγεται] λέγει
 Cobet 16 f κἄστιν - γράσαντος L κἄτα - γράφων Bernays 16 παρ'] καὶ -
 παρ Schw αὐτοῦ Sy 17 αὐτοῦ L [ἦ] St ἦ L δὴ Schw 18 πλείστην
 γῆν Eus. 19 ἐπεπλανησάμην Cobet S. 531 γαίας Eus. 20 ἀνθρώπων] ἀν-
 δρῶν Eus. ἐπήκουσα Eus. ἐσήμευσα L καὶ περὶ γρ. συνθέσιος Schw

οιουθόσι μετὰ ἀποδείξεως οὐδαίς καὶ με παρήλλαξεν. οὐδ' οἱ ἡγυ-
 πτίων καλιόμηναι Ἄρπειδοράται, οὐν τοῖς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἐκ' ἴτε'
 ὀρθώοντα ἐπὶ ζήτησις ἐγεγέθη. ἐπὶ γὰρ Βεηλῶνά τε καὶ **6**
 Περσίδα καὶ ἡγυπτιον τοῖς τε Μάγοις καὶ τοῖς ἡρινοῖς μαθητιῶν.
 Ζωροάστρην δὲ τὸν Μάγον τὸν Πέρσων ὁ Πεθαγόρας ἐξήλωσεν, καὶ
 βίβλους ἀποκρίσους τάνθους τοῦδε οἱ τὴν Προδίκον μετιόντες αἴρισιν
 αἰχνοῖς πεκτῆσθαι. Ἀλέξανδρος δὲ ἐν τῷ περὶ Πεθαγορικῶν οὐμ- **70. 1**
 βόλων Ζαράτον, τῷ Ἀουσίφ μαθητιῶσαι ἱστορεῖ τὸν Πεθαγόραν **35. 1'**
 ἡξικηλ τοῦτον ἡγοῦνται τιτες, οὐκ ἔστι δέ, ὡς ἔπειτα δηλω-
 10 θήσεται, ἀκηκοῖται τε πρὸς τοῦτοις Γαλατῶν καὶ Βραχμάνων τὸν
 Πεθαγόραν βούλεται. Κλέαρχος δὲ ὁ Περσικητικὸς εἰδέναι φησὶ **2**
 τινα Ἰουδαίων, ὡς Ἀριστοτῆλει ἀνεγίνετο. Ἡράκλειτος γὰρ οὐκ **3**
 ἀνθρωπίνως φησὶν, ἀλλὰ οὐν θεῶν τὸ μῆλλον Σιβύλλῃ περᾶσθαι
 φασὶ γοῦν ἐν κλητοῖς παρὰ τὸ βουλευτήριον δείκνυσθαι πύτραν τιτά.

6 zu Prodikos vgl. Strom. III 30; Hilgenfeld, Ketzergeschichte S. 52f.
 7—8. 47. 16 excerptiert von Cyr. v. Alex. c. Jul. IV p. 131f Aubert. 7—11
 Alexander Polyhistor Fr. 138 FHG III p. 230. 11f Κλέαρχος ἀνεγίνετο
 Euseb Praep. Ev. IX 6, 2; vgl. Joseph. c. Ap. I 170. Klearch von Soa Fr. 10
 FHG II 323sq. aus der Schrift περὶ ἑταῖοι vgl. Joseph. c. Ap. I 22. Euseb.
 Praep. Ev. IX 50. 12f Heraklit Fr. 12 Byw. 92 Diels, vgl. Plat. Mor.
 p. 207 A. Aus ihm schöpft Clem., vgl. Rohde, Psyche? II S. 69. Zu der beige-
 steinten Lesart τὸ μῆλλον Σιβύλλῃ περᾶσθαι vgl. Plat. Mor. p. 207 C ἑταῖος ὁ
 θεός, δὲ μόνος, τὰς φασκασίας ποιῶνται καὶ φῶς ἐν τῇ ἐσχέσει καὶ πρὸς τὸ
 μῆλλον in Beziehung auf die Sibyle. 14. S. 45. 11 Plat. Mor. p. 108 CD
 ἐπιθετὴ γὰρ ἱστορεῖται περὶ τῆς πίτρας γενομένη τῆν περὶ τὸ βουλευτήριον, ἐφ'
 ἧς φησὶν. Ποσειδωνός, ὁ μὲν Ζαράτον ἱστορεῖ τὸν ἑταῖον, ἐν οὗς ἑταῖον
 ἑταῖον, οὐδ' ἀποθετικῶς λέγει μακίμας; ἀλλ' εἴη μὲν ἐν τῇ σιβύλλῃ περᾶσθαι
 τὸ ποιῶνται, φασκασίας, γενομένη προσδοκῶν vgl. Plat. Mor. p. 108 D ἑταῖον
 γὰρ εἴη περὶ τὸν μῆλλον ἐν τῷ προκείμενῳ τῆς σιβύλλῃ, μεταφορικῶς, το
 δ' εἴη τὸ ποιῶνται μακίμας ἐν φησὶν ἀπὸ φασκασίας καὶ μακίμας, ἐκ δὲ τοῦ
 ποιῶνται μετὰ ἑταῖον, ἐν τῇ γὰρ φησὶ καὶ ἑταῖον, ἀπὸ φασκασίας, φασκασίας ταύτης
 καὶ θρησκείας γὰρ, τε περᾶσθαι, ἑταῖον καὶ φασκασίας, καὶ ποιῶνται, ἐπὶ τῷ
 σιβύλλῃ ἀφ' ἧς εἰ προφητικῶς ἀπὸ φασκασίας τοῦ μῆλλον.

1 ἀνεγίνετο Di. ἀνεγίνετο L. F. G. καὶ L. καὶ L'. **11** οὐδ' οἱ φησὶ οὐτ'
 Δι. οἱ φησὶ **2** εἰσπεδοράται L. οὐν τοῖς ο. ο. W. οὐν τοῖς δ' ἡρινοῖς Eus.
3 εἰσπεδοράται L. Eus. O. ὀρθώοντα Eus. J. vellebant. Britan. τα. πύτρα. π.
 πύτρα. π. S. vgl. D. Fr. 178. Diels, Praet. zu Eus. Praep. Ev. v. 1
 p. 15. Zeuss. H. d. Gr. D. S. 842f Anm. φησὶ Eus. ὀρθώοντα Colub.
 S. 11. **3** ἀνεγίνετο Cyr. ἀνεγίνετο L. καὶ ἀνεγίνετο. **6** Ζαράτον Huet
 Benigne. evang. I. 2. c. 1. p. 2. vellebant L. Zeuss. Cyr. Zeuss. Huetmann
 in Misc. p. 1. et Just. Traject. ad Rh. 1810. Eus. I. p. 10. u. Zeuss. Ph.
 d. Gr. I. S. 1. **13** τὸ μῆλλον Ma. μῆλλον L. **2** ἡγυπτιον Di. nat. Hermet.
 ἀνεγίνετο Sy. ἀνεγίνετο L.

ἐφ' ἧς λέγεται καθίζεσθαι τὴν πρώτην Σίβυλλαν ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος παραγενομένην ὑπὸ τῶν Μουσῶν τραφείσαν. ἔτιοι δὲ φασιν ἐκ Μαλιέων ἀφικέσθαι Λαμίας οὖσαν θυγατέρα τῆς Ποσειδῶνος. Σαρα- 4
πίων δὲ ἐν τοῖς ἔπεισι μὴδὲ ἀποθανοῦσαν λῆξαι μαντικῆς φησι τὴν
5 Σίβυλλαν, καὶ τὸ μὲν εἰς ἀέρα χωρῆσαν αὐτῆς μετὰ τελευτῆν, τοῦτ'
εἶναι τὸ ἐν φήμαις καὶ κληδόσι μαντευόμενον, (ἐκ) δὲ τοῦ εἰς γῆν
μεταβαλόντος σώματος πόας ὡς εἰκὸς ἀναφύσεως, ὅσα ἂν αὐτὴν
ἐπινημηθῆ ἰσχύματα κατ' ἐκείνον δῆπουθεν γενόμενα τὸν τόπον.
ἀκριβῆ τὴν διὰ τῶν σπλάγγων τοῖς ἀνθρώποις προσφαίνειν τοῦ
10 μέλλοντος δῆλωσιν γράφει, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτῆς εἶναι τὸ ἐν τῇ
σελήνῃ φαινόμενον πρόσωπον οἶεται.

Τάδε μὲν περὶ Σιβύλλης· Νουμᾶς δὲ ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς Πυθα- 71. 1
γόρειος μὲν ἦν, ἐκ δὲ τῶν Μουσείως | ὠφελήθεις διεκώλυσεν ἀνθρω- 359 P
ποιδῆ καὶ ζφύμορφον εἰκόνα θεοῦ Ῥωμαίους κτίζειν. ἐν γοῦν
15 ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα τοῖς πρώτοις ἔτεσι ναοὺς οἰκοδομοῦμενοι
ἄγαλμα οὐδὲν οὔτε πλαστὸν οὔτε μὴν γραπτὸν ἐποιήσαντο. ἐπεδεί- 2
κνυτο γὰρ αὐτοῖς ὁ Νουμᾶς δι' ἐπικρύψεως ὡς οὐκ ἐφάσασθαι τοῦ
βελτίστου δυνατὸν ἄλλως ἢ μόνῃ τῷ νῶ.

Φιλοσοφία τοίνυν πολυωφελές τι χρῆμα πάλαι μὲν ἤκμασε παρὰ 8
20 βαρβάρους κατὰ τὰ ἔθνη διαλάμψασα, ἕστερον δὲ καὶ εἰς Ἑλληνας
κατῆλθεν. προέστησαν δ' αὐτῆς Αἰγυπτίων τε οἱ προφηταὶ καὶ 4
Ἀσσυρίων οἱ Χαλδαῖοι καὶ Γαλατῶν οἱ Δρυῖδαι καὶ Σαμαναῖοι Βάκ-
τρων καὶ Κελτῶν οἱ φιλοσοφῆσαντες καὶ Περσῶν οἱ Μάγοι (οἱ μα-
γεία καὶ τοῦ σωτήρος προεμήνυσαν τὴν γένεσιν, ἀστέρους αὐτοῖς καθι-
25 γουμένου εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἀφικνούμενοι γῆν) Ἰνδῶν τε οἱ γυμνοσο-
φισταί, ἄλλοι γε φιλόσοφοι βάρβαροι. διττὸν δὲ τούτων τὸ γένος, 5
οἱ μὲν Σαρμᾶναι αὐτῶν, οἱ δὲ Βραχμᾶναι καλούμενοι. καὶ τῶν

12—18 Νουμᾶς—νῶ aus Plut. Num. 8; Euseb. Praep. Ev. IX 6, 3; vgl. Doehner, Quaest. Plut. III 43; IV 18 19—26 vgl. Diog. Laert. I 1 28—25 vgl. Matth. 2, 1—6; F. Diekamp, Hippolytos von Theben S. 63 26—S 46, 6 Megasthenes Fr. 43 Schwanbeck; 41 Müller FHG II p. 437; vgl. Strabo XV 1, 60 p. 713 27—S. 46, 9 Theodoret Gr. aff. c. 1 25; V 58; XII 44. 45

2 f ἐκ Μαλιέων Meineke, Anal. Alex. p. 29) ἐκ μαλιαίων L εἰς Μαλεῶνα (was Cobet S. 504 in ἐκ Μαλιέων ändert) Plut. 3 Λαμίας] μαλιάς λαμίας L Ποσειδῶνος aus Plut. u. Pausan. X 12, 1 σιδῶνος L 5 (τὴν τελευτῆν Sy 6 ἐκ) δὲ τοῦ aus Plut. τοῦ δὲ L 8 τὸν τόπον Sy τῶν τόπων L 12 f πυθαγόρειος L 13 ἐκ δὲ—ὠφελήθεις (Zusatz des Clem.) < P'ut. 14 κτίζειν] νομίζειν Plut. 17 δι' ἐπικρύψεως (Zusatz des Clem.) < Plut. 18 ἄλλως ἢ] verderbt zu γλώσση Eus. μόνῃ] + δὲ Eus. 23 περσῶν (περσ in Ras.) L 23 f μαγεία Schw μέν γε L 24 αὐτοῖς Sy αὐτῆς L 26 γε St τε L 27 σαρμᾶναι L Σαρμᾶνες oder Γαρμᾶνες wie Strabo a. a. O.) Cobet S 501 βραχμᾶναι L Βραχμᾶνες Di vgl. Strom. III 60; Orig. c. Cels. I 24 (I 74, 20 K) HSS

Σαρματῶν οἱ ἐλόβοι προσαγορευόμενοι οὔτε πόλεις οἰκοῦσιν οὔτε
 στίγας ἔχουσιν. δένδρων δὲ ἀμφένονται γλοιοῖς καὶ ἀκρόθρια
 οἰτοῦνται καὶ ὕδωρ τὰς χερσὶ πίνουσιν, οὐ γάμον, οὐ παιδοποιῶν
 ἴσασιν. ὅσπερ οἱ γέν' Ἐγκρατηταὶ καλούμενοι. εἰσὶ δὲ τῶν Ἰνδῶν οἱ 6
 τοῖς Βούττα πιθόμενοι παραγγίλασιν, ὃν δὲ ἐπιρβολὴν σιμνότητος
 ὡς θεῶν τιτιμήκωσι. Σκύνθης δὲ καὶ Ἀνάχαροις ἦν, καὶ πολλῶν παρ' 7. 1
 Ἕλλησι διαφέρων οὔτος ἀναγράφεται φιλοσόφων. τοὺς δὲ Ὑπιρ- 2
 ροφίους Ἑλλάτικος ἐπὶ τὰ Ἑλαία ὄρη οἰκίτην ἱστορεῖ, διδάσκουσθαι
 δὲ αὐτοὺς δικαιούνην μὴ κρισμα γούντας ἀλλ' ἀκρόθριοις χρωμένους 3
 τοὺς ἐξηκονταετίης οὔτοι ἐξω πάλων ἀγοντες ἀγαρίζονται. εἰσὶ δὲ 4
 καὶ παρὰ Γερμανοῖς, αἱ ἡραὶ καλούμεναι γενναίαι, αἱ ποταμῶν θίνας
 προσβλέπουσαι καὶ ῥιγμάτων ἕλκυστοι καὶ φύγοις τεκμαίρονται καὶ
 προδισπίζουσι τὰ μέλλοντα. αὐταὶ γούν οὐκ εἴσασιν αὐτοὺς τὴν
 μέγην θύσθαι πρὸς Καίσαρα πρὶν ἐπιλάμψαι οὐλήνην τὴν γίαν.
 5 τοῦτων ἀπάντων πριερέτατον μακρῶ τὸ Ἰουδαίων γένος, καὶ τὴν 6
 παρ' αὐτοῖς φιλοσοφίαν Ἑλλησπονην γενομένην προκετέρσαι τῆς παρ'
 Ἕλλησι φιλοσοφίας διὰ πολλῶν ὁ Περθαγόριος ἐποδίσκνει Φίλων 7. 5
 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφρόντος ὁ Περσικητικὸς καὶ ἄλλοι πλείους
 ἵνα μὴ κατ' ὄνομα ἐπιὼν διατρέξω, φανερῶτατα δὲ Μεγαθίνης ὁ 8
 οἰγγραφεὺς ὁ Σιλίεω τῷ Νικάτορι συμβηλοκῶς ἐν τῇ τρίτῃ τῶν
 Ἰνδικῶν ὡδὲ γράφει· ἑσπαντα μίντοι τὰ πρὶν φύσιος ἡρημίαι παρ'
 τοῖς ἀρχαίοις λέγεται καὶ παρὰ τοῖς Ἴσῳ τῆς Ἑλλάδος φιλοσοφοῦσαι
 τὰ μὲν παρ' Ἰνδοῖς ἐπὶ τῶν Βραχμάνων, τὰ δὲ ἐν τῇ Σιρίῃ ἐπὶ
 τῶν καλουμένων Ἰουδαίων, τινὲς δὲ μυθικώτερον τῶν Ἰδαίων 9. 1
 καλουμένων δεκτίλων σοφοῦς τινεσ προύτους γενέσθαι λέγουσιν, τί-
 σις ἢ τι τῶν Ἑγυπτίων λογομένων χρωμέτων καὶ ἢ τῶν κατὰ μου-

7. 9 H. E. k. k. Fr. 10. FHG. I p. 58. 10. 14 FHG. Cos. 10. It. E. mezzan-
 oitios. ἡδὲ τὰ μετιστατα τῶν ἡρῶν γίνασκον, αἱ ποταμοὶ θίνας
 προσβλέπουσαι καὶ ὀνυάτων ἕλκυστοι, καὶ φύγοις τεκμαίρονται πρὸς τινεσ.
 οἱ αἰσῶσι μίγην τεθούθαι τῶν ἐπιλάμψαι τῶν οὐλήνην. vgl. Cos. S. 10. 11
 15. 17 vgl. Wundt. vol. Jahrb. f. Phil. u. Sa. p. 11. 1899 p. 111. der die
 Stele auf die Hypothesis beruht. 18 f. vgl. Valcken. Dat. de Arab. p. 1.
 19. 24 φανερῶτατα — Ἰουδαῖον Euseb. Praep. Ev. IX. 10. 20. 21. 24 Me-
 gasthenes Fr. 13. FHG. II. 10. 24. S. 47. 2 vgl. K. k. k. FHG. I p. 11. 11. 12
 Beck. Ag. 1. p. 11. 11.

1. Ἰουδαῖον καὶ Strabo Ἰνδικῶν I. 2. φασί, Sy. φασί, I. 3. οὐ δὲ
 L. 4. ταῦτα L. 5. ὅς, P. οὐδὲ L. 6. ἀκρόθριοι οὐκ αἱ. The d. r. 12
 πρὸς τινεσ L. 13. οὐδὲ τῶν αἰ. ῥοι. in Bas. I. 14. οὐδὲ τῶν αἰ. L.
 15. Ἰουδαῖον Wundt. I. 16. οὐδὲ τῶν αἰ. L. 17. οὐδὲ τῶν αἰ. L. 18. Μεγαθίνης,
 Μεγαθίνης, C. 19. Μεγαθίνης, Μεγαθίνης, C. 20. Μεγαθίνης, Μεγαθίνης, C. 21. οὐδὲ
 τῶν αἰ. L. 22. οὐδὲ τῶν αἰ. L. 23. οὐδὲ τῶν αἰ. L. 24. οὐδὲ τῶν αἰ. L. 25. οὐδὲ
 τῶν αἰ. L.

σικὴν εἴρεσις ἄνθρωπων ἀνιφέρεται· δι' ἣν αἰτίαν οἱ παρὰ τοῖς μουσικοῖς δάκτυλοι τὴν προσηγορίαν εἰλήφασιν. Φρύγες δὲ ἦσαν καὶ βάρβαροι οἱ Ἰταῖοι δάκτυλοι. Ἡρόδοτος δὲ τὸν Ἡρακλῆα μάντιν καὶ 2 φυσικὸν γενόμενον ἱστορεῖ παρὰ Ἄτλαντος τοῦ βαρβάρου τοῦ Φρυγῶς 3 διαδέχεσθαι τοὺς τοῦ κόσμου κίονας, ἀνιττομένου τοῦ μύθου τὴν τῶν οὐρανίων ἐπιστήμην μαθήσει διαδέχεσθαι. ὁ δὲ Βηρύτιος 3 Ἐριππος Χείρωντα τὸν Κένταυρον σοφὸν καλεῖ, ἐφ' οὗ καὶ ὁ τὴν Τιτανομαχίαν γράφας φησὶν, ὡς πρῶτος | οὗτος 381 P

εἰς τε δικαιοσύνην θνητῶν γένος ἤγαγε[ν] δειξας
10 ὄρκους καὶ θυσίας ἰλαρὰς καὶ σχήματα Ὀλύμπου.

παρὰ τούτῳ Ἀχιλλεὺς παιδεύεται ὁ ἐπ' Ἴλιον στρατεύσας, Ἰππὼ δὲ 4 ἡ θυγάτηρ τοῦ Κενταύρου συνοικήσασα Αἰόλῳ ἐδιδάξατο αὐτὸν τὴν φυσικὴν θεωρίαν, τὴν πάτριον ἐπιστήμην. μαρτυρεῖ καὶ Εὐριπίδης 5 περὶ τῆς Ἰπποῦς ὡδέ πως·

15 ἢ πρῶτα μὲν τὰ θεῖα προῦμαντεύσατο
χρησμοῖσι (σαφέσιν, ἀστέρων ἐπ' ἀντολαῖς.

παρὰ τῷ Αἰόλῳ τούτῳ Ὀδυσσεὺς μετὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν ξενίζεται. 6 παρατήρει μοι τοὺς χρόνους εἰς σύγκρισιν τῆς Μωυσέως ἡλικίας καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀρχαιοτάτης φιλοσοφίας.

21 XVI. Οὐ μόνως δὲ φιλοσοφίας, ἀλλὰ καὶ πάσης σχεδὸν τέχνης 74, 1 εὔρεται βάρβαροι.

Αἰγύπτιοι γοῦν πρῶτοι ἀστρολογίαν εἰς ἀνθρώπους ἐξήνεγκαν, 2

3—6 Herodorus aus Heraklea Fr. 24 FHG II p. 34 6 f Theodoret Gr. aff. c. XII 46. Über Hermippus (Clemens verwechselt den Berytier mit dem Smyrner) vgl. FHG III p. 35 Anm. und Fr. 82 III p. 54 7—10 Titanomachia Fr. 6 Kinkel 11 vgl. A 832; Theodoret Gr. aff. c. VIII 21 15 f Eurip. Melanippe sap. Fr. 482; vgl. Cyr. v. Alex. c. Jul. IV p. 134 B Aubert 17 vgl. x 1 ff 20 f über Erfinderkataloge vgl. Bruskern, De rer. inv. script. Graec. Bonn 1864 Diss.; Eichholtz, De script. περι εὑρημάτων Halle 1867 Diss.; Kremmer, De catal. heurematum Leipz. 1890; Knaack, Studien zu Hygin, Hermes 16 (1881) S. 593; Wendling, De Peplo Aristotelico quaest. sel. Straßburg 1891 Diss. 22—S. 50, 16 Αἰγύπτιοι—ὠφέληται Euseb. Praep. Ev. X 6, 1—14 in folgender Ordnung: S. 48, 13—16 λατρικὴν—ἐπλεονεν. S. 47, 22 f καὶ ἀστρολογίαν δὲ πρῶτοι εἰς ἀνθρώπους ἐξήνεγκαν Αἰγύπτιοι, ὁμοίως δὲ καὶ Χαλδαῖοι. S. 48, 4—10 εἶσι δὲ—Μαρσίης. S. 48, 1—4 λίχνους—γεγόνασιν. S. 48, 17—S. 50, 16 Κέλμης—ὠφέληται. 22—S. 48, 16 Theodoret Graec. aff. c. I 19. 20 (V 58. 71) 22—S. 48, 13 vgl. Tatian 1 p. 1, 4—14 Schw. 22 f vgl. Plinius Nat. Hist. VII 203 astrologiam . . . Aegyptii, ut alii Assyrii

4 ἄντλαντος L 6 βηρύτιος L 10 ἰλαρὰς] ἰεράς Köchly, Coni. ep. I p. 10 σχήματα] falsch σχήματ' W. Tuffel) in Zimmermanns Ztschr. f. d. Alterthumswiss. 2 (1835) S. 86; vgl. Parmenides Fr. 10, 2 Diels 16 χρησμοῖσι σαφέσιν ἀστέρων ἐπ' ἀντολαῖς Cyr. χρησμοῖσιν ἢ δ' ἀστέρων ἐπαντολά; L 18 f [παρατήρει—φιλοσοφίας;] Di

ὁμοίως δὲ καὶ Χαλδαῖοι. Αἰγύπτιοι λέγοντες τε αὐ καίτιν πρώτοι
 κατέδειξαν καὶ τὸν Ἰνσιαντὸν εἰς δώδεκα μῆνας διελθόν καὶ ἐν ἑσπέραις
 μισγεσθαι γυναιξὶν ἐκώλυον μηδ' εἰς ἑσπέραν εἰσεῖναι ἀπὸ γυναικῶς ἀλοῦ-
 5 τος ἐνομοθέτησαν γιομετρίας τε αὐ εἴρηται οἱ αὐτοὶ γεγονόσιν. εἰσὶν δὲ
 5 δὲ οἱ Κῆραι οἱ τὴν δὲ ἀσπίδων πρόγνησιν ἐπιτεροῦσιν ἀγνοῦσιν.
 πτήσις δὲ ὀρνίθων παρεφλάσαντο πρώτοι Φρύγες, καὶ θυντικήν
 ἠχρίθωσαν Τοῦσκοι. Ἰταλίας γείτονες. Ἰσπανοὶ δὲ καὶ Ἀραβὲς ἐπι-
 6 πόνισαν τὴν οὐρανιτικὴν, ὡς περ ἀμίλι Τιλμωίς τὴν δὲ ὀρνίθων
 μαντικήν. Τυρρηνοὶ δὲ οὐλοπύγῃ ἐπιπόνησαν καὶ Φρύγες αἰσίων 6
 10 Φρύγες γὰρ ἤστιν Ὀλυμπός τε καὶ Μαρόνης. Κάδμος δὲ Φοινικὴς 73 1
 ἦν ὁ τῶν γραμμάτων Ἑλλήσιν εἰρητής, ὡς φησὶν Ἐφορος, ὅθεν καὶ
 Φοινικῆμα τὰ γράμματα Ἡρόδοτος κεκλήσθαι γράσσει· οἱ δὲ Φοινικῆς
 καὶ Σέφους γράμματα ἐπιπόνησαν πρώτους λέγουσιν. Ἰατρικήν δὲ Ἰππὶν 2
 Αἰγύπτιον αὐτόχθονα πρῶτον εἰς Αἰγύπτου ἀφικέσθαι τὴν Ἰσὶ, μετὰ
 15 δὲ ταῦτα Ἀσκληπιῶν τὴν τέχνην ἀξίονα λέγουσιν. Ἰταλίας δὲ ὁ 3
 Αἰβὸς πρῶτος ναῦν Ἰνσιαντήσαστο καὶ τὴν θάλασσαν Ἰταλίων.
 Κέλμης τε αὐ καὶ Λαμναμενίης οἱ τῶν Ἰδαίων δάκτυλοι πρώτοι οἱ 4

2-4 Herodot 2, 61 10-12 Κάδμος λέγουσιν vgl. Fuesb Praep. p. X 5, 1 2; Schol. Dionys. Thrac. p. 191, 19 ff vgl. 186, 1 ff Hildgard τὸν ἀπο-
 χριστὸν ὁ Κάδμος εἰρητής, Ἰσπαν, ὡς φησὶν Ἐφορος, καὶ Ἰσπανοὶ εἰς ἄλλοις δὲ
 λέγουσιν ὅτι Φοινικῶν εἶδος γράμματα, Κάδμος δὲ ταῦτα μεταφράσας εἰς τὴν
 Ἑλλάδα Aristot. Fr. 11 Rose?, vgl. auch Plinius Nat. hist. VI 112 u. 1 Wend-
 lung a. n. O. p. 61 sq. der die Nachrichten auf Strabons Schrift wegen der γρά-
 ματα des Euhoros zurückföhrt 10 f Euhoros Fr. 128 FHG. I p. 211 vgl.
 IV p. 612 11 f Herodot 2, 58 12 f vgl. Cramer An. Oxon. IV p. 49
 12 13 f Theophrast Gr. aff. c. 11, 25 17 49, 2 Herod. Dactyl. Hist.
 Fr. 170 Bzsch?, vgl. Plinius Nat. hist. VII 197 de coctate et temperate
 Aristoteles Lylum Lyncum Knaack Scythien monstrasse, Theophrastus Deian
 Phrygem p. e. Idacum cf. Strabo X 22 putant Aristot. Fr. 112 Rose?, . ferrum
 Herodotus in Creta esse qui vocati sunt Dactyl. Idacii

3 γυναιξὶ μισγεσθαι Eus γυναιξί, γυναικῶ Eus 4 εἰ αἰτίου
 aus Eus 5 [οἱ] Eus 6 παρεφλάσαν Eus φρυγῆς p. 186 d 7
 L 7 Ἰσπανοὶ Eus Ἰσπαι L 8 ἀμύλι aus Eus τιμωίς vgl. aus
 τιμωίς, L 9 Eus ὁ τιμωίς Di 9 τυρρηνοὶ p. 186 d 7 L 10 ὁ aus
 Eus 11 Ἐφορος Eusebius Var. lect. II 6 p. 196 τίφος, L 14 αὐτό-
 χθονα τῶν Eus 15 τὴν τέχνην ἀξίονα L, aus, ἀξίονα τὴν τέχνην
 ἰατρικῶν Eus 16 Ἰσπαντήσαστο L 17 Αἰβὸς, Αἰβὸς Eus aus
 Eus Λαμναμενίης Eus Λαμναμενί, L Λαμναμενί, Still. Wien Stud. 12
 1870 S. 67 os τῶν Ἰδαίων δάκτυλοι vgl. die τῶν Ἰδαίων δάκτυλων πορφυ-
 Καβελ bei Wendling p. 41

δηρον εὔρον ἐν Κύπρῳ, Δέλας δὲ ἄλλος Ἰδαίος εὔρε χαλκοῦ κρᾶσιν.
 ὡς δὲ Ἡσιόδου, Σκύθης. ναὶ μὲν Θρᾶκες πρῶτοι τὴν καλουμένην 5
 ἄρπην εὔρον (ἔστι δὲ μάχαιρα καμπύλη) καὶ πρῶτοι πέλταις ἐπὶ τῶν
 Ἰππων ἐχρήσαντο. ὁμοίως δὲ καὶ Ἰλλυριοὶ τὴν καλουμένην πάρμην 6
 5 ἐξεῦρον. ἔτι φασὶ Τουσκανοὺς πλαστικὴν ἐπινοῆσαι. Ἴτανόν τε 7 363 P
 (Σαννίτης οὗτος ἦν) πρῶτον θυρεὸν κατασκευάσαι. Κάδμος γὰρ 8
 ὁ Φοινίξ λιθοτομίαν ἐξεῦρεν καὶ μέταλλα χρυσοῦ τὰ περὶ τὸ Πάγ-
 γαιον ἐπενόησεν ὄρος. ἤδη δὲ καὶ ἄλλο ἔθνος Καππάδοκες πρῶτοι 9
 εὔρον τὸν νάβλαν καλούμενον, ὃν τρόπον καὶ τὸ δίχορδον Ἀσούριοι.
 10 Καρχηδόσιοι γὰρ πρῶτοι τετρήρη κατασκευάσαν, ἐναυπήγησε δὲ αὐτὴν 10
 Βόσπορος αὐτοσχέδιον. Μήδειά τε ἡ Αἰήτου ἢ Κολχίς πρώτη βαφὴν 11, 1
 τριχῶν ἐπενόησεν. ἀλλὰ καὶ Νώροπες (ἔθνος ἐστὶ Παιονικόν, νῦν 2
 δὲ Νωρικόν καλοῦνται) κατειργάσαντο χαλκὸν καὶ οἰδηρον ἐκάθηραν
 πρῶτοι. Ἄμυκός τε ὁ Βεβρύκων βασιλεὺς ἱμάντας πυκτικοὺς πρῶτος 3
 15 εὔρεν. περὶ τε μουσικὴν Ὀλυμπος ὁ Μυσοὺς τὴν Λύδιον ἀρμονίαν 4
 ἐφιλοτέχνησεν· οἳ τε Τρωγλοδύται καλούμενοι σαμβύκην εὔρον, ὄρ-
 γανον μουσικόν. φασὶ δὲ καὶ τὴν πλαγίαν σύριγγα Σάτυρον εὔρειν 5
 τὸν Φρύγα· τριχορδον δὲ ὁμοίως καὶ τὴν διάτονον ἀρμονίαν Ἄγγιν

5 vgl. Tatian I p. 1, 11 Schw. 6 f vgl. Athen. VI p. 273 F 6—8 vgl. Plinius Nat. hist. VII 195 lapicidinas Cadmus Thebis (invenit); VII 197 auri metalla et flaturam Cadmus Phoenix ad Pangaeum montem (Aristot. Fr. 459 Rose²). Zu letzterem vgl. auch Némethy, Euhemeri rell. Budapest 1889 p. 9 und Euhem. Fr. 45 Ném. 10 f Aristot. Fr. 600 Rose²; vgl. Plinius Nat. hist. VII 207 quadriremem Aristoteles (auctor est fecisse) Carthaginienses. Carthaginienses und Καρχηδόσιοι halten (wohl nicht richtig) für Irrtum der gemeinsamen Quelle statt Chalcedonii und Καρχηδόσιοι Rose a. a. O. u. Riemann, Rev. de philol. 5 (1881) p. 150 11 f vgl. Palaeph. de incred. 43 p. 64, 7 Festa 14 f vgl. Schol. Plat. p. 942 B 14 Turic. (zu Leg. VII p. 796 A) 17—S. 50, 1 vgl. Cramer, Anecd. Oxon. IV p. 400, 16—19

1 ἐν Κύπρῳ ~ nach πρῶτοι Eus. Δέλας δὲ Eus. ὁ δὲ L Ἰδαίος] Λί-
 διο; Kaibel. Gött. Nachr. Phil.-hist. Kl. 1901 S. 505 3 ἄρπην Eus. πάρμην
 L 4 πάρμην aus Z. 3 Wi πέλταν L πέλτην Eus. 5 Τουσκανοὺς Tat.
 τοῖς κάνοις L τοῖς κανοῖς Eus. Ἴτανόν (so auch Eus.) die wahre Form
 des Namens war, w. e. sch., Tritannus 6 Σαννίτης I.* Σανίτης L corr.
 κατασκευάσαι Eus. κατασκευάσας L 7 ἐξεῦρεν L τε ἐξεῦρε Eus. 8 ἐν-
 ἐνόησεν ὄρος] ὄρο; ἐπενόησεν Eus. Καππάδοκαι Eus. 9 τὴν νάβλαν κα-
 λουμένην Eus. 10 Καρχηδόσιοι] Χαλκηδόσιοι Müller FHG IV p. 490 Καρχη-
 δόσιοι Rose vgl. oben 11 αὐτοσχέδιον] αὐτόχθων Eus. Μήδειά] μήδιά L
 11 f τριχῶν βαφὴν Eus. 12 ἐστὶ] δ' ἐστὶ Eus. 14 πρῶτος < Eus.
 15 f (τριχορδον — Φρύγα) aus Eus. 16 Ἄγγιν Eus. (vgl. Stademund, Jahrb.
 des deutsch. arch. Institut. 5 [1890] S. 3 f) Ἄγγιν (vgl. Athen. XIV p. 624 B)
 Scaliger

Clemens II.

Σαρματῶν οἱ ἑλπίστοι προσαγορευόμενοι οὔτε πόλεις οἰκοῦσιν οὔτε
 στέγας ἔχουσιν· δένδρων δὲ ἀμφιένονται φλοιοῖς καὶ ἀκρόδρυα
 οἰτοῦνται καὶ ἕδωρ τὰς χειρὶ πίνοισιν, οὐ γάμον, οὐ παιδοποιῶσαν
 ἰσασιν, ὥσπερ οἱ τῶν Ἐγχρετιτῶν καλούμενοι, οἱ δὲ τῶν Ἰνδοῶν αἱ
 τοῖς Βούττα πιθόμενοι παραγγίλων, ὃν δὲ ὑπερβολὴν οὐμότητος
 ὡς θεῶν τιτιμήσασιν. Σκύθης δὲ καὶ Ἀράχουσις ἦν, καὶ πολλῶν παρ' 72, 1
 Ἑλλήσι διαφέρων οὔτως ἀναγράφεται φιλοσόφων, τοὺς δὲ Ἑπιρ- 2
 ροσίους Ἑλλάτικος ὑπερ τὰ Ἠπειρα ὄρη οἰκίτην ἰστορεῖ, διδάσκουσαι
 δὲ αὐτοὺς δικαιοσύνην μὴ κριθεα γόντας ἀλλ' ἀκροδρύοις χρωμένους 3
 10 τοὺς ἰξηροτατεῖς οὔτοι ἕσω πέλων ἄγοντες ἀφενίζουσιν, οἱ δὲ 3
 καὶ παρὰ Γερμανοί, αἱ ἱερὰ καλούμεναι γενεαί, αἱ ποταμῶν δίνας
 πρὸς βλάπτονται καὶ ὀνύματων ἕλιγμοῖς καὶ φύγοις τεκμαίρονται καὶ
 πρὸς βλάπτονται τὰ μέλλοντα, αὐταὶ γόν οὐκ ἴσασαν αὐτοὺς τὴν
 μάχην θίθεαι πρὸς Καίσαρα πρὶν ἐπιλάμψαι οὐλήν τὴν νύκτα.
 15 τούτων ἀπάρτων πρὸς βλάπτονται μακρῶ τὸ Ἰουδαίων γένος, καὶ τὴν 4
 παρ' αὐτοῖς φιλοσοφίαν Ἑγγραπτον γεννημένην προκατέρσαι τῆς παρ'
 Ἑλλήσι φιλοσοφίας διὰ πολλῶν ὁ Περσάρχουσις ἑποδίσκηνσι Φίλων 5
 οὐ μὴν ἀλλ' καὶ Ἀριστόβουλο, ὁ ἱερικατητικός καὶ ἄλλοι πλείους
 ἵνα μὴ κατ' ὄνομα ἐπιὼν διατρέξω, φανερῶτατα δὲ Μεγασθένης ὁ 6
 20 σιγγραφίης ὁ Σιλίεσκῶ τῷ Νικάτορι συμβημοκῶς ἐν τῇ τρίτῃ τῶν
 Ἰουδαίων οὐδὲ γράφει ἅπαντα μίντοι τὰ πρὸς φύγοις ἰρημίας παρ'
 τοῖς ἀρχαίοις λέγεται καὶ παρὶ τοῖς ἕσω τῆς Ἑλλάδος φιλοσοφῶσι
 τὰ μὲν παρ' Ἰνδοῖς ἐπὶ τῶν Βρεχμῶν, τὰ δὲ ἐν τῇ Σιρίε ἐπὶ
 τῶν καλούμενων Ἰουδαίων, τινὲς δὲ μεθικότερον τῶν Ἰουδαίων 73 1
 25 καλούμενων δεκτέλων σοφοὺς τινὲς πρῶτους γενέσθαι λέγουσιν, οἱ
 οἱ, ἡ τε τῶν Ἑλλήσιων ἀγομένων χρωμένων καὶ ἡ τῶν κατὰ μου-

7 9 H. G. L. & F. G. H. G. I. p. 18 10 14 H. G. L. & F. G. H. G. I. p. 18
 αὐτοῖς ἔχουσιν τὰ μαρτύρια τῶν ἀφῶν χρωμένων, αἱ τοῖσιν δικαί,
 πρὸς βλάπτονται καὶ ὀνύματων ἕλιγμοῖς καὶ φύγοις τεκμαίρονται πρὸς βλάπτονται
 οὐκ ἴσασαν μάχην θίθεσθαι πρὸς Καίσαρα πρὶν ἐπιλάμψαι οὐλήν τὴν νύκτα
 15 17 vgl. Wendl and, Jahrb. f. Phil. u. Sa. 1887, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100
 18 f vgl. Velleman, Date de Art. 1, p. 1
 19-24 φανερῶτατα - Iouδαίων Euseb. Praep. Ev. IX, 1, 10-12 21-24 Me-
 gasthenes Fr. 41 FHG II 437 24 S. 47 2 vgl. Kraus' Bibl. 1, 1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100
 beek, Aglioph. p. 110

1 Ἰουδαίους aus Strabo ἀλλοθῶν I. 2 φλοιοῖς, Sy. φλοιοῖς, I. 3 οἱ δὲ τῶν
 L. 4 οἱ δὲ τῶν L. 5 ὡς Πυρῆ, L. 6 ὡς Πυρῆ, L. 7 ὡς Πυρῆ, L. 8 ὡς Πυρῆ, L. 9 ὡς Πυρῆ, L. 10 ὡς Πυρῆ, L. 11 ὡς Πυρῆ, L. 12 ὡς Πυρῆ, L. 13 ὡς Πυρῆ, L. 14 ὡς Πυρῆ, L. 15 ὡς Πυρῆ, L. 16 ὡς Πυρῆ, L. 17 ὡς Πυρῆ, L. 18 ὡς Πυρῆ, L. 19 ὡς Πυρῆ, L. 20 ὡς Πυρῆ, L. 21 ὡς Πυρῆ, L. 22 ὡς Πυρῆ, L. 23 ὡς Πυρῆ, L. 24 ὡς Πυρῆ, L. 25 ὡς Πυρῆ, L. 26 ὡς Πυρῆ, L. 27 ὡς Πυρῆ, L. 28 ὡς Πυρῆ, L. 29 ὡς Πυρῆ, L. 30 ὡς Πυρῆ, L. 31 ὡς Πυρῆ, L. 32 ὡς Πυρῆ, L. 33 ὡς Πυρῆ, L. 34 ὡς Πυρῆ, L. 35 ὡς Πυρῆ, L. 36 ὡς Πυρῆ, L. 37 ὡς Πυρῆ, L. 38 ὡς Πυρῆ, L. 39 ὡς Πυρῆ, L. 40 ὡς Πυρῆ, L. 41 ὡς Πυρῆ, L. 42 ὡς Πυρῆ, L. 43 ὡς Πυρῆ, L. 44 ὡς Πυρῆ, L. 45 ὡς Πυρῆ, L. 46 ὡς Πυρῆ, L. 47 ὡς Πυρῆ, L. 48 ὡς Πυρῆ, L. 49 ὡς Πυρῆ, L. 50 ὡς Πυρῆ, L. 51 ὡς Πυρῆ, L. 52 ὡς Πυρῆ, L. 53 ὡς Πυρῆ, L. 54 ὡς Πυρῆ, L. 55 ὡς Πυρῆ, L. 56 ὡς Πυρῆ, L. 57 ὡς Πυρῆ, L. 58 ὡς Πυρῆ, L. 59 ὡς Πυρῆ, L. 60 ὡς Πυρῆ, L. 61 ὡς Πυρῆ, L. 62 ὡς Πυρῆ, L. 63 ὡς Πυρῆ, L. 64 ὡς Πυρῆ, L. 65 ὡς Πυρῆ, L. 66 ὡς Πυρῆ, L. 67 ὡς Πυρῆ, L. 68 ὡς Πυρῆ, L. 69 ὡς Πυρῆ, L. 70 ὡς Πυρῆ, L. 71 ὡς Πυρῆ, L. 72 ὡς Πυρῆ, L. 73 ὡς Πυρῆ, L. 74 ὡς Πυρῆ, L. 75 ὡς Πυρῆ, L. 76 ὡς Πυρῆ, L. 77 ὡς Πυρῆ, L. 78 ὡς Πυρῆ, L. 79 ὡς Πυρῆ, L. 80 ὡς Πυρῆ, L. 81 ὡς Πυρῆ, L. 82 ὡς Πυρῆ, L. 83 ὡς Πυρῆ, L. 84 ὡς Πυρῆ, L. 85 ὡς Πυρῆ, L. 86 ὡς Πυρῆ, L. 87 ὡς Πυρῆ, L. 88 ὡς Πυρῆ, L. 89 ὡς Πυρῆ, L. 90 ὡς Πυρῆ, L. 91 ὡς Πυρῆ, L. 92 ὡς Πυρῆ, L. 93 ὡς Πυρῆ, L. 94 ὡς Πυρῆ, L. 95 ὡς Πυρῆ, L. 96 ὡς Πυρῆ, L. 97 ὡς Πυρῆ, L. 98 ὡς Πυρῆ, L. 99 ὡς Πυρῆ, L. 100 ὡς Πυρῆ, L.

σικὴν εἴρεσις ῥυθμῶν ἀναφέρεται δι' ἣν αἰτίαν οἱ παρὰ τοῖς μουσικῶσι δάκτυλοι τὴν προσηγορίαν εἰλήφασιν. Φρύγες δὲ ἦσαν καὶ βάρβαροι οἱ Ἰδαῖοι δάκτυλοι. Ἡρόδοτος δὲ τὸν Ἡρακλέα μάντιν καὶ 2 φυσικὸν γενόμενον ἱστορεῖ παρὰ Ἄτλαντος τοῦ βαρβάρου τοῦ Φρυγῶς 5 διαδέχεσθαι τοὺς τοῦ κόσμου κίονας, ἀνιττομένον τοῦ μύθου τὴν τῶν οὐρανίων ἐπιστήμην μαθήσει διαδέχεσθαι. ὁ δὲ Βηρύτιος 3 Ἐρμιππος Χείρωνα τὸν Κένταυρον σοφὸν καλεῖ, ἐφ' οὗ καὶ ὁ τὴν 361 P Τιτανομαχίαν γράφας φησὶν, ὡς πρῶτος | οὗτος

10 εἰς τε δικαιοσύνην θνητῶν γένος ἤγαγε[ν] δειξας ὄρκους καὶ θυσίας ἰλαρὰς καὶ σχήματα Ὀλύμπου.

παρὰ τούτῳ Ἀχιλλεὺς παιδεύεται ὁ ἐπ' Ἴλιον στρατεύσας, Ἰκπὼ δὲ 4 ἡ θυγάτηρ τοῦ Κενταύρου συνοικήσασα Αἰόλῳ ἐδιδάξατο αὐτὸν τὴν φυσικὴν θεωρίαν, τὴν πάτριον ἐπιστήμην. μαρτυρεῖ καὶ Εὐριπίδης 5 περὶ τῆς Ἰκποῦς ὡδέ πως·

15 ἢ πρῶτα μὲν τὰ θεῖα προῦμαντεύσατο χρησιμοῖσι (σαφέσιν, ἀστέρων ἐπ' ἀντολαῖς.

παρὰ τῷ Αἰόλῳ τούτῳ Ὀδυσσεὺς μετὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν ξενίζεται. 6 παρατήρει μοι τοὺς χρόνους εἰς σύγκρισιν τῆς Μωυσέως ἡλικίας καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀρχαιοτάτης φιλοσοφίας.

20 XVI. Οὐ μόνης δὲ φιλοσοφίας, ἀλλὰ καὶ πάσης σχεδὸν τέχνης 74, 1 εὔρεται βάρβαροι.

Αἰγύπτιοι γοῦν πρῶτοι ἀστρολογίαν εἰς ἀνθρώπους ἐξήνεγκαν, 2

3—6 Herodorus aus Heraklea Fr. 24 FHG II p. 34 6 f Theodoret Gr. aff. c. XII 46. Über Hermippus (Clemens verwechselt den Berytier mit dem Smyrner) vgl. FHG III p. 35 Anm. und Fr. 82 III p. 54 7—10 Titanomachia Fr. 6 Kinkel 11 vgl. A 832; Theodoret Gr. aff. c. VIII 21 15 f Eurip. Melanippe sap. Fr. 482; vgl. Cyr. v. Alex. c. Jul. IV p. 134 B Aubert 17 vgl. x 1 f 20 f über Erfinderkataloge vgl. Bruskern, De rer. inv. script. Graec. Bonn 1864 Diss.; Eichholtz, De script. περι εἰρημάτων Halle 1867 Diss.; Kremmer, De catal. heurematum Leipz. 1890; Knaack, Studien zu Hygin, Hermes 16 (1881) S. 593; Wendling, De Peplo Aristotelico quaest. sel. Straßburg 1891 Diss. 22—S. 50, 16 Αἰγύπτιοι—ὠφέληται Euseb. Praep. Ev. X 6, 1—14 in folgender Ordnung: S. 48, 13—16 ἱατρικὴν—ἐπλεονεν. S. 47, 22 f καὶ ἀστρολογίαν δὲ πρῶτοι εἰς ἀνθρώπους ἐξήνεγκαν Αἰγύπτιοι, ὁμοίως δὲ καὶ Χαλδαῖοι. S. 48, 4—10 εἰσι δὲ—Μαρσίης. S. 48, 1—4 λέχρους—γεγόνασιν. S. 48, 17—S. 50, 16 Κέλμης—ὠφέληται. 22—S. 48, 16 Theodoret Graec. aff. c. I 19. 20 (V 58. 71) 22—S. 48, 13 vgl. Tatian 1 p. 1, 4—14 Schw. 22 f vgl. Plinius Nat. Hist. VII 203 astrologiam . . . Aegyptii, ut alii Assyrii

4 ἄτλαντος L 6 βηρύτιος L 10 ἰλαρὰς] ἰεράς Köchly, Coni. ep. I p. 10 σχήματα] falsch σχηματ' W. Teuffel in Zimmermanns Ztschr. f. d. Alterthumswiss. 2 (1835) S. 86; vgl. Parmenides Fr. 10, 2 Diels 16 χρησιμοῖσι σαφέσιν ἀστέρων ἐπ' ἀντολαῖς Cyr. χρησιμοῖσιν ἢδ' ἀστέρων ἐπαντολάς L 18 f [παρατήρει—φιλοσοφίας] Di

ὁμοίως δὲ καὶ Χαλδαῖοι. Αἰγύπτιοι λέγοντες τι αὐ καίτιν πρώτοι
κατίθεζαν καὶ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς δώδεκα μῆνας διελόν καὶ ἐν ἑσπε-
μιόγεσθαι γενναῖζιν ἐκώλιον μηδ' εἰς ἑρὰ εἰσέναι ἀπὸ γενναῖος ἀλό-
τους ἐνομοθέτησαν γεωμετρίας τι αὐ εἴρηται οἱ αὐτοὶ γεγονέσιν. εἰσὶν 3
5 δὲ οἱ Κῆρας οἱ τὴν δὲ ἀστέρων πρόγνωσην ἐπιτηροῦσιν ἀίγονται.
πτήσις δὲ ὀφείθων παρεγλάζαντο πρώτοι Φρύγες, καὶ θητικὴν 4
ἠκρίβωσαν Τοῦδοι, Ἰταλίας γείτονες. Ἰσραῖοι δὲ καὶ Ἄραβες ἐξ- 5
πύρσαν τὴν οἰωνιστικὴν, ὅσπερ ἀμίλι Τιλμοῖς τὴν δὲ ὀφείθων
ματικὴν. Τερρηνοὶ δὲ οὐλίπγα ἐπιτόησαν καὶ Φρύγες ἀλόν 6
10 Φρύγες γὰρ ἦσθη Ὀλυμπός τι καὶ Μαρούας. Κάδμος δὲ Φοινίξ 75 1
ἦν ὁ τῶν γραμμάτων Ἑλλήσιν εἰρητής, ὅς φησιν Ἐσφορ, ὅθιν καὶ
Φοινικήμια τὰ γράμματα Ἡρόδοτος κεκλήσθαι γράφει· οἱ δὲ Φοινίκες
καὶ Σίφους γράμματα ἐπιτόησαι πρώτους λέγονται. Ἰατρικὴν δὲ Ἰππὶν 2
Αἰγύπτιον αὐτόχθονα πρὶν εἰς Αἴγυπτον ἀφικέσθαι τὴν Ἰώ, μετὰ
15 δὲ ταῦτα Ἰσκληπιὸν τὴν τέχνην ἀξέσθαι λέγονται. Ἄτλας δὲ ὁ 3
Αἰθῆς πρώτος τῶν Ἰναπληγῆσαστο καὶ τὴν θάλασσαν Ἰππίνων
Κέλις τι αὐ καὶ Δαρναμενίς οἱ τῶν Ἰδαίων δάκτυλοι πρώτοι α- 4

2-4 Herodot 2, 61 10-12 Κάδμος - λέγονται vgl Euseb Praep Ev
X 5, 1 2; Schol. Dionys. Thrac. p 190, 196 vgl 183, 18 Hildgard von sto-
chiou ὁ Κάδμος εἰρητής, Ἰσραῖν, ὅς φησιν Ἐσφορ καὶ Ἰσραηλιτῆς ἄλλοι δ
λέγονται ὅτι Φοινίκων εἰσὶν τὰ γράμματα, Κάδμος δὲ ταῦτα διευκρίνησεν εἰς τὴν
Ἑλλάδα Aristot. Fr 5 1 Rose?, vgl. auch Plinius Nat. hist. VII 12 und Wend-
ling a n O p 61 sq. der die Nachrichten auf Strabons Schrift gegen die erz-
mata des Ephorus zuruckfuhrt 10f Ephorus Fr 128 FHG I p 20, vgl
IV p. 612 11f Herodot 2, 58 12f vgl Cramer An. Oxon. IV p 44,
12 13f Theophrast. Ge. aff. c. 10 20 17 49, 2 Hesiod. Dactyl. Hae.
Fr 176 Brach?, vgl. Plinius. Nat. hist. VII 197 de condare et temperare
Aristoteles Lydum Lyncum Knasch Seythen monetae, Theophrastus Deian
Phrygem p. e. Idacum cf. Strabo X 2 putant Aristot. Fr 102 Rose?, . ferrum
Hesiodus in Creta esse qui vocati sunt Dactyl. Haei

3 γενναῖζι μιόγεσθαι Eus γενναῖος γενναῖος Eus 4 οἱ αἰτοὶ
αὐτοὶ Eus 5 ἦσθη Eus 6 παρεγλάσαν Eus φρ γγ, p ober d Z
L? 7 Ἰσραῖοι Eus Ἰσραῖ L 8 ἀμίλι aus Eus τελησιτῆς cetero aus
τελησιτῆ, L? Eus ὁ τελησιτῆς Di 9 τερρηνοὶ p ober d Z L? Ἰππὶν aus
Eus 10 Ἐσφορ, Hesiodus Var lect II 6 p 190 τίσφορ, L 11 αὐτο-
χθονα Ἰώ aus Eus 12 τὴν τέχνην ἀφικέσθαι λέγονται, ἀφικέσθαι τὴν τέχνην
ιστοροῦσαν Eus 13 Ἰναπληγῆσαστο L 14 Ἄτλας, Ἰσραῖς Eus αὐτὸς
Eus Δαρναμενίς Eus Δαρναμενί, L Δαρναμενί, Stitt, Wien. Stud. 12
1870 S 67 οἱ τῶν Ἰδαίων δάκτυλοι oder die τῶν Ἰδαίων δάκτυλοι οἱσφορ
Kabelbe. Wendling p 11

δηρον εὔρον ἐν Κύπρῳ, Δέλας δὲ ἄλλος Ἰδαίος εὔρε χαλκοῦ κρᾶσιν.
 ὡς δὲ Ἡσίοδος, Σκύθης. ναὶ μὴν Θυρᾶκες πρῶτοι τὴν καλουμένην 5
 ἄρκην εὔρον (ἔστι δὲ μάχαιρα καμπύλη) καὶ πρῶτοι πέλταις ἐπὶ τῶν
 ἱππων ἐχρήσαντο. ὁμοίως δὲ καὶ Ἰλλυριοὶ τὴν καλουμένην πάρκην 6
 5 ἐξεῦρον. ἔτι φασι Τουσκανὸς πλαστικὴν ἐπινοῆσαι, Ἴτανόν τε 7 363 P
 (Σαννίτης οὗτος ἦν) πρῶτον θυρεὸν κατασκευάσαι. Κάδμος γὰρ 8
 ὁ Φοινίξ λιθοτομίαν ἐξεῦρεν καὶ μέταλλα χρυσοῦ τὰ περὶ τὸ Πάγ-
 γαιον ἐπενόησεν ὄρος. ἤδη δὲ καὶ ἄλλο ἔθνος Καππάδοκες πρῶτοι 9
 εὔρον τὸν νάβλαν καλούμενον, ὃν τρόπον καὶ τὸ διχορδὸν Ἀσούριοι.
 10 Καρχηδόσιοι γὰρ πρῶτοι τετρήρη κατασκεύασαν, ἐνανπήγησε δὲ αὐτὴν 10
 Βόσπορος αὐτοσχέδιον. Μήδειά τε ἡ Αἰήτων ἢ Κολχίς πρώτη βαφὴν 76, 1
 τριχῶν ἐπενόησεν. ἀλλὰ καὶ Νώροες (ἔθνος ἐστὶ Παιονικόν, νῦν 2
 δὲ Νωρικόν καλοῦνται) κατειργάσαντο χαλκὸν καὶ σίδηρον ἐκάθησαν
 πρῶτοι. Ἀμνός τε ὁ Βεβρύκων βασιλεὺς ἱμάντας πυκτικούς πρῶτος 3
 15 εὔρεν. περὶ τε μουσικὴν Ὀλυμπος ὁ Μυσὸς τὴν Λύδιον ἀρμονίαν 4
 ἐφιλοτέχνησεν· οἳ τε Τρωγλοδύται καλούμενοι σαμβύκην εὔρον, ὄρ-
 γανον μουσικόν. φασι δὲ καὶ τὴν πλαγίαν σύριγγα Σάτυρον εὔρειν 5
 τὸν Φρύγα· τριχορδὸν δὲ ὁμοίως καὶ τὴν διάτονον ἀρμονίαν Ἄγνιν

5 vgl. Tatian 1 p. 1, 11 Schw. 6 f vgl. Athen. VI p. 273 F 6—8 vgl. Plinius Nat. hist. VII 195 lapicidinas Cadmus Thebis (invenit); VII 197 auri metalla et flaturam Cadmus Phoenix ad Pangaeum montem (Aristot. Fr. 459 Rose 2). Zu letzterem vgl. auch Némethy, Euhemeri rell. Budapest 1889 p. 9 und Euhem. Fr. 45 Ném. 10 f Aristot. Fr. 600 Rose 2; vgl. Plinius Nat. hist. VII 207 quadriremem Aristoteles (auctor est fecisse) Carthaginienses. Carthaginienses und Καρχηδόσιοι halten (wohl nicht richtig) für Irrtum der gemeinsamen Quelle statt Chalcedonii und Καλχηδόσιοι Rose a. a. O. u. Riemann, Rev. de philol. 5 (1881) p. 150 11 f vgl. Palaeph. de incred. 43 p. 64, 7 Festa 14 f vgl. Schol. Plat. p. 942 B 14 Turic. (zu Leg. VII p. 796 A) 17—S. 50, 1 vgl. Cramer, Anecd. Oxon. IV p. 400. 16—19

1 ἐν Κύπρῳ ~ nach πρῶτοι Eus. Δέλας δὲ Eus. ὁ δὲ L Ἰδαίος] Αἰ-
 διος; Kaibel. Gött. Nachr. Phil.-hist. Kl. 1901 S. 505 3 ἄρκην Eus. πάρκην
 L 4 πάρκην aus Z. 3 Wi πέλταιν L πέλτην Eus. 5 Τουσκανὸς Tat.
 τοὺς κἀνοὺς L τοὺς κανοὺς Eus. Ἴτανόν (so auch Eus.) die wahre Form
 des Namens war, w. e. sch., Tritannus 6 Σαννίτης L* Σανίτης L corr.
 κατασκευάσαι Eus. κατασκευάσας L 7 ἐξεῦρεν L τε ἐξεῦρε Eus. 8 ἐν-
 ἐνόησεν ὄρος] ὄρος ἐπενόησεν Eus. Καππαδόκαι Eus. 9 τὴν νάβλαν κα-
 λουμένην Eus. 10 Καρχηδόσιοι] Καλχηδόσιοι Müller FHG IV p. 490 Καλχη-
 δόσιοι Rose vgl. oben 11 αὐτοσχέδιον] αὐτόχθων Eus. Μήδειά] μῆδιά L
 11 f τριχῶν βαφὴν Eus. 12 ἐστὶ] δ' ἐστὶ Eus. 14 πρῶτος < Eus.
 18 f τριχορδὸν—Φρύγα] aus Eus. 18 Ἄγνιν Eus. (vgl. Studemund, Jahrb.
 des deutsch. arch. Institut. 5 [1890] S. 3 f) Ἰαγνιν (vgl. Athen. XIV p. 624 B)
 Scaliger
 Clemens II.

τὸν καὶ αὐτὸν Φρύγα· κρούματα δὲ Ὀλυμπον ὁμοίως τὸν Φρύγα, 6
καθάπερ Φρύγιον ἀρμονίαν καὶ μιξοφρύγιον καὶ μιξολυδίον Μιφρῶν,
τῆς αὐτῆς ὄντα τοῖς προσηρημένοις χώρας· καὶ τὴν Ἰωρίων θάμνην
ἐπινοῆσαι τὸν Θράκα. Πέρσας τε πρώτους ἀκηκόαμεν ἀπήνην καὶ 7
3 κλίην | καὶ ἑποπόδιον ἰσθάσασθαι τοὺς τε Σιδονίους τρίχροτον 34 P
ναῦν κατασκευάσαι. Σικιλοὶ τε οἱ πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ πρώτοι φόρυγγα 8
εἶρον οὐ πολὺ τῆς κιθάρας λιπομένην καὶ κρόταλα ἐπινοῶσαν. Ἐπί 9
τε † Σιμράμιως βασιλέως Μηγρίτων τὰ βύσσινά ἱμάτια ἐνῆσθαι
ἱστοροῦσιν· καὶ πρώτην ἱστοτολὰς συντάξει Ἰσοδοσαν τὴν Περσῶν 10
10 βασιλεύσασάν φησιν Ἑλλάνικος. Σάμων μὲν οὖν ὁ Μιτυληναῖος καὶ 71, 1
θεόφραστος ὁ Ἐφέσιος κῆδιστός τε ὁ Μαρτινίης, Ἰτι τε Ἰντιφάνης 13 S
καὶ Ἀριστόδημος καὶ Ἀριστοτέλης, πρὸς τοῦτοις δὲ Φιλοστράτους
ἀλλὰ καὶ Στράτων ὁ περιπατητικὸς ἐν τοῖς Περὶ ἐφευμάτων ταῦτα
ἱστοροῦσαν· παρὸς δὲ αὐτῶν ὀλίγα εἰς σόφιστον τῆς παρὰ βαρ- 2
15 βάρους ἐφευτικῆς καὶ μωσιλοῦς φύσεως παρ' ὧν Ἕλλησι τὰ ἐπιτε-
δεύματα ἀγγέλλεται.

Ἐ δὲ τις τὴν φωνὴν διεβάλλει τὴν βάρβαρον, ὅμοιόν δέ τι φησὶν 3
ὁ Ἀνάχαρσις, πάντες Ἕλλησις σκεθίζουσιν, οὗτος ἦν ὁ παρ' 4
Ἕλλησι θανασθῆς ὁ φῆσας ὅμοιόν περιβλήμα χελιδνε διπλον γάλα 5
20 τινός, ὅπως φιλοσοφίαν βάρβαρον ἵστα ἐπαγγιλλομένην, οὐ λόγους
ὁ δὲ ἀπόστολος οὕτως φησὶν καὶ ἡμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἴαν μὴ 78, 1
εἰσὶνον λόγον δῶτε πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλοῦμενον; ἴσοθε γὰρ
εἰς αἶρα λαλοῦντες, τοσαῦτα εἰ τέχνη γίνη φωνῶν ἴσαν ἐν κόσμῳ
καὶ οὐδὲν ἄφρονον ἴαν οὐκ ἴδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς ἴσομαι
25 τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἡμοὶ βάρβαρος, καὶ εὐ λαλῶν
γλώσση προσηγύθητι ἵνα διαμηνύη.

Ναὶ μὲν ὅτι ποτε εἰς Ἕλληνας ἢ τῶν λόγων περιγῆθε διδά- 2
σκαλία τε καὶ γραφή

2-4 vgl. Pl. ut Nat. hist. VII 24 Phrygias m. tal. s. Maronae Phryx. De-
tous Thamyris Thrac; Schol. Plat. a. s. O. 118. 8 vgl. Pausan. VII 19. Anaxar-
textilia. 9 f. Hellanikos Fr. 36. s. FHG. I p. 68, vgl. Tit. Liv. I p. 1, 10 f. Schw.

10-14 vgl. FHG. IV p. 490. Strabon Fr. 1. D. s. Laert. V 47, M. Schmidt Comm.
de Theophr. rhet. Halm. S. 187. S. 11. Theophrast. FHG. IV p. 109. Kurlitzsch.
III p. 311. Aristoteles Fr. 13. II p. 181. Aristoteles. II p. 2. Pl. Soph. Gorgias.
II p. 20. Straton. 17 f. Anaxarcho Fr. 1 p. 102. Herodot. Hist. Hist. Gr. aff.
c. V 69, Cramer, Anecd. Oxon. IV p. 22. 121. Græc. Lat. Vocab. ed. Steud. h. 6.
19 f. Anaxarcho Fr. 5 p. 13. Herodot. 21-26 f. Kur. II p. 11. 12.

1. τινός. W. vgl. Laert. S. 104. 18. 8. εἰς αἶρα. τινός. E. s. 190. τ. 1. οὐκ ἴδῶ. τινός.
L. s. 190. 18. 8. εἰς αἶρα. τινός. E. s. 190. τ. 1. οὐκ ἴδῶ. τινός. L. s. 190. 18. 8.
E. s. 190. 18. 8. εἰς αἶρα. τινός. E. s. 190. τ. 1. οὐκ ἴδῶ. τινός. L. s. 190. 18. 8.
E. s. 190. 18. 8. εἰς αἶρα. τινός. E. s. 190. τ. 1. οὐκ ἴδῶ. τινός. L. s. 190. 18. 8.

Ἀλκμαίων γοῦν Περίθου Κροτωνιάτης πρῶτος φυσικὸν λόγον 8
 συνέταξεν. οἱ δὲ Ἀναξαγόραν Ἠγησιβούλου Κλαζομένιον πρῶτον διὰ 4
 γραφῆς ἐκδοῦναι βιβλίον ἱστοροῦσιν. μέλος τε αὐτῷ πρῶτος | περιέ- 5 365 P
 θηκε τοῖς ποιήμασι καὶ τοὺς Λακεδαιμονίων νόμους ἐμελοποίησε
 5 Τέρπανδρος ὁ Ἀντισσατος, διθύραμβον δὲ ἐπενόησεν Λᾶσος Ἐρμιονεύς,
 ὕμνον Στησίχορος Ἱμερατος, χορείαν Ἀλκμᾶν Λακεδαιμόνιος, τὰ ἐρω-
 τικὰ Ἀνακρέων Τήιος, ὑπόρχησιν Πίνδαρος Θηβαῖος νόμους τε πρῶτος
 ἦσεν ἐν χορῶ καὶ κιθάρα Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος. ναὶ μὴν ἱαμβον μὲν 79, 1
 ἐπενόησεν Ἀρχίλοχος ὁ Πάριος, χωλὸν δὲ ἱαμβον Ἰππῶνας ὁ Ἐφέσιος,
 10 καὶ τραγωδίαν μὲν Θέσπις ὁ Ἀθηναῖος, κωμωδίαν δὲ Σουσαρίων ὁ
 Ἰκαριεύς. τοὺς χρόνους τούτων παῖδες παραδιδόσασιν γραμματικῶν, 2
 μακρὸν δ' ἂν εἴη τούτους ἀκριβολογούμενον παραθέσθαι αὐτοῦ δεικνυ-
 μένον τοῦ Διονύσου, δι' ὃν καὶ Διονυσιακαὶ θεαί, μεταγενεστέρου
 Μωυσεως [ἦ] ἀντίκα μάλα. φασὶ δὲ καὶ τοὺς κατὰ διατριβὴν λόγους 8
 15 καὶ τὰ ῥητορικὰ ἰδιώματα εὔρειν καὶ μισθοῦ συνηγορῆσαι πρῶτον
 δικανικὸν λόγον εἰς ἐκδοσιν γραψάμενον Ἀντιφῶντα (Σω)φίλου Ῥα-
 μνουσίον, ὡς φησι Διόδωρος. Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Κυμαῖος πρῶτος
 (τοῦ γραμματικοῦ ἀντί) τοῦ κριτικοῦ εἰσηγήσατο τοῦνομα καὶ γραμ-
 ματικὸς προσηγορεύθη, ἔνιοι δὲ Ἐρατοσθένη τὸν Κυρηναῖον φασιν,
 20 ἐπειδὴ ἐξέδωκεν οὗτος βιβλία δύο ἑπιγραμματικὰ ἐπιγράψας. ὀνο-
 μάσθη δὲ γραμματικὸς, ὡς νῦν ὀνομάζομεν, πρῶτος Πραξιφάνης
 Διονυσοφάνους Μιτυληναῖος. Ζάλευκος τε ὁ Λοκρὸς πρῶτος ἱστο- 4

1 f Theodoret Gr. aff. c. I 24; vgl. Wachtler, De Alc. Crot. p. 19; Zeller I⁵
 S. 480¹; Diels, Vorsokr. S. 103, 11 2 f vgl. Diels S. 311, 45 2 Anaxagoras;
 Verwechslung mit Anaximander nimmt an Zeller I⁵ S. 196²; vgl. aber Plato Apol.
 p. 26 D (erste Nachricht über ein verkauftes Buch); Plut. Nic. 23; Diog. Laert.
 II 11, wo statt σιγγραφῆς Kothe, Neue Jahrb. f. Philol. 133 (1886) S. 769 σὺν
 γραφῇ zu lesen vorschlägt. 5 vgl. Cramer, Anecd. Oxon. IV p. 400, 20 12—14
 vgl. Strom. I 105, 1 14—17 Diodor Fr. 19 Dindorf (Diodori opp. vol. IV
 p. 187) 16 f vgl. Vita Antiphontis 4 (Antiph. orat. et fragm. ed. Blass praef.
 p. XXXII) 19 f vgl. Bernhardt, Eratosth. p. X 20—22 vgl. Preller, Ausgew.
 Aufsätze S. 98 f

1 Ἀλκμᾶν ὁ Περίθου Theodor. 5 Λᾶσος Di λάσος L 7 πρῶτος
 Sy πρώτος L 10 Σουσαρίων Po σισαρίων L 13 Διονυσιακαὶ θεαί (oder
 Διονυσιακῆ θεά) Hiller διονυσία καὶ θεά L Διονύσια ἢ θεά Sy Διονύσια καὶ θεάτρα
 Bernays μεταγενεστέρον Sy μεταγενεστέρον L 14 [ἦ] Hiller 16 Σω-
 φίλου Po φίλου L 17 Διόδωρος] Ἀπολλόδωρος Wi (aber vielleicht Irrtum des
 Clemens) Ἀπολλόδωρος] Ἀντίδωρος oder Ἀντόδωρος Schol. Dionys. Thr. p. 3, 24;
 448, 6 Hilgard κυμαῖος L 18 τοῦ γραμματικοῦ ἀντί M. H. E. Meier,
 Opusc. acad. II (1863) p. 19³⁴ 20 ἐπιγράψας ὀνομάσθαι οὕτως πρῶτον M.
 H. E. Meier a. a. O.

- ρηται νόμον; θείσθαι. οἱ δὲ Μίνω τὸν Λιὸς ἐπὶ Λυγκίως. οὗτος μετὰ 3
 Λαρυών γίνεται ἑνδεκάτῃ ἀνοθεν ἀπὸ Ἰνάχου καὶ Μωσίου γενεῶν 3⁹ 1
 ὡς ὀλίγον ὑποβάντες δείξομεν. Ληκοῦργος δὲ μετὰ πολλὰ τῆς Ἰλιου 6
 ἀλώσεως γεγονώς ἔτι πρὸ τῶν Ὀλυμπιάδων ἔτισιν ἑκατὸν πενήτη-
 8 κοῦτα νομοθετεῖ Λακιδαιμονίως. Σόλωνος γὰρ τοῖς χρόνοις προ-
 ηγήκαμεν. Δράκων δὲ ὁ καὶ αὐτὸς νομοθέτης περὶ τὴν τριακοστὴν 10, 1
 καὶ ἑνάτην Ὀλυμπιάδα γεγονώς εἰσίσχεται. Ἀντίλοχος δὲ αὐτὸς τοῖς 2
 ἴστορας πραγματευόμενος ἀπὸ τῆς Περσίδος ἡλικίας ἐπὶ τὴν Ἐπι-
 3 κούρου τελευτήν. • • γαμηλιῶνος δὲ δεκάτῃ ἰσταμένον γενομένην. ἔτι
 10 φέρει τὰ πάντα τριακῶσια δώδεκα. ἔτι φασὶ τὸ ἡρώων τὸ ἰξάμετρον 3
 Φανοθίαν τὴν γυναῖκα Ἰκαρίου, οἱ δὲ θήμιν μίαν τῶν Τιτανίδων
 εἶναι. Μόδομος δ' ἐν τῷ περὶ Περσίδος φιλοσοφίας Θεανῶ τὴν 4
 Κροτωνιάτιν πρώτην γυναικῶν φιλοσοφῆσαι καὶ ποιήματα γράφει
 ἰστορεῖ.
 15 Ἢ μὲν οὖν Ἑλληνικὴ φιλοσοφία, ὡς μὲν τιτις, κατὰ περιπτῶσαν 3
 ἐπιήβολος τῆς ἀληθείας ἀμῆ γέ πη. ἀμφοῖς δὲ καὶ οὐ πάως, γίνεται
 ὡς δὲ ἄλλοι βούλονται, ἐκ τοῦ διαβόλου τὴν κίνησιν ἔχει. ἔτι δὲ
 δυνάμεις τινὰς ὑποβλησάσθαι ἐμπνέουσι τὴν πάσαν φιλοσοφίαν ἐπι-
 6 λήψασιν. ἀλλ' εἰ καὶ μὴ καταλαμβάνει ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία τὸ 6
 20 μίγθος τῆς ἀληθείας, ἔτι δὲ ἐξασθενεῖ πρῶττον τὰς κριμακὰς ἐπιτολάς,
 ἀλλ' οὖν γι' ἀποκαταστασθῆναι τὴν ὁδὸν τῆ βασιλικότητι, διδασκαλίᾳ,
 ἀμῆ γέ πη σωφρονίζουσα καὶ τὸ ἦθος προτεπειθεῖ καὶ πρωσιφρονία
 εἰς παραδοχὴν τῆς ἀληθείας τὸν τὴν πρόνοιαν δοξάζοντα.
 XVII. Καὶ φασὶ γιγνῆσθαι πάντες οἱ πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ 11 1
 25 κτήριον κλέπται εἰσοὶ καὶ λησταί. πάντες μὲν οὖν οἱ ἐν λόγῳ οἷτοι

1-7 vgl. Tatan II p. 42, 18-19, 1 Schw. 8 δείξομεν Strom. I 109.
 9 3 vgl. Gelsert, Rh. Mus. 2 (1873) S. 19, Rohde, Rh. Mus. 2 (1881) S. 129. Kl.
 Schr. I S. 65, die auf Dion. Hal. Antiq. II 49 verweisen, dagegen o. Jacoby, Ap.
 doct. Chronik S. 109, 114²⁰. 3f ποσειδάμων Strom. I 109. 7-10 An.
 Fr. I FHG IV p. 39. 9f vgl. Dion. Hal. Antiq. II 49, Rohde a. a. O. 12-14
 vgl. M. Schmidt, Dd. fr. p. 381 u. die Bem. zu Strom. I 61, 1. 24f vgl. Joh. I 1-5

1 Μίνω τὸν Λιὸς Tatan II p. 42, 18-19, 1 Schw. 2 Λαρυών οὐκ
 ἔστιν, Heller aus Tat. 4f ἀντιλόχοιο P. 109 ἀμφοῖς ἀμφοῖς τὸ
 Tat. 11. 5f ἀμφοῖς Heller aus Tat. 6f ἀμφοῖς ἀμφοῖς τὸ
 Fraep. Ex. X 11, 2 ἀμφοῖς ἀμφοῖς τὸ Jacoby, Ap. doct. Chronik S. 109.
 7 ἀμφοῖς, wenn τοῖς ἴστορας richtig, velle. 8f ἀμφοῖς v. o. Askal. n. oder
 wenn τοῖς ἴστορας, zu lesen: vielleicht ἀμφοῖς, FHG IV p. 39. vgl. Schwartz,
 Pauly-Wiss. u. Real. 24. 9 γαμηλιῶνος, 3. 4. das Müller u. Mastrichter
 weit darauf hin, dass nach τριτακῶσι etwas 1. 1. τὴν ἐπὶ Περσίδος τοῦ ἰστορος,
 Gelsert S. 65, besser ἀποκαταστασθῆναι, nach Heubner u. W. vgl. Dion. Hal. X 11. 10f
 nach ἀποκαταστασθῆναι, Strabo IX 3, 1 p. 10. Paus. X 11, 1, 2. 11 φασὶ τὸν
 Ἐπίδορον des Heronmeters. 12 ἡ ἑνάτην, 13 ἡ δεκάτην, 14 ἡ δωδέκατην, 15
 ἀμφοῖς, 16 ἡ βασιλικότης, 17 ἡ ἀμφοῖς, 18 ἡ ἀμφοῖς, 19 ἡ ἀμφοῖς, 20 ἡ ἀμφοῖς.

δὴ οἱ πρὸ τῆς τοῦ λόγου σαρκώσεως, ἑξακούονται καθολικώτερον. ἀλλ' οἱ μὲν προφηταί, ἅτε ἀποσταλέντες καὶ ἐμπνευσθέντες ὑπὸ τοῦ 2 κυρίου, οὐ κλέπται, ἀλλὰ διάκονοι. φησὶ γοῦν ἡ γραφή· ἀπέστειλεν 3 ἡ σοφία τοὺς ἑαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος 5 ἐπὶ κρατῆρα οἴνου· φιλοσοφία δὲ οὐκ ἀπεστάλη ὑπὸ κυρίου. ἀλλ' 4 ἦλθε. φησὶ; κλαπείσα ἢ παρὰ κλέπτου δοθείσα, εἴτ' οὖν δύναμις ἢ ἄγγελος μαθὼν τι τῆς ἀληθείας καὶ μὴ καταμείνας ἐν αὐτῇ, ταῦτα 367 P ἐνέπνευσε καὶ κλέψας ἐδίδαξεν, οὐχὶ μὴ εἰδότος τοῦ κυρίου τοῦ καὶ τὰ τέλη τῶν ἰσομένων πρὸ καταβολῆς τοῦ (κόσμου καὶ τοῦ) ἑαστον 20 εἶναι ἐγνωστός, ἀλλὰ μὴ κωλύσαντος· εἶχεν γὰρ τινα ὠφέλειαν τότε 5 ἢ εἰς ἀνθρώπους ἐρχομένη κλοπή, οὐ τοῦ ὑφελομένου τὸ συμφέρον σκοπομένου, κατευθυνούσης δὲ εἰς τὸ συμφέρον τῆς προνοίας τὴν ἑκβασιμὴν τοῦ τολμήματος.

Οἶδα πολλοὺς ἀδιαλείπτως ἐπιφουμένους ἡμῖν καὶ τὸ μὴ κωλύον 82, 1 15 αἴτιον εἶναι | λέγοντας· φασὶ γὰρ αἴτιον εἶναι κλοπῆς τὸν μὴ φυλά- 134 8 ξαντα ἢ τὸν μὴ κωλύσαντα, ὡς τοῦ ἐμπρησμοῦ τὸν μὴ σβέσαντα τὸ δεινὸν ἀρχόμενον καὶ τοῦ ναυαγίου τὸν κυβερνήτην μὴ στείλαντα τὴν ὀθόνην. αὐτίκα κολάζονται πρὸς τοῦ νόμου οἱ τούτων αἴτιοι. 2 ᾧ γὰρ κωλύσαι δύναμις ἦν, τούτω καὶ ἡ αἰτία τοῦ συμβαινόντος 20 προσάπτεται. φαμέν δὴ πρὸς αὐτούς τὸ αἴτιον ἐν τῷ ποιεῖν καὶ 3 ἐνεργεῖν καὶ δοῦν νοεῖσθαι, τὸ δὲ μὴ κωλύον κατὰ γε τοῦτο ἀνεργη- γητον εἶναι. ἔτι τὸ μὲν αἴτιον πρὸς τῇ ἐνεργείᾳ ἐστί. καθάπερ ὁ 4 μὲν ναυπηγὸς πρὸς τῷ γίγνεσθαι τὸ σκάφος, ὁ δὲ οἰκοδόμος πρὸς τῷ κτίζεσθαι τὴν οἰκίαν· τὸ δὲ μὴ κωλύον κεχώρισται τοῦ γινομένου. 25 διὰ τοῦτο γοῦν ἐπιτελεῖται, ὅτι τὸ κωλύσαι δυνάμενον οὐκ ἐνεργεῖ 5 οὐδὲ κωλύει. τί γὰρ ἐνεργεῖ ὁ μὴ κωλύων; ἦδη δὲ καὶ εἰς ἀπέμφασιν 6 αὐτοῖς ὁ λόγος χωρεῖ, εἴ γε τῆς τρώσεως οὐχὶ τὸ βέλος, ἀλλὰ τὴν ἀσπίδα τὴν μὴ κωλύσαντα τὸ βέλος διελθεῖν αἰτιάσονται· οὐδὲ γὰρ τὸν κλέπτην, ἀλλὰ τὸν μὴ κωλύσαντα τὴν κλοπὴν καταμύμφοιται. 30 καὶ τὰς ναῦς τοίνυν τῶν Ἑλλήνων μὴ τὸν Ἐκτορα ἐμπρῆσαι λεγόν- 88, 1

3—5 Prov. 9, 3 6—8 vgl. Enoch 6—8 14 ff vgl. Strom. VIII 27, 23; IV 96, 87 14—S. 54, 8 Chrysipp Fr. phys. 353 Arnim 80 f vgl. O 176 ff; II 122 ff

9 f πρὸ καταβολῆς τοῦ ἑαστον εἶναι ἐγνωστός, ἀλλὰ μὴ κωλύσαντος] πρὸ καταβολῆς τοῦ κόσμου) ἐγνωστός, ἀλλὰ μὴ κωλύσαντος ἑαστον εἶναι Bywater bei Mayor, The Class. Rev. 8 (1894) S. 281 9 (κόσμον καὶ τοῦ) Schw 16 κωλύσαντα Sy κωλύσοντα L 17 κυβερνήτην L 22 τὴν ἐνεργείαν Bywater, Journ. of Philol. 4 (1872) p. 205 u. Arnim, De oct. Clem. Strom. libro p. 13 28 f τῷ γίγνεσθαι—τῷ κτίζεσθαι Arnim, Stoic. vet. fragm. II p. 122 τὸ γίγνεσθαι—τὸ ἐκτίσθαι L 25 f διὰ τοῦτο—κωλύει ~ nach προσάπτεται Z. 20 Ma 29 κωλύσαντα Di κωλύσοντα L

των. ἀλλὰ τὸν Ἀχιλλεῖα, διότι κωλύσαι τὸν Ἑκτορα δυνάμενος οὐ
 κωλύειν· ἀλλ' ὁ μὲν διὰ μῆριν (ἐπ' αὐτῷ δὲ ἦν καὶ μῆριν καὶ
 μῆ) καὶ μῆρ' οὐκ ἀπύρξε τὸ πῦρ. καὶ ἴσως οὐραϊτιος· ὁ δὲ διάβολος 2
 αὐτεξοφίος, ὃν καὶ μετανοῆσαι οἶός τε ἦν καὶ κλέψαι, καὶ ὁ αἴτιος 30
 5 αὐτὸς τῆς κλοπῆς, οὐχ ὁ μὴ κωλύσας κρυφός. ἀλλ' οὐδ' ἐπιβλαπῆς ἢ
 ὀφείσας ἦν, ἵνα ἢ κωλύσας παρήλυθι. εἰ δὲ χρὴ ἀκριβολογησθαι πρὸς 2
 αὐτοῖς, ἵστασαν τὸ μὲν μὴ κωλυτικόν, ὅπερ φασὲν ἐπὶ τῆς κλοπῆς
 γιγνόμεναι, μηδ' ὅλως αἰτιῶν εἶναι, τὸ δὲ κωλυτικὸν ἐνέχεσθαι τῷ
 τοῦ αἰτίου ἐγκλήματι. ὁ γὰρ προσαπίζων αἰτιῶς ἔστι τῷ προσαπι- 4
 10 ζομένῳ τῷ μὴ τιμωροῦσθαι κωλύων τὸ τρωθῆναι αὐτόν, καὶ τῷ
 Σωκράτει τὸ δαιμόνιον αἰτιῶν ἦν οὐχὶ μὴ κωλύων, ἀλλ' ἀποτρέπων,
 εἰ καὶ μὴ προέτρεπεν. οὔτε δὲ οἱ Ἰταῖοι οὔτε οἱ Φόγοι οὐθ' αἱ 2
 τιμαὶ οὐθ' αἱ κολάσεις δίκαιαι, μὴ τῆς ψυχῆς ἐχούσης τὴν ἐξουσίαν
 τῆς ὀρμῆς καὶ ἀγορμῆς, ἀλλ' ἀκούσιον τῆς κακίας οὔσης· ὅθεν ὁ 24, 1
 15 μὲν κωλύσας εἴτιος, ὁ δὲ μὴ κωλύσας τὴν αἴφαισιν τῆς ψυχῆς κρίνει
 δίκαιος, ἢν' ὅτι μάλιστα ὁ θεὸς μίση ἡμῖν κακίας ἀνάτιος, ἐπὶ 2
 δὲ τῶν ἀμαρτημάτων προαίρεσις καὶ ὀρμὴ κατάρχει, διημεροτημένη
 δὲ ἐπόληψις ἰσθ' ὅτι κρατεῖ, ἢς ἀγνοίας καὶ ἀμεθίας οὔσης, ὀλε-
 γωροῦμεν ἀποστῆναι, εἰκότως ἂν κολάσῃ καὶ γὰρ τὸ πρῶττον 2
 20 ἀκούσιον· ἀλλ' ὅταν δὲ ἑαυτὸν τις καὶ δὲ ἀκριβοῦς περὶ τῆς αἰτιώ-
 μεθα τοῦτον· ὡς δὲ καὶ τῆς κακίας ἀκούσιον οὔσης· οὐ γὰρ αἰρετι- 4
 ται τις κακὸν ἢ κακόν, τῆ δὲ πρὸς αὐτὸ ἰδοῦν οὐραπαγόμενος
 ἀγαθὸν ἐπολεῖ, ἡμιπτόν ἡγίται ὃν οὕτως ἐχόντων τὸ ἀκαλλῆ- 2
 25 τῶσαι τῆς τι ἀγνοίας τῆς τι αἰφύσιος τῆς φούλης καὶ ἐπιτηροῦς
 καὶ πρὸς τοῦτον τὸ μὴ οὐγκατατίθωσαι τὰς ἀπατηλάς ἐκείνας
 φαντασίας ἀπόκνιται ἐφ' ἡμῖν, ἡγοῦν δὲ καὶ καί τῆς ὁ διάβολος 6
 αἰγρεῖται κρυφοπροφίτης ἐγκαταμίξας τοῖς προφήταις, καθάπερ τῷ

10-12 vgl. Plato Theag. p. 128 D ἴσθι γὰρ τι θεῖο νόμοσ τελευτῶντος ἰσοῖ
 ἐκ πειθῆ, ἀρξάντων δ' αὐτοῦσιν· ἴσθι δὲ τοῦτο φωνῆ, ἢ ὅταν γινῆται, εἴ μοι
 σημασι ὁ εἰ μὲν πρῶτον, τοῦτοι ἀποτροπῆ, πρῶτον τε δὲ οὐδ' ποτε
 Apolog. p. 11 D ἴσοι δὲ τοῦ ἴσθι ἐκ πειθῆ, ἀρξάντων φωνῆ τις γινῆται, ἢ
 ὅταν γινῆται, ἀπὸ ἀποτροπῆ με τοῦτο ὁ εἰ μὲν πρῶτον, πρῶτον τε δὲ οὐ
 ποτε 12-14; 16-22 Clemens Ep. p. 11, m. r. 26 Ap. m. 16 vgl. S. 4, 2 f
 26 vgl. J. n. 1, 8 27 f vgl. Matth. 23

1 vgl. S. 1, 2 2 vgl. S. 1, 2 3 vgl. S. 1, 2 4 vgl. S. 1, 2 5 vgl. S. 1, 2
 6 vgl. S. 1, 2 7 vgl. S. 1, 2 8 vgl. S. 1, 2 9 vgl. S. 1, 2 10 vgl. S. 1, 2
 11 vgl. S. 1, 2 12 vgl. S. 1, 2 13 vgl. S. 1, 2 14 vgl. S. 1, 2 15 vgl. S. 1, 2
 16 vgl. S. 1, 2 17 vgl. S. 1, 2 18 vgl. S. 1, 2 19 vgl. S. 1, 2 20 vgl. S. 1, 2
 21 vgl. S. 1, 2 22 vgl. S. 1, 2 23 vgl. S. 1, 2 24 vgl. S. 1, 2 25 vgl. S. 1, 2
 26 vgl. S. 1, 2 27 vgl. S. 1, 2 28 vgl. S. 1, 2 29 vgl. S. 1, 2 30 vgl. S. 1, 2

πυρῶ τὰ ζιζάνια. ὅτι πάντες οὖν ὅτι πρὸ κυρίου κλέπται καὶ λησταί, 7
οὐκ ἀπλῶς πάντες ἄνθρωποι, πάντες δὲ οἱ ψευδοπροφήται καὶ πάντες
οἱ μὴ κυρίως ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλέντες.

ἔχον δὲ καὶ οἱ ψευδοπροφήται τὸ κλέμμα, τὸ ὄνομα τὸ προ- 85, 1
5 φητικόν, προφήται ὄντες, ἀλλὰ τοῦ ψεύστου. λέγει γὰρ ὁ κύριος· 2
ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ διαβόλου | ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας 369 P
τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ'
ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν
αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν λόγων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶ
10 καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ. ἐν δὲ τοῖς ψεύδεσι καὶ ἀληθῆ τινα ἔλεγον οἱ 8
ψευδοπροφήται, καὶ τῷ ὄντι οὗτοι ἐν ἐκστάσει προεφήτεον ὡς ἂν
ἀποστάτου διάκονοι. λέγει δὲ καὶ ὁ ποιμὴν, ὁ ἄγγελος τῆς μετα- 4
νοίας τῷ Ἐρμῶ περὶ τοῦ ψευδοπροφήτου· τινὰ γὰρ ῥήματα ἀληθῆ
λαλεῖ· ὁ γὰρ διάβολος αὐτὸν πληροὶ τῷ ἑαυτοῦ πνεύματι, εἴ τινα
15 δυνήσεται ῥῆσαι τῶν δικαίων. πάντα μὲν οὖν οἰκονομεῖται ἄνωθεν 5
εἰς καλόν, ἵνα γνωρισθῇ διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποικίλος σοφία
τοῦ θεοῦ, κατὰ πρόγνωσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν Χριστῷ.
τῷ θεῷ δὲ οὐδὲν ἀντίκειται οὐδὲ ἐναντιοῦται τι αὐτῷ, κυρίως καὶ 6
παντοκράτορι ὄντι. ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν ἀποστατησάντων βουλαὶ τε 86, 1
20 καὶ ἐνέργειαι, μερικαὶ οὐσαι, γίνονται μὲν ἐκ φανύλης διαθέσεως, κα-
θάπερ καὶ αἱ νόσοι αἱ σωματικά· κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ τῆς καθόλου
προνοίας ἐπὶ τέλος ὑγιεινόν, κἂν νοσοποιὸς ἢ ἡ αἰτία. μέγιστον 2
γούν τῆς θείας προνοίας τὸ μὴ ἕσθαι τὴν ἐξ ἀποστάσεως ἐκουσίου
φνείσαν κακίαν ἄχρηστον καὶ ἀνωφελῆ μένειν μηδὲ μὴν κατὰ πάντα
25 βλαβερὰν αὐτὴν γενέσθαι· τῆς γὰρ θείας σοφίας καὶ ἀρετῆς καὶ 8
δυνάμεως ἔργον ἐστὶν οὐ μόνον τὸ ἀγαθοποιεῖν (φύσις γὰρ ὡς εἰπεῖν
αὕτη τοῦ θεοῦ ὡς τοῦ πυρὸς τὸ θερμαίνειν καὶ τοῦ φωτὸς τὸ φω-
τίζειν), ἀλλὰ ἀκείνο μάλιστα τὸ διὰ κακῶν τῶν ἐπινοηθέντων πρὸς
τινων ἀγαθόν τι καὶ χρηστὸν τέλος ἀποτελεῖν καὶ ὠφελίμως τοῖς
30 δοκοῦσι φανύλοις χρῆσθαι καθάπερ καὶ τῷ ἐκ πειρασμοῦ μαρτυρίῳ.
ἐστὶν οὖν κἂν φιλοσοφία, τῇ κλαπίσῃ καθάπερ ὑπὸ Προμηθέως, 87, 1
πῦρ ὀλίγον εἰς φῶς ἐπιτήδειον χρησίμως ζωπυρούμενον, ἵχνος τι

1 Joh. 10, 8 6—10 Joh. 8, 44 12 f vgl. Herm. Vis. V 7 13—15
Herm. Mand. XI 3 16 f Ephes. 3, 10f 19—30 Chrysipp Fr. phys. 1184 Arnim
31—S. 56, 1 vgl. Plato Phileb. p. 16 C θεῶν μὲν εἰς ἀνθρώπους δόσεις, ὡς γε
καταφαίνεται ἐμοί, ποθὲν ἐκ θεῶν ἐρρίφη διὰ τινος Προμηθέως ἅμα φανοτάτω
τινὶ πυρὶ. 32 f vgl. Strom. I 4, 3 κίνησιν ζητητικὴν, ἵχνος γνώσεως

1 πυρῶ (nach ρ ein Buchst. ausg.) L 4 εἶχον (ι in Ras.) L¹ τὸ¹) κατὰ
Heyse 11 ψευδοπροφήται] προφήται L, aber ψευδο am Rand L¹

σοφίας καὶ κινήσει περὶ Θεοῦ. ταύτη δ' ἂν εἶναι ἐκλείπεται καὶ λησται· 2
 οἱ παρ' Ἑλλήσι φιλόσοφοι, καὶ πρό τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας παρὰ
 τῶν Ἑβραϊκῶν προφητῶν μέρη τῆς ἀληθείας οὐ κατ' ἐπίγνωσιν 13· 8
 λαβόντες, ἀλλ' ὡς ἴδια σφειτερισάμενοι δόγματα, καὶ τὰ μὲν παρα-
 5 χαράξαντες, τὰ δὲ ἐπὶ περιουσίας ἀμαθῶς σοφισάμενοι, τὰ δὲ καὶ
 ἐξυψόντες· ἴσως γὰρ καὶ πνεῦμα ἀσθητικῶς ἐσχίσαντες, ὁμολόγησι 37· P 8
 δὲ καὶ Ἀριστοτέλης τῇ γραφῇ, κλεπτικὴν σοφίαν τὴν σοφιστικὴν
 εἰπὼν, ὡς προειρηνάμεν. ὁ δὲ ἀπόστολος εἰ καὶ λαλοῦμεν λέγει 4
 οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς
 10 πνεύματος· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν προφητῶν πάντες φησὶν εἶναι τοῦ
 πληρώματος αὐτοῦ ἐλάβομεν, δηλοῦντι τοῦ Χριστοῦ, ὥστε οὐ
 κλείπεται οἱ προφηταί. καὶ εἴ διδαχὴ ἢ ἐμὴ οὐκ ἴσται ἐμῆ ὁ κύριος· 6
 λέγει, ἀλλὰ τοῦ πέμφαντός με πατρὸς· ἐπὶ δὲ τῶν κλεπτόντων
 οὐ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ φησὶ λαλοῦν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· τοιοῦτοι 7
 15 δὲ οἱ Ἕλλησι ἐπίλαντοι καὶ ἀλαζόντες, σοφοὺς δι' αὐτοὺς λέγοντα
 ἢ γραφῇ οὐ τοῖς ὄντως σοφοῖς διαβάλλει, ἀλλὰ τοῖς δοκησοῦσι.

XVIII. Καὶ τοῦτον, φησὶν, ἀπολαῖ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν καὶ 18· 1
 τὴν σύνεσιν τῶν σεντιῶν ἀθετήσας· ἐπιφέρει γοῦν ὁ ἀπόστολος
 οὐκ σοφός· οὐκ γραμματεὺς· οὐκ ἐπιζητητής τοῦ αἰῶνος τοῦτου·
 20 πρός ἀντιδιαστολήν τῶν γραμματίων τοῖς τοῦ αἰῶνος τοῦτου ζητη-
 τὰς, τοῖς ἐξ ἰθῶν φιλοσόφοις τάξας· οὐχὶ ἐμώρηνεν ὁ Θεὸς τὴν 2
 σοφίαν τοῦ κόσμου· ἐπ' ἴσως τῷ ἑμορῶν ἰδιότητι καὶ οὐκ ἀληθῆ
 ὡς ἔφατο· κἄν πίθῃ τὴν αἴτιαν τῆς δουλοσοφίας αὐτῶν· ἰδίαν 3
 πόρρω τῆς καρδίας αὐτῶν ἐρεῖ. εἰπεὶ δὲ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ· 3
 25 τοιούτοι διὰ τῶν προφητῶν κατηγγελάμην, οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ
 τῆς σοφίας, τῆς διὰ τῶν προφητῶν κηλοῦσης, τοῦτον· δηλοῦντι
 τὸν Θεόν, ἐυδόκῳ οὗτος ὁ Θεὸς διὰ τοῦ κηρύγματος τῆς μωρίας·
 τῆς δοκοῦσης Ἑλλήσι εἶναι μωρίας, οὐδῶν τοὺς πιστεύοντας·

1 vgl. Joh 10, 8 1 6 vgl. Tatian 40 p. 41, 2-10 Schw 6 Exod
 28, 3, vgl. S. 17, 1, 5 6 8 vgl. Strom 1, 2, 2 mit Anm 8-10 I Kor
 2, 13 10 f Joh 1, 16 12 14 Joh 7, 16, 18 15 II Tim 3, 2 17 f
 I Kor 1, 19 (Jes 29, 14) 19 22 I Kor 1, 20 20 f vgl. S. 37
 14-24 ἀποφασιστῶν ὠνομασθησάντων Cat. I I Kor 1, 2 bei Cramer V p. 12, 21 2
 Vatic. 22 f 224) mehrfach gekürzt. Inc. Κορινθίους πρός ἐπισημάνουσαν ἐπὶ
 ὠνομασθησάντων 23 f f, bes. 4, 15 24 27 ἐπισημάνουσαν, Cat. I I Kor 1, 1
 bei Cramer V p. 23, 19 25 Vatic. 22 f 224) Inc. Κορινθίους ἐπισημάνουσαν
 24-S 37, 5 12 14 I Kor 1, 21 24

1 vgl. Sy 2 vgl. Sy 3 vgl. Sy 4 vgl. Sy 5 vgl. Sy 6 vgl. Sy
 7 vgl. Sy 8 vgl. Sy 9 vgl. Sy 10 vgl. Sy 11 vgl. Sy 12 vgl. Sy
 13 vgl. Sy 14 vgl. Sy 15 vgl. Sy 16 vgl. Sy 17 vgl. Sy 18 vgl. Sy
 19 vgl. Sy 20 vgl. Sy 21 vgl. Sy 22 vgl. Sy 23 vgl. Sy 24 vgl. Sy
 25 vgl. Sy 26 vgl. Sy 27 vgl. Sy

ἐπειδὴ Ἰουδαίῃ, φησί, ὀσημεῖα αἰτοῦσι πρὸς πίστιν, ὀἼλληνες δὲ 4
σοφίαν ζητοῦσι, τὸς ἀναγκαστικὸς καλουμένους λόγους καὶ τοὺς
ἄλλους συλλογισμοὺς δηλονότι, ὀἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Ἰησοῦν Χριστὸν
ἴσταυρωμένον. Ἰουδαίῳ μὲν σκάνδαλον διὰ τὸ εἰδότας τὴν προφη-
5 τείαν μὴ πιστεύειν τῇ ἐκβάσει, ὀἼλλησι δὲ μωρίαν, μὐθῶδες γὰρ 5
ἡγοῦνται οἱ δοκησίοσοφοι διὰ τε ἀνθρώπου υἱὸν θεοῦ λαλεῖν υἱὸν τε
ἔχειν τὸν θεὸν καὶ δὴ καὶ πεπονθέναι τοῦτον· ὀθεν αὐτοὺς ἡ πρό-
ληψις τῆς οἰήσεως ἀνακείθει ἀπιστεῖν· ἡ γὰρ παρουσία τοῦ σωτῆρος 6
οὐ μωροῦς ἐποίησεν καὶ σκληροκαρδίου καὶ ἀπίστους, ἀλλὰ συνε-
10 τοὺς καὶ εὐπειθεῖς καὶ πρὸς ἔτι πιστοὺς. ἔδειχθησαν δὲ ἐκ τῆς τῶν 7
ὑπακουσάντων ἔκουσίου προσκλίσεως χωρισθέντες οἱ μὴ ἐθελήσαντες
πεῖθεσθαι ἀσύνητοί τε καὶ ἀπιστοὶ καὶ μωροί· ὀαὐτοῖς δὲ τοῖς κλη- 8
τοῖς Ἰουδαίῳ τε καὶ ἸἼλλησι Χριστὸς θεοῦ | δύναμις ἔστι καὶ θεοῦ 371 P
σοφία, μὴ τι οὐν, ὀπερ καὶ ἄμεινον, ἀποφατικὸν ἡγητέον τὸ οὐχὶ 89, 1
15 ἐμῶρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου ἐπ' Ἰσης τῶ οὐκ ἐμῶ-
ρανεν, ἵνα μὴ ἡ αἰτία τῆς σκληροκαρδίας αὐτοῖς παρὰ τοῦ θεοῦ
φαίνεται γενομένη, τοῦ μωράναντος τὴν σοφίαν· ἔμπαλιν γὰρ καιτοὶ
σοφοὶ ὄντες ἐν μείζονι αἰτία γεγονάσι μὴ πιστεύσαντες τῶ κηρύγματι·
ἔκουσίος γὰρ ἡ τε αἴρεσις ἡ τε τῆς ἀληθείας ἐκτροπή· ἀλλὰ καὶ τῶ 2
20 ὀἀπολω τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν τῇ τῆς καταφρονουμένης (καὶ)
ὑπερορρωμένης βαρβάρου φιλοσοφίας ἀντιπαράθεσι καταλάμψαι φησὶν.
ὄς καὶ ὁ λύχνος ὑπὸ τοῦ ἡλίου καταλαμπόμενος ἀπολωλέναι λέγεται
τῶ μὴ τὴν Ἰσην ἐκτελεῖν ἐνέργειαν. πάντων τοίνυν ἀνθρώπων 3
κεκλημένων οἱ ὑπακούσαι βουληθέντες ὀκλητοὶ ὀνομάσθησαν. οὐ
25 γὰρ ἔστιν ὀἀδικία παρὰ τῶ θεῶ. αὐτίκα ἐξ ἑκατέρου γένους οἱ
πιστεύσαντες, οὐτοὶ ὀλαὸς περιούσιος, κὰν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀπο- 4
στόλων εὔροις ἄν κατὰ λέξιν· οἱ μὲν οὐν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον
αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, οἱ δὲ μὴ θελήσαντες πεῖθεσθαι ἑαυτοὺς ἀπέ-
στησαν δηλαδῆ, πρὸς τούτους ἡ προφητεία λέγει· ὀκὰν θέλητε καὶ 90, 1
3) εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε, ἐφ' ἡμῖν κείμενα
διελέγχουσα καὶ τὴν αἴρεσιν καὶ τὴν ἐκτροπήν· ὀθεοῦ δὲ (σοφίαν)

14 f I Kor. 1, 20 20 I Kor. 1, 19 24 I Kor. 1, 24 25 Röm.
9, 14 26 Tit. 2, 14 27 f Act. 2, 41 29 f Jes. 1, 19 31 I Kor. 1, 24

14 f οὐχὶ—κόσμου < Cat. 15 ἐπ' Ἰσης τῶ] ἐπὶ γῆς τὸ Cat. 16 ἡ
< Cat. 17 φάνηται Cat. γενομένη < Cat. ἔμπαλιν Cat. ἐν πᾶσι L
καιτοῖ] καὶ οἱ Cat. 19 ἔκουσίος—ἐκτροπή < Cat. ἐκτροπή Reinkens p. 110
Anm. vgl. unten Z. 31 ἐκλογή L ἀπεκλογή Schw τῶ Hiller τὸ L 20 καὶ
aus Cat. 21 f καταλάμψαι L Vat. κατακάλυψαι Cram. καταλάμψας Schw
22 ἀπολωλέναι Cat. 23 ἀποτελεῖν Cat. 24 κεκλημένων I. Vat.
ἡσημένων Cram. 31 σοφίαν St

ὁμοίως δὲ καὶ Χαλδαῖοι. Αἰγύπτιοι λέγουν· τε αὐ καίτιν πρώτοι
κατέθειζαν καὶ τὸν Ἰνσιαντὸν εἰς δώδεκα μῆνας διελθὼν καὶ ἐν ἱερῶι
μιγοθεῖναι γυναιξίν ἐκώλυον μηδ' εἰς ἱερὰ εἰσεῖναι ἀπὸ γυναικῶν ἀλοῦ-
τους ἐνομοθέτησαν γεωμετρίας τε αὐ εἴρηται οἱ αὐτοὶ γιγνώσκον. εἰσὶν 3
5 δὲ οἱ Κῆραι· οἱ τὴν δι' ἀστέρων πρόγνωσην ἐπιτενοχηίναι λέγουσιν.
πτήσις δὲ ὀρεΐθων παρεγλάξαντο πρώτοι Φρύγες, καὶ Θυτικήν 4
ἠκρίβωσαν Τυόσκοι. Ἰταλίας γείτονες. Ἰσραῖοι δὲ καὶ Ἀραβες ἐξ- 5
πόνησαν τὴν οἰωνιστικὴν, ὡς περ ἀμίλι Τιλμοσίς τὴν δι' ὀρεΐθων
μαντικήν. Τυρρηνοὶ δὲ οὐλίππη ἐπιτόησαν καὶ Φρύγες εὐλὸν 6
10 Φρύγες γὰρ ἦσιν Ὀλυμπός τε καὶ Μαρόνης. Κάδμος δὲ Φοινίξ 11
ἦν ὁ τῶν γραμμάτων Ἑλλήων εἰρητής, ὡς φησὶν Ἐφορος, ὅθεν καὶ
Φοινική τις τὰ γράμματα Ἡρόδοτος κεκλήθηαι γράφει· οἱ δὲ Φοινίκες
καὶ Σύρονες γράμματα ἐπιτόησαν πρώτους λέγουσιν. Ἰατρικήν δὲ Αἰν 2
Αἰγύπτιον ἀτόχθονα πρὶν εἰς Αἴγυπτον ἀφικέσθαι τὴν Ἰσὶ, μετὰ
15 δὲ ταῦτα Ἰσκληπῶν τὴν τέχνην ἀξίωμα λέγουσιν. Ἰταλίας δὲ ὁ 3
Αἰθες πρώτος τῶν Ἰνσιανηγήσατο καὶ τὴν θάλασσαν ἐπλήθυνεν
Κέλιος τε αὐ καὶ Λαμναμνίης· οἱ τῶν Ἰθαίων δάκτυλοι πρώτοι οἱ 4

2-4 Herodot 2, 61 10-13 Κάδμος - λέγουσιν vgl. Euseb Praep. Ev. X 5, 1 2; Schol. Dionys. Thrac. p. 190, 198 vgl. 183, 18 H. Gard. τὸν ἀπο-
χρίων ὁ Κάδμος εἰρητής, Ἰσραῖν, ὡς φησὶν Ἐφορος καὶ ἱστορικοὶς ἄλλοι ὁ
λέγουσιν ὅτι Φοινίκαν εἶδος γράμματα, Κάδμος, δι ταῦτα μεταφράσαντες τὰς
Ἑλλάδας Aristot. Fr 7 1 Rose², vgl. auch Plinius Nat. hist. VII 1 2 u. 1 Wen-
ding a. a. O. p. 61 sq. der die Nachrichten auf Strabons Schrift gegen die τὸς
γράμματα des Ephorus zurückführt 10 f Ephorus Fr 128 FHG I p. 27, vgl.
IV p. 612 11 f Herodot 5, 58 12 f vgl. Cramer An. Oxon. IV p. 49,
12 13 f Theophrast. Gr. aff. c. 10 26 17 40, 2 Hesiod. Dactyl. IIa,
Fr 176 Rzsch², vgl. Plinius Nat. hist. VII 197 deo coelestis et temperata
Aristoteles Lydum Lyncum Knaack Scythien monstrasse, Theophrastus Deian
Phrygem u. e. Idaeum cf. Strabo X 2 putant Aristot. Fr 7 2 Rose², ferrum
Hesiodus in Creta esse qui vocati sunt Dactyli Ilaei

3 γυναιξὶ μιγοθεῖναι Eus γυναιξί, γυναικῶν Eus 4 οἱ αὐτοὶ
aus Eus 5 ἰσραῖοι Eus 6 παρεγλάξαν Eus φρυγίς p. uber d Z.
L¹ 7 ἰσραῖοι Eus ἰσραῖοι L 8 εὐλίππη aus Eus τενομησίς vgl. aus
ἐπινομή, L² Eus ὁ τενομησίς Di 9 τυρρηνοὶ p. uber d Z. L¹ 10 aus
Eus 11 Ἐφορος, Bezae Cant. Var. lect. in 6 p. 166 τυφορ, L 12 αἰτω-
γῶνα τῶν Eus 13 τὴν τέχνην ἀξίωμα λέγουσιν, ἀξίωμα, τὴν τέχνην
ἀποφύσαν Eus 16 Ἰσκληπῶν L 17 Αἰθίως, Αἰθίως Eus aus
Eus Λαμναμνίης Eus δαμναμνί, L Λαμναμνί, Still. Wien Stud. 2
1830 S. 67 οἱ τῶν Ἰθαίων δάκτυλοι vgl. die τῶν Ἰθαίων δάκτυλων ἀφορ-
κα. Berl. be. Wending p. 11

ὄηρον εὐρον ἐν Κύπρῳ, Δέλας δὲ ἄλλος Ἰδαίος εὐρε χαλκοῦ κρᾶσιν.
 ὡς δὲ Ἡσίοδος, Σκύθης. ναὶ μὲν Θραῖκες πρῶτοι τὴν καλουμένην 5
 ἄρκην εὐρον (ἔστι δὲ μάχαιρα καμπύλη) καὶ πρῶτοι πέλταις ἐπὶ τῶν
 Ἰκκῶν ἐχρήσαντο. ὁμοίως δὲ καὶ Ἰλλυριοὶ τὴν καλουμένην πάρμην 6
 5 ἐξεῦρον. ἔτι φασὶ Τουσκανούς πλαστικὴν ἐπινοῆσαι. Ἴτανόν τε 7 363 P
 (Σαινίτης οὗτος ἦν) πρῶτον θυρεὸν κατασκευάσαι. Κάδμος γὰρ 8
 ὁ Φοινίξ λιθοτομίαν ἐξεῦρεν καὶ μέταλλα χρυσοῦ τὰ περὶ τὸ Πάγ-
 γαιον ἐπενόησεν ὄρος. ἤδη δὲ καὶ ἄλλο ἔθνος Καππάδοκες πρῶτοι 9
 εὐρον τὸν νάβλαν καλούμενον, ὃν τρόπον καὶ τὸ δίχορδον Ἀσσύριοι.
 10 Καρχηδόσιοι γὰρ πρῶτοι τετρήρη κατεσκεύασαν, ἐναυπήγησε δὲ αὐτὴν 10
 Βόοπορος αὐτοσχέδιον. Μήδειά τε ἡ Αἰήτου ἢ Κολχίς πρώτη βαφὴν 11, 1
 τριχῶν ἐπενόησεν. ἀλλὰ καὶ Νόροκες (ἔθνος ἐστὶ Παιονικόν, νῦν 2
 δὲ Νωρικόν καλοῦνται) κατειργάσαντο χαλκὸν καὶ σίδηρον ἐκάθηραν
 πρῶτοι. Ἄμυκός τε ὁ Βεβρυκῶν βασιλεὺς ἱμάντας πυκτικοὺς πρῶτος 3
 15 εὐρεν. περὶ τε μουσικὴν Ὀλυμπος ὁ Μυσὸς τὴν Λύδιον ἀρμονίαν 4
 ἐφιλοτέχνησεν· οἱ τε Τρωγλοδύται καλούμενοι σαμβύκην εὐρον, ὄφ-
 γανον μουσικόν. φασὶ δὲ καὶ τὴν πλαγίαν σύριγγα Σάτυρον εὐρεῖν 5
 τὸν Φρύγα· τριχορδον δὲ ὁμοίως καὶ τὴν διάτονον ἀρμονίαν Ἄγριν

5 vgl. Tatian 1 p. 1, 11 Schw. 6 f vgl. Athen. VI p. 273 F 6—8 vgl.
 Plinius Nat. hist. VII 195 lapicidinas Cadmus Thebis (invenit); VII 197 auri me-
 talla et flaturam Cadmus Phoenix ad Pangaeum montem (Aristot. Fr. 459 Rose²).
 Zu letzterem vgl. auch Némethy, Euhemeri rell. Budapest 1889 p. 9 und Euhem.
 Fr. 45 Ném. 10 f Aristot. Fr. 600 Rose²; vgl. Plinius Nat. hist. VII 207 qua-
 diremem Aristoteles (auctor est fecisse) Carthaginienses. Carthaginienses und
 Καρχηδόσιοι halten (wohl nicht richtig) für Irrtum der gemeinsamen Quelle statt
 Chalcedonii und Καρχηδόσιοι Rose a. a. O. u. Riemann, Rev. de philol. 5 (1881)
 p. 150 11 f vgl. Palaeph. de incred. 43 p. 64, 7 Festa 14 f vgl. Schol. Plat.
 p. 942 B 14 Turic. (zu Leg. VII p. 796 A) 17—S. 50, 1 vgl. Cramer, Anecd.
 Oxon. IV p. 400, 16—19

1 ἐν Κύπρῳ ~ nach πρῶτοι Eus. Δέλας δὲ Eus. ὁ δὲ L Ἰδαίος] Αἰ-
 δας; Kaibel, Gött. Nachr. Phil.-hist. Kl. 1901 S. 505 3 ἄρκην Eus. πάρμην
 L 4 πάρμην aus Z. 3 Wi πέλταν L πέλτην Eus. 5 Τουσκανούς Tat.
 τοὺς κάρους; L τοὺς κανοὺς; Eus. Ἴτανόν (so auch Eus.) die wahre Form
 des Namens war, w. e. sch., Tritannus 6 Σαινίτης L* Σανίτης L corr.
 κατασκευάσαι Eus. κατασκευάσας L 7 ἐξεῦρεν L τε ἐξεῦρε Eus. 8 ἐν-
 ἐνόησεν ὄρος] ὄρος; ἐπενόησεν Eus. Καππάδοκαι Eus. 9 τὴν νάβλαν κα-
 λουμένην Eus. 10 Καρχηδόσιοι] Καρχηδόσιοι Müller FHG IV p. 490 Καρχη-
 δόσιοι Rose vgl. oben 11 αὐτοσχέδιον] αὐτόχθων Eus. Μήδειά] μήδιά L
 11 f τριχῶν βαφὴν Eus. 12 ἐστὶ] δ' ἐστὶ Eus. 14 πρῶτος < Eus.
 18 f τριχορδον—Φρύγα] aus Eus. 18 Ἄγριν Eus. (vgl. Studemund, Jahrb.
 des deutsch. arch. Institut. 5 [1880] S. 3 f) Ἰγγριν (vgl. Athen. XIV p. 624 B)
 Scaliger

Clemens II.

τὸν καὶ αὐτὸν Φρύγα· κρούματα δὲ Ὀλυμπον ὁμοίως τὸν Φρύγα. 6
καθάτιο Φρύγιον ἀρμονίαν καὶ μιξοφρύγιον καὶ μιξολύδιον Μαυροίαν,
τῆς αὐτῆς ὄντα τοῖς προσηρημένοις χάραξ· καὶ τὴν Λωρίον θάμνην
ἐπινοῆσαι τὸν Θράξα. Πύρως τε πρώτους ἀκηκόαμεν ἀπήνην καὶ 7
5 κλίην | καὶ ἐποπόδιον ἐργάσασθαι τοῖς τε Σιδονίους τρίκροτον 34 P
ναῦν κατασκευάσαι. Σικιλοὶ τε οἱ πρὸς τῇ Ἰταλίᾳ πρώτοι φόρμιγγα 8
εἶρον οὐ πολὺ τῆς κιθάρας λιπομένην καὶ κρόταλα ἐπινοῆσαν. Ἰπὶ 9
τε † Συμφράμιος βασιλέως Μηγαπίων τὰ βύσσιννα ἱμάτια ἐνέφθηαι
λοτοροῦσιν· καὶ πρώτην ἐπιστολάς οὐκ ἴσκει Ἰσοσαν τὴν Περσῶν 10
10 βασιλευσασάν φησιν Ἑλλάνικος. Σχάμων μὲν οὖν ὁ Μιτυληναῖος καὶ 77, 1
Θιόφραστος ὁ Ἐπίσιος Κύνδιπτος τε ὁ Μαρτινίης, Ἰεὶ τε Ἄντισάνης 133 S
καὶ Ἰουστόδημος καὶ Ἀριστοτέλης, πρὸς τοῦτοις δὲ Φιλοστράτους,
ἀλλὰ καὶ Στράτων ὁ περιπατητικὸς ἐν τοῖς Περὶ ἐπιγράματων ταῦτα
λατόρησαν· παρὶθίμην δὲ αὐτῶν ὀλίγα εἰς στίχων τῆς παρὰ βαρ- 2
15 βάρους ἐπιγραφῆς καὶ μωσιλοῦς φέσιος παρ' ὧν Ἑλλήνεις τὰ ἐπιτη-
δεύματα ἐπιγράφονται.

Ἐξ δὲ τις τὴν φωνὴν διὰ μέλλει τὴν βάρβαρον, εἰμὸ δὲ φησὶν 3
ὁ Ἀνάχαρις, πάντες Ἑλλήνεις σκεθίζουσιν, οὗτος ἢ ὁ παρ' 4
Ἑλλήσι θανασθίς ὁ φησὶς εἰμὸ περίλημα χέλινα, διπλον γάλα,
20 τινός, ὄψις φιλοσοφίαν βάρβαρον ἔργα ἐπεγγιλλομένην, οὐ λόγους
ὁ δὲ ἀπόστολος οὕτως φησὶν καὶ ἐμὲ δια τῆς γλώσσης ἴαν μὴ 78, 1
εἰδόμενον λόγον δοῦναι, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλοῦμενον; ἴσασθε γὰρ
εἰς αἶμα λαλοῦντες, τοσούτα εἰ τέχνη γίνῃ φωνῶν ἴαν ἐν κόμῳ
καὶ οὐδὲν ἄφρονον ἴαν οὐκ ἴδω τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς ἴσασθε
25 τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐμὸ βάρβαρος, καὶ οὐ λαλῶν
γλώσση προσηγύθητε ἵνα διημιγύνητε.

Ναὶ μὲν ὅτι ποτε εἰς Ἑλλήνας ἢ τῶν λόγων περιλήθε διδα- 2
σκαλία τε καὶ γρηγή

2-4 vgl. Plinius Nat. hist. VII 24 Phrygius molli e. Marvian Phryx Do-
rus Thamyris Thrac; Schol. Plat. a. a. O. 8 vgl. Plinius VII 10. Anaxar-
tus textilia. 9 f. Hellanicus Fr. 10. a. FHG I p. 98, vgl. Tzetzes I p. 1, 10 f. Schw.

10-14 vgl. FHG IV p. 490. Skamon Fr. 5, Diog. Laert. V 47, M. Schmidt Com-
m. de Theophr. rhet. Halle S. 1879. S. 16. Theophrast. FHG IV p. 10. Kyllipos
III p. 311 (Aristoteles Fr. 13; II p. 181. Aristoteles I p. 12. Philostrophos
II p. 10. Straton. 17 f. Anacharsis Ep. 1 p. 102. Hercher, Theophr. (rhet. aff.
c. V 6); Cramer, Anecd. Oxon. IV p. 22. 12 f. (rhet. nat. V. ed. Sternbach 19
19 f. Anacharsis Ep. 5 p. 103. Hercher. 21-26 f. Hercher. 14 p. 11 f.

1 τὸν? Wl. vgl. aber S. 49. 4. 18. 5 τὸν? τὸν? f. a. 190 τ. 1. ὄψις L. τ. 1.
πεπτον f. a. 1. 8 φησὶς τ. 1. f. a. 10 f. τ. 1. f. a. B. 9 ἄντισαν ἴαν ἴσασθε
f. a. 9. 10 ἐπιστολάς, f. a. ἐπιστολάς, L. 10 ἀποστολος f. a. 10. 11 τινός
τ. 1. f. a. 10. 12 φησὶς, f. a. 10. 13 ἴαν μὴ ἴδω τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς
f. a. 10. 14 ἴαν οὐκ ἴδω τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς f. a. 10. 15 ἴαν οὐκ ἴδω τὴν
δύναμιν τῆς φωνῆς f. a. 10. 16 ἴαν οὐκ ἴδω τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς f. a. 10.

Ἀλκμαίων γοῦν Περίθου Κροτωνιάτης πρῶτος φυσικὸν λόγον 3
 συνέταξεν. οἱ δὲ Ἀναξαγόραν Ἠγησιβούλου Κλαζομένιον πρῶτον διὰ 4
 γραφῆς ἐκδοῦναι βιβλίον ἱστοροῦσιν. μέλος τε αὐτῷ πρῶτος | περιέ- 5 365 P
 θηκε τοῖς ποιήμασι καὶ τοὺς Λακεδαιμονίων νόμους ἐμελοποίησε
 5 Τέρπανδρος ὁ Ἀντισσαίος, διθύραμβον δὲ ἐπενόησεν Λᾶσος Ἐρμιονεύς,
 ὕμνον Στησίχορος Ἰμεραῖος, χορείαν Ἀλκμᾶν Λακεδαιμόνιος, τὰ ἐρω-
 τικὰ Ἀνακρέων Τήμιος, ὑπόρχησιν Πινδαρος Θηβαῖος νόμους τε πρῶτος
 ἦσεν ἐν χορῶν καὶ κιθάρᾳ Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος. ναὶ μὴν ἱαμβον μὲν 79, 1
 ἐπενόησεν Ἀρχίλοχος ὁ Πάριος, χωλὸν δὲ ἱαμβον Ἰππῶναξ ὁ Ἐφέσιος,
 10 καὶ τραγῳδίαν μὲν Θέσπις ὁ Ἀθηναῖος, κωμῳδίαν δὲ Σουσαρίων ὁ
 Ἰκαριεύς. τοὺς χρόνους τούτων παῖδες παραδιδόασιν γραμματικῶν, 2
 μακρὸν δ' ἂν εἴη τούτους ἀκριβολογούμενον παραθέσθαι αὐτοῦ δεικνυ-
 μένου τοῦ Διονύσου, δι' ὃν καὶ Διονυσιακαὶ θεαί. μεταγενεστέρον
 Μωυσέως [ἦ] αὐτίκα μάλα. φασὶ δὲ καὶ τοὺς κατὰ διατριβὴν λόγους 3
 15 καὶ τὰ ῥητορικὰ ἰδιώματα εὐρεῖν καὶ μισθοῦ συνηγορῆσαι πρῶτον
 δικανικὸν λόγον εἰς ἐκδοσιν γραψάμενον Ἀντιφῶντα (Σω)φίλου Ῥα-
 μνουσίον, ὡς φησὶ Διόδωρος. Ἀπολλόδωρος δὲ ὁ Κυμαῖος πρῶτος
 (τοῦ γραμματικοῦ ἀντι) τοῦ κριτικοῦ εἰσηγήσατο τὸ ὄνομα καὶ γραμ-
 ματικὸς προσηγορεύθη, ἔνιοι δὲ Ἐρατοσθένη τὸν Κυρηναῖον φασιν,
 20 ἐπειδὴ ἐξέδωκεν οὗτος βιβλία δύο ἑπιγραμματικὰ ἐπιγράψας. ὀνο-
 μάσθη δὲ γραμματικός, ὡς νῦν ὀνομάζομεν, πρῶτος Πραξιφάνης
 Διονυσοφάνους Μιτυληναῖος. Ζάλευκός τε ὁ Λοκρὸς πρῶτος ἱστο- 4

1 f Theodoret Gr. aff. c. I 24; vgl. Wachtler, De Alc. Crot. p. 19; Zeller I³
 S. 489¹; Diels, Vorsokr. S. 103, 11 2 f vgl. Diels S. 311, 45 2 Anaxagoras;
 Verwechslung mit Anaximander nimmt an Zeller I³ S. 196²; vgl. aber Plato Apol.
 p. 26 D (erste Nachricht über ein verkauftes Buch); Plut. Nic. 23; Diog. Laert.
 II 11, wo statt συγγραφῆς Kothe, Neue Jahrb. f. Philol. 133 (1886) S. 769 σὺν
 γραφῆ zu lesen vorschlägt. 5 vgl. Cramer, Anecd. Oxon. IV p. 400, 20 12—14
 vgl. Strom. I 105, 1 14—17 Diodor Fr. 19 Dindorf (Diodori opp. vol. IV
 p. 187) 16 f vgl. Vita Antiphontis 4 (Antiph. orat. et fragm. ed. Blass praef.
 p. XXXII) 19 f vgl. Bernhardt, Eratosth. p. X 20—22 vgl. Preller, Ausgew.
 Aufsätze S. 98 f

1 Ἀλκμᾶν ὁ Περίθου Theodor. 5 Λᾶσος Di λάσος L 7 πρῶτος
 Sy πρῶτους L 10 Σουσαρίων Po σισαρίων L 13 Διονυσιακαὶ θεαί (oder
 Διονυσιακῆ θεά) Hiller διονυσία καὶ θεά L Διονύσια ἢ θεά Sy Διονύσια καὶ θέατρα
 Bernays μεταγενεστέρον Sy μεταγενεστέρον L 14 [ἦ] Hiller 16 Σω-
 φίλου Po φίλου L 17 Διόδωρος] Ἀπολλόδωρος Wi (aber vielleicht Irrtum des
 Clemens) Ἀπολλόδωρος] Ἀντιδωρος oder Ἀντόδωρος Schol. Dionys. Thr. p. 3, 24;
 448, 6 Hilgard κνυμαίος L 18 τοῦ γραμματικοῦ ἀντι M. H. E. Meier,
 Opusc. acad. II (1863) p. 19³⁴ 20 ἐπιγράψας ὀνομάσθαι οὕτως πρῶτον M.
 H. E. Meier a. a. O.

- ρηται νόμον; θέσθαι, οἱ δὲ Μίνω τὸν Λιὸς ἐπὶ Λυγκίως, οὗτος μετὰ δ
 Λαρυόν γίνεται ἰνδεκάτῃ ἄνωθεν ἀπὸ Ἰνάχον καὶ Μωσίου γεγεῖ 39; 1
 ὡς ὀλίγον ἐποβάντες δείξομεν. Λεκοῦργος δὲ μετὰ πολλὰ τῆς Ἰλλίου 6
 ἀλώσεως γεγονώς ἴτη πρὸ τῶν Ὀλυμπιάδων ἴτισιν ἑκατὸν πενή-
 5 κοντα νομοθετεῖ Λακιδαιμονίοις. Σόλωνος γὰρ τοῖς χρόνοις προ-
 ειρήκαμεν. Δράκων δὲ ὁ καὶ αὐτὸς νομοθέτης πρὸ τῆν τριακοστὴν 10, 1
 καὶ ἑνάτην Ὀλυμπιάδα γεγονώς εἰρήσκειται. Ἰντίλοχος δὲ αὐτὸ τοῖς 2
 ἴστορας πραγματευόμενος ἀπὸ τῆς Πενθαγόρου ἡλικίας ἐπὶ τῆν Ἐπι-
 10 κούρου τελευτήν. • • γαμηλιῶνος δὲ δεκάτῃ ἰσταμένον γενομένην, ἴτη
 Φανοθίαν τῆν γυναῖκα Ἰκαρίου, οἱ δὲ θίμιν μίαν τῶν Τιταρίδων 2
 εἶμιν. Μόδμος δ' ἐν τῷ πρὸ Πενθαγορικῆς φιλοσοφίας θιανῶ τῆν 4
 κροτομῆτιν πρώτην γυναικῶν φιλοσοφῆσαι καὶ ποιήματα γράψαι
 ἴστορι.
 15 Ἢ μὲν οὖν Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ὡς μὲν τινες, κατὰ περίπτωσιν δ
 ἐπήβολος τῆς ἀληθείας ἀμῆ γέ πη ἀμφοῶς δὲ καὶ οὐ πάσις, γίνεται
 ὡς δὲ ἄλλοι βούλονται, ἐκ τοῦ διαβόλου τῆν κίνησιν ἴσχι. ἴτισι δὲ
 δυναμίς τινὰς ἐπομνηστικὰς ἐμπνέουσι τῆν πᾶσαν φιλοσοφίαν ἐπι-
 20 λήψασιν. ἀλλ' εἰ καὶ μὴ καταλαμβάνει ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία τὸ 6
 31 μέγθος τῆς ἀληθείας, ἴτι δὲ ἐξασθενεῖ πράττειν τὰς κινητικὰς ἐντολάς,
 ἀλλ' οὖν γέ προκατασκευάζει τῆν ὁδὸν τῆ βωβλικωτάτη διδασκαλίῃ.
 ἀμῆ γέ πη σαφηνίζουσα καὶ τὸ ἥθος προτυποῦσα καὶ πρωστίφουσα
 εἰς παραδοχὴν τῆς ἀληθείας τὸν τῆν πρόνοιαν δοξάζοντα
 XVII. Καὶ φασὶ γιγνῆσθαι πάντες οἱ πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ 11, 1
 25 κινήσιν κλίπται ἴσοι καὶ λησταις πάντες μὲν οὖν οἱ ἐν λόγῳ οἴτοι

1-7 vgl. Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 8 δείξομεν Strom I 100.
 9-5 vgl. Gölzer Rh. Mus. 28 (1871) S. 10, Rohde, Rh. Mus. 26 (1881) S. 100. Kl.
 Schr. I S. 65, die auf Dion. Hal. Antiqu. II 9 verweist, dagegen o. Jacoby, Apollon-
 dorus Chronik S. 109, 1147. 8f ποιεῖται Strom I 100, 1-7, 10 Ant. 100.
 9f vgl. Dion. Hal. Ant. II 9, Rohde a. a. O. 12-14
 vgl. M. Schmidt, D. d. fr. p. 311 u. die Bem. zu Strom I 67, 1. 20f vgl. Joh. I S.

1 Μίνω τὸν Λιὸν Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 2 Λαρυόν Tatan
 II p. 42, 18-43, 1 Schw. 3 Ἰνάχον Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 4 Μωσίου
 Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 5 Ἰλλίου Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 6
 ἀλώσεως Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 7 ἴτη Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw.
 8 Ὀλυμπιάδων Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 9 ἑκατὸν πενήκοντα Tatan II p. 42,
 18-43, 1 Schw. 10 ἑνάτην Ὀλυμπιάδα Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 11 Ἰντίλοχος
 Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 12 ἑκατὸν πενήκοντα Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw.
 13 γαμηλιῶνος Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 14 ἴτη Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw.
 15 Φανοθίαν Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 16 Ἰκαρίου Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw.
 17 θίμιν Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 18 Τιταρίδων Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw.
 19 Μόδμος Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 20 Πενθαγορικῆς Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw.
 21 κροτομῆτιν Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 22 γυναικῶν Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw.
 23 φιλοσοφῆσαι Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw. 24 ποιήματα Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw.
 25 γράψαι Tatan II p. 42, 18-43, 1 Schw.

δὴ οἱ πρὸ τῆς τοῦ λόγου σαρκώσεως, ἑξακούονται καθολικώτερον.
 ἀλλ' οἱ μὲν προφηταί, ἅτε ἀποσταλέντες καὶ ἐμπνευσθέντες ὑπὸ τοῦ 2
 κυρίου, οὐ κλέπται, ἀλλὰ διάκονοι. φησὶ γοῦν ἡ γραφή· ἀπέστειλεν 3
 ἡ σοφία τοὺς ἑαυτῆς δούλους, συγκαλοῦσα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος
 5 ἐπὶ κρατῆρα οἴνου. φιλοσοφία δὲ οὐκ ἀπεστάλη ὑπὸ κυρίου. ἀλλ' 4
 ἦλθε. φησὶ; κλαπίσα ἢ παρὰ κλέπτον δοθείσα, εἴτ' οὖν δύναμις ἢ
 ἄγγελος μαθὼν τι τῆς ἀληθείας καὶ μὴ καταμείνας ἐν αὐτῇ. ταῦτα 367 P
 ἐνέπνευσε καὶ κλέψας ἐδίδαξεν, οὐχὶ μὴ εἰδότος τοῦ κυρίου τοῦ καὶ
 τὰ τέλη τῶν ἑσομένων πρὸ καταβολῆς τοῦ (κόσμου καὶ τοῦ) ἑαστον
 20 εἶναι ἐγνωκότος, ἀλλὰ μὴ κωλύσαντος· εἶχεν γὰρ τινα ὠφέλειαν τότε 5
 ἢ εἰς ἀνθρώπους ἐρχομένη κλοπή, οὐ τοῦ ὑφελομένου τὸ συμφέρον
 σκοπομένου, κατευθυνούσης δὲ εἰς τὸ συμφέρον τῆς προνοίας τὴν
 ἑκβασιὴν τοῦ τολμήματος.

Οἶδα πολλοὺς ἀδιαλείπτως ἐπιφυομένους ἡμῖν καὶ τὸ μὴ κωλύον 82, 1
 15 αἴτιον εἶναι | λέγοντας· φασὶ γὰρ αἴτιον εἶναι κλοπῆς τὸν μὴ φυλά- 134 S
 ξαντα ἢ τὸν μὴ κωλύσαντα, ὡς τοῦ ἐμπροσθοῦ τὸν μὴ σβέσαντα τὸ
 δευρὸν ἀρχόμενον καὶ τοῦ ναυαγίου τὸν κυβερνήτην μὴ στείλαντα
 τὴν ὀθόνην. ἀντίκα κολάζονται πρὸς τοῦ νόμου οἱ τούτων αἴτιοι. 2
 ὅ γὰρ κωλύσαι δύναμις ἦν, τούτω καὶ ἡ αἰτία τοῦ συμβαίνοντος
 20 προσάπτεται. φησὶ δὲ πρὸς αὐτοὺς τὸ αἴτιον ἐν τῷ ποιεῖν καὶ 3
 ἐνεργεῖν καὶ δεῖν νοεῖσθαι, τὸ δὲ μὴ κωλύον κατὰ γε τοῦτο ἀνεργ-
 γητον εἶναι. ἔτι τὸ μὲν αἴτιον πρὸς τῇ ἐνεργείᾳ ἐστὶ, καθάπερ ὁ 4
 μὲν ναυπηγὸς πρὸς τῷ γίγνεσθαι τὸ σκάφος, ὁ δὲ οἰκοδόμος πρὸς τῷ
 κτίζεσθαι τὴν οἰκίαν· τὸ δὲ μὴ κωλύον κεχώρισται τοῦ γινομένου.
 25 διὰ τοῦτο γοῦν ἐπιτελεῖται, ὅτι τὸ κωλύσαι δυνάμενον οὐκ ἐνεργεῖ 5
 οὐδὲ κωλύει. τί γὰρ ἐνεργεῖ ὁ μὴ κωλύων; ἤδη δὲ καὶ εἰς ἀπέμφασιν 6
 αὐτοῖς ὁ λόγος χωρεῖ, εἴ γε τῆς τρώσεως οὐχὶ τὸ βέλος, ἀλλὰ τὴν
 ἀσπίδα τὴν μὴ κωλύσαντα τὸ βέλος διελθεῖν αἰτιάσονται· οὐδὲ γὰρ
 30 καὶ τὰς ναῦς τοῖνον τῶν Ἑλλήνων μὴ τὸν Ἐκτορα ἐμπρῆσαι λεγόν- 83, 1

3—5 Prov. 9, 3 6—8 vgl. Enoch 6—8 14 ff vgl. Strom. VIII 27, 23;
 IV 86, 87 14—S. 54, 8 Chrysipp Fr. phys. 353 Arnim 30 f vgl. O 176 ff;
 II 122 ff

9 f πρὸ καταβολῆς τοῦ ἑαστον εἶναι ἐγνωκότος, ἀλλὰ μὴ κωλύσαντος] πρὸ
 καταβολῆς τοῦ κόσμου) ἐγνωκότος, ἀλλὰ μὴ κωλύσαντος ἑαστον εἶναι Bywater
 bei Mayor, The Class. Rev. 8 (1894) S. 281 9 (κόσμον καὶ τοῦ) Schw
 16 κωλύσαντα Sy κωλύσοντα L 17 κυβερνήτην L 22 τὴν ἐνεργείαν By-
 water, Journ. of Philol. 4 (1872) p. 205 u. Arnim, De oct. Clem. Strom. libro p. 13
 28 f τῷ γίγνεσθαι—τῷ κτίζεσθαι Arnim, Stoic. vet. fragm. II p. 122 τὸ γίγνε-
 σθαι—τὸ κτίζεσθαι L 25 f διὰ τοῦτο—κωλύει ~ nach προσάπτεται Z. 20
 Ma 29 κωλύσαντα Di κωλύσοντα L

των, ἀλλὰ τὸν Ἀχιλλεῖα, διότι κολῶσαι τὸν Ἑκτορα δυνάμιτος οὐ
 κολῶλεκεν· ἀλλ' ὁ μὲν διὰ μῆριν (ἐπ' αὐτῷ δὲ ἦν καὶ μῆριν καὶ
 μῆ, καὶ μῆν' οὐκ ἀπειρξε τὸ πῦρ, καὶ ἴσως οὐραϊτιος· ὁ δὲ διάβολος 2
 αὐτιζοῦσιος ὄν καὶ μετανοῆσαι οἶός τε ἦν καὶ κλίψαι, καὶ ὁ αἴτιος 3
 8 αὐτός τῆς κλοπῆς, οὐκ ὁ μὴ κολῶσαι κίριος, ἀλλ' οἶδ' ἐπιβλαβῆς ἢ
 δόσις ἦν, ἵνα ἢ κολῶσις παρέλθῃ, εἰ δὲ χροὴ ἀκριβολογισθαι πρὸς 3
 αὐτούς, ἴσωςσαν τὸ μὲν μὴ κολῶτικόν, ὅπερ φασὲν ἐπὶ τῆς κλοπῆς
 γυρονέται, μηδ' ὅλως αἴτιον εἶναι, τὸ δὲ κολῶτικόν ἐλέχθηται τῷ
 τοῦ αἴτιου ἐγκλίματι, ὁ γὰρ προασπίζων αἴτιός ἐστι τῷ προασπι- 4
 10 ζομένῳ τοῦ μὴ τιτρώσκεισθαι κολῶτων τὸ τρωθῆναι αὐτόν, καὶ τῷ
 Σωκράτει τὸ δαιμόνιον αἴτιον ἦν οὐκ ἢ μὴ κολῶτων, ἀλλ' ἀποτρέπον,
 εἰ καὶ μὴ προτρέπιν· οὔτε δὲ οἱ ἴπαινοι οὔτε οἱ φύγοι οἶθ' αἱ 5
 τιμαὶ οἶθ' αἱ κολῶσις δίκαιαι, μὴ τῆς ψυχῆς ἐχούσης τὴν ἰξουσίαν
 τῆς ὀρητῆς καὶ ἀγορητῆς, ἀλλ' ἀκούσιον τῆς κακίας οἶσις ὄθιν ὁ 14, 1
 15 μὲν κολῶσις οἶσις, ὁ δὲ μὴ κολῶσις τὴν αἴριον τῆς ψυχῆς κίριον
 δικαίως, ἵν' ὅτι μάλιστα ὁ θεὸς μίση ἤμην κακίας ἀνάιτιος, ἐπὶ 2
 δὲ τῶν ἀμερτημάτων προαίριος καὶ ὀρητῆς κατάρχει, διημερτημένη
 δὲ ἐπόλησις ἴσθ' ὅτι κρατεῖ, ἢ ἀγροῖας καὶ ἀμεθίας οἶσις, ὀλι-
 γωροῖμιν ἀποσῆται, ἐκόντως ἂν κολῶσι καὶ γὰρ τὸ πρῶττον 3
 20 ἀκούσιον· ἀλλ' ὅταν δὲ ἱαντόν τις καὶ δὲ ἀκροασην πρῶττη αἰτιώ-
 μιθα τοῦτον ὡς δὲ καὶ τῆς κακίας ἀκούσιον οἶσις οὐ γὰρ εἰρη- 4
 ται τις κεκόν ἢ κακόν, τῆ δὲ πρὶ αὐτὸ ἡδογῆ σιναπαγόμενος
 ἀγαθὸν ἐπόλησθον, λιπτὸν ἡγίται ὄν οὔτως ἐχόντων τὸ ἀκαλλάτ- 5
 τισθαι τῆς, τι ἀγροῖας τῆς τι αἰρίσιος τῆς, φούλις καὶ ἱπιτιρποῖς
 25 καὶ πρὸ τοῦτον τὸ μὴ σιγκατατίθισθαι τοῖς ἀπατηλαῖς ἐκίσις
 φαντοῖσις, ἀπόκίται ἐφ' ἡμην, λιποτῆς δὲ καὶ καίτιης ὁ διάβολος 6
 ἀγροῖαι σιταδοπροφήτες ἐγκαταμίσις τοῖς προφήταις, καθάτιρ τὸ

10 12 ag' Plato Theag p. 125 D ἴσιν γὰρ τι θία μετ' αὐτοῖς ποσὶ τῶν ἰσοῖ
 ἐκ ποδῶς ἀρξάντων ἀκούσιον· ἴσιν δὲ τῶν ποδῶν, ἢ ἴσιν, ὅταν, ἐπὶ πο-
 σιματι ὁ ἐν μῆριν πρῶττη, τοῦτον ἀποσῆται ποσῆ, καὶ δὲ οἶδ' ποσῆ
 Ἀποδῆ p. 11 D ἴσιν δὲ τοῦτον ἴσιν ποδῶς ἀρξάντων ποσῆ τῆς ποσῆ, ἢ
 ὅταν ποσῆσι ἀπὸ ἀποσῆται με τοῦτον ὁ ἐν μῆριν πρῶττη, ποσῆται ἢ οἶ-
 ποσῆ 12 14, 16 22 Clav. p. 17 ποσῆ τῶν Ἀποδῆ 16 ag' S. 1, 2 f
 26 ag' J. 5, 1, 5 27 f ag' Moth. p. 20

1 17 ag' 11 d'p. a. 1' 2 17 ag' 1' 3 17 ag' 1' 4 17 ag' 1' 5 17 ag' 1' 6 17 ag' 1' 7 17 ag' 1'
 8 17 ag' 1' 9 17 ag' 1' 10 17 ag' 1' 11 17 ag' 1' 12 17 ag' 1' 13 17 ag' 1' 14 17 ag' 1'
 15 17 ag' 1' 16 17 ag' 1' 17 17 ag' 1' 18 17 ag' 1' 19 17 ag' 1' 20 17 ag' 1'
 21 17 ag' 1' 22 17 ag' 1' 23 17 ag' 1' 24 17 ag' 1' 25 17 ag' 1' 26 17 ag' 1' 27 17 ag' 1'
 28 17 ag' 1' 29 17 ag' 1' 30 17 ag' 1' 31 17 ag' 1' 32 17 ag' 1' 33 17 ag' 1' 34 17 ag' 1'
 35 17 ag' 1' 36 17 ag' 1' 37 17 ag' 1' 38 17 ag' 1' 39 17 ag' 1' 40 17 ag' 1'

πυρῷ τὰ ζιζάνια. ὅτι πάντες οὖν ὑοί κυρίου κλέπται καὶ λησται, 7
οὐχ ἀπλῶς πάντες ἄνθρωποι, πάντες δὲ οἱ ψευδοπροφηταὶ καὶ πάντες
οἱ μὴ κυρίως ὑπ' αὐτοῦ ἀποσταλέντες.

ἔχον δὲ καὶ οἱ ψευδοπροφηταὶ τὸ κλέμμα, τὸ ὄνομα τὸ προ- 85, 1
5 φητικόν, προφηταὶ ὄντες, ἀλλὰ τοῦ ψεύστου. λέγει γὰρ ὁ κύριος· 2
ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ διαβόλου | ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας 369 P
τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ'
ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἔστηκεν. ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν
αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶ
10 καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ. ἐν δὲ τοῖς ψεύδεσι καὶ ἀληθῆ τινα ἔλεγον οἱ 8
ψευδοπροφηταὶ, καὶ τῷ ὄντι οὗτοι ἐν ἐκστάσει προεφήτεον ὡς ἂν
ἀποστάτου διάκονοι. λέγει δὲ καὶ ὁ ποιμὴν, ὁ ἄγγελος τῆς μετα- 4
νοίας τῷ Ἐρμῷ περὶ τοῦ ψευδοπροφήτου· ὅτι γὰρ ῥήματα ἀληθῆ
λαλεῖ· ὁ γὰρ διάβολος αὐτὸν πληροὶ τῷ ἑαυτοῦ πνεύματι, εἴ τινα
15 δυνήσεται ῥῆξαι τῶν δικαίων. πάντα μὲν οὖν οἰκονομεῖται ἄνωθεν 5
εἰς καλόν, ἵνα γνωρισθῇ διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποικίλος σοφία
τοῦ θεοῦ, κατὰ πρόγνωσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν Χριστῷ. 6
τῷ θεῷ δὲ οὐδὲν ἀντίκειται οὐδὲ ἐναντιοῦται τι αὐτῷ, κυρίως καὶ 6
παντοκράτορι ὄντι. ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν ἀποστατησάντων βουλαὶ τε 86, 1
20 καὶ ἐνέργειαι, μερικαὶ οὐσαι, γίνονται μὲν ἐκ φανύλης διαθέσεως, κα-
θάπερ καὶ αἱ νόσοι αἱ σωματικαί· κυβερνῶνται δὲ ὑπὸ τῆς καθόλου
προνοίας ἐπὶ τέλος ὑγιεινόν, κἂν νοσοποιὸς ἦ ἡ αἰτία. μέγιστον 2
γούν τῆς θείας προνοίας τὸ μὴ ἑᾶσαι τὴν ἐξ ἀποστάσεως ἰκονοῦ
φνεῖσαν κακίαν ἄχρηστον καὶ ἀνωφελῆ μένειν μηδὲ μὴν κατὰ πάντα
25 βλαβεράν αὐτὴν γενέσθαι· τῆς γὰρ θείας σοφίας καὶ ἀρετῆς καὶ 8
δυνάμεως ἔργον ἐστὶν οὐ μόνον τὸ ἀγαθοποιεῖν (φύσις γὰρ ὡς εἰπεῖν
αὕτη τοῦ θεοῦ ὡς τοῦ πυρὸς τὸ θερμαίνειν καὶ τοῦ φωτὸς τὸ φω-
τίζειν), ἀλλὰ κάκεινο μάλιστα τὸ διὰ κακῶν τῶν ἐπινοηθέντων πρὸς
τινων ἀγαθόν τι καὶ χρηστὸν τέλος ἀποτελεῖν καὶ ὠφελίμως τοῖς
30 δοκοῦσι φανύλοις χρῆσθαι καθάπερ καὶ τῷ ἐκ πειρασμοῦ μαρτυρίῳ.
ἔστιν οὖν κἂν φιλοσοφία, τῇ κλαπίσῃ καθάπερ ὑπὸ Προμηθέως, 87, 1
πῦρ ὀλίγον εἰς φῶς ἐπιτήθειον χρησίμως ζωπυρούμενον, ἴχνος τι

1 Joh. 10, 8 6—10 Joh. 8, 44 12 f vgl. Herm. Vis. V 7 13—15
Herm. Mand. XI 3 16 f Ephes. 3, 10f 19—30 Chrysipp Fr. phys. 1184 Arnim
31—S. 56, 1 vgl. Plato Phileb. p. 16 C θεῶν μὲν εἰς ἀνθρώπους δόσις. ὡς γε
καταφαίνεται ἐμοί, ποθὲν ἐκ θεῶν ἐρρίφη διὰ τινος Προμηθέως ἅμα φανοτάτω
τινὶ πυρὶ. 32 f vgl. Strom. I 4, 3 κίνησιν ζητητικῆν, ἴχνος γνώσεως

1 πυρῷ (nach ρ ein Buchst. ausg.) L 4 εἶχον (ι in Ras.) L¹ τὸ ἰ] κατὰ
Heyse 11 ψευδοπροφηταὶ] προφηταὶ L, aber ψευδο am Rand L¹

σοφίας καὶ κινήσεις περὶ Θεοῦ· ταύτη δ' ἂν εἶεν ἐκλείπεται καὶ λησται· 2
 οἱ παρ' Ἑλλήσι φιλόσοφοι, καὶ πρό τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας παρὰ
 τῶν Ἑβραϊκῶν προφητῶν μέρη τῆς ἀληθείας οὐ κατ' ἐπίγνωσιν 13· S
 λαβόντες, ἀλλ' ὡς ἴδια σφειτερισάμενοι δόγματα, καὶ τὰ μὲν παρα-
 5 χαράξαντες, τὰ δὲ ἐπὶ περιουσίας ἀμαθῶς σφεισάμενοι, τὰ δὲ καὶ
 ἐξενφόντες· ἴσως γὰρ καὶ πνεῦμα, ἀλοθῆτως ἐσχῆκασιν, ὁμολόγησι 17· P 2
 δὲ καὶ Ἀριστοτέλης τῇ γραφῇ, κλεπτικὴν σοφίαν τὴν σφειστικὴν
 εἰπὼν, ὡς προσηγορεύσασιν· ὁ δὲ ἀπόστολος οὐ καὶ λαλοῦμεν λίγη 4
 οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς
 10 πνεύματος· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν προφητῶν πάντες φησὶν εἶναι τοῦ
 πληρώματος αὐτοῦ ἐλάβομεν, δηλονότι τοῦ Χριστοῦ, ὥστε οὐ
 κλείπεται οἱ προφήται, καὶ ἢ διδαχὴ ἢ ἰμῶν οὐκ ἴσται ἡμῶν ὁ κύριος, 6
 λίγη, ἀλλὰ τοῦ πέρψαντος με πατρὸς· ἐπὶ δὲ τῶν κλεπτόντων
 οὐ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ φησὶ ἐλαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· τοιοῦτοι 7
 15 δὲ οἱ Ἕλλησι σφίλαντοι καὶ ἀλαζόντες, σοφοὺς δὲ αὐτοὺς λίγων
 ἢ γραφῆ οὐ τοῖς ὄντως σοφοῖς διαβάλλει, ἀλλὰ τοῖς δοκησοφοῖς.

XVIII. Καὶ τούτων, φησὶν, ἀπολύ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν καὶ 1
 τὴν συνέσιαν τῶν συνεσιῶν ἀδελφῶν· ἐπιφέρει γάρ ὁ ἀπόστολος
 20 ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ σφειστητής τοῦ αἰῶνος τούτου;
 ἀντιδιαστολὴν τῶν γραμματέων τοῖς τοῦ αἰῶνος τούτου ζητη-
 25 τὰς, τοῖς ἐξ ἰθῶν φιλοσοφοῖς τάξας, οὐχὶ ἡμῶμεν ὁ Θεὸς τὴν
 σοφίαν τοῦ κόσμου; ἐκ' ἰσῆς τῶν ἡμεῶν ἰδιῶν καὶ οὐκ ἀληθῆ
 ὡς ὄντο· κἄν πύθη τὴν αἴτιαν τῆς δοξασφίας αὐτῶν· ἰδιῶν τῆς 3
 πόρῶν τῆς καρδίας αὐτῶν ἰσῆ, ἐπιτιθὴ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ·
 25 τοιτίσσι δὲ τῶν προφητῶν κατηγγιλήμεν, οὐκ ἔγνε ὁ κόσμος δὲ
 τῆς σοφίας, τῆς δὲ τῶν προφητῶν λαλοῦσης, νεύτον· δηλονότι
 τὸν Θεόν, ἐνδόκησιν οὐτος ὁ Θεὸς δὲ τοῦ πνεύματος τῆς μαρίας·
 τῆς δοκίμης Ἑλλῆσιν εἶναι μαρίας, ὡσῶσι τοῖς πιστιόντας·

1 vgl. Joh 1, 9. 5. 1. 6 vgl. Tatian 40 p. 41, 2-10 Schw. 6 Euseb.
 25, 3, vgl. 8, 17, 3. 5. 6. 8 vgl. Strom 1, 20, 2 mit Anm. 8-10 I Kor
 2, 11. 10 f Joh 1, 10. 12-14 Joh 7, 10-18. 15 II Tim 3, 2. 17 f
 I Kor 1, 19 (Jes 29, 14). 19-22 I Kor 1, 20. 20 f τῶν σοφῶν, S 37.
 14. 24 ἀποφαστικῶν ἀνομιῶθῶσιν Cat. 1 I Kor 1, 2 bei Cramer V p. 2, 21. 3.
 Vatic. 2 f 224) mehrfach gekürzt. Inc. Κομμοτος, πρό, ἀντιδιαστολῆν ἐπι-
 ἀνομιῶθῶσιν. 23 f I, hie 4, 18. 24. 27 ἰσῆ, σοφῶν, Cat tu I Kor 1, 1
 bei Cramer V p. 2, 19. 3. Vatic. 2 f 2. 3. Inc. Κομμοτος, ἰσῆ ἐν τῇ
 μαρίας. 24-S 37, 3. 12-14 I Kor 1, 21. 24.

1 τῶν Sy. τοιτίσσι οὐκ κατὰ ταῦτα Sy ταῦτα I. 2 καὶ. W. m.
 8. 16 δοκίμη σοφῶν; I. 17 τοιτίσσι. Inc. ταῦτα Sy ἀφ' vgl. S. 32. 3.
 24 ἰσῆ Cat. 25 τοιτίσσι δὲ ἰσῆ Cat. 26-27 οὐκ ἔγνε σοφῶν Cat.
 27 οὐτος, ὁ Θεὸς un. I. 1. πνεύματος; Cat.

ἐπειδὴ Ἰουδαίῳ, φησί, ὀσημεῖα αἰτοῦσι πρὸς πίστιν, ὀ Ἕλληνας δὲ 4
σοφίαν ζητοῦσι, τὸς ἀναγκαστικὸς καλουμένους λόγους καὶ τοὺς
ἄλλους συλλογισμοὺς δηλονότι, ὀ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Ἰησοῦν Χριστὸν
Ἰσταυρωμένον. Ἰουδαίῳ μὲν σκάνδαλον διὰ τὸ εἰδότας τὴν προφη-
5 τείαν μὴ πιστεύειν τῇ ἐκβάσει, ὀ Ἕλλησι δὲ μωρίαν, μὴ μωδὲς γὰρ 5
ἡγοῦνται οἱ δοκησίσσοφοι διὰ τε ἀνθρώπου υἱὸν θεοῦ λαλεῖν υἱὸν τε
ἔχειν τὸν θεὸν καὶ δὴ καὶ πεπονθέναι τοῦτον· ὀθεν αὐτοὺς ἡ πρό-
ληψις τῆς οἰήσεως ἀνακείθει ἀπιστεῖν· ἡ γὰρ παρουσία τοῦ σωτῆρος 6
οὐ μωρὸς ἐποίησεν καὶ σκληροκαρδίου καὶ ἀπίστους, ἀλλὰ συνε-
10 τοὺς καὶ εὐπειθεῖς καὶ πρὸς ἔτι πιστοὺς. ἐδείχθησαν δὲ ἐκ τῆς τῶν 7
ὑπακουσάντων ἰκουσίου προσκλίσεως χωρισθέντες οἱ μὴ ἐθέλησαντες
πεῖθεσθαι ἀσύνητοι τε καὶ ἄπιστοι καὶ μωροί· ὀ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλη- 8
τοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι Χριστὸς θεοῦ | δύναμις ἐστὶ καὶ θεοῦ 371 P
σοφία· μὴ τι οὖν, ὀπερ καὶ ἄμεινον, ἀποφατικὸν ἡγήτεον τὸ ὀ οὐχὶ 89, 1
15 ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου· ἐπ' Ἰσῆς τῶ ὀ οὐκ ἐμώ-
ρανεν· ἵνα μὴ ἡ αἰτία τῆς σκληροκαρδίας αὐτοῖς παρὰ τοῦ θεοῦ
φαίνεται γενομένη. τοῦ μωράναντος τὴν σοφίαν· ἔμπαλιν γὰρ καίτοι
σοφοὶ ὄντες ἐν μείζονι αἰτία γεγονάσι μὴ πιστεύσαντες τῶ κηρύγματι·
ἰκούσιος γὰρ ἡ τε αἴρεσις ἡ τε τῆς ἀληθείας ἐκτροπή· ἀλλὰ καὶ τῶ 2
20 ὀ ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν· τῇ τῆς καταφρονουμένης (καὶ)
ὑπεροραμένης βαρβάρου φιλοσοφίας ἀντιπαράθεσι καταλάμψαι φησὶν.
ὡς καὶ ὁ λύχνος ὑπὸ τοῦ ἡλίου καταλαμπόμενος ἀπολωλέναι λέγεται
τῶ μὴ τὴν ἴσην ἐκτελεῖν ἐνέργειαν. πάντων τοίνυν ἀνθρώπων 3
κεκλημένων οἱ ὑπακούσαι βουληθέντες ὀ κλητοὶ ὀνομάσθησαν. οὐ
25 γὰρ ἐστὶν ὀ ἀδικία παρὰ τῶ θεῶ· αὐτίκα ἐξ ἑκατέρου γένους οἱ
πιστεύσαντες, οὗτοι ὀ λαὸς περιούσιος· κὰν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀπο- 4
στόλων εὖροις ἄν κατὰ λέξιν· ὀ οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον
αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, οἱ δὲ μὴ θελήσαντες πεῖθεσθαι ἑαυτοὺς ἀπέ-
στησαν δηλαδὴ. πρὸς τούτους ἡ προφητεία λέγει· ὀ κὰν θέλητε καὶ 90, 1
31 εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε, ἐφ' ἡμῖν κείμενα
διελέγχουσα καὶ τὴν αἴρεσιν καὶ τὴν ἐκτροπήν· ὀ θεοῦ δὲ (σοφίαν)·

14 f I Kor. 1, 20 20 I Kor. 1, 19 24 I Kor. 1, 24 25 Röm.
9, 14 26 Tit. 2, 14 27 f Act. 2, 41 29 f Jes. 1, 19 31 I Kor. 1, 24

14 f οὐχὶ—κόσμου < Cat. 15 ἐπ' Ἰσῆς τῶ] ἐπὶ γῆς τὸ Cat. 16 ἡ
< Cat. 17 φάνηται Cat. γενομένη < Cat. ἔμπαλιν Cat. ἐν πᾶσι L
καίτοι; καὶ οἱ Cat. 19 ἰκούσιος—ἐκτροπή < Cat. ἐκτροπή Reinkens p. 110
Anm. vgl. unten Z. 31 ἐκλογή L ἀπ ἐκλογή Schw τῶ Hiller τὸ L 20 καὶ
aus Cat. 21 f καταλάμψαι L Vat. κατακάμψαι Cram. καταλάμψας Schw
22 ἀπολωλέναι Cat. 23 ἀποτελεῖν Cat. 24 κεκλημένων L Vat.
ἡσχημένων Cram. 31 σοφίαν St

εἰρηκεν ὁ ἀπόστολος τὴν κατὰ τὸν κίβριον διδασκαλίαν, σοφίαν, ἵνα
 δείξῃ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν δι' υἱοῦ παραδιδομένην. ἀλλὰ γὰρ καὶ 2
 ὁ δοκιμασθεὶς παραινέσει· ἔχει τινας τὰς παρὰ τῷ ἀποστόλῳ
 κλεινοῦσας ἐνθένδ' αὐτοῦ τὸν καιρὸν ἀνθρώπου τὸν κατὰ θεὸν κτι-
 5 σθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. διὸ ἀποθέμενος τὸ
 φρόνημα λαλεῖτε ἀλήθειαν· μὴ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ὁ κλέπτων
 μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾷτω ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθόν·
 ἐργάζεσθαι δὲ ἐστὶ τὸ προσεκπορεύεσθαι ζητοῦντα τὴν ἀλήθειαν. σὺν 3
 γὰρ τῇ λογικῇ ἐπινοίᾳ, ἵνα ἔχητε μεταδοῦναι τῷ χεῖρι ἐχόντι καὶ
 10 τῆς κοσμικῆς περιουσίας καὶ τῆς θείας σοφίας. φησὶται γὰρ ἐκδι-
 δάσκουσθαι τὸν λόγον καὶ εἰς τὰς τραπέζας τὸ ἀργύριον βίλλεσθαι
 διδοκίμασθαι ἀκριβῶς εἰς τὸ ἐκδανείζεσθαι. ὅθεν ἐπιγίρει λόγος 5
 σαφὴς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορεύεσθαι σαφὴς λόγος οὐτός·
 ὁ ἐξ οὐσίας, ἀλλ' εἰ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα
 15 δὴ χάμεν τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαθοῦ δ' ἴσ' ἀνάγκη θεοῦ ἀγαθὸν
 εἶναι τὸν λόγον. πῶς δὲ οὐκ ἀγαθὸς ὁ σῶζων;

XIX. Ὅτι οὖν μαρτυροῦνται ἀληθῆ τινα δογματίζεσθαι καὶ Ἕλλησι. 91. 1
 ἔστι κατ' ἐξῆς οὐκ οὐκ οὐκ. ὁ Παῦλος ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστό-
 λων ἀναγκάζεται λέγων πρὸς τοὺς Ἀριστοπαλίτας ὀδοιδοκίμοις 372 P
 20 ὑμᾶς θεοφῶν, διωκόμενος γὰρ καὶ ἱστορῶν τὰ σιγήματα ὑμῶν ἴσθον 2
 βρομῶν ἐν ᾧ, ἀνιγέλωστον, ἀγνωστὸν θεῶν· ὅν οὖν ἀγροῦντες 18 S
 εἰσέλθῃτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν 3
 κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ἐπάρχων
 κίβριος οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ οὐδὲ ἐπὶ χειρῶν ἀνθρώ-
 25 πίνων θεμελιεύεται προειδόμενος τις, οὗτος θεὸς πᾶσι ζῶν καὶ
 πνοῦν καὶ τὰ πάντα ἐποίησεν· ἐξ ἑνὸς πάν γένος ἀνθρώπων κατ- 4
 οικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς ὁμοίως προσηταγμένους και-
 ροῦ καὶ τὰς ὁμοιότητας τῆς κατοικίας αὐτῶν. ζητεῖν τὸ θεῖον εἰ
 ἄρα φηλασθήσονται ἢ ἴσθον ἢ καίτοι οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς κείνου
 30 ἡμῶν ἐπάρχοντος· ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἰοῦμεν, ὡς
 καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκεον·

τοῦ γὰρ καὶ γένος ἰοῦμεν·

ἐξ ὧν δήλον ὅτι καὶ ποιητικοὶ χρόνιοι παραδείγματα ἐκ τῶν 5

4 13 F. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Ἄρατον Φαινομένων δοκιμάζει τὰ παρ' Ἑλλήσι καλῶς εἰρημένα καὶ
 διὰ τοῦ ἀγνώστου θεοῦ τιμᾶσθαι μὲν κατὰ περιφρασιν πρὸς τῶν
 Ἑλλήνων τὸν δημιουργὸν θεὸν ἠνίξατο, κατ' ἐπίγνωσιν δὲ δεῖν δι'
 υἱοῦ παραλαβεῖν τε καὶ μαθεῖν. ἄπεστεῖλα οὖν διὰ τοῦτό σε εἰς τὰ 92, 1
 5 ἔθνη, ἀνοιξαι, φησίν, ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέφαι ἀπὸ σκό-
 τους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ θεόν, τοῦ λαβεῖν
 αὐτοὺς ἄφεισιν ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ
 εἰς ἐμέ. οὗτοι οὖν οἱ ἀνοιγόμενοι τυφλῶν ὀφθαλμοί· ἢ δι' υἱοῦ 2
 ἐπίγνωσις ἐστὶ τοῦ πατρὸς, ἢ τῆς περιφράσεως τῆς Ἑλληνικῆς κατὰ-
 10 ληψις, τὸ τε ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπιστρέφαι· τὸ ἀπὸ τῆς
 ἁμαρτίας ἐστὶ μεταβάλλεσθαι, δι' ἣν ἡ δουλεία ἐγεγόνει. οὐ μὴν 3
 ἀπλῶς πᾶσαν φιλοσοφίαν ἀποδεχόμεθα, ἀλλ' ἐκεῖνην περὶ ἧς καὶ ὁ
 παρὰ Πλάτωνι λέγει Σωκράτης· εἰσὶ γὰρ δὴ, ὡς φασὶ (οἱ) περὶ τὰς
 15 τελετάς, νερθηκοφόροι μὲν πολλοί, βάκχοι δὲ τε παῦροι, πολλοὺς
 μὲν τοὺς κλητούς, ὀλίγους δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀνιττόμενος. ἐπιφέρει 4
 γοῦν σαφῶς· οὗτοι δὲ εἰσι κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν οὐκ ἄλλοι ἢ οἱ
 πεφιλοσοφηκότες ὀρθῶς. ὦν δὴ κἀγὼ κατὰ γε τὸ δυνατόν οὐδὲν
 ἀπέλιπον ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ προὔθυμήθην γενέσθαι. εἰ
 δὲ ὀρθῶς προὔθυμήθην καὶ τι ἠνύσαμεν, | ἐκεῖσε ἐλθόντες τὸ σαφές 373 P
 20 εἰσόμεθα, ἐὰν θεὸς θέλη, ὀλίγον ὑστερον. ἄρ' οὐ δοκεῖ σοι [πίστεως] 93, 1
 ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν γραφῶν τὴν μετὰ θάνατον ἐλπίδα τοῦ δικαίου
 σαφηνίζειν; κἀν τῷ Δημοδόκῳ, εἰ δὴ τοῦ Πλάτωνος τὸ σύγγραμμα,
 μὴ οὐκ ἢ τοῦτο φιλοσοφεῖν λέγει, περὶ τὰς τέχνας κυπτάζοντα
 25 ζῆν οὐδὲ πολυμαθοῦντα, ἀλλὰ ἄλλο τι, ἐπεὶ ἔγωγε ᾤμην καὶ ὄνειδος 2
 εἶναι. ἦδει γάρ, οἶμαι, ὡς ἄρα [ἦδη] πολυμαθὴ νόον ἔχειν οὐ δι-
 δάσκει καθ' Ἡράκλειτον. ἐν τε τῷ πέμπτῳ τῆς Πολιτείας τούτους 3

4—8. 10 Act. 26, 17 f 13 f. 16—20 Plato Phaedon p. 69 CD 14 f vgl.
 Matth. 22, 14 (20, 16) 20 πίστεως erklärt H. Jackson, Journ. of Philol. 27
 (1899) p. 137 aus Plato Phaedon p. 70 B ἀλλὰ τοῦτο δὴ ἴσως οὐκ ὀλίγης παρα-
 μθίας δεῖται καὶ πίστεως, ὡς ἐστὶ τε ἡ ψυχὴ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου καὶ
 τινὰ δῖναμιν ἔχει καὶ φρόνησιν. Aber diese Anspielung wäre nicht verständlich.
 23—25 Plato Amat. p. 137 B 25 f Heraklit Fr. 16 Byw. 40 Diels 26—
 S. 60, 8 Theodoret Gr. aff. c. 1 33 26—S. 60, 4 Plato Rep. V p. 475 DE

2 περιφρασιν (vgl. Z. 9) Sy περιφρασιν L 9 ἢ τῆς L¹ ἢ τῆς L* καὶ ἢ τῆς
 Hiller 13 οἱ aus Plato 19 καὶ τί L 20 [πίστεως] St πεπιστευκῶς Schw
 πιστικῶς oder πιθανῶς Ma πιστεῖων oder πιστευθεις Bywater (bei Mayor, Class.
 Rev. 8 (1894) p. 281) 23 μὴ οὐκ ἢ τοῦτο Jackson μὴδὲ ἡγοῦ τὸ L λέγει
 St λέγειν L κυπτάζοντα Plato κυπτάζοντας L 25 [ἦδη] Ma (als Rand-
 glosse zu ἦδει) ἢ δὴ Jackson ἢ Menage zu Diog. Laert. IX 1 ἦδε ἢ Bernays
 πολυμαθὴ Diog. πολυμαθῆ L Athen. XIII p. 610 B HSS ἔχειν οὐ Athen. ἔχει
 3 L οὐ (ohne ἔχειν) Diog.

οὐκ ἄντας· φησὶ καὶ ἄλλοις τοιούτων τινῶν μαθηματικούς καὶ τοὺς τῶν τεχνιθρίων φιλοσόφους θήσομεν; οὐδαμῶς, εἰπον, ἀλλ' ὁμοίους μὲν φιλοσόφους, τοὺς δ' ἀληθινούς. ἔφη, τίνας λέγεις; τοὺς τῆς ἀληθείας, ἢν δ' ἐγώ, φιλοθεάμονας· οὐ γὰρ ἐν γεωμετρίας αὐτῆ·
 5 ματα καὶ ἐποθέσις ἐχούση φιλοσοφία, οἷδ' ἐν μοιρακῇ, στοχαστικῇ γε οἷση, οὐδ' ἐν ἀστρονομία, φυσικῶν καὶ φαινομένων καὶ εἰκότων βεβησμένην λόγον, ἀλλ' αὐτοῦ τάχαθού δι' ἐπιστήμη καὶ τῆς ἀληθείας, ἐκείνων ἰσχυρῶν μὲν ὄντων τάχαθού, ὁδῶν ὥσπερ δι' ἐπὶ τάχαθού οἷστ' οἷδ' αὐτοὺς τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν συντελεῖν πρὸς τάχαθού
 10 δίδωσι, συντελεῖν δὲ πρὸς τὸ διεγείρειν καὶ συγγενεῖν πρὸς τὰ νοητὰ τὴν ψυχὴν.

Εἴτ' οὖν κατὰ περιπτωσίν φασιν ἀποφθίγξασθαί τινα τῆς ἀληθ· 1
 15 θοῦς φιλοσοφίας τοὺς Ἕλληνας, θείας οικονομίας ἢ περιπτωσὶς οὐ γὰρ ταῦτόματον ἐκθειάσει τις διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς φιλοτιμίαν, εἴτε κατὰ συντελίαν, οὐκ ἀπροσώπως ἢ συντελίαν· εἴτ' αὖ φυσικῆν ἔννοιαν 2
 20 λοχηθέναι τοὺς Ἕλληνας λέγει, τὸν τῆς φύσεως δημιουργὸν ἴνα γενεώκομεν καθὼ καὶ τὴν δικαιοσύνην φυσικῆν ἐμύηκαμεν, εἴτε μὴν κοινῶν λοχηθέναι! τοῦν, τίς ὁ τοῦτον πατήρ καὶ τῆς κατὰ τὴν τοῦ 54 P
 25 τοῦ διανομῆν δικαιοσύνης σκοπήσομεν, ἂν γὰρ προαναγγεῖναι τις 3
 30 εἴπη καὶ συνεκσῶναι αἰτιώσεται, προσηγείας εἰδὴ λέγει, καὶ μὴν κατ' ἔμφων ἀληθείας ἄλλοι θέλουσιν ἐμύηθαι τινα τοὺς φιλοσόφους, ὁ μὲν οὖν θεολόγος ἀπόστολος ἐγ' ἡμῶν γράφει· ἐβλίπομεν 4
 γὰρ εἶν ὡς δι' ἰσοπύρρον, κατ' ἀνάγκαν ἐπ' αὐτοῦ ἰαντοὺς γενεώκομεν 5
 25 συνεκσῶναι· εἶδες γὰρ φησὶ, τὸν ἀδελφόν σου, εἶδες τὸν θεόν 6
 σου· τὸν σωτήρα σίμαι θεόν ἐμύηθαι ἡμῖν τὰ εἶν· μετὰ δὲ τὴν 6
 τῆς οὐρακῶς ἀπόθεσιν ἐπρόσωπον πρὸς πρόσωπον τότε ἦδη ἰκματι-

1 τάχαθού ἐπιστήμη vgl Plato Rep. VII p. 54 BC 17 vgl Strom I 31, 4 22f 27 I Kor. 11, 12 28f vgl Strom II 70, 5, ebenso Tert. de orat 2, E. Kurts, Die Sprichwörterammlung des Max. Plan. Nr. 29 S. 11 hier φυσικὸν statt ἀδελφόν, vgl Zahn, Gesch. d. neut. Kan I 1743, Resch, Agatha. Leg. 1, S. 201 Boreas, Sprache Jesu S. 49 27f vgl Matth. 5, 8

1 μαθηματικοί, so auch Theod. μαθητικοί, Plato bei HSS 2 τοῦ, also Plato u. Theod. θεοῦται so auch Theod. 1 φησὶναι Plato 1 τὸν Plato Theod. εἴτεν I 7 εἴτεν τάχαθού Theod. an τοῦ ἀ. εἰδὸς I 4f Wi & I 4f Theod. 1 ἐπιστήμη Wi ἐπιστήμη; L 10 ζῆλον Wi Schw 10 ζῆλον μετ' ἄλλοις τῶν εἰδῶν εἰδὸς ἀδελφόν I 2f 10f 11f 12f 13f 14f 15f 16f 17f 18f 19f 20f 21f 22f 23f 24f 25f 26f 27f 28f 29f 30f 31f 32f 33f 34f 35f 36f 37f 38f 39f 40f 41f 42f 43f 44f 45f 46f 47f 48f 49f 50f 51f 52f 53f 54f 55f 56f 57f 58f 59f 60f 61f 62f 63f 64f 65f 66f 67f 68f 69f 70f 71f 72f 73f 74f 75f 76f 77f 78f 79f 80f 81f 82f 83f 84f 85f 86f 87f 88f 89f 90f 91f 92f 93f 94f 95f 96f 97f 98f 99f 100f 101f 102f 103f 104f 105f 106f 107f 108f 109f 110f 111f 112f 113f 114f 115f 116f 117f 118f 119f 120f 121f 122f 123f 124f 125f 126f 127f 128f 129f 130f 131f 132f 133f 134f 135f 136f 137f 138f 139f 140f 141f 142f 143f 144f 145f 146f 147f 148f 149f 150f 151f 152f 153f 154f 155f 156f 157f 158f 159f 160f 161f 162f 163f 164f 165f 166f 167f 168f 169f 170f 171f 172f 173f 174f 175f 176f 177f 178f 179f 180f 181f 182f 183f 184f 185f 186f 187f 188f 189f 190f 191f 192f 193f 194f 195f 196f 197f 198f 199f 200f 201f 202f 203f 204f 205f 206f 207f 208f 209f 210f 211f 212f 213f 214f 215f 216f 217f 218f 219f 220f 221f 222f 223f 224f 225f 226f 227f 228f 229f 230f 231f 232f 233f 234f 235f 236f 237f 238f 239f 240f 241f 242f 243f 244f 245f 246f 247f 248f 249f 250f 251f 252f 253f 254f 255f 256f 257f 258f 259f 260f 261f 262f 263f 264f 265f 266f 267f 268f 269f 270f 271f 272f 273f 274f 275f 276f 277f 278f 279f 280f 281f 282f 283f 284f 285f 286f 287f 288f 289f 290f 291f 292f 293f 294f 295f 296f 297f 298f 299f 300f 301f 302f 303f 304f 305f 306f 307f 308f 309f 310f 311f 312f 313f 314f 315f 316f 317f 318f 319f 320f 321f 322f 323f 324f 325f 326f 327f 328f 329f 330f 331f 332f 333f 334f 335f 336f 337f 338f 339f 340f 341f 342f 343f 344f 345f 346f 347f 348f 349f 350f 351f 352f 353f 354f 355f 356f 357f 358f 359f 360f 361f 362f 363f 364f 365f 366f 367f 368f 369f 370f 371f 372f 373f 374f 375f 376f 377f 378f 379f 380f 381f 382f 383f 384f 385f 386f 387f 388f 389f 390f 391f 392f 393f 394f 395f 396f 397f 398f 399f 400f 401f 402f 403f 404f 405f 406f 407f 408f 409f 410f 411f 412f 413f 414f 415f 416f 417f 418f 419f 420f 421f 422f 423f 424f 425f 426f 427f 428f 429f 430f 431f 432f 433f 434f 435f 436f 437f 438f 439f 440f 441f 442f 443f 444f 445f 446f 447f 448f 449f 450f 451f 452f 453f 454f 455f 456f 457f 458f 459f 460f 461f 462f 463f 464f 465f 466f 467f 468f 469f 470f 471f 472f 473f 474f 475f 476f 477f 478f 479f 480f 481f 482f 483f 484f 485f 486f 487f 488f 489f 490f 491f 492f 493f 494f 495f 496f 497f 498f 499f 500f 501f 502f 503f 504f 505f 506f 507f 508f 509f 510f 511f 512f 513f 514f 515f 516f 517f 518f 519f 520f 521f 522f 523f 524f 525f 526f 527f 528f 529f 530f 531f 532f 533f 534f 535f 536f 537f 538f 539f 540f 541f 542f 543f 544f 545f 546f 547f 548f 549f 550f 551f 552f 553f 554f 555f 556f 557f 558f 559f 560f 561f 562f 563f 564f 565f 566f 567f 568f 569f 570f 571f 572f 573f 574f 575f 576f 577f 578f 579f 580f 581f 582f 583f 584f 585f 586f 587f 588f 589f 590f 591f 592f 593f 594f 595f 596f 597f 598f 599f 600f 601f 602f 603f 604f 605f 606f 607f 608f 609f 610f 611f 612f 613f 614f 615f 616f 617f 618f 619f 620f 621f 622f 623f 624f 625f 626f 627f 628f 629f 630f 631f 632f 633f 634f 635f 636f 637f 638f 639f 640f 641f 642f 643f 644f 645f 646f 647f 648f 649f 650f 651f 652f 653f 654f 655f 656f 657f 658f 659f 660f 661f 662f 663f 664f 665f 666f 667f 668f 669f 670f 671f 672f 673f 674f 675f 676f 677f 678f 679f 680f 681f 682f 683f 684f 685f 686f 687f 688f 689f 690f 691f 692f 693f 694f 695f 696f 697f 698f 699f 700f 701f 702f 703f 704f 705f 706f 707f 708f 709f 710f 711f 712f 713f 714f 715f 716f 717f 718f 719f 720f 721f 722f 723f 724f 725f 726f 727f 728f 729f 730f 731f 732f 733f 734f 735f 736f 737f 738f 739f 740f 741f 742f 743f 744f 745f 746f 747f 748f 749f 750f 751f 752f 753f 754f 755f 756f 757f 758f 759f 760f 761f 762f 763f 764f 765f 766f 767f 768f 769f 770f 771f 772f 773f 774f 775f 776f 777f 778f 779f 780f 781f 782f 783f 784f 785f 786f 787f 788f 789f 790f 791f 792f 793f 794f 795f 796f 797f 798f 799f 800f 801f 802f 803f 804f 805f 806f 807f 808f 809f 810f 811f 812f 813f 814f 815f 816f 817f 818f 819f 820f 821f 822f 823f 824f 825f 826f 827f 828f 829f 830f 831f 832f 833f 834f 835f 836f 837f 838f 839f 840f 841f 842f 843f 844f 845f 846f 847f 848f 849f 850f 851f 852f 853f 854f 855f 856f 857f 858f 859f 860f 861f 862f 863f 864f 865f 866f 867f 868f 869f 870f 871f 872f 873f 874f 875f 876f 877f 878f 879f 880f 881f 882f 883f 884f 885f 886f 887f 888f 889f 890f 891f 892f 893f 894f 895f 896f 897f 898f 899f 900f 901f 902f 903f 904f 905f 906f 907f 908f 909f 910f 911f 912f 913f 914f 915f 916f 917f 918f 919f 920f 921f 922f 923f 924f 925f 926f 927f 928f 929f 930f 931f 932f 933f 934f 935f 936f 937f 938f 939f 940f 941f 942f 943f 944f 945f 946f 947f 948f 949f 950f 951f 952f 953f 954f 955f 956f 957f 958f 959f 960f 961f 962f 963f 964f 965f 966f 967f 968f 969f 970f 971f 972f 973f 974f 975f 976f 977f 978f 979f 980f 981f 982f 983f 984f 985f 986f 987f 988f 989f 990f 991f 992f 993f 994f 995f 996f 997f 998f 999f 1000f

κῶς καὶ καταληπτικῶς, ὅταν καθαρὰ ἢ καρδία γένηται. καὶ κατ' 7
 ἔμφασιν δὲ καὶ διάφασιν οἱ ἀκριβῶς παρ' Ἑλλησι φιλοσοφῆσαντες
 διορῶσι τὸν θεόν· τοιαῦται γὰρ αἱ κατ' ἀδυναμίαν φαντασίαι ἀλη-
 5 θεῖς, ὡς φαντασία καθορᾶται ἐν τοῖς ὕδασι καὶ ὀρῶμεν [τὰ] διὰ
 τῶν διαφανῶν καὶ διαυγῶν σωματίων. καλῶς οὖν ὁ Σολομῶν ἰό 95, 1
 σπεύρων· φησὶ ὀδικαιοσύνην ἐργάζεται πιστιν. εἰσὶ δὲ οἱ τὰ ἴδια
 σπεύροντες οἱ πλείονα ποιῶσιν· καὶ πάλιν· ὀπιμελοῦ τῶν ἐν τῷ
 πεδίῳ χλωρῶν καὶ κερεῖς πόαν, καὶ συνάγαγε χόρτον ὠριμον, ἵνα
 10 ἔχῃς πρόβατα εἰς ἱματισμόν· ὀρῶς ὀπως καὶ τῆς ἔξωθεν σκέπης τε 2
 καὶ φυλακῆς φροντιστέον. ὀγνωστῶς δὲ ἐπιγνώση ψυχᾶς ποιμνίου
 σου· ὀῦταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου 3
 ποιῶσιν, οὔτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμοι· τῆς ἀκρο-
 βυστίας τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλασσούσης· κατὰ τὸν ἀπόστο-
 15 λον | καὶ πρὸ τοῦ νόμου καὶ πρὸ τῆς παρουσίας. οἶονεὶ δὲ σύγκρισιν 137 S 4
 ποιούμενος ὁ λόγος τῶν ἀπὸ φιλοσοφίας πρὸς τοὺς αἰρετικούς κα-
 λουμένους, ἐμφανῶς πάντῃ ὀκρίσσω· φησὶ ὀφίλος ἐγγὺς ἢ ἀδελφός
 μακρὰν οἰκῶν· ὀὅς δὲ ἐρείδεται ἐπὶ ψεύδεσιν, οὔτος ποιμαίνει ἀνέ-
 20 μους καὶ διώκει ὀρνεα πτερωτά· οὐκ οἶμαι φιλοσοφίαν λέγειν τὰ 5
 νῦν τὸν | λόγον. καίτοι ἐν πολλοῖς τὰ εἰκότα ἐπιχειρεῖ καὶ πιθανεύ- 375 P
 20 εται φιλοσοφία, ἀλλὰ τὰς αἰρέσεις ἐπιγραπίζει. ἐπιφέρει γοῦν· 6
 ὀἀπέλιπεν γὰρ ὀδοὺς τοῦ ἑαντοῦ ἀμπελῶνος, τὰς δὲ τροχιάς τοῦ
 ἰδίου γεωργίου πεπλάνηται· αὐταὶ δὲ εἰσιν αἱ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀπο-
 25 λείπονσαι ἐκκλησίαν. αὐτίκα ὀ εἰς αἰρέσιν ὕποπεσῶν ὀδιέρχεται δι' 7
 ἔρημίας ἀνύδρου· τὸν ὄντως ὄντα θεὸν καταλιπὼν, ἔρημος θεοῦ,
 25 ὕδωρ ἀνύδρου ζητῶν, τὴν ἀοίκητον καὶ δίψιον ἐπερχόμενος γῆν,
 συνάγων χερσὶν ἀκαρπίαν· καὶ τοῖς ἐνδέσει φρενῶν παρακελεύομαι 96, 1
 λέγουσα· φησὶν ἢ σοφία. τοῖς ἀμφὶ τὰς αἰρέσεις δηλονότι, ὀἄρτων
 κρυφίων ἠδέως ὀψασθε, καὶ ὕδατος κλοπῆς γλυκεροῦ· ὀἄρτων καὶ
 30 ὕδωρ οὐκ ἐπ' ἄλλων τινῶν, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τῶν ὀρτων καὶ ὕδατι κατὰ
 τὴν προσφορὰν μὴ κατὰ τὸν κανόνα τῆς ἐκκλησίας χρωμένων αἰρέ-
 σεων ἐμφανῶς ταττούσης τῆς γραφῆς. εἰσὶ γὰρ οἱ καὶ ὕδωρ ψιλὸν

4 f vgl. Plato Rep. VI p. 510 A τὰ ἐν τοῖς ὕδασι φαντάσματα (als zweite Stufe der Erkenntnis); Stob. Ecl. I 49, 50 p. 420, 15 ff Wachsm. 5—7 Prov. 11, 21. 24 7—9 Prov. 27, 25 f 10 f Prov. 27, 23 11—18 Röm. 2, 14. 26 16 f Prov. 27, 10 17—S. 62, 5 Prov. 9, 12 abc. 16. 17. 18a

8 f ἀληθείας ὡς φαντασία καθορᾶται τὰ ἐν τοῖς ὕδασι καὶ ὀρῶμεν Mark-land ἀληθείας ὡς φαντασία καθορᾶται τὰ ἐν τοῖς ὕδασι ὀρῶμεν καὶ Schw 4 ἢ ἐν Ma καὶ ὀρῶμεν ~ Reinkens p. 315 Anm. 3 ὀρῶμεν καὶ L τὰ über d. Z. L¹ [τὰ] St 8 χλωρῶν L ὀρεινόν Prov. ὀριμον L 17 ψεύδεσιν La-
 garde, Anm. z. griech. Übers. d. Prov. S. 32 29 τῶν Sy τῶ L

εὐχαριστοῦσιν. ἡ ἀλλὰ ἀποπήδησον, μὴ χρονίως ἐν τῷ τόπῳ αὐτῆς. 2
τόπον τῆν συναγωγῆν. οὐχὶ δὲ ἐκκλήσασιν ὁμωνύμως προσελθόντες. εἴτα 3
ἐπιφωνεῖ· οὕτως γὰρ διαθήσῃ ἕδωρ ἀλλότριον, τὸ βάπτισμα τὸ
αἰρετικῶν οὐκ οἰκτιρῶν καὶ γνήσιον ἕδωρ λογιζομένη. καὶ ἐπιβόη 4
5 ποταμῶν ἀλλότριον· τὸν παραφέροντα καὶ κατασύροντα εἰς θάλασσαν,
εἰς ἣν ἐκδίδεται ὁ περιετραπίς ἐκ τῆς κατ' ἀλήθειαν ἰδραϊώ-
τητος, συνεκρῖναι αὐτῆς εἰς τὰ ἰθνηκὰ καὶ ἀτακτα τοῦ βίου κύματα.

XX. Ὡς δὲ οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι οἱ καθέλωκοντες τὴν γὰρ οὐ 27. 1
πολλὰ αἰτία λέγουσιν ἄν, ἀλλ' ἐκ πολλῶν αἰτίων ἐν οὐκ ἴσται γὰρ
10 αἰτίας ἕκαστος τοῦ καθέλωκεσθαι τὴν γὰρ, ἀλλὰ οὐκ τοῖς ἄλλοις
οὕτως καὶ ἡ φιλοσοφία πρὸς κατάληψιν τῆς ἀληθείας, ζήτησις οὐσα
ἀληθείας, συλλαμβάνεται, οὐκ αἰτία οὐσα καταλήψεως, οὐκ δὲ τοῖς
ἄλλοις αἰτία καὶ συνεργός. τάχα δὲ καὶ τὸ συναίτιον αἰτίον, ὡς δὲ 2
ἴνός ὄντος τοῦ εὐδαιμονεῖν, αἰτία τυγχάνουσιν αἱ ἀρεταὶ πλείονες ἐτάφ-
15 χοῦσαι, καὶ ὡς τοῦ θιγαλνισθαι ἢ τε ἡλίως τό τε πῦρ βλαυνεῖν τε
καὶ ἰσθῆς, οὕτως μᾶς οὐσης τῆς ἀληθείας, πολλὰ τὰ συλλαμβανόμενα
πρὸς ζήτησιν αὐτῆς, ἡ δὲ εἴρησις δι' εἰνῶ, εἰ γὰρ σκοποῦμεν, μία 30. P
κατὰ δύναμιν ἴσται ἡ ἀρετή, ταύτην δὲ συμβέβηκεν τοῦτοις μὲν τοῖς
πράγμασι ἐγγενομένην λέγεσθαι φρόνησιν, ἐν τοῦτοις δὲ σοφρο-
20 σίην, ἐν τοῦτοις δὲ ἀνδρείαν ἢ δικαιοσύνην, ἀπὸ τὸν αὐτὸν οὐκ 4
λόγον, καὶ μᾶς οὐσης ἀληθείας, ἐν γεωμετρίᾳ μὲν γεωμετρίας ἀλήθεια
ἐν μουσικῇ δὲ μουσικῆς, καὶ φιλοσοφίᾳ τῇ ὀρθῇ Ἑλληνικῇ εἰ ἄν
ἀλήθεια, μόνη δὲ ἡ κενεῖ αὐτῆ ἀλήθεια ἀπαρχήρητος ἢν παρὰ
τῷ εἰνῶ τοῦ θεοῦ παιδνόμεθα, τοῦτον φεμιν τὸν τρόπον μᾶς καὶ 30. 1
25 τῆς αὐτῆς δευχμῆς τῷ μὲν γενεκλήσῃ δοθεῖσις λέγεσθαι γαῖλον, τῷ
δὲ τιτῶνῃ τίλο, καὶ ἰσθῆσιον μὲν τῷ σταθμοῖσῃ μισθῶν δὲ τῷ
διδοεκάσῃ καὶ τῷ περὶέσῃ ἀρεταῖσῃ, ἕκαστη δὲ εἴτι ἀρετῆ
εἴτι καὶ ἀλήθεια οἰωνύμως καλονμένη, μόνην τοῦ καθ' ἑαυτῆν ἀπο-
30 τιλίωματός ἴσται αἰτία, κατὰ σύγχρησιν δὲ τοῦτων γίνεται τὸ εἶδει- 2
3 μόνως ζῆν μὴ γὰρ δὲ εὐδαιμονοῦμεν πρὸς τὰ οἰόμετα ὅταν τὸν
ἀφθῶν βιον εὐδαιμονίαν λέγομεν καὶ εἰδείμονε τὸν πεσομημῶν
τῆν φυχῆν ἐνερίτες, εἰ δὲ καὶ πόρρωθεν συλλαμβάνεται φιλοσοφία 3
πρὸς τὴν ἀληθείας εἴρησιν, κατὰ διεσφῶν, ἐπιβόη, διατίσῃσῃ
εἰπὶ τὴν προσηγῶς ἀπτομένην τῆς ἀληθείας, τὴν καθ' ἡμᾶς εἰδῶν

27 ἄν' Strom VII 3, 1 17 20 24 32 Arston Fr. 10. St. c. vol. fr. 1
30 101 vgl. Plato Leg. XII p. 833 CD, Phaed. p. 69 BC u. a. Stellen

13 ἄν' καὶ M. A. 1. 4 14 εἴτις Strom VII αἰτία L 32 πρὸς
τὸ ἀφθῶν, τὸ ἀφθῶν ἐξ ἑαυτῆν / 101 106 St. c. 10, τὸ ἀφθῶν ἀφθῶν L
12 13, 14, 30 ἄν' καὶ M. A. 1. 4

ἀλλὰ συλλαμβάνεται γε τῷ λογικῶς ἐπιχειρεῖν ἐσπουδακότει ἀνθά-
 πτεσθαι γνώσεως. χωρίζεται δὲ ἡ Ἑλληνικὴ ἀλήθεια τῆς καθ' ἡμᾶς, ⁴
 εἰ καὶ τοῦ αὐτοῦ μετέληφεν ὀνόματος. καὶ μεγέθει γνώσεως καὶ
 ἀποδείξει κυριωτέρα καὶ θεία δυνάμει καὶ τοῖς ὁμοίοις· »θεοδίδακτοι·
⁵ γὰρ ἡμεῖς, ἱερά ὄντως γράμματα παρὰ τῷ νίῳ τοῦ θεοῦ παιδευό-
 μενοι· ἐνθεν οὐδ' ὡσαύτως κινουοῖσι τὰς ψυχὰς, ἀλλὰ διαφόρῳ διδα-
 σκαλία. εἰ δὲ καὶ διαστέλλεσθαι ἡμᾶς διὰ τοὺς φιλεγκλήμονας δεήσει. ^{99, 1}
 συναίτιον (τὴν) φιλοσοφίαν καὶ συνεργὸν λέγοντες τῆς ἀληθοῦς
 καταλήψεως, ζήτησιν οὖσαν ἀληθείας, προπαιδείαν αὐτὴν ὁμολογήσο-
¹⁰ μεν τοῦ γνωστικοῦ, οὐκ αἴτιον τιθέμενοι τὸ συναίτιον οὐδὲ μὴν τὸ
 συνεργὸν συνεκτικὸν οὐδ' ὡς οὐκ ἄνευ τὴν φιλοσοφίαν, ἐπεὶ
 σχεδὸν οἱ πάντες ἄνευ τῆς ἐγκυκλίου παιδείας καὶ φιλοσοφίας τῆς
 Ἑλληνικῆς, οἱ δὲ καὶ ἄνευ γραμμάτων, τῇ θείᾳ καὶ βαρβάρῳ κινή-
 θέντες φιλοσοφία, »δυνάμει· τὸν περὶ θεοῦ διὰ πίστεως παρειλή-
¹⁵ φαμεν λόγον, αὐτοργῶ σοφία πεπαιδευμένοι. ὃ δὲ μεθ' | ἐτέρου ^{2 377 P}
 ποιεῖ, ἀτελὲς ὄν καθ' αὐτὸ ἐνεργεῖν, συνεργὸν φαμεν καὶ συναίτιον
 ἀπὸ τοῦ σὺν αἰτίῳ αἴτιον ὑπάρχειν (ἢ) ἀπὸ τοῦ ἐτέρῳ συνελθὸν αἴτιον
 γίνεσθαι ὀνομασμένον, καθ' ἑαυτὸ δὲ μὴ δύνασθαι τὸ ἀποτελεῖσθαι
 τὸ κατ' ἀλήθειαν παρέχειν. καίτοι καὶ καθ' ἑαυτὴν ἐδικαίον ποτὲ ³
²⁰ καὶ ἡ φιλοσοφία τοὺς Ἑλληνας, οὐκ εἰς τὴν καθόλου δὲ δικαιοσύνην,
 εἰς ἣν ἐνρίσκεται συνεργός (καθάπερ καὶ ὁ πρῶτος καὶ ὁ δεύτερος
 βαθμὸς τῷ εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνιόντι καὶ ὁ γραμματιστῆς τῷ φιλο-
 σοφῆσοντι), οὐδ' ὡς κατὰ τὴν ἀφαίρεσιν αὐτῆς ἦτοι ἐλλείπειν τῷ
 καθόλου | λόγῳ ἢ ἀναιρεῖσθαι τὴν ἀλήθειαν, ἐπεὶ καὶ ἡ ὄψις συμ- ^{138 S}
²⁵ βάλλεται καὶ ἡ ἀκοή καὶ ἡ φωνὴ πρὸς ἀλήθειαν, νοῦς δὲ ὁ γνωρίζων
 αὐτὴν προσφρῶς. ἀλλὰ τῶν συνεργῶν τὰ μὲν πλεονα, τὰ δ' ἐλάσ- ⁴
 σονα προσφέρεται δύναμιν. ἡ γοῦν σαφήνεια συνεργεῖ πρὸς τὴν
 παράδοσιν τῆς ἀληθείας καὶ ἡ διαλεκτικὴ πρὸς τὸ μὴ ὑποπίπτειν
 ταῖς κατατρεχούσαις αἰρέσεισιν. αὐτοτελὴς μὲν οὖν καὶ ἀπροσδεῖς ἡ ^{100, 1}
³⁰ κατὰ τὸν σωτῆρα διδασκαλία, »δύναμις· οὐσα καὶ »σοφία τοῦ θεοῦ·
 προσιούσα δὲ φιλοσοφία ἡ Ἑλληνικὴ οὐ δυνατωτέραν ποιεῖ τὴν ἀλή-
 θειαν. ἀλλ' ἀδύνατον παρέχουσα τὴν κατ' αὐτῆς σοφιστικὴν ἐπιχει-

4 vgl. I Thess. 4, 9 10 ff vgl. Strom. VIII 28 14 vgl. I Thess. 1, 5
 15 ff vgl. Strom. VIII 33 a. E. 15—19. 24 f Chrysipp Fr. phys. 352 Arnim
 30 vgl. I Kor. 1, 24

2 δὲ Wi τε L 8 τὴν Sy 9 προπαιδείαν L 11 οἱ οὐκ ἄνευ
 Schw οὐκ οὐσης ἄνευ L 17 [ἀπὸ—ὑπάρχειν] Arnim, Stoic. vet. fr. II p. 122
 σὺν αἰτίῳ St vgl. Strom. VIII 33 (so auch Arnim, De oct. Clem. Strom. libro
 p. 13), συναίτιον L ὑπάρχειν] ὑπάρχον Sy ἢ Schw συνελθὸν St συνελ-
 θεῖν L 28 οὐδ' Schw οὐχ L ἦτοι] ἢ τε St 29 ἀπροσδεῖς L¹ am Rand
 ἀπρόσδεκτος L. im Text

ροισιν καὶ διαχρονομένη τὰς δουλείας κατὰ τῆς ἀληθείας ἐπιθυλοῦσας
 γραμμὸς οὐκίως εἶρηται καὶ θρηγκὸς εἶναι τοῦ ἀμπελῶνος. καὶ ἡ 2
 μὲν οὖν ἄρτος ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν. ἢ κατὰ τὴν πίστιν ἀλήθεια
 ἢ προπαυδεία δὲ προσοψήματι λικκιν καὶ τραγήματι.

5 δίκων δι' ἀλήθους γλυκὺ τραγάλιον

κατὰ τὸν Θηβαίων Πίνδαρον. ἀντικρὺ δὲ ἐξέειπεν ἡ γραφή· ἵπαν- 2
 οισγότερος ἴσται ἄκακος σενίων, ὁ δὲ σοφὸς δέξεται γνώσιν. 3 καὶ
 ἡ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ λαλοῦν τὴν δόξαν τὴν ἴδιαν ζητεῖ. 4 φησὶν ὁ
 κίριος. ἡ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμφαντος αὐτὸν ἀλήθης ἴσται
 10 καὶ ἀδικία οὐκ ἴσται ἐν αὐτῷ. 5 Ἐμπαλιν οὖν ἀδικεῖ ὁ σφειτιμοσάμενος 4
 τὰ λαυράκιον καὶ οὖν ἴδια ἀγῶν. τὴν ἑαυτοῦ δόξαν αἴξων καὶ φει-
 δόμενος τὴν ἀλήθειαν. οὗτος κλέπτει ἐκ τῆς γραφῆς εἶρηται.
 φησὶ γοῦν· οὐκί. μὴ γίνου φειστής· ὁδηγεῖ γὰρ τὸ φειδῶμα πρὸς τὴν
 κλοπήν. 6 ἤδη δὲ ὁ κλέπτης ὅπερ ἐγγελομένοσ ἴχει ἀληθῶς ἴχει. 7 κἄν 3
 15 χροσίον ἢ κἄν ἄργυρος κἄν λόγος κἄν δόγμα. ἐκ μέρους τοίον. 8 ἢ 1
 κικλόφασιν. ἀληθῆ μὲν. στοχαστικῶς δὲ καὶ ταῖς τῶν λόγων ἀνάγκαις
 ἴσασι. μαθητευθέντες οὖν καταληπτικῶς ἐπιγνώσονται.

XXI. Καὶ περὶ μὲν τοῦ παρ' Ἑβραίων τὰ τῶν φιλοσόφων 101 1
 ἰσικνωρήσθαι δόγματα μικρῶν ἴστικρων διαληφόμεθα. πρότιρον δὲ
 20 ὅπερ ἀκόλονθον ἴν, περὶ τῶν κατὰ Μουσία χρόνον ἤδη λικκτιον. δι'
 ὧν διχθῆσεται ἀνεμνηρίστως πάσι σοφίας ἀρχαιοτάτη ἢ κατὰ
 Ἑβραίων φιλοσοφία. εἶρηται μὲν οὖν περὶ τούτων ἀκριβῶς Τατιανῷ 2
 ἐν τῷ Πρὸς Ἑλλήνας. εἶρηται δὲ καὶ Κεσσιανῷ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν
 Ἑλληνικῶν· ἀκικτεῖ δὲ ὅμως τὸ ἐπόμενον καὶ ἡμῶς ἐπιδράμινε τὰ

2 vgl. Matth. 21, 3. Mark 12 1. Strom 1 28 4. 3 Pindar Fr 124 Schröder, vgl. Athen XIV p. 641 C. 4 f Prov. 21, 11. 8 10 Job 7, 18. 12 vgl. J. h. 10 8. 13 f Apostellehre III 5, vgl. Behrman zur gesch. græc. cl. Lagarde p. 70, 7. 14 zu G., XXI vgl. Gutschm. d. Jahrb. f. klass. Phil. St. 180, 3 S. 70, 7 S. Kl. Schr. II S. 170, 3 f. Lagarde, Sentenztastaden II in Abh. d. k. Ges. f. Wiss. u. G. 37, 1890 S. 73, 92. Schärer, Gesch. d. d. l. Volkes III S. 400. Christ, Philol. Studien zu Clem. Alex. S. 40, 72. Wachsmuth, Einl. in das Stud. d. alt. Gesch. S. 100, 107. 19 Aczheim, vgl. Strom V Cap. XIV. 22 S. 69, 13 εἶρηται· προσοψήματι, Buch. Pro. Fr. V 12 1, 2.

2 εἶρηται· ἰσικνωρήσθαι, L. 4 τῶν κατὰ Μουσία, L. 7 ἀκικτεῖ, L. 8 κικλόφασιν, L. 9 ἀκόλονθον, L. 11 τῶν κατὰ Μουσία, L. 12 κατὰ Μουσία, Journ. of Phil. 14, 1824 p. 2. 13 G. L. 14 Aczheim, op. cit. S. 100, 107. 15 εἶρηται· τῶν Ἑλληνικῶν, L. 16 εἶρηται· τῶν Ἑλληνικῶν, L. 17 εἶρηται· τῶν Ἑλληνικῶν, L.

κατὰ τὸν τόπον εἰρημένα. Ἀπίων τοίνυν ὁ γραμματικός, ὁ Πλει- 8
 στονίης ἐπικληθείς, ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἱστοριῶν,
 καίτοι φιλαπεχθημόνως πρὸς Ἑβραίους διακείμενος, ἅτε Αἰγύπτιος
 τὸ γένος, ὡς καὶ κατὰ Ἰουδαίων συντάξασθαι βιβλίον, Ἀμώσιος τοῦ
 5 Αἰγυπτίων βασιλέως μεμνημένος καὶ τῶν κατ' αὐτὸν πράξεων, μάρ-
 τυρα παρατίθεται Πτολεμαίον τὸν Μενδήσιον. καὶ τὰ τῆς λέξεως 4
 αὐτοῦ ὧδε ἔχει· κατέσκαψε δὲ τὴν Ἀουαρίαν Ἀμώσις κατὰ τὸν Ἀργεῖον
 γενόμενος Ἰναχον, ὡς ἐν τοῖς Χρόνοις ἀνέγραψεν ὁ Μενδήσιος Πτο-
 10 λεμαίος· ὁ δὲ Πτολεμαίος | οὗτος ἱερεὺς μὲν ἦν, τὰς δὲ τῶν Αἰγυ- 5 379 P
 πτίων βασιλέων πράξεις ἐν τρισὶν ὄλαις ἐκθέμενος βιβλοῖς κατὰ
 Ἀμώσιν φησὶν Αἰγύπτου βασιλέα Μωυσέως ἡγουμένου γεγονέναι
 Ἰουδαίους τὴν ἐξ Αἰγύπτου πορείαν, ἐξ ὧν συνῶπται κατὰ Ἰναχον
 ἡμακέναι τὸν Μωσέα. παλαιτάτα δὲ τῶν Ἑλληνικῶν τὰ Ἀργολικά, 102, 1
 τὰ ἀπὸ Ἰνάχου λέγω, ὡς Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς ἐν τοῖς Χρόνοις
 15 διδάσκει. τούτων δὲ † τεσσαράκοντα μὲν γενεαὶ νεώτερα τὰ Ἀττικά 2
 τὰ ἀπὸ Κέκροπος τοῦ διφνοῦς δὴ καὶ αὐτόχθονος, ὡς φησὶ κατὰ
 λέξιν ὁ Τατιανός, ἐννέα δὲ τὰ Ἀρκαδικὰ τὰ ἀπὸ Πελασγοῦ λέγεται
 δὲ καὶ οὗτος αὐτόχθων. τούτων δὲ ἄλλαιν δυοῖν νεώτερα τὰ Φθιω- 8
 τικά τὰ ἀπὸ Δευκαλίωνος. εἰς δὲ τὸν χρόνον τῶν Τρωικῶν ἀπὸ Ἰνάχου
 20 γενεαὶ μὲν εἴκοσι ἢ (μῆ) πλείους διαριθμοῦνται, ἔτη δέ, ὡς ἔπος
 εἰπεῖν, τετρακόσια καὶ πρόσω. εἰ δὲ τὰ Ἀσσυρίων πολλοῖς ἔτεσι 4

1—18 vgl. Tatian 38 p. 39, 7—17 Schw. (= Euseb. Praep. Ev. X 11, 14);
 vgl. Gaul, ThLz 1903 Sp. 520 1—12 Vet. script. de reb. Aegypt. . . . fragmenta
 coll. Bunsen p. 53 (Aegyptens Stelle in der Weltgeschichte II); vgl. A. Deiber
 S. 121 f 1—9 Apion Fr. FHG III p. 509; vgl. Africanus bei Euseb. Praep.
 Ev. X 10, 16; [Justin] Coh. ad Gr. 9; Georg. Synk. p. 64 C; 148 D (p. 119, 20); 281, 3
 ed. Bonn.); Cod. Fuld. des Tertullian Apolog. 19; Theophilus ad Autol. III 20;
 Cyr. v. Alex. c. Jul. I p. 15 Aubert 6—12 vgl. Ptolemaeus Fr. 1 FHG IV p. 485
 12 f vgl. Orig. c. Cels. IV 11 p. 281, 28 Koetschau 13—15 vgl. Dion. Antiqu.
 Rom. I 74, 2 16 f vgl. Tatian 39 p. 40, 15 Schw. 19—21 vgl. Tatian 38
 p. 39, 18 f; 39 p. 40, 5 f Schw. 21 f Ktesias Fr. 24 Müller p. 41

2 ἱστοριῶν < Tat. 6 παρατίθεται] παρατίθεσθαι L; aber τ zu σθ am
 Rand L¹ 7 Ἀουαρίαν] ἀθυρίαν L ἀούαριν Eus. λυαρίαν Tat. HSS ἀβαριν Tat.
 bei Eus. (vgl. Jos. c. Ap. I 14 - Eus. Pr. Ev. X 13, 6) 10 ἐπιθέμενος Tat.
 13 παλαιτάτα Christ, Philol. Stud. S. 55 παλαιτέρα L Ἑλληνικῶν] + μνη-
 μονεῖσθαι Eus. ἀργολογικά L Eus. O 14 ὡς < Eus. Ἀλικαρνασεὺς
 Eus. 15 τεσσαράκοντα] τέσσαραι Hervet, Lagarde; vgl. Gelzer, Sext. Afr. I
 S. 21^b; ἐπτά Christ, Philol. Stud. S. 55 17 ἐννέα] τέσσαραι Christ S. 57 vgl.
 Dionys. Antiqu. I 11, 17 18 ἄλλαιν Eus. O ἄλλα πενήκοντα (ν') L ἄλ-
 λων Eus. l 20 εἴκοσιν ἢ μῆ πλείους Eus. εἴκοσι ἢ πλείους L εἴκοσι Tat.
 21 f εἰ δὲ κτλ.] διτι δὲ - Ἑλληνικῶν, ἀφ' ὧν Κτησίας λέγει φανήσεται, εἰ γε St
 vgl. S. 67, 20 εἰ δὲ τῶν - κίνησε; (S. 66, 5) γίνεται, Lagarde
 Clemens II.

πρεσβύτερα τῶν Ἑλληνικῶν ἀφ' ὧν Κτησία λέγει, γαθήσεται τῶ
 δευτέρῳ καὶ τετρακοσιοστῶ ἔτει τῆς Ἰουδαίων ἀρχῆς, τῆς δὲ Βη-
 λούχου τοῦ ὀνόμου δυναστείας· τῶ δευτέρῳ καὶ τριακοστῶ ἢ Μωι-
 αίας· κατὰ Ἄμωσιν τὸν Αἰγύπτιον καὶ κατὰ Ἰναχὸν τὸν Ἀργεῖον ἐξ
 5 Ἀγύπτου κινήσας, ἣν δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα κατὰ μὲν Φορωνία τὸν 8
 μετὰ Ἰναχὸν ὁ ἐπὶ | Ὀρίγον κατακλυσμός· καὶ ἡ ἐν Σικωνί βασιλεία, 5
 πρώτου μὲν Αἰγυπτίου, εἶτα Ἐφρώπος, εἶτα Τίλχινος, καὶ ἡ Κρήτος
 ἐν Κρήτῃ, Ἀκουσίλαος γὰρ Φορωνία πρῶτον ἀνθρώπων γενέσθαι 6
 λέγει· ὅθεν καὶ ὁ τῆς Φορωνίδος ποιητῆς εἶναι αὐτὸν ἐφη κατὰ 6
 10 θνητῶν ἀνθρώπων· ἐντεῦθεν ὁ Πλάτων ἐν Τιμαίῳ κατακολουθήσας· 103 1
 Ἀκουσίλαῳ γράφει· καὶ ποτε προαγαγὲν βουληθείς αὐτοῖς περὶ τῶν
 ἀρχαίων εἰς λόγους τῶν τῆδε τῆ πόλει τὰ ἀρχαιότατα λέγειν ἐπι-
 χειρεῖ, περὶ Φορωνίδος τε τοῦ πρώτου λεχθέντος καὶ Νιόβης, καὶ
 τὰ μετὰ τὸν κατακλυσμόν· κατὰ δὲ Φόρβαντα Ἀκταίος, ἀφ' οὗ 2
 15 Ἀκταία ἢ Ἀττική, κατὰ δὲ Τριόπαν Προμηθεὺς καὶ Ἄτλας καὶ
 Ἐπιμηθεὺς καὶ ὁ διφνής Κίερος καὶ Ἰώ, κατὰ δὲ Κρότωνον ἢ
 ἐπὶ Φαίθοντος ἐκπίρωσις καὶ ἡ | ἐπὶ Δικαίλωνος ἐπομβρία, κατὰ 3
 δὲ Σθίνειλον ἢ τε Ἀμφικτιώνος βασιλεία καὶ ἡ εἰς Πελοπόννησον
 Ἰασαοῦ παρουσία καὶ ἡ, ἐπὶ Δαρδάνου τῆς Δαρδανίας κτίσις,· ὡν
 20 πρῶτον, φησὶν Ὅμηρος, | ἐτίκτο νεφέληγιρέτα Ζεὺς,· εἴ τι 3: 1
 τῆς Εὐφώπης εἰς Κρήτην ἐκ Φοινίκης ἀνακομιδή, κατὰ δὲ Ἰουκία 4
 τῆς Κόρης ἢ ἀρπαγή καὶ ἡ τοῦ ἐν Ἑλευσίῃ τεμένους καθίδρυσις
 Τριπολίμου τε γεωργία καὶ ἡ Κάδμου εἰς Θήβας παρουσία Μινωῶ·

8 f vgl. Tatian 30 p. 40, 11-13 Schw.; Euseb Chron I p. 182 Schoene, Georg.
 synk p. 63 D (p. 118, 11 ed. Bonn.) 8-10 Akusilaos Fr. 14 FHG I p. 101,
 vgl. Africanus bei Euseb. Praep. Ev. X 10, 7 9 f Phoronia Fr 1 Kinkel
 11-14 Plato Tim. p. 22 A 14-19 κατά-κτίσις 20 S 67, 4 ἢ τε Μωυσαίος
 Tatian 31 p. 40, 13-20 Schw. 1 Euseb Praep. Ev. X 11, 20-21 20 Y 215

1 ἀφ' ὧν ·· Eus 1-8 τῶ δευτέρῳ δυναστείας· aus Fus 2 τρια-
 κοσιοστῶ Lagarde; vgl. dagegen J. Marquart, Philol. (n. Suppl.) S. 183 3 τρια-
 κοστῶ + ἔτει L, aber von L durch Punkte getilgt τριακοσιοστῶ Eus O
 6 μετὰ μετ' Eus 7 αἰγυπτίως L τίτα', · δὲ Eus 8 ἀνθρώπων
 Eus 12 ἐφ πόλει · Plato 12 f ἐπιχειρεῖ ἐπιχειρεῖ Plato Eus bei Plato
 abhängig von Σόλων 17 f 18 Νιόβη, Plato Eus νεόβη· out aus νεόβη L'
 16 τὰ über d Z L' · Plato 16 καὶ ἀκταία Tat' aus · Tat. bei Eus
 16 Ἰω Tat' Eus ἰω L Κρότωνον Eus 17 φαίθοντος L ἢ aus Tat.
 Eus 18 Σθίνειλον L Tat' MP Eus I Σθίνειλον Eus O u Tat' bei Eus ἐπι-
 φαιθοντος Tat' Eus 19 ἢ aus Tat' Eus 21 τῆς Εὐφώπης· aus Tat.
 τῆς Εὐφώπης ἐκ Φοινίκης n. h Tat' hier ἐκ Φοινίκης, τῆς Εὐφώπης εἰς τὴν Κρή-
 τιν ἐκ Αἰγύπτου εἰς Φοινίκην L Eus Ἀιγυπία Tat' Eus αἰγυπία L 23 Τριπο-
 λίμου καὶ τῆς Τριπολίου Tat' Eus

τε βασιλεία. κατὰ δὲ Προϊτον ὁ Εὐμόλπου πρὸς Ἀθηναίους πόλεμος. 5
κατὰ δὲ Ἀκρίσιον Πέλοπος ἀπὸ Φρυγίας διάβασις καὶ Ἴωνος εἰς 139 S
Ἀθήνας ἄφιξις καὶ ὁ δεύτερος Κέρρου αἱ τε Περσέως καὶ Διονύσου
πράξεις Ὀρφεὺς τε καὶ Μουσαῖος. 4 κατὰ δὲ τὸ ὀκτωκαιδέκατον ἔτος 104, 1
5 τῆς Ἀγαμέμνονος βασιλείας Ἴλιον ἔάλω, Δημοφῶντος τοῦ Θησέως
βασιλεύοντος Ἀθήνησι τῷ πρώτῳ ἔτει, θαρρηλιῶνος μηνὸς δευτέρου
ἐπὶ δέκα, ὡς φησι Διονύσιος ὁ Ἀργεῖος, Ἀγίας δὲ καὶ Δερκύλος ἐν 2
τῇ τρίτῃ μηνὸς πανήμου ὀγδόῃ φθίνοντος, Ἑλλάνικος γὰρ δωδεκάτη
θαρρηλιῶνος μηνὸς, καὶ τινες τῶν τὰ Ἀττικὰ συγγραφεμένων ὀγδόῃ
10 φθίνοντος, βασιλεύοντος τὸ τελευταῖον ἔτος Μενεσθέως, πληθυνού-
σης σελήνης·

νῦξ μὲν ἔην,

φησὶν ὁ τὴν μικρὰν Ἰλιάδα πεποιηκώς,

μεσάτα, λαμπρὰ δὲ ἐπέτελλε σελάνα·

15 ἕτεροι (δὲ) σκιροφοριῶνος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. Θησεὺς δὲ [ὁ] Ἡρακλέους 8
ζηλωτῆς ὢν πρεσβύτερός ἐστι τῶν Τρωϊκῶν μῦθου γενεᾶ. τοῦ γούνη
Τληπολέμου, ὅς ἦν υἱὸς Ἡρακλέους, Ὀμηρος μέμνηται ἐπὶ Ἴλιον
στρατεύσαντος.

Προτερὲν ἄρα Μουσῆς ἀποδείκνυται τῆς μὲν Διονύσου ἀπο- 105, 1
20 θεώσεως ἔτη ἑξακόσια τέσσαρα, εἰ γε τῆς Περσέως βασιλείας τῷ
τριακοστῷ δευτέρῳ ἔτει | ἐκθεοῦται, ὡς φησὶν Ἀπολλόδορος ἐν τοῖς 392 P
Χρονικοῖς. ἀπὸ δὲ Διονύσου ἐπὶ Ἡρακλέα καὶ τοὺς περὶ Ἰάσωνα 2
ἀριστεῖς τοὺς ἐν τῇ Ἀργεῖ κλέσαντας συνάγεται ἔτη ἑξήκοντα τρία·
Ἀσκληπιὸς τε καὶ Διόσκουροι συνέπλεον αὐτοῖς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ῥό-

4 f vgl. Tatian 39 p. 39, 23 f Schw. 4—7 Dionysios von Argos Fr. 10
FHG III p. 26 7 Agias Fr. 2 FHG IV p. 292 Derkylos Fr. 3 FHG IV
p. 387 8 Hellanikos Fr. 143 FHG I p. 65 Zum Tag der Eroberung Trojas
vgl. FHG I p. 568; Paul Tannery, Rev. de Philol. N. S. 13 (1889) S. 66—69
12. 14 Kleine Nias Fr. 11 Kinkel 15—18 vgl. Tatian 40 p. 42, 1—3 Schw.
16 f vgl. B 657 20—S. 68, 5 Apollodor. Fr. 119 Jacoby 24 f Apoll. Rhod.
Arg. 1, 146 f; Theodoret Gr. aff. c. VIII 21

1 βασιλεία] ἢ βασιλεία Tat. (ἢ < Tat. bei Eus.) 2 Πέλοπος] ἢ Πέλοπος
Tat. (ἢ < Tat. bei Eus.) 3 τὰς Ἀθήνας Tat. 4 Ὀρφεὺς τε καὶ Μ.] Ὀρ-
φέως μαθητῆς Μ. Tat. < Tat. bei Eus. 7 Διονύσιος] Δεινίας Valckenaer vgl. F.
Jacoby, Beitr. z. alt. Gesch. 2 (1902) p. 423¹ Ἀγίας Valckenaer αἰγίας L ἄγις
Eus. Δερκύλλος; Eus. O 8 πανήμου] πανέμον Eus. γὰρ < Eus. [γὰρ]
Tannery 9 μηνὸς; < Eus. 10 f vielleicht [πληθυνούσης σελήνης] Tannery
12 ἔην Eus. ἦν I. 14 ἐπέτελε L 15 (δὲ) aus Eus. σκιροφοριῶνος
L ὁ < Eus. 19 ἀποδείκνυται] ἐπιδείκνυται Eus. 21 ἐκθεοῦται] ἀπο-
θεοῦται Eus. 22 Ἰάσωνα I.

διος Ἀπολλώνιος ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς. ἀπὸ δὲ τῆς Ἡρακλείους ἐν 8
 Ἄργει βασιλείας ἐπὶ τὴν Ἡρακλείους αὐτοῦ καὶ Ἀσκληπιοῦ ἀποθείωσιν
 ἔτη συνάγεται τριάκοντα ὅτι κατὰ τὸν χρονολόγον Ἀπολλόδορον.
 ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὴν Κίστορος καὶ Πολυδεύκους ἀποθείωσιν ἔτη πεν- 4
 τήκοντα τρία. ἐνταῦθά που καὶ ἡ Ἰλίου κατάληψις. εἰ δὲ χρὴ 5
 πείθεσθαι καὶ Ἡσιόδῳ τῷ ποιητῇ, ἀκούσωμεν αὐτοῦ·

Ζητὸ δ' ἄρα Ἀτλαντὶς Μαίη τέκε κίδιμον Ἐρμῆν,
 κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λῆχος ἰσοαναβῆσα·
 Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σιμίλη τέκε φαίδιμον εἶόν,
 10 μυχθεῖσ' ἐν φιλότιτι, Μωῦτινον πολυγηθῆ.

Κάδμος μὲν ὁ Σιμίλης πατήρ ἐπὶ Λυγκίως εἰς Θήβας ἱσχύεται καὶ 100. 1
 τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων εὐρετής γίνεται. Τριόπας δὲ οὐγχροσσι
 ἴσως ἐξδόμῃ γενεῇ ἀπὸ Ἰνάχου (ἴσως δὲ τὴν καὶ ἴω φασιν διὰ τὸ
 εἶναι αὐτὴν διὰ πάσης τῆς γῆς πλανωμένην), ταύτην δὲ Ἰστῶς ἐν
 15 τῷ περὶ τῆς Αἰγυπτίων ἀποικίας Προμηθείως θυγατέρα φησὶ. Προ- 2
 μηθεὺς δὲ κατὰ Τριόπαν ἐξδόμῃ γενεῇ μετὰ Μωυσῆα, ὅστι καὶ πρὸ
 τῆς καθ' Ἑλλήνας ἀνθρωπολογίας ὁ Μωυσῆς ἠκμαίνει φαίνεται.
 ἴσως δὲ ὁ τὰ περὶ τῶν καθ' Αἰγυπτίον θεῶν πραγματευόμενος τὴν 8
 ἴσως ἐπὶ Ἑλλήνων Διμήτρα καλεσθῆναι φησιν, ἢ κατὰ Ἀγκία γίνεται 3. 1'
 20 ἐνδεκάτῃ ἕσπερον Μωυσῆος γενεῇ. Ἄσις τε ὁ Ἄργους βασιλεὺς 4
 Μίμριον οἰκίσει, ὅς φησιν Ἀριστοππος ἐν πρώτῃ Ἀρχαδικῶν, τοῦτον 5
 δὲ Ἀριστίας ὁ Ἀργεῖος ἐπονομασθῆναι φησὶ Σάρατιν καὶ τοῦτον
 εἶναι ὃν Αἰγύπτιοι οἰβροῖον, Νυμφόδορος δὲ ὁ Ἀμφικολίτης ἐν 6
 τρίτῳ Νομίμων Ἰσῆας τὸν Ἄσιν τὸν ταῖρον τελευτήσαντα καὶ ταρι-
 20 χεῦθιντα εἰς οὐρὸν ἀποτεθεισθαι ἐν τῷ γὰρ τοῦ τιμαμένον δαίμονος,
 κἀντεῦθεν Σαρῶστιν κληθῆναι καὶ Σάρατιν συνθεῖσθαι τινὲ τῶν ἐγ-
 χαριῶν ἕσπερον. Ἄσις δὲ τρίτος ἴστιν ἀπὸ Ἰνάχου, γὰρ μὲν ἡ 105. 1
 Αἰετὸ κατὰ Τεινὸν γίνεται.

7 - 10 Hesiod Theog. 925 - 941; Apollonius Cent. VIII 341 - 346 Isthm. Fr. 40
 FHG I p. 477, vgl. Plat. Mor. p. 352 A ποῖσσι μὲν Ἐρμῶς, ποῖσσι δὲ Προμηθεὺς,
 ἱστορίσασιν αὐτῆς θυγατέρα. 18f Ikon von Pola Fr. 2 FHG II p. 34
 19f vgl. Tatian 41 p. 12, 19f Schw. 20 - 23 Aristoph. Fr. 1 FHG IV p. 27
 (hier auch über Aristaeus von Argos) 25 - 27 Nymph. d. 3 Fr. 20 FHG II
 p. 28

8 τριάκοντα ὅτι τριάκοντα Διο. Mu. ex. Castor. p. 17 τριάκοντα ἀν-
 δροσιν 10 Διόνυσος L. 12 ἀσχυροσσι FHG 13 Tr. 4. 14 ἴσως ἴσως L.
 δε τῆς καὶ ἴω φασιν εἰς δε τῆς ἴω φασιν FHG 15 φησὶ τὸν
 καὶ φασιν L. 17 κἀντεῦθεν φησὶται FHG 18 ἴσως L. Διμήτρα
 FHG 25 εἶναι ὃν οἰβροῖον FHG ἀντιοῦ ἴσως L. 26f οὐρατῆρος ἴσως
 FHG 27 οὐρατῆρος FHG

Αητὸ γὰρ ἤλκησε, Διὸς κυδρὴν παράκοιτιν,

Τιτυὸς δὲ συνεχρόνισεν Ταντάλῳ. εἰκότως ἄρα καὶ ὁ Βοιωτίος Πιν- 2
δαρος γράφει· ἐν χρόνῳ δὲ γένητ' Ἀπόλλων, καὶ οὐδὲν θαυμαστόν,
ὅπου γε καὶ Ἀδμήτῳ θητεύων εὐρίσκειται σὺν καὶ Ἡρακλεῖ μέγαν
5 εἰς ἐνιαυτόν. Ζῆθος δὲ καὶ Ἀμφίων οἱ μουσικῆς εὐρεταὶ περὶ τὴν 3
Κάδμου γεγόνασιν ἡλικίαν. κἄν τις ἡμῖν λέγῃ Φημονόην πρώτην 4
χρησιμοδῆσαι Ἀκροίσῳ, ἀλλ' ἴστω γε ὅτι μετὰ Φημονόην ἔτεσιν ὕστε-
ρον εἴκοσι ἑπτὰ οἱ περὶ Ὀρφέα καὶ Μουσαίων καὶ Αἰνον τὸν
Ἡρακλέους διδάσκαλον. Ὅμηρος δὲ καὶ Ἡσίοδος πολλῶ νεώτεροι τῶν 5
10 Ἰλιακῶν, μεθ' οὓς μακρῶ νεώτεροι οἱ παρ' Ἑλλήσι νομοθέται,
Λυκοῦργός τε καὶ Σόλων, καὶ οἱ ἑπτὰ σοφοί, οἱ τε ἀμφὶ τὸν Σύριον
Φερεκύδην καὶ Πυθαγόραν τὸν μέγαν κάτω που περὶ τὰς ὀλυμπιάδας
γενόμενοι, ὡς παρεστήσαμεν. καὶ θεῶν ἄρα τῶν πλείστων παρ' 6
Ἑλλήσιν, οὐ μόνον τῶν λεγομένων σοφῶν τε καὶ ποιητῶν, ὁ Μου- 384 P
15 σῆς ἡμῖν ἀποδέδεικται πρεσβύτερος.

Καὶ οὕτι γε μόνος οὗτος, ἀλλὰ καὶ ἡ Σίβυλλα Ὀρφέως παλαιο- 108, 1
τέρα· λέγονται γὰρ καὶ περὶ τῆς ἐπωνυμίας αὐτῆς καὶ περὶ τῶν
χρησμῶν τῶν καταπεφημισμένων ἐκείνης εἶναι λόγοι πλείους, Φρυ-
γίαν τε οὕσαν κεκλήσθαι Ἀρτεμιν καὶ ταύτην παραγενομένην εἰς
20 Δελφοὺς ἵσαι·

ὦ Δελφοί, θεράποντες ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος, 2
ἦλθον ἐγὼ χρήσουσα Διὸς νόον αἰγιόχοιο,
αὐτοκασιγνήτῳ κεχολωμένη Ἀπόλλωνι.

ἔστι δὲ καὶ ἄλλη Ἐρυθραία Ἡροφίλη καλουμένη· μέμνηται τούτων 3
25 Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός ἐν τῷ Περὶ χρηστηρίων. ἐὼ δὲ τὴν Αἰγυπτίαν
καὶ τὴν Ἰταλίην, ἣ τὸ ἐν Ρώμῃ Κάραλον ᾤκησεν, ἣς υἱὸς Εὐ-

1 λ 580 3 Pindar Fr. 147 Schröder 3—5 vgl. Tatian 21 p. 23, 9 f
Schw.; Euseb. Chron. II p. 7 Schöne; Plut. Mor. p. 761 E λέγεται δὲ (Ἡρακλῆς) καὶ
τὴν Ἀλκιστιν . . . αὔσαι τῷ Ἀδμήτῳ χαριζόμενος . . . καὶ γὰρ τὸν Ἀπόλλωνα
μυθολογοῦσιν ἐραστὴν γενόμενον Ἀδμήτῳ παραθητεῖσαι μέγαν εἰς ἐνιαυτόν.
(Nachahmung von Φ 444; viell. von Rhianos, vgl. Schol. Eur. Alk. 2; Meineke,
Anal. Al. S. 180; ähnlich Panyasis, Herakl. Fr. 16 Kinkel); Apollodor Bibl. III
10, 4 11—13 vgl. Strom. I 69—65 16—S. 70, 2 vgl. Hesychius s. v. Σίβυλλα;
E. Maass, De Sibyll. ind. und De biogr. graec. quaest. p. 123 sq 17—25 Hera-
kleides Pont. Fr. 96 Voss; vgl. FHG II p. 197 Anm.

3 δὲ γένητ' δ' ἔγεντ' Boeckh 5 μουσικῆς (η in Ras.) L¹ 7 φημονόην
L 8 εἰκοσιεπτὰ L κς' Eus. 10 οὐς] + δὲ L, aber von L¹ getilgt 13 γε-
νόμενοι Eus. γενομένους L 17 λέγονται Di λέγεται L 18 καταπεφημισμέ-
των L 24 τοῦτων] vgl. Maass, Herm. 18 (1883) S. 335¹

ἀνδρός ὁ τὸ ἐν Ῥώμῃ τοῦ Πανὸς ἱερὸν τὸ Λουκίριον καλούμενον
κτίσας.

Ἄξιον δὲ ἐνταῦθα γενομένους διειρηνῆσαι καὶ τῶν ἄλλων τῶν 100. 1
μετὰ Μωσεία παρὰ τοῖς Ἑβραίοις προφητῶν τοῦ χρόνου.

1. Μετὰ τὴν Μωσείω τοῦ βίου τελευτὴν διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν 2
τοῦ λαοῦ Ἰησοῦς πολεμῶν μὲν ἐτη 45, ἐν δὲ τῇ γῆ τῇ ἀγαθῇ ἄλλα
πέντε καὶ 1 εἰκοσι ἀναπαυόμενος. ὡς δὲ τὸ βιβλίον τοῦ Ἰησοῦ πε- 3
ριέχει, διεδέξατο τὸν Μωσεία ὁ προειρημένος ἀνὴρ ἐτη 45. Ἐπειτα 4
ἁμαρτῶντες οἱ Ἑβραῖοι παραδίδονται Χουσαχάρ βασιλεὶ Μισσοποτα-
10 μίας Ἰτιοῦν ὀκτώ, ὡς ἡ τῶν Κριτῶν ιστορεῖ βίβλος· δηθέντες δὲ 5
ἴσκιον τοῦ θεοῦ λαμβάνουσιν ἡγεμόνα Γοθονιήλ τὸν ἀδελφὸν τοῦ
Χαλι, τὸν νεώτερον ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ὅς ἀποκτείνας τὸν τῆς Μισσο-
ποταμίας βασιλέα ἤρξεν τοῦ λαοῦ Ἰτιοῦν ἐτηξήν. καὶ πάλιν ἁμαρ- 6
τῶντες παρεδόθησαν Αἰγυπτῶ βασιλεὶ Μωαβιτῶν Ἰτιοῦν ὀκτωκαίδεκα.
15 Ἐπιστρέψάντων δὲ 1 αὐτῶν αἰθίς ἡγήσατο αὐτῶν Ἀσὼβ Ἰτιοῦν ὀγδοή- 3
κοιντα, ἀνὴρ ἀμφοτεροδέξιος ἐκ φυλῆς Ἑβραῖμ· οὗτός ἐστιν ὁ ἀρετῶν
τὸν Αἰγυπτῶν. τελευτήσαντος δὲ Ἀσὼβ ἁμαρτήσαντες αἰθίς παρεδό- 110. 1
θησαν βασιλεὶ Χαναάν Ἰαβὴλμ Ἰτιοῦν εἰκοσι· ἐπὶ τούτῳ προφητεῖται
Μεββάρφα γεννῆ Μαχθῶθ ἐκ φυλῆς Ἑβραῖμ, καὶ ἦν ἀρχιερεὺς Ὀζιοῦς
20 ὁ τοῦ Ῥησοῦ. διὰ ταύτης ἡγησάμενος τῆς στρατιᾶς Βυράκ ὁ τοῦ 2
Βεννήρ ἐκ φυλῆς Νισθαλίμ παραταξάμενος Σιόαφ τῷ ἀρχιστρατήγῳ
τοῦ Ἰαβὴλμ ἐνίκησε, καὶ ἤρξεν ἐντεύθειν τοῦ λαοῦ διακρίνοισα ἡ
Μεββάρφα ἐτη τεσσαράκοντα. τελευτησάσης δὲ αὐτῆς ἁμαρτῶν αἰθίς 3
ὁ λαὸς παρεδίδεται Μαθηναίοις ἐτη ἑξτά. ἐπὶ τούτοις Γιδεὶν ἐκ 4
25 φυλῆς Μανασσῆ, ὁ τοῦ Ἰωὰς τριακοσίους ἐκστρατεύσας καὶ δεκάκι-

32 zu den bibl.-chronol. Angaben vgl. J. Raška, Chronologie der Bibel
(Wien 1878, bes. S. 22 ff. S. 100 f. 130) benützt im Liber Generationis
d. h. in der Chronik des Hieronymus (Chron. min. ed. Mommsen I. Vgl. die Zu-
sammenstellung in Chronica minora coll. et em. C. Frick I. praef. p. VI—XXV
7 f nicht bei Josua; aber vgl. die Masoretenbemerkung am Schluß des Buches
Josua (ed. Bär p. 120); Augustin De civ. Dei 18, 11; Euseb. Chronic. p. 104. 112
Schoene; Sulpic. Sever. Chron. I 23, 5. 8. 17 vgl. Richt. 3, 8. 9. 11. 14. 15. 20
17—22 vgl. Richt. 4. 19 f vgl. I Chron. 6, 4. 51. 22 f vgl. Richt.
3, 31. 28. 8. 71, 1 vgl. Richt. 6, 1. 11; 7, 7; 8, 10.

1 Πανός Vi παντός L. Λουκίριον Sibyll. Prol. 8. 2. 41 Gieseler. Schol.
zu Plato Phaedr. p. 264 B. Λουκίριον Maass, De Sib. ind. p. 34 vgl. Dion Hal.
Antiqu. Rom. I 32. 6 Ἰησοῦς τοῦ λαοῦ L. Stellung geändert von L. 1) Ἰησοῦς
Clinton, Fast. Hell. I p. 322 dazu stimmte J. 14, 7 ff. 4 St. 7, 102 Lib. Gen.
Anonymus in M. ac. Obs. Amstel. 1734 vol. 4 p. 103. 2) ἀμφοτεροῦς; ὁ αὐτ.
aus ὁ 1) 16 nach ἀμφοτεροδέξιος ist Ἰταῦς ὁ ἄρχιερατος von L. geſ. igt
21 Βεννήρ Anonymus Lib. Gen. 14, 22 ff. Richt. 4. 1) ἀρχιστρατήγῳ vgl. in
Kas. L. 22 ἑξτά p. a. L. τεσσαράκοντα L.

μυριάδας αὐτῶν ἀπολέσας ἤρξεν ἔτη τεσσαράκοντα, μεθ' ὃν ὁ υἱὸς
 αὐτοῦ Ἀβιμέλεχ ἔτη τρία. διαδέχεται τοῦτον Βωλεῆς υἱὸς Βηδᾶν 5
 υἱοῦ Χαροῦν ἐκ φυλῆς Ἐφραΐμ ἄρξας ἔτη τρία πρὸς τοὺς εἴκοσι. μεθ'
 ὃν ἑξαμαρτῶν πάλιν ὁ λαὸς ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα Ἀμμανίταις παρα-
 5 δίδοται. μετανοησάντων δὲ αὐτῶν ἡγείται Ἰεφθαὶ ὁ Γαλααδίτης ἐκ 111, 1
 φυλῆς Μανασσῆ καὶ ἤρξεν ἔτη ἕξ, μεθ' ὃν ἤρξεν Ἀβαθθᾶν ὁ ἐκ
 Βηθλὲμ φυλῆς Ἰούδα ἔτη ἑπτὰ, ἔπειτα Ἐβρών ὁ Ζαβουλωνίτης ἔτη
 ὀκτώ, ἔπειτα Ἐγλώμ Ἐφραΐμ ἔτη ὀκτώ. ἔνιοι δὲ τοὺς τοῦ Ἀβαθθᾶν
 ἔτεσιν ἑπτὰ συνάπτουσι τὰ Ἐβρών ὀκτώ ἔτη. καὶ μετὰ τοῦτον ἑξα- 2
 10 μαρτῶν πάλιν ὁ λαὸς ὑπὸ ἄλλοφύλοις γίνεται τοὺς Φυλιστιεῖμ ἔτη
 τεσσαράκοντα. ἐπιστρεφάντων δὲ αὐτῶν Σαμφὼν ἡγείται ἐκ φυλῆς
 Δάν, νικήσας ἐν πολέμῳ τοὺς ἄλλοφύλους. οὗτος ἤρξεν ἔτεσιν εἴκοσι.
 καὶ μετὰ τοῦτον ἀναρχίας οὐσίας διεκρίνε τὸν λαὸν Ἥλλ ὁ ἱερεὺς 3
 τεσσαράκοντα ἔτη. τοῦτον δὲ διαδέχεται Σαμουὴλ ὁ προφήτης, σὺν 4
 15 οἷς Σαοὺλ ἐβασίλευσεν, ἔτη εἴκοσι ἑπτὰ | κατασχών. οὗτος καὶ τὸν 396 P
 Δαβίδ ἔχρισεν. ἐτελεύτα δὲ Σαμουὴλ δυοῖν ἐτῶν πρότερος τοῦ Σαοὺλ 112, 1
 ἐπὶ ἀρχιερέως Ἀβιμέλεχ. οὗτος τὸν Σαοὺλ εἰς βασιλεία ἔχρισεν, ὡς
 πρῶτος ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ μετὰ τοὺς κριτὰς, ὧν ὁ πᾶς ἀριθμὸς
 ἕως τοῦ Σαμουὴλ γίνεται ἔτη τετρακόσια ἐξήκοντα τρία μῆνες ἑπτὰ.
 20 ἔπειτα διὰ τῆς πρώτης βίβλου τῶν Βασιλειῶν τοῦ Σαοὺλ ἔτη εἴκοσι, 2
 ἐπεὶ ἀνακαινισθεὶς ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τὴν τελευταίην Σαοὺλ βασιλεύει 3
 Δαβίδ τὸ δεύτερον ἐν Χεβρών ὁ τοῦ Ἰεσσαὶ ἐκ φυλῆς Ἰούδα ἔτη
 τεσσαράκοντα, ὡς περιέχει ἡ δευτέρα τῶν Βασιλειῶν, καὶ ἦν ἀρχιε-
 ρεὺς Ἀβιάθαρ ὁ τοῦ Ἀβιμέλεχ ἐκ συγγενείας Ἥλλ, προφητεύουσι δὲ
 25 Γὰδ καὶ Νάθαν ἐκ' αὐτοῦ. γίνονται οὖν ἀπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἕως 4
 παρέλαβε τὴν βασιλείαν Δαβίδ, ὡς μὲν τινες, ἔτη τετρακόσια πεντή-
 κοντα, ὡς δὲ ἡ προκειμένη δεικνύσι χρονογραφία, συνάγονται ἔτη
 πεντακόσια εἴκοσι τρία μῆνες ἑπτὰ εἰς τὴν τοῦ Δαβίδ τελευταίην. καὶ 113, 1
 μετὰ ταῦτα ἐβασίλευσε Σολομῶν υἱὸς Δαβίδ ἔτη τεσσαράκοντα. διαμένει

1—5 vgl. Richt. 8, 28; 9, 22; 10, 1. 2. 8 5—12 vgl. Richt. 12; 13, 1f;
 16, 31 13 f vgl. I Sam. 4, 18 14—21 vgl. I Sam. 16, 13; 25, 1; 21, 1;
 10, 1; 11, 15 u. Joseph. Ant. VI 14, 9 21—25 vgl. II Sam. 2, 1; I Kön. 2, 11.
 26; I Sam. 22, 20. 5; II Sam. 12, 1 26 f vgl. Act. 13, 20 28—8. 72, 4 vgl.
 I Kön. 11, 42. 29; 2, 35; 4, 4

2 Ἀβιμέλεχ Po aus Richt. 9, 22 ἀχιμέλεχ L Βωλεῆς] Θωλεῆς Lowth
 Thole Lib. Gen. Θωλά Richt. 10, 1 Βηδᾶν (Bedan heißt ein Richter I Sam.
 12, 11, wo LXX dafür Barák haben)] Falae Lib. Gen. Φονά Richt. 10, 1
 3 Ἀβαθθᾶν] Ἀβαισᾶν Richt. 12, 8 7 ἑπτὰ (α in Ras.) L¹ Ἐβρών] Αἰλώμ
 Richt. 12, 12 8 Ἐγλώμ] Ἀβδών Richt. 12, 13 9 ὀκτώ Lowth τεσσαρά-
 κοντα (d. i. μ statt η) L 14 τεσσαράκοντα] so auch I Sam. 4, 18 Hebr. εἴ-
 κοσι LXX 21 ἐπεὶ ἀνακαινισθεὶς Sy ἐπιανακαινισθεὶς L 27 χρονογραφία
 (χρ in Ras.) L¹

ἐπὶ τοῦτον Νάθαν προφητεύων, ὃς καὶ παρεκάλει αὐτὸν περὶ τῆς
 τοῦ ναοῦ οἰκοδομῆς· ὁμοίως καὶ Ἀχίας ἐκ Σηλώμ προφητεύει. ἦσαν
 δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἄμφω, ὃ τε Δαβὶδ ὃ τε Σολομών, προσῆται. Σαδὼκ 2
 δὲ ὁ ἀρχιερεὺς πρῶτος ἐν τῷ ναῷ, ὃν οἰκοδόμησε Σολομών, ἐράτεισεν.
 ὄγδοος ὢν ἀπὸ Ἀαρῶν τοῦ πρώτου ἀρχιερέως· γίνονται οὖν ἀπὸ 3
 Μωυσέως ἐπὶ τὴν Σολομώντος ἡλικίαν, ὡς μὲν τινὲς φασιν, ἕτη πεν-
 τακόσια ἐνετήκοντα πέντε, ὡς δὲ ἕτεροι, πεντακόσια ἑβδομήκοντα ἕξ·
 εἰ δέ τις τοῖς ἀπὸ Ἰησοῦ μέχρι Δαβὶδ τετρακοσίοις πενήκοντα ἕτοι 4
 συγκαταριθμήσῃ τὰ τῆς Μωυσέως στρατηγίας τεσσαράκοντα καὶ τὰ
 ἄλλα τὰ ὄγδοήκοντα ἕτη, ἃ γέγονε ὁ Μωυσὴς πρὸ τοῦ τὴν ἔξοδον
 τοῖς Ἑβραίοις ἀπὸ Αἰγύπτου γεγονέναι, προσθήη τε τοῦτοις τὰ τῆς
 βασιλείας τῆς Δαβὶδ τεσσαράκοντα ἕτη, συνάξει ἕτη τὰ πάντα ἑξα-
 κόσια δέκα, ἀκριβέστερον δὲ ἢ καθ' ἡμᾶς χρονολογία πρόκειναι, εἰ 114 1
 τοῖς πεντακοσίοις ἑκοσι καὶ τριοὶ καὶ μηδὲν ἑπτὰ μέχρι τῆς Δαβὶδ
 1) τελευτῆς προσθήη τις τὰ τε τοῦ Μωυσέως ἑκατὸν ἑκοσι ἕτη τὰ τε
 τοῦ Σολομώντος τεσσαράκοντα· συνάξει γὰρ τὰ πάντα ἐπὶ τὴν Σολο-
 μῶνος τελευτῆν ἕτη ἑξακόσια ὄγδοήκοντα τρία μῆνας ἑπτὰ. Ἐβραῖος 2
 τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Σολομῶνι δίδωσι καθ' οὗς | χρόνους μετὰ τὴν 8. 1'
 Τροίας ἄλλοισιν Μινελάφ εἰς Φοινίκην ἄγειται, ὡς φησὶ Μινεάφορος ὁ
 2) Περσῶν καὶ Αἰγύπτου ἐν τοῖς Φοινικικοῖς, μετὰ δὲ Σολομῶνα 3
 βασιλεύει Ῥαββὴν εἰς αὐτοῦ ἕτη ἑπτακαίδεκα, καὶ ἦν ἀρχιερεὺς
 Ἰερμιάχ ὁ τοῦ Σαδὼκ. ἐπὶ τοῦτον μνησθείσης τῆς βασιλείας ἐν 4
 Σεμαρίᾳ βασιλεύει Ἰεροβόαμ ἐκ φυλῆς Ἐφραΐμ ὁ δοῦλος Σολομῶνος·
 προφητεύει δὲ ἐπὶ Ἀχίας ὁ Σηλωνίτης καὶ Σεμαίης εἰς Αἰλᾶμ καὶ
 25) ὁ ἐξ Ἰουδα ἀπειθῶν ἐπὶ Ἰεροβόαμ καὶ προφητεύσας ἐπὶ τοῦ θινω-
 στηρίου μετὰ τοῦτον βασιλεύει Ἀβιούμ | εἰς αὐτοῦ ἕτη ἑξήκοντα 115 1
 τρία, καὶ ὁμοίως ὁ τοῦτον εἰς Ἰουδα· οὗτος ἐπὶ γήρας ἐποδέχθη.

5 vgl. I Chron. 9, 8. 53. ὄγδοος ist falsch. 6 f vgl. Euseb. Chron. p. 11.
 S. 109. At Clemens a Jesu Moysi successore usque ad templi aedificationem colligit
 annos DLXXIV, quod a primo eius libro Stromatum esse videtur. — De
 stant. Euseb. in Chron. bei Cramer, Anecd. Paris II p. 178, 19—21 ὁ δὲ Κλε-
 μης, τὰ ἀπὸ Ἰησοῦ τοῦ Μωυσέως διαδύχον ἐπὶ τὴν τοῦ ναοῦ κατασκευὴν ἕτη συγκατα-
 ρεῖ, ὡς καὶ τὰ ἑξῆς Schw. ἀπὸ τοῦ πρώτου Stromatῶν εἰς αὐτοῦ μεθίεν
 17 f vgl. vord. I Kon. 5, 12, 11, 1. 17—20 vgl. Tatian 37 p. 38, 18—19, 6
 Schw. Menand. v. von Euseb. Fr. 3 FHG. IV p. 447. Lactant. Fr. 1 FHG. IV
 p. 47. 20—26 vgl. I Kon. 14, 21, 12, 20, 22, 13, 1. 26 f vgl. I Kön. 15,
 14, 19, II Chron. 33, 16; 34, 13, 12.

17 Euseb. L. Tat. be. Euseb. Ateneio, T. 9, HSS. 20 Lactant. L. Lactant.
 Tat. HSS. 21 Lactant. Lactant. Tat. bei Euseb. 26 Menand. vgl. Jerem. 26, 20. 33
 St. August. L. August. L. August. 25 Iudaeum aus I Kon. 1, 1. 26 Iudaeum L.
 26 Iudaeum. P. vgl. I Chron. 9, 8. 27 Iudaeum. Ateneio in Misc. Obs. Am-
 stel. vol. 4 I p. 1. vgl. I Kon. 15, 1, II Chron. 34, 13. 14. 15.

προφητεύει δὲ ἐπ' αὐτοῦ Ἰοῦ υἱὸς Ἀνανίου. μετὰ τοῦτον βασιλεύει Ἰωσαφάτ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη (κ)ε'. ἐπὶ τούτου προφητεύουσιν Ἥλλιας ὁ Θεοβίτης καὶ Μιχαίας υἱὸς Ἰεβλαῖ καὶ Ἀβδίας υἱὸς Ἀνανίου. ἐπὶ δὲ 2 Μιχαίου καὶ ψευδοπροφήτης ἦν Σεδεκίας ὁ τοῦ Χαναάν. ἔπειτα 3 τούτοις ἡ βασιλεία Ἰωράμ τοῦ υἱοῦ Ἰωσαφάτ ἐπὶ ἔτη ὀκτώ, ἐφ' οὗ προφητεύει Ἥλλιας καὶ μετὰ Ἥλλαν Ἐλισσαίος ὁ τοῦ Σαφάτ. ἐπὶ τούτου 4 οἱ ἐν Σαμαρείᾳ κόπρον ἔφαγον περισσεύσας καὶ τὰ τέκνα τὰ ἑαυτῶν. ὁ δὲ χρόνος Ἰωσαφάτ ἀπὸ τῶν ὑστάτων τῆς τρίτης τῶν Βασιλειῶν ἀρχῆς τῆς τετάρτης ἐπεκτείνει. ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰωράμ ἀνελήφθη μὲν Ἥλλιας, 5 ἠρξάτο δὲ προφητεύειν Ἐλισσαίος υἱὸς Σαφάτ ἔτη ἕξ, ὧν ἑτῶν τεσσαράκοντα. εἶτα Ὀχοζίας ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, ἐπὶ τούτου ἔτι προφητεύει Ἐλισσαίος καὶ σὺν αὐτῷ Ἀβδαδωνάος. μετὰ τοῦτον | ἡ 116,1388P μήτηρ Ὀζίου Γοθολία βασιλεύει ἔτη ὀκτώ, κατακτείνασα τὰ τέκνα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς· ἐκ γὰρ τοῦ γένους ἦν Ἀγαάβ. ἡ δὲ ἀδελφὴ 15 Ὀζίου Ἰωσαβαία ἐξέκλεψε τὸν υἱὸν Ὀζίου Ἰωάν καὶ τούτῳ περιέθηκεν ὑστερον τὴν βασιλείαν. ἐπὶ τῆς Γοθολίας ταύτης ἔτι ὁ Ἐλισσαίος 2 προφητεύει, μεθ' ἧν βασιλεύει, ὡς προειπον, Ἰωὰς ὁ περισσωθὴς ὑπὸ Ἰωσαβαίας τῆς Ἰωδαῖ τοῦ ἀρχιερέως γυναικός, καὶ τὰ πάντα γίνεται ἔτη τεσσαράκοντα. συνάγεται οὖν ἀπὸ Σολομῶνος ἐπὶ Ἐλισσαίου 3 20 τοῦ προφήτου τελευτῆν ἔτη, ὡς μὲν τινὲς φασιν, ἑκατὸν ε', ὡς δὲ ἕτεροι. ἑκατὸν δύο, ὡς δὲ ἡ προκειμένη δηλοῖ χρονογραφία, ἀπὸ βασιλείας τῆς Σολομῶνος ἔτη ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἕν.

Ἀπὸ δὲ τῶν Τρωϊκῶν ἐπὶ τὴν Ὀμήρου γένεσιν κατὰ μὲν Φιλό- 117, 1 χορον ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἔτη γίνεται ὑστερον τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας· 25 Ἀρίσταρχος δὲ ἐν τοῖς Ἀρχιλοχείοις ὑπομνήμασι κατὰ τὴν Ἰωνικὴν 2

1 vgl. I Kōn. 16, 1; II Chron. 19, 2 (16, 7) 1—4 vgl. I Kōn. 22, 41 f; 17, 1; 22, 8. 11; 18, 3; II Chron. 20, 31; 18, 8. 10; 18, 10 4—7 vgl. II Kōn. 8, 16 f; I Kōn. 19, 16; II Kōn. 6, 25. 28 f 9—11 vgl. II Kōn. 2 11; I Kōn. 19, 16 10 f vgl. S. Krauss, Jew. Quat. Rev. 5 (1893) S. 138 (in Seder Olam R. XIX ist erzählt, daß Elisa 60 Jahre lang Prophet war) 11 f vgl. II Kōn. 8, 26 12 vgl. S. 84, 12 12—19 vgl. II Kōn. 11, 1—3; 12, 1; II Chron. 22, 12. 10 f; 23, 11; 24, 1 23—S. 74, 22 vgl. Plut. De vita et poesi Hom. II 3 23—S. 74, 19 vgl. Tatian 31 p. 32, 1—15 Schw. 23 f Philochoros Fr. 54 a FHG I p. 393 25 f vgl. Pauly-Wissowa II Col. 872, 28

2 κε' Lowth XXV Lib. Gen. vgl. II Chron. 20, 31 ε' L 3 Ἰεβλαῖ] vielleicht nur Schreibfehler für Ἰεμλαῖ (II Chron. 18, 8) 4 μιχαίου L 10 ἕξ] ξ' — ἐξήκοντα S. Krauss a. a. O. 13. 15 Ὀζίου] Fehler für Ὀχοζίου (II Kōn. 11, 1; II Chron. 22, 10); zur Verwechslung vgl. I Chron. 3, 11; Matth. 1, 9; Allen, Expository Times 11 (1899 1900) S. 135 f; Nestle, ebenda S. 191 13 γοθολιά L ὀκτώ] ἕξ St (vgl. unten Z. 22 u. II Chron. 23, 1) 14 ἀδελφοῦ] Fehler für υἱοῦ 15 Ἰωάν St vgl. S. 74, 25 Ἰωὰς L 16 Ἐλισσαίος L 19. S. 74, 8 Ἐλισσαίου L 23 f Φιλόχορον Sy χιλόχορον L

- ἀποικίαν φησὶ γέμεσθαι αὐτόν, ἢ ἐγένετο μετὰ ἑκατὸν τεσσαράκοντα
 ἔτη τῶν Τρωϊκῶν. Ἀπολλόδωρος δὲ μετὰ ἑτη ἑκατὸν τῆς Ἰωνικῆς 3
 ἀποικίας Ἀγησιλάου τοῦ Λορυσσαίου Λακεδαιμονίων βασιλείοντος.
 ὥστε ἐπιβαλεῖν αὐτῷ Λυκούργον τὸν νομοθέτην | ἔτι νῖον ὄντα. 3^a P
 Ἐκθυμένης δὲ ἐν τοῖς Χρονικοῖς συνακμάσαντα Ἡσιόδου ἐπὶ Ἀκάστον 4
 ἐν Χίφ γενέσθαι περὶ τὸ διακοσιοστὸν ἔτος ἕσπερον τῆς Ἰλίου ἀλώ-
 σεως. ταύτης δὲ ἴσται τῆς δόξης καὶ Ἀρχέμαχος ἐν Ἐνδοικῶν τρίτῳ 5
 ὡς εἶναι αὐτόν τε καὶ τὸν Ἡσιόδον καὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου
 νεωτέρους. κἄν ἴσασθαι τις βουληθῆ τῷ γραμματικῷ Κράτῃτι καὶ 6
 λέγῃ περὶ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον Ὅμηρον γεγονέναι μετὰ ἑτη
 ὀγδοήκοντα τῆς Ἰλίου ἀλώσεως. εὐρεθήσεται πάλιν Σολομῶνος
 μεταγενέστερος, ἐφ' οὗ ἡ Μεγαλάου εἰς Φοινίκην ἀφίξις. ὡς προεί-
 ρηται. Ἐρατοσθένης δὲ μετὰ τὸ ἑκατοστὸν ἔτος τῆς Ἰλίου ἀλώσεως 7
 τὴν Ὅμηρον ἡλικίαν γέρει. καὶ μὴν Θεόπομπος μὲν ἐν τῇ τεσσαρα- 8
 15 ποστῇ τρίτῃ τῶν Φιλιππικῶν μετὰ ἑτη πεντακόσια τῶν ἐπὶ Ἰλίου
 στρατιωσάντων γεγονέναι τὸν Ὅμηρον ἱστορεῖ. Εὐφορίων δὲ ἐν τῷ 9
 περὶ Ἀλεναδῶν κατὰ Γέγγην αὐτὸν τίθει γεγονέναι, ὃς βασιλεύειν
 ἤρξατο ἀπὸ τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ὀλυμπιάδος, ὃν καὶ φησὶ πρῶτον
 ὠνομάσθαι τύραννον. Σωσίβιος δὲ ὁ Λάκων ἐν χρόνων ἀναγραφῇ 10
 21 κατὰ τὸ ὄγδοον ἔτος τῆς Χαρίλλου τοῦ Πολυδέκτου βασιλείας Ὅμηρον
 γέρει. βασιλεύει μὲν οὖν Χάριλλος ἑτη ἑξήκοντα τέσσαρα. μεθ' οὗ
 νῖος Νικάνδρος ἑτη τριάκοντα ἐννέα· τοῦτον κατὰ τὸ τετρακοστὸν
 τέταρτον ἔτος τεθῆναι φησὶ τὴν πρώτην ὀλυμπιάδα. ὡς εἶναι ἐπιτη-
 κοντά ποι ἑτῶν πρὸ τῆς τῶν Ὀλυμπίων θίσεως Ὅμηρον.
 25 Μετὰ δὲ τὸν Ἰωάν διαδέχεται τὴν βασιλείαν Ἰμασία· ὁ νῖος 11^a 1
 αὐτοῦ ἑτη τριάκοντα ἐννέα. τοῦτον Ὑζίας ὁμοίως ὁ νῖος αὐτοῦ ἐπὶ

3 4 Apollodor Fr. 4a Jacoby; vgl. E. Rohde, Kl. Schr. I S. 64 ff. 5 7
 vgl. Rohde, Kl. Schr. I S. 47 ff. Euthymeros Fr. 1 FHG IV p. 40. 7 Ar-
 chemachos Fr. 2 FHG IV p. 315. 8-11 vgl. Wachsmuth, De Cratete Mallota
 p. 39. 9 f. etwas anders Tatian, der mit Plut übereinstimmt. 12 f. προ-
 εἶρηται vgl. S. 72, 19. 13 f. Eratosthenes Fr. 4 Müller p. 100. 14 16
 Theopompus Fr. 221b FHG I p. 315. 16-19 Kephionon Fr. 1 FHG III
 p. 72. Fr. 20 Meineke Anal. Alex. p. 65. 19-24 Sosibios Fr. 2 FHG II
 p. 625. 25 S. 73, 6 vgl. II Kdn 14, 1f. 15, 1f. 5, Amos 1, 1. Jes 1, 1. Hos
 1, 1. II Kdn 14, 25; Jona 1, 1, 3, 4; 2, 11. II Kdn 15, 22f. Micha 1, 1,
 Joel 1, 1.

3 ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἐτη vgl. Herodot 7, 204. Paus III 2, 4.
 14 f. ἐν τῇ τεσσαράκοντῃ τριτῇ Herodot 7, 204 ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἐτη L. 15 πεντα-
 κόσια = τεσσαράκοντα Müller, Eratosth. fragm. chronol. p. 107. 17 ἑκατὸν
 Müller anal. Alex. 1. 26 (τριάκοντα ἐννέα) εἴκοσι καὶ ἐννέα II Kdn 14, 2.

ἔτη πενήκοντα δύο, καὶ λεπρῶν οὗτος ἐτελεύτα· προφητεύουσι δὲ ἐπ' αὐτοῦ Ἀμὼς καὶ Ἡσαΐας ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ὡση | ὁ τοῦ Βεηρί 390 P καὶ Ἰωνᾶς ὁ τοῦ Ἀμαθί ὁ ἐκ Γέθ Χοβὲρ ὁ κηρύξας Νινευίταις, ὁ ἐκ τοῦ κήτους προελθών. ἔπειτα βασιλεύει Ἰωναθάν ὁ υἱὸς Ὀζίου ἔτη 2 5 ἑκαίδεκα· ἐπὶ τούτου ἔτι Ἡσαΐας προφητεύει καὶ Ὡση καὶ Μιχαίας ὁ Μωρασθίτης καὶ Ἰωήλ ὁ τοῦ Βαθουήλ. τούτον διαδέχεται ὁ υἱὸς 119. 1 αὐτοῦ Ἀχαζ ἐπὶ ἔτη ἑκαίδεκα· ἐπὶ τούτου πεντεκαίδεκάτῳ ἔτει ὁ Ἰσραὴλ εἰς Βαβυλῶνα ἀπήχθη Σαλμανασάρ τε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων μετόπισθε τοὺς ἐν Σαμαρείᾳ εἰς Μήδους καὶ Βαβυλῶνα. πάλιν 2 10 τὸν Ἀχαζ διαδέχεται Ὡση ἐπὶ ἔτη ὀκτώ, εἶτα Ἐζεκίας ἐπὶ ἔτη εἴκοσι ἑνέα. τούτῳ δι' οὐσιότητα πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου γενομένην διὰ Ἡσαίου ὄρωρεται ὁ θεὸς ἄλλα ἔτη βιώσαι πεντεκαίδεκα δι' ἀναποδισμοῦ ἡλίου. μέχρι τούτου διατείνουσι προφητεύοντες Ἡσαΐας 3 καὶ Ὡση καὶ Μιχαίας. λέγονται δὲ οὗτοι μετὰ τὴν Λυκούργου τοῦ 15 νόμοθέτου Λακεδαιμονίων ἡλικίαν γεγονέναι· Διευχίδας γὰρ ἐν τετάρτῳ Μεγαρικῶν περὶ τὸ διακοσιοστὸν ἐνενηκοστὸν ἔτος ὕστερον τῆς Ἰλίου ἀλώσεως τὴν ἀμὴν Λυκούργου φέρει· Ἡσαΐας δὲ ἀπὸ τῆς 5 Σολομῶντος βασιλείας, ἐφ' οὗ Μενέλεως εἰς Φοινίκην γενόμενος ἐδείχθη, τριακοσιοστῷ ἔτει προφητεύων ἔτι φαίνεται Μιχαίας τε σὺν 20 αὐτῷ καὶ Ὡση καὶ Ἰωήλ ὁ τοῦ Βαθουήλ. μετὰ δὲ Ἐζεκίαν ὁ υἱὸς 120, 1 αὐτοῦ Μανασσῆς βασιλεύει ἔτη πενήκοντα πέντε, ἔπειτα ὁ τούτου υἱὸς Ἀμὼς ἔτη δύο, μεθ' ὃν Ἰωσίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νομικώτατος ἔτη τριάκοντα καὶ ἕν. οὗτος ἐπέθηκε τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰ κῶλα τῶν εἰδώλων, καθὼς ἐν τῷ | Λευιτικῷ γέγραπται. ἐπὶ τούτου 142 S 2

2 Der Prophet עִזְרָא mit dem Vater des Jesaias יְחִזְקִיא verwechselt 6—9 vgl. II Kön. 16, 1f; 17, 6; 18, 10f 7 f falsche Angabe, vielleicht entstanden aus II Kön. 17, 1. 5 9—18 vgl. II Kön. 17, 2. 6 (Hosea, König von Israel, ist durch einen Irrtum des Autors oder durch Interpolation [so Wachsmuth] hier in die Reihe der Könige von Juda geraten); 18, 1f; 20, 6. 11 15—17 Dieuchidas Fr. 4 FHG IV p. 339 19 ἐδείχθη vgl. S. 72, 19 20—23 vgl. II Kön. 21, 1. 19; 22, 1 23 f vgl. Lev. 23, 30 u. II Kön. 23, 14. 20 24—S. 76, 4 vgl. II Kön. 23, 22; 22, 3. 8; II Chron. 35, 18; 34, 8. 14

3 Βεηρί] βέρι (η übergeschr., nach l Ras.) L¹ 4 Ἰωνάθαν für יְחִזְקִיא L (wie LXX B) ιωαθαμ LXX A II Kön. 15, 7 ιωαθάν II Kön. 15, 32 *Joatham* Lib. Gen. 6 Μωρασθίτης aus Micha 1, 1 μωραηθίτης L *Morathita* Lib. Gen. Βαθουήλ aus Joel 1, 1 u. unten Z. 20 μαθουήλ L 7 ἄχαζ (τ übergeschr.) L¹ 9 μετόπισθε Sy μετώπισσε L 10 ἄχαζ L [Ὡση—εἶτα] Wachsmuth vgl. Frick p. XVI 11 δι' Sy δ' L 14 nach τὴν ist το von L¹ getilgt 15 nach νόμοθέτου ist η von L¹ getilgt 19 τριακοσιοστῷ Bentley, Briefe des Phalaris (Deutsch v. Ribbeck) p. 118° διακοσιοστῷ L 21 μανασσῆς L¹ μανασῆς L* 21 πέντε] $\bar{\epsilon}$ L

ὀκτωκαιδέκατῳ ἔτι τὸ πάσχα ἤχθη, ἐξ οὗ ἰ ἀπὸ Σαμουήλ. μήτι ἐν
 τῷ μεταξὺ χρόνῳ τελευθέρ. τότε καὶ Χελκίας ὁ ἱερεὺς ὁ τοῦ προ-
 φήτου Ἱερμιον πατὴρ περιτεχῶν τῷ τοῦ νόμου βιβλίῳ | ἐν τῷ 5:1 P
 ἱερῷ ἀποκειμένῳ ἀναγοῖς ἐτελεύτησεν. ἐπὶ τούτῳ προφητεῖαι
 5 Ὀυδᾶ καὶ Σοφορίας καὶ Ἱερμίας. ἐπὶ δὲ Ἱερμιον ψευδοπροφήτης 8
 γίνεται Ἀνανίας. ὁ Ἰωσίας οὗτος παρακούσας Ἱερμιον τοῦ προ-
 φήτου ἐπὶ Νιχαὴ βασιλεύς Αἰγύπτου ἀνηρέθη κατὰ ποταμὸν
 Εὐφράτην, ὁρμῶντι αὐτῷ πρὸς Ἀσσυρίους ἀπαντήσας. Ἰωσίαν δια- 12:1. 1
 δέχεται Ἰχωνίας. (ὁ καὶ Ἰωάχας, ὁ υἱὸς αὐτοῦ μῆνας τρεῖς καὶ
 10 ἡμέρας δέκα. τοῦτον Νιχαὴ βασιλεύς Αἰγύπτου δῆσας ἀπήγαγεν εἰς
 Αἴγυπτον. καταστήσας αὐτ' αὐτοῦ βασιλεὺς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Ἰωα-
 κείμ ἐπὶ φόρῳ τῆς γῆς ἔτη ἑνδεκά. μετὰ τοῦτον ὁ ὁμώνυμος αὐτοῦ 2
 Ἰωακείμ τρίμηνον βασιλεύει, εἶτα Σιδεκίας ἔτη ἑνδεκά. καὶ μέχρι 8
 τούτου προφητεῶν διατείνει Ἱερμίας, προφητεύουσι δὲ καὶ Βουῶ
 15 καὶ Θιρίας ὁ υἱὸς Σαμαίου καὶ Ἀμβρακούμ σὺν αὐτῷ, καὶ τέλος ἔχουσι
 τὰ τῶν Ἑβραϊκῶν βασιλείων. γίνονται σὺν ἀπὸ μὲν τῆς Μωυσαίου 4
 γενέσεως ἔως τῆς μετακίσεως ταύτης ἔτη, ὡς μὲν τρεῖς. ἑξακόσια
 ἑξήκοντα δύο. κατὰ δὲ τὴν ἀκριβῆ χρονογραφίαν χίλια ὀγδοή-
 κοντα πέντε μῆνες ἑξ ἡμέραι δέκα ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας βασιλείας ἔως
 20 τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἐπὶ Χαλδαίων γινομένης ἔτη τετρακόσια πεν-
 τήκοντα δύο μῆνες ἑξ. ὡς δὲ ἡ καθ' ἡμᾶς τῶν χρόνων ἀκριβῆα
 συνάγῃ, ἔτη τετρακόσια ὀγδοήκοντα δύο μῆνες ἑξ ἡμέραι δέκα.
 Ἐν δὲ τῷ δωδεκάτῳ ἔτι τῆς Σιδεκίου βασιλείας Ναρσοχοδορόσορ 12:2. 1
 πρὸ τῆς Περσῶν | ἡγεμονίας ἔτιον ἑβδομήκοντα ἐπὶ Φαίρικας καὶ 3: P
 2 Ἰουδαίους ἰσχυράτερον, ὡς φησι Βίρσοσος ἐν ταῖς Χαλδαϊκαῖς ἱστο-

4 6 vgl. II Kön. 22, 14, Zeph. 1, 1, Jerem. 1, 2; 5 S. 1. 6 8 vgl.
 I Kön. 22, 29. 8 12 vgl. II Kön. 23, 31 zu Ἰχωνίας. Ἰωάχας, vgl. Matth.
 1, 11, 23, 34. 9 12 f vgl. II Kön. 24, S. 18. 12 ὁμώνυμος, nicht im He-
 braischen, wo der Vater אֲחִיזַבְעָד, der Sohn אֲחִיזַבְעָד heißt. 13 15 vgl. Jerem.
 27, 1, Ezech. 1, 2, Jerem. 29, 20; Habak. 1, 6. 23 S. 77, 2 vgl. Tatian 9,
 S. 1, 1. Schw. 23 S. 77, 1 Beronius Fr. 11a FHG II p. 76.

1 ἔ, οὐ ἐπὶ Σαμουήλ, μήτι οὐκ οὐκ ἀπὸ Σαμουήλ μήτι P. ἔ, οὐ ἐπὶ
 Σαμουήλ, ἐξ αὐτῆς ἱερῆς μήτι vgl. II Chron. 35, 18; Wachsmuth ἔξ οὐ ἐπὶ
 Σαμουήλ, μετὰ St. 3 σοφορίας L. 6 Ἀνανίας, ὁ Ἰωσίας οὗτος St. Ἀνα-
 νίας, ὁ Ἰωσίας οὗτος, L. Ἀνανίας (ἢ Ἰωσίας) οὗτος; P. Ananias Vater heißt
 Ἰζαῖ Jerem. S. 1. 9 ὁ αὐτὸς Euseb. Chron. Ἱερμίας καὶ Lowth. 14 Το-
 χοδορόσορ, Boull. Lowth; doch vgl. S. 84, 11, wo Boull. auch als Prophet aufgeführt
 ist u. S. Krauss, Jew. Quart. Rev. 5 (1859) S. 1 S. Hinweis auf Seder Olan R. XX,
 wo Zeph. 1, Jerem. 27, 1, u. Ezech. 1, Sohn des Buzi, als gleichzeitige Pro-
 pheten genannt werden. 23 B. Justin. 2, 262 b, Tit. V u. Tit. bei Euseb. Chro-
 nicus Tat. 11.

ρίαις. Ἰόβας δὲ περὶ Ἀσουρίων γράφων ὁμολογεῖ τὴν ἱστορίαν παρὰ 2
 Βηρώσσου εὐληθέναι, μαρτυρῶν τὴν ἀλήθειαν τάνδρι. ὁ τοίνυν 3
 Ναβουχοδονόσορ τυφλώσας τὸν Σεδεκίαν εἰς Βαβυλῶνα ἀπάγει καὶ
 τὸν λαὸν πάντα μετοικίζει (καὶ γίνεται ἡ αἰχμαλωσία ἐπὶ ἔτη ἑβδο-
 5 μήκοντα) πλὴν ὀλίγων, οἳ εἰς Αἴγυπτον κατέφυγον. προφητεύουσι 4
 δὲ καὶ ἐπὶ Σεδεκίου ἔτι Ἱερεμίας καὶ Ἀμβακούμ, ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ
 ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι προφητεύει Ἰεζεκιήλ, μεθ' ὃν
 Ναοὺμ ὁ προφήτης, ἔπειτα Δανιήλ, πάλιν αὐτὸν μετὰ τοῦτον προφη-
 10 μεθ' ὃν ὁ ἐν τοῖς δώδεκα Ἄγγελος. μετὰ δὲ Ἄγγαλον καὶ Ζαχαρίαν 123, 1
 Νεεμίας ὁ ἀρχιοινοχόος Ἀρταξέρξου, υἱὸς δὲ Ἀχιλλ τοῦ Ἰσραηλίτου,
 οἰκοδομεῖ τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν νεῶν ἐπισκευάζει. ἐν τῇ 2
 αἰχμαλωσίᾳ ταύτῃ γίνεται Ἐσθῆρ καὶ Μαρδοχαῖος, οὗ φέρεται βιβλίον
 ὡς καὶ τὸ τῶν Μακκαβαϊκῶν. κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ταύτην τῇ 3
 15 εἰκόμῃ λατρεῦσαι μὴ θελήσαντες Μισαήλ Ἀνανίας τε καὶ Ἀζαρίας εἰς
 κάμινον ἐμβληθέντες πυρὸς δι' ἐπιφανείας ἀγγέλου σφύζονται. τότε 4
 διὰ δράκοντα Δανιήλ εἰς λάκκον λεόντων βληθεὶς ὑπὸ Ἀμβακούμ
 προνοίᾳ θεοῦ τραφεὶς ἑβδομαίος ἀνασφύζεται. ἐνταῦθα καὶ τὸ σημεῖον 5
 ἐγένετο Ἰωνᾶ, καὶ Τωβίας διὰ Ῥαφαήλ τοῦ ἀγγέλου Σάρραν ἄγεται
 20 γυναικα, τοῦ δαιμονος αὐτῆς ἐπὶ τοὺς πρώτους μνηστῆρας ἀνε-
 λόντος, καὶ μετὰ τὸν γάμον Τωβίου ὁ πατήρ αὐτοῦ Τωβίτ ἀναβλέπει.
 ἐνταῦθα Ζοροβάβελ σοφία νικήσας τοὺς ἀνταγωνιστὰς τυγχάνει παρὰ 124, 1
 Δαρείου ὠνησάμενος ἀνανέωσιν Ἱερουσαλὴμ καὶ μετὰ Ἐσδρα εἰς τὴν
 πατρίαν γῆν ἀναζεύγνυσι· δι' ὃν γίνεται ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ λαοῦ 2
 25 καὶ ὁ τῶν θεοπνεύστων ἀναγνωρισμὸς καὶ ἀνακαινισμὸς λογίων καὶ
 τὸ σωτήριον ἄγεται πάσα καὶ λύσις ὀθνείας ἐπιγαμβρείας. προ- 3
 κηγήσει δὲ καὶ Κῦρος | τὴν Ἑβραίων ἀποκατάστασιν, τελεσθείσης 393 P
 δὲ ἐπὶ Δαρείου τῆς ὑποσχέσεως ἢ τῶν ἐγκαινίων ἄγεται ἑορτή,
 καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς. καὶ γίνεται τὰ πάντα ἔτη σὺν τοῖς τῆς 4

1 f Juba Fr. 21 FHG III p. 472 2—10 vgl. II Kōn. 25, 7. 11. 26; Jerem.
 43, 7; Ezech. 1, 2; I Esr. 6, 1 10 f vgl. II Esr. 11, 1; 12, 1 14—16 vgl.
 Dan. 3, 21. 92. 95 16—18 vgl. Bel u. Drache 31. 37—40 (Theod.); C. Julius,
 Bibl. Stud. VI 3/4 S. 47 19—21 vgl. Tob. 6, 12 ff; 3, 8; 11, 11—13 22—29
 vgl. I Esr. 3, 4; II Esr. 18—20. 23

1 Ἰόβας Tut. Ιούβας L vor παρὰ ist β von L' getilgt 2 τὴν ἀλί-
 θεϊαν Di τάλιθειαν L ἀλήθειαν Sy 6 πέμπτῳ] ε L 7 προφητεύει Scaliger
 (Histor. Synag.) προφητεύουσιν L 9 ἔτει δευτέρῳ Scaliger bei Villoison, Epist.
 Vinar. 93 10 ἄγγελος Vi vgl. S. 79, 17; 80, 9; 84, 15; Const. Apost. II 28, 7
 (Nestle, Septuagintastudien III S. 13 Anm.); Chrysost. zu Rōm. 1, 1 p. 427 D u. δ.
 ἄγγατος L 13 ἀσθήρ L 21 τωβίτ L 25 καὶ] καθ' ἃ Schw. (βτε) καὶ
 St 26 ἐπιγαμβρίας L 29 <ῆ> ἐπὶ Po

άνδρος ὁ τὸ ἐν Ῥώμῃ τοῦ Παυλοῦ ἱερὸν τὸ Λουκίρκιον καλούμενον κτίσας.

Ἄξιον δὴ ἐνταῦθα γενομένους διειρηνῆσαι καὶ τῶν ἄλλων τῶν 100. 1
μετὰ Μωσεία παρὰ τοῖς Ἑβραίοις προσηγῶν τοὺς χρόνους.

1. Μετὰ τὴν Μωυσείω τοῦ βίου τελευτήν διαδέχεται τὴν ἡγεμονίαν 2
τοῦ λαοῦ Ἰησοῦς πολεμῶν μὲν Ἰτη + ξε', ἐν δὲ τῇ γῆ τῇ ἀγαθῇ ἄλλα 3
πέντε καὶ | εἰκοσι ἀναπαυόμενος. ὡς δὲ τὸ βιβλίον τοῦ Ἰησοῦ πε- 3 110. 2
ριέχει, διδίδετο τὸν Μωυσεία ὁ προσηγμένος ἀνὴρ Ἰτη κζ'. Ἐπειτα 4
ἁμαρτῶντες οἱ Ἑβραῖοι παραδίδονται Χουσαχάρ βασιλεὶ Μισσοποτα-
10 μίας Ἰτσιαν ὀκτώ, ὡς ἡ τῶν Κριτῶν ἱστορεῖ βιβλος· διεθνήτις δὲ 5
ἴσκιον τοῦ θεοῦ λαμβάνουσιν ἡγεμόνα Ἰθθονιήλ τὸν ἀδελφὸν τοῦ
Χαλιβ τὸν νεώτερον ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ὡς ἀποκτείνας τὸν τῆς Μισσο-
ποταμίας βασιλέα ἤρξε τοῦ λαοῦ Ἰτσιαν ἑξήξῃς ν'. καὶ πάλιν ἁμαρ- 6
τόντες παρεδόθησαν Αἰγλώμ βασιλεὶ Μωαβιτῶν Ἰτσιαν ὀκτωκαίδεκα.
15 Ἐπιστρεφάντων δὲ | αὐτῶν ἀέθις ἡγήσατο αὐτῶν Ἀσὼ Ἰτσιαν ὀγδοή- 38. 1
κορτα, ἀνὴρ ἀμφοτεροδίξιος ἐκ φυλῆς Ἑβραίμ· οὗτός ἐστιν ὁ ἀνελὼν
τὸν Αἰγλώμ, τελευτήσαντος δὲ Ἀσὼ ἁμαρτήσαντες ἀέθις παρεδό- 110. 1
θησαν βασιλεὶ Χαναάν Ἰαβείμ Ἰτσιαν εἰκοσι· ἐπὶ τούτοις προσηγῆται
Μεζζάρα γυνὴ Ἰαβιδῶθ ἐκ φυλῆς Ἑβραίμ, καὶ ἦν ἀρχιεμεύς Ὑζιοῦς
20 ὁ τοῦ Ῥησοῦ, διὰ ταύτης ἡγησάμενος τῆς στρατιᾶς Βαράχ ὁ τοῦ 2
Βεννήφ ἐκ φυλῆς Νισθαλίμ παραταξάμενος Σιούρα τῷ ἀρχιστρατήγῳ
τοῦ Ἰαβείμ ἐνίκησε, καὶ ἤρξεν ἐνταῦθεν τοῦ λαοῦ διακρίνουσα ἡ
Μεζζάρα Ἰτη τεσσαράκοντα, τελευτήσαντος δὲ αὐτῆς ἁμαρτῶν αἰέθις 3
ὁ λαὸς παραδίδεται Μεδιθηναίοις Ἰτη ἑκτά, ἐπὶ τούτοις Ἰθιδίον ἐκ 4
20 φυλῆς Μανασσή, ὁ τοῦ Ἰουᾶς τριακοσίους ἑκοστρατίνας καὶ δέοδιξαι

38 zu den bibl.-chronol. Angaben vgl. J. Raška, Chronologie der Bibel (Wien 1875), bes. S. 22 ff. S. 100 § 13. beudet im Liber Generationum d. h. in der Chronik des Hieronymus (Chron. min. ed. Mommsen l.). Vgl. die Zusammenstellung in Chronica minora coll. et em. C. Frick I praef. p. VI—XXV 7 ff nicht bei Josua; aber vgl. die Masoretenbemerkung am Schluß des Buches Josua (ed. Bär p. 120); Augustin De civ. Dei 18, 11; Euseb. Chronic. p. 104, 112 Schoene; Sulpic. Sever. Chron. I 23, 5. S. 17 vgl. Richt. 3, 9, 9, 11, 14 1. 3) 17—22 vgl. Richt. 4. 19 ff vgl. I Chron. 6, 4 5) 22 ff vgl. Richt. 3, 31. 22—4, 71, 1 vgl. Richt. 6, 1 11; 7, 7; 8, 10

1 Παυλός Vi παντός L. Λουκίρκιον Sibyll. Prol. 8, 2, 41 Geffcken S. 10; so Plato Phaedr. p. 264 B Λουκίρκιον Maass, De Sib. ind. p. 34 vgl. Dion Hal. Antiqua Rom. I 32, 10. 6 ἡγεμῶν τοῦ λαοῦ L. Stellung geändert von L¹. 38. 1 1) Clitron, Fast. Hell. I p. 30; dazu stimmte Jos. 16, 7 ff. 4) 1) 5) Lib. Gen. Anonymus in Mac. Obs. Amstel. 1734 vol. 4 I p. 13. 6) ἀμφοτεροδίξιος ὁ αὐτὸς αὐτὸς L¹. 16 nach ἀμφοτεροδίξιος, ist Ἰτσιαν ὀκτώ κορτα von L¹ get. 21 Βεννήφ! Anonymus Lib. Gen. 16, 7 ff. Richt. 4. ἀμφοτεροδίξιος ὁ αὐτὸς in Ras. L¹. 22 δεξιά L. τεσσαράκοντα L.

μυριάδας αὐτῶν ἀπολέσας ἤρξεν ἔτη τεσσαράκοντα, μεθ' ὃν ὁ υἱὸς
 αὐτοῦ Ἀβιμέλεχ ἔτη τρία. διαδέχεται τοῦτον Βωλεᾶς υἱὸς Βηδᾶν 5
 υἱοῦ Χαρράν ἐκ φυλῆς Ἐφραΐμ ἄρξας ἔτη τρία πρὸς τοὺς εἴκοσι. μεθ'
 ὃν ἑξαμαρτῶν πάλιν ὁ λαὸς ἔτεσιν ὀκτωκαίδεκα Ἀμμανίταις παρα-
 5 δίδεται. μετανοησάντων δὲ αὐτῶν ἠγείται Ἰεφθαὶ ὁ Γαλααδίτης ἐκ 111, 1
 φυλῆς Μανασσῆ καὶ ἤρξεν ἔτη ἕξ, μεθ' ὃν ἤρξεν Ἀβαθᾶν ὁ ἐκ
 Βηθλεὲμ φυλῆς Ἰούδα ἔτη ἑπτὰ, ἔπειτα Ἐβρώων ὁ Ζαβουλωνίτης ἔτη
 ὀκτώ, ἔπειτα Ἐγλώμ Ἐφραΐμ ἔτη ὀκτώ. ἔνιοι δὲ τοὺς τοῦ Ἀβαθᾶν
 ἔτεσιν ἑπτὰ συνάπτουσι τὰ Ἐβρώων ὀκτώ ἔτη. καὶ μετὰ τοῦτον ἑξα- 2
 10 μαρτῶν πάλιν ὁ λαὸς ὑπὸ ἀλλοφύλοις γίνεται τοὺς Φυλιστιεῖμ ἔτη
 τεσσαράκοντα. ἐπιστρεψάντων δὲ αὐτῶν Σαμφῶν ἠγείται ἐκ φυλῆς
 Δάν, νικήσας ἐν πολέμῳ τοὺς ἀλλοφύλους. οὗτος ἤρξεν ἔτεσιν εἴκοσι.
 καὶ μετὰ τοῦτον ἀναρχίας οὐσίας διεκρίνε τὸν λαὸν Ἥλι ὁ ἱερεὺς 8
 τεσσαράκοντα ἔτη. τοῦτον δὲ διαδέχεται Σαμουὴλ ὁ προφήτης, σὺν 4
 15 οἷς Σαοὺλ ἐβασίλευσεν, ἔτη εἴκοσι ἑπτὰ | κατασχών. οὗτος καὶ τὸν 356 P
 Δαβίδ ἔχρισεν. ἐτελεύτα δὲ Σαμουὴλ δυοῖν ἐτῶν πρότερος τοῦ Σαοὺλ 112, 1
 ἐπὶ ἀρχιερέως Ἀβιμέλεχ. οὗτος τὸν Σαοὺλ εἰς βασιλέα ἔχρισεν, ὃς
 πρῶτος ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραὴλ μετὰ τοὺς κριτάς, ὧν ὁ πᾶς ἀριθμὸς
 ἕως τοῦ Σαμουὴλ γίνεται ἔτη τετρακόσια ἐξήκοντα τρία μῆνες ἑπτὰ.
 20 ἔπειτα διὰ τῆς πρώτης βίβλου τῶν Βασιλειῶν τοῦ Σαοὺλ ἔτη εἴκοσι, 2
 ἐπεὶ ἀνακαινισθεὶς ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τὴν τελευταίην Σαοὺλ βασιλεύει 8
 Δαβίδ τὸ δεύτερον ἐν Χεβρώων ὁ τοῦ Ἰεσσαὶ ἐκ φυλῆς Ἰούδα ἔτη
 τεσσαράκοντα, ὡς περιέχει ἡ δευτέρα τῶν Βασιλειῶν, καὶ ἦν ἀρχιε-
 ρεὺς Ἀβιάθαρ ὁ τοῦ Ἀβιμέλεχ ἐκ συγγενείας Ἥλι, προφητεύουσι δὲ
 25 Γὰδ καὶ Νάθαν ἐπ' αὐτοῦ. γίνονται οὖν ἀπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ ἕως 4
 παρήλαβε τὴν βασιλείαν Δαβίδ, ὡς μὲν τινες, ἔτη τετρακόσια πενή-
 κοντα, ὡς δὲ ἡ προκειμένη δείκνυσι χρονογραφία, συνάγονται ἔτη
 πεντακόσια εἴκοσι τρία μῆνες ἑπτὰ εἰς τὴν τοῦ Δαβίδ τελευταίην. καὶ 118, 1
 μετὰ ταῦτα ἐβασίλευσε Σολομῶν υἱὸς Δαβίδ ἔτη τεσσαράκοντα. διαμένει

1—5 vgl. Richt. 8, 28; 9, 22; 10, 1. 2. 8 5—12 vgl. Richt. 12; 13, 1f;
 16, 31 13 f vgl. I Sam. 4, 18 14—21 vgl. I Sam. 16, 13; 25, 1; 21, 1;
 10, 1; 11, 15 u. Joseph. Ant. VI 14, 9 21—25 vgl. II Sam. 2, 1; I Kön. 2, 11.
 26; I Sam. 22, 20. 5; II Sam. 12, 1 26 f vgl. Act. 13, 20 28—8. 72, 4 vgl.
 I Kön. 11, 42. 29; 2, 35; 4, 4

2 Ἀβιμέλεχ Po aus Richt. 9, 22 ἀχιμέλεχ L Βωλεᾶς] Θωλεᾶς Lowth
 Thole Lib. Gen. Θωλᾶ Richt. 10, 1 Βηδᾶν (Bedan heißt ein Richter I Sam.
 12, 11, wo LXX dafür Βαράκ haben)] Fatae Lib. Gen. Φονά Richt. 10, 1
 6 Ἀβαθᾶν] Ἀβιαθᾶν Richt. 12, 8 7 ἑπτὰ (α in Ras.) L' Ἐβρώων] Αἰλῶμ
 Richt. 12, 12 8 Ἐγλώμ] Ἀβδὼν Richt. 12, 13 9 ὀκτώ Lowth τεσσαρά-
 κοντα (d. i. μ statt η) L 14 τεσσαράκοντα] so auch I Sam. 4, 18 Hebr. εἴ-
 κοσι LXX 21 ἐπεὶ ἀνακαινισθεὶς Sy ἐπιανακαινισθεὶς L 27 χρονογραφία
 (χρ in Ras.) L'

ἐπὶ τούτου Νάθαν προσητεύων, ὃς καὶ παρεκάλει αὐτὸν περὶ τῆς
 τοῦ ναοῦ οἰκοδομῆς· ὁμοίως καὶ Ἀχίας ἐκ Σηλών προσητεύει. ἦσαν
 δὲ καὶ οἱ βασιλεῖς ἄμφω, ὃ τε Δαβὶδ ὃ τε Σολομῶν, προσηῆται. Σαδὰκ
 2 δὲ ὁ ἀρχιερεὺς πρῶτος ἐν τῷ ναῷ, ὃν οἰκοδόμησε Σολομῶν, ἐβράτεισεν.
 ὄγδοος τῶν ἀπὸ Ἀαρῶν τοῦ πρώτου ἀρχιερέως· γίνονται οὖν ἀπὸ 3
 Μωυσέως ἐπὶ τὴν Σολομῶνος ἡλικίαν, ὡς μὲν τινὲς φασιν, ἔτη πεν-
 τακόσια ἐνετήκοντα πέντε, ὡς δὲ ἕτεροι, πεντακόσια ἑβδομήκοντα ἕξ.
 εἰ δέ τις τοῖς ἀπὸ Ἰησοῦ μέχρι Δαβὶδ τετρακοσίοις πενήκοντα ἑταί 4
 συγκαταριθμήσῃ τὰ τῆς Μωυσέως στρατηγίας τεσσαράκοντα καὶ τὰ
 10 ἄλλα τὰ ὄγδοήκοντα ἔτη, ἃ γέγονει ὁ Μωυσὴς πρὸ τοῦ τὴν ἔξοδον
 τοῖς Ἑβραίοις ἀπὸ Αἰγύπτου γεγονέναι, προσθήη τε τούτοις τὰ τῆς
 βασιλείας τῆς Δαβὶδ τεσσαράκοντα ἔτη, συνάξει ἔτη τὰ πάντα ἑξα-
 κόσια δέκα, ἀκριβέστερον δὲ ἢ καθ' ἡμᾶς χρονολογία πρόεισιν, εἰ 114 1
 τοῖς πεντακοσίοις εἰκοσι καὶ τρισὶ καὶ μηδὲν ἑπτὰ μέχρι τῆς Δαβὶδ
 15 τελευτῆς προσθήη τις τὰ τε τοῦ Μωυσέως ἑκατὸν εἰκοσι ἔτη τὰ τε
 τοῦ Σολομῶνος τεσσαράκοντα· συνάξει γὰρ τὰ πάντα ἐπὶ τὴν Σολο-
 μῶνος τελευτὴν ἔτη ἑξακόσια ὄγδοήκοντα τρία μῆνας ἑπτὰ. Εἰραμος 2
 τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Σολομῶνι δίδωσι καθ' οὗς | χρόνους μετὰ τὴν 85 1
 Τροίας ἄλωσιν Μινελάφ εἰς Φοινίκην ἀγίει, ὡς φησὶ Μινεάφρος ὁ
 20 Περγαμῆος καὶ Λαττος ἐν τοῖς Φοινικικοῖς. μετὰ δὲ Σολομῶνα 2
 βασιλεύει Ῥυβόαμ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ἑπτακαίδεκα καὶ ἦν ἀρχιερεὺς
 Ἀρμείλιχ ὁ τοῦ Σαδὰκ. ἐπὶ τούτου μισοθείας τῆς βασιλείας ἐν 4
 Σαμαρεία βασιλεύει Ἡροβόαμ ἐκ γενῆς Ἑβραῖμ ὁ δοῦλος Σολομῶνος.
 προσητεύει δὲ ἐπὶ Ἀχίας ὁ Σηλωνίτης καὶ Σαμαείας υἱὸς Αἰλᾶμ καὶ
 25 ὁ ἐξ Ἰοῦθα ἀπὸ τῶν ἐπὶ Ἡροβόαμ καὶ προσητεύσας ἐπὶ τοῦ θινια-
 στηρίου. μετὰ τούτου βασιλεύει Ἀβοῦμ | υἱὸς αὐτοῦ ἔτη εἰκόσι 113 1
 τρία, καὶ ὁμοίως ὁ τούτου υἱὸς Ἰσαμαὶ· οὗτος ἐπὶ γήρως οἰκοδόμησεν.

5 vgl. I Chron. 6, 53 ὄγδοος, ist falsch. 6 f vgl. Euseb. Chron. p. 101
 S. h. u. n. At Clemens a Jesu Moysi successore usque ad temp. aedificationem colligit
 annos DLXXIV, quod a primo eius libro Stromatum concerte loct. - Baranov
 slavski. Έπιλογή ιστοριῶν bei Cramer, Anecd. Paris II p. 158, 19-21 ὁ δὲ Κλε-
 μης τὰ ἀπὸ Ἰησοῦ τοῦ Μωυσέως διαφέρει ἐπὶ τῆς τοῦ ναοῦ κατασκευῆς ἔτη αὐτῆς
 17 f vgl. viell. I Kön. 5, 12, 11, 1. 17 20 vgl. Tat. an. 67 p. 38, 38-39, 6
 S. h. u. Menandros von Ephesus Fr. 3 FHG. IV p. 107. Luc. 9, 1. FHG. IV
 p. 107. 20 26 vgl. I Kön. 14, 21, 12 20 22; 13, 1. 26 f vgl. I Kön. 15,
 11 10, II Chron. 13, 16; 19, 13 12.

17 Εἰραμος I. Tat. bei Euseb. Αἰχμ. u. Tat. HSS. 20 υἱὸς I. υἱὸς
 Tat. HSS. υἱὸς υἱὸς υἱὸς Tat. bei Euseb. 24 Ἀβοῦμ vgl. Jerem. 2, 20. 21
 St. d. man. I. Abimeu. I. b. Gen. 25 Ἡροβόαμ aus I Kön. 11, 1. 1. 1. 1. 1. 1.
 26 Ἰοῦθα vgl. I Chron. 1, 2. 27 Ἰσαμαὶ vgl. Apocrypha in M. G. Op. Am-
 stel. vol. 4 I p. 1. vgl. I Kön. 15, 19, II Chron. 19, 13. 12. 12.

προφητεύει δὲ ἐπ' αὐτοῦ Ἰοῦ υἱὸς Ἀνανίου. μετὰ τοῦτον βασιλεύει Ἰωσαφάτ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη <κ>ε'· ἐπὶ τούτου προφητεύουσιν Ἠλίας ὁ Θεοβίτης καὶ Μιχαίας υἱὸς Ἰεβλᾶ καὶ Ἀβδίας υἱὸς Ἀνανίου. ἐπὶ δὲ 2 Μιχαίου καὶ ψευδοπροφήτης ἦν Σεδεκίας ὁ τοῦ Χαναάν. ἔπειτα 3 5 τούτοις ἡ βασιλεία Ἰωράμ τοῦ υἱοῦ Ἰωσαφάτ ἐπὶ ἔτη ὀκτώ, ἐφ' οὗ προφητεύει Ἠλίας καὶ μετὰ Ἠλίαν Ἐλισσαῖος ὁ τοῦ Σαφάτ. ἐπὶ τούτου 4 οἱ ἐν Σαμαρείᾳ κόπρον ἔφαγον περισσεῶς καὶ τὰ τέκνα τὰ ἑαυτῶν. ὁ δὲ χρόνος Ἰωσαφάτ ἀπὸ τῶν ὑστάτων τῆς τρίτης τῶν Βασιλείων ἄχρι τῆς τετάρτης ἐπεκτείνει. ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰωράμ ἀνελήφθη μὲν Ἠλίας, 5 10 ἤρξατο δὲ προφητεύειν Ἐλισσαῖος υἱὸς Σαφάτ ἔτη ξξ, ὧν ἐτῶν τεσσαράκοντα. εἶτα Ὀχοζίας ἐβασίλευσεν ἔτος ἕν, ἐπὶ τούτου ἔτι προφητεύει Ἐλισσαῖος καὶ σὺν αὐτῷ Ἀβδαδωνάος. μετὰ τοῦτον | ἡ 116,1388P μήτηρ Ὀζίου Γοθολία βασιλεύει ἔτη ὀκτώ, κατακτείνασα τὰ τέκνα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς· ἐκ γὰρ τοῦ γένους ἦν Ἀγαάβ. ἡ δὲ ἀδελφὴ 15 Ὀζίου Ἰωσαβαία ἐξέκλεψε τὸν υἱὸν Ὀζίου Ἰωάν καὶ τούτῳ περιέθηκεν ὕστερον τὴν βασιλείαν. ἐπὶ τῆς Γοθολίας ταύτης ἔτι ὁ Ἐλισσαῖος 2 προφητεύει, μεθ' ἣν βασιλεύει, ὡς προείπον, Ἰωὰς ὁ περιωθθεὶς ὑπὸ Ἰωσαβαίας τῆς Ἰωδαὲ τοῦ ἀρχιερέως γυναικός, καὶ τὰ πάντα γίνεται ἔτη τεσσαράκοντα. συνάγεται οὖν ἀπὸ Σολομῶνος ἐπὶ Ἐλισσαίου 3 20 τοῦ προφήτου τελευτῆν ἔτη, ὡς μὲν τινὲς φασιν, ἑκατὸν ε', ὡς δὲ ἕτεροι. ἑκατὸν δύο, ὡς δὲ ἡ προκειμένη δηλοῖ χρονογραφία, ἀπὸ βασιλείας τῆς Σολομῶνος ἔτη ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἕν.

Ἀπὸ δὲ τῶν Τρωϊκῶν ἐπὶ τὴν Ὀμήρου γένεσιν κατὰ μὲν Φιλό- 117,1 χορον ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ἔτη γίνεται ὕστερον τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας· 25 Ἀρίσταρχος δὲ ἐν τοῖς Ἀρχιλοχείοις ὑπομνήμασι κατὰ τὴν Ἰωνικὴν 2

1 vgl. I Kōn. 16, 1; II Chron. 19, 2 (16, 7) 1—4 vgl. I Kōn. 22, 41 f; 17, 1; 22, 8. 11; 18, 3; II Chron. 20, 31; 18, 8. 10; 18, 10 4—7 vgl. II Kōn. 8, 16 f; I Kōn. 19, 16; II Kōn. 6, 25. 28 f 9—11 vgl. II Kōn. 2 11; I Kōn. 19, 16 10 f vgl. S. Krauss, Jew. Quart. Rev. 5 (1893) S. 138 (in Seder Olam R. XIX ist erzählt, daß Elisa 60 Jahre lang Prophet war) 11 f vgl. II Kōn. 8, 26 12 vgl. S. 84, 12 12—19 vgl. II Kōn. 11, 1—3; 12, 1; II Chron. 22, 12. 10 f; 23, 11; 24, 1 23—S. 74, 22 vgl. Plut. De vita et poesi Hom. II 3 23—S. 74, 19 vgl. Tatian 31 p. 32, 1—15 Schw. 23 f Philochoros Fr. 54a FHG I p. 393 25 f vgl. Pauly-Wissowa II Col. 872, 28

2 κε' Lowth XXV Lib. Gen. vgl. II Chron. 20, 31 ε' L 3 Ἰεβλᾶ] vielleicht nur Schreibfehler für Ἰεμλᾶ (II Chron. 18, 8) 4 μχαίου L 10 ξξ] ξ' — ἐξήκοντα S. Krauss a. a. O. 13. 15 Ὀζίου] Fehler für Ὀχοζίου (II Kōn. 11, 1; II Chron. 22, 10); zur Verwechslung vgl. I Chron. 3, 11; Matth. 1, 9; Allen, Expository Times 11 (1899 1900) S. 135 f; Nestle, ebenda S. 191 13 γοθολιά L ὀκτώ] ξξ St (vgl. unten Z. 22 u. II Chron. 23, 1) 14 ἀδελφοῦ] Fehler für υἱοῦ 15 Ἰωάν St vgl. S. 74, 25 Ἰωὰς L 16 ἐλισσαῖος L 19. S. 74, 8 ἐλισσαίου L 23 f Φιλόχορον Sy χιλόχωρον L

- ἀποικίαν φησὶ γένησθαι αὐτόν, ἣ ἐγένετο μετὰ ἑκατὸν τεσσαράκοντα
 ἔτη τῶν Τρωϊκῶν. Ἀπολλόδωρος δὲ μετὰ ἑτη ἑκατὸν τῆς Ἰωνικῆς 3
 ἀποικίας Ἀγησίου τοῦ Λορυσσίου Λακεδαιμονίων βασιλείοντος.
 ὥστε ἐπιβαλεῖν αὐτῷ Λυκοῖργον τὸν νομοθέτην | ἔτι νέον ὄντα. 34 P
 Ἐὐθυμίου δὲ ἐν τοῖς Χρονικοῖς συνακμάσαντα Ἡσιόδου ἐπὶ Ἀχαιοῖς 4
 ἐν Χίφ γενέσθαι περὶ τὸ διακοσιοστὸν ἔτος ὑστερον τῆς Ἰλίου ἀλώ-
 σεως. ταύτης δὲ ἐστὶ τῆς δόξης καὶ Ἰσχυρέμαχος ἐν Ἐὐβοϊκῶν τρίτῳ 5
 ὡς εἶναι αὐτόν τε καὶ τὸν Ἡσίοδον καὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου
 νεωτέρους. πᾶν ἔκασθαι τις βουληθῆ τῷ γραμματικῷ Κράτῃ καὶ 6
 λέγει περὶ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον Ὅμηρον γεγονέναι μετὰ ἑτη
 ὀγδοήκοντα τῆς Ἰλίου ἀλώσεως. εὐρεθήσεται πάλιν Σολομῶνος
 μεταγενέστερος, ἐξ οὗ ἡ Μενελάου εἰς Φοινίκην ἀφίξις, ὡς προει-
 ρηται. Ἐρατοσθένης δὲ μετὰ τὸ ἑκατοστὸν ἔτος τῆς Ἰλίου ἀλώσεως 7
 τὴν Ὅμηρον ἡλικίαν φέρει. καὶ μὴν Θεόπομπος μὲν ἐν τῇ τεσσαρα- 8
 15 κοστῇ τρίτῃ τῶν Φιλιππικῶν μετὰ ἑτη πεντακόσια τῶν ἐπὶ Ἰλίου
 στρατευσάντων γεγονέναι τὸν Ὅμηρον ἱστορεῖ. Εὐφορίων δὲ ἐν τῷ 9
 περὶ Ἀλεναδῶν κατὰ Γέγγην αὐτὸν τίθησι γεγονέναι, ὃς βασιλεύειν
 ἤρξατο ἀπὸ τῆς ὀκτωκαιδέκατης ὀλυμπιάδος. ὃν καὶ φησι πρῶτον
 ὠνομάσθαι τύραννον. Σωσίβιος δὲ ὁ Λάκων ἐν χρόνων ἀναγραφῇ 10
 21 κατὰ τὸ ὄγδοον ἔτος τῆς Χαρίλλου τοῦ Πολυδέκτου βασιλείας Ὅμηρον
 φέρει. βασιλεύει μὲν οὖν Χάριλλος ἑτη ἑξήκοντα τέσσαρα, μεθ' οὗ
 εἰς Νικαρόρος ἑτη τριάκοντα ἐννέα· τοῦτον κατὰ τὸ τριακοστὸν
 τέταρτον ἔτος τεθῆναι φησι τὴν πρώτην ὀλυμπιάδα. ὡς εἶναι ἐπιτη-
 κοντά ποι ἑτῶν πρὸ τῆς τῶν Ὀλυμπίων θίσεως Ὅμηρον.
 25 Μετὰ δὲ τὸν Ἰωάν διαδέχεται τὴν βασιλείαν Ἰμασία· ὁ εἰς 11 1
 αὐτοῦ ἑτη τριάκοντα ἐννέα, τοῦτον Ὑζίας ὁμοίως ὁ εἰς αὐτοῦ ἐπὶ

3 4 Apollodor Fr. 4n Jacoby; vgl. E. Rohde, Kl. Schr. I S. 94 ff. 5 7
 vgl. Rohde, Kl. Schr. I S. 47 ff. Euthymenes Fr. 1 FHG IV p. 40. 7 Ar-
 chomachos Fr. 2 FHG IV p. 315. 8-11 vgl. Wachsmuth, De Cratete Mallota
 p. 50. 9 f. etwas anders Taitian, der mit Plut übereinstimmt. 12 f. pro-
 eirgati vgl. S. 72, 19. 13 f. Eratosthenes Fr. 4 Müller p. 10. 14 16
 Theopompus Fr. 221b FHG I p. 315. 16-19 Euphorion Fr. 1 FHG III
 p. 12. Fr. 20 Meineke Anal. Alex. p. 65. 19-24 Sosibios Fr. 2 FHG II
 p. 62. 25 S. 75, 6 vgl. II Kdn 14, 17, 15, 17 f.; Amos 1, 1. Jee 1, 1. Hos
 1, 1. II Kdn 14, 25, Jona 1, 1. 3, 4; 2, 11, II Kdn 15. 22 f. Micha 1, 1,
 Joel 1, 1.

3 Σωσίβιος Collet S. 70. Σωσίβιος St. vgl. Herodot. 7. 2-4. Paus. III 2, 4
 14 f. ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τρίτῃ Herodot. ἑτη τεσσαρακοστῆς L. 15 πεντα-
 κόντος - τριάντος Müller, Eratosth. fragm. chronol. p. 197. 17 Ἰμασία
 Müller anal. p. 1. 26 τριακόντα ἐννέα; εἰς αὐτὸν καὶ ἐννέα II Kdn 14, 2.

ἔτη πενήκοντα δύο, καὶ λεπτῶν οὗτος ἐτελεύτα· προφητεύουσι δὲ ἐκ' αὐτοῦ Ἀμώς καὶ Ἡσαΐας ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ὡση | ὁ τοῦ Βεηρί 30 P καὶ Ἰωνᾶς ὁ τοῦ Ἀμαθὶ ὁ ἐκ Γέθ Χοβέρ ὁ κηρύξας Νινευίταις, ὁ ἐκ τοῦ κήτους προελθών. ἔπειτα βασιλεύει Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς Ὀζίου ἔτη 2 5 ἑκατάδεκα· ἐπὶ τούτου ἔτι Ἡσαΐας προφητεύει καὶ Ὡση καὶ Μιχαίας ὁ Μωρασθίτης καὶ Ἰωήλ ὁ τοῦ Βαθουήλ. τοῦτον διαδέχεται ὁ υἱὸς 119. 1 αὐτοῦ Ἀχαζ ἐπὶ ἔτη ἑκατάδεκα· ἐπὶ τούτου πεντεκαδεκάτῳ ἔτει ὁ Ἰσραὴλ εἰς Βαβυλῶνα ἀπήχθη Σαλμανασάρ τε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων μετόπισε τοὺς ἐν Σαμαρείᾳ εἰς Μήδους καὶ Βαβυλῶνα. πάλιν 2 τὸν Ἀχαζ διαδέχεται Ὡση ἐπὶ ἔτη ὀκτώ, εἶτα Ἐζεκίας ἐπὶ ἔτη 10 εἰκοσι ἑννέα. τούτῳ δι' ὁσιότητα πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου γενομένῳ διὰ Ἡσαίου δορεῖται ὁ θεὸς ἄλλα ἔτη βιωσάει πεντεκαδέκα δι' ἀναποδισμόν ἡλίου. μέχρι τούτου διατείνουσι προφητεύοντες Ἡσαΐας 3 καὶ Ὡση καὶ Μιχαίας. λέγονται δὲ οὗτοι μετὰ τὴν Ἀνκούργου τοῦ 15 ἠνομοθέτου Λακεδαιμονίων ἡλικίαν γεγονέναι· Διευχίδας γὰρ ἐν τε- 4 τάρτῳ Μεγαρικῶν περὶ τὸ διακοσιοστὸν ἐνενηκοστὸν ἔτος ὕστερον τῆς Ἰλίου ἀλώσεως τὴν ἀκμὴν Ἀνκούργου φέρει· Ἡσαΐας δὲ ἀπὸ τῆς 5 Σολομῶντος βασιλείας, ἐφ' οὗ Μενέλεως εἰς Φοινίκην γενόμενος ἐδείχθη, τριακοσιοστῷ ἔτει προφητεύων ἔτι φαίνεται Μιχαίας τε σὺν 20 αὐτῷ καὶ Ὡσὴ καὶ Ἰωήλ ὁ τοῦ Βαθουήλ. μετὰ δὲ Ἐζεκίαν ὁ υἱὸς 120, 1 αὐτοῦ Μανασσῆς βασιλεύει ἔτη πενήκοντα πέντε, ἔπειτα ὁ τούτου υἱὸς Ἀμώς ἔτη δύο, μεθ' ὧν Ἰωσίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νομικώτατος ἔτη τριάκοντα καὶ ἕν. οὗτος ἐπέθηκε τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰ κῶλα τῶν εἰδώλων, καθὼς ἐν τῷ | Δευτικῷ γέγραπται. ἐπὶ τούτου 142 S 2

2 Der Prophet וִיִּזְרְיָה mit dem Vater des Jesaias יְרֵמְיָה verwechselt 6—9 vgl. II Kön. 16, 1f; 17, 6; 18, 10f 7f falsche Angabe, vielleicht entstanden aus II Kön. 17, 1. 5 9—18 vgl. II Kön. 17, 2. 6 (Hosea, König von Israel, ist durch einen Irrtum des Autors oder durch Interpolation [so Wachsmuth] hier in die Reihe der Könige von Juda geraten); 18, 1f; 20, 6. 11 15—17 Dieuchidas Fr. 4 FHG IV p. 369 19 ἐδείχθη vgl. S. 72, 19 20—28 vgl. II Kön. 21, 1. 19; 22, 1 28f vgl. Lev. 26, 30 u. II Kön. 23, 14. 20 24—S. 76, 4 vgl. II Kön. 23, 22; 22, 3. 8; II Chron. 35, 18; 34, 8. 14

2 Βεηρί] βέρι (η übergeschr., nach l. Bas.) L¹ 4 Ἰωνάθαν für יְוָנָתָן L (wie LXX B) Ἰωαθάμ LXX A II Kön. 15, 7 Ἰωαθάν II Kön. 15, 32 Joatham Lib. Gen. 6 Μωρασθίτης aus Micha 1, 1 μωραθηθίτης L Morathia Lib. Gen. Βαθουήλ aus Joel 1, 1 u. unten Z. 20 μαθουήλ L 7 ἄχάζ (τ übergeschr.) L¹ 9 μετόπισε Sy μετώπισε L 10 ἄχαζ L [Ὡση—εἶτα] Wachsmuth vgl. Frick p. XVI 11 δι' Sy δ' L 14 nach τὴν ist το von L¹ getilgt 15 nach ἠνομοθέτου ist η von L¹ getilgt 19 τριακοσιοστῷ Bentley, Briefe des Phalaris (Deutsch v. Ribbeck) p. 118° διακοσιοστῷ L 21 μανασσῆς L¹ μανασῆς L* 21 πέντε] ε L

- ἀποικίαν φησὶ φέρεσθαι αὐτόν, ἢ γένητο μετὰ ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἔτη τῶν Τρωικῶν. Ἀπολλόδωρος δὲ μετὰ ἑτη ἑκατὸν τῆς Ἰωνικῆς 8 ἀποικία; Ἀγησιλάου τοῦ Λορυσσαίου Λακεδαιμονίων βασιλείοντος, ὥστε ἐπιβαλεῖν αὐτῷ Λυκοῦργον τὸν νομοθέτην | ἔτι νῖον ὄντα. 9 P
- Ἐὐθυμένης δὲ ἐν τοῖς Χρονικοῖς συνακμάσαντα Ἡσιόδου ἐπὶ Ἀκαστοῦ 4 ἐν Χίφ γενέσθαι περὶ τὸ διακοσιοστὸν ἔτος ἑσπεριον τῆς Ἰλίου ἀλώσεως, ταύτης δὲ ἔστι τῆς δόξης καὶ Ἀρχέμαχος ἐν Εὐβοικῶν τρίτῳ 5 ὡς εἶναι αὐτόν τε καὶ τὸν Ἡσιόδον καὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου νεωτέρους, κἂν ἔκαστος τις βουληθῇ τῷ γραμματικῷ Κράτητι καὶ 6
- 11 λέγη περὶ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον Ὀμηρον γεγονέναι μετὰ ἑτη ὀγδοήκοντα τῆς Ἰλίου ἀλώσεως, εὐρεθήσεται πάλιν Σολομῶνος μεταγενέστερος, ἐξ' οὗ ἡ Μενελάου εἰς Φοινίκην ἀφίξις, ὡς προείρηται. Ἐρατοσθένης δὲ μετὰ τὸ ἑκατοστὸν ἔτος τῆς Ἰλίου ἀλώσεως 7 τὴν Ὀμηρον ἡλικίαν φέρεῖ, καὶ μὴν Θεύπομπος μὲν ἐν τῇ τεσσαρα- 8
- 15 κοστῇ τρίτῃ τῶν Φιλίππειων μετὰ ἑτη πεντακόσια τῶν ἐπὶ Ἰλίου στρατιωσάντων γεγονέναι τὸν Ὀμηρον ἰστορεῖ. Εὐφορίων δὲ ἐν τῷ 9 περὶ Ἀλεναδῶν κατὰ Γύγην αὐτὸν τίθειαι γεγονέναι, ὃς βασιλεύειν ἤρξατο ἀπὸ τῆς ὀκτωκαιδεκάτης ὀλυμπιάδος, ὃν καὶ φησὶ πρῶτον ἀνομάσθαι τύραννον. Σωσίβιος δὲ ὁ Λάκων ἐν χρόνων ἀναγραφῇ 10
- 21 κατὰ τὸ ὄγδοον ἔτος τῆς Χαρίλλου τοῦ Πολυδέκτου βασιλείας Ὀμηρον φέρεῖ, βασιλεύει μὲν οὖν Χάριλλος ἑτη ἑξήκοντα τέσσαρα, μεθ' οὗ ἐπί Νικαῖρος ἑτη τριάκοντα ἑννέα· τούτοις κατὰ τὸ τριακοστὸν τέταρτον ἔτος τεθῆναι φησὶ τὴν πρώτην ὀλυμπιάδα, ὡς εἶναι ἑντηκοντά ποι ἑτῶν πρὸ τῆς τῶν Ὀλυμπίων θίσεως Ὀμηρον.
- 22 Μετὰ δὲ τὸν Ἰωάν διαδέχεται τὴν βασιλείαν Ἀμασία, ὁ νῖος 11 1 αὐτοῦ ἑτη τριάκοντα ἑννέα, τοῦτον Ὑζίας ὁμοίως ὁ νῖος αὐτοῦ ἐπὶ

8 4 Apollodor Fr. 4a Jacoby; vgl. E. Rohde, Kl. Schr. I S. 64 ff. 5 7 vgl. Rohde, Kl. Schr. I S. 47 ff. Euthymenes Fr. 1 FHG IV p. 40. 7 Archomachos Fr. 2 FHG IV p. 315. 9-11 vgl. Wachsmuth, De Cratete Mallota p. 59. 9 f. etwas anders Tatian, der mit Plut übereinstimmt. 12 f. προείρηται vgl. S. 72, 19. 13 f. Eratosthenes Fr. 4 Müller p. 10. 14 16 Theopompus Fr. 221b FHG I p. 315. 16-19 Euphorion Fr. 1 FHG III p. 12. Fr. 20 Meineke Anal. Alex. p. 65. 19-24 Sosibios Fr. 2 FHG II p. 62. 25 S. 73, 6 vgl. H. Kón 14, 1f. 15, 1f. 7, Amos 1, 1. Jes 1, 1. Hos 1, 1. H. Kón 14, 2f.; Jona 1, 1, 3, 4; 2, 11. H. Kón 15. 22 f. Micha 1, 1; Joel 1, 1.

8 Ἰσραηλίου Cobet S. 7. Ἰσραηλίου St. vgl. Herodot 7. 24. Pans 10. 2. 4. 14 f. ἐν τῇ τεσσαράκοστῃ τρίτῃ Horvat ἑτη τεσσαράκοστῃ τέταρτῃ L. 15 πεντακόσια + τέσσαρα: M⁹ etc. Eratosth. fragm. chronol. | 16. 17 ἑντηκόντα Müller ἀποκρίβ. L. 26 τριάκοντα ἑννέα] εἴκοσι καὶ ἑννέα H. Kón 14, 2.

ἔτη πενήκοντα δύο, καὶ λεπρῶν οὗτος ἐτελεύτα· προφητεύουσι δὲ ἐπ' αὐτοῦ Ἀμώς καὶ Ἡσαίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ Ὡση | ὁ τοῦ Βεηρι 390 P καὶ Ἰωνᾶς ὁ τοῦ Ἀμαθι ὁ ἐκ Γέθ Χοβὲρ ὁ κηρύξας Νινευίταις, ὁ ἐκ τοῦ κήτους προελθών. ἔπειτα βασιλεύει Ἰωνάθαν ὁ υἱὸς Ὀζιου ἔτη 2 5 ἑκαταίδεκα· ἐπὶ τούτου ἔτι Ἡσαίας προφητεύει καὶ Ὡση καὶ Μιχαίας ὁ Μωρασθίτης καὶ Ἰωήλ ὁ τοῦ Βαθουήλ. τούτον διαδέχεται ὁ υἱὸς 119. 1 αὐτοῦ Ἀχαζ ἐπὶ ἔτη ἑκαταίδεκα· ἐπὶ τούτου πεντεκαίδεκάτῳ ἔτει ὁ Ἰσραήλ εἰς Βαβυλῶνα ἀπήχθη Σαλμανασάρ τε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀσσυρίων μετῴκησε τοὺς ἐν Σαμαρείᾳ εἰς Μήδους καὶ Βαβυλῶνα. πάλιν 2 10 τὸν Ἀχαζ διαδέχεται Ὡση ἐπὶ ἔτη ὀκτώ, εἶτα Ἐζεκίας ἐπὶ ἔτη εἰκοσι ἑννέα. τούτῳ δι' ὀσιότητα πρὸς τῷ τέλει τοῦ βίου γενομένῳ διὰ Ἡσαίου δορεῖται ὁ θεὸς ἄλλα ἔτη βιώσαι πεντεκαίδεκα δι' ἀναποδισμού ἡλίου. μέχρι τούτου διατείνουσι προφητεύοντες Ἡσαίας 3 καὶ Ὡση καὶ Μιχαίας. λέγονται δὲ οὗτοι μετὰ τὴν Λυκούργου τοῦ 15 νομοθέτου Λακεδαιμονίων ἡλικίαν γεγονέναι· Διευχίδας γὰρ ἐν τετάρτῳ Μεγαρικῶν περὶ τὸ διακοσιοστὸν ἐνενηκοστὸν ἔτος ὕστερον τῆς Ἰλίου ἀλώσεως τὴν ἀκμὴν Λυκούργου φέρει· Ἡσαίας δὲ ἀπὸ τῆς 5 Σολομώντος βασιλείας, ἐφ' οὗ Μενέλεως εἰς Φοινίκην γενόμενος ἐδείχθη, τριακοσιοστῷ ἔτει προφητεύων ἔτι φαίνεται Μιχαίας τε σὺν 20 αὐτῷ καὶ Ὡση καὶ Ἰωήλ ὁ τοῦ Βαθουήλ. μετὰ δὲ Ἐζεκιαν ὁ υἱὸς 120, 1 αὐτοῦ Μανασσῆς βασιλεύει ἔτη πενήκοντα πέντε, ἔπειτα ὁ τούτου υἱὸς Ἀμώς ἔτη δύο, μεθ' ὃν Ἰωσίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νομικώτατος ἔτη τριακοντα καὶ ἕν. οὗτος ἐπέθηκε τὰ κῶλα τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰ κῶλα τῶν εἰδώλων, καθὼς ἐν τῷ | Λευιτικῷ γέγραπται. ἐπὶ τούτου 142 S 2

2 Der Prophet עִזְרָיָה mit dem Vater des Jesaias יְהוֹשִׁיָּא verwechselt 6—9 vgl. II Kön. 16, 1f; 17, 6; 18, 10f 7f falsche Angabe, vielleicht entstanden aus II Kön. 17, 1. 5 9—18 vgl. II Kön. 17, 2. 6 (Hosea, König von Israel, ist durch einen Irrtum des Autors oder durch Interpolation [so Wachsmuth] hier in die Reihe der Könige von Juda geraten); 18, 1f; 20, 6. 11 15—17 Dieuchidas Fr. 4 FHG IV p. 389 19 ἐδείχθη vgl. S. 72, 19 20—28 vgl. II Kön. 21, 1. 19; 22, 1 28f vgl. Lev. 26, 30 u. II Kön. 23, 14. 20 24—S. 76, 4 vgl. II Kön. 23, 22; 22, 3. 8; II Chron. 35, 18; 34, 8. 14

3 Βεηρι] βέρι (η übergeschr., nach l Ras.) L¹ 4 Ἰωνάθαν für עִזְרָיָה L (wie LXX B) Ἰωαθάμ LXX A II Kön. 15, 7 Ἰωαθάν II Kön. 15, 32 Joatham Lib. Gen. 6 Μωρασθίτης aus Micha 1, 1 μωρασηθίτης L Morathita Lib. Gen. Βαθουήλ aus Joel 1, 1 u. unten Z. 20 μαθουήλ L 7 ἀχάζ (τ übergeschr.) L¹ 9 μετῴκησε Sy μετώκησε L 10 ἀχατζ L [Ὡση—εἶτα] Wachsmuth vgl. Frick p. XVI 11 δι' Sy δ' L 14 nach τὴν ist το von L¹ getilgt 15 nach νομοθέτου ist η von L¹ getilgt 19 τριακοσιοστῷ Bentley, Briefe des Phalaris (Deutsch v. Ribbeck) p. 118° διακοσιοστῷ L 21 μανασσῆς L¹ μανασῆς L* 21 πέντε] $\bar{\epsilon}$ L

ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτι τὸ πάσχα ἤχθη, ἐξ οὗ ἄπο Σαμουήλ. μήτι ἐν
 τῷ μεταξὺ χρόνῳ τελεσθέν. τότε καὶ Χελκίας ὁ ἱερεὺς ὁ τοῦ προ-
 φήτου ἱερμίου πατὴρ περιτεχνῶν τῷ τοῦ νόμου βιβλίῳ | ἐν τῷ 5:1 P
 ἱερῷ ἀποκειμένῳ ἀναγνοὺς ἐτελεύτησεν. ἐπὶ τούτῳ προφητεῖε
 5 Ὀλλῶ καὶ Σοφορίας καὶ ἱερμίας. ἐπὶ δὲ ἱερμίου ψευδοπροφήτης 8
 γίνεται Ἄνανίας. ὁ Ἰωσίας οὗτος παρακούσας ἱερμίου τοῦ προ-
 φήτου ἐπὶ Νεχαὸ βασιλείῳς Αἰγύπτου ἀνηρέθη κατὰ ποταμὸν
 Ἐλφράτην, ὁρμῶντι αὐτῷ πρὸς Ἀσουρίους ἀπαντήσας. Ἰωσίαν δια- 121. 1
 δέχεται Ἰεχωίας. (ὁ καὶ Ἰωάκας, ὁ υἱὸς αὐτοῦ μῆνας τρεῖς καὶ
 10 ἡμέρας δέκα. τοῦτον Νεχαὸ βασιλεὺς Αἰγύπτου θήσας ἀπήγαγεν εἰς
 Αἴγυπτον, καταστήσας αὐτ' αὐτοῦ βασιλεῖα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωα-
 κίμ ἐπὶ φόρῳ τῆς γῆς ἔτη ἑνδεκά. μετὰ τοῦτον ὁ ὁμώνυμος αὐτοῦ 2
 Ἰωακίμ τρίμηνον βασιλεύει, εἶτα Σιδεκίας ἔτη ἑνδεκά. καὶ μέχρι 8
 τούτου προφητεῖων διατίθει ἱερμίας, προφητεῖονα δὲ καὶ Βουῶ
 15 καὶ Ἰηρίας ὁ υἱὸς Σιμαίου καὶ Ἀμβρακίου σὺν αὐτῷ, καὶ τέλος ἔχει
 τὰ τῶν Ἑβραϊκῶν βασιλείων. γίνονται σὺν ἀπὸ μὲν τῆς Μουσιῶς 4
 γενέσεως ἔως τῆς μετακίσεως ταύτης ἔτη, ὡς μὲν τινες, ἑννακίονα
 ἡκομήκοντα δύο, κατὰ δὲ τὴν ἀκριβῆ χρονογραφίαν χίλια ὀγδοή-
 κοντα πέντε μῆνες ἑξ ἡμέραι δέκα ἀπὸ δὲ τῆς Βαβυλωνίαιας ἔως
 20 τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἐπὶ Χαλδαίων γενομένης ἔτη τετρακόσια πεν-
 τήκοντα δύο μῆνες ἑξ, ὡς δὲ ἡ καθ' ἡμᾶς τῶν χρόνων ἀκριβῆα
 ἀναγίγῃ, ἔτη τετρακόσια ὀγδοήκοντα δύο μῆνες ἑξ ἡμέραι δέκα.
 Ἐν δὲ τῷ δωδικάτῳ ἔτι τῆς Σιδεκίου βασιλείας Ναβουχοδοσοῦρ 122. 1
 πρὸ τῆς Περσῶν ἡγεμονίας ἔτιον ἑβδομήκοντα ἐπὶ Φοίνικας καὶ 3: P
 2 Ἰουδαίους Ἰσραήτιων, ὡς φησι Βήρωσος ἐν ταῖς Χαλδαίαις Ἰστο-

4 6 vgl II Kön 22, 14; Zephan 1, 1; Jerem 1, 2. 5 S. 1. 6 8 vgl
 II Kön 23, 29. 8 12 vgl II Kön 23, 31 zu Iehonias. Iosias, vgl Matth
 1, 11, 23, 34. 9 12 vgl II Kön 24, 8. 18 ὁμώνυμος, nicht im He-
 bräisch, wo der Vater יְהוֹאִחָז, der Sohn יְהוֹאִחָז heißt. 18 18 vgl Jerem
 2, 1; Esch 1, 2; Jerem 29, 20; Habak. 1, 9. 23 S. 77. 2 vgl Tatian 9,
 1. S. 4. 1. Schw. 23 S. 77, 1. Berossus Fr. 11a FHG II p. 56.

1 ἔξ οὗ ἀπὸ Σαμουήλ, μήτι οὐκ οὐκ ἀπὸ Σαμουήλ μήτι P. ἔξ οὗ ἀπὸ
 Σαμουήλ Ἐκκαίδεθ ἱερῶν μήτι vgl II Clem. 1. 18. Wachsmuth ἔξ οὗ ἐπὶ
 Σαμουήλ, μήτι St. 5 σοφορίας L. 6 Ἄνανίας ὁ Ἰωσίας οὗτος St. Ἄνα-
 νίας, ὁ ἐπίου οὗτος, L. Ἄνανίας ὁ Ἰωσίας οὗτος P. Ananias Vater heißt
 Jerem. 1. S. 1. 8 ὁ καὶ Ἰωάκας Ἰερμίας καὶ Louth. 14 Το-
 ζαῖος Βουῶ L. 9. doch vgl S. 84, 11 wo Βουῶ καὶ Ἰωάκας als Prophet aufgeführt
 ist, u. S. Kratoch, Jew. Quart. Rev. 7. 1871. S. 1. 8. Hinweis auf Seiler Oham R. XX,
 wo Zephanias, Jeremia, Uria u. Eschiel, Sohn des Buzi, als geistige Pro-
 pheten genannt werden. 23 Berossus, 1. 11a, Tat. V u. Tat. bei Euseb. Je-
 rosol. Tat. VI.

ρίαις. Ἰόβας δὲ περὶ Ἀσσυρίων γράφων ὁμολογεῖ τὴν ἱστορίαν παρὰ 2
 Βηρώσσου εἰληφέναι, μαρτυρῶν τὴν ἀλήθειαν τάνδρι. ὁ τοίνυν 3
 Ναβουχοδονόσορ τυφλώσας τὸν Σεδεκίαν εἰς Βαβυλῶνα ἀπάγει καὶ
 τὸν λαὸν πάντα μετοικίζει (καὶ γίνεται ἡ αἰχμαλωσία ἐπὶ ἔτη ἑβδο-
 5 μήκοντα) πλὴν ὀλίγων, οἳ εἰς Αἴγυπτον κατέφυγον. προφητεύουσι 4
 δὲ καὶ ἐπὶ Σεδεκίου ἔτι Ἰερεμίας καὶ Ἀμβακούμ, ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ
 ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν Βαβυλῶνι προφητεύει Ἰεζεκιήλ, μεθ' ὃν
 Ναούμ ὁ προφήτης, ἔπειτα Δανιήλ, πάλιν αὐτὸν μετὰ τοῦτον προφη-
 τεύουσιν Ἄγγαλος καὶ Ζαχαρίας ἐπὶ Δαρείου τοῦ πρώτου ἔτη δύο,
 20 μεθ' ὃν ὁ ἐν τοῖς δώδεκα Ἄγγελος, μετὰ δὲ Ἄγγαλον καὶ Ζαχαρίαν 123, 1
 Νεεμίας ὁ ἀρχιοινοχός Ἀρταξέρξου, υἱὸς δὲ Ἀχιλλ τοῦ Ἰσραηλίτου,
 οἰκοδομεῖ τὴν πόλιν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν νεῶν ἐπισκευάζει. ἐν τῇ 2
 αἰχμαλωσίᾳ ταύτῃ γίνεται Ἔσθῆρ καὶ Μαρδοχαίος, οὗ φέρεται βιβλίον
 ὡς καὶ τὸ τῶν Μακκαβαϊκῶν. κατὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ταύτην τῇ 3
 15 εἰκόνη λατρεύσαι μὴ θελήσαντες Μισαήλ Ἀνανίας τε καὶ Ἀζαρίας εἰς
 κάμνον ἐμβλιθέντες πυρὸς δι' ἐπιφανείας ἀγγέλου σφύζονται. τότε 4
 διὰ δράκοντα Δανιήλ εἰς λάκκον λεόντων βληθεὶς ὑπὸ Ἀμβακούμ
 προνοία θεοῦ τραφεὶς ἑβδομαίος ἀνασφύζεται. ἐνταῦθα καὶ τὸ σημεῖον 5
 ἐγένετο Ἰωνᾶ, καὶ Τωβίας διὰ Ῥαφαήλ τοῦ ἀγγέλου Σάρραν ἄγεται
 20 γυναῖκα, τοῦ δαίμονος αὐτῆς ἐπὶ τὸς πρώτους μνηστῆρας ἀνε-
 λόντος, καὶ μετὰ τὸν γάμον Τωβίου ὁ πατὴρ αὐτοῦ Τωβιτ ἀναβλέπει.
 ἐνταῦθα Ζοροβάβελ σοφία νικήσας τοὺς ἀνταγωνιστὰς τυγχάνει παρὰ 124, 1
 Δαρείου ὀνησάμενος ἀνανέωσιν Ἱερουσαλήμ καὶ μετὰ Ἔσδρα εἰς τὴν
 πατρίαν γῆν ἀναξεύγνυσι· δι' ὃν γίνεται ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ λαοῦ 2
 25 καὶ ὁ τῶν θεοπνεύστων ἀναγνωρισμὸς καὶ ἀνακαινισμὸς λογίων καὶ
 τὸ σωτήριον ἄγεται πάσχα καὶ λύσις ὀθνείας ἐπιγαμβρείας. προ- 3
 κευηρύχει δὲ καὶ Κύρος | τὴν Ἑβραίων ἀποκατάστασιν, τελεοθείσης 393 P
 δὲ ἐπὶ Δαρείου τῆς ὑποσχέσεως ἢ τῶν ἐγκαινίων ἄγεται ἑορτή,
 καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς. καὶ γίνεται τὰ πάντα ἔτη σὺν τοῖς τῆς 4

1 f Juba Fr. 21 FHG III p. 472 2—10 vgl. II Kōn. 25, 7. 11. 26; Jerem.
 43, 7; Ezech. 1, 2; I Esr. 6, 1 10 f vgl. II Esr. 11, 1; 12, 1 14—16 vgl.
 Dan. 3, 21. 92. 95 16—18 vgl. Bel u. Drache 31. 37—40 (Theod.); C. Julius,
 Bibl. Stud. VI 3/4 S. 47 19—21 vgl. Tob. 6, 12 ff; 3, 8; 11, 11—13 22—29
 vgl. I Esr. 3, 4; II Esr. 18—20. 23

1 Ἰόβας Tat. Ἰοάβας L vor παρὰ ist β von L' getilgt 2 τὴν ἀλή-
 θειαν Di τἀλήθειαν L ἀλήθειαν Sy 6 πέμπτῳ] ἑ L 7 προφητεύει Scaliger
 (Histor. Synag.) προφητεύουσιν L 9 ἔτει δευτέρῳ Scaliger bei Villosion, Epist.
 Vinar. 93 10 ἄγγελος Vi vgl. S. 79, 17; 80, 9; 84, 15; Const. Apost. II 28, 7
 (Nestle, Septuagintastudien III S. 13 Anm.); Chrysost. zu Rōm. 1, 1 p. 427 D u. δ.
 ἀγγαίος L 13 αἰσθήρ L 21 τωβίτ L 25 καὶ³] καθ' ἃ Schw (ἔτε) καὶ
 St 26 ἐπιγαμβρίας L 29 <ῆ> ἐπὶ Po

αἰμαλώδεις μέχρι τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ λαοῦ ἀπὸ μὲν τῆς
 Μωυσοῦς γενέσεως ἑτη χίλια ἑκατὸν νε' μῆνες ἕξ ἡμέραι δέκα, ἀπὸ
 δὲ τῆς Δαβὶδ βασιλείας ἑτη, ὡς μὲν τινες, πεντακόσια πενήκοντα
 δύο, ὡς δὲ ἀκριβέστερον, πεντακόσια ἑβδομήκοντα δύο μῆνες ἕξ
 5 ἡμέραι δέκα.

Πεπλήρωται τοίνυν ἐκ τῆς αἰμαλώδεις τῆς ἐπὶ Ἱερουσαλὶμ τοῦ 125. 1
 προφήτου εἰς Βαβυλῶνα γενομένης τὰ ὑπὸ Δαβὶδ τοῦ προφήτου
 εἰρημίνα οὕτως ἔχοντα· ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες συνετεμήθησαν ἐπὶ 2
 τὸν λαὸν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τοῦ συνετελειοθῆναι ἁμαρ-
 10 τIAN, καὶ τοῦ σφραγίσαι ἁμαρτίας καὶ τοῦ ἀκαλεῖναι τὰς ἀδικίας,
 καὶ τοῦ ἐξιλάσασθαι καὶ τοῦ ἀγαγεῖν δικαιοσύνην αἰῶμον, καὶ τοῦ
 σφραγίσαι ὄρασι καὶ προφήτην, καὶ τοῦ χρίσαι ἅγιον ἄγων, καὶ 3
 γνώση καὶ συνήθει· ἀπὸ ἐξόδου λόγου τοῦ ἀποκρίνασθαι καὶ τοῦ
 οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλὴμ ἴω· χριστοῦ ἡγουμένον ἑβδομάδεις ἑπτὰ καὶ
 15 ἑβδομάδεις ἑξήκοντα δύο, καὶ ἐπιστρέψει καὶ οἰκοδομηθήσεται πλατεία
 καὶ τεῖχος, καὶ κενωθήσονται οἱ καιροί, καὶ μετὰ τὰς ἑξήκοντα δύο 4
 ἑβδομάδας ἐξολοθρευθήσεται χόλος, καὶ κρίμα οὐκ ἔστιν αὐτῶ, καὶ
 τὴν πόλιν καὶ τὸ ἅγιον διαφθερεῖ σὺν τῶ ἡγουμένῳ τῶ ἑρχομένῳ·
 ἔκκοπήσονται ἐν κατακλινοῦ· καὶ ἴω· τέλει· πολέμου συνετετημημένοι
 20 ἀφανισμοῖς, καὶ δυναμῶσι | διαθήκειν πολλοί· ἑβδομά· μία· καὶ 5
 ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀρθήσεται μου θυσία καὶ σπονδή· | καὶ ἐπὶ τὸ 141
 ἑρὸν βδελύγμα τῶν ἑρημώσεων, καὶ ἴω· συνετελείας καιροῦ συνετελείας
 δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἑρημώσιν, καὶ ἡμισὺ τῆς ἑβδομάδος κατακαύσει 6
 θυμίαμα θυσίας καὶ περιγύου ἀφανισμοῦ ἴω· συνετελείας καὶ σπει-
 25 ρῆς τάξιν ἀφανισμοῦ·

Ὅτι μὲν οὖν ἐν ἑπτὰ ἑβδομάσιν ἑκοδομήθη ὁ ναός, τοῦτο φανε- 126. 1
 ρόν ἔστι· καὶ γὰρ ἐν τῷ Ἑσδρα γέγραπται, καὶ οὕτως ἐγένετο χριστός·
 βασιλεὺς Ἰουδαίων ἡγουμένον πληρομένων τῶν ἑπτὰ ἑβδομάδων ἐν
 Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν ταῖς ἑξήκοντα δύο ἑβδομάσιν ἰσχύσων ἅπανα ἡ
 3 Ἰουδαία καὶ ἐγένετο αὐτὸν πολέμου, καὶ ὁ πόλεμος ἡμῶν Χριστός, 2
 ἅγιος τῶν ἁγίων· ἑλθὼν καὶ πληρώσας τὴν ὄρασιν καὶ τὸν προ-
 φῆτην ἑχρίσθη τὴν σάρκα τῶ πατρὸς αὐτοῦ πνεύματι ἐν ταῖ-

8 25 Dan. 9, 24-27 Theod. vgl. Reusch, Tüb. Theol. Quartalschr. 3° 1870
 S. 541. Schlatter, Der Chronograph aus dem 1° Jahre Antonins II° XII 1 S. 28
 u. St. Clem. Alex. u. die Sept. S. 72f. 26 ff vgl. Hieron. in Dan. 9 p. 100f
 Migne S. L. 2° Col. 59. 27 γέγραπται πο? 31 -8 79, 8 vgl. Dan. 9, 24-27

3 πεντακόσια Louth τριακόσια L. 6 25 [πεπλήρωται ἀφανισμοῖς
 Valckenaeer, Diatr. de Aristob. p. 42. 14 χριστός L. 19 καὶ ἔκκοπήσονται
 Sy. 19 κατακαύσει Vi κατακαύσει L. 20 πολλοί; ano Dan. πολλὴν L.
 22 τῶν] τῶ Vi. 27 χριστός L^o χριστός L^o. 28 [καλεῖται Ἰουδαίαν,
 Schlatter

ταῖς ἑξήκοντα δύο ἑβδομάσι, καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης. καὶ 8
 ἐν τῇ μιᾷ ἑβδομάδι, ἧς ἑβδομάδος τὸ ἡμῖν κατέσχευεν Νέρων βασι-
 λεύων καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἰερουσαλήμ ἔστησεν τὸ ὀβδελύγμα, καὶ
 ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἑβδομάδος ἀνηρέθη καὶ αὐτὸς καὶ Ὁθων καὶ
 5 Γάλβας καὶ Οὐιτέλλιος, Οὐέσπεσιανὸς δὲ ἐκράτησε καὶ καθείλεν τὴν
 Ἰερουσαλήμ καὶ τὸ ἅγιον ἡρώμωσεν. καὶ ὡς ταῦθ' οὕτως ἔχει, τῷ
 γε συνιέναι δυναμένῳ δῆλον καθ' ἃ καὶ ὁ προφήτης εἴρηκεν.

Τοῦ ἑνδεκάτου τοίνυν ἔτους πληρουμένου κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ 127, 1
 ἐπομένον βασιλεύοντος Ἰωακείμ ἡ αἰχμαλωσία εἰς Βαβυλῶνα γίνεται
 10 ὑπὸ βασιλέως Ναβουχοδονόσορ τῷ ἑβδόμῳ ἔτει βασιλεύοντος αὐτοῦ
 Ἀσσυρίων, Αἰγυπτίων δὲ Ἰσραηλιτῶν βασιλεύοντος τῷ δευτέρῳ ἔτει, 395 P
 Φιλίππου δὲ Ἀθηναίων ἀρχόντος τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ὀγδόης καὶ
 τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος, καὶ ἔμεινεν ἡ αἰχμαλωσία ἐπὶ ἔτη ἑβδο- 2
 μήκοντα καταλήξασα εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου
 15 τοῦ Περσῶν καὶ Ἀσσυρίων καὶ Αἰγυπτίων γεγεννημένου βασιλέως,
 ἐφ' οὗ. ὡς προείπον, Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας καὶ ὁ ἐκ τῶν δώδεκα
 Ἄγγελος προφητεύουσι, καὶ ἦν ἀρχιερεὺς Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδέκ. κὰν 3
 τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς Δαρείου βασιλείας, ὃν φησὶν Ἡρόδοτος κατα-
 λῦσαι τὴν τῶν Μάγων ἀρχὴν, ἀποστέλλεται Ζοροβάβελ ὁ τοῦ Σαλα-
 20 θιῆλ ἐγείραι καὶ ἐκικοσμήσαι τὸν νεὼν τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις.

Συνάγονται οὖν καὶ τῶν Περσῶν οἱ χρόνοι οὕτως· Κύρος ἔτη 128, 1
 τριάκοντα, Καμβύσης δεκαεννέα, Δαρείος ἕξ καὶ τεσσαράκοντα, Ξέρξης
 ἕξ καὶ εἴκοσι, Ἀρταξέρξης ἕν καὶ τεσσαράκοντα, Δαρείος ὀκτώ,
 Ἀρταξέρξης τεσσαράκοντα δύο, Ὄχος ἡ', Ἀρσῆς τρία. * * * συνά- 2
 25 γεται ἐπὶ τὸ αὐτὸ τῶν Περσικῶν ἔτη διακόσια τριάκοντα πέντε.
 καθελὼν δὲ τὸν Δαρείου τοῦτον Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν κατὰ τὰ
 προκείμενα ἔτη βασιλεύειν ἀρχεται. ὁμοίως οὖν καὶ τῶν Μακεδони- 3
 κῶν βασιλέων οἱ χρόνοι οὕτω κατάγονται. Ἀλέξανδρος ἔτη δεκαοκτώ,
 Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἔτη τεσσαράκοντα, Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος 396 P
 30 ἔτη εἴκοσι ἑπτὰ, εἶτα ὁ Εὐεργέτης ἔτη πέντε καὶ εἴκοσι, εἶτα ὁ Φιλο-
 πάτωρ ἔτη ἑπτακαίδεκα, μεθ' ὃν ὁ Ἐπιφανῆς ἔτη τέσσαρα καὶ εἴκοσι·

8 vgl. S. 76, 13 8—15 vgl. J. Raška, Chronologie der Bibel S. 100

18—17 citiert von Euseb. Chron. I p. 121 Schönke 16 f vgl. S. 77, 9 17
 vgl. II Eer. 3, 2. 8; 5, 2; Hagg. 1, 1. 12; Sir. 49, 12 17—20 vgl. Haggai
 1, 1 18 vgl. Herodot 3, 79

4 f καὶ Γάλβας καὶ Ὁθων Sy 22 δεκαεννέα] die falsche Zahl, damit Kyros
 u. Kamb. zusammen die 7 Jahrwochen Daniels ergeben; vgl. Strom. I 124—126
 24 η' Anon. in Misc. Obs. Amstel. vol. 4 I p. 107 ἡ L τρία] es scheint ein
 Satz ausgefallen zu sein, in dem 6 Jahre des Darius Kodomannus (vgl. unten Z. 26)
 u. 6 Jahre Alexanders des Großen gezählt waren 25 τριάκοντα πέντε] δεκα-
 πέντε Po: aber vgl. Strom. I 140, 5 29 λαγού L 30 εἴκοσι] τριάκοντα
 Anon. a. a. O. p. 109 wegen S. 80, 7; 87, 10

τοῦτον διαδέχεται ὁ Φιλομήτωρ καὶ βασιλεύει ἑτη πέντε καὶ τριά- 4
 κοντα, μεθ' ὧν ὁ Φύσκιον ἑτη ἑννέα καὶ εἰκοσι, εἶτα ὁ Λάθοιφος
 ἑτη ἕξ καὶ τριάκοντα, εἶτα ὁ Ἐπικληθεὶς Διόνυσος ἑτη ἑννέα καὶ
 εἰκοσι. ἐπὶ πάντων ἡ Κλειοπάτρα ἐβασίλευσεν ἑτη δύο καὶ εἰκοσι, μεθ' 120. 1
 ἣν ἡ τῶν Κλειοπάτρας καίδων βασιλεία ἡμερῶν ὀκτωκαίδεκα. γίνον- 2
 ται τοίνυν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ οἱ τῶν Μακεδόνων βασιλέων χρόνοι ἑτη
 τριακόςια δώδεκα ἡμέραι ὀκτωκαίδεκα. ἀποδείκνυνται τοίνυν οἱ ἐπὶ 3
 Δαρείου τοῦ Ὑστάσπον προφητεύσαντες κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς
 βασιλείας αὐτοῦ Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας καὶ ὁ ἐκ τῶν δώδεκα Ἑγγίλος
 10 κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ὀγδόης καὶ τεσσαρακοστῆς Ὀλυμπιάδος
 προφητεύσαντες προσβύτεροι εἶναι Πυθαγόρου τοῦ κατὰ τὴν δευτέραν
 καὶ ἔξηκοστὴν Ὀλυμπιάδα φερομένου καὶ τοῦ προσβυτάτου τῶν παρ'
 Ἑλλήνων σοφῶν Θαλοῦ περὶ τὴν πενηκοστὴν Ὀλυμπιάδα γενομένου.
 συνεχρόνισαν δὲ οἱ συγκαταλεγέντες σοφοὶ τῷ Θαλῷ, ὡς φησὶν 4
 15 Ἄνδρων ἐν τῷ Τρίκωδι. Ἡράκλειτος γὰρ μεταγενέστερος ὢν Πυθα-
 γόρου μέμνηται αὐτοῦ ἐν τῷ συγγράμματι. ὅθεν ἀναμφιλόκτως τῆς 120. 1
 τῶν προειρημένων προφητῶν ἡλικίας σὺν καὶ τοῖς ἐπὶ ἀλεγμένοις
 σοφοῖς προγενεσιτέρα ἂν εἴη ἡ Ὀλυμπιάς ἢ πρώτη, ἢ καὶ ἰστίτερα τῶν
 Ἰλιακῶν δείκνυνται ἑτασι τετρακοσίους ἐπτά. ῥῆδιον τοίνυν συνεθεῖν 2
 20 Σολομῶνα τὸν κατὰ Μετίλαν γενομένου (ὃ δὲ κατὰ τὰ Ἰλιακὰ ἢ
 πολλοῖς ἑτασι προσβύτερον τῶν παρ' Ἑλλήνων σοφῶν. τούτου δ' αὖ
 ὀπίσσω ἑτασι Μωυσῆς προτιρεῖ. ἐν τοῖς ἱμπεροσθιν ἡμῖν διδήλωται.
 Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Πολύτατος Ἐπικληθεὶς ἐν τῷ περὶ Ἰουδαίων συγ- 3
 γράμματι ἀνέγραψεν τινὰς ἐπιστολάς Σολομῶνος μὲν πρὸς τι Θιάσφην
 2 τὸν Αἰγύπτου βασιλέα πρὸς τι τὸν Φοινίκης Τυρίων τὰς τι αὐτῶν
 πρὸς Σολομῶνα, καθ' ἃς δείκνυνται ὁ μὲν Θιάσφης ὀκτώ μισιάδας
 ἀνδρῶν Αἰγυπτίων ἀπιστάλκιναι αὐτῷ εἰς οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ, ἄτε-
 ρως δὲ τὰς ἰσας σὺν ἀρχιτέκτονι Τυρίω ἐκ μητροῦς Ἰουδαίας ἐκ τῆς
 φυλῆς Βεθλὲθ, ὡς ἐκεῖ γέγραπται. Ἐπίφρων τοίνοντα. 30. 1

6 f. vgl. S. 57, 30. — 11 13 16 19 vgl. Ström. I. 100. Tat. in 41 p. 43. 2. 7.
 Schw. — 14 f. Andron von Ephesus Fr. 3 FHG II p. 347. vgl. Drog. Laert.
 I. 20. — 15 f. vgl. Heraklit Fr. 17 Byn. 1. 20 Drog. vgl. Drog. Laert. IX. 1.
 22. 23. 24. vgl. Ström. I. 113. — 23 29 vgl. Alexander Polyhistor Fr. 18 FHG
 I. p. 2. 5. Ep. Clemens Fr. 2 Fremderthal. — Euseb. Praep. Ev. IX. 2. 34.

2 Φιλομήτωρ Sy. φιλομήτωρ L. — 3 Κλειοπάτρα, πρὸς ἄλλ. Ἀν. n. p. 179. παρὰ
 Δοσίθεον L. — 13 Θαλοῦ, Θαλάσσιος, Tat. — 14 Θαλάσσιος, Ἡρώδης, The Aca-
 demy 2. 571. S. 20. — 24, 26 Θιάσφης, Ἡρώδης, Sy. θιάσφης — οὐσφης,
 L. — 29 Ἡρώδης, Ἡρώδης, vgl. Euseb. Praep. Ev. IX. 2. 34. vgl. — 34
 Ἡρώδης, Ἡρώδης, vgl. Euseb. Praep. Ev. IX. 2. 34.

Ναὶ μὴν Ὀνομάκριτος ὁ Ἀθηναῖος, οὗ τὰ εἰς Ὀρφεία φερόμενα 131, 1
 ποιήματα λέγεται εἶναι, κατὰ τὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν ἀρχὴν περὶ
 τὴν πεντηκοστὴν ὀλυμπιάδα εὐρίσκεται, Ὀρφεὺς δὲ, ὁ συμπλεύσας
 Ἡρακλεῖ, Μουσαίου διδάσκαλος· Ἀμφίων γὰρ δυοὶ προάγει γενεαίς 2
 5 τῶν Ἰλιακῶν, Δημόδοκος δὲ καὶ Φῆμιος μετὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν 144 S
 (ὃ μὲν γὰρ παρὰ τοῖς Φαλαξίν, ὃ δὲ παρὰ τοῖς μνηστῆρσι) κατὰ τὸ
 κιθαρίζειν εὐδοκίμου. καὶ τοὺς μὲν ἀναφερομένους εἰς Μουσαίου 3
 χρησμούς Ὀνομάκριτον εἶναι λέγουσι, τὸν Κρατῆρα δὲ τὸν Ὀρφέως
 Ζωπύρου τοῦ Ἡρακλεώτου τὴν τε εἰς Ἄιδου κατάβασιν Προδίκου
 10 τοῦ Σαμίου. Ἴων δὲ ὁ Χίος ἐν τοῖς Τριαγμοῖς καὶ Πυθαγόραν εἰς 4
 Ὀρφεία ἀνενεγκεῖν τινα ἱστορεῖ. Ἐπιγένης δὲ ἐν τοῖς Περὶ τῆς εἰς 5
 Ὀρφεία ποιήσεως Κέρκωπος εἶναι λέγει τοῦ Πυθαγορείου τὴν εἰς
 Ἄιδου κατάβασιν καὶ τὸν Ἰερὸν λόγον, τὸν δὲ Πέπλον καὶ τὰ Φυσικὰ
 Βροντίου. ναὶ μὴν καὶ Τέρπανδρον ἀρχαῖζουσι τινες· Ἑλλάνικος 6
 15 γοῦν τοῦτον ἱστορεῖ κατὰ | Μίδαν γεγονέναι, Φανίας δὲ πρὸ Τερ- 398 P
 πάνδρον τιθεὶς Λέσχην τὸν Λέσβιον Ἀρχιλόχου νεώτερον φέρει τὸν
 Τέρπανδρον, διημιλλῆσθαι δὲ τὸν Λέσχην Ἀρκτίου καὶ νενικηκέναι·
 Ξάνθος δὲ ὁ Ἀνδός περὶ τὴν ὀκτωκαιδεκάτην ὀλυμπιάδα (ὡς δὲ 7
 Διονύσιος, περὶ τὴν πεντεκαιδεκάτην) θάσον ἐκτίσθαι, ὡς εἶναι συμ-
 20 φανὲς τὸν Ἀρχιλόχον μετὰ τὴν εἰκοστὴν ἤδη γνωρίζεσθαι ὀλυμπιάδα.

1—7 vgl. Tatian 41 p. 42, 4—12 Schw. 1 f. 7 f vgl. Kinkel EGF I p. 222.
 238 1—14 vgl. Suidas s. v. Ὀρφεύς; Maass, De biogr. graec. quaest. sel.
 p. 127 3 f Theodorat Gr. aff. c. II 47; III 29 6 f vgl. § 43. 254; a 154
 8 zu Orpheus vgl. Diels, Vorsokr. S. 489, 21 9 über Zopyros von Herakl. vgl.
 FHG IV p. 533 10 f Jon von Chios Fr. 12 FHG II p. 49; Fr. 2 Diels, Vorsokr.
 S. 231; vgl. Diog. Laert. VIII 8 11 über Epigenes vgl. Lobeck, Aglaoph.
 p. 340 f 11—14 vgl. Diels, Vorsokr. S. 32 f 14 f Hellanikos Fr. 123 FHG
 I p. 61; vgl. Athen. XIV p. 635 EF 15—17 Phanias Fr. 18 FHG II p. 299;
 vgl. Kinkel EGF I p. 38 18 Xanthos Fr. 27 FHG I p. 43 18—20 vgl. Dio-
 nysios von Chalkis (auf den Fabricius und Westermann dies Fr. zurückführen)
 Fr. (14) FHG IV p. 396; gemeint ist Dionysios von Halik. (vgl. auch Rohde, Rh.
 Mus. 33 [1878] S. 195¹ -- Kl. Schr. I S. 151¹)

3 δὲ Wi τε L [ὁ] Schw 4 Μουσαίου διδάσκαλος Lobeck, Aglaoph.
 p. 353 Μουσαίου μαθητής L (οὗ Μουσαίος μαθητής Po 6 [γὰρ] Di 7 εὐ-
 δοκίμου Sy εὐδοκίμοῦν L εὐδοκίμοῦντε Di 8 Κρατῆρα Canter κράτητα L
 9 f Προδίκου τοῦ Σαμίου Ἡροδίκου τοῦ Περυνθίου Suidas s. v. Ὀρφεύς vgl. Bergk,
 Opusc. II S. 38 Anm. 18 10 Τριαγμοῖς Reinesius, Var. lect. p. 93 τριγράμ-
 μοις L 12 ἀναφερομένης ποιήσεως Hiller κέρκωπος L πυθαγορίου L
 15 μίδαν L φανίας L 16 f Ἀρχιλόχον—τοῦ Τέρπανδρον Unger, Ab-
 handl. d. Philos.-philol. Kl. d. K. bayr. Ak. d. Wiss. 17 (1885) S. 530; vgl. dagegen
 Jacoby, Apollodors Chronik S. 148¹³ 19 f συμφανὲς Sy συμπαθὲς L 20 μετὰ
 κατὰ Christ, Philol. Stud. S. 55

Clemens II.

μύμνηται γοῦν καὶ τῆς Μαγνήτων ἀπωλείας προσηύτως γεγενημένης. Σιμωνίδης μὲν οὖν κατὰ Ἀρχίλοχον φέρεται. Καλλίνος δὲ προσηύ-
τιρος οὐ μακρῶν τῶν γὰρ Μαγνήτων ὁ μὲν Ἀρχίλοχος ἀπολωλότων.
ὁ δὲ εὐήμεροῦντων μύμνηται. Εὐμήλος δὲ ὁ Κορίνθιος προσηύτιρος
ὅσων ἐπιβληθέναι Ἄρχα τῶν Συρακούσας κτίσαντι.

Καὶ ταῦτα μὲν προήχθημεν εἰπεῖν, ὅτι μάλιστα ἐν τοῖς παλαιοῖς 182 1
παλαιοῖς τοῖς τοῦ Κύκλου ποιητῶν τιθέσιν. ἤδη δὲ καὶ παρ'
Ἕλλησι χρησολόγοι συγροὶ γεγονέναι φέρονται, ὡς οἱ Βάκιδες (ὁ μὲν
Βοιωτίας, ὁ δὲ Ἀρκᾶς), πολλὰ πολλοὶ προσηγορεύσαντες. τῆ δὲ τοῦ 2
10 Ἀθηναίου Ἀμφιλότου συμβουλῆ καὶ Πεισίστρατος ἐκράττει τὴν
τυραννίδα τὸν καιρὸν τῆς ἐπιθίσεως δηλώσαντος. σιγάσθω γὰρ 3
λομήτης ὁ Κρής, Κινύρας ὁ Κύπριος, Ἀθμητος ὁ Θετταλός, Ἀρι-
σταῖος ὁ Κιρηνάιος, Ἀμφιάραος ὁ Ἀθηναῖος, Τιμόξενος ὁ Κιρηνάιος, 50 1
Ἀηλαίνετος ὁ Φωκαεὺς, Ἐπιγίνης ὁ Θιασπιεύς, Νικίας ὁ Καρύστιος.
15 Ἀρίστων ὁ Θετταλός, Διονύσιος ὁ Καρχηδόσιος, Κλειοφῶν ὁ Κορίν-
θιος, Ἰπκῶ τε ἡ Χείρωνος καὶ Βοιωτῶ καὶ Μαντῶ καὶ τῶν Σιβυλλῶν
τὸ πλῆθος, ἡ Σαμία ἡ Κολοφωνία ἡ Κυραία ἡ Ἐρυθραία ἡ Φετώ
ἡ Ταρξάνδρα ἡ Μακίτις ἡ Θετταλὴ ἡ Θιασπρωτίς, Κάλχας τε αἰ-
καὶ Μόψος, οἱ κατὰ τὰ Τρωϊκὰ γεγονάσι, προσηύτιρος δὲ ὁ Μόψος.
2) ὡς ἂν συμπλέσσας τοῖς Ἀργοναύταις, φασὶ δὲ τὴν Μόψον καλοῦ- 183 1
μύμνην Μαντικὴν συντάξαι τὸν Κιρηνάιον Βάττον, Ἀκρόθιός τε ἐν
τῶ πρώτῳ καιδέκτη ἀλκίονος καὶ κορώνης Ἰθακούσας τὸν Μόψον
ἱστορεῖ, προσηύσει δὲ καὶ Πυθαγόρας ὁ μέγας προσηύτιχεν αὐτῷ 2
Ἄραρις τε ὁ Ἰπριχόριος καὶ Ἀριστίας ὁ Προκοννήσιος Ἐπιμηίδης 2
2) τε ὁ Κρής, ὅστις εἰς Σπάρτην ἀγέκετο, καὶ Ζοιρῶντις ὁ Μήδος.
Ἐμπιδοκλῆς τε ὁ Ἀκραγανθίος καὶ Φορμίτων ὁ Λακων, καὶ μὲν
Πολυάρατος ὁ Θάσιος Ἐμπιδότιμος τε ὁ Συρακούσιος ἐπὶ ταῦτοις.
Σωκράτης ὁ Ἀθηναῖος μάλιστα, ὅστις γὰρ μοι, φησὶν ἐν τῶ θεάγρι. 3

2 4 vgl. Strabo XIV 40 p. 647. Καλλίνος μὲν οὖν ὡς εἰρηνοῦντων ἵτι τὸν
Μαγνήτων μύμνηται καὶ κατορθοῦντων ἐν τῶ πρώτῳ, Ἐφεσίου ποιῆσαι Ἀρχίλοχον,
δὲ τῆς φησὶται γνοῦναι τὴν γενομένην αἰτοῖ, σιμαφῶν . . . ἴσσι καὶ τὸ νεώ-
τερον εἶσαι τοῖς Καλλίνοι τετραμεροῦσαι πᾶσισι. Bergk. in Callim. Fr. 1. Ar-
chilochos Fr. 2. 4 f vgl. J. Rizzo, Riv. di stor. ant. 1897 fasc. 4 p. 109.
9 11 vgl. Herodot. I, 92. 17 f vgl. Suidas s. v. Σ. ὁ δὲ καὶ Μάσος, Le Silyl
inloc. p. 549 u. De boug. grec. quæst. vol. p. 12. 21 23 Innotitia Fr. 5
Müller Ser. t. Alex. M. p. 10, vgl. Rose, Aristot. prole, p. 10. H. de Hermon
21 1896. 12 ff. 24 f vgl. Tatan. 4 p. 41, 18 f S. v. 27 11 Bergk. in
loc. vgl. Bergk. O. u. s. p. 41. 24 S. 53 2 Plato Theog. p. 128 D.

1 3 ἀρχαίον L. 10 Ἀμφιλότου Po. ἀμφιλότου L. 13 Ἀμφιάραος V.
ἀμφιάραος L. Ἀθμητός, w. h. ἄθμητος oder ἄθμητος statt Ἀθμητός. Ἀηλαίνης Sy-
μωνίδης L. 19 Μοψός, ὁ μόνος, L. 21 Βάττον V. βάττον L. 24 ἀκρό-
θιός, L. Ἰπριχόριος, Po. ἰπριχόριος, L. 27 τὸν ὁ δὲ 17 L.

ἔκ παιδὸς ἀρξάμενον θεία μοῖρα παραγινόμενον δαιμόνιον σημεῖον, τοῦτο δέ ἐστι φωνή, ἣ ὅταν γένηται, ἐπίσχει τοῦτο ὃ μέλλω πράττειν, προτρέπει δὲ οὐδέποτε. Ἐξήκαστος τε ὁ Φωκίων τύραννος 4 δύο δακτυλλοὺς φορῶν γεγοτητευμένους τῷ ψόφῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους 5 διησθάνετο τοὺς καιροὺς τῶν πράξεων, ἀπέθανεν δὲ ὁμοῦς δολοφονηθεὶς, καίτοι προσημνήσαντος τοῦ ψόφου, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Φωκίων πολιτείᾳ. ἀλλὰ καὶ τῶν παρ' Αἰγυπτίοις ἀνθρώπων 134, 1 ποτέ, γενομένων δὲ ἀνθρωπίνῃ δόξῃ θεῶν, Ἐρμῆς τε ὁ Θηβαῖος καὶ Ἀσκληπιὸς ὁ Μεμφίτης, Τειρεσίας τε αὐτὸν καὶ Μαντῶ ἐν Θήβαις, ὡς 10 φησὶν Εὐριπίδης, Ἐλενος ἤδη καὶ Λαοκόων καὶ Οἰνώη Κεβρῆνος ἐν Ἰλίῳ † Κρῆνος γὰρ εἰς τῶν Ἡρακλειδῶν ἐπιφανῆς φέρεται μάντις 2 καὶ Ἰαμος ἄλλος ἐν Ἡλίδι, ἀπ' οὗ οἱ Ἰαμίδαι, Πολύιδός τε ἐν Ἄργει καὶ ἐν Μεγάρῳ, οὗ μέμνηται ἡ τραγῳδία. τί μοι Τήλεμον κατα- 3 λέγειν, ὅς Κυκλώπων μάντις ὢν Πολυφήμῳ θεοσίζει τὰ κατὰ τὴν 400 P 15 Ὀδυσσεῶς κλάνην, ἣ τὸν Ἀθήνησιν Ὀνομάκριτον ἢ τὸν Ἀμφιάρεων τὸν σὺν τοῖς ἑπτὰ τοῖς ἐπὶ Θήβας στρατεύσασιν μᾶ γενεᾷ τῆς Ἰλίου ἀλώσεως πρεσβύτερον φερόμενον ἢ Θεοκλύμενον ἐν Κεφαλληνίᾳ ἢ Τελμησσὸν ἐν Καρίᾳ ἢ Γαλεὸν ἐν Σικελίᾳ; εἶεν δ' ἂν καὶ ἕτεροι πρὸς 4 τοῦτοις, Ἴδμων ὁ σὺν τοῖς Ἀργοναύταις, Φημονόη Δελφίς, Μόμφος ὁ 20 Ἀπόλλωνος καὶ Μαντοῦς ἐν Παμφυλίᾳ καὶ Κιλικίᾳ, Ἀμφίλοχος Ἀμφιαράου ἐν Κιλικίᾳ, Ἀλκμέων ἐν Ἀκαρνανίᾳ, Ἄνιος ἐν Δήλῳ Ἀρίστανοδός τε ὁ Τελμησσεὺς ὁ σὺν Ἀλεξάνδρῳ γενόμενος. ἤδη δὲ καὶ Ὀρφέα Φιλόχορος μάντιν ἰστορεῖ γενέσθαι ἐν τῷ πρώτῳ Περὶ μαντικῆς. Θεόπομπος δὲ καὶ Ἐφορος καὶ Τιμαῖος Ὀρθαγόραν τινὰ 135, 1 25 μάντιν ἀναγράφουσι, καθάπερ ὁ Σάμιος Πυθοκλῆς ἐν τετάρτῳ Ἰτα-

3—7 Aristot. Fr. 599 Rose² (FHG II p. 146) 9 f vgl. Eurip. Phoen. 834
 12 f vgl. Eurip. Polyid. 13—15 vgl. : 509 ff 20 f nach anderen Nachrichten
 hat nur Amphilochos ein Traumorakel in Akarnanien; vgl. Rohde, Psyche² I
 S. 189¹; Immisch, Jahrb. f. Philol. Suppl. XVII S. 185 22—24 Philochoros
 Fr. 190 FHG I p. 415; vgl. Schol. zu Eur. Alc. 968 24 Theopompos Fr. 215
 FHG I p. 313 Ephorus Fr. 156 FHG I p. 275 Timaios Fr. 130 FHG I p. 225
 24 f vgl. Plut. Timol. 4 μάντιν, δὲ Σάντρον μὲν Θεόπομπος, Ἐφορος δὲ καὶ
 Τιμαῖος Ὀρθαγόραν ὀνομάζουσιν. 25 f Pythokles Fr. 2 FHG IV p. 488; vgl.
 (Plut.) Parall. min. 14 p. 309 B u. 41 p. 316 A

1 θεία μοῖρα Plato θεία μοῖρα L 3. 7 Φωκαίων Rose 10 ἤδη (vgl.
 unten Z. 22) ἐτι Sy λαοκόων L² ὁ λακόων L* Κεβρῆνος W. Cunter καὶ
 βρῆνος L Κεφρῆνος (u. Κεφρῆν) Cobet S. 213 11 κρῆνος] Κρῆνος (vgl. Paus. III
 13, 3) Schw Κεβρῆν Di Κάρνος Hiller, Hermes 21 (1886) p. 131 Anm. 4 [γὰρ]
 Wi 12 Ἰαμος Sy Ἰαμβος L Ἰλιδι L Ἰαμίδαι Vi ἀμίδαι L 18 τελη-
 σσὸν L γάλεον L 19 μόμφος L 20 Μαντοῦς Sy μαντεὺς L 21 Ἄνιος;
 Po ἀνίας; L 23 φιλόχορος L 24 Ἐφορος; Vi ἔμφορος L τιμαῖος; L
 6*

λικῶν Γάιον Ἰούλιον Νέπωτα. ἀλλ' οἱ μὲν ἐκλέπται πάντες καὶ 2
 ληστοί, ὡς φησὶν ἡ γραφή, τὰ πλεῖστα ἐκ παρατηρήσεως καὶ ἐξ
 εἰκότων προειρηκότις. καθάπερ οἱ φυσιογνωμονοῦντες ἰατροὶ τε καὶ
 μάντις. οἱ δὲ καὶ ἐπὶ δαιμόνων κινηθέντις ἢ ἐδάτων καὶ θυμια-
 5 μάτων καὶ αἴρου κοιτοῦ ἐκταραχθέντις· παρὰ Ἑβραίοις δὲ οἱ προ- 3
 φῆται δυνάμει θεοῦ καὶ ἐπιπνοίᾳ, πρὸ μὲν τοῦ νόμου Ἀδὰμ ἐπὶ τε
 τῆς γυναικὸς ἐπὶ τε τῆς ζώων ὀνομασίας προθεσιπσίας καὶ Νῶε
 μετάνοιαν κηρύξας Ἀβραάμ τε καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἀντικρὺς σὺν 145
 ὀλίγα τῶν μελλόντων καὶ ἤδη ἐπισημίων προσαινόντις. σὺν δὲ τῷ 4
 10 νόμῳ Μωυσῆς τε καὶ Ἰαρών, μεθ' οἷς προφητεύουσιν Ἰησοῦς ὁ τοῦ
 Ναυῆ, Σαμουὴλ, Γάδ, Νάθαν, Ἀχίας, Σαμαίας, Ἰού, Ἥλιος, Μεχίας,
 Ἀρδιού, Ἐλισσαῖος, Ἀβδαθωνά, Ἀμώς, Ἡσαίας, Ὠσηέ, Ἰωνᾶς, Ἰσηλ,
 Ἰερμίας, Σοφορίας, Βουζι, Ἰεζικιήλ, Οὐρίας, Ἀμβακούμ, Ναούμ,
 Δανιήλ, Μισαήλ, ὁ τοὺς συλλογισμοῦς, Ἀγγαίος, Ζαχαρίας καὶ ὁ ἐν
 15 τοῖς δώδεκα Ἄγγελος. γίνονται δὲ οἱ πάντες προφῆται πέντε καὶ 188 1
 τριάκοντα. γυναικῶν δὲ (καὶ γὰρ καὶ αὐταὶ προφητεύουσιν) Σάρρα τε
 καὶ Ῥεβέκκα καὶ Μαριάμ. Μιββάρα τε καὶ Ὀλδά. ὁ ἑξῆς περὶ 40 1 2
 τοῦς αὐτοῦ χρόνους Ἰωάννης προφητεύει μέχρι τοῦ σωτηρίου βα-
 πτίσματος, μετὰ δὲ τὴν γένεσιν τοῦ Χριστοῦ Ἄννα καὶ Σνμίων
 20 Ζαχαρίας γὰρ ὁ Ἰωάννου πατὴρ καὶ πρὸ τοῦ παιδὸς προφητεύειν ἐν
 τοῖς ἐσαγγέλοις λέγεται.

Ἰνωθεν οὖν ἀπὸ Μωυσαίου ἀναγαγόμεν τὴν καθ' Ἑλλήνας 3
 χρονογραφίαν ἀπὸ τῆς Μωυσαίου γενέσεως ἐπὶ τὴν ἐξ Αἰγύπτου
 τῶν Ἰουδαίων ἱξοδὸν ἐτη ὀφθαλόμενα καὶ τὰ μέχρι τῆς τελειότη-
 5 οῦς ἀλλὰ τισσαράκοντα γίνεται ἡ ἱξοδὸς κατὰ Ἰναχον πρὸ τῆς
 Σωθιακῆς περιόδου ἐπιθρόντος ἀπ' Αἰγύπτου Μωυσαίου ἑτάω πρῶ-
 10 τερον τριακωσὶς τισσαράκοντα εἶ. ἀπὸ δὲ τῆς Μωυσαίου στρατηγίας 4
 καὶ Ἰνάχου ἐπὶ τὸν Ἀνκαλίωτος κατακλιμὸν, τὴν δευτέραν λέγει
 ἐπομήριαν, καὶ ἐπὶ τὸν Φαίθοντος ἐμπρησμόν, ἃ δὲ συμβαίνει κατὰ

1 f Joh 10, 8. 6 f vgl Gen 2, 24. 20. 7 f vgl Sir 44, 10 f Esdr 1, 1. 11 f

11 f vgl S. 71, 14. 20. 72, 11. 20. 73, 1. 3. 6. 10. 12. 15. 21. 24. 194. 196. 20. 5

14 f. 77, 6. 19. 14. 17 vgl S. 19. 19. 70, 5. 20 f vgl Luk 1, 6. 25. S. 83. 4

vgl Th. Reinach, Textes d'auteurs grecs et romains relatifs au Judaisme p. 117 f

25. 27 vgl Unger, Chronologie des Maccab. S. 4. 20. 29 f vgl S. 10. 102

1 Νέπωτα Ἀ. Νέπωτα L. 10. W. 11 Σ. 10. Sy vgl S. 72. 24

11 f vgl S. 71. 14. 20. 72, 11. 20. 73, 1. 3. 6. 10. 12. 15. 21. 24. 194. 196. 20. 5

14 f. 77, 6. 19. 14. 17 vgl S. 19. 19. 70, 5. 20 f vgl Luk 1, 6. 25. S. 83. 4

vgl Th. Reinach, Textes d'auteurs grecs et romains relatifs au Judaisme p. 117 f

25. 27 vgl Unger, Chronologie des Maccab. S. 4. 20. 29 f vgl S. 10. 102

1 Νέπωτα Ἀ. Νέπωτα L. 10. W. 11 Σ. 10. Sy vgl S. 72. 24

11 f vgl S. 71. 14. 20. 72, 11. 20. 73, 1. 3. 6. 10. 12. 15. 21. 24. 194. 196. 20. 5

14 f. 77, 6. 19. 14. 17 vgl S. 19. 19. 70, 5. 20 f vgl Luk 1, 6. 25. S. 83. 4

vgl Th. Reinach, Textes d'auteurs grecs et romains relatifs au Judaisme p. 117 f

25. 27 vgl Unger, Chronologie des Maccab. S. 4. 20. 29 f vgl S. 10. 102

Κρότωπον, γενεαί † τεσσαράκοντα ἀριθμοῦνται· εἰς μέντοι τὰ ἑκατὸν
 ἔτη τρεῖς ἐγκαταλέγονται γενεαί. ἀπὸ δὲ τοῦ κατακλισμοῦ ἐπὶ τὸν 5
 Ἰθῆς ἐμπρησμὸν καὶ τὴν εὐρεσίαν τοῦ σιδήρου καὶ Ἰθαίους δακτύλους
 ἔτη ἑβδομήκοντα τρία, ὡς φησὶ Θράσυλλος. καὶ ἀπὸ Ἰθῆς ἐμπρησμοῦ
 5 ἐπὶ Γανυμήδους ἀρπαγὴν ἔτη ἑξήκοντα πέντε. ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὴν 137. 1
 Περσέως στρατείαν, ὅτε καὶ Γλαῦκος ἐπὶ Μελικέρτῃ τὰ Ἰσθμια ἔθηκεν,
 ἔτη πεντεκαίδεκα. ἀπὸ δὲ Περσέως στρατείας ἐπὶ Ἰλίου κτίσιν ἔτη
 τριάκοντα τέσσαρα. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὸν ἑκκλον τῆς Ἀργούς ἔτη
 ἑξήκοντα τέσσαρα. ἐκ τούτου ἐπὶ Θησεία καὶ Μινώταυρον ἔτη τριά- 2
 10 κοντα δύο, εἶτα ἐπὶ τοὺς ἑπτὰ ἐπὶ Θήβαις ἔτη δέκα, ἐπὶ δὲ τὸν
 Ὀλυμπίασιν ἀγῶνα, ὃν Ἡρακλῆς ἔθηκεν ἐπὶ Πέλοπι, ἔτη τρία, εἰς τε
 τὴν Ἀμαζόνων εἰς Ἀθήνας στρατείαν καὶ τὴν Ἑλένης ὑπὸ Θησέως
 ἀρπαγὴν ἔτη ἑννέα. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν Ἡρακλέους ἀποθέωσιν ἔτη 3
 ἑνδεκά, εἶτα ἐπὶ τὴν Ἑλένης ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀρπαγὴν ἔτη τέσσαρα.
 15 (εἶτα ἐπὶ τὴν Τροίας ἄλωσιν ἔτη εἴκοσι.) ἀπὸ δὲ Τροίας ἀλώσεως 4
 ἐπὶ τὴν Αἰνείου κάθοδον καὶ κτίσιν Λαουινίου ἔτη δέκα, ἐπὶ τε | τὴν 402 P
 Ἀσκαρίου ἀρχὴν ἔτη ὀκτώ, καὶ ἐπὶ τὴν Ἡρακλειδῶν κάθοδον ἔτη
 ἑξήκοντα ἑν. ἐπὶ τε τὴν Ἰφίτου Ὀλυμπιάδα ἔτη τριακόσια τριά-
 κοντα ὀκτώ.

21) Ἐρατοσθένης δὲ τοὺς χρόνους ὡς ἀναγράφει· ἀπὸ μὲν Τροίας 138, 1
 ἀλώσεως ἐπὶ Ἡρακλειδῶν κάθοδον ἔτη ὀγδοήκοντα· ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ
 τὴν Ἰωνίας κτίσιν ἔτη ἑξήκοντα· τὰ δὲ τούτοις ἑξῆς ἐπὶ μὲν τὴν
 ἐπιτροπίαν τὴν Λυκούργου ἔτη ἑκατὸν πενήκοντα ἑννέα· ἐπὶ δὲ 2
 <τὸ> προηγούμενον ἔτος τῶν πρώτων Ὀλυμπίων ἔτη ἑκατὸν ὀκτώ·
 25 ἀφ' ἧς Ὀλυμπιάδος ἐπὶ τὴν Ξέρξου διάβασιν ἔτη διακόσια ἑνενηκοντα
 ἑπτὰ· ἀφ' ἧς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἔτη τεσ-
 σαράκοντα ὀκτώ· καὶ ἐπὶ τὴν κατάλωσιν καὶ Ἀθηναίων ἦτταν ἔτη 3
 εἴκοσι ἑπτὰ· καὶ ἐπὶ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην ἔτη τριάκοντα τέσσαρα·

1 f vgl. Herodot 2, 142 2—4 Thrasyllos Fr. 3 FHG III p. 503 (Müller führt den ganzen Abschnitt S4, 25—85, 19 auf Thras. zurück); I p. 567; vgl. auch C. F. Hermann, Ind. schol. Gott. 1852 3 p. 8; A. v. Gutschmid, Kleine Schriften I S. 153 f 3 vgl. Lucret 5, 1241. 661 20—S. 86, 2 Eratosthenes Fr. 3 Müller p. 195 20—24 vgl. Apollodor Fr. 73 FHG I p. 443

1 † τεσσαράκοντα] τέσσαρες Hervet u. Müller δεκά (ἡ statt μ') Christ, Philol. stud. S. 58 Anm. 1 ἑπτὰ Unger p. 167; Pessl S. 51 3 ἰθαίους Leorr. ἰον-δαίους L* 8 ἑκκλον Wi εἰσπλον L 10 Θήβας Di 11 Πέλοπα Di 15 (εἶτα—εἴκοσι.) Müller (ἐντεῦθεν ἐπὶ Τροίας ἄλωσιν δέκα Scaliger, Histor. Synt. 16 Λαουινίου Sy Λαουίνου L 17. 21 Ἡρακλειδῶν Sy Ἡρακλειτῶν L 24 τὸ Jacoby, Apollodors Chronik p. 108 Ὀλυμπίων, Ὀλυμπιάδων Bern- hardy, Eratosth. p. 239 28 λέκτροις L

μεθ' ἦν ἐπὶ τὴν Φιλίππου τελευτὴν ἔτη τριάκοντα πέντε· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου μεταλλαγὴν ἔτη δώδεκα.

Πάλιν ἀπὸ τῆς πρώτης ὀλυμπιάδος ἔνιοι φασὶν ἐπὶ Ῥώμῃς κτίσιν 4
 συνάγεισθαι ἔτη εἴκοσι τέσσαρα. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν βασιλείων ἀναίρεισιν.
 5 ὅτι ἔπατοι ἐγένοντο, [ἐπὶ] ἔτη διακόσια τεσσαράκοντα τρία, ἀπὸ
 δὲ τῆς βασιλείων ἀναίρεισιν ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν ἔτη ἑκατὸν
 ὀγδοήκοντα ἕξ. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν Αὔγουστου νίκην, ὅτι Ἀντώνιος; 129 1
 ἀπίσφαξεν ἑαυτὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἔτη διακόσια ἐνεγήμεντα τέσσαρα.
 ὅτι ἐπάτειεν Αὔγουστος τὸ τέταρτον. ἀφ' οὗ χρόνου ἐπὶ τὸν 2
 10 ἀγῶνα, ὃν ἔθηκε Λομετιανὸς ἐν Ῥώμῃ, ἔτη ἑκατὸν δεκατέσσαρα, ἀπὸ
 δὲ τοῦ πρώτου ἀγῶνος ἐπὶ τὴν Κομόδου τελευτὴν ἔτη ἑκα-
 τὸν ἑνδεκά.

Ἡοὶ δὲ οἱ ἀπὸ Κίρκου; μὲν ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τὸν Μακεδόνα; 3
 συνάγουσιν ἔτη χίλια ἑξατάκωσια εἴκοσι ὀκτώ, ἀπὸ δὲ Δημοφῶντος; 4 1'
 1' χίλια διακόσια πενήκοντα, καὶ ἀπὸ Τροίας ἀλώσεως ἐπὶ τὴν Ἡρα-
 κλειδῶν κάθοδον ἔτη ἑκατὸν εἴκοσι ἢ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα. ἀπὸ τοῦ- 4
 του ἐπὶ Ἐλάριτον ἄρχοντα, ἔφ' οὗ φασὶν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν Ἀσίαν
 διαβῆναι, ὡς μὲν Φανίας ἔτη ἑξατάκωσια δεκαπέντε, ὡς δὲ Ἐφορος;
 ἑξατάκωσια τριάκοντα πέντε, ὡς δὲ Τιμαίος καὶ Κλείταρχος ὀκτατάκωσια 4
 2' εἴκοσι, ὡς δὲ Ἐρατοσθένης ἑξατάκωσια ἑβδομήκοντα (τέσσαρα), ὡς δὲ
 Δοῦρις ἀπὸ Τροίας ἀλώσεως ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν διάβασιν
 ἔτη χίλια. ἐντεῦθεν ἐπὶ Ἐλάριτον τὸν Ἀθήνησιν ἄρχοντα, ἔφ' οὗ 6
 3' θνήσκει Ἀλέξανδρος, ἔτη ια'. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν Γερμανικοῦ
 2' Κλαυδίου Καίσαρος ἔτη τετρατάκωσια ἑξήκοντα πέντε, ἀφ' οὗ χρό-
 νου δὴλα γίνεται καὶ τὰ ἐπὶ τὴν Κομόδου τελευτὴν ἔτη ὅσα γι-
 νασίνται.

11 vgl. Euseb. H. E. VI 6. 18 ff vgl. Müller FHG I p. 572. 18-16
 vgl. Brandis, De temp. Gr. ant. rat. p. 36; C. Frick, Die Quellen Augustins S. 24f.
 18 Phanias Fr. 2 FHG II p. 274. 18f das Ephorusfragment fehlt bei Müller.
 19 Timaios Fr. 151 FHG I p. 232; vgl. I p. LV1; Joh. Geffcken, Timaios' Geogr.
 des Westens S. 69 Anm. Kleitarchos Fr. 1 Script. Alex. M. p. 59. 20 Era-
 tosthene Fr. 3 Müller p. 145. 21 f Duris von Samos Fr. 11 FHG II p. 472.

2 ἐπὶ Συμετῶν L. 4 6 βασιλείων Scaliger βασιλείων L. 5 ὅτι ἐπὶ
 Bywater, The Acad. 2 1871 S. 27. 6 διαβῆναι Scaliger ἀλώσεως L. ἄσπετος
 Bywater. 7 ἀντώνιος L. ἀντωνίος L. 9 ὅτι Louth. 13 Κίρκου;
 22, 23, 24 Brandis. 14 χίλια δεκατάκωσια εἴκοσι ὀκτώ χίλια δεκατάκωσια πενήκοντα
 Gutschmid, Kl. Schr. IV S. 9 χίλια δεκατάκωσια εἴκοσι ὀκτώ St. Δημοφῶντος,
 Κίρκου, Brandis. 15 χίλια δεκατάκωσια πενήκοντα δεκατάκωσια τεσσαράκοντα ἀπὸ
 Gutschmid. 1 δεκατάκωσια πενήκοντα St. 16 ἑκατόν Gutschmid. 17 Ἐλάριτον
 V. Valerium L. Ἐλαρίων L. 18 φανίας L. 19 τιμαίος τίμω Ras für
 4 Bartsch L. 20 τιμαίος Müller. 22 Ἐλάριτον Schw. Hylarion Po. richtig

- Μετὰ δὲ τὰ Ἑλληνικὰ καὶ ἀπὸ τῶν κατὰ τοὺς <βαρ βάρους χρό- 140, 1
νων ἀποδοτέον κατὰ τὰ μέγιστα διαστήματα. ἀπὸ μὲν Ἀδὰμ ἕως 2
τοῦ κατακλυσμοῦ συνάγεται ἔτη δισχίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα ὀκτὼ
ἡμέραι τέσσαρες, | ἀπὸ δὲ Σῆμ ἕως Ἀβραὰμ ἔτη χίλια διακόσια ν', 146 S
5 ἀπὸ δὲ Ἰσαὰκ ἕως τῆς κληροδοσίας ἔτη ἑξακόσια δέκα ἕξ. ἔπειτα 3
ἀπὸ κριτῶν ἕως Σαμουὴλ ἔτη τετρακόσια ἑξήκοντα τρία μῆνες ἑπτὰ.
καὶ μετὰ τοὺς κριτὰς βασιλειῶν ἔτη πεντακόσια ἑβδομήκοντα δύο 4
μῆνες ἕξ ἡμέραι δέκα. μεθ' οὗς χρόνους Περσικῆς βασιλείας ἔτη 5
διακόσια τριάκοντα πέντε, ἔπειτα τῆς Μακεδονικῆς ἕως Ἀντωνίου
10 ἀναιρέσεως ἔτη τριακόσια δώδεκα ἡμέραι δεκαοκτώ. μεθ' ὃν χρόνον 6
ἡ Ῥωμαίων βασιλεία ἕως τῆς Κομόδου τελευτῆς ἔτη διακόσια εἴκοσι
δύο. πάλιν τε αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἑβδομηκονταετοῦς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς 7
τοῦ λαοῦ εἰς πατρῶν γῆν ἀποκαταστάσεως εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν
τὴν ἐπὶ Οὐεσπεσιανοῦ ἔτη συνάγεται τετρακόσια δέκα, τελευταία δὲ
15 ἀπὸ Οὐεσπεσιανοῦ ἕως τῆς Κομόδου τελευτῆς ἐνρίσκειται ἔτη ἑκατὸν
εἴκοσι ἔν μῆνες ἕξ ἡμέραι εἴκοσι τέσσαρες.
- Δημήτριος δὲ φησιν ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ βασιλέων 141, 1
τὴν Ἰουδα φυλὴν καὶ Βενιαμὴν καὶ Λευὶ μὴ αἰχμαλωτισθῆναι ὑπὸ
τοῦ Σαναχηρείμ, ἀλλ' εἶναι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ταύτης εἰς τὴν
20 ἑσχάτην, ἣν ἐποιήσατο Ναβουχοδονόσορ ἕξ Ἱεροσολύμων, ἔτη ἑκατὸν
εἴκοσι ὀκτὼ μῆνας ἕξ. ἀφ' οὗ δὲ αἱ φυλαὶ αἱ δέκα ἐκ Σαμαρείας 2
αἰχμάλωτοι γεγόνασιν ἕως Πτολεμαίου τετάρτου ἔτη πεντακόσια
ἑβδομήκοντα τρία μῆνας ἑννέα, ἀφ' οὗ δὲ ἕξ Ἱεροσολύμων ἔτη τρια- 404 P
κόσια τριάκοντα ὀκτὼ μῆνας τρεῖς.
- 25 Φίλων δὲ καὶ αὐτὸς ἀνέγραψε τοὺς βασιλεῖς τοὺς Ἰουδαίων δια- 3
φώνως τῷ Δημητρίῳ. ἔτι δὲ καὶ Εὐπόλεμος ἐν τῇ ὁμοίᾳ πραγματείᾳ 4

6 vgl. S. 71, 19 7 f vgl. S. 78, 4 f 8 f vgl. S. 79, 25 9 f vgl.
S. 80, 6 f 12—14 die Berechnung stammt vielleicht aus Seder Olam Rabba
Cap. 28; vgl. H. Grätz, Frankels Monatschrift f. Geschichte u. Wiss. d. Judentums
3 (1854) S. 314 f 17—S. 88, 6 vgl. Freudenthal, Hellenist. Studien Heft 1 u. 2;
Schürer, Gesch. d. jüd. Volkes III³ S. 350 ff; Gutschmid, Kleine Schriften II,
180—195; Christ, Philol. Studien S. 50—55 17—24 Demetrios Fr. 6 Freuden-
thal S. 223; vgl. FHG III p. 208; Raška, Chronologie der Bibel S. 97 f 26—
S. 88, 6 Eupolemos Fr. 5 Freudenthal S. 230

1 ἀπὸ] τὰ Schw περι St βαρβάρους Vi βάρους L 2 nach μὲν ist ἀπὸ
von L¹ gestilgt 9 Ἀντωνίου] ἀντωνίνου L 14 ἐπὶ am Rand L¹ 19 Σε-
ναχηρείμ, ἀλλὰ πολλὰ χρήματα καὶ σκεῖν τοῦ ναοῦ μηδὲ μετ' ὀλίγον χρόνον
ἐκείνας αἰχμαλώτους γενέσθαι] Freudenthal S. 59 21 ὀκτὼ] πέντε Gutschmid II
S. 188 22 τετάρτου] τοῦ τρίτου Freudenthal S. 62 vgl. dagegen Gutschmid S. 187
πεντακόσια] τετρακόσια Reinesius 23 f τριακόσια] τετρακόσια Raška 24
τριάκοντα] τετταράκοντα Gutschmid

μεθ' ἦν ἐπὶ τὴν Φιλίππου τελευτὴν ἑτη τριάκοντα πέντε· μετὰ δὲ ταῦτα ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου μεταλλαγὴν ἑτη δώδεκα.

Πάλιν ἀπὸ τῆς πρώτης ὀλυμπιάδος ἑνιοὶ φασὶν ἐπὶ Ῥώμῃς κτίσιν 4
 συνάγεσθαι ἑτη εἰκοσι τέσσαρα. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν βασιλείων ἀναίρεσιν.
 5 ὅτε ἔπαυσι γίνοντο, [ἐπὶ] ἑτη διακόσια τσσαράκοντα τρία, ἀπὸ
 δὲ τῆς βασιλείων ἀναίρεσιως ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου τελευτὴν ἑτη ἑκατὸν
 ὀγδοήκοντα ἑξ. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν Αἰγυπτου νίκην, ὅτε Ἀντώνιος 129 1
 ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἑτη διακόσια ἐνενήκοντα τέσσαρα,
 ὅτε ἐπάτειεν Αἰγυπτου τὸ τέταρτον, ἀφ' οὗ χρόνου ἐπὶ τὸν 2
 10 ἀγῶνα, ὃν ἴσθηκε Δομετιανὸς ἐν Ῥώμῃ, ἑτη ἑκατὸν δεκατέσσαρα, ἀπὸ
 δὲ τοῦ πρώτου ἀγῶνος ἐπὶ τὴν Κομόδου τελευτὴν ἑτη ἑκα-
 τὸν ἑνδεκά.

Ἐὰν δὲ οἱ ἀπὸ Κίρκου· μὲν ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τὸν Μακεδόνα 3
 συνάγουσιν ἑτη χίλια ἑξακόσια εἰκοσι ὀκτώ, ἀπὸ δὲ Δημοφῶντος 4
 15 χίλια διακόσια πενήκοντα, καὶ ἀπὸ Τροίας ἀλώσιως ἐπὶ τὴν Ἡρα-
 κλειδῶν κάθοδον ἑτη ἑκατὸν εἰκοσι ἢ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα, ἀπὸ τοῦ 4
 τὸν ἐπὶ Ἐυάριτον ἀρχοντα, ἐφ' οὗ φασὶν Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Ἀσίαν
 διαβῆναι, ὡς μὲν Φανίας ἑτη ἑξακόσια δεκαπέντε, ὡς δὲ Ἐφορος
 ἑξακόσια τριάκοντα πέντε, ὡς δὲ Τιμαίος καὶ Κλείταρχος ὀκτακόσια
 20 εἰκοσι, ὡς δὲ Ἐρατοσθένης ἑξακόσια ἑβδμήκοντα τέσσαρα, ὡς δὲ
 Δοῦρις ἀπὸ Τροίας ἀλώσιως ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν διάβασιν
 ἑτη χίλια. ἐντεῦθεν ἐπὶ Ἐυάριτον τὸν Ἰθρήνησιον ἀρχοντα, ἐφ' οὗ 5
 θρήσκει Ἀλεξάνδρος, ἑτη α'. ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν Γερμανικοῦ
 Κλαυδίου Καίσαρος ἑτη τετρακόσια ἑξήκοντα πέντε, ἀφ' οὗ χρό-
 25 νου δῆλα γίνεται καὶ τὰ ἐπὶ τὴν Κομόδου τελευτὴν ἑτη ὅσα γι-
 νονται.

11 vgl. Euseb. H. E. VI 6. 12 ff vgl. Müller FHG I p. 172. 13 16
 vgl. Brandis, De temp. Gr. ant. rat. p. 36; C. Frick, Die Quellen Augustins S. 24 f.
 18 Phanias Fr. 2 FHG II p. 254. 18 f. das Ephorosfragment fehlt bei Müller.
 19 Timaios Fr. 153 FHG I p. 232, vgl. I p. LVI, Joh. Geffcken, Timaios' Geogr.
 des Westens S. 49 Anm. Kleitarchos Fr. 1 Script. Alex. M. p. 76. 20 Era-
 tostheneis Fr. 3 Müller p. 16. 21 f. Doria von Samos Fr. 11 FHG II p. 472.

2 ἐπὶ Sy μετὰ L. 4 6 βασιλ. ω Scaliger βασιλεύωντος L. 5 ὅτε ἐπὶ
 Bywater, The Acad. 2 (1871) S. 21. 6 διαίρεσιως Scaliger ἀίρεσιως L. ἀίρεσιως
 Bywater. 7 ἀντώνιος L. ἀντωνίου L. 9 οὗ Louth. 13 Κίρκου;
 22, 23; Brandis. 14 χίλια ἑξακόσια εἰκοσι ὀκτώ χίλια ἑξακόσια πενήκοντα
 G. G. G. h. m. d., Kl. Schr. IV S. 9 χίλια ἑξακόσια εἰκοσι ὀκτώ St. Δημοφῶντος,
 Κίρκου, Brandis. 15 χίλια ἑξακόσια πενήκοντα ἑξακόσια τεσσαράκοντα ὀκτώ
 G. G. G. h. m. d. ἑξακόσια πενήκοντα St. 16 ἐφ' οὗ G. G. G. h. m. d. 17 Ἐυάριτον
 V. G. G. G. h. m. d. L. ὕβεργες h. L. 18 γερμανικὸς L. 19 κλαυδίου τ. in Ras. für
 4 B. G. G. h. m. d. 20 τετρακ. Müller. 22 Ἐυάριτον Scaliger H. G. G. h. m. d. p. 10 f. g.

Μετὰ δὲ τὰ Ἑλληνικὰ καὶ ἀπὸ τῶν κατὰ τοὺς βαρβάρους χρό- 140, 1
νων ἀποδοτέον κατὰ τὰ μέγιστα διαστήματα. ἀπὸ μὲν Ἀδὰμ ἕως 2
τοῦ κατακλισμοῦ συνάγεται ἔτη δισχίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα ὀκτώ
ἡμέραι τέσσαρες, | ἀπὸ δὲ Σὴμ ἕως Ἀβραὰμ ἔτη χίλια διακόσια ν', 146 8
5 ἀπὸ δὲ Ἰσαὰκ ἕως τῆς κληροδοσίας ἔτη ἑξακόσια δέκα ἕξ. ἔπειτα 8
ἀπὸ κριτῶν ἕως Σαμουὴλ ἔτη τετρακόσια ἑξήκοντα τρία μῆνες ἑπτὰ
καὶ μετὰ τοὺς κριτὰς βασιλειῶν ἔτη πεντακόσια ἑβδομήκοντα δύο 4
μῆνες ἕξ ἡμέραι δέκα. μεθ' οὗς χρόνους Περσικῆς βασιλείας ἔτη 5
διακόσια τριάκοντα πέντε, ἔπειτα τῆς Μακεδονικῆς ἕως Ἀντωνίου
10 ἀναιρέσεως ἔτη τριακόσια δώδεκα ἡμέραι δεκαοκτώ. μεθ' ὃν χρόνον 6
ἡ Ῥωμαίων βασιλεία ἕως τῆς Κομόδου τελευτῆς ἔτη διακόσια εἰκοσι
δύο. πάλιν τε αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἑβδομηκονταετοῦς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς 7
τοῦ λαοῦ εἰς πατροφᾶν γῆν ἀποκαταστάσεως εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν
τὴν ἐπὶ Οὐεσπεσιανοῦ ἔτη συνάγεται τετρακόσια δέκα, τελευτατὰ δὲ
15 ἀπὸ Οὐεσπεσιανοῦ ἕως τῆς Κομόδου τελευτῆς εὐρίσκειται ἔτη ἑκατὸν
εἰκοσι ἔν μῆνες ἕξ ἡμέραι εἰκοσι τέσσαρες.

Δημήτριος δὲ φησὶν ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ βασιλέων 141, 1
τὴν Ἰουδα φυλὴν καὶ Βενιαμὴν καὶ Λευὶ μὴ αἰχμαλωτισθῆναι ὑπὸ
τοῦ Συναχηρείμ, ἀλλ' εἶναι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ταύτης εἰς τὴν
20 ἐσχάτην, ἣν ἐποιήσατο Ναβονχοδονόσορ ἐξ Ἱεροσολύμων, ἔτη ἑκατὸν
εἰκοσι ὀκτὼ μῆνας ἕξ. ἀφ' οὗ δὲ αἱ φυλαὶ αἱ δέκα ἐκ Σαμαρείας 2
αἰχμάλωτοι γεγόνασιν ἕως Πτολεμαίου τετάρτου ἔτη πεντακόσια
ἑβδομήκοντα τρία μῆνας ἑννέα, ἀφ' οὗ δὲ ἐξ Ἱεροσολύμων ἔτη τρια- 404 P
κόσια τριάκοντα ὀκτὼ μῆνας τρεῖς.

25 Φίλων δὲ καὶ αὐτὸς ἀνέγραψε τοὺς βασιλεῖς τοὺς Ἰουδαίων δια- 3
φώνως τῷ Δημητρίῳ. ἔτι δὲ καὶ Εὐπόλεμος ἐν τῇ ὁμοίᾳ πραγματείᾳ 4

6 vgl. S. 71, 19 7 f vgl. S. 78, 4 f 8 f vgl. S. 79, 25 9 f vgl.
S. 80, 6 f 12—14 die Berechnung stammt vielleicht aus Seder Olam Rabba
Cap. 28; vgl. H. Grätz, Frankels Monatschrift f. Geschichte u. Wiss. d. Judentums
3 (1854) S. 314 f 17—S. 88, 6 vgl. Freudenthal, Hellenist. Studien Heft 1 u. 2;
Schürer, Gesch. d. jüd. Volkes III² S. 350 ff; Gutschmid, Kleine Schriften II,
180—195; Christ, Philol. Studien S. 50—55 17—24 Demetrios Fr. 6 Freuden-
thal S. 223; vgl. FHG III p. 208; Raška, Chronologie der Bibel S. 97 f 26—
S. 88, 6 Eupolemos Fr. 5 Freudenthal S. 230

1 ἀπὸ] τὰ Schw περι St βαρβάρους Vi βάρους L 2 nach μὲν ist ἀπὸ
von L¹ gestilgt 9 Ἀντωνίου] ἀντωνίου L 14 ἐπὶ am Rand L¹ 19 Σε-
ναχηρείμ, ἀλλὰ πολλὰ χρήματα καὶ σκεῖη τοῦ ναοῦ μηδὲ μετ' ὀλίγον χρόνον
ἐκείνας αἰχμαλώτους γενέσθαι) Freudenthal S. 59 21 ὀκτὼ] πέντε Gutschmid II
S. 188 22 τετάρτου] τοῦ τρίτου Freudenthal S. 62 vgl. dagegen Gutschmid S. 187
πεντακόσια] τετρακόσια Reinesius 28 f τριακόσια] τετρακόσια Raška 24
τριάκοντα] τετταράκοντα Gutschmid

κεχημένων οὐδὲ μὴν τῶν σχήματι μηνούντων σφίσι, ἀλλ', οἶμαι, τῇ οἰκείᾳ διαλέκτῳ. φασι δὲ καὶ ἄλλοι τινές, ὡς εἰ τις ἰχθὺς ἀνασπώ- 5
μενος τῆς μηρινθου ἀπορραγείσης ἀποδράσει, οὐκέτ' ἂν ἐν τῶ αὐτῶ
τόπῳ τοῦ αὐτοῦ εἶδους ἰχθὺς αὐτῆς ἐκείνης εὐρεθῆσεται τῆς ἡμέρας.
5 αἱ δὲ πρῶται καὶ γενικαὶ διάλεκτοι βάρβαροι μὲν, φύσει δὲ τὰ ὀνό- 6
ματα ἔχουσιν, ἐπεὶ καὶ τὰς εὐχὰς ὁμολογοῦσιν οἱ ἄνθρωποι δυνατω-
τέρας εἶναι τὰς βαρβάρων φωνῆ λεγομένας. καὶ Πλάτων δὲ ἐν Κρα- 7
τύλῳ τὸ πῦρ ἐρμηνεύσαι βουλόμενος βαρβαρικόν φησιν εἶναι τὸ
ὄνομα. μαρτυρεῖ γοῦν τοὺς Φρύγας οὕτω καλοῦντας «μικρὸν τι
10 παρακλίνοντας».

Οὐδὲν δὲ οἶμαι ἐπὶ τούτοις χειρὸν καὶ τοὺς χρόνους τῶν Ῥωμαί- 144, 1
κῶν βασιλέων παραθέσθαι εἰς ἐπίδειξιν τῆς τοῦ σωτήρος γενέσεως.
Αὐγουστός ἔτη τεσσαράκοντα τρία, | Τιβέριος ἔτη κβ', Γάιος ἔτη δ', 2 406 P
Κλαύδιος ἔτη ιδ', Νέρων ἔτη ιδ', Γάλβας ἔτος ἐν, Οὔεσπειανὸς
15 ἔτη ι', Τίτος ἔτη γ', Δομιτιανὸς ἔτη ιε', Νέρβας ἔτος α', Τραϊανὸς
ἔτη ιθ', Ἀδριανὸς ἔτη κα', Ἀντωνίνος ἔτη κγ', ὁμοίως πάλιν Ἀντω-
νίνος καὶ Κόμοδος ἔτη λβ'. γίνεται τὰ πάντα ἀπὸ Αὐγουστόου ἕως 8
Κομόδου (τελευτῆς) ἔτη σκβ', καὶ τὰ ἀπὸ Ἀδάμ ἕως Κομόδου τελευ-
τῆς ἔτη ,εψπδ' μῆνες δύο ἡμέραι δώδεκα. τινὲς μὲντοι τοὺς χρό- 4
20 νους τῶν Ῥωμαϊκῶν βασιλέων οὕτως ἀναγράφουσι. Γάιος Ἰούλιος
Καῖσαρ ἔτη γ' μῆνας δ' ἡμέρας ζ', μεθ' ὃν Αὐγουστός ἐβασίλευσεν
ἔτη μς' μῆνας δ' ἡμέραν μίαν, ἔπειτα Τιβέριος ἔτη κς' μῆνας ζ'
ἡμέρας ιθ', ὃν διαδέχεται Γάιος Καῖσαρ ἔτη τρία μῆνας ι' ἡμέρας
ὀκτώ· τοῦτον Κλαύδιος ἔτη ιγ' μῆνας η' ἡμέρας κη', | Νέρων ἔτη ιγ' 147 S
25 μῆνας ὀκτώ ἡμέρας κη', Γάλβας μῆνας ἑπτὰ ἡμέρας ζ', Ὀθων μῆνας ε'
ἡμέραν α', Οὐιτέλλιος μῆνας ἑπτὰ ἡμέραν α', Οὔεσπειανὸς ἔτη ια'
μῆνας ια' ἡμέρας κβ', Τίτος ἔτη β' μῆνας β', Δομιτιανὸς ἔτη ιε'
μῆνας η' ἡμέρας ε', Νέρβας ἔτος α' μῆνας δ' ἡμέρας ι', Τραϊανὸς
ἔτη ιθ' μῆνας ζ' ἡμέρας ιε', Ἀδριανὸς ἔτη κ' μῆνας ι' ἡμέρας κη',
30 Ἀντωνίνος ἔτη κβ' μῆνας τρεῖς ἡμέρας ζ', Μάρκος Αὐρήλιος Ἀντω-
νίνος ἔτη ιθ' ἡμέρας ια', Κόμοδος ἔτη ιβ' μῆνας θ' ἡμέρας ιδ'. ἀπὸ 5

5 f die ὀνόματα sind γέσει oder θέσει vgl. Orig. c. Cels. I 24 I p. 74, 12 ff
Koetschau 6 f vgl. ebenda I 25 p. 76, 16 ff 7—10 vgl. Plato Cratyl. p. 410 A
• 11—19 vgl. Usener in Mommsens Chron. min. III S. 439 f

18 τεσσαράκοντα τρία Vi σαρακοντρία L 15. 27 δομιτιανὸς L 16 κγ'
Dodwell, Append. diss. Cypr. p. 23 Anm. κα' L 18 (τελευτῆς· Usener a. a. O.
19 ,εψπδ'] vielleicht ,εχδ' Hozakowski, De chronogr. Clem. p. 20 δέο] ἐννέα
Hozak. p. 15 20 βασιλέων Sy βασιλειῶν L 22 κς'] κγ' Heyse 26 ἑπτὰ]
ὀκτώ Casaubonus zu Suet. Vitell. 18 26 ἔτη ια'] ἔτη θ' Lowth; auf θ' führt
S. 91, 3 f 30 κβ'] κγ' Heyse

Ἰουλιον τοῖτον Καίσαρος ἕως Κομόδου τελευτῆς γίνονται ἑτη σὺς
μῆνις ζ'. συνάγεται δὲ πάντα τὰ ἀπὸ Ρωμύλου τοῦ κτιστοῦ
Ρώμην ἕως Κομόδου τελευτῆς Ἰμγ' μῆνις ζ'.

Ἐγενήθη δὲ ὁ κίριος ἡμῶν τῷ ὀγδόῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει. ὅτι 145 1 1 i
πρῶτον ἐκέλευσαν ἀπογραφὰς γενέσθαι ἐπὶ Αἰγυπτίῳ. ὅτι δὲ τοῦτ' 2
ἀληθὲς ἴσθιν. ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τῷ κατὰ Λουκᾶν γέγραπται οὕτως·
ἔπει δὲ πεντηκαιδέκατῳ ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος ἐγένετο φῆμα κερσον
ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου εἰδόν· καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ· ἦν δὲ
Ἰησοῦς ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ βάπτισμα εἰς ἑτῶν λ'. καὶ ὅτι ἐνιαυτὸν 3
μόνον ἴδεν αὐτὸν κηρῶσαι, καὶ τοῦτο γέγραπται οὕτως· ἐνιαυτὸν
δικτὸν κερσον κηρῶσαι ἀπίστεύειν με· τοῦτο καὶ ὁ προσήτης ἔλεπν
καὶ τὸ εὐαγγέλιον. πεντηκαιδέκα οὖν ἔτη Τιβερίου καὶ πεντηκαιδέκα 4
Αἰγυπτίου, οὕτω πληροῦται τὰ τετράκοντα ἔτη ἕως οὗ ἔπαθεν. ἀφ' 5
οὗ δὲ ἔπαθεν ἕως τῆς καταστροφῆς Ἰερουσαλήμ γίνονται ἔτη μ.β'
15 μῆνις γ', καὶ ἀπὸ τῆς καταστροφῆς Ἰερουσαλήμ ἕως Κομόδου τε-
λευτῆς ἔτη ρκβ' μῆνις ε' ἡμέραι εγ'. γίνονται οὖν ἀφ' οὗ ὁ κίριος
ἐγενήθη ἕως Κομόδου τελευτῆς τὰ πάντα ἔτη ρ.δ' μῆνις ε' ἡμέ-
ραι εγ'. εἰσὶ δὲ οἱ περιεργότερον τῇ γενέσει τοῦ σωτήρος ἡμῶν οὗ 6
μόνον τὸ ἔτος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν προστιθέντες. ἦν φασιν ἴσθιν
20 κῆ Αἰγυπτίου ἐν πέμπτῃ Παχῶν καὶ εἰκάδι.

Οἱ δὲ ἀπὸ Βασιλείδου καὶ τοῦ βαπτισματος αὐτοῦ τὴν ἡμέραν 146 1 4 -
ἰορτάζουσι προδιαιτητικόντις ἐν ἀνεγνώσει. φασὶ δὲ εἶναι τὸ 2
πεντηκαιδέκατον ἔτος Τιβερίου Καίσαρος τὴν πεντηκαιδέκατην τοῦ
Τιβ' μηνός. τινὲς δὲ αὐτὴν ἐνδεκάτην τοῦ αὐτοῦ μηνός. τὸ τι 3
2) πάθος αὐτοῦ ἀκριβολογούμενον γίνονται οἱ μὲν τινὲς τῷ ἑκαδικῷ
ἔτει Τιβερίου Καίσαρος Φαρμῶθ κί'. οἱ δὲ Φαρμονθὶ κί'. ἄλλοι δὲ
Φαρμονθὶ εθ' πεποθῆναι τὸν σωτήρα λέγουσιν. καὶ μὲν τινὲς αὐτῶν 4
φασὶ Φαρμονθὶ γενεῆσθαι κδ' ἢ κί'.

4 24 vgl. H. Browne, The Journal of classical and sacred philology, Cam-
bridge 1874 vol. I p. 27. 2) Ueener, Weihnacht-fest S. 41. 3) Lagarde, Mit-
teilungen IV S. 241, Hozakowski, De chronogr. Gem. Al. Diss. Munster 1870.
4) vgl. Luk. 2, 1. 7—9 Luk. 2, 1. 2. 21. 10) Luk. 4, 1. 11) Jes. 61, 1. De-
kamp, Hippolytos von Theben S. 111. 12) 13) vgl. Orig. c. Cel. IV 22 p. 20. 14)
Koetschau. 24) 25) vgl. E. Preuschen, ZNW 7, 1894, S. 6. 9.

2) die Summe stimmt nicht zu den überlieferten Posten. Historisch richtig
wäre ἑτη σὺς μῆνις θ' 3) July Schw. 2) 1. 12) πεντηκαιδέκα οὖν ἔτη
πεντηκαιδέκα Ueener πεντηκαιδέκατον οὖν ἔτει· πεντηκαιδέκατο 1.
13) μῆνις, 14) 15) vgl. E. Preuschen, ZNW 7, 1894, S. 6. vgl. aber oben 7, 1894, S. 6. 16) 17)
Ueener 1894, L. 1894, 1) historisch falsch μῆνις γ' ἡμέραι εγ', Ueener. 19)
1) 2) 3) 4) 5) 6) 7) 8) 9) 10) 11) 12) 13) 14) 15) 16) 17) 18) 19) 20) 21) 22) 23) 24) 25) 26) 27) 28) 29) 30) 31) 32) 33) 34) 35) 36) 37) 38) 39) 40) 41) 42) 43) 44) 45) 46) 47) 48) 49) 50) 51) 52) 53) 54) 55) 56) 57) 58) 59) 60) 61) 62) 63) 64) 65) 66) 67) 68) 69) 70) 71) 72) 73) 74) 75) 76) 77) 78) 79) 80) 81) 82) 83) 84) 85) 86) 87) 88) 89) 90) 91) 92) 93) 94) 95) 96) 97) 98) 99) 100) 101) 102) 103) 104) 105) 106) 107) 108) 109) 110) 111) 112) 113) 114) 115) 116) 117) 118) 119) 120) 121) 122) 123) 124) 125) 126) 127) 128) 129) 130) 131) 132) 133) 134) 135) 136) 137) 138) 139) 140) 141) 142) 143) 144) 145) 146) 147) 148) 149) 150) 151) 152) 153) 154) 155) 156) 157) 158) 159) 160) 161) 162) 163) 164) 165) 166) 167) 168) 169) 170) 171) 172) 173) 174) 175) 176) 177) 178) 179) 180) 181) 182) 183) 184) 185) 186) 187) 188) 189) 190) 191) 192) 193) 194) 195) 196) 197) 198) 199) 200) 201) 202) 203) 204) 205) 206) 207) 208) 209) 210) 211) 212) 213) 214) 215) 216) 217) 218) 219) 220) 221) 222) 223) 224) 225) 226) 227) 228) 229) 230) 231) 232) 233) 234) 235) 236) 237) 238) 239) 240) 241) 242) 243) 244) 245) 246) 247) 248) 249) 250) 251) 252) 253) 254) 255) 256) 257) 258) 259) 260) 261) 262) 263) 264) 265) 266) 267) 268) 269) 270) 271) 272) 273) 274) 275) 276) 277) 278) 279) 280) 281) 282) 283) 284) 285) 286) 287) 288) 289) 290) 291) 292) 293) 294) 295) 296) 297) 298) 299) 300) 301) 302) 303) 304) 305) 306) 307) 308) 309) 310) 311) 312) 313) 314) 315) 316) 317) 318) 319) 320) 321) 322) 323) 324) 325) 326) 327) 328) 329) 330) 331) 332) 333) 334) 335) 336) 337) 338) 339) 340) 341) 342) 343) 344) 345) 346) 347) 348) 349) 350) 351) 352) 353) 354) 355) 356) 357) 358) 359) 360) 361) 362) 363) 364) 365) 366) 367) 368) 369) 370) 371) 372) 373) 374) 375) 376) 377) 378) 379) 380) 381) 382) 383) 384) 385) 386) 387) 388) 389) 390) 391) 392) 393) 394) 395) 396) 397) 398) 399) 400) 401) 402) 403) 404) 405) 406) 407) 408) 409) 410) 411) 412) 413) 414) 415) 416) 417) 418) 419) 420) 421) 422) 423) 424) 425) 426) 427) 428) 429) 430) 431) 432) 433) 434) 435) 436) 437) 438) 439) 440) 441) 442) 443) 444) 445) 446) 447) 448) 449) 450) 451) 452) 453) 454) 455) 456) 457) 458) 459) 460) 461) 462) 463) 464) 465) 466) 467) 468) 469) 470) 471) 472) 473) 474) 475) 476) 477) 478) 479) 480) 481) 482) 483) 484) 485) 486) 487) 488) 489) 490) 491) 492) 493) 494) 495) 496) 497) 498) 499) 500) 501) 502) 503) 504) 505) 506) 507) 508) 509) 510) 511) 512) 513) 514) 515) 516) 517) 518) 519) 520) 521) 522) 523) 524) 525) 526) 527) 528) 529) 530) 531) 532) 533) 534) 535) 536) 537) 538) 539) 540) 541) 542) 543) 544) 545) 546) 547) 548) 549) 550) 551) 552) 553) 554) 555) 556) 557) 558) 559) 560) 561) 562) 563) 564) 565) 566) 567) 568) 569) 570) 571) 572) 573) 574) 575) 576) 577) 578) 579) 580) 581) 582) 583) 584) 585) 586) 587) 588) 589) 590) 591) 592) 593) 594) 595) 596) 597) 598) 599) 600) 601) 602) 603) 604) 605) 606) 607) 608) 609) 610) 611) 612) 613) 614) 615) 616) 617) 618) 619) 620) 621) 622) 623) 624) 625) 626) 627) 628) 629) 630) 631) 632) 633) 634) 635) 636) 637) 638) 639) 640) 641) 642) 643) 644) 645) 646) 647) 648) 649) 650) 651) 652) 653) 654) 655) 656) 657) 658) 659) 660) 661) 662) 663) 664) 665) 666) 667) 668) 669) 670) 671) 672) 673) 674) 675) 676) 677) 678) 679) 680) 681) 682) 683) 684) 685) 686) 687) 688) 689) 690) 691) 692) 693) 694) 695) 696) 697) 698) 699) 700) 701) 702) 703) 704) 705) 706) 707) 708) 709) 710) 711) 712) 713) 714) 715) 716) 717) 718) 719) 720) 721) 722) 723) 724) 725) 726) 727) 728) 729) 730) 731) 732) 733) 734) 735) 736) 737) 738) 739) 740) 741) 742) 743) 744) 745) 746) 747) 748) 749) 750) 751) 752) 753) 754) 755) 756) 757) 758) 759) 760) 761) 762) 763) 764) 765) 766) 767) 768) 769) 770) 771) 772) 773) 774) 775) 776) 777) 778) 779) 780) 781) 782) 783) 784) 785) 786) 787) 788) 789) 790) 791) 792) 793) 794) 795) 796) 797) 798) 799) 800) 801) 802) 803) 804) 805) 806) 807) 808) 809) 810) 811) 812) 813) 814) 815) 816) 817) 818) 819) 820) 821) 822) 823) 824) 825) 826) 827) 828) 829) 830) 831) 832) 833) 834) 835) 836) 837) 838) 839) 840) 841) 842) 843) 844) 845) 846) 847) 848) 849) 850) 851) 852) 853) 854) 855) 856) 857) 858) 859) 860) 861) 862) 863) 864) 865) 866) 867) 868) 869) 870) 871) 872) 873) 874) 875) 876) 877) 878) 879) 880) 881) 882) 883) 884) 885) 886) 887) 888) 889) 890) 891) 892) 893) 894) 895) 896) 897) 898) 899) 900) 901) 902) 903) 904) 905) 906) 907) 908) 909) 910) 911) 912) 913) 914) 915) 916) 917) 918) 919) 920) 921) 922) 923) 924) 925) 926) 927) 928) 929) 930) 931) 932) 933) 934) 935) 936) 937) 938) 939) 940) 941) 942) 943) 944) 945) 946) 947) 948) 949) 950) 951) 952) 953) 954) 955) 956) 957) 958) 959) 960) 961) 962) 963) 964) 965) 966) 967) 968) 969) 970) 971) 972) 973) 974) 975) 976) 977) 978) 979) 980) 981) 982) 983) 984) 985) 986) 987) 988) 989) 990) 991) 992) 993) 994) 995) 996) 997) 998) 999) 1000)

Ἔτι δὲ καίτινα τῇ χρονογραφίᾳ προσαποδοτίον, τὰς ἡμέρας 5
λέγω, ἃς αἰνίττεται Δανιήλ ἀπὸ τῆς ἐρημώσεως Ἱερουσαλήμ, * * τὰ
Οὔεσπεσιανῶν ἔτη ζ' μῆνας ια'. τὰ γὰρ δύο ἔτη προσλαμβάνεται
τοῖς Ὀθωνος καὶ Γάλβα καὶ Οὐιτελλίου μηνὶ ιζ' ἡμέραις ἢ καὶ 6
5 οὕτω γίνεται ἔτη τρία καὶ μῆνες ζ', ὅ ἐστι τὸ ἡμῖσιν τῆς ἐβδο-
μάδος, καθὼς εἶρηκε Δανιήλ ὁ προφήτης. εἶρηκεν δὲ βτ' ἡμέρας 7
γενέσθαι ἀφ' οὗ ἔστι τὸ βδέλυγμα ὑπὸ Νέρωνος εἰς τὴν πόλιν τὴν
ἁγίαν μέχρι τῆς καταστροφῆς αὐτῆς. οὕτω γὰρ τὸ ῥητὸν τὸ ὑπο- 8
τεταγμένον δείκνυσιν· ἕως τότε ἡ ὄρασις στήσεται, ἡ θυσία ἢ ἀρ-
10 θείσα (καὶ) ἡ ἁμαρτία ἐρημώσεως ἢ δοθείσα, καὶ ἡ δύναμις καὶ τὸ ἅγιον
συμπατηθήσεται; καὶ εἶπεν αὐτῶ, ἕως ἐσπέρας καὶ πρωί, ἡμέραι βτ',
καὶ καθαρθήσεται τὸ ἅγιον. αὐταὶ οὖν αἱ βτ' ἡμέραι γίνονται 9
ἔτη ζ', μῆνες δ', ὧν τὸ ἡμῖσιν κατέσχε Νέρων βασιλεύων, καὶ ἐγένετο
ἡμῖσιν ἐβδομάδος· | τὸ δὲ ἡμῖσιν Οὔεσπεσιανὸς σὺν Ὀθωνι καὶ Γάλβα 409 P
15 καὶ Οὐιτελλίῳ. καὶ διὰ τοῦτο λέγει Δανιήλ· μακάριος ὁ φθάσας εἰς 10
ἡμέρας ατλ'.· μέχρι γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ὁ πόλεμος ἦν, μετὰ
δὲ ταῦτα ἐπαύσατο. δείκνυται δὲ καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς ἐκ τοῦ ὑπο- 147, 1
τεταγμένον κεφαλαίον ἔχοντος ὧδε· καὶ ἀπὸ καιροῦ παραλλάξεως
τοῦ ἐνδελεισμοῦ καὶ δοθῆναι βδέλυγμα ἐρημώσεως ἡμέρας ασζ',
20 μακάριος ὁ ὑπομένων καὶ φθάσας εἰς ἡμέρας ατλ'.· 2
Φλαύιος δὲ Ἰώσηπος ὁ Ἰουδαῖος ὁ τὰς Ἰουδαϊκὰς συντάξας ἱστορίας
καταγαγὼν τοὺς χρόνους φησὶν ἀπὸ Μωυσέως ἕως Δαβὶδ ἔτη γίνεσθαι
φπ', ἀπὸ δὲ Δαβὶδ ἕως Οὔεσπεσιανῶν δευτέρου ἔτους αρθθ'. εἶτα ἀπὸ 3
τούτου μέχρι Ἀντωνίνου δεκάτου ἔτους ἔτη οζ', ὡς εἶναι ἀπὸ Μωυ-
25 σέως ἐπὶ τὸ δέκατον ἔτος Ἀντωνίνου πάντα ἔτη αωλγ'. ἄλλοι δὲ 4
μέχρι τῆς Κομόδου τελευτῆς ἀριθμήσαντες ἀπὸ Ἰνάχου καὶ Μωυσέως
ἔτη ἔφησαν γίνεσθαι αωμβ', οἳ δὲ αθκα'. ἐν δὲ τῶν κατὰ Ματθαῖον 5
εὐαγγελίῳ ἢ ἀπὸ Ἀβραάμ γενεαλογία μέχρι Μαρίας τῆς μητρὸς τοῦ
κυρίου περαιούται· γίνονται γάρ,· ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαβὶδ

5 f Dan. 9, 27 9—12 Dan. 8, 13 f 15 f Dan. 12, 12 18—20 Dan.
12, 11 f 21—25 vgl. Josephus Bell. Jud. VI 10; J. Raška, Chronologie der
Bibel S. 44 f 24 vgl. Schlatter, Zur Topographie und Geschichte Palästinas
1893 S. 403 ff und Der Chronograph aus dem 10. Jahre Antonins in TU XII 1 u.
dagegen Erbes, ThLz 1895 Nr. 16; Harnack, Gesch. d. Altchristl. Literatur II 1
S. 406—408 29—S. 92, § Matth. 1, 17

1 καίτινα Sy 2 ἀπὸ] ἐπὶ Browne Ἱερουσαλήμ.· εὐρίσκομεν οὖν μετὰ
τὴν καταστροφὴν Ἱερουσαλήμ) Browne 3 ια' Lowth vgl. S. 89, 27 ζ' L
10 (καὶ) aus Dan. ἐρημώσεως Dan. ἐρημωθήσεται L 12 καθαρθήσεται] κα-
θαρισθήσεται Dan. ἀρθθήσεται L 13 ἐγένετο L¹ ἐγένοντο L* 15 οὐιτελλίω
L¹ οὐιτελλίω L* 25 zum Fehler in der Rechnung vgl. Raška 27 αωμβ',
οἳ δὲ αθκα' Bywater, Journ. of Philol. 4 (1872) p. 206 βωμβ', οἳ δὲ βλκα' L

γενεᾶ ἰδ', καὶ ἀπὸ Μακρῶς τῆς μετοικίας Βαβυλωνος γενεᾶ ἰδ',
καὶ ἀπὸ τῆς μετοικίας Βαβυλωνος ἕως τοῦ Χριστοῦ ὁμοίως ἄλλαι 6
γενεᾶ ἰδ'. τρία διαστήματα μυστικά ἐξ ἰσομοίαι τελειούμενα.

XXII. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῶν χρόνων διαφόροι πολλοὶ ἴστοι 140.1
ρηθίντα καὶ πρὸς ἡμῶν ἐκτιθέντα ὡς ἐχέτω, ἱερηνεύθηναι δὲ τὰς
γραφὰς τὰς τε τοῦ νόμου καὶ τὰς προφητικὰς ἐκ τῆς τῶν Ἑβραίων
διαλέκτου εἰς τὴν Ἑλλάδα γλωττᾶν φασιν ἐπὶ βασιλείᾳ Πτολεμαίου
τοῦ Αἰγίου ἢ ὡς τινες ἐπὶ τοῦ Φιλαδέλφου ἐκκληθέντος, τὴν 40 P
μεγίστην φιλοτιμίαν εἰς τοῦτο προσενεγκάμενον, Δημητρίου τοῦ Φα-
10 ληρέως καὶ τὰ περὶ τὴν ἱερηνείαν ἀκριβῶς πραγματευσάμενον· ἴτι 2
γὰρ Μακεδόνων τὴν Ἀσίαν κατειχόντων φιλοτιμούμενος ὁ βασιλεὺς
τὴν ἐν Ἀλεξανδρίᾳ πρὸς αὐτοῦ γενομένην βελτιωθῆσθαι πύσας 14 S
κατακοσμήσαι γραφαίς ἤξιωσε καὶ τοὺς Ἱεροσολυμίτας τὰς παρ'
αὐτοῖς προφητίας εἰς τὴν Ἑλλάδα διάλεκτον ἱερηνεῦσαι, οἳ δὲ αὖτι 149.1
15 ἴτι ὑπακούοντες Μακεδῶσι τῶν παρὰ σοφίᾳ εὐδοκιμωτάτων περὶ
τὰς γραφὰς ἐμπέροντες καὶ τῆς Ἑλληνικῆς διαλέκτου ἰσθμίου, ἰσο-
μήκοντα προσεγγέροντες ἐκλιζόμενοι ἀπίστυλαν αὐτῷ μετὰ καὶ τῶν
θεῶν βιβλίων, ἰκάστον δὲ ἐν μίρῃ κατ' ἴδιαν ἰκάστην ἱερηνεύ- 2
σαντος προφητίαν συνέκρινον αἱ πᾶσαι ἱερηνεῖαι συναντιβληθείσαι
20 καὶ τὰς διανοίας καὶ τὰς λέξεις· θεοῦ γὰρ ἦν βούλημα μεμελετη-
μῆνον εἰς Ἑλληνικὰς ἀκούει, οὐ δὲ ξένον ἐπιπλοῖε θεοῦ τοῦ τῆς 3
προφητείας διδωκότος καὶ τὴν ἱερηνείαν οἰοῦν Ἑλληνικὴν προφη-
τείαν ἰσχυρισθαι, ἐπὶ κὰν τῇ ἐπὶ Ναβουχοδονόσορ ἀρχαίᾳ
διαφθερισῶν τῶν γραφῶν κατὰ τοὺς Ἱερταξίον τοῦ Περσῶν βασι-
25 λείως χρόνον ἐπιπλοῖε· Ἐσθρας ὁ Αἰνίτης ὁ ἡμεῖς γενομένης πύσας
τὸς παλαιὰς αὐθις ἀνετιθέμενος προσηγήτωι γραφὰς.

Ἐπιστόμωτος δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς τὸν Φιλομήτορα κατὰ 150.1

4 26 vgl. Hen III 21, 2 griechisch Euseb. H. E. V S. 1. 1. Annotae ad Philoct. epist. ed. P. Wendland p. 124sq. 7 10 vgl. Annot. ad Euseb. Praep. Ev. XIII 12 2 ἢ ὅτι ἱερηνεῖαι τῶν δὲ τοῦ νόμου πύσας ἐπὶ τοῦ προσεγγεθέντος Φιλαδέλφου βασιλέως, οὐ δὲ πύσας, πρῶτον πάντων ἀξίονα φέσασιναι, Δημητρίου τοῦ Φαληρέως πραγματευσάμενον τε τοῦ τοῦτον. Zum Verhältnisse sander Text vgl. Schlatter, Zur Einleitung u. Einleitung des P. 14 S. 12 ff. dagegen Schlatter, Text d. S. Nr. 1. 23 26 vgl. IV Esra 14 18 22 27 1. 27 S. 93, 11. Annot. ad Euseb. Praep. Ev. IX 9 9. 9. 9. 9.

10 κατὰ Annot. b 12 εἰς τὸν N. εἰς τὸν L. τὸν αὐτοῦ κατὰ τὸν
εἰς τὸν N. εἰς τὸν Hen 20 f ἢ ἰσχυρισθαι u. ἀνατιθεῖν τοῦ εἰς τὸν νόμον αὐτοῦ
ἀνατιθεῖν τοῦ. Weid. hat 1. ἀνατιθεῖν τοῦ N. Hen 23 κατὰ τὸν 27 τὸν
Euseb. Praep. Ev. IX 9 9.

λέξιν γράφει· κατηκολούθηκε δὲ καὶ ὁ Πλάτων τῇ καθ' ἡμᾶς | νο- 411 P
 μοθεσίᾳ, καὶ φανερός ἐστι περιειργασμένος ἕκαστα τῶν ἐν αὐτῇ
 λεγομένων. διηρμήνεται δὲ πρὸ Δημητρίου ὑφ' ἐτέρων, πρὸ τῆς 2
 Ἀλεξάνδρου [καὶ] Περσῶν ἐπικρατήσεως, τὰ τε κατὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου
 5 ἔξαγωγὴν τῶν Ἑβραίων τῶν ἡμετέρων πολιτῶν καὶ ἢ τῶν γεγονό-
 των ἀπάντων αὐτοῖς ἐπιφάνεια καὶ κράτησις τῆς χώρας καὶ τῆς
 ὅλης νομοθεσίας ἐπεξήγησις· ὥστε εὐδὴλον εἶναι τὸν προειρημένον 3
 φιλόσοφον εἰληφέναι πολλὰ (γέγονε γὰρ πολυμαθής), καθὼς καὶ
 Πυθαγόρας πολλὰ τῶν παρ' ἡμῖν μετενέγκας εἰς τὴν ἑαυτοῦ δογμα-
 10 τοποιίαν.¹ Νουμήμιος δὲ ὁ Πυθαγόρειος φιλόσοφος ἀντικρὺς γράφει· 4
 «τί γὰρ ἐστὶ Πλάτων ἢ Μωυσῆς ἀττικίζων;» οὗτος ὁ Μωυσῆς θεο-
 λόγος καὶ προφήτης, ὡς δὲ τινες νόμων ἱερῶν ἐρμηνεὺς ἦν. τὸ γένος 5
 αὐτοῦ καὶ τὰς πράξεις καὶ τὸν βίον ἀξιόπιστοι κηρύσσουσαι αὐταὶ αἱ
 γραφαί, λεκτέον δὲ ὅμως καὶ ἡμῖν ὡς ὅτι μάλιστα (δι' ὀλίγων).
 15 XXIII. Μωυσῆς (οὖν) ἄνωθεν τὸ γένος Χαλδαῖος ὢν ἐν Αἰγύπτῳ 151. 1
 γεννᾶται, τῶν προγόνων αὐτοῦ διὰ πολυχρόνιον λιμὸν ἐκ Βαβυλώνας
 εἰς Αἴγυπτον μεταναστάντων. ἐβδόμη γενεᾷ γεννηθεὶς καὶ τραφεὶς
 βασιλικῶς περιστάσει κέχρηται τοιαύτη. εἰς πολυανθρωπίαν ἐπιδε- 2
 δωκότων ἐν Αἰγύπτῳ τῶν Ἑβραίων δέισας ὁ βασιλεὺς τῆς χώρας

1—10 κατηκολούθησεν—δογματοποιίαν Euseb. Praep. Ev. XIII 12, 1 (aus Aristobul); vgl. Elter Gnom. hist. 214 ff 7—11 vgl. Theodoret Gr. aff. c. I 14; II 114 10 f Numenius Fr. 9 Ende Mullach FPG III 166; vgl. III 181¹⁰; Suidas s. v. Νουμήμιος 11 f vgl. Philo De vita Mos. I 1 (II p. 80 M) Μωυσῆος τοῦ κατὰ μὲν τινὰς νομοθέτου τῶν Ἰουδαίων, κατὰ δὲ τινὰς ἐρμηνεὺς νόμων ἱερῶν, τὸν βίον ἀναγράψαι διενεόθη. 15—S. 95, 8 vgl. Philo De vita Mos. I 5—17 (II p. 81—83 M) Μωυσῆς γένος μὲν ἐστὶ Χαλδαῖος, ἐγεννήθη δ' ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐτρέφη, τῶν προγόνων αὐτοῦ διὰ πολυχρόνιον λιμὸν, ὃς Βαβυλώνα καὶ τοὺς πλησιοχώρους ἐπέλεξε, κατὰ ζήτησιν τροφῆς εἰς Αἴγυπτον πανοικί μεταναστάντων . . . ἐβδόμη γενεᾷ (δ') οὗτός ἐστιν ἀπὸ τοῦ πρώτου, ὃς ἐπηλύτης ὢν τοῦ σύμπαντος Ἰουδαίων ἔθνος ἀρχηγέτης ἐγένετο. τροφῆς δ' ἠξιώθη βασιλικῆς ἀπ' αἰτίας τοιαύτης· τῆς χώρας ὁ βασιλεὺς, εἰς πολυανθρωπίαν ἐπιδιδόντος ἀεὶ τοῦ ἔθνους, δέισας μὴ οἱ ἔποικοι πλείους γενόμενοι δυνατωτέρα χεῖρ τοῖς αἰτόχθοσι

1 κατηκολούθηκε δὲ καὶ] κατηκολούθηκε δὲ Eus. IX φανερόν ὅτι κατηκολούθησεν Eus. XIII 2 περιειργασμένος Eus. IX XIII περιειργασάμενος L 3 λεγομένων < Eus. XIII διηρμήνεται L δὲ] γὰρ Eus. XIII Δημητρίου] + τοῦ Φαληρέως Eus. XIII ὑφ' δι' Eus. XIII ἐτέρων Eus. IX XIII ἐτέρον L γὰρ [πρὸ Δημητρίου ὑφ' ἐτέρων] Valckenaer, Diatr. de Arist. p. 49; aber vgl. Zeller, Phil. d. Gr. III 2³ S. 259 Anm. 2 4 [καὶ] Wi 4 f ἐξ Αἰγύπτου ἔξαγωγὴν] ἔξαγωγὴν τὴν ἐξ Αἰγύπτου Eus. XIII 5 τῶν ἡμετέρων] ἡμετέρων δὲ Eus. XIII 7 ὥστε] ὡς Eus. XIII 9 f δογματοποιίαν] + κατεχώρισεν Eus. XIII 10 Πυθαγόρειος Sy πυθαγόριος L Πυθαγορικὸς Eus. 11 Μωυσῆς Eus. 12 τὸ δὲ Wi 13 αὐταὶ L 14 δι' ὀλίγων] St <διὰ βραχέων> Wi 15 οὖν] St

τὴν ἐκ τοῦ πλήθους ἐπιβουλὴν τῶν γεννωμένων ἐκ τῶν Ἑβραίων
 κελίει τὰ μὲν θήλα τρέφειν αὐτούς (ἀσθενεῖς γὰρ εἰς πόλεμον γενή·
 διαφθεῖρειν δὲ τὰ ἄρρενα εὐαλκῆ νεότητα ἐφορώμενος· εὐκατρίδιμ 3
 δὲ τὸν παῖδα ὄντα τρεῖς ἔφεξις | κρύπτοντες ἑτρεφον μήνας οἱ γονεῖς 412 P
 3 νικώσης τῆς φυσικῆς εὐνοίας τὴν τυραννικὴν ὀμότητα, δίδωσιν· δι-
 ἴσταρον μὴ συναπόλωνται τῷ παιδί, ἐκ βίβλου τῆς ἐπιχωρίου σκευῶς
 τι ποιησάμενοι τὸν παῖδα ἐνθίμιοι ἐκτιθήσασιν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ
 ποταμοῦ ἰλιώδους ὄντος, ἐπειτήρει δὲ τὸ ἀποβησόμενον ἄποθεν
 ἰστώσα τοῦ παιδὸς ἢ ἀδελφῆ, ἐνταῦθα ἢ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως, 132.1
 10 συχνῶ χρόνῳ μὴ κινύσασα, τέκνον δὲ ἐπιθιμοῖσα, ἐκίνησ· ἀφι-
 κνείται τῆς ἡμέρας· ἐπὶ τὸν ποταμὸν λουτροῖς καὶ περιφραντηρίοις
 χρησομένη, ἐπακούσασα δὲ κλανθμυριζόμενον τοῦ παιδὸς κελίει προσ-
 νιχθῆναι αὐτῇ καὶ κατοικτεῖρσασα ἐζητεί τροφόν. ἐνταῦθα προσδρα- 2

περὶ πρώτοις ἀρχῆς ἀμιλλῶνται, τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀφαιρεῖν ἐπινοίας ἀνοσιεργ-
 γοῖς ἐμχανάτο | καὶ κελίει τῶν γεννωμένων τὰ μὲν θήλα τρέφειν (ἐπὶ 312)
 ἀπὸ φυσικῆς ἀσθενείας ὄντων εἰς πόλεμον), τὰ δ' ἄρρενα διαφθεῖρειν. ἵσα μὴ
 αἰζηθῆ κατὰ πόλεις· εἰσάνθρωπος γὰρ δύναμις διαύλων καὶ διασφαίρετον ἐπι-
 τεύχισμα. γεννηθεῖς οἷν ὁ παῖς εἰθὺς ὄψιν ἐτίθειεν ἀσθενεῖσιν ἢ κατ' ἰσχύοντα,
 ὡς καὶ τῶν τοῦ τυράννου κρηγμάτων, ἐφ' ὅσον οἷον τε ἔχ, τοῖς γονεῖς ἀλογίῃσι
 [Ζη οδοῦ Ζ 3 εὐκατρίδιμ vgl. Joseph Arch. II 9, 1 Ἀμαράμη· τὴν εἰ γενο-
 τῶν, τρεῖς γὰρ φασὶ μήνας· ἔφεξις οἷον γαλακτοτροφῆθῆναι λανθάνοντα τοῖς
 πολλοῖς· ἐπὶ δ', οἷον ἐν νοσηρίοις φασὶ, καὶ τὰ ἐν μηχοῖς ἵσαι διεφείοντα
 σπειρόντες ἀπὸ τῆς παινῶν ἡχοῖσιν προσφέρων τῷ βασιλεῖ, φοβηθέντες μὴ σωτη-
 ρίαν ἐν μύθῳ πλείοις ὄντι· αὐτοὶ οἷον ἐκίνησ παραπύλωνται, δεδραμύθησ
 τὸν παῖδα ἐκτιθήσασιν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ καὶ σίνοντες ἀπέσαν
 ἀδελφῆ, δὲ τοῦ ἐκτιθέντος βρέφους ἔτι παρθένος ἐπὶ φιλουπίου παῖδι, μικρῶν
 ποθεν ἐπαράδοσι τὸ ἀποβησόμενον ... θυγάτηρ ἔν τῷ βασιλεῖ τῆς γούφα,
 ἀγαπή καὶ μόνη· ταῖσιν φασὶ γεμαμένην ἐκ πολλοῦ χρόνου μὴ κινεῖσ τίποτε
 ὡς, εἰθὺς ἐπιθιμοῖσαν καὶ μάλιστ' ἀρρενοῦ, ἢ τὸν εἰθαίμονα κλῆρον τῆς
 πατρῆας ἑξέμονια· διαδίδεται κινδυνεύοντα ἰσχυρῶς θυγατρῶν ἀλλοτριωθῆσιν
 παρὰ τῶν δὲ καὶ σίνονσαν ὡς· μάλιστ' ἐπιθῆσ τῆς ἡμέρας τὸν ἡμέρας τῶν
 φροντίδων ἀταγομείσαι καὶ δὲ ἴθις ἔχουσιν οἷον καταμύθειν καὶ μὴ τὰς
 κλισιάσ· ἐπιφείονται ἐξομῆσαι μετὰ θυγατρῶν ἐπὶ τὸν ποταμὸν, ἔθου ὁ
 παῖς ἐξέπειτο πῆστιν λουτροῖς καὶ περιφραντηρίοις, χρεῖσται μίλλισιν ἐπὶ τοῖς
 δασυτάτοις τῶν ἰσχύων αὐτῶν διάσασθαι καὶ κελίεισ προσφέρειν ... τὴν ἀδελφῆ
 τοῦ παιδὸς· κινθάνουσαι προσδραμύσαν, εἰ βουλήσται γαλακτοτροφῆθῆσιν
 τῶν παρὰ γενοῦ τῶν ἑβραίων οἱ τῶν πολλοῖν κινεῖσ τῆς δὲ βουλήσται
 3 μήνας, τῆσ αἰετῆ, καὶ τοῖς ἑβραίοις μετῆρα τὸ κινεῖσ τῆσ ἀλλοτριῶσ, ἢ τοῦ
 ἰσχυροῦ ἀσθενεῖσ ἐπιφείονται προσδραμύσιν, ἢ τὴν μὴ τῶν τῶν ... τὰ δ'
 φασὶ ὄντα θυγατῆρ βασιλέως ἑβραίων, 2 HSS· ἀπὸ τῆσ τῆσ ἑβραίων, τῶν
 ἀλλοτριῶσ τὸ γὰρ ἐβραίων ἢ τῶν HSS· ὡς καὶ τῶν ἀλλοτριῶσ· vgl. Joseph.
 Arch. II 9, 1

μούσα ἢ ἀδελφὴ τοῦ παιδὸς ἔχειν ἔφασκεν Ἑβραίαν γυναῖκα μὴ πρὸ
 πολλοῦ τετοκυῖαν παραστῆσαι αὐτῇ τροφόν, εἰ βούλοιο· τῆς δὲ
 συνθεμένης καὶ δεηθείσης παρήνεγκε τὴν μητέρα τὴν τοῦ παιδὸς
 τροφὸν ἔσομένην ὡς τινα ἄλλην οὖσαν ἐπὶ ῥητῶ μισθῶ. εἶτα τίθε- 8
 5 ται τῶ παιδίῳ ὄνομα ἢ βασιλῆς Μωουσῆν ἐτίμως διὰ τὸ ἐξ ὕδατος
 ἀνελέσθαι αὐτό (τὸ γὰρ ὕδωρ μῶν ὀνομάζουσι Αἰγύπτιοι), εἰς ὃ
 ἐκτέθειται τεθνηξόμενος. καὶ γὰρ τοὶ Μωουσῆν τὸν ἀποπνεύσαντα
 τῶ ὕδατι προσαγορεύουσι. δῆλον οὖν ὡς ἐν τῶ ἔμπροσθεν χρόνῳ 158, 1
 περιτμηθέντι τῶ παιδίῳ οἱ γονεῖς ἔθεντο ὄνομά τι, ἐκαλεῖτο δὲ
 10 Ἰωακείμ. ἔσχεν δὲ καὶ τρίτον ὄνομα ἐν οὐρανῶ μετὰ τὴν ἀνάληψιν,
 ὡς φασὶν οἱ μύσται, Μελχί. ἐν δὲ ἡλικίᾳ γενόμενος ἀριθμητικὴν 413 P 2
 τε καὶ γεωμετρικὴν ῥυθμικὴν τε καὶ ἀρμονικὴν ἔτι τε μετρικὴν ἅμα
 καὶ μουσικὴν παρὰ τοῖς διαπρέπουσιν Αἰγυπτίων ἐδιδάσκετο καὶ
 προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν, ἣν ἐν τοῖς ἱερογλυφικοῖς
 15 γράμμασιν ἐπιδείκνυνται. τὴν δὲ ἄλλην ἐγκύκλιον παιδείαν Ἑλληνας
 ἐδίδασκον ἐν Αἰγύπτῳ, ὡς ἂν βασιλικὸν παιδίον, ἢ φησι Φίλων ἐν
 τῶ Μωυσέως βίῳ, προσεμάνθανε δὲ τὰ Ἀσσυρίων γράμματα καὶ τὴν 8
 τῶν οὐρανίων ἐπιστήμην παρὰ τε Χαλδαίων παρὰ τε Αἰγυπτίων,
 ὅθεν ἐν ταῖς Πράξεσι παῖσαν σοφίαν Αἰγυπτίων πεπαιδευθῆναι φέ-
 20 ρεται. Εὐπόλεμος δὲ ἐν τῶ περὶ τῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ βασιλέων τὸν 4

10 f zu den Mose-Namen vgl. E. Nestle, Jahrb. f. prot. Theol. 18 (1892)
 S. 642; S. Krauss, Jew. Quart. Rev. 5 (1893) S. 136 f; 10 (1898) S. 726 10 zu
 ἀνάληψιν vgl. Jud. 9 11—18 vgl. Philo, De vita Mos. I 23 (II p. 84 M) ἀρι-
 θμοῦς μὲν οὖν καὶ γεωμετρικὴν τὴν τε ῥυθμικὴν καὶ ἀρμονικὴν καὶ μετρικὴν θεω-
 ρίαν καὶ μουσικὴν τὴν σίμπασαν διὰ τε χρήσεως ὀργάνων καὶ λόγων τῶν ἐν
 ταῖς τέχναις καὶ διεξόδους τοπικωτέρας Αἰγυπτίων οἱ λόγοι παρεδίδουσαν καὶ
 προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν, ἣν ἐν τοῖς λεγομένοις ἱεροῖς γράμμασιν
 ἐπιδείκνυνται καὶ διὰ τῆς τῶν ζῴων ἀποδοχῆς, ἢ καὶ θεῶν τιμαῖς γεραίρουσι τὴν
 δ' ἄλλην ἐγκύκλιον παιδείαν Ἑλληνας ἐδίδασκον, οἱ δ' ἐκ τῶν πλησιοχώρων τὰ τε
 Ἀσσύρια γράμματα καὶ τὴν τῶν οὐρανίων Χαλδαϊκὴν ἐπιστήμην. 19 Act. 7, 22
 20—S. 96, 8 Eupolemos Fr. 1 Freudenthal S. 225 (= Alexander Polyhistor
 Fr. 13 FHG III p. 220 — Euseb. Praep. Ev. IX 26); vgl. Cyr. v. Alex. Contra Jul. VII
 p. 231 E Aubert ταύτης ἰδίᾳ μέμνηται τῆς ἱστορίας (der Erzählung des Eupo-
 lemos) ἐν τοῖς Στωματεῦσιν ὁ Κλήμης, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ φιλομαθῆς καὶ ἀνα-
 γνωσμάτων Ἑλληνικῶν πολιπραγμονήσας βάθος, ὡς ὀλίγοι τάχα ποῦ τῶν πρὸ
 αὐτοῦ.

2 παραστῆσαι St παραστήσειν L ἢν παραστήσειν Di 5 ἐτίμως L² (wie
 Philo) ἐτίμως L* 6 [αὐτό] Cobet S. 170 [τὸ - Αἰγύπτιοι] Wi 7 f [καὶ—
 προσαγορεύουσι] Wi ἐναποπνεύσαντα Cobet 12 ῥυθμικὴν Philo ῥυθμητι-
 κὴν L μετρικὴν Philo ἱατρικὴν L 17 Ἀσσυρίων Philo Αἰγυπτίων L
 20 τῶν ἐν am Rand L¹ τῆι ἰουδαίᾳ L¹ τῆς ἰουδαίας L*

Μωσῆ φησι πρῶτον σοφὸν γενέσθαι καὶ γραμματικὴν πρῶτον τοῖς
 Ἰουδαίοις παραδόναι καὶ παρὰ Ἰουδαίων Φοίνικας παραλαβεῖν.
 Ἕλληνας δὲ παρὰ Φοινίκων. εἰς δὲ τὴν ἀνδρῶν φείων ἕξασ ἐπίτινι 3
 τὴν φρόνησιν, τὴν ουγγρικὴν καὶ προγοικὴν ἐηλώσας παιδείαν, ἄχι
 5 καὶ τὸν Αἰγύπτιον τὸν τῷ Ἑβραίῳ ἀδίκως ἐπιθίμνον πατάξας
 ἀποκτείνει. φασὶ δὲ οἱ μύσται λόγῳ μόνῳ ἀνελθὲν τὸν Αἰγύπτιον. 184. 1
 ὡσπερ ἀμέλει ἴστωρον Πέτρος ἐν ταῖς Πράξεσι φέρεται τοὺς νοση-
 σαμένους τῆς τιμῆς τοῦ χειρῶν καὶ χειροσμήτων λόγῳ ἀποκτείνας. 140. 5
 Ἰσράηλτος γοῦν ἐν τῷ περὶ Ἰουδαίων ουγγράμματι ἱστορεῖ κατα- 2
 10 κλιθεῖντα εἰς φυλακὴν Μωυσεῖ ἐπὶ Χειροσμήτων τοῦ Αἰγυπτίου
 βασιλέως ἐπὶ τῷ παραιτηθῆαι τὸν λαὸν ἐξ Αἰγύπτου ἀπολεθῆναι,
 νίκτωρ ἀνοικθῆντος τοῦ δεσποτηρίου κατὰ βούλησιν τοῦ θεοῦ ἐξελ-
 θόντα καὶ εἰς τὰ βασίλεια παρελθόντα ἐπιστήναι κοιμωμένῳ τῷ
 βασιλεὶ καὶ ἐπιγίγναι αὐτόν, τὸν δὲ κατακλαγόντα τῷ γεγονότι κε- 3
 15 λῖνσαι τῷ Μωυσεῖ τὸ τοῦ πέμφαντος εἶπεν ὄνομα θεοῦ καὶ τὸν
 μὲν προσκίψαντα πρῶς τὸ οὐρ εἶπεν, ἀκούσαντα δὲ τὸν βασιλεῖ
 ἄφωνον πρῶς, διακρατηθῆντα δὲ ἐπὶ τοῦ Μωυσεῖς πάλιν
 ἀναβῆναι. 411 F

Περὶ δὲ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ Μωυσεῖος οὐδέποτε ἴμην καὶ ὁ 185 1
 20 Ἑσπερίδος ὁ τῶν Ἰουδαϊκῶν τραγωδιῶν ποιητὴς ἐν τῷ ἐπιγραφο-
 μένῳ δράματι Ἐξαγωγῆς γράφων οὕτω ἐκ προοίμιον Μωυσεῖος

Ἰδὼν γὰρ ἡμῶν γένναν ἄλλε ἡδύμηντην 2
 δόλον κεθ' ἡμῶν πολὴν ἐμχερήσατο

3 f vgl Philo a. a. O. I 25. II p. 84 M. ἕξασ δὲ τοὺς ὄρους, τῆς παιδείας, ἕξασ
 τῆς ἐπιτηδεύσεως ἐπίτινι τὴν φρόνησιν. 4 vgl Philo a. a. O. I 25. III p. 84 M.
 τὴν ουγγρικὴν καὶ προγοικὴν ἐηλώσας παιδείαν. 5 f vgl Exod. 2. 11.

6 das. Mose durch ein Wort Jahre den Aegypter getödtet habe, erklaeren Ex. des
 Rabba und Raschi zu Exod. 2. 11; vgl. S. Krauss, Jew. Quart. Rev. 5. 1891. S. 10.

6-9 φασὶ ἀποκτείνει, Andreasat zur Apost. gesch. 7, 24 f. bei Grauert III
 p. 17, 17-20. 7 f vgl Act. 5, 1-10. 8-10 vgl. Artabanus Fr. 1. Froden-
 thal. S. 22 ff. wie Alexander Polyhistor Fr. 11. Hdt. III p. 20. 9 f vgl. Exod. 2.
 11. 10 S. 98, 15 vgl. Alex. Polyh. bei Euseb. Praep. Ev. IX 28. Die Frag-
 mente des Dichters Eschiel gesammelt von Dübner. Paris 1847. Anhang zu Europ.
 Fragm. II ed. Fr. G. Wagner, K. Kuper. München 1890. S. 149. S. 150. 28. 29. 30.
 Revue des études juives 46. 1897. S. 48. 49, 111-113. vgl. Kuper. Rev. d'hist. juiv.
 N. S. S. 1894. S. 62-64.

1 γραμματικὴν vgl. Galat. 3. 3. γραμματικὴν ἔστω. 3 φασὶ καὶ 4 τοὺς
 δευτέρους γράμματα Μωυσεῖ τοῦ, Ἰσραήλτος, ἔστω. ἀπολεθῆναι Ἰσραήλτος vgl. Exod.
 2. 11. 5 τὸν Αἰγύπτιον Ἰσραήλτος, Hdt. III 20. 7 Πέτρος, Galat. 2. 14. 8 φασὶ ἀποκτείνει Galat.
 3. 3. 9 ἀκούσαντα τὸν βασιλεῖ, Act. 5. 20. 10 ἄφωνον τὸν βασιλεῖ, Exod. 2.
 11. 28 vgl. τὸν βασιλεῖ, Act. 5. 20. 28 vgl. τὸν βασιλεῖ, Act. 5. 20.

βασιλῆς Φαραώ. τοὺς μὲν ἐν κλιθεύσασαι
 οἰκοδομίας· τε βασιεὺς αἰαῶν ἀποτοῖς.
 πόλεις τ' ἐπέργον. ἑρῶν ἔστι δευτέρων
 ἔκει' ἐκήρυσσ' ἡμῖν. Ἐβραίων γίγαι.
 5 τάρσεικα ῥίπτειν ποταμὸν ἐς βαθύρροον.
 ἐνταῦθα μήτηρ ἢ τεκοῦσ' ἐκρυπτε με 3
 τρεῖς μήνας· ὡς ἔφασκεν· οὐ λαθοῦσα δὲ
 ἐπιξέθηκε. κόσμον ἀμφιθεῖσά μοι.
 παρ' ἄκρα ποταμοῦ. λάσιον εἰς Ἴλιος βαθύ.
 10 Μαριάμ δ' ἀδελφὴ μου καταόπτειεν πύλας· 4
 κάλυτα θυγάτηρ βασιλέως ἄβραις ὄρου
 κατήλθε λοιτροῖς· χρωῖτα φαιδρῦναι νέον.
 ἰδοῦσα δ' εὐθὺς κάλειοσ' ἀνείλετο.
 ἔγνω δ' Ἐβραίων ὄντα· καὶ λέγει τάδε
 15 Μαριάμ ἀδελφὴ προσδραμοῦσα βασιλίδι·
 «θέλω· τροφὸν σοι παιδί τῶδ' εἶρω ταχέ
 ἐκ τῶν Ἐβραίων·» ἢ δ' ἐπέλευσεν κόρη.
 20 μολοῦσα δ' εἶπεν μητρὶ, καὶ παρῆν ταχέ 3
 αὐτῇ τε μήτηρ κάλαβέν (μ') εἰς ἀγκάλας.
 εἶπεν δὲ θυγάτηρ βασιλέως· «τοῦτον, γύναι,
 τρέφετε, καγὼ μισθὸν ἀποδώσω αἰθεν·
 ὄνομα δὲ Μωσοῦν ὠνόμαζ'· ὄτου χάριν
 ἔγρας ἀνείλε ποταμίας· ἀπ' ἡόνου.
 25 ἐπεὶ δὲ καιρὸς νηπίων παρήλθε μοι. 6
 ἤγέν με μήτηρ βασιλίδος πρὸς δῶματα.

5 vgl. Φ 5 12 vgl. Hesiod Op. 753

2 οἰκοδομίας (vgl. Nauck, Bull. de l'Acad. de St. Pétersb. 17 [1872] p. 270
 Mél. Gréco-Rom. II p. 189)] οἰκοδομαί; Eus. οἰκοδομίας Sy 3 πόλεις τ' ἐπέ-
 ργον Sy πόλεις τε πύργου; L πόλεις τε πύργους Eus. πόλεις τε πύργων Kuiper
 πόλεις τε πυργῶν Schw ἔκατι Eus. 4 ἔκει' ἐκήρυσσ' Wilamowitz, Oster-
 Progr. Göttingen 1884 S. 11 ἔπειτα κηρύσσ' L ἔπειτα κηρύσσει Eus. ἡμῖν L
 μὲν Eus. γίγαι] γονῆς Wi 5 βαθύρροον Sy βαθύρρον L 7 ὡς οἷς
 Eus. 10 9 παρ' ἄκρα (ἄκραι L) ποταμοῦ] ποταμοῦ παρ' ἀκτῆν Kuiper
 βαθύ] δασί Eus. 10 ἀδελφὴ μου Eus. ἀδελφ' ἡμῶν L (Eus. BIO?) 13 δ' Eus.
 μ' L κάλειοσ' Wi καὶ λαβοῦσ' L 14 τάδε * * Markland 16 παιδί τῆν'
 Sy τῶιδε παιδί L τῶ παιδί Eus. BO παιδί Eus. I 17 ἐπέλευσεν Eus. ἔπειτα
 L 19 αὐτῇ] αὐτῇ Vi τε L Eus. BIO γε Viger κάλαβέν (καὶ ἔλαβε 10)
 μ' Eus. καὶ ἔλαβεν L εἰς] ἐς Eus. 22 Μωσοῦν Eus. ὠνόμαζ' ὄτου Cobet
 S. 458 ὠνόμαζε τοῦ L Eus. IO ὠνόμαζε τοῦ Eus. B 23 (μ') ἀνείλε Kuiper
 24 ἐπεὶ] diese Verse mit τοῖτοις μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει eingeführt bei Eus. παρ-
 ἤλθε μοι Eus. παρήλθεν με L 25 ἤγαγέ Eus. O

Clemens II.

ἅπαντα μνησάσα καὶ λήξασά μοι.
 γίνου πατρῶν καὶ θεοῦ δωρήματα.
 ἕως μὲν οὖν τὸν παιδὸς εἶχομεν χρόνον. | 7
 τροφῶσι βασιλικαῖσι καὶ παιδείμασιν 41: P
 ἅπανθ' ἐπισχρῆτο, ὡς ἀπὸ σπλάγγνων ἰῶν.
 ἐπεὶ δὲ πλήρης κύκλος ἡμερῶν παρῆν.
 ἐξῆλθον οἴκων βασιλικῶν.

Ἰππεῖα τὴν διαμάχην τοῦ θ' Ἰβραίων καὶ τοῦ Αἰγυπτίων διηγησά- 136: 1
 μινος καὶ τὴν ταγὴν τὴν ἐν τῇ ψάμμῳ τοῦ Αἰγυπτίου. ἐπὶ τῆς
 10 ἰτέρως μάχης γιγνάν οὕτως:

ὅτι τέπεις ἀσθενέστερον σέθεν; 2
 ὃ δ' εἶπεν· ἡμίην τις σ' ἀπίστανειν κριτήν
 ἢ ἰσιτάτην ἐνταῦθα; μὴ κτενεις δέ με
 ὄσπιρ τὸν ἐχθὸς ἄνδρα; καὶ θεῖου; ἐγὼ
 15 ἔλεξα· ὡπὼς ἐγένετο σμυγανίς τότε;

γιγίγει δὲ ἐντεῦθεν καὶ ποιμαίνει πρόβατα προδιδασκόμενος εἰς ἡγι- 3
 μουσαν ποιμενική· προγενεσία γὰρ βασιλείας τῶ μίλλοντι τῆς ἡμε-
 ρωτάτης τῶν ἀνθρώπων ἐπιστατεῖν ἀγέλης ἢ ποιμενική καθάπερ
 καὶ τοῖς πολεμικοῖς τῇ γίνοι ἢ θηριωνική. ἄγει δὲ αὐτὸν ἐντεῦθεν
 20 ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν τῶν Ἰβραίων στρατηγίαν. Ἰππεῖα νοσθετοῦνται μὲν 137: 1
 Αἰγύπτιοι πολλάκις οἱ πολλάκις ἀσύνετοι. θιασὰ δὲ Ἰβραῖοι ἐγίνοντο
 ὡν ἴτεροι κακῶν ἐπίμενον ἀκινδύνως ἐκμανθάνοντες τὴν δύναμιν
 τοῦ θεοῦ. ἴτι δὲ Αἰγύπτιοι ἀκοῇ μὴ παραδιχόμενοι τὰ τῆς θιασά- 2
 μινος ἀποτελέσματα, δι' ἀφροσύνην οἱ νήπιον ἀπιστοῦντες, τότε.

16- 20 vgl. Philo De vita Mos 1 10- 11 p. 101 M μετὰ δὲ τὸν γάμον περ-
 ατεῖται τὰς ἐχθὲς, ἐπιμαίνει προδιδασκόμενος εἰς ἡγιμονίαν ποιμενική· τὸ
 μινὸν γὰρ μελέτη καὶ προγενεσία βασιλείας, τὸ μίλλοντι τῆς ἡμερωτάτης τῶν
 ἀνθρώπων ἐπιστατεῖν ἀγέλης, καθάπερ καὶ τοῖς πολεμικοῖς, τοῖς γίνοις τὰ πολε-
 μίκα vgl. De Jos 3 11 p. 41, 42 M 20- 23 vgl. Philo De vita Mos 1 10-
 11 p. 104 M καὶ μοί τε, ἀσυνετοὶ περὶ τὸν γάμον καὶ ἰππεῖα τοῦ πολε-
 μίου ἂν ἴτεροι κακῶν ἐπίμενον ἀκινδύνως ἐκμανθάνοντες τὴν δύναμιν τοῦ
 θεοῦ . . .

3 ἡγιμονίαν De L. 6 κριτήν, Kurzet κριτής L. 7 ὃ δ' εἶπεν
 ἢ ἰσιτάτην De L. 10 οὕτως Sy οὕτω, L. 13 κτενεις De L. 17
 ποιμενική De L. 17 ποιμενική Davis tu Co. de de r. kat. 10 11, 12 ποι-
 μενική L. verbe 127 von Segism tu Q18 19 ἀφροσύνην De L. 23 ἴτι, St. tu
 L. 24 ἀφροσύνην De L. 24

ὡς εἴρηται, ῥεχθὲν δέ τε οἱ νήπιοι ἔγνωσαν ὕστερόν τε ἐξιόντες οἱ Ἑβραῖοι πολλὴν λείαν τῶν Αἰγυπτίων ἐκφορήσαντες ἀπήεσαν, οὐ διὰ φιλοχορηματίαν, ὡς οἱ κατήγοροί φασιν (οὐδὲ γὰρ ἀλλοτρίων αὐτοὺς ἀνέπειθεν ἐπιθυμεῖν ὁ θεός), ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὧν παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὑπηρετήσαν τοῖς Αἰγυπτίοις μισθὸν ἀναγκαῖον κομιζόμενοι, ἔπειτα δὲ καὶ τρόπον τινὰ ἡμύναντο ἀντιλυποῦντες ὡς φιλαργύρους Αἰγυπτίους τῇ τῆς λείας ἐκφορήσει, καθάπερ ἐκείνοι τοὺς Ἑβραίους τῇ καταδουλώσει. εἶτ' οὖν ὡς ἐν πολέμῳ φαίη τις τοῦτο γεγονέναι, τὰ τῶν ἐχθρῶν φέρειν ἤξιον νόμῳ τῶν κεκρατηκότων ὡς κρείττονες ἡττόνων (καὶ τοῦ πολέμου ἢ αἰτία δίκαια· ἰκέται διὰ λιμὸν Ἑβραῖοι ἦγον πρὸς Αἰγυπτίους· οἱ δὲ τοὺς ξένους καταδουλωσάμενοι τρόπον αἰχμαλώτων ὑπηρετεῖν ἠνάγκασαν σφίσι μηδὲ τὸν μισθὸν ἀποδιδόντες), εἴτε ὡς ἐν εἰρήνῃ, μισθὸν ἔλαβον τὴν λείαν παρὰ ἀκόντων τῶν πολλῶν χρόνον οὐκ ἀποδιδόντων, ἀλλὰ ἀποστε-
15 ρούντων.

XXIV. Ἔστιν οὖν ὁ Μωυσῆς ἡμῖν προφητικός, νομοθετικός, 158, 1
τακτικός, στρατηγικός, πολιτικός, φιλόσοφος. ὅπως μὲν οὖν ἦν προ-
φητικός, μετὰ ταῦτα λεχθήσεται, ὀπηνίκα ἂν περὶ προφητείας δια-
λαμβάνωμεν· τὸ τακτικὸν δὲ μέρος ἂν εἴη τοῦ στρατηγικοῦ, τὸ
20 στρατηγικὸν δὲ τοῦ βασιλικοῦ· πάλιν τε αὐτὸ νομοθετικὸν μέρος
ἂν εἴη τοῦ βασιλικοῦ, καθάπερ καὶ τὸ δικαστικόν. τοῦ δὲ βασιλικοῦ 2
τὸ μὲν θεῖον μέρος ἐστίν, ὅλον τὸ κατὰ τὸν θεὸν καὶ τὸν ἅγιον
υἱὸν αὐτοῦ, παρ' ὧν τὰ τε ἀπὸ γῆς ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐκτὸς καὶ ἡ τελεία

1 vgl. P 32; Y 198 2—15 vgl. Philo De vita Mos. I 141 f (II p. 103 M)
πολλὴν γὰρ λείαν ἐκφορήσαντες τὴν μὲν αὐτοὶ διεκόμιζον ἐπηχθισμένοι, τὴν δὲ τοῖς
ὑποζυγίοις ἐπέθεσαν, οὐ διὰ φιλοχορηματίαν ἢ, ὡς ἂν τις κατηγορῶν εἴποι, τὴν τῶν
ἀλλοτρίων ἐπιθυμίαν — πόθεν; — ἀλλὰ πρῶτον μὲν ὧν παρὰ πάντα τὸν χρόνον
ὑπηρετήσαν ἀναγκαῖον μισθὸν κομιζόμενοι, εἶτα δὲ ὑπὲρ ὧν καταδουλώθησαν ἐν
ἐλάττωσι καὶ οὐχὶ τοῖς ἴσοις ἀντιλυποῦντες· ποῦ γὰρ ἐσθ' ὁμοίον ζημία χρημάτων
καὶ στέρησις ἐλευθερίας, ὑπὲρ ἧς οὐ μόνον προῖεσθαι τὰς οὐσίας οἱ νοῦν ἔχοντες,
ἀλλὰ καὶ ἀποθνήσκειν ἐθέλουσιν; ἐν ἑκατέρῳ δὲ κατώρθωτον, εἶθ' ὡς ἐν εἰρήνῃ
μισθὸν λαμβάνοντες, ὃν παρ' ἀκόντων πολλῶν χρόνον οὐκ ἀποδιδόντων ἀπεστε-
ροῦντο, εἶθ' ὡς ἐν πολέμῳ τὰ τῶν ἐχθρῶν φέρειν ἄξιοῦντες νόμῳ τῶν κεκρατη-
κότων· οἱ μὲν γὰρ χειρῶν ἤρξαν ἀδίκων, ξένους καὶ ἰκέτας, ὡς ἔφην πρότερον,
καταδουλωσάμενοι τρόπον αἰχμαλώτων, οἱ δὲ καιροῦ παραπεσόντες ἡμύναντο
δίχα τῆς ἐν ὕπλοις παρασκευῆς, προασπίζοντος καὶ τὴν χεῖρα ὑπερέχοντος τοῦ
δικαίου. 16 f vgl. Philo De vita Mos. II 3 (II p. 135 M) ἐγένετο γὰρ προνοία
θεοῦ βασιλεῖς τε καὶ νομοθέτης καὶ ἀρχιερεὺς καὶ προφήτης. 18 zu der be-
absichtigten Schrift περὶ προφητείας vgl. Strom. IV 2, 2; 93, 1; V 88, 4; Zahn,
Suppl. Clem. S. 45 f; Arnim, De oct. Strom. libro p. 14

8 φαίη ἂν Hiller (falsch; denn εἴτε .. φαίη ist Bedingungssatz)

εὐδαιμονία χορηγείται· αἰτιοθεῖ γάρ, φησί, τὰ μεγάλα, καὶ τὰ
 μικρὰ ἢ μὲν προστεθῆσεται· δεύτερον δὲ ἔστιν εἶδος βασιλείας μετὰ
 τὴν ἀφραστῶς λογικὴν καὶ θεῖαν διοίκησιν τὸ μόνον τῷ θυμοειδεῖ
 τῆς ψυχῆς εἰς βασιλείαν συγχρώμενον, καθ' ὃ εἶδος Ἡρακλῆς μὲν
 Ἄργους, Ἀλέξανδρος δὲ Μακεδόνων ἐβασίλευσε, τρίτον δὲ τὸ ἐνός
 ἐπιέμενον τοῦ νικῆσαι μόνον καὶ καταστρέφασθαι (τὸ δὲ πρὸς κακὸν
 ἢ ἀγαθὸν τὴν νίκην ποιῆσθαι τῷ τοιοῦτῳ οὐ πρόσεστιν)· ὃ Πέρσαι
 ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύσαντες συνεχρήσαντο, τοῦ γὰρ θυμοῦ τὸ
 μὲν φιλόνηκον μόνον ἔστιν, αὐτοῦ τοῦ κρατεῖν ἕνεκα τὴν δυναστείαν
 10 ποιημένον, τὸ δὲ φιλόκαλον, εἰς καλὸν καταχρωμένης τῆς ψυχῆς
 τῷ θυμῷ, τετάρτη δὲ ἡ πασῶν κακίστη ἢ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τάτ- 150. 1
 τεται βασιλεία, ὡς ἡ Σαρδαναπάλλου καὶ τῶν τὸ τέλος ποιουμένων
 ταῖς ἐπιθυμίαις ὡς πλεῖστα χαρίζεσθαι, τοῦ δὲ βασιλικῆς τοῦ τε 2
 κατ' ἀρετὴν νικῶντος καὶ τοῦ κατὰ βίαν ὄργανον τὸ τακτικόν, ἄλλο 151. 1
 15 δὲ κατ' ἄλλην φύσιν τε καὶ ἔλην, ἐν μὲν γὰρ ὅπλοις καὶ τοῖς μαχι- 3
 μοῖς ζῆσις δὲ ἐμφύχων τε καὶ ἀφύχων ψυχῆ τὸ τάττον ἔστι καὶ
 νοῦς, ἐν δὲ τοῖς τῆς ψυχῆς πάθειν, ὧν ἐπικρατοῦμεν τῆ ἀρετῇ,
 λογισμὸς ἔστι τὸ τακτικόν, ἐπισφραγιζόμενος ἐγκράτειαν καὶ σωφρο-
 ούνην μεθ' ὁσιότητος καὶ γνώσιν ἀγαθῆν μετ' ἀληθείας, τὸ τέλος
 20 εἰς εὐδαιμονίαν ἀναγέρων θεοῦ, οὕτω γὰρ τῆ ἀρετῇ χρωμένοις φρό- 4
 νησις ἢ τάττουσά ἔστι, τὰ μὲν θεία ἢ σοφία, τὰ ἀνθρώπεια δὲ ἢ
 πολιτικὴ, οὐκ πάντα δὲ ἢ βασιλική, βασιλεὺς τοίνυν ἔστιν ὁ ἄρχων 5
 κατὰ νόμον· ὁ τὴν τοῦ ἄρχου ἐκόντων ἐπιστήμην ἔχων, οἷός ἔστιν
 ὁ κτίστης τοῦς εἰς αὐτὸν καὶ δι' αὐτοῦ πιστεύοντας προαιέμενος,
 25 πάντα γὰρ παρίδωκεν ὁ θεὸς καὶ πάντα ἐπέταξεν Χριστῷ τῷ βα- 6
 σιλεῖ ἡμῶν, οἷα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πάν γόνυ κάμψῃ ἰουδαίων
 καὶ ἐπιγίων καὶ καταχθονίων, καὶ πάντα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι
 κτίστης Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς·
 Ἰδίαις δὲ ἐνίχεται τὸ στρατήγημα τριῶν, ἀσφαλεῖ, παραβόλων καὶ 100. 1
 3 τῷ ἐκ τούτων μικτῷ· συντίθεται δὲ τούτων ἕκαστον ἐκ τριῶν, ἢ
 διὰ λόγον ἢ δι' ἔργων ἢ καὶ δι' ἀμφοτέρων ἅμα τούτων, ταῦτα δὲ 2
 ἐπάρξει πάντα ἐπιτελεῖν ἢ πείθοντας ἢ βαζομένους ἢ ἀδικούντας·

1 f vgl. Matth 11, 12; 27, 29; Mark 4, 27; Luk. 8, 18; 19, 27; Strom IV 14, 6; VII 15, 7; Bosch, *Agapha* Lognon 41 S. 20 ff; Ropes, *Sprüche Jesu* S. 14.

22 f vgl. z. B. Aristot. *Rhet.* I S. p. 1208 2. 23 vgl. Matth. 11, 27; Luk. 10, 22. 25 f vgl. I Kor. 15, 28. 26 29 Phil. 2, 10 f.

3 μου. Ma μόνον L. 9 φιλόνηκον L. 10 καλόν St καλὴν L ἀρετῆς H. Ber καλοῦς B. water. 20 χρωμένης Vt χρωμένου L. 21 μὲν St δὲ L. 24 προαιέμενος Sy προαιέμετος L. 25 οἷα τούτω τούτω οἷα L. Zeichen der Umstellung von L. 32 ἐπιτελεῖν ἢ τὸ ἀμνησθαι ἢ τὸ ἐπιθῆσθαι ο. s. v. vgl. p. 101.

ἐν τῷ ἀμύνασθαι, οἷς ἐμπεριέχεται ἢ τὰ δίκαια ποιοῦντας ἢ ψευδο-
 μένους ἢ ἀληθεύοντας, ἢ καὶ τούτων ἅμα τισὶ χρωμένους κατὰ τὸν
 αὐτὸν καιρὸν. ταῦτα δὲ σύμπαντα καὶ τὸ πῶς δεῖ χρῆσθαι τούτων 8
 ἐκάστῳ παρὰ Μωυσέως λαβόντες Ἕλληνες ἀφέληνται. τύπου δὲ 4
 5 ἔνεκεν ἑνὸς ἢ καὶ δευτέρου ἐπιμνησθήσομαι παραδείγματος στρα-
 τηγικοῦ. Μωυσῆς τὸν λαὸν ἐξαγαγὼν ὑποπτεύσας ἐπιδιώξειν τοὺς
 Αἰγυπτίους τὴν ὀλίγην καὶ σύντομον ἀπολιπὼν ὁδὸν ἐπὶ τὴν ἔρημον
 ἐτρέπετο καὶ νύκτωρ τὰ πολλὰ τῇ πορείᾳ ἐκέχρητο. ἑτέρα γὰρ ἦν 5
 οἰκονομία, καθ' ἣν ἐπαιδεύοντο Ἑβραῖοι δι' ἐρημίας πολλῆς καὶ
 10 χρόνου μακροῦ, εἰς μόνον τὸ πιστεῦναι τὸν θεὸν εἶναι δι' ὑπομονῆς
 ἐδιζόμενοι σώφρονος. τὸ γοῦν στρατήγημα τοῦ Μωυσέως διδάσκει 161. 1
 πρὸ τῶν κινδύνων δεῖν τὰ χρήσιμα συνιδεῖν καὶ οὕτως ἐπιβαλεῖν.
 ἀμέλει γέγονεν ὅπερ καὶ ὑπώπτευσεν· ἐπεδίωξαν γὰρ οἱ Αἰγύπτιοι 2
 ἐφ' ἵππων καὶ ὄχημάτων, ἀλλ' ἀπώλοντο θάπτον ὑαγείσης τῆς θα-
 15 λάσσης καὶ σὺν ἵπποις καὶ ἄρμασιν αὐτοὺς κατακλυσάσης, ὡς μηδὲ
 λειψανον αὐτῶν ἀπολειφθῆναι. μετὰ δὲ ταῦτα στῦλος πυρὸς ἐπό- 8
 μένος (ἀδήγει γὰρ ἔμ προσθεν αὐτῶν) ἤγε νύκτωρ τοὺς Ἑβραίους δι' 418 P
 ἀβάτου, ἐν πόνοις καὶ ὁδοιπορίαις εἰς τε ἀνδρείαν εἰς τε καρτερίαν
 γυμνάζων καὶ συμβιβάζων αὐτούς, ἵνα καὶ χρηστὰ τὰ τῆς χώρας μετὰ
 20 τὴν πείραν τῶν δοκούντων δεινῶν φανῇ, εἰς ἣν ἐξ ἀνοδίας παρέ-
 πεμπεν αὐτούς. ναὶ μὴν καὶ τοὺς πολεμίους τοὺς τῆς χώρας προ- 162. 1
 καθεζομένους τροπασάμενος ἀπέκτεινεν ἐξ ἐρήμου καὶ τραχείας ὁδοῦ
 (τοιαύτη γὰρ ἡ ἀρετὴ τοῦ στρατηγικοῦ) ἐπιθέμενος αὐτοῖς. ἐμπειρίας
 γὰρ καὶ στρατηγίας ἔργον ἦν τὸ τὴν χώραν τῶν πολεμίων λαβεῖν.
 25 Τοῦτο συνιδῶν Μιλτιάδης ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ὁ τῇ ἐν Μα- 2
 ραθῶνι μάχῃ νικήσας τοὺς Πέρσας ἐμιμήσατο τὸνδε τὸν τρόπον· ἤγαγε
 τοὺς Ἀθηναίους νύκτωρ δι' ἀνοδίας βαδίσας καὶ πλανήσας τοὺς
 τηροῦντας αὐτὸν τῶν βαρβάρων· ὁ γὰρ Ἴππίας ὁ τῶν Ἀθηναίων
 ἀποστάς ἐπήγαγε τοὺς βαρβάρους εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ τοὺς ἐπικαι-
 30 ρους τῶν τόπων προκαταλαβόμενος ἐφύλαττεν διὰ τὸ τῆς χώρας
 ἔχειν τὴν ἐμπειρίαν. ἔργον μὲν οὖν ἦν τὸν Ἴππιαν λαθεῖν, ὅθεν 8
 εἰκότως ὁ Μιλτιάδης συγχρησάμενος ἀνοδίᾳ τε καὶ νυκτὶ ἐπιθέμενος

6—11 vgl. Philo, De vita Mos. I 164 (II p. 106 f M) εἰτ' ἤγεν αὐτοὺς οὐ
 τὴν ἐπίτομον, ἅμα μὲν εὐλαβηθεῖς, μὴ ποθ', ἱπαντιασάντων τῶν οἰκητόρων διὰ
 φόβον ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ καὶ γενομένου πολέμου, πάλιν τὴν αὐτὴν
 ὁδὸν ὑποστρέψωσιν εἰς Αἴγυπτον, ἅμα δὲ καὶ βουλόμενος αὐτοῖς δι' ἐρή-
 μης ἄγων καὶ μακρᾶς δοκιμάσαι, πῶς ἔχουσι πειθαρχίας. 25—8. 102, 2 vgl.
 Herodot 6, 107—115

1 [ἐν—ἐμπεριέχεται] Schw 8 ἐχρητο Ma (vgl. Protr. 54, 4) 11 δ'
 οὖν Ma

τοῖς Πέρσαις. ὃν δάτις ἤγειτο. τὰ κατὰ τὸν ἀγῶνα μετ' ἐκείνων ὃν αὐτῶς ἤγειτο κατώρθωσεν.

Ἄλλὰ καὶ Θρασιβοῦλον τοῦς ἐκπεσόντας ἀπὸ Φυλῆς καταγαγόντι 163. 1
καὶ βουλομένῳ λαθεῖν στῦλος ὁδηγῶς γίνεται διὰ τῶν ἀτραπῶν ἴοντι.
5 τῷ Θρασιβοῦλῳ νύκτωρ ἀσελήνου καὶ δυσχεμέρου τοῦ καταστήματος 2
γεγονότος πῦρ ἰωρᾶτο προηγούμενον. ὅπερ αὐτοῦς ἀπταίστως προ-
πέμφαν κατὰ τὴν Μουνυχίαν ἐξέλιπεν. Ἐνθα νῦν ὁ τῆς Φωσφόρου
βωμός ἐστι. πιστὰ τοίνυν τὰ ἡμέτερα κᾶν ἐντιϋθεν γενίσθω τοῖς 3
Ἕλλησιν. ὅτι ἄρα δυνατόν τῷ παντοκράτορι θεῷ προηγεῖσθαι ποι-
10 ἦσαι τοῖς Ἑβραίοις νύκτωρ στῦλον πύρως τὸν καὶ καθηγησάμενον
αὐτοῖς τῆς ὁδοῦ. λέγεται δὲ καὶ ἐν χρησμῷ τινι 4

στῦλος: Θηβαίοισι Διώνυσος πολυγηθῆς. |

ἐκ τῆς παρ' Ἑβραίοις ἱστορίας. ἀλλὰ καὶ Ἐνριπίδης ἐν Ἀντιόπῃ 11: 3
φησὶν·

15 Ἴνδον δὲ θαλάμοις βουκόλων
κομῶντι κισσῶ στῦλον Ἐΐνον θεοῦ.

σημαίνει δὲ ὁ στῦλος τὸ ἀνικόνιστον τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ πεφωτισμένος 6
στῦλος πρὸς τῷ τὸ ἀνικόνιστον σημαίνειν δηλοῖ τὸ ἰστός καὶ μόνι-
μον τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ἀτραπτον αὐτοῦ φῶς καὶ ἀσχημάτιστον. πρὶν 164. 1
20 γοῦν ἀκριβοῦσθῆναι τὰς τῶν ἀγαλμάτων σχέσεις κίονας ἰσάαντες οἱ
παλαιοὶ Ἰσθβον τοῦτους εἰς ἀφιδρύματα τοῦ θεοῦ. γράφει γοῦν ὁ 2
τὴν Φορονίδα ποιῶν·

Καλλιθῶν κλειδοῦχος Ὑλμπιάδος βουλιτῆς.
Ἦος Ἀργείης. ἢ στίμμασι καὶ θυσάνοισι |
25 πρῶτη ἐκόσμησι ν. πρὶ κίονα μακρὸν ἀνάσσης. 41· P'

ἀλλὰ καὶ ὁ τὴν Ἐνρωπίαν ποιῶν ἱστορεῖ τὸ ἐν Μίφωις ἀγαλμα 3
Ἀπόλλωνος κίονα εἶναι διὰ τῶνδε·

3 ἢ vgl. Xenophon Hell II 4, 7. Diodor XIV 3. 12 Orac. Fr. 207 Hen-
des. 15 f Eurip. Antiope Fr. 23. 23 25 Phocionis Fr. 4 Kinkel

1 δάτις, α in Ras (in 2 Buchst. L'. 3 φῶς; L' φέλις; L' πῦρ; αἰετὶς; L. Dindorf zu Xenoph. Hell. II 4, 7. 4 βούλομαι; D. δουλεύω; L. 5 ποικίλεις; L. aber ο nicht v. aus; αἰετὶς; L. 6 προηγούμενον; α in Ras. L'. 7 ποικίλεις; α in Ras. L'. 8 φῶς; α in Ras. L'. 9 ἰσάαντες; L. 10 ἰσθβον; Bothe. 11 ἰσθβον; W. Aristot. u. Athen II S. 1. 12 ἰσθβον; L. 13 ἰσθβον; Bothe. 14 ἰσθβον; W. Aristot. u. Athen II S. 1. 15 ἰσθβον; Bothe. 16 ἰσθβον; W. Aristot. u. Athen II S. 1. 17 ἰσθβον; Bothe. 18 ἰσθβον; W. Aristot. u. Athen II S. 1. 19 ἰσθβον; Bothe. 20 ἰσθβον; W. Aristot. u. Athen II S. 1. 21 ἀφιδρύματα; L. 22 ἰσθβον; Bothe. 23 ἰσθβον; W. Aristot. u. Athen II S. 1. 24 ἰσθβον; Bothe. 25 ἰσθβον; Bothe.

ὄφρα θεῶν δεκάτην ἀκροθίνιά τε κρεμάσαιμεν
σταθμῶν ἐκ ζαθέων καὶ κίονος ὑψηλοῖο.

Ἀπόλλων μέντοι μυστικῶς κατὰ στέρησιν τῶν πολλῶν νοούμενος ὁ
εἰς ἐστὶ θεός. ἀλλ' οὖν τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἰοικὸς στύλω καὶ πῦρ τὸ 4
5 διὰ βάτου σύμβολόν ἐστι φωτὸς ἀγίου τοῦ διαβαίνοντος ἐκ γῆς καὶ
ἀνατρέχοντος αὐθις εἰς οὐρανὸν διὰ τοῦ ξύλου, δι' οὗ καὶ τὸ βλέ-
πειν ἡμῖν νοητῶς δεδωόρηται.

XXV. Πλάτων δὲ ὁ φιλόσοφος ἐκ τῶν Μουσείως τὰ περὶ τὴν 165, 1
νομοθεσίαν ἀφελήθεις ἐπετίμησε μὲν τῇ Μίνωος καὶ Λυκούργου
10 πολιτεία πρὸς ἀνδρείαν μόνην ἀποβλεπομέναις, ἐπήνεσε δὲ ὡς σεμνο-
τέραν τὴν ἐν τι λέγουσαν καὶ πρὸς δόγμα ἐν νεύουσιν αἰεὶ· καὶ γὰρ
ἰσχύει καὶ σεμνότητι καὶ φρονήσει πρέπειν ἂν μᾶλλον φιλοσοφεῖν ἡμᾶς
λέγει πρὸς τὸ ἀξίωμα τοῦ οὐρανοῦ ἀμετανοήτως χρωμένους γνώμη
τῇ αὐτῇ [καὶ] περὶ τῶν αὐτῶν. ἀρ' οὐ τὰ κατὰ τὸν νόμον ἐρμη- 2
15 νεύει πρὸς ἓνα θεὸν ἀφορᾶν καὶ δικαιοπραγεῖν ἐντελλόμενος; τοῦ 3
δὲ πολιτικοῦ δύο εἶδη λέγει, τὸ μὲν νομικόν, τὸ δὲ πολιτικὸν ὁμο-
νύμως ὠνομασμένον, καὶ πολιτικὸν μὲν κυρίως αἰνίττεται τὸν δη-
μιουργὸν ἐν τῷ ὁμωνύμῳ βιβλίῳ τοὺς τε εἰς αὐτὸν ἀφορῶντας καὶ
βιοῦντας ἐνεργῶς καὶ δικαίως σὺν καὶ τῇ θεωρίᾳ καὶ αὐτοὺς πολι-
20 τικοὺς ὀνομάζει, τὸ δὲ ἐπ' ἴσης τῷ νομικῷ κεκλημένον πολιτικὸν 4
εἰς τε κοσμικὴν μεγάλωναιαν διαιρεῖ εἰς τε ἰδιωτικὴν σύνταξιν, ἣν
κοσμιότητα καὶ ἀρμονίαν καὶ σωφροσύνην ὠνόμασεν, ὅταν ἄρχοντες
μὲν κρέπωσι τοῖς ἀρχομένοις, πειθήνιοι δὲ οἱ ἀρχόμενοι τοῖς ἀρχουσι
γίγνωνται, ὅπερ ἢ κατὰ Μουσεῖα πραγματεία διὰ σπουδῆς ἔχει γενέ- 420 P
25 σθαι. ἔτι τὸ μὲν νομικὸν πρὸς γενέσεως εἶναι, τὸ πολιτικὸν δὲ πρὸς 166, 1
φιλίας καὶ ὁμονοίας ὁ Πλάτων ἀφελήθεις, τοῖς μὲν Νόμοις τὸν
φιλόσοφον τὸν ἐν τῇ Ἐπινομίδι συνέταξεν, τὸν τὴν διέξοδον πάσης
γενέσεως [τῆς] διὰ τῶν πλανωμένων εἰδότα, φιλόσοφον δὲ ἄλλον
τὸν Τιμαίον, ὄντα ἀστρονομικὸν καὶ θεωρητικὸν τῆς ἐκείνων φορᾶς
30 συμπαθείας τε καὶ κοινωνίας τῆς πρὸς ἄλληλα, ἐπομένως τῇ Πολι-

1 f Eumelos Europia Fr. 11 Kinkel 3 f vgl. Plat. Mor. p. 393 C Ἀπόλ-
λων μὲν γὰρ οἷον ἀρνούμενος τὰ πολλὰ καὶ τὸ πλῆθος ἀποφάσκων ἐστίν. p. 388 F
'Απόλλωνα τῇ μονώσει . . καλοῦσι. Pauly-Wissowa II Col. 2 8—11 vgl. Plato
Leg. I p. 626 A; III p. 688 A; IV p. 705 D 21 f vgl. Plato Polit. p. 307 B;
Gorg. p. 508 A; Rep. IV p. 430 E 27 f vgl. Plato Epinom. p. 977 B
29 f vgl. Plato Tim. p. 27 A

14 [καὶ] Ma ἀρ' οὐ Ma ἄρα οὖν L ἐντελλόμενα Ma 18 ὁμονύμῳ
L 28 κρέπωσι] ὡς πατέρες ὡς St 28 [τῆς] St 30 ἐπομένως Lowth
ἐπομένους L

τείλα συνάπτει. ἔπειτα * * . τέλος γὰρ οἶμαι τοῦ τε πολιτικοῦ τοῦ τε 2
κατὰ νόμον βιοῦντος ἢ θεωρία· ἀναγκαῖον γοῦν τὸ πολιτεῦσθαι
ὀρθῶς, ἀριστον δὲ τὸ φιλοσοφῆν. ὁ γὰρ νοῦν ἔχων πάντα τὰ αὐτοῦ 3
εἰς γνώσιν συντίνας βιώσειεν ἂν, κατεχθίνας μὲν τὸν βίον ἔργοις
ἀγαθοῖς, ἀτιμάσας δὲ τὰ ἐναντία τὰ τε πρὸς ἀλήθειαν συλλαμβανόμενα
μεθέπων μαθήματα. νόμος δὲ ἐστὶν οὐ τὰ νομιζόμενα (οὐδὲ 4
γὰρ τὰ ὀρώμενα ὄρασις) οὐδὲ δόξα πᾶσα (οὐ γὰρ καὶ ἡ πονηρὰ), ἀλλὰ
νόμος ἐστὶ χρηστὴ δόξα, χρηστὴ δὲ ἡ ἀληθής, ἀληθής δὲ ἡ τὸ ἦν
εὐρίσκοῦσα καὶ τοῦτον τευχάνουσα· εὐ ὧν δὲ ἐξαπίσταλκέν με·
10 φησὶν ὁ Μωυσῆς· ἢ τινες ἀκολούθως δηλονότι τῇ χρηστῇ δόξῃ λόγον 3
ὀρθὸν τὸν νόμον ἔφασαν, προστακτικὸν μὲν ὧν ποιητέον, ἀπαγορευ-
τικὸν δὲ ὧν οὐ ποιητέον.

XXVI. Ὅθεν ὁ νόμος εἰκότως εἴρηται διὰ Μωυσέως δεδύσθαι. 167 1
καρῶν τευχάνων δικαίων τε καὶ ἀδίκων, καὶ τοῦτον κυρίως θεσμόν
15 ἂν εἴποιμεν τὸν ἐπὶ θεοῦ διὰ Μωυσέως παραδιδόμενον. ἔχει γοῦν
τὴν ἀγωγὴν εἰς τὸ θεῖον. | λίγιστι δὲ καὶ ὁ Παῦλος· εὐ νόμος τῶν 421 P 2
παραβάσιων χάριν ἐτίθη, ἄχρις ἂν ἴλθῃ τὸ σπέρμα αἰ ἐλήγγηται·
εἶτα οἷον εἰ ἐπιξηγούμενος τὴν διάνοιαν ἐπιφέρει· ἐπὶ τοῦ δὲ ἴλθῃ
τὴν πίστιν ἐπὶ νόμον ἔφροινούμεθα συγκεκλιόμενοι· εὐ ὅψῃ δηλαδὴ
20 ἀπὸ ἁμαρτιῶν, εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλιψθήσονται· ὅστι
ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν ἐγένετο εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
δικαιωθῶμεν· ὁ νομοθετικὸς δὲ ἐστὶν ὁ τὸ προσηκόν ἰκάστω μίμει 3
τῆς φύξης καὶ τοῖς τοῦτων ἔργοις ἀπονέμων, Μωυσῆς δὲ συνελόντι
εἰπὼν νόμος ἱμψυχὸς ἦν τῷ χρηστῷ λόγῳ κηρυζόμενος, πολιτεῖαν 168 1
25 γοῦν διεκόντησεν ἀγαθῆν· ἢ δὲ ἐστὶ ἐτροφή ἀνθρώπων· καλὴ κατὰ
κοινωνίαν, εὐτίχα τὴν δικαστικὴν μετεχειρίζετο, ἐπιστήμην οἷσαν
διορθωτικὴν τῶν ἁμαρτανόμενων ἔτεκεν τοῦ δικαίου, οἷστωχος δὲ 2
αὐτῇ ἢ κολαστικῇ, τοῦ κατὰ τὰς κολάσεις μέτρον ἐπιστημονικῆς τις
οἷσα, κολάσεις δὲ δικαίαι οἷσα διορθωσαί· ἐστὶ φύξης, ἐστὶ δὲ οἷς ἴπας 3

6 8 vgl. Plato Men p. 113 C, 114 E, 115 A — 9 vgl. Exod 3, 14 — 10 12
Chrys. Fr. mor. 132 Arnob. — 11 f vgl. Paed 1 8, 3 mit Anm. bes. Stob. Flor
14, 12 — 13 vgl. Job 1, 17 — 14 f vgl. Hesychius s. v. Θεομαρ — 16 22
Gal. 3, 19, 23 f — 22—24 vgl. Philo De vita Mos 1 162 ff p. 166 M τὰς δ,
ἐπὶ καὶ νομοθέτης Μωυσῆς, ἴσχυεν ἴσχυσαι, καὶ τούτων αἷτος ἵστατο νο-
μος ἱμψυχός, τε καὶ λογικός θεῖα τροφή, τις εὐνοῦσα εἶπε τις νομοθέτης
ἱμψυχόνισεν αἷτος. De vita Mos II 4 ff p. 171 M τούτων τῶν δ α νομο-
μαρτων — 24 29; 105, 3 f. 9—14 Chrys. Fr. mor. 132 Arnob. — 25 vgl.
Plato Menex p. 23 C — 29 vgl. Plato Protag p. 324 B

1 ἵστατο; Hiller s. o. Schw — 3 αἷτος L — 4 ἵν D — 10 ἵστατο -
δός; Wl — 13 καὶ ἀδίκων Sy παραδίδου τον L — 27 καὶ δὲ καὶ καὶ καὶ
L' grotz. Len — 29 καὶ α ἵστ

εἰπεῖν τῷ Μωυσεὶ ἢ πᾶσα ἀγωγή παιδευτικὴ μὲν τῶν οἴων τε γενέ-
 σθαι καλῶν κάγαθῶν ἀνδρῶν, θηρευτικὴ δὲ τῶν ὁμοίων τούτοις,
 ἣτις ἂν εἴη στρατηγική· ἢ δὲ χρηστικὴ τοῖς θηρευθεῖσι λόγῳ κατὰ
 τρόπον σοφία εἴη ἂν νομοθετικὴ· κτᾶσθαι τε γὰρ καὶ χρῆσθαι ταύτης
 5 ἴδιον βασιλικωτάτης οὔσης. μόνον γοῦν τὸν σοφὸν οἶ | φιλόσοφοι 4 152 S
 βασιλέα, νομοθέτην, στρατηγόν, δίκαιον, ὅσιον, θεοφιλῆ κηρύττουσιν.
 εἰ δὲ ταῦτα περὶ τὸν Μωυσεῖα εὐροιμεν, ὡς ἐξ αὐτῶν δείκνυται τῶν
 γραφῶν, εὖ μάλα πεπεισμένως ἂν ἀγορεύοιμεν σοφὸν τῷ ὄντι τὸν
 Μωυσεῖα. καθάπερ οὖν τὴν ποιμενικὴν τὸ τῶν προβάτων προνοεῖν 169, 1
 10 φαμεν, «οὕτω γὰρ» ὁ ἀγαθὸς ποιμὴν τὴν ψυχὴν τίθησιν ὑπὲρ τῶν προ-
 βάτων,· οὕτω γε καὶ τὴν νομοθετικὴν (τὸ) τὴν ἀνθρώπων ἀρετὴν
 κατασκευάζειν ἐροῦμεν, τὸ ἀνθρώπινον κατὰ δύναμιν ἀγαθὸν ἀνα-
 ζωπυροῦσαν, ἐπιστατικὴν οὔσαν καὶ κηδεμονικὴν τῆς ἀνθρώπων
 ἀγέλης. εἰ δὲ ἢ ποιμνὴ ἢ ἀλληγορουμένη πρὸς τοῦ κυρίου οὐδὲν 2
 15 ἄλλο ἢ ἀγέλη τις ἀνθρώπων ἐστίν, ὁ αὐτὸς ἐστὶν ποιμὴν τε καὶ
 νομοθέτης ἀγαθὸς μᾶς τῆς ἀγέλης τῶν αὐτοῦ ἐπαίοντων προβά-
 των, ὁ εἰς κηδεμών, ὁ τὸ ἀπολωλὸς ἐπιζητῶν τε καὶ εὐρίσκων
 νόμῳ καὶ λόγῳ, εἰ γε ὁ νόμος πνευματικὸς καὶ ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν
 ἄγων· ὁ γὰρ πνεύματι ἀγίῳ γενόμενος πνευματικὸς. οὗτος δὲ ὁ τῷ 8
 20 ὄντι νομοθέτης, ὃς οὐ μόνον ἐπαγγέλλεται τὰ ἀγαθὰ τε καὶ καλὰ,
 ἀλλὰ καὶ ἐπιστάται. τούτου καὶ ὁ νόμος τοῦ τὴν ἐπιστήμην ἔχοντος
 τὸ σωτήριον πρόσταγμα, μᾶλλον δὲ ἐπιστήμης πρόσταγμα ὁ νόμος,
 «δύναμις γὰρ καὶ σοφία ὁ λόγος τοῦ θεοῦ.» νόμων τε αὐτὸ ἐξηγητῆς 4
 οὗτος αὐτός, δι' οὗ | «ὁ νόμος ἐδόθη», ὁ πρῶτος ἐξηγητῆς τῶν θείων 422 P
 25 προσταγμάτων, ὁ τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς ἐξηγούμενος υἱὸς μονο-
 γενῆς. ἔπειτα οἱ μὲν κειθόμενοι τῷ νόμῳ τῷ [τε] γινώσκιν ἔχειν 170, 1
 τινὰ αὐτοῦ οὐτ' ἀπιστεῖν οὐτ' ἀγνοεῖν δύνανται τὴν ἀλήθειαν, οἱ
 δὲ ἀπιστοῦντες ἤμιστά τε ἐν τοῖς ἔργοις εἶναι βεβουλημένοι, εἴπερ
 τινὲς ἄλλοι καὶ οὗτοι ἀγνοεῖν ὁμολογοῦνται τὴν ἀλήθειαν. τίς τοί- 2
 30 νων ἢ ἀπιστία τῶν Ἑλλήνων; μὴ πῃ βούλεσθαι κείθεσθαι τῇ ἀληθείᾳ
 φασκούσῃ θεόθεν διὰ Μωυσεῖως δεδόσθαι τὸν νόμον, ὁπότε γε καὶ

2 f vgl. Plato Euthyd. p. 290 B—D 5 f vgl. Strom. II 19, 4 10 f Joh.
 10, 11 13 f zu τῆς ἀνθρώπων ἀγέλης; vgl. S. 98, 18 u. Plato Politia. p. 266 C;
 268 C; 295 E 16 f vgl. Joh. 10, 16 17 vgl. Luk. 19, 10 (Matth. 18, 11)
 18 vgl. Röm. 7, 14 19 vgl. Joh. 3, 6 23 I Kor. 1, 24 24 vgl. Joh.
 1, 17 25 f vgl. Joh. 1, 18 31 vgl. Joh. 1, 17

10 [οὕτω γὰρ] ὁ Schw ὁ γὰρ Lowth 11 (τὸ) τὴν St (vgl. Z. 9) (τὸ)
 τῶν Montfaucon bei Potter p. 1027 Anm. zu Edit. Paris. p. 351 A 19 γεννώ-
 μενος St 26 [τε] Hiller γε Ma 30 [πῃ] Wi βούλεσθαι Po βούλεσθε L

αὐτοὶ ἐκ τῶν παρὰ σφίσι τιμῶσι Μωυσῆ. τὸν τε Μίνω παρὰ Μῶς 2
 δι' ἐνάτου Ἰτους λαμβάνειν τοὺς νόμους ἱστοροῦσι φοιτῶντα εἰς τὸ
 τοῦ Μῶς αὐτρου. τὸν τε αἰ' Λυκούργου τὰ νομοθετικὰ εἰς Μελποῦς
 πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα συνεχῆς ἀπιόντα παιδεύεσθαι γράφουσι Πλάτων
 5 τε καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Ἐφορος. Χαμαιλίων τε ὁ Ἡρακλειώτης ἐν τῷ
 Περὶ μέθης καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἰορκῶν πολιτείᾳ Ζάλευκον τὸν
 Ἰοκρὸν παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς τοὺς νόμους λαμβάνειν ἀπομνημονεύουσι.
 οἱ δὲ τὸ ἀξιόπιστον τῆς παρ' Ἑλλήσι νομοθεσίας, ὡς οἷόν τε αὐτοῖς. 4
 ἐκείροντες εἰς τὸ θεῖον κατ' εἰκόνα τῆς κατὰ τὴν Μουσοῖα προφη-
 10 τείας ἀγνώμονες, οὐκ αὐτόθιν ὁμολογῶντες τὴν τε ἀλήθειαν καὶ
 τὸ ἀρχέτευρον τῶν παρὰ σφίσι νομοθετημάτων.

XXVII. Μὴ τοίνυν κατατριχίτω τις τοῦ νόμου διὰ τὰς τιμωρίας 171. 1
 οἷς οὐ καλοῦ πάραθοῦ· οὐ γὰρ ὁ μὲν τὴν τοῦ σώματος νόσον ἀπά-
 γων ἐνεργείης δόξει. ψυχὴν δὲ ἀδικίας ὁ πειρώμενος ἀπαλλάττειν
 15 οὐ μᾶλλον ἢν εἴη κηδεμών. ὅσπερ ψυχὴ σώματος ἐντιμότερον. ἀλλ' 2
 ἄρα τῆς μὲν τοῦ σώματος ἰγείας ἔντεκα καὶ τομᾶς καὶ καύσεις καὶ
 φαρμακοποιίας ἐψιστάμεθα καὶ ὁ ταῦτα προσάγων σωτήρ τε καὶ
 ἰατρός τε καλεῖται, οὐ φθόνῳ τιμῆ οὐδὲ δεσπομνείᾳ τῆ πρὸς τὸν
 πάσχοντα, ὡς δ' ἂν ὁ τῆς τέχνης ἐπαγομῆοι λόγος, καὶ μίση τιμὰ
 20 ἀποτιμῶν. ὡς μὴ τὰ ἰγιαίνοντα συνδιαφθείρισθαι αὐτοῖς, καὶ οὐκ
 ἂν τις πονηρίας αἰτιάσασατο τοῦ ἰατροῦ τὴν τέχνην· τῆς δὲ ψυχῆς 3
 ἔντεκα οὐκ ὁμοίως ἐποστησόμεθα εἴαν τε γιγνῆν ἰάν τε ἐκτίειν
 ζημίας εἴαν τε δισμά, εἰ μέλλοι τις μόνον ἐξ ἀδικίας ποτὲ δικαιο-
 οὔνην κτᾶσθαι· ὁ γὰρ νόμος κηδόμενος τῶν ἐπληκῶν πρὸς μὲν τὴν 4
 25 θεοσίμῃαν παιδεύει καὶ ἐπαγομῆει τὰ ποιητῆα εἰργεῖ τε ἱκανοὺς
 τῶν ἀμαρτημάτων, δίκαις ἐπιτιθεῖς τοῖς μετροῖς αὐτῶν, ὅταν δὲ
 τινα οὕτως ἴχοντα κατίθῃ ὡς ἀνάστον δοκίμῃ εἰς ἰσχυρὸν ἀδικίας
 ἐλαύνοντα, τότε ἤδη τῶν ἄλλων κηδόμενος ὅπως ἂν μὴ διαφθεί-
 ρωνται πρὸς αὐτοῦ, ὅσπερ ἰ μίρος τε τοῦ παντὸς σώματος ἀποτιμῶν 6. 1'
 3) οὕτω ποῦ τὸν τοιοῦτον ἐγείστατα ἀποκτείνοντα. ἐκτιμῶμεθα δὲ ἐπὶ 172. 1
 τοῦ πικρῶν, γρηῶν ὁ ἀπόστολος, ἐπαιδεύομεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ σώματι

1—2 vgl. Theodorét Gr. aff. c. IX 7. 9. 10. 1—3 vgl. Plato Muros p. 119
 C. Leg. I p. 624 A; 62 D. Aristot. Fr. 5. Rose? Fr. 2. in FHG IV p. 17;
 Ephoros Fr. 63 FHG I p. 269. vgl. Val. Max. I 2 ext. Strabo X 4. 8 p. 479.
 5. 7 Chamaeleon Fr. 27 Koepke. Cf. Aristot. Fr. 548 Rose? FHG II p. 174.
 16 ff vgl. Paed. I 6. 88. 26. 30 vgl. Plato Gorg. p. 459 B. 30 S. 107. 1
 I K. 11. 52.

1 αὐτοῖς. Sy αὐτοῖς. L. 2 φοιτῶντα V. φοιτῶντα L. 12 τὰ. Ma τὰ. L.
 14 κηδὸν. Sy κηδὸν. L. 18 [τε. He. 20 αὐτοῖς. St αὐτοῖς. L.

κατακριθῶμεν.^c προελεπεν γὰρ ὁ προφήτης· »παιδεύων ἐπαίδευσέν 2
 με ὁ κύριος, τῷ δὲ θανάτῳ οὐ παρέδωκέν με.^c »ἕνεκα γὰρ τοῦ
 διδάξαι σε τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ ἐπαίδευσέν σε,^c φησί, »καὶ ἐπέ-
 ρασέν σε καὶ ἐλιμαγχόνησέν σε καὶ διψ(ῆν ἐποί)ησέν σε ἐν γῆ ἐρήμῳ, ἵνα
 5 γνωσθῇ πάντα τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ σου
 ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον, καὶ γνώσῃ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὡς
 εἰ τις παιδεύσει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ, οὕτω παιδεύσει σε κύριος
 ὁ θεὸς ἡμῶν.^c ὅτι δὲ τὸ ὑπόδειγμα σωφρονίζει ἀντίκα φησί· »παν- 8
 οὔργος ἰδὼν τιμωρούμενον πονηρὸν κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται,^c
 10 ἐπεὶ »γενεὰ σοφίας φόβος κυρίου.^c μέγιστον δὲ καὶ τελεώτατον 173, 1
 ἀγαθόν, ὅταν τινὰ ἐκ τοῦ κακῶς πράττειν εἰς ἀρετὴν τε καὶ εὐπρα-
 γίαν μεταγείνῃ δύνηται τις, ὅπερ ὁ νόμος ἐργάζεται. ὥστε καὶ ὅταν 2
 ἀνηκέστῳ τινὶ κακῷ περιπέσῃ τις ὑπὸ τε ἀδικίας καὶ πλεονεξίας
 καταληφθεὶς, εὐεργετοῖτ' ἂν [ὁ] ἀποκτειννόμενος· εὐεργέτης γὰρ ὁ 8
 15 νόμος τοὺς μὲν δικαίους ἐξ ἀδίκων ποιεῖν δυνάμενος, ἦν μόνον
 ἐπαίειν ἐθελήσῃ αὐτοῦ, τοὺς δὲ ἀπαλλάττων τῶν παρόντων κα-
 κῶν. τοὺς γὰρ σωφρόνως καὶ δικαίως βιοῦν ἐλομένους ἀθανατίζειν 4
 ἐπαγγέλλεται. »τὸ δὲ γινῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς.^c καὶ πάλιν·
 »ἄνδρες κακοὶ οὐ νοοῦσι νόμον, οἱ δὲ ζητοῦντες τὸν κύριον συνή- 153 8
 20 σουσιν ἐν παντὶ ἀγαθῷ.^c δεῖ δὴ τὴν διοικοῦσαν πρόνοιαν κυρίαν | τε
 εἶναι καὶ ἀγαθὴν. ἀμφοῖν γὰρ ἡ δύναμις οἰκονομεῖ σωτηρίαν, ἡ μὲν
 κολάσει σωφρονίζουσα ὡς κυρία, ἡ δὲ δι' εὐποιίας χρηστενομένη ὡς
 εὐεργέτις. ἔξεστι δὲ μὴ εἶναι »ἀπειθείας υἱόν,^c ἀλλὰ »μεταβαίνειν 6
 25 ἐκ τοῦ σκότους εἰς ζωὴν^c καὶ παραθέντα τῇ σοφίᾳ τὴν ἀκοήν νόμι-
 μον εἶναι θεοῦ δοῦλον μὲν τὰ πρῶτα, ἔπειτα δὲ πιστὸν γενέσθαι
 θεράποντα, φοβούμενον κύριον τὸν θεόν, εἰ δὲ τις ἐπαναβαίῃ, τοῖς
 υἱοῖς ἐγκαταλέγεσθαι, ἐπὰν δὲ »ἀγάπη καλύψῃ πλῆθος ἁμαρτιῶν,^c
 μακαρίας ἐλπίδος τελείωσιν ἀύξηθέντα ἐν ἀγάπῃ ἐκδέχεσθαι [τοῦ] τὸν
 30 ἄδοντα ἤδη τὴν εὐχὴν καὶ λέγοντα· »γενέσθω μοι κύριος εἰς θεόν.^c
 τοῦ νόμου δὲ τὴν εὐποιαν διὰ τῆς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους περικοπῆς 174, 1

1 f Psal. 117, 18 2—8 vgl. Deut. 8, 2 f. 11. 5 8—10 Prov. 22, 3 f
 18 Prov. 9, 10 19 f Prov. 28, 5 28 vgl. Ephes. 2, 2; 5, 6 (Kol. 3, 6)
 28 f vgl. I Joh. 3, 14 25 f vgl. Hebr. 3, 5 f 27 I Petr. 4, 8 30 vgl.
 Gen. 28, 21

4 διψῆν ἐποίησέν Schw ἐδίψησέν L γῆ] vielleicht τῆ wie Deut. Bab mg
 10 σοφίας Vi σοφία L 14 [ὁ] Hiller 16 ἐθελήσῃσιν L' ἐθέλωσιν L'
 18 ἐπαγγέλλεται Po ἐπάγεται L 27 ἐγκαταλέγεσθαι St ἐγκαταλέγεται L
 28 τελείωσιν St τελειώσει L [τοῦ] τὸν St τοῖτον L τὸ λοιπὸν Schw

δεδήλωκεν ὁ ἀπόστολος γράφων ὡδέ πως· οἱ δὲ οὐκ Ἰουδαίος ἐπο- 424 1'
 νομάζει καὶ ἐπανακαίη νόμῳ καὶ κληῖται ἐν θεῷ καὶ γινώσκεις τὸ
 θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ
 νόμου. πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυχλῶν. φῶς τῶν ἐν
 5 σκοτεινῶν παιδευτῆν ἀφρόνων. διδάσκαλον νηπίων. ἔχοντα τὴν μόρ-
 φωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ. ταῦτα γὰρ
 δύνασθαι τὸν νόμον ὁμολογεῖται. κἂν οἱ κατὰ νόμον μὴ πολιτεύ-
 μνοι ὡς ἐν νόμῳ ἀλαζονεύονται βιοῦντες· μακάριος δὲ ἀνὴρ ὅς
 εἴρεν σοφίαν. καὶ θνητὸς ὅς εἶδεν φρόνησιν. ἐκ δὲ τοῦ στόματος
 10 αὐτοῦ. τῆς σοφίας δηλοῦται. ὀδικαιοσύνη ἐκπορεύεται. νόμον δὲ καὶ
 ἴλιον ἐπὶ γλώσσης φορεῖ. ἵνός γὰρ κυρίου ἐπίρροια. ὅς ἐστι ὀδύρα- 2
 μίς καὶ σοφία τοῦ θεοῦ. ἢ τε νόμος τὸ τε εὐαγγέλιον. καὶ ὃν
 ἐγέννησε φόβον ὁ νόμος. ἐλεήμων οὗτος εἰς σωτηρίαν. ἐλεημοσύνη
 δὲ καὶ πίστις καὶ ἀλήθεια μὴ ἐκλιπέτωσάν σε. ἀφαφαί δὲ αὐτάς
 15 περὶ σπῆ τραχίλων. ὁμοίως δὲ τῷ Παύλῳ ἡ προφητεία ὀνειδίζει τὸν 173. 1
 λαὸν ὡς μὴ συνιέντα τὸν νόμον. οὐντριμμά καὶ ταλαιπωρία ἐν
 ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. οὐκ ἐστὶ φόβος
 θεοῦ ἀπέκτανε τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. ἐβάσκοντες εἶναι σοφοὶ 2
 ἐμαυράνθησαν. οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος. ἴαν τις αὐτῷ νομί-
 20 μως χρήσεται· οἱ δὲ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι οὐ νοοῦσι. φησὶν
 ὁ ἀπόστολος. οὐτε ἂ λέγουσιν οὔτε περὶ τίνων διαβηκοῦνται. τὸ
 δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἀγάπη ἐκ καθαρῆς καρδίας καὶ συνειδήσεως
 ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνεπακράτου.

XXVIII. Ἡ μὲν οὖν κατὰ Μανουῖα φιλοσοφία τετραχῆ τίμνεται. 176. 1
 2' εἰς τε τὸ ἰστορικὸν καὶ τὸ κυρίως λεγόμενον νομοθετικόν. ἅπτερ ἂν
 εἴη τῆς ἠθικῆς πραγματικῆς ἰδία. τὸ τρίτον δὲ εἰς τὸ θεωρητικόν. ὃ
 ἴσταιν ἤδη τῆς φυσικῆς θεωρίας· καὶ τέταρτον ἐπὶ πᾶσι τὸ θεολογι- 2
 κὸν εἶδος. ἡ ἐποπτεία. ἣν φησὶν ὁ Πλάτων τῶν μεγάλων ὄντων
 εἶναι μνηστήριον. Ἀριστοτέλης δὲ τὸ εἶδος τοῦτο μετὰ τὰ φυσικὰ
 3' καλεῖ. καὶ ἡ γὰρ κατὰ Πλάτωνα διαλεκτικὴ. ὡς φησὶν ἐν τῷ Πολι- 3

1 6 Röm 2, 17—20 8 11 Prov 3, 13 10.4 11 f I Kor 1, 24
 12 15 Prov 3, 17 16 f Röm 3, 10 f Jes 40, 7 f) 17 f Röm 3, 18 Paul
 18 2 19 f Röm 1, 22 19 22 I Tim. 1, 8 7 5 24—27 vgl Philo De
 vita Moa II 2 40 f II p. 134 f 141 M 28 f nicht wörtlich bei Plato, aber
 vgl Phaedr. p. 250 C. Symp. p. 202 E 210 A 29 f Der Name geht nicht auf
 Aristot selbst, sondern auf Andronicus zurück, vgl Zeller, Phil. II 2^a
 S. 401 30 f vgl Plato Polite p 27. Α καλεσταισθεσιν, καὶ τῆς τῶν ὄντων
 θεωρητικῆς, ἐπιστημῆς

8 ἀλαζονεύονται κτλ διαζονεύονται in Ras. L. 18 φῶς τοῦ νόμου
 ο φόβος L. 24 τετραχῆ! τετραχῆς Lagarde Ann 1 grecch Übers d. Prov
 S. 73

τικῶ, τῆς τῶν ὄντων δηλώσεως εὐρετική τις ἐστὶν ἐπιστήμη, κτητῆ
 δὲ αὐτῆ τῶ σόφρονι οὐκ ἔνεκα τοῦ λέγειν τε καὶ πράττειν τι | τῶν 425 P
 πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὡσπερ οἱ νῦν διαλεκτικοὶ περὶ τὰ σοφιστικὰ
 ἀσχολούμενοι ποιοῦσιν, ἀλλὰ <τοῦ> τῶ θεῶ κεχαρισμένα μὲν λέγειν
 5 δύνασθαι, κεχαρισμένα δὲ πράττειν, τὸ πᾶν εἰς δύναμιν. μικτῆ δὲ 177, 1
 φιλοσοφία οὐσα τῇ ἀληθείῃ ἢ ἀληθῆς διαλεκτικῆ ἐπισκοποῦσα τὰ
 πράγματα καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς ἐξουσίας δοκιμάζουσα ὑπεξανα-
 βαίνει ἐπὶ τὴν πάντων κρατίστην οὐσίαν τολμᾷ τε ἐπέκεινα ἐπὶ τὸν
 τῶν ὄλων θεόν, οὐκ ἐμπειρίαν τῶν θνητῶν, ἀλλ' ἐπιστήμην τῶν
 10 θείων καὶ οὐρανίων ἐπαγγελιομένη, ἣ συνέκειται καὶ ἡ [περὶ] τῶν
 ἀνθρωπείων περὶ τε τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις οἰκεία χρῆσις.
 εἰκότως ἄρα καὶ ἡ γραφὴ τοιοῦτους τινὰς ἡμᾶς διαλεκτικούς οὕτως 2
 ἐθέλουσα γενέσθαι παραινεί· ἴγνεσθε δὲ δόκιμοι τραπεζίται, τὰ
 μὲν ἀποδοκιμάζοντες, τὸ δὲ καλὸν κατέχοντες· αὐτῆ γὰρ τῶ ὄντι 8
 15 ἡ διαλεκτικὴ φρόνησις ἐστὶ περὶ τὰ νοητὰ διαιρετικῆ, ἐκάστου τῶν
 ὄντων ἀμικτως τε καὶ εἰλικρινῶς τοῦ ὑποκειμένου δεικτικῆ, ἡ δύ-
 ναμις περὶ τὰ τῶν πραγμάτων γένη διαιρετικῆ, μέχρι τῶν ἰδικωτά-
 των καταβαίνουσα, παρεχομένη ἕκαστον τῶν ὄντων καθαρὸν οἶον
 ἐστὶ φαίνεσθαι. διὸ καὶ μόνῃ αὐτῇ ἐπὶ τὴν ἀληθῆ σοφίαν χειρα- 178, 1
 20 γωγεί, ἣτις ἐστὶ δύναμις θεία, τῶν ὄντων ὡς ὄντων γνωστικῆ, τὸ
 τέλειον ἔχουσα, παντὸς πάθους ἀπηλλαγμένη, οὐκ ἄνευ τοῦ σωτήρος
 τοῦ καταγαγόντος ἡμῶν τῶ θεῖω λόγῳ τοῦ ὁρατικοῦ τῆς ψυχῆς τὴν
 ἐπιχυθεῖσαν ἐκ φαύλης ἀναστροφῆς ἄγνοιαν ἀχλυώδη καὶ τὸ βέλτι-
 στον ἀποδεδωκότος, ὁφρ' εὐ γνώσκοιμεν ἡμῶν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα·
 25 οὕτός ἐστιν ὁ τῶ ὄντι δείξας ὅπως [τε] γνωστέον ἑαυτούς, οὕτος ὁ 2
 τῶν ὄλων τὸν πατέρα ἐκκαλύπτων, ᾧ ἂν βούληται, [καὶ] ὡς οἶόν τε
 τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν χωρῆσαι [νοεῖν]· οὐδεὶς γὰρ ἔγνω τὸν υἱὸν
 εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἂν ὁ υἱὸς ἀπο-
 καλύψῃ· εἰκότως ἄρα ὁ ἀπόστολος ἠκατὰ ἀποκάλυψιν φησὶν 179, 1

8—11 vgl. Paed. II 25, 3 mit Anm. 13 Resch, Agrapha, Logion 43
 S. 233 ff; Ropes, Sprüche Jesu S. 141; vgl. Strom. II 15, 4; VI 81, 2; VII 90, 5
 14 vgl. I Thess. 5, 21 22—24 vgl. E 127 f u. Protr. 114, 1 28 vgl.
 I Petr. 1, 18 ἐκ τῆς ματαίας ὁμῶν ἀναστροφῆς 27—29 Matth. 11, 27
 29—S. 110, 8 Ephes. 3, 3 f

2 τε Schw τι L 4 <τοῦ> Ma 6 φιλοσοφία—ἀληθεί St φιλοσοφία—
 ἀληθεία L φιλοσοφία—ἀληθινῆ Lowth 8 ἐπὶ¹ Bywater, Journ. of Philol. 4
 (1872) S. 206 περὶ L 10 [περὶ] Bywater 12 οὕτως ∞ vor παραινεί St πῶ;
 Schw 21 οὐκ L³ ἢ δὲ οὐκ L* 24 ἡμῶν—ἠδὲ] ἡ μὲν—ἢ δὲ L 25 [τε]
 Hiller γε Segaar zu QDS p. 211 τε <τὸν θεόν, ὅπως τε> Sy ποτε Bywater bei
 Ma 26 [καὶ] Hiller 27 [νοεῖν] St

ἔγνωσθαι ἐν τῷ μυστήριον. καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγω. πρὸς ὃ δὲ
 γασθε ἀναγιγνώσκοντες νοῆσαι | τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ
 Χριστοῦ. πρὸς ὃ δὲ γασθε εἶπεν. ἐπεὶ ἕδει τινὰς γάλα μόνον 2
 ἐληφότες. οὐδέπω δὲ καὶ βρωῖμα, ἀντίκα οὐχ ἀπλῶς γάλα. τριχῶς 3
 5 δὲ ἡμῖν ἐκληπτίον τοῦ νόμου τὴν βοήθειαν, ἢ ὡς σημεῖον ἐμφαι-
 νοῦσαν ἢ ὡς ἐντολὴν κερουσαν εἰς πολιτείαν οὐθὴν ἢ θισπιζουσαν
 οἷς προφίτειαν. ἀνθρώπων δὲ ἐν οἷς ὅτι τὰ τοιαῦτα διακρίνειν τε 4
 καὶ λέγειν· οὐ γὰρ δὴ ἓμία Μύκονος· ἢ πᾶσα πρὸς τύχην γραφή. 154
 ἢ φασὶν οἱ παρομιμαζόμενοι· διαλεκτικώτερον δὲ οἷς ἐνι μάλιστα
 10 προσίτιον αὐτῇ. τὴν ἀκολουθίαν τῆς θείας διδασκαλίας θηρο-
 μένοις.

XXIX. Ὅθεν παγκάλως ὁ παρὰ τῷ Πλάτωνι Αἰγύπτιος ἱερεὺς· 140, 1
 ἐν Σόλων. Σόλων. εἶπεν. Ἕλληες ἡμεῖς αἰεὶ παίδες ἴσμε, οὐδ' ἡντιοῦν
 ἐν ταῖς τεχναῖς ἔχοντες δι' ἀρχαίαν ἀκοὴν παλαιὰν δόξαν. γίγρον δὲ
 15 Ἕλλήνων οὐκ ἴσμεν οὐδέτις· γίγροντας. οἴμαι. εἰπὼν τοῖς τὰ προση- 2
 τερα. τοιτίσσι τὰ ἡμέτερα. εἰδότες. ὡς ἱμπαλιν νίους τοῖς τὰ
 νεώτερα καὶ ἐπὶ Ἕλλήνων ἐπιτετηδευμένα. τὰ χθες καὶ πρόην γιγ- 3
 μνα. ὡς παλαιὰ καὶ ἀρχαῖα ἱστοροῦνται. ἐπίγαγεν οὖν ἐμάθημα 3
 χρόνον πολίον. κατὰ βαρβαρικὸν τινα τρόπον ἀπλάστῳ καὶ οὐκ
 20 ἐκρίνει χρωμένον ἡμῶν τῇ μεταφορῇ. ἀτεχνῶς γοῦν οἱ ἐγγνώμοις
 ὅλω τῷ πλάσματι τῷ τῆς ἱερμηνείας προσέλασαν· ἐπὶ δὲ τῶν Ἕλλήνων 4
 φησὶ τὴν οἰσίαν αὐτῶν παίδων βραχὺ τι διαφέρειν μύθων· οὐ γὰρ
 μύθων παιδικῶν ἑξαιροῦσιν οὐδὲ μὴν τῶν τοῖς παισὶ γινομένων
 μύθων· παίδες δὲ εἰρηκιν αὐτοῖς γι τοῖς μύθους ὡς ἂν μικρῶν 5
 25 διοφύοντων τῶν παρ' Ἕλλησιν οἰοισώσων. ἀντιτόμιτος τὸ μάθημα
 τὸ πολίον. τὴν παρὰ βαρβάρους προγενιστάτην ἀλήθειαν. ἐν ὅσῳ
 ἀντίθηκε τὸ παλὸ μύθος. τὸ μυθικὸν τῆς τῶν νεωτέρων ἐπιβολῆς
 διελίγμων ὡς θίκην παιδῶν μηδὲν προσηύτερον ἔχούσης· ἀμφικρινῶς
 τοῖς μύθους αὐτῶν καὶ τοῖς λόγοις παιδικούς εἶναι παρυσίας.

2 f vgl 1 Kor 3, 2 8 vgl Zenob. V 17. Aristoteles XIV 5; Crusius
 Anal. crit. ad paratem gr. p 141 13 15. 16 f Plato Tim. p 22 B. Strom 1
 17 21 f vgl. Plato Tim. p. 21 B τὰ γοῦν τῶ θῆ γινεσθαι; 9 στα . . . ὡς ἂν
 βαρβάρους τι διαφέρει μύθους.

1 f ἀνασθε ἑβες ἀνασθε L 2 ὃ ἀνασθε F hes. το δὲ ἀνασθε L
 4 αἰετα ἢ τῶς Lowth; vgl Ma. Class. Rev. II 187. S. 144 5 τῶν; Hertz
 τῶν; L. vgl d. et von Hagg. The Christ. Plat. of Alex. p. 57 7 τῶν; ὡς
 in Rev. L. 8 μύκονος L. 9 γ; ἢ L. 13 ἢ τῶν; ὡς L. 22 φῶν; ὡς
 καὶ φῶν L. 23 ὡς ἂν μικρῶν; Ma. 24 γινεσθαι; ὡς ἂν
 ὡς ἂν μικρῶν; Jackson 25 προσηύτερον; Ma. 27 ἀντιτόμιτος vgl
 S. 11. 27 28 τῶν; ὡς ἂν μικρῶν; Ma. 29 ἀμφικρινῶς; ὡς ἂν μικρῶν L.

θείως τοίνυν ἡ δύναμις ἢ τῷ Ἑρμῆ κατὰ ἀποκάλυψιν λαλοῦσα ἠτὰ 181, 1
 ὀράματα· φησὶ καὶ τὰ ἀποκαλύμματα διὰ τοὺς διψύχους, τοὺς δια-
 λογιζομένους ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, εἰ ἄρα ἔστι ταῦτα ἢ οὐκ ἔστιν.
 ὁμοίως δὲ καὶ <αἰ> ἐκ τῆς πολυμαθοῦς περιουσίας | ἀποδείξεις ἰσχυ- 2 427 P
 5 ροποιούσι καὶ βεβαιοῦσι καὶ θεμελιούσι τοὺς λόγους τοὺς ἀποδεικτι-
 κούς, ὅσον ἔτι [αἰ] αὐτῶν ὡς νέων ἠφρένες ἠερέθονται. ἠλαμπτήρ 3
 ἄρα ἐντολῇ ἀγαθῇ, κατὰ τὴν γραφήν, ἠνόμος δὲ φῶς ὁδοῦ· ὁδοὺς
 γὰρ βιότητος ἐλέγχει παιδεία.

νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς 4
 10 θνατῶν τε καὶ ἀθανάτων,

λέγει Πίνδαρος. ἐγὼ δὲ τὸν θέμενον τὸν νόμον διὰ τούτων ἐξα- 5
 κούω καὶ τό γε Ἡσιόδειον ἐπὶ τοῦ πάντων λελέχθαι θεοῦ λαμβάνω,
 εἰ καὶ στοχαστικῶς εἴρηται τῷ ποιητῇ, ἀλλ' οὐ καταληπτικῶς·

τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων, 6
 15 ἰχθύσι μὲν καὶ θηροῖ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς.
 ἐσθέμεν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἔστι μετ' αὐτῶν·
 ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἢ πολλὸν ἀρίστη.

εἴτ' οὖν τὸν ἅμα τῇ γενέσει φησὶ νόμον εἶτε καὶ τὸν αὐτίς δο- 182, 1
 θέντα, πλὴν ἐκ θεοῦ ὃ τε τῆς φύσεως ὃ τε τῆς μαθήσεως νόμος.
 20 εἰς <ῶν>, ὡς καὶ Πλάτων ἐν τῷ Πολιτικῷ ἔνα τὸν νομοθέτην φησὶν, ἐν
 δὲ τοῖς Νόμοις ἔνα τὸν συνήσοντα τῶν μουσικῶν, διὰ τούτων διδά-
 σκων τὸν λόγον εἶναι ἔνα καὶ τὸν θεὸν ἔνα. Μωυσῆς δὲ φαίνεται 2
 τὸν κύριον διαθήκην καλῶν, ἠδοῦ ἐγώ, λέγων, ἠἰ διαθήκη μου
 μετὰ σοῦ· ἐπεὶ καὶ πρότερον εἶπεν ἠδιαθήκην, † μὴ ζητεῖν αὐτὴν

1—3 Herm. Vis. III 4, 3 6 vgl. Γ 108 6—8 Prov. 6, 23 9 f Pindar
 Fr. 169 Schröder; vgl. Strom. II 19; Orig. c. Cels. V 40 14—17 Hesiod Op.
 276—279; vgl. Plut. Mor. p. 964 B 20 vgl. Plato Politic. p. 301 C τὸν ἔνα
 ἐκείνον μόναρχον. 309 CD τὸν δὴ πολιτικὸν καὶ τὸν ἀγαθὸν νομοθέτην ἄρ' ἴσμεν
 ὅτι προσήκει μόνον δυνατὸν εἶναι . . ἐμποιεῖν. 21 vgl. Plato Leg. II p. 658 E
 (53) A ἐκείνην εἶναι Μοῦσαν καλλίστην, ἠτις τοὺς βελτίστους καὶ ἰκανῶς πεπαι-
 δευμένοις τέρει, μάλιστα δὲ ἠτις ἔνα τὸν ἀρετῇ τε καὶ παιδείᾳ διαφέροντα.
 23 f Gen. 17, 4 24 Gen. 17, 2

4 αἰ St 6 [αἰ] Wi 10 θνητῶν L 12 ἠσιόδιον L 15 μὲν
 Hesiod γὰρ L πετεηνοῖς (ἠ corr. aus ω) L¹ 16 μετ' αὐτῶν] ἐν αὐτοῖς He-
 siod μετ' αὐτοῖς Plut. u. a. 18 φησὶ St φῶσει L 20 <ῶν> Wi 24 μὴ
 ζητεῖν] οὐ δεῖ ζητεῖν oder μὴ ζητοῦμεν St μον·. ζῆτει Schw

ἐν γραφῇ. ἔστι γὰρ διαθήκη ἣν ὁ αἰτίας τοῦ παντός θεὸς τίθεται, θεὸς δὲ παρὰ τὴν θέσιν εἴρηται καὶ τάξιν, τὴν διακόσμησιν. ἐν δὲ τῷ Πέτρῳ Κηρύγματι εἴροισ ἄν νόμον καὶ λόγον, τὸν κύριον προσαγορευόμενον.

ἵ. Ἄλλ' ὁ μὲν κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν γνωστικῶν ἱπομνημάτων πρῶτος ἡμῖν Στρωματεὺς ἐνταυθα περιγεγράφθω.!

ἡ vgl. Herodot. 2, 52 ἢ Kerygma Petri Fr. 1 Dobschütz TU XI 1 S. 18; vgl. Strom. II 6*, 2; Ecl. proph. 5*

Subscriptio: [περὶ] τῶν κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν ἱπομνημάτων στρωματεὺς πρῶτος L ([περὶ] St)

ΣΤΡΩΜΑΤΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1. Ἐξῆς δ' ἂν εἴη διαλαβεῖν, ἐπεὶ κλέπτας τῆς βαρβάρου φιλο- 1, 1
 σοφίας Ἑλλήνας εἶναι προσηλπεῖν ἢ γραφή, ὅπως τοῦτο δι' ὀλίγων
 5 δειχθήσεται. οὐ γὰρ μόνον τὰ παράδοξα τῶν παρ' ἡμῖν ἱστορο-
 μένων ἀπομιμουμένους ἀναγράφειν αὐτοὺς παραστήσομεν, πρὸς δὲ 429 P
 τὰ κυριώτατα τῶν δογμάτων σκευωρουμένους καὶ παραχαράσσοντας,
 προγενεστέρων οὐσῶν τῶν παρ' ἡμῖν γραφῶν, ὡς ἀπεδείξαμεν, διε-
 λέγξομεν ἔν τε τοῖς περὶ πίστεως περὶ τε σοφίας γνώσεώς τε καὶ
 10 ἐπιστήμης ἐλπίδος τε καὶ ἀγάπης περὶ τε μετανοίας καὶ ἐγκρατείας
 καὶ δὴ καὶ φόβου θεοῦ (σμήνος ἀτεχνῶς τῶν ἀληθείας ἀρετῶν, <ῶν> 2
 ὅσα γε ἀπαιτήσῃ ἢ κατὰ τὸν τόπον τὸν προκείμενον ὑποσημειώσεις,
 περιληφθήσεται) καὶ ὡς τὰ μάλιστα τὸ ἐπικεκρυμμένον τῆς βαρβάρου
 φιλοσοφίας, τὸ συμβολικὸν τοῦτο καὶ αἰνιγματῶδες εἶδος, ἐξήλωσαν
 15 οἱ πραγματικῶς τὰ τῶν ἀρχαίων φιλοσοφῆσαντες, χρησιμώτατον,
 μᾶλλον δὲ ἀναγκαιότατον τῇ γνώσει τῆς ἀληθείας ὑπάρχον. ἐπὶ 2, 1
 τούτοις ἀκόλουθον οἶμαι ὑπὲρ ὧν κατατρέχουσι ἡμῶν Ἑλληνες
 ἀπολογήσασθαι ὀλίγαις συγχρωμένους γραφαῖς, εἴ πως ἡρέμα καὶ ὁ
 Ἰουδαῖος ἐπαίων ἐπιστρέψαι δυνηθεῖη ἐξ ὧν ἐπίστευσεν εἰς ὃν οὐκ
 20 ἐπίστευσεν. διαδέξεται δὲ εἰκότως τοὺς γενναίους τῶν φιλοσόφων 2
 ἔλεγχος ἀγαπητικὸς τοῦ βίου τε αὐτῶν καὶ τῆς εὐρέσεως τῶν καινῶν
 δογμάτων, οὐκ ἄμυνομένων ἡμῶν τοὺς κατηγοροὺς (πολλοῦ γε καὶ 155 S
 δεῖ, τοὺς εὐλογεῖν μεμαθηκότας τοὺς καταρωμένους, κἄν βλασφήμους
 κενῶς καταφέρωσιν ἡμῶν λόγους), ἀλλ' εἰς ἐπιστροφὴν τὴν ἐκείνων
 25 αὐτῶν, εἴ πως ἐπαισχυνθεῖεν οἱ πάνσοφοι δι' ἐλέγχου βαρβάρου
 σωφρονισθέντες, ὡς διδελνὸν ὄψῃ γοῦν δυνηθῆναι, ὅποια ἄρα εἴη τὰ
 μαθήματα, ἐφ' ἃ στέλλονται τὰς ἀποδημίας τὰς διαποντίους. ὧν 3

3 vgl. Joh. 10, 8 8 vgl. Strom. I 101 ff 11 σμήνος ἀρετῶν aus Plato
 Menon p. 72 A 23 vgl. Luk. 6, 28 (Matth. 5, 44)

4 [εἶναι] St προσηλπεν Arcerius 11 <ῶν> Wi 12 γε Ma τε L
 21 ἀνατρεπτικὸς Schw
 Clemens II.

μὲν γὰρ δὴ κλέπται, καὶ δὴ καὶ ταῦτα ἀποδεικτὰ περιαιριθείσης
 αὐτοῖς τῆς φιλαντίας, ἢ δὲ αὐτοὶ ἐδιζησάμενοι ἑαυτοῦς ἐξενιχθέναι
 φρονιόγονται, τούτων ὁ ἔλεγχος· κατ' ἐπακολούθημα δὲ καὶ περὶ τῆς
 ἐγκυκλίον καλουμένης παιδείας, εἰς ὅσα ἐχρηστος, περὶ τε ἀστρολο-
 5 γικῆς καὶ μαθηματικῆς καὶ μαγικῆς γοητείας τε ἐπιδραμητίον, ἀγχοῦσι 4
 γὰρ δὴ καὶ ἐπὶ ταῖσδε οἱ Ἰανέλλητες ὡς μεγίσταις ἐπιστήμαις, οὓς
 δ' ἐλέγχει μετὰ παρρησίας εἰρηνοποιεῖ. Ἐφαμεν δὲ πολλάκις ἤδη 2, 1
 μήτε μεμελετηκέναι μήτε μὴν ἐπιτηδύνειν ἰλληρίζειν· ἱκανὸν γὰρ δὴ
 τοῦτο ἀποδημαγωγίην τῆς ἀληθείας τοῖς πολλοῖς, τὸ δὲ τῷ ὄντι
 10 φιλοσόφημα οὐκ εἰς τὴν γλώσσαν, ἀλλ' εἰς τὴν γνώμην ὀνήσει τοῖς
 ἱσχυροῦσι, δεῖ δ', οἴμαι, τὸν ἀληθείας κηδόμενον οὐκ ἐξ ἐπιβολῆς 2 4 1
 καὶ φροντίδος τὴν φράσιν συνθεῖναι, κειρᾶσθαι δὲ ὀνομάζειν μόνον
 ὡς δύναται ὁ βούλεται· τοῖς γὰρ τῶν λέξεων ἔχομένους καὶ περὶ
 ταύτας ἀσχολουμένους διαδιδράσκει τὰ πράγματα, γιωργοῦ μὲν οὐν 3
 15 ἴδιον τὸ ἐν ἀκάνθαις φυτόμενον ῥόδον ἀλλεθῶς λαβεῖν καὶ τεχνίτον
 τὸν ἐν ὄστριον σαρκὶ κατορωρυγμένον μαργαρίτην ἔξενεῖν, φασὶ 4
 δὲ καὶ τὰς ὄρνιθας ἰδίωτην ἔχειν τὴν σαρκὸς ποιότητα, ὅτι οὐκ
 ἀφθόρον τροφῆς παρατιθείσης αὐταῖ ἀἰ δε σκαλιέροναι τοῖς ποδῖν 3
 20 ἑκλίγονται μετὰ πόνου τὰς τροφάς, εἴ τις οὐν τοῦ ὁμοίου θειο- 3
 20 ρητικῶς ἐν πολλοῖς τοῖς πιθανοῖς τε καὶ Ἑλληνικοῖς τὸ ἀληθὲς
 διαλελιθῆναι ἴποθι, καθάπερ ἐπὶ τοῖς μορμολυκείοις τὸ πρῶ-
 ωπον τὸ ἀληθινόν, πολυπραγμονήσας θηράσεται, φησὶ γὰρ ἐν τῷ
 ὀράματι τῷ Ἑρμῆ ἢ δύναιμι ἢ φανίσοι· οὐ ἴαν ἐνδύχεται σοὶ ἀποκα-
 λυθῆναι, ἀποκαλεθῆσεται.

25 II. Ἐπὶ δὲ οἷ σοφία μὴ ἑαίρων· αἱ Παροιμίαι λέγουσιν, ἐν 4, 1
 πάσαις δὲ ὁδοῖς γνώριζε αὐτήν, ἵνα ὀφθοτομῆ τὰς ὁδοὺς σου· ὁ δὲ
 ποῖς σου οὐ μὴ προκόπη, βούλεται μὲν γὰρ διὰ τούτων διέξαι
 ἀκόλουθα εἶναι γενέσθαι τῷ λόγῳ τὰ ἔργα, ἤδη δὲ ἰμψαίνειν χυρῆναι
 τὸ ἐξ ἀπάσης παιδείας χρήσιμον ἐκλεγμένους ἡμᾶς ἔχειν, αἱ δὲ 2
 30 ὁδοὶ σοφίας ποικίλαι ὀφθοτομῆν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας ὁδοῖς

2 vgl. Heraklit Fr. 80 Byw. 101 Diels. Plat. Mor. p. 115 C. 6 f. Prov.
 19, 10. 9 11 τὸ τοῦ ὄντος ἔκαστου, Saec. Pat. 211 B. 1. 11 14 ἄν οἰ-
 μαί, πρῶτα Saec. Pat. 212 B. 1. 11 zu stehen. 12 gran. als eben. Auctoren
 vgl. Norden, Antike Kunst, 104 S. 118 ff. 23 f. vgl. He. m. V. 11. 1. 4. 23 27
 u. S. 118, 1. Prov. 1. 1. 21

4 ἐχρηστος He. m. V. 11. 1. 4. 23 27. 11 ἰλληρίζειν, Saec. Pat. CR. 1. 1. 1. 1. 1.
 1. Saec. Pat. H. 12 ἀρχαῖος Saec. Pat. 14 ἀρχαῖος Saec. Pat. 14 ἀρχαῖος Saec. Pat.
 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat.
 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat.
 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat.
 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat. 16 ἀρχαῖος Saec. Pat.

δὲ ἢ πλείους· ἰὸ δὲ πούς σου μὴ προσκοπτέτω, λέγει περὶ τινῶν ἐναντιοῦσθαι δοκούντων τῇ μιᾷ καὶ θείᾳ τῇ προνοητικῇ διοικήσει. ὅθεν ἐπάγει· ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῶν, κατὰ τοὺς ἀθέους 8 λογισμοὺς τοὺς ἀντιστασιώδεις τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ θεοῦ, ἴφοβοῦ δὲ τὸν μόνον δυνατὸν θεόν, ὃ ἔπεται μηδὲν ἀντικεισθαι τῷ θεῷ. ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπαγωγή διδάσκει σαφῶς, ὅτι ὁ θεὸς φόβος ἐκκλησίᾳ 4 ἐστὶ κακοῦ. φησὶ γάρ· ἰκαὶ ἐκκλινον ἀπὸ παντός κακοῦ. αὕτη παιδεία σοφίας· ἴδον γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, ἀλγεῖν μὲν ποιῶν εἰς σύνεσιν, ἀποκαθιστὰς δὲ εἰς εἰρήνην καὶ ἀφθαρσίαν. ἡ μὲν οὖν 5, 1 20 βάρβαρος φιλοσοφία, ἣν μεθέπομεν ἡμεῖς, τελεία τῷ ὄντι καὶ ἀληθής. φησὶ γοῦν ἐν τῇ Σοφίᾳ· ἰαὐτὸς γάρ μοι δέδωκεν τῶν ὄντων γινῶσιν ἀφενδῆ, εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ τὰ ἕξῃς ἕως ἰκαὶ δυνάμεις ὄντων. ἐν τούτοις ἀπασὶ τῇν φυσικῇν ἐμπεριέληψε θεωρίαν τῇν κατὰ τὸν αἰσθητὸν κόσμον ἀπάντων τῶν γεγονότων. ἕξῃς δὲ καὶ 2 15 περὶ τῶν νοητῶν αἰνίττεται δι' ὧν ἐπάγει· ἴὸσα τέ ἐστὶ κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ ἔργων· ἡ γὰρ πάντων | τεχνίτις ἐδίδαξέ με σοφία. 431 P ἔχεις ἐν βραχεὶ τὸ ἐπάγγελμα τῆς καθ' ἡμᾶς φιλοσοφίας. ἀνάγει δὲ 8 ἡ τούτων μάθησις, μετὰ ὀρθῆς πολιτείας ἀσκηθεῖσα, διὰ τῆς πάντων τεχνίτιδος σοφίας ἐπὶ τὸν ἡγεμόνα τοῦ παντός, δυσάλωτόν τι χρῆμα 20 καὶ δυσθῆρατον, ἕξαναχωροῦν αἰεὶ καὶ πόρρω ἀφιστάμενον τοῦ διώκοντος. ὁ δὲ αὐτὸς μακρὰν ὧν ἐγγυτάτω βέβηκεν, θαῦμα ἄρρητον· ἰθεὸς 4 ἐγγίξω ἐγώ, φησὶ κύριος· πόρρω μὲν κατ' οὐσίαν (πῶς γὰρ ἂν συνεγγίσει ποτὲ τὸ γεννητὸν ἀγεννητῶν), ἐγγυτάτω δὲ δυνάμει, ἢ τὰ πάντα ἐγκεκόλπεται. ἰεὶ ποιήσει τις κρύφα, φησὶ, ἰτι, καὶ οὐκ 5 25 ἐπόφομαι αὐτόν; καὶ δὴ πάρεστιν αἰεὶ τῇ τε ἐποπτικῇ τῇ τε εὐεργετικῇ τῇ τε παιδευτικῇ ἀπτομένη ἡμῶν δυνάμει δύναμις τοῦ θεοῦ. ὅθεν ὁ Μωσῆς οὐποτε ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ γνωσθήσεσθαι τὸν θεόν 6, 1 πεπεισμένος, ἰἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν φησὶ καὶ ἰεἰς τὸν γνώφον, οὐ

8—8 Prov. 3, 7. 12 5 zu μόνον δυνατὸν vgl. Matth. 10, 28 ἀντικ. vgl. Strom. I 85, 6 6 f vgl. die Definition von φόβος Paed. I 101, 1; Strom. II 32 mit Ann. 11 f Weish. Sal. 7, 17. 20 15 f Weish. Sal. 7, 21 f 19—21 vgl. Philo De somn. I 66 f (I p. 630 M); Cic. de deor. nat. I 60 21 f. 24 f Jerem. 23, 23 f 28 f vgl. Philo De conf. ling. 137 (I p. 425 M) τοῖτον δύναμις . . . κέκληται μὲν ἐτίμως θεός, ἐγκεκόλπεται δὲ τὰ ὅλα. 27—S. 116, 5 vgl. Strom. V 71, 5; Philo De post. Caini 14 (I p. 228 M) ἤδη γοῦν καὶ εἰς τὸν γνώφον ἔπον ἦν ὁ θεὸς εἰσελεύσεται, τοιτέστιν εἰς τὰς ἀδίτους καὶ αἰδεῖς περὶ τοῦ ὄντος ἐννοίας. οὐ γὰρ ἐν γνώφῳ τὸ αἴτιον οἰδὲ συνόλωσ ἐν τόπῳ, ἀλλ' ἰπεράνω καὶ τόπον καὶ χρόνον· τὰ γὰρ γεγονότα πάντα ἰποῦξείξας ἐαυτῷ περιέχεται μὲν ἰπ' οἰθενός, ἐπιβέβηκε δὲ πᾶσιν. Ähnlich De mut. nom. 7 (I p. 579 M) 28 Exod. 33, 13 28 f vgl. Exod. 20, 21

28 ἡ Sy ἢ L 27 γνωσθήσεσθαι (εἶσθαι in Ras.) L¹

ἦν ἡ φωνὴ τοῦ θεοῦ. ἐσελθεῖν βιάζεται. τοιτέστιν εἰς τὰς ἀδύτους
 καὶ αἰεθεῖς περὶ τοῦ ὄντος ἐννοίας· οὐ γὰρ ἐν γρόσῳ ἢ τόπῳ ὁ θεός.
 ἀλλ' ἐπεράνω καὶ τόπου καὶ χρόνου καὶ τῆς τῶν γεγονότων ιδιό-
 τητος. διὸ οὐδ' ἐν μέρει καταγίνεται ποτε οὔτε περιέχων οὔτε 2
 5 περιεχόμενος ἢ κατὰ ὀρισμὸν τινα ἢ κατὰ ἀποτομήν. ἵσολον γὰρ 2
 οἶκον οἰκοδομήσεται μοι· λέγει κύριος· ἀλλ' οὐδὲ ἰακῶν οἰκοδομήσεν
 ἀχώρητος ὢν, κἄν ὁ οὐρανὸς θρόνος· αὐτοῦ λέγεται, οὐδ' οὕτω
 περιέχεται, ἐπαραπαύεται δὲ τερπόμενος τῇ δημιουργίᾳ. δῆλον οὖν 4
 ἡμῖν ἐπιεικρῆσθαι τὴν ἀλήθειαν, ἣ καὶ ἐξ ἐνός παραδείγματος ἤδη
 10 δίδεικται. μικρὸν δ' ἴσχυρον καὶ διὰ πλείονων παραστήσομεν. πῶς 7. 1
 δ' οὐχὶ ἀποδοχῆς ἀξιοὶ οἱ τε μαθεῖν ἐθέλοντες οἱ τε δυναμένοι κατὰ 12
 τὸν Σολομῶντα ἰγνώσκειν σοφίαν καὶ παιδείαν νοῆσαι τε λόγους
 φρονήσας· δέξασθαι τε στροφάς· ἢ λόγων νοῆσαι τε δικαιοσύνην 15
 ἀληθῆ· ὡς οἴσῃς καὶ ἰτέρας τῆς μὴ κατὰ τὴν ἀλήθειαν διδασκο-
 15 μῆνις πρὸς τῶν νόμων τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν φιλο-
 σοφῶν· καὶ κρήματα, φησὶν, ἐνέθῆναι· οὐ τὰ δικαστικά, ἀλλὰ 2
 τὸ κριτήριον τὸ ἐν ἡμῖν ἐγὼ καὶ ἀπλανῆς ἔχειν δεῖν μηδέ. ἴδρα
 δὲ ἀνάκωις πανουργίαν, παιδί δὲ νῆσ αἰσθησίον τε καὶ ἐννοίαν
 τῶνδε γὰρ ἀκούσας σοφός· ὁ ἑπακούειν ταῖς ἐντολαῖς πιστισμένος.
 20 ἰσοφώτερος ἴσται κατὰ τὴν γνώσιν. ὁ δὲ νόμων κηρύττων κη-
 ρύσσεται νοήσῃ τε παραβολὴν καὶ σκοτεινῶν λόγων φήσῃς τε σοφῶν
 καὶ αἰνίγματα· οὐ γὰρ κερδῆλον· οἱ ἱππῶν ἐκ θεοῦ λόγους προ- 3
 φησκούν· οὐδ' οἱ παρὰ τούτων ἐμπροσθέντες οὐδὲ μὴν πάρας, αἷς
 οἱ πολλοὶ τῶν σοφιστῶν τοὺς νόμους ἐμπλέκοντες πρὸς οὐδὲν ἀληθῆ·
 25 σχολάζοντες. ἀλλ' οἱ μὲν τὸ ἅγιον πνεῦμα κηρυτμένοι ἐρευνῶσι ἰτά
 βέθη τοῦ θεοῦ· τοιτέστι τῆς περὶ τὰς προφητείας ἐπιεικρῆστας
 ἐπιεικροὶ γίνονται· τῶν δὲ ἀγίων μεταδιδόναι τοῖς κινῶν ἀπαγο- 4
 ρύσσεται. ἴσ' ἂν μὲν θηρία· οὐ γὰρ ποτε ἐγκρινοῦναι προσηύκει
 φθονῶν καὶ τιταραζόμενος ἀπίστοις τι ἴτι ἡθίων, εἰς ἑακὴν
 3 ζητήσας ἀναδίδει, τοῦ θεοῦ καὶ καθαροῦ γάματος, τοῦ ζῶντος
 ἵδατος· ἢ μὴ δὴ ἐπιεικρῆσθαι σοὶ ἕδατα ἴδω πηγῆς σου, εἰς δὲ σὰς 8. 1

2 5 vgl. Strom. VII 28. 1. Orig. de orat. 1. 1. 3 f. 7. Joh. 1. 1. 8 vgl.
 Gen. 2. 2 f. 12. 22 Prov. 1. 2. 6. 25 f. vgl. I Kor. 2. 14. 27 vgl. Matth.
 7. 6. 28 31 οὕτως ἵδατος Sac. Par. 2. 1. 11. 29 f. vgl. Plato Leg. XII
 1. 97. CD τοὺς φροσφορῆτας καὶ παρὰ τῶν ἐπιεικρῆστας χρησιμῶν ἱσ-
 καίς. 30 f. vgl. Joh. 4. 14. Ap. k. Joh. 22. 1. 31 f. Prov. 1. 26.

3 ἱππῶν φθῶν St. ἴσται κηρυτμένοι L. ἰ Shw. ἰ L. 14 ἴσται Prov.
 ἴσται L. 25 σχολάζοντες, L. σχολάζοντας L. 27 ἴσται St. ἴσται
 L. 30 ἴσται Sac. Par.

πλατείας διαπορευέσθω σὰ ὕδατα. οὐ γὰρ φρονέουσι τοιαῦτα (οἱ)
πολλοὶ ὀκολοῖσ' ἐγκυρέουσι οὐδὲ μαθόντες γινώσκουσι, ἔουτοῖσι δὲ
δοκέουσι, κατὰ τὸν γενναῖον Ἡράκλειτον. ἄρ' οὐ δοκεῖ σοι καὶ 2
οὗτος τοὺς μὴ πιστεύοντας ψέγειν; ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως
5 ζήσεται, ὁ προφήτης εἶρηκεν. λέγει δὲ καὶ ἄλλος προφήτης: ἔάν
μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε. πῶς γὰρ τούτων ὑπερφυᾶ θεωρίαν 8
χωρήσαι ποτ' ἂν ψυχὴ διαμαχομένης ἔνδον τῆς περὶ τὴν μάθησιν
ἀπιστίας; πίστις δέ, ἣν διαβάλλουσι κενὴν καὶ βάρβαρον νομίζοντες 4
Ἕλληνες, πρόληψις ἐκούσιός ἐστι, θεοσεβείας συγκατάθεσις, ἔλπι-
10 ζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων | ἔλεγχος οὐ βλεπομένων, κατὰ τὸν 433 P
θεῖον ἀπόστολον: ταύτη γὰρ μάλιστα ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύ-
τεροι: χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατόν ἐστιν εὐαρεστῆσαι θεῶ. ἄλλοι 9, 1
δ' ἀφανοῦς πράγματος ἐννοητικὴν συγκατάθεσιν ἀπέδωκαν εἶναι τὴν
πίστιν, ὅσπερ ἀμέλει τὴν ἀπόδειξιν ἀγνοουμένου πράγματος φανερὰν
15 συγκατάθεσιν. εἰ μὲν οὖν προαίρεσίς ἐστιν, ὀρεκτικὴ τινος οὐδα, ἢ 2
ὄρεξις νῦν διανοητικὴ, ἐπεὶ δὲ πράξεως ἀρχὴ ἢ προαίρεσις, πίστις
εὐρίσκειται ἀρχὴ [γὰρ] πράξεως, θεμέλιος ἔμφορος προαιρέσεως, προ-
αποδεικνύντος τινὸς αὐτῶ διὰ τῆς πίστεως τὴν ἀπόδειξιν. ἐθειλον 8
τὴν δὲ συνέπεσθαι τῶ συμφέροντι συνέσεως ἀρχή. μεγάλην γοῦν εἰς
20 γυνῶσιν ῥοπήν ἀπερίσπατος παρέχει προαίρεσις. ἀντίκα ἢ μελέτη
τῆς πίστεως ἐπιστήμη γίνεται θεμελίω βεβαίω ἐπερηρισμένη. τὴν 4
γοῦν ἐπιστήμην ὀρίζονται φιλοσόφων παῖδες ἐξιν ἀμετάπτωτον
ὑπὸ λόγου. ἔστιν οὖν ἄλλη τις τοιαύτη κατάστασις ἀληθῆς θεο-

1—8 Heraklit Fr. 5 Byw. 17 Diels; vgl. Gomperz, Sitzungsber. der Akad. z. Wien 113 (1886) S. 998; Bergk zu Archilochus Fr. 70 u. Opusc. II p. 22; Patin, Heraklits Einheitslehre Progr. München 1885 4 f Habak. 2, 4 5 f Jes. 7, 9 8 f vgl. Strom. II 27, 2; V 3, 2; Theodoret Gr. aff. c. I 107 τὴν μὲν γὰρ πίστιν καὶ οἱ ἡμέτεροι φιλόσοφοι ὠρίσαντο εἶναι ἐθειλοῦσιον τῆς ψυχῆς συγκατάθεσιν. 9—12 Hebr. 11, 1. 2. 6 12—15 vgl. Theodoret I 91 πίστις ἐστὶν ἐκούσιος τῆς ψυχῆς συγκατάθεσις, ἢ ἀφανοῦς πράγματος θεωρία, ἢ περὶ τὸ δὴ στάσις καὶ κατάληψις τῶν ἀοράτων τῆ φήσει ξύμμετρος. 19 f μεγάλην εἰς—προαίρεσις Sac. Par. 214 Holl 20 f ἀντίκα—ἐπερηρισμένη Sac. Par. 215 Holl 21—28 Stoische Definition; vgl. Strom. II 47. 76; VI 54; VII 17; Zeno Fr. 17 Pearson; Stob. Ecl. II 7, 5¹ p. 73, 19 Wachsm., Sext. Emp. Pyrrh. Hyp. II 214; Adv. math. VII 151; Diog. Laert. VII 47. 165; Theodoret Gr. aff. c. I 107; Philo De congr. erud. gr. 140 (I p. 539 M)

1 τοιαῦτα Gomperz τὰ αὐτὰ (vgl. Fr. 23 Byw.) St (οἱ) Bergk 2 ὀκολοῖς Bergk ὀκόσοι L ὀκόσοι σι) Bywater ἐγκυρέουσι Schuster ἐγκυροεῖουσιν L ἐγκυρέωσιν Cobet S. 141 ἐγκύρωσιν Bergk nach δὲ ist γινώσκουσι von L¹ getilgt 18 ἐννοητικὴν Schw ἐνωτικὴν L 15 f ἢ (πίστις, ἔστιν) ὄρεξις νοῦ διαν. Schw 16 ἔπειτα Heyse 17 [γὰρ] St 28 πλὴν θεοσεβείας Lowth

σεβίας αὐτῆς. ἢς μόνος διδάσκαλος ὁ λόγος; οὐκ ἔγωγε οἶμαι. Θεόφραστος δὲ τὴν εἰσθησὶν ἀρχὴν εἶναι πιστιῶς φησιν· ἀπὸ γὰρ 5 ταύτης αἱ ἀρχαὶ πρὸς τὸν λόγον τὸν ἐν ἡμῖν καὶ τὴν διάνοιαν ἐκτείνονται. ὁ πιστεύσας τοίνυν ταῖς γραφαῖς ταῖς θείαις, τὴν κρίσιν 6 ὁ βέλαιαν ἔχων, ἀπόδειξιν ἀναντίρρητον τὴν τοῦ τὰς γραφῶν δεδομένου φωνῆ λαμβάνει θεοῦ· οὐκέτ' οὖν πίστις γίνεται δι' ἀποδείξιως ἀχρωσμένη. μακάριοι τοίνυν οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες· αἱ γοῦν τῶν Σειρήνων ἐπιχειρήσεις δύνανται ἐπιφάνθρωπον ἐνδεικνύ- 7 μιναι ἐξέπληκτον τοῖς παρατιγγάνοντας πρὸς τὴν τῶν λεγομένων 10 παραδοχὴν σχεδὸν ἀκοντας ἐντρεπίζουσαι.

III. Ἐνταῦθα φησικὴν ἠγοῦνται τὴν πίστιν οἱ ἀμφὶ τὸν Βασι- 10. 1 λίδην, καθὼ καὶ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τάττουσιν αὐτὴν, τὰ μαθήματα ἀναποδίσκτως ἐνδοκίμων καταλήψει νοητικῆ. οἱ δὲ ἀπὸ θεαλέων 2 τίνον τὴν μὲν πίστιν τοῖς ἀπλοῖς ἀποκείμεναις ἡμῖν, αὐτοῖς δὲ τὴν 15 γνήσιον, τοῖς φέσει σοφισμένοις, κατὰ τὴν τοῦ διεσφίροντος πλιονί- 14 F ξίαν οπίσματος ἐντάρχειν βούλονται, μακρῶ δὲ χειρωσμένην πί- στιως, ἢ τὸ πνευματικὸν τοῦ ψυχικοῦ, λήγοντες, ἴτι φασὶν οἱ ἀπὸ 3 Βασιλίδου πίστιν ἅμα καὶ ἐκλογὴν οὐκ εἶναι καθ' ἕναστον διά- στήμα, κατ' ἐπακολούθημα δ' αὐτῆς ἐκλογῆς τῆς ἐπιφροσύμον τὴν 20 κοσμικὴν ἀπάσις φέσιως σενέπεισθαι πίστιν κατάλληλὸν τε εἶναι τῆ κώστον ἐλπίδι καὶ τῆς πιστιως τὴν δοκιμάν, οὐκέτ' οὖν προαιρέ- 11 1 σιως κατόρθωμα ἢ πίστις, εἰ φέσιως πλιονίκτημα, οἰδὲ ἀμοιβῆς δικαίως τεύξεται ἀνάτιος ὢν ὁ μὴ πιστεύσας, καὶ οὐκ αἴτιος ὁ πι- στεύσας, πάσι δὲ ἢ τῆς πιστιως καὶ ἀπιστίας ἰδιότης καὶ διαφορῶτης, 25 οὐτ' ἐκείνῳ οὐτε μὴν φέσιως ἐποπίσσι ἂν ὀρθῶς λογιζομένως προ- ηγομένην ἔχουσα τὴν ἐκ τοῦ τὰ πάντα δυνατοῦ φησικὴν ἀνάγκην γηομένην· ἐνφροσαστομένων δὲ ἡμῶν ἀφύχων δίκην φησικαῖς ἐνιργίαις τό τε ἐκούσιον καὶ τὸ ἀκούσιον περιλαβε ὁρμή τε ἢ φρο- καθιγομένη, τούτων, καὶ οὐκίτι ἔγωγε ἐννοῶ ζῶον τοῦτο οὐ τὸ 2 3 ὀρμητικὸν ἀνάγκην ἀλλογῆν ἐπὶ τῆς ἐσθῆν αἰτίας κινούμενον, ποῦ δὲ ἴτι ἢ τοῦ ποτὶ ἀπίστον μίανονα δι' ἢν ἀφύσις ἐμφορῶν, ἵσσι οἰδὲ βέλπτομα ἴτι ἐλόγον οἰδὲ μακαρία σφραγίς οἰδὲ ὁ τίος

2-4 The phras. Fr. 13; Wimmer III p. 202. 7 J. E. 29, 29. 8 vgl. u 184 ff. 11-21 vgl. Strom. V 3, 2; Hilgenfeld, Ketzergeschichte S. 210, 220. 27-30 vgl. Chrysost. Fr. phys. 188 Arnim.

8 ἐπιφροσύνη; Heuze ἰσχυρότης L. ἴτι ἀπίστον Jacke u. ἴτιρ ἀπίστον του L. 11 F. βέλαιαν L. βέλαιαν L. 14 αἰτός, L. 17 F. Sy ἢ L. 20 ἐκούσιον καὶ τὸ ἀκούσιον d. in Ras. f. u. L. nach ἢ καὶ το von L. große hen. 20 ἀνάγκην St. ἀνάγκη, L. ἀνάγκη Sy. 22 ἢ μακαρία Ma.

οὐδὲ ὁ πατήρ· ἀλλὰ θεός, οἶμαι, ἢ τῶν φύσεων αὐτοῖς εὑρίσκειται διανομή, τὸν θεμέλιον τῆς σωτηρίας, τὴν ἐκούσιον πίστιν, οὐκ ἔχουσα.

IV. Ἡμεῖς δὲ οἱ τὴν αἵρεσιν καὶ φυγὴν δεδύσθαι τοῖς ἀνθρώποις 12, 1
 5 αὐτοκρατορικὴν | παρὰ τοῦ κυρίου διὰ τῶν γραφῶν παρεληφότες 157 8
 ἀμεταπτώτῳ κριτηρίῳ τῇ πίστει ἐπαναπανώμεθα, τὸ πνεῦμα πρόθυ-
 μον ἐνδειξάμενοι, ὅτι εἰλόμεθα τὴν ζωὴν καὶ τῷ θεῷ διὰ τῆς ἐκείνου
 φωνῆς πεπιστεύκαμεν· καὶ ὁ τῷ λόγῳ πιστεύσας οἶδεν τὸ πρᾶγμα
 ἀληθές· ἀλήθεια γὰρ ὁ λόγος· ὁ δὲ ἀπιστήσας τῷ λέγοντι ἠπίσθησε
 10 τῷ θεῷ. ἠπίστει νοοῦμεν κατηγορεῖσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ εἰς 2
 τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι, φησὶν ὁ ἀπόστολος·
 ἠπίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκε, δι' ἧς ἐμαρτυ-
 ρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτῷ τοῦ θεοῦ·
 καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανῶν ἔτι λαλεῖ καὶ τὰ ἔξης ἕως | ἢ πρόσκαιρον 435 P
 15 ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλασιν· τούτους μὲν οὖν καὶ πρὸ νόμου ἢ
 πίστις δικαιοῦσα κληρονόμους κατέστησε τῆς θείας ἐπαγγελίας. τί 18, 1
 οὖν ἔτι τὰ τῆς πίστεως ἐκ τῆς παρ' ἡμῶν ἱστορίας ἀναλεγόμενος
 παρατίθεμαι μαρτύρια; ἐπιλείψει γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ
 Γεδεῶν, Βαράκ, Σαμφῶν, Ἰεφθάε Δαβὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν
 20 προφητῶν· καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα. τεσσάρων δὲ ὄντων ἐν οἷς τὸ 2
 ἀληθές, αἰσθήσεως, νοῦ, ἐπιστήμης, ὑπόληψεως, φύσει μὲν πρῶτος ὁ
 νοῦς, ἡμῶν δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἢ αἰσθησις, ἐκ δὲ αἰσθήσεως καὶ τοῦ
 νοῦ ἢ τῆς ἐπιστήμης συνίσταται οὐσία, κοινὸν δὲ νοῦ τε καὶ αἰσθή-
 σεως τὸ ἐναργές. ἀλλ' ἢ μὲν αἰσθησις ἐπιβάθρα τῆς ἐπιστήμης, ἢ 8
 25 πίστις δὲ διὰ τῶν αἰσθητῶν ὀδεύσασα ἀπολείπει τὴν ὑπόληψιν, πρὸς
 δὲ τὰ ἀφενδῆ σπεύδει καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν καταμένει. εἰ δέ τις 4
 λέγοι τὴν ἐπιστήμην ἀποδεικτικὴν εἶναι μετὰ λόγου, ἀκουσάτω ὅτι
 καὶ αἱ ἀρχαὶ ἀναπόδεικτοι· οὔτε γὰρ τέχνη οὔτε μὴν φρονήσει γνω-
 σταί. ἢ μὲν γὰρ περὶ τὰ ἐνδεχόμενά ἐστιν ἄλλως ἔχειν, ἢ δὲ ποιη-
 30 τικὴ μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ θεωρητικὴ. πίστει οὖν ἐφικέσθαι μόνῃ οἷον 14, 1
 τε τῆς τῶν ὄλων ἀρχῆς. πᾶσα γὰρ ἐπιστήμη διδακτὴ ἐστὶ· τὸ δὲ
 διδακτὸν ἐκ προγιγνωσκόμενου. οὐ προεγινώσκετο δὲ ἢ τῶν ὄλων 2
 ἀρχὴ τοῖς Ἑλλήσιν, οὐτ' οὖν Θαλῆ ὕδωρ ἐπισταμένῳ τὴν πρώτην

9 vgl. Joh. 14, 6 10—15 Hebr. 11, 3f. 25 15 f vgl. Hebr. 6, 12. 17
 18—20 Hebr. 11, 32 20—29 τεσσάρων ὄντων—γνωσταί Sacr. Par. 216 Holl
 31 f vgl. Aristot. Metaph. A 9 (p. 99^b 30) πᾶσα μάθησις διὰ προγιγνω-
 σκόμενων 33 f vgl. Diog. Laert. I 27

14 f ἢ—ἔχειν Hebr. ἢ—ἔχει L 15 τούτους Sy τοῖτοις L 25 ὀδεύ-
 ονσα Sacr. Par. 30 μόνον, οὐχὶ Petau μονονοχὶ L 30 f οἷον τε Hiller οἷον-
 ται L

αίτιαν οὔτε τοῖς ἄλλοις [τοῖς φυσικοῖς τοῖς ἐξῆς· ἐπεὶ εἶ· καὶ Ἀναξα-
γόρας πρῶτος ἐπέστρεψε τὸν νοῦν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' οὐδὲ οὔτος
ἐτήρησε τὴν αἰτίαν τὴν ποιητικὴν, δίνουσι τινὰς ἀνοήτους ἀναζω-
γραφῶν οὖν τῇ τοῦ νοῦ ἀτραξίᾳ τε καὶ ἀνοίᾳ. διὸ καὶ φησὶν ὁ 8
5 λόγος· ἢ μὴ εἰπητε ἑαυτοῖς διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς· ἢ μὲν γὰρ ἐπι-
στήμη ἐξῆς ἀποδεικτικῆ, ἢ πίστις δὲ χάρις ἐξ ἀναποδείκτων εἰς τὸ
καθόλου ἀναμειβάζουσα τὸ ἀπλοῦν, ὃ οὔτε οὖν ἔλη ἐστὶν οὔτε ἔλη
οὔτε ἐπὶ ἔλης. οἱ δὲ ἄπιστοι, ὡς Ἰουδαῖοι, ἐξ οὐρανοῦ καὶ τοῦ 15, 1
ἀοράτου πάντα ἔλκουσιν | εἰς γῆν, ταῖς χειρῶν ἀτιχνῶς πέτραις καὶ 16, 1
10 δρυῖς περιλαμβάνοντες· κατὰ τὸν Πλάτωνα· ἐτῶν γὰρ τοιοῦτων
ἐφαπτόμενοι πάντων δισχυρίζονται τοῦτ' εἶναι μόνον, ὃ παρέχει
προσβολὴν καὶ ἐπασὴν τινα, ταῦτόν σῶμα καὶ οὐσίαν ὀριζόμενοι·
οἱ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἀμφισβητοῦντες μάλιστα ἐλάβῃς ἀνωθεν ἐξ 2
ἀοράτου ποθὲν ἀμύνονται, τοιαῦτα ἅττα καὶ ἀσώματα εἶδη βαζόμενοι
15 τὴν ἀληθινὴν οὐσίαν εἶναι· εἰδὸν δὲ, ποιῶ καινά· ὁ λόγος φησὶν, 8
ἢ ὄφθαλμὸς οὐκ εἶδεν οὐδὲ οὐκ ἤκουσεν οὐδὲ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου
ἀνέβη· καινῷ ὄφθαλμῷ, καινῇ ἀκοῇ, καινῇ καρδίᾳ ὅσα ὄρατὰ καὶ
ἀκουστά καὶ καταληπτά διὰ τῆς πίστεως καὶ οὐρείως, πνευματικῶς
λιγόντων, ἀκούοντων, πραττόντων τῶν τοῦ κυρίου μαθητῶν, ἵστι 4
20 γὰρ δόκιμον νόμισμα καὶ ἄλλο κίβδηλον, ὅτι οὐδὲν ἴλαττον ἀταξίᾳ
τοῖς ἰδιώταις, οὐ μὴν τοῖς ἀργυραμοιβῶν, οἱ ἴσασι μαθόντες· τὸ τε
παρακεχαραγμένον καὶ τὸ δόκιμον χωρίζεται καὶ διακρίνεται, οὔτως ὁ
ἀργυραμοιβῶν τῷ ἰδιώτῃ τὸ νόμισμα τοῦτο μόνον, ὅτι κίβδηλόν ἵστι,
φησὶ τὸ δὲ πῶς, μόνος ὁ τοῦ τραπέζιτου γινώσκων· καὶ ὁ ἐπὶ τοῦτο
25 ἀλλοτρίοις μανθάνει. Ἀριστοτέλης δὲ τὸ ἰσόμενον τῇ ἐπιστήμῃ 8
κρίμα, ὡς ἀληθὲς· τόδε τι, πίστιν εἶναι φησὶ, κυριώτερον οὖν τῆς
ἐπιστήμης ἢ πίστις καὶ ἵστιν αὐτῆς κριτήριον.

Ἐποκρίνεται δὲ τὴν πίστιν ἢ ἐκείνη, ἀσθενῆς οὐσία ἐπόλησις 16, 1

1 4 vgl. Diels, Vorsokr. 317, 27 Nr. 57. 5 vgl. Matth. 23, 5f. zur
Form vgl. Strom. VI 10. 8-15 Plato Sophist p. 246 AB. 15 Jes. 43, 10.
16 f. I Kor. 2, 9. Jes. 64, 4. 19 25 vgl. Strom. I 177, 2 mit Anm. 23 f.
nicht bei Aristoteles, w. e. sch. vgl. Theophrast. (ir. aff. c. 17) τὴν πίστιν ἰσο-
στοιχῶς κριτήριον ἐπιστήμης ἐκείνης. Rasler vergleicht Aristot. T. p. V 1.
24 f. vgl. Plato Rep. VI p. 511 E. VII p. 544 A. πίστις· τίμαρ· Sophist p. 244 A.
πιστὸν· τίμαρ· 24 die πίστις ist ἐπιμαρῆς οὐσίμα Aristot. T. p. IV 5 p. 126 B 18

1 [τοῖς, Di. ἐπεὶ εἶ καὶ Schw. ἑαυτοῖς St. 8 αἰτίαν vgl. S. 11, 12.
Bywater ἀζῶν L. 4 ἀνοῦ· ἀζῶν Ma. 11 5 παρέχει Plato ὅτι ἐστὶν L.
18 οἱ δὲ Ma. οἱ δὲ· oder οἱ πιστοὶ d'ol Jackson, Journ. of Ph. 1 24 1890.
S. 22. ὅτι δὲ Arist. Strom. vet. fr. III p. 173. 19 καὶ Ma. 23 τὸ τε
μισμα· καὶ δὲ ἵστι Di. 27 πίστις· τι in Ras. L.

καθάπερ ὁ κόλαξ τὸν φίλον καὶ ὁ λύκος τὸν κύνα. ἐπειδὴ δὲ ὁρῶμεν
 (ὅτι) ὁ τέκτων [ὅτι] μαθῶν τινα τεχνίτης γίνεται καὶ ὁ κυβερνήτης
 παιδευθεὶς τὴν τέχνην κυβερνᾶν δυνήσεται, οὐκ ἀπαρκεῖν λογιζόμενος
 τὸ βούλεσθαι καλὸν γενέσθαι καγαθόν, ἀνάγκη [δὲ] ἄρα πειθόμενον
 5 μαθεῖν· τὸ δὲ πείθεσθαι τῷ λόγῳ, ὃν διδάσκαλον ἀνηγορεύσαμεν, 2
 αὐτῷ ἐκείνῳ πιστεῦσαι ἔστι κατ' οὐδὲν ἀντιβαίνοντα. πῶς γὰρ οἷόν
 τε ἀντεφίστασθαι τῷ θεῷ; πιστὴ τοίνυν ἡ γνῶσις, γνωστὴ δὲ ἡ
 πίστις θεία τιμὴ ἀκολουθία τε καὶ ἀντακολουθία γίνεται. ναὶ μὴν 8
 καὶ ὁ Ἐπίκουρος, ὁ μάλιστα τῆς ἀληθείας προτιμήσας τὴν ἡδονήν, 437 P
 10 πρόληψιν εἶναι διανοίας τὴν πίστιν ὑπολαμβάνει· πρόληψιν δὲ ἀπο-
 δίδωσιν ἐπιβολὴν ἐπὶ τι ἐναργὲς καὶ ἐπὶ τὴν ἐναργῆ τοῦ πράγματος
 ἐπίνοιαν· μὴ δύνασθαι δὲ μηδένα μήτε ζητῆσαι μήτε ἀπορῆσαι μηδὲ
 μὴν δοξάσαι, ἀλλ' οὐδὲ ἐλέγξαι χωρὶς προλήψεως. πῶς δ' ἂν μὴ 17, 1
 ἔχων τις πρόληψιν οὐ ἐφίεται μάθῃ περὶ οὐ ζητεῖ; ὁ μαθῶν δὲ ἡδη
 15 κατάληψιν ποιεῖ τὴν πρόληψιν. εἰ δὲ ὁ μανθάνων οὐκ ἄνευ προ- 2
 λήψεως μανθάνει τῆς τῶν λεγομένων παραδεκτικῆς, αὐτὸς μὲν ὅτα
 ἔχει τὰ ἀκουστικά τῆς ἀληθείας· μακάριος δὲ ὁ λέγων εἰς ὅτα
 ἀκουόντων, ὥσπερ ἀμέλει μακάριος καὶ αὐτὸς [ὁ] τῆς ὑπακοῆς. τὸ 8
 δὲ κατακοῦσαι συνεινᾶ ἔστιν. εἰ τοίνυν ἡ πίστις οὐδὲν ἄλλο ἢ πρό-
 20 ληψίς ἔστι διανοίας περὶ τὰ λεγόμενα καὶ | τοῦτο ὑπακοή τε εἴρηται 158 S
 σύνεσις τε καὶ πειθῶ, οὐ μὴ μαθήσεται τις ἄνευ πίστεως, ἐπεὶ μηδὲ
 ἄνευ προλήψεως. ἀληθὲς δ' οὖν ὃν παντὸς μᾶλλον ἀποδείκνυται τὸ 4
 ὑπὸ τοῦ προφήτου εἰρημένον· ἢ ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε·
 τοῦτο καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος τὸ λόγιον παραφράσας εἴρηκεν·
 25 ἢ ἐὰν μὴ ἔλπηται ἀνέλπιστον, οὐκ ἐξευρήσει, ἀνεξερεύνητον ἔον καὶ
 ἄπορον· ἀλλὰ καὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος ἐν τοῖς Νόμοις ἔτον μέλ- 18, 1
 λοντα μακαρίον τε καὶ εὐδαιμονα γενέσθαι τῆς ἀληθείας ἐξ ἀρχῆς
 εὐθὺς εἶναι μέτοχον χρῆναι φησὶν, ἢ ὡς κλειστον χρόνον ἀληθῆς

8—10. 14 f Theodoret Gr. aff. c. I 90 8—13 Epikur Fr. 255 Usener 187, 29
 17 f Sir. 25, 9; vgl. Strom. V 2, 1; Orig. Jer.-Hom. VI 3 28 Jes. 7, 9 25 f
 Heraklit Fr. 7 Byw. 18 Diels; vgl. Theodoret Gr. aff. c. I 88; Bernays, Ges. Abh.
 I S. 71 f 26—S. 122, 1 Theodoret Gr. aff. c. I 117 26—S. 122, 8 Plato
 Leg. V p. 730 BC; vgl. Stob. Flor. 1, 95; 11, 18; 43, 113 Mein.

1 f ὁρῶμεν St ὁρῶν L 2 [ὅτι] St 4 [δὲ] St δη Bywater a. a. O.
 S. 207 7 ἀντεφίστασθαι Bywater, The Academy 2 (1871) S. 25 ἀντεπίστασθαι
 L πειστή Sy 12 f μηδὲ μὴν] μήτε μὴν Di 18 [ὁ] Po 21 μὴ Ma
 μὴν L 22 παντὸς Di πάντως L 25 ἐπίζητε oder ἐπίζητε Theod. daher
 ἔλπησθε Stephanus ἔλπηται ἀνέλπιστον, Gomperz ἔλπηται, ἀνέλπιστον L οὐχ
 εὐρήσετε Theod. οὐκ ἐξευρήσετε Steph. ἀνεξερεύνητον] ἀνεξεύρητον oder ἀν-
 εξεύρητον Theod.

ἐν γραφῇ. Ἰστί γὰρ διαθήκη ἦν ὁ αἰτίας τοῦ παντός θεὸς τίθεται.
θεὸς δὲ παρὰ τὴν θέσιν εἴρηται καὶ τάξιν, τὴν διακόσμησιν. ἐν δὲ §
τῷ Πέτρῳ Κηρύγματι εἴροις ἂν νόμον καὶ λόγον, τὸν κύριον
προσαγορευόμενον.

Ἰ. Ἄλλ' ὁ μὲν κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν γνωστικῶν ἐπονη-
μάτων πρώτος ἡμῖν Στραματιεύς ἐνταῦθα περιγεγράφω.!

§ vgl. Herodot. 2, 52 § Κορυθα Petri Fr. 1 Dobschütz TU XI 1 S. 15;
vgl. Strom. II 68, 2; Ecl. proph. 56

Subscriptio: [περὶ] τῶν κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν ἐπονημάτων στρα-
ματιεύς πρώτος L. [περὶ] St.

ΣΤΡΩΜΑΤΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1. Ἐξῆς δ' ἂν εἴη διαλαβεῖν, ἐπεὶ κλέπτει τῆς βαρβάρου φιλο- 1, 1
 σοφίας Ἑλλήνας εἶναι προσεῖπεν ἢ γραφή, ὅπως τοῦτο δι' ὀλίγων
 5 δειχθήσεται. οὐ γὰρ μόνον τὰ παράδοξα τῶν παρ' ἡμῖν ἱστορου-
 μένων ἀπομιμουμένους ἀναγράφειν αὐτούς παραστήσομεν, πρὸς δὲ 429 P
 τὰ κυριώτατα τῶν δογμάτων σκευωρουμένους καὶ παραχαράσσοντας,
 προγενεστέρων οὐσῶν τῶν παρ' ἡμῖν γραφῶν, ὡς ἀπεδείξαμεν, διε-
 λέξομεν ἔν τε τοῖς περὶ πίστεως περὶ τε σοφίας γνώσεώς τε καὶ
 15 ἐπιστήμης ἐλπίδος τε καὶ ἀγάπης περὶ τε μετανοίας καὶ ἐγκρατείας
 καὶ δὴ καὶ φόβου θεοῦ (σηῆνος ἀτεχνῶς τῶν ἀληθείας ἀρετῶν, ὧν) 2
 ὅσα γε ἀπαιτήσῃ ἢ κατὰ τὸν τόπον τὸν προκείμενον ὑποσημείωσις,
 περιληφθήσεται) καὶ ὡς τὰ μάλιστα τὸ ἐπικεκρυμμένον τῆς βαρβάρου
 φιλοσοφίας, τὸ συμβολικὸν τοῦτο καὶ ἀνιγματοῦδες εἶδος, ἐξήλωσαν
 15 οἱ πραγματικῶς τὰ τῶν ἀρχαίων φιλοσοφήσαντες, χρησιμώτατον,
 μᾶλλον δὲ ἀναγκαιότατον τῇ γνώσει τῆς ἀληθείας ὑπάρχον. ἐπὶ 2, 1
 τούτοις ἀκόλουθον οἶμαι ὑπὲρ ὧν κατατρέχουσιν ἡμῶν Ἑλληνες
 ἀπολογησάσθαι ὀλίγαις συγχρωμένους γραφαῖς, εἴ πως ἡρέμα καὶ ὁ
 Ἰουδαῖος ἐπαίων ἐπιστρέφαι δυνηθεῖη ἐξ ὧν ἐπίστευσεν εἰς ὃν οὐκ
 20 ἐπίστευσεν. διαδέξεται δὲ εἰκότως τοὺς γενναίους τῶν φιλοσόφων 2
 ἔλεγχος ἀγαπητικὸς τοῦ βίου τε αὐτῶν καὶ τῆς εὐρέσεως τῶν καινῶν
 δογμάτων, οὐκ ἄμυνομένων ἡμῶν τοὺς κατηγορούς (πολλοῦ γε καὶ 153 S
 δεῖ, τοὺς εὐλογεῖν μεμαθηκότας τοὺς καταρωμένους, κἂν βλασφήμους
 κενῶς καταφέρωσιν ἡμῶν λόγους), ἀλλ' εἰς ἐπιστροφὴν τὴν ἐκείνων
 25 αὐτῶν, εἴ πως ἐπαισχυνθεῖεν οἱ πάνσοφοι δι' ἐλέγχου βαρβάρου
 σφροονισθέντες, ὡς διδεῖν ὅψῃ γούν δυνηθῆναι, ὅποια ἄρα εἴη τὰ
 μαθήματα, ἐφ' ἃ στέλλονται τὰς ἀποδημίας τὰς διαποντίους. ὧν 3

3 vgl. Joh. 10, 8 8 vgl. Strom. I 101 ff 11 σηῆνος ἀρετῶν aus Plato
 Menon p. 72 A 23 vgl. Luk. 6, 28 (Matth. 5, 44)

4 [εἶναι] St προσεῖπεν Arcerius 11 ὧν) Wi 12 γε Ma τε L
 21 ἀνατρεπτικός Schw
 Clemens II.

- μὲν γὰρ δὴ κλέπται, καὶ δὴ καὶ ταῦτα ἀποδεικτὰ περιαιρηθείσης
 αὐτοῖς τῆς φιλαντίας. ἢ δὲ αὐτοὶ ἐπιζητούμενοι ἑαυτοῦς ἐξενιχθέναι
 φρονιότουνται, τοῦτων ὁ ἕλεγχος· κατ' ἐπακολούθημα δὲ καὶ περὶ τῆς
 ἑγκυκλίον καλουμένης παιδείας, εἰς ὅσα ἐνχορηστος, περὶ τε ἀστρολο-
 5 γικῆς καὶ μαθηματικῆς καὶ μαγικῆς γοητείας τε ἐπιδραμητέον. ἀνχοῦσι 4
 γὰρ δὴ καὶ ἐπὶ ταῖσδε οἱ Πανέλληνες ὡς μεγίσταις ἐπιστήμαις. οὗς
 δ' ἕλεγει μετὰ παρρησίας εἰρηνοποιεῖ. Ἔφαμεν δὲ πολλάκις ἤδη 3, 1
 μήτι μμιλετηκέναι μήτι μὴν ἐπιτηδέναι ἑλληρίζειν· ἱκανὸν γὰρ δὴ
 τοῦτο ἀποδημαγωγίην τῆς ἀληθείας τοῖς πολλοῖς, τὸ δὲ τῷ ὄντι
 10 φιλοσόφημα οὐκ εἰς τὴν γλώσσαν, ἀλλ' εἰς τὴν γνώμην ὀρθῶς τοῖς
 ἱκαλοντας. δεῖ δ', οἴμαι, τὸν ἀληθείας κηδόμενον οὐκ ἐξ ἐπιβουλῆς 2 4 5 P
 καὶ φροντίδος τὴν φράσιν συνθεῖναι, κερᾶσθαι δὲ ὀνομάζειν μόνον
 ὡς δύναται ὁ βούλεται· τοῖς γὰρ τῶν λέξεων ἔχομένους καὶ περὶ
 ταύτας ἀσχολουμένους διαδιδράσκει τὰ πράγματα. γιωργοῦ μὲν οὐν 3
 15 ἴδιον τὸ ἐν ἀπάνθαις γινόμενον ὁδὸν ἀλλεβῶς λαβεῖν καὶ τεχνίτων
 τὸν ἐν ὄστρον σαρκὶ κατορωρηγμένον μαργαρίτην ἐξενυθῖν. φων 4
 δὲ καὶ τὰς ὄφινθας ἰδίωτην ἔχειν τὴν σαρκὸς ποιότητα, ὅτι οὐκ
 ἀσθόνον τροφῆς παρατιθείσης αὐταὶ αἱ δὲ σκαλιόνουσι τοῖς ποῖν
 ἐκλίγονται μετὰ πόρον τὰς τροφάς. εἴ τις οὐν τοῦ ὁμοίου θιν- 3
 20 ριτικὸς ἐν πολλοῖς τοῖς πιθανοῖς τε καὶ Ἑλληνικοῖς τὸ ἀληθὲς
 διαλελυθῆναι ἴκωθι, καθάπερ ἐπὶ τοῖς μορμολικείοις τὸ πρῶ-
 ωπον τὸ ἀληθινόν, πολυπραγμονήσας θινῶσται. φησὶ γὰρ ἐν τῷ
 ὀράματι τῷ Ἑρμῆ ἢ δύναιμι ἢ φανίσα· οὐ ἴαν ἐνδύχηται σοὶ ἀποκα-
 λευθῆναι ἀποκαλεῖθῆσται.
 25 II. Ὅτι δὲ οἷ σοφία μὴ ἑκαίρον εἰ Παροιμίαι λέγουσιν. οἷν 4, 1
 πάσαις δὲ ὁδοῖς γινώμει αὐτήν· ἵνα ὀρθοτομῆ τὰς ὁδοὺς σου· ὁ δὲ
 ποῖς σου οὐ μὴ προσωκόπη. βούλεται μὲν γὰρ διὰ τούτων διέξει
 ἀκόλουθα εἶναι γινώσθαι τῷ λόγῳ τὰ ἔργα· ἤδη δὲ ἐμφαίνων χεῖρ
 τὸ ἐξ ἀπάσης παιδείας χηρῶμον ἐκλεγομένους ἡμᾶς ἔχειν. αἱ δὲ 2
 3 ὁδοὶ σοφίας ποικίλαι ὀρθοτομῆν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας ὁδοῖς

2 vgl. Heraklit Fr. 8 Byw. 101 Dols. Plat. Mor. p. 113 C. 6 f. Prov.
 10, 10. 9 11 το τω δει ἐκαστω, Sacc. Par. 211 H. 1. 11 14 δε το
 μαι φησιν, Sacc. Par. 212 H. 1. tu s. leben in g. r. an. d. h. en. Auer. Angen
 vgl. Norden, Antike Kr. d. 100 S. 10 ff. 22 f. vgl. Herm. V. 13 1, 4. 23 27
 u. S. 115, 1 Prov. 1, 10, 21.

4 ἐνχορηστος H. u. d. ἑνχορηστος L. 11 ἐνχορηστος, Sacc. Par. CR. ἐνχορηστος,
 L. Sacc. Par. H. 12 οὐρανοποιεῖ Sacc. Par. 14 δε ἐνχορηστος ἐνχορηστος
 ὄφινθας L. 16 ὄφινθας Di. ὄφινθας L. 19 ὄφινθας Di. ὄφινθας α. 4
 L. ὄφινθας Di. ὄφινθας 4. W. ὄφινθας, ἐνχορηστος Sacc. 21 ἐνχορηστος
 W. ὄφινθας φωνῆς, ὄφινθας Sacc. 22 ὄφινθας Di. ὄφινθας Sacc. 23 ἐνχορηστος
 ἑκαίρον Bowyer του ἑκαίρον Ma. ὄφινθας Sacc. 24 ὄφινθας L.

δὲ ἡ πίστις· ὁ δὲ πούς σου μὴ προσκοπτέτω, λέγει περὶ τινῶν ἐναντιοῦσθαι δοκούντων τῇ μιᾷ καὶ θείᾳ τῇ προνοητικῇ διοικήσει. ὅθεν ἐπάγει· μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῶν, κατὰ τοὺς ἀθέους λογισμοὺς τοὺς ἀντιστασιώδεις τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ θεοῦ, φοβοῦ δὲ τὸν μόνον δυνατὸν θεόν, ὃ ἔπεται μηδὲν ἀντικεισθαι τῷ θεῷ. ἄλλως τε καὶ ἡ ἐπαγωγή διδάσκει σαφῶς, ὅτι ὁ θεὸς φόβος ἐκκλησίᾳ ἐστὶ κακοῦ. φησὶ γάρ· καὶ ἐκκλινον ἀπὸ παντός κακοῦ. αὕτη παιδεία σοφίας· ὄν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, ἀλγεῖν μὲν ποιῶν εἰς σύνεσιν, ἀποκαθιστὰς δὲ εἰς εἰρήνην καὶ ἀφθαρσίαν. ἡ μὲν οὖν βάρβαρος φιλοσοφία, ἣν μεθέπομεν ἡμεῖς, τελεῖα τῷ ὄντι καὶ ἀληθῆς. φησὶ γοῦν ἐν τῇ Σοφίᾳ· αὐτὸς γάρ μοι δέδωκεν τῶν ὄντων γινῶσιν ἀφενδῆ, εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ τὰ ἐξῆς ἕως καὶ δυνάμεις ῥιζῶν. ἐν τούτοις ἅπασιν τῆν φυσικὴν ἐμπεριέλιψε θεωρίαν τῆν κατὰ τὸν αἰσθητὸν κόσμον ἀπάντων τῶν γεγονότων. ἐξῆς δὲ καὶ περὶ τῶν νοητῶν ἀντίτεται δι' ὧν ἐπάγει· ὅσα τέ ἐστι κρυπτὰ καὶ ἐμφανῆ ἔγνω· ἡ γὰρ πάντων | τεχνίτις ἐδίδαξέ με σοφία. ἔχεις ἐν βραχεὶ τὸ ἐπάγγελμα τῆς καθ' ἡμᾶς φιλοσοφίας. ἀνάγει δὲ ἡ τοῦτων μάθησις, μετὰ ὀρθῆς πολιτείας ἀσκηθεῖσα, διὰ τῆς πάντων τεχνίτιδος σοφίας ἐπὶ τὸν ἡγεμόνα τοῦ παντός, δυσάλωτόν τι χρῆμα καὶ δυσθήρατον, ἐξαναχωροῦν αἰεὶ καὶ πόρρω ἀφιστάμενον τοῦ διώκοντος. ὁ δὲ αὐτὸς μακρὰν ὡν ἐγγυτάτω βέβηκεν, θαῦμα ἄρρητον· θεὸς ἐγγίξων ἐγώ, φησὶ κύριος· πόρρω μὲν κατ' οὐσίαν (πῶς γὰρ ἂν συνεγγίσει ποτὲ τὸ γεννητὸν ἀγεννήτω), ἐγγυτάτω δὲ δυνάμει, ἢ τὰ πάντα ἐγκεκόλπισται. εἰ ποιήσει τις κρύφα, φησὶ, τι, καὶ οὐκ ἐπόφομαι αὐτόν; καὶ δὴ πάρεστιν αἰεὶ τῇ τε ἐποπτικῇ τῇ τε εὐεργετικῇ τῇ τε παιδευτικῇ ἀπτομένη ἡμῶν δυνάμει δύναμις τοῦ θεοῦ. ὅθεν ὁ Μωσῆς οὐποτε ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ γνωσθήσεσθαι τὸν θεόν, πεπεισμένος, ἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν φησὶ καὶ εἰς τὸν γνόφον, οὐ

8—8 Prov. 3, 7. 12 5 zu μόνον δυνατὸν vgl. Matth. 10, 28 ἀντικ. vgl. Strom. I 85, 6 6 f vgl. die Definition von φόβος Paed. I 101, 1; Strom. II 32 mit Anm. 11 f Weish. Sal. 7, 17. 20 15 f Weish. Sal. 7, 21 f 19—21 vgl. Philo De somn. I 66 f (I p. 630 M); Cic. de deor. nat. I 60 21 f. 24 f Jerem. 23, 23 f 28 f vgl. Philo De conf. ling. 137 (I p. 425 M) τούτων δύναμις . . . κέκληται μὲν ἐτίμως θεός, ἐγκεκόλπισται δὲ τὰ ὅλα. 27—S. 116, 5 vgl. Strom. V 71, 5; Philo De post. Caini 14 (I p. 228 M) ἤδη γοῦν καὶ εἰς τὸν γνόφον ἔπον ἦν ὁ θεὸς εἰσελεύσεται, τοιτίστιν εἰς τὰς ἀδίτους καὶ ἀειδεῖς περὶ τοῦ ὄντος ἐννοίας. οὐ γὰρ ἐν γνόφῳ τὸ αἴτιον οἶδεν σινόλωσ ἐν τόπῳ, ἀλλ' ἐπεράνω καὶ τόπου καὶ χρόνου· τὰ γὰρ γεγονότα πάντα ὑποζείξας ἐαυτῷ περιέχεται μὲν ἐπ' οὐθενός, ἐπιβέβηκε δὲ πᾶσιν. Ähnlich De mut. nom. 7 (I p. 579 M) 28 Exod. 33, 13 28 f vgl. Exod. 20, 21

28 ἡ Sy ἡ L 27 γνωσθήσεσθαι (εἶσθαι in Ras.) L¹

S*

ἦν ἡ φωνὴ τοῦ θεοῦ. εἰσελθεῖν βιάζεται. τοιτίστιν εἰς τὰς ἀδέτοις
 καὶ ἀειθεῖς περὶ τοῦ ὄντος ἐννοίας· οὐ γὰρ ἐν γνώσει ἢ τόπῳ ὁ θεός.
 ἀλλ' ἐπεράνω καὶ τόπου καὶ χρόνου καὶ τῆς τῶν γεγονότων ἰδιώ-
 τητος. διὸ οὐδ' ἐν μέρει καταγίνεται ποτε οὔτε περιέχων οὔτε 2
 5 περιχόμενος ἢ κατὰ ὄρισμόν τινα ἢ κατὰ ἀποτομήν. ἕποσον γὰρ 2
 οἶκον οἰκοδομήσεται μοι; λέγει κύριος· ἀλλ' οὐδὲ ἰαντῶν οἰκοδομήσων
 ἀχώρητος οἶν, κἄν ὁ οὐρανὸς θρόνος· αὐτοῦ λέγεται. οὐδ' οὔτω
 περιέχεται, ἐπαναπαύεται δὲ περιχόμενος τῇ δημιουργίᾳ. δῆλον οἶν 4
 ἡμῖν ἐπιεικρῆσθαι τὴν ἀλήθειαν, ἢ καὶ ἐξ ἑνὸς παραδείγματος ἤδη
 10 δέδεικται, μικρὸν δ' ἴσχυρον καὶ διὰ πλείονων παραστήσομεν. πῶς 7, 1
 δ' οὐχὶ ἀποδοχῆς ἄξιοι οἱ τι μαθεῖν ἐθέλοντες οἱ τι θυνάμενοι κατὰ 432 1'
 τὸν Σολομῶντα γινῶσθαι σοφίαν καὶ παιδείαν νοῆσαι τε λόγους
 φρονήσας· διέξασθαι τε στροφάς· λόγων νοῆσαι τε δικαιοσύνην 146 8
 ἀληθῆ· ὡς οὔσης καὶ ἰτίας τῆς μὴ κατὰ τὴν ἀλήθειαν διδασκα-
 15 μίης πρὸς τῶν νόμων τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν φιλο-
 σοφῶν· καὶ κριματά· φησὶν. ἐπέθῆναι· οὐ τὰ δικαιοδικά, ἀλλὰ 2
 τὸ κριτήριον τὸ ἐν ἡμῖν ἔγχε· καὶ ἀπλανῆ· ἔχων δεῖν μηνύει. ἵνα
 δῶ ἀκάκοις παροργίαν, παιδί δὲ τισὶ εὐθιῶν τε καὶ ἰσχυρίαν.
 τῶνδε γὰρ ἀκούσας σοφός· ὁ ἐλακοῦνται τὰς ἐντολάς· πεπιωμένος.
 20 ἄσοφώτερος ἴσται· κατὰ τὴν γνώσιν. ὁ δὲ νόμον κυβερνήσει κτή-
 σεται νοῆσαι τε παραβολὴν καὶ σκοπιῶν λόγον ῥήσας τε σοφῶν
 καὶ αἰτήματα· οὐ γὰρ κηδύλων· οἱ ἱεπνοὶ ἐκ θεοῦ λόγους προ- 2
 φησίων· οὐδ' οἱ παρὰ τούτων ἐμπροσθέντες οὐδὲ μὴν πάγας· αἷς
 οἱ πολλοὶ τῶν σοφιστῶν τοῖς νόμοις ἐμπλοκοῦσι πρὸς οὐδὲν ἀληθῆς
 25 σχολάζοντες· ἀλλ' οἱ μὴν τὸ ἅγιον πνεῦμα κητιμένοι ἱστυῶσιν· ἐπὶ
 βίβη τοῦ θεοῦ· τοιτίστι τῆς περὶ τὰς προφητίας ἐπιεικρῆσας
 ἐπιεικρῆσας γίνονται· τῶν δὲ ἁγίων μεταδιδόναι τοῖς κείνῳ ἀπεγο- 4
 ρύεται. ἴσται ἂν μίση θηρία· οὐ γὰρ ποτε ἐγκρινοῦται προσήκει
 φθοιρῶς καὶ τετραγμήνους ἀτίστοις τε ἴτι ἡθίων· τίς ἕκστην
 30 ζήτησας ἀνεκδοῦναι τοῦ θεοῦ καὶ καθαροῦ γάμτος, τοῦ ζῶντος
 ἴδατος· οὐ μὴ δὲ ἐπιεικρῆσθαι σοφὸν ἴδατε ἴστω πηγῆς σου, τίς δὲ οὐκ 4, 1

2 2 vgl. Strom VII 28 f. Orig. de civ. 1 1 2 f. 7 Jo. 12, 1 4 vgl.
 Gen 2, 2 f. 12 22 Prov 1 2 6 25 f. vgl. I Kor 2 13 27 vgl. Math
 7, 6 24 31 οὐκ ἔστιν οὐκ ἔστιν S. et. P. 2 4 H. 1 28 f. vgl. Prov 1 2 11
 1 20 CD τοῦ φροσφοῦνται, κητι παρὰ τοῦ, ἐπιεικρῆστας, πορὸν οὐκ ἔστι
 παῖς 30 f. vgl. Joh 4, 10 4; k Joh 27 1 31 f. Prov 1 2

3 ἐπιεικρῆσθαι S. ἴσται κητι φθοῦναι L. 4 S. et. P. L. 14 ἴστω σοφὸν
 ἴστωσαν L. 25 σφ. ἴστωσαν, L. σφ. ἴστωσαν L. 27 ἴστωσαν S. et. P. et. P.
 L. 30 ζήτησας S. et. P. et. P.

πλατείας διαπορευέσθω σὰ ὕδατα. οὐ γὰρ φρονέουσι τοιαῦτα (οἱ)
πολλοὶ ὀκλοῖσ' ἐγκυρέουσιν οὐδὲ μαθόντες γινώσκουσιν, ἔωντοῖσι δὲ
δοκέουσι, κατὰ τὸν γενναῖον Ἡράκλειτον. ἄρ' οὐ δοκεῖ σοι καὶ 2
οὗτος τοὺς μὴ πιστεύοντας ψέγειν; ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως
5 ζήσεται, ὁ προφήτης εἶρηκεν. λέγει δὲ καὶ ἄλλος προφήτης: ἔάν
μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε. πῶς γὰρ τούτων ὑπερφυᾶ θεωρίαν 3
χωρήσαι ποτ' ἂν ψυχὴ διαμαχομένης ἔνδον τῆς περὶ τὴν μάθησιν
ἀπιστίας; πίστις δέ, ἣν διαβάλλουσι κενὴν καὶ βάρβαρον νομίζοντες 4
Ἕλληνες, πρόληψις ἐκούσιός ἐστι, θεοσεβείας συγκατάθεσις, ἔλπι-
10 ζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων | ἔλεγχος οὐ βλεπομένων, κατὰ τὸν 433 P
θεῖον ἀπόστολον: ταύτη γὰρ μάλιστα ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύ-
τεροι: χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατόν ἐστιν εὐαρεστῆσαι θεῶ. ἄλλοι 9, 1
δ' ἀφανοῦς πράγματος ἐννοητικὴν συγκατάθεσιν ἀπέδωκαν εἶναι τὴν
πίστιν, ὅσπερ ἀμέλει τὴν ἀπόδειξιν ἀγνοουμένου πράγματος φανερὰν
15 συγκατάθεσιν. εἰ μὲν οὖν προαίρεσίς ἐστιν, ὀρεκτικὴ τινος οὐδα, ἢ 2
ὄρεξις νῦν διανοητικὴ, ἐπεὶ δὲ πράξεως ἀρχὴ ἢ προαίρεσις, πίστις
εὐρίσκειται ἀρχὴ [γὰρ] πράξεως, θεμέλιος ἔμφορος προαιρέσεως, προ-
αποδεικνύντος τινὸς αὐτῶ διὰ τῆς πίστεως τὴν ἀπόδειξιν. ἐθειλον 3
τὴν δὲ συνέπεσθαι τῶ συμφέροντι συνέσεως ἀρχή. μεγάλην γοῦν εἰς
20 γυνῶσιν ῥοπήν ἀπερίσπατος παρέχει προαίρεσις. ἀντίκα ἢ μελέτη
τῆς πίστεως ἐπιστήμη γίνεται θεμελίω βεβαίω ἐπερηρησμένη. τὴν 4
γοῦν ἐπιστήμην ὀρίζονται φιλοσόφων παῖδες ἕξιν ἀμετάπτωτον
ὑπὸ λόγου. ἔστιν οὖν ἄλλη τις τοιαύτη κατάστασις ἀληθῆς θεο-

1—3 Heraklit Fr. 5 Byw. 17 Diels; vgl. Gomperz, Sitzungsber. der Akad. z. Wien 113 (1886) S. 998; Bergk zu Archilochus Fr. 70 u. Opusc. II p. 22; Patin, Heraklits Einheitslehre Progr. München 1885 4 f Habak. 2, 4 5 f Jes. 7, 9 8 f vgl. Strom. II 27, 2; V 3, 2; Theodoret Gr. aff. c. I 107 τὴν μὲν γὰρ πίστιν καὶ οἱ ἡμέτεροι φιλόσοφοι ὠρίσαντο εἶναι ἐθειλοῦσιον τῆς ψυχῆς συγκατάθεσιν. 9—12 Hebr. 11, 1. 2. 6 12—15 vgl. Theodoret I 91 πίστις ἐστὶν ἐκούσιος τῆς ψυχῆς συγκατάθεσις, ἢ ἀφανοῦς πράγματος θεωρία, ἢ περὶ τὸ δὴ στάσις καὶ κατάληψις τῶν ἀοράτων τῆ φήσει ξύμμετρος. 19 f μεγάλην εἰς—προαίρεσις Sac. Par. 214 Holl 20 f ἀντίκα—ἐπερηρησμένη Sac. Par. 215 Holl 21—23 Stoische Definition; vgl. Strom. II 47. 76; VI 54; VII 17; Zeno Fr. 17 Pearson; Stob. Ecl. II 7, 5¹ p. 73, 19 Wachsm., Sext. Emp. Pyrrh. Hyp. II 214; Adv. math. VII 151; Diog. Laert. VII 47. 165; Theodoret Gr. aff. c. I 107; Philo De congr. erud. gr. 140 (I p. 539 M)

1 τοιαῦτα Gomperz τὰ αὐτὰ (vgl. Fr. 23 Byw.) St (οἱ) Bergk 2 ὀκλοῖσις Bergk ὀκλοῖσι L ὀκλοῖσι σι) Bywater ἐγκυρέουσι Schuster ἐγκυρσεῖουσιν L ἐγκυρέωσιν Cobet S. 141 ἐγκύρωσιν Bergk nach δὲ ist γινώσκουσι von L¹ getilgt 13 ἐννοητικὴν Schw ἐνωτικὴν L 15 f ἢ (πίστις, ἔστιν) ὄρεξις νοῦ διαν. Schw 16 ἔπειτα Heyse 17 [γὰρ] St 23 (πλήν) θεοσεβείας Lowth

σεβίας αὐτῆς. ἡς μόνος διδάσκαλος ὁ λόγος· οὐκ ἔγωγε οἶμαι. Θεόφραστος δὲ τὴν αἰσθησιν ἀρχὴν εἶναι πιστεύει· ἀπὸ γὰρ ταύτης αἱ ἀρχαὶ πρὸς τὸν λόγον τὸν ἐν ἡμῖν καὶ τὴν διάνοιαν ἐκτείνονται. ὁ πιστεύσας τοίνυν ταῖς γραφαῖς ταῖς θείαις, τὴν κρίσιν βιβλαίων ἔχων, ἀπόδειξιν ἀναντίρρητον τὴν τοῦ τὰς γραφῶν δεδομένου φωνῆν λαμβάνει θεοῦ· οὐκίτ' οὐν πίστις γίνεται δι' ἀποδείξεως ὡχρωμένη. μακάριοι τοίνυν οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες· αἱ γοῦν τῶν Σιυρήσων ἐπισηλόμεναι δύνανται ἐπιφάνθρωπον ἐνδεικνύμεναι ἐξίπληττον τοὺς παρατηγχάνοντας πρὸς τὴν τῶν λεγομένων παραδοχὴν σχεδὸν ἀκόντας ἐντρέπιζουσαι.

III. Ἐνταῦθα φυσικὴν ἡγοῦνται τὴν πίστιν οἱ ἀμφὶ τὸν Βασίλειον. καθὼ καὶ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τάττουσιν αὐτήν. τὰ μαθήματα ἀναποδείκτως ἐννοήσασιν καταλήψει νοητικῆ. οἱ δὲ ἀπὸ Οὐαλέντινον τὴν μὲν πίστιν τοῖς ἀπλοῖς ἀπορίμαρται ἡμῖν, αὐτοῖς δὲ τὴν γινώσκον. τοῖς φύσει σοφισμένοις κατὰ τὴν τοῦ διασφύροντος πλιονίξιαν οπίσματος ἐνεπάρχειν βούλονται, μακροῦ δὲ χειροκισμένην πίστιος. ἡ τὸ πνευματικὸν τοῦ ψυχικοῦ, λέγοντες. ἴτι φασὶν οἱ ἀπὸ Βασιλείδου πίστιν ἄμα καὶ ἐκλογὴν οὐκίαν εἶναι καθ' ἕναστον διάστημα, κατ' ἐπακολούθημα δ' αὖ τῆς ἐκλογῆς τῆς ἐπιρκασιμὸν τὴν κοσμικὴν ἀπάσης φύσεως οὐνίπισθαι πίστιν κατάλληλὸν τε εἶναι τῆς κώστον ἐλπίδι καὶ τῆς πίστιως τὴν θεωρεῖν. οὐκίτ' οὐν προαιρέτως κατόρθωμα ἡ πίστις, εἰ φύσει πλιονίκτημα, οὐδέ ἀμοιρῆς δικαίως ταύξεται ἀνάτιως οὐν ὁ μὴ πιστεύσας, καὶ οὐκ αἴτιως ὁ πιστεύσας. πᾶσα δὲ ἡ τῆς πίστιως καὶ ἀπιστίας ἰδιότης καὶ διαφορότης οἴτ' ἐκείνη οὔτε μὴν φύσιν ἐποπίσαι ἂν ὁρθῶς λογιζομένοις προηγομένην ἔχουσα τὴν ἐκ τοῦ τὰ πάντα δυνατοῦ φυσικὴν ἀνάγκην γινομένην· ἐντροπλαστομίνων δὲ ἡμῶν ἀφύχων δίκην φυσικαῖς ἐντρογίαις τὸ τε ἰκούσιον καὶ τὸ ἀκούσιον περιέχει ὁμοί τε ἡ προκαθηγομένη, τοῦτων, καὶ οὐκίτι ἔγωγε ἐννοῶ ζῶον τοῦτο οὐ τὸ ὁρητικὸν ἀνάγκην ἀλλογγιν ἐπὶ τῆς ἰζωθιν αἰτίας κινούμενον ποῦ δὲ ἴτι ἡ τοῦ ποτὶ ἀπίστον μετάνοια δὲ ἴν ἄγ οἱ, ὁμορτιῶν, οἴτι οἴδὲ βίπτιομα ἴτι ἐλλογον οὐδὲ μακαρία ομορτις οἴδὲ ὁ τῶς.

2 4 Theophrast Fr 1; Wimmer III p 32 7 J. E. 29, 30 8 vgl μ 184 ff 11 21 vgl Strom V 3, 2; Hagenfeld, Ketzergeschichte S 23 25 27-30 vgl Chrys pp Fr phys 188 An m

h ἐπισηλόμεναι Heyse ἐπισηλόμεναι, L. ἐπισηλόμεναι Jahn u. v. d. Hagen του L. 11 f βουλή δὲν L. βουλή δὲν L. 14 οἴτις, L. 17 ἡ Sy ε L. 24 ἰκούσιον καὶ το St ἀκούσιον ἀκὸν καὶ τὸν L. παρὰ τὸ οἴτις v n l γεσῶσεν 30 ἀνάγκην St οἴτις, L. οἴτις, Sy 32 ἡ μακαρία Ma

οὐδὲ ὁ πατήρ· ἀλλὰ θεός, οἶμαι, ἢ τῶν φύσεων αὐτοῖς εὐρίσκεται διανομή, τὸν θεμέλιον τῆς σωτηρίας, τὴν ἐκούσιον πίστιν, οὐκ ἔχουσα.

IV. Ἡμεῖς δὲ οἱ τὴν αἵρεσιν καὶ φυγὴν δεδόσθαι τοῖς ἀνθρώποις 12, 1
 5 αὐτοκρατορικὴν | παρὰ τοῦ κυρίου διὰ τῶν γραφῶν παρεληφότες 157 8
 ἀμεταπτώτῳ κριτηρίῳ τῇ πίστει ἐπαναπανώμεθα, τὸ πνεῦμα πρόθυ-
 μον ἐνδειξάμενοι, ὅτι εἰλόμεθα τὴν ζωὴν καὶ τῷ θεῷ διὰ τῆς ἐκείνου
 φωνῆς πεπιστεύκαμεν· καὶ ὁ τῷ λόγῳ πιστεύσας οἶδεν τὸ πρᾶγμα
 ἀληθές· ἀλήθεια γὰρ ὁ λόγος· ὁ δὲ ἀπιστήσας τῷ λέγοντι ἠπίστησε
 10 τῷ θεῷ. »πίστει νοοῦμεν κατηγορεῖσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ εἰς 2
 τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι,« φησὶν ὁ ἀπόστολος·
 »πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκε, δι' ἧς ἐμαρτυ-
 ρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτῷ τοῦ θεοῦ·
 καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ καὶ τὰ ἐξῆς ἕως | »ἢ πρόσκαιρον 435 P
 15 ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν.« τούτους μὲν οὖν καὶ πρὸ νόμου ἢ
 πίστις δικαιώσασα κληρονόμους κατέστησε τῆς θείας ἐπαγγελίας. τί 18, 1
 οὖν ἔτι τὰ τῆς πίστεως ἐκ τῆς παρ' ἡμῖν ἱστορίας ἀναλεγόμενος
 παρατίθεμαι μαρτύρια; »ἐπιλείψει γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ
 Γεδεῶν, Βαράκ, Σαμφών, Ἰεφθάε Δαβὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν
 20 προφητῶν· καὶ τὰ τούτοις ἐκόμενα. τεσσάρων δὲ ὄντων ἐν οἷς τὸ 2
 ἀληθές, αἰσθήσεως, νοῦ, ἐπιστήμης, ὑπόληψεως, φύσει μὲν πρῶτος ὁ
 νοῦς, ἡμῖν δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς ἢ αἰσθησις, ἐκ δὲ αἰσθήσεως καὶ τοῦ
 νοῦ ἢ τῆς ἐπιστήμης συνίσταται οὐσία, κοινὸν δὲ νοῦ τε καὶ αἰσθή-
 σεως τὸ ἐναργές. ἀλλ' ἢ μὲν αἰσθησις ἐπιβάθρα τῆς ἐπιστήμης, ἢ 8
 25 πίστις δὲ διὰ τῶν αἰσθητῶν ὀδεύσασα ἀπολείπει τὴν ὑπόληψιν, πρὸς
 δὲ τὰ ἀφενδῆ σπεύδει καὶ εἰς τὴν ἀλήθειαν καταμένει. εἰ δέ τις 4
 λέγοι τὴν ἐπιστήμην ἀποδεικτικὴν εἶναι μετὰ λόγου, ἀκουσάτω ὅτι
 καὶ αἱ ἀρχαὶ ἀναπόδεικτοι· οὔτε γὰρ τέχνη οὔτε μὴν φρονήσει γνω-
 30 τικὴ μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ θεωρητικὴ. πίστει οὖν ἐφικέσθαι μόνῃ οἷον 14, 1
 τε τῆς τῶν ὄλων ἀρχῆς. πᾶσα γὰρ ἐπιστήμη διδακτὴ ἔστι· τὸ δὲ
 διδακτὸν ἐκ προγινωσκομένου. οὐ προεγινώσκετο δὲ ἢ τῶν ὄλων 2
 ἀρχὴ τοῖς Ἑλλήσιν, οὔτ' οὖν Θαλῆ ὕδωρ ἐπισταμένῳ τὴν πρώτην

9 vgl. Joh. 14, 6 10—15 Hebr. 11, 3 f. 25 15 f vgl. Hebr. 6, 12. 17
 18—20 Hebr. 11, 32 20—29 τεσσάρων ὄντων—γνωσταί Sac. Par. 216 Holl
 31 f vgl. Aristot. Metaph. A 9 (p. 99^{2b} 30) πᾶσα μάθησις διὰ προγινω-
 σκομένων 33 f vgl. Diog. Laert. I 27

14 f ἢ—ἔχειν Hebr. ἢ—ἔχει L 15 τούτους Sy τοῖτοις L 25 ὀδεύ-
 ονσα Sac. Par. 30 μόνον, οὐχὶ Petau μονονουχὶ L 30 f οἷον τε Hiller οἶον-
 ται L

αίτιαν οὔτε τοῖς ἄλλοις [τοῖς φυσικοῖς τοῖς ἰξῆς· ἐπεὶ εἶ καὶ Ἀναξα-
 γόρας πρῶτος ἐπέστησε τὸν νοῦν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' οὐδὲ οὔτος
 ἐτήρησε τὴν αἰτίαν τὴν ποιητικὴν, δίνου· τινὰς ἀνοήτους ἀναζω-
 γραφῶν οὖν τῇ τοῦ νοῦ ἀπραξίᾳ τε καὶ ἀνοίᾳ. διὸ καὶ φησὶν ὁ 8
 5 λόγος· ἢ μὴ εἴπητε ἑαυτοῖς διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς· ἢ μὲν γὰρ ἐπι-
 στήμη ἕξις ἀποδεικτικῆ, ἢ πίστις δὲ χάρις ἐξ ἀναποδείκτων εἰς τὸ
 καθόλου ἀναβιβάζουσα τὸ ἀπλοῦν, ὃ οὔτε οὖν ἔλη ἐστὶν οὔτε ἔλη
 οὔτε ἐπὶ ἔλης. οἱ δὲ ἄπιστοι, ὡς Ἰσικην, ἐξ οὐρανοῦ καὶ τοῦ 15, 1
 ἀοράτου πάντα ἔλκουσιν ἰ εἰς γῆν, ταῖς χερσὶν ἀτεχνῶς πέτραις καὶ 15, P
 10 δρυῖ περιλαμβάνοντες· κατὰ τὸν Πλάτωνα· ἐτῶν γὰρ τοιοῦτων
 ἐφαπτόμενοι πάντων δισχυρίζονται τοῦτ' εἶναι μόνον, ὃ παρῆμι
 προσβολὴν καὶ ἐπαθῆν τινα, ταῦτόν σῶμα καὶ οὐσίαν ὀριζόμενοι·
 ἢ οἱ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἀμφισβητοῦντες μάλιστα ἐλάβῳ ἀνωθεν ἐξ 2
 ἀοράτου ποθὶν ἀμύνονται, ρητὰ ἅττα καὶ ἀσώματα εἶδη βιαζόμενοι
 15 τὴν ἀληθινὴν οὐσίαν εἶναι· εἶδόν δὲ, ποιῶ καινά· ὁ λόγος φησὶν, 3
 εἰ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν οὐδὲ οὐκ ἤκουσεν οὐδὲ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου
 ἀνέβη· καινῶ ὀφθαλμῷ, καινῇ ἀκοῇ, καινῇ καρδίᾳ ὅσα ὀρατὰ καὶ
 ἀκουστὰ καὶ καταληπτὰ διὰ τῆς πίστεως καὶ συνέσεως, πνευματικῶς
 λεγόντων, ἀκοιόντων, πραττόντων τῶν τοῦ κυρίου μαθητῶν, ἵσθι 4
 20 γὰρ δόκιμον νόμισμα καὶ ἄλλο κίβηλον, ὅτι οὐδὲν ἰλαττον ἀπατῆ
 τοῖς ἰδιώταις, οὐ μὴν τοῖς ἀργυραμοιβοῖς, οἱ ἴσασιν μαθόντες τὸ τε
 παρακεχαραγμένον καὶ τὸ δόκιμον χωρίζουσιν καὶ διακρίνουσιν, οὔτως ὁ
 ἀργυραμοιβὸς τῷ ἰδιώτῃ τὸ νόμισμα τοῦτο μόνον, ὅτι κίβηλον ἵσθι
 φησὶ· τὸ δὲ πᾶς μόνος ὁ τοῦ τραπέζιστου γνώριμος καὶ ὁ ἐπὶ τοῦτο
 25 ἀλλοιόμενος μαρθάνει. Ἀριστοτέλης δὲ τὸ ἰσόμενον τῇ ἐπιστήμῃ 5
 κρῖμα, ὡς ἀληθὲς τὸδε τι, πιστὸν εἶναι φησὶ, κυριώτερον οὖν τῆς
 ἐπιστήμης ἢ πίστεως καὶ ἵσθιν αὐτῆς κριτήριον.

Ἐποκρίνεται δὲ τὴν πίστιν ἢ ἰσασίαν, ἀσθενῆς οὐσίαν ἐπόληται 16, 1

1 4 vgl. Diels, Vorsokr. 317, 27 Nr 57. 5 vgl. Matth 23, 8f. zur
 Form vgl. Strom VI 10. 6-15 Plato Sophist p 240 AB. 15 Jes 43, 10
 16 f I Kor 2, 9 Jes 64, 4. 19 25 vgl. Strom I 177, 2 mit Anm. 23 f
 nicht bei Aristoteles w e ach. vgl. Theophrast (fr aff e 170) τὸ πιστὸν ἄρι-
 στοτέλης κριτήριον ἐπιστήμης, ἐπιστήμην Raderer vergleicht Aristot. T p V 1
 24 f vgl. Plato Rep VI p 511 E. VII p 54 A. πιστὸς ἰσασίαν Sophist p 241 A
 πιστὸν ἰσασίαν. 26 die πιστὸς ist ἐπισημῆς σοφῆρα Aristot. I p IV 5 p 150 18

1 [τοῖς] Diels. ἐπεὶ εἶ καὶ Schw. ἵσθιν St. 3 αὐτὸν vgl. S. 10, 12
 Hywater d; an L. 4 πιστὸν ἀργῆ Ma. 11 5 καὶ ἵσθιν Plato ὅτιο ἵσθιν L.
 13 καὶ 4 Ma. οἱ δὲ οὐκ εἶδεν οὐκ ἤκουσεν οὐδὲ ἐπὶ Jackson, Journ. of Ph. I 24 179
 2 26. ἵσθιν δὲ Attam Stone vet. fr III p 173. 19 καὶ Ma. 23 τὸ νο-
 μισμα > nach ἵσθιν Diels. 25 πιστὸς, vgl. in Rader. I.

καθάπερ ὁ κόλαξ τὸν φίλον καὶ ὁ λύκος τὸν κύνα. ἐπειδὴ δὲ ὁρῶμεν
 (ὅτι) ὁ τέκτων [ὅτι] μαθῶν τινα τεχνίτης γίνεται καὶ ὁ κυβερνήτης
 παιδευθεὶς τὴν τέχνην κυβερνᾶν δυνήσεται, οὐκ ἀπαρκεῖν λογιζόμενος
 τὸ βούλεσθαι καλὸν γενέσθαι κάγαθόν, ἀνάγκη [δὲ] ἄρα πειθόμενον
 5 μαθεῖν· τὸ δὲ πείθεσθαι τῷ λόγῳ, ὃν διδάσκαλον ἀνηγορεύσαμεν, 2
 αὐτῷ ἐκείνῳ πιστεῦσαι ἔστι κατ' οὐδὲν ἀντιβαίνοντα. πῶς γὰρ οἷόν
 τε ἀντεφίστασθαι τῷ θεῷ; πιστὴ τοίνυν ἡ γνῶσις, γνωστὴ δὲ ἡ
 πίστις θεία τινὶ ἀκολουθία τε καὶ ἀντακολουθία γίνεται. ναὶ μὴν 3
 καὶ ὁ Ἐπίκουρος, ὁ μάλιστα τῆς ἀληθείας προτιμήσας τὴν ἡδονήν, 437 P
 10 πρόληψιν εἶναι διανοίας τὴν πίστιν ὑπολαμβάνει· πρόληψιν δὲ ἀπο-
 δίδωσιν ἐπιβολὴν ἐπὶ τι ἐναργὲς καὶ ἐπὶ τὴν ἐναργῆ τοῦ πράγματος
 ἐπίνοιαν· μὴ δύνασθαι δὲ μηδένα μήτε ζητῆσαι μήτε ἀπορῆσαι μηδὲ
 μὴν δοξάσαι, ἀλλ' οὐδὲ ἐλέγξαι χωρὶς προλήψεως. πῶς δ' ἂν μὴ 17, 1
 ἔχων τις πρόληψιν οὐ ἐφίεται μάθοι περὶ οὐ ζητεῖ; ὁ μαθῶν δὲ ἡδη
 15 κατάληψιν ποιεῖ τὴν πρόληψιν. εἰ δὲ ὁ μανθάνων οὐκ ἄνευ προ- 2
 λήψεως μανθάνει τῆς τῶν λεγομένων παραδεκτικῆς, αὐτὸς μὲν ὧτα
 ἔχει τὰ ἀκουστικά τῆς ἀληθείας· μακάριος δὲ ὁ λέγων εἰς ὧτα
 ἀκουόντων, ὡς περ ἀμέλει μακάριος καὶ αὐτὸς [ὁ] τῆς ὑπακοῆς. τὸ 3
 δὲ κατακοῦσαι συνεῖναι ἔστιν. εἰ τοίνυν ἡ πίστις οὐδὲν ἄλλο ἢ πρό-
 20 ληψὶς ἔστι διανοίας περὶ τὰ λεγόμενα καὶ | τοῦτο ὑπακοή τε εἴρηται 158 S
 σύνεσις τε καὶ πειθῶ, οὐ μὴ μαθήσεται τις ἄνευ πίστεως, ἐπεὶ μηδὲ
 ἄνευ προλήψεως. ἀληθὲς δ' οὖν ὃν παντὸς μᾶλλον ἀποδείκνυται τὸ 4
 ὑπὸ τοῦ προφήτου εἰρημένον· ἢ ἐὰν μὴ πιστεύσητε, οὐδὲ μὴ συνῆτε·
 τοῦτο καὶ Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος τὸ λόγιον παραφράσας εἴρηκεν·
 25 ἢ ἐὰν μὴ ἔλπηται ἀνέλπιστον, οὐκ ἐξευρήσει, ἀνεξερεύνητον ἔδον καὶ
 ἄπορον· ἀλλὰ καὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος ἐν τοῖς Νόμοις ἔτον μέλ- 18, 1
 λοντα μακάριόν τε καὶ εὐδαίμονα γενέσθαι τῆς ἀληθείας ἐξ ἀρχῆς
 εὐθὺς εἶναι μέτοχον χρόναι· φησὶν, ἢ ἢ ὡς πλείστον χρόνον ἀληθῆς

8—10. 14 f Theodoret Gr. aff. c. I 90 8—18 Epikur Fr. 255 Usener 187, 29
 17 f Sir. 25, 9; vgl. Strom. V 2, 1; Orig. Jer.-Hom. VI 3 23 Jes. 7, 9 25 f
 Heraklit Fr. 7 Byw. 18 Diels; vgl. Theodoret Gr. aff. c. I 88; Bernays, Ges. Abh.
 I S. 71 f 26—S. 122, 1 Theodoret Gr. aff. c. I 117 26—S. 122, 3 Plato
 Leg. V p. 730 BC; vgl. Stob. Flor. 1, 95; 11, 18; 43, 113 Mein.

1 f ὁρῶμεν (ὅτι) St ὁρῶν L 2 [ὅτι] St 4 [δὲ] St δὴ Bywater a. a. O.
 S. 207 7 ἀντεφίστασθαι Bywater, The Academy 2 (1871) S. 25 ἀντεπίστασθαι
 L πειστή Sy 12 f μηδὲ μὴν; μήτε μὴν Di 18 [δ] Po 21 μὴ Ma
 μὴν L 22 παντὸς Di πάντως L 25 ἐλλίψετε oder ἐλλίψετε Theod. daher
 ἔλπησθε Stephanus ἔλπηται ἀνέλπιστον, Gomperz ἔλπηται, ἀνέλπιστον I. οὐχ
 εὐρήσετε Theod. οὐκ ἐξευρήσετε Steph. ἀνεξερεύνητον] ἀνεξείρετον oder ἀν-
 εξείρητον Theod.

ὧν διαμάχη· πιστός γάρ, ὃ δὲ ἄπιστος, ἢ φίλον φιλῶδες ἐκούσιον· ὅτφ 18 P
 δὲ ἀκούσιον, ἀνοῦς· ὧν οὐ ζῶον οὐδέτινον οὐν ζήλωτόν· ἀπίλος γάρ
 πᾶς ὃ γε ἄπιστος καὶ ἀμαθής· καὶ μή τι ταύτην σοφίαν βασιλικήν· 2
 ἐν Ἐκθιδίμῳ ἐπιχειρημένως λέγει. ἐν γοῖν τῷ Πολιτικῷ πρὸς λέξιν
 3 φησὶν· ὥστε ἢ τοῦ ἀληθινοῦ βασιλείως ἐπιστήμη βασιλική, καὶ ὃ
 ταύτην κεκτημένος, ἴαν τι ἄρχων ἴαν τι ἰδιώτης ὧν τεγγάνη, πάν-
 τως κατὰ γι τὴν τέχνην αὐτὴν βασιλικὸς ὀρθῶς προσαγορευθήσεται·
 ἀντίκα οὐ εἰς τὸν Χριστὸν πεπιστευότες χρηστοί τε ἰσοὶ καὶ λέ- 3
 γονται, ὡς τῷ ὄντι βασιλικοὶ οὐ βασιλεῖ μεμλημένοι. ὡς γὰρ οἱ σοφοὶ
 10 σοφία ἰσοὶ σοφοὶ καὶ οἱ νόμιμοι νόμῳ νόμιμοι· οὕτως οὐ Χριστῷ
 βασιλεῖ βασιλικοὶ Χριστοῦ οὐ Χριστιανοί, ἰδ' ἐποικίς ἐπιφίρει 4
 σοφῶς· ἐτὸ μὲν ὀρθόν ἢ εἰ νόμιμον καὶ νόμος φέροι ὧν ὁ λόγος ὁ
 ὀρθὸς καὶ οὐκ ἐν γράμμασιν οὐδὲ ἐτίμοις· ὃ τι Ἐλεάτης ξένος τὸν
 βασιλικὸν καὶ πολιτικὸν ἄνθρωπον νόμον ἰμπερχον ἀποφαίνεται, τοιοῦτος 10. 1
 15 δὲ ὁ πληρῶν μὲν τὸν νόμον, ἐποικῶν δὲ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς·
 ἀναγεγραμμένος δὲ ἀντικρὺς ἐπὶ ξύλον τινὸς ἐψηλοῦ παράδειγμα
 θείας ἀρετῆς τοῖς διορᾶν δευαμένους ἐκτίμενος. ἴσοι δὲ Ἕλληνας 2
 τὰς τῶν ἐν Λακιδείμοι ἰσθῶν σκετάλας νόμῳ ἐπὶ ξύλων ἀναγε-
 γραμμένας· ὃ δὲ ἴμος νόμος, ὡς προκρίνεται, βασιλικὸς τέ ἴσφι καὶ
 20 ἰμπερχος καὶ λόγος ὁ ὀρθός·

νόμος ὁ πάντων βασιλεὺς
 θεατῶν τε καὶ ἀθεατῶν

οἷς ὁ Βουσίππος ἔδοξε Πίνδαρος. Σπείσιππος γάρ ἐν τῷ πρὸς Κλήν- 3
 φῶντα πρώτῳ τὰ ὅμοια τῷ Πλάτῳ ἴσφι διὰ τούτου γράφει·

3 vgl. Plato Euthyd. p. 291 D. 3-7 Plato Politic. p. 279 AB; vgl. 202 E
 9f Plato Min. p. 114 C. 12f nicht wörtlich bei Plato, w. e. sch.; vgl. Min. p. 117
 BC. 14 νόμος ἰσχυρός S. 104, 24 aus Philo. nicht bei Plato, w. e. sch.; vgl.
 vgl. Politic. p. 279 E ff., 311 BC. Musonius teil. p. 61, 1f Henne. ἀντὶ τοῦ
 τὸν πατέρα, ὡστε ἔδωκε τοῖς παισίν, τοιοῦτον ἰσχυρὸν εἶπε. 15 Matth.
 21, 31. 21f Politic. Fr. 109 Schneider; vgl. Strab. I 181. 23 S. 123, 2
 Strabonius Fr. 10. Mull. FFG III p. 91; vgl. Bywater, Journ. of Phil. 1 12 188.
 S. 26. Burzio, Jahrb. 31 1887, S. 18.

1 ἀθεατῶν ἀθεατοὶ Plato, Cod. A. Stob. & 1. Theodor. 2 ἀθεατοὶ I.
 Plato Stob. Fr. 11 ἐκούσιον Stob. Fr. 1 41. 3 ἴσφι, τὸν οὐδέτινον ζήλωτον
 Plato Stob. ὅτι οὐ ζῶον οὐδὲ τίπον οὐ ζήλωτον I. ἴσφι, τὸν οὐδέτινον οὐ
 ἀπείρον οὐδὲ 2 Schw. γάρ γὰρ δὲ Plato Stob. 3 γὰρ I. Plato Stob. τε Hen-
 mann. 5f χρηστοί ἐχρησταὶ Ἀριστοῦ τοιοῦτον καὶ ἀπείρον ἐν Plato Herm.
 187, S. 47. 9 ὡς, τὸ ὅτι βασιλικοὶ οὐ Henne. ὡς, τὸ ὅτι βασιλικοὶ I.
 10f ἰσχυρὸς Schw. ἰσχυρὸς Schw. ἰσχυρὸς, καὶ οὐ I. ἰσχυρὸς, ὡς Ἀρ-
 ἰσταῖοι ἀναγεγραμμένους ἰσχυρὸς, καὶ οὐ Ἀριστοῦ, Ἀριστοῦ Μα. Ἀριστοῦ ἀναγε-
 γραμμένους, καὶ οὐ οὐκ Ἀρ. Ἀριστοῦ S. 10 1. 11 22 ὡστε οὐ ἐπὶ τῶν I.

ἢ γὰρ ἡ βασιλεία σπουδαῖον ὃ τε σοφὸς μόνος βασιλεὺς καὶ ἄρχων,
ὁ νόμος λόγος ὧν ὀρθὸς σπουδαῖος· ἃ καὶ ἔστιν. τούτοις ἀκόλουθα 4
οἱ Στωϊκοὶ φιλόσοφοι δογματίζουσιν, βασιλείαν, ἱερωσύνην, προφη-
τεῖαν, νομοθετικὴν, πλοῦτον, κάλλος ἀληθινόν, εὐγένειαν, ἐλευθερίαν
5 μόνῳ προσάπτοντες τῷ σοφῷ· ὃ δὲ δυσεύρετος πάνυ σφόδρα καὶ
πρὸς αὐτῶν ὁμολογεῖται. |

V. Πάντα τοίνυν τὰ προειρημένα φαίνεται παρὰ Μουσέως τοῦ 439 P 20,1
μεγάλου ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας διαδεδοσθαι δόγματα. πάντα μὲν οὖν τοῦ
σοφοῦ ὑπάρχειν διὰ τούτων διδάσκει· καὶ διότι ἠλέησέν με ὁ θεός,
10 ἔστι μοι πάντα· θεοφιλῆ δὲ αὐτὸν μνηνεὶ λέγων· ἢ θεὸς Ἰσαάκ, 2
θεὸς Ἰσαάκ, θεὸς Ἰακώβ· ὃ μὲν γὰρ ἢ φίλος· ἄντικρυς κεκλημένος
εὐρίσκειται, ὃ δὲ ὀρθῶν τὸν θεόν· μετωνομασμένος δείκνυται· τὸν τε
Ἰσαάκ ὡς καθωσιωμένον ἱερεῖον ἀλληγορήσας ἐξελέξατο ἑαυτῷ τύπον
ἰσόμενον ἡμῖν οἰκονομίας σωτηρίου. παρὰ τε Ἕλλησιν ἄδεται ὁ 3
15 Μίνως ἔννεωρος βασιλεὺς ὀραιστῆς Διός, ἀκηκοῦτων αὐτῶν, ὅπως
ποτὲ μετὰ Μουσέως διελέγετο ὁ θεός, ἢ ὡς εἰ τις λαλήσαι πρὸς τὸν
ἑαυτοῦ φίλον· ἦν δ' οὖν ὁ μὲν Μουσῆς σοφός, βασιλεὺς, νομοθέτης· 21, 1
ὁ σωτὴρ δὲ ἡμῶν ὑπερβάλλει πᾶσαν ἀνθρωπίνην φύσιν· καλὸς μὲν
ὡς ἀγαπᾶσθαι μόνος πρὸς ἡμῶν τὸ καλὸν τὸ ἀληθινὸν ἐπιποθούν-
20 των, ἢ γὰρ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἢ βασιλεὺς· δὲ καὶ ὑπὸ παιδων 2
ἀπειρῶν ἔτι καὶ ὑπὸ Ἰουδαίων ἀπιστούντων καὶ ἀγνοούντων ἀνα-
γορευόμενος καὶ πρὸς αὐτῶν προφητῶν ἀνακηρυττόμενος δείκνυται·
πλοῦσιος δὲ εἰς τοσοῦτον, ὡς πᾶσαν τὴν γῆν καὶ τὸ ὑπὲρ γῆς καὶ 3
ὑπ' αὐτὴν χροσίον ὑπερηφάνησεν σὺν καὶ δόξῃ πάσῃ διδόμενα αὐτῷ
25 πρὸς τοῦ ἀντικειμένου. τί δει λέγειν, ὡς μόνος [ὁ] ἀρχιερεὺς ὁ μόνος 4
ἐπιστήμων τῆς τοῦ θεοῦ θεραπείας ἢ βασιλεὺς εἰρήνης Μελχισεδέκ,
ὁ πάντων ἰκανώτατος ἀφηγησθαι τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους· νομο- 5
θέτης δὲ ὡς ἂν διδοὺς τὸν νόμον ἐν τῷ στόματι τῶν προφητῶν τά

2—6 Chrysipp Fr. mor. 619 Arnim 2—5 vgl. Strom. I 168, 4 9 f Gen.
33, 11 10 f Exod. 3, 16 11 zu φίλος vgl. Anm. zu Paed. III 12, 4 12
zu ὀρθῶν τὸν θεόν vgl. Anm. zu Paed. I 57, 2 12—14 vgl. Gen. 22 15 vgl.
τ 179 16 f Exod. 33, 11 20 Joh. 1, 9 20 f vgl. Luk. 19, 38 22 vgl.
Sachar. 9, 9 23—25 vgl. Matth. 4, 8—10; Luk. 4, 5—7 23 f vgl. Plato
Leg. V p. 728 A πᾶς γὰρ ὁ τ' ἐπὶ γῆς καὶ ὑπὸ γῆς χρυσὸς ἀρετῆς οὐκ ἀντάξιος.
Plut. Arist. 10; Mor. p. 1124 E 25 f die Stoiker definieren εὐσέβεια als ἐπι-
στήμη θεῶν θεραπείας vgl. Andron. De virt. et vit. p. 25, 15 Schuchh.; Diog.
Laert. VII 119; Sext. Emp. Adv. Matth. IX 123; Stob. Ecl. II 7, 5b² p. 62, 2;
II 7, 5b¹² p. 68, 6 Wachsm.; Suid. s. v. εὐσέβεια 26 Hebr. 7, 2 u. 5.

15 ὀραιστῆς Sy ὁ ὀραιστῆς L 25 [ὁ] Hiller

τε πρακτία καὶ μὴ σαφέστατα ἐντελλόμενός τε καὶ διδάσκων. τίς δ' 22. 1
 ἂν τούτου εὐγενέστερος, οὐ μόνος πατήρ ὁ θεός; γένοι δὴ καὶ Πλά-
 τωνα τοῖς αὐτοῖς ἐπιβάλλοντα παρεστησώμεθα δόγμασιν· πλούσιον
 μὲν τὸν σοφὸν εἶρηκεν ἐν τῷ Φαίδρῳ, ἐὼ φίλε Πάνε λέγων· καὶ
 5 ὅσοι ἄλλοι τῆδε θεοί, δοίητέ μοι καλῶ γενέσθαι τάνδοθεν· ἔξωθεν
 δὲ ὅσα ἔχω, τοῖς ἐντὸς εἶναι μοι φίλα· πλούσιον δὲ νομίζοιμι τὸν
 σοφόν· καταμιμνόμενος δὲ ὁ Ἀθηναῖος ξένος τῶν οἰόμενων πλου- 2
 σίους εἶναι τοὺς πολλὰ κεκτημένους χρήματα· οὐδὲ λέγει· πλουσίους
 δ' αὖ σοφότερα εἶναι καὶ ἀγαθοὺς ἀδύνατον, οὓς γε δὴ πλουσίους οἱ
 10 πολλοὶ καταλέγουσι· λέγουσι δὲ τοὺς κεκτημένους ἐν ὀλίγοις, τῶν 40
 ἀνθρώπων πλείστον νομίσματος ἀξία κτήματα, ἃ καὶ κακός τις κί-
 κτηται· τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων· ὁ Σολομών 3
 λέγει, τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὄβολός· πιστόν οὖν πολλῶ μᾶλλον τῆ
 γραφῆ λεγομένη θάπτον· κάμηλον διὰ τρυπήματος βλόνης· διελύσασθαι
 15 ἢ πλούσιον φιλοσοφεῖν· μακαρίζει δ' ἔμπαλιν τοὺς πίνητας, ὡς συνέηκεν 4
 Πλάτων λέγων· ἐπιείαν δὲ ἡγήτιον οὐ τὸ τὴν οὐσίαν ἔλάττω ποιεῖν, 15
 ἀλλὰ τὸ τὴν ἀπλησίαν πλεῖω· οὐ γὰρ ποτε ἡ ὀλιγοχρηματία,
 ἀλλ' ἡ ἀπλησία, ἡ· φροῦδος ὁ ἀγαθός· ὅν καὶ πλούσιός γ' ἂν εἴη, ἐν 3
 τε τῷ Ἰλκιμάδῃ· δουλοκριπίς· μὲν τὴν κακίαν προσαγορεύει, ἔλλει-
 20 θεωκριπίς· δὲ τὴν ἀρετήν· ἁμαρτία· φησὶν, ἰσά· ἑμῶν τὸν βίβρον
 ζυγὸν καὶ λύβετε τὸν πρῶον· ἡ γραφὴ φησὶ, καθάπερ καὶ οἱ ποιηταὶ
 ἰδοῦσι καλοῦν ἰζυγόν, καὶ τὸ ἐκράθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἑμῶν·
 τοῖς προσηρημένοις συνέδηι, ἰπᾶς μὲν οὖν ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν
 δουλός· ἴστιν, ὁ δὲ δουλός οὐ μίμη ἐν τῇ οὐσίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ἴαν 6
 25 δὲ ὁ εἶδος ἑμᾶς· ἔλλειθιρώσι, ἔλλειθιρω ἴσισθαι καὶ ἡ ἀλήθεια ἔλλειθι-
 ρώσι ἑμᾶς· καλὸν δ' αὖ εἶναι τὸν σοφόν ὁ Ἀθηναῖος ξένος· εἶδη 7
 λέγει· ὡς εἰ τις διασχιζοῖτο εἶναι τοὺς δικαίους ἂν καὶ τεγγάνου-
 σιν ὄντες· ἀσχοροὶ τὰ σώματα, κατὰ γὰρ τὸ δικαιοτάτον ἦθος ταύτη
 παγκάλως εἶναι, οὐδὲν οἰδέως ἂν λέγων οὔτε πλημμελῶς δοῖται

4—7 Plato Phaedr. p. 279 B C · 8—12 Plato Leg. V p. 742 E · 12 f Pro-
 17, 6 a · 14 f vgl. Luk 16, 25 · Matth. 19, 24 · Mark 10, 25 · 15 vgl. Luk
 6, 20; Matth. 5, 3 · 16 f vgl. Plato Leg. V p. 749 E · 18—20 vgl. Plato
 Alcib. prim p. 135 C · 20 f vgl. Matth. 11, 20 f · 22 vgl. Aeschylus Sept. 7.
 Pers. 10 · Plato Leg. VI p. 779 E; Prote 3, 1 · vgl. Röm. 7, 14, Strom. II 144
 23—26 Joh. 8, 34—36 · 27—S 123, 1 Plato Leg. IX p. 801 DE

2 μόνου Jackson; aber vgl. die zu Strom. II 15 citierte Phil. stelle über
 Adam · 3 παρεστησώμεθα St · 9 πεί· θεός; L · 11 f κίκτεται κίκτεται· ὅσον
 κίκτεται ἂν Plato · 13 πιστόν· ὁ πιστόν L · 16 ὡς; S sy · 17 γὰρ
 ποτε ποτε He; γὰρ ποτε; Schw · 19 ἐκράθητι τῶν καὶ ἐκράθητι L ·
 20 φησὶν· ἴσ· 23 τῶν; sy τῶν; L · 27 ὡς; ἐπιείαν Plato · 28 κατὰ
 γὰρ κατὰ τὸν γὰρ Plato · 29 παγκάλως καὶ Plato ἂν καὶ τῶν L

λέγειν·^ε καὶ ἰτὸ εἶδος αὐτοῦ ἐκλείπον παρὰ πάντας τοὺς υἱοὺς τῶν 8
ἀνθρώπων ἢ· ἡ προφητεία προηγόρευσε. Πλάτων δὲ βασιλέα τὸν
σοφὸν εἶρηκεν ἐν τῷ Πολιτικῷ, καὶ πρόκειται ἡ λέξις.

Τούτων δὴ ἐπιδειγμένων ἀναδράμωμεν αὐτὸς ἐπὶ τὸν περὶ τῆς 23, 1
5 πίστεως λόγον. ναὶ μὴν μετὰ πάσης ἀποδείξεως ὁ Πλάτων ὅτι πί-
στεως χρεία πανταχοῦ, ὡδὲ πως παρίστησιν, ἐξυμνῶν ἅμα τὴν εἰρή-
νην· ἰπιστὸς μὲν γὰρ καὶ ὑγιῆς ἐν στάσει οὐκ ἂν που γένοιτο 2
ἄνευ ξυμπάσης | ἀρετῆς· μαχητικοὶ δὲ καὶ ἐθελονταὶ ἀποθνήσκουσιν ἐν 441 P
πολέμῳ τῶν μισθοφόρων εἶσιν ἀμφολλοὶ, ὧν πλείστοι γίνονται
10 θρασεῖς καὶ ἀδικοὶ ὑβρισταὶ τε καὶ ἄφρονες, ἐκτὸς δὴ τινῶν μάλα
ὀλίγων. εἰ δὴ ταῦτα ὀρθῶς λέγεται, πᾶς νομοθέτης, οὐ καὶ σμικρὸν
ὄφελος, παρὰ τὴν μεγίστην ἀρετὴν ἀποβλέπων μάλιστα θήσεται τοὺς
νόμους·^ε αὕτη δὲ ἐστὶ πιστότης, ἧς κατὰ πάντα καιρὸν χρῆζομεν 3
ἐν τε εἰρήνῃ καὶ παντὶ πολέμῳ κἂν τῷ ἄλλῳ σύμπαντι βίῳ. συλλα-
15 βουσα γὰρ ἔοικε τὰς ἄλλας περιέχειν. ἰτὸ δὲ ἄριστον οὐθ' ὁ πόλεμος 4
οὔτε ἡ στάσις· ἀπενκτὸν γὰρ τὸ δεηθῆναι τούτων, εἰρήνη δὲ πρὸς
ἀλλήλους ἅμα καὶ φιλοφροσύνη τὸ κράτιστον·^ε ἐκ δὴ τούτων κατα- 5
φαίνεται μεγίστη μὲν εὐχὴ τὸ εἰρήνην ἔχειν κατὰ Πλάτωνα, μεγίστη
δὲ ἀρετῶν μήτηρ ἡ πίστις. εἰκότως οὖν εἶρηται παρὰ τῷ Σολομῶντι 24, 1
20 ἰσοφία ἐν στόματι πιστῶν·, ἐπεὶ καὶ Ξενοκράτης ἐν τῷ Περί φρονή-
σεως τὴν σοφίαν ἐπιστήμην τῶν πρώτων αἰτίων καὶ τῆς νοητῆς
οὐσίας εἶναι φησι, τὴν φρόνησιν ἡγούμενος διττήν, τὴν μὲν πρακτι-
κὴν, τὴν δὲ θεωρητικὴν, ἣν δὴ σοφίαν ὑπάρχειν ἀνθρωπίνην. διόπερ 2
ἡ μὲν σοφία φρόνησις, οὐ μὴν πᾶσα φρόνησις σοφία. δέδεικται δὲ
25 τῆς τῶν ὄλων ἀρχῆς ἐπιστήμη πιστις, ἀλλ' οὐκ ἀπόδειξις εἶναι. καὶ 3
γὰρ ἄτοπον, τοὺς μὲν Πυθαγόρου τοῦ Σαμίου ζηλωτὰς τῶν ζητου-
μένων τὰς ἀποδείξεις παραιτουμένους τὸ ἰαυτὸς ἔφα· πιστὴν ἡγει-
σθαι καὶ ταύτη ἀρκεῖσθαι μόνῃ | τῇ φωνῇ πρὸς τὴν βεβαίωσιν ὧν 442 P
ἀκηκόασι, ἰτοὺς δὲ τῆς ἀληθείας φιλοθεάμονας·, ἀπιστεῖν ἐπιχειροῦντας

1 f Jes. 53, 3 2 f Plato Politia, p. 259 AB 3 πρόκειται S. 122, 5—7
7—13 Plato Leg. I p. 630 BC 13—15 αὕτη—περιέχειν vgl. Plato Leg. I
p. 630 C (vgl. Theogn. 77 f) u. Gorgias p. 456 A (ἡ φητορικὴ) ἀπάσας τὰς δυνά-
μεις συλλαβουσα ὑφ' αὐτῆ ἔχει. 15—17 Plato Leg. I p. 628 C 20 Sir.
31 (34), 8; vgl. Glosse zu Sir. 15, 10 20—23 Xenokrates Fr. 6 Heinze
25—29 vgl. Theodoret Gr. aff. c. I 56; Zeller, Phil. d. Gr. I² S. 323² 27 vgl.
Diogenian. III 19; Diog. Laert. VIII 46 u. a. 29 vgl. Plato Rep. V p. 475 E

8 μαχητικοὶ δὲ καὶ ἐθελονταὶ] διαβάντες δ' εὖ καὶ μαχόμενοι ἐθέλοντες
Plato 9 εἶσιν Plato εἶναι L εἶεν ἂν Schw ἀμφολλοὶ L 10 ἄφρονες]
ἀφρονέστατοι σχεδὸν ἀπάντων Plato 12 παρὰ] πρὸς Plato θήσεται Boeckh,
In Plat. Min. comm. (1846) p. 94 σταθήσεται L θήσει ἀεὶ Jackson ἀεὶ θήσει
Plato H^{SS} 25 πίστις St πιστή L

ἀξιόπιστον διδασκάλον, τῷ μόνῳ σωτήρι θεῷ, βασιάνους τῶν λεγομένων ἀπαιτεῖν παρ' αὐτοῦ. ὃ δὲ εὐὸ ἔχον ὡτα ἀκούειν ἀκούεται λέγει. καὶ τίς οὗτος; Ἐπίχαρμος ἐλάτων

τοῦς ὄρη καὶ τοῦς ἀκούει, τὰλλα κροῦα καὶ τεφλά.

3 ἀπίστους· εἶναι τινὰς ἐπιστήσεων Ἡράκλειτός φησιν, ἀκούσαι οὐκ ἔ
ἐπιστάμενοι οὐδ' εἰπεῖν,· ὁσιληθὶς δὴ ποθεν παρὰ Σολομῶντος.
· ἰάν ἀγαπήσῃ· ἀκούειν, ἐκδέξῃ, καὶ ἰάν κλίνας τὸ οὐς σου, σοφὸς ἴσῃ·

VI. Ἐκέρμ, τίς ἐπιστεῖσιν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;· Ἡσάιος φησίν,· ἢ 26, 1
μὲν γὰρ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἢ δὲ ἀκοῇ διὰ ῥήματος θεοῦ,· φησὶν ὁ
10 ἀπόστολος,· πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ 2
πιστεύουσιν οὐ οὐκ ἔκοισαν; πῶς δὲ ἀκούσονται χωρὶς κηρύσσοντος;
πῶς δὲ κηρύξουσιν, ἰάν μὴ ἀποσταλέωσι; καθὼς γέγραπται· ὡς ὄρατοι
οἱ πόδες τῶν ἐνεγγελλισμένων τὰ ἀγαθά,· ὄρη· πῶς ἀνάγει τὴν 3
πίστιν δι' ἀκοῆς· καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων κηρύξεως ἐπὶ τὸ ῥῆμα
15 κυρίου καὶ τὸν εἶον τοῦ θεοῦ; οὐδέπω συνήμιν ἀπόδειξιν εἶναι τὸ
ῥῆμα κυρίου; ὅσπιρ οὖν τὸ σφαιρίζιν οὐκ ἐκ τοῦ κατὰ τέχνην 4
πέμποντος τὴν σφαιραν ἤρτηται μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐνρίθμου
ἀποδοχομένου προῶδι αὐτῷ ἵνα δὴ κατὰ νόμον· τοὺς σφαιριστικοὺς
τὸ γεμνέσιον ἐπιτέλλεται, οὕτω καὶ τὴν διδασκαλίαν ἀξιόπιστον εἶναι
20 συμβέβηκεν, ὅταν ἢ πίστις τῶν ἀκροαζόμενων, τέχνη τις ὡς εἰπεῖν
ἐπάρχοντος φυσική, πρὸς μέθισιν οὐλλαμάνη, συνήρῃ οὖν καὶ γῆ 26, 1
γόνημος ἐπάρχοντα πρὸς τὴν τῶν σφαιμάτων καταβολήν· οὐτε γὰρ
τῆς ἀρίστης παιδείου ὁσιλὸς τι ἄντι τῆς τοῦ μαθητῶντος περι-
δοχῆς οὐτε μὴν προσηγίας οὐτε τῆς τῶν ἀκούοντων ἐπιτιθίας
25 μὴ παρούσης· καὶ γὰρ τὰ κάρρη τὰ ξηρά ἴτομα ὄντα καταδίχουθα 2
τὴν δέρεμιν τὴν κενωτικὴν, ῥῶον ἐξάπτειται καὶ ἢ λιθος ἢ θρυλο-
μίνη, ἴλκτι τὸν οἰθίρον διὰ συγγίτιαν· ὅσπιρ καὶ τὸ δάκρυον τὸ 443 P
σοῦμιον ἐπιπλάται τὰ κάρρη καὶ τὸ ἴλεκτρον τὰς ἀχρυσίας ἀνα-
κινεῖ· πλάθεται δὲ αὐτοῖς τὰ ἴλκόμενα ἀρῆτη ἴλκόμενα πρῶματι

2 vgl. Matth. 11, 15 u. 6. 4 Ep. cl. arm. Fr. 209 Kibel, vgl. Theobret Gr. ad c. 188, Plat. Mor. p. 320 B. Arsen. Val. p. 282 Walz u. a., Euseb. tom. hist. 9, 29. 5 f. Heraklit. Fr. 6 Byw. 29 Dicks, vgl. Latou, Heraklit. Exeget. lehrb. 12. 7 Str. 9, 21. 8 Jes. 53, 1 Rom. 10, 16. 9-13 Rom. 1, 17-14 f. Jes. 52, 7. 16-21 vgl. Plat. Mor. p. 325 E; 326. 26 f. Plato. L. n. p. 51 DE, Strom. VII 9.

4 καὶ κεν Plat. τὰλλα Plat. τα δ' ὄρα L. 7 καὶ κεν, ὡς in L. τα δ' ὄρα, ὡς in L. 14 σφαιριστικῆ, ὡς in L. Plat. τα δ' ὄρα C. p. 27 σφαιριστικῆ, L. 21 σφαιριστικῆ, ὡς in L. 24 καὶ κεν, ὡς in L. 443 P. Μαθητῶν, καὶ ῥῶον, Str. 9. 25 σφαιρῶν L. Plat. τα δ' ὄρα.

οὐχ ὡς αἰτία, ἀλλ' ὡς συναίτια. διπλοῦ τοίνυν ὄντος τοῦ τῆς κακίας 8
 εἶδους, τοῦ μὲν μετὰ ἀπάτης καὶ τοῦ λανθάνειν, τοῦ δὲ μετὰ βλας
 ἄγοντος καὶ φέροντος, ὁ θεῖος λόγος κέκραγεν πάντας συλλήβδην
 καλῶν, εἰδῶς μὲν καὶ μάλιστα τοὺς μὴ πεισθησομένους, ὅμως δ' οὖν, 160 S
 5 ὅτι ἐφ' ἡμῖν τὸ πείθεσθαι τε καὶ μὴ, ὡς μὴ ἔχειν ἄγνοιαν προφα-
 σίσασθαι τινας, δικαίαν τὴν κλήσιν πεποιήται, τὸ κατὰ δύναμιν δὲ
 ἐκάστου ἀπαιτεῖ. τοῖς μὲν γὰρ ὁμοῦ τῷ θέλειν καὶ τὸ δύνασθαι 4
 πάρεστιν, ἐκ συνασκήσεως ἠϋξηκόσι τοῦτο καὶ κεκαθαυμένοις· οἳ δέ,
 εἰ καὶ μὴπω δύνανται. τὸ βούλεσθαι ἤδη ἔχουσιν. ἔργον δὲ τὸ μὲν
 10 βούλεσθαι ψυχῆς, τὸ πράττειν δὲ οὐκ ἄνευ σώματος. οὐδὲ μὴν τῷ 5
 τέλει παραμετρεῖται μόνῳ τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ τῇ ἐκάστου κρι-
 νεται προαιρέσει, εἰ ἠσθίως εἴλετο, εἰ ἐφ' οἷς ἡμαρτεν μετενόησεν, εἰ
 σύνεσιν ἔλαβεν ἐφ' οἷς ἔπταισεν, καὶ μετέγνω. ὅπερ ἐστὶ μετὰ ταῦτα
 ἔγνω· βραδεία γὰρ γνώσις μετάνοια, γνώσις δὲ ἡ πρώτη ἀναμαρτησία.
 15 πιστεως οὖν καὶ ἡ μετάνοια κατόρθωμα· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσῃ ἀμάρ- 27, 1
 τημα εἶναι ᾧ προκατεῖχτο, οὐδὲ μεταθήσεται· κἂν μὴ πιστεύσῃ
 κόλασιν μὲν ἐπηρτῆσθαι τῷ πλημμελοῦντι, σωτηρίαν δὲ τῷ κατὰ
 τὰς ἐντολάς βιοῦντι, οὐδ' οὕτως μεταβαλεῖται. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἐλπίς
 ἐκ πίστεως συνέστηκεν. ὀρίζονται γοῦν οἱ ἀπὸ Βασιλείδου τὴν πίστιν 2
 20 ψυχῆς συγκατάθεσιν πρὸς τι τῶν μὴ κινούντων αἰσθησθαι διὰ τὸ μὴ
 παρεῖναι. ἐλπίς δὲ προσδοκία κτήσεως ἀγαθοῦ· πιστὴν δὲ ἀνάγκη
 τὴν προσδοκίαν εἶναι. πιστὸς δὲ ὁ ἀπαραβάτως τηρητικὸς τῶν ἐγ-
 χειρισθέντων· ἐγχειρίζονται δὲ ἡμῖν οἱ περὶ θεοῦ λόγοι καὶ οἱ θεοὶ
 λόγοι. αἱ ἐντολαί, σὺν τῇ καταπράξει τῶν παραγγελμάτων. οὗτός 8
 25 ἐστὶν ὁ δοῦλος ὁ πιστός, ὁ πρὸς τοῦ κυρίου ἐπαινούμενος. ἐπὶ
 δὲ εἶπη «πιστὸς ὁ θεός,» ᾧ ἀποφαινομένῳ πιστεύειν ἄξιον, μηνύει·
 ἀποφαίνεται δὲ ὁ λόγος αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἂν εἴη πιστὸς ὁ θεός. πῶς 4
 οὖν εἰ τὸ πιστεύειν ὑπολαμβάνειν ἐστὶ, βέβαια τὰ παρ' αὐτῶν οἱ
 φιλόσοφοι νομίζουσιν; οὐ γὰρ ἐστὶν ὑπόληψις ἢ ἰκούσιος πρὸ ἀπο-
 30 δείξεως | συγκατάθεσις, ἀλλὰ συγκατάθεσις ἰσχυρῶ τιμῇ. τίς δ' ἂν 441 P 28, 1
 εἴη δυνατώτερος θεοῦ; ἢ δὲ ἀπιστία ὑπόληψις τοῦ ἀντικειμένου
 ἀσθενῆς ἀποφατικῆ, καθάπερ ἡ δυσπιστία ἔξις δυσπαράδεκτος πίστεως.

10—12 οὐ τῷ τέλει—προαιρέσει Sac. Par. 217 Holl 19 f vgl. Theodoret
 Gr. aff. c. I 91. 107; Hilgenfeld, Ketzergesch. S. 226 25 Matth. 24, 45; 25, 21
 26 I Kor. 1, 9; 10, 13; II Kor. 1, 18

4 πεισθησομένους Sy πειθησομένους L 6 f τὸ—ἀπαιτεῖ] τῷ—ἀπαιτεῖν
 Lowth 7 τῷ] τὸ Ma 11 μόνῳ παραμετρεῖται ~ Sac. Par. πράγματα]
 γινόμενα Sac. Par. 27 αὐτός] οὕτως Hiller (wohl mit Recht) [ὁ θεός]
 Lowth ὁ λόγος Ma 29 f πρὸ ἀποδείξεως Sy προαποδείξεως L 30 ἰσχυρῶ
 (l in Ras.) L¹

γησαν, εἴ τι τὴν θεόθεν ἤκουσαν συνειδήσειν ἀπιστία κατεμίαναν.
 οὐκ οὐκ † εἰκότως πρόχειρον τὴν πίστιν διαβλητέον ὡς εὐκόλον **30, 1**
 τε καὶ πάνδημον καὶ προσέτι τῶν τυχόντων. εἰ γὰρ ἀνθρώπινον
 ἦν τὸ ἐπιτήδευμα, ὡς Ἕλληνες ὑπέλαβον, κἄν ἀπέσβη· ἢ δὲ αὖξει
5 (καὶ) οὐκ ἔστιν ἔνθα οὐκ ἔστιν. φημι τοίνυν τὴν πίστιν, εἴτε ὑπὸ **2**
 ἀγάπης ἐθεμελιώθη εἴτε καὶ ὑπὸ φόβου, ἢ φασιν οἱ κατήγοροι, θεῖόν
 τι εἶναι, μήτε ὑπὸ ἄλλης φιλίας κοσμικῆς διασπωμένην μήτε ὑπὸ
 φόβου παρόντος διαλυομένην. ἢ μὲν γὰρ ἀγάπη τῇ πρὸς τὴν πίστιν **3**
 φιλία τοὺς πιστοὺς ποιεῖ, ἢ δὲ πίστις ἐδρασμα ἀγάπης ἀντεπάγουσα
10 τὴν εὐποίαν, ὅτε καὶ (ὁ) τοῦ νόμου παιδαγωγὸς φόβος ἀφ' ὧν πι-
 στεύεται, καὶ φόβος εἶναι πιστεύεται. εἰ γὰρ ἐν τῷ ἐνεργεῖν τὸ εἶναι **4**
 δείκνυται. ὁ δὲ μέλλων καὶ ἀπειλῶν, οὐχὶ δὲ ἐνεργῶν καὶ παρῶν,
 πιστεύεται καὶ [τὸ] εἶναι πιστευόμενος οὐκ αὐτὸς τῆς πίστεως γεν-
 νητικός, ὁ γὰρ πρὸς αὐτῆς ἀξιόπιστος εἶναι δοκιμασθεῖς. θεῖα τοίνυν **31, 1**
15 ἢ τοσαύτη μεταβολὴ ἐξ ἀπιστίας | πιστόν τι(να) γενόμενον καὶ τῇ **161 S**
 ἐλπίδι καὶ τῷ φόβῳ πιστεύσαι. καὶ δὴ ἢ πρώτη πρὸς σωτηρίαν
 νεύσις ἢ πίστις ἡμῖν ἀναφαίνεται, μεθ' ἣν φόβος τε καὶ ἐλπίς καὶ
 μετάνοια σὺν τε ἐγκρατεῖα καὶ ὑπομονῇ προκόπτουσαι ἄγουσιν ἡμᾶς
 ἐπὶ τε ἀγάπην ἐπὶ τε γνώσειν. εἰκότως οὖν ὁ ἀπόστολος Βαρνάβας **2**
20 ἀφ' οὗ φησὶν ὑπέλαβον. μέρος ἐσπούδασα κατὰ μικρὸν ὑμῖν πέμψαι,
 ἵνα μετὰ τῆς πίστεως ὑμῶν τελείαν ἔχητε καὶ τὴν γνώσειν. τῆς μὲν
 οὖν πίστεως ἡμῶν εἰσιν οἱ συλλήπτορες φόβος καὶ ὑπομονή, τὰ δὲ
 συμμαχοῦντα ἡμῖν μακροθυμία καὶ ἐγκρατεῖα. τούτων οὖν, φησὶ,
 ἢ τὰ πρὸς τὸν κύριον μενόντων ἀγνώστως, συνεννοοῦνται αὐτοῖς σοφία,
25 σύνεσις, ἐπιστήμη, γνώσις. στοιχείων γοῦν (οὐσῶν) τῆς γνώσεως τῶν **3**
 προειρημένων ἀρετῶν στοιχειωδεστέραν εἶναι συμβέβηκε τὴν πίστιν,
 οὕτως ἀναγκαίαν τῷ γνωστικῷ ὑπάρχουσαν, ὡς τῷ κατὰ τὸν κόσμον
 τόνδε βιοῦντι πρὸς τὸ ζῆν τὸ ἀναπνεῖν· ὡς δ' ἄνευ τῶν τεσσάρων
 στοιχείων οὐκ ἔστι ζῆν, οὐδ' ἄνευ πίστεως γνώσειν ἐπακολουθῆσαι.
30 αὕτη τοίνυν κρηπίς ἀληθείας. |

3—7 vgl. Act. 5, 38f **10f** vgl. Gal. 3, 24 **20—25** Barnabas Ep.
 1, 5; 2, 2f

3 εἴ τι εἰκότως πρόχειρον] ὅτι εἰκότως πρόχειρον, oder εἴ τι, εἰ καὶ τοῦτο πρό-
 χειρον, St τὴν πίστιν τοῖς ἀπλοῖς ἀπονέμειν οὐδὲ αὐτὴν Schw **3** τε] τι
 Wi **4** ἢ δὲ St εἰ δὲ L **5** καὶ Po **5f** εἴτε—εἴτε] ἦν τε—ἦν τε Ma
6 ἐθεμελιώθη St θεμελιώθη L ἢ L **8** τῇ] τῇ corr. aus τὴν L¹ **10** ὁ
 Hiller **11** [φόβος] Wi τὸ Hermet τῶν L **13** καὶ τὸ] καίτοι Sy [τὸ]
 St πρὸ τοῦ Schw τὸ εἶναι (πιστεύεται) πιστευόμενος δ' Wi **13f** γεν-
 νητικός Sy γεννητικός L **15** τινὰ Ma τι L [τι] Hiller **20** μέρος Barn.
 μέρος L πέμψειν Barn. **21** μὲν < Barn. **22** ἡμῶν Sy (wie Barn.)
 ἡμῶν L οἱ συλλήπτορες] βοηθοὶ Barn. **23f** τοῦτων μενόντων τὰ πρὸς
 κύριον Barn. **25** οὐσῶν Schw

Clemens II.

VII. Οἱ δὲ τοῦ φόβου κατηγοροῦντες κατατρέχουσι τοῦ νόμου. 22.144 :
 εἰ δὲ τοῦ νόμου, δηλόν σου ὡς καὶ τοῦ διωκότος τὸν νόμον θεοῦ.
 τρία γὰρ ταῦτα ἐξ ἀνάγκης ἐπίστηκεν περὶ τὸ ὑποκείμενον. ὁ διοι-
 κῶν, ἡ διοίκησις, τὸ διοικούμενον. εἰ γοῦν καθ' ἐπόθεσιν ἐξέλθουν 2
 τὸν νόμον, ἀνάγκη δήπου ἕκαστον ὅς ἄγεται ἐπὶ ἐπιθυμίας. ἡδονῇ
 5 χαριζόμενον ἀμελεῖν μὲν τοῦ καλῶς ἔχοντος, ἐπερροεῖν δὲ τοῦ
 θεοῦ, ἀσεβεῖν δὲ ἅμα καὶ ἀδικεῖν ἀδίκως ἀποσκορτήσαντα τῆς ἀλη-
 θείας. καὶ, φασίν, ἄλογος ἔκκλισις ὁ φόβος ἵστι καὶ πάθος. τί οὐ 3
 λέγεις; καὶ πῶς ἂν σοι ἔτι σφίζοιτο οὗτος ὁ ὄρος διὰ λόγον δοθείσης
 10 μοι τῆς ἐντολῆς; ἐντολὴ δὲ ἀπαγορεύει, τὸν φόβον ἐπαρτώσα διὰ
 παιδείαν τῶν οὕτως ἐπιδεχομένων νοθευεῖσθαι. οὐ τοίνυν ἄλογος 4
 ὁ φόβος, λογικὸς μὲν οὖν πῶς γὰρ οὐ, παραινῶν τοῦ φοιτῶντος, οὐ
 μοιχεύσει, οὐ κλέψει, οὐ φειδομαρτυρήσει; ἀλλ' εἰ σφίζονται τὰ
 ὀνόματα. εὐλάβειαν καλοῦντων οἱ φιλόσοφοι τὸν τοῦ νόμου φόβον.
 15 εὐλογον οἶσαν ἔκκλινον. ὀνοματομάχους τούτους οὐκ ἄπο τρόπου ὁ 23. 1
 Φασηλίτης ἐκάλει Κριτόλαος. ἀστία μὲν οὖν ἦδη καὶ καλλίστη πέ-
 γηγε τοῖς ἑκαλοῦσιν ἡμῖν ἡ ἐντολὴ ὀνόματος ἐναλλαγῇ νοθεύεται.
 ἡ οὖν εὐλάβεια λογικῇ δείκνεται, τοῦ βλάπτοντος ἔκκλισις οἶσα. ἐξ ἧς 2
 ἡ μετάνοια τῶν προσημαρτημένων γίνεται. ἀρχὴ γὰρ σοφίας φόβος
 20 κηρὸν. σύνεσις δὲ ἀγαθῇ πᾶσι τοῖς ποιῶσιν αὐτήν. τὴν σοφίαν
 λέγει ποιῆσαι, ἢ ἵστι φόβος θεοῦ ὁδοποιῶν εἰς σοφίαν. εἰ δὲ ὁ νόμος 3
 φόβον ἐμπροσθεντικὸς. ἀρχὴ σοφίας γνώσις νόμου, καὶ οὐκ ἵστιν ἄντι
 νόμου σοφός. ἄσοφοι τοίνυν οἱ παραινόμενοι τὸν νόμον, ὡς ἔπεται
 ἀθείους αὐτοῦς λογίζεσθαι. παιδεία δὲ ἀρχὴ σοφίας. νοσοφίαν δὲ καὶ 4
 25 παιδείαν ἀσέβεις ἐξουθενήσουσιν. λέγει ἡ γραφή.

Τίνα δὲ τὰ φοβηρὰ ὁ νόμος καταγγέλλει θεωρούμεθα. εἰ μὲν τὰ 24. 1
 μεταξὺ ἀρετῆς καὶ | κακίας, οἷον πενίαν καὶ πλοῦτον καὶ ἀδοξίαν καὶ 24. 1
 δισυγίαν καὶ ὅσα παρακλήσια, ταῦτα μὲν καὶ οἱ κατὰ πόλιν νόμοι
 προτίθεντες ἐπαινοῦνται, καὶ τοῖς ἐκ Περικλήτου τρία γένη τῶν
 30 ἀγαθῶν ἐπισημαίνονται καὶ τὰ τούτων ἐναντία λογιζομένους εἶναι κακὰ
 ἀρμότως ἦδη ἡ δόξα ἡμῖν δι' ὁδοθίους νόμος τὰ τῶ ὄντι κακὰ ἀπο- 2

8. 13 15 Chrysost. Fr. mor. 411 Arrian: vgl. Paed. I. 1. 1, Strom. II 4. 4.
 20. 5. Andronicus De affect. p. 12. 3; 20. 7 Kreutter. 12 f. Ex. d. 20. 13. 10.
 16 f. zu Kritolaos vgl. Zeller Phil. d. Gr. II 23 S. 325 ff. 19 f. Prov. 1. 7. Psal.
 115. 10. 24 f. Prov. 1. 7. 29 f. vgl. a. B. Aristot. Eth. Nic. I 8 p. 1268 12 f.
 Index Arist. p. 48 11 ff. Strom. IV 10. 1

3 περὶ Hiller κατά L. 8 ὅς ἴς Sy ὅς Schw. 11 τῶν οὐτο, ἐνδοξο-
 μίαν Louth τὸν οὐτο, ἐνδοξομίαν L. 18 ἴς ἴς, Pa ἴς ἴς L. 20 ἀρετῆς,
 St ἀρετῆς L. 26 φοβηρὰ à St. 31 ἀρμότως Sy ἀρμότως L. 34
 L. 34 L.

- φεύγειν προστάττει, μοιχείαν, ἀσέλγειαν, παιδεραστίαν, ἄγνοιαν, ἀδικίαν, νόσον ψυχῆς, θάνατον, οὐ τὸν διαλύοντα ψυχὴν ἀπὸ σώματος, ἀλλὰ τὸν διαλύοντα ψυχὴν ἀπὸ ἀληθείας· δεινὰ γὰρ καὶ φοβερά τῷ ὄντι κακίαι αὗται καὶ αἱ ἀπὸ τούτων ἐνέργειαι· οὐ μὴν ἀδίκως· 3
- 5 ἐκτείνεσθαι ὀδίκτωα πτερωτοῖς· λέγουσιν οἱ χρησμοὶ οἱ θεοὶ, αὐτοὶ γὰρ αἱμάτων μετέχοντες θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά· πῶς οὖν ἔτι 4 οὐκ ἀγαθὸς ὁ νόμος πρὸς τινῶν αἰρέσεων λέγεται ἐπιβοωμένων τὸν ἀπόστολον λέγοντα ὀδία γὰρ νόμου γινώσκεις ἁμαρτίας; πρὸς οὓς φάμεν· ὁ νόμος οὐκ ἐποίησεν, ἀλλ' ἔδειξεν τὴν ἁμαρτίαν· προστάξας 10 γὰρ ἃ ποιητέον ἤλεγξε τὰ μὴ ποιητέα. ἀγαθοῦ δὲ τὸ μὲν σωτήριον 5 ἐκιδάξαι, τὸ δὲ δηλητήριον ἐκιδείξαι, καὶ τῷ μὲν χρῆσθαι συμβουλευῶσαι, τὸ δὲ ἀποφυγεῖν κελεῦσαι. ἀντίκα ὁ ἀπόστολος, ὃν οὐ συν- 35, 1 ιᾶσι, γινώσκων εἶπεν ἁμαρτίας διὰ νόμον πεφανερῶσθαι, οὐχὶ ὑπόστασιν εἰληφέναι. πῶς δ' οὐκ ἀγαθὸς ὁ παιδεύων νόμος, ὁ παιδαγωγὸς 2
- 15 εἰς Χριστὸν· δοθεὶς, ἵνα δὴ ἐπιστρέψωμεν διὰ φόβον παιδευτικῶς κατευθυνόμενοι πρὸς τὴν διὰ Χριστοῦ τελείωσιν; οὐ βούλομαι, 3 φησὶν, ὁ τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ὡς τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ· μετάνοιαν δὲ ἐντολὴ ποιεῖ, κωλυτικὴ μὲν τῶν μὴ ποιητέων, ἐπαγγελτικὴ δὲ τῶν εὐεργεσιῶν. θάνατον, οἶμαι, τὴν ἄγνοιαν λέγει· καὶ 4
- 20 ὁ ἐγγὺς κυρίου πλήρης μαστίγων· ὁ συνεγγίζων δηλονότι τῇ γνώσει κινδύνων, φόβων, ἀνιῶν, θλίψεων διὰ τὸν πόθον τῆς ἀληθείας ἀπολαύει· υἱὸς γὰρ πεπαιδευμένος σοφὸς ἀπέβη, καὶ διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων, υἱὸς δὲ νοήμων δέξεται ἐντολὰς· καὶ Βαρ- 5
- νάβας ὁ ἀπόστολος οὐαὶ οἱ συνετοὶ παρ' ἑαυτοῖς καὶ ἐνώπιον αὐτῶν 25 ἐπιστήμονες· προτάξας ἐπήγαγεν· πνευματικοὶ γενώμεθα, ναὸς τέλειος τῷ θεῷ. ἐφ' ὅσον ἐστὶν ἐφ' ἡμῖν, μελετῶμεν τὸν φόβον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσειν ἀγωνιζώμεθα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἐν τοῖς δικαιομασίαις αὐτοῦ εὐφρανθῶμεν· | ὅθεν ἀρχὴ σοφίας φόβος θεοῦ· 448 P
- θείως λέλεκται.
- 30 VIII. Ἐνταῦθα οἱ ἀμφὶ τὸν Βασιλεῖδην τοῦτο ἐξηγούμενοι τὸ 36, 1

3 vgl. Plato Gorg. p. 524 B θάνατος τυγχάνει ὧν . . . δυοῖν πραγμάτων δαίλων, τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Ähnlich Phaed. p. 88 B 4—6 Provn. 1, 17 f 8 Röm. 3, 20 9 vgl. Röm. 5, 13 9 f vgl. Paed. I 8, 3 mit Anm. 14 f Gal. 3, 24 16 f vgl. Ezech. 33, 11; 18, 23. 32 20 vgl. Judith 8, 27 22 f Provn. 10, 4a. 5. 8 24—28 Barnabas Ep. 4, 11 24 f Jea. 5, 21 28 Provn. 1, 7

12 f συνιᾶσι St συνιᾶσι L 18 f κωλυτικὴ—ἐπαγγελτικὴ Po κωλυτικὴν—ἐπαγγελτικὴν L 18 ποιητέων Sy ποιητέον L 20 πλήρεις L 25 προτάξας Sy προστάξας L πνευματικοὶ γενώμεθα,] γενώμεθα πνευματικοί, γενώμεθα Barn. 26 ἐφ' (φ in Ras.) L¹

φητὸν αὐτὸν φασιν ἄρχοντα ἐπακούσαντα τὴν φάσιν τοῦ διακονου- 102 8
 μένου πνεύματος ἐκπλαγῆναι τῶ τε ἀκούσῃματι καὶ τῶ θεάματι παρ'
 ἑλπίδας ἐγγηλισμένον, καὶ τὴν ἐκπληξιν αὐτοῦ φόβον κληθῆναι
 ἀρχὴν γενόμενον σοφίας φιλοκρινητικῆς τε καὶ διακριτικῆς καὶ τι-
 5 λωτικῆς καὶ ἀποκαταστατικῆς· οὐ γὰρ μόνον τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ
 τὴν ἐκλογὴν διακρίνας ὁ ἐπὶ πᾶσι προπέμπει. ἴσκει δὲ καὶ Ὀυάλων 2
 τίτος· ἐν τινι ἐπιστολῇ τοιαῦτά τινα ἐν τῶ λαβῶν αὐταί· γράφειν
 ταί· λέξει· καὶ ὡς περὶ φόβου ἐπ' ἐκείνου τοῦ πλάσματος ἐπῆρξε
 τοίς ἀγγέλοις· ὅτι μίζονα ἐφθίγγατο τῆς πλάσεως διὰ τὸν ἀοράτως
 10 ἐν αὐτῷ σπέρμα διδοσκότα τῆς ἀνωθεν οὐσίας καὶ παρρησιαζόμενον·
 οὕτω καὶ ἐν ταίς γενίαις τῶν κοσμικῶν ἀνθρώπων φόβοι τὰ ἴσα 3
 τῶν ἀνθρώπων τοίς ποιούσιν ἐγένετο, οἷον ἀνδριάντις καὶ ἐκόντις
 καὶ πάνθ' ἃ χεῖρις ἀνέουσιν εἰς ὄνομα θεοῦ· εἰς γὰρ ὄνομα Ἀνθρώ- 4
 πον πλάσθεις· Ἰδὲ μὲν φόβον παρίσχειν προόντος Ἀνθρώπου· ὡς δὴ
 15 αὐτοῦ ἐν αὐτῷ καθιστώτος, καὶ κατεπλάγησαν καὶ ταχὲ τὸ ἴσθον
 ἰσάτισαν·

Μῆς δ' οὐσίης ἀρχῆς, ὡς διχθῆσεται ἕντιρον, τριτίσματα καὶ 27, 1
 μινηρόματα ἀναπλάουσοντις οἶδε οἱ ἄνθρωις φανήσονται. ἐπειδὴ δὲ 2
 ἐκ νόμον καὶ προσητῶν προκαιδέσθαι διὰ κερῖον τῶ θεῶ σμῆριον
 20 ἰδοξιν, ἀρχῆ σοφίης φόβοις κληται κερῖον· παρὰ κερῖον διὰ Μωυ-
 σίως δοθείς τοίς ἀπειθοῦσι καὶ σκληροκαρδίσι· οὗς γὰρ οὐχ εἶσι
 λόγος τιθασιένι τούτους φόβοις· ὃ καὶ προιδῶν ἀνωθεν ὁ παιδείων 3
 λόγος ἰκατίσθω τῶν τρόπων· ἐκκαθαίρων οἰκτίως εἰς θιωσίβιαν,
 ἡρμουν ὄρχονον, ἴσσι μὲν οὐν ἡ μὲν ἐκπληξίς φόβοις ἐκ φαντασίης 4
 25 ἀννήθον· ἡ ἐπ' ἀπροδοκῆτη φαντασίη· ἴσσι καὶ ἀγγελίης φόβοις δὲ
 οἰς γιγονότι ἡ ὄντι ἡ θαυμασιότης ἐπιρῆλλουσι· οὐ στρορῶσι τοί· 5 44° P

1 f vgl. Exo. ex Theod. 16. 8 16 vgl. Hilgenfeld, ZwTh 21 1880 S. 26 f. Ketiergesch. S. 20 f. 9 10 vgl. Herakleon Fr. 16 u. 30. οἰ τις οἰονομιας ε, γ, λ, οἰ δὲ οἰ οἰ μεσῶν ἰσῆσι καὶ ἀστῆσι, Bousche. 17 κατῆρῆσματα vgl. Aristot. Anal. post. 1 22 p. 88a 3. 20 Prov. 1, 7. Psal. 139, 10. 20 f vgl. Job 1, 17. 21 f vgl. Psal. 104, 1. 24 26 Chrys. p. Fr. m. r. 411 Arn. u., vgl. Andronicus De affect. p. 10, 2 Kreuttner. 26 vgl. Aristot. Top. IV 5 p. 127 1.

4 φιλοκρινητικῆς Sy φιλοκρινητικῆς, L. 6 ὁ τίος ἐπὶ τὸν ἐπὶ πᾶσι Ma. 7 γράφειν Sy γράφει L. γὰρ γράφει Sy. 10 κατῆρῆσματα W. 18 πάνθ' ἃ κἰ παντ' ἃ οἰερ πάντι· παντῶν ἢ ἱσῆς ἢ L. πάντων ἢ ἅτι πάντων αἰ Sy πάντα α. Orabe. Sy εἰς ὡς H. 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

νυν ἐμπαθῆ ποιήσαντες δι' ἐκπλήξεως τὸν μέγιστον καὶ πρὸς αὐτῶν
 ἀνυμνούμενον θεὸν καὶ πρό γε τῆς ἐκπλήξεως ἐν ἀγνοίᾳ γενόμενον.
 εἰ δὴ ἀγνοία προκατῆρξε τῆς ἐκπλήξεως, ἢ δ' ἐκπληξίς καὶ ὁ φόβος 6
 ἀρχὴ σοφίας [φόβος] τοῦ θεοῦ γηγένηται, κινδυνεύει τῆς τε σοφίας
 5 τοῦ θεοῦ καὶ τῆς κοσμοποιίας ἀπάσης, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀποκαταστά-
 σεως αὐτῆς τῆς ἐκλογῆς ἀγνοία προκατάρχειν αἰτιωδῶς. πότερον 38, 1
 οὖν τῶν καλῶν ἢ φαύλων ἢ ἀγνοία; ἀλλ' εἰ μὲν τῶν καλῶν, τί
 παύεται ἐκπλήξει; καὶ παρέλκει ὁ διάκονος αὐτοῖς καὶ τὸ κήρυγμα
 καὶ τὸ βάπτισμα. εἰ δὲ τῶν φαύλων, πῶς τῶν καλλίστων αἰτιον
 10 τὸ κακόν; εἰ μὴ γὰρ προὔπηρχεν ἀγνοία, οὐκ ἂν ὁ διάκονος κατῆλ- 2
 θεν, οὐδ' ἂν ἐκπληξίς εἶλε τὸν Ἄρχοντα, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, οὐδ'
 ἂν ἀρχὴν σοφίας ἐκ τοῦ φόβου ἔλαβεν εἰς τὴν φυλοκρίνησιν τῆς τε
 ἐκλογῆς τῶν τε κοσμικῶν. εἰ δὲ ὁ φόβος τοῦ προόντος Ἀνθρώπου 3
 ἐπιβούλους τοῦ σφετέρου πλάσματος πεποίηκε τοὺς ἀγγέλους, ὡς
 15 ἐνιδρυμένοι τῷ δημιουργήματι ἀοράτου τοῦ σπέρματος τῆς ἀνωθεν
 οὐσίας, ἢ ὑπολήψει κενῇ παρεζήλωσαν, ὅπερ ἀπίθανον, ἀγγέλους
 δημιουργίας ἧς ἐπιστεύθησαν ὅλον τέκνον τινὸς αὐθέντας γενέσθαι,
 ἀγνοίαν πᾶσαν κατεγνωσμένους· ἢ προγνώσει ἐνεχόμενοι κεκίνηται, 4
 ἀλλ' οὐκ ἂν ἐπεβούλευσαν δι' οὐ ἐπεχείρησαν, ᾧ προέγνωσαν, οὐδ'
 20 ἂν κατεπλάγησαν τὸ ἔργον τὸ αὐτῶν, ἐκ προγνώσεως τὸ ἀνωθεν
 σπέρμα νενοηκότες· ἢ τὸ τελευταῖον γνώσει πεποιθότες ἐτόλμησαν· 5
 ὁ καὶ αὐτὸ ἀδύνατον, μαθόντας τὸ διαφέρον τὸ ἐν πληρώματι Ἀν-
 θρώπου ἐπιβουλεύειν, ἔτι καὶ τὸ ἕκατ' εἰκόνας, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἀρχέ-
 τυπον καὶ τὸ σὺν τῇ γνώσει τῇ λοιπῇ ἀφθαρτον παρειλήφεσαν.
 25 Τούτοις τε οὖν αὐτοῖς καὶ ἑτέροις τισὶ, μάλιστα δὲ τοῖς ἀπὸ 39, 1
 Μαρκίωνος ἐμφοῶ οὐκ ἐπαίουσιν ἢ γραφῆ· ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων ἀνα-
 παήσεται ἐπ' εἰρήνης πεποιθώς, καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς
 κακοῦ. τί τοίνυν τὸν νόμον βούλονται; κακὸν μὲν οὖν οὐ 2
 φήσουσι, δίκαιον δέ, διαστέλλοντες τὸ ἀγαθὸν τοῦ δικαίου. ὁ δὲ 3
 30 κύριος φοβείσθαι τὸ κακὸν προστάττων οὐ κακῶ τὸ κακὸν ἀπαλ-
 λάττει, τῷ δὲ ἐναντίῳ τὸ ἐναντίον καταλύει. ἀγαθῷ δὲ κακὸν ἐναν-
 τίων, ὡς δίκαιον ἀδίκῳ. εἰ τοίνυν κακῶν ἀποχὴν ἀφοβίαν 4

28 vgl. Gen. 1, 26 u. Strom. IV 90 26—28 Prov. 1, 33

1 [καὶ] Wi 3 ἢ δ' Ma εἰ δ' ἢ L 4 [φόβος] Schw [φόβος τοῦ θεοῦ]
 Ma 6 αἰτιωδῶς Ma αἰτιώδης L 7 καλῶν τι L 15 ἀοράτου (ou in Ras.)
 L' ἀοράτως Wi [τοῦ] Ma 21 τελειτέον L 22 μαθόντας Ma μαθόν-
 τες L 24 τὸ St δ L λοιπῷ] (τ' ἐκ λογῆ Schw 26 ἐμφοῶ Sy ἐμφοῶ L
 28 εἶναι) βούλονται St βούλ.εσθαι οἴονται Bywater, Journ. of Philol. 4
 (1872) S. 208 vgl. S. 135, 21f [οἶν] Wi 32 ἀποχὴν Heyse ἀρχὴν L

εἰρηκεν ἦν ὁ τοῦ κυρίου φόβος ἐργάζεται. ἀγαθὸν ὁ φόβος, καὶ ὁ ἐκ 450 P
 τοῦ νόμου φόβος οὐ μόνον δίκαιος, ἀλλὰ καὶ ἀγαθὸς κακίαν ἀναιρῶν·
 φόβος δὲ ἀφοβίαν ἐισάγων οὐ πάθει ἀπάθειαν, παιδεία δὲ μετριοπά-
 θειαν ἐμποιεῖ. ἐπὶ οὖν ἀκούσωμεν· ἔτιμα τὸν κύριον καὶ ἰσχύσεις. 3
 5 πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον· τὸ φοβησθαι ἀμαρτάνειν, ἐπισθαι
 δὲ ταῖς ἐπὶ θεοῦ δοθείσαις ἐντολαῖς τιμὴν εἶναι τοῦ θεοῦ ἐκδιχό-
 μεθα. δέος δὲ ἐστὶ φόβος θείου. ἀλλ' εἰ καὶ πάθος ὁ φόβος, ὡς 40. 1
 βούλονται τινες, ὅτι φόβος ἐστὶ πάθος, οὐχ ὁ πᾶς φόβος πάθος. ἡ
 γοῦν δεισιδαιμονία πάθος. φόβος δαιμόνων οὐσα ἐκπαθῶν τε καὶ
 10 ἐκπαθῶν· ἐκπαθῶν οὖν ὁ τοῦ ἀπαθοῦς θεοῦ φόβος ἀπαθή· φοβέται 2
 γὰρ τις οὐ τὸν θεόν, ἀλλὰ τὸ ἀποκτείνειν τοῦ θεοῦ· ὁ δὲ τοῦτο δι-
 διῶς τὸ τοῖς κακοῖς περιπεσεῖν φοβέται καὶ δίδειν τὰ κακά· ὁ δειδιῶς
 δὲ τὸ πτώμα ἀσφαρτον ἱαντὸν καὶ ἀπαθῆ εἶναι βούλεται. εὐσεφὺς 3
 φοβηθεὶς ἐξίχνειν ἀπὸ κακοῦ, ὁ δὲ ἀσφρων μίγνεται πεποιθῶς· ἡ
 15 γραφή λέγει· ἀθίς τε ἐν φόβῳ κυρίου ἐλλίς ἰσχύος· γηθόν.

IX. Ἀνάγει γοῦν ὁ τοιοῦτος φόβος ἐπὶ τι τὴν μετάνοιαν ἐπὶ τι 41. 1
 τὴν ἐπιθία. ἐλλίς δὲ προσδοκία ἀγαθῶν ἢ ἀπόντος ἀγαθοῦ ἐπιθία.
 ἀμίλι καὶ ἡ . . . ἐν ἐμπροσθία λαμβάνεται ἐπὶ ἐπιθία, ἦν ἐπὶ τὴν ἀγάπην
 χειρογώγειν μεμαθήκαμεν. ἀγάπη δὲ ὁμόνοια ἂν εἴη τῶν κατὰ τὸν 2
 2) λόγον καὶ τὸν βίον καὶ τὸν ἴτρόπον ἢ σενιλόντι γάνει κοινωρία 163 8
 βίον ἢ ἐκτίμια φίλης καὶ φιλοστοργίας μετὰ λόγον ὀρθοῦ περι
 χρῆσιν ἰταίρων. ὁ δὲ ἰταίρος ἑτερος ἔγω· ἢ καὶ ἀδελφοῖς τοῖς τῶ
 αὐτῶ λόγῳ ἀναγινωθῆντας προσαγορεύομεν. παράκειται δὲ τῇ ἀγάπῃ 3
 ἢ τι φιλοξενία, φιλοτιχία τις οὐσα περι χρῆσιν ζήτων· ζῆτοι δὲ ὡν
 2) ζῆτα τὰ κοσμικά, κοσμικοῦ γὰρ τοῦ ἐπὶ γῆν ἐπιθίζοντος καὶ τὰς 4
 σαρκικὰς ἐπιθυμίας ἐξακούομεν· ἐμὴ σιχηματίζεσθαι, φιλίαν ὁ ἀπό-
 στολος, ἐπὶ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφῶσθαι τῇ ἀνακαινίσσει τοῦ
 νοῦ· ἐπὶ τὸ δοκιμάζειν ἡμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ

48 Prov. 7. 14 7 vgl Chrysipp Fr. mor. 488 Arnim Andronicus De
 affect. p. 161 Kreuttner 98 Chrysipp Fr. mor. 411 Arnim. vgl Plut. Mor
 p. 165 B 10-13 ὁ τοῦ — βούλεται Sacri Par. 218 Ho. 1 18-13 Prov. 14
 16 20 18 f vgl Strom. II 31, 1 19 22, 23 f. S. 185, 8 4 5 11 Chrysipp
 Fr. mor. 202 Arnim 22 vgl Aristot. Eth. meg. II 15 f. 1274a 23, Zeno bei
 Diog. Laert. VII 23; Wyttenbach zu Plut. Mor. p. 93 E; A. Otto, Synchr. S. 26
 26 S. 185, 1 Röm. 12, 2

6 εἶναι Po. En. ἀπὸ L. εἶναι ἀπὸ Sy Schw. ἦν ἀπὸ Bywater. De May. εἶναι
 τοῦ θεοῦ καὶ ἰσχύς ἀπὸ Ma. θεοῦ ὁ θεοῦ Schw. 12 ἐπιθία u. σι-
 χησθαι Sacri Par. 17 ἢ Sy ἢ L. εἶναι u. εἶναι Schw. 19 ἢ εἰς μετα-
 ρουαν S. ἢ εἰς εἶναι Schw. εἶναι u. εἶναι Sy. εἶναι u. εἶναι L. εἶναι.
 20 ἢ Sy ἢ L. 24 φιλίαν u. Sy φιλίαν u. L.

εὐάρεστον καὶ τέλειον· ἀναστρέφει τοίνυν ἡ φιλοξενία περὶ | τὸ 5 451 P
 ὠφέλιμον τοῖς ξένοις, ξένοι δὲ οἱ ἐπίξενοι, ἐπίξενοι δὲ οἱ φίλοι,
 φίλοι δὲ οἱ ἀδελφοί· ἠφίλε κασίγνηται φησὶν Ὅμηρος. ἢ τε φιλαν- 6
 θρωπία, δι' ἣν καὶ ἡ φιλοστοργία, φιλικὴ χρῆσις ἀνθρώπων ὑπάρ-
 5 χουσα, ἢ τε φιλοστοργία, φιλοτεχνία τις οὕσα περὶ στέργειν φίλων ἢ
 οἰκείων, συμπαρομαρτοῦσιν ἀγάπη. εἰ δ' ὁ τῶ ὄντι ἄνθρωπος ὁ ἐν 42, 1
 ἡμῖν ἐστὶν ὁ πνευματικός, φιλαδελφία ἢ φιλανθρωπία τοῖς τοῦ αὐτοῦ
 πνεύματος κεκοινωνηκόσιν· στέργεις δ' αὐτῶν τῆρησις ἐστὶν εὐνοίας ἢ
 ἀγαπήσεως, ἀγάπησις δὲ ἀπόδεξις παντελής, καὶ τὸ ἀγαπᾶν
 10 ἀρέσκεισθαι τῶ ἡθεῖ, ἀγόμενόν τε καὶ ἀπαγόμενον· ἄγονται δὲ εἰς 2
 ταυτότητα δι' ὁμόνοιαν, ἐπιστήμην οὕσαν κοινῶν ἀγαθῶν· καὶ γὰρ
 ἡ ὁμογνωμοσύνη συμφωνία γνωμῶν. καὶ ἡ ἀγάπη φησὶν ἄνυπό- 8
 κριτος ἔστω ἡμῖν, αὐτοὶ τε ἀποστνγούντες τὸ πονηρὸν γινώμεθα,
 κολλώμενοι τῶ ἀγαθῶ τῇ φιλαδελφίᾳ τε· καὶ τὰ ἐξῆς ἕως εἰς δυνα-
 15 τόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· ἔπειτα
 ἡ μὴ νικῶ· λέγει ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῶ ἀγαθῶ τὸ κακόν·
 Ἰουδαίοις τε ὁ αὐτὸς ἀπόστολος μαρτυρεῖν ὁμολογεῖ ὅτι ζῆλον θεοῦ 4
 ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ
 δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ
 20 οὐχ ὑπετάγησαν· οὐ γὰρ τὸ βούλημα τοῦ νόμου ἔγνωσαν τε καὶ 5
 ἐποίησαν, ἀλλ' ὃ ὑπέλαβον αὐτοὶ, τοῦτο καὶ βούλεσθαι τὸν νόμον
 ἀῆθησαν· οὐδ' ὡς προφητεύοντι τῶ νόμῳ ἐπίστευσαν, λόγῳ δὲ ψιλῶ
 καὶ φόβῳ, ἀλλ' οὐ διαθήσει καὶ πίστει ἠκολούθησαν· ἔτελος γὰρ
 νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην, ὃ ὑπὸ νόμου προφητευθεῖς, ἡπαντὶ
 25 τῶ πιστεύοντι· ὅθεν εἰρηται τούτοις παρὰ Μωυσέως· ἐγὼ παρα- 43, 1
 ζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτω παροργισῶ ὑμᾶς, τῶ
 εἰς ὑπακοὴν δηλονότι εὐτρεπεῖ γενομένη. καὶ διὰ Ἡσαίου· εὐρέθη· 2
 λέγει ἡ τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερω-
 τῶσι,· πρὸ τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας δηλαδὴ, μεθ' ἣν καὶ τῶ Ἰσραὴλ
 30 ἔκεινα τὰ προφητευθέντα οἰκείως λέγεται νῦν· ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς
 μου ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπὶ λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα· ὄρας 3

8 vgl. A 155; E 359; Φ 308 9 vgl. [Plato] Def. p. 413 B 10 f vgl.
 Stob. Ecl. II 7, 11b p. 94, 1—4 Wachsm. (ὁμόνοιαν εἶναι ἐπιστήμην κοινῶν ἀγα-
 θῶν) 12—16 Röm. 12, 9f. 18. 21 17—20 Röm. 10, 2f 20—23 οὐ
 γὰρ—ἠκολούθησαν Cat. zu Röm. 10, 3 bei Cramer IV 369, 24—27 (= Monac.
 gr. 412 p. 406). Inc. καὶ μὴ γνόντες μηδὲ ποιήσαντες τὸ βούλημα τοῦ νόμου, ὃ
 ἐπέλαβον αὐτοὶ expl. ἠκολούθησαν 23—25 Röm. 10, 4 25 f Deut. 32, 21
 (aus Röm. 10, 19) 27—31 Jes. 65, 1f (aus Röm. 10, 20 f)

2 ἐπίξενοι (ξε in Ras.) L' 6 δ' ὁ Schw δὲ L 9 ἀπόδεξις Po ἀπό-
 δεξις L ἀγαπᾶν St ἀγαπᾶσθαι L 10 τῶ (αὐτῶ) ἡθεῖ ἀγόμενόν Schw
 22 οὐδ'] καὶ οὐδ' Cat. 27 εὐτρεπεῖ Sy εὐτρεπεῖ L

τὴν αἰτίαν τῆς ἐξ ἔθνῶν κλήσεως σαφῶς πρὸς τοῦ προσήτου ἀπει-
 θιαν τοῦ λαοῦ καὶ ἀντιλογίαν εἰρημένην; εἴθ' ἡ ἀγαθότης καὶ ἐπὶ
 τούτοις δείκνται τοῦ θεοῦ· φησὶ γὰρ ὁ ἀπόστολος· ἀλλὰ τῶ αὐτῶν 4 152 P
 παραπτώματι ἢ σωτηρίᾳ τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ παραζηλωσαι αὐτούς·
 5 καὶ μετανοῆσαι βουληθῆναι. ὁ Ποιμὴν δὲ ἀπλῶς ἐπὶ τῶν κκοιμη- 3
 μέτων θεῖς τὴν λέξιν δικαίους οἰδέ τινας ἐν ἔθνεσιν καὶ ἐν Ἰουδαίῳ
 οὐ μόνον πρὸ τῆς τοῦ κυρίου παρουσίας, ἀλλὰ καὶ πρὸ νόμον κατὰ
 τὴν πρὸς θεὸν ἐναρίστησιν, ὡς Ἄβελ, ὡς Νῶε, ὡς εἴ τις ἔτινος
 δίκαιος. φησὶ γοῦν τοῖς ἀποστόλοις καὶ διδασκάλους τοὺς κηρύ- 44. 1
 10 ξαντας· τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ κοιμηθέντας τῇ δυνάμει καὶ
 τῇ πίστει κηρύξαι τοῖς προκκοιμημένοις. εἶτα ἐπιγέριε· καὶ αὐτοὶ 2
 ἴδουσαν αὐτοῖς τὴν σφραγίδα τοῦ κηρύγματος. κατέβησαν οὖν μετ'
 αὐτῶν εἰς τὸ ἔδωρ καὶ πάλιν ἀνέβησαν. ἀλλ' οὗτοι ζῶντες κατέ-
 βησαν καὶ πάλιν ζῶντες ἀνέβησαν· ἐκίνοι δὲ οἱ προκκοιμημένοι
 15 νεκροὶ κατέβησαν, ζῶντες δὲ ἀνέβησαν. διὰ τοῦτον οὖν ἐξωποιοῦ- 3
 θησαν καὶ ἐπίγνωσαν τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. διὰ τοῦτο καὶ
 συνανέβησαν μετ' αὐτῶν καὶ συνήρμωσαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ
 πύργου καὶ ἀλατόμητοι συνακοδομήθησαν· ἐν δικαιοσύνῃ γὰρ ἐκοι-
 μήθησαν καὶ ἐν μεγάλῃ ἀγνίᾳ, μόνην δὲ τὴν σφραγίδα ταύτην οἱ κ
 20 ἴσχυον· οὗταν γὰρ ἔβη τὰ μὴ νόμον ἴχοντα φέροι τὰ τοῦ νόμου 4
 ποιῶσιν, οὗτοι νόμον μὴ ἴχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμοις κατὰ τὸν
 ἀπόστολον.

Ὡς μὲν οὖν ἀντακολουθοῦσιν ἀλλήλαις αἱ ἀρεταί, τί χρὴ λέγειν. 45. 1
 ἐπιδεικνύμενον ἴδη ὡς πίστις μὲν ἐπὶ μετανοίᾳ ἐλπίδι τε, ἐνλάβη
 2· δι' ἐπὶ πίστι, καὶ ἡ ἐν τούτοις ἐπιμονή, τι καὶ ἀσκήσις ἅμα μαθήσει
 συμπιρροῦται εἰς ἀγάπην, ἡ δὲ τῇ γνώσει τελειοῦται; ἐκίνοι δὲ ἐξ 2
 ἀνάγκης παρασημασιῶν ὡς μόνον τὸ θεῖον σοφὸν εἶναι φέροι
 νομισθεὶς χρὴ, διὸ καὶ ἡ σοφία δύνεμις θ. οἱ ἡ δολέζουσα τὴν ἀλήθειαν
 κάρτεσθαι πον εἰληπται ἡ τελειότης τῆς γνώσεως. φησὶ δὲ καὶ 3
 3 ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθειαν ὁ φιλόσοφος, ἐκ τοῦ θεράπειον εἶναι γνώσις, δι'

3 f Rom. 11. 11 5 20 vgl. Herm. Sim. IX 10, 5-7. St. m. VI 46.
 20 f Rom. 2. 14 23 vgl. Strom. VIII 20, 2 24 vgl. S. 136, 1 f 25 f
 vgl. S. 127, 10. 19 30 f vgl. Joh. 15. 15

4 αὐτῶν, Rom. αὐτοῖς; L. 12 ἴδουσαν αὐτοῖς, Herm. d. 3. 2. 2. αὐτοῖς; L.
 17 αὐτῶν, αὐτῶν, συνακοδομήσαν Herm. d. 3. 2. 2. αὐτῶν; Lat. 18 εἰς τὴν
 Herm. 19 μόνον Herm. 20 εἶδος Herm. 24 ἐν τῷ θεῷ, ἐν τῷ
 θεῷ, μόνον; L. ἐν τῷ θεῷ, ἐν τῷ θεῷ; vgl. S. 136, 1 f. αὐτῶν; L. ἐν τῷ θεῷ, ἐν
 τῷ θεῷ; St. 29 αὐτῶν, αὐτῶν; m. Text. αὐτῶν; m. Basil. L.

ἀγάπην ἤδη φίλος νομισθεὶς. ταύτης δὲ ἀρχὴ τὸ θαυμάσαι τὰ πρά- 4
 γματα, ὡς Πλάτων ἐν Θεαιτήτῳ λέγει, καὶ Ματθίας ἐν ταῖς Παρα- 453 P
 δόσεσι παραινῶν ἠθανύμασον | τὰ παρόντα, βαθμὸν τοῦτον πρώτον 5
 τῆς ἐπέκεινα γνώσεως ὑποτιθέμενος· ἢ κὰν τῷ καθ' Ἑβραίους εὐαγ- 5
 5 γέλιῳ ὁ θαυμάσας βασιλεύσει γέγραπται καὶ ὁ βασιλεύσας ἀνα-
 παήσεται. ἀδύνατον οὖν τὸν ἀμαθῆ, ἔστ' ἂν μένη ἀμαθῆς, φιλο- 6
 σοφειν [δέ], τὸν γε μὴ ἔννοιαν σοφίας εἰληφότα, φιλοσοφίας οὐσης
 ὀρέξεως τοῦ ὄντως ὄντος καὶ τῶν εἰς τοῦτο συντινόντων μαθη-
 μάτων. κὰν τὸ ποιεῖν καλῶς ἢ τισιν ἐξησημένον, ἀλλὰ τὸ ἐπίστα- 164 S 7
 10 σθαι, ὡς χρηστὸν καὶ ποιητέον, [καὶ] συνεκπονητέον, καθὸ καὶ
 ὁμοιοῦται τις θεῶ, θεῶ λέγω τῷ σωτήρι, θεραπεύων τὸν τῶν ὄλων
 θεὸν διὰ τοῦ ἀρχιερέως λόγου, δι' οὗ καθορᾶται τὰ κατ' ἀλήθειαν
 καλὰ καὶ δίκαια. εὐσέβεια * * ἔστι πράξις ἐπομένη καὶ ἀκόλουθος θεῶ.

Χ. Τριῶν τοίνυν τούτων ἀντέχεται ὁ ἡμεδαπὸς φιλόσοφος, πρῶ- 46, 1
 15 τον μὲν τῆς θεωρίας, δεύτερον δὲ τῆς τῶν ἐντολῶν ἐπιτελείσεως,
 τρίτον ἀνδρῶν ἀγαθῶν κατασκευῆς· ἃ δὴ συνελθόντα τὸν γνωστι-
 κὸν ἐπιτελεῖ. ὁ τι δ' ἂν ἐνδέχῃ τούτων, χωλεύει τὰ τῆς γνώσεως.
 ὁθεν θείως ἢ γραφῇ φησι· καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων· 2
 λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἔρεις πρὸς αὐτούς· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς
 20 ὑμῶν· κατὰ (τὰ) ἐπιτηδεύματα γῆς Αἰγύπτου, ἐν ἣ κατακῆσατε ἐν 8
 αὐτῇ, οὐ ποιήσετε· καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς Χαναάν, εἰς ἣν
 ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ, οὐ ποιήσετε· καὶ τοῖς νομίμοις αὐτῶν οὐ 4
 πορεύσεσθε· τὰ κρίματά μου ποιήσετε καὶ τὰ προστάγματά μου φυ-
 25 λάξεσθε, πορεύεσθαι ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. καὶ φυλά- 5
 25 ξεσθε πάντα τὰ προστάγματά μου, καὶ ποιήσετε αὐτά. ὁ ποιήσας

1 f Plato Theaet. p. 155 D μάλα γὰρ φιλόσοφον τοῦτο τὸ πάθος, τὸ θαυ-
 μάζειν· οὐ γὰρ ἄλλη ἀρχὴ φιλοσοφίας ἢ αὕτη. vgl. Aristot. Metaph. I 2, 15
 (p. 982^b 12) διὰ γὰρ τὸ θαυμάζειν οἱ ἄνθρωποι καὶ νῦν καὶ τὸ πρῶτον ἤρξαντο
 φιλοσοφεῖν. 2 f vgl. Hilgenfeld, Nov. Test. extra Can. IV² p. 22; Preuschen,
 Antileg. S. 12 5 f Hebr.-Ev. Fr. 16 Handmann TU V 3 S. 94 ff; vgl. Strom. V
 96, 3 u. Oxyrh. Pap. IV S. 4 f 13 vgl. zu S. 123, 25 f 14—17 vgl. Strom.
 II 90, 2f; VII 4, 2 τριῶν τούτων—γνώσεως Sacr. Par. 219 Holl 18—
 S. 138, 1 Lev. 18, 1—5, genommen aus Philo De congr. erud. gr. 86 (I p. 531 M)

8 βαθμὸν Vi βαθμῶν L 4 τῆς Vi τοῖς L ἢ Sy ἢ L 7 [δέ] Po
 9 τὸ¹ Po τῷ L ἢ Po ἢ L ἀλλὰ καὶ Heyse 10 [καὶ] Heyse 13 εὐ-
 σέβεια Vi εὐσέ am Ende von f. 80r L εὐσέβεια (γὰρ) ἔστι Hervet * * St
 (es fehlt wohl eine Zeile) 17 ἀποτελεῖ Sacr. Par. 3] ὡς Sacr. Par.
 18 μανσῆν (ν über η) L¹ 20 (τὰ) aus Philo γῆς] τῆς Philo HSS κατοικῆ-
 σάτε, ἐκατοικῆσατε, κατοικῆσατε Philo HSS 20 f ἐν αὐτῇ] ἐπ' αὐτῆς Philo
 MAH 24 πορεύεσθαι (so auch LXX B)] πορεύεσθε Philo (καὶ πορεύεσθαι
 Philo G) 25 μόν] + καὶ τὰ κρίματά μου Philo

αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν· εἶτ' 47. 1
 οὐν κόσμου καὶ ἀπάτης· εἴτε παθῶν καὶ κακιῶν σύμβολον Αἴγυπτος
 καὶ ἡ Χαναανίτις γῆ, ὧν μὲν ἀσεκτίον, ὅποια δὲ ἐπιτηθευτέον ὡς
 θεῖα καὶ οὐ κοσμικά, ἐπιδείκνυσιν ἡμῖν τὸ λόγιον, ὅταν δὲ εἴπῃ 2
 5 ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς· τὴν τε Ἑβραίων αὐτῶν
 ἐπανόρθωσιν τὴν τε τῶν πλάσ, ἡμῶν αὐτῶν, συνάσκησιν τε καὶ προ- 4 A P
 κοπήν ζωῆν λέγει αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν, οἳ γὰρ νεκροὶ τοῖς παρα- 8
 πτώμασι συζωοποιεῦνται Χριστῷ· διὰ τῆς ἡμετέρας διαθήκης, πολ- 4
 λάκις δὲ ἐπαναλαμβάνουσα ἡ γραφή τὸ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν·
 10 θυσιάζει μὲν διατριπτικώτατα, ἐπισθαὶ διδάσκουσα τῷ τὰς ἐντολάς
 διδωκῶτι θεῷ, ἐπομιμνήσκει δὲ ἡρέμα ζητεῖν τὸν θεὸν καὶ ὡς οἶόν
 τε γνωσκεῖν ἐπιχειρεῖν, ἧτις ἂν εἴη θεωρία μεγίστη, ἢ ἐκοπτική, ἢ
 τῷ ὄντι ἐπιστήμη, ἢ ἀμιτάπτωτος λόγῳ γινομένη, αὐτὴ ἂν εἴη
 μόνη ἢ τῆς σοφίας γνώσις, ἢ οὐδέποτε χωρίζεται ἢ δικαιοπραγία.
 15 XI. Ἄλλ' ἢ μὲν τῶν οἰησιοσόφων, εἴτε αἰρέσει· εἴτε βάρβαροι 44. 1
 εἴτε οἱ παρ' Ἑλλήσι φιλόσοφοι, ὀγνωσίαι φυσιοὶ κατὰ τὸν ἀπόστο-
 λον· πίστις δὲ ἢ γνώσις ἧτις ἂν εἴη ἐπιστημονικὴ ἀπόδειξις τῶν
 κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν παραδιδόμενων, φήσομεν δ' ἂν αὐτὴν
 λόγον εἶναι τοῖς ἀμφισβητουμένοις ἐκ τῶν ὁμολογουμένων ἐκπορί-
 20 ζοντα τὴν πίστιν, πιστικῶς δ' οἴσις διττῆς, τῆς μὲν ἐπιστημονικῆς 2
 τῆς δὲ δοξαστικῆς, οὐδὲν κολλῶν ἀπόδειξιν ὀνομάζειν διττὴν, τὴν
 μὲν ἐπιστημονικὴν, τὴν δὲ δοξαστικὴν, ἐπεὶ καὶ ἡ γνώσις καὶ ἡ πρῶ-
 γνωσίς διττὴ λέγεται, ἢ μὲν ἀπηκριβωμένην ἔχουσα τὴν ἰαυτῆς
 φύσιν, ἢ δὲ ἐλλειπῆ, καὶ μὴ τι ἢ παρ' ἡμῖν ἀπόδειξις μόνη ἂν εἴη 3
 25 ἀληθῆς, αὐτὴ ἐκ θεῶν χορηγομένη γραφῶν, τῶν ἰερῶν γραμμάτων
 καὶ τῆς οἰθεοδιδάκτου σοφίας κατὰ τὸν ἀπόστολον, μάθησις γοῖν 4
 καὶ τὸ πείθεσθαι ταῖς ἐντολαῖς, ὅστις πιστεύειν τῷ θεῷ, καὶ ἡ
 πίστις δύναμις τις τοῦ θεοῦ, ἰσχύς οἴσα τῆς ἀληθείας· αὐτίκα φησὶν 49. 1
 οἷον ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σιδήρεως, μεταστῆσθε τὸ ὄρος· καὶ

2 καὶ Αἴγυπτος· κόσμος vgl. Strom I 3, 4. 2 f vgl. Philo a. a. O. 31
 παθῶν μὲν Αἴγυπτος σύμβολόν ἐστι, κακιῶν δὲ ἡ Χαναανίτις γῆ. 4 f Lev
 18, 5 Gal. 3, 12. 5 8 τὴν τε Ἑβραίων διαθήκην; Gal. in Röm 10, 5 bei
 Cramer IV 372, 6. 9 — Monac. gr 412 p 411; ebenso Barb V 42 f 15^b. 4
 ζῶντες λέγει τὴν τῶν Ἑβραίων ἐπιτηθευσῶν τὴν τε — προκοπήν, οἳ γὰρ — ἀσε-
 λουσίας. 6 vgl. Ephes 2, 13. 7 f Ephes. 2, 5. 9 Lev 18, 2, 4. 5. 13
 vgl. Strom. II 9, 4 mit Anm. 16 I Kor 8, 1. 18-20 vgl. Strom VIII
 5. 1. 26 vgl. I Thesa. 4, 9. 29 vgl. Matth 17, 20.

1 2. 9 κατὰ, - Philo. 6 ἡμῶν} δὲ ἡμῶν Gal. 8 ζῶντες οἴσθε σὺν τῷ
 Χριστῷ Gal. 2. 4 καὶ τῆς ἐπιτηθευσῶν διακονίας; Monac. καὶ τὴν ἐπιτηθευσῶν δια-
 κονίαν Barb. 24 ἰσχύς τις L. 28 δύναμις τις Sy δύναμις τις L.

πάλι· κατὰ τὴν πίστιν σου γενηθήτω σοι· καὶ ὁ μὲν θεραπεύεται
 προσλαβὼν τῇ πίστει τὴν ἰασιν, ὁ δὲ νεκρὸς ἀνίσταται διὰ τὴν τοῦ
 πιστεύσαντος ὅτι ἀναστήσεται ἰσχύ· ἡ δὲ δοξαστικὴ ἀπόδειξις ἀν- 2
 θρωπικὴ τέ ἐστι καὶ πρὸς τῶν ῥητορικῶν γινομένη ἐπιχειρημάτων
 5 ἢ καὶ διαλεκτικῶν συλλογισμῶν. ἡ γὰρ ἀνωτάτω ἀπόδειξις, ἣν 8
 ἠνιξάμεθα ἐπιστημονικὴν, πίστιν ἐντίθησι διὰ τῆς τῶν γραφῶν παρα-
 θέσεώς τε καὶ διοίξεως ταῖς τῶν μανθάνειν ὀρεγομένων ψυχαῖς. ἦτις
 ἂν εἴη γινῶσις. εἰ γὰρ τὰ παραλαμβανόμενα πρὸς τὸ ζητούμενον 4
 ἀληθῆ λαμβάνεται, ὡς ἂν θεία ὄντα καὶ προφητικά, δῆλόν που ὡς
 10 καὶ τὸ συμπέρασμα τὸ ἐπιφερόμενον αὐτοῖς ἀκολουθῶς | ἀληθὲς 455 P
 ἐπενεχθήσεται· καὶ εἴη ἂν ὀρθῶς ἡμῖν ἀπόδειξις ἢ γινῶσις.

Ἦνίκα γοῦν τῆς οὐρανίου καὶ θείας τροφῆς τὸ μνημόσυτον ἐν 50, 1
 στάμῳ χρυσῷ καθιεροῦσθαι προσετίττετο. ἡ τὸ γόμορ φησὶ ἡ τὸ
 δέκατον τῶν τριῶν μέτρων ἦν· ἐν ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τρία μέτρα,
 15 τρία κριτήρια μνηύεται, αἰσθησις μὲν αἰσθητῶν, λεγομένων δὲ (καὶ)
 ὀνομάτων καὶ ῥημάτων ὁ λόγος, νοητῶν δὲ νοῦς. ὁ τοίνυν γνω- 2
 στικὸς ἀφέξεται μὲν τῶν κατὰ λόγον καὶ τῶν κατὰ διάνοιαν καὶ
 τῶν κατὰ αἰσθησιν καὶ ἐνέργειαν ἀμαρτημάτων, ἀκηκῶς ὅπως ἡ
 ἰδὼν πρὸς ἐπιθυμίαν ἐμολχενσεν, λαβὼν τε ἐν νῶ ὡς ἡμακάριοι οἱ
 20 καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄφονται, κάκεινο ἐπιστά-
 μενος ὅτι ἡοῦ τὰ εἰσερχόμενα εἰς τὸ στόμα κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον.
 ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα διὰ τοῦ στόματος ἐκεῖνα κοινοὶ τὸν ἄνθρωπον·
 ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοί· τοῦτ' οἶμαι, τὸ κατὰ 8
 θεὸν ἀληθινὸν καὶ δίκαιον μέτρον, ᾧ μετρεῖται τὰ μετρούμενα, ἢ
 25 τὸν ἄνθρωπον συνέχουσα δεκάς, ἣν ἐπὶ κεφαλαίων τὰ προειρημένα
 τρία ἐδήλωσεν μέτρα. εἴη δ' ἂν σῶμά τε καὶ ψυχὴ αἶ τε πέντε 4
 αἰσθησεις καὶ τὸ φωνητικὸν καὶ σπερματικὸν καὶ τὸ διανοητικὸν ἢ

1 vgl. Matth. 9, 29 8 μὲν vgl. Luk. 18, 42 2 δὲ vgl. Joh. 11, 44
 6 ἠνιξάμεθα S. 138, 20 12—16 vgl. Philo De congr. erud. gr. 100 (I p. 533
 M) ἠνίκα τῆς οὐρανίου καὶ θείας τροφῆς τὸ μνημεῖον ἐν στάμῳ χρυσῷ καθιε-
 ροῦτο, φησὶν ὡς ἄρα ἡ τὸ γόμορ τὸ δέκατον τῶν τριῶν μέτρων ἦν· ἐν ἡμῖν γὰρ
 αὐτοῖς τρία μέτρα εἶναι δοκεῖ, αἰσθησις, λόγος, νοῦς· αἰσθητῶν μὲν αἰσθησις, ὀνο-
 μάτων δὲ καὶ ῥημάτων καὶ τῶν λεγομένων ὁ λόγος, νοητῶν δὲ νοῦς. 18 f Exod.
 16, 36 16—18 ὁ γνωστικὸς—ἀμαρτημάτων Sacr. Par. 220 Holl 18 f Matth.
 5, 28 19 f Matth. 5, 8 21—23 Matth. 15, 11. 18 f 26—S. 140, 1 vgl.
 Strom. VI 134, 2

14 μέτρων LXX, Philo μέτρον L 15 (καὶ) aus Philo 18 (κατ'
 ἐνέργειαν Lagarde, Symmicta [I] 1877 S. 18 vgl. Strom. VI 102, 3 πλημμελη-
 μάτων Sacr. Par. R 22 nach τὰ Ras. von 3 Buchst. (viell. διὰ) L 26
 πέντε] ē L

πνευματικὸν ἢ ὅπως καὶ βούλει καλεῖν. χρηὴ δὲ ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν 81. 1
 ἄλλων πάντων ἐπιαναλαμβάνοντας ἐπὶ τὸν νοῦν ἴστασθαι, ὡς περ
 ἀμύλει πᾶν τῷ κόσμῳ τὰς ἐννέα μοῖρας ἐπιερηθήσαστας. πρώτην
 μὲν τὴν διὰ τῶν τρισάκρων στοιχείων ἐν μιᾷ χώρᾳ τιθεμένων διὰ 163
 τὴν ἴσην τροπήν. ἔπειτα δὲ τὰς ἐπὶ τὰς πλανωμένας τὴν τε ἀπλανῆ
 ἐνάτην, ἐπὶ τὸν τέλειον ἀριθμὸν τὸν ἐπιράνω τῶν ἐννέα, τὴν δὲ,
 δεκάτην μοῖραν, ἐπὶ τὴν γένωσιν ἀγκυλιῶσαι τοῦ θεοῦ, σκυλιόντι
 γίναι μετὰ τὴν κτίσιν τὸν ποιητὴν ἐκποθοῦντας. διὰ τοῦτο αἱ 2
 δεκάται τοῦ τε οἴκου τῶν τε ἱερῶν τῷ θεῷ προσεκομίζοντο, καὶ ἡ
 10 τοῦ πάσχα ἰορτή ἀπὸ δεκάτης ἤρχετο, παντὸς πάθους καὶ παντὸς
 αἰσθητοῦ διάκρουσις οἴσα. κίχηγεν οὖν τῇ πίστι οὗ γινώσκοντος, ὁ δὲ 3
 οὐκ οἰσίουστος ἔχων τῆς ἀληθείας οὐκ ἄπειται, ἀστάτοις καὶ ἀκινήτοις
 ὄμμασι κίχημένος, εἰκότος οὖν γέγραπται· εἰσῆλθεν δὲ Κἄιν ἀπὸ 4
 προσώπου τοῦ θεοῦ καὶ ὄχησεν ἐν γῆ Ναιὶ κατέναντι Ἐδὴμ·
 15 ὀμνηνέεται δὲ ἡ μὲν Ναιὶ σάλας, ἡ δὲ Ἐδὴμ τροφῆ· πίστις δὲ καὶ 5
 γένωσις καὶ ἀρήνη ἢ τροφῆ, ἣς ὁ παρακούσας ἐκβάλλεται, ὁ δὲ οἴη-

I 11 vgl. Philo De congr. stud. gr. 102. 106. 1 p. 834 M) εἰκότως οἱ καὶ
 ἐπὶ τῶν θεῶν τὸ μὲν δέκατον τοῦ μίτρου τῆς σπειράσεως τοῖς ἱερῶσι ἐπὶ τῶν
 βωμῶν ἀνακατατίθεται, ὁ δὲ ἑννέτος ἀριθμὸς, τὸ λείνανον τοῦ δεκάτου, παρ'
 αὐτῶν αἰτοῖς παρατίθεται τοῖς αἰετοῖς καὶ ἡ τῶν ἱερῶν ἰδιότης, θεῶν· τὸ
 γὰρ δέκατον τὸ τοῦ οἴκου σπειράσεως ἀπὸ δαμάσκειος προσήκει αἰτοῖς· ἴσαθον
 γὰρ τὸν ἑννέτον ἐπιερηθῆναι, ἀσθητὸν δαμάσαι θεῶν τὸν δέκατον καὶ μόνον
 ὅσα δι' αὐτοῦ, προσήκει. Ἐννέα γὰρ ὁ κόσμος ἕνα μοῖρα, ἐν αἰετοῖς μὲν
 ὄστω, τὴν τε ἀπλανῆ καὶ ἴσην τε τροπῆν αἰετοῦ ἐν τῇ τροφῇ καὶ
 μεταβολῇ πειρασίας, δεκάτου οὖν οἱ μὲν οἱ ποσειδά, ἐννέα τὰς μοῖρας, καὶ
 τὸν ποσειδά κομῶν ἐξ αἰετοῦ ἕνα μοῖρα, ὁ δὲ ποσειδά, τὸν ἑπὶ αἰετοῦ τῶν ἱερῶν,
 δεκάτου οὖν αἱ δέκαται θεῶν οὐκ οἰσίουστος γὰρ ἀπείρητος τὸ ἔργον ἐποθεῖ τὸν τροφῆν,
 καὶ ἰσότης καὶ θεοῦ πιστή, ἀπὸ 4 αἰετοῦ γινώσκοντα διὰ τοῦτο δεκάτην
 ἰδιότης τοῦ δεκάτου καὶ μόνον καὶ ἑννέτου ὁ αἰετοῦ ἀσθητῶν τοῦ ἴσθου ποσειδά
 ἐπὶ τὸν ποσειδά ἕνα μοῖρα, ἡ ποσειδά πάθος καὶ παντὸς αἰσθητοῦ δαμάσκειος
 πρὸς τὸ δέκατον, ὁ δὲ ποσειδά ὄστω καὶ θεῶν οὐκ οἰσίουστος γὰρ ἀπείρητος τοῦ μίτρου
 τοῦτο καὶ ἑννέτου ἕνατος τοῦ ἑννέτου καὶ οἰσίουστος· 10 vgl. Exod. 29. 1, Lev.
 9, 20. 10 vgl. Exod. 12, 1. 11. 13. 14. 1. 4 vgl. Philo De post. Causis 22. 1
 p. 22. M) οὐκ οἰσίουστος, καὶ ἀκινήτος οὐκ οἰσίουστος ποσειδά καὶ ποσειδά
 ἕνατος οὐκ οἰσίουστος γὰρ ἀπείρητος ἀπὸ 4 αἰετοῦ. 13 f. Gen. 1, 20.
 15 vgl. Philo De Chetib. 12. 1 p. 14. M) ὀμνηνέεται δὲ Ναιὶ μὲν σάλας, Ἐδὴμ
 δὲ τροφῆ. Philo De post. Causis 22. 1 p. 22. 2 M)

8 vgl. Philo De post. Causis 22. 1 p. 22. 2 M) οὐκ οἰσίουστος, καὶ ἀκινήτος οὐκ οἰσίουστος ποσειδά καὶ ποσειδά
 ἕνατος οὐκ οἰσίουστος γὰρ ἀπείρητος ἀπὸ 4 αἰετοῦ. 13 f. Gen. 1, 20.
 15 vgl. Philo De Chetib. 12. 1 p. 14. M) ὀμνηνέεται δὲ Ναιὶ μὲν σάλας, Ἐδὴμ
 δὲ τροφῆ. Philo De post. Causis 22. 1 p. 22. 2 M)

σοσφος τὴν ἀρχὴν οὐδὲ ἐπαίειν βούλεται τῶν θείων ἐντολῶν, ἀλλ'
 οἷον αὐτομαθῆς ἀφηνιάσας εἰς σάλον κυμαινόμενον ἐκὼν μεθίσταται.
 εἰς τὰ θνητὰ τε καὶ γεννητὰ καταβαίνων ἐκ τῆς τοῦ ἀγεννήτου
 γνώσεως, ἄλλοτε ἄλλοια δοξάζων. οἷς δὲ μὴ ὑπάρχει κυβερνήσις, ⁶
 5 πίπτουσιν ὡσπερ φύλλα· ὁ λογισμὸς καὶ τὸ ἡγεμονικὸν ἀπταιστον
 μένον καὶ καθηγούμενον τῆς ψυχῆς κυβερνήτης αὐτῆς εἴρηται· ὄντως
 γὰρ ἀτρέπτω πρὸς τὸ ἀτρεπτον ἢ προσαγωγή. οὕτως Ἰβραάμ 52, 1
 ἔστως ἦν ἀπέναντι κυρίου καὶ ἐγγίσας εἶπεν· καὶ τῷ Μωνοει λέγεται
 οὐδὲ αὐτοῦ στήθι μετ' ἐμοῦ· οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Σίμωνα τῷ Ἑστῶτι, ²
 10 ὃν σέβουσιν, ἐξομοιοῦσθαι (τὸν) τρόπον βούλονται. ἢ πιστὶς οὖν ἢ τε ³
 γνῶσις τῆς ἀληθείας αἰεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχειν κατα-
 σκευάζουσι τὴν ἐλομένην αὐτὰς ψυχὴν. συγγενεῖς δὲ τῷ ψεύδει μετὰ ⁴
 βασίς (καὶ) ἐκτροπὴ καὶ ἀπόστασις. ὡσπερ τῷ γνωστικῷ ἡρεμία καὶ
 ἀνάπανσις καὶ εἰρήνη. καθάπερ οὖν τὴν φιλοσοφίαν ὁ ἴ τῦφος καὶ ⁵ 457 P
 15 ἢ οἰσις διαβέβληκεν, οὕτως καὶ τὴν γνῶσιν ἢ ψευδῆς γνῶσις, ἢ [τε]
 ὁμωνύμως καλουμένη, περὶ ἧς ὁ ἀπόστολος γράφων ὡς Τιμόθεε·
 φησὶν, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κeno-
 φωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδονύμου γνώσεως, ἦν τινες ἐπαγγελ-
 λόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν· ὑπὸ ταύτης ἐλεγχόμενοι τῆς ⁶
 20 φωνῆς οἱ ἀπὸ τῶν αἰρέσεων τὰς πρὸς Τιμόθεον ἀθετοῦσιν ἐπιστολάς.
 φέρε οὖν εἰ ὁ κύριος ἰαλήθεια καὶ σοφία καὶ δύναμις θεοῦ, ⁷
 ὡσπερ οὖν ἐστι, δειχθεῖη (ἂν) ὅτι τῷ ὄντι γνωστικὸς ὁ τοῦτον
 ἔγνωκὼς καὶ τὸν πατέρα τὸν αὐτοῦ δι' αὐτοῦ συναίσθηται γὰρ τοῦ
 λέγοντος· ἰχέλη δικαίων ἐπίσταται ὑψηλά·
 25 XII. Τῆς δὲ πίστεως καθάπερ τοῦ χρόνου διττῶν ὄντων εὔροι- ^{53, 1}
 μεν ἂν διττὰς ἀρετὰς συνοικούσας ἀμφοῖν. τοῦ γὰρ χρόνου τῷ μὲν
 παρῳηκότι ἢ μνήμη, τῷ δὲ μέλλοντι ἐλπὶς ἐστι· πιστεύομεν δὲ τὰ
 παρῳηκότα γεγονέναι καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι· ἀγαπῶμεν τε αὐ.

4 f Prov. 11, 14 6—9 vgl. Philo De post. Caini 27 (I p. 231 M) ὄντως
 γὰρ ἀτρέπτω ψυχῇ πρὸς τὸν ἀτρεπτον θεὸν μόνη πρόσσός ἐστιν (hier auch die
 Citate aus Gen. u. Deut.) 7 f Gen. 18, 22 f 9 Deut. 5, 31 9 f vgl. Hil-
 genfeld, Ketzergeschichte S. 181 ff; H. Waitz, ZntW 5 (1904) S. 141 16—19
 I Tim. 6, 20 f 20 vgl. Zahn, Gesch. d. ntl. Kan. I S. 266²; 634 21 vgl.
 Joh. 14, 6 vgl. I Kor. 1, 24 24 Prov. 10, 21

3 γεννητὰ—ἀγεννήτου Arcerius γενητὰ—ἀγενήτου L 6 μένον L¹ μέ-
 νων L^o κυβερνήτης L 7 ἀτρέπτω Wendland ἀτρέπτως L ἀτρεπτος Heyse
 10 τὸν τρόπον L, aber τὸν von L¹ getilgt 11 f κατασκευάζουσι (r² in Ras.
 für 3 Buchst.) L¹ 12 συγγενεῖς Po συγγενές L ψευδεῖ Po 13 καὶ
 Hiller 15 [τε] Hiller 22 δειχθεῖη ἂν Di ἂρ' οἷα ἂν δειχθεῖη Ma
 23 συνήσθηται Sy (vgl. Strom. III 19, 3) 26 ἀμφοῖν Hiller ἀμφο L 27
 οὖν ἐστι St

οὕτως ἔχειν τὰ παρφοχικότα πίστιν πεπεισμένοι, τὰ μέλλοντα ἐλπίδι ἀπεκδεχόμενοι. διὰ πάντων γὰρ ἡ ἀγάπη τῷ γνωστικῷ πεφοίτηκεν **2**
 ἵνα θεὸν εἰδῶσι· καὶ ἰδοῦσι, πάντα ὅσα δεδημιούργηκε λίαν καλά· οἰδέν τε καὶ θαυμάζει· θεοσίβεια δὲ προστίθησι ἡμῶν βίου· καὶ
5 φόβος κυρίου προστίθησιν ἡμέρας. ὡς οὖν αἱ ἡμέραι μόριον βίου **3**
 τοῦ κατ' ἐπιανάσσειν, οὕτω καὶ ὁ φόβος τῆς ἀγάπης ἀρχή, κατὰ παρ-
 αΐξισιν πίστιν γινόμενος, εἴτα ἀγάπη· ἀλλ' οὐχ ὡς φοβοῦμαι τὸ **4**
 θηρίον καὶ μισῶ διττοῦ τυχάνοντος τοῦ φόβου), ὡς δὲ καὶ τὸν
 πατέρα δέδια, ὃν φοβοῦμαι ἅμα καὶ ἀγαπῶ· πάλιν, φοβούμενος μὴ
10 κολασθῶ, ἐμάντων ἀγαπῶ, αἰρούμενος τὸν φόβον· ὁ δὲ φοβούμενος
 προσκόψαι τῷ πατρὶ ἀγαπᾷ αὐτόν. μακάριος οὖν ὁ πιστός γίνεται. **5**
 ἀγάπη καὶ φόβος κειραμένοι· πίστις δὲ λαχὼς εἰς σωτηρίαν καὶ δόξα-
 μίς εἰς ζωὴν αἰώνιον. πάλιν ἡ προφητεία πρόγνωσίς ἐστιν, ἡ δὲ **24, 1**
 γνώσις προφητείας νόσις, ὅσον γνώσις τῶν ἐκείνοις προσγεωσμένων
15 ὑπὸ τοῦ προσβαίνοντος τὰ πάντα κυρίου. ἡ τοίνυν γνώσις τῶν **2**
 πραγματοποιθέντων τριτητὴν ἐνδείκνυται τὴν ἔκβασιν, ἢ γεγονέναι πάλαι
 ἢ ἐπιστηκέναι ἤδη ἢ ἵστασθαι μέλλουσιν. εἰδ' αἱ μὲν ἀκρότητες **3**
 ὑποκλιπτόμενοι πίστιν ἢ τελισθέντων ἢ ἐλπίζομένων, πειθῶ δὲ
 παρέχει ἢ ἐπιστηκέναι ἐνέργεια πρὸς τὴν βεβαίωσιν ἀμφοῖν τῶν **28 P**
20 ἀκροῖν. εἰ γὰρ μιᾶς οὔσης τῆς προφητείας τὸ μὲν ἤδη τελίσται, τὸ **4**
 δὲ πεπλήρωται, πιστὸν ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἐλπίζομενον καὶ τὸ παρφο-
 χικός ἀληθής· πρότερον γὰρ ἐπιστός ἦν, εἴτα ἡμῖν παρφοχίκεν. **5**
 οὗς εἶναι καὶ τὴν τῶν παρφοχικότων πίστιν κατάληψιν παρφοχι-
 κότος, καὶ τὴν τῶν ἱσομένων ἐλπίδα κατάληψιν ἱσομένων πρὸς
25 ἡμῶν. τὰς δὲ συγκατάθεσις οὐ μόνον οἱ ἀπὸ Πλάτωνος, ἀλλὰ καὶ
 οἱ ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἴσ' ἡμῖν εἶναι λέγουσιν. πᾶσα οὖν δοξασίς καὶ **25, 1**
 κρίσις καὶ ἐπόλησις καὶ μάθησις, οἷς ζῶμεν καὶ οὐνοῦμεν αὐτὴ τὴν
 γίνε τῶν ἀνθρώπων, συγκατάθεσις ἐστιν· ἢ δ' οἰδέν ἄλλο ἢ πίστις
 εἶη ἂν, ἢ τε ἀπιστία, ἀπίστασις οἷσα τῆς πίστεως, δυνατὴν δεικνύει
30 τὴν συγκατάθεσιν τε καὶ πίστιν· ἀνταρτίας γὰρ οἰόμενος οὐκ ἂν
 λαχθεῖη, κἂν τις τἀληθὲς σκοπῇ, ἐνφύσει τὸν ἀνθρώπου φύσει δια- **2**
 βεβλημένον μὲν πρὸς τὴν τοῦ φεύδους συγκατάθεσιν, ἔχοντα δὲ
 ἀφορμὰς πρὸς πίστιν τἀληθοῦς, εἴ τοίνυν συνέχουσα τὴν ἐκκλίσιαν. **3**

2 Gen. 1, 31. **4 f** Prov. 3, 2-16; 10, 27. **7** **3** vgl. Paed. I 87, 1.
 Aristot. Fr. 124 Ross? p. 144, 25-145, 2. **25** **28** Chrysost. Fr. phys. 102 Ar-
 nim. **28** - S. 142, 5 vgl. Herm. V. 3 III 8, 1-5 7.

3 εἰ, 2, P. **10** G. P. **11** αἴτιος P. αἴτιος L. τοῦτος Müller.
15 ἀπὸ Ma. **24** τῶν ἱσομένων St. μὲν ἴσασιν L. **29** ἀπὸ πρὸς Louth.
 vgl. S. 145, 9. Sent. Eug. Pyth. Hy, 110 ἀπιστοῦσα, L. **30** ἀνταρτίας
 Ma ἀνταρτίας L.

ὡς φησιν ὁ Ποιμὴν, ἀρετὴ ἢ πίστις ἐστὶ, δι' ἧς σφύζονται οἱ ἐκ-
λεκτοὶ τοῦ θεοῦ· ἢ δὲ ἀνδριζομένη ἐγκράτεια. ἔπεται δ' αὐταῖς
ἀπλότης, ἐπιστήμη, ἀκακία, σεμνότης, ἀγάπη. πᾶσαι δὲ αὐταὶ πί-
στεώς εἰσι θυγατέρες.· καὶ πάλιν· προηγείται μὲν πίστις, φόβος | δὲ 4 166 S
5 οἰκοδομεῖ, τελειοῖ δὲ ἡ ἀγάπη.· φοβητέον οὖν τὸν κύριον, λέγει,
·εἰς οἰκοδομήν, ἀλλ' οὐ τὸν διάβολον εἰς καταστροφήν.· ἔμπαλιν 5
δέ· ἔργα μὲν τοῦ κυρίου, τουτέστι τὰς ἐντολάς, ἀγαπητέον καὶ
ποιητέον, τὰ δὲ ἔργα τοῦ διαβόλου φοβητέον καὶ οὐ ποιητέον· ὁ μὲν
γὰρ τοῦ θεοῦ φόβος παιδεύει καὶ εἰς ἀγάπην ἀποκαθίστησιν, ὁ δὲ
10 τῶν τοῦ διαβόλου ἔργων μίσος ἔχει σύννοικον.· ὁ δὲ αὐτὸς καὶ τὴν 6
μετάνοιαν ἰσχυροῖ· εἶναι φησὶ μεγάλην· μετανοῶν γὰρ ἐφ' οἷς
ἔδρασαν οὐκέτι ποιεῖ ἢ λέγει, βασανίζων δὲ ἐφ' οἷς ἤμαρτεν τὴν
ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀγαθοεργεῖ.· ἀφ᾽ ἑσῆς τοίνυν ἀμαρτιῶν μετανόιας 459 P
διαφέρει, ἄμφω δὲ δείκνυσι τὰ ἐφ' ἡμῖν.·

15 XIII. Τὸν οὖν εὐληφότερα τὴν ἀφ᾽ ἑσῆς τῶν ἀμαρτιῶν οὐκέτι 56, 1
ἀμαρτάνειν χρή. ἐπὶ γὰρ τῇ πρώτῃ καὶ μόνῃ μετανόια τῶν ἀμαρ-
τιῶν (αὕτη ἂν εἴη τῶν προὑπαρξάντων κατὰ τὸν ἐθνικὸν καὶ πρῶ-
τον βίον, τὸν ἐν ἀγνοίᾳ λέγω) αὐτίκα τοῖς κληθεῖσι πρόκειται
μετάνοια ἢ καθάρουσα τὸν τόπον τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῶν πλημμελη-
20 μάτων, ἵνα ἡ πίστις θεμελιωθῇ. καρδιογνώστης δὲ ὢν ὁ κύριος καὶ 2
τὰ μέλλοντα προγινώσκων τό τε εὐμετάβολον τοῦ ἀνθρώπου καὶ
τὸ καλλίμβολον καὶ πανούργον τοῦ διαβόλου ἄνωθεν ἀρχῆθεν προ-
εἶδεν, ὡς ζηλώσας ἐπὶ τῇ ἀφέσει τῶν ἀμαρτιῶν τὸν ἀνθρώπον
προστρίψεται τινὰς αἰτίας τῶν ἀμαρτημάτων τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ,
25 φρονίμως πονηροῦμένος, ὅπως δὴ καὶ αὐτοὶ συνεκπέσοιεν αὐτῷ.
ἔδωκεν οὖν ἄλλην ἔτι τοῖς κὰν τῇ πίστει περικλίπτουσί τινι πλημ- 57, 1
μελήματι πολυέλεος ὢν μετάνοιαν δευτέραν, ἵν' εἴ τις ἐκπειρασθῆ
μετὰ τὴν κλήσιν, βιασθῆ δὲ καὶ κατασοφισθῆ, μίαν ἔτι μετάνο-
νοιαν ἀμετανόητον λάβῃ. ἔκουσίως γὰρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ 2
30 τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπο-
λείπεται θυσία, φοβερὰ δὲ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος
ἰσθίειν μέλλοντος τοῦς ὑπεναντίους.· αἱ δὲ συνεχεῖς καὶ ἐπάλληλοι 3

5—10 vgl. Mand. VII 1—4 10—13 vgl. Mand. IV 2, 2 13—29 vgl.
Mand. IV 3, 1—6 20 vgl. Act. 15, 8 28 f μετάνοιαν ἀμετανόητον aus II
Kor. 7, 10 29—32 Hebr. 10, 26 f (Jes. 26, 11) 32—S. 144, 22 vgl. Herm.
Mand. IV 3 32—S. 144, 4 αἱ συνεχεῖς—αὐθις u. S. 144, 19 f μελέτη—
ἀνασκησίας Sacr. Par. 221 Holl

11 σύνεσιν (ι in Ras. für 2 Buchst.) L 16 f ἀμαρτιῶν] ἀμαρτημάτων
Ma 24 προστρίψεται St προστρίψεται L 26 ἔτι Segaar zu QDS p. 341
ἐπὶ L 27 ἵν' Grabe ἦν L 28 [δέ] oder τε Di δὴ Po 32 καὶ] + ἄλλαι
αἱ Sacr. Par.

ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασι μετάνοια οὐδὲν τῶν καθάπεξ μὴ πεπιστευ-
 κότων διατίρουσιν ἢ μόνῳ τῷ συναίσθησθαι ὅτι ἁμαρτάνουσι· καὶ
 οὐκ οἶδ' ὀπότερον αὐτοῖν χειρὸν ἢ τὸ εἰδῶτα ἁμαρτάνειν ἢ μετα-
 νοήσαντα ἐφ' οἷς ἡμαρτεν πλημμελεῖν αὐθις· τῷ ἐλέγχεσθαι γὰρ
 5 ἰκατέρωθεν ἢ ἁμαρτία φαίνεται, ἢ μὲν ἐπὶ τῷ πραχθῆναι κατα-
 γινωσκομένη πρὸς τοῦ ἐργάτου τῆς ἀνομίας, ἢ δὲ τὸ πραχθῆσομενον
 προγινώσκοντος ὡς φαῖλον ἐπιχειροῦντος, καὶ ὁ μὲν θυμῷ χαρι-
 ζεται ἰσως καὶ ἡδοῇ, οὐκ ἀγνοῶν τίσι χαρίζεται· ὁ δὲ ἐφ' οἷς ἐχα-
 ρίσατο μετανοῶν, εἶτα παλινοδρομῶν αὐθις εἰς ἡδονήν, συνάπτει τῷ
 10 τὴν ἀρχὴν ἰκονοίως ἐξαμαρτάνοντι· ἐφ' ᾧ γὰρ τις μετενόησεν, αὐθις
 τοῦτο ποιῶν, οὐκ πράσσει κατεγνωκῶς, τοῦτο ἔκων ἐπιτελεῖ, ὁ μὲν
 οὐκ ἐξ ἰθῶν καὶ τῆς προβλήτου ἐκείνης ἐπὶ τὴν πίστιν ὀρμήσας
 ἅπαξ ἵτεχν ἀφίσεως ἁμαρτιῶν· ὁ δὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἁμαρτήσας
 εἶτα μετανοῶν, κἄν συγγνώμης τεγγάνῃ, αἰθεῖσθαι ὀφείλει, μηκέτι
 15 λουόμενος εἰς ἁφίσιν ἁμαρτιῶν, δεῖ γὰρ οὐ τὰ εἰδῶτα μόνον κατα-
 λειπὲν ἢ πρότερον ἐξεθιλάζειν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργα τοῦ προτέρου βου-
 λῶν οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, ἐν πνεύματι δὲ
 ἀνεγεννώμενον· ὅπρι εἴη ἂν τὸ μὴ εἰς ταῦτον ἐπενεχθέντα πλημ-
 2 μέλημα μετανοῆσαι· μελέτη γὰρ ἱμαλιν ἁμαρτιῶν τὸ πολλάκις
 20 μετανοεῖν καὶ ἐπιτηδειότης εἰς ἐντροπῆσαν ἐξ ἀνασκησίας, δίκαιοι
 τοῖσιν μετανοίας, οὐ μετάνοια, τὸ πολλάκις αἰτεῖσθαι συγγνώμην
 ἐφ' οἷς πλημμιλοῦμεν πολλάκις· ὀδικαιοσύνη δὲ ἀμώμων ὀρθοτομῆ
 ἰδοῦς, κίχραγεν ἢ γρασῆ, καὶ πάλιν αὐτῷ τῷ ἀκάκον δικαιοσύνη
 κατορθώσῃ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ μὴν ἰκαθῶς οἰκτεῖται πατὴρ
 25 υἱός, οἰκτεῖται χεῖρος τοῦ φοβούμενου αὐτόν, ὁ μὲν γράφει
 οὐκ ἀπίροντες οὐκ εἶν δάκρυον ἐν ἀγαλλιάσει θειροῦσαι τῶν ἐν
 3 μετανοίᾳ ἰσομολογομένων· μακάριοι γὰρ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν
 κύριον ὅπως τὸν τοῖς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ἱμαρτῆ μακαρισμόν· οὐκ
 4 φοβῶν ἢ φοβῶν ὅταν πλουτήσῃ ἀνθρώπος, καὶ ὅταν πληθυνθῆ ἢ
 5 δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ· ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκειν αὐτόν λήφεται
 τὰ πάντα οὐδὲ συγκαταβήσεται αὐτῷ ἢ δόξα αὐτοῦ, ἐγὼ δὲ ἐν
 6 τῷ ἰλλίῃ σου ἰουλιεύσῃ εἰς τὸν οἶκόν σου, προσκενήσῃ πρὸς

17 Joh 1, 13. 20—22 δίκαιοι μετανοίας πολλάκις Sacr. Par. 22.
 Holl. 22. 24 Psal. 11, 5. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

2 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν Sacr. Par. οἰκτεροῦσθαι L. 3 αὐτοῖς Sacr.
 Par. 4 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν Sacr. Par. 5 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν L. 6 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν L.
 7 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν Sacr. Par. 8 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν L. 9 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν L.
 10 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν Sacr. Par. 11 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν Sacr. Par. 12 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν L.
 13 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν L. 14 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν L. 15 ἡμῶν τοῖς οἰκτοῦσιν L.

ναὸν ἅγιόν σου ἐν φόβῳ σου. κύριε, ὀδήγησόν με ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου.ε

Ὁρμὴ μὲν οὖν φορὰ διανοίας ἐπὶ τι ἢ ἀπὸ του· πάθος δὲ πλεονάζουσα ὀρμὴ ἢ ὑπερτείνουσα τὰ κατὰ τὸν λόγον μέτρα, ἢ ὀρμὴ ἔκφερομένη καὶ ἀπειθῆς λόγῳ· παρὰ φύσιν οὖν κινήσεις ψυχῆς κατὰ τὴν πρὸς τὸν λόγον ἀπειθειαν τὰ πάθη (ἢ δ' ἀπόστασις καὶ ἔκστασις καὶ ἀπειθεια ἐφ' ἡμῖν, ὡς περ καὶ ἡ ὑπακοή ἐφ' ἡμῖν· διὸ καὶ τὰ ἐκούσια κρίνεται)· αὐτίκα καθ' ἐν ἑκαστον | τῶν παθῶν εἴ τις 461 P ἐπεξίλοι, ἀλόγους ὀρέξεις εὔροι ἂν αὐτά.

10 XIV. Τὸ γοῦν ἀκούσιον οὐ κρίνεται (διττὸν δὲ τοῦτο, τὸ μὲν 60, 1 γινόμενον μετ' ἀγνοίας, τὸ δὲ ἀνάγκῃ)· ἐπεὶ πῶς ἂν καὶ δικάσειας περὶ τῶν κατὰ τοὺς ἀκουσίους τρόπους ἀμαρτάνειν λεγομένων; ἢ 2 γὰρ αὐτὸν τις ἠγνόησεν, ὡς Κλεομένης καὶ Ἀθάμας οἱ μανέντες, ἢ 3 τὸ πρᾶγμα ὃ πράσσει, ὡς Αἰσχύλος τὰ μυστήρια ἐπὶ σκηνῆς ἐξεικῶν 15 ἐν Ἀρείῳ πάγῳ κριθεὶς οὕτως ἀφείθη ἐπιδείξας αὐτὸν μὴ μεμνημένον, ἢ τὸ περ(ὶ ὄν) πράττεται ἀγνοῆσαι (ἂν) τις, ὡς περ ὁ τὸν ἀντίπαλον 4 ἀφείας καὶ ἀποκτείνας οἰκτεῖον ἀντὶ τοῦ πολεμίου, ἢ τὸ ἐν τίνι πράτ- 5 τεται, καθάπερ ὁ ταῖς ἐσφαιρωμέναις λόγχαις γυμναζόμενος καὶ ἀποκτείνας τινὰ τοῦ δόρατος ἀποβαλόντος τὴν σφαιραν, ἢ τὸ παρὰ 167 S 6 20 τὸ πῶς, ὡς ὁ ἐν σταδίῳ ἀποκτείνας τὸν ἀνταγωνιστήν (οὐ γὰρ θανάτου, ἀλλὰ νίκης χάριν ἠγωνίζετο), ἢ τὸ οὐ ξυκα πράττεται, οἶον 7

8—6 Chrys. Fr. mor. 377 Arnim; vgl. Andronicus De affect. p. 11, 4. 5 Kreuttner 10 f τὸ ἀκούσιον—ἀνάγκη Sacr. Par. 223 Holl 10—S. 146, 2 vgl. Aristot. Eth. Nic. 3, 2 (p. 1111 a 3—15) τίς . . καὶ τί καὶ περὶ τί ἢ ἐν τίνι πράττει, ἐνίοτε δὲ καὶ τίνι, οἶον ὀργάνῳ, καὶ ἕνεκα τίνος, οἶον σωτηρίας, καὶ πῶς, οἶον ἡρέμα ἢ σφόδρα. ἅπαντα μὲν οὖν ταῦτα οὐδεὶς ἂν ἀγνοήσῃ μὴ μαινόμενος, δῆλον δ' ὡς οὐδὲ τὸν πράττοντα· πῶς γὰρ ἑαυτὸν γε; δ δὲ πράττει, ἀγνοήσῃεν ἂν τις, οἶον λέγοντές φασιν ἐκπεσεῖν αὐτούς, ἢ οὐκ εἰδέναι ὅτι ἀπόρρητα ἦν, ὡς περ Αἰσχύλος τὰ μυστικά, ἢ δεῖξαι βουλόμενος ἀφείναι, ὡς ὁ τὸν καταπέλτην οἰηθεὶς δ' ἂν τις καὶ τὸν νῆδον πολέμιον εἶναι ὡς περ ἡ Μερόπη, καὶ ἐσφαιρωθῆναι τὸ λελογχόμενον δόρον ἢ τὸν λίθον κίσηριν εἶναι· καὶ ἐπὶ σωτηρίας παίσας (πίσας Bernays vgl. Clem. S. 146, 1) ἀποκτείναι ἂν· καὶ δεῖξαι (θίξαι Bernays) βουλόμενος, ὡς περ οἱ ἀροχειριζόμενοι, πατάξῃεν ἂν; vgl. Bernays, Symb. Philol. Bonn. I p. 301—312 (= Ges. Abh. I p. 151—164) 13 zu Kleomenes vgl. Herodot 6, 75; zu Athamas z. B. Ovid Metam. 4, 516 14 f vgl. Nauck TGF² p. 28

8 φορὰ Po φοβερὰ L 5 κινήσεις] κινήσεις Hiller 8 τὰ ἐκούσια] ὡς ἐκούσια Ma 8 f αὐτίκα—εὔροι ἂν αὐτά ~ Ma nach ἀπειθῆς λόγῳ 5 12 ἀκουσίους] (τοῦ) ἀκουσίου Bernays 15 οὕτως] ἀθόως Schw 16 τὸ περ(ὶ ὄν) Schw ὕπερ L ἐν ὕπερ Bernays ὕπερ oder ὄν Hiller ἐν ὧ ἢ περὶ δ Jackson πράττεται] πράττει Jackson ἀγνοῆσαι (ἂν) St ἀγνοήσας L 17 [ἐν] Bernays 18 ἐσφαιρωμέναις L 19 παρὰ] περὶ St 20 πῶς] εἰκό; Schw Clemens II. 10

ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασι μετάνοιαι οὐδὲν τῶν καθάπεξ μὴ πιστευ-
 κότων διαφέρουσιν ἢ μόνῳ τῷ συναισθῆσθαι ὅτι ἁμαρτάνοσι· καὶ
 οὐκ οὐδ' ὀπότερον αὐτοῖν χειροῖν. ἢ τὸ εἰδῶτα ἁμαρτάνειν ἢ μετα-
 νοήσαντα ἐφ' οἷς ἡμερτιν πλημμυλεῖν αὐθις· τῷ ἐλλέχθαι γὰρ
 5 ἰκατέρωθεν ἢ ἁμαρτία φαίνεται. ἢ μὲν ἐπὶ τῷ πραχθῆναι κατα-
 γινωσκομένη πρὸς τοῦ ἐργάτου τῆς ἀνομίας. ἢ δὲ τὸ πραχθῆσομενον
 προγινώσκοντος οἷς φανῶν ἐπιχειροῦντος. καὶ ὁ μὲν θυμῷ χαρι-
 ζεται ἴσως καὶ ἡδονῇ. οὐκ ἀγροῶν τίσι χαρίζεται· ὁ δὲ ἐφ' οἷς ἐχα-
 ρίσατο μετανοῶν. εἴτα παλινδρομῶν αὐθις εἰς ἡδονῆν. συνάπτει τῷ
 10 τὴν ἀρχὴν ἰκονοσίως ἐξαμαρτάνοντι ἐφ' ᾧ γὰρ τις μετενόησεν, αὐθις
 τοῦτο ποιῶν. οὐκ πράσσει κατιγρωκῶς. τοῦτο ἐκὼν ἐπιτελεῖ. ὁ μὲν
 οὐκ ἐξ ἰθρῶν καὶ τῆς προκλήτης ἐκείνης ἐπὶ τὴν πίστιν ὁρμήσας
 ἅπαξ ἵερχεν ἀφίσσεως ἁμαρτιῶν· ὁ δὲ καὶ μετὰ ταῦτα ἁμαρτίας.
 εἴτα μετανοῶν. κἄν συγγνώμης τυγχάνῃ. ἀδελθεῖται ὁσιλίῃ. μηκέτι
 15 λουόμενος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. διὲ γὰρ οὐ τὰ εἰδῶτα μόνον κατα-
 λειπὲν ἢ πρότερον ἐξεθιάζειν. ἀλλὰ καὶ τὰ ἔργα τοῦ προτέρου βου-
 ντόν οὐκ ἐξ ἀμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός. ἐν πνεύματι δὲ
 ἀγαγενόμενον· ὅτιρ ἢ ἢ τὸ μὴ εἰς ταῦτόν ἐπειχθῆντα πλημ-
 20 μέλημα μετανοῆσαι· μελίτη γὰρ ἱμαλιν ἁμαρτιῶν τὸ πολλάκις
 μετανοῆν καὶ ἐπιτηδειότης εἰς ἐντροφίαν ἐξ ἀνασκησίας. δόκιμοις
 25 τοῖσιν μετανοίας. οὐ μετάνοια. τὸ πολλάκις αἰτιεῖσθαι συγγνώμην
 ἐφ' οἷς πλημμυλοῦμεν πολλάκις· ὀδικαιοσύνη δὲ ἀμόμονος ὀρθοτομῆ
 ὀδοῦς. κίχραγιν ἢ γρασῆ. καὶ πάλιν αὐτὸν τοῦ ἀνάκου δικαιοσύνη
 κατορθῶσι τὴν ὀδὸν αὐτοῦ. καὶ μὴν ἰκαθῶς οἰκτιρεῖ πατήρ
 30 υἱός. οἰκτιροῦσιν κίριος τοῖς φοβουμένοις αὐτόν· ὁ ἰκαθὸς γράγει·
 οὐκ οἰκτιροῦσι· οὐκ εἰν δάκρυον ἐν ἀγαλλιάσει θιροῖσιν τῶν ἐν
 35 μετανοία ἰσομολογουμένων· μακάριοι γὰρ πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν
 κίριον· ὁρῶς τὸν τοῖς ἐν τῷ ἐναγγελίῳ ἱμαρῇ μακαρισμόν· ἢ μὴ
 40 φοβῶν· φησὶν ἰώταν πλουτήσῃ ἀνθρώπος. καὶ ὅταν πληθεινθῇ ἢ
 45 δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ· ὅτι οὐκ ἐν τῷ ἀποθνήσκοντι αὐτόν λέγεται
 τὰ πάντα οὐδὲ συγκατεβήσεται αὐτῷ ἢ δόξα αὐτοῦ· ὁ γὰρ δὲ ἐν
 50 τῷ εἶναι σου ἐπολιτίσθαι εἰς τὸν οἶκόν σου προσκετῆρα πρὸς

17 Joh 1, 11. 20-22 Act 17, 34. 23-24 Act 17, 34. 25-26 Act 17, 34. 27-28 Act 17, 34. 29-30 Act 17, 34. 31-32 Act 17, 34. 33-34 Act 17, 34. 35-36 Act 17, 34. 37-38 Act 17, 34. 39-40 Act 17, 34. 41-42 Act 17, 34. 43-44 Act 17, 34. 45-46 Act 17, 34. 47-48 Act 17, 34. 49-50 Act 17, 34. 51-52 Act 17, 34. 53-54 Act 17, 34. 55-56 Act 17, 34. 57-58 Act 17, 34. 59-60 Act 17, 34. 61-62 Act 17, 34. 63-64 Act 17, 34. 65-66 Act 17, 34. 67-68 Act 17, 34. 69-70 Act 17, 34. 71-72 Act 17, 34. 73-74 Act 17, 34. 75-76 Act 17, 34. 77-78 Act 17, 34. 79-80 Act 17, 34. 81-82 Act 17, 34. 83-84 Act 17, 34. 85-86 Act 17, 34. 87-88 Act 17, 34. 89-90 Act 17, 34. 91-92 Act 17, 34. 93-94 Act 17, 34. 95-96 Act 17, 34. 97-98 Act 17, 34. 99-100 Act 17, 34.

2 μόνον τοῦ αἰσθῆσθαι. Sac. Par. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

ναὸν ἅγιόν σου ἐν φόβῳ σου. κύριε, ὁδήγησόν με ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου.»

Ὁρμὴ μὲν οὖν φορὰ διανοίας ἐπὶ τι ἢ ἀπὸ του· πάθος δὲ πλεονάζουσα ὀρμὴ ἢ ὑπερτείνουσα τὰ κατὰ τὸν λόγον μέτρα, ἢ ὀρμὴ ἐκφερομένη καὶ ἀπειθῆς λόγῳ· παρὰ φύσιν οὖν κινήσις ψυχῆς κατὰ τὴν πρὸς τὸν λόγον ἀπειθειαν τὰ πάθη (ἢ δ' ἀπόστασις καὶ ἔκστασις καὶ ἀπειθεια ἐφ' ἡμῖν, ὡσπερ καὶ ἡ ὑπακοὴ ἐφ' ἡμῖν· διὸ καὶ τὰ ἐκούσια κρίνεται)· αὐτίκα καθ' ἐν ἑαστον | τῶν παθῶν εἴ τις 461 P ἐπεξίλοι, ἀλόγους ὀρέξεις εὐροὶ ἂν αὐτά.

10 XIV. Τὸ γοῦν ἀκούσιον οὐ κρίνεται (διττὸν δὲ τοῦτο, τὸ μὲν 60, 1 γινόμενον μετ' ἀγνοίας, τὸ δὲ ἀνάγκῃ)· ἐπεὶ πῶς ἂν καὶ δικάσειας περὶ τῶν κατὰ τοὺς ἀκουσίους τρόπους ἀμαρτάνειν λεγομένων; ἢ 2 γὰρ αὐτὸν τις ἠγνόησεν, ὡς Κλεομένης καὶ Ἀθάμας οἱ μανέντες, ἢ 3 τὸ πρᾶγμα ὃ πράσσει, ὡς Αἰσχύλος τὰ μυστήρια ἐπὶ σκηνῆς ἐξεικπὼν 15 ἐν Ἀρείῳ πάγῳ κριθεὶς οὕτως ἀφείθη ἐπιδείξας αὐτὸν μὴ μεμνημένον, ἢ τὸ περ(ὶ ὄν) πράττεται ἀγνοῆσαι (ἂν) τις, ὡσπερ ὁ τὸν ἀντίπαλον 4 ἀφείας καὶ ἀποκτείνας οικεῖον ἀντὶ τοῦ πολεμίου, ἢ τὸ ἐν τίνι πρᾶτ- 5 τεται, καθάπερ ὁ ταῖς ἐσφαιρωμέναις λόγχαις γυμναζόμενος καὶ ἀποκτείνας τινὰ τοῦ δόρατος ἀποβαλόντος τὴν σφαῖραν, ἢ τὸ παρὰ 167 S 6 20 τὸ πῶς, ὡς ὁ ἐν σταδίῳ ἀποκτείνας τὸν ἀνταγωνιστὴν (οὐ γὰρ θανάτου, ἀλλὰ νίκης χάριν ἠγωνίζετο), ἢ τὸ οὐ ἔνεκα πράττεται, οἶον 7

§—6 Chrys. Fr. mor. 377 Arnim; vgl. Andronicus De affect. p. 11, 4. 5 Kreuttner 10f τὸ ἀκούσιον—ἀνάγκη Sacri. Par. 223 Holl 10—S. 146, 2 vgl. Aristot. Eth. Nic. 3, 2 (p. 1111^a 3—15) τις . . καὶ τί καὶ περὶ τί ἢ ἐν τίνι πράττει, ἐπίστω δὲ καὶ τίνι, οἷον ὀργάνῳ, καὶ ἔνεκα τίνος, οἷον σωτηρίας, καὶ πῶς, οἷον ἡρέμα ἢ σφόδρα. ἅπαντα μὲν οὖν ταῦτα οὐδεὶς ἂν ἀγνοήσῃ μὴ μαινόμενος, ὅλῳ δ' ὡς οὐδὲ τὸν πράττοντα· πῶς γὰρ ἑαυτὸν γε; 8 δὲ πράττει, ἀγνοήσῃ ἂν τις, οἷον λέγοντές φασιν ἐκπεσεῖν αὐτοῖς, ἢ οὐκ εἰδέναι ὅτι ἀπόρρητα ἦν. ὡσπερ Αἰσχύλος τὰ μυστικά, ἢ δεῖξαι βουλόμενος ἀφείναι, ὡς ὁ τὸν καταπέλτην οἰθηθεὶ δ' ἂν τις καὶ τὸν ἐνὶ πολέμῳ εἶναι ὡσπερ ἡ Μερόπη, καὶ ἐσφαιρωθῆαι τὸ λελογχόμενον δόρον ἢ τὸν λίθον κίσησθαι εἶναι· καὶ ἐπὶ σωτηρίας παίσεως (πίσεως Bernays vgl. Clem. S. 146, 1) ἀποκτείναι ἂν· καὶ δεῖξαι (θίξαι Bernays) βουλόμενος, ὡσπερ οἱ ἀπροχειριζόμενοι, πατάξῃεν ἂν; vgl. Bernays, Symb. Philol. Bonn. I p. 301—312 (= Ges. Abh. I p. 151—164) 13 zu Kleomenes vgl. Herodot 6, 75; zu Athamas z. B. Ovid Metam. 4, 516 14 f vgl. Nauck TGF² p. 28

§ φορὰ Po φοβερά L 5 κινήσις] κινήσεις Hiller 8 τὰ ἐκούσια] ὡς ἐκούσια Ma 8 f αὐτίκα—εὐροὶ ἂν αὐτά ~ Ma nach ἀπειθῆς λόγῳ 5 12 ἀκουσίους] (τοῦ) ἀκουσίου Bernays 15 οὕτως] ἀθόως Schw 16 τὸ περ(ὶ ὄν) Schw ὅπερ L ἐν ὅπερ Bernays ὅπερ oder ὅτω Hiller ἐν ὅ ἢ περὶ 8 Jackson πράττεται] πράττει Jackson ἀγνοῆσαι (ἂν) St ἀγνοήσας L 17 [ἐν] Bernays 18 ἐσφαιρωμέναις L 19 παρὰ] περὶ St 20 πῶς] εἰκὸς Schw Clemens II. 10

λέληθεν δέ με οὐθὲν τῶνδε ὧν σὺ νοουθετεῖς,

γνώμην δ' ἔχοντά με ἢ φύσις βιάζεται·

τουτέστι τὸ ἔκδοτον γεγενῆσθαι τῷ πάθει. ἢ Μήδεια δὲ καὶ αὐτὴ 8
ὁμοίως ἐπὶ τῆς σκηνῆς βοᾷ·

5 καὶ μανθάνω μὲν οἷα δρᾶν μέλλω κακά,
θυμὸς δὲ κρείσσων τῶν ἐμῶν βουλευμάτων.

ἀλλ' οὐδὲ Αἴας σιωπᾶ, μέλλων δὲ ἑαυτὸν ἀποσφάττειν κέκραγεν· 4
οὐδὲν οὖν ἦν πῆμα ἑλευθέρου ψυχῆν δάκνον οὕτως ἀνδρὸς ὡς
ἀτιμία·

10 οὕτως πέπονθα καὶ με ἴσυμποροῦσα .
βαθεῖα κηλὶς ἐκ βυθῶν ἀναστρέφει
λύσσης πικροῖς κέντροισιν ἠρεθισμένον. |

τούτους μὲν οὖν ὁ θυμὸς, μυρίους δὲ ἄλλους ἢ ἐπιθυμία τραγῶδει, 463 P 64, 1
τὴν Φαίδραν, τὴν Ἄνθειαν, τὴν Ἐριφύλην,

15 ἢ χρυσὸν φίλον ἀνδρὸς ἐδέξατο τιμήντα.

τὸν γὰρ κωμικὸν ἐκείνον Θρασωνίδην ἄλλη σκηνὴ παιδισκάριόν με· 2
φησὶν εὐτελεῖς καταδεδούλωκεν·

Ἀτύχημα μὲν οὖν παραλόγος ἐστὶν ἀμαρτία, ἢ δὲ ἀμαρτία ἀκού- 8
σιος ἀδικία, ἀδικία δὲ ἐκούσιος κακία. ἐστὶν οὖν ἢ μὲν ἀμαρτία
20 ἐμὸν ἀκούσιον. διὸ καὶ φησιν· ἀμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ 4
γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν, τοῖς ἤδη πεπιστευκόσι λέγων,
ὅτι τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς λάθηνμεν· ἀτύχια δὲ ἐστὶν ἄλλου εἰς 5

1 f Eurip. Chrysiippus Fr. 840; sum 2. Vers vgl. Plut. Mor. p. 446 A; Stob.
Ecl. II 7, 10 p. 89, 12 Wachsm.; vgl. Elter Gnom. hist. 84 5 f Eurip. Med.
1078 f (aus Chrysiipp vgl. Elter Gnom. hist. 19) 8—12 TGF Adesp. 110; zu
8 f vgl. Chrysiipp Fr. log. 180, 4 Arnim; Elter Gnom. hist. 31 15 λ 327
16 f Menander Μισοῦμενος Fr. 338 CAF III p. 98; vgl. Epiktet IV 1, 20 18 f
vgl. Aristot. Eth. Nic. 5, 10 p. 1135^b 16—18 ὅταν μὲν οὖν παραλόγως ἢ βλάβη
γένηται, ἀτύχημα, ὅταν δὲ μὴ παραλόγως, ἄνευ δὲ κακίας, ἀμάτημα. 20 f
Röm. 6, 14 22 Jes. 53, 5

1 λέληθεν οὐδὲν τῶνδε μ' ὧν Sy 8 f die Verse selbst lauten: οὐκ ἦν ἄρα
οὐθὲν πῆμα ἑλευθέραν δάκνον | ψυχῆν ὁμοίως ἀνδρὸς ὡς ἀτιμία 8 ἀνδρὸς
ὡς aus d. Pap. ὡς ἀνδρὸς L 10 συμφοροῦσα] συμφορᾶς ἀεὶ Suetern συμφου-
ροσ' ἀεὶ Cobet, Mnemos. 6 (1857) p. 183 συμφύροσα (ἀεὶ) Schw 18 τοῖτους
Sy τοῖτοις L 14 ἀνθίαν L 16 [με] St 17 καταδεδούλωκ' εὐτελεῖς Epikt.
18 μὲν οὖν St (vgl. Aristot.) δὲ νοῦ L δὲ οὖν Po 18 f ἀκούσιος St (vgl.
S. 146, 22 ff) ἐκούσιος L 20 ἀκούσιον Po ἐκούσιον L

ἐμὲ πρῶτος ἀκούσιος, ἢ δὲ ἀδικία μόνη εἰρίσκεται ἐκούσιος ἢτε ἐμὴ ἢτε ἄλλον.

Ταῦτα δ' ἀντίσεται τῶν ἁμαρτιῶν τὰς διαφορὰς ὁ ψαλμῶδης: **63. 1**
μακαρίους λέγων ὃν ὁ θεὸς τὰς μὲν ἀπήλειψεν ἀνομίας, τὰς δὲ ἐπι-
5 κάλυπτεν ἁμαρτίας, οὐκ ἔλογιστό τε τὰς ἄλλας καὶ ἀγῆκε τὰς λοιπὰς.
ἠγγράφεται γάρ· μακάριοι ὧν ἀπέθρονον αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπι- **2**
κάλυπθησαν αἱ ἁμαρτίαι· μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐ μὴ λογισθῆται κρίσις
ἁμαρτιῶν, οὐδὲ ἴσθιν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλος· οὗτος ὁ μακα-
ρισμὸς ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἐκλειλεγμένους ὑπὸ τοῦ θεοῦ διὰ Ἰησοῦ
10 Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν· ἐκάλυπτε μὲν γὰρ ἀγάπη πλῆθος ἁμαρ- **3**
τιῶν· ἀπαλείψει δὲ ὁ ἴσθιν μετάνοιαν μᾶλλον τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἢ τὸν
θάνατον αἰρουμένους· οὐ λογίζονται δὲ ὅσαι μὴ κατὰ προαίρεσιν **66. 1**
οὐκίστανται· ἰὸ γὰρ ἐπιθυμίας ἤδη μεμοίχευκε φησὶν, ἀγῆσι τε
τὰς ἁμαρτίας ὁ ἐφωτίζων· λόγος· καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, φησὶν **2**
15 ὁ κύριος, ζητήσουσιν τὴν ἀδικίαν Ἰσραὴλ, καὶ οὐκ ἐπαύξει, καὶ τὰς
ἁμαρτίας Ἰούδα, καὶ οὐ μὴ εἰρεθίσωιν· ὅτι τίς ἔωπιον ἐγώ; καὶ τίς
ἀντιστήσεται κατὰ πρόσωπόν μου; ὁρᾷ· ἵνα θεὸν καταγγιλλόμενον **3** **67. 1**
ἀγαθόν, τῶν κατ' ἀξίαν ἀπονεμητικόν τε καὶ ἀφαιτικόν ἁμαρτημάτων,
φαίνεται δὲ καὶ Ἰωάννης ἐν τῇ μίῳστολῃ τὰς διαφορὰς τῶν **4**
20 ἁμαρτιῶν ἐκδιδάσκων ἐν τούτοις· εἴαν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ
ζωὴν, τοὺς ἁμαρτάνοντες μὴ πρὸς θάνατον· τίπτε γὰρ ἁμαρτία **5**
πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω, ἵνα ἴσθησιν τις, πᾶσα ἀδικία
ἁμαρτία ἐστὶ, καὶ ἴσθιν ἁμαρτία μὴ πρὸς θάνατον· ἀλλὰ καὶ **67. 1**
2 καὶ πρὸς Μαθηδὸν ὁ Μουσοῦς τῶν τριῶν δογματικῶν τὴν γενεὴν ἐμφαι-
νοῦσιν διὰ τούτων· μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλή
αὐτοῦ, καθὼς αἱ ἐχθρὸς πορεύονται ἐν σκότει· τίς τὰ βέδη· οἱ γὰρ
λεπίδα μὴ ἴσθιν, ἐν ἀπογορεύσει Μουσοῦς ἐγᾶπτισθαι, κατὰ τὴν
θαλάσσης γίνονται· οὐδὲ ἐν ὁδοῦ ἁμαρτωλοῦν ἴσθιν, καθὼς οἱ **68. 2**
3 καὶ τὴς φοβέσθαι τὸν κύριον ἁμαρτάνοντων ὡς ὁ χολῶς πεινῶν

4 τὸ ἀπὸ τῆς ἀνομίας vgl. Jes. 44. 22. **6. 10** γὰρ πρὸς τὸν αὐτὸν 1 Cor. ad Cor. 20, 6f. **6. 15** Psal. 11, 1f. Rom. 4, 7f. **6f** vgl. Mat. 23, 27 καὶ Rom. 4, 9. **10f** 1 Petr. 4, 8. **11f** vgl. Luc. 18, 21. **12** Mat. 23, 27. **13** Mat. 23, 27. **14** vgl. Joh. 1, 9. **14. 16** Jerem. 27, 1. **16f** Jerem. 27, 1. **17. 18** τὸν κατ' ἀξίαν ἀπονεμητικόν· ἀφαιτικόν vgl. Psal. 119, 1. 1. 2. Num. 20, 24. 1 Joh. 2, 9f. **24. 27. 29f** γὰρ πρὸς 149. 1f vgl. Rom. 7, 1f. 9f. **26f. 29. 149. 1f** Psal. 1, 1. **29** vgl. Lev. 22, 1. 2. 1. 2. 1. 2. **30f** vgl. Barnab. 1, 1. 1. 1.

1 ἀνομιῶν, 1^ο ἀνομίας, 1^ο. **2** ἀφαιτικόν, ἀφαιτικόν, vgl. 1 Joh. 2, 9f. 1 Joh. 2, 9f. **3** ἀφαιτικόν, ἀφαιτικόν, vgl. 1 Joh. 2, 9f. 1 Joh. 2, 9f. **4** ἀφαιτικόν, ἀφαιτικόν, vgl. 1 Joh. 2, 9f. 1 Joh. 2, 9f.

γὰρ κραυγάζει, πληρωθεὶς δὲ τὸν δεσπότην οὐ γνωρίζει· οὐδὲ ἐπὶ 8
 καθέδραν λοιμῶν ἐκάθισεν, καθὼς τὰ πτηνὰ εἰς ἀρπαγὴν ἔτοιμα.
 παρήνεσε δὲ Μωυσῆς· οὐ φάγεσθε χοῖρον οὐδὲ ἀετὸν οὐδὲ ὀξύπτερον
 οὐδὲ κόρακα οὐδὲ πάντ' ἰχθύων ὅς οὐκ ἔχει λεπίδα ἐν αὐτῷ. ταῦτα
 5 μὲν ὁ Βαρνάβας. ἀκήκοα δ' ἔγωγε σοφοῦ τὰ τοιαῦτα ἀνδρὸς ἔβου- 4
 λην μὲν ἀσεβῶν τὰ ἔθνη λέγοντος, ὁδὸν δὲ ἀμαρτωλῶν τὴν
 Ἰουδαϊκὴν ὑπόληψιν καὶ καθέδραν λοιμῶν τὰς αἰρέσεις ἐκλαμβά-
 νοντος. ἕτερος δὲ κυριώτερον ἔλεγεν τὸν μὲν πρῶτον μακαρισμὸν 68, 1
 τετάχθαι ἐπὶ τῶν μὴ κατακολουθησάντων ταῖς γνώμαις ταῖς πονη-
 10 ραῖς, ταῖς ἀποστατησάσαις τοῦ θεοῦ, τὸν δευτέρου δὲ ἐπὶ τῶν τῆ
 ἐν ἑνὶ χώρῳ καὶ πλατεῖα ὁδοῦ οὐκ ἐμμενόντων, ἢ τῶν ἐν νόμῳ τρα-
 φέντων ἢ καὶ τῶν ἐξ ἔθνων μετανενοηκότων· καθέδρα δὲ λοιμῶν 465 P
 καὶ τὰ θέατρα καὶ τὰ δικαστήρια εἴη ἂν (ἢ), ὅπερ καὶ μᾶλλον, ἢ ἐξα-
 κολουθήσεις ταῖς πονηραῖς καὶ ταῖς λυμαντικαῖς ἐξουσίαις καὶ ἢ κατὰ
 15 τὰ ἔργα αὐτῶν κοινωνία. ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέλημα 2
 αὐτοῦ· ὁ Πέτρος ἐν τῷ Κηρύγματι νόμον καὶ λόγον τὸν κύριον
 προσελεπεν. δοκεῖ δὲ καὶ ἄλλως τριῶν ἀποχὴν ἀμαρτίας τρόπων 8
 διδάσκειν ὁ νομοθέτης, τῶν μὲν ἐν λόγῳ διὰ τῶν ἰχθύων τῶν
 ἀναύδων· ἔστι γὰρ τῷ ὄντι οὐ σιγὴ λόγον διαφέρει· ἔστι καὶ
 20 σιγῆς ἀκίνδυνον γέρας· τῶν δὲ ἐν ἔργῳ διὰ τῶν ἀρπακτικῶν
 καὶ σαρκοβόρων ὀρνέων· * * * χοῖρος βορβορῷ ἡδεται καὶ κό-
 πρῳ· καὶ χρὴ μὴδὲ τὴν συνείδησιν ἔχειν ἠμεμολυσμένην. εἰκό- 69, 1
 τως οὖν φησὶν ὁ προφήτης· οὐχ οὕτως, φησὶν, οἱ ἀσεβεῖς, ἀλλ'
 ἢ ὡσεὶ χνοῦς ὃν ἐκρίπτει ὁ ἀνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.
 25 διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἀσεβεῖς ἐν κρίσει· (οἱ ἤδη κατακεκρι-
 μένοι, ἐπεὶ ὁ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται), οὐδὲ οἱ ἀμαρτωλοὶ ἐν
 βουλῇ δικαίων· (οἱ ἤδη κατεγνωσμένοι εἰς τὸ μὴ ἐνωθῆναι τοῖς
 ἀπταίστως βεβιωκόσιν), ὅτι γινώσκει κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ὁδὸς
 ἀσεβῶν ἀπολείται· πάλιν ὁ κύριος δείκνυσιν ἀντικρὺς ἐφ' ἡμῖν καὶ 2

8 f vgl. Barnab. Ep. 10, 1; Lev. 11, 7. 13 f. 12; Deut. 14, 8. 12 f. 10 11 vgl.
 Matth. 7, 13 12 f vgl. Paed. III 76, 3 15 f Psal. 1, 2 16 Kerygma Petri
 Fr. 1 Dobschütz TU XI 1 S. 18; vgl. Strom. I 182, 3; Ecl. proph. 58 19 f vgl.
 Elter Gnom. hist. 106 19 vgl. Eurip. Orest. 638 f ἔστι δ' οὐ σιγὴ λόγου | κρείσων
 γένοιτ' ἄν. 19 f Simonides v. Keos Fr. 66; vgl. Paed. II 58, 1 21 vgl. He-
 raklit Fr. 54 Byw. 13 Diels; Protr. 92, 4; Strom. I 2, 2 22 vgl. I Kor. 8, 7
 28—29 Psal. 1, 4—6 26 Job. 3, 18

4 οὐδὲ κόρακα Di οὔτε κ. L 12 καθέδρα Sy καθέδραν L 18 ἢ)
 Schw 17 ἀποχὴν St ἀποδοχὴν L 18 διδάσκειν Sy διδάσκει L 21 * * *
 χοῖρος] τῶν δὲ ἐν διανοίᾳ διὰ τοῦ χοίρου· ὁ γὰρ χοῖρος St u. Schw

τὰ παραπτώματα καὶ τὰ πλημμελήματα, τρόπους θεραπείας καταλήλους τοῖς πάθεισιν ἵποτιθίμενος. πρὸς τῶν ποιμένων ἐπανορθοῦσθαι βουλόμενος ἡμᾶς διὰ ἑξικλήλ, αἰτιώμενος αὐτῶν, οἶμαι, τινὰς ἐφ' οἷς οὐκ ἐτήρησαν τὰς ἐντολάς· ἐπὶ ἠθετηγῶς οὐκ ἐνισχύσατε 3
 5 καὶ τὰ ἐξῆς ἕως καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιζητῶν οὐδὲ ὁ ἀποστρέφων· ἡμεγάλη γὰρ χαρὰ παρὰ τῷ πατρὶ ἵνός ἀμαρτωλοῦ σωθῆντος· ὁ κύριός φησι. ταύτη πλείον ἐπαινιτός ὁ Ἀβραάμ ὅτι ἐπορεύθη καθ' 4
 ἀπὸ ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ κύριος· ἐντεῦθεν ἀρυσάμενός τις τῶν παρ' 70. 1
 "Ἐλλῆσι σοφῶν τὸ εἶπον θεῶς ἀπεφθίγγατο. εὐοὶ δὲ εὐσεβεῖς φησὶν
 10 Ἰσοσίας εὐνετὰ ἐβουλεύσαντο· βουλή δὲ ἐστὶ ζήτησις περὶ τοῦ 24. 1
 πῶς ἂν ἐν τοῖς παρούσαις πράγμασιν ὀρθῶς διεξάγοιμεν. εὐβουλίαι δὲ φρόνησις πρὸς τὰ βουλευόμενα. τί δέ; οὐχὶ καὶ ὁ θεὸς μετὰ τὴν ἐπι 3
 τῷ Κάλιν συγγνώμην ἀκολούθως οὐ πολλῷ ἔστιρον τὸν μετανοήσαντα Ἐνώχ ἐσάγει δηλῶν ὅτι συγγνώμην μετάνοια πίπτει γεννᾶν;
 15 ἡ συγγνώμη δὲ οὐ κατὰ ἄφρονας, ἀλλὰ κατὰ λαοὺς συνίσταται. τὸ δ' αὐτὸ γίνεται καὶ τῇ κατὰ τὸν Ἀαρῶν τοῦ λαοῦ μοσχοποιεῖ. ἐντεῦ 4
 θέν τις τῶν παρ' Ἐλλῆσι σοφῶν συγγνώμην τιμωρίας κριέσων ἀπεφθίγγατο. εὐσπερ ἀμέλει καὶ τὸ ἐγγύς. πάρα δ' αὐταὶ ἀπὸ τῆς Σολομώντος φωνῆς λεγομένης· ἐνέ, ἐάν ἐγγυῖον σὸν φίλον. παρα-
 20 δόσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῶ· παρὶς γὰρ ἀνδρῶν ἰσχυρῶν τὰ ἴδια χεῖρα, καὶ ἀλλοικεῖται ῥήμασιν ἴδιον στόματος· μιστικώτερον δὲ ἤδη τὸ ἐγγυῖον 5
 σπαντὸν ἐκείθεν εἰληπτα· εἶδες τὸν ἀδελφόν σου, εἶδες τὸν θεόν σου· ταύτη σου ἀγαπήσις κίριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης καρδίας 11. 1
 καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν· ἐν ταύταις λίγαις ταῖς ἐντολαῖς
 25 ὅλον τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας κριέσασθαι τε καὶ ἐξηγηθῆσαι συνάδει τούτοις κάκιτρα· ταῦτα λέλασκα ἑμν. ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ 2
 πληρωθῇ. αὐτὴ δὲ ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾷτε ἀλλήλους

4 f Ezech 34. 4-6 6 vgl Luk 15. 7-10 7 f Gen 12. 4 7-9 vgl Philo De migr. Abr. 127 f II p 49. M. ἐπορεύθη Ἀβραάμ· κινῶν· Gen 12. 4 τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ παρὰ τοῖς ἁρίστα φιλοσοφῆσαι εὐδοκίμον τινός, τοῦ ἐκ τοῦσου εἶφ φασὶ ζῆν· γινεται δὲ ὅταν ὁ τοῦ··· εἰχεται θεῶς··· ἡ··· — Ezech 34. 11 vgl Leutsch zu Diogen III 31 Corp. Paroemogr II p 40. A. Otto, Synonym. S. 108. 9 f Jes 55. 8. 13 f Ezech 34. 11 bei Phil. μετανοήσας, πνεύσ Gen 2. 24 ἐπιτίθεται αὐτὸν ὁ θεός, ἢ γὰρ μεταθεῖς, τῆ··· ἐμὴ··· καὶ μετανοήσ. De Abrah 17 f II p 4 M. 16 vgl Ezech 34. 17 τὸς··· Ezech 34. 17 vgl Diog. Laert. I 76. 19 vgl Strom I 61. 2. 19-21 Prov 1. 11. 21 f vgl Strom I 61. 3. 22 f vgl Strom I 91. 5 mit Acta. 23-25 vgl Matth. 22. 37. 5 f, Mark 12. 31. f, Luk 10. 27. 26. S. 131 f II p 11. 11 f

9 Ezech 34. 11 vgl L. 12 τὸς··· vgl W. 17 μετανοήσας··· vgl L. 19 παρὰ δ' αὐτα Synonym. S. 108. 24 σπαντὸν L. vgl L.

καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς· ἐλεήμων γὰρ καὶ οἰκτιρῶν ὁ κύριος, καὶ 3
 ὀχρηστὸς κύριος τοῖς σὺμψασι· σαφέστερον δὲ τὸ ἰγνώθι σαυτὸν·
 παρεγγῶν ὁ Μωυσῆς λέγει πολλάκις· ἰπρόσεχε σεαυτῷ· ἐλεει- 4
 μούνοιαι οὖν καὶ πιστεῖσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι· τῷ δὲ φόβῳ
 5 κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ· ἰφόβος δὲ κυρίου παιδεία καὶ
 σοφία·

XVI. Ἐνταῦθα πάλιν ἐπιφύονται οἱ κατήγοροι χαρὰν καὶ λύπην 72, 1
 πάθη ψυχῆς λέγοντες· τὴν μὲν γὰρ χαρὰν εὐλογον ἔπαρσιν ἀποδι-
 δόασι καὶ τὸ ἀγάλλεσθαι χαίρειν ἐπὶ καλοῖς, | τὸ δὲ ἔλεος λύπην 467 P
 10 ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι, τροπὰς δὲ εἶναι ψυχῆς καὶ πάθη τὰ
 τοιαῦτα. ἡμεῖς δέ, ὡς ἔοικεν, οὐ πανόμεθα [τὰ τοιαῦτα] σαρκικῶς 2
 νοοῦντες τὰς γραφὰς καὶ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων παθῶν ἀναγόμενοι, τὸ
 βούλημα τοῦ ἀπαθοῦς θεοῦ ὁμοίως τοῖς ἡμεδαποῖς κινήμασιν ἀπεκδε-
 χόμενοι· ὡς δ' ἡμεῖς ἀκοῦσαι δυνατοί, οὕτως ἔχειν ἐπὶ τοῦ παντο- 3
 15 κράτορος ὑπολαμβάνοντες. ἀθέως πλανώμεθα. οὐ γὰρ ὡς ἔχει τὸ 4
 θεῖον, οὕτως οἷόν τε ἦν λέγεσθαι· ἀλλ' ὡς οἷόν τε ἦν ἐπαίειν ἡμᾶς
 σαρκὶ πεπεδημένους, οὕτως ἡμῖν ἐλάλησαν οἱ προφῆται συμπεριφερο-
 μένου σωτηρίως τῇ τῶν ἀνθρώπων ἀσθενείᾳ τοῦ κυρίου. ἐπεὶ τοί- 73, 1
 20 νον βούλημά ἐστι τοῦ θεοῦ σφῆζεσθαι τὸν ταῖς ἐντολαῖς πειθήνιον
 τὸν τε ἐκ τῶν ἁμαρτημάτων μετανοοῦντα, χαίρομεν δὲ ἡμεῖς ἐπὶ τῇ
 σωτηρίᾳ ἡμῶν, τὸ χαρτὸν ἡμῶν ἐξιδιοποιήσατο ὁ διὰ τῶν προφη-
 τῶν | λαλήσας κύριος, καθάπερ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ φιλανθρώπως 169 S
 λέγων· ἰεπίναςα καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐδώκατέ μοι
 25 πειν· ὁ γὰρ ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων πεποιήκατε, ἐμοὶ πεποιή-
 26 κατε· ὡσπερ οὖν τρέφεται μὴ τρεφόμενος διὰ τὸ τεθράφθαι ὄνπερ 2
 βούλεται, οὕτως ἐχάρη μὴ τραπείς διὰ τὸ ἐν χαρᾷ γεγονέναι τὸν
 μετανοηκότα ὡς ἐβούλετο. ἐπεὶ δὲ πλουσίως ἐλεει ἀγαθὸς ὢν ὁ 3
 θεὸς τὰς τε ἐντολὰς διδοὺς διὰ νόμον, * διὰ προφητῶν καὶ προσε-
 χέστερον ἤδη διὰ τῆς τοῦ υἱοῦ παρουσίας σφῆζων καὶ ἐλεῶν, ὡς
 30 εἴρηται, τοὺς ἠλεημένους, κυρίως τε ἐλεεῖ ὁ κρείττων τὸν ἐλάσσω,

1 Psal. 110, 4 2 Psal. 144, 9 3 Gen. 24, 6; Exod. 10, 28; 23, 21;
 34, 12; Deut. 4, 9; 6, 12; 8, 11; 11, 16; 12, 13. 19. 30; 15, 9; 24, 8 3—5 Prov.
 15, 27 5 f Prov. 16, 4 (15, 33); Sir. 1, 27 7—11 Chrys. Fr. mor. 433 Ar-
 nim; vgl. Paed. I 101; Andronicus De affect. p. 11, 11; 20, 6; 12, 12 Kreutt-
 ner 9 f vgl. Strom. IV 38, 1 23—25 Matth. 25, 35. 40 27 f vgl.
 Ephes. 2, 4

2 χρηστὸς Po χς L 7 λύπην] ἔλεος St 10 τὰ über d. Z. L¹ 11 [τὰ
 τοιαῦτα] Hiller 25 τεθράφθαι L 28 (νοθετῶν τε· διὰ Schw 30 ἠλεη-
 μένους] ἐλεήμονας Bywater, Journ. of Philol. 4 (1872) S. 208 wegen Matth. 5, 7;
 doch vgl. I Petr. 2, 10

καὶ κρείττων μὲν ἄνθρωπος ἄνθρώπου οὐκ ἂν εἴη. καθὼς ἄνθρωπος
 πίνυται, κρείττων δὲ ὁ θεὸς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ πάντα, εἰ τοίνυν
 ὁ κρείττων τὸν ἴσων ἔχει, μόνος ἡμᾶς ὁ θεὸς ἔλιθισι. κοινωνικός
 4 μὲν γὰρ ἄνθρωπος ἐπὶ δικαιοσύνης γίνεται καὶ μεταβίδωσιν ὡν
 5 ἔλαβεν παρὰ τοῦ θεοῦ διὰ τὴν φυσικὴν εὐνοίαν καὶ σχέσιν διὰ τὴν
 ἐντολὰς αἷς πείθεται· ὁ θεὸς δὲ οὐδεμίαν ἔχει πρὸς ἡμᾶς φυσικὴν 74. 1
 σχέσιν, ὡς οἱ τῶν αἰρέσεων κτίσται θέλουσιν, οὐτ' εἰ ἐκ μὴ ὄντων
 ποιήσῃ οὐτ' εἰ ἐξ ἕλης δημιουργοίη. ἐπεὶ τὸ μὲν οὐδ' ὅλως ὄν. ἢ
 δὲ κατὰ πάντα ἴτερά τιγγάνει τοῦ θεοῦ) εἰ μὴ τις μέρος αὐτοῦ καὶ
 10 ὁμοουσίους ἡμᾶς τῷ θεῷ τολμήσει λέγειν· καὶ οὐκ οὐδ' ὅπως ἀνί- 2
 ξεται τις ἐκαίῳν τούτου θεῖον | ἔγνωκώς, ἀπιδὼν εἰς τὸν βίον τὸν 75. 1
 ἡμέτερον, ἐν ὕσσις φερόμεθα κακοῖς. εἴη γὰρ ἂν οὕτως, ὃ μὴδ' 3
 εἰπιπν θίμις, μερικῶς ἁμαρτάνων ὁ θεός, εἰ γε τὰ μέρη τοῦ ὅλου
 μέρη καὶ συμπληρωτικά τοῦ ὅλου, εἰ δὲ μὴ συμπληρωτικά, οὐδὲ μέρη
 15 εἴη ἂν. ἀλλὰ γὰρ φύσει πλοῦσιος ὡν ὁ θεός ἐν ἐλίφῃ διὰ τὴν 4
 αὐτοῦ ἀγαθότητα κηδεταί ἡμῶν μήτε μορίων ὄντων αὐτοῦ μήτε
 φύσει τέκνων. καὶ δὴ ἡ μεγίστη τῆς τοῦ θεοῦ ἀγαθότητος ἐνδείξις 76. 1
 αὕτη τιγγάνει, ὅτι οὕτως ἔχόντων ἡμῶν πρὸς αὐτὸν καὶ φύσει
 ἀπληλοτριωμένων παντελῶς ὅμως κηδεταί. φυσικὴ μὲν γὰρ ἢ πρὸς 2
 20 τὰ τέκνα φιλοστοργία τοῖς ζώοις ἢ τε ἐκ συνηθείας τοῖς ὁμογενώ-
 μοσι φιλία, θεοῦ δὲ ὁ ἔλεος εἰς ἡμᾶς πλοῦσιος τοῦ, κατὰ μηδὲν
 αὐτῷ προσήκοντας, τῇ οὐσίᾳ ἡμῶν λέγω ἢ φύσει ἢ δυνάμει τῇ οὐσίᾳ
 τῆς οὐσίας ἡμῶν, μόνον δὲ τῷ ἔργον εἶναι τοῦ θελήματος αὐτοῦ·
 καὶ δὴ τὸν ἐκόντα μετὰ ἀσκήσεως καὶ διδασκαλίας τὴν γνώσιν τῆς
 25 ἀληθείας ἐπανερημένον εἰς ἐνοθεσίαν καλεῖ, τὴν μεγίστην πασῶν
 προκοπῆν. παρανομίαι δὲ ἄνθρωπα ἀγριεύουσι σαρκεῖς δὲ τῶν ἰσχυρῶν 3
 ἁμερτιῶν ἴκαστος σφίγγεται, καὶ ἴστω ὁ θεός ἀρετίος· καὶ τῷ
 ὄντι μακάριος ἀνὴρ ὃς κατακτήσῃ πάντα δι' ἐπιλέξιον.

XVII. Ὡς οὖν ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητικὴ ἴστω ἴστω, ἀπ' ἧς τὸ 78. 1
 1) ἐπίστασθαι οὐκ αἰνῆται, γίνεται δὲ ἡ κατάληψις αὐτῆ ἀμετάπτωτος
 ἐπὶ λόγον οὕτω καὶ ἡ ἀγνοία φερτασία ἴστω ἴστω μεταπτω-
 τικὴ ἐπὶ λόγον, τὸ δὲ μεταπτωτον οἷς καὶ τὸ οὐκ αἰνῆται ἐκ

15 vgl. Ephes 2. 4 16 vgl. 1 Petr 3. 7 αἷμα μου τοῦ καθαροῦ 17 vgl.
 Ephes 2. 3 τίνα φύσει ἀρετῆς 19 vgl. Ephes 2. 14. 4. 15. K. 1. 2.
 28 25 vgl. Job 1. 12f 26f Prov 3. 22 27 vgl. Plato Res. X p. 617 E;
 Paol. 1. Cor. 1. 2. 1. Ann. 28 Prov 28. 14 30f vgl. Str. m. 1. 1. 4. 2. 1. Ann.

8 οὐδ' ἴθι. οὐδ' L 21 ὁ ἄλλο d 7 L 22 αἰσθησθε, ἄρετα ἢ ἀρετῆς L
 22 εἴθι Schw. ἢ L 23 τὸ Sy τὸ L 26 d; αἰσθησθε Prov. 3. 22 ἢ ἢ L
 32 μεταπτωτον swarben a u ἢ Ras v. n. 1 Buchet L

λόγου ἐφ' ἡμῖν. παράκειται δὲ τῇ ἐπιστήμῃ ἢ τ' ἐμπειρία καὶ ἡ 2
 εἶδησις σύνεσις τε καὶ νόησις καὶ γνῶσις. καὶ ἡ μὲν εἶδησις ἐπιστήμη 3
 τῶν καθ' ὅλον κατ' εἶδος εἶη ἂν· ἡ δὲ ἐμπειρία ἐπιστήμη περιλη-
 πτική, ὥστε καὶ οἷόν ἐστιν ἕκαστον πολυπραγμονεῖν· νόησις δὲ ἐπι-
 5 στήμη νοητοῦ· καὶ σύνεσις ἐπιστήμη συμβλητοῦ ἢ σύμβλησις ἀμε-
 τάπτωτος ἢ συμβλητικὴ δύναμις ὣν φρόνησις ἐστὶ καὶ ἐπιστήμη, καὶ
 ἐνός καὶ ἑκάστου καὶ πάντων τῶν εἰς ἓνα λόγον· γνῶσις δὲ ἐπιστήμη
 τοῦ ὄντος αὐτοῦ ἢ ἐπιστήμη σύμφωνος τοῖς γινομένοις· ἀλήθειά τε
 ἐπιστήμη ἀληθοῦς, ἡ δὲ ἕξις τῆς ἀληθείας ἐπιστήμη ἀληθῶν. ἡ δὲ 77, 1
 10 ἐπιστήμη διὰ τοῦ λόγου συνίσταται καὶ ἀμετάπτωτος ἐστὶν | ἄλλω 469 P
 λόγῳ. [ἐνταῦθα τὴν γνῶσιν πολυπραγμονεῖ.]

Ἄ δὲ μὴ ποιῶμεν, ἦτοι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι οὐ ποιῶμεν ἢ διὰ 2
 τὸ μὴ βούλεσθαι ἢ δι' ἀμφοτέρω. οὐχ ἱπτάμεθα μὲν οὖν, ἐπειδὴ 3
 οὔτε δυνάμεθα οὔτε βουλόμεθα· οὐ νηχόμεθα δὲ φέρ' εἰπεῖν ἄρτι,
 15 ἐπειδὴ δυνάμεθα μὲν, οὐ βουλόμεθα δέ· οὐκ ἐσμέν δὲ ὡς ὁ κύριος,
 ἐπειδὴ βουλόμεθα μὲν, οὐ δυνάμεθα δέ. οὐδέεις γὰρ μαθητῆς ὑπὲρ 4
 τὸν διδάσκαλον, ἀρκετὸν δὲ ἐὰν γενώμεθα ὡς ὁ διδάσκαλος, οὐ κατ'
 οὐσίαν, ἀδύνατον γὰρ ἴσον εἶναι πρὸς τὴν ὑπαρξιν τὸ θέσει τῷ φύσει.
 τῷ δὲ αἰδίους γεγονέναι καὶ τὴν τῶν ὄντων θεωρίαν ἐγνωκέναι καὶ
 20 υἱοῦς προσηγορεῦσθαι καὶ τὸν πατέρα ἀπὸ τῶν οικείων καθορᾶν
 μόνον. προηγείται τοίνυν πάντων τὸ βούλεσθαι· αἱ γὰρ λογικαὶ 5
 δυνάμεις τοῦ βούλεσθαι διάκονοι πεφύκασι· ὁθέλε· φησί, ὁ καὶ
 δυνήσῃ· τοῦ γνωστικοῦ δὲ καὶ ἡ βούλησις καὶ ἡ κρίσις καὶ ἡ ἀσκησις ἢ
 αὐτῆ. εἰ γὰρ αἱ αὐταὶ (αἱ) προθέσεις, τὰ αὐτὰ καὶ τὰ δόγματα καὶ αἱ 6
 25 κρίσεις, ἵνα δὴ ὡσιν αὐτῷ καὶ οἱ λόγοι καὶ ὁ βίος καὶ ὁ τρόπος
 ἀκόλουθοι τῇ ἐνοστάσει· καρδία δὲ εὐθεία ἐκζητεῖ γνώσεις· καὶ ἐκεί-
 νων ἐπαίει. ὁ θεὸς δεδίδαχέν με σοφίαν καὶ γνῶσιν ἀγίων ἐγνωκα·

XVIII. Προφανεῖς μὲν οὖν καὶ πᾶσαι (αἱ) ἄλλαι ἀρεταί, αἱ παρὰ 78, 1
 τῷ Μωσοεὶ ἀναγεγραμμέναι, ἀρχὴν Ἑλλήσι παντὸς τοῦ ἠθικοῦ τόπου
 30 παρασχόμεναι, ἀνδρείαν λέγω καὶ σωφροσύνην καὶ φρόνησιν καὶ
 δικαιοσύνην καρτερίαν τε καὶ ὑπομονὴν καὶ τὴν σεμνότητα καὶ ἐγ-
 κράτειαν τὴν τε ἐπὶ τούτοις εὐσέβειαν. ἀλλ' ἡ μὲν εὐσέβεια παντὶ 2

1 f παράκειται τῇ—γνῶσις Sacr. Par. 224 Holl 16 f Matth. 10, 24 f; Luk.
 6, 40 22 f vgl. Joh. 5, 6; Mark. 1, 40 (?) 26 Prov. 27, 21a 27 Prov.
 24, 28 (30, 3)

8 τε] δὲ St 11 [ἐνταῦθα—πολυπραγμονεῖ] Po 18 τῷ in Bas. L¹
 19 τῷ Sy τὸ L 24 (αἱ) Ma 26 ἀκόλουθοι L¹ ἀκόλουθος L* 28 (αἱ)
 Jackson . 29 τόπον L¹ τρόπον L*

- ποι δὴλη τὸ ἀνοτάτω καὶ πρῶτότατον αἴτιον εἶμεν καὶ τιμᾶν καὶ
 διδάσκοντα. καὶ δικαιοσύνην δὲ αὐτὸς ὁ νόμος παρίστησι παιδείων **8**
 τὴν τε φρόνησιν διὰ τῆς τῶν αἰσθητῶν ἰδῶλων ἀποχῆς καὶ τῆς
 πρὸς τὸν ποιητὴν καὶ πατέρα τῶν ὄλων προσκληρώσεως. ἀφ' ἧς
 5 δόξης οἷον πηγῆς πᾶσα σύνεσις | ἀΐζεται. ὁθιναὶ γὰρ ἀνόμων βόι- 1508 4
 λυγμα κερύω. ἐχθαί δὲ κατεθνυρόντων δικταὶ παρ' αὐτῶν. ἐπι
 10 ὀδικτῆ | παρὰ θεῶν δικαιοσύνη μᾶλλον ἢ θιναί. τοιαῦτα καὶ τὰ 45·P 79 1
 παρὰ Ἰθαία. ἐτί μοι πλῆθος τῶν θινῶν ἔμῳ; λέγει κίριος. καὶ
 πᾶσα ἡ περιχοπή. ἔλεε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας. αὐτὴ γὰρ θιναί
 15 θιῶν δεκτῆ. καρδία συντετριμμένη καὶ ζητοῦσα τὸν πεπλαστότα. **2**
 ἔζητὰ δόλια βόιλυγμα ἔναντι θεοῦ. στάθμιον δὲ δίκαιον δικτὸν **2**
 αὐτῶν. ἐντεῦθεν ἔζητὸν μὴ ἐπιρβαίνε. Πενθαγόρας παραινέ.
 δικαιοσύνη δὲ δόλια εἴρηται ἢ τῶν αἰρέσεων ἐπαγγελία. καὶ ἔγλωσσα **8**
 μὲν ἀδικῶν ἐξολεῖται. στόμα δὲ δικαίων ἀποστάζει σοφίας. ἀλλὰ
 17 γὰρ τοὺς σοφοὺς καὶ φρονίμους φαύλους καλοῦσιν. μακρῶν δ' ἄν **4**
 εἴη περὶ τῶν ἀρετῶν τούτων μαρτυρίας παρατίθεσθαι, ἀπάσης ταύτας
 ἐξεμνοῖσθαι τῆς γραφῆς. ἐπι δ' οὖν τὴν μὲν ἀνδρείαν ὀρίζονται **5**
 ἐπιστήμην δεινῶν καὶ οὐ δεινῶν καὶ τῶν μετεξέ. τὴν δὲ σοφροσύνην
 ἔξιν ἐν αἰρέσει καὶ φεγγὴ σφίζουσαν τὰ τῆς φρονήσεως κρίματα.
 20 παρὰ κίριος τε τῆ μὲν ἀνδρεία ἢ τε ἔπομονῆ. ἢν καρτερίαν καλοῦσιν.
 ἐπιστήμην ἐμμετετίων καὶ οὐκ ἐμμετετίων. ἢ τε μεγαλοφυγία. ἐπι-
 στήμη τῶν συμβαινόντων ἐπιρβαίνουσα, ἀλλὰ καὶ τῆ σοφροσύνη ἢ
 ἐλάβηται, ἔκκλησις οἷσα σὺν λόγῳ.
 Φυλακὴ δὲ τῶν ἐντολῶν. τήρησις οἷσα αὐτῶν ἀλλαγῆς. περι- **80 1**
 25 ποιησίς ἐστιν ἀσφαλείας βίον καὶ οὐκ ἐστιν ἄντι ἀνδρείας καρτερι-
 κὸν εἶναι οὐδὲ μὴν ἄντι σοφροσύνης ἐγκρατῆ. ἀντακολουθεῖσι δὲ **2**
 ἀλλήλαις αἰ ἀρεταί. καὶ παρ' ὧ αἰ τῶν ἀρετῶν ἀκολουθία. παρὰ

1 8 Philo De fort. 7 II p. 381 M. οἱ Ἰσραῖτες τὸ ἀνοτάτω καὶ πρῶτο-
 τάτω αἴτιον εἶμεν καὶ τιμᾶν, το ποιητὴ καὶ πατέρα τῶν ὄλων προσκληρώσε-
 μίνοι. . . αἴτιον δὲ τῆς ὁμοιοῦς τὸ ἀνοτάτω καὶ ἀρχαίον ἢ τὸ αἰετοῦ τοῦ
 θεοῦ δόξα, ἀφ' ἧς οἷα πηγῆς ἐκσταξὲ καὶ ἀδαιεῖται φασὶ πηγῆται πρὸς αἰετο-
 λοίς. 5f Proo. 15, 8. 7 Proo. 16, 7. 8 Jac. 1, 11. 9f vgl. Jac. 1, 11.
 Psal. 20, 19. Zu ζητοῦσα τὸν πεπλαστότα vgl. Facd. III 20, 4, Strom. IV 20.
 Barnab. Ep. 2, 10, Iren. 4, 32. 11f Proo. 11, 1. 12 Psal. 139, 2 M. καὶ
 Ep. I 204; vgl. Strom. V 20. 13 15 Proo. 1, 3; 10, 21. 17 23 Origen
 Fr. mor. 27. Arnim. vgl. Andronicus De virt. et vit. p. 2, 2, 10 P. 2. 1.
 22, 17 Schochhardt. 23 vgl. zu Strom. II 22, 4 S. 1. 14f. 26f vgl.
 S. 120, 21.

1f καὶ διδάσκοντα He καὶ διδάσκοντα L καὶ διδάσκοντα Sy. 4 ἀντα-
 κολουθεῖσι, Po vgl. Philo προσκαίρει, L προσκαίρει Sy. 19 ἢ ἀντι ἀνδρείας
 L. 20 τε, A.

τούτω καὶ ἡ σωτηρία, τήρησις οὐσα τοῦ εὖ ἔχοντος. εἰκότως ἔτι 8
περὶ τούτων διαλαβόντες τῶν ἀρετῶν περὶ πασῶν ἂν εἴημεν ἐσκεμ-
μένοι, ὅτι ὁ μίαν ἔχων ἀρετὴν γνωστικῶς πάσας ἔχει διὰ τὴν ἀντα-
κολουθίαν. ἀντίκα ἡ ἐγκράτεια διάθεσις ἐστὶν ἀνυπέρβατος τῶν 4
5 κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον φανέντων. ἐγκρατεύεται δὲ ὁ κατέχων τὰς
παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον ὀρμὰς ἢ ὁ κατέχων αὐτὸν ὥστε μὴ ὀρμᾶν 471 P
παρὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. σωφροσύνη δὲ αὕτη οὐκ ἄνευ ἀνδρείας, 5
ἐπειδὴ ἐξ ἐντολῶν γίνεται ἐπομένη τῷ διατεταγμένῳ * * θεῶ φρόνησις
τε καὶ ἡ μιμητικὴ τῆς θείας διαθέσεως δικαιοσύνη, καθ' ἣν ἐγκρα-
10 τευόμενοι καθαροὶ πρὸς εὐσέβειαν καὶ τὴν ἐπομένην ἀκολουθῶν τῷ
θεῷ πρᾶξιν στελλόμεθα, ἕξομοιοῦμενοι τῷ κυρίῳ κατὰ τὸ δυνατὸν
ἡμῖν, ἐπικήροισι τὴν φύσιν ὑπάρχουσιν. τοῦτο δὲ ἐστὶ ὀδίκαιον καὶ 81, 1
ὅσιον μετὰ φρονήσεως γενέσθαι. ἀνευδέες μὲν γὰρ τὸ θεῖον καὶ
ἀπαθείς, ὅθεν οὐδὲ ἐγκρατὲς κυρίως· οὐ γὰρ ὑποπίπτει πάθει ποτέ,
15 ἵνα καὶ κρατήσῃ τοῦδε· ἡ δὲ ἡμετέρα φύσις ἐμπαθῆς οὐσα ἐγκρατείας
δείται, δι' ἧς πρὸς τὸ ὀλιγοδέες συνασκουμένη συνεγγίξειν πειράται
κατὰ διάθεσιν τῇ θεῖα φύσει. ὁ γὰρ σπουδαῖος ὀλιγοδέης, ἀθανάτου 2
καὶ θνητῆς φύσεως μεθόριος, τὸ μὲν ἐνδεὲς διὰ τε τὸ σῶμα διὰ τε
τὴν γένεσιν αὐτὴν ἔχων, ὀλίγων δὲ διὰ τὴν λογικὴν ἐγκράτειαν δει-
20 σθαι δεδιδαγμένος. ἐπεὶ τίνα λόγον ἔχει τὸ ἀπειπεῖν τὸν νόμον 3
ἀνδρὶ γυναικὸς ἀμπεχόνην ἀναλαμβάνειν; ἢ οὐχὶ ἀνδρεῖξασθαι ἡμᾶς
βούλεται μήτε κατὰ τὸ σῶμα καὶ τὰ ἔργα μήτε κατὰ τὴν διάνοιαν
καὶ τὸν λόγον ἐκθηλυνομένους; ἠρρενωῶσθαι γὰρ τὸν ἀληθεῖα σχολά- 4
ζοντα ἐν τε ὑπομοναῖς ἐν τε καρτερίαις κἂν τῷ βίῳ κἂν τῷ τρόπῳ
25 κἂν τῷ λόγῳ κἂν τῇ ἀσκήσει νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν καί, εἴ
που μαρτυροῦ δι' αἵματος χωροῦντος ἐπικαταλάβοι χρεῖα, βούλεται.

4—7 Chrys. Fr. mor. 275 Arnim 4 f vgl. Andronicus De virt. et vit.
p. 24, 3 Schuchhardt 11—13 vgl. Plato Theaet. p. 176 AB 12 zu
§§ 81—99 vgl. Wendland, Hermes 31 (1896) S. 435—456 13. 17—20 vgl.
Philo De fort. 3 (II p. 377 M) ἔστι γὰρ ὁ μὲν θεὸς ἀνευδέης (ἀνεπιδεής and.
HSS) . . . ὁ δὲ σπουδαῖος ὀλιγοδέης, ἀθανάτου καὶ θνητῆς φύσεως μεθόριος,
τὸ μὲν ἐπιδέες ἔχων διὰ (τὸ) σῶμα θνητόν, τὸ δὲ μὴ πολυτελὲς διὰ ψυχὴν
ἐπιεμένην ἀθανασίας. 20 f vgl. Deut. 22, 5 20—26 Philo a. a. O. 4 p. 378
ἀπειπῶν ἀνὰ κράτος ἀνδρὶ γυναικὸς ἀμπεχόνην ἀναλαμβάνειν . . . ἠρρενωῶσθαι
γὰρ τὸν γε πρὸς ἀληθειαν ἄνδρα κἂν τούτοις ἠξίωσε καὶ μάλιστα ἐν ἐσθήσειν
ἕς ἐπιφερόμενος ἀεὶ μεθ' ἡμέραν τε καὶ νύκτωρ ὀφείλει μηδὲν ἔχειν ἀνανδρίας
ἐπόμνημα.

6 αὐτὸν L 7 αὐτὴ L 8 ἔπειτα Hiller * * (etwa (ἐστὶν ἡ ἕξομοιο-
ουμένη τῷ)) Schw

πάλιν εἴ τις, φησί, νεωστὶ δειμάμενος οἰκίαν οὐκ ἔφθη εἰσοικίσασθαι. ἢ 82. 1
 ἀμπελῶνα νεόφρτον ἐργασάμενος μηδέπω τοῦ καρποῦ μετέληφεν. ἢ
 παρθένον ἐγγυησάμενος οὐδέπω ἔγημεν, τούτους ἀφείσθαι τῆς στρα- 2
 τείας ὁ φιλανθρωπὸς κελεύει νόμος, στρατηγικῶς μὲν, ὡς μὴ περι- 2
 5 σπώμενοι πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ἀφρόθυμοι τῷ πολέμῳ ἐξυπηρετῶμεν
 (ἐλευθεροὶ γὰρ τὰς ὁρμὰς οἱ ἀπροφασίστως τοῖς δεινοῖς ἐπαποδιό-
 μνοι). φιλανθρωπῶς δέ, ἐπειδὴ τὰ κατὰ τοὺς πολέμους ἄθλια, 3
 ἄδικον εἶναι λογισάμενος τὸν μὲν μὴ ὄνασθαι τῶν αὐτοῦ πόρων,
 ἕτερον δὲ τὰ τῶν καμώντων ἀταλαιπώρως λαβεῖν. ἰοικεν | δὲ ὁ 82.147.11
 10 νόμος καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἐμφαίνειν ἀνδρείαν, δεῖν νομοθετῶν τὸν
 φρενίσαντα καρποῖσθαι καὶ τὸν οἰκοδομησάμενον οἰκεῖν καὶ τὸν
 μνώμενον γαμεῖν, οὐ γὰρ ἀτελεῖς τὰς ἐλπίδας τοῖς ἀσκήσοι κατὰ 2
 τὸν λόγον τὸν γνωστικὸν κατασκευάζει· τελετησάντος γὰρ καὶ 2
 ζῶντος ἀνδρὸς ἀγαθοῦ οὐκ ἀπόλλεται ἐλπίς· ἐγὼ γάρ, φησί, οὐτός 2
 15 ἐμὶ φιλοῦντας ἀγαπῶ, ἢ σοφία λέγει, οἱ δὲ ἐμὶ ζητοῦντες εὐφρή- 2
 σοισιν εὐρήνην καὶ τὰ ἐξῆς, τί δέ; οὐχὶ αἱ Μαθηταίων γυναῖκες 2
 τῷ κάλλει τῷ σφῶν πολεμοῦντας τοῖς Ἑβραίοις ἐκ σωφροσύνης δι'
 ἀκρασίαν εἰς ἀθιότητα ἐπηγάγοντο; προσεταιρισάμεναι γὰρ ἀπὸ τοῦ 4
 ἐκ τῆς σεμνῆς ἀσκήσεως εἰς ἡδονὰς ἑταιρικὰς τῷ κάλλει δολοῦσασαι 2
 20 ἐπὶ τε τὰς τῶν εἰδώλων θυσίας ἐπὶ τε τὰς ἀλλοδαπὰς ἐξέμνησαν
 γυναῖκας· γυναικῶν δὲ ἅμα καὶ ἡδονῆς ἠτήθησάντες ἀπίστησαν μὲν
 τοῦ θεοῦ, ἀπίστησαν δὲ καὶ τοῦ νόμου, καὶ μικροῦ δεῖν ὁ πᾶς λιτὸς

1 4 vgl. Deut. 20, 5-7. 1-18 Philo a. a. O. 5f p. 379f τί γάρ τις, φησί, νεωστὶ δειμάμενος οἰκίαν οὐκ ἔφθη εἰσοικίσασθαι, ἢ ἀμπελῶνα φρενίσαντα νεόφρτον ... μὴπω τῆς καρπείας περιών ἔσχει, ἢ παρθένον ἐγγυησάμενος οὐκ ἔγημεν, ἀφείσθω πάσης, στρατείας, φιλανθρωπῶς ὁμοῦ καὶ στρατηγικῶς τὴν ἀθίαν τιμωροῦμενος, ἀπειρ. HSS. ἵνα καὶ θεοῦ ἰνός μὲν, ἢ, ἐπειδὴ τὰ κατὰ πολέμους ἄθλια, μὴ τὰ τῶν ποιησάντων ἀταλαιπώρως ἄλλοι λαυτάνωσι· χαλεπὸν γὰρ ἰδοῦν εἶναι τῶν ἰδίων τιὰ μὴ ἀπονασθαι θνηθῆναι, ἀλλ' οἰκοδομεῖν μὲν ἕτερον, ἰοικεῖν δ' ἕλλον, καὶ φρενίζει μὲν τινε, τὸν δὲ μὴ φρενίσαντα καρποῖσθαι, καὶ μνῶσθαι μὲν ἕλλον, γαμεῖν δὲ τὸν μὲ, μνώμενον, ὡς οἱ δεῖν ἀτελεῖς τὰς ἐλπίδας κατασκευάζειν τοῖς χρησῆσιν τὸν κατὰ τὸν βίον ἀρκησάμενον· ἕτεροι δὲ ἵνα μὴ σωματι στρατευομένοι ταῖς ψυχαῖς ἰσπερὶζῶσιν ... οὕτως ἐπιθροῦς κα ἀφίτου, σφμαῖς ἀπροφασίστως τοῖς δεινοῖς ἐπαποδιῶνται. 18f Philo 11, 1. 16-16. 17ον. 4, 17. vgl. 10, 5. 16 S 157, 4 vgl. Num 25, 18 a 18 v. 1. Mos 1 20 ff. De fort. 7, 5 ff p. 125 ff. 35; ff M. 17. 19 vgl. Philo De vit. Mos 1 20. 21a λαγνείας καὶ ἀσπορίας, μετὰ τοὺς κακοὺς πρὸς μετῶν παρῶν, δ: ἄλλοι, ἄλλοι αὐτοῖς ἐπιταξάσαντες ἄλλοις διαταρτῶσιν.

5 ἢ ἐξυπηρετῶμεν 2y ἢ ἐξυπηρετούμεν L. 16 ἀφείσθω vgl. Philo 11, 1. 16 αὐτοῖς 10 τοῖς L. 22 μικροῦ L. 23 καὶ 2y μικρὸν L.

ὑποχείριος τοῖς πολεμίοις γυναικείῳ στρατηγήματι ἐγεγόνει, ἕως
αὐτοὺς κινδυνεύοντας ἀνεχαίτισε νουθετήσας φόβος. αὐτίκα οἱ περι- 84, 1
λειφθέντες φιλοκινδύνως τὸν ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγῶνα ἀράμενοι κύριοι
κατέστησαν τῶν πολεμίων. ἄρχῃ οὖν σοφίας θεοσέβεια, σύνεσις δὲ
5 ἀγῶν προμήθεια, τὸ δὲ γινῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς. οἱ 2
τοίνυν ἐμπαθοῦς φόβου περιποιητικὸν | τὸν νόμον ὑπολαβόντες οὔτε 171 S
ἀγαθοὶ συνιέναι οὔτε ἐνενόησαν τῷ ὄντι τὸν νόμον. φόβος γὰρ
κυρίου ζῶν ποιεῖ. ὁ δὲ πλανώμενος ὀδυνηθήσεται ἐν πόνοις οἷς
οὐκ ἐπισκέπτεται γινῶσις. ἀμέλει μυστικῶς ὁ Βαρνάβας ὁ δὲ θεός, 8
10 ὁ τοῦ παντὸς κόσμου κυριεύων, φησί, ἰδοὺ καὶ ὑμῖν σοφίαν καὶ
σύνεσιν, ἐπιστήμην, γινῶσιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, ὑπομονήν.
γίνεσθε οὖν θεοδίδακτοι, ἐκζητοῦντες τί ζητεῖ ὁ κύριος ἀφ' ὑμῶν,
ἵνα εὗρητε ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. τοὺς τούτων ἐπηβόλους ἀγάπης
τέκνα καὶ εἰρήνης ἠνωστικῶς προσηγόρευσε. περὶ τε τῆς μεταδόσεως 4
15 καὶ κοινω|νίας πολλῶν ὄντων (λόγων) ἀπόχρη μόνον τοῦτο εἰπεῖν. 473 P
ὅτι ὁ νόμος ἀπαγορεύει ἀδελφῷ δανείζειν (ἀδελφὸν ὀνομάζων οὐ
μόνον τὸν ἐκ τῶν αὐτῶν φύντα γονέων, ἀλλὰ καὶ ὅς ἂν ὁμόφυλος
ἢ ὁμογενῶμων τε καὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου κεκοινωνηκώς), οὐ δικαίων
ἐκλέγειν τόκους ἐπὶ χρήμασιν, ἀλλὰ ἀνειμέναις χερσὶ καὶ γνώμαις
20 χαρίζεσθαι τοῖς δεομένοις. θεός γὰρ ὁ κτιστὴς τοιαῦδε χάριτος ἦδη 5
δὲ ὁ μεταδοτικὸς καὶ τόκους ἀξιολόγους λαμβάνει, τὰ τιμιώτατα
τῶν ἐν ἀνθρώποις, ἡμερότητα, χρηστότητα, μεγαλόνοιαν, εὐφημίαν,
εὐκλειαν.

Ἄρ' οὐ δοκεῖ σοι φιλανθρωπίας εἶναι τὸ παράγγελμα τοῦτο 85, 1

1 f vgl. Philo De fort. 7 ὁ ἐνεργήτης καὶ ἕλεως θεός . . . ὡπερ ὑπὸ χει-
μάρρου κατακλυσθῆναι κινδυνεύσαντας ἐνεχαίτισε φόβῳ νουθετήσας. 2 f vgl.
Philo De fort. 8 τὸ σποιδάσαι φιλοκινδύνως τὸν ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγῶνα ἄρασθαι.
4 f Provn. 9, 10 7—9 vgl. Provn. 19, 20 (23) 9—18 vgl. Barnab. Ep. 21,
5. 6. 9 12 θεοδίδακτοι aus I Thess. 4, 9 16 vgl. Exod. 22, 25; Lev. 25, 37;
Deut. 23, 19 16—28 vgl. Philo De car. 6 (II p. 388 f M) ἀπαγορεύει τοίνυν
ἀδελφῷ δανείζειν, ἀδελφὸν ὀνομάζων οὐ μόνον τὸν ἐκ τῶν αὐτῶν φύντα γονέων,
ἀλλὰ καὶ ὅς ἂν . . . ὁμόφυλος ἢ, τόκους ἐπὶ χρήμασιν οὐ δικαίων (δικαίων HSS)
ἐκλέγειν, . . . ἀλλ' ἀνειμέναις χερσὶ καὶ γνώμαις μάλιστα μὲν χαρίζεσθαι τοῖς δεο-
μένοις. . . οἱ συμβαλόντες . . . κομιζόμενοι . . . τὰ κάλλιστα καὶ τιμιώτατα τῶν
ἐν ἀνθρώποις, ἡμερότητα, κοινωνίαν, χρηστότητα, μεγαλόνοιαν, εὐφημίαν, εὐ-
κλειαν.

18 εὐρεθῆτε Barn. ἐπηβόλους Sy ἐπιβούλους L² ἐπιβόλους L* 15 (λό-
γων) Schw

ὅσπερ κάκεινο, ἑμισθὸν πίνητος ἀνθημερὸν ἀποδιδόναι; ἀντιπερθέ-
 τως δεῖν διδάσκει ἐκτίθειν τὸν ἐπὶ ταῖς ἑπηρεσίαις μισθὸν· παρα-
 λύεται γάρ, οἶμαι, ἡ προθυμία τοῦ πίνητος ἀτροφήσαντος πρὸς
 τοῦτόν. ἔτι, φησί, δανειστῆς μὴ ἐπιστῆ χρεώστου οὐκία, ἐνίχρον 2
 5 μετὰ βίας ληφόμενος, ἀλλ' ὃ μὲν ἔξω προσέειν κελενέτω, ὃ δὲ ἔχων
 μὴ ἀναδύσθω. ἐν τε τῷ ἀμήτω τὰ ἀποκίπτοντα τῶν δραγμάτων 3
 ἀναιρισθαι κωλύει τοὺς κτήτορας, καθάπερ κἀν τῷ θερισμῷ ἑπο-
 λείπισθαι τι παραινεί ἀτμητον, διὰ τοῦτου ἐν μάλα τοὺς μὲν κτή-
 10 τορας εἰς κοινωνίαν καὶ μεγαλοφροσύνην συνασκῶν ἐκ τοῦ προίτου
 τι τῶν ἰδίων τοῖς θεομίνοις, τοῖς πένησι δὲ ἀφορμὴν πορίζων τρο- 16. 1
 φῶν. ὅρῳ ὅπως ἡ νομοθεσία τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην ἅμα καὶ
 ἀγαθότητα καταγγέλλει, τοῦ πᾶσιν ἀσθῆνως χορηγοῦντος τὰς τροφάς·
 ἐν τε αὖ τῇ τριγῆ τὸ ἐπιέναι πάλιν τὰ καταλειφθέντα δρακομίτους 2
 καὶ τὸ τὰς ἀποκίπτοῦσας ῥῶγας συλλέγειν κικώλιπιν· τὰ δ' αὐτὰ
 15 καὶ τοῖς ἑλάας συλλέγουσι διατάσσεται. καὶ μὴν καὶ αἱ δεκάται τῶν 3
 τι καρπῶν καὶ τῶν θριμμάτων ἐπίσκειν τι εἰς τὸ θεῖον καὶ μὴ
 πάντα εἶναι φιλοκερδεις, μεταδιδόναι δὲ φιλανθρωπίας καὶ τοῖς πλη- 471 P
 σίον ἰδιδασκον. ἐκ τούτων γάρ, οἶμαι, τῶν ἀπαρχῶν καὶ οἱ ἑρεις
 διετρέφοντο. ἤδη οὖν συνίμεν εἰς ἐπίστασιν καὶ εἰς κοινωνίαν καὶ 4
 20 εἰς δικαιοσύνην καὶ εἰς φιλανθρωπίαν παιδευομένους ἡμᾶς πρὸς τοῦ

1 vgl. Deut. 24, 14f.; Lev. 19, 13. 1—4 vgl. Philo De car. 7 ἔτι ἴσ' ἐν τῷ
 τῶν εἰ, φησὶ θεοσίαν τειρότων παρῆ; γίλια κάκεινο κατατίθει μισθὸν πίνητος,
 ἀνθημερὸν ἀποδιδόναι ... δικαίον ἢ τὸν ἐπὶ τῆ ἐπιμεσῆ μισθὸν ἀντιπερθέτως,
 ἀποκίπτον ... ὅ ἐν μὲν ἐπὶ, κωλύεται, γῆθη καὶ φωνήται πρὸς τῆ ἐπιμεσῆ
 προθυμῆ διατάσσεται ἐρῆσσομεις. Text nach Cohn, Philol. 51 (1897), S. 27.
 4—6 vgl. Deut. 24, 10f. Philo De car. 8 ἔτι, φησί, δανειστῆς μὴ ἐπιστῆτος
 χρεώστου οὐκία, ἐνίχρον ... μετὰ βίας, ληφόμενος, ἀλλ' ἐν προθυμίᾳ ἔξω
 προσέειν, κελενέτω, κωλύεται ἔχει προσέειν, ὃ δ' αὖ ἔχων μὴ ἀναδύσθω
 ἀναδύσθωσαν HSS. 6—8 vgl. Lev. 19, 9, 21, 22, Deut. 24, 19. 6—11 Ph. o
 De car. 9 κωλύει γὰρ μὴτε ἐν τῷ ἀμήτω τὰ ἀποκίπτοντα τῶν δραγμάτων ἀναρ-
 σθαι μὴτε τὰτα τὸν σπορον κερδεις, ἀλλ' ἐπολείπισθαι τι τοῦ κερδους μὴ
 ἀτμητον, ἕνα μὲν τοῖς εἰσποροι, μεγαλοφροσας καὶ κοινωνιασοῖ, συνασκαζον
 ἐκ τοῦ τι προίτου παρῆται HSS. τῶν ἰδίων, ... ἕνα δ' ἐπὶ, πίνητος, ἀναδύσθω
 ἀναδύσθωσαν. 13—15 vgl. Lev. 19, 19, Deut. 24, 2 f. Philo De car. 9
 ἐν τε καὶ τῇ, τριγῆ, ἐπιέναι, πάλιν ἀποκίπτοντα, κικώλιπιν ἀναιρισθαι μὴτε
 ἀποκίπτοσας, συλλέγειν μὴτε ἐπιμεσῆσαν ἕνα μὲν τὰ δ' αὐτὰ καὶ τοῖς
 ἑλάας συλλέγουσι διατάσσεται. 15f vgl. Lev. 27, 30—32, Num. 18, 21—23. 16
 18 vgl. Philo De car. 10 ... ἕνα δ' ἐπίστασιν καὶ εἰς κοινωνίαν καὶ εἰς
 δικαιοσύνην καὶ εἰς φιλανθρωπίαν παιδευομένους ἡμᾶς πρὸς τοῦ

1f ἀντιπερθέτως, 2y ἀντιπερθέτως, 1. 2 ἕνα μὲν τὰ δ' αὐτὰ καὶ τοῖς
 ἑλάας συλλέγουσι διατάσσεται. 18 αὖ τῇ, αὐτῆ L. 19 ἕνα δ' αὐτὰ καὶ τοῖς
 ἑλάας συλλέγουσι διατάσσεται.

νόμου; ἢ γάρ; οὐχὶ διὰ μὲν τοῦ ἐβδόμου ἔτους ἀργὴν ἀνίσθαι τὴν 5
 χώραν προστάττει, τοὺς πένητας δὲ ἀδεῶς τοῖς κατὰ θεὸν φνεῖσι
 καρποῖς χρῆσθαι ἐκέλευεν, τῆς φύσεως τοῖς βουλομένοις γεωργούσης;
 πῶς οὖν (οὐ) χρηστός ὁ νόμος καὶ δικαιοσύνης διδάσκαλος; πάλιν τε 6
 5 αὐτῷ πεντηκοστῷ ἔτει τὰ αὐτὰ ἐπιτελεῖν κελεύει, ἃ καὶ τῷ ἐβδόμῳ,
 προσαποδιδόνς ἐκάστῳ τὸ ἴδιον εἴ τις ἐν τῷ μεταξὺ διὰ τινα περι-
 στασιν ἀφηρεθῆ χωρίον, τὴν τε ἐπιθυμίαν τῶν κτᾶσθαι ποθοῦντων
 περιορίζων χρόνῳ μεμετρημένῳ καρπώσεως τοὺς τε πενία μακρᾷ
 ὑποσχόντας δίκην καὶ διὰ βίον κολαζομένους ἐλεῶν. »ἐλεημοσύνην 7
 10 δὲ καὶ πίστεις φυλακαὶ βασιλικαί, »εὐλογία δὲ εἰς κεφαλὴν τοῦ μετα-
 διδόντος καὶ »ὁ ἐλεῶν πτωχοὺς μακαρισθήσεται, » ὅτι τὴν ἀγάπην
 ἐνδείκνυται εἰς τὸν ὅμοιον διὰ τὴν ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν δημιουργὸν
 τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους.

Ἔχει μὲν οὖν καὶ ἄλλας † ἐκδόσεις τὰ προειρημένα φυσικωτέρας 87, 1
 15 περὶ τε ἀναπαύσεως καὶ τῆς ἀπολήψεως τῆς κληρονομίας, ἀλλ' οὐκ
 ἐν τῷ παρόντι λεκτέαι. ἀγάπη δὲ πολλαχῶς νοεῖται διὰ πραότη- 2
 τος, διὰ χρηστότητος, δι' ὑπομονῆς, δι' ἀφθονίας καὶ ἀζηλίας, δι'
 ἀμυσίας, δι' ἀμνησικακίας· ἀμέριστός ἐστιν ἐν πᾶσιν, ἀδιάκριτος, κοι-
 νωνική. πάλιν »ἐὰν ἴδῃς | φησὶ »τῶν οἰκείων ἢ φίλων ἢ καθόλου 3 475 P
 20 ὧν γνωρίζεις ἀνθρώπων ἐν ἐρημίᾳ πλανώμενον ὑποζύγιον, ἀπαγαγὼν
 ἀπόδος. κἂν οὖν τύχη μακρὰν ἀφροσύνης ὁ δεσπότης, μετὰ τῶν σαν-
 τοῦ διαφυλάξας ἄχρις ἂν κομισθῆται ἀπόδος. » (διὰ) φυσικὴν κοινωνίαν

1—3 vgl. Lev. 25, 4—7; Exod. 23, 10 f 1—4 vgl. Philo De car. 11 τὰ δὲ
 περὶ τοῦ ἐβδόμου ἔτους νομοθετηθέντα καθ' ὃ δει, τὴν μὲν χώραν ἀνίσθαι ἀρ-
 γὴν πᾶσαν ἀφιεμένην, τοὺς δὲ πένητας ἀδεῶς τοῖς τῶν πλουσίων χωρίοις ἐπιβα-
 τεῖν δρεφομένους αὐτοματισθέντα καρπὸν δώρημα φύσεως, ἃρ' οἴχι χρηστά καὶ
 φιλόφρονα; 4—7 vgl. Lev. 25, 8—13 4—9 vgl. Philo De car. 11 οὔτε
 γὰρ τὴν κτῆσιν ἔχειν τῶν ἀλλοτρίων ἐφήσει, .. ἔνεκα τοῦ στελεῖται ... τὴν ἐπι-
 θυμίαν, οὔτε τοὺς κληρονομοῦντας εἰς ἅπαν φήθη χρῆναι τῶν οἰκείων ἀποστερεῖσθαι,
 πενία δίδοντας δίκας, ἣν κολάζεσθαι μὲν οὐ θέμις, ἐλεεῖσθαι δ' ἀναγκαῖον.
 9 f Provn. 20, 22 (28) 10 f Provn. 11, 26 11 Provn. 14, 21 16—19 ἀγάπη—
 κοινωνική Sac. Par. 225 Holl; Antonius Melissa p. 31. 132 Gesner 19—S. 160, 2
 vgl. Exod. 23, 4 f; Deut. 22, 1—3 Philo De car. 10 πάλιν »ἐὰν ἴδῃς φησὶ
 »τῶν οἰκείων ἢ φίλων ἢ συνόλως ὧν οἶδας ἀνθρώπων ὑποζύγιον ἐν ἐρημίᾳ
 πλανώμενον, ἀπαγαγὼν ἀπόδος. καὶ ἐὰν ἄρα τύχη μακρὰν ἀφροσύνης ὁ δεσπότης,
 μετὰ τῶν σῶν διαφυλάξον, ἄχρις ἂν ἐπανελθῶν κομισθῆται παρακαταθήκην ἣν οἶκ
 ἴδωκεν, ἀλλ' ἣν αὐτὸς ἐξευρών ἐκ φυσικῆς κοινωνίας ἀποδίδωσ.

4 οἶ) Hervet 9 καὶ St μὴ L [μὴ] Mangey su Philo II p. 392, 14 ἐλεῶν
 Po ελών (sic) L ἔων Mangey (κολάζεσθαι) θέλων Ma 12 τὸν ὅμοιον Arcerius τὸ
 ὅμοιον L 14 ἐκδόσεις] ἐκθέσεις St ἐκδοχὰς Ma Wi ἀποδόσεις Schw 16 λεκ-
 τέαι Schw Wi λέλεκται L πολλαχῶς ἀγάπη νοεῖται Sac. Par. Ant. 17 f δι'
 ἀμυσίας < Sac. Par. Ant. 18 ἀλλ' ἀμέριστός Wi 22 <διὰ Hiller

διδάσκει τὸ ἔθνος παρακαταθήκην λογιζέσθαι μηδὲ μνησικακίην τῷ
 ἐχθρῷ. ἐπρόσταγμα κυρίου προφητῆς, ὡς ἀληθῶς, ἵκανοι ἐκκλί- 85, 1
 νειν ἐκ παγίδος θανάτου. τί δέ; οὐχὶ τοῖς ἐπήλιθαις ἀγαπᾶν
 κελεύει, οὐ μόνον ὡς φίλους καὶ συγγενεῖς, ἀλλ' ὡς ἰαυτούς, κατὰ
 5 τε σῶμα καὶ ψυχὴν; ναὶ μὴν καὶ τὰ ἔθνη τετίμηκεν καὶ τοῖς γι 2
 κακῶς πεποιηκόσιν οὐ μνησιπονηρεῖ. ἀντικρὺς γοῦν φησὶν· σοὶ
 βδελύξῃ Αἰγύπτιον, ὅτι πάροικος ἐγένου κατ' Αἴγυπτον, ἧτοι τὸν
 ἔθνικόν ἢ καὶ πάντα τὸν κοσμικόν Αἰγύπτιον προσειπών· τοῖς τε 3
 πολεμίους, κἂν ἤδη τοῖς τεύχεσιν ἐφεστῶτες ὧσιν ἵλειν τὴν πόλιν
 10 περιώμενοι, μήπω νομιζέσθαι πολεμίους, ἄχρις ἂν αὐτοὺς ἐπιχειρη-
 κεισάμενοι προσκαλιόσυνται πρὸς εἰρήνην. ναὶ μὴν καὶ τῇ ἀχμα- 4
 λώτῃ οὐ πρὸς ἔθνη ὁμιλεῖν κελεύει, ἀλλὰ πρὸς ἡμέρας ἐπιτρέφας·
 φησὶ ἐπειθῆσαι οὗς βιούεται, μεταμφιάσας ἕστερον ὡς γαμητὴ νόμφου
 15 σνέροχον· οὔτε γὰρ ἐξ' ἔθνευ τὰς σπουδαίας οὐδὲ μὴν διὰ μισθωτα-
 ς νύαν ὡς ἱταίρας, ἀλλ' ἢ διὰ μόνην τῶν τέκνων τὴν γένεσιν γίνεσθαι
 τὰς ὁμιλίας ἀξιοί. ὁμοῦς φιλανθρωπίαν μετ' ἐγκρατείας; τῷ ἰρῶντι 89, 1 :
 κινῆσθαι τῆς ἀχμαλώτου γεγονότι οὐκ ἐπιτρέπει χαρίζεσθαι τῇ ἡδονῇ
 ἀνακόπτε δὲ τὴν ἐπιθυμίαν διαστήματι μεμετρημένῃ καὶ προσῶτι

28 Prov. 14, 27 § 5 vgl. Exod. 22, 21; 23, 9; Lev. 19, 33f; Num. 15, 14—16 Philo De car. 12 κελεύει... ἀγαπᾶν τοῖς ἐχθροῖς, μὴ μόνον οὐ φίλους καὶ συγγενεῖς, ἀλλὰ καὶ ὡς ἰαυτούς, κατὰ τὸ σῶμα καὶ ψυχὴν... § 8 vgl. Deut. 24, 7 Philo De car. 13 οἷεται δεῖν καὶ τοῖς κακῶς πεποιηκόσιν τῶν ξενόδοχων μὴ μνησικακίην... ἀντικρὺς γοῦν φησὶν· σοὶ βδελύξῃ Αἰγύπτιον, ὅτι πάροικος ἐγένου ἐν Αἴγυπτου... § 8 τοῦ κοσμικοῦ Αἰγύπτιου vgl. Strom. 1, 8, 4 § 8—11 vgl. Deut. 21, 10 Philo De car. 14 ἀξιοί γὰρ αὐτοῖς τοῖς πολεμίους καὶ ἐπιθρῶσιν ὧσιν, ἤδη τοῖς τεύχεσιν ἐφεστώτες... καὶ τοῖς ἰαυτοῖς ἐφειλεται, μήπω νομιζέσθαι πολεμίους, ἄχρις ἂν αὐτοὺς ἐπιχειρησάμενοι περιώμενοι κινῶμεθα πρὸς εἰρήνην. 11—14 vgl. Deut. 21, 10—14 § 11 vgl. Philo De car. 14... τριάκοντα ἡμέρας ἐπιτρέφας, καὶ ἑτάρασας, αὐτῇ περιώμεται καὶ κινῶται μετ' ἀδελφῆς πατρίδος καὶ μητρίδος καὶ τοῖς ἀλλοῖς σπέρματι... μετὰ δὲ ταῦτα ὡς γαμητὴ νόμφου σνέροχον... τῆς γὰρ ἀλλοιούσης τὴν ἀδελφὴν καὶ τὸν ἀδελφὸν μὴ κατὰ μισθωτάς, ὡς ἴταίρας τοῦ τῆς ἀρχῆς ἐπέθετο περιώμεται... ἀλλὰ διὰ τέκνων γένεσιν, ὡσὺν θρασυῶν τῶν ἐπὶ τεύχεσιν ἐφειλεται, ὧσιν ἴκειν τὴν πόλιν... ἐπισπεύσαν ἀγῶνας φέρουσαι τὴν ἐπιθυμίαν ἀνακράτουσαι, καὶ ἀφ' ἧς αὐτὴν ἀνακόπτεται αἴτης, ἡμεῖς, τριάκοντα ἡμέρας... ἀλλοιούσας γὰρ τοῦτ' ἐστὶν τὴν ἀνακόπτεται ἐπὶ τῇ ἐπιθυμίᾳ... ἀλλοιούσας γένεσιν, μετὰ τὴν ἀνακόπτεται... ἀλλοιούσας τὴν ἀνακόπτεται πρὸς τὴν ἀνακόπτεται... ἀλλοιούσας μετὰ τὴν ἀνακόπτεται... ἀλλοιούσας μετὰ τὴν ἀνακόπτεται... ἀλλοιούσας μετὰ τὴν ἀνακόπτεται... ἀλλοιούσας μετὰ τὴν ἀνακόπτεται... ἀλλοιούσας μετὰ τὴν ἀνακόπτεται...

2 ποιῆσαι... 6 μετὰ τὴν ἀνακόπτεται... 13... Mangry zu Philo... 1.

ἀποκείρει τῆς αἰχμαλώτου καὶ τὰς τρίχας, ἵνα τὸν ἐφύβριστον δυσω-
πήσῃ ἔρωτα· εἰ γὰρ λογισμὸς ἀναπείθει γῆμαι, καὶ γενομένης αἰσχρᾶς
ἀνθέξεται. ἔπειτα ἐάν τις τῆς ἐπιθυμίας κατάκορος γενόμενος μηκέτι 2
κοινωνεῖν τῇ αἰχμαλώτῳ καταξιώσῃ, μηδὲ πικράσκειν ταύτην ἐξελθαι
5 διατάττεται, ἀλλὰ μηδὲ ἔτι θεράπειαν ἔχειν, ἐλευθέραν δὲ εἶναι καὶ
τῆς οἰκετίας ἀπαλλάττεσθαι βούλεται, ὡς μὴ γυναικὸς ἑτέρας ἐπισ-
ελθούσης πάθῃ τι τῶν κατὰ ζηλοτυπίαν | ἀνηκίστων. 476 P

Τί δέ; καὶ ἐχθρῶν ὑποζύγια ἀχθοφοροῦντα συνεπικουφίζειν καὶ 90, 1
συνεγείρειν προστάσσει πόρρωθεν διδάσκων ἡμᾶς ὁ κύριος ἐπιχειρε-
10 κακίαν μὴ ἀσπάζεσθαι μηδὲ ἐφήδεσθαι τοῖς ἐχθροῖς, ἵνα τούτοις ἐγ-
γυμνασαμένους ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν προσεύχεσθαι διδάξῃ. οὔτε γὰρ φθο- 2
νεῖν καὶ ἐπὶ τοῖς τοῦ πέλας ἀγαθοῖς λυπεῖσθαι προσῆκεν οὐδὲ μὴν
ἐπὶ τοῖς τοῦ πλησίον κακοῖς ἡδονὴν καρποῦσθαι. κἂν πλανώμενον
μέντοι, φησὶν, ἐχθροῦ τινος ὑποζύγιον εὖρησ, τὰ τῆς διαφορᾶς
15 παραλιπῶν ὑπεκκαύματα ἀπαγαγὼν ἀπόδος· τῇ γὰρ ἀμνηστία ἔπε-
ται ἢ καλοκάγαθία, καὶ ταύτη ἢ τῆς ἐχθρας διάλυσις. ἐντεῦθεν εἰς 8
ὁμόνοιαν καταρτιζόμεθα, ἢ δὲ εἰς εὐδαιμονίαν χειραγωγεῖ. κἂν τινα
ἐξ ἔθους ἐχθρὸν ὑπολάβῃς, παραλογιζόμενον δὲ τοῦτον ἀλόγως ἦτοι
ἐπιθυμία ἢ καὶ θυμῷ καταλάβῃς, ἐπίστρεφον αὐτὸν εἰς καλο-
20 κάγαθίαν.

Ἄρα ἤδη καταφαίνεται φιλόανθρωπος καὶ χρηστός ὁ νόμος, ὁ 91, 1
εἰς Χριστὸν παιδαγωγῶν, θεὸς τε ὁ αὐτὸς ἀγαθὸς μετὰ δικαιοσύνης,
ἀπ' ἀρχῆς εἰς τέλος ἐκάστῳ γένει προσφωῶς εἰς σωτηρίαν κεχρη-
μένος; ἔλεατε, φησὶν ὁ κύριος, ἵνα ἐλεηθῆτε· ἀφίετε, ἵνα ἀφεθῆ 2

8 f vgl. Exod. 23, 5; Deut. 22, 4 8—18 Philo de car. 15 κἂν ἐχθρῶν
ὑποζύγια ἀχθοφοροῦντα τῷ βάρει πιεσθέντα προπέσῃ (προσπέσῃ HSS) . . . συνεπι-
κουφίσαι καὶ συνεγείρει (sc. προστάσσει), πόρρωθεν ἀναδιδάσκων τὸ μὴ τοῖς ἀβου-
λήτοις τῶν ἐχθρανάντων ἐφήδεσθαι, βαθύμηνι πάθος ἐπιχειρεκακίαν εἰδώς, ἀδελ-
φὸν ὁμοῦ καὶ ἀντίπαλον φθόνου. — 8 μὲν ἐπὶ τοῖς τοῦ πέλας ἀγαθοῖς λύπην, ἢ
δὲ ἐπὶ τοῖς τοῦ πλησίον κακοῖς ἡδονὴν ἀπεργάζεται. 11 vgl. Matth. 5, 44;
Luk. 6, 28 11—18 vgl. Andronic. De affect. p. 13, 1; 20, 1 Kreuttner 18—
15 vgl. Exod. 23, 4; Deut. 22, 1 Philo de car. 15 κἂν πλανώμενον μέντοι,
φησὶν, ἐχθροῦ τινος ἴδῃ; ὑποζύγιον, τὰ τῆς διαφορᾶς παραλιπῶν ὑπεκκαύματα
βαρύτεροι; ἦθεις ἀπαγαγὼν ἀπόδος. οἱ γὰρ ἐκεῖνον μᾶλλον ὀνίσει; ἢ σαντόν.
ἐπειδὴ τῷ μὲν ἄλογον ζῆλον . . . περιγίνεται, σοὶ δὲ . . . καλοκάγαθία. ἔπειτα δὲ
. . . τῆς ἐχθρας διάλυσις. — τοῦτο δὲ μάλιστα βούλεται . . . ὁ κερῶτατος προφήτης
κατασκευάζειν, ὁμόνοιαν, κοινωνίαν, ὁμοφροσύνην . . . ἐξ ὧν οἰκίαι καὶ πόλεις
. . . εἰς τὴν ἀνωτάτω προέλθοιεν εὐδαιμονίαν. 21 f Gal. 3, 24 24—S. 162, 8
aus I Clem. ad Cor. 13, 2; vgl. Resch, Agraphea Log. 2 S. 136 ff; E. Nestle, Ein-
führ. in d. Griech. Neue Test. 2 S. 121 (Mischung aus Matth. 5, 7; 6, 14f; 7, 12;
Luk. 6, 38; Matth. 7, 1 f; Luk. 6, 37 f)

6 οἰκετίας Di 7 ἀνηκίστων Po aus Philo ἀνήκεστον L 17 κἂν τινα
Hiller κἂν τὸν L
Clemens II.

ἔμνη· ὡς ποιεῖτε, οὕτως ποιηθήσεται ἔμνη· ὡς δίδοτε, οὕτως δοθή-
σεται ἔμνη· ὡς κρίνετε, οὕτως κριθήσεσθε· ὡς χρηστεύεσθε, οὕτως
χρηστευθήσεται ἔμνη· ὃ μέτρον μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ἔμνη.⁴

Ἔτι τοὺς ἐπὶ τροσῇ δουλείοντας ἀτιμάζεσθαι κωλύει, τοὺς τε **3**
ἐκ θανάτων καταδουλωθείσιν ἐχειρίαν τὴν εἰς πᾶν δίδωσιν ἐνιαυτῶ
ἰβδόμῳ. ἀλλὰ καὶ ἐκέτας ἐκδιδόναι εἰς κόλασιν κωλύει. παντὸς οὖν **4**
μᾶλλον ἀληθῆς τὸ λόγιον ἐκεῖνο· ὅσοις δοκιμάζεται χρυσὸς καὶ
ἄργυρος εἰς κάμινον, οὕτως ἐκλέγεται καρδίας ἰ ἀνθρώπων κίριος.⁴⁷⁷ **5**
καὶ ὁ μὲν ἐλίψμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ. ἐν παντί τε μεριμνῶντι ἔστιτι **6**
10 σοφία· ἐμπισσεται γὰρ μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι, φροντιστῆς τε ὤν
ζωὴν ζητήσει καὶ ὁ ζητῶν τὸν θεὸν εἰρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιο-
σύνης. οἱ δὲ ὀρθῶς ζητήσαντες ἀπὸν εἰρήην εἴρουσι.⁴

Ἔμοι δι δοκεῖ καὶ Περθαγόρας τὸ ἡμερον τὸ περὶ τὰ ἄλογα ζῶα **92. 1**
παρὰ τοῦ νόμου ἐλίψναι. ἀντίκα τῶν γεννηθέντων κατὰ τε τὰς
15 ποιμένας κατὰ τε τὰ αἰκόλια καὶ βοσκόλια τῆς παραχοῆμα ἀπολαύ-
σιος. μηδὲ ἐπὶ προσάσει θνητῶν λαμβάνοντας, ἀπέχουσαι διηγό-
ρεισιν, ἐχόντων τε ἄντικα καὶ μητέρων, εἰς ἡμιρότητα τὸν ἄνθρωπον
κάτωθεν ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζῴων ἀνατρέφων. χάρισαι γοῦν, φησὶ **2**
ἐπὶ μητρὶ τὸ ἔχονον πᾶν ἐπὶ τὰς πρώτας ἡμέρας.⁴ εἰ γὰρ μηδὲν
20 ἀναιτίως γίνεται, γάλα δὲ ἐπομφεῖται ταῖς τιτοκτίαις εἰς διατροπὴν
τῶν ἐχόντων, ὁ ἀποσπῶν τῆς τοῦ γάλακτος οἰκονομίας τὸ τεχνίον

4—6 vgl. Lev. 25, 39—41; Exod. 21, 2; Deut. 15, 12. Philo De car. 19
τοὺς μὲν οὖν ἕντεκα χιλίας τῶν ἀσκαίων ἐπαφροσύνας βασιλεῖς ἔδωκεν ἐπα-
φροσῆσαι, οἷται δὲ μὴδὲν ἐνάξιον ἐποιεῖν. . . . τοὺς δὲ ἐπαφροσῆσαι βασιλεῖς
χρῆστας . . . οὐκ εἰσάγει κακοπραξίαν εἰς, ἀλλὰ, ἐκχεῖται τοῖσι, τὸ εἶναται
ἐνιαυτῶ ἰβδόμῳ. πᾶν . . . δουρὸς . . . καταστρέφεται . . . μ. ποιητε πο-
δοδοῖαι γὰρ ἐκέτας, οὐκ ὅσιον. 7 f. Prov. 17, 3. 9—12 Prov. 10, 8, 14, 15,
17, 12, 16, 8. 10 f. τα φροντιστῆς τε ὤν ζωὴν ζητήσει vgl. sic e. ad Prov. 17, 24
ὁδὸν ζωῆς διασοματα αὐτοῦ. 18 f. vgl. Plat. Mor. p. 101 A ff. 14—16 vgl.
Exod. 23, 19, 34, 26; Deut. 14, 21. Philo De car. 17 κωλύει . . . κατὰ τε τὰς
καὶ αἰκόλια καὶ βοσκώλια τῆς παραχοῆμα τῶν γεννηθέντων ἀπολαύσιος, ἀντρέφου
μηδὲ πρὸς ἰδούην μηδὲ προσάσει θνητῶν λαμβάνοντας. ὁ δὲ γὰρ ἀντρέφεται
τεχνίον, ἐπαφροσύνην ἀποκτισσόμενος, ἀντρέφεται διάζωον εἰς, ὅσοις τε τε πο-
τέρων. 18 f. vgl. Exod. 22, 9; Lev. 22, 27 f. 19—21 163 1 vgl. Philo De
car. 17 χάρισαι, φησὶ, ἐπὶ μητρὶ τὸ ἔχονον, εἰ καὶ μ. τὸν ἀναστρέφοντα
ἐπὶ τὰς πρώτας ἡμέρας παραστρέφεται, καὶ πο. μ. τὸν ἀναστρέφοντα, φησὶ,
ἐπὶ τὰς πρώτας ἡμέρας παραστρέφεται, καὶ πο. μ. τὸν ἀναστρέφοντα, φησὶ,
ἀντρέφεται, τεχνίον be. Philo.

3 ἀναιτίως γίνεται. ἐν παντί μετρεῖται I Clem. **4** ἐπὶ. M. γον.
5 τῶν τοῦ εἰ, τε, Ma. **13** ποιεῖτε, V. ποιεῖτε, I. **16** ἐπιμενοῦσθε, ἀπ-
μαθῆτε καὶ Περθ. **17** ἐπιμενοῦσθε He. καὶ Περθ. ἐπιμενοῦσθε I. **21** ἀναιτίως γίνε-
ται ἀποσπῶν τε D. Euseb. Quaest. Plat. II, p. 18.

ἀτιμάζει τὴν φύσιν. δυσωπεισθῶσαν οὖν Ἕλληνες καὶ εἴ τις ἕτερός 3
 ἔστι τοῦ νόμου κατατρέχων, εἰ ὁ μὲν καὶ ἐπ' ἀλόγων ζώων χρη-
 στεύεται, οἱ δὲ καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκτιθέασιν ἔχονα, καίτοι
 μακρόθεν καὶ προφητικῶς ἀνακόπτοντος αὐτῶν τὴν ἀγριότητα τοῦ
 5 νόμου διὰ τῆς προειρημένης ἐντολῆς. εἰ γὰρ τῶν ἀλόγων τὰ ἔχονα 4
 διαζεύγνυσθαι τῆς τεκούσης πρὸ τῆς γαλακτουχίας ἀπαγορεύει, πολὺ
 πλέον ἐπ' ἀνθρώπων τὴν ὤμην καὶ ἀτιθάσειτον προθεραπεύει γνώμην,
 ἵν' εἰ καὶ τῆς φύσεως, μαθήσεως γοῦν μὴ καταφρονῶσιν. ἐρίφων μὲν 93, 1
 γὰρ καὶ ἀρῶν ἐμπορεῖσθαι ἐπιτέτραπται, καὶ τις ἴσως ἀπολογία τῷ
 10 διαζεύξαντι τῆς τεκούσης τὸ ἔχονον· ἢ δὲ τοῦ παιδίου ἐκθεσις τίνα
 τὴν αἷταν ἔχει; ἔχον γὰρ μηδὲ τὴν ἀρχὴν γῆμαι τῷ μηδὲ παιδο-
 ποιῆσθαι γλιχομένῳ ἢ δι' ἡδονῆς ἀκρασίαν παιδοκτόνον γεγο|νέναι. 478 P
 πάλιν αὖ ὁ χρηστὸς νόμος ἀπαγορεύει ἡμέρα τῇ αὐτῇ συγκαταθῆναι 2
 ἔχονον καὶ μητέρα. ἐντεῦθεν καὶ Ῥωμαῖοι, εἰ καὶ τις ἔγκυος κατα-
 15 δικασθεῖη τὴν ἐπὶ θανάτῳ, οὐ πρότερον ἐῶσιν ὑποσχέιν τὴν τιμο-
 ρίαν πρὶν ἢ ἐκτεκεῖν. ἀντικρὺς γοῦν καὶ ὅσα τῶν ζώων κνοφορεῖ, 3
 ὁ νόμος οὐκ ἐπιτρέπει ἄχρις ἂν ἀποτέκη σφαγιάζεσθαι, μακρόθεν
 ἐπισχῶν τὴν εὐχέρειαν τῶν εἰς ἀνθρώπον ἀδικούντων. οὕτως ἄχρι 4
 καὶ τῶν ἀλόγων ζώων τὸ ἐπιεικὲς ἀπέτεινεν, ἵνα ἐν τοῖς ἀνομο-
 20 γενέσειν ἀσκήσαντες πολλῇ τινι περιουσίᾳ φιλανθρωπίας ἐν τοῖς ὁμο-
 γενέσει χρησώμεθα. οἱ δὲ καὶ περιλακτίζοντες τὰς γαστέρας πρὸ τῆς 94, 1
 ἀποτέξεως ζώων τινῶν, ἵνα δὴ γάλακτι ἀνακεκραμένην σάρκα θοι-
 νάζωνται, τάφον τῶν κνοφορουμένων τὴν εἰς γένεσιν κτισθεῖσαν

18 f vgl. Lev. 22, 28 18—21 Philo De car. 18 ἄλλο τίθησι διάταγμα . . .
 ἀπαγορεύων ἡμέρα τῇ αὐτῇ συγκαταθῆναι μητέρα καὶ ἔγγονον. — . . . ὅσα τῶν
 ζώων κνοφορεῖ, μὴ ἐπιτρέπων ἄχρις ἂν ἀποτέκη σφαγιάζεσθαι. — ἔνθεν δέ μοι
 δοκοῦσιν ὀρμηθέντες ἔνιοι τῶν νομοθετῶν καὶ τὸν ἐπὶ ταῖς κατακρίτοις γυναιξὶν
 εἰσηγήσασθαι νόμον ὃς κελεύει τὰς ἔγκυους, ἂν ἄξια θανάτου δρῶσιν, μὴ κτείνειν
 μέχρι ἂν ἀποτέκωσιν, ἵνα μὴ ἀναιρουμένων συναπόληται τὸ κατὰ γαστρός. ἀλλ'
 οἴτοι μὲν ἐπ' ἀνθρώπων ταῦτα ἔγνωσαν· ὁ δὲ καὶ προσπερβάλλον ἔτι ἄχρι καὶ
 τῶν ἀλόγων ζώων τὸ ἐπιεικὲς ἀπέτεινεν (ἐπέτεινεν oder ἀποτείνει HSS), ἵν' ἐν
 τοῖς ἀνομοιογενέσειν (so S vgl. Cohn, Philol. 51 [1892] S. 270) ἀσκήσαντες, πολλῇ
 τινι περιουσίᾳ χρῶμεθα φιλανθρωπίας (ἐν τοῖς ὁμογενέσει (+ Wendland) 14—
 16 vgl. Plut. Mor. p. 552 D; Aelian, Var. hist. V 18 16 f nicht in LXX; vgl.
 J. Bernays, Ges. Abh. I S. 235 Anm. 1 21—S. 164, 1 vgl. Plut. Mor. p. 997 A
 οἱ δ' οὕθασιν σῶν ἐπιτόκων ἐναλλόμενοι καὶ λακτίζοντες, ἵν' αἷμα καὶ γάλα καὶ
 λυθρον ἐμβρύων ὁμοῦ συμφθαρέντων ἐν ὠδίσι ἀναδύσαντες . . . φάγωσι τοῦ
 ζῴου τὸ μάλιστα φλεγμαῖνον.

1 δυσωπεισθῶσαν Sy δυσωπήσθῶσαν L 3 ἔχονα] ἔγγονα L, aber ἔκ L¹
 am Rand

- μήτραν πεποιήχασι. διαροήδην τοῦ νομοθέτου κελύοντος· ἀλλ' οὐδὲ ἐφήσει· ἄρα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ· μὴ γὰρ γινέσθω ἢ τοῦ ζῶντος τροφή ἢ θύσμα τοῦ ἀναιρεθέντος ζῴου. φησὶν ἢ σάρξ· μηδὲ τὸ τῆς ζωῆς αἴτιον συνειργὸν τῇ τοῦ σώματος καταναλώσει γινέσθω.
- 5 ὁ δὲ αὐτὸς νόμος διαγορεύει· βροῦν ἀλοῶντα μὴ φιμῶν· διὲ γὰρ καὶ τὸν ἐργάτην τροφῆς ἀξιοῦσθαι. ἀπαγορεύει τε ἐν ταύτῃ κατα- 4
 ζειγνύναι πρὸς ἄροτον γῆς βροῦν καὶ ὄνον. τάχα μὲν καὶ τοῦ περὶ 17
 τὰ ζῶα ἀνοικτεῖον στοχασάμενος. διγλῶν δ' ἅμα μηδένα τῶν ἑτε-
 ροθινῶν ἀδικεῖν καὶ ἐπὶ ζυγῶν ἄγειν. οὐδὲν ἔχοντας αἰτιάσασθαι ἢ
 10 ὅτι τὸ ἀλλογενές, ὅτι ἴσθιν ἀνάτιον, μήτε κακία μήτε ἀπὸ κακίας
 ὀρμώμενον. ἔμοι δὲ δοκεῖ καὶ μηνύειν ἢ ἀλληγορία, μὴ δεῖν ἐκ τῆς
 3 καθαρῶ καὶ ἀκαθάρτων, πιστῶ τε καὶ ἀπιστῶ τῆς τοῦ λόγου μετα-
 διδόναι γιργίας. διότι τὸ μὲν ἴσθιν καθαρὸν, ὁ βροῦς, ὄνος δὲ τῶν
 ἀκαθάρτων λελόγισται.
- 15 **Δαφιλνόμενος** δὲ τῇ φιλανθρωπία ὁ χρηστὸς λόγος μηδὲ ὅσα 23 1
 τῆς ἡμέρον ἔλης ἴσθιν, διενδροτομεῖν ταῦτα προσηκόν εἶναι διδάσκει.
 μηδὲ μὴν κτεῖν ἐπὶ λύμῃ στάχυν πρὸ τοῦ θερμομοῦ, ἀλλὰ μηδὲ
 συνόλωι καρπὸν ἡμέρον διαφθεῖρειν μήτε τὸν γῆς μήτε τὸν τῆς
 20 φυχῆς· οὐδὲ γὰρ τὴν τῶν πολεμίων χώραν τιμνεῖν ἔλ. καὶ μὴν 2
 21 καὶ γεωργικοὶ παρὰ τοῦ νόμου καὶ ταῦτα ἐφήληνται· κελύει γὰρ

1 f Deut 14, 20; Exod 23, 19. 1-4 vgl. Philo De car. 18. τοῖς ἐφῆσει· ἄρα ἐν γάλακτι μητρὸς· πάντι γὰρ ἐτίθηεν εἶναι δεῖον τὴν τροφήν ζῶντος ἢ θύσμα γινέσθαι καὶ περιέριον ἀναιρεθέντος· ... τὴν δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐφαρ-
 σαι τοσοῦτον ἐπιβρα, ὡς τὸ τῆς ζωῆς αἴτιον καταγερασθαι καὶ πρὸς τὴν τοῦ
 ἑτοιμοῦ σώματος ἀνάσσειν. 5 f Deut. 25, 4; vgl. 1 Tim 5, 18. Luk. 10, 7.
 Matth 10, 10. Philo De car 19 διαγορεύει· βροῦν ἀλοῶντα μὴ φιμῶν. 6 f
 vgl. Deut. 22, 10. 7-14 Philo De car 19 ἀπαγορεύει γὰρ ἐν ταύτῃ ζειγνύειν
 πρὸς ἄροτον ἑσπυριον οὐκ ἑσπυριον HSS γῆς βροῦν καὶ ὄνον, οἱ μὲν τοῦ περὶ
 τὰ ζῶα εὐνοῖται στοχασάμενος, διότι τὸ μὲν ἴσθιν καθαρόν, ὄνος δὲ τῶν ἀκα-
 θάρτων, τὰ δὲ οὕτω, γεωργικὰ σιτο, τὸ οὐκ ἐπιτελεῖται· ... μοιροῖς ἀπε-
 κρι, βροῦν· ... μηδένα τῶν ἑτεροθινῶν ἀδικεῖν, οὐδὲν ἔχοντας αἰτιάσασθαι ὅτι
 μὴ τὸ ἀλλογενές, ὅτι ἴσθιν ἀνάτιον, μήτε γὰρ κακία μήτε ἀπὸ κακίας
 ὀρμῶντα ἐκ τῆς ζωῆς αἴτιον καταγερασθαι. 15-19 vgl. Deut 2, 19. Philo De car 20
 ἐτίθηεν ἀνοικτεῖον δὲ τὸ ἐπίβρα· ... ἀπε κτεῖν· μήτε συνόλωι καρπὸν ἡμέρον
 20 φυχῆς, μήτε κτεῖν ἐπὶ λύμῃ σταχιομοῦντα τῶν καρπῶν περὶ τὰ μὴ
 σιτοῦτος καρπὸν διαφθεῖρειν. 21 καὶ γεωργικὸν παρὰ τοῦ νόμου οὐκ ἐπιτελεῖται
 χώραν τιμνεῖν ἔλ. 20 S 163 7 vgl. Philo De car 21 πιστῶ γὰρ ταῦτα
 μεταδιδόναι ἐπιτελεῖται· ὡς τὸ μὲν ἴσθιν καθαρόν, τὸ βροῦς, ὄνος δὲ τῶν
 ἀκαθάρτων, τὰ δὲ οὕτω, γεωργικὰ σιτο, τὸ οὐκ ἐπιτελεῖται· ... μοιροῖς ἀπε-
 κρι, βροῦν· ... μηδένα τῶν ἑτεροθινῶν ἀδικεῖν, οὐδὲν ἔχοντας αἰτιάσασθαι ὅτι
 μὴ τὸ ἀλλογενές, ὅτι ἴσθιν ἀνάτιον, μήτε γὰρ κακία μήτε ἀπὸ κακίας
 ὀρμῶντα ἐκ τῆς ζωῆς αἴτιον καταγερασθαι.

8 f Deut. 25, 4; vgl. Philo De car. 18. τοῖς ἐφῆσει· ἄρα ἐν γάλακτι μητρὸς· πάντι γὰρ ἐτίθηεν εἶναι δεῖον τὴν τροφήν ζῶντος ἢ θύσμα γινέσθαι καὶ περιέριον ἀναιρεθέντος· ... τὴν δὲ τῶν ἀνθρώπων ἐφαρ-
 σαι τοσοῦτον ἐπιβρα, ὡς τὸ τῆς ζωῆς αἴτιον καταγερασθαι καὶ πρὸς τὴν τοῦ
 ἑτοιμοῦ σώματος ἀνάσσειν. 5 f Deut. 25, 4; vgl. 1 Tim 5, 18. Luk. 10, 7.
 Matth 10, 10. Philo De car 19 διαγορεύει· βροῦν ἀλοῶντα μὴ φιμῶν. 6 f
 vgl. Deut. 22, 10. 7-14 Philo De car 19 ἀπαγορεύει γὰρ ἐν ταύτῃ ζειγνύειν
 πρὸς ἄροτον ἑσπυριον οὐκ ἑσπυριον HSS γῆς βροῦν καὶ ὄνον, οἱ μὲν τοῦ περὶ
 τὰ ζῶα εὐνοῖται στοχασάμενος, διότι τὸ μὲν ἴσθιν καθαρόν, ὄνος δὲ τῶν ἀκα-
 θάρτων, τὰ δὲ οὕτω, γεωργικὰ σιτο, τὸ οὐκ ἐπιτελεῖται· ... μοιροῖς ἀπε-
 κρι, βροῦν· ... μηδένα τῶν ἑτεροθινῶν ἀδικεῖν, οὐδὲν ἔχοντας αἰτιάσασθαι ὅτι
 μὴ τὸ ἀλλογενές, ὅτι ἴσθιν ἀνάτιον, μήτε γὰρ κακία μήτε ἀπὸ κακίας
 ὀρμῶντα ἐκ τῆς ζωῆς αἴτιον καταγερασθαι. 15-19 vgl. Deut 2, 19. Philo De car 20
 ἐτίθηεν ἀνοικτεῖον δὲ τὸ ἐπίβρα· ... ἀπε κτεῖν· μήτε συνόλωι καρπὸν ἡμέρον
 20 φυχῆς, μήτε κτεῖν ἐπὶ λύμῃ σταχιομοῦντα τῶν καρπῶν περὶ τὰ μὴ
 σιτοῦτος καρπὸν διαφθεῖρειν. 21 καὶ γεωργικὸν παρὰ τοῦ νόμου οὐκ ἐπιτελεῖται
 χώραν τιμνεῖν ἔλ. 20 S 163 7 vgl. Philo De car 21 πιστῶ γὰρ ταῦτα
 μεταδιδόναι ἐπιτελεῖται· ὡς τὸ μὲν ἴσθιν καθαρόν, τὸ βροῦς, ὄνος δὲ τῶν
 ἀκαθάρτων, τὰ δὲ οὕτω, γεωργικὰ σιτο, τὸ οὐκ ἐπιτελεῖται· ... μοιροῖς ἀπε-
 κρι, βροῦν· ... μηδένα τῶν ἑτεροθινῶν ἀδικεῖν, οὐδὲν ἔχοντας αἰτιάσασθαι ὅτι
 μὴ τὸ ἀλλογενές, ὅτι ἴσθιν ἀνάτιον, μήτε γὰρ κακία μήτε ἀπὸ κακίας
 ὀρμῶντα ἐκ τῆς ζωῆς αἴτιον καταγερασθαι.

- τὰ νεόφυτα τῶν δένδρων ἐπὶ τριετίαν ἐξῆς τιθηνεῖσθαι τὰς τε περιττὰς ἐπιφύσεις ἀποτέμνοντας, ὑπὲρ τοῦ μὴ βαρυνόμενα πιέζεσθαι καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ κατακερματιζομένης τῆς τροφῆς δι' ἔνδειαν ἐξασθενεῖν, γυροῦν τε καὶ περισκάπτειν, ὡς μηδὲν παραβλαστάνον κωλύει τὴν αὔξησιν. τὸν τε καρπὸν οὐκ ἔα δρέπεσθαι ἀτελῆ ἐξ ἀτελῶν, 3 ἀλλὰ μετὰ τριετίαν ἔτει τετάρτῳ καθιερώσοντα τὴν ἀπαρχὴν τῷ θεῷ μετὰ τὸ τελεωθῆναι τὸ δένδρον. εἴη δ' ἂν οὗτος ὁ τῆς γεωρ- 96, 1 γίας τύπος διδασκαλίας τρόπος, διδάσκων δεῖν τὰς παραφύσεις τῶν ἀμαρτιῶν ἐπικόπτειν καὶ τὰς συναναθαλλούσας τῷ γονίμῳ καρπῷ 10) ματαίας τῆς ἐννοίας πόας, ἔστ' ἂν τελεωθῆ καὶ βέβαιον γένηται τὸ ἔρμος τῆς πίστεως. τῷ [τε] γὰρ τετάρτῳ ἔτει, ἐπεὶ καὶ χρόνου χρεία 2 τῷ κατηχομένῳ βεβαίως, ἢ τετρὰς τῶν ἀρετῶν καθιεροῦται τῷ θεῷ, τῆς τρίτης ἤδη μονῆς συναπτούσης ἐπὶ τὴν τοῦ κυρίου τετάρτην ὑπόστασιν.
- 15 Θυσία δὲ αἰνέσεως ὑπὲρ ὄλοκαντώματα. οὗτος γὰρ σοι, φησί. 3 480) P «δίδωσιν ἰσχὺν ποιῆσαι δύναμιν.» ἔαν δὲ φωτισθῆ σοὶ τὰ πράγματα, λαβὼν καὶ κτησάμενος ἰσχὺν ἐν γνώσει ποιεὶ δύναμιν. ἐμφαίνει γὰρ 4 διὰ τούτων τὰ τε ἀγαθὰ τὰς τε δωρεὰς παρὰ τοῦ θεοῦ χορηγεῖσθαι καὶ δεῖν ἡμᾶς, διακόνοὺς γενομένους τῆς θείας χάριτος, σπείρειν τὰς 20 τοῦ θεοῦ εὐκοίμης καὶ τοὺς πλησιάζοντας κατασκευάζειν καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς, ἵνα ὡς ὅτι μάλιστα ὁ μὲν σώφρων τοὺς ἐγκρατεῖς, ὁ δὲ ἀνδρείος τοὺς γενναίους συνετούς τε ὁ φρόνιμος καὶ δίκαιος τοὺς δικαίους ἐκτελῆ.

μένης τῆς τροφῆς δι' ἔνδειαν ἐξασθενεῖν, γυροῦν τε καὶ περισκάπτειν, ἵνα μηδὲν τῶν ἐπὶ ζημίᾳ παραβλαστάνη τὴν αὔξησιν κωλύον. τὸν τε καρπὸν οὐκ ἔα δρέπεσθαι κατὰ μετοσίαν ἀπολαύσεως . . . , ἐπειδὴ ἀτελής ἐξ ἀτελῶν ἔμελλεν ἔσεσθαι. — μετὰ δὲ τριετίαν . . . δύναται τελειογονεῖν ἔτει τετάρτῳ κατὰ τέλειον ἀριθμὸν. τετράδι δὲ κελεύει δρέπεσθαι τὸν καρπὸν, οὐ πρὸς ἀπόλανσιν, ἀλλ' ὅλον αὐτὸν καθιεροῦν ἀπαρχὴν τῷ θεῷ.

15 zu Thysia — ὄλοκαντώματα vgl. Psal. 49, 23; 50, 18 f 15 f Deut. 8, 18 15—23 vgl. Philo De car. 23 «οὗτος γὰρ σοι», φησί, «δίδωσιν ἰσχὺν ποιῆσαι δύναμιν». — ἔαν δέ, φησὶν, ἐρώσῃ σοὶ τὰ πράγματα, λαβὼν καὶ κτησάμενος ἰσχύν, ἦν ἴσως οὐ προσεδόκησας, ποιεὶ δύναμιν. — χρὴ δὲ καὶ τὸν φρόνιμον καὶ ἀγγί- νον, ὡς ἔνι μάλιστα, τοιούτους καὶ τοὺς πλησιάζοντα; κατασκευάζειν, καὶ τὸν σώφρονα ἐγκρατεῖς καὶ γενναίους τὸν ἀνδρείον καὶ τὸν δίκαιον δικαίους καὶ συνόλως ἀγαθοὺς τὸν ἀγαθόν.

4 γυροῦν Po aus Philo ἀροῦν L 6 καθιερώσοντα Po καθιερώσαντα L 8 τύπος διδασκαλίας τρόπος] τρόπος διδασκαλίας τύπος Ma παραφύσεις (v in Ras.) L¹ 11 [τε] St 13 θεῷ, . . . (wegen τε 11) Schw μονῆς Bigg, The Christ. Plat. of Alex. p. 67² μόνης L 16 φωτισθῆ] ἐρώσῃ Philo

XIX. Οὗτός ἐστιν ὁ ἑκατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν, ὁ γνωστικός, 97. 1
 ὁ μιμούμενος τὸν θεὸν καθ' ὅσον οἶόν τε, μηδὲν παραλιπὼν τῶν εἰς
 τὴν ἐνδεχομένην ὁμοίωσιν, ἐγκρατευόμενος, ἐπομένων, δικαίως βιότις
 βασιλείων τῶν παθῶν, μεταδιδούς ὡν ἔχει, ὡς οἶός τε ἐστιν, ἐνεργητῶν
 5 καὶ λόγων καὶ ἔργων. οὗτος ἡμίγιστος, φησὶν, ἐν τῇ βασιλείᾳ ὡς 2
 ἄν ποιῆ καὶ διδάσκει μιμούμενος τὸν θεὸν τῶ παραλήσια χαριζέ-
 σθαι κοινωφελεῖς γὰρ αἱ τοῦ θεοῦ δοξαί, ὡς δ' ἄν ἐχειρῶν τι 3
 πράξουσιν μεθ' ἐπιρηφανίας, τὸν θεὸν παροξύνει, φησὶν· ἀλλοτριία
 γὰρ φυχῆς ἐστὶ κακία, ἀφ' ἧς καὶ τῶν ἄλλων κακιῶν μετανοίῃν κτι-
 10 λέπει ἀρμοζόμενος τὸν βίον ἐξ ἀναρμοστίας πρὸς τὴν ἀμείνω μετα-
 βολὴν διὰ τῶν τριῶν τούτων, στόματος, καρδίας, χειρῶν, σύμβολον 98 1
 δ' ἄν εἴη ταῦτα, πράξιως μὲν αἱ χεῖρες, βουλῆς δὲ ἡ καρδία καὶ
 λόγον στόμα, καλῶς οὖν ἐπὶ τῶν μετανοούντων εἰρηται τὸ λόγιον
 ἐκίλνω· τὸν θεὸν εἴλον σήμερον εἶναι σοὶ θεόν, καὶ κύριος εἶλετό
 15 σοι σήμερον γενέσθαι λαόν | ἀντιῶ, τὸν γὰρ σπειρόντα θεικαπέριεν 49 1
 τὸ ὄν ἐκέτην ὄντα ἐξοικειοῦται ὁ θεός, κἄν εἰς ἢ τὸν ἀριθμόν, ἐπ' 2
 ἰσῆς τῶ λαῶ τετίμηται, μέρος γὰρ ὄν τοῦ λαοῦ συμπληρωστικῶς
 αὐτοῦ γίνεται, ἀποκατασταθεῖς ἐξ οὗ ἦν, καλεῖται δὲ καὶ ἐκ μέρους
 τὸ πᾶν, ἀπὸ τῆ δὲ ἐγγίτητα ἐν τῶ εἰλισθαὶ καὶ οὐρασκῆσαι τὰ κάλα- 3
 20 λίστα διαδίδκννται, ἐπεὶ τί τὸν ἰδίωμ ἀφίλησεν ἢ τοσαῦτη αὐτοῦ

1 vgl. Gen. 1. 26 2 f vgl Philo De car. 23 μάθημα ἀναδιδάσκει τῆ λο-
 γικῆ φέσει προπρόσιατον, μιμήσθαι θεόν, καθ' ὅσον οἶόν τε, μηδὲν παραλι-
 πόνητα τῶν εἰς τὴν ἐνδεχομένην ὁμοίωσιν. 4 - 7 Philo De car 24 μετὰ πο-
 σιλίας λογίος διαθεῖς ὁ ἐπαθεῖς, ἵνα μιμήσθαι θεόν τῶ παραλήσια χαριζέσθαι κοι-
 νωφελεῖς γὰρ αἱ τοῦ πρώτου ἔγγενος δοξαί 5 f Matth. 5. 19 7 f Num
 15. 21 7 - 13 Philo De car 24 φησὶν γὰρ ὡς ἄν ἐχειρῶν τι πράττει μεθ'
 ἐπιρηφανίας, τὸν θεὸν παροξύνει. διὰ τι, ὅτι πρώτον μὲν ἀλλοτριία ἐπι-
 ἰστι κακία. De roseit 2 II p. 49. M παραλίως μίμτοι καὶ τὰς εἰς μετανοίαν
 ἐφεξέσεις ποιεῖται, αἷς διδασκόμεθα μεθαρμοζέσθαι τὸν βίον ἐξ ἀναρμοστίας ἐί-
 τιν ἀμείνω μεταβολὴν φησὶ γὰρ ὅτι τοῦτὶ τὸ πράγμα. . . ἵστιν ἐγγεταῶν τριῶν
 μέρει τῶν καθ' ἡμας ἐνδαιτώμετον, στόματι καὶ καρδίᾳ καὶ χεῖρι vgl Deat
 2. 14, διὰ συμβολῶν, λογίος καὶ βουλῆς καὶ πράξουσιν. λογίος μὲν στόμα συ-
 μβολον, καρδία δὲ βουλῆς καὶ πράξουσιν, τρέξουσιν δὲ χεῖρες. - ὅθεν τι καὶ σπυρίων, τοῖς
 ἐργαζόμενοις ἐρητοῦ τὸ λόγιον ἐκίλνω· τὸν θεὸν εἴλον σήμερον εἶναι σοὶ θεόν
 καὶ κύριος, εἰλετο σοι σήμερον γενέσθαι λαόν αὐτοῦ. 14 f Deut. 2. 1. f
 15 - 19 Philo De roseit 2 τοῖς καλῆς καὶ τῆς ἀφίλησεν, ἢ ἀφίλησεν σπειρόντα ἐί-
 θεῖται μὲν θεοφιλεῖται τὸ ὄν, θεοῖ δὲ ἀπειροθέτος ἐξοικειοῦται τὸν ἐκίτην
 κἄν εἰς ὡν τῶν ἀφίλησεν τῆς χεῖρ, ἀφίλησεν . . . ἀφίλησεν ἵστιν ὁ ἐκίτην ὅστω,
 ἵστιν ὅστω ἐγγεταῶν. 19 v 167. 4 Philo De nob. 3 II p. 14. M ἐπὶ ἄν οὐ
 μετανοίη, τῆς, τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας,
 αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας,
 αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας,
 αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας,
 αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας,
 αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας, αἱ τῆς αἰτίας,

10 v. c. c. c. c. c. 16 v. c. c. c. c. c. 20 v. c. c. c. c. c.

εὐγένεια; πατήρ δὲ αὐτοῦ θνητὸς οὐδείς· αὐτὸς γὰρ ἀνθρώπων τῶν
 ἐν γενέσει πατήρ. τὰ μὲν αἰσχρὰ οὗτος προθύμως εἴλετο ἐπόμενος 4
 τῇ γυναικί, τῶν δὲ ἀληθῶν καὶ καλῶν ἠμέλησεν· ἐφ' οἷς θνητὸν
 ἀθανάτου βλον, ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος, ἀνθυπηλλάξατο. Νῶε δὲ ὁ μὴ 99, 1
 5 οὕτω γενόμενος ὡς ὁ Ἀδάμ ἐπισκοπῇ θείᾳ διασφίζεται· φέρων γὰρ
 αὐτὸν ἀνέθηκε τῷ θεῷ. τὸν τε Ἀβραὰμ ἐκ τριῶν παιδοποιησάμενον
 γυναικῶν οὐ δι' ἡδονῆς ἀπόλασιν, δι' ἐλπίδα δέ, οἶμαι, τοῦ πλη-
 θῦναι τὸ γένος ἐν ἀρχῇ, εἰς μόνος διαδέχεται κληρονόμος τῶν πα-
 τρῶν ἀγαθῶν, οἱ δὲ ἄλλοι διωκίσθησαν τῆς συγγενείας· ἐκ τε αὐτοῦ 2
 10 διδύμων γενομένων ὁ νεώτερος κληρονομεῖ εὐάρεστος τῷ πατρὶ γενό-
 μενος, καὶ τὰς εὐχὰς λαμβάνει, δουλεύει δὲ ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν·
 ἀγαθὸν γὰρ μέγιστον τῷ φάυλῳ τὸ μὴ αὐτεξοῦσιον. ἡ δὲ οἰκονομία 8
 αὕτη καὶ προφητικὴ καὶ τυπικὴ· ὅτι δὲ τοῦ σοφοῦ πάντα ἐστί,
 σαφῶς μὲν λέγων· ἰδιότι ἠλέησέν με ὁ θεός, ἔστι | μοι πάντα. 482 P
 15 ἐνὸς γὰρ δεῖν ὀρέγεσθαι διδάσκει, δι' οὗ τὰ πάντα γέγονεν καὶ τοῖς
 ἀξίοις τὰ ἐπηγγελμένα νέμεται. κληρονόμον οὖν τὸν σπουδαῖον 100, 1
 γενόμενον τῆς βασιλείας συμπολίτην διὰ τῆς θείας σοφίας ἀνα-
 γράφει καὶ τῶν πάλαι δικαίων, τῶν κατὰ τὸν νόμον καὶ πρὸ
 νόμου νομίμως βεβιωκότων, ὧν αἱ πράξεις νόμοι γέγονασιν εἰς ἡμᾶς.
 20 πάλιν τε αὐτὸν βασιλεὺς τὸν σοφὸν διδάσκων τοὺς μὴ ὁμοφύλους ποιεῖ 2
 λέγοντας αὐτῷ· βασιλεὺς παρὰ θεοῦ οὐ ἐν ἡμῖν εἴ, ἐθελουσίῳ γνώμῃ
 τῶν ἀρχομένων | διὰ ζῆλον ἀρετῆς ὑπακούοντων τῷ σπουδαίῳ. 174 S
 Πλάτων δὲ ὁ φιλόσοφος, εὐδαιμονίαν τέλος τιθέμενος, ὁμοίωσιν 8
 θεῶν φησὶν αὐτὴν εἶναι κατὰ τὸ δυνατόν, εἴτε [καὶ] συνδραμών

4 f vgl. Gen. 7 f Philo de nobil. 3 (II p. 430 f M) ἀνὴρ ὀσιώτατος . . . μό-
 νος μετὰ τῶν οἰκείων διασφίζεται. 5 f vgl. Strom. II 124, 3 6—12 vgl.
 Philo De nobil. 4 πολὺπαις ἦν ὁ πρῶτος ἐκ τριῶν παιδοποιησάμενος γυναικῶν
 οὐ δι' ἡδονῆς ἀπόλασιν, ἀλλὰ δι' ἐλπίδα τοῦ πληθῆναι τὸ γένος. ἀλλ' ἐκ πολλῶν
 εἰς μόνος ἀπεδείχθη κληρονόμος τῶν πατρῶν ἀγαθῶν, οἱ δ' ἄλλοι . . . διω-
 κίσθησαν ἀλλοτριωθέντες τῆς ἀουδίου εὐγενείας. πάλιν ἐκ τοῦ δοκιμασθέντος
 κληρονόμου δύο δίδυμοι γεννῶνται. — ὁ μὲν γὰρ νεώτερος καταπειθῆς ἀμφοτέ-
 ροις τοῖς γονεῦσιν ἦν καὶ οὕτως εὐάρεστος. — τῷ μὲν εὐχὰς τίθενται . . . , τῷ δὲ
 κατ' ἔλεον χαρίζονται τὴν ἐπήκοον τάξιν, ἵνα δουλεύῃ τῷ ἀδελφῷ, νομίζοντες,
 ὅπερ ἐστίν, ἀγαθὸν (μέγιστον) εἶναι τῷ φάυλῳ τὸ μὴ αὐτεξοῦσιον. 13—22
 zum Gedanken (τοῦ σοφοῦ πάντα) vgl. Philo De nobil. 5 14 Gen. 33, 11
 20—22 vgl. Philo De mut. nom. 152 (I p. 601 M); De somn. II 244 (I p. 691 M);
 De Abrah. 261 (II p. 38 M); De nobil. 5 (II p. 442 M) 21 Gen. 23, 6 23 f
 vgl. Plato Theaet. p. 176 B; Elter Gnom. hist. 255

9 συγγενείας] •vielleicht aus Philo εὐγενείας• Wendland 11 εὐχὰς] ἐπε-
 χὰς Ma 23 εὐδαιμονίαν Jackson (vgl. Strom. II 131, 4) εὐδαιμονίας L 24
 [καὶ] Schw

πως τῇ δόγματι τοῦ νόμου· καὶ γὰρ μεγάλαί φύσεις καὶ γυμναὶ πα-
 θῶν εὐστοχοῦσι πως περὶ τὴν ἀλήθειαν. εἰς φησὶν ὁ Πυθαγόρειος
 Φίλων τὰ Μουσείως ἐξηγούμενος· εἴτε καὶ παρά τινων τότε λογίων
 ἀναδιδασθεὶς ἄτε μαθήσεως ἀπὸ διψῶν. φησὶ γὰρ ὁ νόμος· εὐκρίσω 4
 κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν πορεύεσθε καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάξετε. ε
 τὴν μὲν γὰρ ἐξομολοῶσιν ὁ νόμος ἀκολουθίαν ὀνομάζει· ἡ δὲ τοιαύτη
 ἀκολουθία κατὰ δύναμιν ἐξομολοί. ἐγίνεσθε, φησὶν ὁ κύριος, εὐκρί-
 μοις καὶ οὐκίρμονις, ὡς ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος οὐκίρμον
 ἰστίν. ε ἔντεῦθεν καὶ οἱ Στωϊκοὶ τὸ ἀκολουθῶς τῇ φύσει ζῆν τίλο· 101 1
 εἶναι ἰδογμάτισαν, τὸν θεὸν εἰς φύσιν μετανομάσαντες· ἀπειπῶς,
 ἐπειδὴ ἡ φύσις καὶ εἰς φετὰ καὶ εἰς σπαρτὰ καὶ εἰς δένδρα καὶ εἰς λί-
 θους διατείνει

Σαφῶς τοίνυν εἰρηται· εἰς φησὶν κακοὶ οὐ ποῦσαι νόμον, αἱ δὲ 2
 ἀγαπῶντες νόμον προβάλλουσιν ἑαυτοῖς τειχο· ε σοφίας γὰρ εἰπαν-
 15 ούργων ἐπιγνώσεται τὰς ὁδοὺς αὐτῆς, ἀνοσία δὲ ἀφρόνων ἐν πλάνῃ. ε
 εἰπὶ· τίνα γὰρ ἐπιβλέψοι ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν κύνον καὶ ἡσυχίον καὶ 4· 1
 τρίμοντά μου τοὺς λόγους; ε ἡ προσηγητεία λίγει.

Τριττὰ δὲ εἶδη φιλάς διδασκόμεθα, καὶ τοῦτον τὸ μὲν πρῶτον 3
 καὶ ἀριστον τὸ κατ' ἀριτήν· στερρὰ γὰρ ἡ ἐκ λόγων ἀγάπη· τὸ δὲ
 20 δεύτερον καὶ μέσον τὸ κατ' ἀμοιήν· κοινωνικὸν δὲ τοῦτο καὶ
 μεταδοτικὸν καὶ μοιχεῖς· κοινή γὰρ ἡ ἐκ χάριτος φιλία· τὸ δὲ
 ἔσχατον καὶ τρίτον ἡμεῖς μὲν τὸ ἐκ οὐρηθείας φαιμέν, αἱ δὲ τὸ κατ'
 ἡδονῆν τριπτόν καὶ μεταβλητόν, καὶ μοι δοκεῖ παγκάλως Ἰπλόδειμο· 102 1
 ὁ Πυθαγόρειος γράφειν· εἰτὴν φιλιῶν ἃ μὲν ἐξ ἐπιτάμης θεῶν, ἃ δ'
 25 ἐκ παροχῆς ἀνθρώπων, ἃ δὲ ἐξ ἀδονῆς ζῴων· οὐκοῦν ἢ μὲν τίς

1 f vgl. Philo De vita Mos 1 22 (ll p 34 M) πολλαὶ γὰρ αἱ μετὰ τὴν φύσιν
 μετανομοῦσι τὸν εἰς ἐπιστήμην. 4-6. 9 f vgl. Strom V 34, 6, 20, 1 4 f
 Deut 13, 4 7 9 Luk. 6, 26 9 f Chrysost. Fr. mor 9 Arnim Theodoret
 Gr. aff. c XI 15 vgl. Philo De migr. Abr 127 f 131 1 p 47 M εἰπομένης
 ἡμεῖς καθάπερ βάλαντον ἀπὸ κερύου· Gen 22, 4 τοῦτο δὲ ὅτι το παρὰ
 τοῖς ἀρίστοις φιλοσοφίᾳσιν εἰσμενον τίλο, το ἀπειπῶς, τῆ φύσις ζῆν· δι
 ἰτήρως φησὶν· εὐκρίσω ποῦσαι τοῦ θεοῦ σοῖ πορεύεσθε Deut 13, 4 11 f vgl.
 Philo Leg alleg II 22 1 p 71 M ἡ φύσις, διατείνει καὶ εἰς τα φετὰ 18 13
 Prov 28, 5 4, 14, 5 16 f Jos 20, 2 19-22 Chrysost. Fr. mor 9 Arnim vgl
 Aristot. Eth. Nic 5, 3 p 112 a 6 ff 19-8 169, 1 τριπτόν καὶ μεταβλητόν Sact
 Par 25, Holl 23 25 Theodoret Gr. aff. c. XII 17, vgl. Zeller, Phil. d. Gr.
 III 23 S. 1 f Arnim Nr 21 Das Fragment fehlt bei. Mus. a. h. l. 6 ff

2 τοῦ θεοῦ σοῖ, L 3 φυλάξετε De vita Strom V 34, 6 10 εὐκρίσω, St
 u W Klosterbe Lagarde Symm 1 p 17 μετανοῦν, L μετανοῦν, Ma
 20 τοῦ θεοῦ σοῖ Sact Par 25 21 ἐκ παροχῆς, τριπτόν, Sact Par
 22 ο ἀδονῆς ἀπειπῶς, φησὶ Sact Par 23 25 ποῦσαι σοῖ Sact Par
 23 καὶ μοι Sy καὶ μοι εἰς μοι, L 24 τοῦ θεοῦ σοῖ, L τὸν φετὰ καὶ τὸν φετὰ, L

ἔστι φιλοσόφου φιλία, ἢ δὲ ἀνθρώπου, ἢ δὲ ζώου. τῷ γὰρ ὄντι 2
 εἰκῶν τοῦ θεοῦ ἀνθρώπος εὐεργετῶν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς εὐεργετεῖται·
 ὡς περὶ γὰρ ὁ κυβερνήτης ἅμα σφίζει καὶ σφίζεται. διὰ τοῦτο ὅταν
 τις αἰτῶν τύχη, οὐ φησι τῷ διδόντι· «καλῶς ἔδωκας», ἀλλὰ· «καλῶς
 5 εἴληφας.» οὕτω λαμβάνει μὲν ὁ δίδους, δίδωσι δὲ ὁ λαμβάνων.
 «δικαίως δὲ οὐκ εἰρόνουσι καὶ ἐλεοῦσι,» «χρηστοὶ δὲ ἔσονται οὐκ εὐχάριτοι» 3
 γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐκ' αὐτῆς, οἱ δὲ παρανομοῦντες
 ἐξολοθρευθήσονται ἀπ' αὐτῆς.» καὶ μοι δοκεῖ τὸν πιστὸν προμαν- 4
 τεύόμενος Ὀμηρος εἰρηκέναι «δὸς φίλω.» (φίλω μὲν κοινωνητέον.
 10 ἴν' ἔτι καὶ μᾶλλον περιμένη φίλος,) ἐχθρῶ δὲ ἐπικουρητέον, ἵνα μὴ
 μείνῃ ἐχθρός· ἐπικουρία γὰρ εὐνοία μὲν συνδίδεται, λύεται δὲ ἐχθρα.
 ἀλλ' εἰ καὶ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχη εὐπρόσδεκτος, οὐ 5
 καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ' ἐξ
 ἰσότητος ἐν τῷ νῦν καιρῷ· καὶ τὰ ἐξῆς. «ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς
 15 πένθησι, ἢ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα· ἢ γραφὴ λέγει.
 τῷ γὰρ «κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν,» ὡς καὶ πρόσθεν εἰρήκαμεν, οὐ 6
 τὸ κατὰ σῶμα μνησεται, οὐ γὰρ θέμις θνητὸν ἀθανάτῳ ἐξομοιοῦ-
 σθαι, ἀλλ' ἢ κατὰ νοῦν καὶ λογισμόν, ᾧ καὶ τὴν πρὸς τὸ εὐεργετεῖν
 καὶ τὴν πρὸς τὸ ἄρχειν ὁμοιότητα προσηκόντως ὁ κύριος ἐνσφρα-
 20 γίσκεται· οὐ γὰρ αἱ ἡγεμονίαι σαμάτων ποιότησιν, ἀλλὰ διανοίας κρίσει 7
 κατορθοῦνται·

βουλαῖς γὰρ ἀνδρῶν | (δσίων) εὐ μὲν οὐκοῦνται πόλεις, 484 P
 εὐ δ' οἶκος.

XX. Ὁ γὰρ μὴν καρτερία καὶ αὐτὴ εἰς τὴν θείαν ἐξομοίωσιν 103, 1
 25 βιάζεται δι' ὑπομονῆς ἀπάθειαν καρπουμένη, εἴ τῳ ἔναυλα τὰ ἐπὶ
 (τῶν περὶ) τὸν Ἀνανίαν ἱστορούμενα, ὧν εἰς καὶ Δανιὴλ ὁ προφήτης

1 f vgl. A. Otto, Sprichw. S. 110; Weymann, Archiv f. lat. Lex. 8 (1893) S. 27;
 13 (1904) S. 379 3—5 vgl. Act. 20, 35 6—8 Prov. 21, 26; 2, 21 f 9 vgl.
 ρ 415 δός, φίλος u. 345 δός τῷ ξείνῳ 9—11 φίλω²—ἐχθρα Sacr. Par. 227 Holl
 12—15 II Kor. 8, 12—14; 9, 9 (9, 9 = Psal. 111, 9) 16 vgl. Gen. 1, 26 zu
 πρόσθεν vgl. S. 166, 1 16—20 vgl. Philo De opif. 60 (I p. 15. 16 M) 22 f
 Eurip. Antiope Fr. 200; vgl. Diog. Laert. VI 104; Stob. Flor. 54, 5; 46, 82; [Plutarch],
 Vita Hom. II 156 u. a. 26 vgl. Dan. 1, 17

3 κυβερνήτης L² κυβερνίτης L* 9 φίλωι (ω corr. aus οι) L¹ 9 f . φί-
 λω—φίλος aus Sacr. Par. 10 f μὴ μείνῃ] μηκέτι μένῃ Sacr. Par. 11 ἐπι-
 κουρία — εὐνοία — ἐχθρα Sy ἐπικουρία — εἰνοίαι — ἐχθρα L Sacr. Par. 16 τῷ
 Segaar zu QDS p. 280 τὸ L 19 προσηκόντως Sy προσηκόντως L 22 βουλαῖς]
 γνώμη Stob. 54 γνώμης Diog. Plut. Stob. 46 ἀνδρῶν (auch Diog. Stob. 46)]
 ἀνδρός Stob. 54 Plut. δσίων Zusatz von Clemens 26 τῶν περὶ τὸν
 Ἀνανίαν St τῶν τεττάρων (= Δ) νεανῶν Jackson, Journ. of Philol. 24 (1896)
 S. 268

ἦν, θείας πίστεως πεπληρωμένος. Βαβυλῶνα ᾗκει Σανιήλ, καθάπερ 2
 ὁ μὲν Λαὸν τὰ Σύδομα, τὴν Χαλδαίων δὲ γῆν ὁ Ἰσραὴμ ὁ μετ' ὀλί-
 γον ἰφίλος τοῦ Θεοῦ. κατήγαγεν οὖν εἰς ὄρυγμα θηρίων ἐμπλειων 3
 τὸν Σανιήλ ὁ Βαβυλωνίων βασιλεὺς, ἀνήγαγε δὲ αὐτὸν ἀβλαβῆ ὁ
 5 ἀπάντων βασιλεὺς ὁ πιστὸς κύριος. ταύτην κτήσεται τὴν ἔπομονήν 4
 ὁ γνωστικός ἢ γνωστικός, ἐυλόγησι πεπραζόμενος ὡς ὁ γενναῖος
 Ἰαβ, ὡς Ἰωῆς ἐξίεται κατακινούμενος ἐπὶ κήτους, καὶ ἡ πίστις 104. 1
 αὐτὸν ἀποκαταστήσει Νινευίταις προσκητιύοντα· κἄν μετὰ λιόντων
 καθιερχθῆ, ἡμερώσει τὰ θηρία, κἄν εἰς πῦρ ἐμβληθῆ, ὀροισθήσεται.
 10 ἀλλ' οὐκ ἐκπιερωθήσεται· μαρτυρήσει νύκτωρ, μαρτυρήσει μεθ' ἡμέ-
 ραν· ἐν λόγῳ, ἐν βίῳ, ἐν τρόπῳ μαρτυρήσει· σύνοικος ὦν τῷ κυρίῳ 2
 ἰοδαριστής· τε καὶ συνείσις· κατὰ τὸ πνεῦμα διαμενεῖ, καθαρὸς μὲν
 τὴν σάρκα, καθαρὸς δὲ τὴν καρδίαν, ἡγιασμένος τὸν λόγον. τὸ κόσμος 3
 τούτου, φησὶν, ἐσταύρωται καὶ αὐτὸς τῷ κόσμῳ· οὕτως τὸν σταυ-
 15 ρὸν τοῦ σωτήρος περιφέρων ἔπειτα κυρίῳ· μετ' ἔχριον ὥστε θεῖος,
 ἅγιος· ἁγίων γινόμενος.

Πάσης τοίνυν ἀρετῆς μνημιμένος ὁ θεῖος νόμος ἀλείγει μάλιστα 105. 1
 τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τὴν ἐγκράτιαν, θιμίλιον ἀρετῶν κατατιθέμιτος
 ταύτην, καὶ δὴ προκαιδέει ἡμᾶς εἰς τὴν περιποίησιν τῆς ἐγκρατίας
 20 ἀπὸ τῆς τῶν ζῴων χρήσεως, ἀπαγορεύων μεταλαμβάνειν τῶν οὐα
 γίσαι πλοῦτα καθάπερ τὸ τῶν οὐῶν γένος εὐδαρκότερον τεχνάρον·
 τρυφαιτώσι γὰρ ἢ τοιαύτη χρῆσις χορηγείται. λέγεται γοῦν τινα τῶν 3
 φιλοσοφούντων ἐπιμολογοῦντα τὴν ἐν θῆν ἵναί γάκαι, ὡς εἰς θῆον
 καὶ σαγῆν μόνον ἐπιτήδειον δεδόσθαι γὰρ τῷδε τῷ ζῳῳ φυχῆν
 25 πρὸς οὐδὲν ἴτιρον ἢ ἴνικα τοῦ τὰς σάρκας σαργᾶν, τῶν τε ἐχθρίων 3
 ὁμοίως ἀπηγόρευσι μεταλαμβάνειν, στέλλων ἡμῶν τὰς ἐπιθυμίας

2 vgl. Anm zu Psal. III 12, 4. 3 5 vgl. Dan. 6, 10. 3 6 f vgl.
 Hiob 1, 21. 7 f vgl. Jona 2, 3. 10, 3, 2-4. 12 vgl. s. l. 9. 13 vgl.
 Matth. 5, 5. 13 f Gal. 6, 14. 14 f vgl. Luk. 9, 23. 15 vgl. 14, 6 u. 5.
 hier wohl genommen aus Plato Phaedr. p. 29. H τούτων ἄλιον κατακινῶ μετ'
 ἰσραὴμ ὥστε θεῖος. 17 21 vgl. Philo De consen. 4. II p. 32 M. τῶν ζῴων
 ἐγκράτιαν εἰ πὶ τις ὄλιος ἱκανὸς ἐπὶ αἰνεῖται τοῖς τιφίσι, ἔχεται, πρὸς σαργῶν
 ἀρετῆ, δι' οὐκ ὀφείει, καὶ ἐκσολῆς γινώσκῃ κτλ. 20 f vgl. Lev. 11, 7, Deut.
 14, 8. 22 vgl. Plato Rep. II p. 33 C. sur de τούτων πλοῦτα, εὐδαρκότερον
 ται. 22 25 Kleanthes Fr. 44 Pearson. 116 Ann. m. Stoic. vol. I p. 12. vgl.
 Strom. V 5, 3, VII 31, 3 mit Anm., Pan. Nat. Est. V, 1, 27. 25 s. 171, 2
 vgl. Philo De consen. 7. II p. 54 M.

6 ἢ ἄλλοι L. 7 ἀποστρέφεται W. 11 ἢ ἢ ἢ L. 12 ἢ ἢ ἢ L.
 13 ἢ ἢ ἢ L. 14 ἢ ἢ ἢ L. 15 ἢ ἢ ἢ L. 16 ἢ ἢ ἢ L. 17 ἢ ἢ ἢ L.
 18 ἢ ἢ ἢ L. 19 ἢ ἢ ἢ L. 20 ἢ ἢ ἢ L. 21 ἢ ἢ ἢ L. 22 ἢ ἢ ἢ L.

ἐκείνων οἷς μήτε πτερόγια μήτε λεπίδες εἰσίν· εὐσαρκίᾳ γὰρ καὶ
πιότητι τῶν ἄλλων ἰχθύων οὗτοι διαφέρουσιν. ἐντεῦθεν οἶμαι καὶ 175 S 106, 1
τὸν εὐρόντα) τὰς τελετὰς οὐ μόνον | τινῶν ζώων ἀπαγορεύειν 485 P
ἄπτεσθαι, ἀλλ' ἔστιν ἃ καὶ τῶν καταθνομένων ὑπεξείλετο τῆς
5 χρήσεως μέρη δι' αἰτίας ἃς ἴσασιν οἱ μύσται.

Εἰ δὴ γαστρός καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα κρατητέον, δῆλον ὡς ἄνω- 2
θεν παρειλήφμεν παρὰ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ νόμου τὴν ἐπιθυμίαν
ἐκκόπτειν. γένοιτο δ' ἂν τελείως τοῦτο, εἰ τοῦ ὑπεκκαύματος τῆς
ἐπιθυμίας, τῆς ἡδονῆς λέγω, ἀνυποκρίτως καταγνοίημεν. φασὶ δὲ 3
10 αὐτῆς εἶναι τὴν ἔννοιαν κίνησιν λείαν καὶ προσηνῆ μετὰ τινος αἰ-
σθήσεως. ταύτη δουλεύοντα τὸν Μενέλεων μετὰ τὴν Ἰλίου ἄλωσιν 4
φασὶν ὀρμήσαντα τὴν Ἑλένην ἀνελεῖν ὡς κακῶν τοσοῦτων αἰτίαν
γενομένην, ὅμως οὐ κατισχύσαι πρᾶξαι ἡττηθέντα τῷ κάλλει. δι'
οὐ ἐπὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἡδονῆς ἀφίκετο. ὅθεν ἐπισκώπτουτες οἱ 107, 1
15 τραγωδοποιοὶ ὀνειδιστικῶς ἐπεβόησαν αὐτῷ·

οὐ δ', ὡς ἐσείδες μαστόν, ἐκβαλὼν ξίφος
φίλημ' ἐδέξω, προδότιν αἰκάλλων κύνα.

καὶ κάλιν·

ἄρ' εἰς τὸ κάλλος ἐκκεκώφηνται ξίφῃ;

20 ἐγὼ δὲ ἀποδέχομαι τὸν Ἀντισθένη, τὴν Ἀφροδίτην λέγοντα ἵκαν 2
κατατοξεύσαιμι, εἰ λάβοιμι, ὅτι πολλὰς ἡμῶν καλὰς καὶ ἀγαθὰς
γυναίκας διέφθειρεν· τὸν τε ἔρωτα κακίαν φησὶ φύσεως· ἥς ἦττους 3
ὄντες οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσιν. δεικνυταὶ γὰρ διὰ
τούτων ἡττᾶσθαι τοὺς ἀμαθεστέρους δι' ἄγνοιαν ἡδονῆς, ἣν οὐ χρὴ
25 προσέσθαι, κἂν θεὸς λέγῃται, τουτέστι κἂν θεόθεν ἐπὶ τὴν τῆς
παιδοποιίας χρεῖαν δεδομένην τυγχάνῃ. καὶ ὁ Ξενοφῶν ἀντικρὺς κα- 4
κίαν λέγων τὴν ἡδονὴν φησιν· ἴω τλήμων, τί δὲ σὺ ἀγαθὸν οἴσθα,
ἢ τί καλὸν σκοπεῖς; ἥτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένεις,

1 vgl. Lev. 11, 9—12; Deut. 14, 9 f 6 vgl. Strom. I 30 (S. 19, 18f) u. die
dort angeführte Philostelle 7 f vgl. Exod. 20, 17; Deut. 5, 21 10 f vgl. Ari-
stipp bei Diog. Laert. II 85 τέλος δ' ἀπέβαινε τὴν λείαν κίνησιν εἰς αἴσθησιν
ἀναδιδωμένην. II 86 (οἱ Κυρηναῖκοι) δύο πάθη ἐφίσταντο, πόνον καὶ ἡδονήν· τὴν
μὲν λείαν κίνησιν, τὴν ἡδονήν, τὸν δὲ πόνον, τραχείαν κίνησιν. Ähnlich Euseb.
Praep. Ev. XIV 18, 32. — προσηνῆ καὶ λείαν κίνησιν auch Philo De agric. 142 (I
p. 322, 1 M); Plut. Mor. p. 673 B; 786 C; 1087 E; 1122 E; vgl. Epikur Fr. 411
Usener p. 279 f 16 f Eurip. Androm. 629 f (aus Chrysipp vgl. Elter Gnom. hist.
18. 19) 19 Eurip. Orest. 1287 20—26 Antisthenes Fr. XI 1 Winckelmann;
vgl. Dümmler, Academ. S. 37 20—28 Theodoret Gr. aff. c. III 53 27—
S. 172, 5 Xenophon Memor. II 1, 30

3 τὸν εὐρόντα) Schw 19 ἐκκεκώφηνται oder ἐκκεκώφονται Eur.
28 nach καλὸν ist σὺ von L' getilgt

μήτραν ποιήσασαι, διαρρήδην τοῦ νομοθέτου κειμένουτος· ἀλλ' οὐδὲ
 ἐπιήσεις ἄρα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ· μὴ γὰρ γινέσθω ἢ τοῦ 2
 ζῶντος τροφή ἢ θύσμα τοῦ ἀναιρεθέντος ζῶον. γηδὴν ἢ σάρξ· μηδὲ
 τὸ τῆς ζωῆς αἴτιον συνιργὸν τῆ τοῦ σώματος καταναλώσει γινέσθω.
 3 ὁ δὲ αὐτὸς νόμος διαγορεύει· ἴσθ' ἄλωπα μὴ φιμῶν· διὲ γὰρ 3
 καὶ τὸν ἐργάτην τροφῆς ἀξιοῦσθαι· ἀπαγορεύει τε ἐν ταύτῃ κατα- 4
 ζειγνύσθαι πρὸς ἄροτον γῆς βοῦν καὶ ὄνον, τάχα μὲν καὶ τοῦ περὶ 17. 8
 τῆς ζωῆς ἀνοικτίου στοχασάμενος, δηλῶν δ' ἅμα μηδένα τῶν ἐπι-
 ροιθῶν ἀδικεῖν καὶ ἐπὶ ζῴων ἄγειν, οὐδὲν ἔχοντας αἰτιάσασθαι ἢ
 10 ὅτι τὸ ἀλλογενές, ὅπερ ἔστιν ἀνάτιον, μῆτε κακία μῆτε ἀπὸ κακίας 17. 1
 ὀρμώμενον, ἔμοι δὲ δοκεῖ καὶ μηδένα ἢ ἀλλογορία, μὴ δεῖν ἐκ' ἴσθ' 5
 καθαρῶ καὶ ἀκαθάρτῳ, πιστῶ τε καὶ ἀπιστῶ τῆς τοῦ λόγου μετα-
 διδόναι γεωργίας, διότι τὸ μὲν ἔστι καθαρὸν, ὁ βοῦς, ὄνος δὲ τῶν
 ἀκαθάρτων λελόγισται.
 15 Δαφιλαινόμενος δὲ τῇ φιλανθρωπία ὁ χρηστός λόγος μηδὲ ὅσα 17. 1
 τῆς ἡμέρου ἔλης ἐστὶ, διεδρωτομῆν ταῦτα προσηκόντα εἶναι διδάσκει
 μηδὲ μὴν κείρειν ἐπὶ λύμῃ στάχυν πρὸ τοῦ θερισμοῦ, ἀλλὰ μηδὲ
 συνόλωσ' καρπὸν ἡμερον διαφθεῖρειν μῆτε τὸν γῆς μῆτε τὸν τῆς
 ψυχῆς· οὐδὲ γὰρ τὴν τῶν πολεμίων χώραν τέμνειν ἰῶ, καὶ μὴν 2
 20 καὶ γεωργικῶν παρὰ τοῦ νόμου καὶ ταῦτα ἐφ' ἑλήνται· κείρει γὰρ

18 Deut 14, 20, Exod 23, 19 1- 4 vgl. Philo De car 18 οὐδὲ ἐν γάλακτι
 ὅσα ἐν γάλακτι μητρὸς· τάχα γὰρ ἐπέλαβεν εἶναι δεῖον τὴν τροφήν ζῶοντος
 ἢ θύσμα γινέσθαι καὶ ποιήσασθαι ἀναιρεθέντος· τὴν δὲ τῶν ἀναιρεθέντων ἐπι-
 ροιθῶν τοσοῦτον ἐπιβῆσαι, ὡς τὸ τῆς ζωῆς αἴτιον καταναλωσάσθαι καὶ πρὸς τὴν τοῦ
 ἐπιρροιστοῦ σώματος ἀνάσσειν 5 f Deut. 25, 4; vgl. I Tim 5, 18, Luk. 10, 7
 Matth 10, 10 Philo De car 19 διαγορεύει ἴσθ' ἄλωπα μὴ φιμῶν 6 f
 vgl Deut. 22, 10 6 14 Philo De car 19 ἀπαγορεύει γὰρ ἐν ταύτῃ ζειγνύσθαι
 πρὸς ἄροτον ἐπιρροιστοῦ οἰκτιρῶντος H.S. γῆς βοῦν καὶ ὄνον, οἱ μὲν οὖν τοῖς τετα-
 ῖτα ζωῶν στοικίον στοχασάμενος, διότι τὸ μὲν ἔστι καθαρὸν, ὄνος δὲ τῶν οὐ κε-
 θαρῶν, τὰ δὲ οὕτω, ἐπιρροιστῶντα σπυρίτω οἷα ἐπὶ τῆς· ἡμερον δὲ
 μὴ τὸ ἀλλογενές, ὅπερ ἐστὶ ἀνάτιον, οὐδὲ γὰρ μῆτε κακία μῆτε ἀπὸ κακίας
 ὀρμώμενος ἐπιρροιστῶντα σπυρίτω οἷα ἐπὶ τῆς· ἡμερον δὲ μῆτε συνόλωσ'
 καρπὸν ἡμερον διαφθεῖρειν 20 καὶ γεωργικῶν παρὰ τοῦ νόμου καὶ ταῦτα ἐφ' ἑλή-
 νται 20 S 163 7 vgl. Philo De car 21 πιστῶ τε καὶ ἀπιστῶ τῆς τοῦ λόγου μετα-
 διδόναι γεωργίας, διότι τὸ μὲν ἔστι καθαρὸν, ὁ βοῦς, ὄνος δὲ τῶν ἀκαθάρτων
 λελόγισται

8 vgl. Deut. 22, 10 vgl. Philo De car 19 ἀπαγορεύει γὰρ ἐν ταύτῃ ζειγνύσθαι πρὸς ἄροτον
 ἐπιρροιστοῦ οἰκτιρῶντος H.S. γῆς βοῦν καὶ ὄνον, οἱ μὲν οὖν τοῖς τετα-
 ῖτα ζωῶν στοικίον στοχασάμενος, διότι τὸ μὲν ἔστι καθαρὸν, ὄνος δὲ τῶν οὐ κε-
 θαρῶν, τὰ δὲ οὕτω, ἐπιρροιστῶντα σπυρίτω οἷα ἐπὶ τῆς· ἡμερον δὲ μὴ τὸ ἀλλογενές,
 ὅπερ ἐστὶ ἀνάτιον, οὐδὲ γὰρ μῆτε κακία μῆτε ἀπὸ κακίας ὀρμώμενος ἐπιρροιστῶντα
 σπυρίτω οἷα ἐπὶ τῆς· ἡμερον δὲ μῆτε συνόλωσ' καρπὸν ἡμερον διαφθεῖρειν 20 καὶ
 γεωργικῶν παρὰ τοῦ νόμου καὶ ταῦτα ἐφ' ἑλήνται 20 S 163 7 vgl. Philo De car 21
 πιστῶ τε καὶ ἀπιστῶ τῆς τοῦ λόγου μεταδιδόναι γεωργίας, διότι τὸ μὲν ἔστι
 καθαρὸν, ὁ βοῦς, ὄνος δὲ τῶν ἀκαθάρτων λελόγισται

- τὰ νεόφυτα τῶν δένδρων ἐπὶ τριετίαν ἐξῆς τιθηνεῖσθαι τὰς τε περιττὰς ἐπιφύσεις ἀποτέμνοντας, ὑπὲρ τοῦ μὴ βαρυνόμενα πιέζεσθαι καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ κατακερματιζομένης τῆς τροφῆς δι' ἔνδειαν ἐξασθενεῖν, γυροῦν τε καὶ περισκάπτειν, ὡς μηδὲν παραβλαστάνον κωλύειν τὴν αὔξησιν. τὸν τε καρπὸν οὐκ ἐξ ὀρέπεσθαι ἀτελῆ ἐξ ἀτελῶν, ἀλλὰ μετὰ τριετίαν ἔτει τετάρτῳ καθιερώσοντα τὴν ἀπαρχὴν τῷ θεῷ μετὰ τὸ τελεωθῆναι τὸ δένδρον. εἴη δ' ἂν οὗτος ὁ τῆς γεωργίας τύπος διδασκαλίας τρόπος, διδάσκων δεῖν τὰς παραφύσεις τῶν ἁμαρτιῶν ἐπικόπτειν καὶ τὰς συναναθαλλούσας τῷ γονίμῳ καρπῷ ματαίας τῆς ἐννοίας πόας, ἔστ' ἂν τελεωθῆ καὶ βέβαιον γένηται τὸ ἔργον τῆς πίστεως. τῷ [τε] γὰρ τετάρτῳ ἔτει, ἐπεὶ καὶ χρόνου χρεία τῷ κατηχομένῳ βεβαίως, ἢ τετράς τῶν ἀρετῶν καθιεροῦται τῷ θεῷ. τῆς τρίτης ἤδη μόνης συναπτούσης ἐπὶ τὴν τοῦ κυρίου τετάρτην ὑπόστασιν.
- 15 Θυσία δὲ αἰνέσεως ὑπὲρ ὄλοκαυτώματα. οὗτος γὰρ σοι, φησί, διδώσιν ἰσχὺν ποιῆσαι δύναμιν. ἐὰν δὲ φωτισθῆ σοι τὰ πράγματα, λαβὼν καὶ κτησάμενος ἰσχὺν ἐν γνώσει ποιεῖ δύναμιν. ἐμφαίνει γὰρ διὰ τούτων τὰ τε ἀγαθὰ τὰς τε δωρεὰς παρὰ τοῦ θεοῦ χορηγεῖσθαι καὶ δεῖν ἡμᾶς, διακόνους γενομένους τῆς θείας χάριτος, σπεῖρειν τὰ τοῦ θεοῦ εὐποίας καὶ τοὺς πλησιάζοντας κατασκευάζειν καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς, ἵνα ὡς ὅτι μάλιστα ὁ μὲν σώφρων τοὺς ἐγκρατεῖς, ὁ δὲ ἀνδρεῖος τοὺς γενναίους συνετούς τε ὁ φρόνιμος καὶ δίκαιος τοὺς δικαίους ἐκτελῆ.

μένης τῆς τροφῆς δι' ἔνδειαν ἐξασθενεῖν, γυροῦν τε καὶ περισκάπτειν, ἵνα μηδὲν τῶν ἐπὶ ζημίᾳ παραβλαστάνη τὴν αὔξησιν κωλύον. τὸν τε καρπὸν οὐκ ἐξ ὀρέπεσθαι κατὰ μετουσίαν ἀπολαύσεως . . . , ἐπειδὴ ἀτελής ἐξ ἀτελῶν ἔμελλεν ἔσεσθαι. — μετὰ δὲ τριετίαν . . . δύναται τελειογονεῖν ἔτει τετάρτῳ κατὰ τέλειον ἀριθμόν. τετράδι δὲ κελεύει ὀρέπεσθαι τὸν καρπὸν, οὐ πρὸς ἀπόλαυσιν, ἀλλ' ὅλον αὐτὸν καθιεροῦν ἀπαρχὴν τῷ θεῷ.

15 zu Θυσία—ὄλοκαυτώματα vgl. Psal. 49, 23; 50, 18 f 15 f Deut. 8, 18

15—28 vgl. Philo De car. 23 οὗτος γὰρ σοι, φησί, διδώσιν ἰσχὺν ποιῆσαι δύναμιν. — ἐὰν δέ, φησὶν, εἴρωσθῃ σοι τὰ πράγματα, λαβὼν καὶ κτησάμενος ἰσχὺν, ἦν ἴσως οὐ προσεδόκησας, ποιεῖ δύναμιν. — χρὴ δὲ καὶ τὸν φρόνιμον καὶ ἀγγίνον, ὡς ἐνὶ μάλιστα, τοιοῦτους καὶ τοὺς πλησιάζοντας κατασκευάζειν, καὶ τὸν σώφρονα ἐγκρατεῖς καὶ γενναίους τὸν ἀνδρεῖον καὶ τὸν δίκαιον δικαίους καὶ συνόλως ἀγαθοὺς τὸν ἀγαθόν.

4 γυροῦν Po aus Philo ἀροῦν L 6 καθιερώσοντα Po καθιερώσαντα L

8 τύπος διδασκαλίας τρόπος] τρόπος διδασκαλίας τύπος Ma παραφύσεις (v in Ras.) L¹ 11 [τε] St 18 θεῷ, . . . (wegen τε 11) Schw μονῆς Bigg, The Christ. Plat. of Alex. p. 67² μόνης L 16 φωτισθῆ] εἴρωσθῃ Philo

XIX. Οὗτός ἐστιν ὁ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν, ὁ γνωστικός, 97. 1
ὁ μιμούμενος τὸν θεὸν καθ' ὅσον οἶόν τε, μηδὲν παραλείπων τῶν εἰς
τὴν ἐνδεχομένην ὁμοίωσιν, ἐγκρατιόμομος, ἐπομέμων, δικαίως βίους,
βασιλείων τῶν παθῶν, μεταδοὺς ὃν ἔχει, οἷς οἶός τί ἐστιν, ἐνεργειῶν
δ καὶ λόγων καὶ ἔργων, οὗτος ἐμίμοτος, φησὶν, ἐν τῇ βασιλείᾳ ὅς 2
ἂν ποιῇ καὶ διδάσκῃ μιμούμενος τὸν θεὸν τῷ παραλήσεια χαρίζε-
σθαι κοινωφελὲς γὰρ αἱ τοῦ θεοῦ δωρεαί, ὡς δ' ἂν ἐγγιγῆ τι 2
πράξουσιν μεθ' ἐπιτηφάνια, τὸν θεὸν παροξύνει, φησὶν, ἀλαζονία
γὰρ φυχῆς ἐστὶ κακία, ἀφ' ἧς καὶ τῶν ἄλλων κακιῶν μετανοῦν κι-
10 λύνει ἀρμοζομένοις τὸν βίον ἐξ ἀναρμοστίας πρὸς τὴν ἀμείνω μετα-
βολὴν διὰ τῶν τριῶν τούτων, στόματος, καρδίας, χειρῶν, σύμβολον 2
δ' ἂν εἴη ταῦτα, πράξιως μὲν αἱ χεῖρες, βουλῆς δὲ ἡ καρδία καὶ
λόγον στόμα, καλῶς οὖν ἐπὶ τῶν μετανοούτων εἴρηται τὸ λόγιον
ἐκίλυτο, τὸν θεὸν εἶλον σήμερον εἶναι σου θεόν, καὶ κέρως εἰλετό
15 σὺ σήμερον γενέσθαι λαόν | αὐτῶν, τὸν γὰρ σπειρόντα θεραπεύειν 1
τὸ ὄν ἐκίτην ὄντα ἐξοικειοῦται ὁ θεός, κἂν εἰς ἢ τὸν ἀριθμόν, ἐπ' 2
ἰούς τῷ λαῷ τετίμηται, μέρος γὰρ ὄν τοῦ λαοῦ συμπληρωτικός
αὐτοῦ γίνεται, ἀποκατασταθεὶς ἐξ οὗ ἦν, καλεῖται δὲ καὶ ἐκ μέρος
τὸ πᾶν, αὕτη δὲ ἡ ἐγγύτης ἐν τῷ εἶναι καὶ συνασκήσει τὰ κάλ- 2
20 λίστα διαδίδκνεται, ἐπὶ τί τὸν ἴδιον ὡφέλιμον ἢ τωσαύτη αὐτοῦ

1 vgl. Gen. 1. 26 2 f vgl. Philo De car. 23 μάθημα ἀναδιδάσκει τῆ ζω-
μαξ γέσει προπεδίστατον, μιμήσθαι θεόν, καθ' ὅσον οἶον τε, μηδὲν παραλι-
ποντα τῶν εἰς τὴν ἐνδεχομένην ὁμοίωσιν. 4 7 Philo De car 24 μεταδοὺς
ἄλλοις ἰσχύος δωρεαίς ὁ ἱεραθεὶς, ἵνα μιμηθῆ θεὸν τῷ παραλήσεια χαρίζεσθαι κοινω-
φελὲς γὰρ αἱ τοῦ πρώτου ἐγγύμοτος δωρεαί 5 f Matth 5. 19 7 f Num
17. 91 7-13 Philo De car 24 φησὶ γὰρ ὅς ὄν ἐγγιγῆ τι πρῶττον μεθ'
ἐπιτηφάνιας, τὸν θεὸν παροξύνει, διὰ τί, ὅτι πρῶτον μὲν ἀλαζονία φυχῆς
ἐστὶ κακία De rosent 2 II p 40. M παραλήσεια μίμοτος καὶ τὰς εἰς μετάνοιαν
ἐπιτηφάνιας ποιεῖται, αἷς διδασκομεθα μετανοεῖσθαι τὸν βίον ἐξ ἀναρμοστίας εἰς
τὴν ἀμείνω μεταβολὴν, φησὶ γὰρ ὅτι τοῦτο τὸ πραγμα... ἐστὶν ἐγγύτης τριῶν
μυσθαι τῶν καθ' ἡμᾶς ἰδαιαιόμενον, στόματι καὶ καρδίᾳ καὶ χερσὶ vgl Deut
2. 14, διὰ στόματος, λόγους, καὶ βουλαίς καὶ πράξεσιν, λόγους μὲν στόμα σὺ-
βόλον, καρδία δὲ βουλαιμένων, πράξεσιν δὲ χεῖρες, ὅθεν τι καὶ συμφωνῶ, τοῦ
ἐπιτηφάνιας ἐγγύτης τὸ λόγιον ἐκίλυτο τὸν θεὸν εἶλον σήμερον εἶναι σου θεόν
καὶ κέρως, εἰλετο σε σήμερον γενέσθαι λαόν αἰτοί. 14 f Deut. 2. 1. f
15 19 Philo De rosent 2 τα, καὶ γὰρ τῆς ἀφίσεως ἢ ἀπὸ δουρὸς σπειρόντος ἐπι-
θεῖται μὲν θεραπεύειν το ὄν, θεοὶ δ' ἐπιπερόντες ἐξοικειοῦσθαι τὸν αἰτην
καὶ τὰς ὄν αἰτην ἀφίσεως τῆς ἀφίσεως, ἀφίσεως... ἀφίσεως ἐστὶν ὁ αἰτοῦς ὁ αἰτοῦς,
καὶ ὄντι γῆς ὄντι. 19 8 167. 4 Philo De nobi 3 II p 140 M τὸν τῶν αἰτην
ἐπιτηφάνιας τῆς ἐπιτηφάνιας... τοῦ δὲ τοῦ πρῶτου καὶ γῆς ὄντι... ἀφίσεως
ἀφίσεως, ἀφίσεως, ἀφίσεως... ἀφίσεως καὶ ἀφίσεως καὶ ἀφίσεως καὶ ἀφίσεως
ἀφίσεως, ἀφίσεως τὸν δ' ἀφίσεως καὶ ἀφίσεως καὶ ἀφίσεως ἀφίσεως ἀφίσεως
ἀφίσεως ἀφίσεως ἀφίσεως ἀφίσεως ἀφίσεως ἀφίσεως ἀφίσεως ἀφίσεως ἀφίσεως

10 τὸν τῶν αἰτην ἀφίσεως, 16 ἀφίσεως ἀφίσεως ἀφίσεως, 20 τὸν τῶν αἰτην ἀφίσεως

εὐγένεια; πατήρ δὲ αὐτοῦ θνητὸς οὐδεὶς· αὐτὸς γὰρ ἀνθρώπων τῶν
 ἐν γενέσει πατήρ. τὰ μὲν αἰσχρὰ οὗτος προθύμως εἴλετο ἐπόμενος 4
 τῇ γυναικί, τῶν δὲ ἀληθῶν καὶ καλῶν ἠμέλησεν· ἐφ' οἷς θνητὸν
 ἀθανάτου βίον, ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος, ἀνθυπηλλάξατο. Νῶε δὲ ὁ μὴ 99, 1
 5 οὕτω γενόμενος ὡς ὁ Ἀδὰμ ἐπισκοπῇ θείᾳ διασφύζεται· φέρων γὰρ
 αὐτὸν ἀνέθηκε τῷ θεῷ. τὸν τε Ἀβραὰμ ἐκ τριῶν παιδοποιησάμενον
 γυναικῶν οὐ δι' ἡδονῆς ἀπόλασιν, δι' ἐλπίδα δέ, οἶμαι, τοῦ πλη-
 θῆναι τὸ γένος ἐν ἀρχῇ, εἰς μόνος διαδέχεται κληρονόμος τῶν πα-
 τρῶν ἀγαθῶν, οἱ δὲ ἄλλοι διωκίσθησαν τῆς συγγενείας· ἐκ τε αὐτοῦ 2
 10 διδύμων γενομένων ὁ νεώτερος κληρονομεῖ εὐάρεστος τῷ πατρὶ γε-
 μένος, καὶ τὰς εὐχὰς λαμβάνει, δουλεύει δὲ ὁ πρεσβύτερος αὐτῷ·
 ἀγαθὸν γὰρ μέγιστον τῷ φαύλῳ τὸ μὴ αὐτεξούσιον. ἡ δὲ οἰκονομία 3
 αὕτη καὶ προφητικὴ καὶ τυπικὴ· ὅτι δὲ τοῦ σοφοῦ πάντα ἐστί,
 σαφῶς μὲν λέγων· ἰδιότι ἠλέησέν με ὁ θεός, ἔστι | μοι πάντα. 482 P
 15 ἐνὸς γὰρ δεῖν ὀρέγεσθαι διδάσκει, δι' οὗ τὰ πάντα γέγονεν καὶ τοῖς
 ἀξίοις τὰ ἐπηγγελμένα νέμεται. κληρονόμον οὖν τὸν σπουδαῖον 100, 1
 γενόμενον τῆς βασιλείας συμπολιτηνὴν διὰ τῆς θείας σοφίας ἀνα-
 γράφει καὶ τῶν πάλαι δικαίων, τῶν κατὰ τὸν νόμον καὶ πρὸ
 νόμου νομίμως βεβιωκότων, ὧν αἱ πράξεις νόμοι γέγονασιν εἰς ἡμᾶς.
 20 πάλιν τε αὖ βασιλεὺς τὸν σοφὸν διδάσκων τοὺς μὴ ὁμοφύλους ποιεῖ 2
 λέγοντας αὐτῷ· βασιλεὺς παρὰ θεοῦ σὺ ἐν ἡμῖν εἶ, ἐθελουσίᾳ γνώμη
 τῶν ἀρχομένων | διὰ ζῆλον ἀρετῆς ὑπακουόντων τῷ σπουδαίῳ. 174 S
 Πλάτων δὲ ὁ φιλόσοφος, εὐδαιμονίαν τέλος τιθέμενος, ὁμοίωσιν 3
 θεῶν φησὶν αὐτὴν εἶναι κατὰ τὸ δυνατόν, εἴτε [καὶ] συνδραμῶν

4 f vgl. Gen. 7 f Philo de nobil. 3 (II p. 430 f M) ἀνὴρ δαιώτατος . . . μό-
 νος μετὰ τῶν οικείων διασφύζεται. 5 f vgl. Strom. II 124, 3 6—12 vgl.
 Philo De nobil. 4 πολὺταις ἦν ὁ πρῶτος ἐκ τριῶν παιδοποιησάμενος γυναικῶν
 οὐ δι' ἡδονῆς ἀπόλασιν, ἀλλὰ δι' ἐλπίδα τοῦ πληθῆναι τὸ γένος. ἀλλ' ἐκ πολλῶν
 εἰς μόνος ἀπεδείχθη κληρονόμος τῶν πατρῶν ἀγαθῶν, οἱ δ' ἄλλοι . . . διω-
 κίσθησαν ἀλλοτριωθέντες τῆς αἰσίου εὐγενείας. πάλιν ἐκ τοῦ δοκιμασθέντος
 κληρονόμου δύο διδυμοὶ γεννῶνται. — ὁ μὲν γὰρ νεώτερος καταπειθῆς ἀμφοτέ-
 ροις τοῖς γονεῦσιν ἦν καὶ οὕτως εὐάρεστος. — τῷ μὲν εὐχὰς τίθενται . . . , τῷ δὲ
 κατ' ἔλεον χαρίζονται τὴν ὑπήκοον τάξιν, ἵνα δουλεύῃ τῷ ἀδελφῷ, νομίζοντες,
 ὅπερ ἐστίν, ἀγαθὸν (μέγιστον) εἶναι τῷ φαύλῳ τὸ μὴ αὐτεξούσιον. 13—22
 zum Gedanken (τοῦ σοφοῦ πάντα) vgl. Philo De nobil. 5 14 Gen. 33, 11
 20—22 vgl. Philo De mut. nom. 152 (I p. 601 M); De somn. II 244 (I p. 691 M);
 De Abrah. 261 (II p. 38 M); De nobil. 5 (II p. 442 M) 21 Gen. 23, 6 23 f
 vgl. Plato Theaet. p. 176 B; Elter Gnom. hist. 255

9 συγγενείας] -vielleicht aus Philo εὐγενείας. Wendland 11 εὐχὰς] ἐπε-
 χὰς Ma 23 εὐδαιμονίαν Jackson (vgl. Strom. II 131, 4) εὐδαιμονίας L 24
 [καὶ] Schw

πως τῷ δόγματι τοῦ νόμου· ἅλ γὰρ μεγάλαί φύσεις καὶ γυμνά πα-
 θῶν ἐπὶστοχοῦσι πως περὶ τὴν ἀλήθειαν· ὡς φησὶν ὁ Πυθαγόρειος
 Φίλων τὰ Μονάτως ἐξηγούμενος· εἶτε καὶ παρά τινων τότε λογίων
 ἀναδιδασχθῆς ἅτε μαθήσειας ἀπὸ διψῶν. φησὶ γὰρ ὁ νόμος· ἐδύσω 4
 5 κρυβὸν τοῦ θεοῦ ἕμῶν πορνύεσθε καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάξτε·
 τὴν μὲν γὰρ ἐξομολοσοῖν ὁ νόμος ἀκολουθίαν ὀνομάζει· ἡ δὲ τοιαύτη
 ἀκολουθία κατὰ δύναμιν ἐξομολοιοί· ἐγίνεσθε, φησὶν ὁ κύριος, ἐλεή-
 μοις καὶ οὐκ ἐπιτρυμονεῖς, ὡς ὁ πατήρ ἕμῶν ὁ οὐράνιος οὐκ ἐπιτρυμων
 ἐστίν· ἐντεῦθεν καὶ οἱ Στωϊκοὶ τὸ ἀκολουθῶς τῇ φύσει ζῆν τίλο· 101 1
 10 εἶναι ἐδογματίσαν· τὸν θεὸν εἰς φύσιν μετανομάσαντες ἀπρεπῶς,
 ἐπειδὴ ἡ φύσις καὶ εἰς φυτόν καὶ εἰς σπάρτην καὶ εἰς δένδρον καὶ εἰς λί-
 θον διατείνει

Σαφῶς τοίνυν εἰρηται· εἰσὶν οὐ κακοὶ οὐ νοοῦσι νόμον, οἱ δὲ 2
 ἀγαπῶντες νόμον προβάλλουσιν ἑαυτοῖς τιχῶς· ἰσοφίας γὰρ ἔσαν
 15 οὐργῶν ἐπιγνώσεται τὰς ὁδοὺς αὐτῆς, ἀνοία δὲ ἀφρόνων ἐν πλάνῃ·
 ἐπὶ τὴν γὰρ ἐπιβλήσῃ ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρῶτον καὶ ἰσχύον καὶ 4
 τρίμοντά μου τοὺς λόγους· ἡ προφητεία λίγει.

Τριττὰ δὲ εἶδη φιλίας διδασκόμεθα, καὶ τούτων τὸ μὲν πρῶτον 8
 καὶ ἀριστον τὸ κατ' ἀρετήν· στερρὰ γὰρ ἡ ἐκ λόγων ἀγάπη· τὸ δὲ
 20 δευτέρον καὶ μέσον τὸ κατ' ἀμοιβήν· κοινωνικὸν δὲ τοῦτο καὶ
 μεταδοτικὸν καὶ βιωσιμὸν· κοινή γὰρ ἡ ἐκ χάριτος φιλία· τὸ δὲ
 ἴσστατον καὶ τρίτον ἡμεῖς μὲν τὸ ἐκ σπουδῆς φασίμεν, οἱ δὲ τὸ κατ'
 ἰδοιήν τριπτόν καὶ μεταβλητόν, καὶ μοι δοκεῖ παγκάλως· Ἐκπόδεμος, 102 1
 25 ὁ Πυθαγόρειος γράφειν· εἰτὴν φιλίαν ἢ μὲν ἐξ ἐπιτάμης θεῶν, ἢ δ'
 ἐκ παροχῆς ἀνθρώπων, ἢ δὲ ἐξ ἀδονῆς ζῴων· οὐκοῦν ἢ μὲν τίς

1 f vgl. Philo De vita Mos. I 22 (II p. 84 M) πολλά γὰρ αἱ ἀρχαὶ φύσις,
 κρυπτοῦσι τὸν εἰς ἐπιτάμην. 4-6 9 f vgl. Strom. V 94, 6, 25, 1 4 f
 Deut. 10, 4 7 9 Luk. 9, 25 9 f Chrysost. Fr. mor. 9 Arnum. The. doret
 Gr. aff. c. XI 15 vgl. Philo De magi. Abr. 125 f 131 I p. 49 M εἰσπορεύσθαι
 ἵεράμ καθαίρειν ἐλάθειν αὐτῶν κυριώ· Gen. 12, 4 τούτο δὲ ἐστὶν το παρὰ
 τοῖς ἀρίστα φιλοσοφίᾳ εὐλαβῶν τίλο, το ἀποκρίθαι, τῆ φύσις ζῴων
 ἰσχύον φύσιν ἰσχύον πρῶτον τοῦ θεοῦ σοὶ πορεύσθαι Deut. 10, 4 11 f vgl.
 Philo Leg. alleg. II 22 I p. 71 M ἡ φύσις ἀπειροῦ καὶ ἐπὶ τα φυτόν 13 15
 Prov. 25, 4, 14, 5 16 f Jac. 2, 2 16-23 Chrysost. Fr. mor. 12 Arnum. vgl.
 Aristot. Eth. Nic. 8, 3 p. 1126 b ff 16-8 169 1 τριπτόν καὶ μεταβλητόν
 Par. 25 Holl 23 23 Theoloret. Gr. aff. c. XII 77, vgl. Zeller, Phil. d. Gr.
 III 22 S. 1-1 Anm. Nr. 21 das Fragment fehlt bei Mullach II 98

2 πύθαγορος, I 5 φυλάξτε De. aus Strom. V 94, 6 10 στερρῶς, St
 u. W. Koster bei Lagarde, Symm. I p. 17 εἰσπορεύσθαι, L. aus μεταβλητόν, Ma
 20 το aus Sac. Par. 21 εἰς παροχῆς, εἰς παροχῆς, Sac. Par
 22 ο δὲ οἱ δὲ ἐλάθειν, φασίμεν Sac. Par 23 23 καὶ μεταβλητόν, Sac. Par
 23 καὶ μεταβλητόν, L. 24 πύθαγορος, I 5 τούτο δὲ ἐστὶν το παρὰ τοῖς ἀρίστα, L.

ἔστι φιλοσόφου φίλια, ἢ δὲ ἀνθρώπου, ἢ δὲ ζώου. τῷ γὰρ ὄντι 2
 εἰκῶν τοῦ θεοῦ ἀνθρώπος εὐεργετῶν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς εὐεργετεῖται·
 ὡσπερ γὰρ ὁ κυβερνήτης ἅμα σφίζει καὶ σφίζεται. διὰ τοῦτο ὅταν
 τις αἰτῶν τύχη, οὐ φησι τῷ διδόντι· ἰκαλῶς ἔδωκας, ἀλλὰ· ἰκαλῶς
 5 εἰληφας. οὕτω λαμβάνει μὲν ὁ δίδους, δίδωσι δὲ ὁ λαμβάνων.
 ἰδίκαιοι δὲ οἰκτεῖρονσι καὶ ἔλεουσι, ἰχρηστοὶ δὲ ἔσονται οἰκήτορες 8
 γῆς, ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐπ' αὐτῆς, οἱ δὲ παρανομοῦντες
 ἐξολοθρευθήσονται ἀπ' αὐτῆς. καὶ μοι δοκεῖ τὸν πιστὸν προμαν- 4
 τεύμενος Ὀμηρος εἰρηκέναι ἰδὸς φίλω. (φίλω μὲν κοινωνητέον,
 10 ἴν' ἔτι καὶ μᾶλλον περιμένη φίλος,) ἐχθρῷ δὲ ἐπικουρητέον, ἵνα μὴ
 μείνη ἐχθρός· ἐπικουρία γὰρ εὐνοία μὲν συνδείται, λύεται δὲ ἐχθρα.
 ἀλλ' εἰ καὶ προθυμία πρόκειται. καθὸ ἐὰν ἔχη εὐπρόσδεκτος, οὐ 5
 καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ' ἐξ
 ἰσότητος ἐν τῷ νῦν καιρῷ καὶ τὰ ἐξῆς. ἰεσόκοπισεν, ἔδωκεν τοῖς
 15 πένησιν, ἢ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα· ἢ γραφὴ λέγει.
 τῷ γὰρ ἰκατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν, ὡς καὶ πρόσθεν εἰρήκαμεν, οὐ 6
 τὸ κατὰ σῶμα μνηύεται, οὐ γὰρ θέμις θνητὸν ἀθανάτῳ ἐξομοιῶ-
 σθαι, ἀλλ' ἢ κατὰ νοῦν καὶ λογισμόν, ᾧ καὶ τὴν πρὸς τὸ εὐεργετεῖν
 καὶ τὴν πρὸς τὸ ἄρχεῖν ὁμοιότητα προσηκόντως ὁ κύριος ἐνσφρα-
 20 γίξεται· οὐ γὰρ αἱ ἡγεμονίαι σωματῶν ποιότησιν, ἀλλὰ διανοίας κρίσει 7
 κατορθοῦνται·

βουλαῖς γὰρ ἀνδρῶν | (δούλων) εὖ μὲν οἰκοῦνται πόλεις, 484 P
 εὖ δ' οἶκος.

XX. Ὁ γὰρ μὴν καρτερία καὶ αὐτὴ εἰς τὴν θείαν ἐξομοίωσιν 103, 1
 25 βιάζεται δι' ὑπομονῆς ἀπάθειαν καρπονμένη, εἴ τῳ ἔναυλα τὰ ἐπὶ
 (τῶν περὶ) τὸν Ἀνανίαν ἱστορούμενα, ὧν εἰς καὶ Δανιὴλ ὁ προφήτης

1 f vgl. A. Otto, Sprichw. S. 110; Weymann, Archiv f. lat. Lex. 8 (1893) S. 27;
 13 (1904) S. 379 8—5 vgl. Act. 20, 35 6—8 Prov. 21, 26; 2, 21 f 9 vgl.
 ρ 415 δός, φίλος u. 345 δός; τῷ ξείνῳ 9—11 φίλω²—ἐχθρῶ Sac. Par. 227 Holl
 12—15 II Kor. 8, 12—14; 9, 9 (9, 9 = Psal. 111, 9) 16 vgl. Gen. 1, 26 zu
 πρόσθεν vgl. S. 166, 1 16—20 vgl. Philo De opif. 69 (I p. 15. 16 M) 22 f
 Eurip. Antiope Fr. 200; vgl. Diog. Laert. VI 104; Stob. Flor. 54, 5; 46, 82; [Plutarch],
 Vita Hom. II 156 u. a. 26 vgl. Dan. 1, 17

8 κυβερνήτης L² κυβερνήτης L* 9 φίλω (ω corr. aus oi) L¹ 9 f . φί-
 λω—φίλος aus Sac. Par. 10 f μὴ μείνη] μηκέτι μένη Sac. Par. 11 ἐπι-
 κουρία — εὐνοία — ἐχθρα Sy ἐπικουρία — εὐνοία — ἐχθρα L Sac. Par. 16 τῷ
 Segaar zu QDS p. 280 τὸ L 19 προσηκόντως; Sy προσηκόντως L 22 βουλαῖς]
 γνώμη Stob. 54 γνώμης Diog. Plut. Stob. 46 ἀνδρῶν (auch Diog. Stob. 46)]
 ἀνδρός; Stob. 54 Plut. δούλων Zusatz von Clemens 26 τῶν περὶ τὸν
 Ἀνανίαν St τῶν τετάρων (= Δ) νεανῶν Jackson, Journ. of Philol. 24 (1896)
 S. 268

ἦν, θείας πίστεως πεπληρωμένος. Βαβυλῶνα ὅτι Σανιήλ, καθάπερ 2
 ὁ μὲν Αὐτὸς τὰ Σύδομα, τὴν Χαλδαίων δὲ γῆν ὁ Ἀβραάμ ὁ μετ' ὀλί-
 γον ἰστίλος τοῦ Θεοῦ. κατήγαγεν οὖν εἰς ὄρυγμα θηρίων ἐμπλεῶν 3
 τὸν Σανιήλ ὁ Βαβυλωνίων βασιλεὺς, ἀνήγαγε δὲ αὐτὸν ἀβλαβῆ ὁ
 5 ἀπάντων βασιλεὺς ὁ πιστὸς Κύριος. ταύτην κτήσεται τὴν ἔπομονήν 4
 ὁ γνωστικός ἢ γνωστικός, ἐυλόγησι πειραζόμενος ὡς ὁ γενναῖος
 Ἰαῖβ, ὡς Ἰωῆς εἴξεται κατακινούμενος ὑπὸ κήτους, καὶ ἡ πίστις 104. 1
 αὐτὸν ἀποκαταστήσει Νινευίταις προσκητιύοντα· κἂν μετὰ λιόντων
 καθειρωθῆ, ἡμερώσει τὰ θηρία, κἂν εἰς πῦρ ἐμβληθῆ, ὀροσιθήσεται.
 10 ἀλλ' οὐκ ἐκπικρωθήσεται· μαρτυρήσει νύκτωρ, μαρτυρήσει μὲθ' ἡμέ-
 ραν· ἐν λόγῳ, ἐν βίῳ, ἐν τρόπῳ μαρτυρήσει· οὐνοικὸς ὢν τῷ κυρίῳ 2
 ὑπαριστήσεται καὶ συνέστις κατὰ τὸ πνεῦμα διαμενεῖ, καθαρὸς μὲν
 τὴν σάρκα, καθαρὸς δὲ τὴν καρδίαν, ἡγιασμένος τὸν λόγον. τὸ κόσμος 3
 τούτων, φησὶν, εἰσταύρωται καὶ αὐτὸς τῷ κόσμῳ. οὗτος τὸν σταυ-
 15 ρὸν τοῦ σωτῆρος περιφέρων ἵκεται κυρίῳ· μετ' ἔχουσιν ὥστε θεοὶ,
 ἅγιος ἁγίων γινόμενος.

Πάντως τοίνυν ἀρετῆς μνημιμένος ὁ θεὸς νόμος ἀλείγει μάλιστα 105. 1
 τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τὴν ἐγκράτιαν, θεμίλιον ἀρετῶν κατατιθέμενος
 ταύτην, καὶ δὴ προπαιδεύει ἡμᾶς εἰς τὴν περιποίησιν τῆς ἐγκρατείας
 20 ἀπὸ τῆς τῶν ζῴων χρήσεως, ἀπαγορεύων μεταλαμβάνειν τῶν οὐσα-
 ρῶν πλοῦτα καθάπερ τὸ τῶν οὐῶν γένος ἐνδαρκότατον τεχνάρον·
 τρυφῆτιῶσι γὰρ ἡ τοιαύτη χρῆσις χορηγείται, λέγεται γοῦν τινα τῶν 2
 φιλοσοφούντων ἐτυμολογούντα τὴν ἐν θῦν εἶναι γάλακτος, ὡς εἰς θείαν
 καὶ σαγῆν μόνον ἐπιτήδειον δίδόσθαι γὰρ τῷδε τῷ ζῴῳ ψυχὴν
 25 πρὸς οὐδὲν ἴτιον ἢ ἔνεκα τοῦ τὰς σαρκας σφριγᾶν, τῶν τε ἐχθρῶν 3
 ὁμοίως ἀτηγόνων μεταλαμβάνειν, στέλλων ἡμῶν τὰς ἐπιθυμίας

2 vgl. Anu. zu Psal. III 12, 4. 3 3 vgl. Dan. 6, 16. 23. 6 f vgl.
 Job 1, 21. 7 f vgl. Jona 2, 3. 10. 1, 2. 4. 12 vgl. r 1. 1. 18 vgl.
 Matth. 5, 5. 18 f Gal. 6, 14. 14 f vgl. Luk. 9, 23. 15 vgl. 149 u. 5.
 hier wohl genommen aus Plato Phaedr. p. 296 B τούτων δὲ οὐκ ἐπιθυμῶν μετ'
 ἔχουσιν ὥστε θεοί. 17 21 vgl. Philo De conc. 4. 11 p. 32 M. τῶν γε
 ἐγκράτιαν εἰ πὶ τις εἶδος ἕσται, ὅν ἐπιθυμῶν τούτων, ἔχουσιν τῶν ἁγίων
 ἀρετῶν, δι' οὐκ ἐπιθυμῶν, καὶ ἐπιθυμῶν γενναῖα καὶ. 20 f vgl. Lev. 11, 7. Deut.
 14, 8. 22 vgl. Plato Rep. II p. 330 C. nur de τῶν γε οὐκ ἐπιθυμῶν, διακρίσις οὐκ ἐπι-
 θυμῶν. 22 23 K'eanthes Fr. 44 Pearson. 16 Ann. in Stoic. vol. I p. 117. vgl.
 Strom. V 51, 3. VII 1, 3 mit Anu. Pan. Nat. Lat. V. 1. 27. 25 S. 171. 2
 vgl. Philo De conc. 7. 11 p. 34 M.

6 ἢ ἂν ἢ L. 7 ἢ ἂν ἢ L. 8 ἢ ἂν ἢ L. 9 ἢ ἂν ἢ L. 10 ἢ ἂν ἢ L. 11 ἢ ἂν ἢ L. 12 ἢ ἂν ἢ L.
 13 ἢ ἂν ἢ L. 14 ἢ ἂν ἢ L. 15 ἢ ἂν ἢ L. 16 ἢ ἂν ἢ L. 17 ἢ ἂν ἢ L. 18 ἢ ἂν ἢ L. 19 ἢ ἂν ἢ L.
 20 ἢ ἂν ἢ L. 21 ἢ ἂν ἢ L. 22 ἢ ἂν ἢ L. 23 ἢ ἂν ἢ L. 24 ἢ ἂν ἢ L. 25 ἢ ἂν ἢ L.

ἐκείνων οἷς μήτε πτερόγια μήτε λεπίδες εἰσίν· εὐσαρκία γὰρ καὶ
 πύοτι τῶν ἄλλων ἰχθύων οὗτοι διαφέρουσιν. ἐντεῦθεν οἶμαι καὶ 175 S 106, 1
 (τὸν εὐρόντα) τὰς τελετὰς οὐ μόνον | τινῶν ζώων ἀπαγορεύειν 485 P
 ἄπτεσθαι, ἀλλ' ἔστιν ἃ καὶ τῶν καταθνομένων ὑπεξείλετο τῆς
 5 χρήσεως μέρη δι' αἰτίας ἃς ἴσασιν οἱ μύσται.

Εἰ δὴ γαστρός καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα κρατητέον, δῆλον ὡς ἄνω- 2
 θεν παρειλήφμεν παρὰ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ νόμου τὴν ἐπιθυμίαν
 ἐκκόπτειν. γένοιτο δ' ἂν τελείως τοῦτο, εἰ τοῦ ὑπεκκαύματος τῆς
 ἐπιθυμίας, τῆς ἡδονῆς λέγω, ἀνυποκρίτως καταγνοίημεν. φασὶ δὲ 3
 10 αὐτῆς εἶναι τὴν ἔννοιαν κίνησιν λείαν καὶ προσηνῆ μετὰ τινος αἰ-
 σθησεως. ταύτη δουλεύοντα τὸν Μενέλεων μετὰ τὴν Ἴλιον ἄλωσιν 4
 φασὶν ὀρμήσαντα τὴν Ἑλένην ἀνελεῖν ὡς κακῶν τοσοῦτων αἰτίαν
 γενομένην, ὅμως οὐ κατισχύσαι πρᾶξι ἠττηθέντα τῷ κάλλει, δι'
 οὐ ἐπὶ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἡδονῆς ἀφίκετο. ὅθεν ἐπισκώπτουτες οἱ 107, 1
 15 τραγῳδοποιοὶ ὀνειδιστικῶς ἐπεβόησαν αὐτῷ·

οὐ δ', ὡς ἐσείδες μαστόν, ἐκβαλὼν ξίφος
 φίλημ' ἐδέξω, προδότιν αἰκάλλων κύνα.

καὶ κάλιν·

ἄρ' εἰς τὸ κάλλος ἐκκεκώφηνται ξίφη;

20 ἐγὼ δὲ ἀποδέχομαι τὸν Ἀντισθένη, τὴν Ἀφροδίτην λέγοντα ἵκαν 2
 κατατοξεύσαιμι, εἰ λάβοιμι, ὅτι πολλὰς ἡμῶν καλὰς καὶ ἀγαθὰς
 γυναικας διέφθειρεν· τὸν τε ἔρωτα κακίαν φησὶ φύσεως· ἥς ἦττους 3
 ὄντες οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσιν. δεικνυται γὰρ διὰ
 τούτων ἠττᾶσθαι τοὺς ἀμαθεστέρους δι' ἄγνοιαν ἡδονῆς, ἣν οὐ χρῆ
 25 προσέειπαι, κἂν θεὸς λέγεται, τουτέστι κἂν θεόθεν ἐπὶ τὴν τῆς
 παιδοποιίας χρεῖαν δεδομένη τυγχάνη. καὶ ὁ Ξενοφῶν ἄντικρυς κα- 4
 κίαν λέγων τὴν ἡδονὴν φησιν· ὡς τλήμον, τί δὲ σὺ ἀγαθὸν οἶσθα,
 ἢ τί καλὸν σκοπεῖς; ἦτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένεις.

1 vgl. Lev. 11, 9—12; Deut. 14, 9 f 6 vgl. Strom. I 30 (S. 19, 18f) u. die
 dort angeführte Philostelle 7 f vgl. Exod. 20, 17; Deut. 5, 21 10 f vgl. Ari-
 stipp bei Diog. Laert. II 85 τέλο; δ' ἀπέβαινε τὴν λείαν κίνησιν εἰς αἰσθησιν
 ἀναδιδόμενῃ. II 86 (οἱ Κυρηναῖκοι) δύο πάθη ἐφίσταντο, πόνον καὶ ἡδονήν· τὴν
 μὲν λείαν κίνησιν, τὴν ἡδονήν, τὸν δὲ πόνον, τραχείαν κίνησιν. Ähnlich Euseb.
 Praep. Ev. XIV 18, 32. — προσηνῆ καὶ λείαν κίνησιν auch Philo De agric. 142 (I
 p. 322, 1 M); Plut. Mor. p. 673 B; 786 C; 1087 E; 1122 E; vgl. Epikur Fr. 411
 Usener p. 279 f 16 f Eurip. Androm. 629 f (aus Chrysipp vgl. Elter Gnom. hist.
 18. 19) 19 Eurip. Orest. 1287 20—26 Antisthenes Fr. XI 1 Winckelmann;
 vgl. Dämmeler, Academ. S. 37 20—28 Theodoret Gr. aff. c. III 53 27—
 S. 172, 5 Xenophon Memor. II 1, 30

3 τὸν εὐρόντα) Schw 19 ἐκκεκώφεται oder ἐκκεκώφονται Eur.
 28 nach καλὸν ist σὺ von L¹ getilgt

πρὶν μὲν πεινῆν ἐσθίουσα, πρὶν δὲ διψῆν πίνοισα, καὶ ἵνα μὲν ἡδέως
 γάγῃ, ὄψοποιότῃ μηχανωμένη· ἵνα δὲ ἡδέως πίηῃ, οἶνους πολυτε- 5
 λεί παρασκευάζῃ, καὶ τοῦ θύρου χιόνα περιθίουσα ζητεῖς· | ἵνα δὲ 40: P
 κατακοιμηθῇ, ἡδέως, οὐ μόνον τὰς κλῖνας μαλθακάς, ἀλλὰ καὶ τὰ
 5 ἑπόβαθρα τὰς κλῖναις παρασκευάζῃ. ὅθεν ὡς ἔλεγεν Ἀριστοῦν 100. 1
 ἔπρος ὅλον τὸ τετράχορδον, ἡδονήν, λύπην, φόβον, ἐπιθυμίαν, πολλῆς
 διὰ τῆς ἀσκήσεως καὶ μάχης.

οὔτοι γάρ, οὔτοι καὶ διὰ σπλάγγνων ἔσω
 χωροῦσι καὶ κικῶσιν ἀνθρώπων κίαρ.

- 10 καὶ γὰρ τῶν σεμνῶν οἰομένων εἶναι τοὺς θυμούς, ἢ ἡδονὴν κηρίους 2
 ποιεῖ κατὰ Πλάτωνα, ὅτι εὐκείνη ἡδονὴν τε καὶ λύπην προσπασσατο
 τῷ σώματι τὴν ψυχὴν τοῦ γε μὴ ἀφορίζοντος καὶ ἀποστασιοῦντος
 ἑαυτὸν τῶν καθῶν. ἡ ἀπολύσας τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτοῦ, γηοῖν ὁ 2
 κύριος, ἰσώσει αὐτήν. ἦτοι διψοκινδύνως ἔπιρ τοῦ σωτήρος αὐτὴν
 15 ἐπιδοῦς, ὡς αὐτὸς ἔπιρ ἡμῶν πεποιήμεν. ἢ ἀπολύσας αὐτὴν ἐκ τῆς
 πρὸς τὸν συνήθη βίον κοινωνίας, εἴν γὰρ ἀπολύσαι καὶ ἀποστῆσαι 4
 καὶ ἀφορῆσαι τοῦτο γὰρ ὁ σταυρὸς σημαίνει τὴν ψυχὴν ἐθειλήσας
 τῆς ἐν τούτῳ τῷ ζῆν τέλειος τε καὶ ἡδονῆς. ἔξισι αὐτὴν ἐν τῇ
 ἐλπίδι τῇ προσδοκωμένῃ εὐρημίην καὶ ἀνακλιανμένην. εἴη δ' 100 1
 20 ἂν τοῦτο μάλιστα θανάτου, εἰ μόναις ταῖς κατὰ φύσιν μεμνημέναις
 ὀφείζοι, μηδὲν ἐπιφοριζοῦσαι τῶν κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸ μᾶλλον ἢ παρὰ
 φύσιν. ἔνθα τὸ ἀμαρτητικὸν γίνεται, ἀρκεῖσθαι βουλοίμεθα. εἰδὲ 2
 σασθαι οἶν διὰ τὴν παροπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς
 στήναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διακόλου, ἐπι τὰ ὄπλα τῆς στρα-
 25 τίας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ θνατά τῷ θεῷ πρὸς καθαιρίων ὀχι-
 ρωμάτων, λογισμοῦς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ἕκαστα ἐπαιρόμενον κατὰ
 τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ καὶ ἀχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν
 ἑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, ὁ θεὸς γηοῖν ἀπόστολος, ἀνδρὸς δὲ χριτῆς 3

5 7 Ariston Fr. 10 Annim Stone vet. fr. 1 p. 85. 4f vg. v. Wilamowitz De trag. graec. fragm. Göttingen 1897 S. 22. 10f Plato Leg. I p. 631 D
 11f Plato Phaed. p. 81 D. 12 20 ὁ ἀπολύσας θεοῦ Cat. au Luk
 17, 3 in Vatic. Pal. 2f. 91v. Vatic. 19. 1f. 2st. In: Acta. 1897. In: 10f 4
 18f 19 Math. 17. 27. Mark
 S. 10. 10f Plato Phaed. p. 81 A. 22 24 E. Luc. 9, 11. 26 29 H. K. 1. 14f

11 προσπασσατο, προσπασσε Plato HSS. 12 17, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

ὅστις ἀθανάστως καὶ ἀσυχύτως τοῖς πράγμασι χρήσεται ἀφ' ὧν
τὰ πάθη ὀρμᾶται, οἷον | πλούτῳ καὶ πενίᾳ καὶ δόξῃ καὶ ἀδοξίᾳ, 487 P
ὑγείᾳ καὶ νόσῳ, ζωῇ καὶ θανάτῳ, πόνῳ καὶ ἡδονῇ. ἵνα γὰρ ἀδια- 4
φόρως τοῖς ἀδιαφόροις χρησώμεθα, πολλῆς ἡμῖν δεῖ διαφορᾶς, ἅτε
5 προκεκακωμένοις ἀσθενείᾳ πολλῇ καὶ προδιαστροφῇ κακῆς ἀγωγῆς
τε καὶ τροφῆς μετὰ ἀμαθίας προαπολελανκόσιν. ὁ μὲν οὖν ἀπλοῦς 110, 1
λόγος τῆς καθ' ἡμᾶς φιλοσοφίας τὰ πάθη πάντα ἐναπερείσματα τῆς
ψυχῆς φησὶν εἶναι τῆς μαλθακῆς καὶ εἰκούσης καὶ οἷον ἐναποσφρα-
γίσματα τῶν «πνευματικῶν» δυνάμεων, πρὸς ἃς «ἡ πάλη ἡμῖν». ἔργον 2
10 γὰρ, οἴμαι, ταῖς κακούργοις δυνάμεσιν ἐνεργεῖν τι τῆς ἰδίας ἕξεως
παρ' ἕκαστα πειρᾶσθαι εἰς τὸ καταγωνίσασθαι καὶ ἐξιδιοποιήσασθαι
τοὺς ἀπεικαμένους αὐτάς. ἔπεται δ' εἰκότως τοὺς μὲν κατακαλαίε- 3
σθαι, ὅσοι δὲ ἀθλητικώτερον τὸν ἀγῶνα μεταχειρίζονται πάμμαχον
ἀγωνισάμενοι καὶ μέχρι τοῦ στεφάνου χωρήσαντες, αἱ προειρημέναι
15 δυνάμεις ἐν πολλῷ τῷ λύθρῳ τότε δὴ ἀπαυδῶσι θαυμάζουσαι τοὺς
νικηφόρους.

Τῶν γὰρ κινουμένων τὰ μὲν καθ' ὀρμὴν καὶ φαντασίαν κινεῖται, 4
ὡς τὰ ζῷα, τὰ δὲ κατὰ μετάθεσιν, ὡς τὰ ἄψυχα. κινεῖσθαι δὲ καὶ
τῶν ἀψύχων τὰ φυτὰ μεταβατικῶς φασὶν εἰς ἀύξησιν, εἴ τις αὐτοῖς
2) ἄψυχα εἶναι συγχωρήσει τὰ φυτὰ. ἕξεως μὲν οὖν οἱ λίθοι, φύσεως 111, 1
δὲ τὰ φυτὰ, ὀρμῆς δὲ καὶ φαντασίας τῶν τε αὐθιγῶν τῶν προειρη-
μένων καὶ τὰ ἄλογα μετέχει ζῷα. ἡ λογικὴ δὲ δύναμις, ἰδίᾳ οὐσα 2
τῆς ἀνθρωπείας ψυχῆς, οὐχ ὡσαύτως τοῖς ἀλόγοις ζῷοις ὀρμῶν
ὀφείλει, ἀλλὰ καὶ διακρίνειν τὰς φαντασίας καὶ μὴ συναποφέρει- 176 8
25 σθαι αὐταῖς.

Αἱ τοίνυν δυνάμεις, περὶ ὧν εἰρήκαμεν, κάλλη καὶ δόξας καὶ μοι- 3
χείας καὶ ἡδονὰς καὶ τοιαύτας τινὰς φαντασίας δελεαστικὰς προτεί-
νουσι ταῖς εὐεπιφόροις ψυχαῖς, καθάπερ οἱ ἀπελαύνοντες τὰ θρέμματα
θαλλοὺς προσείοντες, εἶτα, κατασοφισάμεναι τοὺς μὴ διακρίνειν δυνη-
30 θέντας τὴν ἀληθῆ ἀπὸ ψευδοῦς ἡδονῆν καὶ τὸ ἐπίκρητόν τε καὶ

2 f vgl. Diog. Laert. VII 102 9 Ephes. 6, 12 17—25 Chrys. Fr. phys.
714 Arnim; vgl. Philo Leg. alleg. II 22 f (I p. 71 M); Quis rer. div. her. 137 (I
p. 492 M); Orig. de orat. 6, 1 29 zu θαλλοὺς προσείειν vgl. Plato Phaedr.
p. 230 D

1 ἀθανάστως Bywater, Journ. of Philol. 4 (1872) p. 209 θαυμαστῶς L
4 ἀδιαφόροις Bywater διαφόροις L χρησώμεθα Heyse χρῆσθαι L 5 καὶ
κακῆς Hiller 14 ἀγωνισάμενοι—χωρήσαντες Lowth ἀγωνισάμεναι—χωρήσασθαι
L 17 τὰ St ἄ L 21 δε² Hiller τε L 23 ἀνθρωπείας (εἰ corr. aus l) L¹
29 προσείοντες Hemsterhuys bei Ruhnken zu Tim. Lex. p. 138 προσείντες L
30 ψεύδους L τῆς ψευδοῦς Sy

ἐπίβριστον ἀπὸ τοῦ ἁγίου κάλλους, ἄγοισιν δουλωσάμεναι. ἑκάστη 4
δὲ ἀπάτη, συνεχῶς ἐναπειδομένη τῇ ψυχῇ, τὴν φαντασίαν ἐν αὐτῇ
τυποῦται. καὶ δὴ τὴν εἰκόνα ἔλαθεν περιφύρουσα τοῦ πάθους ἢ
ψυχῆ, τῆς αἰτίας ἀπὸ τε τοῦ διέλατος καὶ τῆς ἡμῶν συγκαταθέσεως
5 γινομένης.

(Ὁ δ' ἄμφι τὸν Βασιλείδην προσαρτήματα τὰ πάθη καλεῖν 112.1 4
εἰώθασιν, πνεύματά τε τινα ταῦτα κατ' οἴδιαν ὑπάρχουσιν προσηρημένα
τῇ λογικῇ ψυχῇ κατὰ τινα ταραχὸν καὶ σύγχυσιν ἀρχικὴν ἄλλας τε
αὐ πνευμάτων νόθους καὶ ἰτερογενεῖς φύσεις προσεπιγένοσθαι ταῖταις.
10 οἷον λύκου, πιθήκου, λέοντος, τράγου, ὧν τὰ ἰδιώματα περὶ τὴν
ψυχὴν φανταζόμενα τὰς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς τοῖς ζῴοις ἐμμελῶς
ἕξομοιοῦν λέγουσιν· ὧν γὰρ ἰδιώματα φέρονται, τούτων τὰ ἔργα μι- 2
μοῦνται, καὶ οὐ μόνον ταῖς ὁρμαῖς καὶ φαντασίαις τῶν ἀλόγων ζῴων
προσοικειοῦνται, ἀλλὰ καὶ φετῶν κινήματα καὶ κάλλη ζῆλοῦσι διὰ
15 τὸ καὶ φετῶν ἰδιώματα προσηρημένα φέρειν, ἴτι δὲ καὶ ἔξω· 113.1
ἰδιώματα, οἷον ἀδάμαντος, σκληρίαν.

Ἄλλὰ πρὸς μὲν τὸ δόγμα τοῦτο διαλιζόμεθα ἕσπερον, ὀπιηνίκα 2
περὶ ψυχῆς διαλαμβάνομεν· νῦν δὲ τοῦτο μόνον παραιοημιωτίον, οἷς
δοῦμιον τιμὴς ἔκρου κατὰ τὸν ποιητικὸν μῦθον εἰκόνα σφῆξι οὐ κατὰ
20 Βασιλείδην ἄνθρωπος, ἐν ἑνὶ σώματι τοσοῦτων πνευμάτων διαφόρων
στρατὸν ἐγκεικολλημένους, αὐτὸς γοῦν ὁ τοῦ Βασιλείδου υἱὸς Ἰαίδου 3
ἐν τῷ Περὶ προσφαινοῦς ψυχῆς συναισθόμενος τοῦ δόγματος οἷον ἰα-
τοῦ κατηγορῶν γράφει κατὰ λέξιν· οἷον γὰρ τινι πλοῖμα θῆς, ὅτι 4
μὴ ἴσται ἢ ψυχῆ μονομερῆς, τῇ δὲ τῶν προσηρημάτων βλα τὰ τῶν
25 χειρῶν γίνεται πάθη, πρόσφαισιν οὐ τὴν τεχνοῦσαν ἕξουσιν οἱ μα-
χθηρὸν τῶν ἀνθρώπων λέγειν· ἐξιάσθη, ἀπηνίχθη, ἄκων ἰδρῶσα
μὴ φηλόμιμος ἐνήρησα, τῆς τῶν κακῶν ἐπιθυμίας αὐτῶ ἡγεσά-
μινοι καὶ οὐ μαχισάμινοι ταῖς τῶν προσηρημάτων βλας, διὰ δὲ 114.1
τῷ λογιστικῷ κρείττονας γινομένους, τῆς ἐλάττονος ἐν ἡμῖν πείσεως
30 φανῆναι κρείττονας· διὸ γὰρ δὴ ψυχῆς ὑποτίθεται καὶ οὕτως ἐν 2
ἡμῖν, καθάπερ οἱ Πυθαγόριοι περὶ ὧν ἕσπερον ἐπισκεψόμεθα· ἀλλὰ 3
καὶ Ὁσάλιντινος πρὸς τινὰς ἐπιστελλῶν αὐταῖς λέξασιν γράφει περὶ

6 14 vgl. Hilgenfeld, Ketzergesch. S. 272. 273. 17 f. vgl. St. m. III 13. 14.
V. S. 4. Zahn, Forsch. III S. 40 f. 19 zu Apollonius Tyane, vgl. Plato, Laws II
p. 184 D. 28—30 vgl. Hilgenfeld, Ketzergesch. S. 27. ff.

7 τὸ Schw. γὰρ Wi. 13 ἴτι St. Wi. ἴτι L. 17 ἄρ. ἡμ. ~ Wi. ἡμ.
τῶν, L. 27 f. αὐτοῖς ἐξέσασθαι μαχισάμινοι Schw. αὐτοῖς ἐξέσασθαι, μα-
χισάμινοι, L. 31 τὸ τεχνοῦσαν L.

- τῶν προσαρτημάτων· εἰς | δὲ ἐστὶν ἀγαθός, οὐ παρησία ἢ διὰ τοῦ 489 P
 υἱοῦ φανέρωσις, καὶ δι' αὐτοῦ μόνου δύναται ἂν ἡ καρδία καθαρὰ
 γενέσθαι, παντὸς πονηροῦ πνεύματος ἐξωθουμένου τῆς καρδίας.
 πολλὰ γὰρ ἐνοικοῦντα αὐτῇ πνεύματα οὐκ ἔα καθαρεύειν, ἕκαστον 4
 5 δὲ αὐτῶν τὰ ἴδια ἐκτελεῖ ἔργα πολλαχῶς ἐνυβριζόντων ἐπιθυμίας
 οὐ προσηκούσαις. καὶ μοι δοκεῖ ὁμοίον τι πάσχειν τῷ πανδοχείῳ ἢ 5
 καρδία· καὶ γὰρ ἐκεῖνο κατατιτράται τε καὶ ὀρύττεται καὶ πολλάκις
 κόπρου πίμπλαται ἀνθρώπων ἀσελγῶς ἐμμενόντων καὶ μηδεμίαν
 πρόνοιαν ποιουμένων τοῦ χωρίου, καθάπερ ἄλλοτριου καθεστῶτος.
 15 τὸν τρόπον τοῦτον καὶ ἡ καρδία, μέχρι μὴ προνοίας τυγχάνει, ἀκά- 6
 θαρτος [οὔσα], πολλῶν οὔσα δαιμόνων οὐκ ἐπιτηρίων· ἐπειδὴν δὲ ἐπι-
 σκέφεται αὐτὴν ὁ μόνος ἀγαθός πατήρ, ἡγιάσται καὶ φωτὶ διαλάμ-
 πει, καὶ οὕτω μακαρίζεται ὁ ἔχων τὴν τοιαύτην καρδίαν, ὅτι ὄψεται
 τὸν θεόν.·
- 15 Τίς οὖν ἡ αἰτία τοῦ μὴ προνοεῖσθαι ἐξ ἀρχῆς τὴν τοιαύτην 115, 1
 ψυχὴν, ἐλάττωσαν ἡμῖν. ἦτοι γὰρ οὐκ ἐστὶν ἀξία (καὶ πῶς ὡς περὶ ἐκ
 μετανοίας ἢ πρόνοια πρόσεισιν αὐτῇ;) ἢ φύσις σφριζομένη, ὡς αὐτὸς
 βούλεται, τυγχάνει καὶ ἀνάγκη ταύτην ἐξ ἀρχῆς διὰ συγγένειαν προ-
 νοουμένην μηδεμίαν παρελθούσιν τοῖς ἀκαθάρτοις παρέχειν πνεύμασιν,
 20 ἐκτὸς εἰ μὴ βιασθεῖη καὶ ἀσθενῆς ἐλεγχθεῖη. ἔαν γὰρ δῶ μετανοή- 2
 σασαν αὐτὴν ἐλέσθαι τὰ κρείττω, τοῦτ' ἐκεῖνος ἄκων ἐρεῖ, ὅπερ ἡ καρ-
 ῆμιν ἀλήθεια δογματίζει, ἐκ μεταβολῆς κειθηνίου, ἀλλ' οὐκ ἐκ φύσεως
 (γένεσθαι) τὴν σωτηρίαν. ὡς περὶ γὰρ αἱ ἀναθυμιάσεις αἱ τε γῆθεν αἱ 3
 τε ἀπὸ τελεμάτων εἰς ὀμίχλας συνίστανται καὶ νεφελώδεις συστροφάς,
 25 οὕτως αἱ τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν ἀναδόσεις καχεξίαν προστρέβονται
 ψυχῇ, κατασχεδαννύουσαι τὰ εἶδωλα τῆς ἡδονῆς ἐπίπροσθε τῆς ψυχῆς.
 ἐπισκοτοῦσι γοῦν τῷ φωτὶ τῷ νοερῷ ἐπισπωμένης τῆς ψυχῆς τὰς ἐκ 116, 1
 τῆς ἐπιθυμίας ἀναδόσεις καὶ παχυνούσης τὰς συστροφάς τῶν παθῶν
 ἐνδεδεχεία ἡδονῶν. χρυσοῦ δὲ ἀπὸ γῆς οὐκ αἶρεται βῶλος, ἀλλ' ἀφε- 2

1—14 vgl. Hilgenfeld, Ketzergesch. S. 295 ff; ZwTh 23 (1880) S. 290

1. 12 vgl. Matth. 19, 17 u. Hilgenfeld, Nov. Test. extra can. IV² p. 24 sq.
 5 zu ἐνυβριζειν vgl. Herakleon Fr. 18 Brooke 11 zu δαιμόνων οὐκ ἐπιτηρίων
 vgl. Matth. 12, 45; Barnabas Ep. 16, 7; Herakleon Fr. 20 Brooke; Hippolyt Refut.
 VI 34 p. 284, 61 Edit. Gotting. 18 f vgl. Matth. 5, 8

1 παρησία (vgl. S. 132, 10)] παρησία L παροσία Grabe, Spicil. sec. II.
 p 52 (so auch Bywater) παροσία Hilgenfeld 10 μὴ] μὲν (τινος οὐδεμιᾶς)
 Bywater 10 f μέχρι μὴ προνοίας . . ., τυγχάνει ἀκάθαρτος Schw, Hermes 38
 (1903) S. 96¹ τυγχάνει L¹ τυγγάνη L* 11 [οὔσα] Schw 17 φύσει Po
 23 (γένεσθαι St Schw (εἶναι Wi 29 χρυσοῦ—οὐκ αἶρεται βῶλος Sy χρυ-
 σός—οὐκ αἶρεται βῶλος L

φόμενος διελίξεται. ἔπειτα καθαρὸς γενόμενος χροῦς ἀκούει. γῆ
 κικαθαρμένη. αἰτιῶθε γὰρ καὶ δοθήσεται ὑμῖν τοῖς ἐξ ἑαυτῶν
 ἐλθεῖν τὰ κάλλιστα δυναμένοις λέγεται. ὅπως δ' ἡμεῖς τοῦ δια- 3
 βόλου τὰς ἐνεργείας καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰς τὴν τοῦ
 5 ἁμαρτωλοῦ ψυχῆν ἐπισπείρειν φασίν. οὐ μοι δεῖ πλειόνων λόγων
 παραθεμένῳ μάρτυν τὸν ἀποστολικὸν Βαρνάβαν ὃ δὲ τῶν ἐβδομή-
 κοντα ἦν καὶ συνεργὸς τοῦ Παύλου | κατὰ λέξιν ὡδὲ πως λέγοντα· 4
 ἐκπρὸ τοῦ ἡμᾶς πιστεῦσαι τῷ θεῷ ἦν ἡμῶν τὸ οὐκ ἐπιθυμεῖν τῆς καρ- 4
 διας φθαρτὸν καὶ ἀσθενεῖς. ἀληθῶς οἰκοδομητὸς ναὸς διὰ χειρὸς·
 10 ὅτι ἦν πλήρης μὲν εἰδωλολατρίας καὶ ἦν οἶκος δαιμόνων, διὰ τὸ
 ποιεῖν ὅσα ἦν ἐναντία τῷ θεῷ. τὰς ἐνεργείας οὖν τὰς τοῖς δαιμο- 11
 νίοις καταλλήλους ἐπιτελεῖν φησὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς. οὐχὶ δὲ αὐτὰ τὰ
 πνεύματα ἐν τῇ τοῦ ἀπίστον κατοικεῖν ψυχῇ λέγει. διὰ τοῦτο καὶ 2
 ἐπιφέροι· ἐκπροσέχετε. ἵνα ὁ ναὸς τοῦ κυρίου ἐνδόξως οἰκοδομηθῇ.
 15 πῶς; μάθετε· λυθόντες τὴν ἄφεισιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ ἐλπίσαντες
 ἐπὶ τὸ ὄνομα γενώμεθα καιροί, πάλιν ἐξ ἀρχῆς κτιζόμενοι. οὐ γὰρ 3
 αἱ δαίμονες ἡμῶν ἀπικαίνονται, ἀλλ' αἱ ἁμαρτίαι, φησὶν, ἀφίονται.
 ἅς ὁμοίως ἐκείνοις ἐπιτελοῦμεν πρὶν ἢ πιστεῦσαι. εἰκότως οὖν ἀντ- 4
 ἴθηκε τὰ ἐπιφερόμενα· ἰδοὺ ἐν τῷ κατοικητηρίῳ ἡμῶν ἀληθῶς ὁ
 20 θεὸς κατοικεῖ ἐν ἡμῖν. πῶς; ὁ λόγος αὐτοῦ τῆς πίστεως, ἡ κλήσις
 αὐτοῦ τῆς λαγγελίας, ἡ σοφία τῶν δικαιωμάτων, αἱ ἐντολαὶ τῆς
 διδασχῆς. οὐδα γὰρ αἰρίοι τιτὴ ἐντεχνῶν, καὶ ὁ ταύτης προσιτάμινος 3
 διὰ τῆς χρήσεως ἴφασκεν τῆς ἠδονῆς ἠδονῇ μάχεσθαι, αὐτομολῶν
 πρὸς ἠδονῆν διὰ προσποιητοῦ μάχης ὁ γενναῖος οὕτως γνωστικός·
 25 ἴφασκε γὰρ δὴ αὐτὸν καὶ γνωστικὸν εἶναι· ἐπεὶ οὐδὲ μίγα ἴλιγεν τὸ 6
 ἀπίχεσθαι ἠδονῆς μὴ πεπιραμένον, ἐν αὐτῇ δὲ γενόμενον μὴ κρε-
 τεῖσθαι, ὅθεν γεννάσθαι δεῖ αὐτῆς ἐν αὐτῇ· ἰκάνθησαν δὲ ταύτων 11
 κατασκευαζόμενος ὁ ἀθλιὸς τῇ φιληδόνῳ τέχνῃ, ταύτη δηλοῖται τῇ 2
 δόξῃ καὶ Ἀριστοτέλης ὁ Κιρρηναῖος προσέβαλλεν τοῖς τὴν ἀληθινὰν
 ἀγχοῦντος σοφιστοῦ. οὐκ ἐπιζόμενος γοῦν εἶπε τῷ συνεχῆς ὁμίλειν τῇ

2 Matth 7. 7. Luk 11. 9 3 5 vgl Matth 13. 2 6 f vgl Clement Alex
 bei Euseb Hist eccl II 1. 4 8 11 14 16 19-22 Euseb H 1. 10. 7
 9 vgl A. 1. 17. 21 25 27 vgl Arist. p. 16. 21 b. H 1. 18. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1 f vgl κικαθαρμένη, γῆ, κικαθαρμένη, H 1. 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
 8 ἐπιτελεῖν, ἐπιτελεῖν, W 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
 9 ἀπίχεσθαι, ἀπίχεσθαι, B 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
 10 γινώσκω, γινώσκω, L 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
 11 αὐτῶν, αὐτῶν, S 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

ἔταιρα τῇ Κορινθία, ἔχω γὰρ ἔλεγεν Λαίδα καὶ οὐκ ἔχομαι ὑπ' αὐτῆς· τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ φάσκοντες ἑαυτοὺς Νικολάφ ἔπισθαι, 8 ἀπομνημόνευμά τι τάνδρὸς φέροντες ἐκ | παρατροπῆς τὸ δεῖν πα- 491 P ραχηθῆναι τῇ σαρκί· ἀλλ' ὁ μὲν γενναῖος κολοῦειν δεῖν ἐδήλου τὰς 4 5 τε ἡδονὰς τὰς τε ἐπιθυμίας καὶ τῇ ἀσκήσει ταύτη καταμαραίνειν τὰς τῆς σαρκὸς ὁρμὰς τε καὶ ἐπιθέσεις. οἱ δὲ εἰς ἡδονὴν τράγων δίκην 5 ἐκχυθέντες, οἷον ἐφρυβρίζοντες τῷ σώματι, καθηδυπαθοῦσιν, οὐκ εἰδότες ὅτι τὸ μὲν ῥακοῦται φύσει ῥευστὸν ὄν, ἢ ψυχῇ δὲ αὐτῶν ἐν βορβόρω κακίας κατορώσκειται, δόγμα ἡδονῆς αὐτῆς, οὐχὶ δὲ ἀνδρὸς ἀποστο- 10 λικοῦ μεταδιωκόντων. τίνι γὰρ οὗτοι Σαρδαναπάλλον διαφέρουσιν; 6 οὗ τὸν βλον δηλοῖ τὸ ἐπίγραμμα·

ταῦτ' ἔχω ὅσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα καὶ μετ' ἔρωτος
τέρπν' ἔπαθον, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια κείνα λέλειπται.
καὶ γὰρ ἐγὼ σποδὸς εἰμι, Νίνου μεγάλης βασιλεύσας.

15 καθόλου γὰρ οὐκ ἀναγκαῖον τὸ τῆς ἡδονῆς πάθος, ἐπακολούθημα δὲ 7 χρεῖαις τισὶ φυσικαῖς, πείνη, δίψη, ῥίγη, γάμφ. εἰ γοῦν ταύτης δίχα 119, 1 πειν οἷον τε ἦν ἢ τροφῆν προσέεισθαι ἢ παιδοποιεῖν. ἐδείχθη ἂν οὐδεμία ἑτέρα χρεῖα ταύτης. οὔτε γὰρ ἐνέργεια οὔτε διάθεσις οὐδὲ 2 μὴν μέρος τι ἡμέτερον ἢ ἡδονή, ἀλλ' ὑπουργίας ἕνεκα παρήλθεν εἰς 20 τὸν βλον, ὡσπερ τοὺς ἄλλας φασι τῆς παραπέψεως τῆς τροφῆς χάριν. ἢ δὲ ἀφημιόσασα καὶ τοῦ οἴκου κατακρατήσασα ἰπρώτην ἐπιθυμίαν 3 γεννᾷ, ἔφασιν καὶ ὄρεξιν οὖσαν ἄλογον τοῦ κεχαρισμένου αὐτῇ, (ἦ)

1 f vgl. Diog. Laert. II 75; Parallelen bei Sternbach, Gnomol. Vatic 65; Zeller, Phil. d. Gr. II 1⁴ S. 362⁴ 2—10 vgl. Hilgenfeld, Ketzergesch. S. 409 ff 8 f vgl. Strom. III 25, 7 7 f vgl. Strom. III 86, 4 8 f vgl. Plato Rep. VII p. 533 D ἐν βορβόρω . . . τὸ τῆς ψυχῆς δμμα κατορωρυγμένον. 12—14 Choirilos von Jasos (nach Naeke) Fr. 1 Kinkel; Preger, Inscr. graec. metr. p. 183 Nr. 232; vgl. Theodoret Gr. aff. c. XII 93; Athen. VIII p. 336 A; die Parodie des Krates Fr. 12 PLG⁴ II p. 368; die übrigen Zeugen bei Kinkel u. Preger 15—22 Chrys Fr. mor. 405 Arnim 15 f vgl. Usener, Epic. 275, 20 21 f zu ἐπιθυμία = ὄρεξις ἄλογος vgl. Paed. I 101, 1 mit Anm.

8 ἀπομνημόνευμά τι Sy ἀπομνημονεῖματι L 12 ταῦτ' κείν' Athen. τόσ' Theodor. u. a. ὅσ' Vi ὅσ' L καὶ ἐφύβρισα] καὶ ἐφρύβρισα Nauck καὶ ἀφύβρισα und τε καὶ ἔπιον andere Zeugen μετ' ἔρωτος] σὺν ἔρωτι Athen. μετ' ἔρώτων andere Z. 13 τέρπν' ἔπαθον] τερπνὰ πάθον oder τέρπν' ἐδάην andere Z. κείνα] πάντα Theodor. Athen. u. a. λέλειπται] λείπνται Athen. 14 σποδὸς εἰμι Vi aus Athen. σπονδαῖσι L βασιλείσας Vi aus Athen. βασίλευσα L βασιλείων andere Z. 17 τροφῆν Wendland, Rhein. Mus. 53 (1898) S. 8 τροφῆς L 21 πρώτην] ἔρωτικὴν St 22 ἦ) Usener
Clemens II.

τῶν δὲ (φησὶ) κράτει ψυχῆς ἤθρει ἀγαλλομένη·
οὐθ' ὑπὸ χρυσείων δουλουμένη οὐθ' ὑπ' ἐρώτων
τηξικόθων, οὐδ' εἴ τι συνέμπορόν ἐστι φίλυβρι.

καὶ τὸ ὅλον ἐπιλέγει· |

5 ἡδονῇ ἀνδραποδώδει ἀδούλωτοι καὶ ἄκναπτοι 493 P
ἀθάνατον βασιλείαν ἐλευθερίαν τ' ἀγαπῶσιν.

οὗτος ἐν ἄλλοις εὐθυρημόνως γράφει τῆς εἰς τὰ ἀφροδίσια ἀκατα- 2
σχέτου ὀρμῆς κατάπλασμα εἶναι λιμόν, εἰ δὲ μή, βρόχον. Ζήνωνι δὲ 3
τῷ Στωϊκῷ τὴν διδασκαλίαν μαρτυροῦσι καίτοι διασύροντες οἱ κω-
10 μικοὶ ὡδέ πως·

φιλοσοφίαν καινὴν γὰρ οὗτος φιλοσοφεῖ·
πεινῆν διδάσκει καὶ μαθητὰς λαμβάνει·
εἰς ἄρτος, ὅψον ἰσχάς, ἐπιπιεῖν ὕδαρ.

Πάντες δὴ οὗτοι οὐκ αἰσχύνονται σαφῶς ὁμολογεῖν τὴν ἐκ τῆς 122, 1
15 εὐλαβείας ἀφέλειαν· ἡ δὲ ἀληθῆς καὶ οὐκ ἄλογος σοφία οὐ λόγοις 178 S
φιλοῖς καὶ θεσπίμασι πεποιθυῖα. ἀλλὰ σκεπαστηρίοις ἀτρώτοις καὶ
μυστηρίοις δραστηρίοις, ταῖς θείαις ἐντολαῖς, * * συγγυμνασία τε καὶ
συνασκήσει μελετῶσα, δύναμιν θεῖαν κατὰ τὸ ἐμπνεόμενον μέρος αὐτῆς
ὑπὸ τοῦ λόγου λαμβάνει. ἤδη γοῦν καὶ τοῦ ποιητικοῦ Διὸς τὴν 2
20 αἰγίδα γράφουσι

δεινὴν, ἣν περὶ μὲν πάντη φόβος ἑστεφάνωνται,
ἐν δ' Ἔρις, ἐν δ' Ἀλκή, ἐν δὲ κρυόεσσα Ἰωκὴ·
ἐν δέ τε Γοργεῖη κεφαλῇ δεινοῖο πελώρου,
δεινὴ τε σμερδνὴ τε, Διὸς τέρας αἰγιόχοιο.

5—8 Theodoret Gr. aff. c. XII 49 7 f vgl. Krates Fr. 17 Bergk * (14 Diels)
bei Diog. Laert. VI 86 u. a.) ἐρωτα παῖτι λιμός, εἰ δὲ μή, χρόνος· | ἐὰν δὲ τού-
τοις μὴ δίνῃ χρῆσθαι, βρόχος. 11—13 Philemon Philosophi Fr. 85 CAF II
p. 502; vgl. Diog. Laert. VII 27 21—24 E 739—742

1 der Pentameter gehörte zum ὕμνος εἰς εὐσίβειαν. Der Übergang zum
folgenden fehlt durch Clemens' Schuld. im Original wohl κράτει ψυχῆ
(Vocativ) Schw ἀγαλλομένη L 2 χρυσείων L χρυσιδίων Schw δουλου-
μένη L 3 τηξινόων Bergk οὐδ' εἴ τι συνέμπορόν ἐστι Sy οὐδ' εἴ τι συνέμ-
ποροί εἰσι L 5 ἄκναπτοι] ἄκαμπτοι Theod. 6 Krates, nicht Clemens, schrieb
wohl: ἀθανάτων βασιλείαν, ἐλευθερίαν, ἀγαπῶσιν (Wi) 7 ἀφροδίσια L
8 κατάπλασμα] κατάπανμα Theod. schlechtere HSS) 11 καινὴν Diog. κενὴν
L 17 τὰς θείας ἐντολὰς συγγ. Schw εὐλαβείαν] συγγ. St (vgl. S. 181, 15)

τοῖς δὲ τὸ σωτήριον διορᾶν ὀρθῶς δευαμένοις οὐκ οἶδα εἰ τι γίλται· 123. 1
 ρον φανήσεται τῆς τε σεμνότητος τοῦ νόμου καὶ τῆς θιγατρὸς αὐτοῖ
 ἐνλαμίας. ἀλλὰ γὰρ ὅταν ἐπίρτορον εἶδιν λέγεται, ὡσπερ καὶ ὁ 2
 κίριος ἐπὶ τινας, ἵνα μὴ τινες τῶν ζηλούντων αὐτὸν ἔκτορον καὶ
 ἀπόχορδον εἶπωσιν, οὕτως ἀκούω, οὐχ ὡς ἐπίρτορον, ἀλλὰ τοῖς μὴ
 βουλομένοις ἀναλαβεῖν τὸν θεῖον ζυγόν, τοῦτοις ἐπίρτορον· τοῖς γὰρ
 αὐτοῖς καὶ ἀσθετικοῖς τὸ μέτρον | ἐπίρτορον δοκεῖ, καὶ τοῖς ἀδίκοις 4·. 1'
 ἐκροδίκαιον τὸ ἐπιβάλλον, ὅσους γὰρ διὰ τὸ φιλικῶς πρὸς ἀμαρτίας 3
 ἔχιν ἢ συγγνώμη παρειόρχεται, οὕτοι τὴν ἀλήθειαν ἀπήρειαν ἐπο-
 10 λαμβάνουσι καὶ τὴν αὐστηρίαν ἀποτομίαν, καὶ ἀνηλιῆ τὸν μὴ συνα-
 μαρτάνοντα μηδὲ συγκαταποῶμενον, ἐν γοῦν ἡ τραγοῦδια ἐπὶ τοῦ 124. 1
 "ιδου γράφει·

πρὸς δ' οἶον ἤξει δαίμονα ὡς ἱρωτα, ἔ
 ὅς οὔτε τοῦπικίς οὔτε τὴν χάριν
 15 ἔδει, μόνον δ' ἴστωρε τὴν ἀπλῶς δίκην.

καὶ γὰρ εἰ μηδέπω ποιῶν τὰ μὴ προστατόμινα ἐπὶ τοῦ νόμου 2
 οἶοί τί ἐστι, ἀλλὰ τοι συνοφῶντες, ὡς ἐποδείγματα ἡμῖν ἔκχεται
 κάλλιστα ἐν αὐτῷ, τρίγειν καὶ ἀξίω τὸν ἱρωτα τῆς ἐλευθερίας
 δευάμθα· καὶ τῆδε ὡφίλομηθ' ἄν, κατὰ δύναμιν προθυμότερον τὰ
 5 μὲν προκαλούμενοι, τὰ δὲ μιμούμενοι, τὰ δὲ καὶ δευωποιόμενοι, οὔτι 3
 γὰρ οἱ παλαιοὶ δίκαιοι κατὰ νόμον μύσαντες εἰπὸ θρηός· ἴσαν
 εταλαιπάτον οἶδ' ἀπὸ πίτηος, τῷ γοῦν βουληθῆναι γεηοῖς φιλο-
 ωσῆν ὅλους αὐτοῦς, φέροντες ἀντίθεον τῷ θεῷ καὶ οἷς πῶτον
 ελοχίθη.

20 Παγκάλως ὁ Ζήνων ἐπὶ τῶν Ἰνδῶν ἱεργῶν ἵνα Ἰνδῶν περοπτεία· 125. 1
 ρον ἰθάλιν ἄν ἰδίην ἢ πέσας τὰς πρὸ πόρον ἀποδείξας μαθῆιν, ἡμῖν 2

6 vgl. Matth. 17, 20. 6 f. τοῖς ἴτοις, δοκεῖ Sae. Pat. 2 S. H. 1. An-
 tonius Me. ca. p. 119 Gieseler. 8 11 ὅσος δὲ ἀποστασιοῦ Sae. Pat.
 20 H. 1. 13 15 S. p. 160 Gieseler. 16 20 ποῦτε ἰσχυροῦ Sae.
 Pat. 20 H. 1. 21 f. vgl. p. 193. 22 vgl. S. 167, 11. 23 f. vgl. Gen. 14, 6.
 Rom. 1, 3. 24 f. Z. von Fr. 187. Pausan. 241. Anton.

3 ποῦτε ἰσχυροῦ S. p. 160 Gieseler. 4 ἡμῖν τὸ σωτήριον τὸν νόμον, Ma.
 7 τὸ μέτρον ἐπίρτορον Sae. Pat. Ant. 8 ἱρωτα Sae. Pat. 9 φανήσεται
 Sae. Pat. 10 φανήσεται Sae. Pat. 11 ὡσπερ Sae. Pat. 12 ἀπὸ τῆς
 Sae. Pat. 13 ὡφίλομηθ' ἀν. κατὰ δύναμιν προθυμότερον τὰ
 Sae. Pat. 14 ἡμῖν τὸ σωτήριον τὸν νόμον, Ma. 15 ποῦτε ἰσχυροῦ
 Sae. Pat. 16 ἡμῖν τὸ σωτήριον τὸν νόμον, Ma. 17 ἡμῖν τὸ σωτήριον
 Sae. Pat. 18 ἡμῖν τὸ σωτήριον τὸν νόμον, Ma. 19 ἡμῖν τὸ σωτήριον
 Sae. Pat. 20 ἡμῖν τὸ σωτήριον τὸν νόμον, Ma. 21 ἡμῖν τὸ σωτήριον
 Sae. Pat. 22 ἡμῖν τὸ σωτήριον τὸν νόμον, Ma. 23 ἡμῖν τὸ σωτήριον
 Sae. Pat. 24 ἡμῖν τὸ σωτήριον τὸν νόμον, Ma. 25 ἡμῖν τὸ σωτήριον
 Sae. Pat. 26 ἡμῖν τὸ σωτήριον τὸν νόμον, Ma.

δὲ ἄφθονοὶ μαρτύρων πηγαὶ ἐκάστης ἡμέρας ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν
 θεωρούμεναι παροπτωμένων ἀνασκινδυλενομένων τὰς κεφαλὰς ἀπο-
 τεμνομένων. τούτους πάντας ὁ παρὰ τοῦ νόμου φόβος εἰς Χριστὸν 3
 παιδαγωγήσας συνήσκησε τὸ εὐλαβῆς καὶ δι' αἱμάτων ἐνδείκνυσθαι
 5 ὁ θεὸς ἔστι ἐν συναγωγῇ θεῶν, ἐν μέσῳ δὲ θεοῦ διακρινεῖ· τίνας 4
 τούτους; τοὺς ἡδονῆς κρείττονας, τοὺς τῶν παθῶν διαφέροντας,
 τοὺς ἕκαστον ὧν πράσσουσιν ἐπισταμένους, τοὺς γνωστικούς, τοὺς
 τοῦ κόσμου μίζοντας. καὶ πάλιν ἔγωγ εἶπα, θεοὶ ἔστε καὶ υἱοὶ ὑψί- 5
 στου πάντες· τίσι λέγει ὁ κύριος; τοῖς παραιτουμένοις ὡς οἶόν τε
 10 πᾶν τὸ ἀνθρώπινον. καὶ ὁ ἀπόστολος λέγει· ὑμεῖς γὰρ | οὐκέτι 6 495 P
 ἔστέ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι· καὶ πάλιν λέγει· ἐν σαρκὶ ὄντες
 οὐ κατὰ σάρκα στρατεύομεθα· σὰρξ· γὰρ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ
 κληρονομήσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ·
 ἰδοὺ δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε· διελέγχον ἡμᾶς τὸ πνεῦμα
 15 εἶρηκεν. χρῆ τοίνυν συνασκεῖν αὐτοὺς εἰς εὐλάβειαν τῶν ὑποπιπτόν- 126, 1
 των τοῖς πάθεσι. φυγαδεύοντας κατὰ τοὺς ὄντως φιλοσόφους τὰ
 πασχτηῶντα τῶν βρωμάτων καὶ τὴν παρὰ τὴν κοίτην ἐκλυτον
 ἄνεσιν καὶ τὴν τρυφήν καὶ τὰ εἰς τρυφήν πάθη, * * ἄλλοις εἶναι ἄθλον
 βαρῦ, ἡμῖν δὲ οὐκέτι· δῶρον γὰρ τοῦ θεοῦ σωφροσύνη τὸ μέγιστον.
 20 αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν, οὐ μὴ σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω, 2
 ἄξιον κρίνας διὰ τὴν γνησίαν αἴρεσιν. οὕτω τοίνυν ἡμᾶς εὐλαβῶς 8
 προσιέναι πειρωμένους ἐκδέξεται ὁ χρηστὸς· τοῦ κυρίου ἔργος, ἐκ
 πίστεως εἰς πίστιν· ἐνὸς ἡνιόχου κατὰ προκοπὴν ἐλαύνοντος ἕκα-
 στον ἡμῶν εἰς σωτηρίαν, ὅπως ὁ προσήκων τῆς εὐδαιμονίας περι-
 25 γένηται καρπός. γίνεται δὲ [ἡ] ἄσκησις· κατὰ τὸν Κῶρον Ἰπποκρά- 4
 τὴν οὐ μόνον τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς ὑγιείης ἀοκνή
 πόνων, ἀκορίη τροφῆς·

XXI. Ἐπίκουρος δέ, ἐν τῷ μὴ πεινῆν μηδὲ διψῆν μηδὲ ῥιγοῦν 127, 1

5 Psal. 81, 1 8 f Psal. 81, 6 10 f Röm. 8, 9 11 f II Kor. 10, 3
 12 f I Kor. 15, 50 14 Psal. 81, 7 17 vgl. πασχτηῶντων ἐδεσμάτων
 Paed. II 14, 3 mit Anm. 20 Hebr. 13, 5; vgl. Deut. 31, 6. 8 22 vgl. Matth.
 11, 30) 22 f Röm. 1, 17 25—27 vgl. Hippokrates Epidem. VI 4, 18 (V
 p. 312 Littré); Plut. Mor. p. 129 F; Galen Protr. 11 p. 16, 2 f Kaibel 28—
 S. 187, 2 vgl. R. Hoyer, De Antiocho Ascalonita Dias. Bonn 1883 S. 26 ff 28—
 S. 182, 9 Epikur Fr. 602 (S. 339, 19; vgl. Fr. 200 S. 161, 15). 450 (S. 293, 23).
 416) (S. 277, 16) Usener 28—S. 182, 2 Theodoret Gr. aff. c. XI 16

2 ἀνασκινδυλεμένων Sy ἀνασκινδυλενομένων L 14 διελέγχον St διελέγ-
 χων L 18 ἄλλοις εἶναι] ἄλλοις ὄντα oder ἄλλοις εἰ καὶ Heysse (νομίζοντες,
 ταῦτ' ἄλλοις εἶναι Hiller ἀπερ' ὁκεῖ τοῖς μὲν) ἄλλοις εἶναι Ma u. Schw
 25 [ἡ] St 26 ὑγιείης St aus Hipp. (ὑγιείας Po) ὑγίεια L 28 μηδὲ Usener
 μήτε L

- τὴν εὐδαιμονίαν τιθέμενος τὴν ἰσοθίον, ἐπιφώνησι φωνὴν ἀσιβῶν
 εἰπῶν, ἐν τοῖτοις πᾶν μὲν πατρὶ μάχεσθαι, ὡσπερ ἴων οκατοφάγων
 καὶ οὐχὶ τῶν λογικῶν καὶ φιλοσόφων τὴν μακαρίαν νίκην δογμα-
 τίζων. τῶν γὰρ ἀπὸ τῆς ἡδονῆς ἀρχομένων • τοὺς τε Κινησιακοὺς
 5 εἶναι καὶ τὸν Ἐπίκουρον• τούτους γὰρ τέλος εἶναι λέγειν διαρρήδην 2
 τὸ ἡδέως ζῆν, τέλειον δὲ ἀγαθὸν μόνον τὴν ἡδονήν. ὁ δὲ Ἐπίκουρος
 καὶ τὴν τῆς ἀληθοῦς ἐπιξαιρέσιον ἡδονὴν εἶναι λέγει• ἀρετὸν δὲ
 εἶναι φησὶν ὁ πρῶτον ἐξ ἑαυτοῦ ἐφ' ἑαυτὸ ἐπισπᾶται, πάντως δηλοῖ
 ὅτι ἐν κινήσει ἐπάρχον. Δινόμενος δὲ καὶ Καλλισῶν τέλος εἶναι 3
 10 ἔχασαν πᾶν τὸ καθ' αὐτὸν ποιεῖν ἕνεκα τοῦ ἐπιτηγῆναι ἡδονῆς
 καὶ τιγγᾶναι, ὃ τε Ἡρώνημος ὁ Περικατητικὸς τέλος μὲν εἶναι τὸ 49 1'
 ἀσχλήτως ζῆν, τελικὸν δὲ ἀγαθὸν μόνον τὴν εὐδαιμονίαν, καὶ Λύ-
 δωρος ὁμοίως ἀπὸ τῆς αὐτῆς αἰρέσεως γενόμενος τέλος ἀποφαίνεται
 τὸ ἀσχλήτως καὶ καλῶς ζῆν. Ἐπίκουρος μὲν οὖν καὶ οἱ Κινησιακοὶ 124 1
 15 τὸ πρῶτον οἰκίον φασὶν ἡδονὴν εἶναι ἕνεκα γὰρ ἡδονῆς παρελθοῦσα
 φασὶν, ἢ ἀρετὴ ἡδονὴν ἐνεποιήσῃ. κατὰ δὲ τοὺς περὶ Καλλισῶντα 2
 ἕνεκα μὲν τῆς ἡδονῆς, παρεσιῆλθεν ἢ ἀρετῆ, χρόνον δὲ ἕστερον τὸ 17
 περὶ αὐτὴν κάλλος κατιδοῦσα ἰσοθίμον ἑαυτὴν τῇ ἀρχῇ, τουτίστι τῇ
 ἡδονῇ, παρέσχευ.
 20 (Ὁ δὲ περὶ τὸν Ἰσοτοσίτη τέλος ἀποδιδόσασιν εἶναι τὸ ζῆν 3
 κατ' ἀρετὴν, ὅτι δὲ τὴν εὐδαιμονίαν οὔτε τὸ τέλος παρτὶ τῷ τῆν
 ἀρετῆν ἔχοντι παρτίνει, μειωριζόμενον γὰρ καὶ τύχαις ἀβουλήτοις
 περιπίπτοντα τὸν σοφὸν καὶ διὰ ταῦτα ἐκ τοῦ ζῆν ἀσμένως ἰδί-
 λοντα διαφεύγειν μὴ εἶναι μήτε μακάριον μήτ' εὐδαιμόνα, διὲ γὰρ 4
 25 καὶ χρόνον τινὸς τῇ ἀρετῇ, οὐ γὰρ ἐν μιᾷ ἡμέρῃ περιγίγνεται, ἢ καὶ
 ἐν τελευτῇ συνίσταται, ἐπεὶ μὴ ἴστιν, ὡς φασὶ, κατ' εὐδαιμόνιον ποτὶ
 τέλειος δ' ἂν εἴη χρόνος ὁ ἀνθρώπινος βίος, συμπληροῦσθαι τοῖτον 3
 τὴν εὐδαιμονίαν ἐκ τῆς τριγυρίας τῶν ἀγαθῶν, οὔτ' οὖν ὁ πόντος
 οὐθ' ὁ ἄβυσσος, ἀλλ' οὐδ' ὁ ἐπίπυκος ἀλλ' οὐδ' ἂν οἰκίτης ἢ τις
 30 κατ' αὐτοὺς . . .

2f Theobald G. aff c M 6. 9f 16 19 vgl. Zeller, Phil. d. Gr. H. 2
 11f Hieronymus Fr. M 17 H. 2 p. 207 vgl. Zeller H. 2 S. 924
 12 14 vgl. Zeller H. 2 S. 924. 14 16 F. K. Fr. 29 Usener S. 314, 11
 20-20 vgl. Theobald G. aff c M 6. Arist. Eth. Magn. 2, 4 p. 1284
 ff. Eu. N. c. 1, p. 1104 2f, 7, 14; H. 2, 17 ff. 19, p. 1286 18 ff.

1 C. 17, S. 17. 3 vgl. Usener. 4 vgl. Hieronymus Fr. M 17 H. 2 p. 207
 M. 17 Hieronymus Fr. M 17 H. 2 p. 207. 9 vgl. Hieronymus Fr. M 17
 15 vgl. Hieronymus Fr. M 17 H. 2 p. 207. 16 vgl. Hieronymus Fr. M 17
 20 vgl. Hieronymus Fr. M 17 H. 2 p. 207. 29 vgl. Hieronymus Fr. M 17
 30 vgl. Hieronymus Fr. M 17 H. 2 p. 207.

Πάλιν δ' αὐ Ζήνων μὲν ὁ Στωϊκὸς τέλος ἡγείται τὸ κατ' ἀρετὴν 129, 1
 ζῆν, Κλεάνθης δὲ τὸ ὁμολογουμένως τῆ φύσει ζῆν, | (Διογένης δὲ τὸ 497 P
 τέλος κείσθαι ἡγείτο) ἐν τῷ εὐλογιστεῖν, ὃ ἐν τῇ τῶν κατὰ φύσιν
 ἐκλογῇ κείσθαι διελάμβανεν. ὃ τε Ἀντίπατρος ὁ τούτου γνώριμος τὸ 2
 5 τέλος κείσθαι ἐν τῷ διηλεκτῶς καὶ ἀπαραβάτως ἐκλέγεσθαι μὲν τὰ κατὰ
 φύσιν, ἀπεκλέγεσθαι δὲ τὰ παρὰ φύσιν ὑπολαμβάνει. Ἀρχέδημος τε αὐ 3
 οὕτως ἐξηγείτο εἶναι τὸ τέλος, (ζῆν) ἐκλεγόμενον τὰ κατὰ φύσιν μέ-
 γιστα καὶ κυριώτατα, οὐχ οἷον τε ὄντα ὑπερβαίνειν. πρὸς τούτοις ἐτι 4
 Παναίτιος τὸ ζῆν κατὰ τὰς δεδομένας ἡμῖν ἐκ φύσεως ἀφορμὰς τέλος
 10 ἀπεφήνατο· ἐπὶ πᾶσι τε ὁ Ποσειδώνιος τὸ ζῆν θεωροῦντα τὴν τῶν
 ὄλων ἀλήθειαν καὶ τάξιν καὶ συγκατασκευάζοντα αὐτὸν κατὰ τὸ δυ-
 νατὸν, κατὰ μηδὲν ἀγόμενον ὑπὸ τοῦ ἀλόγου μέρους τῆς ψυχῆς.
 τινὲς δὲ τῶν νεωτέρων Στωϊκῶν οὕτως ἀπέδοσαν, τέλος εἶναι τὸ 5
 ζῆν ἀκολουθῶν τῆ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ. τί δὴ σοι Ἀρίστων (ἄν) 6
 15 καταλέγοιμι; τέλος οὗτος εἶναι τὴν ἀδιαφορίαν ἔφη, τὸ δὲ ἀδιάφορον
 ἀπλῶς ἀδιάφορον ἀπολείπει· ἢ τὰ Ἡρίλλου εἰς μέσον παράγοιμι; τὸ 7
 κατ' ἐπιστήμην ζῆν τέλος εἶναι τίθεισιν [Ἡρίλλος]. τοὺς γὰρ ἐκ τῆς 8
 Ἀκαδημίας νεωτέρους ἀξιούσι τινες τέλος ἀποδιδόναι τὴν ἀσφαλῆ
 πρὸς τὰς φαντασίας ἐποχὴν. καὶ μὴν Λύκων ὁ Περιπατητικὸς τὴν 9
 20 ἀληθινὴν χαρὰν τῆς ψυχῆς τέλος ἔλεγεν εἶναι, ὡς † Λεύκιμος τὴν

1—8 vgl. Stob. Ecl. II 7, 6^a p. 75, 11—76, 15 Wachsm.; Diog. Laert. VII
 87. 88 1 f Zenon Fr. 120 Pearson, 180 Arnim 2 Kleanthes Fr. 72 Pearson,
 552 Arnim Stoic. vet. fr. I p. 125; vgl. Wachsmuth, Comm. II de Zenone Citiensi
 et Cleanthe Assio p. 4 2 f Diogenes Babylonius Fr. 46 Arnim Stoic. vet. fr. III
 p. 219 4—6 Antipatros von Tarsos Fr. 58 Arnim vol. III p. 253 6—8 Arche-
 demos von Tarsos Fr. 21 Arnim vol. III p. 264 8—10 vgl. Zeller, Phil. d. Gr.
 III 1³ S. 566² 10—12 Poseidonii rell. coll. J. Bake p. 190. 223; vgl. Zeller
 S. 583¹ 14—16 Ariston Fr. 360 Arnim Stoic. vet. fr. I p. 83 16 f He-
 rillos Fr. 419 Arnim a. a. O. p. 92 19—S. 184, 1 vgl. Diels, Vorsokr.
 364, 11

2 f (Διογένης δὲ τὸ τέλος κείσθαι ἡγείτο) ἐν τῷ St (vgl. Diog. Laert. VII
 88; Stob. Ecl. II 7, 6^a p. 76, 9 f Wachsm.; Davies zu Cic. de fin. II 12; Krische,
 Forsch. S. 423; Heinze, Ethik der Stoa S. 11 Anm.; Wachsmuth, De Zen. et Cl.
 p. 4) Διογένης δὲ ὁ Βαβυλωνίος τὸ τέλος ἐν τῷ Arnim 3 [δ] Arnim 4 ἐπε-
 λάμβανεν Arnim 7 ζῆν; ἐκλεγόμενον Arnim ἐκλεγόμενος L 8 τε corr.
 aus τα L¹ 10 ποσειδώνιος L 11 αὐτὸν Sy αὐτὴν L 14 δὴ] δέ Ma
 ἄν) Di 16 Ἡρίλλου L παράγοιμι' ἄν) Di 17 [Ἡρίλλος] Wi Ἡρίλλος
 L 19 ἐποχὴν Bywater ἀποχὴν L Λύκων Zeller II 2³ S. 923³ λύκος L
 20 Λεύκιμος] Λεύκιππος Sy (vgl. Diels) Λύκισκος (so auch Wi) oder ἀνακειμένην
 [τὴν] Bywater, Journ. of Philol. 4 (1872) S. 210

ἐπὶ τοῖς καλοῖς. Κριτόλαος δέ, ὁ καὶ αὐτὸς Περιπατητικὸς, τελειό- 10
τητα ἔλιγεν κατὰ φύσιν ἐφροῦντος βίον, τὴν ἐκ τῶν τριῶν γενῶν
συμπληρομένην τριγενικὴν τελειότητα μηνύων.

Ὅτι οὖν ἐπὶ τούτοις ἀρχομένους καταλαπαστίων, φιλοτιμητέον δὲ 100 1
ὡς ἐνὶ μάλιστα καὶ τὰ πρὸς τῶν φυσικῶν δογματιζόμενα περὶ τοῦ
προκειμένου παραδίδοται. Ἀναξαγόραν μὲν γὰρ τὸν Κλαζομέσιον τὴν 2
θειοφάνει φάνει τοῦ βίου τέλος εἶναι καὶ τὴν ἀπὸ ταύτης ἑλευθερίαν
λέγουσιν Ἡρακλειτὸν τε τὸν Ἐφέσιον τὴν ἐναρίστησιν. Πυθαγόραν 3
δὲ ὁ Ποντικὸς Ἡρακλειδῆς ἰστορεῖ τὴν ἐπισημὴν τῆς τελειότητος 4
τῶν ἀριθμῶν τῆς ψυχῆς εὐδαιμονίαν εἶναι παραδιδωκέναι, ἀλλὰ καὶ 5
οἱ ἑβδημέτρως τέλος ἐπάρχειν διδάσκουσι. Δημόκριτος μὲν ἐν τῷ Περὶ
τέλους τὴν εὐθυμίαν, ἣν καὶ ἐν εὐστοῦ προσηγορεύουσιν καὶ πολλάκις 6
ἐπιλέγει, εὐτέρως γὰρ καὶ ἀτερπλή οἴστος ἢ τῶν περιηχημαχότων.
Ἐκτατος δὲ αὐτάρκειαν, καὶ δὴ Ἀπολλόδοτος ὁ Κεζικηνὸς τὴν 7
ψυχαγωγίαν, καθάπερ Νανσιφάνης τὴν ἀκαταπληξίαν, τούτην γὰρ 8
ἔφη ἐπὶ Δημόκριτον ἀθαμβήν λέγεσθαι, εἶτι πρὸς τούτοις Ἀότιμος 9
τὴν παντέλειαν τῶν ἀγαθῶν, ἣν ἐν εὐστοῦ προσαγορεύουσιν, τέλος
ἀπίφησεν. πάλιν Ἀντισθένης μὲν τὴν ἀτυγίαν, οἱ δὲ Ἀντικίριοι 10
καλούμενοι ἐκ τῆς Κιχηναϊκῆς διαδοχῆς τοῦ μὲν ὅλον βίον τέλος 11
οὐδὲν ἄριστόν ἐταξάν, ἑκάστης δὲ πράξιως ἴδιον ἐπάρχειν τέλος 12
τὴν ἐκ τῆς πράξιως περιηχημένην ἡδονήν, οὗτοι οἱ Κιχηναϊκοὶ 13

1 3 vgl. Stob. Eccl. II 7, 3^b p. 46, 10-13 Wachsm. ἐπὶ δὲ τῶν ἐπισημῶν
Περιπατητικῶν, τῶν ἀπὸ Κριτολάου ὡς τέλος λέγεται τὸ ἐκ πάντων τῶν ἀγαθῶν
συμπληρομένην, τοῦτο δὲ ἔν τῷ ἐκ τῶν τριῶν γενῶν. 6 12 14
14 Theodoret (Gr. aff. c. XI 6) 5. 7 8 vgl. Diels, Vorsokr. 487, 20, Sternbach
zu Gnomol. Vatic. 114. 8 vgl. Heraklit. Fr. 134 Bw, 119 Diels, Diels, Vorsokr.
67, 12 A 21. 9 10 Herakleides Pont. Fr. 13 Voss, vgl. Zeller I, S. 623;
Pythag. Sent. 6 Mullach FPG I p. 500. 11 16 Demokrit. Fr. 1 N, 4 Diels
Vorsokr. 484. 14 Hekataios von Abdera Fr. 29 F110 II p. 177, vgl. Diels,
Vorsokr. 489, 13. 14 f vgl. Diels, κ. κ. O. 481, 9. 15 Nann. Vares Fr. 3
Diels, Vorsokr. 487, 31. 16 16 vgl. Diels, Vorsokr. 487, 40. 16 Antisthenes
Fr. 79 Mullach FPG II 284. 16-S. 165, 2 Zeller, Phil. d. Gr. II 19 S. 181,
21-S. 165, 3 F1. Kant. Fr. 1 1 Ueber p. 279, 25.

8 τὸν ἐπὶ τῶν ἐπισημῶν Περιπατητικῶν, τῶν ἀπὸ Κριτολάου ὡς τέλος λέγεται τὸ ἐκ πάντων τῶν ἀγαθῶν
συμπληρομένην, τοῦτο δὲ ἔν τῷ ἐκ τῶν τριῶν γενῶν. 6 12 14
14 Theodoret (Gr. aff. c. XI 6) 5. 7 8 vgl. Diels, Vorsokr. 487, 20, Sternbach
zu Gnomol. Vatic. 114. 8 vgl. Heraklit. Fr. 134 Bw, 119 Diels, Diels, Vorsokr.
67, 12 A 21. 9 10 Herakleides Pont. Fr. 13 Voss, vgl. Zeller I, S. 623;
Pythag. Sent. 6 Mullach FPG I p. 500. 11 16 Demokrit. Fr. 1 N, 4 Diels
Vorsokr. 484. 14 Hekataios von Abdera Fr. 29 F110 II p. 177, vgl. Diels,
Vorsokr. 489, 13. 14 f vgl. Diels, κ. κ. O. 481, 9. 15 Nann. Vares Fr. 3
Diels, Vorsokr. 487, 31. 16 16 vgl. Diels, Vorsokr. 487, 40. 16 Antisthenes
Fr. 79 Mullach FPG II 284. 16-S. 165, 2 Zeller, Phil. d. Gr. II 19 S. 181,
21-S. 165, 3 F1. Kant. Fr. 1 1 Ueber p. 279, 25.

τὸν ὄρον τῆς ἡδονῆς Ἐπικούρου, τουτέστι τὴν τοῦ ἀλγοῦντος ὑπεξ-
 αἴρεσιν, ἀθετοῦσιν, νεκροῦ κατάστασιν ἀποκαλοῦντες· χαίρειν γὰρ
 ἡμᾶς μὴ μόνον ἐπὶ ἡδοναῖς, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ὀμιλλαῖς καὶ ἐπὶ φιλοτι-
 μίαις. ὁ δὲ Ἐπίκουρος πᾶσαν χαρὰν τῆς ψυχῆς οἶεται ἐπὶ πρωτο-
 5 παθούσῃ τῇ σαρκὶ γενέσθαι. ὁ τε Μητροδόωρος ἐν τῷ Περὶ τοῦ 181, 1
 μείζονα εἶναι τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἐκ τῶν
 πραγμάτων ἀγαθόν· φησὶ ἡ ψυχῆς τί ἄλλο ἢ τὸ σαρκὸς εὐσταθὲς
 κατάστημα καὶ τὸ περὶ ταύτης πιστὸν ἔλπισμα· |

XXII. Ναὶ μὴν Πλάτων ὁ φιλόσοφος διττὸν εἶναι τὸ τέλος 499 P 2
 10 φησὶν, τὸ μὲν μεθεκτόν τε καὶ πρῶτον ἐν αὐτοῖς ὑπάρχον τοῖς εἶδε-
 σιν, ὃ δὴ καὶ τὰγαθὸν προσονομάζει, τὸ δὲ μετέχον ἐκείνου καὶ τὴν
 ἀπ' αὐτοῦ δεχόμενον ὁμοιότητα, ὃ περὶ ἀνθρώπους γίνεται τοῖς
 μεταποιουμένοις ἀρετῆς τε καὶ τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας. διὸ καὶ 8
 Κλεάνθης ἐν τῷ δευτέρῳ Περὶ ἡδονῆς τὸν Σωκράτην φησὶ παρ'
 15 ἕκαστα διδάσκειν ὡς ὁ αὐτὸς δίκαιός τε καὶ εὐδαιμων ἀνὴρ καὶ τῷ
 πρώτῳ διελόντι τὸ δίκαιον ἀπὸ τοῦ συμφέροντος καταρᾶσθαι ὡς
 ἀσεβὲς τι πρᾶγμα δεδρακότι· ἀσεβεῖς γὰρ τῷ ὄντι οἱ τὸ συμφέρον
 ἀπὸ τοῦ δικαίου τοῦ κατὰ νόμον χωρίζοντες. αὐτὸς δὲ ὁ Πλάτων 4
 τὴν εὐδαιμονίαν τὸ εὖ τὸν δαίμονα ἔχειν, δαίμονα δὲ λέγεσθαι τὸ
 20 τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἡγεμονικόν, τὴν δὲ εὐδαιμονίαν τὸ τελειότατον ἀγα-
 θὸν καὶ πληρέστατον λέγει. (ἔσθ') ὅτε δὲ βίον ὁμολογούμενον καὶ σύμ- 5
 φωνον αὐτὴν ἀποκαλεῖ, καὶ ἔσθ' ὅτε τὸ κατ' ἀρετὴν τελειότατον,
 τοῦτο δὲ ἐν ἐπιστήμῃ τοῦ ἀγαθοῦ τίθεται καὶ ἐν ἐξομοίωσει τῇ πρὸς
 τὸν θεόν, ὁμοίωσιν ἀποφαινόμενος ἡ δίκαιον καὶ ὄσιον μετὰ φρο-
 25 νήσεως εἶναι. ἢ γὰρ οὐχ οὕτως τινὲς τῶν ἡμετέρων τὸ μὲν ἡκατ' 180 8 6
 εἰκόνα· εὐθέως κατὰ τὴν γένεσιν εἰληφέναι τὸν ἀνθρώπον, τὸ ἡκαθ'
 ὁμοίωσιν· δὲ ὕστερον κατὰ τὴν τελείωσιν μέλλειν ἀπολαμβάνειν ἐκ-
 δέχονται; αὐτίκα ὁ Πλάτων τὴν ὁμοίωσιν ταύτην μετὰ ταπεινοφρο- 182. 1
 σῆς ἔσεσθαι τῷ ἐναρέτῳ διδάσκων ἐκεῖνό που ἐρμηρεύει· ἡπᾶς ὁ
 30 ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται· λέγει γοῦν ἐν τοῖς Νόμοις· ἡ ὁ μὲν 2

5—8 Metrodoros Fr. 5 Koerte p. 540; vgl. Strom. II 119, 4; Plut. Mor.
 p. 1069 D 9—18 jungakademisches Referat über die Lehre Platos 13—18
 Kleantes Fr. 77 Pearson, 558 Arnim Stoic. vet. fr. I p. 127; vgl. Wachsmuth,
 Comm. I de Zen. et Cleanthe p. 18 14—17 vgl. Theodoret Gr. aff. c. XI 11
 18—21 vgl. Plato Tim. p. 90 C 21 f vgl. Plato Lach. p. 188 D 22 vgl.
 Plato Leg. I p. 643 D 23—25 vgl. Theodoret Gr. aff. c. XI 9 23 f vgl.
 Plato Rep. X p. 613 AB 24 f Plato Theaet. p. 176 B 25—27 vgl. Gen.
 1, 26; Paed. I 98, 3 28 f vgl. S. 186, 6 29 f Luk. 14, 11; 18, 14; vgl. Matth.
 23, 12 30—S. 186, 6 Plato Leg. IV p. 715 E 716 A; vgl. Protr. 69, 4

21 (ἔσθ' Schw 30 γοῦν Schw οὐν L

δὴ θεός, ὡσεὶ καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν τε καὶ μέσα καὶ τελει-
 τήν τῶν πάντων ἔχων, εὐθείᾳ περιβαίνει κατὰ φύσιν περιπορευόμενος·
 τῷ δὲ αἰεὶ ξυλέπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου νόμου
 τιμωρός· ὅπως ὅπως καὶ αὐτὸς ἐλάβειαν προσάγει τῷ θείῳ νόμῳ; 8
 ἐπιφέρει γούτ' ἢ; ὁ μὲν εὐδαιμονήσειν μέλλων ἐχόμενος ξυλέπεται
 ταπεινός· καὶ κεκοσμημένος· εἴτα τοῦτοισι τὰ ἀκόλουθα συνάφας καὶ 6
 τῷ φύθῳ νοθεύσας ἐπιφέρει· τίς οὖν δὴ πράξις φίλη καὶ ἀκό-
 λουθος θεῷ; μία καὶ ἓνα λόγον ἔχουσα ἀρχαίον, ὅτι τῷ μὲν ὁμοίῳ
 τὸ ὅμοιον ὅτι μετρίῳ φίλον ἂν εἴη, τὰ δὲ ἄμετρα οὔτε ἀλλήλοισι
 10 οὔτε τοῖς ἐμμέτροις, τὸν οὖν τῷ θεῷ προσφιλέη γενησόμενον εἰς 11· P
 δύνανται ὅτι μάλιστα καὶ αὐτὸν τοιοῦτον ἀναγκαῖον γίνεσθαι, καὶ 12· 1
 κατὰ τοῦτον δὴ τὸν λόγον ὁ μὲν σώφρων ἡμῶν θεῷ φίλος, ὅμοιος
 γάρ, ὃ τε μὴ σώφρων ἀνόμοιός τε καὶ διάφορος· τοῦτο ἀρχαίον 2
 εἶναι φήσας τὸ δόγμα τὴν ἐκ τοῦ νόμου εἰς αὐτὸν ἤκουσαν διδασκα-
 15 λίαν ἤρξαστο, κἀν τῷ θιασιτήτῳ τὰ κακὰ ἀμφὶ τὴν θρητὴν φύσιν 3
 καὶ τότε τὸν τόπον περιπολεῖν ἐξ ἀνάγκης δοῦς ἐπιφέρει· ἰδίῳ καὶ
 περιῶσθαι χρή ἐνθένδε ἐκείσε φεύγειν ὅτι τάχιστα· φωνὴ δὲ ὁμοίως
 θεῷ κατὰ τὸ δικαίον· ὁμοίως δὲ δίκαιον καὶ ὅσιον μετὰ φρονή-
 20 σιως γινέσθαι· Σπείσιππος τε ὁ Πλάτωνος ἀδελφεοῦς τὴν εὐδαι- 4
 μονίαν φησὶν εἶναι τελείαν ἐν τοῖς κατὰ φύσιν ἔχουσιν ἢ εἶναι
 ἀγαθῶν, ἢ δὴ καταστάσις ἀπαντας μὲν ἀνθρώπους ὁμοῖον ἔχειν,
 στοχάζεσθαι δὲ τοὺς ἀγαθοὺς τῆς ἀσχηθείας, εἶναι δ' ἂν αἱ ἀρεταὶ
 τῆς εὐδαιμονίας ἀπαρασχεταί, Ξενοκράτης τε ὁ Καλλιπόλιος τὴν 5
 εὐδαιμονίαν ἀποδίδωσι κτήσιν τῆς οἰκίας ἀρετῆς καὶ τῆς ἐπιμετικῆς
 25 αὐτῆς δυνάμεως, εἴτα ὡς μὲν ἐν ᾧ γίνεται, φαίνεται λέγων τὴν 6
 φυχὴν ὡς δ' ἐν ᾧ, τὰς ἀρετὰς ὡς δ' ἐξ ᾧ ὡς μίμων, τὰς καλὰς
 πράξεις καὶ τὰς σπουδαίας ἔστις τε καὶ διαθεσίαις καὶ κινήσει· καὶ
 οὐσίαις ὡς δ' ᾧ ὡς ἀνεν, τὰ σωματικά καὶ τὰ ἐκτός, ὁ γὰρ Ξενο- 7
 κράτης γινώσκων Πολέμων φαίνεται τὴν εὐδαιμονίαν αὐτάριστην
 3· εἶναι βουλόμενος ἀγαθῶν πάντων, ἢ τῶν κτιστότων καὶ μηκίστων,
 δογματίζει γούτ' χωρὶς μὲν ἀρετῆς μηδέποτε ἂν εὐδαιμονίαν ἐπάρχην.

7 18 Plato a. a. O p. 716 CD, vgl. Strom V 7 11. 10 18 Theodoret
 cor. ad. c. XII 19. 15 19 Theodoret cor. ad. c. XII 21 vgl. Euseb. Praep. Ev.
 XII 29, 147. 16 19 Plato Theaet. p. 179 AB, vgl. St. m. II 19, 3 u. 6.
 19 28 Strom. p. 19 Fr. 194 Mullach. FPG. 1 91. 23 24 Xen. Aet. Fr. 77
 Heintze, vgl. J. Bernays, Die Dialektik des Aristot. S. 19. 25 28
 Mullach. FPG. III 1 1, Zeller. Phil. d. Gr. I 19 S. 143.

2 119m Plato. Theaet. L. 21 τὸν καταφύγειν τὴν φύσιν. 23 11
 A. Mullach. FPG. III 12. Καλλιπόλιος, vgl. Prolegomena. p. 17 u. 18, L.
 24 11, A. Mullach. FPG. III 19 S. 29 ὡς, τούτων L.

δίχα δὲ καὶ τῶν σωματικῶν καὶ τῶν ἐκτὸς τὴν ἀρετὴν αὐτάρκη πρὸς εὐδαιμονίαν εἶναι.

Καὶ τὰ μὲν ὧδε ἐχέτω, αἱ δὲ ἀντιρρήσεις αἱ πρὸς τὰς εἰρημένους 134, 1
 δόξας κατὰ καιρὸν τεθήσονται, ἡμῖν δὲ αὐτοῖς εἰς τέλος ἀτελεύτητον
 5 ἀφικέσθαι πρόκειται πειθόμενοις ταῖς ἐντολαῖς, τουτέστι τῷ θεῷ,
 καὶ κατ' αὐτὰς βιώσασιν ἀνεπιλήπτως καὶ ἐπιστημόνως διὰ τῆς τοῦ
 θείου θελήματος γνώσεως· ἢ τε πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον ὡς οἶόν τε 2
 ἕξομοίωσις τέλος ἐστὶ καὶ εἰς τὴν τελείαν νόθεσίαν διὰ τοῦ νόθου
 ἀποκατάστασις, δοξάζουσαν αἰεὶ τὸν πατέρα διὰ τοῦ μεγάλου ἀρχμερέως
 10 τοῦ ἁδελφοῦ· καὶ ὀυγκληρονόμος· καταξιώσαντος ἡμᾶς εἰπεῖν.
 καὶ ὁ μὲν ἀπόστολος συντόμως τὸ τέλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπι- 3
 στολῇ διαγράφων λέγει· ὕνυλ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας,
 δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ
 δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον· διττὴν δὲ εἰδῶς | τὴν ἐλπίδα, τὴν μὲν προ- 4 501 P
 15 δοκωμένην, τὴν δὲ ἀπειλημένην, ἥδη τέλος διδάσκει τὴν τῆς ἐλπίδος
 ἀποκατάστασιν· ἢ γὰρ ὑπομονή·, φησί, ὀδοκίμην, ἢ δὲ δοκιμὴ ἐλ-
 πίδα· ἢ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἢ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχεται ἐν
 ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν· δι' ἣν
 ἀγάπην καὶ (ἢ) εἰς τὴν ἐλπίδα ἀποκατάστασις, ἣν ἀνάπανσιν ἀλλαχοῦ
 20 λέγει ἀποκείσθαι ἡμῖν. τὰ ὅμοια καὶ παρὰ τῷ Ἰεζεκιήλ εὗροις ἂν 135, 1
 οὕτως ἔχοντα· ἢ ψυχὴ ἁμαρτάνουσα αὕτη ἀποθανεῖται. καὶ ἀνὴρ
 ὃς ἂν γένηται δίκαιος καὶ ποιήσῃ κριμα καὶ δικαιοσύνην, ἐπὶ τὰ ὄρη
 οὐκ ἔφαγεν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ οὐκ ἤρεν ἐπὶ τὰ εἰδῶλα οἴκου
 Ἰσραήλ, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον οὐκ ἐμίλανεν, καὶ πρὸς γυναῖκα
 25 ἐν χωρισμῷ ἀκαθαρσίας αὐτῆς οὐ προσῆλθεν· (οὐ γὰρ ἐφύβριστον
 τὴν ἀνθρώπου σποράν εἶναι βούλεται), ὀκαὶ ἄνδρα·, φησί, ὀμὴ κα-
 κώση, ἐνεχύρασμα ὀφείλοντος ἀποδώσει, ἄρπαγμα οὐ μὴ ἀρπάσῃ, τὸν
 ἄρτον αὐτοῦ πεινῶντι δώσει, (καὶ γυμνὸν περιβαλεῖ, τὸ ἀργύριον 2
 αὐτοῦ ἐπὶ τόκῳ οὐ δώσει,) καὶ πλεονασμὸν οὐ λήψεται. ἐξ ἀδι-
 30 κίας ἀποστρέψει τὴν χεῖρα αὐτοῦ, κριμα ἀληθινὸν ποιήσει ἀνὰ μέσον
 ἀνδρὸς καὶ τοῦ πλησίον, ἐν τοῖς δικαιομασί μου πορεύσεται καὶ τὰ
 δικαιομάτα μου ἐφύλαξε τοῦ ποιῆσαι ἀλήθειαν· δίκαιός ἐστι, ζωῆ 3
 ζήσεται, λέγει ἄδωναὶ κύριος· ὅ τε Ἡσαΐας τὸν μὲν πιστεύσαντα εἰς
 σεμνότητα βίου, τὸν γνωστικὸν δὲ εἰς ἐπίστασιν παρακαλῶν, μὴ τὴν

9 vgl. Hebr. 4, 14 10 Hebr. 2, 11 Röm. 8, 17 12—14 Röm.
 6, 22 16—18 Röm. 5, 4 f 19 f vgl. Hebr. 4, 9 21—23 Ezech. 18, 4—9
 (Theodotion); vgl. Paed. I 95 34 f vgl. Chrys. Fr. mor. 250 Arnim (= Strom. VII
 88, 5); Strom. VI 114, 5

9 δοξάζουσαν Schw δοξάζουσα L 19 (ἢ) Schw 21 αὕτη] αὕτη L
 25 ἐν χωρισμῷ] ἐν καιρῷ L³ am Rand 28 f καὶ—δώσει] ans Ezech. 18, 7 f;
 Paed. I 95 34 ἐπίστασιν] ἐπίτασιν Po

αὐτὴν εἶναι ἀρετὴν ἀνθρώπου καὶ θεοῦ παριστάς· ὁ δὲ φησὶ· ἐξητή- 4
 σατε τὸν κύριον, καὶ ἐν τῷ εὑρίσκειν αὐτὸν ἐπιχαλίσασθε· ἦν δὲ 5
 ἂν ἐγγίξῃ ἕμιν, ἀπολειπέτω ὁ ἀσκήτης τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ ἀνὴρ ἀνο-
 μοσ· τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ ἐπιστραφήτω πρὸς κύριον, καὶ ἐλιθθῆται· 6
 ἕως· καὶ τὰ διανοήματα ἡμῶν ἀπὸ τῆς διαβολῆς μου·· ἐγὼ μίλις τοί- 186, 1
 ρην κατὰ τὸν γενναῖον ἀπόστολον· ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης
 ἀπεχδοχόμεθα. ἐν γὰρ Χριστῷ οὔτε περιτομὴ τι λογίει οὔτε ἀφρο- 191, 8
 βυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη·· ἐπιθυνοῦμεν δὲ 2
 ἕκαστον ἡμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σκοπὴν πρὸς τὴν πληρο-
 10 φορίαν τῆς ἐλπίδος·· ἕως· κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερέως· γινό-
 μενος εἰς τὸν αἰῶνα·· τὰ ὅμοια τῷ Παύλῳ καὶ ἡ παράφορος σοφία 3
 λέγει·· ὁ δὲ ἑμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι πεποιθώς·· ἡ
 γὰρ τῆς ἐλπίδος ἀποκατάστασις ὁμωνύμως ἐλπίς εἰρηται·· διὸ τοῦ 4
 κατασκηνώσει·· τῇ λέξει παγκάλως προσέθηκε τὸ ἐπιποιδώς·· τὸ 5 P
 15 δεικνύς τὸν τοιοῦτον ἀναπειπασθαι ἀπολαβόντα ἢν ἤλπιεν ἐλπίδα,
 διὸ καὶ ἐπιστρέφει·· καὶ ἠορτάσει ἀγρόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ·· ἀντικρὺς 3
 δὲ ὁ ἀπόστολος ἐν τῇ προτέρῃ τῶν πρὸς Κορινθίους διαρρήθην φησὶ·
 ἠμμηται μου γίνεσθαι καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ·· ἵνα γίνηται ἐκίτρο·· εἰ
 ἕμιν ἐμοῦ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ, ἕμιν οὖν μμηται Χριστοῦ γίνεσθαι,
 20 Χριστός δὲ θεοῦ·· τὴν ἰσομοίωσιν τοίνυν ἐπὶ θεῷ εἰς ὅσον οἶδεν 6
 τε ἢν δίκαιον καὶ ὅσον μετὰ φρονήσεως γίνεσθαι σκοπὸν τῆς πί-
 στωσεως ἐποτίθεται, τέλος δὲ τὴν ἐπὶ τῇ πίστι τῆς Παγγιλίας ἀπο-
 καταστάσιν, ἐκ τούτων οὖν εἰ πηγὰ τῶν πρὸς τέλος δογματιούτων
 ἢς προσηγάμεν·· ἀλλὰ τούτων μὲν ἄλλοι.

25 XXIII. Ἐπὶ δὲ ἡδοῇ καὶ ἐπιθυμίᾳ ἐποκίπτειν γάμος δοκεῖ, καὶ 187, 1
 πρὸς τούτων διαλεπτέον, γάμος μὲν οὖν ἴσθι σένοδος ἀνδρῶς καὶ
 γυναικὸς ἢ πρώτη κατὰ νόμον ἐπὶ γνησίων τέκνων ἀποφύ·· ὁ γοῦν 2
 κρημικός Μένανδρος·

πρὸς τούτων διαλεπτέον, γάμος μὲν οὖν ἴσθι σένοδος ἀνδρῶς καὶ
 γυναικὸς ἢ πρώτη κατὰ νόμον ἐπὶ γνησίων τέκνων ἀποφύ·· ὁ γοῦν 2
 κρημικός Μένανδρος·

1 3 Jer. 17, 9, 10 5-6 Gal. 5, 21 9-11 Heb. 6, 11 2 12
 16 Prov. 1, 33 18 I Kor. 11, 1 20 f. Plato, Theaet. p. 171 B 23 f. vgl.
 F. Bock, Aristoteles Theophrastus Seneca de naturis animalium Lib. 1 c. 18 c. 21 ff.
 K. Prachter, Hierokles der Stoiker S. 121 ff. 27 tu vgl. vgl. Arist. Eth. Nic. 1, 2
 p. 12 29 10 15 De anima 2, 1 p. 412 a 27, Hierokles ibid. S. 11 ff. 21
 20 f. Metaph. 1017 b 29 C.A.F. III p. 26 vgl. Metaph. 1017 a 29 f. 21
 22 f. vgl. Hierokles ibid. S. 121 ff. 27 tu vgl. vgl. Arist. Eth. Nic. 1, 2 p. 12 29 10 15
 De anima 2, 1 p. 412 a 27, Hierokles ibid. S. 11 ff. 21

25 f. vgl. Hierokles ibid. S. 121 ff. 27 tu vgl. vgl. Arist. Eth. Nic. 1, 2 p. 12 29 10 15
 De anima 2, 1 p. 412 a 27, Hierokles ibid. S. 11 ff. 21 23 f. vgl. vgl. Hierokles
 ibid. S. 121 ff. 27 tu vgl. vgl. Arist. Eth. Nic. 1, 2 p. 12 29 10 15 De anima 2, 1
 p. 412 a 27, Hierokles ibid. S. 11 ff. 21 23 f. vgl. vgl. Hierokles ibid. S. 121 ff. 27
 tu vgl. vgl. Arist. Eth. Nic. 1, 2 p. 12 29 10 15 De anima 2, 1 p. 412 a 27, Hierokles
 ibid. S. 11 ff. 21 23 f. vgl. vgl. Hierokles ibid. S. 121 ff. 27 tu vgl. vgl. Arist. Eth. Nic. 1, 2
 p. 12 29 10 15 De anima 2, 1 p. 412 a 27, Hierokles ibid. S. 11 ff. 21

ζητοῦμεν δὲ εἰ γαμητέον, ὅπερ τῶν κατὰ (τὸ) πρὸς τί πως ἔχειν ὄνο- 8
μασμένων ἐστίν. τίνι γὰρ γαμητέον [ὅπερ] καὶ πῶς ἔχοντι, καὶ τίνα
καὶ πῶς ἔχουσιν; οὔτε γὰρ παντὶ γαμητέον οὔτε πάντοτε, ἀλλὰ καὶ
χρόνος ἐστίν ἐν ᾧ καθήκει, καὶ πρόσωπον ᾧ προσήκει, καὶ ἡλικία
5 μέχρι τίνος. οὔτε οὖν παντὶ γαμητέον πᾶσαν οὔτε πάντοτε, ἀλλ' 4
οὐδὲ παντελῶς καὶ ἀνέθην, ἀλλὰ τῷ πως ἔχοντι καὶ ὅποιαν καὶ
ὅποτε δεῖ, καὶ χάριν παιδῶν καὶ τὴν κατὰ πάντα ὁμοίαν καὶ μὴ βίη
ἢ ἀνάγκη στέργουσαν τὸν ἀγαπῶντα ἄνδρα. ὅθεν ὁ Ἀβραάμ φησὶν 188, 1
ἐπὶ τῆς γυναικὸς σκηπτόμενος ὡς ἀδελφῆς· ἀδελφή μοι ἐστίν ἐκ
10 πατρός, ἀλλ' οὐκ ἐκ μητρός, ἐγένετο δέ μοι καὶ εἰς γυναῖκα, τὰς
ὁμομητρίους μὴ δεῖν ἄγεσθαι πρὸς γάμον διδάσκων.

Ἐπίωμεν δὲ ἐν βραχεὶ τὴν ἱστορίαν. Πλάτων μὲν οὖν ἐν | τοῖς 2 503 P
ἐκτὸς ἀγαθοῖς τάττει τὸν γάμον, ἐπισκευάσας τὴν ἀθανασίαν τοῦ
γένους ἡμῶν καὶ οἰονεὶ διαμονὴν τινὰ παισὶ παιδῶν μεταλαμπαδευο-
15 μένην. Δημόκριτος δὲ γάμον καὶ παιδοποιίαν παραιτεῖται διὰ τὰς 8
πολλὰς ἐξ αὐτῶν ἀηθίας τε καὶ ἀφορκὰς ἀπὸ τῶν ἀναγκαιοτέρων.
συγκατατάττεται δὲ αὐτῷ καὶ Ἐπίκουρος καὶ ὅσοι ἐν ἡδονῇ καὶ 4
ἀοχλησίᾳ, ἔτι δὲ καὶ ἀλυπία τὰγαθὸν τίθενται. ἔτι κατὰ μὲν τοὺς 5
ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἀδιάφορον ὃ τε γάμος ἢ τε παιδοτροφία, κατὰ δὲ
20 τοὺς ἐκ τοῦ Περιπάτου ἀγαθόν. συλλήβδην οὗτοι μέχρι γλώττης 6
ἀγαγόντες τὰ δόγματα ἡδοναῖς ἐδουλώθησαν, οἱ μὲν παλλακίῳ, οἱ
δὲ ἐταίραις μειρακίῳ τε οἱ πλείστοι κεχηρημένοι. ἡ σοφὴ δὲ ἐκείνη
τετρακτὺς ἐν τῷ κήπῳ μετὰ τῆς ἐταίρας ἔργοις ἐκύδαινον τὴν ἡδο-
νήν. οὐκ ἂν οὖν ἐκφύγοιεν τὴν Βουζύγιον ἀρὰν ὅσοι μὴ δοκιμά- 189, 1
25 ζοντες σφίσι συμφέρειν τινὰ ἑτέροις ταῦτα παρακελεύονται ποιεῖν, ἢ

1—8 zu den Kategorien vgl. Aristot. Rhet. 2, 2 p. 1379^a 9; 2, 6 p. 1383^b
12; 2, 7 p. 1385^b 11 4 zu ἡλικία u. χρόνος vgl. Aristot. Politic. 7, 16 p. 1334^b
29—1336^a 2 9 f vgl. Gen. 20, 12 12—15 vgl. Plato Leg. VI p. 773 E *χρὴ*
τῆς ἀειγενεὸς φύσεως ἀντέχεσθαι τῷ παιδῶν καταλείποντα ἀεὶ τῷ θεῷ
ὑπηρετάς ἀνθ' αὐτοῦ παραδίδοναι. 776 B ... γεννῶντάς τε καὶ ἐκτρέφοντάς
παιδάς, καθάπερ λαμπάδα τὸν βίον παραδίδόντας ἄλλοις ἐξ ἄλλων. IV p. 721 C;
Symp. p. 207 D 12—19 Theodoret Gr. aff. c. XII 74. 75 15 f Demokr.
Fr. 179 N.; vgl. Diels, Vorsokr. 401, 33 17 f Epikur Fr. 526 Usener p. 319, 32;
vgl. Fr. 19 p. 98, 14 18 f Chrys. Fr. mor. 163 Arnim 22—24 vgl. Athen.
XIII p. 588 B; Diog. Laert. X 4 24—S. 190, 1 vgl. Bernays, Ges. Abh. I
S. 277—282 (Berl. Monatsber. 1876 S. 607)

1 κατὰ (τὸ) Schw κατὰ ἢ Lowth [κατὰ] Ma 2 [ὅπερ] Hiller 6 ἀναι-
δην L τῷ πως Di τῷ πῶς Sy τὸ πῶς L 21 παλλακίῳ L 24 Βουζύγιον
Valckenaer zu Herodot VII 231 25 σφίσι L¹ σφίσι L²

- αὐτὸν ἴσχυαι. τοῦτο βραχέως ἢ γραφῇ διεδήλωκεν ἱερικεῖα· οὐ μισοίς, 2
 ἄλλω οὐ ποιήσεις· πλὴν οἱ γάμον δοκιμάζοντες· ἢ φύσις ἡμῶν 3
 ἐποίησιν· φασὶν ἐθέτους πρὸς γάμον· ὡς δῆλον ἐκ τῆς σαμάτων
 κατασκευῆς τῶν τε ἀρρίνων καὶ τῶν θηλειῶν, καὶ τὸ ἐαυξάνεσθε καὶ
 5 πληθύνεσθε συνεχῶς ἐπιρροῶνται· εἰ δὲ καὶ ταῦθ' οὕτως ἔχει, ἀλλ' 4
 αἰσχρὸν γε αὐτοῖς δοκεῖται καὶ τῶν ἀλόγων ζῴων τὸν ἐπὶ θεοῦ
 δημιουργηθέντα ἀνθρώπων ἀκρατέστερον εἶναι, ἢ τὴν ἐπιμειξίαν οὐ
 ποιεῖται πρὸς πολλὰ καὶ ἀνέδην, ἀλλὰ πρὸς ἓν καὶ ὁμόφυλον, οἷαι
 αἱ πελιάδες καὶ αἱ γείσσαι καὶ τὸ τριγόνων γένος καὶ ὅσα τοῦτοις
 10 παραπλήσια, ἔτι φασὶν, ὁ ἀτεκνος τῆς κατὰ φύσιν τελειότητος ἀπο- 5
 λείπεται ἅτε μὴ ἀντικαταστήσας τῇ χοίρᾳ τὸν οἰκτεῖον διάδοχον·
 τίλλειος γὰρ ὁ πεποιηκὸς ἐξ αὐτοῦ τὸν ὅμοιον, μᾶλλον δὲ ἐπειδὴν ἐμ
 κάκεινον τὸ αὐτὸ πεποιηκότε ἐπίδη, τουτέστιν ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν
 καταστήσῃ φύσιν τὸ τεκνωθὲν τῷ τεκνώσαντι.
- 15 Γαμητίον οὖν πάντως καὶ τῆς πατρίδος ἕνεκα καὶ τῆς τῶν 140 1
 παίδων διαδοχῆς καὶ τῆς τοῦ κόσμου τὸ ὅσον ἐφ' ἡμῖν συντελειώσεως
 ἐπι καὶ γάμον τινα οἰκτεῖρον οἶον αἰ ποιεῖται ἐπιμειλίᾳ καὶ ἀπαιδα,
 μακαρίζουσι δὲ τὸν ἐμφυθάλῃ, αἱ δὲ σωματικαὶ νόσοι μάλιστα τὸν 2
 γάμον ἀναγκαῖον διεκρίνοντι· ἢ γὰρ τῆς γυναικὸς κηδεμονία καὶ τῆς
 20 παρμονῆς ἢ ἐκτίμια τὰς ἐκ τῶν ἄλλων οἰκτεῖον καὶ φίλων ἵσχυαι
 ἐπεριτίθεσθαι προσκαρτερήσει, ὅση τῇ οὐμπαθίᾳ διασφίρειν καὶ προσ-
 ιδρυεῖν μάλιστα πάντων προουρεῖται, καὶ τῷ ὄντι κατὰ τὴν γραφὴν
 ἀναγκαῖα ἐφοιθόσιν· ὁ γοῦν κομικὸς Μίγανδρος καταδραμῶν τοῦ 141. 1
 γέμον ἀλλὰ καὶ τὰ χρήσιμα ἀντιτιθεῖς ἀποκρίνεται τῷ εἰπόντι

- 25 πρὸς τὸ πρᾶγμα ἔχει
 κακῶς· Β. ἐπεριστροφῶς γὰρ αὐτὸ λευγάντις.

εἰτ' ἐπιφίρει·

τὰ δουρῆν τε καὶ τὰ λυπήροντά σε
 ὄρῃς ἐν αὐτῷ· τὰ δὲ ἀγαθὰ οὐκ ἐπιλέπτεις

1 ff Tob 4 15 vgl Act 15, 20 Col 3, 5 u. a., A Resch, Agr: ha I, 2, 1
 S. 154, Lake, Clav. Rev. 189, p. 14, f, Barnard, The Ebd. Text p. 6, C Resch,
 Das Aposteldekret TU NF AB I S. 12 ff. — 2 ff 15 14 S. 191, 15 19 vgl
 Anst. P. 10, 1, 16 p. 114 ff. 20 ff. — 4 ff Gen 3, 7 — 9 vgl. e. B. Plin. Nat.
 Hist. X 14 — 10 16 vgl. Her. Kiese u. Anst. p. 10, 1, 16 p. 114 ff. 20 ff.
 15 ff vgl. M. 10, 1, 16 p. 114 ff. Hense — 17 ff vgl. B. 1, 1, 15 — 18 ff vgl.
 M. 10, 1, 16 p. 114 ff. Hense — 23 Gen 2, 15 — 23 29 M. 10, 1, 16 p. 114 ff.
 Hense — 24 Gen 2, 15 p. 94, vgl. St. b. Flor. 1, S. 44

6 Δουρῆν St. b. Flor. 1, 1, 15 p. 94, vgl. St. b. Flor. 1, S. 44
 10 Δουρῆν St. b. Flor. 1, 1, 15 p. 94, vgl. St. b. Flor. 1, S. 44
 21 οὐκ ἐπιλέπτεις St. b. Flor. 1, 1, 15 p. 94, vgl. St. b. Flor. 1, S. 44
 24 τὰ δὲ ἀγαθὰ οὐκ ἐπιλέπτεις St. b. Flor. 1, 1, 15 p. 94, vgl. St. b. Flor. 1, S. 44
 29 οὐκ ἐπιλέπτεις St. b. Flor. 1, 1, 15 p. 94, vgl. St. b. Flor. 1, S. 44

καὶ τὰ ἐξῆς. βοηθεῖ δὲ ὁ γάμος καὶ ἐπὶ τῶν προβεβηκότων τῶν 182 S 2
 χρόνον παριστάς τὴν γαμετὴν ἐπιμελομένην καὶ τοὺς ἐκ ταύτης παί-
 δας γηροβοσκούς ἐκτρέφων. »παῖδες« δὲ 8

5 ἀνδρὶ κατθανόντι κληδόνες
 γεγάσσι· φελλοὶ δ' ὡς ἄγουσι δίκτυον,
 τὸν ἐκ βυθοῦ [καὶ] κλωστῆρα σφύζοντες λίνου

κατὰ τὸν τραγικὸν Σοφοκλέα. οἱ τε νομοθέται οὐκ ἐπιτρέπουσι τὰς 4
 μεγίστας ἀρχὰς τοῖς μὴ γαμήσασιν μετεῖναι. αὐτίκα ὁ τῶν Λακώ-
 νων | νομοθέτης οὐκ ἀγαμίον μόνον ἐπιτίμιον ἔστησεν, ἀλλὰ κακο- 505 P
 10 γαμίον καὶ ὀψιγαμίον καὶ μονοδαιτησίας· ὁ δὲ γενναῖος Πλάτων καὶ 5
 τροφήν γυναικὸς ἀποτίνειν εἰς τὸ δημόσιον κελεύει τὸν μὴ γήμαντα
 καὶ τὰς καθηκούσας δαπάνας ἀποδιδόναι τοῖς ἀρχουσιν· εἰ γὰρ μὴ
 γήμαντες οὐ παιδοποιήσονται, τὸ ὅσον ἐφ' ἑαυτοῖς ἀνδρῶν σπάνιν
 ποιήσουσιν καὶ καταλύσουσι τὰς τε πόλεις καὶ τὸν κόσμον τὸν ἐκ
 15 τούτων. τὸ δὲ τοιοῦτον ἀσεβὲς θείαν γένεσιν καταλύοντων. ἤδη δὲ 142, 1
 ἄνανδρον καὶ ἀσθενὲς τὴν μετὰ γυναικὸς καὶ τέκνων φεύγειν συμ-
 βλωσιν. οὐ γὰρ ἡ ἀποβολὴ κακὸν ἐστὶ, τούτου πάντως ἡ κτήσις 2
 ἀγαθόν· ἔχει δ' οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. ἀλλὰ μὴν ἡ τῶν τέκνων
 ἀποβολὴ τῶν ἀνωτάτω κακῶν ἐστὶ, φασίν. ἡ οὖν τῶν τέκνων
 20 κτήσις ἀγαθόν. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ὁ γάμος.

ἄνευ δὲ πατρὸς (φῆσι) τέκνον οὐκ εἶη ποτ' ἄν, 8
 ἄνευ δὲ μητρὸς οὐδὲ συλλαβὴ τέκνον.

πατέρα δὲ γάμος ποιεῖ ὡς μητέρα ἀνήρ. εὐχὴν οὖν μεγίστην καὶ 143, 1

4—6 Aeschylus Choëph. 505—507 8—10 vgl. Ariston bei Stob. Flor. 67, 16;
 Plut. Lysand. 30 Ende; Mor. p. 493 E 10—15 vgl. Plato Leg. VI p. 774
 17 f vgl. Aristot. Top. III 2 p. 117^b 6 f οὐ γὰρ ἡ ἀποβολὴ ἢ τὸ ἐναντίον φευ-
 κτώτερον, ἀντὶ ἀφαιτώτερον. Rhet. I 6 p. 1362^a 34 ff 21 Euripides Orest.
 554 21—23 Menander Fr. 1085 CAF III p. 264 23—S. 192, 2 vgl. ζ 181 f;
 Aristot. oec. III 4 oravit (Nausicaa) enim deos sibi dare virum et domum et un-
 animitatem optatam ad virum, non quamcumque sed bonam.

8 γηροβοσκούς L* γηρωβοσκούς L¹ παῖδες γὰρ Aesch. 4 κατθανόντι
 Dobree Adv. p. 28 κατ' αἰαν ὄντι L κατθανόντι κληδόνες γεγάσσι] κληδόνες
 σωτήριοι θανόντι Aesch. 6 τὸν Aesch. τὴν L [καὶ] < Aesch. λίνου
 Aesch. λίνου L 7 [Σοφοκλέα] Cobet S. 446 8 μετεῖναι Sy (im Index) με-
 τεῖναι L 9 f κακογαμίον Cragius, De republ. Laced. (1593) III 4, 10 p. 139 μο-
 νογαμίον L (καὶ) κακογαμίον Bock 11 ἀποτίνειν Vi ἀποτείνειν L

Ὅμηρος τίθεται ἄνδρα τε καὶ οἶκον, ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς, μετὰ ὁμο-
 φροσύνης δὲ τῆς ἐλευθέρης· ὁ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων γάμος ἐφ' ἡδι-
 παθείᾳ ὁμοιοί, ὁ δὲ τῶν φιλοσοφούντων ἐπὶ τὴν κατὰ λόγον ὁμό-
 νοιαν ἄγει, ὁ μὴ τὸ εἶδος, ἀλλὰ τὸ ἦθος ἐπιτρέπων τὰς γυναῖ-
 5 κους μεῖσθαι μηδ' ὡς ἐρωμέναις χρῆσθαι ταῖς γαμεταῖς προστάτων
 τοῖς ἀνδράσι σκοπὸν πεποιημένους τὴν τῶν σωμάτων ἕξιν, ἀλλ' εἰ-
 βοήθειαν παντὸς τοῦ βίου καὶ τὴν ἀρίστην σωφροσύνην περιποιεσθαι
 τὸν γάμον. περῶν γὰρ οἶμαι καὶ κριθῶν τε αὐτὰ κατὰ τοὺς οἰκτίους 2
 καιροὺς καταβαλλομένων σπειρμάτων' τιμιώτερός ἐστίν ὁ σπειρόμενος
 10 ἄνθρωπος, ᾧ πάντα γίεται, κἀκεῖνά γε καὶ νήγοντες καταβάλλουσι
 τὰ σπέρματα οἱ γεωργοί. πάν οὖν εἴ τι ὑπαρὸν καὶ μεμολυσμένον 3
 ἐπιτήδειμα ἀγαγιστίον τοῦ γάμου, ὡς μὴ ἀντιδιδεῖσθαι τὴν τῶν
 ἀλόγων ζώων οὐνοδοὴν τῆς ἀνθρωπίνης σιζύγίας οὐρήδουσαν τῇ γένει
 μᾶλλον κατὰ τὸν ὁμολογούμενον ὄρον. θεωροῦντα γοῦν ἴνα αὐτῶν 144 1
 15 οὐ κελύεται καιρῷ ἐνθίως ἀπαλλάττεται καταλιπόντα τὴν δημοιου-
 γίαν τῇ διοικήσει. τοῖς τραγωδοποιοῖς δὲ ἡ Πολυξένη καίτοι ἀπο- 2
 σφαττομένη ἀναγράφεται, ἀλλὰ καὶ ἐθνησκοποῖα ὅμως πολλὴν
 πρόνοιαν πεποιθῆσθαι τοῦ εὐδαιμονοῦς πιστεῖν.

κρέπτοσ' ἢ κρέπτιν ὄμματα ἀρρίτων ἐχρήν.

20 ἢν δὲ κἀκεῖνη γάμος ἢ συμφορὰ, τὸ ἐποπτεῖν οἶν καὶ παραχρησῆσαι 3
 τοῖς πάθειον ἐσχάτη δουλεία, ὅσπερ ἀμίλι το κρατεῖν τούτων ἐπι-
 θηρία μόνη. ἢ γοῦν θία γραφή τοὺς παρελάντας τὰς ἐντολὰς 4
 περᾶσθαι λέγει τοῖς ἀλλοτριῖσι, τουτίστιν ἀμερτίαις ἀνοικτίαις τῇ
 γένει, ἄχρως ἂν ἐπιστρέψαντες μετανοήσοσι.

25 Καθαρόν οὖν τὸν γάμον ὅσπερ τι ἕρῶν ἀγέμε τὸν μαινότων 145 1
 γενεακτίον, ἀνιγινομένοις μὲν ἐκ τῶν ἔπτων μετὰ κριτίον, ἀπιστοῖα
 δὲ εἰς ἔπρον μετ' ἐχρηστίαις καὶ ἐχρημίαις.

ἢμιν ὄτ' ἐνθάτῃ καὶ ὄτ' ἂν γένος ἕρῶν ἐλθῃ

48 vgl. I Tim. 2, 9f. I Petr. 9, 3f. 58 vgl. Euseb. M. 6, 11, 6. Heron
 adu. Iou. I. 278. καὶ ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν
 17-19 vgl. Euseb. M. 6, 11, 6. 20-22 τοῦ ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν ἐστὶν
 Euseb. M. 6, 11, 6. 22-24 vgl. Euseb. M. 6, 11, 6. 25 vgl. Euseb. M. 6, 11, 6.

3 vgl. Euseb. M. 6, 11, 6. 4 vgl. Euseb. M. 6, 11, 6. 5 vgl. Euseb. M. 6, 11, 6.
 21 S. 278. 22 vgl. Euseb. M. 6, 11, 6. 23 vgl. Euseb. M. 6, 11, 6. 24 vgl. Euseb. M. 6, 11, 6.

μαρτυρομένοις τὸν κύριον παρ' ὅλον ἡμῶν τὸν βίον, τὸ μὲν θεοσε-
 βειν τῇ ψυχῇ κεκτημένοις, τὸ σῶφρον δὲ μέχρι καὶ τοῦ σώματος
 ἄγουσιν. θεοφιλὲς γὰρ τῷ ὄντι ἀπὸ τῆς γλώττης ἐπὶ τὰ ἔργα τὸ 2
 κόσμιον διαχειραγωγεῖν, ὁδὸς δὲ ἐπ' ἀναισχυντίαν ἢ αἰσχρολογία, καὶ
 5 τέλος ἀμφοῖν ἢ αἰσχροουργία. ὅτι δὲ γαμεῖν ἢ γραφή συμβουλεύει οὐδὲ 3
 ἀφίστασθαι ποτε τῆς συζυγίας ἐπιτρέπει, ἀντικρὺς νομοθετεῖ· οὐκ
 ἀπολύσεις γυναῖκα πλὴν εἰ μὴ ἐπὶ λόγῳ πορνείας· μοιχείαν δὲ ἡγει-
 ται τὸ ἐπιγῆμαι ζῶντος θατέρου τῶν κεχωρισμένων. ἀνύποπτον δὲ 146, 1
 εἰς διαβολὴν δεικνύσι γυναῖκα τὸ μὴ καλλωπίζεσθαι μηδὲ μὴν κοσμεί-
 10 σθαι πέρα τοῦ πρέποντος, εὐχαῖς καὶ δεήσεσι προσανέχουσαν ἐκτενῶς,
 τὰς μὲν ἐξόδους τῆς οἰκίας φυλαττομένην τὰς πολλὰς, ἀποκλείουσαν
 δ' ὡς οἶόν τε αὐτὴν τῆς πρὸς τοὺς οὐ προσήκοντας προσόψεως,
 προῦργιαίτερον τιθεμένην τῆς ἀκαίρου φλυαρίας τὴν οἰκουρίαν. ὁ 2
 δὲ ἀπολελυμένην λαμβάνων γυναῖκα μοιχᾶται, φησὶν, | ἔάν· γὰρ 507 P
 15 ἢ τις ἀπολύσῃ γυναῖκα, μοιχᾶται αὐτήν,· τουτέστιν ἀναγκάζει μοιχευ-
 θῆναι. οὐ μόνον δὲ ὁ ἀπολύσας αἷτιος γίνεται τούτου, ἀλλὰ καὶ ὁ 3
 παραδεξάμενος αὐτήν, ἀφορμὴν παρέχων τοῦ ἁμαρτῆσαι τῇ γυναικί·
 εἰ γὰρ μὴ δέχοιτο, ἀνακάμψει πρὸς τὸν ἄνδρα. τί οὖν ὁ νόμος; πρὸς 147, 1
 ἀναστολὴν τῆς εὐεπιφορίας τῶν παθῶν ἀναιρεῖσθαι προστάττει τὴν
 20 μοιχευθεῖσαν καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐλεγχθεῖσαν· ἔάν δὲ ἰέρεια ἦ, πυρὶ πα-
 ραδίδοσθαι προστάττει. λιθοβολεῖται δὲ καὶ ὁ μοιχός, ἀλλ' οὐκ ἐν
 τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἵνα μηδὲ ὁ θάνατος αὐτοῖς κοινὸς ἦ. οὐ δὴ μάχεται 2
 τῷ εὐαγγελίῳ ὁ νόμος, συναῖδει δὲ αὐτῷ. πῶς γὰρ οὐχί, ἐνὸς ὄντος
 ἀμφοῖν χορηγοῦ τοῦ κυρίου; ἢ γὰρ τοι πορνεύσασα ζῆ μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ,
 25 ἀπέθανεν δὲ ταῖς ἐντολαῖς, ἢ δὲ μετανοήσασα οἶον ἀναγεννηθεῖσα
 κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ βίου παλιγγενεσίαν ἔχει ζωῆς, τεθνηκυίας
 μὲν τῆς πόρνης τῆς παλαιᾶς, εἰς βίον | δὲ παρελθούσης αὐθις τῆς 183 S
 κατὰ τὴν μετάνοιαν γεννηθείσης. μαρτυρεῖ τοῖς εἰρημένοις διὰ 3

3 f θεοφιλὲς τῷ ὄντι—διαχειραγωγεῖν Sacr. Par. 232 Holl 4 f ὁδὸς ἐπ'—
 αἰσχροουργία Sacr. Par. 233 Holl; Flor. Mon. f. 77v 6 f 18—15. Matth. 5, 32;
 19, 9; Mark. 10, 11; Luk. 16, 18 8—13 ἀνύποπτον—οἰκουρίαν Sacr. Par. 234
 Holl 8—10 ἀνύποπτον—ἐκτενῶς Antonius Melissa p. 105 Gesner (hier Lemma:
 Κυρίλλου) ἀνύποπτον—πρέποντος Maximus Cap. 39; Flor. Mon. f. 130r
 10 f vgl. 1 Tim. 5, 5. 13 18—20 vgl. Lev. 20, 10; Deut. 22, 22 20 f vgl.
 Lev. 21, 9 21 f vgl. Deut. 22, 24

1 vor μαρτ. ist ω von L¹ gestrichen 5 ἀμφοῖν] ἐπαμφοῖν Flor. Mon.
 αἰσχροουργία Sacr. Par. Flor. Mon. wie Hervet αἰσχρολογία L 11 ἀπο-
 κλείουσαν Sacr. Par. wie Sy ἀποκλείουσα L 12 δ' < Sacr. Par. αὐτήν
 L ἐαυτήν Sacr. Par. 13 (ὡς ἄν) προῦργιαίτερον Sacr. Par. 24 τοι in
 Ras. L¹

Ὅμηρος τίθεται ἄνδρα τε καὶ οἶκον, ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς, μετὰ ῥομο-
 φροσύνης δὲ τῆς ἑσθλῆς· ὁ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων γάμος ἐφ' ἡδύ-
 παθείᾳ ὁμοιοί, ὁ δὲ τῶν φιλοσοφούντων ἐπὶ τὴν κατὰ λόγον ὁμό-
 ροιαν ἄγει, ὁ μὴ τὸ εἶδος, ἀλλὰ τὸ ἦθος ἐπιτρέπων ταις γυναιξί
 5 κοσμιεῖσθαι μηδ' οἷς ἐρωμέναις χρῆσθαι ταῖς γαμίταις προστάτων
 τοῖς ἀνδράσι σκοπὸν πεποιημένοις τὴν τῶν σωμάτων ἕξιν, ἀλλ' εἰς
 βοήθειαν περὶ τοῦ βίου καὶ τὴν ἀρίστην σωφροσύνην περιποιεῖσθαι
 τὸν γάμον. περῶν γὰρ οἶμαι καὶ κριθῶν τε αὐτὰ κατὰ τοὺς οἰκίους 8
 καιροὺς καταβαλλομένων σπειρμάτων, τιμιώτερός ἐστιν ὁ σπειρόμενος
 10 ἄνθρωπος, ὃ πάντα γίνεται, κάκιστά γε καὶ κτήνη τε καταβάλλουσι
 τὰ σπέρματα οἱ γεωργοί. πάν οὖν εἴ τι ὑπαρὸν καὶ μολυσμένον 8
 ἐπιτήθειμα ἀγαριστίον τοῦ γάμου, οἷς μὴ ὑπειδιδόμεν τὴν τῶν
 ἀλόγων ζώων σύνοδον τῆς ἀνθρωπίνης συνέχειας συνέδουσαν τῇ γυναι-
 15 μᾶλλον κατὰ τὸν ὁμολογούμενον ὄρον. θεωροῦντα γοῦν ἕνα αὐτῶν 144 1
 17 οὐ κελύεται καιρῷ ἐνθίως ἀπαλλάττεται κατελιπόντα τὴν δημιουργί-
 γιον τῇ διοικήσει. τοῖς τραγωδοποιῶσι δὲ ἡ Πολυξένη καίτοι ἀπο- 2
 σφαιτομένη ἀναγίγραπται, ἀλλὰ καὶ ἑθνήκοοσα ὅμοιος πολλῶν
 πρόνοιας πεποιηθῆναι τοῦ ἐνδοχέως πείθει.

κρίτερος ἢ κριτέων ὄμματα ἀρρίων ἐχρήν.

2) ἢν δὲ κάκιστη γάμος ἢ συμφωρά, τὸ ἔποισιν οὖν καὶ παραχρησῆσαι 8
 τοῖς πάθισιν ἐσχάτη δουλεία, ὅσοιτι ἀμίλει τὸ κρατεῖν τούτων ἐπι-
 θερία μόνη ἢ γοῦν θεία γραφή τοὺς παρεκίντας τὰς ἐπιτολὰς 4
 περῶσθαι λέγει τοῖς ἀλλογενέσι, τοντίστην ἀμερτίαις ἀνοικίας τῇ
 γυναι ἀχρῆς ἂν ἐπισηφάντες μετανοήσουσι

2) Καθερὸν οὖν τὸν γάμον ὅσοιτι ἐπὶ τὴν ἀγέλει τῶν μαιτότων 145 1
 μετακτίον, ἀντιμερτίαις μὲν ἐκ τῶν ἔπειν μετὰ χερῶν, ἀπιοῦσι
 δε εἰς ἔπειν μετ' ἐχρηστίαις καὶ ἐχρηστίαις.

ἡμῖν ὅτ' ἐντάλη καὶ ὅτ' ἂν γὰρ ἐπὶ ἐπὶ

48 vgl. 1 Tim. 2, 9f., 1 Petr. 3, 3f. — 58 vgl. Plat. Men. 110 C. Heron
 adv. Jov. I, 178 n. 1 est fecit in quibusdam locis. — 17-19 vgl. Plat. Men.
 117-119 vgl. Heron adv. Jov. I, 178 n. 1. — 20-22 τὸ ἐπὶ τὴν ἀγέλει τῶν
 μαιτότων vgl. Heron adv. Jov. I, 178 n. 1. — 23-24 vgl. Heron adv. Jov. I, 178 n. 1.
 25 Heron adv. Jov. I, 178 n. 1.

9 vgl. Plat. Men. 110 C. — 144 1 vgl. Heron adv. Jov. I, 178 n. 1.
 17 vgl. Heron adv. Jov. I, 178 n. 1. — 18 vgl. Heron adv. Jov. I, 178 n. 1.
 20 vgl. Heron adv. Jov. I, 178 n. 1. — 21 vgl. Heron adv. Jov. I, 178 n. 1.
 22 vgl. Heron adv. Jov. I, 178 n. 1. — 23 vgl. Heron adv. Jov. I, 178 n. 1.

μαρτυρομένοις τὸν κύριον παρ' ὅλον ἡμῶν τὸν βίον, τὸ μὲν θεοσε-
 βειν τῇ ψυχῇ κεκτημένοις, τὸ σῶφρον δὲ μέχρι καὶ τοῦ σώματος
 ἄγουσιν. θεοφιλὲς γὰρ τῷ ὄντι ἀπὸ τῆς γλώττης ἐπὶ τὰ ἔργα τὸ 2
 κόσμιον διαχειραγωγεῖν, ὁδὸς δὲ ἐπ' ἀναισχυντίαν ἢ αἰσχρολογία, καὶ
 5 τέλος ἀμφοῖν ἢ αἰσχροουργία. ὅτι δὲ γαμεῖν ἢ γραφὴ συμβουλεύει οὐδὲ 3
 ἀφίστασθαι ποτε τῆς συζυγίας ἐπιτρέπει, ἀντικρὺς νομοθετεῖ· οὐκ
 ἀπολύσεις γυναῖκα πλὴν εἰ μὴ ἐπὶ λόγῳ πορνείας· μοιχείαν δὲ ἡγει-
 ται τὸ ἐπιγῆμαι ζῶντος θατέρου τῶν κεχωρισμένων. ἀνύποπτον δὲ 146, 1
 εἰς διαβολὴν δεικνύσι γυναῖκα τὸ μὴ καλλωπίζεσθαι μηδὲ μὴν κοσμεῖ-
 10 σθαι πέρα τοῦ πρέποντος, εὐχαῖς καὶ δεήσεσι προσανέχουσαν ἐκτενῶς,
 τὰς μὲν ἐξόδους τῆς οἰκίας φυλαττομένην τὰς πολλὰς, ἀποκλείουσαν
 δ' ὡς οἶόν τε αὐτήν τῆς πρὸς τοὺς οὐ προσήκοντας προσόψεως,
 προῦργιαίτερον τιθεμένην τῆς ἀκαίρου φλυαρίας τὴν οἰκουρίαν. ὁ 2
 δὲ ἀπολελυμένην λαμβάνων γυναῖκα μοιχᾶται, φησὶν, | ἔάν· γάρ 507 P
 15 ἂν τις ἀπολύσῃ γυναῖκα, μοιχᾶται αὐτήν,· τουτέστιν ἀναγκάζει μοιχευ-
 θῆναι. οὐ μόνον δὲ ὁ ἀπολύσας αἴτιος γίνεται τούτου, ἀλλὰ καὶ ὁ 3
 παραδεξάμενος αὐτήν, ἀφορμὴν παρέχων τοῦ ἁμαρτῆσαι τῇ γυναικί·
 εἰ γὰρ μὴ δέχοιτο, ἀνακάμψει πρὸς τὸν ἄνδρα. τί οὖν ὁ νόμος; πρὸς 147, 1
 ἀναστολὴν τῆς εὐεπιφορίας τῶν παθῶν ἀναιρεῖσθαι προστάττει τὴν
 20 μοιχευθεῖσαν καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐλεγχθεῖσαν· ἔάν δὲ ἰέρεια ἦ, πυρὶ πα-
 ραδίδοσθαι προστάττει. λιθοβολεῖται δὲ καὶ ὁ μοιχός, ἀλλ' οὐκ ἐν
 τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἵνα μηδὲ ὁ θάνατος αὐτοῖς κοινὸς ἦ. οὐ δὴ μάχεται 2
 τῷ εὐαγγελίῳ ὁ νόμος, συναδέει δὲ αὐτῷ. πῶς γὰρ οὐχί, ἐνὸς ὄντος
 ἀμφοῖν χορηγοῦ τοῦ κυρίου; ἢ γὰρ τοι πορνεύσασα ζῆ μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ,
 25 ἀπέθανεν δὲ ταῖς ἐντολαῖς, ἢ δὲ μετανοήσασα οἶον ἀναγεννηθεῖσα
 κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ βίου παλιγγενεσίαν ἔχει ζωῆς, τεθνηκυίας
 μὲν τῆς πόρνης τῆς παλαιᾶς, εἰς βίον | δὲ παρελθούσης αὐθις τῆς 183 S
 κατὰ τὴν μετάνοιαν γεννηθείσης. μαρτυρεῖ τοῖς εἰρημένοις διὰ 3

3 f θεοφιλὲς τῷ ὄντι—διαχειραγωγεῖν Sac. Par. 232 Holl 4 f ὁδὸς ἐπ'—
 αἰσχροουργία Sac. Par. 233 Holl; Flor. Mon. f. 77v 6 f 18—15. Matth. 5, 32;
 19, 9; Mark. 10, 11; Luk. 16, 18 8—13 ἀνύποπτον—οἰκουρίαν Sac. Par. 234
 Holl 8—10 ἀνύποπτον—ἐκτενῶς Antonius Melissa p. 105 Gesner (hier Lemma:
 Κνρίλλον) ἀνύποπτον—πρέποντος Maximus Cap. 39; Flor. Mon. f. 130r
 10 f vgl. I Tim. 5, 5. 13 18—20 vgl. Lev. 20, 10; Deut. 22, 22 20 f vgl.
 Lev. 21, 9 21 f vgl. Deut. 22, 24

1 vor μαρτ. ist ω von L¹ gestrichen 5 ἀμφοῖν] ἐπαμφοῖν Flor. Mon.
 αἰσχροουργία Sac. Par. Flor. Mon. wie Hervet αἰσχρολογία L 11 ἀπο-
 κλείουσαν Sac. Par. wie Sy ἀποκλείουσα L 12 δ' < Sac. Par. αὐτήν
 L ἐαυτήν Sac. Par. 18 (ὡς ἄν) προῦργιαίτερον Sac. Par. 24 τοι in
 Ras. L¹

Ἰεζεκιήλ τὸ πνεῦμα λέγον· οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι· ἀντίκα λιθόλευστοι γίνονται ὡς ἂν διὰ 4
 σκληροκαρδίαν ἐποθανόντες τῷ νόμῳ, ἢ μὴ ἐπέσθῃσαν, τῇ δὲ ἱερείᾳ
 ἐπιτίθεται τὰ τῆς κολάσεως, ὅτι οὐκ ἔδωκεν, οὗτος καὶ ἀπαι-
 5 τηθήσεται·

Περιγεγράφω καὶ ὁ δεύτερος ἕμιν ἐνθάδε Στρωματίους διὰ τὸ 6
 μῆκος τε καὶ πλῆθος τῶν κεφαλαίων.

1 f. Euseb. 33. 11 4 f. vgl. Luk. 12, 45

6 Subscriptio. στρωματίων B. - L

ΣΤΡΩΜΑΤΕΩΝ ΤΡΙΤΟΣ

1. Οἱ μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Οὐαλεντινον ἄνωθεν ἐκ τῶν θείων 1,
 προβολῶν τὰς συζυγίας καταγαγόντες εὐαρεστοῦνται γάμψ, οἱ δὲ
 5 ἀπὸ Βασιλείδου ἔπυθόμενων· φασὶ ἑτῶν ἀποστόλων μὴ ποτε ἄμει-
 ριόν ἐστι τὸ μὴ γαμειν· ἀποκρίνασθαι λέγουσι τὸν κύριον· | οὐ πάντες 509 P
 χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον· εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἱ μὲν ἐκ γενετῆς, οἱ
 δὲ ἐξ ἀνάγκης· ἐξηγοῦνται δὲ τὸ ῥητὸν ὡδὲ πως· ἑφυσικὴν τινες 2
 ἔχουσι πρὸς γυναῖκα ἀποστροφὴν ἐκ γενετῆς, οἵτινες τῇ φυσικῇ ταύτῃ
 10 συγκράσει χρώμενοι καλῶς ποιοῦσι μὴ γαμοῦντες. οὗτοι, φασὶν, εἰσὶν 3
 οἱ ἐκ γενετῆς εὐνοῦχοι· οἱ δὲ ἐξ ἀνάγκης, ἐκείνοι οἱ θεατρικοὶ
 ἀσκηταί, οἵτινες διὰ τὴν ἀνθολκὴν τῆς εὐδοξίας κρατοῦσιν ἑαυτῶν,
 οἱ δὲ ἐκτετμημένοι κατὰ συμφορὰν εὐνοῦχοι γέγονασι κατὰ ἀνάγκην.
 οἱ τοίνυν κατὰ ἀνάγκην οὐ κατὰ λόγον εὐνοῦχοι γίνονται. οἱ δὲ 4
 15 ἕνεκα τῆς αἰωνίου βασιλείας εὐνοῦχισαντες ἑαυτοὺς διὰ τὰ ἐκ τοῦ
 γάμου, φασὶ, συμβαίνοντα τὸν ἐπιλογισμὸν τοῦτον λαμβάνουσι, τὴν
 περὶ τὸν πορισμὸν τῶν ἐπιτηδείων ἀσχολίαν δεδιότες· καὶ τὸ 2, 1
 ἑμεινον γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι· ἢ μὴ εἰς πῦρ ἐμβάλης τὴν ψυχὴν σου·
 λέγειν τὸν ἀπόστολον, νικτὸς καὶ ἡμέρας ἀντέχων καὶ φοβούμενος
 20 μὴ τῆς ἐγκρατείας ἀποπέσης· πρὸς γὰρ τὸ ἀντέχειν γενομένη ψυχῇ

5—S. 196, 16 vgl. Hilgenfeld, Ketzergeschichte S. 215 ff 6—8 Matth.
 19, 11 f 14—S. 196, 1 vgl. Epiphanius Haer. 32, 4 II p. 193, 19—194, 30 Dind.
 15 vgl. Matth. 19, 12 18 I Kor. 7, 9

4 προβόλων L 5 βασιλείδου L 7 γενέτης L 8 ἀνάγκης οἱ δὲ ἕνεκα
 τῆς αἰωνίου βασιλείας Po 9. 11 γενέτης L* jetzt Acc. austrad. 11 οὐκ)
 ἐκείνοι St 13 [οἱ δὲ—ἀνάγκην] Hilgenfeld; vgl. Zahn, Gesch. d. ntl. Kan. I
 S. 769² [κατὰ ἀνάγκην] Wi 15 τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν Eriph.
 16 φασὶ] σφίσι St 16 f τοῦτον—πορισμὸν < Eriph. 17 καὶ τὸ < Eriph.
 18 ἑμεινον] βέλτιον Eriph. 19 λέγειν] φησὶ λέγειν Eriph. φασὶ· λέγειν
 St νικτὸς καὶ ἡμέρας] ἡμέρας καὶ νικτὸς Eriph. 20 γενομένη Eriph.

μερίζεται τῆς ἐλπίδος. ἀντίχον τοίνυν, φησί κατὰ λέξιν ὁ Ἰσίδωρος 2
 ἐν τοῖς Ἰθικοῖς. | μαχίμης γυναικός. ἵνα μὴ ἀποσπασθῆς τῆς χάριτος 310 P
 τοῦ θεοῦ, τό τε πῦρ ἀποσπριματίας εὐδουριδῆτως προσεύχου. ὅταν 3
 δὲ ἡ εὐχαριστία σου, φησὶν, εἰς αἰτησιν ἔπολιση καὶ αἰτῆς τό λοι-
 5 πόν οὐ κατορθῶσαι, ἀλλὰ μὴ σφαλῆναι, γάμησον. ἀλλὰ νίος τίς 4
 ἐστίν ἢ πένης ἢ κατωστρεφῆς καὶ οὐ θέλει γῆμαι κατὰ τὸν λόγον.
 οὗτος τοῦ ἀδελφοῦ μὴ χωριζέσθω· λέγεται ὅτι εἰσελήλυθα ἐγὼ εἰς
 τὰ ἅγια, οὐδὲν δύναμαι παθεῖν· ἂν δὲ ἔπόνοιαν ἔχη, ἐπάτω· ἀδελφεῖ. 5
 ἐπίθεις μοι τὴν χεῖρα. ἵνα μὴ ἀμαρτήσω· καὶ λήψεται βοήθειαν καὶ
 10 νοστήν καὶ ἀσθητήν. θελησάτω μόνον ἀπαρτίσαι τὸ καλὸν καὶ ἐπι-
 τεύξεται. ἐνίοτε δὲ τῷ μὲν στόματι λέγομεν· οὐ θέλομεν ἀμαρτῆσαι. 8, 1
 ἢ δὲ διάνοια ἔχειται ἐπὶ τὸ ἀμαρτάνειν. ὁ τοιοῦτος διὰ φόβον οὐ
 ποιεῖ ὃ θέλει, ἵνα μὴ ἡ κόλασις ἀντὶ ἢ ἄλλογισθῆ· ἢ δὲ ἀνθρωπότης 2
 ἔχει τινὰ ἀναγκαῖα καὶ φυσικά, ἀλλὰ δὲ φυσικὰ μόνα. ἔχει τὸ
 15 περιβάλλεσθαι ἀναγκαῖον καὶ φυσικόν, φυσικὸν δὲ τὸ τῶν ἀφρο-
 δισίων, οὐκ ἀναγκαῖον δέ.

Ταύτας παρεθέμην τὰς φωνὰς εἰς ἕλιχον τῶν μὴ μαύρων 3
 ὀρθῶς Βασιλειδιανῶν, οἷς ἦτοι ἔχόντων ἕξουσίαν καὶ τοῦ ἀμαρτάνειν
 διὰ τὴν τελειότητα, ἢ πάντως γε σωθησομένων φέροι, κἄν τὴν ἀμαρ-
 20 τῶσι, διὰ τὴν ἔμφρονον ἔκλογὴν, ἐπὶ μηδὲ ταῦτά αὐτοῖς πράττειν
 συγχωροῦν οἱ προπάτορες τῶν δογμάτων, μὴ τοίνυν ἔποδιόμενοι 4
 τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἐν ἴθμοις ἀκρατιστάτων ἀκολαστι-

18 16 vgl. Epikur Fr. 47. Usener p. 275, 13

1 ἀντίχον] αντίχοι Epiph. αντίχοι Hilgenfeld. τοίνυν] → ὅς ἔδη προ-
 εῖπον, τῆς παραίτησις εἰς μίσην φέρου τοῦ λόγου Epiph. ἰσίδωρος I.
 2 προσπριματίας Epiph. προσπριμα I. 4 δέ] → φησὶ Epiph. φησὶ → Epiph.
 ἐπολιση Epiph. αἰτῆς, St. αἰτῆς I. τῆς Epiph. HS. ἐπολιση, Ma. αἰτῆς oder
 ζητῆ, Hilgenfeld. 5 κατορθῶσαι ἀλλὰ, κατορθῶσαι Epiph. γάμησον, → εἰσα-
 γάμησον Epiph. 6 ἔπονοιαν] nach τῆς Epiph. Jackson. κατω-
 στρεφῆς] κατωστρεφῆς, τοῦτοῦτον ὀρθῶς Epiph. 7 τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἀδελφοῦ
 Ma. χωριζέσθω] → ἀδελφὸς δὲ τὸς ἐπονοίας ταῦτο ταῦτο → αὐτοῦ, ἀμαρ-
 τῶσι εἰς τὰς Epiph. λέγεται → φησὶ Epiph. 9 τῆς Epiph. 10
 ἐποδιόμενοι Epiph. ἀμαρτῆσαι I. 10f] ἐπιτεύξεται, → εἰτα, ταῦτα φησὶ Epiph.
 12 τοῦ Epiph. 13 περιβάλλεσθαι] Jackson. 14 τοῦτο] → ἐπιτεύξεται
 τῶν Epiph. ἐπὶ δὲ φυσικὰ St. καὶ φυσικὰ Schw. ἰσίδωρος Hilg. 15 ἐν
 ἴθμοις] τὸ ἀφροδισίων Epiph. δέ] → καὶ Epiph. 16 οὐκ ἀναγκαῖον] οὐκ ἀναγκαῖον
 Epiph. 17 εἰ, ἔμφρονον] ὁ κατὰ ταῦτα φησὶ, ἐμφρονον Hilg. HS.
 Epiph. 18 ὀρθῶς] ὀρθῶς I. καὶ B. ὀρθῶς Epiph. ὀρθῶς Epiph. Hilg. Hilg. Hilg.
 19 συγχωροῦν] τοῦ συγχωροῦ τοῦ ἀμαρτῶσι Epiph. 20 ταῦτά] ταῦτα
 Epiph. φησὶ φησὶ Epiph. καὶ τῶν πῦρ τῶν Epiph. 21 ἀφροδισίων] ταῦτα,
 ταῦτα I. τὰ τῶν Epiph. 21 ἄφροδισίων] → ταῦτα Epiph.

τερον βιοῦντες βλασφημίαν | τῷ ὀνόματι προστριβέσθωσαν· οἱ γὰρ 511 P
 τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι,· ἕως ὧν τὸ τέλος ἔσται
 κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν· ἐγκράτεια τοίνυν σώματος ὑπεροψία κατὰ 4, 1
 τὴν πρὸς θεὸν ὁμολογίαν. οὐ μόνον γὰρ περὶ τὰ ἀφροδίσια, ἀλλὰ
 5 καὶ περὶ τὰ ἄλλα, ἃ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ κακῶς οὐκ ἀρκουμένη τοῖς
 ἀναγκαίοις, ἢ ἐγκράτεια ἀναστρέφεται. ἔστι δὲ καὶ περὶ τὴν γλῶσσαν 2
 καὶ περὶ τὴν κτῆσιν καὶ περὶ τὴν χρῆσιν καὶ περὶ τὴν ἐπιθυμίαν
 ἐγκράτεια. οὐ διδάσκει δ' αὕτη σωφρονεῖν μόνον, ἢ γε παρέχει σω-
 φροσύνην ἡμῖν, δύναμις οὖσα καὶ θεία χάρις. τίνα οὖν τοῖς ἡμετέ- 3
 10 ροῖς δοκεῖ περὶ τοῦ προκειμένου, λεκτέον· ἡμεῖς εὐνοουσίαν μὲν καὶ
 οἷς τοῦτο δεδωρηται ὑπὸ θεοῦ μακαρίζομεν, μονογαμίαν δὲ καὶ τὴν
 περὶ τὸν ἕνα γάμον σεμνότητα θαυμάζομεν, συμπάσχειν [δὲ] δεῖν
 λέγοντες καὶ ἄλλήλων τὰ βάρη βαστάζειν, μὴ ποτέ τις ὀδοκῶν
 καλῶς ἔστάναι· καὶ αὐτὸς ἔπιση· περὶ δὲ τοῦ δευτέρου γάμου· εἰ
 15 πυροῖ φησὶν ὁ ἀπόστολος, ἡγάμησον·

II. Οἱ δὲ ἀπὸ Καρποκράτους καὶ Ἐπιφάνους ἀναγόμενοι κοινὰς 5, 1
 εἶναι τὰς γυναίκας ἀξιοῦσιν, ἐξ ὧν ἡ μεγίστη κατὰ τοῦ ὀνόματος
 ἐρρή βλασφημία. Ἐπιφάνης οὗτος, οὐ καὶ τὰ συγγράμματα κομι- 2
 ζεται, υἱὸς ἦν Καρποκράτους καὶ μητρὸς Ἀλεξανδρείας τοῦνομα, τὰ
 20 μὲν πρὸς πατρὸς Ἀλεξανδρέως, ἀπὸ δὲ μητρὸς Κεφαλληνεύς, ἔζησε
 δὲ τὰ πάντα ἔτη ἑπτακαίδεκα, καὶ θεὸς ἐν | Σάμῃ τῆς Κεφαλληνίας 184 S
 τετιμηται, ἔνθα αὐτῷ ἱερὸν ῥυτῶν λίθων, βωμοί, τεμένη, μουσεῖον
 ὀχοδόμηται τε καὶ καθιέρωται, καὶ συνιόντες εἰς τὸ ἱερὸν οἱ Κεφαλ-
 λῆνες κατὰ νομηνίαν γενέθλιον ἀποθέουσιν θύουσιν Ἐπιφάνει, σπέν- 3
 25 δουσὶ τε καὶ εὐχοῦνται καὶ ὕμνοι ᾄδονται. ἐπαιδεύθη μὲν οὖν 3
 παρὰ τῷ πατρὶ τὴν τε ἐγκύκλιον παιδείαν καὶ τὰ Πλάτωνος, καθη- 512 P
 γήσατο δὲ τῆς μοναδικῆς γνώσεως, ἀφ' οὗ καὶ ἡ τῶν Καρποκρατια-
 νῶν αἵρεσις. λέγει τοίνυν οὗτος ἐν τῷ Περὶ δικαιοσύνης ἑτὴν 6, 1

1—3 II Kor. 11, 13. 15 4—6 vgl. Aristot. Eth. Nic. 7, 4 p. 1146^b 9 ff
 (περὶ ποῖα τὸν ἀκρατῆ καὶ τὸν ἐγκρατῆ θετέον) 13 Gal. 6, 2 13 f I Kor.
 10, 12 14 f I Kor. 7, 9 16—S. 199, 13; 199, 29—200, 4 vgl. Hilgenfeld,
 Ketzergeschichte S. 402 ff 18—28 vgl. Epiphanius Haer. 32, 3 II p. 192, 12—33;
 Lipsius, Zur Quellenkritik des Epiphanius S. 161 f; Usener, Weihnachtsfest S. 111
 Anm. 10 23 f zur monatl. Geburtstagsfeier vgl. Rohde, Psyche² I p. 234 f; Schürer,
 ZntW 2 (1901) S. 48 ff; Wissowa, Hermes 37 (1902) S. 157 ff; Collitz, Dialektinschr.
 1801, 5 f (von einer Freigelassenen): στεφανώτω τὰν Φίλωνος εἰκόνα καθ' ἕκαστον
 μῆνα δις δαφνίνω στεφάνω πλεπῶ νομηνίαι καὶ ἐξόδομαι.

8 αὐτῆ L αὐτὴν Schw ἦν Schw 12 [δὲ] Ma 13 λέγομεν Hiller
 19 ἀλεξανδρείας L 20 ἀπὸ Κεφαλληνίας μὲν τὸ πρὸς πατρὸς γένος ὧν
 Epiph. Κεφαλλῆν Cobet S. 511 (vgl. Z. 23 f) 23 nach τε καὶ ist von
 L' getilgt 25 καὶ ὕμνοι ᾄδονται Wi καὶ ὕμνοι λέγονται L ὕμνος τε αὐτῶ
 ᾄδονται Epiph.

δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ κοινωνίαν τινὰ εἶναι μετ' ἰσότητος. ἴσος γέ
 τοι πανταχόθεν ἐκταθεῖς οὐρανός κέκλω τὴν γῆν περιέχει πᾶσαν.
 καὶ πάντας ἢ ἐξ ἐπ' ἴσης ἐπιθείκνυται τοὺς ἀστέρας, τὸν τε τῆς
 ἡμέρας αἴτιον καὶ πατέρα τοῦ φωτός ἥλιον ὁ Θεὸς ἐξέχειν ἄνωθεν ἴσως
 5 ἐπὶ γῆς ἅπασιν τοῖς βλέπειν δυναμένοις. οἱ δὲ κοινῇ πάντες βλέπουν.
 ἐπεὶ μὴ διακρίνει πλούσιον ἢ πένητα, δῆμον ἢ ἄρχοντα, ἄφρονάς τε
 καὶ τοὺς φρονοῦντας, θηλείας ἄφρονεας, ἑλευθέρους δούλους. ἀλλ'
 οὐδὲ τῶν ἀλόγων παρὰ τοῦτο ποιεῖται τι, πᾶσι δὲ ἐπ' ἴσης τοῖς
 ζῴοις κοινὸν αὐτὸν ἐκχέει ἄνωθεν ἀγαθὸς τε καὶ φάυλος τὴν
 10 δικαιοσύνην ἐμπιδοί μηδενὸς δυναμένου πλεονέχειν μηδὲ ἀφαιρισθαι
 τὸν πλησίον. ἢν' αὐτὸς κρείττον τὸ φῶς διπλασιάσας ἔχη. ἥλιος δ'
 κοινῶς τροφῆς ζῴοις ἅπασιν ἀνατέλλει, δικαιοσύνης τε τῆς κοινῆς
 ἅπασιν ἐπ' ἴσης δοθείσης, καὶ εἰς τὰ τοιαῦτα βιωῶν γένος ὁμοίως
 γίνεται εἰς αἱ βόεις καὶ οὐκῶν ὡς οἱ οἴες καὶ προβάτων ὡς τὰ πρό-
 15 βата καὶ τὰ λοιπὰ πάντα· δικαιοσύνη γάρ ἐν αὐτοῖς ἀναφαίνεται ἡ
 κοινότης. ἔπειτα κατὰ κοινότητα πάντα ὁμοίως κατὰ γένος σπείρειται
 τροφή τε κοινῇ χαμαὶ νιμομένοις ἀνιέται πᾶσι τοῖς κτήνησι καὶ πᾶσιν
 ἐπ' ἴσης. οὐδενὶ νόμφ κρατομένη, τῇ δὲ παρὰ τοῦ δίδόντος καὶ
 κελύσαντος χορηγία συμφέρει ἅπασιν δικαιοσύνη παρούσα. ἀλλ' οὐδὲ 7. 1
 20 τὰ τῆς γενέσεως νόμον ἔχει γεγραμμένον· μετ' ἐπιγνώσῃ γὰρ ἄν'. σπεί-
 ρονται δὲ καὶ γινώσκουσιν ἐπ' ἴσης, κοινωνίαν ἐπὶ δικαιοσύνης ἔμμενον
 ἔχοντες, κοινῇ πᾶσιν ἐπ' ἴσης ὀφθαλμῶν εἰς τὸ βλέπειν ὁ ποιητῆς
 τε καὶ πατρὸς πάντων δικαιοσύνη νομοθετήσας τῇ παρ' αὐτοῦ παρ-
 ἴσως. οὐ διακρίνας θηλίαν ἀφρονος, οὐ λογικὸν ἀλόγον, καὶ
 25 καθ' ἕναξ οὐδενὸς οὐδὲν, ἰσότητι δὲ καὶ κοινότητι μερίως τὸ βλέπειν
 ὁμοίως ἐνὶ κελύσματι πᾶσι κηχάρισται. οἱ νόμοι δ' εἰς, φησὶν, εὐάν- 2
 θετόπων ἀμεθίων κολάζειν μὴ δυναμένοι παρενομιεῖν ἰδίαις· ἢ 13 F
 γὰρ ἰδιότης τῶν νόμων τὴν κοινωνίαν τοῦ θείου νόμου κατετίθειεν
 καὶ παρατρέφετε· μὴ οὐτως τὸ τοῦ ἀποστόλου φητόν, λέγοντος
 30 ὁδὸς νόμον τὴν ἀμερτίαν ἔγνωεν· τό τε ἴσον καὶ τὸ ὅσον φησι διὰ 3
 τῶν νόμων περιελαθίνεν, μεχέτι εἰς κοινότητα κοινά τε γὰρ παρ-
 κουμένον μητι γῆν μητι κτήματα, ἀλλὰ μηδὲ γάμον· κοινῇ γάρ 4

80 Rom 7, 7

6 δῆμον ἢ St ἢ δῆμον L ἢ ἔφροντα za H. et. 7 et. W. 8 ποίη-
 Setw πατρὸς L. 9 αἴτιον L. 11 κελύσματι τὸ S. W. τὸ κελύσματι L. 12 σπεί-
 ρονται Sy ἀνετρέφετε L. 13 τε H. 14 οἱ νόμοι, οἱ νόμοι, H. g. 16 ἐπιγνώ-
 σῃ St. 17 κοινῇ H. g. 18 ἀφρονος, H. g. H. g. 20 καὶ
 H. et. 19 γὰρ ἢ L. χορηγία Setw. 21 καὶ ἰδιότης H. g. H. g. H. g.
 22 Sy ἀμεθίων H. g. 23 καὶ τὸ ἴσον τε; Ma καὶ ἰδιότης H. g. καὶ ἰδιότη-
 24 τὸ τοῦ ἴσου St.

ἅπασιν ἐποίησε τὰς ἀμπέλους, αἱ μὴ(τε) στρουθὸν μήτε κλέπτην ἀπαρ-
 νοῦνται, καὶ τὸν σίτον οὕτως καὶ τοὺς ἄλλους καρπούς. ἡ δὲ κοι-
 νωνία παρανομηθεῖσα καὶ τὰ τῆς ἰσότητος ἐγέννησε θρεμμάτων καὶ
 καρπῶν κλέπτην. κοινῇ τοίνυν ὁ θεὸς ἅπαντα ἀνθρώπων ποιήσας **8, 1**
5 καὶ τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενι κοινῇ συναγαγὼν καὶ πάνθ' ὁμοίως τὰ ζῷα
 κολλήσας τὴν δικαιοσύνην ἀνέφημεν κοινωνίαν μετ' ἰσότητος. οἱ δὲ **2**
 γεγονότες οὕτω τὴν συνάγουσαν κοινωνίαν τὴν γένεσιν αὐτῶν
 ἀπληρνήθησαν καὶ φασιν· ὁ μίαν ἀγόμενος ἔχεται, δυναμένων κοινω-
 νεῖν ἀπάντων, ὡς περ ἀπέφηνε τὰ λοιπὰ τῶν ζῴων· ταῦτα εἰπὼν **3**
10 κατὰ λέξιν πάλιν ὁμοίως αὐταῖς ταῖς λέξεσιν ἐπιφέρει· τὴν γὰρ
 ἐπιθυμίαν εὐτονον καὶ σφοδροτέραν ἐνεποίησε τοῖς ἄρρεσιν εἰς τὴν
 τῶν γενῶν παραμονήν, ἣν οὔτε νόμος οὔτε ἔθος οὔτε ἄλλο (τι) τῶν
 ὄντων ἀφανίσαι δύναται. θεοῦ γὰρ ἔστι δόγμα· καὶ πῶς ἔτι οὗτος **4**
15 ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς ἐξετασθεῖη λόγῳ ἀντικρὺς καὶ τὸν νόμον καὶ τὸ
 εὐαγγέλιον διὰ τούτων καθαιρῶν; ὁ μὲν γὰρ φησιν· οὐ μοιχεύσεις·
 τὸ δὲ πᾶς ὁ προσβλέπων κατ' ἐπιθυμίαν ἤδη ἐμοίχευσεν· λέγει. τὸ **5**
 γὰρ οὐκ ἐπιθυμήσεις· πρὸς τοῦ νόμου λεγόμενον τὸν ἕνα δείκνυσι
 θεὸν διὰ νόμου καὶ προφητῶν καὶ εὐαγγελίου κηρυσσόμενον· λέγει
 γὰρ· οὐκ ἐπιθυμήσεις τῆς τοῦ πλησίον· ὁ πλησίον δὲ οὐχ ὁ Ἰου- **6**
20 δαῖος τῷ Ἰουδαίῳ, ἀδελφὸς γὰρ καὶ ταυτότης τοῦ πνεύματος, λείπε-
 ται δὴ πλησίον τὸν ἄλλοεθνή λέγειν. πῶς γὰρ οὐ πλησίον ὁ οἶός
 τε κοινωνῆσαι τοῦ πνεύματος; οὐ γὰρ μόνων Ἑβραίων, ἀλλὰ καὶ
 ἔθνῶν πατὴρ Ἀβραάμ. εἰ δὲ ἡ μοιχευθεῖσα καὶ ὁ εἰς αὐτὴν πορνεύσας **9, 1**
25 θανάτῳ κολάζεται, δῆλον δήπου τὴν ἐντολὴν τὴν λέγουσαν οὐκ
 ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον· περὶ τῶν ἔθνῶν διαγορεύειν,
 ἵνα τις κατὰ νόμον καὶ τῆς τοῦ πλησίον καὶ τῆς ἀδελφῆς ἀποσχό-
 μενος ἀντικρὺς ἀκούσῃ παρὰ τοῦ κυρίου· ἐγὼ δὲ λέγω. οὐκ ἐπιθυ-
 μήσεις· ἡ δὲ | τοῦ ἐγὼ· μορίου προσθήκη προσεχεστέρην δείκνυσι **514 P**
30 τῆς ἐντολῆς τὴν ἐνέργειαν, καὶ ὅτι θεομαχεῖ ὁ τε Ἰακωβόβουτος ὁ τ' **2**
 Ἐπιφάνης, (ὅς) ἐν αὐτῷ τῷ πολυθρυλήτῳ βιβλίῳ, τῷ Περὶ δικαιοσύνης
 λέγω. ὡδέ πως ἐπιφέρει κατὰ λέξιν· ἐνθεν ὡς γελοῖον εἰρηκότος τοῦ **3**
 νομοθέτου ῥῆμα τοῦτο ἀκουστέον οὐκ ἐπιθυμήσεις· πρὸς τὸ γελοιοῦ-

15 Exod. 20, 13 16 Matth. 5, 28 17—19 Exod. 20, 17 22 f vgl.
 Röm. 4, 16 f; Gen. 17, 5 23 f vgl. Lev. 20, 10; Deut. 22, 22 24 f Exod.
 20, 17 27 f Matth. 5, 28

1 μὴ(τε) St μὴ L 3 καὶ τὰ (vgl. S. 103, 20; 200, 2) κατὰ Hilg. 7 ἀνέ-
 χοσαν (vgl. S. 200, 2) St 8 φασιν Hilg. φησὶν L ἔφασαν St ὁ Sy εἰ L
 12 τι He 13 δόγμα] δόμα Bernays πῶς (ἄν) Ma 15 καθαιρῶν Sy
 καθαιρῶν L 20 καὶ ἢ Schw 30 ἄς Wi 31 λέγω Sy λέγων L
 32 f τοῦτον ἀκουστέον· τοῦ δ' οὐκ ἐπιθ. προσέτι γελ. εἶπεν Schw

τερον εἶπεν τῶν τοῦ πλησίον· αὐτὸς γὰρ ὁ τὴν ἐπιθυμίαν δοῦς ὡς συνέχουσιν τὰ τῆς γενέσεως ταύτην ἀμειβεσθαι κελεύει μηδενὸς αὐτὴν ἀφιλῶν ζῆσθαι· τὸ δὲ τῆς τοῦ πλησίον γυναικὸς· ἰδιότητα τὴν κοινωρίαν ἀναγκάζων ἐτι γελοιότερον εἶπεν· |

- 5 Καὶ ταῦτα μὲν οἱ γενοιοὶ Καρποκρατιανοὶ δογματίζουσι. τοῦ 10.1
 τους φασὶ καὶ τινὰς ἄλλους ζηλωτὰς τῶν ὁμοίων κακῶν εἰς τὰ
 δεκτὰ ἀφροζομένους· τοῦ γὰρ ἀγάπην εἶποιμ' ἂν ἔγωγε τὴν συνέ-
 λουσιν αὐτῶν· ἀνδρας ὁμοῦ καὶ γυναίκας, μετὰ δὲ τὸ κορεσθῆναι
 ἐν πλημοσίῃ τοὶ Κύριος· ἢ φασὶ τὸ κατασχῆνον αὐτῶν τὴν
 10 πορνικὴν ταύτην δικαιούσῃν ἐκποδῶν ποιησαμένους ὥς τῇ τοῦ
 λίχνου περιτροπῇ, μίγνεσθαι, ὅπως ἐθέλουσιν, αἱς βούλοιντο, μελετή-
 σοντας δὲ ἐν τοιαύτῃ ἀγάπῃ τὴν κοινωρίαν, μεθ' ἡμέραν ἤδη παρ'
 ὧν ἂν ἐθελήσῃσι γυναικῶν ἀπαιτεῖν τὴν τοῦ Καρποκρατίου, οὐ
 γὰρ θέμις εἶπεν θεῖον, νόμον ἑξακοήν, τοιαῦτα δὲ οἶμαι ταῖς κενῶν
 15 καὶ σῶν καὶ τράγων λαγνείαις νομοθετεῖν τὸν Καρποκράτην ἴδιον.
 δοκεῖ δέ μοι καὶ τοῦ Πλάτωνος παρακικεῖσθαι ἐν τῇ Πολιτείᾳ φαρμί- 2
 νου κοινὰς εἶναι τὰς γυναίκας πάντων, κοινὰς μὲν τὰς πρό τοῦ 515 P
 γάμου τῶν αἰτεῖσθαι μελλόντων, καθάτις καὶ τὸ θέατρον κοινὸν
 τῶν θεομένων φάσκοντος, τοῦ προκαταλεχόντος δὲ ἑκάστην ἑκάστου
 20 εἶναι καὶ οὐκέτι κοινὴν τὴν γιγαμημίην. Ξάνθος δὲ ἐν τοῖς ἐπι- 11.1
 γραφομένοις Μαγικοῖς ἐμίγνεται διὰ φησὶν οἱ Μάγοι μητρῶσι καὶ
 θυγατρῶσι καὶ ἀδελφαῖς μίγνεσθαι θεμιτόν εἶναι κοινὰς τε εἶναι τὰς
 γυναίκας οὐκ ἕνα καὶ λέειν, ἀλλὰ συναινούστων ἀμφοτέρων, ὅταν
 θέλῃ γῆμαι ὁ ἑτέρος τὴν τοῦ ἑτέρου· ἐπὶ τούτων οἶμαι καὶ τῶν 2
 25 ὁμοίων αἰρήσεων προσηγορικῶς Ἰούδαν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἰσχυρίζεται
 νόμοις μίγναι καὶ οὕτως ἐνεπνευζόμενος· οὐ γὰρ ἔπειρ τῆ ἀληθείας
 ἐπιβάλλουσιν ἕως ἅ καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ἑτέροισιν·

III. Ἦδη δὲ εἰ αὐτὸς τε ὁ Πλάτων καὶ οἱ Πυθαγόρειοι καθάτις 12.1
 οὐκ ἔστιν ἴδιον καὶ οἱ ἀπὸ Μαρκίου κακὴν τὴν γένεσιν ἐπιλήθιστον
 πολλοῦ γὰρ ἴδιον κοινὰς αὐτὸν ἐποτιθέσθαι τὰς γυναίκας· ἀλλ' οἱ μὲν
 ἀπὸ Μαρκίου φησὶν κακὴν εἶναι τὴν ἑτέραν κακὴν καὶ ἐκ δικαίων γινο-
 μίην δημιουργοῦ· εἰ δὲ λόγῳ μὴ βουλόμενοι τὸν κόσμον τὸν ἐπὶ 2
 τοῦ δημιουργοῦ γινόμενον συμπληροῦν ἀπέχισται γένεσιν βούλονται

9 Euripides Fr. 106, S. 5. 16 20 vgl. Euboea II 4, S. 19. 16f vgl. Plato Rep. V, 471 D. 20 24 Xenophon Fr. 25 FHG I p. 47. vgl. Taitan 25. 26 1 S. 20, M. 26 1 S. 20. 26f Julia S. 20. 25 2 vgl. Hippocrate I Kottaropoulos S. 127. 22f vgl. loc. cit. 28.

3 1 vgl. Plato Pol. 272c, 273d, S. 27. 4 ἀπὸ κακῶν S. 27. 6 κακὴν S. 27. 9 τοὶ Κριταῖ, γ. D. 22 Athen. VI, 2. C. 27 κακῶν L. 27 κακῶν τοὶ κακῶν, ἀπὸ C. 28 S. 19. 13 κακῶν κακῶν L. 21 ἀπὸ κακῶν, ἀπὸ κακῶν S. 27. 25 κακῶν, ἀπὸ L. 20 κακῶν, ἀπὸ κακῶν.

ἀντιτασόμενοι τῷ ποιητῇ τῷ σφῶν καὶ σπεύδοντες πρὸς τὸν κεκλη-
 κότα ἀγαθόν, ἀλλ' οὐ τὸν ὡς φασὶ θεὸν ἐν ἄλλῳ τρόπῳ, ὅθεν οὐδὲν
 ἴδιον καταλιπεῖν ἐνταῦθα βουλόμενοι οὐ τῇ προαιρέσει γίνονται
 ἐγκρατεῖς, τῇ δὲ πρὸς τὸν πεποιηκότα ἐχθρῶ, μὴ βουλόμενοι χρῆσθαι
 5 τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσιν. ἀλλ' οὗτοι γε ἀσεβεῖ | θεομαχία τῶν 8 516 P
 κατὰ φύσιν ἐκστάντες λογισμῶν, τῆς μακροθυμίας καὶ χρησιμότητος
 τοῦ θεοῦ καταφρονοῦντες, εἰ καὶ μὴ γαμεῖν ἐθέλουσιν, ἀλλὰ τροφαῖς
 χρῶνται ταῖς κτισταῖς καὶ τὸν ἀέρα τοῦ δημιουργοῦ ἀναπνεύουσιν,
 αὐτοῦ τε ὄντες ἔργα καὶ ἐν τοῖς αὐτοῦ καταμένοντες, τὴν τε ξένην,
 10 ὡς φασὶ, γινώσκουσιν εὐαγγελίζονται, κἂν κατὰ τοῦτο χάριν ἐγνωσκέναι τῷ
 κυρίῳ τοῦ κόσμου ὀφείλοντες καθ' ὃ ἐνταῦθα εὐηγγελίσθησαν. ἀλλὰ 18, 1
 πρὸς μὲν τούτους, ὅπῃ τὸν περὶ ἀρχῶν διαλαμβάνωμεν λόγον,
 ἀκριβέστατα διαλεξόμεθα· οἱ φιλόσοφοι δὲ ὧν ἐμνήσθημεν, παρ' ὧν
 τὴν γένεσιν κακὴν εἶναι ἀσεβῶς ἐκμαθόντες οἱ ἀπὸ Μαρκίωνος καθ-
 15 ἄπερ ἰδίῳ δόγματι φρονάττονται, οὐ φύσει κακὴν βούλονται ταύτην
 εἶναι, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ τῇ τὸ ἀληθὲς διδοῦσῃ· κατάγουσι γὰρ ἐν- 2
 ταῦθα τὴν ψυχὴν θείαν οὐσαν καθάπερ εἰς κολαστήριον τὸν κόσμον,
 ἀποκαθαίρεσθαι δὲ ταῖς ἐνσωματωμέναις ψυχαῖς προσήκει κατ'
 αὐτούς. κἄστιν τὸ δόγμα τοῦτο οὐ τοῖς ἀπὸ Μαρκίωνος ἔτι, τοῖς 8
 20 δὲ ἐνσωματοῦσθαι καὶ μετενδελθεῖν καὶ μεταγγιζέσθαι τὰς ψυχὰς
 ἀξιοῦσιν οἰκεῖον, πρὸς οὓς ἄλλος ἂν εἴη καιρὸς λέγειν, ὅπῃ καὶ ἂν
 περὶ ψυχῆς διαλαμβάνωμεν.

Ἡράκλειτος γοῦν κακίζων φαίνεται τὴν γένεσιν, ἐπειδὴν φῆ· 14, 1
 ἡγενομένοι ζῶειν ἐθέλουσι μύρους τ' ἔχειν, μᾶλλον δὲ ἀναπαύεσθαι,
 25 καὶ παῖδας καταλείπουσι μύρους γενέσθαι. δῆλος δὲ αὐτῷ συμπερο- 2
 μένος καὶ Ἐμπεδοκλῆς λέγων·

κλαῦσά τε καὶ κόπυσα ἰδῶν ἀσυνήθεα χῶρον.

καὶ ἔτι·

ἐκ μὲν γὰρ ζῶων ἐτίθει νεκρὰ εἶδε' ἀμείβων.

6 f vgl. Röm. 2, 4 12 vgl. Zahn, Forsch. III S. 38 f 15—19 vgl. Strom.
 I 33, 3; Plato Phaedr. p. 248. 249 17 zu κολαστήριον vgl. φρονά Phaed.
 p. 62 B; δεσμοτήριον Kratyl. p. 400 C 22 vgl. zu S. 174, 17 f 24 f He-
 raklit Fr. 86 Byw. 20 Diels 27. 29. S. 202, 2 f Empedokles Fr. 118. 125.
 124 Diels

18 ἀκριβέστερα Wi 16 διδοῦσῃ Ma διαδοῦσῃ L διοδοῦσῃ oder διο-
 δενοῦσῃ Hilg. 20 μεταγγιζέσθαι L¹ μετεγγιζέσθαι L* 23 ἐπειδὴν φῆ Diels
 ἐπειδ' ἂν φησὶ L ἐπειδὴ φησι Bywater 29 εἶδε' Sy ἡδὲ L

καὶ πάλιν·

ὦ πόποι, ὦ δειλὸν θνητῶν γένος, ὦ δισάρολζον |
οἶον ἐξ ἐρίδων ἔκ τε στοναχῶν ἐγένεσθε.

517 P

λέγει δὲ καὶ ἡ Σίβυλλα·

8

5 ἄνθρωποι θνητοὶ καὶ σάρκινοι, οὐδὲν ἴοντες.

ὁμοίως τῷ ποιητῇ γράφοντι·

οὐδὲν ἀκιδιότερον γὰρ τρέφει ἄνθρώποιο.

καὶ μὴν καὶ τίσις τις τὴν γένειον δεικνύει κακίην οὐδὲ πως λίγων· 16. 1

πάντων μὲν μὴ γένοιε ἐπιχθονίοισιν ἄριστον,
10 μηδ' Ἴσορᾶν ἀγῶς ὀξίως ἠέλιον
γένετα δ' ὅπως ὀκιστὰ πύλας Αἴδου περιῆσαι.

ἀπόλουθα δ' αὐτοῖς καὶ ὁ τῆς τραγωδίας ποιητῆς Εὐκρίδης γράφει· 2

15 ἴδιαι γὰρ ἡμᾶς οὐλόγον ποιούμενοις
τὸν γένετα θνητὸν εἰς ὅσ' ἔρχεται κακά·
τὸν δ' ἀπ' θανάτου καὶ πόρον περιεμίνον
χαίροντας εὐφημοῦντας ἐκπέμπειν δόμον.

καὶ αὖθις τὰ ὅμοια οὕτως ἔρει·

8

τίς δ' οἶδεν εἰ τὸ ζῆν μὲν ἴσθι καθαριν
τὸ καθαριν δὲ τὸ ζῆν;

20 ταῦτόν δ' ἡ τοῖσις φαίνεται καὶ Ἡρόδοτος ποιῶν λίγοντα τὸν Σόλων· 16. 1

8 vgl. Timon Fr. 31, 2 Wachsmuth Schol. p. 142. — 8 Orac. Sibyll. Fr. 1. 1. 7 σ 190. — 7 16. 20f s. 203, 5 8 11 14 Theocret. (fr. ad c. V 11 14. — 9-11 Theognis 421-427, vgl. Stob. Flor. 12. 4. Sext. Emp. Pyrrh. Hyg. III 2. 1; Dogen III 4. — 13 16 Euripides Kresphontes Fr. 449, vgl. F. G. Gnom. hist. 26. — 18f Euripides Polydorus Fr. 68, vgl. Eber. Gnom. hist. 78 20f Herodot. I. 32.

2 τὸ δειλὸν Stalger ἢ δειλὸν L. — τὸ δισάρολζον Hywater, Journ. of Philol. 4 (1882) p. 211. — 8 ποίησις Emp. de abot. III 2, Timon bei Euseb. Pr. ev. XV 18, 28. — 9 τὰς Πύλας Emp. de abot. III 2, Timon bei E. Timon bei Emp. — 10 ὀξίως Theognis 421-427, vgl. Stob. Flor. 12. 4. — 11 ποίησις Emp. — 12 ὀκιστὰ πύλας Αἴδου Stob. Flor. 12. 4. — 13 16 Euripides Kresphontes Fr. 449, vgl. F. G. Gnom. hist. 26. — 18f Euripides Polydorus Fr. 68, vgl. Eber. Gnom. hist. 78 20f Herodot. I. 32.

ὡς Κροίσει, πᾶς ἄνθρωπός ἐστι συμφορή· καὶ ὁ μῦθος δὲ αὐτῷ σαφῶς ὁ περὶ τοῦ Κλεόβιδος καὶ Βίτωνος οὐκ ἄλλο τι βούλεται ἀλλ' ἢ φέγειν μὲν τὴν γένεσιν, τὸν θάνατον δὲ ἐπαινεῖν. ||

οἴη περ φύλλων γενεή, τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν

186 S 518 P 2

5 Ὀμηρος λέγει. Πλάτων δὲ ἐν Κρατύλῳ Ὀρφει τὸν λόγον ἀνατίθησι 8 τὸν περὶ τοῦ κολάζεσθαι τὴν ψυχὴν ἐν τῷ σώματι, λέγει δὲ ὡδε· καὶ γὰρ σῆμά τινές φασι αὐτὸ εἶναι τῆς ψυχῆς, ὡς τεθαμμένης ἐν τῷ νῦν παρόντι· καὶ διότι τούτῳ σημαίνει ἃ ἂν σημαίνῃ ἢ ψυχῇ, 4 καὶ ταύτῃ σῆμα ὀρθῶς καλεῖσθαι. δοκοῦσι μέντοι 'μάλιστα θέσθαι 10 οἱ ἀμφὶ Ὀρφεία τοῦτο τὸ ὄνομα, ὡς δίκην διδούσης ἂν δὴ ἕνεκα δίδωσιν· ἄξιον δὲ καὶ τῆς Φιλολάου λέξεως μνημονεῦσαι· λέγει γὰρ 17. 1 ὁ Πυθαγόρειος ὡδε· μαρτυροῦνται δὲ καὶ οἱ παλαιοὶ θεολόγοι τε καὶ μάντιες, ὡς διὰ τινος τιμωρίας ἃ ψυχὰ τῷ σώματι συνέζευκται καὶ καθάπερ ἐν σήματι τούτῳ τέθραπται· ἀλλὰ καὶ Πίνδαρος περὶ 2 15 τῶν ἐν Ἐλευσίῃ μυστηρίων λέγων ἐπιφέρει·

ὄλβιος ὅστις ἰδὼν [ἐ]κεῖνα [κοινὰ] εἶσ' ὑπὸ χθόνα·
οἶδε μὲν βίου τελευτάν,
οἶδεν δὲ διόσδοτον ἀρχάν.

Πλάτων τε ἀκολουθῶς ἐν Φαίδωνι οὐκ ὀκνεῖ γράφειν ὡδέ πως· καὶ 8 20 οἱ τὰς τελετὰς δὲ ἡμῖν οὗτοι καταστήσαντες οὐκ ἄλλο τι· ἕως ἡμετὰ θεῶν τε οἰκήσει· τί δὲ ὅταν λέγῃ· ἕως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν καὶ 4 συμπεφυρμένη ἡμῶν ἢ ψυχῇ ἢ μετὰ τοιούτου κακοῦ, οὐ μήποτε κτησώμεθα ἐκεῖνο ἰκανῶς οὐ ἐπιθυμοῦμεν; οὐχὶ αἰτίαν τῶν μεγίστων κακῶν τὴν γένεσιν αἰνίσσεται; καὶ τῷ Φαίδωνι ἐπιμαρτυρεῖ· κιν- 5 25 δυνεύουσι γὰρ ὅσοι τυγχάνουσιν ὀρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας λελη-

1—3 vgl. Herodot 1, 31; Plut. Mor. p. 58 E; 108 F; Solon 27 4 Z 146
7—11 Plato Kratyl. p. 400 BC 11—14 Philolaos Fr. 14 Diels (Vorsokr. S. 255)
16—18 Pindar Fr. 137* Schröder 19—21 vgl. Theodoret Gr. aff. c. I 119
19—S. 204, 4 vgl. Plato Phaed. p. 69 C; 66 B; 64 A; 65 CD 24—S. 204, 2
Theodoret VIII 45

1 πᾶν Herod. 5 κρατύλλωι L 8 διότι] + αὐ Plato τοῦτῳ Lowth (wie Plato) τοῦτο L σημαίνῃ L¹ σημαίνει L* 9 μέντοι] + μοι Plato 10 διδούσης] + τῆς ψυχῆς Plato 12 πυθαγόρειος L μαρτυροῦντι Cobet S. 448 παλαιοί] παλαιοί Theod. HSS BL 13 μάντιες Theod. HSS BL² μάρτιες L τινος? Diels 14 σήματι L Theod. HSS σάματι Sy (wie Theod. HS K) 16 κεῖν' εἶσ' ὑπὸ χθόνα' W. T(euffel) in Zimmermanns Zeitschr. f. d. Alterthums-wiss. 2 (1835) S. 87 und Bergk ἐκεῖνα κοινὰ εἶσ' ὑπὸ χθόνα L 17 οἶδεν L 18 διόσδοτον Sy διός δοτόν L 19 τε L¹ δὲ L* 23 ἐκεῖνο < Plato 24 τῷ αὐτῷ Arcerius

θίται τοὺς ἄλλους. ὅτι οὐδὲν ἄλλο αὐτοὶ ἐπιτηδεύουσιν ἢ ἀποθνή-
 σκειν τε καὶ τεθνάναι.· καὶ πάλιν· οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἢ τοῦ 18. 1
 φιλοσόφου φυχὴ μάλιστα ἀτιμάζει τὸ σῶμα καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ.
 ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίνεσθαι.· καὶ μὴ τι οὐκίδει τῷ θείῳ 2
 3 ἀποστόλῳ λέγοντι· ἰταλαίπαρος ἐγὼ ἄνθρωπος. τίς με ῥίσκεται ἐκ 31° P
 τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;· εἰ μὴ τὴν ὁμοφροσύνην τῶν εἰς
 κακίαν ἐποσεισμένων σῶμα θανάτου τροπικῶς λέγει. τὴν τι οὐκ 3
 οὐσίαν γενέσως οἶσαν ἀρχὴν καὶ πρὸ τοῦ Μαρκίωνος ἀποστρεφόμε-
 νος φαίνεται ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Πολιτείας ὁ Πλάτων. ἐλαιῶν 4
 10 γὰρ τὸ γῆρας ἐπιφέρει ὅτι ἐν ἰσθί ὅτι ἔμοιγε, ὅσον αἱ ἄλλαι αἱ
 κατὰ τὸ σῶμα ἴδουσι ἀπομαραινόμεναι, τοσοῦτον αἰξοῦται αἱ περὶ
 τοὺς λόγους ἐπιθυμία τε καὶ ἴδουσι.· τῆς τε τῶν ἀφροδισίων χρή- 5
 σιως ἐπιμνησθεὶς· εὐφῆμι, ἄνθρωπε, ἀσμενίστατα μέντοι αὐτὸ
 ἀπέφυγον, ὥσπερ λυττῶντά τινα καὶ ἄγριον δεσπότην ἀποφυγῶν.· 6
 15 πάλιν δ' ἐν τῷ Φαίδωνι τὴν γένεσιν κακίζων γράσει· οὐ μὲν οὖν 19. 1
 ἐν ἀπορήτοις λεγόμενος περὶ αὐτῶν λόγος, ὡς ἐν τινι φρονεῖ ἴσμεν
 οἱ ἄνθρωποι.· καὶ αὐτίς· οἱ δὲ δὴ ἂν δόξωσι διαφερόντως πρὸς τὸ 2
 ὄσιος βῶναι, οὗτοι εἰσιν οἱ τῶνδε μὲν τῶν τόπων ἐν τῇ γῆ λιπ-
 θηρούμενοί τε καὶ ἀταλλαττόμενοι ὥσπερ δεσποτηρίων, αὐτοὶ δὲ εἰς 3
 20 τὴν καθαρὴν οὐρανὸν ἀγικνούμενοι.· ἀλλ' ὅμως οὗτοι ἔχον εἰσθίται 3
 τῆς διοικήσεως καλῶς ἐχούσης καὶ φησιν· οὐδὲ δὴ ἑαυτῶν ἐκ
 ταύτης λένει οὐδὲ ἀποδιδράσκουσιν.· καὶ οὐκ ἐπιτείνουσι τοῦ κακίαν 4
 λογίζεσθαι τὴν ἕλην ἀφορμὴν οὐκ παρίσχειν τῷ Μαρκίῳ. ἐνδεῶς
 αὐτὸς εἰπὼν περὶ τοῦ κόσμου τάδε· ἰσχυρὰ μὲν γὰρ τοῦ οὐρανίου 5
 25 πάντα τὰ καλὰ κέχρηται· παρὰ δὲ τῆς ἐμπροσθεν ἕξεως ὅσα χαλεπὰ
 καὶ ἄδικα ἐν οὐρανῷ γίνονται, ταῦτα ἐξ ἐκείνης αὐτὸς τε ἔχει καὶ τοῖς
 ζῶνσι ἐναπιργάζεται.· ἔτι δὲ σαφέστερον ἐπιφέρει· οὐκ οὖν δι' αὐτῶν 20. 1
 τὸ σωματικῶς τῆς συγκράσεως αἰτίον, τὸ τῆς πάσαις κατὰ φύσιν
 οὐκ ἐντροφον, ὅτι πολλὰς ἔν μετῶν ἀπεξίσεως πρὶν εἰς τὸν εἰν κόσμον
 3 ἀγικίσθαι.· οὐδὲν δὲ ἕττον κἂν τοῖς Λόμοις οὐκίμει τὸ τὴν ἀρ- 2

8 f Rom. 7, 21 8-14 Theodoret XII 28, 29 10-14 Plato Rep. I
 p. 45 D, 29 C 15-17 Plato Theod. p. 92 B 17-20 Plato Phaed. p. 114 BC
 17-20 21 f Theodoret VII 42-43 21 f Plato Phaed. p. 92 B 24-30
 Plato Phaed. p. 273 BC, B, Theodoret IV 40-41.

10 αἱ ἄλλαι· Plato HSS 19 φρονεῖ· φρονεῖν· Plato Strom IV 37, 2
 φρονεῖν· φρονεῖν· Theod. VII 42 24 ἐπιτείνουσι· ἐπιτείνω· Plato
 En. XI 25 b, 26 a, 27 a, 28 a, 29 a, 30 a, 31 a, 32 a, 33 a, 34 a, 35 a, 36 a, 37 a, 38 a, 39 a, 40 a, 41 a, 42 a, 43 a, 44 a, 45 a, 46 a, 47 a, 48 a, 49 a, 50 a, 51 a, 52 a, 53 a, 54 a, 55 a, 56 a, 57 a, 58 a, 59 a, 60 a, 61 a, 62 a, 63 a, 64 a, 65 a, 66 a, 67 a, 68 a, 69 a, 70 a, 71 a, 72 a, 73 a, 74 a, 75 a, 76 a, 77 a, 78 a, 79 a, 80 a, 81 a, 82 a, 83 a, 84 a, 85 a, 86 a, 87 a, 88 a, 89 a, 90 a, 91 a, 92 a, 93 a, 94 a, 95 a, 96 a, 97 a, 98 a, 99 a, 100 a, 101 a, 102 a, 103 a, 104 a, 105 a, 106 a, 107 a, 108 a, 109 a, 110 a, 111 a, 112 a, 113 a, 114 a, 115 a, 116 a, 117 a, 118 a, 119 a, 120 a, 121 a, 122 a, 123 a, 124 a, 125 a, 126 a, 127 a, 128 a, 129 a, 130 a, 131 a, 132 a, 133 a, 134 a, 135 a, 136 a, 137 a, 138 a, 139 a, 140 a, 141 a, 142 a, 143 a, 144 a, 145 a, 146 a, 147 a, 148 a, 149 a, 150 a, 151 a, 152 a, 153 a, 154 a, 155 a, 156 a, 157 a, 158 a, 159 a, 160 a, 161 a, 162 a, 163 a, 164 a, 165 a, 166 a, 167 a, 168 a, 169 a, 170 a, 171 a, 172 a, 173 a, 174 a, 175 a, 176 a, 177 a, 178 a, 179 a, 180 a, 181 a, 182 a, 183 a, 184 a, 185 a, 186 a, 187 a, 188 a, 189 a, 190 a, 191 a, 192 a, 193 a, 194 a, 195 a, 196 a, 197 a, 198 a, 199 a, 200 a, 201 a, 202 a, 203 a, 204 a, 205 a, 206 a, 207 a, 208 a, 209 a, 210 a, 211 a, 212 a, 213 a, 214 a, 215 a, 216 a, 217 a, 218 a, 219 a, 220 a, 221 a, 222 a, 223 a, 224 a, 225 a, 226 a, 227 a, 228 a, 229 a, 230 a, 231 a, 232 a, 233 a, 234 a, 235 a, 236 a, 237 a, 238 a, 239 a, 240 a, 241 a, 242 a, 243 a, 244 a, 245 a, 246 a, 247 a, 248 a, 249 a, 250 a, 251 a, 252 a, 253 a, 254 a, 255 a, 256 a, 257 a, 258 a, 259 a, 260 a, 261 a, 262 a, 263 a, 264 a, 265 a, 266 a, 267 a, 268 a, 269 a, 270 a, 271 a, 272 a, 273 a, 274 a, 275 a, 276 a, 277 a, 278 a, 279 a, 280 a, 281 a, 282 a, 283 a, 284 a, 285 a, 286 a, 287 a, 288 a, 289 a, 290 a, 291 a, 292 a, 293 a, 294 a, 295 a, 296 a, 297 a, 298 a, 299 a, 300 a, 301 a, 302 a, 303 a, 304 a, 305 a, 306 a, 307 a, 308 a, 309 a, 310 a, 311 a, 312 a, 313 a, 314 a, 315 a, 316 a, 317 a, 318 a, 319 a, 320 a, 321 a, 322 a, 323 a, 324 a, 325 a, 326 a, 327 a, 328 a, 329 a, 330 a, 331 a, 332 a, 333 a, 334 a, 335 a, 336 a, 337 a, 338 a, 339 a, 340 a, 341 a, 342 a, 343 a, 344 a, 345 a, 346 a, 347 a, 348 a, 349 a, 350 a, 351 a, 352 a, 353 a, 354 a, 355 a, 356 a, 357 a, 358 a, 359 a, 360 a, 361 a, 362 a, 363 a, 364 a, 365 a, 366 a, 367 a, 368 a, 369 a, 370 a, 371 a, 372 a, 373 a, 374 a, 375 a, 376 a, 377 a, 378 a, 379 a, 380 a, 381 a, 382 a, 383 a, 384 a, 385 a, 386 a, 387 a, 388 a, 389 a, 390 a, 391 a, 392 a, 393 a, 394 a, 395 a, 396 a, 397 a, 398 a, 399 a, 400 a, 401 a, 402 a, 403 a, 404 a, 405 a, 406 a, 407 a, 408 a, 409 a, 410 a, 411 a, 412 a, 413 a, 414 a, 415 a, 416 a, 417 a, 418 a, 419 a, 420 a, 421 a, 422 a, 423 a, 424 a, 425 a, 426 a, 427 a, 428 a, 429 a, 430 a, 431 a, 432 a, 433 a, 434 a, 435 a, 436 a, 437 a, 438 a, 439 a, 440 a, 441 a, 442 a, 443 a, 444 a, 445 a, 446 a, 447 a, 448 a, 449 a, 450 a, 451 a, 452 a, 453 a, 454 a, 455 a, 456 a, 457 a, 458 a, 459 a, 460 a, 461 a, 462 a, 463 a, 464 a, 465 a, 466 a, 467 a, 468 a, 469 a, 470 a, 471 a, 472 a, 473 a, 474 a, 475 a, 476 a, 477 a, 478 a, 479 a, 480 a, 481 a, 482 a, 483 a, 484 a, 485 a, 486 a, 487 a, 488 a, 489 a, 490 a, 491 a, 492 a, 493 a, 494 a, 495 a, 496 a, 497 a, 498 a, 499 a, 500 a, 501 a, 502 a, 503 a, 504 a, 505 a, 506 a, 507 a, 508 a, 509 a, 510 a, 511 a, 512 a, 513 a, 514 a, 515 a, 516 a, 517 a, 518 a, 519 a, 520 a, 521 a, 522 a, 523 a, 524 a, 525 a, 526 a, 527 a, 528 a, 529 a, 530 a, 531 a, 532 a, 533 a, 534 a, 535 a, 536 a, 537 a, 538 a, 539 a, 540 a, 541 a, 542 a, 543 a, 544 a, 545 a, 546 a, 547 a, 548 a, 549 a, 550 a, 551 a, 552 a, 553 a, 554 a, 555 a, 556 a, 557 a, 558 a, 559 a, 560 a, 561 a, 562 a, 563 a, 564 a, 565 a, 566 a, 567 a, 568 a, 569 a, 570 a, 571 a, 572 a, 573 a, 574 a, 575 a, 576 a, 577 a, 578 a, 579 a, 580 a, 581 a, 582 a, 583 a, 584 a, 585 a, 586 a, 587 a, 588 a, 589 a, 590 a, 591 a, 592 a, 593 a, 594 a, 595 a, 596 a, 597 a, 598 a, 599 a, 600 a, 601 a, 602 a, 603 a, 604 a, 605 a, 606 a, 607 a, 608 a, 609 a, 610 a, 611 a, 612 a, 613 a, 614 a, 615 a, 616 a, 617 a, 618 a, 619 a, 620 a, 621 a, 622 a, 623 a, 624 a, 625 a, 626 a, 627 a, 628 a, 629 a, 630 a, 631 a, 632 a, 633 a, 634 a, 635 a, 636 a, 637 a, 638 a, 639 a, 640 a, 641 a, 642 a, 643 a, 644 a, 645 a, 646 a, 647 a, 648 a, 649 a, 650 a, 651 a, 652 a, 653 a, 654 a, 655 a, 656 a, 657 a, 658 a, 659 a, 660 a, 661 a, 662 a, 663 a, 664 a, 665 a, 666 a, 667 a, 668 a, 669 a, 670 a, 671 a, 672 a, 673 a, 674 a, 675 a, 676 a, 677 a, 678 a, 679 a, 680 a, 681 a, 682 a, 683 a, 684 a, 685 a, 686 a, 687 a, 688 a, 689 a, 690 a, 691 a, 692 a, 693 a, 694 a, 695 a, 696 a, 697 a, 698 a, 699 a, 700 a, 701 a, 702 a, 703 a, 704 a, 705 a, 706 a, 707 a, 708 a, 709 a, 710 a, 711 a, 712 a, 713 a, 714 a, 715 a, 716 a, 717 a, 718 a, 719 a, 720 a, 721 a, 722 a, 723 a, 724 a, 725 a, 726 a, 727 a, 728 a, 729 a, 730 a, 731 a, 732 a, 733 a, 734 a, 735 a, 736 a, 737 a, 738 a, 739 a, 740 a, 741 a, 742 a, 743 a, 744 a, 745 a, 746 a, 747 a, 748 a, 749 a, 750 a, 751 a, 752 a, 753 a, 754 a, 755 a, 756 a, 757 a, 758 a, 759 a, 760 a, 761 a, 762 a, 763 a, 764 a, 765 a, 766 a, 767 a, 768 a, 769 a, 770 a, 771 a, 772 a, 773 a, 774 a, 775 a, 776 a, 777 a, 778 a, 779 a, 780 a, 781 a, 782 a, 783 a, 784 a, 785 a, 786 a, 787 a, 788 a, 789 a, 790 a, 791 a, 792 a, 793 a, 794 a, 795 a, 796 a, 797 a, 798 a, 799 a, 800 a, 801 a, 802 a, 803 a, 804 a, 805 a, 806 a, 807 a, 808 a, 809 a, 810 a, 811 a, 812 a, 813 a, 814 a, 815 a, 816 a, 817 a, 818 a, 819 a, 820 a, 821 a, 822 a, 823 a, 824 a, 825 a, 826 a, 827 a, 828 a, 829 a, 830 a, 831 a, 832 a, 833 a, 834 a, 835 a, 836 a, 837 a, 838 a, 839 a, 840 a, 841 a, 842 a, 843 a, 844 a, 845 a, 846 a, 847 a, 848 a, 849 a, 850 a, 851 a, 852 a, 853 a, 854 a, 855 a, 856 a, 857 a, 858 a, 859 a, 860 a, 861 a, 862 a, 863 a, 864 a, 865 a, 866 a, 867 a, 868 a, 869 a, 870 a, 871 a, 872 a, 873 a, 874 a, 875 a, 876 a, 877 a, 878 a, 879 a, 880 a, 881 a, 882 a, 883 a, 884 a, 885 a, 886 a, 887 a, 888 a, 889 a, 890 a, 891 a, 892 a, 893 a, 894 a, 895 a, 896 a, 897 a, 898 a, 899 a, 900 a, 901 a, 902 a, 903 a, 904 a, 905 a, 906 a, 907 a, 908 a, 909 a, 910 a, 911 a, 912 a, 913 a, 914 a, 915 a, 916 a, 917 a, 918 a, 919 a, 920 a, 921 a, 922 a, 923 a, 924 a, 925 a, 926 a, 927 a, 928 a, 929 a, 930 a, 931 a, 932 a, 933 a, 934 a, 935 a, 936 a, 937 a, 938 a, 939 a, 940 a, 941 a, 942 a, 943 a, 944 a, 945 a, 946 a, 947 a, 948 a, 949 a, 950 a, 951 a, 952 a, 953 a, 954 a, 955 a, 956 a, 957 a, 958 a, 959 a, 960 a, 961 a, 962 a, 963 a, 964 a, 965 a, 966 a, 967 a, 968 a, 969 a, 970 a, 971 a, 972 a, 973 a, 974 a, 975 a, 976 a, 977 a, 978 a, 979 a, 980 a, 981 a, 982 a, 983 a, 984 a, 985 a, 986 a, 987 a, 988 a, 989 a, 990 a, 991 a, 992 a, 993 a, 994 a, 995 a, 996 a, 997 a, 998 a, 999 a, 1000 a.

θρώπων γένος λέγων ὅδε· ἰθεοὶ δὲ οἰκτεῖραντες τὸ τῶν ἀνθρώπων
ἐπίπονον πεφυκὸς γένος ἀναπαύλας τε αὐτοῖς τῶν πόνων ἐτάξαντο
τὰς τῶν ἰορτῶν ἀμοιβάς.¹ Ἐν τε τῇ Ἐπινομίδι καὶ τὰς αἰτίας τοῦ 8
οἴκτου δεισι καὶ τὰδε λέγει· ὡς ἐξ ἀρχῆς τὸ γενέσθαι χαλεπὸν 520 P
5 ἅπαντι ζῶν, πρῶτον μὲν τὸ μετασχεῖν τῆς τῶν κνουμένων ἕξεως,
ἔπειτ' αὐτὸ γίνεσθαι καὶ ἔτι τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι, διὰ πόνων
μυρίων γίγνεται ξύμπαντα, ὧς φαμεν ἅπαντες.² τί δέ; οὐχὶ καὶ 21, 1
Ἡράκλειτος θάνατον τὴν γένεσιν καλεῖ Πυθαγόρα τε καὶ τῶ ἐν
Γοργίᾳ Σωκράτει ἐμπερῶς ἐν οἷς φησι ἰθάνατός ἐστιν ὀκόσα ἐγερ-
10 θέντες ὀρέομεν, ὀκόσα δὲ εὐδοντες, ὕπνος³;

Ἄλλὰ τούτων μὲν ἄλλοις, ἔπειδ' ἀν δὲ περὶ τῶν ἀρχῶν διαλαμβά- 2
νωμεν, τότε καὶ τὰς ἐναντιότητας ταύτας ἄς οἱ τε φιλόσοφοι ἀνίσ-
σονται οἱ τε περὶ Μαρκίωνα δογματίζουσι, ἐπισκεψόμεθα· πλὴν οὐκ
ἀσαφῶς δεδειχθαι ἡμῖν νομίζω τὰς ἀφορμὰς τῶν ξένων δογμάτων
15 τὸν Μαρκίωνα παρὰ Πλάτωνος ἀχαρίστως τε καὶ ἀμαθῶς εἰληφέναι.

Ὁ δὲ περὶ ἐγκρατείας ἡμῖν προβαίνετω λόγος. ἐφάσκομεν δὲ 22, 1
τὴν δυσχρηστίαν ὑφορωμένους Ἕλληνας πολλὰ εἰς τὴν γένεσιν τῶν
παίδων ἀποφθέγγασθαι, ἀθέως δὲ ἐκδεξαμένους ταῦτα τοὺς περὶ
Μαρκίωνα ἀχαρίστειν τῶ δημιουργῶ. λέγει γὰρ ἡ τραγωδία· 2

20 τὸ μὴ γενέσθαι κρείττον ἢ φῦναι βροτούς.
ἔπειτα παῖδας σὺν πικραῖς ἀλγηδόσι
τίκτω· τεκοῦσα δ' ἦν μὲν ἄφρονας τέκω,
στένω ματαίως, εἰσορῶσα (μὲν) κακούς,
χρηστοὺς δ' ἀπολλύσ'· ἦν δὲ καὶ σεσωσμένους,
25 τήκω τάλαιναν καρδίαν ὀρρωδία.
τί τοῦτο δὴ τὸ χρηστόν; οὐκ ἀρκεῖ μίαν
ψυχὴν ἀλύειν κάπλι τῆδ' ἔχειν πόνους; |

καὶ ἔθ' ὁμοίως·

187 S 8

ἔμοιγε νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖν,

1—8 Plato Leg. II p. 653 CD 4—7 [Plato] Epin. p. 973 D 8 f vgl. Plato
Gorg. p. 492 E 9 f Heraklit Fr. 64 Byw. 21 Diels; vgl. Strom. V 105, 2
20—27 Euripides Fr. inc. 908 29—S. 206, 2 TGF Adesp. 111

6 αὐτὸ Sy αὐτὸ L ἔτι] + τὸ [Plato] 8 Πυθαγόρα τε Simon Hervet
Πυθαγόρας δὲ L τῶ Sy τὸ L 18 ἐπισκεψόμεθα Sy ἐπισκεψώμεθα L
20 κρείσσον Stob. Flor. 120, 17 βροτοῖς Stob. 21 ἀλγηδόσιν Nauck
23 (μὲν) Sy 24 δ' Sy τ' L ἀπολλύσ' Nauck ἀπολύουσα L 25 τήκει—ὀρ-
ρωδία Herwerden τήκω corr. aus τέκω L 27 ἀλύειν Bergk ἀπολύειν L
κάπλι τῆδ' Grotius κάπειτ' ἡδὲ L 29 ἔμοιγε νῦν τε Grotius ἔμοι γένοντο L
δοκεῖ Grotius ἔμοι γέ τοι τὸ καὶ πάλαι (δόξαν) δοκεῖ Meineke, Jahrb. f.
Philol. 87 (1863) S. 381

παιδα: φτενύν οὔποτ' ἀνθρώπους ἐχρήν
πόνου: ὄρωντας εἰς ὄσου: φτενύμεν.

ἐν δὲ τοῖς ἀνθι: λεγομένοις καὶ τὴν αἰτίαν τῶν κακῶν ἐναργῶ: ἐπὶ 4
τῆς ἀρχῆς ἐπαγάγει λέγων ὅδε: :

5 ὃ διστιγχεῖν φῆς καὶ κακῶ: πεπραγῆναι, 721 P
ἀνθρώπος: ἐγένον καὶ τὸ διστιγχῆς βλου
ἐκείθεν ἔλαβε: ὅθεν ἅπασιν ἤρξατο
τρέψαι: ὃδ' αἰθῆρ ἐνδίδου: θνητοῖς προάσ:
μή τοι νεν τὰ θνητὰ θνητῶ: ὦν ἀγνωμόνει.

10 πάλιν δ' αὖ τὰ ὅμοια τούτοις οὔδε ἀποδίδου: 722, 1

θνητῶν δὲ ὄλβιος οὔδει:
οὔδε εὐδαίμων:
οὔπω γὰρ ἔφην τις ἄλυπος.

καὶ εἰτ' ἀνθι: 2

15 φεῦ φεῦ, χροτίων πημάτων ὅσαι τύχαι.
ἦσαι δὲ μορφαί, τίμα δ' οὐκ εἶποι τις ἄν.

καὶ εἰθ' ὁμοίως: 3

τῶν γὰρ ἐν χροτίαι:
οὐκ ἴστιν οὔδεν διὰ τίλου: εὐδαιμονοῦν.

20 Ταύτη οὖν φησι καὶ τοὺς Πηθαγορείους ἀπίχεσθαι ἀφροδισίω. 24, 1

ἐμοὶ δὲ ἔμπαλιν δοκοῦσι γαμεῖν μὲν παιδοποιίας ἵνκα, τῆς δὲ εἰς
ἀφροδισίων ἡδονῆ: ἐθίλειν κρατεῖν μετὰ τὴν παιδοποιίαν. ταύτη 2
μιστικῶ: ἀπαγορεύουσι κνέμοις χοῖσθαι, οὐχ ὅτι πνευματοποιῶν καὶ
διόκριτων καὶ τοὺς ἄνθρωπος τεταραγμένους ποιῖ τὸ ἴσπριον, οὔδε
25 μὴν ὅτι ἀνθρώπου κίφαλῆ ἀπίχασται κνέμος κατὰ τὸ ἐπύλλιον
ἐκίνο.

ἴων τοι κνέμος: τρέγειν κίφαλῆ: τε τοκίον.

§ 9 TGF Adesp. 112 11 18 Euripides Iphig in Aul. 101 103 15f
Euripides Androm. Fr. 211 14f Euripides Heket. 200f and others; vgl. Elter
Gnom. hist. 11 22 S. 207. § Apollonios Hist. mem. 10 22 26 vgl.
Hist. Mor. p. 29 DE 22f. Arsen. Vol. 1 p. 45. Wala 27 vgl. Mutschk.
HPh. I. 29. Nock in Anth. p. 1. and V. Byth. p. 27.

§ 10 παλαίους Μωδαίους παλαίους L 9 10 P. 10 L 9 μετὰ
Ναύκων μετὰ τὴν L 11 ὁμοίως μετὰ τὴν L 15 ὁμοίως Stob.
E. p. 103 16 ὁμοίως Stob. 19 ἴσπριον μετὰ τὴν L 20 ὁμοίως
E. p. 103 20 μετὰ τὴν L 25 μετὰ τὴν μετὰ τὴν Ath. 11 p. 65 f
vgl. 66 29 Hist. Mor. p. 10 11 μετὰ τὴν μετὰ τὴν Hist. Mor. p. 10 11
Hist. Mor. p. 10 11

μᾶλλον δὲ ὅτι κῦαμοι ἐσθιόμενοι ἀτόκους ἐργάζονται τὰς γυναίκας. Θεόφραστος γοῦν ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν Φυτικῶν | αἰτίων τὰ κελύφη 8 522 P τῶν κῦαμων περὶ τὰς ῥίζας τῶν νεοφύτων δένδρων περιτιθέμενα ξηραίνειν τὰ φνόμενα ἰστορεῖ, καὶ αἱ κατοικίδιοι δὲ ὄρνιθες συνεχῶς 5 ταῦτα σιτούμεναι ἄτοκοι γίνονται.

IV. Τῶν δὲ ἀφ' αἰρέσεως ἀγομένων Μαρκίωνος μὲν τοῦ Πον- 25, 1
τικοῦ ἐπεμνήσθημεν δι' ἀντίταξιν τὴν πρὸς τὸν δημιουργὸν τὴν
χρῆσιν τῶν κοσμικῶν παραιτουμένου. γίνεται δὲ αὐτῷ τῆς ἐγκρα- 2
τείας αἴτιος, εἰ γε τοῦτο ἐγκράτειαν ῥητέον, αὐτὸς ὁ δημιουργός,
10 πρὸς ὃν ὁ θεομάχος οὗτος γίγας ἀνθεστάναι οἰόμενος ἄκων ἐστὶν
ἐγκρατῆς κατατρέχων καὶ τῆς κτίσεως καὶ τοῦ πλάσματος. κᾶν 3
συγγρήσονται τῇ τοῦ κυρίου φωνῇ λέγοντος τῷ Φιλίππῳ· ἄφες
τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς, σὺ δὲ ἀκολούθει μοι,
ἀλλ' ἐκεῖνο σκοπεῖτωσαν ὡς τὴν ὁμοίαν τῆς σαρκὸς πλάσιν καὶ
15 Φίλιππος φέρει, νεκρὸν οὐκ ἔχων μεμιαμμένον. πῶς οὖν σαρκίον 4
ἔχων νεκρὸν οὐκ εἶχεν; ὅτι ἕξανίστη τοῦ μνήματος τοῦ κυρίου τὰ
πάθη νεκρώσαντος, ζήσαντος δὲ Χριστοῦ. ἐπεμνήσθημεν δὲ καὶ τῆς 5
κατὰ Καρποκράτην ἀθέσμον γυναικῶν κοινωνίας, περὶ δὲ τῆς Νικο-
λάου ῥήσεως διαλεχθέντες ἐκεῖνο παρελίπομεν. ὠραλαν', φασί, γυναῖκα 6
20 ἔχων οὗτος, μετὰ τὴν ἀνάληψιν τὴν τοῦ σωτῆρος πρὸς τῶν ἀποστό-
λων ὄνειδισθεὶς ζηλοτυπίαν, εἰς μέσον ἀγαγὼν τὴν γυναῖκα γῆμαι
τῷ βουλομένῳ ἐπέτρεπεν. ἀκόλουθον γὰρ εἶναι φασὶ τὴν πράξιν 7
ταύτην ἐκείνῃ τῇ φωνῇ | τῇ ὅτι παραχρῆσασθαι τῇ σαρκὶ δεῖ, καὶ 523 P
δὴ κατακολουθήσαντες τῷ <τε> γενομένῳ τῷ τε εἰρημένῳ ἄπλῶς καὶ
25 ἀβασανίστως ἀνέδην ἐκπορνεύουσιν οἱ τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ μετιόντες.
πυθάνομαι δ' ἔγωγε τὸν Νικόλαον μηδεμιᾶ ἑτέρῳ παρ' ἣν ἔγημεν 26, 1

2—4 Theophrast de caus. plant. V 15, 1 4 f vgl. Geopon. II 35, 5
12 f Matth. 8, 22; Luk. 9, 60 (ohne Angabe des Namens) 15 f vgl. Acta Phil.
cap. 29 (Acta apocr. ed. Tischendorf p. 87 sq.); Apocal. apocr. p. 147 Tisch.; Anal.
Bolland. IX (1890) S. 207, 7 16 f vgl. Kol. 3, 1. 5; Röm. 14, 8 17 f vgl.
Strom. III 10 18 f vgl. Strom. II 118, 3 18—S. 208, 9 vgl. Hilgenfeld,
Ketzergeschichte S. 409 ff 19—S. 208, 9 ὠραλαν'—γνώσεω; Euseb. Hist. eccl.
III 29, 2—4 19—23 vgl. Epiphanius Haer. 25, 1; Theodoret Haer. fab. III 1
23 vgl. Strom. II 118, 3

2 φυτικῶν Sy φουσιῶν L Apoll. 4 κατοικίδιοι L' κατοικίδια L* 6
ἀν' ἀγομένων (vgl. S. 197, 16) Ma 14 σκοπεῖτωσαν L' σκοπήτωσαν L* 15 φί-
λιππος L' φιλίππου L* μεμιαμμένον Sy μεμιαμένον L 18 δὲ Wi τε L
19 παρελείπομεν I φασί Eus. φησὶ L 21 <εἰς> ζηλοτυπίαν Cobet S. 507
(aber vgl. S. 192, 12) 23. S. 208, 5. 8 παραχρῆσθαι Eus. 24 <τε> Wi
γενομένῳ γεγενημένῳ Eus. 25 ἐκπορνεύουσιν ἀναίδην Zeichen der Umstellung
L' 26 ἔγωγε] ἐγὼ Eus.

καρῆσθαι γυναικὶ τῶν τ' ἐκείνου τέκνων τὰς; θηλείας μὲν καταγηρᾶσαι
 παρθένους, ἄφθορον δὲ διαμείναι τὸν υἱόν· ὧν οὕτως ἔχόντων ἀπο- 2
 βολὴ πάθους ἦν ἢ) εἰς μέσον τῶν ἀποστόλων ἢ τῆς ζηλοτυποι-
 μίνης ἐκκύκλιος γυναικός, καὶ ἡ ἐγκράτεια τῶν περισπουδάστων
 5 ἡδονῶν τὸ παρακαρῆσθαι τῇ σαρκὶ ἐδίδουσκεν. οὐ γάρ, οἶμαι, ἐβού-
 λετο κατὰ τὴν τοῦ σωτῆρος ἐντολὴν ἰδοὶ κυρίως δουλείειν, ἡδονῆ
 καὶ θεῶ. λέγοιμι γοῦν καὶ τὸν Ματθίαν οὕτως διδάξαι, σαρκὶ μὲν 8
 μάχεσθαι καὶ παρακαρῆσθαι μηθὲν αὐτῇ πρὸς ἡδονὴν ἀκόλαστον ἐνδι-
 δόντα, φρενὴν δὲ ἀΐξιν διὰ πίστεως καὶ γνώσεως.

- 10 **Ἐλὼν δ' οἱ τὴν πάνδημον Ἀφροδίτην κοινωνίαν μυστικὴν ἀνα- 27 1**
 γορεύουσιν ἐντρίχουσι καὶ τῷ ὀνόματι λέγεται γὰρ καὶ τὸ ποιεῖν 2
 τι κακὸν ἐργάζεσθαι, ὅσπερ οὖν καὶ τὸ ἀγαθὸν τι ποιεῖν ὁμωνύμως
 ἐργάζεσθαι, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ κοινωνία ἀγαθὸν μὲν ἐν μεταδόσει ἀρ-
 γυρίου καὶ τροφῆς καὶ στολῆς, οἱ δὲ καὶ τὴν ὅποιαν δῆπον' οἷν
 15 ἀφροδισίων συμπλοκὴν κοινωνίαν ἀσιγῶς κελύχασιν. φασὶ γοῦν 3
 τινα αὐτῶν ἡμετέρῃ παρθένῳ εἰραία τὴν ὄψιν προσελθόντα φάσαι
 ἠγγράφαται παντὶ τῷ αἰτουῦντι οὐ δίδουσι, τὴν δὲ σιμνωῶς πάντ
 ἀποκρίνασθαι μὴ στυγίσαν τὴν τάνθρωπον ἀσιγίαν· ἀλλὰ περὶ
 γάμον τῇ μητρὶ διαλίγοντι ὡ τῆς ἀθιότητος· καὶ τῶν τοῦ κυρίου 4 F 4
 20 φωνῶν διαφύδονται οἱ τῆς ἀσιγίας κοινωνοί, οἱ τῆς λαγνείας
 ἀδελφοί, ὄνειδος οὐ φιλοσοφίας μόνον, ἀλλὰ καὶ παντός τοῦ ἴου.
 οἱ παραχαράσσοντες τὴν ἀλήθειαν, μᾶλλον δὲ κατασκάπτοντες εἰς
 οἶον τι αὐτοῖς· οἱ γὰρ τρισάθλιοι τὴν τε σαρκικὴν καὶ τὴν στυγι- 8
 ναστικὴν κοινωνίαν ἐροσαντοῖσι καὶ ταύτην οἰοῦνται εἰς τὴν βου-
 25 λήσαν αὐτοῦ ἀνάγειν τοῦ θεοῦ. εἰς τὰ χαμαιτυπία μὲν οὖν ἢ τοιαῦτα 24 1
 εἰσάγει κοινωνία καὶ δὴ συμμετοχοὶ τιν ἄν αὐτοῖς οἱ οἷος καὶ οἱ
 τράγοι, τίν δ' ἄν ἐν ταῖς μεζούσι παρ' αὐτοῖς ἐλπίων αἱ προσιτόσοι

6 Matth. 9, 24; Luk. 16, 14. 7 8 vgl. Hüggenfeld, Nov. Test. extra can. IV² p. 44; Preuschen, Antileg. S. 12. 10 f. Theodor. Haer. fab. 16. 17 Luk. 9, 59; Matth. 9, 42. 17--19 vgl. Cebet. S. 61. 23 S. 200, 1 Theodor. a. a. O.

1 τὰς aus E. 2 μὲν θεοῦ, S. E. 3 ἢ τὸν E. 4 καὶ h. E. 5 4 ἐκκύκλιος I. 6 εἰραία, I. 7 ἐκκύκλιος u. 8 μεζούσι, E. 9 H. S. 10 f. εἰσαίγει E. 11 εἰσαίγει L. 12 7 ὄνειδος aus E. 13 8 οἱ οἷος E. 14 12 οἷος S. E. 15 L. 16 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

τοῦ τέλους πόρνοι ἀνέδην εἰσδεχόμενοι τοὺς βουλομένους ἅπαντας.
 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ 2
 ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἀπο-
 θέσθαι ὑμᾶς τὰ κατὰ τὴν προτέραν | ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄν- 188 S
 5 θρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· ἀνανε- 8
 οῦσθε δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν καὶ ἐνδύσασθε τὸν καινὸν
 ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς
 ἀληθείας, κατὰ τὴν ἑξομολοσίαν τοῦ θεοῦ. ὀρίνεσθε οὖν μιμηταὶ 4
 τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ
 10 ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσ-
 φορὰν καὶ θύσαν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. πορνεία δὲ καὶ πᾶσα 5
 ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει
 ἁγίοις, καὶ ἀσχηρῶς καὶ μωρολογίᾳ. καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς φωνῆς 6
 ἀγνέειν μελετᾶν διδάσκων ὁ ἀπόστολος γράφει· τοῦτο γὰρ ἴστε
 15 γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος καὶ τὰ ἐξῆς ἕως ἡμᾶλλον δὲ καὶ
 ἐλέγγετε.

Ἐρρῶν δὲ αὐτοῖς τὸ δόγμα ἐκ τινος ἀποκρύφου, καὶ δὴ παρα- 29, 1
 θήσομαι τὴν λέξιν τὴν τῆς τούτων ἀσελγείας μητέρα· καὶ εἴτε αὐτοὶ
 τῆς βίβλου συγγραφεῖς (ὅρα τὴν ἀπόνοιαν, εἰ καὶ θεοῦ διαφεύδονται
 20 δι' ἀκρασίαν), εἴτε ἄλλοις περιτυχόντες τὸ καλὸν τοῦτο ἐνόησαν
 δόγμα διεστραμμένως ἀκηκοότες· ἔχει δὲ οὕτως τὰ τῆς λέξεως· ἔν 2
 ἦν τὰ πάντα· ἐπεὶ δὲ ἔδοξεν αὐτοῦ τῇ ἐνόητι μὴ εἶναι μόνῃ, ἐξῆλ-
 θεν ἀπ' αὐτοῦ ἐπίπνοια, καὶ ἐκοινώνησεν αὐτῇ καὶ ἐποίησεν τὸν
 ἀγαπητόν· ἐκ δὲ τούτου ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἐπίπνοια, ἢ κοινωνήσας
 25 ἐποίησεν δυνάμεις μῆτε ὀραθῆναι μῆτε ἀκουσθῆναι δυναμένας· ἕως
 ἔπ' ὀνόματος ἰδίου ἐκάστην· εἰ γὰρ καὶ οὗτοι καθάπερ οἱ ἀπὸ 3
 Οὐαλεντίνου πνευματικᾶς ἐτίθεντο κοινωνίας, ἴσως τις αὐτῶν τὴν 525 P
 ὑπόληψιν ἐπεδέξατ' (ἄν)· σαρκικῆς δὲ ὕβρεως κοινωνίαν εἰς προφη-
 τείαν ἁγίαν ἀνάγειν ἀπεγνωκότος ἐστὶ τὴν σωτηρίαν. τοιαῦτα καὶ 30, 1
 30 οἱ ἀπὸ Προδίκου ψευδωνύμως γνωστικὸς σφᾶς αὐτοὺς ἀναγορεύοντες
 δογματίζουσιν, νόους μὲν φύσει τοῦ πρώτου θεοῦ λέγοντες αὐτούς·
 καταχρώμενοι δὲ τῇ εὐγενείᾳ καὶ τῇ ἐλευθερίᾳ ζῶσιν ὡς βούλονται·
 βούλονται δὲ φιληδόπως, κρατηθῆναι ὑπ' οὐδενὸς νενομικότες ὡς ἂν
 κύριοι τοῦ σαββάτου καὶ ὑπεράνω παντὸς γένους πεφυκότες βασιλῆιοι

2—8 Ephes. 4, 20—24 8—13 Ephes. 5, 1—4 14—16 Ephes. 5, 5. 11
 21—26 vgl. C. Schmidt TU NF V 4 S. 54 29 f Theodoret a. a. O. 34 vgl.
 Matth. 12, 8; Mark. 2, 28; Luk. 6, 5

1 ἀναδὴν L ἐκδεχόμενοι Theodor. 5 f ἀνανεοῦσθε L¹ ἀνανεοῦσθαι L*
 19 συγγραφεῖς Sy συγγραφῆς L 20 ἄλλως Sy ἐνόησαν L¹ (wie Po) ἐνόησαν
 L* Ausgg. 21 δὲ οὖν Schw δὴ Po 28 ἐπεδέξατ' (ἄν) Ma ἐπεδέξατο L
 Clemens II. 14

πεύθε. βασιλεὶ δὲ, θεοί, νόμος ἄγραφος. πρῶτον μὲν οὐκ ποιοῦ- 2
 σιν ἢ βούλονται πάντα, πολλὰ γὰρ αὐτοὺς κολίσει καὶ ἐπιθυμοῦντας
 καὶ πιερωμένους, καὶ ἢ ποιοῦσι δέ, οὐχ ὡς βασιλεῖς, ἀλλ' ὡς μαστι-
 γία ποιοῦσι. λάθρα γὰρ μοιχεύουσι τὸ ἀλῶναι διδιότις καὶ τὸ κατα- 3
 5 γρωσθῆναι ἐκκλίοντες καὶ φοβούμενοι τὸ κολασθῆναι. πῶς δὲ 3
 ἐλεύθερον ἢ ἀκροσία καὶ ἡ ἀσχηρολογία; πᾶς γάρ, φησὶν, ὁ ἁμαρ-
 τάνων δοῦλό, ἴσθι. . . ὁ ἀπόστολος λέγει, ἀλλὰ πῶς κατὰ θεῖον 31. 1
 πολιτεύεται ὁ πάσι ἐπιθυμία ἰσδοτον ἑαυτὸν παρεσχὼν τοῦ κυρίου
 φήσαντος ἐγὼ δὲ λέγω, μὴ ἐπιθυμήσεις; ἰκὼν δὲ τις ἀμερτάνειν 2
 10 βούλεται καὶ δόγμα τίθεισι τὸ μοιχεύειν καὶ καθηδεπαθεῖν καὶ λυγαί-
 νουθαι τοὺς ἄλλων γάμον, ὅσον γι καὶ τοὺς ἄλλους ἀκορτας ἀμερ-
 τάνοντας ἰστοῦν; κἄν τις ξέρον τὸν κόσμον ἀσχημίνοι εἴσι, πιστοὶ 3
 ἐν τῷ ἄλλοτρίῳ μὴ γινόμενοι, τὸ ἀληθὲς οὐχ ἴξουσιν. ἐκρίκει δὲ 4
 τις ξένος πολίτης καὶ τούτους ἀδικεῖ, οὐχὶ δὲ ὡς περιπίδημος τοῖς
 15 ἀναγκαίοις χροῖμος ἀπρόσοκος τοῖς πολιταῖς διαβολ; πῶς δὲ καὶ 3
 τοῖς ἐπὶ τῶν ἔθνων μιμομημένοις διὰ τὸ μὴ πρόσωιν τὰ ἐπὶ τῶν
 νόμων διαγορευμένα, τούτῳτι τοῖς ἀδικοῖς καὶ ἀκρετοῖς καὶ πλο-
 νίχτοις καὶ μοιχοῖς τὰ αὐτὰ πρόσωιντες θεῖον ἐγνωκίται μόναι λέγον- 6
 σιν; ἰχρὴν γὰρ αὐτοὺς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοτρίοις κερύοντας καλοῦς βούιν 6
 20 ἵνα δὴ τῷ ὄντι τὸ βασιλικὸν ἐνδιζωνται, ἤδη δὲ καὶ τοῖς ἀνθρω- 32. 1
 πῖνοις νομοθέτοις καὶ τῷ θεῷ νόμῳ ἀπεχθάνονται περιτόμοις
 βούιν ἐπερισημένοι, ὁ γὰρ ἐκκιντήρας τὸν πόρον ἐλογούμετος
 πρὸς τοῦ θεοῦ δίκονται ἐν τοῖς ἁριθμοῖς, καὶ εἰὲν ἔλεον, 2
 φησὶν ὁ ἱωάννης ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὅτι κοινοσίαν ἴχονιν μετ' αὐτοῖ 3
 25 τούτῳτι μετὰ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν τῷ σκότι περιπατοῦν, φησὶν 3
 μὴθα καὶ οὐ ποιοῦν τῆν ἀλήθειαν; ἴσθι δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατοῦ-
 μιν ὡς αὐτὸς ἐν τῷ φωτὶ κοινοσίαν ἴχονιν μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ εἶμα 33 1
 ἡμοῦ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ κεθερῶνι ἡμᾶς, ἀπὸ τῆς σκορίας, καὶ πᾶν 33 1
 οὐκ κριττοῖς, τίὸ τῶν κοσμικῶν οἰ τοιαῦτα πρόσωιντες καὶ τοῖς
 30 μιμῖτοις τῶν κοσμικῶν ὅμοιοι; ὅμοιοι γάρ οἱμαί τὰς φῶντες οἱ καί
 τὰς φῶντες ὅμοιοι, ἴσθι δὲ ἐπιση ὄνιν κατὰ τῆν ἀλήθειαν ἀξίωσι 2
 τούτων καὶ τοῖς ἔθνοις ἐπιση ὄνιν ἀξίωσιν ὄνις τὸν ὄνις τῆν φε-
 κελὴν οὐγκλιτοῖον διαγέρονται, αὐτοῖς γὰρ ὡς ὁ κύριος ἴχρ, ἴσθι 3

6 f J. h. S., 1, vgl. Rom. 6, 6. 9 Mat. 5, 28. 12 f vgl. Luk. 17, 1.
 14 vgl. I Pet. 2, 1. 22 f vgl. Num. 20, 8. 23 24 f J. h. S. 1, 1. 32 f
 1 f vgl. I Pet. 2, 1. 33 S. 211 2 Mat. 5, 2.

1. vgl. τὸν ἐπιση ὄνιν ἀξίωσιν ὄνις τὸν ὄνις τῆν φε-
 κελὴν οὐγκλιτοῖον διαγέρονται, αὐτοῖς γὰρ ὡς ὁ κύριος ἴχρ, ἴσθι
 τὸν ὄνις τῆν φε-κελὴν οὐγκλιτοῖον διαγέρονται, αὐτοῖς γὰρ ὡς ὁ κύριος ἴχρ, ἴσθι
 τὸν ὄνις τῆν φε-κελὴν οὐγκλιτοῖον διαγέρονται, αὐτοῖς γὰρ ὡς ὁ κύριος ἴχρ, ἴσθι
 τὸν ὄνις τῆν φε-κελὴν οὐγκλιτοῖον διαγέρονται, αὐτοῖς γὰρ ὡς ὁ κύριος ἴχρ, ἴσθι
 τὸν ὄνις τῆν φε-κελὴν οὐγκλιτοῖον διαγέρονται, αὐτοῖς γὰρ ὡς ὁ κύριος ἴχρ, ἴσθι

μη περισσεύση ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλείω τῶν γραμματέων καὶ Φα-
 ρισαίων, οὐκ εἰσελεύσεσθε εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.· περὶ δὲ τῆς 4
 τῶν βρωμάτων ἐγκρατείας δείκνυται ἐν τῷ Δανιήλ. συνελόντι δ'
 εἰπεῖν, περὶ ὑπακοῆς ὁ Δαβὶδ ψάλλων λέγει· »ἐν τίνι κατορθώσει
 5 νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ;· καὶ παραχρῆμα ἀκούει· »ἐν τῷ φυλάσ-
 σεσθαι τὸν λόγον σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ.· ὁ τε Ἰερεμίας φησί· »τάδε 5
 λέγει κύριος· κατὰ τὰς ὁδοὺς τῶν ἐθνῶν μὴ πορεύσησθε.·

Ἐντεῦθεν ἄλλοι τινὲς κινήθεντες μιᾶροι καὶ οὐτιδανοὶ τὸν ἄν- 84, 1
 θρωπον ὑπὸ διαφόρων δυνάμεων πλασθῆναι λέγουσι, καὶ τὰ μὲν
 10 μέχρις ὀμφαλοῦ θεοειδεστέρως τέχνης εἶναι, τὰ ἔνερθε δὲ τῆς ἡττονος,
 οὐ δὴ χάριν ὀρέγεσθαι συνουσίας. λέληθε δὲ αὐτοὺς ὅτι καὶ τὰ ἄνω- 2
 τέρω μέρη τῆς τροφῆς ὀριγνᾶται καὶ λαγνεύει τισίν, ἐναντιοῦνται δὲ
 καὶ τῷ Χριστῷ πρὸς τοὺς Φαρισαίους· εἰρηκότι τὸν αὐτὸν θεὸν καὶ
 τὸν »ἐκτός· ἡμῶν καὶ τὸν »ἔσω· | ἄνθρωπον πεποιηκέναι. ἀλλὰ καὶ 189 S
 15 ἡ ὄρεξις οὐ τοῦ σώματός ἐστι, κἂν διὰ τὸ σῶμα γίνηται.

Ἄλλοι τινὲς, οὓς καὶ Ἀντιτάκτας καλοῦμεν, λέγουσιν ὅτι ὁ μὲν 8
 θεὸς ὁ τῶν ὅλων πατὴρ ἡμῶν ἐστὶ φύσει, καὶ πάνθ' ὅσα πεποίηκεν
 ἀγαθὰ ἐστίν· εἰς δὲ τις τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγονότων ἐπέσπειρεν τὰ
 ζιζάνια τὴν τῶν κακῶν φύσιν γεννήσας, οἷς καὶ [δὴ] πάντας ἡμᾶς
 20 περιέβαλεν ἀντιτάξας ἡμᾶς τῷ πατρὶ. διὸ δὴ καὶ αὐτοὶ ἀντιτασσό- 4
 μεθα τούτῳ εἰς ἐκδικίαν τοῦ πατρὸς, ἀντιπράσσουντες τῷ βουλήματι
 τοῦ δευτέρου. ἐπεὶ οὖν οὗτος »οὐ μοιχεύσεις·· εἰρηκεν, ἡμεῖς, φασί,
 μοιχεύσωμεν ἐπὶ καταλύσει τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ. 527 P

Φάλημεν δ' ἂν καὶ πρὸς τούτους· ὅτι τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ 85, 1

2 f vgl. Dan. 1, 10 4—6 Psal. 118, 9 f 6 f Jerem. 10, 2 8—11
 vgl. Eriphanius Haer. 45, 2 von den Severianern: ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀνθρώπου τὸ
 μὲν ἡμῖν εἶναι τοῦ θεοῦ, τὸ δὲ ἡμῖν τοῦ διαβόλου. ἀπ' ὀμφαλοῦ γὰρ καὶ ἄνω-
 γάτω εἶναι τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως λέγει τὴν πλάσιν, ἀπὸ δὲ ὀμφαλοῦ καὶ κατω-
 γάτω τῆς πονηρᾶς ἐξουσίας τὴν πλάσιν. 14 vgl. Luk. 11, 40 14 f vgl. Plato
 Phileb. p. 35 C 16—23 vgl. Theodoret Haer. fab. I 16 ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι
 τινὲς, οὓς Ἀντιτάκτας ἐκάλουον, ἀσεβεῖς, οἱ τὸν μέγαν ἄγνωστον θεόν, ὡς αὐτοὶ
 λέγουσι, πατέρα οἰκτεῖον ὠνόμαζον· τοῦτον δὲ ἀγαθὸν εἶναι καὶ θεὸν ποιητήν·
 ἔνα δὲ τινὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγονότων ἐπισπείρειν ζιζάνια· δὲ καὶ πάντας ἡμᾶς,
 ὡς αὐτοὶ λέγουσι, κακοῖς περιέβαλεν, ἀντιτάξάμενος ἡμῶν τῷ ἀγαθωτάτῳ πατρὶ.
 οἱ δὴ χάριν καὶ ἡμεῖς ἀντιτασσόμεθα αὐτῷ εἰς ἐκδίκεσθαι τοῦ πατρὸς, ἀνθιστά-
 μενοι τοῖς νόμοις αὐτοῦ. καὶ ἐπειδὴ οὗτος εἶπεν »οὐ μοιχεύσεις·· ἡμεῖς, φησί,
 μοιχεύσωμεν ἐπὶ καταλύσει τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ. τοῦτους εἰκότως ἂν τις ἐφευρετᾶς
 ὀνομάσαι κακῶν, οἱ ταῖς ἀσελείαις τὰς βλασφημίας συνάπτουσιν. 18 f vgl. Matth.
 13, 25 22 Exod. 21, 13

8 μιᾶροι St μικροὶ L 10 θεοειδεστέρως K1 θεοειδεστέρως L
 12 ὀριγνᾶται L 19 [δὴ] πάντας nach Theod. ἅπαντας Schw 20 δὴ über d.
 Z. L' 21 τῷ Sy τοῦ L 23 μοιχεύσωμεν Theod. μοιχεύομεν L

τοὺς ὅσοι τὴν ἀλήθειαν ὑποκρίνονται ἐξ ἔργων γινώσκουσι παρι-
 λήφαμεν. διαβάλλεται δὲ ἡμῶν τὰ ἔργα· πῶς ἔτι τῆς ἀληθείας ἀν-
 ἔχουσαι ἡμᾶς; ἔρειται; ἢ γὰρ οὐδέν ἐστι κακὸν καὶ οὐκέτι μίμνηται; **2**
5 ἄξιός ὢν αἰτιάσθαι ὡς ἀντιτεταγμένον τῷ θεῷ, οὐδὲ κακοῦ τινος
 γέγονε ποιητικὸς; (ουραναιρεῖται γὰρ τῷ καρπῷ καὶ τὸ δένδρον, ἢ,
 εἰ ἔστι τὸ πονηρὸν ἐν ἐπάργσει, ἐπάτωσαν ἡμῖν, τί λέγουσιν εἶναι
 τὰς δοθείσας ἐντολάς περὶ δικαιοσύνης, περὶ ἐγκρατείας, περὶ ὑπο-
 μονῆς, περὶ ἀνεξικακίας καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων, χάριτος ἢ ἀστείας,
 καὶ εἰ μὲν φανήη εἶη τὰ πλείστα ἀπαγορεύουσα ποιεῖν τῶν ἀσχηρῶν; **3**
10 ἢ ἐντολή, καθ' ἑαυτῆς νομοθετήσῃ ἢ κακία ἐπι καταλύσῃ τῇ ἰδίᾳ.
 ὕπερ ἀδύνατον· εἰ δὲ ἀγαθή, ἀντιτασσόμενοι ταῖς ἀγαθαῖς ἐντολαῖς
 ἀγαθῶ ἀντιτάσσουσαι καὶ τὰ κακὰ πράσσειν ὁμολογοῦσιν. ἤδη δὲ **24, 1**
 καὶ ὁ σωτὴρ αὐτός, ὃ πείθεσθαι ἀξιοῦσιν ἡμῶν, τὸ μισεῖν καὶ τὸ
 λοιδορεῖν κεκώλεκεν καὶ μετὰ τοῦ ἀντιδίκου κηδίζων φίλος αὐτοῦ
15 περιέσθητι ἀπαλλαγῆναι φησὶν. ἢ τοίνυν καὶ τὴν Χριστοῦ παρὰ-
 νουσι ἀρνήσουσιν ἀντιτασσόμενοι τῷ ἀντιτεταγμένῳ, ἢ φίλοι γινώ-
 μενοι τούτῳ οὐκ ἀντιδικήσουσιν. τί δέ; οὐκ ἔστι, ὡς γεννάει ὡς **3**
 πρὸς παρόντας γὰρ εἰποιμ' ἀνι, ὅτι ταῖς καλῶς ἐχοίσεις ἐντολαῖς
 μαχόμενοι τῇ ἰδίᾳ ἀνθίστασθε σωτηρίας; οὐ γὰρ τὰ διαγορευθέντα
25 χρῆσιμος, ἀλλ' ἑαυτοὺς καταστρέφει. καὶ ὁ μὲν κύριος ἐπὶ ἀγαθὰ
 ἡμῶν ἔργα λαμβάνει ἔσθῃ, ἡμεῖς δὲ τὰς ἀσχηγίας ἡμῶν ἐφαρτίς
 ποιεῖτε. ἄλλως τε εἰ τὰς ἐντολάς καταλέγειν τοῦ νομοθέτου θέλει **3**
 τί δήποτε τὸ μὲν τοῦ μοιχείου καὶ τοῦ παιδοφθορήου καὶ ὅσα
 εἰς ἐγκράτιαν συμβάλλεται, καταλέγειν ἐπιχειρεῖτε δι' ἀκρασίαν τὴν
25 ὁμῶν, οὐ καταλείτε δὲ χιμῶνα τὸν ἐπ' αὐτοῦ γινόμενον, ἵνα θείως
 ποιήσῃτε μισοῦντος ἔτι τοῦ χιμῶνος, οὐδὲ γῆν πλοῦτην, πατὴρ δὲ
 θάλασσαν ἐργάζεσθαι καθάπερ οἱ τὰς ἱστορίας συνεταξάμενοι τὸν κέρ-
 βαρον ἰθιλήροι Σιρῆην φασὶν; τί δ' οὐκ ἐπί κείνοις ταῖς ἐντολαῖς; **27, 1**
 ἀντιτάσσουσι; εἰπόντος γὰρ ἐπίστασθαι καὶ πληθύνεσθαι ἡμᾶς, τοὺς **3, 1**
25 ἀντιτεταγμένους ἐχρήρη μηδ' ὅπως οὐνοῖσιν χρῆσθαι καὶ εἰπόντος
 εἰδοῦκα ἡμῖν πάντα εἰς τροφὰς καὶ ἐποικασίους ἡμᾶς ἐχρήρη μηδενὸς
 ἐτολαῖται. ἀλλὰ καὶ εὐφθαλμὸν ἀπὸ εὐφθαλμοῦ ἀγροντοῦ ἡμᾶς **2**

1 f vgl. Matth. 7, 17. — **12 f** vgl. Matth. 5, 14; Luk. 8, 2 f. — **14 f** vgl.
 Matth. 5, 13; Luk. 12, 18. — **20 f** vgl. Matth. 5, 19. — **23** Ex. 1, 2. 10. 24. 31. 32. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

2 vgl. 1, 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

ἐχοῖν μὴ ἀποδιδόναι ἀντιτάξιν ἀντιτάξει, καὶ τὸν κλέπτην κελεύσαντος τετραπλοῦν ἀποδιδόναι ὑμᾶς ἐχοῖν καὶ προσδοῦναι τῷ κλέπτῃ· ὁμοίως τε αὐτῷ καὶ τῇ ἀγαπήσει τὸν κύριον· ἐντολῇ ἀντιτασσομένους 3
 ἔδει οὐδὲ τὸν τῶν ὄλων θεὸν ἀγαπήσαι, καὶ πάλιν εἰπόντος οὐ
 5 ποιήσεις γλυπτὸν οὐδὲ χωνευτὸν· ὑμᾶς ἀκόλουθον ἦν καὶ τὰ γλυπτὰ προσκυνεῖν. πῶς οὖν οὐκ ἀσεβείτε ἀντιτασσομένοι μὲν, ὡς φατε, τῷ 4
 δημιουργῷ, τὰ δὲ ὅμοια ταῖς πόρναις καὶ τοῖς μοιχοῖς ἐζηλωκότες;
 πῶς δὲ οὐκ αἰσθάνεσθε μείζονα ποιῶντες ὃν ὡς ἀσθενῆ νομίζετε, 5
 εἴπερ ὃ βούλεται, τοῦτο γίνεται, ἀλλ' οὐχὶ ἐκεῖνο ὃπερ ἠθέλησεν ὁ
 10 ἀγαθός; ἔμπαλιν γὰρ ἀσθενῆς δεικνύται πρὸς ὑμῶν αὐτῶν ὁ ὑμέτερος, ὡς φατε, πατήρ.

Ἀναλέγονται δὲ καὶ οὗτοι ἐκ τινῶν προφητικῶν περικοπῶν 38. 1
 λέξεις ἀπανθισάμενοι καὶ συγκαττύσαντες κακῶς κατ' ἀλληγορίαν
 εἰρημένας ἐξ εὐθείας λαβόντες. γεγράφθαι γὰρ φασιν· ἀντέστησαν 2
 15 θεῷ καὶ ἐσώθησαν· οἱ δὲ καὶ τῷ ἀναιδεῖ θεῷ προστιθέασι, δέχονται δὲ ὡς βουλὴν παρηγγελμένην τὸ λόγιον τοῦτο καὶ σωτηρίαν
 σφίσι λογίζονται τὸ ἀνθίστασθαι τῷ δημιουργῷ. τῷ μὲν οὖν 3
 ἀναιδεῖ θεῷ οὐ γέγραπται· εἰ δὲ καὶ οὕτως ἔχοι, τὸν κεκλημένον
 διάβολον, ὃ ἀνόητοι, ἐξακούσατε ἀναιδῆ ἢ ὡς διαβάλλοντα τὸν ἀν-
 20 θρωπον ἢ ὡς κατήγορον τῶν ἁμαρτανόντων ἢ ὡς ἀποστάτην. ὁ 4
 γοῦν λαός, ἐφ' οὗ εἴρηται ἡ περικοπή, παιδεύομενοι ἐφ' οἷς ἡμαρτον
 βαρέως φέροντες καὶ στένοντες διεγόγγυζον τὴν εἰρημένην λέξιν, ὅτι
 τὰ μὲν ἄλλα ἔθνη παρανομοῦντα οὐ κολάζεται, αὐτοὶ δὲ μόνοι παρ'
 ἕκαστα κολοῦνται, ὡς καὶ Ἱερεμίαν εἰρηκέναι, ἵδιὰ τί ὁδὸς ἀσεβῶν
 25 εὐδοῦται; ὅμοιον τούτῳ τὸ παρὰ τῷ Μαλαχίᾳ, τὸ προειρημένον,
 ἀντέστησαν θεῷ καὶ ἐσώθησαν· χρηματιζόμενοι γὰρ οἱ προφῆται 5
 οὐ μόνον τινὰ ἀκούειν λέγουσι παρὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ διαγ-
 γέλλοντες δεικνύνται κατὰ ἀνθυποφορὰν τὰ πρὸς τοῦ λαοῦ θρυλού-
 μενα, ὡς ἐπιζητήματά τινα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀναφέροντες, ἐξ
 30 ὧν καὶ τὸ προκείμενον τυγχάνει ῥητόν. καὶ μή τι πρὸς τούτους ὁ 39, 1
 ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ ἀποτεινόμενος γράφει·
 καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασὶ τινες ἡμᾶς | λέγειν, 529 P
 ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν
 ἐστίν· οὗτοι εἰσιν οἱ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν φωνῆς τόνῳ διαστρέ- 2
 35 φοντες τὰς γραφὰς πρὸς τὰς | ἰδίαις ἡδοναῖς, καὶ τινῶν προσφιδῶν 190 S

1 f vgl. Exod. 22, 1 3 Deut. 6, 5 4 f Deut. 27, 15 14 f Mal.
 3, 15 24 f Jerem. 12, 1 26 Mal. 3, 15 32—34 Röm. 3, 8

4 οἷδὲ Kl οὔτε L 9 βούλεται οὔτος, Wi 10 nach γὰρ ist ὁ von I.
 getilgt δεικνύνται πρὸς; Sy δεικνύνται πως L 14 εὐθείας; Vi εὐθείας L
 25 τὸ Sy τῷ L

καὶ στιγμῶν μεταθείσι τὰ παραγγελλθέντα σοφρόνως τε καὶ συμ-
 φερόντως μιζόμενοι πρὸς ἡδοναθείας τὰς ἑαυτῶν. οὐκ παραξένοντες 8
 τὸν θεὸν τοῖς λόγοις ἡμῶν· ὁ Μαλαχίας φησὶ, καὶ εἶπατε· ἐν τίνι
 παρωξέναμεν αὐτόν; ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς· πᾶς ὁ ποιῶν ποιηρὸν
 5 ἀγαθὸς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐν αὐτοῖς αὐτὸς ἠΰδύκησεν· καὶ ποῦ
 ἔστιν ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης;

V. "Ἦν οὖν μὴ ἐπὶ πλείον ὀρυχίζοντες τὸν τόπον πλειόνων 10. 1
 ἀτόπων αἰρέσεων ἐπιμεμνόμεθα μηδ' αὖ καθ' ἑκάστην αὐτῶν λέγειν
 πρὸς ἑκάστην ἀναγκαζόμενοι ἀλογησόμεθά τε ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐπὶ
 10 μάλιστα τὰ ἐπομνήματα προάγωμεν, φέρε εἰς δύο διελόντες τά-
 γματα ἀπέσας τὰς αἰρέσεις ἀποκρινόμεθα αὐτοῖς. ἢ γάρ τοι ἀδια- 2
 φόρως ζῆν διδάσκουσιν, ἢ τὸ ἐπίτετον ἔδουσαι ἐγκρατείαν διὰ
 διουσιμίας καὶ φιλαπικθημοσύνης καταγγέλλουσι, πρότερον δὲ περὶ 3
 τοῦ προτίρου διαληπτέον τμήματος, εἰ πάντα ἔξιστιν ἔλθεσθαι βίον
 15 δῆλον ὅτι καὶ τὸν μετ' ἐγκρατείας, καὶ εἰ πᾶς βίος ἀκίνδυνος ἐκλεκτῶ
 δῆλον ὅτι ὁ μετὰ ἀρετῆς καὶ σοφροσύνης πολὺ μᾶλλον ἀκίνδυνος
 δουσίσης γὰρ ἕξουσίας τῷ κυρίῳ τοῦ σαββάτου, εἰπερ ἀκολάτως 4
 βιώσει, ἀντιθέτως εἶναι, πολλῶ μᾶλλον ὁ κοσμίως πολιτευσάμενος
 οὐκ ἐπιθέτως ἔσται· πάντα μὲν γὰρ ἔξιστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμ- 3
 20 φέρισι, φησὶν ὁ ἀπόστολος, εἰ δὲ καὶ πάντα ἔξιστι, δῆλον ὅτι καὶ
 τὸ σοφροτείν, ὅσπερ οὖν ὁ τῆ ἕξουσίας εἰς τὸ κατ' ἀρετὴν βιώσει 41 1
 συγχορησάμενος ἐκαιετός, οὕτω πολὺ μᾶλλον ὁ τὴν ἕξουσίαν ἡμῶν
 δεδοκώς ἐλευθέρων καὶ κυρίων καὶ συγχαρήσας ἡμῶν βίον εἰς βου-
 25 λόμεθα οὐκ ἀποκρινόμενος, μὴ ἕσας δουλεύειν ἡμῶν κατὰ
 ἀνάγκην τὰς αἰρέσεις καὶ τὰς φησας· εἰ δὲ τὸ ἀδύς ἑκάτερος ἔχει 2
 ὃ τι ἀρεσίαν ὃ τε ἐγκρατείας ἕλόμενος, ἀλλὰ τὸ σμῆνον οὐκ ὅμοιον
 ὃ μὲν γὰρ εἰς ἕδουσαι ἐξουσίας σώματα χαρίζεται ὃ δὲ σέφρων τὴν
 κυρίαν τοῦ σώματος περὶ ἐλευθέρων τῶν παθῶν, καὶ εἰπ' ἐλευ- 3
 30 θερίας πεκλήθησιν λέγουσιν ἡμᾶς μόνον μὴ εἰς τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορ-
 μὴν τῆ σφοδρῆς παρῆγομεν κατὰ τὸν ἀπόστολον· εἰ δὲ ἐπιθυμίαι 4
 χαριστίων καὶ τὸν ἐπομνήστων βίον ἀδιέφορον ἕχοντες εἰς αὐτὰ
 λέγουσιν, ἦτοι πάντα τὰς ἐπιθυμίας πιστεύον, καὶ εἰ τοῦτο τε
 εὐλογητότατα καὶ ἀνοσιώτατα πρακτέον ἀπεντε ἕλόμενος τὰς εἰς 1 P

2 6 Mat. 2, 17 17 vgl. Matth. 1, 8, Mark. 2, 28, Luk. 4, 5 10 f
 1 Kor. 6, 12, 19, 21 29-30 vgl. Gal. 2, 11

7 vgl. D. 8 ἐλευθέρων Sy ἐλευθέρων L. 9 ἀρεσίας ἀπο-
 κρινόμενος R. L. 10 ἐπομνήστων Sy ἐπομνήστων L. 10 f τοῦ κατὰ σφῆ-
 μενον L. 12 εἰ δὲ καὶ πάντα ἔξιστιν H. L. 2 21 vgl. Gal. 2, 11
 28 vgl. 1 Kor. 6, 12, 19, 21 vgl. Gal. 2, 11 L. 29 vgl. Gal. 2, 11
 30 vgl. Gal. 2, 11 L. 32 vgl. Gal. 2, 11 L.

πειθουσιν ἡμᾶς· ἢ τῶν ἐπιθυμιῶν τινὰς ἐκκλινοῦμεν καὶ οὐκέτι 5
 ἀδιαφόρως βιωτέον οὐδὲ ἀνέδην δουλευτέον τοῖς ἀτιμοτάτοις μέρεσιν
 ἡμῶν, γαστρὶ καὶ αἰδοίοις, δι' ἐπιθυμίαν κολακευόντων τὸν ἡμέτερον
 νεκρόν. τρέφεται γὰρ καὶ ζωοποιεῖται διακοινομένη εἰς ἀπόλαυσιν 6
 5 ἐπιθυμία, καθάπερ ἔμπαλιν κολουμένη μαραίνεται. πῶς δέ ἐστι 42, 1
 δυνατόν ἠττηθέντα τῶν τοῦ σώματος ἡδονῶν ἑξομοιοῦσθαι τῷ κυρίῳ
 ἢ γνῶσιν ἔχειν θεοῦ; πάσης γὰρ ἡδονῆς ἐπιθυμία κατάρχει, ἐπιθυμία
 δὲ λύπη τις καὶ φροντίς δι' ἐνδειαν ὀρεγομένη τινός. ὅστ' οὐκ 2
 ἄλλο τί μοι δοκοῦσιν οἱ τοῦτον ἐπαρηρημένοι τὸν τρόπον ἄλλ' ἢ τὸ
 10 λεγόμενον δι' τοῦτο,

πρὸς τ' αἰσχεῖν ἄλγεα πάσχειν,

ἐπίσπαστον· ἑαυτοῖς αἰρούμενοι κακὸν νῦν καὶ εἰς ὕστερον. εἰ μὲν 8
 οὐκ πάντα ἐξῆν καὶ μηδὲν ἦν δέος ἀποτυχεῖν τῆς ἐλπίδος διὰ πρά-
 ξεις πονηράς, ἴσως ἦν ἂν τις αὐτοῖς πρόφασις τοῦ βιοῦν κακῶς τε
 15 καὶ ἑλεεινῶς· ἐπεὶ δὲ βίος τις ἡμῖν μακάριος δι' ἐντολῶν ἐπιδέ- 4
 δεικται, ὧν χρὴ πάντας ἐχομένους μὴ παρακούοντας τῶν εἰρημένων
 τινὸς μηδὲ ὀλιγοῦντας τῶν προσηκόντων, κἂν ἐλάχιστον ἢ, ἐπε-
 σθαι ἢ ἂν ὁ λόγος ἡγήται. εἰ (δὲ) σφαλείημεν αὐτοῦ, ἀθανάτω κακῶ
 περιπεσεῖν ἀνάγκη, κατακολουθήσασιν δὲ τῇ θείᾳ γραφῇ, δι' ἧς ὁδεύ- 5
 20 οῦσιν οἱ πεπιστευκότες. ἑξομοιοῦσθαι κατὰ δύναμιν τῷ κυρίῳ, οὐκ
 ἀδιαφόρως βιωτέον, ἀλλὰ καθαρντέον εἰς δύναμιν τῶν ἡδονῶν καὶ
 τῶν ἐπιθυμιῶν ἐπιμελητέον τε τῆς ψυχῆς, ἢ πρὸς μόνῳ τῷ θεῷ
 διατελεστέον. καθαρὸς γὰρ ὧν καὶ πάσης κακίας ἀπηλλαγμένος ὁ 6
 νοῦς δεκτικὸς πως ὑπάρχει τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως, ἀνισταμένης ἐν
 25 αὐτῷ τῆς θείας εἰκότος· καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπὶ τῷ
 κυρίῳ ἀγνίξει, φησὶν, ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. θεοῦ 48, 1
 δὲ γνῶσιν λαβεῖν τοῖς ἐτι ὑπὸ τῶν παθῶν ἀγομένοις ἀδύνατον·
 οὐκοῦν οὐδὲ τῆς ἐλπίδος τυχεῖν μηδεμίαν τοῦ θεοῦ γνῶσιν (περι)-
 30 ποιημένοις· καὶ τοῦ μὲν ἀποτυγχάνοντος τοῦδε τοῦ τέλους ἢ τοῦ
 θεοῦ ἄγνοια κατηγορεῖν ἔοικε, τὸ δὲ ἀγνοεῖν τὸν θεὸν ἢ τοῦ | βίου 531 P
 πολιτεία παρίστησιν. παντάπασιν γὰρ ἀδύνατον ἅμα τε [καὶ] ἐπιστή- 2

7 f vgl. Andronic. De aff. p. 12, 4 Kreuttner πάσης—τινός Antonius Me-
 lissa p. 19 Gesner 11 Hesiod Op. 211 12 vgl. σ 73 18 vgl. μ 118
 20 vgl. Plato Theaet. p. 176 B 25 f 1 Joh. 3, 3 26 f θεοῦ γνῶσιν—ἀδί-
 νατον Sacr. Par. 235 Holl 31—S. 216, 2 παντάπασιν ἀδύνατον—ἀγαθῷ Sacr.
 Par. 236 Holl

2 ἀναίδην L 8 δὲ· δέ ἐστι Ant. 15 nach δὲ Rasur (ὁ w. e. sch.)
 16 ὧν—ἐχομένοις Schw φ—ἐπομένους L 18 δὲ· Schw 19 ἀνάγκη L
 γραφῇ (καὶ τῇ ἀγωγῇ) (vgl. Strom. III 58, 2) Schw 22 πρὸς μόνῳ μόνῳ
 πρὸς Ma 28 f περι ποιημένοις Bywater bei Ma 31 [καὶ] Di

γειν τῷ κόσμῳ δυστυχήσοντας ἑτέρους μηδὲ ἐπιχορηγεῖν τῷ θανάτῳ
 τροφήν ἔκεινα λεκτίον· πρῶτον μὲν τὸ τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου·
 «καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν, ὅθεν ἐγνώκαμεν ὅτι ἐσχάτη 2
 ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν
 5 ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἄν μεθ' ἡμῶν.» ἔπειτα καὶ διαστρεπτέον 3
 αὐτοὺς τὰ ὑπ' αὐτῶν φερόμενα διαλύοντας ὡδὲ πως· τῇ Σαλώμῃ
 ὁ κύριος πυνθανομένη, «μέχρι πότε θάνατος ἰσχύσει;» οὐχ ὡς κακοῦ
 τοῦ βίου ὄντος καὶ τῆς κτίσεως πονηρᾶς, «μέχρις ἄν» εἶπεν «ὑμεῖς
 αἱ γυναῖκες τίκτετε,» ἀλλ' ὡς τὴν ἀκολουθίαν τὴν φυσικὴν διδά-
 10 σκων· γενέσει γὰρ πάντως ἔπεται καὶ φθορά. τρυφῆς μὲν οὖν καὶ 46, 1
 πάσης ἀκοσμίας ἡμᾶς ὁ νόμος ἐξάγειν προήρηται, καὶ τοῦτό ἐστιν
 αὐτοῦ τέλος, ἐκ τῆς ἀδικίας ἡμᾶς εἰς δικαιοσύνην ὑπάγειν, γάμους
 τε αἰρουμένους σώφρονας καὶ παιδοποιίας καὶ πολιτείας. ὁ δὲ κύριος 2
 οὐ καταλύειν τὸν νόμον ἀφικνεῖται, ἀλλὰ πληρῶσαι· πληρῶσαι δὲ
 15 οὐχ ὡς ἐνδεῆ, ἀλλὰ τῷ τὰς κατὰ νόμον προφητείας ἐπιτελεῖς γενέ-
 σθαι κατὰ τὴν αὐτοῦ παρουσίαν, ἐπεὶ τὰ τῆς ὀρθῆς πολιτείας καὶ
 τοῖς δικαίως βεβιωκόσι πρὸ τοῦ νόμου διὰ τοῦ λόγου ἐκηρῦσσετο.
 οἱ τοίνυν πολλοὶ τὴν ἐγκράτειαν οὐκ εἰδότες σώματι πολιτεύονται, 3
 ἀλλ' οὐ πνεύματι. γῆ δὲ καὶ σποδὸς τὸ σῶμα ἄνευ πνεύματος.
 20 αὐτίκα μοιχείαν ἐξ ἐνθυμήσεως κρίνει ὁ κύριος· τί γάρ; οὐκ ἔστι καὶ 4
 γάμῳ ἐγκρατῶς χρῆσθαι καὶ μὴ πειραῖσθαι διαλύειν ἢ συνέξενξεν ὁ
 θεός; τοιαῦτα γὰρ διδάσκουσιν οἱ τῆς συζυγίας μερισταί, δι' οὓς καὶ
 τὸ ὄνομα βλασφημεῖται. μιὰρὰν δὲ εἶναι τὴν συνουσίαν λέγοντες 5
 οὗτοι οἱ τὴν σύστασιν καὶ αὐτοὶ ἐκ συνουσίας ἐλληφότες πῶς οὐκ ἂν
 25 εἴεν μιᾶροι; τῶν δὲ ἁγιασθέντων ἄγιον οἶμαι καὶ τὸ σπέρμα. ἡγιά- 47, 1
 σθαι μὲν οὖν ἡμῖν ὀφείλει οὐ μόνον τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος
 καὶ ὁ βίος καὶ τὸ σῶμα· ἐπεὶ τίνα λόγῳ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἡγιά-
 σθαι λέγει τὴν γυναῖκα ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἢ τὸν ἄνδρα ὑπὸ τῆς
 30 γυναικός; τί δὲ ἐστὶν ὅπερ ὁ κύριος εἶπεν πρὸς τοὺς περὶ τοῦ ἀπο- 2
 στασίου πυνθανομένους, εἰ ἔξεστιν ἀπολύσαι γυναῖκα Μωυσέως ἐπι-
 τρέφαντος; «πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν», φησὶν, «ὁ Μωυσῆς

2—5 I Joh. 2, 18 f 6—10 vgl. Strom. III 63 f. 66. 92; Exc. ex Theod. 67;
 Hilgenfeld, Nov. Test. extra can. IV² p. 46; Preuschen, Antileg. S. 2 8 f vgl.
 Orac. Sibyll. 2, 163 f 10 vgl. Philo De decal. 58 (II p. 190 M) γένεσις φθορᾶς
 ἀρχή 14 Matth. 5, 17 16 f vgl. Röm. 2, 14 f 18 f vgl. Gal. 5, 25
 20 vgl. Matth. 5, 28 21 f vgl. Matth. 19, 6; Mark. 10, 9 22 f vgl. Röm.
 2, 24 (Jes. 52, 5) 27—29 vgl. I Kor. 7, 14 29—S. 218, 4 vgl. Matth. 19, 3.
 7. 8. 4. 5. 9 (Mark. 10, 2—12); Matth. 5, 32; 22, 30; Mark. 12, 25; Luk. 20, 35

3 ἀντίχρηστοι L 9 τίκτετε Di τίκτετε L ἀλλ' L¹ ἀλλ' L* 15 ἐνδεῆ
 Sy ἐνδεῆ L 22 nach τῆς ist ζ von L¹ getilgt

ταῦτα ἔγραψεν· ἔμεις δὲ οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι τῷ πρωτοπλάστῳ ὁ
 θεὸς εἶπεν· ἴσοσθε οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὅσοι ὁ ἀπολίτων τὴν 53. 1
 γυναικα χωρὶς λόγον πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθήναι· ἀλλὰ ἡμεῖς 2
 τὴν ἀνάστασιν· φησὶν· οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται· καὶ γὰρ
 5 περὶ τῆς κοιλίας καὶ τῶν βρωμάτων εἴρηται· ἐπὶ βρώματα τῆ κοιλίᾳ
 καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταρ-
 γήσιν· τοῦτον· ἐπιφρακίζων τοὺς δίκην κάπρων καὶ τράγων ζῆν
 ολομένους· ἵνα μὴ ἀδικῶς ἐσθλοῦν καὶ ὀκνεῖν· εἰ γοῦν τὴν ἀνάστασιν 48 1
 ἀπειλήσασιν, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, καὶ διὰ τοῦτο ἀθετοῦσι τὸν γάμον.
 10 μὴδὲ ἐσθιέτωσαν μὴδὲ πινέτωσαν· καταργησθεοὶ γὰρ ἐστὶ τὴν κοιλίαν
 καὶ τὰ βρώματα ὁ ἀπόστολος ἐν τῇ ἀναστάσει· πῶς οὖν καὶ πι- 2
 νῶσι καὶ διψῶσι καὶ τὰ κατὰ τὴν σάρκα πάσχουσι καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ὁ
 διὰ Χριστοῦ τελείαν τὴν προσδοκωμένην ἀνάστασιν λέγων οὐ πεί-
 σιται· ἀλλὰ καὶ οἱ τὰ εἰδωλα σιβόμενοι βρωμάτων τε ἅμα καὶ ἀφρ-
 15 διῶν ἀπέχονται· οὐκ ἴσθι δι' ἡ βασιλεία θεοῦ βρωσὶς καὶ πόσις· 3
 φησὶν· ἀμίλι διὰ φροντίδος ἰσθὶ καὶ τοῖς Μάγοις οἶνον τε ὁμοῦ καὶ
 ἐμφύγων καὶ ἀφροδιῶν ἀπέχουσαι λατρεύουσιν ἀγγέλοις καὶ δαι-
 μοσιν· ὡς δὲ ἡ ταπεινοφροσύνη πρώτης ἰσθὶν· οὐκ ἔστι κακοῦργια
 σώματος· οὕτω καὶ ἡ ἐγκράτεια ψυχῆς ἀρετὴ· ἡ οὐκ ἐν φανερῷ ἀλλ'
 20 ἐν ἀποκρίσει.

Ἔσθιν θ' οἱ πορνείαν ἀντιχευ· τὸν γάμον λέγουσι καὶ ἐπὶ τοῖ 49 1
 διαφόλων ταύτην παρεδιδόσθαι δογματίζουσι· μιμησθαι δ' αὐτοῖς
 οἱ μεγάλενοι φασὶ τὸν κέρσιον μῆτι γήματα μῆτι τι ἐν τῷ κόσμῳ
 κτησόμενοι· μᾶλλον περὶ τοῖς ἄλλοις κτησάμενοι τὸ ἐναγγέλιον
 20 καιχόμενοι· λέγει δὲ αὐτοῖς ἡ γραφή· ἐντιροφάτοις ὁ θεὸς ἀντιτάσ- 2
 σιται· ταπεινοὶ δὲ δίδουσι χάριν· εἰτ' οὐκ ἴσοσι τὴν αἰτίαν τοῦ 3
 μὴ γῆμαι τὸν κέρσιον· πρῶτον γὰρ τὴν ἰδίαν ἰσθὶν εἶχεν· τὴν 1.
 ἐκκλήριον· ἔπειτα δὲ οὐδὲ ἄνθρωπος ἦν κοινός· ἵνα καὶ λογισθῶν τινα
 κατὰ σάρκα διεβῆ· οὐδὲ τιναποιήσθαι ἦν αὐτῷ ἀναρχετον αἰδώς
 μίτωντι καὶ μόνον εἰς θεοῦ γεγονότι· αὐτὸς δ' αὐτὸς ὁ κέρσιος 4
 λέγει· οὐ ὁ θεὸς ἀντίσθιν· ἄνθρωπος μὴ χωρίζεται· καὶ πάντι
 σωματι δὲ ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶν ἵσαν γαμοῦντις γαμίζοντις
 οἰκοδομοῦντις φτινόντις· καὶ ὡς ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις Αἰὲν· οἷτοι.

3-7 1 Kor 6, 13 · 15 Rom 14, 17 · 18 f vgl Kor 2, 13 · 21 23
 vgl Schwartz Ausg d Tatian S 10 · 25 f Jak 4, 9 · 1 Petr 5, 7 · Prou
 1 · 25 f vgl Gen 2, 18 · 20 f vgl Ström 11, 1 S 2 · 21 Matth 19, 1
 Mark 10, 9 · 22 S 210, 1 vgl Matth 23, 2 · 23 Luk 17, 2 · 24

2 1 Petr 5, 7 vgl 1 Petr 1, 1 · 10 1 Petr 5, 7 vgl 1 Petr 1, 1 · 12 τὰ κτην W.
 14 ἀναρχετον W. αἰδώς W. αἰδώς W. αἰδώς W. αἰδώς W. αἰδώς W. αἰδώς W.
 22 1 Petr 5, 7 vgl 1 Petr 1, 1 · 23 Luk 17, 2 · 24

ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· καὶ ὅτι οὐ πρὸς τὰ 5
 ἔθνη λέγει, ἐπιφέρει· ἄρα ἐλθὼν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εὐρήσει τὴν
 πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;· καὶ πάλιν· οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις 6
 καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις·· καίτοι καὶ ταῦτα 534 P
 5 ἀλληγορεῖται. διὰ τοῦτο οὐδὲ τοὺς καιροὺς ὥρισεν οὐδὲ ὁ πατήρ
 ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἵνα διαμένη κατὰ τὰς γενεὰς ὁ κόσμος.
 τὸ δὲ οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον· εἰδὲ γὰρ εὐνοῦχοι 50, 1
 οἵτινες ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰδὲν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνοῦχισθησαν
 ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰδὲν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνοῦχισαν ἑαυτοὺς
 10 διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω· οὐκ 2
 ἴσασιν ὅτι μετὰ τὴν τοῦ ἀποστασίου ῥῆσιν πυθομένων τινῶν ὅτι
 ἔαν οὕτως ἢ ἡ αἰτία τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει τῷ ἀνθρώπῳ γα-
 μῆσαι,· τότε ὁ κύριος ἔφη· οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον,
 ἀλλ' οἷς δέδοται·· τοῦτο γὰρ οἱ πυνθανόμενοι μαθεῖν ἠβουλήθησαν, 3
 15 εἰ συγχωρεῖ καταγνωσθείσης ἐπὶ πορνείᾳ γυναικός καὶ ἐκβληθείσης
 ἑτέραν γῆμαι.

Φασὶ δὲ καὶ ἀθλητὰς οὐκ ὀλίγους ἀφροδισίων ἀπέχεσθαι δι' 4
 ἄσκησιν σωματικὴν ἐγκρατενομένους, καθάπερ τὸν Κροτωνιάτην
 Ἀστύλον καὶ Κρίσωνα τὸν Ἱμεραῖον. καὶ Ἀμοιβεύς δὲ ὁ κιθααρφδός
 20 νεόγαμος ὧν ἀπέχετο τῆς νόμφης. ὁ τε Κρηναῖος Ἀριστοτέλης
 Λαῖδα ἐρώσας ὑπερεώρα μόνος· ὁμομοκῶς οὖν τῇ ἑταίρῳ ἢ μὴν 51, 1
 ἀπάξειν αὐτὴν εἰς τὴν πατρίδα, εἰ συμπράξειεν αὐτῷ τινα πρὸς τοὺς
 ἀνταγωνιστάς, ἐπειδὴ διεπράξατο, χαριέντως ἐκτελῶν τὸν ὄρκον,
 γραφάμενος αὐτῆς ὡς ὅτι μάλιστα ὁμοιοτάτην εἰκόνα, ἀνέστησεν εἰς
 25 Κυρῆνην, ὡς ἱστορεῖ Ἰστρος ἐν τῷ Περὶ ἰδιότητος ἄθλων. ὥστ'
 οὐδ' ἡ εὐνοῦχία ἐνάρετον, εἰ μὴ δι' ἀγάπην γίνοιτο τὴν πρὸς
 τὸν θεόν.

Αὐτίκα περὶ τῶν βδελυσομένων τὸν γάμον Παῦλος ὁ μακάριος 2
 λέγει· ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσ-
 30 ἔχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, κωλύόντων
 γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων·· καὶ πάλιν λέγει· ἠμθεῖς ὑμᾶς κατα- 3
 βραβενέτω ἐν ἐθελοθηροσκείᾳ ταπεινοφροσύνης καὶ ἀφειδίᾳ σώματος··
 ὁ δὲ αὐτὸς κάκεινα γράφει·· δέδισαι γυναικί; μὴ ζῆτει λύσιν· λέλυσαι

2 f Luk. 18, 8 3 f Matth. 24, 19; Mark. 13, 17; Luk. 21, 23 5 f Act.
 1, 7 7—14 Matth. 19, 11 f. 10 f 18 f vgl. Plato Leg. VIII p. 840 A mit
 Scholien 19 f vgl. Aelian Hist. an. VI 1; Var. hist. III 30 20—25 Istros
 Fr. 48 FHG I p. 424; vgl. Aelian Var. hist. X 2 29—31 I Tim. 4, 1. 3
 31 f vgl. Kol. 2, 18. 23 33 f I Kor. 7, 27

2 ἄρα L 11 (ἀπό)ρησιν Ma 19 ἄστύλον L ἱμεραῖον L 21 ἐπε-
 ρεώρα Exzerpths ἐπεώρα L γοῦν Ma

ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτηι γυναίκα.ε καὶ πάλιν· ἕκαστος δὲ τὴν ἑαυ-
 τοῦ γυναίκα ἐχέτω, ἵνα μὴ πειράξῃ ἡμᾶς· ὁ σατανᾶς.ε τί δέ; οὐχὶ 82.1
 καὶ οἱ παλαιοὶ δίκαιοι εὐχαρίστως τῆς κτίσεως μετελάμβανον; οἱ δὲ
 καὶ ἐκαιοποιήσαντο γήμαντες ἐγκρατῶς. καὶ τῷ μὲν Ἥλιῳ οἱ κό-
 5 ρακίς ἔφερον τροφήν ἄρτους· καὶ κρέα· καὶ Σαμονήλ δὲ ὁ προσήτης· ἦν
 ὃν καταλειλοῖκε κωλιὸν ἐξ ὧν ἦσθε, φέρων ἰδοὺ τῷ Σουὺλ φαγίτη.
 οἱ δέ, καὶ τοῦτους ἐπιφέρειν λέγοντες πολιτεία καὶ βίω, οὐδὲ οὐγ- 2
 κριθῆναι ταῖς ἐκείνων πράξεσι δευήσονται. εὐὸ μὴ ἰσθίωνε τοίτων 3
 εὐτόν ἰσθίοντα μὴ ἔξουθενεῖτω, ὁ δὲ ἰσθίων τὸν μὴ ἰσθίοντα μὴ
 10 κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.ε ἀλλὰ καὶ ὁ κίριος περὶ 4
 ἑαυτοῦ λέγων· ἦλθεν εὐφροῖν Ἰωάννης· μήτε ἰσθίων μήτε πίνων.
 καὶ λέγουσι· δαιμόνιον ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἰσθίων καὶ
 πίνων, καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος
 τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλός· ἢ καὶ τοὺς ἀποστόλους ἀποδοκιμάζουσι;
 15 Πέτρος μὲν γὰρ καὶ Φίλιππος ἐκαιοποιήσαντο, Φίλιππος δὲ καὶ τὰς 5
 θυγατέρας· ἀνδράσιον ἐξίδωκεν, καὶ ὁ γι Παῦλος οὐκ ὄκνην ἔν τι 82.1
 ἐπιστολῇ τὴν αὐτοῦ προσαγορεύειν ἀξίον, ἦν οὐ περιεκόμισεν διὰ
 τὸ τῆς ἐπιρροίας ἐστιαλῆς, λέγει οὖν ἔν τι ἐπιστολῇ· οὐκ ἔχομεν 2
 ἐξουσίαν ἀδελφῆν γυναίκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι·ε
 20 ἀλλ' οὕτοι μὲν οἰκίως τῇ διακονίᾳ, ἀπειροπλάστως τῷ κηρύγματι 3
 προσαγγέλλοντες, οὐκ ὡς γαμῖτάς, ἀλλ' ὡς ἀδελφὰς περιήγον τὰς γυ-
 ναίκα· συνδιακόνους ἰσομίαις πρὸς τὰς οἰκουρούς γυναίκας, δι' ὧν
 καὶ εἰς τὴν γυναικοντικὴν ἀδιαβλήτως περιωιδεῖτο ἡ τοῦ κηρίου
 διδασκαλία. ἴσμεν γὰρ καὶ ὅσα περὶ διακόνων γυναικῶν ἔν τῇ ἐπιρρῆ 4
 25 πρὸς Τιμόθιον ἐπιστολῇ ὁ γενναῖος διατάσσεται Παῦλος, ἀλλὰ μὴ
 ὁ αὐτὸς οὕτως κίραγεν ὡς οὐκ ἴστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ φῶς·
 καὶ πόσις· οὐδὲ μὴν ἀποχή οἶνον καὶ κρηῶν, ἀλλὰ δικαιοσύνη, καὶ
 ἰσθίη, καὶ χερὲ ἔν πνεύματι ἀγίῳ·ε τίς αὐτῶν μνηστήρ καὶ ζῶντῆ 5

1f I Kor. 7 2 5 4f vgl I Kor. 11, 6 3f vgl I Sam 9, 24 9 10 Röm
 11, 3 11 14 Matth 11, 18f, Luk 7, 33f 14 16 ἢ καὶ τισιναί; Fuesb
 Hist eccl III 29, 1 N.ceph. Hist eccl 2, 44 14 19 citiert von Jesu-
 Ischodad mit der Einleitung „Clement in seinem großen Brief gegen die, weil sie
 die ehe-lichen Verbindungen verwerfen.“ Vgl. Sachau, Verh. der syn. Handl-
 der Kgl. Bibl. zu Berlin I 179 S. 77; Zahn, Neue krit. Zeitschr 10 1 S. 74ff.
 Heine, Zeitschr 10 2 S. 48 ff 16f vgl Phil 4, 3 19f I Kor. 7 5 24f
 vgl I Tim 5, 9f 26 28 Röm 14, 15 29f I Kor. 10 11 12 I Kor 11 5

3 4 4 11 12 5 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

δερματινήν ἔχων περιέροχεται ὡς Ἥλιος; τίς δὲ σάκκον περιβέβληται
 γυμνός τὰ ἄλλα καὶ ἀνυπόδετος ὡς Ἡσαΐας; ἢ περιζῶμα μόνον
 λινούν, ὡς Ἰερεμίας; Ἰωάννου δὲ τὴν ἔνστασιν τὴν γνωστικὴν τοῦ
 βίου τίς μιμῆσται; ἀλλὰ καὶ οὕτω βιοῦντες ἠὲ χαρίστου τῷ κτίσαντι
 5 οἱ μακάριοι προφῆται.

Ἡ δὲ Καρποκράτους δικαιοσύνη καὶ τῶν ἐκ' ἴσης αὐτῷ τὴν 54, 1
 ἀκόλαστον μετιόντων κοινωνίαν ὡδὲ πως καταλύεται. ἅμα γὰρ τῷ
 φάναι »τῷ αἰτοῦντί σε δός» ἐπιφέρει· »καὶ τὸν θέλοντα δανείσασθαι
 μὴ ἀποστραφῆς», ταύτην διδάσκων τὴν κοινωνίαν, οὐχὶ δὲ τὴν
 10 λάγνον. πῶς δὲ ὁ αἰτῶν καὶ λαμβάνων καὶ δανειζόμενος ἀπὸ μη- 2
 δενός ὑπάρχοντος τοῦ ἔχοντος καὶ διδόντος καὶ δανειζοντος; τί δ' 8
 ὅταν | ὁ κύριος φῆ· »ἐπέμιασα καὶ ἐχορτάσατέ με, ἐδίψησα καὶ ἐπο- 193 S
 τίσατέ με, ξένος ἦμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνός καὶ περιεβάλετέ
 με.» εἶτα ἐπιφέρει· »ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἐλαχίστων,
 15 ἐμοὶ ἐποιήσατε.» οὐχὶ δὲ τὰ αὐτὰ καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ νομο- 4
 θετεῖ; »ὁ δίδους πτωχῷ δανείζει θεῶν καὶ »μὴ ἀπόσχη εὐ ποιεῖν
 ἐνδεῆ φησί». καὶ πάλιν »ἐλεημοσύνη καὶ πίστεις μὴ ἐκλιπέτωσάν 55, 1
 σε» εἶπεν. »πενία δὲ ἄνδρα ταπεινοὶ χεῖρες δὲ ἀνδρείων πλουτί-
 ζουσιν.» ἐπιφέρει δέ· »ἰδοὺ ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ τὸ ἀρ-
 20 γύριον αὐτοῦ, ἀποδεκτὸς γίνεται.» καὶ »λύτρον ψυχῆς | ἄνδρός ὁ 537 P
 ἴδιος πλοῦτος κρινεται.» οὐχὶ διασαφει ἄντικρος; ὡς οὖν ἐξ ἐναντίων
 ὁ κόσμος σύγκειται ὡς περὶ ἐκ θερμοῦ καὶ (ψυχροῦ) ξηροῦ τε καὶ
 ὑγροῦ, οὕτω καὶ τῶν διδόντων καὶ τῶν λαμβανόντων. πάλιν τε 2
 αὐτὸς ὅταν εἴπῃ· »εἰ θέλεις τέλειος γενέσθαι, πωλήσας τὰ ὑπάρχοντα
 25 δὸς πτωχοῖς,» ἐλέγχει τὸν καυχώμενον ἐπὶ τῷ »πάσας τὰς ἐντολάς
 ἐκ νεότητος τετηρηκέναι.» οὐ γὰρ πεπληρωῶκει τὸ »ἀγάπησεις τὸν
 πλησίον σου ὡς ἑαυτόν.» τότε δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου συντελειούμενος
 ἐδιδάσκετο δι' ἀγάπην μεταδιδόναι. καλῶς οὖν πλουτεῖν οὐ κεκώ- 56, 1
 λυκεν, ἀλλὰ γὰρ τὸ ἀδίκως καὶ ἀπλήστως πλουτεῖν »κτῆσις» γὰρ
 30 »ἐπισπευδομένη μετὰ ἀνομίας ἐλάττων γίνεται.» εἰσὶ γὰρ »οἱ σπεί-

1 f vgl. Jes. 20, 2 2 f vgl. Jerem. 13, 1 3 f vgl. Matth. 3, 4; Mark.
 1, 6 7 vgl. Strom. III 27, 3 8 f Matth. 5, 42 12—15 Matth. 25, 35 f. 40
 16 Prov. 19, 17 16 f Prov. 3, 27 17 f Prov. 3, 3 18 f Prov. 10, 4
 19 f vgl. Psal. 14, 5; Ezech. 18, 8 20 f Prov. 13, 8 24—27 Matth. 19,
 21. 20. 19; Mark. 10, 21. 20. 19; Luk. 18, 22. 21. 20 29 f Prov. 13, 11
 30 f Prov. 11, 24

10 λάγνον (ο in Ras. für ω) L¹ ἀπο(λείπεται) Schw 17 ἐνδεῆ Prov.
 ἐνδεῖ L 18 ἀνδρείων Prov. und Paed. II 129, 1 ἀνδρῶν L 19 ἰδοὺ ἄνθρω-
 Sy ἦδ' (corr. aus ἦδ') ἄν L τόκῳ (ωι in Ras. für ον) L¹ 22 ψυχροῦ
 Sy 29 τὸ L¹ τῶν L*

ροστις πλείονα ποιούσι, και οἱ συνάγοντες ἑλαττοῦνται· περὶ ὧν
 γέγραπται· ἰσοκόρησιν, ἴδωκεν τοῖς πένησιν, ἢ δικαιοσύνη αὐτοῦ
 μένει εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ μὲν γὰρ ὑπερέβηεν και πλείονα συνάγων· 2
 οὕτως ἔστιν ὁ διὰ τῆς ἐπιγείου και προσκαίρου μεταδόσεως τὰ οὐράνια
 5 κτώμενος και τὰ αἰώνια, ἕτερος δὲ ὁ μηδενὶ μεταδίδους, κενῶς δι
 ἠθισαυρίζων ἐπὶ τῆς γῆς ὅπου οἷς και βρωῶσι ἀγαρίζεται· περὶ οὗ
 γέγραπται· συνάγων τοὺς μισθοὺς συνήγαγεν εἰς δισμὸν τετρακι
 μένονι, τούτων τὴν χώραν ἐνγόρησαι λίγη ἐν τῷ ἐναγγελίῳ ὁ κί· 3
 ριος, ἔπειτα τοὺς καρποὺς ἀποθίσθαι βουλήθέντα, οἰκοδομησόμενον
 10 ἀποθήκας μίζονας κατὰ τὴν προσωποποιίαν εἰπεῖν πρὸς ἑαυτὸν·
 οἷς εἰς ἀγαθὰ πολλὰ ἀποκίμντά σοι εἰς ἔτη πολλὰ, χάρι, τίς
 ἐνγορεύειν ἄφρον οὐκ ἐγῆ, ταύτη γὰρ τῆ νυκτὶ τὴν νυχτὴν σου ἀπαι
 τοῦσιν ἀπὸ σοῦ, ἂ οὐκ ἠτοιμάσας, τίμη γίνηται·

VII. Ἡ μὲν οὖν ἀνθρωπίνη ἐγκράτεια, ἢ κατὰ τοὺς φιλοσόφους 37. 1
 15 λέγου τοὺς Ἕλληνας, τὸ διεμάχεσθαι τῇ ἐπιθυμίᾳ και μὴ ἐξυπηρετεῖν
 αὐτῇ εἰς τὰ ἔργα ἐπαγγέλλεται, ἢ καθ' ἡμᾶς δι τὸ μὴ ἐπιθυμεῖν
 οὐκ ἔνε τις ἐπιθυμῶν καρτερῆ, ἀλλ' ὅπως και τοῦ ἐπιθυμεῖν ἐγκρα
 τεύεται, λεβητὴ δὲ ἄλλως οὐκ ἔστι τὴν ἐγκράτειαν ταύτην ἢ χάριτι 2
 τοῦ θεοῦ, διὰ τοῦτο εἶπεν· κατεῖται και δοθήσεται ἔμπνε, ταύτην 3
 20 ἔλαβεν τὴν χάριν και ὁ Μωϋσῆς τὸ ἑνδοξὸν σῶμα περικίμντος, ἵνα
 τιθεσθῆσιντα ἡμῶς μήτι πινέσῃ μήτι διψήσῃ, οἷς δι ἐγχαίρειν 4
 ἄμεινον τοῦ νοσούντα περὶ ἐγχαίας διακρίσθαι, οὔτε το εἶναι φῶς
 τοῦ περὶ φῶτος λελεῖν και ἢ κατὰ ἀλήθειαν ἐγκράτεια τῆ, ἐν τῶν
 φιλοσόφων διδασκαλίῃς, οὐ γὰρ ὅπου φῶς, ἐκεῖ σκότος· ἔνθα δὲ 5
 25 ἔστιν ἐπιθυμία ἐγκαθιζομένη, μόνη νυχθέρουος· κἄν τῆ ἐπιθυμίας
 ἡσυχία, τῆ διὰ τοῦ σέμετος τῆ μνήμη, οὐκ οὐκ εἰς πρὸς τὸ μὴ
 περὶ, καθόλου δὲ ἡμῶν προῖται ὁ λόγος περὶ τι γέμον πρὸς τι 38. 1
 τροφῆς και τῶν ἄλλων μηδὲν και ἐπιθυμίας, ποῖον θέλειν δι μόνη
 ἐκίτνε τὰ ἀναρχοτε· οὐ γὰρ ἴσμεν ἐπιθυμίας, τίχτα ἀπὸ θ· λήμτος,
 3 και τὸν ἐπὶ περὶ ποῖον γέμοντε ἐγκράτειαν ἐκίτνε γῶ, οἷς μὴ ἔστι 2
 θυμῶν τῆς γυναικὸς τῆς αὐτοῦ ἢν ἀρετῶν ὁμῆται, οὐκ οὐ και οὐ

2 f. P. 112, 9. 4 vgl. Mosa. 10, 1. 6 Mosa. 10, 1. 7 f. Hagg.
 1, 6. 8 vgl. Job. 1, 2. 14-19 vgl. Mosa. 10, 1. 19 vgl. Mosa. 10, 1.
 19-21 vgl. Ex. 17, 8. 29 vgl. Job. 1, 2.

1 vgl. L. 3 vgl. Mosa. 10, 1. 5 vgl. Mosa. 10, 1. 6 vgl. Hagg.
 1, 6. 7 vgl. Mosa. 10, 1. 8 vgl. Mosa. 10, 1. 9 vgl. Mosa. 10, 1.
 10 vgl. Mosa. 10, 1. 11 vgl. Mosa. 10, 1. 12 vgl. Mosa. 10, 1.
 13 vgl. Mosa. 10, 1. 14 vgl. Mosa. 10, 1. 15 vgl. Mosa. 10, 1.
 16 vgl. Mosa. 10, 1. 17 vgl. Mosa. 10, 1. 18 vgl. Mosa. 10, 1.
 19 vgl. Mosa. 10, 1. 20 vgl. Mosa. 10, 1. 21 vgl. Mosa. 10, 1.
 22 vgl. Mosa. 10, 1. 23 vgl. Mosa. 10, 1. 24 vgl. Mosa. 10, 1.
 25 vgl. Mosa. 10, 1. 26 vgl. Mosa. 10, 1. 27 vgl. Mosa. 10, 1.
 28 vgl. Mosa. 10, 1.

φρονι παιδοποιούμενος θελήματι. οὐ γὰρ ἡτῆς σαρκὸς πρόνοιαν
 ποιῆσθαι εἰς ἐπιθυμίας ἐμάθομεν, ἡδύσχημόνως δὲ ὡς ἐν ἡμέραις.
 τῷ Χριστῷ καὶ τῇ κυριακῇ τῇ φωτεινῇ ἀγωγῇ, περιπατοῦντες, μὴ
 κόμοις καὶ μέθαις, μὴ κολίταις καὶ ἀσελείαις, μὴ ἔρισι καὶ ζήλοις.
 5 ἀλλὰ γὰρ οὐ μόνον περὶ τι ἐν εἶδος τὴν ἐγκράτειαν συνοραῖν προσ- 59, 1
 ἕκει. τουτέστι τὰ ἀφροδίσια, ἀλλὰ γὰρ καὶ περὶ τὰ ἄλλα ὅσα σπα-
 ταλώσα ἐπιθυμει ἡ ψυχὴ ἡμῶν, οὐκ ἀρκουμένη τοῖς ἀναγκαίοις,
 περιεργαζομένη δὲ τὴν χλιδὴν. ἐγκράτειά ἐστιν ἀργυρίου καταφρονεῖν, 2
 τρυφῆς, κτήσεως, θείας καταμεγαλοφρονεῖν, στόματος κρατεῖν, κυ-
 10 ρεύειν λογισμῶν τῶν πονηρῶν. ἤδη δὲ καὶ ἄγγελοι τινες ἀκρατεῖς
 γινόμενοι ἐπιθυμίας ἀλόγους οὐρανόθεν δεῦρο καταπεπτώκασι.
 Οὐαλεντινὸς δὲ ἐν τῇ πρὸς Ἀγαθόποδα ἐπιστολῇ ἡ πάντα φησὶν 8
 ἡ ὑπομείνας ἐγκρατῆς ἦν· θεότητα Ἰησοῦς εἰργάζετο, ἡσθιεν καὶ
 ἔπιεν ἰδίως οὐκ ἀποδιδούς τὰ βρώματα. τοσαύτη ἦν αὐτῷ ἐγκρα-
 15 τείας δύναμις. ὥστε καὶ μὴ φθαρῆναι τὴν τροφήν ἐν αὐτῷ, ἐπεὶ τὸ
 φθειρεσθαι αὐτὸς οὐκ εἶχεν.
 Ἡμεῖς μὲν οὖν δι' ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν κύριον καὶ δι' αὐτὸ τὸ 4
 καλὸν ἐγκράτειαν ἀσπαζόμεθα, τὸν νεὼν τοῦ πνεύματος ἀγιάζοντες·
 καλὸν γὰρ ἡ διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εὐνουχίξειν ἑαυτὸν
 20 πάσης ἐπιθυμίας καὶ καθαρίζειν τὴν συνείδησιν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων
 εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι. οἱ δὲ, διὰ τὸ μῖσος τὸ πρὸς τὴν σάρκα 60, 1
 τῆς κατὰ γάμον συναλλαγῆς καὶ τῆς τῶν καθηκόντων βρωμάτων
 μεταλήψεως ἀχαρίστως ἀπαλλάττεσθαι ποθοῦντες, ἀμαθῆς τε καὶ
 ἄθεοι, ἀλόγως ἐγκρατεῖται, καθάπερ τὰ πλείστα τῶν ἄλλων
 25 ἔθνων. Βραχμᾶναι γοῦν οὔτε ἔμπνηγον ἐσθίουσιν οὔτε οἶνον πίνου- 2
 σιν· ἀλλ' οἱ μὲν αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὡς ἡμεῖς τὴν τροφήν
 προσίενται, | ἔνιοι δ' αὐτῶν διὰ τριῶν ἡμερῶν, ὡς φησὶν Ἀλέξανδρος 194 S
 ὁ Πολύιστωρ | ἐν τοῖς Ἰνδικοῖς· καταφρονουσι δὲ θανάτου καὶ παρ' 539 P

1—4 Röm. 13, 14. 13 10 f vgl. Gen. 6, 2; Paed. III 14, 2; Strom. V
 10, 2 12—16 vgl. Hilgenfeld, ZwTh 23 (1880) S. 291 f; 26 (1883) S. 356;
 Ketzergeschichte S. 297 f; Heinrici, Die valent. Gnosis u. d. heil. Schrift S. 72;
 Lipsius, Jahrb. f. prot. Theol. 13 (1887) S. 617 18 vgl. I Kor. 3, 16 f 19
 Matth. 19, 12 20 f Hebr. 9, 14 25—28 Alexander Polyhistor Fr. 95 FHG
 III p. 236

6 [γὰρ] Ma 10 λογισμῶν St λογισμῶ L 18 [ἐγκρατῆς ἦν] Wi ἐγκρα-
 τῆς ἦν • • Schw ἐγκρατῆς τὴν Gieseler, Comm. qua Clementis Alex. et Origenis
 doctrinae de corpore Christi exponuntur Gott. 1837 p. 12 ἐγκρατῆς ἦν, (τὴν)
 Lipsius ἐγκρατῆς ὦν Heinrici πάντα ἐγκρατῆς ὦν Ma 18 πνεύματος] πν̄ς
 corr. aus π̄σ L¹ 25 βραχμᾶναι L

οὐδὲν ἡγοῦνται τὸ ζῆν· πείθονται γὰρ εἶναι παλιγγενεσίαν. τὰ δὲ
 σέβουσιν Ἡρακλῆα καὶ Πάνα. οἱ καλούμενοι δὲ Σιμνοὶ τῶν Ἰνδῶν 3
 γυμνοὶ διαιτῶνται τὸν πάντα βίον· οὗτοι τὴν ἀλήθειαν ἀσκοῦσι καὶ
 περὶ τῶν μελλόντων προμηγύνοσι καὶ σέβουσι τινα πυραμίδα, ἐφ'
 5 ἣν ὄστρα τινὸς θεοῦ τομίζουσιν ἀποκτεῖσθαι. οὔτε δὲ οἱ γυμνοσοφισταὶ 4
 οὔθ' οἱ λεγόμενοι Σιμνοὶ γυναιξὶ χρώνται· παρὰ τῶν γὰρ τοῦτο
 καὶ παράνομον δοκοῦσι, δι' ἣν αἰτίαν σφᾶς αὐτοὺς ἀγροῦς τερροῖσι,
 παρθενεύουσι δὲ καὶ αἱ Σιμναί. δοκοῦσι δὲ παρατηρεῖν τὰ σφάγια
 καὶ διὰ τῆς τοῦτων σημειώσεως τῶν μελλόντων προμαντεύεσθαι τινα.
 10 VIII. Ἐπεὶ δὲ οἱ τὴν ἀδιαφορίαν εἰσάγοντες βιαζόμενοι τινες 61. 1
 ὀλίγας γραφὰς συνηγορεῖν αὐτῶν τῇ ἡδοναθείᾳ οἴονται, ἀτὰρ δι'
 κακίτην ἁμαρτία γὰρ ἐμῶν οὐ κερταίει· οὐ γὰρ ἔστι ἐπὶ νόμον.
 ἀλλ' ἐπὶ χάριν· καὶ τινες ἄλλας τοιαύτας, ὧν ἐπὶ τοιούτοις μνησ-
 15 σθαι οὐκ ἐύλογον· οὐ γὰρ ἐπισκευάζω ναῦν πειρατικῆν, σίμει δὲ διὰ
 βλαχίων διακόσομεν αὐτῶν τὴν ἐγκλήριον. αὐτὸς γὰρ ὁ γενναῖος 2
 ἀπόστολος τῇ προσημνήνῃ λέξει ἐπιστῶν ἀπολύεται τὸ ἐγκλημα·
 οὐ γὰρ ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπὶ νόμον, ἀλλ' ἐπὶ χάριν·
 μὴ γένοιτο. οὕτως ἐνθίως καὶ προσητικῶς καταλέγει παραχρήμα
 τὴν σοφιστικὴν τῆς ἡδονῆς τέχνην. οὐ συνῆσιν οὖν, ὡς Ἰωάνν. ὅτι 62 1
 2) οὗτος πάντας ἡμᾶς φανερῶσθαι διὰ τὴν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ
 Χριστοῦ, ἵνα κομίσωμαι ἕκαστος διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ Ἰωάνν.
 εἴτε ἀγεθὼν εἴτε κακός· ἵνα ἢ διὰ τοῦ σώματος Ἰωάνν. τις ἀπο-
 λάβῃ, ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· οὐκ εἴτι ἁμαρτητικῆ· 2
 τὰ ἀρχαία περιλήθισ, ἀπαιλουόμεθα τὸν βίον τὸν παλαιόν· ἰδοὺ
 25 γίνονται καινά, ἔργα ἐκ καρτίας, καὶ ἐγκράτια ἐξ ἀκροίας, δικαιο-
 σύνη ἐξ ἀδικίας· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; ἢ τίς κοινοῦσι
 φεοτὴ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμμόνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίερ; τίς 3
 μὴ πρὸς πιστῷ μετὰ ἀπίστοι; τίς δὲ συγκατάθεισι κατὰ θεοῦ μετὰ ἰδού-
 3) παντός· ταῦτα οὖν ἴδοντες τὰς ἐπαγγελίας κερταίσομεν ἑαυτοῖς ἀπὸ
 παντός· μολεσομὲν σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀκροσύνην ἐν
 φόβῳ θεοῦ·

12 f R m c 14 17 f Rom. 9, 15 20 22 II Kor 5, 19 23 c.
 Ἰωάνν. 12, 19 II Kor 5, 19 D* F G u a c stat τὰ διὰ τοῦ σ. πρὸς ἃ Ἰωάνν. 23
 25 II Kor 5, 17 26- 31 II Kor 6, 11 12: 1, 1

1 ἢ δὲ οὐδὲν ἡγοῦνται τὸ ζῆν· πείθονται γὰρ εἶναι παλιγγενεσίαν. τὰ δὲ
 σέβουσιν Ἡρακλῆα καὶ Πάνα. οἱ καλούμενοι δὲ Σιμνοὶ τῶν Ἰνδῶν
 γυμνοὶ διαιτῶνται τὸν πάντα βίον· οὗτοι τὴν ἀλήθειαν ἀσκοῦσι καὶ
 περὶ τῶν μελλόντων προμηγύνοσι καὶ σέβουσι τινα πυραμίδα, ἐφ'
 ἣν ὄστρα τινὸς θεοῦ τομίζουσιν ἀποκτεῖσθαι. οὔτε δὲ οἱ γυμνοσοφισταὶ
 οὔθ' οἱ λεγόμενοι Σιμνοὶ γυναιξὶ χρώνται· παρὰ τῶν γὰρ τοῦτο
 καὶ παράνομον δοκοῦσι, δι' ἣν αἰτίαν σφᾶς αὐτοὺς ἀγροῦς τερροῖσι,
 παρθενεύουσι δὲ καὶ αἱ Σιμναί. δοκοῦσι δὲ παρατηρεῖν τὰ σφάγια
 καὶ διὰ τῆς τοῦτων σημειώσεως τῶν μελλόντων προμαντεύεσθαι τινα.
 VIII. Ἐπεὶ δὲ οἱ τὴν ἀδιαφορίαν εἰσάγοντες βιαζόμενοι τινες
 ὀλίγας γραφὰς συνηγορεῖν αὐτῶν τῇ ἡδοναθείᾳ οἴονται, ἀτὰρ δι'
 κακίτην ἁμαρτία γὰρ ἐμῶν οὐ κερταίει· οὐ γὰρ ἔστι ἐπὶ νόμον.
 ἀλλ' ἐπὶ χάριν· καὶ τινες ἄλλας τοιαύτας, ὧν ἐπὶ τοιούτοις μνησ-
 σθαι οὐκ ἐύλογον· οὐ γὰρ ἐπισκευάζω ναῦν πειρατικῆν, σίμει δὲ διὰ
 βλαχίων διακόσομεν αὐτῶν τὴν ἐγκλήριον. αὐτὸς γὰρ ὁ γενναῖος
 ἀπόστολος τῇ προσημνήνῃ λέξει ἐπιστῶν ἀπολύεται τὸ ἐγκλημα·
 οὐ γὰρ ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπὶ νόμον, ἀλλ' ἐπὶ χάριν·
 μὴ γένοιτο. οὕτως ἐνθίως καὶ προσητικῶς καταλέγει παραχρήμα
 τὴν σοφιστικὴν τῆς ἡδονῆς τέχνην. οὐ συνῆσιν οὖν, ὡς Ἰωάνν. ὅτι
 οὗτος πάντας ἡμᾶς φανερῶσθαι διὰ τὴν ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ
 Χριστοῦ, ἵνα κομίσωμαι ἕκαστος διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ Ἰωάνν.
 εἴτε ἀγεθὼν εἴτε κακός· ἵνα ἢ διὰ τοῦ σώματος Ἰωάνν. τις ἀπο-
 λάβῃ, ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· οὐκ εἴτι ἁμαρτητικῆ·
 τὰ ἀρχαία περιλήθισ, ἀπαιλουόμεθα τὸν βίον τὸν παλαιόν· ἰδοὺ
 γίνονται καινά, ἔργα ἐκ καρτίας, καὶ ἐγκράτια ἐξ ἀκροίας, δικαιο-
 σύνη ἐξ ἀδικίας· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; ἢ τίς κοινοῦσι
 φεοτὴ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμμόνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίερ; τίς
 μὴ πρὸς πιστῷ μετὰ ἀπίστοι; τίς δὲ συγκατάθεισι κατὰ θεοῦ μετὰ ἰδού-
 παντός· ταῦτα οὖν ἴδοντες τὰς ἐπαγγελίας κερταίσομεν ἑαυτοῖς ἀπὸ
 παντός· μολεσομὲν σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀκροσύνην ἐν
 φόβῳ θεοῦ·

IX. Οἱ δὲ ἀντιτασσόμενοι τῇ κτίσει τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς εὐφήμου 63, 1
 ἐγκρατείας κάκεινα λέγουσι τὰ πρὸς Σαλώμην εἰρημένα, ὧν πρό-
 τερον ἐμνήσθημεν· φέρεται δέ, οἶμαι, ἐν τῷ κατ' Αἰγυπτίους | εὐαγ- 540 P
 γελίῳ. φασὶ γάρ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν ὁ σωτὴρ· ἤλθον καταλύσαι τὰ 2
 5 ἔργα τῆς θηλείας,· θηλείας μὲν τῆς ἐπιθυμίας, ἔργα δὲ γένεσιν καὶ
 φθορᾶν. τί οὖν ἂν εἴποιεν; κατελύθη ἡ διοίκησις αὐτῆ; οὐκ ἂν
 φῆσαιεν· μένει γὰρ ἐπὶ τῆς αὐτῆς οἰκονομίας ὁ κόσμος. ἀλλ' οὐκ 3
 ἐφείσοτο ὁ κύριος· τῷ ὄντι γὰρ τὰ τῆς ἐπιθυμίας κατέλυσεν ἔργα,
 φιλαργυρίαν, φιλονικίαν, φιλοδοξίαν, γυναικομανίαν, παιδεραστίαν,
 10 ὄψοφαγίαν, ἀσωτίαν καὶ τὰ τοῦτοις ὅμοια· τούτων δὲ ἡ γένεσις φθορὰ
 τῆς ψυχῆς, εἴ γε ἔνεκροὶ τοῖς παραπτώμασι γινόμεθα· καὶ αὕτη ἡ
 θήλεια ἀκρασία ἦν. γένεσιν δὲ καὶ φθορᾶν τὴν ἐν κτίσει προηγου- 4
 μένωσ γίνεσθαι ἀνάγκη μέχρι παντελοῦς διακρίσεως καὶ ἀποκατα-
 στάσεως ἐκλογῆς, δι' ἣν καὶ αἱ τῷ κόσμῳ συμπεφυρμέναι οὐσίαι τῇ
 15 οὐκείῳτητι προσνέμονται. ὅθεν εἰκότως περὶ συντελείας μηνύσαντος 64, 1
 τοῦ λόγου ἡ Σαλώμη φησί· ἄχρι τίνος οἱ ἄνθρωποι ἀποθανοῦνται;·
 ἄνθρωπον δὲ καλεῖ ἡ γραφὴ διχῶς, τὸν τε φαινόμενον καὶ τὴν
 ψυχὴν, πάλιν τε αὐτὸν σφῆζόμενον καὶ τὸν μῆ. καὶ θάνατος ψυχῆς
 ἡ ἁμαρτία λέγεται. διὸ καὶ παρατετηρημένως ἀποκρίνεται ὁ κύριος·
 20 ἄχρις ἂν τίκτωσιν αἱ γυναῖκες,· τουτέστι μέχρις ἂν αἱ ἐπιθυμίαι
 ἐνεργῶσι. ἰδιὰ τοῦτο ὡσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν 2
 κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος εἰς πάντας ἄν-
 θρώπους διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἡμαρτον· καὶ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος
 ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Μωυσέως,· φησὶν ὁ ἀπόστολος· φυσικῇ δὲ ἀνάγκη
 25 θείας οἰκονομίας γενέσει θάνατος ἔεται, καὶ συνόδῳ ψυχῆς καὶ
 σώματος ἡ τούτων διάλυσις ἀκολουθεῖ. εἰ δὲ ἔνεκεν μαθήσεως καὶ 3
 ἐπιγνώσεως ἡ γένεσις, ἀποκαταστάσεως δὲ ἡ διάλυσις· ὡς δὲ
 αἰτία θανάτου διὰ τὸ τίκτειν ἡ γυνὴ νομίζεται, οὕτω καὶ ζωῆς διὰ
 τὴν αὐτὴν αἰτίαν λεχθήσεται ἡγεμών. αὐτίκα ἡ προκατάρξασα τῆς 65, 1
 30 παραβάσεως ἰζωῆς προσηγορεύθη, διότι τῆς διαδοχῆς αἰτία τῶν
 τε γεννωμένων τῶν τε ἁμαρτανόντων γίνεται, ὁμοίως δικαίων
 ὡς καὶ ἀδίκων μήτηρ, ἐκάστου ἡμῶν ἑαυτὸν δικαιούντος ἢ ἔμπαλιν

2 f vgl. Strom. III 45, 3 4—6; 15—20; S. 226, 11—16 vgl. Hilgenfeld, Nov.
 Test. extra can. IV² p. 46; Preuschen, Antilegomena S. 2 11 Ephes. 2, 5 15—20
 vgl. Strom. III 45, 3; Exc. ex Theod. 67 17 f vgl. II Kor. 4, 16 18 f vgl.
 I Tim. 5, 6 21—24 Röm. 5, 12. 14 24 f vgl. S. 217, 10 25 f vgl. Plato
 Phaed. p. 67 D 30 Gen. 3, 20

10 ὄψοφαγίαν (ο² in Ras. für ω) L¹ 27 δὲ!] δὴ Po 30 διότι—αἰ-
 τία Schw διὰ τὴν—αἰτίαν L
 Clemens II.

ἀπειθῆ κατασκευάζοντος. ὅθεν οὐχ ἡγοῦμαι ἔγωγε μισάττεσθαι τὴν 2
 ἐν σαρκὶ ζωὴν | τὸν ἀπόστολον, ὁπρὶνα ἂν φῆ· ἀλλ' ἐν πάσῃ παρ- 41 F
 ρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλευθῆσεται Χριστός ἐν τῷ σώματι
 μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστός καὶ
 5 τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, καὶ τοῦτό μοι καρπὸς
 ἔργου, τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω· συνέχομαι τε ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπι-
 θυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῶν γὰρ
 κρείττον· τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δὲ ἡμᾶς· ἐνιδεί- 8
 ξατο γὰρ, ὀμαι, διὰ τούτων σαφῶς τῆς μὲν ἐξόδου τοῦ σώματος
 10 τὴν πρὸς θεῖον ἀγάπην τελείωσιν εἶναι, τῆς δὲ ἐν σαρκὶ παρουσίας
 τὴν ἐχάριστον διὰ τοὺς σωθῆναι δεομένους ἕπομονήν. τί δὲ οὐχὶ 64, 1
 καὶ τὰ ἐξῆς τῶν | πρὸς Σαλώμην εἰρημένων ἐπιφύρουσιν οἱ πάντα 10
 μᾶλλον ἢ τῇ κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἐναγγελικῶν στοιχήσαντες κατόν;
 φαιμένης γὰρ αὐτῆς ἑκαλῶς οὐκ ἐποίησα μὴ τεκοῦσαι, οὐκ οὐ διόντως 2
 15 τῆς γενέσεως παραλαμβανομένης, ἀμείβεται λέγων ὁ κύριος· ἑπάσαν
 ἅγι βοτάνην, τὴν δὲ πικρὰν ἔχουσαν μὴ φάγη· σημαίνει γὰρ καὶ 8
 διὰ τούτων ἐφ' ἡμῶν εἶναι καὶ οὐκ ἐξ ἀνάγκης κατὰ κώλυσιν ἐντολῆς
 ἤτοι τὴν ἐγκράτειαν ἢ καὶ τὸν γάμον, καὶ ὅτι ὁ γάμος συνιργάζεται
 τὴν κτίσει προσδιασασῶν. μὴτ' οὐκ ἀμάρτημά τις ἡγεῖσθω τὸν 67, 1
 20 γάμον τὸν κατὰ λόγον, εἰ μὴ πικρὰν ἐπολαμβάνει παιδοτροφίαν
 πολλοῖς γὰρ ἑμπαλίον ἀτικρία λεπιδότατον, μὴτ' ἂν πικρὰ ἢ παι-
 δοποιία φαίνεται τιμὴ μεταπερισπῶσα τῶν θείων διὰ τὰς χρειαῖδας
 ἀσχολίας, μὴ γέρον δ' οὗτος ἐκόλωσεν τὸν μονήρη βίον ἐπιθυμῖται
 γάμον, ἐπεὶ τὸ ἐνάριστον μετὰ σωφροσύνης ἀλλοιῆς καὶ κήρους
 25 ἕκαστος ἡμῶν τεγγάνει τῆς πικρᾶς τέκτων γονῆς αἰρεσίως, συντροφῶ 8
 δ' ὅπως τῇ προσφῶσι τοῦ γάμου οἱ μὲν ἀπειρημένοι τούτου μὴ κατὰ
 τὴν ἀγίαν γνώσιν εἰς μισανθρωπίαν ἐπερρώσαν καὶ τὸ τῆς ἀγάπης
 οἴχεται παρ' αὐτοῖς, οἱ δὲ ἐνωχθέντες καὶ ἠδονπαθήσαντες τῇ τοῦ
 νόμου συμπεριφορᾷ ὡς φησὶν ὁ προφήτης, ἑκαστομοιούθησαν τοῖς
 30 κτήριον.

X. Τίς δὲ οἱ δύο καὶ τρίτος ἐπάροισιν ἐν οἴονατι Χριστοῦ 68, 1
 συγγόμενοι, παρ' οἷς μίθος ἰστίμ ὁ κύριος; ἢ οὐχὶ ἄνθρω καὶ γε- 41 F
 νάχα καὶ τέκνον τοῖς τρίτος λέγει, ὅτι ἄνθρω γινῆ διὰ θεοῦ ἀρμό-
 ζεται; ἀλλὰ κέν ἰστίμ τὸ τίς τίς εἶναι θεοῦ, οὐκ αἰρεσίμτος τὴν 2

2 5 P 1. 1. 2. 3. 4. 29 f. 1. 1. 1. 1. 1. 31 f. 1. 1. 1. 1. 1. 33 f. 1. 1. 1. 1. 1.

19 10 f. 1. 1. 1. 1. 1. 23 1. 1. 1. 1. 1. 24 1. 1. 1. 1. 1. 25 1. 1. 1. 1. 1.

παιδοποιίαν διὰ τὴν ἐν παιδοποιίᾳ ἀσχολίαν, ἠμενέτω φησὶν ὁ ἀπόστολος ἠγάμος ὡς καὶ γὰρ. βούλεσθαι γὰρ λέγειν τὸν κύριον ὃ ἐξηγοῦνται μετὰ μὲν τῶν πλειόνων τὸν δημιουργὸν εἶναι τὸν γενεσιουργὸν θεόν, μετὰ δὲ τοῦ ἐνὸς τοῦ ἐκλεκτοῦ τὸν σωτῆρα, ἄλλου
 5 δηλονότι θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ υἱὸν πεφουκότεν. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει· ἀλλ' ἔστι μὲν καὶ μετὰ τῶν σωφρόνως γημάντων καὶ τεκνοποιησάντων ὁ θεὸς δι' υἱοῦ, ἔστι δὲ καὶ μετὰ τοῦ ἐγκρατευσάμενου λογικῶς ὁ αὐτὸς ὡσαύτως θεός.

Εἰεν δ' ἂν καὶ ἄλλως οἱ μὲν τρεῖς θυμὸς τε καὶ ἐπιθυμία καὶ
 10 λογισμὸς, σὰρξ δὲ καὶ ψυχὴ καὶ πνεῦμα κατ' ἄλλον λόγον. τάχα δὲ 69, 1 καὶ τὴν κλησὶν τὴν τε ἐκλογὴν δευτέραν καὶ τρίτον τὸ εἰς τὴν πρώτην τιμὴν κατατασσόμενον γένος αἰνίσσεται ἢ προειρημένην τριάδα μεθ' ὧν ἡ πανεπίσκοπος τοῦ θεοῦ δύναμις ἀμερῶς μεριστή. ὁ τοίνυν 2 ταῖς κατὰ φύσιν ἐνεργείαις τῆς ψυχῆς ἐν δέοντι χρώμενος ἐπιθυμεῖ μὲν 15 τῶν καταλλήλων, μισεῖ δὲ τὰ βλάπτοντα, καθὼς αἱ ἐντολαὶ προστάττουσιν· ἐνευλογῆσεις γάρ, φησί, τὸν εὐλογοῦντα καὶ καταράσῃ τὸν καταρώμενον. ὅταν δὲ καὶ τούτων ὑπεραναβάς, τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς 3 ἐπιθυμίας, ἔργῳ ἀγαπήσῃ τὴν κτίσιν διὰ τὸν πάντων θεόν τε καὶ ποιητὴν, γνωστικῶς βιώσεται, ἔξιν ἐγκρατείας ἄπονον περιπεποιη-
 20 μένος κατὰ τὴν πρὸς τὸν σωτῆρα ἕξομοίωσιν, ἐνώσας τὴν γνῶσιν, πίστιν, ἀγάπην, εἰς ὧν ἐνθένδε τὴν κτίσιν καὶ πνευματικὸς ὄντως, 4 ἀπαράδεκτος τῶν κατὰ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν διαλογισμῶν πάντη πάντως, ὁ κατ' εἰκόνα ἐκτελούμενος τοῦ κυρίου πρὸς αὐτοῦ τοῦ τεχνίτου, ἀνθρώπου τέλειος, ἄξιος ἤδη τοῦ ἀδελφὸς πρὸς τοῦ
 25 κυρίου ὀνομάζεσθαι, φίλος ἅμα οὗτος καὶ υἱός [ἔστιν]. οὕτως οἱ δύο καὶ οἱ τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνάγονται, τὸν γνωστικὸν ἄνθρωπον.

Εἴη δ' ἂν καὶ ἡ ὁμόνοια τῶν πολλῶν ἀπὸ τῶν τριῶν ἀριθμῶν 70, 1 μένη μεθ' ὧν ὁ κύριος, ἡ μία ἐκκλησία, ὁ εἷς ἄνθρωπος, τὸ γένος τὸ ἐν. ἢ μή τι μετὰ μὲν τοῦ ἐνὸς τοῦ Ἰουδαίου | ὁ κύριος νομο- 2 543 P
 30 θετῶν ἦν, προφητεῦων δὲ ἤδη καὶ τὸν Ἰερεμίαν ἀποστέλλων εἰς Βαβυλῶνα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐξ ἔθνῶν διὰ τῆς προφητείας καλῶν.

1 f I Kor. 7, 8 9 f vgl. Paed. III 1, 2 mit Anm.; Strom. III 93 10 vgl. I Thess. 5, 23 10 f zum Gegensatz vgl. Matth. 22, 14 (20, 16) 16 f vgl. Gen. 12, 3; 27, 29 23 vgl. Gen. 1, 26 24 f vgl. Hebr. 2, 11 25 f vgl. S. 226, 31 30 f entweder Irrtum (Mißverständnis von Jerem. 50. 51?) oder Benutzung der jüdischen Tradition (Seder Olam Rabba c. 26), nach der Jeremias von Nebukadnezar bei der Besitznahme Ägyptens nach Babylonien abgeführt wurde.

2 γὰρ] δὲ Münzel 11 τὴν³ über d. Z. L¹ 15 κατ' ἀλλήλων L
 25 καὶ φίλος; Hiller φίλος (9⁷) Wi [ἔστιν] Schw nach δύο ist ἅμα von L¹ getilgt

συνῆγε λαοὺς τοὺς δύο, τρίτος δὲ ἦν ἐκ τῶν δυνεὶν κτιζόμενος εἰς
εἰς καινὸν ἄνθρωπον, ᾧ δὴ ἐμπερικρατεῖ τε καὶ κατοικεῖ ἐν αὐτῇ τῇ
ἐκκλησίᾳ; νόμος τε ὁμοῦ καὶ προφηταὶ σὺν καὶ τῷ εὐαγγελίῳ ἐν 8
ὀνόματι Χριστοῦ εἰς μίαν συνάγονται γνώσιν. οὐκοῦν οἱ διὰ μίσους 4
5 μὴ γαμοῦντες ἢ δι' ἐπιθυμίαν ἀδιαφόρως τῇ σαρκὶ κατασφώμενοι
οὐκ ἐν ἀριθμῷ τῶν σφωζομένων ἐκείνων μεθ' ὧν ὁ κύριος.

XI. Τοῦτων ὅδε ἐπιδημιγμένων γέρε, ὁπόσαι τοῦτοις τοῖς κατὰ 71. 1
τὰς αἰρέσεις σοφισταὶς ἐναντιοῦνται γραφαί, ἤδη παραθώμεθα, τὸν
καινὸν τῆς κατὰ λόγον τηρουμένης ἐγκρατείας μηνύοντες. ἰκάσθη 2
10 δὲ τῶν αἰρέσεων τὴν οὐκ ἐπιταμένην γραφήν ὁ συνίων ἐπιλεγό-
μενος κατὰ καιρὸν χρήσεται πρὸς κατάλειψιν τῶν παρὰ τὰς ἐπιτολάς
δογματιζόντων. ἀνωθεν μὲν οὖν ὁ νόμος, ὡσπερ προειρήκαμεν, τὸ 3
οὐκ ἐπιθυμῆσαι τῆς τοῦ πλησίον, τῆς τοῦ κυρίου προσεχούς κατὰ
τὴν εἴαν διαθήκην σωτηρίας προανακινησώμεθα τῆς αὐτῆς ἀντοπρο-
15 ὡπως λεγομένης· ἐπιθυμῆσαι τοῦ νόμου παραγγέλλοντος· οὐ μοιχεύσαι.
ἐγὼ δὲ λέγω· οὐκ ἐπιθυμῆσαι, ὅτι γὰρ σωφρόνως ἐβούλετο ταῖς 4
γὰρ ταῖς χρήσασθαι τοὺς ἄνδρας ὁ νόμος καὶ ἐπὶ μόνῃ παιδοποιίᾳ.
δῆλον ἐκ τοῦ κωλύειν μὲν τῇ αἰχμαλώτῳ παρασχόμα ἐπιμήγνοσθαι
τὸν ἄγαμον. ἐπιθυμῆσαντος δὲ ἀπαξ τριάκοντα πενθελὶν ἐπιτρέψιν
20 ἡμέρας κειραμένη καὶ τὰς τρίχας, εἰ δὲ μηδ' οὕτως μαραινοίτο ἢ
ἐπιθυμία, τότε παιδοποιεῖσθαι, δοκιμασμένης τῆς ὁρμῆς τῆς κει-
ρανούσης κατὰ τὴν προδιαμνησμένην τοῦ χρόνου εἰς ὄρεξιν εὐλογον. ὅθεν 72. 1
οὐ δειξίμιας ἂν ἐγκρίμοι πλησιάζοντα τῶν προσητῶν τινὰ κατὰ
τὴν γραφήν, ἀλλ' ἔντιμον μετὰ τε τὴν κρισίαν μετὰ τε τὴν τοῦ
25 τεχθέντος γαλακτοχίαν εἴροις ἂν πάλιν πρὸς | τῶν ἀνδρῶν γινω- 10
σκομένης τὰς γυναῖκας. ἀντίκα τοῦτον εἰρήσεις τὸν σκοπὸν καὶ τὸν 2
τοῦ Μωυσέως πατέρα φιλάσποντα, τρίτην διαλιπόντα μετὰ τὴν
τοῦ Ἰακώβ ἀποκρίσιν, γενήσαντα τὸν Μωσῆ ἢ τι αὐτῆς, 3
φιλῆ τοῦτον φιλάσποντα τὸν τῆς φιλίας νόμον ἐκ θεοῦ ἐλάττω
τὸν ἀριθμὸν παρὰ τὰς ἄλλας εἰς τὴν προκατεγγεγραμμένην ἐπιλήθει γίν-
οὐ γὰρ φιλίας ἀξίαντι γένος εἰς πολυπληθίαν σπιρῶντων μὲν τῶν 4
ἀνδρῶν τῶν κατὰ τοὺς νόμους γάμον ἀναδημιγμένων, ἀκριτοῦ-

1 f vgl. Ephes 2, 17. 2 f vgl. II Kor 9, 16. 3 vgl. S 1, 7, 16; 2, 23, 28, 5. 4 vgl. Matth 18, 20. 12 vgl. Strom III 9, 1. 13 Paul 2, 17.
15 f vgl. Matth 5, 27 f. 18-22 vgl. Deut 21, 11-13, Strom I, 88, 89.
22 ὄρεξιν εὐλογον im Gegenste zu ὄρεξιν ἔλογον = ἐπιθυμῆσαι vgl. Andron 20
De affect p. 12, 4 Krentler. 23 f vgl. Paul II 92, 2. 25 f vgl. Paul 7, 7.
29 f vgl. Numa 4, 10.

1 f ἡ δὲ ἐκ - τῆς κατὰ λόγον, Marc 1, 17, S 1, 7. 9 ἰκασθη L.
10 οὐκ ἐπιθυμῆσαι L. 14 τὸν οὐκ ἐπιταμένην sy τὸν οὐκ ἐπιταμένην L. 23 ἢ τι αὐτῆς
Ma ἢ τι αὐτῆς L. 25 ἀκριτοῦ L. ἀκριτοῦ L.

των δὲ οὐ τὴν κυφορίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν γαλακτουχίαν. ὅθεν 73, 1
 εἰκότως καὶ ὁ Μωυσῆς κατ' ὀλίγον εἰς ἐγκράτειαν προβιβάζων τοὺς
 Ἰουδαίους | ἡμερῶν ἡμερῶν κατὰ τὸ ἐξῆς ἀπεσχημένους ἀφροδισίου 544 P
 ἡδονῆς προσέταξεν ἐπακούειν τῶν θείων λόγων. ἡμεῖς οὖν ναοὶ 2
 5 τοῦ θεοῦ ἐσμεν· καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης, ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς
 καὶ ἐμπερικατήσω καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονται μου
 λαός, ἐὰν κατὰ τὰς ἐντολὰς πολιτευώμεθα εἴτε ὁ καθ' ἕναστον
 ἡμῶν εἴτε καὶ ἀθρόα ἢ ἐκκλησία. ἰδιὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ 3
 ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτον μὴ ἄπτεσθε· ἀγῶ εἰσδέ-
 10 ξομαι ὑμᾶς καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς
 καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ. οὐ τῶν γεγαμηκότων, 4
 ὡς φασιν, ἀλλὰ τῶν ἐθνῶν τῶν ἐν πορνείᾳ βιούντων ἔτι, πρὸς δὲ
 καὶ τῶν προειρημένων αἰρέσεων ἀφορισθῆναι ὡς ἀκαθάρτων καὶ
 ἀθέων κελεύει προφητικῶς ἡμᾶς. ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος, πρὸς τοὺς 74, 1
 15 ὁμοίους ἀποτεινόμενος τοῖς εἰρημένοις, ἡτάτας οὖν ἔχετε τὰς
 ἐπαγγελίας φησὶν, ἀγαπητοί· καθαρῶσμεν ἑαυτῶν τὰς καρδίας ἀπὸ
 παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν
 φόβῳ θεοῦ· ἡζήλω γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω, ἡρμοσάμεν γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ
 ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν παραστήσαι τῷ Χριστῷ· ἐκκλησία δὲ ἄλλον 2
 20 οὐ γαμεῖ τὸν νυμφίον κεκτημένη, ἀλλ' ὁ καθ' ἕναστον ἡμῶν ἦν ἄν
 βούληται κατὰ τὸν νόμον γαμεῖν, τὸν πρῶτον λέγω γάμον, ἔχει τὴν
 ἑξουσίαν. φοβοῦμαι δὲ μή πως, ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Ἐῦαν ἐν τῇ 3
 πανουργίᾳ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος τῆς εἰς
 τὸν Χριστόν, σφόδρα εὐλαβῶς καὶ διδασκαλικῶς εἴρηκεν ὁ ἀπό-
 25 στολος. διὸ καὶ ὁ θαναμάστος Πέτρος φησὶν· ἀγαπητοί, παρακαλῶ 75, 1
 ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν,
 αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς, τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν καλὴν
 ἔχοντες ἐν τοῖς ἔθνεσιν· ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγα- 2
 30 θοποιούντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἐργασίαν, ὡς
 ἐλεύθεροι καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν,
 ἀλλ' ὡς δούλοι θεοῦ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥω- 3
 30 μαίους ἐπιστολῇ γράφει· οἷτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι
 ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη,
 ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας· ἕως ἡμετέρας παριστάνετε τὰ
 35 μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ·

Καὶ δὴ ἐνταῦθα γενόμενος δοκῶ ἡμοὶ μὴ παραλείψειν ἀνεπιση- 76, 1

3 f vgl. Exod. 19, 15 4—11 II Kor. 6, 16—18 15—18 II Kor. 7, 1
 18 f II Kor. 11, 2 21 zu πρῶτον vgl. S. 197, 12; 233, 23 f 22—24 II Kor.
 11, 3 25—31 I Petr. 2, 11 f. 15 f 32—35 Röm. 6, 2. 6. 13

15 ἔχοντες II Kor. 29 ἐργασίαν] ἀγνωσίαν I Petr. außer HSS 96. 142

μείωτον, ὅτι τὸν αὐτὸν θεὸν διὰ νόμου καὶ προφητῶν καὶ εὐαγγελίου ὁ ἀπόστολος κηρύσσει· τὸ γὰρ οὐκ ἐπιθυμῆσαι ἐν τῷ εὐαγγελίῳ γεγραμμένον τῷ νόμῳ περιτίθηναι ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ, ἵνα εἰδῶς τὸν διὰ νόμον καὶ προφητῶν κηρύξαντα καὶ
 5 τὸν δι' αὐτοῦ εὐαγγελισθέντα πατέρα, φησὶ | γὰρ· ἵτι ἐροῦμεν; ὁ 2 54. 17
 νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤθειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμῆσαι· κἄν οἱ ἀντιτασσόμενοι τῶν ἑτεροδόξων προσα- 2
 ποτεινόμενον τὸν Παῦλον τῷ κτίστῃ εἰρηκέναι ἐπολάβῃσι τὰ ἱεῖς
 10 ἴσῃα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοιτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· ἀλλ' ἀναγινωσκόντων τὰ προειρημένα καὶ τὰ ἐπιτερόμενα· προείπε 4
 γὰρ· ἄλλ' ἢ οἰκοῦσα ἐν ἐμοί ἁμαρτία, δι' ἣν ἀκόλουθον ἦν εἰπεῖν ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν τῇ σαρκί μου ἀγαθόν· ἐπομένως δ' ἐπήγαγεν· εἰ 77. 1
 δι' ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ἐγὼ ποιῶ, οὐκίτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ'
 15 ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοί ἁμαρτία· ἣτις ἀντιστρατινομένη τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ· καὶ τοῦ νοός μου· φησὶν· ἐπιμαλστίζει με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου· ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με φύεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τοῦτου;· πάλιν τι εἰ 2
 (κάνει γὰρ οὐδ' ὀπωστιῶν ὀφειλῶν) οὐκ ὀκνεῖ ἐπιλέγειν· εἰ γὰρ
 20 νόμος τοῦ πνεύματος ἠλευθέρωσέν με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου· ἐπεὶ διὰ τοῦ νόμου εἰς θεὸν κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα· πρὸς τοῦτοις ἴτι 2
 ἐπισαφηνίζων τὰ προειρημένα ἐπιβοᾷ· εἰ μὲν σῶμα νεκρὸν δι'
 25 ἁμαρτίαν· δηλῶν ὡς ὅτι μὴ νεός, τάφος δ' ἐστὶν ἴτι τῆς φυχῆς· ὀπηνίκα γὰρ ἀγιασθῇ τῷ θεῷ, εἰς πνεῦμα· ἐποῖται· εἰς τὸ ἐχέραντος· ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦν οἰκεῖ ἐν ἡμῖν, ὅς ζωοποιῆσαι καὶ τὰ θνητὰ σώματα ἡμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ἡμῖν· εἰς τὸν 78. 1
 τοῖς φιλιθόντοις ἐπιπλήττων ἐκίνα προσιθῆσαι· εἰ γὰρ φρόνημα
 30 τῆς σαρκὸς θάνατος, ὅτι οἱ κατὰ σάρκα ζῶντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονήσιν, καὶ τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἴχθησι εἰς θάνατον· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐποτάσσεται, οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, οὐκ εἰς τινος δογματίζονται, εἰς τὴν ἀρίσταν οὐ δύνανται,· ἀλλ' εἰς προσηκόντων.

2 vgl. Matth. 5, 27 u. 28. 16. 3. 4 Rom. 7, 7. 10 Rom. 7, 18.
 12 f. Rom. 7, 17 f. 18. 19 Rom. 7, 20. 21 f. 13 f. τοῦ θεοῦ vgl. Rom. 7, 22.
 19. 22 Rom. 8, 2. 4. 24. 29 Rom. 8, 10 f. 23 u. 25 vgl. 1 Kor. 15, 50.
 6. 19. 20 τῆς σαρκὸς vgl. Plato Krit. p. 110 BC, Strom. III 2. 3. 26 u. ἐποῖται vgl. Strom. V 9, 7. 29. 33 Rom. 8, 14. 54. 7 f.

18 u. 19 ἐνοῦσιν, Strom. V 9, 7. 19 u. 20. 23 u. 24. 25 u. 26 u. 27.

εἶτα πρὸς ἀντιδιαστολὴν | τούτων τῇ ἐκκλησίᾳ φησὶν· ἡμεῖς δὲ οὐκ 2 197 S
 ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν.
 εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ
 Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα
 5 ζῶν διὰ δικαιοσύνην. ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφείλεται ἐσμέν, οὐ τῇ 8
 σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀπο-
 θνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζή-
 σεσθε. ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, | οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. 548 P
 καὶ πρὸς τὴν εὐγένειαν καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τὴν καταπτύτως 4
 10 ὑπὸ τῶν ἑτεροδόξων εἰσαγομένην <τῶν> ἐπ' ἀσελγείᾳ καυχωμένων
 ἐπιφέρει λέγων· οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον,
 ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν· ἀββᾶ ὁ πατήρ· 5
 τουτέστιν εἰς τοῦτο ἐλάβομεν, ἵνα γινώσκωμεν τοῦτον ᾧ προσευχό-
 μεθα, τὸν τῷ ὄντι πατέρα, τὸν τῶν ὄντων μόνον πατέρα, τὸν εἰς
 15 σωτηρίαν παιδεύοντα ὡς πατέρα καὶ τὸν φόβον † ἀπειλεῖ.

XII. Ἡ δὲ ἕκ συμφώνου πρὸς καιρὸν σχολάζουσα τῇ προσευχῇ· 79, 1
 συζυγία ἐγκρατείας ἐστὶ διδασκαλία· προσέθηκε γὰρ τὸ μὲν ἕκ
 συμφώνου, ἵνα μὴ τις διαλύσῃ τὸν γάμον, ἡ πρὸς καιρὸν· δὲ ὡς μὴ
 κατὰ ἀνάγκην ἐπιτηδεύων τὴν ἐγκράτειαν ὁ γήμας ὀλισθήσῃ ποτὲ
 20 εἰς ἁμαρτίαν, φειδοὶ μὲν τῆς ἑαυτοῦ συζυγίας, ἐπιθυμία δὲ ἄλλοτρίᾳ
 περιπεσόν. ᾧ λόγῳ καὶ τὸν ἀσχημονεῖν ἑαυτὸν ἐπὶ τῇ παρθενο- 2
 τροφίᾳ ὑπολαμβάνοντα καλῶς εἰς γάμον ἐκδώσειν τὴν θυγατέρα
 ἔλεγεν. ἡ πρόθεσίς τε ἑκάστου τοῦ τε ἑαυτὸν εὐνουχίσαντος τοῦ τε 8
 αὐτῷ γάμῳ διὰ παιδοποιίαν συζεύξαντος ἀνένδοτος πρὸς τὸ ἥττον διαμέ-
 25 νειν ὀφείλει. εἰ μὲν γὰρ ἐπιτείνει οἷός τε ἔσται τὸν βλον, μείζονα ἀξίαν 4
 ἐν θεῷ αὐτὸς ἑαυτῷ περιποιήσεται, καθαρῶς ἅμα καὶ λελογισμένως
 ἐγκρατευσάμενος· εἰ δὲ ὑπερβάς ὃν ἔλετο κανόνα εἰς μείζονα δόξαν,
 ἔπειτα * * ἀποπέση πρὸς τὴν ἐλπίδα. ἔχει γὰρ ὡσπερ ἡ εὐνουχία 5
 οὕτω καὶ ὁ γάμος ἰδίας λειτουργίας καὶ διακονίας τῷ κυρίῳ διαφε-
 30 ρούσας, τέκνων λέγω κηδεσθαι καὶ γυναικός· πρόφασις γάρ, ὡς
 εἰκεν, τῷ κατὰ γάμον τελείῳ ἢ τῆς συζυγίας οἰκειότης γίνεται τὴν
 πρόνοιαν πάντων ἀναδεγμένων κατὰ τὸν οἶκον τὸν κοινόν· αὐτίκα 6

1—8. 11 f Röm. 8, 9 f. 12—15 16 vgl. I Kor. 7, 5 21—23 vgl.
 I Kor. 7, 36 32—8. 232, 2 vgl. I Tim. 3, 4 f

10 <τῶν> St 15 ἀπειλεῖ L ἀπειλη(μμένον) Wi ἀπολύοντα oder ἀφε-
 λόντα St ἀπειλῆς ἕνεκα μόνους τοῖς μὴ πειθομένοις εἰσάγοντα) Ma 23 ἑκα-
 τέρον (vgl. S. 235, 25) St 25 βίον Münzel 28 ἔπειτα * * Hiller ἐλ-
 πίδα * * Po 30 <τῶν> τέκνων Münzel 31 γίνεται * * Schw

φησὶν ἐπισκόπους δεῖν καθίστασθαι τοὺς ἐκ τοῦ ἰδίου οἴκου καὶ τῆς
 ἐκκλησίας ἀπίσης προϊστασθαι μελετήσαντας. ἕκαστος οὖν ἐν τῷ
 ἐκλήθει ἔργῳ τὴν διακονίαν ἐπιτελείτω, ἵνα ἐλεύθερος ἐν Χριστῷ
 γένηται, τὸν οὐκ εἶχον τῆς διακονίας ἀπολαμβάνων μισθόν. πάλιν τε 80. 1
 5 αὐτὸ περὶ τοῦ νόμου διαλεγόμενος ἀλληγορίᾳ χρώμενος εἴη γὰρ ἕπαν-
 δρος γεννῆς φησὶ ἐπὶ ζῶντι ἀνδρὶ δίδεται νόμος καὶ τὰ ἐξῆς.
 αὐτὸς τε· εἴη γεννῆ δίδεται ἐφ' ὅσον ζῆ χρόνον ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἂν 34. 1
 δὲ ἀποθάνῃ, ἐλευθέρῳ ἵσθιν γαμήθηται, μόνον ἐν νεκρῷ· μακαρία δὲ
 ἵσθιν, ἂν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῆς 2
 10 προτέρας περιχοπῆς ἐθανατώθητε φησὶ ἐπὶ νόμῳ, οὐ τῷ γάμῳ,
 οὐδὲ τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἰτέρω, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι· νέμψην καὶ
 ἐκκλησίαν, ἣν ἀγνήν εἶναι δεῖ τῶν τε ἑνδοξῶν ἑνομοίων τῶν ἑναντίων
 τῇ ἀληθείᾳ τῶν τε ἕξωθεν περιζώντων, τοιούτοις τῶν τὰς αἰρέσεις
 μετιόντων καὶ πορνείῃν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἀνδρός ἀναπειθόντων, τοῦ
 15 παντοκράτορος Θεοῦ, ἵνα μὴ ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Ἐβάν, τὴν
 λεγομένην ἑξωήνη, καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῆς κατὰ τὰς αἰρέσεις λίγρου πα-
 νοουφίας παρεβώμεν τὰς ἑντολάς, ἡ δευτέρα δὲ περιχοπὴ μονο- 3
 γαμίαν ἵσθιν, οὐ γὰρ, ὡς τινες ἐξηγήσαντο, δίδωσι γυναικὸς πρὸς
 ἄνδρα τὴν σαρκὸς πρὸς τὴν φθορὰν ἐπιπλοκὴν μηρέσθαι ἑποτο-
 20 πητίον· τῶν γὰρ ἀντικρὺ διαβόλων προσαπτόντων τὴν τοῦ γάμου
 ἑρσιον ἀθέτων ἀνθρώπων ἐπίνοιαν κατηγορεῖ, δι' ἧς κινδυνεύει
 βλασφημηθεῖσθαι ὁ νομοθέτης, Τατιανὸν αἶμαι τὸν Σίγρον τὰ τοιαῦτα 31. 1
 τολμᾶν δογματίζειν, γράφει γοῦν κατὰ λέξιν ἐν τῷ Περὶ τοῦ κατὰ
 τὸν σοτήρα καταρτισμοῦ· ἐσημῶνία μὲν οὖν ἐρμολοεῖ προσηυχῆ
 25 κοινωνία δὲ φθορᾶς λέγει τὴν ἑντινείην, πάντ' γοῦν θεωροπητικῶς διὰ
 τῆς συγχρησίμου εἶργει· πάλιν γὰρ ἐπὶ ταῦτο συγχρησίμου γενέσθαι 2
 διὰ τὸν σατεράν καὶ τὴν ἀκρασίαν, τὸν πισθητόμενον θεῷ κηρίου
 μίλλιν δουλεύειν ἀπαιτήματο, διὰ μὲν συμῶνίας θεῷ διὰ δὲ τῆς
 ἀουμῶνίας ἀκρασίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ διαβόλου· ταῦτα δὲ φησι τὸν 3

2 f vgl. I Kor 7, 24 3 f vgl. I Kor 7, 22 3 f Rom 7, 2 7 9
 I Kor. 7, 29 f 10 f Rom 7, 4 11 f tu τίνας vgl. r B Ag k. J h 21, 2
 22 17; tu ἀγνή II Kor. 11, 2 S. 229. 38 13 II Kor 11, 3 16 vgl.
 Gen. 3, 20 18 f vgl. Euseb. Haer. 40 τοῦ γάμου πορνεία καὶ φθορὰ ἀπὸ τῆς
 ταί· Tatian 20 f vgl. S. 218, 21 f, S. 394 22 29 vgl. II geistl.
 Ketzergeschichte S. 390 24-29 Tatian Ep. Schweig. 24 f 26 f vgl. I Kor
 7, 5 S. 23. 10 f 25 tu ἑντινείην vgl. I Tim 4, 5 27 f vgl. Matthe 1, 24

1 Act. St. Ag. L 19 a. vgl. S. 218. 20 τοῦ σατεράν
 tu α u τ Bas 2 Bichef. L 21 Act. St. Ag. L. τοῦ σατεράν Lact. p. 9
 tu ἀγνή H. vgl. 23 γοῦν γ' ob d Z. L. 24 συμῶνίας Matthe 1, 24
 φθορᾶς L.

ἀπόστολον ἐξηγούμενος· σοφίζεται δὲ τὴν ἀλήθειαν δι' ἀληθοῦς
 ψεῦδος κατασκευάζων. ἀκρασίαν μὲν γὰρ καὶ πορνείαν διαβολικὰ 4
 εἶναι πάθη καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦμεν, γάμου δὲ τοῦ σόφρονος μεσιτεύει
 συμφωνία, ἐπὶ τε τὴν εὐχὴν ἐγκρατῶς ἄγουσα ἐπὶ τε τὴν παιδοποιίαν
 5 μετὰ σεμνότητος νυμφεύουσα. γυνῶσις γοῦν καὶ ὁ τῆς παιδοποιίας 5
 καιρὸς πρὸς τῆς γραφῆς εἴρηται, ἐπειδὴν φῆ· ἔγνω δὲ Ἀδὰμ Εὐάν
 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, | καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐπωνόμασεν 548 P
 τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σήθ· ἔξανέστησεν γὰρ μοι ὁ θεὸς σπέρμα ἕτερον
 ἀντὶ Ἄβελ· ὄρῳς εἰς τίνα βλασφημοῦσιν οἱ μυσαιτόμενοι τὴν σά- 6
 10 φρονα σκορὰν καὶ τῷ διαβόλῳ προσάπτοντες τὴν γένεσιν; οὐ γὰρ
 θεὸν ἀπλῶς προσεῖπεν ὁ τῆ τοῦ ἄρθρου προτάξει τὸν παντοκράτορα
 δηλώσας. ἢ δὲ ἐπιφορὰ τοῦ ἀποστόλου καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ 82, 1
 γίνεσθαι διὰ τὸν σατανᾶν· ἐκεῖνο προανακόπτει (τὸ) μὴ εἰς ἐπιθυμίας
 ἑτέρας ἐκτραπῆναι ποτε· οὐ γὰρ ἀποκρούεται τέλειον τὰς τῆς φύσεως
 15 ὀρέξεις δυσωποῦσα ἢ πρόσκαιρος συμφωνία, δι' ἧς εἰσάγει πάλιν τὴν
 συζυγίαν τοῦ γάμου, οὐκ εἰς ἀκρασίαν καὶ πορνείαν καὶ τὸ τοῦ δια- 198 8
 βόλου ἔργον, ἀλλ' ὅπως μὴ ὑποπέσῃ ἀκρασία καὶ πορνεία καὶ διαβόλω.
 χωρίζει δὲ καὶ τὸν παλαιὸν ἄνδρα καὶ τὸν καινὸν ὁ Τατιανός, ἀλλ' 2
 οὐχ ὡς ἡμεῖς φάμεν· παλαιὸν μὲν ἄνδρα τὸν νόμον, καινὸν δὲ τὸ
 20 εὐαγγέλιον συμφωνοῦμεν αὐτῷ καὶ αὐτοὶ λέγοντες, πλὴν οὐχ ἢ
 βούλεται ἐκεῖνος καταλύων τὸν νόμον ὡς ἄλλον θεοῦ· ἀλλ' ὁ αὐτὸς 3
 ἀνὴρ καὶ κύριος παλαιὰ καινίζων οὐ πολυγαμίαν ἔτι συγχωρεῖ (τότε
 γὰρ ἀπῆται ὁ θεός, ὅτε ἀυξάνεσθαι καὶ πληθύνειν ἐχρῆν), μονογα-
 μίαν δὲ εἰσάγει διὰ παιδοποιίαν καὶ τὴν τοῦ οἴκου κηδεμονίαν, εἰς
 25 ἣν ἔβοηθός· ἐδόθη ἢ γυνή. καὶ εἴ τινα ὁ ἀπόστολος δι' ἀκρασίαν 4
 καὶ πύρωσιν κατὰ συγγνώμην· δευτέρου μεταδίδωσι γάμου, [ἐπεὶ] καὶ
 οὗτος οὐχ ἁμαρτάνει μὲν κατὰ διαθήκην (οὐ γὰρ κεκόλυται πρὸς
 τοῦ νόμου), οὐ πληροὶ δὲ τῆς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον πολιτείας τὴν
 κατ' ἐπίτασιν τελειότητα· δόξαν δὲ αὐτῷ οὐράνιον περιποιεῖ (ὁ) 5

6—9 Gen. 4, 25 12 f vgl. I Kor. 7, 5 15—17 vgl. I Kor. 7, 5
 18—20 vgl. Röm. 7, 2 18—21 Tatian Fr. 6 Schwartz; vgl. Hilgenfeld, Ketz-
 geschichte S. 390 22 zu παλαιὰ καιν. vgl. z. B. II Kor. 5, 17 22 f vgl.
 Theodoret Haer. fab. V 25 διὰ γὰρ δὴ τοῦτο καὶ πλείους ἔχειν γυναῖκας τοῦ;
 παλαιούς οὐκ ἐκόλυσε, ἵνα ἀυξήθῃ τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος. 23 vgl. Gen.
 1, 28 25 vgl. Gen. 2, 18 25 f vgl. I Kor. 7, 6. 39 f (zu πύρωσιν I Kor. 7, 9)

9 εἰς τίνα L 10 προσάπτοντες τὴν (vgl. S. 232, 20) St προσάπτεσθαι L
 προσάπτεσθαι Po προσάπτεσθαι γένεσιν τολμῶντες Ma 13 γίνεσθε Sy (τὸ)
 Münzel 15 δι' ἧς St δι' ἣν L δι' 8 Schw 22 (παλαιὸς ἀνὴρ Schw
 23 ἀπῆται] (οὐκ) ἀπείπεν St ἐφείτο oder ἀπῆται Ma παρῆνει Bywater οὐ
 π(αρ)ῆται Schw ἀπῆται ὁ καιρός Münzel 26 [ἐπεὶ] Heyse 27 (τὴν πα-
 λαιάν) διαθήκην St 29 αὐτῷ L (ὁ) Ma

μέλας ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν διαλυθεῖσαν θανάτῳ σιζυγίαν ἄχραντον
 φυλάσσω καὶ τῇ οἰκονομίᾳ πειθόμενος εὐαρίστως, καθ' ἣν ἄπι-
 ρισκαστος τῆς τοῦ κυρίου γέγονε λειτουργίας, οὐδὲ μὴν τὸν ἀπὸ 6
 τῆς κατὰ σιζυγίαν κοίτης ὁμοίως ὡς πάλαι βαπτίζεσθαι καὶ νῦν
 5 προστάσει ἢ θεία διὰ κυρίου πρόνοια, οὐ γὰρ ἐκἀναγκῆς παιδο-
 ποιίας ἀφίστημι τοῖς πιστεύοντας δι' ἐνός βαπτίσματος εἰς τὸ παν-
 τελεῖ τῆς ὁμίλλας ἀπολούσας ὁ κύριος, ὁ καὶ τὰ πολλὰ Μωυσίως δι'
 ἐνός | περιλαβὼν βαπτίσματος, ἄνωθεν οὖν ὁ νόμος τὴν ἀναγέννησιν 82.1
 ἡμῶν προφητικῶν διὰ σαρκικῆς γενέσεως ἐπὶ τῇ γεννητικῇ καταβολῇ
 10 τοῦ σπέρματος προσέφερε τὸ βάπτισμα, οὐ βδελυσσόμενος ἀνθρώπου
 γένεσιν· ὁ γὰρ φαίνεται γεννηθεὶς ἀνθρώπου, τοῦτο δύναται ἢ τοῦ
 σπέρματος καταβολῇ, οἴκουν αἱ πολλαὶ συνονοιαὶ γόνιμοι, ἀλλ' ἢ 2
 τῆς μήτρας παραδοχὴ τὴν γένεσιν ὁμολογεῖ, ἐν τῷ τῆς φύσεως ἐρ-
 γαστηρίῳ διαπλαττομένοι τοῦ σπέρματος εἰς ἱμῆρον, πῶς δὲ ὁ 8
 15 μὲν γάμος παλαιός μόνον καὶ νόμου εἶρημα, ἄλλοις δὲ ὁ κατὰ τὸν
 κύριον γάμος τοῦ αὐτοῦ θεοῦ πρὸς ἡμῶν τηρουμένον; οὐ γὰρ ἂν 4
 ὁ συνέλεξεν ὁ θεός, διαλύσειν ποτε ἀνθρώπου ἐύλογως, πολὺ δὲ
 πλέον ἄπερ ὁ πατὴρ προσέταξεν, τηρήσει ταῦτα καὶ ὁ υἱός, εἰ δὲ
 ὁ αὐτὸς νομοθέτης ἅμα καὶ εὐαγγελιστής, οὐ μάχεται ποτε ἑαυτῷ.
 20 ἢ γὰρ ὁ νόμος πνευματικῶς ὢν καὶ γνωστικῶς νοούμενος, ἡμεῖς δ' 8
 ἐθανατώθημεν τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ
 γενέσθαι ἡμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, τῷ ἐπὶ τοῦ νόμου
 προσηνθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ, διὸ ἰὸ μὲν νόμος, 84.1
 ἅγιος καὶ ἡ ἐντολὴ ἅγια καὶ δικαία καὶ ἀγαθή, ἐθανατώθημεν οὖν
 25 τῷ νόμῳ, τουτίσθι τῷ ἐπὶ τοῦ νόμου δηλομένη ἁμαρτία, ἣν δι-
 κνυσιν, οὐ γινῶ ὁ νόμος, διὰ τῆς προστάξεως τῶν ποιητῶν καὶ
 ἀπαγορεύσεως ὢν οὐ ποιητῶν ἐλέγχων τὴν ἐποκειμένην ἁμαρτίαν,
 ἵνα φατῇ ἁμαρτία, εἰ δὲ ἁμαρτία ὁ γάμος ὁ κατὰ νόμον, οὐκ 2
 οἶδα πῶς τις ἴσθι θεὸν ἐγνωκέναι λίγων τὸ πρόσταγμα τοῦ θεοῦ
 30 ἁμαρτίαν εἶναι ἅγιον δι' ὅντος τοῦ νόμου ἅγιος ὁ γάμος, τὸ μιστή-
 ριον ταύτην τοῦτο εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἅγιον ὁ ἀπο-
 στολος, καθάτις τὸ γιννόμενον ἐκ τῆς σαρκὸς οὐκ ἴσθι, οὔτω 8
 τὸ ἐκ πνεύματος, πνεῦμα οὐ μόνον κατὰ τὴν ἀποκρίσιν, ἀλλὰ καὶ

1—8 zur Ansicht über die 2 Ehe vgl. Athenag. Lib. p. 11. 1. 2 f vgl.
 I Kor. 7, 15. 2 f vgl. Lev. 15, 18. 7 f vgl. Matth. 3, 15. 16 f vgl. Matth.
 19, 6. 20 vgl. Röm. 7, 14. 21—23 Röm. 7, 4. 23 f R. u. 7, 12. 25 vgl.
 Röm. 7, 7; Strom. II 34, 4. 26 f vgl. Paul. 1. S. 1 mit Anm. 29 Röm. 7, 14
 30 vgl. Röm. 7, 12. 30—32 vgl. E. hes. 5, 2. 32 f J. h. 1, 6.

7 ὁ Heyse ἢ L. 8 βαπτίσματα Schw. 9 κατὰ νόμον H. ἢ Schw.
 11 οὐ δέσεται Schw. 12 περιλαβὼν Schw. 25 οὐ οὐ ποτε vgl.
 S. 14, 12. St. τὸν οὐ ποτε ὁ L.

κατὰ τὴν μάθησιν. αὐτίκα ἁγία τὰ τέκνα, αἱ εὐαρεστήσεις, τῷ
 θεῷ τῶν κυριακῶν λόγων νυμφευσάντων τὴν ψυχὴν. πορνεία γοῦν 4
 καὶ γάμος κεχώρισται, ἐπεὶ μακρὰν ἀφέστηκε τοῦ θεοῦ ὁ διάβολος.
 καὶ ἡμεῖς οὖν ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ
 5 εἰς τὸ γενέσθαι ἡμᾶς ἑτέρω, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγεθθέντι· συνεξακούεται
 γὰρ προσεχῶς ὑπηκόους γενομένους, ἐπεὶ καὶ κατὰ τὴν ἀλήθειαν τοῦ
 νόμου τῷ αὐτῷ κυρίῳ ὑπακούομεν πόρρωθεν παρακελευομένῳ. | καὶ 85,1 550 P
 μή τι ἐπὶ τῶν τοιούτων εἰκότως ἐτὸ πνεῦμα· ἄντικρυς λέγει ὅτι
 ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες
 10 πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολό-
 γων, κεκατηριασμένων τὴν συνειδήσιν καὶ κωλύοντων γαμεῖν, ἀπέ-
 χεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετ' εὐχαριστίας
 τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ
 καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ἀγιά-
 15 ζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως· ἐπάναγκες μὲν οὖν οὐ 2
 κωλυτέον γαμεῖν οὐδὲ μὴν κρεοφαγεῖν ἢ οἴνοποτεῖν, γέγραπται γάρ·
 ἡ καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μὴδὲ πίνειν οἶνον,· ἐὰν διὰ προσκόμ-
 ματος ἐσθίῃ καὶ ἡ καλὸν μένειν ὡς ἐγώ,· ἀλλ' ὁ τε χρώμενος ἡμετ'
 εὐχαριστίας· ὁ τε αὖ μὴ χρώμενος καὶ αὐτὸς ἡμετ' εὐχαριστίας·
 20 μετὰ τε ἐγκρατοῦς ἀπολαύσεως βιούτω κατὰ λόγον. καὶ καθόλου 86, 1
 πᾶσαι αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ ἀποστόλου σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν διδά-
 σκουσαι περὶ τε γάμων περὶ τε παιδοποιίας περὶ τε οἴκου διοικήσεως
 μυρίας ὅσας ἐντολὰς περιέχουσαι οὐδαμοῦ γάμον ἠθέτησαν τὸν σώ-
 φρονα, ἀλλὰ, τὴν ἀκολουθίαν σφύζουσαι τοῦ νόμου, πρὸς τὸ εὐαγγέλιον
 25 ἀποδέχονται ἑκάτερον τὸν τε εὐχαρίστως τῷ θεῷ γάμῳ κεχηρημένον
 σωφρόνως τὸν τε εὐνουχίᾳ ὡς ὁ κύριος βούλεται συμβιῶντα, καθὼς
 ἡ ἐκλήθη ἕκαστος, ἐλόμενον ἀπταιστῶς καὶ τελείως. καὶ ἦν ἡ γῆ 2
 τοῦ Ἰακώβ ἐπαινουμένη παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν,· φησὶν ὁ προφήτης,
 τὸ σκεῦος τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δοξάζων. κατατρέχει δὲ τῆς γενέ- 3
 30 σεως φθαρτὴν καὶ ἀπολλυμένην λέγων καὶ βιάζεται τις, ἐπὶ τεκνο- 199 S

1 vgl. I Kor. 7, 14 4 f Röm. 7, 4 7—15 I Tim. 4, 1—5 17 f vgl.
 Röm. 14, 21 18 vgl. I Kor. 7, 8 18 f vgl. I Tim. 4, 4; Röm. 14, 6
 27 vgl. I Kor. 7, 21. 24 zu ἀπταιστῶς vgl. Jud. 24 27—29 aus Barnab.
 Ep. 11, 9 27 f woher? (vgl. Zeph. 3, 19 f; Ezech. 20, 6) 29—S. 236, 4
 vgl. Hilgenfeld, Ketzergeschichte S. 390 f; Schwartz, Ausg. d. Tatian S. 49

6 προσεχῶς He προσεχεις L [γενομένους] oder γενέσθαι (wie Z. 5) St
 6 f (διὰ) τοῦ νόμου Wakefield zu Soph. Trach. 372; aber vgl. Gal. 2, 14 πρὸς
 τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου 8 ἄντικρυς] ὁπῶς I Tim. 27 ἐλόμενον Schw
 ἐλόμενος L 29 αὐτοῦ Barn. αὐτὸς L αὐτὸ Ma τῆς Ma τις L 30 ἐπὶ]
 περι Münzel

ποιίας λέγων ειρηκέναι τὸν σωτήρα ἐπὶ γῆς ἡμῶν θησαυρίζειν ὅπου
 οἷς καὶ βρώσις ἀφανίζεται, καὶ τὰ τοῦ προφήτου προσπαρατιθῆναι
 τούτοις οὐκ ἀσχύνεται· πάντες ὡς ἡμεῖς ὡς ἱμάτιον παλαιω-
 θήσεσθε καὶ οἷς βρώσεται ἡμᾶς· ἀλλ' οὐδὲ ἡμεῖς ἀντιλέγομεν τῇ
 5 γραφῇ, ὅτι φθαρτὰ ἡμῖν τὰ σώματα καὶ φύσει ῥευστά· τάχα δ' ἂν
 καὶ οἷς διελέγετο ὡς ἀμαρτωλοῖς προφητεύοι φθορὰν. ὁ σωτὴρ δὲ
 οὐ περὶ τεκνοποιίας εἰρηκεν, ἀλλ' εἰς μετάδοσιν κοινωνίας προτρέ-
 πων τοὺς κτᾶσθαι μόνον τὴν τοῦ πλοῦτου περιουσίαν, ἐπικουρῶν
 δὲ τοῖς δεομένοις μὴ βουλομένοις, διό φησιν· ἐργάζεσθε μὴ τὴν 87,1
 10 ἀπολλεμένην βρώσιν, ἀλλὰ τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ὁμοίως
 δὲ κίκενο κομίζουσι τὸ ῥητόν· οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος ἐκείνου οὔτε γα-
 μοῖσιν οὔτε γαμίζονται· ἀλλὰ τὸ ἐρώτημα τοῦτο· τὸ περὶ νεκρῶν 2
 ἀναστάσεως καὶ τοὺς περὶ ἀποθανομένων αὐτοῦ ἐὰν ἀναπιμπάσῃται τις,
 οὐκ ἀποδοκιμάζοντα τὸν γάμον εἰρήσει τὸν κύριον, θεωριζόμενα δὲ
 15 τὴν κατὰ τὴν ἀνάστασιν τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας προσδοκίαν, τὸ δὲ 3
 οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἄλλοι-
 τινῶν αἰῶνος αἰῶν εἰρηκεν, ἀλλ' ἐπ' ἰσῆς τῶν οἰ ἐν τούτῳ γινώ-
 μνοι τῶν αἰῶνι, διὰ τὴν γένεσιν υἱοὶ ὄντες, γεννώσι καὶ γεννώσονται,
 ἐπεὶ μὴ ἄνευ γενέσεώς τις εἰς τόνδε τὸν βίον παρελείσεται, ἀλλ'
 20 ἦδη ἡ γένεσις τὴν ὁμοίαν ἐπιδεχομένη φθορὰν οὐκέτι ἀγαμίζει τὸν
 ἀπαξ τοῦδε τοῦ βίου κειροισμένον, οἷς μὲν οὖν ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ 4
 ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἀλλὰ καὶ ἀπάντων πατὴρ κατὰ τὴν δημιουργίαν
 αὐτός, ἡμῶν καλλίστη οὖν ἡμῖν ἐπὶ τῆς γῆς πατέρα φησίν, οἷον μὴ
 αἰτίον ἡγήσασθε τὸν σπείραντα ἡμᾶς τὴν κατὰ σάρκα σπορὰν τῆς
 25 οὐσίας ἡμῶν, ἀλλὰ σπυρῆτιον γενέσεως, μᾶλλον δὲ διάκονον γενέσεως·
 οὕτως οὖν ἐπιστραφέντας ἡμᾶς ἀφ' οὗ ὡς τὰ παιδιά γενέσθαι βούλεται 88,1
 τὸν οὕτως πατέρα ἐπιγινόντας, δι' ἕδατος ἀναγεννηθέντας, ἀλλο-
 ταύτης οὐσίας ἢ τῆς ἐν τῇ κτίσει σπορᾶς, καὶ φησίν, ὁ ἄγαμος 2
 μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου· ὁ δὲ γαμήσας πῶς ἀρίστω τῇ γυναικί· τί δὲ;
 30 οὐκ ἴξαστε καὶ τῇ γυναικί κατὰ θεὸν ἀρέσκοντα· ἐνχαριστήσιν τῷ
 θεῷ; οὐχὶ δὲ ἰσχύεται καὶ τῷ γεγαμηκότῳ οὖν καὶ τῷ οὐ ζήγῳ μεριμνᾷ
 τὰ τοῦ κυρίου; ἀλλὰ καθάπερ ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα 3

1 f. vgl. Matth. 6, 19. 2 f. Joh. 7, 9. 3 vgl. S. 177, 2f. 4 f. vgl. e. H.
 Matth. 24, 33. 9 f. Joh. 6, 27. 10, 12 vgl. Hergenfeldt, Ketzergeschichte S. 301.
 11 f. vgl. Luk. 20, 35. 16 Luk. 20, 34. 21, 23 vgl. Matth. 24, 9. 26 f. vgl.
 Matth. 18, 3. 28 f. vgl. I Kor. 7, 32f. 32 f. I Kor. 7, 34.

3 ω, V. 6 προσήτοιος H. licet προσήτοιος L. 8 ἡμῶν οὕτ' ἀπο-
 πνεύσει L. 12 f. τοῦ τοῦ νεκρῶν ἀναστάσεως > nach τούτῳ Schw. na. h. ἐπιπνεύσει
 L. 13 f. 19 e, 20. 21 ἡμῶν Matth. 24, 9 vgl. L. 25 ἡμῶν Schw.
 31 οὐκ ἴξαστε Schw. οὐκ ἴξαστε L.

ἡ ἅγια καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι, οὕτω καὶ ἡ γεγαμημένη
 τὰ τοῦ ἀνδρός καὶ τὰ τοῦ κυρίου μεριμνᾷ ἐν κυρίῳ, ἵνα ἡ ἅγια καὶ
 τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι ἄμφω γὰρ ἅγιοι ἐν κυρίῳ, ἡ μὲν ὡς
 γυνή, ἡ δὲ ὡς παρθένος. πρὸς ἐντροπὴν δὲ καὶ ἀνακοπὴν τῶν
 5 εὐεπιφόρων εἰς τὸν δεῦτερον γάμον ἀρμονίως ὁ ἀπόστολος ὑπέρονον
 φθέγγεται καὶ ἀντίκα φησί· ἵπᾶν ἀμάρτημα ἐκτὸς τοῦ σώματός
 ἐστίν· ὁ δὲ πορνέων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει· εἰ δὲ πορνείαν 89, 1
 τὸν γάμον τολμᾷ τις λέγειν, πάλιν ἐπὶ τὸν νόμον καὶ τὸν κύριον
 ἀνατρέχων βλασφημεῖ. ὡς γὰρ ἡ πλεονεξία πορνεία λέγεται τῇ αὐ- 552 P
 10 ταρκεῖα ἐναντιουμένη, καὶ ὡς ἡ εἰδωλολατρεία ἐκ τοῦ ἑνὸς εἰς τοὺς
 πολλοὺς ἐπινέμησις ἐστὶ θεοῦς, οὕτως ἡ πορνεία ἐκ τοῦ ἑνὸς γάμου
 εἰς τοὺς πολλοὺς ἐστὶν ἑκπτώσις· τριχῶς γὰρ, ὡς εἰρήκαμεν, ἡ τε
 πορνεία ἢ τε μοιχεία παρὰ τῷ ἀποστόλῳ λαμβάνεται. ἐπὶ τούτων 2
 ὁ προφήτης φησί· ἵταίς ἀμαρτίαις ὑμῶν ἐπράθητε, καὶ πάλιν
 15 ἵκατεμιάνθησ ἐν γῆ ἄλλοτρίῃ, τὴν [τε] κοινωνίαν μαρᾶν ἡγούμενος
 τὴν ἄλλοτρίῳ σώματι συμπλακείσαν καὶ μὴ τῷ κατὰ συζυγίαν εἰς
 παιδοποιίαν δεδομένην. ὅθεν καὶ ὁ ἀπόστολος ἵβούλομαι οὖν φησί 3
 ἵνεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν
 δίδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ἡδὴ γὰρ τινες ἐξετράπησαν
 20 ὀπίσω τοῦ σατανᾶ· ναὶ μὴν καὶ τὸν τῆς μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα πάντῃ 90, 1
 ἀποδέχεται, κᾶν πρεσβύτερος ἢ κᾶν διάκονος κᾶν λαϊκός, ἀνεπιλή-
 πτως γάμῳ χρώμενος· ἵσωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας· πάλιν τε 2
 αὐτὸ ὁ σωτὴρ τοὺς Ἰουδαίους ἵγενεᾶν εἰπὼν ἵπονηρᾶν καὶ μοιχαλίδα
 διδάσκει μὴ ἐγνωκότας νόμον ὡς ὁ νόμος βούλεται, παραδόσει δὲ τῇ
 25 τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἐντάλμασιν ἀνθρώπων κατηκολουθηκότας,
 μοιχεύειν τὸν νόμον, οὐχ ὡς ἄνδρα καὶ κύριον τῆς παρθενίας αὐ-
 τῶν δεδεγμένους. τάχα δὲ καὶ ἐπιθυμίαις δεδουλωμένους ἄλλο- 3
 κότοις οἶδεν αὐτούς, δι' ἃς καὶ συνεχῶς δουλούμενοι ταῖς ἀμαρτίαις
 ἐπικράσκοντο τοῖς ἄλλοφύλοις, ἐπεὶ παρὰ γε τοῖς Ἰουδαίοις οὐκ ἦσαν
 30 ἀποδεδειγμένοι γυναίκες κοιναί, ἀλλὰ καὶ ἡ μοιχεία ἀπηγόρευτο. ὁ δὲ 4

6 f I Kor. 6, 18 7 f vgl. S. 232, 18f mit Anm.; Hilgenfeld a. a. O. S. 391

12 f vgl. Strom. VII 75, 3 (φιληθονία, φιλαργυρία, εἰδωλολατρεία); VI 147, 1

14 Jea. 50, 1 15 vgl. Baruch 3, 10 ἐπαλαιώθησ ἐν γῆ ἄλλοτρίῃ, σνεμιάνθησ
 τοῖς νεκροῖς. 17—20 I Tim. 5, 14 f 20 f vgl. I Tim. 3, 2, 12; Tit. 1, 6

21 f zu ἀνεπιλήπτως vgl. I Tim. 3, 2 22 I Tim. 2, 15 23 Matth.
 12, 39 24 f vgl. Matth. 15, 2·9 (Mark. 7, 5, 7) 28 f vgl. Strom. II 144, 4
 mit Anm.

10 ἡ St 11 θεοῦς Ma zu Strom. VII 75, 3 θεοῦ L 15 [τε] St γε By-
 water 17 δεδομένη Mūnzcl 26 f οὐχ (ἄζομένους)—δεδομένον Schw
 27 δεδεγμένους St δεδομένον L (δεχομένους) δεδομένον Ma 28 δουλούμενοι
 corr. aus βουλόμενοι L 30 ἀποδεδειγμένοι Po

εικὼν ὄψονα καὶ ἔχημα καὶ οὐ δύναμαι ἔλθειν· εἰς τὸ δεικνόν τὸ
θεῖον ἐπόδειγμα ἦν εἰς ἔλεγχον τῶν διὰ ἡδονὰς ἀφισταμένων τῆς
θείας ἐντολῆς. ἐπεὶ τούτῳ τῷ λόγῳ οὐθ' οἱ πρὸ τῆς παρουσίας
δίκαιοι οὐθ' οἱ μετὰ τὴν παρουσίαν γεγαμηκότες· κἂν ἀπόστολοι ὡσεὶ
δ σωθῆσονται. κἂν ἐκεῖνο προκομισοῖεν αὐθις, ὡς καὶ ὁ προφήτης β
φησὶν· ἐκαλαιώθη ἐν πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς μου, ἐχθροὺς τὰς ἀμαρτίας
ἀκοιτίωσαν· μία δὲ τις ἀμαρτία, οὐχ ὁ γάμος, ἀλλ' ἡ πορνεία, ἐπεὶ
καὶ τὴν γένεσιν ἐπάτωσαν ἀμαρτίαν καὶ τὸν τῆς γένεσος κτίστην.

- XIII. Τοιοῦτοις ἐπιχειρεῖ καὶ ὁ τῆς δοκῆσεως ἐξάρχων Ἰούλιος 91. 1
10 Κασσιανός. ἐν γοῦν τῷ Περὶ ἐγκρατείας ἢ περὶ εὐνοχίας κατὰ
λέξιν φησὶν· καὶ μηδεὶς λεγέτω ὅτι, ἐπειδὴ τοιαῦτα μόρια ἴσχυον
ὡς τὴν μὲν θήλειαν οὕτως ἐσηματίσθαι, τὸν δὲ ἄρρενα οὕτως, τὴν
μὲν πρὸς τὸ δέχεσθαι, τὸν δὲ πρὸς τὸ ἐναπεῖρειν, | συγκαχώρηται 553 F
τὸ τῆς ὁμιλίας παρὰ | θεοῦ. εἰ γὰρ ἦν παρὰ θεοῦ εἰς ὃν σπειρόμεν 2 21
15 ἢ τοιαύτη διασκευή, οὐκ ἂν ἐμακάρισεν τοὺς εὐνοίχους, οὐδ' ἂν ὁ
προφήτης εἰρήκει· μὴ εἶναι ξύλον ἄκαρπον· αὐτοῦς, μεταλαβὼν ἀπὸ
τοῦ δένδρου ἐπὶ τὸν κατὰ προαιρέσιν ἄνθρωπον ἑαυτὸν τῆς τοιαύτης
ἐννοίας εὐνοίχίζοντα· καὶ ἐτι ἐπαγωνιζόμενος τῇ ἀθέτῳ δόξῃ ἐπι- 92. 1
φέρει· ἔτι δὲ οὐκ ἂν καὶ ἐλόγως τις αἰτιῶτο τὸν σωτήρα, εἰ
21 μετέπλασεν ἡμᾶς καὶ τῆς κλήτης ἀπήλλαξεν καὶ τῆς κοινωτίας τῶν
μορίων καὶ προσθεμάτων καὶ αἰδοίων· τὰ παραπλήσια τῷ Τατιανῷ
κατὰ τοῦτο δογματίζων. ὁ δ' ἐκ τῆς Οὐαλεντίνου ἐξεφαίνθη σχολῆς,
διὰ τοῦτό τοι ὁ Κασσιανός φησι· ἐκνυθισμένης τῆς Σαλώμης πότι 2
γενωσθήσεται τὰ πρὸ ὧν ἤμετο, ἴση ὁ κύριος· ἦταν τὸ τῆς ἀσκήτης
21 ἰνδύμα πατήσῃτε καὶ ὅταν γένηται τὰ δύο ἐν καὶ τὸ ἄρρεν μετὰ τῆς
θηλείας οὐτε ἄρρεν οὐτε θήλην.

Ἡρώτων μὲν οὖν ἐν τοῖς παραδειδομένοις ἡμῖν τέτταρον ἰσαγ- 93. 1
γίλοις οὐκ ἴσχυον τὸ ῥητόν, ἀλλ' ἐν τῷ κατ' Ἀλεξανδρίου, ἔπειτα
δι' ἀγνοίαν μοι δοκεῖ ὅτι θυμὸν μὲν ἄρρενα ἠρμήν, θήλειαν δὲ τὴν
31 ἐπιθυμίαν αἰνίττεται, οἷς ἐπιθυμῶσαι μετάνοια ἔπιται καὶ ἀσκήτη,
ὅταν οὖν μήτε τις θυμῷ μήτ' ἐπιθυμίᾳ χαρισόμενος, ἂ δὲ καὶ ἐξ 2
ἑθνοῦς καὶ τρομῆς κακῆς ἀείροντα ἐπισηκάζει καὶ ἐγκαλύπτει τὸν

1 Luk 14, 29 6 Psal 6, 5 9-26 vgl. Hilgenfeld a. a O S 547 f
13 vgl. Matth. 19, 12 16 Jes. 6, 3 23-26 vgl. II Clem. ad Cor 12, 2
Strom. III 4, 3 mit Anm., Prouschon, Antileg S. 2 24-25 269, 1 zur Dica-
tation vgl. Strom III 6, 5 mit Anm. 31 f vgl. a B Plato Rep VI p 40 A,
40 A κατὰ τρομῆς

4 ὅτι in Ras L. 6 ἐπιθυμῶσαι Psal. ἐπιθυμῶσαι L. 8 ἀσκητῶν
του Μουσεῦ vgl. aber S 242, 20 13 συγκαχώρηται Hilg. συγκαχώρηται L.
20 ἀσκήτης τῆς κοινωτίας, Schw. 22 ἐπισηκάζει in Ras L.

λογισμόν. ἀλλ' ἀποδυσάμενος τὴν ἐκ τούτων ἀχλὺν ἐκ μετανοίας
καταισχυνθεὶς πνεῦμα καὶ ψυχὴν ἐνώση κατὰ τὴν τοῦ λόγου ὑπακοήν,
τότε, ὡς καὶ ὁ Παῦλός φησιν, οὐκ ἔτι ἐν ὑμῖν οὐκ ἄρρεν, οὐ θῆλυ.^ε
ἀποστᾶσα γὰρ τοῦδε τοῦ σχήματος, ᾧ διακρίνεται τὸ ἄρρεν καὶ τὸ
5 θῆλυ, ψυχὴ μετατίθεται εἰς ἐνωσιν, οὐθέτερον οὐσα. ἡγείται δὲ ὁ
γενναῖος οὗτος Πλατωνικώτερον θείαν οὐσαν τὴν ψυχὴν ἄνωθεν
ἐπιθυμίᾳ θηλυνηθείσαν δεῦρο ἦκειν εἰς γένεσιν καὶ φθοράν.

XIV. Αὐτίκα βιάζεται τὸν Παῦλον ἐκ τῆς ἀπάτης τὴν γένεσιν 94, 1
συνεστάναι λέγειν διὰ τούτων· φοβοῦμαι δὲ μή, ὡς ὁ ὄφις Εὐάν
10 ἐξηπάτησεν, φθαρῆ τὰ νοήματα ὑμῶν | ἀπὸ τῆς ἀπλότητος τῆς εἰς 554 P
τὸν Χριστόν.^ε ἀλλὰ καὶ ὁ κύριος ἐπὶ τὰ πεπλανημένα ὁμολογού- 2
μένως ἦλθε, πεπλανημένα δὲ οὐκ ἄνωθεν εἰς τὴν δεῦρο γένεσιν
(πιστὴ γὰρ ἡ γένεσις καὶ κτίσις τοῦ παντοκράτορος, ὅς οὐκ ἂν ποτε
ἔξ ἀμεινόνων εἰς τὰ χεῖρω κατάγοι ψυχὴν), ἀλλ' εἰς τοὺς πεπλανη- 3
15 μένους τὰ νοήματα, εἰς ἡμᾶς ὁ σωτὴρ ἀφίκετο, ἃ δὲ ἐκ τῆς κατὰ
τὰς ἐντολάς παρακοῆς ἐφθάρη φιληδονούντων ἡμῶν, τάχα πον προ-
λαβόντος ἡμῶν τὸν καιρὸν τοῦ πρωτοπλάστου καὶ πρὸ ὥρας τῆς
τοῦ γάμου χάριτος ὀρεχθέντος καὶ διαμαρτόντος, ὅτι ἡ πᾶς ὁ βλέπων
γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι ἦδη ἐμοίχευσεν αὐτήν^ε, οὐκ ἀναμείνας τὸν
20 καιρὸν τοῦ θελήματος. ὁ αὐτὸς οὖν ἦν ὁ κύριος καὶ τότε κρῖνων τὴν 95, 1
προλαβοῦσαν τὸν γάμον ἐπιθυμίαν. ὅταν οὖν ὁ ἀπόστολος εἶπη ἔν-
δύσασθε τὸν καιρὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτιζόμενον^ε, ἡμῖν λέγει
τοῖς πεπλασμένοις ὑπὸ τῆς τοῦ παντοκράτορος βουλήσεως ὡς πε-
πλάσμεθα, παλαιὸν δὲ (καὶ καιρὸν) οὐ πρὸς γένεσιν καὶ ἀναγέννησιν
25 φησιν, ἀλλὰ πρὸς τὸν βίον τὸν τε ἐν παρακοῇ τὸν τε ἐν ὑπακοῇ.
χιτῶνας δὲ δερματίνους^ε ἡγείται ὁ Κασσιανὸς τὰ σώματα περὶ ὧν 2

8 Gal. 3, 28 5—11; 21—S. 240, 5 vgl. Hilgenfeld a. a. O. S. 548 f
5—7 vgl. Strom. III 13, 2; Plato Phaed. p. 81 C ἐμβριθεὶς δὲ γε, ὡ φίλε, τοῦτο
(τὴν ἡδονὴν) οἰεσθαι χορὴ εἶναι καὶ βαρὺ καὶ γεῶδες καὶ ὄρατόν· 8 δὴ καὶ ἔχουσα
ἡ τοιαύτη ψυχὴ βαρύνεται τε καὶ ἔλκεται πάλιν εἰς τὸν ὄρατόν τόπον. Phaedr.
p. 248 C ἦταν . . . (ἡ ψυχὴ) βαρυνθεῖσα . . . ἐπὶ τὴν γῆν πέσῃ. Strom. IV 83, 2
9—11 II Kor. 11, 3 11 f vgl. Matth. 18, 11; Luk. 19, 10 18 f Matth. 5, 28
21 f Ephes. 4, 24 26—S. 240, 8 χιτῶνας—μεταχειριζόμεθα Acacius in der
Cat. z. Oktat. (Gen. 3, 21) bei Niceph. I Col. 101; Monac. gr. 9 f. 36 v; Monac. gr.
82 f. 55 v; Coisl. 113 f. 312 v; lateinisch bei Nourry, Appar. ad bibl. max. I Col.
1306 aus Cod. Reg. 2431 (— Paris. 854). Inc. καὶ Κλήμης δὲ ἐν τοῖς τελευταίοις
τοῦ τρίτου στρωματέω; διαβάλλει τὴν τοιαύτην δόξαν, ἐπιμεμφόμενος αἰρεσιώτη
τινὶ διὰ τούτων· χιτῶνας κτλ. vgl. Procop. in Genes. (Migne S. Gr. T. 87 Col. 222)
26 Gen. 3, 21

2 ἐνώσει L 9 συνεστάναι Sy συνιστάναι L 18 πιστὴ (vgl. S. 244, 26)
Hoeschel κτιστὴ; L κτίσις (σις in Ras.) L¹ 24 (καὶ καιρὸν· Hiller 26 ἡγεί-
ται δερματίνους Cat.

ἕσπερον καὶ τοῦτον καὶ τοὺς ὁμοίως αὐτῷ δογματίζοντας πεπλα-
 μένους ἀποδείξομεν, ὅταν περὶ τῆς ἀνθρώπου γενέσεως τὴν ἐξηγήσαν
 ἰσομένως τοὺς προλεχθῆναι δεομένοις μεταχειριζώμεθα. ἔτι φησὶν
 ἑοὺς ἐπὶ τῶν γηίνων βασιλειόμενοι καὶ γεννώσι καὶ γεννῶνται, ἡμῶν
 5 δὲ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανῷ, ἐξ οὗ καὶ σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα. κα-
 λῶς οὖν εἰρησθαι καὶ ταῦτα ἴσμεν ἡμεῖς, ἐπεὶ ὡς ἑξένοι καὶ παρι-
 πιδημοῦντες, πολιτεύεσθαι ὀφείλομεν, οἱ γαμοῦντες ὡς μὴ γαμοῦντες,
 οἱ κτώμενοι ὡς μὴ κτώμενοι, οἱ παιδοποιοῦντες ὡς θνητοὺς γεν-
 νῶντες, ὡς καταλείφοντες τὰ κτήματα, ὡς καὶ ἄνευ γυναικὸς βιωσά-
 10 μνοι εἶναι θέοι, οὐ προσπαθῶς τῇ κτίσει χρώμενοι, ἡμεῖς ἐν χάριστι,
 δ' ἀπάσης καὶ μεγαλοφρονοῦντες.

XV. Αἰθεὶς τε ὅταν φῆ ἑκαλὸν ἀνθρώπου γυναικὸς μὴ ἄπτισθαι 26. 1
 διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, ὡς ὅλον ἐπιξη-
 γούμενος πάλιν λέγει, ἵνα μὴ πειράξῃ ἡμᾶς ὁ σατανᾶς, οὐ γὰρ 2
 15 τοὺς ἐγκρατῶς χρωμένους τῷ γάμῳ ἐπὶ παιδοποιᾷ μόνη εἶδαι τὴν
 ἀκρασίαν φησὶν, ἀλλὰ τοὺς καὶ πέρα παιδοποιᾶς προβαλντιν ἐπιθι-
 μοῦσιν, ὡς μὴ πολὺ ἐπιπνεύσας ὁ δὲ ἑναντίας ἐκπνεύσῃ τὴν ὄρεξιν
 εἰς ἀλλοτριὰς ἡδονάς. τάχα δὲ ἐπεὶ τοὺς δικαίως βιοῦσιν ἀνθρώπιστα 3
 διὰ ζῆλον καὶ ἀντιγιλονικίαν, ἐπάγισθαι τοῦτον τῷ ἑαυτοῦ τάγματι
 20 βουλόμενος, ἀφορμὰς δὲ ἐγκρατείας ἐπιπόνου παρίχιν τοῦτοις βού-
 λεται, εἰκότως οὖν φησὶ, ἑκρίττον γαμεῖν ἢ πνεύσασθαι, ὅπως ὁ
 27. 1 ἀνὴρ ἀποδιδῶν τῇ γυναικὶ τὴν ὀφειλὴν καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ, καὶ μὴ
 ἀποστρεφῶσιν ἀλλήλους τῆς διὰ τῆς θείας οἰκονομίας εἰς γένεσιν
 δοθείσης βοηθείας, ὡς δ' ἂν μὴ μισήσῃ, πατέρα ἢ μητέρα 2
 25 ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα, ἑμὸς εἶναι μαθητῆς οὐ δύναται, οὐ τὸ γένος 3
 μιστὴν παρακελεύεται, ἑτίμα, γὰρ φησὶ, πατέρα καὶ μητέρα, ἵνα ἐ-
 σοι γίνηται, ἀλλὰ μὴ ἀπάγον, φησὶν, ἀλόγοις ὄμμασι μηδὲ μὴν τοὺς
 πολιτικοὺς ἴθιαι οὐράτων οἶκος μὲν γὰρ ἐκ γένους οὐδέσται.

4 vgl. Matth. 23, 25, 26, 28 Luk 12, 27 4 f Phil 3, 20 6 f vgl. Hebr.
 11, 13 7-10 vgl. I Kor. 7, 29-31 10 I Tim 4, 4 12-16 I Kor 7, 11 f
 17 f vgl. Paed. II 22, 3 21 I Kor. 7, 9 21-28 vgl. I Kor. 7, 3, 5 24 f
 Luk 14, 26 26 Cat zu Matth 19, 37 bei Cramer I p. 51, 20-22; Coult. 193 f
 24. Laur. conc. suppl. 171 f. 80. Καίμενος ὁ Δουκᾶς οἱ μόνον μὴ φασὶν
 τοῦτοις, ἀλλὰ καὶ μιστὴν λέγει καὶ γαμετᾶς, ὁ ἵσται μὴ ἀπάγον, φησὶν, ἀλλ' ὡς
 ὄμμασι μὴ τοὺς σωματικοὺς ἴθιαι 26 f Exod. 2, 12

1 vgl. Cat. 2 τῆς, vgl. Cat. 9 ἑπίστα, vgl. Cat. 8 τῆς
 μιστῆς, Δουκᾶς, Cat. 11 St. ἐπί L. ἐπί τα. Heller 11 οἱ μετὰ
 φασὶν τοῦτοις, Heller μὴ μετὰ, Ma. aber μετὰ, ut Gregorius zu Prosa 26; vgl.
 zu n. 8 211, 7 Str. m. IV 15, 9; V 171, 9 17 ἐπίστασε, Bywater bei Ma.
 111, 10, L. 18 ἐπί Heller ἐπί L. 23 τῆς, δὲ, τῆς, Po. οἰκονο-
 μίας, 25

πόλεις δὲ ἐξ οἰκῶν, καθὼς καὶ ὁ Παῦλος τοὺς περὶ γάμον ἀσχολο-
μένους ἐκόσμη ἀρέσκειν· ἔφη.

Πάλιν ὁ κύριός φησιν· ὁ γήμας μὴ ἐκβαλλέτω καὶ ὁ μὴ γαμήσας 4
μὴ γαμείτω,· ὁ κατὰ πρόθεσιν εὐνουχίας ὁμολογήσας μὴ γῆμαι·
5 ἄγαμος διαμενέτω. ἀμφοτέροις γοῦν ὁ αὐτὸς κύριος διὰ τοῦ προ- 2018 98, 1
φήτου Ἡσαίου τὰς καταλλήλους δίδωσιν ἐπαγγελίας ἥδὲ πως λέγων·
·μὴ λεγέτω ὁ εὐνοῦχος ὅτι ξύλον εἰμι ξηρόν· τάδε λέγει ὁ κύριος
τοῖς εὐνοῦχοις· ἐὰν φυλάξητε τὰ σάββατά μου καὶ ποιήσητε πάντα
ὅσα ἐντέλλομαι, δώσω ὑμῖν τόπον κρείττονα νιῶν καὶ θυγατέρων·
10 οὐ γὰρ μόνον ἡ εὐνουχία δικαιοὶ οὐδὲ μὴν τὸ τοῦ εὐνοῦχου σάββα- 2
τον. ἐὰν μὴ ποιήσῃ τὰς ἐντολάς. τοῖς γαμήσασι δὲ ἐπιφέρει καὶ 8
φησιν· ὁὶ ἐκλεκτοὶ μου οὐκ ἐκλείψουσιν εἰς κενὸν οὐδὲ τεκνοποιή-
σουσιν εἰς κατάραν, ὅτι σπέρμα εὐλογημένον ἐστὶν ὑπὸ κυρίου· τῷ 4
γὰρ κατὰ λόγον τεκνοποιησαμένῳ καὶ ἀναθρεψαμένῳ καὶ παιδεύσαντι
15 ἐν κυρίῳ καθάπερ καὶ τῷ διὰ τῆς ἀληθοῦς κατηχήσεως γεννήσαντι
κεῖται τις μισθὸς ὡσπερ καὶ τῷ ἐκλεκτῷ σπέρματι. ἄλλοι δὲ | ·κατ- 5 556 P
·άραν· τὴν παιδοποιίαν ἐκδέχονται καὶ οὐκ ἐπινοοῦσι κατ' αὐτῶν ἐκεί-
νων λέγουσαν τὴν γραφήν. οἱ γὰρ τῷ ὄντι τοῦ κυρίου ἐκλεκτοὶ οὐ
δογματίζουσιν οὐδὲ τεκνοποιοῦσιν τὰ εἰς κατάραν ὡσπερ αἱ αἰρέσεις.
20 εὐνοῦχος τοίνυν οὐκ ὁ κατηναγκασμένος τὰ μόρια οὐδὲ μὴν ὁ ἄγαμος 99, 1
εἴρηται, ἀλλ' ὁ ἄγονος ἀληθείας. ·ξύλον· οὗτος ·ξηρόν· ἦν πρό-
τερον, ὑπακούσας δὲ τῷ λόγῳ καὶ ·φυλάξας τὰ σάββατα· κατὰ
ἀποχὴν ἀμαρτημάτων καὶ ποιήσας τὰς ἐντολάς ἐντιμότερος ἔσται
τῶν ἄνευ πολιτείας ὀρθῆς λόγῳ μόνῳ παιδευομένων. ·τεκνία,· 2
25 φησὶν, ὀλίγον ἔτι μεθ' ὑμῶν εἰμι,· ὁ διδάσκαλος. διὸ καὶ Παῦλος
Γαλάταις ἐπιστέλλων φησὶ· ·τεκνία μου, οὓς πάλιν ὡδίνω ἄχρις οὐ
μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν·· πάλιν τε αὐτὸ Κορινθίοις γράφων· ἐὰν 8
γὰρ μνηστὴρ παιδαγωγὸς ἔχητε ἐν Χριστῷ· λέγει, ὁ ἀλλ' οὐ πολλοὺς
πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα·
30 διὰ τοῦτο οὐκ εἰσελεύσεται εὐνοῦχος εἰς ἐκκλησίαν θεοῦ, ὁ ἄγονος 4
καὶ ἄκαρπος καὶ πολιτεία καὶ λόγῳ, ἀλλ' ὁὶ μὲν εὐνουχίσαντες ἔαν-

2 I Kor. 7, 33 8—5 vgl. I Kor. 7, 27. 32—36. 11; vielleicht aus dem
Ägypterevang; vgl. Harnack, Gesch. d. altchr. Lit. I S. 14; Resch, Agrapha
S. 429 7—9 Jes. 56, 3—5 12 f Jes. 65, 23 21 f Jes. 56, 3 f 24 f
Joh. 13, 33 26 f Gal. 4, 19 27—29 I Kor. 4, 15 30 Deut. 23, 1
31 f vgl. Matth. 19, 12

10 μόνῃ Ma 12 πονέσουσιν corr. aus πορνείσουσιν L¹ 17 συνίει L
17 f ἐκείνο Ma 20 κατηναγκασμένος] κατατεθλασμένος Valckenauer κατατε-
κλασμένος Münzel κατην. ·καὶ ἐκτετμημένος Schw
Clemens II. 16

τοὺς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας ὀδία τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μακάριοι οὗτοί εἰσιν οἱ τοῦ κόσμου νηστεύοντες.

XVI. Ἐπικατάρατος δὲ ἡ ἡμέρα ἐν ἣ ἐτέχθη, καὶ μὴ ἴστω 100. 1
ἐπικτεία ὁ ἱερμία; φησὶν, οὐ τὴν γένειον ἀπλῶς ἐπικατάρατον
5 λέγων, ἀλλ' ἀποδοσπετῶν ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασι τοῦ λαοῦ καὶ τῇ
ἀπειθείᾳ ἐπιφέρει γούν' ὀδία τί γὰρ ἐγενήθη τού βλέπειν κόπον; 2
καὶ πόνον; καὶ διετέλειαν ἐν ἀισχύρῃ αἱ ἡμέραι μου; αὐτίκα πάντες
οἱ κηρύσσοντες τὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν ἀπειθειαν τῶν ἀκούοντων
ἐδιώκοντό τε καὶ κινδύνειον. ὀδία τί γὰρ οὐκ ἐγένετο ἡ μήτρα τῆς; 3
10 μητρός μου τάφος, ἵνα μὴ ἴδω τὸν μόχθον τοῦ Ἰακώβ καὶ τὸν κόπον
τοῦ γένους Ἰσραήλ; Ἐσδρας ὁ προφήτης λέγει, οὐδέτις καθαρὸς 4
ἀπὸ ῥύπου. Ἰωβ φησὶν, οὐδ' εἰ μία ἡμέρα ἡ ζωὴ αὐτοῦ λέγεται 5
σαν ἡμῖν ποῦ ἐπόρευεν τὸ γεννηθὲν παιδίον, ἢ πῶς ἐπὶ τὴν τοῦ 55: 1
Ἀδάμ ἐποκίπτωκεν ἄραν τὸ μῆθρον ἐνεργῆσαν, ἀπολείπεται δὲ 6
15 αὐτοῖς, ὡς ἴσκειν, ἀκολούθως λέγειν τὴν γένειον εἶναι κακὴν, οὐ τὴν
τοῦ σώματος μόνην, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς ψυχῆς δι' ἣν καὶ τὸ σῶμα, καὶ 7
ὅταν ὁ λαβδ εἴπη ἐν ἁμαρτίαις συνελήσθη καὶ ἐν ἀνομίαις ἐκίσσηται
μὴ ἡ μήτηρ μου, λέγει μὲν προσηγορικῶς μήτερα τὴν Ἐῖαν, ἀλλὰ ἡ ζώ-
των Ἐῖα μήτηρ ἐγένετο, καὶ εἰ ἐν ἁμαρτίᾳ συνελήσθη, ἀλλ' οὐκ αὐ-
20 τὸς ἐν ἁμαρτίᾳ οὐδὲ μὴν ἁμαρτία αὐτός, εἰ δὲ καὶ πᾶς ὁ ἐπιστρέφειν 101 1
ἐξ ἁμαρτίας ἐπὶ τὴν πίστιν ἀπὸ τῆς σαρραθίας τῆς ἁμαρτωλοῦ οἶον
μητρός ἐπὶ τὴν ζωὴν ἐπιστρέφει, μαρτυροῦμαι μοι τίς τῶν θάδεκα προ-
φητῶν φήσας, οἱ δὲ πρῶτοτα ἐπὶ ἀσθμίας, καρπὸν κοιλίας μου
ἐπὶ ἁμαρτίας ψυχῆς μου, οὐ διαβάλλει, τὸν εἰπόντα ναὶ ἀντιθετὴ καὶ 2
25 πλῆθύνουσι, ἀλλὰ τὰς πρῶτας ἐκ γενέσεως ὀρμάς, καθ' ἃς θεὸς οὐ
γενέσσομαι, ἀσθμίας λέγει, εἰ δὲ τις κατὰ τοῦτο λέγει κακὴν τὴν 3
γένειον, καὶ κατ' ἐκείνην εἰπάτω ἀγαθὴν, καθὸ ἐν αὐτῇ τὴν ἀλήθειαν
γενέσσομαι ἐκνήσται δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνει ἀγρωσίαν γὰρ
θεοῦ τίς ἔχουσι, δηλαδὴ οἱ ἁμαρτάνοντες ἐκείνη, ἢ πάλι, ἡμῖν
30 οὐ πρὸς αἶμα, καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰ πνευματικά, δυνατοὶ δὲ 5: 1
ἐκπιράσαι οἱ ἐκκοσμοκράτορες τοῦ σκότους, διὰ τοῦτο αἱ συγγνώμαι.

2 vgl. Kol. 2: 14, 1; Log. Jesu Oxyrh. Pap. I 1876 S. 3. ἀπὸ ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. Preuschen, Antil. S. 43, 17. Fr. Granger, The Class. Rev. 12. 1876 S. 5. 3 f. Jerem. 20, 14. 6 f. Jerem. 20, 18. 7. 9 vgl. Act. 7, 52. 10 11 IV. Euseb. 5, 35. 11 f. Heb. 10, 4 f. zur Form vgl. Strom. IV 811; I Clem. ad Cor. 17, 4. ben. det. Strom. IV 19. K. Ostermann zu O. g. III 44, 14. 17 f. Paul. 1, 7. 19 vgl. Gen. 1, 20. 22 f. M. h. 6, 7. 24 f. Gen. 1, 25. 26 f. I Kor. 1, 21. 29. 31 f. 1 Pet. 2, 12. 31 zur synt. Form vgl. I Kor. 7, 6.

16 ἡμετέρας οὐτ' αὐτὸς ἐπέχει οὐκ ἔστιν. 20 ἡ ἀπὸ ἑαυτοῦ ἔστιν. 21 ὅτι ὁ Μα. 27. 22 f. Strom. I. 25 ἡμετέρας I Kor. 7, 6.

ἐλάμβανεν; ὅπου γε καὶ αὐτὸς ἡ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας ἐν σαρκί μιν.
 αἰδῆς δὲ ἐλήλυθεν καὶ ἄμορφος, εἰς τὸ αἰδῆς καὶ ἀσώματον τῆς
 θείας αἰτίας ἀποβλέπειν ἡμᾶς διδάσκων. ἔδενδρον γὰρ ζωῆς, φησὶν 4
 ὁ προφήτης, ἐν ἐπιθυμίᾳ ἀγαθῇ γίνεται. διδάσκων ἐπιθυμίας
 5 ἀστέλους καὶ καθαρὰς τὰς ἐν τῷ ζῶντι κινήσῃ. ἤδη δὲ ἐθέλουσι τὴν 104. 1
 ἀνδρὸς κατὰ γάμον πρὸς γυναῖκα ὁμιλίαν γινώσκον ἐρημέτην ἁμαρτίαν
 εἶναι· ταύτην γὰρ ἐπὶ τῆς βρώσεως μνησθῆναι τοῦ ξύλου τοῦ καλοῦ
 καὶ πονηροῦ, διὰ τῆς τοῦ ἔργου σημασίας παράβασιν ἐντολῆς διδά-
 10 σκουσαν. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἡ τῆς ἀληθείας γνώσις βρώσις ἵστί τοῦ 2
 10 ξύλου τῆς ζωῆς. ἵστί οὖν κἀκείνου τοῦ ξύλου μεταλαβεῖν τὸν
 σῶφρονά γάμον· προεληφται δὲ ἡμῖν ὡς καὶ καλῶς καὶ κακῶς ἵστί 3
 χρῆσασθαι τῷ γάμῳ, καὶ τοῦτ' ἵστί τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, ἐὰν μὴ
 παρανομώμεν τὸν γάμον. τί δέ; οὐχὶ ὁ σοφὸς εὖσπερ τὴν φυχὴν. 4
 οὕτω δὲ καὶ τὸ σῶμα ἴστω τῶν παθῶν; οὐκ ἂν δὲ εἰ ἐχθρὰ ἡ σὰρξ
 15 ἢ τῆς ψυχῆς. ἐπιτείχιζεν αὐτῇ τὴν ἐχθρὰν δι' ἔγχεως ἐπισκινάζων.
 τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι | σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρο- 5 300 P
 νομήσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ἡ
 γὰρ ἁμαρτία φθορὰ οἶσα οὐ δύναται κοινωνίαν ἔχειν μετὰ τῆς ἀφθα-
 20 ρείας, ἣτις ἵστί δικαιοσύνη. οὕτως ἀνόητοι, φησὶν, εἰστέ; ἐκερξά-
 20 μνοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖτε;

XVIII. Τὴν δικαιοσύνην τοῖσιν καὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ σοτηρίου 105. 1
 σεμνῆν οἶσαν καὶ ββαίαν οἱ μὴ ἐπέτιναν, ὡς ἐπιδείξομεν, βλασφη-
 μως ἐκδιχόμενοι μετὰ πάσης ἀθιότητος τὴν ἐγκράτιαν, ἐξόν ἰδέσθαι
 τὴν ἐννοχίαν κατὰ τὸν ἔγχε κανόνα μετ' ἐνοχίας, ἐνχαριστοῦντα
 25 μιν ἐπὶ τῇ δοθείᾳ χείρτι, οὐ μισοῦντα δὲ τὴν κτίσιν οὐδὲ ἐξου-
 θειοῦντα τοὺς γιγαμικότας· κτιστὸς γὰρ ὁ κόσμος, κτιστὴ καὶ ἡ
 ἐννοχία, ἄμφω δὲ ἐνχαριστοῦντων ἐν οἷς ἐτάχθησαν, εἰ γινώσκοντες
 καὶ ἐγ' οἷς ἐτάχθησαν, οἱ δὲ ἀφηνιάσαντες ἐξέλιπον οἵτινες θελοῦ- 2
 30 μαντες τῷ ὄντι ἐγινόμενοι καὶ ἐπὶ τῶν παλαιοῦν κομιτίζοντες,
 30 αὐτοὶ τε ἀκατασχίτως ἐκχόμενοι καὶ τοὺς παλαιοῦν ἀκατιθέοντες
 φιλίδοτεν ἀθλίως ἐκείοντες ἐκείνων τῶν γραγῶν, οὐκ ὡς κληρο-

1 vgl. Ezech. 1, 22 f. 23 2 vgl. Jer. 17, 1 3 f. Prov. 1, 12 4 f. vgl. Strom. III 81, 5. Gen. 1, 1 u. 2 St. 7 f. vgl. Gen. 2, 9 8 f. vgl. Gen. 2, 9, 3 22 11 vgl. Strom. III 77 u. 80 16 f. 1 Kor. 15, 29 19 f. Gal. 3, 1
 22 f. vgl. S. 214, 12 ff. 23 tu γινώσκοντες vgl. 1 Kor. 7, 2 25 f. Jerem. 5, 8
 31 S. 243 2 Prov. 1, 14

2 ἐνοχία Sy ἀνοχία L 3 ἀφηνιάσαντες Byzant. Bezae Cantabrig. L. 3. 4. Ma
 7 τῶν γινώσκοντες τοῦ St 15 ἐχθρὰν L 16 ἐκδιχόμενοι Bezae Cantabrig. 300 L
 20 γινώσκοντες τοῦ L 30 ἐκχόμενοι vgl. 1 Kor. 15, 29 31 τῶν παλαιοῦν L
 ἡ ἔγχε; Ma ἐννοχία Byzant. Bezae Cantabrig. 300 L. 300 Wa

βάλε ἐν ἡμῖν, κοινὸν δὲ βαλλάντιον κτησώμεθα πάντες καὶ μαροίπ-
 πιον ἐν γενηθήτω ἡμῖν. διὰ τούτους ὁ αὐτὸς προφήτης συμβου- 106, 1
 λεύων ἡμῖν λέγει· »μὴ πορευθῆς ἐν ὁδῷ μετ' αὐτῶν, ἐκκλινον τὸν
 πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν· οὐ γὰρ ἀδίκως ἐκτείνεται δίκτυα
 5 πτερωτοῖς· αὐτοὶ γὰρ αἱμάτων μετέχοντες θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς
 κακά, τούτέστι τῆς ἀκαθαρσίας ἀντιποιούμενοι καὶ τοὺς πλησίον τὰ
 ὅμοια ἐκδιδάσκοντες, »πολεμισταί, πληκταί ταις οὐραῖς αὐτῶν, κατὰ
 τὸν προφήτην, ἃς κέρκους Ἑλληνες καλοῦσιν. εἶεν δ' ἂν οὐς αἰνίσ- 2
 σεται ἢ προφητεία, καταφερεῖς, ἀκρατεῖς, οἱ ταις οὐραῖς αὐτῶν πολε-
 10 μισταί, σκότους καὶ ὀργῆς τέκνα, μαιφῶνοι αὐτῶν τε αὐθένται καὶ
 τῶν πλησίον ἀνδροφῶνοι. »ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε 3
 ἰεὸν φύραμα, ὁ ἀπόστολος ἡμῖν ἐμβοῶ. καὶ πάλιν ἀσχάλλων ἐπὶ
 τοιοῦτοις τισὶ διατάττεται »μὴ συναναμίγνυσθαι. εἴαν τις ἀδελφὸς
 ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοιδορὸς ἢ
 15 μέθυσοσ ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. »ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου 4
 νόμῳ ἀπέθανον, λέγει, ἵνα θεῷ ζῆσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι·
 ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ὡς ἔξω κατὰ τὰς ἐπιθυμίας, »ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ
 Χριστὸς διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν ὑπακοῆς ἀγνώως καὶ μακαρίως· ὥστε 561 P
 τότε μὲν ἔξω ἐν σαρκὶ σαρκικῶς, ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει,
 20 ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. »εἰς ὁδὸν ἔθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε καὶ εἰς 107, 1
 πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθῃτε, τῆς ἐναντίας πολιτείας ἀποτρέ-
 πων ἡμᾶς ὁ κύριος λέγει, ἐπεὶ »ἡ καταστροφή ἀνδρῶν παρανόμων
 κακῆ. καὶ αὐταὶ εἰσὶν αἱ ὁδοὶ πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα·
 »οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, φησὶν ὁ κύριος· »καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ μὴ 2
 25 ἐγεννήθη, ἢ ἕνα τῶν ἐκλεκτῶν μου σκανδαλίσαι· κρείττον ἦν αὐτῷ
 περιτεθῆναι μύλον καὶ καταποντισθῆναι εἰς θάλασσαν, ἢ ἕνα τῶν
 ἐκλεκτῶν μου διαστρέφαι· »τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' αὐτοὺς
 βλασφημεῖται· ὅθεν γενναῖως ὁ ἀπόστολος »ἔγραψα ὑμῖν· φησὶν 3

3—6 Prov. 1, 15—18 7 woher? vgl. Apok. Joh. 9, 10, 19 10 Ephes.
 2, 3 11 f I Kor. 5, 7 13—15 I Kor. 5, 11 15—20 Gal. 2, 19 f 17—20
 ζῶ δὲ—θεοῦ Cat. zu Gal. 2, 20 in Vatic. 692 f. 82r Inc. Κλήμεντος· ζῶ δὲ, φησὶν,
 οὐκέτι expl. θεοῦ 20 f Matth. 10, 5 22 f Prov. 1, 18 f 24—27 I Clem.
 ad Cor. 46, 8; vgl. Matth. 26, 24; 18, 6 f; Mark. 9, 42; Luk. 17, 2; dazu E. Nestle,
 Einführ. in d. Griech. Neue Test. 2 S. 121 27 f Röm. 2, 24 28 f I Kor. 5, 9

1 βαλάντιον L 6 τοὺς Sy τοῖς L 9 καταφερεῖς (vgl. S. 196, 6; Strom.
 VII 33, 4) Bywater 11 nach πλησίον ist κληρονόμοι getilgt L¹ 14 ἢ I Kor.
 ἢ L 19 ἐν σαρκί¹] + ἵνα εἶπῃ Cat. 26 εἰς] + τὴν Clem. Rom.
 27 ἐκλεκτῶν—διαστρέφαι (wohl veranlaßt durch I Clem. ad. Cor. 46, 9 τὸ σχίσμα
 ὑμῶν πολλοὺς διέστρεψεν)! μικρῶν—σκανδαλίσαι Clem. Rom. 27 f βλάσφη-
 μεῖται δι' αὐτούς; Zeichen der Umstellung L¹

ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίνυσθαι πόρνοις· ἕως ἵνα τὸ δὲ σῶμα οὐ
 τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· καὶ ὅτι οὐ 4
 τὸν γάμον πορνείαν λέγει, ἐπιφέρει· ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος 2:3 S
 τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἐστιν; ἢ πόρνην τις ἔρει τὴν παρθένον πρὶν ἢ
 5 γῆμαι; καὶ μὴ ἀποστερεῖτε, φησὶν, ἀλλήλους, εἰ μὴ ἐκ συμφώνου δ
 πρὸς καιρὸν, διὰ τῆς ἀποστερεῖτε λέξεως τὸ ὀφειλῆμα τοῦ γάμου.
 τὴν παιδοποιίαν, ἐμφαινων, ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδήλωσεν εἰπὼν.
 ἐτῷ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδίδωτω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνή
 τῷ ἀνδρί, μεθ' ἧν ἔκτισιν κατὰ τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ 10κ. 1
 10 πιστὴν βοηθός, καὶ ἔτι σαφέστερον εἰπὼν· τοῖς γεγαμηκόσι παραγ-
 γέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι
 (εἰάν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγῆται καὶ
 ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφίεναι. τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐκ ὁ κύριος·
 εἰ τις ἀδελφός· ἕως ἵνα ἔτι ἀγία ἐστὶ· τί δὲ λέγουσι πρὸς ταῦτα 2
 15 οἱ τοῦ νόμου κατατρέχοντες καὶ τοῦ γάμου ὡς κατὰ νόμον συγκεχο-
 ρημένοι μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν διαθήκην τὴν καινὴν; τί πρὸς
 ταῦτα; εἰπεῖν ἔχουσι τὰς νομοθεσίας οἱ τὴν σκοπὴν καὶ τὴν γένεσιν
 μισαττόμενοι; ἐπεὶ καὶ τὸν ἐπίσκοπον τοῦ οἴκου καλῶς προϊστά-
 20 μενον· νομοθετεῖ τῆς ἐκκλησίας ἀγγελισθαί. | οἶκον δὲ κληρικόν 52 P
 21 ἑμῶς γυναικός· συνίστησι οὐζυγία. πάντα οὖν καθαρὰ τοῖς καθα- 100. 1
 ροῖς· λέγει, τοῖς δὲ μεμιαμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν. ἀλλὰ
 μεμιάται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις· ἐπεὶ δὲ τῆς παρὰ τὸν 2
 κανόνα ἡδονῆς ἐμὴ πλανᾶσθε· φησὶν· οὕτω πύρροι οὕτε εἰδωλο-
 λάτραι οὕτε μοιχοὶ οὕτε μαλακοὶ οὕτε ἀρσενικοῖται οὕτε κλιονέκται
 25 οὕτε κλέπται, οὐ μίθουσι, οὐ λοιδοροῖ, οὐκ ἄρπαγι, βασιλείαν θεοῦ
 οὐ κληρονομήσουσιν. καὶ ἡμεῖς μὲν ἀπεινωσάμεθα· οἱ ἐν τοῖτοις
 γινόμενοι, οἱ δὲ, εἰς ταύτην ἀπολούντες τὴν αὐτίλγιαν, ἐκ σωφρο-
 σῆνης εἰς πορνείαν βεβητοῦσι, ταῖς ἡδοναῖς καὶ τοῖς πάθει χαφι-
 30 ζεσθαι δογματίζοντες, ἀκρατεῖς ἐκ σωφρόνων εἶναι διδάσκοντες καὶ
 τὴν ἐπιπέδα τὴν σεσῶν ταῖς τῶν μορίων ἀναισθητεῖας προκαταίχοντες
 ἀποκηρύκτους εἶναι τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἀλλ' οὐκ ἔγγράφους τοῖς
 φοιτηταῖς παρασκηνιάζοντες, φησὶν· ἵνα γινώσκωσιν πρῶτον, ὅτι τὴν

1 f I Kor. 6, 13 2 f vgl S 218 21 Tatian 3 f I Kor. 6, 16 5 f I Kor.
 7, 5 8 f I Kor. 7, 3 10 vgl Gen. 2, 14, 2. 20, 10—14 I Kor. 7,
 1—12 14 18 20 I Tim. 3, 2 4, vgl Strom. II, 79, 6. 8, 1 20 T. A. 1, 6
 20 22 T. A. 1, 15 28 26 I Kor. 6, 9 11 30 vgl Petr. 3, 10 31 vgl
 A. k. Joh. 20, 12 15, 2, 27

8 ὀφειλὴν τῶν ἐκτῶν 1 u 3 4 Buchet. amsal. L 10 ἔτι οὐκ οἴδατε L
 13 καὶ ὁ κύριος I Buchet. amsal. 14 εἰάν δὲ καὶ I Kor. 7, 15 ἔτι L 15 f οὐκ οἴδατε
 22 μεμιασμένους Collet S. 522 vgl I A

εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος ὁδοιπορίαν ἐπανηροημένοι. ἢ τὸ λοιπὸν, 8
 ἀδελφοί, ὅσα ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή,
 ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίξεσθε· ὅσα
 καὶ ἐμάθετε [ἄ] καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ ἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα
 5 πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.· καὶ ὁ Πέτρος 110, 1
 ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὰ ὅμοια λέγει· ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα
 εἶναι εἰς θεόν, τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἠγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀλη-
 10 θείας, ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ 2
 ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ
 15 αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται· ἅγιοι
 ἔσεσθε, διότι ἐγὼ ἅγιος.·»

Ἀλλὰ γὰρ πέρα τοῦ δέοντος ἢ πρὸς τοὺς ψευδωνύμους τῆς γνώ- 8
 σεως ὑποκριτὰς ἀναγκαῖα γενομένη ἀπήγαγεν ἡμᾶς καὶ εἰς μακρὸν
 ἐξέτεινε τὸν λόγον ἀντιλογία. ὅθεν καὶ ὁ τρίτος ἡμῖν τῶν κατὰ
 15 τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν γνωστικῶν ὑπομνημάτων Στρωματεὺς τοῦτο
 ἔχει τὸ πέρασ. |

1 vgl. Matth. 8, 12; 22, 13; 25, 30 1—5 Phil. 4, 8 f 6—11 I Petr.
 1, 21 f. 14—16 (16 = Lev. 11, 44; 19, 2; 20, 7)

4 [ἄ] St (als Variante zu 8σα) 9 ἀγνοία I Petr. ἀγνοία L 18 f ἀπήγαγεν
 ἡμᾶς καὶ εἰς μακρὸν ἐξέτεινε τὸν λόγον ἀντιλογία (α β γ ὕβ. d. Z. von L²)

Subscriptio: στρωμα γ̄: —

ΣΤΡΩΜΑΤΕΩΝ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

1. Ἀκόλουθον δὴ οἶμαι περὶ τε μαρτυρίου διαλαβεῖν καὶ τίς ὁ 1. 1
 τέλειος, οἷς ἐμπεριληφθήσεται κατὰ τὴν ἀπαιτήσιν τῶν λεχθησο-
 5 μίνων τὰ παρεπόμενα, καὶ ὡς ὁμοίως [τε] φιλοσοφητίον δούλω τε
 καὶ ἐλευθέρῳ κἂν ἀνὴρ ἢ γυνὴ τὸ γένος τιγγάνη· τὰ τε ἱξῆς περὶ 2
 τε πίστεως καὶ περὶ τοῦ ζητεῖν προσεποπληρώσαντες τὸ συμβολικὸν
 εἶδος παραθησόμεθα. Ἰν' ὡς ἐν ἐπιδρομῇ τὸν ἠθικὸν συμπιρανάμενοι
 λόγον κεφαλαιωδῶς παραστήσωμεν τὴν εἰς ἡ Ἑλληνας ἐκ τῆς βαρ- 34 P
 10 βάρου φιλοσοφίας διαδοθείσαν ἀγγέλιαν. μεθ' ἣν ἔποτέπωσαν ἢ τε 3
 πρὸς τοὺς Ἑλληνας καὶ ἢ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους κατ' ἐπιτομήν τῶν
 γραφῶν ἰκθίσις παραδοθήσεται καὶ ὅσα ἐν τοῖς πρὸ τούτου Στρω-
 ματιῦσι κατὰ τὴν τοῦ προομιῶν ἐισβολὴν ἐν ἰσθμιμένοις τελευτή-
 15 σιν ἔπομνήματι τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων ἀναγκαίως δουλίτικα
 περιλαβεῖν οὐκ ἔξιγίνετο. ἐπὶ τούτοις ἕστικρον πληρωθείσης ὡς ἴτι 2. 1
 μάλιστα τῆς κατὰ τὰ προκείμενα ἡμῖν ἔποτεπώσεως τὰ περὶ ἀρχῶν
 φυσιολογηθέντα τοῖς τε Ἑλλήσι τοῖς τε ἄλλοις βαρβάροις, ὅσων
 ἔχον εἰς ἡμᾶς αἰ δόξαι, ἱστορητίον καὶ πρὸς τὰ κινεώτατα τῶν
 τοῖς φιλοσόφοις ἐκινεοιμένων ἐχρησιότηον, οἷς ἰπόμενον ἂν εἴη 2
 20 μετὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῆς θεολογίας τὰ περὶ προφητείας παραθετο-
 μένα διαλαβεῖν, ὡς καὶ τὰς γραφὰς αἰς πιστοποιήσασιν κινήσας οἷσας
 ἐξ αἰθιγντίας παντοκρατορικῆς ἐπιδοξάντας προκείμενα δι' αἰτῶν
 εἰρημῶ δύνασθαι καὶ ἀπάσας ἐντεῖθεν τὰς αἰρέσεις ἵνα δικτυῖται
 θεῶν καὶ κίνηον παντοκράτορα τὸν διὰ νόμον καὶ προφητῶν πρὸς 248
 25 δι' καὶ τοῦ μακαρίου εὐαγγελίου γενήσως κειρηγμένον. πολλὰ δὲ 3

20 aut Schrift περὶ προφητείας vgl. Strom. I 1 S. 1 n. 1 Anm.

3 M. S. L. w. d. n. I. 4 ἐπιτομήσασιν τε εἰς τοὺς ἑσθ. L. 5 καὶ ἑσθ. L.
 6 τε ἑσθ. L. 7 τε ἑσθ. L. 8 τε ἑσθ. L. 9 τε ἑσθ. L. 10 τε ἑσθ. L. 11 τε ἑσθ. L.
 12 τε ἑσθ. L. 13 τε ἑσθ. L. 14 τε ἑσθ. L. 15 τε ἑσθ. L. 16 τε ἑσθ. L. 17 τε ἑσθ. L.
 18 τε ἑσθ. L.

ἡμᾶς αἱ πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους ἀντιρρήσεις ἐκδέχονται πειρωμένους
τά τε ὑπ' αὐτῶν προκομιζόμενα ἐγγράφως διαλύεσθαι πείθειν τε
αὐτοὺς καὶ ἄκοντας, δι' αὐτῶν ἐλέγχοντας τῶν γραφῶν.

Τελειωθείσης τοίνυν τῆς προθέσεως ἡμῖν ἀπάσης ἐν οἷς, ἐὰν 3, 1
5 θελήσῃ τὸ πνεῦμα, ὑπομνήμασι πρὸς τὴν κατεκείγουσαν ἐξηγηρετοῦ-
μεν χρεῖαν (πολλή γὰρ ἡ τῶν προλέγεσθαι ὀφειλομένων τῆς ἀλη-
θείας ἀνάγκη), τότε δὴ τὴν τῶ ὄντι γνωστικὴν φυσιολογίαν μέτιμεν,
τὰ μικρὰ πρὸ τῶν μεγάλων μνηθέντες μυστηρίων, ὡς μὴδὲν ἐμπο-
δῶν τῇ θείᾳ ὄντως ἱεροφαντίᾳ γίνεσθαι προκεκαθαρμένων καὶ προ-
10 διατετυπωμένων τῶν προϊστορηθῆναι καὶ προκαρδοθηῆναι δεόντων.
ἢ γοῦν κατὰ τὸν τῆς ἀληθείας κανόνα γνωστικῆς παραδόσεως φυσιο- 2
λογία, μᾶλλον δὲ ἐποπτεία, ἐκ τοῦ περὶ κοσμογονίας ἤρηται λόγον,
ἐνθένδε ἀναβαίνουσα ἐπὶ τὸ θεολογικὸν εἶδος. ὅθεν εἰκότως τὴν 3
ἀρχὴν τῆς παραδόσεως ἀπὸ τῆς προφητευθείσης ποιησόμεθα γενέ-
15 σεως, ἐν μέρει καὶ τὰ τῶν ἑτεροδόξων παρατιθέμενοι καὶ ὡς οἶόν
τε ἡμῖν διαλύεσθαι πειρώμενοι. ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν γεγράφεται, ἦν 4
θεὸς γε ἐθέλη καὶ ὅπως ἂν ἐμπνέη, νυνὶ δὲ ἐπὶ τὸ προκείμενον
μετιτέον καὶ τὸν ἠθικὸν ἀποκληρωτέον λόγον. |

II. Ἔστω δὲ ἡμῖν τὰ ὑπομνήματα, ὡς πολλάκις εἶπομεν, διὰ 565 P 4, 1
20 τοὺς ἀνέδην ἀπειρώσας ἐντυγχάνοντας ποικίλως, ὡς αὐτό που τοῦ-
νομά φησι, διεστρωμένα, ἀπ' ἄλλου εἰς ἄλλο συνεχῆς μετιόντα,
καὶ ἕτερον μὲν τι κατὰ τὸν εἰρημὸν τῶν λόγων μνηύοντα, ἐνδεικνύ-
μενα δὲ ἄλλο τι. ἡ χρυσὸν γὰρ οἱ διζήμενοι, φησὶν Ἡράκλειτος, ἡ γῆν 2
πολλὴν ὀρύσσουσι καὶ εὐρίσκουσι ὀλίγον, οἱ δὲ τοῦ χρυσοῦ ὄντως
25 γένους τὸ συγγενὲς μεταλλεύοντες εὐρήσουσι τὸ πολὺ ἐν ὀλίγῳ.
εὐρήσει γὰρ τὸν συνήσουντα ἓνα ἢ γραφή. συλλαμβάνουσι μὲν οὖν 3
πρὸς τε ἀνάμνησιν πρὸς τε ἐμφασιν ἀληθείας τῶ ὄντι τε ζητεῖν μετὰ
λόγον οἱ τῶν ὑπομνημάτων Στρωματεῖς. δεῖ δὲ καὶ ἡμᾶς τούτοις 4
προσεκπονεῖν καὶ προσεφενερίσκεῖν ἕτερα, ἐπεὶ καὶ τοῖς ὁδὸν ἀπιούσιν

8 vgl. S. 11, 21 mit Anm. 11 f vgl. S. 11, 14 f (I Clem. ad Cor. 7, 2)
19 vgl. z. B. Strom. I 18, 1; 55, 1. 3; 56, 3; VI 2; VII 110, 4; 111 23 f Heraklit
Fr. 8 Byw. 22 Diels; Theodoret Gr. aff. c. I 88 24 f vgl. Plato Rep. V p. 463 E
(Strom. IV 16, 1); Rep. III p. 415 A (Strom. V 98, 2); Strom. V 133, 6 26 zu
τὸν συνήσουντα ἓνα vgl. S. 111, 21

4 οἷς ἂν Heyse δσοῖς ἂν Wi <ὀλίγους, ἐὰν Ma τούτοις, ἐὰν E. de Faye
p. 79² ὄνοιν oder τρισίν, ἐὰν Wendland ThLz 23 (1898) Sp. 656 5 f ἐξηγη-
ρετοῦμεν Hiller ἐξηγηρετούμενοι L ἐξηγηρετουμένοις Heyse 6 προλέγεσθαι.
ὀφειλομένων Sy mit Hervet προλεγμένων ὀφείλεσθαι L¹ 7 μέτιμεν Sy μέ-
τειμεν L 19 ἔσται Sy ἡμῖν Hervet ἡμῖν L 20 ἀναίδην L <καὶ>
ἀπειρώσας Hiller ποικίλως Ma ποικίλα L ποικίλα καὶ Hiller 24 ὄντες
Ma; doch vgl. Z. 9; S. 250, 12 28 ἡμᾶς Migne

ἦν οὐκ ἴσασιν ἀρκεῖ τὴν φέρονσαν ἕποσημῆναι μόνον, βαδιστίον δὲ 2, 1
 τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη καὶ τὴν λοιπὴν ἑαυτοῖς ἐξευρετίον, ἄπειρ φασὶ
 καὶ δοῦλα τινὲ χρωμένω ποτὶ τί ἂν ποιῶν τὸν δεσπότην ἀρέσαστο
 ἀνειπειν τὴν Πιθίαν, εἰρήσεις ἐὰν ζητήσεις, χαλεπὸν οὖν τῷ ὄντι 2
 5 ὡς ἴσκειν λανθάνον καλὸν ἐξευρεῖν, ἐπεὶ τῆς ἀρετῆς ἰδρῶς
 πρόκειται,

μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς ἀκτὴν
 καὶ τριχῆς τὸ πρῶτον ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἴκηται,
 φηιδὴ δὴ πειτα πέλει, χαλεπὴ περ ἰούσα.

10 ἵστίνης γὰρ τῷ ὄντι καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς κερύον, καὶ βασιτῶν 2
 ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ὅθεν ἐξήτει φησὶ καὶ εἰρήσεις, τῆς
 βασιλικῆς ὄντως ἐχόμενος ὁδοῦ καὶ μὴ παρεκτρέχων, εἰκότως οὖν 2, 1
 πολὺ τὸ γόνιμον ἐν ὀλίγῳ σπέρματι τῶν ἐμπειροχομένων τῆδε τῆ
 πραγματεία δογμάτων, ὡσπερ τὸ παμύστατον τοῦ ἀγροῦ, φησὶν ἡ
 15 γραφή, ἢ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν κερύον ἔχουσιν οἱ τῶν ἵπονημάτων 2
 Στρωματεῖς ἀτεχνῶς κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἀτηνθισμένοι προσ-
 φορὰν, περὶ ἧς ὁ Σοφοκλῆς γράφει·

ἦν μὲν γὰρ οἶος μαλλός, ἦν δ' ἀπ' ἀμπέλων 2
 σπονδὴ τε καὶ ῥῆξ ἐν τεθησορισμένη,
 20 ἐπὶ δὲ παγκάρπεια σαρμιγῆς ὀλαῖς |
 λίπος τ' ἔλαιον καὶ τὸ ποικιλώτατον 2, 1
 ξανθῆς μελλοῖς κηρώπλαστον ὄργανον.

ἀντίκα οἱ Στρωματεῖς ἡμῶν, κατὰ τὸν γεωργὸν Τιμοκλίους τοῦ 7, 1
 κωμικοῦ

25 οὔκα, ἔλαιον, ἰσχάδας, μέλι

5-9 Hesiod Op. 280-292, vgl. Theodoret XII 46. 10 Matth. 7, 14
 10f vgl. Matth. 11, 12; zur Form vgl. Strom. VI 149, 5, anders Strom. V 10, 7,
 Q18 21, 3 11 vgl. Matth. 7, 7 Luk 11, 9 14 Hecb 5, 25 16 22
 Sophokles Manteis oder Polydos Fr. 20 25 S. 251, 2 Timokles Fr. 3, CAF
 II p. 40.

2 ἕποσημῆναι L. 8 τριχῆς L. 9 δ' ἴκηται L. ἰούσα α in Bas f q
 L. 18 σπέρματι τοῦ Μα σπρωμάτιον L. σπρωμα τῶν? vgl. H. b. 5, 2 καὶ
 τὸ σπρωμα St σπρωμα τε τὰς τοῦ Schw. 14 παμύστατον α in H. b. h. anst. L.
 15 ἡ L. 16 ἀτηνθισμένοι St ἀτηνθισμένοι L. ἀτηνθισμένοι Schw. 18 δ'
 ἀπ' ἀμπέλων Schw δ' ἀμπέλων P. q. h. de stat. il. 10 de πέντα α Sy de πέντα
 πέντα ὀλαῖς δ' ὀλαῖς Natch. 19 τε P. q. h. 20 πα, στ, τρια M
 πα, στ, τρια L. dies S. nach αἰῶς Sy. ὀλαῖς, Hecb. 5, 25, 1 21 ἰούσα,
 P. q. h. ποικιλώτατον L. 22 ξανθῆς, ξανθῆς, P. q. h. ξανθῆς, α in ξανθῆς
 Schw. Eur. Fr. ca. 14 23 Γεωργίου Μαντικῆς

προσοδένουσι, καθάπερ ἐκ παμφόρου χωρίου. δι' ἣν εὐκαρίαν 2
ἐπιφέρει·

οὐ μὲν εἰρεσιώνην, οὐ γεωργίαν λέγεις,

ἐπιφωνεῖν γὰρ εἰώθεσαν Ἀθηναῖοι·

3

5 εἰρεσιώνη σῦκα φέρει καὶ πίονας ἄρτους
καὶ μέλι ἐν κοτύλῃ καὶ ἔλαιον ἀναψήσασθαι.

χρῆ τοίνυν πολλάκις ὡς ἐν τοῖς πλοκάνοις διασειοντας καὶ ἀναρ- 4
ριπτοῦντας τὴν πολυμυγίαν τῶν σπερμάτων τὸν πυρὸν ἐκλέγειν.

III. οἱ πολλοὶ δὲ τῇ τῶν χειμῶνων καταστάσει ὁμοίαν ἔχουσι τὴν 8, 1
10 διάθεσιν ἀνέδραστον τε καὶ ἀλόγιστον.

Πολλὰ ἀπιστία δέδρακεν ἀγαθὰ (καὶ) πίστις κακά. 2

ὁ τε Ἐπίχαρμος ὑμέμνασο ἀπιστεῖν φησὶν· ἄρθρα ταῦτα τῶν φρε- 3
νῶν· αὐτίκα τὸ μὲν ἀπιστεῖν τῇ ἀληθείᾳ θάνατον φέρει ὡς τὸ 4
πιστεῦναι ζωὴν, ἔμπαλιν δὲ τὸ πιστεῦναι τῷ ψεύδει, ἀπιστεῖν δὲ τῇ
15 ἀληθείᾳ εἰς ἀπώλειαν ὑποσύρει. ὁ αὐτὸς λόγος ἐπὶ τε ἐγκρατείας 5
καὶ ἀκρασίας. ἐγκρατεῦσθαι μὲν γὰρ ἀγαθοεργίας κακίας ἔργον,
ἀπέχεσθαι δὲ ἀδικίας σωτηρίας ἀρχή. ἢ μοι δοκεῖ τὸ σάββατον δι' 6
ἀποχῆς κακῶν ἐγκράτειαν αἰνίσσεσθαι καὶ τί ποτ' ἐστὶν ᾧ διαφέρει
θηρίων ἀνθρώπος. τούτου τε αὖ οἱ τοῦ θεοῦ ἄγγελοι σοφώτεροι· 7
20 ἠλάττωσας αὐτόν· φησὶ, ὠραχὺ τι παρ' ἀγγέλους· οὐ γὰρ ἐπὶ
τοῦ κυρίου ἐκδέχονται τὴν γραφήν (καίτοι κάκεινος σάρκα ἔφερεν),
ἐπὶ δὲ τοῦ τελείου καὶ γνωστικῷ τῷ χρόνῳ | καὶ τῷ ἐνδύματι ἔλατ- 567 P
τουμένου παρὰ τοὺς ἀγγέλους. οὐκοῦν ἄλλο τι σοφίαν παρὰ τὴν 8
ἐπιστήμην λέγω, ἐπεὶ μὴ διαφέρει ζωὴ· κοινὸν γὰρ τῇ φύσει τῇ

5 f vgl. Schol. zu Protr. S. 299, 23 f; Plut. Thea. 22; Bekker, Anecd. Gr. I
p. 246, 27 11 fraglich, ob einem Tragiker (vgl. TGF Adesp. 86) oder einem
Komiker (vgl. CAF III p. 630 Adesp. 1327) entnommen 12 f Epicharm Fr. 250
Kaibel 20 Psal. 8, 6

6 μέλι ἐν κοτύλῃ] μέλιτος κοτύλην Etym. Magn. p. 303, 27 Eustath. ad II.
p. 1283, 13 ἀναψήσασθαι L Plut. Schol. zu Arist. Equ. 729 ἀποψήσασθαι Schol.
zu Arist. Plut. 1054 Etym. M. Suid. s. v. p. 1614 B ἐπιψήσασθαι Eustath.
11 (καὶ) Kl u. Jackson, The Journal of Philol. 24 (1896) p. 270 12 μέμνασ'—
τῶν Dio Chrya. 74, 1 (II 182 Arnim) 14 τὸ] τῷ L 17. S. 252, 2 ἢ
μοι L 18 ἀποχῆς Sy ἀποδοχῆς L αἰνίσσεσθαι * Schw τί] ὅ τι Ma
19 δὲ Ma 21 ἐκδέχομαι St 22 γνωστικῷ L 23 οἴκοῦν Po οἴκων L
23 f σοφίαν sc. der Engel, ἐπιστήμην der Menschen 24 ζωὴ am Rand L*
ζωῆς im Text L* ζωὴ ζωῆς Ausgg.

θνητῆ, τουτέστι τῷ ἀνθρώπῳ, πρὸς τὸ ἀθανασίας κατηξιωμένον τὸ
 ζῆν, ἔξιν θεωρίας τε καὶ ἐγκρατείας θατέρον διαφέροντος. ἢ μοι 9. 1
 δοκεῖ καὶ Πυθαγόρας σοφὸν μὲν εἶναι τὸν θεὸν λέγειν μόνον ἔχει
 καὶ ὁ ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ γράφει· εἰς ἕπα-
 5 ποὴν πίστεως εἰς | πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, μόνῳ σοφῷ θεῷ 26 8
 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἑαυτὸν δὲ διὰ φιλλαν τὴν πρὸς τὸν θεὸν φιλό-
 σοφον. εὐδιέλετος γοῦν εὐΜωνοίαι, φησὶν, εὐὸ θεὸς ὡς φίλος φίλος·
 τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς τῷ θεῷ σαφές. ἀντίκα τὴν ἀλήθειαν γεννᾷ. ὁ 2
 γνωστικὸς δὲ ἀληθείας ἐρα. εὐισθίαι, φησὶ, εὐπρὸς τὸν μύθημα, εὐ
 10 ὀκνηρέ, καὶ μελίτητος γενοῦ μαθητής,· ὁ Σολομών λέγει· εἰ γὰρ ἐκά- 8
 στον τῆς οὐκείας τίσιως ἔργον ἐν καὶ βούς ὁμοίως καὶ ἔκπον καὶ
 κυνός, τί ἂν φήσαιμεν τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἔργον τὸ οὐκείον; Ἰοικεν 4
 δ' οἶμαι, κενταίφῳ, Θετταλικῷ πλάσματι, ἐκ λογικοῦ καὶ ἀλόγον
 συγκείμενος, φυχῆς καὶ σώματος, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα γῆν τε ἐργάζεται
 15 καὶ σπειρίει εἰς γῆν, τέταται δὲ ἡ ψυχὴ πρὸς τὸν θεόν, ἢ γιε διὰ 8
 φιλοσοφίας τῆς ἀληθοῦς παιδευομένη, πρὸς τε τοῦς ἄνω σπειρίει συγ-
 γενεῖς, ἀποστραφίσα τῶν τοῦ σώματος ἐπιθυμιῶν πρὸς τε ταύταις
 πόνου τε καὶ φόβου· καίτοι πρὸς ἀγαθοῦ καὶ τὴν ἕπομονὴν καὶ τὸν
 φόβον ἰδεύσαμεν. εἰ γὰρ εὐδιὰ νόμον ἐπιγνωσὶς ἀμαρτίας,· ὡς οἱ 6
 20 κατατρέχοντες τοῦ νόμου φασὶ, εὐκαὶ ἄχρι νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν
 κόσμῳ,· ἀλλὰ εὐχωρῶς νόμον ἀμαρτία νεκρᾷ· ἀντάδομεν αὐτοῖς, ὅταν 7
 γὰρ ἀφέλῃς τὸ αἷτιον τοῦ φόβου, τὴν ἀμαρτίαν, ἀφείλῃς τὸν φόβον,
 πολὺ δὲ ἐτι μᾶλλον τὴν κόλασιν, ὅταν ἀπῆ τὸ πεινικὸς ἐπιθυμιῶν·
 εὐδικαίῳ γὰρ οὐ· κίεται νόμος,· ἢ γραφῆ φησὶν, καλῶς οὖν Ἰηρακλίαι· 10 1
 25 τος εὐδίκης ὀνομαί φησὶν εὐοῖκ ἂν ἴδωσαν, εἰ ταῦτα μὴ ἦν,· Σωκράτης
 δὲ νόμον ἔνεκα ἀγαθῶν οὐκ ἂν γενίσθαι, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἴγνωσαν 8
 οἱ κατήγοροι, ὡς ὁ ἀπόστολος φησὶν ὅτι εὐἀγαπῶν τὸν πλησίον
 κακὸν οὐκ ἐργάζεται· τὸ γὰρ οὐ φονεῖταις, οὐ μοιχεύεταις, οὐ κλέβεταις,
 καὶ εἰ τις ἰτίρει ἰντολή, ἐν τούτῳ μόνῳ ἀνακεφαλαιοῦται τῷ λόγῳ,
 30 τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν,· ταῦτε που εὐἀγα- 8

2 f. 6 f vgl. Diog. Laert. Proem. 12. Herakleides Pont. Fr. 78 Voss., Cic.
 Tusc. disp. V 3, 9. 4. 6 Röm. 10, 20 f. 7 vgl. Exod. xi 11. 9 f vgl.
 Prov. 9, 10. 8 a. 10 f vgl. Strom. II 2, 4, Paed. I 7, 2 u. 6. 19 Röm. 3 20.
 20 f Röm. 5, 13. 21 Röm. 7, 8. 24 I Tim. 1 9. 25 Heraklit Fr. 10.
 Byw. 2; Diels. 25 f wo? 27. 30 s. 253. 2-4 vgl. Röm. 13 20. 6 d, αὐτὸν
 vgl. aus V 8. 9. 30—s. 253. 2 Lev. 19, 18; Deut. 6, 5. Luk. 10 27, Matth.
 22, 37-39.

8 εὐοῖκ, St. Lucian L. 9 εὐοῖκ, Sy., aber vgl. S. 22, 10. 16 τε. Wt.
 23 καὶ εὐ, πρὸς εὐ. Sy. μωνοῦ τῶν. St. 25 εὐοῖκ, Sy. ἴδωσαν L.
 ἴδωσαν H. vgl. 26 εὐοῖκ, L. 30 εὐοῖκ, τῶν. St. L.

πήσεις κύριον τὸν θεὸν σου φησὶν ἕξ ὅλης καρδίας σου, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. εἰ δὴ ὁ τὸν πλησίον ἀγαπῶν κακὸν οὐκ ἐργάζεται καὶ πᾶσα ἐντολὴ ἐν τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, τῷ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον, αἱ τὸν φόβον ἐπαρτῶσαι ἐντολαὶ ἀγάπην, 5 οὐ μίσος κατασκευάζουσιν. οὐκ οὐκ πάθος ὁ φόβος (οὐ) γεννητικός ὁ 11, 1 νόμος. ὥστε ὁ νόμος ἅγιος καὶ τῷ ὄντι πνευματικός ἐστι κατὰ τὸν ἀπόστολον. δεῖ δὴ, ὡς ἔοικε, τὴν γε τοῦ σώματος φύσιν καὶ 2 τὴν τῆς ψυχῆς οὐσίαν πολυπραγμονήσαντας τὸ ἐκατέρου τέλος καταλαβέσθαι καὶ μὴ τὸν θάνατον ἡγεῖσθαι κακόν· ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε 3 τῆς ἁμαρτίας, φησὶν ὁ ἀπόστολος, ἑλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. νῦν δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωῆν αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀφώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ 15 δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Κινδυνεύει τοίνυν δεδειχθαι θάνατος μὲν εἶναι ἢ ἐν σώματι κοι- 12, 1 νωνία τῆς ψυχῆς ἁμαρτητικῆς οὐσίας, ζωὴ δὲ ὁ χωρισμὸς τῆς ἁμαρτίας. πολλοὶ δὲ οἱ ἐν ποσὶ χάρακες καὶ τάφοι τῆς ἐπιθυμίας τὰ τε 2 ὀργῆς καὶ θυμοῦ βάραθρα, ἃ διαπηδᾶν ἀνάγκη καὶ πᾶσαν ἀποφεύγειν τὴν τῶν ἐπιβουλῶν ἀνασκευὴν τὸν μηκέτι δι' ἐσόπτρου τὴν γνῶ- 20 σιν τοῦ θεοῦ κατοφόμενον·

ἡμῖν γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαινται εὐρύοπα Ζεὺς 3
ἀνέρος, εὐτ' ἂν μιν κατὰ δούλιον ἡμᾶρ ἔλθοι.

25 δούλους δὲ τοὺς ὑπὸ ἁμαρτίαν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις πεπραμένους, τοὺς 4 φιληδότους καὶ φιλοσωμάτους οἶδεν ἢ γράφῃ, καὶ θηρία μᾶλλον ἢ ἀνθρώπους, τοὺς παρομοιωθέντας τοῖς | κτήνεσι, θηλυμανεῖς ἴππους 569 P ἐπὶ τὰς τῶν πλησίον χρεμετίζοντας· ὄνος ὑβριστῆς ὁ ἀκόλαστος, λύκος ἄγριος ὁ πλεονεκτικός καὶ ὄφις ὁ ἀπατεῶν. ὁ τοίνυν ἀπὸ 5 30 τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς χωρισμὸς ὁ παρ' ὅλον τὸν βλον μελετώ-

6 vgl. Röm. 7, 12, 14 9—16 Röm. 6, 20—23 21 vgl. I Kor. 13, 12
23 f ρ 322 f 25 f vgl. Röm. 6, 17, 20; 7, 14 26 f vgl. Psal. 48, 13, 21
27 f vgl. Jerem. 5, 8 29—S. 254, 1 vgl. Plato Phaed. p. 67 D; 80 E

5 ὁ φόβος (οὐ) (vgl. Strom. II 40, 1) Hiller τοῦ φόβου L οὐ φόβου Schw (ἐμποῶν) τοῦ φ. Bywater γεννητικός Vi γεννητικός L 13 vor ὑμῶν 2 Buchst. ansr. L 14 ὀφώνια am Rand L¹ 17 ἐν] σὺν Schw 23 τ' Vi τῆς L 24 καταδοῖλιον ἡμᾶρ ἔλθοι L 28 χραιμετίζοντας L 29 f ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς St τοῦ σώματος ἀπὸ τῆς ψυχῆς L τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος Davies zu Cic. de div. 1 49

διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος αὐτό μου τὸ σῶμα ὑποπιέζω καὶ δουλα- 4
 γωγῶ φησὶν, ὅτι πᾶς ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται (ἀντὶ
 τοῦ εἰς πάντα ἐγκρατεύεται, οὐ πάντων ἀπεχόμενος, ἀλλ' οἷς ἔκρινεν,
 ἐγκρατῶς χρώμενος), ἔκεινοι μὲν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν,
 5 ἡμεῖς δὲ ἵνα ἀφθαρτον, νικῶντες ἐν τῇ πάλῃ, οὐχὶ δὲ ἀκονιτὶ
 στεφανούμενοι. ἤδη τινὲς καὶ τῆς παρθένου τὴν χήραν εἰς ἐγκρά- 5
 τειαν προτιμῶσι καταμεγαλοφρονήσασαν ἧς πεπείραται ἡδονῆς.

XVII. Εἰ δὲ ἡ γένεσις κακόν, ἐν κακῷ λεγόντων οἱ βλάσφημοι 102, 1
 τὸν γενέσεως μετεληφότα κύριον, ἐν κακῷ τὴν γεννήσασαν παρ-
 10 θένον. οἴμοι τῶν κακῶν, βλασφημοῦσι τὸ βούλημα τοῦ θεοῦ καὶ τὸ 2
 μυστήριον τῆς κτίσεως, τὴν γένεσιν διαβάλλοντες. διὰ ταῦτα ἡ δό- 3
 κησις Κασσιανῶ, διὰ ταῦτα καὶ Μαρκίωνι, ναὶ μὴν καὶ Οὐαλεντίνῳ
 τὸ σῶμα τὸ ψυχικόν, ὅτι φασὶν· ὁ ἄνθρωπος παρωμοιώθη τοῖς
 κτήνεσιν· εἰς συνδουασμὸν ἀφικνούμενος· ἀλλ' ὅταν ἐπιβαίνειν ἄλλο-
 15 τρία κοίτη ὀργήσας ὡς ἀληθῶς θελήσῃ, τότε τῷ ὄντι ὁ τοιοῦτος 550 P
 ἐκθηριούται· ἔλποι θηλυμανεῖς ἐγενήθησαν, ἕκαστος ἐπὶ τὴν γυναῖκα
 τοῦ πλησίον ἐχραιμέτιζεν· κἂν ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζῴων τὴν ἐπιτή- 4
 δευσιν τῆς | συνοουσίας ὁ ὄφις εἰληφῶς καὶ παρακείσας τῇ κοινωσίᾳ 202 S
 τῆς Εὐας συγκαταθέσθαι τὸν Ἀδάμ τύχῃ, ὡς ἂν μὴ φύσει ταύτῃ
 20 κεκρημένων τῶν πρωτοπλάστων, ὡς ἀξιούσι τινες, ἡ κτίσις πάλιν
 βλασφημεῖται ἀσθενεστερότερος τοὺς ἀνθρώπους τῆς τῶν ἀλόγων φύ-
 σεως πεποιηκυῖα, οἷς κατηκολούθησαν οἱ πρωτόπλαστοι τοῦ θεοῦ.
 εἰ δὲ ἡ μὲν φύσις ἤγειν αὐτοὺς ὡς καὶ τὰ ἄλογα πρὸς παιδοποιίαν, 103, 1
 ἐκινήθησαν δὲ θάττον ἢ προσῆκον ἦν ἔτι νέοι πεφυκότες ἀπάτῃ
 25 παραχθέντες, δικαία μὲν ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς οὐκ ἀνα-
 μείναντας τὸ βούλημα, ἅγια δὲ ἡ γένεσις δι' ἣν ὁ κόσμος συνέ-
 στηκεν, δι' ἣν αἱ οὐραὶ, δι' ἣν αἱ φύσεις, δι' ἣν ἄγγελοι, δι'
 ἣν δυνάμεις, δι' ἣν ψυχαί, δι' ἣν ἐντολαί, δι' ἣν νόμος, δι' ἣν
 τὸ εὐαγγέλιον, δι' ἣν ἡ γνῶσις τοῦ θεοῦ· καὶ πᾶσα σὰρξ χόρτος, 2
 30 καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου· καὶ ὁ μὲν χόρτος
 ξηραίνεται, τὸ δὲ ἄνθος καταπίπτει· ἀλλὰ τὸ ῥῆμα τοῦ κυρίου
 μένει, τὸ χρίσαν τὴν ψυχὴν καὶ ἐνώσαν τῷ πνεύματι. πῶς δ' (ἂν) 3
 ἄνευ τοῦ σώματος ἢ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν καθ' ἡμᾶς οἰκονομία τέλος

1 f I Kor. 9, 27 2. 4 f I Kor. 9, 25 6 f vgl. Strom. VII 72, 2; 76, 3;
 Tertull. ad ux. 1 8 13 f vgl. Psal. 48, 13. 21 16 f Jerem. 5, 8 29—32
 Jes. 40, 6—8

3 ἀκονιτὶ L 6 ἤδη τινὲς] ἡ δὲ τινες Sy 7 προτιμῶσι Heyse προτεί-
 νοισι L 8 ei corr. aus ἡ L¹ 17 ἐχραιμέτιζεν (ai in Ras.) L¹ 18 συνο-
 οσίας St Ma συμβουσίας L 19 τύχῃ St λέγῃ L 23 ἡ] ei L 24 ἡι L
 32 ἂν. Ma

ἑλάμβανεν; ὅπου γε καὶ αὐτὸς ἡ κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας ἐν σαρκὶ μὲν,
 αἰετὸς δὲ ἐλήλυθεν καὶ ἀμορφος, εἰς τὸ αἰετὸς καὶ ἀσώματος τῆς
 θείας αἰτίας ἀποβλέπειν ἡμῶς διδάσκων. «δένδρον γὰρ ζωῆς, φησὶν 4
 ὁ προφήτης, ἐν ἐπιθυμίᾳ ἀγαθῇ γίνεται.» διδάσκων ἐπιθυμίας
 5 ἀστίου καὶ καθαρὰς τὰς ἐν τῷ ζῶντι κενῆς. ἤδη δὲ ἐθέλουσι τὴν 104. 1
 ἀνδρὸς κατὰ γάμον πρὸς γυναῖκα ὁμιλίαν γνῶσιν ἐρημίην ἀμαρτίαν
 εἶναι ταύτην γὰρ ἐπὶ τῆς βρώσεως μνηστεύει τοῦ ξύλου τοῦ καλοῦ
 καὶ ποτηροῦ, διὰ τῆς τοῦ ἔργου σημασίας παράβασις ἐντολῆς διδά-
 σκουσαν. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἡ τῆς ἀληθείας γνώσις βρώσις ἐστὶ τοῦ 2
 10 ξύλου τῆς ζωῆς. ἴστιν οὖν κάκεινον τοῦ ξύλου μεταλαβὴν τὸν
 σῶφροντα γάμον· προείρηται δὲ ἡμῖν ὡς καλῶς καὶ κακῶς ἴστι 3
 χρῆσασθαι τῷ γάμῳ, καὶ τοῦτ' ἴστι τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, ἐὰν μὴ
 παρανομῶμεν τὸν γάμον. τί δέ; οὐχὶ ὁ σσιτήρ ὡσπερ τὴν ψυχὴν, 4
 οὕτω δὲ καὶ τὸ σῶμα λατο τῶν παθῶν; οὐκ ἂν δὲ εἰ ἐχθρὰ ἡ σὰρξ
 15 ἢ τῆς ψυχῆς. ἐπιτελιζοῦν αὐτῇ τὴν ἐχθρὰν δὲ ἔγχευς ἐπισκινάζων.
 τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι ἡ σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρο- 105. 1
 νομήσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ, ἢ
 γὰρ ἀμαρτία φθορὰ οἷσα οὐ δύναται κοινωνίαν ἔχειν μετὰ τῆς ἀφθα-
 ρείας, ἣτις ἐστὶ δικαιοσύνη, οὕτως ἀνόητοι, φησὶν, εἰστέ; ἐναρξά-
 20 μνοι πνεύματι εἴν σαρκὶ ἐπιτελεῖται;

XVIII. Τὴν δικαιοσύνην τοῖσιν καὶ τὴν ἀρμονίαν τοῦ σσιτηρίου 106. 1
 σιμῆν οἷσαν καὶ βαβαίαν οἱ μὲν ἐπέτειναν, ὡς ἐπιδείξαντες, βλασφη-
 μως ἐκδεχόμενοι μετὰ πάσης ἀθιότητος τὴν ἐγκράτειαν, ἐξόν ἰλιόθει
 τὴν ἐννοήσαν κατὰ τὸν ἔγχευ κανόνα μετ' ἐπίστασιας, ἐχρηματοῦντα
 25 μὲν ἐπὶ τῇ δοθείῳ χάριτι, οὐ μισοῦντα δὲ τὴν κτίων οἷδι ἐξου-
 θειοῦντα τοῖς γιγαμηκότας· πιστὸς γὰρ ὁ κόσμος, πιστὴ καὶ ἡ
 ἐννοήσια, ἀμφω δὲ ἐχρηματοῦντων ἐν οἷς ἐτάχθησαν, εἰ γινώσκοντες
 καὶ ἐφ' οἷς ἐτάχθησαν, οἱ δὲ ἀγρηιάσαντες ἐξέκρουσαν οἱ τοὶ θεῖοι 2
 30 μαρτεῖα τῷ ὄντι ἐγινόμενοι καὶ ἐπὶ τῷ τῶν κλησίων χρημιτίζοντες,
 οὗτοι τε ἀκατασχίτως ἐκχιόμενοι καὶ τοῖς κλησίων ἀκαπιθοντες
 φιληθοντες, ἀθλίως ἐπαίοντες ἐκίτρον τῶν χρησίων, τὸν οἷν κληρον

1 vgl. E. loc. 1, 22 u. 23. 2 vgl. Jer. 17, 1. 3 f. Prov. 11, 12. 4 f. vgl. Strom. III 51, 5. Gen. 1, 1 u. 2. St. 7 f. vgl. Gen. 2, 9. 8 f. vgl. Gen. 2, 9; 3, 22. 11 vgl. Strom. III 51 u. 52. 16 f. I. Kor. 7, 1. 19 f. Gal. 3, 1. 22 f. vgl. S. 214, 12 ff. 23 zu vergleichen vgl. I. Kor. 7, 7. 26 f. Jerem. 5, 8. 31 S. 245, 2. Prov. 1, 14.

2 ἐπίστασια Sy. ἀπίστασια. L. ἐπίστασια. E. vgl. Strom. III 51, 5. 3 μαρτεῖα Strom. III 51, 5. 4 ἀκαπιθοντες Strom. III 51, 5. 5 ἀκατασχίτως Strom. III 51, 5. 6 ἐκχιόμενοι Strom. III 51, 5. 7 ἀθλίως Strom. III 51, 5. 8 ἐπαίοντες Strom. III 51, 5. 9 ἐκίτρον Strom. III 51, 5.

βάλε ἐν ἡμῖν, κοινὸν δὲ βαλλάντιον κτησώμεθα πάντες καὶ μαροίπ-
 πιον ἐν γενηθήτω ἡμῖν.· διὰ τούτους ὁ αὐτὸς προφήτης συμβου- 106, 1
 λεύων ἡμῖν λέγει· »μὴ πορευθῆς ἐν ὁδοῦ μετ' αὐτῶν, ἐκκλινον τὸν
 πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν· οὐ γὰρ ἀδίκως ἐκτείνεται δίκτυα
 5 πτερωτοῖς· αὐτοὶ γὰρ αἱμάτων μετέχοντες θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς
 κακά,· τοντέστι τῆς ἀκαθαρσίας ἀντιποιούμενοι καὶ τοὺς πλησίον τὰ
 ὅμοια ἐκδιδάσκοντες, »πολεμισταί, πληῖται ταῖς οὐραῖς αὐτῶν,· κατὰ
 τὸν προφήτην, ἃς κέρκους Ἑλληνες καλοῦσιν. εἶεν δ' ἂν οὐς αἰνίσ- 2
 σεται ἢ προφητεία, καταφερεῖς, ἀκρατεῖς, οἱ ταῖς οὐραῖς αὐτῶν πολε-
 10 μισταί, σκότους καὶ ὀργῆς τέκνα,· μαιφῶνοι αὐτῶν τε αὐθένται καὶ
 τῶν πλησίον ἀνδροφῶνοι. »ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε 3
 ἰεὸν φύραμα,· ὁ ἀπόστολος ἡμῖν ἐμβοῶ. καὶ πάλιν ἀσχάλλων ἐπὶ
 τοιοῦτοις τισὶ διατάττεται »μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς
 ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοιδορὸς ἢ
 15 μέθυσοσ ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν.· »ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου 4
 νόμῳ ἀπέθανον,· λέγει, »ἵνα θεῷ ζῆσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι·
 ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ,· ὡς ἔξω κατὰ τὰς ἐπιθυμίας, »ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ
 Χριστὸς· διὰ τῆς τῶν | ἐντολῶν ὑπακοῆς ἀγνώως καὶ μακαρίως· ὥστε 561 P
 τότε μὲν ἔξω ἐν σαρκὶ σαρκικῶς, ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει,
 20 ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ.· »εἰς ὁδὸν ἔθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε καὶ εἰς 107, 1
 πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθῃτε,· τῆς ἐναντίας πολιτείας ἀποτρέ-
 πων ἡμᾶς ὁ κύριος λέγει, ἐπεὶ »ἡ καταστροφή ἀνδρῶν παρανόμων
 κακῆ. καὶ αὐταὶ εἰσὶν αἱ ὁδοὶ πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα.·
 »οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,· φησὶν ὁ κύριος· »καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ μὴ 2
 25 ἐγεννήθη, ἢ ἕνα τῶν ἐκλεκτῶν μου σκανδαλίσαι· κρείττον ἦν αὐτῷ
 περιτεθῆναι μύλον καὶ καταποντισθῆναι εἰς θάλασσαν, ἢ ἕνα τῶν
 ἐκλεκτῶν μου διαστρέψαι.· »τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' αὐτοὺς
 βλασφημεῖται.· ὅθεν γενναίως ὁ ἀπόστολος »ἔγραψα ὑμῖν· φησὶν 3

3—6 Prov. 1, 15—18 7 woher? vgl. Apok. Joh. 9, 10. 19 10 Ephes.
 2, 3 11 f I Kor. 5, 7 13—15 I Kor. 5, 11 15—20 Gal. 2, 19 f 17—20
 ζῶ δὲ—θεοῦ Cat. zu Gal. 2, 20 in Vatic. 692 f. 82r Inc. Κλήμεντος· ζῶ δὲ, φησὶν,
 οὐκέτι expl. θεοῦ 20 f Matth. 10, 5 22 f Prov. 1, 18 f 24—27 I Clem.
 ad Cor. 46, 8; vgl. Matth. 26, 24; 18, 6 f; Mark. 9, 42; Luk. 17, 2; dazu E. Nestle,
 Einführ. in d. Griech. Neue Test. 2 S. 121 27 f Röm. 2, 24 28 f I Kor. 5, 9

1 βαλλάντιον L 6 τοὺς Sy τοῖς L 9 καταφερεῖς (vgl. S. 196, 6; Strom.
 VII 33, 4) Bywater 11 nach πλησίον ist κληρονόμοι getilgt L¹ 14 ἢ I Kor.
 ἢ L 19 ἐν σαρκί¹] + ἵνα εἶπῃ Cat. 26 εἰς] + τὴν Clem. Rom.
 27 ἐκλεκτῶν—διαστρέψαι (wohl veranlaßt durch I Clem. ad. Cor. 46, 9 τὸ σχίσμα
 ὑμῶν πολλοὺς διέστρεψεν)] μικρῶν—σκανδαλίσαι Clem. Rom. 27 f βλάσφη-
 μεῖται δι' αὐτοῖς Zeichen der Umstellung L¹

ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις· ἕως ἵνα τὸ θεῖον σῶμα οὐ
 τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· καὶ ὅτι σὺ 4
 τὸν γάμον πορνείαν λέγει, ἐπιφέρει· ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος 213 S
 τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἐστιν; ἢ πόρνην τις ἔρει τὴν παρθένον πρὶν ἢ
 5 γῆμαι; καὶ μὴ ἀποστερεῖται, φησὶν, ἀλλήλους, εἰ μὴ ἐκ συμφώνου 6
 πρὸς καιρὸν, διὰ τῆς ἀποστερεῖται λέξεως τὸ ὀφειλόμενον τοῦ γάμου,
 τὴν παιδοποιίαν, ἐμφαίνων, ὅπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐδήλωσεν εἰπὼν,
 ἡ γυναιὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδύτω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ
 τῷ ἀνδρὶ, μεθ' ἧν ἔκτισιν κατὰ τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν ἐν Χριστῷ 104. 1
 10 πίστιν βοηθός, καὶ ἔτι σαφέστερον εἰπὼν· τοῖς γεγαμηκόσι παραγ-
 γέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρός μὴ χωρισθῆναι
 (ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω καὶ
 ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφίεναι, τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐκ ὁ κύριος·
 εἰ τις ἀδελφός, ἕως ἵνα ἐν ἡμῶν ἀγία ἐστίν· τί δὲ λέγονται πρὸς ταῦτα 2
 15 οἱ τοῦ νόμου κατατιμῶντες καὶ τοῦ γάμου ὡς κατὰ νόμον συγκεχε-
 ρημένον μόνον, οὐκ δὲ κατὰ τὴν διαθήκην τὴν καινὴν; τί πρὸς
 ταῦτα εἰπεῖν ἔχουσι τὰς νομοθεσίας οἱ τὴν σπορὰν καὶ τὴν γένεσιν
 μυστατιζόμενοι; ἐπεὶ καὶ τὸν ἐπίσκοπον τοῦ οἴκου καλῶς προϊστά- 52 P
 20 ἡμῶν γυναικός, συνίστησι οὐζυγία, πάντα οὖν καθαρὰ τοῖς καθα- 100, 1
 ροῖς· λέγει, τοῖς δὲ μεμαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ
 μιμῆσθαι αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις· ἐπεὶ δὲ τῆς παρὰ τὸν 2
 κανόνα ἡθροῦς ἡμῶν πλανᾶσθαι φησὶν· οὐτε πόρνοι οὔτε εἰδωλο-
 λάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενικοῦται οὔτε πλιονέκται 25
 οὔτε κλέπται, οὔ μίθισοι, οὔ λοιδοροὶ, οὐκ ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ
 οὐκ πληρονομήσουσιν, καὶ ἡμεῖς μὲν ἀπειλουόμεθα, οἱ ἐν τοῖτοις
 γινόμενοι, οἱ δὲ, εἰς ταύτην ἀπολοῦντες τὴν ἀσίλγησιν, ἐκ σωφρο-
 σύνης εἰς πορνείαν βλαπτεύουσι, ταῖς ἡδοναῖς καὶ τοῖς πάθει χαμ-
 30 ἰσθαι δογματίζοντες, ἀκρατεῖς ἐκ σωφρόνων εἶναι διδάσκοντες καὶ
 τὴν ἐκκλῆσαν τὴν σφῶν ταῖς τῶν μορῶν ἀναισχυρτίαις προσαυχόντες
 ἀποκηρύκτους εἶναι τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ ἀλλ' οὐκ ἔγγράφους τοῖς
 σοιτητάς παρασκευάζοντες, κενδοκίμου γυνώσεως προσηγορία τὴν

1 ff I Kor 6 13 2 ff vgl S 218 21 Tatian 3 ff I Kor 6 16 5 ff I Kor
 7, 5 8 ff I Kor 7, 3 10 vgl Gen. 2 19 40, 50, 10—14 I Kor 7,
 1—12 14 15 20 I Tim 3, 2 4, vgl Strom II, 7, 6, 7, 1 20 Tit 1, 6
 20 22 Tit 1, 15 23 26 I Kor 6, 9 11 30 vgl Tit 1 3 19 31 vgl
 A. k Job 20 12 15, 2, 27

8 ὀφειλὴ zwischen 1 u 4 Buchst. a. a. ad. L 10 ἵνα ἡμῶν τὸ L
 13 vor ἡμῶν 3 Buchst. a. a. ad. 14 ἡμῶν ἵνα I Kor 6, 9 ἵνα. L 15 ff συγκε-
 κερατοῦ μετ' οὐρα L 22 μετ' οὐρα Col 3 5 22 wie Tit

εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος ὁδοιπορίαν ἐπανηρημένοι. »τὸ λοιπὸν, 8
 ἀδελφοί, ὅσα ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ,
 ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίσεσθε· ὅσα
 καὶ ἐμάθετε [ᾶ] καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ ἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα
 5 πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.· καὶ ὁ Πέτρος 110, 1
 ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὰ ὅμοια λέγει· »ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα
 εἶναι εἰς θεόν, τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀλη-
 10 θείας, ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ 2
 ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ
 αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι γέγραπται· ἅγιοι
 ἔσεσθε, διότι ἐγὼ ἅγιος.·»

Ἀλλὰ γὰρ πέρα τοῦ δέοντος ἢ πρὸς τοὺς ψευδωνύμους τῆς γνώ- 3
 σεως ὑποκριτὰς ἀναγκαῖα γενομένη ἀπήγαγεν ἡμᾶς καὶ εἰς μακρὸν
 ἐξέτεινε τὸν λόγον ἀντιλογία. ὅθεν καὶ ὁ τρίτος ἡμῖν τῶν κατὰ
 15 τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν γνωστικῶν ὑπομνημάτων Στρωματεὺς τοῦτο
 ἔχει τὸ πέρασ. |

1 vgl. Matth. 8, 12; 22, 13; 25, 30 1—5 Phil. 4, 8 f 6—11 I Petr.
 1, 21 f. 14—16 (16 = Lev. 11, 44; 19, 2; 20, 7)

4 [ᾶ] St (als Variante zu ὄσα) 9 ἀγνοία I Petr. ἀγνεία L 18 f ἀπήγαγεν
 ἡμᾶς καὶ εἰς μακρὸν ἐξέτεινε τὸν λόγον ἀντιλογία (α β γ ὑβ. d. Z. von L³)

Subscriptio: στρωμα γ: —

ΣΤΡΩΜΑΤΕΩΝ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

1. Ἀκόλουθον δὴ εἶμαι περὶ τοῦ μαρτυρίου διαλαλεῖν καὶ τίς ὁ 1. 1
 τέλειος, οἷς ἐμπεριληφθήσεται κατὰ τὴν ἀπαίτησιν τῶν λεχθησο-
 5 μίνων τὰ παρεπόμενα, καὶ ὡς ὁμοίως [τε] φιλοσοφητίων δοῦλω τε
 καὶ ἐλευθέρω πᾶν ἀνὴρ ἢ γυνὴ τὸ γένος τυγχάνη· τὰ τε ἱεῖς περὶ 2
 τε πίστεως καὶ περὶ τοῦ ζητεῖν προσαποπληρώσαντες τὸ συμβολικὸν
 εἶδος παραθησόμεθα. Ἐν' ὧς ἐν ἐπιδρομῇ τὸν ἠθικὸν οὐμπιρανάμενος
 λόγον κεφαλαιωδῶς παραστήσωμεν τὴν εἰς | Ἑλληνας ἐκ τῆς βαρ- 34 P
 10 βάρου φιλοσοφίας διαδοθείσαν ἀγγέλιαν. μεθ' ἣν ἕποτέπασον ἢ τε 3
 πρὸς τοὺς Ἑλληνας καὶ ἢ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους κατ' ἐπιτομήν τῶν
 γραφῶν ἰκθίως παραδοθήσεται καὶ ὅσα ἐν τοῖς πρὸ τούτου Στρω-
 ματιῶσι κατὰ τὴν τοῦ προομιῶν ἐισαγωγὴν ἐν ἐν προθυμίῳις ἐπιει-
 15 πτωτικῶν ἐπιθυμῶν τῷ πλήθει τῶν πραγμάτων ἀναγκαίως δουλιχίως
 περιλαλεῖν οὐκ ἐξίγινετο. Ἐπὶ τούτοις ἴστικρον πληρωθείσης ὡς ἐπὶ 2. 1
 μάλιστα τῆς κατὰ τὰ προκείμενα ἡμῖν ἕποτέπασον τὰ περὶ ἀρχῶν
 φυσιολογηθέντα τοῖς τε Ἑλλήσι τοῖς τε ἄλλοις βαρβάρῳις, ὧκων
 ἔχον εἰς ἡμᾶς αἰ δόξαι, ἱστορητίον καὶ πρὸς τὰ κινεῖσθαι τῶν
 20 τοῖς φιλοσόφῳις ἐπιεικισμένων ἐγχιρητίον. οἷς ἐτόμισον ἄν εἰς 2
 μετὰ τὴν ἐπιεικισμὴν τῆς θεολογίας τὰ περὶ προφητείας παραθεδο-
 μένα διαλαλεῖν, ὡς καὶ τὰς γραφῶς αἷς πιστευέσθαι κινεῖσθαι οἷσας
 ἐξ αὐθεντίας παντοκρατορικῆς ἐπιεικισμῶντας προκίοντι δὲ αὐτῶν
 εἰρημῶ δύνασθαι καὶ ἀπάσας ἐπιεικισμῶν τοῖς αἰρήσιν ἵνα δικινεῖσθαι
 25 θεῶν καὶ κινεῖσθαι παντοκράτορα τὸν διὰ νόμον καὶ , προφητεῶν πρὸς 24 4
 25 δὲ καὶ τοῦ μεκαρίον ἐναγγελίον γενήσῳις κινεῖσθαι πρὸς 3

20 sur Schrift περὶ προφητείας vgl. Strom. I : 2 1 mit Anm.

3 H. St. w. d. L. 4 ἐπιεικισμῶντας κινεῖσθαι L. ταχέως
 : 4 B. d. L. v. d. L. 5 τε St. 12 περὶ προφητείας καὶ εἰς St. καὶ
 ὡς τοῦ L. 13 προκίοντι, H. d. L. v. d. L. 15 οἷσας Ma. d. L.
 23 π. He

ἡμᾶς αἱ πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους ἀντιρρήσεις ἐκδέχονται πειρωμένους
τὰ τε ὑπ' αὐτῶν προκομιζόμενα ἐγγράφως διαλύεσθαι πείθειν τε
αὐτοὺς καὶ ἄκοντας, δι' αὐτῶν ἐλέγχοντας τῶν γραφῶν.

Τελειωθείσης τοίνυν τῆς προθέσεως ἡμῖν ἀπάσης ἐν οἷς, ἐὰν **3, 1**
5 θελήσῃ τὸ πνεῦμα, ὑπομνήμασι πρὸς τὴν κατεπείγουσαν ἐξυπηρετοῦ-
μεν χρεῖαν (πολλὴ γὰρ ἡ τῶν προλέγεσθαι ὀφειλομένων τῆς ἀλη-
θείας ἀνάγκη), τότε δὴ τὴν τῶ ὄντι γνωστικὴν φυσιολογίαν μέτιμεν,
τὰ μικρὰ πρὸ τῶν μεγάλων μνηθέντες μυστηρίων, ὡς μὴδὲν ἐμπο-
δῶν τῇ θείᾳ ὄντως ἱεροφαντίᾳ γίνεσθαι προκεκαθαρμένων καὶ προ-
10 διατετυπωμένων τῶν προϊστορηθῆναι καὶ προπαραδοθῆναι δεόντων.
ἢ γοῦν κατὰ τὸν τῆς ἀληθείας κανόνα γνωστικῆς παραδόσεως φυσιο- **2**
λογία, μᾶλλον δὲ ἐποπτεία, ἐκ τοῦ περὶ κοσμογονίας ἤρηται λόγον,
ἐνθένδε ἀναβαίνουσα ἐπὶ τὸ θεολογικὸν εἶδος. ὅθεν εἰκότως τὴν **3**
ἀρχὴν τῆς παραδόσεως ἀπὸ τῆς προφητευθείσης ποιησόμεθα γενέ-
15 σεως, ἐν μέρει καὶ τὰ τῶν ἑτεροδόξων παρατιθέμενοι καὶ ὡς οἷον
τε ἡμῖν διαλύεσθαι πειρώμενοι. ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν γεγράφεται, ἦν **4**
θεὸς γε ἐθέλη καὶ ὅπως ἂν ἐμπνέη, νυνὶ δὲ ἐπὶ τὸ προκείμενον
μετιτέον καὶ τὸν ἠθικὸν ἀποκληρωτέον λόγον. |

II. Ἔστω δὲ ἡμῖν τὰ ὑπομνήματα, ὡς πολλάκις εἶπομεν, διὰ **565 P 4, 1**
20 τοὺς ἀνέδην ἀπειρώσας ἐντυγχάνοντας ποικίλως, ὡς αὐτό που τοῦ-
νομά φησι, διεστρωμένα, ἀπ' ἄλλου εἰς ἄλλο συνεχῆς μετιόντα,
καὶ ἕτερον μὲν τι κατὰ τὸν εἰρημὸν τῶν λόγων μνηύοντα, ἐνδεικνύ-
μενα δὲ ἄλλο τι. ἡ χρυσὸν γὰρ οἱ διζήμενοι, φησὶν Ἡράκλειτος, ἡ γῆν **2**
πολλὴν ὀρύσσουσι καὶ εὐρίσκουσι ὀλίγον, οἱ δὲ τοῦ χρυσοῦ ὄντως
25 γένους τὸ συγγενὲς μεταλλεύοντες εὐρήσουσι τὸ πολὺ ἐν ὀλίγῳ.
εὐρήσει γὰρ τὸν συνήσουντα ἓνα ἢ γραφή. συλλαμβάνουσι μὲν οὖν **3**
πρὸς τε ἀνάμνησιν πρὸς τε ἐμφασιν ἀληθείας τῶ οἶον τε ζητεῖν μετὰ
λόγον οἱ τῶν ὑπομνημάτων Στρωματεῖς. δεῖ δὲ καὶ ἡμᾶς τούτοις **4**
προσεκπονεῖν καὶ προσεφενρίσκεῖν ἕτερα, ἐπεὶ καὶ τοῖς ὁδὸν ἀπιούσιν

8 vgl. S. 11, 21 mit Anm. **11 f** vgl. S. 11, 14f (I Clem. ad Cor. 7, 2)
19 vgl. z. B. Strom. I 18, 1; 55, 1. 3; 56, 3; VI 2; VII 110, 4; 111 **23 f** Heraklit
Fr. 8 Byw. 22 Diels; Theodoret Gr. aff. c. I 88 **24 f** vgl. Plato Rep. V p. 463 E
(Strom. IV 16, 1); Rep. III p. 415 A (Strom. V 98, 2); Strom. V 133, 6 **26** zu
τὸν συνήσουντα ἓνα vgl. S. 111, 21

4 οἷς ἂν Heyse δσοῖς ἂν Wi (ὀλίγῳ), ἐὰν Ma τούτοις, ἐὰν E. de Faye
p. 79² δυοῖν oder τρισίν, ἐὰν Wendland ThLzt 23 (1898) Sp. 656 **5 f** ἐξυπη-
ρετοῦμεν Hiller ἐξυπηρετούμενοι L ἐξυπηρετουμένοις Heyse **6** προλέγεσθαι.
ὀφειλομένων Sy mit Hervet προλεγόμενων ὀφείλεσθαι L¹ **7** μέτιμεν Sy μέ-
τειμεν L **19** ἔσται Sy ἡμῖν Hervet ὑμῖν L **20** ἀναίδην L (καὶ)
ἀπείρωσ Hiller ποικίλως Ma ποικίλα L ποικίλα (καὶ) Hiller **24** ὄντες
Ma; doch vgl. Z. 9; S. 250, 12 **28** ὑμᾶς Migne

ἦν οὐκ ἴσασιν ἀρκεῖ τὴν φέρονσαν ἕποσημῆναι μόνον, βασιστῖον δὲ 5, 1
 τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη καὶ τὴν λοιπὴν λατοῖς ἐξιυρετίον, ἄσπερ φασὶ
 καὶ δοῦλω τινὲ χρωμένω ποτὲ τί ἂν ποιῶν τὸν δεσπότην ἀρίσαιτο
 ἀνικεῖν τὴν Πυθίαν, εἰρήσεις ἐὰν ζητήσης, χαλεπὸν οὖν τῷ ὄντι 2
 5 ὡς ἴσκειν λανθάνον καλὸν ἐξιυρεῖν, ἐπεὶ τῆς ἀρετῆς ἰδρῶς
 πρόκειται,

μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος ὀλμος ἐς αὐτὴν
 καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον ἐπὶν δ' εἰς ἄκρον ἴκηται,
 ῥηιδὴ δὲ ἴπιτα πέλει, χαλεπὴ περ ἰούσα.

10 ἵστινῆς γὰρ τῷ ὄντι καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς κυρίου, καὶ βασιστῶν 2
 ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ὅθεν ἐξήτει φησὶ καὶ εἰρήσεις, τῆς
 βασιλικῆς ὄντως ἐχόμενος ὁδοῦ καὶ μὴ παρεκτρέχων, ἐκόντως οὖν 6, 1
 πολὺ τὸ γόνιμον ἐν ὀλίγῳ σπέρματι τῶν ἐμπειροχομένων τῆδε τῆ
 πραγματείας δογμάτων, ὡσπερ τὸ παμμότατον τοῦ ἀγροῦ, φησὶν ἡ
 15 γραφή, ἢ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν κυρίαν ἔχουσιν οἱ τῶν ἐπονημάτων 2
 Στρωματεῖς ἀτεχνῶς κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην ἀπηνθισμένοι προσ-
 φορὰν, περὶ ἧς ὁ Σοφοκλῆς γράφει

ἦν μὲν γὰρ οὐδὲ μαλλός, ἦν δ' ἀπ' ἀμπέλων 2
 σπονδὴ τε καὶ ῥᾶξ ἐν τεθησασρισμένη,
 20 ἐντὴν δὲ παγκάρπεια συμμιγῆς ὀλαῖς |
 λίπος τ' ἑλαίου καὶ τὸ ποικιλώτατον 20, P
 ξανθῆς μελίσσης κηρύπλαστον ὄργανον.

ἀντίκα οἱ Στρωματεῖς ἡμῶν, κατὰ τὸν γεωργὸν Τιμοκλίους τοῦ 7, 1
 κωμικοῦ
 20 οὔκα, ἑλαίου, ἰσχάδα, μέλι

5-9 Hesiod Op. 289-292; vgl. Theodoret XII 46. 10 Matth. 7, 14
 10f vgl. Matth. 11, 17, sur Form vgl. Strom. VI 149, 5, anders Strom. V 16, 7,
 QDS 21, 3. 11 vgl. Matth. 7, 7 Luk. 11, 9. 14 Hiob 5, 25. 18-22
 Sophokles Manteis oder Polydos Fr. 20. 25 S. 251, 8 Timokles Fr. 36 CAF
 II p. 40.

2 ἐξιυρετίον L. 8 τρηχὺς L. 9 δ' ἴπιτα L. ἰούσα α in Bas f q
 L. 10 σπέρματι τῶν Μα στρωμάτων L. σπέρμα τῶν? vgl. Hab 3, 21 καὶ
 τὸ σπέρμα St σπέρμα τῶν πάντων Schw. 14 παμμότατον α 1 Hochst. amr L.
 15 ἢ L. 16 ἀπηνθισμένοι St ἀπηνθισμένη L. ἀπηνθισμένων Schw. 18 δ'
 ἀπ' ἀμπέλων Schw. δ' ἀμπέλων Porph. de abst. II 19 δὲ πάντων Sy 6 κάρ-
 πεια Grotius δ' ἐκάρπεια, Nauck. 19 τε Porph. 20 παγκάρπεια Kl
 παγκάρπια L. idies N. παρ' ὁμοίης Sy. ὀλαῖς, Brunck. ὀλαῖς, L. 21 ἰσάδα,
 Porph. ποικιλώτατον L. 22 ξανθῆς, ζεῖτης Porph. ζεῖθος αλετ ζεῖθος
 Schol. Eur. Phoen. 1.4. 23 ἰσάδα Manteis

προσοδεύουσι, καθάπερ ἐκ παμφόρου χωρίου. δι' ἣν εὐκαρπίαν 2
ἐπιφέρει·

σὺ μὲν εἰρεισιώνην, οὐ γεωργίαν λέγεις,

ἐπιφωνεῖν γὰρ εἰώθεσαν Ἀθηναῖοι·

3

5 εἰρεισιώνη σῦκα φέρει καὶ πίονας ἄρτους
καὶ μέλι ἐν κοτύλῃ καὶ ἔλαιον ἀναψήσασθαι.

χρῆ τοίνυν πολλαίσι ὡς ἐν τοῖς πλοκάνοις διασειοντας καὶ ἀναρ- 4
ριπτοῦντας τὴν πολυμυγίαν τῶν σπερμάτων τὸν πυρὸν ἐκλέγειν.

III. οἱ πολλοὶ δὲ τῇ τῶν χειμῶνων καταστάσει ὁμοίαν ἔχουσι τὴν 8, 1
10 διάθεσιν ἀνέδραστον τε καὶ ἀλόγιστον.

Πολλὰ ἀπιστία δέδρακεν ἀγαθὰ <καὶ> πίστις κακά.

2

ὁ τε Ἐπίχαρμος ὑμέμνασο ἀπιστεῖν φησὶν· ἄρθρα ταῦτα τῶν φρε- 8
νῶν· αὐτίκα τὸ μὲν ἀπιστεῖν τῇ ἀληθείᾳ θάνατον φέρει ὡς τὸ 4
πιστεῦναι ζωὴν, ἔμπαλιν δὲ τὸ πιστεῦναι τῷ ψεύδει, ἀπιστεῖν δὲ τῇ
15 ἀληθείᾳ εἰς ἀπώλειαν ὑποσύρει. ὁ αὐτὸς λόγος ἐπὶ τε ἐγκρατείας 5
καὶ ἀκρασίας. ἐγκρατεῦσθαι μὲν γὰρ ἀγαθοεργίας κακίας ἔργον,
ἀπέχεσθαι δὲ ἀδικίας σωτηρίας ἀρχή. ἢ μοι δοκεῖ τὸ σάββατον δι' 6
ἀποχῆς κακῶν ἐγκράτειαν αἰνίσσεσθαι καὶ τί ποτ' ἐστὶν ἢ διαφέρει
θηρίων ἀνθρώπος. τούτου τε αὖ οἱ τοῦ θεοῦ ἄγγελοι σοφώτεροι· 7
20 ἠλάττωσας αὐτόν· φησὶ, ἄβραχά τι παρ' ἀγγέλους· οὐ γὰρ ἐπὶ
τοῦ κυρίου ἐκδέχονται τὴν γραφὴν (καίτοι κάκεινος σάρκα ἔφερον),
ἐπὶ δὲ τοῦ τελείου καὶ γνωστικῷ τῷ χρόνῳ | καὶ τῷ ἐνδύματι ἐλατ- 567 P
τουμένου παρὰ τοὺς ἀγγέλους. οὐκοῦν ἄλλο τι σοφίαν παρὰ τὴν 8
ἐπιστήμην λέγω, ἐπεὶ μὴ διαφέρει ζωὴ κοινὸν γὰρ τῇ φύσει τῇ

5 f vgl. Schol. zu Protr. S. 299, 23 f; Plut. Thea. 22; Bekker, Anecd. Gr. I
p. 246, 27 11 fraglich, ob einem Tragiker (vgl. TGF Adesp. 86) oder einem
Komiker (vgl. CAF III p. 630 Adesp. 1327) entnommen 12 f Epicharm Fr. 250
Kaibel 20 Psal. 8, 6

6 μέλι ἐν κοτύλῃ] μέλιτος κοτύλην Etym. Magn. p. 303, 27 Eustath. ad. II.
p. 1283, 13 ἀναψήσασθαι L Plut. Schol. zu Arist. Equ. 729 ἀποψήσασθαι Schol.
zu Arist. Plut. 1054 Etym. M. Suid. s. v. p. 1614 B ἐπιψήσασθαι Eustath.
11 <καὶ> Kl u. Jackson, The Journal of Philol. 24 (1896) p. 270 12 μέμνασ'—
τῶν Dio Chrys. 74, 1 (II 182 Arnim) 14 τὸ] τῷ L 17. S. 252, 2 ἢ
μοι L 18 ἀποχῆς Sy ἀποδοχῆς L αἰνίσσεσθαι • • Schw τί] ὃ τι Ma
19 δὲ Ma 21 ἐκδέχομαι St 22 γνωστικῷ L 23 οἴκοιεν Po οἴκων L
23 f σοφίαν sc. der Engel, ἐπιστήμην der Menschen 24 ζωὴ am Rand L²
ζωῆς im Text L* ζωὴ ζωῆς Ausgg.

θνητῆ, τουτέστι τῷ ἀνθρώπῳ, πρὸς τὸ ἀθανασίας κατηξιωμένον τὸ
 ζῆν, ἴξιν θεωρίας τε καὶ ἐγκρατείας θατέρον διαφέροντος. ἢ μοι 9. 1
 δοκεῖ καὶ Πενταγόρας σοφὸν μὲν εἶναι τὸν θεὸν λέγειν μόνον (ἐπι
 καὶ ὁ ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ γράφει· εἰς ἑκα
 5 ποὴν πίστεως εἰς | πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, μόνῳ σοφῷ θεῷ 26 8
 διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ), αὐτὸν δὲ διὰ φιλλαν τὴν πρὸς τὸν θεὸν φιλό
 σοφον. «διελέγετο γοῦν Ἐβραῖοι, φησὶν, τὸ θεὸς ὡς φίλος φίλφ.
 τὸ μὲν οὖν ἀληθὲς τῷ θεῷ σαφές. αὐτίκα τὴν ἀλήθειαν γεννᾷ. ὁ 2
 γνωστικός δὲ ἀληθείας ἰσῶ. ἰσθίει, φησὶ, πρὸς τὸν μύρμηκα, ὃ 2
 10 ὀκνηρὸν, καὶ μελιττης γενοῦ μαθητῆς. ὁ Σολομὼν λέγει· εἰ γὰρ ἰκά 3
 στον τῆς οὐκείας φάσις ἴσθον ἐν καὶ βούδ ὁμοίως καὶ ἴσθον καὶ
 κνός, τί ἂν φήσαιμεν τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἴσθον τὸ οὐκείον; ἴσθον 4
 δ' οἶμαι, κενταῖφ, Θετταλικῷ πλάσματι, ἐκ λογικοῦ καὶ ἀλόγον
 συγκείμενος, ψυχῆς καὶ σώματος, ἀλλὰ τὸ μὲν σῶμα γῆν τε ἰσθάζεται
 15 καὶ σπείθει εἰς γῆν, τέταται δὲ ἡ ψυχὴ πρὸς τὸν θεόν, ἢ γι διὰ 5
 φιλοσοφίας τῆς ἀληθοῦς παιδευομένη, πρὸς τε τοὺς ἄνω σπείθει συγ
 γινεῖς, ἀποστραφείσα τῶν τοῦ σώματος ἐπιθυμιῶν πρὸς τε ταῦταις
 πόνου τε καὶ φόβου· καίτοι πρὸς ἀγαθοῦ καὶ τὴν ἕπομονήν καὶ τὸν
 φόβον ἰδείξαμεν. εἰ γὰρ «διὰ νόμον ἐπίγνωσις ἀμαρτίας,» ὡς οἱ 6
 20 κατατρέχοντες τοῦ νόμου φασι, «καὶ ἄχρι νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν
 κόσμῳ· ἀλλὰ ἄχρις νόμου ἀμαρτία νικρᾷ ἀντίδομον αὐτοῖς. ὅταν 7
 γὰρ ἀφίλη; τὸ αἴτιον τοῦ φόβου, τὴν ἀμαρτίαν, ἀφίλη; τὸν φόβον.
 πολὺ δὲ ἴτι μᾶλλον τὴν κόλασιν, ὅταν ἀπῆ τὸ πικρὸς ἐπιθυμῆν·
 «δικαίῳ γὰρ οὐ | κείται νόμος,» ἢ γραφῆ φησὶν, καλῶς οὖν Ἰσραήλι- 10 P 10 1
 25 τοις ἰδίχ; ὄνομα φησὶν οὐκ ἂν ἴδεισαν, εἰ ταῦτα μὴ ἦν,» Σακράτις,
 δὲ νόμον ἵνεκα ἀγαθῶν οὐκ ἂν γενέσθαι, ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἴγνωσαν 2
 οἱ κατήγοροι, ὡς ὁ ἀπόστολος φησὶν ὅτι «ἀγαπῶν τὸν πλησίον
 κακὸν οὐκ ἰσθάζεται· τὸ γὰρ οὐ φονεῖται, οὐ μοιχεύεται, οὐ κλέβεται,
 30 τῷ ἀγαπήσει; τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν.» ταῦτε σου ἀγα- 3

2 f 6 f vgl Diog Laert. Proem 12 Herakleides Pont. Fr 74 Aues, Cic
 Tusc disp. V 3, 9 4 6 Röm. 10, 26 f 7 vgl Exod. 11, 11 9 f vgl
 Prov. 9, 6 8a 18 f vgl Strom II 70, 4, Piel. I 77, 2 u 5 19 Röm. 1, 20
 20 f Röm. 7, 13 21 Röm. 7, 8 24 I Tim 1, 9 25 Heraklit Fr. 10
 Byw. 21 Diels 25 f wo? 27 30 s 252 2 4 vgl Röm. 13, 10 6 d; αὐτῶν
 vgl. aus V 8 9 30—8, 252, 2 Lev. 19, 18, Deut. 6, 5 Luk. 10, 27, Matth
 22, 37 70

8 ἰσθίειν St. August. L. 9 ἰσθίειν, aber vgl. S. 22, 10 16 te W.
 23 τῷ ἀπῆ, τῷ ἀπῆ St. August. L. 25 ἴσθον St. August. L.
 10 d; αὐτῶν H. vgl. L. 30 ὁ δὲ αὐτὸν σου L.

πήσεις κύριον τὸν θεόν σου φησὶν ἐξ ὅλης καρδίας σου, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. εἰ δὴ ὁ τὸν πλησίον ἀγαπῶν κακὸν οὐκ ἐργάζεται καὶ πᾶσα ἐντολὴ ἐν τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, τῷ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον, αἱ τὸν φόβον ἐκαρτῶσαι ἐντολαὶ ἀγάπην, 5 οὐ μίσος κατασκευάζουσιν. οὐκουν πάθος ὁ φόβος (οὐ) γεννητικός ὁ 11, 1 νόμος. ὥστε ὁ νόμος ἅγιος καὶ τῷ ὄντι πνευματικός· ἐστὶ κατὰ τὸν ἀπόστολον. δεῖ δὴ, ὡς ἔοικε, τὴν γε τοῦ σώματος φύσιν καὶ 2 τὴν τῆς ψυχῆς οὐσίαν πολυπραγμονήσαντας τὸ ἐκατέρου τέλος καταλαβέσθαι καὶ μὴ τὸν θάνατον ἠγέσθαι κακόν· ὅτε γὰρ δούλοι ἦτε 3 τῆς ἁμαρτίας, φησὶν ὁ ἀπόστολος, ἐλευθῆροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. νῦν δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωῆν αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀφώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ 15 δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Κινδυνεύει τοίνυν δεδειχθαι θάνατος μὲν εἶναι ἢ ἐν σώματι κοι- 12, 1 νωνία τῆς ψυχῆς ἁμαρτητικῆς οὐσης, ζωὴ δὲ ὁ χωρισμὸς τῆς ἁμαρτίας. πολλοὶ δὲ οἱ ἐν ποσὶ χάρακες καὶ τάφοι τῆς ἐπιθυμίας τὰ τε 2 ὀργῆς καὶ θυμοῦ βάραθρα, ἃ διαπηδᾶν ἀνάγκη καὶ πᾶσαν ἀποφεύγειν τὴν τῶν ἐπιβουλῶν ἀνασκευὴν τὸν μηκέτι δι' ἐσόπτρου τὴν γνώ- 30 σιν τοῦ θεοῦ κατοφόμενον·

ἡμῖν γάρ τ' ἀρετῆς ἀποαίνυται εὐρύοπα Ζεὺς 3
ἀνέρος, εὐτ' ἂν μιν κατὰ δούλιον ἡμαρ ἔλῃσι.

25 δούλους δὲ τοὺς ὑπὸ ἁμαρτίαν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις πεπραμένους, τοὺς 4 φιληθόνους καὶ φιλοσωμάτους οἶδεν ἢ γραφῇ, καὶ θηρία μᾶλλον ἢ ἀνθρώπους, τοὺς παρομοιωθέντας τοῖς κτήνεσι, θηλυμανεῖς ἔκτους 569 P ἐπὶ τὰς τῶν πλησίον χρεμετίζοντας· ὄνος ὑβριστῆς ὁ ἀκόλαστος, λύκος ἄγριος ὁ πλεονεκτικός καὶ ὄφις ὁ ἀπατεῶν. ὁ τοίνυν ἀπὸ 5 30 τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς χωρισμὸς ὁ παρ' ὄλον τὸν βίον μελετώ-

6 vgl. Röm. 7, 12. 14 9—16 Röm. 6, 20—23 21 vgl. I Kor. 13, 12
23 f ρ 322 f 25 f vgl. Röm. 6, 17. 20; 7, 14 26 f vgl. Psal. 48, 13. 21
27 f vgl. Jerem. 5, 8 29—S. 254, 1 vgl. Plato Phaed. p. 67 D; 80 E

5 ὁ φόβος (οὐ) (vgl. Strom. II 40, 1) Hiller τοῦ φόβου L οὐ φόβου Schw (ἐμποῶν) τοῦ φ. Bywater γεννητικός Vi γενητικός L 18 vor ὑμῶν 2 Buchst. aus. L 14 ὀφώνια am Rand L¹ 17 ἐν] σὺν Schw 23 τ' Vi τῆς L 24 καταδούλιον ἡμαρ ἔλῃσι L 28 χραιμετίζοντας L 29 f ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς St τοῦ σώματος ἀπὸ τῆς ψυχῆς L τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος Davies zu Cic. de div. I 49

μενος τῷ φιλοσόφῳ προθυμίαν κατασκευάζει γνωστικὴν ἐκκόλως
δύνασθαι φέρειν τὸν τῆς φύσεως θάνατον, διάλυσιν ὄντα τῶν πρὸς
τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς δεσμῶν· ἐμοὶ γὰρ κόσμος ἐσταύρωται κατὰ
τῷ κόσμῳ λέγει. βιω δὲ ἤδη ἐν σαρκὶ ὡς ἐν οὐρανῷ πολι-
5 τεινόμενος.

IV. Ὅθεν εἰκότως καλούμενος ὁ γνωστικὸς ἑπακούει φρόνως καὶ 12, 1
τῷ τὸ σωματίον αἰτοῦντι φέρων προσδίδωσι καὶ τὰ πάθη, προαποδιύ-
μενος τοῦ σαρκίου ταῦτα, οὐχ ὑβρίζων τὸν περιέζοντα, παιδείων δέ.
οἴμαι, καὶ ἐλέγχων.

10 ἐξ ὁδῆς τιμῆς καὶ οἴου μήκειος ὄλβου.

ὡς φησὶν Ἐμπεδοκλῆς, ὡς ἐλθὼν μετὰ θνητῶν ἀναστρέφεται. οὗτος 2
ὡς ἀληθῶς μαρτυρεῖ αὐτῷ μὲν τὸ εἶναι πιστῷ γνησίῳ πρὸς τὸν
θεόν, τῷ περιέζοντι δὲ μάτην ἐξηλασκέναι τὸν δι' ἀγάπης πιστόν.
τῷ δ' αὖ κυρίῳ τὴν ἐνθιὸν πρὸς τὴν διδασκαλίαν παιθῶ, ἣς οὐκ
15 ἀποστήσεται θανάτου φόβῳ, καὶ μὴν καὶ τοῦ κηρύγματος τὴν ἀλή-
θειαν οὐκ ἀποστῆσκει. δυνατὸν εἶναι δεικνύς τὸν πρὸς ὃν σπείθει
θεόν. θαυμάσιος ἂν τὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἣν ἐναργῶς διδάσκει ἐξα- 3
ρίστως ἰνούμενος πρὸς τὸ σιγγενές, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῷ ἰτιμίῳ
αἵματι τοῖς ἀπίστοις δισωπῶν. οὗτος οὖν ἰού' φόβῳ τὸ ἀρνεῖσθαι 14, 1
2) Χριστὸν διὰ τὴν ἐντολὴν ἐκκλίνει. ἵνα δὲ φόβῳ μάρτυς γένηται· οὐ
μὴν οὐδὲ ἐπιπέσει δοκιμῶν ἡτοιμασμένων πεπράσκει τὴν πίστιν, ἀγάπῃ
δὲ πρὸς τὸν κύριον ἀσμενίστατα τοῦδε τοῦ βίου ἀπολυθήσεται, χάριν
ἴσως· καὶ τῷ τὴν αἰτίαν παρασχομένη τῆς ἐνθιῆς ἐξόδου καὶ τῷ
τὴν ἐπιβολὴν | τετρασασμένην ἰγνοικώς, πρόσθεν εὐλογῶν λαβῶν 20, 5
2) ἦν οὐκ αὐτὸς παρίσχειν. ἑαυτὸν ἐπιδολεῖται ὡς ἴσως, τῷ μὲν δὲ ἔπο-
μονίης· δι' ἀγάπης δὲ κυρίου, δι' ἣς ἀνιδείκνυτο τῷ κυρίῳ καὶ πρὸ 25, 1
τῆς γενέσεως τὴν προαίρεσιν τοῦ μαρτυρήσοντος εἶδοτι. ἐθροσίως 2
τοῦτον πρὸς φίλον τὸν κύριον, ὑπὲρ οὐ καὶ τὸ σῶμα ἰκῶν ἐπιδο-
δοκεῖν, πρὸς δὲ καὶ τὴν ψυχὴν, ὡς οἱ δικασταὶ προαιδέμενοι ἰφ-
30 χεται, ἑφίμει καθήγηται ποιητικῶς· τὴ ἀκούσας πρὸς τοῦ σεντήρος

2 f Gal 6, 14 4 f vgl Gal 2, 20, Phil 3, 20 10 Empe-
doctes Fr. 111
Inela; vgl. Plat. Mor. p. 107 E 14 f vgl. I Petr. 1, 10
20 J 15, 13, φ 10

1 f vgl. vgl. Plat. Mor. p. 107 E 10 καὶ τὴν καὶ Plat. Mor. p. 107 E
Stob. Flor. 40, 5 11 Karsten stellt einen Vers her, auf welchen nach
ἀποστῆσκει κατά θνητῶν μετὰ θνητῶν Stob. Flor. 40, 5 14 f vgl. I Petr. 1, 10
aber Worte des Clem. 20 vgl. Plat. Mor. p. 107 E 25 f vgl. I Petr. 1, 10
19 vgl. Plat. Mor. p. 107 E 20 vgl. Plat. Mor. p. 107 E 27 μαρ-
τυρῆστος, Heyne μαρτυρήστος L 30 τὴν αἰτίαν καὶ τὴν ψυχὴν καὶ
τοῦ καὶ 2 f vgl. Plat. Mor. p. 107 E

ἡμῶν διὰ τὴν τοῦ βίου ὁμοιότητα. αὐτίκα τελείωσιν τὸ μαρτύριον 8
καλοῦμεν οὐχ ὅτι τέλος τοῦ βίου ὁ ἄνθρωπος ἔλαβεν ὡς οἱ λοιποί,
ἀλλ' ὅτι τέλειον ἔργον ἀγάπης ἐνεδείξατο. καὶ οἱ παλαιοὶ δὲ τῶν 4
παρ' Ἑλλήσι τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντων τὴν τελευτὴν ἐπαινοῦσιν.
5 οὐ τὸ βιαίως ἀποθνήσκειν συμβουλευόντες, ἀλλ' ὅτι ὁ κατὰ πόλεμον
τελευτῶν ἀδείης τοῦ θανεῖν ἀπήλλακται, ἀποτμηθεὶς τοῦ σώματος,
καὶ οὐ προκαμῶν τῇ ψυχῇ οὐδὲ καταμαλακισθεὶς, οἷα περὶ τὰς
νόσους πάσχουσιν οἱ ἄνθρωποι· ἀπαλλάττονται γὰρ θηλυκενόμενοι
καὶ ἡμιφόμενοι τοῦ ζῆν. διὰ ταῦτα οὐδὲ καθαρὰν ἀπολύουσιν τὴν 15, 1
10 ψυχὴν, ἀλλ' ὡς περὶ μολυβδίδας τὰς ἐπιθυμίας μεθ' ἑαυτῆς φερομένην,
εἰ μὴ τινες τούτων ἐλλόγμοι κατ' ἀρετὴν γέγονασιν. εἰδὼ δὲ καὶ οἱ 2
ἐν πολέμῳ μετ' ἐπιθυμιῶν ἀποθνήσκουσιν, οὐδὲν οὗτοι διαφέροντες.
(ἦ) εἰ καὶ νόσῳ κατεμαραίνοντο. εἰ τοίνυν ἢ πρὸς θεὸν ὁμολογία μαρ- 3
τυρία ἐστὶ, πᾶσα ἢ καθαρῶς πολιτευσάμενη ψυχὴ μετ' ἐπιγνώσεως
15 τοῦ θεοῦ, ἢ ταῖς ἐντολαῖς ὑπακηκουῖα, μάρτυς ἐστὶ καὶ βίῳ καὶ λόγῳ,
ὅπως ποτὲ τοῦ σώματος ἀπαλλάττεται, οἷον αἷμα τὴν πίστιν ἀνά
τὸν βίον ἅπαντα, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἔξοδον προχέουσα. αὐτίκα ὁ 4
κύριος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ φησὶν· ὡς ἂν καταλείψῃ πατέρα ἢ μητέρα
ἢ ἀδελφούς· καὶ τὰ ἐξῆς ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου καὶ τοῦ ὀνόματος
20 μου· μακάριος οὗτός ἐστι, οὐ τὴν ἀπλῆν ἐμφαίνων μαρτυρίαν, ἀλλὰ τὴν
γνωστικὴν, ὡς κατὰ τὸν κανόνα τοῦ εὐαγγελίου πολιτευσάμενος διὰ
τῆς πρὸς τὸν κύριον ἀγάπης· γινώσκων γὰρ σημαίνει ἢ τοῦ ὀνόματος 5
εἰδήσεις καὶ ἢ τοῦ εὐαγγελίου νόσεις, ἀλλ' οὐ φιλήν τὴν προσηγορίαν,
* * ἀπολιπεῖν μὲν γένος τὸ κοσμικόν, ἀπολιπεῖν δὲ οὐσίαν καὶ κτήσιον
25 πᾶσαν διὰ τὸ ἀπροσκαθῶς βιοῦν. μήτηρ γοῦν ἢ πατὴρ καὶ τροφὸς
ἀλληγορεῖται, πατέρες δὲ οἱ νόμοι οἱ πολιτικοί. ἃ δὲ ὑπεροπτεῖον 6
εὐχαρίστως τῷ μεγάλῳ φρονι δικαίῳ ἕνεκεν τοῦ φίλον γενέσθαι τῷ
θεῷ καὶ τυχεῖν τῶν δεξιῶν μερῶν τοῦ ἀγιάσματος, καθάπερ καὶ οἱ 571 P
ἀπόστολοι πεποιθήκασιν.

30 Εἶτα Ἡράκλειτος μὲν φησὶν ἄρηφάτους θεοὶ τιμῶσι καὶ ἄν- 16, 1
θρώποι, καὶ Πλάτων ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς Πολιτείας γράφει· τῶν

8 vgl. Jak. 1, 4 (?) 8 f vgl. z. B. Thuk. II 35—46; Plato Menex.
p. 234 C ff 9—11 vgl. Plato Rep. VII p. 519 AB 18—20 vgl. Mark. 10, 29 f;
Matth. 19, 29 28 vgl. Matth. 25, 33; Strom. IV 30, 1 30 f Heraklit Fr. 102
Byw. 24 Diels; vgl. Theodoret Gr. aff. c. VIII 39 31—S. 256, 3 Plato Rep.
V p. 468 E

7 καταμαλακισθεὶς corr. in καταμαλακισθεὶς L² 13 ἦ, Ma 14 f (μετ'
ἐπιγν. τοῦ θεοῦ [ἦ] τ. ἐντ. ἐπακ.) Ma 15 ὑπακηκουῖα Hdschel ἐπακη. L
16 ἀπαλλάττεται Ma ἀπαλλάττεται L 17 προχέουσα Anon. bei Villoison Epist.
Vinar. p. 95 προχέουσα L 24 (ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀπολιπεῖν St (τὴν δυνα-
μένην δ' ἂν Schw

δὲ δὴ ἀποθανόντων ἐπὶ στρατείας ὅς ἂν εὐδοκίμησας τελευτήσῃ, ἀφ' οὐ πρῶτον μὲν γήσομεν τοῦ χρυσοῦ γένους εἶναι; πάντων γὰρ μάλιστα, τὸ δὲ χρυσοῦν γένος πρὸς θεῶν ἐστὶ τῶν κατ' οὐρανὸν καὶ 2 τὴν ἀπλανῆ σφαῖραν, οἱ μάλιστα τὴν ἡγεμονίαν ἔχουσι τῆς κατ' 5 ἀνθρώπους προνοίας. τινὲς δὲ τῶν αἰρετικῶν τοῦ κυρίου παρακη- 3 κούτες ἀσιβῶς ἅμα καὶ δειλῶς φιλοζωοῦσι, μαρτυρίαν λέγοντες ἀληθῆ εἶναι τὴν τοῦ ὄντως ὄντος γνῶσιν θεοῦ, ὅπερ καὶ ἡμεῖς ὁμολογοῦ- 10 μεν, φοβία δὲ εἶναι αὐτὸν ἑαυτοῦ καὶ ἀθέλητην τὸν διὰ θανάτου ὁμολογήσαντα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα δειλάς σοφίσματα εἰς μίσον κομι- 15 ζοντες. πρὸς οἷς εἰρήσεται ὑπόταν καιρὸς ἀπαιτῆ' διαφέρονται γὰρ ἡμῖν περὶ ἀρχάς. φέρομεν δὲ καὶ ἡμεῖς τοὺς ἐπισηδύσαντας τῷ 17. 1 θανάτῳ· εἰσὶ γὰρ τινες οὐχ ἡμέτεροι, μόνου τοῦ ὀνόματος κοινωνοί, οἱ δὲ ἀντοὺς παραδίδόναι σπειδοῦσι τῇ πρὸς τὸν δημιουργὸν ἀπι- 2 χθίᾳ, οἱ ἀθλοὶ θανατῶντες, τούτους ἐξάγειν ἑαυτοὺς ἀμαρτήρων; 2 15 λέγομεν, κἂν δημοσία κολάζωνται, οὐ γὰρ τὸν χαρακτήρα σφύζουσι 3 τοῦ μαρτυρίου τοῦ πιστοῦ, τὸν ὄντως θεὸν μὴ γνωρίζαντες, θανάτῳ δὲ ἑαυτοὺς ἐπιδιδόναι κενῶ, καθάπερ καὶ οἱ τῶν Ἰνδῶν γυμνοσο- 4 φισταὶ ματαίῳ πυρὶ. ἐπεὶ δ' οἱ ψευδῶντες οἱ τοῦ σώματος διαβάλλ- 5 λουσι, μαθέτωσαν ὅτι καὶ ἡ τοῦ σώματος ἐναρμοστία οὐμβάλλεται 20 τῇ διανοίᾳ πρὸς τὴν ἐγγύριαν, δι' ἣ ἐν τῷ τρίτῳ τῆς Πολιτείας ὁ Πλάτων εἶπεν, ὅν μάλιστα ἐπιβουλεύονται μάρτυρα τὴν γίνεσθαι κακί- 3 ζοντες, ἐπιμελιῶσθαι σώματος διὲν ψυχῆς ἕνικα ἁρμονίας, δι' οὗ μόνον 18. 1 εἶ ἐστὶ καὶ ὀρθῶς βιοῦν καταγγέλλοντα τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα· διὰ γὰρ τοῦ ζῆν καὶ τῆς ἐγγύριος ὀδιόντες ἐκμανθάνομεν τὴν γνῶσιν. 2 25 ὃ δὲ οὐδὲ τὸ τεχνὸν προσιλθὲν ἴσθιν εἰς ἔφος ἄντι τοῦ ἐν τοῖς 3 ἀναγκαίοις εἶναι καὶ δι' αὐτῶν πάντα ποιεῖν τὰ πρὸς τὴν γνῶσιν συνετείνοντα, τὸ ἐν ζῆν τούτῳ πᾶς οὐχ αἰρετῶν; ἐν γοῖν τῷ ζῆν τὸ 3 εἰ ζῆν κατορθοῦται, καὶ εἰς ἕξιν ἀδιότητος περιπέμπεται ὁ διὰ 20 σώματος μελιτήρας ἐξέλιαν.

30 V. θαυμάζωμεν δὲ ἄξιον καὶ τῶν Στοιχείων οἰεῖται, φασὶ μὲν 19. 1 τὴν ψυχὴν ἐπὶ τοῦ σώματος διατίθεσθαι μήτι πρὸς κακίαν ἐπὶ τῆς νόσον μήτι πρὸς ἀρετὴν ἐπὶ τῆς ἐγγύριος, ἀλλ' ἀμύδιρα ταῦτα λέγουσιν ἀδιάφορα εἶναι, καίτοι καὶ Ἰσὶ ἐγκρατίας ἐπιβολῆ καὶ 2 πίσσεως ἐπιροχῆ πέντε μὲν ἐκ πλοῦτου ἀτμος δι' ἐξ ἰνδύσον

3-5 vgl. Euseb. ex Theod. 70. Fel. graph. 70. 20-23 vgl. Plato. Rep. III p. 420 C; IX p. 564 D; Theodoret. (c. ad c. V 14. VII 51. 20-23 Theodoret. XI 1. Chrys. Ep. ad Rom. 12. Ap. 23-5 257. 5 vgl. II 11

9 f. ποιοῦντες; St. ποιοῦσθαι L. 10 τίς ἐστὶν οὗτος; α. οὗτος ἐστὶν L. 11 ἡ γὰρ ἀντιφάσις; St. ἀντιφάσις L. 12 τὸ ἐν τῷ ζῆν τὸ ἐν τῷ ζῆν; L. 14 ἀσπύριον; L. 15 ἀσπύριον; L. 21 f. ἀσπύριον; Ma. ἀσπύριον L. 23 ἀσπύριον; L. 24 ἀσπύριον; L. 25 ἀσπύριον; L. 26 ἀσπύριον; L.

αισχρὸς δὲ ἐκ καλοῦ καὶ νοσερὸς ἐξ ὑγινοῦ γενόμενος ἡμῖν [τέ] ἐστὶ
 παράδειγμα ἀγαθὸν ἀναγεγραμμένος, δυσωπῶν τὸν πειράσαντα, εὐλο-
 γῶν τὸν πλάσαντα, φέρων οὕτω τὰ δεύτερα ὡς καὶ τὰ πρότερα,
 διδάσκων εὖ μάλα τοῖς περιστάτικοις ἅπασιν οἷόν τε εἶναι καλῶς
 5 χρῆσθαι τὸν γνωστικόν. καὶ ὅτι γε εἰκόνας τὰ | παλαιὰ κατορθώ- 8 207 S
 ματα εἰς τὰ ἡμεδαπὰ ἐπανορθώματα ἔκκεινται, ἐμφαίνων ὁ ἀπόστολος
 ὥστε τοὺς δεσμούς μου φησὶ ὀφανερούς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν
 ὄλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι, καὶ τοὺς πλείονας τῶν
 ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολ-
 10 μᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ θεοῦ λαλεῖν, ἐπεὶ καὶ τὰ μαρτύρια
 ἐπιστροφῆς ἐστὶ παραδείγματα ἐνδόξως ἡγιασμένα. ὅσα γὰρ ἐγράφη, 4
 λέγει, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς
 καὶ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν τῆς παρα-
 κλήσεως.
 15 Ἔοικε δὲ πως παρούσης ἀλληδόνης ἡ ψυχὴ νεύειν ἀπ' αὐτῆς καὶ 20, 1
 τίμιον ἡγεῖσθαι τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς παρούσης ὀδύνης. ἀμέλει κατ'
 ἐκείνο καιροῦ καὶ μαθημάτων ἔραθυμει, ὀπηνίκα καὶ αἱ ἄλλαι ἀπη-
 μέληνται ἀρεταί. καὶ οὐ δῆπου τὴν ἀρετὴν αὐτὴν πάσχειν φαμέν 2
 (οὐδὲ γὰρ νοσεῖ ἡ ἀρετή), ὁ δὲ ἀμφοῖν μετεσχηκῶς, ἀρετῆς καὶ νόσου,
 20 ὑπὸ τοῦ κατεπείγοντος θλίβεται· κἂν μὴ καταμεγαλοφρονῶν τύχη,
 ὁ μηδέπω τὴν ἔξιν τῆς ἐγκρατείας περὶ ποιησάμενος ἐξίσταται. ἴσον 573 P
 τε εὐρίσκειται τῷ φεύγειν τὸ μὴ ὑπομείναι. ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ 21, 1
 περὶ πενίας, ἐπεὶ καὶ αὕτη τῶν ἀναγκαίων, τῆς θεωρίας λέγω καὶ
 τῆς καθαρᾶς ἀναμαρτησίας, ἀπασχολεῖν βιάζεται τὴν ψυχὴν, περὶ
 25 τοὺς πορισμοὺς διατριβεῖν ἀναγκάζουσα τὸν μὴ ὅλον ἑαυτὸν δι' ἀγά-
 πης ἀνατεθεικότα τῷ θεῷ, ὥσπερ ἔμπαλιν ἡ τε ὑγίεια καὶ ἡ τῶν
 ἐπιτηδείων ἀφθονία ἐλευθέραν καὶ ἀνεμπόδιστον φυλάσσει τὴν ψυχὴν
 τὴν εὖ χρῆσθαι τοῖς παροῦσι γνώσκουσαν· ὀθλιψιν, γὰρ φησὶν ὁ 2
 ἀπόστολος, ὅτι σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι.
 30 θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀμεριμνοὺς εἶναι πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον
 τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. τούτων οὖν ἀνθεκτέον οὐ δι' αὐτά, ἀλλὰ 22, 1
 διὰ τὸ σῶμα, ἡ δὲ τοῦ σώματος ἐπιμέλεια διὰ τὴν ψυχὴν γίνεται,
 ἐφ' ἣν ἡ ἀναφορά. ἐν ταύτῃ γὰρ μαθεῖν ἀνάγκη τὸν γνωστικῶς 2
 πολιτευόμενον τὰ προσήκοντα, ἐπεὶ τό γε μὴ εἶναι τὴν ἡδονὴν ἀγα-

2 f vgl. καρδία δοξάζουσα oder ζητοῦσα τὸν πεπλακῶτα Paed. III 90, 4; Strom.
 II 79, 1; Barn. Ep. 2, 10; Iren. 4, 32 7—10 Phil. 1, 13 f 11—14 Röm.
 15, 4 15 vgl. Strom. IV 140, 1 28—31 I Kor. 7, 28. 32. 35

1 [τέ] St 11 f ἐγράφη, λέγει (vgl. Phil. 1) Sy ἡ γραφὴ λέγει L 22 nach
 μη ist ein Buchst. angestrichen L daher μη οὐ Vi 28 αὐτὴ L 29 nach δὲ
 ist θέλων getilgt L¹

Clemens II.

θὸν ὀμολόγηται ἐκ τοῦ κακῆς εἶναι τινὰς ἡδονάς. τούτῳ τῷ λόγῳ ἀναφαίνεται τὸ ἀγαθὸν κακὸν καὶ τὸ κακὸν ἀγαθόν. ἔπειτα δὲ εἰ 8 τινὰς μὲν αἰρούμεθα τῶν ἡδονῶν, τινὰς δὲ φεύγομεν, οὐ πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀλγηδόνων ὁ αὐτὸς λόγος, εἰν τὰς 9 μὲν ὑπομένομεν, τὰς δὲ φεύγομεν, ἢ δὲ αἰρέσει καὶ φυγῇ κατ' ἐπιστήμην γίνεται ὥστε τὴν ἐπιστήμην εἶναι τὸ ἀγαθόν, οὐ τὴν 10 ἡδονήν, δι' ἣν ἔστιν ὅτε καὶ τὴν ποίαν ἡδονὴν αἰρησόμεθα. ἀντίκα 22. 1 ὁ μάρτυς ἡδονὴν τὴν δι' ἐλλείδος διὰ τῆς παρουσίας ἀλγηδόνος αἰρεῖται. εἰ δὲ κατὰ μὲν δέξαν ἢ ἀλγηδὼν νοεῖται, κατὰ τὴν πόσιν 10 δὲ ἢ ἡδονήν, ποιητικὴ τῆς ἡδονῆς ἢ ἀλγηδὼν ἢ προῦπάξασα γίνεται ἀγαθοῦ δὲ ποιητικὸν τὸ κακὸν οὐκ ἂν γένοιτο, οὐθέτερον οὐκ κακόν. ὁ μὲν οὖν Σιμωνίδης, | καθάπερ καὶ Ἀριστοτέλης. 2 11 1

ὑγιαίνειν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ.

γράφει.

15 δεῦτερον δὲ φῖαν καλὸν γενέσθαι.
τρίτον δὲ πλουτεῖν ἀδόλως.

καὶ ὁ Μεγαρέτης θίγει·

3

χοῆ πένην φεύγοντα καὶ εἰς βασιχῆτα πόντον
ῥιπτειν καὶ πιτρίων. Κύριε, κατ' ἡλιότατον.

20 Ἰμπαλιν δὲ Ἀντιγόνης ὁ κομικός εὐὸ πλουτοῦ φησὶ, εὐτ' πλείον 4 θάτερον βίβοντας παρὶλαβὼν τεφλοῦς ποιῆε. ἀντίκα πρὸς τῶν 26 1 ποιητῶν τεφλοῦς ἐκ γενετῆς κηρύττεται.

12—S. 259, 11 vgl. Elter Gnom. hist. 81. 12—19 Theodorēt Gr. aff. c. XI 14. 12—16 Apostol. XVII 48a, Arsen. LI 34. 12f vgl. Aristot. Rhet. II 21 p. 1391b 11. Ἀνδρὶ δ' ὑγιαίνειν ἄριστον ἔστιν, ὡς γὰρ τὸ δοκεῖ. 13—16 S. mo. u. les. v. Kess. Fr. 1° A. = Skolion S. Bergh. 4. 18f Theognis 175f. αἰσ. Chry. u. p.; vgl. Elter Gnom. hist. 27—114. 20f Antisthanes Fr. 2. 3 CAF II p. 121. 21f vgl. Dantier, Fragm. d. ep. P. esc. d. Gnom. II S. 50.

1f τοῖτο εὐφροῦ. St. als Randbemerkung zu Z. 10f. 13 ἀφ' ἧς = θνατοῦ Athen. XV p. 104E. Stob. Flor. I 2, 9. 15 ἀφ' ἧς Stob. Theod. r. Athen. de mens. φῖαν Hes. AG. d' εἶφα I. 16 πόντος τὸ εἶδος τῶν Ἀπείρων Stob. εὐφροῦ = καὶ τὸ τίτλον τῆς κατὰ τὸν φόντον Ἀπείρων Stob. 19 γὰρ πένην ἢ φησὶ Theogn. 175f. τῆς ἡδονῆς Stob. Flor. c. 1. Plat. Mor. p. 104E, 104D. μεγαχῆτα Theogn. 175f. Hes. Fr. 2. 3 D. u. A. 19 πιτρίων Hes. Fr. Plat. u. A. = πιτρίαι I. 20f οὐδ' ἀπαιτοῦς ἡδονῆς, καθάπερ ἄλλοις κακοῦ τεφλοῦς εὐφροῦτος παρὰ τὸν πόντον κατὰ Stob. Flor. c. 2. 21 εὐφροῦτος οὐκ ἔστιν ἡδονῆς ἀπείρων Μεγαρέτης Elter. παρὰ τὸν φόντον κατὰ τὸν φόντον Me. 22 γὰρ τῆς L.

- καὶ οἱ γείνατο κοῦρον, ὃς οὐκ ἠλέκτορα εἶδεν, 2
 φησὶν ὁ Χαλκιδεὺς Εὐφορίων.
- κακὸν οὖν ἦν τι παιδεύμα εἰς εὐανδρίαν 3
 ὁ πλοῦτος ἀνθρώποισιν αἶ τ' ἄγαν τρυφαί.
- 5 ἐν τῷ Ἀλεξάνδρῳ ὁ Εὐριπίδης πεποίηκεν. εἰρηταί γε 4
 ἡ πενία σοφίαν ἔλαχε διὰ τὸ συγγενίς.
- ἂ φιλοχρηματία δὲ οὐ Σπάρταν μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν πόλιν 5
 ἔλοι ἄν.
- οὔκουν μόνον [τοῦτο] νόμισμα λευκὸς ἄργυρος 6
 10 ἢ χρυσὸς ἐστίν, ἀλλὰ καὶ [ἡ] ἀρετὴ βροτοῖς,
 ὡς φησὶν ὁ Σοφοκλῆς. |

VI. Ὁ σωτήρ ἡμῶν ὁ ἅγιος καὶ ἐπὶ τῶν πνευματικῶν καὶ ἐπὶ 575 P 25,1
 τῶν αἰσθητῶν τὴν πενίαν καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὰ τούτοις ὅμοια
 ἔταξεν· εἰπὼν γὰρ ἡμακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης·
 15 σαφῶς ἡμᾶς διδάσκει ἐν πάσῃ περιστάσει τὸν μάρτυρα ζητεῖν· ὃς 2
 ἐὰν πτωχὸς ἢ διὰ δικαιοσύνην, μαρτυρεῖ δικαιοσύνην ἀγαθὸν εἶναι
 ἢ ἠγάπησεν, κἂν πεινῇ κἂν διψῇ διὰ δικαιοσύνην, μαρτυρεῖ δικαιο-
 σύνην τὸ ἄριστον τυγχάνειν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ κλαίων καὶ ὁ πενθῶν 26, 1
 διὰ δικαιοσύνην μαρτυρεῖ τῷ βελτίστῳ νόμῳ εἶναι καλῶ. ὡς οὖν 2
 2) τοὺς δεδιωγμένους, οὕτω δὲ καὶ τοὺς πεινῶντας καὶ τοὺς διψῶντας
 διὰ δικαιοσύνην μακαρίους λέγει, ὁ τὸν γνήσιον ἀποδεχόμενος πόθον
 ὄν οὐδὲ λιμὸς διακόψαι ἴσχυσεν. κἂν τὴν δικαιοσύνην αὐτὴν πεινώσι, 3
 μακάριοι· ἡμακάριοι δὲ καὶ οἱ πτωχοὶ· εἴτε πνεύματι εἴτε περιουσίᾳ
 διὰ δικαιοσύνην δηλονότι. μὴ τι οὖν οὐχ ἀπλῶς τοὺς πένητας, 4
 25 ἀλλὰ τοὺς ἐθελήσαντας διὰ δικαιοσύνην πτωχοὺς γενέσθαι, τούτους

1 Euphorion Fr. 74 Meineke Anal. Alex. p. 111 3 f Eurip. Alex. Fr. 54
 6 Eurip. Polyidos Fr. 641, 3; vgl. Zenob. V 72 7 f Orac. Fr. 55 Hendess
 9 f Eurip. Oedip. Fr. 542 14. 20 Matth. 5, 10 16 vgl. Matth. 5, 3
 17. 20 f. 22 f vgl. Matth. 5, 6 18 vgl. Luk. 6, 21; Matth. 5, 4 23 vgl.
 Matth. 5, 3; Luk. 6, 20

1 ἠλέκτορα εἶδεν Sy εἶδεν ἠλέκτορα L 2 χαλκιδεὺς L 3 τι Stob. τὸ
 L κακὸν τι βοίλευμ' ἦν ἄρ' εἰς εὐανδρίαν Stob. Flor. 97, 3 5 γε] τε By-
 water 6 ἡ πενία] πενία δὲ Stob. Flor. 95, 7 ἔλαχε Stob. λάχε L συγγενίς]
 δεστυχίς Stob. 7 ἀφιλοχρηματία L 9 οὔτοι (οὐ τὸ HSS) νόμισμα λευκὸς
 ἄργυρος μόνον Stob. Flor. 1, 3 [τοῦτο] St 10 ἡ] καὶ Stob. [ἡ] < Stob.

μακαρίζει τοὺς καταμεγαλοφρονήσαντας τῶν ἐνταῦθα τιμῶν εἰς περι-
 ποιήσιν τάγαθῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς καλοὺς τὸ ἦθος καὶ τὸ σῶμα 3
 δι' ἀγνείαν γενομένους τοὺς τε ἐγγενεῖς καὶ ἐνδόξους. τοὺς διὰ δικαιο-
 σύνην εἰς εὐδοσίαν ἐληλακότας καὶ διὰ τοῦτο ἐλληγότας εἰξονόσαν
 5 τέκνα θεοῦ γενέσθαι καὶ ἐκάνω ὄψεων καὶ σκορπίων περιπατεῖν
 κυριεύειν τε καὶ δαιμόνων καὶ τῆς τοῦ ἀντικειμένου στρατιᾶς. καὶ 27 1
 ὅλως ἢ κυριακῇ ἀσκήσει ἀπάγει τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος ἐχθαρίστας
 εἰ γε καὶ αὐτὴ αὐτὴν κατὰ μετὰθεῖον ἀποσπᾷ. εὐ γὰρ εἰπὼν τὴν 2
 ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλοῖσι αὐτὴν καὶ ὁ ἀπολλέσας ἐρήσει αὐτήν. 28
 10 μόνον τὸ ἐκλεπτικὸν ἡμῶν ἐπιβάλλωμεν τῇ τοῦ θεοῦ ἀσθαλίᾳ. θίλημα
 δὲ τοῦ θεοῦ ἐκίγνωσις τοῦ θεοῦ. ἥτις ἐστὶ κοινωνία ἀσθαλίᾳς.
 ὁ τοίνυν ἐπιγινώσκων κατὰ τὸν τῆς μετανοίας λόγον ἀμαρτωλὸν 3
 τὴν ψυχὴν ἀπολλοῖσι αὐτὴν τῆς ἀμαρτίας ἢ ἀπίσταται. ἀπολλέσας
 δὲ ἐρήσει κατὰ τὴν ἐπακοήν τὴν ἀναξήσασαν μὲν τῇ πίστι, ἀπο-
 15 θανούσαν δὲ τῇ ἀμαρτίᾳ. τοῦτ' οὖν ἐστὶ τὸ ἐρεῖν τὴν ψυχὴν. τὸ
 γνῶναι ἑαυτόν. τὴν δὲ μεταστροφὴν τὴν ἐπὶ τὰ θεῖα οἱ μὲν Στωικοὶ 29 1
 ἐκ μεταβολῆς φασὶ γενέσθαι μεταβαλοῦσης τῆς ψυχῆς εἰς σοφίαν
 Πλάτων δὲ τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὰ ἀμείνω περιαγωγὴν λαβοῦσης καὶ με- 2
 ταστροφὴν ἐκ νυκτιρινῆς τιμῆς ἡμέρας. αὐτίκα ἔλλογον ἐξαγογὴν 30 1
 20 τῷ οὐρανῷ συγχροῦσι καὶ οἱ φιλόσοφοι. εἰ τι τοῦ πράσσοντος
 αὐτῶν οὕτω στερήσιν αὐτόν. ὡς μηκέτι ἀπολλείσθαι αὐτῷ μηδὲ
 ἐλπίδα τῆς πράξεως. ὁ δὲ ἐκμασάμενος δικαστῆς ἐρεῖσθαι τὸν ἡγα- 4
 πημίον διελέγχειν μοι δοκεῖ τὸν φίλον τῷ θεῷ καὶ τὸν μή. ἐν 3
 ταῦθα οὐδὲ σύγκρισις. ἔτι ἀπολλέσεται τί ἂν τις καὶ μᾶλλον ἔλονται
 25 ἀπειλὴν ἀνθρωπίνην ἢ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ πῶς ἢ τῶν κακῶν 6
 πράξεων ἀποχὴ μίσησι τε καὶ φόβοις τῶν κακῶν ἐγείρεται καθαι-
 ρουμένης τῆς ενεργείας αὐτῶν διὰ τῆς ἀπρεσίας, καὶ τοῦτ' ἐστὶ
 ἐπὶ τὸν ὄντων τὰ ἐπάρχοντα καὶ ὄχι πτωχοῦ καὶ διῆρω ἀπολλούθει
 μοι. τοιούτων τοῖς ἐπὶ τοῦ κυρίου λογομένοις ἔσονται. ἐπάρχοντα 29 1

4 f Joh 1, 12. 5 Luk 19, 19. 6 tu ἀντικειμένης vgl. II Thess 2, 4.
 I Tim 5, 14. 8 f Matth 19, 29. 14 f vgl. Rom 6, 4, 2. 16 f Chrysost.
 Fr. p. 107 2. 1 Ar. m. 18 f vgl. Plato Rep. VII p. 523 C. τοῦτο δὲ, ὡς, ἴσασιν,
 οὐκ ὁστράζειν ὡς τὴν περιστροφὴν ἀλλὰ κτλ., περιστροφὴν ἐκ νυκτιρινῆς τιμῆς
 ἡμέρας εἰς ἀσκήσεις τοῦ ὄντος, οὐκ ἐπὶ τῆς ἀπρεσίας. 19-22 Chrysost., Fr. p. 107
 Ar. m. 28 f Matth 19, 21.

1 τιμῶν S. m. 2 ἡμετέρας V. αὐτῶν L. 3 ὡς S. m. Hermas 8, 14.
 S. 94. 10 περιβαλοῦσης M. αὐτῶν S. m. 10 f ὁμοίως τοῖς 4
 τοῦ θεοῦ τιμῶν, ὡς τιμῶν S. m. 14 ἴσασιν M. 17 γινώσκουσα μετα-
 νοίας Ar. m. 20 τι W. t. L. 21 ἴσασιν W. t. τι καὶ αὐτῶν S. m.
 ἴσασιν καὶ αὐτῶν L. καὶ ἀπρεσίας αὐτῶν τὴν ἡμέραν V. οὐκ ἔστι ἡμέραν S.
 Ar. m. αὐτῶν W. αὐτῶν L. 23 ὄχι S. ὄχι L. 26 κ. κ. M. αὐτῶν
 αὐτῶν L.

δέ φασί τινες αὐτὸν εἰρηκέναι τὰ ἐν τῇ ψυχῇ ἀλλότρια, καὶ πῶς τοῖς
 πτωχοῖς ταῦτα διανέμεται, οὐκ ἔχουσι εἰπεῖν· ἀλλ' ὁ θεὸς γὰρ πάντα
 πᾶσι μερίζει κατ' ἄξιαν δικαίας οὐσῆς τῆς οἰκονομίας· καταφρονήσας 2
 οὖν, φησί, τῶν ὑπαρχόντων, ἃ ὁ θεὸς μερίζει, διὰ τῆς σῆς μεγαλειό-
 5 τητος, ἔπον τοῖς ὑπ' ἔμου λεγομένοις, σπεύδων πρὸς τὴν τοῦ πνεύ-
 ματος ἄνοδον, οὐκ ἀποχῆ κακῶν μόνον δικαιωθεῖς, πρὸς δὲ καὶ τῇ
 κυριακῇ τελειωθείς εὐποία. αὐτίκα τὸν καυχώμενον τελείως τὰ ἐκ 8
 τοῦ νόμου προστάγματα πεπληρωκέναι διήλεγε μὴ τὸν πλησίον
 ἀγαπήσαντα· ἐνέργειαν δὲ ἀγάπη ἐπαγγέλλεται ἢ κυριεύουσα τοῦ
 10 σαββάτου κατ' ἐπανάβασιν γνωστικῆν. δεῖν δ' οἶμαι μῆτε διὰ φόβον 4
 κολάσεως μῆτε διὰ τινὰς ἐπαγγελίας δόσεως, δι' αὐτὸ δὲ τὸ ἀγαθὸν
 προσεληλυθέναι τῷ σωτηρίῳ λόγῳ. οἱ τοιοῦτοι ἐκ δεξιῶν ἴστανται 30, 1
 τοῦ ἀγιάσματος· οἱ δὲ διὰ τῆς τῶν φθαρτῶν δόσεως οἴομενοι ἀντι-
 καταλλάσσεσθαι τὰ τῆς ἀφθαρσίας ἐν τῇ τῶν θνεῖν ἀδελφῶν παρα-
 15 βολῇ «μισθιοὶ» κέκληνται, καὶ μὴ τί γε ἐνταῦθα τὸ «καθ' ὁμοίωσιν
 καὶ εἰκόνα» ἀνακύπτει, ἵν' οἱ μὲν κατὰ τὴν πρὸς τὸν σωτῆρα ὁμοίω-
 σιν συμπολιτεύωνται, οἱ δὲ ἐξ εὐωνύμων ἰστάμενοι κατὰ τὴν τούτων
 εἰκόνα. †τρία τοίνυν ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀληθείας, μιᾶς ῥίξης ἀμφοῖν ὑπο- 2
 κειμένης, | αἰρέσεως δὲ οὐκ ἴσης, μᾶλλον δὲ τῆς κατὰ τὴν αἴρεσιν 577 P
 20 διαφορᾶς οὐκ ἴσης. διαφέρει δ', οἶμαι, τὸ κατὰ μίμησιν ἐλέσθαι τοῦ 8
 κατὰ γνῶσιν ἐλομένου, ὡς τὸ πεπρωμένον καὶ τὸ πεφωτισμένον (τοῦ
 πυρὸς καὶ τοῦ φωτός). φῶς οὖν τῆς κατὰ τὴν γραφὴν ὁμοιότητος ὁ
 Ἰσραήλ, ὁ δὲ ἄλλος εἰκῶν. τί δὲ βούλεται ἢ τοῦ Λαζάρου παραβολή 4
 τῷ κυρίῳ πλουσίου καὶ πένητος εἰκόνα δεικνύουσα; τί δὲ «οὐδεὶς
 25 δύναται θυοὶ δουλεύειν κυρίῳ, θεῷ καὶ μαμωνᾷ», τὴν φιλαργυρίαν
 οὕτως ὀνομάσαντος τοῦ κυρίου; αὐτίκα εἰς τὴν κλησιν τοῦ δέλπου 31, 1
 οἱ φιλοκτήμονες κληθέντες οὐκ ἀπαντῶσιν, οὐ διὰ τὸ κεκτησθαι,
 ἀλλὰ διὰ τὸ προσπαθῶς κεκτησθαι. «αἱ ἀλώπεκες ἄρα φωλεοὺς 2
 ἔχουσι.» τοὺς ἀμφὶ τὸν μεταλλεόμενον καὶ γεωρυχόμενον διατρι-
 30 βοντας πλοῦτον κακοήθεις ἀνθρώπους καὶ γηγενεὶς ἀλώπεκας προσ-

7—9 vgl. Matth. 19, 20; Mark. 10, 20; Luk. 18, 21 9 f vgl. Matth. 12, 8;
 Mark. 2, 28; Luk. 6, 5 12 f vgl. Matth. 25, 33; S. 255, 28 15 Luk. 15, 17
 15 f Gen. 1, 26; vgl. Paed. I 98, 3 mit Anm. 18—20 vgl. Plato Rep. X p. 597 E ff
 (der μιμητής ist τρίτος ἀπὸ τῆς ἀληθείας) 23 f vgl. Luk. 16, 19 ff 24 f vgl.
 Matth. 6, 24; Luk. 16, 13 25 f Cat. zu Matth. 6, 24 bei Cramer I p. 49, 1; Coisl.
 195 f. 34 r; Laur. conv. soppr. 171 f. 44 r: Κλήμεντος· μαμωνᾶς ἐστὶν ἡ φιλαργυρία.
 26—28 vgl. Matth. 22, 2; Luk. 14, 16 28 f. S. 262, 8 Matth. 8, 20; Luk. 9, 58

1 ἀλλότρια Sy ἀλλοτρία L 5 διὰ τοῦ Schw' a. a. O. S. 98 11 δόσεως
 (do in Ras. f. 4 Buchst.) L¹ 18 f ἀντικατάλασσεσθαι L 18 ἄλλο)τρία oder
 τρίτη St δίο Sy ἐστὶν ἡ εἰκῶν)? St 19 f [τῆς]—διαφορᾶς οὐσῆς. St 20 ἀνα-
 φορᾶς Schw 21 f τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ φωτός. St 28 ἄλλος λαός Wi
 27 κεκτησθαι Po κεκλησθαι L

ειπεν. ὁσαύτως καὶ ἐπὶ τοῦ Ἡρώδου ἐπάγεται. εἴπατε τῇ ἀλώπικι 3
 ταύτῃ. ἰδοὺ. ἐκβάλλω θαιμόνια καὶ λάσεις ἀποτελῶ σημερον καὶ
 αἴφιον. καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι· ἐπειτινά· γὰρ οὐρανοῦ· τοῖς 4
 οὐρανῶ τῶν ἄλλων ὀρνέων διακεκριμένους. καθαρῶς τῷ ὄντι. τοῖς
 5 εἰς τὴν τοῦ οὐρανοῦ λόγον γνώσιν πτητικῶς προσελτεν. οὐ γὰρ 5
 δὴ μόνον πλοῦτου καὶ δόξης καὶ γάμου. ἀλλὰ καὶ περίας τῷ μὴ
 φέροντι μυρία φροντίδες. καὶ μὴ τι ταύτας ἐν τῇ παραβολῇ τοῦ τε-
 τραμερούς σπόρου ἠνέξατο τὰς μερίμνας. τὸ σπέρμα τοῦ λόγου φήσας
 τὸ εἰς ἀκάνθας καὶ φραγμοὺς πιεῶν συμπνιγῆναι ἐπ' αὐτῶν καὶ μὴ
 10 καρποφορῆσαι δενηθῆναι. μαθεῖν οὖν ἀνάγκη ὅπως ἕκαστω τῶν 22. 1
 προσκλιτόντων χρηστίων ὡς δι' ἐξέως γνωστικῆς εἰς ἕξιν αἰθλοῦ
 συνασκηθῆναι ζωῆς. εἰδόν· γὰρ φησι. ἐτὸν ἀσιβῆ ἐπειροπούμενον 2
 καὶ ἐκαιρόμενον ὡς τὰς κέθρους τοῦ λιλάτου. καὶ παρήλθον· λέγει
 ἢ γραφή. καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν· καὶ ἐζητήσα αὐτὸν καὶ οὐκ ἐρέθη ὁ
 15 τόπος αὐτοῦ. φέλλεσαι ἀκακίαν καὶ ἰδε ἐνθύτητα. ὅτι ἴστω ἐγκατά-
 λιμμα ἀνθρώπων εἰρηρικῶ· οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἀνεποκρίτως ἐξ ὄλης 3
 καρδίας πιστεύων καὶ πάση τῇ ψυχῇ γεληριῶν· ὁ γὰρ λαὸς ὁ ἱερός 4
 τοῖς χεῖλεσι τιμᾶ. ἢ δὲ καρδία αὐτοῦ πόρρω· ἀπιστιν ἀπὸ καρδίας 27. 1
 ἐτῷ στόματι αὐτῶν ἐλλογοῦσι. τῇ δὲ καρδίᾳ αὐτῶν καταρῶνται·
 21 ἐγγάτησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν καὶ τῇ γλώσσῃ αὐτῶν ἐπει- 3
 σαντο αὐτόν. ἢ δὲ καρδία αὐτῶν οὐκ ἐθέτω μετ' αὐτοῦ. οἰδὲ ἐπι-
 σταθῆσαν ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἑλάλα γενήθητε 22. 1
 τὰ χεῖλη τὰ δόλια· τὰ λελοῦντα κατὰ τοῦ δικαίου ἀνομιαν·
 καὶ πάλιν· ἐξολιθρεύου κίριος πάντα τὰ χεῖλη τὰ δόλια
 25 καὶ γλώσσαν μεγαλορήμονα. τοῖς ἐκόντας· τὴν γλώσσαν ἡμῶν 24. 2
 μεγαλυνούμεν. τὰ χεῖλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἴστω· τίς ἡμῶν κίριος
 ἴστω; ἀπὸ τελειορίας τῶν πτωχῶν καὶ τοῦ σπινθηροῦ τῶν
 πενήτων νῦν ἀνεστήσομαι. λέγει κίριος· θήσομαι ἐν σοτηρίῳ
 30 πτωχῶν οὐκ ἐκαιρόμενον ἐπὶ τὸ παίρναι αὐτοῦ. ἐμὴ θροναρίστητε
 τοῖσιν ἐμῶν θροναροῦς ἐπὶ τῆς γῆς· ὅπου οἷς καὶ μερῶς ἀφαιρῶτε 4
 καὶ κλίπται διοφύσομαι καὶ κλίπτοι· τὰχα μὲν τοῖς φιλοκτη-

1 3 Lk. 11, 32 7 10 vgl. Matth 23, 7. Lk. 8, 7 12 16 17 20
 1 Clem. ad Cor. 14, 5. 17 2 19 1 vgl. Hatch, Essays in Phil. Greek p. 24
 12 16 Psal. 2, 12 13 17 f. Jos. 20, 1 Matth. 24, 8. Mark. 7, 1
 19 Psal. 61, 5 20 22 Psal. 77, 2 f. 22 f. Psal. 10, 10 23 29 Psal.
 11, 4 6 30 32 S. 263, 8 Matth. 9, 10

7 vgl. τὸν Μωϋσῆ· ἡμῶν L. 13 vgl. τὸν Psal. 2, 12 f. L. 15 καὶ αὐτοῦ ἐπὶ
 τῶν 20 27 f. L. 20 αὐτοῦ Psal. αὐτοῦ L. 22 f. τὸ μετὰ τὸ ὅτι, καὶ Clem.
 Rom. 8, 27 f. AC L. 25 καὶ τὸν Clem. Rom. 27 αὐτοῦ τὸν Psal. Clem.
 Rom. 31 τὸ ὅτι τὸν αὐτοῦ L.

μονας ὀνειδίζων λέγει ὁ κύριος, τάχα δὲ καὶ τοὺς ἀπλῶς μερι-
 μνητάς τε καὶ φροντιστάς, ἤδη δὲ καὶ τοὺς φιλοσομάτους· ἔρωτες 5
 γὰρ καὶ νόσοι καὶ οἱ φαῦλοι διαλογισμοὶ ὀδιορύσσουσι τὸν λογισμὸν
 καὶ τὸν ὅλον ἄνθρωπον, ὁ δὲ τῷ ὄντι θησαυρὸς ἡμῶν ἐνθα ἢ συγ-
 5 γένεια τοῦ νοῦ. ἔτι τὸ κοινωνικὸν τῆς δικαιοσύνης παραδίδωσιν, 6
 ἐμφαίνων δεῖν ἀποδιδόναι τῇ συνηθείᾳ τῆς παλαιᾶς ἀναστροφῆς τὰ
 ὑπ' αὐτῆς ἡμῖν περικτηθέντα καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν ἀνατρέχειν ἔλεον
 αἰτουμένους. οὗτός ἐστι τῷ ὄντι ὀβαλλάντιον μὴ παλαιούμενον, 7
 ἐφόδιον ζωῆς αἰδίου, ὀθησαυρὸς ἀνέκλειπτος ἐν οὐρανῷ, ὅτι ὀέλεῶν
 10 ἐλέησω ὃν ἂν ἐλεῶ· φησὶ κύριος. λέγει δὲ ταῦτα καὶ τοῖς θέλουσι 34, 1
 διὰ τὴν δικαιοσύνην πτωχεύσαι· ἀκηκόασι γὰρ διὰ τῆς ἐντολῆς, ὅτι
 ὀπλατεία καὶ εὐρύχωρος ὁδὸς ἀπάγει εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ πολλοὶ
 οἱ διερχόμενοι δι' αὐτῆς· οὐ περὶ ἄλλου τινός, ἀλλὰ περὶ ἀσωτίας 2
 καὶ φιλογυνίας, φιλοδοξίας, φιλαρχίας καὶ τῶν ὁμοίων διαλέγεται
 15 παθῶν· ὀἄφρον, γὰρ οὕτως ἔφη, ὅτι τῇ νυκτὶ ταύτῃ ἀπαιτουσά
 σου τὴν ψυχὴν· ὀ δὲ ἠτοίμασας αὐτῇ, τίτι γένηται; καὶ τὰ μὲν τῆς 3
 ἐντολῆς ὡδε ἔχει κατὰ λέξιν· ὀφυλάσσεσθε τοῖνυν ἀπὸ πάσης πλεον-
 εξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τίτι τὰ ὑπάρχοντά ἐστιν ἢ ζωὴ αὐτοῦ.
 ὀτί γὰρ ὀφειλεται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ. τὴν 4
 20 δὲ | ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς 579 P
 ψυχῆς αὐτοῦ; ὀδιὰ τοῦτο λέγω· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί 5
 φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί περιβάλητε· ἢ γὰρ ψυχὴ πλείων ἐστὶ
 τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος, καὶ πάλιν· ὀοἶδεν γὰρ ὁ 6
 πατήρ ὑμῶν ὅτι χηρίζετε τούτων ἀπάντων· ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν
 25 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ τὴν δικαιοσύνην, ταῦτα γὰρ μεγάλα, τὰ
 δὲ μικρά· καὶ περὶ τὸν βίον, ταῦτα ὀπροστεθήσεται ὑμῖν. ὀφ' οὐκ 35, 1
 ἄντικρυς τὸν γνωστικὸν μεθέπειν ἡμᾶς παρακελεύεται βίον ἔργω τε
 καὶ λόγῳ ζητεῖν τὴν ἀλήθειαν προτρέπει; πλούσιον τοῖνυν οὐ τὴν
 δόσιν, ἀλλὰ τὴν προαίρεσιν λογίζεται ὁ παιδεύων τὴν ψυχὴν Χριστός.
 30 Ζαχαῖον τοῖνυν, οἱ δὲ Ματθίαν φασίν, ἀρχιτελώνην, ἀκηκόοτα τοῦ 2
 κυρίου καταξιώσαντος πρὸς αὐτὸν γενέσθαι, ὀίδου τὰ ἡμίση τῶν

4 f vgl. Matth. 6, 21 6 f vgl. Ephes. 4, 22 8 f Luk. 12, 33 9 f Exod.
 33, 19 (= Röm. 9, 15) 10 f vgl. Matth. 5, 3 12 f Matth. 7, 13 15 f Luk.
 12, 20 17 f Luk. 12, 15 19—21 Matth. 16, 26 21—23 Luk. 12, 22 f
 23—26 Matth. 6, 32 f; Luk. 12, 30 f 25 f vgl. Strom. I 153, 2 mit Anm.
 28 f πλουσίαν οὐ—κύριος Sacr. Par. 238 Holl 30 vgl. Hilgenfeld, Nov. Test.
 extra can. IV² p. 49 31—S. 264, 3 vgl. Luk. 19, 8—10

5 ἔτι (oder ἔπειτα) St ἐπὶ L 10 λέγει St λέγουσι L 11 ὅτι (τι über d.
 Z.) L¹ 20 ἢ τι L 22 φάγητε corr. aus φάγεται L¹ τῷ σώματι Luk. τὸ
 σῶμα L 23 πλουσίαν Sacr. Par. 29 Χριστός] κύριος Sacr. Par. 30 φασίν
 Sy φησίν L

ἑπαρχόντων μου δίδωμι ἐλεημοσύνην γάμου, ἐκέρει, καὶ εἰ τις τὸς τι
 ἰσοκοπάντησα, τετραπλοῦν ἀποδίδωμι. ἐγ' οὐ καὶ ὁ σωτὴρ εἶπεν·
 ἰὸ εὖς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν σήμερον τὸ ἀπολωλὸς εἶπεν. **3**
 τε αὐ' θιασάμενος εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὸν μὲν πλούσιον ἀναλόγως
 5 τῇ κτήρει μελλικότα, τὴν δὲ χήραν χαλκοῦς δύο πλίον ἐση τὴν
 χήραν μελλικέται πάντων· ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ περισσεύματος, ἡ δὲ
 ἐκ τῆς ἐπιτηδείας συνεσιήρεγκεν. ὅτι δὲ πάντα ἐπὶ τὴν παιδίον **26. 1**
 τῆς ψυχῆς ἀνήγαγεν. μακάριοις γηοῖν εὐοί πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κλη-
 ρονομήσουσι τὴν γῆν. **2** πραεῖς δὲ εἰσιν οἱ τὴν ἄσπιστον μάχην τὴν **2**
 10 ἐν τῇ ψυχῇ καταπεπαικότες θυμοῦ καὶ ἐπιθυμίας καὶ τῶν τοιούτοις
 ἑπομελλόμενων εἰδῶν. πραεῖς δὲ τοὺς κατὰ προαιρέσειν, οὐ κατ'
 ἀνάγκην ἐπαιεῖ. εἰσὶ γὰρ παρὰ κέρει καὶ μισθῶ καὶ μοναὶ πλίοντες **3**
 κατὰ ἀναλογίαν μόνον· εὖς γὰρ ἂν δέξεται, γηοί, ἐπροφήτην εἰς **4**
 ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήφεται, καὶ ὡς ἂν δέξεται δι-
 15 καιον εἰς ὄνομα δικαίου, μισθὸν δικαίου λήφεται, καὶ ὡς ἂν δέξεται
 ἕνα τῶν μεθιτῶν τοιούτων τῶν μικρῶν, τὸν μισθὸν οὐκ ἀπολείπει.
 πάλιν τε αὐ' τὰς κατ' ἀξίαν διαφορὰς, τῆς ἀρετῆς ἐγγίει ἀμοιβὰς **5**
 διὰ τῶν ὄρων τῶν οὐχ ὁμοίων τὸν ἀριθμὸν, πρὸς δὲ καὶ διὰ τοῦ
 ἰκάστου τῶν ἐργατῶν ἀποδοθέντος ἴσων μισθῶ (τοιαῦτα τῆς σοφί- **24. P**
 20 ρίας, ἣν τὸ δηγάριον ἀντίσταν τὸ ἐπ' ἴσους δίκαιον μεμήνηκεν δε-
 τῶν κατὰ τὰς ἀκαταλλήλους ὄρας ἐργασαμένων. ἐργάζονται μὲν **27. 1**
 οἱ κατὰ τὰς μονὰς τὰς ἀναλόγως ὡν κατεξισθίονον γερῶν, συνεργῶ
 τῆς ἀρετῆς οἰκονομίας καὶ λειτουργίας. εὐοί δὲ δὲ ἂν δόξωσι δια- **2**
 φερόντες πρὸς τὸ ὅμοιος μῶναι προκίχρηθαι. **3** γηοῖν ὁ Πλάτων
 25 εὐοί εἰσιν οἱ τῶνδε μὲν τῶν ἐν τῇ γῇ ἐκινθιροῦμενοι τε καὶ ἀκατα-
 λαττόμενοι ὡσπερ διομοιτηρίων, αὐτοὶ δὲ εἰς καθερὸν οἰκῶν ἀκινθι-
 ροῖ τε διὰ σαγιστήρων τε εἰ τὸ εὐτό εὐδὲ πρὸς λίγην· τοιαῦτα δὲ **3**
 αὐτῶν οἱ ἐν γιγασσοφίᾳ ἰκανῶς κεθιράμενοι αὐτοὶ τε σοφάτων ζῶν

3-7 vgl. Luk 21 1-4; Mark 12, 41-44. **8f** Matth 5, 5. **12** vgl.
 Jon 14, 2. **13-16** Matth. 19, 41f. **17-21** vgl. Matth 20, 1-16. **23**
 s. **263, 4** Plato Phaed. p. 114 B. **23-27** vgl. Strom. III 19, 2. **28-27**
8-263, 2-4 Theodoret Gr. 2° c. VII 12. **28** s. **263, 4** Theod.
 det XI 24. **29** Euseb. Pr. Ev. XI 28, 6.

1 πρὸς αὐτὸν, dann ἕτερον καὶ τὸ καὶ τὸ ἢ Bas. L. **3** πρὸς L. **7** ἐν
 am Rand L. ἐπὶ τὸ Text. **9** ἐπιτηδείων Weiss. vgl. E. 41 B. **10** μαρτυρῶν im Archang.
 in D. **11** C. **12** ed. B. **13** vgl. B. **14** vgl. B. **15** vgl. B. **16** vgl. B. **17** ἀρετῆς τῆς ἀρετῆς,
 τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς ἀρετῆς, τῆς ἀρετῆς. **18** ἐκ τῆς ἀρετῆς. **19** ἐκ τῆς ἀρετῆς. **20** ἐκ τῆς ἀρετῆς. **21**
22 ἀρετῆς, ὡς ἀρετῆς, ὡς ἀρετῆς. **23** ἐκ τῆς ἀρετῆς. **24** ἐκ τῆς ἀρετῆς. **25** ἐκ τῆς ἀρετῆς. **26**
23 ἐκ τῆς ἀρετῆς. **24** ἐκ τῆς ἀρετῆς. **25** ἐκ τῆς ἀρετῆς. **26** ἐκ τῆς ἀρετῆς. **27** ἐκ τῆς ἀρετῆς.

τὸ παράπαν εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον,· καίτοι σχήματά τινα περιτί-
 θησι ταῖς μὲν ἀέρια αὐτῶν, ταῖς δὲ καὶ πύρινα. ἔτι ἐπιφέρει· καὶ 4
 εἰς οὐρανούς· ἔτι τούτων καλλίους ἀφικνοῦνται, ἄς οὔτε ῥάδιον δη-
 λῶσαι οὔτε ὁ χρόνος ἰκανὸς ἐν τῷ παρόντι.· ὅθεν εἰκότως· μακά- 5
 5 ριοὶ οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.· οἱ γὰρ μετανοή- 6
 σαντες ἐφ' οἷς κακῶς προβεβιώκασι, εἰς τὴν κλήσιν παρέσονται·
 τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ παρακληθῆναι. τοῦ μετανοοῦντος δὲ τρόποι δύο, 7
 ὁ μὲν κοινότερος φόβος ἐπὶ τοῖςπραχθεῖσιν, ὁ δὲ ἰδιαιτέρος ἢ θυσ-
 ωπία ἢ πρὸς ἑαυτὴν τῆς ψυχῆς ἐκ συνειδήσεως, εἴτ' οὖν ἐνταῦθα 7
 10 εἴτε καὶ ἀλλαχῆ, ἐπεὶ μηδεὶς τόπος ἀργὸς εὐποιίας Θεοῦ. πάλιν 38, 1
 φησὶν· μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.· ὁ δὲ ἔλεος
 οὐχ ἢ τινες τῶν φιλοσόφων ὑπειλήφασι, λύπη ἐπ' ἄλλοις τῶν συμ- 210 S
 φοραῖς, μᾶλλον δὲ ἀστεῖον τί ἐστίν, ὡς οἱ προφηταὶ λέγουσιν·
 ἔλεον,· γὰρ φησι, ἔθελω καὶ οὐ θύσῃαν.· ἐλεήμονας δ' εἶναι βού- 2
 15 λεται οὐ μόνον τοὺς ἔλεον ποιοῦντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐθέλοντας
 ἐλεεῖν, κἂν μὴ δύνωνται, οἷς κατὰ προαίρεσιν τὸ ἐνεργεῖν πάρεστιν·
 ἐνίοτε γὰρ βουλόμεθα δι' ἀργυρίου δόσεως ἢ διὰ σωματικῆς σπουδῆς 3
 ἔλεον ποιῆσαι, ὡς δεομένῳ ἐπαρκέσαι ἢ νοσοῦντι ὑποουγγῆσαι ἢ | ἐν 581 P
 περιστάσει γενομένῳ παραστῆναι, καὶ οὐχ οἷοί τε ἔσμεν ἤτοι διὰ
 20 πέναν ἢ νόσον ἢ γῆρας (φυσικὴ γὰρ νόσος καὶ τοῦτο) ἐξυπηρετῆσαι
 τῇ προαιρέσει ἐφ' ἣν ὀρμώμεθα, μὴ δυνηθέντες ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν ὁ
 βεβουλήμεθα. τῆς αὐτῆς (οὖν) τιμῆς μεθέξουσιν τοῖς δυνηθείσιν οἱ 4
 βεβουλημένοι, ὧν ἡ προαίρεσις ἴση, κἂν πλεονεκτῶσιν ἕτεροι τῇ
 περιουσίᾳ.
 25 Ἐπεὶ δὲ τῶν ἀπαγόντων εἰς τὴν τελείωσιν τῆς σωτηρίας ὁδοὶ 39, 1
 εὐρίσκονται δύο, ἔργα καὶ γνῶσις, μακαρίους εἶπεν τοὺς καθαρούς·
 τὴν καρδίαν, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. κἂν τῷ ὄντι τὸ ἀληθὲς 2
 σκοπῶμεν, ἢ γνῶσις, (ἢ) τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς ψυχῆς καθαροῖς ἐστὶ, καὶ
 ἐνέργειά ἐστὶν ἀγαθή. ἀγαθὰ γοῦν τὰ μὲν αὐτὰ καθ' ἑαυτά, τὰ δὲ 3
 30 μετέχοντα τῶν ἀγαθῶν, ὡς τὰς καλὰς πράξεις φαμέν· ἄνευ δὲ τῶν
 μεταξὺ, ἃ δὴ ὕλης ἐπέχει τάξιν, οὐθ' αἱ ἀγαθαὶ οὐθ' αἱ κακαὶ συνί-

2 ταῖς scil. ψυχῆς 4 f Matth. 5, 4 11 Matth. 5, 7 11—13 vgl.
 Strom. II 72, 1 (S. 151, 9f) mit Anm.; Andronicus De affect. p. 12, 12 Kreuttner
 14 Hos. 6, 6 (= Matth. 9, 13; 12, 7) 14—16 ἐλεήμονας εἶναι—πάρεστιν u.
 22—24 τῆς αὐτῆς—περιουσία Sacr. Par. 239 Holl 20 vgl. A. Otto, Sprichw.
 S. 316 26 f vgl. Matth. 5, 8 29—S. 266, 2 Chrysipp Fr. mor. 114 Arnim

1 ἅπαντα] ἔπειτα Plato Eus. Theod. XI 3 f οὔτε—οὔτε Plato Eus. Theod.
 VIII. XI οὐδὲ—οὐδὲ L 16 ἐλεεῖν] εἰποιεῖν Sacr. Par. 21 ἐφ' ἣν St ἐφ'
 ὧν L ἀφ' ὧν Ma 22 οὖν] aus Sacr. Par. τιμῆς μεθ.] μεθ. τιμῆς Sacr.
 Par. 25 ἐπειγόντων Münzel ἐπαγόντων Schw σπειρόντων (vgl. S. 273, 5;
 306, 11) St 28 (ἢ) St (εἰ) Schw

αὐτῶν τιμωρίας, μὴ μισοῦντες αὐτούς, βράδιον ἢ προσεδοκήσαμεν πεπειῶσθαι διανοούμενοι, ἀλλὰ κάκεινο γινώσκοντες πρόφασιν εἶναι μαρτυρίου τὸν ὄντινόν περασμόν.

VII. *Εἶτα* ὁ μὲν ψευδόμενος καὶ ἑαυτὸν ἄπιστον δείξας καὶ με- 42, 1
 5 ταστὰς εἰς τὴν τοῦ διαβόλου στρατείαν ἐν τίνι, οἴομεθα, ἔστι κακῶ;
 ψεύδεται τοίνυν τὸν κύριον. μᾶλλον δὲ τὴν ἑαυτοῦ διέψενσται ἐλπίδα 2
 ὅς οὐ πιστεύει τῷ θεῷ. οὐ πιστεύει δὲ ὁ μὴ ποιῶν ἃ ἐνετείλατο.
 τί δέ; οὐχ ἑαυτὸν ἀρνείται ὁ ἀρνούμενος τὸν κύριον; οὐ γὰρ ἀφαι- 8
 ρεῖται τῆς κυρίας τὸν δεσπότην ὃ γε καὶ στερισκων αὐτὸν τῆς πρὸς
 10 ἐκείνου οικειότητος. ὁ τοίνυν ἀρνούμενος τὸν σωτῆρα ἀρνείται τὴν
 ζωὴν, ὅτι ἠζωὴ ἦν τὸ φῶς. ὀλιγοπίστους τούτους οὐ λέγει, ἀλλὰ 4
 ἄπιστους καὶ ὑποκριτάς, τὸ μὲν ὄνομα ἐπιγεγραμμένους, τὸ δ' εἶναι
 πιστοὺς ἀρνούμενους· πιστὸς δὲ εἴρηται καὶ δοῦλος καὶ φίλος. ὥστε 5
 εἴ τις ἑαυτὸν ἀγαπᾷ, ἀγαπᾷ τὸν κύριον καὶ ὁμολογεῖ τὴν σωτηρίαν.
 15 ἵνα σώσῃ τὴν ψυχὴν. καίτοι κἂν ὑπεραποθάνῃς τοῦ πλησίον δι' 48, 1
 ἀγάπην, πλησίον δὲ ἡμῶν τὸν σωτῆρα ὑπολάβῃς (θεὸς γὰρ ἐγγίζων
 ὁ σφίζων πρὸς τὸ σφζόμενον ἐλέχθη), <θανῆ> θάνατον ἐλόμενος διὰ
 ζωὴν καὶ σεαυτοῦ | μᾶλλον ἢ ἐκείνου ἔνεκεν παθῶν· καὶ μὴ τι διὰ 583 P
 τοῦτο ἀδελφὸς εἴρηται· <ὅτι> ὁ δι' ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν θεὸν παθῶν 2
 20 διὰ τὴν ἰδίαν ἔπαθε σωτηρίαν ὃ τε αὐτὸς διὰ τὴν ἰδίαν ἀποθνήσκων
 σωτηρίαν διὰ τὴν ἀγάπην ὑπομένει τοῦ κυρίου. καὶ γὰρ αὐτὸς ζωὴ
 ὢν δι' οὗς ἔπαθεν παθεῖν ἠθέλησεν, ἵνα τῷ πάθει ζήσωμεν αὐτοῦ·
 ἵτι με λέγετε· κύριε κύριε, φησί, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; ὁ μὲν 8
 γὰρ τοῖς χεῖλεσιν ἀγαπῶν λαός, τὴν δὲ καρδίαν μακρὰν ἔχων ἀπὸ
 25 τοῦ κυρίου ἄλλος ἐστίν, ἄλλω πεπεισμένος, καὶ τούτῳ ἐκὼν ἑαυτὸν
 πέπρακεν· ὅσοι δὲ τὰς ἐντολάς τοῦ σωτῆρος ἐπιτελοῦσιν, καθ' ἑκά- 4
 στην πρᾶξιν μαρτυροῦσι, ποιοῦντες μὲν ὃ θέλει, ἀκολούθως δὲ ὀνο-
 μάζοντες τὸν κύριον καὶ δι' ἔργον μαρτυροῦντες ὃ κείθονται εἶναι.
 οἱ τὴν σάρκα σὺν ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ τοῖς | παθήμασι σταυρώσαντες. 211 S
 30 ἵει ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν, λέγει. ἵό σπείρων εἰς 5

11 Joh. 1, 4 11 f vgl. z. B. Matth. 6, 30 (ὀλιγόπιστοι); 17, 17 (ἄπιστοι);
 23, 13 (ὑποκριταί) 18 vgl. z. B. Matth. 24, 45 16 vgl. Jerem. 23, 23
 19 vgl. z. B. Matth. 12, 48 28 Luk. 6, 46 24 f vgl. Jes. 29, 13 (= Matth.
 15, 8; Mark. 7, 6) 29 vgl. Gal. 5, 24 30 Gal. 5, 25 30—S. 268, 2
 Gal. 6, 8

12 ἐπιγεγραμμένους He ὑπογεγραμμένους L ὑποκεκριμένους Po 17 <θα-
 νῆ> Wi <ἔσει> ἐλόμενος Ma 19 <ὅτι> ὁ Wi ὁ γὰρ Ma 22 οἷς Schw
 σὺ L 25 ἄλλος] ἄλλον St; doch vgl. S. 262, 17

τὴν σάρκα ἐκ τοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θιρίσει φθοράν. ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θιρίσει ζωὴν αἰώνιον.

Τοῖς δὲ ἀθλοῖς τῶν ἀνθρώπων θάνατος εἶναι ὁ βιαίωτατος ἢ 44. 1
 δι' αἵματος μαρτυρία τοῦ κυρίου δοκεῖ. οὐκ εἰδόσι τῆς ὄντως οὐσίας
 5 ζωῆς ἀρχὴν εἶναι τὴν τοιαύτην τοῦ θανάτου πύλην. καὶ οὔτε τὰς
 τιμὰς τὰς μετὰ θάνατον τῶν ὁσίων μακρότων οὔτε τὰς κολάσεις
 τῶν ἀδίκων καὶ ἀσελγῶν πεπολιτευμένων σενεῖναι βούλονται. οὐκ
 ἐκ τῶν ἡμετέρων μόνον λέγω γραφῶν. σχεδὸν γὰρ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ
 ταῦτα μητέουσιν· ἀλλ' οὐδὲ τῶν οἰκείων ἐθέλουσιν ἑπακοῦσαι λόγων.
 10 *Θιαγὸν γὰρ ἢ Πενθαγορικὴ γράφει· ἦν γὰρ ἂν τῷ ὄντι τοῖς κακοῖς 2*
εὐσυχία ὁ ἄσος πονηροῦσαμένοις ἔπιτα τελευτῶσιν. εἰ μὴ ἦν ἀθάνα-
τος ἢ ψυχὴ. Ἴρμαιον ὁ θάνατος· καὶ Πλάτων ἐν Φαίδωνι· εἰ μὲν γὰρ 3
ἦν ὁ θάνατος τοῦ παντὸς ἀπαλλαγὴ. Ἴρμαιον ἂν ἦν· καὶ τὰ ἐξῆς·
 οὐκ ἴστιν οὐκ κατὰ τὸν Μοχέλου Τήλιγον νοῦν εὐπλήρη ὄμμον εἰς 44. 1
 15 ἔχον φέρειν. ὁδοὶ δὲ πολλαὶ αἱ ἀπάγουσαι, ἀμαρτίαι πολυπλά- 54. 1
 ναι. τούτους, ὡς ἴσκει, τοὺς ἀπίστους διαχωρηθῶν Ἰημοτοφάνης 2

*ἄγιτε φησὶν· ἀνδρες ἀμαρτόβιοι, φύλλον γενεῆ προσόμοιοι.
 ὀλιγοφραγίτες, πλάσματα κηροῦ, οκιοισιδία σῦλα, ἀμνηστοί.
 ἀπτηῆτες, ἐρημίριοι.*

2^ο καὶ ὁ Ἐλίχαμος ταῦτα φησὶς ἀνθρώπων, ἀσκόι πιστοποιημένοι· ἡμῖν 2. 4
 δι' ὁ σούτηρ ἰερίκην· ἐπὶ πνεῦμα προθύμων. ἢ δὲ σούρξ ἀσθητής·
 διότι ἐπὶ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θίον· ὁ ἀπόστολος ἐξη-
 γιταί, ἐπὶ γὰρ νόμῳ τοῦ θιοῦ οὐχ ἔπιτάσσεται. οὐδὲ γὰρ δύναται·
 οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θιοῦ ἀφίσει οὐ δύναται· καὶ ἐπικδιχοῦντος 3
 2^ο ἐπιφίσει ἵνα μὴ εἰς Μορκίων ἀεφίσιτος ἐκδιζηται τις τὴν δημιου-
 γίαν κακίην· εἰ δὲ Χριστός ἐν ἡμῖν τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δὲ ἀνεφ-
 ρίτων, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην· πάλιν τι ἀν· εἰ γὰρ 6

10—12 Theano Fr 5 Mu'ach FP6 II 175 12 f Plato Phaedr p 107 C
 14 f Apocrypha Teleph. Fr 20 and Plato Phaedr p 118 A 17 19 Arist. 1
 Av 681 689 20 Epictatum Fr 219 Kallal. Theoret. or aff. c 182 183
 Bergh Ormos II S 20, Hellen, Jureth f Ph' d 15 1881 S 22 ff 21 Math
 5, 41, Mark 14, 38 22—24 Rom S 7 f 26 f Rom S 19 27—S 269, 6
 Rom S 104 18 104

10 a. W. Sch. 11 κακός, 12 κακός L 12 f. φησὶν L 13 φησὶν ὁ
 σούτηρ, Wylroth h m Plato Phaedr p 107 C 17 19 Hellen
 18 κακὸν ἐπὶ φησὶν καὶ Plato Syll. 1000 b 10 c τοῦ κακὸς ἀπτηῆτες L
 Wylroth h m 14 f σούτηρ κακὸς ἐπὶ φησὶν L 15 a. W. Sch. L 16 κακὸς ἀνεφ-
 ρίτων L 17 ἐπὶ φησὶν φησὶν ἰερίκην ἐπὶ φησὶν φησὶν φησὶν φησὶν L 18 κακὸς ἀνεφ-
 ρίτων L 19

κατὰ σάρκα ζητε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια
 τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκα-
 λυφθῆναι εἰς ἡμᾶς, εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν, ὡς
 συγκληρονόμοι Χριστοῦ.· οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν 46, 1
 5 πάντα συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσι.
 ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνης τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὓς δὲ
 προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· οὓς δὲ ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἰδι-
 καιώσεν· οὓς δὲ ἰδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασεν.· ὁρᾷς δι' ἀγάπην
 10 διδασκομένην μαρτυρίαν. κἄν δι' ἀμοιβὴν ἀγαθῶν ἐθελήσῃς μαρτυ- 2
 ρῆσαι, ἀκούσῃ πάλιν· ἡ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη
 οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπο-
 μεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.· ἄλλ' εἰ καὶ πάσχομεν 8
 15 διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι,· φησὶν ὁ Πέτρος. ἡτὸν δὲ φόβον αὐτῶν
 μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ἀγιάσατε ἐν
 ταῖς καρδίαις ὑμῶν. ἔτοιμοι δὲ εἶτε πρὸς ἀπολογία πᾶντι τῷ αἰτοῦντι
 ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ | μετὰ πραύτητος καὶ 585 P
 φόβου, συνειδησὶν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε, καταισχυ-
 θῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες τὴν καλὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν Χριστῷ.
 20 κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιῶντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν
 ἢ κακοποιῶντας.·
 Κἄν τις ἐρεσχελῶν λέγῃ· καὶ πῶς οἶόν τέ ἐστι τὴν σάρκα τὴν 47, 1
 ἀσθενῆ πρὸς τὰς δυνάμεις καὶ τὰ πνεύματα τῶν ἐξουσιῶν ἀνθιστα-
 σθαι; ἀλλ' ἐκεῖνο γνωρίζετω ὅτι τῷ παντοκράτῳ καὶ τῷ κυρίῳ 2
 25 θαρροῦντες ἀντιπολιτευόμεθα ταῖς ἀρχαῖς τοῦ σκότους καὶ τῷ θά-
 νάτῳ. ἔτι σοῦ λαλοῦντος,· φησὶν, ἔρει' ἰδοὺ πάρεμι.· ὅρα τὸν 8
 ἀήττητον βοηθόν, τὸν ὑπερασπίζοντα ἡμῶν. ἡμῶν ξενίζεσθε τοίνυν,· 4
 ὁ Πέτρος λέγει, ἡτὴ ἐν ὑμῖν πρῶσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη,
 ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χρι-
 30 στοῦ παθήμασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ
 χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. εἰ ὀνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι,
 ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται·
 ἡ καθάπερ γέγραπται ὅτι ἔνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, 5
 35 κῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς.·

4—9 Röm. 8, 28—30 11—13 Röm. 8, 24 f 13—21 I Petr. 3, 14—17
 22 f vgl. Matth. 26, 41 (Mark. 14, 38) 23 f vgl. Ephes. 6, 12 26 Jes. 58, 9
 27—32 I Petr. 4, 12—14 33—35 Röm. 8, 36 f (Psal. 43, 23)

13 ὑπομονῆς (μο ὑβ. d. Z.) L¹

τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θείῃσι φθορὰν. ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θείῃσι ζωὴν αἰώνιον.ε

- Τοῖς δὲ ἀθλοῖς τῶν ἀνθρώπων θάνατος εἶναι ὁ βιαίωτατος ἢ 44. 1
 δι' αἵματος μαρτυρία τοῦ κυρίου δοκεῖ, οὐκ εἰδῶσι τῆς ὄντως οὔσης
 5 ζωῆς ἀρχὴν εἶναι τὴν τοιαύτην τοῦ θανάτου πύλην. καὶ οὔτε τὰς
 τιμὰς τὰς μετὰ θάνατον τῶν οὐλοῦς βλαβηρότων οὔτε τὰς κολάσεις
 τῶν ἀδίκων καὶ ἀσελγῶν πεπολιτευμένων συνείναι βούλονται, οὐκ
 ἐκ τῶν ἡμετέρων μόνον λέγω γραφῶν σχεδὸν γὰρ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ
 ταῦτα μηγνέουσιν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν οὐκ εἰδῶσι ἐθέλουσιν ὑπακοῦσαι λόγων.
 10 Θεωρῶ γὰρ ἢ Πενθαγορικῆ γραφῆς ἦν γὰρ ἂν τῷ ὄντι τοῖς κακοῖς 2
 ἐπιτάχια ὁ βίος πονηροῦσάμενος ἔπειτα τελειωθῶσιν, εἰ μὴ ἦν ἀθάνα-
 τος ἢ ψυχῆ. Ἰσραηλιῶν ὁ θάνατος εἰ καὶ Πλάτων ἐν Φαίδωνι εἰ μὴν γὰρ 3
 ἦν ὁ θάνατος τοῦ παντὸς ἀτελλομένη. Ἰσραηλιῶν ἂν ἦν εἰ καὶ τὰ ἐξῆς
 οὐκ ἴσταν οὐκ κατὰ τὸν Μαχέλον Τήλιγον νοεῖν εὐαγγέλιον ὁμοῖον εἰς 45. 1
 15 ἔθεον γέμειναι, ὁδοὶ δὲ πολλαὶ αἱ ἀπάγονσαι, ἀμαρτίαι πολεπλο- 564 F
 νειε. τοῦτον, ὡς ἴσταν, τοῖς ἀπίστοις διακωμηθῶν Ἰεροσολάνης 2

ἄγχι γηῶν, ἀνδρες ἀμαρτωλοῖ, φύλλων γενεᾷ προσόμοιοι.
 ὀλιγοφραγίτες, πλέομετα κηροῦ, οκιοιθία φῦλα, ἀμνηστοί,
 ἀπτήριε, ἐρημίριοι.

- 2) καὶ ὁ Ἐπιλαρχος ταῦτα γένοις ἀνθρώπων, ἀδικὰ πιστοποιημένοι.ε ἡμεῖς 2. 4
 δι' ὁ σπείρων εἰσὶν ἐν τῷ πνεύματι προθεβον, ἢ δι' ὁ σπείρων ἀσθενεῖς εἰ
 διότι ἐν τῷ σπείρῳ τῆς σαρκὸς ἐχθρα εἰς θείον ὁ ἀποστόλος ἐξη-
 γηταί, ἐν τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐκ ὑποτάσσονται, οὐδὲ γὰρ θύναται
 οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἐπίσει οὐ δύναται.ε καὶ ἐπιδικηγοῦμενος 3
 2) ἐπιγράφει ἵνα μὴ εἰς Μαρξίον ἀγροῦστος ἐκδίδεται τις τὴν δημιουρ-
 γίαν κακῶν, οἱ δὲ Χριστὸς ἐν ἡμῖν τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρ-
 τίων, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴν διὰ δικαιοσύνης, πάλιν τε αὐτὸν οἱ γὰρ 6

10—12 Theano Fr 5 Mollach FPo II 15. 12 f Plato Phaedr p 107 C
 14 f Apuley de Telepho Fr 20 and Plato Phaedr p 118 A. 17—19 Aristot
 Av 681 b29. 20 Epipharm Fr 216 Koster. The First Cor 17 c 18. 22
 Bergk Opusc II S. 20; Hüller, Jahrb. f. Lit. u. 1.5. 1881, S. 22 ff. 21 Matt.
 5, 41, Mark. 14, 38. 22—24 Rom. 8, 74. 26 f Rom. 8, 10. 27— S. 269, 6
 Rom. 8, 10, 18, 17.

10 c. W. Stew. 11. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

κατὰ σάρκα ζητε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια
 τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκα-
 λυφθῆναι εἰς ἡμᾶς, εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδόξασθῶμεν, ὡς
 συγκληρονόμοι Χριστοῦ.· οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν 46, 1
 5 πάντα συνεργεῖ εἰς τὸ ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσι.
 ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνης τοῦ υἱοῦ
 αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οὓς δὲ
 προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· οὓς δὲ ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἰδι-
 καιώσεν· οὓς δὲ ἰδικαίωσε, τούτους καὶ ἰδόξασεν.· ὁρᾶς δι' ἀγάπην
 10 διδασκομένην μαρτυρίαν. κἂν δι' ἀμοιβὴν ἀγαθῶν ἐθελήσης μαρτυ- 2
 ρῆσαι, ἀκούσῃ πάλιν· ἡ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη
 οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπο-
 μεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.· ἄλλ' εἰ καὶ πάσχομεν 8
 διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι,· φησὶν ὁ Πέτρος. ἡτὸν δὲ φόβον αὐτῶν
 15 μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ἀγιάσατε ἐν
 ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἔτοιμοι δὲ αἰεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι
 ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ | μετὰ πραύτητος καὶ 585 P
 φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε, καταισχυ-
 θῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες τὴν καλὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν Χριστῷ.
 20 κρείττον γὰρ ἀγαθοποιῶντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν
 ἢ κακοποιῶντας.·
 Κἂν τις ἐρεσχελῶν λέγῃ· καὶ πῶς οἶόν τέ ἐστι τὴν σάρκα τὴν 47, 1
 ἀσθενῆ πρὸς τὰς δυνάμεις καὶ τὰ πνεύματα τῶν ἐξουσιῶν ἀνθίστα-
 σθαι; ἀλλ' ἐκεῖνο γνωρίζετω ὅτι τῷ παντοκράτορι καὶ τῷ κυρίῳ 2
 25 θαρροῦντες ἀντιπολιτευόμεθα ταῖς ἀρχαῖς τοῦ σκότους καὶ τῷ θά-
 νάτῳ. ἡετι σοῦ λαλοῦντος,· φησὶν, ἡερεῖ· ἰδοὺ πάρεμι.· ὅρα τὸν 8
 ἀήττητον βοηθόν, τὸν ὑπερασπίζοντα ἡμῶν. ἡμὴ ξενίζεσθε τοίνυν,· 4
 ὁ Πέτρος λέγει, ἡτὴ ἐν ὑμῖν πυρῶσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη,
 ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χρι-
 30 στοῦ παθήμασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ
 χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. εἰ ὀνειδίξεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι,
 ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται·
 ἡκαθάπερ γέγραπται ὅτι ἔνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, 5
 35 κῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς.·

4—9 Röm. 8, 28—30 11—18 Röm. 8, 24 f 18—21 I Petr. 3, 14—17
 22 f vgl. Matth. 26, 41 (Mark. 14, 38) 28 f vgl. Ephes. 6, 12 26 Jes. 58, 9
 27—32 I Petr. 4, 12—14 33—35 Röm. 8, 36 f (Psal. 43, 23)

18 ὑπομονῆς (μο ὑβ. d. Z.) L¹

ἄθ' ἐκπιθέσθαι τῆς ἐμῆς χρήσεις φρενός. 49. 1
 οὔτ' ἂν κατείδων οὔτε κρατός ἐξ ἄκρου
 δεινούς καθιέλις πρόνας εἰς ἄκρους πόδας
 πέθοι' ἂν, οὔδ' εἰ δεσμά πάντα προσβάλοις.

5 ἀφόβως ἀνδρείζομένη παρὰ τῇ τραγωδίᾳ λέγει γυνή. ἢ τε Ἀντιγόνη 2
 τοῦ Κριοντείου καταφρονοῦσα κηρύγματος θαρσοῦσά φησιν·

οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύσσων τάδε·

θεὸς δὲ ἡμῖν κηρύσσει καὶ πιστεύων αὐτῶν· καρδία γὰρ πιστεύεται 8
 εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σοτηρίαν. λέγει γοῦν
 10 ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῶ οὐ κατασχυνθήσεται.··· εἰκότως 4
 οὖν Σιμωνίδης γράφει·

ἴσθι τις λόγος

τὰν Ἰφιδτᾶν ναίων δεσμβάτοις ἐπὶ πέτραις,
 νυμφᾶν δὲ μιν θοᾶν χορὸν ἀγνὸν ἀμφέπειν·
 15 οὔδ' ἐ πάντων βλεφάρους θνατῶν ἴσοπτος,
 ᾧ μὴ θακίθυμος ἰδρὸς ἰνδोधεν μόλη 54 P
 ἴκη τ' εἰς ἄκρον ἀνδρείας.

καὶ ὁ Πίνδαρος· 49. 1

νέων δὲ μίριμναι οὖν πόνοις εἰλιουόμεναι
 20 δόξαν εὐρίσχοιαι, λάμπει δὲ χροῖον
 ἴργα μετ' αἰθέρα λαμπυρύνοντα.

ταύτης τῆς ἐννοίας καὶ Αἰσχίλος ἐπιλαβόμενός φησι· 2

1 S 274. 15 vgl Elter *Gnom. hist.* 92-5. 1-4 TGF Adesp. 114
 7 S, h. Ant. 420. 8 10 Röm. 10, 10 f. Jos. 28, 1. 12 f Theodor. Gr.
 ad. c. III 49. 13 17 Simonides v. Koen Fr. 15; vgl E. Maass, *Arcton* S. 17.
 19-21 Pindar Fr. 227 Schroeder.

8 δεινός πρ. ὁ Ptolem. 4 πέθοι L. 5 δεσμά Collet 447 u. Nov.
 le t. 3. 6 το τραγωδία Ma. 7 κηρύσσων S. h. u. Strom. V 84, 3. 8 πισ-
 τεύεται Th. παρὰ L. 13 ναίων Theodor. v. το L. 14 νυμφᾶν W. G. M.
 N. u. 15 ἴσοπτος S. 2. ἴσο L. 16 ἴσοπτος W. G. M. 17 ἴσοπτος L.
 18 ἴσοπτος S. 2. ἴσοπτος L. 19 εἰκότως L.
 20 ἴσοπτος S. 2. ἴσοπτος L. 21 μετ' αἰθέρα λαμπυρύνοντα, μετ' αἰθέρα
 α. ἴσο L. 22 vgl Nem. S. 4.

τῷ ποιοῦντι δ' ἐκ θεῶν
ὀφείλεται τέκνωμα τοῦ | πόνου κλέος. 212 S

ἰμόροι γὰρ μέζονες μέζοντας μοίρας λαγχάνουσι καθ' Ἡράκλειτον. 3

τίς δ' ἔστι δοῦλος τοῦ θανεῖν ἄφροντις ὢν; 4

5 οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ 5
δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ
μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, τῷ Τιμο-
θέῳ γράφει. εἶη δ' ἂν ὁ τοιοῦτος ὁ κολλώμενος τῷ ἀγαθῷ κατὰ 6
τὸν ἀπόστολον, ἀποστηγῶν τὸ πονηρὸν, ἀγάπην ἔχων ἀνυπόκριτον.
10 ἰὸ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν· εἰ δὲ ἰὸ θεὸς τῆς 7
ἐλπίδος· οὗτός ἐστιν ᾧ μαρτυροῦμεν, ὡσπερ οὖν ἐστι, τὴν ἐλπίδα
ἡμῶν ὁμολογοῦμεν εἰς τὴν ἐλπίδα σπεύδοντες· οἱ δὲ ἰμεστοὶ τῆς
ἀγαθωσύνης πεπληρωμένοι, φησί, ἰπάσης τῆς γνώσεως.

Ἰνδῶν οἱ φιλόσοφοι Ἀλεξάνδρῳ λέγουσι τῷ Μακεδόνι· ἰσώματα 50, 1
15 μὲν μετὰξεις ἐκ τόπον εἰς τόπον, ψυχὰς δ' ἡμετέρας οὐκ ἀναγκάσεις
ποιεῖν ἄ μὴ βουλόμεθα. πῦρ ἀνθρώποις μέγιστον κολαστήριον·
τούτου ἡμεῖς καταφρονοῦμεν· κἀντεῦθεν Ἡράκλειτος ἐν ἀντὶ πάν- 2
των κλέος ἤρειτο, τοῖς δὲ πολλοῖς παραχωρεῖν ὁμολογεῖ ἰκεκορῆσθαι
ὀκῶσπερ κτήνεσι.

20 τοῦ σώματος γὰρ οὐνεκα οἱ πολλοὶ πόνοι, 3
τοῦδ' οὐνεκα οἶκον στεγανὸν ἐξευρήκαμεν
λευκὸν τε ὀρύττειν ἄργυρον σπείρειν τε γῆν,
τά τε ἄλλα ὅσα ἡμεῖς ὀνόμασι(ν) γινώσκομεν.

τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς ἡ ματαιοπονία αὕτη αἰρετή, ἡμῖν δὲ ὁ ἀπό- 51, 1

1 f Aeschylus Fr. inc. 315 3 Heraklit Fr. 101 Byw. 25 Diels; Theodoret
Gr. aff. c. VIII 39 4 Euripides Fr. inc. 958; vgl. Elter Gnom. hist. 53
5—7 II Tim. 1, 7 f (δουλείας Z. 5 statt δειλίας aus Röm. 8, 15) 8 f vgl.
Röm. 12, 9 10 Röm. 13, 8 10 f. 12 f Röm. 15, 13 f 14—17 vgl. Ka-
lanos bei Philo Quod omn. prob. lib. 14 (II p. 460 M) 17—19 vgl. Heraklit
Fr. 111 Byw. 29 Diels; Strom. V 59, 5 20—23 TGF Adesp. 115

3 μόροι] μόνοι Theod. μέζονες μέζονος Theod. zw. μέζονες u. μέ-
ζονας ist μεζ von L' gestrichen 12 μεστοὶ Röm. μέγιστοι L 18 ὁμολόγει
Sy κεκορῆσθαι Sy καὶ κορῆσθαι L 19 ὀκῶσπερ Bernays οὐχ ὡσπερ
L οὕτως ὡσπερ Sy ὅπως Strom. V 21 ἔνεκα L ἐξευρήκαμεν Nauck
22 ὀρύσσειν Nauck 23 γινώσκομεν Nauck

στολός φησι· τοῦτο δὲ γινώσκωμεν, ὅτι ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ἡμῶν
 συνειστέφεται, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας. τοῦ μὲν γὰρ
 δουλεῖν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀπ' οὐκ ἐμφανῶς κάκεινα ἐπιφέρει ὁ
 ἀπόστολος διακρὺς τὸν κατασχευμῶν τῆς πίστεως παρὰ τοῖς πολλοῖς;
 δοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς
 ἐπιθανάτους, ὅτι θάνατον ἐγινήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ
 ἀνθρώποις· ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνῶ-
 μέθα καὶ κολασιζόμεθα καὶ ἄστατοῦμεν καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι
 ταῖς ἰδίαις χερσὶ· λοιδορούμενοι ἐλόγοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα,
 10 διωπιμώμεθα περικαλοῦμεν ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγινή-
 θημεν· τοιαῦτα καὶ τὰ τοῦ Πλάτωνος ἐν Πολιτείᾳ, κἄν στρεβλώται 52. 1
 ὁ δίκαιος κἄν ἐξορέττηται τὸ ὄφθαλμῷ, ὅτι ἐνδύμων ἴσται. οἶκον 2
 ἐπὶ τῇ τέχνῃ τὸ τέλος ἔχει ποτὲ ὁ γνωστικὸς κείμενον, ἀλλ' ἐπ'
 αὐτῷ τὸ ἐνδύμων εἶναι καὶ τὸ μακαρίον εἶναι βασιλικῶν τε φίλον
 15 τοῦ θεοῦ· κἄν ἀτίμῃ τις περιβάλλῃ τοῦτον φησὶ τε καὶ θυμῶσι 3
 καὶ ἐπὶ πᾶσι θανάτῳ, οὐκ ἀποκαιοθῆσεται ποτε τῆς ἐλευθερίας καὶ
 κυριότητος πρὸς τὸν θεὸν ἀγάπῃς, ἢ πάντα στίγι καὶ πάντα ἐπο-
 μίνει· καλῶς πάντα τὴν θεῖαν διοικεὶν πρόνοίαν πίπτεται ἡ ἀγάπη, 4
 παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταὶ μου γίνεσθε, φησὶν, ὁ μὲν οὖν 52. 1
 20 πρῶτος βαθμὸς τῆς σοφίας ἢ μετὰ φύσιν διδασκαλία δι' ἣν ἀπι-
 χόμεθα τῆς ἀδικίας, δεύτερος δὲ ἡ ἐλπίς, δι' ἣν ἐσόμεθα τῶν βέλ-
 τιότων, τρίτος δὲ ἡ ἀγάπη, ὡς προσηκόν ἐστι, γνωστικῶς ἠδὲ
 παιδιόονα.

Ἑλληνίς γάρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἀνάγκη διδοκῶτις ἐλόγω τὰ σιμ- 2
 25 βάνοντα ἄκοιτις πείθεσθαι ὀμολογοῦσιν. ὁ γὰρ ἑξελπίθης λίγι· 3

ἄ γ' οὖν πειραεῖ, ταῦτά μου δίξαι γίγαι. 52. F
 ἴην μιν σάντις ὅστις οὐ ποιεὶ βροτῶν
 θέπτει τε τίκτα καὶ ἴτιρα σπύρισι γίν
 αὐτός τε θηρόκτι και τάδ' ἀχθονται βροτοί.

1-3 B. m. 6. 6. 5-11 1 Kor. 4, 9. 11-13 11 f. vgl. Plato Rep. 2
 p. 401 E. vgl. Göttinger Stud. V 186, 3 17 f 1 Kor. 5, 7 19 1 Kor. 4, 9
 19-22 vgl. Strabon VII 27, 4 26 v. 272, 4 f. vgl. Isidorus Orig. 7, 7
 vgl. Schol. E. p. 185, 12; Plat. Men. p. 115 E. 12 A. 1. 13 f.
 12 v. vgl. Göttinger Stud. 13 13 vgl. How'ser, Journ. of Phil. 4. 1872, S. 222
 u. f. vgl. Göttinger Stud. V 187, 13 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18 f. vgl.
 Göttinger Stud. VII 27, 4 18 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18 vgl.
 Göttinger Stud. VII 27, 4 18 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18
 19 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18
 20 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18
 21 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18
 22 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18 vgl. Göttinger Stud. VII 27, 4 18

εἶτα ἐπιφέρει·

ταῦτα δεῖ

4

στέγειν ἄπερ δεῖ κατὰ φύσιν διεκπερᾶν·
οὐ δεινὸν οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων βροτοῖς.

5 Πρόκειται δὲ τοῖς εἰς τελείωσιν σπεύδουσιν ἢ γυνῶσις ἢ λογική, 54, 1
ἢς θεμέλιος ἢ ἁγία τριάς, ἠπίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· μείζων δὲ τούτων
ἢ ἀγάπη· ἀμέλει ἠπάντα ἕξειστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα 2
ἕξειστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ, φησὶν ὁ ἀπόστολος. καὶ ἠμηδεῖς
τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἑτέρου, ὡς ποιεῖν ὁμοῦ
10 καὶ διδάσκειν δύνασθαι οἰκοδομοῦντα καὶ ἐποικοδομοῦντα. ὅτι μὲν 3
γὰρ ἠτοῦ κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ὠμολόγηται, ἀλλ' ἢ
συνειδησις τοῦ ἀσθενοῦντος ὑποφέρεται. ἠσυνειδησις δὲ λέγω οὐχὶ 4
τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. Ἰνα τί γὰρ ἢ ἑλευθερία μου κρί-
νεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦ-
15 μαι ὑπὲρ οὐ ἐγὼ εὐχαριστῶ; εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι
ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ἠἐν σαρκὶ γὰρ περιπα- 5
τοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατενοῦμεθα· τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας
ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρω-
μάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ
20 τῆς γνώσεως τοῦ κυρίου. τούτοις ὁ γνωστικὸς τοῖς ὄπλοις κορυσ- 55, 1
σόμενος. ὠ κύριε, φησί, δὸς περιστάσιν καὶ λάβε ἐπίδειξιν, ἵτω τὸ δεινὸν
τοῦτο, κινδύνων ὑπερφορῶ διὰ τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην·

ὁθούνεκ' ἀρετῆ τῶν ἐν ἀνθρώποις μόνῃ

2

οὐκ ἐκ θυραίων τὰπίχειρα λαμβάνει,

25

αὐτὴ δ' ἑαυτὴν ἀθλα τῶν πόνων ἔχει.

ἠενδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἠἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγγ- 3
να οἰκτιρῶν, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυ-
μίαν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ ἐστι σύνδεσμος τῆς τελειό-
τητος. καὶ ἢ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβεύετω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, 4
30 εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε, οἱ ἐν
σώματι ἔτι ὄντες, καθάπερ οἱ παλαιοὶ δίκαιοι ἀπάθειαν ψυχῆς καὶ 213 8

6 f I Kor. 13, 13 7—9 I Kor. 10, 23 f 11 I Kor. 10, 26 (Psal. 23, 1)

12—16 I Kor. 10, 29—31 16—20 II Kor. 10, 3—5 22—25 TGF Adesp.

116 26—30 Kol. 3, 12, 14 f

2 f τί ταῦτα δεῖ στέγειν Stob. Plut. 3 διεκπερᾶν Stob. Plut. δεῖ δ' ἐκπερᾶν

L 4 οὐ He οὐ L οὐδὲν γὰρ δεινὸν Plut. p. 117 δεινὸν γὰρ οὐδὲν Plut. p. 111

οὐκ ἀλοχρὸν οὐδὲν Stob. Flor. 29, 56 6 δὲ I Kor. τε L 10 <τὰ> οἰκοδο-

μοῦντα St 23 3θ' οὐνεκ' L 24 θυραίων Sy θυρεῶν L 25 δὲ αὐτὴν L

Clemens II.

18

ἀταραξίαν καρπούμενοι· | (VIII.) ἐπεὶ οὐ μόνον † Αἰσώπιοι καὶ Μακί- 599 P 24 1
 δόνη; καὶ Λάκωνες στρεβλοῦμενοι ἐκαρτέρονν, ὡς φησὶν Ἐρατοσθένης
 ἐν τοῖς Περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ἀλλὰ καὶ Ζήνων ὁ Ἐλιάτης ἀναγκα-
 ζόμενος κατακτείν τι τῶν ἀπορρήτων ἀντίσχευ πρὸς τὰς βασιάνους
 5 οὐδὲν ἔξομολογούμενος, ὡς γὰρ καὶ τελευτῶν τὴν γλῶσσαν ἐκτρῶγων
 προσέπτυσε τῷ τυράννῳ, ὃν οἱ μὲν Νίαρχον, οἱ δὲ Δημόλον προσα-
 γορεύουσιν, ὁμοίως δὲ καὶ Θεόδοτος ὁ Πευθαγόρειος ἐποίησεν καὶ 2
 Πραῦλος ὁ Λακιδόν γυνώριμος, ὡς φησὶ Τιμόθεος ὁ Περγαμηνός ἐν
 τῷ Περὶ τῆς τῶν φιλοσόφων ἀνδρείας καὶ Ἰγναϊκῶς ἐν τοῖς Ἰθδικοῖς.
 10 ἀλλὰ καὶ Πόστομος ὁ Ῥωμαῖος λεηθὴς ἐπὶ Πεντικτίωνος οὐχ ὅπως 3
 τι τῶν κικρυμένων οὐκ ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ
 πυρὸς θίς καθαυτῷ χαλκὸν κατέτεχεν ἀτρέπτῳ πάντῳ παραστή-
 ματι, τὰ γὰρ Ἀναξάρχον οἰσιπῶ ἐπίσσει ἐπιβῶντος ἐτὸν Ἀναξ- 4
 ἀρχον θέλιον· Ἀναξάρχον γὰρ οὐ πίσειεις, ὀπρηίκα πρὸς τοῦ
 15 τυράννου ἐπίροις οἰδηροῖς ἐπίσειτο.

(ὅτι' οὐν ἡ τῆς ἐνδαιμονίας ἔλλει; οὐθ' ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἀγάπη 57. 1
 δυνασασχεται πρὸς τὰ ἐποκλίοντα, μίτη δὲ ἔλενθίρα, κἄν θηρίαι;
 τοῖς ἀγριωτάτοις, κἄν τῷ παμφάγῳ ἐποκίση, κἄν κατακτεί-
 νηται βασιάνοις τυραννικαῖς, τῆς θείας ἀπαρτωμένη γιλίας ἀδούλωτος
 20 ἄνω περιπολεῖ, τὸ σῶμα παραδοῦσα τοῖς τοῦτον μόνον Ἰγνοθι 70. P
 δυναμίνοις. Ἰταὶ δὲ ἴθροι; βάρβαρον οὐκ ἀγινόντων φιλοσοφίας 2
 προσβεντήν αἰροῦνται πρὸς Ζάμολξιν ἤρῳα κατ' ἴτος, ὁ δὲ Ζάμολξίς
 ἦν τῶν Πευθαγόρου γυνώριμων, ἀπισσάττεται οὐν ὁ δοκιμώτατος; 54. 1

1- 15 vgl. Philo Quod omni prob. lib. 16 f. III p. 42 f. M., De provid. II 10 f. p. 51 Aucher. 1- 7 Eratosthenes Op. philol. Fr. 5. B. Charidy p. 120, vgl. Stehle, Zu den Fragm. des Eratosth., Philol. 2 Sup. 1 (1891) S. 487. 2- 15 Theodoret VIII 57. 28. daraus Cramer, Anecd. Oxon. IV p. 261, III 272. 3- 7 vgl. Diels, Vorsokr. S. 133 (19. A. S. 8. 8. Über Eudemos von Perg. vgl. Philo IV p. 523. 9 zu Achaikos vgl. D. g. Laert. VI 10, Zeller, Phil. d. Gr. III 12 S. 729 Anm. 10- 18 vgl. Plat. Pol. 17, wo Mucius Scaevola auch Ἰσχυρός ἢ Ἡστυάσιος genannt ist. 18- 15 vgl. Drog. Laert. IX 10, Drog. Vorsokr. S. 478, 10; Eiter, Gnom. hist. 19. 21- 28 vgl. Herodot. IV 15, 14, Drog. Laert. VIII 2 u. Maass, De h. gr. graec. quæst. sch. p. 88.

1 Αἰσώπιοι] Αἰσώπιοι vgl. Herodot. 2, 17. Schw. A. p. 110 u. Cobet S. 229.
 6 ποικίλοισι] οὐτ' αὖτε ποικίλοισι L. 7 ἀνακταῖς] ἀνακταῖς L.
 8 Ἰγνοθι] Bergk, Philo 12 (1884) S. 127 u. W. Müller, Antiqu. von A. u. Karyst. 1891 vgl. Phil. arch. 6 bei D. g. Laert. IX 11. ποικίλος] L.
 12 κατακτείν] Heise zu Herod. 12 L. 13 ἀνακταῖς] L. 18f ἀνακταῖς] ἀνακταῖς L.
 17 κατ' ἴτος] L. 19 τῆς θείας ἀπαρτωμένης] ἀπαρτωμένης L.
 21 Ἰταὶ] W. Teuffel in Zimmerns Anz. 1891 f. d. Altertumsw. 2 (1891) S. 8. Cobet S. 228. ἀγινόντων] ἀγινόντων L. 22 δυναμίνοις] ἀγινόντων L.
 23 μόνον] L.

κριθείς ἀνωμένων τῶν φιλοσοφησάντων μὲν, οὐχ αἰρεθέντων δέ, ὡς ἀποδοκιμασμένων εὐδαίμονος ὑπηρεσίας. μεστὴ μὲν οὖν πᾶσα ἡ 2 ἐκκλησία τῶν μελετησάντων τὸν ζωοποιὸν θάνατον εἰς Χριστὸν παρ' ὅλον τὸν βίον καθάπερ ἀνδρῶν οὕτω δὲ καὶ γυναικῶν σωφρόνων.

5 ἔξεστι γὰρ τῷ καθ' ἡμᾶς πολιτενομένῳ καὶ ἄνευ γραμμάτων φιλο- 3 σοφείῃ, κἂν βάρβαρος ἢ κἂν Ἑλληὴν κἂν δοῦλος κἂν γέρον κἂν παιδίον κἂν γυνή· κοινὴ γὰρ ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων τῶν γε ἐλομένων ἡ 4 σωφροσύνη· ὁμολόγηται δ' ἡμῖν τὴν αὐτὴν φύσιν κατὰ γένος ἕκαστον τὴν αὐτὴν καὶ ἴσχειν ἀρετὴν. οὐκ ἄλλην τοίνυν πρὸς τὴν ἀνθρωπό- 59, 1 τητα φύσιν ἔχει(ν) ἡ γυνή, ἄλλην δὲ ὁ ἀνὴρ φαίνεται, ἀλλ' ἡ τὴν αὐτὴν, ὥστε καὶ τὴν ἀρετὴν. εἰ δὲ ἀνδρὸς ἀρετὴ σωφροσύνη δῆπουθεν 2 καὶ δικαιοσύνη καὶ ὅσαι ταύταις ἀκόλουθοι νομίζονται, (ἄρ') ἀνδρὶ μόνῳ ἐναρέτῳ εἶναι προσήκει, γυναικὶ δὲ ἀκολάστῳ καὶ ἀδίκῳ; ἀλλὰ ἀπρεπὲς τοῦτο καὶ λέγειν. σωφροσύνης οὖν ἐπιμελητέον καὶ 3

15 δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ἀπάσης ὁμοίως μὲν γυναικί, ὁμοίως δὲ ἀνδρὶ, ἐλευθέρῳ τε καὶ δούλῳ, ἐπειδὴ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως συμβέβηκεν. τὸ μὲν τοίνυν τὴν αὐτὴν εἶναι 4 φύσιν τοῦ θήλεος πρὸς τὸ ἄρρεν, καθὸ θῆλύ ἐστιν, οὐ φαμέν· πάντως γὰρ τινα καὶ διαφορὰν ὑπάρχειν προσήκειν ἑκατέρῳ τούτων, δι' 20 ἣν τὸ μὲν θῆλυ αὐτῶν, τὸ δὲ ἄρρεν γέγονεν· τὸ γοῦν κνοφορεῖν καὶ 5 τὸ τίκτειν τῇ γυναικὶ προσεῖναι φαμεν, καθὸ θῆλεια τυγχάνει, οὐ καθὸ ἀνθρωπος· εἰ δὲ μηδὲν ἦν τὸ διάφορον ἀνδρὸς καὶ γυναικός, τὰ αὐτὰ ἂν ἑκάτερον αὐτῶν ἔδρα τε καὶ ἔπασχεν. ἡ μὲν τοίνυν 60, 1 ταυτόν ἐστι, κατὰ ψυχὴν, ταύτη ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀφίξεται ἀρετὴν·

25 ἡ δὲ διάφορον, κατὰ τὴν τοῦ σώματος ἰδιότητα, ἐπὶ τὰς | κνήσεις καὶ 591 P τὴν οἰκουρίαν. ἠθέλω γὰρ ὑμᾶς, φησὶν ὁ ἀπόστολος, εἰδέναι ὅτι 2 παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ. οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός. πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός ἐν κυρίῳ. ὡς γὰρ 3

30 σώφρονα τὸν ἄνδρα καὶ τῶν ἡδονῶν κρείττονα δεῖν εἶναι φαμεν. οὕτω καὶ τὴν γυναῖκα σώφρονά τε ὁμοίως ἀξιόσαιμεν (ἂν) εἶναι καὶ

3 vgl. Plato Phaed. p. 67 E; 81 A 6 f vgl. Gal. 3, 28 7 ff vgl. Paed. I 10 f; Musonii rell. p. 8 ff Hense 8—11 Chrysipp Fr. mor. 254 Arnim 26—29 I Kor. 11, 3. 8. 11 29—31 vgl. Musonii rell. p. 14, 12 ff Hense: σωφροεῖν μὲν αὐ καλὸν τὴν γυναῖκα, καλὸν δ' ὁμοίως καὶ τὸν ἄνδρα.

3 ζωοποιὸν Bywater, Journ. of Philol. 4 (1872) S. 212; vgl. Strom. IV 68, 1 ζῶπυρον L 9 ἴσχειν (εἰ in Ras.) L¹ 10 ἔχειν Sy ἔχει L 12 ὅσαι Sy ὅσαι L (ἄρ') Münzel 28 ἔδρα L ἡ μὲν L 24 κατὰ ψυχὴν St καθὸ ψυχῆ L 25 ἡ δὲ L 28 ἐκ γυναικός ἀνὴρ Zeichen der Umstellung L¹ 31 ἂν Di

πρὸς τὰς ἡδονὰς διαμάχεσθαι μεμελετηκυίαν· ἐλέγω δέ· πνεύματι 4
 περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελήσητε, ἢ ἀποστολικῇ
 συμβουλιῇ ἐντολή· ἢ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ
 δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα οὖν ἀντίκεινται οὐχ ὡς κακὸν
 5 ἀγαθῷ, ἀλλ' ὡς συμφερόντως μαχόμενα. ἐπιφέρει γοῦν· ἵνα μὴ ἂ 61. 1
 ἂν θέλητε ταῦτα ποιῆτε.· φανερὰ δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκός,
 ἅτινά ἐστι πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρεία, φαρμακείαι,
 ἐχθραί, ἱρεῖς, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθίαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, φθόνοι,
 μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς καὶ
 10 προείπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονο-
 μήσουσιν. ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη,
 μακροθυμία, χρηστότης, ἐγκράτεια, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης,
 ἠγάπη, οἰκτιρῶν, τοῖς ἁμαρτωλοῖς, ὡς πνεῦμα τοῦ δικαίου εἰρη-
 15 κεν. καὶ μὴν τὸ τῆς ἀνδρείας πρὸς τὸ ἐνθαρσύνει καὶ τὸ ἐπιθυμῶν-
 τικὸν παραληπτίον, ὡς τῷ τύπτοντι τὴν διαγῶνα παραθεῖναι τὴν
 ἰτίαν καὶ τῷ τὸ ἱμάτιον αἶροντι καὶ τοῦ χιτῶνος παραχωρεῖν θι-
 20 μῶν κρατοῦντας ἔρρωμένους, οὐ γὰρ τινὰς Ἀμαζόνιας τὰ πολιμικά
 ἀνδρείας ἀσχοῦμεν τὰς γυναῖκας, ὅπου γε καὶ τοὺς ἄνδρας εἰρηνικοὺς
 εἶναι βουλόμεθα. ἀκούσθαι δ' ἔγωγε καὶ Σαυρομάτιδας γυναῖκας πο- 62 1
 2) λέμω χρωμένας ἀνδρῶν οὐκ ἔλαττον, καὶ Σακίθας ἄλλας, αἱ τοξότη-
 οιν εἰς τοῦπίσω φεύγειν προσκοινοῦνται τοῖς ἀνδράσιν ἐπ' ἰσῆς,
 οἶδα καὶ τὰς πλησίον τῆς Ἰβηρίας γυναῖκας ἔργω καὶ πόνοι χρω- 2
 μένας ἀνδρικῶ, κἄν πρὸς τὸ ἀποκτείνω γίνονται οὐδὲν ἀντιόσας τῶν
 πρὸς αὐτῶν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ πολλῶκις τῇ ἀμίλλῃ τῶν πόνοι ἢ γενή 3
 2) ἀποκνήσασα τὸ βίβλος ἀντιλομένη οἰκαθε φέρεται. ἤδη γοῦν αἱ κῆρις 3
 οὐδὲν ἔλαττον τῶν ἀφρίων καὶ οἰκοτροφῶσι καὶ θηροῦνται καὶ τὰς
 πόλιντας φελάττουσι.

Κρήσια κῆρις ἐλάττωσιν κατ' ἴχθιν ἰδραμὶ Γοργῶ

1-6 Gal 5, 19f. 6-12 Gal 5, 19-23. 13-17 vs. Luk. 6, 29.
 19f vgl. Strabo III 4, 17 p. 165, Diod. Sic IV 20. 22-23
 vgl. Strabo III 4, 17 p. 165, Diod. Sic IV 20. 25-27 vgl. Plut. Rom. V 1, 45f. D
 τὰς θηρίας τῶν φελάτων πρὸς ποταμὸν ζυμφοῦνται οὐκ αἰσθόμενοι, ἀλλ' ἐπεὶ ἐν
 οἱ ἔρρωτες φελάττουσι, καὶ ζῶν θηροῦνται καὶ τὰς πόλιντας φελάττουσι, αἱ
 οἰκοτροφῶν ἰδραμὶ, τὰς δὲ ποταμὸν καὶ τὰς πόλιντας ἰδραμὶ πρὸς τὰ
 ποταμὸν. 29 Antipater Anth. Pal. IX 258, 1.

8 ἀφρίων Gal 5, 19f. L. 15 καὶ ποταμὸν Plut. Rom. V 1, 45f. L. 16 γε-
 τῶν οὐκ αἰσθόμενοι L. 19 ἀφρίων Gal 5, 19f. L. 23 τὰς πόλιντας L. 25 τὰς
 πόλιντας ἀφρίων L. 26 ποταμὸν καὶ τὰς πόλιντας L. 29 Γοργῶ Strabo, Ge-
 ogr. I 4, 17 p. 165, Diod. Sic IV 20, 25-27. Antipater Anth. Pal. IX 258, 1.

φιλοσοφητέον οὖν καὶ ταῖς γυναιξίν ἐμπερῶς τοῖς ἀνδράσι, κἄν βελ- 4
τίους οἱ ἄρρενες τὰ <τε> πρῶτα ἐν πᾶσι φερόμενοι τυγχάνωσιν, ἐκτός
εἰ μὴ καταμαλακισθῆεν. ἀναγκαῖον οὖν σύμπαντι τῷ τῶν ἀνθρώπων 63, 1
γένει παιδεία τε καὶ ἀρετὴ, εἴ γε ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν σπεύδοιεν. καὶ 2
5 πῶς οὐ μάτην Εὐριπίδης ποικίλως γράφει· ποτὲ μὲν

πᾶσα γὰρ ἀνδρὸς κακίων ἄλοχος,
κἄν ὁ κάκιστος
γῆμη τὴν εὐδοκιμοῦσαν·

ποτὲ δὲ

10

πᾶσα γὰρ δούλη ἐστὶν ἀνδρὸς ἢ σώφρων γυνή,
ἢ δὲ μὴ σώφρων ἀνοία τὸν ξυνόντα ὑπερφέρει.

3

οὐ μὲν γὰρ κρείσσον καὶ ἄρειον 4
ἢ ὅθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχτην
ἀνὴρ ἢ δὲ γυνή.

4

15 κεφαλὴ τοῖνον τὸ ἡγεμονικόν. εἰ δὲ κύριος κεφαλὴ τοῦ ἀνδρός. 5
κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κύριος ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός, εἰκῶν καὶ
δόξα θεοῦ· ὑπάρχων. διὸ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους γράφει· ὑπο- 64, 1
τασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ θεοῦ· αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν
ὡς τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικός ὡς καὶ ὁ Χριστὸς
20 κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς ὁ σωτὴρ τοῦ σώματος. ἀλλ' ὡς ἡ ἐκ-
κλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις
ἀνδράσιν ἐν παντί. οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ 2
Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν· | οὕτω καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν 593 P
ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν
25 ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς γὰρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα
ἐμίσησεν· κἄν τῇ πρὸς Κολοσσαεὶς αἱ γυναῖκες φησὶν, ὑποτάσ- 65, 1
σθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνήκει ἐν κυρίῳ. οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς
γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς
γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ εὐάρεστον τῷ κυρίῳ. οἱ πατέρες,
30 μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. οἱ δούλοι, ὑπακούετε 2

1 Chrysipp Fr. mor. 254 Arnim 6—8. 10 f Euripides Oedipus Fr. 546.
545; vgl. Stob. Flor. 73, 28; 69, 18 12—14 ζ 182—184 15 f I Kor. 11, 3
16 f I Kor. 11, 7 17—26 Ephes. 5, 21—25. 28 f 26—8. 278, 8 Kol.
3, 18—4, 1

2 <τε> Schw 4 f καὶ πῶς L 6 κακίων] χείρων Cobet μείων Nauck
7 κάκιστος Stob. κράτιστος L 10 ἐστὶν] πέφικεν Stob. 11 ξυνόντα ὑπερ-
φέρει] ξυνόνθ' ὑπερφρονεῖ Stob. 12 γὰρ] + τοῦγε Hom. ἀρεῖον L 17 θεοῦ
am Rand L¹ vor γράφει ist ὑπάρχει getilgt L¹

κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς
 ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίας φοβούμενοι τὸν κύριον.
 καὶ πᾶν ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ φυγῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ δουλεύοντες
 καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀτα-
 5 πόδοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ γὰρ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ὁ γὰρ
 ἄδικος κομίζεται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία. οἱ κύριοι. 8
 τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχετε, εἰδότες ὅτι καὶ
 ἡμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.· ὅπου οὐκ ἐνὶ Ἑλλήν καὶ Ἰουδαίῳ. 4
 περιτομῇ καὶ ἀκροθυστίᾳ, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ
 10 πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός.· εἰκὼν δὲ τῆς οὐρανίου ἐκκλησίας ἡ 66. 1
 ἐκίγειος, ὅπερ ἐνέχομεθα καὶ ἐπὶ γῆς γενέσθαι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ
 ὡς ἐν οὐρανῷ· ἐνδυσάμενοι σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, τα- 2
 πεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ
 χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἅν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ
 15 Χριστός, ἠγαπήσατο ἡμῖν, οὕτως καὶ ἡμεῖς, ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖτοις ἡ 8
 ἀγάπῃ, ὃ ἔστι σὺνδεδίκετος τῆς τελειότητος, καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ
 φραβενίτω ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι·
 καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε.· οὐδὲν γὰρ κωλύει πολλάκις τὴν αἰτίαν 4
 παρατίθισθαι γραφὴν εἰς ἐντροπήν Μαρκίωνος, ἣν πως μεταβάληται
 20 πισοθίς, εὐχάριστον δεῖν μαθῶν τὸν πιστὸν εἶναι τῷ δημοιωγῷ
 θεῷ τῷ καλίσαντι ἡμᾶς καὶ εὐαγγελισαμένῳ ἐν σώματι.
 Σαφῶς ἡμῖν ἐκ τούτων ἢ ἐκ πίστεως ἐνόησε καὶ τίς ὁ τέλειος 67. 1
 δίδιχται, ὅσπερ καὶ ἀκόντων τινῶν καὶ τὰ πλεῖστα ἐνισταμένων
 κᾶν κολάσεις ἐκαρτῶνται πρὸς τοῦ ἀνδρός ἢ πρὸς τοῦ δεσπότου
 25 φιλοσοφῆσαι ὃ τε οὐκίτης ἢ τε γενή, καὶ μὴν καὶ ἐλεύθερος, κᾶν 2
 πρὸς τυράννου θάνατος ἀπειλήται τούτω, κᾶν ἐπὶ δικαστήρια ἀγί-
 ται καὶ εἰς κινδύνους ἰσχύοντες περιέλκῃται περὶ τε τῆς κτήμενος
 ἀπάσης κινδυνεύου, οὐκ ἄξιζται τῆς θεοσιμίας οὐδ' ὀπισθοποιεῖν. 4
 οὐδὲ ἀπειθήσει ποτὲ ἢ μὴν γενή φαίλων οὐροκοῦντα ἀνδρῶν, ὃ δὲ εἶδος 8
 3· ἐὰν φαίλων ἔχη πατέρα ἢ ποιητὸν δεσπότην ὃ οὐκίτης, τῆς ἀρετῆς
 ἐχόμενοι γενναίως· ἀλλ' ὡς ἀνδρῶν ἀποθνήσκουν καλὸν ἐπὶ τε ἀρετῆς 4
 ἐπὶ τε ἐλευθερίας ἐπὶ τε ἑαυτοῦ, ὁσαύτως καὶ γενναί· ὅτ' γὰρ
 τῆς τῶν ἀρετῶν φέρειως τοῦτο ἴδιον, ἀλλὰ τῆς τῶν ἀγαθῶν.
 πιστώ· οὐκ καὶ ὃ πρῶτότης καὶ ὃ εἶδος καὶ ὃ οὐκίτης ἐπακοῦνται 68. 1
 ἐντολαῖς μῶσται τε καί, ἐὰν δὲ, τεθνήξεται, ὅπερ ἂν εἴη διὰ θε-

8—10 Kol. 3, 11 11 f vgl. Matth. 6, 19 12—18 Kol. 3, 12—15

8 ἐπὶ ἐν ἑαυτῷ am Rand τε austral 11 διότι Sy ὅσατε 4
 15 f τε ἀρετῶν Kol 22 σαφῶς Ma σαφῶς L 26 τῶς Sy 32 γενναί
 Sy γενναί ο L

νάτου ζωοποιηθῆναι. ἴσμεν γοῦν καὶ παῖδας καὶ οἰκέτας καὶ γυναῖκας 2
πολλάκις ἀκόντων πατέρων καὶ δεσποτῶν καὶ ἀνδρῶν βελτίστους 3
γεγονέναι. οὐκ οὐκ ἐλαττον προθυμείσθαι χρὴ τοὺς μέλλοντας θεο- 8
σεβῶς ζῆσειν, ἐπειδὴν εἰργεῖν αὐτούς τινες δοκῶσιν, ἀλλὰ πολὺ πλεον
5 οἶμαι προσήκειν σπεύδειν τε καὶ ἀγωνίζεσθαι διαφερόντως, ὅπως ἂν
μὴ ἡττηθέντες ἀποπέσωσι τῶν ἀρίστων καὶ ἀναγκαιοτάτων βουλευ- 4
μάτων. οὐ γὰρ οἶμαι σύγκρισιν ἐπιδέχεσθαι πότερον ἄμεινον θια-
σώτην γενέσθαι τοῦ παντοκράτορος ἢ τὸ τῶν δαιμόνων ἐλέσθαι
σκότος. τὰ μὲν γὰρ ἄλλων | ἔνεκα πραττόμενα ἡμῖν ἐκάστοτε πρά- 5 215 8
10 ξαιμεν ἂν εἰς ἐκείνους ἀποβλέπειν πειρώμενοι, ὧν ἔνεκα γίνεσθαι
δοκεῖ, μέτρον ἡγούμενοι τοῦτο τὸ [ἐν] ἐκείνοις κεχαρισμένον· ἃ δὲ
αὐτῶν μᾶλλον ἢ τινῶν ἐτέρων, ταῦτα ἂν ἡμῖν γίγνοιτο μετὰ τῆς
ἴσης σπουδῆς, ἐάν τε ἀρέσκειν τισὶ δοκῆ ἐάν τε καὶ μή. εἰ δὲ τῶν 69, 1
ἀδιαφόρων ἕνια τοιαύτην εἴληχε τιμὴν ὥστε καὶ ἀκόντων τινῶν
15 αἰρετὰ εἶναι δοκεῖν, πολὺ δὲ πλεον τὴν ἀρετὴν περιμάχητον νομι-
στέον, μὴ εἰς ἄλλο τι ἀφορῶντας, ἀλλὰ εἰς αὐτὸ τὸ καλῶς πραχθῆναι
δυναμένον, ἐάν τε ἐτέρως δοκῆ τισὶν ἐάν τε καὶ μή. καλῶς οὖν 2
καὶ Ἐπίκουρος Μενοικεῖ γράφων· ἢ μήτε νέος τις ὧν μελλέτω φιλο-
σοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιᾷτω φιλοσοφῶν. οὔτε γὰρ ἄσως
20 οὐδέεις ἐστιν οὔτε πάρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνειν. ὁ δὲ 3
λέγων μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν [ᾧραν] ἢ παρεληλυθέναι τὴν
ᾧραν ὁμοίως ἐστὶ τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι
τὴν ᾧραν ἢ μηκέτ' εἶναι [τὴν ᾧραν]. ὥστε φιλοσοφητέον καὶ νεωτέρω 4 595 P
καὶ γέροντι. τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν
25 χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἢ διὰ τὴν
ἀφοβίαν τῶν μελλόντων.

IX. Περὶ δὲ τοῦ μαρτυρίου διαρρηθῆναι ὁ κύριος εἶρηκεν, καὶ τὰ 70, 1
διαφόρως γεγραμμένα συντάξωμεν· λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἐάν ὁμο-
λογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
30 ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· τὸν δὲ
ἀρνησάμενον με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνήσομαι αὐτὸν ἔμπρο-

18—17 εἰ τῶν—μή Sacr. Par. 240 Holl Chrysipp Fr. mor. 46 Arnim
18—26 Epikur Ep. III Anf. Diog. Laert. X 122 — Usener Ep. 59, 1—10 28—
S. 280, 1 Luk. 12, 8 f

1 καὶ γυναῖκας καὶ οἰκέτας Zeichen der Umstellung L¹ οἰκέτας corr. aus
κέτας L¹ 4 ζῆσειν (σ corr. aus ν) L¹ 6 ἀποπέσωσι w. e. sch. L ἀπο-
πέσωσι Vi ἀποπταίσωσι Sy 7 f θειασώτην L 11 τούτων Hiller [ἐν] Ma
12 αὐτῶν L 13 ἀρέσκειν corr. aus ἀρέσκη L¹ 15 [δὲ] Wi περιμάχητον
+ εἶναι Sacr. Par. 16 ἀλλὰ ἀλλ' ἢ Sacr. Par. 17 ἐτέρως Münzel ἐτέροις L
18 μελλέτω Vi μελέτω L 20 ὑγιαῖνον Diog. 21 [ᾧραν] Usener (τὴν·
ᾧραν Cobet 22 μήπω] μὴ Diog. 23 τὴν ᾧραν² < Diog. νέω Diog.

ἄ δ' ἐκπιθέσθαι τῆς ἐμῆς χρήζεις φρενός. 48. 1
 οὔτ' ἂν καταίθων οὔτε κρατὸς ἐξ ἄκρον
 δεινοῖς καθίεις πρίονας εἰς ἄκρον πόδας
 τίθοι' ἂν. οἶδ' εἰ δεισὰ πάντα προσβάλλεις.

3 ἀφόβως ἀνδρείζομένη παρὰ τῇ τραγωδίᾳ λέγει γενή. ἢ τε Ἀντιγόνη 2
 τοῦ Κριοντίου καταφρονοῖσα κηρέγματος θαρροῦσά φησιν·

οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρέσων τάδε·

θιὸς δὲ ἡμῖν κηρέσει καὶ πιστόν αὐτῶν· ἰκαρδία γὰρ πιστιέεται 3
 εἰς δικαιοσύνην. στόματι δὲ ὁμολογῆται εἰς στυγίαν. λέγει γοῦν
 10 ἢ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῶ οὐ κατασχευθήσεται.· εἰκότως 4
 οὐκ ἔστι Σιμωνίδης γράφει·

ἴσθι τις λόγος

τῶν Ἄρετᾶν ναίειν διουμβάτοις ἐπὶ πέτραις.
 νεμεῖαν δὲ μιν θοᾶν χορὸν ἄγρον ἀμφίπειν·
 15 οἶδὲ πάντων βλιγάρους θνατῶν Ἰσοπτος.
 ὃ μὴ θακίθυμος· ἰδρὸς ἔνδοθεν μόλι
 ἴκη τ' εἰς ἄκρον ἀνδρείας. 50. P

καὶ ὁ Πίνδαρος· 49. 1

τίων δὲ μέριμναι οὐκ πόνοις ἐπιλοοόμεναι
 20 δόξαν ἐγείρονται. λάμπει δὲ χρόνος
 ἴγχα μετ' αἰθήρα λαμπυθίοντα.

ταύτης τῆς ἐννοίας καὶ Αἰσχύλος ἐπιλοοόμενός φησιν· 2

1 S 274. 15 vgl. Elter *Gnom. hist.* 92-5. 1-4 TGF Adesp. 114
 7 S. 7b Ant. 49. 8 10 Rom. 10, 1 f. Is. 28, 16. 12 f. Theodor. Gr.
 aff. c. III 49. 12-17 S. m. notes v. Kess. Fr. 12; vgl. E. Maass, *Aratea* S. 12
 19-21 Pindar Fr. 227 Schroeder

3 *Aratea* φρον. Pindar. 4 τίθω L. 5 καὶ ἴσθι C. Lat. 447 a. N. v.
 lat. 104. 6 τοῦ τραγοῦ Ma. 7 κηρέσει S. m. u. Strom. V 84, 3. 8 κη-
 ρεῖται in text. v. L. 9 τῶν Theodor. c. 104. L. 10 κηρεῖται W. 11 u.
 N. v. 12 S. 2 13 f. L. 14 θνατῶν L. 15 μόλις W. 16 γοῦν L. 17 ἰσχύ-
 18 *Aratea* Sy. d' ἀκροῦς L. 19 ἰσχύ- W. 20 ἰσχύ-
 21 μετ' αἰθήρα λαμπυθίοντα, μετ' αἰθή-
 ρα λαμπυθίοντα Nem. S. 41

τῷ ποιοῦντι δ' ἐκ θεῶν
ὀφείλεται τέκνωμα τοῦ | πόνου κλέος. 212 S

ἠμόροι γὰρ μέζονες μέζονας μοίρας λαγχάνουσι καθ' Ἡράκλειτον. 3

τίς δ' ἔστι δοῦλος τοῦ θανεῖν ἄφροντις ὢν; 4

5 οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ 5
δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ
μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, τῷ Τιμο-
θέῳ γράφει. εἴη δ' ἂν ὁ τοιοῦτος ὁ κολλώμενος τῷ ἀγαθῷ κατὰ 6
τὸν ἀπόστολον, ἀποστηγῶν τὸ πονηρὸν, ἀγάπην ἔχων ἀνυπόκριτον.
10 οὐ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν· εἰ δὲ ὁ θεὸς τῆς 7
ἐλπίδος οὗτός ἐστιν ᾧ μαρτυροῦμεν, ὡσπερ οὖν ἐστι, τὴν ἐλπίδα
ἡμῶν ὁμολογοῦμεν εἰς τὴν ἐλπίδα σπεύδοντες· οἱ δὲ ἡμεῖστοι τῆς
ἀγαθωσύνης πεπληρωμένοι, φησί, πάσης τῆς γνώσεως.

Ἰνδῶν οἱ φιλόσοφοι Ἀλεξάνδρῳ λέγουσι τῷ Μακεδόνι· σώματα 50, 1
15 μὲν μετὰξεις ἐκ τόπον εἰς τόπον, ψυχὰς δ' ἡμετέρας οὐκ ἀναγκάσεις
ποιεῖν ἢ μὴ βουλόμεθα. πῦρ ἀνθρώποις μέγιστον κολαστήριον·
τούτου ἡμεῖς καταφρονοῦμεν· κἀντεῦθεν Ἡράκλειτος ἐν ἀντι πάν- 2
των κλέος ἤρειτο, τοῖς δὲ πολλοῖς παραχωρεῖν ὁμολογεῖ κεκορηθῆσθαι
ὄκωσπερ κτήνεσι.

20 τοῦ σώματος γὰρ οὐνεκα οἱ πολλοὶ πόνοι, 3
τοῦδ' οὐνεκα οἶκον στεγανὸν ἐξενεργήκαμεν
λευκὸν τε ὀρύττειν ἄργυρον σπείρειν τε γῆν,
τά τε ἄλλα ὅσα ἡμεῖς ὀνόμασι(ν) γινώσκομεν.

τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς ἢ ματαιοπονία αὕτη αἵρετή, ἡμῖν δὲ ὁ ἀπό- 51, 1

1 f Aeschylus Fr. inc. 315 3 Heraklit Fr. 101 Byw. 25 Diels; Theodoret
Gr. aff. c. VIII 39 4 Euripides Fr. inc. 958; vgl. Elter Gnom. hist. 53
5—7 II Tim. 1, 7 f (δουλείας Z. 5 statt δειλίας aus Röm. 8, 15) 8 f vgl.
Röm. 12, 9 10 Röm. 13, 8 10 f. 12 f Röm. 15, 13 f 14—17 vgl. Ka-
lanos bei Philo Quod omn. prob. lib. 14 (II p. 460 M) 17—19 vgl. Heraklit
Fr. 111 Byw. 29 Diels; Strom. V 59, 5 20—23 TGF Adesp. 115

3 μόροι] μόνοι Theod. μέζονες μέζονος Theod. zw. μέζονες u. μέ-
ζονας ist μεζ von L¹ gestrichen 12 μεστοι Röm. μέγιστοι L 18 ὁμολόγει
Sy κεκορησθαι Sy καὶ κορησθαι L 19 ὄκωσπερ Bernays οὐχ ὡσπερ
L οὕτως ὡσπερ Sy ὅπως Strom. V 21 ἔνεκα L ἐξενεργήκαμεν Nauck
22 ὀρύσσειν Nauck 23 γινώσκομεν Nauck

στολός φησι· τοῦτο δὲ γινώσκωμεν, ὅτι ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ἡμῶν
 σεντισαύρωται, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι
 δουλεῖν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀρ' οὐκ ἐμφανῶς κάκεινα ἐπιφέρει ὁ
 ἀπόστολος δικνύς τὸν κατασχευμὸν τῆς πίστεως παρὰ τοῖς πολλοῖς;
 ἴδοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοῖς ἀποστόλοις ἰσχύοντος ἀπέδειξεν ὡς
 ἐπιθανάτους, ὅτι θάνατον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ
 ἀνθρώποις· ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνι-
 τεύομεν καὶ κολασιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι
 ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι ἐβλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα,
 10 διωκηνομένοι περκαλοῦμεν ὡς περικαθάρατα τοῦ κόσμου ἐγενή-
 θημεν· τοιαῦτα καὶ τὰ τοῦ Πλάτωνος ἐν Πολιτείᾳ, κἄν στρεβλώται 32. 1
 ὁ δίκαιος κἄν ἐξορέτῃται τὸ ὄφθαλμῷ, ὅτι ἐνδύμων ἴσται, οὐκ οὐκ
 ἐπὶ τῇ τύχῃ τὸ τέλος ἔξει ποτὲ ὁ γνωστικὸς κείμενον, ἀλλ' ἐπ'
 αὐτῷ τὸ ἐνδύμονεσιν ἂν εἴη καὶ τὸ μακαρίων εἶναι βουλομένων τι φίλων
 τοῦ θεοῦ· κἄν ἀτιμῆ τις περιβάλλῃ τοῦτον φησὶ καὶ θημιύσει 3
 καὶ ἐπὶ πᾶσι θανάτῳ, οὐκ ἀπολασθήσεται ποτε τῆς ἐπιθυμίας καὶ
 κενωτάτης πρὸς τὸν θεὸν ἀγάπης, ἢ πάντα στίγει καὶ πάντα ἐπο-
 μίρει· καλῶς πάντα τὴν θείαν διοικίτη πρόνοιαν πίπτεται ἢ ἀγάπῃ, 4
 ἡ παρακαλῶ οὐκ ἡμᾶς, μιμηταὶ μου γίνεσθε, φησὶν, ὁ μὲν οὐκ 32. 1
 20 πρῶτος βαθμὸς τῆς σωτηρίας ἢ μετὰ φόβου διδασκαλία δι' ἣν ἀτι-
 χόμεθα τῆς ἀδικίας, δεύτερος δὲ ἢ ἐλπίς, δι' ἣν ἐγαίμεθα τῶν βέλ-
 τίστων, τρίτος δὲ ἢ ἀγάπη, ὡς προσηκόν ἴσται, γνωστικῶς ἢ δι
 παιδιόσιν.

"Ἐλλῆρες γάρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἀνάγκῃ διδοσκῶτες ἀλόγου τὰ σιμ- 2
 25 βάνοντα ἄκουτες πείθεσθαι ὁμολογοῦσιν, ὁ γοῦν Εὐφελίδης λέγει· 3

ἄ γ' οὐκ παλαιῶν, ταῦτά μιν δίξαι γίγαι, 328 P
 ἴην μὲν οἶδ' ὅστις οὐκ ποιεὶ βουτῶν
 θέσσει τε τίχνα καὶ ἴτιρα σπύριαι γίαι
 αὐτῶς τε θηόσιν καὶ τὰδ' ἀχθονταὶ βουτῶν.

1-3 Rom. 6, 6. 3-11 1 Kor. 4, 9. 11-13. 11 f. vgl. Plat. Rep. 402
 p. 24 ff. vgl. also Iger. Strom. V 15, 1. 17 f. 1 Kor. 4, 7. 19 1 Kor. 4, 9.
 19-23 vgl. Strom. VII 27, 4. 26 S. 273, 4. Euseb. de Hist. 1, 10, 27. 27
 vgl. Strab. Geogr. 17, 113. M. 1, 11. P. 11, 1. A. 1, 10.

12 τὴν ἀποστολὴν Ε. 18 τὴν Εὐφελίδην, J. vgl. Plat. Rep. 402 p. 24
 u. Plat. Geom. 1, 10, 27. L. vgl. also Iger. Strom. V 15, 1. 17 f. 1
 Kor. 4, 7. 19 1 Kor. 4, 9. 19-23 vgl. Strom. VII 27, 4. 26 S.
 273, 4. Euseb. de Hist. 1, 10, 27. 27 vgl. Strab. Geogr. 17, 113.
 M. 1, 11. P. 11, 1. A. 1, 10.

εἶτα ἐπιφέρει·

4

ταῦτα δεῖ

στέγειν ἅπερ δεῖ κατὰ φύσιν διεκπερᾶν·
οὐ δεινὸν οὐδὲν τῶν ἀναγκαίων βροτοῖς.

5 Πρόκειται δὲ τοῖς εἰς τελείωσιν σπεύδουσιν ἢ γυνῶσις ἢ λογική, 54, 1
ἢς θεμέλιος ἢ ἁγία τριάς, ἰπίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη· μείζων δὲ τούτων
ἢ ἀγάπη· ἀμέλει ἰπάντα ἕξεισιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα 2
ἕξεισιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ, φησὶν ὁ ἀπόστολος. καὶ ἰμηδεῖς
τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἑτέρου, ὡς ποιεῖν ὁμοῦ
10 καὶ διδάσκειν δύνασθαι οἰκοδομοῦντα καὶ ἐποικοδομοῦντα. ὅτι μὲν 3
γὰρ ἰτοῦ κυρίου ἢ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ὡμολόγηται, ἀλλ' ἢ
συνειδήσις τοῦ ἀσθενουῦντος ὑποφέρεται. ἰσυνειδήσιον δὲ λέγω οὐχὶ 4
τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. Ἰνα τί γὰρ ἢ ἑλευθερία μου κρι-
νεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦ-
15 μαι ὑπὲρ οὐ ἐγὼ εὐχαριστῶ; εἴτε οὖν ἐσθλίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι
ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ἰέν σαρκὶ γὰρ περιπα- 5
τοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· τὰ γὰρ ὄπλα τῆς στρατείας
ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὄχυρω-
μάτων, λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὑψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ
20 τῆς γνώσεως τοῦ κυρίου. τούτοις ὁ γνωστικὸς τοῖς ὄπλοις κορυσ- 55, 1
σόμενος, ὡ κύριε, φησί, δὸς περιστάσιν καὶ λάβε ἐπίδειξιν, ἵτω τὸ δεινὸν
τοῦτο, κινδύνων ὑπερφρονῶ διὰ τὴν πρὸς σὲ ἀγάπην·

ὁθύνεκ' ἀρετῆ τῶν ἐν ἀνθρώποις μόνῃ

2

οὐκ ἐκ θυραίων τάλιχεῖρα λαμβάνει,

25

αὐτὴ δ' ἑαυτὴν ἄθλα τῶν πόνων ἔχει.

ἰἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγγ- 3
να οἰκτιρῶν, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραύτητα, μακροθυ-
μίαν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ ἐστι σύνδεσμος τῆς τελειό-
τητος. καὶ ἢ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, 4
30 εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε, οἱ ἐν
σώματι εἶτι ὄντες, καθάπερ οἱ παλαιοὶ δίκαιοι ἀπάθειαν ψυχῆς καὶ 213 8

6 f I Kor. 13, 13 7—9 I Kor. 10, 23 f 11 I Kor. 10, 26 (Psal. 23, 1)

12—16 I Kor. 10, 29—31 16—20 II Kor. 10, 3—5 22—25 TGF Adesp.

116 26—30 Kol. 3, 12, 14 f

2 f τί ταῦτα δεῖ στέγειν Stob. Plut. 3 διεκπερᾶν Stob. Plut. δεῖ δ' ἐκπερᾶν

L 4 οὐ He οὐ L οὐδὲν γὰρ δεινὸν Plut. p. 117 δεινὸν γὰρ οὐδὲν Plut. p. 111

οὐκ ἀλοχρόν οὐδὲν Stob. Flor. 29, 56 6 δὲ I Kor. τε L 10 (τὰ) οἰκοδο-

μοῦντα St 23 89' οὐνεκ' L 24 θυραίων Sy θυρεῶν L 25 δὲ αὐτὴν L

Clemens II.

18

ἀταρξίαν καρπούμενοι | (VIII.) ἐπεὶ οὐ μόνον †.Μισώπιοι καὶ Μακί- 59 P 24. 1
 δόνη; καὶ .Ιάκωνες στρεβλοῦμενοι ἐκαρτέρον, ὡς φησὶν Ἐρατοσθένης
 ἐν τοῖς Περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, ἀλλὰ καὶ Ζήνων ὁ Ἐλεάτης ἀναγκα-
 ζόμενος κατεπιτεῖν τι τῶν ἀπορρήτων ἀντίσχευ πρὸς τὰς βασιάνους
 5 οὐδὲν ἐξομολογούμενος, ὅς γε καὶ τελευταῖον τὴν γλώσσαν ἐκτραύγων
 προσέπτυσσε τῷ τυράννῳ, ὃν οἱ μὲν Νίαρχον, οἱ δὲ Δημίλιον προσα-
 γορεύουσι, ὁμοίως δὲ καὶ Θεόδοτος ὁ Πευθαγόρειος ἐποίησεν καὶ 2
 Πρωῦλος ὁ Λακίδου γυνάμιμος, ὡς φησὶ Τιμόθιος ὁ Περγαμηνός ἐν
 τῷ Περὶ τῆς τῶν φιλοσόφων ἀνδρείας καὶ Ἰσχυρῶς ἐν τοῖς ἠθικοῖς.
 10 ἀλλὰ καὶ Πύθοτος ὁ Ῥωμαῖος λεγθεὶς ἐπὶ Πεικτιώνος οὐκ ὅπως 3
 τι τῶν κερυμμένων οὐκ ἐδήλωσεν, ἀλλὰ καὶ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ
 πρὸς θεῖς καθαυτοῦ χαλκῶν κατέτεχεν ἀτρέπτο πάντῳ παραστή-
 ματι, τὰ γὰρ Ἀναξάρχον σιωπῶν ἐπίσσει ἐπιβούτος ἐτὸν Ἀναξ- 4
 ἄρχον θύλακον Ἀναξάρχον γὰρ οὐκ ἐπίσσει, ἀπηνίκα πρὸς τοῦ
 15 τυράννου ἐτέρως σιδηροῖς ἐπίσσειτο.

(ὅτ' οὖν ἢ τῆς εὐδαιμονίας ἐλπίς οὐθ' ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἀγάπη 37. 1
 δυσανασχετεῖ πρὸς τὰ ἐπολιπόντα, μίμη δὲ ἐλευθέρια, κἄν θηρίαις
 τοῖς ἀγριωτάτοις, κἄν τῷ παμφάγῳ ἐπολίῳ πύρ, κἄν κατεκτείν-
 ηται βασιάνοις τυραννικαῖς, τῆς θείας ἀπαρτομένη φίλης ἀδοῦστος
 20 ἄνω περιπολεῖ, τὸ σῶμα παραδοῦσα τοῖς τοῦτον μόνον Ἰχθυοῖς
 οὐραγίνοις. Ἰταὶ δὲ ἴθνος, ἰαρχαρον οὐκ ἀγνωστον φιλοσοφίας 2
 προσβεντὴν εἰροῦνται πρὸς Ζάμουξιν ἤρσασε κατ' ἴτος, ὁ δὲ Ζάμουξίς
 ἦν τῶν Πευθαγόρου γενομένων, ἀποσφάττεται οὖν ὁ δοκιμώτατος 34. 1

1 13 vgl. Philo Quod omni prob. lib. 16 f. 11 p. 421 M., De provid. II 1 f. p. 51 Aucher. 1- 7 Eratosthenes Op. philo. Fr. S. Bernhardy p. 195, vgl. Stehle, Zu den Fragm. des Eratosth., Philol. 2 Suppl. 1890, S. 487. 2- 13 Theodoret VIII 57-58, daraus Cramer, Anecd. Oxon. IV p. 261, II 272. 3- 7 vgl. Diels, Vorsokr. S. 131-19 A. S. 8. 8 Über Timotheos von Perg. vgl. Philo IV p. 523. 9 zu Achaskos vgl. D. g. Laert. VI 79, Zeller, Phil. d. ant. III 1 p. 79 Anm. 10- 13 vgl. Phil. P. p. 17, wo Musonius Scaevola zu h. theophrast. Postumus genannt ist. 13- 15 vgl. Diog. Laert. IX 7, Diels, Vorsokr. S. 478, 49; Eiler, Anom. 1-9 70. 21- 23 vgl. Herodot. IV 164, D. g. Laert. VIII 2 u. Maass, De h. gr. graec. quaeest. vol. p. 58.

1. Ἀναξάρχου ἱστορία vgl. Her. III 2, 17. S. 17. 2. Ἰταὶ δὲ ἴθνος S. 229. 3. κατ' ἴτος vgl. Philo Quod omni prob. lib. 16 f. 11 p. 421 M., De provid. II 1 f. p. 51 Aucher. 4. οὐκ ἀγνωστον φιλοσοφίας S. 11. 5. ἰαρχαρον vgl. Philo Quod omni prob. lib. 16 f. 11 p. 421 M., De provid. II 1 f. p. 51 Aucher. 6. ἀποσφάττεται οὖν ὁ δοκιμώτατος S. 229. 7. ἦν τῶν Πευθαγόρου γενομένων S. 229. 8. ἀναρχαρον vgl. Philo Quod omni prob. lib. 16 f. 11 p. 421 M., De provid. II 1 f. p. 51 Aucher. 9. ἰταὶ δὲ ἴθνος S. 229. 10. οὐκ ἀγνωστον φιλοσοφίας S. 11. 11. ἰαρχαρον vgl. Philo Quod omni prob. lib. 16 f. 11 p. 421 M., De provid. II 1 f. p. 51 Aucher. 12. ἀποσφάττεται οὖν ὁ δοκιμώτατος S. 229. 13. ἦν τῶν Πευθαγόρου γενομένων S. 229. 14. ἀναρχαρον vgl. Philo Quod omni prob. lib. 16 f. 11 p. 421 M., De provid. II 1 f. p. 51 Aucher. 15. ἀποσφάττεται οὖν ὁ δοκιμώτατος S. 229. 16. ἦν τῶν Πευθαγόρου γενομένων S. 229. 17. ἰταὶ δὲ ἴθνος S. 229. 18. οὐκ ἀγνωστον φιλοσοφίας S. 11. 19. ἰαρχαρον vgl. Philo Quod omni prob. lib. 16 f. 11 p. 421 M., De provid. II 1 f. p. 51 Aucher. 20. ἀποσφάττεται οὖν ὁ δοκιμώτατος S. 229. 21. ἦν τῶν Πευθαγόρου γενομένων S. 229. 22. ἀναρχαρον vgl. Philo Quod omni prob. lib. 16 f. 11 p. 421 M., De provid. II 1 f. p. 51 Aucher. 23. ἀποσφάττεται οὖν ὁ δοκιμώτατος S. 229.

κριθείς ἀνωμένων τῶν φιλοσοφησάντων μὲν, οὐχ αἰρεθέντων δέ, ὡς ἀποδοκιμασμένων εὐδαίμονος ὑπηρεσίας. μεστὴ μὲν οὖν πᾶσα ἡ 2 ἐκκλησία τῶν μελετησάντων τὸν ζωοποιὸν θάνατον εἰς Χριστὸν παρ' ὅλον τὸν βίον καθάπερ ἀνδρῶν οὕτω δὲ καὶ γυναικῶν σωφρόνων.

5 ἔξεστι γὰρ τῷ καθ' ἡμᾶς πολιτευομένῳ καὶ ἄνευ γραμμάτων φιλο- 3 σοφειν, κἂν βάρβαρος ἢ κἂν Ἕλληνας κἂν δοῦλος κἂν γέροντας κἂν παιδίον κἂν γυνή· κοινή γὰρ ἀπάντων τῶν ἀνθρώπων τῶν γε ἐλομένων ἡ 4 σωφροσύνη· ὁμολόγηται δ' ἡμῖν τὴν αὐτὴν φύσιν κατὰ γένος ἕκαστον τὴν αὐτὴν καὶ ἴσχειν ἀρετὴν. οὐκ ἄλλην τοίνυν πρὸς τὴν ἀνθρωπό- 59, 1

10 τητα φύσιν ἔχει(ν) ἡ γυνή, ἄλλην δὲ ὁ ἀνὴρ φαίνεται, ἀλλ' ἡ τὴν αὐ- τὴν, ὥστε καὶ τὴν ἀρετὴν. εἰ δὲ ἀνδρὸς ἀρετὴ σωφροσύνη δῆκουθεν 2 καὶ δικαιοσύνη καὶ ὅσαι ταύταις ἀκόλουθοι νομίζονται. (ἄρ') ἀνδρὶ μόνῳ ἐναρέτω εἶναι προσήκει, γυναικὶ δὲ ἀκολάστῳ καὶ ἀδίκῳ; ἀλλὰ ἀπρεπὲς τοῦτο καὶ λέγειν. σωφροσύνης οὖν ἐπιμελητέον καὶ 3

15 δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς ἀπάσης ὁμοίως μὲν γυναικί, ὁμοίως δὲ ἀνδρὶ, ἐλευθέρῳ τε καὶ δούλῳ, ἐπειδὴ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως συμβέβηκεν. τὸ μὲν τοίνυν τὴν αὐτὴν εἶναι 4 φύσιν τοῦ θήλεος πρὸς τὸ ἄρρεν, καθὸ θῆλύ ἐστιν, οὐ φαμέν· πάν- τως γὰρ τινα καὶ διαφορὰν ὑπάρχειν προσῆκεν ἑκατέρῳ τούτων, δι-

20 ἦν τὸ μὲν θῆλυ αὐτῶν, τὸ δὲ ἄρρεν γέγονεν· τὸ γοῦν κνοφορεῖν καὶ 5 τὸ τίκτειν τῇ γυναικὶ προσεῖναι φαμεν, καθὸ θήλεια τυγχάνει, οὐ καθὸ ἀνθρωπος· εἰ δὲ μηδὲν ἦν τὸ διάφορον ἀνδρὸς καὶ γυναικός, τὰ αὐτὰ ἂν ἑκάτερον αὐτῶν ἔδρα τε καὶ ἔπασχεν. ἡ μὲν τοίνυν 60, 1 ταυτόν ἐστι, κατὰ ψυχὴν, ταύτη ἐπὶ τὴν αὐτὴν ἀφίξεται ἀρετὴν·

25 ἡ δὲ διάφορον, κατὰ τὴν τοῦ σώματος ἰδιότητα, ἐπὶ τὰς | κινήσεις καὶ 591 P τὴν οἰκουρίαν. «θέλω γὰρ ὑμᾶς», φησὶν ὁ ἀπόστολος, «εἰδέναι ὅτι 2 παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ. οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός. πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ.» ὡς γὰρ 3

30 σώφρονα τὸν ἀνδρα καὶ τῶν ἡδονῶν κρείττονα δεῖν εἶναι φαμεν, οὕτω καὶ τὴν γυναῖκα σώφρονά τε ὁμοίως ἀξιῶσαιμεν (ἄν) εἶναι καὶ

3 vgl. Plato Phaed. p. 67 E; 81 A 6 f vgl. Gal. 3, 28 7 ff vgl. Paed. I 10 f; Musonii rell. p. 8 ff Hense 8—11 Chrysipp Fr. mor. 254 Arnim 26—29 I Kor. 11, 3. 8. 11 29—31 vgl. Musonii rell. p. 14, 12 ff Hense: σωφρονεῖν μὲν αὐτὸν καλὸν τὴν γυναῖκα, καλὸν δ' ὁμοίως καὶ τὸν ἀνδρα.

3 ζωοποιὸν Bywater, Journ. of Philol. 4 (1872) S. 212; vgl. Strom. IV 68, 1 ζώπυρον L 9 ἴσχειν (εἰ in Ras.) L¹ 10 ἔχειν Sy ἔχει L 12 ὅσαι Sy ὅσοι L (ἄρ') Münzel 23 ἔδρα L ἡ μὲν L 24 κατὰ ψυχὴν St καθὸ νυχὴ L 25 ἡ δὲ L 28 ἐκ γυναικὸς ἀνὴρ Zeichen der Umstellung L¹ 31 (ἄν) Di

πρὸς τὰς ἡδονὰς διαμάχεσθαι μεμελετηκυίαν· ἐλέγω δέ· πνεύματι 4
 περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελήσητε, ἢ ἀποστολική
 συμφωνεῖ ἐντολή· ἢ γὰρ σαρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ
 δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς, ταῦτα οὖν ἀντίκειται οὐχ ὡς κακὸν
 5 ἀγαθῷ, ἀλλ' ὡς ἀντιφρόντως μαχόμενα, ἐπιφέρει γοῦν· ἵνα μὴ ᾧ 61. 1
 ἂν θέλητε ταῦτα ποιῆτε· ἔφανεν δὲ ἔστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς,
 ἅτινά ἐστι πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρεία, φαρμακίαι,
 ἐχθραί, ἱρεῖς, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθίαι, διχυστασίαι, αἰρέσεις, φθόνοι,
 10 μῆται, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ἔμην καθὼς καὶ
 προείπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βλαβεῖαν θεοῦ οὐ κληρονο-
 μήσουσιν, ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εὐφροσύνη,
 μακροθυμία, χρηστότης, ἐγκράτεια, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης,
 15 εὐαρέσκεια, οἰκταί, τοὺς ἁμαρτωλοὺς, ὡς πνεῦμα τοὺς δικαίους εὐφρο-
 σῶν, καὶ μὴν τὸ τῆς ἀνδρείας πρὸς τὸ ἐνθαρῶν καὶ τὸ ἐπομοι- 2
 15 τικὸν παραληπτίον, ὡς τῷ τύπτοντι τὴν οἰαγόνα παραθεῖται τὴν
 ἰτίαν καὶ τῷ τὸ ἰμάτιον ἀφροντι καὶ τοῦ χιτῶνος παραχωρεῖν θε- 3
 μοῦ κρατοῦντας ἔρρωμένως, οὐ γὰρ τινὰς Ἀμαζόνιας τὰ πολιμικά 3
 ἀνδρείας ἀσχοῦμεν τὰς γυναίκας, ὅπου γὰρ καὶ τοὺς ἀνδρας εἰρηνοῖς
 ἵνα βουλόμεθα ἀκούω δ' ἔγωγε καὶ Σαυρομάτιδας γυναίκας πο- 62. 1
 2) λῆμψι χρωμένας ἀνδρῶν οὐκ ἴλαττον, καὶ Σακίδας ἄλλας, αἱ τοξότη-
 οιν εἰς τοῦπίσω φεύγειν προσποιούμεναι τοῖς ἀνδράσιν ἐπ' ἰσῆς,
 οἶδα καὶ τὰς πλείους τῆς Ἰθρηίας γυναίκας ἔργω καὶ πόνοι 3
 3) μίνας ἀνδρικοῦ, κἄν πρὸς τὸ ἀποκτείνω γίνονται οὐδὲν ἀντίσας τῶν
 πρακτικῶν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ πολλῶν τῇ ἐμίλλῃ τῶν πόνοι ἢ γενῆ 3
 2) ἀποκνήσασκε τὸ βίσιος ἀνελόμην οἰκαδὲ φέρει, ἤδη γοῦν αἱ κέντι 3
 οὐδὲν ἴλαττον τῶν ἀφρίων καὶ οἰκουροῦσι καὶ θηροῖσι καὶ τὰς
 πόμους φυλάττοσι.

Κρήσας κίον ἐλάγασο κατ' ἴχθυον Ἰδαμν Γοργῶ

1 6 Gal 5, 19 f. 6 12 Gal 5, 19 f. 15 17 v2 Luk. 6, 20
 19 f vgl. Stob. Eccl. III, 29 p. 12, 19 f. Hense. Hier. V 71. Men. 22-23
 vgl. Strabo III 4, 17 p. 196, D. d. Sic. IV 20. 25 27 v2 Hier. V 41 D
 τὰς θηρας τῶν φιάλων πῦρον ποτιὰ φασγανόταται οὐκ ἔστι, ἐπεὶ ἴν
 οὐκ ἔστι φιάλων, καὶ ἐπιθροῦται καὶ τὸσα ποτιὰ τῶν φιάλων, ἢ τὰς ἀν
 οἰκουροῖν ἴδων, τὰς, ἢ ποτιὰ τε καὶ ποτιὰ τῶν φιάλων, μὴ ποτιὰ
 τοῦ φιάλων. 24 Amphipater Amph. Pa. IX 28, 1

3 αἱ φιάλας Gal 5, 19 f. 15 ποτιὰ τῶν φιάλων, L. 16 ποτιὰ
 τῶν φιάλων, ποτιὰ τῶν φιάλων, L. 19 ποτιὰ τῶν φιάλων, L. 23 ποτιὰ τῶν φιάλων, L. 25 ποτιὰ τῶν φιάλων, L. 28 ποτιὰ τῶν φιάλων, L.
 24 Amphipater Amph. Pa. IX 28, 1

φιλοσοφητέον οὖν καὶ ταῖς γυναιξὶν ἐμπερῶς τοῖς ἀνδράσι, κἄν βελ- 4
τίους οἱ ἄρρενες τὰ <τε> πρῶτα ἐν πᾶσι φερόμενοι τυγχάνωσιν, ἐκτός
εἰ μὴ καταμαλακισθῆεν. ἀναγκαῖον οὖν σύμπαντι τῷ τῶν ἀνθρώπων 68, 1
γένει παιδεία τε καὶ ἀρετὴ, εἴ γε ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν σπεύδοιεν. καὶ 2
5 πῶς οὐ μάτην Εὐριπίδης ποικίλως γράφει· ποτὲ μὲν

πᾶσα γὰρ ἀνδρὸς κακίων ἄλοχος,
κἄν ὁ κάκιστος
γῆμη τὴν εὐδοκιμοῦσαν·

ποτὲ δὲ

10

πᾶσα γὰρ δούλη ἐστὶν ἀνδρὸς ἢ σώφρων γυνή,
ἢ δὲ μὴ σώφρων ἀνοία τὸν ξυνόντα ὑπερφέρει.

οὐ μὲν γὰρ κρείσσον καὶ ἄρειον 4
ἢ ὄθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχγον
ἀνὴρ ἢδὲ γυνή.

15 κεφαλὴ τοίνυν τὸ ἡγεμονικόν. εἰ δὲ κύριος κεφαλὴ τοῦ ἀνδρός. 5
κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κύριος ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικός, κειμένων καὶ
δόξα θεοῦ ὑπάρχων. διὸ καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἐφραίους γράφει· ὑπο- 64, 1
τασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ θεοῦ· αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι
ὡς τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικός ὡς καὶ ὁ Χριστὸς
20 κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς ὁ σωτὴρ τοῦ σώματος. ἀλλ' ὡς ἡ ἐκ-
κλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις
ἀνδράσι ἐν παντί. οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ 2
Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν· | οὕτω καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν 593 P
ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν
25 ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς γὰρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα
ἐμίσησεν· κἄν τῇ πρὸς Κολοσσαεὶς αἱ γυναῖκες φησὶν, ὑποτάσ- 65, 1
σεσθε τοῖς ἀνδράσι, ὡς ἀνήκει ἐν κυρίῳ. οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς
γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς
γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ εὐάρεστον τῷ κυρίῳ. οἱ πατέρες,
30 μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. οἱ δούλοι, ὑπακούετε 2

1 Chrysipp Fr. mor. 254 Arnim 6—8. 10 f Euripides Oedipus Fr. 546.
545; vgl. Stob. Flor. 73, 28; 69, 18 12—14 ζ 182—184 15 f I Kor. 11, 3
16 f I Kor. 11, 7 17—26 Ephes. 5, 21—25. 28 f 26—8. 278, 8 Kol.
3, 18—4, 1

2 <τε> Schw 4 f καὶ πῶς L 6 κακίων] χείρων Cobet μείων Nauck
7 κάκιστος Stob. κράτιστος L 10 ἐστὶν] πέφικεν Stob. 11 ξυνόντα ὑπερ-
φέρει] ξυνόνθ' ὑπερφρονεῖ Stob. 12 γὰρ] + τοῦγε Hom. ἀρεῖον L 17 θεοῦ
am Rand L¹ vor γράφει ist ὑπάρχει getilgt L¹

κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς
 ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ φοβούμενοι τὸν κύριον,
 καὶ πᾶν ὃ ἐν ποιῆτε, ἐκ φυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ δουλεύοντες
 καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀντα-
 5 πόδοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ γὰρ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ὁ γὰρ
 ἄδικος κομίζεται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία. οἱ κύριοι, 8
 τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχετε, εἰδότες ὅτι καὶ
 ἡμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ,· ὅπου οὐκ ἔστι Ἕλληνας καὶ Ἰουδαίους, 4
 περιτομῆ καὶ ἀκροθυσίας, βάρβαρος, Σκίθης, δούλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ
 10 πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός,· εἰκὼν δὲ τῆς οὐρανίου ἐκκλησίας ἢ 66, 1
 ἐπίγειος, ὅπερ ἐνέχομεθα καὶ ἐπὶ γῆς γενέσθαι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ
 ὡς ἐν οὐρανῷ· ἐνδυσάμενοι σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, τα- 2
 πεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ
 χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἕν τι πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ
 15 Χριστὸς ἠγαπήσατο ἡμῖν, οὕτως καὶ ἡμεῖς, ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖτοις ἢ 2
 ἀγάπῃ, ὃ ἔστι σύνδιμος τῆς τελειότητος, καὶ ἡ ἐρήνη τοῦ Χριστοῦ
 βραβεύεται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι·
 καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε,· οὐδὲν γὰρ κολύει πολλάκις τὴν αὐτὴν 4
 παρατίθεσθαι γραφὴν εἰς ἐντροπήν Μαρκίου, ἣν πρὸς μεταβάληται
 20 πισθίς, εὐχάριστον δεῖν μαθὼν τὸν πιστὸν εἶναι τῷ δημιουργῷ
 θεῷ τῷ καλίσαντι ἡμᾶς καὶ εὐαγγελισαμένῳ ἐν σώματι.
 Σαφῶς ἡμῖν ἐκ τούτων ἢ ἐκ πιστεως ἰσότης καὶ τίς ὁ τέλειος 67, 1
 δίδιχται, ὅστι καὶ ἀκόρτων τινῶν καὶ τὰ πλιτοτα ἐνσταμένῳν,
 πᾶν κολάσεις ἐπαρτύνεται πρὸς τοῦ ἀνθρώου ἢ πρὸς τοῦ θεοτύτου,
 25 φιλοσοφίαι ὃ τε οἰκίτης ἢ τε γενή, ναὶ μὴν καὶ ἐπιθίρω, πᾶν 2
 πρὸς τεράννον θάνατος ἀπιλήται τοῖτοι, πᾶν ἐπὶ δικαστήμα ἀγῆ-
 ται καὶ εἰς κινδύνοε ἐσχάτοε περιέλικται πρὸς τε τῆς κτήσεε
 ἀπείσε κινδυνίσει, οὐκ ἀγίεται τῆς θηοομίας οὐδ' ὀποστωῖν· 14 P
 οὐδὲ ἀπειθήσει ποτὶ ἢ μὴν γενή φεῖλον οἰκοκοῖσα ἀνδρὶ ὃ δὲ τίος 3
 30 ἐν φεῖλον ἔχῃ πατέρα ἢ πατέρα θεοτύτην ὃ οἰκίτης τῆς ἀρετῆς
 ἐχόμενοι γενναίως· ἀλλ' ὡς ἀνδρὶ ἀποθεύσκειν καλὸν ἐπὶ τε ἀρετῆς 4
 ἐπὶ τε ἐπιθίρωε ἐπὶ τε ἰουτοῦ ὀσάτωε καὶ γενναί· οὐ γὰρ
 τῆς τῶν ἀρετῶν φέσεε τοῖτοι ἴδιον· ἀλλὰ τῆς τῶν ἀρετῶν,
 πιστῶε οἶν καὶ ὃ πρῶτῆς καὶ ὃ τίος καὶ ὃ οἰκίτης, ἐπὶ τοῖτον ταῖς 68, 1
 5 ἐντολαῖς βροβαί τε καὶ ἐν δὲ, τεθνήσκει οὐτιε ἀν τῆ δὲ θε-

8-10 K. L. 3. 11 11 f vs. M. 12 12 12 12 12 12

8 f vs. M. 11 11 f vs. M. 12 12 12 12 12 12
 15 f vs. M. 11 11 f vs. M. 12 12 12 12 12 12
 20 f vs. M. 11 11 f vs. M. 12 12 12 12 12 12
 25 f vs. M. 11 11 f vs. M. 12 12 12 12 12 12
 30 f vs. M. 11 11 f vs. M. 12 12 12 12 12 12
 35 f vs. M. 11 11 f vs. M. 12 12 12 12 12 12

νάτου ζωοποιηθῆναι. ἴσμεν γοῦν καὶ παῖδας καὶ οἰκέτας καὶ γυναῖκας 2
πολλάκις ἀκόντων πατέρων καὶ δεσποτῶν καὶ ἀνδρῶν βελτίστους
γεγονέναι. οὐκ οὖν ἔλαττον προθυμείσθαι χρὴ τοὺς μέλλοντας θεο- 3
σεβῶς ζῆσειν, ἐπειδὴν εἰργεῖν αὐτούς τινες δοκῶσιν, ἀλλὰ πολὺ πλεόν
5 οἶμαι προσήκειν σπεύδειν τε καὶ ἀγωνίζεσθαι διαφερόντως, ὅπως ἂν
μὴ ἠττηθέντες ἀποπέσωσι τῶν ἀρίστων καὶ ἀναγκαιοτάτων βουλευ-
μάτων. οὐ γὰρ οἶμαι σύγκρισιν ἐπιδέχεσθαι πότερον ἄμεινον θια- 4
σώτην γενέσθαι τοῦ παντοκράτορος ἢ τὸ τῶν δαιμόνων ἐλέσθαι
σκότος. τὰ μὲν γὰρ ἄλλων | ἔνεκα πραττόμενα ἡμῖν ἐκάστοτε πρά- 5 215 8
10 ξαιμεν ἂν εἰς ἐκείνους ἀποβλέπειν κειρώμενοι, ὧν ἔνεκα γίνεσθαι
δοκεῖ, μέτρον ἡγούμενοι τοῦτο τὸ [ἐν] ἐκείνοις κεχαρισμένον· ἃ δὲ
αὐτῶν μᾶλλον ἢ τινων ἑτέρων, ταῦτα ἂν ἡμῖν γίγνοιτο μετὰ τῆς
ἴσης σπουδῆς, ἔάν τε ἀρέσκειν τισὶ δοκῇ ἔάν τε καὶ μὴ. εἰ δὲ τῶν 69, 1
ἀδιαφόρων ἕνια τοιαύτην εἴληγε τιμὴν ὥστε καὶ ἀκόντων τινῶν
15 αἰρετὰ εἶναι δοκεῖν, πολὺ δὲ πλεόν τὴν ἀρετὴν περιμάχητον νομι-
στέον, μὴ εἰς ἄλλο τι ἀφορῶντας, ἀλλὰ εἰς αὐτὸ τὸ καλῶς πραχθῆναι
δυναμένον, ἔάν τε ἑτέρως δοκῇ τισὶν ἔάν τε καὶ μὴ. καλῶς οὖν 2
καὶ Ἐπίκουρος Μενοικεῖ γράφων· ἢ μήτε νέος τις ὧν μελλέτω φιλο-
σοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιᾷτω φιλοσοφῶν. οὔτε γὰρ ἄσφο-
20 οὔδεις ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνειν. ὁ δὲ 3
λέγων μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν [ᾧραν] ἢ παρεληλυθέναι τὴν
ᾧραν ὁμοίως ἐστὶ τῶ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρῆναι
τὴν ᾧραν ἢ μηκέτ' εἶναι [τὴν ᾧραν]. ὥστε φιλοσοφητέον καὶ νεώτερον 4 595 P
25 χάριν τῶν γεγονότων, τῶ δὲ ὅπως νεός ἄμα καὶ παλαιός ἢ διὰ τὴν
ἀφοβίαν τῶν μελλόντων.ε

IX. Περὶ δὲ τοῦ μαρτυρίου διαρρήδην ὁ κύριος εἰρηκεν, καὶ τὰ 70, 1
διαφόρους γεγραμμένα συντάξωμεν· ἢ λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὅς ἐάν ὁμο-
λογῆσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
30 ὁμολογήσει ἐν αὐτῶ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· τὸν δὲ
ἀρνησάμενόν με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνήσομαι αὐτὸν ἔμπρο-

18—17 εἰ τῶν—μὴ Sacr. Par. 240 Holl Chrysipp Fr. mor. 46 Arnim
18—26 Epikur Ep. III Anf. Diog. Laert. X 122 — Usener Ep. 59, 1—10 28—
S. 280, 1 Luk. 12, 8 f

1 καὶ γυναῖκας καὶ οἰκέτας Zeichen der Umstellung L¹ οἰκέτας corr. aus
κέτας L¹ 4 ζῆσειν (σ corr. aus ν) L¹ 6 ἀποπέσωσι w. e. sch. L ἀπο-
πέτωσι Vi ἀποπταίωσι Sy 7 f θειασώτην L 11 τοῖτων Hiller [ἐν] Ma
12 αὐτῶν L 13 ἀρέσκειν corr. aus ἀρέσκη L¹ 15 [δὲ] Wi περιμάχητον
+ εἶναι Sacr. Par. 16 ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ Sacr. Par. 17 ἑτέρως Münzel ἑτέροις L
18 μελλέτω Vi μελέτω L 20 ὑγιαίνον Diog. 21 [ᾧραν] Usener (τὴν
ᾧραν Cobet 22 μήπω] μὴ Diog. 23 τὴν ᾧραν² < Diog. νέφ Diog.

σθιν τῶν ἀγγέλων. ὡς γὰρ ἂν ἐκαιοχυνθῆ με ἢ τοὺς ἐμοὺς λόγους 2
 ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ εἶδος τοῦ ἀν-
 θρώπου ἐκαιοχυνθήσεται αὐτόν. ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς
 αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ἵνα οὖν ὅστις ἐὰν ὁμολογήσῃ 3
 ἐν ἡμοῖς ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμ-
 προσθεν τοῦ πατρὸς μου ἐν οὐρανοῖς. ὅταν δὲ φέρωσιν ἐμᾶς 4
 εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ προμεριμνᾶτε
 πῶς ἀπολογηθήτε ἢ τί εἰπήτε· τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ἐμᾶς
 ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ τί δεῖ εἰπεῖν.

- 10) Τοῦτον ἐξηγούμενος τὸν τόπον Ἡρακλίων ὁ τῆς Οὐαλεντίνου 71, 1
 σχολῆς δοκιμώτατος κατὰ λέξιν φησὶν ὁμολογίαν εἶναι τὴν μὲν ἐν
 πίστει καὶ πολιτείᾳ, τὴν δὲ ἐν φωνῇ. ἢ μὲν οὖν ἐν φωνῇ ὁμολογία 2
 καὶ ἐπὶ τῶν ἐξουσιῶν γίνεται, ἢν μόνην, φησὶν, ὁμολογίαν ἠγοῦντας
 εἶναι οἱ πολλοὶ οὐχ ἐγὼ δὲ δύνανται δὲ ταύτην τὴν ὁμολογίαν καὶ
 1) οἱ ἔποικριται ὁμολογεῖν, ἀλλ' οὐδ' ἐπιθήσεται οὕτως ὁ λόγος καθο- 3
 λικῶς εἰρημίνος· οὐ γὰρ πάντες οἱ σφζόμενοι ὁμολόγησαν τὴν διὰ
 τῆς φωνῆς ὁμολογίαν καὶ ἐξῆλθον, ἐξ οὗ Ματθαῖος, Φίλιππος,
 Θωμᾶς, Λευὶς καὶ ἄλλοι πολλοί, καὶ ἴσθιν ἢ διὰ τῆς φωνῆς ὁμολογία 4
 οὐ καθολικὴ, ἀλλὰ μερικὴ, καθολικὴ δὲ ἦν τὴν λέγει, ἢ ἐν ἱεροῖς καὶ
 2) πράξεισι καταλλήλοις τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως. ἔπιται δὲ ταύτῃ τῇ
 ὁμολογίᾳ καὶ ἢ μερικὴ ἢ ἐπὶ τῶν ἐξουσιῶν, ἐν δὲ καὶ ὁ λόγος
 αἰρεῖ, ὁμολογῆσαι γὰρ οὕτως καὶ τῇ φωνῇ, ὀρθῶς προσομολογήσα,
 πρότερον τῇ διαθέσει, καὶ καλῶς ἐπὶ μὲν τῶν ὁμολογούντων 4ν 72, 1
 ἡμοῖς εἶπεν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀρνούμενων τὸ ἐμὲ προσέθιξεν, οὕτοι
 2) γὰρ, κἂν τῇ φωνῇ ὁμολογήσασιν αὐτόν, ἀρνοῦνται αὐτόν, τῇ πράξει
 μὴ ὁμολογοῦντες, μόνον δ' ἐν αὐτῷ ὁμολογοῦσιν οἱ ἐν τῇ κατ' 2
 αὐτόν ὁμολογία καὶ πράξει βιοῦντες ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐπι-
 λημίνος αὐτοῦ καὶ ἐχόμενος ἐπὶ τούτων· διότι ἀρνήσασθαι αὐτόν
 οὐδέποτε δύνανται· ἀρνοῦνται δὲ αὐτόν οἱ μὴ ὄντες ἐν αὐτῷ, οὐ 3
 γὰρ εἶπεν ὡς ἀρνήσεται ἐν ἡμοῖς, ἀλλ' ἐμὲ· οὐδὲς γὰρ ποτε οὖν
 ἐν αὐτῷ ἀρνίται αὐτόν, τὸ δὲ ἔμπροσθεν τῶν ἀποστόλων· καὶ 4
 τῶν σφζομένων καὶ τῶν ἰθνητῶν δὲ ὁμοίως περ' οἷς, μὲν καὶ τῇ

1 4 Mark 8, 38. 4 6 Matth 10, 32. 6 9 Luk 12, 9. 10—
 8 291. 2 Herakleon Ep. ad Broth., ap. H. Grot. l. c. tit. 20. 292. 3 4 1

4 αἰτοῦ, ἐπὶ δὲ 7, ἐπὶ τοῦ Bas. l. c. w. e. k. l. c. 291. 292.
 10 τούτων V. τοῦτον L. 11 καὶ τὸ ἐπὶ τῇ φωνῇ L. 10 γ. St. τ. l.
 22 ε. φ. ὅτι τὸ αἰρεῖ L. 25 αἰτοῦ, ἐπὶ τῷ αἰτοῦ, l. c. 291. 292.
 αἰτοῦ—ἀρνοῦνται St. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

πολιτεία, παρ' οἷς δὲ καὶ τῇ φωνῇ. [διόπερ ἀρνήσασθαι αὐτὸν οὐδέποτε δύνανται· ἀρνοῦνται δὲ αὐτὸν οἱ μὴ ὄντες ἐν αὐτῷ.]^ε

Ταῦτα μὲν ὁ Ἡρακλέων καὶ τὰ μὲν ἄλλα φαίνεται ὁμοδοξεῖν **73, 1**
 ἡμῖν κατὰ τὴν περικοπὴν ταύτην, ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἐπέστησεν ὅτι εἰ
 5 καὶ μὴ πράξει τινὲς καὶ τῷ βίῳ ὡμολόγησαν τὸν Χριστὸν ἔμπροσθεν
 τῶν ἀνθρώπων, τῷ μέντοι κατὰ φωνὴν ὁμολογεῖν ἐν δικαστηρίοις
 καὶ μέχρι θανάτου βασανιζομένους μὴ ἀρνεῖσθαι ἀπὸ διαθέσεως πε-
 πιστευκένοι φαίνονται· διαθέσεις δὲ ὁμολογουμένη καὶ μάλιστα ἢ μηδὲ **2**
 θανάτῳ τρεπομένη ὑφ' ἐν ἀπάντων τῶν παθῶν, ἃ δὴ διὰ τῆς σω-
 10 ματικῆς ἐπιθυμίας ἐγεννᾶτο, ἀποκοπὴν ποιεῖται· ἔστι γὰρ ὡς ἔπος **3**
 εἰπεῖν ἐπὶ τέλει τοῦ βίου ἀθρόα κατὰ τὴν πράξιν μετάνοια καὶ ἀλη-
 θῆς εἰς Χριστὸν ὁμολογία ἐπιμαρτυρούσης τῆς φωνῆς. εἰ δὲ τὸ **4**
 πνεῦμα τοῦ πατρὸς ἐν ἡμῖν μαρτυρεῖ, πῶς ἔτι ὑποκριταί, οὓς φωνῇ
 μόνῃ μαρτυρεῖν εἴρηκεν; δοθήσεται δὲ τισιν, ἐὰν συμφέρῃ, ἀπολο- **5**
 15 γήσασθαι, ἵνα διὰ τε τῆς μαρτυρίας διὰ τε τῆς ἀπολογίας ὠφελῶνται
 οἱ πάντες, ἰσχυροποιούμενοι μὲν οἱ κατ' ἐκκλησίαν, θαυμάζοντες δὲ
 καὶ εἰς πλῆθος ὑπαγόμενοι οἱ ἐξ ἔθνων τὴν σωτηρίαν πολυπραγμονή-
 σαντες, οἱ λοιποὶ δὲ ὑπ' ἐκπλήξεως κατεχόμενοι. ὥστε τὸ ὁμολογεῖν **74, 1**
 ἐκ παντὸς δεῖ, ἐφ' ἡμῖν γὰρ, ἀπολογεῖσθαι δὲ οὐκ ἐκ παντός, οὐ γὰρ
 20 καὶ τοῦτο ἐφ' ἡμῖν. ὃ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται·
 ἐπεὶ τίς οὐκ ἂν τῶν εὐφρονοῦντων βασιλεύειν ἐν θεῷ, ἀλλ' οὐ δου- **2**
 λεύειν ἔλοιτο; θεὸν οὖν ὁμολογοῦσι· τινες εἰδέναί· κατὰ τὸν ἀπό- **3**
 στολον, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ
 πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι,^ε οἱ δέ, | κἂν τοῦτο μόνον ὁμολο- **216 S**
 25 γήσωσιν, ἐν τι κατεπράξαντο ἐπὶ τέλει ἔργον ἀγαθόν. ἔοικεν οὖν
 τὸ μαρτύριον ἀποκάθαρσις εἶναι ἁμαρτιῶν μετὰ δόξης. αὐτίκα ὁ **4**
 Ποιμὴν φησιν· ἐκφείξεσθε | τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀγρίου θηρίου, ἐὰν **597 P**
 ἡ καρδία ὑμῶν γένηται καθαρὰ καὶ ἄμωμος· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ
 κύριος ἐξητήσατο ὑμᾶς ὁ σατανᾶς· λέγει· σιναῖσαι· ἐγὼ δὲ παρη-
 30 τησάμην· πρῶτος τοίνυν ὁ κύριος διὰ τὴν τῶν ἐπιβουλεόντων αὐτῷ **75, 1**
 ἀνθρώπων καὶ τὴν τῶν ἀπιστῶν ἀποκάθαρσιν ἔπιεν τὸ ποτήριον·

12 f Matth. 10, 20 14 f vgl. Luk. 12, 11 f 20 Matth. 10, 22; 24, 13;
 Mark. 13, 13 22—24 Tit. 1, 16 25 f ἔοικε(ν) τὸ—δόξης Sacr. Par. 241 Holl
 26—28 vgl. Herm. Vis. IV 2, 5 τὸ θηρίον τοῦτο τίπος ἐστὶν θλίψεως τῆς
 μελλούσης τῆς μεγάλης· ἐὰν οὖν . . . μετανοήσητε . . . δυνήσεσθε ἐκφυγεῖν αὐτήν,
 ἐὰν ἡ καρδία ὑμῶν γένηται καθαρὰ καὶ ἄμωμος. 29 f Luk. 22, 31 f 31.
 S. 282, 6 vgl. Matth. 20, 22; 26, 39

1 f [διόπερ—αὐτῷ] St als Randverbesserung zu S. 280, 28 f 4 ἐκεῖνο
 Ma (ἐπ'· ἐκεῖνο St 6 τῷ Po τὸ L 9 ὑφ' ἐν ἀπάντων Heyse ὑφ' ἕνα πάν-
 των L 10 ἐγενᾶτο corr. aus ἐγένετο L¹ 15 ἀπολογίας Wi ὁμολογίας L
 21 nach τίς ist ἂν getilgt L¹ 30 πρῶτος St μόνος L 31 ἀνθρώπων]
 ἄγνωσαν St ἀνθρώπων· κακίαν) Schw

ὄν μιμούμενοι οἱ ἀπόστολοι ὡς ἂν τῷ ὄντι γνωστικοὶ καὶ τέλειοι
 ἐπὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἄς ἐπιξάν ἔπαθον. οὕτως οὖν καὶ οἱ κατ' 2
 ἔργον τὸ ἀποστολικὸν πορευόμενοι γνωστικοὶ ἀναμάρτητοὶ τε εἶναι
 ὀφείλοισι καὶ δι' ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν κύριον ἀγαπᾶν καὶ τὸν πλη-
 5 οῖον. Ἰν' εἰ καλοῖη περιστάσις, ἐπὶ ἐκκλησίας ἀσκανδάλιστοι τὰς
 θλίψεις ἐπομένοντες τὸ ποτήριον πίωσιν. ὅσοι δὲ ἔργῳ μὲν παρὰ 3
 τὸν βίον, λόγῳ δὲ ἐν δικαστηρίῳ μαρτυροῦσι κἂν ἐλπίδα ἐκδεχόμενοι
 κἂν φόβον ἐφορώμενοι, μελίους οὗτοι τῶν στόματι μόνον ὁμολο-
 γούντων τὴν σωτηρίαν. ἀλλ' εἰ καὶ ἐπιρβαῖη τις ἐπὶ τὴν ἀγάπην. 4
 10 τῷ ὄντι μακάριος οὗτος καὶ γνήσιος μάρτυς, τελείως ὁμολογήσας καὶ
 ταῖς ἐντολαῖς καὶ τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου, ὃν ἀγαπήσας ἀδελφὸν
 ἰγνώρισεν, ὅλον ἑαυτὸν ἐπιδοῦς διὰ τὴν ἀγάπην τὴν πρὸς τὸν
 θεόν, οἷον παρακαταθήκην ἐγνωμόνως καὶ ἀγαπητικῶς ἀποδοῦς
 τὸν ἀπαιτούμενον ἄνθρωπον.

15 X. Ἐπὶ δ' ἱμαλιν εἶπη ὅταν διώκωσιν ἡμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ 16 1
 τη, φεύγειτε εἰς τὴν ἀλλήνην, οὐχ εἰς κακὸν ὃν τὸ διώκεσθαι παρρησι-
 φεύγειν οὐδ' εἰς θάνατον φοβουμένους διὰ φεύγῃς ἐκκλίπειν προ-
 τάττει τοῦτον· βούλεται δὲ ἡμᾶς μηδενὶ αἰτίῳ μηδὲ στυγαίῳ 2
 κακοῦ τινος γίνεσθαι, σφίσι τε αὐτοῖς πρὸς δὲ καὶ τῷ διώκοντι
 20 καὶ τῷ ἀναιροῦντι· τρόπον γὰρ τινα παραγγέλλει αὐτὸν περιστά-
 σθαι, ὃ δὲ παρακούσων τολμηρὸς καὶ φιλοκίνδυνος. εἰ δὲ ὁ ἀναιρῶν 21 1
 ἄνθρωπον θεοῦ εἰς θεὸν ἀμαρτάνη, καὶ τοῦ ἀποκτείνοντος αὐτὸν
 ἴσχυος καθίσταται ὁ ἑαυτὸν προσάγων τῷ δικαστηρίῳ· οὗτος δ' ἂν
 εἴη ὁ μὴ περισσεύων τὸν διωγμὸν, ἀλώσιμος διὰ θράσος παρ-
 25 χων ἑαυτὸν. οὕτως ἴσται τὸ ἕσον ἰγ' ἑαυτῷ ὁ στυγαίῳ γινόμενος 22 1
 τῷ τοῦ διώκοντος ποτήριον, εἰ δὲ καὶ προσωρεθίζῃ, τέλειον αἴτιον
 ἐκκαλούμενος τὸ θηρίον, εἰς δ' αὐτῶς κἂν αἰτίαν μάχης παρῶσθαι 2
 τινὰ ἢ ζημίαν ἢ ἰχθῶρα ἢ δίχην, ἀγορμὴν ἐγέννησι διωγμοῦ. δια 3
 τοῦτ' οὖν μηδενὸς ἀντίχρῃσαι τῶν ἐν τῷ βίῳ προστίτασται ἡμῖν
 30 ἀλλὰ καὶ τῷ αἰρῶντι τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα προσδιδόναι, οὐχ
 ἵνα ἀπροσπεθεῖς διαμίσθωμεν μόνον, ἀλλ' εἰς μὴ ἀντιποιούμενοι τοῖς
 ἐπιδικαστέοις ἰγ' ἑαυτοῖς ἀγοραῖσθωμεν καὶ δι' ἡμῶν ἐπὶ τὴν τοῦ
 ὀνόματος διακινῶμεν βλασφημίαν.

15 f. Matt. 10, 23. 22 vgl. I Tim. 6, 11. 20 vgl. I. A. 6, 20.

3 te We; γ L. 12 διὰ τὴν ἀμαρτίαν τὴν πρὸς τὸν θεόν; Schw. A' αἰ-
 τία τὴν θείαν; Ma. 16 ὁ Schw. 19 παρακούσων Schw. 20 παραγγέλλει
 τε προσάγει; L. αἴτιον; Ewald; αἴτιον; L. 20 f. τὸν τὸν προστίτασται
 Ma. 22 ἀπροσπεθεῖς; L. 24 ἐν αἰρῶντι αἴτιον; Ewald; προστίτασται; Ma
 I. A. vgl. Schw. A. 26 4. 29 ἢ ἀγορμὴν ἐγέννησι; Ewald; Ewald; Schw. I.
 ἢ ἀγορμὴν.

XI. *Ναι, φασίν, εἰ κήδεται ὑμῶν ὁ θεός, τί δήποτε διώκεσθε 78, 1*
καὶ φονεύεσθε; ἢ αὐτὸς ὑμᾶς εἰς τοῦτο ἐκδίδωσιν; ἡμεῖς δὲ οὐχ οὕτως
ὑπολαμβάνομεν τοῖς περιστάτικοις περικίπτειν ἡμᾶς τὸν κύριον βου-
ληθῆναι, ἀλλὰ προφητικῶς τὰ συμβήσεσθαι μέλλοντα προειρηκέναι,
ὡς διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ διωχθησόμεθα, φονευθησόμεθα, ἀνασκινδυ-
λευθησόμεθα. ὅστ' οὐ διώκεσθαι ἠθέλησεν ἡμᾶς, ἀλλ' ἃ κεισόμεθα 2
προεμήνυσεν, διὰ τῆς τοῦ συμβήσεσθαι προαγορεύσεως εἰς καρτερίαν
γυμνάσας, ἢ τὴν κληρονομίαν ἐπηγγείλατο. καίτοι οὐ μόνοι, ἀλλὰ
μετὰ πολλῶν κολαζόμεθα. ἀλλ' ἐκεῖνοι, φασί, κακούργοι τυγχάνοντες
15 δικαίως ὑπὸ τῶν τιμωρίων. ἅκοντες οὖν μαρτυροῦσιν ἡμῖν τὴν 79, 1
δικαιοσύνην τοῖς διὰ δικαιοσύνην ἀδίκως κολαζομένοις. ἀλλ' οὐδὲ
τὸ ἀδικον τοῦ δικαστοῦ τῆς προνοίας ἀπτεται· δεῖ γὰρ κύριον εἶναι
τὸν κριτὴν τῆς ἑαυτοῦ γνώμης, μὴ νευροσπαστούμενον ἀψύχων δίκην
ὀργάνων ἀφορμᾶς ἴσως μόνον παρὰ τῆς ἕξωθεν αἰτίας λαμβάνοντα.
25 δοκιμάζεται γοῦν ἐν ᾧ κρίνει καθάπερ καὶ ἡμεῖς κατὰ τε τὴν τῶν 2
αἰρετῶν ἐκλογὴν κατὰ τε τὴν ὑπομονήν· κἂν μὴ ἀδικῶμεν, ἀλλ' ὡς
*ἀδικοῦσιν ἡμῖν ὁ δικαστὴς * * ἀφορᾷ· οὐ γὰρ οἶδεν τὰ καθ' ἡμᾶς οὐδὲ*
θέλει μαθεῖν, προλήψει δὲ συναπάγεται κενῇ, διὸ καὶ κρίνεται. διώ- 8
κουσι τοίνυν ἡμᾶς οὐκ ἀδίκους εἶναι καταλαβόντες, ἀλλ' αὐτῷ μόνῃ
20 τῷ Χριστιανούς εἶναι τὸν βίον ἀδικεῖν ὑπολαμβάνοντες αὐτούς τε
οὕτω πολιτευομένους καὶ τοὺς ἄλλους τὸν ὅμοιον αἰρεῖσθαι βίον
προτρεπομένους.

Διὰ τί δὲ οὐ βοηθεῖσθε διωκόμενοι; | φασί. τί γὰρ καὶ ἀδικού- 80,1 599 P
μεθα ὡς πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, θανάτῳ ἀπολνόμενοι πρὸς τὸν κύριον
25 καὶ καθάπερ ἡλικίας μεταβολήν. οὕτω δὲ καὶ βίον ἐναλλαγὴν ὑπο-
μένοντες; εἰ δὲ εὐ φρονοῦμεν, χάριν εἰσόμεθα τοῖς τὴν ἀφορμὴν τῆς
*ταχείας ἀποδημίας παρεσχημένοις, * * εἰ δι' ἀγάπην μαρτυροῦμεν· εἰ δὲ 2*
μὴ φαῦλοι τινες ἄνδρες εἶναι τοῖς πολλοῖς ἔδοκοῦμεν ἡμεῖς, [εἰ] ἦδε-
σαν δὲ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀλήθειαν, πάντες μὲν ἂν ἐπεπῆδων τῇ ὁδῷ.
30 ἐκλογὴ δὲ οὐκ ἂν ἦν. ἀλλὰ γὰρ ἡ ἡμετέρα πίστις, ὡς οὐσα τοῦ 8
κόσμου, ἐλέγχει τὴν ἀπιστίαν. Ἐμὲ μὲν γὰρ Ἄνυτός τε καὶ Μέλιτος 4
ἀποκτείνειεν μὲντ' ἂν, βλάψειεν δ' ἂν οὐδ' ὀπωστιοῦν· οὐ γὰρ οἶμαι

1 f vgl. Epikur Fr. 374 Usener; Lact. De ira dei 13, 9; Min. Fel. Oct. 12, 2
 5 ἀνασκινδ. aus Plato Rep. II p. 362 A 80 f Matth. 5, 14 81—S. 284, 1 vgl.
 Plato Apol. p. 30 CD ἐμὲ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν βλάψειεν οὔτε Μέλιτος οὔτε Ἄνυτος·
 οἶδὲ γὰρ ἂν δύναιτο· οὐ γὰρ οἶμαι θεμιτὸν εἶναι ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χείρονος
 βλάπτεσθαι. ἀποκτείνειε μὲντ' ἂν ἴσως ἢ ἐξελάσειεν ἢ ἀτιμώσειεν.

5 f ἀνασκινδ.λειθησόμεθα (θη sb. d. Z.) L¹ 7 προαγορεύσεως Sy προ-
 αγορεύσεως L 8 γυμνάσας, ἢ Sy γυμνασίας ἢ L 17 etwa τὴν ζημίαν ἐπι-
 βάλλον εἰς τοὺς ἕξωθεν ἀφορᾷ Wi ἐφορᾷ Sy ἐφορμᾷ Po 20 τῷ Sy τὸ L
 26 φρονοῦμεν Sy 28 [εἰ] Ma (vgl. Po) 32 ὀπωστιοῦν Sy ὀπωστισοῦν L

θεμιτὸν εἶναι τὸ ἄμεινον πρὸς τοῦ χείρονος βλάπτεσθαι. ἔστι δ
θαρροῦντα ἡμῶν ἕκαστον λέγειν· κέρως ἐμοὶ βοηθός. οὐ φοβη-
θήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;· ὀδικαίων γὰρ τυχαί ἐν χειρὶ
θεοῦ. καὶ οὐ μὴ ἀφῆται αὐτῶν βάνανος.

5 XII. Βασιλείδης δὲ ἐν τῷ εικοστῷ τρίτῳ τῶν Ἐξηγητικῶν περὶ 81. 1
τῶν κατὰ τὸ μαρτύριον κολαζομένων αὐταῖς λέξει τάδε φησί· ἡμί 2
γάρ | τοι, ὅποσοι ἐπολιττοῦσι ταῖς λεγομέναις θλίψεσιν, ἦτοι ἡμαρ- 217
τηκότις ἐν ἄλλοις λαυθάροντες· πταίσμασιν εἰς τοῦτο | ἄγονται τὸ
ἀγαθόν, χρηστότητι τοῦ περιάγοντος· ἀλλὰ ἐξ ἄλλων ὄντως ἐγκαλοῦ-
10 μνοι, ἵνα μὴ ὡς κατὰδικοι ἐπὶ κακοῖς ὁμολογουμένοις πάθωσι, μηδὲ
λοιδορούμενοι εἰς ὃ μοιχός ἢ ὁ φοιτῆς, ἀλλ' ὅτι Χριστιανοὶ ἡμε-
κότις, ὅπερ αὐτοῦς παρηγορήσει μηδὲ πάσχειν δοκεῖν· κἂν μὴ ἡμαρ- 2
τηκῶς δ' ὅλως τις ἐπὶ τὸ παθεῖν γένηται, σπάνιον μὲν, ἀλλ' οὐδέ
οὔτως κατ' ἐπιβολὴν δυνάμεός τι πίσειται, ἀλλὰ πίσειται ὡς ἔπασχε
15 καὶ τὸ κήπιον τὸ δοκοῦν οὐχ ἡμερτηκίνα.· εἰθ' ἐπολιτῶς πάλιν 82 1
ἐπιφέρει· ὡς οὖν τὸ κήπιον οὐ προσημαρτηκῶς ἢ ἐντρογῶς μὲν οὐχ
ἡμαρτηκῶς οὐδέν, ἐν ἑαυτῷ τῷ δὲ τὸ ἁμαρτῆσαι ἔχον, ἐκὼν ἐποβλήθη
τῷ παθεῖν, ἐντρογέτιται τε, πολλὰ κερδαίνον διάσκολα, οὕτως δὲ,
κἂν τέλειος μηδὲν ἡμαρτηκῶς ἔργῳ τύχη, πάσχη δέ, ὃ ἂν πάσχη, τοῦτο
20 ἔπαθεν ἡμερτῶς τῷ κήπιῳ· ἔχον μὲν γὰρ ἐν ἑαυτῷ τὸ ἁμαρτητικόν
ἀφορμὴν δὲ πρὸς τὸ ἡμαρτηκίνα μὴ λαβὼν οὐχ ἡμαρτάνει. ἔστι
οὐκ αὐτῷ τὸ μὴ ἁμαρτῆσαι λογιστόν, ὡς γὰρ ὁ μοιχῆσαι θέλων 2
μοιχός ἐστι, κἂν τοῦ μοιχῆσαι μὴ ἐπιτέχη, καὶ ὁ ποιῆσαι φόρον
θέλων ἀνδροφόρος ἐστί, κἂν μὴ δύνηται φορῆσαι, οὕτως δὲ καὶ
25 τὸν ἀεμαρτητικὸν ὄν λίγων ἐκὼν ἴδω πάσχοντα, κἂν μηδὲν ἢ κακὸν
πεπραχῶς, κακὸν ἔρω τῷ θέλειν ἁμαρτάνειν, πάντ' ἔρω γὰρ μᾶλλον
ἢ κακὸν τὸ προνοεῖν ἔρω· εἰθ' ἐπολιτῶς καὶ περὶ τοῦ κήπιου ἀρ- 83 1
τικῶς ὡς περὶ ἀνθρώπου λέγει· εἴεν μίττοι παραλιπῶν τοῖσι
απανταῖς τοῖς λόγοις ἔλθης ἐπὶ τὸ διωσκεῖν με διὰ προσέπειν
30 τινῶν, εἰ τίχῃ λίγων, ὃ δὲνα οὖν ἡμερτιν ἔπαθεν γὰρ ὃ δὲνα
ἐκὼν μὲν ἐπιτροπῆς, ἔρω οὐχ ἡμερτιν μὲν ὁμοίως δὲ ἐν τῷ πάσχοντι

2 f Paul 117, 6 3 f Wech 54, 3, 1 5 S 245, 8 vgl Hagenfeld
Ketzengesellschaft S 28 ff 11 f vgl 1 Petr 4, 17 22 f vgl Matth 5, 2

7 τοῦ δὲ d Z L 9 οὐ δὲ οὔτως S W vgl S, St 11 οὐκ ἔω,
Ma Ἀποστολῆς τοῦ, ὁ ἐπιπολιτῶν S 24, 10 παραλιπῶν St Ἀποστολῆς
παραλιπῶν S W 14 πορῆ Ma 17 οὐκ ἔω τὸ παθεῖν δὲ τὸ
οὐκ ἔω τὸ παθεῖν, τοῦ δὲ L ἁμαρτῆσαι ἐκὼν τὸ παθεῖν, vgl Z 2 Ma
18 f, St 19 ὃ δὲ S W Z L τοῦτο St vgl L, vgl Ma 20 γὰρ
St 22 οὐκ ἔω L 24 ὃ, vgl Z 18 D, 3, 1 26 τοῦ Sy το L 31 ὃ
Sy το L

νηπίω· εἰ μέντοι σφοδρότερον ἐκβιάσαιο τὸν λόγον, ἐρῶ, ἄνθρωπον
 ὄντιν' ἂν ὀνομάσῃς ἄνθρωπον εἶναι, δίκαιον δὲ τὸν θεόν. καθαρὸς
 γὰρ οὐδείς, ὥσπερ εἶπέ τις, ἀπὸ φύπου· ἀλλὰ τῷ Βασιλείδῃ ἢ 2
 ὑπόθεσις προαμαρτήσασάν φησι τὴν ψυχὴν ἐν ἑτέρῳ βίῳ τὴν κόλασιν
 5 ὑπομένειν ἐνταῦθα, τὴν μὲν ἐκλεκτὴν ἐπιτίμως διὰ μαρτυρίου, τὴν
 ἄλλην δὲ καθαιρομένην οἰκεία κολάσει. καὶ πῶς τοῦτο ἀληθὲς ἐφ'
 ἡμῖν κειμένον τοῦ ὁμολογῆσαι καὶ κολασθῆναι ἢ μή; | λύεται γὰρ 601 P
 ἐπὶ τοῦ ἀρνησομένου ἢ κατὰ τὸν Βασιλείδην πρόνοια. ἐρωτῶ τοίνυν 84, 1
 αὐτὸν ἐπὶ τοῦ κρατηθέντος ὁμολογητοῦ, πότερον μαρτυρήσει καὶ
 10 κολασθήσεται κατὰ τὴν πρόνοιαν ἢ οὐ. ἀρνούμενος γὰρ οὐ κολα-
 σθήσεται. εἰ δὲ ἐκ τῆς ἀποβάσεως καὶ τὸ μὴ δεῖν κολασθῆναι 2
 τοῦτον φήσει, τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀρνησομένων ἐκ προνοίας ἄκων
 προαμαρτυρήσει. πῶς δὲ ἔτι μισθὸς ὁ ἐνδοξότατος ἐν οὐρανῷ ἀπό- 8
 κείται τῷ μαρτυρήσαντι διὰ τὸ μαρτυρῆσαι; εἰ δὲ τὸν ἀμαρτητικόν
 15 οὐκ εἶασεν ἢ πρόνοια ἐπὶ τὸ ἀμαρτεῖν ἐλθεῖν, ἄδικος γίνεται κατ'
 ἄμφω, καὶ τὸν διὰ δικαιοσύνην εἰς κόλασιν ἐλκόμενον μὴ ὀνομένη.
 καὶ τὸν ἀδικεῖν ἐθελήσαντα ὄνομένη, τοῦ μὲν ποιήσαντος δι' ὧν
 ἐβουλήθη. τῆς δὲ κωλυσάσης τὸ ἔργον καὶ μὴ δικαίως περιεπούσης
 τὸν ἀμαρτητικόν. πῶς δὲ οὐκ ἄθεος θειάζων μὲν τὸν διάβολον, 85, 1
 20 ἄνθρωπον δὲ ἀμαρτητικόν τολμήσας εἰπεῖν τὸν κύριον; πειράζει γὰρ
 ὁ διάβολος εἰδὼς μὲν ὃ ἔσμεν, οὐκ εἰδὼς δὲ εἰ ὑπομενοῦμεν· ἀλλὰ
 ἀποσεῖσαι τῆς πίστεως ἡμᾶς βουλόμενος καὶ ὑπάγεσθαι ἐναντῷ πει-
 ράζει, ὅπερ καὶ μόνον ἐπιτέτραπται αὐτῷ διὰ τε τὸ ἡμᾶς ἐξ ἐαν-
 τῶν σφῆζεσθαι δεῖν, ἀφορμὰς παρὰ τῆς ἐντολῆς εἰληφότηας, διὰ τε
 25 τὸν καταισχυμὸν τοῦ πειράσαντος καὶ ἀποτυχόντος διὰ τε τὴν
 ἰσχυροποίησιν τῶν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν διὰ τε τὴν συνείδησιν τῶν
 θανατοσάντων τὴν ὑπομονήν. εἰ δὲ τὸ μαρτύριον ἀνταπόδοσις διὰ 2
 κολάσεως, καὶ ἡ πίστις καὶ ἡ διδασκαλία, δι' ἧς τὸ μαρτύριον· συν-
 εργοὶ ἄρα αὐταὶ κολάσεως, ἧς τίς ἂν ἄλλη μείζων ἀπέμφασις γένοιτο;
 30 ἀλλὰ πρὸς μὲν τὰ δόγματα ἐκεῖνα, εἰ μετενσωματοῦται ἢ ψυχὴ, καὶ 8
 περὶ τοῦ διαβόλου κατὰ τοὺς οἰκείους λεχθήσεται καιρούς, νυνὶ δὲ
 τοῖς εἰρημένοις καὶ ταῦτα προσθῶμεν· ποῦ ἔτι ἡ πίστις κατὰ ἀντα-
 πόδοσιν τῶν προημαρτημένων τοῦ μαρτυρίου γινομένου. ποῦ δὲ ἡ
 ἀγάπη ἢ πρὸς τὸν θεὸν διὰ τὴν ἀλήθειαν διωκομένη καὶ ὑπομέ-

2 f Hiob 14, 4; vgl. Strom. III 100, 4 mit Anm. 20 vgl. S. 284, 28 f u.
 oben Z. 1 f

1 am Rand ση. φλιναρεῖς L³ 4 προαμαρτήσασάν (v. ūb. d. Z.) L¹ 8 ἐρω-
 τῶ Heyse ἐρῶ L 11 ἐκ—τὸ Münzel καὶ—τοῦ L (τῆσδε) τῆς Ma ἀπο-
 φάσεως St 18 περιεπούσης Po περιέποντος L 20 πειράζει St πειράζων L
 29 ἧς τίς He ἦτις L

νοίσα, ποῦ δὲ ἰπαινος ὁμολογήσαντος ἢ φόγος ἀρησαμένον, εἰς τί
 δὲ ἔτι χρησίμη ἢ πολιτεία ἢ ὀρθή, τὸ νεκρῶσαι τὰς ἐπιθυμίας καὶ
 μηδὲν τῶν κτισμάτων μισεῖν; εἰ δέ, ὡς αὐτὸς φησὶν ὁ Βασιλείδης, **26. 1**
 ἐν μέρος ἐκ τοῦ λεγομένου θελήματος τοῦ θεοῦ ἐπιλήψαμεν τὸ ἡγα-
 5 πικέναι ἅπαντα, ὅτι λόγον ἀποσφῶσι πρὸς τὸ πᾶν ἅπαντα. Ἴτερον
 δὲ | τὸ μηδενὸς ἐπιθυμεῖν καὶ τρίτον τὸ μισεῖν μηδὲ ἐν θελήματι τοῦ **27. 1**
 θεοῦ καὶ αἱ κολάσεις ἴσονται ὅπερ ἀσεβεῖς ἐγνωῖν. οὔτε γὰρ ὁ κίριος **2**
 θελήματι ἔπαθεν τοῦ πατρὸς οὐθ' οἱ διωκόμενοι βουλήσει τοῦ θεοῦ
 διώκονται, ἐπεὶ θεῖον θάτιρον, ἢ καλὸν τι ἴσται διωγμὸς διὰ τὴν
 10 βουλήσιν τοῦ θεοῦ, ἢ ἀθῶοι οἱ διατιθέντες καὶ θλίβοντες, ἀλλὰ **3**
 μὴν οὐδὲν ἄνευ θελήματος τοῦ κυρίου τῶν ὅλων. λείπεται δὴ συν-
 τόμως φάναι τὰ τοιαῦτα συμβαίνειν μὴ κολύσαντος τοῦ θεοῦ· τοῦτο
 γὰρ μόνον σφῶσι καὶ τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ θεοῦ.
 οὐ τὸ ἐνεργεῖν τοῖνυν αὐτὸν τὰς θλίψεις οἰεσθαι χρή, μὴ γὰρ εἴη **27. 1**
 15 τοῦτο ἐγνωῖν, ἀλλὰ μὴ κολύειν τοὺς ἐνεργοῦντας πεπιλοθαι προσήκων
 καταχρησθῆναι τε εἰς καλὸν τοῖς τῶν ἐναντίων τολμήμασιν (καθὼς **2**
 γοῦν φησὶ, οὗτον τοῖχον καὶ ἴσται εἰς καταπάτημα), παιδευτικῆς **28. 1**
 τέχνης τῆς τοιαύτης οἴσης προνοίας ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων διὰ τὰς
 οἰκείας ἑκάστον ἁμαρτίας, ἐπὶ δὲ τοῦ κυρίου καὶ τῶν ἀποστόλων διὰ
 20 τὰς ἡμῶν, ἀντίκα ὁ θεὸς ἀπόστολος· οὗτο γὰρ ἴσται τὸ θεῖμα **3**
 τοῦ θεοῦ φησὶν, ὁ ἀγιασμὸς ἡμῶν, ἀπέχουσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς πορ-
 νείας, εἰδέναι ἕκαστον ἡμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῖος κτεσθαι ἐν ἀγιασμῷ
 καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πᾶθει ἐπιθυμίας καθάτιρον καὶ τὰ ἴθνη τὰ μὴ εἰδῶτα
 τὸν κύριον, τὸ μὴ ἐπιβραβεῖν καὶ πλιονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν
 25 ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἑκάδικος ὁ κύριος πρὸ πάντων τούτων, καθὼς
 καὶ προείπομεν ἡμῖν καὶ διημερενράμμεθα, οὐ γὰρ ἑκάτων ἡμᾶς ὁ **4**
 θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ' ἐν ἀγιασμῷ, τοιγαροῦν ὁ ἀθιτῶν οὐκ ἀν-
 θρωπον ἀθιτῆ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ δόξα τὸ πνεῖμα αὐτοῦ τὸ
 ἄγιον εἰς ἡμᾶς· διὰ τοῦτον οὖν τὸν ἀγιασμὸν ἡμῶν οὐκ ἐκλείθη
 30 καθὼς ὁ κύριος, εἰ τοῖνυν ἀπολογούμενος τις αὐτῶν λέγοι κολά- **29. 1**
 ζοθεῖ μὴν τὸν μάρτυρα διὰ τὰς πρὸ τῆσδε τῆς ἐκκοσμητικῆς
 ἁμαρτίας, τὸν καρπὸν δὲ τῆς κατὰ τόρθε τὸν βίον πολιτείας αἰθῆς
 ἀπολήψιοθεῖ, οὔτε γὰρ διετιτάχθη τὴν διοίκησιν πεποιοῦθα αὐτοῦ,
 εἰ ἐκ προνοίας γίνεται ἡ ἀνταπόδοσις· εἰ μὴ γὰρ μὴ εἴη τῆς θείας **3**
 35 διοικήσεως οἴχεται ἡ οἰκονομία τῶν καθαρῶν καὶ πιστῶν ἢ ἐπὶ
 θεοῦ αὐτοῖς· εἰ δὲ ἐκ προνοίας, τὰ καθάρσιος, ἐκ προνοίας, καὶ αἱ

2 12: K: 15 16 f J: 15 20 29 17 18 19 20

6 το Μαρτ 7 το Σαβ 17 f το 18 το 19 το 20 το 21 το 22 το 23 το 24 το 25 το 26 το 27 το 28 το 29 το 30 το 31 το 32 το 33 το 34 το 35 το 36 το 37 το 38 το 39 το 40 το 41 το 42 το 43 το 44 το 45 το 46 το 47 το 48 το 49 το 50 το 51 το 52 το 53 το 54 το 55 το 56 το 57 το 58 το 59 το 60 το 61 το 62 το 63 το 64 το 65 το 66 το 67 το 68 το 69 το 70 το 71 το 72 το 73 το 74 το 75 το 76 το 77 το 78 το 79 το 80 το 81 το 82 το 83 το 84 το 85 το 86 το 87 το 88 το 89 το 90 το 91 το 92 το 93 το 94 το 95 το 96 το 97 το 98 το 99 το 100 το 101 το 102 το 103 το 104 το 105 το 106 το 107 το 108 το 109 το 110 το 111 το 112 το 113 το 114 το 115 το 116 το 117 το 118 το 119 το 120 το 121 το 122 το 123 το 124 το 125 το 126 το 127 το 128 το 129 το 130 το 131 το 132 το 133 το 134 το 135 το 136 το 137 το 138 το 139 το 140 το 141 το 142 το 143 το 144 το 145 το 146 το 147 το 148 το 149 το 150 το 151 το 152 το 153 το 154 το 155 το 156 το 157 το 158 το 159 το 160 το 161 το 162 το 163 το 164 το 165 το 166 το 167 το 168 το 169 το 170 το 171 το 172 το 173 το 174 το 175 το 176 το 177 το 178 το 179 το 180 το 181 το 182 το 183 το 184 το 185 το 186 το 187 το 188 το 189 το 190 το 191 το 192 το 193 το 194 το 195 το 196 το 197 το 198 το 199 το 200 το 201 το 202 το 203 το 204 το 205 το 206 το 207 το 208 το 209 το 210 το 211 το 212 το 213 το 214 το 215 το 216 το 217 το 218 το 219 το 220 το 221 το 222 το 223 το 224 το 225 το 226 το 227 το 228 το 229 το 230 το 231 το 232 το 233 το 234 το 235 το 236 το 237 το 238 το 239 το 240 το 241 το 242 το 243 το 244 το 245 το 246 το 247 το 248 το 249 το 250 το 251 το 252 το 253 το 254 το 255 το 256 το 257 το 258 το 259 το 260 το 261 το 262 το 263 το 264 το 265 το 266 το 267 το 268 το 269 το 270 το 271 το 272 το 273 το 274 το 275 το 276 το 277 το 278 το 279 το 280 το 281 το 282 το 283 το 284 το 285 το 286 το 287 το 288 το 289 το 290 το 291 το 292 το 293 το 294 το 295 το 296 το 297 το 298 το 299 το 300 το 301 το 302 το 303 το 304 το 305 το 306 το 307 το 308 το 309 το 310 το 311 το 312 το 313 το 314 το 315 το 316 το 317 το 318 το 319 το 320 το 321 το 322 το 323 το 324 το 325 το 326 το 327 το 328 το 329 το 330 το 331 το 332 το 333 το 334 το 335 το 336 το 337 το 338 το 339 το 340 το 341 το 342 το 343 το 344 το 345 το 346 το 347 το 348 το 349 το 350 το 351 το 352 το 353 το 354 το 355 το 356 το 357 το 358 το 359 το 360 το 361 το 362 το 363 το 364 το 365 το 366 το 367 το 368 το 369 το 370 το 371 το 372 το 373 το 374 το 375 το 376 το 377 το 378 το 379 το 380 το 381 το 382 το 383 το 384 το 385 το 386 το 387 το 388 το 389 το 390 το 391 το 392 το 393 το 394 το 395 το 396 το 397 το 398 το 399 το 400 το 401 το 402 το 403 το 404 το 405 το 406 το 407 το 408 το 409 το 410 το 411 το 412 το 413 το 414 το 415 το 416 το 417 το 418 το 419 το 420 το 421 το 422 το 423 το 424 το 425 το 426 το 427 το 428 το 429 το 430 το 431 το 432 το 433 το 434 το 435 το 436 το 437 το 438 το 439 το 440 το 441 το 442 το 443 το 444 το 445 το 446 το 447 το 448 το 449 το 450 το 451 το 452 το 453 το 454 το 455 το 456 το 457 το 458 το 459 το 460 το 461 το 462 το 463 το 464 το 465 το 466 το 467 το 468 το 469 το 470 το 471 το 472 το 473 το 474 το 475 το 476 το 477 το 478 το 479 το 480 το 481 το 482 το 483 το 484 το 485 το 486 το 487 το 488 το 489 το 490 το 491 το 492 το 493 το 494 το 495 το 496 το 497 το 498 το 499 το 500 το 501 το 502 το 503 το 504 το 505 το 506 το 507 το 508 το 509 το 510 το 511 το 512 το 513 το 514 το 515 το 516 το 517 το 518 το 519 το 520 το 521 το 522 το 523 το 524 το 525 το 526 το 527 το 528 το 529 το 530 το 531 το 532 το 533 το 534 το 535 το 536 το 537 το 538 το 539 το 540 το 541 το 542 το 543 το 544 το 545 το 546 το 547 το 548 το 549 το 550 το 551 το 552 το 553 το 554 το 555 το 556 το 557 το 558 το 559 το 560 το 561 το 562 το 563 το 564 το 565 το 566 το 567 το 568 το 569 το 570 το 571 το 572 το 573 το 574 το 575 το 576 το 577 το 578 το 579 το 580 το 581 το 582 το 583 το 584 το 585 το 586 το 587 το 588 το 589 το 590 το 591 το 592 το 593 το 594 το 595 το 596 το 597 το 598 το 599 το 600 το 601 το 602 το 603 το 604 το 605 το 606 το 607 το 608 το 609 το 610 το 611 το 612 το 613 το 614 το 615 το 616 το 617 το 618 το 619 το 620 το 621 το 622 το 623 το 624 το 625 το 626 το 627 το 628 το 629 το 630 το 631 το 632 το 633 το 634 το 635 το 636 το 637 το 638 το 639 το 640 το 641 το 642 το 643 το 644 το 645 το 646 το 647 το 648 το 649 το 650 το 651 το 652 το 653 το 654 το 655 το 656 το 657 το 658 το 659 το 660 το 661 το 662 το 663 το 664 το 665 το 666 το 667 το 668 το 669 το 670 το 671 το 672 το 673 το 674 το 675 το 676 το 677 το 678 το 679 το 680 το 681 το 682 το 683 το 684 το 685 το 686 το 687 το 688 το 689 το 690 το 691 το 692 το 693 το 694 το 695 το 696 το 697 το 698 το 699 το 700 το 701 το 702 το 703 το 704 το 705 το 706 το 707 το 708 το 709 το 710 το 711 το 712 το 713 το 714 το 715 το 716 το 717 το 718 το 719 το 720 το 721 το 722 το 723 το 724 το 725 το 726 το 727 το 728 το 729 το 730 το 731 το 732 το 733 το 734 το 735 το 736 το 737 το 738 το 739 το 740 το 741 το 742 το 743 το 744 το 745 το 746 το 747 το 748 το 749 το 750 το 751 το 752 το 753 το 754 το 755 το 756 το 757 το 758 το 759 το 760 το 761 το 762 το 763 το 764 το 765 το 766 το 767 το 768 το 769 το 770 το 771 το 772 το 773 το 774 το 775 το 776 το 777 το 778 το 779 το 780 το 781 το 782 το 783 το 784 το 785 το 786 το 787 το 788 το 789 το 790 το 791 το 792 το 793 το 794 το 795 το 796 το 797 το 798 το 799 το 800 το 801 το 802 το 803 το 804 το 805 το 806 το 807 το 808 το 809 το 810 το 811 το 812 το 813 το 814 το 815 το 816 το 817 το 818 το 819 το 820 το 821 το 822 το 823 το 824 το 825 το 826 το 827 το 828 το 829 το 830 το 831 το 832 το 833 το 834 το 835 το 836 το 837 το 838 το 839 το 840 το 841 το 842 το 843 το 844 το 845 το 846 το 847 το 848 το 849 το 850 το 851 το 852 το 853 το 854 το 855 το 856 το 857 το 858 το 859 το 860 το 861 το 862 το 863 το 864 το 865 το 866 το 867 το 868 το 869 το 870 το 871 το 872 το 873 το 874 το 875 το 876 το 877 το 878 το 879 το 880 το 881 το 882 το 883 το 884 το 885 το 886 το 887 το 888 το 889 το 890 το 891 το 892 το 893 το 894 το 895 το 896 το 897 το 898 το 899 το 900 το 901 το 902 το 903 το 904 το 905 το 906 το 907 το 908 το 909 το 910 το 911 το 912 το 913 το 914 το 915 το 916 το 917 το 918 το 919 το 920 το 921 το 922 το 923 το 924 το 925 το 926 το 927 το 928 το 929 το 930 το 931 το 932 το 933 το 934 το 935 το 936 το 937 το 938 το 939 το 940 το 941 το 942 το 943 το 944 το 945 το 946 το 947 το 948 το 949 το 950 το 951 το 952 το 953 το 954 το 955 το 956 το 957 το 958 το 959 το 960 το 961 το 962 το 963 το 964 το 965 το 966 το 967 το 968 το 969 το 970 το 971 το 972 το 973 το 974 το 975 το 976 το 977 το 978 το 979 το 980 το 981 το 982 το 983 το 984 το 985 το 986 το 987 το 988 το 989 το 990 το 991 το 992 το 993 το 994 το 995 το 996 το 997 το 998 το 999 το 1000

κολάσεις. ἡ πρόνοια δὲ εἰ καὶ ἀπὸ τοῦ Ἄρχοντος, ὡς φασιν, κινεῖ- 3
σθαι ἄρχεται, ἀλλ' ἐγκατεσπάρη ταῖς οὐσίαις σὺν καὶ τῇ τῶν οὐσιῶν
γενέσει πρὸς τοῦ θεοῦ τῶν ὅλων. ὧν οὕτως ἐχόντων ἀνάγκη ὁμο- 4
λογεῖν αὐτοὺς ἢ τὴν κόλασιν μὴ εἶναι ἄδικον (καὶ δικαιοπραγοῦσιν | οἱ 603 P
5 καταδικάζοντες καὶ διώκοντες τοὺς μάρτυρας) ἢ ἐκ θελήματος ἐνερ-
γεῖσθαι τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς διωγμούς. οὐκέτι οὖν ὁ πόνος καὶ ὁ 5
φόβος, ὡς αὐτοὶ λέγουσιν, ἐπισυμβαίνει τοῖς πράγμασιν ὡς ὁ ἰὸς τῷ
σιδήρῳ, ἀλλ' ἐκ βουλήσεως ἰδίας προσέρχεται τῇ ψυχῇ.

XIII. Καὶ περὶ μὲν τούτων πολὺς ὁ λόγος, ὃν ἐν ὑστέρω σκοπεῖν 89, 1
10 ἀποκρίσεται κατὰ καιρὸν διαλαμβάνουσι. Οὐαλεντίνος δὲ ἐν τινι
ὁμιλίᾳ κατὰ λέξιν γράφει· ἅπ' ἀρχῆς ἀθάνατοι ἔστε καὶ τέκνα ζωῆς 2
ἔστε αἰωνίας καὶ τὸν θάνατον ἠθέλετε μερίσασθαι εἰς ἑαυτούς, ἵνα
δαπανήσητε αὐτὸν καὶ ἀναλώσητε, καὶ ἀποθάνῃ ὁ θάνατος ἐν ὑμῖν
καὶ δι' ὑμῶν. ὅταν γὰρ τὸν μὲν κόσμον λύητε, ὑμεῖς δὲ μὴ κατα- 3
15 λύθητε, κυριεύετε τῆς κτίσεως καὶ τῆς φθορᾶς ἀπάσης. φύσει γὰρ 4
σφζόμενον γένος ὑποτίθεται καὶ αὐτὸς ἐμπερῶς τῷ Βασιλείδῃ, ἄνω-
θεν δὲ ἡμῖν δεῦρο τοῦτο δὴ τὸ διάφορον γένος ἐπὶ τὴν τοῦ θανάτου
καθαίρεισιν ἡκείν, θανάτου δὲ γένεσιν ἔργον εἶναι τοῦ κτίσαντος
τὸν κόσμον. διὸ καὶ τὴν γραφὴν ἐκείνην οὕτως ἐκδέχεται· οὐδεὶς 5
20 ὄψεται τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ καὶ ζήσεται· ὡς θανάτου αἰτίου.
περὶ τούτου τοῦ θεοῦ ἐκεῖνα αἰνίττεται γράφων αὐταῖς λέξεσιν· 6
ἰόπόσον ἐλάττων ἢ εἰκῶν τοῦ ζῶντος προσώπου, τοσοῦτον ἦσσαν
ὁ κόσμος τοῦ ζῶντος αἰῶνος. τίς οὖν αἰτία τῆς εἰκόνης; μεγαλω- 90, 1
σύνη τοῦ προσώπου παρεσχημένον τῷ ζωγράφῳ τὸν τύπον, ἵνα τι-
25 μηθῇ δι' ὀνόματος αὐτοῦ· οὐ γὰρ αὐθεντικῶς εὐρέθη μορφή, ἀλλὰ
τὸ ὄνομα ἐπλήρωσεν τὸ ὑστερήσαν ἐν πλάσει. συνεργεῖ δὲ καὶ τὸ
τοῦ θεοῦ ἄορατον εἰς πίστιν τοῦ πεπλασμένου. τὸν μὲν γὰρ 2
Δημιουργὸν ὡς θεὸν καὶ πατέρα κληθέντα εἰκόνα τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ
καὶ προφήτην προσεῖπεν, ζωγράφον δὲ τὴν Σοφίαν, ἧς τὸ πλάσμα
30 ἢ εἰκῶν, εἰς δόξαν τοῦ ἀοράτου, ἐπεὶ ὅσα ἐκ συζυγίας προέρχεται,

11—S. 288, 9 vgl. Hilgenfeld ZwTh 23 (1880) S. 292 f; Ketzergeschichte
S. 298 ff 11—15 vgl. Herm. Trismeg. Poemandr. Cap. 28 τί ἑαυτοῖς, ὡ
ἄνδρες γηγενεῖς, εἰς θάνατον ἐκδεδώκατε ἔχοντες ἐξουσίαν τῆς ἀθανασίας μετα-
λαβεῖν; μετανοήσατε οἱ συνοδεύσαντες τῇ πλάνῃ καὶ συγκοινωνήσαντες τῇ ἀγνοίᾳ,
ἀπαλλάγητε τοῦ σκοτεινοῦ φωτός, μεταλάβετε τῆς ἀθανασίας καταλείψαντες τὴν
φθοράν. 14 f zu κόσμος u. κτίσις vgl. Herakleon Fr. 20 Brooke 19 f Exod. 32, 20
26 f vgl. Röm. 1, 20 29 f vgl. Kol. 1, 15 30 f vgl. Exc. ex Theod. 32

1 ὡς φασιν St vgl. Hort, Diction. of Christ. Biogr. I p. 270* ὡς φᾶναι L
4 (ὡστε) καὶ Schw 9 ὃν Ma ὅσον L 17 διαφέρον Ma (vgl. aber Exc. ex
Theod. 41, 3) 20 αἰτίου (ἐκείνου) Schw 25 αὐθεντικῇ St ἐρρέθη Sy
26 ἐπλήρωσεν Sy ἐπλήρωσ (= ἐπλήρωσαν) L

πληρώματά ἐστιν. ὅσα δὲ ἀπὸ ἐνός, εἰκότως. ἐπεὶ δὲ τὸ φαινόμενον **3**
 αὐτοῦ οὐκ ἴσθιν ἢ ἐκ μιούτητος ψυχῆ. ἴσχηται τὸ διαφέρον, καὶ τοῦτ'
 ἴσθι τὸ ἐμφύσημα τοῦ διαφέροντος πνεύματος, καὶ καθ' ὅλον ὃ
 ἐμπνέεται τῇ ψυχῇ, τῇ εἰκόνι τοῦ πνεύματος, καὶ καθόλου τὰ ἐπὶ
5 τοῦ Δημιουργοῦ λεγόμενα τοῦ κατ' εἰκόνας γενομένου, ταῦτ' ἐν
 εἰκόνας αἰσθητῆς μοίρᾳ ἐν τῇ Γενέσει περὶ τὴν ἀνθρωπογονίαν **14**
 προσηγητέωσθαι λέγονσι, καὶ δὴ μετάγουσι τὴν ὁμοιότητα καὶ ἐφ'
4 ἑαυτοῦς, ἄγνωστον τῷ Δημιουργῷ τὴν τοῦ διαφέροντος ἐκένθειον
 πνεύματος γεγενῆσθαι παραδιδόντες. ὅταν μὲν οὖν περὶ τοῦ Ἰνα **31**
10 εἶναι τὸν θεὸν τὸν διὰ νόμον καὶ προφητῶν καὶ εὐαγγελίου κηρυ-
 σόμενον διαλαμβάνωμεν, καὶ πρὸς τοῦτο διαλεξόμεθα ἀρχικὸς γὰρ ὁ
 λόγος, πρὸς δὲ τὸ κατεπιλεγον ἀπαρητήριον, εἰ ἐπὶ τὸ καταλίσσαι **2**
 θάνατον ἀφικνεῖται τὸ διαφέρον γένος, οὐκ ὁ Χριστὸς τὸν θάνατον
 κατήργησεν, εἰ μὴ καὶ αὐτὸς αὐτοῖς ὁμοούσιος λεχθείη· εἰ δ' εἰς
15 τοῦτο κατήργησεν ὡς μὴ τοῦ διαφέροντος ἀπτεῖσθαι γένους, οὐκ
 οὕτως τὸν θάνατον καταργοῦσιν οἱ ἀντίμιμοι τοῦ Δημιουργοῦ, οἱ τῇ
 ἐκ μιούτητος ψυχῆ, τῇ σφαίρᾳ εἰκότι, ἐμφυσῶντες τὴν ζοὴν τὴν
 ἀνωθεν κατὰ τὴν τοῦ δόγματος αἴρεσιν, κἄν διὰ τῆς μητρὸς τοῦτο
 συμβαλεῖν λέγουσιν· ἀλλὰ κἄν εἰ οὖν Χριστῷ καταστρατεύσθαι τοῦ **3**
20 θανάτου λέγουσιν, ὁμολογοῦντων τὸ δόγμα τὸ κεκρυμμένον, ὡς τῆς
 θείας τοῦ Δημιουργοῦ κατατρέχειν τολμῶσι δυνάμεις, τὴν κτίσιν
 τὴν αὐτοῦ ὡς κριττοῦς ἐπανορθούμενοι, κηρύττειν οὐκ εἰσὶν τὴν
 ψυχικὴν εἰκόνα, ἢν αὐτὸς εἴσεσθαι τῆς φθορᾶς οὐ κατέσχον, εἴη **4**
 δ' ἢν καὶ ὁ κέρως ἀμείνων τοῦ δημιουργοῦ θεοῦ· οὐ γὰρ ἂν ποτε
25 ὁ τίος τῷ πατρὶ διασιλοντικοῦ καὶ ταῦτα ἐν θεοῖς· ὅτι δὲ οὕτως **32**
 ἴσθιν ὁ τοῦ ἐνοῦ πατῆρ, ὁ δημιουργὸς τῶν ουρανῶν, ὁ πατω-
 κράτωρ κέρως, εἰς ἐκείνην ἀνιζαλόμειθα τὴν οὐσίαν καθ' ἣν πρὸς
 τὰς εἰρήσεις ἐπισημίμειθα διαλεξόμεθα, τοῦτον εἶναι μόνον διακρίντες,
 τὸν ἐκ' αὐτοῦ κηρυγμένον, ἀλλ' ἡμεῖς γὰρ ὁ ἀπόστολος εἰς τὴν τῶν **2**
30 θλίψεων ἑτομονίην γράφων καὶ τοῖτοι φησὶν ἐκπὸ θεοῦ· ὅτι ἐντὶ
 ἡμεῖς ἐπὶ τὸν Χριστὸν οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ

14 vgl. I, 3. 15 vgl. I, 3. 16 vgl. I, 3. 17 vgl. I, 3. 18 vgl. I, 3. 19 vgl. I, 3. 20 vgl. I, 3. 21 vgl. I, 3. 22 vgl. I, 3. 23 vgl. I, 3. 24 vgl. I, 3. 25 vgl. I, 3. 26 vgl. I, 3. 27 vgl. I, 3. 28 vgl. I, 3. 29 vgl. I, 3. 30 vgl. I, 3. 31 vgl. I, 3. 32 vgl. I, 3.

3 vgl. I, 3. 4 vgl. I, 3. 5 vgl. I, 3. 6 vgl. I, 3. 7 vgl. I, 3. 8 vgl. I, 3. 9 vgl. I, 3. 10 vgl. I, 3. 11 vgl. I, 3. 12 vgl. I, 3. 13 vgl. I, 3. 14 vgl. I, 3. 15 vgl. I, 3. 16 vgl. I, 3. 17 vgl. I, 3. 18 vgl. I, 3. 19 vgl. I, 3. 20 vgl. I, 3. 21 vgl. I, 3. 22 vgl. I, 3. 23 vgl. I, 3. 24 vgl. I, 3. 25 vgl. I, 3. 26 vgl. I, 3. 27 vgl. I, 3. 28 vgl. I, 3. 29 vgl. I, 3. 30 vgl. I, 3. 31 vgl. I, 3. 32 vgl. I, 3.

καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες, οἷον εἶδετε
 ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί. εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, 3
 εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα
 καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν χαράν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε. τὴν
 5 αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμφυχοι, τὸ ἐν φρονουῦντες· εἰ δὲ σπένδεται 4
 ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως· χαίρων καὶ συχαίρων,
 <τοὺς δέ.> πρὸς οὓς ὁ λόγος τῷ ἀποστόλῳ. τοὺς Φιλιππησίους, συμ-
 μετόχους τῆς χάριτος καλῶν, πῶς αὐτοὺς συμψύχους καὶ ψυχικοὺς
 λέγει; ὁμοίως καὶ περὶ Τιμοθέου καὶ ἑαυτοῦ γράφων· οὐδένα γὰρ 5
 10 ἔχω· φησὶν· ἰσοψύχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ
 πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ·

Μὴ τοίνυν ψυχικοὺς ἐν ὄνειδους μέρει λεγόντων ἡμᾶς οἱ προειρη- 93, 1
 μένοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Φρύγες· ἤδη γὰρ καὶ οὗτοι τοὺς τῇ νέᾳ προφη- 605 P
 τείᾳ μὴ προσέχοντας ψυχικοὺς καλοῦσιν, πρὸς οὓς ἐν τοῖς Περὶ προ-
 15 φητείας διαλεξόμεθα. ἀγάπην οὖν ἀσκεῖν τὸν τέλειον χρή, κἀνθένδε 2
 ἐπὶ τὴν θείαν φιλίαν σπεύδειν, δι' ἀγάπην ἐκτελοῦντα τὰς ἐντολάς. τὸ 3
 δὲ ἀγαπᾶν τοὺς ἐχθροὺς οὐκ ἀγαπᾶν τὸ κακὸν λέγει οὐδὲ ἀσεβίαν ἢ
 μοιχείαν ἢ κλοπὴν, ἀλλὰ τὸν κλέπτην καὶ τὸν ἀσεβῆ καὶ τὸν μοιχόν,
 οὐ καθὸ ἀμαρτάνει καὶ τῇ ποιᾷ ἐνεργείᾳ μολύνει τὴν ἀνθρώπου
 20 προσηγορίαν, καθὸ δὲ ἀνθρωπὸς ἐστὶ καὶ ἔργον θεοῦ. ἀμέλει τὸ
 ἀμαρτάνειν <ἐν> ἐνεργείᾳ κεῖται, οὐκ οὐσία· διὸ οὐδὲ ἔργον θεοῦ. ἐχθροὶ 94, 1
 δὲ οἱ ἀμαρτάνοντες εἰρηνται θεοῦ. [οἱ] ἐχθροὶ δὴ τῶν ἐντολῶν αἰς
 μὴ [δὲ] ὑπακηκόασι, γενόμενοι, ὡς περ φίλοι οἱ ὑπακηκοότες, οἱ μὲν διὰ
 τὴν οἰκείωσιν, οἱ δὲ διὰ τὴν ἀπαλλοτριώσιν τὴν ἐκ προαιρέσεως
 25 προσαγορευθέντες· οὐθὲν γὰρ ἢ ἐχθρα οὐδ' ἢ ἀμαρτία ἄνευ τοῦ 2
 ἐχθροῦ καὶ τοῦ ἀμαρτάνοντος. καὶ τὸ μηδενὸς ἐπιθυμεῖν οὐχ ὡς
 ἀλλοτριῶν τῶν ἐπιθυμητῶν ὄντων πόθον μὴ ἔχειν διδάσκει, καθ-
 ἄπερ ὑπειλήφασιν οἱ τὸν κτίστην ἄλλον εἶναι παρὰ τὸν πρῶτον
 θεὸν δογματίζοντες, οὐδ' ὡς ἐβδελυγμένης καὶ κακῆς οὐσης τῆς
 30 γενέσεως. ἄθεοι γὰρ αἱ δόξαι αὐταί· ἀλλότρια δὲ ἡμεῖς φαμεν τὰ τοῦ 3
 κόσμου οὐχ ὡς ἄτοπα, οὐδ' ὡς οὐχὶ τοῦ θεοῦ τοῦ πάντων κυρίου,
 ἀλλ' ἐπειδὴ μὴ καταμένομεν ἐν αὐτοῖς τὸν πάντα αἰῶνα, κτήσει ὄντα

5—8 vgl. Phil. 2, 17; 1, 7 8 vgl. Phil. 2, 2 9—11 Phil. 2, 20 f
 13 f vgl. Harnack, Dogmengesch. I³ S. 390² 14 f vgl. Strom. I 158, 1 mit
 Anm. 16—21 τὸ ἀγαπᾶν—ἔργον θεοῦ Sacr. Par. 242 Holl; Antonius Melissa
 p. 31. 132 Gesner 21 f vgl. Röm. 8, 7; Jak. 4, 4

1 ἴδετε L 7 <τοὺς δέ.> Schw 13 <λέγουσιν δ' οὐ μόνον ἐκεῖνοι,> ἀλλὰ
 καὶ Schw ἀλλὰ μηδὲ St 16 σπεύδειν Sy σπένδειν L 18 καὶ τὸν ἀσεβῆ <
 Sacr. Par. Ant. 21 <ἐν> St ἐνεργείᾳ κεῖται καὶ οὐκ οὐσία Sacr. Par. ἐνε-
 ργείᾳ ἐστὶ καὶ οὐκ οὐσία Ant. ἐνεργεία κεῖται, οὐκ οὐσία Bywater 22 [οἱ] Ma
 23 [δὲ] Schw 29 οὐθ' L
 Clemens II.

ἀλλότρια καὶ τῶν κατὰ διαδοχὴν ἐπάρχοντα, χρήσι δὲ ἐκάστον ἡμῶν
 ἴδια, δι' οὓς καὶ ἐγένετο. πλὴν ἐγὼ ὅσον γε αὐτοῖς ἀναγκαῖον συμ-
 παθεῖναι, κατὰ φρονικὴν τοίνυν ὀρεξίν χρηστέον τοῖς μὴ κικωλυ-
 μένοις καλῶς, πᾶσαν ἐπερέκπτωσιν καὶ συμπάθειαν παραιτουμένους.
 5 XIV. Ὅση δὲ καὶ χρηστότης· ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ἑμῶν· 25 1
 λέγει, ἐνύλογιστε τοὺς καταρωμένους ἑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ἐπὶ
 τῶν ἐκηρεαζόντων ἑμῶν καὶ τὰ ὅμοια· οἷς προστίθεται· εἴνα γένη-
 σθε εἰδὸς τοῦ πατρὸς ἑμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τὴν ἰσομοίωσιν
 τὴν πρὸς θεὸν αἰνισσόμενος. πάλιν δ' αὖ φησιν· εἰδοὶ εὐνοῶν τῷ 2
 10 ἀντίδικῳ σου ταχέ· ἴσως ὅτι ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· ἀντίδικος
 δὲ οὐ τὸ σῶμα, οἷς τινες βούλονται, ἀλλ' ὁ διάβολος (καὶ οἱ τοῦτω
 ἰσομοιοῦμενοι, ὁ οὐνοδύων ἡμῶν δὲ ἀνθρώπων τῶν ζηλούντων τὰ
 ἔργα αὐτοῦ ἐν τῷ ἐπιγίῳ τῷδε βῆσιν, οὐχ οἷον τι οὐκ μὴ παθεῖν 3 ...
 τὰ ἐχθίστα τοὺς ὁμολογοῦντας μὴ ἑαυτοὺς εἶναι τοῖς τοῦ Χριστοῦ
 15 ἐν δὲ τοῖς τοῦ διαβόλου καταγνωμένοις ἔργοις· γέγραπται γάρ· οὐ
 ποτε παραδῶ σε τῷ κριτῇ, ὁ κριτής δὲ τῷ ἐπιγίῳ τῆς ἀρχῆς τοῦ
 διαβόλου, ἐπίπισμαι γάρ ὅτι οὔτε θάνατος, ὁ κατ' ἐπιφορὰν τῶν 26. 1
 δαιμονίων, οὔτε ζωὴ, ἢ κατὰ τὸν βίον τοῦτον, οὔτε ἀγγέλοι
 οὐ ἀποστάται, οὔτε ἀρχαί· ἀρχὴ δὲ τῷ Σατανᾷ ὁ βῆσιν ὡς εἴλετο·
 20 τοιαῦται γάρ αἱ κατ' αὐτὸν ἀρχαί τε καὶ ἰσομοίαι τοῦ σκοτοῦ
 οὔτε τὰ ἐπιστώτας, ἐν οἷς ἴσμεν κατὰ τὸν τοῦ βῆσιν χρόνον, οἷς
 τοῦ μὴ στρατιώτου ἢ ἐλπίς, τοῦ ἐμπόρου δὲ τὸ κέρδος, οὔτε ἕσσημα 2
 οὔτε βέθος οὔτε τις κτίσις ἰτίρας κατ' ἐνέργειαν τὴν οὐκίαν ἀνθρώπου
 ἀντιπράττειν τῇ πίστει τοῦ προαιρουμένου κτίσις δὲ οὐνοκόσμου
 25 καὶ ἐνέργεια λέγεται ἔργον ἡμέτερον οἷον· ἢ τοιαῦτα ἐνέργεια τοῦ
 δευτέρου ἡμᾶς χρηθεῖσιν ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ
 ἡσοῦ τῷ κερῶν ἡμῶν, ἔχουσιν οὐκ ἐπιφορὰν γροστικῶν μάρτυρας.
 XV. Ὁδοῦμεν δὲ ὅτι πάντες γροσθῶν ἴσμεν τὴν κοινὴν ἐν τοῖς 27 1
 κοινῶς καὶ τὴν ὅτι τίς θεός· πρὸς πιστοὺς γὰρ ἐπιστέλλειν· ὅστις
 30 ἐπιγίῳ· ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἢ γροσθῶν ἢ ἐν ὁλίγοις παρεδόδομεν,

25 κατὰ φρονικὴν ὀρεξίν παραιτουμένους Saez Par 24. H. G. 3-8 Matth
 5. 44 Luk 6. 27f. 45 26. 15f. Matth 5. 25 17 25 Rom. 8. 35f. 17-
 19 Cat. tu Rom. 8. 35 bei Cramer IV. 7. 9. 11. M. G. 412 p. 244 u Barb
 V. 42 f. 88v. umgestaltet. πλημμελοῦς ἢ ζωὴ τῆς κατὰ τὸν βίον τοῦ
 θανάτου τοῦ κατ' ἐπιφορὰν τῶν δαιμονίων, ἢ οἷον τι κατὰ τὴν πᾶσαν
 τὴν ἀποστολὴν καὶ ἀποστολὴν πρὸς τὸν 20 ἔγ. Epist. 6. 12 22 ἔγ.
 E. Norden, 28 S. 11-14 f. Ja. 5. 1 f. Phil. 3. 18. 2 S. 27. 28 29 S. 291. 1
 1. kor. 8. 1 20-28 291, 2 1. kor. 8. 7. 9. 11

2 ἡσοῦ κατὰ Saez Par 7 ἔγ. Barb. 41 14 ἔγ. 1. kor. 8. 12 S. 29
 24 τοῦ τοῦτοῦτοῦ τοῦ Saez Par 24 ἔγ. Barb. 41 14 ἔγ. 1. kor. 8. 12 S. 29
 25 ἔγ. 1. kor. 8. 12 S. 29 20 ἔγ. 1. kor. 8. 12 S. 29

εἰσὶ δὲ οἱ φασὶ τὴν ὑπερὶ τῶν εἰδωλοθύτων· γινῶσιν οὐκ ἐν πᾶσι
 * * φέρειν, ἢ μή πως ἢ ἐξουσία ἡμῶν πρόσκομμα τοῖς ἀσθενέσι
 γένηται· ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν τῇ σῆ γνώσει· κἄν φάσκωσι 2
 ἢ πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἀγοράζειν δεῖ, κατὰ πεῦσιν ἐπά-
 5 γοντες τὸ ὑμῶν ἀνακρίνοντες· ἐπ' ἴσης τῶ ἀνακρίνοντες, γελοῖαν
 ἐξήγησιν παραθήσονται. ὁ γὰρ ἀπόστολος ἢ πάντα· φησὶ ἢ τὰ ἄλλα 3
 ὠνεῖσθε ἐκ μακέλλου μηδὲν ἀνακρίνοντες, καθ' ὑπεξαίρεσιν τῶν
 δηλουμένων κατὰ τὴν ἐπιστολὴν τὴν καθολικὴν τῶν ἀποστόλων
 ἀπάντων, οὖν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τὴν γεγραμμένην
 10 μὲν ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων, διακομισθεῖσαν δὲ εἰς τοὺς πι-
 στοτοὺς δι' αὐτοῦ διακονοῦντος τοῦ Παύλου· ἐμήνυσαν γὰρ ἢ ἐκἀναγκῆς
 ἀπέχεσθαι | δεῖν εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας, 220 S
 ἐξ ὧν διατηροῦντας ἑαυτοὺς εὐ πράξειν· ἕτερον οὖν ἔστι τὸ εἰρη- 4
 μένον πρὸς τοῦ ἀποστόλου· ἢ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ 607 P
 15 πεινᾶν; μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ
 λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς; ἔλλ' οὐκ
 ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, φησὶν, ἢ ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα
 μὴ ἐγκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, ἢ τοῖς φορτίᾳ περι- 5
 γοντες, θεῶν εὐλύτους εἰς πάντα εἶναι, ἢ ὑπόδειγμα τοῖς θέλουσιν
 20 ἐγκρατεῦσθαι γινόμενοι, [μὴ] οἰκοδομουμένοις εἰς τὸ ἀδεῶς τὰ παρα-
 τιθέμενα ἐσθίειν καὶ ὡς ἔτυχεν ὁμιλεῖν τῇ γυναικί· μάλιστα δὲ τοὺς
 τηλικαύτην οἰκονομίαν πεπιστευμένους· ὑπόδειγμα τοῖς μανθάνουσιν
 ἀχραντὸν ἐκκεῖσθαι προσήκει. ἢ ἐλεύθερος γὰρ ὧν ἐκ πάντων πᾶσιν 98, 1
 ἢ ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, φησὶν, ἢ ἵνα τοὺς πάντας κερδήσω, καὶ ἢ πᾶς δὲ
 25 ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἢ ἀλλὰ τοῦ κυρίου ἢ γῆ καὶ
 τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἢ διὰ τὴν συνειδησιν· οὖν ἀφεκτίον ὧν ἀφε- 2
 κτίον. ἢ συνειδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἢ γνωστικὴ γάρ, ἢ ἀλλὰ
 τὴν τοῦ ἑτέρου, ἢ ἵνα μὴ κακῶς οἰκοδομηθῇ ἀμαθίᾳ μιμουμένος ὁ μὴ
 γινώσκει, καταφρονητῆς ἀντὶ μεγαλόφρονος γινόμενος. ἢ ἵνα τί γὰρ 3
 30 ἢ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ χάριτι μετ-

4 f. 6 f vgl. I Kor. 10, 25 9 f. 11—13 vgl. Act. 15, 28 f 10 f vgl. Act.
 15, 25 14—18 I Kor. 9, 4 f. 12 18 f vgl. Strom. III 53, 1 19—21 vgl.
 I Kor. 8, 10 22 vgl. I Kor. 9, 17 23 f I Kor. 9, 19 24 f I Kor. 9, 25
 25 f I Kor. 10, 26 (Psal. 23, 1) 26 vgl. I Kor. 10, 27 f 27 f. 29—S. 292, 2
 I Kor. 10, 29—31

2 . εἶναι· αὐτὸν γὰρ ἐπιφέρειν Schw 5 (μὴ) ἀνακρίνοντες Po; aber vgl.
 S. 56, 21 f 9 f τὴν γεγραμμένην—διακομισθεῖσαν Ma τῇ γεγραμμένη—δια-
 κομισθεῖσα L 13 διατηροῦντας Sy διατηροῦντες L πράξετε Act. 17
 πάντα Sy πάντας L 20 [μὴ] Lowth μὴ οἰκοδομῶμεν Schw οἰκοδομου-
 μένοις St οἰκοδομοίμενοι L ἀδεῶς Wi ἀηδῶς L ἀφειδῶς Schw 22 πεπι-
 στενμένους Po πεπεισμένοις L

ἔχω. τί βλασφημοῦμαι ἔπειρ οὐ ἐγὼ εὐχαριστῶ; πάντα οὖν ὅσα ποιεῖτε εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε· ὅσα ἔπο τὸν καρῶνα τῆς πίστεως ποιεῖν ἐπιτέτραπται.

XVI. Καρδία μὲν πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμο- 90, 1
 5 λογίζεται εἰς σωτηρίαν. λέγει γοῦν ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐκ' αὐτῶ οὐ καταισχνυθήσεται.· τοῦτ' ἴσθι τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως· ὃ κηρύσσομεν, ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς τὸ ῥῆμα τῶ στόματί σου ὅτι κύριος Ἰησοῦς καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς ἠγείρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· ἀντικρὺς τελείαν δικαιοσύνην ὑπογράψει ἔργῳ 2
 10 τε καὶ θεωρίᾳ πεπληρωμένην. ἐύλογητέον οὖν τοὺς διώκοιτας· ἐύλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε.· ἢ γὰρ κήρυξις ἡμῶν αὕτη ἴσθι, τὸ 3
 μιμνήσκον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀγιότητι καὶ εὐκρινείᾳ θεῶν ἔργωμεν, δι' ὀλίγης ταύτης προσάσεως τὸ τῆς ἀγάπης ἔργον ἐνδοικνύμενοι, ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ
 15 ἀνιστρέφωμεν ἐν τῷ κόσμῳ. ταῦτα μὲν περὶ τῆς γνώσεως ὁ ἀπό- 100 1
 στολος· τὴν δὲ κοινήν διδασκαλίαν τῆς πίστεως | νόστην γνώσεως· 4 1
 εἴρηκεν ἐν τῇ δευτέρᾳ πρὸς Κορινθίους. εἴρη γὰρ τῆς σήμερον 2
 ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα τοῖς πολλοῖς ἐπὶ τῇ ἀναγνωσῆι τῆς παλαιᾶς
 διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον· κατὰ τὴν πρὸς τὸν κίχρον
 20 ἐπιστροφῆν, διὰ τοῦτο καὶ ἀνάστασιν ἰδοῖσι τοῖς διορᾶν δυναμένοις τὴν 3
 ἴτι ἐν σαρκὶ ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἔρποντος ἐπὶ κοιλίᾳ. ἐνθὲν καὶ γεννη-
 μετα ἐχιδνῶν· τοὺς τοιοῦτους ἐκάλειον, τοὺς φιληδότους, τοὺς γαστρι
 καὶ αἰδοῖσι δουλιόοντας καὶ τὰς ἀλλήλων διὰ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυ-
 μίας· ἀποτίμνοντας κηραλὰς· νεκρία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ 4
 25 γλώσσῃ·· φησὶν Ἰωάννης τελείως εἶναι διδάσκων, εἰ μὴ ἐν ἔργῳ
 καὶ ἀληθείᾳ. ἐν τοῦτοις γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἰσμίν·· εἰ δὲ
 δὲ ἀγάπη ὁ θεὸς ἀγάπη, καὶ ἡ θεοσίμια· εὐφρόως οὐκ ἴσθιν ἐν τῇ
 ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔσθι βάλαι τὸν φόβον·· αὕτη ἴσθιν ἡ
 ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν·· πάλιν τι αὐτῶ 6
 30 γνωστικῶ κοθοῖντι γινώσθαι γέγραπται·· εἰ μὴ τῆτος γίνου τῶν

4 6 Rom. 10, 2 f. 7 5f. Jer. 23, 16. 8 9 Rom. 10, 5f. 10f Rom.
 12, 14. 11f 14f II Kor. 1, 12. 16f τὴν εὐφροσύνην ὁ θεὸς ἀποστε-
 λος, Gal. 5, 22. 2 ποιεῖτε, ποιεῖτε Gal. 5, 14 in Vat. 1 2f. Sic hoc
 τῆς κοινῆς διδασκαλίαν ἐπιλ. δεσπόζοντες ποιεῖτε. 16 II Kor. 2, 14. 17 19
 Kor. 3, 14. 21 vgl. Gen. 3, 14. 21f Matth. 3, 7, 12. 4, 23, 24. Luk.
 3, 7. 22 24 vgl. Pevs. 6, 1. Hor. 1, 4, 1 19. 22f vgl. Rom. 10, 28. 23f
 1, 2, 12. 24 26 I Joh. 3, 18f. 26f vgl. I Joh. 4, 19. 27f I Joh. 4, 19
 28f I Joh. 4, 19. 30f I Joh. 4, 12.

21 ἐκ αὐτοῦ τοῦ St. καὶ τοῦ St. vgl. Gen. 3, 14 καὶ τοῦ I Joh. 3, 7.
 23 ἐκ αὐτοῦ St.

πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ·
 πιστεως γάρ. οἶμαι, τελειότης πρὸς τὴν κοινὴν διαστέλλεται πίστιν.
 καὶ δὴ γνωστικοῦ κανόνα ὁ θεὸς ἀπόστολος διὰ τοσῶνδε παρίστησι. 101, 1
 τοῦτο μὲν γράφων ἔγω γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι.
 5 οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι
 μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖ-
 σθαι. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με, τοῦτο δὲ καὶ πρὸς ἐν-
 τροπὴν ἄλλοις διαλεγόμενος οὐκ ὀκνεῖ λέγειν· ἀναμιμνήσκεσθε δὲ 2
 τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἀθλοῖν ὑπεμείνατε
 10 παθημάτων. τοῦτο μὲν ὀνειδιμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι,
 τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γεννηθέντες. καὶ γὰρ
 τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων
 ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείττονα
 ὑπαρξιν καὶ μένουσαν. μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἣτις 3
 15 ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ
 θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομισήσθε τὴν ἐπαγγελίαν· ἔτι γὰρ
 μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονίει. ὁ δὲ δίκαιός μου
 ἐκ πίστεως ζήσεται. καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου 609 P
 ἐν αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ οἷκ ἔσμεν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως
 20 εἰς περιποίησιν ψυχῆς· εἰτά σοι σμῆνος ὑποδειγμάτων θείων παρὶ- 102, 1
 στησιν. ἡ γὰρ οὐ πίστει, φησί, δι' ὑπομονῆς κατώρθωσαν οἱ ἐμ-
 παιγμῶν καὶ μαστίγων πειρανὶ λαβόντες, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλα-
 κῆς; ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνοφ μαχαίρας ἀπέθανον,
 περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγίλοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβό-
 25 μνοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἀξίος ὁ κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώ-
 μνοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄποις τῆς γῆς. καὶ πάντες 2
 μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἔκομισαντο τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ
 θεοῦ· ἀπολείπεται νοεῖν τὸ κατὰ παρασιώπησιν εἰρημένον μόνοι.
 ἐπιφέρει γοῦν· περὶ ἡμῶν | κρείττον τι προειδομένου τοῦ θεοῦ, 103, 1 221 S
 30 ἀγαθός γὰρ ἦν. ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι. τοιγαροῦν καὶ
 ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος· ἅγιον καὶ διειδές
 ἡμαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν,
 δι' ὑπομονῆς τρέχουμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς
 τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν· ὅτι μὲν οὖν μίαν 2
 35 σωτηρίαν λέγει ἐν Χριστῷ τῶν δικαίων καὶ ἡμῶν, σαφῶς μὲν εἶρη-

4—7 Phil. 4, 11—13 8—20 Hebr. 10, 32—39 (V. 37, 38 -- Jes. 26, 20;
 Hab. 2, 3 f) 21—28 Hebr. 11, 36—40 29—34 Hebr. 11, 40; 12, 1 f

3 τῶνδε Arcerius παρίστησι aus παρίστησιν corr. L¹ 35 (πάσαι
 δικαίων St ἀρχαίων Ma

κιν πρότερον. οὐδὲν δὲ ἦντον καὶ περὶ Μωυσίως λέγων ἐπιφέρει·
 ἰμίλιονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀπι-
 δισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν· πιστι
 κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεῖς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ
 5 ἄορατον ὡς ὄφῶν ἐκατίρησεν· ἡ θεία σοφία περὶ τῶν μαρτύρων
 λέγει· ἰδοῦσαν ἐν ὄφθαλμοῖς ἀφρόνων τεθνάναι καὶ ἐλογίσθη κά- 8
 κωσις ἢ ἰσοδοῦς αὐτῶν καὶ ἡ ἀφ' ἡμῶν πορεία σὺντριμμα· οἱ δὲ
 εἶσαν ἐν εἰρήνῃ, καὶ γὰρ ἐν ὄφει ἀνθρώπων ἐὰν κολασθῶσιν, ἡ
 ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης· εἶτα ἐπάγει, καθάρσιν ἑνδοξον τὸ 104. 1
 10 μαρτύριον διδάσκονσα· καὶ ὀλίγα παιδευθέντες μεγάλα ἐνεργη-
 θήσονται, ὅτι ὁ θεὸς ἐπείρασεν αὐτούς· τοῦτέστιν εἰς δοκίμιον καὶ
 δυναμίαν τοῦ πειράζοντος εἶασεν αὐτούς πειρασθῆναι, καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς ἀξίους ἑαυτοῦ· υἱοὺς κληθῆναι δηλονότι· ὡς χρυσὸν ἐν 2
 χροικτηρίῳ ἰδοκίμασεν αὐτούς καὶ ὡς ὀλοκάρπωμα θυσίας προσε-
 15 δίξατο αὐτούς, καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀναλάμψουσι καὶ ὡς
 σπινθήρις ἐν καλάμῃ διαδραμοῦνται, κρινούσιν ἑθνη καὶ κριτήσουσι
 λαῶν, καὶ βασιλεύσουσι αὐτῶν κίριος εἰς τοὺς αἰῶνας·

XVII. Ναὶ μὴν ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ ὁ ἀπόστολος 105. 1
 Κλήμης καὶ αὐτὸς ἡμῖν τέρον τινα τοῦ γνωστοῦ ἐπογράφων λέγει· ἵ
 20 τίς γὰρ παρεπιδημήσας πρὸς ἡμᾶς τὴν παράρτον καὶ βιβλίαν πιστιν 2
 ἡμῶν οὐκ ἰδοκίμασεν; τὴν τε σώφρονα καὶ ἐκικῆ ἐν Χριστῷ ἐπί-
 βριαν οὐκ ἰθαύμασεν; καὶ τὸ μεγαλοκρηπίς τῆς φιλοξενίας ἡμῶν
 ἦθος οὐκ ἐκέρηξεν; καὶ τὴν τελίαν καὶ ἀσφαλῆ γνώσιν οὐκ ἐμακά-
 ρισεν; ἀπροσωπολήπτως γὰρ πάντα ἐποιεῖτε, καὶ ἐν τοῖς νομίμοις 2
 25 τοῦ θεοῦ ἐπορεύεσθε καὶ τὰ ἐξῆς, εἰτ' ἐμμανίστηρον· ἑατερίσθητε 2
 οἶν εἰς τοὺς τελίως λειτουργήσαντας αὐτοῦ τῇ μεγαλοκρηπίδι δόξῃ,
 λάβομεν Ἑβραῖον, ὅς ἐν ἐπακοῇ δίκαιος ἐφύθητις μετετίθη, καὶ Νῶν
 ὅς πιστεύσας διωκόθη, καὶ Ἰησαῖον, ὅς διὰ πίστιν καὶ φιλοξενίαν
 φίλος θεοῦ, πατήρ δὲ τοῦ Ἰωακῆ προσηγορεύθη, διὰ φιλοξενίαν καὶ 4
 30 ἐπίβριαν· Νῶν ἰσώθη, ἐκ Σοδομόμων· διὰ πίστιν καὶ φιλοξενίαν ἰσώθη,
 Ἰακώβ ἡ πόρνη· δι' ἐπομονὴν καὶ πίστιν ἐν δέσμασιν εἰγίσις καὶ
 μεγαλειῆς καὶ τριχῶν καμηλίτων πλίγμασιν περιπάτησαν πρὸς
 οὐρανὸν τὴν βασιλίαν τοῦ Χριστοῦ· λέγομεν δὲ Ἠλίαν καὶ Ἐλισσαῖον
 Ἠζεκὴλ τε καὶ Ἰωάννην τοὺς προφήτας· ὁ γὰρ τοῦ φίλος θεοῦ 106. 1
 35 διὰ πίστιν ἐγενήσαν κληθῆς Ἰησαῖον οὐκ ἐκέρηξεν, τῇ δόξῃ μετρω-

2-3 Hebr. 11. 21. 4-17 Wesh. Gal. 3. 2-8. 18 vgl. a. B. Matth.
 23. 20. 23. 1. Cor. 13. 2f. 25. 29. vgl. eph. 2. 9. 2. 1. 1.
 17. 2. 29. 34. vgl. eph. 2. 11. 12. 1. 17. 1. vgl. Hebr. 11. 2. 25f. vgl.
 eph. 2. 17. 2. Cor. 12. 12.

παθῶν δὲ ἔλεγεν· »ἐγὼ δὲ εἰμι γῆ καὶ σποδός.« »περὶ τε τοῦ Ἰῶβ 2
οὕτως γέγραπται· Ἰῶβ δὲ ἦν δίκαιος καὶ ἄμεμπτος, ἀληθινὸς καὶ
θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς κακοῦ.« οὗτος ὁ νικήσας δι' ὑπο- 3
μονῆς τὸν πειράσαντα καὶ μαρτυρήσας ἅμα καὶ μαρτυρηθεὶς ὑπὸ τοῦ
5 θεοῦ [ὄς] ταπεινοφροσύνης ἀντέχεται καὶ λέγει· »οὐδεὶς καθαρὸς ἀπὸ
ρύπου, οὐδ' εἰ μιᾶς ἡμέρας ἢ ζωῆ αὐτοῦ.« Μωυσῆς, »ὁ πιστὸς θε- 4
ράπων ἐν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ,« πρὸς τὸν χρηματίζοντα ἐκ τῆς βάτου
εἶπεν· »τίς εἰμι ἐγώ, ὅτι με πέμπεις; ἐγὼ δὲ εἰμι ἰσχνόφωνος καὶ
βραδύγλωσσος· φωνὴν κυρίου διὰ γλώσσης ἀνθρωπίνης διακονῆσαι.
10 καὶ πάλιν· »ἐγὼ δὲ εἰμι ἀτμὶς ἀπὸ χύτρας.« »θεὸς γὰρ ὑπερηφάνοις
ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.« καὶ μὴν καὶ Δαβὶδ, ἐφ' 107, 1
οὗ μαρτυρῶν ὁ κύριος λέγει· »εὐρὸν ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου,
Δαβὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί· ἐν ἐλαίῳ ἁγίῳ ἔχρισά αὐτόν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς 2
λέγει πρὸς τὸν θεόν· »ἐλέησόν με, ὁ θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου,
15 καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρισμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.
ἐπὶ πλεῖον πλυνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας 3
μου καθάρισόν με· ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία
μου ἐνώπιόν μου ἔστι διὰ παντός.« ἔπειτα τὴν οὐχ ὑποκίπτουσαν 4
νόμῳ αἰνιττόμενος ἁμαρτίαν γνωστικῶς μετριοπαθῶν ἐπιφέρει· »σοὶ
20 μόνῳ ἤμαρτον καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα· λέγει γὰρ πού 5
ἡ γραφή· »πνεῦμα κυρίου λύχνος ἐρευνητῶν τὰ ταμεία τῆς γαστροῦς.«
καὶ ὅσα τις δικαιοπραγῶν γνωστικώτερος γίνεται, προσεχέστερον 6
τούτῳ τὸ πνεῦμα τὸ φωτεινόν. οὕτως ἐγγίζει τοῖς δικαίοις ὁ κύριος 7
καὶ οὐδὲν λέληθεν αὐτόν τῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν διαλογισμῶν ὧν
25 ποιούμεθα· τὸν κύριον Ἰησοῦν· λέγω, τὸν τῷ παντοκρατορικῷ θε- 8
λήματι ἐπίσκοπον τῆς καρδίας ἡμῶν· οὐδ' τὸ αἷμα ὑπὲρ ἡμῶν
ἠγιάσθη. ἐντραπῶμεν οὖν τοὺς προηγουμένους ἡμῶν καὶ αἰδεσθῶ- 108, 1 612 P
μεν, τοὺς πρεσβυτέρους τιμήσωμεν, τοὺς νέους παιδεύσωμεν τὴν παι-
δείαν τοῦ θεοῦ· μακάριος γὰρ ὃς ἂν διδάσκη καὶ ποιῇ τὰ τοῦ κυρίου 2
30 κατ' ἀξίαν· μεγαλόφρονος δὲ ἐννοίας ἐστὶν καὶ θεωρητικῆς τῆς ἀλη-
θείας. »τὰς γυναῖκας ἡμῶν ἐπὶ τὸ ἀγαθὸν διορθωσώμεθα, τὸ ἀξία- 3
γάπητον ἦθος τῆς ἀγνείας, φησὶν, »ἐνδειξάσθωσαν· τὸ ἀκέραιον

1—3 I Clem. ad Cor. 17, 3 (Hiob 1, 1) 5 f ebenda 17, 4 (Hiob 14, 4 f;
vgl. zu Strom. III 100, 4) 6—10 vgl. ebenda 17, 5 f (Z. 6 f: Num. 12, 7; vgl.
Hebr. 3, 5; Z. 8 f: Exod. 3, 11; 4, 10; Z. 10: woher? 10 f Prov. 3, 34; vgl.
Jak. 4, 6; I Petr. 5, 5 11—18. 19 f vgl. I Clem. ad Cor. 18, 1—4 (Z. 12 f: Psal.
88, 21; Z. 14—18. 19 f: Psal. 50, 3—6) 20 f. 24—29. 31—3. 296, 9 ebenda
21, 2—4. 6—9 (Z. 21: Prov. 20, 27; S. 296, 3: vgl. I Tim. 5, 21) 30 f vgl.
Plato Rep. V p. 475 E τοὺς τῆς ἀληθείας φιλοθεάμονας

5 [ὄς] ἵε ὡς Sy 8 με ὑβ. d. Z. L'

ὁ ἄγνός τῆ σαρκὶ μὴ ἀλαζονενέσθω, γινώσκων ὅτι ἕτερός ἐστὶν ὁ ἐπιχορηγῶν αὐτῷ τὴν ἐγκράτειαν. ὁρᾶτε, ἀδελφοί, ὅσῳ πλείονος 5 κατηξιώθημεν γνώσεως, τοσούτῳ ὑποκείμεθα μᾶλλον κινδύνῳ.

XVIII. Ἡ σεμνή οὖν τῆς φιλανθρωπίας ἡμῶν καὶ ἀγνή ἀγωγή 111, 1
5 κατὰ τὸν Κλήμεντα τὸ κοινωφελὲς ζητεῖ, ἔάν τε μαρτυρῇ ἔάν τε καὶ παιδεύῃ ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, διττῷ δὲ τούτῳ, ἀγράφῳ τε καὶ ἐγγράφῳ. αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, τὸ ἀγαπᾶν τὸν θεὸν καὶ τὸν πλησίον, αὕτη 2 εἰς τὸ ἀνεκδιήγητον ὕψος ἀνάγει. »ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρ- 8 τιῶν, ἀγάπη πάντα ἀνέχεται, πάντα μακροθυμεῖ. ἀγάπη κολλᾷ ἡμᾶς 10 τῷ θεῷ, πάντα ποιεῖ ἐν ὁμοιοῖα· ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐτελειώθησαν πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ· διχα ἀγάπης οὐδὲν εὐάρεστον τῷ θεῷ. « τῆς 4 τελειότητος αὐτῆς οὐκ ἐστὶν ἐξηγησις, φησί. »τίς ἰκανὸς ἐν αὐτῇ εὐρεθῆναι, εἰ μὴ οὖς ἂν | αὐτὸς καταξιώσει ὁ θεός; αὐτίκα ὁ ἀπό- 614 P 5 στολος Παῦλος »ἐάν τὸ σῶμά μου ἐπιδώῃ φησὶν, »ἀγάπην δὲ μὴ 15 ἔχω, χαλκός εἰμι ἡχῶν καὶ κύμβαλον ἀλαλάζον· ἦν μὴ ἐκ διαθέσεως ἐκλεκτῆς, δι' ἀγάπης γνωστικῆς μαρτυρήσω, λέγει, φόβῳ δέ. εἴπερ 112, 1 οὖν καὶ μισθῷ προσδοκωμένῳ ἐπικροτῶν τὰ χεῖλη εἰς μαρτυρίαν κυρίου ὁμολογήσω κύριον, κοινός εἰμι ἄνθρωπος, ἡχῶν τὸν κύριον, οὐ γινώσκων. ἔστι γὰρ καὶ ὁ λαὸς ὁ τοῖς χεῖλεσιν ἀγαπῶν, ἔστι καὶ 20 ἄλλος (ὁ) παραδιδούς τὸ σῶμα, ἵνα καυθήσεται. »κἂν ψωμίῳ πάντα 2 τὰ ὑπάρχοντά μου, φησὶν, οὐ κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας τῆς ἀγαπητικῆς λόγον, ἀλλὰ κατὰ τὸν τῆς ἀνταποδόσεως ἢ παρὰ τοῦ εὐεργετομένου ἀνθρώπου ἢ παρὰ τοῦ ἐπηγγεμένον κυρίου. »κἂν ἔχω 3 πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη μεθιστάναι· καὶ τὰ ἐπισκοτοῦντα ἀπο- 25 βαλεῖν πάθη. μὴ δι' ἀγάπην δὲ πιστωθῶ τῷ κυρίῳ, οὐθέν εἰμι. ὡς πρὸς σύγκρισιν τοῦ γνωστικῶς μαρτυροῦντος. εἰς πλῆθος καὶ τὸ μηδὲν διαφέρον λογιζόμενος. »αἱ γενεαὶ δὲ πᾶσαι ἀπὸ Ἀδάμ ἕως 4 τῆσδε τῆς ἡμέρας παρήλθον· ἀλλ' οἱ ἐν ἀγάπῃ τελειωθέντες κατὰ τὴν τοῦ θεοῦ χάριν ἔχουσι χώραν εὐσεβῶν· οἱ φανερωθήσονται ἐν

2 f I Clem. ad Cor. 41, 4 4 f vgl. ebenda 48, 1 ὅπως . . . ἐπὶ τὴν σεμνὴν τῆς φιλαδελφίας ἡμῶν καὶ ἀγνήν ἀγωγὴν ἀποκαταστήσῃ ἡμᾶς u. 48, 6 ζητεῖν τὸ κοινωφελὲς πᾶσιν. 6 vgl. Strom. 14, 1 7 vgl. z. B. Matth. 22, 37, 39 7 f vgl. I Clem. ad Cor. 49, 4 τὸ ὕψος εἰς 8 ἀνάγει ἡ ἀγάπη ἀνεκδιήγητόν ἐστιν. 8—11 ebenda 49, 5 (Z. 8f: I Petr. 4, 8; Z. 9: vgl. I Kor. 13, 7, 4) 11—13 ebenda 50, 1 f 14 f I Kor. 13, 3, 1 19 vgl. Jes. 29, 13 (Matth. 15, 8; Mark. 7, 6) 19—21 vgl. I Kor. 13, 3 23—25 vgl. I Kor. 13, 2 27—S. 298, 1 I Clem. ad Cor. 50, 3

6 nach ἐγγράφῳ ist ἔργῳ τε καὶ λόγῳ von L¹ getilgt 19 [ὁ] λαὸς Ma ἄλλος λαὸς Münzel 20 [ὁ] Schw καυθήσεται Westcott-Hort zu I Kor. 13, 3 29 χώραν Clem. Rom. (aber municipium Lat.)

τῇ ἐπισκοπῇ τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ. ἡ ἀγάπη ἀμαρτάνειν οὐκ 112. 1
 ἐπ' ἦν δὲ καὶ περιπέτοι ἄκων τοιαύτη τινὶ περιστάσει διὰ τὰς παρ-
 εμπτώσεις τοῦ ἀντικειμένου. μιμησάμενος τὸν λαβδ φαλεῖ. ἡ-ἔξο- 2
 μολογήσομαι τῷ κυρίῳ, καὶ ἀφίσει αὐτῷ ἐπὶ μουσχον νέον, φέροντα
 5 κέρατα καὶ ὄπλᾶς. ἰδέτωσαν πτωχοὶ καὶ ἐνφρανθήτωσαν. λέγει γάρ 3
 ὁ θεὸς τῷ θεῷ θυσίαν αἰνίσειως καὶ ἀπόδος τῷ κυρίῳ τὰς ἐχάσ-
 σου. καὶ ἐπικάλεσά με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς σου, καὶ ἐξελοῦμαι σε καὶ
 δοξάσεις με. θυσία γὰρ τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον. ἀγάπη 4
 τοῖνυν καὶ ὁ θεὸς εἶρηται, ἀγαθὸς ὢν. οὐ γὰρ ἀγάπη τῷ πλησίον
 10 κακὸν οὐκ ἐργάζεται. μήτε ἀδικοῦσα μήτε ἀνταδικοῦσά ποτε. ἀγαθο-
 ποιοῦσα δὲ πρὸς πάντας ἀναξικλῶς κατ' εἰκόνα θεοῦ. πλήρωμα 5
 οὐκ ὅμον ἢ ἀγάπῃ. καθάπερ ὁ Χριστός, τοῦτίστιν ἡ παρουσία τοῦ
 ἀγαπῶντος ἡμᾶς κυρίου, καὶ ἡ κατὰ Χριστὸν ἀγαπητικὴ ἡμῶν διδα-
 σκαλία τε καὶ πολιτεία. ἀγάπη γοῦν τὸ μὴ μοιχεύειν καὶ τὸ μὴ 6: 7 6
 15 ἐπιθυμεῖν τῆς τοῦ πλησίον τελειοῦται. φόβον πρότερον κεκολλη-
 μένον. τὸ αὐτὸ γοῦν ἔργον διαφορὰν ἴσχει ἢ διὰ φόβον γινόμενον
 ἢ δι' ἀγάπην τελειθὲν καὶ ἦτοι διὰ πίστεως ἢ καὶ γνωστικῶς ἐπιφ-
 γοῦμενον. εἰκότως γοῦν καὶ τὰ τοῦτον ἄλλα διάφορα τῷ μὲν 114. 1 ..
 γνωστικῶ ἠτοίμασται ἢ ὁφθαλμὸς οὐκ ἴδεν οἰδὲ οὐκ ἤκουσεν οἰδὲ
 2 ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου ἀνέβη. τῷ δὲ ἀπλῶς πιστικῶτι μαρ-
 τυρεῖ ἱκατονταπλασίονα ὄν ἀπολλέοιεν, ἢ ἐπαγγέλιαν εἰς οὐρανῶν
 ἀνθρώπων πίπτειν οὐμβέβηκεν.

Ἐνταῦθα γινόμενος ἀνιμνήσθη τινὸς φάσκοντος ἰαντὸν γενε- 2
 στικόν. ἐξηγοῦμενος γὰρ τὸ εἶγὼ δὲ λίγω, ὁ ἐμ βλίψας τῇ γενναίᾳ
 27 πρὸς ἐπιθυμίαν ἤδη μιμοίχην. οὐ φιλήν τὴν ἐπιθυμίαν ἡξίον
 κρίνεσθαι, ἀλλὰ ἐὰν τῇ ἐπιθυμίᾳ τὸ κατ' αὐτὴν ἔργον περιετρίψω
 τῆς ἐπιθυμίας χωρῶν ἐν αὐτῇ ἐκτελήται· εἰ γὰρ ὄντω τῇ φαντασίᾳ
 οὐκ ἀκατεχρήται ἤδη καὶ τῷ σώματι, λέγουσιν οὐκ οἱ τὰς ἱστορίας 114. 1
 οὐκ ἐπιταξίμιοι Βοκχόριδος τοῦ δικαίου κρίων τοιαύτου, ἰρῶν ἰταίρας
 30 νικητῆς πύθου μοδοῦ τινι ἐρωσμένω τὴν παιδα ἀφικέσθαι τῇ ἐπι-
 ραίᾳ πρὸς αὐτὸν. προλαλοῦσας ὄντω τῆς ἐπιθυμίας τὴν παιδα παρ' 2

1 3 vgl I Clem ad Cor 51, 1 ὅσα οὐκ παρετίσαντο καὶ ἐκτελέσαντο διὰ
 τὰς περιστάσεις τοῦ ἀντικειμένου, ἐκφοροῦσι ἐφ' ὅσον τὸ 3 8 ebenda
 12 2-4 Z. 3 7. Psal 137, 19 u. 20. Psal 68, 31-33. Z. 6-8. Psal 43, 14 f
 Z. 8. Psal 70, 19 8 f vgl I J n 4, 8 19 9 f 11 f Rom 13, 10
 12 vgl Matth 5, 17 14 f vgl Rom 13, 9 19 f I K r 2, 9 20 f
 vgl Mark 10, 19 26 8 200, 7 vgl Plat Demotr 17
 4 vgl Psal 130 L 14 a, 17 L 18 τοῦτον ὄντω Schw u St in
 oder oder unter W. κατ' το W. 20 f in situ Schw 24 in situ,
 27 ὄντω L 26 f ἡ ἐπιθυμία οὐκ ἀκατεχρήται καὶ τῷ σώματι Mansel
 27 ὄντω ὄντω vgl S 27, 19 Schw ὄντω ὄντω ὄντω W. ὄντω P ὄντω L
 ὄντω Schw ὄντω L ὄντω B water ὄντω ὄντω Schw 31 ὄντω ὄντω W u Schw

ἐλπίδα κορεσθεὶς ἤκουσαν τὴν ἐρωμένην κατὰ τὸ τεταγμένον εἶργει
τῆς εἰσόδου, ἣ δὲ ἐκμαθοῦσα τὸ γεγονὸς ἀπῆτει τὸν μισθόν. καὶ τῆδὲ
πῶς αὐτὴ τὴν ἐπιθυμίαν τῷ ἐραστῇ πεπληρωκέναι λέγουσα. ἤκον
οὖν ἐπὶ τὸν κριτὴν. τὸ βαλλάντιον οὗτος τοῦ μισθώματος τὸν 8
5 νεανίσκον προτείνειν κελεύσας, ἐν ἧλίῳ δέ, τὴν ἑταίραν λαβέσθαι
προσέταξεν τῆς σκιάς, χαριέντως | εἶδωλον μισθώματος ἀποδιδόναι 616 P
κελεύσας εἰδώλου συμπλοκῆς.

Ὀνειρώττει μὲν οὖν τις συγκαταθεμένης τῆ φαντασίᾳ τῆς ψυχῆς, 116, 1
ὑπαρ δὲ ὄνειρώττει ὁ πρὸς ἐπιθυμίαν βλέπων, οὐ μόνον ὡς ἐκείνος
10) ἔλεγεν ὁ δῆθεν γνωστικός, ἐὰν ἅμα τῇ ὄψει τῆς γυναικὸς συλλάβῃ
κατ' ἔννοιαν τὴν ὁμίλιαν (τοῦτο γὰρ ἤδη ἔργον ἐστὶν ἐπιθυμίας ὡς
ἐπιθυμίας), ἀλλ' ἐὰν εἰς κάλλος σώματος βλέψῃ τις, ὁ λόγος φησί,
καὶ αὐτῷ ἡ σὰρξ εἶναι κατ' ἐπιθυμίαν δόξῃ καλῆ, σαρκικῶς ἰδῶν καὶ
ἀμαρτητικῶς δι' οὗ τεθαύμακεν κρίνεται· ἔμπαλιν γὰρ ὁ δι' ἀγάπην 2
15 τὴν ἀγνὴν προσβλέπων τὸ κάλλος οὐ τὴν σάρκα ἤγειται, ἀλλὰ τὴν
ψυχὴν καλὴν, τὸ σῶμα, οἶμαι, ὡς ἀνδριάντα θαυμάσας, δι' οὗ κάλ-
λους ἐπὶ τὸν τεχνίτην καὶ τὸ ὄντως καλὸν αὐτὸς αὐτὸν παραπέμπει,
σύμβολον ἅγιον τὸν χαρακτῆρα τῆς δικαιοσύνης τὸν φωτεινὸν ἐπι-
δεικνύμενος τοῖς ἐφεστῶσι τῇ ἀνόδῳ ἀγγέλοις, τὸ χρῆσμα τῆς εὐαρε-
20 στήσεως λέγω, τὴν ποιότητα τῆς διαθέσεως τὴν ἐπικειμένην τῇ ψυχῇ
κατ' ἐπιχώρησιν τοῦ ἁγίου πνεύματος γεγανωμένη. ταύτην τὴν 117, 1
δόξαν τὴν ἐκλάμπασαν ἐπὶ τοῦ προσώπου Μωυσέως ὁ λαὸς οὐχ οἶός
τε ἦν προσβλέπειν, διὸ καὶ κάλυμμα ἐλάμβανε τῆς δόξης πρὸς τοὺς
σαρκικῶς θεωμένους. τοὺς μὲν γὰρ ἐπαγομένους τινὰ τῶν κοσμικῶν 2
25 κατέχουσιν οἱ τὸ τέλος ἀπαιτοῦντες τοῖς σφετέροις βαρυνόμενος
πάθεισι, τὸν δὲ γυμνὸν μὲν τῶν ὑποπιπτόντων τῷ τέλει. πλήρη δὲ
γνώσεως καὶ τῆς ἐξ ἔργων δικαιοσύνης συνενχόμενοι παραπέμπονσι,
τὸν ἄνδρα οὖν καὶ τῷ ἔργῳ μακαρίσαντες· καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ 8
οὐκ ἀπορρησεται, τοῦ ζωτικῆς ξύλου, τοῦ κατὰ ἕτας διεξόδου
30 τῶν ὑδάτων· τεθραμμένου· καρποφόροις δὲ ὁ δίκαιος ἀπεικάζεται 4
δένδροις, οὐ μόνον τοῖς κατὰ τὴν τῶν μεταρσίων * * θυσίαν· | ἦσαν 617 P
δὲ καὶ ταῖς τῶν θυσιῶν προσαγωγαῖς παρὰ τῷ νόμῳ οἱ τῶν ἱερέων

15 f vgl. Sokrates bei Lukian Vitar. auct. 15 οὐ τῶν σωμάτων ἐραστής εἰμι,
τὴν ψυχὴν δ' ἠγοῦμαι καλὴν. 16 f vgl. Maximus Tyr. Diss. 26, 8 ἐρεῖ Σπαρ-
τιατῆς ἀνὴρ μειφακίου Λακωνικοῦ, ἀλλ' ἐρεῖ μόνον ὡς ἀγάλματος καλοῦ.
21—24 vgl. Exod. 34, 29 f 28—30 vgl. Psal. 1, 3 29 f zu ζωτικὸν ξύλον
u. καρποφόροις vgl. Apok. Joh. 22, 2

8 αὐτὴ corr. aus αὐτῆι L 4 βαλλάντιον L 17 αὐτός L 81 * * St
θυσίαν] φίσιν Po

μωμοσκόποι. ὄρεξιν οὖν ἐπιθυμίας διακρίνουσιν οἱ περὶ ταῦτα δεινοί. 6
καὶ τὴν μὲν ἐπὶ ἡδοναῖς καὶ ἀκολασίᾳ τάττουσιν ἄλογον οὖσαν, τὴν
δὲ ὄρεξιν ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν ἀναγκαίων λογικὴν ἐπαρξουσαν
κίνησιν.

- 5 XIX. Ταύτης τοι τῆς τελειότητος ἴξιστιν ἐκ' ἰσῆς μὲν ἀνδρὶ. 116, 1
ἐκ' ἰσῆς δὲ καὶ γυναικὶ μεταλαμβάνειν. ἀντίκα οὐχ ὁ Μωυσῆς μόνος. 2
ἀκούσας παρὰ τοῦ θιού· ἐλιλάληκα πρὸς σὲ ἀπαξ καὶ δις λέγων·
ἰώρακα τὸν λαὸν τοῦτον, καὶ ἰδοὺ ἵστι σκληροτραχῆλος· ἴασόν με
ἐξολοθρεῖσθαι αὐτούς, καὶ ἐξάλειψω τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐποκάτωθεν
10 τοῦ οὐρανοῦ καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ θαναστατὸν καὶ πολὺ
μᾶλλον ἢ τοῦτο· ἀποκρίνεται δέ οἱ μοῖνος μὴ τὸ ἴαντοῦ σκοπῶν, ἀλλὰ 3
τὴν κοινὴν σωτηρίαν· ἐμυδαμῶς, κέρτε, ἄγεις τὴν ἁμαρτίαν τῷ λαῷ
τούτῳ, ἢ καμὲ ἐξάλειψον ἐκ βῆλον ζώντων; ὅση τελειότης τοῦ
συναποθανεῖν ἐπιθήσαντος τῷ λαῷ ἢ σφῆζεσθαι μόνος, ἀλλὰ καὶ 4
15 Ἰουδοῦ ἢ ἐν γυναικί τελιωθεῖσα ἐν συγκλεισμῷ τῆς πόλιως γινο-
μένης δευθεῖσα τῶν προσηγμένων εἰς μὲν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἄλλο-
φύλων ἐξέρχεται, τοῦ παντὸς καταφρονήσασα κινδύνου, ἐπὶ τῆς
πατρίδος ἰαντήν ἐπιδοῦσα τοῖς πολέμοις ἐν πίστει θιού· λαμβάνει
20 μίον τῆς πίστεως, κερία τῆς ὀλοσίμων γινομένη κεφαλῆς. πάλιν 119 1
τε αὖ ἡ τελεία κατὰ πίστιν Ἐσθὴρ ἐνομένη τὸν Ἰσραὴλ τυραννικῆς
ἰσχυρίας καὶ τῆς τοῦ σατραπῆος ὀμότητος, μόνη γυνὴ νιοστίας
τεθλιμμένη | πρὸς μινίας ὀπλιμένους ἀντιτάξασα δεξιᾶς, τυραννικῶν 21 F
διὰ πίστιν ἀναλίσκουσα δόγμα· καὶ δὴ τὸν μὲν ἐπιθάσειον, ἀνίστι- 2
25 λην δὲ τὸν Ἰμὲν καὶ τὸν Ἰσραὴλ τῇ τελείᾳ πρὸς τὸν θιόν διήκει
ἀπαθῆ διεγέλασεν, σκοπῶ γάρ Σουδάνναν καὶ τὴν Μωυσοῦς ἀδελ-

1 το μωμοσκόποι vgl. Philo De agric. 120 f. p. 120 M. — 1—4 Chrysoz. Fr. por. 442 Arnab., vgl. Paed. I 101, 1, Strom. II 119, 3. — 5 f vgl. Paed. I 107, 7—11 Deut. 9, 13 f. aus I Clem. ad Cor. 33, 3. — 12 f. Eiod. 32, 32 aus I Clem. ad Cor. 33, 4. — 13 f. vgl. ebenda 33, 5. — 14—20 vgl. ebenda 33, 4 f. Ἰουδοῦ ἢ μακαρια, ἐν συγκλεισμῷ οὖσης τῆς πόλιως, γρηγοροῦ παρὰ τὸν πρῶτον ἴσθαι αὐτὴν ἐσθὴρ εἰς τὴν παρεμβολὴν τοῦ ἀλλοφύλου, ποσὸν δὲ οὐκ αὐτὴν κατὰ τὸν κινδύνον δὲ ἀρετῆς τῆς περὶ αὐτὴν καὶ τὸν ὄνον, ἐν συγκλεισμῷ, καὶ τὸν ἴσθαι πρὸς ὄνον μιν ἐν γυναικί, vgl. Deut. 9, 13. — 20—26 vgl. ebenda 33, 5 συγκλεισμῷ ἴσθαι Α καὶ ἡ τελεία κατὰ πίστιν Ἐσθ. καὶ ἡ ἰαντήν, περὶ ἴσθαι, ἴσθαι τοῦ ἀποθανεῖσθαι τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς τυραννικῆς ἀνίστιας καὶ τῆς τυραννικῆς ἐπὶ τὴν ἐκείνην κατὰ τὴν ἐκείνην ἀνίστιαν θιού, τὸν ἴσθαι οὐκ ἴσθαι τὸν ἴσθαι τῆς ἐκείνης, αὐτὴν ἴσθαι τὸν ἴσθαι γὰρ ἐκείνην, vgl. Eiod. 32, 32. — 26 f. 201 f. vgl. a. B. Eiod. 32, 32, 33, 34.

28 τὸν ἴσθαι, Huet. τὸν ἴσθαι, L. τὸν ἴσθαι, S. ἴσθαι, μιν, L.

φήν. ὡς ἢ μὲν συνεστρατήγησεν τῷ προφήτῃ πασῶν ἐξάρχουσα τῶν
κατὰ σοφίαν παρ' Ἑβραίοις εὐδοκίμων γυναικῶν, ἢ δὲ σεμνότητος
ὑπερβολῇ καὶ μέχρι θανάτου χωροῦσα πρὸς τῶν ἀκολάστων ἐραστῶν
κατακρινομένη μάρτυς ἀγνείας ἔμεινεν ἀρρεπῆς.

5 *Ναὶ μὴν Δίον ὁ φιλόσοφος Λυσιδίκην τινὰ γυναῖκα ἱστορεῖ δι' 120, 1*
ὑπερβολὴν αἰδοῦς αὐτῷ χιτῶνι λούεσθαι, Φιλωτέραν δέ, ὅποτε
μέλλοι | εἰσεῖναι τὴν πύελον, ἡσυχῇ ἐπαναστέλλεσθαι τὸν χιτῶνα 224 B
καθ' ὅσον τὰ γυμνά τὸ ὕδωρ ἔσκεπεν, εἶτα κατ' ὀλίγον αὐθις ἀνιού-
σαν ἐπενδύσασθαι. ἢ γὰρ οὐχὶ καὶ βασιάνους ἤνεγκεν ἀνδρείως Λείαινα 2
ἢ Ἀττικῆ; συνειδὺα αὐτῇ τοῖς ἀμφὶ τὸν Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογεί-
τονα τὴν κατὰ Ἰπκάρχον ἐπιβουλήν οὐδ' ὅπωςτιοῦν ἐξείπεν εὐ μάλα
στεβλουμένη. φασι δὲ καὶ τὰς Ἀργολικὰς ἡγουμένης αὐτῶν Τελε- 3
σίλλης τῆς ποιητρίας Σπαρτιάτας τοὺς ἀλκίμους τὰ πολέμια φανείσας
μόνον τρέψασθαι καὶ ἐκείναις τὸ ἀδεῖς τοῦ θανάτου περιποιή-
15 σασθαι. τὰ ὅμοια λέγει καὶ ὁ τὴν Δαναίδα πεποιηκῶς ἐπὶ τῶν 4
Δαναοῦ θυγατέρων ὧδε·

καὶ τότε ἄρ' ἀπλίζοντο θοῶς Δαναοῖο θυγάτρεις
πρόσθεν ἑυρρεῖος ποταμοῦ Νεῖλοιο ἄνακτος.

καὶ τὰ ἐξῆς. ἄδουσι δὲ οἱ λοιποὶ τῶν ποιητῶν τὴν Ἀταλάντης ἐν 121, 1
20 *θήρησ ἀκύντητα καὶ τὴν Ἀντικλείας φιλοστοργίαν καὶ τὴν Ἀλκίσιτιδος*
φιλανδρίαν καὶ τὴν Μακαρίας καὶ τῶν Ἰακινθίδων εὐψυχίαν. τί δέ; 2
οὐχὶ Θεανῶ μὲν ἢ Πυθαγορικῇ εἰς τοσοῦτον ἦκεν φιλοσοφίας ὡς 619 P
πρὸς τὸν περιέργως ἀπιδόντα καὶ εἰπόντα «καλὸς ὁ πῆχυς» ἀλλ' οὐ
δημόσιος ἀποκρίνασθαι. τῆς αὐτῆς φέρεται σεμνότητος κάκεινο τὸ 3

5—9. 22—S. 302, 3 Theodoret Gr. aff. c. XII 73 5—S. 302, 20 Didymos,
Συμποσιακά Fr. 7 Schmidt p. 375; vgl. zu Strom. I 61, 1; 80, 4 6 zu Φιλω-
τέρα (Schwester Ptolem. II) vgl. Strabo XIV 4, 5 p. 769; Meineke zu Steph.
Byz. p. 666 9—12 vgl. Plut. Mor. p. 505 DE; Pausan. I 23, 2 12—15
vgl. Plut. Mor. p. 245 C ff; Pausan. II 20, 8; Suid. s. v. Τελέσιλλα 17 f Du-
nais Fr. 1 Kinkel 19 f vgl. z. B. Anth. Plan. IV 144 20 Ἀντ. vgl. λ
202 f; ο 358 Ἰακ. vgl. Eurip. Alk. 17 ff 21 Μακ. vgl. Eurip. Herakl. 474 ff;
Paus. I 32, 6 Ἰακ. vgl. Apollod. III 15, 8; Phrynichos Fr. 30 CAF I p. 378
22—S. 302, 14 vgl. Maas, De biogr. graec. quaest. sel. p. 110sq. 22—S. 302, 3
vgl. Elter Gnom. hist. ram. 12 22—24 Theano Fr. 3 Mullach FPG II p. 115;
vgl. Paed. II 114, 2

1 ὡς] ὦν Münzel 9 ἐπενδύσασθαι (α' in Ras., am Rand ε) L' ἐπεν-
δέσθαι St 10 αὐτῇ Po αὐτῇ L 17 f Δαναοῖο ἄνακτος — Νεῖλοιο θύ-
γατρεις Kōchly, Coni. ep. I p. 11 20 ἀλκίσιτιδος L 21 Μακαρίας Po μα-
καιρίας L δαι L

ἀπόφθεγμα· ἐρωτηθεῖσα γὰρ ποσῶν γενῶν ἀπὸ ἀνδρῶν εἰς τὸ θεομο-
 φόριον κάτειον, ἀπὸ μὲν ἰδίου καὶ παραχρήμας ἔφη, ἀπὸ δὲ τοῦ
 ἀλλοτρίου οὐδὲ πώποτε. καὶ μὴν καὶ θεμιστῶ ἢ Ζαίλου ἢ Λαμφα- 4
 κηνῆ ἢ Λεοντίως γενῆ τοῦ Λαμφακηνῶ τὰ Ἐπικούρεια ἐφιλοσόφει
 5 καθάπερ Μυλᾶ ἢ Θεανῶς θυγάτηρ τὰ Πενθαγόρεια καὶ Ἀργινώτη ἢ
 τὰ περὶ Διονύσου γραφάμενη· αἱ γὰρ Διοδώρου τοῦ Κρόνου ἐπικλη- 5
 θέντος θυγατέρες πᾶσαι διαλεκτικαὶ γέγονασιν, ὡς φησι Φίλων ὁ
 διαλεκτικὸς ἐν τῷ Μενεξίην, ὃν τὰ ὀνόματα παρατίθεται τάδε·
 Μενεξίην, Ἀργεία, Θεογίς, Ἀρτεμισία, Παντάκλεια, μέμνημαι καὶ 6
 10 Κενικής τινας. Ἰππαρχία δὲ ἐκαλεῖτο, ἢ Μικρωντίς, ἢ Κράτητος γυνή.
 ἔφ' ἢ καὶ τὰ κρυπτά ἐν τῇ Ποικίλῃ ἐτίλειον. Ἀρήτη δὲ ἢ Ἀρι- 122 1
 στίκπον ἢ Κυρηναϊκὴ τὸν Μητροδίδακτον ἐπικληθέντα ἐπαίδειον
 Ἀριστικπον, παρὰ Πλάτωνι τε ἐπιλοσόφον Λασθένεια ἢ Ἀρκαθία 2
 καὶ Ἀξιοθία ἢ Φλιαθία Ἀσπασίας γὰρ τῆς Μιλησίας, περὶ ἧς καὶ οἱ 3
 15 κωμικοὶ πολλὰ δὴ καταγράφουσιν. Σωκράτης μὲν ἀπέλαυνον εἰς φιλο-
 σοφίαν, Περικλῆς δὲ εἰς ῥητορικὴν, παρακείμετοι τούτων τὰς ἄλλας 4
 διὰ τὸ μῆκος τοῦ λόγου, μῆτε τὰς ποιητικὰς καταλείπων. | Κύριον 5
 καὶ Τελειόλλαν Μετάν τε καὶ Σαρκώ, ἢ τὰς ζωγράφους, καθάπερ
 Ἐλρήνην τὴν Κρατίνου θυγατέρα καὶ Ἀνεξάνδρην τὴν Νιάκουσ ὡς
 20 φησι Μένειος ἐν Συμποσιακοῖς, ἢ δὲ Κλειοπόλιον θυγάτηρ τοῦ σοφοῦ 123 1
 καὶ Λινδίων μοραφοῦντος τῶν ξένων τῶν πατρῴων οὐκ ἔδιδτο
 ἀπορίπτειν τοὺς πόδας· ἐπεὶ καὶ ἢ τοῦ Ἀλφειῶν γενῆ Σάφρα ἢ μα-
 καρία αὐτῇ τοὺς ἰχθυόεντας παρισκίνοισι τοῖς ἀγγίλοις, καὶ βασιλικαὶ
 κόρας παρὰ τοῖς Ἑβραίοις τὰ πρόβατα ἴνιμον, ὅθεν καὶ ἢ παρ'
 25 ἡμῶν Ναισικαὶ ἐπὶ τοῖς πλυνούσιν ἔτι.

1 3 Theano Fr 4 Mullach II p. 115, vgl. Stob. Flor. 74, 11, Diog. Laert.
 VIII 43 u. a. 6 9 vgl. Heron, c. Jovin. I 42, Dioborus Socraticus quatuor-
 nitas dialecticas insignis pudicitiae habuisse narratur, de quibus et Philo Car-
 neade magister plenissimam scribit historiam. 6f vgl. Diog. Laert. II 111f, Zeller,
 Phil. d. Gr. II 19 S. 247. 7 f vgl. Diog. Laert. VII 10, Zeller a. a. O. S. 260.

10 f vgl. Diog. Laert. VI 9, Zeller a. a. O. S. 127. Corn. Nep. bei August. op.
 imscrif. in Jul. IV 43. Iren. Descan. Hermes 25, 1876, S. 471f. Theodor. Gr. aff.
 c. XII 49. 11 f zu Arste vgl. Aelian Nat. an. III 49, Diog. Laert. II 72 u.
 Zeller a. a. O. S. 309, Theodor. XI 1. 12 f vgl. Mullach Epigr. I p. 10 u. d. 7.

14 -16 Theodor. I 17, vgl. Plato Menex. p. 15 E, Plat. Pers. d. 24. 20 22
 vgl. Plat. Mor. p. 148 CD. 22 f vgl. Gen. 28, 9. 23 f vgl. a B Gen. 29, 1.
 Exod. 2, 19. 24 f vgl. 7 86.

3 f Λευκασίη = Λευκασίος L. 5 πιδόματα I. 6 Διοδώρου vgl.
 S. 1, u. v. Ἰουδαίος, Metage. Hist. nat. III, c. 29, p. 108, Ἀρκαθίου L.
 6 f Ἰππαρχίδουτος Vt Ἰππαρχίδουτος, L. 9 ὁ σοφὸς L. Θεογίς, 2 B. Ἀρτεμισία
 Sy. Ἀρτεμισία L. 11 κρυπτά Theod. κρυπτά L. ἄρτεμων vgl. Theod.
 St. ἄρτεμων L. Ἰππαρχία B. 12 ἡ. M. uel. 13 ἡ. Ἄρ. P. 14 φασ-
 κία c. 7. u. φασκία B. 15 πιδόματα I. 16 ἢ L. 19 ἡ. W. u. L.

Ἔλοιτ' ἂν οὖν ἡ σώφρων πρῶτον μὲν πείθειν τὸν ἄνδρα κοι- 2
νωνὸν αὐτῇ γίνεσθαι τῶν πρὸς εὐδαιμονίαν φερόντων, εἰ δὲ ἀδυνά-
τως ἔχοι, μόνη σπευδέτω ἐπ' ἀρετὴν. πάντα μὲν τῷ ἀνδρὶ πειθομένη
ὡς μηδὲν ἄκοντος ἐκείνου πράξαι ποτε πλὴν ὅσα εἰς ἀρετὴν τε καὶ
5 σωτηρίαν διαφέρειν νομίζεται· ἀλλὰ καὶ, εἰ καὶ τις εἴργοι τῆς τοιαύ- 3
της διαθέσεως ἀνυποκρίτως ὁρμῶσαν ἦτοι γυναῖκα ἢ καὶ θεράπαιναν.
οὐκ ἄλλο τι φαίνεται τὸ τηρικᾶδε δρῶν ὁ τοιοῦτος ἢ δικαιοσύνης
μὲν καὶ σωφροσύνης ἀπάγειν προηρημένος. ἄδικον δὲ ἅμα καὶ ἀκό-
λαστον παρασκευάζειν βεβουλημένος τὸν οἶκον τὸν ἑαυτοῦ. οὐχ οἷόν 124, 1
10 τε οὖν ἔστιν ἄνδρα ἢ γυναῖκα ἐν ὄψοις ἐλλόγιμον γενέσθαι μὴ
μαθήσει μηδὲ μελέτη τε καὶ ἀσκήσει προσχρησαμένους. τὴν δὲ ἀρετὴν
οὐκ ἐπ' ἄλλοις τισὶν εἶναι φάμεν ἢ πάντων μάλιστα ἐφ' ἡμῖν. τὰ 2
μὲν οὖν ἄλλα εἴργειν δύναται τις προσπολεμῶν, τὸ δ' ἐφ' ἡμῖν
οὐδαμῶς, οὐδ' εἰ μάλιστα ἐνίστατο· θεόδοτον γὰρ τὸ δῶρον καὶ
15 οὐχ ὑποπίπτον ἄλλῳ τινί. ὅθεν ἀκολασία μὲν οὐκ ἄλλου τινὸς ἂν 3
δοξάζοιτο εἶναι κακὸν ἢ τοῦ ἀκολασταίνοντος, σωφροσύνη δὲ ἀγαθὸν
αὐτοῦ τὸ σωφρονεῖν δυναμένου.

XX. Φίλανδρον μετὰ σεμνότητος ὑπογράφει γυναῖκα Εὐριπίδης 125, 1
παραίνων·

20 εὐ λέγειν δ'. ὅταν τι λέξῃ, χρὴ δοκεῖν, κἂν μὴ λέγῃ.
κάκπουεν ἂν τῷ ξυνόντι πρὸς χάριν μέλλῃ λέγειν. |

καὶ αὐθίς που τούτοις τὰ ὅμοια·

621 P 2

ἡδὺν δέ, ἦν κακὸν πράξῃ τι, συσκυθρωπάξειν πόσει
ἄλοχον ἐν κοινῷ τε λύπης ἡδονῆς τ' ἔχειν μέρος.

25 τό τε πρᾶον καὶ φιλόστοργον ὡδέ πως ὑποδεικνύων κἂν ταῖς συμ- 3
φοραῖς ἐπιφέρει·

σοὶ δ' ἔγωγε καὶ νοσοῦντι συννοσοῦσ' ἀνέξομαι
καὶ κακῶν τῶν σῶν συνοίσω, καὶ οὐδὲν ἐστὶ μοι πικρόν·

μετὰ γὰρ τῶν φίλων

30 εὐτυχεῖν

〈δυστυχεῖν〉 τε χρῆ· τί γὰρ δι' τὸ φίλον ἄλλο πλὴν τόδε;

11—15 vgl. Epiktet Ench. 1, 1 20—31. S. 304, 7—15 Euripides Fr. inc.
909. Nauck ordnet mit Musgrave: 304, 7—15; oben 20—28 und erklärt 20—31
mit Dobree für indigna Euripide.

11 μηδὲ St μήτε L 18 δύναιτ' ἂν Ma 14 εἰ Ma ἂν L 17 τοῦ τὸ]
ἢ τοῦ Münzel 20 εὐ λέγειν Sy εὐλογεῖν L 21 ἂν Nauck ἂν L 23 τι
πράξῃ ~ Grotius πάθῃ τι Nauck 24 τε λύπης ~ Sy λύπης τε L 28 οὐ-
δὲν ἐστὶ Musgrave 31 〈δυστυχεῖν〉 Dobree

ἀγιάζεται γοῦν καὶ γάμος κατὰ λόγον τελειούμενος. ἴαν ἢ συζυγία 126. 1
 ἐποπίατη τῶ θεῶ καὶ διοικῆται μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληρο-
 φορίᾳ πίστεως. ἡγνισμένων τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς
 καὶ λειουμένων τὸ σῶμα ἕδατι καθαρῶ καὶ ἐχόντων τὴν ὁμολογίαν
 5 τῆς ἐλπίδος· πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος· χρηὸ δὲ τὸν εὐδαίμονα 225 :
 γάμον οὔτε πλούτη ποτὲ οὔτε κάλλι κρινισθαι. ἀλλ' ἀρετῆ.

οὐδεμίαν.

3

φροῖν ἢ τραγωδία.

ἰωνησε κάλλος εἰς πόσιν ξενάορον.
 10 ἀρετῆ δὲ ἰωνησε πολλὰς· πᾶσα γὰρ ἀγαθῆ γενή.
 ἦτις ἀνδρὶ συντέτιχε. σωφρονεῖν ἐπίσταται.

εἶτα οἶον παραιτίσις διδοῖσά φροῖν

4

πρῶτα μὲν γε τοῦθ' ἐπάρχι. κᾶν ἄμορφος ἢ πόσις.
 15 χρηὸ δοκεῖν ἐμόρφον εἶναι τῆ γε γοῦν κεκτημένη.
 οὐ γὰρ ὁφθαλμὸς τὸ κρινόν ἴστικ. ἀλλὰ τοῦς ὄφῃ.

καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις. πάντ γὰρ κρινός ἢ γραφή βοηθόν εἶπεν τῆν 127 1
 γυναικα διδύσθαι τάνδρῖ παρὰ τοῦ θεοῦ. δῆλον οἶν εἶναι οἷς ἔκα-
 στον τῶν προσπιπτότων λυπηρῶν πρὸς τάνδρῶς κατὰ τὴν οἰκου-
 ρίαν λόγῳ θεραπεύειν μετὰ πιθουῦς προσηφίονται· εἰ δὲ μὴ ἐπισκοπῶι 2
 20 τότε ἦδη πιράσεται καθ' ὅσον οἶον τί ἴστικ ἀνθρωπίνῃ φροῖν
 ἀνεμάρτητον διεζέγειν βιον. ἴαν τε ἀποθνήσκων διῆ μετὰ τοῦ λόγον
 εἴαν τε ζῆν. σιλλήπτορα καὶ κοιρωνόν τῆς τοιαύτης πράξεως τὸν
 θεῶν εἶναι νομίζουσα. τὸν τῶ ὅτι περσοτάτην καὶ οσητῆκα εἰς τι τὸ
 παρὸν εἰς τι τὸ μέλλον. στρατηγόν τε καὶ ἡγεμόνα πόσις πράξεως
 25 ἐκίτηον πιποιμένη. σωφρονέτην μὲν καὶ δικαιοσύτην ἴργον ἡγοναίτη.
 τὸ θεοσιλλῆς δὲ ποιουμένη τίλος. χειμίντως γοῦν ἐν τῆ πρὸς Πίτον 128 1
 ἐπιστολῆ ὁ ἀπόστολος εἶπεν εἶναι φροῖν ἐτὰς προσηφίτικας ἐν καταστή-
 ματι ἡρωπικῆτι μὴ διεζέλονε μὴ οἶνον πολετὸ διδοῖσθαι μίνιας. ἴνα σω-
 φρονίζουσι τὸς νίας φιλάνθρωπος εἶναι. φιλοπκροῖς σφῆρονε· ἀγρὰς
 30 οἰκοκρῶς ἀγαθὰς ἐποσοσομίνες. τοῖς ἴθιαις ἀνδρῶσιον ἴνα μὴ ὁ

1 vgl. 1 T. 4. 5. 2 3 vgl. Hebr. 7. 22f. 3 f vgl. Masoran text
 f. 10. 11. οἶον γοῦν ποῖτος, οἶον ποῖτος, οἶον τι, οἶον ποῖτος, οἶον ποῖτος
 vgl. u. de von C. Weymann. 1f. f. d. Bayer. Anst. 2. 1. 2. 8. 42. 60
 16 f. vgl. 10. 2. 18. 28. 8. 203. 1. 1. 1. 1. 1.

10 vgl. N. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 15 vgl. N. 1. 1. 1. 1. 1. 1. 26 vgl.
 1. 1. 1. 1. 1. 1.

λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται. ἡ μᾶλλον δέ, φησίν, εἰρήνην διώκετε 2
μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὄφεται τὸν κύριον,
ἐπισκοποῦντες μὴ τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως
μῆς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια, καὶ μὴ τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα
5 ἐνοχλῆ καὶ δι' αὐτῆς μίανθῶσιν οἱ πολλοί. εἰθ' οἶον κολοφῶνα 129, 1
ἐπιθεῖς τῷ περὶ γάμου ζητήματι ἐπιφέρει· τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι
καὶ ἡ κοίτη ἁμίαντος· πόρνον δὲ καὶ μοιχὸν κρινεὶ ὁ θεός. ἐνός 2
δὴ σκοποῦ καὶ ἐνός δὴ τέλους ἄνδρι καὶ γυναικὶ δεδειγμένον, <τί> τὸ
τέλειον, ὃ Πέτρος ἐν τῇ ἐπιστολῇ φησὶ· ὀλίγον ἄρτι εἰ θεὸν λυπη- 3
10 θέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον τῆς πίστεως ὑμῶν
πολὺ τιμιώτερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου καὶ διὰ πυρὸς δεδοκι-
μασμένον εὑρεθῆ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ·
ὃν οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρῶντες, πιστεύοντες δὲ 4
ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκκλήτῳ καὶ δεδοξαμένῳ, κομιζόμενοι τὸ τέλος
15 τῆς πίστεως σωτηρίαν ψυχῶν. διὸ καὶ Παῦλος καυχᾶται διὰ Χρι- 5
στοῦ γεγονέναι ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως,
ἐν θανάτοις πολλάκις.

XXI. Ἐνταῦθα τὸ τέλειον εὐρίσκω πολλαχῶς ἐκλαμβανόμενον 130, 1
κατὰ τὸν ἐν ἐκάστη κατορθοῦντα ἄρετῃ. τελειοῦται γοῦν τις καὶ
20 ὡς εὐλαβῆς καὶ ὡς ὑπομονητικὸς καὶ ὡς ἐγκρατὴς καὶ ὡς ἐργάτης
καὶ ὡς μάρτυς καὶ ὡς γνωστικός· πάντα | δὲ ὁμοῦ τέλειος οὐκ οἶδ' 2 623 P
εἰ τις ἀνθρώπων, ἔτι ἀνθρώπος ὢν, πλὴν μόνον ὃ δι' ἡμᾶς ἀνθρω-
πον ἐνδυσάμενος. καίτοι <καὶ> κατὰ νόμον ψιλόν τις ἂν εἴη τέλειος, ὃς
ἀποχὴν κακῶν ἐπαγγέλλεται· ὁδὸς δὲ ἐστὶν αὕτη ἐπὶ τε τὸ εὐαγγέλιον
25 ἐπὶ τε τὴν εὐκοίαν. ἀλλὰ νομοῦ μὲν τελειώσεις γνωστικὴ εὐαγ- 3
γελίου πρόσληψις, ἵνα γένηται ὃ κατὰ νόμον τέλειος· οὕτω γὰρ
προεθέσπισεν ὃ κατὰ νόμον Μωσῆς ἀκοῦσαι δεῖν, ἵνα ἐκδεξώμεθα
κατὰ τὸν ἀπόστολον πλήρωμα νόμου τὸν Χριστόν. ἐν εὐαγγελίῳ δὲ 4
ἦδη προκόπτει ὃ γνωστικός, οὐ βαθμῶ χρησάμενος τῷ νόμῳ μόνον,
30 συνειδὲς δὲ αὐτὸν καὶ νοήσας ὡς παρέδωκε τοῖς ἀποστόλοις ὃ τὰς
διαθήκας δεδωκὼς κύριος. εἰ δὲ καὶ πολιτεύσαιτο ὀρθῶς (ὡσπερ οὖν 5
ἀδύνατον δυσεργεῖα γινῶσιν ἐπακολουθεῖν) μάρτυς τε ἐπὶ τοιαύτῃ ὀρ-
θότατα ὁμολογήσας δι' ἀγάπην γένοιτο, πλείονα τὴν ἀξίαν ὡς ἐν

1—5 Hebr. 12, 13—15. 16. 15 5 f zu κολοφῶνα ἐπιθεῖς vgl. z. B. Plato Euthyd. p. 301 E 6 f Hebr. 13, 4 9—15 I Petr. 1, 6—9 16 f II Kor. 11, 23
28—25 vgl. Strom. VI 60, 2 f 26 f vgl. Deut. 18, 15 28 vgl. Röm. 10, 4; Matth. 5, 17

5 ἐνοχλῆ corr. aus ἐνοχλεῖ L¹ 8 f <τί> τὸ τέλειον (vgl. Z. 18) St τὸν τέλειον L τοῦ τελείου Sy 28 <καὶ> St ἂν Hermet οὖν L 28 πρόληψις St οὔτω] τοῦτου Schw 27 <αὐτοῦ> oder <τοῦ προφήτου> ἀκοῦσαι St
Clamens II. 20

ἀνθρώποις λαμβάνων. οὐδ' οὕτως φθάσει τέλειος ἐν σαρκὶ κληθείς·
 ἐπεὶ τὴν προσηγορίαν ταύτην προτίληφεν ἢ συμπεραίωσις τοῦ βίου
 φθάσαντος ἤδη τοῦ γνωστικοῦ μάρτυρος τὸ τέλειον ἔργον ἐνδείξα-
 σθαι καὶ παραστήσαι κυρίως δι' ἀγάπης γνωστικῆς εὐχαριστηθέντος·
 αἵματος παραπεμπομένου τὸ πνεῦμα. μακάριος δ' ἔνθεν ἂν εἴη τί- 181 1
 λειός τε ἐν δίκῃ κηρυχθείη. εἴνα ἢ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἢ τοῦ
 θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος· μόνον τὸ προαιρετι-
 κὸν καὶ τὴν ἀγάπην σφῆζωμεν. ἐν παντὶ θλιζόμενοι. ἀλλ' οὐ
 στενοχωρούμενοι. ἀπορούμενοι. ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι. διωκόμενοι
 10 ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι. καταβαλλόμενοι. ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι.
 χρὴ γὰρ τοὺς σπείδοντας εἰς συντελείωσιν κατὰ τὸν αὐτὸν ἀπόστο- 2
 λον ἠμυδιαν ἐν μηδενὶ διδόναι προσοκλήν. ἀλλ' ἐν παντί συντε-
 στάται ἑαυτοῦς οὐκ ἀνθρώποις. ἀλλὰ τῷ θεῷ. ἴστω δὲ κατὰ 3
 ἐπακολούθημα πείθεσθαι καὶ τοῖς ἀνθρώποις· καὶ γὰρ τοῦτοις ἐνλο- 4
 15 γον διὰ τῆς ἐπιφραζούσας βλασημίας. ἢ δὲ διασείεσθαι ἐν ὑπο- 4
 μογῇ πολλῇ. ἐν θλίψεσιν. ἐν ἀνάγκαις. ἐν στενοχωρίαις. ἐν πληγαῖς
 ἐν φυλακαῖς. ἐν ἀκαταστασίαις. ἐν κόποις. ἐν ἀγρυπνίαις. ἐν νηστείαις
 ἐν ἀγνόητι. | ἐν γράμει. ἐν μακροθυμίᾳ. ἐν χρηστότητι. ἐν πνεύματι 24
 ἀγνῷ. ἐν ἀγάπῃ ἀνεκκρίτου. ἐν λόγῳ ἀληθείας. ἐν δυνάμει θεοῦ. 5
 20 ἵνα ὡμεν ναοὶ θεοῦ καθαρισθέντες ἀπὸ παντὸς μόλισμου σαρκῆ
 καὶ πνεύματος· ἐκγόμω. φησὶν. ἐπιδοξάζομαι ὑμᾶς καὶ ἴσομαι ὑμῖν εἰς 5
 πατέρα. καὶ ὑμεῖς ἴσοσθε μοι εἰς υἱοὺς καὶ θεγατήρας. λέγει κύριος
 παντοκράτωρ. ἐπιτελώμεν ὅντι. φησὶν. εὐχριστήριον ἐν φόβῳ 6
 θεοῦ. εἰ γὰρ καὶ λέπειν ὁ φόβος γεννᾷ. εὐχριστὸν λέγει. εὐχρὸς ὅτι
 25 ἐλυπήθητε. ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ
 θεόν. ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ἢ γὰρ κατὰ θεὸν λέπει
 μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἢ δὲ τοῦ κόσμου
 λέπει θάνατον κατιργάζεται. ἴδου γὰρ ἀπὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν
 30 ἐλυπήθητε ὑμᾶς πόσῃν κατιργάσασθε ὑμῖν σωτηρίαν ἀλλὰ ἀπολογίαν
 ἀλλὰ ἀγαπάτησιν. ἀλλὰ φόβον. ἀλλὰ ἐπιπόθησιν. ἀλλὰ ζῆλον
 ἀλλὰ ἐκδίχουσιν. ἐν παντί συνιστήσατε ἑαυτοῦς ἀγνοῦς εἶναι τῷ
 πράγματι·

Ταῦτα γνωστικῆς ἀσκήσεως προσηγορήματα. ἐπεὶ δὲ ὁ παντο- 182 1
 κράτωρ θεὸς αὐτὸς εἶδεναι τοὺς μὲν ἀποστόλους. τοὺς δὲ τρωσῆ-
 2 τας τοὺς δὲ ἐναγγελιστάς. τοὺς δὲ ποιμέντας καὶ διδασκάλους. πρὸς

6 10 H K e 4 7 9 12 f vg H K m 34 13 vg velle. H K
 15 19 H K m 6 4 7 20 f vg H K m 21 7 1 21-23
 22 K m 6 17 f 28 f vg H K m 1 24 32 f K m 29 31 34
 30 f 4 f m 4 11 13
 4 f m 6 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34
 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

τὸν καταρτισμὸν τῶν ἀγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρι καταστήσωμεν πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, σπευστέον ἀπανδροῦσθαι γνωστικῶς καὶ τελειοῦσθαι ὡς ὅτι μάλιστα ἔτι ἐν σαρκὶ καταμένοντας, ἐκ τῆς τελείας ἐνθύνδε ὁμοφροσύνης μελετήσαντας συνδραμεῖν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τῷ ὄντι τελείας εὐγενείας τε καὶ συγγενείας εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ Χριστοῦ τὸ ἐκ καταρτισμοῦ τελείως ἀπηρτισμένον. ἤδη συνο- 2
10 ρῶμεν ὅπῃ καὶ ὅπως καὶ ὅποτε ὁ θεὸς ἀπόστολος τὸν τέλειον λέγει καὶ ὡς τελείων ἐμφαίνει διαφορὰς. πάλιν τε αὐτὸν ἐκάστῳ δίδοται ἢ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ δίδεται διὰ τοῦ πνεύματος λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα λαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα 15 δυνάμεων, ἄλλῳ προφητεία, ἄλλῳ διάκρισις πνευμάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν· πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται. ὧν οὕτως ἐχόντων οἱ μὲν προφητῆται ἐν προφητείᾳ τέλειοι, οἱ δίκαιοι δὲ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ οἱ μάρτυρες ἐν ὁμολογίᾳ, ἄλλοι δὲ ἐν κηρύγματι, οὐκ ἀμέτοχοι μὲν τῶν κοινῶν ἀρετῶν, κατορθοῦντες δὲ ἐν οἷς ἐτάχθησαν· ἐπεὶ τίς ἂν εὐφρονῶν εἰποι τὸν προφήτην οὐ δίκαιον; τί γάρ; οὐχὶ καὶ οἱ δίκαιοι ὡσπερ Ἀβραὰμ προεφήτευσαν;

ἄλλῳ μὲν γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμῆμα ἔργα. 2
25 ἄλλῳ δ' ὄρχηστὴν, ἑτέρῳ κίθαρην καὶ αὐδοῖαν.

Ὅμοιος λέγει. ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἀπὸ θεοῦ. ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως, οἱ ἀπόστολοι δὲ ἐν πᾶσι πεπληρωμένοι ἐν ἑνότη- 134, 1
σεως γούν. ἦν θελήσεως, ἐκ τῶν πράξεων καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν τὴν γνώσιν, τὸν βίον, τὸ κήρυγμα, τὴν δικαιοσύνην, τὴν 30 ἀγγελίαν, τὴν προφητείαν. ἰστέον μέντοι ὅτι, εἰ καὶ ὁ Παῦλος τοῖς 2 χρόνοις νεάζει, εὐθέως μετὰ τὴν τοῦ κυρίου ἀνάληψιν ἀκμάσας. ἀλλ' οὐν ἡ γραφὴ αὐτῷ ἐκ τῆς παλαιᾶς ἠρτηται διαθήκης. ἐκεῖθεν ἀναπνεύουσα καὶ λαλοῦσα· ἡ γὰρ εἰς Χριστὸν πίστις καὶ ἡ τοῦ εὐαγγελίου 3 γνώσις ἐξήγησίς ἐστι τοῦ νόμου καὶ πλήρωσις. καὶ διὰ τοῦτο εἰρηται 4

11—18 I Kor. 12, 7—11 24 f N 730 f 26 f I Kor. 7, 7

2 καταστήσωμεν Ephes. καταστήσωμεν L 3 τοῦ υἱοῦ] τοῦ θεοῦ τοῦ υἱοῦ
L¹ 9 (τελείου) τελείως κατηρτισμένον Schw 23 προεφήτευσαν Sy προε-
φήτευσεν L 24 τοῦ νόμου καὶ ∞ Po καὶ τοῦ νόμου L

τοῖς Ἑβραίοις· εἴαν μὴ πιστεύσητε, οὐ μὴ συνήτε· τουτίστιν εἴαν μὴ πιστεύσητε τῷ διὰ νόμου προφητευθέντι καὶ ὑπὸ νόμου διαπισθέντι, οὐ συνήσετε τὴν διαθήκην τὴν παλαιάν, ἣν αὐτὸς κατὰ τὴν ἰδίαν ἐξηγήσατο παρουσίαν.

6 XXII. Ὁ δὲ συνίων καὶ διορατικὸς οὗτός ἐστιν ὁ γνωστικὸς. 121 1
 ἔργον δὲ αὐτοῦ οὐχ ἡ ἀποχὴ τῶν κακῶν (ἐπιβάθρα γὰρ αὕτη προ-
 κοπῆς μεγίστη), οὐδὲ μὴν ποιεῖν τι ἀγαθόν ἤτοι διὰ φόβον γέ- 2
 γραπται γάρ· ἔπου φόβω καὶ ποῦ κρυβήσομαι ἀπὸ προσώπου σου·
 εἴαν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, οὐ κεί ἐί· εἴαν ἀπέλθω εἰς τὰ ἕσχατα
 10 τῆς θαλάσσης, κεί ἐί δεξιὰ σου· εἴαν καταβῶ εἰς ἀβύσσους, κεί τὸ
 πνεῦμά σου· ἀλλ' οὐδέ δι' ἐλπίδα τιμῆς ἐπηγγελμένης (ἐρηται γάρ· 3
 ἰδοὺ κύριος καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, ἀποδοῦναι
 ἰκάστη κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ἃ ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδε καὶ οὐκ οἶκ
 ἤκουσιν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ θεὸς
 15 τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν), μόνη δ' ἡ δι' ἀγάπην εὐποιία ἡ δι' αὐτό 4
 τὸ καλὸν αἰρετὴ τῷ γνωστικῷ. ἀτίχα ἐκ προσώπου τοῦ θεοῦ τῷ 122 1
 πικρῷ λέλεχται· εἰρησαί παρ' ἐμοῦ καὶ δώσω σοι ἴθνη τὴν κληρο- 6
 νομίαν σου, αἰτιμα τὸ βασιλικώτατον διδάσκων αἰτεῖσθαι τὴν τῶν
 ἀνθρώπων σωτηρίαν ἀμισθί, ἵνα δὴ ἡμεῖς κληρονομήσωμεν καὶ κτη- 2
 σάμεθα τὸν κύριον. Ἰμκαλιν γὰρ χρίσας τιτὸς ἔτικεν, ἵνα μοι τόδε 3
 γένηται καὶ τόδε μὴ γένηται, τῆς ἐπιστήμης ἐφιεσθαι τῆς περὶ τὸν
 θεὸν οὐκ ἴδιον γνωστικῷ, ἀπόχρη δ' αὐτῷ αἰτία τῆς θεωρίας ἡ
 γνώσις αὐτῆ, τολμήσας γὰρ εἰποιμ' ἄν, οὐ διὰ τὸ σῶζεσθαι βοῦλι- 3
 σθαι τὴν γνώσιν αἰρήσεται ὁ δι' αὐτὴν τὴν θεῖαν ἐπιστήμην μεθέπων
 25 τὴν γνώσιν· τὸ μὲν γὰρ νοῦν ἐκ συναυκίσεως εἰς τὸ αἶν νοεῖν 4
 ἐκτείνεται, τὸ δὲ αἶν νοεῖν, οὐαία τοῦ γνωστικόντος κατὰ ἀνάγκασιν
 ἀδιάσταντον γενομένη καὶ αἰδίου θεωρία, ζωσα ὑπόστασις μένει, εἰ 3
 γοῖν τις καθ' ὑπόθεσιν προθεῖη τῷ γνωστικῷ, πότιρον εἰσῆσαι
 βούλοιο, τὴν γνώσιν τοῦ θεοῦ ἢ τὴν σωτηρίαν τὴν αἰώνιον, εἰ,
 31 δι' ταῦτα χωρισμένα παντὸς μᾶλλον ἐν ταύτῳ ὄντα, οὐδε
 καθ' ὁτιούν διατάσας ἔλοιτ' ἄν τὴν γνώσιν τοῦ θεοῦ, δι' αὐτὴν 2
 αἰρετὴν κρίνας εἶναι τὴν ἐπανάληψιν τῆς πλάσεως δι' ἀγάπην
 εἰς γνώσιν ἰδιότητα, αὕτη ταύτην ἢ πρώτη ἀγαθοποιία τοῦ τελείου 123 1
 αὐτὸν μὴ διὰ τι χριστῶδες τῶν εἰς αὐτὸν συντετιόντων γένηται, χρί-

1 Joh 7, 9. 6 f. vgl. S. 27, 24-29. 8-11 vgl. Psal 138, 7-10. die
 F. em. beschränkt von F. Clem. ad Cor. 28, 1. 12 f. aus F. Clem. ad Cor. 34, 1
 vgl. Joh 4, 19, 21. 13. Psal 6, 11. Ap. k. Joh. 22, 12. R. m. 2, 6. 18-19
 F. k. r. 2, 1 vgl. e. ut aus F. Clem. ad Cor. 34, 8. 17 f. Psal 2, 8.

3. m. n. o. l. 22. o. a. e. t. au. o. y. l. 28. e. i. t. e. l. 31. e. i. t. e. n. l.

ναντος δ' ὅτι καλὸν τὸ ἀγαθὸν ποιεῖν, ἐκτενωσ ἢ ἐνέργεια φερομένη
 ἐν πάσῃ πράξει ἀγαθύνεται, οὐκ ἐφ' ὧν μὲν, ἐφ' ὧν δ' οὐ, ἀλλ' ἐν
 ἔξει εὐποιίας καταστάσα μήτε διὰ δόξαν ἐτι ἢ. ὡς φασιν οἱ φιλό-
 σοφοι, τὴν εὐκλειαν μήτε διὰ μισθὸν εἴτε παρὰ ἀνθρώπων εἴτε καὶ
 5 ἐκ θεοῦ * * * κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ κυρίου τὸν βίον
 ἐκτελοῖ. κἄν πως ἀγαθοεργοῦντι αὐτῷ ἐναντίον τι ἀπαντήσῃ, ὡς 2
 ἀγαθὴν τὴν ἀντιμισθίαν ἀμνησικακῶς προήσεται, ἐπὶ δικαίους καὶ
 ἀδίκους· δίκαιος καὶ ἀγαθὸς γινόμενος. τοιούτοις τισὶν ὁ κύριος 3
 λέγει· ἠγνεσθε ὡς ὁ πατήρ ὑμῶν τέλειος· τούτῳ τέθνηκεν ἡ σάρξ,
 10 ζῆ δὲ αὐτὸς μόνος ἀφιερῶσας τὸν τάφον εἰς ναὸν ἅγιον κυρίου, τὴν
 παλαιὰν ἀμαρτητικὴν ψυχὴν ἐπιστρέφας πρὸς θεόν. οὐκ ἐγκρατῆς 188, 1
 οὗτος ἐτι, ἀλλ' ἐν ἔξει γέγονεν ἀπαθείας, σχῆμα θεῖον ἐπενδύσασθαι 827 P
 ἀναμένων. ἐὰν ποιήσῃς, φησὶν, ἐλεημοσύνην, μηδεὶς γινώσκειτω, καὶ 2
 ἐὰν νηστεύσῃς, ἀλειψαί, ἵνα ὁ θεὸς μόνος γινώσκῃ, ἀνθρώπων δὲ
 15 οὐδὲ εἰς, ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς ὁ ἐλεῶν ὅτι ἐλεεῖ, γινώσκειν ὀφείλει· ἔσται
 γὰρ οὕτω ποτὲ μὲν οἰκτιρῶν, ἄλλοτε δὲ οὐ. ἐπὰν δὲ ἐν ἔξει ποιήσῃ 3
 τὸ εὐεργετητικόν, φύσιν ἀγαθοῦ μιμήσεται· ἢ δὲ διάθεσις καὶ φύσις
 ἔσται καὶ συνάσκησις. οὐ δεῖ δὲ ἀρθέντας μετατεθῆναι, ἀλλὰ βαδί- 4
 ζοντας ἀφικέσθαι οἱ δεῖ, διὰ πάσης τῆς στενῆς διελθόντας ὁδοῦ·
 20 τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἐλκυσθῆναι ὑπὸ τοῦ πατρός, τὸ ἄξιον γενέσθαι
 τὴν δύναμιν τῆς χάριτος παρὰ τοῦ θεοῦ λαβεῖν (καὶ) ἀκωλύτως ἀνα-
 δραμεῖν· κἄν μισῶσι τὸν ἐκλεκτὸν τινες, οἴδεν οὗτος τὴν ἀγνοίαν 5
 αὐτῶν, οἰκτεῖρων τῆς ἀμαθίας τὴν γνώμην αὐτῶν. εἰκότως οὖν ἢ 189, 1
 γνώσις αὕτη ἀγαπᾷ καὶ τοὺς ἀγνοοῦντας διδάσκει τε καὶ παιδεύει
 25 τὴν πᾶσαν κτίσιν τοῦ παντοκράτορος θεοῦ τιμᾶν. εἰ δὲ ἀγαπᾶν 2
 μεμάθηκε τὸν θεόν, οὐχ ἔξει τὴν ἀρετὴν ἀπόβλητον οὗτος οὐδαμῶς
 οὔτε ὑπαρ οὔτε ὄναρ οὐδὲ κατὰ φαντασίαν τινά· ἐπεὶ μηδ' ἐξίσταται
 ποθ' ἐαυτῆς ἢ ἔξις ἀποπεσοῦσα τοῦ ἔξις εἶναι, εἴτ' οὖν ἔξις ἢ γνώσις

5 vgl. Gen. 1, 26 7 f vgl. Matth. 5, 45 9 Matth. 5, 48 9 f vgl. Gal.
 2, 20 10 vgl. I Kor. 3, 17 18—15 vgl. Matth. 6, 2—4. 16—18 14—16 Cat.
 tu Matth. 6, 1 bei Cramer I p. 43, 13—15: Κλήμεντος· τοῦτο φησιν, ἵνα ὁ θεὸς
 μόνος γινώσκῃ (γινώσκει Cod.)· οὔτε γὰρ αὐτὸς ὁ ἐλεῶν ὀφείλει γινώσκειν·
 ἐπεὶ συμβαίνει διὰ τοῦτον, ποτὲ μὲν ἐλεᾶν ποτὲ δὲ οὐ. 19 f vgl. Matth. 7, 13 f;
 Luk. 13, 24 20 f vgl. Joh. 6, 44 26—S. 810, 4 Chrysipp Fr. mor. 240
 Arnim

2 πάσῃ Sy πᾶσι L 4 τὴν δι' St 5 (τότ' ἂν) κατ' St οὕτως ἂν·
 κατ' Schw 6 κἄν Di κῆν L 6 f ὡς (οὐκ ἀγαθὴν Lowth δι' ἀγάπην Schw
 ὡς ἀπηγορευμένην Ma 11 πάλαι Münzel 18 nach ἐὰν ist μὴ getilgt L¹
 20 τοῦτο—πατρός ~ nach ὁδοῦ Po nach δεῖ (Z. 19) L 21 (καὶ) St (, οὐ τὸ)
 Schw 25 δὲ Ma γε L

εἴτε διάθεσις εἶναι λέγοιτο. τῷ γὰρ μὴ παρσιδέναι ποτὶ ἐννοίας· 3
 διαφόρους ἀναλλοίωτον τὸ ἡγεμονικὸν μένον οὐ προσλαμβάνει τιτὰ
 ἐπιρροῶσιν φαντασιῶν, τὰς ἐκ τῶν μεθήμερινῶν κινήσεων ἀντιδω-
 λοποιίας ὄνειρώττων. διὰ τοῦτό τοι καὶ ὁ κίριος ἐρηγορεῖν παρ- 4
 5 ἀγγέλλει. ὥστε μὴδὲ ὄναρ ἡμῶν παθαίνεσθαι ποτε τὴν ψυχὴν. ἀλλὰ
 καὶ τῆς νυκτὸς τὴν πολιτείαν ὡς ἐν ἡμέρα ἐνεργομένην καθαρὰν
 καὶ ἀκηλίδωτον διαφιλᾷται προστάττει. αὐτὴ γὰρ ἢ κατὰ δύναμιν
 ἐξομολογῶσι πρὸς θεῖον τὸ φυλάττειν τὸν νοῦν ἐν τῇ κατὰ τὰ αὐτὰ
 σχέσει· αὐτὴ δὲ νοῦ σχέσις ὡς νοῦ. ἢ δὲ ποικίλη διάθεσις γίνεται τῇ 5
 10 πρὸς τὰ ἐλικά προσπαθίει. ἢ μοι δοκοῦσιν ἐνφρόνην κελιχῆναι 140 1
 τὴν νύκτα. ἐπειδὴ τηρικᾶδε ἢ ψυχῇ | πεπανμένη τῶν αἰσθησῶν συν- 141
 νείει πρὸς αὐτὴν καὶ μᾶλλον μετέχει τῆς φρονήσεως. διὰ ταῦτ· 2
 οὐκ καὶ αἱ τελεταὶ γίνονται νυκτὸς μάλιστα. σημαίνουσαι τὴν ἐν
 νυκτὶ τῆς ψυχῆς σιστολὴν ἀπὸ τοῦ σώματος. ἴαθ' οὐκ μὴ καθιέ- 3
 15 θουμεν ὡς οἱ λοιποὶ. ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. οἱ γὰρ καθιέ-
 θοντες νυκτὸς καθιέθουσι καὶ οἱ μεθυσοκόμενοι νυκτὸς μεθύουσι·
 ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν. ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ
 ἀγάπης καὶ περιεγκαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίων. ὅσα δ' αὐτὸν περὶ ἔπνον 141 1
 λέγουσι. τὰ αὐτὰ χρῆ καὶ περὶ θανάτου ἐξακούειν. ἑκάτερος γὰρ διελθ
 20 τὴν ἀπόστασιν τῆς ψυχῆς. ὃ μὲν μᾶλλον. ὃ δὲ ἥττον. ὅτιφ ἴσθι καὶ
 παρὲ Ἡρακλείτου λαβεῖν· ἄνθρωπος ἐν ἐνφρόνη ἰσθῶς ἀπτεται 2
 ἰαντῶ ἀποθανῶν. ἀποσπασθῆς ὅστις· ζῶν δὲ ἀπτεται τεθνηῶτος
 εἶδων. ἀποσπασθῆς ὅστις· ἐρηγορῶς ἀπτεται εἶδοντος· μακάριοι 3
 γὰρ οἱ εἰδότες τὸν καιρὸν κατὰ τὸν ἀπόστολον. ὅτι ὅρα ἑμᾶς·
 25 ἡδὴ ἐξ ἔπνον ἐγερθῆναι· τὴν γὰρ ἰγγύτερον ἡμῶν ἢ σωτηρία ἢ ὅτι
 ἐπισημαίνωμεν. ἢ νῦν προίκομεν. ἢ δὲ ἡμῖρα ἰγγικεν. ἀποθεώμεθα
 οὐκ τὰ ἔργα τοῦ σκότους. ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὅπλα τοῦ φωτός·
 ἡμῖρα δὲ τὸν νῖον ἀλλιγορεῖ καὶ φῶς. τὰς τε αὐτὸν παραγγελίας ὅπλα 4
 φωτός μεταφορικῶς. ταῦτῃ τοι λειομένους φασὶ θεῖν ἐπὶ τὰς ἡρο-
 30 ποιίας καὶ τὰς ἐνχῆς εἶναι. καθαρῶς καὶ λαμπρῶς καὶ τοῦτο μὲν 142 1

4 f vgl Matth 24 42 · 7 9 vgl Plato Theaet p 170 B Strom II 17 6
 u 6 · 10 12 vgl Plat. Mor p 521 DE τὴν νύκτα προσκίτων ἐνφρόνη. μὴ
 πρὸς τὴν τῶν ζῴων καὶ αἰσθησῶν ἐρηγορῶν τὴν ἐρηγορῶν καὶ τὸ ἐρη-
 σπαστον. · 14 16 f Theos 5 6 8 · 18 20 ὅσα περὶ ἔπνον Sact Par 244
 H. L. Maximus Cap. 29 Flor Mon f 7 v · 21—23 Herakl f Fr 27 Byw 29 Diels
 24 27 Rom. 13 11 f

4 ὄνειρώττων vgl Theos 11 11 · 12 αὐτῶν L · 14 σωτηρίας
 f Theos · 20 ἀποσπασθῆς Sact Par Max Flor Mon · εἶδον vgl Theos 11 11
 21 ἐνφρόνη vgl Theos 11 11 · φῶς St Sact Par · 22 ἀποθεώμεθα W · ἀπο-
 θεώμεθα vgl St · ἡμῖρα vgl Theos 11 11 · ἡμῖρα vgl Theos 11 11 · ἡμῖρα
 vgl Theos 11 11 · 23 ἀποθεώμεθα vgl W · ὅπλα τοῦ φωτός St · 24 πα-
 ραγγελίας vgl L · 27 ὅσα vgl Theos 11 11

συμβόλου χάριν γίνεται τὸ ἔξωθεν κεκοσμηθῆσθαι τε καὶ ἡγνίσθαι, ἀγνεία δὲ ἐστὶ φρονεῖν ὅσια, καὶ δὴ καὶ [ἡ] εἰκῶν τοῦ βαπτίσματος εἶη ἂν [καὶ ἡ] ἐκ Μωυσείως παραδεδομένη τοῖς ποιηταῖς ὡδὲ πως·

ἢ δ' ὕδρηναμένη, καθαρὰ χροῖ εἶματ' ἔχουσα, 2

5 ἢ Πηνελόπη ἐπὶ τὴν εὐχὴν ἔρχεται· Τηλέμαχος δέ,

χειρας νιψάμενος πολιῆς ἀλός, εὔχετ' Ἀθήνη.

ἔθος ταῦτο Ἰουδαίων, ὡς καὶ τὸ πολλάκις ἐπὶ κοίτη βαπτίζεσθαι. 8
εὐ γοῦν κάκεινο εἶρηται· |

ἴσθι μὴ λουτρῶ, ἀλλὰ νόψ καθαρός. 629 P

10 ἀγνεία γάρ, οἶμαι, τελεία ἢ τοῦ νοῦ καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν διανοη- 4
μάτων. πρὸς δὲ καὶ τῶν λόγων εἰλικρίνεια καὶ τελευταία ἢ κατὰ τὰ
ἐνύπνια ἀναμαρτησία.

Ἰκανὴ δέ, οἶμαι, ἀνθρώπων κάθαρσις μετάνοια ἀκριβῆς καὶ βεβαία, 148, 1
εἰ γε κατεγνωστότες ἑαυτῶν ἐπὶ ταῖς προγενομέναις πράξεσι προίμεν
15 [εἰς] τὸ πρόσθεν, μετὰ ταῦτα νοήσαντες καὶ τὸν νοῦν ἐξαναδύντες
τῶν τε κατ' αἰσθησιν τερπόντων καὶ | τῶν πρόσθεν πλημμελημά- 228 S
των. εἰ γοῦν τὴν ἐπιστήμην ἐτυμολογεῖν χρή καὶ ἀπὸ τῆς στάσεως 2
τὴν ἐπιβολὴν αὐτῆς ληπτέον, ὅτι ἴσθησιν ἡμῶν ἐν τοῖς πράγμασι
τὴν ψυχὴν, ἄλλοτε ἄλλως πρότερον φερομένην, ὡσαύτως καὶ τὴν 3
20 πῶσιν ἐτυμολογητέον τὴν περὶ τὸ ὄν στάσιν τῆς ψυχῆς ἡμῶν. ἡμεῖς 4
δὲ τὸν αἰεὶ καὶ ἐν πᾶσι δίκαιον ποθοῦμεν μαθεῖν, ὅς μῆτε τὴν ἐκ
τοῦ νόμου δεδιώς κόλασιν μῆτε τὴν τῶν συνόντων καὶ ἐπεξιόντων
τοῖς πλημμεληθεῖσι μισοπονηρίαν εὐλαβούμενος μῆτε τὸν ἐξ αὐτῶν
τῶν ἀδικουμένων κίνδυνον ὑφορώμενος διαμένει δίκαιος· ὁ γὰρ διὰ 5
25 ταῦτα τοῦ πράττειν τι τῶν ἀδίκων ἀπεχόμενος οὐχ ἔκων χρηστός,

2 Schluß des Epigramms von Epidaurus Anth. Pal. App. 99; vgl. Strom. V
13, 3; Preger, Inscr. graec. metr. p. 164 Nr. 207 4 δ 750 6 β 261 9 vgl.
das von N. Piccolos, Suppl. à l'Anth. gr. p. 187 aus Laur. 32, 37 u. Tych. Mommsen,
Schol. Germani in Pind. Ol. p. 2 aus Vindob. 130 veröff. Orakel; dazu G. Wolff,
De noviss. orac. aet. p. 16 u. Philol. 17 (1861) p. 551 19 f Theodoret Gr. aff.
c. I 91 20—S. 812, 1 ἡμεῖς τὸν—ἀγαθός Sacr. Par. 245 Holl

1 γίνεται Hiller γίνεσθαι L 2. 8 [ἡ]—[ἡ] Ma 3 [καὶ ἡ] Heyse καὶ
αὐτ' ἢ Münzel 4 ὕδρηναμένη L ἴματ' L 9 ἴσθι auch Laur. u. Vind. ἴστω
Mommsen εἴσθι Piccolos (richtig für das Original) λουτροῖς Laur. Vind. λοε-
τροῖς Piccolos 14 πρόμεν Sy (Index) 15 [εἰς] St τὰ) μετὰ Lowth
μετα[ταυτα]νοήσαντες Ma 17 ἐτυμολογεῖν L 20 ἐτυμολογητέον L
21 ποθοῦμεν μαθεῖν] ἐπιθυμοῦμεν ἴσθιν Sacr. Par. 21 f μῆτε—κόλασιν <
Sacr. Par.

φόβω δὲ ἀγαθός. καὶ ὁ γε Ἐπίκουρος ἀδικεῖν ἐπὶ κέρδει τιμῆς
 λίσσεται (οὐ φησι τὸν κατ' αὐτὸν σοφὸν· πίστιν γὰρ λαβεῖν περὶ τοῦ
 λαθεῖν οὐ δύνασθαι. ὥστε εἰ πεισθῆσεται λήσειν, ἀδικήσει κατ'
 αὐτόν. καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ σκοτεινὰ δόγματα· εἰ δὲ καὶ ἐλπίδι τῆς ἐπι 144 1
 5 δικαίοις παρὰ τοῦ θεοῦ ἀμοιβῆς ἀφίξεται τις τοῦ ἀδικεῖν, οὐδ' οὕτως
 ἐκὼν χριστεύσεται· ὡς γὰρ ἐκείνον ὁ φόβος, οὕτω τοῦτον ὁ μισθός
 δικαιοί, μᾶλλον δὲ δίκαιον εἶναι δοκεῖν δείκνυσιν. τὴν δὲ ἐλπίδα τὴν 2
 μετὰ θάνατον οὐ μόνον οἱ τὴν βάρβαρον σοφίαν μετιόντες ἴσασι τοῖς
 μὲν ἀγαθοῖς καλήν, τοῖς δὲ φανούτοις ἔμκαλιν, ἀλλὰ καὶ οἱ Περθεγό-
 10 ροῖοι· τέλος γὰρ κακίνοι τὴν ἐλπίδα ἐπιγόρευον τοῖς φιλοσοφοῦσιν
 ὅπου γε καὶ ὁ Σωκράτης ἐν Φαίδρῳ μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος· φησὶ
 τὰς καλὰς· ψυχὰς ἐνθύνει ἀπέμειναι, καὶ πάλιν τοὺς πονηροὺς κακίῳν
 ἀντιτίθει· ὥσπερ γὰρ μετὰ κακῆς ἐλπίδος· λέγων, σενάδειν τοῦτον 3
 καὶ ὁ Ἡράκλειτος φαίνεται δι' ὧν φησι περὶ τῶν ἀνθρώπων δια-
 15 λεγόμενος· ἀνθρώπους μίμνει ἀποθανόντας· ἄσσα οὐκ ἔλπονται οὐδέ
 δοκίμουσιν.

Θεῶς οὖν ὁ Παῦλος Ῥωμαίοις ἀντικρὺς ἐπιστέλλει· ἢ θλίψις 145 1
 ἕπομονήν κατεργάζεται, ἢ δὲ ἕπομονή δοκιμὴν, ἢ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα
 ἢ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύνει.· δι' ἐλπίδα μὲν γὰρ τὴν μέλλουσαν ἢ
 20 ἕπομονή· ἐλπίς δὲ ὁμωνύμως καὶ ἢ τῆς ἐλπίδος ἀπόδοσις· τι καὶ
 ἀποκατάστασις, ἢ καὶ οὐ κατασχύνει μὴ ὀνειδιζομένη ἔτι. ὁ δὲ 2
 φιλῆ κλήσει καθὼ κέκληται ἑπακούων οὔτε διὰ φόβον οὔτε διὰ ἰδο-
 νὰς ἐπὶ τὴν γνῶσιν ἔται· οὐ γὰρ περισκέπτεται εἰ τι λιαιτελίς
 ἔσθαι ἔται κέρδος ἢ ἀπόλαυσις αὐτοῦ, ἀγάπη δὲ τοῦ ὄντος ὄντος·
 25 ἱραστοῦ ἰλάσμενος καὶ πρὸς τὸ δέον ἀγόμενος θεοσι,· ἢ ὅθεν οὐδ' 146 1
 εἰ καθ' ἕποθεσιαν ἔξουσίαν λάβει παρὰ τοῦ θεοῦ πράττειν τὰ ἀπιγο-
 μνημένα ἀτιμώρητος· τι ὧν, οὐδ' εἰ καὶ μισθὸν τὰ μακάρων ἀγαθὰ
 λήψισθαι ἐπὶ τοιοῦτι ἐπαγγελίαν προσλάβει, ἀλλ' εἰ καὶ λήψισθαι τὸν
 θεὸν ἔφ' οἷς πράττει πισθίτη ὅπερ ἀδύνατον, πρῶξαι τι παρὰ τὸν
 30 λόγον τὸν ὀρθὸν ἰθιλήσαι ποτ' ἄν, τὸ ὄντως καλὸν καὶ αἰρετὸν ἔξ
 ἑαυτοῦ καὶ ταύτη ἀγαπητὸν εἶναι ἀπαξ ἰλάσμενος·

1—4 Epikur Fr 582 Usener p. 33, 17. 11—18 Theodoret Gr. ael. c. VI: 15. 12f vgl. Plato Phaedr. p. 67 C. 13 Plato Rep. I p. 331 E. 15f Heraclit Fr 122 Byw. 27 Duch. vgl. Protr. 22, 1; Theodoret VIII 41. 17—19 Rom. 7, 3—5.

1f vgl. Theodoret Louth. 2 vgl. Bywater, Journ. of Phil. 4 1872 S. 21. 3 προσέμειναι Sy. ἰδοκῆ καταστάσει L. ἕπομονη Po. 5 οὔτε; Hilber ὄντος, L. 6 ἰδοκῆ καταστάσει W. χριστεύσεται L. 9f πεθερῶσιν L. 15 ἰραστο L. 20 ἰραστοῦ, Ma. 23 ὄντος L. 24 ἔφ' Sy. ἔφ' L. 25 ἰραστοῦ Ma. 31 οἷς vgl. S. 27.

οὐ γὰρ ἐν γαστρὸς βορᾷ
τὸ χρηστὸν εἶναι

διειλήφμεν. ἀκήκοεν δ' ἐκείνος ὡς ἄβρωμα ἡμᾶς οὐ παραστήσει 2
οὐδὲ μὴν γάμος. ἀλλ' οὐδὲ ἀποχὴ γάμου ἐν ἀγνωσίᾳ, ἀλλὰ τὸ κατ'
5 ἀρετὴν ἔργον τὸ γνωστικόν, ἐπεὶ καὶ ὁ κύων τὸ ζῷον τὸ ἄλογον
ἐγκρατὲς λεγέσθω τὸν ἐπαιρόμενον τὴν βακτηρίαν δεδιὸς καὶ διὰ
τοῦτο τοῦ ὄψου ἀπεχόμενον. τῶν τοιούτων εὐ ἴσθι ὅτι περιαιρε- 3
θῆσα ἢ ὑπόσχεσις ἢ προεπηγγελμένη καὶ ὁ φόβος περιγραφεῖς ὁ
ἐπηπειλημένος καὶ χωρισθεὶς ὁ κίνδυνος ὁ ἐπηρητημένος τὴν πρό-
10 θεσιν ἐλέγχει.

XXIII. Οὐ γὰρ αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ πράγματος οἰκειοῦνται ὡς τῷ 147, 1
ὄντι γνωστικῶς καταλαβέσθαι καλὰ μὲν εἶναι πάντα ὅσα εἰς χρῆσιν
ἡμῶν ἐκτίσθη, ὡς γάμον φέρε εἰπεῖν καὶ παιδοποιεῖν μετὰ σωφρο-
σύνης παρειλημμένα, καλοῦ δὲ | εἶναι ἄμεινον (τὸ διὰ) τὴν πρὸς τὸ 631 P
15 θεῖον ἕξομοίωσιν ἀπαθῆ καὶ ἐνάρετον γενέσθαι. τοῖς δὲ ἕξωθεν 2
εὐχρηστοῖς ἢ δυσχρηστοῖς προσαγόμενοι τῶν μὲν ἀπέχονται, τῶν δ'
οὐ· ἀλλὰ καὶ ὧν ἀφίστανται, μυσαιτόμενοι ταῦτα φαίνονται. τὴν
κτίσιν καὶ τὸν δημιουργὸν διαβάλλοντες, κἂν τῷ δοκεῖν πιστῶς
ἀναστρέφεσθαι τὴν κρίσιν ἔχουσιν ἀνόσιον. τὸ δὲ οὐκ ἐπιθυμήσεις 3
20 οὔτε ἀνάγκης τῆς ἐκ φόβου δέεται, τῆς βιαζομένης ἀπέχεσθαι τῶν
ἡδέων, οὔτε μισθοῦ τοῦ δι' ἐπαγγελίας ἀναπειθοντος ἀνακόπτειν τὰς
ὀρμάς· οὐδὲ τὴν ὑπακοὴν διὰ τὴν ἐντολήν. διὰ δὲ τὴν ἐπαγγελίαν 4
αἰροῦνται οἱ διὰ τὴν ἐπαγγελίαν ὑπακηκοότες τῷ θεῷ, δέλεατι ἡδο-
νῆς ἠρημένοι, οὐδὲ μὴν ἢ τῶν αἰσθητῶν ἀποστροφή τὴν πρὸς τὰ 148, 1
25 νοητὰ οἰκείωσιν ἀκολουθῶς ποιήσῃ ἄν, ἔμπαλιν δὲ ἢ πρὸς τὰ νοητὰ
οἰκείωσις κατὰ φύσιν περιαγωγὴ τῷ γνωστικῷ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν
γίνεται κατ' ἐκλογὴν τῶν καλῶν τάχαθὸν ἐλομένῳ γνωστικῶς, θαυ-
μάζοντι μὲν τὴν γένεσιν καὶ ἀγιάζοντι τὸν ποιητὴν, ἀγιάζοντι δὲ
τὴν πρὸς τὸ θεῖον ἕξομοίωσιν· αὐτὰρ ἐγὼν ἐμὲ λύσομαι τῆς ἐπι- 2
30 θυμίας, φῆσει, διὰ τὴν πρὸς σὲ οἰκείωσιν, κύριε. καλὴ γὰρ ἢ κτι-

1 f Eurip. Suppl. 865 f (von Kock CAF III p. 519 als Adesp. 617 aufgeführt;
vgl. Herm. 21 [1886] S. 385) 3 I Kor. 8, 8 19 Exod. 20, 17 29 K 378

3 διειλήφμεν] παρειλήφμεν Nauck, Bull. de l'Acad. de St. Pétersb. 17 (1872)
S. 268 6 δεδιὸς corr. aus δεδιῶς L¹ 7 τοῦτο corr. aus τοῖτον L¹ 11 οἰ-
κειοῦνται St οἰκείονται L 14 (τὸ διὰ) (vgl. Z. 30) St (κατὰ Heyse 16 προσα-
γόμενοι St u. Bywater προσαγομένοις L προσαγομένοις προσφερόμενοι) Heyse
u. Ma 18 f κἂν τῷ—ἀναστρέφεσθαι St κἂν τῷ . . ἀναστρέφονται (sic) L κἂν
τῷ—ἀναστρέφονται Di 22 οὐδὲ Di οὔτε L 23 αἰροῦνται. οἱ δὲ Wi τῆς
ἐπαγγελίας L 29 αὐτὰρ Hom. ἀτὰρ L 30 φῆσει Sy φῆσαι L

σθεῖσα δὴ οἰκονομία καὶ πάντα εὖ διοικεῖται, οὐδὲν ἀναιτίως γίνεται.
 ἐν τοῖς σοῖς εἶναι με δεῖ, παντοκράτορ· κἄν ἐνταῦθα ὦ, παρὰ σοὶ
 εἰμι· ἀδείης δ' εἶναι θέλω, ἵνα σοὶ συνεγγίζῃν δυναθῶ· καὶ ὀλίγοις
 ἀρκεῖσθαι, μελετῶν τὴν σὴν ἐκλογὴν τὴν δικαίαν τῶν καλῶν ἀπὸ
 6 τῶν ὁμοίων, μυστικώτατα καὶ ὁσιώτατα ὁ ἀπόστολος διδάσκων 149. 1
 ἡμᾶς τὴν ἀληθῶς εὐχάριστον ἐκλογὴν οὐ κατὰ ἀπεκλογὴν τῶν ἰτί-
 ρων ὡς φεύλων, ἀλλ' ὡς καλῶν καλλίονα ποιεῖσθαι μεμήνκεν
 εἰπών· ἵεῖσθε καὶ ὁ γαμίζων τὴν παρθένον αὐτοῦ καλῶς ποιεί, καὶ 2
 ὁ μὴ γαμίζων κρείσσον | ποιεί πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ 2P. 2
 10 κριτῶ ἀπειρισπάστως. ἴσμεν δὲ τὰ μὲν δυσπόριστα οὐκ ἀναγκαῖα, 3
 τὰ δὲ ἀναγκαῖα εὐπόριστα γεγονῆσθαι φιλαγάθως παρὰ τοῦ θεοῦ.
 διότι ὁ Δημόκριτος εὖ λέγει, ὡς ἢ, φύσις τε καὶ διδασχὴ παραπλή- 4
 σιόν ἴσται καὶ τὴν αἰτίαν συντόμως προσαποδέδωκεν· ἰκαὶ γὰρ ἡ
 διδασχὴ μεταρθεμίζει τὸν ἄνθρωπον, μεταρθεμοῖσα δὲ φύσις ποιεί 5
 15 καὶ διήνεγκεν οὐδὲν ἢ φύσει πλεσθῆναι τοιόνδε ἢ χρόνον καὶ μαθήσει
 μετατεταροθῆναι. ἄμφω δὲ ὁ κέρως παρίσχηται τὸ μὲν κατὰ τὴν διμι- 6
 σσηλίαν, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἐκ' τῆς διαθήκης ἀνάγκισιν τε καὶ ἀνανέωσιν. 15P
 τὸ δὲ σμψέρον τῷ κριωτέρῳ τοῦτο αἰριτώτερον, κριωτάτων δὲ πάν- 6
 των ἡ διάνοια, ὅτι τοίνυν τὰ τῷ ὄντι καλὰ φαίνεται ἥδιστα, παρ' 7
 20 αὐτοῦ πορίζεται ὄν ποθι καρπόν, τὴν τῆς ψυχῆς εὐστάθειαν, εὐδὲ 8
 ἰμοῦ ἀποιῶνε, φθόν, ἀναπαύεται ἐπ' εὐρήνην πιποιθῶς καὶ ἡσυχάσει
 ἀφύκως ἀπὸ παντὸς κακοῦ· εὐδοκίαν πιποιθῶς ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου καὶ
 τῇ διανοίᾳ σου ἐπὶ τῷ θεῷ. τούτῳ δυνατὸν τῷ τρόπῳ τὸν γνη-
 25 στικὸν ἡδὴ γενέσθαι θεόν· εὐγῶ εἶπα· θεοὶ ἴσται καὶ τίω ἐφίσταν. 9
 25 φησὶ δὲ καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς· τῶν σοφῶν τὰς ψυχὰς θεοὺς γίνεσθαι 160. 1
 εὐδὲ πως γράφων·

εἰς δὲ τέλος μάντις τε καὶ ἑρμηνόμοι καὶ ἰητροὶ
 καὶ πρόμοι ἀνθρώποισιν ἐπιχθονίοισι τίλοισι
 ἴνθιν ἀειβλαστοῖσι θεῶι τιμῆσι γέροισι

2 vgl. Luk. 2, 49 — 8 10 1 Kor. 7, 28 — 12 J. Sakenberger, Hb. Zeitschr. 1900, S. 18 ff. — 12-14 Dem. krit. Fr. m. r. 187, S. 1. Diele Vorrede 41. — vgl. Stob. Eccl. II, 1, 60 p. 213. 1-3 Wachsm., Theodoret Gr. aff. c. IV 1 — 20 22 Prov. 1, 23 — 22 f. Prov. 3, 5. Isidorus von Melita, 27. — 24 Psal. 51, 6. — 27 29 Empedokles Fr. 140. Diele, Hb. Zeitschr. 1897, S. 111-2.

3 καὶ οὐτως Stob. Eccl. 1, 1, 12 — 4 W. — 5 τε καὶ 6 Natop καὶ 4 Stob. — 13 τῶν ἐπιχθονίων C. Vet. S. 2, 2, 10. vgl. 9. 10. 11. 12. 13. 14 μετά φωνῆς Stob. HS. Isidorus von Melita, 27. — 15 μεταφασίαι α Stob. μετά φωνῆς Stob. — 16 φησὶ τῶν 17 Stob. φωνῆς Stob. — 18 καὶ φησὶ τῶν 19 Luc. — 19 τῶν ἰητροῦ — 20 τῶν ἐπιχθονίων Stob. — 21 τῶν ἀειβλαστοῦ Stob. — 22 τῶν ἀειβλαστοῦ Stob. — 23 τῶν ἀειβλαστοῦ Stob. — 24 τῶν ἀειβλαστοῦ Stob. — 25 τῶν ἀειβλαστοῦ Stob. — 26 τῶν ἀειβλαστοῦ Stob. — 27 τῶν ἀειβλαστοῦ Stob. — 28 τῶν ἀειβλαστοῦ Stob. — 29 τῶν ἀειβλαστοῦ Stob.

Ὁ μὲν οὖν ἄνθρωπος ἀπλῶς οὕτως κατ' ἰδέαν πλάσσεται τοῦ 2
 συμφυοῦς πνεύματος· οὐδὲ γὰρ ἀειδέος οὐδ' ἀσχημάτιστος ἐν τῷ
 τῆς φύσεως ἐργαστηρίῳ δημιουργεῖται, ἔνθα μυστικῶς ἀνθρώπου
 ἐκτελεῖται γενεαί, κοινῆς οὐσῆς καὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς οὐσίας, ὃ δέ
 5 τις ἄνθρωπος κατὰ τύπωσιν τὴν ἐγγινομένην τῇ ψυχῇ ὧν ἂν αἰρή-
 σῆται χαρακτηρίζεται. ἢ καὶ τὸν Ἀδάμ τέλειον μὲν ὡς πρὸς τὴν 8
 πλάσιν γεγονέναι φαμέν· οὐδὲν γὰρ τῶν χαρακτηριζόντων τὴν ἀν-
 θρώπου ἰδέαν τε καὶ μορφήν ἐνεδέησεν αὐτῷ. ὃ δὲ ἐν τῷ γίνεσθαι 4
 τὴν τελείωσιν ἐλάμβανεν καὶ δι' ὑπακοῆς ἐδικαιούτο, τοῦτο ἦν
 10 ἀπανδρούμενον τὸ ἐπ' αὐτῷ κείμενον· αἰτία δὲ ἐλομένον, καὶ ἔτι
 μᾶλλον τὸ κωλυθὲν ἐλομένου, ὃ θεὸς ἀναίτιος· διττὴ γὰρ ἡ γενεαί,
 ἢ μὲν τῶν γεννωμένων, ἢ δὲ τῶν γινομένων. καὶ ἡ μὲν τοῦ ἀν- 151, 1
 θρώπου ἀνδρεία ἐμπαθοῦς ὄντος, φασί, κατὰ τὴν οὐσίαν ἄφοβον καὶ
 ἀήττητον τὸν μετέχοντα αὐτῆς ποιεῖ, καὶ ἔστι δορυφόρος τοῦ νοῦ ὃ
 15 θυμὸς ἐν ὑπομονῇ καὶ καρτερίᾳ καὶ τοῖς ὁμοίοις, ἐπὶ δὲ τῇ ἐπιθυμίᾳ
 τάττεται καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ σωτήριος φρόνησις, θεὸς δὲ ἀπα-
 θῆς ἄθυμός τε καὶ ἀνεπιθύμητος· καὶ οὐ ταύτη ἄφοβος ἢ | τὰ δεινὰ 2 633 P
 (οὐκ) ἐκκλίνει οὐδὲ μὴν σώφρων ἢ τῶν ἐπιθυμιῶν ἄρχει· οὔτε γὰρ
 ἂν περιπέσοι τινὶ δεινῷ ἢ τοῦ θεοῦ φύσις οὔτε φεύγει ὃ θεὸς δει-
 20 λλαν, ὡσπερ οὐδὲ ἐπιθυμήσει, ἵνα καὶ ἄρξῃ ἐπιθυμίας. μυστικῶς οὖν 8
 ἐφ' ἡμῶν καὶ τὸ Πυθαγόρειον ἐλέγετο ἵνα γενέσθαι καὶ τὸν ἀν-
 θρώπου δεινῶν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς, ἐνὸς ὄντος τοῦ θεοῦ
 κατὰ τὴν ἀμετάτρεπτον τοῦ αἰεὶ θεῖν τὰ ἀγαθὰ ἔξιν. αὐτίκα ὃ 152, 1
 σωτὴρ διὰ τῆς ἐπιθυμίας συνανήρει καὶ τὸν θυμόν, τιμωρίας ὄντα
 25 ἐπιθυμίαν· καθόλου γὰρ τὸ παθητικὸν * * παντὶ γένει ἐπιθυμίας, εἰς
 δὲ τὴν ἀπάθειαν θεούμενος ἄνθρωπος ἀχράντως μοναδικὸς γίνεται.
 καθάπερ οὖν οἱ ἐν θαλάττῃ ἀπὸ ἀγκύρας τονούμενοι ἔλκουσι μὲν 2
 τὴν ἄγκυραν, οὐκ ἐκείνην δὲ ἐπισπῶνται, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν ἄγ-
 κυραν, οὕτως οἱ κατὰ τὸν γνωστικὸν βίον ἐπισπῶμενοι τὸν θεὸν
 30 ἑαυτοὺς ἔλαθον προσαγόμενοι πρὸς τὸν θεόν· θεὸν γὰρ ὃ θερα-
 πεύων ἑαυτὸν θεραπεύει. ἐν οὖν τῷ θεωρητικῷ βίῳ ἑαυτοῦ τις 8

10 f vgl. Plato Rep. X p. 617 E; Strom. I 4, 1 u. 8. 21 f Pyth. Symb.
 71 Mullach FPG I p. 508 28 vgl. Plato Kratyl. p. 397 D; Protr. 26, 1
 27—29 vgl. Dionysius Areopag. De divin. nomin. III 1 (Migne S. Gr. T. 3 Col. 680)
 ὡσπερ εἰς ναῦν ἐμβεβηκότες καὶ ἀντεχόμενοι τῶν ἐκ τινος πέτρας εἰς ἡμᾶς ἐκ-
 τεινομένων πεισμάτων καὶ οἷον ἡμῖν εἰς ἀντίληψιν ἐκδομένων, οὐκ ἐφ' ἡμᾶς τὴν
 πέτραν, ἀλλ' ἡμᾶς αὐτοὺς τῷ ἀληθεῖ καὶ τὴν ναῦν ἐπὶ τὴν πέτραν προσήγομεν.

1 οὕτως Ma οὗτος L 5 δι' ὧν Schw 6 ἡ L 17 f ἡ τὰ—ἡ τῶν
 L 18 οὐκ Po 21 πυθαγόρειον L 25 παντὶ γένει] παντοίας γίμει By-
 water, Journ. of Philol. 4 (1872) S. 214 <ποικίλον μεμολυσμένον> παντὶ γένει
 Schw <παντοδαπὸν ἔστιν καὶ δουλούμενον> πάντι γένει Wi

ἐπιμελείται θρησκείων τὸν θεὸν καὶ διὰ τῆς ἰδίας εἰλικρινοῦς καθάρσεως ἐποπτεύει τὸν θεὸν ἅγιον ἄγλας· ἡ γὰρ σωφροσύνη ἐν παραστάσει γε νοουμένη ἑαυτὴν ἐπισκοποῦσα καὶ θεωροῦσα ἀδιαλείπτως ἐξομοιοῦται κατὰ δύναντα θεῷ.

- 5 ΧΧΙΥ. Ἀντίκα τὸ ἐγ' ἡμῖν ἔστιν οὔτερον ἐκ' ἰσῆς αὐτοῦ τε κέρμοι 153 1
 ἴσμεν καὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐτῷ, οἷς τὸ φιλοσοφεῖν ἢ μὴ, καὶ τὸ
 πιστεύειν ἢ ἀπιστεῖν. διὰ γοῦν τὸ ἑκατέρω τῶν ἀντικειμένων ἐκ'
 ἰσῆς εἶναι ἡμᾶς κέρμοις δυνατὸν εἰρήσκειται τὸ ἐγ' ἡμῖν. καὶ δὴ αἱ 2
 ἐντολαὶ οἰαί τε γενέσθαι καὶ μὴ γενέσθαι ἐφ' ἡμῶν, οἷς ἐλόγως
 10 ἔπιται ἑπαινός τε καὶ ψόγος, οἳ τ' αὖ κολαζόμενοι ἐνικεν τῶν γενο-
 μένων αὐτοῖς ἁμαρτημάτων ἐκ' αὐτοῖς μόνοις κολάζονται· παρῆλθι
 γὰρ τὰ γενόμενα οὐδὲ ἀγένητον γένοιτ' ἂν ποτε τὸ γενόμενον. ἀσίαν- 3
 ται γοῦν πρὸς τοῦ κέρμοι αἱ πρὸ τῆς πίστεως ἁμαρτίαι, οὐχ ἵνα
 μὴ ὡς γινόμεναι, ἀλλ' οἷς μὴ γινόμεναι. πλὴν οὐδὲ πάσας ὁ Βασί- 4
 15 λείδης φησὶ, μόνας δὲ τὰς ἀκοιόλους καὶ κατὰ ἀγνοίαν ἀπίσθαι
 καθάπερ ἀνθρώπων τινός, ἀλλ' οὐ θεοῦ τὴν τοσαύτην παρεχομένην
 δωριάν. τοῦτω φησὶν ἡ γραφή· εἰπέλαβε, ἄνομοι, ὅτι ἴσμοι οὐ
 ὅμοιοι· ἀλλ' εἰ καὶ ἐπὶ ταῖς ἰκονοῖς κολαζόμεθα, οὐχ ἵνα μὴ 5
 γίνονται γινόμεναι, ἀλλ' ὅτι ἐγένοντο, τιμωροῦμεθα. κόλασις δὲ 6
 20 τὸν ἁμαρτήσαντα οὐκ ὡς εἰσι εἰς τὸ μὴ πεποιθῆναι, ἀλλ' εἰς τὸ
 μηκέτι ἁμαρτάνειν μηδὲ μὴν ἄλλον τινὰ τοῖς ὁμοίοις περιποιεῖν.
 ἐνταῦθα οὖν ὁ ἀγαθὸς θεὸς διὰ τρεῖς ταύτας παιδεύει αἰτίας· πρῶ- 154 1
 τον μὲν τὴν ἐν' αὐτῷ ἀμείνων αὐτοῦ γένηται ὁ παιδευόμενος
 εἰς ἔπειτα ὅπως οἳ δὲ ἐποδειγμάτων σωθῆναι δυνάμενοι προσκα-
 25 κρούονται νοσητοῦμενοι, καὶ τρίτον ὡς μὴ ὁ ἀδικούμενος ἐκκατα-
 φρόνητος ἔκ καὶ ἐπιτήδειος ἀδικεῖσθαι. δύο δὲ καὶ οἱ τρόποι τῆς 2
 ἐπανορθώσεως, ἢ ὁ μὲν διδασκαλικός, ὁ δὲ κολαστικός, ὃν καὶ παι- 23
 διευτικὸν εἰρήκαμεν. ἰστίον μίντοι τοὺς μετὰ τὸ λουτρὸν τοῖς ἁμαρ- 3
 τήμασι περιπίπτοντας· τοῦτον εἶναι τοῖς παιδευομένοις· τὰ μὲν 3
 30 γὰρ προειρηγηθέντα ἀγίθη, τὰ δὲ ἐπιγινόμενα ἐκκαθεύματα. πρὶν 4
 τῶν ἀπίστων εἰρηται ἐλλογίσθαι τοῦτον οἷς γοῦν ὃν ἐκρίπτει ὁ
 ἀνιμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ ὡς σταγόνα ἀπὸ κάρου·

4 vgl. S. 110, 7f. Plato Theaet. p. 170 B. 11f vgl. A. Otto, Sprüche S. 127f. Weyman, Actus Plat. Lexik. I. 104 S. 21. 17f Psal. 40. 21. 27f vgl. Strom. I. 108, 3. 21f vgl. Psal. 1. 4. Jes. 4. 1. (oben) verbunden Strom. VI. 111, 2. VII. 119, 1.

3 γὰρ προειρηγηθέντα ἀγίθη, τὰ δὲ ἐπιγινόμενα ἐκκαθεύματα. πρὶν τῶν ἀπίστων εἰρηται ἐλλογίσθαι τοῦτον οἷς γοῦν ὃν ἐκρίπτει ὁ ἀνιμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ ὡς σταγόνα ἀπὸ κάρου·

XXV. Ὀλβιος ὅστις τῆς ἱστορίας 155, 1
 ἔσχε μάθησιν,
 μήτε πολιτῶν ἐπὶ πημοσύνην
 μήτ' εἰς ἀδίκους πράξεις ὁρμῶν,
 5 ἀλλ' ἀθανάτου καθορῶν φύσεως
 κόσμον ἀγήρω, πῆ τε συνέστη
 καὶ † ὄπη καὶ ὄπως.
 τοῖς δὲ τοιούτοις οὐδέποτε ἀισχρῶν
 ἔργων μελέτημα προσίζει.

- 10 εἰκότως οὖν καὶ Πλάτων τὸν τῶν ἰδεῶν θεωρητικὸν θεὸν ἐν ἀν- 2
 θρώποις ζῆσεσθαι φησὶ· νοῦς δὲ χώρα ἰδεῶν, νοῦς δὲ ὁ θεός. τὸν
 (οὖν) ἀοράτου θεοῦ θεωρητικὸν θεὸν ἐν ἀνθρώποις ζῶντα εἰρηκεν
 καὶ ἐν τῷ Σοφιστῇ δὲ τὸν Ἐλεάτην ξένον διαλεκτικὸν ὄντα ὁ 8
 Σωκράτης θεὸν ὠνόμασεν, οἷους τοὺς θεοὺς ἔξεινοισιν εἰκότως ἄλλο-
 15 δαποιοῖν· ἐπιφοιτῶντας τοῖς ἄστεσιν * *. ὅταν γὰρ ψυχὴ γενέσεως 4
 ὑπεξεναβᾶσα καθ' ἑαυτὴν τε ἢ καὶ ὁμιλῇ τοῖς εἶδεσιν, οἷός ἐστιν ὁ 635 P
 ἐν τῷ Θεαιτήτῳ ἰκορυφαίος, οἷον ἄγγελος ἤδη γενόμενος σὺν
 Χριστῷ [τε] ἔσται, θεωρητικὸς ὢν, ἀεὶ τὸ βούλημα τοῦ θεοῦ
 σκοπῶν, τῷ ὄντι οἷός πεπνυμένος, τοῖ δ' ὡς σκιά ἀίσσουσιν·
 20 νεκροὶ γὰρ τοὺς ἑαυτῶν θάπτουσι νεκρούς. ὅθεν Ἰερεμίας λέγει· 5
 ἰπληρώσω αὐτὴν νεκρῶν γηγενῶν, οὓς ἔπαισεν ἡ ὀργή μου· ὁ μὲν 156, 1
 οὖν θεὸς ἀναπόδεικτος ὢν οὐκ ἔστιν ἐπιστημονικός, ὁ δὲ υἱὸς σοφία
 τέ ἐστι καὶ ἐπιστήμη καὶ ἀλήθεια καὶ ὅσα ἄλλα τούτῳ συγγενῆ, καὶ
 δὴ καὶ ἀπόδειξιν ἔχει καὶ διέξοδον. πᾶσαι δὲ αἱ δυνάμεις τοῦ πνεύ-
 25 ματος συλλήβδην μὲν ἐν τι πράγματι γινόμεναι συντελοῦσιν εἰς τὸ
 αὐτό, τὸν υἱόν, ἀπαρέμφατος δὲ ἐστὶ τῆς περὶ ἐκάστης αὐτοῦ τῶν
 δυνάμεων ἐννοίας. καὶ δὴ οὐ γίνεται ἀτεχνῶς ἐν ὧς ἐν, οὐδὲ πολλὰ 2

1—9 Euripides Fr. inc. 910 10—15 drei parallele Fassungen des gleichen,
 auf Plato Sophist. zurückgehenden Gedankens 11 vgl. Strom. V 73, 3; Aristot.
 De anim. III 4 p. 429^a 27 καὶ εὐ δὴ οἱ λέγοντες τὴν ψυχὴν εἶναι τόπον εἰδῶν.
 Philo De Cher. 49 (I p. 148 M) θεός . . ἀσωμάτων ἰδεῶν ἀσώματος χώρα.
 13 f vgl. Plato Sophist. p. 216 AB 14 f ρ 485 17 vgl. Plato Theaet.
 p. 173 C zu οἷον ἄγγελος vgl. Matth. 22, 30 19 vgl. x 495 20 vgl.
 Matth. 8, 22; Luk. 9, 60 21 Jerem. 40 (33), 5

8 πημοσύνην Pierson πημοσύνη L πημοσίνας Themist. Orat. p. 307 D
 4 f ὁρμῶν—καθορῶν Nauck 5 φήσιος Them. 6 ἀγήρων Nauck 7 δπη]
 8θεν Wilamowitz, Antigonus von Carystus S. 180 8πον Meineke 9 μελέτημα
 Nauck 11 φήσας Ma δέ! γὰρ Ma 12 (οὖν) Schw 15 . . St 16 τε
 Sy γε L 18 [τε] St 19 οἷός L 27 οὐ He οὐ L

ὡς μέρη ὁ υἱός, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν. ἔνθεν καὶ πάντα κύκλος γὰρ
 ὁ αὐτὸς πασῶν τῶν δυνάμεων εἰς ἓν ἐλλογμένον καὶ ἰνούμενον.
 διὰ τοῦτο ἰάλφα καὶ ὡς ὁ λόγος εἴρηται, οὐ μόνον τὸ τέλος ἀρχή, 157 1
 γίνεται καὶ τελευτῆ πάλιν ἐπὶ τὴν ἀνωθεν ἀρχήν. οὐδαμοῦ διάστασιν
 λαβῶν. διὸ δὴ καὶ τὸ εἰς αὐτὸν καὶ τὸ δι' αὐτοῦ πιστεῦσαι μονα- 2
 δικόν ἐστι γενέσθαι, ἀπειροσπαστῶς ἰνούμενον ἐν αὐτῷ. τὸ δὲ ἀπι-
 στῆσαι διστιάσαι ἐστὶ καὶ διασπῆσαι καὶ μερισθῆναι. διὰ τοῦτο τάδε 3
 λέγει κύριος· πᾶς υἱὸς ἀλλογενῆς ἀπερίτμητος καρδία καὶ ἀπερίτμη-
 τος ἐστὶ σαρκίς, τουτίστιν ἀκάθαρτος σῶματί τε καὶ πνεύματι
 οὐκ ἐκλείδεται εἰς τὰ ἅγια ἀπὸ τῶν ἀλλογενῶν ἐν μίση οἴκον
 Ἰσραήλ, ἀλλ' ἢ οἱ λένται. ἀλλογενεῖς δὲ εἴρηκεν τοὺς μὴ πιστεῦσαι
 βουληθέντας, ἀλλ' ἀπιστεῖν ἐθέλοντας, μόνοι τοίνυν οἱ καθαρῶς 158 1
 βουντες ἱερεῖς ὄντες τοῦ θείου. διὰ τοῦτο πασῶν περιτεμνομένων
 τῶν φυλῶν ἀγιώτεροι ἐλογίσθησαν αἱ εἰς ἀρχιερεῖς τε καὶ βασιλεῖς
 καὶ προσήτας χριστοῦσαι, ὅθεν μηδὲ ἀπτεῦσαι | νεκρῶν αὐτοὺς κε- 2
 λείει μηδ' ἐπισημῶν κατοικομένων, οὐκ εἰς μίση τοῦ σώματος
 ὄντος, ἀλλ' ὡς τῆς ἁμαρτίας καὶ ἀπειθείας σαρκικῆς τε οἴσης καὶ
 ἐνσωμάτου καὶ νεκρῶς καὶ διὰ τοῦτο βδελυκτῆς, μόνον οὖν πατρί 3
 καὶ μητέρι υἱῶν τε καὶ θυγατρὶ τελευτήσαντι ἐπιτίθεται ἐπισημῶν
 τὸν ἱερέα, ὅτι συγγενεῖς οὗτοι σαρκὸς καὶ σπέρματος μόνοι, παρ' ὅν
 τὴν προσεχῆ αἰτίαν τῆς εἰς τὸν βίον παρόδου καὶ ὁ ἱερεὺς ἠλθὼν
 καθαρίζονται δὲ καὶ οὗτοι ἡμέραις ἑπτὰ δι' ὅσων ἡ γένεσις τελειού- 4
 ται· τῆ ἰσθόμῃ γὰρ ἡ ἀνάπαισις θρησκύεται, τῆ δὲ ὀγδόῃ ἰλασμὸν
 προσφέρει, ὡς ἐν τῷ ἑξήκω γίγναται, καθ' ὃν ἰλασμὸν ἐστὶ λεβὴν
 ἐστὶ τὴν ἐπαγγελίαν, τέλος δ' οἶμαι καθαρῶς ἢ διὰ νόμον καὶ 159 1
 προσητιῶν εἰς τὸ ἐναγγέλιον πιστῶς ἰλασμός, ἢ δι' ἑκακοῦς πάσης
 ἀγνείας οὖν καὶ τῆ ἀποθείας τῶν κοσμικῶν εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀπολεί-
 σεις τῆς ψυχῆς ἐχάριστον τοῦ σκήρους ἀπόδοσιν, εἴτ' οὖν ὁ 2
 χρόνος εἴη ὁ διὰ τῶν ἑπτὰ περιόδου τῶν ἀριθμονμένων εἰς τὴν
 ἀκροτάτην ἀνάπαισιν ἀποκαθιστῶς εἴτι ἑπτὰ οὐρανοί, οἷς τρεῖς
 ἀριθμοῖσι κατ' ἐναντία, μόνον εἴτι καὶ ἡ ἀπείρη, χεῖρα ἢ πλάσμα

1 f in κύκλος vgl. Plotin Enn V 1, 7. 2 A vgl. Joh 1, 8 11, 21, 6, 22, 13. 7 11 Euseb 44, 9 f. 12-15 vgl. Strom V 6, 4. 15 f vgl. Euseb 44, 25. 14-20 22 vgl. Euseb 44, 27 f. 23 f vgl. Euseb 44, 27. 24 in αἰετός vgl. II Kor 5, 1 f. 24 30 vgl. Lev 27, 8. 30 vgl. I B II Kor 12, 2. Strom V 17, 2.

2 10 St. 14 παρὰ τὸν L. 9 (πρὸς St. 15 γὰρ τὸν L. 16 τὸν L. 17 τὸν St. αἰετός L. 24 τὸν W. το L. 25 τὸν W. 26 οὐρανοῖς J. M. αἰετός καὶ L. 27 αἰετός V. αἰετός, L. 27 f αἰετός, vgl. Plato Phaedr 275 B αἰετός, St. αἰετός, L.

τῷ νοητῷ κόσμῳ ὀδοῦς λέγοιτο, πλὴν ἐξαναδύναι γενέσεώς τε καὶ ἁμαρτίας χρῆναι λέγει τὸν γνωστικόν. ἐπὶ γοῦν ταῖς ἐπὶ τὰς ἡμέραις 8 τὰ ἱερεῖα ὑπὲρ ἁμαρτιῶν θύεται, ἔτι γὰρ τροπῆς εὐλάβεια καὶ τῆς ἐβδόμης ἄπτεται περιφορᾶς.

- 5 Ἰὼβ δὲ ὁ δίκαιος αὐτὸς φησὶ ἔγυμνός ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μη- 160, 1
τρὸς μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ, οὐ κτημάτων γυμνός (τοῦτο
μὲν γὰρ μικρόν τε καὶ κοινόν), ἀλλ' ὡς δίκαιος γυμνὸς ἄπεισι κακίας
τε καὶ ἁμαρτίας καὶ τοῦ ἐπομένου τοῖς ἀδίκως βιώσασιν αἰδοῦς
εἰδώλου· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ εἰρημένον ἔαν μὴ στραφέντες γένησθε ὡς τὰ 2
10 παιδία, καθαρὸν | μὲν τὴν σάρκα, ἅγιοι δὲ τὴν ψυχὴν κατὰ ἀποχὴν 637 P
κακῶν ἔργων, δεικνύντος (τοῦ θεοῦ) ὅτι τοιοῦτους ἡμᾶς εἶναι βούλεται,
οἴους καὶ γεγέννηκεν ἐκ μήτρας ὕδατος· γενέσεις γὰρ γενέσιν διαδεχο- 3
μένη κατὰ προκοπὴν ἀπαθανατίζειν βούλεται, ἰτῶν δὲ ἀσεβῶν ὁ
λύχνος σβεσθήσεται. ναὶ μὴν τὴν κατὰ τε σῶμα κατὰ τε ψυχὴν 161, 1
15 ἀγγείαν, ἣν μέτεισιν ὁ γνωστικὸς, ὁ πάνσοφος Μωυσῆς ἐκπρεπῶς τῇ
ἐπαναλήψει χρησάμενος ἐμήνυσεν, τὸ ἀδιάφθορον τοῦ τε σώματος
τῆς τε ψυχῆς διαγράφων ἐπὶ τῆς Ρεβέκκας ὡς πῶς· ἢ δὲ παρθένος
ἦν καλή, (παρθένος ἦν,) ἀνὴρ οὐκ ἔγνω αὐτήν· Ρεβέκκα δὲ ἔρμη- 2
νεύεται θεοῦ δόξα, θεοῦ δὲ δόξα ἀφθαρσία. αὕτη ἢ | τῷ ὄντι δικαιο- 231 S
20 σύνη, μὴ πλεονεκτεῖν ἐν θατέρῳ, ὅλον δὲ εἶναι ἡγιασμένον νεῶν
τοῦ κυρίου. δικαιοσύνη οὖν ἐστὶν εἰρήνη βίου καὶ εὐστάθεια, ἐφ' ἣν
ὁ κύριος ἀπέλυε λέγων· ἄπελθε εἰς εἰρήνην· Σαλήμ γὰρ ἔρμη- 3
νεύεται εἰρήνη, ἣς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἀναγράφεται βασιλεὺς, ὃν φησι
Μωυσῆς. Ἐμελισεδὲκ βασιλεὺς Σαλήμ ὁ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑπὲρ-
25 στον, ὁ τὸν οἶνον καὶ τὸν ἄρτον τὴν ἡγιασμένην διδοὺς τροφήν εἰς

5 f Hiob 1, 21 5—9 Ἰὼβ—εἰδῶλον Nicetascat. zu Hiob (1, 21) bei Ju-
nius, Cat. gr. patr. in Iob p. 59; Monac. 32 f. 120r in folgender Umgestaltung:
κλήμεντος· ἀλλὰ τὰ τοῦ Ἰὼβ κομψότερον μὲν οὕτω νοητέον· γυμνὸς κακίας καὶ
ἁμαρτίας ὡς ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐκ τῆς γῆς κατ' ἀρχὰς διεπλάσθη, γυμνὸς εἰς
τὴν (+ αὐτήν Mon.) γῆν καὶ ἀπελεύσομαι (ἀναλίσω Mon.), γυμνὸς οὐ κτημάτων
(τοῦτο γὰρ μικρόν τε καὶ κοινόν), ἀλλὰ κακίας καὶ πονηρίας καὶ τοῦ ἐπομένου
τοῖς ἀδίκως βιώσασιν αἰδοῦς εἰδώλου. 6—9 οὐ κτημάτων—εἰδῶλον wörtlich
in Cat. zu Hiob (1, 21) in Monac. 491 f. 7v: κλήμεντος· οὐ κτλ. 7 f ὡς—ἁμαρ-
τίας Cat. zu Hiob (1, 21) in Monac. 148 f. 4v (ohne Lemma) Inc. ὁ Ἰὼβ ὡς κτλ.
8 f vgl. Plato Phaed. p. 81 CD (?) 9 f Matth. 18, 3 12 zu μήτρας ὕδατος
vgl. H. Usener, Religionsgesch. Unters. I S. 167; A. Dieterich, Mutter Erde S. 114;
C. Weyman, Philol. 55 (1896) S. 468¹³ 18 f Hiob 21, 17 17 f Gen. 24, 16
18 f Ρεβέκκα sonst — ὑπομονή. Vgl. S. 20, 12 mit Anm. 20 f vgl. I Kor. 3, 17
22 Mark. 5, 34 22 f vgl. Hebr. 7, 2; Philo Leg. all. III 79 (I p. 102 M) 24 f
vgl. Gen. 14, 18 (Hebr. 7, 1)

8 τοῦ ἐπομένου] τοῦτο μὲν οὐ Mon. 491 αἰδοῦς] γεώδους Ma 11 δει-
κνύντος τοῦ θεοῦ St δεικνύντες L δεικνὸν Ma 18 παρθένος ἦν aus Gen.
wegen ἐπαναλήψει (Z. 16) St 19 αὕτη <δ' Schw

τύπον εὐχαριστίας, καὶ δὴ ἑρμηνεύεται ὁ Μελχισεδεκ βασιλεὺς δίκαιος, συνωνυμία δὲ ἐστὶ δικαιοσύνης καὶ εἰρήνης. Βασιλείδης δὲ 102, 1 ἐποστατάς Δικαιοσύνην τε καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς τὴν Εὐφρόνην ἐπολαμβάνει ἐν ὕδασι μένειν ἐνδιατεταγμένας.

6 Μετετίθον δὴ ἀπὸ τῶν φυσικωτέρων ἐπὶ τὰ προφανέστερα, τὰ ἠθικά· 2
ὁ γὰρ περὶ ἐκείνων λόγος μετὰ τὴν ἐν χειρὶ πραγματείαν ἴφεται.
αὐτὸς οὖν ἡμᾶς ὁ σωτὴρ ἀτεχνῶς κατὰ τὴν τραγωδίαν μυσταγωγῆ, 3
ὄρων ὄρωντας καὶ δίδωσιν ὄργια. 636 P

κἄν πύθῃ·

10 τὰ δὲ ὄργια ἐστὶ τιν' ἰδέαν ἔχοντά σοι;
ἀκοίση πάλιν·

ἄρρητ' ἀβακχεύτοισιν ἰδέσθαι βροτῶν.

κἄν πολυπραγμοῦ τίς ὅποια εἴη, ἀΐθις ἀκουσάτω· 4

οὐ θέμις ἀκοῦσαι σε, ἰστί' ἢ δ' ἄξι' ἰδέσθαι·

15 ἀσίβησαν ἀσοῦντα ὄργι' ἐχθαίρει θεοῦ·

ὁ θεὸς δὲ ἀναρχος, ἀρχὴ τῶν ὄλων παντελής, ἀρχῆς ποιητικός, ἢ 5
μὲν οὖν ἐστὶν οὐσία, ἀρχὴ τοῦ φυσικοῦ τόπου· καθ' ὅσον ἐστὶν τά-
γαθόν, τοῦ ἠθικοῦ· ἢ δ' αὖ ἐστὶ νοῦς, τοῦ λογικοῦ καὶ κριτικοῦ
τόπου· ὅθεν καὶ διδάσκαλος μόνος ὁ λόγος, εἶδος τοῦ νοῦ πατρῷς
20 ὁ παιδίων τῶν ἀνθρώπων.

XXVI. Ὁέκον ἐν λόγῳ οἱ κατατρέχοντες τῆς πλείους καὶ περὶ 102 1
ζῶντες τὸ σῶμα, οὐκ ονομαζόμενοι τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀνθρώπου
ὀρθῆν πρὸς τὴν οὐρανοῦ θίαν γενομένην καὶ τὴν τῶν αἰσθησίων
ὀργανοποιῶν πρὸς γῆσιν οὐκ εἰσφέροντων τὰ τε μίλη καὶ μίρη πρὸς
25 τὸ καλόν, οὐκ πρὸς ἡδονὴν τίθηται, ὅθεν ἐπιδικτικὸν γίνεται τῆς 2
τιμιωτάτης τοῦ θεοῦ φυχῆς τὸ οὐκ ἐπιτήριον τοῦτο καὶ πνεύματος ἁγίου
κατὰ τὸν τῆς φυχῆς τε καὶ σώματος ἀγιασμόν καταλείπεται τῷ τοῦ
σωτήρος καταρτιστικῷ τελειούμενον, καὶ δὴ ἡ ἀντακολουθία τῶν 3

1 f vgl Hebr 7, 2 8, 10, 12, 14 f Eurip. Bakch 466—472 474 476

12 Theodoret (et ad c. 18) 16 vgl Tatian 4 p. 1, 20 5, 2 Schw. θεός δ
καθ' ἑαυτὸς οὐκ ἔχει σπασσιν ἐν χροῶσι· μόνος ἀναρχος ὡς καὶ αὐτὸς ἐκάρησεν
τῶν ὄλων ἀρχή 22 f vgl τ. B. Ovid Metam. 1, 86 ff. P. 137, Stud. zu C. and
Ptolem. S. 148 f, 200 26, 28 vgl 1 Thess 5, 23 27 f vgl Strom I 153, 1

3 ἐποστατάς, vgl Strom VIII 1, 2, 1 ἐν ποταμῷ, P. vgl Heigerfeldt,
Katharog. I, S. 219 Anm. 1 11 Sy. 4, 1 3 τα. Schw. 10 ἐστὶ τιν' ἰδέαν
ἔχοντα Eur. Bakch 466—472 474 12 ἢ, vgl Theodoret I, 18 αἰθίς
He. αἰθίς, 1 13 ἰστί' ἢ nach Theodoret, 10, 1 16 19 ἢ, 1 17 φυχῆ
καὶ πνεύματος ἁγίου 1 P. 1, 4 18 καὶ πνεύματος ἁγίου 1 19 καὶ
19 ἢ, vgl τ. B. Ovid Metam. 1, 86 ff. Schw. 10, 1 11 Sy. 4, 1

τριῶν ἀρετῶν περὶ τὸν ἄνθρωπον εὐρίσκειται τὸν γνωστικὸν ἠθικῶς
 τε καὶ φυσικῶς καὶ λογικῶς περὶ τὸ θεῖον πραγματευόμενον. σοφία 4
 μὲν γὰρ ἐπιστήμη τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων, δικαιοσύνη δὲ
 συμφωνία τῶν τῆς ψυχῆς μερῶν, ὁσιότης δὲ θεραπεία τοῦ θεοῦ. εἰ 5
 5 δέ τις διαβάλλεσθαι τὴν σάρκα καὶ δι' αὐτῆς τὴν γένεσιν φάσκει
 παραθεῖς Ἡσαΐαν λέγοντα ἅπαντα σὰρξ χορτός καὶ πάντα δόξα ἀν-
 θρώπου ὡς ἄνθος χορτοῦ· ἐξηράνθη ὁ χορτός καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν· 639 P
 τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα· ἀκουσάτω ἐρμηνεύοντος τὸ
 ζητούμενον διὰ Ἱερεμίου τοῦ πνεύματος· καὶ διέσπειρα αὐτοὺς ὡς
 10 φρύγανα πετώμενα ὑπὸ ἀνέμου εἰς ἔρημον. οὗτος ὁ κληρὸς καὶ 164, 1
 μερὶς τοῦ ἀπειθεῖν ὑμᾶς, λέγει κύριος· ὡς ἐπελάθου μου καὶ ἠλπίσας
 ἐπὶ ψεύδεσι, ἀγῶ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ πρόσωπόν σου. καὶ
 ὀφθήσεται ἡ ἀτιμία σου, μοιχεία σου καὶ χρεμετισμός σου· καὶ τὰ
 ἐξῆς. τοῦτο γὰρ ἡ ἄνθος τοῦ χορτοῦ· καὶ τὸ ἡκατὰ σάρκα περι- 2
 15 πατεῖν· καὶ σαρκικούς εἶναι· κατὰ τὸν ἀπόστολον, ἐν ἁμαρτίαις
 ὄντας. κρεῖττον μὲν τοῦ ἀνθρώπου ὁμολόγηται ἡ ψυχὴ, ἥττον δὲ 8
 τὸ σῶμα, ἀλλ' οὔτε ἀγαθὸν ἡ ψυχὴ φύσει οὔτε αὐ κακὸν φύσει τὸ
 σῶμα οὐδὲ μὴν ὃ μὴ ἐστὶν ἀγαθόν, τοῦτο εὐθέως κακόν. εἰσὶ γὰρ 4
 οὐκ καὶ μεσότητές τινες καὶ προηγμένα καὶ ἀποπροηγμένα ἐν τοῖς
 20 μέσοις. ἐχρῆν δὴ οὐκ τὴν σύνθεσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν ἀσθητοῖς 5
 γενομένην ἐκ διαφορῶν συνεστάναι, ἀλλ' οὐκ ἐξ ἐναντίων, σώματός
 τε καὶ ψυχῆς. αἶε τοίνυν αἱ ἀγαθαὶ πράξεις ὡς ἀμείνους τῷ κρεῖτ- 165, 1
 τῷ τῷ πνευματικῷ προσάπτονται, αἱ δὲ φιλήδονοι καὶ ἁμαρτηρικαὶ
 τῷ ἥττον τῷ ἁμαρτηρικῷ περιτίθενται. αὐτίκα ἡ τοῦ σοφοῦ τε 2
 25 καὶ γνωστικοῦ ψυχὴ, ὅλον ἐπιξενουμένη τῷ σώματι, σεμνῶς αὐτῷ
 καὶ τιμητικῶς προσφέρεται, οὐ προσπαθῶς, ὅσον οὐδέπω, ἐὰν ὁ
 καιρὸς τῆς ἀποδημίας καλῆ, ἀπολείπουσα τὸ σκῆνος. ἡ πάροις, 8
 φησὶν, ἐν τῇ γῆ καὶ παρεκλήθημος ἐγὼ εἰμι μεθ' ὑμῶν· καὶ ἐντεῦ-
 θεν ξένην τὴν ἐκλογὴν τοῦ κόσμου ὁ Βασιλεὺς εἴληφε λέγειν, ὡς
 30 ἂν ὑπερκόσμιον φύσει οὖσαν. τὸ δ' οὐκ οὕτως ἔχει. ἐνὸς γὰρ τὰ 4
 πάντα θεοῦ, καὶ οὐκ ἂν τις εἴη φύσει τοῦ κόσμου ξένος, μᾶς μὲν
 τῆς οὐσίας οὖσης, ἐνὸς δὲ τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὁ ἐκλεκτός ὡς ξένος πολι-
 τεύεται, κτητὰ τε καὶ ἀπόκτητα εἰδὼς πάντα.

2 f vgl. Paed. II 25, 3 mit Anm. 4 vgl. S. 123, 25 f mit Anm. 6—8
 Jes. 40, 6—8 9—18 Jerem. 13, 24—27 14 Jes. 40, 6 (Jak. 1, 10; I Petr.
 1, 24) 14 f II Kor. 10, 2 15 I Kor. 3, 3 15 f vgl. I Kor. 15, 17
 18—20 vgl. Diog. Laert. VII 105 f; Chrys. Fr. mor. 122 ff Arnim 27 zu σκῆνος
 vgl. S. 318, 28 mit Anm. 27 f Gen. 23, 4; Psal. 38, 13 32 f vgl. Hebr. 11, 13

18 χραιμετισμός L 23 πνευματικῷ] πνικῶι (daher πνεύματι κυρίῳ
 Ausgg.) L 27 ἀπολείπουσα L 29 παρ' εἴληφε Schw
 Clemens II. 21

γὰρ ἐπὶ τὰ ἀμείνω πάντα ἐργάζεται, ἀλλ' ἢ τὸν ἄριστον ἐλομένη
βίον ἐκ θεοῦ [καὶ] δικαιοσύνης γῆς οὐρανὸν ἀνταλλάσσεται.

Ἐκτότως οὖν γνώσεως ἐπήβολος ὁ Ἰσὼβ γενόμενος ἔνυν οἶδα 168, 1
εἶπεν ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐθέν. τίς γὰρ ἀπαγ-
5 γέλλει μοι ἃ οὐκ ἤθειν, μεγάλα καὶ θαυμαστά ἃ οὐκ ἠπιστάμην; ἐγὼ
δὲ ἐφάυλισα ἑμαυτὸν ἠγησάμενος ἑμαυτὸν εἶναι γῆν καὶ σκοδόν. ὁ 2
γὰρ ἐν ἀγνοίᾳ ὢν ἀμαρτητικός τέ ἐστι καὶ γῆ καὶ σκοδός, ὁ δ' ἐν
γνώσει καθεστώς. ἕξομοιούμενος θεῶ εἰς ὅσον δύναται, ἤδη πνευμα-
τικός καὶ διὰ τοῦτο ἐκλεκτός. ὅτι δὲ τοὺς ἀνοήτους καὶ ἀπειθεῖς 3
10 γῆν καλεῖ ἢ γραφή, σαφὲς ποιήσει Ἱερεμίας ὁ προφήτης κατὰ Ἰσακίμ
καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ λέγων· ἡ γῆ γῆ, ἄκουε λόγον κυρίου· γράφον
τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἄνθρωπον. ἄλλος δ' αὐτὸν προφήτης 169, 1
φησὶν· | ἄκουε, οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου, γῆ, τὴν σύνεσιν ἀκοῆν εἰπῶν, 641 P
καὶ οὐρανὸν τὴν τοῦ γνωστικοῦ ψυχὴν τὴν οὐρανοῦ καὶ τῶν θείων
15 θείων ἐπανηρημένου καὶ ταύτῃ Ἰσραηλίτην γεγονέναι· ἔμπαλιν γὰρ 2
αὐτὸν ἐλόμενον τὴν ἀμαθίαν καὶ τὴν σκληροκαρδίαν γῆν εἰρηκεν
καὶ τὸ ἐνωτίζου· ἀπὸ τῶν ὀργάνων τῆς ἀκοῆς τῶν ὄτων προση-
γόρευσεν, τὰ σαρκικὰ τοῖς προσανέχουσι τοῖς αἰσθητοῖς ἀπολείμας.
οὗτοι εἰσι περὶ ὧν Μιχαίας ὁ προφήτης λέγει· ἀκούσατε λαοὶ λόγον 3
20 κυρίου οἱ συνοικοῦντες ὀδύνας. καὶ ὁ Ἀβραάμ ἠμδαμῶς, εἶπεν, 4
ἡ κύριε, ὁ κρίνων τὴν γῆν, ἐπεὶ ἡ ἀπιστήσας κατὰ τὴν σωτήριον
φωνὴν ἤδη κέκριται. γέγραπται δὲ καὶ ταῖς Βασιλείαις ἢ κρίσις 170, 1
καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ κυρίου ὡς ἐχουσα· ἰδικαίων εἰσακούει ὁ θεός,
ἀσεβεῖς δὲ οὐ σφίξει, παρὰ τὸ μὴ βούλεσθαι εἰδέναι αὐτοὺς τὸν θεόν·
25 ἄτοπα γὰρ οὐ συντελέσει ὁ παντοκράτωρ. τί πρὸς ταύτην ἔτι 2
φθέγγονται τὴν φωνὴν αἱ αἰρέσεις, ἀγαθὸν θεὸν τὸν παντοκράτορα
κηρυττούσης τῆς γραφῆς καὶ ἀνάτιον κακίας τε καὶ ἀδικίας, εἴ γε
ἢ μὲν ἀγνοία διὰ τὸ μὴ γινώσκειν φύεται, ὁ θεὸς δὲ οὐδὲν ἄτοπον
ποιεῖ; οὗτος γὰρ ἐστὶ, φησὶν, ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ οὐκ ἐστὶ πλὴν 3
30 αὐτοῦ σφίζων· οὐδὲ γὰρ ἐστὶν ἀδικία παρὰ τῶν θεῶν κατὰ τὸν
ἀπόστολον. σαφῶς δὲ ἔτι ὁ προφήτης τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ καὶ 4

3—6 Hiob 42, 2 f. 6 7—9 vgl. Plato Theaet. p. 176 B 11 f Jerem.
22, 20 f 13 Jes. 1, 2 15 vgl. die Etymologie von Ἰσραήλ Paed. I 57, 2
mit Anm. 19 f vgl. Mich. 1, 1 f. 12 20 f Gen. 18, 25 21 f Joh. 3, 18
23 f Hiob 36, 10. 12 25 vgl. Hiob 34, 12; 35, 13 (συντελέσει viell. veranlaßt
durch Hiob 35, 14) 29 f vgl. Jes. 45, 21 30 Röm. 9, 14

2 [καὶ] Ma 3 ἐπήβολος Sy ἐπίβολος L 15 Ἰσραηλίτου γεγονότος St
Ἰσραηλίτην ἐλομένην γεγονέναι Ma 16 αὐτὸν Bernays αὐτὸν L

τὴν προκοπὴν τὴν γνωστικὴν διὰ τούτων διδάσκει· καὶ νῦν Ἰσραήλ,
τί κρείσσος ὁ θεὸς σου αἰτεῖται παρὰ σοῦ, ἀλλ' ἢ φοβησθαι κέρμα
τὸν θεὸν σου καὶ φοβήσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ καὶ ἀγαπᾶν
αὐτὸν καὶ λατρεύειν αὐτῷ μόνῳ;· τοῦτο αἰτεῖται παρὰ σοῦ, τοῦ
5 τὴν ἐξουσίαν ἔχοντος ἐλθεῖν τὴν σωτηρίαν.

Τι τοίνυν οἱ Πυθαγόρειοι βουλόμενοι μετὰ φωνῆς εἶχεσθαι κε- 1:1. 1
λεύουσιν; ἐμοὶ δοκεῖ οὐχ ὅτι τὸ θεῖον ᾤοντο μὴ δύνασθαι τῶν
ἡσυχῇ φθεγγομένων ἐπαίειν, ἀλλ' ὅτι δικαίως ἐβούλοντο εἶναι τὰς
εὐχάς. οἷός τις οὐκ ἂν τις ἀδισθέλη ποιησθαι πολλῶν ἀντιθέτων. ἡμεῖς 2
10 δὲ περὶ μὲν τῆς εὐχῆς κατὰ καιρὸν προφέροντες τοῦ λόγου διαληφόμεθα,
τὰ δὲ ἔργα κειραγύτα ἔχειν ἀφείλομεν ἵνα ἐν ἡμέρᾳ περικα- 1:2. 1
τοῦντες, ἐλαμψάτω γὰρ σου τὰ ἔργα,· καὶ ἰδοὺ ἀνθρώπος καὶ τὰ 2
ἔργα αὐτοῦ πρὸ προσώπου αὐτοῦ. ἰδοὺ γὰρ ὁ θεὸς καὶ τὰ ἔργα
αὐτοῦ,· θεῖον γὰρ μίμνησθαι εἰς ὅσον δύναμις τῷ γνωστικῷ. ἐμοὶ 4
15 δὲ καὶ οἱ ποιηταὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς παρὰ σφίσι θεοιδίας προσαγο-
ρεύειν δοκοῦσι καὶ θίους καὶ ἀντιθίους καὶ Διὰ μῆτιν ἀταλάντους
καὶ ἄθιους ἐναλγῆα μῆδε' ἔχοντας,· καὶ θεοικέλους, τὸ κατ' εἰκόνα
καὶ ὁμοίωσιν περιτρῶγοντες. ὁ μὲν οὖν Εὐριπίδης 1:2. 1

χρῆσται δὴ μοι πτέρυγες περὶ νότῳ

2. 4. 1

καὶ τὰ Σιρῆρων ἱεράντα πίδαλα ἀρμόζεται,
βέουμαι τ' ἐς αἰθέρα πολὺν ἀίρθεις
Ζητὴ προσμίζων.

ἔγω δὲ ἂν ἐξείμημ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ περιώσει με εἰς τὴν 2
25 Ἰερουσαλὴμ τὴν ἡμέρην· λέγονται γὰρ καὶ οἱ Στωικοὶ τὸν μὲν ἀφαιρῶν
κρείσσος πόλιν, τὰ δὲ ἐπὶ γῆς ἵστασθαι οὐκίτι πόλιν, λέγεσθαι μὲν
γὰρ οὐκ εἶναι δὲ ὀπισθοβαλον γὰρ ἡ πόλις καὶ ὁ δῆμος ἑστίων τι
ἀντίμας καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐπὶ νόμον διοικόμενον, καθάπερ ἡ

1-4 Isai. 40. 12. Beza's Cant. von Matth. 4. 1. Luk. 4. 5. 6f. 1yth. sy. h. 7. Malach. 1:10. 11. 11f. Rom. 11. 13. 12. vgl. Matth. 2. 16. 12-14. vgl. Isai. 40. 12. 11. Arch. Joh. 2. 1. 1. Beza's Cant. 1:10. 11. S. 2. 11. R. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. vgl. Isai. 40. 14. A. 14. B. 14. 15. 16. 17. K. 15. 16. 17. A. 15. 16. 17. vgl. Isai. 40. 19. 23. Euseb. p. 14. Fr. 10. 11. 25. 26. C. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. vgl. St. 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. W. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.

4. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

ἐκκλησία ὑπὸ λόγου, ἀπολιόρητος ἀτυράννητος πόλις ἐπὶ γῆς, θέ-
 λημα θεῖον ἐπὶ γῆς ὡς ἐν οὐρανῷ. εἰκόνας τῆσδε τῆς πόλεως καὶ 3
 οἱ ποιηταὶ κτίζουσι γράφοντες· αἱ γὰρ Ὑπερβόρειοι καὶ Ἀριμάσπειοι
 πόλεις καὶ τὰ Ἠλύσια πεδία δικαίων πολιτεύματα· ἴσμεν δὲ καὶ τὴν
 5 Πλάτωνος πόλιν παράδειγμα ἐν οὐρανῷ κειμένην. ||

1 f vgl. Matth. 6, 10 3 vgl. z. B. Herodot 4, 13. 32—36 4 vgl. z. B.
 δ 563—568 4 f vgl. Plato Rep. IX p. 592 B; Orig. c. Cels. V 43 p. 47, 8
 Koetschau

1 [ἐπὶ γῆς] Schw 3 ὑπερβόριοι L ἀριμάσπειοι L 5 κείμενον Jackson

Subscriptio: στρωματέων δ' L

ἀκούειν, εἰδικῶ ἀντὶ γενικοῦ, χρῆσάμενος ἡμάλιστα δέ τ' ἔκλυον
 αὐτοὶ γράφει· τὸ γὰρ ὅλον ἢ συμφῶν καὶ ἢ συμφωνία τῆς ἀμφοῖν
 πίστεως εἰς ἓν πέρας καταγίνεται τὴν σωτηρίαν. μάρτυς ἡμῖν νη- 8
 μερτῆς ὁ ἀπόστολος λέγων· ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ
 5 χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς· τοῦτο δέ ἐστι
 συμπαράκληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ
 ἐμοῦ· καὶ πάλιν ὑποβάς ἐπάγει· δικαιοσύνη δὲ θεοῦ ἐν αὐτῶ ἀπο-
 καλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν· φαίνεται οὖν ὁ ἀπόστολος δι- 4
 τὴν καταγγέλλων πίστιν, μᾶλλον δὲ μίαν, αὐξήσειν καὶ τελειώσειν
 10 ἐπιδεχομένην· ἢ μὲν γὰρ κοινὴ πίστις καθ' ἅπερ θεμέλιος ὑπόκειται 5
 (τοῖς γοῦν θεραπευθῆναι ποθοῦσιν ὁ κύριος πιστῶς κινουμένοις
 ἐπέλεγε· ἢ πίστις σου σέσωκέν σε·), ἢ δὲ ἑξαιρετος ἐποικοδομου· 6
 μένη συντελειοῦται τῶ πιστῶ καὶ συναπαρτίζεται αὐτῇ ἐκ μαθήσεως
 περιγυνομένη καὶ τοῦ λόγου τὰς ἐντολὰς ἐπιτελεῖν, ὅποιοι ἦσαν οἱ
 15 ἀπόστολοι, ἐφ' ὧν τὴν πίστιν ὄρη μετατιθέσθαι καὶ δένδρα μετα-
 φυτεύειν δύνασθαι εἴρηται. ὅθεν ἀσθόμενοι τοῦ μεγαλείου τῆς δυνά- 8, 1
 μως ἤξιον προστιθέσθαι αὐτοῖς πίστιν τὴν ὡς ἰκόκκον σινάπεως·
 ἐπιόκκονουσαν ὀφελίμως τὴν ψυχὴν καὶ ἐν αὐτῇ αὐξοῦσαν μεγαλωσί,
 ὡς ἐπαναπαύεσθαι αὐτῇ τοὺς περὶ τῶν μεταβολῶν λόγους. εἰ γὰρ 2
 20 φύσει τις τὸν θεὸν ἐπίσταται, ὡς Βασιλείδης οἰεῖται, [τὴν] νόησιν τὴν 645 P
 ἑξαιρετον πίστιν ἅμα καὶ βασιλείαν καὶ καλῶν κτίσιν, † οὐσίας ἀξίαν
 τοῦ ποιήσαντος πλησίον ὑπάρχειν αὐτῇ, ἐρμηνεύων, οὐσίαν, ἀλλ' οὐκ
 ἐξουσίαν, καὶ φύσιν καὶ ὑπόστασιν, κτίσεως ἀνυπερθέτου κάλλος
 ἀδιόριστον, οὐχὶ δὲ ψυχῆς αὐτεξουσίου λογικῆν συγκατάθεσιν λέγει
 25 τὴν πίστιν. παρέλκουσι τοίνυν αἱ ἐντολαὶ αἱ τε κατὰ τὴν παλαιὰν 8
 αἱ τε κατὰ τὴν νέαν διαθήκην, φύσει σφζομένοι, ὡς Οὐαλεντινὸς
 βούλεται, τινὸς καὶ φύσει πιστοῦ καὶ ἐκλεκτοῦ ὄντος, ὡς Βασιλείδης
 νομίζει. ἦν δ' ἂν καὶ δίχα τῆς τοῦ σωτῆρος παρουσίας χρόνον ποτὲ
 ἀναλάμψαι δύνασθαι τὴν φύσιν. εἰ δὲ ἀναγκαίαν τὴν ἐπιδημίαν τοῦ 4

1 f ζ 185 4—8 Röm. 1, 11 f. 17 12 vgl. Matth. 9, 22 u. 8. 15 f vgl.
 Matth. 17, 20; Luk. 17, 6; 1 Kor. 13, 2 17 vgl. Luk. 17, 5 vgl. Matth.
 17, 20; Luk. 17, 6 19 vgl. Matth. 13, 31 f; Mark. 4, 31 f; Luk. 13, 19 19 f
 vgl. Strom. II 10, 1 24 f vgl. Strom. II 8, 4; 9, 1; 27, 2; V 86, 1

1 εἰδικῶ Sy ἰδικῶς L δέ τ' Hom. δ' δτ' L 6 ἐν' corr. aus ἐφ' L¹
 ἡμῖν rad. aus ἡμῖν L¹ 12 ἑξαιρετος St ἑξαιρέτως L 13 κοινῶς· πιστῶ
 Schw 20 [τὴν] Schw νόησιν (καὶ) Po 21 καὶ τὴν πίστιν R. Liechten-
 han, Die Offenbarung im Gnosticismus S. 99³ τὴν) βασιλ. Po [καὶ] καλῶν
 Po καὶ καλῶν (vgl. Z. 33) St καλῶν καὶ ~ Hilgenfeld, Ketzergeschichte S. 226
 Anm. 371 21 f vielleicht οὐσίαν—[αὐτῇ] St 22 καὶ) πλησίον Po οὐ-
 σίαν beginnt den Nachsatz 28 f ποτὲ nach ἀναλάμψαι wiederholt, aber durch
 Punkte getilgt L¹

κεφάλου φήσαιεν, οίχεται αὐτοῖς τὰ τῆς φύσεως ἰδιώματα, μαθήσει καὶ καθάρσει καὶ τῇ τῶν ἔργων ἐποίησι. ἀλλ' οὐ γίνεσι σφισομένης τῆς ἐκλογῆς. ὁ γοῦν Ἀβραάμ δι' ἀκοῆς πιστεύσας τῇ φωνῇ τῇ ἐπὶ τὴν 4. 1
 5 δρῶν τὴν ἐν Μαμβρῷ ἐπαγγελαμένη ἔσοι δίδωμι τὴν γῆν ταύτην καὶ τῷ σπέρματί σου ἦτοι ἐκλεκτός ἦν ἢ οὐ; ἀλλ' εἰ μὲν οὐκ ἦν, πῶς εὐθέως ἐπίστευσεν οἷον φησικῶς; εἰ δὲ ἦν ἐκλεκτός, λέγεται αὐτοῖς ἢ ὑπόθεσις, ἐπίσκομένης καὶ πρὸ τῆς τοῦ κεφάλου παρουσίας ἐκλογῆς καὶ δὴ καὶ σφισομένης· ἐλογίσθη γὰρ αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. εἰ γὰρ τις τολμήσας λέγει Μαρκίωνι ἐπόμενος τὸν δημιουργὸν σφίζειν 2
 10 τὸν εἰς αὐτὸν πιστεύσαντα καὶ πρὸ τῆς τοῦ κεφάλου παρουσίας ἐκλογῆς καὶ δὴ καὶ σφισομένης τὴν ἰδίαν αὐτοῦ σωτηρίαν, παρενδοκιμηθῆσεται αὐτῷ ἢ τοῦ ἀγαθοῦ δυνάμει, ὅψι καὶ μετὰ τὸν ἐπ' αὐτῶν ἐψηγημένον δημιουργὸν ἐπιβαλλομένη σφίζειν καὶ αὐτὴ ἦτοι μαθήσει ἢ καὶ μιμήσει τούτου. ἀλλὰ κἂν οὕτως ἔχων σφίζει κατ' αὐτοῖς 3
 15 ὁ ἀγαθός, οὔτε τοὺς ἰδίους οὔτε μετὰ τῆς γνώμης τοῦ πειρηκόμενος τὴν κτίσιν ἐπιχειρεῖ τὴν σωτηρίαν, με δὲ ἢ δόλου, καὶ πῶς ἴτι ἀγαθός ὁ οὕτως καὶ ἕστινος; εἰ δὲ ὁ τόπος διαφέρει καὶ ἡ μορὴ τοῦ παντοκράτορος λείπεται ἀπὸ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ μορφῆς, ἀλλ' ἢ τοῦ σφίζοντος βούλησις οὐκ ἀπολείπεται τοῦ ἀγαθοῦ ἢ γε προκετα-

2) ἀρξασα.
 Ἄνοητοι ἄρα οἱ ἄπιστοι ἐκ τῶν προδημιουργῶν ἡμῶν δαίμονες 3. 1
 ται· καὶ γὰρ τριῖσι αὐτῶν διωτραμμίται καὶ οὐκ ἴσασιν εἰρήνην
 φησὶν ἢ προφήτης· ἕτας δὲ μορῆς καὶ ἀπειθεύτους ζήτησις προκα-
 25 τίθεται ὁ θεοπίσιμος παρῆγοι Παῦλος· οὔτε γεννῶσι μάχας· ὅ τι
 2) Μοχέλος κίραγι

τὰ μηδὲν ἐπιλοῦντα μὴ πόνη ματίην

τὴν μιν γὰρ μετὰ πίστιος οἰκτιροῦσαν ζήτησιν ἐποικοδομοῦσαν τῷ 2
 θεμιασῆς πίστιος τὴν μεγαλοπρεπῆ τῆς ἀληθείας γένειον ἀρίστην
 ἴσμεν ἴσμεν δ. ὅς ἄρα οὔτε τὰ φερερὸ ζήτηται οὐκ εἰ ἡμῶς 3
 3) ἴστιν ἡμῶς οἴσῃ, οὔτε τὰ ἀδύλα καὶ οὐδ' ὅτι γεννῶσι το φερερὰ
 εἰς τὸ εἰ ἀρτιοῦ ἴσμεν οἱ αὐτοῖς ἢ τιρριτοῖ· ἀλλ' οὐδ' τὰ αἰτι-

4f vgl Gen 15, 1, 17 S. 9 Gen 15, 6. Rom 4, 3. 22 Gen 15, 8.
 23f 1. Tim 2, 2. 26 Apoc 17, 14. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25.
 1. Cor 15, 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25.
 21f vgl Gen 15, 1, 17 S. 9 Gen 15, 6. Rom 4, 3. 22 Gen 15, 8.

10f vgl Gen 15, 1, 17 S. 9 Gen 15, 6. Rom 4, 3. 22 Gen 15, 8.
 12f vgl Gen 15, 1, 17 S. 9 Gen 15, 6. Rom 4, 3. 22 Gen 15, 8.
 13f vgl Gen 15, 1, 17 S. 9 Gen 15, 6. Rom 4, 3. 22 Gen 15, 8.
 14f vgl Gen 15, 1, 17 S. 9 Gen 15, 6. Rom 4, 3. 22 Gen 15, 8.

στρέφοντα (ἀντιστρέφει δὲ ἅ καὶ τοῖς τὸν ἐναντίον χειρίζουσι λόγον ἐπ' ἴσης ἔστιν εἰπεῖν, ὡς τὸ εἰ ζῶον τὸ κατὰ γαστρός ἢ οὐ ζῶον)· τέταρτός ἐστι τρόπος, ὅταν ἐκ θατέρου τούτων μέρους ἀναντίρρητον καὶ ἄλλοτον ἐνθύμημα προτείνηται. εἰ τοίνυν ἢ τοῦ ζητεῖν αἰτία 4
 5 κατὰ πάντας τοὺς τρόπους ἀναιρεῖται, πίστις ἐμπεδοῦται· προτεινο-
 μεν γὰρ αὐτοῖς τὸ ἀναντίρρητον ἐκεῖνο, ὃ ὁ θεὸς ἔστιν ὁ λέγων
 καὶ περὶ ἐνὸς ἐκάστου ὧν ἐπιζητῶ παριστάς ἐγγράφως. τίς οὖν οὕτως 6, 1
 ἄθεος (ὡς) ἀπιστεῖν θεῷ καὶ τὰς ἀποδείξεις ὡς παρὰ ἀνθρώπων
 ἀπαιτεῖν τοῦ θεοῦ; πάλιν τῶν ζητημάτων ἃ μὲν αἰσθήσεως δέεται.
 10 οἷον ἐὰν ζητῆ τις, εἰ τὸ πῦρ θερμὸν ἢ ἡ χιών λευκὴ· τινὰ δὲ νοι-
 θεσίας καὶ ἐπιπλήξεως, ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης, ὡς τὸ ἐρώτημα ἐκεῖνο,
 εἰ χρῆ γονεῖς τιμᾶν. ἔστιν δὲ ἅ καὶ κολάσεως ἄξια, ὅποῖόν ἐστι τὸ
 αἰτεῖν ἀποδείξεις. εἰ πρόνοιά ἐστι. προνοίας τοίνυν οὔσης, μὴ κατὰ 2
 πρόνοιαν γεγενῆσθαι πᾶσαν τὴν τε προφητείαν καὶ τὴν περὶ τὸν
 15 σωτήρα οἰκονομίαν ἠγελοῦσθαι ἀνόσιον. καὶ ἴσως οὐδὲ χρῆ τὰ τοιαῦτα
 πειρᾶσθαι ἀποδεικνύναι, φανεράς οὔσης τῆς θείας προνοίας ἐκ τε
 τῆς ὀψεως τῶν ὀρωμένων πάντων. τεχνικῶν καὶ σοφῶν ποιημάτων.
 καὶ τῶν μὲν τάξει γινομένων, τῶν δὲ τάξει φανερομένων· ὃ δὲ 3
 μεταδούς ἡμῖν τοῦ εἶναι τε καὶ ζῆν μεταδέδωκεν καὶ τοῦ λόγου.
 20 λογικῶς τε ἅμα καὶ εὖ ζῆν ἐθέλων ἡμᾶς· ὁ γὰρ τοῦ πατρὸς τῶν
 ὄλων λόγος οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ προφορικὸς, σοφία δὲ καὶ χρηστότης
 φανερωτάτη τοῦ θεοῦ δύνα' μίς τε αὐτῆς παγκρατῆς καὶ τῷ ὄντι 647 P
 θεία, οὐδὲ τοῖς μὴ ὁμολογοῦσιν ἀκατανόητος, θέλημα παντοκρα-
 τορικόν.

25 Ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν ἄπιστοι, οἱ δὲ ἐριστικοί, οὐ πάντες τυγχάνουσι 7, 1
 τῆς τελειότητος τοῦ ἀγαθοῦ. οὔτε γὰρ ἄνευ προαιρέσεως τυχεῖν
 οἷόν τε, οὐ μὴν οὐδὲ τὸ πᾶν ἐπὶ τῇ γνώμῃ τῇ ἡμετέρᾳ κείται, οἷον
 τὸ ἀποβησόμενον. ἡ χάριτι γὰρ σφζόμεθα, οὐχ ἄνευ μέντοι τῶν 2
 καλῶν ἔργων, ἀλλὰ δεῖ μὲν πεφυκότας πρὸς τὸ ἀγαθὸν σπουδῆν
 30 τινὰ περιποιήσασθαι πρὸς αὐτό· δεῖ δὲ καὶ τὴν γνώμην ὑγιῆ κεκτῆ- 3
 σθαι τὴν ἀμετανόητον πρὸς τὴν θῆραν τοῦ καλοῦ, πρὸς ὅπερ μάλιστα

2 vgl. Strom. VIII 9 ff 9—18 vgl. Aristot. Topic. 1, 11 p. 105^a 3—9
 οὐ δεῖ δὲ πᾶν πρόβλημα οὐδὲ πᾶσαν θέσιν ἐπισκοπεῖν· ἀλλ' ἢν ἀπορήσειεν ἢν τις
 τῶν λόγων δεομένων, καὶ μὴ κολάσεως ἢ αἰσθήσεως. οἱ μὲν γὰρ ἀποροῦντες,
 πότερον δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν καὶ τοῦς γονεῖς ἀγαπᾶν ἢ οὐ, κολάσεως δέονται,
 οἱ δὲ, πότερον ἢ χιών λευκὴ ἢ οὐ, αἰσθήσεως. οὐδὲ δὴ ὧν σύνεγγυς ἢ ἀπόδειξι-
 οὐδ' ὧν λίαν πόρρω· τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἔχει ἀπορίαν, τὰ δὲ πλείω ἢ κατὰ γυμνα-
 στικὴν. 28 f vgl. Paed. III 98, 1; Strom. V 54, 4 28 Ephes. 2, 5

7 f τίς οὖν αἰτία ἀθέως ἀπιστεῖν Jackson 7 οὔτως St Et L 8 (ὡς)
 Ma (οἷός τ' Schw 10 εἰ τὸ corr. aus εἰς τὸ L¹ 17 πάντων (τῶν) Ma

στρέφοντα (ἀντιστρέφει δὲ ἅ καὶ τοῖς τὸν ἐναντίον χειρίζουσι λόγον ἐπ' ἴσης ἔστιν εἰπεῖν, ὡς τὸ εἰ ζῶον τὸ κατὰ γαστρός ἢ οὐ ζῶον)· τέταρτός ἐστι τρόπος, ὅταν ἐκ θατέρον τούτων μέρους ἀναντίρρητον καὶ ἄλλτον ἐνθύμημα προτείνηται. εἰ τοίνυν ἢ τοῦ ζητεῖν αἰτία 4
 5 κατὰ πάντας τοὺς τρόπους ἀναιρεῖται, πιστὶς ἐμπεδοῦται· προτείνομεν γὰρ αὐτοῖς τὸ ἀναντίρρητον ἐκεῖνο, ὃ ὁ θεὸς ἔστιν ὁ λέγων καὶ περὶ ἐνὸς ἐκάστου ὄν ἐπιζητῶ παριστάς ἐγγράφως. τίς οὖν οὕτως 6, 1
 ἄθεος (ὡς) ἀπιστεῖν θεῶ καὶ τὰς ἀποδείξεις ὡς παρὰ ἀνθρώπων ἀπαιτεῖν τοῦ θεοῦ; πάλιν τῶν ζητημάτων ἅ μὲν αἰσθήσεως δειτται, 10
 οἷον ἐὰν ζητῇ τις, εἰ τὸ πῦρ θερμὸν ἢ ἡ χιὼν λευκὴ· τινὰ δὲ νοουθεσίας καὶ ἐπιπλήξεως, οἷς φησὶν Ἀριστοτέλης, ὡς τὸ ἐρώτημα ἐκεῖνο, εἰ χρῆ γονεὺς τιμᾶν. ἔστιν δὲ ἅ καὶ κολάσεως ἄξια, ὅποιόν ἐστι τὸ αἰτεῖν ἀποδείξεις, εἰ πρόνοιά ἐστι. προνοίας τοίνυν οὔσης, μὴ κατὰ 2
 πρόνοιαν γεγονέναι πᾶσαν τὴν τε προφητείαν καὶ τὴν περὶ τὸν 15
 σωτήρα οἰκονομίαν ἠγεῖσθαι ἀνόσιον. καὶ ἴσως οὐδὲ χρῆ τὰ τοιαῦτα πειρᾶσθαι ἀποδεικνύναι, φανερᾶς οὔσης τῆς θείας προνοίας ἐκ τε τῆς ὄψεως τῶν ὄρωμένων πάντων. τεχνικῶν καὶ σοφῶν ποιημάτων, καὶ τῶν μὲν τάξει γινομένων, τῶν δὲ τάξει φανερομένων· ὁ δὲ 3
 μεταδοὺς ἡμῖν τοῦ εἶναι τε καὶ ζῆν μεταδέδωκεν καὶ τοῦ λόγου, 20
 λογικῶς τε ἅμα καὶ εὖ ζῆν ἐθέλων ἡμᾶς· ὁ γὰρ τοῦ πατρὸς τῶν ὄλων λόγος οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ προφορικὸς, σοφία δὲ καὶ χρηστότης φανερωτάτη τοῦ θεοῦ δύνάμις τε αὐτοῦ παγκρατῆς καὶ τῶ ὄντι 64? P
 θεία, οὐδὲ τοῖς μὴ ὁμολογοῦσιν ἀκατανόητος. θέλημα παντοκρατορικόν.
 25 Ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν ἄπιστοι, οἱ δὲ ἐριστικοί, οὐ πάντες τυγχάνουσι 7, 1
 τῆς τελειότητος τοῦ ἀγαθοῦ. οὔτε γὰρ ἄνευ προαιρέσεως τυχεῖν οἷόν τε, οὐ μὴν οὐδὲ τὸ πᾶν ἐπὶ τῇ γνώμῃ τῇ ἡμετέρᾳ κεῖται, οἷον τὸ ἀποβησόμενον. ἡγάριτι γὰρ σφζόμεθα, οὐκ ἄνευ μέντοι τῶν 2
 καλῶν ἔργων, ἀλλὰ δεῖ μὲν πεφυκότας πρὸς τὸ ἀγαθὸν σπουδῆν 30
 τινὰ περιποιήσασθαι πρὸς αὐτό· δεῖ δὲ καὶ τὴν γνώμην ὑγιῆ κεκτῆ- 3
 σθαι τὴν ἀμετανόητον πρὸς τὴν θήραν τοῦ καλοῦ, πρὸς ὅπερ μάλιστα

2 vgl. Strom. VIII 9 ff 9—18 vgl. Aristot. Topic. 1, 11 p. 105^a 3—9 οὐ δεῖ δὲ πᾶν πρόβλημα οὐδὲ πᾶσαν θέσιν ἐπισκοπεῖν· ἀλλ' ἦν ἀπορήσειεν ἂν τις τῶν λόγων δεομένων, καὶ μὴ κολάσεως ἢ αἰσθήσεως. οἱ μὲν γὰρ ἀποροῦντες, πότερον δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν καὶ τοῖς γονεῖς ἀγαπᾶν ἢ οὐ, κολάσεως θέονται, οἱ δὲ, πότερον ἢ χιὼν λευκὴ ἢ οὐ, αἰσθήσεως. οἷδὲ δὴ ὡν σίνεγγυς ἢ ἀπόδειξις οὐδ' ὡν λίαν πόρρω· τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἔχει ἀπορίαν, τὰ δὲ πλείω ἢ κατὰ γυμναστικῆν. 28 f vgl. Paed. III 98, 1; Strom. V 54, 4 28 Ephes. 2, 5

7 f τίς οὖν αἰτία ἀθέως ἀπιστεῖν Jackson 7 οὔτως St fti L 8 (ὡς) Ma <οἷός τ' Schw 10 εἰ τὸ corr. aus εἰς τὸ L¹ 17 πάντων <τῶν> Ma

τῆς θείας χρῆζομεν χάριτος διδασκαλίας τε ὀρθῆς καὶ ἐμπαθείας
 ἀγνῆς καὶ τῆς τοῦ πατρὸς πρὸς αὐτὸν ὀκλής· ἐνδεδεμένοι γὰρ τῶ
 4 γεώδει σώματι τῶν μὲν αἰσθητῶν διὰ σώματος ἀντιλαμβανόμεθα.
 τῶν δὲ νοητῶν δι' αὐτῆς τῆς λογικῆς ἐφαπτόμεθα δυνάμει. ἔαν
 5 δέ τις αἰσθητῶς τὰ πάντα καταλήψεται προσδοκίῃ, πόρρωθεν τῆς
 ἀληθείας πέπτωκεν· πνευματικῶς γοῦν ὁ ἀπόστολος ἐπὶ τῆς γνώσεως
 τοῦ θεοῦ γράφει· ἐβλέπομεν γὰρ νῦν ὡς δι' ἰσόπτρου, τότε δὲ πρό-
 6 σωπον πρὸς πρόσωπον· ὀλίγοι γὰρ ἢ τῆς ἀληθείας θία δέδοται.
 λέγει γοῦν καὶ Πλάτων ἐν τῇ Ἐπινομίδι· οὐ φημι δυνατόν εἶναι
 10 πᾶσιν ἀνθρώποις μακαρίους τε καὶ εὐδαίμονα γίνεσθαι πλὴν ὀλίγων·
 μέχρι περ ἂν ζῶμεν, τοῦτο διορίζομαι· καλῆ δὲ ἐλπίς τελευτήσαστι
 τυχεῖν ἀπάντων· τὰ ἴσα τοῖτοις βούλεται τὰ παρὰ Μωυσεῖ· οὐδεὶς
 7 ὄψεται μου τὸ πρόσωπον καὶ ζήσεται· ἔδηλον γὰρ μηδένα ποτὶ
 δύνασθαι παρὰ τὸν τῆς ζωῆς χρόνον τὸν θεὸν ἐναργῶς καταλαβί-
 15 σθαι· οἱ καθαρῶ δὲ τῇ καρδίᾳ τὸν θεὸν ὄφονται, ἔταν εἰς τὴν
 ἰσχάτην ἀφίκονται τελευτῶν. ἐπὶ γὰρ ἠσθῆτι πρὸς κατάληψιν
 τῶν ὄντων ἢ ψυχῆ, θεῖον διδασκάλον ἐδειχθῆμεν· κατακίμπεται ὁ
 σκεπτήρ, τῆς ἀγαθοῦ κτήσεως διδασκάλος τε καὶ χορηγός, τὸ ἀπόρη-
 20 τον τῆς μεγάλης προνοίας ἄγιον γνώρισμα, ποῦ ταύτην γραμμα-
 τείς· ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τοῦτου; οὐχὶ ἐμόρνανεν ὁ θεὸς τὴν
 σοφίαν τοῦ κόσμου τοῦτου; φησί, καὶ πάλιν· ἐπέκλειε τὴν σοφίαν
 τῶν σοφῶν καὶ τὴν συνέσιον τῶν συνετῶν ἀθετήσας, τῶν δοκίμο-
 25 σόφων καὶ ἐριστικῶν τοῦτων δηλοῦσι, παγκάλως γοῦν Ἱερμίας
 φησί· ἔταδε λέγει κύριος· στήθε ἐπὶ ταῖς ὀφθαλμοῖς καὶ ἐρωτήσαστι τρι-
 26 λῶν αἰωνίας, ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἢ ἀρεθὴ καὶ μεδίωσι ἐν αὐτῇ
 καὶ ἐρήσαστι ἀγνομὸν ταῖς ψυχαῖς ἑμῶν· ἐρωτήσαστι φησί, καὶ
 3 πέψασθε παρὰ τῶν ἰδόντων ἀγιονόμως καὶ ἀδελφῶς μαθόντις
 δι' ἅρα τῆς ἀληθείας τὴν ὁδὸν ἐνθεῖαν μεδίωσιν· εὐτεσοτριπτή
 3 ἄχως ἂν περιτέγομεν τῷ τοθουαίνω, εὐκότως ἄρα ὁ μὲν βασιλεὺς
 4 Ῥωμαίων Νουμάς ὄνομα αὐτῷ Πενθαγόριος ὄν πρώτος ἀνθρώπων
 ἀπάντων Πίστιος καὶ Εὐρήνης ἕρπον ἰδρῶστος, ἐπὶ δὲ Ἰλθαῶν

2 vgl. Joh. 6, 44. 2-4 vgl. Plato Phaed. p. 102 ff. 5 f. ἰδούσαστι
 5 f. ἰδούσαστι. 6 f. ἰδούσαστι. 7 f. ἰδούσαστι. 8 f. ἰδούσαστι. 9
 9 12 P. 10 f. ἰδούσαστι. 11 f. ἰδούσαστι. 12 f. ἰδούσαστι. 13
 13 f. ἰδούσαστι. 14 f. ἰδούσαστι. 15 f. ἰδούσαστι. 16 f. ἰδούσαστι.
 17 21 f. ἰδούσαστι. 22 f. ἰδούσαστι. 23 24 f. ἰδούσαστι. 25-31 vgl.
 Plat. Nom. p. 102. 31 f. ἰδούσαστι.

1 ἰδούσαστι. 2 ἰδούσαστι. 3 ἰδούσαστι. 4 ἰδούσαστι. 5 ἰδούσαστι.
 6 ἰδούσαστι. 7 ἰδούσαστι. 8 ἰδούσαστι. 9 ἰδούσαστι. 10 ἰδούσαστι.
 11 ἰδούσαστι. 12 ἰδούσαστι. 13 ἰδούσαστι. 14 ἰδούσαστι. 15 ἰδούσαστι.
 16 ἰδούσαστι. 17 ἰδούσαστι. 18 ἰδούσαστι. 19 ἰδούσαστι. 20 ἰδούσαστι.
 21 ἰδούσαστι. 22 ἰδούσαστι. 23 ἰδούσαστι. 24 ἰδούσαστι. 25 ἰδούσαστι.
 26 ἰδούσαστι. 27 ἰδούσαστι. 28 ἰδούσαστι. 29 ἰδούσαστι. 30 ἰδούσαστι.
 31 ἰδούσαστι.

πιστεύσαντι δικαιοσύνη ἐλογίσθη. οὗτος τὴν μετάρσιον τῶν κατὰ
τὸν ἀέρα συμβαινόντων καὶ τὴν μετέωρον τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν
κινουμένων φιλοσοφίαν μετιῶν Ἀβραὰμ ἐκαλεῖτο, ὃ μεθερμηνεύεται
πατὴρ μετέωρος· ὕστερον δὲ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εἴτε τὸν 6
5 υἱὸν ἐν τῷ πνεύματι ἰδὼν, ὡς ἐξηγοῦνται τινες, εἴτε ἄγγελον ἔνδο-
ξον, εἴτε καὶ ἄλλως ἐπιγνούς θεόν | κρείττονα τῆς ποιήσεως καὶ 235 8
πάσης τῆς ἐν αὐτῇ τάξεως, προσλαμβάνει τὸ ἄλφα, τὴν γνώσιν τοῦ
ἐνὸς καὶ μόνου θεοῦ, καὶ λέγεται Ἀβραάμ, ἀντὶ φυσιολόγου σοφὸς
καὶ φιλόθεος γενόμενος. ἔρμηνεύεται μὲν γὰρ πατὴρ ἐκλεκτὸς 7
10 ἡχοῦς· ἡχεῖ μὲν γὰρ ὁ γεγωνὸς λόγος, πατὴρ δὲ τούτου ὁ νοῦς,
ἐξειλεγμένος δὲ ὁ τοῦ σπουδαίου νοῦς.

Καὶ μοι σφόδρα ἐπαινεῖν ἔπεισι τὸν Ἀκραγαντινὸν ποιητὴν 9, 1
ἐξυμνοῦντα τὴν πίστιν ὡδὲ πως·

15 ὦ φίλοι, οἶδα μὲν οὐνεκ' ἀληθεῖη παρὰ μύθοις, |
οὓς ἐγὼ ἐξερέω· μάλα δ' ἀργαλή (ἦ) γε τέτυκται 649 P
ἀνδράσι καὶ δύσζηλος ἐπὶ φρένα πίστιος ὄρμη.

διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀπόστολος παρακαλεῖ, ἵνα ἡ πίστις ἡμῶν μὴ ᾗ ἐν 2
σοφίᾳ ἀνθρώπων· τῶν πείθειν ἐπαγγελλομένων, ἀλλ' ἐν δυνάμει
θεοῦ, τῇ μόνῃ καὶ ἄνευ τῶν ἀποδείξεων διὰ φιλῆς τῆς πίστεως
20 σάξειν δυναμένη. ἡ δοκούντων γὰρ ὁ δοκιμώτατος γινώσκει φυλάσ- 8
σειν· καὶ μέντοι καὶ δίκη καταλήψεται ψευδῶν τέκτονας καὶ μάρ-
τυρας, ὁ Ἐφέσιός φησιν. οἶδεν γὰρ καὶ οὗτος ἐκ τῆς βαρβάρου 4

1—4 vgl. Philo De Cher. 4 (I p. 139 M) ἦν δὲ μὲν Ἀβραὰμ πατὴρ μετέωρος·
[vgl. Leg. all. III 83 (I p. 103 f M); De gigant. 62 (I p. 271 M); De mut. nom. 66
(I p. 588 M); De Abr. 82 (II p. 13 M)] τὴν μετάρσιον τῶν κατὰ τὸν ἀέρα συμ-
βαινόντων καὶ τὴν μετέωρον τῶν κατὰ τὸν οὐρανὸν ὑπαρχόντων φιλοσοφίαν
μετιῶν. 4 f vgl. Gen. 15, 5; Strom. I 31, 2 4—7 vgl. S. Krauss, Jew. Quart.
Rev. 5 (1893) S. 137 f 8—11 vgl. Philo De Cher. 7 ὅταν δὲ ἦδη ὁ Ἀβραὰμ ἀντὶ
φυσιολόγου γένηται σοφὸς καὶ φιλόθεος μετονομασθεὶς Ἀβραάμ, δὲ ἐρμηνεύεται
πατὴρ ἐκλεκτὸς ἡχοῦς· — ἡχεῖ μὲν γὰρ ὁ γεγωνὸς λόγος, πατὴρ δὲ τούτου ὁ
νοῦς, ἐξειλεγμένος δὲ ὁ τοῦ σπουδαίου — (vgl. zur Lesart Cohn praef. vol. I p. LX
u. De gig. 64; De mut. nom. 69; De Abr. 82 f) 14—16 Empedokles Fr. 114
Diels; vgl. Diels, Hermes 15 (1880) p. 172 14—22 vgl. Elter Gnom. hist. 95
17—19 I Kor. 2, 5 20—22 Heraklit Fr. 118 Byw. 28 Diels 22—S. 832, 4
vgl. Strom. V 104, 5; 105, 1

10 ἡχος L γεγωνὸς L* γεγῶς L³ 14 οὐνεκ' Meineke bei Bergk,
Opusc. II p. 20 οὐν ἐκ τ' L 15 ἐγὼ Sy ἐγωγ' L (ἦ) Diels 20 δοκέ-
οντα Schleiermacher 20 f γινώσκειν φυλάσσει Schleierm. γινώσκει, φυλάσσει
Diels (οὐ) γινώσκει φυλάσσειν Patin, Heraklita Einheitslehre S. 45 γινώσκει πλάσσειν
Bernays γινώσκει φυλάσσειν Bergk Opusc. II p. 303

προβαίνειν φαμέν. οὐ γὰρ τοῦτο λέγω μηδ' ὅλως ζητεῖν· »ζήτει
γάρ, καὶ εὐρήσεις» λέγει.

τὸ δὲ ζητούμενον 2
ἀλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τὰ μελούμενον.

5 κατὰ τὸν Σοφοκλέα. τὰ δ' ὅμοια καὶ Μένανδρος ὁ κωμικὸς λέγει· 8

πάντα τὰ ζητούμενα
δεισθαι μερίμνης φασὶν οἱ σοφώτατοι.

ἀλλὰ τὸ μὲν διορατικὸν τῆς ψυχῆς ἀποτείνειν πρὸς τὴν εὐρεσιν χοῆ 4
καὶ τὰ ἐμποδῶν διακαθαίρειν φιλονικίαν τε αὐτὴν καὶ φθόνον καὶ τὴν
10 ἔριν αὐτὴν τὴν κάκιστα ἐξ ἀνθρώπων ὀλουμένην ἀπορροῖται τέλεον.
παγκάλως γὰρ ὁ Φλειάσιος Τιμων γράφει· | 5

φοιτᾷ δὲ βροτολογὸς Ἔρις κενεὸν λελακυτα, 651 P
Νείκης ἀνδροφόνοιο κασιγνήτη καὶ ἔριθος·
ἢ τ' ἀλαῆ περι πάντα κυλίνδεται, αὐτὰρ ἔπειτα
15 ἐς βροτοῦ ἐστήριξε κάρη καὶ ἐς ἐλπίδα βάλλει.

ἔπειτα ὀλίγον ὑποβὰς ἐπιφέρει· 6

τίς γὰρ τούσδ' ὀλοῆ ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι;
Ἥχοῦς σὺνδρομος ὄχλος· ὃ γὰρ σιγῶσι χολωθεὶς
νοῦσον ἐπ' ἀνέρας ὤρσε λάλην, ὀλέκοντο δὲ πολλοὶ

20) περὶ ψευδαποφάσκοντος λόγον καὶ κερατίνου διαλελιθότος τε αὐτὴν καὶ
προκοδειλίνου σωρίτου τε ἔτι καὶ ἐγκεκαλυμμένου περὶ τε ἀμφιβο-
λιῶν καὶ σοφισμάτων.

1 f vgl. Matth. 7, 7; Luk. 11, 9 3 f Soph. Oed. tyr. 110 f; vgl. Stob. Flor.
29, 48 6 f Menander Fr. 189 CAF III p. 55; vgl. Stob. Flor. 29, 47 10 vgl.
Σ 107 12—19 Timon Sill. Fr. 14 f Wachsmuth, 21 f Diels; vgl. E 518; A
440—443; A 8—10 17 Theodoret Gr. aff. c. V 16 20—22 vgl. C. Prantl,
Gesch. d. Logik im Abendlande I S. 50—53; 490—494; J. Bernays, Ges. Abh. I
S. 112'

1 προβαίνειν Sy προφαίνειν L 3 δὲ < Stob. 4 δὲ τὰ μελούμενον] δ'
ἀμελούμενον Stob. 7 σοφώτεροι Stob. 9 φιλονικίαν L 11 φλιάσιος
L 12 κένεον L 13 νείκης Eus. Praep. Ev. XV 62, 15 B1 Νείκης Mullach
14 ἀλαῆ R. Stephanus ἄλλα L ἀλλὰ ἢ Eus. 15 ἐς βροτοῦ ἐστήριξε Wi ἐς
βροτοῦς ἐστήριξε L Eus. ἐς (τε) βροτοῦς στήριξε Sy 18 σιγῶσι] σιωπῶσι Eus.
19 λάλην Eus. κακὴν L (aus Hom.) 20 (μαχόμενοι) περὶ Schw 21 ἐγκεκ.
L

Τὸ δὲ ἄρα ζητεῖν περὶ θεοῦ, ἂν μὴ εἰς ἴριον, ἀλλὰ εἰς εἴρησιν 12. 1
 τελεῖται, σωτήριόν ἐστι. γέγραπται γὰρ ἐν τῷ Λαβὶδ' ἠγάγονται πει-
 νητες καὶ ἐμπλησθήσονται καὶ ἀνέσονται κίριον οἱ ἐκζητοῦντες αὐτόν·
 ζήσεται ἡ καρδία αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. 1
 οἱ γὰρ ζή- 2
 5 τούντες κατὰ τὴν ζήτησιν τὴν ἀληθῆ ἀνοῦντες κίριον ἐμπλησθή-
 σονται τῆς δόσεως τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ, τουτέστι τῆς γνώσεως, καὶ
 ζήσεται ἡ ψυχὴ αὐτῶν· καρδία γὰρ ἡ ψυχὴ ἀλληγορεῖται ἢ τὴν
 ζωὴν | χορηγήσασα, ὅτι δι' υἱοῦ ὁ πατὴρ γνωρίζεται, οὐδὲ μὴν πᾶσιν 12. 3
 ἀνέσθην τοῖς λέγονσι τε καὶ γράφοισιν ἰκότα τὰ ὠτα παρέχειν χρή-
 10 ἐπεὶ καὶ αἱ κίλικες πρὸς πολλῶν λαμβανόμεναι τῶν ὠτων κατα-
 ρυπανθεῖσαι ἀποβάλλονται μὲν τὰ ὠτα, πρὸς δὲ τούτοις ἀποκλίπτουσαι
 καταγγυνται καὶ αὐταί, τὸν αὐτὸν γὰρ τρόπον καὶ οἱ τοῖς πολλοῖς 4
 φλυαφίαις καταρρυπανταί τὴν ἀγνὴν τῆς πίστεως ἀκοὴν τέλος ἤδη
 ἰκκοσόμενοι πρὸς τὴν ἀληθίαν ἀχρεῖοι τε γίνονται καὶ εἰς γῆν
 15 ἀποκλίπτουσιν, οὐκ οὖν εἰκῆ τοῖς παιδίοις παρακαλειόμεθα τῶν ὧτων 12. 1
 λαμβανόμενοι φιλεῖν τοὺς προσήκοντας, τουτο δῆλον ἀνιττόμενοι
 δι' ἀκοῆς ἐγγίγνισθαι τῆς ἀγάπης τὴν συναίσθησιν, ἀγάπη δὲ ὁ
 θεός· ὁ τοῖς ἀγαπῶσι | γνωστός, ὡς πιστός ὁ θεός· ὁ τοῖς πιστοῖς 2
 παραδιδόμενος διὰ τῆς μαθήσεως, καὶ χρή ἐσκειοῦσθαι ἡμᾶς ἐντῷ 2
 20 δι' ἀγάπης τῆς θείας, ἵνα δὴ τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ θαυροῦμεν, κατα-
 κοῦντες τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας ἀδόλω· καὶ καθαροῖς δίκην τῶν
 πειθομένων ἡμῖν παιδῶν, καὶ τουτο ἦν ὃ ἠνέξατο ὅστις ἄρα ἦν 3
 ἱεῖνος· ὁ ἐπιγράφας τῇ ἐισόδῳ τοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ νεώ

ἀγνὸν χρή νεῖσο θεοῦδε· ἐντὸς ἴοντα
 ἱμῖνας ἀγνείη δ' ἐστὶ φρονεῖν ὅμα.

ἡμῶν μὴ γένησθε οἷς τὰ παιδία ταῦτα, οὐκ ἐπιλείψετε φροῖν νεῖς, 4
 τὴν βουλίαν τῶν οἰκονομῶν· ἐνταῦθα γὰρ ὁ νεὸς τοῦ θεοῦ τριων
 ἰδρασεῖνος θεμιλίως πίστει ἑλπίδι, ἀγάπῃ φείνεται.

12 τὸ ἄρα Iren. Saer. Par. 247 Holl. 2-4 Psal. 21, 27. 8 vgl. Luk.
 10, 22. 8 f. οἱ πάντες ποιοῦν τὰ ὠτα Saer. Par. 248 Holl. 15 f. vgl. Hist.
 Mus. p. 80 C. οἱ τε πολλοὶ ταῦτα μικρὰ παιδία καταφύοντες οὕτως τε τῶν ὧτων
 εἰσὶν καὶ πάντα τουτο ποιεῖν κελεύουσι, E. v. K. von Fr. I. C. A. F. I. p. 151, P. 11
 X. 100, T. 101 II. 5, 91 f. Theokrit. V. 1. f. 89. Götterdenk. d. Gr. u. R. S. 40.
 17 f. I. Joh. 4. 19. 18 I. Kor. 1. 9; 10. 11. 20 vgl. S. 38, 76. 21 ἀγνὴ τῆς
 ἀγάπης vgl. v. B. H. T. m. 2, 15. 22 vgl. Psal. 101. 25. 23 ἀγνὴ τῆς
 ἀγάπης, εἰς ἀκαθαρσίαν. 24 f. Ant. d. Pal. Append. 20 vgl. Iren. Saer. Par.
 248 f. Muth. 18. 3. 25 vgl. v. B. I. Kor. 1. 11.

1 Iren. Saer. Par. 247 Holl. 2-4 Psal. 21, 27. 8 vgl. Luk.
 10, 22. 8 f. οἱ πάντες ποιοῦν τὰ ὠτα Saer. Par. 248 Holl. 15 f. vgl. Hist.
 Mus. p. 80 C. οἱ τε πολλοὶ ταῦτα μικρὰ παιδία καταφύοντες οὕτως τε τῶν ὧτων
 εἰσὶν καὶ πάντα τουτο ποιεῖν κελεύουσι, E. v. K. von Fr. I. C. A. F. I. p. 151, P. 11
 X. 100, T. 101 II. 5, 91 f. Theokrit. V. 1. f. 89. Götterdenk. d. Gr. u. R. S. 40.
 17 f. I. Joh. 4. 19. 18 I. Kor. 1. 9; 10. 11. 20 vgl. S. 38, 76. 21 ἀγνὴ τῆς
 ἀγάπης vgl. v. B. H. T. m. 2, 15. 22 vgl. Psal. 101. 25. 23 ἀγνὴ τῆς
 ἀγάπης, εἰς ἀκαθαρσίαν. 24 f. Ant. d. Pal. Append. 20 vgl. Iren. Saer. Par.
 248 f. Muth. 18. 3. 25 vgl. v. B. I. Kor. 1. 11.

II. Περὶ μὲν οὖν πίστεως ἱκανὰ μαρτύρια τῶν παρ' Ἑλλήσι 14, 1
 γραφῶν παρατεθειμένα· ὡς δὲ μὴ ἐπὶ μήκιστον παρεξίωμεν καὶ περὶ
 τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης πλείστα φιλοτιμούμενοι συναγαγεῖν.
 ἀπόρη μόνα ταῦτα εἰπεῖν. ὡς ἐν τῷ Κρίτωνι ὁ Σωκράτης, πρὸ
 5 τοῦ ζῆν τὸ εὖ ζῆν καὶ τεθνάναι τιθέμενος, ἐλπίδα τινὰ ἑτέρου βίου
 μετὰ τὴν τελευτὴν ἔχειν οἶεται. καὶ γὰρ καὶ ἐν τῷ Φαίδρῳ αὐτὴν 2
 καθ' αὐτὴν γενομένην τὴν ψυχὴν λέγων μόνην δύνασθαι τῆς ἀλη-
 θινῆς σοφίας | καὶ κρείττονος τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως μεταλαβεῖν. 653 P
 ὅταν αὐτὴν ὁ ἐνθένδε ἔρωσ ἐἴς οὐρανὸν πτερῶση, διὰ τῆς φιλοσόφου
 10 ἀγάπης εἰς τὸ τῆς ἐλπίδος τέλος ἀφικομένην φησὶν ἄλλου βίου
 αἰδίου ἀρχὴν λαμβάνειν. ἐν δὲ τῷ Συμποσίῳ πᾶσι μὲν ἔρωτα φυ- 15, 1
 σικὸν ἐγκεκράσθαι λέγει τῆς τοῦ ὁμοίου γενέσεως, καὶ τοῖς μὲν
 ἀνθρώποις ἀνθρώπων μόνον, τῷ δὲ σπουδαίῳ τοῦ παρακλησίου.
 ἀδύνατον δ' ἐστὶ τοῦτο ποιῆσαι τὸν σπουδαῖον μὴ ἔχοντα τελείους 2
 15 τὰς ἀρετάς, καθ' ἃς παιδεύσει τοὺς προσιόντας νέους καί, ὡς ἐν
 Θεαιτήτῳ φησὶ, γεννήσει καὶ ἀνθρώπους ἀποτελέσει· κτεῖν γὰρ τοὺς 3
 μὲν κατὰ σῶμα, τοὺς δὲ κατὰ ψυχὴν, ἐπεὶ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις
 φιλοσόφοις τὸ κατηγῆσαι τε καὶ φωτίσαι ἀναγεννησαι λέγεται, καὶ
 ἔγω ὑμᾶς ἐγέννησα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὁ καλὸς πον λέγει ἀπόστολος.
 20 ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς ἐν ταῖς ἀρχαῖς καὶ φιλότητα συγκαταριθμεῖται, 4
 συγκριτικὴν τινὰ ἀγάπην νοῶν.

ἦν σὺ νόφ δέρκευ μηδ' ὄμμασιν ἴσο τεθηπώς.

ἀλλὰ καὶ Παρμενίδης ἐν τῷ αὐτοῦ ποιήματι περὶ τῆς Ἑλπίδος αἰνισ- 5
 σόμενος τὰ τοιαῦτα λέγει·

25 λεῦσσε δ' ὄμως ἀπέοντα νόφ παρεόντα βεβαίως·
 οὐ γὰρ ἀποτμήξει τὸ ἐὸν τοῦ ἐόντος ἔχεσθαι
 οὔτε σκιδνάμενον πάντη πάντως κατὰ κόσμον
 οὔτε συνιστάμενον·

4 vgl. Plato Kriton p. 48 B 6—11 vgl. Plato Phaedr. p. 248. 249
 11—13 vgl. Plato Symp. p. 206 C; 207 ACD; 208 B 14—16 vgl. z. B. Plato
 Theaet. p. 150 BC 16 f vgl. Plato Symp. p. 206 C πνοῦσαι . . . πάντες ἀνθρω-
 ποι καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν. 18 vgl. 1 Petr. 1, 3. 23 (ἀνα-
 γεννᾶν) 19 I Kor. 4, 15 20 f vgl. Diog. Laert. VIII 76 φιλίαν τε ἢ συγκρί-
 νεται 22 Empedokles Fr. 17, 21 Diels; vgl. Plut. Mor. p. 756 D; Simpl. phys.
 p. 158, 20; 188, 26 Diels 25—28 Parmenides Fr. 2 Diels; vgl. Damascius I
 67, 23 Ruelle 25 Theodoret Gr. aff. c. 1 72

10 ἀφικομένην L* corr. L¹ 22 ἦν σὺ νόφ Vi ἦν σὺν νόφ L τὴν σὺ
 νόφ Simpl. 158 (DE) τὴν σὺν νῶ Simpl. 158 (F); Plut. ἀλλὰ νόφ Simpl. 188
 δέρκευ L δέρκον Simpl. Plut. ἴσο L 25 λεῦσσε oder λεύσει Theodor. HSS
 λεῦσε L 26 ἀποτμήσει Dam. ἔχεσθαι Dam. ἔχθεσθαι L

III. ἐπεὶ καὶ ὁ ἐλπίζων, καθάπερ ὁ πιστεύων, τῷ νῶ ὄφει τὰ νοητὰ 14, 1
καὶ τὰ μέλλοντα, εἰ τοίνυν φαιμέν τι εἶναι δίκαιον, φαιμέν δι καὶ
καλόν, ἀλλὰ καὶ ἀλήθειάν τι λέγομεν, οὐδὲν δὲ πώποτε τῶν τοιοῦ-
των τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδομεν ἀλλ' ἢ μόνον τῷ νῶ, ὁ δὲ λόγος τοῦ
5 θεοῦ ἔγωγε φησὶν εἰμὶ ἢ ἀλήθεια· νῶ ἄρα | θεωρητὸς ὁ λόγος, 6, 1
τοὺς δὲ ἀληθινούς, ἴφη, φιλοσόφους τίνες λέγεις; τοὺς τῆς ἀλη- 2
θείας, ἢν δ' ἐγώ, φιλοθεάμονες, ἐν δὲ τῷ Φαιδρῷ περὶ ἀληθείας 3
ὡς ἰδέας λέγων ὁ Πλάτων δηλώσει . . . ἢ δὲ ἰδέα ἐννόημα τοῦ θεοῦ,
ὑπερ ὁ βάρβαροι λόγον εἰρήκασε τοῦ θεοῦ· ἔχει δὲ τὰ τῆς λέξεως 4
10 ὡςδὲ ὑποληψίον γὰρ οὖν τό γε ἀληθὲς εἰπεῖν ἄλλως τε καὶ περὶ
ἀληθείας λέγοντα· ἢ γὰρ ἀρχαῖος τε καὶ ἀσημάτιστος καὶ ἀναγής
οὐσία ὄντως οὐσία ψυχῆς κυκρῆτη μόνον νῶ θιατή· προελθὼν δὲ 5
ὁ λόγος δημοφιλίας αἰτίας, ἔπειτα καὶ ἐαυτὸν γεννᾷ, ὅταν ὁ λόγος
σὰρξ γίνηται, ἵνα καὶ θιαθῆ, ὁ τοίνυν δίκαιος ζητήσῃ ἐφίσιον ἀγα- 6
15 πητικῆν, εἰς ἣν σπειδὸν ἐντεχεῖ· ἐπὶ ποιοῦντι· γὰρ φησὶν, εὐνοί-
γῆται· αἰεττε καὶ δοθῆσεται ἔμην· οἱ γὰρ ἀρπάζοντες τὴν μασι- 7
λίαν ἔμασται· οὐ τοῖς ἱεροτικῶς λόγοις, ἐνδεικτικῶς δὲ ὀρθοῦ βῆον
ἀδικαίπτοις τε ἐνχαλε ἐκμάσθησθαι εἰρηται, τὰς ἐπὶ τοῖς προτίροις
ἀμαρτήμασιν ἀπληροφῶτες κηλίδασ.

20 τὴν μίντοι κακότητε καὶ λαθὼν ἴστιν ἐπίσθαι. 8
τῷ δ' αὖ ποιοῦντι καὶ θεὸς συλλαμβάνει
οὐ γὰρ ἐν μίσσησι κίττει
δῶρα δινομέλριε Μοισῶν
τόπιτεχόντι φέρει.

25 ἢ γοῖν τῆς ἀγροίας ἐπίσθαις τὸ πρῶτόν ἴστι μάθημα τῷ κατὰ 17, 1
λόγον μαθίζοντι, ἀγροίος, τις ἐχέτηον, καὶ ζητήσας ἐφίσιον τὸν
διδάσκων ἐφίσιον τι ἐπίσθαιον καὶ πιστεύσας, ἐχέτηον ἀγροίας τε
ἐπιτίθον ἐξομοῦται τῷ ἡγετιμῶν τοῦτ' εἶναι σπειδὸν ὁ φθόσας
ἐχέτηον, τοῦτ' εἶναι τὴν μέθοδον Σωκράτους ἐποδακτυσῶν ἰλικιμάδι 2

8 f vgl. Plato Phaedr. p. 247 C. 5 f vgl. Plat. Ph. p. 247 C. 6 f vgl. Plat. Ph. p. 247 C. 7 f vgl. vgl. Plat. Phaedr. p. 247 A. 8 vgl. vgl. Plat. Phaedr. p. 247 B. 10-12 Plato Phaedr. p. 247 C. 13 f vgl. Plat. Ph. p. 247 C. 15 f vgl. Matt. 13, 7. 16 f vgl. Matt. 21, 12. 19 vgl. Plat. Ph. p. 247 C. 20-24 vgl. Plat. Phaedr. p. 247 C. 20 vgl. Plat. Ph. p. 247 C. 21 f vgl. Plat. Ph. p. 247 C. 22 vgl. Plat. Phaedr. p. 247 C. 23 vgl. Plat. Phaedr. p. 247 C. 24 vgl. Plat. Phaedr. p. 247 C. 25 vgl. Plat. Phaedr. p. 247 C.

8 vgl. S. 12 vgl. Plat. Ph. p. 247 C. 18 vgl. Plat. Phaedr. p. 247 C. 19 vgl. Plat. Phaedr. p. 247 C. 21 vgl. Plat. Phaedr. p. 247 C.

ὡδὲ πυνθανομένῳ· | Ὅκ' ἂν οἶμι ἄλλως εἰδέναι με περὶ τῶν δι- 655 P
καίων; — Ναί, εἰ γε εὐροῖς. — Ἄλλ' οὐκ ἂν εὐροῖν με ἡγή; — Καί
μάλα γε, εἰ ζητήσῃς. — Εἶτα ζητήσαι οὐκ ἂν οἶμι με; — Ἐγώ γε, εἰ
οἰηθείης γε μὴ εἰδέναι· ταύτη τοι καὶ αἱ τῶν φρονίμων παρθένων 8
5 λαμπάδες αἱ νύκτωρ ἀνημμέναι ἐν πολλῷ τῷ τῆς ἀγνοίας σκότει,
ἦν νύκτα ἤνιξατο ἡ γραφή· φρόνιμοι ψυχαί, καθαφαὶ ὡς παρθένοι,
συνεῖσαι σφᾶς αὐτὰς ἐν ἀγνοίᾳ καθεστῶσας κοσμικῇ, τὸ φῶς ἀνά-
πτουσι καὶ τὸν νοῦν ἐγείρουσι καὶ φωτίζουσι τὸ σκότος καὶ τὴν
ἀγνοίαν ἐξελεύουσι καὶ ζητοῦσι τὴν ἀλήθειαν καὶ τοῦ διδασκάλου
10 τὴν ἐπιφάνειαν ἀναμένουσι. φιλόσοφον μὲν οὖν, ἦν δ' ἐγώ, κλη- 4
θος ἀδύνατον γενέσθαι· ναρθηκοφόροι μὲν πολλοί, βάρχοι δὲ τε
παῦροι· κατὰ τὸν Πλάτωνα. πολλοὶ γὰρ κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκ- 5
τοί· καὶ οὐκ ἐν πᾶσι φησὶν ὁ ἀπόστολος | ἢ γινώσκεις. προσ- 237 S
εὔχεσθε δὲ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων·
15 οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις· καὶ ἡ Κλεάνθους δὲ τοῦ Στωϊκοῦ φιλό- 6
σοφος ποιητικῇ ᾠδῇ πως τὰ ὅμοια γράφει·

μηδὲ πρὸς δόξαν ὄρα, ἐθέλων σοφὸς αἶψα γενέσθαι,
μηδὲ φοβοῦ πολλῶν ἄκριτον καὶ ἀναιδέα δόξαν.
οὐ γὰρ κληθὸς ἔχει συνετὴν κρίσιν οὔτε δικαίων
20 οὔτε καλῶν, ὀλίγοις δὲ παρ' ἀνδράσι τοῦτό κεν εὐροῖς.

γνωμικώτερον δὲ ὁ κομικὸς ἐν βραχεῖ·

18, 1

αἰσχρὸν δὲ κρίνειν τὰ καλὰ τῷ πολλῷ ψόφῳ.

ἀκηκόασι γὰρ, οἶμαι, τῆς καλῆς ἐκείνης λεγούσης ἡμῖν σοφίας· εἰς 2
μέσον ἀσυνέτων συντήρησον καιρὸν, εἰς μέσον δὲ διανοουμένων
25 ἐνδελέχῃς· καὶ πάλιν· σοφοὶ κρύψουσιν αἰσθησίν· ἐνέχυρον γὰρ 8
τῆς ἀληθείας τὴν ἀπόδειξιν ἀπαιτοῦσιν οἱ πολλοὶ οὐκ ἀρκούμενοι
φιλῇ τῇ ἐκ πίστεως σωτηρίᾳ. |

1—4 Plato Alcib. I p. 109 E; vgl. Stob. Flor. 9, 68 Mein. 4—10 vgl.
Matth. 25, 1—13 10—12. 15—22 vgl. Elter Gnom. hist. 97 10—13 Theo-
doret Gr. aff. c. XII 35 10 f Plato Rep. VI p. 494 A 11 f Plato Phaed.
p. 69 C; vgl. Leutsch zu Greg. Cyr. Cod. Mosqu. IV 99 12 f Matth. 22, 14
18 I Kor. 8, 7 18—15 II Thess. 3, 1 f 17—20 Kleanthes Fr. 100 Pear-
son, 559 Arnim Stoic. vet. fr. I p. 127; vgl. Wachsmuth, Comm. II de Zenone
Cit. et Cleanthe Assio p. 8 22 CAF III p. 503 Adesp. 518 23—25 Sir.
27, 12 25 Prov. 10, 14

1 f δικαίων] ἀδικίων Stob. δικαίων καὶ ἀδικίων Plato 2 ἡγή Stob. ἡγήσῃ
L ἡγεῖ Plato 5 ἀγνοίας Sy ἀγνείας L 15 f φιλόσοφος (vgl. Strom. V 122, 3)
Wachsmuth φιλοσόφον L 17 ὄραν Usener 18 δόξαν] βάζιν Meineke Praef.
hist. crit. com. Gr. p. XII; doch vgl. Pearson 19 f δικαίων—καλῶν Wi δι-
καίαν—καλήν L

Clemens II.

22

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is essential for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2. The second part of the document outlines the various methods and tools used to collect and analyze data. It highlights the need for consistent data collection procedures and the use of advanced analytical techniques to derive meaningful insights from the data.

3. The third part of the document focuses on the role of technology in data management and analysis. It discusses the benefits of using data management systems and the importance of ensuring data security and privacy.

4. The fourth part of the document addresses the challenges of data integration and interoperability. It discusses the need for standardized data formats and protocols to facilitate the exchange of data between different systems and organizations.

5. The fifth part of the document discusses the importance of data governance and the role of data stewards. It emphasizes the need for clear policies and procedures to govern the use of data and to ensure that data is used in a responsible and ethical manner.

6. The sixth part of the document discusses the importance of data literacy and the need for training and education. It emphasizes that all employees should have a basic understanding of data and be able to use data to make informed decisions.

7. The seventh part of the document discusses the importance of data visualization and the use of dashboards and reports. It emphasizes that data should be presented in a clear and concise manner that is easy to understand and interpret.

8. The eighth part of the document discusses the importance of data security and the need for robust security measures. It emphasizes that data should be protected from unauthorized access and that security measures should be regularly updated and tested.

9. The ninth part of the document discusses the importance of data backup and recovery. It emphasizes that data should be backed up regularly and that recovery procedures should be tested to ensure that data can be restored in the event of a disaster.

10. The tenth part of the document discusses the importance of data archiving and the need for long-term data storage. It emphasizes that data should be archived in a secure and accessible manner to ensure that it is available for future use.

τάσματος ἤνιξαντο, <δι' οὐ> μόνοις ἐξῆν ἐπιβαίνειν αὐτῶν τοῖς ἱερῶ- 4
 μένοις, τουτέστι τοῖς ἀνακειμένοις τῷ θεῷ, | τοῖς περιτετμημένοις 657 P
 τὰς τῶν καθῶν ἐπιθυμίας διὰ τὴν πρὸς μόνον τὸ θεῖον ἀγάπην·
 οὐ καθαρῶ γὰρ καθαρῶ ἐφάπτεσθαι οὐ θεμιτὸν εἶναι συνεδόκει καὶ
 5 Πλάτωνι. ἐντεῦθεν αἱ προφητεῖαι οἱ τε χρησμοὶ λέγονται δι' αἰνι- 20, 1
 γμάτων καὶ αἱ τελεταὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἀνέδην οὐ δείκνυνται, ἀλλὰ
 μετὰ τινων καθαρῶν καὶ προφρήσεων·

ἃ Μοῦσα γὰρ οὐ φιλοκερδῆς πῶ τὸτ' ἦν οὐδ' ἐργάτις· 2
 οὐδ' ἐπέριετο γλυκείαι μελίφθογγοι ποτὶ Τερψιχόρας
 10 ἀργυρωθεῖσαι πρόσωπα μαλθακόφωνοι αἰοδαί.

Αὐτίκα οἱ παρ' Αἰγυπτίοις παιδευόμενοι πρῶτον μὲν πάντων 8
 τὴν Αἰγυπτίων γραμμάτων μέθοδον ἐκμανθάνουσι, τὴν ἐπιστολο-
 γραφικὴν καλουμένην· δευτέραν δὲ τὴν ἱερατικὴν, ἣ χρῶνται οἱ
 ἱερογραμματεῖς· ὑστάτην δὲ καὶ τελευταίαν τὴν ἱερογλυφικὴν, ἣς ἢ
 15 μὲν ἐστὶ διὰ τῶν πρώτων στοιχείων κυριολογικὴ, ἣ δὲ συμβολικὴ.
 τῆς δὲ συμβολικῆς ἣ μὲν κυριολογεῖται κατὰ μίμησιν, ἣ δ' ὡσπερ
 τροπικῶς γράφεται, ἣ δὲ ἀντικρὺς ἀλληγορεῖται κατὰ τινας αἰνιγμούς.

Ἡλιον γοῦν γράφει βουλόμενοι κύκλον ποιῶσι, σελήνην δὲ σχῆμα 4
 μηροειδῆ κατὰ τὸ κυριολογούμενον εἶδος.

20 Τροπικῶς δὲ κατ' οἰκειότητα μεταγόντες καὶ μετατιθέντες, τὰ 5
 δ' ἐξαλλάττοντες, τὰ δὲ πολλαχῶς μετασηματίζοντες χαράττουσιν.
 τοὺς γοῦν τῶν βασιλέων ἐκαίνους, θεολογούμενοις μύθοις παραδι- 21, 1
 δόντες, ἀναγράφουσι διὰ τῶν ἀναγλύφων.

Τοῦ δὲ κατὰ τοὺς αἰνιγμούς τρίτου εἶδους δείγμα ἔστω τόδε· τὰ 2
 25 μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἄστρον διὰ τὴν πορείαν τὴν λοξὴν ὄψεων σώ-
 μασιν ἀπέικαζον, τὸν δὲ ἥλιον τῷ τοῦ κανθάρου, ἐπειδὴ κυκλοτερὲς

2 f vgl. Kol. 2, 11; 3, 5 4 f vgl. Plato Phaed. p. 67 B; Theodoret Gr.
 aff. c. I 85 8—10 Pind. Isthm. 2, 5—8 10 vgl. W. R. Paton, The Class.
 Rev. 2 (1888) S. 180 11—S. 340, 4 Vet. script. de reb. Aegypt. . . . fragmenta
 coll. Bunsen p. 91 (Aegyptens Stelle in der Weltgeschichte II; vgl. I S. 393—403);
 vgl. Letronne, Précis du système hiérog. 2 (1827) p. 376—399; Ed. Dulaurier, Exa-
 men d'un passage des stromates de S. Clém. d'Alex. relat. aux écritures égyptiennes
 Paris 1833; A. Wiedemann, Herodots zweites Buch S. 162 ff; Deiber, Clément
 d'Alexandrie et l'Égypte p. 13—32 15 zu den πρώτα στοιχεία vgl. Lepsius,
 Rh. Mus. 4 (1836) S. 142—148 24—S. 340, 4 vgl. Horapollon Hierogl. I 10;
 Porphyrius bei Euseb. Praep. ev. III 4, 13; Suidas s. v. κἀνθάρος. Aus Clemens
 schöpft [Eustathius] Comm. in Hexaëm. Migne S. Gr. 18 Col. 748 C 24—26
 vgl. F. Boll, Sphaera S. 172

1 <δι' οὐ> St ἐξόν Wi 6 ἀναίδην L 9 οὐδὲ πέριετο L μελι-
 φθόγγου Heyne 26 τῷ Sy τὸ L

ἀλλὰ κακοὶ μὲν πάντα πέλει κρατίουσιν ἀπιστεῖν·
ὡς δὲ παρ' ἡμετέρας πέλει πιστώματα Μούσης,
γνωθὶ διατμηθέντος ἐν σπλάγγνοισι λόγοιο.

6 65a P

τοὶ μὲν γὰρ κακοὶ τοῦτο σύνηθες, φησὶν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, τὸ ἐθέλειν
κρατεῖν τῶν ἀληθῶν διὰ τοῦ ἀπιστεῖν. ὅτι δὲ ἐστὶ τὰ ἡμέτερα ἰν- 3
δοξα καὶ πιστεύεσθαι ἄξια, γινώσκονται Ἕλληνας τοῦ λόγον μᾶλλον
ἐξεταζομένου διὰ τῶν ἰσομένων· τῷ γὰρ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον ἐκδιδα-
σκόμεθα. ὅτι (ἀποκρίνου) φησὶν ὁ Σολομὼν τῷ μαρῶ ἐκ τῆς
μαρτίας αὐτοῦ· διὸ καὶ τοὶ τὴν σοφίαν αὐτοῦσι τὴν παρ' αὐτοῖς 6
10 ὀρεχθέντα τὰ οὐκ αἰετὰ, ὡς ἂν ὄψοιτο διὰ τῶν ἰδίων εἰς πίστιν ἀληθείας
εἰκότως ἀφίκοντο· τοὶ γὰρ πᾶσι πάντα ἐγενόμην, λέγει, ἵνα τοὺς 7
πάντας κερδήσω, ἐπεὶ καὶ τῆς θείας χάριτος ὁ ἐν τῷ ἐπὶ δικαίους
καὶ ἀδίκους καταπέμπεται· ἢ Ἰουδαίων μόνων ἐστὶν ὁ θεός; οὐχὶ 8
καὶ ἰθνηῶν; καὶ καὶ ἰθνηῶν, εἴπερ εἰς ὁ θεός, ὁ γενναῖος κέρραγεν
15 ἀπόστολος.

IV. Ἄλλ' ἐπεὶ μήτε τῷ ἀγαθῷ δικαίως μήτε τῷ γινώσει εἰς σω- 10. 1
τηρίαν πιστεύειν ἐθέλουσιν, ἡμεῖς αὐτοὶ τὰ ἐκείνων ἴδια ἠγοούμενοι
ὅτι πάντα τοῦ θεοῦ, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ τὰ κατὰ παρ' ἡμῶν εἴρ-
μηται τοῖς Ἕλλησι, ἐγχειρῶμεν αὐτοῖς, ὡς ἀκούειν πιστεύουσι· τὸ
20 γὰρ συνετὸν ἦτοί τὸ δίκαιον ὁ πολὺς οὗτος ὄχλος οὐκ ἐκ τῆς ἀλη-
θείας, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν ἠσθῆ, δοκιμάζει. ἦθοιτο δ' ἂν οὐκ ἰτίμοις 2
μᾶλλον ἢ τοῖς ὁμοίοις αὐτοῦ· ὅσον γὰρ τυχλὸν ἴτι καὶ κωφόν, οὐ
ξύνισιν ἔχον οὐδὲ φιλοθεάμονος τυχῆς ὄφιν ἀθαμῆ τε καὶ ὀξυδαρκῆ,
ἦν ὁ σπητὴρ ἐντίθισι μόνος, ὅσπερ ἐν τιλεταῖς ἀμύητον ἦ ἐν χορῖαις
25 ἄμοισον, οὐκ ἔχω καθαρόν ὄν οὐδὲ ἄξιον ἀγνῆς ἀληθείας, ἐκμηλῆς δὲ καὶ
ἀτακτον καὶ ἐλικόν, ἴτι ἴστω θεῖον χορῶ ἴστασθαι δεῖ πνευματικῶς 3
ἴτι γὰρ πνευματικῶς συγκρίνομεν, διὰ τοῦτό τοι τῆς ἐπικρίσεως τὸν
τρόπον, θεῖον ὄντα ὡς ἀληθῶς καὶ ἀνεγκαιότατον ἡμῖν διὰ τὸν ἐν τῷ
ἀδύτῳ τῆς ἀληθείας ἀποκείμενον, ἱερὸν ἀτεχνῶς λόγον. Αἰγύπτιοι μὲν
30 διὰ τῶν παρ' αὐτοῖς ἀδύτων καλουμένων, Ἰσραῖλοι δὲ διὰ τοῦ περιεπι-

1-8 Empedokles Fr. 5 Diels 1 f Theodoret Gr. aff. c. 1. 71 7 f vgl. S. 134, 20 8 f Prov. 20. 7 9 vgl. I Kor. 1, 22 11 f vgl. I Kor. 9, 22 12 f vgl. Matth. 5, 45 13 f Rom. 3, 20 f 17 f vgl. Prov. 1. 22 3 mit Ant. 23-26 vgl. Plato Rep. V p. 475 E φιλοθεάμονος, VII p. 525 A ὄφιν οὐκ ἰτίμοις; Phaedr. p. 274 C ἀτακτος καὶ ἐλικόν, Lucile p. 247 A γόφω, ἴτι θεῖον χορῶ ἴσταται 26 f vgl. I Kor. 2. 13 30 f vgl. H. v. 9, 18

1 κατὰ παρὰ Diels 2 κατὰ παρὰ Diels 3 κατὰ παρὰ Diels 4 κατὰ παρὰ Diels 5 κατὰ παρὰ Diels 6 κατὰ παρὰ Diels 7 κατὰ παρὰ Diels 8 κατὰ παρὰ Diels 9 κατὰ παρὰ Diels 10 κατὰ παρὰ Diels 11 κατὰ παρὰ Diels 12 κατὰ παρὰ Diels 13 κατὰ παρὰ Diels 14 κατὰ παρὰ Diels 15 κατὰ παρὰ Diels 16 κατὰ παρὰ Diels 17 κατὰ παρὰ Diels 18 κατὰ παρὰ Diels 19 κατὰ παρὰ Diels 20 κατὰ παρὰ Diels 21 κατὰ παρὰ Diels 22 κατὰ παρὰ Diels 23 κατὰ παρὰ Diels 24 κατὰ παρὰ Diels 25 κατὰ παρὰ Diels 26 κατὰ παρὰ Diels 27 κατὰ παρὰ Diels 28 κατὰ παρὰ Diels 29 κατὰ παρὰ Diels 30 κατὰ παρὰ Diels

τάσματος ἤνιξαντο, (δι' οὐ) μόνοις ἐξῆν ἐπιβαίνειν αὐτῶν τοῖς ἱερο- 4
 μένοις, τουτέστι τοῖς ἀνακειμένοις τῷ θεῷ, | τοῖς περιτετμημένοις 657 P
 τὰς τῶν παθῶν ἐπιθυμίας διὰ τὴν πρὸς μόνον τὸ θεῖον ἀγάπην·
 οὐ καθαρῷ γὰρ καθαρῷ ἐφάπτεσθαι οὐ θεμιτὸν εἶναι συνεδόκει καὶ
 5 Πλάτωνι. ἐντεῦθεν αἱ προφητεῖαι οἱ τε χρησμοὶ λέγονται δι' αἰνι- 20, 1
 γμάτων καὶ αἱ τελεταὶ τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἀνέδην οὐ δείκνυνται, ἀλλὰ
 μετὰ τινῶν καθαρῶν καὶ προορήσεων·

Ἄ Μοῦσα γὰρ οὐ φιλοκερδῆς πῶ τότ' ἦν οὐδ' ἐργάτις· 2
 οὐδ' ἐπέριναντο γλυκείαι μελίφθογγοι ποτὶ Τερψιχόρας
 10 ἀργυρωθεῖσαι πρόσωπα μαλθακόφωνοι αἰοδαί.

Αὐτίκα οἱ παρ' Αἰγυπτίοις παιδευόμενοι πρῶτον μὲν πάντων 8
 τὴν Αἰγυπτίων γραμμάτων μέθοδον ἐκμανθάνουσι, τὴν ἐπιστολο-
 γραφικὴν καλουμένην· δευτέραν δὲ τὴν ἱερατικὴν, ἣ χρῶνται οἱ
 ἱερογραμματεῖς· ὑστάτην δὲ καὶ τελευταίαν τὴν ἱερογλυφικὴν, ἥς ἢ
 15 μὲν ἐστὶ διὰ τῶν πρῶτων στοιχείων κυριολογική, ἢ δὲ συμβολική.
 τῆς δὲ συμβολικῆς ἢ μὲν κυριολογεῖται κατὰ μίμησιν, ἢ δ' ὥσπερ
 τροπικῶς γράφεται, ἢ δὲ ἀντικρὺς ἀλληγορεῖται κατὰ τινὰς αἰνιγμούς.

Ἥλιον γοῦν γράφει βουλόμενοι κύκλον ποιοῦσι, σελήνην δὲ σχῆμα 4
 μηροειδὲς κατὰ τὸ κυριολογούμενον εἶδος.
 20 Τροπικῶς δὲ κατ' οἰκειότητα μεταγόντες καὶ μετατιθέντες, τὰ 5
 δ' ἐξαλλάττοντες, τὰ δὲ πολλαχῶς μετασηματίζοντες χαράττουσιν.
 τοὺς γοῦν τῶν βασιλέων ἐκαίλους, θεολογούμενοις μύθοις παραδι- 21, 1
 δόντες, ἀναγράφουσι διὰ τῶν ἀναγλύφων.

Τοῦ δὲ κατὰ τοὺς αἰνιγμοὺς τρίτου εἶδους δείγμα ἔστω τόδε· τὰ 2
 25 μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἄστρον διὰ τὴν πορείαν τὴν λοξὴν ὄψεων σώ-
 μασιν ἀκείκαζον, τὸν δὲ ἥλιον τῷ τοῦ κανθάρου, ἐπειδὴ κυκλοτερές

2 f vgl. Kol. 2, 11; 3, 5 4 f vgl. Plato Phaed. p. 67 B; Theodoret Gr.
 aff. c. I 85 8—10 Pind. Isthm. 2, 5—8 10 vgl. W. R. Paton, The Class.
 Rev. 2 (1888) S. 180 11—S. 340, 4 Vet. script. de reb. Aegypt. . . . fragmenta
 coll. Bunsen p. 91 (Aegyptens Stelle in der Weltgeschichte II; vgl. I S. 393—403);
 vgl. Letronne, Précis du système hiérog. 2 (1827) p. 376—399; Ed. Dulaurier, Exa-
 men d'un passage des stromates de S. Clém. d'Alex. relat. aux écritures égyptiennes
 Paris 1833; A. Wiedemann, Herodots zweites Buch S. 162 ff; Deiber, Clément
 d'Alexandrie et l'Égypte p. 13—32 15 zu den πρώτα στοιχεία vgl. Lepsius,
 Rh. Mus. 4 (1836) S. 142—148 24—S. 340, 4 vgl. Horapollon Hierogl. I 10;
 Porphyrius bei Euseb. Praep. ev. III 4, 13; Suidas s. v. κἀνθάρος. Aus Clemens
 schöpft [Eustathius] Comm. in Hexaëm. Migne S. Gr. 18 Col. 748 C 24—26
 vgl. F. Boll, Sphaera S. 172

1 (δι' οὐ) St ἐξόν Wi 6 ἀναίδην L 9 οἰδὲ πέριναντο L μελι-
 φθόγγου Heyne 26 τῷ Sy τὸ L

φυγαγωγία· ὄνειροί τε καὶ σύμβολα ἀφανέστερα πάντα τοῖς ἀνθρώποις οὐ φθόνῳ (οὐ γὰρ θέμις ἐμπαθῆ νοεῖν τὸν θεόν), ἀλλ' ὅπως εἰς τὴν τῶν αἰνιγμάτων ἔννοιαν ἢ ζήτησις παρεισδύουσα ἐπὶ τὴν εὐρεσιν τῆς ἀληθείας ἀναδράμη. ταύτη τοι Σοφοκλῆς, ὁ τῆς τρα- 8
5 γωδίας ποιητής, φησί που·

καὶ τὸν θεὸν τοιοῦτον ἐξεκρίσταμαι·
σοφοῖς μὲν αἰνικτῆρα θεσφάτων αἰεί,
σκαιοῖς δὲ φαῦλον κὰν βραχεὶ διδάσκαλον,

τὸ φαῦλον ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ τάσσων. ἀντικρυς γοῦν περὶ πάσης γρα- 25, 1
10 φῆς τῆς καθ' ἡμᾶς ἐν τοῖς ψαλμοῖς γέγραπται ὡς ἐν παραβολῇ εἰρημένης· ἰακούσατε, λαὸς μου, τὸν νόμον μου, κλίνατε τὸ οὖς ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου· ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, φθέγγομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς· καὶ ὁ γενναῖος ἀπό- 2
στολος τὰ ὅμοια ὡδέ πως λέγει· σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τε- 15
λειοῖς, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρω- 20
σαν· οἱ φιλόσοφοι δὲ οὐκ ἐνηργήθησαν ἐνυβρίσαι τὴν παρουσίαν 8
τοῦ κυρίου· ἀπόκειται τοίνυν τὴν οἴησιν τῶν ἐν Ἰουδαίῳ σοφῶν ἐπιραπίζειν τὸν ἀπόστολον· διὸ καὶ ἐπιφέρει· ἀλλὰ κηρύσσομεν 4
καθὼς γέγραπται, φησί, ἃ ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκου-
σαν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς 25
ἀγαπῶσιν αὐτόν. ἡμῖν γὰρ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος·
τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ· πνευματικὸν 5
γὰρ καὶ γνωστικὸν οἶδεν τὸν τοῦ ἁγίου πνεύματος μαθητὴν τοῦ ἐκ
θεοῦ χορηγουμένου, ὃ ἐστὶ νοῦς Χριστοῦ. ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος

2 vgl. Plato Phaedr. p. 247 A (φθόνος ἔξω θείου χοροῦ ἴσταται); Tim. p. 29 E (ἀγαθῶ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος); Aristot. Metaph. I 2 p. 983^a 2 (οὔτε τὸ θεῖον φθονερὸν ἐνδέχεται εἶναι) 6—8 Sophokles Fr. inc. 704 11—18 Psal. 77, 1 f 14—20 I Kor. 2, 6—8 22—26 I Kor. 2, 9 f (zu κηρύσσομεν vgl. z. B. I Kor. 1, 23; 15, 11) 26 f πνευματικὸν καὶ—μαθητὴν Sacr. Pat. 249 Holl 26—28 vgl. I Kor. 2, 15 (πνευματικός); 2, 12 (ἐλάβομεν . . τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ); 2, 16 (ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν) 28 f I Kor. 2, 14

1 πάντα ἀφανέστερα corr. L¹ 7 ἐνικτῆρα—αἰεὶ L 20 ἐνηργήθησαν (η¹ corr. aus ε) L¹ 21 ἀπόκειται Schw ἀπολείπεται St 22 κηρύσσομεν (o corr. aus ω) L¹ 27 οἶδεν] τὸν αὐτὸν οἶδεν ὁ ἀπόστολος Sacr. Pat. 27 f τοῦ—χορηγουμένου Lowth τὸν—χορηγοῦμενον L

οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος· μωρία γὰρ αὐτῷ ἴστιν.¹ αὐτίκα ὁ **26. 1**
 ἀπόστολος πρὸς ἀντιδιαστολήν γνωστικῆς τελειότητος τὴν κοινὴν
 πίστιν πῆ μὲν θεμέλιον λέγει, πῆ δὲ γάλα, γράφων τὸν τρόπον
 τοῦτον· ἰάδελφοί. | οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοί. **2**
3 ἀλλ' ὡς σαρκικοί, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. γάλα ἡμᾶς ἐπότισα, οὐ
 βρῶμα· οὐκ ἔγω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, ἔτι γὰρ
 σαρκικοί ἐστέ. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐχὶ σαρκικοί ἐστέ
 καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε;² τὰ αἰρετὰ τοῖς ἁμαρτωλοῖς **3**
4 τῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ τούτων ἀπεισχημένοι τὰ θεία φρονούσι καὶ
 10 βρώματος γνωστικῷ μεταλαμβάνουσιν. κατὰ τὴν χάριν, **5** φησί, **6**
 τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφός ἀρχιτέκτων θεμέλιον τίθεικα, ἄλλος δὲ
 ἐποικοδομεῖ χρυσόν καὶ ἀργύριον, λίθους τιμίους·³ ταῦτα γνωστικά **4**
 ἐποικοδομήματα τῇ κρηπίδι τῆς πίστεως τῆς εἰς Ἰησοῦν Χριστόν.
 καλάμη δὲ τὰ τῶν αἰρετικῶν ἐκναθήματα καὶ ἐξέλει καὶ ἠρότος.⁴
 15 ἰόπολον δὲ ἑκάστον τὸ ἔργον, τὸ πῦρ δοκιμάσει·⁵ τὴν γνωστικὴν **6**
 οἰκοδομήν πάν τῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ αἰνισσομένους φησὶν·
 ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν
 εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς·⁶ ἀποικικαίνμενος δὲ οὐχ οἷόν τι ἦν τὰ
 τοιαῦτα τῶν χαρισμάτων ἐπιστέλλειν

20 V. αὐτίκα τῆς βαρβάρου φιλοσοφίας πάντ' σφόδρα ἐπικυκρμ- **27. 1**
 μίνως ἤρηται τὰ Πυθαγόρεια σύμβολα.

Παραίτη γοῦν ὁ Σάμιος ἠελιδόνα ἐν οὐκίᾳ μὴ ἔχειν, τοῦτίστι
 λάλον καὶ φειθρὸν καὶ πρόγλωσσον ἄνθρωπον, μὴ δυνάμενον στέγειν
 ὅν ἂν μετάρχη, μὴ δέχισθαι. ἠελιδόν γὰρ καὶ τριγών, ἀγροῦ **2**
 25 στρουθία, ἔγνωσαν καιροῦς ἐδόδων αὐτῶν, φησὶν ἡ γραφή, καὶ οὐ
 χολή ποτε φλαυρία οὐνοικίτη, καὶ μὴν γογγύζουσα ἢ τριγών μίμναις **3**
 καταλαλιάν ἀχάριστον ἠμεινονσα ἐικότος ἐξοικίζεται·

ὡς μὴ μοι τρέζῃτι κερήμινοι ἄλλοθεν ἄλλος.

1 τὸ θεμέλιον vgl. I Kor. 3. 10-12. **2-4** I Kor. 3. 1-3. **10-12.**
 14 vgl. I Kor. 3. 10-12. **12-19** vgl. Strom. VI. 17. 1-3. **15** I Kor. 3. 11
 17 f. Röm. 1. 11. **20** S. 346, 18 in den Symb. Pyth. vgl. Plat. Mor.
 p. 727 B ff.; Porph. Vit. Pyth. 42, Janol. Protr. 21, De g. Laert. VII. 17 ff. **Manes,**
 De heret. gratia quest. p. 96. 96. C. 10 ff., De ac. an. atq. an. symb. in Pythag.
 Koier. Diss. 1841, loc. cit. 105. **22** Pyth. Symb. 7 Muller h. Phil. I. p. 105. vgl.
 Leutsch in Mader. V. 49. **28** vgl. Plat. p. 72. De heret. gratia quest. p. 96. 96.
 loc. cit. 105. **24 f.** Jeros. S. 7. **25** I. 17.

1 ἴσως L. **2** τὸν τὸ St. κατὰ τὰ V. **3** ὁ δὲ ἴσως ἡ ἴσως H. **4**
21 πῆσα, ἴσως L. **28** ἴσως ἡ ἴσως L.

ἢ χελιδῶν δέ, ἢ τὸν μῦθον αἰνίττεται τὸν Πανδίωνος, ἀφοσιῶσθαι 4
ἀξία (διὰ) τὰ ἐπ' ἐκείνη θρυλούμενα πάθη, ἐξ ὧν τὸν Τηρέα τὰ
μὲν παθεῖν, τὰ δὲ | καὶ δοῦσαι παρειλήφμεν. διώκει δὲ ἄρα καὶ 661 P
τέττιγας τοὺς μουσικούς, ὅθεν ἀπωθεισθαι δίκαιος ὁ διώκτης τοῦ
5 λόγου.

ναὶ τὰν Ὀλυμπον καταδεκρομένην σκηπτοῦχον Ἦραν 5
ἔστι μοι πιστὸν ταμειὸν ἐπὶ γλώσσας,

ἢ ποιητικὴ φησιν. ὁ τε Αἰσχύλος· 6

ἀλλ' ἔστι κάμοι κλείς ἐπὶ γλώσση φύλαξ. |

- 10 Πάλιν ὁ Πυθαγόρας ἡτῆς χύτρας ἀρθείσης ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὸν 7 239 S
ἐν τῇ σκοπῷ τύπον μὴ ἀπολείπειν, ἀλλὰ συγγεῖν προσέταττεν καὶ
ταράττειν ἀναστάντας ἐξ εὐνῆς τὰ στρώματα· οὐ γὰρ τὸν τύπον 8
ἀφανίζειν μόνον δεῖν ἠνίττετο, ἀλλὰ μηδὲ ὀργῆς ἔχνος ἀπολείπειν,
ἐπὶ δὲ ἀναξέσασα παύσεται, καθίστασθαι αὐτὴν καὶ πᾶσαν ἀπα-
15 λείπειν μνησικαλίαν. ἡλιος δὲ ὑμῖν τῇ ὀργῇ, φησὶν ἢ γραφή, ἢ μὴ 9
ἐπιδύετω· καὶ ὁ εἰπὼν οὐκ ἐπιθυμῆσεις· πᾶσαν ἀφείλεν μνησικα-
λίαν· θυμὸς γὰρ εὐρίσκειται ὀρμῇ ἐπιθυμίας ἡμέρου ψυχῆς κατ' ἐξο- 10
χὴν ἀμύνης ἐφεικτὸς ἀλόγως. τῷ ὁμοίῳ τρόπῳ καὶ ἡ κοίτη ταράσ- 28, 1
σεσθαι παραινείται, ὡς μήτε ὄνειρωγμοῦ τινος μηδὲ μὴν ὕπνου μεθ'
20 ἡμέραν, ἀλλὰ μηδὲ τῆς ἐν νυκτὶ ἡδονῆς ἐπιμεμνήσθαι ἔτι. τάχα δὲ 2
καὶ φαντασίαν τὴν ζοφερὰν συγγεῖν τῷ τῆς ἀληθείας φωτὶ δεῖν
ἠνίσσετο· ὀργίξεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ὁ Δαβὶδ λέγει, μὴ συγκα-

1—3 vgl. Plut. p. 727 D. F ἄρ' οὖν . . διὰ τὸν μῦθον τὸν περὶ τὴν παιδοφορίαν
ἀφοσιῶνται τὰς χελιδῶνας, ἀπωθεν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα τὰ πάθη διαβάλλοντες, ἐξ
ὧν τὸν Τηρέα καὶ τὰς γυναῖκας τὰ μὲν δοῦσαι τὰ δὲ παθεῖν ἄθεσμα καὶ σχέτλια
λέγουσι; . . τοὺς τέττιγας, ἱεροὺς καὶ μουσικοὺς ὄντας, ἀποκτίνουσι καὶ στεί-
ται. 4 vgl. Protr. 1, 2 6 f PLG⁴ Adesp. 87 9 Aeschylus Fr. inc. 316
10—12 Pyth. Symb. 10. 33 Mullach FPG I p. 505 f 12—15 vgl. Plut. p. 728 B
τῆς μὲν γὰρ χύτρας τὸν τύπον ἔφη Φίλιπος ἀφανίζειν αὐτοὺς, διδάσκοντας δεῖ
δεῖν μὴδὲν ὀργῆς ἐνθῆλον ἀπολείπειν ἔχνος, ἀλλ' ὅταν ἀναξέσασα παύσεται καὶ
καταστῆ, πᾶσαν ἐξαληλίφθαι μνησικαλίαν. 15 f Ephes. 4, 26 16 Exod.
20, 17 17 f stoische Definition 18—20 vgl. Plut. p. 728 C ὁ Σύλλας . .
εἰκάς τε κοιμήσεως μεθήμερινῆς ἀποτροπὴν εἶναι τὸ σῖμβολον, ἀναιρουμένης ἔωθεν
εὐθὺς τῆς πρὸς τὸν ὕπνον παρασκευῆς· ὡς νυκτὸς ἀναπαύεσθαι δεῖν, ἡμέρας δὲ
πράττειν ἀναστάντας καὶ μὴ περιορᾶν οἷον ἔχνος πτώματος. 22 Psal. 4, 5

1 ἢ L πανδίωνος L 2 ἀξία (διὰ) (vgl. Plut.) St ἄξιον L 6 Ὀλύμ-
πον St 11 τύπον Vi τόπον L 12 τύπον] τύπον Sy 18 ἐφεικτῆς St
22 f συγκατατίθεσθαι (αι corr. aus ε) L¹

τατίθεισθαι τῇ φαντασίᾳ μηδὲ τὸ ἔργον ἐπάγειν κυροῦντα τὴν ὁρίην
χρῆναι διδάσκων.

Πάλιν ἐπὶ γῆς μὴ κλεινὴ Πυθαγόρειόν ἐστι σύμβολον. διγλοὶ δὲ 8
τὰ | τέλη καὶ τὰ ὅμοια τῶν μισθωμάτων ταραχώδη καὶ ἄστατα ὄντα 982 P
5 παραιτεῖσθαι δεῖν. διὰ τοῦτό τοι ὁ λόγος τοὺς τελώνας λέγει δυσκό-
λως σωθῆσεσθαι.

Πάλιν δ' αὖ ὀδακτύλιον μὴ φορεῖν μηδὲ εἰκόνας αὐτοῖς ἐγχαράσ- 6
σειν θεῶν παρεγγῆ ὁ Πυθαγόρας. ὅσπερ Μωσῆς πρόκαλοι διαφ-
ρήθην ἐνομοθέτησεν μηδὲν δεῖν γλυπτὸν ἢ χωνευτὸν ἢ πλαστὸν ἢ
10 γραπτὸν ἀγαλμά τε καὶ ἀπεικόνισμα ποιῆσθαι, ὡς μὴ τοῖς αἰσθητοῖς
προσανέχομεν, ἐπὶ δὲ τὰ νοητὰ μετώμεν· ἐξεντελλίσει γὰρ τὴν τοῦ 6
θείου σεμνότητα ἢ ἐν ἰστοίῳ τῆς ὄψεως συνήθεια, καὶ τὴν νοητὴν
οὐσίαν δι' ὕλης σεβάζεσθαι ἀτιμάζειν ἐστὶν αὐτὴν δι' αἰσθήσεως.
διὸ καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων οἱ σοφώτατοι τὸ τῆς Ἰθηνᾶς ἴδος 6
15 ἕκαστον ἀφώρισαν, ὡς Ἑβραῖοι τὸν νεῶν ἀνεὶ ἀγάλματος εἰσάμενοι.
εἰσὶ δὲ οἱ τὸν θεὸν σέβοντες οὐρανοῦ μῦθμα ποιησάμενοι περιέχον
τὰ ἄστρα προσκυνοῦσιν. καὶ μὴν λεγούσης τῆς γραφῆς ἔποιήσωμεν 20, 1
ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν, ἄξιον ἡγοῦμαι καὶ
τὴν Εὐρύσου τοῦ Πυθαγορείου παραδέσθαι φωνὴν οὕτως ἔχουσαν.
20 ὅς ἐν τῷ Περὶ τύχης τὸν δημιουργὸν φήσας αὐτῷ χρώμενον παρα-
δείγματι ποιῆσαι τὸν ἄνθρωπον ἐπήγαγεν· ἐπὶ δὲ οὐκ ἄνευ τοῖς λοιποῖς 8
ὁμοίον, οἷα γεγονὸς ἐκ τῆς αὐτᾶς ἕλης, ἐπὶ τεχνίτα δὲ ἐργασμένου
λάφω, ὡς ἐτεχνίτιον αὐτὸ ἀρχιτέκην χρώμενος ἑαυτῷ, καὶ ὅλως 8
ὁ Πυθαγόρας καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ οὖν καὶ Πλάτωνι μάλιστα τῶν ἄλλων
25 φιλοσόφων σοφώτα τῷ νομοθέτῃ ὁμίλησαν, ὡς ἴσθαι ἐξ αὐτῶν
συμβεβῆσθαι τῶν δογμάτων. καὶ κατὰ τινὰ μαρτυρίας ἐνστοχον φή- 6
μην οὐκ ἀθετὴ συνδραμόντι· ἐν τισὶ προσηγορικαῖς φωναῖς τὴν ἀλή-

8 Pyth. Symb. 68 Mullach FP6 I p. 76. 8f vgl. Matth. 19: 23. Mark.
10: 23. Luk. 18: 24. 7f Pyth. Symb. 27. 28 Mullach FP6 I p. 76. vgl. Plat.
Symp. IV Probl. IX *εἰ δὲ θεῶν εἰσώνας ἐν ταῖς σφραγῶσιν ὁ σοφὸς ἀποφύγειν*
9--11 vgl. Exod. 20: 4. Levit. 26: 1. Deut. 4: 15--17. 14f vgl. Plat. Rep.
S. 106. 16f vgl. Porph. De ant. nymph. 6. 17f Gen. 1: 26. 21 28
Eurykos Fr. 1 Mullach FP6 II p. 112. 25 τοιοῦτο ἔχον· Μωσῆς. 26f vgl.
Plato Leg. VII p. 702D κατὰ τὸς μαρτυρίας, φωναῖς ἐνστοχῶν.

8 πυθαγορείου L. 9 παρρησια L. 11 ἀποφύγειν L. 15 ἐπι-
μύσει L. 16f περιέχον τα ἄνθρωπον L. 19 Εὐρύσου· Εὐρύτου P vgl.
auch Ze. et Phil. d. Gr. 13 S. 5 S. Anm. 1. Aber Eurykos an d. St. P. 11. 19
p. 80. 24 W. L. κ. vgl. Zeller a. a. O. III 23 S. 19 Anm. 1. 17. 19. 20. 21
S. 20. 22 πυθαγορείου L. 22 προσηγορῶν L. 23 τισὶ φωναῖς ἢ τισὶ
φωναῖς, L. 25 αὐτῷ Mullach FP6 II p. 112.

θειαν κατὰ μέρη καὶ εἶδη διαλαβόντες, προσηγορίαις οὐκ ἀφεγγέειν |
οὐδὲ ἔξωθεν τῆς τῶν πραγμάτων δηλώσεως πορευομέναις ἐτίμησαν, 663 P
τῆς περὶ τὴν ἀλήθειαν οἰκειότητος ἔμφρασιν εἰληφότες. ὅθεν ἡ μὲν 5
Ἑλληνικὴ φιλοσοφία τῇ ἐκ τῆς θρυαλλίδος ἔοικεν λαμπηδόνη, ἣν
5 ἀνάπτουσιν ἄνθρωποι,

παρ' ἡλλοῦ κλέπτοντες ἐντέχνως τὸ φῶς·

κηρυχθέντος δὲ τοῦ λόγου πᾶν ἐκεῖνο τὸ ἅγιον ἐξέλαμψεν φῶς. εἶτα 6
κατὰ μὲν τὰς οἰκίας νύκτωρ χρησιμεύει τὸ κλέμμα, ἡμέρας δὲ κατα-
γάζεται τὸ πῦρ καὶ πᾶσα ἡ νύξ ἐκφωτίζεται τῷ τοσοῦτῳ τοῦ νοη-
10 τοῦ φωτὸς ἡλίω.

Αὐτίκα ἐπιτομὴν τῶν περὶ δικαιοσύνης εἰρημένων Μωυσεὶ ὁ 30, 1
Πυθαγόρας πεποίηται λέγων ἔξυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, τουτέστι
μὴ παρέρχεσθαι τὸ πρὸς τὰς διανομὰς ἴσον, τιμῶντας τὴν δικαιο-
σύνην,

15 ἡ φίλους ἀεὶ φίλοις 2
πόλεις τε πόλεσι συμμάχους τε συμμάχοις
συνδεδεῖ· τὸ γὰρ ἴσον νόμιμον ἀνθρώποις ἔφην,
τῷ πλέονι δ' ἀεὶ πολέμιον καθίσταται
τοῦλασσον ἐχθρῶς θ' ἡμέρας κατάρχεται

20 κατὰ τὴν ποιητικὴν χάριν. διὰ τοῦτο ὁ κύριος ἄρατε τὸν ζυγὸν 3
μονε φησὶν, ὅτι χρηστός ἐστι καὶ ἀβαρής. καὶ τοῖς περὶ πρω-
τείων φιλονικοῦσι γνωρίμοις μετὰ ἀπλότητος τὴν ἰσότητα παρεγ-
γυᾶ λέγων ὡς τὰ παιδία αὐτοὺς γενέσθαι δεῖν. ὡσαύτως καὶ ὁ 4
ἀπόστολος μηδένα εἶναι ἐν Χριστῷ δοῦλον ἢ ἐλεύθερον γράφει ἢ
25 Ἑλληνα ἢ Ἰουδαῖον· καινὴ γὰρ ἡ κτίσις ἢ ἐν Χριστῷ ἀφιλόνομος
καὶ ἀπλεονέκτητος καὶ ἰσότης δικαία· ἠφθόνος γὰρ ἔξω θεοῦ χοροῦ 5
ἴσταται· καὶ ζῆλος καὶ λύπη, ἢ καὶ οἱ μύσται ἠκαρδίαν ἐσθλίειν·
ἀπαγορεύουσιν, μὴ χρῆναι ποτε διδάσκοντες βαρυθυμίαις καὶ ὀδύνηαις

6 CAF III p. 483 Adesp. 395, vgl. anch Cobet, *Λογ. Ἐρμ.* I p. 515; Nov.
lect. p. 343 7. 9 vgl. Joh. 1, 9 12 Pyth. Symb. 2 Mullach FPG I p. 504;
vgl. Strom. II 79, 2 15—19 Eurip. Phoen. 536—540; vgl. Elter Gnom. hist. 88
20 f Matth. 11, 29 f 23 vgl. Matth. 18, 3 23—25 vgl. Gal. 3, 28
25 καινὴ κτίσις II Kor. 5, 17; Gal. 6, 15 26 f φθόνος—ζῆλος vgl. Gal. 5, 20 f
Plato Phaedr. p. 247 A; vgl. Philo Quod omn. prob. lib. 2 (II p. 447 M); Elter
Gnom. hist. 88 27 Pyth. Symb. 4 Mullach FPG I p. 504

8 οἰκίας Sy οἰκείας L 19 ἐχθρῶς L 22 φιλονεικοῦσι L 25 ἀφι-
λόνομος L 27 ἢ L 28 βαρυθυμίαις St ἠκαρδίαις L ἀθυμίαις Jackson

ἐπὶ τοῖς ἀβουλήταις συμβαίνοισι δάκνειν καὶ κατεσθίειν τὴν ψυχὴν.
 ἄθλιος γοῦν ἐκεῖνος, ὃν φησι καὶ Ὅμηρος, πλανώμενον μόνον ὃν
 θυμὸν κατέθειν. 641

Πάλιν αὖ δύο ὁδοὺς ἐποτιθεμένου τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῶν ἀπο- **81 1**
 5 στόλων ὁμοίως τοῖς προφήταις ἄσαι καὶ τὴν μὲν καλούντων ἐστηνὴν
 καὶ τεθλιμμένην, τὴν κατὰ τὰς ἐντολάς καὶ ἀπαγορεύσεις περισταλ-
 μένην, τὴν δὲ ἐναντίαν τὴν εἰς ἀπώλειαν φέρουσαν ἐπλατεῖαν καὶ
 εὐρύχωρον, ἀκώλυτον ἡδοναῖς τε καὶ θυμῷ, καὶ φασκόντων μακά-
 ριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν
 10 οὐκ ἴσθη, ὃ τε τοῦ Κεῖου Προδίκου ἐπὶ τε τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς
 Κακίας μῦθος πρόεισιν, καὶ Πυθαγόρας οὐκ ὄκει ἀπαγορεύειν ἐπὶ
 λιωφόροις ὁδοὺς βαδίζειν, προστάτων μὴ δεῖν ταῖς τῶν πολλῶν
 ἔπισθαι γινώμαις ἀκρίτοις καὶ ἀνομολογουμέναις οἴσαι.

Ἀριστοκρίτος δ' ἐν τῇ πρώτῃ τῶν πρὸς Ἡρακλεόδωρον ἀντι- **8**
 15 δοξομένων μίμηται τινος ἐπιστολῆς οὕτως ἐχούσης: Ἡ Βασιλεὺς τῆ
 Σκυθῶν Ἀτολας Βυζαντίων δῆμψ, μὴ βλάπτετε προσόδους ἐμὰς,
 ἵνα μὴ ἐμαὶ ἔκποι ἐμπίτερον ἕδωρ πίωσι, συμβολικῶς γὰρ ὁ βαρ-
 βαρος τὸν μέλλοντα πόλεμον αὐτοῖς ἐλάττωσαι παρεδήλωσεν, ὁμοίως **4**
 καὶ Ἐξφορίων ὁ ποιητὴς τὸν Νέστορα παράγει λέγοντα:

20 αἰ δ' οὔπω Σμόεντος Ἀχαιίδας ἄροαμιν ἔκποι.

Διὰ τοῦτό τοι καὶ Ἀγγύπτιοι πρὸ τῶν ἱερῶν τὰς σφίγγας ἰδόντες **8**
 ται, οἷς ἀνιγματοῦδος τοῦ περὶ θεοῦ λόγον καὶ ἀσαφοῦς ὄντος,
 τάχα δὲ καὶ ὅτι φιλεῖν τε δεῖν καὶ φοβηθῆναι τὸ θεῖον, ἀγαπᾶν μὲν
 οἷς προσωρῆς καὶ ἐμνῆς τοῖς ὁμοίως, διδόναι δὲ οἷς ἀναρκετήτως
 25 δίκαιον τοῖς ἀνομοῖς, θηρίου γὰρ ὁμοῦ καὶ ἀνθρώπου ἢ σφίγγ
 αἰτίσεται τὴν εἰκόνα.

VI. Μακρὸν δ' ἂν εἴη πάντα ἐπιζῆσαι τὰ προφητικά καὶ τὰ **82. 1**
 νομικὰ τὰ δὲ ἀνιγμάτων ἐρημένα ἐπιλεγόμενος, σχεδὸν γὰρ ἢ

28 vgl. Z 22 4 6 vgl. Matth 7, 13f; Luk 13, 24 6 10 Psal 1, 1
 10 f vgl. Xenoph. Mem. II 1, 21—31; Cic. De off. I 32 138 11 f Pyth. Symb
 14 Mullach FPG I p. 200 11 18 vgl. Philo. Quod omnia pr. lib. I 1 p. 444 M
 Elter Gnom. hist. 88 14 18 Aristokratos Fr. 4 FHG IV p. 12 20 Eu
 phronon Chalc. Fr. 75 Meineke Anal. Alex. 3 112 vgl. Dantzer, Fragm. 4
 c. Poet. d. Gr. II 8, 33 21 f vgl. Deber. S. 1 f 22 f vgl. s. B. Deat
 10 2, 11, 1

10 κίε L 16 τρία; Plat. Mor. p. 171 E. 17 C. 17 E. 2 a 17 ται
 ταιων τε οὐτε αυε ε. 13 20 αε δ' εἰ δ. Dantzer ο γ. II γοε ται ταιων
 Meineke 21 πρὸ συ πρὸς L 22 δε V.

πᾶσα ὡδὲ πως θεσπίζεται γραφή. ἀπόρη δ', οἶμαι, τῷ γε νοῦν
 κεκτημένῳ εἰς ἔνδειξιν τοῦ προκειμένου ὀλίγα τινὰ ἐκτεθέντα παρα-
 δείγματα. αὐτίκα ὁμολογεῖ τὴν ἐπίκρουσιν ἢ περὶ τὸν νεῶν τὸν πα- 2
 λαιὸν τῶν ἑπτὰ περιβόλων πρὸς τι ἀναφορὰ παρ' Ἑβραίοις ἱστο-
 5 ρουμένη ἢ τε κατὰ τὸν ποδήρη διασκευή, διὰ ποικίλων τῶν πρὸς
 τὰ | φαινόμενα συμβόλων τὴν ἀπ' οὐρανοῦ μέχρι γῆς ἀνισσομένη 685 P
 συνθήκην. τό τε κάλυμμα καὶ παραπέτασμα ὑάκινθῳ καὶ πορφύρῳ 3
 κόκκῳ τε καὶ βύσσῳ πεποικίλτο, ἤνιττετο δ' ἄρα, ὡς ἢ τῶν στοιχείων
 φύσις περιέχει τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ θεοῦ· ἐξ ὕδατος μὲν γὰρ ἢ πορ-
 10 φύρα, βύσσος δὲ ἐκ γῆς, ὑάκινθος τε ὁμοίωται ἀέρι ζοφώδης ὢν,
 ὡσπερ ὁ κόκκος τῷ πυρί. ἀνὰ μέσον δὲ τοῦ καλύμματος καὶ τοῦ 88, 1
 παραπετάσματος, ἔνθα τοῖς ἱερεῦσιν ἐξῆν εἰσιέναι, θυματήριον [τε]
 ἔκειτο σύμβολον τῆς ἐν μέσῳ τῷ κόσμῳ τῷδε κειμένης γῆς, ἐξ ἧς
 αἱ ἀναθυμιάσεις. μέσος δὲ καὶ ὁ τόπος ἐκεῖνος τοῦ τε ἐντὸς τοῦ 2
 15 καταπετάσματος, ἔνθα μόνῳ τῷ ἀρχιερεὶ ἐπετέτραπτο ῥηταῖς εἰσιέναι
 ἡμέραις, καὶ τῆς ἔξωθεν περικειμένης ἀλάλας τῆς πᾶσιν ἀνειμένης
 Ἑβραίοις· διὸ μεσαίτατον οὐρανοῦ φασὶ καὶ γῆς· ἄλλοι δὲ κόσμον
 τοῦ νοητοῦ καὶ τοῦ αἰσθητοῦ λέγουσιν εἶναι σύμβολον. τὸ μὲν οὖν 3
 κάλυμμα κάλυμα λαϊκῆς ἀπιστίας ἐπίπροσθε τῶν πέντε τετάνυστο

5 f vgl. Exod. 28, 4 ff 5—7 vgl. Philo De vita Mos. II [III] 118 (II p. 152f M)
 ἀρκτέον δ' ἀπὸ τοῦ ποδήρου· οὔτος ὁ | χιτῶν σίμπας ἐστὶν ὑάκινθινος, ἀέρος
 ἐκμαγεῖον· φῖσει γὰρ ὁ ἀήρ μέλας καὶ τρόπον τινὰ ποδήρης, ἄνωθεν ἀπὸ τῶν
 μετὰ σελήνην ἄχρι τῶν γῆς ταθεῖς περάτων, πάντῃ κεχυμένος· ὕθεν καὶ ὁ χιτῶν
 ἀπὸ στέρων ἄχρι ποδῶν περὶ ὄλον τὸ σῶμα κέχεται. 7 f vgl. Exod. 26, 1
 7—11 vgl. Philo De vita Mos. II [III] 88 (II p. 148f M) τὰς δὲ τῶν ὑφασμά-
 των ὕλας ἀριστίνθην ἐπέκρινεν ἐκ μυρίων ὕσων ἐλόμενος τοῖς στοιχείοις ἰσα-
 ριθμοῦς, ἐξ ὧν ἀπετελέσθη ὁ κόσμος, καὶ πρὸς αὐτὰ λόγον ἔχούσας, γῆν καὶ
 ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ πῦρ· ἢ μὲν γὰρ βύσσος ἐκ γῆς, ἐξ ὕδατος δ' ἢ πορφύρα, ἢ
 δ' ὑάκινθος ἀέρι ὁμοιοῦται — φῖσει γὰρ μέλας οὔτος —, τὸ δὲ κόκκινον πυρί,
 διότι φοινικοῦν ἐκάτερον· ἦν γὰρ ἀναγκαῖον ἱερὸν χειροποίητον κατασκευάζοντας
 τῷ πατρὶ καὶ ἡγεμόνι τοῦ παντὸς τὰς ὁμοίας | λαβεῖν οὐσίας, αἷς τὸ ὄλον ἐθη-
 μοιόργει. Vgl. De congr. erud. gr. 117 (I p. 536 M) 11 f vgl. Exod. 30, 1—10
 11—S. 848, 1 vgl. Philo De vita Mos. II [III] 101 (II p. 150 M) ἐν δὲ τῷ μεθωρίῳ
 τῶν τεσσάρων καὶ πέντε κίωνων, ὅπερ ἐστὶ κυρίως εἰπεῖν πρόναον εἰργόμενον
 δυοῖν ἐφάσμασι, τῷ μὲν ἔνδον δ καλεῖται καταπέτασμα, τῷ δ' ἐκτὸς δ προσαγο-
 ρεῖται κάλυμμα, τὰ λοιπὰ τρία σκεύη τῶν προειρημένων ἰδρῦετο· μέσον μὲν
 τὸ θυματήριον, γῆς καὶ ὕδατος σύμβολον εὐχαριστίας, ἦν ἔνεκα τῶν γινομένων
 ἀφ' ἐκατέρου προσῆκε ποιῆσθαι· τὸν γὰρ μέσον ταῦτα τοῦ κόσμου τὸν κέ-
 κλήρωται. 15 f vgl. Exod. 30, 10; Lev. 16, 2; Hebr. 9, 7 18—S. 848, 1
 vgl. Exod. 26, 36 f

1 ἀπόρη L 9 περιέχει Schw ἐπέχει L 10 δὲ Sy τε L 12 [τε]
 Cohn 17 διὸ St τὸ L <ὕν· τὸ Cohn <ὕνπερ δὲ μὲν> τὸ Ma

κίωνων, εἶργον τοὺς ἐν τῷ περιβόλῳ. ταύτη τοι μυστικώτατα πέντε 4
 ἄρτοι πρὸς τοῦ σωτήρος κατακλῶνται καὶ πληθύνουσι τῷ ὄχλῳ τῶν
 ἀπροσμέμων. πολὺς γὰρ ὁ τοῖς αἰσθητοῖς ὡς μόνοις οὐκ προσανί-
 χων. ἄθρει δὲ περισκοπῶν, φησὶν ὁ Πλάτων, ἡμῆ τι τῶν 5
 ἀμνήτων ἐπακούη. εἰδὼ δὲ οὗτοι οἱ οὐδὲν ἄλλο οἰόμενοι εἶναι ἢ οὐ
 ἂν ἀπρὶξ τοῖν χειροῖν λαβέσθαι δύναιντο, πράξεις δὲ καὶ γενέσεις
 καὶ πᾶν τὸ ἀόρατον οὐκ ἀποδεχόμενοι ὡς ἐν οὐρα: μέρει τοιοῦτοι 6
 γὰρ οἱ τῇ πεντάδι τῶν αἰσθησιῶν προσανέχοντες μόνη. ἄφατον δὲ
 ἀποαις καὶ τοῖς ὁμογενέσιον ἢ νόησι τοῦ θεοῦ. ἐντεῦθεν πρόσωπον 64. 1
 10 εἶρηται τοῦ πατρὸς ὁ υἱός, αἰσθησιῶν πεντάδι σαρκοφόρος γενόμενος.
 ὁ λόγος ὁ τοῦ πατρὸς μνηστῆς ἰδιώματος. εἰ δὲ ζῶμεν πνεύματι. 2
 πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. ἰδιῶμα πλάσσειν περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἶδος.
 ὁ καλὸς ἀπόστολος λέγει. ἐνδον μὲν οὖν τοῦ καλύμματος ἱερατικῆ 3
 κίτριται διακονία καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ πονουμένοις πολὺ τῶν ἰσθ 4
 15 εἶργει. πάλιν τὸ παραπέτασμα τῆς εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων παρόδος. 4
 κίονες τέσσαρις αὐτόθι, ἅγια μῆνυμα τετράδος διαθηκῶν παλαιῶν,
 ἀτὰρ καὶ τὸ τετράγραμμον ὄνομα τὸ μυστικόν, ὃ περιέχιντο οἱς 5
 μόνοις τὸ ἀόρατον βίσιμον ἦν. λέγεται δὲ Ἰαυε, ὃ μεθερμηγνύεται
 ὁ πῶν καὶ ὁ ἰσόμενος. καὶ μὴν καὶ καθ' Ἑλλήνας θεὸς τὸ ὄνομα 6
 20 τετράδα περιέχει γραμμάτων. εἰς δὲ τὸν νοητὸν κόσμον μόνος ὁ 7

1—3 vgl. Joh. 6, 9 3 zu αἰσθητοῖς; vgl. Philo De vita Mos. II III 51
 II p. 147 M) ἢ πεντάς; αἰσθησιῶν ἀριθμὸς ἴσιν πλ. Ähnlich De opif. m. 62. De
 plant. 143; De migr. Abr. 291 I p. 14. 349 498 M) 4 7 Plato Theaet. p. 155 E;
 Theodorot (Gr. aB. c. 194) 9 f vgl. Paed. I 7, 2. Strom. VII 58, 3 wo Philo 23, 6
 πρόσωπον τοῦ θεοῦ auf Christus gedeutet ist; Exc. ex Theod. 10, 6; 2: 5 11 f
 Gal. 3, 25 12 II Kor. 5, 7 15 f vgl. Exod. 25, 32 16 vier Aasche mit
 Adam, Noah, Abraham und Moses 17—19 καὶ τὸ τετράγραμμον—ἰδιώματος
 und S. 349, 3 250, 7 ἢ το ἱερατικῆ; ἀπολ. Cat. in Oktat. bei Niceph. I Col. 883
 und Col. 890; Monac. gr. 9 f. 233r; Monac. gr. 82 f. 370v; Const. 113 f. 287v;
 Cod. Reg. 1827; Reg. 1888; Seguer. 38. diese drei bei Potter p. 265; lateinisch
 bei Moyse enucleatus ed. Zephyrus p. 146. Inc. περιέχιντο; καὶ τὸ πλῆ 17 f
 vgl. Exod. 25, 32 20; Philo, De vita Mos. II III 114 f. II p. 152 M 19 f vgl.
 Exod. 3, 14 20 S. 349, 2 vgl. Hebr. 9, 11 f

2 πληθύνουσι? getilgt L' 3 ἐντεῦθεν; Plato ἐντεῦθεν L' 4 L'
 ἰδιῶμα αἰσθησιῶν; L' 10 ἐπιπλάσσειν; S' 17 τετράγραμμον; H' & L' aus
 Philo περιέχιντο L' Const. περιέχιντο Cat. περιέχιντο Reg. 1888 19 2
 & Cat. περιέχιντο; P. Lynceus Taurinensis de pr. nat. divini n. m. p. 147. Litera-
 rum Parmac. 1. 1. p. 12 ff. vgl. Hengstenberg, Beitr. zur Einl. ins A. u. T. II
 187 S. 225 f. von Balthasin, Studien u. Gem. B. p. 109; 110 f. 187 S. 181 ff.
 aus L' in Octat. Nic. in Octat. Mos. 9. 82 Reg. 1888 Taurin. II 30; bei D. ἰδιῶμα
 Const. Reg. 38 Reg. 1827 19 αἰσθησιῶν; Const.

κύριος (ἀρχιμερὺς) γενόμενος εἰσεῖσι, (διὰ) τῶν παθῶν εἰς τὴν τοῦ ἀρρήτου γυνῶσιν παρεισδύμενος, ὑπὲρ ἑπᾶν ὄνομα ἐξαναχωρῶν, ὃ φωνῇ γνωρίζεται. ναὶ μὴν ἢ τε λυχνία ἐν τοῖς νοτίοις ἔκειτο τοῦ 8 θυμιατηρίου, δι' ἧς αἱ τῶν ἑπτὰ φωσφόρων κινήσεις δεδήλωνται 5 νοτίους τὰς περιπολήσεις ποιουμένων. τρεῖς γὰρ ἑκατέρωθεν τῆς 9 λυχνίας ἐμπεφύκασι κλάδοι καὶ ἐπ' αὐτοῖς οἱ λύχνοι, ἐπεὶ καὶ ὁ ἥλιος ὡσπερ ἡ λυχνία μέσος τῶν ἄλλων πλανητῶν τεταγμένος τοῖς τε ὑπὲρ αὐτὸν τοῖς τε ὑπ' αὐτὸν κατὰ τινα θείαν μουσικὴν ἐνδίδωσι τοῦ φωτός. ἔχει δέ τι καὶ ἄλλο αἰνίγμα ἢ λυχνία ἢ χρυσὴ τοῦ 35, 1 10 σημείου τοῦ Χριστοῦ, οὐ τῷ σχήματι μόνον, | ἀλλὰ καὶ τῷ φωτεμ- 667 P βολεῖν ἑπολυτρόπως καὶ πολυμερῶς· τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας ἐλπίζοντάς τε καὶ βλέποντάς διὰ τῆς τῶν πρωτοκτίστων διακονίας. φασὶ δ' εἶναι ἑπτὰ ὀφθαλμοὺς κυρίου τὰ ἑπτὰ πνεύματα, (τὰ) 2 ἑπαναπανόμενα τῇ ῥάβδῳ τῇ ἀνθούσῃ ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί. πρὸς 3 15 δὲ τοῖς βορείοις τοῦ θυμιατηρίου τράπεζα εἶχε τὴν θέσιν, ἐφ' ἧς ἡ παράθεσις τῶν ἄρτων, ὅτι τροφιμώτατα τῶν πνευμάτων τὰ βόρεια. εἶεν δ' ἂν μοναὶ τινες εἰς ἓν σῶμα καὶ σύνοδον μίαν συμπνευσῶν 4 ἐκκλησιῶν. τὰ τε ἐπὶ τῆς ἀγίας κιβωτοῦ ἱστορούμενα μνηύει τὰ τοῦ 5

2 Phil. 2, 9 3—6 vgl. Exod. 25, 30 ff; 26, 35 8—9 vgl. Philo De vita Mos. II [III] 102 f (II p. 150 f M) τὴν δὲ λυχνίαν ἐν τοῖς νοτίοις, δι' ἧς αἰνίττεται τὰς τῶν φωσφόρων κινήσεις ἀστέρων· ἥλιος γὰρ καὶ σελήνη καὶ οἱ ἄλλοι πολὺ τῶν βορείων ἀφιστάτες νοτίους ποιοῦνται τὰς περιπολήσεις· ὅθεν ἕξ μὲν κλάδοι, τρεῖς δ' ἑκατέρωθεν, τῆς μέσης λυχνίας ἐμπεφύκασιν εἰς ἀριθμὸν ἑβδομῶν· ἐπὶ δὲ πάντων λαμπάδιά τε καὶ λύχνοι ἑπτὰ, σύμβολα τῶν λεγομένων παρὰ τοῖς φυσικοῖς ἀνθρώποις πλανητῶν· ὁ γὰρ ἥλιος, | ὡσπερ ἡ λυχνία, μέσος τῶν ἕξ τεταγμένος ἐν τετάρτῃ χώρᾳ φωσφορεῖ τοῖς ὑπεράνω τρισὶ καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἴσοις, ἀρμοζόμενος τὸ μουσικὸν καὶ θεῖον ὡς ἀληθῶς ὄργανον. 8 vgl. Plato Rep. X p. 617 B 11 vgl. Hebr. 1, 1 12 πρωτοκτ. hier die Apostel 13 vgl. Apok. Joh. 5, 6; Sach. 4, 10 13 f vgl. Jes. 11, 1 f 14 f vgl. Exod. 26, 35 14—16 vgl. Philo a. a. O. 104 ἡ δὲ τράπεζα τίθεται πρὸς τοῖς βορείοις, ἐφ' ἧς ἄρτοι καὶ ἄλλες, ἐπειδὴ τῶν πνευμάτων τὰ βόρεια τροφιμώτατα. 17 f vgl. Ephes. 4, 4 18—S. 350, 2 vgl. Philo a. a. O. 95 ἡ δὲ κιβωτὸς ἐν ἀδίτῃ καὶ ἀβάτῃ τῶν καταπετασμάτων εἶσω. 82 τὰ ἄδύτα τῆς σκηπῆς, ἅπερ ἐστὶ συμβολικῶς νοητά, τὰ δ' ἐκτὸς . . . , ἅπερ ἐστὶν ἀσθητά. Vgl. auch S. 350, 18 mit Anm.

1 (ἀρχιμερὺς) Ma (διὰ) Po 4 θυμιαστηρίου Cat. ἐωσφόρων Mon. 9 φωστήρων Reg. 1888 δεδήλωνται] πεποληται Seg. 5 περιμήσεις Mon. 9 6 ἐμπεφύκασι(v) Nic. Mon. 9 Coial. ἐμπεφοίκασι Mon. 82 αὐτῆς Mon. 82 7 ἢ < Cat. μέσον Mon. 82 9—14 ἔχει—Ἰεσσαί < Cat. 12 vor τῶν ist πο gestilgt L¹ 13 (τὰ) Ma 15 θυμιαστηρίου ἢ τράπεζα Cat. 16 πρόθεσις Cat. πνευμάτων] ἀνθρώπων Cat. βόρεια L 17—S. 350, 2 εἶεν—πολλοῖς < Cat.

νοητοῦ κόσμου τοῦ ἀποκεκρυμμένου καὶ ἀποκλεισμένου τοῖς πολλοῖς. ναὶ μὴν καὶ τὰ χρυσᾶ ἐκεῖνα ἀγάλματα. ἑξαπτέρυγον ἰκτίτερον 6
 αὐτῶν, εἴτε τὰς δύο ἄρκτους, ὡς βούλονται τινες, ἐμφαίνει, εἴτε
 ὅπερ μᾶλλον, τὰ δύο ἡμισφαίρια, ἐθέλει δὲ τὸ ὄνομα τῶν Χερουζῆμ
 5 δηλοῦν ἐπιγνώσιν πολλήν. ἀλλὰ δώδεκα πτέρυγας ἄμφω ἔχει καὶ 7
 διὰ τοῦ ζφδιακοῦ κύκλου καὶ τοῦ κατ' αὐτὸν γερομένου χρόνου τὸν
 αἰσθητὸν κόσμον δηλοῖ. περὶ τούτων οἶμαι καὶ ἡ τραγῳδία φυσιο- 20, 1
 λογοῦσά ῥησιν. 241 4

10 ἀκάμας τε χρόνος περὶ τ' ἀνάνης
 ῥέιματι πλήρης φοιτῶ τίκτων
 αὐτὸς ἑαυτὸν, δίδου μοι τ' ἄρκτοι
 ταις ὀκτανόμοις πτερόγων ῥιπαῖς
 τὸν Ἀτλάντειον τηροῦσι πόλον.

Ἄτλας δὲ ὁ μὴ πάσχων πόλος δύναται μὲν εἶναι καὶ ἡ ἀπλαγῆς σφαῖρα. 2
 15 βέλτιον δὲ ἴσως αἰῶνα ἀκίνητον νοεῖσθαι. ἄμεινον δ' ἠγοῦμαι τὴν 3
 κίβωτόν ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ὀνόματος θηλωθᾶ καλομένην ἄλλο τι
 σημαίνειν. ἰσχυρίζεται μὲν ἴν' ἀνθ' ἑνὸς πάντων τόπων. εἴτ' οὖν
 οὐδοῦσ' καὶ ὁ νοητὸς κόσμος εἴτε καὶ ὁ [περὶ] πάντων περιουσιακῶς
 ἀσχημάτιστός τε καὶ ἀόρατος δηλοῦται θείος, τὰ νῦν ἐπιρριπθῶ
 20 λέγειν· πλὴν ἀνάγκασιν μηνύει τὴν μετὰ τῶν δοξολόγων περιεμά-

2 vgl. Exod. 25, 17 καὶ ἑξαπτέρυγον vgl. Jes. 6, 2; Apok. Joh. 4, 6

2 3 vgl. Philo a. a. O. 97 f τὸ δ' ἐπιθεμα τὸ προσεγορευόμενον ἱεραστήριον ἔ. α., ἴσως περὶ τὸν θεόν, ἢ πατρίω μὲν γένεσι προσεγορευεῖται Χερουζίμ, ὡς δ' ἂν Ἑλλήτες εἴποιεν, ἐπιγνώσις καὶ ἐπιστήμη πολλή. ταῦτα δὲ τινος μὲν φασὶ εἶναι σήματα τοῦ ἡμισφαιρίου ἀναθῆ κατὰ τὴν δεξιὰν ὁριζήσασθαι, τὰ δὲ ἐξ ἄλλου καὶ ἐξ ἄλλου περὶ τὸν ἄρ' ὁ σφαιρῶν σφαιρῶν. 9—18 [Euripides] Peirithus Fr. 704, Kritias Fr. 18; Diels, Vorsokr. 550. 18 vgl. Schol. zu Aristoph. Av. 179, Suidas s. v. πόλος. 14 vgl. Hesychius ἄτλας ἀπαθής. 16 θηλωθᾶ - ἡπ' 257, wovon κίβωτός abgeleitet ist, vgl. F. E. C. Dietrich, Abhandlungen f. sem. Wortforschung S. 34, Fleischer, Sitzungsber. d. k. sächs. Ges. d. W. 1872, S. 110.

18 vgl. Philo Quaest. in Exod. II 68 p. 115 Aubert — Tschendorf, Philonen medita p. 170 14 f ἴσως δὲ κίβωτός κοινῶς νοητὸν ἀναθῆσθαι. 20 f vgl. Jes. 11, 2, v. 3.

2 καὶ μὴ Vi Ne. χρυσᾶ Cat. χρυσᾶ I. 3 τὰς δύο Col. 4 τὰς Χερουζίμ τὸ χρουζίμ oder χρουζίμ Cat. 5 ἀνα· μὲν ἑστῆκε δὲ πτερόγων ἐπιγνώσις ἴσως εἴτε Ne. Mon. 9 Cat. 6 χρυσᾶ, πτερόγων Schw. χρυσᾶς, πτερόγων I. τὰς χρυσᾶς, Menckel. 18 ἑξαπτερόγων ἢ ἑξαπτερόγων I. ἑξαπτερόγων Ne. I. Arist. Sed. φερουζίμ Heverlied. Muen. s. 12. 224 p. 14. 17 μὲν χρυσᾶ· W. τὸ χρουζίμ ἢ χρουζίμ, Heverlied. Muen. s. 12. 224 p. 14. 18 [τοῦ] W. τὸ χρουζίμ.

των, ἃ αἰνίσσεται *Χερουβίμ*· οὐ γὰρ ἂν ποτε ὁ μηδὲ γλυπτὸν εἶδω- 4
 λον δημιουργεῖν παραινέσας αὐτὸς ἀπεικόνιζεν τῶν ἁγίων ἄγαλμα,
 οὐδ' ἔστι τὴν ἀρχὴν ἐπισύνθετόν τι καὶ αἰσθητὸν ζῶον ἐν οὐρανῷ
 ᾧδὲ πως ἔχον, σύμβολον δ' ἔστι λογικῆς μὲν | τὸ πρόσωπον ψυχῆς, 668 P
 5 πτέρυγες δὲ λειτουργίαι τε καὶ ἐνέργειαι αἱ μετάρσιοι δεξιῶν τε ἅμα
 καὶ λαιῶν δυνάμεων, ἡ φωνὴ δὲ δόξα εὐχάριστος ἐν ἀκαταπαύστῳ
 θεωρίᾳ.

Ἀπόχρη μέχρι τοῦδε προχωρῆσαι τὴν μυστικὴν ἐρμηνείαν· τοῦ 37, 1
 δὲ ἀρχιερέως ὁ ποδῆρης κόσμος ἐστὶν αἰσθητοῦ σύμβολον, τῶν μὲν
 10 ἑπτὰ πλανητῶν οἱ πέντε λίθοι καὶ οἱ δύο ἄνθρακες διὰ τε τὸν
Κρόνον καὶ τὴν *Σελήνην*· ὁ μὲν γὰρ μεσημβρινὸς καὶ ὑγρὸς καὶ
 γεώδης καὶ βαρῦς, ἡ δὲ ἀερώδης· διὸ Ἄρτεμις πρὸς τινῶν εἴρηται
 ἀεροτόμος τις οὐσα, ζοφερὸς δὲ ὁ ἄηρ. συνεργοῦντας δὲ εἰς γένεσιν 2
 τῶν τῆδε τοὺς ἐφεστῶτας τοῖς πλανήταις κατὰ τὴν θείαν πρόνοιαν
 15 ἐπὶ τε τοῦ στήθους καὶ τῶν ὤμων εἰκότως ἰδρῦσθαι διαγράφει, δι' ὧν
 ἡ πρᾶξις ἡ ἐπιγενεσιουργός, ἡ ἑβδομάς ἡ πρώτη· στήθος δ' οἰκητήριον
 καρδίας τε καὶ ψυχῆς. εἶεν δ' ἂν καὶ ἄλλως λίθοι ποικίλοι σωτηρίας 3
 τρόποι, οἱ μὲν ἐν τοῖς ὑπεραναβεβηκόσιν, οἱ δ' ἐν τοῖς ὑποβεβηκόσιν
 ἰδρῦμένοι παντὸς τοῦ σφζομένου σώματος. οἱ τε τριακόςιοι ἐξή- 4
 20 κοντα κώδωνες οἱ ἀπηρτημένοι τοῦ ποδῆρους χρόνος ἐστὶν ἐνιαύσιος,
 ἐνιαυτὸς κυρίου δεκτός, κηρύσσω καὶ κατηγῶν τὴν μεγίστην τοῦ
 σωτήρος ἐπιφάνειαν. ἀλλὰ καὶ ὁ πῖλος ὁ χρυσοῦς ὁ ἀνατεταμένος 5
 τὴν ἔξουσίαν μηνῦει τὴν βασιλικὴν τοῦ κυρίου, εἰ γε ἢ κεφαλῇ τῆς
 ἐκκλησίας· ὁ σωτήρ. σημεῖον γοῦν ἡγεμονικωτάτης ἀρχῆς ὁ πῖλος ὁ 38, 1
 25 ὑπερ αὐτήν· ἄλλως τε ἀκηκόαμεν, ὡς εἴρηται· καὶ τοῦ Χριστοῦ
 κεφαλῇ ὁ θεός· καὶ πατήρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

1 f vgl. Exod. 20, 4 8 f vgl. Philo De vita Mos. II [III] 117 (II p. 152 M)
 ὕλη (ἡ τοῦ ἀρχιερέως ἐσθῆς) γέγονεν ἀπεικόνισμα καὶ μίμημα τοῦ κόσμου. Im
 übrigen weicht Clem. von Exod. 28 und Philo ab. 12 f vgl. Pauly-Wissowa
 I Col. 1337, 23 15 f vgl. S. 352, 1. 6 f 19 f vgl. Exod. 28, 29—31; zur
 Zahl 360 vgl. Hozakowski S. 28; E. Nestle, ZATW 25 (1905) S. 205 f; L. Fendt,
 Die Dauer d. öff. Wirksamkeit Jesu (München 1906) S. 38 f 21 vgl. Jes. 61, 2;
 Luk. 4, 19 21 f vgl. Strom. I 145, 3 22—25 vgl. Philo a. a. O. 131 (p. 155 M)
 κίδαριν δὲ ἀντὶ διαδήματος ἐπιτίθει τῇ κεφαλῇ δικαίων τὸν ἱερωμένον τῷ θεῷ,
 καθ' ὃν χρόνον ἱεραῖται, προφέρειν πάντων καὶ μὴ μόνον Ἰσραηλῶν ἀλλὰ καὶ
 βασιλέων u. 116 (p. 152 M) κίδαρει γὰρ οἱ τῶν ἐφῶν βασιλεῖς ἀντὶ διαδήματος
 εἰώθασι χρῆσθαι. 23 f Ephes. 5, 23 25 f vgl. I Kor. 11, 3 26 vgl. z. B.
 Röm. 15, 6; II Kor. 11, 31

ναί μὴν τὸ μὴν περιστήθιον ἐκ τε ἐπωμίδος, ἣ ἔστιν ἔργον σύμβολον. 2
 ἐκ τε τοῦ λογίου (τὸν λόγον δὲ τοῦτο ἀνίσταται) [ᾧ] συνίστηεν καὶ
 ἔστιν οὐρανοῦ εἰκὼν τοῦ λόγου γενομένου, τοῦ ὑποκειμένου τῇ κε-
 φαλῇ τῶν πάντων τῷ Χριστῷ (καὶ) κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως 3
 5 κινουμένου. οἱ οὖν ἐπὶ τῆς ἐπωμίδος σμαράγδου φωτεινοὶ λίθοι 8
 ἥλιον καὶ σελήνην μηνύουσι τοὺς συνεργοὺς τῆς φύσεως. χειρὸς δὲ 4
 οἶμαι, ὤμος ἀρχή. οἱ δὲ ἐπὶ τῷ στήθει τέτραχα τεταγμένοι δώδεκα
 τὸν ζωδιακὸν διαγράφουσι ἡμῖν κύκλον κατὰ τὰς τέσσαρας τοῦ ἔτους
 τροπὰς. ἄλλως τε ἐχρῆν | τῇ κεφαλῇ τῇ κυριακῇ νόμον μὴν καὶ 5
 10 προφήτας ὑποκείσθαι, δι' ὧν οἱ δίκαιοι μηνύονται καθ' ἑκατέρα
 τὰς διαθήκας· προφήτας γὰρ ἅμα καὶ δικαίους εἶναι τοὺς ἀποστόλους
 λέγοντες εὐ' αὐτῶν εἰκοιμεν, ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐνεργοῦντος διὰ πάν-
 των ἁγίου πνεύματος. ὡσαύτ' δὲ ὁ κύριος ὑπεράνω τοῦ κόσμου 6
 παντός, μᾶλλον δὲ ἐπέκεινα τοῦ νοητοῦ, οὕτως καὶ τὸ ἐν τῷ κε-
 15 τάλῳ ἔγγραπτον ὄνομα ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας εἶναι
 ἠξιῶται, ἔγγραπτον δὲ διὰ τε τὰς ἐντολάς τὰς ἔγγραφους διὰ τε τὴν
 αἰσθητὴν παρουσίαν. ὄνομα δὲ εἰρηται θεοῦ, ἐπὶ, ὡς βλέπει τοῦ
 πατρὸς τὴν ἀγαθότητα, ὁ υἱὸς ἐνεργεῖ, θεὸς σωτὴρ κεκλημένος, ἡ

1 f vgl. S. 351, 15 f; Philo De vita Mos. II (III' 130 (II p. 155f M. τὸ λογίον
 ἤρτηεν ἐκ τῆς ἐπωμίδος, ἵνα μὴ χαλάται, τὸν λόγον οὐ δικαιώσας ἔργων ἐπι-
 τελεῖται· τὸν γὰρ ὤμον ἐνεργείας καὶ πράξεως ποιεῖται σύμβολον vgl. De mot.
 nom. 103 [I p. 67 M] ὤμος, πόρον σύμβολον. Doch enthält die Stelle Missver-
 ständnisse; denn περιστήθιον und λογίον sind gleichbedeutend' — γση z. B. Exod.
 24, 4. 15) und bei Philo ist nicht περιστήθιον, sondern ἐπωμίς — σφραγὶς σύμ-
 βολον vgl. a. a. O. 122 (II p. 153 M. Doch vgl. auch De mona. I 214f (I p. 633 M
 2 vgl. z. B. Philo Leg. all III 119 I p. 111 M) λόγιον οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν τὸ
 φωτιστήριον ὄργανον, ὅτι ἔστιν ὁ γεννητὸς λόγος. 3 f vgl. I Kor. 11, 1.
 Ephes. 1, 22 5—6 vgl. Philo De vita Mos. II III 122 II p. 153 M. οἱ ἐπὶ
 τῶν ἀπωμίων σμαράγδοι δὲ λίθοι περιφερῆς μηνύουσιν, ὡς μὴ ὀλοῦνται τινεὶ
 ἀσπίρων τοῖς ἡμίραις καὶ πικτὸς ἐγγύμονας, ἥλιον καὶ σελήνην. 6 9 vgl. Philo
 a. a. O. 124 οἱ κατὰ τὰ στήθια δώδεκα λίθοι ταῖς χειρῶν οἱ γ' ὁμοίως διανεμη-
 θήντες εἰς τέσσαρας στήθους ἐκ τριῶν τίνος ἑτέρου δαίμωναι εἰσὶν ἢ τοῦ ζωδιακοῦ
 κύκλου, καὶ γὰρ οἷτος τετραχὺ διανεμηθεὶς ἐκ τριῶν ζωδίων τὰς ἑταίρας ὤρας
 ἀποτελεῖ, ἑαρ., θέρος, μετόπωρον, χειμῶνα, τροπὰς τεσσαρὰς, ὡς ἑκαστὴς ὄρα,
 τρία ζῳδία. Abulich De monarch. II 5 II p. 226 M 6 f vgl. S. 351, 15 f, oben
 14; Philo a. a. O. 120 p. 155 M) τὸν γὰρ ὤμον ἐνεργείας καὶ πράξεως ποιεῖται
 σύμβολον. 12 f vgl. I Kor. 12, 11 13 f. 15 vgl. Ephes. 1, 21, Phil. 2, 9
 16 f vgl. S. 351, 21 17 f vgl. Joh. 5, 19

1 nach ἡ Ras von 2—3 Buchst. L 2 nach St Ma 4 καὶ St 5 κινου-
 μ von St Ma κινουμένη L 10 vor δὲ ist de. get. gt L 15 vor θεὸς, καὶ ο
 get. gt L

τῶν ὄλων ἀρχή, ἣτις ἀπεικόνισται μὲν ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου
 πρώτη καὶ πρὸ αἰώνων, τετύπωκεν δὲ τὰ μεθ' ἑαυτὴν ἅπαντα γενό-
 μενα. καὶ μὴν τὸ λόγιον τὴν προφητείαν τὴν ἐκβοῶσαν τῷ λόγῳ 39, 1
 καὶ κηρύσσουσαν καὶ τὴν κρίσιν τὴν ἐσομένην δηλοῖ, ἐπεὶ ὁ αὐτός
 5 ἔστι λόγος ὁ προφητεύων κρίνων τε ἅμα καὶ διακρίνων ἕκαστα.
 φασὶ δὲ καὶ τὸ ἐνθύμα, τὸν ποδῆρη, τὴν κατὰ σάρκα προφητεύειν 2
 οἰκονομίαν, δι' ἣν προσεχέστερον εἰς κόσμον ᾤφθη. ταύτη τοι ἀπο- 3
 δὺς τὸν ἡγιασμένον χιτῶνα ὁ ἀρχιερεὺς (κόσμος δὲ καὶ ἡ ἐν κόσμῳ
 κτίσις ἡγιασται πρὸς τοῦ καλὰ συγκαταθεμένου τὰ γινόμενα) λούεται
 10 καὶ τὸν ἄλλον ἐνδύεται ἅγιον ἁγίου ὡς εἰπεῖν χιτῶνα, τὸν συνεισ-
 ιόντα εἰς τὰ ἄδυτα αὐτῷ, ἐμοὶ δοκεῖν ἐμφαίνων τὸν Λευίτην καὶ 4
 γνωστικὸν ὡς ἂν τῶν ἄλλων ἱερέων ἄρχοντα, ὕδατι ἀπολελουμένων
 ἐκείνων καὶ πιστῶν ἐνδεδυμένων μόνῃν καὶ τὴν ἰδίαν ἐκδεχομένων
 μόνῃν, αὐτὸν διακρίναντα τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν, κατ' ἐπανάβασιν
 15 τῶν ἄλλων ἱερέων σπεύδοντα ἐπὶ τὴν τοῦ νοητοῦ δίοδον, τῶν τῆδε
 ἀπολούμενον οὐκέτι ὕδατι, ὡς πρότερον ἐκαθαίρετο εἰς Λευιτικὴν
 ἐντασσόμενος φυλῆν, ἀλλ' ἤδη τῷ γνωστικῷ λόγῳ. καθαρὸς μὲν (οὖν) 40, 1
 τὴν καρδίαν πᾶσαν, κατορθώσας δ' εὖ μάλα καὶ τὴν πολιτείαν ἐκ' ἄκρον,
 πέρα τοῦ ἱερέως ἐπὶ μείζον ἀξίωσας, ἀτεχνῶς ἡγνισμένος καὶ λόγῳ
 20 καὶ βίῳ, ἐπενδυσάμενος τὸ γάνωμα τῆς δόξης, τοῦ πνευματικοῦ
 ἐκείνου καὶ τελείου ἀνδρός τὴν ἀπόρρητον κληρονομίαν ἀπολαβών,
 ἦν ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀν-
 θρώπου | οὐκ ἀνέβη, εὐεὶς καὶ φίλος γενόμενος, ἔπρόσωπον· ἦδη 670 P
 ἔπρος πρόσωπον· ἐμπικλάται τῆς ἀκορέστου θεωρίας. οὐδὲν δὲ |
 25 οἶον αὐτοῦ ἐπακοῦσαι τοῦ λόγου, πλείονα τὸν νοῦν διὰ τῆς γραφῆς 242 S
 ἐνδιδόντος. λέγει γὰρ ὧδε· καὶ ἐκδύσεται τὴν στολὴν τὴν λινῆν, 2
 ἣν ἐνδεδύκει εἰσπορευόμενος εἰς τὰ ἅγια, καὶ ἀποθήσει αὐτὴν ἐκεῖ
 καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι ἐν τόπῳ ἁγίῳ καὶ ἐνδύσεται τὴν
 στολὴν αὐτοῦ. ἄλλως δ', οἶμαι, ὁ κύριος ἀποδύεται τε καὶ ἐνδύεται 3
 30 κατιῶν εἰς αἰσθησιν, ἄλλως ὁ δι' αὐτοῦ πιστεύσας ἀποδύεται τε καὶ

1 vgl. Kol. 1, 18 (ἀρχή) 1—3 vgl. Kol. 1, 15 f 7—11 vgl. Levit.
 16, 23 f 9 vgl. Gen. 1, 31 11—15 vgl. Philo Leg. all. II 56 (I p. 76 M)
 τοῖτον χάριν ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων οὐκ εἰσελεύσεται ἐν τῷ ποδῆρει,
 ἀλλὰ τὸν τῆς δόξης καὶ φαντασίας ψυχῆς χιτῶνα ἀποδυσάμενος καὶ καταλιπὼν
 τοῖς τὰ ἐκτὸς ἀγαπῶσι καὶ δόξαν πρὸ ἀληθείας τετιμηκόσι κτλ. De somn. I 216
 (I p. 653 M) 16 f vgl. Num. 8, 7 17 f vgl. Matth. 5, 8 19 f vgl. z. B.
 Aristot. Eth. Nic. IV 13 p. 1127^a 24 ὢν ἀληθευτικός καὶ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ
 22 f I Kor. 2, 9 23 f I Kor. 13, 12 26—29 Lev. 16, 23 f

6 τὸ ἐνδύειν τὸν ποδῆρη Jackson 16 ἀπολούμενον St ἀπολούεσθαι L
 17 (οὖν) Wi 18 ἄκρον Ma ἄκρων L 19 πέρα Schw παρά L 23 nach
 ἀνέβη ist ἃ ἐτοίμασεν ὁ θεός von L¹ getilgt
 Clemens II. 23

ναί μὴν τὸ μὲν περιστήθιον ἐκ τε ἐπωμίδος, ἣ ἔστιν ἔργου σύμβολον, 2
 ἐκ τε τοῦ λογίου (τὸν λόγον δὲ τοῦτο ἀνίσταται) [ᾧ] συνέστηκεν καὶ
 ἔστιν οὐρανοῦ εἰκὼν τοῦ λόγου γενομένου, τοῦ ὑποκειμένου τῇ κε-
 φαλῇ τῶν πάντων τῷ Χριστῷ (καὶ) κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως
 5 κινουμένου. οἱ οὖν ἐπὶ τῆς ἐπωμίδος ἁμαρτάνου φωτεινοὶ λίθοι 3
 ἥλιον καὶ σελήνην μηνύουσι τοὺς συνεργούς τῆς φύσεως, χειρὸς δὲ 4
 οἶμαι, ὤμος ἀρχή. οἱ δὲ ἐπὶ τῷ στήθει τέτραχα τεταγμένοι δώδεκα
 τὸν ζωδιακὸν διαγράφουσι ἡμῖν κύκλον κατὰ τὰς τέσσαρας τοῦ ἴσου
 τροπᾶς. ἄλλως τε ἐχρῆν | τῇ κεφαλῇ τῇ κυριακῇ νόμον μὲν καὶ 5
 10 προφήτας ὑποκείμεθα, δι' ὧν οἱ δίκαιοι μηνύονται καθ' ἑκατέρα
 τὰς διαθήκας· προφήτας γὰρ ἅμα καὶ δικαίους εἶναι τοῖς ἀποστόλοις
 λέγοντες εὐ' αὐτῶν εἰποιμεν, ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐνεργοῦντος διὰ πάν-
 των ἁγίου πνεύματος. ὡσαύτ' δὲ ὁ κύριος ὑπεράνω τοῦ κόσμου 6
 παντός, μᾶλλον δὲ ἐπέκεινα τοῦ νοητοῦ, οὕτως καὶ τὸ ἐν τῷ κε-
 15 τάλῳ ἔγγρακτον ὄνομα ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας εἶναι
 ἠξιώσεται, ἔγγρακτον δὲ διὰ τε τὰς ἐντολάς τὰς ἔγγράφους διὰ τε τὴν
 αἰσθητὴν παρουσίαν. ὄνομα δὲ εἰρηται θεοῦ, ἐπεὶ, ὡς βλέπει τοῦ
 πατρὸς τὴν ἀγαθότητα, ὁ υἱὸς ἐνεργεῖ. θεὸς σωτὴρ κεκλημένος, ἡ

1 f vgl. S. 351, 15 f; Philo De vita Mos. II (III) 130 II p. 155f M. τὸ λογίον
 ἤρτηρον ἐκ τῆς ἐπωμίδος, ἵνα μὴ χαλεπῶς τὸν λόγον οὐ δικαίως ἔργον ἐπι-
 τελεῖσθαι τὸν γὰρ ὤμον ἐνεργείας καὶ πράξεως ποιεῖται σύμβολον vgl. De nat.
 nom. 143 [I p. 317 M] ὤμος, πόρου σύμβολον. Doch enthält die Stelle Missver-
 ständnisse; denn περιστήθιον und λογίον sind gleichbedeutend — γὰρ z. B. Exod.
 24, 4. 15) und bei Philo ist nicht περιστήθιον, sondern ἐπωμίς — οὐρανὸς σύμ-
 βολον vgl. a. a. O. 122 [II p. 151 M]. Doch vgl. auch De mona. I 214f [I p. 633 M
 2 vgl. z. B. Philo Leg. all. III 119 I p. 111 M] λόγιον οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν τὸ
 φωνητικὸν ὄνομα, διὰ τὸ ἴσιν ὁ γινώσκων λόγος. 3 f vgl. I Kor. 11, 1.
 Ephes. 1, 22 3—6 vgl. Philo De vita Mos. II III, 122 II p. 153 M) οἱ δὲ ἐπὶ
 τῶν ἁμαρτάνων ἁμαρτάνου δώδεκα λίθοι περιφερῶς μηνύουσιν, ὡς μὲν οὐρανοῦ
 ἀστέρων τοῖς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἡγεμόνας, ἥλιον καὶ σελήνην. 6 9 vgl. Philo
 a. a. O. 124 οἱ κατὰ τὰ στήθη δώδεκα λίθοι ταῖς χροαῖς οἷον ἑκατὸν διανεμη-
 θήντες εἰς τέσσαρας στοιχοῖς ἐν τριῶν τινος ἑτέροι δαίμονα τῶν ἡ τῶν ζωδιακῶν
 κύκλου, καὶ γὰρ οἱτοὶ τετραχρῶς διανεμηθεὶς ἐν τριῶν τινος τὰς ἑκατὸν ὡς
 ἀποτελεῖ, ἑκατ., θίρος, μετόπισρον, χειμῶνα, τροπᾶς, τέσσαρας, ὡς ἑκατὸν δὲ
 τρία ζῴδια. Ähnlich De monarch. II 5 II p. 229 M 6 f vgl. S. 351, 15 f, oben
 1 f; Philo a. a. O. 130 p. 155 M) τὸν γὰρ ὤμον ἐνεργείας καὶ πράξεως ποιεῖται
 σύμβολον. 12 f vgl. I Kor. 12, 11 13 f 15 vgl. Ephes. 1, 21; Phil. 2, 9
 16 f vgl. S. 351, 9 17 f vgl. Joh. 5, 19

1 nach § Ras von 2—; Buchst. L 2 St Ma 4 καὶ St 5 κινου-
 μένου St Ma κινουμένη L 10 vor & ist de get. et L 11 vor θεός, καὶ ο
 γεταῖστ L

τῶν ὄλων ἀρχή, ἣτις ἀπεικόνισται μὲν ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου
 πρώτη καὶ πρὸ αἰώνων, τετύπωκεν δὲ τὰ μεθ' ἑαυτὴν ἅπαντα γενό-
 μενα. ναὶ μὴν τὸ λόγιον τὴν προφητείαν τὴν ἐκβοῶσαν τῷ λόγῳ 39, 1
 καὶ κηρύσσουσαν καὶ τὴν κρίσιν τὴν ἐσομένην δηλοῖ, ἐπεὶ ὁ αὐτός
 5 ἔστι λόγος ὁ προφητεῶν κρίνων τε ἅμα καὶ διακρίνων ἕκαστα.
 φασὶ δὲ καὶ τὸ ἐνθύμα, τὸν ποδῆρη, τὴν κατὰ σάρκα προφητεύειν 2
 οἰκονομίαν, δι' ἣν προσεχέστερον εἰς κόσμον ᾤφθη. ταύτη τοι ἀπο- 3
 δὺς τὸν ἡγιασμένον χιτῶνα ὁ ἀρχιερεὺς (κόσμος δὲ καὶ ἡ ἐν κόσμῳ
 κτίσις ἡγιασται πρὸς τοῦ καλὰ συγκαταθεμένου τὰ γινόμενα) λούεται
 10 καὶ τὸν ἄλλον ἐνδύεται ἅγιον ἀγίου ὡς εἰπεῖν χιτῶνα, τὸν συνεισ-
 ιόντα εἰς τὰ ἄδυτα αὐτῷ, ἐμοὶ δοκεῖν ἐμφαίνων τὸν Λευίτην καὶ 4
 γνωστικὸν ὡς ἂν τῶν ἄλλων ἱερέων ἄρχοντα, ὕδατι ἀπολελουμένων
 ἐκείνων καὶ πίστιν ἐνδεδυμένων μόνην καὶ τὴν ἰδίαν ἐκδεχομένων
 μόνην, αὐτὸν διακρίναντα τὰ νοητὰ τῶν αἰσθητῶν, κατ' ἐπανάβασιν
 15 τῶν ἄλλων ἱερέων σπεύδοντα ἐπὶ τὴν τοῦ νοητοῦ δίοδον, τῶν τῆδε
 ἀπολούμενον οὐκέτι ὕδατι, ὡς πρότερον ἐκαθαίρετο εἰς Λευιτικὴν
 ἐντασσόμενος φυλὴν, ἀλλ' ἤδη τῷ γνωστικῷ λόγῳ. καθαρὸς μὲν (οὖν) 40, 1
 τὴν καρδίαν πᾶσαν, κατορθώσας δ' εὖ μάλα καὶ τὴν πολιτείαν ἐκ' ἄκρον,
 πέρα τοῦ ἱερέως ἐπὶ μείζον ἀνέβη, ἀτεχνῶς ἡγνισμένος καὶ λόγῳ
 20 καὶ βίῳ, ἐπενδυσάμενος τὸ γάνωμα τῆς δόξης, τοῦ πνευματικοῦ
 ἐκείνου καὶ τελείου ἀνδρός τὴν ἀπόρρητον κληρονομίαν ἀπολαβών,
 ἣν ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀν-
 θρώπου | οὐκ ἀνέβη, υἱὸς καὶ φίλος γενόμενος, ἔπρόσωπον ἤδη 670 P
 ἔπρὸς πρόσωπον ἐμπίπλεται τῆς ἀκορέστου θεωρίας. οὐδὲν δὲ
 25 οἶον αὐτοῦ ἐπακοῦσαι τοῦ λόγου, πλείονα τὸν νοῦν διὰ τῆς γραφῆς 242 S
 ἐνδιδόντος. λέγει γὰρ ὧδε: καὶ ἐκδύσεται τὴν στολὴν τὴν λινῆν, 2
 ἣν ἐνδεδύκει εἰσπορευόμενος εἰς τὰ ἅγια, καὶ ἀποθήσει αὐτὴν ἐκεῖ.
 καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι ἐν τόπῳ ἁγίῳ καὶ ἐνδύσεται τὴν
 στολὴν αὐτοῦ. ἄλλως δ', οἶμαι, ὁ κύριος ἀποδύεται τε καὶ ἐνδύεται 3
 30 κατιῶν εἰς αἰσθησιν, ἄλλως δ' αὐτοῦ πιστεύσας ἀποδύεται τε καὶ

1 vgl. Kol. 1, 18 (ἀρχή) 1—3 vgl. Kol. 1, 15 f 7—11 vgl. Levit.
 16, 23 f 9 vgl. Gen. 1, 31 11—15 vgl. Philo Leg. all. II 56 (I p. 76 M)
 τοῦτον χάριν ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων οὐκ εἰσελεύσεται ἐν τῷ ποδῆρει,
 ἀλλὰ τὸν τῆς δόξης καὶ φαντασίας ψυχῆς χιτῶνα ἀποδυσάμενος καὶ καταλιπὼν
 τοῖς τὰ ἐκτὸς ἀγαπῶσι καὶ δόξαν πρὸ ἀληθείας τετιμηκόσι κτλ. De somn. I 216
 (I p. 653 M) 16 f vgl. Num. 8, 7 17 f vgl. Matth. 5, 8 19 f vgl. z. B.
 Aristot. Eth. Nic. IV 13 p. 1127^a 24 ὡν ἀληθευτικὸς καὶ τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ
 22 f I Kor. 2, 9 23 f I Kor. 13, 12 26—29 Lev. 16, 23 f

6 τὸ ἐνδύειν τὸν ποδῆρη Jackson 16 ἀπολούμενον St ἀπολούεσθαι L
 17 (οὖν) Wi 18 ἄκρον Ma ἄκρων L 19 πέρα Schw παρὰ L 23 nach
 ἀνέβη ist ἂ ἐτοίμασεν ὁ θεός von L¹ getilgt
 Clemens II. 23

ἐπειδύεται, ὡς καὶ ὁ ἀπόστολος ἐμήνυσεν, τὴν ἡγιασμένην στολήν. ἐντεῦθεν κατ' εἰκόνα τοῦ κυρίου ἀρχαίρεϊ ἀπὸ τῆς ἁγιασθείσης ἠροῦντο φυλῆς οἱ δοκιμώτατοι καὶ οἱ εἰς βασιλείαν καὶ οἱ εἰς προφητείαν ἐκλεκτοὶ ἐχρόντο.

- 3 VII. Ὅθεν καὶ Αἰγύπτιοι οὐ τοῖς ἐπιτηχοῦσι τὰ παρὰ σφίσι 41. 1
ἀντιτίθεντο μυστήρια οὐδὲ μὴν βεβήλοισι τὴν τῶν θεῶν εἰδῆσαν ἐξι-
φιρον. ἀλλ' ἢ μόνοις γε τοῖς μέλλουσιν ἐπὶ βασιλείαν προΐναι καὶ
τῶν ἱερῶν τοῖς κριθείσιν εἶναι δοκιμωτάτοις ἀπὸ τε τῆς τροφῆς
καὶ τῆς παιδείας καὶ τοῦ γένους.
- 10 Ὅμοια γοῦν τοῖς Ἑβραίοις κατὰ γε τὴν ἐπίκρουσιν καὶ τὰ τῶν 2
Αἰγυπτίων αἰνίγματα. Αἰγυπτίων δὲ μὲν ἐπὶ πλοῖον, οἱ δὲ ἐπὶ προ-
κοπίδῳ τὸν ἥλιον δεικνύουσι. σημαίνοισι δὲ ὅτι ὁ ἥλιος, δι' αἴρου 3
γλυκεροῦ καὶ ἕγρου τὴν πορείαν ποιούμενος, γεννᾷ τὸν χρόνον, ὃν
αἰνίσσεται ὁ προκόπιδος διὰ τινὰ ἄλλην ἱερατικὴν ἱστορίαν καὶ μὴν 4
15 καὶ ἐν Μοσπόλει τῆς Αἰγύπτου ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καλουμένου πυλῶνος
διατετύπεται παιδίον μὲν γενέσθαι· σύμβολον, φθορᾶς δὲ ὁ γέρον
θεοῦ τε αὐτὸ ἱεραξ, ὡς ὁ ἕρθῃς μίσουσι, καὶ κατ' ἄλλο πάλιν σημαίνου-
μενον ὁ προκόπιδος ἀναίδειας. φαίνεται τοίνυν συντιθέμενον τὸ 42. 1
πᾶν σύμβολον δηλωτικὸν εἶναι τοῦδε· ὡς γινόμενοι καὶ ἀπογινό-
20 μνοι, θεὸς μισεῖ | ἀναίδειαν. τὰ τε ὦτα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ 2 67: F
δημιουργοῦντες ἐξ ἕλης τιμᾶς καθιερῶσιν τοῖς θεοῖς ἀνατιθέντι·
εἰς τοὺς νεῶς, τοῦτο δὴ πῶν ἀνισσόμενοι ὡς πάντα θεὸς ὄρεῖ καὶ
ἀκούει. πρὸς τοιοῦτο ἀλκῆς μὲν καὶ φώμης σύμβολον αὐτοῖς ὁ λίων 3
ὡσπερ ἀμίλει γῆς τε αὐτῆς καὶ γεωργίας καὶ τροφῆς ὁ βοῦς, ἀνδρείας
25 τε καὶ παρρησίας ὁ ἵππος, ἀλκῆς τε αὐτῆς μετὰ συνέσιως ἢ σφίγξ, τὸ
μὲν σῶμα πᾶν λίοντος, τὸ πρόσωπον δὲ ἀνθρώπου ἰχοῦσα. ὁμοίως 4
τε τοῖτοις συνέσιωσιν καὶ μνήμην καὶ κράτος καὶ τέχνην ὁ ἀνθρώπος
ἀνισσόμενος τοῖς ἱεροῖς πρὸς αὐτῶν ἐγγλίσσεται. ἤδη δὲ πᾶν ταῖς 43. 1
καλουμέναις παρ' αὐτοῖς κωμωδίαις τῶν θεῶν χροῦσά ἀγάλματα δύν

1 vgl. II Kor. 5, 2-4 2-4 vgl. Strom. IV 12, 1 5-16 vgl. Deibel
p. 27-40 11-14 vgl. Porphyrius bei Euseb. Praep. ev. III 11, 48 ἕλιον 4 ση-
μαίνοισι τοῦ μὲν 4 ἀνθρώπου ἐπιτελεστέος πλοῖου, τοῦ τῶν οὐρανῶν τοῦ 4
ἐπὶ προκόπιδος κωμῶντος. δηλοῦν δὲ τὸ μὲν πλοῖον τὸν ἐν τῇ γῆτι χρόνον, οὗ δὲ
προκόπιδος πόντος ἕλκος, ἐν ᾧ φέρεται ὁ ἥλιος· ἐπιμαίνοισι τῶν οὐρανῶν 4
ἀέρος, ἕγρου καὶ γλυκεροῦ τὴν τροφήν καὶ τὸν χρόνον· Plat. Mor. p. 240 ἕλιον καὶ
σφίγγην οὐκ ὀνομασθῆναι, ἀλλὰ πλοῖον· ὄρεσθαι γινόμενος· ἐπιτελεῖσθαι φασί· Porphyrius
De Ant. Nym. h. 10 p. 13 ff Nauck 14-20 vgl. Plat. Mor. p. 240 F, Deibel
p. 40-45 20-22 vgl. Deibel p. 47-50 22 f vgl. F 277, 1-10, p. 52
23-26 vgl. Deibel p. 51-54 28-4 235, 12 vgl. Deibel p. 57-60.

μὲν κύνας, ἕνα δὲ ἰέρακα καὶ ἴβιν μίαν περιφέρουσι καὶ καλοῦσι τὰ τέσσαρα τῶν ἀγαλμάτων εἰδῶλα τέσσαρα γράμματα. εἰσὶ γοῦν οἱ 2 μὲν κύνες σύμβολα τῶν θυεῖν ἡμισφαιρίων, οἷον περιπολούντων καὶ φυλασσόντων· ὁ δὲ ἰέραξ ἡλίου· πυρώδης γὰρ καὶ ἀναιρετικός· 5 αὐτίκα τὰς λοιμικὰς νόσους ἡλίῳ ἀνατιθέασιν· ἡ δὲ ἴβις σελήνης, τὰ μὲν σκιερὰ τῷ μέλανι, τὰ δὲ φωτεινὰ τῷ λευκῷ τῶν πτίλων εἰκαζόντων. εἰσὶν δ' οἱ τοὺς μὲν τροπικοὺς πρὸς τῶν κυνῶν μηνύεσθαι 8 βούλονται, οἳ δὲ διαφυλάσσουσι καὶ πυλωροῦσι τὴν ἐπὶ νότον καὶ ἄρκτον πάροδον τοῦ ἡλίου· τὸν δ' ἰσημερινόν, ὑψηλὸν ὄντα καὶ 10 διακεκαυμένον, ὁ ἰέραξ δηλοῖ, καθάπερ ἡ ἴβις τὸν λοξόν· ἀριθμοῦ γὰρ ἐπινοίας καὶ μέτρου μάλιστα τῶν ζώων ἡ ἴβις ἀρχὴν παρεσχῆσθαι τοῖς Αἰγυπτίοις δοκεῖ, ὡς τῶν κύκλων ὁ λοξός.

VIII. Ἀλλὰ γὰρ οὐ μόνον Αἰγυπτίων οἱ λογικώτατοι, πρὸς δὲ 44. 1 καὶ τῶν ἄλλων βαρβάρων ὅσοι φιλοσοφίας ὠρέχθησαν, τὸ συμβολικὸν εἶδος ἐζήλωσαν.

Φαῖν γοῦν καὶ Ἰδανθοῦραν τὸν Σκυθῶν βασιλέα, ὡς ἱστορεῖ 2 Φερεκύδης ὁ Σύριος, Δαρείῳ διαβάντι τὸν Ἰστρον πόλεμον ἀπειλοῦντα πέμψαι σύμβολον ἀντὶ τῶν γραμμάτων μῦν, βάτραχον, ὄρνιθα, οἰστόν, ἄροτρον. ἀπορίας δὲ οὐσίας, οἷα | εἰκός, ἐπὶ τούτοις 3 672 P 20 Ὀροντοπάτας μὲν ὁ χιλιάρχος ἔλεγεν παραδώσειν αὐτοὺς τὴν ἀρχήν, τεκμαιρόμενος ἀπὸ μὲν τοῦ μύθου τὰς οἰκήσεις, ἀπὸ δὲ τοῦ βατράχου τὰ ὕδατα τὸν ἄερα τε ἀπὸ τῆς ὄρνιθος καὶ ἀπὸ τοῦ οἰστοῦ τὰ ὄπλα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄροτροῦ τὴν χώραν. Ξιφόδρης δὲ ἔμπαλιν ἡρμή- 4 νευσεν· ἔφασκεν γάρ· ἔάν μὴ ὡς ὄρνιθες ἀναπτῶμεν ἢ ὡς μύες κατὰ 25 τῆς γῆς ἢ ὡς οἱ βάτραχοι καθ' ὕδατος δύωμεν, οὐκ ἂν φύγοιμεν τὰ ἐκείνων βέλη, τῆς γὰρ χώρας οὐκ ἔσμεν κύριοι.

Ἀνάχαοῖν τε τὸν Σκύθην φαῖν καὶ αὐτὸν κοιμώμενον κατέχειν 5 τῇ μὲν λαιῷ τὰ αἰδοῖα, τῇ δεξιῷ δὲ τὸ στόμα, ἀνιττόμενον δεῖν μὲν ἀμφοῖν, μεῖζον δὲ εἶναι γλώττης κρατεῖν ἢ ἡδονῆς.

30 Καὶ τί μοι περὶ τοὺς βαρβάρους ἐνδιατρίβειν, ἐξὸν αὐτοὺς τοὺς 45, 1 Ἕλληνας σφόδρα τῇ ἐπικρούσει κεχρημένους παραστῆσαι;

16—29 Pherekydes Fr. 113 FHG I p. 98; vgl. Herod. 4, 131 f u. Leutsch zu Macar. VIII 22 27—29 Parallelen bei Sternbach, Gnomol. Vatic. 136 (Arsen. Viol. p. 106, 17 Walz; Theodoret Gr. aff. c. XII 45 — Cram. Anecd. Oxon. IV p. 253, 3 ff)

16 Ἰδανθοῦραν L Ἰδάνθυρος Herod. 4, 76 u. δ.; vgl. Müller, Ctesiae fragm. p. 65 τὸν Sy τῶν L 19 οἷα Excerptus οἷας L 20 Ὀροντοπάτας Lagarde, Symmicta [I] 1877 p. 17 ὄροντοπάτας L 23 f εἰρημήνευσεν L 25 [τῆς] u. [οἱ] Cobet S. 517 δύωμεν Sy δύωμεν L 27 φαῖν Wi φαῖν L 28 vor δεῖν ist δὲ von L' getilgt

Ἀνδροκύδης γοῦν ὁ Πυθαγορικός τὰ Ἐφέσια καλούμενα γράμματα ἐν πολλοῖς δὴ πολυφθύλητα ὄντα συμβόλων ἔχειν φησὶ τάξιν. σημαίνειν δὲ Ἄσκιον μὲν τὸ σκότος, μὴ γὰρ ἔχειν τοῦτο σκιάν· φῶς δὲ Κατάσκιον, ἐπεὶ καταγράφει τὴν σκιάν· Ἄξ τε ἔστιν ἡ γῆ κατὰ ἀρχαίαν ἑκωνομίαν καὶ Τετράξ ὁ ἑνιαυτός διὰ τὰς ὥρας, Δαμναμέντος δὲ ὁ ἥλιος ὁ δαμάζων, τὰ Αἰαία τε ἡ ἀληθὴς φωνή. σημαίνει δ' ἄρα τὸ σύμβολον ὡς κεκόσμηται τὰ θεία, οἷον σκότος πρὸς φῶς καὶ ἥλιος πρὸς ἑνιαυτὸν καὶ γῆ πρὸς παντοίαν φύσειος γένεσιν.

Ἄλλα καὶ Διονύσιος ὁ Θραξ ὁ γραμματικός ἐν τῷ Περὶ τῆς ἑμφάσεως περὶ τοῦ τῶν τροχίσκων συμβόλου φησὶ κατὰ λέξιν σημαίνον γοῦν οὐ διὰ λέξεως μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ συμβόλων ἵναι τὰ πράξεις, διὰ λέξεως μὲν ὡς ἔχει τὰ λεγόμενα Δελφικὰ παραγγέλματα, τὸ μῆδεν ἄγαν καὶ τὸ γινῶθι σαυτὸν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, διὰ δὲ συμβόλων ὡς ὁ τε τροχὸς ὁ στρεφόμενος ἐν τοῖς τῶν θεῶν τεμένεισιν ἐλλυομένους παρὰ Αἰγυπτίων καὶ τὸ τῶν θαλλῶν τῶν δεδομένων τοῖς προσηνοῦσι. φησὶ γὰρ Ὑρφαῖος ὁ Θραξίος· |

† θαλλῶν δ' ὅσα βροτοῖσιν ἐπὶ χθονὸς ἴργα μέμηλεν.

οὐδὲν ἔχει μίαν αἰσαν ἐπὶ φρεσίν, ἀλλὰ κικλείται

πάντα περίξ, στήναι δὲ καθ' ἕν μέρος οὐ θίμις ἔστιν.

ἀλλ' ἔχει, ὡς ἤρξαντο, δρόμον μέρος ἴσον ἑαυτός.

οἱ θαλλοὶ ἦτοι τῆς πρώτης τροφῆς σύμβολον ἐκάρχουν, ἢ ὅπως ἐπιστῶνται οἱ πολλοὶ τοὺς μὲν καρπούς δι' ὅλον θάλλειν καὶ αἰξιοῦσθαι διαμύροντας ἐπὶ πλιστον, σφᾶς δὲ αὐτοὺς ὀλίγον ἐλπηγίνας τὸν τῆς ζωῆς χρόνον, τούτου χάριν δίδουσθαι τοὺς θαλλοὺς ρούλον

1 vgl. Diels, Vorsokr. 201, 45. 2 8 Androkydes Fr. 2 Hdk (De acuum sine symb. Pyth. p. 47); zu den Ἐφέσια γράμματα vgl. Hesychius a. v., Wyttenbach zu Plut. Mor. p. 55 B; Roscher, Philol. 60 (1901) S. 48 ff.; Wünsch, Rh. Mus. 55 (1900) S. 78 ff.; Ziebarth, Nachr. d. Ges. d. Wiss. u. Gött. 1899 S. 129 ff. 9 = S. 257, 8 Dionysios Thrax Fr. 2 M. Schmidt, Philol. 7 (1892) S. 291. 12 vgl. Strom. 1.61, 1; 62, 3. 13-15 vgl. Plut. Numa 14 τοῖς Αἰγυπτίοις τροχοὶς αἰστανταί τε. Heron 1. 32 ἐν τοῖς Αἰγυπτίων ἱεροῖς πρὸς ταῖς παραστάσις τροχοὶ γάλατοι ἐπιστραπτοὶ γίνονται πρὸς τὸ τοῖς ἐπισημομένοις ἐπιστρεφόντες αὐτοῖς δὲ τὸ δοκεῖν τὸν χαλεπὸν ἀγέειν. Vgl. II 32, Eisman, Zeitschr. f. Ägypt. Spr. 5 (1900) S. 131, v. Basing u. Capart, Zeitschr. f. Ägypt. Spr. 20 (1905) S. 144 ff. W. Simpson, The Journ. of the Roy. Asiatic Society 1915 S. 85. 17 20 Origenes Fr. 21 Abel (wohl von Clem. in das Excerpt aus Dionys. Thrax eingeschoben

4 αἰξ Hesych. 5 τετράξ Hesych. u. Inschr. ff. bei Ziebarth τετράξ L.

10 περί τοι = Hesych. τοῖς περί L. τοῖς [περὶ τῶν τροχίσκων] Plut. bei Eisman

12 nach mir ist zum von L. getilgt. Στεφάνου ἑπισημομένοις L. 13, 17 θαλλῶν L. 17 θαλλοὶ Mullach FRG I p. 171. 18 19 20 21 vgl. Lohsch, Ag. 2. h. p. 282. Mullach ἐπὶ χθονός, διὰ φρεσίν Lohsch. 15 ἐπὶ φρεσίν, ἐπὶ χθονός, Lohsch

ται, ἴσως δὲ καὶ ἵνα ἐπιστῶνται, ὅτι, ὡς οὗτοι [αὐ] καίονται, οὕτως καὶ (αὐ)τοὺς δεῖ τοῦτον τὸν βίον ταχέως ἐκλιπεῖν καὶ πυρὸς ἔργον γενέσθαι.^ε

Χρησιμώτατον ἄρα τὸ τῆς συμβολικῆς ἐρμηνείας εἶδος εἰς πολλὰ 46, 1
5 καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν θεολογίαν συνεργοῦν καὶ πρὸς εὐσέβειαν καὶ
πρὸς ἐπίδειξιν συνέσεως καὶ πρὸς βραχυλογίας ἄσκησιν καὶ σοφίας
ἐνδειξιν· ἰσοφοῦ γὰρ τὸ χρῆσθαι τῇ συμβολικῇ φράσει δεξιῶς^ε, φησὶν 2
ὁ γραμματικὸς Δίδυμος, καὶ τὸ γνωρίσαι τὸ διὰ ταύτης δηλού-
μενον.^ε

10 καὶ μὴν ἡ στοιχειωτικὴ τῶν παιδῶν διδασκαλία τὴν τῶν τετ- 3
τάρων στοιχείων περιέληφεν ἐρμηνείαν. βέδν μὲν γὰρ τοὺς Φρύγας 4
τὸ ὕδωρ φησὶ καλεῖν, καθὰ καὶ Ὀρφεύς·

καὶ βέδν νυμφάων καταλείβεται ἀγλαὸν ὕδωρ.

ἀλλὰ καὶ ὁ θύτης Δίων ὁμοίως φαίνεται γράφων· καὶ βέδν λαβῶν 5
15 κατὰ χειρῶν καταχεῖν καὶ ἐπὶ τὴν ἱεροσκοπίην τρέπου.^ε Ἐμπαλίω 6
δὲ ὁ κωμικὸς Φιλύλλιος βέδν τὸν ἀέρα βιόδωρον ὄντα διὰ τούτων
γινώσκει·

Ἐλκειν τὸ βέδν σωτήριον προσεύχομαι,
ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὑγείας μέρος,
20 τὸ τὸν ἀέρα ἔλκειν καθαρὸν, οὐ τεθολωμένον.

συνομολόγος τῆς τοιαύτης δόξης καὶ ὁ Κυζικηνὸς Νεάνθης γράφων 47, 1
τοὺς Μακεδόνων ἱερεῖς ἐν ταῖς κατευχαῖς βέδν κατακαλεῖν ἴλεω αὐτοῖς
τε καὶ τοῖς τέκνοις, ὅπερ ἐρμηνεύουσιν ἀέρα. ζᾶψ δὲ τὸ πῦρ οἷ μὲν 2
παρὰ τὴν ζῆσιν ἀμαθῶς ἐδίξαντο· καλεῖται δ' οὕτως ἡ θάλασσα, ὡς
25 Εὐφορίων ἐν ταῖς πρὸς Θεοδώριδαν ἀντιγραφαῖς·

7—9 Didymos, Συμπόσιακά Fr. 9 Schmidt p. 379. 404 11 zu βέδν vgl.
Jo. Frontonis Epist. et diss. eccl. (Hamburg 1720) p. 100 f; Paul de Lagarde,
Ges. Abhandl. S. 285 18 Orpheus Fr. 252 Abel 16 βιόδωρος Etymologie
von βέδν 18—20 Philyllios Fr. 20 CAF I p. 787 21—23 Neanthes Fr. 27
FHG III p. 9 25 vgl. Düntzer, Fragm. d. ep. Poes. d. Gr. II S. 45

1 [αὐ] καίονται St αἰαίνονται Schw 2 (αὐ)τοὺς δεῖ St τοὺς εἰς L
βίον (εἰσιόντας) Sy βίον ἤκοντας Lobeck, Aglaoph. p. 835 ἐκλιπεῖν (δεῖ)
Ma 3 γενέσθαι Ma γενήσεσθαι L 11 περιέληφεν (φεν in Ras.) L¹
14 λαβῶν (zw. β u. ω ist o getilgt) L¹ 16 Φιλύλλιος Casaubonus, Animadv.
ad Athen. III 9 p. 169, 18 φιλιόσεος L 19 ὑγείας Sy ὕγείας L 20 τὸ τὸν
ἀέρα doppelt, einmal getilgt L¹ 25 Θεοδώριδαν Meursius zu Hellad. p. 697
(vgl. Meineke, Anal. Alex. p. 18) Θεωρίδαν L

ζᾶψ δὲ ποτὶ σπιλάδεσσι νεῶν ὀλέτιρα κακύνει. |

Μονύσιός τε ὁ Ἰαμβος ὁμοίως·

8 174 r

κόντου μαινομένοιο περιστίνει ἀλυκῆ ζᾶψ.

ὁμοίως δὲ Κρατῖνος ὁ νεώτερος κωμικός·

4

καρδίας ἢ ζᾶψ ἐκφέρει κλῆθῦδια.

καὶ Σιμμίας ὁ Ῥόδιος·

5

ἀμμά:

Ἰγνήτων καὶ Τιλχίνων ἴψυ ἢ ἀλυκῆ ζᾶψ.

χθῶν δὲ ἢ γῆ εἰς μίγεθος κεχυμένη, καὶ πληκτρον οἷ μὲν τὸν 6
 10 πόλον, οἷ δὲ τὸν αἶρα τὸν πάντα πλήσσοντα καὶ κινουῦντα εἰς φάσμα
 τε καὶ ἀξῆσιν ἢ τὸν πάντων πληρωτικόν. οὐκ ἀνέγνωσαν δ' οὕτως 11
 Κλειάνθην τὸν φιλόσοφον, ὅς ἀντικρὺς πληκτρον τὸν ἥλιον καλεῖ·
 ἐν γὰρ ταῖς ἀνατολαῖς ἐρείδων τὰς ἀγᾶς, οἷον πλήσσω τὸν κόσμον,
 εἰς τὴν ἐναρμόνιον πορείαν τὸ φῶς ἄγει· ἐκ δὲ τοῦ ἡλίου σημαίνει
 15 καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα. σφίγξ δὲ οὐχ ἢ τῶν ὅλων σύνθεσις καὶ ἢ τοῦ 2
 κόσμου κατὰ τὸν ποιητὴν Ἰσρατον περιφορά, ἀλλὰ τάχα μὲν ὁ διή-
 κων πνευματικὸς τόπος καὶ συνέχων τὸν κόσμον εἴη ἄν· ἄμεινον δὲ 3
 ἐκδέχισθαι τὸν αἰθέρα πάντα συνέχοντα καὶ σφίγγοντα, καθὰ καὶ ὁ
 Ἐμπεδοκλῆς φησιν·

20 εἰ δ' ἄγε τοι λέξω πρώθ' ἢ ἥλιον ἀρχὴν,
 ἐξ ὧν δὴλ' ἐγίνοντο τὰ νῦν ἰσορῶμενα πάντα,
 γαλά τε καὶ κόντος πολικύμων ἠδ' ἕγρος ἀήρ
 Τιτάν ἠδ' αἰθῆρ σφίγγων περὶ κύκλον ἅπαντα

1 Euphorion Fr. 3 Meineke Anal. Alex. S. 40 — 2 zu D. n. vgl. Düntzer a. a. O. S. 91; Pauly-Wissowa V Col. 915 30 ff. — 3 Kratinos der Jüngere Fr. 13 CAF II p. 203 — 4 zu Simmias v. Rh. vgl. Düntzer a. a. O. S. 5 f. — 5 περιωνεῖς Etymologie von ῥθῖον — 11 15 Kleantes Fr. 31 Pearson — 12 Armin Stoebe vet. fr. I p. 112, vgl. Wachsmuth, Comm. II de Zen. Cit. et Cleante. Astro. p. 10 — 12 vgl. Skythinos von Teos Fr. 1, 3 Deo's λοιπῶν πληκτρον ἕσται φῶς — 13 16 Chrysipp Fr. 447 Armin — 16 vgl. Arat. Phaen. 22 24 — 20 23 Empedokles Fr. 38 Deo's

1 σπιλάδων ὀλέτιρα L — 2 οὐχ ἢ L — 3 ἀμμά: οὐκ ἀνέγνωσαν 10 Ἰγνήτων Bichart, (vulgat. lect. 11 12 p. 152) ὁμοίως ἀγρήτων L — 14 τὸ φῶς: Armin — 15 αἰθέρα, Sy αἰθέρα, L — 20 εἰ δ' ἄγε: Kosterbau — 21 τοι: ἢ: Ma — 22 τοι μὲν ἕσται: Po — 23 κόντος: ἀγρῶν: Sy — 24 ἕγρος: ἕσται: Deo's — 25 ἀήρ: H. Wei. 3, 1 — ἰσορῶμενα: ἀσφίγγοντα: (vulgat. lect.) — 26 εἰ δ' ἄγε: Deo's — 27 εἰ δ' ἄγε: Deo's

Ἀπολλόδωρος δ' ὁ Κερκυραῖος τοὺς στίχους τοῦσδε ὑπὸ Βράγχου 4
ἀναφωνηθῆναι τοῦ μάντεως λέγει Μιλησίους καθαίροντος ἀπὸ λοι-
μοῦ. ὁ μὲν γὰρ ἐπιρραίνων τὸ πλῆθος δάφνης κλάδοις προκατήρ-
χετο τοῦ ὕμνου ὡδὲ πως·

5 μέλπετε, ὦ παῖδες, ἐκάεργον καὶ ἐκαέργαν·

ἐπέβαλλεν δὲ ὡς εἶπειν ὁ λαός· ἠβέδν, ζάψ, χθώμ, κλήκτρον, σφιγξ· 5
κναξζββιχ, θύπτης, φλεγμό, δρώψ.· μέμνηται τῆς ἱστορίας καὶ Καλλι-
μαχος ἐν ἰάμβοις. | κναξζββιχ δὲ κατὰ παραγωγὴν ἢ νόσος παρὰ τὸ 6 875 P
κναίειν καὶ διαφθείρειν, θύψαι τε τὸ κεραννῶ φλέξει. Θεσπις 7
10 μέντοι ὁ τραγικός διὰ τούτων ἄλλο τι σημαίνεσθαι φησιν ὡδὲ πως
γράφων·

ἴδε σοι σπένδω κναξζββιχ [τὸ] λευκὸν
ἀπὸ θηλαμόνων θλίψας κνακῶν·

15 ἴδε σοι θύπτην τυρὸν μίξας
ἐρυθρῶ μελιτῶ, κατὰ τῶν σῶν, Πᾶν
δίκερως, τίθεμαι βωμῶν ἄγιων.

ἴδε σοι Βρομίον [αἰθωπα] φλεγμὸν λείβω.

αἰνίσσεται, οἶμαι, τὴν ἐκ τῶν τεσσάρων καὶ εἴκοσι στοιχείων ψυχῆς 8
γαλακτώδη πρῶτην τροφήν, μεθ' ἣν ἤδη πεπηγὸς γάλα τὸ βρωῦμα,
20 τελευταῖον δὲ αἷμα ἀμπέλου τοῦ λόγου τὸν αἰθωπα οἶνον·, τὴν
τελειοῦσαν τῆς ἀγωγῆς εὐφροσύνην, διδάσκει. δρώψ δὲ ὁ λόγος ὁ 9

6 f zu diessen aus den 24 Buchst. des Alphabets gebildeten Wörtern vgl.
Bentley, Epist. ad Millium p. 47 f; Lobeck, Aglaoph. p. 1331 7 f Kallimachos
Fr. 75 Schneider 12—17 Thespis Fr. inc. 4 TGF² p. 833; vgl. Welcker, Die
griech. Tragödien S. 1096 ff; Hesychius κνάξ· γάλα λευκόν. ζ[α]ββιχ· λευκόν.
θύπτης· ὁ τυρός. φλεγμός· τὸ αἷμα. 20 vgl. z. B. A 462 21 vgl. He-
sych. δρώψ· ἄνθρωπος.

1 Κερκυραῖος] Ἀθηναῖος Christ, Philol. Stud. S. 27 Κερνηαῖος (vgl. Pauly-
Wissowa I Col. 2886) Koetschau ThLz 26 (1901) Sp. 417 [ὑπὸ] Βράγχου oder ὑπὸ
Βράγχου (ἀνευρεθέντας) Schneider 2 μιλησίους L 3 ἐπιρραίνων L 6 ζάψ,
χθώμ Nauck, Bull. de l'Acad. de St. Pétersb. 17 (1872) S. 270 ζάψ, χθών L ζάμψ,
χθώ Bentley 7 κναξζββιχ, θύπτης (vgl. Hesych.) St κνααζββιχ θύπτης L
φλεγμώ, δρώψ Porphyrius MS bei Bentley vgl. aber Z. 17. 21 8 κναξζββιχ St
κναξζββι L 9 διαφθείρειν Sy διαφέρειν L θύψαι Sy θρύψαι L τὸ corr.
aus τῶι L¹ 12 κναξζββιχ St κναξζββι L κνάξ, ζββιχ (vgl. Hesych.) Salmasius
[τὸ] Toup, Emend. in Suid. 2 p. 565 13 ἀπὸ] γάλα Nauck 14 θύπτην
(vgl. θύψαι oben Z. 9 u. Hesych.) Salmasius χθύπτην L 15 μελιτῶ (vgl. Diels
zu Empedokles Fr. 128, 7) Schw μέλιτι L μέλιτι ~ Nauck vor χθύπτην 15 f
Πᾶν δίκερως Sy πανδικαίρως L 17 βρομίον Sy βρωμίον L [αἰθωπα] Nauck
αἰθωπα L φλεγμὸν Po φλογμὸν L 19 πρῶτην He πρῶκτην L 20 αἰ-
θωπα corr. aus αἰθωπα L¹

δραστήριος, ὁ ἐκ κατηγήσεως τῆς πρώτης εἰς ἀΐξιν ἀνδρός, οὐκ
μέτρον ἡλικίας, ἐκφλέγων καὶ ἐκφωτίζων τὸν ἄνθρωπον.

Ἄλλὰ καὶ τρίτος ἑπογραμμὸς φέρεται παιδικός· ἡμάρτι, σφίγξ, 40, 1
κλώψ, ζῆνχθηδόν· σημαίνει δ' οἶμαι, διὰ τῆς τῶν στοιχείων καὶ τοῦ
5 κόσμου διοικήσεως τὴν ὁδὸν ἡμῖν δεῖν ἐπὶ τὴν τῶν τελειότερων
γίνεσθαι γνῶσιν, βίβη καὶ πόνο περιγινομένης τῆς αἰωνίου σωτηρίας·
μάρται μὲν γὰρ τὸ καταλαβεῖν, τὴν δὲ τοῦ κόσμου ἁρμονίαν ἢ σφίγξ, 2
ζῆνχθηδόν δὲ τὴν χαλεπότητα μηνύει, καὶ κλώψ τὴν λανθάνουσαν
κυρίου γνῶσιν ἅμα καὶ ἡμέραν δηλοῖ.

10 Π δ'· οὐχὶ καὶ Ἐπιγένης ἐν τῷ περὶ τῆς Ὀρφείως ποιήσεως τὰ 8
ἰδιάζοντα παρ' Ὀρφείου ἐκτεθειμένους φησὶ περιχρῆσαι καὶ πύλοισι τοῖς
ἀρότροις μηνύεσθαι, ἐπιθήσοι δὲ τοῖς ἀνάξι· ἡμίτονος δὲ τὸ σπέρμα
ἀλληγοριεῖσθαι, καὶ δάκρυα Διὸς τὸν ὄμβρον δηλοῦν, ἡμάρται τε
15 αὐτὰ μέρη τῆς σελήνης, τριακάδα καὶ πεντεκαιδεκάτην καὶ τρι-
μηνίαν· διὸ καὶ ἐλεγκοστόλους αὐτάς καλεῖν τὸν Ὀρφεία φησὶς
οἷσας μέρη, πάλιν ἄνθρονος μὲν τὸ ἴαφ διὰ τὴν φέρον, ἡμάρται δὲ 4
τὴν νύκτα διὰ τὴν ἀνάπαισιν, καὶ ἡμάρται τὴν σελήνην διὰ τὸ
ἐν αὐτῇ πρόσωπον, ἡμάρται τε τὸν καιρὸν καθ' ὃν δεῖ σπείρειν
λέγεσθαι παρὰ τῷ θεολόγῳ.

20 Τοιαῦτα καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἠπίσταντο, Φιλοσόφους μὲν κίνας 20, 1
τοῖς πλανήταις, Κρόνον δὲ δάκρυον τὴν θάλασσαν ἀλληγοροῦντες,
καὶ μυρία ἐπὶ μυρίοις ἔτροιμιν ἂν ὑπὸ τε γιλοσόφων ὑπὸ τε ποιη- 2
τῶν αἰνεματοειδῶς ἱερήματα, ὅπου γὰρ καὶ ὅλα βιβλία ἐπιχειρομνήτην
τὴν τοῦ συγγραφέως βούλησιν ἐπιδικῶνται, ὡς καὶ τὸ Ἡρακλείτου
25 περὶ φύσεως, ὅς καὶ δὲ αὐτὸ τοῦτο Σκοτεινὸς προσηγόρευται, ὅμοια 8
τοῦτω τῷ βιβλίῳ καὶ ἡ Φιλικίδου θεολογία τοῦ Σπύριου, Ἐπιθήσοι
γὰρ ὁ ποιητής καὶ τὰ Καλλιμάχου ἱίτια καὶ ἡ Ἀντιόφρονος Ἰλιζάρ-

1 f vgl. Ephes 4, 13 6 vgl. vielleicht Matth. 11, 12 7 vgl. S. 158 15 f

8 f vgl. 1 Kor. 2, 7 ἡσφαῖαν ἀποκρυμμένην 1 Thess. 5, 2 4. 11 Petr. 1, 9
ἡμάρται πικρὸν ὡς κίνας 10 19 Orpheus Fr. 2 f Abel 20 f vgl. Plat
Mor. p. 394 A τὸ ἴαφ τῶν Πυθαγορείων ἱεροσάντων, ὡς ἡ θεοῦ αἰὶν ἡμάρται
πικρὸν ἴσταν. Porphyry, Vita Pythag. 41 ἡμάρται τῆς ἀντιόφρονος... ὅτι τὴν θεο-
λατίαν μὲν ἐπιθήσοι Κρόνον δάκρυον Aristot. Fr. 16, Rose 1, 1... τοῖς δὲ κίνας,
κίνας τῆς Φιλικίδου; 24 f vgl. Zeller, Phil. d. Gr. I, 2, 12 ff Anm.

4 ζῆνχθηδόν ο aus u corr. L' 5 κλώψ St. p. 114 L' 11 καλλιμά-
χουαι Lobbeck, Aeliasch. p. 8 S aus Hess b. 20 τιθήσοιαι L' 24 ἐπι-
θήσοιαι L' 26 ἐπιθήσοιαι τε aus u corr. L' 27 τα ἡμάρται ἡμάρται
ἡμάρται καὶ τὰ ἡμάρται furt. Dion. Salazarus Mosaicae Linguae Gr. p. 47 ex Ovid
Lib. in Hon. 1, 2's hands in 'The Leont' an... ex m. manus; 20 nous perve-
tuisso Codex... was aber auf Irrtum oder Fälschung beruht, vgl. C. ... ed
Ernest, I p. 44

δρα καὶ τὰ τούτοις παρακλήσια γυμνάσιον εἰς ἐξήγησιν γραμματικῶν
ἐκκεῖται παισίην.

Οὐκ οὖν ἀπεικὸς καὶ τὴν βάρβαρον φιλοσοφίαν, περὶ ἧς ἡμῖν 51, 1
πρόκειται λέγειν, ἐπιεκρυμμένως καὶ διὰ συμβόλων προφητεύειν ἐν
5 τισίν, ὡς ἀποδέδεικται. τοιαῦτα γοῦν καὶ ὁ Μωυσῆς παραινεί, τὰ 2
κοινὰ | δὴ ταῦτα· οὐ φάγεσθε χοῖρον οὔτε αἰτόν οὔτε ὄξύπτερον 677 P
οὔτε κόρακα.· ὁ μὲν γὰρ χοῖρος φιλήθονον καὶ ἀκάθαρτον ἐπιθυ- 3
μίαν τροφῶν καὶ ἀφροδισίων λήγον καὶ μεμολυσμένην ἀκολασίαν
μηνύει, αἱ κνηστιῶσαν ὑλικὴν τε καὶ ἐν βορβορῇ κειμένην, εἰς σφα-
10 γὴν καὶ ἀπώλειαν πεινομένην. ἔμπαλιν δὲ ἐπιτρέπει διχηλοῦν καὶ 4
μαρτυκώμενον ἐσθλῆν, μηνύων, φησὶν ὁ Βαρνάβας, κολλᾶσθαι δεῖν
μετὰ τῶν φοβουμένων τὸν κύριον καὶ μετὰ τῶν μελετώντων ὃ
ἔλαβον διάσταμα ῥήματος ἐν τῇ καρδίᾳ, μετὰ τῶν λαλούντων
δικαιώματα κυρίου καὶ τηρούντων, μετὰ τῶν εἰδόντων ὅτι ἡ μελέτη
15 ἐστὶν ἔργον εὐφροσύνης καὶ ἀναμαρτυκωμένων τὸν λόγον κυρίου. τί 5
δὲ τὸ διχηλοῦν; ὅτι ὁ δίκαιος καὶ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ περιπατεῖ
καὶ τὸν ἅγιον αἰῶνα ἐκδέχεται.· εἶτα ἐπιφέρει· ὀβλέπετε πῶς ἐνο- 6
μοθέτησεν ὁ Μωυσῆς καλῶς. ἀλλὰ πόθεν ἐκείνοις ταῦτα νοῆσαι ἢ
συνιέναι; ἡμεῖς δικαίως νοήσαντες τὰς ἐντολάς, λαλούμεν ὡς ἠθέ-
20 λησεν κύριος. διὰ τοῦτο περιέτεμε τὰς ἀκοὰς ἡμῶν καὶ τὰς καρδίας,
ἵνα συνιῶμεν ταῦτα.· καὶ μὴν ὅταν λέγῃ οὐ φάγη τὸν αἰτόν, τὸν 52, 1
ὄξύπτερον καὶ τὸν ἰκτινον καὶ τὸν κόρακα,· οὐ κολληθήσῃ, φησὶν,
οὔδὲ ὁμοιωθήσῃ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, οἳ οὐκ ἴσασι διὰ πόνου
καὶ ἰδρωτός πορίζειν ἑαυτοῖς τὴν τροφήν, ἀλλ' ἐν ἀρπαγῇ καὶ ἀνομίᾳ
25 βιοῦσιν.· αἰτὸς μὲν γὰρ ἀρπαγὴν, ὄξύπτερος δὲ ἀδικίαν καὶ πλεονε- 2
ξίαν ὁ κόραξ μηνύει. γέγραπται δέ· ὀμετὰ ἀνδρὸς ἀθῶνον ἀθῶνος ἔση 3
καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔση καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις.·
κολλᾶσθαι οὖν τοῖς ἁγίοις προσήκει, ὅτι οἱ κολλώμενοι αὐτοῖς
ἀγιασθήσονται.· ἐντεῦθεν ὁ Θεόγνις γράφει· 4

5—29 vgl. Paed. III 75, 3—76, 2; Strom. II 67 6 f Barnab. Ep.
10, 1 (vgl. Lev. 11, 7. 13 f; Deut. 14, 8. 12 f) 9 zu βορβορῶν vgl. Heraklit
Fr. 54 Byw. 13 Diels; Protr. 92, 4 mit Anm. 9 f vgl. Kleanthes Fr. 44 Pear-
son; 516 Arnim; Strom. II 105, 2; VII 33, 3 10—21 vgl. Barnab. Ep. 10, 11 f
21—25 Barnab. Ep. 10, 4 26 f Psal. 17, 26 f (aus I Clem. ad Cor. 46, 3)
28 f vgl. I Clem. ad Cor. 46, 2; Resch, Agrapha Log. 18 S. 169 ff; Ropes, Sprüche
Jesu S. 22 f; Paed. II 50, 4 mit Anm.

2 παισίην (vgl. Paed. I 20, 1; Strom. I 79, 2) Davies zu Cic. de div. II 64
ἄπασιν L 3 ἀπεικόςως Ma 4 f ἐν τισίν Heysse ἐνεστίν L 11 δεῖν Vi
δεῖ L 18 καλῶς Barn. κλως L 19 ἡμεῖς] + δὲ Barn. 21 συνιῶμεν L
23 τοῖς ἀνθρ. τοῖτοῖς] ἀνθρ. τοιοῖτοῖς Barn. πόνου] κόπου Barn. 24 f ἀλλὰ
ἀρπάζουσιν τὰ ἀλλότρια ἐν ἀνομίᾳ αὐτῶν Barn.

Ἀνδροκύδης γοῦν ὁ Πυθαγορικό: τὰ Ἐφέσια καλούμενα γράμ- 2
ματα ἐν πολλοῖς δὴ πολιθρόλητα ὄντα συμβόλων ἔχειν φησὶ τάξιν
σημαίνειν δὲ Ἄσκιον μὲν τὸ σκότος, μὴ γὰρ ἔχειν τοῦτο σκιάν· φῶς
δὲ Κατάσκιον, ἐπεὶ καταγράφει τὴν σκιάν· Αἰξ τε ἴστω ἡ γῆ κατὰ
3 ἀρχαίαν ἰκωνυμίαν καὶ Τετραξ ὁ ἐνιαυτός διὰ τὰς ὥρας, Δαμνα-
μενὸς δὲ ὁ ἥλιος ὁ θαμάζων, τὰ Αἰσιὰ τε ἡ ἀληθὴς φωνή, σημαίνει 3
δ' ἄρα τὸ σύμβολον ὡς κεκόσμηται τὰ θεία, οἷον σκότος πρὸς φῶς·
καὶ ἥλιος πρὸς ἐνιαυτὸν καὶ γῆ πρὸς παντοίαν φύσειως γίνεσθαι.

Ἀλλὰ καὶ Διονύσιος ὁ Ἑρῆξ ὁ γραμματικός ἐν τῷ Περὶ τῆς 4
10 ἐμφάσεως περὶ τοῦ τῶν τροχίσκων συμβόλου φησὶ κατὰ λέξιν· ἰση-
μεινον γοῦν οὐ διὰ λέξεως μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ συμβόλων ἴσιναι τὰς
πράξεις, διὰ λέξεως μὲν ὡς ἔχει τὰ λεγόμενα θελοῦσιν παραγγέλματα,
τὸ μὴδὲν ἄγαν καὶ τὸ γινῶθι σαυτὸν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, 1
δὲ συμβόλων ὡς ὁ τε τροχὸς ὁ στρεφόμενος ἐν τοῖς τῶν θεῶν
17 τεμνέσθαι εἰλησμένον παρὰ Αἰγυπτίων καὶ τὸ τῶν θαλλῶν τῶν
διδομένων τοῖς προσκυνούσιν, φησὶ γὰρ Ὑρφεὺς ὁ Ἑρῆξ· 5

† θαλλῶν δ' ὅσα βροτοῖσιν ἐπὶ χθονὸς ἴσθαι μέμνηται.

οὐδὲν ἔχει μίαν αἰσαν ἐπὶ φρεσίν, ἀλλὰ κικλείται

πάντα πέριξ, στήναι δὲ καθ' ἓν μέρος οὐ θέμις ἴσθαι.

2) ἀλλ' ἔχει, ὡς ἤρξαντο, δρόμον μέρος ἴσον ἕκαστος.

οἱ θαλλοὶ ἦται τῆς πρώτης τροφῆς σύμβολον ἐπάροχον, ἢ ὅπως 6
ἐπιστῶνται οἱ πολλοὶ τοὺς μὲν καρποὺς δι' ὅλον θάλλειν καὶ
ἀξέσθαι διαμέροντας· ἐπὶ πλείστον, σαφῶς δὲ αὐτοῦ· ὀλίγον εἰληγίται
τὸν τῆς ζωῆς χρόνον, τούτου χάριν δίδουσθαι τοῖς θαλλοῖς βούλον

1 vgl. Diels, Vorsokr. 291, 45. 1 8 Androkydes Fr. 2 Hölzl (De acce-
sione symb. Pyth. p. 47); zu den Ἐφέσια γράμματα vgl. Hesychius a. v.; Wyttien-
bach zu Plut. Mor. p. 55 B; Roscher, Philol. (n.) 1901 S. 181 ff.; Wünsch, Rh. Mus.
35 (1880) S. 78 ff.; Ziebarth, Nachr. d. Ges. d. Wiss. z. Gött. 1899 S. 129 ff. 9—
S. 257, 8 Dionysios Thrax Fr. 2 M. Schmidt, Philol. 7 (1852) S. 39 f. 13 vgl.
strom I 61, 1; 69, 3. 13-15 vgl. Plut. Numa 14 τοῖς Αἰγυπτίοις τροχὸς ἀ-
νιπτεται τε. Heron I 12 ἐν τοῖς Αἰγυπτίων ἱεροῖς πρὸς ταῖς παραστάσιν τροχοὶ
γάλλοι ἐπιστρεπτοὶ γίνονται πρὸς τὸ τοῖς εἰστροφέουσιν αἰστροφῆσαι αὐτοῖς ὅσα
τὸ ἄσκιον τὸν χειρὸν ἀγρεύει. Vgl. II 32; Erman, Zeitschr. f. Ägypt. Spr. u.
K. 1900 S. 135, v. Bissing u. Capart, Zeitschr. f. Ägypt. Spr. u. K. 1901 S. 144 ff., W. Simp-
son, The Journ. of the Roy. Asiatic Society 1901 S. 1-275. 17 20 Or-
pheus Fr. 2: Abel (wohl von Clem. in die Excerpt aus Dionys. Thr. eingeschrieben

4 c. Hesych. 5 τετραξ Hesych. u. Inschrift bei Ziebarth τετραξ L.
10 περι τοῦ ~ Hense τοῦ περι L. τοῦ [περὶ τῶν τροχίσκων] Diels bei Erman.
12 καθ' ἓν μέρος ἴσον ἕκαστος L. ἴσθαι ἕκαστος L. 13 17 θαλλῶν
L. 17 θαλλοῖς Mullach FP 1 p. 177 ὅμοια ἴσα L. Beck, Agiasoph. p. 139.
M. u. h. ἐπὶ χθονός, ἐπὶ φρεσίν L. Beck. 18 ἐπὶ φρεσίν ἐπὶ χθονός L. Beck.

ται, ἴσως δὲ καὶ ἵνα ἐπιστῶνται, ὅτι, ὡς οὗτοι [αὐ] καίονται, οὕτως
καὶ (αὐ)τοὺς δεῖ τοῦτον τὸν βίον ταχέως ἐκλιπεῖν καὶ πυρὸς ἔργον
γενέσθαι.^ε

Χρησιμώτατον ἄρα τὸ τῆς συμβολικῆς ἑρμηνείας εἶδος εἰς πολλὰ 46, 1
5 καὶ πρὸς τὴν ὀρθὴν θεολογίαν συνεργοῦν καὶ πρὸς εὐσέβειαν καὶ
πρὸς ἐπίδειξιν συνέσεως καὶ πρὸς βραχυλογίας ἄσκησιν καὶ σοφίας
ἐνδείξιν· ἴσοφοῦ γὰρ τὸ χρῆσθαι τῇ συμβολικῇ φράσει δεξιῶς^ε, φησὶν 2
ὁ γραμματικὸς Δίδυμος, καὶ τὸ γνωρίσαι τὸ διὰ ταύτης δηλού-
μενον.^ε

10 Ναὶ μὴν ἡ στοιχειωτικὴ τῶν παιδῶν διδασκαλία τὴν τῶν τετ- 3
τάρων στοιχείων περιεῖληφεν ἑρμηνείαν. βέδν μὲν γὰρ τοὺς Φρύγας 4
τὸ ὕδωρ φησὶ καλεῖν, καθὰ καὶ Ὀρφεύς·

καὶ βέδν νυμφάων καταλείβεται ἀγλαὸν ὕδωρ.

ἀλλὰ καὶ ὁ θύτης Δίων ὁμοίως φαίνεται γράφων· καὶ βέδν λαβῶν 5
15 κατὰ χειρῶν καταχέου καὶ ἐπὶ τὴν ἱεροσκοπίην τρέπου.^ε Ἐμπαλιν 6
δὲ ὁ κωμικὸς Φιλύλλιος βέδν τὸν ἀέρα βιόδωρον ὄντα διὰ τούτων
γινώσκει·

Ἐλκειν τὸ βέδν σωτήριον προσεύχομαι,
ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὑγείας μέρος,
20 τὸ τὸν ἀέρα ἔλκειν καθαρόν, οὐ τεθολωμένον.

συννομολογος τῆς τοιαύδε δόξης καὶ ὁ Κυζικηνὸς Νεάνθης γράφων 47, 1
τοὺς Μακεδόνων ἱερεῖς ἐν ταῖς κατευχαῖς βέδν κατακαλεῖν ἴλεω αὐτοῖς
τε καὶ τοῖς τέκνοις, ὅπερ ἑρμηνεύουσιν ἀέρα. ζᾶψ δὲ τὸ πῦρ οἱ μὲν 2
παρὰ τὴν ζέειν ἀμαθῶς ἐδέξαντο· καλεῖται δ' οὕτως ἡ θάλασσα, ὡς
25 Εὐφορίαν ἐν ταῖς πρὸς Θεοδορίδαν ἀντιγραφαῖς·

7—9 Didymos, Συμποσιακά Fr. 9 Schmidt p. 379. 404 11 zu βέδν vgl.
Jo. Frontonis Epist. et diss. eccl. (Hamburg 1720) p. 100 f; Paul de Lagarde,
Ges. Abhandl. S. 285 18 Orpheus Fr. 252 Abel 16 βιόδωρος Etymologie
von βέδν 18—20 Philyllios Fr. 20 CAF I p. 787 21—23 Neanthes Fr. 27
FHG III p. 9 25 vgl. Düntzer, Fragm. d. ep. Poes. d. Gr. II S. 45

1 [αὐ] καίονται St ἀναινοῦνται Schw 2 (αὐ)τοὺς δεῖ St τοὺς εἰς L
βίον (εἰσιόντας) Sy βίον (ἤκοντας) Lobeck, Aglaoph. p. 835 ἐκλιπεῖν (δεῖ)
Ma 3 γενέσθαι Ma γενήσεσθαι L 11 περιεῖληφεν (φεν in Ras.) L¹
14 λαβῶν (zw. β u. ῶ ist o getilgt) L¹ 16 Φιλύλλιος Casaubonus, Animadv.
ad Athen. III 9 p. 169, 18 φιλύλλιος L 19 ὑγείας Sy ὑγείας L 20 τὸ τὸν
ἀέρα doppelt, einmal getilgt L¹ 25 Θεοδορίδαν Meursius zu Hellad. p. 697
(vgl. Meineke, Anal. Alex. p. 18) Θεωρίδαν L

Ἀπολλόδορος δ' ὁ Κερκυραῖος τοὺς στίχους τοῖσδε ὑπὸ Βράγγου 4
ἀναφωνηθῆναι τοῦ μάντεως λέγει Μιλησίους καθάιροντος ἀπὸ λοι-
μοῦ. ὁ μὲν γὰρ ἐπιρραίνων τὸ πλῆθος δάφνης κλάδοις προκατήρ-
χετο τοῦ ὕμνου ὡδὲ πῶς·

5 μέλπετε, ὦ παῖδες, ἐκάεργον καὶ ἐκαίεργαν·

ἐπέβαλλεν δὲ ὡς εἶπειν ὁ λαός· ἠβέδν, ζάψ, χθῶμ, πλῆκτρον, σφίγξ· 5
κναξζβιχ, θύπτης, φλεγμό, δρώψ· ἐμύνηται τῆς ἱστορίας καὶ Καλλι-
μαχος ἐν λάμβοις. | κναξζβιχ δὲ κατὰ παραγωγήν ἢ νόσος παρὰ τὸ 6 875 P
κναίειν καὶ διαφθείρειν, θύψαι τε τὸ κεραινωφ φλέξει. Θέσπις 7
10 μέντοι ὁ τραγικός διὰ τούτων ἄλλο τι σημαίνεσθαι φησιν ὡδὲ πῶς
γράφων·

Ἴδε σοι σπένδω κναξζβιχ [τὸ] λευκόν

ἀπὸ θηλαμόνων θλίψας κνακῶν·

Ἴδε σοι θύπτην τυρὸν μίξας

15 ἐρουθρῶ μελιτῶ, κατὰ τῶν σῶν, Πᾶν

δίκερως, τίθεμαι βρωμῶν ἀγιών.

Ἴδε σοι Βρομίον [αἶθοπα] φλεγμὸν λείβω.

αἰνίσσεται, οἶμαι, τὴν ἐκ τῶν τεσσάρων καὶ εἰκοσι στοιχείων ψυχῆς 8
γαλακτώδη πρώτην τροφήν, μεθ' ἣν ἤδη πεπηγὸς γάλα τὸ βρωῶμα,
20 τελευταῖον δὲ αἷμα ἀμπέλου τοῦ λόγου τὸν αἶθοπα οἶνον· τὴν
τελειοῦσαν τῆς ἀγωγῆς εὐφροσύνην, διδάσκει. δρώψ δὲ ὁ λόγος ὁ 9

6 f zu diesen aus den 24 Buchst. des Alphabets gebildeten Wörtern vgl.
Bentley, Epist. ad Millium p. 47 f; Lobeck, Aglaoph. p. 1331 7 f Kallimachos
Fr. 75 Schneider 12—17 Thespis Fr. inc. 4 TGF² p. 833; vgl. Welcker, Die
griech. Tragödien S. 1096 ff; Hesychius κνάξ· γάλα λευκόν. ζ[α]βιχ· λευκόν.
θύπτης· ὁ τυρός. φλεγμός· τὸ αἷμα. 20 vgl. z. B. A 462 21 vgl. He-
sych. δρώψ· ἄνθρωπος.

1 Κερκυραῖος] Ἀθηναῖος Christ, Philol. Stud. S. 27 Κερκηραῖος (vgl. Pauly-
Wissowa I Col. 2886) Koetschau ThLz 26 (1901) Sp. 417 [ὑπὸ] Βράγγου oder ὑπὸ
Βράγγου (ἀνευρεθέντας) Schneider 2 μιλιῖους L 3 ἐπιρραίνων L 6 ζάψ,
χθῶμ Nauck, Bull. de l'Acad. de St. Pétersb. 17 (1872) S. 270 ζάψ, χθῶν L ζάμψ,
χθῶ Bentley 7 κναξζβιχ, θύπτης (vgl. Hesych.) St κνααζβι χθύπτης L
φλεγμῶ, δρώψ Porphyrius MS bei Bentley vgl. aber Z. 17. 21 8 κναξζβιχ St
κναξζβι L 9 διαφθείρειν Sy διαφέρειν L θύψαι Sy θρύψαι L τὸ corr.
aus τῶι L¹ 12 κναξζβιχ St κναξζβι L κνάξ, ζβιχ (vgl. Hesych.) Salmasius
[τὸ] Tourp, Emend. in Suid. 2 p. 565 13 ἀπὸ] γάλα Nauck 14 θύπτην
(vgl. θύψαι oben Z. 9 u. Hesych.) Salmasius χθύπτην L 15 μελιτῶ (vgl. Diels
zu Empedokles Fr. 128, 7) Schw μέλιτι L μέλιτι ~ Nauck vor χθύπτην 15 f
Πᾶν δίκερως Sy πανδικαίρως L 17 βρομίον Sy βρωμίον L [αἶθοπα] Nauck
αἶθοπα L φλεγμὸν Po φλογμὸν L 19 πρώτην He πρώκτην L 20 αἶ-
θοπα corr. aus αἶθοπα L¹

δραστήριος, ὁ ἐκ κατηγήσειος τῆς πρώτης εἰς ἀΐξιν ἀνδρός, οἷς μέτρον ἡλικίας, ἐκφλέγων καὶ ἐκφωτίζων τὸν ἄνθρωπον.

- Ἄλλα καὶ τρίτος ὑπογραμμὸς φέρεται παιδικός· ἠμάρπει, σφίγξ, 49, 1 κλώψ, ζῆνθηθόν· σημαίνει δ' οἶμαι, διὰ τῆς τῶν στοιχείων καὶ τοῦ κόσμου διοικήσειος τὴν ὁδὸν ἡμῖν δεῖν ἐπὶ τὴν τῶν τελειοτέρων γίνεσθαι γνῶσιν, βία καὶ πόνη περιγινομένης τῆς αἰωνίου σωτηρίας· μάρπει μὲν γὰρ τὸ καταλαβεῖν, τὴν δὲ τοῦ κόσμου ἁρμονίαν ἢ σφίγξ, 2 ζῆνθηθόν δὲ τὴν χαλεπότητα μηνύει, καὶ κλώψ τὴν λανθάνουσαν κινήσιν γνῶσιν ἅμα καὶ ἡμέραν δηλοῖ.
- 10 Π δ'· οὐχὶ καὶ Ἐκτείνης ἐν τῷ περὶ τῆς Ὀρφείως ποιήσεως τὰ 8 ἰδιάζοντα παρ' Ὀρφει ἐκτιθέμενός γε τοῖς περικλοῖ καμ πολόχρωσι τοῖς ἀρότροις μηνύσθαι, ἐσθήμοσι δὲ τοῖς ἀΐλαξι· ἠμίτονι δὲ τὸ σπέρμα ἀλληγορηθεῖν, καὶ δάκρυα Διὸς· τὸν ὄμβρον δηλοῦν, ἠμοίρασι τε αὐτὰ μέρη τῆς οὐλήνης, τριακάδα καὶ πεντεκαιδεκάτην καὶ νοῦ- 15 μηνίαν· διὸ καὶ εὐεικοστόλοισι αὐτὰς καλεῖν τὸν Ὀρφεία φωνῆς οἷσας μέρη, πάλιν ἄνθιονι μὲν τὸ ἴαφ διὰ τὴν φύσιν, ἠαργίδασι δὲ 4 τὴν νύκτα διὰ τὴν ἀνάπαισιν, καὶ ἠοργότιονι τὴν οὐλήνην διὰ τὸ ἐν αὐτῇ πρόσωπον, ἠαφροδίτηνι τε τὸν καιρὸν καθ' ὃν δεῖ σπείρειν, λέγεσθαι παρὰ τῷ θεολόγῳ.
- 20 Τοιαῦτα καὶ οἱ Πυθαγόρειοι ἠγνώσαντο, Φιρσιφόνης μὲν κίνας 20, 1 τοῖς πλανήταις, Κρόνον δὲ δάκρυον τὴν θάλασσαν ἀλληγοροῦντις, καὶ μυρία ἐπὶ μυρίοις ἠφροίμιν ἢν ἐπὶ τε φιλοσόφων ἐπὶ τε ποιη- 2 τῶν αἰνιγματωδῶς ἠρημένα, ὅπου γε καὶ ὅλα βιβλία ἐκικρομμῆτην τὴν τοῦ σιγγραφίως βούλησιν ἐπιδείκνυται, οἷς καὶ τὸ ἠρακλίτων 25 περὶ φύσεως, ὅς καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο Σχοτικῶς προσηγοῦνται, ὁμοία 2 τοῦτω τῷ βιβλίῳ καὶ ἡ Φιρσιφόνης θεολογία τοῦ Σιφίου, ἠΐφροίμων γὰρ ὁ ποιητής καὶ τὰ Καλλιμάχου ἠίτια καὶ ἡ ἠικόφρονος ἠλιζάρ-

1 f vgl. Ephes 4, 13 — 6 vgl. vielleicht Matth. 11, 12 — 7 vgl. S. 158 1 f
8 f vgl. 1 Kor. 2, 7 τῶσαν ἀποκρυμμένην — 1 Thess. 5, 2 — 4 11 Petr. 2, 9
ἡμέρα πρῶτος ὡς πῆτις, 10 19 Orpheus Fr 2 ; Abel — 20 f vgl. Plat
Mor. p. 94 A τὸ ἐπὶ τῶν Πυθαγορείων λεγόμενον, ὡς 4 Θεοκρίτου ἠμῶν ἠφροίμων ἴσται, Porphyry, Vita Pythag 41 ἠμῶν τῆς ἀφροίμων . . . ὅτι τὴν θά-
λασσαν μὲν ἠμῶν Κρόνος ἠμῶν Ἀριστοτ. Fr 19 Ross, . . . τοῖς δὲ τίσεται,
κίνας τῆς Φιρσιφόνης — 24 f vgl. Zeller, Phil. d. Gr. I, 2, 10 ff Anon

4 ζῆνθηθόν ο aus in corr. L¹ — 5 κλώψ S¹ κλωψ L¹ — 11 πανταλο-
χοισι Lobbeck, Aglaoph p. 8 S aus Henr. h. — 20 πρῶτος aus L¹ — 24 ἠφροί-
μων κινεται L¹ — 26 προσηγοῦντι aus ἠφροίμων L¹ — 27 τὰ ἠρακλίτῳς ἠ ἠακλί-
τῳς καὶ τὰ ἠίτια fohrt Dion. Saüyagnis M. p. 104 Lobbeck 1877 p. 47 in Ovid
Lib. in Hon. h. a's handschrift, in Lezart an . . . omnia manuscriptis, in nouo perve-
tusto Codex, was aber auf irrtum oder falschling beruht, vgl. Ovid. met. lib. 1
linea 1 p. 44

δρα καὶ τὰ τούτοις παρακλήσια γυμνάσιον εἰς ἐξήγησιν γραμματικῶν
ἔκκειται παισίν.

Οὕκουν ἀπεικὸς καὶ τὴν βάρβαρον φιλοσοφίαν, περὶ ἧς ἡμῖν 51, 1
πρόκειται λέγειν, ἐπικεκρυμμένως καὶ διὰ συμβόλων προφητεύειν ἐν
5 τισιν, ὡς ἀποδέδεικται. τοιαῦτα γοῦν καὶ ὁ Μωυσῆς παραινει, τὰ 2
κοινὰ | δὴ ταῦτα· οὐ φάγεσθε χοῖρον οὔτε ἀετὸν οὔτε ὄξύπτερον 677 P
οὔτε κόρακα· ὁ μὲν γὰρ χοῖρος φιλήδονον καὶ ἀκάθαρτον ἐπιθυ- 3
μίαν τροφῶν καὶ ἀφροδισίων λίχρον καὶ μεμολυσμένην ἀκολασίαν
μηνύει, αἰὲ κνησιτῶσαν ὑλικὴν τε καὶ ἐν βορβόρῳ κειμένην, εἰς σφα-
10 γὴν καὶ ἀπόλειαν παινομένην. Ἐμκαλιν δὲ ἐπιτρέπει διχηλοῦν καὶ 4
μαρνωκόμενον ἐσθίειν, μηνύων, φησὶν ὁ Βαρνάβας, κολλᾶσθαι δεῖν
μετὰ τῶν φοβουμένων τὸν κύριον καὶ μετὰ τῶν μελετώντων ὃ
ἔλαβον διάσταλμα ῥήματος ἐν τῇ καρδίᾳ, μετὰ τῶν λαλούντων
δικαιώματα κυρίου καὶ τηρούντων, μετὰ τῶν εἰδόντων ὅτι ἡ μελέτη
15 ἐστὶν ἔργον εὐφροσύνης καὶ ἀναμαρνωκόμενων τὸν λόγον κυρίου. τί 5
δὲ τὸ διχηλοῦν; ὅτι ὁ δίκαιος καὶ ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ περιπατεῖ
καὶ τὸν ἅγιον αἰῶνα ἐκδέχεται· εἶτα ἐπιφέρει· ὀβλέπετε πῶς ἐνο- 6
μοθέτησεν ὁ Μωυσῆς καλῶς. ἀλλὰ πόθεν ἐκείνοις ταῦτα νοῆσαι ἢ
συνιέναι; ἡμεῖς δικαίως νοήσαντες τὰς ἐντολάς, λαλοῦμεν ὡς ἠθέ-
20 λησεν κύριος. διὰ τοῦτο περιέτεμε τὰς ἀκοὰς ἡμῶν καὶ τὰς καρδίας,
ἵνα συνιῶμεν ταῦτα· ναὶ μὴν ὅταν λέγῃ οὐ φάγῃ τὸν ἀετὸν, τὸν 52, 1
ὄξύπτερον καὶ τὸν ἰκτινον καὶ τὸν κόρακα· οὐ κολληθήσῃ, φησὶν,
οὔδὲ ὁμοιωθήσῃ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, οἳ οὐκ ἴσασι διὰ πόνον
καὶ ἰδρωτὸς πορίζειν ἑαυτοῖς τὴν τροφήν, ἀλλ' ἐν ἀρπαγῇ καὶ ἀνομίᾳ
25 βιοῦσιν· αἰετὸς μὲν γὰρ ἀρπαγὴν, ὄξύπτερος δὲ ἀδικίαν καὶ πλεονε- 2
ξίαν ὁ κόραξ μηνύει. γέγραπται δέ· μετὰ ἀνδρὸς ἀθῶν ἀθῶος ἔση 3
καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔση καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέφεις·
κολλᾶσθαι οὖν τοῖς ἁγίοις προσήκει, ὅτι οἱ κολλώμενοι αὐτοῖς
ἀγιασθήσονται· ἐντεῦθεν ὁ Θεὸς γινεῖ γράφει· 4

5—29 vgl. Paed. III 75, 3—76, 2; Strom. II 67 6 f Barnab. Ep.
10, 1 (vgl. Lev. 11, 7. 13 f; Dent. 14, 8. 12 f) 9 zu βορβόρῳ vgl. Heraklit
Fr. 54 Byw. 13 Diels; Protr. 92, 4 mit Anm. 9 f vgl. Kleanthes Fr. 44 Pear-
son; 516 Arnim; Strom. II 105, 2; VII 33, 3 10—21 vgl. Barnab. Ep. 10, 11 f
21—25 Barnab. Ep. 10, 4 26 f Psal. 17, 26 f (aus I Clem. ad Cor. 46, 3)
28 f vgl. I Clem. ad Cor. 46, 2; Resch, Agrapha Log. 18 S. 169 ff; Ropes, Sprüche
Jesu S. 22 f; Paed. II 50, 4 mit Anm.

2 παισίν (vgl. Paed. I 20, 1; Strom. I 79, 2) Davies zu Cic. de div. II 64
ἄπασιν L 3 ἀπεικός Ma 4 f ἐν τισιν Heysse ἐνεστιν L 11 δεῖν Vi
δεῖ L 18 καλῶς Barn. κλωσ L 19 ἡμεῖς] + δὲ Barn. 21 συνιῶμεν L
23 τοῖς ἀνθρ. τοῖτοις] ἀνθρ. τοιοῖτοις Barn. πόνου] κόπου Barn. 24 f ἀλλὰ
ἀρπάξουσιν τὰ ἀλλότρια ἐν ἀνομίᾳ αὐτῶν Barn.

ἰσθλῶν μὲν γὰρ ἅπ' ἰσθλὰ μαθήσεται· ἦν δὲ κακοὶ
συμμίση γῆς, ἀπολίης καὶ τὸν ἰόντα νόον.

ἦταν τε αὐτὸν ἐν τῇ ἐπιδή λέγει ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται, ἔκρον καὶ 2
ἀναβάτην ἱριψεν εἰς θάλασσαν, τὸ πολισκαλὲς καὶ κτηνώδες καὶ
3 ὀρητικὸν πάθος, τὴν ἐπιθυμίαν, οὐν καὶ τῷ ἐπιβεβηκότι ἠνιόχῳ
τὴν ἠλίας τὰς ἡδονὰς ἐπιδοσκόποι ἱριψεν εἰς θάλασσαν, εἰς τὰς 67 P
κοσμικὰς ἀταξίας ἀποβαλὼν. οὕτως καὶ Πλάτων ἐν τῷ Περὶ ψυχῆς 12. 1
τὸν τε ἠνιόχον καὶ τὸν ἀποστατήσαντα ἔκρον (τὸ ἄλογον μέρος, ὃ
δὴ διχα τέμνεται, εἰς θυμὸν καὶ ἐπιθυμίαν.) κατακλίπτειν φησὶν.
10 ἢ καὶ τὸν Φαίδοντα δὲ ἀκρασίαν τῶν πῶλων ἐκπείσειν ὁ μῦθος
ἀντίκειται.

Καὶ μὴν καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰσοήφ· νέον τοῦτον ζηλώσαντες οἱ ἀδελ- 2
φοὶ πλείων τε προορώμενον κατὰ τὴν γνώσιν ἐξείδονσαν τὸν χιτῶνα
τὸν ποικίλον καὶ λαβόντες ἱριψαν εἰς λάκκον, ὃ δὲ λάκκος κενὸς
15 ἕδαρ οὐκ εἶχε· τὴν ἐκ φιλομαθίας τοῦ σπουδαίου ποικίλην γνώσιν
ἀποσκορακίσαντες ἢ φιλῇ τῇ κατὰ νόμον πίστει κτηρημένοι ἱριψαν 3
εἰς λάκκον τὸν ἕδατος κενόν, εἰς Ἄγυπτον ἀπιμπολήσουσιν· τὴν τοῦ
θείου λόγον ἱριμον. κενὸς δὲ ἐπιστήμης ὁ λάκκος, ἐν ᾧ ἴριψις καὶ
τὴν γνώσιν ἀποδιδόμενος ὅμοιος τοῖς ἀδελφοῖς ἰδοῦναι γνήσιος γνώ-
20 σιως ὁ διαλελιθὸς σοφός, κατ' ἄλλο σημαίνόμενον εἶη (δ' ἂν ἐπι- 4
θυμία τὸ ποικίλον ἰνδύμα, εἰς ἀχαρὶς ἀπάγοισα βάρυθρον, εἴαν 5
δὲ τις ἀνοιξῇ λάκκον ἢ λατομήσῃ, φησὶ, καὶ μὴ καλέσῃ αὐτόν,
ἐμπύου δ' ἐκεῖ μύσχος ἢ ὄνος, ὃ κίχμος τοῦ λάκκου ἀποτίσι ἀργύ-
ριον καὶ δώσει τῷ πλησίον, τὸ δὲ τιθνηκὸς αὐτῷ ἴσται, ἐνταῦθα 14. 1
25 μοι τὴν προσητιίαν ἐκείνην ἱριψι· εἴγω μοῖς τὸν κτηράμιον καὶ
ὄνος τὴν φάνην τοῦ κίχμου αὐτοῦ, Ἰουδαῖο δὲ με οὐ συνήκεν, ἵνα 2

1 f Theognis 55 f. vgl. Musonius Tell p. 22, 9 f. Heuse bei Stob. Flor. 7. 15
Plato Menon p. 95 D; Xenophon Mem. I 2, 29 u. Symp. 2, 5 u. a. 3 f. 6 Eiod
15. 1 21 4 7 vgl. Philo De somn. II 267 κτηνώδες, 20 f. De agrie 52 f.
Leg. alleg. II 79 τετρασπίης τὸ πάθος ὡς ἔντος καὶ ορητικῶν 1 p. 354 313
34 M 7 9 vgl. Plato Phaedr. p. 247 B 8 f vgl. a B Plato Rep. IV p. 450
Ph. Plut. Mor. p. 56 E 18 13 Clem. 17. 21 f 13 f vgl. Philo Quod det.
p. 6 De somn. I 219 f 1 p. 192 654 M 21 24 Eiod 21 31 f 23 f
Jov. 1, 3

1 ἀντιθέτη L. μαθήσεται L. Theogn. Muson. 34 30 u. Xen. 6 Plato
2 ἀντιθέτης L. Muson. u. a. ἀντιθέτης, Xen. 6 Mem. 6-4 Pat. a 1. 2 u. einige
HSS des Theogn. andere ἀντιθέτης, vgl. O. Crusier, De loc. Theogn. p. 17
deus Regim. 18 1882: 70 7 Hymn. 172, Clem. verwo. loc. 1 f. 10 u. Phae-
drus 10 f. Sy. 4 L. 17 ἀντιθέτης, Po. ἀντιθέτης, αὐτῆς, L. 20 10,
St. 21 τοῦ St. 172 καὶ τὸ Μα. ἀντιθέτης Heuse ἀντιθέτης L.

οὐν μή τις τούτων, ἐμπροσθὼν εἰς τὴν ὑπὸ σοῦ διδασκομένην γνῶσιν, ἀκρ(ο)ατῆς γενόμενος τῆς ἀληθείας, παρακούσῃ τε καὶ παραπέσῃ, ἀσφαλῆς, φησί, περὶ τὴν χρῆσιν τοῦ λόγου γίνου, καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀλόγως προσιόντας ἀπόκλειε τὴν ζῶσαν ἐν βάθει πηγῆν, ποτὸν δὲ 5 ὄρεγε τοῖς τῆς ἀληθείας δεδιηκόσιν. ἐπικρυπτόμενος δ' οὐν πρὸς 8 τοὺς οὐχ οἴοντες τε ὄντας παραδέξασθαι τὸ ἄβαθος τῆς γνώσεως καὶ τακάλυπτε τὸν λάκκον. ὁ κύριος οὐν τοῦ λάκκου, ὁ γνωστικός 4 245 S αὐτός, ζημιωθήσεται, φησί, τὴν αἰτίαν ὑπέχων τοῦ σκανδαλισθέντος ἤτοι καταποθέντος τῷ μεγέθει τοῦ λόγου, μικρολόγον ἔτι ὄντος, ἢ 10 μετακινήσας τὸν ἐργάτην ἐπὶ τὴν θεωρίαν καὶ ἀποστήσας διὰ προ- 679 P φάσεως τῆς αὐτοσχεδίου πίστεως. ἄργύριον δὲ δώσει, τῷ παντοκρατορικῷ βουλήματι ὑπέχων λόγον καὶ εὐθύνας.

Οὗτος μὲν οὐν ὁ τύπος νόμου καὶ προφητῶν ὁ μέχρις Ἰωάννου 55, 1 ὃ δέ, καίτοι φανερώτερον λαλήσας ὡς ἂν μηκέτι προφητεύων, ἀλλὰ 15 δεικνύων ἤδη παρόντα τὸν ἐξ ἀρχῆς καταγγελλόμενον συμβολικῶς, ὅμως οὐκ εἰμι φησὶν ἄξιός τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος λύσαι κυρίου· μὴ γὰρ ἄξιός ἐστιν ὁμολογεῖ τὴν τῶσαύτην βαπτίσει δύναι 2 μιν, χρῆναι γὰρ τοὺς καθαραποιοῦντας ἀπολύειν τοῦ σώματος καὶ τῶν τούτου ἁμαρτημάτων τὴν ψυχὴν ὡς περὶ τοῦ δεσμοῦ τὸν πόδα. 20 τάχα δὲ καὶ τὴν τελευταίαν τοῦ σωτήρος εἰς ἡμᾶς ἐνέργειαν, τὴν 8 προσεχῆ, λέγει, τὴν διὰ τῆς παρουσίας, ἐπικρυπτομένην τῷ τῆς προφητείας αἰνίγματι· ὁ (γὰρ) διὰ τῆς αὐτοφίας τὸν θεοσκιζόμενον δείξας, τὴν εἰς φανερόν πόρρωθεν ὀδεύουσαν μηνύσας ἤκουσαν παρουσίαν, ὄντως ἔλυσεν τὸ πέρας τῶν λογίων τῆς οἰκονομίας, ἐκκαλύψας τὴν 25 ἔννοιαν τῶν συμβόλων.

Καὶ τὰ παρὰ Ῥωμαίους ἐπὶ τῶν διαθηκῶν γινόμενα τάξις ἐλληγε, 4 τὰ διὰ δικαιοσύνην ἐκεῖνα ζυγὰ καὶ ἀσάβρια καρπισμοί τε καὶ αἱ τῶν

6 vgl. Röm. 11, 33 10 ἐργάτην mit Bezug auf βοῦς u. ὄνος S. 362, 25 f
11 Exod. 21, 34 18 vgl. Matth. 11, 13; Luk. 16, 16 16 f Mark. 1, 7;
Luk. 3, 16; Joh. 1, 27 17—25 vgl. Catena patr. graec. in evang. sec. Marcum
coll. et interpr. P. Possino p. 13 (zu Mark. 1, 7) Ἄνωθιμον Βατικ. Ἔργον τοῦ
βαπτίζοντος λύνει τὸν βαπτίζόμενον τῶν ἁμαρτιῶν ὡς πόδα ἀπὸ ὑποδήματος·
φησὶν οὐν ὁ Ἰωάννης· οὐκ ἱκανὸς ἐγὼ τὸ ἔργον τοῦ βαπτιστοῦ εἰς τὸν κύριον
ἐπιδείξασθαι. τί γὰρ καὶ λύσειέν τις ἐκείνον, ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὔτε
εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται; οὕτως ὁ Κλήμης ἐν με'
(lies ε') στρώματι, ἢ ὅτι οὐκ εἰμι ἄξιός τὰ εἰς αὐτὸν εἰρημένα προφητικὰ
αἰνίγματα ἐπιλθεῖν διὰ τὸ φανερῶς αὐτὸν ἐπιδείξαι τῷ κόσμῳ· καὶ τοῦτο ὁ
Κλήμης.

2 ἀκρατῆς Heyse ἀκρατῆς L παραπαίση Cobet S. 214 7 vor οὐν ist
ω getilgt L' 21 λέγει St λέγω L 22 (γὰρ. St

κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελλαρ;
ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; δίχα γὰρ Ὀλυμπίων καὶ φθιμένων
τιμαί. ἰδιὸ καὶ ἐξέρχεσθε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει 6
κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς καὶ ἔσομαι
5 ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας.

Οὐ μόνον ἄρα οἱ Πυθαγόρειοι καὶ Πλάτων τὰ πολλὰ ἐπεκρύ- 58, 1
πτουτο, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἐπικούρειοι φασὶ τίνα καὶ παρ' αὐτοῦ ἀπόρρητα
εἶναι καὶ μὴ πᾶσιν ἐπιτρέπειν ἐντυγχάνειν τούτοις τοῖς γράμμασιν.
ἀλλὰ καὶ οἱ Στωϊκοὶ λέγουσι Ζήνωνι τῷ πρώτῳ | γεγράφθαι τινά, 2 681 P
10 ἢ μὴ ῥαδίως ἐπιτρέπουσι ταῖς μαθηταῖς ἀναγινώσκειν, μὴ οὐχὶ πείραν
δεδοκῶσι πρότερον, εἰ γνησίως φιλοσοφοῖεν. λέγουσι δὲ καὶ οἱ Ἄρι- 3
στοτέλους τὰ μὲν ἐσωτερικὰ εἶναι τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ, τὰ δὲ
κοινὰ τε καὶ ἐξωτερικὰ. ἀλλὰ καὶ οἱ τὰ μυστήρια θέμενοι, φιλό- 4
σοφοι ὄντες, τὰ αὐτῶν δόγματα τοῖς μύθοις κατέχωσαν, ὥστε μὴ
15 εἶναι ἅπασι δῆλα· εἶθ' οἱ μὲν, ἀνθρωπίνως κατακρύψαντες δόξας, 5
τοὺς ἀμαθεῖς ἐκάλυψαν ἐντυγχάνειν, τὴν δὲ τῶν ὄντων ὄντως ἀγίαν
καὶ μακαρίαν θεωρίαν οὐ παντὸς μᾶλλον ἐπιεκκρύφθαι συνέφερον;
πλὴν οὔτε τὰ τῆς βαρβάρου φιλοσοφίας οὐθ' οἱ μῦθοι οἱ Πυθαγό- 6
ρειοι, ἀλλ' οὐδ' οἱ παρὰ Πλάτωνι ἐν Πολιτείᾳ Ἡρόδου τοῦ Ἀρμενίου
20 καὶ ἐν Γοργίᾳ Αἰακοῦ καὶ Ῥαδαμάνθου καὶ ἐν Φαίδωνι ὁ τοῦ Ταρ-
τάρου καὶ ἐν Πρωταγόρᾳ ὁ Προμηθέως καὶ Ἐπιμηθέως πρὸς τε
τούτοις ὁ τοῦ πολέμου τῶν Ἀτλαντικῶν καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ
Ἀτλαντικῷ, οὐχ ἁπλῶς κατὰ πάντα τὰ ὀνόματα ἀλληγορητέοι, ἀλλ'
ἴσα τῆς διανοίας τῆς καθόλου σημαντικά, καὶ δὴ ταῦτα ἐξεύρομεν 246 S
25 ἂν διὰ συμβόλων ὑπὸ παρακαλύμματι τῆ ἀλληγορίας μνησόμενα.

Ναὶ μὴν καὶ ἡ Πυθαγόρου συνουσία καὶ ἡ πρὸς τοὺς ὁμιλητὰς 59, 1
διττὴ κοινωνία, ἀκουσματικούς τοὺς πολλοὺς καὶ τινὰς μαθημα-
τικούς ἐτέρους καλοῦσα, τοὺς γνησίως ἀνθακτομένους τῆς φιλο-
σοφίας,

2 f δίχα—τιμαί wohl Citat; vgl. Paed. II 8, 4 δίχα σφζομένων καὶ φθιμένων
τροφαί. 7 f vgl. Usener, Epicurea S. 404 9—11 vgl. Zeno Fr. 43 Arnim
11 γνησίως φιλοσοφεῖν z. B. Plato Rep. V p. 473 D 11—18 vgl. Zeller, Phil.
d. Gr. II 2^a S. 116^a; Orig. c. Cels. I 7 p. 60, 10 Koetschau 19—21 vgl. Plato
Rep. X p. 614 B; Gorg. p. 524 A; Phaedon p. 112 A; Protag. p. 320 D 22 f vgl.
Plato Tim. p. 25 B—D; Kritias p. 108 ff 26—S. 366, 2 vgl. Porph. Vit.
l'yth. 37; Maass, De biogr. graec. p. 99 f

3 ἀφορίσθητε L 6 πυθαγόριοι L 7 ἐπικούριοι L 12 αὐτοῦ Ritters-
hausen zu Porph. Vit. Pyth. p. 23, 7 αὐτῶν L αὐτῷ Sy 18 οὔτε Di οὐδέ L
τὰ ἄβ. d. Z. L¹ 18 f πυθαγόριοι L 19 Ἡρόδου Leopardus, Emend. IX 2
p. 227 πρὸς L 22 Ἀτλαντικῶν Di ἀτλαντιῶν L 28 γνησίως Sy γνησίους
L 28 f φιλοσοφίας, (οὐχὶ πᾶσαν πᾶσι τὴν ἀλήθειαν συνεχώρησεν) Ma

ἀλλὰ τὸ μὲν γάσθαι, τὸ δὲ καὶ κεκρυμμένον εἶναι

πρὸς τοὺς πολλοὺς ἠγίσαστο. ἴσως δὲ καὶ τὸ διττὸν ἐκεῖνο ἰδοῦς 2
τῶν ἐκ τοῦ Περιπάτου, τὸ ἐν τοῖς λόγοις ἔνδοξόν τε καὶ ἐπιστη-
μονικὸν καλούμενον, οὐκ ἀπήλλακται τοῦ διαιρεῖν δόξαν ἀπὸ τῆς ἐπι- 3
5 κλείας καὶ ἀληθείας.

μηδὲ σὶ γ' ἐνδόξοιο βήσεται ἀνθρα τιμῆς 3
πρὸς θνητῶν ἀνελλίσθαι, ἐφ' ᾧ θ' ὄσις πλέον εἴπειν.

αἱ γοῦν ἰάδες μοῦσαι διαφρήδην λέγουσι τοὺς μὲν πολλοὺς καὶ δοκι- 4
αἰσόφους δῆμων αἰδοῦσιν ἔπειθαι καὶ νόμοισι χρεῖσθαι, ἰδόντας ὅτι
10 πολλοὶ κακοί, ὀλίγοι δὲ ἀγαθοί· τοὺς ἀρίστους δὲ τὸ κλίος μετα-
διώκειν. εὐαριεῦνται γάρ, φησὶν, ἐν ἀντι πάντων οἱ ἀρίστοι κλίος 5
αἴναον θνητῶν, οἱ δὲ πολλοὶ κειώηονται ὅπως κτήρια, εὐχαστῆρι
καὶ αἰδοῖσι καὶ τοῖς ἀσχηστοῖς τῶν ἐν ἡμῖν μετρήσαντες τὴν εἰδαι-
μονίαν· ὅ τ' Ἐλεάτης Παρμενίδης ὁ μέγας διττῶν εἰσιγείται διδα- 6
15 σκαλίαν ὁδῶν οἰδί πως γράφων·

ἡμῖν Ἀληθείης εὐπειθέος ἀτρεμῆς ἦτορ,
ἠδὲ βροτῶν δόξας, ταῖς οὐκ ἐνὶ πίστις ἀληθῆς.

X. Πλὸς τῶν ἄρα ὁ θεοπέσιος ἀπόστολος· κατὰ ἀποκάλυψιν 69, 1
φησὶν εἰληνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραφα ἐν ὀλίγοις
20 πρὸς ὃ δύνασθαι ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν ἀντιείν μου ἐν τῷ μν

1 vgl. Christ, Philol. Stud. 8. 363. 2 καὶ ἔνδοξον, ἐπιστημ., vgl. Arist. Top. I, 1 p. 101b 19 ff. 3-17 vgl. Elter Gnom. hist. 97. 6 f. Empedokles Fr. 4, 6 f. Diels. 8 ἰάδες, μοῦσαι. - Heraklit aus Plato Sophist. p. 242 D. 8-12 Heraklit Fr. 111 Byw. 104 20 Diels, Bernays, Giss. Abh. I p. 31 ff. 9 f. vgl. Strom. I 61, 3. 11 f. vgl. Strom. IV 70, 2. 12-14 Demosth. De cor. 2^a; auch bei Plut. Mor. p. 97 D; vgl. Hemsterhuyse zu Lukian Nigr. 15 I p. 249 f. Edit. Bipont. - Wyttenbach, Bibl. crit. I 2. 1777 p. 50 f. Elter Gnom. hist. 101. 14 ὁ μέγας aus Plato Sophist. p. 247 A; vgl. Strom. V 112, 2. 16 f. Parmenides Fr. 1, 20 f. Diels. 18 S. 267, 8 Ephes. 3, 3-5.

1 γάσθαι L. καὶ Cobet S 451. 2 τῶν corr. aus τὸ L. 4 τοῖς ἀ-
σχηστοῖς Schw. ἀσχηστοῖς Rittershausen a. a. O. 5 ὀλίγοις Byw. - τομοῖσι) ἀ-
σχηστοῖς ὀλίγοις Procl. in Alcib. I p. 125 22 Comment. 10 δὲ τὸ κλίος S. Sy. το
κλίος δὲ L. 11 ἐν ἀντι Cobet, Mnemos. 9. 1890 p. 157, aus Strom. IV 70 ἰδόντας L.
12 ἐν Cobet. ὄσις, οἰεῖται Strom. IV 118 ὄσις Bernays. 16 f. εἰλη-
νωρίσθη) ἡ μου ἡ δὲ L. 16 ἀνασθαι) L. Pat. Mor. p. 114 D. Sert. Ep. Math.
VII 111. Doug. Laert. IX 22 ἀνασθαι) Sert. De casu p. 125. 20 ἡδὲ τῶν τῶν
Procl. in Tim. p. 248 Schw. - ἀνασθαι, L. Sert. Paraen. Sert. ἀτρεμῆς Plut.
Sert. Text. D. p. 17. 17 ἀνασθαι) Sert. Simplic. Doug. Pat. Αἰτίας L. ἀνασθαι
ἀνασθαι) Procl. - τῶν L. Sert. Simplic. - Plut. Procl. τῶν Doug. - ἰδὲ) ἰδὲ Doug.
20 ἀνασθαι ἀνασθαι) Sert. ἀνασθαι ἀνασθαι) Sert. ἀνασθαι) L.

στηρίω τοῦ Χριστοῦ, ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς
 τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ
 καὶ προφήταις. ἔστιν γὰρ τις καὶ τελείων μάθησις, περὶ ἧς πρὸς 2
 τοὺς Κολοσσαεῖς γράφων φησὶν· οὐ πανόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευ-
 5 χόμενοι καὶ αἰτούμενοι, ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος
 αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, περιπατῆσαι ἀξίως
 τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες
 καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει ἐνδυνα-
 μούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ πάλιν ἠκατά τὴν 3
 10 οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθείσαν μοι φησὶν εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι
 τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν
 αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, ὃ νῦν ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,
 οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι, τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστη-
 ρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν. ὥστε ἄλλα μὲν τὰ μυστήρια τὰ ἀπο- 61, 1
 15 κεκρυμμένα ἄχρι τῶν ἀποστόλων καὶ ὑπ' αὐτῶν παραδοθέντα ὡς
 ἀπὸ τοῦ κυρίου παρειλήφασιν (ἀποκεκρυμμένα δὲ ἐν τῇ παλαιᾷ δια-
 θήκῃ), ἃ νῦν | ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις, ἄλλο δὲ τὸ πλοῦτος τῆς 683 P
 δόξης τοῦ μυστηρίου τοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃ ἔστιν ἡ πίστις καὶ ἡ
 ἐλπίς ἢ εἰς Χριστόν, ὃν ἀλλαχῇ ἠθεμέλιον εἰρηκεν. καὶ πάλιν οἶον 2
 20 φιλοτιμούμενος ἐμφῆναι τὴν γνώσιν ὡδὲ πως γράφει· ἠνουθετοῦντες
 πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρω-
 πον τέλειον ἐν Χριστῷ· οὐ πάντα ἀπλῶς ἄνθρωπον, ἐπεὶ οὐδεὶς 3
 ἂν ἦν ἄπιστος, οὐδὲ μὴν ἠπάντα τὸν πιστεύοντα ἠτέλειον ἐν Χρι-
 στῷ, ἀλλὰ ἠπάντα ἄνθρωπον λέγει, ὡς εἰπεῖν ὅλον τὸν ἄνθρωπον,
 25 οἶον σώματι καὶ ψυχῇ ἠγνισμένον, ἐπεὶ, ὅτι οὐ πάντων ἠγνώσις,
 διαρρήδην ἐπιφέρει· ἠσυμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος 4
 τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ
 θεοῦ ἐν Χριστῷ, ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς
 γνώσεως ἀπόκρυφοι. ἠτῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες
 30 ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ· ἠεὐχαριστία δὲ οὐκ ἐπὶ ψυχῆς μόνον καὶ 5
 τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος γίνεται καὶ
 τῶν τοῦ σώματος ἀγαθῶν. καὶ ἔτι σαφέστερον ἐκκαλύπτει τὸ μὴ 62, 1
 πάντων εἶναι τὴν γνώσιν, ἐπιλέγων· ἠπροσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ
 ἠμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἠμῖν θύραν τοῦ λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ

4—9 Kol. 1, 9—11 9—14 Kol. 1, 25—27 17 f Kol. 1, 26 f 19 I Kor.
 3, 10 20—22 Kol. 1, 28 24 f vgl. I Thess. 5, 23 25 vgl. I Kor. 8, 7
 26—29 Kol. 2, 2 f 29 f Kol. 4, 2 32 f vgl. I Kor. 8, 7 33—S. 368, 1
 Kol. 4, 3 f

18 τοῦ^{2]} viell. τοῦ¹ του² aus Z. 14 St 34 τοῦ^{1]} + λόγον I Kor.

Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δίδεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς οὐ με λαλήσαι.
 ἦν γὰρ τινα ἀγράφως παραδιδόμενα αὐτίκα τοῖς Ἑβραίοις καὶ γὰρ
 ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον· φησὶν, ὡς ἂν ἐγγρά-
 σαντες τῇ διαθήκῃ τῇ παλαιᾷ, ἔτι καὶ χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν
 ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γιγ-
 νασθε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς· πᾶς γὰρ ὁ
 μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστι, τὰ
 πρῶτα μαθήματα πεπιστευμένος· τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή,
 τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αισθητήρια γεγενησμένα ἔχοντων πρὸς διάκρι-
 σιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ, διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ
 λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερόμεθα.

Ἄλλὰ καὶ Βαρνάβας ὁ καὶ αὐτὸς συγκληρῆξας τῷ ἀποστόλῳ κατὰ
 τὴν διακονίαν τῶν ἔθνων τὸν λόγον ἐκπλουτέρον· φησὶν ὑμῖν
 γράφω, ἵνα συνιῆτε, εἰθ' ἔποδας ἤδη σαφέστερον γνωστικῆς παρα-
 δόσεως ἔχοντος παρατιθέμενος· λέγει· ἐπὶ λέγει ὁ ἄλλος προφήτης
 Μωϋσῆς αὐτοῖς· Ἴδού τάδε λέγει κύριος ὁ θεός· εἰσελθετε εἰς τὴν
 γῆν τὴν ἀγαθὴν, ἣν ὤμοσεν κύριος ὁ θεός, ὁ θεός· Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ
 καὶ Ἰακώβ, καὶ κατακληρονομήσατε αὐτήν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ
 μέλι· τί λέγει ἡ γνώσις; μάθετε, ἐπιπίσατε, φησὶν, ἐπὶ τὸν ἐν σαρκί
 μέλλοντα φανεροῦσθαι ὑμῖν Ἰησοῦν· ἄνθρωπος· γὰρ γῆ ἐστὶν κί-
 οχος· ἀπὸ προσώπου γὰρ γῆς ἡ πλάσις τοῦ Ἰδοῦ ἐγένετο· τί οὖν
 λέγει· εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι; ἐπι-
 γητός ὁ κύριος ἡμῶν, ἀδελφοί, ὁ σοφίαν καὶ νοῦν θέμιος· ἐν ἡμῖν
 τῶν κρυφίων αὐτοῦ, λέγει γὰρ ὁ προφήτης· παραβολὴν κυρίου τίς
 νοήσει, εἰ μὴ σοφός καὶ ἐπιστήμων καὶ ἀγαθῶν τὸν κύριον αὐτοῦ·
 ἐπὶ ὁλόγων ἐστὶ ταῦτα χωρῆσαι· οὐ γὰρ φθορῶν, φησὶ, ἐπαρῆ-
 γειλεν ὁ κύριος· ἐν τινὶ ἐναγγέλιον· ἐπιστήμων ἐμὸν ἐμοὶ καὶ τοῖς
 υἱοῖς τοῦ οἴκου μου, ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καὶ ἀμειβμένῳ τὴν ἐκλογὴν
 ποιούμενος, ἵνα τὰ οἴκτια ὡς εἴλετο λαλοῦναι ἀνετίμα· ζήλον γίνηται·
 ὁ μὲν γὰρ μὴ ἔχων γνώσιν ἀγαθοῦ πονηρὸς ἐστίν, ὅτι οὐκ ἀγαθός,
 ὁ πατήρ· τὸ δὲ ἀγνοῦν τὸν πατέρα θάνατός ἐστιν, ὡς τὸ γνῶναι

2 11 Hebr. 5, 12 6, 1 18 f Barnab. Ep. 6, 5 15 25 Barnab. Ep.
 6, 8-10 16 19 Exod. 31, 1 3 vgl. Lev. 20, 24 24 f vgl. Prov. 1, 6.
 Jac. 4, 13 26 f vgl. Matth. 13, 11 26-28 vgl. Jac. 24, 16 Symm. Theod.
 u. a. Hilgenfeld, Nov. Test. extra can. IV² p. 41 42, B. u. h., Agrapha Log. 17
 S. 107 ff; B. u. h., Sprüche Jesu S. 104 ff Zahn, Gesch. d. ntl. Kan. II S. 747 ff
 20 f Matth. 13, 17 21 f vgl. Job. 17, 3

1 do. L. 16 συνιῆτε L. 17 ο θεος ο θεος το πατρ 21 τῆς γῆς
 Barn. 22 γῆς Barn. vgl. Clem. Z. S. τῆς L. 23 ο δος Barn. 25 ἐπι
 γητός L.

ζωὴ αἰώνιος κατὰ μετουσίαν τῆς τοῦ ἀφθάρτου δυνάμεως. καὶ τὸ
 μὲν μὴ φθίρεισθαι θειότητος μετέχειν ἐστὶ, φθορὰν δὲ ἢ ἀπὸ τῆς
 τοῦ θεοῦ γνώσεως ἀπόστασις παρέχει. πάλιν ὁ προφήτης· καὶ 64, 1
 δώσω σοι θησαυροὺς ἀποκρύφους, σκοτεινοὺς, ἀοράτους, ἵνα γνῶσιν
 5 ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεός· τὰ εἰκότα τούτοις καὶ ὁ Δαβὶδ φάλλει· 2
 ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας
 σου ἐδήλωσάς μοι· ἡμέρα γὰρ τῇ ἡμέρα ἐρεύγεται ῥῆμα, τὸ 3
 γεγραμμένον ἀντικρως, καὶ νῦν νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν, τὴν ἐπι-
 κεκρυμμένην μυστικῶς, καὶ οὐκ εἰσι λόγοι οὐδὲ λαλιαί, ὧν οὐκ
 10 ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν· τῷ θεῷ τῷ φῆσαντι· ποιήσει τις κρύφα,
 καὶ οὐχὶ ἐπόφομαι αὐτόν;· διὰ τοῦτο φωτισμὸς ἢ μαθητεία κέκλη- 4
 ται ἢ τὰ κεκρυμμένα φανερώσασα, ἀποκαλύψαντος μόνου τοῦ διδα-
 σκάλου τὸ πῶμα τῆς κιβωτοῦ, ἔμπαλιν ἢ οἱ ποιηταὶ τὸν Δία φασὶ
 τὸν μὲν τῶν ἀγαθῶν πλῆθον ἐπιλαβεῖν, ἀνοιξαι δὲ τὸν τῶν | φαύλων. 685 P
 15 ἰοῖδα ὅτι ἐρχόμενος· φησὶ πρὸς ὑμᾶς ὁ ἀπόστολος ἐν πληρώματι 5
 εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι, τὸ πνευματικὸν χάρισμα καὶ τὴν γνω-
 στικὴν παράδοσιν, ἣν μεταδοῦναι αὐτοῖς παρῶν παροῦσι ποθεῖ (οὐ γὰρ
 δι' ἐπιστολῆς οἶά τε ἦν ταῦτα μηνύεσθαι), πλῆρωμα Χριστοῦ καλέσας,
 κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίων χρόνοις αἰωνίοις σεσηγημένου, φανερω- 6
 20 θέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰω-
 νίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος,
 τουτίστι τοὺς ἐξ ἔθνῶν πιστεύοντας, ὅτι ἐστίν· ὀλλοῖς δὲ ἐκ τού-
 των καὶ τό, τίνα ταῦτά ἐστι τὰ ἐν μυστηρίῳ, δείκνυται.

Εἰκότως τοίνυν καὶ Πλάτων ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς περὶ θεοῦ δια- 65, 1
 25 λαμβάνων φραστῆρον δὴ σοι· φησὶ δι' ἀνιγμάτων, ἵν' ἦν τι (ἢ) δέλτος
 ἢ πόντου ἢ γῆς ἐν πτυχαῖς πάθη. ὁ ἀναγνοὺς μὴ γνῶ. ὁ γὰρ τῶν 2
 ὄλων θεός ὁ ὑπὲρ πᾶσαν φωνὴν καὶ πᾶν νόημα καὶ πᾶσαν ἔννοιαν
 οὐκ ἂν ποτε γραφῇ παραδοθῆιη, ἄρρητος ὧν δυνάμει τῇ αὐτοῦ.
 ὅπερ καὶ αὐτὸ δεδήλωκεν Πλάτων λέγων· πρὸς ταῦτ' οὐν σκοπῶν 3

3—5 Jes. 45, 3 (wohl entnommen aus Barnab. Ep. 11, 4) 6 f Psal.
 50, 8 7—10 Psal. 18, 3 f 10 f Jerem. 23, 24; zur Form vgl. Protr. 78, 1;
 Strom. II 5, 5; V 119, 3; St Clem. Al. u. d. LXX S. 66 f 11 vgl. II Kor. 4,
 4. 6 18 f vgl. Q 527 ff; Hes. Op. 94 ff 15 f. 18 Röm. 15, 29 16 f vgl.
 Röm. 1, 11 19—21 Röm. 16, 25 f 25 f. 29—S. 370, 3 Plato Epist. II
 p. 312 D; 314 BC 25 f TGF² Adesp. 348; vgl. Cobet *Δόγ. Ἐρμ.* I p. 456
 26—28 vgl. z. B. Philo Quod deus s. imm. 55; De mutat. nom. 14 (ἄρρητος);
 De somn. I 184 (I p. 281. 580. 648 M)

18 φασὶ corr. aus φησὶ L¹ 20 vor διὰ ist δι getilgt L¹ 22 δ τί L
 25 ἀνιγμῶν Plato Eus. (außer I) Praep. Ev. XI 20, 2 ἦν τι] ἂν τι Plato
 Eus. <ἢ aus Plato 26 πτυχαι; L

Clemens II.

εὐλαβοῦ, μὴ ποτέ σοι μεταμείησθαι τῶν νῦν ἀναξίως ἐκπιούτων·
 μέγιστη δὲ φιλική τὸ μὴ γράφειν, ἀλλ' ἐκμανθάνειν· οὐ γὰρ ἔστιν,
 οὐκ ἔστιν τὰ γραφίνα μί, οὐκ ἐκπιεῖν· ἀδελφὰ τοῖς οὗτοις ὁ ἅγιος 4
 ἀπόστολος Παῦλος λέγει, τὴν προφητικὴν καὶ τῶ ὄντι ἀρχαίαν σοφί-
 5 ζων ἐπέκρινεν, ἀφ' ἧς τὰ καλὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἐρρέθη δόγματα· σοφί-
 φίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου
 οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ
 λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην· ἵπτα 66, 1
 ἐπορὰς τὸ εἰλαβεῖς τῆς ἐς τοὺς πολλοὺς τῶν λόγων ἐκφοιτήσας
 10 οὐδέ πως διδάσκει· ἐκάγω, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθημ ἐμὴν λαλήσαι οἷς
 πνευματικοῖς, ἀλλ' οἷς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῶ, γάλα ἐμᾶς
 ἐπότισα, οὐ βρωμα· οὕτω γὰρ ἐδύνασθε· ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε· ἔτι
 γὰρ ἔστε σαρκικοί· εἰ τοίνυν τὸ μὲν γάλα τῶν νηπίων, τὸ βρωμα 2
 δὲ τῶν τελείων τροφή πρὸς τοῦ ἀποστόλου εἴρηται, γάλα μὲν ἢ
 15 κατήχησις οἰοεῖ πρώτη ψυχῆς τροφή νοηθήσεται, βρωμα δὲ ἢ
 ἐποπτικὴ θεωρία· σάρκις αὐταὶ καὶ αἷμα τοῦ λόγου, τοῦτοστι κατὰ
 ληφίς τῆς θείας δυνάμειος καὶ οὐσίας, ἐγίνεσθε καὶ ἴδετε ὅτι χρῆ, 3
 στός ὁ κήμοσι, φησὶν· οὕτως γὰρ ἑαυτοῦ μεταδίδοσι τοῖς πνευμα-
 τικώτερον τῆς τοιαύτης μεταλαμβάνονσι βρωμασι, ὅτι δὴ ἢ ψυχῆ, 4
 20 αὐτὴ ἑαυτήν ἤδη τρίψι κατὰ τὸν φιλαλήθη Πλάτωνα· βρωμασι γὰρ
 καὶ πόσις τοῦ θείου λόγου ἢ γνώσις τοῦ θείας οὐσίας, διὸ καὶ 1
 φησιν ἐν δικτῆρι Πολιτικῆς ὁ Πλάτων· ἐθναμίνοισι οὐ χοίρω, ἀλλὰ
 τι μίγα καὶ ἀποκον θῦμα· οὕτω χρῆται ζητεῖν πρὸς θεοῦ, ὁ δὲ 3
 ἀπόστολος ἐκὰ τὸ πᾶσα ἡμῶν ἐνέθη γράφει· Χριστός, ἀποκον
 25 ὡς ἀληθῶς θῦμα, τὸς θεοῦ ἐπὶ ἡμῶν ἐγαζόμενος.

XI. Θεσία δὲ ἢ τῶ θεῷ δικτῆ σέματός τι καὶ τῶν τούτων 67, 1
 παθῶν ἀμτανόητος χορισμός, ἢ ἀληθῆς τῶ ὄντι θεοσι, για αὐτῆ,
 καὶ μὴ τι ἐκόντος μελίτη θενάτων διὰ τοῦτο εἴρηται τῶ Σωκράτι 2
 ἢ φιλοσοφία· ὁ γὰρ μῆτι τὴν ὄντιν παρεπιθίμενος ἐν τῶ δικτυοῖσθαι

3 w I Kor 2, 6f 10 13 I Kor 1, 3 3 13f vgl. Heb 5, 1, f
 16 vgl. Joh. 6, 27 17f Psal 119 19 19f vgl. Plat. Epist VII p. 41 CD
 20f vgl. Plat. Rep. I p. 329 A 24 I Kor 3, 2 25 vgl. Joh 17, 26 26 vgl. Plat. Rep. I
 28f vgl. Plat. Phaed. p. 67 B w I Kor 2, 6f 7 27 S. E. S. I. A 29—
 30 31 2 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 32 A 33 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 34 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B
 35 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 36 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 37 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 38 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B

17f vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 18 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 19 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 20 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 21 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 22 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 23 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 24 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 25 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 26 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 27 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 28 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 29 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 30 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 31 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 32 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 33 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 34 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 35 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 36 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 37 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 38 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 39 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B 40 vgl. Plat. Phaed. p. 67 B

μήτε τινὰ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ἐφελκόμενος, ἀλλ' αὐτῷ καθαρῷ τῷ νῷ τοῖς πράγμασιν ἐντυγχάνων τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν μέτεισιν. τοῦτο ἄρα βούλεται καὶ τῷ Πυθαγόρῃ ἢ τῆς πενταετίας σιωπῆ. ἦν 3 τοῖς γνωρίμοις παρεγγυᾶ, ὡς δὴ ἀποστραφέντες τῶν αἰσθητῶν ψιλῷ 5 τῷ νῷ τὸ θεῖον ἐποπτεύοιεν. * * παρὰ Μωυσέως τοιαῦτα φιλοσοφῆσαντες οἱ τῶν Ἑλλήνων ἄκροι. προστάσσει γὰρ ἅτὰ ὀλοκαυτώματα 4 δείραντας εἰς μέλη διανειμαί, ἐπειδὴ γυμνὴν τῆς ὑλικῆς δορᾶς γενομένην τὴν γνωστικὴν ψυχὴν ἄνευ τῆς σωματικῆς φλυαρίας καὶ τῶν παθῶν πάντων, ὅσα περιποιούσιν αἱ κεναὶ καὶ ψευδεῖς ὑπολήψεις, 10 ἀποδυσάμενην τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας, τῷ φωτὶ καθιερωθῆναι ἀνάγκη. οἱ δὲ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων τὸ θνητὸν ἐνδύομενοι καθ- 248 S 68, 1 ἄπερ οἱ κοχλῖαι | καὶ περὶ τὰς αὐτῶν ἀκρασίας ὡσπερ οἱ ἐχίνοι 687 P σφαιρηδὸν εἰλούμενοι περὶ τοῦ μακαρίου καὶ ἀφθάρτου θεοῦ τοιαῦτα οἶα καὶ περὶ αὐτῶν δοξάζουσιν. λέληθεν δ' αὐτούς, κἄν πλησίον 2 15 ἡμῶν τύχωσιν, ὡς μυρία ὅσα δεδώρηται ἡμῖν ὁ θεός, ὧν αὐτὸς ἀμέτοχος, γένεσιν μὲν ἀγένητος ὧν, τροφήν δὲ ἀενδεῆς ὧν, καὶ αἰξῆσιν ἐν ἰσότητι ὧν, εὐγηρίαν τε καὶ εὐθανασίαν ἀθάνατός τε καὶ ἀγήρωσ ἰπάρχων. διὸ καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ στόμα καὶ ὀφθαλ- 3 μούς καὶ εἰσόδους καὶ ἐξόδους καὶ ὄργας καὶ ἀπειλὰς μὴ πάθη θεοῦ 20 τις ὑπολάβῃ παρὰ Ἑβραίοις λέγεσθαι, μηδαμῶς, ἀλληγορεῖσθαι δέ τινα ἐκ τούτων τῶν ὀνομάτων ὀσιώτερον, ἅ δὴ καὶ προϊόντος τοῦ λόγου κατὰ τὸν οἰκτεῖον καιρὸν διασαφήσομεν.

3—5 vgl. Theodoret Gr. aff. c. I 55. 128 3 f vgl. Zeller, Phil. d. Griech. I³ S. 315³ 6 f Lev. 1, 6 6—11 vgl. Philo De sacrif. Ab. et Cain. 84 (I p. 179 M) προστέτακται μέντοι καὶ ἅτὰ ὀλοκαύτωμα δείραντας εἰς μέλη διανειμαί, ἔπερ τοῦ πρώτου μὲν γυμνὴν ἄνευ σκεπασμάτων, ὅσα περιποιούσιν αἱ κεναὶ καὶ ψευδεῖς ὑπολήψεις, τὴν ψυχὴν φανῆναι. 10 f vgl. I Petr. 2, 11 11—14 vgl. Philo a. a. O. 95 (p. 182 M) εἰς τὸ θνητὸν εἰσδύομενοι καθάπερ οἱ κοχλῖαι καὶ περὶ ἑαυτούς ὡσπερ οἱ ἐχίνοι σφαιρηδὸν εἰλούμενοι [καὶ] περὶ τοῦ μακαρίου καὶ ἀφθάρτου τὰ αὐτὰ ἅ καὶ περὶ ἑαυτῶν δοξάζομεν. 14—18 vgl. Philo a. a. O. 98 (p. 182 M) μυρία γὰρ ἡμῖν ἢ φύσις ἐπιβάλλοντα ἀνθρώπων γένει δεδώρηται, ὧν ἀμέτοχος ἀπάντων ἐστὶν αὐτή, γένεσιν ἀγένητος οὕσα, τροφήν τροφῆς οὐ δεομένη, αἰξῆσιν ἐν ὁμοίῳ μένοισα, τὰς κατὰ χρόνον ἡλικίας ἀφαίρεισιν ἢ πρόσθεσιν οὐκ ἐπιδεχομένη. 1(*) εὐγηρία καὶ εὐθανασία . . . ὧν οὐδετέρον κοινωνός ἢ φύσις ἀγήρωσ τε καὶ ἀθάνατος οὕσα. 18—20 vgl. Philo a. a. O. 96 διὰ τοῦτο χεῖρας, πόδας, εἰσόδους, ἐξόδους, ἐχθρας, ἀποστροφάς, ἀλλοτριώσεις, ὄργας προσανακλάττομεν, ἀνοίκεια καὶ μέρη καὶ πάθη τοῦ αἰτίου. Vgl. auch Philo De somn. I 235 (I p. 636 M)

4 παρεγγυᾶ corr. aus παρεγγυᾶ L¹ παρηγγυᾶ Rittershausen zu Porph. Vit. Pyth. p. 13, 5 5 etwa (ὠφέληται δὲ) παρὰ Schw u. St 17 εὐθανασίαν Arcerius (wie Philo) ἀθανασίαν L.

Εἰ τοίνυν λογικὸν ἡμῖν βροῦμα ἢ γυνῶσις εἶναι συμπεφάνηται, 70, 1
 «μακάριοι» τῶ ὄντι κατὰ τὴν γραφὴν «οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες»
 τὴν ἀλήθειαν, ὅτι πλησθήσονται τροφῆς αἰδίου. πάνυ θαυμαστῶς 2
 ὁ ἐπὶ τῆς σκηνῆς φιλόσοφος Εὐριπίδης τοῖς προειρημένοις ἡμῖν συνφ-
 5 δὸς διὰ τούτων εὐρίσκειται, πατέρα καὶ υἱὸν ἅμα οὐκ οἶδ' ὅπως
 αἰνισσόμενος·

σοὶ τῶ πάντων μεδέοντι χοῆν 8
 πέλανόν τε φέρω, Ζεὺς εἶτ' Ἀΐδης
 ὄνομαζόμενος στέργεις· σὺ δέ μοι
 10 θυσίαν ἄπυρον παγκαρπείας
 δέξαι πλήρη προχυτίαν.

ὀλοκάρπωμα γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ἄπυρον θῦμα ὁ Χριστός. καὶ ὅτι τὸν 4
 σωτήρα αὐτὸν οὐκ εἰδὼς λέγει, σαφὲς ποιήσει ἐπάγων·

σὺ γὰρ ἐν τε θεοῖς τοῖς οὐρανίδαις 5
 15 σκηπτρον τὸ Διὸς μεταχειρίζεις
 χθονίων τ' Ἀΐδη μετέχεις ἀρχῆς.

ἔπειτα ἄντικρυς λέγει· 6

πέμψον δ' ἐς φῶς ψυχὰς ἐνέρων
 τοῖς βουλομένοις ἄθλους προμαθεῖν
 20 πόθεν ἔβλαστον, τίς ῥίζα κακῶν,
 τίνα δεῖ μακάρων ἐκθυσσάμενους
 εὐρεῖν μοχθῶν ἀνάπανταν.

οὐκ ἀπεικότως ἄρα καὶ τῶν μυστηρίων τῶν παρ' Ἑλλήσιν ἄρχει | 7
 μὲν τὰ καθάρσια, καθάπερ καὶ τοῖς βαρβάροις τὸ λουτρόν. μετὰ 689 P 71,1

1 vgl. S. 370, 20 f 2 Matth. 5, 6 4 σκηναῖος φιλόσοφος heißt Eur.
 z. B. Ath. IV p. 158 E; XIII p. 561 A; Sext. Emp. Matth. I 238; Orig. c. Cels. IV 77
 p. 347, 11 Koetschau 7—22 Euripides Fr. inc. 912 12 vgl. S. 370, 24 f

7 χοῆν] χλόην Bergk 8 φέρω Grotius φέρων L 10 ἄπυρον Abresch,
 Animadv. ad Aeschylum p. 256 ἄπορον L παγκαρπείας L 11 προχυτίαν
 Valckenaer, Diatr. in Eur. rell. p. 42^c 12 ἄπυρον Valck. p. 44^b ἄπορον L
 15 μεταχειρίζεις Herwerden, Exerc. crit. p. 67 μεταχειρίζων L 16 τ' Sy δ'
 L ἄϊδη L 18 δ' ἐς Nauck, Eurip. Stud. II 151 Anm. u. Bull. de l'Acad. de St.
 Pétersbourg 17 (1872) p. 270; vgl. Aesch. Pers. 630 f μὲν L ἐνέρων Nauck, Di
 ἀνέρων L 18 f πέμψον μὲν φῶς ψυχῆς ἀνέρων ταῖς βουλομέναις Grotius
 19 προμαθεῖν Grotius προμαθεῖν L 21 τίνα Blaydes zu Soph. El. 572
 δεῖ Grotius, Nauck δὴ L ἐκθυσσάμενους Valckenaer zu Herod. 6, 91 ἐκθυσ-
 σάμενοις L

κεν τὰ ἐκ δημιουργίας ἅπαντα. ἐν τούτῳ καὶ ὁ λόγος ἤμθησέν τε **3**
 καὶ ἐκαρποφόρησεν σὰρξ γενόμενος καὶ τοὺς γενομένους τῆς χρηστό-
 τητος αὐτοῦ ἐξωοποίησεν, ἐπεὶ μηδὲ ἄνευ τοῦ ξύλου εἰς γινώσκιν ἡμῖν
 ἀφικται· ἐκρεμάσθη γὰρ ἡ ζωὴ ἡμῶν εἰς πίστιν ἡμῶν. καὶ ὁ γε **4**
5 Σολομὼν πάλιν φησίν· »δένδρον ἀθανασίας ἐστὶ τοῖς ἀντεχομένοις
 αὐτῆς.« διὰ τοῦτο λέγει· »ἰδοὺ δίδωμι πρὸ προσώπου σου τὴν ζωὴν **5**
 καὶ τὸν θάνατον, τὸ ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεὸν καὶ πορεύεσθαι ἐν
 ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούειν καὶ πιστεύειν τῇ
 ζωῇ· ἐὰν δὲ παραβῆτε τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ἃ δέδωκα ὑμῖν,
10 ἀπωλεία ἀπολεισθε· τοῦτο γὰρ ἡ ζωὴ καὶ ἡ μακρότης τῶν ἡμερῶν
 σου, τὸ ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεὸν σου.« πάλιν· »ὁ Ἀβραὰμ ἐλθὼν **73, 1**
 εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναβλέψας ὄρᾳ
 τὸν τόπον μακρόθεν·« πρώτη μὲν γὰρ ὁ δι' ὄψεως τῶν καλῶν **2**
 ἡμερος. δευτέρα δὲ ἡ φυγῆς (τῶν) ἀρίστων ἐπιθυμία. τῇ τρίτῃ δὲ ὁ νοῦς
15 τὰ πνευματικὰ διορᾷ, διοιχθέντων τῶν τῆς διανοίας ὀμμάτων πρὸς τοῦ
 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ διαναστάντος διδασκάλου. εἶεν δ' ἂν καὶ αἱ τρεῖς
 ἡμέραι τῆς σφραγίδος μυστήριον, δι' ἧς ὁ τῷ ὄντι πιστεύεται θεός.
 μακρόθεν οὖν ἀκολουθῶς ὄρᾳ τὸν τόπον· δυσάλωτος γὰρ ἡ χώρα **3**
 τοῦ θεοῦ, ὃν χώραν ἰδεῶν ὁ Πλάτων κέκληκεν, παρὰ Μωυσέως λα-
20 βῶν τόπον εἶναι αὐτόν, ὡς τῶν ἀπάντων καὶ τῶν ὄλων περι-
 εκτικόν. ἀτὰρ εἰκότως πόρρωθεν ὄραται τῷ Ἀβραὰμ διὰ τὸ ἐν γενέσει **4**
 εἶναι, καὶ δι' ἀγγέλου προσεχῶς μυσταγωγείται. ἐντεῦθεν ὁ ἀπό- **74, 1**
 στολος »βλέπομεν νῦν ὡς δι' ἐσόπτρου· φησί, »τότε δὲ πρόσωπον
 πρὸς πρόσωπον·, κατὰ μόνας ἐκείνας τὰς ἀκραιφνεῖς καὶ ἀσωμάτους
25 τῆς διανοίας ἐπιβολάς. »δυνατὸν δὲ καὶ τῷ διαλέγεσθαι τὸ κατα- **2**
 μαντεύεσθαι τοῦ θεοῦ, ἐὰν ἐπιχειρῇ τις ἄνευ πασῶν τῶν αἰσθήσεων
 διὰ τοῦ λόγου ἐπ' αὐτὸ ὃ ἐστὶν ἕκαστον ὀρμῶν καὶ μὴ ἀποστατεῖν
 τῶν ὄντων, πρὶν (ἄν), ἐπαναβαίνων ἐπὶ τὰ ὑπερκείμενα, αὐτὸ ὃ

2 vgl. Joh. 1, 14 **2 f** vgl. I Petr. 2, 3 **5 f** Prov. 3, 18 (vgl. St Clem.
 Alex. u. d. LXX S. 30) **6—11** vgl. Deut. 30, 15—20 **11—13. 15. 18** vgl.
 Philo De post. Cain. 17 f (I p. 229 M), woher διοιχθέντων τῶν τῆς διανοίας ὀμμάτων
 u. δυσάλωτος. **11—13** vgl. Gen. 22, 3 f **13—15** vgl. Plato Phaedr. p. 250 C ff
15 vgl. Ephes. 1, 18 **18** vgl. Philo De somn. I 64—66 (I p. 630 M) **19** vgl.
 Strom. IV 155, 2 mit Anm. **20 f. S. 376, 5 f** vgl. Philo a. a. O. 64 τὸ γὰρ περιεχό-
 μενον διαφέρει τοῦ περιέχοντος, τὸ δὲ θεῖον ὑπ' οὐδενὸς περιεχόμενον ἀναγκαιῶς
 ἐστὶν αὐτὸ τύπος ἑαυτοῦ. **23 f** I Kor. 13, 12 **25—S. 376, 2** vgl. Plato Rep. VII
 p. 532 AB οὕτω καὶ ὅταν τις τῷ διαλέγεσθαι ἐπιχειρῇ ἄνευ πασῶν τῶν αἰσθήσεων
 διὰ τοῦ λόγου ἐπ' αὐτὸ ὃ ἐστὶν ἕκαστον ὀρμῶν (ὀρμῆς HSS) καὶ μὴ ἀποστατεῖν,
 πρὶν ἂν
 αὐτὸ ὃ ἐστὶν ἀγαθὸν αἰτῆ νοήσει λάβῃ, ἐπ' αὐτῷ γίγνεται τῷ τοῦ νοητοῦ τίλει.

13 f ὁ—ἡμερος St η—ἡμέρα L **14** (τῶν) ἀρίστων St ἀρίστης L **28** τῶν
 ὄντων ~ nach ὑπερκείμενα (vgl. aber S. 331, 20) Bywater, Journ. of Philol. 4
 (1872) p. 214 ἄν Byw. aus Plato αὐτὸ Byw. aus Plato αὐτῶν L

ἔστιν ἀγαθὸν αὐτῇ νοήσει λάβη. ἐπ' αὐτῷ γινόμενος τῷ τοῦ νοητοῦ
 τέλει κατὰ Πλάτωνα. πάλιν ὁ Μωυσῆς οὐκ ἐπιτρέπων βωμοὺς καὶ 3
 τεμένη πολλαχοῦ κατασκευάζεσθαι. ἔνα δ' οὖν νεῶν ἰδρυόμενος τοῦ
 θεοῦ, μονογενῆ τε κόσμον, ὡς φησὶν ὁ Βασιλείδης, καὶ τὸν ἔνα, ὡς
 5 οὐκέτι τῷ Βασιλείδῃ δοκεῖ, κατήγγελλε θεόν. καὶ ὅτι οὐ περιελαμ- 4
 βάνει τόπω τὸ ἀπερίληπτον ὁ γνωστικὸς Μωυσῆς, ἀγίδριμα | οἶδεν ... 5
 ἀνέθηκεν εἰς τὸν νεῶν, σεβάσιμον ἀόρατον καὶ ἀπερίγραφον δηλῶν
 εἶναι τὸν θεόν, προσάγων δὲ ἀμῆ γέ πη εἰς ἔννοιαν τοῦ θεοῦ τοῦ
 Ἑβραίου· διὰ τῆς τιμῆς τοῦ κατὰ τὸν νεῶν ὀνόματος, ἀλλὰ γούν 6
 10 κωλύων ὁ λόγος τὰς τε τῶν ἱερῶν κατασκευὰς καὶ τὰς θυσίας ἀπά-
 στας τὸ μὴ ἔν τινι εἶναι τὸν παντοκράτορα αἰνίσσεται δι' ὧν φησι·
 ἵπποισιν οἶκον οἰκοδομήσετε μοι; λέγει κύριος, ὁ οὐρανὸς μοι θρόνος·
 καὶ τὰ ἰξῆς, περὶ τε τῶν θυσιῶν ὁμοίως· αἶμα ταύρων καὶ στέαρ 6
 15 πνῆμα τὸ ἅγιον ἀπαγορεύει, παγκάλως τοίνυν καὶ ὁ Εὐκλείδης, 72, 1
 σφραγίζει τοῦτοις γράφων·

πολις δ' ἂν οἶκος τεκτόνων πλασθεὶς ἔπο-
 δέμας τὸ θεῖον περιβάλοι τοίχων πτυχῆς;

καὶ ἐπὶ τῶν θυσιῶν ὡσαύτως λέγει·

2

20 δεικται γὰρ ὁ θεός, εἴπω ἴσθ' ὀρθῶς θεός,
 οὐδέτις· αἰσθῶν οἶδε δίστηνοι λόγοι.

νοῦ γὰρ χρίσας ἔτιχεν ὁ θεός, ποιήσεν τὸν κόσμον, ἔνα τιμὰς πρὸς 3
 τε ἀνθρώπων καὶ πρὸς θεῶν τῶν ἄλλων καὶ δαιμόνων, φησὶν ὁ
 Πλάτων, ἔκαρποιστο, οἶον προσοδὸν τινα ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀντι-
 20 μινος, παρὰ μὲν ἡμῶν καπνός, παρὰ δὲ θεῶν καὶ δαιμόνων τὰς
 οἰκίας λειτουργίας· διδασκαλικότητα ἄρα ὁ Παῦλος ἐν τῷ Πρῶτῳ 6
 ἐπιστολῶν ἀποστόλων τὸ θεός ὁ ποιήσας τὸν κόσμον φησὶ ἔχει
 πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὐτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ἐπέρχων οὐκ ἐν
 χειροποιήτοις νεφές κατοικεῖ, οἶδε ἐπὶ χειρῶν ἀνθρώπων θησα-
 30 ρεύεται προσδοκίμος τινας, αὐτός διδοὺς, πᾶσι προῶν καὶ ζῶν καὶ

2 3 vgl. Hagenfeld, Ketzergesch. S. 219. 3 f vgl. zu S. 37. 24f. 12 Jes.
 12, 1. 13 f Jes. 1, 11. 17 f Ezech. 10, 1. 18 f Ezech. 10, 1. 19 f Ezech. 10, 1. 20 f Ezech. 10, 1. 21 f
 1 f 1 f. vgl. Ezech. 10, 1. 22-24 vgl. 1 f. 25 f vgl. 1 f. 26 f vgl. 1 f. 27 f vgl. 1 f. 28 f vgl. 1 f. 29 f vgl. 1 f. 30 f vgl. 1 f.

4 τοῦ ἔνα τοῦ ὅτι Harvey, Plat. au lieu 1 p. 107. 11 τοῦ ἔνα τοῦ
 17 τοῦ ἔνα τοῦ 14 πτυχῆς, 1. 20 οἶον προσοδὸν τινα ἀπὸ τῆς γενέσεως ἀντι-
 21 μινος, καὶ Ezech. 10, 1. 22 τοῦ ἔνα τοῦ 23 τοῦ ἔνα τοῦ 24 τοῦ ἔνα τοῦ

τὰ πάντα. λέγει δὲ καὶ Ζήνων ὁ τῆς Στωικῆς κτίστης αἰρέσεως 76, 1
 ἐν τῷ τῆς πολιτείας βιβλίῳ μήτε ναοὺς δεῖν ποιεῖν μήτε ἀγάλματα·
 μηδὲν γὰρ εἶναι τῶν θεῶν ἄξιον κατασκευάσμα, καὶ γράφειν οὐδέ-
 διεν αὐταῖς λέξεσι τάδε· ἱερά τε οἰκοδομεῖν οὐδὲν δεήσει· ἱερὸν γὰρ
 5 μὴ πολλοῦ ἄξιον καὶ ἅγιον οὐδὲν χρή νομίζειν· οὐδὲν δὲ πολλοῦ
 ἄξιον καὶ ἅγιον οἰκοδόμων ἔργον καὶ βαναύσων.· εἰκότως οὖν καὶ 2
 Πλάτων, νεῶν τοῦ θεοῦ τὸν κόσμον εἰδώς, τοῖς πόλεσις ἐναπέ-
 δειξεν χωρίον τῆς πόλεως. | ἵνα ἔμελλεν ἀνακείσθαι αὐτοῖς τὰ 692 P
 εἰδῶλα, ἰδίᾳ δὲ ἀπέλειπεν μηδενὶ κεκτῆσθαι θεῶν ἀγάλματα. ἢμη 3
 10 δεις οὖν ἐτέρως,· φησὶν, ἱερά καθιερούτω θεοῖς· χρυσοῦ μὲν γὰρ
 καὶ ἄργυρος ἐν ἄλλαις [τε] πόλεσιν ἰδίᾳ (τε) καὶ ἐν ἱεροῖς ἐστὶν
 ἐπίφθονον κτῆμα· ἔλεφας δὲ ἀπολελοιπότες ψυχῆν σώματος οὐκ
 εὐαγὲς ἀνάθημα· σίδηρος δὲ καὶ χαλκὸς πολέμων ὄργανα· ξύλον δὲ
 μονόξυλον, ὃ τι ἂν θέλῃ τις, ἀνατιθέτω, ὡσαύτως καὶ λίθου πρὸς
 15 τὰ κοινὰ ἱερά.· εἰκότως οὖν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐπιστολῇ ῥητὸν γὰρ· 77, 1
 φησὶν οὐδαμῶς ἐστὶν ὡς τὰ ἄλλα μαθήματα, ἀλλ' (ἐκ) πολλῆς
 ξυνοουσίας γιγνομένης περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καὶ τοῦ συζῆν ἐξαίφνης
 οἶον ἀπὸ πυρὸς πηδῆσαντος ἐξαφθὲν φῶς ἐν τῇ ψυχῇ γεγόμενον
 αὐτὸ ἑαυτὸ ἤδη τρέφει.· ἄρ' οὐχ ὅμοια ταῦτα τοῖς ὑπὸ Σοφονία 2 250 S
 20 λεχθεῖσι τοῦ προφήτου; καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα καὶ ἀνήνεγκέν με
 εἰς οὐρανὸν πέμπτον καὶ ἐθεώρουν ἀγγέλους καλουμένους κυρίους,
 καὶ τὸ διάδημα αὐτῶν ἐπικείμενον ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ ἦν ἐκάστου
 αὐτῶν ὁ θρόνος ἐπτακλασίων φωτὸς ἡλίου ἀνατέλλοντος, οἰκοῦντας
 ἐν ναοῖς σωτηρίας καὶ ὑμνοῦντας θεὸν ἄρρητον ὑψιστον.·
 25 XII. ἢ Τὸν γὰρ πατέρα καὶ ποιητὴν τοῦδε τοῦ παντὸς εὐρεῖν τε 78, 1
 ἔργον καὶ εὐρόντα εἰς πάντα ἐξαιρεῖν ἀδύνατον. ῥητὸν γὰρ οὐδα-
 μῶς ἐστὶν ὡς τὰ ἄλλα μαθήματα, ὃ φιλαλήθης λέγει Πλάτων. ἀκή- 2
 κοεν γὰρ εὐ μάλα ὡς ὁ πάνσοφος Μωυσῆς εἰς τὸ ὄρος ἀνιῶν (διὰ
 τὴν ἁγίαν θεωρίαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν τῶν νοητῶν) ἀναγκαίως δια-
 30 στέλλεται μὴ τὸν πάντα λαὸν συναναβαίνειν ἑαυτῷ· καὶ ὅταν λέγῃ 3

1—3. 9—15 Theodoret Gr. aff. c. III 74. 75 1—6 Zeno Fr. 164 Pearson,
 264 Arnim; vgl. Plut. Mor. p. 1034 B; Orig. c. Cels. I 5 p. 59, 4 ff Koetschau
 9—15 Plato Leg. XII p. 955 E 956 A 15—19 [Plato] Epist. VII p. 341 CD
 20—24 aus der Sophonias-Apokalypse; vgl. Harnack, Gesch. d. altchr. Lit. I
 S. 854; II 1 S. 572 f; Ascensio Jes. ed. Dillmann Cap. VII 25—27 Theodoret
 Gr. aff. c. II 42; IV 38; vgl. Protr. 68, 1; Strom. V 92, 3 25 f Plato Tim.
 p. 28 C 26 f [Plato] Epist. VII p. 341 C 28—30 vgl. Exod. 19, 12. 20

6 ἔργον Vi ἔργων L οἶν Sy νῦν L 10 ἐτέρως Ma ἕτερος L Theod.
 δευτέρως Plato καθιερούτω L μὲν γὰρ] δὲ Plato 11 [τε]—(τε) nach
 Plato 12 ἀπὸ λειποπότες Plato Ausgg. 14 καὶ λίθου ὡσαύτως ~ Plato
 16 ἀλλ' ἐκ Plato ἀλλὰ L

ἡ γραφή εἰσαῖθ' εἰς τὸν γνόφον οὐ ἦν ὁ θεός· τοῦτο
 δηλοῖ τοῖς συνιέναι δευτεμένοις, ὡς ὁ θεὸς ἀόρατός ἐστι καὶ ἄφροτος·
 γνόφος δὲ οἷς ἀληθῶς ἢ τῶν πολλῶν ἀπιστία τε καὶ ἄγνοια τῆ
 ἀγῆ τῆς ἀληθείας ἐκίπροσθε γέρεται. Ἰησούς τε ἀ' ὁ θεολόγος·
 5 ἐντεῦθεν ἐφειλημένος ἐκπών·

εἰς ἴστ'· αὐτοτελής· ἐνὸς ἴκονα πάντα τέτυκται . . . F

ἢ ἐπέμεινε, γράμεται γὰρ καὶ οὕτως), ἐπιφέρει·

οὐδέ τις αὐτὸν
 εἰσοράει θνητῶν, αὐτὸς δέ γε πάντας ὁρᾷται.

10 σαφιστότερον δὲ ἐπιλέγει·

8

αὐτὸν δ' οὐχ ὁρῶν· περὶ γὰρ νόμος ἐστήρικται.
 πᾶσι γὰρ θνητοῖς θνητὰ πόροι εἶδεν ἐν ὁμοίαις
 μικραῖ, ἐπεὶ σάρκες τε καὶ ὅστια ἐμπειρία· ἐμπειρίαι·

μαρτυροῦσι τοῖς ἐφημέροις ὁ ἀπόστολος, νοῦσαι λίγων ἀνθρώπων 20 1
 15 ἐν Χριστῷ ἀρπαγέντα ἕως τρίτου οὐρανοῦ, κάκειθεν εἰς τὸν παρά-
 δεῖσον, ὡς ἠκούων ἄφροτα ῥήματα, ἃ οὐκ ἔξον ἀνθρώποι λαλήσαι·
 τὸ ἄφροτον τοῦ θεοῦ ὅπως αἰτιωσόμενος, οὐ νόμος καὶ φύσις πα-
 ραγγελίας τινὸς τὸ νοῦν ἔξονε προστιθείς, δευῖαι δὲ ἀνθρώπι-
 25 ἀφροτικῶν ἐν τῷ θεῷ μὴ γίνον, εἰ γὰρ ἐπὶ οὐρανοῦ τὸν τρίτον
 ἀρχὴν λαλεῖσθαι, ὡς θίμης, τοῖς ἐκ μυσταγοροῦν τὸς ἐπιλέγειναι,
 φησὶ· οἶδα γὰρ ἐγὼ καὶ παρὰ Παύλων (τὰ γὰρ ἐκ τῆς φησὶ καὶ
 φιλοσοφίας παραδίγματα πολλὰ ὅσα ἐπιρριθίται μοι εἶναι ἢ γραφῆ,
 κατὰ τὰς πρώτας ἐπισημῶν τὸν καιρὸν ἀνεμίνοντο· πολλοὺς οὐρα-
 20 νόμους νοουμένους, ἀπορήσας γὰρ ἐν τῷ Τιμαῖο· εἰ γὰρ πλείονας·
 25 κόσμους ἢ τοῦτον ἵνα νομίζω ἀδιαφοροῦσι περὶ τὰ ὀνόματα συντε-
 νήμως κόσμον τι καὶ οὐρανοῦ ἀποκαλεῖν· τὰ δὲ τῆς λέξεως ὁρᾷ

1 Ecol. 2, 21. 1 4 vgl. Strom II. 1, V. 21, 5. Philo De opif. Gen. 14. 1 p. 25 M. 6 13 Origenes Ep. 7, 9-11. 15 17 Al. vgl. Euseb. Hist. 1, 19. 6 9 vgl. Euseb. 74, 1. 8-13 Theophrastus 23. 11. 14 16 H. K. 12, 2 4.

4 ἐπιρριθίται φησὶ W. 6 οὐρανοῦ, Euseb. 12 f. ὁρᾷ καὶ φησὶ L. 13 ταπεινῶς Sy. ἐπιρριθίται φησὶ L. 14 οὐρανοῦ φησὶ Sy. ἐπιρριθίται φησὶ L. 19 τὸν καιρὸν ἀνεμίνοντο L. 20 οὐρανοῦ φησὶ Sy. φησὶ φησὶ L. 21 καὶ φησὶ φησὶ L. 22 οὐρανοῦ φησὶ Strom. VI. 1. 23 οὐρανοῦ φησὶ L. 25 φησὶ φησὶ Sy. φησὶ φησὶ L.

ἔχει· ἰσχυρότερον οὖν ὀρθῶς ἕνα οὐρανὸν εἰρήκαμεν ἢ πολλοὺς καὶ 4
ἀπείρους ἢν λέγειν ὀρθότερον; ἕνα, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα ἔσται
δεδημιουργημένος·

Ἄλλὰ καὶ τῇ πρὸς Κορινθίους Ῥωμαίων ἐπιστολῇ ἰωάννης 80, 1
5 ἀπέραντος ἀνθρώποις· γέγραπται· καὶ οἱ μετ' αὐτὸν κόσμοι· ἀπο- 2
λούθως | τοίνυν πάλιν ἐπιφθέγγεται ἰωάννης βάθος πλούτου καὶ σοφίας 69A P
καὶ γνώσεως θεοῦ· ὁ γενναῖος ἀπόστολος. καὶ μή τι τοῦτ' ἦν ὃ 8
ἠπίσσετο ὁ προφήτης, ἰσχυρίας· κελεύων ποιεῖν ἰσχυροὺς, μηνύων
ὅτι τὸν ἱερόν ὡς ἀληθῶς περὶ τοῦ ἀγενήτου καὶ τῶν δυνάμεων
10 αὐτοῦ μύστην λόγον ἐπικεκρύφθαι δεῖ. βεβαιῶν ταῦτα ἐν τῇ πρὸς 4
Κορινθίους ἐπιστολῇ ὁ ἀπόστολος ἀναφανδὸν εἶρηκεν· σοφίαν δὲ
λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ
τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λαλοῦ-
μεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην· καὶ πάλιν 5
15 ἀλλάχου λέγει· εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ,
ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυ-
φοι· ἐπισφραγίζεται ταῦτα ὁ σωτὴρ ἡμῶν αὐτὸς ὡδὲ πως λέγων· 6
ἡμῖν δέδοται γινῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν·
καὶ πάλιν φησὶ τὸ εὐαγγέλιον, ὡς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἔλεγεν τοῖς ἀπο- 7
20 στόλοις τὸν λόγον ἐν μυστηρίῳ· καὶ γὰρ ἡ προφητεία περὶ αὐτοῦ
φησὶν· ἀνοίξει ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἐξερεύξεται τὰ
ἀπὸ καταβολῆς κόσμου κεκρυμμένα· ἤδη δὲ καὶ διὰ τῆς περὶ τὴν 8
ζύμην παραβολῆς τὴν ἐπίκρυψιν ὁ κύριος δηλοῖ· φησὶ γάρ· ὁμοία
ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψε ἐς
25 ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον· ἤτοι γὰρ ἡ τριμερὴς 9
καθ' ὑπακοὴν σώζεται ψυχὴ διὰ τὴν ἐγκρυβείσαν αὐτῇ κατὰ τὴν
πίστιν πνευματικὴν δύναμιν, ἢ ὅτι ἡ ἰσχύς τοῦ λόγου ἢ δοθείσα ἡμῖν,
σύντονος οὐσα καὶ δυνατή, πάντα τὸν καταδεξάμενον καὶ ἐντὸς ἑαυ-
τοῦ κτησάμενον αὐτὴν ἐπικεκρυμμένως τε καὶ ἀφανῶς πρὸς ἑαυτὴν

1—8 Plato Tim. p. 31 A; Theodoret Gr. aff. c. IV 49; vgl. Elter Coroll.
Eus. 12 4 f I Clem. ad Cor. 20, 8 6 f Röm. 11, 33 8 vgl. Gen. 18, 6;
Exod. 12, 30 8—10 vgl. Philo De sacr. Ab. et Caini 60 (I p. 173 f M) γέγραπται
γὰρ ἰσχυρίας ποιεῖν, ὅτι κεκρύφθαι δεῖ τὸν ἱερόν περὶ τοῦ ἀγενήτου καὶ τῶν
δυνάμεων αὐτοῦ μύστην λόγον. 11—14 I Kor. 2, 6 f 15—17 Kol. 2, 2 f
18 Matth. 13, 11; vgl. Mark. 4, 11; Luk. 8, 10 21 f Matth. 13, 35 (Psal.
77, 2) 28—25 Matth. 13, 33 (Luk. 13, 20 f) 25 f zu τριμερὴς ψυχὴ vgl.
z. B. Plut. Mor. p. 898 E

2 ὀρθότερον L 9 ἀγενήτου L 19 ὡς ἄb. d. Z. L¹ 26 διὰ Heyse
κατὰ L 28 σύντομος Sy σύντομος L

ἴλαμι καὶ τὸ πᾶν αὐτοῦ οὐσίτημα εἰς ἐνότητα συνάγει. σοφώτατα 81. 1
τοίνυν γίγραται τῷ Σόλωνι ταῦτα περὶ θεοῦ·

γνομοσύνης δ' ἀφανὲς χαλεπώτατόν ἐστι νοῆσαι
μέτρον. ὃ δὴ πάντων πείρατα μόνον ἔχει.

7 τὸ γὰρ τοι θεῖον, 2
ὃ Ἀκραγαντινὸς φησι ποιητής.

οὐκ ἴστιν πελάσασθαι ἐν ὄφθαλμοῖσιν ἱερικτὸν
ἡμετέροις ἢ χειρὶ λαβεῖν. ἢ πῆρ τε μεγίστη
πειθοῦς ἀνθρώποισιν ἀμαξίτῳ εἰς φρένα πίπτει. |

- 10 καὶ Ἰωάννης ὁ ἀπόστολος· ὁ θεὸν οὐδεὶς εἶδρακεν πώποτε ὁ μονογενὴς υἱὸς
γενῆς θεός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς. ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
τὸ δ' ἄφρατον καὶ ἄφροτον κόλπον ὀνομάσας θεοῦ· φηθὼν δ'
αὐτὸν κεκλήκασι ἐντιϋθιν τινί· ὡς ἂν περιεληφῶτα καὶ ἱεροκλι-
σόμενον τὰ πάντα ἀνίερικτόν τε καὶ ἀπέραντον. καὶ μὴν ὁ δεισιμα- 4
15 χειριστότατος περὶ θεοῦ λόγος οὕτως ἴστιν. ἐπεὶ γὰρ ἀρχὴ παντὸς
πράγματος διαιρέτως, πάντως πῶν ἢ πρώτη καὶ πρωβετάτη ἀρχὴ
διωδικτος, ἣτις καὶ τοῖς ἄλλοις ἕκαστοις αἰτία τοῦ γενέσθαι καὶ γινο-
μένους εἶναι. πῶς γὰρ ἂν εἴη ὄντων ὃ μῆτε γίνος ἴσθι μῆτε δια- 3
φορὰ μῆτε εἶδος μῆτε ἄτομον μῆτε ἀριθμὸς. ἀλλὰ μηδὲ συμβεβηκός
20 τι μηδὲ ᾧ συμβεβηκέν τι. οὐκ ἂν δι' ὅλων εἴποι τις αὐτὸν ὄφθῆς
ἐπὶ μεγέθει γὰρ τάντιται τὸ ὅλον καὶ ἴσθι τῶν ὅλων πατήρ. οὐδὲ 6
μὴν μίση τινα αὐτοῦ λιχτιόν· ἀδιαίρετον γὰρ τὸ ἔν, διὰ τοῦτο δι-
καὶ ἀπειρον, οὐ κατὰ τὸ ἀδιείρητον νοούμενον ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀδιά-
στατον καὶ μὴ ἔχον πέρατα, καὶ τοίνυν ἀσχημάτιστον καὶ ἀνοηόμε- 92 1
25 στον. πάν ὀνομάζομεν αὐτό ποτε, οὐκ οὐδέ τις κεκοῖντις ἔσθι ἐν ἡ-
τάραθόν ἢ νοῖν ἢ αὐτὸ τὸ ὄν ἢ πατέρα ἢ θεὸν ἢ δημιουργόν ἢ
κύριον οὐχ ὡς ὄνομα αὐτοῦ προσφιλόμενοι λέγουσιν, ἐπὶ δὲ ἀποκρίσας
ὀνόμασι καλοῖς προσκρούμεθα. ἐν ἡμῖν ἢ διείρησι μὴ ποτε ἄλλα πλε-

1-9 Theobald Gr. 28 c 1 71 74. 8 f. S. n. Fr. 19. Bergk. 7. 9
Eusebius Gr. 143 Diels; vgl. Diels, Hermes 17. 188. p. 112 und Berl. Sitzungs-
berichte XXXI. 1898. p. 400. 10 f. Ph. 1. 18. 13 f. vgl. Ström. II. 3. 4; Phil.
De cond. Eug. 117. 1 p. 4. M. ἡ κεκλήκασι ταῦτα. 15. 20 zu den aristoteli-
Bergk. 19. 1898. vgl. Zeller, Phil. d. Gr. II. 2. 1. 3. 4 ff. 2. 2. vgl. Plin. Epist.
VI. 2. 9. V. 2. 1.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

νωμένη, ἐπερίδουθαι τούτοις. οὐ γὰρ τὸ καθ' ἕκαστον μηνυτικὸν 2
 τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ ἀθρώως ἅπαντα ἐνδεικτικὰ τῆς τοῦ παντοκράτορος
 δυνάμεως· τὰ γὰρ λεγόμενα ἢ ἐκ τῶν προσόντων αὐτοῖς ῥητά ἐστιν
 ἢ ἐκ τῆς πρὸς ἄλληλα σχέσεως, οὐδὲν δὲ τούτων λαβεῖν οἷον τε
 5 περὶ τοῦ θεοῦ. ἀλλ' οὐδὲ ἐπιστήμη λαμβάνεται τῇ | ἀποδεικτικῇ· 8 696 P
 αὕτη γὰρ ἐκ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων συνίσταται, τοῦ δὲ ἀγεν-
 νήτου οὐδὲν προὔπαρχει. λείπεται δὴ θεία χάριτι καὶ μόνῳ τῷ παρ' 4
 αὐτοῦ λόγῳ τὸ ἄγνωστον νοεῖν, καθὼ καὶ ὁ Λουκᾶς ἐν ταῖς Πράξεσι
 τῶν ἀποστόλων ἀπονημονεύει τὸν Παῦλον λέγοντα· ἄνδρες Ἀθη-
 10 ναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. περιερχο-
 μένος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὐρον καὶ βωμὸν ἐν
 ᾧ ἐπεγέγραπτο· ἄγνωστον θεῶν· ὃν οὖν ἀγνωοῦντες εὐσεβείτε, τοῦ-
 τον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν·

XIII. Πᾶν τοίνυν, ὃ ὑπὸ ὄνομα πίπτει, γεννητόν ἐστιν, ἐάν τε 83, 1
 15 βούλωνται ἐάν τε μή. εἴτ' οὖν ὁ πατήρ αὐτὸς ἔλκει πρὸς αὐτὸν
 πάντα τὸν καθαρῶς βεβιωκότα καὶ εἰς ἐννοιαν τῆς μακαρίας καὶ
 ἀφθάρτου φύσεως κευρωκότα, εἴτε τὸ ἐν ἡμῖν αὐτεξούσιον εἰς γνώ-
 σιν ἀφικόμενον ἀγαθοῦ σκιρτᾷ τε καὶ πηδᾷ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα, ἢ
 φασιν οἱ γυμνασταί, πλὴν οὐ χάριτος ἄνευ τῆς ἐξαιρέτου πτεροῦται
 20 τε καὶ ἀνίσταται καὶ ἄνω τῶν ὑπερκειμένων αἶρεται ἢ ψυχῇ, πᾶν
 τὸ βριθὸν ἀποτιθεμένη καὶ ἀποδιδούσα τῷ συγγενεῖ. λέγει δὲ καὶ ὁ 2
 Πλάτων ἐν τῷ Μένωνι θεόδοτον τὴν ἀρετὴν, ὡς δηλοῦσιν αἱ λέξεις
 αὐδε· ἔκ μὲν τοίνυν τούτου τοῦ λογισμοῦ, ᾧ Μένων, θεία ἡμῖν
 φαίνεται μοῖρα παραγινομένη ἢ ἀρετὴ οἷς παραγίνεται· ἀρ' οὐ 3
 25 δοκεῖ σοι τὴν <οὐκ> εἰς πάντας ἤκουσαν γνωστικὴν ἔξιν θείαν μοῖραν
 ἠνίχθαι; σαφέστερον δὲ ἐπιφέρει· εἰ δὲ νῦν ἡμεῖς ἐν παντὶ τῷ λόγῳ 4
 τούτῳ καλῶς ἐζητήσαμεν, ἀρετὴ ἂν εἴη οὔτε φύσει οὔτε διδακτόν,
 ἀλλὰ θεία μοῖρα παραγινομένη, [οὐκ] ἄνευ νοῦ, οἷς ἂν παραγίγηται·
 θεόδοτος τοίνυν ἢ σοφία, δύναμις οὐσα τοῦ πατρός, προτρέπει μὲν 5
 30 ἡμῶν τὸ αὐτεξούσιον, ἀποδέχεται δὲ τὴν πίστιν καὶ ἀμείβεται τὴν
 ἐπίστασιν τῆς ἐκλογῆς | ἄκρα κοινωνία. καὶ δὴ αὐτὸν σοὶ Πλάτωνα 697 P 84, 1
 παραστήσω ἄντικρυς ἡδὴ θεοῦ παισὶ πιστεύειν ἀξιοῦντα· περὶ γὰρ

5 f vgl. Aristot. Anal. post. 1 2 p. 71 b 20 ff ἀνάγκη καὶ τὴν ἀποδεικτικὴν
 ἐπιστήμην ἐξ ἀληθῶν τ' εἶναι καὶ . . . γνωριμωτέρων καὶ προτέρων. 9—13
 Act. 17, 22 f 15 f vgl. Joh. 6, 44 18 vgl. Zenob. VI 23 19. 21 vgl. Plato
 Phaedr. p. 246 C; 255 CD (πτεροῦται); 247 B (βριθόν) 23 f Plato Menon p. 100 B
 26—28 Plato Menon p. 99 E 32 f vgl. Plato Tim. p. 40 D τὰ περὶ θεῶν
 ὁρατῶν καὶ γεννητῶν εἰρημμένα φύσεως ἐχέτω τέλος.

25 <οὐκ> εἰς πάντας Po εἰς σπανίους Heysse 28 παραγινομένη Plato
 [οὐκ] < Plato

θεῶν ὁρατῶν τε καὶ γενητῶν ποιησάμενος τὸν λόγον ἐν τῷ Τιμαίῳ
 περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γινῶναι τὴν γένεσιν· γηοὶ
 ὑμίζον ἢ καθ' ἡμᾶς. πιστίον δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν, ἐκτόνος
 μὲν θεῶν οὐσίαι, ὡς ἴσασαν, σαφῶς δὲ πως τοὺς ἰαντῶν προγόνοις
 5 εἰδόντων, ἀδύνατον οὐν θεῶν παισὶν ἀπιστεῖν, καίπερ ἄντι εἰκότων
 καὶ ἀναγκαίων ἀποδείξεων λέγονται· οὐκ οἶμαι δένασθαι σαφίστι- 2
 ρον ἐπὶ Ἑλλήνων προσμαρτυρήσασθαι τὸν σωτήρα ἡμῶν καὶ τοὺς
 εἰς προσητεῖαν χειρισμένους, τοὺς μὲν παῖδας θεοῦ ἀνηγορευμένους,
 τὸν δὲ κύριον εἶδον ὄντα γηοῖον, ἀληθεῖς εἶναι περὶ τῶν θεῶν
 10 μάρτυρας· διὸ καὶ δεῖν πιστεῖν αὐτοῖς ἐνθέοις οἷσι προσέθηκα.
 κἄν τραγικώτερον εἴπη τις μὴ πιστεῖεν· 8

οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε.

ἀλλ' ἴστω αὐτὸν τὸν θεὸν διὰ τοῦ υἱοῦ τὰς γραφὰς κηρύξοντα
 πιστὸς δὲ ὁ τὰ οἰκτεῖα καταγγέλλων, ἐπεὶ ὑμῖθις γηοῖν ὁ κύριος 1
 15 ἦτον πατέρα ἴγνω, εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃ ἂν ὁ υἱὸς ἀποκαλύψῃ, πιστι-
 τέον ἄρα τοῦτω καὶ κατὰ Πλάτωνα, κἄν ἄντι γε εἰκότων καὶ ἀνεγ- 1
 καίων ἀποδείξουσιν διὰ τε τῆς παλαιᾶς διὰ τε τῆς νέας διαθήκης
 κηρύσσεται καὶ λέγεται, εἴαν γὰρ μὴ πιστεῖσθε, γηοῖν ὁ κύριος
 20 ἀποθανήσθαι ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἔμπαιον δέ· οὐ πιστεῖτε
 20 ἔχει ζῶν ἀϊόνιον· μακάριοι ἄρα πάντες οἱ πιποιθότες ἐπ' αὐτόν·
 πλείον ἴστω τῆς πίστεως τὸ πιποιθῆναι· ὅταν γὰρ ἐπιστηταί τις ὅτι 2
 ὁ υἱὸς, ἴστω τοῦ θεοῦ ὁ διδάσκαλος ἡμῶν, πιποιθῆν ἀληθῆ εἶναι τὴν
 διδασκαλίαν αὐτοῦ, ὡς δὲ εἰ μὴθις κατ' Ἐμπεδοκλήα εἶπας φρά- 3
 νας εἴξει, οὕτως ἢ εἰς τὸν κύριον πιποιθῆις εἴξει τὴν πίστιν,
 25 τῶν αὐτῶν γούν φασιν εἶναι φιλοσοφίαν μὴ ψέγειν, πίστις δὲ 4
 κατατρέχειν ἀδικίαν τε ἰταρῖν καὶ τὸν κατ' ἐπιθεμίαν βίον ἐνδει-
 μονίζειν.

2-6 16f Plato Tim. p. 41 DE. 12 Soph. Antig. 17. vgl. Strom. IV
 48. 2. 14 vgl. Plato Tim. p. 49 E. nach dem von Clemens Gelesien. ἀλλ' ὡς
 οἰκτεῖα φάσασιν καταγγέλλων. 14f Matth. II. 27. Luk. IV. 21. 16f Joh.
 8. 24. 19f Joh. 3. 15. 16. 20. 5. 24. 20 Psal. 2. 12. 23f vgl. Empe-
 docl. Ktes. fr. 13. 14. Dele. vgl. Simplic. Phys. p. 178. 15. Dele. 15. 16. 17. 18. 19.
 p. 21. 9. Wartenst.

1 ἀποτὸν Plato ἀποτὸν I. 2 πιστίον I. 3 κατ' τοῦ Plato. 4f
 πιστίον ἀποτὸν so auch Antioch. I. 9. 11. 12. 13. p. 27. 27. 28. 29. Theod.
 1. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21.
 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40.
 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60.
 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80.
 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Ἦδη δὲ ἡ πίστις εἰ καὶ ἰκούσιος τῆς ψυχῆς συγκατάθεσις, ἀλλὰ 86, 1
 ἐργάτις ἀγαθῶν καὶ δικαιοπραγίας θεμέλιος. κἂν ὁ Ἀριστοτέλης 2
 τεχνολογῇ, τὸ μὲν ποιεῖν καὶ ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζῴων τάσσεσθαι καὶ
 ἐπὶ ἀψύχων διδάσκων, τὸ δὲ πράττειν | ἀνθρώπων εἶναι μόνων, 698 P
 5 εὐθυνέτω τοὺς λέγοντας ποιητὴν τῶν ὄλων τὸν θεόν. τὸ δὲ πρακτὸν
 ἢ ὡς ἀγαθὸν ἢ ὡς ἀναγκαῖον φησι. τὸ τοίνυν ἀδικεῖν ἀγαθὸν οὐκ
 ἔστιν (οὐδεὶς γὰρ εἰ μὴ | διὰ τι ἕτερον ἀδικεῖ), τῶν δὲ ἀναγκαίων 252 S
 οὐδὲν ἰκούσιον· τὸ τοίνυν ἀδικεῖν ἰκούσιον, ὥστε οὐδὲ ἀναγκαῖον.
 τῶν δὲ φαύλων οἱ σπουδαῖοι μάλιστα ταῖς τε αἰρέσεσι καὶ ταῖς 8
 10 ἀστέλαις ἐπιθυμίαις διαφέρουσιν. πᾶσα γὰρ μοχθηρία ψυχῆς μετὰ
 ἀκρασίας ἐστίν, καὶ ὁ διὰ πάθος πράττων δι' ἀκρασίαν πράττει καὶ
 μοχθηρίαν. ἔπεισιν οὖν μοι παρ' ἕκαστα θαυμάζειν τὴν θείαν ἐκεί- 4
 νην φωνήν· ἄμην ἄμην, λέγω ὑμῖν· ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς
 θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν,
 15 ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ ληστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας
 ποιμὴν ἐστὶ τῶν προβάτων· τοῦτο ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει· εἶτα ἐπεξη-
 γούμενος ὁ κύριος λέγει· ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων· δει 87, 1
 τοίνυν διὰ Χριστοῦ τὴν ἀλήθειαν μεμαθηκότας σφίζεσθαι, κἂν φιλο-
 σοφήσαντες τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν τύχωσιν· νῦν γὰρ ἐδείχθη
 20 ἐναργῶς, ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἔγνωρισθη τοῖς νόμοις τῶν ἀνθρώ-
 πων, νῦν ἀπεκαλύφθη· θεοῦ μὲν γὰρ ἔμφασις ἐνὸς ἢ τοῦ παντο- 2
 κράτορος παρὰ πᾶσι τοῖς εὐφρονοῦσι πάντοτε φυσικῆ, καὶ τῆς
 αἰδίου κατὰ τὴν θείαν πρόνοιαν εὐεργεσίας ἀντελαμβάνοντο οἱ πλει-
 στοι, οἱ καὶ μὴ τέλειον ἀπρηθριακότες πρὸς τὴν ἀλήθειαν. καθόλου 8
 25 γοῦν τὴν περὶ τοῦ θείου ἔνοιαν Ξενοκράτης ὁ Καλχηδόνιος οὐκ
 ἀπελπίζει καὶ ἐν τοῖς ἀλόγοις ζῴοις, Δημόκριτος δέ, κἂν μὴ θέλη,
 ὁμολογήσει διὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν δογμάτων· τὰ γὰρ αὐτὰ πε-
 ποίηκεν εἰδῶλα τοῖς ἀνθρώποις προσπίπτοντα καὶ τοῖς ἀλόγοις
 ζῴοις ἀπὸ τῆς θείας οὐσίας. πολλοῦ γε δει ἄμοιρον εἶναι θείας 4

1 vgl. S. 327, 24 f 2—4 vgl. Aristot. Eth. End. 2, 6 p. 1222^b 20; 2, 8
 p. 1224^a 28; Eth. Nic. 6, 4 p. 1140^a 1 5 vgl. Plato Tim. p. 28 C ποιητὴν καὶ
 πατέρα τοῦδε τοῦ παντός. 5 f vgl. Aristot. De rep. VII 14 p. 1333^a 32 τῶν
 πρακτῶν τὰ μὲν [εἰς τὰ] ἀναγκαῖα καὶ χρῆσιμα, τὰ δὲ [εἰς τὰ] καλὰ. 9 f vgl.
 Aristot. Eth. Nic. 10, 5 p. 1175^b 26 καθ' ἑκάστην ἐνέργειαν οἰκεία ἡδονὴ ἐστίν·
 ἢ μὲν οὖν τῇ σπουδαίᾳ οἰκεία ἐπιεικής, ἢ δὲ τῇ φαύλῃ μοχθηρά. 18—17 Joh.
 10, 1—3. 7 20 f Ephes. 3, 5 24—26 Xenokrates Fr. 21 Heinze 26—29
 Diels, Vorsokr. 383, 31

5 τῶν ὄλων τὸν St τὸν τῶν ὄλων L 21 ὡς νῦν Ephes. 25 Καλχη-
 δόνιος (vgl. Protr. 66, 2) καρχηδόνιος L 27 ὁμολογήσει Sy ὁμολογήσῃ L

ἐννοίας τὸν ἄνθρωπον. ὅς γε καὶ τοῦ ἔμφροήματος ἐν τῇ γενέσει
 μεταλαβὴν ἀναγράφεται, καθαρωτέρας οὐσίας παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα
 μετασχών. ἐντεῦθεν οἱ ἀμφὶ τὸν Πυθαγόραν θεία μοῖρα τὸν νοῦν **1**
 εἰς ἀνθρώπους ἤκειν φασί, καθάπερ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης ὁμο-
5 λογοῦσιν. ἀλλ' ἡμεῖς μὲν τῷ πιστικώτε προσεπιπνεύσθαι τὸ ἅγιον **2**
 πνεῦμά φαιμεν, οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ θείας
 μοῖρας ἀτόρροτον ἐπάροντα, ψυχὴν δὲ ἐν σώματι κατοικίζουσιν·
 ἀνεφανθὸν γὰρ διὰ Ἰωήλ ἐνός τῶν δώδεκα προφητῶν εἶρηται· καὶ **3**
 ἴσται μετὰ ταῦτα, ἐκτιῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα·
10 καὶ οἱ υἱοὶ ἑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ἑμῶν προσητεύουσιν· ἀλλ' οὐχ
 οἷς μέρος θεοῦ ἐν ἐκείτῃ ἡμῶν τὸ πνεῦμα. ὅπως δὲ ἡ διακομὴ **4**
 αὐτῆ καὶ ὃ τί ποτὶ ἴσται τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἐν τοῖς Περὶ προφητείας
 κἂν τοῖς Περὶ ψυχῆς ἐπιδειχθήσεται ἡμῖν. ἀλλὰ τὰ μὲν τῆς γνώ- **5**
 σιως βάθη, κρύπτειν ἀπιστῆ ἀγαθή· καθ' Ἡράκλειτον, εὐπιστίς
15 γὰρ διασπγγάνει μὴ γινώσκεισθαι· XIV, τὰ δ' ἱξῆς· πρὸς ἀποδοτίον **60. 1**
 καὶ τὴν ἐκ τῆς βαρβαρῶν φιλοσοφίας Ἑλληνικὴν κλοπὴν σαφίστηρον
 ἤδη παραστατίον.

Φασὶ γὰρ σῶμα εἶναι τὸν θεὸν οἱ Στοικοὶ καὶ πνεῦμα κατ' **2**
 οὐσίαν, ὥσπερ ἐμίλει καὶ τὴν ψυχὴν, πάντα ταῦτα ἀντικρὺς ἐνρή-
20 σις ἐν ταῖς γραφαῖς, μὴ γὰρ μοι τὰς ἀλλαγῶνας αὐτῶν ἐννοήσις·
 τὰ γὰρ οἷς ἡ γνωστικὴ παραδίδωσιν ἀλήθεια ἢ ἄλλο τι διακρίνουσαι
 καθάπερ οἱ σοφοὶ παλαιότερ, ἄλλο μνημόσιν, ἀλλ' οἱ μὲν διήκτιν **3**

1 f vgl. Gen. 2, 7. **2-3** Theodoret Gr. aff. c. V 28. **3 f** vgl. Zeller, Phil.
 d. Gr. I 3 S. 416. vgl. vielleicht S. 381, 28. **4 f** vgl. vielleicht Aristot. Eth.
 Nic. I 9, 10 p. 1179b 20 γίνονται δ' ἀγαθοὶς οὐσίαι· οἱ μὲν φασί, οἱ δὲ ἴσται·
 οἱ δὲ διδραχί, τὸ μὲν οὖν τῆς φασίως θέλει ὡς οὐκ ἐφ' ἑαῖν ἐπύρην, ἀλλὰ
 διὰ τῆς θείας αἰτίας τοῖς ὡς ἀλήθως ἐπίτητον ἐτάρην. **6 f** vgl. Plato Tim.
 p. 32 B. **8-10** Joel 2, 28. **12 f** vgl. Strom. I 1 S. 1 mit Anm. **13** vgl.
 Strom. II 113, 2 mit Anm. **18-15** vgl. auch G. u. J. W. Wien, Sitzungsber.
 183 1886, S. 100 u. 129 f. Anm. **14 f** Heraklit Fr. 119 B. u. S. Diels, vgl.
 Plat. Vit. Cond. S. 102a, τὸν αἰὲν θεὸν τὰ ποταμῶν καὶ Ἡράκλειτον ἀπιστῆ
 διασπγγάνει μὴ γινώσκεισθαι. **15** S. 289, 14 τὰ δ' ἱξῆς, πρὸς ἀποδοτίον
 ἐν Xib. 13 1-17. **16 f** 22 f Chrysos, Fr. phys. 1 2 Anm., vgl. Plat. te. 3
 1 d. Anm., Strom. I 53, 1.

1 τὸν θεὸν, Sy. **18 f** Charakter der Stoa h. d. v. τὸν θεὸν τὸ νοεῖον
 καὶ τὸν ποταμῶν ἀποδοτίον, Diels. **14** ἀποδοτίον, d. h. die Punkte über den
 Buchstaben n in 17. **15** ἀπιστῆ, ἰσοπέδως ἢ τῆς ἀπιστίας, ἀπιστῆ, καὶ ἄπιστοι
 τὸν ἀπ. R. 1 L. **16** ἀπιστῆ, S. 102a, τὸν αἰὲν θεὸν τὰ ποταμῶν, καὶ ἄπιστοι
 Plat. ἀποδοτίον, L. **16** τὸν αἰὲν θεὸν τὰ ποταμῶν, ἀποδοτίον, L.

διὰ πάσης τῆς οὐσίας τὸν θεὸν φασιν, ἡμεῖς δὲ ποιητὴν μόνον αὐτὸν
καλοῦμεν καὶ λόγῳ ποιητὴν. παρήγαγεν δὲ αὐτοὺς τὸ ἐν τῇ Σοφίᾳ 4
εἰρημένον ὀδήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ πάντων διὰ τὴν καθαριότητα,
ἐπεὶ μὴ συνήκαν λέγεσθαι ταῦτα ἐπὶ τῆς σοφίας τῆς πρωτοκτίστου
5 τῷ θεῷ. ναί, φασίν, ἀλλὰ ὕλην ὑποτίθενται οἱ φιλόσοφοι ἐν ταῖς 5
ἀρχαῖς, οἳ τε Στωϊκοὶ καὶ Πλάτων καὶ Πυθαγόρας, ἀλλὰ καὶ Ἀριστο-
τέλης ὁ Περιπατητικὸς, οὐχὶ δὲ μίαν ἀρχήν. ἴστωσαν οὖν τὴν καλου- 6
μένην ὕλην ἄποιον καὶ ἀσημάτιστον λεγομένην πρὸς αὐτῶν, καὶ
τολμηρότερον ἤδη μὴ ὄν πρὸς τοῦ Πλάτωνος εἰρησθαι. καὶ μὴ τι 7
10 μυστικώτατα | μίαν τὴν ὄντως οὐσαν ἀρχὴν εἰδῶς ἐν τῷ Τιμαίῳ 700 P
αὐταῖς φησι λέξεσιν· ἔνῃ δ' οὖν τὸ παρ' ἡμῶν ὧδε ἐχέτω τὴν μὲν
περὶ πάντων εἴτε ἀρχὴν εἴτε ἀρχὰς εἴτε ὅπῃ δοκεῖ τούτων περὶ, τὸ
νῦν οὐ ῥητέον, δι' ἄλλο μὲν οὐδέν, διὰ δὲ τὸ χαλεπὸν εἶναι κατὰ
τὸν παρόντα τρόπον τῆς διεξόδου δηλωῶσαι τὰ δοκοῦντα. ἄλλως 90, 1
15 τε ἢ λέξις ἢ προφητικὴ ἐκείνη ἢ δὲ γῆ ἢν ἀόρατος καὶ ἀκατα-
σκεύαστος· ἀφορμὰς αὐτοῖς ὕλικῆς οὐσίας παρέσχηται.

Ναὶ μὴν Ἐπικούρω μὲν ἢ τοῦ αὐτομάτου παρεῖδουσις οὐ παρα- 2
κολουθήσαντι τῷ ῥητῷ γέγονεν ἐντεῦθεν ὀμναιότης ματαιότητων,
τὰ πάντα ματαιότης. Ἀριστοτέλει δὲ μέχρι σελήνης ἐπῆλθε κατα- 3
20 γαγεῖν τὴν πρόνοιαν ἐκ τοῦδε τοῦ ψαλμοῦ· ἰκύριε, ἐν τῷ οὐρανῷ
τὸ ἑλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν. οὐδέπω γὰρ
ἀποκεκάλυπτο ἡ τῶν προφητικῶν δήλωσις μυστηρίων πρὸ τῆς τοῦ
κυρίου παρουσίας.

Τὰς τε αὐτὰ μετὰ θάνατον κολάσεις καὶ τὴν διὰ πυρὸς τιμωρίαν 4
25 ἀπὸ τῆς βαρβάρου φιλοσοφίας ἢ τε ποιητικῆ πᾶσα μοῦσα, ἀλλὰ καὶ
ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ὑφείλετο. Πλάτων γοῦν ἐν τῷ τελευταίῳ 5
τῆς Πολιτείας αὐταῖς φησι ταῖς λέξεσιν· ἔνταῦθα δὴ ἄνδρες ἄγριοι,

3 Weish. Sal. 7, 24 4 f vgl. Sir. 1, 4 προτέρα πάντων ἔστιται σοφία.
5—7 vgl. Chrysipp Fr. phys. 300 ff Arnim; Plato Tim. p. 48 ff; Zeller, Phil. d. Gr.
1° S. 411 5 f vgl. Theodoret Gr. aff. c. IV 46 8 vgl. Aristot. Phys. ausc.
1, 7 p. 190^a 10 ἢ ὕλη τὸ ἄμορφον ἔχει πρὶν λαβεῖν τὴν μορφήν. 9 vgl. Aristot.
Phys. ausc. 1, 9 p. 191^b 36; 192^a 6; 3, 2 p. 201^b 20; Zeller, Phil. d. Gr. II 1⁴
S. 726³ 11—14 Plato Tim. p. 48 C; Theodoret Gr. aff. c. II 80 15 f Gen.
1, 2 17—19 vgl. Epikur Fr. 383 Usener p. 257, 20 18 f Pred. Sal. 1, 2
19 f vgl. Protr. 66, 4 mit Anm.; Theodoret Gr. aff. c. V 47; VI 7; Euseb. Praep.
Ev. XV 5, 1 20 f Psal. 35, 6 27—S. 886, 4 Plato Rep. X p. 615 E 616 A;
Theodoret Gr. aff. c. XI 18

3 καθαρότητα Eus. 11 φησι ταῖς Di vgl. Z. 27 δ'] δὴ Eus. Theod.
τὸ] + γε Eus. 12 ἀπάντων Plato Eus. ὅπῃ Plato Eus. Theod. πη L
19 f καταγαγεῖν Eus. κατάγειν L 22 ἀπεκαλίπτετο Eus.
Clemens II. 25

διάπυροι ἰδεῖν, παριστώτες, καταμαρθάνοντες τὸ φθέγμα, τοὺς μὲν ἰδίᾳ παραλαβόντες ἤγον, τὸν δὲ Ἀριδαῖον καὶ τοὺς ἄλλους συμπόδισαντες χειρὰς τε καὶ πόδας καὶ κεφαλὴν, καταβαλόντες καὶ ἐκδιδραντες, εἰλκον παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκτὸς ἐκ' ἀσκαλάθων κνάπτοντες. 5 οἱ μὲν γὰρ ἄνθρωποι οἱ διάπυροι ἀγγέλους αὐτῶν βούλονται δηλοῦν, οἱ παραλαβόντες τοὺς ἀθίκους κολάζουσιν· ὁ ποιῶν, φησί, τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγον. 6 ἔπι-
 10 οἶδεν ὁ Πλάτων καὶ πυρὸς ποταμοὺς καὶ τῆς γῆς τὸ βάθος, τὴν πρὸς τῶν βαρβάρων Γένναν καλουμένην Τάρταρον ποιητικῶς ὀνομάζων, Κωκυτόν τε καὶ Ἀχέροντα καὶ Πηριφλεγέθοντα καὶ τοιαῦτά τινα εἰς τὴν παιθεύουσιν ὀσφρονίζοντα παρυσάγων κολαστήρια; τῶν 8 μικρῶν δὲ κατὰ τὴν γραφὴν καὶ ἐλαχίστων τοὺς ἀγγέλους τοὺς 15 ὄρῶντας τὸν θεόν, πρὸς δὲ καὶ τὴν εἰς ἡμᾶς δι' ἀγγέλων τῶν ἐπιστάτων ἤκουσαν ἐπισκοπὴν ἐμφαίνων οὐκ ὀκνεῖ γράφειν· ἐπιειδὴ 6 πάσας τὰς ψυχὰς τοῦ βίου ὑψῆσθαι, ὡςπερ ἔλαχον, ἐν τάξει προσεῖναι πρὸς τὴν Λάχαιον, κείνην δὲ ἐκάστω, ὃν εἴλετο δαίμονα, τοῦτον φέλακα συμπέμπειν τοῦ βίου καὶ ἀποπληρωτὴν τῶν ἀφιεθίντων. 20 τάχα δὲ καὶ τῶ Σωκράτι τὸ δαιμόνιον τοιοῦτό τι ὑπίσσειτο. 8

Καὶ μὴν γενετὸν εἶναι τὸν κόσμον ἐκ Μανσίως παραλαβόντες 22 1 ἰδογμάτισαν οἱ φιλόσοφοι, καὶ ὁ γε Πλάτων ἀντικρὺς εἰρηκεν· ἐπὶ 2 τερον ἦν, ἀρχὴν ἔχων γενεσίως οὐδεμίαν, ἢ γίγονεν, ἀπ' ἀρχῆς τινας ἀρξάμενος; γίγονεν· ὁρατὸς τε γὰρ ὢν ἀπτός ἴσθιν ἀπτός τε ὢν 25 καὶ σῶμα ἔχει, αἰθέρις τε ὁπόταν εἴλη ἔτον μὲν οὐκ ποιητὴν καὶ 3 πατέρα τοῦδε τοῦ παντός· εἴηεν τε ἔργον, οὐ μόνον γενετὸν τε

6 f Rom 193, 4 9-12 vgl Plato Phaedr p 111-113 11 vgl z B Luk 12, 5 13-15 vgl Matth 18, 10 15 f vgl Hebr 1, 14 16-19 Plato Rep. X p 620 DE 20 vgl z B Plato Apol. p 31 D 22-25 Plato Tim. p 28 B 25 f Plato Tim. p 28 C; vgl Protr. 68, 1, Strom. V 78, 1

1 παριστώτες,] v. καὶ Plato Theol. 2 αὐτὸν παραλαβόντες δασιόντες Plato αὐτὸν παραλαβόντες Theol. 3 ἰδογμάτισαν Eus Theol. εἰσόδων I. 4c-4d. Plato 4 τοὺς, Plato Theol. 4 συμπόδισαντες, Plato Theol. συμπόδισαντες, Eus 10 9 τοῦ ἄνω ἀποδοξαστο Ma. 10 τῆς, Eus τῆς L 11 ἀφιεθίντων Eus προεθίντων L 12 ἀρξάμενος Eus ἀρξάμενος L 13f τοῦ ἄνω Plato ποταμοῦ L. 14 ποταμοῦ Plato 15 τοῦδε τοῦ παντός Eus 21 Μανσίως, Eus 22 ἰδογμάτισαν Plato ἰδογμάτισαν Plato ἰδογμάτισαν 24f ἀπτός ἴσθιν ἀπτός, τίς ἴσθιν ἀπτός Plato ὁρατός, τίς ἴσθιν ἀπτός, τίς ἴσθιν ἀπτός Eus 24 τε στ. 25 τε στ. Eus

ἔδειξεν τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ γεγονέναι σημαίνει καθάπερ
υἷόν, πατέρα δὲ αὐτοῦ κεκλήσθαι, ὡς ἂν ἐκ μόνου γενομένου καὶ
ἐκ μὴ ὄντος ὑποστάντος. γενητὸν δὲ καὶ οἱ Στωϊκοὶ τίθενται τὸν 4
κόσμον.

5 Τὸν τε ὑπὸ τῆς βαρβάρου φιλοσοφίας θρυλούμενον διάβολον, 5
τὸν τῶν δαιμόνων ἄρχοντα, κακοεργὸν εἶναι ψυχὴν ἐν τῷ δεκάτῳ
τῶν Νόμων ὁ Πλάτων λέγει ταῖς ταῖς λέξεσιν· ἡ ψυχὴν διοικοῦσαν 6
(καὶ ἐνοικοῦσαν) τοῖς πάντῃ κινουμένοις μὴ οὐ καὶ τὸν | οὐρανὸν 702 P
ἀνάγκη διοικεῖν φάναι; τί μὴν; μίαν ἢ πλείους; (πλείους), ἐγὼ ὑπὲρ
10 σφῶν ἀποκρινοῦμαι. δυοῖν (μέν) που ἔλαττον μηδὲν τιθῶμεν, τῆς
τε εὐεργέτιδος καὶ τῆς τὰναντία δυναμένης ἐξεργάσασθαι. ὁμοίως 98, 1
δὲ καὶ τῷ Φαίδρῳ ταῦτα γράφει· ἔστι μὲν δὴ καὶ ἄλλα κακά, ἀλλὰ
τις θαύμων ἔμιξε τοῖς πλείστοις ἐν τῷ παρατυπικῇ ἡδονῇ. ἀλλὰ 2
καὶ τῷ δεκάτῳ τῶν Νόμων ἀντικρὺς τὸ ἀποστολικὸν δείκνυσιν
15 ἔκεινο· οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἢ πάλῃ πρὸς αἶμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς
ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῶν ἐν οὐρανοῖς,
ὡδὲ πως γράφων· ἐπειδὴ γὰρ συνεχωρήσαμεν ἡμῖν αὐτοῖς εἶναι μὲν 3
τὸν οὐρανὸν πολλῶν μεστὸν ἀγαθῶν, εἶναι δὲ καὶ τῶν ἐναντίων,
πλείονων δὲ τῶν μὴ, μάχη, φάμεν, ἀθάνατός ἐσθ' ἢ τοιαύτη καὶ
20 φυλακῆς θαυμαστῆς δεομένη.

Κόσμον τε αὐτίς τὸν μὲν νοητὸν οἶδεν ἢ βάρβαρος φιλοσοφία, 4
τὸν δὲ αἰσθητὸν, τὸν μὲν ἀρχέτυπον, τὸν δὲ εἰκόνα τοῦ καλουμένου
παραδείγματος· καὶ τὸν μὲν ἀνατίθῃ μονάδι, ὡς ἂν νοητὸν, τὸν
δὲ αἰσθητὸν ἐξάδι· γάμος γὰρ παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις, ὡς ἂν γόνι-

8 f Chrysipp Fr. phys. 574 Arnim 7—11 Plato Leg. X p. 896 DE; Theodoret Gr. aff. c. III 103 12 f Plato Phaedr. p. 240 AB; Theodoret Gr. aff. c. III 106 15 f Ephes. 6, 12 17—20 Plato Leg. X p. 906 A 21—S. 388, 16 Κόσμον—νοῦς Euseb. Praep. Ev. XI 25 21—24 vgl. Philo De opif. m. 13—16 (I p. 3 f M) 22 f vgl. Strom. IV 172, 3; Plato Rep. IX p. 592 B; Tim. p. 29 B 24 f vgl. Plut. Mor. p. 1018 C καὶ ἔστιν ὁ μὲν ζ̄ τέλειος, ἴσος ὢν τοῖς ἑαυτοῦ μέρεσι, καὶ γάμος καλεῖται διὰ τὴν τοῦ πρώτου ἀγρίου καὶ περιτοῦ σύμμυξιν. Jambl. Comm. in Nicom. Arithm. p. 34, 19 f Pistelli; Zeller. Phil. d. Gr. I³ S. 399⁴; Strom. VI 139, 2f zu γόνιμος vgl. Philo a. a. O. 13 γεννητικώτατος ὁ ἐξ.

1 αἰτοῖ (τοῦ θεοῦ) Ma 1 f καθάπερ — κεκλήσθαι < Eus. 2 κεκλήσθαι θεόν. Ma 8 καὶ ἐνοικοῦσαν aus Plato Eus. Theod. ἐνοικοῦσαν] + ἐν ἅπασιν Plato οὐ L 9 πλείους aus Plato < L Eus. BIO Theod. 10 (μέν) aus Plato Eus. Theod. μέν] + γε Plato + οὐν γε Theod. ἐλάττω μὴ τιθῶμεν Theod. 11 ἐξεργάσασθαι L Theod. ἐξεργάζεσθαι Plato Eus. 12 ταῦτα] τάδε Eus. δὴ] οὐν Theod. 13 ἀνέμιξε Theod. 15 f τὰς ἀρχάς — πρὸς² < Eus. 17 συνεχωρήσαμεν Plato ἀντοῖς ἡμῖν L¹ 19 μάχη] + δὴ Plato 22 καλουμένου (über v¹ Circumflex getilgt) L¹ καλοῦ Eus. XI. XIII 24 πυθαγορείοις L 25*

μος ἀριθμός, ἡ ἕξις καλεῖται. καὶ ἐν μὲν τῇ μονάδι συνίσταται **δ**
 οὐρανὸν ἀόρατον καὶ γῆν αἰσθητὴν καὶ φῶς νοητὸν· ἐν ἀρχῇ γάρ
 φησιν ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρα-
 τος· εἰτ' ἐπιφέρει· καὶ εἶπεν ὁ θεός· γενηθήτω φῶς· καὶ ἐγένετο **δδ 1**
δ φῶς· ἐν δὲ τῇ κοσμογονίᾳ τῇ αἰσθητῇ στερεὸν οὐρανὸν δημιουργεῖ
 (τὸ δὲ στερεὸν αἰσθητὸν γῆν τε | ὄρατὴν καὶ φῶς βλέπομενον. ἀφ' ἧς
 οὐ δοκεῖ σοι ἐντεῦθεν ὁ Πλάτων ζῶων ἰδέας ἐν τῷ νοητῷ ἀπολεί-
 πειν κόσμον καὶ τὰ εἶδη τὰ αἰσθητὰ κατὰ τὰ γένη δημιουργεῖν τὰ
 νοητά· ἀκότως ἄρα ἐκ γῆς μὲν τὸ σῶμα διαπλάττεσθαι λέγει ὁ **δ**
10 Μανιχαῖς, ὁ γῆνόν φησιν ὁ Πλάτων σκῆνος, ψυχὴν δὲ τὴν λογικὴν
 ἀνωθεν ἐμπνευσθῆναι ἐκ τοῦ θεοῦ εἰς πρόσσωπον. ἐνταῦθα γὰρ **δ**
 τὸ ἡγεμονικὸν ἰδρῶσθαι λέγουσι, τὴν διὰ τῶν αἰσθητηρίων ἐπίστροφον
 τῆς ψυχῆς ἐπὶ τοῦ πρωτοπλάστον εἰσοδὸν ἐρημιεύοντες, διὸ καὶ
 κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τὸν ἀνθρώπου γεγονέναι, εἰκὼν μὲν **δ**
15 γὰρ θεοῦ λόγος θεῖος καὶ βασιλικός, ἀνθρώπος ἀπαθής, εἰκὼν δ'
 εἰκόνας ἀνθρώπινος νοῦς, ἐτίρω δ' εἰ βούλει παραλαβὴν ὁνόματι **δ**
 τὴν ἰσομοίωσιν, εἴρωσι ἂν παρὰ τῷ Μανιχαῖ τὴν ἀκολουθίαν ὀνο-
 μαζομένην θεῖαν φησὶ γὰρ· ὁπίσω κερὶον τοῦ θεοῦ ἑμῶν πορεύσθαι
 καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φιλάξαι· ἀκόλουθοι δ', οἶμαι, καὶ θρησ-
20 κευταὶ θεοῦ πάντες οἱ ἐνάρετοι. ἐντεῦθεν οἱ μὲν Στωϊκοὶ τὸ τίτλος **δδ 1**
 τῆς φιλοσοφίας τὸ ἀκολουθῶν τῇ φύσει ζῆν εἰρήκωσι, Πλάτων δὲ
 ὁμοίωσιν θεῶν ὡς ἐν τῷ διαιτήρῳ παραστήσαμεν Στροματιῶν Ζήνων **δ**
 δὲ ὁ Στωϊκὸς παρὰ Πλάτωνος λαβὼν, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς μετὰ τὸν φιλο-
 σοφίας, τοὺς ἀγαθοὺς πάντας ἀλλήλων εἶναι φίλους λέγει φησὶ γὰρ **δ**

1f vgl. Philo a. a. O. 20f. p. 6 M. **2-δ** Gen. 1, 1-3. **δf** vgl. Philo
 a. a. O. 20. 38. 50. p. 8 12 M. **6 δ** vgl. Plato Tim. p. 10 CD. **9 11** Gen.
 2. 7. **10** vgl. [Plato, Anach. p. 205 E. 20 A. αἰσθητός· αἰσθητός· **10 18** vgl.
 Philo Leg. all. I 31 ff. p. 10f M. **11-18** vgl. Philo a. a. O. 50. p. 51 M. ἄσπετος
 οὐρανός· ἄσπετος· ἄσπετος· αὐτός· ἄσπετος· ἄσπετος· ἄσπετος· ἄσπετος·
 αὐτός· ἄσπετος· ἄσπετος· **12 14** vgl. Philo De opif. m. 79 f. p. 1 M.
14 vgl. Gen. 1, 29. **14 16** vgl. Philo opif. m. 79 f. p. 1 M.
16 21 vgl. Strom. II 100. 1. 101. 1. Philo De mag. Abr. 12. f. 1. 1. p. 47 M.
18f Deut. 10. 4. **20f** Chrys. p. Fr. m. 9. 1. 1. m. **21f** vgl. Strom. II
 100. 1. Plato Theat. p. 176 AB. **22 24** Zenon Fr. 22f. A. 1. 2.

2 ἀσπύ· St. αγ. αγ. I. P. 1. **4** γενεός· E. a. M. 10. 1. 1. **5** κοσμο-
 γονία· E. a. κοσμογονία· E. a. ἄσπετος· E. a. 1. **7f** αἰσθητός· E. a. M. 10.
8 κατὰ E. a. 1. **9f** ὁ Μανιχαῖς· M. 1. 1. 1. **10** αἰσθητός· E. a. 1. 1. 1.
11 αἰσθητός· E. a. **12** αἰσθητός· E. a. 1. 1. 1. **13** ἀσπύ· E. a.
14 αἰσθητός· E. a. **15** αἰσθητός· E. a. **17** Μανιχαῖς· E. a.
18f αἰσθητός· E. a. **20** αἰσθητός· E. a. **21** ὁ Πλάτων· E. a. **22 24**
 αἰσθητός· E. a.

ἐν τῷ Φαίδρω Σωκράτης ὡς οὐχ εἴμαρται κακὸν κακῷ φίλον εἶναι
οὐδ' ἀγαθὸν ἀγαθῷ μὴ φίλον, ὅπερ κὰν τῷ Λύσιδι | ἀπέδειξεν ἰκα- 704 P
νῶς, ὡς ἐν ἀδικίᾳ καὶ πονηρίᾳ οὐκ ἂν ποτε σωθῆι φιλία. καὶ ὁ 4
Ἀθηναῖος ξένος ὁμοίως φησὶ ἰπρᾶξιν εἶναι φίλην καὶ ἀκόλουθον θεῷ
5 καὶ ἕνα λόγον ἔχουσαν ἀρχαίον, ὅταν τὸ μὲν ὁμοιον τῷ ὁμοίῳ με-
τρίῳ ὄντι φίλον ἦ, τὰ δὲ ἄμετρα οὔτε τοῖς ἀμέτροις οὔτε τοῖς ἐμ-
μέτροις. ὁ δὲ θεὸς ἡμῖν πάντων χρημάτων μέτρον ἂν εἴη. εἶτα 96, 1
ὑποβάς ἐπάγει πάλιν· ἰπᾶς γὰρ δὴ ἀγαθὸς ἀγαθῷ ὁμοιος, κατὰ
τοῦτο δὲ καὶ θεῷ ἑοικῶς ἀγαθῷ τε παντὶ φίλος ὑπάρχει καὶ θεῷ.
10 ἐνταῦθα γενόμενος κάκεινου ἀνεμνήσθη· ἐπὶ τέλει γὰρ τοῦ Τιμαίου 2
λέγει ἰτῷ κατανοουμένῳ τὸ κατανοοῦν ἐξομοιωσάει δειν κατὰ τὴν
ἀρχαίαν φύσιν, ὁμοιώσαντα δὲ τέλος ἔχειν τοῦ προτεθέντος ἀνθρώπῳ 254 S
ὑπὸ θεῶν ἀρίστου βίου πρὸς τε τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειτα χρό-
νον. ἴσον γὰρ τούτοις ἐκεῖνα δύναται· οὐ παύσεται ὁ ζητῶν, ἕως 8
15 ἂν εὔρη· εὔρων δὲ θαμβηθήσεται, θαμβηθεὶς δὲ βασιλεύσει, βασιλεύσας
δὲ ἐπαναπαύσεται.

Τί δ'; οὐχὶ κάκεινα τοῦ Θάλητος ἐκ τῶνδε ἤρτηται; τὸ εἰς τοὺς 4
αἰῶνας τῶν αἰῶνων δοξάζεσθαι τὸν θεὸν καὶ τὸ ἰκαρδιογνώστην
λέγεσθαι πρὸς ἡμῶν ἄντικρυς ἐρμηνεύει. ἐρωτηθεὶς γέ τοι ὁ Θάλης,
20 τί ἐστι τὸ θεῖον, ἰτὸ μῆτε ἀρχήν, ἔφη, ἰμῆτε τέλος ἔχον. πνθο-
μένου δὲ ἑτέρου, εἰ λανθάνει τὸ θεῖον πράσσων τι ἄνθρωπος, ἰκα
πῶς, εἶπεν, ἰὸς γε οὐδὲ διανοοῦμενος;

Ναὶ μὴν μόνον τὸ καλὸν ἀγαθὸν οἶδεν ἢ βάρβαρος φιλοσοφία 5
καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτάρχη πρὸς εὐδαιμονίαν, ὀπηνίκα ἂν εἶπη· ἰδού,
25 δίδωκα πρὸ ὀφθαλμῶν σου τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, τὴν ζωὴν καὶ
τὸν θάνατον· ἐκλεξαι τὴν ζωὴν. τὸ μὲν γὰρ ἀγαθὸν ζωὴν καλεῖ 6
καὶ καλὸν τὴν τούτου | ἐκλογὴν, κακὸν δὲ τὴν τοῦ ἐναντίου αἴρεσιν. 705 P
ἀγαθοῦ δὲ καὶ ζωῆς ἐν τέλος τὸ φιλόθεον γενέσθαι· ἰαυτὴ γὰρ ἢ
ζωὴ σου καὶ τὸ πολυήμερον, ἀγαπᾶν τὸ πρὸς ἀλήθειαν.

1 f Plato Phaedr. p. 255 B 2 f vgl. Plato Lys. p. 214 A—D 4—7 vgl.
Plato Leg. IV p. 716 C; Strom. II 132, 4 8 f nicht wörtlich bei Plato w. e.
sch.; vgl. Lys. p. 214 C 11—14 Plato Tim. p. 90 D 14—16 Hebr.-Ev.
Fr. 16 Handmann TU V 3 S. 94 ff; vgl. Strom. II 45, 5 mit Anm.; Zahn, Gesch.
des ntl. Kan. II S. 657² 17 f vgl. z. B. Gal. 1, 5 18 vgl. Act. 1, 24; 15, 8
19 f vgl. Sternbach, Gnomol. Vatic. 321 21 f vgl. ebenda 316 23 f.
S. 390, 3 f. 11 f vgl. Chrysipp Fr. mor. 29 ff. 49 ff Arnim 24—26 Deut.
30, 15. 19 28 f Deut. 30, 20

1 εἴμαρται Plato Eus. ἦμαρτεν L κακῷ κακὸν Eus. O 2 Λύσιδι Eus.
λυσίαι L 7 δὲ] δὴ Plato 8 πάλιν] Πλάτων Eus. I 11 κατανοοῦν Plato
Eus. κατὰ νοῦν L 12 ἀνθρώποις Plato Eus. 17 ἤρτηται (vgl. z. B. S. 390, 18)
L* ἤρται L¹ 18 τὸ Sy τὸν L 28 ἀγαθοῦ corr. aus ἀγαθὸν L¹

Σαφέστιρον δὲ ἐκεῖνα ἔχει. ὁ γὰρ σωτήρ, ἀγαπᾷν παραγγέλλας 97. 1
 τὸν θεὸν καὶ τὸν πλησίον. ἐν ταύταις φησὶ ταῖς δυοῖν ἐντολαῖς
 ὅλον τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας κρέμασθαι. ταῦτα θρυλοῦσιν οἱ 2
 Στωϊκοὶ τὰ δόγματα καὶ πρὸ τούτων ὁ Σωκράτης ἐν Φαίδρῳ ἐγγό-
 5 μενος· ἴδὲ Πάν τε καὶ ἄλλοι θεοί, δοίητέ μοι τᾶνθον εἶναι καλῶ·
 ἐν δὲ τῷ θειαιότητι διαρρήδην φησὶν· ἴδὲ γὰρ καλῶς λέγων καλός 3
 τε κάγαθός· κἂν τῷ Πρωταγόρᾳ καλλίωνι Ἀλκιβιάδου ἐντυχίῃ 4
 ὁμολογῆι τοῖς ἰσάροις Πρωταγόρου· εἰ γὰρ τὸ σοφώτατον κάλλιστόν
 ἴστιν· τὴν γὰρ ἀρετὴν τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς ἔφη εἶναι, κατὰ δὲ τὸ 5
 10 ἐναντίον τὴν κακίαν αἰσχος ψυχῆς. Ἀντιπατρος μὲν οὖν ὁ Στωϊκός, 6
 τρία συγγραφάμενος βιβλία περὶ τοῦ ὅτι κατὰ Πλάτωνα μόνον τὸ
 καλὸν ἀγαθόν, ἀποδείκνυσιν ὅτι καὶ κατ' αὐτὸν αὐτάρακτος ἢ ἀρετῆ
 πρὸς εὐδαιμονίαν, καὶ ἄλλα πλείω παρατίθεται δόγματα σύμφωνα
 τοῖς Στωϊκοῖς. Ἀριστοβούλῳ δὲ τῷ κατὰ Πτολεμαίου γεγονότι τὸν 7
 15 Φιλομήτορα, οὗ μίμνηται ὁ συνταξάμενος τὴν τῶν Μακκαβαϊκῶν
 ἐπιτομὴν, βιβλία γέγονεν ἱκανά, δι' ὧν ἀποδείκνυσιν τὴν Περ-
 πατητικὴν φιλοσοφίαν ἔχει τὸ κατὰ Μωυσῆα νόμον καὶ τῶν
 ἄλλων ἠρετῆσθαι προσητῶν.

Καὶ τὰ μὲν τῆδε ἔχεται· ἀδελφοὺς δὲ εἶναι ἡμᾶς, ὡς ἂν τοῦ 98. 1
 20 ἐνὸς θεοῦ ὄντας· καὶ ἐνὸς διδασκάλου, γαίνεται πον καὶ Πλάτων
 καλῶν ἀδελφῶν· εἰσὶ γὰρ πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει ἀδελφοί, εἰς 2
 φήσομεν πρὸς αὐτοὺς μυθολογοῦντες, ἀλλ' ὁ θεὸς πλάττων, ὅσοι
 μὲν ἡμῶν ἱκανοὶ ἀρχεῖν χρυσῶν ἐν τῇ γενέσει συνίμixin αὐτοῖς· διὸ
 τιμιώτατοί εἰσιν· ὅσοι δὲ ἐπίκουροι, ἀργύρων· οἰδηρὸν δὲ καὶ χαλκῶν
 25 τοῖς γεωργοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις δημιουργοῖς· ὅθιν ἰανάκησι φησὶ 3
 ὅτι γιγνόνται ἀπαύτισθαί τε καὶ στέλειν τούτους μὲν ταῦτα ἔφ' οἱ

1--3 vgl. Matth. 22, 37. 7f. 5 Plato Phaedr. p. 279 B; vgl. Strom. II
 22, 1. 6f. Plato Theaet. p. 185 E. 7 9 vgl. Plato Protag. p. 39 CD. 9f.
 vgl. Plato Rep. IV p. 441 DE ἀρετὴ μιν . . . κίβητος . . . εὐχρη, κακία δὲ . . . αἰσχος.
 10 14 Antipatros von Tarsos Fr. 70 Arnim. 12f vgl. Sternbach, Ginom.
 Vatic. 3. 2. 14 16 vgl. Vahlenauer Date de Arist. lud. p. 30f. 14--16 vgl.
 H. Makk. 1, 10. 15f vgl. H. Makk. 2, 23. Müller S. r. Al. M. p. 201. 19--
 8 417, 14 ἀδελφοί· ποιησασάν ἀρετῆς, Euseb. Praep. Ev. X II 13, 18. 19f
 vgl. Matth. 23, 8 u. 2 St. 21--25 Plato Rep. III p. 413 A. 25 S. 391, 1
 Plato Rep. V p. 474 E.

98. 1 (Plato, Strom.) St. 14 16 (Plato, Strom.) Vahlenauer 15 Φιλομή-
 τορα vgl. Strom. I 15. 1 (Plato, Strom.) L. 16 (Plato, Strom.) vgl. Strom. VI 17, 1. 8v
 γενομένης L. 1 (Plato, Strom.) Vahlenauer 19 (Plato, Strom.) vgl. Strom. V 17, 1
 20 (Plato, Strom.) vgl. Strom. I 15. 21 (Plato, Strom.) vgl. Strom. I 15. 22
 Plato, Strom. πάντα L. 24 (Plato, Strom.) vgl. Strom. I 15. 25 (Plato, Strom.) vgl.
 Plato, Strom. πάντα L. 26 (Plato, Strom.) vgl. Strom. I 15.

γνώσις, ἐκείνους δὲ ἐφ' οἷς δόξαι. Ἰσως (γὰρ) τὴν ἐκλεκτὴν ταύτην 4
 φύσιν γνώσεως ἐφιεμένην μαντεύεται, εἰ μὴ τι τρεῖς τινας ὑποτιθέ-
 μενος φύσεις, τρεῖς πολιτείας, ὡς ὑπέλαβόν τινες, διαγράφει, καὶ
 Ἰουδαίων μὲν ἀργυρᾶν, Ἑλλήνων δὲ τὴν τρίτην, Χριστιανῶν δέ,
 5 ἢ (ὁ) χροσὸς ὁ βασιλικὸς ἐγκαταμέμκται, τὸ ἅγιον πνεῦμα· τὸν
 τε Χριστιανῶν βίον ἐμφαίνων κατὰ λέξιν γράφει ἐν τῷ Θεαι- 5
 τήτῳ· »λέγωμεν δὴ περὶ τῶν κορυφαίων. τί γὰρ ἂν τις τοῦς
 γε φαύλως διατρίβοντας ἐν φιλοσοφίᾳ λέγοι; οὗτοι δὲ που οὔτε εἰς 6
 ἀγορᾶν ἴσασι τὴν ὁδὸν οὔτε ὅπου δικαστήριον ἢ βουλευτήριον ἢ τι
 10 κοινὸν ἄλλο τῆς πόλεως συνέδριον, νόμους δὲ καὶ ψηφίσματα γεγραμ-
 μένα οὔτε ὀρῶσιν οὔτε ἀκούουσιν. σπουδαὶ δὲ ἑταιριῶν καὶ σύνοδοι 7
 καὶ οἱ σὺν ἀγλητρίσι κῶμοι οὐδὲ ὄναρ πρᾶττειν προσίσταται αὐτοῖς.
 εὖ δὲ ἢ κακῶς τις γέγονεν ἐν πόλει ἢ τί τῳ κακὸν ἐστὶ | γεγονὸς 707 P
 ἐκ προγόνων, μᾶλλον αὐτοὺς λέληθεν ἢ οἱ τῆς θαλάσσης λεγόμενοι
 15 χῶες. καὶ ταῦτ' οὐδ' ὅτι οὐκ οἶδεν, οἶδεν, ἀλλὰ τῷ ὄντι τὸ σῶμα 8
 κείται αὐτοῦ καὶ ἐπιδημεῖ, αὐτὸς δὲ πέταται, κατὰ Πινδαρον. τᾶς τε
 γὰς ὑπένερθεν οὐρανοῦ τε ὑπερ ἀστρονομῶν καὶ πᾶσαν πάντη φύσιν
 ἐρευνώμενος.»

Πάλιν αὖ τῷ τοῦ κυρίου ῥητῶ »ἔστω ὑμῶν τὸ ναὶ καὶ τὸ 99, 1
 20 οὐ οὐκ, ἐκεῖνο ἀπεικαστέον· »ἀλλὰ μοι ψευδὸς τε συγχωρῆσαι καὶ
 ἀληθὲς ἀφανίσαι οὐδαμῶς θέμις· τῇ τε περὶ τοῦ ὁμῶσαι ἀπαγορεύσει

2 f vgl. Zeller, Phil. d. Gr. II 14 S. 880 f 7—18 Plato Theaet. p. 173 C—
 174 A; das gleiche Citat direkt aus Plato auch Euseb. Praep. Ev. XII 29, 2f (= Theo-
 doret Gr. aff. c. XII 24. 25) 16 f Pindar Fr. 292 Schroeder 19 f vgl. Jak. 5, 12;
 Matth. 5, 37 20 f Plato Theaet. p. 151 D

1 (γὰρ) aus Eus. 4 Χριστιανὴν Eus. BO Χριστιανοὶ Eus. I 4 f Χρι-
 στιανοῖς δὲ [οἷς] χροσὸς Wi 4 ἢ Schw οἷς L 5 (ὁ) aus Eus. 6 Χρι-
 στιανῶν Eus. χριστιανὸν L 8 που < Eus. O οὔτε Eus. οἶδ L 8 f
 οὔτε—[ἴσασι] ἐκ νέων πρώτων μὲν εἰς ἀγορᾶν οὐκ ἴσασι Plato 9 οὐδὲ Plato
 10 ψηφίσματα] + λεγόμενα ἢ Plato Eus. B 11 ἑταιριῶν Eus. ἑταιρ.]
 + ἐπ' ἀρχᾶς Plato 12 οἱ < Plato Eus. προσίσταται L Plato προῖσταται
 Eus. (ἐπίσταται B) 13 τις] + τι Plato BT Eus. XII 18 f γεγονὸς ἐκ προ-
 γόνων] ἐκ προγόνων γεγονὸς ἢ πρὸς ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν Plato 14 αὐτοῖς]
 αὐτὸν Plato 15 ταῦτ' οὐδ' L ταῦτα πάντα οὐδ' Plato ταῦτα οὐδ' Eus. οἶ-
 δεν¹ L² οὐδὲν L² σῶμα] + μόνον ἐν τῇ πόλει Plato 16 αὐτὸς δὲ] ἢ δὲ
 διάνοια Plato πέταται (so Eus. XII. XIII) corr. aus πέτταται L³ φέρεται Plato
 16 f τᾶς τε γὰς (γᾶς corr. L³) L τὰ τε γὰς Plato τὰ γὰς (γῆς O) Eus.
 17 ὑπένερθε(ν)] + καὶ τὰ ἐπίπεδα γεωμετροῦσα Plato 18 ἐρευνώμενος nach
 Plato Eus. ἐρευνάμενος L 19 ῥητῶ] + τῷ Eus. ὑμῖν Eus. O 21 ἀληθὲς
 (so auch Plato) ἀλήθειαν Eus. τε < Eus. O ἀπαγορεύσει Eus. ἀπαγο-
 ρεῖει L

συνίδει ἤδη ἢ ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν Νόμων λέξις· εἰκαιὸς δὲ ἔρκος
 τε περὶ παντός ἀπίστω· καὶ τὸ σύνολον Πιθαγόρας καὶ Σωκράτης· 2
 καὶ Πλάτων, λέγοντες ἀκούειν φωνῆς θεοῦ, τὴν κατασκευὴν τῶν
 ὄλων θεωροῦντες ἀκριβῶς ἐπὶ θεοῦ γεγονέναι καὶ συνεχομένην
 3 ἀδιαλείπτως, ἀκλόασι γὰρ τοῦ Μουσίως λέγοντος· εἶπεν, καὶ ἐτί-
 νητο, τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἔργον εἶναι διαγράφοντος·

Ἐπί τε τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ χοῦς διαπλάσιως ἰστάμενοι γίγνον· 4
 μὲν οἱ φιλόσοφοι παρ' ἕκαστα τὸ σῶμα ἀναγορεύουσιν· Ὀμηρος δὲ 5
 οὐκ ὀκνεῖ ἐν κατάρας μέρει θεῖσθαι τό·

10 ἀλλ' ἔμεις μὲν πάντες ἔδωκε καὶ γαλα γένοισθε,

καθάπερ Ἡσαίας, καὶ καταπατήσατε αὐτούς· λέγων ὡς πηλός· 6
 Καλλίμαχος δὲ διαρρηθὴν γράσει· 100 :

ἦν κτενος οἰνιαντός, ᾧ τό τε πτηνόν,
 καὶ τοὺν θαλάσσην καὶ τὸ τετραπόον οὔτως
 15 ἐφθίγγετο ὡς ὁ πηλὸς ὁ Προμηθεύς.

πάλιν τε αὐτὸς αὐτός τε 2

εἴ σε ἔγη' ὁ Προμηθεύς
 ἔπλασε καὶ πηλοῦ μὴ ἐξ ἑτέρου γέγονες

Ἡσιόδός τε ἐπὶ τῆς Πανδώρας λέγει· 3

20 Ἥμιστον δ' ἐκίλειτο περικλυτὸν ὅτ' ἐτετέχιστα
 γαλαν ἔδει γέμειν, ἐν δ' ἀνθρώπου θίμιν ἀδὴν
 καὶ νόον.

1 f Plato Leg XI p 97 C 2 6 Worte Aristoteles Vaidkhaer Plat
 p 97 vgl Euseb Praep Ev. XII 12, 3f 2 f vgl z B Plato Arj p 3 D
 Xenoph Mem 1 4 3 5 vgl Xenoph Mem IV 3, 34 5 f Gen 1, 3 u 6
 7 vgl Gen 2, 7 7 f vgl S. 188, 19 Plato Arj p 3 E u A 10 H
 11 vgl Jes 41, 25 12 6 13 15 Καλλίμαχος Fr St. Schneider 17 f
 Καλλίμαχος Fr 1 3 Schneider 20 22 Hes 1 Op. 60 12

1 6 L F 6 τε Euseb 2 H 6 7 8 9 τε E 6 H Σωκράτης 9 τε
 E 6 0 3 4 5 6 7 8 9 E 6 A 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22
 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
 20 21 22 Hes 1 Op. 60 12

Πῦρ μὲν οὖν τεχνικὸν ὁδῶ βαδίζον εἰς γένεσιν τὴν φύσιν ὀρι- 4
ζονται οἱ Στωϊκοί· πῦρ δὲ καὶ φῶς ἀλληγορεῖται ὁ θεὸς καὶ ὁ λόγος
αὐτοῦ πρὸς τῆς γραφῆς.

Τι δ'· οὐχὶ καὶ Ὅμηρος, παραφράζων τὸν χωρισμὸν τοῦ ὕδατος 5
ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τὴν ἀποκάλυψιν τὴν ἐμφανῆ τῆς ξηρᾶς, ἐπὶ τε τῆς
Τηθύος καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ λέγει·

ἤδη γὰρ θηρὸν χρόνον ἀλλήλων ἀπέχονται
εὐνῆς καὶ φιλότητος.

Πάλιν τὸ δυνατόν ἐν πᾶσι προσάπτουσι καὶ οἱ παρ' Ἑλλήσι 6
10 λογιώτατοι τῶ θεῶ, ὁ μὲν Ἐπίχαρμος (Πυθαγόρειος δὲ ἦν) λέγων·

οὐδὲν ἐκφεύγει τὸ θεῖον· τοῦτο γινώσκειν σε δεῖ,
αὐτὸς ἔσθ' ἀμῶν ἐπόπτης, ἀδυνατεῖ δὲ οὐδὲν θεός,

ὁ μελοποιὸς δέ·

101, 1

15 θεῶ δὲ δυνατόν ἐκ μελαίνας
νυκτὸς ἀμίαντον ὄρσαι φάος,
κελαινεφεῖ δὲ σκότει καλύψαι καθαρὸν
ἀμέρας σέλας

(ὁ μόνος ἡμέρας ἐνεστώσης νύκτα ποιῆσαι δυνάμενος [ποιῆσαι], φησὶν,
θεὸς οὗτός ἐστιν), ἐν τε τοῖς Φαινομένοις ἐπιγραφόμενοις Ἄρατος, | 2

20 ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα
εἰπῶν,

709 P

τὸν οὐδέποτ', ἄνδρες, ἰῶμεν
ἄρρητον· μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγναι,

1 f Chrysipp Fr. phys. 1134 Arnim 2 f vgl. Exod. 3, 2; Joh. 1, 4 4 f
vgl. Gen. 1, 7. 9 7 f Ξ 206 f 9 vgl. z. B. Matth. 19, 26 11 f Epicharm
Fr. 266 Kaibel; Theodoret Gr. aff. c. VI 22 14—17 Pindar Fr. 142 Schroeder;
Theodoret Gr. aff. c. VI 25 20—S. 394, 18 Aratos Phain. 1—15

1 βαδίζον (ο aus ω corr.) L¹ 4 χωρισμὸν aus λογισμὸν corr. L¹ 5 τε
< Eus. 10 πυθαγόρειος L 11 διαφεύγει Theod. γινώσκειν Eus. Theod.
12 ἐπόπτης Grotius θεῶ Theod. 14 δὲ < Eus. γὰρ Theod. ἐκ
~ vor νυκτὸς Blass, Rh. Mus. 55 (1900) S. 92 μελαίνας aus μελάνας corr.
L¹ 15 ὄρσαι Eus. Theod. ὠρσε L 16 κελαινεφεῖ Boeckh κελαινεφές L κε-
λαινεφεῖ Eus. Theod. L κελαινεφεῖ Theod. MSC 17 σέλας καθαρὸν | ἀμέρας
~ Blass 18 [ποιῆσαι] < Eus. 19 οὗτος θεὸς ἐστὶν L¹ ὁ Ἄρατος Eus.
20 ἀρχώμεσθα Arat. ἀρξώμεθα L ἀρχώμεθα Eus. IO

πάσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί, μεστή δὲ θάλασσα
καὶ λιμένες· πάντῃ δὲ Διὸς κεχρήμεθα πάντες·

ἐπιφέρει·

8

τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.

5 οἶον δημιουργία.

ὁ δ' ἤπιος ἀνθρώποιον
δεξιὰ σημαίνει, λαοὺς δ' ἐπὶ ἔργα ἐγείρει·
αὐτὸς γὰρ τάδε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν.
ἄστρα διακρίνας· ἐσκέφατο δ' εἰς ἐνιαυτῶν
10 ἄστέρων, οἳ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνειον
ἀνθρώποιον Ὠρέων, ὅσφ' ἔμπιδα πάντα γήηται·
καὶ μιν αἰὲ πρῶτόν τε καὶ ἔσχατον ἰλάσκονται·
χαίρει, πάτερ, μέγα θαῦμα, μέγ' ἀνθρώποιον ὄνειαρ.

καὶ πρῶ τοῦτον δὲ Ὀμηρος ἐπὶ τῆς ἡγαιστοτετύχτου ἀσπίδος κοσμο- 8
15 ποιῶν κατὰ Μανσία

ἐν μὲν γαλαν ἰτινῆς, ἐν δ' οὐρανόν, ἐν δὲ θάλασσαν

φησίον.

ἐν δὲ τὰ τεύχη πάντα, τὰ τ' οὐρανὸς ἰστιφάνεται.

ὁ γὰρ διὰ τῶν ποιημάτων καὶ καταλογάδην συγγραμμάτων ἐδόμινος
2) Ζεὺς τὴν ἔννοιαν ἐπὶ τὸν θεὸν ἀναφέρει.

Ἦδη δὲ ὡς εἰπὴν ἐπ' ἀγάς ὁ Δημόκριτος εἶναι τινὰς ἐόλλυτους 102 1
γράφει τῶν ἀνθρώπων, οἳ δὴ ἀνατινάντες τὰς χεῖρας ἰσταῖθα
ὄν τὴν ἡέρα καλῶμεν αἱ Ἑλληνες, πάντα Ζεὺς μινθίεται καὶ πάνθ'
οὔτως οἶδι καὶ διδοὶ πάντα καὶ ἀγαιρέται, καὶ βασιλῆς οὔτως τῶν
2) πάντων· μινθικώτερον δὲ ὁ μὲν Βοιωτῆς Πίνδαρος, αἶτι Πηθα- 2

10. 10 Σ 181 45 21 25 Demokrit Fr. 1 Natorf. 3) Diels Vorwerk
415, vgl. Protr. 68, 5

7 ἰσπί, — ἰστῆσι 5⁷ Eus. 8 ἰσπίον Arat 9 ἰστῆσι Arat 10 ἰστῆσι L
8 το 9, τὰ 7 Eus 9 ἰσπίον στο L² Eus Arat ἰσπίον στο vgl Σ 48⁷ L² vgl
Μακρ., Aratea S 257 10 ἰσπίον Μακρ. παρ. εὐαγγελ. Zeugma αἶ 20
Arat αἶ καὶ L Eus 10 Stob P τετυγμένα Eus O 11 ἰσταῖθα L φ
σπται Arat 12 κε τῶ Arat 13 Μανσία Eus 14 ἰτινῆς aus ἰτινῆς
σπτ. L 15 δὲ τα τεύχη L δὲ τ' αἶτι 20 L² 22 ἀνατινάντες Protr. Eus
ἀνατινάντες, L 23 οἶδον Eus 10 23 f ἰσπίον 24 ἰσπίον W 25 ἀ-
γαιρέται 26 ἰσπίον Eus L μινθίεται Eus 27 τὰ πάντα Protr. Eus 28 ἀγα-
οἶται L² Eus ἀγαιρέται L² 29 τὸν γένος L

γόρειος ὢν, ἐν ἀνδρῶν, ἐν θεῶν γένος, | ἐκ μιᾶς δὲ ματρὸς πνέομεν 710 P
 ἄμφω, τῆς ὕλης, παραδίδωσι καὶ ἓνα τὸν τούτων δημιουργόν, ὃν
 ἄριστοτέχνην πατέρα λέγει, τὸν καὶ τὰς προκοπὰς κατ' ἀξίαν εἰς
 θεϊότητα παρεσχημένον. σιωπῶ γὰρ Πλάτωνα. ἀντικρὺς οὗτος ἐν 8
 5 τῇ πρὸς Ἐραστον καὶ Κορίσκον ἐπιστολῇ φαίνεται πατέρα καὶ υἱὸν
 οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν γραφῶν ἐμφαίνων, παρακελευό-
 μενος κατὰ λέξιν· ἐπομνύντας σπουδῇ τε ἅμα μὴ ἀμούσῳ καὶ <τῇ> 4
 τῆς σπουδῆς ἀδελφῇ παιδείᾳ τὸν πάντων θεὸν αἴτιον καὶ τοῦ ἡγε-
 μόνος καὶ αἰτίου πατέρα κύριον ἐπομνύντας, ὃν, ἐὰν ὀρθῶς φιλοσο-
 10 φήσητε, εἴσεσθε. ἢ τε ἐν Τιμαίῳ δημηγορία πατέρα καλεῖ τὸν 5
 δημιουργόν λέγουσα ὡδὲ πως· θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ πατήρ δημιουργός
 τε ἔργων. ἴδτε καὶ ἐπὶ εἴρη περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα 103, 1
 ἐστὶ κάκεινου ἕνεκεν τὰ πάντα κάκεινο αἴτιον ἀπάντων <τῶν> καλῶν,
 δεύτερον δὲ περὶ τὰ δεύτερα καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα, οὐκ ἄλλως
 15 ἔγωγε ἔξακούω ἢ τὴν ἅγιαν τριάδα μηνύεσθαι· τρίτον μὲν γὰρ εἶναι
 τὸ ἅγιον πνεῦμα, τὸν υἱὸν δὲ δεύτερον, δι' οὗ πάντα ἐγένετο κατὰ
 βούλησιν τοῦ πατρὸς. ὁ δ' αὐτὸς ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς Πολιτείας 2
 Ἦρός | τοῦ Ἀρμενίου, τὸ γένος Παμφύλου, μέμνηται, ὅς ἐστι Ζωροά- 711 P
 στρης· αὐτὸς γοῦν ὁ Ζωροάστρης γράφει· ἰτάδε συνέγραψα Ζω- 3
 20 ροάστρης ὁ Ἀρμενίου, τὸ γένος Πάμφυλος, ἐν πολέμῳ τελευτήσας,
 <ῶσα> ἐν Αἰθιᾷ γενόμενος ἐδάην παρὰ θεῶν. τὸν δὲ Ζωροάστρην 4
 τοῦτον ὁ Πλάτων δωδεκαταίον ἐπὶ τῇ πυρᾷ κείμενον ἀναβιβῶναι
 λέγει· τάχα μὲν οὖν τὴν ἀνάστασιν, τάχα δὲ ἐκεῖνα αἰνίσσεται, ὡς
 διὰ τῶν δωδεκα ζῳδίων ἢ ὁδὸς ταῖς ψυχαῖς γίνεται εἰς τὴν ἀνά-

1 f Pindar Nem. 6, 1 f; vgl. Elter Gnom. hist. ram. 15 8 Pindar Fr. 57
 Schroeder 7—10 [Plato] Epist. VI p. 323 D; vgl. Boeckh, De trag. graec.
 p. 162 f 11 f Plato Tim. 41 A; vgl. Elter Gnom. hist. 255 12—14 [Plato]
 Epist. II p. 312 E 16 vgl. Joh. 1, 3 17 f vgl. Plato Rep. X p. 614 B
 21—23 vgl. Plato Rep. X p. 614 B

1 ἐνθέων L 1 f πνέομεν ματρὸς ἀμφότεροι Pind. 2 τὸν Eus. τῶν L
 δν] τὸν Eus. 4 ἢ ἀντικρὺς Eus. 5 Ἐραστον Eus. HSS 7 <τῇ> aus Plato
 Eus. 8 παιδείᾳ Plato (so liest Cobet S. 214) τὸν πάντων] καὶ τὸν τῶν πάντων
 Plato αἴτιον καὶ τοῦ] ἡγεμόνα τῶν τε ὄντων καὶ τῶν μελλόντων τοῦ τε Plato
 9 ἄν Plato ὀρθῶς] ὄντως Plato 9 f φιλοσοφῆτε Eus. φιλοσοφῶμεν Plato
 10 εἰσόμεθα Plato καλεῖ] λέγει Eus. 11 δημιουργός πατήρ Plato 12 τὸν
 Plato Eus. τῶν L 12 f πάντ' ἐστὶ καὶ ἐκεῖνον ἕνεκα πάντα, καὶ ἐκεῖνο Plato
 13 ἕνεκα od. ἕνεκε Eus. ἀπάντων < Eus. <τῶν> aus Plato Eus. 16 τὸ
 corr. aus τὸν L¹ 18 f. 19. 19 f. 21 Ζωροάστρης—Ζωροάστρην L Ζωροάστρις—
 Ζωροάστριν Eus. 19 συνέγραψα Cobet S. 523 συνέγραψεν L Eus. 21 <ῶσα>
 aus Eus. 22 δωδεκαταίον L 23 οὖν—τάχα δὲ] οὐ—ἀλλ' Eus.

ληφιν. αὐτὸς δὲ καὶ εἰς τὴν γενεὴν φησι τὴν αὐτὴν γίγνεσθαι κάθο-
 δον. ταύτη ἔποληπτιόν καὶ τὰ τοῦ Ἡρακλείου ἀθλα γενέσθαι δώ- 3
 δικά, μεθ' ἃ τῆς ἀπαλλαγῆς παντός τοῦ κόσμου τοῦδε τυγχάνει ἡ
 φυχῆ οὐ παραπέμπομαι καὶ τὸν Ἐμπειδοκλία, ὅς φησικῶς οὕτως τῆς 6
 τῶν πάντων ἀναλήφτως μέμνηται, ὡς ἰσομένης ποτὲ εἰς τὴν τοῦ
 πυρός οὐσίαν μεταβολῆς. σαφίστατα δ' Ἡρακλείτου ὁ Ἐγείσιος ταύτης 104. 1
 ἰσὶ τῆς δόξης, τὸν μὲν τινα κόσμον αἰδίων εἶναι δοκιμάσας, τὸν δὲ
 τινα φθιρόμενον, τὸν κατὰ τὴν διακόσμησιν εἰδὼς οὐχ ἕτερον οὔτε
 ἐκείνου πως ἔχοντος, ἀλλ' ὅτι μὲν αἰδίων τὸν ἐξ ἀπάσης τῆς οὐσίας 2
 ἰδίως ποιῶν κόσμον ἔδει, φανερόν ποιεῖ λέγων οὕτως· ἐκόσμον τὸν
 αὐτὸν ἀπάρτων οὔτε τις θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησεν, ἀλλ' ἡ γῆ
 αἰεὶ καὶ ἴστω καὶ ἴσται πᾶρ ἀείζωνον ἀπτόμενον μέτρα καὶ ἀπουκί-
 νημον μέτρα, ὅτι δὲ καὶ γενητὸν καὶ φθαρτὸν αὐτὸν εἶπει 3 7 .
 ἰδοματίζεν, μὴ γὰρ τὰ ἐπιφθόμενα· ἐπεὶ τὸν πρῶτον θάλασσαν·
 15 θάλασσης δὲ τὸ μὲν ἡμισὺ γῆ, τὸ δὲ ἡμισὺ προσητόρη, δυνάμι, γῆρ 4 . . .
 λέγει, ὅτι πᾶρ ἐπὶ τοῦ διοικοῦντος λόγον καὶ θεοῦ τὰ σῶμα καὶ δι'
 αἴρος τρέπεται εἰς ἄγρον τὸ ὡς σπέρμα τῆς διακοσμῆσις, ἢ καλεῖ
 θάλασσαν· ἐκ δὲ τούτου αἰθερὶ γίνεται γῆ καὶ οὐρανός· καὶ τὰ ἐμ-
 πειρομένη, ὅπως δὲ πάλιν ἀναλαμβάνεται καὶ ἐκπεροῦται, σαφές, 5
 20 διὰ τούτων δηλοῖ· ἐθάλασσαν διαχίται καὶ μετρίεται εἰς τὸν αὐτὸν
 λόγον ὁκότος πρόσθεν ἢν ἡ γενέσθαι γῆ, ὁμοίως καὶ περὶ τῶν
 ἄλλων στοιχείων τὰ αὐτά, παραλήγουσιν τούτου καὶ οἱ ἰλλογιμώτατοι 104. 1
 τῶν Στοιχείων δογματίζουσι περὶ τῆς ἐκπεροῦσις διαλαμβάνοντις καὶ
 κόσμον διοικήσις καὶ τοῦ ἰδίως ποιῶν κόσμον τε καὶ ἀνθρώπων
 25 καὶ τῆς τῶν ἡμιτέρων ψυχῶν ἐπιδιαμογῆς, πάλιν τε αὐτὸ Πλάτων 2
 ἐν μὲν τῇ ἰδέοσι τῆς Πολιτείας τὴν ἐνταῦθα ἡμίραν εὐκτιρατῆρ
 κίχλην διὰ τοὺς κοσμοκράτορας, οἶμαι, τοῦ σκοποῦς τούτου·

1 f vgl. wie e. chl. Plato Rep. X p. 621 B. 4-6 vgl. Dele, Post. phil. v. 1
 529 p. 21. 11. 6 25 Chrys. pp. Fr. phys. 50 Arnim. 10 15 Heraclit
 Fr. 20. 2. Byw. 30. 31. Dele. 20 f Heraclit Fr. 23 Byw. 30 Dele. 22 23
 vgl. Strom. V 9, 1. 25 27 vgl. Plato Rep. VII p. 61 C. 27 vgl.
 Platon 112

1 γ γενέσθαι Ε. α. 1 f γενέσθαι γινέσθαι Ε. α. 0. 2 ταῦτα - Ηρακλείου,
 ἀθλα Ε. α. 4 αἰεὶ - Ε. α. 10. ὅς φησικῶς αὐτός, ὁ φησικῶς οὐτός Ε. α.
 6 δ' αὐτὸ Ε. α. 7 δοκιμάσας, δοκιμασῆς, vgl. Z. 14 Ma. 9 αἰεὶ Ε.
 10 ἰσὶ Ε. α. 1. 8. 2 αὐτὸν Ζ. 14. Byw. 30. Heraclit. Fr. 23. -- ὡς Αββ. 1
 p. 12. 1. 1. Ε. α. 2. 9. 1. 9. Ε. α. 10. 11 αἰεὶ Ε. α. 11 αἰεὶ Ε. α.
 14 ταῦτα Ε. α. 10. 16 αὐτὸν Ε. α. 10. 17 αὐτὸν καὶ γῆ Ε. α.
 20 διαχίται Ε. α. 0. 21 ταῦτα Ε. α. 10. 1. 1. Ε. α. 10. 11 Schuster
 26 ταῦτα Ε. α. 1. 1. 1. Ε. α.

ὑπνον δὲ καὶ θάνατον τὴν εἰς σῶμα κάθοδον τῆς ψυχῆς κατὰ ταῦτα
 Ἡρακλείτω. καὶ μὴ τι τοῦτο ἐπὶ τοῦ σωτήρος προεθέσπισεν τὸ 3
 πνεῦμα διὰ τοῦ Λαβιδ λέγον· ἔγὼ ἐκοιμήθην καὶ ὑπνωσα· ἐξηγέρ-
 θην, ὅτι κύριος ἀντιλήφεται μου.· οὐ γὰρ τὴν ἀνάστασιν μόνην τοῦ 4
 5 Χριστοῦ ἐξ ὑπνου ἔγειραν, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς σάρκα κάθοδον τοῦ
 κυρίου ὑπνον ἀλληγορεῖ. αὐτίκα ὁ αὐτὸς σωτὴρ παρεγγυᾷ· ἡρηγο- 106, 1
 ρεῖτε·, ὅλον μελετᾶτε ζῆν καὶ χωρίζειν τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος
 πειρᾶσθε. τὴν τε κυριακὴν ἡμέραν ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς Πολιτείας ὁ 2
 Πλάτων διὰ τούτων καταμαντεύεται· ἔπειδὴ δὲ τοῖς ἐν τῷ λειμῶνι
 10 ἐκάστοις ἐπτά ἡμέραι γένοιτο, ἀναστάντας ἐντεῦθεν δεῖ τῇ ὀγδόῃ 713 P
 πορεύεσθαι καὶ ἀφικνεῖσθαι τεταρταίους.· λειμῶνα μὲν οὖν ἀκου- 3
 στίου τὴν ἀπλανῆ σφαῖραν, ὡς ἡμερον χωρίον καὶ προσηνὲς καὶ τῶν
 ὁσίων χώρον, ἐπτά δὲ ἡμέρας ἐκάστην κίνησιν τῶν ἐπτά καὶ πᾶσαν
 τὴν ἐργαστικὴν τέχνην εἰς τέλος ἀναπαύσεως ἀπεύδουσιν. ἡ δὲ μετὰ 4
 15 τοῦς πλανωμένους πορεία ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἄγει, τουτέστι τὴν ὀγ-
 δόην κίνησιν τε καὶ ἡμέραν. τεταρταίους δὲ τὰς ψυχὰς ἀπιέναι
 λέγει, δηλῶν τὴν διὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων πορείαν.
 Ἀλλὰ καὶ τὴν ἑβδόμην ἱερὰν οὐ μόνον οἱ Ἑβραῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ 107, 1
 Ἕλληνες ἴσασι, καθ' ἣν ὁ πᾶς κόσμος κυκλεῖται τῶν ζωογονου-
 20 μένων καὶ φνομένων ἀπάντων. Ἡσίοδος μὲν (οὖν) οὕτως περὶ 2
 αὐτῆς λέγει·

πρῶτον ἐνη τετράς τε καὶ ἑβδόμη ἱερὸν ἡμᾶρ.

καὶ πάλιν·

ἑβδομάτῃ δ' αὐθις λαμπρὸν φάος ἡελίοιο.

25 Ὅμηρος δέ·

3

1 vgl. Philo De Jos. 126 (II p. 59 M); Plato Phaed. p. 95 CD ἀλλὰ γὰρ οὐ-
 δέν τι μᾶλλον ἢ ἀθάνατον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ εἰς ἀνθρώπου σῶμα ἐλθεῖν ἀρχὴ
 ἦν αὐτῷ ὀλέθρου. zu κάθοδος τῆς ψυχῆς vgl. Wyttenbach zu Eunap. II p. 128
 1 f vgl. Heraklit Fr. 64 Byw. 21 Diels; Strom. III 21, 1 3 f Psal. 3, 6
 6 f vgl. Matth. 24, 42 u. 5. 7 vgl. Strom. V 67, 1; Plato Phaed. p. 67 D.
 8) E 81 A 9—11 Plato Rep. X p. 616 B 13 f vgl. z. B. Philo Quod deus
 sit imm. 12 (I p. 274 M) 18—S. 398, 16 vgl. Valckenaer, Diatr. de Arist. p. 9.
 117 ff 19 f πᾶς—ἀπάντων (auch Strom. VI 142, 4) u. 20—S. 398, 16 Ἡσίοδος—
 ἐνιαυτοῖς aus Aristobul; vgl. Euseb. Praep. Ev. XIII 12, 13—16 22 Hesiod
 Op. 770 24 Hesiod Zweifelh. Fr. 273 Rzach²

1 κάθοδον] ὁδὸν Eus. ταῦτα L³ ταῦτα L* 2 τῷ Ἡρακλ. Eus. προε-
 θέσπιζε Eus. 4 μόνον Eus. 6 παρεγγυᾷ L* corr. L¹ 10 ἀναστάντες;
 Eus. O δεῖ Eus. I δὴ L δεῖν Plato < Eus. HO 11. 16 τεταρτέους L
 14 ἐργαστικὴν Eus. IO 18—S. 398, 17 [Ἀλλὰ—ἐκθειάζουσιν] als Interpolation
 Valckenaer p. 107 20 (οὖν aus Eus. οὔτω Eus. 22 ἐνη Hes. Eus. μὲν
 οὖν L ἑβδόμη Hes. Eus. ἑβδομον L 24 αὐθις Arist. 25 δέ] + οὕτω
 λέγει Arist.

ἑβδομάτῃ δὴ πειτα κατήλυθεν ἱερὸν ἡμαρ.
καί· ἑβδόμη ἦν ἱερή.
καὶ πάλιν· ἑβδομον ἡμαρ ἔην, καὶ τῷ τετέλειστο ἅπαντα.
5 καὶ αὐθις· ἑβδομάτῃ δ' ἦοι λίπομεν ῥόον ἐξ Ἀχέροντος.
καὶ μὴν καὶ Καλλίμαχος ὁ ποιητῆς γράφει·
ἑβδομάτῃ δ' ἦοι καὶ οἱ τετύκοντο ἅπαντα.
10 καὶ πάλιν· ἑβδόμη ἐν ἀγαθοῖσι καὶ ἑβδόμη ἐστὶ γενέθλη.
καί· ἑβδόμη ἐν πρώτοισιν· καὶ ἑβδόμη ἐστὶ τελείη.
καί·
15 ἑπτὰ δὲ πάντα τέτυκτο ἐν οὐρανῷ ἀστειρόεντι
ἐν κύκλοις φανέντα ἐπιτελλομένοις ἐνιαυτοῖς.

ἀλλὰ καὶ αἱ Σόλωνος ἐλεγίαι σφόδρα τὴν ἑβδομάδα ἐκθειάζουσιν. 10 1
Τὴ δ' οὐχὶ παρακλήσια τῇ λεγοίῃ γραφῇ εἰρωμεν ἀφ' ἡμῶν 2 1
τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχοριστος ἡμῖν ἐστίν· ὁ Πλάτων μονοουχί προ- 2
20 φητεύων τὴν σωτήριον οἰκονομίαν ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Πολιτείας·
εἰδὲ φησὶν· οὗτω δὲ διακείμενος ὁ δίκαιος μωστιγωθήσεται, στρε- 3
λλώσεται, διθῆσεται, ἐκκοπήσεται τῷ ὄφθαλμῷ, τελευτῶν πάντα
κακὰ παθὼν ἀνασκηθῆναιθήσεται· ὃ τε Σοκρατικὸς Ἀντισθένης. 4

1. 2. 5. 7 Homer Falsche Fr vgl. Kinkel EGF I p. 75. 5 vgl. e 22
9. 11. 12. 13f Kalimachos Unächtes Fr 145 Schneider; vgl. Arsen. Viol p. 217 f.
Wala direkt aus Aristobol-Euseb. 17 vgl. Solon Fr. 27 Bergk. Strom VI
14. 3-6. 15f Weish Sal. 2. 12 - Jes. 3. 19. 21. 22 Plato Rep II p. 21 E
22 A; Theodoret (or aff. c VIII 50, vgl. Strom IV 2. 1. 23-S 299, 3
Theodoret I 75. 77

2f καὶ ἡμῶν· Arist. 7 τίποτες Eus. τίποτες L. 8 καὶ γράφει.
ἡμῶν δ' φησὶν οὕτως Arist. Arsen. 9 εἰς τὴν Eus 10 καὶ οἱ τετέλειστο
τέλειστο Eus. ἅπαντα τετέλειστο καὶ πάντα τετέλειστο καὶ τετέλειστο Val. h. Arist.
Arsen. 12 πρώτοισιν Arist. Eus. πρώτοι L. Arist. πρώτοι Eus. 13 τετέλειστο
Arist. 16 ἐν πρώτοισιν Schneider. περὶ τῶν ἐπιτηδίων Bentley
19 τί δ' τὰ δὲ Eus. 19 τῶν κοίτων τῶν L. 21 εἰδὲ φησὶν οὕτω· οὕτω
φησὶν Eus. 22 Plato μωστιγώσεται Plato Eus. σκελεθώσεται Theod.
21f σκελεθώσεται· Eus. σκελεθώσεται Eus. 1. 22 εἰδὲ φησὶν L. Theod. δε-
θῆσεται Plato Eus. ἐκκοπήσεται· ἐκκοπήσεται Plato. τῷ ὄφθαλμῷ L. τῷ
ὄφθαλμῷ L. 23 ἀνασκηθῆναιθήσεται Plato ἀνασκηθῆναιθήσεται Theod. 24
e 200 HSS

παραφράζων τὴν προφητικὴν ἐκείνην φωνὴν ἵτινι με ὠμοιώσατε; λέγει κύριος, ἡ (θεὸν) οὐδενὶ ἔοικέναι φησί· ἡδιόπερ αὐτὸν οὐδεὶς ἐκμαθεῖν ἐξ εἰκόνοσ δύναται. τὰ δ' ὅμοια καὶ Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος 5 κατὰ λέξιν λέγει· ἡ ὅ γοῦν πάντα σείων καὶ ἀτρεμιζῶν ὡς μὲν μέγας 5 τις καὶ δυνατός, φανερός· ὁποῖος δ' ἐστὶν μορφῆν, ἀφανής· οὐδὲ μὴν ὁ καμπαῆς δοκῶν εἶναι ἡλιος οὐδ' οὕτως ἔοικεν ὄραν αὐτὸν ἐπιτρέπειν, ἀλλ' ἦν τις ἀναιδῶσ αὐτὸν θεάσθαι, τὴν ὄψιν ἀφαιρείται.

10 τίς γὰρ σὰρξ δύναται τὸν ἐπουράνιον καὶ ἀληθῆ 6 ὀφθαλμοῖσιν) ἰδεῖν θεὸν ἄμβροτον, ὃς πόλον οἰκεῖ; ἀλλ' οὐδ' ἀκτίνων κατεναντίον ἡέλλιοιο ἄνθρωποι στήναι δυνατοί, θνητοὶ γεγαῶτες,

προεῖπεν ἡ Σίβυλλα.

15 Εὐ γοῦν καὶ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, διδάσκων ὅτι εἰς καὶ 109, 1 ἀσώματος ὁ θεός, ἐπιφέρει·

εἰς θεός, ἐν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος, οὐ τι δέμασ θνητοῖσιν ὅμοιος οὐδὲ νόημα.

καὶ πάλιν·

20 ἀλλ' οἱ βροτοὶ δοκοῦσι γεννᾶσθαι θεούς, | 715 P τὴν σφετέρην δὲ ἐσθῆτα ἔχειν φωνὴν τε δέμασ τε.

καὶ πάλιν·

8

1 f vgl. Jes. 40, 18, 25; 46, 5; Strom. V 117, 3 2 f Antisthenes Fr. 24 Mullach FPG II p. 277; vgl. Protr. 71, 2 4—8 vgl. Xenoph. Mem. IV 3, 13 f; Protr. 71, 3 mit Anm. 9—12 Orac. Sibyll. Fr. 1, 10—13; Protr. 71, 4 16 f Xenophanes Fr. 23 Diels 19—S. 400, 5 Theodoret Gr. aff. c. III 72 19 f Xenophanes Fr. 14 Diels; vgl. Wilamowitz, Comm. gramm. II (1890) p. 7; Bergk, Opuscula II 56

1 φωνὴν] γραφὴν Eus. 2 (θεὸν) aus Protr. 71, 2; Eus. 3—8 τὰ δ' ὅμοια—ἀφαιρείται hält Cobet S. 249 für interpoliert aus Protr. 71, 3 4 πάντα] τὰ πάντα Protr. 5 δ' ἐστὶν (ἐστὶ Eus.)] δὲ τὴν Stob. Ecl. II 1, 33 δέ τις Protr. P 6 οἴτος] αὐτός Protr. 6 f αὐτὸν ὡς ἔοικεν ὄραν ἐπιτρέπει Stob. 6 αὐτὸν L 10 ὀφθαλμοῖσιν Sib. ὀφθαλμοῖσ L Protr. 12 γεγαῶτες L 17 οὐτι—οὐδὲ L οὔτε—οὔτε Diels 19 ἀλλὰ βροτοὶ δοκέουσι θεοὺσ γεννᾶσθαι (ὅμοίωσ) Bergk, ebenso Ma, nur (ὅμοίωσ) 20 τὴν σφετέρην δὲ ἐσθῆτα L Eus. καὶ ἴσθαι τ' αἰσθῆσαι Theod. τὴν σφετέρην τ' αἰσθῆσαι Mullach FPG I p. 101

συνάδει ἤδε ἢ ἐν τῷ δεκάτῳ τῶν Νόμων λέξει· ἑπαινος δὲ ἴσως
 τε περὶ παντός ἀπίστω· καὶ τὸ σύνολον Πεθαγόρας καὶ Σωκράτης· 8
 καὶ Πλάτων, λέγοντες ἀκούειν φωνῆς θεοῦ, τὴν κατασκευὴν τῶν
 ὄλων θεωροῦντες ἀκριβῶς ἐπὶ θεοῦ γιγνόμεν καὶ συνεχόμεν
 5 ἀδιαλείπτως, ἀκικόασι γὰρ τοῦ Μουσίου λέγοντος· κίπει, καὶ ἰγι-
 νητο, τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἔργον εἶναι διαγράφοντος·

Ἐπί τε τῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ χοῦ διαπλάσει· ἰσάμενοι γήινον 4
 μὲν οἱ φιλόσοφοι παρ' ἕκαστα τὸ σῶμα ἀναγορεύουσιν· Ὀμηρος δὲ 5
 οὐκ ὄκνει ἐν κατάρας μέρει θείσθαι τό·

10 ἀλλ' ἔμεις μὲν πάντες ἔδωκ καὶ γαλα γίνοισθε,

καθάπερ Ἡσαίας, καὶ καταπατήσατε αὐτοῖς· λέγων ὡς πηλόνι· 6
 Καλλίμαχος δὲ διαρρήθην γράφει· 100 1

ἦν κίτος· οὐνιαυτός, ᾧ τό τε πτηρόν,
 καὶ τοὺν θαλάσση καὶ τὸ τετράπονον οὕτως
 15 ἐφθίγγετο ὡς ὁ πηλός ὁ Προμηθεύς.

πάλιν τε αὐτὸς αὐτός τε 2

εἶσε ἔφη ὁ Προμηθεύς
 ἔπλασε καὶ πηλοῦ μὴ εἶς ἴτιρον γίγοντες

Ἡσιόδός τε ἐπὶ τῆς Πανδώρας λέγει· 3

20 Ἠραιστον δ' ἐκίλινοι περικλυτόν ὅτ' ἐ τέχιστα
 γαλαν ἔδει γέρον, ἐν δ' ἀνθρώπων θέμιν ἀδὴν
 καὶ νόον.

1 f Plato Leg XI p. 917 C 2 6 Worte Aristoteles Vankenaeer Datz
 p. 97 vgl Euseb Praep Ev III 12, 3f 2 f vgl z B Plato Apol p. 31 D
 Xenoph. Mem 1 4 3 5 vgl Xenoph Mem IV 3, 13 5 f Gen 1, 3 u 6
 7 vgl Gen 2, 7 7 f vgl S. 188, 191. Plato Ax. 136 p. 137 E. 10 H
 11 vgl Job. 41, 25. 10, 6 12 13 Kal. machos Fr. 81 Schneider 17 f
 Kal. machos Fr. 131 Schneider 20 22 Hes. 1 07, 08 u 12

1 6 L. Plato te Euseb 2 Hesiodos, vgl te Fr. B. Σωκράτης, vgl
 Fr. O. 3 3 vgl te Euseb Arist. Mem 1, 2, Euseb 4 vgl Hesiodus Euseb 10 vgl te
 12 vgl te L. 13 te te Hesiodus vgl te L. Euseb 14 vgl te Euseb 10 15 vgl te,
 Euseb vgl te L. 15 vgl te, 1 Euseb vgl te L. Hesiodos vgl W. 130 vgl te,
 L. Euseb 16 vgl te Euseb 17 vgl te Euseb 17 vgl te Schneider 17 vgl te
 20 22 vgl te L. 20 22 vgl te vgl te vgl te L. 22 vgl te Hesiodus, Hes

Πῦρ μὲν οὖν τεχνικὸν ὁδῶ βαδίζον εἰς γένεσιν τὴν φύσιν ὀρί- 4
ζονται οἱ Στωϊκοί· πῦρ δὲ καὶ φῶς ἀλληγορεῖται ὁ θεὸς καὶ ὁ λόγος
αὐτοῦ πρὸς τῆς γραφῆς.

Τι δ'; οὐχὶ καὶ Ὅμηρος, παραφράζων τὸν χωρισμὸν τοῦ ὕδατος 5
ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τὴν ἀποκάλυψιν τὴν ἐμφανῆ τῆς ξηραῖς, ἐπὶ τε τῆς
Τηθύος καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ λέγει·

ἤδη γὰρ δηρὸν χρόνον ἀλλήλων ἀπέχονται
εὐνῆς καὶ φιλότητος.

Πάλιν τὸ δυνατόν ἐν πᾶσι προσάπτουσι καὶ οἱ παρ' Ἑλλήσι 6
10 λογιώτατοι τῶ θεῶ, ὁ μὲν Ἐπίχαρμος (Πυθαγόρειος δὲ ἦν) λέγων·

οὐδὲν ἐκφεύγει τὸ θεῖον· τοῦτο γινώσκειν σε δεῖ,
αὐτός ἐσθ' ἀμῶν ἐπόπτης, ἀδυνατεῖ δὲ οὐδὲν θεός.

ὁ μελοποιὸς δέ·

101, 1

15 θεῶ δὲ δυνατόν ἐκ μελαίνας
νυκτὸς ἀμίαντον ὄρσαι φάος,
κελαινεφεῖ δὲ σκότει καλύψαι καθαρὸν
ἀμέρας σέλας

(ὁ μόνος ἡμέρας ἐνεστώσης νύκτα ποιῆσαι δυνάμενος [ποιῆσαι], φησὶν,
θεὸς οὗτός ἐστιν), ἐν τε τοῖς Φαινομένοις ἐπιγραφόμενοις Ἄρατος, | 2

20 ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα
εἰπών,

709 P

τὸν οὐδέποτ', ἄνδρες, ἐῷμεν
ἄρρητον· μεστὰ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγνιὰ,

1 f Chrysipp Fr. phys. 1134 Arnim 2 f vgl. Exod. 3, 2; Joh. 1, 4 4 f
vgl. Gen. 1, 7. 9 7 f Ξ 206 f 9 vgl. z. B. Matth. 19, 26 11 f Epicharm
Fr. 266 Kaibel; Theodoret Gr. aff. c. VI 22 14—17 Pindar Fr. 142 Schroeder;
Theodoret Gr. aff. c. VI 25 20—S. 394, 18 Aratos Phain. 1—15

1 βαδίζον (ο aus ω corr.) L¹ 4 χωρισμὸν aus λογισμὸν corr. L¹ 5 τε
< Eus. 10 πυθαγόρειος L 11 διαφεύγει Theod. γινώσκειν Eus. Theod.
12 ἐπόπτης Grotius θεῶ Theod. 14 δὲ < Eus. γὰρ Theod. ἐκ
~ vor νυκτὸς Blass, Rh. Mus. 55 (1900) S. 92 μελαίνας aus μελάνας corr.
L¹ 15 ὄρσαι Eus. Theod. ὠρσε L 16 κελαινεφεῖ Boeckh κελαινεφές L κε-
λαινεφεῖ Eus. Theod. L κελαινεφεῖ Theod. MSC 17 σέλας καθαρὸν | ἀμέρας
~ Blass 18 [ποιῆσαι] < Eus. 19 οὗτος θεός ἐστὶν L¹ ὁ Ἄρατος Eus.
20 ἀρχώμεσθα Arat. ἀρξώμεθα L ἀρχώμεθα Eus. IO

πάσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί, μεστή δὲ θάλασσα
καὶ λιμένες· πάντη δὲ Λιὸς κεχρήμεθα πάντες·

ἐπιφέρει·

τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.

3

3 οἶον δημιουργία.

ὁ δ' ἦπιος ἀνθρώποισιν

δεξιὰ σημαίνει, λαοὺς δ' ἐπὶ ἔργα ἐγίρει·

αὐτὸς γὰρ τάδε σήματ' ἐν οὐρανῷ ἐστήριξεν.

10 ἄστρα διακρίνας· ἐσκέφατο δ' εἰς ἐνιαυτὸν

ἀστέρων, οἳ κε μάλιστα τετυγμένα σημαίνουσιν

ἀνθρώποις Ὠρέων, ὅσφ' ἱμπεδα πάντα φύηται·

καὶ μιν αἰεὶ πρῶτόν τε καὶ ἔσχατον ἰλάσκονται·

χαίρει, πάτερ, μέγα θαῦμα, μέγ' ἀνθρώποισιν ὄνειαρ.

καὶ πρὸ τούτου δὲ Ὅμηρος ἐπὶ τῆς ἡφαιστοτεύκτου ἀσπίδος κοσμο- 4
15 ποιῶν κατὰ Μαισίαν

ἐν μὲν γαλαν ἱτινῆς, ἐν δ' οὐρανόν, ἐν δὲ θάλασσαν

φησίν.

ἐν δὲ τὰ τεύχη πάντα, τὰ τ' οὐρανὸς ἰστιάσονται.

ὁ γὰρ διὰ τῶν ποιημάτων καὶ καταλογάδην συγγραμμάτων ἰδόμενος·
20 Ζεὺς τὴν Ἰννοίαν ἐπὶ τὸν θεὸν ἀναφέρει.

Ἦδη δὲ οἷς ἐπιτεν ἔπ' ἀγάς ὁ Δημόκριτος εἰναί τινας εὐλόγους· 102.1

γράφει τῶν ἀνθρώπων, οἳ δὴ εὐνατίαντες τὰς χεῖρας ἐνταῦθα

ὄν τῶν ἡέρα καλόμεν οἱ Ἕλληνας, πάντα Ζεὺς μινθίεται καὶ πάνθ'

25 πάντων· μινθικώτερον δὲ ὁ μὲν Βοιωτὸς Πίνδαρος, ἄτε Πηθα- 2

10. 16 Σ 481. 485 21 23 Demokrit Fr 1 Natorp. 3. Inels Vorwerk
415, vgl. Protz. 68, 5

7 λαοίς—ἐγίρει· Eus. 8 ἔργα Arat. 9 ἐσκέφατο Arat. ἀστέρων L
8 τε 4η] τὰ γ· Eus. 9 ἐσκέφατο L² Eus. Arat. ἐσκέφατο vgl. Σ 481. L² vgl.
Maase, Aratea S. 275. 10 ἀστέρων· Maase mit emend. Zeugen. οἳ μιν
Arat. οἳ καὶ L. Eus. 10 Stob. P. τετυγμένα Eus. O. 11 ἰστιάσεται L. φη-
σίν· Arat. 12 καὶ τὸ Arat. 13 Μαισίαν Eus. 14 ἱτινῆς aus ἱτινῆς
· Protz. L². 15 ἔσχατον L² δὲ τ' αὐτὸν L². 22 εὐνατίαντες· Protz. Eus.
εὐνατίαντες, L. 23 οἳ τὸν Eus. 10. 23 f' πάντα πάντα W. 24 μιν-
θίεται οἳ τὸν Eus. L² μινθίεται Eus. πάντων πάντων Protz. Eus. 24 σφαι-
ρίεται L² Eus. ἀσφαιρίεται L². 25 f' πινθαρίων L.

γόρειος ὢν, ἐν ἀνδρῶν, ἐν θεῶν γένος, | ἐκ μιᾶς δὲ μητρὸς πνέομεν 710 P
 ἄμφω, τῆς ὕλης, παραδίδοσι καὶ ἓνα τὸν τούτων δημιουργόν, ὃν
 ἄριστοτέχνην πατέρα λέγει, τὸν καὶ τὰς προκοπὰς κατ' ἀξίαν εἰς
 θεϊότητα παρεσχημένον. σιωπῶ γὰρ Πλάτωνα. ἄντικρυς οὗτος ἐν 8
 5 τῇ πρὸς Ἐραστον καὶ Κορίσκον ἐπιστολῇ φαίνεται πατέρα καὶ υἱὸν
 οὐκ οἶδ' ὅπως ἐκ τῶν Ἑβραϊκῶν γραφῶν ἐμφαίνων, παρακελευό-
 μενος κατὰ λέξιν· ἔπομνύντας σπουδῇ τε ἅμα μὴ ἀμούσῳ καὶ <τῇ> 4
 τῆς σπουδῆς ἀδελφῇ παιδείᾳ τὸν πάντων θεὸν αἴτιον καὶ τοῦ ἡγε-
 μόνος καὶ αἰτίου πατέρα κύριον ἐπομνύντας, ὃν, ἐὰν ὀρθῶς φιλοσο-
 10 φήσητε, εἴσεσθε. ἢ τε ἐν Τιμαίῳ δημηγορία πατέρα καλεῖ τὸν 5
 δημιουργόν λέγουσα ὡδέ πως· θεοὶ θεῶν, ὧν ἐγὼ πατὴρ δημιουργός
 τε ἔργων. ὥστε καὶ ἐπὶ εἶπη περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα 103, 1
 ἐστὶ κάκεινον ἕνεκεν τὰ πάντα κάκεινο αἴτιον ἀπάντων <τῶν> καλῶν,
 δεύτερον δὲ περὶ τὰ δεύτερα καὶ τρίτον περὶ τὰ τρίτα, οὐκ ἄλλως
 15 ἔγωγε ἐξακούω ἢ τὴν ἀγίαν τριάδα μηνύεσθαι· τρίτον μὲν γὰρ εἶναι
 τὸ ἅγιον πνεῦμα, τὸν υἱὸν δὲ δεύτερον, δι' οὗ πάντα ἐγένετο κατὰ
 βούλησιν τοῦ πατρὸς. ὁ δ' αὐτὸς ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς Πολιτείας 2
 Ἡρὸς | τοῦ Ἀρμενίου, τὸ γένος Παμφύλου, μέμνηται. ὅς ἐστι Ζωροά- 711 P
 στρης· αὐτὸς γοῦν ὁ Ζωροάστρης γράφει· ἰτάδε συνέγραφα Ζω- 8
 20 ροάστρης ὁ Ἀρμενίου, τὸ γένος Παμφύλος, ἐν πολέμῳ τελευτήσας,
 ὅσα ἐν Αἴθῃ γενόμενος ἐδάην παρὰ θεῶν. τὸν δὲ Ζωροάστρην 4
 τοῦτον ὁ Πλάτων δωδεκαταίον ἐπὶ τῇ πυρᾷ κείμενον ἀναβιβῶναι
 λέγει· τάχα μὲν οὖν τὴν ἀνάστασιν, τάχα δὲ ἐκεῖνα αἰνίσσεται, ὡς
 διὰ τῶν δώδεκα ζῳδίων ἢ ὁδὸς ταῖς ψυχαῖς γίνεται εἰς τὴν ἀνά-

1 f Pindar Nem. 6, 1 f; vgl. Elter Gnom. hist. ram. 15 8 Pindar Fr. 57
 Schroeder 7—10 [Plato] Epist. VI p. 323 D; vgl. Boeckh, De trag. graec.
 p. 162 f 11 f Plato Tim. 41 A; vgl. Elter Gnom. hist. 255 12—14 [Plato]
 Epist. II p. 312 E 16 vgl. Joh. 1, 3 17 f vgl. Plato Rep. X p. 614 B
 21—23 vgl. Plato Rep. X p. 614 B

1 ἐνθεῶν L 1 f πνέομεν μητρὸς ἀμφότεροι Pind. 2 τὸν Eus. τῶν L
 δν] τὸν Eus. 4 ἃ ἄντικρυς Eus. 5 Ἐραστον Eus. HSS 7 <τῇ> aus Plato
 Eus. 8 παιδίᾳ Plato (so liest Cobet S. 214) τὸν πάντων] καὶ τὸν τῶν πάντων
 Plato αἴτιον καὶ τοῦ] ἡγεμόνα τῶν τε ὄντων καὶ τῶν μελλόντων τοῦ τε Plato
 9 ἄν Plato ὀρθῶς] ὄντως Plato 9 f φιλοσοφῆτε Eus. φιλοσοφῶμεν Plato
 10 εἰσόμεθα Plato καλεῖ] λέγει Eus. 11 δημιουργός πατὴρ Plato 12 τὸν
 Plato Eus. τῶν L 12 f πάντ' ἐστὶ καὶ ἐκεῖνοι ἕνεκα πάντα, καὶ ἐκεῖνο Plato
 13 ἕνεκα od. ἕνεκε Eus. ἀπάντων < Eus. <τῶν> aus Plato Eus. 16 τὸ
 corr. aus τὸν L¹ 18 f. 19. 19 f. 21 Ζωροάστρης—Ζωροάστρην L Ζωροάστρις—
 Ζωροάστριν Eus. 19 συνέγραφα Cobet S. 523 συνέγραψεν L Eus. 21 ὅσα
 aus Eus. 22 δωδεκαταίον L 23 οὖν—τάχα δὲ] οὐ—ἀλλ' Eus.

ληφιν. αὐτὸς δὲ καὶ εἰς τὴν γένεσίν φησι τὴν αὐτὴν γίγνεσθαι κάθο-
 δον. ταύτη ἔποληπτιόν καὶ τὰ τοῦ Ἡρακλείου ἀθλα γενέσθαι δαί- 3
 δεκα. μεθ' ἧ τῆς ἀπαλλαγῆς παντὸς τοῦ κόσμου τοῦδε τυγχάνει ἡ
 φυχῆ. οὐ παραπέμπομαι καὶ τὸν Ἐμπεδοκλεία, ὅς φησικῶς οὕτως τῆς 6
 5 τῶν πάντων ἀναλήφτως μέμνηται, ὡς ἰσομένης ποτὲ εἰς τὴν τοῦ
 πῦρος οὐρανὸν μεταβολῆς. σαφέστατα δ' Ἡράκλειτος ὁ Ἐγείσιος ταύτην, 104 1
 ἐστὶ τῆς δόξης. τὸν μὲν τινα κόσμον αἰδίων εἶναι δοκιμάσας, τὸν δὲ
 τινα φθειρόμενον, τὸν κατὰ τὴν διακόσμησιν εἰδὼς οἶχ' ἕτερον ὅτις
 ἐκείνου πῦρ ἔχοντος. ἀλλ' ὅτι μὲν αἰδίων τὸν ἐξ ἀπάσης τῆς οὐρανῆς 2
 10 ἰδίως ποιὸν κόσμον ἦδει, φανερὸν ποιεῖ λέγων οὕτως: ὁ κόσμος τὸν
 αὐτὸν ἀπάντων ὅτι τις θεῶν οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησεν, ἀλλ' ἦν
 αἰεὶ καὶ ἴσταν καὶ ἴσταν πῦρ αἰέζων ἀπτόμενον μέτρα καὶ ἀποσπιν-
 τύμενον μέτρα. ὅτι δὲ καὶ γενητὸν καὶ φθαρτὸν αὐτὸν εἶσαι 3 ...
 ἔδογματιζεν, μὴ γὰρ τὰ ἐκπιφρόμενα ἔπυρος τροπαὶ πρῶτον θάλασσαν
 15 θάλασσης δὲ τὸ μὲν ἡμῖν γῆ, τὸ δὲ ἡμῖν πρηστήρ. δυνάμι, γὰρ 4 ...
 λέγει, ὅτι πῦρ ἐπὶ τοῦ διοικοῦντος λόγον καὶ θεοῦ τὰ σύμπαντα δὲ
 αἶρος τρίπεται εἰς ἕρῶν τὸ ὡς σπέρμα τῆς διακοσμήσεως, ὃ καλεῖ
 θάλασσαν. ἐκ δὲ τούτου αἰθὴς γίνεται γῆ καὶ οὐρανὸς καὶ τὰ ἐμ-
 περιχόμενα. ὅπως δὲ πάλιν ἀναλαμβάνεται καὶ ἐκπιφροῦται, σαφῶς 5
 20 διὰ τούτων δηλοῖ. ἡ θάλασσα διαχίεται καὶ μετρίεται εἰς τὸν αὐτὸν
 λόγον ὅσοτος πρόσθεν ἦν ἢ γενέσθαι γῆς. ὁμοίως καὶ περὶ τῶν
 ἄλλων στοιχείων τὰ αὐτά. παρακλήσια τούτων καὶ οἱ ἔλλογιμώτατοι 105 1
 τῶν Στοικῶν δογματίζονται περὶ τε ἐκπιφροῦσεως διαλαμβάνοντες καὶ
 κόσμον διοικήσεως καὶ τοῦ ἰδίως ποιῶν κόσμον τε καὶ ἐνθροῦνον 2
 25 καὶ τῆς τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ἐπιδιαμονῆς. πάλιν τε αὖ ὁ Πλάτων 2
 ἐν μὲν τῷ ἰδέσθω τῆς Πολιτικῆς τὴν ἐνταῦθα ἡμίραν νεκτικὴν
 κίχλην διὰ τοὺς κομοκράτορας, οἶμαι, τοῦ οὐτότου τούτου.

1 f. vgl. vielleicht Plato Rep. X p. 621 B. 4-6 vgl. Diels, Poet. phil. u.
 Fragm. p. 91 sqq. 6 25 Chrysost. Fr. phys. 70. Arum. 10 15 Heraklit
 Fr. 20. 21 Byw. 20. 31a Diels. 20 f. Heraklit Fr. 21 Byw. 31. Diels. 22 25
 vgl. Strom. V 9, 4. 23 27 vgl. Plato Rep. VII p. 21 C. 27 vgl.
 E. 105. 1 12

1 γ. γενέσθαι Eas. 1 f. γενέσθαι γένεσθαι Eas. O. 2 ταύτη -- Ἡρακλείου
 Eas. 4 οἶ. Eas. 10 ὡς φησικῶς οὕτως, ἢ φησικῶς οὕτως Eas.
 6 ὡς φησικῶς Eas. 7 δοκιμάσας; δογματίζοντες vgl. Z. 14. Ma. 9 π. ε. l.
 10 ἦν γ. vgl. κ. 9. S. 1. 2 ἡμῖν Z. 24. Byw. 31. Heraklit Fr. 21. — τὸν Ἀθῆν.
 11 π. ε. l. Eas. 12 ἡμῖν Eas. 13 τὸν ἕρῶν Byw. 31. 14 πρόσθεν Eas.
 16 τούτου Eas. 19 τὸν πῦρ Eas. 19 τῶν ἡμετέρων καὶ γ. Eas.
 20 διοικῶντες Eas. O. 21 γενέσθαι Eas. π. ε. l. 22 ἡμίραν Eas. 23 Schuster
 26 οὐτότου ο. p. 1. 27 οὐτότου Eas.

ὑπνον δὲ καὶ θάνατον τὴν εἰς σῶμα κάθοδον τῆς ψυχῆς κατὰ ταῦτα
 Ἡρακλείτω. καὶ μὴ τι τοῦτο ἐπὶ τοῦ σωτήρος προεθέσπισεν τὸ 3
 πνεῦμα διὰ τοῦ Δαβὶδ λέγον· Ἐγὼ ἐκοιμήθην καὶ ὑπνωσα· ἐξηγέρ-
 θην, ὅτι κύριος ἀντιλήφεται μου. οὐ γὰρ τὴν ἀνάστασιν μόνην τοῦ 4
 5 Χριστοῦ ἐξ ὑπνου ἐγερσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς σάρκα κάθοδον τοῦ
 κυρίου ὑπνον ἀλληγορεῖ. αὐτίκα ὁ αὐτὸς σωτὴρ παρεγγυᾷ· ἠγγε- 106, 1
 ρεῖτε, ὅλον μελετᾶτε ζῆν καὶ χωρίζειν τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος
 πειρᾶσθε. τὴν τε κυριακὴν ἡμέραν ἐν τῷ δεκάτῳ τῆς Πολιτείας ὁ 2
 Πλάτων διὰ τούτων καταμαντεύεται· Ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἐν τῷ λειμῶνι 1
 10 ἐκάστοις ἐπὶ ἡμέραι γένοιτο, ἀναστάντας ἐντεῦθεν δεῖ τῇ ὀγδόῃ 713 P
 πορεύεσθαι καὶ ἀφικνεῖσθαι τεταρταίους. λειμῶνα μὲν οὖν ἀκου- 3
 στέον τὴν ἀπλανῆ σφαιραν, ὡς ἡμερον χωρῖον καὶ προσηγὲς καὶ τῶν
 ὀσίων χώρον, ἐπὶ δὲ ἡμέρας ἐκάστην κίνησιν τῶν ἐπὶ καὶ πᾶσαν
 τὴν ἐργαστικὴν τέχνην εἰς τέλος ἀναπαύσεως σπεύδουσιν. ἡ δὲ μετὰ 4
 15 τοὺς πλανωμένους πορεία ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἄγει, τουτέστι τὴν ὀγ-
 δόην κίνησιν τε καὶ ἡμέραν. τεταρταίους δὲ τὰς ψυχὰς ἀπιέναι
 λέγει, δηλῶν τὴν διὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων πορείαν.
 Ἄλλὰ καὶ τὴν ἐβδόμην ἱερὰν οὐ μόνον οἱ Ἑβραῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ 107, 1
 Ἕλληνες ἴσασι, καθ' ἣν ὁ πᾶς κόσμος κυκλεῖται τῶν ζωογονου-
 20 μένων καὶ φνομένων ἀπάντων. Ἡσίοδος μὲν (οὖν) οὕτως περὶ 2
 αὐτῆς λέγει·

πρωτον ἐνη τετράς τε καὶ ἐβδόμη ἱερὸν ἡμαρ.

καὶ πάλιν·

ἐβδομάτη δ' αὐθις λαμπρὸν φάος ἡέλιου.

25 Ὅμηρος δέ·

3

1 vgl. Philo De Jos. 126 (II p. 59 M); Plato Phaed. p. 95 CD ἀλλὰ γὰρ οὐ-
 δέν τι μᾶλλον ἢν ἀθάνατον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ εἰς ἀνθρώπον σῶμα εἰσεῖν ἀρχὴ
 ἢν αὐτῷ δλέθρον. zu κάθοδος τῆς ψυχῆς vgl. Wyttenbach zu Eunap. II p. 128
 1 f vgl. Heraklit Fr. 64 Byw. 21 Diels; Strom. III 21, 1 3 f Psal. 3, 6
 6 f vgl. Matth. 24, 42 u. 5. 7 vgl. Strom. V 67, 1; Plato Phaed. p. 67 D.
 80 E 81 A 9—11 Plato Rep. X p. 616 B 13 f vgl. z. B. Philo Quod deus
 sit imm. 12 (I p. 274 M) 18—S. 398, 16 vgl. Valckenaer, Diatr. de Arist. p. 9.
 117 ff 19 f πᾶς—ἀπάντων (auch Strom. VI 142, 4) u. 20—S. 398, 16 Ἡσίοδος—
 ἐνιαυτοῖς; aus Aristobul; vgl. Euseb. Praep. Ev. XIII 12, 13—16 22 Hesiod
 Op. 770 24 Hesiod Zweifelh. Fr. 273 Rzsch 2

1 κάθοδον] ὁδὸν Eus. ταῦτα L³ ταῦτα L* 2 τῷ Ἡρακλ. Eus. προε-
 θέσπιζε Eus. 4 μόνον Eus. 6 παρεγγυᾷ L* corr. L¹ 10 ἀναστάντες
 Eus. O δεῖ Eus. I δεῖ L δεῖν Plato < Eus. BO 11. 16 τεταρτέους L
 14 ἐργαστικὴν Eus. IO 18—S. 398, 17 [Ἄλλὰ—ἐκθειάζουσιν] als Interpolation
 Valckenaer p. 107 20 (οὖν) aus Eus. οὔτω Eus. 22 ἐνη Hes. Eus. μὲν
 οὖν L ἐβδόμη Hes. Eus. ἐβδομον L 24 αὐτῆς Arist. 25 δέ] + οὕτω
 λέγει Arist.

ἑβδομάτῃ δὴ πείτα κατήλυθεν ἱερὸν ἡμαρ.
καί· ἑβδόμη ἦν ἱερή.
καὶ πάλιν· ἑβδομον ἡμαρ ἔην, καὶ τῷ τετέλεστο ἅπαντα.
5 καὶ ἀντίς· ἑβδομάτῃ δ' ἦοι λίπομεν ῥόον ἐξ Ἰχέροντος.
καὶ μὴν καὶ Καλλίμαχος ὁ ποιητῆς γράφει·
ἑβδομάτῃ δ' ἦοι καὶ οἱ τετίχοντο ἅπαντα.
10 καὶ πάλιν· ἑβδόμη εἶν ἀγαθὸς εἰ καὶ ἑβδόμη ἐστὶ γενέθλη.
καί· ἑβδόμη ἐν πρώτοις· καὶ ἑβδόμη ἐστὶ τελειή.
καί·
15 ἑπτὰ δὲ πάντα τέτυκτο ἐν οὐρανῷ ἀστειρόεντι
ἐν κύκλοις φανέντα ἐπιτελλομένοις ἐνιαυτοῖς.

ἀλλὰ καὶ αἱ Σόλωνος ἐλεγεῖται σφόδρα τὴν ἑβδομάδα ἐκθειάζουσιν. 100 1
Τὴ δ'· οὐχὶ παραλήσια τῇ λεγοίῃ γραφῇ ἔαρωμεν ἀφ' ἡμῶν 2 7.4
τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχητος ἦμιν ἐστίν· ὁ Πλάτων μονοουχὶ προ-
20 φητεῖον τὴν σοτήριον οἰκονομίαν ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς Πολιτείας·
ἐπὶ φησὶν· οὗτος δὲ διακίμετος ὁ δίκαιος μωστιγωθήσεται, στρε- 3
βλώσεται, δεθθήσεται, ἐκκοπήσεται τῷ ὄφθαλμῷ, τελετωὶν πάντα
κακὰ παθὼν ἀνασκινθλήσεται· ὃ τι Σοκρατικὸς Ἀντισθένης. 6

1. 3. 5. 7 Homer Falsche Fr vgl. Kinkel EGF I p. 77. 8 vgl. s 22
9. 11 13. 15f Kallimachos Unächtes Fr 145 Schneider; vgl. Arsen. Viol. p. 237 10
Wala direkt aus Aristobul-Euseb. 17 vgl. Solon Fr. 27 Bergk. Strom VI
144. 3—6. 18f Weich. Sal. 2. 12 -- Jos. 3. 10. 21 23 Plato Rep II p. 361 E
22 A; Theodoret Gir aff c VIII 50; vgl. Strom IV 52. 1. 23—5 399. 5
Theodoret I 75. 77

2f καὶ ἡμῶν· Arist. 7 τίποτος Eus. μεταποιν L. 8 καὶ γράφει.
ἄλλος δ' φησὶν οὗτος, Arist. Arsen. 9 ἡμῶν Eus 10 καὶ οἱ τετίχοντο
ἕτυκτο Eus. ἕτυκτο; τετίχοντο πάντα τετίχεται οὐκ ἕτυκτο Valck. Arist.
Arsen. 13 πρώτοις Arist. Eus. πρώτοι, L. Arist. πρώτοι Eus. 15 τετίχεται.
Arist. 16 ἐπιτελλομένοις Schneider. περιτελλομένων ὀπισθεν Bentley
18 τί δ', τα δε Eus. 19 τῷ τῷττ aus τῷ L. 21 ἐπὶ φησὶν οὗτος
20 φησὶν Eus. ἀπὸ Plato. μωστιγώσεται Plato Eus. μωστιγώσεται Theod.
21f στρεβλώσεται· Eus. στρεβλώσεται Theod. 1. 22 δεθθήσεται L. Theod. δε-
θθήσεται Plato Eus. ἐκκοπήσεται. ἐκκοπήσεται B. 23 τῷ ὄφθαλμῷ L. τῷ
ὄφθαλμῷ L. 23 ἀνασκινθλήσεται Plato. ἀνασκινθλήσεται Theod. 399
100 100 HSS

παραφράζων τὴν προφητικὴν ἐκείνην φωνὴν ἵτινι με ὁμοιώσατε;
λέγει κύριος, ἡ(θεὸν) οὐδενὶ ἰσοκέναι φησί· ἡδιόπερ αὐτὸν οὐδεὶς
ἐκμαθεῖν ἐξ εἰκόνας δύναται· τὰ δ' ὅμοια καὶ Ξενοφῶν ὁ Ἀθηναῖος
κατὰ λέξιν λέγει· ἡὸ γοῦν πάντα σείων καὶ ἀτρεμιζῶν ὡς μὲν μέγας
5 τις καὶ δυνατός, φανερός· ὁποῖος δ' ἐστὶν μορφὴν, ἀφανής· οὐδὲ
μὴν ὁ καμπαῆς δοκῶν εἶναι ἡλιος οὐδ' οὗτος ἰσοκεν ὄραν αὐτὸν
ἐπιτρέπειν, ἀλλ' ἦν τις ἀναιδῶς αὐτὸν θεάσθαι, τὴν ὄψιν ἀφαι-
ρεῖται·

10 τις γὰρ σὰρξ δύναται τὸν ἐπουράνιον καὶ ἀληθῆ
ὄφθαλμοῖς(ιν) ἰδεῖν θεὸν ἄμβροτον, ὅς πόλον οἰκεῖ;
ἀλλ' οὐδ' ἀκτίνων κατεναντίον ἡέλλιοιο
ἄνθρωποι στήναι δυνατοί, θνητοὶ γεγαῶτες, 6

προεῖπεν ἡ Σίβυλλα.

15 Ἐὐ γοῦν καὶ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος, διδάσκων ὅτι εἰς καὶ 109, 1
ἄσώματος ὁ θεός, ἐπιφέρει·

εἰς θεός, ἐν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος,
οὐ τι δέμας θνητοῖσιν ὁμοῖος οὐδὲ νόημα.

καὶ πάλιν·

20 ἀλλ' οἱ βροτοὶ δοκοῦσι γεννᾶσθαι θεούς, |
τὴν σφετέρην δὲ ἐσθῆτα ἔχειν φωνὴν τε δέμας τε. 715 P

καὶ πάλιν·

8

1 f vgl. Jes. 40, 18, 25; 46, 5; Strom. V 117, 3 2 f Antisthenes Fr. 24
Mullach FPG II p. 277; vgl. Protr. 71, 2 4—8 vgl. Xenoph. Mem. IV 3, 13 f;
Protr. 71, 3 mit Anm. 9—12 Orac. Sibyll. Fr. 1, 10—13; Protr. 71, 4 16 f
Xenophanes Fr. 23 Diels 19—S. 400, 5 Theodoret Gr. aff. c. III 72 19 f Xe-
nophanes Fr. 14 Diels; vgl. Wilamowitz, Comm. gramm. II (1880) p. 7; Bergk,
Opuscula II 56

1 φωνήν] γραφήν Eus. 2 (θεὸν) aus Protr. 71, 2; Eus. 3—8 τὰ δ'
ὅμοια—ἀφαιρεῖται hält Cobet S. 249 für interpoliert aus Protr. 71, 3 4 πάντα]
τὰ πάντα Protr. 5 δ' ἐστὶν (ἐστὶ Eus.)] δὲ τὴν Stob. Ecl. II 1, 33 δὲ τις Protr.
P 6 οὔτος] αὐτός Protr. 6 f αὐτὸν ὡς ἰσοκεν ὄραν ἐπιτρέπει Stob. 6 αὐ-
τὸν L 10 ὄφθαλμοῖσιν Sib. ὄφθαλμοῖς L Protr. 12 γεγαῶτες L 17 οὐ
τι—οὐδὲ L οὔτε—οὔτε Diels 19 ἀλλὰ βροτοὶ δοκέουσι θεοὺς γεννᾶσθαι
(ὁμοίως) Bergk, ebenso Ma, nur (ὁμοίους) 20 τὴν σφετέρην δὲ ἐσθῆτα
L Eus. καὶ ἴσην τ' αἰσθῆσιν Theod. τὴν σφετέρην τ' αἰσθῆσιν Mullach FPG I
p. 101

ἀλλ' εἴ τοι χεῖρας γ' εἶχον βόες ἢε λέοντες,
 ὡς γράφαι χεῖρεσσι καὶ ἔργα τελίην ἄπερ ἄνδρες.
 ἔπποι μὲν θ' ἔπποισι, βόες δέ τε βοῦσιν ὅμοιαι
 καὶ κε θεῶν ἰδέας ἔγραφον καὶ σώματ' ἔποιον
 5 τοιαῦθ' οἷόν περ καὶ αὐτοὶ δέμας εἶχον ὅμοιον.

Ἀκούσωμεν οὖν πάλιν Βακχυλίδου τοῦ μελοποιοῦ περὶ τοῦ 11^ο·
 θεοῦ λέγοντος·

οἱ μὲν ἀδμήτες ἀεικλιᾶν
 νοῦσων εἰσὶν, καὶ ἄνατοι,
 10 οὐδὲν ἀνθρώποις ἴκελοι·

Κλεάνθου τε τοῦ Στωϊκοῦ ἐν τινι ποιήματι περὶ τοῦ θεοῦ ταῦτα 2
 γεγραφότος·

τάχαθὸν ἐρωτᾷς με οἷόν ἐσθ'; ἄκουε δὴ
 τεταγμένον, δίκαιον, ὅσιον, εὐνομίαν,
 15 κρατοῦν ἑαυτοῦ, χρήσιμον, καλόν, δίκαιον,
 αὐστηρόν, ἀθέκιστον, ἀπὸ συμμίξον,
 ἄφρονον, ἄλυπον, λυσιτελεῖς, ἀνώδυνον,
 ἀσπίλον, εὐάριστον, ἀσφαλές, φίλον,
 ἐντιμον, ὁμολογούμενον, . . .
 20 ἐγκλίεις, ἄτινον, ἐπιμιλές, πρῶτον, σφοδρόν,
 χρονιζόμενον, ἀμειπτον, ἀπὸ διαμίγον.

1-5 Xenophanes Fr. 15 Diels 6-10 Bakchylides Fr. 23 Blase 34
 Bergk⁴ 18-21 Kleanthes Fr. 557 Arnim Stoic. vet. fr. I p. 126 f. 75 Pearson
 . vgl. Wachsmuth, Comm. II de Zenone Cit. et Cleanthe Assae p. 84 Das
 Citat auch Protr. 12, 2

1 τοι Eus . . . ; Stephanus ἔχον Eus ἀλλ' εἴ χεῖρας ἔχον βόες
 ἔπποι εἴθε λέοντες Diels ἢε λέοντες, ἢε λέοντες Theod. MSV εἴθε πῶ-
 σιτες Schultess ἢε πῶσιτες Diels, Berl. St. B. 189, S. 78 2 ὡς Heyse ἢ
 L. Eus Theod. καὶ Diels 3 γεγραφοί, καὶ ἔργα Diels 4 ὅμοιαι Theod.
 ὅμοιαι L. ὅμοιαι Eus ἔπποι ὅμοιαι S. Karsten an den S. 116 6 καὶ Sy-
 . L. Eus Theod. 7 ὁμοίον ὁμοίον Eus ἔπποισι καὶ ἔργα Diels ἔπποισι,
 Bernays 8 τοι, μετὰ τοῦ Eus 9 ἀπαιτῶν Bernays καὶ καὶ καὶ L. ἀπαιτῶν
 Eus 10 εὐνομίαν Bergk ἔπποισι καὶ ἔργα Diels L. Eus 10 εὐνομίαν
 Eus L. 12 γεγραφότος Eus γεγραφότος, L. γεγραφοί καὶ Eus u. Protr.
 14 ἀπὸ συμμίξον Eus L. 15f. ἀσφαλές, ἀσφαλές καὶ Eus u. Protr.
 19 χρονιζόμενον ὁμοίον Arnim ἀπὸ διαμίγον καὶ Eus 21 ἀμει-
 πτον Eus Protr. ἀμειπτον L.

ὁ δὲ αὐτὸς κατὰ τὸ σιωπώμενον τὴν τῶν πολλῶν διαβάλλον εἶδω- 111, 1
λολατρείαν ἐπιφέρει·

ἀνελεύθερος πᾶς ὅστις εἰς δόξαν βλέπει,
ὡς δὴ παρ' ἐκείνης τευξόμενος καλοῦ τινος.

5 οὐκουν ἔτι κατὰ τὴν τῶν πολλῶν δόξαν περὶ τοῦ θείου ὑπο- 2
ληπτέον. |

οὐδὲ γὰρ λάθρα δοκῶ
φωτὸς κακούργου σχήματ' ἐκμιμούμενον
σοὶ Ζῆν' ἐς εὐνήν ὡσπερ ἄνθρωπον μολεῖν,

716 P 8

10 Ἀμφίων λέγει τῇ Ἀντιόπῃ. ὁ Σοφοκλῆς δὲ εὐθυρημόνως γράφει· 4

τὴν τοῦδε γάρ τοι Ζεὺς ἔγημε μητέρα,
οὐ χρυσόμορφος οὐδ' ἐπημφιεσμένος
πτίλον κύκνειον, ὡς κόρην Πλευρωνίαν
ὑπημβρύωσεν, ἀλλ' ὀλοσχερῆς ἀνήρ.

15 εἶτα ὑπελθὼν καὶ δὴ ἐπήγαγεν· 5

ταχὺς δὲ βαθμοῖς νυμφικοῖς ἐπεστάθη
ὁ μοιχός.

ἐφ' οἷς ἔτι φανερότερον τὴν ἀκρασίαν τοῦ μυθοποιουμένου Διὸς 6
ὠδέ πως ἐκδιηγείται·

20 ὁ δ' οὔτε δαιτὸς οὔτε χέρνιβος θιγῶν
πρὸς λέκτρον ἦει καρδίαν ὠδαγμένος·
ὄλην δ' ἐκείνην εὐφρόνην ἐθόρνυτο.

ταυτὶ μὲν οὖν παρῆσθω ταῖς τῶν θεάτρων ἀνοίαις· ἀντικρὺς δὲ ὁ 7
μὲν Ἡράκλειτος τοῦ λόγου τοῦδ' ἐόντος αἰεὶ φησὶν ἀξύνετοι

8 f Kleantes Fr. 560 Arnim a. a. O. p. 128 (101 Pearson); vgl. Protr. 72, 2
7—9 Euripides Antiope Fr. 210 11—22 Sophokles Fr. dub. 1028 24—S. 402, 2
Heraklit Fr. 2 Byw. 1 Diels; vgl. Sext. Emp. Adv. Math. VIII 132

1 σιωπώμενον L 4 τινος καλοῦ Eus. 5 θείου (vgl. S. 400, 7) Eus.
θεοῦ L 8 φωτὸς] θηρὸς F. W. Schmidt, Krit. Stud. II p. 452 9 Ζῆν' Valcke-
naer, Diatr. in Eur. rel. p. 63^b τήνδε L τήνδ' Eus. 18 πτίλον κύκνειον L
14 am Rand ὑπημβρύωσεν, ἔγκνον ἐποίησεν L³ 15 εἶτα ὑπελθὼν Eus. εἶτ'
αὐ ἐπελθὼν L 16 νυμφικοῖς] μοιχικοῖς Eus. IO ἐπεστάθη oder ἐπεστάτει
Eus. ἐπεσχάλη L 18 ἔτι Eus. ἔστι L 20 οὔτε² Eus. οὐδὲ L θιγῶν Eus.
θίβων L 21 ἦει (sic) L 22 ἐθόρνυτο Eus. (vgl. Hesychius s. v.) ἐθρίπτετο
L 23 ταυτὶ Eus. ταίτη L παρῆσθω L³ Eus. παρίσθω L⁴ 24 τοῦδ' ἐόν-
τος] τοῦ δέοντος L αἰεὶ Eus.

Clemens II.

γίγονται ἄνθρωποι καὶ πρόσθεν ἢ ἀκούσαι καὶ ἀκούσαντες τὸ
πρῶτον.⁴

Ὁ μιλοποιὸς δὲ Μελανικπίδης ἄδων φησίν·

112 :

κλῦθί μοι, ὦ πάτερ, θαῦμα βροτῶν,
5 τὰς ἀειζῶον ψυχὰς μεδέων.

Παρμενίδης δὲ ὁ μέγας, ὅς φησιν ἐν Σοφιστῇ Πλάτων, ὀδί πως 2
περὶ τοῦ θείου γράφει·

πολλὰ μάλ', ὅς ἀγένητον ἔον καὶ ἀνώλεθρόν ἐστιν,
οὐλον μονογενές τε καὶ ἀτρεμές ἢδ' ἀγένητον.

10 ἀλλὰ καὶ ὁ Ἡσίοδος

3

αὐτὸς γὰρ πάντων

φησὶ

βασιλεὺς καὶ κοίρανος ἐστίν
ἀθανάτων· οἷο δ' οὔτις ἐρήμισται κράτος ἄλλος.

15 Ναὶ μὴν καὶ ἡ τραγωδία ἀπὸ τῶν ἰδιώτων ἀποσπῶσα εἰς τὸν 4
οὐρανὸν ἀναβλέπειν διδάσκει.

Ὁ μὲν Σοφοκλῆς, ὅς φησιν Ἐκκαταλὸς ὁ τὰς ἱστορίας συνταξά 112 1
μικρός ἐν τῷ Κατ' Ἀρχαίον καὶ τοῖς Ἀγρυπτίονος ἀντικρὺς ἐπὶ τῆς
σκηρῆς ἐκβῶν·

20 εἰς τὰς ἀληθειαιῶν, εἰς ἐστὶν ὁ θεός,
ὅς οὐρανὸν τε ἵτανε καὶ γαλαν μακρὴν

2

4 f Melanippides Fr 6 Bergk. 6 Plato Sophist p 237 A. 8 f Parmenides Fr 8, 3f Diels; vgl. Simplic. phys. 90, 14; 78, 12f. 15, 23; 145, 3f Diels; Plat. Mor. 1114 C u. a. 9 Theodoret Gr. aff. c. IV 7; II 108. h. ec. aus Euseb. Pr. Ev. I 8, 5. 11-14 Hesiod Fr 195 Rzsch?, vgl. Protr. 72, 3. 17 S 402, 7 Hekataios von Abdera, Gefälschtes Fr. 18 FHG II p. 29, vgl. Diels, Vorsokrat. 483, 49, Elter Gnom. hist. 151, 254. 20 S 402, 7 Soph. Fr 1025, Theodoret Gr. aff. c. VII 49; vgl. Boeckh, De trag. graec. p. 118f; Elter Gnom. hist. p. 151 u. Protr. 74, 2 mit den dort angeführten Schriftstellern u. Varianten.

5 τρεῖς: corr. aus τρεῖς, L' ἄρθρον ἄρθρον τρεῖς Bergk. 6 δ', τε Euseb. 7 θεός: vgl. S 402, 7 Euseb. θεός L. 8 ἀγρυπτοί: V ἀγρυπτοί L. Euseb. O. 9 οὐρανὸν] μοῖραν Euseb. I Theod. u. XII 1. οὐρανὸν] οὐρανὸν, ἐστὶν] οὐρανὸν Plat. τε] δ' Euseb. τρεῖς] ἢ δ' L. ἀγρυπτοί] ἀγρυπτοί Simplic. phys. 90, 15. 14] ἀπὸ δ' L. Euseb. τρεῖς] τρεῖς δ' Protr. aus δ' Sy. τὸ δ' τρεῖς] τρεῖς οὐ Butt. aus. ἐρήμισται] Euseb. ἐρήμισται L'. 17 μὲν] τ' aus Euseb.

πόντου τε χαροπὸν οἶδμα καὶ ἀνέμων βίαν.
 θνητοὶ δὲ πολλοὶ καρδίαν πλανώμενοι,
 ἰδρυσάμεσθα πημάτων παραφυγὴν
 θεῶν ἀγάλματα ἐκ λίθων, ἢ χαλκίων
 ἢ χρυσοτεύκτων ἢ ἐλεφαντίνων τύπους·
 5 θυσίας τε τούτοις καὶ κακὰς πανηγύρεις
 στέφοντες, οὕτως εὐσεβεῖν νομίζομεν.

Εὐριπίδης δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς σκηνῆς τραγωδῶν

114, 1

ὄρῳς

10 φησὶ

τὸν ὑποῦ τόνδ' ἄπειρον αἰθέρα
 καὶ γῆν πέριξ ἔχοντα ὕγρας (ἐν) ἀγκάλαις;
 τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδ' ἠγοῦ θεόν.

ἐν δὲ τῷ Πειρίθῳ δράματι ὁ αὐτὸς καὶ τάδε τραγοῦει·

2

15 σὲ τὸν αὐτοφυῆ, τὸν ἐν αἰθερίῳ
 ῥόμβῳ πάντων φύσιν ἐμπλέξαντα,
 ὃν πέρι μὲν φῶς, πέρι δ' ὄρωναία
 νύξ ἀλολόχως ἄκριτός τ' ἄστρον
 ὄχλος ἐνδεδελεχῶς ἀμφιχορεύει.

20 ἐνταῦθα γὰρ τὸν μὲν αὐτοφυῆ τὸν δημοργὸν νοῦν εἶρηκεν, τὰ 3
 δ' ἐξῆς ἐπὶ τοῦ κόσμου τάσσεται, ἐν ᾧ καὶ (αἰ) ἐναντιότητες φωτός
 τε καὶ σκοτός. ὁ τε Εὐφορίωνος Αἰσχύλος ἐπὶ τοῦ θεοῦ σεμνῶς 4 718 P
 σφόδρα φησὶν·

25 Ζεὺς ἐστὶν αἰθήρ, Ζεὺς δὲ γῆ, Ζεὺς δ' οὐρανός·
 Ζεὺς τοι τὰ πάντα χῶτι τῶνδε [τοι] ὑπέριτερον.

9—13 Eurip. Fr. 941; vgl. Protr. 25, 3; Elter, Gnom. hist. p. 122 f 15—19
 [Eurip.] Peirithus Fr. 593 = Kritias Fr. 19 Diels, Vorsokr. 570 21 f Gegensatz
 zu Psal. 138, 12 24 f Aeschylus Heliades Fr. 70; vgl. Philodemus De pie-
 tate p. 22 Gomperz

1 χαροπὸν Protr. Eus. χαροποιὸν L βίας Protr. Eus. 3 παρὰ φυγὴν
 L 6 κακὰς L* Eus. 10 καλὰς L² 12 ὕγρας ἐν] ἐν ὕγρας Eus. O ἐν)
 aus Protr. Eus. 13 τὸν δ' L 14 ἐν τε Eus. 16 ῥόμβῳ Eus. ῥόμβῳ
 L ῥόμβῳ Hesych. s. v. αἰθέρος u. a. 17 πέρι—πέρι Eus. περὶ—περὶ L
 21 (αἰ) aus Eus. 22 Εὐφορίωνος Eus. εὐφορίων ὁ τε L 25 χῶτι] χ' ὅτι L
 χωρεῖ Eus. IO τῶν δέ τοι L τῶνδε Eus. IO

οίδα ἐγὼ καὶ Πλάτωνα προσμαρτυροῦντα Ἡρακλείτῳ γράφοντι· εἶν 115
τὸ σοφὸν μῶνον λέγεσθαι οὐκ ἐθέλει καὶ ἐθέλει Ζητὸς ὄνομα·
καὶ πάλιν· νόμος καὶ βουλῇ πείθεσθαι ἐνός· κἄν τὸ φητὸν κελίω 2 3
ἀναγαγεῖν ἐθέλης· ὁ ἔχων ὅσα ἀκούειν ἀκούεται, εἴφοις ἂν ᾧδι
5 πω· ἐμφαινόμενον πρὸς τοῦ Ἐπίσιου· ἀξύνετοι ἀκούσαντες κωφοί·
λοῖκασι· γάτις αὐτοῖσιν μαρτυρεῖ παρόντας ἀπειναί·

Ἄλλ' ἀντικρὺς [καὶ] μίαν ἀρχὴν καὶ παρ' Ἑλλήνων ἀκούσαι πο- 6
θεῖς; Πρωτος ὁ Λοκρὸς ἐν τῷ φουικῷ συγγράμματι κατὰ λέξιν ᾧδι
μοι μαρτυρήσει· ἓνα ἀρχὰ πάντων ἐστὶν ἀγέννητος· εἰ γὰρ ἐγένετο
10 οὐκ ἂν ἦν ἐτι ἀρχά, ἀλλ' ἐκίνα, ἐξ ἧς ἡ ἀρχὰ ἐγένετο· ἐρρῆ γὰρ 3
ἐκίθεν δόξα ἢ ἀληθής· ἀκουε· φησὶν· Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς σοι
εἰς ἐστίν, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις·

οὗτος ἰδοὺ πάντεσσι σαφής ἀπλόγητος ἐπάρχει. 6

ὣς φησὶν ἡ Σίβηλλα.

15 Ἦδη δὲ καὶ Ὀμηρος φαίνεται πατέρα καὶ υἱὸν διὰ τούτων. ᾧ· 116
ἔτιχεν μαντείας· εὐστόχου, λέγων·

εἰ μὲν δὴ οὔτις σε βιάζεται ὄλον ἰόντα,
νοῦσον δ' οὐπω· ἐστὶ Μῶς μεγάλου ἀλάσθαι.
οὐ γὰρ Κύκλωπις Μῶς αἰγιόχου ἀλέγουσιν.

21 καὶ πρὸ τούτου Ἰσραήλ· κατὰ τοῦ προκειμένου φερόμενος εἴρηκεν 2

εἰ Μῶς μέγαισι, πατέρ Μῶς αἰγιόχοι ο .

1 Denkt Clemens vielleicht an Plato Kratyl. p. 39 B? Jackson 1-6
Heraklit Fr. 65, 110 f Byw. 52-54 Diels 4 Luk. 14, 35 u 6 5 f Theodoros
Gr aff. c. I 70 8 10 Theodoros Gr. aff. c. II 105 9 f wober? vgl. Plato
Phaedr. p. 245 CD u. Ast. Annot. I p. 32 ff zu dieser Stelle 11 f Drost.
1-13 18 Orac. Sib. Fr. I, 25; vgl. Protr. 77-2 17-19 f 4, 10 f 275 21 Or-
pheus Fr. 237 Abel

2 nach ἰσραήλ setzt Interpunkt. in Cron, Phil. I N F I 1890 S. 20 ff
3 εὐστόχῃ L. Fus. O 5 πω· εἰ Fus. κωφοῖσιν Fus. 6 αἰτοῖσιν Fus. Theod.
αἰτοῖσιν Fus. Theod. ἀπίσται L. 7 [καὶ] Fus. μίαν ἀρχὴν ~ nach Ἐλλή-
νων Fus. O 9 ἀγέννητος Fus. ἀγέννητος L. Theod. 10 ἐκίνα L. Fus. O
εἰς L. a 11 Theod. 11 ἀληθής Fus. 12 πατέρ' ἰσραήλ Protr. 13-21
εὐστόχῃ αἰγιόχοι Fus. 16 εὐστόχοι Sv εὐστοχοῖ L. 17 μή τις Hom.
21 αἰγιόχοι L.

Ξενοκράτης δὲ ὁ Καρχηδόνιος, τὸν μὲν ὕπατον Δία, τὸν δὲ νέατον 3
καλῶν, ἔμφασιν πατρὸς ἀπολείπει καὶ υἱοῦ. καὶ τὸ παραδοξότατον, | 4
Ὅμηρος γινώσκων φαίνεται τὸ θεῖον ὁ ἀνθρωποπαθεὶς εἰσάγων 719 P
τοὺς θεοὺς· ὃν οὐδ' οὕτως αἰδεῖται Ἐπίκουρος. φησὶ γοῦν· | 117, 1

5 τίπτε με, Πηλέος νιέ, ποῖν ταχέεσι διώκεις, 258 S
αὐτὸς θνητὸς ἐὼν, θεὸν ἄμβροτον; οὐδέ νυ πῶ με
ἔγνωσ ὡς θεός εἰμι.

οὐχ ἄλωτὸν γὰρ εἶναι θνητῶ οὐδὲ καταληπτὸν τὸ θεῖον οὔτε ποῖν 2
οὔτε χερσὶν οὔτε ὀφθαλμοῖς οὐδ' ὄλως τῶ σώματι δεδήλωκεν. ἵτινι 3
10 ὁμοιώσατε κίριον; ἢ τίνι ὁμοιώματι ὁμοιώσατε αὐτόν; φησὶν ἢ
γραφή. ἢ μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσὸν 4
περιεχρύσωσεν αὐτόν; καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις.

ἴ) τε κομικὸς Ἐπίχαρμος σαφῶς περὶ τοῦ λόγου ἐν τῇ Πολιτείᾳ 118, 1
λέγει ὡδέ πως·

15 ὁ βίος ἀνθρώποις λογισμοῦ καὶ ἀριθμοῦ δέεται πάνν·
ζῶμεν [δὲ] ἀριθμῶ καὶ λογισμῶ· ταῦτα γὰρ σφίξει βροτούς·

εἶτα διαρρηθὴν ἐπιφέρει·

2

ὁ λόγος ἀνθρώπους κυβερνᾷ, κατὰ τρόπον σφίξει·

εἶτα, εἰ

3

20 ἔστιν ἀνθρώπων λογισμός. ἔστι καὶ θεῖος λόγος·
<ὁ μὲν ἐν> ἀνθρώπων πέφυκεν περὶ βίου καταστροφάς·
ὁ δὲ γε τὰς τέχνας ἅπασι συνέπεται θεῖος λόγος, |
ἐκδιδάσκων [αἰεὶ] αὐτὸς αὐτούς. ὁ τι ποιεῖν δεῖ συμφέρον· 720 P

1 f Xenokrates Fr. 18 Heinze; vgl. Plut. Mor. p. 1007 F 4 vgl. Epikur
Fr. 228 Usener p. 172, 3 5—7 X 8—10 9—12 Jes. 40, 18 f 15—
S. 406, 2 Epicharm Fr. 255—257 Kaibel

1 δὲ] τε Eus. ^{λα}καρχηδόνιος (λα übergeschr. L³) L καρχηδόνιος Eus. (vgl. zu
Protr. 66, 2; Strom. V 87, 3) 3 Ὅμηρος < Eus. 4 γοῦν] γὰρ Eus. I
5 πηλέως L ταχέεσι L 7 ἔγνωσ Hom. Eus. ἔγνωκας L 16 [δὲ] Grotius
δ' ἐν Eus. 18 κατ' ἀτραπὸν σφίζων (βίου) Heyse σφίξει (μόνος) Grotius σφί-
ζει τ' αἰεὶ | καὶ τὰ πρῶτα γενομένους καὶ περὶ βίου καταστροφάς Kaibel
19 εἶτα < Eus. [εἰ] Grotius 21 ὁ μὲν ἐν) Schw καταστροφάς Eus.
καὶ τὰς τροφάς L 22 ὁ δ' ἐπὶ τὰς τέχνας ἅπασι Heyse ὁ δὲ γε τὰς τέχνας
ἅπασι Ma [ὁ δὲ γε] τὰς τέχνας δ' ἐδρών) ἅπασι Kaibel τὰς Scaliger τὰς
I. 23 ἐκδιδάσκων] διδάσκων Eus. [αἰεὶ] < Eus.

οὐ γὰρ ἄνθρωπος τέχνην εὐρέει· ὁ δὲ θεὸς ταύταν φέρει.
ὁ δὲ γε τάνθρώπου [λόγος] πέφικεν ἀπὸ γε τοῦ θείου λόγου.

Ναὶ μὴν διὰ τοῦ Ἰσαίου τοῦ πνεύματος κηραγύτος ἐτί μοι 119 :
πλήθος τῶν θησιῶν; λέγει κύριος· πλήρης εἰμι ὀλοκαυτωμάτων
5 κριῶν καὶ στέρῳ ἀρνῶν καὶ αἵμα τάρων οὐ βούλομαι καὶ μετ'
ὀλίγα ἐπάγοντος· ἐλοῦσασθε, καθαροὶ γενέσθε, ἀγέτετε τὰς ποτηρίας·
ἀπὸ τῶν ψυχῶν ἑμῶν καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις. Μένανδρος ὁ κωμικός· 2
ἀνταὶς γράφει ταῖς λέξεσιν·

10 εἴ τις δὲ θησίαν προσείρων, ὦ Πάμφιλι,
τάρων τι πλήθος ἢ ἐρίων, ἢ νῆ Δία
ἰτίρων τοιούτων, ἢ κατασκευίσματα,
χρησὰς ποιήσας χλαμύδας ἤτοι ποτηριῶς,
ἢ δὲ ἑλέφαντος ἢ σμαράγδον ζῶδια,
15 εὐνοῦν νομίζει τὸν θεὸν καθιστάσαι,
πεπλάνηται ἐκεῖνος καὶ φρένας κοῦφαις ἔχει.
οὐ γὰρ τὸν ἄνθρωπον χρήσιμον περικεῖναι,
μὴ παρθένους φθείροντα καὶ μοιχῶμενον,
κλέπτοντα καὶ σφάττοντα χρημάτων χάριν·
μηδὲ βελόνης Ἴναμμα ἐπιθυμήσης. Πάμφιλι·
20 ὁ γὰρ θεὸς βλέπει οἱ πλεῖστον παρῶν.

· θεὸς ἰγγίζων ἐγὼ εἰμι καὶ οὐχὶ θεὸς πόρωσθην· ἢ ποιήσει τι ἄν- 8
θρώπος ἐν κρηναῖσι καὶ οὐχὶ ὄψομαι αὐτόν;· διὰ Ἰερμίου φησὶν

Καὶ πάλιν ὁ Μένανδρος παραγράφων τὴν γραφὴν ἐκείνην 120 :
· θέουσι θησίαν δικαιούσης καὶ ἐλλίσσεται ἐπὶ κύριον ἐσθὶ πρὸς
21 γράφει·

8 7 Jes 1, 11 19 9 20 vgl. Just. De mon. 4 p. 19 Otto, wo nach
γάρων 18 noch vier andere Verse stehen und alles dem Philemon zugeschrieben
ist Vgl. Brunck, Gram. poet. graec. (1784) p. 19; Menandri et Phil. roll. ed.
A. Meineke p. 20 ff; Kock CAF III p. 252 Menander Pseudepigr. Fr 115; Henschel
De trag. graec. p. 157f, Euter, Gram. hist. 190 102 21 f Jerem. 13, 23 f
24 Psal 4, 6.

1 ἰτίρων; + τοῦ Eus ταύταν φ. σε Inter. citation für μουσὸς Kailhol
2 ὁ δὲ γε λόγος > nach κατασκευίσματα W1 κατασκευιστοί Heysse τοῖς ἀποφύκτοις
Eus 10 ἰτίρων, κατασκευίσματα γε Eus 12 L 8 τοῖς Eus 12 τοῖς ἰτίων τ.
Eus 0 4 θησίαν; + τῶν Jes Eus πλεῖστοις L 5 κρηῶν + Eus
6 ἐπάγοντος Eus 10 τι; τε ἰτίων γε Brunck 14 καθιστάσαι ἰτίων
π. θεῖον τῶν Eus Just 15 παρῶν; Just 16 ποτηρίας; καθιστάσαι
17 18 σφάττοντα Just 19 ἐν εἰμα Eus 10 Just ἐπιθυμήσης,
11a 11b Euter, Gram. hist. 102 ἐπιθυμῆς; Henschel Sy ἐπιθυμήσης; voss 14
20 τοῖς κρηναῖσι Eus 0 21 εἰς Eus γὰρ L 22 οἱς Eus

μηδὲ βελόνης, ὧ φίλτατε, | 2
 ἐπιθυμίας ποτὲ ἀλλοτρίας· ὁ γὰρ θεὸς 721 P
 δίκαιοις ἔργοις ἡδέεται καὶ οὐκ ἀδίκοις,
 5 πονοῦντα δὲ ἐᾷ τὸν ἴδιον ὑψῶσαι βίον,
 τὴν γῆν ἀροῦντα νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν.
 θεῶ δὲ θῦε διὰ τέλους δίκαιος ὢν,
 μὴ λαμπρὸς ὢν ταῖς χλαμύσιν ὡς τῇ καρδίᾳ.
 † βροντῆς ἐὰν † ἀκούσης, μὴ φύγῃς,
 10 μη(δὲν) συνειδῶς αὐτὸς αὐτῶ, δέσποτα·
 ὁ γὰρ θεὸς βλέπει σε πλησίον παρῶν.

ἔτι σοῦ λαλοῦντος, φησὶν ἡ γραφή, ἔρω· ἰδοὺ πάρεμι. 8

Δίφιλος πάλιν ὁ κωμικὸς τοιαῦτά τινα περὶ τῆς κρίσεως δια- 121, 1
 λέγεται·

οἶε σὺ τοὺς θανόντας, ὧ Νικήρατε,
 15 τρυφῆς ἀπάσης μεταλαμβάνοντας ἐν βίῳ,
 πεφενγένοι τὸ θεῖον ὡς λεληθότας;
 ἔστιν Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάντα ὄρα.
 καὶ γὰρ καθ' Αἶδην δύο τρίβους νομιζομεν·
 μίαν δίκαιων, ἑτέραν δὲ ἀσεβῶν εἶναι ὁδόν.

20 καί·

εἰ τοὺς δύο καλύψει ἡ γῆ (φησὶ) τῶ παντὶ χρόνῳ,
 ἄρπαξε ἀπελθῶν, κλέπτε, ἀποστέρει, κύκα·

1—10 ebenso wie S. 406, 9 ff jüdische Fälschung; vgl. oben. Emendationsver-
 suche bei Grotius, Seidler (De vers. dochm. II [1812] p. 398 f); Boeckh a. a. O.
 p. 158 11 Jes. 58, 9 12—19. S. 408, 1 f Theodoret Gr. aff. c. VI 23 14—
 S. 409, 8 vgl. [Just.] De mon. 3 p. 132 Otto (hier 14—S. 408, 5 dem Philemon
 zugeschr.); Elter, Gnom. hist. 187—190 14—S. 408, 5 Philemon Pseudepigr.
 Fr. 246 Kock CAF II p. 539. Vgl. Boeckh a. a. O. p. 160—162; Meineke, Me-
 nandri et Philem. rell. (Berlin 1832) p. 433 f; Bentley, Emend. in Men. et Phil.
 p. 130 17 TGF Adesp. 421

2 ἐπιθυμίας L ἀλλοτρίας ποτὶ Eus. 5 καὶ καθ' ἡμέραν Meineke
 7 μὴ L καὶ Eus. (μὴ O²) 8 βροντῆς ἀκούσας μηδαμῶς πόρρω φύγῃς [Just.]
 interp. HSS ἐὰν πάταγον Heyse 9 μηδὲν Eus. [Just.] μὴ L ἐαντῶ L
 10 παρῶν πλησίον Eus. O (wie S. 406, 20) 12 δίφιλος Eus. 10 14 Ni-
 κόστρατε [Just.] 15 βίῳ + καὶ γῆν καλύψειν, ὡς ἀπὸ τοῦ πάντ' εἰς χρόνον
 [Just.] 18 f καὶ—ὁδόν < [Just.] 18 γὰρ δὴ oder δὴ καὶ Theod. 19 μίαν
 + μὲν Theod. χιτέραν Grotius [εἶναι] ὁδόν Grotius εἶναι δρον L Eus. <
 Theod. 20 f καί—χρόνῳ (vgl. oben 15)] dafür: εἰ γὰρ δίκαιος κάσεβθς ἔξουσιν
 ἐν [Just.] ἡ γῆ δὲ καλύψει τοὺς δύο τῶ παντὶ χρόνῳ Bentley (mit Einschubung
 des Verses aus [Just.]) 21 δῖο L Eus. φησὶ St φῖσει L φασὶ Eus. 22 ἄρ-
 παζε < Eus.

μηδὲν πλανηθῆς· ἔστι καὶ ἐν Ἄιδου κρίσις·
 ἤνπερ ποιήσει ὁ θεὸς ὁ πάντων δεσπότης.
 οὐ τὸ ὄνομα φοβερὸν [ἔστιν] οὐδ' ἂν ὀνομάσαιμι ἐγὼ·
 ὅς τοις ἁμαρτάνουσι πρὸς μῆκος βίον
 5 δίδωσιν.]

Ἐἴ τις δὲ θνητῶν οἶται τὸ ὄψ' ἡμέραν
 κακὸν τι πράσσων τοῦ θεοῦ; λεληθέναι,
 δοκεῖ κρηρὰ καὶ δοκῶν ἀλλοκεται,
 ὅταν σχολὴν ἄγουσα τυγχάνῃ Δίκη.

Ὅρατε ὅσοι δοκεῖτε οὐκ εἶναι θεόν.
 10 ἔστι γὰρ, ἔστιν· εἰ δὲ τις πράττει καλῶς,
 κακὸς πεφυκώς, τὸν χρόνον κερδαινέτω·
 χρόνον γὰρ οὗτος ἕσπερον δώσει Δίκη.

συνάδει δὲ τοῖσις ἢ τραγοῖδι διὰ τῶνδε·

ἔσται γάρ, ἔσται κελτος αἰῶνος χρόνος.
 15 ὅταν πρὸς γέμοντα θησαιφὸν σχάσῃ
 χρωσπὸς αἰθήρ, ἢ δὲ βροσκηθεῖσα φλόξ
 ἅπαντα τάλγεια καὶ μετάρσια
 φλίξει μανίσα.

2) καὶ μετ' ὀλίγα ἀνθις ἐπιγίγνι·

ἔκταν δὲ ἐκλίπη τὸ πᾶν.
 φροῖδος μὲν ἔσται κυμάτων ἅπας βεθός.

6 18 vgl. Valckenauer, Diatr. de Arist. p. 18. 6 9 Euripides Phrixos Fr. 85. 10 18 Euripides Fr. dub. 1131, vgl. Bosckh a. a. O. p. 178-179. 15 8. 400, 8 Sophokles Fr. dub. 1027; vgl. Bosckh a. a. O. p. 109f.

1 ἔσται Eur. 1 ἔστιν ἐν Theod. 2 ἕσπερον τοῦτον ἢ κερδοῦσαι Eur. 10 ἔστιν Eur. 3 φοβερὸν Just. Eur. φοβερώτερον L ἔστιν Just. 4 γὰρ καὶ Εὐριπίδης· ἀφθονὸν καὶ μῆκος δόξαι πρὸς κρίσιν Just. 4 κέρως Eur. 1 πρὸν μῆκος L μῆκος, ἔστι Eur. O. 6 εἰ τις ὅστις Sext. Emp. Adv. Math. I 274-287 Stob. Eccl. I 1, 25b p. 54, 25 Wachsm. 7 τὸν θεόν Just. 8 κρηρὸς Just. 9 Δίκη, ὡς τιμωρὸν τὸ ἔστιν ἐν ἡμέρην κερδῶν Stob. 10 δοκεῖτε L Eur. νομίζετε Just. θεῶν + δε, ἡσυναρτῶντες οἷα εἰρημοσύνης Just. 11 ἔστι γὰρ ἔστιν L πρὸς οὐρανόν Just. καλῶς Barnes vgl. Valckenauer a. a. O. p. 2. Gebel S. 474 κακὸς L Eur. 12 κερδαινέτω Just. Eur. κερδαίτω L mit vites legant f. 2. 21 14 τοῖσις + καὶ Eur. 15 μετάρσια Just. Eur. μετάρσια L μετάρσια Just. 16 γέμοντα Eur. 17 ἔσται ὅταν Just. ἔσται Eur. ἔσται L καὶ τῆρ Heyse

γῆ δὲ ἰδράνων ἔρημος, οὐδ' ἀήρ ἔτι
 πτερωτὰ φύλα βαστάσει πυρρομένη,
 κάπειτα σώσει πάντα ἃ πρόσθ[εν] ἀπώλεσεν.

τὰ ὅμοια τούτοις κὰν τοῖς Ὀρφικοῖς εὐρήσομεν ὡδέ πως γεγραμ- 2
 5 μένα·

πάντας γὰρ κρύψας [καὶ] αὐθις φάος ἐς πολυγηθῆς
 ἐξ ἱερῆς κραδίης ἀνελέγκατο, μέρμερα ῥέζων.

ἦν δὲ ὁσίως καὶ δικαίως διαβιάσωμεν, μακάριοι μὲν ἐνταῦθα, μακα- 8
 ριώτεροι δὲ μετὰ τὴν ἐνθύνδε ἀπαλλαγὴν, οὐ χρόνον τινὶ τὴν εὐδαι-
 10 μονίαν ἔχοντες, ἀλλὰ ἐν αἰῶνι ἀναπαύεσθαι δυνάμενοι,

ἀθανάτοις ἄλλοισιν ὁμίεσσι, ἐν τε τραπέζαις |
 ἔοντες ἀνδρείων ἀχέων ἀπόκληροι, ἀτειρεῖς, |

259 S

ἡ φιλόσοφος Ἐμπεδοκλέους λέγει ποιητικῆ. οὐχ οὕτω τις μέγας 723 P 4
 ἔσται καὶ καθ' Ἑλληνας ὡς ὑπερέχειν τὴν δίκην, οὐδὲ σμικρὸς ὡς
 15 λαθεῖν. ὁ δὲ αὐτὸς Ὀρφεὺς καὶ ταῦτα λέγει· 123, 1

εἰς δὲ λόγον θεῖον βλέψας τούτῳ προσέδρευε,
 ἰθύνων κραδίης νοερόν κύτος· εὐ δ' ἐπίβαινε
 ἀτραπιτοῦ, μῦνον δ' ἐσόρα κόσμοιο ἄνακτα
 ἀθάνατον.

20 αὐθις τε περὶ τοῦ θεοῦ, ἀόρατον αὐτὸν λέγων, μόνῳ γνωσθῆναι ἐνὶ 2
 τινὶ φησι τὸ γένος Χαλδαίων, εἴτε τὸν Ἀβραάμ λέγων τούτον εἴτε
 καὶ τὸν υἱὸν τὸν αὐτοῦ, διὰ τούτων·

6 f Orpheus Fr. 46. 8 f Abel; vgl. Fr. 123, 33 f 11 f Empedokles Fr. 147
 Diels 16—19 Orpheus Fr. 5, 5—8 Abel; vgl. Protr. 74, 4; Elter, Gnom. hist.
 153—186

1 ἰδράνων [Just.] ἰδραν ὦν (sic) L ἰράνων Eus. δεινῶν Grotius οὐδ'
 ἀήρ ἔτι Grotius οὐ γὰρ ἐπὶ L οὐδὲ ἀήρ ἔτι [Just.] Eus. 2 φύλα [Just.] Eus.
 φύλλα L βαστάσει [Just.] βλαστάσει L βλαστήσει Eus. πυρροῦμενος Grotius
 8 σώσει πάντα < Eus. IO ἃ τὰ Eus. IO 6 [καὶ] < Eus. 7 ἱερῆς
 aus [Arist.] De mundo 7 p. 401b 7 ἱερᾶς L κραδίης Eus. I καρδίης Eus. O
 10 ἀναπαύεσθαι Eus. IO 11 ἐν τε τραπέζαις] αὐτοτράπεζον Eus. I (O un-
 leserlich) ἐν τε τράπεζοι Rohde 12 ἔοντες L Eus. IO εὐνιες Scaliger ἀχέων
 Sy ἀχαιῶν L Eus. IO ἀπόκληροι Scaliger ἀτειρεῖς Eus. O ἀτηρεῖς L Eus. I
 ἀνδρομίων ἀχέων ἀπόκληροι ἔοντες, ἀτηρεῖς (oder ἀτειρεῖς) Sy 13 οὕτως
 L 17 ἰθύνων [Just.] Eus. εἰθύνων L 19 ἀθάνατον < [Just.] 20 μόνον
 Eus. I

εἰ μὴ μονογενῆς τις ἀπορροῶς φύλον ἄνωθεν
 Χαλδαίων· Ἰθρὶς γὰρ ἔην ἀστροιο πορείης,
 καὶ σφαιρῆς κίνημ' ἀμφὶ χθόνα [θ'] ὡς περιτέλλει
 κυκλωτερὸς ἐν Ἰσφ τε κατὰ σφέτερον κνώδακα.
 5 πνεύματα δ' ἠρίοχει περὶ τ' ἠέρα καὶ περὶ χεῦμα.

εἶτα ὅλον παραγράφων τὸ εὐ οὐρανός μοι θρόνος, ἢ δὲ γῆ ἐπο- 126 1
 πόδιον τῶν ποδῶν μου ἐπιφέρει·

αὐτὸς δ' αὖ μέγαν αὐτίς ἐπ' οὐρανὸν ἐστήρικται
 χρυσίῳ ἐνὶ θρόνῳ, γαλῆ δ' ἐπὶ ποσσὶ βέβηκεν.
 10 χεῖρα δὲ δεξιτερὴν περὶ τέρασιν ὠκεανοῖο
 ἐπέτακεν, ὄρεων δὲ τρέμει βάσις ἔνδοθι θυμῶ
 οὐδὲ φέρειν δύναται κρατερὸν μένος. ἔστι δὲ πάντι
 αὐτὸς ἐπορράμιος καὶ ἐπὶ χθονὶ πάντα τελεντῶ.
 ἀρχὴν αὐτὸς ἔχων καὶ μίσην ἠδὲ τελεντήν. |
 15 ἄλλως οὐ θεμιτὸν σε λῆγειν· τρομέω δὲ τι γὰρ
 ἐν νόῳ. ἐξ ὑπάτου κραίνει.

καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις, διὰ γὰρ τούτων δεδήλωκεν πάντα ἐκείνα τὰ 2
 προφητικά· εἰάν ἀνοίξῃς τὸν οὐρανόν, τρόμος λήψεται ἀπὸ σοῦ ὄρη
 καὶ ταχέονται, ὡς ἀπὸ προσώπου πυρός· τήκεται κηρός· καὶ τὰ 123 1
 2) διὰ Ἰσαίου· τίς μετρήσει τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ καὶ πᾶσαν τὴν γῆν
 ὄρακι· πάλιν ὅταν εἴπῃ·

αἰθήρος ἠδ' Ἰθρὸν, πόρτον γαλῆς τε τέραντι,
 ὡς βρονταὶ οἰτίς βριαρὸν δόμον θελήμποιο·

1 16 Orpheus Fr. 5, 19-32 Abel. vgl. Aristobul bei Eus. Praep. Ev. XII: 12-5. Eiter u. a. O. 6 f. Jes. 66, 1-8. 14 Theodoret Gr. aff. c. II 31
 9 11 vgl. Strom. V 127, 2. 18 f. Jes. 64, 1 f. 20 f. Jes. 40, 12. 22
 S. 411. 15 Orpheus Fr. 248-250 Abel.

2 ὄρη, Eus. Ἰθρὸς L. 3 πόρτον Arist. Eus. IO πόρτον L. 4 Ἰθρὸν Arist. Eus. 5 πνεύματα Arist. πνεύματα L. Eus. I πνεύματα
 τ' Eus. O. 6 παραγράφων aus Eus. 8 δ' αὖ δεξί, Arist. 9 ἐπὶ Arist. ἐπὶ L. Eus. Theod. 10 ὄρεων δ' ἐπὶ Just' γαλῆ δ' ἐπὶ Strom. V 127. 11 δ' Eus. u. a. te L. ποσσὶ L. 12 ὄρη aus Eus. Theod. Strom. V 127. te [Just.] Arist. ἐπὶ τ' οὐρανός Just. Strom. V 127. ἐπὶ τέρατα Cyr. c. Jul. I p. 29. ἐπὶ τέραντων Arist. 11 θύμῳ Arist. Eus. Theod. θυμῳ L. 12 οὐτι Eus. πάντων Arist. HSS. 13 χθόνα Eus. O. 14 μίσην οὐ μίσην Theod. μίσην L. μίσησιν Eus. μίσησιν Arist. τελεντήν Theod. τελεντῶ L. Eus. IO τελεντῶ Arist. 15 ἄλλως ἀλλ' Eus. αὖ δεξί Arist. τε γὰρ Arist. I Eus. O. 16 εἰάν εἰσέλθῃ, ὡς τὸ ἀνοίξῃ Eus. 18 f. εἰς τὸ σὺ ὡς καὶ ἀπὸ σοῦ ὄρη Eus. 19 τὰ aus Eus. 22 τε < Eus. O. 22 f. τρομέω οὐ τρομέω βρονταί, HSS. E. a. τρομέω, τρομέω, δ. L.

- δαίμονες ὃν φρίσσουσι[ν], θεῶν δὲ δέδοικεν ὄμιλος·
 ᾧ Μοῖραι πείθονται, ἀμείλικτοι περ ἰούσαι·
 ἄφθιτε, μητροπάτωρ, οὐ θυμῷ πάντα δονεῖται· 2
 ὃς κινεῖς ἀνέμους, νεφέλῃσι δὲ πάντα καλύπτεις,
 5 πρηστῆραι σιλίων πλατὸν αἰθέρα· σὴ μὲν ἐν ἄστροις
 τάξις, ἀναλλάκτοισιν ἐφημοσύναις[ι] τρέχουσα·
 σῶ δὲ θρόνῳ πυρόεντι παρεστᾶσι[ν] πολύμοχθοι 3
 ἄγγελοι, οἷσι μέμηλε βροτοῖς ὡς πάντα τελεῖται·
 οὐκ μὲν ἕαρ λάμπει νέον ἄνθει πορφυρέοισιν·
 10 οὐς χειμῶν ψυχραῖσιν ἐπερχόμενος νεφέλαισιν·
 σὰς ποτε βακχευτῆς Βρόμιος διένειμεν ὀπώρας.
 εἶτα ἐπιφέρει, ῥητῶς παντοκράτορα ὀνομάζων τὸν θεόν· 126, 1
 ἄφθιτον, ἀθάνατον, ῥητὸν μόνον ἀθανάτοισιν.
 ἐλθέ, μέγιστε θεῶν πάντων, κρατερῇ σὺν ἀνάγκῃ,
 15 φρικτός, ἀήττητος, μέγας, ἄφθιτος, ὃν στέφει αἰθήρ.
 διὰ μὲν τοῦ »μητροπάτωρ« οὐ μόνον τὴν ἐκ μὴ ὄντων γένεσιν ἐμή- 2
 νυσειν, δέδωκεν δὲ ἀφορμὰς τοῖς τὰς προβολὰς εἰσάγουσι τάχα καὶ
 σύζυγον νοῆσαι | τοῦ θεοῦ· παραφράζει δὲ ἐκείνας τὰς προφητικὰς 725 P 8
 γραφάς, τὴν τε διὰ Ὡσηὲ ἔγῳ στερεῶν βροντὴν καὶ κτίζων πνευ-
 20 μα· οὐ αἱ χεῖρες τὴν στρατιάν τοῦ οὐρανοῦ ἐθεμελίωσαν, καὶ τὴν
 διὰ Μωνσέως· ἴδετε ἴδετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς ἕτερος 4
 πλὴν ἐμοῦ· ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω· πατάξω καὶ γὰρ λάσομαι·
 καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου·
 αὐτὸς δὲ ἐξ ἀγαθοῦ κακὸν θνητοῖσι φυτεύει 5

4 ff vgl. Orac. Sibyll. 8, 430—436 16 vgl. oben Z. 3 17 f vgl. Strom.
 III 1, 1 19 f Amos 4, 13 20 vgl. Hos. 13, 4; Jerem. 19, 13; Psal. 8, 4 u.
 Protr. 79, 2 21—23 Deut. 32, 39 24 f Orpheus Fr. 5, 12 f Abel; [Just.]
 Coh. 15; De mon. 2; Aristobul bei Eus. Pr. Ev. XIII 12, 5; vgl. Elter a. a. O.

2 ἀμείλικτοι Eus. ἀμίλικτοι L 3 μητροπάτωρ Eus. IO 4 δὲ < Eus.
 BIO 6 ἐφημοσύναισι Eus. ἐφημοσύναις L ἐφημοσύνῃσι Abel 6 τρεχοῖσαις
 Eus. BIO τρέχουσιν Heyse 7 σῶ] ᾧ Eus. πυρόεντι παρεστᾶσιν Eus. πυρό-
 οντι παρεστᾶσι L 10 ψυχρῶσιν Abel νεφέλαισιν Eus. νεφέλαισιν L νεφέ-
 λαισιν Abel 11 σὰς Fronto bei Vigerus ἄς L Eus. σός Lobeck, Aglaoph. p. 456
 βακχευτῆς Jos. Scaliger βακχευτᾶς L Eus. βρόμιος Eus. βρομοῖς L
 12 εἶτα ἐπιφ.] ἐπιφ. δὲ μετὰ ταῦτα Eus. O 16 μὲν] + οὐκ Eus. μητροπά-
 τωρ Eus. O 17 ἐνδέκωνε Eus. 19 Ὡσηὲ aus Eus. u. Protr. ἡσαίου L
 ἐγῶ] ἰδοὺ ἐγῶ Eus. 20 τοῦ οὐρανοῦ ἐθεμελίωσαν] τῶν ἀγγέλων ἐποίησαν
 Eus. O 21 εἰμι] + θεός Eus. O θεός ἕτερος] ἄλλος Eus. O 24 αὐτὸς,
 οἶτος [Just.] φυτεύει] δίδωσι [Just.]

καὶ πόλεμον κρυόντα καὶ ἄλγεια δακρυόντα

κατὰ τὸν Ὀρφέα.

Τοιαῦτα καὶ ὁ Πάριος Ἀρχιλόχος λέγει·

127 1

ὦ Ζεῦ, πάτερ Ζεῦ, σὸν μὲν οὐρανοῦ κράτος,
5 σὺ δ' ἔργα ἐπ' ἀνθρώπων ὄρας
λειωγὰ κἀθέμιστα.

πάλιν ἡμῖν φάστω ὁ Θράκιος Ὀρφεύς·

2

χεῖρα δὲ δεξιτερὴν ἐπὶ τέρατος ὠκεανοῖο
πάντοθεν ἐκτίτακεν, γαίῃ δ' ἐπὶ ποσσὶ βέβηκεν.

10 ταῦτα ἐμφανῶς ἐκείθεν εἰληπταί· ὁ κύριος σώσει πόλεις κατοικου- 8
μένας, καὶ τὴν οἰκουμένην ὅλην καταλήφεται τῇ χειρὶ ὡς νεοσσίαν·
κύριος ὁ ποιήσας τὴν γῆν ἐν ἰσχύϊ τῇ αὐτοῦ, ὡς φησὶν Ἡρακλῆς·
καὶ ἀνορθώσας τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ· ἔτι πρὸς τοιοῦτον 4
Φωκυλίδης τοὺς ἀγγέλους θαίμονας καλῶν, τοὺς μὲν εἶναι ἀγαθοὺς
15 αὐτῶν, τοὺς δὲ φεύλονες διὰ τούτων παρίστησιν, ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς ἀπο-
στατάς τινὰς παρειλήφαμεν· |

ἀλλ' ἄρα θαίμονες εἰσὶν ἐπ' ἀνδράσιν ἄλλοτε ἄλλοι·
οἱ μὲν ἐπιρχομένον κακοῦ ἀνέρας ἐκλέσασθαι.

καλῶς οὖν καὶ Φιλῆμων ὁ κωμικὸς τὴν εἰδωλολατρίαν ἐκκόπτει διὰ 128 1
2) τούτων·

οὐκ ἴσταν ἡμῖν οὐδέμια Τύχη θεός.

4- 6 Archilochos Fr. 88, vgl. Stob. Eccl. I 3, 14 p. 78, 12 Wachsm. 8 f Or-
pheus Fr. 5, 26, 27 25 Abel; vgl. Strom. V 124, 1, vgl. Eiler a. a. O. 10 f Jes.
10, 14 12 f Jerem. 10, 12 13 f vgl. z. B. Jud. 6 17 f Phokylidos Fr. 15
21 8. 418, 2 Philemon Fr. 157 CAF II p. 529, Theodoret Gr. aff. c. VI 10.

1 καὶ ἄλγεια δακρυόντα - Eus. 2 πάριος L. 3 Ζεῦ Ζεῦ Eus.
O. ὦ Ζεῦ πάτερ Ζεῦ, μὲν Stob. HSS ὦ Ζεῦ, σὸν μὲν L. Eus. 4 ἐπ' ἀν-
θρώπων Stob. ἐπ' ἀνθρώπων L. Eus. ἐπ' οὐρανοῦ, V. Druckfehler) 5 κἀθε-
μιστα καὶ κ. θέμις, L. τε καὶ ἀθέμιστα Eus. κἀθέμιστα καὶ κ. θέμιστα, κα-
— κἀθέμιστα, αὐτὸ Stob. καὶ θέμιστα L. Abel. κἀθέμιστα σοὶ δὲ Θρακίῳ ὄρας
τε καὶ δακρυόντα Stob. κ. δὲ τε Just. Mon. Ch. Cyr. - Eus. O. περί-
τέρατος Strom. V 124 9 ἔργο αὐτοῦ Strom. V 124 ἐπὶ L. Eus. I καὶ L. Eus. I
10 αὐτοῦ Eus. 11 νεοσσίαν Jes. Eus. νεοσσίαν L. 12 κύριος ὁ Eus. ὁ κύ-
ριος, L. ὁ κύριος τῆ γῆ ἰσχυρὸς Eus. 14 Φωκυλίδης L. αὐτοῦ L. 15 φησὶ
- μιν Eus. 16 κακοῦ ἀνέρας Beckh. u. d. Schneidewin κακοῦ ἀνέρας L. Eus.
21 τούτων Eus. Theodoret Gr. aff. c. VI 10 ὁ θεός, Eus. I

οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ ταυτόματον ὃ γίγνεται
ὡς ἔτυχ[εν] ἐκάστῳ, προσαγορεύεται τύχη.

Σοφοκλῆς δὲ ὁ τραγωδοποιὸς

2

οὐδὲ θεοῖς,

ὅ λέγει,

ἀνθαιρέτα πάντα πέλονται,
νόσφι Διός· κείνος γὰρ ἔχει τέλος ἡδὲ καὶ ἀρχήν.

ὁ τε Ὀρφεύς·

3

Ἐν κράτος, εἰς δαίμων γένετο, μέγας οὐρανὸν αἰθῶν,
Ἐν δὲ τὰ πάντα τέτυκται, ἐν ᾧ τάδε πάντα κυκλείται,
πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα,

10

καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις. Πινδαρός τε ὁ μελοποιὸς οἶον ἐμβακχεύεται, 129, 1
ἄντικρος εἰπών·

τί θεός; ὁ τι τὸ πᾶν.

15 καὶ ἄλιν·

2

θεὸς ὁ πάντα τεύχων βροτοῖς.

ἐπὶ δὲ εἴπη·

3

τί ἔλπει σοφίαν; ὀλίγον τοι ἀνὴρ ὑπὲρ ἀνδρὸς ἔχει.
τὰ θεῶν βουλευμάτων ἐρευνᾶσαι βροτέα φρενὶ δύσκολον·
20 θνατὰς δ' ἀπὸ ματρὸς ἔφν, |

ἐκείθεν ἔσπακε τὴν διάνοιαν· τίς ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβου- 4 727 P

4—7 Sophokles Fr. dub. 1028; vgl. auch PLG⁴ II p. 247 9—11 Orpheus
Fr. 43 Abel; vgl. Eus. Praep. Ev. III 9, 2 14 Pindar Fr. 140 Schroeder
16 Pindar Fr. 141 Schroeder 18—20 Pindar Fr. 61 Schroeder; vgl. Stob. Ecl.
II 1, 8 p. 4, 20 Wachsm. 21 f Jes. 40, 13

1 γίνεται L 4 θεοῖσι L Eus. IO 9 ἐγένετο Eus. I οὐρανός Eus.
οὐρανὸν αἰθῶν] ἀρχὸς ἀπάντων Eus. III 10 ἐν Eus. ἐν L ᾧ Heysse τὰ πάντα
τέτυκται] δέμας βασιλείων Eus. III 12 τε] δὲ Eus. 13 εἰπών Sy εἶπεν L
εἶπεν Eus. IO 14 τι] + ἔστι Eus. O 16 <τὰ τερονά> πάντα Christ
πάντα—βροτοῖς Eus. πάντας—βροτοῖς L 17 ἐπὶ] ἐπειδὴν Eus. O 18 τί
Eus. ὅτι L τί <δ'> Boeckh ἔλπει Eus. ἔλπει L σοφίαν] + ἔμμεναι
ᾧ Stob. ὀλίγον Eus. ὀλίγαν L τοι] τι Eus. I ἔχει Wi ἔχειν L ἰσχύει
Stob. 19 οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως τὰ Stob. τὰ θεῶν Eus. Stob. ζαθέων L
ἐρευνᾶσαι Stob. F Eus. ἐρευνᾶσε L ἐρευνᾶσει Boeckh δύσκολον < Stob.
20 θνατὰς L

λοῦ αὐτοῦ ἐγένετο; ἀλλὰ καὶ Ἡσιόδου δι' ὧν γράφει συνάδει τὰς ἐ-
προειρημένους· |

μάντις δ' οὐδεὶς ἔστιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων, 21
ὅστις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νόον ἀγίοχοιο.

5 εἰκότως ἄρα Σόλων ὁ Ἀθηναῖος ἐν ταῖς ἐλεγείαις, καὶ αὐτὸς κατα- 6
κολουθήσας Ἡσιόδου,

πάντη δ' ἀθανάτων ἀφανὴς νόος ἀνθρώποισι
γράφει.

Ἰάλιν, τοῦ Μουσειῶς εἰς μόχθοις καὶ πόνοις διὰ τὴν περὶ 120. 1
10 βίαν τέξασθαι τὴν γυναῖκα προσητηύσαντος, ποιητῆς τις οὐκ ἀσημῶς
γράφει·

οὐδέ ποτ' ἡμᾶρ
παύονται καμάτου καὶ ὀϊζύος, οὐδέ τι νύκτωρ
στευνόμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μέρμερας.

15 ἔτι Ὀμηρος μὲν, εἰπὼν 2

αὐτὸς δὲ χροῖσια πατήρ ἐτίτανε τάλαντα,

δίκαιον τὸν θεὸν μὲνέει· Μένανδρος δὲ ὁ κωμικός, ἀγαθὸν ἰσχυριέσθαι 3
τὸν θεόν, φησὶν·

ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ συμπαρίσταται 20
εὐθὺς γενομένην μυσταγωγὸς τοῦ βίου
ἀγαθός· κακὸν γὰρ δαίμονα οὐ νομιστίον
εἶναι, βίον βλάπτοντα χρηστὸν.

εἶτα ἐπιφίρει· 4

ἅπαντα δ' ἀγαθὸν εἶναι τὸν θεόν.

25 ἦτοι πάντα θεὸν ἀγαθὸν λέγων ἦ, ὅτι καὶ μᾶλλον, ἐν πᾶσι τὸν
θεὸν ἀγαθὸν εἶναι.

8 f Hesiod Melampodia Fr. 100 Rzsch? 7 Solon Fr. 17 9 f vgl. loc. 3, 10 f 12 14 Hesiod Op. 106 118 16 9 f, X 20 19-24 Menander Fr. 50 51 CAF III p. 104 sq; vgl. Sub. Ed. I 3, 4 p. 75 4 Wachsm. I² Mor. p. 474 B

1 ἰδίωτο - Eus 10 2 αἰθερ, οὐρανός, Rzsch, Wien. Stud. V 188 5 22 7 πάντες L πάντων Eus 9 Μουσεῖος Eus πάντες μόχθοι, Eus I 14 στενοχωρεῖται Eus, γινώσκουσι L φθινομένην Hes. 16 αἶτο, ἔκ πα-
τατο δὲ Hes. γινώσκουσι Eus Hes m γινώσκουσι L 19 συμπαρίσταται, συμ-
παρίσταται Eus 26 εἶναι καὶ Eus

Πάλιν αὖ Αἰσχύλος μὲν ὁ τραγωδοποιός, τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ 181, 1
 παρατιθέμενος, οὐκ ὄνει καὶ ὑψιστον αὐτὸν προσαγορεύειν διὰ
 τούτων·

χώραζε θνητῶν τὸν θεὸν καὶ μὴ δόκει 2
 5 ὅμοιον σαντῶ σάρκινον καθεστάναι. |
 οὐκ οἶσθα δ' αὐτόν· ποτὲ μὲν ὡς πῦρ φαίνεται 728 P
 ἄπлатος ὀρμή, ποτὲ δὲ ὕδωρ, ποτὲ [δὲ] γνόφος·
 καὶ θηροῖν αὐτὸς γίνεται παρεμφερής,
 10 ἀνέμφ νεφέλη τε καὶ ἀστραπῆ, βροντῆ, βροχῆ.
 ὑπηρετεῖ δὲ αὐτῶ θάλασσα καὶ πέτραι, 8
 καὶ πᾶσα πηγὴ καὶ ὕδατος συστήματα.
 τρέμει δ' ὄρη καὶ γαλα καὶ πελώριος
 βυθὸς θαλάσσης καὶ ὀρέων ὕψος μέγα,
 15 ἐπὶ ἐπιβλέψη γοργὸν ὄμμα δεσπότου.
 πάντα δυνατὴ γὰρ δόξα ὑψιστου (θεοῦ).

ἄρ' οὐ δοκεῖ σοι ἐκεῖνο παραφράζειν τὸ ἀπὸ προσώπου κυρίου 4
 τρέμει ἢ γῆ·;

Ἐπὶ τούτοις ὁ μαντικώτατος Ἀπόλλων, μαρτυρῶν τῇ δόξῃ τοῦ 182, 1
 θεοῦ, λέγειν ἀναγκάζεται περὶ τῆς Ἀθηνᾶς, ἥνικα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 20 ἐστράτεον (οἱ) Μῆδοι, ὡς ἐδειτό τε καὶ ἰκέτετε τὸν Δία περὶ τῆς
 Ἀττικῆς. ἔχει δὲ ὡδε ὁ χρησμός· 2

οὐ δύναται Παλλὰς Δί' Ὀλύμπιον ἐξιλάσασθαι,
 λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῇ·
 25 πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῶ πυρὶ δάσσει,
 οἷ που νῦν ἰδρωῶτι φεεῦμενοι ἐστήκασιν
 δείματι καλλόμενοι,

καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις.

4—15 [Aeschylus] Fr. 464; vgl. [Just.] De mon. 2; Boeckh, De trag. graec.
 p. 150—156; Elter, Gnom. hist. 150 16 f vgl. Psal. 113, 7 22 f vgl. Herodot
 7, 141; Orac. Fr. 112, 1 f Hendess 24—26 vgl. Herodot 7, 140; Orac. Fr. 111,
 8—10 Hendess

1 τραγῳδός Eus. I 2 προσαγορεύειν] γράφειν Eus. O 5 σαντῶ Eus. IO*
 εαντῶ L εαντῶ od. σαντῶ [Just.] αὐτῶ Eus. O² σαρκῖνον L 6 οἶσθα δ' oder
 οἶσθας [Just.] οἶσθα γ' Eus. I οἶσθας Eus. O 7 ὀρμή L [Just.] ὀρμῆ Eus.
 [δὲ] < [Just.] Eus. 8 καὶ θηροῖν] πρησιῆρσιν (vgl. S. 411, 5) Ma 10 πέ-
 τρα Eus. O 13 βυθός] καὶ βυθός Eus. O μέγα] ἐπὶ μέγα Eus. 14 ἐπὶ
 ὕταν [Just.] 15 δύνεται [Just.] δόξα] + δὲ [Just.] (θεοῦ] aus [Just.]
 Eus. 17 τρέμει] ἐσαλείθη LXX 20 (οἱ] aus Eus. 25 που Eus. ποι L

Θεαρίδας δὲ ἐν τῷ Περὶ φύσεως γράφει· ἡ ἀρχὴ τῶν ὄντων 121
ἀρχὴ μὲν ὄντως ἀληθινά, μία· κείνα γὰρ ἐν ἀρχῇ τέ ἐστιν ἓν μόνον, ε

οὐδέ τις ἐσθ' ἕτερος χωρὶς μεγάλου βασιλῆος. ε

5 Ὀρφεὺς λέγει· ᾧ πιθόμενος ὁ κομικὸς Δίφιλος γνωμικώτατα· τῶν ε
ὄντα πάντων, φησί.

πατέρα | τοῦτον διὰ τέλους τίμα μόνον.
ἀγαθῶν τοσούτων εἰρετήν καὶ κτίστορα.

εἰκότως τοίνυν καὶ Πλάτων ἐθίζει ἵστας βελτίστας φύσεις ἀφαιρει- 6
10 σθαι πρὸς τὸ μάθημα, ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον. ἴδεν
τε τάγαθόν καὶ ἀναβῆναι ἐκίνην τὴν ἀνάβασιν. τοῦτο δὲ ᾧ ε
λοιπὴν, οὐκ ὀστράκον ἂν εἴη περιστροφῆ, ἀλλὰ ψυχῆς περιεργωγῆ. ἐκ
νικητηριῆς τινος ἡμέρας εἰς ἀληθινὴν τοῦ ὄντος οὐσαν ἐκάνοσον. ἦν
δὴ φιλοσοφίαν ἀληθῆ φήσομεν εἶναι. καὶ τοὺς ταύτης μετασχόντας ε
15 τοῦ χρυσοῦ γένους κρίνει, ἵσταί μὲν δὴ πάντες ἀδελφοὶ λίγων. αἱ
δὲ τοῦ χρυσοῦ γένους [κρίνειν] ἀκριβέστατα καὶ πάντη. ε

Τοῦ πατρὸς ἄρα καὶ ποιητοῦ τῶν συμπάντων ἐμφύτως καὶ ἀδι-
δάκτως ἀντιλαμβάνεται πάντα πρὸς πάντων. τὰ μὲν ἀφῆρα σαρκα-
θοῦντα τῷ ζῆφῳ, τῶν δὲ ἐμφύτων τὰ μὲν ἤδη ἀθάνατα καθ' ἡμέραν
20 ἰσχυζόμενα, τῶν δὲ ἔτι θνητῶν τὰ μὲν ἐν φόβῳ, καὶ διὰ τῆς μητρο-

1—3 vgl. Zeller, Phil. d. Gr. III 2³ S. 102 Anm. 4 Orpheus Fr. 3: 14
Abel 5 8 [Diphilos' Fr. 138 CAF II p. 570, vgl. Just. De mon. 5 9-11
Plato Rep. VII p. 519 CD 11-14 ebenda p. 521 C 14 16 vgl. Plato Rep.
III p. 415 AB; Strom. V 98, 2 17 vgl. Plato Tim. p. 25 C 17 f vgl. a. B.
Plato Eryx p. 38 C δαδάκτων ἢ ἀρετῆ ἢ ἰσχυτον: 18 f vgl. Rom. 8 2.
19 f vgl. Joh. 9, 4

1 Θεαρίδας; Eus. Θεαρίδας; L. Θεαρίδης; Jambl. Vit. Pyth. 16 p. 261
ἀρχὴ Eus. μία δ' ἀρχὴ L. 2 μὲν; St. μία Heyse nach μία ist eine δ' ἀρχὴ
τῶν ὄντων wiederholt, aber getilgt L. κείνα Eus. Ο κείνα in Rom. L' Eus. 1
5 Ὀρφεὺς; ε δὲ Eus. 10² Δίφιλος; Eus. Ο γνωμικώτατος Eus. 10 τῶν
Eus. 10 6 die beiden ersten Verse lauten bei Just. ἵσταί τὸν ὄντα σαρκα-
θοῦντων καὶ πατέρα τοῦτον διὰ τέλους τίμα μόνον 9 καὶ δ Eus. 1
ἀναβῆναι; Plato Eus. ἀναβῆναι; L. 9 f ἀναβῆναι Plato 11 τε
Eus. 1 11 δὴ Plato Eus. 18 ὄντος; Plato Eus. ὄντος; L. οὐσαν ἐκάνοσον,
Hermann 15 κρίνει; ἵσταί Eus. κρίνειν, ἵσταί L. 16 [κρίνειν] Eus.
ταύτης Eus. + τῶν ἰσχυζόμενων Sy 17 τῶν Eus. συμπάντων Eus. 1
19 τῶν Eus. 19 τῶν Eus. L' Eus. Ο τῶν Eus. L' Eus. 1 20 ἰσχυζόμενα
W. de G. δὲ τῶν Eus. 10

αὐτῶν ἔτι κατὰ γαστρὸς ὀχούμενα, τὰ δὲ αὐτεξουσίῳ λογισμῶ, καὶ 8
 τῶν ἀνθρώπων πάντες Ἕλληνες τε καὶ βάρβαροι. γένος δ' οὐδὲν
 οὐδαμοῦ τῶν γεωργούντων οὐδὲ νομάδων, ἀλλ' οὐδὲ τῶν πολιτικῶν
 δύναται ζῆν, μὴ προκατειλημμένον τῇ τοῦ κρείττονος πίστει. διὸ 9
 5 πᾶν μὲν ἔθνος ἑφών, πᾶν δὲ ἐσπερίων ἀπτόμενον ἢ(όνων) βόρειόν
 τε καὶ τὰ πρὸς τῷ νότῳ πάντα μίαν ἔχει καὶ τὴν αὐτὴν πρό-
 ληψιν περὶ τοῦ καταστησαμένου τὴν ἡγεμονίαν, εἰ γε καὶ τὰ καθο- 730 P
 λικώτατα τῶν ἐνεργημάτων αὐτοῦ διαπεφοίτηκεν ἐπ' Ἰσῆς πάντα·
 πολὺ δὲ πλεον οἱ παρ' Ἑλλῆσι πολυπράγμονες [οἱ φιλόσοφοι] 134, 1
 10 ἐκ τῆς βαρβάρου ὀρμώμενοι φιλοσοφίας (τῷ) ἀοράτῳ καὶ μόνῳ καὶ
 δυνατωτάτῳ καὶ τεχνικωτάτῳ καὶ τῶν καλλίστων αἰτιωτάτῳ τὴν
 προνομίαν ἔδωσαν, τὰ ἀκόλουθα τούτοις, εἰ μὴ κατηχηθεῖεν πρὸς
 ἡμῶν, οὐκ ἐπιστάμενοι, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸν ὅπως νοεῖσθαι πέφυκεν τὸν
 θεόν, μόνον δ', ὡς ἤδη πολλάκις εἰρήκαμεν, κατὰ περίφρασιν ἀληθῆ.
 15 εἰκότως οὖν ὁ ἀπόστολος ἢ Ἰουδαίων μόνων· φησὶν ἰὸ θεός; οὐχὶ 2
 καὶ Ἑλλήνων;· οὐ μόνον προφητικῶς λέγων καὶ τοὺς ἐξ Ἑλλήνων
 πιστεῖοντας Ἑλληνας εἰσεσθαι τὸν θεόν, ἀλλὰ κάκεινο μηνύων, ὡς
 δυνάμει μὲν ὁ κύριος καὶ θεὸς πάντων ἂν εἴη καὶ τῷ ὄντι παντο-
 κράτῳ, κατὰ δὲ τὴν γνώσιν οὐ πάντων θεός· οὔτε γὰρ ὁ ἐστίν 3
 20 οὐθ' ὅπως κύριος καὶ πατὴρ καὶ ποιητής, οὐδὲ τὴν ἄλλην ἰσασιν
 οἰκονομίαν τῆς ἀληθείας, μὴ οὐ πρὸς αὐτῆς διδαχθέντες.
 Ὡσαύτως καὶ τὰ προφητικά τὴν αὐτὴν ἔχει τῷ ἀποστολικῷ 135, 1
 λόγῳ δύναμιν. Ἡσαΐας μὲν γὰρ φησὶν· | εἰ δὲ λέγετε· ἐπὶ κύριον 261 S
 τὸν θεὸν ἡμῶν πεποιθήμεν· νῦν μιχθητε τῷ κυρίῳ μου βασιλεὶ τῶν
 25 Ἀσσυρίων·· καὶ ἐπιφέρει·· καὶ νῦν μὴ ἄνευ κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὴν
 χώραν ταύτην τοῦ πολεμῆσαι αὐτήν;· Ἰωνᾶς δὲ ὁ καὶ αὐτὸς προ- 2
 φήτης τὸ αὐτὸ αἰνίσσεται δι' ὧν φησὶν·· καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὸν
 ὁ πρῶτος καὶ εἶπεν αὐτῷ· τί σὺ φέγγεις; ἀνάστηθι, ἐπικαλοῦ τὸν
 θεόν σου, ὅπως διασώσῃ ἡμᾶς καὶ μὴ ἀπολώμεθα·· τὸ μὲν γὰρ ἰὸ 3
 30 θεός σου· τῷ κατ' ἐπίγνωσιν εἰδότε εἶπεν, τῷ δὲ ἰὸπως διασώσῃ
 ἡμᾶς ὁ θεός· τὴν συναίσθησιν | τῶν εἰς τὸν παντοκράτορα ἐπιβα- 731 P
 λόντων τὸν νοῦν ἔθνωσιν ἐδήλωσεν τῶν μηδέπω πεπιστευκότων. καὶ 4

4—6 aus einem Dichter? 15 f Röm. 3, 29 28—26 Jes. 36, 7 f. 10
 27—29 Jona 1, 6

1 ὀχούμενα Eus. οἰχούμενα L 3 οὐδὲ¹ Di οὔτε L οὐδὲ² Eus. οὔτε
 L 5 ἑφών Eus. ἀπτόμενον Eus. ἀντόμενον L ἡόνων Eus. ἢ L βόρειόν
 Eus. βόρειόν L 7 ἡγεμονίαν Eus. ἡγεμονείαν L 9 [οἱ φιλόσοφοι] Wi φιλό-
 σοφοι Eus. 10 (τῷ) aus Eus. 10 f καὶ δυνατωτάτῳ] δυνατῷ Eus. O
 11 τῶν] τῶν ἄλλων Eus. 12 προνομίαν Eus. πρόνοϊαν L ἔδωκαν Eus.
 14 περίφρασιν Eus. περίφρασιν (vgl. Strom. I 91, 5; VI 39, 1) L 19 τὴν
 γνώσιν] ἐπίγνωσιν Münzel 30 εἶπεν, τῷ St εἰπών, τὸ L
 Clemens II. 27

πάλιν ὁ αὐτός· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· δοῦλος κυρίου ἐγὼ εἰμι καὶ
 κύριον τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐγὼ φοβοῦμαι· αὐθίς τε ὁ αὐτός· 12a 1
 καὶ εἶπαν· μηδαμῶς, κύριε· μὴ ἀπολώμεθα ἐνεκὴν τῆς φυχῆς τοῦ
 ἀνθρώπου τούτου· Μαλαχίας δὲ ὁ προφήτης ἀντικρὺς ἐμφαίνει τὸν 2
 3 θεὸν λέγοντα· ἠθροίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν, διότι
 ἀπ' ἀνατολῆς ἡλίου ἔως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξασται ἐν τοῖς
 ἔθνεσι, καὶ ἐν παντὶ τόπῳ θυσία μοι προσφέρεται· καὶ πάλιν 3
 4 «διότι βασιλεὺς μέγας ἐγὼ εἰμι, λέγει κύριος παντοκράτωρ, καὶ τὸ
 ὄνομά μου ἐπιφανὲς ἐν τοῖς ἔθνεσιν· ποῖον ὄνομα; ἐν μὲν τοῖς
 10 πιστευτοῦσιν ὁ εἶδος πατέρα μηνύων, ἐν δὲ τοῖς Ἑλλήσι τὸ «θεὸς
 ποιητής», τὸ τε αὐτεξούσιον ὁ Πλάτων ἐνδείκνυται διὰ τῶνδε 4
 5 «ἀρετὴ δὲ ἀδέσποτον, ἦν τιμῶν καὶ ἀτιμάζων πλέον καὶ ἱλαττοῦ
 ἕκαστος αὐτῆς μεθίξει, αἰτία ἰλομένου θεὸς ἀναίτιος· κακῶν γὰρ
 ὁ θεὸς οὐποτε αἰτίας.

15 Ὡ Τρῶες ἀρηίφιλοι,

3

ὁ λιρικός φησι.

Ζεὺς ἐπιμίδων, ὅς ἅπαντα δέχεται,

οὐκ αἰτίας θνατοῖς μέγαλον ἀχέων·

ἀλλ' ἐν μίση κείτω κελὶν

20 πᾶσιν ἀνθρώποισι Αἰκὼν ὀσίαν,

ἀγνᾶς Ἐννομίας ἀκόλουθον καὶ κινετᾶς Θίμιδος·

ὀλβίον καλῶς οἷ νιν εἰρόντις σῖνοιον.

Πίνδαρος δὲ ἀντικρὺς καὶ σοστήρα· ἴα στροκοῦντα θίμιδι νόσῳ· 18c 1
 γη, βασιλεία, σοστήρα· δίκαιοι, ἰρημητέον ὀδί πρὸς·

25 πρῶτα μὲν ἐβόλον θίμιν οὐρανίαν,

χρυσίαισιν ἔκποιον Ὀχίανου· περὰ παρᾶν

1f Jona 1, 9 2f Jona 1, 11 3 9 Mal 1, 11f 14 beindefust von
 Aristellehre 14, 3; vgl. Just. Dial. 28 p. 240 B, 41 p. 290 B 10f vgl. Plato
 Tim. p. 28 C 12 14 ἀρετὴ - αἰτίας Theol. ret. Gr. aff. c. VI 5 12f
 ἀρετὴ - ἀναίτιος Plato Rep. X p. 617 E, vgl. Sternbach, Genom. Vatic. 421
 13f πρῶτα - αἰτίας vgl. Plato Rep. II p. 370 b¹ c. 30 B 15 22 Hekchylos
 XV 10 10 B. 101 f. 20 Bergk 25 S. 419, 4 Lindler f. 2 Schuster

7 θυσία μοι, θυσια LXX 13 ἔθνη Plato Theol. 20 αἰτίας ἰθροῦ
 Pap. 21 οἷον, Bergk Pap. οἷον L. οἷον Neap. 22 καὶ
 δεξ οἷον Bergk καὶ οἷον Neap. L. καὶ οἷον Neap. καὶ οἷον Pa.
 οἷον, οἷον Pa. 25 πρῶτα Hekchylos p. 11. W. 26 χρυσίαισιν He
 chylos p. 11. W. οἷον, Bergk καὶ οἷον Neap. L.

Μοίραι ποτὶ κλίμακα σεμνὰν
 ἄγον Ὀλύμπου λιπαρὰν καθ' ὁδόν,
 σωτήρος ἀρχαίαν ἄλοχον Διὸς ἔμμεν·
 ἃ δὲ τὰς χρυσάμπυκας ἀγλαοκάρπους τίκτεν ἀλαθείας Ὄρας.

5 ὁ τοίνυν μὴ πειθόμενος τῇ ἀληθείᾳ, διδασκαλίᾳ δὲ ἀνθρωπίνῃ τετυ- 2
 φωμένος, δυσδαίμων, ἄθλιός τε καὶ κατὰ τὸν Εὐριπίδην,

ὅς τάδε λεύσων θεὸν οὐχὶ νοεῖ,
 μετεωρολόγων δ' ἕκας ἔρριψεν
 σχολίας ἀπάτας, ὧν ἀτηρὰ
 10 γλώσσα εἰκοβολεῖ περὶ τῶν ἀφανῶν,
 οὐδὲν γνώμης μετέχουσα.

Ἀφικόμενος οὖν ἐπὶ τὴν ἀληθῆ μάθησιν ὁ βουλόμενος ἀκουέτω 138, 1
 μὲν Παρμενίδου τοῦ Ἐλεάτου ὑπισχνουμένου·

εἶσα δ' αἰθερίαν τε φύσιν τὰ τ' ἐν αἰθέρι πάντα
 15 σήματα καὶ καθαρᾶς εὐαγέος ἡέλιου
 λαμπάδος ἔργ' αἰδηλα καὶ ὀππόθεν ἐξεγένοντο,
 ἔργα τε κύκλωπος πεύσῃ περίφοιτα σελήνης
 καὶ φύσιν, εἰδήσεις δὲ καὶ οὐρανὸν ἀμφὶς ἔχοντα,
 20 ἔνθεν [μὲν γὰρ] ἔφν τε καὶ ὧς μιν ἄγουσα ἐπέδησεν Ἀνάγκη
 πείρατ' ἔχειν ἄστρων,

Μητροδώρου τε, καίτοι Ἐπικουρείου γενομένου, ἐνθίως ταῦτά γε 2
 εἰρηκότος· ἐμμένησο, Μενίστρατε, διότι, θνητὸς φύς καὶ λαβῶν βίον
 ὄρισμένον, ἀναβάς τῇ ψυχῇ ἕως ἐπὶ τὸν αἰῶνα καὶ τὴν ἀπειρίαν
 τῶν πραγμάτων κατείδες καὶ τὰ ἐσόμενα πρό τ' ἔόντα· εἰ οὕτε 3

5 f vgl. I Tim. 6, 3 f 7—11 Euripides Fr. inc. 913 14—20 Parmenides
 Fr. 10 Diels 21—24 Metrodoros Fr. 37 Koerte p. 557 24 vgl. A 70
 24—S. 420, 8 Plato Phaedr. p. 250 BC

2 ἄγον L Οὐλύμπου Hermann 2 f καθ' ὁδόν· ἔμμεν Heyne κάθο-
 δον—ἔμμεναι L 4 ἀετὰς (sic) L ἀλαθείας Ὄρας Boeckh aus Hesych. (s. v.
 ἀλαθείας Ὄρας) ἀγαθὰ σωτήρας L ἀγαθὰ σωτήρας (Ὄρας) Hermann 6 [καὶ] Wi
 7 8ς πῶς Schw λείσων Sy λεύσων L νοεῖ Kl νοέει L 8 δ'] θ' Wagner
 [δ'] Jortin, Remarks upon Eccl. Hist. 2 I p. 284 9 ὧν] ὧνπερ Jortin ἀτηρὰ
 Po ἀτειρὰ L ἀτειρῆς Jortin 16 αἰδηλα] ἀριδηλα Bergk, Opusc. II 59. 71; doch
 ἔργ' αἰδηλα auch A 757. 872 vor Aristarch ὀππόθεν Sy ὀπόθεν L 17 κύ-
 κλωπος L (v. übergeschr. L²) περίφοιτα Scaliger περὶ φοιτὰ L 19 [μὲν γὰρ]
 Sy ἔφν τε Sy ἔφνε L 21 ἐπικουρίου L γε Sy τε L 23 ἀναβάς]
 viell. ἀνέβης aus Epik. Spruchsammlung 10 zu korrigieren 24 ἐσόμενα aus
 Hom. ἐσόμενα L

σὺν εὐδαίμονι χορῶν κατὰ τὸν Πλάτωνα μακαρίαν ὄσιν τι καὶ
 θεῶν ἐποπτεύσομεν. ἐπιόμενοι μετὰ μὲν Διὸς ἡμεῖς, ἄλλοι δὲ μετ'
 ἄλλων θεῶν, τελετῶν, ἢ θέμις λέγειν, μακαριωτάτην τελούμενοι, ἢ
 ὑργιάζομεν, ὀλόκληροι μὲν αὐτοὶ καὶ ἀπαθεῖς κακῶν, ὅσα ἡμᾶς ἐν
 5 ὑστέρω χρόνῳ ἐπέμεινεν, ὀλόκληρα δὲ καὶ ἀτρεμῆ γάσματα μνη-
 σκόμενοι τε καὶ ἐποπτεύοντες ἐν ἀγῆ καθαρῇ, καθαρὸν καὶ ἀσίματον
 τούτου, ὃ νῦν σῶμα περιγέροντες ὀνομάζομεν, ὁστρίον τρόπον
 δεδεσμευμένοι.

Οἱ δὲ Πυθαγόρειοι τὸν οὐρανὸν τὸν ἀντίχθονα καλοῦσιν, ἐφ'
 10 ἡς γῆς δι' ἑρεμίου ἐτάξω σοι εἰς τέκνα, καὶ θάσω | σοι γῆν ἐκλι-
 πτήν κληρονομίαν θεοῦ παντοκράτορος, ἢν οἱ κληρονομήσαντες κω-
 λιεύουσι γῆς.

Καὶ μυσία ἐπὶ μυσία ἐπὶ μυσίαις ἐπιφρεῖ μοι παρατίθεσθαι
 2 συμμετρίας, ὃ σὺν Ἰνεκα κατακαιστίον ἤδη τὸν λόγον, ὅπως μὴ τὸ
 15 τοῦ τραγηδοποιῦ Ἀγάθωνος πάθωμεν καὶ αὐτοί.

τὸ μὲν πάρεργον ἔργον ὡς ἡγούμενοι,
 τὸ δ' ἔργον ὡς πάρεργον ἐκπονούμενοι.

Λεθιγμένον τοίνυν σαφῶς, ὡς οἶμαι, ὅπως κλίπτας ἐρήσθαι
 16 πρὸς τοῦ κυρίου τοῦ Ἑλλήνας ἐξαικιστίον, ἐκὼν παραλείπω τὰ
 2 τῶν φιλοσόφων δόγματα, εἰ γὰρ καὶ τὰς λέξεις ἐπιόμην αὐτῶν
 2 οὐκ ἂν φθάνομεν, πλῆθος ὅσον ἐπονημάτων συνειραρίζοντες ἐκ
 τῆς βαρβάρου φιλοσοφίας πάσαν γενομένην τὴν παρ' Ἑλλήνων ἐν-
 δικητέμενοι σοφίαν, ἡς θεομας οὐδὲν ἥττον ἀνθις ἐφατόμεθα κατὰ
 3 τὸ ἀναγκαῖον, ὁπρὶν αὖ τὰς περὶ ἀρχῶν δόξας τὰς παρ' Ἑλλήνων
 2 γενομένας ἀναλεγώμεθα, πλὴν καὶ τοῦτο ἡμῖν ἐκ τῶν ἐρημίτων
 4 ἡμῖν ἡσυχῇ περιστάται σκοπεῖν, ὅν τρόπον ταῖς Ἑλληνικαῖς τῶν ὁσῶν
 τε ὄντι διενήχθηται τὰ ἐν αὐτοῖς κείμενα ἐντακτίον βίβλοις.

ὁ λόγος.

3

ὡς ἴσκειν, ἄρα ἴστιν κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλήν

9 vgl. Zeller, Phil. d. Griech. I S. 421. 10 f. Jerem. 3, 19. 11 f. vgl.
 v. d. Paul. 26, 11. 16 f. Agathon Fr. inc. 11, vgl. Athenaeus V p. 185 A.
 18 f. vgl. Joh. 10, 8. 24 vgl. Strom III 13, 1 nat. Anm., 21, 2. IV 2, 1; VI 4, 2.
 25 f. vgl. Ende. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

2-4 ἐποπτεύσομεν ὀνομάζομεν Ma. 3 ἐπὶ μυσία] ἴσκειν Plato. τα-
 σκόμενοι Plato. τα λέγοντες Sy. τα Sy. τα L. 5 ἐπίμεινεν Plato.
 9 ποπτεύσομεν L. 10 τὰς ἀρχῶν καὶ τὰς δόξας L. 13 ἴσκειν Sy. 16 ὡς L.
 17 ὡς ἴσκειν Sy. 18 ἴσκειν Sy. 19 ἴσκειν Sy. 20 ἴσκειν Sy. 21 ἴσκειν Sy.
 22 ἴσκειν Sy. 23 ἴσκειν Sy. 24 ἴσκειν Sy. 25 ἴσκειν Sy. 26 ἴσκειν Sy. 27 ἴσκειν Sy.
 28 ἴσκειν Sy. 29 ἴσκειν Sy. 30 ἴσκειν Sy. 31 ἴσκειν Sy. 32 ἴσκειν Sy. 33 ἴσκειν Sy.
 34 ἴσκειν Sy. 35 ἴσκειν Sy. 36 ἴσκειν Sy. 37 ἴσκειν Sy. 38 ἴσκειν Sy. 39 ἴσκειν Sy.
 40 ἴσκειν Sy. 41 ἴσκειν Sy. 42 ἴσκειν Sy. 43 ἴσκειν Sy. 44 ἴσκειν Sy. 45 ἴσκειν Sy.
 46 ἴσκειν Sy. 47 ἴσκειν Sy. 48 ἴσκειν Sy. 49 ἴσκειν Sy. 50 ἴσκειν Sy. 51 ἴσκειν Sy.
 52 ἴσκειν Sy. 53 ἴσκειν Sy. 54 ἴσκειν Sy. 55 ἴσκειν Sy. 56 ἴσκειν Sy. 57 ἴσκειν Sy.
 58 ἴσκειν Sy. 59 ἴσκειν Sy. 60 ἴσκειν Sy. 61 ἴσκειν Sy. 62 ἴσκειν Sy. 63 ἴσκειν Sy.
 64 ἴσκειν Sy. 65 ἴσκειν Sy. 66 ἴσκειν Sy. 67 ἴσκειν Sy. 68 ἴσκειν Sy. 69 ἴσκειν Sy.
 70 ἴσκειν Sy. 71 ἴσκειν Sy. 72 ἴσκειν Sy. 73 ἴσκειν Sy. 74 ἴσκειν Sy. 75 ἴσκειν Sy.
 76 ἴσκειν Sy. 77 ἴσκειν Sy. 78 ἴσκειν Sy. 79 ἴσκειν Sy. 80 ἴσκειν Sy. 81 ἴσκειν Sy.
 82 ἴσκειν Sy. 83 ἴσκειν Sy. 84 ἴσκειν Sy. 85 ἴσκειν Sy. 86 ἴσκειν Sy. 87 ἴσκειν Sy.
 88 ἴσκειν Sy. 89 ἴσκειν Sy. 90 ἴσκειν Sy. 91 ἴσκειν Sy. 92 ἴσκειν Sy. 93 ἴσκειν Sy.
 94 ἴσκειν Sy. 95 ἴσκειν Sy. 96 ἴσκειν Sy. 97 ἴσκειν Sy. 98 ἴσκειν Sy. 99 ἴσκειν Sy.
 100 ἴσκειν Sy.

ὅς θείων πραπίδων ἐκτίησατο πλοῦτον,
δειλὸς δ' ᾧ σκοτόεσσα θεῶν πέρι δόξα μέμηλεν.

γνώσειν καὶ ἀγνωσίαν ὄρους εὐδαιμονίας κακοδαιμονίας τε θείως ἐδή-
λωσεν. ἵχρη γὰρ εὖ μάλα πολλῶν ἱστορας φιλοσόφους ἀνδρας εἶναι· 6
5 καθ' Ἡράκλειτον, καὶ τῷ ὄντι ἀνάγκη 262 8

πολλὰ πλανηθῆναι διζήμενον ἔμμεναι ἐσθλόν.

ἤδη μὲν οὖν δῆλον ἡμῖν ἐκ τῶν προειρημένων ὡς αἰδιος ἡ τοῦ θεοῦ 141, 1
εὐποία τυγχάνει καὶ εἰς πάντας ἐξ ἀρχῆς ἀνάρχου ἴση ἀτεχνῶς ἡ
φυσικὴ δικαιοσύνη, κατ' ἀξίαν ἐκάστου γένους γενομένη, οὐκ ἀρξα-
10 μένη ποτέ· οὐ γὰρ ἀρχὴν τοῦ κύριος καὶ ἀγαθὸς εἶναι εἴληφεν ὁ 2
θεὸς ὃν αἰεὶ ὁ ἐστίν, οὐδὲ μὴν παύσεται ποτε ἀγαθοποιῶν, κἂν εἰς 73A P
τέλος ἀγάγη ἕκαστα. μεταλαμβάνει δὲ τῆς εὐποίας ἕκαστος ἡμῶν 8
πρὸς ὃ βούλεται, ἐπεὶ τὴν διαφορὰν τῆς ἐκλογῆς ἀξία γενομένη
ψυχῆς αἰρεσίς τε καὶ συνάσκησις πεποιήκεν.

15 Ὅδε μὲν οὖν καὶ ὁ πέμπτος ἡμῖν τῶν κατὰ τὴν ἀληθῆ φιλο- 4
σοφίαν γνωστικῶν ὑπομνημάτων Στρωματέως περαιούσθω. |

4 Heraklit Fr. 49 Byw. 35 Diels 6 Phokylides Fr. 14 Bergk⁴; vgl. Plut.
Mor. p. 47 E; Cramer, An. Par. I 166, 17 f (— A. Bohler, Sophistae anon. protr.
fragm. inst. [Straßb. Diss.] Lipsiae 1903 p. 37, 15 f); Wilamowitz, Gött. Nachr.
1898 S. 219

2 δ' ὦ σκοτ. L³ δ' ὦ σκοτ. L* 4 nur εὖ—ἱστορας; gehört dem Heraklit
nach Wilamowitz, Philol. Unters. I p. 215 6 πολλὰ πλανηθῆναι] πολλ' ἀπα-
τηθῆναι Plut. πολλ' ἀέκοντα παθεῖν\ w. e. sch. Cram.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΣΤΡΩΜΑΤΕΩΝ ΕΚΤΟΣ

1. Ἦ δὲ δὴ ἔκτος καὶ ὁμοῦ ὁ ἔβδομος ἡμῖν τῶν κατὰ τὴν ἀληθῆ 1 1
 φιλοσοφίαν γνωστικῶν ἕκτακων Στρωματιῶν, διαγράψας ὡς ἐν
 5 μάλιστα τὸν ἠθικὸν λόγον ἐν τοῦτοις περαιούμενον καὶ παραστήσας
 ὅστις ἂν εἴη κατὰ τὸν βίον ὁ γνωστικός, πρόεισι δείξων τοῖς φιλο-
 σοφοῖς οὐδαμῶς ὡς ἄθεον τοῦτον, ὡς ἐπιλήθασιν, μόνον δὲ τῷ
 ὄντι θεοσιβῆ, τὸν τρόπον τῆς θρησκείας τοῦ γνωστικοῦ κεφαλαιω-
 10 δῶς ἐκτιθέμενος, ὅσα γὰρ εἰς γραφὴν ἕκτακον ἀκίνδυνον ἵγχε-
 ρίζαι ἐργάζεσθαι γὰρ ἐτὴν βρώσιν τὴν εἰς αἰῶνα παραμένουσαν, ὁ 2
 κίνος ἐντετίλατο, καὶ πού ὁ προφήτης λέγει· μακάριος ὁ σπείρων
 ἐπὶ πᾶν ἔδαφ, οὐ μύσχος καὶ ὄνος πατεῖ, ὁ ἐκ νόμον καὶ ἐξ ἰθῶν
 εἰς τὴν μίαν πίστιν συναγόμενος λαός, εὐὸ δὲ ἀσθεῖνών λάχανα ἰσθίει
 15 κατὰ τὸν γενναῖον ἀπόστολον, φθάσας δὲ ὁ Παιδαγωγός ἡμῖν ἐν 3
 τριῶν διαιρούμενος βιβλίαις τὴν ἐκ παιδῶν ἀγωγὴν τε καὶ τροφήν
 παρίστησιν, τουτίστιν ἐκ κατηχήσεως συναΐξουσιν τῇ πίστιν πολι-
 τίαν καὶ προπαρασκευάζουσιν τοῖς εἰς ἀνδρας ἱγγραφομένοις ἐπέ-
 20 ριτον τὴν ψυχὴν εἰς ἐπιστήμης γνωστικῆς παραδοχίην, ἰναργῶς οἷν 4
 τῶν Ἑλλήνων μαθόντων ἐκ τῶν λεχθεισομένων διὰ τῶνδε ἡμῖν, ὡς
 ἀποδείξω τὸν θεοφιλῆ διώκοντες ἀσθεῖνών αὐτοί, τότε ἦδη, προΐον-
 των τῶν ἕκτακων κατὰ τὸν τῶν Στρωματιῶν χαρακτήρα
 ἐπιλείπειν τὰ τε ἐπὶ Ἑλλήνων τὰ τε ἐπὶ βαρβάρων προσαπορούμενα
 ἡμῖν περὶ τῆς τοῦ κέρου παρονοίας.
 Ἐν μὲν οὖν τῷ λιμῶνι τὰ ἀνθη ποικίλως ἀνθοῦντα πᾶν τῷ 2 1
 25 παραδίωξω ἢ τῶν ἀκροφύων φρενῶν οὐ κατὰ εἶδος ἕκαστον κηρύ-

10 vgl. Job 6, 27 11f. Jac. 1, 21 12f. vgl. Strom. VII 1-9
 13 Röm. 14, 2

1 Κλημεντος · 1. 2 στρωματιῶν, ἔκτος ὁ καὶ ἕξτα L. 3 καὶ ἀποστ
 α St. ἀποστ α καὶ L. ἀποστ καὶ α Sy. 6f φάου οἷος Muzel. 7 [ὡς] α
 8 θεοφιλες V. θεοφιλες L. 9 γὰρ St. τε L. ἀκίνδυνον St. ἀκινδύνος L. 22 τρε
 23 ποροῦμενα D. 24 ἀνθοῦντα] ἀναγόμενα W. Comment. gramm. III 170. p. 20

ρισται τῶν ἀλλογενῶν (ἢ καὶ Λειμῶνάς τινες καὶ Ἐλικῶνας καὶ
 Κηρία καὶ Πέπλους συναγωγὰς φιλομαθεῖς ποικίλως ἐξανθισάμενοι
 συνεγράψαντο)· τοῖς δ' ὡς ἔτυχεν ἐπὶ μνήμην ἔλθοῦσι καὶ μήτε τῇ
 τάξει μήτε τῇ φράσει διακεκαθαμένοι, διεσκαρμένοι δὲ ἐπίτηδες
 5 ἀναμίξ, ἢ τῶν Στρωματίων ἡμῖν ὑποτύπωσις λειμῶνος δικην πε-
 ποικιλταί. καὶ δὴ ὧδε ἔχοντες ἐμοὶ τε ὑπομνήματα εἶεν ἂν ζώπυρα, 2
 τῶ τε εἰς γνῶσιν ἐπιτηδείω, εἰ πως περιτύχοι τοῖσδε. πρὸς τὸ συμ-
 φέρον καὶ ὠφέλιμον μετὰ ἰδρωῶτος ἢ ζήτησις γενήσεται· οὐ γὰρ μό- 8
 νον τῶν σιτίων τὸν πόνον, πολὺ δὲ πλεόν καὶ τῆς γνώσεως ἡγει-
 10 σθαι δίκαιον, τοῖς διὰ στενῆς καὶ τεθλιμμένης τῆς κυριακῆς ὄντως
 ὁδοῦ εἰς τὴν αἰδίων καὶ μακαρίαν παραπεμπομένοις σωτηρίαν· ἢ 4
 γνῶσις δὲ ἡμῶν καὶ ὁ παράδεισος ὁ πνευματικὸς αὐτὸς ἡμῶν ὁ σω-
 τήρ ὑπάρχει, εἰς ὃν καταφυτευόμεθα, μετατεθέντες καὶ μεταμοσχευ-
 θέντες εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ἐκ βίου τοῦ παλαιοῦ· ἢ μεταβολὴ δὲ
 15 τῆς φυτείας εἰς εὐκαρπίαν συμβάλλεται. φῶς οὖν ὁ κύριος καὶ
 γνῶσις ἢ ἀληθής, εἰς ὃν μετετέθημεν. |

Λέγεται δὲ καὶ ἄλλως διττὴ ἢ γνῶσις, ἢ μὲν κοινῶς, ἢ ἐν πᾶσιν 737 P 8, 1
 ἀνθρώποις ὁμοίως σύνεσις τε καὶ ἀντίληψις κατὰ τὸ γνωρίζειν ἕκα-
 στον τῶν ὑποκειμένων πανδήμως ἐμφαινομένη, ἣς οὐ μόνον αἱ
 20 λογικαὶ (δυνάμεις), ἀλλ' ἴσως καὶ αἱ ἄλογοι μεθέξουσιν, ἦν οὐκ ἂν
 ποτε ἔγωγε γνῶσιν γε ὀνομάσαιμι, τὴν καὶ δι' αἰσθητηρίων ἀντιλαμ-
 βάνεσθαι πεφυκυῖαν· ἢ δὲ ἐξαιρέτως ὀνομαζομένη γνῶσις ἀπὸ τῆς 2
 γνώμης καὶ τοῦ λόγου χαρακτηρίζεται, καθ' ἣν μόναι αἱ λογικαὶ
 δυνάμεις γνώσεις γενήσονται, αἱ τοῖς νοητοῖς κατὰ φιλήν τὴν τῆς
 25 ψυχῆς ἐνέργειαν εἰλικρινῶς ἐπιβάλλουσαι· ἤρηστος ἀνήρ, φησὶν ὁ 8
 Δαβίδ, «ὁ οἰκτίρων· τῶν παραπολλυμένων τῇ κλάνῃ καὶ κηρῶν·
 ἐκ μεταδόσεως τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας, οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ γὰρ
 «οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει· ἐπιλογισμῶ βαθεῖ· οὗτος
 «ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν».

30 II. Πρὸ δὲ τῆς εἰς τὸ προκείμενον ἐγχειρήσεως ἐν προοίμιον 4, 1
 εἶδει προσαποδοτέον τῶ πέρατι τοῦ πέμπτου Στρωματίως τὰ ἐν-
 δέοντα.

Ἐπεὶ γὰρ παρεστήσαμεν τὸ συμβολικὸν εἶδος ἀρχαῖον εἶναι, 2

10 f vgl. Matth. 7, 14 18 f vgl. Röm. 11, 17 15 vgl. Joh. 8, 12
 25—29 Psal. 111, 5. 9 83 ff vgl. Strom. V 19—59

1 ἢ Wi εἰ L τινες corr. aus τινας L¹ ἔλικῶνας (ας in Ras.) L¹
 8 ἐπεγράψαντο Wi 20 (δυνάμεις) Horvet 21 γε Ma τε L [τε] St τὴν
 καὶ Ma καὶ (von L² getilgt) τὴν L 24 γνώσεις γενήσουσιν oder [γνώσεις]
 γνώσονται Reinkens p. 206² 31 πέμπτου] εἰ L

κεκορησθαι δὲ αὐτῷ οὐ μόνον τοὺς προσήτας τοὺς παρ' ἡμῶν ἀλλὰ
 καὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν παλαιῶν τοὺς πλείονας καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 κατὰ τὰ ἔθνη βαρβάρων οὐκ ὀλίγους. ἐχρῆν δὲ καὶ τὰ μυστήρια
 ἐπιλεθεῖν τῶν τελουμένων ταῦτα μὲν ἐπιρτίθεμαι διασαφῆσαι, ὅτι-
 5 νικα ἂν τὰ περὶ ἀρχῶν τοῖς Ἑλλήσιν εἰρημένα ἐπιόντες διελίχουμιν
 τῆσδε γὰρ ἔχεισθαι τῆς θεωρίας ἐπιδείξομεν καὶ τὰ μυστήρια παρὰ
 στήσαντες δὲ τὴν ἔμφασιν τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας ἐκ τῆς διὰ τῶν
 γραφῶν εἰς ἡμᾶς δεδομένης ἀληθείας περιαιγεσθεῖσαν, καθ' ἣ σημα-
 νόμενον διήκειν εἰς αὐτοὺς τὴν κλοπὴν τῆς ἀληθείας ἐκδοχόμενοι εἰ
 10 μὴ ἐπαχθῆς εἰπὲν, ἀπειδείξαμεν, γέροι μάρτυρας τῆς κλοπῆς αὐτοῖς
 καθ' ἑαυτῶν παραστήσωμεν τοὺς Ἑλληνας· οἱ γὰρ τὰ οἰκτεῖται οὐκ
 ἀντικρὺς παρ' ἀλλήλων ἠγαιρούμενοι βεβαιούσι μὲν τὸ κλέπτει τινα
 σφετερίζεσθαι δ' ὅμως καὶ ἄκοντες τὴν παρ' ἡμῶν ἀλήθειαν εἰς τοὺς
 ὁμοφύλους λάθρα διαδέκνυνται. οἱ γὰρ μηδὲ ἑαυτῶν, σχολῆ γι-
 15 τῶν ἡμετέρων ἀγίζονται, καὶ τὰ μὲν κατὰ φιλοσοφίαν σιωπήσωμεν καὶ
 δόγματα, αὐτῶν ὁμολογοῦντων ἐγγράφως τῶν τὰς αἰρέσεις διατε-
 μομένων, ὡς μὴ ἀχάριστοι ἐλιγθῆεν, παρὰ Σωκράτους ἐλιγθεῖται
 τὰ κρισιώτατα τῶν δογμάτων, ὀλίγοι δὲ τῶν καθωμιλημένων καὶ
 20 παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἐνδοκίμων ἀνδρῶν χρυσάμενος μαρτυρίας το-
 κλεπτικὸν διελίχσας εἶδος αὐτῶν, ἀδιαφόρως τοῖς χρόνως καταχρή-
 μνος, ἐπὶ τὰ ἐξῆς τρέφομαι.

Ὑφίως τοίνυν ποιήσαντος·

ὡς οὐ κέντιρον ἦν καὶ ῥίγων ἄλλο γυναικός·

Ὅμιρος ἀντικρὺς λίγει·

ὡς οὐκ αἰνότερον καὶ κέντιρον ἄλλο γυναικός·

Ἐρέωντός τε Μουσαίου·

ὡς αἰὲ τίχτη μίγ' ἀμείνων τοχίος ἰστίν·

5 vgl. zu S. 421 24. 6 21 προσήτας, τρεῖς, Bas. 1. παρ',
 Ev. X 2 1 3. 6 10 vgl. Strom. V S. 139. 10 S. 441, 22 vgl. Euseb.,
 Chron. hist. tam. 17 - 20. 23 Origenes Ev. 24 Abel. 25 z. 427. 27 Masab.
 Ev. 24 Kern. 4 Incls.

1 αἰνότερον V, αἰνότερον Bas. 1. 4 διασαφῆσαι M. 22 διασαφῆσαι I.
 6 ἔχεισθαι H. 22 εἰπὲν I. 7 ἀπειδείξαμεν Bas. 1. κλέπτει, Bas. 0.
 11 αὐτοῖς Bas. 0. 14 γέροι Bas. 0. 15 σχολῆ Bas. 0. 16 f. ἀχάριστοι Bas.
 17 ἐλιγθῆεν I. Bas. 0. 18 ἐνδοκίμων Bas. 1. 20 κλεπτικὸν Bas. 0. 21 αὐτοῖς
 Bas. 0. 22 ἀδιαφόρως Bas. 0. 23 ἀδιαφόρως Bas. 0. 24 ἀδιαφόρως
 Bas. 0. 25 ῥίγων, I.

- Ὅμηρος λέγει· 6
 μήτι τοι δρυτόμος περιγίνεται ἢ βίηφι.
 Πάλιν τοῦ Μουσαίου ποιήσαντος· 7
 ὡς δ' αὐτως καὶ φύλλα φύει ζείδωρος ἄρουρα·
 5 ἄλλα μὲν ἐν μελίῳσιν ἀποφθίνει, ἄλλα δὲ φύει·
 ὡς δὲ καὶ ἀνθρώπων γενεὴν καὶ φύλον ἐλίσσει,
 Ὅμηρος μεταγράφει· 8
 φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ θ' ὕλη
 10 τηλεθόωσα φύει, ἕαρος δ' ἐπιγίνεται ὠρη·
 ὡς ἀνδρῶν γενεὴ ἢ μὲν φύει, ἢ δ' ἀπολήγει.
 Πάλιν δ' αὐτὸ Ὀμήρου εἰπόντος· 9
 οὐχ ὅση κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάσθαι,
 Ἀρχιλόχος τε καὶ Κρατῖνος γράφουσιν, ὃ μὲν· 10
 οὐ γὰρ ἐσθλὰ κατθανοῦσι κερτομεῖν ἐπ' ἀνδράσιν.
 15 Κρατῖνος δὲ ἐν τοῖς Λάκωσι· 11
 φοβερὸν ἀνθρώποις τόδ' αὐτὸ,
 κταμένοισιν ἐπ' αἰζηλοῖσιν^[ν] κανχᾶσθαι μέγα.
 Αὐτίς τε ὁ Ἀρχιλόχος τὸ Ὀμηρικὸν ἐκεῖνο μεταφέρων· 6, 1
 ἀασάμην, οὐδ' αὐτὸς ἀναινομαι· ἀντί νυ πολλῶν, |
 20 ὡδέ πως γράφει· 739 P 2
 ἤμβλακον, καὶ ποῦ τινα ἄλλον ἢ δ' ἄτη κινήσατο·
 καθάπερ ἀμέλει κάκεινο τὸ ἔπος· 8
 ξυνὸς ἐνάλιος, καὶ τε κτανέοντα κατέκτα,

2 Ψ 315 4—6 Musaios Fr. 25 Kern 5 Diels 8—10 Z 147—149
 12 χ 412 14 Archilochos Fr. 64 16 f Kratinos Λάκωνες Fr. 95 CAF I
 p. 41 sq. 19 I 116 21 Archilochos Fr. 73 28 Σ 309

2 περιγίνεται (aus Ψ 318.)] μεγ' ἀμείνων Ψ 315 8 μουσαίου L³ μωσίου
 L⁴ 4 ζείδωρος Di ζήδωρος L 6 ὡς—ἐλίσσει L ἀνθρώπων γενεὴν καὶ
 φύλον Heyne zu Z 147 (Variae lect. et observ. in Iliad. vol. V p. 213) ἀνθρώπων
 γενεὴ καὶ φύλλον L 9 ὠρη L 16 φοβερὸν] φθονερὸν Jacobs τόδ' αὐ]
 τό δ' αὐ L τόδε Grotius, Excerpta p. 461 21 ἄτη] ἄλη Hermann

- μεταποιῶν αὐτὸς ἴδιέ πως ἐξήνεγκεν· 4
† Ἴριξω· ἐτήτυμον γὰρ ξυνοῦς ἀνθρώποισιν· Ἄρη·
ἔτι κάκεινο μεταφράζων· 5
νίκης ἀνθρώποισιν] θεῶν ἐν † πείρα κείται.
δ διὰ τοῦδε τοῦ λάμβου δῆλός ἐστι· 6
καὶ νέου· θάρρυνε, νίκης δὲ ἐν θεοῖσι πείρατα.
Πάλιν Ὀμήρου εἰπόντος· 7. 1
ἀνιπτόποδες, χαμαιεῖναι.
Εὐριπίδης ἐν Ἐρεχθεὶ γράφει· 2
10 ἐν ἀστρώτῳ πίδαρ
εὔδουσι· ν], πηγαῖς δ' οὐχ ἔγγραυνοισι· πόδας.
Ἀρχιλόχου τε ὁμοίως εἰρηκότος· 3
ἀλλ' ἄλλος ἄλλῳ κραδίην λαίνεται.
παρὰ τὸ Ὀμηρικόν· 4
15 ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνὴρ ἐπιτέρπεται Ἴργοις.
Εὐριπίδης ἐν τῷ Ὀνει γίγιν· 5
ἀλλὰ ἄλλος ἄλλοις μᾶλλον ἦδεται τρόποις.
Ἀχίλλεος δὲ Αἰσχίλου μὲν λέγοντος· 6
οἴκοι μένειν χρὴ τὸν καλῶς εὔδαιμονα --
20 καὶ τὸν κακῶς, πρόσσοντα καὶ τοῦτον μένειν,

2 Archilochos Fr. 62 4 vgl. H 102; P 514 5 zu λάμβου vgl. Arist. Hbet. III 17 p. 141^{ab} 2°. Athen. XI p. 461 E 6 Archilochos Fr. 55 8 P 2.5 10 f Euripides Erechtheus Fr. 267 12 Archilochos Fr. 36; vgl. Klotz (Inom. hist. 76) 15 § 225 17 Euripides Oineus Fr. 520 19 f Aeschylus Fr. inc. 317; vgl. Stob. Flor. 39. 14, wo der erste Vers erhalten und dem Sophokles zugeschrieben ist. Beide Verse glaubt einem Komiker entnommen Koch CAF III p. 22° sq. Adesp. 1217

2 Ἴριξω] Ἐριξίω Bergk Ἴριξ ἰών Meineke Ἰριξ ἰών Hartung 4 θεῶν ἐν γοίνας] κίται πτωστα St θεῶν ἐκ oder θεῶν ἐν κείρατα κίται sy 6 θάρρυναι L θάρρυνε Elmsley 10 f ἐν ἀστρώτῳ πίδαρ] εὔδουσι Musgrave εὔδουσι ἐν ἀστρώτῳ πίδαρ L 12 ἀλλ' - Sext. Emp. Adv. Math XI 44 κραδίην L Sext. Emp. H-S CR κραδίην Bergk 15 τ' aus Hom. 19 γρ] del Stob. 20 κακῶς, sy καλιῶ, L καὶ τοῦ κακῶς πρόσσοντα, καὶ τοῦτον μένειν ab Vers eines Komikers Nauck

- Εὐριπίδου δὲ τὰ ὅμοια ἐπὶ τῆς σκηνῆς βοῶντος· 7
μακάριος ὅστις εὐτυχῶν οἴκοι μένει,
ἀλλὰ καὶ Μενάνδρου ὡδὲ πως κομφοδοῦντος· 8
οἴκοι μένειν χρὴ καὶ μένειν ἐλεύθερον,
ἢ μηκέτ' εἶναι τὸν καλῶς εὐδαίμονα. |
5 Πάλιν Θεόγνιδος μὲν λέγοντος· 740 P 8, 1
οὐκ ἔστι(ν) φεύγοντι φίλος καὶ πιστὸς ἑταῖρος,
Εὐριπίδης πεποίηκεν· 2
πένητα [φεύγοντα] φεύγει πᾶς τις ἐκποδῶν φίλος.
10 Ἐπιχάρμου τε εἰπόντος· 8
ὦ θύγατερ, αἰαὶ τύχας· συνοικεῖς ὦν νέφ γ' ἔσσα παλαιτέρα,
καὶ ἐπάγοντος·
ὁ μὲν γὰρ ἄλλην [δῆτα] λαμβάνει νεάνιδα,
<ἄ δ'> ἄλλον [δ'] ἄλλη <δῆτα> μαστεύει τινά,
15 Εὐριπίδης γράφει· 4
κακὸν γυναῖκα πρὸς νέον ζεῦξαι νέαν· †
ὁ μὲν γὰρ ἄλλης λέκτρον ἱμείρει λαβεῖν,
ἢ δ' ἐνδεῆς τοῦδ' οὔσα βουλεύει κακά.
Ἔτι Εὐριπίδου μὲν ἐν τῇ Μηδείᾳ εἰπόντος· 5
20 κακοῦ γὰρ ἀνδρὸς δῶρα ὄνησιν οὐκ ἔχει,
Σοφοκλῆς ἐν τῷ Αἴαντι τῷ μαστιγοφόρῳ ἐκείνῳ φησι τὸ λαμβεῖον· 6
ἐχθρῶν δ' ἄδωρα δῶρα καὶ οὐκ ὀνήσιμα.

2 Euripides Philoktet Fr. 793 4 f Menander Ἐαντὸν τιμωρ. Fr. 145 CAF
III p. 42 7 Theognis 209 9 Euripides Med. 561 11—18 vgl. Kaibel,
Hermes 28 (1893) S. 62—64 11—14 Epicharm Fr. 298 Kaibel 16—18 Euri-
pides Fr. inc. 914; vgl. Fr. 24, 1 20 Euripides Med. 618 22 Sophokles
Ai. 665

7 οὐκ ἔστι L Theogn. A οἰδεῖς τοι Theogn. ūbr. HSS 9 [φεύγοντα]
Vi ἐκ ποδῶν L 11 αἰ αἰ L συνοικεῖς ὦν νέφ γ' ἔσσα παλαιτέρα Kai-
bel συνοικίζων με ὠσεσσαπολα περα L 13 f [δῆτα] <ἄ δ'> [δ'] <δῆτα> Kaibel
ἄλλη L 16 Entweder ist dieser Vers korrupt oder es ist zwischen ihm und
dem nächsten etwas ausgefallen; Elter verbindet Fr. 914 mit Fr. 24 γράσαν
γυναῖκα πρὸς νέον ζεῦξαι κακὸν Scaliger 21 λάμβιον L

Σόλωνος δι ποιήσαντος:

7

τίκτει γὰρ κόρος ἕβριν, ὅταν πολὺς ὄλβος ἔπῃται.

ἄντικρος ὁ Θέογνις γράγει:

8

τίκτει τοι κόρος ἕβριν, ὅταν κακῷ ὄλβος ἔπῃται.

5 ὄθεν καὶ ὁ Θουκυδίδης ἐν ταῖς ἱστορίαις εἰώθασιν δι οἱ πολλοὶ τῶν 9
ἀνθρώπων γηθύνειν, τοῖς ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλάχιστον ἀπροσδόκητος
εὐπραγία ἐλθῇ, εἰς ἕβριν τρέπεται, καὶ Φίλιππος ὁμοίως τὸ αὐτὰ 10
μμεῖται ὡς λέγων· τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις
εὐτυχῶντα ἀσφαλίστιμα ἢ παρὰ δόξαν· καὶ | κακοπραγίαν . . . 74: P
10 εἰώθασιν γὰρ μάλιστα οἱ παρὰ δόξαν ἀπροσδοκῆτως εὐχρησσοῦνται
εἰς ἕβριν τρέπεται.

Πάλιν Εὐριπίδου ποιήσαντος:

9. 1

ἐκ γὰρ πατρὸς καὶ μητρὸς ἐκπονομένων
σκληρὰς διαίτας οἱ γόνου βελτίονες.

15 Κριτίας γράγει· εἰς ἄρχομαι | δι' τοὺς ἀπὸ γενιτῆς ἀνθρώπων· πῶς ἐν 2 24
βελτίονος τὸ σῶμα γένοιτο καὶ λευρότατος; εἰ ὁ γενιτῶν γυμνάζονται
καὶ ἐσθίειν ἱερραμένους καὶ τλαιπωροῦσι τὸ σῶμα καὶ ἡ μήτηρ τοῦ
παιδίου τοῦ μίλλοντος ἴσασθαι ἰσχύει τὸ σῶμα καὶ γυμνάζονται.
ἀεθίς τε ἡμέρον ἐπὶ τῆς ἡγαιστοτιέκτου ἀσπίδος ἀπόνοτος 8

20 ἐν μὲν γὰρ ἔτιος, ἐν δ' οὐρανόν, ἐν δὲ θάλασσαν·
ἐν δ' ἐπίθῃ ποταμοὶ μίγα σθέρος Ὀκίανου

2 Solon Fr. 5; vgl. Diogen. VIII 22 τίκτει τοι κόρος ἕβριν, ὅταν κακῷ ὄλβος ἔπῃται. 4 Theognis 173. 5-9 Thukyd. III 89, 4 εἰώθε δὲ τοὺς πολλοὺς εἰς ἕβριν τρέπεται, εἰς ἕβριν τρέπεται καὶ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις, εὐτυχῶντα ἀσφαλίστιμα ἢ παρὰ δόξαν καὶ κακοπραγίαν ὡς εἰπεῖν φέρεται ἀπροσδοκῆτως εὐχρησσοῦνται. 10f Platon Fr. 1 FHG I p. 120. 13f Euripides Menagen Fr. 10. 14. 15-16 Kritias Fr. 1 FHG I p. 108. Fr. 2 FHG I p. 108. 2 καὶ δὲ γενιτῶν ἀσπίδος ἀπόνοτος. Über den Staat der Lakonier vgl. Wyttebaken, Ann. Inst. Phil. M. 2. I p. 108. 20f 2. 1-3 10.

4f τὰ δὲ κακῶν ἐπιπέσειν. Die Worte aus Eur. II 10. 11 καὶ αἰετὸς ἡλκίστην αἰετὸς durch ein Versetzen des Clemens selbst in das Platonisat erhalten. 9 ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. 13 ἐκπονομένων, 14 ἐκπονομένων, 15 ἐπὶ τῆς ἀσπίδος. Eur. I 10. 11 p. 27. 13 W. 100. 14 γόνου Stob. Eur. ποταμὸν L. Stob. Ed. 1. 15 γενιτῆς L.

- Φερεκύδης ὁ Σύριος λέγει· »Ζᾶς ποιει φᾶρος μέγα τε καὶ καλὸν καὶ 4
 ἐν αὐτῷ ποικίλλει γῆν καὶ Ὠγηνὸν καὶ τὰ Ὠγηνοῦ δώματα.«
 Ὀμήρου τε εἰπόντος· 5
 αἰδώς, ἦτ' ἄνδρας μέγα δίνεται ἢδ' ὄνινησιν,
 5 Εὐριπίδης ἐν Ἐρεχθεῖ γράφει· 6
 αἰδοῦς δὲ (κ)αὐτὸς δυσκρίτως ἔχω πέρι·
 καὶ δεῖ γὰρ αὐτῆς κάστιν αὐτὸν κακὸν μέγα.
 Λάβοις δ' ἂν ἐκ παραλλήλου τῆς κλοπῆς τὰ χωρία κακ τῶν 10, 1
 συνακμασάντων καὶ ἀνταγωνισαμένων σφίσι τὰ τοιαῦτα, Εὐριπίδου 2
 10 μὲν ἐκ τοῦ Ὀρέστου·
 ὦ φίλον ὕπνου θέλητρον, ἐπίκουρον νόσου,
 Σοφοκλέους (δ') ἐκ τῆς Ἐριφύλης· 8
 ἄπελθε· κινεῖς ὕπνον ἰητρὸν νόσου,
 καὶ Εὐριπίδου μὲν ἐξ Ἀντιγόνης· 4
 15 ὀνόματι μεμπτὸν τὸ νόθον, ἢ φύσις δ' ἴση,
 Σοφοκλέους δὲ ἐξ Ἀλεαδῶν· 5
 ἅπαν τὸ χρηστὸν τὴν ἴσην ἔχει φύσιν,
 πάλιν Εὐριπίδου μὲν ἐκ Τημένου· 6
 τῷ γὰρ ποιοῦντι καὶ θεὸς συλλαμβάνει,

1 f Pherekydes Fr. 4 Kern 2 Diels, Vorsokr. 508; vgl. Grenfell and Hunt, Greek Papyr. Ser. II Nr. 11; H. Weil, Revue des études grecques 10 (1897) S. 1—9; Diels, Sitzungsber. der Berl. Ak. 1897 S. 144 ff; C. Fries, Woch. f. klass. Phil. 1903 Sp. 47 ff 4 Hesiod Op. 318; vgl. Ω 45 (als Homervers auch Plat. Mor. p. 529 D citiert) 6 f Euripides Erechtheus Fr. 365 11 Euripides Or. 211 13 Sophokles Eriphyle Fr. 198 15 Euripides Antigone Fr. 168 17 Sophokles Aleadaei Fr. 84, 2 19 Euripides Hippol. pr. Fr. 432, 2; vgl. Theodoret Gr. aff. c. I 87; Strom. V 16, 8; Stob. Flor. 29, 34

1 ζᾶς L 2 ὠγήνον—ὠγήνου L δώματα] δάσματα Weil a. a. O. p. 3
 4 δίνεται corr. aus σίνεται L¹ 6 (κ)αὐτὸς H. Stephanus 7 αὐ Badham
 (Nauck) οὐ L οὐ H. Stephanus 11 θέλητρον Eur. θέλιστρον L 12 (δ') St
 13 ἄπελθε· κινεῖς Nauck ἄπελθ'· ἐκείνης L ὕπνος ἰατρὸς Valckenaer zu
 Eurip. Hipp. 1372 p. 313, 1 E 15 δ' ἴση Stob. Flor. 77, 10 δολίη L 16 Ἀλεα-
 δῶν aus Stob. Flor. 77, 9 ἀλεαδῶν L 17 τὴν ἴσην] γνησίαν Stob. 18 ἐκ
 Τημένου Elter ἐν τιμένωι L ἐν Τημένω Gataker 19 γὰρ] δ' αὐ Strom. V 16

- Πανίασ(σ)ις γράφει·* 6
*ὡς οἶνος θνητοῖσι θεῶν πάρα δῶρον ἄριστον,
 πινόμενος κατὰ μέτρον, ὑπέμετρος δὲ χειραίων.*
- Ἄλλὰ καὶ Ἡσιόδου λέγοντος·* 12, 1
 5 *σοὶ δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν, ᾧ κεν ἅπαντες
 τέρπωνται,*
- Εὐριπίδης ποιεῖ·* 2
*ἀντὶ πυρὸς [δὲ] γὰρ ἄλλο πῦρ |
 μείζον καὶ δυσμαχότερον βλάστον γυναῖκες.* 743 P
- 10 *Πρὸς τούτοις Ὀμήρου λέγοντος·* 8
*γαστέρα δ' οὐ πως ἔστιν ἀποκλῆσαι μεμαυῖαν,
 οὐλομένην, ἣ πολλὰ κάε' ἀνθρώποισι δίδωσιν,*
- Εὐριπίδης ποιεῖ·* 4
 15 *νικᾷ δὲ χρεῖα μ' ἢ κακῶς τε ὀλουμένη
 γαστήρ, ἀφ' ἧς δὴ πάντα γίνεται κακά.*
- Ἔτι Καλλιῆ τῷ κωμικῷ γράφοντι·* 5
μετὰ μαινομένων φασί(ν) χρῆναι μαινεσθαι πάντας ὁμοίως,
- Μένανδρος ἐν Πωλουμένοις παρισάξεται λέγων·* 6
 20 *οὐ πανταχοῦ τὸ φρόνιμον ἀρμόττει παρόν·
 καὶ συμμανῆναι δ' ἔνια δεῖ.*

2 f Panyassis Herakleia Fr. 14, 1. 5 Kinkel 5 f Hesiod Op. 57 f 8 f Euripides Hippol. pr. Fr. 429 11 f ρ 286 f 14 f Euripides Fr. inc. 915 17 Kallias Fr. 20 CAF I p. 697 19 f Menander Πωλούμενοι Fr. 421 CAF III p. 122

1 Πανίασις Protr. 35, 3; 36, 2 2 ὡς οἶνος] οἶνος (δὲ) Athen. II p. 37 A 3 ὑπέμετρος] ὑπὲρ μέτρον Athen. 5 σοὶ wohl aus Hes. Op. 56 τοῖς Op. 57 8 [δὲ] Grotius < Stob. Flor. 73, 23 9 καὶ δυσμαχότερον βλάστον γυναῖκες] ἐκβλαστοῦμεν (ἐκβλαστῶμεν HS ἔβλαστον αἰ Grotius ἐβλάστομεν Dobree) γυναῖκες πολὺν δυσμαχότερον Stob. 11 ἀποκρίψαι Hom. 14 μ' ἢ—ὀλουμένη Casaubonus, Animadv. ad Athen. X 5 p. 716 μὲν—οὐλομένη L 15 γίνεται Sy 16 Καλλιῆ Vi καλλία L 17 φασί L' φησι L* 18 πωλουμένοις L 19 τὸ φρόνιμον—παρόν] δ' ὁ φρόνιμος ἀρμόττειν δοκεῖ Men. Monost. 691 20 συμμανῆναι Anon. bei Po und Bentley, Emend. in Men. et Phil. p. 56 συμβῆναι L

περὶ ἴσθαι δὲ αὐτῶ οὐ μόνον τοὺς προσηύτας τοὺς παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ
 καὶ τῶν Ἑλλήνων τῶν παλαιῶν τοὺς πλείονας καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 κατὰ τὰ ἔθνη βαρβάρων οὐκ ὀλίγους. ἐχρῆν δὲ καὶ τὰ μυστήρια
 ἐπιλεθεῖν τῶν τελομένων ταῦτα μὲν ἐπιρριθῆναι διασαφήσων, ὅτι-
 5 νκα ἂν τὰ περὶ ἀρχῶν τοῖς Ἑλλήσιν ἐρημέτα ἐπιόντες διελέγχομεν·
 τῆσδε γὰρ ἔχισθαι τῆς θεωρίας ἐπιδείξομεν καὶ τὰ μυστήρια· παρα- 8
 στήσαντες δὲ τὴν ἴμψασιν τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας ἐκ τῆς διὰ τῶν
 γραφῶν εἰς ἡμᾶς δεδομένης ἀληθείας περιεργασθεῖσαν, καθ' ὃ σωμα-
 νόμιμον διήκειν εἰς αὐτοὺς τὴν κλοπὴν τῆς ἀληθείας ἐκδεχόμενοι εἰ
 10 μὴ ἐπαχθῆς εἰπὲν, ἀπιδείξαμεν, φέροι μάρτυρας τῆς κλοπῆς αὐτοῖς
 καθ' ἑαυτῶν παραστήσωμεν τοὺς Ἑλληνας· οἱ γὰρ τὰ οὐκ εἶπε οἷτος 6
 ἀντικρὺς παρ' ἀλλήλων ἐναιρούμενοι βραβουδοῖσι μὲν τὸ κλέπτειν καὶ
 σκετιρίζεσθαι δ' ὅμοις καὶ ἄκοιτις τὴν παρ' ἡμῶν ἀλήθειαν εἰς τοὺς
 ὁμογέλους λάθρᾳ διαδέκνυνται, οἱ γὰρ μηδὲ ἑαυτῶν, σχολῆ γι- 7
 15 τῶν ἡμετέρων ἀγίζονται, καὶ τὰ μὲν κατὰ φιλοσοφίαν σιωπῆσθαι 8, 1
 δόγματα, αὐτῶν ὁμολογοῦντων ἐγγράφως τῶν τὰς αἰρέσεις διετε-
 μομένων, εἰς μὴ ἀχάριστοι ἐλέγχθῆναι, παρὰ Σωκράτους ἐλεγχθῆναι
 τὰ κυριώτατα τῶν δογμάτων, ὀλίγοι δὲ τῶν καθωμιλημένων καὶ 2
 παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἐδοκίμων ἀνδρῶν χρησίμως μαρτυρίαις το-
 2 κλειπτικὸν διελέγξας ἴσθαι αὐτῶν, ἀδιαφόρως τοῖς χρόνοις κατεχρή-
 μινος, ἐπὶ τὰ ἐξῆς τρίτομαι.

Ὁμοίως τοῖσιν ποιήσαντος 8

ὡς οὐ κέντιρον ἦν καὶ ὀλίγον ἄλλο γενεαῖος.

Ὁμοίως ἀντικρὺς λέγει 6

ὡς οὐκ αἰνότιρον καὶ κέντιρον ἄλλο γενεαῖος.

Γράμματα, τι Μουσίου 8

ὅς, εἰτὶ τέχνη μίγ' ἀμείνων λογίος ἔστιν.

5 vgl. m. S. 42. 21. 6 21 vgl. m. S. 42. 21. 7 vgl. m. S. 42. 21. 8 vgl. m. S. 42. 21. 9 vgl. m. S. 42. 21. 10 vgl. m. S. 42. 21. 11 vgl. m. S. 42. 21. 12 vgl. m. S. 42. 21. 13 vgl. m. S. 42. 21. 14 vgl. m. S. 42. 21. 15 vgl. m. S. 42. 21. 16 vgl. m. S. 42. 21. 17 vgl. m. S. 42. 21. 18 vgl. m. S. 42. 21. 19 vgl. m. S. 42. 21. 20 vgl. m. S. 42. 21. 21 vgl. m. S. 42. 21. 22 vgl. m. S. 42. 21. 23 vgl. m. S. 42. 21.

1 vgl. m. S. 42. 21. 2 vgl. m. S. 42. 21. 3 vgl. m. S. 42. 21. 4 vgl. m. S. 42. 21. 5 vgl. m. S. 42. 21. 6 vgl. m. S. 42. 21. 7 vgl. m. S. 42. 21. 8 vgl. m. S. 42. 21. 9 vgl. m. S. 42. 21. 10 vgl. m. S. 42. 21. 11 vgl. m. S. 42. 21. 12 vgl. m. S. 42. 21. 13 vgl. m. S. 42. 21. 14 vgl. m. S. 42. 21. 15 vgl. m. S. 42. 21. 16 vgl. m. S. 42. 21. 17 vgl. m. S. 42. 21. 18 vgl. m. S. 42. 21. 19 vgl. m. S. 42. 21. 20 vgl. m. S. 42. 21. 21 vgl. m. S. 42. 21. 22 vgl. m. S. 42. 21. 23 vgl. m. S. 42. 21.

- Ὅμηρος λέγει· 6
μήτι τοι δρυτόμος περιγίνεται ἢ βίηφι.
- Πάλιν τοῦ Μουσαίου ποιήσαντος· 7
ὡς δ' αὐτως καὶ φύλλα φύει ζείδωρος ἄρουρα·
ἄλλα μὲν ἐν μελίησιν ἀποφθίνει, ἄλλα δὲ φύει·
ὡς δὲ καὶ ἀνθρώπων γενεὴν καὶ φύλον ἐλίσσει.
- Ὅμηρος μεταγράφει· 8
φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δὲ θ' ὕλη
τηλεθόωσα φύει, ἕαρος δ' ἐπιγίνεται ὠρη·
ὡς ἀνδρῶν γενεὴ ἢ μὲν φύει, ἢ δ' ἀπολήγει.
- Πάλιν δ' αὐτὸς Ὁμήρου εἰπόντος· 9
οὐχ ὅσην κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάσθαι,
- Ἀρχιλόχος τε καὶ Κρατῖνος γράφουσιν, ὃ μὲν· 10
οὐ γὰρ ἐσθλὰ κατθανοῦσι κερτομεῖν ἐπ' ἀνδράσιν,
- 15 Κρατῖνος δὲ ἐν τοῖς Λάκωνι· 11
φοβερόν ἀνθρώποις τόδ' αὐτὸ,
κταμένοισιν ἐπ' αἰζηλοῖσι[ν] κανχᾶσθαι μέγα.
- Αὐτίς τε ὁ Ἀρχιλόχος τὸ Ὀμηρικὸν ἐκεῖνο μεταφέρων· 6, 1
ἀσάμην, οὐδ' αὐτὸς ἀναίνομαι· ἀντί νυ πολλῶν, |
- 20 ὧδέ πως γράφει· 739 P 2
ἡμβλακον, καὶ ποῦ τινα ἄλλον ἢδ' ἄτη κιχῆσατο·
- καθάπερ ἀμέλει κάκεινο τὸ ἔπος· 3
ξυνὸς ἐννάλιος, καὶ τε κτανέοντα κατέκτα,

2 Ψ 315 4—6 Musaios Fr. 25 Kern 5 Diels 8—10 Z 147—149
 12 χ 412 14 Archilochos Fr. 64 16 f Kratinos Λάκωνες Fr. 95 CAF I
 p. 41 sq. 19 I 116 21 Archilochos Fr. 73 23 Σ 309

2 περιγίνεται (aus Ψ 318) μεγ' ἀμείνων Ψ 315 3 μουσαίου L³ μωσέον
 L³ 4 ζείδωρος Di ζήδωρος L 6 ὡς—ἐλίσσει L ἀνθρώπων γενεὴν καὶ
 φύλον Heyne zu Z 147 (Variae lect. et observ. in Iliad. vol. V p. 213) ἀνθρώπων
 γενεὴ καὶ φύλλον L 9 ὠρη L 16 φοβερόν] φθονερόν Jacobs τόδ' αὐ]
 τὸ δ' αὐ L τόδε Grotius, Excerpta p. 461 21 ἄτη] ἄλη Hermann

- μεταποιῶν αὐτὸς ὠδὲ πως ἐξήνεγκεν· 4
 † ἔρξω· ἐτήτυμον γὰρ ξυγὸς ἀνθρώποισιν Ἄρη·
 ἔτι κάκεινο μεταφράζων· 5
 νίκης ἀνθρώποισιν θεῶν ἐν † πείρῃ κείται.
 5 διὰ τοῦδε τοῦ λάμβου δηλὸς ἐστι· 6
 καὶ νέου· θάρρυνε, νίκης δὲ ἐν θεοῖσι πείρατα.
 Πάλιν Ὀμήρου εἰπόντος· 7. 1
 ἀνιπτόποδες, χαμαιεῦναι.
 Ἐὐριπίδης ἐν Ἐρεχθεῖ γράφει· 2
 10 ἐν ἀστράτῃ πέδῳ
 εὔδοισιν, πηγαῖς δ' οὐχ ἔγγραίνουσιν πόδα·
 Ἀρχιλόχου τε ὁμοίως εἰρηκότος· 3
 ἀλλ' ἄλλος ἄλλη κραδίην λαίνεται.
 παρὰ τὸ Ὀμηρικόν· 4
 15 ἄλλος γάρ τ' ἄλλοισιν ἀνήρ ἐπιτέρπεται ἔργοις.
 Ἐὐριπίδης ἐν τῷ Ὀνει σθιόν· 5
 ἀλλὰ ἄλλος ἄλλοις μᾶλλον ἦδεται τρόποις.
 Ἀκίχου δὲ Ἀλοχίλου μιν λίγοντος· 6
 οἴκοι μένειν χρὴ τὸν καλῶς εὐδαίμονα
 20 καὶ τὸν κακῶς πράσσοντα καὶ τοῦτον μένειν,

2 Archilochos Fr. 62 4 vgl. H 102; P 514 5 καὶ λάμβου vgl. Arist. Rhet. III 17 p. 1418b 20; Athen. XI p. 461 E 6 Archilochos Fr. 75 8 II 2:5 10 f. Euripides Erechtheus Fr. 867 13 Archilochos Fr. 36; vgl. Etym. Genom. hist. 76 15 § 225 17 Euripides Oineus Fr. 390 19 f. Aeschylus Fr. inc. 417; vgl. Stob. Flor. Fr. 14, wo der erste Vers erhalten und dem Sophokles zugeschrieben ist. Beide Verse glaubt einem Komiker entnommen Koch CAF III p. 121 sq. Adesp. 1217

2 ἔρξω] Ἐξίσω Bergk ἔρξω ἴων Meineke ἔρξ' ἴων Hartung 4 θεῶν ἐν γούνοισι κείται πεπρωτα ἢ θεῶν ἐκ οὐδὲ θεῶν ἐν κείρασι κείται ἢ γ 6 θαρρύνει I. θάρρυνε Elmsley 10 f. ἐν ἀστράτῃ πέδῳ εὔδοισι Musgrave εὔδοισιν ἐν ἀστράτῃ πέδῳ L 13 ἀλλ' - Sext. Emp. Adv. Math. XI 44 κρᾶδίην I. κραδί. Emp. H-S CR κρᾶδίην Bergk 15 τ' aus Hom. 19 γρ', ἄρ' Stob. 20 κακῶς, ἢ καλιῶς I. καὶ τὸν κακῶς πράσσοντα, καὶ τοῦτον μένειν ab Vers. eines Komikers Nauck

- Εὐριπίδου δὲ τὰ ὅμοια ἐπὶ τῆς σκηνῆς βοῶντος· 7
μακάριος ὅστις εὐτυχῶν οἴκοι μένει,
ἀλλὰ καὶ Μενάνδρου ὡδὲ πως κομφοδοῦντος· 8
οἴκοι μένειν χρῆ καὶ μένειν ἐλεύθερον,
ἢ μηκέτ' εἶναι τὸν καλῶς εὐδαίμονα. |
5 Πάλιν Θεόγνιδος μὲν λέγοντος· 740 P 8, 1
οὐκ ἔστι(ν) φεύγοντι φίλος καὶ πιστὸς ἑταῖρος,
Εὐριπίδης πεποίηκεν· 2
πένητα [φεύγοντα] φεύγει πᾶς τις ἐκποδῶν φίλος.
10 Ἐπιχάρμου τε εἰπόντος· 3
ὦ θύγατερ, αἰαὶ τύχας· συνοικεῖς ὦν νέφ γ' ἔσσα παλαιτέρα,
καὶ ἐπάγοντος·
ὁ μὲν γὰρ ἄλλην [δῆτα] λαμβάνει νεάνιδα,
<ἄ δ'> ἄλλον [δ'] ἄλλη <δῆτα> μαστεύει τινά,
15 Εὐριπίδης γράφει· 4
κακὸν γυναῖκα πρὸς νέον ζεῦξαι νέαν †
ὁ μὲν γὰρ ἄλλης λέκτρον ἱμεῖρει λαβεῖν,
ἢ δ' ἐνδεῆς τοῦδ' οὔσα βουλευεῖ κακά.
Ἔτι Εὐριπίδου μὲν ἐν τῇ Μηδείᾳ εἰπόντος· 5
20 κακοῦ γὰρ ἀνδρὸς δῶρα ὄνησιν οὐκ ἔχει,
Σοφοκλῆς ἐν τῷ Αἰαντι τῷ μαστιγοφόρῳ ἐκείνῳ φησι τὸ ἰαμβεῖον· 6
ἐχθρῶν δ' ἄδωρα δῶρα καὶ οὐκ ὄνησιμα.

2 Euripides Philoktet Fr. 793 4 f Menander Ἐαντὸν τιμωρ. Fr. 145 CAF
III p. 42 7 Theognis 209 9 Euripides Med. 561 11—18 vgl. Kaibel,
Hermes 28 (1893) S. 62—64 11—14 Epicharm Fr. 298 Kaibel 16—18 Euri-
pides Fr. inc. 914; vgl. Fr. 24, 1 20 Euripides Med. 618 22 Sophokles
Ai. 665

7 οὐκ ἔστι L Theogn. A οὐδεὶς τοι Theogn. ūbr. HSS 9 [φεύγοντα]
Vi ἐκ ποδῶν L 11 αἰ αἰ L συνοικεῖς ὦν νέφ γ' ἔσσα παλαιτέρα Kai-
bel συνοικίζων με ὠσεσσαπολα περα L 13 f [δῆτα] <ἄ δ'> [δ'] <δῆτα> Kaibel
ἄλλη L 16 Entweder ist dieser Vers korrupt oder es ist zwischen ihm und
dem nächsten etwas ausgefallen; Elter verbindet Fr. 914 mit Fr. 24 γραῖαν
γυναῖκα πρὸς νέον ζεῦξαι κακὸν Scaliger 21 ἰαμβεῖον L

Σόλωνος δὲ ποιήσαντος·

7

τίκτει γὰρ κόρος ἔβρον, ὅταν πολὺς ὄμβρος ἔπιηται.

ἄντικρον δὲ θέογνις γράγει·

8

τίκτει τοι κόρος ἔβρον, ὅταν κακῷ ὄμβρος ἔπιηται.

5 ὅθεν καὶ ὁ Θεοκρίδης ἐν ταῖς ἱστορίαις εἰώθασιν δὲ οἱ πολλοὶ τῶν 9
ἀνθρώπωνε φησίν, τοῖς ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστον ἀπροσδόκητος
ἐκπραγία ἔλθῃ, εἰς ἔβρον τρέψιθαι· καὶ Φίλιστος ὁμοίως τὰ ἀντὰ 10
μιμείται ὅδε λέγων· ἢ τὰ δὲ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις
ἐπιτυχοῦντα ἀσφαλιστίτερα ἢ παρὰ δόξαν καὶ | κακοπραγίαν . . . 74: P
10 εἰώθασιν γὰρ μάλιστα οἱ παρὰ δόξαν ἀπροσδοκῆτως ἐπιπρόσδοκτοι
εἰς ἔβρον τρέψιθαι·

Πάλιν Ἐὐριπίδου ποιήσαντος·

9.1

ἐκ γὰρ πατρὸς καὶ μητρὸς ἐκπονομένων
σκληρὰς διαίτας οἱ γόνοι βελτίονες.

15 Κριτίας γράγει· ἄρχομαι | δὲ τοι ἀπὸ γυναικὸς ἀνθρώπων· πῶς ἔν 2 24
βέλτιστος τὸ σῶμα γίνοιτο καὶ λευρότατος; εἰ δὲ γυναικῶν γυμνάζοιτο
καὶ ἰσθίαι ἐρρομίως καὶ τειλαιποροίῃ τὸ σῶμα καὶ ἡ μήτηρ τοῦ
παιδίου τοῦ μίλλοντος ἰσθίαι λεγίνοι τὸ σῶμα καὶ γυμνάζοιτο·
ἀέθλις τε Ὀμήρου ἐπὶ τῆς ἡφαιστοτιτύχτου ἀσπίδος ἀπόττος 3

20 ἐν μὲν γαλαν ἵτινξ', ἐν δ' οὐρανόν, ἐν δὲ θάλασσαν·
ἐν δ' ἐπίθει ποταμοὸ μίγα σθίνος Ὀχιαρολο

2 Solon Fr. 8; vgl. Diogen VIII 22 τίκτει τοι κόρος ἔβρον, ὅταν κακῷ ὄμβρος
ἐπιηται. 4 Theognis 133 5--9 Thukyd III 70 4 ποθε δὲ τοι ποταμοὶ εἰς
ἂν μάλιστα καὶ δι' ἐλαχίστον ἀπροσδόκητος ἐκπραγία ἔλθῃ, εἰς ἔβρον τρέψιθαι
καὶ πολλὰ κατὰ λόγον τοῖς ἀνθρώποις ἐπιτυχοῦντα ἀσφαλιστίτερα ἢ παρὰ δόξαν
καὶ κακοπραγίαν ὡς εἴτερον φρον ἀποδοσεται ἢ ἐπιδοσεται αὐτῷ ἔλθουσι. 10 f
Philistos Fr. 11 FHG I p. 200. 13 f Euripides Megera Fr. 12 11 13--14
Kritias Fr. 1 FHG I p. 68 Fr. 2 Doh. V. 15 καὶ 162 aus dem Fragm. des Euseb.
über den Staat der Lakonier, vgl. Wythebach, Attische u. Plat. Met. I
p. 68. 20 f Σ 13 14.

5 f τα 4 κακοπραγία αὐτῷ αὐτῷ. Die Worte aus Thuk. III 70 4 sind aus
Handg' des Verfassers ein Versetzen des Genets selbst in die Pluralform statt ge
rufen. 9 f aus Thuk. III 70 4 St. 13 ἐκπονομένους αὐτῷ ἐκπρόδοκτοι
Euseb. I. c. p. 11 21 22 23 24 11 W. 10 m. 14 γυναικῶν St. 14 Euseb. I. c. p. 11
Stab. F. 1 15 ποταμοὶ l.

- Φερεκύδης ὁ Σύριος λέγει· »Ζᾶς ποιει φᾶρος μέγα τε καὶ καλὸν καὶ 4
 ἐν αὐτῷ ποικίλλει γῆν καὶ Ὠγηνὸν καὶ τὰ Ὠγηνοῦ δώματα.«
 Ὀμήρου τε εἰπόντος· 5
 αἰδώς, ἦτ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἦδ' ὀνίνησιν,
 5 Εὐριπίδης ἐν Ἐρεχθεὶ γράφει· 6
 αἰδοῦς δὲ (κ)αὐτὸς δυσκρίτως ἔχω πέρι·
 καὶ δεῖ γὰρ αὐτῆς κάστιν αὐτὸν κακὸν μέγα.
 Λάβοις δ' ἂν ἐκ παραλλήλου τῆς κλοπῆς τὰ χωρία καὶ τῶν 10, 1
 συνακμασάντων καὶ ἀνταγωνισαμένων σφίσι τὰ τοιαῦτα, Εὐριπίδου 2
 10 μὲν ἐκ τοῦ Ὀρέστου·
 ὦ φίλον ὕπνου θέλητρον, ἐπίκουρον νόσου,
 Σοφοκλέους (δ') ἐκ τῆς Ἐριφύλης· 3
 ἄπελθε· κινεῖς ὕπνον ἰητρὸν νόσου,
 καὶ Εὐριπίδου μὲν ἐξ Ἀντιγόνης· 4
 15 ὀνόματι μεμπτὸν τὸ νόθον, ἡ φύσις δ' ἴση,
 Σοφοκλέους δὲ ἐξ Ἀλεαδῶν· 5
 ἅπαν τὸ χρηστὸν τὴν ἴσην ἔχει φύσιν,
 πάλιν Εὐριπίδου μὲν ἐκ Τημένου· 6
 τῷ γὰρ ποιοῦντι καὶ θεὸς συλλαμβάνει,

1 f Pherekydes Fr. 4 Kern 2 Diels, Vorsokr. 508; vgl. Grenfell and Hunt, Greek Papyr. Ser. II Nr. 11; H. Weil, Revue des études grecques 10 (1897) S. 1—9; Diels, Sitzungsber. der Berl. Ak. 1897 S. 144 ff; C. Fries, Woch. f. klass. Phil. 1903 Sp. 47 ff 4 Hesiod Op. 318; vgl. 2 45 (als Homervers auch Plut. Mor. p. 529 D citiert) 6 f Euripides Erechtheus Fr. 365 11 Euripides Or. 211 13 Sophokles Eriphyle Fr. 198 15 Euripides Antigone Fr. 168 17 Sophokles Aleadaei Fr. 84, 2 19 Euripides Hippol. pr. Fr. 432, 2; vgl. Theodoret Gr. aff. c. I 87; Strom. V 16, 8; Stob. Flor. 29, 34

1 ζᾶς L 2 ὠγήνον—ὠγήνου L δώματα] δάσματα Weil a. a. O. p. 3
 4 σίνεται corr. aus σείνεται L¹ 6 (κ)αὐτὸς H. Stephanus 7 αὐ Badham
 (Nauck) οὐ L οὐ H. Stephanus 11 θέλητρον Eur. θέλιστρον L 12 (δ') St
 13 ἄπελθε· κινεῖς Nauck ἄπελθ'· ἐκείνης L ὕπνος ἰατρὸς Valckenaer zu
 Eurip. Hipp. 1372 p. 313, 1 E 15 δ' ἴση Stob. Flor. 77, 10 δοίη L 16 Ἀλεα-
 δῶν aus Stob. Flor. 77, 9 ἀλεαδῶν L 17 τὴν ἴσην] γνησίαν Stob. 18 ἐκ
 Τημένου Elter ἐν κτιμένωι L ἐν Τημένωι Gataker 19 γὰρ] δ' αὐ Strom. V 16

	<i>Σοφοκλέους δὲ ἐν Μίνω·</i>	7
	οὐκ ἔστι τοῖς μὴ δοῶσι σύμμαχος τέχνη,	7a P
	<i>ναὶ μὴν Ἐὐριπίδου μὲν ἐξ Ἀλεξάνδρου·</i>	8
5	χρόνος δὲ δείξει σ' ὅτι τεκμηρίω μαθῶν
ἢ χρηστὸν ὄντα γινώσκωμαι σε ἢ τοῖς κακόν.	
	<i>Σοφοκλέους δὲ ἐξ Ἰκκίου·</i>	9
	πρὸς ταῦτα κρείττε μὴδὲν, ὡς ὁ πάνθ' ὄρων
καὶ πάντ' ἀκούων πάντ' ἀναπτύσσει χρόνος.	
	<i>Ἀλλὰ κάκεινα ὁμοίως ἐπιδράμωμεν. Ἐνμήλου γὰρ ποιήσαντος·</i>	11. 1
10	<i>Μνημοσύνης καὶ Ζηγὸς Ὀλυμπιον ἐννεία ποιῆσαι.</i>	
	<i>Σόλων τῆς ἐπιγραφῆς ὧδε ἀρχεται·</i>	2
	<i>Μνημοσύνης καὶ Ζηγὸς Ὀλυμπιον ἀγλαὴ τέκνα.</i>	
	<i>Πάλιν αὖ τὸ Ὀμηρικὸν παραγράφων Ἐὐριπίδης·</i>	3
	τίς πόθιν εἰς ἀνδρῶν; πόθι τοι πτόλις ἰδὲ τοκῆς;	
15	<i>τοιοῦδε χρῆται τοῖς λαμβάνουσιν ἐν τῷ Αἰγίῳ·</i>	4
	ποῖαν σε φῶμεν γαίαν ἐκλεισπότα
πόλι ξηνοῦσθαι τῆδε; τίς πάτρας θ' ἦρας;
τίς ἰσθ' ὁ γένος; τοῦ κικλήρευται πατρός;	
	<i>Τι δ'; οὐ Θιόργιδος ἐπόντος·</i>	5
20	οἶνος πινόμενος πολλὸς κακός· ἦν δὲ τις αὐτῷ
χρήται ἐπισταμίως οὐ κακὸν ἀλλ' ἀγαθόν.	

2 Sophocles Mimos Fr. 574 4 f Euripides Alex. Fr. 101 7 f Sophocles Hylas Fr. 280 10 Euripides Fr. 19 Kinkel 12 Solon Fr. 13. 1 14 c 1. d. 157 16 18 Euripides Aegaeus Fr. 1 20 2 421 3 vgl. Elter. Grammat. Lat. gram. 30 20 f Theognis 20 f; vgl. 211 f

4 σ' ἴσθι τις 5 γινώσκωμαι σ' ἢ κακόν Schö. Lewin Fr. 1. 4 184 f 17 σ' ἢ τοῖς Nauck σ' ἢ ἴσθι τις σ' ἢ καὶ Ἀλεξ. 7 πατρ. L. 6 γένος V. γένος L. 14 εἰς H. εἰς L. 15 ἰσθός L. 17 πτόλις ξηνοῦσθαι M. εἰς πολεμοῦσθαι L. τῆδε τις πάτρας 8 W. Τροίης ἢ Λαμπεριανῶν Ζ. τῆδε f. Α. τῆδε ἢ ἢ 2 18 8. St. and Bergk γένος τις πάτρας 9 L. 18 κικλήρευται L. f. κικλήρευται 20 πατρός Theognis ποῖς L. Stob. 157 18 12 18 κικλήρευται L. Stob. 157 18 12 18 20 f εἰς χρῆται αὐτῷ Theognis 80b 21 ἐπισταμίως Theognis Stob. ἐπισταμίως L. κικλήρευται L. Theognis 80b 21 κικλήρευται Stob. Theognis 80b

- Πανύασ(σ)ις γράφει·* 6
*ὡς οἶνος θνητοῖσι θεῶν πάρα δῶρον ἄριστον,
 πινόμενος κατὰ μέτρον, ὑπέμετρος δὲ χερείων.*
- Ἄλλὰ καὶ Ἡσιόδου λέγοντος·* 12, 1
 5 *σοὶ δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν, ᾧ κεν ἄπαντες
 τέρπωνται,*
- Εὐριπίδης ποιεῖ·* 2
*ἀντὶ πυρὸς [δὲ] γὰρ ἄλλο πῦρ |
 μείζον καὶ δυσμαχώτερον βλάστον γυναῖκες.* 743 P
- 10 *Πρὸς τούτοις Ὀμήρου λέγοντος·* 8
*γαστέρα δ' οὐ πως ἔστιν ἀποκλῆσαι μεμανίαν,
 οὐλομένην, ἣ πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισι δίδωσιν,*
- Εὐριπίδης ποιεῖ·* 4
 15 *νικᾷ δὲ χρεῖα μ' ἢ κακῶς τε ὀλουμένη
 γαστήρ, ἀφ' ἧς δὴ πάντα γίνεταί κακά.*
- Ἔτι Καλλιᾶ τῷ κωμικῷ γράφοντι·* 5
μετὰ μαινομένων φασί(ν) χρῆναι μαινεσθαι πάντας ὁμοίως,
- Μένανδρος ἐν Πωλονμένοις παρισάξεται λέγων·* 6
 20 *οὐ πανταχοῦ τὸ φρόνιμον ἀρμόττει παρόν·
 καὶ συμμανῆναι δ' ἔνια δεῖ.*

2 f Panyassis Herakleia Fr. 14, 1. 5 Kinkel 5 f Hesiod Op. 57 f 8 f Euripides Hippol. pr. Fr. 429 11 f ρ 286 f 14 f Euripides Fr. inc. 915 17 Kallias Fr. 20 CAF I p. 697 19 f Menander Πωλούμενοι Fr. 421 CAF III p. 122

1 Πανύασσις Protr. 35, 3; 36, 2 2 ὡς οἶνος] οἶνος (δὲ) Athen. II p. 37 A 3 ὑπέμετρος] ὑπὲρ μέτρον Athen. 5 σοὶ wohl aus Hes. Op. 56 τοῖς Op. 57 8 [δὲ] Grotius < Stob. Flor. 73, 23 9 καὶ δυσμαχώτερον βλάστον γυναῖκες] ἐκβλαστοῦμεν (ἐκβλαστῶμεν HS ἔβλαστον αἰ Grotius ἐβλάστομεν Dobree) γυναῖκες πολὺ δυσμαχώτερον Stob. 11 ἀποκρίψαι Hom. 14 μ' ἢ—ὀλουμένη Casaubonus, Animadv. ad Athen. X 5 p. 716 μὲν—οὐλομένη L 15 γίνεταί Sy 16 Καλλιᾶ Vi καλίαι L 17 φασί L¹ φησί L* 18 πωλονμένοις L 19 τὸ φρόνιμον—παρόν] δ' ὁ φρόνιμος ἀρμόττειν δοκεῖ Men. Monost. 691 20 συμμανῆναι Anon. bei Po und Bentley, Emend. in Men. et Phil. p. 56 συμβῆναι L

- Ἀντιμάχου τε τοῦ Τηίου εἰπόντος: 7
 ἐκ γὰρ δώρων πολλὰ κάκ' ἀνθρώποισι πέλονται.
- Ἄγλας ἐποίησεν: 8
 δῶρα γὰρ ἀνθρώπων νοῦν ἤπαθεν ἡδὲ καὶ ἔργα. |
- 5 Ἡσιόδου δὲ εἰπόντος: 12 1
 οὐ μὲν γὰρ τι γυναικὸς ἀνὴρ ληΐζειτ' ἄμεινον
 τῆς ἀγαθῆς: τῆς δ' αὐτὲ κακῆς οὐ ῥίγιον ἄλλο.
- Σιμωνίδης εἶπεν: 2
 γυναικὸς (δ'): οὐδὲν χρῆμα ἀνὴρ ληΐζεται
 10 ἐσθλῆς ἄμεινον οὐδὲ ῥίγιον κακῆς.
- Πάλιν Ἐπιχάρμου εἰπόντος: 3
 ὡς πολὺν ζήσων χρόνον χῶς ὀλίγον οὕτως διανοοῦ.
- Ἐὐριπίδης γράφει: 4
 τί δήποτε ὄλβη μὲν μὴ σαφὲ βεβηκότες
 15 οὐ ζῶμεν ὡς ἥδιστα μὴ λυπούμενοι;
- Ὅμοιος τοῦ κωμικοῦ Διγίλου εἰπόντος: 5
 εὐμετάβολός ἐστιν ἀνθρώπων βίος.
- Ποσειδίππος: 6
 οὐδέ τις ἄλυπος τὸν βίον διήγαγεν
 20 ἀνθρώπος ὃν οὐδὲ μίχρη τοῦ τίλουσ κάλιον
 ἱμῖνιν ἀτεχνῶν.

2 Antimachos aus Teos Fr. 1 Kinkel 4 Noster Zweifelh. Fr. 4 Kinkel.
 vgl. Meineke Fr. Com. I p. 416 5-10 vgl. Porphyrios bei Eus. Praep. Ev. V
 3. 19 6f Hesiod Op. 702f 9f Simonides von Amorgos Fr. 6 12 E.
 charm Fr. 207 Kinkel 14f Euripides Antiope Fr. 120, 4f 17 Diphilos Fr. 125
 CAF II p. 576 19-21 Poseidippos Fr. 30 CAF III p. 340

3 Ἄγλας Thiersch, Act. Philol. Monac. 2 (1815) p. 581 εἰπὼς οὕτω ἀπὸ ἐπ.
 γλας L. 4 νόον Sy 8 σιμωνίδης L. 9 (δ') - Eia. 10 ἄμεινον ἐσθλῆς.
 Eus u. Aristot. V 71 c. 14f δήποτε] δήτ' ἔσθ Stob. Flor. 106, 11 (μὲν)
 Stob. 17 ὡς τίμει. Meineke συμ. μίχρη] Aristus τίμ. γὰρ ἔσθ 18 ποσ.
 ἀλυπος L. 19-21 ἀνθρώπος ὃν οὐδὲ ἀλυπος τὸν βίον διήγαγεν. οὐδέ
 τίμους ἱμῖνιν ἀτεχνῶν Stob. Flor. 20, 11 19 ἀλυπος Stob. Max. Conf.
 I. c. c. 11. 20 μίχρη Stob. ἔχρη L. 20 κάλιον Stob. Max. 21 ἀμῖνιν
 Cobet S. 42 ἀτεχνῶν L. Max.

καὶ κατάλληλά σοί φησιν ὁ Πλάτων γράφων περὶ ἀνθρώπου εὐμετα- 7
βόλου ζῴου.

Αὐθις Εὐριπίδου εἰπόντος·

8

ὦ πολύμοχθος βιοτὴ θνητοῖς,
ὡς ἐπὶ παντὶ σφαλερὰ κείσαι,
5 καὶ τὰ μὲν αὖξεις, τὰ δὲ ἀποφθινύθεις,
καὶ οὐκ ἔστιν ὄρος κείμενος οὐδεὶς
εἰς ὄντινα χρῆ τελέσαι θνητοῖς,
10 πλὴν ὅταν ἔλθῃ κρυερὰ Διόθεν
θανάτου πεμφθεῖσα τελευτή,

Δίφιλος γράφει·

9

οὐκ ἔστι βίος ὃς οὐ(χί) κέκτηται κακά,
λύπας, μερίμνας, ἀρπαγὰς, στρέβλας, νόσους.
15 τούτων ὁ θάνατος καθάπερ ἰατρὸς φανεὶς
ἀνέπανσε[ν] τοὺς ἔχοντας ἀναπαύσας ὕπνῳ.

Ἔτι τοῦ Εὐριπίδου εἰπόντος·

14, 1

πολλὰ μορφαὶ τῶν δαιμονίων,
πολλὰ δ' ἀέλπτως κραίνουσι θεοί, |

ὁ τραγικὸς ὁμοίως Θεοδέκτης γράφει·

745 P 2

20 τὸ μὴ βεβαίους τὰς βροτῶν εἶναι τύχας.

Βακχυλίδου τε εἰρηκότος·

3

παύροισι δὲ θνητῶν τὸν ἅπαντα χρόνον δαίμων ἔδωκεν
πράσσοντα(ς) ἐν καιρῷ πολιορκόταφον
γῆρας ἰκνεῖσθαι, πρὶν ἐγκῦρσαι δῦα,

1 f Plato Epist. XIII p. 360 D 4—10 Euripides Fr. inc. 916 12—15
Diphilos Fr. 88 CAF II p. 570 17 f Euripides Alc. 1159 f; Andr. 1284 f; Bacch.
1388 f; Hel. 1688 f (17 auch Med. 1416) 20 Theodectes Fr. inc. 16, 3 TGF²
p. 806; vgl. Stob. Flor. 105, 25 22—24 Bakchylides Fr. 25 Blass 24 vgl.
Hesychius πρὶν ἐγκύρσαι (δύα): πρὶν πλησιάσαι τῆς κακοπαθείας.

1 κατάλληλά σοι St κατ' ἄλλα σοι L κατάλληλα (< σοι) Sy 1 f (ὡς) εὐ-
μετ. St 4 βιοτὴ Nauck βιωτα L 5 ἐπίπαντι L 7 οὐδεὶς Grotius οὐδὲ
εἰς L 12 οὐ(χί) Sy 15 ἀνέπανσεν] ἀπέλυσεν Valckenaer zu Eurip. Hipp. 1372
p. 313, 1 D 19 Θεοδέκτης Vi θεόδεκτος L 22 παύροισι Stephanus παρ' οἷσι
L θνατῶν Neue δαίμων ἔδωκεν Neue (vgl. Blass) τῷ δαίμονι δῶκε L
ὁ δαίμων ἔδωκεν Ursinus τῷ δ' αἰεὶ δαίμονι δῶκε Wi, Comm. gramm. II (1880)
S. 10 23 πράσσοντα(ς) Sy πράσσοντα L περάσαντα(ς) Wi 24 ἐγκῦρσαι] γ aus
ν corr. L¹ δύα] θνατ L

Clemens II.

28

Μουσίων ὁ κωμικὸς γράφει·

κείνος δ' ἀπάντων ἐστὶ μακαριώτατος,
ὅς διὰ τέλους ζῶν ὀμαλὸν ἤσκησε ν) βιον.

ἘΨφοῖς δ' ἂν καὶ Θεόγνιδος εἰπόντος·

οὔτοι χρήσιμόν ἐστι νέα γυνὴ ἀνδρὶ γέροντι·
οὐ γὰρ πιθαλλῶν κείθεται ὡς ἄκατος.

Ἀριστοφάνη τὸν κωμικὸν γράφοντα·

αἰσχρὸν νέα γυναῖκα πρεσβύτης ἀνήρ.

Ἀνακρέοντος γὰρ ποιήσαντος·

Ἔρωτα γὰρ τὸν ἄβρὸν
μὲλ(π)ομαι βρύνοντα | μίτραις
πολυανθήμοις αἰθιδίαι·
ὄδε καὶ θεῶν θυράστης,
ὄδε καὶ βοτῶν δαμάζει.

15 Ἐὐριπίδης γράφει·

Ἔρως γὰρ ἀνδρας οὐ μόνον ἐπύρεται
οὐδ' ἀν γυναικας, ἀλλὰ καὶ θεῶν ἀνω
φυγὰς ταρασσει καὶ πόρτων ἴσχειται.

Ἄλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλείον προίη ὁ λόγος φιλοτιμονίμων ἡμῶν τε 12 :
21 ἐπιπλορον εἰς κλοπὴν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοὺς λόγους τε καὶ τὰ
δόγματα ἐπιδικέναι, γίρει ἀντικρως μαρτυροῦντα ἡμῖν Ἰκκίαν τῶν
σοφιστῶν τὸν Ἥλιον, ὅς εἰς τὸν αὐτὸν περὶ τοῦ προκτιμένου μὲν
σκέμματος ἔχει λόγον, παραιοτηροῦμθα ἀπὸ πωρ λέγοντα· τοῖτεω 2

2 f Moschion Fr inc 10 TGF 1 p 516 3 f Theognis 47 f 4 Ἀριστοφάνης Fr 100 CAF 1 p 514 -- Euripides Phoenix Fr 80 10--14 Anaktoron Fr 65; vgl Assemanus Viol p 119 16 18 Euripides Hippol pr Fr 431; vgl Stob Flor 61, 25, wo die Verse der Phaedra des Sophokles zugeschrieben sind 22 S 425, 5 H. v. a. von Elms Fr 6 FHG II p 91, Fr 6 Dindl. Vorsokr. 549

8 γράφοντος] σύμφωνον Theogn. 919; νέα Theogn. 8 αἰσχρὸν] αἰσχρο Stob Flor 71, S 179; ἄβρὸν W Teuffel in Zimmertmanns Zeitschr f d Alterthumswiss 2, 1855, S 81 10 τὸν Ἔρωτα Baxter 11 μίτραις Hermanns μίτραις L, μίτραις Arsen 11 f μίτρα ἀνδρῶν Sy 11 μίτραι, Sy μίτραι, L 12 ἀνω Arsen 13 f ὄδε ὄδε L 13 καὶ γὰρ Bergk 16 πορ, Stob μωρον L 14 μαρτυροῦντα Stob 22 ἡμῖν] ἡμῶν L 22 f 2, 11, 22 καὶ Stob, ἡμῶν L, ἡμῶν Dindl ὄ, ἡμῶν Gell Rh Mus 1, 54, S 179, το αὐτὸν παραιοτηροῦμθα Rh Mus 1, 54, S 179

ἴσως εἴρηται τὰ μὲν Ὀρφεὶ, τὰ δὲ Μουσαίῳ, κατὰ βραχὺ ἄλλω ἄλλα-
 χοῦ, τὰ δὲ Ἡσιόδῳ, τὰ δὲ Ὀμήρῳ, τὰ δὲ τοῖς ἄλλοις τῶν ποιητῶν.
 τὰ δὲ ἐν συγγραφαῖς τὰ μὲν Ἑλλησι, τὰ δὲ βαρβάροις· ἐγὼ δὲ ἐκ
 πάντων τούτων τὰ μάλιστα [καὶ] ὁμόφυλα συνθεῖς τοῦτον καινὸν
 5 καὶ πολυειδῆ τὸν λόγον ποιήσομαι.

Ὡς δὲ μὴ ἄμοιρον τὴν τε φιλοσοφίαν τὴν τε ἱστορίαν, ἀλλὰ 16, 1
 μηδὲ τὴν ῥητορικὴν τοῦ ὁμοίου ἐλέγχου περιδωμεν, καὶ τούτων
 ὀλίγα παραθέσθαι εὐλογον. 746 P

Ἀλκμαίωνος γὰρ τοῦ Κροτωνιάτου λέγοντος ἔχθρὸν ἄνδρα 2
 10 ῥᾶον φυλάσσειν ἢ φίλον· ὁ μὲν Σοφοκλῆς ἐποίησεν ἐν τῇ Ἄν- 3
 τιγόνη·

τί γὰρ
 γένοιτ' ἄν) ἔλκος μείζον ἢ φίλος κακός;

Ξενοφῶν δὲ εἴρηκεν· οὐκ ἂν ἐχθροὺς ἄλλως πως βλάβειεν ἂν τις 4
 15 ἢ φίλος δοκῶν εἶναι.

Καὶ μὴν ἐν Τηλέφῳ εἰπόντος Εὐριπίδου·

Ἑλληνες ὄντες βαρβάροις δουλεύσομεν;

Θρασύμαχος ἐν τῷ ὑπὲρ Λαρισίων λέγει· Ἄρχελάῳ δουλεύσομεν 6
 Ἑλληνες ὄντες βαρβάροις;

20 Ὀρφείως δὲ ποιήσαντος· 17, 1

ἔστιν ὕδωρ ψυχῆ, θάνατος δ' ὑδάτεσ(σ)ιν ἀμοιβή,
 ἐκ δὲ ὕδατος (μὲν) γαῖα, τὸ δ' ἐκ γαίας πάλιν ὕδωρ·
 ἐκ τοῦ δὴ ψυχῆ ὅλον αἰθέρα ἀλλάσσομεν.

Ἡράκλειτος ἐκ τούτων συνιστάμενος τοὺς λόγους ὧδέ πως γράφει· 2
 25 ἡ ψυχῆσιν θάνατος ὕδωρ γενέσθαι, ὕδατι δὲ θάνατος γῆν γενέσθαι.
 ἐκ γῆς δὲ ὕδωρ γίνεται, ἐξ ὕδατος δὲ ψυχῆ.

6—8 ὡς—εὐλογον Eus. Praep. Ev. X 2, 5 9 f Alkmaion Fr. 23 p. 82
 Wachtler; Fr. 5 Diels, Vorsokr. 107 12 f Sophokles Ant. 651 f 14 f Xeno-
 phon Kyrop. V 3, 9 17 Euripides Telephos Fr. 719 18 f Thrasymachos Fr. 2
 Diels, Vorsokr. 544 (1 Sauppe Or. Att. II p. 162) 21—23 Orpheus Fr. 230 Abel
 25 f Heraklit Fr. 68 Byw. 36 Diels; vgl. Diels, Arch. f. Gesch. d. Phil. 2 (1889), S. 92

1 ἄλλως Geel 4 μάλιστα [καὶ] Nauck, Bull. de l'Acad. de St. Pétersb. 12
 (1868) S. 528 μέγιστα καὶ L βέλτιστα καὶ Cobet S. 232 6 δὲ μὴ L Eus. O μηδὲ
 Eus. I 9 κροτωνιάτου (σ' aus ω corr.) L' 18 γένοιτ' ἄν ἔλκος Soph. γέ-
 νοιτο ἔρκος L 21 ψυχῆ Sy ψυχῆ L θάνατος] ψυχῆ Hermann Opusc. II
 p. 244 ψυχῆ θάνατος, (ψυχῆ) δ' ὑδάτεσιν [ἀμοιβή] Bywater ὑδάτεσιν L
 22 (μὲν) Hermann γαίης Hermann 23 δὲ He δδὸν αἰθέρος Her-
 mann ὅλον αἰθέρ' ἀναίσομεν Bywater 25 ψυχῆσιν—ὕδατι] ψυχῆς—ὕδα-
 τος Philo De incorr. mundi 21 (II p. 509 M)

Ναὶ μὴν Ἀθάμαντος τοῦ Πενθαγορίου εἰπόντος ἰσῶδι ἀγίννατος 8
παντός ἀρχὰ καὶ ριζώματα τέσσαρα τεγχάνοντι. πῦρ, ὕδωρ, ἀήρ
γῆ· ἐκ τούτων γὰρ αἱ γενέσεις τῶν γινομένων· ὁ Ἀκραγαντίου· 8
ἐποίησεν Ἐμπεδοκλῆς·

5 *τέσσαρα τῶν πάντων ριζώματα πρῶτον ἄκουε·*
πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαλαν ἰδ' αἰθήρος ἄπλετον ἕφος·
ἐκ γὰρ τῶν ὅσα τ' ἦν ὅσα τ' ἴσασται ὅσα τ' ἴσαι.

Καὶ Πλάτωνος μὲν λέγοντος ἰδιὰ τοῦτο καὶ οἱ θεοὶ τῶν ἀν- 8
θρωπέων ἐπιστήμονες, οὓς ἂν διὰ πλείστου ποιῶνται. θάττον ἀπαλ-
 10 *λάττουσι τοῦ ζῆνε Μένανδρος πεποίηκεν·* 8

ὃν οἱ θεοὶ σιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος· |

Ἐὐριπίδου δὲ ἐν μὲν τῷ Ὀνομάῳ γράφοντος· 16

τεκμαιρόμεσθα τοῖς παροῦσι τὰ ἀφανῆ.

ἐν δὲ τῷ Φοίνικι· 2

17 *τὰ ἀφανῆ τεκμηρίοισιν εἰκότως ἀλλίσκεται.*

Ἐπιπέδου λέγει· ἰὰ δ' ἐστὶν ἀφανῆ, ἀνάγκη τοῖς διδάσκοντα· τι 8
κηρίοις καὶ τοῖς εἰκόσι ζητεῖν· 8

Ἰσοκράτους τε αὖ εἰπόντος ἰδιὸν δι' τὰ μέλλοντα τοῖς προγιγνη- 8

1 8 vgl. Zeller, Phil. d. Gr. I S. 408; II 22 S. 100 Anm. 5 - 7 Empe-
 pedokles Fr. 6, 1; 17, 18; 21, 9 Diels. 8 - 10 Plato, Akroch. p. 37 BC. 11 Me-
 nander, Sic. Ekpaton Fr. 17 CAF III p. 46. 12 S. 437, 2 Theodoros (ir-
 ad. c. VI 90-91). 13 Euripides, Oionomaos Fr. 574. 14 Euripides, Phoinix
 Fr. 811. 15 f Hygieudes Fr. 197 Blaes? vgl. Antiphon Fr. 72 Blaes. 16 f
 Isokrates IV 141.

1 πεθαγοριου L. ἀγίννατος, Valckenauer De Arist. p. 29 γέννητο L. 2 τις
 ταρι L. 3 τούτων L. τούτων γὰρ Sext. Emp. Adv. Math. IX 102, X 115
 u. a. ἄκουε, ταοὺ anders Qu. 6 γασσι 4 Statt γαλαν ἰδ' L. γαίαι καὶ
 Fr. 10 Met. p. 110; Sext. Emp. Adv. Math. IX 10 u. a. 5 ἄπλετον L. Plat. ἄπλετος
 Sext. Athenag. 22 S. 117; Plut. 1 S. 11, Deas. 6 ἄπλετον L. S. 11 ἔτιον Plat.
 Athenag. Sext. 7 ἰδιὸν παρ' οὐκ ἐστὶν ἰδιὸν ἰδιὸν ἰδιὸν ἰδιὸν ἰδιὸν ἰδιὸν
 Aristot. Metaph. II 4 p. 1004, 20 ἰδιὸν τοῦτο παρ' οὐκ ἐστὶν ἰδιὸν ἰδιὸν ἰδιὸν
 ἰδιὸν Sext. Adv. I. 8 f οἱ θεοὶ τοῦ ἰδιὸν τοῦτο Plato Stich. Flor. 16, 75
 9 ἰδιὸν τοῦτο παρ' οὐκ ἐστὶν ἰδιὸν ἰδιὸν ἰδιὸν ἰδιὸν ἰδιὸν ἰδιὸν ἰδιὸν
 10 K τεκμαιρόμεσθα L. τεκμαίρομαι, Theodoros 11 τεκμαίρομαι Theodoros
 12 τεκμαίρομαι L. 13 τεκμαίρομαι L. 14 τεκμαίρομαι L. 15 f γε, ταοὺ ταοὺ, ἰδιὸν

μένοις τεκμαίρεσθαι· Ἀνδοκίδης οὐκ ἄκνει λέγειν· ἰσχυρὴ γὰρ τεκμηρίοις
 χρῆσθαι τοῖς πρότερον γενομένοις περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι·
 Ἔτι Θεόγνιδος ποιήσαντος·

6

5 χρυσοῦ κιβδήλοιο καὶ ἀργύρου ἄ(ν)σχετος ἄτη,
 Κύρνε, καὶ ἔξευρεῖν ῥάδιον ἀνδρὶ σοφῷ·
 εἰ δὲ φίλον νόος ἀνδρὸς ἐνὶ στήθεσσι(σ)ι λέληθεν
 ψυχρὸς ἐών, δόλιον δ' ἐν φρεσὶν ἦτορ ἔχει,
 τοῦτο θεὸς κιβδηλότατον ποίησε βροτοῖσι,
 καὶ γινῶναι πάντων τοῦτ' ἀνιαιρότερον,

10 Εὐριπίδης μὲν [γὰρ] γράφει·

7

ὦ Ζεῦ, τί δὴ χρυσοῦ μὲν ὅς κιβδηλος ἦν,
 τεκμήρια ἀνθρώποισιν ὄπασας σαφῆ,
 ἀνδρῶν δὲ ὅτω χρῆ τὸν κακὸν διειδέναί,
 οὐδεὶς χαρακτῆρ' ἐμπέφυκε σώματι;

15 Ὑπερείδης δὲ καὶ αὐτὸς λέγει· ἰχαρακτῆρ' οὐδεὶς ἔπεστιν ἐπὶ τοῦ 8
 προσώπου τῆς διανοίας τοῖς ἀνθρώποις·

Πάλιν Στασίνου ποιήσαντος·

19, 1

νήπιος ὅς πατέρα κτείνων παῖδας καταλείπει,

Ξενοφῶν λέγει· ἰόμοίως γὰρ μοι νῦν φαίνομαι πεποιημέναι, ὡς εἰ 2
 20 τις πατέρα ἀποκτείνας τῶν παίδων αὐτοῦ φείσεται·

Σοφοκλέους τε ἐν Ἀντιγόῃ ποιήσαντος·

3

μητρόσ τε ἐν ᾿Αἰδου καὶ πατρός τε τευχότων,
 οὐκ ἔστ' ἀδελφός ὅστις ἂν βλάστοι ποτέ,

1 f Andokides III 2 4—9 Theognis 119—124; vgl. O. Cruiger, De loc.
 Theogn. . . . pretio Diss. Regim. 1882 p. 71 11—14 Euripides Medea 516—519
 15 f Hypereides Fr. 198 Blass² 18 Kypria Fr. 22 Kinkel; vgl. Wunderer,
 Polybios-Forschungen II S. 43 19 f Herodot 1, 155 22 f Sophokles Ant. 911 f

2 κερῆσθαι Theodor. πρότερον γενομένοις] προγεγενημένοις Theodor.
 ἔσεσθαι < Theodor. 4 ἄσχετος Theogn. I ἄσχετος L Theogn. HS² 5 Κύρνε
 Theogn. κίρσαι L 6 νόος Theogn. νόον L λελήθην Theogn. A 7 ψυχρός
 Theogn. A ψυχρός L ψεδρός (so auch Vi) oder ψιδρός die geringeren HSS d.
 Theogn. ἐν] ἐνι L ἔχη Theogn. A 8 τοῦτο θεός Theogn. τοῦτον θεοῖ
 L ποίησε Theogn. ποιῆσαι L 9 ἀνιαιρότερον L ἀνιαιρότατον Theogn.
 10 [γὰρ] Di 11 δὴ Eur. Stob. Flor. 2, 16 δῆτα L ἦν L Stob. ῥ Eur.
 12 ὄπασας L¹ für ὄπασας 17 Στασίνο] vielmehr Arktinos nach Welcker u.
 K. O. Müller 18 κτείνας Aristot. p. 1376^a 6; 1395^a 16; Polyb. 23, 10, 10;
 Suid. s. v. νήπιος u. Φιλιππος ὁ Μακεδόν; Arsen. Viol. p. 306 Walz υἱός Po-
 lyb. Suid. 22 τε L δὲ Soph. τετευχότων] κεκευθότων Soph. 23 ἂν
 βλάστοι Soph. ἀναβλαστοῖ L

δικασταί, σπουδῆ καὶ παράταξις γεγένηται περὶ τὸν ἀγῶνα τουτονί,
οὐδ' ἓνα ὑμῶν ἀγνοεῖν ἠγοῦμαι.

Ἰσοκράτους πάλιν εἰρηκότος ὡσπερ τῶν χρημάτων, ἀλλ' οὐκ 21, 1
ἐκείνου συγγενῆς οὐσαί Λυσίας ἐν τοῖς Ὀρφανικοῖς λέγει· καὶ φανερός 2
5 γέγονεν οὐ τῶν σωμάτων συγγενῆς ὢν, ἀλλὰ τῶν χρημάτων.

Ἐπεὶ καὶ Ὀμήρου ποιήσαντος·

3

ὦ πέπον, εἰ μὲν γὰρ πόλεμον περὶ τόνδε φυγόντες
αἰεὶ δὴ μέλλοιμεν ἀγῆρω τ' ἀθανάτω τε |
ἔσσεσθ', οὔτε κεν αὐτὸς ἐνὶ πρώτοισι μαχοίμην 749 P
10 οὔτε κε σὲ στέλλοιμι μάχην ἐς κνυδιάνειραν·
νῦν δ', ἔμπης γὰρ κῆρες ἐφροσάσαι(ν) θανάτοιο
μυρίαί, ἃς οὐκ ἔστι φυγεῖν βροτὸν οὐδ' ὑκαλύξαι,
ἴομεν, εἰ κέ τῳ εὐχος ὀρέξομεν, ἠέ τις ἡμῖν.

Θεόπομπος γράφει· εἰ μὲν γὰρ ἦν τὸν κίνδυνον τὸν παρόντα δια- 4
15 φυγόντας ἀδέως διάγειν τὸν ἐπίλοιπον χρόνον, οὐκ ἂν ἦν θαυμαστὸν
φιλοφυγεῖν, νῦν δὲ τοσαῦται κῆρες τῷ βίῳ παραπεφύκασι ὥστε τὸν
ἐν ταῖς μάχαις θάνατον αἰρετώτερον εἶναι δοκεῖν.

Τί δ'; οὐχὶ καὶ Χίλωνος τοῦ σοφιστοῦ ἀποφθεγξαμένον ἔγγυα. 5
πέρα δ' ἄτα· Ἐπίχαρμος τὴν αὐτὴν γνώμην ἐτέρῳ ὀνόματι προη- 6
20 νέγκατο εἰπών·

ἔγγυας ἄτα (᾽στι) θυγάτηρ, ἔγγυα δὲ ζαμίας.

Ἀλλὰ καὶ τοῦ ἱατροῦ Ἰπποκράτους ἐπιβλέπειν οὖν δεῖ καὶ ὄρην 22, 1
καὶ χόρην καὶ ἠλικίην καὶ νόσους· γράφοντος Εὐριπίδης ἐν ἔξα- 2
μέτρῳ τιῶν ῥήσει φησὶν·

25

ὅς οἶδ' ἱατρύειν καλῶς,
πρὸς τὰς διαίτας τῶν ἐνοικούντων πόλιν
τὴν γῆν (τ') ἰδόντα τὰς νόσους σκοπεῖν χρεῶν.

3 f Isokrates XIX 31 4 f Lysias Fr. 84 Scheibe 7—13 M 322—328
14—17 Theopompos Fr. 77 FHG I p. 291 18 f vgl. Strom. I 61, 2 21 Epi-
charm Fr. 268 Kaibel 22 f Hippokrates Aphor. 1, 2 (IV p. 458 Littré) 25—27
Euripides Fr. 917

2 οὐδ' L 4 Ὀρφανικοῖς Taylor zu Lysias II p. 35 Reiske ὀρφικοῖς L
7 φηγόντε Hom. 9 ἔσσεσθ' L 10 οὔτε κε σὲ στέλλοιμι Hom. οὔτε κέν σε
στελοίμην L 18 ἴομεν η (corr. aus εἰ L¹) καὶ τῶι L 18 f ἔγγυαι (εἰ ge-
strichen) παραδάτα L 19 f προηνέγκατο Sy προσηνέγκατο L 21 ἔγγυας ἄτα
(᾽στι) W. T(euffel) in Zimmermanns Zeitschr. f. d. Alterthumswiss. 2 (1835) S. 90
ἔγγυα ἄτας L 23 νόσους Sy 24 τιῶν ῥήσει Bywater, Journ. of Phil. 4
(1872) p. 215 τηρήσει L χηρήσει Hemsterhuis 25 ὅς οἶδ' ἱατρύειν Wi ὅσοι δ'
ἱατρύειν L ὅσοι νόσους θέλουσιν ἰᾶσθαι F. W. Schmidt 27 τῆν] καὶ Grotius
(τ') Valckenaer ἰδόντα Wi ἰδόντας L

Ὁμήρου πάλιν ποιήσαντος·

3

μοῖραν δ' οὐ τινά σῃμι περὶ γμίνον ἔμμεναι ἀνδρῶν.

ὁ τε Ἀχιλλεύς λέγει· πᾶσι μὲν ἀνθρώποις ὀφείλεται ἀποθανεῖν ἢ 4
πρότερον ἢ εἰς ἴσπερον, ὁ τε Δημοσθένης· πᾶσι μὲν γὰρ ἀνθρώ- 5
ποις τέλος τοῦ βίου θάνατος, καὶ ἐν οὐκίση τις αὐτὸν καθιέρω-
σῃ.²

Ἡροδότου τε αὐτὸ ἐν τῷ περὶ Γλαύκου τοῦ Σπαρτιάτου λόγῳ 22, 1
φύσαντος τὴν Πηθίαν εἰπεῖν τὸ περηθῆναι τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ποιῆσαι
ἴσον γινέσθαι, Ἀριστοφάνης ἔφη·

3

10 δύναται γὰρ ἴσον τῷ θεῷ εἶναι, τοῦ νοεῖν,

καὶ πρὸ τοῦτου ὁ Ἐλιάτης Παρμενίδης·

3

τὸ γὰρ αὐτὸ νοεῖν ἴσπερ τε καὶ εἶναι.

P

Ἡ οὐκὶ καὶ Πλάτωνος εἰπόντος· ἡμεῖς δὲ τοῦτο λέγομεν ἄν ἴσως 4
οὐκ ἀτόπως, ὅτι ἀρχὴ μὲν ἰσότης ὄρασις, μισοὶ δὲ τὸ πάθος ἔλπις.
15 τρέφει δὲ μνήμη, τηρεῖ δὲ συνήθεια, Φιλίμων ὁ κωμικὸς γράφει· 5

ὄρωσι πάντες πρῶτον, εἴτ' ἐθαύμασαν,

ἔπειτ' ἐπιθωρόησαν, εἴτ' ἐς ἔλπιδα

ἐπίπτεον· οὕτω γίνεται ἐκ τούτων ἰσότης.

Ἀλλὰ καὶ Δημοσθένης εἰπόντος· πᾶσι γὰρ ἡμῖν ὁ θάνατος ὀφεί- 6
λειται καὶ τὰ ἔξῃς, ὁ Φανοκλῆς ἐν Ἐρωσίν ἢ Καλοῖς γράφει 7

ἀλλὰ τὸ Μοιρῶν νῆμ' ἄλλαντων, οὐδέ ποτ' ἴσπερ

ἐκπερίειν, ὅποσοι γῆν ἐκπεριβόηθη

2. Z 498 (vgl. Eiter, Gnom. hist. 29. 117) 3 f vgl. Orat. Att. II p. 19
4 6 Demosthenes De cor. 97 7 9 Herodot. II, 80 10 Anstophanes fr. 22
CAF I p. 561 12 Parmenides fr. 5 Diels 13 -15 Plato? 13-15
S. 441, 1 8 Theodor. Gr. aff. c. XII 20 16 16 Philonon fr. 18 CAF II
p. 521 sq 19 f vgl. oben Z. 4 6, dazu Eurip. Ale. 782; Musonius rei. p. 92, 17
Heuse παντὶ θεῷ θάνατος, ὀφείλεται 21 f Phanokles fr. 2 Boet.

3 τέλος· τίμα, Dem. αὐτὸν L 4 τοῦ περὶ γμίνον Herod. τοῦ περὶ γμίνον.
L² τὸ τε ἰσπερὶν L³ 9 γινέσθαι; ἀποθανεῖν Herod. Stab. For. 27, 14
10 τῷ Vt το L 12 λέγομεν Theodor. de cor. L de cor. fr. K 14 ἔφ-
η Theodor. μισοὶ· εἴς; Theodor. de cor. Hywater. The Gram. Rev. 9. 194
p. 26 μισοῖ Herodot. 17 ἔπειτ' Bentley et L εἴς; Bentley 18 ἐπιθωρόη-
σιν ἐπιθωρόησαν L γινέσθαι· sy 21 ἀλλὰ τοῦ Μοιρῶν νῆμ' Lezardus Emped. 4, 4
Ἀλλὰ τοῖς μοιρῶν μοιρῶν L² γμ' L ἄλλαντων Salazar bei V 10. 11. Epist.
Vinas. 94 ἄλλαντων L ποτ' Leo; ποτ' L 21 Salazar bei Branch 22 ἴσπερ
; τὸν Lezardus ἴσπερ; L

Εὐροῖς δ' ἂν καὶ Πλάτωνος εἰπόντος ἵπαντός γὰρ φυτοῦ ἢ πρώτη 24, 1
βλάστη, καλῶς ὀρηθηῖσα πρὸς ἀρετὴν, τῆς ἑαυτοῦ φύσεως κυριω-
τάτη τέλος ἐπιθεῖναι τὸ πρόσφορον («Ἐφορον») τὸν ἱστορικὸν γρά- 2
φοντα· ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγρίων φυτῶν οὐδὲν ἡμεροῦσθαι πέφυκεν,
5 ὅταν παραλλάξωσιν τὴν νεωτέραν ἡλικίαν.»

Κάκεινο τὸ Ἐμπεδοκλέους·

8

ἦδη γὰρ ποτ' ἐγὼ γενόμεν κοῦρός τε κόρη τε
θάμνος τ' οἰωνός τε καὶ εἰν ἄλλ' ἔλλοπος ἰχθύς,

Εὐριπίδης ἐν Χρυσίππῳ μεταγράφει·

4

10 θνήσκει δὲ οὐδὲν τῶν γινομένων,
διακρινόμενον δ' ἄλλο πρὸς ἄλλο
μορφὴν ἑτέραν ἐπέδειξεν.

Πλάτωνός τε ἐν Πολιτεῖα εἰπόντος κοινὰς εἶναι τὰς γυναίκας 5. 6 751 P
Εὐριπίδης ἐν Πρωτεσιλάῳ γράφει·

15 κοινὸν γὰρ εἶναι χρῆν γυναικεῖον λέχος.

Ἄλλ' Εὐριπίδου γράφοντος·

7

ἐπεὶ τὰ γ' ἀρχοῦντα ἱκανὰ τοῖς γε σῶφροσιν,

Ἐπίκουρος ἀντικρὺς φησι· ἵπλουσιώτατον ἀντάρχεια πάντων.»

Αὐθίς τε Ἀριστοφάνους γράφοντος·

8. 9

20 βέβαιον ἔξεις τὸν βίον δίκαιος ὢν,
χωρίς τε θορύβου καὶ φόβου ζήσεις καλῶς,

ὁ Ἐπίκουρος λέγει· ὀικαιοσύνης καρπὸς μέγιστος ἀταραξία.» 10

Αἱ μὲν οὖν ἰδέαι τῆς κατὰ διάνοιαν Ἑλληνικῆς κλοπῆς εἰς ὑπό- 25, 1
δειγμα ἑναργῆς τῶ διορᾶν δυναμένῳ τοιαῖδε οὐσαι ἄλις ἔστωσαν.

1—8 Plato Leg. VI p. 765 E; vgl. Stob. Ecl. II 31, 122 p. 233, 19—234, 1
Wachsm. 7 f Empedokles Fr. 117 Diels 10—12 Euripides Chrysippos Fr. 639,
12—14 13 Plato Rep. V p. 457 C 15 Euripides Protesilaos Fr. 653
17 Euripides Phoin. 554 18 Epikur Fr. 476 Usener p. 303, 12 20 f Aristo-
phanes Fr. 809 CAF I p. 590 (von Meineke I p. 321 dem Antiphanes [Fr. 330 CAF
II p. 134] zugeschrieben) 22 Epikur Fr. 519 Usener p. 317, 19 23—S. 442, 5
αἱ μὲν οὖν—ὀλόκληρον Eus. Praep. Ev. X 2, 7

8 («Ἐφορον») Cobet S. 231; Wi, Comm. gramm. II (1880) S. 10 4 οὐθ' ἐν
L οὐδὲν Di 8 εἰν ἄλλ' ἔξαλος Athen. VIII p. 365 E; Diog. VIII 77 ἔλλοπος
(L' für ἔλοπος) ἔμπορος Athen. ἔμπυρος Diog. παίδιμος, ἔμπυρος, νήχυντος, ἄμφορος
andere; vgl. Diels 10 γινομένων Nauck 11 πρὸς ἄλλον Philo II p. 458, 496.
515 M (πρὸς ἄλλο II p. 612) 12 ἀπέδειξε(ν) Philo 15 χρῆν Nauck ἄρα
L (nach diesem Wort ist κοιν von L' getilgt) ἄρα καὶ Vi [ἄρα] καὶ Sy

ἤδη δὲ οὐ τὰς διανοίας μόνον καὶ λέξεις ὑφελόμενοι καὶ παραφρά-
 σασις ἐφωράθησαν, ὡς ἐδείχθη, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὰ φάρια ἀντι-
 κριτοῦς ὀλόκληρα ἔχοντες διελεγχθήσονται· αὐτοτελῶς γὰρ τὰ ἑτέρων 2
 ὑφελόμενοι ὡς ἴδια ἐξήνεγκαν, καθάπερ Εὐγάμμων ὁ Κυρηναῖος ἐκ
 5 Μουσαίου τὸ περὶ Θεσπρωτῶν βιβλίον ὀλόκληρον καὶ Πείσανδρος ὁ
 Καμρινὸς Πεισίον τοῦ Λινδίου τὴν Ἡράκλειαν, Πανύασ' ὅς τις τὸ
 Ἀλικαρνασσέως παρὰ Κριωπέλλον τοῦ Σαμίου τὴν Οὐγαλλίαν ἄλλοις
 Ἐῦροις δ' ἂν καὶ Ὅμηρον τὸν μέγαν ποιητὴν ἔκεινα τὰ ἴπη 28 1

οἶον δὲ τρέψει ἔργος ἀνήρ ἐριθηλὲς ἐλαίης

10 καὶ τὰ ἐξῆς κατὰ λέξιν μετενηροχότα παρ' Ὀργίως ἐκ τοῦ Μοτί-
 σον ἀφανισμοῦ.

Ἐν τε τῇ Θεογονίᾳ ἐπὶ τοῦ Κρόνον Ὀργεῖ πεποιήται 2

κεῖτ' ἀποδοχμῶσαι παχὲν ἀχίνα, καθ' ἑμιν ἔπρος
 ἕρει πανδαμάτωρ.

15 ταῦτα δὲ Ὅμηρος ἐπὶ τοῦ Κύκλωπος μετέθηκεν.

Ἠοιδός τις ἐπὶ τοῦ Μελάμποδος ποιῖτ' | 3

ἠδὲ δὲ καὶ τὸ πεθέσθαι, ὅσα θνητοῖσιν ἴδιμαν
 ἀθάνατοι, δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργίς. 27

καὶ τὰ ἐξῆς παρὰ Μουσαίου λεβῶν τοῦ ποιητοῦ κατὰ λέξιν.

20 Ἀριστοφάνης δὲ ὁ κωμικὸς ἐν ταῖς πρώταις Θεομοφοραζούσαις 4
 τὰ ἐκ τῶν | Κρατίου Ἐμπικραμίνων μετήνεγκεν ἴπη. Πλάτων δὲ ὁ
 κωμικὸς καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τῷ Μειδάλῳ τὰ ἀλλήλων ὑφαιροῦνται.

4 7 vgl. Kinkel EGF I p. 28, 29, 219, 214. 5 Μουσαίου Fr. 1 Diels, Vorsokr. 197, vgl. Kern, De Orphic. cett. theog. p. 14. 9 P. 13. 10 f Orpheus Fr. 188 Abel. 13 f Orpheus Fr. 45 Abel; 14 21 f. 17 f Hesiod Melamp Fr. 164 Kinkel. 19 Musaios Fr. 23 Kern 7 Diels, Vorsokr. 40, vgl. Diels, Parmenides S. 13. 20 f vgl. Kock CAF I p. 12. 21 f vgl. Kock CAF I p. 45. 22

1 ταξ. τίς τις Eus. 2 ἠδὲ γὰρ St. διελεγχθήσονται L. διελεγχθήσονται Eus. 2 f ἀλλὰ διελεγχθήσονται Eus. 3 φάρια L. uber et posita f L. 3 γὰρ 4 Eus. 4 Εὐγάμμων Di. τίς τις L. τίς τις Eus. HSS. 5 Θεσπρωτῶν L. Θεσπρωτῶν L. 6 Πεισίον L. 7 Κυρηναῖος Πείσανδρος L. 14 ἴπη L. 17 τοῦ τὰ O. Schneider, Zeitschr. f. d. A. testam. 7 (1846) S. 58. 18 πεθέσθαι St. πεθέσθαι L. ἴδιμαν; ἴδιμαν Marchschel ἴδιμαν Götting. 19 δειλῶν; δειλῶν Kockly, Com. ep. I p. 1. 20 Θεομοφοραζούσαις L. 21 μετήνεγκεν Di. μετήνεγκεν L.

τὸν μέντοι Κώκαλον τὸν ποιηθέντα Ἀραρότι τῷ Ἀριστοφάνους νίει 6
 Φιλήμων ὁ κωμικὸς ὑπαλλάξας ἐν Ὑποβολιμαίῳ ἐκωμώδησεν. τὰ δὲ 7
 Ἡσιόδου μετέλλαξαν εἰς πεζὸν λόγον καὶ ὡς ἴδια ἐξήνεγκαν Εὐμηλὸς
 τε καὶ Ἀκουσίλαος οἱ ἱστοριογράφοι. Μελησαγόρου γὰρ ἔκλεψεν 8
 5 Γοργίας ὁ Λεοντινὸς καὶ Εὐδήμος ὁ Νάξιος οἱ ἱστορικοὶ καὶ ἐπὶ
 τούτοις ὁ Προκοννήσιος Βίων, ὃς καὶ τὰ Κάδμου τοῦ παλαιοῦ μετέ-
 γραψεν κεφαλαιούμενος. Ἀμφίλοχός τε καὶ Ἀριστοκλῆς καὶ Λεάνδριος
 καὶ Ἀναξιμένης καὶ Ἑλλάνικος καὶ Ἐκαταίος καὶ Ἀνδροτίων καὶ
 Φιλόχορος Διευχίδας τε ὁ Μεγαρικὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου ἐκ τῆς
 10 Ἑλληνικοῦ Δευκαλιωνείας μετέβαλεν. σιωπῶ δὲ Ἡράκλειτον τὸν 27,1
 Ἐφέσιον, ὃς παρ' Ὀρφείως τὰ πλεῖστα εἴληφεν. παρὰ Πυθαγόρου δὲ 2
 καὶ τὴν ψυχὴν ἀθάνατον εἶναι Πλάτων ἔσπακεν, ὃ δὲ παρ' Αἰγυ-
 πτιῶν. πολλοὶ τε τῶν ἀπὸ Πλάτωνος συγγραφεῶς πεποιήνται, καθ' 8
 ὃς ἀποδεικνύουσι τοὺς τε Στωικοὺς, ὡς ἐν ἀρχῇ εἰρήκαμεν, τὸν τε
 15 Ἀριστοτέλη τὰ πλεῖστα καὶ κυριώτατα τῶν δογμάτων παρὰ Πλά-
 τῶνος εἴληφέναι. ἀλλὰ καὶ Ἐπίκουρος παρὰ Δημοκρίτου τὰ προη- 4
 γούμενα ἔσκιεώρηται δόγματα.

Ταυτὶ μὲν οὖν ταύτῃ ἐπιλείπει γὰρ με ὁ βίος, εἰ καθ' ἕναστον 5
 ἐπεξιέναι αἰροίμην τὴν Ἑλληνικὴν διελέγχων φιλαντον κλοπὴν, καὶ
 20 ὡς σφετερίζονται τὴν εὔρεσιν τῶν παρ' αὐτοῖς καλλίστων δογμάτων.
 ἦν παρ' ἡμῶν εἰλήφασιν.

1 f vgl. Kock CAF I p. 482; II p. 502 2—4 vgl. Kinkel EGF I p. 186;
 Müller FHG II p. 20 (Eumelos; I p. XXXVII (Akusilaos vgl. Diels, Vorsokr.
 510, 29) 8—7 vgl. Zeller, Phil. d. Gr. I³ S. 278 Anm. 2 (•Es fragt sich, ob
 nicht statt Μελησαγόρου »Εὐμηλῶν«, oder umgekehrt statt Εὐμηλῶς »Μελησαγό-
 ρας« zu lesen ist.) 4—10 vgl. Müller FHG II p. 21 (Melesagoras); p. 20 (Eu-
 demos); p. 19 (Bion Prok.); p. 1 (Kadmos); IV p. 300 (Amphilochos); p. 329 (Ari-
 stoteles); II p. 334 (Leandrios); Script. Alex. Magn. p. 33 (Anaximenes); FHG I
 p. XXX Hellanikos); p. XII (Hekataios); p. LXXXVIII (Androtion u. Philochoros);
 IV p. 388 (Dieuchidas); I p. 48 (Hellanikos, Deuk.; dazu auch Kullmer, Die Hi-
 storien des Hell. v. Leab. p. 526 ff) 18—S. 444, 27 ἐπιλείπει με—θεός; Eus.
 Praep. Ev. X 2, 8—15

1 Ἀραρότι τῷ Ἀριστοφάνους νίει Casaubonus, Animadv. ad Athen. III 9
 p. 16ⁿ, 41 ἀραρότως τῷ ἀριστοφάνει ποιεῖ L 4 Μελησαγόρου] bei andern
 Ἀμελησαγόρας genannt 5 Εὐδήμος ὁ Νάξιος] wohl identisch mit Εὐδήμος
 ὁ Πάριος; bei Dion. Hal. De Thuc. iud. 5 ἱστορικοὶ L 7 Λεάνδριος Di;
 vgl. aber Protr. 45, 2 8 Ἀναξιμένης Vi ἀναξαμένης L 8—10 ἑλλανικός—
 ἑλλανικοῦ L 9 φιλόχορος L 10 δευκαλιωνίας L 12 καὶ] τὸ Münzel
 ὃ δὲ Heyse οἱ δὲ L 19 αἰροίμην L³ ἐροίμην L² πειροίμην Eus.

III. Ἦδη δὲ οὐ μόνον ἐγαιρούμενοι τὰ δόγματα παρὰ τῶν βαρ- 20 1
 βάρων διελέγχονται, ἀλλὰ καὶ προσέτι ἀπομιμούμενοι τὰ παρ' ἡμῶν
 ἀνωθεν ἐκ τῆς θείας δυνάμεως διὰ τῶν ἀγίως βεβιωκότων εἰς τὴν
 ἡμετέραν ἐπιστροφὴν παραδόξως ἐνεργούμενα. Ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ
 5 τερατινόμενοι, καὶ δὴ πευσόμεθα παρ' αὐτῶν ἦτοι ἀληθῆ ταῦτα 2
 εἶναι ἢ ἱστοροῦσιν ἢ ψευδῆ, ἀλλὰ ψευδῆ μὲν οὐκ ἂν γήσαιν οὐ
 γὰρ ἂν καταψηφίσαιτο ἰαντῶν οἴκον ἰκόντες τὴν μεγίστην
 εὐθυσίαν, τὸ ψευδῆ συγγράφειν· ἀληθῆ δ' εἶναι ἐξ ἀνάγκης ὁμολο-
 γήσαιν, καὶ πῶς ἔτι ἀπίστα αὐτοῖς καταφαίνεται τὰ διὰ Μωσίου 3
 καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν τεραστίως ἐπιθεδειγμένα; πάντων γὰρ
 10 ἀνθρώπων ὁ παντοκράτωρ κηδόμενος θεὸς τοὺς μὲν ἐντολαῖς τοὺς
 δὲ ἀπειλαῖς, ἴσθιν δ' οἷς σημεῖοις τεραστοῖς, ἐνίοις δὲ ἡπίοις ἐπαγ-
 γελίαις ἐπιστρέφει πρὸς σωτηρίαν, πλὴν ἄλλ' οἱ Ἕλληνες, εὐχνοῦ 4
 ποτε τὴν Ἑλλάδα πολυχρονίως φθείροντο, καὶ ἐπεχούσης ἀγορίας
 15 καρπῶν, οἱ καταλιφθέντες, φασί, διὰ λιμὸν ἰκίται παραγινομένοι
 εἰς Μελοῦς ἤρουντο τὴν Πηθίαν πῶς ἂν ἀπαλλαγίεν τοῦ δεινοῦ,
 μίαν δ' αὐτοῖς ἔχουσαν ἀρωγὴν τῆς συμφορᾶς, εἰ χρήσαιτο τῇ Μα- 3
 κοῦ εὐχῇ, πεισθεὶς οὖν αὐτοῖς Μακὸς ἀνελθὼν ἐπὶ τὸ Ἑλληνικὸν
 ὄρος, τὰς καθαρὰς χεῖρας ἐκτείνας εἰς οὐρανόν, κοινὸν ἀποκαλίσας
 20 πατέρα τὸν θεόν, ἠΐσατο οἰκτεῖραι αὐτὸν τετραμήνην τὴν Ἑλλάδα,
 ἅμα δὲ εὐχομένην βροντῇ ἐξαιεῖσθαι ἐπεκτεῖται καὶ πᾶς ὁ περίεστος ἄνθρωπος 6
 ἐνισφύτο, λάβροι δὲ καὶ συνεχεῖς ὄμβροι καταρραγίντες ὄλην ἐπλή-
 ρωσαν τὴν χώραν· ἐντεῦθεν ἀφθονία καὶ πλοῦσις τελειοφρονταί
 εὐκαρπία, ταῖς Μακοῦ γεωργηθίσα εὐχαῖς, καὶ ἐπικαλίσασθαι 20, 1
 25 φησὶ, Ὁ Σαμονίλ τὸν κίβρον καὶ ἰδοῦσιν κέρως φωνὰς καὶ ἕτερον ἐν
 ἡμῖν θερισμοῦ, ὅρα· ὅτι ὁ κέρων ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους διὰ 2
 τῶν ἐπιταγμάτων δυνάμεων εἰς ἴσθιν θεός· πλήρης δὲ ἡ γρᾶς, 3
 πᾶσα ἡ καθ' ἡμᾶς κατὰ τὰς τῶν δικαίων εὐχὰς ἐπακούοντος, τε καὶ
 ἐπιτιλοῦντος τοῦ θεοῦ ἕκαστον τῶν εἰρημάτων

30) Πάλιν ἱστοροῦσιν Ἕλληνες ἐκλειπόντων ποτὲ τῶν ἱεραίων 6

18 24 vgl. z. B. Apollodor Bibl III 12, 6, 9f. Paus I 44, 9, II 27, 8
 24 26 vgl. I Sam 12, 18-17. 26 vgl. Matth 5, 45. 30 S. 443 f. vgl.
 Hyginus Poet astr II 4

4 Ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ καὶ τεραστῆς μυθολογίας I. 6 ἀλλοι. Paus
 7 οἴκον. E. o. 9 αἰτοῖ, ἴσθιν E. o. 12 γρᾶς E. o. 1. 15 ἰσοφῶν
 E. o. ἱεραίων I. ἀρωγῆς ἀπαλλάξαι E. o. ἀποκαλίσας I. 18 αἰτοῖ, E. o.
 τατοῖ, I. 18f Ἑλλ. ὄρος, ὄρος τὸ Ἑλλ. E. o. I. ἐν ὄρος, τῶν τοῖ E.
 λάρων ποτὲ ἱεραίων, θεῶν V. o. κατὰ τὸ Herodot 9, 7. 19 ἐπικαλίσας,
 E. o. 20 τατὰ τὰ αὐτῶν E. o. ἴσθιν E. o. BI. τετραμήνη 20 τετρα-
 μήνη I. τετραμήνη E. o. 21 ἐπιτιλοῦσθαι E. o. ἴσθιν τατὰ I.

ἀνέμων Ἀρισταλον ἐν Κίῳ θῦσαι Ἰκμαίῳ Δί· πολλή γὰρ ἦν φθορά.
φλογῶ διακιμπραμένων πάντων καὶ δὴ καὶ τῶν ἀναψύχειν τοὺς
καρποὺς εἰσθότων ἀνέμων μὴ πνεόντων· (ὃ δὲ) ὁδῶς αὐτοὺς
ἀνεκαλίστατο.

5 Δελφοὶ δὲ Ξέρξου ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατεύσαντος ἀνειπούσης 5
τῆς Πιθίας·

ὦ Δελφοί, λίσσεσθ' ἀνέμους καὶ λώιον ἔσται.

βοῶν καὶ θύσαν ποιήσαντες τοῖς ἀνέμοις, ἀρωγούς αὐτοὺς ἔσχον·
πνεύσαντες γὰρ ἐρρωμένως περὶ τὴν Σηπιάδα ἄκραν συνέτριψαν
10 πᾶσαν τὴν παρασκευὴν τοῦ Περσικοῦ στόλου.

Ἐμπεδοκλῆς τε ὁ Ἀκραγαντινός | Κωλυσανέμας ἐπεκλήθη. λέγε- 80,1 754 P
ται οὖν ἀπὸ τοῦ Ἀκράγαντος ὄρους, πνεόντός ποτε ἀνέμου βαρῶ
καὶ νοσῶδες τοῖς ἐγγωρίοις, ἀλλὰ καὶ ταῖς γυναιξίν αὐτῶν ἀγονίας
αἰτίου γινομένου, παῦσαι τὸν ἄνεμον· διὸ καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς ἔπει 2
15 γράφει·

παύσεις δ' ἀκαμάτων ἀνέμων μένος οἳ τ' ἐπὶ γαλαν
ὀρνύμενοι θνητοῖσι καταφθινύθουσιν ἀρούρας·
καὶ πάλιν, εὐτ' ἐθέλῃσθα, παλιντιτα πνεύματα θήσεις.

παρακολουθεῖν τε αὐτῷ ἔλεγεν τοὺς μὲν μαντοσυνῶν κεκρημένους, 8
20 τοὺς δ' ἐπὶ νούσοισι δηρὸν δὴ χαλεπῶσι πεπαρμένους· ἀντικρὺς 4
γούν ἰάσεις τε καὶ σημεῖα καὶ τέρατα ἐπιτελεῖν τοὺς δικαίους ἐκ τῶν
ἡμετέρων πεπιστεύεασι γραφῶν· εἰ γὰρ καὶ δυνάμεις τινὲς τοὺς τε
ἀνέμους κινῶσι καὶ τοὺς ὄμβρους διανέμουσιν, ἀλλ' ἀκουσάτωσαν
τοῦ ψαλμφοῦ· ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, κύριε τῶν δυνά-

5—10 vgl. Herodot 7, 178, 188 7 Orac. fr. 113 Hendess 11—15 vgl.
Diels, Vorsokr. S. 163 (21. A. 14); Diog. Laert. VIII 60 (= Timaios Fr. 94 FHG
I p. 215); andere Parallelen bei Diels PPF p. 84 Nr. 14 16—18 Empedokles
Fr. 111, 3—5 Diels; vgl. Diog. Laert. VIII 59 19 f vgl. Empedokles Fr. 112,
10. 12 Diels; Diog. Laert. VIII 62 24 f Psal. 83, 2

1 Ἀρισταίων Vi ἀριστέων (ε corr. aus ι) L¹ Ἰκμαίῳ Valckenaer zu Herod.
5, 62 u. Notae ad Eurip. Suppl. 1212 (Oxoniae 1811); vgl. Apoll. Rhod. II 522 u.
Schol. zu Apoll. Rhod. II 500 ἰσθμῶι L 8 (8 δὲ) Wi 17 θνητοῖσι]
πνοιαῖσι Diog. ἄρουραν Diog. 18 εὐτ' ἦν κ' Diog. πάλιν τί τὰ L
παλιντονα Suid. s. v. ἄπνον; θήσεις] ἐπάξεις Diog., bei dem der folg. Vers
mit θήσεις beginnt 19 αὐτῷ L ἔλεγεν Hervet ἔλεγον L 20 δ' ἐπὶ] δέ
τι Diog. δέ τε Bergk νούσοισι Sy νοθσον L νούσων Diog. (der fortführt: παν-
τοίων ἐπίθοντο κλίειν εὐηκία βάζιν) δηρὸν Sy σιδηρὸν corr. L¹ aus σιδηρῶν
χαλεποῖσι L χαλεποῖσι πεπαρμ. (ἀμφὶ μύγοισιν) Diels χαλεπῶσι πεπαρμ.
ἀμφ' ὀδύγησι Bergk

μεων. οὗτός ἐστιν ὁ τῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἔξου- 5
 σιῶν κύριος, περὶ οὗ ὁ Μωυσῆς λέγει, ἵνα αὐτῷ συνῶμεν· καὶ περι- 20
 τεμισθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν καὶ τὸν τράχηλον ὑμῶν ὅτι
 σκληρυνεῖτε ἑαυτοὺς· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν οὗτος κύριος τῶν
 5 κυρίων καὶ θεὸς τῶν θεῶν ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ ἰσχυρὸς καὶ τὰ ἐπι-
 τούτοις, ὃς τε Ἰσαΐας εἶπεν εἰς ἕπος τοῦς ὀφθαλμοῦς ὑμῶν· λέγει 6
 καὶ ἴδετε τίς κατίθειξεν ταῦτα πάντα·

Λέγουσι δ' οὖν τινες λοιμοὺς τε καὶ χαλάζας καὶ θεύλλας καὶ 21 1
 τὰ παραπλήσια οὐκ ἀπὸ τῆς ἀταξίας τῆς ἑλικῆς μόνης, ἀλλὰ καὶ
 10 κατὰ τινὰ δαιμόνων ἢ καὶ ἀγγέλων οὐκ ἀγαθῶν ὄργην φιλεῖν γιγι-
 σθαι, αὐτίκα φασὶ τοὺς ἐν Κλεωναῖς μάγονι φυλάττοντας τὰ μι- 2
 τῶρα τῶν χαλαζοβολήσων μελλόντων νεφῶν παράγειν φέβας τε καὶ
 θύμασι τῆς ὄργης τὴν ἀπειλήν, ἀμέλει καὶ εἰ ποτε ἀπορία ζῶντι 3
 καταλάβῃ, τὸν σφέτερον αἰμάξαντες δάκτυλον ἀρκοῦνται τῷ θεί-
 15 ματι, ἢ τε Μαρτινική Μοτίμα θουσαμένοις Ἀθηναίοις πρὸ τοῦ 4
 λοιμοῦ δεκαετῆ ἀναβολὴν ἐποιήσατο τῆς νόσον, καθάπερ καὶ τοῦ
 Κρητὸς Ἐπιμενίδου αἱ θεοὶ αὐτοῖς [Ἀθηναίοις] τὸν Περσικὸν πό-
 λεμον εἰς τὸν ἴσον ἐπιδέχοντο χρόνον, διαστρίψαν δ' οὐδὲν νομι-
 ζοῦσιν, εἴτ' οὖν θεοὺς εἴτε καὶ ἀγγέλους τὰς ψυχὰς ταύτας λέγουσιν
 20 αὐτίκα οἱ Ἱμπεριοὶ τοῦ λόγου κατὰ τὰς ἰδρύσεις ἐν πολλοῖς τῶν 5
 ἱερῶν καὶ σχεδὸν πᾶσι τὰς θήκας τῶν κατοικομένων ἐνιδρύσαντο
 δαίμονας μὲν τὰς τούτων ψυχὰς καλοῦντες, θρησκείας δὲ πρὸς
 ἀνθρώπων διδάσκοντες ὡς ἂν ἔξουσίαν λαβοῦσας διὰ καθαρότητος
 τοῦ βίου τῆς θείας προνοίας εἰς τὴν ἀνθρώπων λειτουργίαν τὸν περι-
 25 γιον περιπολεῖν τόπον· ἡπίστατον γὰρ ψυχὰς τινὰς κρατοῦσιν
 φύσει τῷ σώματι, ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τῷ περὶ ἀγγέλων λόγῳ 22 1
 προϊούσης τῆς γραφῆς κατὰ καιρὸν διαλεξόμεθα

Ἀμύχητος δὲ ἐκ τῆς τῶν μεταφοῶν περιτηρήσεως πολλὰ 2
 προλήγων Σοφία ἐκωνομάσθη, ἐπιθεσμένοι γοῦν αὐτὸν φιλοσοφίᾳ

1 f vgl I Petr 3, 22; Ephes 3, 10 2 5 Deut 10, 16f 6 f Jos
 4, 20 15 f vgl Plato Symp p 201 D 16 18 vgl Plato Leg I p 642 D
 20 S 447, 5 Deia, Vorwort 11, 5

4 οὐ κύριος, Ma aus Deut 9 καὶ ἡ δ. / 10 11 φασὶ Sy φασ
 1. 12 αὐτοῖς, τε S Ma τε αὐτοῖς, I 16 δεκαετῆ, ε τετ, ε α. I. 17 αὐτοῖς
 Ἰθρηναῖος, bywater τοῦς αὐτοῖς, 49 Heysc Ma' αὐτοῖς, 49 D 18 f 400
 ρου - 20; 200 S nach ammati / 20 St 19 τε D ἴσον γ I. 20 γὰρ, 400
 με, Ma 21 ποῦ τα, St vgl nach Stiffter, Der Götterglaub d griech. Kirche
 S 20, 200, τα, I. 22 ταύτων, 400

νος Λαμάσου τοῦ ἀδελφοῦ τεκμηράμενος ἐκ τινων ἀστέρων πολὺν ἐσόμενον προείπεν ὄμβρον. οἱ μὲν οὖν πεισθέντες αὐτῷ συνείλον τοὺς καρπούς (καὶ γὰρ ὦρα θέρους ἐν ταῖς ἄλωσιν ἔτι ἦσαν), οἱ δὲ ἄλλοι πάντα ἀπώλεσαν ἀδοκῆτον καὶ πολλοῦ καταρρήξαντος ὄμβρου.

Πῶς δὲ ἔτι ἀπιστήσουσιν Ἕλληνες τῇ θείᾳ ἐπιφανείᾳ περὶ τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ, ὀκηνίκα πῦρ μὲν ἐφλέγετο, μηδὲν καταναλισκον τῶν φνομένων κατὰ τὸ ὄρος, σαλπίγγων τε ἤχος ἐφέρετο ἄνευ ὀργάνων ἐμπνεόμενος; ἐκείνη γὰρ ἡ λεγομένη κατάβασις ἐπὶ τὸ ὄρος θεοῦ ἐπίφασίς ἐστι θείας δυνάμεως ἐπὶ πάντα τὸν κόσμον διηκούσης καὶ κηρυττούσης τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον. τοιαύτη γὰρ ἡ κατὰ τὴν γραφὴν ἀλληγορία. πλὴν ἐωράθη τὸ πῦρ, ὡς φησὶν Ἀριστόβουλος. παν- τὸς τοῦ πλήθους μυριάδων οὐκ ἔλασσον ἑκατόν, χωρὶς τῶν ἀφηλί- κων, ἐκκλησιαζόντων κύκλω τοῦ ὄρους, οὐχ ἦττον ἡμερῶν πέντε τῆς περιόδου τυγχανούσης περὶ τὸ ὄρος. κατὰ πάντα τοίνυν τόπον τῆς ὀράσεως πᾶσιν αὐτοῖς κυκλόθεν, ὡς ἂν παρεμβεβληκόσι, τὸ πῦρ φλεγόμενον ἐθεωρεῖτο, ὥστε τὴν κατάβασιν μὴ τοπικὴν γεγονέναι· πάντη γὰρ ὁ θεός ἐστιν.

Λέγουσι δὲ καὶ οἱ τὰς ἱστορίας συνταξάμενοι ἀμφὶ τὴν Βρετ- τανικὴν νῆσον ἄντρον τι ὑποκείμενον ὄρει, ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς χάσμα· ἐμπίπτοντος οὖν τοῦ ἀνέμου εἰς τὸ ἄντρον καὶ προσρηγνυμένου τοῖς κόλποις τοῦ ὀρύγματος κυμβάλων εὐρύθμως κρουομένων ἦγον ἐξακούεσθαι. πολλάκις δὲ καὶ ἀνὰ τὰς ὕλας κινουμένων τῶν φύλλων ἀθρόα πνεύματος προσβολῇ ὀρνίθων φθῆ παραπλήσιος προσπίπτει ἡχή. ἀλλὰ οἱ τὰ Περσικὰ συνταξάμενοι ἐν τοῖς ὑπερκει- μένοις τόποις κατὰ τὴν τῶν Μάγων χώραν τρία κείσθαι ὄρη ἐφεξῆς ἱστοροῦσιν ἐν πεδίῳ μακρῷ· τοὺς δὲ διοδεύοντας τὸν τόπον κατὰ μὲν τὸ πρῶτον γενομένους ὄρος φωνῆς ἐξακούειν σύγκλυδος. οἶον

6—18 vgl. Aristobul bei Eus. Praep. Ev. VIII 10, 12—17 7—9 vgl. Exod. 3, 2; 19, 18 f; 20, 18 11 vgl. I Tim. 6, 16 12—18 vgl. Aristobul a. a. O. τοῦ γὰρ παντός πλήθους μυριάδων οὐκ ἔλαττον ἑκατόν, χωρὶς τῶν ἀφηλίκων, ἐκκλησιαζομένων κυκλόθεν τοῦ ὄρους, οὐκ ἔλασσον ἡμερῶν πέντε οὔσης τῆς περιόδου περὶ αὐτό, κατὰ πάντα τόπον τῆς ὀράσεως πᾶσιν αὐτοῖς κυκλόθεν, ὡς ἦσαν παρεμβεβληκότες, τὸ πῦρ φλεγόμενον ἐθεωρεῖτο. ὥστε τὴν κατάβασιν μὴ τοπικὴν εἶναι· πανταχοῦ (πάντη l) γὰρ ὁ θεός ἐστιν. 19—S. 448, 6 vgl. Philo De decal. 33—35 (II p. 185 f M)

8 ἔτι Vi ἔτη L 10 ἐπίφασίς Valckenaer, De Aristob. p. 71 ἐπίφασίς L 12 f (ὑπό) παντός Ma, aber vgl. Arist. 14 πέντε] ἔ L 18 πάντη Sy παντὶ L 25 ἀλλὰ (καὶ) Sy 27 δὲ] δὲ St 28 σύγκλυδος Po, Bast zu Greg. Cor. 918 συγκλίδου L

βοώντων οὐκ ὀλίγων τινῶν μυριάδων, καθάπερ ἐν παρατάξει· κατὰ
 μέσον δὲ ἤκοντας ἤδη πλείονος ὁμοῦ καὶ ἐναργεσιότερον ἀντιλαμβάνει-
 σθαι θορόβου· ἐπὶ τίλει δὲ παιωνιζόντων ἀκούειν ὡς νενικηκότων.
 αἰτία δ' ὀλμαι, πάσης ἡχοῦς ἢ τε λειότης τῶν τόπων καὶ τὸ ἀν- 2
 5 τρωδες· ἀποβαλλόμενον γοῦν τὸ εἰσφοιτήσαν πνεῦμα πάλιν εἰς τὸ
 αὐτὸ χωροῦν βιαιότερον ἵκει.

Καὶ ταῦτα μὲν ταύτη· θεῶ δὲ τῷ παντοκράτορι καὶ μηδενὸς 24 1
 ὄντος· ἐποκειμένου φωνῆν καὶ φαντασίαν ἐγγενῆσαι ἀκοῇ δυνατὸν
 ἐνδεικτικμίνην τὴν ἐαυτοῦ μεγαλειότητα παρὰ τὰ εἰωθότα φυσικῆ
 10 ἔχειν τὴν ἀκολουθίαν, εἰς ἐπιστροφὴν τῆς μηδέπω πιστευούσης φύτης
 καὶ παραδοχὴν τῆς διδομένης ἐντολῆς· νεφέλης δ' οὐσίης καὶ ὕψους 2
 ἠψηλοῦ πῶς οὐ δυνατὸν διάφορον ἦχον ἐξακοῦσθαι, πνεύματος
 κινουμένου διὰ τῆς ἐνεργούσης αἰτίας; διὸ καὶ φησιν ὁ προσφῆτις·
 φωνῆν φημάτων ἡμεῖς ἠκούετε, καὶ ὁμοίωμα οὐκ εἶδότε· ὄρα· 2
 15 ὅπως ἡ κυριακὴ φωνὴ λόγος ἀσημάτιστος· ἡ γὰρ τοῦ λόγου δει-
 νάμις, ῥῆμα κυρίου φωτεινόν, ἀλήθεια οὐρανόθεν ἄνωθεν ἐπὶ τὴν
 οὐραγωγὴν τῆς ἐκκλησίας ἀφειγμένη, διὰ φωτεινῆς καὶ προσηχοῦς δια-
 κοσίας ἐνήργει.

IV. Ἐῤροιμεν δ' ἂν καὶ ἄλλο μαρτύριον εἰς βεβαίωσιν τοῦ τὰ 25 1
 20 κάλλιστα τῶν δογμάτων τοῦς ἀρίστους· τῶν φιλοσόφων παρ' ἡμῶν
 σφειτερισσάμενος ὡς ἴδια αἰχλὴν τὸ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων
 ἀπηνθίσθαι τῶν εἰς ἰκάστην εἴρῃσιν οὐκ ἐπινοήτων τινά, μάλιστα δὲ
 Αἰγυπτίων τὰ τε ἄλλα καὶ τὸ περὶ τὴν μετεσωμάτωσιν τῆς φύτης
 25 δόγμα, μετὰσι γὰρ οὐκ εἶπεν τινὰ φιλοσοφίαν Αἰγύπτιοι· ἀντίκα τοῦτο 2
 25 ἰμμελέναι μάλιστα ἡ ἡεροποιῆς αὐτῶν θεογονία.

Πρῶτος μὲν γὰρ προέρχεται ὁ ᾠδός, ἐν τῇ τῶν τῆς μοιτικῆς 2
 ἐπιγεγραμμένος σμμβόλων, τοῦτόν φασὶ δύο βιβλίους ἀντιληφέναι δεῖν
 ἐκ τῶν Ἑρμού, ὃν θάτιρον μὲν ἔμνονος περιέχει θεῶν, ἐκλογισμῶν
 δὲ βασιλικῶν βίβλων τὸ δεύτερον.

30 Μετὰ δὲ τὸν ᾠδόν ὁ ᾠροσκόπος, ᾠρολόγιόν τε μετὰ χεῖρας καὶ 4
 φοίνικα ἀστρολογίας ἔχων σμμβόλου, πρώσιον, ταῦτον τὰ ἀστρολο-

7f 18 16 vgl Philo De magt Abr. 47f 1 p 44; M 14 Deut 4. 12
 19 S 430, 4 Vet script de reb Aegypt . . . fragm coll Bunsen p 91 sq
 Aegyptens Stelle in der Weltgesch. etc I. vgl O Gruppe, Culte und Mythen
 S 40. 12 Debet a a O p 65 77. 120. 129 31 S 449, 6 vgl Fr B
 S. h. a. S. 100

4 ἡ τειρότης L 5f τὸ αὐτὸ St αὐτὸ τὸ L 6 ἡμ. L 7 ἡγ. εν-
 ον L 8 ἡφαιστῶν St ἡφαιστῶν L 12 ἡφ. ἡφ. Ma 13 γῆ
 St 17 καὶ St ἡμ. L 21 τὸ St το σμμβ. α. α. τα 20 γ. γ. Ma 21 ἡφ.
 τὸν St τ. τ. τ. L

γούμενα τῶν Ἑρμοῦ βιβλίων τέσσαρα ὄντα τὸν ἀριθμὸν αἰὲ διὰ στόματος ἔχειν χρή, ὧν τὸ μὲν ἐστὶ περὶ τοῦ διακόσμου τῶν ἀπλανῶν φαινομένων ἀστρῶν, (τὸ δὲ περὶ τῆς τάξεως τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης καὶ περὶ τῶν πέντε πλανωμένων,) τὸ δὲ περὶ τῶν συν-
5 ὁδῶν καὶ φωτισμῶν ἡλίου καὶ σελήνης, τὸ δὲ λοιπὸν περὶ τῶν ἀνατολῶν.

Ἐξῆς δὲ ὁ ἱερογραμματεὺς προέρχεται, ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς 36, 1
κεφαλῆς βιβλίον τε ἐν χειρὶ καὶ κανοῦν, ἐν ᾧ τὸ τε γραφικὸν μέλαν
καὶ σχολιὸς ἢ γράφουσι. τοῦτον τὰ [τε] ἱερογραφικὰ καλούμενα περὶ
10 τε τῆς κοσμογραφίας καὶ γεωγραφίας [τῆς τάξεως τοῦ ἡλίου καὶ τῆς
σελήνης καὶ περὶ τῶν πέντε πλανωμένων,] χωρογραφίας τε τῆς
Αἰγύπτου καὶ τῆς τοῦ Νείλου διαγραφῆς περὶ τε τῆς [καταγραφῆς]
(κατα)σκευῆς τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἀφιερωμένων αὐτοῖς χωρίων περὶ
τε μέτρων καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς χρησίμων | εἰδέναι χρή. 758 P
15 Ἐπειτα ὁ στολιστῆς τοῖς προειρημένοις ἔπεται, ἔχων τὸν τε 2
τῆς δικαιοσύνης πῆχυν καὶ τὸ σπονδειον. οὗτος (οἶδε) τὰ παιδευτικὰ
πάντα καὶ (τὰ) μωσχοσφραγιστικὰ καλούμενα· δέκα δὲ ἐστὶ τὰ εἰς τὴν
τιμὴν ἀνήκοντα τῶν παρ' αὐτοῖς θεῶν καὶ τὴν Αἰγυπτίαν εὐσέβειαν
περιέχοντα, οἷον περὶ θυμάτων, ἀπαρχῶν, ὕμνων, εὐχῶν, πομπῶν,
20 ἑορτῶν καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ προφήτης ἔξεισι, προφανὲς τὸ ὕδρειον ἐγκεκολ- 37, 1
πισμένος, ᾧ ἔπονται οἱ τὴν ἔκκεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζοντες.
οὗτος. ὡς ἂν προστάτης τοῦ ἱεροῦ, τὰ ἱερατικὰ καλούμενα δέκα 2
βιβλία ἐκμανθάνει (περιέχει δὲ περὶ τε νόμων καὶ θεῶν καὶ τῆς ὅλης
25 παιδείας τῶν ἱερέων)· ὁ γὰρ τοι προφήτης παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις
καὶ τῆς διανομῆς τῶν προσόδων ἐπιστάτης ἐστίν.

Δύο μὲν οὖν καὶ τεσσαράκοντα αἱ πάντῃ ἀναγκαῖαι τῷ Ἑρμῇ 8
γεγόνασαι βιβλοὶ ὧν τὰς μὲν τριάκοντα ἔξ τὴν πᾶσαν Αἰγυπτίων
περιεχούσας φιλοσοφίαν οἱ προειρημένοι ἐκμανθάνουσι, τὰς δὲ λοιπὰς

7 f vgl. Letronne, Recueil des Inscriptions I p. 267 15 f vgl. Letronne
a. u. O. II p. 469

2 ἔχειν corr. aus ἄγειν L¹ 3 f (τὸ δὲ περὶ—πλανωμένων) (vgl. Z. 10 f)
Gruppe a. u. O. S. 417 (τὸ δὲ περὶ τῶν πλανωμένων) Heyse 8 κανοῦν Heyse
κανόνα L 9 [τε] Gruppe 10 f [τῆς—πλανωμένων] (vgl. Z. 3 f) Gruppe
11 πέντε] ε̄ L χωρογραφίας St χωρογραφίαν L 12 [καταγραφῆς] St περι-
γραφῆς Gruppe 13 (κατα)σκευῆς Wi Schw 15 τὸν corr. aus τό L¹
16 (οἶδε) St (πεπαιδένται) Bernays 17 καὶ (τὰ) St (τὰ) καὶ Schw μωσχο-
σφραγιστικὰ (vgl. Herodot 2, 38; Porphyg. De abst. 4, 7) Marsham, Canon chron.
(1676) p. 242 (vgl. Wesseling zu Diod. bibl. I 70) μωσχοσφραγιστικὰ L 18 τῶν
corr. aus τὴν L¹ Αἰγυπτίων Sy 23 δέκα] ι L 28 τριάκοντα ἔξ] λς L
Clemens II. 29

ἔξ οἱ παστοφόροι Ιατρικὰς οὔσας περὶ τε τῆς τοῦ σώματος κατασκευῆς καὶ περὶ νόσων καὶ περὶ ὀργάνων καὶ φαρμάκων καὶ περὶ ὀφθαλμ(ι)ῶν καὶ τὸ τελευταίον περὶ τῶν γυναικείων.

Καὶ τὰ μὲν Αἰγυπτίων ὡς ἐν βραχεὶ γάναί τοιαῦτα· Ἰνδοῶν δὲ 21
ἢ φιλοσοφία καὶ αὐτῶν διαβεβόηται.

Ἀλέξανδρος γοῦν ὁ Μακεδῶν δέκα λαβὼν Ἰνδοῶν γυμνοσοφιστῶν 2
τούς δοκοῦντας ἀρίστους εἶναι καὶ βραχυλογωτάτους προβλήματα
αὐτοῖς προΐθηκε. τὸν μὴ ἀποκρινόμενον εὐστόχως ἀνελεῖν ἀπειλήσας
ἔνα (δὲ) τὸν πρεσβύτατον αὐτῶν ἐκικρίνειν κελεύσας. ὁ μὲν οὖν 3
10 πρῶτος ἐξετασθεὶς, πότερον οἰεταὶ τοὺς ζῶντας εἶναι πλείονας ἢ τοὺς
τεθνεῶτας. τοὺς ζῶντας ἔφη· οὐ γὰρ εἶναι τοὺς τεθνεῶτας. ὁ δὲ
τερος δὲ, πότερον τὴν γῆν ἢ τὴν θάλασσαν μείζονα θηρία τρίψειν
τὴν γῆν ἔφη· ταύτης γὰρ μέρος εἶναι τὴν θάλασσαν. ὁ δὲ τρίτος 3
ποιόν ἐστι τῶν ζῴων πανουργότατον. ὁ μὲχρι νῦν οὐκ ἠγνώσθη
15 εἶπεν, ἄνθρωπος. ὁ δὲ τέταρτος ἀνακρινόμενος, τίτι λογισμῶ τῶν
Σάρδαν ἀπέστησαν ἄρχοντα, αὐτῶν ὄντα, ἀπεκρίθη· καλῶς ζῆν, κιν-
λούμενοι αὐτὸν ἢ καλῶς ἀποθανεῖν. ὁ δὲ πέμπτος ἐρωτηθεὶς, πότε- 3
ρον οἰεταὶ τὴν ἡμέραν πρότερον ἢ τὴν νύκτα γεγονέναι, εἶπεν· ἢ
νῆξ, ἡμέρας μὲν τῶν γὰρ ἀπόρων ἐρωτήσεων ἀνάγκη καὶ τὰς ἀπι-
20 κριότις ἀπόρους εἶναι. ὁ δὲ ἕκτος ἐρωτηθεὶς, πῶς ἂν τις φιληθείη
μάλιστα, ἂν κράτιστος ὢν, ἔφη, μὴ φοβηρῶς ἢ, ὁ δὲ ἕβδομος ἐρω- 3
τηθεὶς, πῶς ἂν τις ἐξ ἀνθρώπων γένοιτο θεός, εἰ πράξειεν, εἶπεν· ἂ
πράξει ἀνθρώπον μὴ δυνατόν ἐστιν. ὁ δὲ ὄγδωτος ἐρωτηθεὶς, τί ἴσχυ- 10
ρότερον, ζῶν ἢ θάνατος, ζῶν, ἔφη, τοιαῦτα κατὰ φύσιν. ὁ δὲ 11
21 ἴσχυος ἐξέτασθεὶς, μέχρι τίνος ἀνθρώποι καλῶς ἔχει ζῆν, μέχρι οἷ,
ἔφη, μὴ νομίζω τὸ τεθνήσκειν τοῦ ζῆν ἄμεινον. κλειύσαντος δὲ τοῦ 12
Ἀλεξάνδρου καὶ τὸν δέκατον εἶπεν τι δικάστης γὰρ ἦν. ἔτιμος
ἔφη, ἑτίρον χειρὸν εἶπεν. τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου γήρματος οἰκῶν καὶ

3 S 451, 3 Plutarch Vita Alex. 61, Pseudo-Kallisthenes III 6 9 11
Parallelen bei Sternbach, Genomol. Vatic. I.

2 vor φαρμάκων ist τιμὴ getilgt L¹ 3 ὀφθαλμ(ι)ῶν W¹ 4 κατα-
σκευῆς L¹ 5 δὲ aus Plut¹ τὸν πρεσβύτατον aus Plut. Doehner, Quaest.
Plut. III p. 44 τὸν οὖν aus τὸν πρεσβύτατον L¹ 9 27 zur Aufzählung e¹ f¹
e¹ L¹, e¹ f¹ e¹ L¹ am Rand 14 8 ἀπὸ τοῦ νῦν ἀποφασίς aus ἰσχυρῶς Plut¹
15 ἀποφασίς, S. 161, a. Hermes Jahresber. p. 144, vgl. aber P¹ Kall¹ 16 Σάρδαν
Plut. de lib. corr. aus de lib. L¹ ἀπὸ σφραγ. Plut¹ ἴσχυος δὲτα < Plut¹
aus a Sy. aus L¹ 16 f. τοῦ αὐτοῦ Plut¹ 17 καλῶς Doehner aus Plut¹
καλῶς, L¹ 18 νύκτα L¹ νύκτα L¹ 18 f. ἢ νῆξ aus D. g. Laert. I 1
N. 1. k. B. d. de l'Acad. de St. Pétersbourg 1789. Sp. 2 τὴν ἡμέραν Doehner
aus Plut¹ 19 f. ἀποφασίς Plut. ἀποφασίς L¹ 20 ἑτίμος, δὲ ἀποφασίς L¹
21 ἑτίρον ἢ Plut. ἀπὸ - τῆς L¹, τῆς Doehner

οὐ πρῶτος ἀποθανῆ τοιαῦτα κρίνων; καὶ πῶς (ἄν), εἶπεν, βασιλεῦ, ἀληθῆς εἶης, φήσας πρῶτον ἀποκτείνει τὸν [πρῶτον] ἀποκρινάμενον κάκιστα;

V. Καὶ ὡς μὲν κλέπται πάσης γραφῆς Ἕλληνες ἤρηνται. **1κα- 39, 1**
5 νῶς, οἶμαι, διὰ πλειόνων δέδεικται τεκμηρίων· ὅτι δὲ οὐ κατ' ἐπί-
 γνωσιν ἴσασιν τὸν θεόν, ἀλλὰ κατὰ περιφρασιν Ἑλλήνων οἱ δοκιμώ-
 ται, Πέτρος ἐν τῷ κηρύγματι λέγει· ἠγινώσκετε οὖν ὅτι εἷς θεός **2**
 ἐστίν, ὃς ἀρχὴν πάντων ἐποίησεν, καὶ τέλους ἐξουσίαν ἔχων· καὶ
 ὁ ἀόρατος, ὃς τὰ πάντα ὄρα, ἀχώρητος, ὃς τὰ πάντα χωρεῖ, ἀνε- **3**
10 πιδεῆς, οὐ τὰ πάντα ἐπιδέεται καὶ δι' ὃν ἐστίν, ἀκατάληπτος, ἀέναιος,
 ἀφθαρτος, ἀποίητος, ὃς τὰ πάντα ἐποίησεν λόγῳ δυνάμει αὐτοῦ,
 [τῆς γνωστικῆς γραφῆς] τουτέστι τοῦ υἱοῦ· εἶτα ἐπιφέρει· τοῦτον **4**
 τὸν θεὸν σέβετε μὴ κατὰ τοὺς Ἕλληνας· ὡς δηλονότι τὸν αὐτὸν
 ἡμῖν σεβόντων θεὸν καὶ τῶν παρ' Ἑλλήσι δοκίμων, ἀλλ' οὐ κατ' **760 P**
15 ἐπίγνωσιν παντελῆ, τὴν δι' υἱοῦ παράδοσιν (μὴ) μεμαθηκότων.
 ἡμῆς· τοίνυν φησί, σέβετε· οὐκ εἶπεν· θεὸν ὃν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ **5**
 ἡμῆς κατὰ τοὺς Ἕλληνας, τὸν τρόπον τὸν τῆς σεβάσεως ἐναλλάττων
 τοῦ θεοῦ, οὐχὶ δὲ ἄλλον καταγγέλλων. τί οὖν ἐστὶ τὸ ἡμῆς κατὰ **40, 1**
 τοὺς Ἕλληνας, αὐτὸς διασαφῆσαι Πέτρος ἐπιφέρει· ὅτι | ἀγνοία **270 S**
20 φερόμενοι καὶ μὴ ἐπιστάμενοι τὸν θεὸν ὡς ἡμεῖς κατὰ τὴν γνῶσιν
 τὴν τελείαν, ὃν ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν εἰς χρήσιν, μορφώσαντες,
 ξύλα καὶ λίθους, χαλκὸν καὶ σίδηρον, χρυσὸν καὶ ἄργυρον, τῆς ὕλης
 αὐτῶν καὶ χρήσεως (ἐπιλαθόμενοι), τὰ δοῦλα τῆς ὑπάρξεως ἀναστή-
 σαντες, σέβονται. καὶ ἃ ἔδωκεν αὐτοῖς εἰς βρωσίαν ὁ θεός. (τὰ) πετεινὰ **2**

7—S. 452, 18 Kerygma Petri Fr. 2—5 v. Dobschütz TU XI 1 S. 18—22; vgl. Hilgenfeld, Nov. Test. extra can. rec. IV² S. 60—62; Preuschen, Antileg. S. 52 f 7 f vgl. Strom. VI 58, 1 11 vgl. Hebr. 1, 3 12 f. 19—22 vgl. Orig. Comm. in Io. XIII 17 p. 241, 17 ff Pr. ὡς Πέτρον διδάξαντος, μὴ δεῖν καθ' Ἕλληνας προσκυνεῖν, τὰ τῆς ὕλης πράγματα ἀποδεχομένους καὶ λατρεύοντας ξύλοις καὶ λίθοις.

1 ἀποθανῆ Plut. HSS ἀποθάνῃ L ἄν· Doehner 2 ἀποκτείνειν Plut. [πρῶτον] St 4 ἤρηνται Jackson, Journ. of Philol. 24 (1896) S. 271 εἶρηται L 6 περιφρασιν Lowth περιφρασιν L 7 am Rand: Πέτρον ἐκ τῶν ἀποκρίφων, ἐκ τῶν περιόδων οἶμαι L³ 8 πάντων corr. in πάντα L³ 9 [δ] St 12 [τῆς γν. γραφῆς] St (οὐ τῆς γν. γρ. Preuschen τῆ γνωστικῆ γραφῆ Grabe 15 [τῆς γνωστικῆς γραφῆς· παράδοσιν μεμαθηκότων Schw μὴ ὑβ. d. Z. L³ 17 σεβάσεως Sy (Index) σεβήσεως L 19 [δ] Πέτρος Preuschen 20 f καὶ—τελείαν Zusatz des Clem. v. Dobschütz 21 ὃν Po ἦν L ἡς Preuschen 22 f τῆς ὕλης αὐτῶν καὶ χρήσεως] τῆ ὕλη αὐτῶν περημένοι Preuschen τὴν ὕλην Po τῆς βουλῆς Hilg. τῆς ὕλης αὐτῶν ~ nach χρῆσιν (Z. 21) Ma 23 (ἐπιλαθόμενοι) St τὰ δοῦλα τῆς ὑπάρξεως καὶ χρήσεως ~ nach τελείαν (Z. 21) Ma 24 (τὰ) Wi

τοῦ αἴρου· καὶ τῆς θαλάσσης· τὰ νηκτὰ καὶ τῆς γῆς· τὰ ἔρπειτὰ καὶ
 τὰ θηρία σὺν κτήνεσι τετραπόδοις τοῦ ἀγροῦ, γαλαῖ τε καὶ μί-
 αλλοίφοις τε καὶ κύνας καὶ πιθήκους· καὶ τὰ ἴδια βρώματα βρω-
 τοῖς θύματα θύουσιν καὶ νεκρὰ νεκροῖς προσφέροντες ὡς θεοῖς ἀχα-
 5 ριστοῦσι τῷ θεῷ, διὰ τούτων ἀφνούμενοι αὐτὸν εἶναι· καὶ ὅτε γε 11 :
 ὡς τὸν αὐτὸν θεὸν ἡμῶν τε αὐτῶν καὶ Ἑλλήνων ἑγνωκότων ἐφέ-
 ρεται, πλὴν οὐχ ὁμοίως, ἐποίησε πάλιν ὁδὴ πῶς· ἤμηδὲ κατὰ Ἰου- 2
 δαίων· σέβασθε, καὶ γὰρ ἐκεῖνοι μόνοι οἰόμενοι τὸν θεὸν γινώσκουσιν
 οὐκ ἐπίστανται, λατρεύοντες ἀγγέλοις καὶ ἀρχαγγέλοις, μηνὶ καὶ
 10 σελήνῃ, καὶ ἐὰν μὴ σελήνῃ φανῇ, σάββατον οὐκ ἄγουσι τὸ λεγόμε- 3
 νον πρῶτον, οὐδὲ νεομηνίαν ἄγουσιν οὔτε ἄζυμα οὔτε ἑορτὴν οὔτε
 μεγάλην ἡμέραν· ἵτα τὸν κολοφῶνα τοῦ ζητούμενου προσεπιτίθει· 4
 ἵνα καὶ ἡμεῖς ὁμοίως καὶ δικαίως μανθάνοντες ἃ παραδίδομεν ἡμῖν,
 φυλάσσομεθα, καινῶς τὸν θεὸν διὰ τοῦ Χριστοῦ ἀβόμενοι· ἱερομην 5
 15 γὰρ ἐν ταῖς γραφαῖς καθὼς ὁ κύριος λέγει· ἴδού διατίθειμαι ἡμῖν 7
 καινὴν διαθήκην, οὐχ ὡς διεθήμην τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν ὄρει
 Χωρήβ· νῦν ἡμῖν διέθετο· τὰ γὰρ Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων παλαιὰ 6
 ἡμεῖς δὲ οἱ καινῶς αὐτὸν τρίτῃ γίνεσι ἀβόμενοι Χριστιανοί· σαφῶς ὁ
 γὰρ, οἶμαι, ἐδήλωσεν τὸν ἴνα καὶ μόνον θεὸν ἐπὶ μὲν Ἑλλήνων
 20 ἔθνηκῶς, ἐπὶ δὲ Ἰουδαίων Ἰουδαϊκῶς, καινῶς δὲ ἐν ἡμῶν καὶ πνευ-
 ματικῶς γινωσκόμενον, πρὸς δὲ καὶ ὅτι ὁ αὐτὸς θεὸς ἀμφὸν ταῖν 12 :
 διαθήκαιν χορηγός, ὁ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας δοτὴρ τοῖς
 Ἑλλήνοις, δι' ἧς ὁ παντοκράτωρ παρ' Ἑλλήνοις δοξάζεται, παρὶστέρως
 δῆλον δὲ κἀκθίνδει, ἐκ γούν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ ἐκ 2
 25 τῆς νομικῆς ἐκ τὸ ἐν γένος τοῦ σφραζόμενον συνάγονται λαοῦ οἱ τῆν
 πίστιν προκείμενοι, οὗ χρόνον διαιρουμένων τῶν τριῶν λαῶν, ἵνα
 τις φέροις ἐπολάβοι τριττῶς, διαφόροις δὲ παιδινομένων διαθήκαις
 τοῦ ἴνους κυρίου, ὅ ὄντας ἴνους κυρίου ὀνόματι· ἐπιτί, ὅτι καθ' ἅπαν Ἰου- 3
 30 δαίων σφραζομένη ἡκούετο ὁ θεὸς τοὺς προφήτας διδοῦς, οὕτως καὶ
 Ἑλλήνων τοὺς δοκιμοτάτους οὐκίους αὐτῶν τῇ διαλίχτῃ προφήτας

1-4 vgl. Ant. d. Arch. 12 ἕως 15α παρασημασθῶν θεοῖς τίνας, χερσὶ
 τε καὶ ἰσχύϊ . . . σκεπτεῖς γὰρ τοὺς θεοὺς αὐτῶν βρομακοῦντας ἐνδὲ ἑταίρων
 ἀποδόσεις 7-10 vgl. Or. g. a. n. O. μηδὲ μνησθε ἡμῶν κατὰ Ἰουδαίους σέβασθε
 τὸν θεόν· αὐτίκα καὶ αὐτοὶ μοι οἰοῦνται ἔγνωσθαι θεόν ἀφνούσαν αὐτῶν
 λατρεύοντες ἄλλοις θεοῖς καὶ μηνὶ καὶ σελήνῃ 13-17 vgl. Jerem. 2, 11-14
 15-17 Jerem. 2, 11-14

18 Ἰουδαίων vgl. Or. g. a. n. O. 1, 25 καὶ νεομηνία σελήνης καὶ ἑορτὴν
 20 ἑορτὴν καὶ 21 γένος· ἑθνηκῶς, Ἰουδαϊκῶς, Ἰουδαίων καὶ ἡμῶν καὶ ἡμῶν καὶ ἡμῶν
 22 ἡμῶν καὶ ἡμῶν vgl. Ant. d. Arch. 12 ἕως 15α παρασημασθῶν θεοῖς τίνας, χερσὶ
 τε καὶ ἰσχύϊ 23 ἡμῶν καὶ ἡμῶν vgl. Or. g. a. n. O. 1, 25 καὶ νεομηνία σελήνης καὶ ἑορτὴν
 24 ἡμῶν καὶ ἡμῶν vgl. Or. g. a. n. O. 1, 25 καὶ νεομηνία σελήνης καὶ ἑορτὴν

ἀναστήσας, ὡς οἰοί τε ἦσαν δέχεσθαι τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ εὐεργεσίαν, τῶν χυδαίων ἀνθρώπων διέκριεν, δηλώσει πρὸς τῷ Πέτρον κηρύγματι ὁ ἀπόστολος λέγων Παῦλος· ἴλαβετε καὶ τὰς Ἑλληνικὰς βίβλους, | 48, 1 ἐπίγνωτε Σίβυλλαν, ὡς δηλοὶ ἓνα θεὸν καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, 762 P
5 καὶ τὸν Ὑστάσπην λαβόντες ἀνάγνωτε, καὶ εὐρήσετε πολλῶν τηλαυγέστερον καὶ σαφέστερον γεγραμμένον τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, καὶ καθὼς παράταξιν ποιήσουσι τῷ Χριστῷ πολλοὶ βασιλεῖς, μισοῦντες αὐτὸν καὶ τοὺς φοροῦντας τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τοὺς πιστοὺς αὐτοῦ, καὶ τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ.· εἶτα ἐνὶ λόγῳ πυνθάνεται 2
10 ἡμῶν· ὄλος δὲ ὁ κόσμος καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ τίνος; οὐχὶ τοῦ θεοῦ;· διὰ τοῦτο φησὶν ὁ Πέτρος εἰρηκέναι τὸν κύριον τοῖς ἀποστόλοις· 3
·ἐὰν μὲν οὖν τις θελήσῃ τοῦ Ἰσραὴλ μετανοήσας διὰ τοῦ ὀνόματός μου πιστεύειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἀφεθήσονται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι μετὰ (δὲ) δώδεκα ἔτη ἐξέλθετε εἰς τὸν κόσμον, μὴ τις εἴπῃ· οὐκ
15 ἠκούσαμεν.·

VI. Ἄλλ' ὡς κατὰ καιρὸν ἦκει τὸ κήρυγμα νῦν, οὕτως κατὰ 44, 1
καιρὸν ἐδόθη νόμος μὲν καὶ προφητῶν βαρβάρους. φιλοσοφία δὲ Ἑλλήσι, τὰς ἀκοὰς ἐθίζουσα πρὸς τὸ κήρυγμα. ἴλεγει γοῦν κύριος 2
ὁ ἠυσάμενος Ἰσραὴλ· καιρῶν δεκτῶν ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι, ἔδωκά σε εἰς διαθήκην ἔθνῶν τοῦ κατασκηνώσαι τὴν γῆν καὶ κληρονομήσαι κληρονομίαν ἐρήμου, λέγοντα τοῖς ἐν δεσμοῖς· ἐξέλθετε, καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει ἀνακαλυφθῆναι.· εἰ γὰρ 3
20 δέσμοιοι μὲν Ἰουδαῖοι, ἐφ' ὧν καὶ ὁ κύριος ἐξέλθετε· εἶπεν· ἐκ τῶν δεσμῶν οἱ θέλοντες, τοὺς ἐκουσίως δεδεμένους καὶ ἰτὰ δυσβάστακτα 25 φορτία (φησὶν) αὐτοῖς διὰ τῆς ἀνθρωπίνης παρεγχειρήσεως ἐπαναθεμένους λέγων, δῆλον ὡς οἱ ἐν σκότει· οὗτοι ἂν εἶεν οἱ ἐν τῇ εἰδωλολατρείᾳ κατορωρυγμένον ἔχοντες τὸ ἡγεμονικόν. τοῖς μὲν γὰρ 4

2 vgl. Exod. 1, 7 3—9. 10 viell. aus den Πράξεις Παύλου; vgl. v. Dobschütz TU XI 1 S. 123—127; Harnack, Gesch. d. altchr. Lit. I S. 129; II 1 S. 492; Zahn, Gesch. d. ntl. Kanons II 2 S. 827 f. 879 5 Über Hystaspes vgl. Schürer, Gesch. d. jüd. Volkes II S. 808 f; Harnack, a. a. O. I S. 863 Nr. 81; II 1 S. 589 12—15 Kerygma Petri Fr. 6 v. Dobschütz TU XI 1 S. 22; vgl. Hilgenfeld, Nov. Test. extra can. rec. IV² p. 60; Resch, Agrapha S. 426 f 14 f vgl. Strom. VI 48, 2; Apollonios bei Euseb. H. E. V 18, 14 τὸν σωτήρᾳ φησὶν προστεταχέναι τοῖς αὐτοῦ ἀποστόλοις ἐπὶ δώδεκα ἔτεσιν μὴ χωρισθῆναι τῆς Ἱερουσαλήμ. Andere Stellen s. bei v. Dobschütz S. 53 f 18—22 Jea. 49, 7—9 23 f vielleicht ein Agraphon 24 f vgl. Luk. 11, 46 (Matth. 23, 4) 27 vgl. Plato Rep. VII p. 533 D τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορωρυγμένον

3 λέγων [Παῦλος] oder Παῦλος λέγων St 10 τῷ corr. aus αὐτῷ L¹
12 μετανοήσας Sy μετανοῆσαι L 13 (καὶ) πιστεύειν Credner (μετανοῆσαι ...) πιστεύων Hilg. 14 (δὲ) Dobschütz 25 αὐτοῖς L

κατὰ νόμον δικαίοις ἔλειπεν ἢ πίστις, διὸ καὶ τούτους ἰώμενος ὁ κύριος ἔλεγεν· ἢ πίστις σου σέσωκέν σε· τοῖς δὲ κατὰ φιλοσοφίαν δικαίοις οὐχ ἢ πίστις μόνον ἢ εἰς τὸν κύριον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀποστῆναι τῆς εἰδωλολατρίας ἔλειπεν. αὐτίκα ἀποκαλυφθείσης τῆς ἀληθείας 3
 5 καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τοῖς προπεπραγμένοις μεταμέλονται· διόπερ ὁ κύριος εὐηγγελίσαστο καὶ τοῖς ἐν Ἰερουσαλὴμ γῆραι γοῶν ἢ γραφῆ· λέγει ὁ κύριος· 6
 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν πνεῦμά μου ἐπὶ ὑμᾶς, καὶ ἀποκαταστήσει ἐν ὑμῖν τὰ λόγια τῆς προφητείας· οὐχ ὅτι οὐκ εἴδομεν, φωνὴν δὲ αὐτοῦ ἠκούσαμεν· οὐχ ὅτι οὐκ εἴδομεν, φωνὴν λαβὼν εἶπεν τὰ προφητῶν· 7
 10 ὁσπότερ καθάπερ ἐκ τινος νεῦς εἰς θάλασσαν ἰκόντες ἀπορρίψαντες, οἵτις τοῖσιν εἰδῶν οἱ ἑκακούμενοι τῆς θείας δυνάμεώς τε καὶ φωνῆς· ἐπεὶ τίς ἂν ἐκ φωνῶν ἐν μῆτι καταδίχη καὶ τὰς τῶν δικαίων 8
 καὶ τὰς τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπολάβοι εἶναι φυχάς, ἀδικίαν τῆς προνοίας καταχίων; τί δ'; οὐχὶ δηλοῦσιν εὐηγγελίσθαι τὸν κύριον τοῖς τε 9
 15 ἀπολολόοις ἐν τῷ κατακλύσει, μᾶλλον δὲ πεπισθημένοις, καὶ τοῖς ἐν Ἰερουσαλὴμ τε καὶ φωνῶν οὐκ ἀκούουσιν; δίδιχται δὲ κἄν τῷ δευτέρῳ 10
 τῆς Στρωματικῆς ἀποστόλου· ἀκολουθῶς τῷ κυρίῳ καὶ τοῖς ἐν Ἰερουσαλὴμ εὐηγγελισμένοις· ἐχρῆν γάρ, οἶμαι, ὥσπερ κἀνταῦθα, οὔτως 11
 20 ὁσπότερ τοῖς ἀρίστοις τῶν μαθητῶν μιμητὰς γενέσθαι τοῦ διδασκάλου· ἢ ὅ μιν τοῖς ἐξ Ἰερουσαλὴμ, οἳ δὲ τὰ ἴθνη εἰς ἐπιστροφὴν ἀγάγωσι, τοῖσιν τοῖς ἐν δικαιοσύνῃ τῇ κατὰ νόμον καὶ κατὰ φιλοσοφίαν βεβαιώτας μιν, οὐ τελείως δέ, ἀλλ' ἁμαρτητικῶς δια- 12
 25 πειραταμένους τὸν βίον· τοῦτ' ἐπιφέρει τῇ θεῖᾳ οἰκονομίᾳ τοῖς ἀξίαν μᾶλλον ἰσχυρότας ἐν δικαιοσύνῃ καὶ προηγουμένως βεβαιώτας· 13
 ἐπὶ τε τοῖς πλημμελήθεισι μετανοηκότας, κἄν ἐν ἄλλῳ τόπῳ τέχου- 14
 σιν ἰσομολογούμενοι, ἐν τοῖς τοῦ θεοῦ ὄντας τοῦ παρτοκρίτορος κατὰ τὴν οὐκίαν ἰκάστον γνώσαν σοφθῆναι.

Ἐπιφέρει δέ, οἶμαι, καὶ ὁ σωτήρ, ἐπὶ τὸ σωθῆναι ἔργον αὐτοῦ· 15
 ὅπερ οὖν καὶ πιστώσειεν, τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσι βεβαιωμένοις διὰ 16
 τοῦ κινήματος ὅποι ποτ' ἔτεχον γεγονότις, ἰσχυρῶς εἰς σωτηρίαν 17
 εἰ γοῶν ὁ κύριος δὲ οὐδὲν ἕτερον εἰς Ἰερουσαλὴμ ἢ διὰ τὸ 18

1 vgl. zu 22 vgl. Luk 18, 27. 2 vgl. Matth 9, 22 u. 6. 3 f vgl. I Petr 1, 19. 4 vgl. I Petr 3, 19 f. Hippel Ref. V 8 p. 174 Sf. 21, Gott u. d. Zahn, Forsch. III S. 94 f. St. Clem u. d. IXX S. 11. 14 16 vgl. I Petr 3, 19 f. 16 18 vgl. Strom II 44, 1. 20 vgl. I. K. 2, 19. 28 vgl. Joh 5, 17, 19 f.

6 ἰσχυρῶς Ma vgl. oben Z. 1, S. 17 f. Sf. 1. 8 προπεπραγμένοις, vgl. aus προπεπραγμένοις, L. 11 οἵτις St. αὐτοῦ L. 14 ἑκακούμενοι al. γραφῆ St. αὐτοῦ S. 15 τοῖς St. 18 εἰς σωτηρίαν St.

εὐαγγελισασθαι, ὡσπερ κατῆλθεν, ἦτοι πάντας εὐηγγελίσατο | ἢ 764 P
 3 μόνους Ἑβραίους. εἰ μὲν οὖν πάντας, σωθήσονται πάντες οἱ πιστεύ-
 σαντες, κἂν ἐξ ἔθνων ὄντες τύχωσιν, ἐξομολογησάμενοι ἤδη ἐκεῖ,
 5 ἐπεὶ σωτήριοι καὶ παιδευτικαὶ αἱ κολάσεις τοῦ θεοῦ εἰς ἐπιστροφὴν
 αἰρούμεναι, καὶ ταῦτα καθαρώτερον διοραῖν δυναμένων τῶν σωμάτων
 ἀτηλλαγμένων ψυχῶν, κἂν πάθειν ἐπισκοτῶνται, διὰ τὸ μηκέτι
 ἐπιπροσθεῖσθαι σαρκίῳ· εἰ δὲ Ἰουδαίους μόνον εὐηγγελίσατο, οἷς ἔλει- 4
 πεν ἢ διὰ τοῦ σωτήρος ἐπίγνωσίς τε καὶ πίστις, δῆλόν σου ὡς ἄρα
 10 ἀπροσωπολήπτου ὄντος τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀπόστολοι, καθάπερ ἐν-
 ταῦθα, οὕτως καὶ τοὺς ἐξ ἔθνων ἐπιτηδείους εἰς ἐπιστροφὴν εὐηγ-
 γελίσαντο, καὶ καλῶς εἴρηται τῷ Ποιμένι· κατέβησαν οὖν (μετ') 5
 αὐτῶν εἰς τὸ ὕδωρ, ἀλλ' οὗτοι μὲν ζῶντες κατέβησαν καὶ ζῶντες
 ἀνέβησαν· ἐκεῖνοι δὲ οἱ προκεκοιμημένοι νεκροὶ κατέβησαν, ζῶντες
 15 δὲ ἀνέβησαν.·

Ναὶ μὴν καὶ σώματά φησι τὸ εὐαγγέλιον πολλὰ τῶν κεκοιμη- 47, 1
 μένων ἀνεστάσθαι, εἰς ἀμείνω δηλονότι μετατεθειμένων τάξιν. γέγο-
 2 νεν ἄρα τις καθολικὴ κλησις καὶ μετάθεσις κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ
 σωτήρος, δίκαιος τοίνυν δικαίου καθὸ δίκαιός ἐστιν οὐ διαφέρει, εἰάν 2
 20 τε νομικὸς ἢ εἰάν τε Ἕλληνας· οὐ γὰρ Ἰουδαίων μόνων, πάντων δὲ
 ἀνθρώπων ὁ θεὸς κύριος, προσεχέστερον δὲ τῶν ἐγνωκότων πατήρ.
 εἰ γὰρ τὸ καλῶς βιοῦν καὶ νομίμως ἐστὶ βιοῦν καὶ τὸ εὐλόγως βιοῦν 3
 κατὰ νόμον ἐστὶ βιοῦν, ὀρθῶς δὲ βεβιωκότες οἱ πρὸ νόμου εἰς πίστιν
 ἐλογίσθησαν καὶ δίκαιοι εἶναι ἐκρίθησαν, δῆλόν σου καὶ τοὺς ἐκτὸς
 25 νόμον γενομένους διὰ τὴν τῆς ψυχῆς ιδιότητα, ὀρθῶς βεβιωκότας,
 εἰ καὶ ἐν Αἴδου ἔτυχον ὄντες καὶ ἐν φρουρᾷ, ἐπακούσαντας τῆς τοῦ
 κυρίου φωνῆς, εἴτε τῆς αὐθεντικῆς εἴτε καὶ τῆς διὰ τῶν ἀποστόλων
 ἐπιτροπῆς, ἢ τάχος ἐπιστραφήναι τε καὶ πιστεῦσαι. μεμνήμεθα γὰρ
 30 δύναμις τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ κύριος· καὶ οὐκ ἂν ποτε ἀσθενήσαι
 τὸν κύριον σφίσειν μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἰσότητος τῆς πρὸς τοὺς

5 f vgl. Ezech. 18, 23; 33, 11 10 vgl. Act. 10, 34; Röm. 2, 11 12—15
 Herm. Sim. IX 16, 6; vgl. Strom. II 44, 2 16 f vgl. Matth. 27, 52 20 f vgl.
 Röm. 3, 29; 10, 12 23 f vgl. Röm. 4, 3; 9, 30 29 vgl. I Kor. 1, 24

1 εὐηγγελισασθαι L εὐηγγελίσατο Di εὐαγγελισασθαι L 10 [καὶ]
 St 12 'μετ', aus Herm. u. Strom. II 17 μετατεθειμένων corr. aus μετα-
 τιθειμένων L' 24 ἐλογίσθησαν corr. aus ἐκλογίσθησαν L' 25 ψυχῆς (vgl.
 Strom. VI 69, 2) St φωνῆς L φήσεως Höschel 26 ἐπακούσαντας Sy ἐπακού-
 σαντες L 28 ἢ Sy ἢ L

ἐπιστρέφοντας εἴτε ἐνταῦθα εἴτε καὶ ἀλλαχόθι οὐ γὰρ ἐνταῦθα
μόνον ἢ δύναμις ἢ ἐνεργητικὴ φθάνει, πάντῃ δὲ ἔστι καὶ αἰ
ἐργάζεται.

Αὐτίκα ἐν τῷ Πέτρῳ κηρύγματι ὁ κύριός φησι πρὸς τοὺς μα- 69 1
6 θητάς μετὰ τὴν ἀνάστασιν· ἐξελεξάμην ὑμᾶς δώδεκα, μαθητάς 2
πρίνας ἀξίους ἐμοῦ, οὓς ὁ κύριος ἠθέλησεν, καὶ ἀποστόλους πιστοῦς
ἠγησάμενος εἶναι, πέμπων ἐπὶ τὸν κόσμον εὐαγγελισσασθαι τοὺς κατὰ
τὴν οἰκουμένην ἀνθρώπους, γινώσκειν ὅτι εἰς θεὸς ἔστιν, διὰ τῆς
τοῦ Χριστοῦ πίστεως ἐμῆς δηλοῦντας τὰ μέλλοντα, ὅπως οἱ ἀποί-
10 σαντες καὶ πιστεύσαντες σωθῶσιν, οἱ δὲ μὴ πιστεύσαντες ἀκούσαντες
μαρτυρήσωσιν, οὐκ ἔχοντες ἀπολογίαν εἰπεῖν· οὐκ ἠκούσαμεν····· τί 3
οὖν; οὐχὶ καὶ ἐν Αἰδῶν ἡ αὐτὴ γέγονεν οἰκονομία; ἵνα καὶ πᾶσαι
αἱ ψυχαὶ ἀκούσασαι τοῦ κηρύγματος ἢ τὴν μετάνοιαν ἐνδείξωνται ἢ
τὴν κόλασιν δικαίαν εἶναι, δι' ὧν οὐκ ἐπίστευσαν, ὁμολογήσωσιν
15 ἢν δ' ἂν πλεονεξίας οὐ τῆς τεχνοῦς ἔργον τοὺς προεξηλεθηότες 4
τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου, μὴ ἐνηγγελισμένους μηδὲ ἐξ αὐτῶν τῆν
αἰτίαν παρασχομένους κατὰ τὸ πιστεῦσαι ἢ μὴ, ἤτοι τῆς σωτηρίας
ἢ τῆς κολάσεως μετασχεῖν, οὐ γὰρ που θέμις τοὺς μὲν ἀρίστους 5
καταδικάσθαι, μόνους δὲ τοὺς μετὰ τὴν παρουσίαν τῆς θείας ἀπο-
20 λειανθῆναι δικαιοσύνης, πᾶσαις δ' ἀνοθῖνται ψυχαὶ εἰρηταιται 6
λογικαί····· ὅσα ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐμῶν ἐποιήσιν μὴ εἰδὼς σωφρῶ τον
θεόν, ἴαν ἐπιγνοῦς μετανοήσῃ, πάντα αὐτῷ ἀγιθῆσθαι τὰ ἁμαρτή-
ματα····· εἰδὼν γὰρ····· φησὶ, ἐπίθεται πρὸ προσώπου ὑμῶν τὸν θάνατον·
καὶ τὴν ζωὴν, ἐκλέξασθαι τὴν ζωὴν, πρὸς σύγκρισιν ἐκλογῆς τ.θ.ι-
7, σθαι λέγων ὁ θεός, οὐ ποιηθήσεται ἄμφω, καὶ ἐν ἑτέρῳ γρ.····· 8 1
λέγει····· εἴαν ἀκούσῃτε μου καὶ θελήσῃτε, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάσθαι·
ἴαν δὲ μὴ ἀκούσῃτε μου μηδὲ θελήσῃτε, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδειται· τὸ
γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησεν ταῦτα····· πάλιν δὲ ἀντικρῶς ὁ κ.κ.θ. 2
μᾶλλον δὲ ὁ κύριος ἐκ προσώπου τοῦ ὁπίου εἰς δὲ οὐτος ἐκ κατε-
3)····· πολλῆς κόσμου····· πᾶς ὁ διαγόρους χρόνος διὰ πίστεως σωθεῖς τι καὶ

8-11 Kerygma Petri Fr. 7 v Dobschuta TU M 1 S. 22 f., vgl. Hilgenfeld 1 S v
Test. extra can. rec. IV 2 S. 101, Resch, Agrapha S. 102 ff. 21-23 Kerygma Petri
Fr. 8 v Dobschuta S. 23, vgl. Hilg. S. 100····· vgl. Act. 3, 17-19, 17 v. 23 f
Deut. 10, 15-19 26-28 Jos. 1, 19 f.

2 στερῆται, Ma; vgl. aber S. 4-4, 25····· π.σ.ε. Vi κατὰ L 6 οὐδὲ ὁ
πρῶτος ἐθέλλουσιν v Dobschuta 8 f [τῆς τοῦ Χριστοῦ] W1 9 [τοῦ Χριστοῦ]
v Dobschuta 10 μ.ε. Hilgenfeld 10 φωνῶν; Po 10 ἀκούσαι W1 11 μαρ-
τυρηθῶσιν Hilg τιμαρτυρῶσιν Wendland 25 οἱ τεταπεινωταί 2 τιπο·····
····· 26 τοῦ γ.ε. ut φ. get.igt L 29 f κατεφ.·····; Po μεταφ.····· L

σωθησόμενος)· ἠὲ φράνθη μου ἢ καρδία καὶ ἡγαλλιάσατο ἢ γλῶσσά 8
μου. ἔτι δὲ | καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι, φησὶν, ὅτι 272 8
οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς Αἶδην οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν
σου ἰδεῖν διαφθοράν. ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με
5 εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

Ὅσοι οὖν τίμιος ὁ λαὸς τῶ κυρίου, οὕτως ὁ λαὸς ἅγιος ἅπας 50, 1
ἐστὶν σὺν τῶ Ἰουδαίῳ καὶ ὁ ἐξ ἔθνῶν ἐπιστρέφων, ὃς ὁ προσήλυτος
προεφητεύετο. εἰκότως ἄρα βοῦν φησι καὶ ἄρκτον ἐπὶ τὸ αὐτὸ 2
ἔσεσθαι ἢ γραφή· βοῦς μὲν γὰρ εἴρηται ὁ Ἰουδαῖος ἐκ τοῦ κατὰ 768 P
10 νόμον ὑπὸ ζυγὸν καθαροῦ κριθέντος ζώου, ἐπεὶ καὶ διχῆλει καὶ
μηρυκᾶται ὁ βοῦς· ὁ ἐθνικὸς δὲ διὰ τῆς ἄρκτου ἐμφαίνεται, ἀκα- 8
θάρτου καὶ ἀγρίου θηρίου· τίκει δὲ τὸ ζῷον σάρκα ἀτύπωτον, ἣν
σχηματίζει εἰς τὴν τοῦ θηρίου ὁμοιότητα τῇ γλώττῃ μόνον· λόγῳ
γὰρ τυποῦται εἰς τὸ ἡμερῶσθαι ἐκ τοῦ θηριώδους βίου ὁ ἐξ ἔθνῶν
15 ἐπιστρέφων, τιθασευθεὶς τε ἤδη καὶ αὐτὸς ὡς βοῦς ἀγνίζεται. αὐτίκα 4
φησὶν ὁ προφήτης· ἰσειρήνες εὐλογήσουσίν με καὶ θυγατέρες στρου-
θῶν καὶ τὰ θηρία πάντα τοῦ ἀγροῦ· τῶν ἀκαθάρτων ζώων τὰ 5
θηρία τοῦ ἀγροῦ γινώσκεται, τουτέστι τοῦ κόσμου, ἐπεὶ τοὺς εἰς
πίστιν ἀγρίους καὶ ὄκαροὺς τὸν βίον μὴδὲ τῇ κατὰ νόμον δικαιο-
20 σύνη κεκαθαμένους θηρία προσαγορεύει. μεταβαλόντες μέντοι ἐκ 6
τοῦ εἶναι θηρία διὰ τῆς κυριακῆς πίστεως ἄνθρωποι γίνονται
θεοῦ, ἐκ τοῦ τὴν ἀρχὴν θελήσαι μεταβάλλεσθαι εἰς τὸ γενέσθαι
προκόπτοντες. τοὺς μὲν γὰρ προτρέπει ὁ κύριος, τοῖς δὲ ἤδη 7
ἔχειρήσασιν καὶ χεῖρα ὀρέγει καὶ ἀνέλκει· οὐ γὰρ ὑποστέλλεται
25 πρόσωπον ὁ πάντων δεσπότης οὐδὲ ἐντραπήσεται μέγεθος, ὅτι
μικρὸν καὶ μέγαν αὐτὸς ἐποίησεν ὁμοίως τε προνοεῖ πάντων· καὶ 51, 1
ὁ Δαβὶδ φησὶν· εἰ [δὲ] καὶ ἔνεπάγησαν ἔθνη ἐν διαφθορᾷ ἢ ἐποίη-
σαν, ἐν παγίδι ταύτῃ ἢ ἐκρυψαν συνελήφθη ὁ πούς αὐτῶν, ἀλλὰ
ἔγένετο κύριος καταφυγὴ τῶ πένητι. βοηθὸς ἐν εὐκαιρίᾳ καὶ ἐν
30 θλίψει· εὐκαιρῶς ἄρα εὐηγγελίσθησαν οἱ ἐν θλίψει ὄντες. καὶ διὰ 2
τουτοῦ φησὶν· ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ,
ἵνα μὴ ἀδικῶς κριθῶσιν. εἰ τοίνυν τοὺς ἐν σαρκὶ διὰ τοῦτο εὐηγ- 3
γέλισατο, ἵνα μὴ καταδικασθῶσιν ἀδικῶς, πῶς οὐ καὶ τοὺς προεξε-
ληλυθότας τῆς παρουσίας αὐτοῦ διὰ τὴν αὐτὴν εὐηγγελίσατο αἰτίαν;

1—5 Psal. 15, 9—11 (beeinflusst von Act. 2, 26—28) 8 f vgl. Jes. 11, 7
9—11 vgl. Lev. 11, 3 12 f vgl. Plut. Mor. p. 494 C 16 f Jes. 43, 20 24—26
Weish. Sal. 6, 7 27 f Psal. 9, 16 29 f Psal. 9, 10 31 Psal. 9, 12

15 τιθασσει·θελς L 22 ἐκ τοῦ τὴν ἀρχὴν ~ Schw τὴν ἀρχὴν ἐκ τοῦ
L 27 εἰ [δὲ] St *It* Ma aus Psal. 9, 14

δικαιος γὰρ ὁ κύριος καὶ δικαιοσύνην ἠγάπησεν, εὐθύτητα εἶδεν τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ.¹ ὁ δὲ ἀγαπῶν ἀδικίαν μισεὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν.²

Ἐλ γοῦν ἐν τῷ κατακλυσμῷ ἀπόλετο πᾶσα ἀμαρτωλὸς σὰρξ, εἰς 12 1
παιδείαν γενομένης αὐτοῖς τῆς κολάσεως, πρῶτον μὲν τὸ θέλημα
5 τοῦ θεοῦ παιδευτικὸν καὶ ἐνεργητικὸν τυγχάνον σφίξιν τοῖς ἐπιστρέ-
φοντι· πιστεύτερον, ἔπειτα δὲ καὶ τὸ λεπτομερέστερον, ἡ ψυχὴ, οὔτε
ἂν ποτε πρὸς τοῦ παχυμερέστερου ὕδατος πάθοι τι θεινόν, διὰ
λεπτότητα καὶ ἀπλότητα μὴ κρατουμένη, ἢ καὶ ἀσώματος προσα- 14
γορεῖται. ὁ δ' ἂν παχυμερὲς ἐκ τῆς ἀμαρτίας πεπαχυμένος τύχη 2
10 τοῦτο ἀπορίπτειται σὺν τῷ σαρκικῷ πνεύματι τῷ κατὰ τῆς ψυχῆς
ἐπιθυμοῦντι. ἤδη δὲ καὶ τῶν τὴν κοινότητα πρεσβυόντων ὁ κορυ- 3
φαίος Οὐαλεντίνος ἐν τῇ Περὶ γίλων ὁμιλίᾳ κατὰ λέξιν γράφει·
πολλὰ τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς δημοσίαις βίβλοις εὐρίσκειται γι- 4
γραμμένα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ· τὰ γὰρ κοινὰ ταῦτα ἴσθι τὰ ἀπὸ 5
15 καρδίας ῥήματα, νόμος ὁ γραπτός ἐν καρδίᾳ· οὗτός ἐστιν ὁ λαὸς ὁ
τοῦ ἠγαπημένου, ὁ φιλούμενος· καὶ φιλῶν αὐτόν.⁶ δημοσίαις γὰρ 12 1
βίβλοις· εἴτε τὰς Ἰουδαϊκὰς λέγει γραφαῖς· εἴτε τὰς τῶν φιλοσόφων
κοινοποιεῖ τὴν ἀλήθειαν.

Ἰωίδωρος τε ὁ Βασιλείδου υἱὸς ἄμα καὶ μαθητὴς ἐν τῷ πρώτῳ 2
20 τῶν τοῦ προσφῆτου Παρχῶν Ἐξηγητικῶν καὶ αὐτὸς κατὰ λέξιν γράφει·
ἰσχυρὸν δὲ οἱ Ἀττικοὶ μεμνησθῆναι τινὸς Σωκράτι παρρησιόχου δαι- 3
μονος αὐτῷ, καὶ Ἀριστοτέλους δαίμονα κυχῆσθαι πάντας ἀνθρώπους,
λέγει συνομαρτοῦσιν αὐτοῖς, παρὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνσωματώσεως
πρωφητικῶν τοῦτο μάθημα λαβόν καὶ καταθέμενος· εἰς τὰ ἴακτοι 4
25 βιβλία μὴ ὁμολογήσας ὅθιν ἐφείλετο τὸν λόγον τοῦτον.⁷ καὶ πάλιν 5
ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς αὐτῆς συντάξεως ὡδέ πως γράφει· καὶ μὴ τις
ἀλίσθω, ἢ φασιν ἴδιον εἶναι τῶν ἐκλιπτῶν, τοῦτο προσηρημένον
ἐκίχον ἐπὶ τινῶν φιλοσόφων· οὐ γὰρ ἴσθι αὐτῶν εἶμα τῶν 6

1 f Paul 10, 7 2 Paul 10, 5 3 vgl. Gen 7, 21 10 f vgl. Gal
5, 17 12 16 vgl. Hilgenfeld, ZwTh 21 (1888) S. 256 f; Ketschengsch S. 200 f
Zahn, Gesch d ntl Kan II S. 913 f 21 S. 459, 5 vgl. Hilgenfeld, Kets-
chengsch. S. 214 f 22 f Aristoteles Fr. 101 Ross¹

1 ἀδικίαν, vult. καὶ δικαιοσύνην L¹ 2 εὐθύτητα Ma, vgl. S. 470, 2
3 λεπτομερέστερον, οὐτε Ma sig. a. L¹ 7 πρὸς St. vgl. L¹ 8 κρατουμένης
Höfel. κρατουμένης L¹ 9 Sy 2 L¹ 9 παχυμερέστερον Sy. παχυμένον L¹
10 ἀπορίπτειται Schw¹ 12 δημοσίαις L¹ 14 κοινὰ John Kaye S. 312¹
κατὰ L¹ 15 λαὸς, τοῦτον | λογιστήρας, Sy. ed. I p. 74 vgl. Hosanna, Valent
Gloss S. 477 17 λέγειν Orabe 20 Παρχῶν vgl. Harnack, Gesch d altchr
Lit I S. 170 21 κατ' ἰκονίαν Koutou, Bull de corr. hell. 2 1878 p. 234
Jacks. J. Journ. of Philol. S. 139, S. 141 26 τῶν δεῖ τὰ δε τῶν Sy

προφητῶν σφειτερισάμενοι προσέθησαν τῷ [μὴ] ὑπάρχοντι κατ' αὐ-
 τοὺς σοφῶν· αὐθίς τε ἐν τῷ αὐτῷ· καὶ γὰρ μοι δοκεῖ τοὺς προσ- 5
 ποιουμένους φιλοσοφεῖν, ἵνα μάθωσι τί ἐστὶν ἡ ὑπόπτερος δρῶς καὶ
 τὸ ἐπ' αὐτῇ πεποικιλμένον φᾶρος. πάντα ὅσα Φερεκύδης ἀλληγορήσας
 5 ἐθεολόγησεν, λαβὼν ἀπὸ τῆς τοῦ Χάμ προφητείας τὴν ὑπόθεσιν * *

VII. * * ὡς πάλαι παρεσημειωσάμεθα, οὐ τὴν κατὰ ἐκάστην 54, 1
 αἴρεσιν ἀγωγὴν φαμεν, ἀλλ', ὅπερ ὄντως ἐστὶ φιλοσοφία, † ὀρθῶς
 σοφίαν τεχνικὴν, τὴν ἐμπειρίαν παρέχουσαν τῶν περὶ τὸν βίον,
 τὴν δὲ σοφίαν | ἐμπειρίαν γινώσκων θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων 768 P
 10 πραγμάτων, κατὰλήψιν τινα βεβαίαν οὖσαν καὶ ἀμετάπτωτον, συνει-
 ληφνίαν τὰ τε ὄντα καὶ τὰ παρρηχκότα καὶ τὰ μέλλοντα, ἣν ἐδι-
 δάξατο ἡμᾶς διὰ τε τῆς παρουσίας διὰ τε τῶν προφητῶν ὁ κύριος,
 καὶ ἴστιν ἀμετάπτωτος ὑπὸ λόγου, παραδοθεῖσα τῇ αὐτῇ, (ἡ) καὶ 2
 πάντως ἀληθῆς ὑπάρχει, βουλήσει, ὡς διὰ τοῦ νιού ἐγνωσμένη, καὶ 3
 15 ἡ μὲν αἰώνιος ἐστίν, ἡ δὲ χρόνον λυσιτελῆς, καὶ ἡ μὲν μία καὶ ἡ
 αὐτή, αἱ δὲ πολλαὶ καὶ [ἀ]διάφοροι, καὶ ἡ μὲν ἄνευ παθητικῆς τινος
 κινήσεως, ἡ δὲ μετὰ παθητικῆς ὀρέξεως, καὶ ἡ μὲν τέλειος, ἡ δὲ
 ἐνδεής.

Ταύτης οὖν τῆς σοφίας | ἐπιθυμει ἡ φιλοσοφία. * * τῆς ψυχῆς 55, 1 273 B
 20 καὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ λόγου καὶ τῆς τοῦ βίου καθαρότητος, ἀγα-
 πητικῶς καὶ φιλητικῶς διατεθεῖσα πρὸς τὴν σοφίαν καὶ πάντα
 πράττουσα ἕνεκα τοῦ τυχεῖν αὐτῆς, φιλόσοφοι δὲ λέγονται παρ' ἡμῖν 2
 μὲν οἱ σοφίας ἐρῶντες τῆς (τοῦ) πάντων δημιουργοῦ καὶ διδασκάλου,
 τουτέστι γνώσεως τοῦ νιού τοῦ θεοῦ, παρ' Ἑλλήσι δὲ οἱ τῶν περὶ
 25 ἀρετῆς λόγων ἀντιλαμβάνομενοι. εἴη δ' ἂν φιλοσοφία τὰ παρ' ἐκά- 3
 στη τῶν αἰρέσεων (τῶν κατὰ φιλοσοφίαν λέγω) ἀδιάβλητα δόγματα
 μετὰ τοῦ ὁμολογουμένου βίου εἰς μίαν ἀθροισθέντα ἐκλογὴν. ἃ καὶ 4
 αὐτά, ἐκ τῆς βαρβάρου κλαπέντα θεοδωρήτου χάριτος, Ἑλληνικῶν
 κεκόσμηται λόγῳ· τῶν μὲν γὰρ κλέπται, ὧν δὲ καὶ παρήκουσαν· ἐν

3 f vgl. Strom. VI 9, 4; Zeller, Phil. d. Gr. I 3 S. 83; Diels, Sitzungsber. d.
 Berl. Akad. 1897 S. 147 f 5 vgl. Harnack, Gesch. d. altchr. Lit. I S. 159. 856

8—18 zur Unterscheidung von zweierlei σοφία vgl. Strom. I 24 f; 177, 1 9 f vgl.
 Paed. II 25, 3 10. 13 vgl. Strom. II 9, 4 mit Anm. 10—14 vgl. Strom.
 VI 61, 1 28 vgl. z. B. Röm. 12, 3. 6

1 τὸ μὴ ὑπάρχον τῷ κατ' (so auch Ma) oder [μὴ ὑπάρχοντι] Neander, Genet.
 Entwickl. der vorn. gnost. Syst. (1818) S. 84 [μὴ] St μὴδ' Schw μὲν Bor-
 chart, Geogr. sacr. 4 (1707) p. 209, 29 5 λαβεῖν Heyse * * St 6 κατὰ
 am Rand L 7 f etwa ἔξιν ἐπιτηδείουσαν ὀρθῶς (οὐ) St (τὴν ἐπιτηδείουσαν
 ὀρθῶς σοφίας Schw ὀρθῶς ~ nach τὴν δὲ (Z. 9) Wi τὸν corr. aus τῶν L
 13 τῇ αὐτῇ (ἡ) St ταῖτη L 14 (θεία) βουλήσει ~ nach παραδοθεῖσα Ma
 16 [ἀ]διάφοροι Heyse 19 etwa (στοχάζουσα τῆς ἐλευθερίας τῆς ψυχῆς St
 περὶ τε τῆς ψυχικῆς Ma 28 (τοῦ) Wi

δὲ τοῖς ἄλλοις ἃ μὲν κινούμενοι εἰρήκασι. ἀλλ' οὐ τελείως ἐξεργά-
 σαντο, τὰ δὲ ἀνθρωπίνῳ στοχασμῷ τε καὶ ἐπιλογισμῷ. ἐν οἷς καὶ
 παραπίπτουσιν· ἐπιβάλλειν δ' οἴονται τῇ ἀληθείᾳ οὗτοι μὲν τελείως
 ὡς δ' ἡμεῖς αὐτοὺς καταλαμβάνομεθα. μερικῶς. πλὴν γοῦν τῶν 12
 5 κόσμου τούτου οὐκ ἴσασιν οὐδέν. καὶ μὴν ὡς ἡ γεωμετρία περὶ
 μέτρα καὶ μεγέθη καὶ σχήματα πραγματευομένη διὰ τῆς ἐν τοῖς ἐπι-
 πέδοις καταγραφῆς ἢ τε ζωγραφία τὸν ὀπτικὸν ὅλον τόπον ἐπὶ τῶν
 σκιηγραφομένων φαίνεται παραλαμβάνουσα, ταύτη δὲ φειδο-
 γραφεῖ τὴν ὄψιν. τοῖς κατὰ προσβολὴν τῶν ὀπτικῶν γραμμῶν 10
 10 μίσι· χρωμένη κατὰ τὸ τεχνικόν ἐντιϋθέν ἐπιφάσεις καὶ ὑποφάσεις
 καὶ φάσεις σφῆζονται. καὶ τὰ μὲν δοκί προύχουσιν. τὰ δὲ εἰσείχουσιν τὰ
 δ' ἄλλως πως φαντάζεσθαι ἐν τῷ ὀμαλῷ καὶ λείπῳ, οὕτω δὲ καὶ οἱ
 φιλόσοφοι ζωγραφίας δίκην ἀπομιμοῦνται τὴν ἀλήθειαν. φιλαίτις 2
 δὲ πάντων ἀμαρτημάτων αἰτία ἑκάστοις ἑκάστοτε. διότι οὐ γὰρ
 15 τὴν εἰς ἀνθρώπους ἰδοῦσαν αἰρούμενον φίλαντον εἶναι. ἀλλὰ τὸν
 θεὸν ἀγαπῶντα τῷ ὄντι ὕψιον μετὰ φρονήσεως γίνεσθαι. ἂν οὕτω 15
 20 τις τοῖς μερικῶς ὡς τοῖς καθολικῶς χρωμένος· τύχη καὶ τὸ δοῦλον
 ὡς κύριον καὶ ἡγεμόνα τιμῆ. σφάλλεται τῆς ἀληθείας οὐ σενίσι. τὸ τῷ
 Δαβὶδ κατ' ἐξομολόγησιν εἰρημένον· ὄψιν καὶ σποδὸν ὡσεὶ ἄρτων
 25 ἔφαγον. ἡ φιλαίτις δὲ καὶ ἡ οἰκίσις αὐτῷ γῆ ἐστὶ καὶ πλάνη. 11
 26 τοῦτο. ἐκ μαθήσεως ἢ γνῶσις καὶ ἡ ἐπιστήμη. μαθήσεως δ' οἷος
 ζητεῖν ἀνάγκη τὸν διδάσκαλον. Κλιάνθης μὲν γὰρ Ζήνωντα ἐπιγέ- 3
 30 ρεται καὶ Θεόφραστος Ἀριστοτέλη Μητροδόκῳ· τε Ἐπίκουρον καὶ
 Πλάτων Σωκράτην· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Πευθαγώραν Ἰλθῶ καὶ Φιρακίαν
 35 καὶ Θάλητα καὶ τοὺς πρώτους σοφοὺς. ἴσταμαι τὸν τοῦτον διδάσκα-
 λον ζητεῖν καὶ Ἀγναπίου ἐπιγῆ καὶ Ἰνδοῦ καὶ Βαβυλωνίου· καὶ
 τοὺς Μάγους αὐτοῦς. οὐ παύσομαι τὸν τοῦτον διδάσκαλον ἀπαιτεῖν
 ἀνάγκη δὲ οἱ καὶ ἐπὶ τὴν πρώτην γένεσιν ἀνθρώπων. κάκειθεν ἀρ-
 40 χόμεθα ζητεῖν. τίς ὁ διδάσκαλος; ἀνθρώπων μὲν οἰδοῖς οἰδοῖται γὰρ
 3) μαθηθήσαν. ἀλλ' οὐδὲ ἀγγέλων τις. οὔτε γὰρ, οἷς μητίσιναι οἱ
 ἀγγελοὶ καθὼ ἀγγελοὶ, οὕτως ἀκούονται ἀνθρώποι. οἷθ' οἷς ἴμην
 τὰ ὠτα. οὔτοις ἐκείνοις ἢ γλωττα. οὐδ' ἂν ὄφρα τις δὴς φωνῆ.
 ἀγγέλοις. χίλι, λίγῳ καὶ τὰ τοῦτοις παρεκίμηναι καὶ φάργγε κ.

12 f φιλαίτις τάντω ἑκάστοτε Sam. Pat. 2. u. Holl 16 P'at. Theod.
 p. 17. B 19 f Paul. 101. 10

9 ταύτη Schw ταύτης L. οἷος Wi 10 ὑποφάσεις Ma ὑποφάσεις.
 11 σφῆζονται Schw τῶν γῆ Ma ἰσχυρῶ L. 12 4) Heryw 16 2) u.
 οἷς Bywater εἰ γοῦν L. 18 ἡγεμόνα τῆς St ἡγεμόνεται L. ἡγεμόνα οἷος
 Bywater ποδ. ἡ. ἀβεβήσας ὡσεὶ ἡγεμόνα οἷος Schw 19 γῆ οἷος
 οἷος 2) u. St 20 f οὔτε - οὔτε Ma οὔτε οἷος L.

- ἀρτηρίαν καὶ σπλάγχνα καὶ πνεῦμα καὶ πλησσομένον ἀέρα. πολλοῦ 5
γε δεῖ τὸν θεὸν ἔμβοᾶν, ἀπροσίτω ἀγιότητι καὶ ἀρχαγγέλων αὐτῶν
κεχωρισμένον. ἤδη δὲ καὶ τοὺς ἀγγέλους μεμαθηκέναι παρειλήφαμεν
τὴν ἀλήθειαν καὶ τοὺς ἐπὶ τούτων ἄρχοντας· γενητοὶ γάρ. **λείπεται 58, 1**
5 τοῖνυν ὑπεξαναβάνας ἡμᾶς καὶ τὸν τούτων διδάσκαλον ποθεῖν.
ἐπεὶ δὲ ἔν μὲν τὸ ἀγέννητον ὁ παντοκράτωρ θεός, ἔν δὲ καὶ τὸ
προγεννηθέν, δι' οὗ τὰ ἅπαντα ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο
οὐδὲ ἔνε (ἰεὶς γὰρ τῶ ὄντι ἐστὶν ὁ θεός, ὃς ἀρχὴν τῶν ἀπάντων
ἐποίησεν, μὴνῶν τὸν πρωτόγονον υἱὸν ὁ Πέτρος γράφει, συνεὶς
10 ἀκριβῶς τό· ἔν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεός τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν),
σοφία δὲ οὗτος εἴρηται πρὸς ἀπάντων τῶν προφητῶν, οὗτός ἐστιν
ὁ τῶν γενητῶν ἀπάντων διδάσκαλος, ὁ σύμβουλος τοῦ θεοῦ τοῦ τὰ
πάντα προεγνωκότος. ὁ δὲ ἄνωθεν ἐκ πρώτης καταβολῆς κόσμου 2
ἔπολυτρόπως καὶ πολυμερῶς· πεκαίδευκέν τε καὶ τελειοῖ. ὁθεν
15 εἰκότως εἴρηται· ἔμη εἰλητε ἑαυτοῖς διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς· ὁρας
ὁπόθεν ἔχει τὰς λαβὰς ἢ φιλοσοφία ἢ ἀληθής. | κἂν ὁ νόμος εἰκῶν 770 P 8
καὶ σκιὰ τῆς ἀληθείας τυγχάνη, σκιὰ γὰρ ὁ νόμος τῆς ἀληθείας, ἀλλ'
ἢ φιλαυτία τῶν Ἑλλήνων διδασκάλους τινὰς ἀνθρώπους ἀνακη-
ρύττει.
- 20 Ὡς οὖν ἐπὶ τὸν ποιητὴν τὸν θεὸν πᾶσα ἀνατρέχει πατριὰ, 59, 1
οὕτως καὶ ἐπὶ τὸν κύριον ἢ τῶν καλῶν διδασκαλία [καὶ] ἢ δικαιοῦσα
καὶ εἰς τοῦτο χειραγωγούσα τε καὶ συλλαμβάνουσα. εἰ δ' ἐκ τινος 2
† ποιήσεως τὰ τῆς ἀληθείας ὁτιδήποτε τρόπον λαβόντες σπέρματα
οὐκ ἐξέθρεψάν τινες, γῆ δὲ ἀγόνῃ καὶ ἀνομβρίᾳ παραδεδωκότες
25 ἀγρίαις συνεπνίξαντο βοτάναις, καθάπερ οἱ Φαρισαῖοι ἐξετράπησαν
τοῦ νόμου ἀνθρωπίνως παρεισάγοντες διδασκαλίας, τούτων οὐκ ὁ
διδάσκαλος αἴτιος, ἀλλ' οἱ παρακούειν προσηρημένοι. οἱ πεισθέντες 8
δὲ αὐτῶν τῇ τε τοῦ κυρίου παρουσίᾳ καὶ τῇ τῶν γραφῶν σαφηνείᾳ
ἐν ἐπιγνώσει γίνονται τοῦ νόμου, καθάπερ καὶ οἱ ἀπὸ φιλοσοφίας
30 διὰ τῆς τοῦ κυρίου διδασκαλίας ἐν ἐπιγνώσει τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας
καθίστανται. ἔτα λόγια γὰρ κυρίου λόγια ἀγνά, ἀργύριον πεπρω- 4
μένον δοκίμιον, τῇ γῆ κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως· ἦτοι ὡς ἄρ- 60, 1

2 vgl. I Tim. 6, 16 7 f vgl. Joh. 1, 3 8 f Kerygma Petri Fr. 2 v. Dob-
schütz TC XI 1 S. 18 f; vgl. S. 451, 7 f 10 Gen. 1, 1 14 Hebr. 1, 1
15 vgl. Matth. 23, 8 f; Strom. II 14, 3 16 f vgl. Hebr. 10, 1 20 vgl.
Ephes. 3, 14 f 22—25 vgl. Mark. 4, 3—7; Matth. 13, 3—7; Luk. 8, 5—7
25 f vgl. Matth. 15, 9; Mark. 7, 7 (Jes. 29, 13) 31 f Psal. 11, 7

2 αὐτῶν Sy αὐτόν L 17 γε St γὰρ L 21 [καὶ] Schw 22 τοῦτο]
etwa τὸ ἀληθές St 23 ποιήσεως] παιδείσεως Ma 24 ἀνομβρῶν Ma

ἔξιν θεωρίας αἰδίων καὶ ἀναλλοίωτον· VIII. ἐπεὶ καὶ Παῦλος 62, 1
ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς οὐ φιλοσοφίαν διαβάλλων φαίνεται, τὸν δὲ
τοῦ γνωστικοῦ μεταλαμβάνοντα ὕψους οὐκέτι παλινδρομεῖν ἀξιοί
ἐπὶ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, στοιχεῖα τοῦ κόσμου ταύτην ἀλλη-
5 γορῶν, στοιχειωτικὴν τινα οὐσαν καὶ προπαιδείαν τῆς ἀληθείας.
διὸ καὶ τοῖς Ἑβραίοις γράφων τοῖς ἐπανακάμπτουσι εἰς νόμον 2
ἐκ πίστεως ἡ] πάλιν φησὶ ἔχρειαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς,
τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γέγονατε
χρειαν ἔχοντες γάλακτος καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς· ὡσαύτως ἄρα
10 καὶ τοῖς ἔξ Ἑλλήνων ἐπιστρέφουσι Κολοσσαεῦσι· βλέπετε μὴ 8
τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπά-
της κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ
κόσμου τούτου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· δελεάζων αὐτοὺς εἰς φιλοσο-
φίαν ἀναδραμεῖν, τὴν στοιχειώδη διδασκαλίαν. κἄν λέγη τις κατὰ 4
15 σύνεσιν ἀνθρώπων φιλοσοφίαν ἠύρησθαι πρὸς Ἑλλήνων, ἀλλὰ τὰς
γραφὰς εὐρίσκω τὴν σύνεσιν θεόπεμπτον εἶναι λεγούσας. ὁ γοῦν 68, 1
φαλμφοδὸς μεγίστην ἡγείται δωρεὰν τὴν σύνεσιν καὶ αἰτεῖ λέγων·
ἰδοῦλος σὸς εἰμι ἐγὼ· συνέτισόν με· καὶ μὴ τι τὸ πολύπειρον τῆς 2
γνώσεως αἰτούμενος ὁ Δαβὶδ γράφει· χρηστότητα καὶ παιδείαν καὶ
20 γνῶσιν διδάξόν με, ὅτι ταῖς ἐντολαῖς σου ἐπίστευσα· κυρίας | (δ') 8 772 P
εἶναι τὰς διαθήκας ὁμολόγηται καὶ τοῖς τιμιωτέροις δίδοσθαι. λέγει 4
γοῦν ὁ φαλμὸς πάλιν ἐπὶ τοῦ θεοῦ· οὐκ ἐποίησεν οὕτως οὐδενὶ
ἔθνει, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ οὐκ ἐδήλωσεν αὐτοῖς· τὸ δὲ οὐκ
ἐποίησεν οὕτως· πεποιμέναι μὲν δηλοῖ, ἀλλ' οὐχ οὕτως. ἐν συγκρί-
25 σει γοῦν τὸ οὕτως· πρὸς τὴν ὑπεροχὴν τὴν καθ' ἡμᾶς γινομένην·
ἐξῆν δὲ δήπου τῷ προφήτῃ εἰπεῖν ἀπλῶς τὸ οὐκ ἐποίησεν· ἄνευ
τῆς προσθήκης τοῦ οὕτως· ναὶ μὴν καὶ ὁ Πέτρος ἐν ταῖς Πρά- 5
ξεσιν ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι· φησὶν, ὅτι προσωπολήπτης
οὐκ ἔστιν ὁ θεός, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργα-
30 ζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἔστιν· οὐ χρόνον τοίνυν τὸ 64, 1
ἀπροσωπόληπτον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐξ αἰῶνος, οὐδὲ μὴν ἠρξάτο ποτε ἢ
ἐνεργεσία αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲ περιορίζεται τόποις ἢ ἀνθρώποις τισίν,
οὐδὲ γὰρ μερικὴ ἢ εὐποιία αὐτοῦ. ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης· 2
φησὶν· ἐν αὐταῖς εἰσελθὼν ἐξομολογήσομαι τῷ κυρίῳ. αὕτη ἡ πύλη

4 vgl. Kol. 2, 8' 7—9 Hebr. 5, 12 10—13 Kol. 2, 8 18 Psal. 118,
125 19 f Psal. 118, 66 22 f Psal. 147, 9 28—30 Act. 10, 34 f 33—
S. 464, 1 Psal. 117, 19 f (aus I Clem. ad Cor. 48, 2)

5 προπαιδείαν L 7 [ἡ] St 15 εὐρησθαι L 20 κυρίου Schw
(δ') Ma 28 αὐτοῖς corr. aus αὐτοῖς L¹

τοῦ κυρίου. δίκαιοι εισιλεύσονται ἐν αὐτῇ. ἐξηγούμενος δὲ τὸ φησὶ
 τὸν τοῦ προφήτου Βαρνάβας ἐπιφέρει· πολλῶν πυλῶν ἀνεφγικῶ
 ἢ ἐν δικαιοσύνῃ αὕτη ἐστὶν ἢ ἐν Χριστῷ, ἐν ᾗ μακάριοι πάντες ο.
 εισελθόντες. τῆς αὐτῆς ἔχεται ἐννοίας κάκεινο τὸ προφητικῶν
 5 κύριος ἐπὶ ἰσάτων πολλῶν, οὐ τῶν διαθηκῶν τῶν διαφόρων μ-
 νων, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς διδασκαλίας τρόπων τῶν τε ἐν Ἑλλήσιν ἐι-
 δικαιοσύνην ἀγόντων τῶν τε ἐν βαρβάροις. σαφῶς δὲ ἦδη καὶ ὁ
 Δαβὶδ μαρτυρῶν τῇ ἀληθείᾳ ψάλλει· ἀποστραφήτωσαν οἱ ἀμαρ-
 τωλοὶ εἰς τὸν Ἄϊδον, πάντα τὰ ἴθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ.
 10 ἐπιλανθάνονται δὲ θηλονότι οὐ πρότερον ἐμνήμητο, καὶ ὅτ' πρὶν ἢ
 ἐκλαθέσθαι ἐγίνωσκον, τοῦτον παραπέμπονται. ἦν ἄρα εἰδῆσθαι τε
 ἀμαρτὰ τοῦ θεοῦ καὶ παρὰ τοῖς ἴθνεσι.

Καὶ ταυτὶ μὲν τῆδε ἔχεται· πολυμαθῆ δὲ εἶναι χρὴ τὸν γνωστι-
 κόν· καὶ, ἐπιδηῖ Ἑλληνίς φασὶ Πρωταγόρου προκατάρξαντος παντὶ
 15 λόγῳ λόγον ἀντικεισθαι, παρεσκευάσθαι καὶ πρὸς τοῖς τοιοῦτοις,
 τῶν λόγων ἀρμόζει [λέγεσθαι]. λέγει γὰρ ἡ γραφή· οὐ τὰ πολλὰ
 λέγων καὶ ἀντακούσεται. παραβολὴν δὲ κυρίου τίς νοήσει εἰ μὴ
 σοφός· καὶ ἐπιστήμων καὶ ἀγαθῶν τὸν κύριον αὐτοῦ; εἶπω· τοῖς
 20 ἐπιστοῖς· ὁ τοιοῦτος, εἶπω δυνατός γνώσιν ἐξιπεῖν, ἦτω σοφός·
 διακρίσει λόγων, ἦτω γοργός ἐν λόγοις, ἦτω ἀγρός, τοσοῦτον γὰρ
 μᾶλλον ταπεινοφρονεῖν ὀφείλει, ὅσῳ δοκεῖ μᾶλλον μείζων εἶναι.
 Κλήμης ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους γ' ἐπιστ. τοιοῦτος οἶός τε ἐκίττω πι-
 25 θεῖσθαι τῷ παραγγέλματι· καὶ οἷς μὲν ἐκ πικρῆς ἀρπάττει, διακρυσ-
 μένους δὲ ἐλευθεῖ. ἀμίλι το δρέπανον ἵστικεν τοῦ κλαδεύειν προ-
 γοιμίνοις γέγονεν, ἀλλὰ καὶ πεπλεγμένα τὰ κλήματα διαστίλλομαι
 ἐν αὐτῇ καὶ ἀκάνθας κόπτομεν τῶν συμπερικεινῶν ταῖς ἀμπίλα-
 αῖς οὐ ῥαδίον ἐστὶ προσελθεῖν, ταῦτα δὲ πάντα τὴν ἀναφορὰν ἔχει
 ἐπὶ τὸ κλαδεῖσθαι, πάλιν ἀνθρώπος προηγουμένως γέγονεν ο.
 ἐπίγνωσιν θεοῦ, ἀλλὰ καὶ γεωργεῖ καὶ γεωμετρεῖ καὶ φιλοσοφεῖ οἷ

2 4 f Clem. ad Cor. 48, 4, vgl. Strom. I 18, 7. 3 Psal. 28, 1. 5 f Psal.
 9, 18. 13 f vgl. Strom. V 140, 6. 14 f Protagoras Fr. 5 Mullach F173 f.
 p. 134 vgl. Diels-Vorschr. 59, 14. 16 f Hob. 11, 2. 17 f Barnab. F.
 9, 19, vgl. Strom. V 17, 6 mit Anm. 18-21 f Clem. ad Cor. 48, 5 f vgl.
 Strom. I 18, 8. 20 f τοιοῦτος εἶναι Sac. Par. 251 Holl., Corp. Paris Nr.
 Maximus Cap. 39 Flor. Mon. I 149; Antonius Melissa p. 150 Goussier. 23 f vgl.
 L. He. 22 f.

2 Hec. 1, Irrtum des Autors statt Κλήμης. 13 ἀντικείμενοι παρασκευ-
 ασθαι Me. age. 16 ἀρμόζει St. Ma. Bywater. Bywater. Ad. tot. de. λέγεσθαι.
 St. Ma. age. Me. 20 τοιοῦτος γὰρ τοιοῦτον τις Sac. Par. A. τις σοφός
 vgl. vgl. HSS. Max. Flor. Mon. Ant. 24 ἐλευθεῖ L. 26 [δ] W.
 29 γεωργεῖ καὶ γεωμετρεῖ St. Ma. Bywater. Bywater. L.

τὸ μὲν ἐπὶ τὸ ζῆν, τὸ δὲ ἐπὶ τὸ εὐ ζῆν, τὸ δὲ ἐπὶ τὸ μελετᾶν τὰ ἀποδεικτικὰ γεγένηται.

Ναὶ μὴν οἱ λέγοντες τὴν φιλοσοφίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ὀρμασθαι 66, 1
 4 κάκεινον ἐπιστησάτωσαν, ὅτι φησὶν ἢ γραφὴ μετασχηματίζεσθαι τὸν
 5 διάβολον εἰς ἄγγελον φωτός, τί ποιήσονται; εὐδηλον, ὅτι προφη-
 τεύονται. εἰ δὲ ὡς ἄγγελος φωτὸς προφητεύει, ἀληθῆ ἄρα ἐρεῖ. εἰ 2
 ἀγγελικὰ καὶ φωτεινά, προφητεύσει καὶ ὠφέλιμα τότε, ὅτε καὶ μετα-
 σχηματίζεται καθ' ὁμοιότητα ἐνεργείας. κἂν ἄλλος ἢ κατὰ τὸ ὑπο-
 κείμενον τῆς ἀποστασίας. ἐπεὶ πῶς ἂν ἀπατήσειεν τινα, μὴ διὰ τῶν 3
 10 ἀληθῶν ὑπαγόμενος τὸν φιλομαθῆ εἰς οἰκειότητα καὶ οὕτως ὕστερον
 εἰς ψεῦδος ὑποσύρων; ἄλλως τε καὶ ἐπιστάμενος τὴν ἀλήθειαν 4
 εἰρεθίσειται, καὶ εἰ μὴ καταληπτικῶς, ἀλλ' οὖν οὐκ ἄπειρός γε αὐτῆς.
 οὐ τοίνυν ψευδῆς ἢ φιλοσοφία, κἂν ὁ κλέπτης καὶ ὁ ψεύστης κατὰ 5
 μετασχηματισμὸν ἐνεργείας τὰ ἀληθῆ λέγη, οὐδὲ μὴν διὰ τὸν λέγοντα
 15 προκαταγνωστέον ἀμαθῶς καὶ τῶν λεγομένων, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν
 προφητεύειν νῦν δὴ λεγομένων παρατηρητέον, ἀλλὰ τὰ λεγόμενα
 σκοπητέον, εἰ τῆς ἀληθείας ἔχεται.

Ἦδη δὲ καὶ καθολικῶ λόγῳ πάντα (τὰ) ἀναγκαῖα καὶ λυσιτελῆ 67, 1
 τῷ βίῳ θεόθεν ἦκειν εἰς ἡμᾶς λέγοντες οὐκ ἂν ἀμάρτοιμεν, τὴν δὲ
 20 φιλοσοφίαν καὶ μᾶλλον Ἑλλήσιν, οἷον διαθήκην οἰκειάν αὐτοῖς, δεδό-
 σθαι, ὑποβάθραν οὖσαν τῆς κατὰ Χριστὸν φιλοσοφίας, κἂν οἱ φιλο-
 σοφοῦντες τὰ Ἑλλήνων ἐθελοκωφῶσι τὴν ἀλήθειαν, ἐξευτελλίζοντες
 τὴν φωνὴν τὴν βαρβάρων ἢ καὶ ὑφορώμενοι | τὸν ἐπηρημένον τῷ 774 P
 πιστῷ κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους τοῦ θανάτου κίνδυνον. ὥσπερ 2
 25 δὲ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ, οὕτως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἐπεσπάρη
 τὰ ζιζάνια πρὸς τοῦ τῶν ζιζανίων οἰκείου γεωργοῦ. ὅθεν αἱ τε
 αἰρέσεις παρ' ἡμῖν συνανεφύθησαν τῷ γονίμῳ πυρῶ οἱ τε τὴν Ἐπι-
 κούρου ἀθεότητα καὶ τὴν ἡδονὴν καὶ ὅσα ἄλλα παρὰ τὸν ὀρθὸν
 λόγον ἐπέσπαρται τῇ Ἑλληνικῇ φιλοσοφίᾳ κηρύσσοντες νόθοι τῆς
 30 θεόθεν δωρηθείσης γεωργίας Ἑλλήσιν ὑπάρχουσι καρποί. ταύτην 68, 1
 σοφίαν τοῦ αἰῶνος τούτου τὴν φιλήδονον καὶ φίλαντον ὁ ἀπό-
 στολος λέγει, ὡς ἂν τὰ τοῦ κόσμου τοῦδε καὶ τὰ περὶ αὐτὸν μόνον
 διδάσκουσαν ὑποκειμένην τε ἀκολούθως κατὰ προστασίαν τοῖς τῆδε
 ἄρχουσι· διὸ καὶ στοιχειωτικὴ τίς ἐστὶν ἡ μερικὴ αὕτη φιλοσοφία, τῆς
 35 τελείας ὄντως ἐπιστήμης ἐπέκεινα κόσμου περὶ τὰ νοητὰ καὶ ἔτι

3 vgl. II Kor. 11. 14 25—27 vgl. Matth. 13, 25 f. 39 31 I Kor. 2, 6

4 κάκεινον Ma κακίνο L 5 ποιήσονται Sy ποιήσαντα L 6 ὡς corr.
 aus εἰς L¹ 12 γε Sy τε L 18 (τὰ) St 21 ἐπιβάθραν (vgl. Paed. II
 53, 2) Cobet S. 494 30 δωρηθείσης (δω corr. aus χο) L¹
 Clemens II. 30

τούτων τὰ πνευματικώτερα ἀναστρεφόμενης, ἢ ὀφθαλμὸς σὲκ ἰδεῖ
 καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν οὐδὲ ἐπὶ καρδίαν ἀνέβη ἀνθρώπων. πρὶν ἢ
 διασαφῆσαι τὸν περὶ τούτων λόγον ἡμῖν τὸν διδάσκαλον, ἅγια ἄγιων
 καὶ ἐτι τούτων κατ' ἐπανάβασιν τὰ ἀγιώτερα ἀποκαλύψαντος τοῖς
 5 γνησίως καὶ μὴ νόθως τῆς κυριακῆς υἰοθεσίας κληρονόμοις. ἀτίκτε 2
 γὰρ τολμῶμεν φάναι (ἐνταῦθα γὰρ ἡ πίστις ἢ γνωστικὴ) πάντως
 ἐπιστήμονα εἶναι καὶ πάντων περιληπτικόν, βεβαίως καταλήψει κίχρη-
 μένον καὶ ἐπὶ τῶν ἡμῖν ἀπόρων, τὸν τῷ ὄντι γνωστικόν, ὁποῖος ἢ
 Ἰάκωβος, Πέτρος, Ἰωάννης, Παῦλος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι. γνήσι- 3
 10 σιως γὰρ πλήρης ἢ προφητεία, ὡς ἂν παρὰ κυρίου δοθεῖσα κριὶ διὰ
 κυρίου πάλιν τοῖς ἀποστόλοις σαφηνοῦσθαι· καὶ μὴ τι ἢ γνήσιος ἰδέσθαι
 ψυχῆς τυγχάνει λογικῆς εἰς τοῦτο ἀσκουμένης. ἵνα διὰ τῆς γνήσιως
 εἰς ἀθανάσιαν ἐπιγραφῆς, ἄμφω γὰρ δυνάμεις τῆς ψυχῆς, γνήσιος τι
 καὶ ὄρμη, εἰρίσκειται δ' ἢ ὄρμη μετὰ τινα συγκατάθειον κίνησις οἷον: 60 :
 15 ὁ γὰρ ὄρμησας εἰς τινα πράξιν πρότερον τὴν γνήσιον τῆς πράξεως
 λαμβάνει, δεύτερον δὲ τὴν ὄρμη. ἐτι καὶ τοῦδε κατανοήσωμεν 2
 ἐπειδὴ γὰρ τὸ μαθεῖν τοῦ πράξαι προσηνέστερον ἐστίν (φύσει γὰρ ὁ
 πράσων τοῦτο, ὃ πράξαι βούλεται, μαθάνει πρότερον) καὶ ἢ μὴ
 γνήσιος ἐκ τοῦ μαθεῖν, τὸ πράξαι δὲ ἐκ τοῦ ὄρμησαι καὶ τοῦ μαι-
 20 θάνειν ἢ γνήσιος. ἔπιται δὲ τῇ ἐπιστήμῃ ἢ ὄρμη μεθ' ἣν ἢ πράξαι
 ἀρχὴ καὶ δημιουργὸς πάσις λογικῆς πράξεως ἢ γνήσιος εἴη ἂν. τῶν
 ἂν εἰκότως ταύτῃ μόνῃ χαρακτηρίζοιτο ἢ τῆς λογικῆς ἰδιότης ψυχῆς,
 τῷ ὄντι γὰρ ἢ μὲν ὄρμη καθάπερ γνήσιος ἐστίν ἐπὶ τῶν ὄντων 3
 κινουμένη, γνήσιος δὲ αὐτὸ τοῦτο, θία τίς ἐστι τῆς ψυχῆς τῶν ὄντων
 25 ἢτοι τινὸς ἢ τινῶν, τελειωθεῖσα δὲ τῶν συμπάντων, καίτοι φασί 20 :
 τινες τὸν σοφὸν ἄνθρωπον πεπεισθαι εἶναι τινα ἀκατάληπτε ὡς
 καὶ περὶ τούτων ἔχειν τινα κατὰ ληψιν, καταλαμβάνοντος, ὅτι ἀκα-
 τάληπτα εἶναι τὰ ἀκατάληπτα ὅτιον ἐστὶ κοινὸν καὶ τῶν ὀλίγων 2
 προσηνέσθαι δυναμένων· βεβαίως γὰρ ὁ τοιοῦτος εἶναι τινα ἀκατά-
 30 ληπτα, ὁ γνωστικὸς δὲ ἐκείνος, περὶ οὗ λίγω τὰ δοκοῦντα ἀκατά-
 ληπτα εἶναι τοῖς ἄλλοις αὐτὸς καταλαμβάνει πιστεύσας ὅτι οὐδεὶς
 ἀκατάληπτον τῷ ἑαυτοῦ τοῦ θεοῦ, ὅθιν οὐδὲ ἀδίδακτον· ὁ γὰρ δ'

1 f I Kor 2, 9 14 25 vgl. Theodorēt Gr. aff c 1 c 2 23 14 vgl
 Chrysost Ep mot 42 Arnim

4 ἀποκαλύψαντος Louth aber vgl z. B. Z. 27 5 τὸν γνωστικόν St Ma
 sul γνήσιον L 12 ἰστορίας Schw 16 καίτι' καὶ Schw 17 πράξαι
 α' n Kor. L' 19 f [καὶ γνήσιος, St [καὶ πράξαι;] In αὐτῶν τῶν μαθάνειν
 ε' γνήσιος, ἔπιται ἢ Schw 19 nach τῶν ἢ τῶν von L' getilgt 20 ε'
 St 22 ἢ St α' L

ἀγάπην τὴν πρὸς ἡμᾶς παθῶν οὐδὲν ἂν ὑποστέλλαιτο εἰς διδασκαλίαν
τῆς γνώσεως. γίνεται τοίνυν αὐτῇ ἢ πῶς ἀπόδειξις βεβαία, ἐπεὶ 3
τοῖς ὑπὸ τοῦ θεοῦ παραδοθεῖσιν ἀλήθεια ἔπεται. οἷ δὲ καὶ πολυ- 4
πειρίαν ποθεῖ τις, οἶδεν τὰ ἀρχαία καὶ τὰ μέλλοντα εἰκάζει, ἐπίστα-
5 ται στροφὰς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων, σημεῖα καὶ τέρατα προ-
γινώσκει καὶ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων· ὁ τῆς σοφίας μαθητῆς.

IX. Τοιοῦτος γὰρ ὁ γνωστικός, ὡς μόνοις τοῖς διὰ τὴν <δια>μονὴν 71, 1
τοῦ σώματος γινόμενοις πάθει περιπίπτειν, οἷον πείνη, δίψη καὶ
τοῖς ὁμοίοις. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῦ σωτήρος τὸ σῶμα ἀπαιτεῖν ὡς σῶμα 2
10 τὰς ἀναγκαίας ὑπηρεσίας εἰς διαμονὴν, γέλωσ ἂν εἴη· ἔφαγεν γὰρ οὐ
διὰ τὸ σῶμα, δυνάμει συνεχόμενον ἄλλα, ἀλλ' ὡς μὴ τοὺς συνόντας
ἄλλως περὶ αὐτοῦ φρονεῖν ὑπεσέλθοι, ὡς περὶ ἀμέλει ὕστερον δοκῆσει
τινὲς αὐτὸν πεφανερῶσθαι ὑπέλαβον· αὐτὸς δὲ ἀπαξιακῶς ἀπαθῆς
ἦν, εἰς ὃν οὐδὲν παρεισδύεται κίνημα παθητικὸν οὔτε ἡδονὴ οὔτε
15 λύπη. οἱ δὲ ἀπόστολοι ὀργῆς καὶ φόβου καὶ ἐπιθυμίας διὰ τῆς κυ- 3
ριακῆς διδασκαλίας γνωστικώτερον κρατήσαντες καὶ τὰ δοκούντα
ἀγαθὰ τῶν παθητικῶν κινήματων, οἷον θάρσος, ζῆλον, χαράν, εὐθυ-
μίαν, οὐδὲ αὐτὰ ἀνεδέξαντο, ἐμπέδω τινὶ τῆς διανοίας καταστάσει
μηδὲ καθ' ὅτι οὖν μεταβαλλόμενοι, ἀλλ' ἐν ἕξει ἀσκήσεως αἰεὶ μένου-
20 τες ἀναλλοίωτοι μετὰ γε τὴν τοῦ κυρίου ἀνάστασιν. κἂν γὰρ | μετὰ 4 776 P
λόγου γινόμενα τὰ προειρημένα ἀγαθὰ τις ἐκδέχεται, ἀλλ' οὐν γε
ἐπὶ τοῦ τελείου οὐ παραδεκτέον, ὅς οὔτε θαρσεῖν ἔχει (οὐδὲ γὰρ ἐν
δεινοῖς γίνεται, μηδὲν δεινὸν ἠγούμενος τῶν ἐν τῷ βίῳ, οὐδὲ ἀπο-
στήσαι τι καὶ <ἄνευ> τούτου αὐτὸν τῆς πρὸς τὸν θεὸν ἀγάπης δύ-
25 νатаί), οὔτε εὐθυμίας χρεῖα ἐστίν (οὐδὲ γὰρ εἰς λύπην ἐμπίπτει,
πάντα καλῶς γίνεσθαι πεπεισμένος) οὐδὲ μὴν θυμοῦται (οὐδὲ γὰρ
ἐστὶν ὃ τι συγκινήσει αὐτὸν πρὸς θυμόν, ἀγαπῶντα αἰεὶ τὸν θεὸν
καὶ πρὸς τούτῳ μόνῳ ὅλον τετραμμένον καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν τῶν
κτισμάτων τοῦ θεοῦ μεμισηκότα)· ἀλλ' οὐδὲ ζηλοῖ (οὐδὲ γὰρ ἐνδοῖ 5
30 τι αὐτῷ πρὸς ἕξομοίωσιν τῷ καλῷ καὶ ἀγαθῷ εἶναι· οὐδὲ ἄρα φιλεῖ
τινα τὴν κοινὴν ταύτην φιλίαν, ἀλλ' ἀγαπᾷ τὸν κτιστὴν διὰ τῶν
κτισμάτων). οὐτ' οὐν ἐπιθυμῶ καὶ ὀρέξει τινὶ περιπίπτει οὔτε ἐν- 72, 1
δεῆς ἐστὶ κατὰ γε τὴν ψυχὴν τῶν ἄλλων τινός, συνῶν ἤδη δι'

3—6 Weish. Sal. 8, 8 11—13 vgl. Johannes-Akten ed. Bonnet p. 196, 22
17 f vgl. Chrysipp Fr. mor. 431 f Arnim

1 ὑποστέλλαιτο Wi ὑπεστέλλαιτο L 2 ἐπεὶ Sy ἐπὶ L 7 <δια>μονὴν Schw
μόνην L 17 f εὐθυμίαν St ἐπιθυμίαν L 24 καὶ <ἄνευ> τούτου (sc. τοῦ
θαρσεῖν vgl. S. 468, 10) St καὶ <ἕξω> τούτου (sc. τοῦ βίου) Schw καὶ τούτων Anon.
bei Vilhoison, Epist. Vinar. p. 96 κατὰ τούτου Sy τοιοῦτον Ma 25 οὔτε Di οὐδὲ L
οὐδὲ Di οὔτε L 28 τούτου μόνον Ma 30 εἶναι pleonastisch wie S. 468, 24

ἀγάπης τῷ ἑραστῷ, ᾧ δὴ ᾤκείωται κατὰ τὴν αἰρεσίαν, καὶ τῇ ἐξ
 ἀσκήσεως ἔξει τούτῳ προσεχίστερον συνεγγίζων, μακάριος ὢν διὰ
 τὴν τῶν ἀγαθῶν περιουσίαν, ὥστε ἕνεκά γε τούτων ἕξομοιοῦσθαι
 βιάζεται τῷ διδασκάλῳ εἰς ἀπάθειαν· νοερὸς γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ :
 5 καθ' ὃ ὁ τοῦ νοῦ εἰκονισμὸς ὁράται ἐν μόνῳ τῷ ἀνθρώπῳ, ἢ καὶ
 θεοειδής· καὶ θεοεικελὸς ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ κατὰ ψυχὴν ὃ τε αὐτὸ Θεοῦ
 ἀνθρωποειδής· τὸ γὰρ εἶδος ἰκάστου ὁ νοῦς, ᾧ χαρακτηρίζομεθα
 παρ' ὃ καὶ οἱ εἰς ἀνθρώπον ἀμαρτάνοντες ἀνόσιοι τε καὶ ἀσεβεῖς
 10 λῆρος γὰρ καὶ τὸ φάσκειν τὸν γνωστικὸν καὶ τέλειον μὴ δεῖν ἀφαι-
 ρεῖν θυμοῦ καὶ θάρσους, ὡς μὴ καὶ ἄνευ τούτων κατεξαιραστῆσο-
 μένου τῶν περιστάσεων οὐδ' ἕπομενοῦντος τὰ δεινὰ, ἀλλ' εἰ καὶ τῆς : 1
 εὐθυμίας ἀφίλομεν αὐτοῦ, [ὡς] πάντως ὑπὸ τῶν λυπηρῶν συγχεθῆσο-
 μένου καὶ διὰ τοῦτο κάκιστα ἀκαλλάζοντος τοῦ | τε | ζῆν. τῆς δ' ἐπι-
 θυμίας εἰ μὴ μετεῖη αὐτῷ, ἢ τισὶν ἰδοῖεν, οὐκ ἂν † τῶν ὁμοίων τοῖς :
 15 καλοῖς καγαθοῖς, φασίν, ἔφισιν λάβου. εἰ γοῦν ἢ πᾶσα οἰκίωσις ἢ πρὸς :
 τὰ καλὰ μετ' ὀρέξεως γίνεται, πῶς ἀπαθῆς μένει, φασίν, ὁ τῶν καλῶν
 ὀριγόμενος; ἀλλ' οὐκ ἴσασιν, ὡς ἴοικεν, οἵτι τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης : 2
 γὰρ ἔστιν ἴτι ὀρεξίς τοῦ ἀγαπῶντος ἢ ἀγάπη, στερετικὴ δὲ οἰκίωσις
 εἰς τὴν ἐνότητά τῆς πίστεως ἀποκαθεστακίνα τὸν γνωστικὸν, χρόνοι
 20 καὶ τόποι μὴ προσδεόμενον, ὃ δ' ἐν οἷς ἴσται, δι' ἀγάπης ἤδη γετό-
 μενος, τὴν ἐπιθυμίαν προειληφώς διὰ τῆς γνώσεως, οὐδὲ ὀρέγεται τινος
 ἔχων ὡς οἶον τε αὐτὸ τὸ ὁμικτόν, εἰκότως τοίνυν ἐν τῇ μῆ ἔξει : 3
 μένει τῇ ἀμεταβόλῳ γνωστικῶς ἀγαπῶν, οὐδ' ἄρα ζηλώσει ἕξομοιο-
 θῆναι τοῖς καλοῖς εἶναι, δι' ἀγάπης ἔχων τοῦ κάλλους, θάρσους τε : 4
 25 καὶ ἐπιθυμίας τίς ἴτι τούτῳ χρεῖα τὴν ἐκ τῆς ἀγάπης οἰκίωσιν πρὸς
 τὸν ἀπαθῆ Θεῖον ἀπειλησῶτι καὶ διὰ τῆς ἀγάπης ἰαντὸν εἰς τοῦς
 30 φίλους ἔγγιγρῶσῶτι; ἰξαιρετέον ἄρα τὸν γνωστικὸν ἡμῖν καὶ τέλειον : 1
 ἀπὸ παντὸς ψυχικοῦ πάθους· ἢ μὲν γὰρ γνώσις οὐκ ἀσκησίαν, ἢ στυγ-
 σκησίαν δὲ ἔξιν ἢ διάθειαν, ἢ κατάστασις δὲ ἢ τοιαύτη ἀπάθειαν
 35 ἰργάζεται οὐ μετριοπάθειαν· ἀπάθειαν γὰρ καρποῦται παντελής τῆς
 ἐπιθυμίας ἔκκοπή, ἀλλ' οὐδὲ ἔκλεινον τῶν θυλονμένων ἀγαθῶν : 2
 τουτέστι τῶν παρακλιμένων τοῖς πάθειαν καθηκτικῶν ἀγαθῶν, μετα-

31 S 469, 4 vg: Chrysost. Fr. nos. 111 f. Argem

2 μακάριος L. 5 καθ' ὃν L. ὁράται Po ὁμοίαι L. 6 ζ L. 8 3 sy
 κα L. 10 f κατεξαιραστῆσου' του' corr. aus κατεξαιραστῆσου L. 12 εὐθυ-
 μίας S ἢ ἐπιθυμίας L. 13 ἀκαλλάζοντος, δι' ἀκαλλάζοντος; L. 18 f
 τοῦ τε ζῆν τῆς δ' ἐπιθυμίας; S τῆς δ' ἐπιθυμίας τοῦ τε ζῆν Schw. 18 te
 sy. 14 ζ L. 15 L. τοῦ ἕπομενοῦντος corr. οὐδὲ τοῦ ἕπομενοῦντος vgl. L. 21 f
 S τῆς οἰκίωσιν Ma. 14 f τῆς οἰκίωσιν τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν W. 15 φασίν
 φασίν W. ἔφισιν ἔφισιν L. 16 φασίν S φασίν L. 21 οὐδὲ corr. aus οὐδὲ
 L. 28 f vg. S 47, 2 f. 30 γὰρ W. 4 L. τασίαι, παντελής 4 Ma

- λαμβάνει ὁ γνωστικός, οἷον εὐφροσύνης λέγω (ἣτις παράκειται τῇ ἡδονῇ) καὶ κατηφείας (αὕτη γὰρ τῇ λύπῃ παρέξενεται) καὶ εὐλαβείας (ὑπέσταλκεν γὰρ τῷ φόβῳ), ἀλλ' οὐδὲ θυμοῦ (παρὰ τὴν ὀργὴν οὗτος τέτακται), κἂν λέγωσί τινες μηκέτ' εἶναι ταῦτα κακά, ἀλλ' ἤδη ἀγαθά. 75, 1
- 5 ἀδύνατον γὰρ τὸν ἀπαξ τελειωθέντα δι' ἀγάπης καὶ τὴν ἀπλήρωτον τῆς θεωρίας εὐφροσύνην αἰδίως καὶ ἀπορέστως ἐστιώμενον ἐπὶ τοῖς 277 8
μικροῖς καὶ χαμαιζήλοις ἔτι τέρπεσθαι· τίς γὰρ ὑπολείπεται ἔτι τούτῳ 2
εὐλογος αἰτία ἐπὶ τὰ κοσμικὰ παλινδρομεῖν ἀγαθὰ τῷ τὸ ἀπρόσιτον·
ἀπειληφότι ἔφωσι, κἂν μηδέπω κατὰ τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον·
- 10 ἀλλ' ἐκείνη γε τῇ γνωστικῇ ἀγάπῃ, δι' ἣν καὶ ἡ κληρονομία καὶ ἡ
παντελής ἔπεται ἀποκατάστασις, βεβαιούντος δι' ἔργων τοῦ μισθα-
ποδοτοῦ, ὃ διὰ τοῦ ἐλίσθαι γνωστικῶς διὰ τῆς ἀγάπης φθάσας
προεἰληφεν ὁ γνωστικός; ἢ γὰρ οὐχί, ἀποδημῶν πρὸς τὸν κύριον δι' 3
ἀγάπην τὴν πρὸς αὐτόν, κἂν τὸ σκῆνος αὐτοῦ ἐπὶ γῆς θεωρῆται,
- 15 ἑαυτὸν μὲν οὐκ ἐξάγει τοῦ βίου (οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐτῷ), ἐξήγα-
γεν δὲ τὴν ψυχὴν τῶν παθῶν (συγκεχώρηται γὰρ αὐτῷ) ζῆ τε αὐ
νεκρώσας τὰς ἐπιθυμίας καὶ οὐκέτι συγχρῆται τῷ σώματι, μόνον δὲ
αὐτῷ ἐπιτρέπει χρῆσθαι τοῖς | ἀναγκαίοις, ἵνα μὴ τὴν αἰτίαν τῆς 778 P
διαλύσεως παράσχη;
- 20 Πῶς οὖν ἔτι τούτῳ τῆς ἀνδρείας χρεια, μὴ γινομένην ἐν δεινοῖς, 76, 1
τῷ γε μὴ παρόντι, ὅλως δὲ ἤδη συνόντι τῷ ἔραστῳ; τίς δὲ καὶ σω- 2
φροσύνης ἀνάγκη μὴ χρῆζοντι αὐτῆς; τὸ γὰρ ἔχειν τοιαύτας ἐπιθυ-
μίας, ὡς σωφροσύνης δεῖσθαι πρὸς τὴν τούτων ἐγκράτειαν, οὐδέπω
καθαροῦ, ἀλλ' ἐμπαθοῦς, ἀνδρεία τε διὰ φόβον καὶ δειλίαν παρα- 3
- 25 λαμβάνεται. οὐ γὰρ δὴ πρέπον ἔτι τὸν φίλον τοῦ θεοῦ, ὃν προωρι-
σεν ὁ θεὸς πρὸ καταβολῆς κόσμου εἰς τὴν ἄκραν ἐγκαταλεγήναι
νιοθεσίαν, ἡδοναῖς ἢ φόβοις περιπίπτειν καὶ περὶ τὴν καταστολὴν
ἀπασχολεῖσθαι τῶν παθῶν. τολμήσας γὰρ φῆσαιμ' ἂν· καθάπερ 4
προωρισμένως κεῖται δι' ὧν πράξει [καὶ] οὐ τεύξεται, οὕτως καὶ αὐτὸς
- 30 προωρίσας ἔχει δι' ὧν ἔγνω ὃν ἠγάπησεν, οὐκ ἔχων δυστέκμαρτον
τὸ μέλλον, καθάπερ οἱ πολλοὶ στοχαζόμενοι βιοῦσιν, ἀπειληφῶς δὲ
διὰ πίστεως γνωστικῆς, ὃ τοῖς ἄλλοις ἀδελόν. κάστιν αὐτῷ δι' 77, 1
ἀγάπην ἐνεστὸς ἤδη τὸ μέλλον· πεπίστευκεν γὰρ διὰ τε τῆς προ-
φητείας διὰ τε τῆς παρουσίας τῷ μὴ ψευδομένῳ θεῷ καὶ, ὃ πεπί-

8 f vgl. I Tim. 6, 16 14 zu σκῆνος vgl. II Kor. 5, 1. 4 17 vgl.
Kol. 3, 5 25—27 vgl. Ephea. 1, 4 f

2 κατηφείας — εὐλαβείας Po κατηφείαι — εὐλαβείαι L 7 ἔτι τέρπεσθαι
Wi ἐπιτέρπεσθαι L 13 ἢ (ἢ L) γὰρ οὐχί] ἢ(δη) γὰρ ψυχῆ Schw 21 ὅλως
Wi ὅλως L 28 τολμήσας L 29 προωρισμένον St [καὶ] Schw 30 ὧν
Ma ὃν L ἀγαπήσει Ma

- στεινεν. ἔχει καὶ κρατεῖ τῆς ἐπαγγελίας (ἀλήθεια δὲ ὁ ἐπαγγελια-
 μενος) καὶ τὸ τέλος τῆς ἐπαγγελίας διὰ τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ
 ἐπαγγελαμένου κατ' ἐπιστήμην βεβαίως ἀπέληφεν. ὁ δὲ τὴν ἐν α. :
 ἐστὶ κατάστασιν βεβαίαν τῶν μελλόντων κατάληψιν εἰδὼς δι' ἀγάπην.
 5 προαπαντᾷ τῶ μέλλοντι. αὐτίκα οὐδὲ εἴξεται τυχεῖν τῶν τῆδε . 8
 τεύξεσθαι πεπεισμένος τῶν ὄντων ἀγαθῶν. ἔχουσαι δὲ αἰ τῆς ἐπι-
 βόλου καὶ κατορθωτικῆς πίστεως. καὶ πρὸς τοιοῦτοις παμπόλλοις ἐ-
 ὅτι μάλιστα ὁμοίως αὐτῶ γενέσθαι εἴξεται, εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ .
 κατ' ἐπίγνωσιν τελειοῦται· σωτήριος γὰρ τις ὁ τῶ σωτηρι ἐξορευο-
 10 μενος. εἰς ὅσον ἀνθρωπίνῃ φύσει χωρῆσαι τὴν εἰκόνα θέμις. ἀκαρ-
 βάτως τὰ κατὰ τὰς ἐντολάς κατορθῶν. οὐ δ' ἴσται τὸ θρησκείαν τ.
 θεῖον διὰ τῆς ὄντως δικαιοσύνης. ἔργων τε καὶ γνώσεως. τοῦτον
 φωνὴν κατὰ τὴν εὐχὴν οὐκ ἀναμένει κύριος. καί τῃσιν λίγων ἔπι-
 ποιήσῃ ἐννοήθητι καὶ δόσωι.
- 15 Καθόλου γὰρ ἐν τῶ τριπομένῳ τὸ ἄτριπτον ἀδύνατον λαβεῖν :
 πῆξιν καὶ σύστασιν. ἐν τροπῇ δὲ τῇ συνεχεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἀσάτεον
 τοῦ ἡγεμονικοῦ γινομένου. ἡ ἐκτικὴ δύναμις οὐ σφίξεται. ὁ γὰρ ἐξ :
 τῶν ἔξωθεν ἐπεισιόντων καὶ προσπιπτόντων αἰ μεταβάλλεται. π-
 ἂν ποτε ἐν ἔξει καὶ διαθήσει καὶ συλλήβδην ἐν ἐπιστήμῃ ; κατὰ :
 20 γένοιτ' ἂν; καίτοι καὶ οἱ φιλόσοφοι τὰς ἀρετὰς ἔξει καὶ διαθεῖν.
 καὶ ἐπιστήμας οἰονταί. οἷς δὲ οὐ συγγενῶνται τοῖς ἀνθρώποις. ἀλλ .
 ἐκτικότης ἐστὶν ἡ γνώσις καὶ προσοχῆς μὲν δέεται κατὰ τὰς ἀρε-
 ἡ μᾶθις αὐτῆς ἐκθρέψαι· τε καὶ ἀξίωσις. ἔπειτα δὲ ἐκ τῆ
 ἀδιαλείπτου μελέτης εἰς ἔξιν ἔρχεται. οὕτως ἐν ἔξει τελειοθεῖται τῇ
 25 μυστικῇ ἀμετάπτωτος δι' ἀγάπην μένει· οὐ γὰρ μόνον τὸ πρῶτον ὁ
 αἴτιον καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ γιγεννημένον αἴτιον κατείληφεν καὶ π-
 τούτων ἐμπέδως ἔχει. μονίμως μονίμως καὶ ἀμεταπτώτως καὶ ἀπι-
 ρήτους λόγους κειτημένως. ἀλλὰ καὶ περὶ ἀγαθῶν καὶ περὶ κακῶν
 περὶ τε γενέσεως ἀπάσης καὶ συλλήβδην εἰπεῖν. περὶ ὧν ἐλάλησεν
 30 κύριος. τὴν ἀκριβεστάτην ἐκ καταβολῆς κόσμου εἰς τέλος ἀλήθειαν
 παρ' αὐτῆς ἔχει τῆς ἀληθείας μαθαίν. οὐκ. εἰ ποῦ τι φανίη, πιδανὸς
 ἢ κατὰ λόγον Ἑλληνικὸν ἀγαπηστικόν. πρὸ αὐτῆς ἀφροῦμιτος τῆ
 ἀληθείας· τὰ δὲ εἰρημίνα ἐπὶ κυρίου σαση καὶ πρόδηλα ἔχει λαβῶν

1 f vgl Job 14. 6 12 14 vgl Strom VI 101. 4; VII 73. 1 18 f vgl
 Matth 7. 7

8 προσεταιρῆ Manges zu Philo II p. 81 προσπαντῆ L 9 f ἐπιβόλου
 In ἐπιβόλου L 10 ὅσον τῷ ἔν L 11 οἱ W τὸ L τὸ 8 15 γα-
 ρον St 22 ἐπιστήμῃ Po ἐπίστατος L 26 γίγνεται ἔχοντα Ma 28 παρ'
 Ma τῶν L 28 ἔπει W

κᾶν τοῖς ἄλλοις ἢ ἔτι κεκρυμμένα, ἤδη περὶ πάντων εἴληφε τὴν
 γνῶσιν. τὰ λόγια δὲ τὰ παρ' ἡμῖν θεσπίξει περὶ τε τῶν ὄντων ὡς
 ἔστι, περὶ τε τῶν μελλόντων ὡς ἔσται, περὶ τε τῶν γεγονότων ὡς
 ἐγένετο. ἔν(τε) τοῖς ἐπιστημονικοῖς, μόνος ὢν ἐπιστήμων, κρατιστεύσει 79, 1
 5 καὶ τὸν περὶ ἀγαθοῦ λόγον πρεσβεύσει, τοῖς νοητοῖς προσκείμενος
 αἰεὶ, ἀπ' ἐκείνων ἀνωθεν τῶν ἀρχετύπων τὴν περὶ τὰ ἀνθρώπεια
 αὐτοῦ διοίκησιν ἀπογραφόμενος, καθάπερ οἱ πλοῖζόμενοι καὶ πρὸς
 τὸ ἄστρον τὴν ναῦν κατευθύνοντες, πρὸς πᾶσαν καθήκουσαν πρᾶξιν
 ἐτοιμῶς ἔχειν παρεσκευασμένος, πάντα τὰ ὀχληρὰ καὶ δεινὰ εἰθισμένος
 10 ὑπερορᾶν, ὅταν ὑπομῆναι δέη, μηδὲν προπετὲς μηδὲ ἀσύμφωνον
 μήτε αὐτῷ μήτε τοῖς κοινοῖς ποτε ἐπιτελῶν, προορατικὸς ὢν καὶ
 ἀκαμπτος ἠδοναῖς ταῖς τε ὑπαρ ταῖς τε δι' ὄνειράτων· διαίτη γὰρ 2
 λιτῇ καὶ αὐταρκείᾳ συνειθισμένος σωφρονικῶς, εὐστάλης μετὰ σεμ-
 νότητος ὑπάρχει, ὀλίγων τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸ διαζῆν δεόμενος,
 15 μηδὲν περιττὸν πραγματευόμενος, ἀλλὰ μηδὲ ταῦτα ὡς προηγούμενα,
 ἐκ δὲ τῆς κατὰ τὸν βίον κοινωνίας ὡς ἀναγκαῖα | τῇ τῆς σαρκὸς 278 8
 ἐπιδημία, εἰς ὅσον ἀνάγκη, προσιέμενος· προηγούμενη γὰρ αὐτῷ
 ἢ γνῶσις.

X. Κατ' ἐπακολούθημα τοίνυν καὶ τοῖς εἰς γνῶσιν γυμνάζουσι 80, 1
 20 αὐτὸν προσανάκειται, παρ' ἐκάστου μαθήματος τὸ πρόσφορον τῇ 780 P
 ἀληθείᾳ λαμβάνων, τῆς μὲν [οὖν] μουσικῆς τὴν ἐν τοῖς ἡρμωσμένοις 2
 ἀναλογίαν διώκων, ἐν δὲ τῇ ἀριθμητικῇ τὰς ἀξήσεις καὶ μειώσεις
 τῶν ἀριθμῶν παρασημειούμενος καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις καὶ
 ὡς τὰ πλεῖστα ἀναλογία τινὲ ἀριθμῶν ὑποπέπτωκεν, (ἐν δὲ) τῇ γεω-
 25 μετρικῇ οὐσίαν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς θεωρῶν καὶ ἐθιζόμενος συνεχὲς τι
 διάστημα νοεῖ(ν) καὶ οὐσίαν ἀμετάβλητον, ἑτέραν τῶνδε τῶν σωμά-
 των οὐσαν· ἐκ τε αὐτῆς ἀστρονομίας γῆθεν αἰωρούμενος [τε] τῷ 8
 νῷ συννηρωθήσεται οὐρανῷ καὶ τῇ περιφορᾷ συμπερικολήσει, ἱστο-
 ρῶν αἰεὶ τὰ θεῖα καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλα συμφωνίαν, ἀφ' ὧν ὁρμώ-
 30 μενος Ἀβραάμ εἰς τὴν τοῦ χτίσαντος ὑπεξανέβη γνῶσιν. ἀλλὰ καὶ 4
 τῇ διαλεκτικῇ προσχρήσεται ὁ γνωστικὸς, τὴν εἰς εἶδη τῶν γενῶν
 ἐκλεγόμενος διαίρεσιν, καὶ τὴν τῶν ὄντων προσήσεται διάκρισιν.

21—30 vgl. Strom. VI 90 29 f vgl. Gen. 15, 5; Strom. V 8, 5 mit Anm.

1 ἔτι κεκρυμμένα St ἐπικεκρυμμένα L εἴληφε corr. aus ἀπειλήφε L'
 4 (τε) Wi μόνος ὢν Po μόνους ὢν L 7 αὐτοῦ L 18 σωφρονικῶς
 Wi σωφρονικὸς (sic) L 16 ἀναγκαῖαι L 21 [οὖν] Schw 23 ἀριθμῶν
 (ω in Ras.) L² 24 (ἐν δὲ) τῇ γεωμετρικῇ Ma τὴν γεωμετρικὴν L 25 f
 καί—νοεῖν ~ nach διώκων (Z. 22) Ma 26 νοεῖν St νοεῖ L 27 αἰωρού-
 μενός (ai corr. aus ε) L¹ [τε] St ~ nach συννηρωθήσεται Ma 28 vor οὐ-
 ρανῷ ist ἐν von L¹ getilgt 31 τὴν in Ras. L¹ 32 προσίσεται L (richtig
 S. 472, 25)

μέχρις ἂν τῶν πρώτων καὶ ἀπλῶν ἐφάφηται. οἱ πολλοὶ δὲ καθ' ἅπαντα ὁ οἱ παῖδες τὰ μορμολυκεία, οὕτως δεδίασι τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν φοβούμενοι μὴ ἀπαγάγη αὐτούς. εἰ δὲ τοιαύτη παρ' αὐτοῖς ἴσται ἢ οἱ :
 5 πίστις (οὐ γὰρ ἂν γινώσκον εἰποιμι), ἵνα λυθῆ πιθανολογία, λιθῆται
 5 διὰ τούτου μάλιστα ὁμολογούντων οὐχ ἔξειν τὴν ἀλήθειαν· ἀρίστη γὰρ
 γὰρ, φησὶν, ἡ ἀλήθεια, ψευδοδοξία δὲ καταλύεται. αὐτίκα πορφυρίζουσαν
 ἐξ ἀντιπαραθέσεως ἄλλης πορφυρίας ἐκλεγόμεθα. ὅσοι' εἰ τις ὁμο- 2
 λογεῖ καρδίαν μὴ ἔχειν διηρθρωμένην, τράπεζαν οὐκ ἔχει τὴν τῶν
 ἀργυραμοιβῶν οὐδὲ μὴν τὸ κριτήριον τῶν λόγων. καὶ πῶς ἴτι τρα-
 10 πεζίτης οὗτος, δοκιμάσαι μὴ δυνάμενος καὶ διακρίναι τὸ ἀκίβηλον
 νόμισμα τοῦ παραχαράγματος; κέκραγεν δὲ ὁ Δαβὶδ· ἴσται εἰς τὸν 3
 αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται δίκαιος· οὐτ' οὖν ἀπατηλῶ λόγῳ οὐδὲ μὴν
 πεπλανημένῃ ἡδονῇ, ὅθεν οὐδὲ τῆς οἰκίας κληρονομίας σαλευθή-
 σεται. ἀπὸ ἀκοῆς ἄρα πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται· οὐτ' οὖν διαβολῆς 4
 15 κενῆς οὐδὲ μὴν ψευδοδοξίας τῆς περὶ αὐτόν, ἀλλ' οὐδὲ τοῦ παροίη-
 γου· δεδιξίται λόγους ὁ διαγνῶναι τούτους δυνάμενος ἢ πρὸς τι
 τὸ ἐρωτᾶν ὀρθῶς καὶ ἀποκρίνασθαι· οἷον θριγκὸς γὰρ ἴσται διαλε-
 κτική, ὡς μὴ κατακατεῖσθαι πρὸς τῶν σοφιστῶν τὴν ἀλήθειαν
 ἐπαινουμένους γὰρ χρῆ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἀγίῳ τοῦ κυρίου κατὰ 5
 20 τὸν προφήτην ἐφραίνεσθαι τὴν καρδίαν ζητούντας τὸν κύριον
 ἐζητήσατε οὖν αὐτόν καὶ κραταιώθητε, ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ 6
 διὰ παντός· παντοίως, πολυμερῶς γὰρ καὶ πολυτρόπως λαίψα-
 οὐχ ἀπλῶς γνωρίζεται.

(Ἦκουσιν ὡς ἀρεταί· ταύταις συγχρώμενος ἡμῖν ὁ γνωστικός πο- 22 1
 25 λυμαθῆς ἴσται, ἀλλὰ συνεργοὶς τισι. κἂν τῷ διαστίλλῃν τὰ τε κοινὰ
 καὶ τὰ ἴδια προσήσεται τὴν ἀλήθειαν· ἴσται γὰρ πάσης πλάνης καὶ
 ψευδοδοξίας αἴτιον τὸ μὴ δύνασθαι διακρίνειν, πῆ τι ἀλλήλοισι τὰ
 ὄντα κοινωνεῖ καὶ πῆ διενήνοχεν. εἰ δὲ μὴ κατὰ τὰ διακριμένα τῶν 3
 τὸν λόγον ἐφοθεύοι, λήσεται συγχίας τὰ τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια τοῦ-
 30 του δὲ γινόμενου εἰς ἀνοδίαν καὶ πλάνην ἐμπλῖπτειν ἀναγκαῖον ἢ 3

3 f wober? 7-11 vgl Strom I 177, 2 mit Anm., VII 21, 5 11 f
 Psal 111, 6 14 Psal. 111, 7 17 f vgl. Plato Rep VII p 514 E ἀρ' οὐκ
 ἀπει σοι, ἴσται ἰγώ, ὡσπερ θριγκὸς τοῖς μαθημασιν ἢ διαλεκτικῇ (καὶ ἴσται
 πῖσθαι Philo De agrie. 14 ff I p 302 M 19 f vgl Psal 114, 4 21 f Psal
 114, 4 22 vgl. Hebr. 1, 1

2 μορμολυκεία L 3 τοῖτοι St τοῖτοι; L ἴσται Ma 6 φασιν Ar
 ceitas 9 τῶν λόγων L^o τὸν λόγον L¹ 15 αὐτόν L 16 ἀφ' ἑστέ; οὐ
 Index ἀφ' ἑστέ; οὐκ ἀφ' ἑστέ; Hywater, Journ. of Philol 4 187: S 216 f Ma
 24 ταύταις ταῖς ἐπιστήμασι; St 26 ἴσται St ἴσται L

διαστολή δὲ τῶν τε ὀνομάτων τῶν τε πραγμάτων κὰν ταῖς γραφαῖς αὐταῖς μέγα φῶς ἐντίκει ταῖς ψυχαῖς· ἀναγκαῖον γὰρ ἐπακούειν τῶν τε πλείονα σημαινουσῶν λέξεων καὶ τῶν πλειόνων, ὅταν ἐν τι σημαίνωσιν· ὅθεν καὶ τὸ ὀρθῶς ἀποκρίνεσθαι περιγίνεται. τὴν πολλὴν 4
 5 δὲ ἀχρηστίαν παραιτητέον, ἀπασχολούσαν περὶ τὰ μηδὲν προσήκοντα, οἷον δὲ συναιτίους προγυμνάσμασιν εἰς τε τὴν ἀκριβῆ παραδόσιν τῆς ἀληθείας, ὅσον ἐφικτόν, καὶ ἀπερίσπαστον συγχρωμένου τοῖς μαθήμασι τοῦ γνωστικοῦ καὶ εἰς προφυλακὴν τῶν κακοτεχνούντων λόγων πρὸς ἐκκοπήν τῆς ἀληθείας. οὐκ ἀπολειφθήσεται τοίνυν τῶν προ- 83, 1
 10 κοπόντων περὶ τὰς μαθήσεις τὰς ἐγκυκλίους καὶ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸν προηγούμενον λόγον, τὸν δὲ ἀναγκαῖον καὶ δευτέρον καὶ περιστάτικόν· οἷς γὰρ ἂν πανούργως χρῆσονται οἱ κατὰ τὰς αἰρέσεις πονούμενοι, τούτοις ὁ γνωστικὸς εἰς εὐ καταχρήσεται. μερικῆς οὖν τυγγανούσης τῆς κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν 2
 15 ἐμφαινομένης ἀληθείας, ἣ τῷ ὄντι ἀλήθεια, ὥσπερ ἥλιος ἐπιλάμπας τὰ χρώματα καὶ τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, ὅποιον ἕκαστον αὐτῶν, διαδείκνυσιν, οὕτως δὲ καὶ αὐτὴ πᾶσαν ἐλέγχει σοφιστικὴν πιθανολογίαν. εἰκότως ἄρα προαναπεφώνηται καὶ τοῖς Ἑλλήσιν· 3

ἀρχὰ μεγάλας ἀρετᾶς, ὄνασσα ἀλήθεια.

20 XI. Καθάπερ οὖν ἐπὶ τῆς ἀστρονομίας ἔχομεν ὑπόδειγμα τὸν 84, 1
 Ἀβραάμ, οὕτως ἐπὶ τῆς ἀριθμητικῆς τὸν αὐτὸν Ἀβραάμ. ἀκούσας 2
 γὰρ ὅτι αἰχμάλωτος ἐλήφθη ὁ Λῶτ, τοὺς ἰδίους | οἰκογενεὶς τῆς 782 P
 ἀριθμήσας καὶ ἐπεξελθὼν πάμπολυν ἀριθμὸν τῶν πολεμίων χειροῦ-
 3 ται φασὶν οὖν εἶναι τοῦ μὲν κυριακοῦ σημείου τύπον κατὰ τὸ σχῆμα 3
 25 τὸ τριακοσιοστὸν στοιχείον, τὸ δὲ ἰῶτα καὶ τὸ ἦτα τοῦνομα σημαίνειν τὸ σωτήριον· μὴνύεσθαι τοίνυν τοὺς Ἀβραάμ οἰκίους εἶναι 4
 κατὰ τὴν σωτηρίαν, τοὺς τῷ σημείῳ καὶ τῷ ὀνόματι προσπεφου-
 γότας, κυρίους γεγονέναι τῶν αἰχμαλωτιζόντων καὶ τῶν τούτοις
 ἀκολουθούντων παμπόλλων ἀπίστων ἔθνῶν. ἤδη δὲ ὁ μὲν τρια- 5
 30 κόσια ἀριθμὸς τριάς ἐστὶν ἐν ἑκατοντάδι, ἣ δεκάς δὲ ὁμολογεῖται
 παντέλειος εἶναι. ὁ δὲ ὀκτώ, κύβος ὁ πρῶτος, ἣ ἰσότης ἐν | ἀπάσαις 6 279 S
 ταῖς διαστάσεσι, μήκους, πλάτους, βάθους.

19 Pindar Fr. 205 Schroeder 20 f vgl. S. 471, 20 f mit Anm. 21—24
 vgl. Gen. 14, 14 f 24—26 vgl. Barnab. Ep. 9, 8 30 f vgl. z. B. Philo
 De post. Caini 173; De congr. erud. gr. 88. 90 (I p. 259. 532 M) 31 f vgl. z. B.
 Plat. Mor. p. 298 D

7 συγχρωμένον Po συγχρωμένους L 13 τὸ <εὐ> Ma 14 μερικῆς St
 μερικῶς L 19 ἀρχὰ corr. aus ἀρχὴ L¹ 31 am Rand ∴ ∴ L²

Ἄ τε ἡμέραι τῶν ἀνθρώπων ἴσονται, φησὶν, ἔτη γὰρ ἴσται ὁ ἀριθμὸς ἀπὸ μονάδος κατὰ σύνθεσιν πεντεκαιδέκατος, σελήνη δὲ πεντεκαιδεκάτη πλησιφαῆς γίνεται. ἴσται δὲ καὶ ἄλλως ὁ ἑκατὸν εἴκοσι τρίγωνος ἀριθμὸς καὶ συνέστηκεν ἐξ ἰσότητος μὲν τοῦ ξδ', ὧν ἡ κατὰ μέρος σύνθεσις τετραγώνου γεννᾶ, α' γ' ε' ζ' θ' ια' ιγ' ιε', ἐξ ἀνισότητος δὲ τοῦ νζ', ἐπὶ τῶν ἀπὸ δυάδος ἀρτίων, οἱ γεννῶσι τοὺς ἑτερομήκεις, β' δ' ζ' η' ι' ιβ' ιδ'. κατ' ἄλλο πάλιν σι, 2 μαινόμενον συνέστηκεν ὁ ἑκατὸν κ' ἀριθμὸς ἐκ τεσσάρων, ἑπὶ μὲν τριγώνου τοῦ πεντεκαιδεκάτου, ἑτέρου δὲ τετραγώνου τοῦ κε', τρίτου δὲ πενταγώνου τοῦ λε', τετάρτου δὲ ἑξαγώνου τοῦ με'. κατὰ γὰρ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ὁ ε' παρὲλθεται καθ' ἕκαστον εἶδος τῶν μὲν γὰρ τριγώνων ἀπὸ μονάδος ε' [δὲ] ὁ ιε', τῶν δὲ τετραγώνων ὁ κε', καὶ τῶν ἑξῆς ἀναλόγως, καὶ μὴν ὁ κε' ἀριθμὸς, ε' ἀπὸ μονάδος ὧν, τῆς Λευτικῆς φυλῆς εἶναι σύμβολον λέγεται. ὁ δὲ λε' καὶ αὐτὸς ἔχεται τοῦ ἐκ τῶν διπλασίων διαγράμματος ἀριθμητικοῦ καὶ γεωμετρικοῦ καὶ ἀρμονικοῦ τοῦ ζ' η' θ' ιβ'. ὧν ἡ σύνθεσις γεννᾶ τὸν λε' ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις Ἰουδαῖοι διαπλάσσεισθαι τὰ ἑπτάμηνα λέγουσιν. ὁ δὲ με' τοῦ ἐκ τῶν τριπλασίων διαγράμματος τοῦ ζ' θ' ιβ' ιη', ὧν ἡ σύνθεσις γεννᾶ τὸν με', καὶ ἐν ταύταις ὁμοίως ταῖς ἡμέραις τὰ ἐννεάμηνα διαπλάσσεισθαι φασί.

Τοῦτο μὲν οὖν τὸ εἶδος τοῦ ἀριθμητικοῦ ἑποδείγματος· γεωμετρίας δὲ ἴστω μαρτύριον ἢ κατασκευαζομένη σαχηρὴ καὶ τεκταινομένη κιβωτός, ἀναλογίαις τισὶ λογικωτάταις, θείαις ἐπινοαῖς κατασκευαζόμεναι, κατὰ συντίσεις δύοσιν, ἐκ τῶν αἰσθητῶν εἰς τὰ νοητά, μάλλον δὲ ἐκ τῶνδε εἰς τὰ ἅγια καὶ τῶν ἀγίων τὰ ἅγια μεταγείσης.

1-- 20 aus Philo Quaest. in Gen. I 91 p. 63f Aucher 1 Gen. 4, 3
 5 7 vgl. Nicom. Geraa. Introd. arithm. II 9, 3; 17, 2; Jambl. in Nicom. arithm. p. 75, 11 15 Ficellii 7--18 zu den Polygonalzahlen vgl. Nicom. Geraa. Introd. ar. II 8 11 14 vgl. Num. 8, 24 14 17 vgl. Philo De opif. m. 18f (I p. 20f M) 18f arithmetisch: 6 9 12; geometrisch: 6 8 9 12, harmonisch: 6 8 12 vgl. Nicom. a. a. O. II 27, 7 18f arithmetisch: 6 12 18 geometrisch: 6 9 12 18, harmonisch: 6 9 18 22 S. 472, 11 vgl. Philo Quaest. in Gen. II 2, 5 p. 75 79 Aucher 24 vgl. Exod. 35, 31

4 3d' ἀπὸ δὲ μονάδος τῶν ἀπὸ μονάδος περιεσῶν Herget 5 am Rand
 10 πενταγώνου Po τετραγώνου I. 12 ε' — κίβωτος
 17f ἐν ταύταις ἀνομοίαις, octum XVI XVIII XIX XXI, quatuor comprimita parit septuaginta quatuor, qui crescitur septuaginta (nisi) Philo 18f καὶ φασί] huius αὐτῶν ἀρίθμων, ποσειδάρον, τριγῶνδε δυο, τετραγῶνδε οὐδ', quatuor comprimita parit octuaginta quatuor, qui crescitur a septuaginta Philo 20 ἐννεάμηνα I.

ἡμᾶς. τὰ μὲν γὰρ τετράγωνα ξύλας <τῶ> τὸ τετράγωνον σχῆμα 2
 πάντη βεβηκέναι ὀρθὰς γωνίας ἐπιτελοῦν τὸ ἀσφαλὲς δηλοῖ καὶ
 μήκος μὲν τριακόσιοι πήχεις τοῦ κατασκευάσματος, πλάτος δὲ ν',
 βάθος δὲ λ'. καὶ εἰς πῆχυν ἄνωθεν συντελεῖται, ἐκ τῆς πλατείας
 5 βάσεως ἀποξυνομένη πυραμίδος τρόπον, ἢ κιβωτός, τῶν διὰ πυρὸς 3
 καθαιρομένων καὶ δοκιμαζομένων σύμβολον. ἡ γεωμετρικὴ αὕτη
 παρέχεται ἀναλογία εἰς παραπομπὴν τῶν ἀγίων ἐκείνων μονῶν,
 ὧν τὰς διαφορὰς αἱ διαφοραὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν ὑποτεταγμένων μη-
 νύουσιν. οἱ δὲ ἐμφερόμενοι λόγοι εἰσὶν ἑξαπλάσιοι ὡς τὰ τριακόσια 87, 1
 10 τῶν ν', καὶ δεκαπλάσιοι ὡς τῶν λ' δεκαπλάσια τὰ τριακόσια, καὶ
 ἐπιδίμοιροι· τὰ γὰρ ν' τῶν λ' ἐπιδίμοιρα. εἰσὶ δ' οἱ τοὺς τριακο- 2
 σίους πήχεις σύμβολον τοῦ κυριακοῦ σημείου λέγουσι, τοὺς ν' δὲ τῆς
 ἐλπίδος καὶ τῆς ἀφέσεως τῆς κατὰ τὴν πεντηκοστήν, καὶ τοὺς λ' ἢ,
 ὡς ἐν τισι, δώδεκα τὸ κήρυγμα δηλοῦν ἱστοροῦσιν, ὅτι τριακοστῶ
 15 μὲν ἐκήρυξεν ὁ κύριος ἔτει. ἰβ' δὲ ἦσαν οἱ ἀπόστολοι, καὶ εἰς πῆχυν
 συντελεῖσθαι τὸ κατασκευάσμα, εἰς μονάδα τελευτώσης τῆς τοῦ
 δικαίου προκοπῆς καὶ εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως. |

Ἡ δὲ τράπεζα ἢ ἐν τῶ νᾶπ πηχῶν ἐγεγόνει 88, καὶ πόδες οἱ 784 P 3
 τέσσαρες ἀνὰ πῆχυν ἕνα ἡμισυ. συναγοῦσιν οὖν τοὺς πάντας πήχεις
 20 δώδεκα, συμφώνως τῶ κατὰ τὸν ἐνιαύσιον κύκλον ἐλιγμῶ τῶν μη-
 νῶν τῶν ἰβ', καθ' οὓς τὰ πάντα φύει τε καὶ τελεσφορεῖ ἢ γῆ ταῖς
 τέσσαρσιν ὥραις οἰκειομένη. γῆς δ', οἶμαι, εἰκόνα ἢ τράπεζα δηλοῖ, 4
 τέσσαρσιν ἐπερειδομένη ποσί, θέρει, μετοπώρω, ἔαρι, χειμῶνι, δι' ὧν
 ὁδεύει τὸ ἔτος. διὸ καὶ κυμάτια στρεπτά φησὶν ἔχειν τὴν τράπεζαν,
 25 ἦτοι ὅτι περιόδους καιρῶν κυκλεῖται τὰ πάντα, ἢ καὶ τάχα τὴν
 ὠκεανῶ περιρρομένην ἐδήλου γῆν.

Ἔτι τῆς μουσικῆς παράδειγμα ψάλλον ὁμοῦ καὶ προφητεύων 88, 1
 ἐκκείσθω Δαβὶδ, ὑμνῶν τὸν θεὸν ἐμμελῶς. προσήκει δὲ εὐ μάλα τὸ
 ἐναρμόμιον γένος τῆ δωριστὶ ἀρμονία καὶ τῆ φρυγιστὶ τὸ διάτονον,
 30 ὡς φησὶν Ἀριστόξενος. ἢ τοίνυν ἀρμονία τοῦ βαρβάρου ψαλτηρίου, 2
 τὸ σεμνὸν ἐμφαίνουσα τοῦ μέλους, ἀρχαιοτάτη τυγχάνουσα, ὑπόδειγμα

1—4 vgl. Gen. 6, 14—16 1 f vgl. z. B. Philo De vita Mos. II [III] 128
 (II p. 154 M) σχῆμα . . . τετράγωνον, . . . ὡς χοῆ . . . βεβηκέναι πάντη. 5 f vgl.
 S. 332, 1 (τὴν διὰ πυρὸς κάθαρσιν); I Petr. 1, 7 (διὰ πυρὸς δοκιμαζομένον)
 14 f vgl. Luk. 3, 23 17 vgl. Ephes. 4, 13 18 f vgl. Exod. 25, 22 24 vgl.
 Exod. 25, 23 30 wo?

1 <τῶ> Heysse 3 f πλάτος—βάθος Ma πλάτους—βάθους L 5 ἀποξυ-
 νομένη St ἀποξυνομένον L 7 <διὰ> τῶν Schw 18 88 bezieht sich auf
 den Umfang (2 Ellen lang, 1 Elle breit) 20 τῶ Sy τὸ L 29 τῶ' τῆ in
 Ras. L'

Τερπάνδρῳ μάλιστα γίνεται πρὸς ἁρμονίαν τὴν Δωρίον ἕμνοῦντι τὸν
Δία ὡδέ πως:

Ζεῦ πάντων ἀρχά, πάντων ἀγήτωρ,
Ζεῦ, σοὶ πέλπω ταύταν ἕμνων ἀρχάν.

- 5 εἴη δ' ἂν τῷ φαλμυδῷ κιθάρα ἀλλιγορούμενη κατὰ μὲν τὸ πρῶτον 8
σημαινόμενον ὁ κύριος, κατὰ δὲ τὸ δεύτερον οἱ προσιχώ; κρούοντες
τὰς ψυχὰς ὑπὸ μουσηγήτῃ τῷ κυρίῳ. κἄν ὁ σφῆζόμενος λέγῃται λαός; 6
κιθάρα, κατ' ἐπίκρουσιν τοῦ λόγου καὶ κατ' ἐπίγνωσιν τοῦ θιού
δοξάζων μουσικῶς ἑξακούεται, κρούόμενος εἰς πίστιν τῷ λόγῳ. 7
10 βοῖς δ' ἂν καὶ ἄλλως μουσικὴν συμφωνίαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἕμνοι
καὶ προσηγῶν ὁμοῦ καὶ ἀποστόλων οὖν καὶ τῷ εὐαγγελίῳ τῆς τε
ἐπομβηκίαν, τὴν καθ' ἕκαστον προσήτην κατὰ τὰς μετακλήσεις
τῶν προσώπων συμφωνίαν.
- Ἄλλ', ὡς ἴσκειν, οἱ πλείστοι τῶν τὸ ὄνομα ἐπιγραφόμενων κει- 1
15 ἀπερ οἱ τοῦ Ἰδνυσίως ἱερατοὶ ἀγροίκως μετῴσι τὸν λόγον. οἱ τὰς
Σιρῆνας, ἀλλὰ τὸν ἠνθμόν καὶ τὸ μέλος παριχομένοι, ἀμαθία φέ-
σαντες τὰ ὦτα, ἐπέπερ ἴσασιν οὐ δυνήσομενοι ἅπαξ ὑποσχόντες τὰς
ἀκοὰς Ἑλληνικοῖς μαθήμασι μετὰ ταῦτα τοῦ νόστου τυχῆν. τῷ δ' 2
ἀπανθίζομένην τὸ χρεῖσθαι εἰς ἀφέλειαν τῶν κατηχουμένων καὶ μά-
20 λιστα Ἑλλήνων ὄντων (τοῦ κυρίου δὲ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς,
οὐκ ἀφικτίον τῆς | φιλομαθίας ἀλόγων δίχην ζώων, πλείω δ' ὡς 3
ἔνι μάλιστα βοηθήματα τοῖς ἐπαίνοιον ἱερασιτέον, πλὴν οἴδαμῶ; 4
τούτοις ἐνδιατριπτέον ἀλλ' ἢ εἰς μόνον | τὸ ἀπ' αὐτῶν χρέμασιν 5
ὡς λαβόντας τοῦτο καὶ κτησαμένους ἀπίναί οἰκαδε θύσασθαι ἐπὶ
25 τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν, πείσμα τῇ ψυχῇ βέβαιον τὴν ἐκ πάντων
ἀσφάλειαν πιπορισμένους.
- Ἄπτιον ἄρα μουσικῆς εἰς κατακόμισιν ἡθους καὶ καταστολῆς 6

8f Terpander Fr. 1 Bergk 5 vgl. z. B. ἱερίθρητι, καλῆρας καὶ
κιθάρα Psal. 150, 9; 107, 3 7-9 vgl. Psal. 114, 4f 15 18 vgl. =
105f 20 Psal. 23, 1 1 Kor. 10, 25) 21 26 οἱ κτησαμένοι, Sact
Par 292 Holl

8 ἀγήτωρ L 4 πλείωσι στίχοις Bergk ταύταν τὰν κίθαρ; ὅπως
philob. I p. 272, der drei anapest. Paesem herstellt. Ζεῦ πάντων ἀρχά, παν-
των ἀγήτωρ Ζεῦ, σοὶ πέλπω ταύταν τὰν ἕμνων ἀρχάν. 12 am Rand
αι μετακλήσεις L 22 ἱερίθρητι Sact. Par 23 ἱερίθρητι Sact. Par. 24 τοῦτο
Sact. Par. τοῦτο L ἀπίναί ἡ ἀπίναί L Sact. Par 25 πείσμα L 26 κτη-
σαμένοι Sact. Par. κτησαμένοι L

ἀμίλει καὶ παρὰ πότον <τὸ> ψάλλειν ἀλλήλοις προπίνομεν, κατεπα- 90, 1
 δοντες ἡμῶν τὸ ἐπιθυμητικὸν καὶ τὸν θεὸν δοξάζοντες ἐπὶ τῇ
 ἀφθόνῳ τῶν ἀνθρωπείων ἀπολαύσεων δωρεᾶ τῶν τε εἰς τὴν τοῦ
 σώματος τῶν τε εἰς τὴν τῆς ψυχῆς αὔξειον τροφῶν αἰδίως ἐπιχορη-
 5 γηθειῶν. περιττὴ δὲ μουσικὴ ἀποκτυστέα ἢ κατακλῶσα τὰς ψυχὰς 2
 καὶ εἰς ποικίλλαν ἐμβάλλουσα τοτὲ μὲν θρηνησάδῃ, τοτὲ δὲ ἀκόλαστον
 καὶ ἡδυπαθῇ, τοτὲ δὲ ἐκβακχευομένην καὶ μανικὴν. ὁ αὐτὸς λόγος 3
 καὶ περὶ ἀστρονομίας· αὕτη γάρ, μετὰ τὴν τῶν μεταρσίων ἱστορίαν
 περὶ τε σχήματος τοῦ παντὸς καὶ φορᾶς οὐρανοῦ τῆς τε τῶν
 10 ἄστρον κινήσεως πλησιαιτέρον τῇ κτιζούσῃ δυνάμει προσάγουσα τὴν
 ψυχὴν, εὐαίσθητος ἔχειν διδάσκει ὠρῶν ἐτείων, ἀέρων μεταβολῆς,
 ἐπιτολῶν ἄστρον· ἐπεὶ καὶ ναυτιλία καὶ γεωργία τῆς ἀπὸ ταύτης
 χρείας πεπλήρωται, καθάπερ τῆς γεωμετρίας ἀρχιτεκτονικὴ τε καὶ
 οἰκοδομικὴ. παρακολουθητικὴν δ' ὡς ἐνὶ μάλιστα τὴν ψυχὴν καὶ 4
 15 τοῦτο παρασκευάζει τὸ μάθημα τοῦ τε ἀληθοῦς διορατικὴν καὶ τοῦ
 ψεύδους διελεγκτικὴν, ὁμολογιῶν τε καὶ ἀναλογιῶν εὐρετικὴν, ὥστε
 ἐν τοῖς ἀνομοίοις τὸ ὅμοιον θηρᾶν, ἐνάγει τε ἡμᾶς ἐπὶ τὸ εὐρεῖν
 ἀπλατὲς μῆκος καὶ ἐπιφάνειαν ἀβαθῆ καὶ σημεῖον ἀμερὲς καὶ ἐπὶ τὰ
 νοητὰ μετατίθησιν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν.

21) Συνεργὰ τοίνυν φιλοσοφίας τὰ μαθήματα καὶ αὕτη ἡ φιλοσοφία 91, 1
 εἰς τὸ περὶ ἀληθείας διαλαβεῖν. αὐτίκα ἢ χλαμὺς πόκος ἦν τὸ πρῶ-
 τον, εἶτα ἐξάνθη κρόκη τε ἐγένετο καὶ στήμων, καὶ τότε ὑφάνθη.
 προπαρασκευασθῆναι τοίνυν τὴν ψυχὴν καὶ ποικίλως ἐργασθῆναι 2
 χρή, εἰ μέλλοι ἀρίστη κατασκευάζεσθαι, ἐπεὶ τῆς ἀληθείας τὸ μὲν
 25 ἔστι γνωστικόν, τὸ δὲ ποιητικόν, ἐρρύηκεν δὲ ἀπὸ τοῦ θεωρητικοῦ,
 δεῖται δὲ ἀσκήσεως καὶ συγγυμνασίας πολλῆς καὶ ἐμπειρίας. ἀλλὰ καὶ 3
 τοῦ θεωρητικοῦ τὸ μὲν τί ἐστι πρὸς τοὺς | πέλας, τὸ δὲ ὡς πρὸς 786 P
 αὐτόν. διόπερ καὶ τὴν παιδείαν οὕτως χρή συνεσκευάσθαι, ὥστε
 ἀμφοτέροις ἐνηρμόσθαι. ἔνεστι μὲν οὖν αὐτάρκως τὰ συνεκτικὰ τῶν 4
 30 πρὸς γυνῶσιν φερόντων ἐκμαθόντα ἐφ' ἡσυχίας τοῦ λοιποῦ μένειν
 ἀναπεπαισμένον, κατευθύνοντα τὰς πράξεις πρὸς τὴν θεωρίαν· διὰ 5
 δὲ τὴν τῶν πέλας ὀφέλειαν τῶν μὲν ἐπὶ τὸ γράφειν ἱεμένων, τῶν
 δὲ ἐπὶ τὸ παραδιδόναι στελλομένων τὸν λόγον ἢ τε ἄλλη παιδεία
 χρήσιμος ἢ τε τῶν γραφῶν τῶν κυριακῶν ἀνάγνωσις εἰς ἀπόδειξιν

1 f vgl. Paed. II 44, 1. 3

1 καὶ—τὸ ψάλλειν Schw καὶ—ψάλλοντες Lowth καὶ (ἐν τῷ)—ψάλλειν
 Po 4 f ἐπιχορηγηθειῶν Heyse ἐπιχορηγηθῆναι L 11 ἐτείων Sy αἰτίων
 L* ἐτίων L³ ἐτίων Doehner, Quaest. Plut. III p. 49 12 ἐπιτολῆς Sy
 21 χλαμὺς πόκος corr. aus χλαμύσι τόκος w. e. sch. L¹ 22 ἐξάνθη corr. aus
 ἐξανθῇ L³

τῶν λεγομένων ἀναγκαία, καὶ μάλιστα, ἂν ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνά-
 γωνται παιδείας οἱ ἐκείοντες. τοιαύτην τινὰ ἐκκλήσιν ὁ **λαζβ** 22.1
 διαγράφει: «παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου. ἐν ἱματισμῷ δια-
 χρυσῷ, περιβεβλημένη πεποικιλμένοις, καὶ τοῖς Ἑλληνικοῖς καὶ περι-
 5 τοῖς: ἐν χρυσοῦσι χρυσοῖς, περιβεβλημένη πεποικιλμένοις.» ὅτι
 ἀλήθεια δὲ διὰ τοῦ κυρίου. «βουλήν γάρ σου, φησί, τίς ἔγνω εἰ 2
 μὴ σὺ δέδουκας σοφίαν καὶ ἐλεησας τὸ ἅγιόν σου πνεῦμα ἀπὸ ἐπι-
 στῶν; καὶ οὕτως διωρθώθησαν αἱ τρίβοι τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ τὰ
 ἀριεστὰ σου ἐδιδάχθησαν οἱ ἄνθρωποι καὶ τῇ σοφίᾳ ἐσώθησαν.»
 10 ὁ γνωστικός γὰρ οἶδεν· κατὰ τὴν γραφὴν «τὰ ἀρχαῖα καὶ τὰ μύ- 3
 λοντα ἐκάζει, ἐπίσταται στροφάς λόγων καὶ λύσεις αἰνιγμάτων σι-
 μεία καὶ τέρατα προγινώσκει καὶ ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων· ὡ-
 προειρήκαμεν. ὅρα· τὴν τῶν μαθημάτων πηγὴν ἐκ τῆς σοφίας: 22.1
 ὀρμωμένην; τοῖς δὲ ἑποκρούουσι, τί γὰρ ὄφελος εἶδέναι τὰς αἰτίας:
 15 τοῦ πῶς κινεῖται ὁ ἥλιος, φέρε εἰπεῖν, καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα ἢ τὰ
 γινωμτρικὰ θεωρήματα ἐπισκίεσθαι ἢ τὰ διαλεκτικὰ καὶ τῶν ἄλλων
 ἕκαστον μαθημάτων. πρὸς γὰρ καθηκόντων ἀπόδοσιν ταῦτα μὴ εἶναι
 ὄφελειν, εἰναὶ τε ἀνθρωπίνην σύνεσιν τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν
 μὴ γὰρ εἶναι διδακτὴν τῆς ἀληθείας, ἐκεῖνα λεκτικόν, πρῶτον μί-
 20 ὅτι καὶ περὶ τὰ μέγιστα τῶν ὄντων πταίνουσιν οὗτοι, τοιτίσι τὴν
 προαίρειον τοῦ νοῦ. «οὐ γὰρ φυλάσσοντες, φησὶν, ὁότως τὰ ὅμα 2
 ὀμοιωθήσονται, καὶ οἱ διδαχθέντες αὐτὰ εἰρήσουσιν ἀπολογία· ὁ
 γνωστικός γὰρ μόνος ἐλόγως πάντα ὁότως πράξει τὰ πρακτικά· ὡς
 μεμάθηκεν κατὰ τὴν τοῦ κυρίου διδασκαλίαν δι' ἀνθρώπων περ-
 25 λαβῶν. πάλιν τε ἀ' ἀκούειν ἔξεστιν· εἴν γὰρ χεῖρ αὐτοῦ, τοιτίσι 3
 τῇ δυνάμει καὶ σοφίᾳ, «καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν πᾶσά τι φη-
 νηοῖς καὶ ἱερατικῶν ἐπιστήμη, εἰσὶν γὰρ ἀγαπῆ ὁ θεὸς ἡμεῖς
 τὸν σοφία συνοικοῦνται.» ἔπειτα δὲ οὐκ ἀνίγνωσαν τὸ πρὸς τοῖς 4
 Σολομώντος εἰρημένον. περὶ γὰρ τοῦ κατασκευῆς διαλαβῶν ἀντι-
 30 κρὸς φησὶν· «τεχνίτις δὲ σοφία κατασκευάσων· ἢ δὲ σὴ πάτηρ, ἀνα-
 κειρῆ πρόνοια· καὶ πῶς οὐκ ἄλογον τεκτονικῆς καὶ ταιτιγικῆς, 24.1

3 f Psal. 44, 10 5 Psal. 14, 14 3 f vgl. Joh. 1, 17 6 9 Weish.
 Sal. 9, 17 f 10 12 Weish. Sal. 9, 8 13 τοιτιμωσανεν S. 47, 4 9
 14 21 vgl. Philo De magr. Abr. 184 ff. Ep. 47 M.; De somn. 1. 6. ff. Ep. 25 f.
 M. Latin. Or. ad Gr. 2. p. 29, 13 ff. Schw. (Gen. 31, 25, 2. Norden 18 Supp. Bei-
 der Jahrb. f. Philol. 1897, S. 210) 21 f Weish. Sal. 9, 8 23 27 Weish.
 Sal. 7, 16 27 f Weish. Sal. 9, 8 30 f Weish. Sal. 14, 21

3 von λαμβάνει ist γρ von ἐπί γρ 20 4 f τεκτονικῆς mit LXX u.
 τεκτονικῆς mit a. HSS der LXX f. 5 κατασκευῆς L. 19 ἀνακείρα το
 20, d. h. vgl. 1 Kor. 2, 13 u. Z. 5 ff. 21 φησὶν St. φησὶν L.

χειρον νομίζειν φιλοσοφίαν; τάχα που και ὁ κύριος τὸ πλῆθος ἐκείνο 2
 τῶν ἐπὶ τῆς πόας κατακλιθέντων καταντικρὺ τῆς Τιβεριάδος τοῖς
 ἰχθύσι τοῖς δυοῖ καὶ τοῖς εἴ τοῖς κριθίνοις διέθρεψεν ἄρτοις, αἰνι-
 σόμενος τὴν προπαιδείαν Ἑλλήνων τε καὶ Ἰουδαίων πρὸ τοῦ θεοῦ
 5 πυροῦ τῆς κατὰ τὸν νόμον γεωργομένης τροφῆς· προπετεστέρα γὰρ 8
 εἰς ὧραν θέρους τοῦ πυροῦ μᾶλλον ἢ κριθῆ. τὴν δὲ ἀνὰ τὸν κλύ-
 δωνα τὸν ἔθνικὸν γεννωμένην τε καὶ φερομένην φιλοσοφίαν Ἑλλη-
 νικὴν οἱ ἰχθύες ἐμήνουν, εἰς διατροφὴν | ἐκτενῆ τοῖς ἔτι χαμαὶ 281 8
 κειμένοις δεδομένοι· ἀνέστησαν μὲν οὐκέτι καθάπερ τῶν ἄρτων τὰ 4
 10 κλάσματα, τῆς δὲ τοῦ κυρίου μεταλαβόντες εὐλογίας τὴν ἀνάστασιν
 τῆς θεϊότητος διὰ τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως ἐνεπνεύσθησαν. ἀλλ' εἰ 5
 καὶ περιεργος εἶ, ἐκλαβε θάτερον τῶν ἰχθύων τὴν ἐγκύκλιον, τὸν
 λοιπὸν δὲ αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἐπαναβεβηκυῖαν μηνύειν φιλοσοφίαν,
 αἰ δῆτα † συνάλογοι λόγου τοῦ κυριακοῦ·

15 χορὸς δὲ ἀναύδων ἰχθύων ἐπερρόθει,

ἡ μούσα ἢ τραγικὴ εἰρηκέν που. ἡ γὰρ δεῖ ἐλαττοῦσθαι, ἀξίει δὲ 6
 μόνον ἤδη λοιπὸν τὸν κυριακὸν λόγον, εἰς ὃν περαιούται ὁ νόμος,
 ὁ προφήτης εἰρηκεν Ἰωάννης. σύνες ἤδη μοι τὸ μυστήριον τῆς ἀλη- 95, 1
 θείας, συγγνώμην ἀπονέμων, εἰ περαιτέρω προβαίνειν τῆς ἐξεργασίας
 20 ὄκνω, τοῦτι μόνον ἀνακηρύσσων· ἡ πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο καὶ
 χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν. ἡ ἀμέλει ἡλίθος ἀκρογωνιαίος εἰρηται, 2
 ἡ ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη ἀξίει εἰς ναὸν ἅγιον θεοῦ
 κατὰ τὸν θεὸν ἀπόστολον. οἰωπῶ τὰ νῦν τὴν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ 8
 παραβολὴν λέγουσαν· ἡ οἰκία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπων
 25 σαγήνην εἰς θάλασσαν βεβληκῶτι καὶ τοῦ πλῆθους τῶν ἰαλωκῶτων
 ἰχθύων τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀμεινόνων ποιουμένων. ἡ δὲ καὶ τὰς 4
 τέσσαρας ἀρετὰς ἀντικρὺς ἢ παρ' ἡμῖν σοφία ὡδέ πως ἀνακηρύσσει,
 ὡστε καὶ τούτων τὰς πηγὰς τοῖς Ἑλλήσιν παρὰ Ἑβραίων δεδόσθαι.
 μαθεῖν δ' ἐκ τῶνδ' ἕξεστιν· ἡ καὶ εἰ δικαιοσύνην | ἀγαπᾷ τις, οἱ πόνοι 788 P

1—5. 9f vgl. Joh. 6, 9—11 8f. 7f vgl. Pitra Spicil. Solesm. III p. 527
 4f vgl. vielleicht Exod. 29, 2 15 Sophokles Fr. inc. 695 16 vgl. Joh.
 3, 30 17 vgl. Röm. 10, 4 (τέλος νόμον Χριστός) 20f Joh. 1, 3 21f vgl.
 Ephes. 2, 20f 24—26 vgl. Matth. 13, 47f 29—S. 480, 3 Weish. Sal. 8, 7

4 προπαιδειαν L 8 διατροφὴν Sy διαστροφὴν L 14 συνάλογοι] εἰσιν
 ἄλογοι (vgl. ἀναίδων) St συνανάλογοι Po συνάγγελοι Heyse 15 ἐπερρόθει
 Athen. VII p. 277 B ἐπερρεθείη L 16 δεῖ corr. aus δῆ L³ 19 εἰ περαι-
 τέρω corr. aus εἴπερ ἐτέρω L³

ταύτης· εἶδ' ἄρεται· σωφροσύνην γὰρ καὶ φρόνησιν ἐκιδεῖσθαι
δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ὧν χρησιμώτερον οὐδὲν ἔστιν ἐν βίῃ ἀν-
θρώποις· ἐπὶ πάντων εἰδέναι αὐτοὺς κάκεινο ἔχρη· ὅτι φύσει μὲν ἔ-
γεγόναμεν πρὸς ἀρετήν, οὐ μὴν ὥστε ἔχειν αὐτὴν ἐκ γενετῆς, ἀλλε-
5 πρὸς τὸ κτήσασθαι ἐπιτήδειοι.

XII. Ὡς λόγῳ λύεται τὸ πρὸς τῶν αἰρετικῶν ἀπορούμενον ἡμῶν 24
πότερον τέλειος ἐπλάσθη ὁ Ἀδὰμ ἢ ἀτελής· ἀλλ' εἰ μὲν ἀτελής, πῶς
τελείου θεοῦ ἀτελής τὸ ἔργον καὶ μάλιστα ἀνθρώπος; εἰ δὲ τέλειος
πῶς παραβαίνει τὰς ἐντολάς; ἀκούσονται γὰρ καὶ παρ' ἡμῶν ὅτι 2
10 τέλειος κατὰ τὴν κατασκευὴν οὐκ ἐγένετο, πρὸς δὲ τὸ ἀναδύξασθαι
τὴν ἀρετὴν ἐπιτήδειος· διαφέρει γὰρ δὴ που ἐπὶ τὴν ἀρετὴν γεγο-
νέναι ἐπιτήδειον πρὸς τὴν κτήσιν αὐτῆς· ἡμᾶς δὲ ἐξ ἡμῶν αὐτῶν
βούλεται σφῆξισθαι, αὐτὴ οὖν φύσις ψυχῆς ἐξ ἑαυτῆς ὁρμᾶν· εἴτα
λογικοὶ ὄντες λογικῆς οὐσίας τῆς φιλοσοφίας συγγενέ· τι ἔχομεν πρὸς
15 αὐτὴν· ἢ δὲ ἐπιτηδειότης φορὰ μὲν ἔστι πρὸς ἀρετὴν, ἀρετὴ δ' οὐ.

Πάντες μὲν οὖν, ὡς ἔφη, πρὸς ἀρετῆς κτήσιν πεφύκασιν, ἀλλ' ὁ 3
μὲν μᾶλλον, ὁ δ' ἥττον πρόεισι τῇ τε μαθήσει τῇ τε ἀσκήσει, διὸ
καὶ οἱ μὲν ἐξήρκεσαν μέχρι τῆς τελείας ἀρετῆς, οἱ δὲ μέχρι τινός
ἴσθασαν, ἀμειλιθέντες δ' αὐ' τινος, καὶ εἰ ἄλλως ἴσαν ἐφύταις, εἰς
20 τούναντιον ἀπειράτησαν, πολὺ δὲ μᾶλλον ἢ μεγέθει πασῶν μαθη- 4
σιων καὶ ἀληθείᾳ διαφέρουσα γνώσις χαλεπωτάτη κτήσασθαι καὶ ἐν
πολλῷ καμάτῳ περιγίνεσθαι, ἀλλ', ὡς ἴσκειν, οὐκ ἔγνωσαν μετέμνησε 5
θεοῦ, ὅτι ὁ θεὸς ἔκτισεν τὸν ἀνθρώπον ἐπὶ ἀσφαλίᾳ καὶ εὐκρίνῃ
τῆς ἰδίας ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν, καθ' ἣν ἰδιότητα τοῦ πάντε 6
25 εἰδότης ὁ γνωστικὸς καὶ ἰσχυρὸς καὶ ὁμοῦ μετὰ φρονήσεως· εἰς
μέτρον ἡλικίας τελείας ἀφικνεῖσθαι σπένδει, ὅτι δ' οὐ μόνον αἱ 2
πράξεις καὶ αἱ ἐννοιαί, ἀλλὰ καὶ οἱ λόγοι καθαρμένοι τῷ γνωστικῷ
ἰσοκρίμασθε τὴν καρδίαν μου, ἐπισκίψω νικητὸς φροῖν· ἐπίψωμά,
μι καὶ οὐκ ἐφύθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία, ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου
30 τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων,· καὶ τί λέγει ἐπὶ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, 3
αὐτὴν τὴν ἀμερτίαν γνωρίζει, οὐ παραχθίσαν ἐπὶ μετάνοιαν καὶ
τὴν γὰρ τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων πιστῶν· ἀλλ' ὁ ἴστιν ἀμαρτία· οὐδὲ
γὰρ ἐξοδὶ τινος καταγινώσκει, ἀλλ' ἀπλῶς πάντος τῆς ἀμαρτίας,

16 20 vgl. Plat. Men. p. 2 C. 22 24 We. ch. Sal. 2, 22 f. 25 Plat.
Theat. p. 177 B. 25 f vgl. Eph. 4, 14. 28 30 Paul. 1 Cor. 13

1 σωφροσύνην φρόνησιν Subject ut supra. We. ch. Sal. σωφροσύνη φρο-
νήσις, L. 2 ὡς ἔφη ἐπιτηδειοί L. vgl. above 2. 10 4 γενετῆς, L. 7 ἀτελής,
L. 11 τοῦ ἐκείνου 13 ἡμᾶς We. ἡμῶν L. 15 πρὸς τὴν We. πρὸς τὴν L. 20 ἢ οὐκ
20 αἰετῆ L. 20 ἢ οὐκ ἔστιν L. 21 καὶ ἐφύταις, Schw.

οὐδ' ὃ ἐποίησέν τις κακῶς, ἀλλὰ τὸ μὴ ποιητέον συνίστηναι. ὅθεν 4
καὶ ἡ μετάνοια διουσιῆ· ἢ μὲν κοινῇ ἐπὶ τῷ πεπλημμελημέναι, ἢ δέ,
τὴν φύσιν τῆς ἁμαρτίας καταμαθοῦσα, ἀφίστασθαι τοῦ ἁμαρτάνειν
αὐτοῦ κατὰ προηγούμενον λόγον πείθει, ᾧ ἔπεται τὸ μὴ ἁμαρ-
5 τάνειν.

Μὴ τοίνυν λεγόντων ὡς ὁ ἀδικῶν καὶ ἁμαρτάνων κατ' ἐνέργειαν 98, 1
δαιμόνων πλημμελεῖ, ἐπεὶ κἂν ἀθῆτος γένοιτο, τὰ δὲ αὐτὰ τοῖς δαι-
μονίοις κατὰ τὸ ἁμαρτάνειν αἰρούμενος, ἀνέδραστος καὶ κοῦφος καὶ
εὐμετάβολος ἐν ἐπιθυμίαις, ὡς δαίμων, γίνεται ἄνθρωπος δαιμονικός.
10 αὐτίκα ὁ μὲν κακὸς φύσει, ἁμαρτητικὸς διὰ κακίαν γενόμενος, φαῦλος 2
καθέστηκεν, ἔχων ἦν ἐκὼν εἴλετο· ἁμαρτητικὸς δὲ ὢν καὶ κατὰ τὰς
πράξεις διαμαρτάνει· ἔμπαλιν δὲ ὁ σπουδαῖος κατορθοῖ. διὸ οὐ μόνον 3
τὰς ἀρετὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς πράξεις τὰς καλὰς ἀγαθὰ καλοῦμεν·
τῶν δὲ ἀγαθῶν ἴσμεν τὰ μὲν αὐτὰ δι' αὐτὰ αἰρετά, ὡς τὴν γνῶσιν
15 (οὐ γὰρ ἄλλο τι ἐξ αὐτῆς θηροῦμεν, ἐπειδὴν παρῆ, ἢ μόνον τὸ
παρεῖναι αὐτὴν καὶ ἐν ἀδιαλείπτῳ θεωρεῖν ἡμᾶς εἶναι καὶ εἰς αὐτὴν
καὶ δι' αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι), τὰ δὲ δι' ἕτερα, (ὡς) τὴν πίστιν διὰ
τὴν ἐξ αὐτῆς περιγενομένην φυγὴν τε τῆς κολάσεως καὶ ἀφέλειαν
τὴν ἐκ τῆς ἀνταποδόσεως. φόβος μὲν γὰρ αἰτιος τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν
20 τοῖς πολλοῖς, ἐπαγγελία δὲ ἀφορμὴ τοῦ διώκειν ὑπακοήν, δι' ἧς ἡ
σωτηρία. τελειότατον ἄρα ἀγαθὸν ἢ γνῶσις, δι' αὐτὴν οὐσα αἰρετή, 99, 1
κατ' ἐπακολουθήματα δὲ καὶ τὰ διὰ ταύτης ἀκολουθοῦντα καλὰ. καὶ 2
ἡ κόλασις τῷ μὲν κολαζομένῳ διορθώσεως αἰτία, τοῖς δὲ διορθῶν |
πόρρωθεν δυναμένοις παράδειγμα γίνεται, δι' οὗ τὸ συνεμπίπτειν 282 3
25 τοῖς ὁμοίοις ἀνακόπτουσι. δεξώμεθα οὖν τὴν γνῶσιν οὐ τῶν ἀπο- 3
βαινόντων ἐπιέμενοι, ἀλλ' αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ γινώσκειν ἀσπαζόμενοι.
πρώτη γὰρ ἀφέλεια ἢ ἕξις ἢ γνωστικὴ, ἡδονὰς ἀβλαβεῖς παρεχομένη
καὶ ἀγαλλίασιν καὶ νῦν καὶ εἰς ὕστερον. τὴν δὲ ἀγαλλίασιν εὐφρο- 4
σύνην εἶναι φασιν, ἐπιλογισμὸν οὐσαν τῆς κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἀρετῆς
30 διὰ τινος ἐστιάσεως καὶ διαχύσεως ψυχικῆς. τὰ δὲ μετέχοντα τῆς 5
γνώσεως ἔργα αἰ ἀγαθὰ καὶ καλὰ πράξεις εἰσὶν. πλοῦτος μὲν | γὰρ 790 P
ἀληθῆς ὁ ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἀρετὴν πράξεσι πλεονασμὸς, πενία δὲ ἢ
κατὰ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας ἀπορία. αἱ κτήσεις γὰρ καὶ χρήσεις 6
τῶν ἀναγκαίων οὐ τὴν ποιότητα ἔχουσι βλαβεράν, ἀλλὰ τὴν παρὰ

10—17 Chrysipp Fr. mor. 110 Arnim 31—33 vgl. QDS 19 33—
S. 482, 1 al.—ποσότητα Sacr. Par. 253 Holl; Maximus Cap. 13; Antonius Me-
lissa p. 37 Gesner

17 (ὡς) Heyse 21 τελειώτατον L αὐτὴν L 33 κοσμικὰς Sy κο-
σμίας L 33 f ἢ τῶν ἀναγκαίων κτήσεις καὶ χρήσεις — ἔχει (ἴσχει) Sacr. Par. (RL)
Max. Ant.

Clemens II.

ταύτης εἰσὶν ἀρεταί· σωφροσύνην γὰρ καὶ φρόνησιν ἐκδεῖσθαι·
δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ὧν χρησιμώτερον οὐδέν ἐστιν ἐν ἡμῶν ἀν-
θρώποις· ἐπὶ πάντων εἰδέναι αὐτοὺς κάκεινο ἔχουσαν, ὅτι φύσει μὲν ὁ
γεγόναμεν πρὸς ἀρετήν, οὐ μὴν ὥστε ἔχειν αὐτήν ἐκ γενετῆς, ἀλλὰ
5 πρὸς τὸ κτήσασθαι ἐπιτήδειοι.

XII. Ὅτι λόγῳ λέγεται τὸ πρὸς τῶν ἀρετικῶν ἀπορούμενον ἡμῶν ὁ
πότιον τέλειος ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ ἢ ἀτελής· ἀλλ' εἰ μὲν ἀτελής, πῶς
τέλειον θεοῦ ἀτελής τὸ ἔργον καὶ μάλιστα ἄνθρωπος; εἰ δὲ τέλειος,
πῶς παραβαίνει τὰς ἐντολάς; ἀκούσονται γὰρ καὶ παρ' ἡμῶν ὅτι ὁ
10 τέλειος κατὰ τὴν κατασκευὴν οὐκ ἐγένετο, πρὸς δὲ τὸ ἀναδέξασθαι
τὴν ἀρετὴν ἐπιτήδειος· διαφέρει γὰρ δὴ πῶς ἐπὶ τὴν ἀρετὴν γιγ-
νέναι ἐπιτήδειον πρὸς τὴν κτήσασθαι αὐτήν· ἡμᾶς δὲ ἐξ ἡμῶν αὐτῶν
βούλεται σφῆξασθαι, αὐτὴ οὖν φύσις ψυχῆς ἐξ ἑαυτῆς ὁρμᾶν· εἴτε
λογικὸν ὄντες λογικῆς οὐσίας τῆς φιλοσοφίας συγγενές τι ἔχομεν πρὸς
15 αὐτήν· ἢ δὲ ἐπιτηδειότης· φορὰ μὲν ἐστὶ πρὸς ἀρετήν, ἀρετὴ δ' οὐ.

Πάντες μὲν οὖν, ὡς ἔφη, πρὸς ἀρετῆς κτήσασθαι πεφύκασι, ἀλλ' ὁ ὁ
μὲν μᾶλλον, ὁ δ' ἥττον πρόοισι τῇ τε μαθήσει τῇ τε ἀσκήσει. οἱ
καὶ οἱ μὲν ἐξήρκεσαν μέχρι τῆς τελείας ἀρετῆς, οἱ δὲ μέχρι τινῶν
ἴσθασαν, ἀμιληθέντες δ' αὐτῶν, καὶ εἰ ἄλλως ἦσαν ἐφύτοις, οἱ
20 τούναντιον ἀπιτράπησαν, πολὺ δὲ μᾶλλον ἢ μεγέθει πᾶσάν μαθη-
σιων καὶ ἀληθείᾳ διαφέρουσα γνώσις χαλεπωτάτη κτήσασθαι καὶ ἐν
πολλῇ καμᾶτῳ περιγίνεται, ἀλλ', ὡς ἴσκειν, οὐκ ἴσθασαν μυστήρια
θεοῦ, ὅτι ὁ θεὸς ἔκτισεν τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ ἀσφαλείᾳ καὶ εἰκονε-
τῆς ἰδίας ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν, καθ' ἣν ἰδιότητα τοῦ πάντος
25 εἰδύτος ὁ γνωστικὸς καὶ δίκαιος καὶ ὁσιος μετὰ φρονήσεως εἰς
μέτρον ἡλικίας τελείας ἀφικνεῖσθαι σπειόμενος, ὅτι δ' οὐ μόνον οἱ
πράξις καὶ αἱ ἔννοιαι, ἀλλὰ καὶ οἱ λόγοι καθαρινοῦσι τῷ γνωστικῷ
ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν μου, ἐπισκέψου εντὸς σφῶν· ἐπίψυξά-
μι καὶ οὐκ ἐφύθη ἐν ἐμοὶ ἀδικία, ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου
30 τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τί λέγει ἐπὶ ἔργα τῶν ἀνθρώπων· ὁ
αὐτὴν τὴν ἀμαρτίαν γνωρίζει, οὐ παραχθῆσαν ἐπὶ μετάνοιαν κα-
τὰ τὸν γὰρ τοῦτο καὶ τῶν ἄλλων πιστόν· ἀλλ' ὁ ἴστιν ἀμαρτία· οὐδὲ
γὰρ τῆρδὲ τίτος καταγινώσκει, ἀλλ' ἀπλῶς πάντες τῆς ἀμαρτίας.

16 20 vgl. Plat. Mor. p. 2 C 22-24 Weich. Sal. 2, 22f 25 Plat.
Erat. p. 17. B 25f vgl. Ezech. 4, 13 28 30 Paul. 1v. 11

1 ἀσφαλείᾳ φ. οὐκ ἀσφαλείᾳ Subject not done Weich. Sal. ἀσφαλείᾳ φφ-
ρησ. L. 3 ἡλικίας ἐπιτηδειότης L. vgl. abet. Z. 10 4 γενετῆς, L. 7 ἀτελής;
L. 11 τοῦ ἐπιτ. St. 13 γὰρ Ma. 17 πρὸς τὴν We. πρὸς τὴν L. 20 φ. οὐκ
κατὰ L. 20 οὐκ ἐφύθη L. 21 καταγινώσκει, St. We.

οὐδ' ὃ ἐποίησέν τις κακῶς, ἀλλὰ τὸ μὴ ποιητέον συνίστησιν. ὅθεν 4
καὶ ἡ μετάνοια δισσή· ἢ μὲν κοινή ἐπὶ τῷ πεπλημμεληκέναι, ἢ δέ,
τὴν φύσιν τῆς ἀμαρτίας καταμαθοῦσα, ἀφίστασθαι τοῦ ἀμαρτάνειν
αὐτοῦ κατὰ προηγουμένον λόγον πείθει, ᾧ ἔπεται τὸ μὴ ἀμαρ-
5 τάνειν.

Μὴ τοίνυν λεγόντων ὡς ὁ ἀδικῶν καὶ ἀμαρτάνων κατ' ἐνέργειαν 98, 1
δαιμόνων πλημμελεῖ, ἐπεὶ κἂν ἀθῆτος γένοιτο, τὰ δὲ αὐτὰ τοῖς δαι-
μονίοις κατὰ τὸ ἀμαρτάνειν αἰρούμενος, ἀνέδραστος καὶ κούφος καὶ
εὐμετάβολος ἐν ἐπιθυμίαις, ὡς δαιμων, γίνεται ἄνθρωπος δαιμονικός.
10 αὐτίκα ὁ μὲν κακὸς φύσει, ἀμαρτητικός διὰ κακίαν γενόμενος, φαῦλος 2
καθέστηκεν, ἔχων ἦν ἐκῶν ἐλλετο· ἀμαρτητικός δὲ ὢν καὶ κατὰ τὰς
πράξεις διαμαρτάνει· ἔμπαλιν δὲ ὁ σπουδαῖος κατορθοῖ. διὸ οὐ μό- 3
νον τὰς ἀρετάς, ἀλλὰ καὶ τὰς πράξεις τὰς καλὰς ἀγαθὰ καλοῦμεν·
τῶν δὲ ἀγαθῶν ἴσμεν τὰ μὲν αὐτὰ δι' αὐτὰ ἀρετὰ, ὡς τὴν γνῶσιν
15 (οὐ γὰρ ἄλλο τι ἐξ αὐτῆς θηρῶμεν, ἐπειδὴν παρῆ, ἢ μόνον τὸ
παρεῖναι αὐτὴν καὶ ἐν ἀδιαλείπτῳ θεωρεῖν ἡμᾶς εἶναι καὶ εἰς αὐτὴν
καὶ δι' αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι), τὰ δὲ δι' ἕτερα, (ὡς) τὴν πίστιν διὰ
τὴν ἐξ αὐτῆς περιγενομένην φυγὴν τε τῆς κολάσεως καὶ ἀφέλειαν
τὴν ἐκ τῆς ἀνταποδόσεως. φόβος μὲν γὰρ αἰτίας τοῦ μὴ ἀμαρτάνειν
20 τοῖς πολλοῖς, ἐπαγγελία δὲ ἀφορμὴ τοῦ διώκειν ὑπακοήν, δι' ἧς ἡ
σωτηρία. τελειότατον ἄρα ἀγαθὸν ἡ γνῶσις, δι' αὐτὴν οὐσα ἀρετῆ, 99, 1
κατ' ἐπακολούθημα δὲ καὶ τὰ διὰ ταύτης ἀκολουθοῦντα καλά. καὶ 2
ἡ κόλασις τῷ μὲν κολαζομένῳ διορθώσεως αἰτία, τοῖς δὲ διορᾶν |
πόρρωθεν δυναμένοις παράδειγμα γίνεται, δι' οὗ τὸ συνεμπίπτειν 282 3
25 τοῖς ὁμοίοις ἀνακόπτουσιν. δεξώμεθα οὖν τὴν γνῶσιν οὐ τῶν ἀπο- 3
βαινόντων ἐφιέμενοι, ἀλλ' αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ γινώσκειν ἀσπαζόμενοι.
πρώτη γὰρ ἀφέλεια ἡ ἕξις ἡ γνωστικὴ, ἡδονὰς ἀβλαβεῖς παρεχομένη
καὶ ἀγαλλίασιν καὶ νῦν καὶ εἰς ὕστερον. τὴν δὲ ἀγαλλίασιν εὐφρο- 4
σύνην εἶναι φασιν, ἐπιλογισμὸν οὐσαν τῆς κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἀρετῆς
30 διὰ τινος ἰστιάσεως καὶ διαχύσεως ψυχικῆς. τὰ δὲ μετέχοντα τῆς 5
γνώσεως ἔργα αἱ ἀγαθαὶ καὶ καλαὶ πράξεις εἰσὶν. πλοῦτος μὲν | γὰρ 790 P
ἀληθῆς ὁ ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἀρετὴν πράξεσι πλεονασμός, πενία δὲ ἡ
κατὰ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας ἀπορία. αἱ κτήσεις γὰρ καὶ χρήσεις 6
τῶν ἀναγκαίων οὐ τὴν ποιότητα ἔχουσι βλαβεράν, ἀλλὰ τὴν παρὰ

10—17 Chrysipp Fr. mor. 110 Arnim 31—33 vgl. QDS 19 33—
S. 482, 1 αἱ—ποσότητα Sacr. Par. 253 Holl; Maximus Cap. 13; Antonius Me-
lissa p. 37 Gesner

17 (ὡς) Heuse 21 τελειότατον L αὐτὴν L 33 κοσμικὰς Sy κο-
σμίας L 33 f ἡ τῶν ἀναγκαίων κτήσεις καὶ χρήσεις—ἔχει (ἴσχει) Sacr. Par. (RL)
Max. Ant.

Clemens II.

31

τὸ μέτρον ποσότητα. διόπερ τὰς ἐπιθυμίας ὁ γνωστικὸς περιγράφει :
κατὰ τε τὴν κτῆσιν κατὰ τε τὴν χρῆσιν, οὐχ ὑπερβαίνων τὸν τῶν
ἀναγκαίων ὄρον. τὸ ζῆν ἄρα τὸ ἐνταῦθα ἀναγκαῖον ἠγοούμενος :
ἐπιστήμης συνάξῃσιν καὶ τὴν περιποίησιν τῆς γνώσεως. οὐδὲ τὸ ζῆν
5 ἀλλὰ τὸ εὐ ζῆν περὶ πλείστον ποιήσεται, μῆτ' οὖν παιδας μῆτ' ἐπι-
γάμον ἢ τοὺς γονεὺς τῆς πρὸς τὸν θεὸν ἀγάπης καὶ τῆς ἐν αὐτῷ
δικαιοσύνης προτιμῶν. ἀδελφῆ δὲ τούτῳ ἢ γυνὴ μετὰ τὴν παιδα-
ποιαν, ὡς καὶ ὁμοπατρία, κρίνεται. τότε μόνον τοῦ ἀνδρὸς ἀνα-
μιμνησκομένη, ὀπιηνίκα ἂν τοὺς τέκνοις προσβλέπη, ὡς ἂν ἀδελφῆ.
10 τῷ ὄντι ἐσομένη καὶ μετὰ τὴν ἀπόθειον τῆς σαρκὸς τῆς διαχωρι-
ζούσης καὶ διοριζούσης τὴν γνώσιν τῶν πνευματικῶν τῇ ἰδιότητι
τῶν σχημάτων. αὐταὶ γὰρ καθ' αὐτὰς ἐπ' ἰσῆς εἰσὶ ψυχὰς αἱ ψυχῶν
οὐδέτεραι, οὔτε ἀρρενεὶς οὔτε θήλειαι, ἐπὶ μῆτε γαμῶσι μῆτε γαμ-
σκωνται· καὶ μὴ τι οὕτως μετατίθεται εἰς τὸν ἀνδρα ἢ γυνή. ἀπὸ
15 λυγτος ἐπ' ἰσῆς καὶ ἀνδρική καὶ τελεία γενομένη. τοῦτ' ἴν' ἄρα ὁ
τῆς Σάρρας γένεσιν παιδὸς εὐαγγελισθείσης γέλωι, οὐκ ἀπιστιώσαι·
οἶμαι, τῷ ἀγγέλῳ, καταδεδουλωθείσης δὲ ἐκείνην αὐτῆς τὴν ὁμίλιαν. ἐπὶ
ἴς ἐμελλεν παιδὸς γενήσεσθαι μῆτηρ. καὶ μὴ τι ἐκτοτε ὁ Ἄβραάμ
ὀπιηνίκα παρὰ τῷ βασιλεὶ τῆς Αἰγύπτου διὰ τὸ τῆς Σάρρας ἱερ-
20 θύνηεν κάλλος, οἰκείως αὐτὴν ἀδελφὴν προσελεπεν καὶ ὁμοπατρίαν
ἀλλ' [οὔτε] ὁμομητρίαν οὐδέπω.

Τοῖς μὲν οὖν ἐξ ἁμαρτιῶν μετανενοηκόσι καὶ μὴ στερεῶς πενι-
στεϊκόσι διὰ τῶν δεήσεων παρέχει ὁ θεὸς τὰ αἰτήματα, τοῖς δ'
ἀναμαρτήτως καὶ γνωστικῶς βιοῦσιν ἐννοησαμίνοις μόνον δίδωσιν
25 αὐτίκα τῇ Ἄννη ἐννοηθείσῃ μόνον τοῦ παιδὸς ἰδοῦθαι σύλληψις· τοῖς
Σαμονήλ· εἰρησασί, φησὶν ἢ γραφῆ, καὶ ποιήσω· ἐννοήθητι καὶ
δαίσει· καρδιογενώσθητι γὰρ τὸν θεὸν παρελήθαμεν, οὐκ ἐκ κινή-
ματος ψυχῆς· τεκμαιρόμενον καθάπερ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' οὐδέ
ἐκ τοῦ ἀποβαίνοντος (γιγνώσκον | γὰρ οὔτως νοεῖν). οὐδέ, ὡς ὁ
30 ἀρχιτέκτων γινόμενον τὸ ἔργον ἐπῆνεσε, καὶ ὁ θεὸς οὔτως ποιῆσει·

4 f vgl. Plato Kriton p. 45 B οὐδὲ τὸ ζῆν περὶ πλείστον ποιήσεται, ἀλλὰ τὸ
εὐ ζῆν. 18 vgl. Gal. 3, 28 18 f vgl. Matth. 22, 30, Mark. 12, 25, Luk.
20, 35 16—18 vgl. Gen 18, 12 18 21 vgl. Gen 12 11 20 20 f vgl.
Gen. 24, 12 22 27 vgl. Strom. VI 78, 1 mit Anm. 23 f vgl. 1 Sam. 1 13
26 f vgl. Matth. 7, 7 27 vgl. Act. 1, 24; 15, 8

18 f γαμίσκονται L 17 ἐκείνην ἢ ἐκείνη; L 20 f καὶ ὁμοπατρίαν.
ἀλλ' [οὔτε] ὁμομητρίαν οὐδέπω ἢ ἀλλ' οὔτε ὁμομητρίαν οὐδέτω καὶ ὁμοπατρίαν
L 28 περὶ ψυχῆς ἢ περὶ τῆς ψυχῆς L 29 ὁ ub. d. Z. L'

τὸ φῶς, ἔπειτα ἰδῶν, καλὸν εἶπεν· ὁ δέ, καὶ πρὶν ἢ ποιῆσαι, οἶον 6
ἔσται, εἰδώς, τοῦτο ἐπήνεσεν· τὸ <δ'> ἐγένετο δυνάμει ποιούντος καλὸν
ἄνωθεν διὰ τῆς ἀνάρχου προθέσεως τὸ ἐσόμενον ἐνεργεῖα καλόν.
αὐτίκα τὸ ἐσόμενον ἤδη προεἶπεν εἶναι καλόν, τῆς φράσεως ὑπερ- 7
5 βατῶ κρυφάσης τὴν ἀλήθειαν.

Εὐχεται τοίνυν ὁ γνωστικὸς καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν πᾶσαν [τὴν] 102, 1
ὄραν, δι' ἀγάπης οικειούμενος τῷ θεῷ. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἄφροισιν
ἀμαρτιῶν αἰτήσεται, μετὰ δὲ τὸ μηκέτι ἀμαρτάνειν ἔτι τὸ εὖ ποιεῖν
δύνασθαι καὶ πᾶσαν τὴν κατὰ τὸν κύριον δημιουργίαν τε καὶ οἰκονο-
10 μίαν συνιέναι, ἵνα δὴ, καθαρὸς τὴν καρδίαν· γενόμενος, δι' ἐπιγνώ- 2
σεως τῆς διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· τὴν
μακαρίαν θέαν μνηθῆ, ἐπακούσας τῆς λεγούσης γραφῆς ἀγαθὸν
νηστεία μετὰ προσευχῆς· νηστεία δὲ ἀποχὰς κακῶν μηνύουσιν πάν- 8
των ἀπαξιαπλῶς, τῶν τε κατ' ἐνέργειαν καὶ κατὰ λόγον καὶ κατὰ
15 τὴν διάνοιαν αὐτήν. ὡς ἔοικεν οὖν ἡ δικαιοσύνη τετράγωνός ἐστι, 4
πάντοθεν ἴση καὶ ὁμοία ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ, ἐν ἀποχῇ κακῶν, ἐν
εὐποίᾳ, ἐν τελειότητι γνωστικῇ, οὐδαμῇ οὐδαμῶς χωλεύουσα, ἵνα
μὴ ἀδικός τε καὶ ἄνιστος φανῆ. ἢ μὲν οὖν τίς ἐστι δίκαιος, πάντως 5
σύτος καὶ πιστός, ἢ δὲ πιστός, οὐδέπω καὶ δίκαιος, τὴν κατὰ προ-
20 κοπήν καὶ τελείωσιν δικαιοσύνην λέγω, καθ' ἣν ὁ γνωστικὸς δίκαιος
λέγεται. αὐτίκα τῷ Ἀβραάμ πιστῷ γενομένῳ ἐλογίσθη εἰς δικαιο- 103, 1
σύνην, εἰς τὸ μείζον καὶ τελειότερον τῆς πίστεως προβεβηκότε. οὐ 2
γὰρ ὁ ἀπεχόμενος μόνον τῆς κακῆς πράξεως δίκαιος, ἐὰν μὴ προσ-
εξεργάσῃται καὶ τὸ εὖ ποιεῖν καὶ τὸ γινώσκειν, δι' ἣν αἰτίαν τῶν
25 μὲν ἀφεκτέον, τὰ δ' ἐνεργητέον. ἰδιὰ τῶν ὀπλων τῆς δικαιοσύνης 8
τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν· φησὶν ὁ ἀπόστολος παραπέμπεσθαι τὸν
δίκαιον εἰς κληρονομίαν τὴν ἄκραν, ὑπὸ τῶν μὲν πεφραγμένον, τοῖς

1 vgl. Gen. 1, 3 f 6 f vgl. Strom. VII 77, 2 10 vgl. Matth. 5, 8
11 vgl. I Kor. 13, 12 12 f vgl. Tob. 12, 8 14 f vgl. Strom. II 50, 2
15—18 ὡς ἔοικεν ἢ — φανῆ Sacr. Par. 254 Holl; Maximus Cap. 1; Flor. Mon.
f. 16v 15 f ὡς ἔοικεν ἢ — ὁμοία Antonius Melisea I 13 p. 14 Gesner mit dem
Lemma Μεθοδίου 15 zu τετράγωνος vgl. z. B. Plato Protag. p. 339 B; 344 A
21 f Gen. 15, 6 (Röm. 4, 3) 22—25 οὐχ ὁ — ἐνεργητέον Sacr. Par. 255
Holl 25 f II Kor. 6, 7

2 τὸ <δ'> Schw δ He ποιῶν Ma; aber vgl. z. B. S. 466, 4. 27 4 τῆς Sy
τῆι L 6 [τὴν] Ma 8 ἔτι τὸ St ἐπὶ τὸ L ἐπὶ τῷ Sy ἔπειτα Ma 16 πάν-
τοθεν < Max. Flor. Mon. 17 χορεύουσα Flor. Mon. 18 τε < Max. Flor.
Mon. γε Sacr. Par. PM ~ nach ἄνιστος Sacr. Par. OAH 18 f ἢ L² ἢ L¹
23 μόνον < Sacr. Par. 23 f προεξεργ. Sacr. Par. 27 τῶν μὲν St μὲν
τῶν L

δὲ καὶ ἐνεργοῦντα. οὐ γὰρ ἡ σκέπη μόνη τῆς παντευχίας καὶ ἡ τῶν ἁμαρτημάτων ἀποχὴ ἱκανὴ πρὸς τελείωσιν, εἰ μὴ προσλάβῃ τὸ ἔργον τῆς δικαιοσύνης, τὴν εἰς εὐποίαν ἐνέργειαν. τότε ὁ περιδέξας ἡμῖν καὶ γνωστικός ἐν δικαιοσύνῃ ἀποκαλύπτεται, δεδοξασμένος ἦδὲ
 5 κἀνθ' ἐνδε καθάπερ | ὁ Μωνοῦς τὸ πρόσωπον (τῆς ψυχῆς). ὅπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἰδίωμα χαρακτηριστικὸν τῆς δικαίας εἰρήκαμεν ψυχῆς καθάπερ γὰρ τοῖς ἐρίοις ἢ στῦνις τῆς βαφῆς ἐμμείνασα τὴν ἰδιότητα καὶ παραλλαγὴν πρὸς τὰ λοιπὰ παρέχει ἔρια, οὕτως καὶ τῆς ψυχῆς ὁ μὲν κόπος παρήλθεν, μένει δὲ τὸ καλόν, καὶ τὸ μὲν ἦδὲ κατα-
 10 λείπεται, ἀναμάσσεται δὲ τὸ αἰσχρόν. αὐταὶ γὰρ ἐκατέρας ψυχῆς χαρακτηριστικαὶ ποιότητες, ἀφ' ὧν γνωρίζεται ἢ μὲν δεδοξασμένη, ἢ δὲ κατεγνωσμένη. καὶ μὴν καθάπερ τῷ Μωνοῦ ἐκ τῆς δικαιοπραγίας καὶ τῆς κατὰ τὸ συνεχὲς πρὸς τὸν θεὸν τὸν λαλοῦντα αὐτῷ ὁμιλίας ἐπίχροιά τις ἐπικαθίξει τῷ προσώπῳ δεδοξασμένη, οὕτως καὶ τῇ
 15 δικαίᾳ ψυχῇ θεία τις ἀγαθωσύνης δύναμις κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν κατὰ τε τὴν προφητείαν κατὰ τε τὴν διοικητικὴν ἐνέργειαν ἐγχετομένη, ὅλον ἀναγνάσματος νοεροῦ καθάπερ ἡλιακῆς ἀλλῆς ἐναποσημαίνεται, δικαιοσύνης σφραγίδα ἐπιφανῆ, φῶς ἠνωμένον ψυχῇ δι' ἀγάπης ἀδιαστάτου, θεοφοροσύνης καὶ θεοφορουμένης. ἐνταῦθα ἢ ἐξομοίωσις
 20 ἢ πρὸς τὸν οὐρανὸν θεὸν ἀνακύπτει τῷ γνωστικῷ, εἰς ὅσον ἀνθρωπίνῃ θεμιτὸν φύσει, γινομένη τελείῃ οὕτως ὁ πατήρ, φησὶν, εἰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐκπῶν ἑτεχνία, εἰς μικρὸν μὲθ' ἑμῶν εἶμι. ἐπεὶ καὶ ὁ θεός, οὐχ ἢ φύσει ἀγαθός ἐστι, ταύτη μὲν μακάριος καὶ ἀσθαρτος, οὕτε πράγματ' ἔχων οὔτε ἄλλῳ παρέχων
 25 ποιῶν δὲ ἰδίως ἀγαθά, θεὸς ὄντως καὶ πατήρ ἀγαθός, ὧν τε καὶ γινόμενος ἐν ἀδιαλείπτῳ ἐνποιῶν, ἐν ταύτῳ τῆς ἀγαθωσύνης ἀκαμαράτως μένει. τί γὰρ ὄφελος ἀγαθοῦ μὴ ἐνεργοῦντος, μηδὲ ἀγαθύνοντος;

XIII. Ὁ τοίνυν μετριοπαθῆσας τὰ πρῶτα καὶ εἰς ἀπάθειαν μελι- 101
 3) τήσας ἀξήσας τε εἰς εὐποίαν γνωστικῆς τελειότητος ἰσαγγίλο; μὲν

4 f vgl. Exod. 34, 20 6 εἰρήκαμεν wo? 8-10 vgl. Musonius be-
 tellius N. A. XVI 1 Musonii tell. p. 133, 3 ff Hense: ἂν τε πράξῃ; καλὸν μετὰ
 τούτοις, ὁ μὲν κόπος οἴσεται, τὸ δὲ καλὸν μένει· ἂν τε ποιῆσῃ; αἰσχρὸν μετὰ
 ἑσθῆς, τὸ μὲν ἦδὲ οἴσεται, τὸ δὲ αἰσχρὸν μένει. 19-21 vgl. Plato Theat.
 p. 176 AB 21 f Matth. 5, 45 22 f Job. 13, 31 24 vgl. Diog. Laert. X
 180 C. De nat. deor. I 17, 45 E. kur. Sent. I Usener p. 71, 3 f

8 [τῆς; ἐργῆς; Ma W] 6 ἰδίως (vgl. Strom. VI 134, 2 Lowth τὸ εἶμα
 L 20 τελειοτάτο, οὐ μὲν κατ' L' τελειοτάτο, ἀκάματο; Bywater Journ. of
 Philol. 4 1892 S. 20)

ἐνταῦθα· φωτεινός δὲ ἦδη καὶ ὡς ὁ ἥλιος λάμπων κατὰ τὴν εὐεργεσίαν σπεύδει τῇ γνώσει τῇ δικαίᾳ δι' ἀγάπης θεοῦ ἐπὶ τὴν ἀγίαν μονὴν καθάπερ οἱ ἀπόστολοι, οὐχ, ὅτι ἦσαν ἐκλεκτοί, γενόμενοι ἀπόστολοι κατὰ τι φύσεως ἐξαιρετον ἰδίωμα, ἐπεὶ καὶ ὁ Ἰούδας ἐξε-
 5 λέγη σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οἳοί τε ἦσαν ἀπόστολοι γενέσθαι ἐκλεγέντες πρὸς τοῦ καὶ τὰ τέλη προορωμένον. ὁ γοῦν μὴ σὺν αὐτοῖς ἐκλεγείς 8
 Ματθίας, ἄξιον ἑαυτὸν παρασχόμενος τοῦ γενέσθαι | ἀπόστολον, 793 P
 ἀντικατατάσσεται Ἰούδα. ἔξαστιν οὖν καὶ νῦν ταῖς κυριακαῖς ἑνασκή- 106. 1
 σοντας ἐντολαῖς, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τελείως βιώσαντας καὶ γνωστικώς, εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀποστόλων ἐγγραφήναι. οὗτος πρεσβύ- 2
 10 τερός ἐστι τῶ ὄντι τῆς ἐκκλησίας καὶ διάκονος ἀληθῆς τῆς τοῦ θεοῦ βουλήσεως, ἔαν ποιῇ καὶ διδάσκη τὰ τοῦ κυρίου, οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων χειροτονοῦμενος οὐδ', ὅτι πρεσβύτερος, δίκαιος νομιζόμενος, ἀλλ', ὅτι δίκαιος, ἐν πρεσβυτερίᾳ καταλεγόμενος· κἂν ἐνταῦθα ἐπὶ
 15 γῆς πρωτοκαθεδρῖα μὴ τιμηθῇ, ἐν τοῖς εἰκοσι καὶ τέσσαρασι καθεδεῖται θρόνοις τὸν λαὸν κρίνων, ὡς φησὶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει Ἰωάννης. μίᾳ μὲν γὰρ τῶ ὄντι διαθήκη ἡ σωτήριος ἀπὸ καταβολῆς 8
 κόσμου εἰς ἡμᾶς διήκουσα, κατὰ διαφορῶν γενεᾶς τε καὶ χρόνους διάφορος εἶναι τὴν δόσιν ὑποληφθεῖσα. ἀκόλουθον γὰρ εἶναι μίαν 4
 20 ἀμετάθετον σωτηρίας δόσιν παρ' ἑνὸς θεοῦ δι' ἑνὸς κυρίου ἡ πολυτρόπως ὠφελούσαν. δι' ἣν αἰτίαν τὸ ἡμερότοιχον αἰρεται τὸ διορίζον τοῦ Ἰουδαίου τὸν Ἕλληνα εἰς περιούσιον λαόν. καὶ οὕτως 107, 1
 ἄμφω εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως κατανωσίν, καὶ ἡ ἐξ ἄμφω ἐκλογὴ μίᾳ. καὶ τῶν ἐκλεκτῶν, φησὶν, ἐκλεκτότεροι οἱ κατὰ τὴν 2
 25 τελείαν γνώσιν καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς ἀπηνθισμένοι καὶ τῇ μεγαλοπρεπεστάτῃ δόξῃ τετιμημένοι, κριταὶ τε καὶ διοικηταί, ἐκ' ἰσῆς ἐκ τε Ἰουδαίων ἐκ τε Ἑλλήνων, οἱ τέσσαρες καὶ εἰκοσι, διπλασιασθείσης τῆς χάριτος· ἐπεὶ καὶ αἱ ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἐκκλησίαν προκοπαὶ ἐπισκόπων, πρεσβυτέρων, διακόνων μμῆματα, οἶμαι, ἀγγελικῆς δόξης
 30 κακείνης τῆς οἰκονομίας τυγχάνουσιν, ἣν ἀναμένειν φασὶν αἱ γραφαὶ τοὺς κατ' ἴχρος τῶν ἀποστόλων ἐν τελειώσει δικαιοσύνης κατὰ τὸ εὐαγγέλιον βεβιωκότας. ἐν νεφέλαις τούτους ἀρθέντας γράφει ὁ 8

1 vgl. Matth. 13, 43 6—8 vgl. Act. 1, 23. 26 12 f vgl. viell. Act. 14, 23 14 f vgl. Matth. 23, 6; Mark. 12, 39; Luk. 11, 43; 20, 46 15 f vgl. Apok. Joh. 4, 4; Matth. 19, 28; Luk. 22, 30 20 f vgl. Hebr. 1, 1 21 vgl. Ephes. 2, 14 22 vgl. Tit. 2, 14 23 vgl. Ephes. 4, 13 24—27 vgl. Apok. Joh. 4, 4; Matth. 19, 28; Luk. 22, 30 30—32 vgl. etwa I Kor. 2, 9
 32 I Thesa. 4, 17

4 τε Sy τινε L 7 ἀπόστολος Sy 22 f εἰς—λαόν ~ nach ἄμφω
 Ma 30 φασὶν Sy φησὶν L

ἀπόστολος διακονήσῃν μὲν τὰ πρῶτα, ἔπειτα ἐγκαταταγῆναι τῷ
 πρεσβυτερίῳ κατὰ προκοπὴν δόξης (δόξα γὰρ δόξης διαφέρει). ἄλλοι
 ἂν εἰς τέλειον ἄνδρα ἀνξήσωσιν. XIV. οἱ τοιοῦτοι κατὰ τὸν 10 :
 Δαβὶδ καταπαύουσιν ἐν ὄρει ἀγίῳ θεοῦ, τῇ ἀνωτάτῳ ἐκκλησίᾳ
 5 καθ' ἣν οἱ φιλόσοφοι συνάγονται τοῦ θεοῦ, οἱ τῷ ὄντι Ἰσραηλίται
 οἱ καθαρὸι τὴν καρδίαν, ἐν οἷς δόλος οὐδεὶς, οἱ μὴ καταμείναντες
 ἐν ἰβδομάδι ἀναπαύσεως, ἀγαθοεργία δὲ θεία, ἑξομοιωσικῶς εἰς ὀγ-
 δοαδικῆς εὐεργεσίας κληρονομίαν ὑπερῶντας, ἀκορίστον θεωρία,
 εὐκρινεὶ ἐποπιεῖα προσανέχοντες. ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα, φησὶν ὁ 2
 20 κύριος, πρόβατα, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης, ἄλλης αὐτῆς
 καὶ μονῆς ἀναλόγως τῆς πίστεως κατηξιωμένα. ἔτα δὲ ἐμὰ πρόβατα 3
 τῆς ἐμῆς ἀκούει φωνῆς, συνιέντα γνωστικῶς τὰς ἐντολάς, τὸ δ'
 ἔστιν μεγαλοφρόνως καὶ ἀξιολόγως ἐκδέχεσθαι σὺν καὶ τῇ τῶν Ἱσραὴλ
 ἀνταποδόσει τε καὶ ἀντακολουθίᾳ, ὅσπερ ὅταν ἀκούσωμεν ἢ πίστευ- 4
 15 σον ἀέσωκέν σε, οὐχ ἀπλῶς τοὺς ὀκνοῦσιν πιστεύσαντας σωθῆναι
 λέγειν αὐτὸν ἐκδεχόμεθα, ἐὰν μὴ καὶ τὰ Ἱσραὴλ ἀκολουθήσῃ, αὐτίκα 5
 Ἰουδαίοις μόνον, ταύτην ἔλεγε τὴν φωνὴν τοῖς νομικῶς καὶ ἀπι-
 λήπτως βεβηκόσιν, οἷς μόνον ἢ εἰς τὸν κύριον ἐπελείπειτο πίστις,
 οὐκ ἂν οὐν μετὰ ἀφρασίας πιστὸς εἴη, ἀλλὰ κἂν (μὴ ἐξέλιθη τὴν σάρκα 100 1
 20 ἀποθίσει τὰ πάθη ἀνάγκη τοῦτο, ὡς εἰς τὴν μονὴν τὴν οὐκίαν
 χωρῆσαι δετηθῆναι, πλέον δὲ ἔστι τοῦ πιστεῦσαι τὸ γινῶναι, καθά 2
 περ ἀμίλει τοῦ σωθῆναι τὸ καὶ μετὰ τὸ σωθῆναι τιμῆς τῆς ἀνω-
 τάτω ἀξιοθῆναι, διὰ πολλῆς τοίνυν | τῆς παιδείας ἀπεκδέσμενος, 3
 τὰ πάθη ὁ πιστὸς ἡμῖν μέτιστα ἐπὶ | τὴν βέλτερον τῆς προτίρας 4
 25 μονὴν, μεγίστην κόλασιν ἐπιφερόμενος τὸ ἴδιωμα τῆς μεταβολῆς ὡς
 ἐξήμαρτεν μετὰ τὸ βάπτισμα ἀνιᾶται γοῦν ἔτι μᾶλλον ἢτοι μὴδὲ 5
 ἢ καὶ μὴδ' ὅλως τεγγάνων σὺν ἄλλοις ὄρα μετεπιφύλαξ, πρὸς 6 2
 καὶ ἐκαιοχένηται τοῖς πλημμεληθῆσιν αὐτῶ, αἱ δὲ μέγιστα κόλασι,
 εἰσὶ τῶ πιστῶ, ἀγαθὴ γὰρ ἡ τοῦ θεοῦ δικαιοσύνη καὶ δικαία ἔστιν 6
 31 ἢ ἀγαθότης αὐτοῦ, κἂν παύονται ἄρα που αἱ τιμαίαι κατὰ τὴν 6
 ἀποπλήρωσιν τῆς ἐκτίσεως καὶ τῆς ἑκάστον ἀποκαθάσεως, μεγίστην
 ἰσχύν παραμίνουσιν λύπην οἱ τῆς ἄλλης ἀξίως ἐπιθέτεται αὐτῆς, τῆς
 ἐπὶ τῷ μὴ συνιέναι τοῖς διὰ δικαιοσύνην δοξαζομένοις.

2 vgl. I Kor 12, 11 3 Ephes. 4, 11 4 Psal. 14, 1 5 f vgl. Joh
 1, 47 6 Math 5, 8 7 f vgl. Strom IV 100, 2 10 Joh 10, 16 11 f
 Joh. 10, 27 14 f vgl. Mark 5, 34 u. 5 20 f d; ad 4 - aītos vgl. Par
 20, Holl 32 vgl. Z. 1-1

1 ἐγκαταταγῆναι L 7 vor ἀναπαύσεως u. ἀξιοθῆναι von L' getilgt
 10 vor ἄλλης, u. αἰσ von L' getilgt 17 νομικῶς Po νομικός; L 19 u. f
 vgl. S. 40, 14 Ma 25 μονὴν P μονῆς; L 32 αἰσ vgl. L

Ἀντίκα ὁ Σολομῶν σοφὸν καλῶν τὸν γνωστικὸν περὶ τῶν θαν- 110, 1
 μαζόντων αὐτοῦ τὸ ἀξίωμα τῆς μονῆς τάδε φησί· ὄψονται γὰρ
 τελευτήν σοφοῦ καὶ οὐ νοήσουσι, τί ἐβουλεύσατο περὶ αὐτοῦ καὶ εἰς
 τί ἠσφαλίσατο αὐτὸν ὁ κύριος· ἐπὶ τε τῆς δόξης ἐροῦσιν αὐτοῦ· 2
 οὗτος ἦν ὃν ἐσχομέν ποτε εἰς γέλωτα καὶ εἰς παραβολὴν ὀνειδισμοῦ,
 οἱ ἄφρονες· τὸν βίον αὐτοῦ ἐλογισάμεθα μανίαν καὶ τὴν τελευτήν
 αὐτοῦ ἄτιμον· πῶς κατελογίσθη ἐν υἱοῖς θεοῦ καὶ ἐν ἁγίοις ὁ κλη- 3
 ρος αὐτοῦ ἐστιν; οὐ μόνον τοίνυν ὁ πιστός, ἀλλὰ καὶ ὁ ἔθνεκός 3
 δικαιοτάτα κρίνεται. ἐπειδὴ γὰρ ἦθει ὁ θεός, ἅτε προγονώστης ὢν,
 10 μὴ πιστεύοντα τοῦτον, οὐδὲν ἤττον, ὅπως τὴν γε καθ' ἑαυτὸν ἀνα-
 δέξηται τελείωσιν, ἔδωκεν μὲν φιλοσοφίαν αὐτῷ, ἀλλὰ πρὸ τῆς
 πίστεως, ἔδωκεν δὲ τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα εἰς
 θρησκείαν, ἃ ἐποίησεν ὁ θεὸς τοῖς ἔθνεσιν, φησὶν ὁ νόμος, ἵνα μὴ
 τέλειον ἄθροι γενόμενοι τελέως καὶ διαφθαρώσιν. οἱ δὲ πάν 4
 15 γινόμενοι τῇ ἐντολῇ ἀγνώμονες, γλυπτοὶς προσεσχηκότες ἀγάλμασι,
 ἂν μὴ μετανοήσωσι, κρίνονται, οἱ μὲν, ὅτι θνηθέντες οὐκ ἠθέλησαν
 πιστεῦσαι τῷ θεῷ, οἱ δέ, ὅτι καὶ θελήσαντες οὐκ ἐξεπόνθησαν περι-
 γενέσθαι πιστοὶ· ναὶ μὴν κἀκεῖνοι οἱ ἀπὸ τῆς τῶν ἄστρον σεβήσεως 111, 1
 μὴ ἐπαναδραμόντες ἐπὶ τὸν τούτων ποιητήν. ὁδὸς γὰρ ἦν αὕτη
 20 δοθεῖσα τοῖς ἔθνεσιν ἀνακῦφαι πρὸς θεὸν διὰ τῆς τῶν ἄστρον
 θρησκείας. οἱ δὲ μὴ ἐπὶ τούτοις θελήσαντες ἐπιμείναι τοῖς δοθεῖσιν 2
 αὐτοῖς ἀστράσι, ἀλλὰ καὶ τούτων ἀποπεσόντες εἰς λίθους καὶ ξύλα,
 ὡς χνοῦς, φησὶν, ἐλογίσθησαν | καὶ ὡς σταγῶν ἀπὸ κάδου, περισ- 796 P
 σοὶ εἰς σπηρίαν, οἱ ἀπορριπτόμενοι τοῦ σώματος. ὥσπερ οὖν τὸ 3
 25 μὲν ἀπλῶς σφίξειν τῶν μέσων ἐστίν, τὸ δ' ὀρθῶς καὶ θεόντως κατ-
 ὀρθωμα, οὕτως καὶ πᾶσα πράξις γνωστικῷ μὲν κατόρθωμα, τοῦ
 δὲ ἀπλῶς πιστοῦ μέσῃ πράξις λέγοιτ' ἂν, μηδέπω κατὰ λόγον ἐπιτε-
 λουμένη μηδὲ μὴν κατ' ἐπίστασιν κατορθουμένη, πᾶσα δὲ ἔμκαλιν
 τοῦ ἐθνικοῦ ἀμαρτητικῆ· οὐ γὰρ τὸ ἀπλῶς εὖ πράττειν, ἀλλὰ τὸ
 30 πρὸς τινα σκοπὸν τὰς πράξεις ποιεῖσθαι καὶ (κατὰ) λόγον ἐνεργεῖν
 καθῆκον αἱ γραφαὶ παριστάσιν. καθάπερ οὖν τοῖς ἀπείροις τοῦ 112, 1
 λυρίζειν λύρας οὐχ ἀπτεόν οὐδὲ μὴν τοῖς ἀπείροις τοῦ ἀλεῖν ἀλύων,
 οὕτως οὐδὲ πραγμάτων ἀπτεόν τοῖς μὴ τὴν γνώσιν εἰληφόσι καὶ

2—4 Weish. Sal. 4, 17 4—8 Weish. Sal. 5, 3—5 11—14 vgl. Orig.
 Comm. in Joh. II 3, 25 p. 56, 9f Preuschen 18 vgl. Deut. 4, 19 22 vgl.
 z. B. Jerem. 2, 27 28 vgl. Psal. 1, 4; Jes. 40, 15 u. Strom. IV 154, 4; VII
 110, 3 34—31 Chrysipp Fr. mor. 515 Arnim 31—S. 488, 1 καθάπερ
 τοῖς — τὸν βίον χρηστέον Sac. Par. 257 Holl

16 ἂν St κἂν L 19 τὸν corr. aus τῶν L¹ 28 πᾶσα Schw παντός
 L 30 (κατὰ) (vgl. S. 488, 28f) Po 31 καθῆκον Arnim καθῆκεν L καθῆκεν,
 ὡς) Sy

εἰδόσιν ὅπως αὐτοῖς παρ' ὅλον τὸν βίον χρησιτέον. τὸν γοῖν τῆς 2
ἐλευθερίας ἀγῶνα οὐ μόνον ἐν πολέμοις ἀγωνίζονται οἱ πολέμων
ἀθληταί, ἀλλὰ καὶ ἐν συμποσίοις καὶ ἐπὶ κοίτης κὰν τοῖς δικαστη-
ριοῖς οἱ ἀλειψάμενοι τῷ λόγῳ. ἀιχμάλωτοι γενέσθαι ἡδονῆς αἰσχ-
5 νόμενοι·

οὐ μήποτε τὰν ἀρετὰν ἀλλάξομαι ἀντ' ἀδίκου κέρδους.

ἄδικον δὲ ἀντικρυς κέρδος ἡδονὴ καὶ λύπη πόθος τε καὶ φόβος καὶ 3
συνελόντι εἰπεῖν τὰ πάθη τῆς ψυχῆς. ὅν τὸ παραντίκα τερπνὸν
ἀνιαρὸν εἰς τοῦτιόν. ἐπὶ γὰρ ὄφελος. ἐὰν τὸν κόσμον κερδήσῃ· 4
10 φησί, ἐπὶ τὴν δὲ ψυχὴν ἀπολλέσῃ· οὐδὲν οὖν τοῦς μὴ ἐπιτελοῦντα· 4
τὰς καλὰς πράξεις οὐδὲ γινώσκουσιν τὰ ἀφέλιμα ἑαυτοῖς. εἰ δὲ τοῦτο.
οὐδὲ εἴξασθαι ὀρθῶς οἱοῖται οἱ οὗτοι παρὰ τοῦ θεοῦ λαβεῖν τὰ ἀγαθὰ
ἀγνοοῦντες τὰ ὄντως ἀγαθὰ, οὐδ' ἂν λαβόντες ἀλοθιοῦντο τῆς δω-
15 ἀρεῆς οὐδ' ἂν τι ἀπολαύσειαν κατ' ἀξίαν οὐ μὴ ἔγνωσαν. ἐπὶ τι τῆς
ἀπειρίας τοῦ χρῆσασθαι | τοῖς δοθεῖσι καλῶς ἐπὶ τι τῆς ἀγαν ἐμα-
θίας, μηδέπω πῶς χρησιτέον ταῖς θείαις δωρεαῖς ἔγνωκότες. ἀμαθία
δὲ ἀγνοίας αἰτία.

Καὶ μοι δοκεῖ κομπῶδους μὲν εἶναι εὐχῆς καύχημα, πλὴν ἐόντων 112 1
εὐδότητον, ἐπιφθέγγισθαι τοῖς κατὰ περιστάσεων συμβαλίνουσι·

2) πρὸς ταῦθ' ὅ τι χρὴ καὶ παλαμάσθων·
τὸ γὰρ εἴ μετ' ἐμοῦ
καὶ τὸ δίκαιον σύμμαχον ἴσται,
καὶ οὐ μή ποτε ἄλω, καλὰ πράσσων.

αὕτη δὲ ἡ ἐϋδυνειδιολογία τὸ ὄσιον τὸ πρὸς τὸν θεὸν καὶ τὸ πρὸς τοῖς 2
2) ἀνθρώποις δίκαιον διασώζει, καθαρὰν τὴν εὐχὴν ἐπιλάττουσα δω-
ροῦμασι σεμνοῖς καὶ λόγοις ἀγνοῖ καὶ τοῖς δικαίοις ἴσται. οὕτως 3
δύναμιν λαβοῦσα κεραικὴν ἢ ψυχὴ μελιτῆ εἶναι θεῶς, πακὸν μὲν
οὐδὲν ἄλλο πλὴν ἀγνοίας εἶναι νομίζουσα καὶ τῆς μὴ κατὰ τὸν
ὀρθοῦν λόγον ἐπιφθίας. αἱ δὲ ἐχαρακτοῦσα ἐπὶ πᾶσι τῷ θεῷ δε-

6 PLAT. Adesp. 104 B; vgl. Pindar Pyth. IV 140 κέρδος αἰνέσαι πρὸς ἄσπ.
ἀσπιν 9 f vgl. Matth. 10, 20, Mark. 8, 9, Luk. 9, 25 20-22 Epictetus
Fr. inc. 91, 1. 3 5; vgl. Elter. önom. hist. 110 27 vgl. S. 105 9, Protr. 114 4

1 παρ' ὅλον Hacc. Par. wie Henschel παρὰ λόγῳ L. χρησιτέον τὸν θεὸν
Ze. hem der Umstellung L. 6 μήποτε τὰν Beugk. μὲν ποτ' ἂν L. μὲν ποτ' τὰν
Sy ἀλλάξομαι Sy ἀλλάξουμαι L. 7 ποθοῦ, vgl. Chrys. p. Fr. mor. 50 f Argum.
Munsel πόθος L. 12 οἱοῖται am Rand L. 14 ἂν τι Sy ἀντι L. 16 μηδέπω
πίος Henschel μηδὲ πῶς Sy 18 δοκεῖ Cobet S. 454 δοκῶ L. 20 παλαμάσθων
Cic. Ad Att. VIII 8 2 παλαμάσθων L. 22 κατὰ Epict. abet nicht (Zeem.)

ἀκοῆς δικαίας καὶ ἀναγνώσεως θείας, διὰ ζητήσεως ἀληθοῦς, διὰ
 προσφορᾶς ἀγίας, δι' εὐχῆς μακαρίας, αἰνοῦσα, ὑμνοῦσα, εὐλογοῦσα,
 ψάλλουσα· οὐ διορίζεται ποτε τοῦ θεοῦ κατ' οὐδένα καιρὸν ἢ τοιάδε
 φωνή. εἰκότως οὖν εἴρηται· καὶ οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ συνήσουσιν 4
 5 ἀλήθειαν, καὶ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ προσμενοῦσιν αὐτῷ.· ὁρᾶς οἷα
 περὶ τῶν γνωστικῶν διαλέγεται ἡ σοφία. ἀναλόγως ἄρα καὶ (αἰ) μοναὶ 114, 1
 ποικίλαι κατ' ἀξίαν τῶν πιστευσάντων. αὐτίκα ὁ Σολομών· ὁδοθή-
 σεται γὰρ αὐτῷ τῆς πίστεως ἢ χάρις ἐκλεκτῆ καὶ κληῖρος ἐν ναῶ
 κυρίου θυμηρέστερος.· τὸ συγκριτικὸν γὰρ δείκνυσι μὲν τὰ ὑποβε- 285 S 2
 10 βηκότα ἐν τῷ ναῶ τοῦ θεοῦ, ὅς ἐστιν ἡ πᾶσα ἐκκλησία, ἀπολείπει
 δὲ ἐννοεῖν καὶ τὸ ὑπερθετικόν, ἐνθα ὁ κύριός ἐστιν. ταύτας ἐκλεκτὰς 3
 οὐσας τὰς τρεῖς μονὰς οἱ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ἀριθμοὶ αἰνίσσονται. ὁ
 τριάκοντα καὶ (ὁ) ἐξήκοντα καὶ ὁ ἑκατόν. καὶ ἡ μὲν | τελεία κληρο- 4 798 P
 νομία τῶν εἰς ἄνδρα τέλειον· ἀφικνουμένων κατ' εἰκόνα τοῦ κυ-
 15 ρίου, ἡ δὲ ὁμοίωσις οὐχ, ὡς τινες. ἡ κατὰ τὸ σχῆμα τὸ ἀνθρώπειον
 (ἄθεος γὰρ ἦδε ἢ ἐπιφορὰ) οὐδὲ μὴν ἢ κατ' ἀρετὴν, ἢ πρὸς τὸ πρῶ- 5
 τον αἰτίον· ἀσεβῆς γὰρ καὶ ἦδε ἢ ἐκδοσις, τὴν αὐτὴν ἀρετὴν εἶναι
 ἀνθρώπου καὶ τοῦ παντοκράτορος θεοῦ προσδοκησάντων· ὑπέλα-
 βεσε, φησὶν ἄνομίαν, ὅτι ἔσομαι σοι ὁμοιος·· ἀλλ' ἄρκετὸν γὰρ τῷ
 20 μαθητῇ γενέσθαι ὡς ὁ διδάσκαλος, λέγει ὁ διδάσκαλος. καθ' ὁμοίω- 6
 σιν οὖν τοῦ θεοῦ ὁ εἰς νόθεσίαν καὶ φιλίαν τοῦ θεοῦ καταταγείς
 κατὰ τὴν συγκληρονομίαν τῶν κυρίων καὶ θεῶν γίνεται, ἕαν. καθὼς
 αὐτὸς ἐδίδαξεν ὁ κύριος, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τελειωθῆ.

XV. Ὁ γνωστικὸς ἄρα τὴν προσεχεστέραν ἀναμάσσειται ὁμοιό- 115, 1
 25 τητα, τὴν διάνοιαν τὴν τοῦ διδασκάλου, ἦντινα ἐκεῖνος νοῶν ἐνετεί-
 λατό τε καὶ συνεβούλευσε τοῖς φρονίμοις καὶ σώφροσι, ταύτην
 συνιεῖς, ὡς ὁ διδάξας ἐβούλετο, καὶ ἴδια τὴν νόησιν ἀναλαβῶν τὴν
 μεγαλοπρεπῆ, διδάξας μὲν ἀξιολόγως ἐπὶ τῶν δωμάτων· τοὺς ὑψη-
 λῶς οἰκοδομεισθαι δυναμένους, προκατάρξας δὲ τῆς τῶν λεγομένων
 30 ἐνεργείας κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῆς πολιτείας· δυνατὰ γὰρ ἐνετείλατο. 2

4 f Weish. Sal. 3, 9 6 f. 11—18 vgl. Papias Fr. 5 Routh (aus Iren. V
 36) 7—9 Weish. Sal. 3, 14 12 f Matth. 13, 8 14 Ephes. 4, 13 14 f.
 20 f vgl. Gen. 1, 26 17 f vgl. Chrysipp Fr. mor. 250 Arnim (= Strom. VII 88);
 Strom. II 135, 3 18 f Psal. 49, 21 19 f Matth. 10, 25 21 vgl. Ephes.
 1, 5 22 f vgl. Matth. 5, 48 24—26 vgl. z. B. Joh. 13, 15 28 vgl. Matth.
 10, 27; Luk. 12, 3

3 οὐ(δὲ) Wi 6 .ai) Schw 9 δείκνυσι corr. aus δείκνυσιν L¹ 13 (ὁ)
 Sy ἐξήκοντα] ξ L 16 ἢ ἐπιφορὰ Bywater, Journ. of Philol. 4 (1872) S. 216
 ἐφορία L 20 γενέσθαι am Rand L¹ 27 ἴδια Schw διὰ L

καὶ δεῖ τῶ ὄντι ἀρχικὸν εἶναι καὶ ἡγεμονικὸν τὸν βασιλικὸν τε καὶ
 Χριστιανόν, ἐπεὶ μὴ τῶν ἔξω μόνον θηρίων κατακυριεύειν ἐτάγηται
 ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἀγρίων παθῶν. κατ' ἐπίστασιν οὖν 3
 ὡς ἔοικεν, τοῦ κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ βίου σφίζεται ὁ γνωστικὸς, ἵπλιον
 5 τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων· συνίεις τε καὶ ἐνεργῶν. ἔντιμον 4
 καὶ κατενοδοῦ καὶ βασιλευεῖ, ὁ Δαβὶδ γράφει, ἕνεκεν ἀληθείας καὶ
 πραότητος καὶ δικαιοσύνης, καὶ ὁδηγήσει σε θαναμαστῶς ἢ δεξι-
 σου, τουτέστιν ὁ κύριος. τίς οὖν σοφὸς καὶ συνήσει ταῦτα; 5
 οὐνεκὸς καὶ γινώσεται αὐτά; διότι εὐθεῖαι αἱ ὁδοὶ τοῦ κυρίου, φησὶν
 10 ὁ προφήτης, δηλῶν μόνον δύνασθαι τὸν γνωστικὸν τὰ ἐκτεκρυ-
 μένωσ προὸς τοῦ πνεύματος εἰρημένα νοήσειν τε καὶ διασαφήσειν· καὶ 6
 ἰὸ συνίων ἐν τῶ καιρῶ ἐκείνῳ αἰωπήσεται, λέγει ἡ γραφή, θε-
 λονότι προὸς τοὺς ἀναξίους ἐξεκίπειν, ὅτι φησὶν ὁ κύριος· ἰὸ ἴχθυ-
 ῶτα ἀκούειν ἀκούτω, οὐ πάντων εἶναι τὸ ἀκούειν καὶ στυδῆσαι
 15 λέγων. αὐτίκα ὁ Δαβὶδ ἰσοκρινόν ἴδωρ ἐν νεφέλαισ ἀέρων· γράφει 11a
 ἰὸ τῆσ τηλανγήσεωσ ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διήλθον, χάλαια
 καὶ ἄνθρακισ πυρός, ἐκτεκρυμμένουσ τοὺσ ἀγίουσ λόγουσ εἶναι δι-
 δάσκων. καὶ δὴ τοῖσ μὲν γνωστικοῖσ διειδῖσ καὶ τηλανγῖσ καθάπερ 2
 χάλαιαν ἀβλαβὴ καταπέμπεσθαι θεόθεν μηνύει. | σοκρινόσ δὲ τοῖσ 7a
 20 πολλοῖσ καθάπερ τοῖσ ἐκ πυρός ἀπεσβισμένουσ ἄνθρακισ, οὗσ ἰ
 μὴ τίσ ἀνάφαι καὶ ἀναζωπυρήσαι, οὐκ ἐκσλεγήσονται οὐδ' ἰμφο-
 τισθήσονται. ἰκύριουσ, οὖν φησι, ἰδῖωσά μοι γλώσσαν παιδείασ 3
 τοῦ γινῶναι ἐν καιρῶ, ἰήνικα δεῖ εἰπεῖν λόγουσ, οὐ κατὰ τὸ μαρ-
 τύριον μόνον, ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸν κατ' ἐρώτησιον καὶ ἀπόκρισιν· ἰκαὶ
 25 ἰ παιδεία κυρίου ἀνοίγει μου τὸ στόμα· γνωστικὸῦ ἄρα καὶ τὸ
 εἰδῆναι χρῆσθαι τῶ λόγῳ καὶ ὁπότε καὶ ὅπωσ καὶ προὸς οὐστωσ
 ἰδῖ, δὲ καὶ ὁ ἀπόστολοσ, λέγων ἰκατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ 11: 1
 οὐ κατὰ Χριστόν, τὴν μὲν διδασκαλίαν τὴν ἑλληνικὴν στοιχειώδη
 παραδίδωσιν εἶναι, τελειαν δὲ τὴν κατὰ Χριστόν, καθάπερ ἰδῖ προ-
 30 τερων ἐμνηύσαμεν.

Αὐτίκα ἡ ἀγρίλαιος ἐκκεντρίζεται εἰς τὴν πιότητα τῆσ ἰλαιασ 2
 καὶ δὴ καὶ φέεται ὁμοειδῶσ ταῖσ ἰμέροισ ἰλαιασ· χρεῖται γὰρ τὸ ἰρ-
 φειτιόμινον ἀπὲ τῆσ τῶ δένδρω τῶ ἐν ᾧ φειτιύεται· πάντα δὲ 3

2 vgl. Gen 1, 25 4 f vgl. Matth 5, 20 5 8 Paul 44, 5 8 f Rom
 14, 10 12 Amos 5, 11 13 f Matth. 11, 17 u. 8 15-17 Paul 17, 12 f
 22 f 24 f Jer 20, 4 f 27 f Kol. 2, 8 29 f vgl. 1 Cor. 3, 6 31 f vgl.
 Rom 11, 17

1 4 f He 4, 1 2 μόνον Ma μόνον L 11 τοῖσαι ἀσπυρῶσ Ma
 16 αἰτιόσ L 18 ἀφελῖσ L 19 τοῖσ 21 20 πολλοῖσ Hermet πολλοῖσ L
 21 f ἰμφοτισθῖσονται ἰμ σοκρινόσ L 22 ἰμ φειτιύεται L

ὁμοῦ τὰ φυτὰ ἐκ κελεύσματος θείου βεβλάστηκεν. διὸ κἄν ἀγριέλαιος
 ὁ κότινος τυγχάνη, ἀλλὰ τοὺς ὀλυμπιονίκας στέφει καὶ τὴν ἄμπελον
 ἢ πτελέα εἰς ὕψος ἀνάγουσα εὐκαρπεῖν διδάσκει. ὀρώμεν δὲ ἤδη·⁴
 πλείονα τὴν τροφήν ἐπισπώμενα τὰ ἄγρια τῶν δένδρων διὰ τὸ μὴ
 5 δύνασθαι πέττειν. τὰ οὖν ἄγρια τῶν ἡμέρων ἀπεπτότερα ὑπάρχει,
 καὶ τὸ αἴτιον τοῦ ἄγρια εἶναι αὐτὰ στέρησις δυνάμεως πεπτικῆς.
 λαμβάνει τοίνυν τροφήν μὲν πλείονα ἢ ἐγκεντρισθεῖσα ἐλαία διὰ τὸ 118, 1
 ἄγριαν ἐμφύεσθαι· οἷον δὲ ἦδε πέττειν ἐθίζεται τὴν τροφήν, συνεξο-
 μοιουμένη τῇ πιότητι τῆς ἡμέρου, ὥς δὲ καὶ ὁ φιλόσοφος, ἄγρια
 10 εἰκαζόμενος ἐλαίᾳ, πολὺ τὸ ἀπεπτον ἔχων, διὰ τὸ εἶναι ζητητικὸς
 καὶ εὐπαρακολούθητος καὶ ὀρεκτικὸς τῆς πιότητος τῆς ἀληθείας,
 ἐὰν προσλάβῃ τὴν θείαν διὰ πίστεως δύναμιν, τῇ χρηστῇ καὶ ἡμέρῳ
 (ἐγ)καταφυτευθεὶς γνώσει, καθάπερ ἢ ἀγριέλαιος ἐγκεντρισθεῖσα τῷ
 ὄντως καλῷ καὶ ἐλεήμονι λόγῳ πέττει τε τὴν παραδιδομένην
 15 τροφήν καὶ καλλιέλαιος γίνεται. ὁ γάρ τοι ἐγκεντρισιμὸς τὰς ἀχρεῖους ²
 εὐγενεῖς ποιεῖ καὶ τὰς ἀφόρους φορίμους γίνεσθαι βιάζεται τέχνη τῇ
 γεωργικῇ καὶ ἐπιστήμῃ τῇ γνωστικῇ.

Φασὶ δ' οὖν γίνεσθαι τὸν ἐγκεντρισιμὸν κατὰ τρόπους τέσσαρας· 119, 1
 ἓνα μὲν καθ' ὃν μεταξὺ τοῦ ξύλου καὶ τοῦ φλοιοῦ ἐναρμόζειν δεῖ
 20 τὸ ἐγκεντριζόμενον, ὥς κατηγοῦνται οἱ ἐξ ἔθνῶν ἰδιῶται ἐξ ἐπι-
 πολῆς δεχόμενοι τὸν λόγον· θάτερον δὲ ὅταν τὸ ξύλον σχίσαντες ²
 εἰς αὐτὸ ἐμβάλωσι | τὸ εὐγενὲς φυτὸν, ὃ συμβαίνει ἐπὶ τῶν φιλο- 800 P
 σοφησάντων· διατμηθέντων γὰρ αὐτοῖς τῶν δογμάτων ἢ ἐπίγνωσις
 τῆς ἀληθείας ἐγγίνεται· ὥς δὲ καὶ Ἰουδαίους διοιχθείσης τῆς παλαιᾶς
 25 γραφῆς τὸ νέον καὶ εὐγενὲς ἐγκεντριζέται τῆς | ἐλαίας φυτὸν. ὁ 288 S ³
 τρίτος δὲ ἐγκεντρισιμὸς τῶν ἀγριάδων καὶ τῶν αἰρετικῶν ἄπτεται
 τῶν μετὰ βίας εἰς τὴν ἀλήθειαν μεταγομένων· ἀποξύσαντες γὰρ
 ἐκάτερον ἐπίσφηνον ὄξει δρεπάνῳ μέχρι τοῦ τὴν ἐντερειώνην γυμῶ-
 σαι μὲν, μὴ ἐλκῶσαι δέ, δεσμεύουσι πρὸς ἄλληλα. τέταρτος δὲ ἐστὶν ⁴
 30 ἐγκεντρισιμοῦ τρόπος ὁ λεγόμενος ἐνοφθαλμισμὸς· περιαιρεῖται γὰρ
 ἀπὸ εὐγενοῦς στελέχους ὀφθαλμὸς, συμπεριγραφομένου αὐτῷ καὶ
 τοῦ φλοιοῦ κύκλῳ ὅσον παλαιστιαίου μῆκος, εἶτα ἐναποξύεται τὸ

3—6 ὀρώμεν δὲ ἤδη—πεπτικῆς Sacr. Par. 258 Holl 19—S. 492, 3 vgl.
 Columella De r. r. V 11 f; IV 29, 5 f; De arbor. 8; Geopon. X 75; Theophrast
 De caus. plant. I 6

1 θείου L* θείω L² 2 vor ὁ ist ἐλαία von L¹ getilgt 3 δὲ] δὴ Sacr.
 Par. 4 [τὴν] Wi 5 ὑπάρχει] ἐστὶν Sacr. Par. 6 αὐτὰ εἶναι ~ Sacr. Par.
 8 ἄγριαν St ἀγρία L ἦδε St ἦδη L 9 ὥς L 12 f (ἐν) τῇ—καταφυ-
 τευθεὶς Schw 13 (ἐγ)καταφυτευθεὶς (vgl. Protr. 13, 5) Ma ἐγκεντρισθεὶς St
 19 φλοιοῦ L 20 τὸ Hdschel τὸν L 24 διοιχθείσης (οι corr. aus ω) L³
 25 ἐλαίας] ἀληθείας Wi 28 ἐπίσφηνον L

στέλεχος κατ' ὄφθαλμὸν ἴσον τῇ περιγραφῇ, καὶ οὕτως ἐντίθεται
 περιστοιχισμένον καὶ περιχρῶμενον πηλῶ, τηρουμένον τοῦ ὀφθαλ-
 μοῦ ἀπαθοῦς καὶ ἀμολύντου. εἶδος τοῦτο γνωστικῆς διδασκαλίας
 διαθρεῖν τὰ πράγματα δυναμένης, ἀμέλει καὶ ἐπὶ ἡμέρων διέδωκεν
 5 τοῦτο μάλιστα χρησιμεύει τὸ εἶδος.

Δύναται δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου λεγόμενος ἰγκαντρισιμὸς 11
 τὴν καλλιέλαιον γίνεσθαι, τὸν Χριστὸν αὐτόν, τῆς ἀημέρου καὶ
 ἀπίστου φύσεως καταφυτευομένης εἰς Χριστόν, τοστίστι τῶν εἰς
 Χριστόν πιστευόντων· ἄμεινον δὲ τὴν ἐκάστου πίστιν ἐν αὐτῇ ἰγκαν-
 10 τρίζεσθαι τῇ ψυχῇ, καὶ γὰρ τὸ ἅγιον πνεῦμα ταύτη πως μεταφ- 2
 τεύεται διανενημεμένον κατὰ τὴν ἐκάστου περιγραφὴν ἀπεριγραφέως
 περὶ δὲ τῆς γνώσεως ὁ Σολομὼν διαλεγόμενος τάδε φησὶ· ἡ λαμπρὰ 3
 καὶ ἀμάραντος ἐστὶν ἡ σοφία καὶ εὐχερῶς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν ἀγα-
 πῶντων αὐτήν· φθάνει τοὺς ἐπιθυμοῦντας προγνωσθῆναι, ὁ ὀφ-
 15 θείσας ἐκ' αὐτῆν οὐ κοπιᾷσει· τὸ γὰρ ἐνθυμηθῆναι περὶ αὐτῆς
 φρονήσεως τελειότης, καὶ ὁ ἀγρυπνήσας δι' αὐτήν ταχέως ἀμίμητος
 ἐσται· ὅτι τοὺς ἀξιολογῶν αὐτῆς, αὐτὴ περιέχεται ζητοῦσαι· οὐ γὰρ
 πάντων ἡ γνώσις· καὶ ἐν ταῖς τριβούχοις φαντάζεται αὐτοῖς· ἐπι-
 20 μνωσ· τριβούχοι δὲ ἡ τοῦ βίου διεξαγωγή καὶ ἡ κατὰ τὰς διαθήκας
 πολιτεία, αὐτίκα ἐπιφέρει· καὶ ἐν πάσῃ ἐπινοίᾳ ὑπαντᾷ αὐτοῖς· 121
 κοπιῶσως θεωρουμένη, διὰ πάσης δηλονότι παιδείας, εἴτα ἐπιλείγει 2
 τὴν τελειωτικὴν ἀγάπην παρατιθέμενος, διὰ λόγον συλλογιστικοῦ καὶ
 λημμάτων ἀληθῶν ἀποδεδεικτωτάτην καὶ ἀληθῆ οὐδέ πως ἐκείνων
 ἐπιφορᾶν· ἀρχὴ γὰρ αὐτῆς ἀληθεσιότη παιδείας ἐπιθυμία· τοστί-
 25 ὅτι τῆς γνώσεως· ἐφρονεῖ δὲ παιδείας ἀγάπη, ἀγάπη δὲ τήρησις,
 νόμων αὐτῆς, προσοχὴ δὲ νόμων βεβαίωσις ἀφθαρσίας, ἀφθαρσία
 δὲ ἕγγις εἶναι ποιεῖ θεοῦ, ἐπιθυμία ἄρα σοφίας ἀνάγει ἐπὶ ἰσο-
 30 λλίαν· διδάσκει γάρ, οἶμαι, ὡς ἀληθινὴ παιδεία ἐπιθυμία τις ἐστὶ
 γνώσις, ἀσκήσις δὲ παιδείας συνίσταται δι' ἀγάπην γνώσεως καὶ
 ἢ μὴν ἀγάπη τήρησις τῶν εἰς γνώσιν ἀναγοισῶν ἐντολῶν ἢ τή-
 ρησις δι' αὐτῶν βεβαίωσις τῶν ἐντολῶν, δι' ἣν ἡ ἀφθαρσία ἐπιση-
 μῶνται, ἀφθαρσία δὲ ἕγγις εἶναι ποιεῖ θεοῦ, εἰ ἄρα ἀγάπη τῆς
 γνώσεως ἀφθαρτον ποιεῖ καὶ ἕγγις θεοῦ βεβαίως τὸν βεβαίως
 ἀνάγει, ζητεῖν ἄρα διὰ τὴν γνώσιν εἰς εὐφροσύνην, ἵσθαι δὲ ἢ μὴ εἰ-

6 f vgl Rom 11, 24 12 19, 20 Weish. Sal. 6, 12-16 17 f l k z
 s. 7 24 24 Weish. Sal. 6, 17-20 24 s. 498, 8 Chrysost. Pt 1 c. 1.
 Ap. 111

2 περιχρῶμενον l. 4 [αὐτῶν] W1 11 διανενημεμένον Ma διανενημε-
 μένος L 17 αὐτῆς l. 23 καὶ αὐτῆς St διέδωκε Ma [διέδωκε] W1
 26 ἀφθαρσίας sy ἀφθαρσία l. 32 εἰ] A Schw 34 εὐφροσύνην Weish. 6, 16

τις ὁρμὴ ἐπὶ τὸ καταλαβεῖν, διὰ τινων σημείων ἀνευρίσκουσα τὸ ὑποκείμενον, ἢ εὐρεῖς δὲ πέρας καὶ ἀνάπαντις ζητήσεως ἐν καταλήψει γενομένης, ὅπερ ἐστὶν ἢ γνώσις. καὶ αὕτη κυρίως εὐρεῖς ἐστὶν [ἢ γνώσις], κατάληψις ζητήσεως ὑπάρχουσα. σημεῖον δ' εἶναι 5 φασὶ τὸ προηγούμενον ἢ συνπάρχον ἢ ἐκόμενον.

Τῆς τοίνυν περὶ θεοῦ ζητήσεως εὐρεῖς μὲν ἢ διὰ τοῦ υἱοῦ δι- 122, 1
δασκαλία, σημεῖον δὲ τοῦ εἶναι τὸν σωτήρα ἡμῶν αὐτὸν ἐκείνον τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ αἴ τε προηγούμενα τῆς παρουσίας αὐτοῦ προφητεῖαι, τοῦτον κηρύσσουσαι, αἴ τε συνπάρξασαι τῇ γενέσει αὐτοῦ τῇ αἰ- 10
σθητῇ περὶ αὐτοῦ μαρτυρεῖται, πρὸς δὲ καὶ (αἰ) μετὰ τὴν ἀνάληψιν κηρυσσόμεναί τε καὶ ἐμφανῶς δεικνύμεναί τε δυνάμεις αὐτοῦ. τεκμήριον 2
ἄρα τοῦ παρ' ἡμῶν εἶναι τὴν ἀλήθειαν τὸ αὐτὸν διδάξαι τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ περὶ πᾶν ζήτημα καθολικὰ ταῦτα εὐρίσκειται πρόσωπόν τε καὶ πρᾶγμα, ἢ ὄντως ἀλήθεια παρ' ἡμῶν δέκνεται 15
μόνοις, ἐπεὶ πρόσωπον μὲν τῆς δεικνυμένης ἀληθείας ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, τὸ πρᾶγμα δὲ ἢ δύναμις τῆς πίστεως ἢ καὶ παντὸς οὐτινοσοῦν ἐναντιούμενον καὶ αὐτοῦ ὅλον ἐνισταμένου τοῦ κόσμου πλεονάζουσα. ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο ἀνωμολόγηται βεβαιωθῆναι ἐν αἰωνίοις ἔρ- 3
γοῖς καὶ λόγοις καὶ πέφηεν ἤδη κολάσεως, οὐκ ἀντιρρήσεως ἄξιός 20
ἄπας ὁ μὴ νομίζων εἶναι πρόνοιαν καὶ τῶ ὄντι ἄθεός, πρόκειται δ' ἡμῶν, τί ποιοῦντες καὶ τίνα τρόπον βουόντες εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ παντοκράτορος θεοῦ ἀφικόμεθα καὶ πῶς τιμῶντες τὸ θεῖον σφίσι σωτηρίας αἴτιοι γινόμεθα, οὐ παρὰ τῶν σοφιστῶν, ἀλλὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ θεοῦ γνόντες καὶ μαθόντες τὸ εὐάρεστον αὐτῶ, τὸ 25
δίκαιον καὶ ὅσιον ὁρᾶν ἐγχειροῦμεν. τὸ σφύζεσθαι δ' ἡμᾶς εὐάρεστον 4
αὐτῶ, καὶ ἡ σωτηρία διὰ τε εὐπραγίας διὰ τε γνώσεως παραγίνεται, ὧν ἀμφοῖν ὁ κύριος διδάσκαλος. 802 P

Ἐπεὶ οὖν καὶ κατὰ Πλάτωνα ἢ παρὰ τοῦ θεοῦ ἢ παρὰ τῶν 123, 1
ἐκγόνων τοῦ θεοῦ τὸ ἀληθὲς ἐκμανθάνειν μόνως οἷόν τε, εἰκότως 30
παρὰ τῶν θείων λογίων τὰ μαρτύρια ἐκλεγόμενοι τὴν ἀλήθειαν ἀνχοῦμεν ἐκδιδάσκεσθαι διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, προφητευθέντων μὲν τὸ πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ σαφηνισθέντων· τὰ συνεργούντα δὲ πρὸς τὴν εὐρεσιν τῆς ἀληθείας οὐδὲ αὐτὰ ἀδοκίμα. ἢ γοῦν φιλο- 2

4 f vgl. Aristot. Analyt. prior. II 27 p. 70^a 7—10 σημεῖον δὲ βούλεται εἶναι πρότασις ἀποδεικτικὴ ἀναγκαία ἢ ἐνδοξός· οὐ γὰρ ὄντος ἐστὶν, ἢ οὐ γενομένου πρότερον ἢ ἴσπερον γέγονε τὸ πρᾶγμα· τοῦτο σημεῖόν ἐστι τοῦ γεγονέναι ἢ εἶναι. 13 f Theorie der Rhetoren; vgl. z. B. Auct. ad Herenn. I 8, 13; Cic. De inv. I 24, 34 19 f vgl. Strom. V 6, 1 mit Anm. 28 f vgl. Plato Tim. p. 40 DE; Strom. V 84, 1

σοφία, πρόνοιαν καταγγέλλουσα καὶ τοῦ μὲν εὐδαίμονος βίον τὴν ἀμοιβήν, τοῦ δ' αὖ κακοδαίμονος τὴν κόλασιν, περιληπτικῶς θεολογεῖ, τὰ πρὸς ἀκρίβειαν δὲ καὶ τὰ ἐπι μέρους οὐκέτι σφίζει. οὔτε γὰρ περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ οὔτε περὶ τῆς κατὰ τὴν πρόνοιαν αἰ- 5
 5 κονομίας ὁμοίως ἡμῖν διαλαμβάνει· οὐ γὰρ τὴν κατὰ τὸν θεὸν ἔγνω θρησκείαν. διόπερ αἱ κατὰ τὴν βάρβαρον φιλοσοφίαν αἰρέσεις· κἄν 8
 θεὸν λέγωσιν ἵνα κἄν Χριστὸν ὑμῶσι, κατὰ περιληψὶν λίγισται, οὐ πρὸς ἀλήθειαν· ἄλλον τε γὰρ θεὸν παρεννόσκουσι καὶ τὸν Χριστὸν οὐχ ὡς αἱ προφητεῖαι παραδιδόασιν, ἐκδέχονται. ἀλλ' οἷτι γε τὰ φησὶ 10
 10 τῶν δογμάτων αὐτοῖς, ἔστ' ἂν ἐναντιῶνται τῇ κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἀγωγῇ, καθ' ἡμῶν ἔστιν. αὐτίκα ὁ Παῦλος τὸν Τιμόθειον περιέτιμιν διὰ 124 1
 τοὺς ἐξ Ἰουδαίων πιστεύοντας, ἵνα μὴ, καταλίοντος αὐτοῦ τὰ ἐκ τοῦ νόμου σαρκικώτερον προειλημμένα, ἀποστῶσι τῆς πίστεως οἱ ἐκ νόμου κατηγούμενοι. εἰδὼς ἀκριβῶς ὅτι περιτομὴ οὐ δίκαιοι· τοῖς πᾶσι 15
 15 γὰρ πάντα γίνεσθαι ὡμολόγει, κατὰ συμπεριφορὰν σφίζων τὰ κῆρυκα τῶν δογμάτων. ἵνα πάντας κερδήσῃ. Δανιὴλ δὲ τὸν μανιάκιον ἐπέ- 2
 2 στασεν ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, μὴ ὑπεριδῶν θλιβῆναι τὸν λεῶν. φεῖσται τοίνυν τῷ ὄντι οὐχ οἱ συμπεριφερόμενοι δι' οἰκονο- 3
 3 μίαν σωτηρίας· οὐδ' οἱ περὶ τινα τῶν ἐν μέρει σφαλόμενοι, ἀλλ' οἱ εἰς τὰ κρισιώτατα παραπίπτοντες καὶ ἀθετοῦντες μὲν τὸν κύριον τὸ ὄσον ἐκ' αὐτοῖς, ἀποστεροῦντες δὲ τοῦ κυρίου τὴν ἀληθῆ διδασκα- 21
 21 λίαν, οἱ μὴ κατ' ἀξίαν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ κυρίου τὰς γραφάς ἐκ- λυῦντες· τε καὶ παραδιδόντες· παραθήκη γὰρ ἀποδομένη θεῷ ἢ 4
 4 κατὰ τὴν τοῦ κυρίου διδασκαλίαν διὰ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ τῆς 25
 25 θεοσοφίης παραδόσις· οἰνισίς τε καὶ οὐνάσκησις· ὃ δὲ ἀποιεῖ· εἰς 5
 5 τὸ οὔτε (ἐπιχειρημένως) δηλονότι καὶ ἐν μυστηρίῳ, τὰ τοιαῦτα γὰρ εἰς τὸ οὐκ εἶπεσθαι ἀλληγομεῖται, ἐπὶ τῶν δογμάτων, φησὶ, ἐκ- 22
 22 ριζῶντες, μεγαλοφρόνως τε ἐκδιξάμενοι καὶ ὑψηλόφως παραδιδόντες καὶ κατὰ τὸν τῆς ἀληθείας κανόνα διασσωσόντες· τὰς γραφάς οἷτι 6
 6 γὰρ ἡ προφητεία οὔτε ὁ σωτὴρ αὐτὸς ἀπλῶς οὔτως, ὡς τοῖς ἐπι- 41. 7
 7 τεχνόων ἐλάλωτα εἶναι, τὰ θεία μυστήρια ἀπεφθίγγετο, ἀλλ' ἐν παρεκβολαῖς διελέξατο. λίγουσαν γοῖν οἱ ἀπόστολοι περὶ τοῦ κυρίου 124 1
 1 ὅτι πάντα ἐν παρεκβολαῖς ἐλάλησεν καὶ οὐδὲν ἄντι παραβολῆς ἐλάλησεν αὐτοῖς, εἰ δὲ πάντα δι' αὐτοῦ ἔγινετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἔγινετο 2

11 f vgl. Act 16, 3 14 vgl. I Kor. 7, 19 14 16 vgl. I Kor. 9, 22
 16 - 19 vgl. Dan 5, 7 23 24 Matth. 10, 27 28 f Matth. 13, 4
 24 f Joh 1, 3

5 vor τὴν ist zur getilgt L. 9 οἷτι Schw. οὖν L. 16 μανιάκιον
 1 23 παραδόσις L. πα. α. κατὰ θεῖαν He 26 vor ὃ ist ἀπλῶς, von
 L. getilgt

οὐδὲ ἔνε, καὶ ἡ προφητεία ἄρα καὶ ὁ νόμος δι' αὐτοῦ τε ἐγένετο
καὶ ἐν παραβολαῖς ἐλαλήθησαν δι' αὐτοῦ· πλὴν ἅπαντα ὀρθὰ
ἐνώπιον τῶν συνιέντων, φησὶν ἡ γραφή, τουτέστι τῶν ὅσοι ὑπ' αὐτοῦ
σαφηνοθεύσαν (τὴν) τῶν γραφῶν ἐξήγησιν κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν
5 κανόνα ἐκδεχόμενοι διασφύζουσι· κανῶν δὲ ἐκκλησιαστικῶς ἡ συνφθία 8
καὶ ἡ συμφωνία νόμου τε καὶ προφητῶν τῇ κατὰ τὴν τοῦ κυρίου
παρουσίαν παραδιδόμενη διαθήκη. γνώσει μὲν οὖν ἔχεται φρόνησις, 4
σωφροσύνη δὲ τῇ φρονήσει· εἰρήσθω γὰρ τὴν μὲν φρόνησιν ὑπάρ-
χειν γνώσιν θείαν καὶ ἐν τοῖς θεοποιουμένοις, τὴν δὲ σωφροσύνην
10 θνητῆν καὶ ἐν ἀνθρώποις εἶναι φιλοσοφοῦσιν, οὐδέπω σοφοῖς. αὐ- 5
τίκα, εἴπερ ἀρετὴ [τέ] ἐστὶν θεία, καὶ γνώσις αὐτῆς· ἡ σωφροσύνη
δὲ οἷον ἀτελής φρόνησις, ἐπιεμένη μὲν φρονήσεως, ἐργατικὴ δὲ ἐπι-
πόνως καὶ οὐ θεωρητικὴ, καθάπερ ἀμέλει ἡ δικαιοσύνη, ἀνθρωπίνη
οὕσα, κοινόν, ὑποβέβηκε (δὲ) τὴν ὁσιότητα, θείαν δικαιοσύνην ὑπάρ-
15 χουσαν. τῷ τελείῳ γὰρ οὐκ ἐν συμβολαῖσι πολιτικοῖς οὐδὲ ἐν ἀπα- 6
γορεύσει νόμον, ἀλλ' ἐξ ἰδιοπραγίας καὶ τῆς πρὸς θεὸν ἀγάπης ἡ
δικαιοσύνη.

Διὰ πολλὰς τοίνυν αἰτίας ἐκικρύπτονται τὸν νοῦν αἱ γραφαί, 126, 1
πρῶτον μὲν ἵνα ζητητικοὶ ὑπάρχωμεν καὶ προσαγρυπνώμεν αἰετῇ
20 τῶν σωτηρίων λόγων εὐρέσει, ἔπειτα (ὅτι) μηδὲ τοῖς ἅπασιν προσήκον
ἦν νοεῖν, ὡς μὴ βλαβείην ἐτέρως ἐκδεξάμενοι τὰ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος σωτηρίως εἰρημένα. διὸ δὴ τοῖς ἐκλεκτοῖς τῶν ἀνθρώπων 2
τοῖς τε ἐκ πίστεως εἰς γνώσιν ἐγκρίτοις τηρούμενα τὰ ἅγια τῶν
προφητειῶν μυστήρια ταῖς παραβολαῖς ἐγκαλύπτεται· παραβολικῶς 3
25 γὰρ ὁ χαρακτήρ ὑπάρχει τῶν γραφῶν, διότι καὶ ὁ κύριος, οὐκ ὢν
κοσμικός, ὡς κοσμικός εἰς ἀνθρώπους ἦλθεν· καὶ γὰρ ἐφόρεσεν τὴν
πᾶσαν ἀρετὴν ἐμμελέν τε τὸν σύντροφον τοῦ κόσμου | ἀνθρώπον 804 P
ἐπὶ τὰ νοητὰ καὶ κύρια διὰ τῆς γνώσεως ἀνάγειν ἐκ κόσμου εἰς
κόσμον. διὸ καὶ μεταφορικῇ κέχρηται τῇ γραφῇ· τοιοῦτον γὰρ ἡ 4
30 παραβολή, λόγος ἀπὸ τινος οὐ κυρίου μὲν, ἐμφεροῦς δὲ τῷ κυρίῳ

2 f vgl. Prov. 8, 9 9 zu θεοποιουμένοις vgl. Protr. 114, 4 u. 5. St. 9 f
vgl. Strom. VI 61, 2 14 vgl. Sext. Emp. Adv. Math. IX 124 ὁσιότης δικαιοσύνη
πρὸς τοὺς θεοὺς. 15—17 τῷ τελείῳ οὐκ — δικαιοσύνη Sacr. Par. 259 Holl
30—S. 496, 2 vgl. Tryphon περὶ τρόπων (VIII p. 750, 9 ff Walz) παραβολή ἐστὶ
λόγος διὰ παραθέσεως ὁμοίου πράγματος τὸ ὑποκείμενον μετ' ἐνεργείας παρι-
στάτων.

4 (τὴν) Ma 7 παρουσίαν παραδιδόμενη Sy παρουσία παραδιδόμενη L
11 [τέ] St αὐτῆς St δαντῆς L 14 (δὲ) Schw τὴν ὁσιότητα St τῇ ὁσιότητι
L 15 συμβόλοις Sacr. Par. 20 (ὅτι) St (ἐπει) Ma 27 ἀρετὴν] ἀσθέ-
νειαν oder ἀνθρωπότητα Ma 28 κόσμον (ou in Ras.) L' 29 κόσμον] οὐ-
ρανόν Heyse

ἐπὶ ἀληθείᾳ καὶ κύριον ἄγων τὸν συνίεντα, ἧ, ὡς τινὲς φασὶ. λέξαι
 δε' ἐτέρων τὰ κυρίως λεγόμενα μετ' ἐνεργείας παριστάουσα. ἡ δὲ 12
 δὲ καὶ ἡ οἰκονομία πᾶσα ἢ περὶ τὸν κύριον προφητευθεῖσα παραβολῆ
 ὡς ἀληθῶς φαίνεται τοῖς μὴ τὴν ἀλήθειαν ἐγνωκόισιν, ὅταν τις τῶν
 5 υἱὸν τοῦ θεοῦ τοῦ τὰ πάντα πεποιηκότος σάρκα ἀνελήφῃ καὶ ἐν
 μήτρα παρθένου κνοφορηθέντα, καθὼ γέγεννηται τὸ ἀσθητὸν αὐτοῦ
 σαρκίον, ἀκολούθως δέ, καθὼ γέγονεν τοῦτο, κίονθῶτα καὶ ἀνεστα-
 μένον ὃ μὲν λέγει, οἱ δὲ ἀκούουσιν, Ἰουδαίους μὲν σκάνδαλον. Ἕλληνας
 δὲ μαρτάν, ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος. διανοιχθεῖσαι δὲ αἱ γραφαὶ καὶ 2
 10 τοῖς ἄτα ἔχουσιν ἐμφήνασαι τὸ ἀληθὲς αὐτὸ ἐκείνο, ὃ κίονθιν ἢ
 σάρξ. ἦν ἀνελήφην ὁ κύριος, ἐδύναμιν θεοῦ καὶ σοφίαν καταγγέ-
 λουσιν. ἐπὶ πᾶσι τε τὸ παραβολικὸν εἶδος τῆς γραφῆς, ἀρχαιότατον 3
 ὄν, ὡς παρεστήσαμεν, εἰκότως παρὰ τοῖς προφήταις μάλιστα ἐπι-
 νασεν. ἵνα δὴ καὶ τοὺς φιλοσόφους τοὺς παρ' Ἕλλησι καὶ τοὺς παρὰ
 15 τοῖς ἄλλοις βαρβάρους σοφούς ἠγνοηκέναι τὸ ἅγιον ἐπιείξῃ πνεύμα
 τὴν ἰσομένην τοῦ κυρίου παρουσίαν καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ παραδοθε-
 μένην μυστικὴν διδασκαλίαν. εἰκότως ἄρα κηρύσσουσα ἡ προφητεία 4
 τὸν κύριον, ὡς μὴ παρὰ τὰς τῶν πολλῶν ὑπολήψεις λέγουσα βλα-
 σφημῆν τινα δοκοῖη, ἐσχημάτισε τὰ σημαίνοντα φωναί, τὰς καὶ ἐπὶ
 20 ἑτέρας ἐννοίας ἄγειν δυναμένας. ἀντίκα οἱ προφῆται πάντες οἱ 5
 προθεσπίσαντες τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου καὶ ὄν ἀντὶ τὰ ἅγια
 μυστήρια ἐδιώχθησαν, ἐφονεύθησαν, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὁ κύριος
 διασαφής αὐτῶν τὰς γραφὰς καὶ οἱ τούτου γνώριμοι οἱ κηρύξαντες,
 τὸν λόγον ὡσαύτως μετ' αὐτὸν τὸ ζῆν περιβάλλοντο. ὅθεν καὶ ὁ 12α
 25 Πέτρος ἐν τῇ κηρύγματι περὶ τῶν ἀποστόλων λέγων φησὶν ἡμεῖς
 δὲ ἀναπτέξαντες τὰς βίβλους ἃς εἶχομεν τῶν προφητῶν, ἃ μὲν θεοῦ
 παραβολῶν, ἃ δὲ δι' ἀνεγμάτων, ἃ δὲ ἀνθιπτικῶς καὶ ἀστολεξίᾳ τῶν
 Χριστῶν Ἰησοῦν ὀνομαζόντων, εἴχομεν καὶ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ καὶ
 τὸν θάνατον καὶ τὸν σταυρὸν καὶ τὰ λοιπὰ κολάσεις πάσας ὅσας
 30 ἐποίησαν ἀντὶ ὁ Ἰουδαῖοι, καὶ τὴν ἰγίαν καὶ τὴν εἰς οὐρανοῦς
 ἀνάληψιν πρὸ τοῦ Ἰεροσόλυμα ἔκτισθῆναι | καθὼς ἐγγράφω ταῦτα καὶ
 πάντα, ἃ ἴδμε αὐτὸν παθεῖν καὶ μετ' αὐτὸν ἂ ἴσται. ταῦτα οὖν ἐπὶ 8

8 f I Kor. 1, 24 10 vgl. Matth. 11, 15 u. L. 9 11 I Kor. 1, 24
 18 vgl. Strom. V 19 3f u. 8. 25 — S 497, 1 u. S 497. 8 f Korymbos Petr
 Fr 9, 10 v. Dobschütz TU XI 1 S 24 ff 81 f vgl. I Petr. 1, 11

7 τοῦτο corr aus tot L 8 λέγει ἀκούουσιν Ma λέγει — ἀκούουσιν L
 14 τοῖς, ἢ τοῖς, L 23 αὐτῶν Ma αὐτοῖς L 24 ὡσαύτως Sy ὡς αὐτοῖς L
 27 αὐτοῖς, L 31 κηρύξαντες v. Dobschütz παθεῖν ὅσας Ἡερναι ἰεροσόλυμα
 oder αὐτοῖς, Pa 32 καὶ ἂ ἴσται c. n. Buchst. ausred. u. d. Schw

γνόντες ἐπιστεύσαμεν τῷ θεῷ διὰ τῶν γεγραμμένων εἰς αὐτόν. καὶ μετ' ὀλίγα ἐπιφέρει πάλιν θεία προνοία τὰς προφητείας γεγενῆσθαι παριστάς ὧδε· ἔγνωμεν γὰρ ὅτι ὁ θεὸς αὐτὰ προσέταξεν ὄντως, καὶ οὐδὲν ἄτερο γραφῆς λέγομεν.¹

Ἔχει δ' οὖν καὶ ἄλλας τινὰς ιδιότητας ἢ Ἑβραίων διάλεκτος, καθάπερ καὶ ἐκάστη τῶν λοιπῶν, λόγον τινὰ ἐμπεριέχουσα ἐθνικὸν ἐμφαινόντα χαρακτήρα. διάλεκτον γοῦν ὀρίζονται λέξιν ἐθνικῶν χαρακτήρι συντελουμένην. ἀλλ' οὐτι γὰρ ἐκείναις ταῖς διαλέκτοις ἢ προφητεία γνώριμος καθίσταται· ταῖς μὲν γὰρ Ἑλληνικαῖς κατ' ἐπιτήδευσιν αἱ καλούμεναι τῶν τρόπων ἐξαλλαγὰς τὰς ἐπικρύψεις ποιοῦνται κατ' εἰκόνα τῶν παρ' ἡμῖν προφητειῶν, † ἀναγόμεναι, πλὴν ἐκουσίου τῆς παρατροπῆς παρὰ τὸ ὀρθὸν ἐμέτρον ἢ σχεδὸν φράσει γινομένης δέκνυται. ἔστι γοῦν ὁ τρόπος λέξιν παραγεγραμμένη ἀπὸ τοῦ κυρίου ἐπὶ τὸ μὴ κύριον κατασκευῆς ἕνεκα καὶ φράσεως τῆς ἐν τῷ λόγῳ εὐχρηστίας χάριν. ἢ προφητεία δὲ οὐδ' ὅλως τοὺς περὶ τὰς λέξεις σχηματισμοὺς ἐπιτηθεύει διὰ τὸ κάλλος τῆς φράσεως, τῷ δὲ μὴ πάντων εἶναι τὴν ἀλήθειαν ἐπικρύπτεται πολυτρόπως, μόνοις τοῖς εἰς γινώσκιν μεμνημένοις, τοῖς δὲ ἀγάπην ζητοῦσι τὴν ἀλήθειαν, τὸ φῶς ἀνατέλλουσα. λέγεται δ' οὖν εἶδος τῆς προφητείας ἢ παρομοίαι· κατὰ τὴν βάρβαρον φιλοσοφίαν λέγεται τε καὶ παραβολή· τὸ τε αἰνίγμα ἐπὶ τούτοις. ἀλλὰ μὴν καὶ σοφία λέγεται, καὶ ὡς ἕτερον αὐτῆς ἢ παιδείαι· λόγοις τε αὐτῶν φρονήσεως· καὶ στροφῶν λόγων· καὶ δικαιοσύνη ἀληθῆς διδασκαλία τε αὐτῶν κατευθύναι κρημα· καὶ πανουργία ἀπάκοις· κατὰ τὴν παιδείαν περιγινόμενη αἰσθησίς τε καὶ ἔννοια· τῷ νεοκατηχῆται γινομένη. ὁ τούτων ἀκούσας, φησὶ, τῶν προφητῶν σοφὸς σοφώτερος ἔσται, κυβέρνησιν δὲ ὁ νοήμων κτήσεται καὶ νοήσει παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον ῥήσεις τε σοφῶν καὶ αἰνίγματα· εἰ δὲ ἀπὸ Ἑλλήνων τοῦ θεοῦ κατ' ἐπίκλησιν Δευκαλλωνος τὰς Ἑλληνικὰς συνέβη κεκλήσθαι διάλεκτους, ἐκ τῶν χρόνων, ὧν φθάσαντες παρεστήσαμεν, ῥάδιον συνιδεῖν ὅσας γενεὰς τῆς Ἑβραίων φωνῆς αἱ παρ' Ἑλλήσι μεταγενέστεραι διάλεκτοι ὑπάρχουσι.

Προλούσης δὲ τῆς γραφῆς τοὺς προειρημένους ὑπὸ τοῦ προφήτου τῶν τρόπους καθ' ἐκάστην περικοπὴν σημειωσάμενοι παραστήσομεν, τὴν

7 f vgl. Strom. I 142, 3 mit Anm. 18—15 vgl. Tryphon περὶ τρόπων (VIII p. 728, 12 ff Walz) τρόπος ἐστὶ λόγος κατὰ παρατροπὴν τοῦ κυρίου λεγόμενος κατὰ τινὰ δῆλωσιν κοσμιωτέραν ἢ κατὰ τὸ ἀναγκαῖον. 19—28 vgl. Prov. 1, 1—6 28 f vgl. Apollodor Bibl. I 7, 2, 6 30 vgl. Strom. I 102, 3; 103, 2; 136, 4

4 ὄντως] οὕτως Sy 11 (τὸ) ἐκούσιον St 13 [δείκνυται] Ἦγεσε δείκνυται (τὸ κατασκευαστόν) Ma 15 εὐχρηστοῦ Lowth 20 τε He τι L Clemens II. 32

γνωστικὴν ἀγωγὴν κατὰ τὸν τῆς ἀληθείας κανόνα φιλοτέχνως ἐν-
 δεικνύμενοι ἢ γὰρ οὐχὶ καὶ ἐν τῇ ὁράσει τῷ Ἑρμῷ ἡ δύναμις ἐν τεῖ 2
 τύπῳ τῆς ἐκκλησίας φανεῖσα ἰδῶσιν τὸ βιβλίον εἰς μεταγραφὴν ἢ
 τοῖς ἐκλεκτοῖς ἀναγγεῖλαι βούλετο; τοῦτο δὲ μετεγράψατο πρῶ-
 5 γράμμασι, φησὶ, μὴ εὐρίσκων τὰς συλλαβὰς τελίσει. ἰδήλον δ' ἄρα 3
 τὴν μὲν γραφὴν πρόδηλον εἶναι πᾶσι κατὰ τὴν φιλήν ἀνάγνωσιν
 ἐκλαμβανομένην, καὶ ταύτην εἶναι τὴν πίστιν στοιχείων τάξιν ἴσοι-
 σαν, διὸ καὶ ἡ πρὸς τὸ γράμμα ἀνάγνωσις ἀλληγοῦται· τὴν
 διάπτυσιν δὲ τὴν γνωστικὴν τῶν γραφῶν, προκοπιούσης ἤδη τῆς
 10 πίστεως, εἰκάζεσθαι τῇ κατὰ τὰς συλλαβὰς ἀναγνώσει ἐκδεχομένη
 ἀλλὰ καὶ Ἡσαίας ὁ προφήτης βιβλίον καινὸν κλεινέται λαβὼν ἔγγρα- 4
 φαι τινά, τὴν γνῶσιν τὴν ἁγίαν διὰ τῆς τῶν γραφῶν ἐξηγήσεως
 ἵστικρον ἴστικρον προφητεύοντος τοῦ πνεύματος τὴν ἴτι κατ' ἑκίτρον
 τὸν καιρὸν ἄγραφον τεγγάνουσαν διὰ τὸ μηδέπω γνωστικῶσιν· ἔργω
 15 γὰρ ἀπ' ἀρχῆς μόνοις τοῖς νοούσιν, αὐτίκα διδάξαντος τοῦ σωτήρος, 5
 τοὺς ἀποστόλους ἢ τῆς ἔγγραφον ἄγραφος ἤδη καὶ εἰς ἡμᾶς διαδίδεται
 παράδοσις, καρδίαις καιναῖς κατὰ τὴν ἀνακαινώσειν τοῦ βιβλίου τῇ
 δυνάμει τοῦ θεοῦ ἔγγεγραμμένη.

Ταύτη οἱ τῶν παρ' Ἕλλησι λογιστάτοι τῷ Ἑρμῷ, ὃν δὲ λόγος 122 1
 20 εἶναι φασί, διὰ τὴν ἱερμειαν καθιερούσι τῆς φησὶ τὸν κερπὸν
 πολιτικῆς γὰρ ὁ λόγος, εἰκότως ἄρα καὶ τὸν Μωυσία ἀνελεγεμα- 2
 νόμιμον διττὸν εἶδιν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ, καὶ τὸν μὲν μετ' ἀγγέλων
 τὸν δὲ ἐπὶ τὰ ὄρη περὶ τὰς θάραγγας κηδέας ἀξιούμενον. εἶδιν δὲ 3
 Ἰησοῦς τὴν θείαν ταύτην κάτω πνεύματι ἐπαρθίς ὄν καὶ τῷ Χαλδαῖ
 25 ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ἄμφω θιγῶνται, ἀλλ' ὃ μὲν καὶ θάπτον κατῆλθιν 4
 πολὺ τὸ βεβήλον ἐπαρόμιος, ὃ δὲ ἐκκατελθὼν ἵστικρον τὴν δόξαν
 διηγεῖτο ἢν ἰθιᾶτο, διαθροῖσαι δευτηθίς μᾶλλον θατίροι ἄτι καὶ
 καθαρώτερος γινόμενος δηλοῖσθαι, οἶμαι, τῆς ἰστορίας μὴ πάντων 5
 εἶναι τὴν γνῶσιν, ἐπὶ οἱ μὲν τὸ σῶμα τῶν γραφῶν, τὰς λέξεις καὶ
 30 τὰ ὀνόματα, καθάτιρ τὸ σῶμα τὸ Μωυσίως προβάλλεισθαι οἱ δὲ
 τὰς διανοίας καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων δηλούμενα διορῶσιν τὸν
 μετὰ ἀγγέλων Μωυσία πολυπραγμοῦντες, ἀμίλει καὶ τῶν ἐπι- 6
 δουμένων τὸν κίριον αὐτὸν οἱ μὲν πολλοὶ εἰς Μαθθ. ἰλήσων με
 ἰλιγον ὀλλοῖσι δὲ τῶν ἐγγεγραμμένων τοῦ θεοῦ καθάτιρ ὁ Πίτρος ὢν

2 3 vgl Herm. Vis II 1, 31 11 f vgl Jos 5, 1 17 f vgl II Kor
 1, 3 21 - 27 vgl Joseph. Ant IV 8, 45 26 f vgl Plato Phaed p 81 C
 26 f vgl I Kor 5, 7 28 vgl Mark 11, 45 u. ö. 34 v 499, 2 vgl
 Matth 10, 17

καὶ ἐμακάρισεν, ὅτι αὐτῷ σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψε τὴν ἀλή-
 θειαν, ἀλλ' ἢ ὁ πατήρ αὐτοῦ ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δηλῶν τὸν γνωστι-
 κὸν οὐ διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ τῆς κνηθείσης, ἀλλὰ δι' αὐτῆς τῆς
 5 δυνάμεως τῆς πατρικῆς γνωρίζειν τὸν υἱὸν τοῦ παντοκράτορος. οὐ
 μόνον τοίνυν τοῖς ἐπιτυγχάνουσιν ἀπλῶς οὕτως δύσκολος ἢ τῆς
 ἀληθείας κτήσις, ἀλλὰ καὶ ὧν τυγχάνει ἢ ἐπιστήμη οἰκεία, μηδὲ τού-
 10 τοις ἀθρόαν δίδοσθαι τὴν θεωρίαν ἢ κατὰ τὸν Μωυσέα ἱστορία
 διδάσκει, μέχρις ἂν ἐθισθέντες ἀντωπεῖν, καθάπερ οἱ Ἑβραῖοι τῇ
 δόξῃ τῇ Μωυσέως καὶ οἱ ἅγιοι τοῦ Ἰσραὴλ ταῖς τῶν ἀγγέλων ὀπτα-
 10 οῖαις, οὕτως καὶ ἡμεῖς ταῖς τῆς ἀληθείας μαρμαρυγαῖς ἀντιβλέπειν
 δυνηθῶμεν.

XVI. Ὑπόδειγμα δ' ἡμῖν κατὰ παραδρομὴν ἐκκείσθω εἰς σαφή- 133, 1
 νειαν γνωστικὴν ἢ δεκάλογος. καὶ ὅτι μὲν ἱερὰ ἢ δεκάς, παρέλκει
 λέγειν τὰ νῦν. εἰ δὲ αἱ πλάκες αἱ γεγραμμέναι ἔργον θεοῦ, φυσι-
 15 κὴν ἐμφαίνουσαι δημιουργίαν εὐρεθήσονται· δάκτυλος γὰρ θεοῦ
 δύναμις νοεῖται θεοῦ, δι' ἧς ἢ κτίσις τελειοῦται οὐρανοῦ καὶ γῆς,
 ὧν ἀμφοῖν αἱ πλάκες νοηθήσονται σύμβολα. θεοῦ μὲν γὰρ γραφὴ 2
 καὶ εἰδοποιία ἐναποκειμένη τῇ πλακὶ δημιουργία τοῦ κόσμου τυγ-
 χάνει. ἢ δεκάλογος δὲ κατὰ μὲν οὐράνιον εἰκόνα περιέχει ἥλιον καὶ 3
 20 σελήνην, ἄστρα, νέφη, φῶς, πνεῦμα, ὕδωρ, ἀέρα, σκότος, πῦρ. αὕτη
 φυσικὴ δεκάλογος οὐρανοῦ. ἢ δὲ τῆς γῆς εἰκὼν περιέχει ἀνθρώπους, 4
 κτήνη, ἔρπετά, θηρία καὶ τῶν ἐνύδρων ἰχθύας καὶ κήτη, τῶν τε αὐ-
 πτηνῶν ὁμοίως τὰ τε σαρκοβόρα καὶ τὰ ἡμέρῳ χρώμενα τροφῇ,
 φυτῶν τε ὁσαύτως τὰ καρποφόρα καὶ ἄκαρκα. αὕτη φυσικὴ δεκά-
 25 λογος γῆς. καὶ ἢ κιβωτὸς δὲ ἢ ταῦτα περιειληφύα ἢ τῶν θείων τε 5
 καὶ ἀνθρωπίνων γνῶσις εἴη ἂν καὶ σοφία. τάχα δ' ἂν εἴεν αἱ δύο
 πλάκες αὗται δισσοῶν προφητεία διαθηκῶν. ἀνεκαινίσθησαν οὖν ! 134, 1
 μυστικῶς, πλεοναζούσης ἀγνοίας ἅμα καὶ ἁμαρτίας. δισσοῶς, ὡς ἔοι- 808 P
 30 κεν, γράφονται δισσοῖς πνεύμασιν ἐντολαί, τῷ τε ἡγεμονικῷ τῷ τε
 ὑποκειμένῳ, ἐπεὶ ἢ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος καὶ τὸ πνεῦμα

8f vgl. Joh. 6, 44 8f vgl. Exod. 34, 30 9f vgl. vielleicht Dan. 10, 7f
 14 vgl. Exod. 32, 16 15 vgl. Exod. 31, 18 25 vgl. Exod. 25, 15 25f vgl.
 Paed. II 25, 3 mit Anm. 26f vgl. Exod. 31, 18 27f vgl. Exod. 34, 1 ff
 28—30 vgl. Philo Quis rer. div. her. 167 (I p. 496 M) τί δ'; αἱ στήλαι τῶν
 γενικῶν δέκα νόμων, ἃς ὀνομάζει πλάκας, οὐ δύο εἰσὶν ἰσάριθμοι τοῖς τῆς ψυχῆς
 μέρεσι, λογικῷ καὶ ἀλόγῳ, ἃ παιδευθῆναι τε καὶ σωφρονισθῆναι χρή, τεμνόμεναι
 πάλιν ὑπὸ τοῦ θεομοθέτου μόνον; vgl. S. 501, 1—3 30f Gal. 5, 17

18 ἐναποκειμένη Sy ἐνποκειμένη L 25 ἢ ταῦτα corr. aus ταῦτα ἢ L¹
 28 δισσαι Wendland zu Philo III p. 39, 1 29 ἐντολαί Sy ἐντολαῖς L

κατὰ τῆς σαρκός. ἔστι δὲ καὶ δεκάς τις περὶ τὸν ἄνθρωπον αἰτίων. 2
 τὰ τε αἰσθητήρια πέντε καὶ τὸ φωνητικὸν καὶ τὸ αἰσθητικὸν καὶ
 τοῦτο δὴ ὄψοον τὸ κατὰ τὴν πλάσιν πνευματικόν. ἕνατον δὲ τὸ
 ἡγεμονικὸν τῆς ψυχῆς καὶ δέκατον τὸ διὰ τῆς πίστεως προσγι-
 5 μνον ἁγίου πνεύματος χαρακτηριστικὸν ἰδίωμα. ἔτι πρὸς τούτους. 3
 δέκα τιῶν ἀνθρωπιότητος μέρει προστάσσιν ἢ νομοθεσία φαίνεται
 τῇ τε ὄρασει καὶ ἀκοῇ καὶ τῇ ὀσφρήσει ἀσπῆ τε καὶ γεύσει καὶ τού-
 τούτων ὑποφυγίσι ὀργάνοις διόσοις οὖσι. χεραὶ τε καὶ ποσί. αἷτε,
 γὰρ ἡ πλάσις τοῦ ἀνθρώπου. ἐπισκρίνεται δὲ ἡ ψυχὴ καὶ προσ- 12-
 10 εἰσκρίνεται τὸ ἡγεμονικόν, ᾧ διαλογιζόμεθα, οὐ κατὰ τὴν τοῦ
 σπέρματος καταβολὴν γεννώμενον, ὡς συνάγεσθαι καὶ ἄντι τούτου
 τὸν δέκατον ἀριθμόν, δι' ὧν ἡ πᾶσα ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτι-
 λείται. τῇ τάξει γὰρ εὐθέως γενόμενος ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν παθη-
 15 τικῶν τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν λαμβάνει. τὸ λογιστικὸν τὸννον καὶ ἡγι- 2
 μονικὸν αἰτιον εἶναι φαμεν τῆς οἰστιάσεως τῷ ζῳῳ, ἀλλὰ καὶ τοῦ
 τὸ ἄλογον μέρος ἐψυχῶσθαι τε καὶ μόριον αὐτῆς εἶναι. αὐτίκα τῆν 3
 μὲν ζωτικὴν δύναμιν, ἣ ἐμπεριέχεται τὸ θρηπτικόν τε καὶ αἰσθητικόν
 καὶ καθ' ὅλον κινήτικόν, τὸ πνεῦμα εἰληγεν τὸ σαρκικόν, ὁξείνητον
 ὄν καὶ πάντη διὰ τε τῶν αἰσθητικῶν καὶ τοῦ λοιποῦ σώματος πο-
 20 ριζόμενον τε καὶ πρωτοπαθοῦν διὰ σώματος· τὴν προαιρετικὴν δὲ 4
 τὸ ἡγεμονικὸν ἔχει δύναμιν, περὶ ἣν ἡ ζήτησις καὶ ἡ μάθησις καὶ ἡ
 γνώσις. ἀλλὰ γὰρ ἡ πάντων ἀναφορὰ εἰς ἕν συντίταται τὸ ἡγι-
 μονικόν καὶ δι' ἐκεῖνο ζῆ τε ὁ ἄνθρωπος καὶ πως ζῆ. διὰ τοῦ 18
 σωματικοῦ ἄρα πνεύματος αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος, ἐπιθυμῆ, ἡδύται
 25 ὀφρῆζεται, τρέφεται, ἀξίζεται· καὶ δὴ καὶ πρὸς τὰς πράξεις διὰ τοῦ-
 τον ποριέται τὰς κατ' ἐννοίαν τε καὶ διάνοιαν, καὶ ἐπιθυμῆ κρατῆ
 τῶν ἐπιθυμιῶν, βασιλεύει τὸ ἡγεμονικόν, τὸ οὖν οὐκ ἐπιθυμῆσις 2
 οὐ δουλείσις φησὶ τῷ σαρκικῷ πνεύματι, ἀλλὰ ἀρξίσις αὐτοῦ, ἐπι-
 30 ἢ οὐκ ἐπιθυμῆ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὸ παρὰ φύσιν 4
 ἀτακτικὴν ἐκρίσεται, καὶ τὸ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός εἰς τὴν
 κατὰ φύσιν τοῦ ἀνθρώπου διζαγωγὴν ἐκκρίσεται· μὴ τε οὖν εἰκότως 3
 κατ' εἰκόνα θεοῦ γιγνέται ὁ ἄνθρωπος τίθηται, οὐ κατὰ τῆς
 κατεσχετῆς τὸ σχῆμα ἀλλ' ἐπὶ ὁ μὲν θεὸς λόγῳ τὰ πάντα δημιουργῆ,
 ὁ δὲ ἄνθρωπος ὁ γνωστικὸς γινόμενος τῷ λογικῷ τὰς καλὰς

1 5 vgl. Strom. II 50, 1f; Plato De mat. nom. 110 d p. 50; M 3 vgl.
 Gen. 2, 7 27 Exod. 29, 17 29 f. Gal. 5, 1. 32 Gen. 1, 27 33 f. vgl.
 Gen. 1, 28

9 f. τρομακτικῶτα L^o τρομακτικῶτα L. 18 γινόμενος estt. ans γνο-
 μῶσις L.^o 15 f. τοῦ τὸ St. τοῦτο L.^o τοῦτο τὸ L.^o 19 πάντη Hecetot παντί
 L. 20 τὰς St. vgl. L^o τὰ L.

πράξεις ἐπιτελεῖ. εἰκότως τοίνυν αἱ δύο πλάκες (τάς) τοῖς διόσοις 4
 πνεύμασι [τάς] δεδομένας ἐντολάς τῶ τε πλασθέντι τῶ τε ἡγεμονικῶ
 τὰς πρὸ τοῦ νόμου παραδεδομένας ἀλλαγῇ εἰρηναίη μὴνύειν· καὶ τὰ 5
 τῶν αἰσθήσεων κινήματα κατὰ τε τὴν διάνοιαν ἀποτυποῦνται κατὰ
 6 τε τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἐνέργειαν φανεροῦνται· ἐξ ἀμφοῖν γὰρ ἡ
 κατάληψις. πάλιν τε αὐτὸς ὡς αἰσθησίς πρὸς τὸ αἰσθητόν, οὕτως νόη- 137, 1
 σις πρὸς τὸ νοητόν. διτταὶ δὲ καὶ αἱ πράξεις, αἱ | μὲν κατ' ἐννοίαν, 290 8
 αἱ δὲ κατ' ἐνέργειαν.

Καὶ ἡ μὲν πρώτη τῆς δεκαλόγου ἐντολῆς παρίστησιν, ὅτι μόνος 2
 10 εἷς ἐστὶν θεὸς παντοκράτωρ, ὃς ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὸν λαὸν μετή-
 γαγεν διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν πατρίαν γῆν, ὅπως καταλαμβάνουσι
 μὲν διὰ τῶν θείων ἐνεργημάτων, ὡς ἐδύναντο, τὴν δύναμιν αὐτοῦ,
 ἀπιστῶνται δὲ τῆς τῶν γεννητῶν εἰδωλολατρίας, τὴν πᾶσαν ἐλπίδα
 ἐπὶ τὸν κατ' ἀλήθειαν ἔχοντες θεόν. ὁ δεῦτερος δὲ ἐμήνυεν λόγος 3
 15 μὴ δεῖν λαμβάνειν μηδὲ ἐπιφέρειν τὸ μεγαλειον κράτος τοῦ θεοῦ (ὅπερ
 ἐστὶ τὸ ὄνομα· τοῦτο γὰρ μόνον ἔχωρουν, (ὡς) καὶ ἔτι νῦν οἱ πολ-
 λοι, μαθεῖν) — μὴ φέρειν τούτου τὴν ἐπίκλησιν ἐπὶ τὰ γενητὰ καὶ
 μάταια, ἃ δὴ | οἱ τεχνῖται τῶν ἀνθρώπων πεποιήκασι, καθ' ὧν ὁ 810 P
 ὧν οὐ τάσσεται· ἐν ταυτῷ γὰρ ἀγενήτω ὁ ὧν αὐτὸς μόνος.
 20 τρίτος δὲ ἐστὶ λόγος ὁ μὴνύων γεγονέναι πρὸς τοῦ θεοῦ τὸν κόσμον 4
 καὶ δεδωκέναι ἀνάπαισιν ἡμῖν ἐβδόμην ἡμέραν διὰ τὴν κατὰ τὸν
 βίον κακοπάθειαν· θεὸς γὰρ ἀκητός τε καὶ ἀπαθής καὶ ἀπροσδεής,
 ἀναπαύλης δὲ ἡμεῖς οἱ σαρκοφοροῦντες δεόμεθα. ἡ ἐβδόμη τοίνυν 138, 1
 ἡμέρα ἀνάπαισις κηρύσσεται, ἀποχῆ κακῶν ἐτοιμάζουσα τὴν ἀρχή-

1—3 vgl. S. 499, 28—30 mit Anm. 9—11 vgl. Exod. 20, 2 f 14 f vgl.
 Exod. 20, 7 16 f zu ὁ ὧν vgl. Exod. 3, 14 20—22 vgl. Exod. 20, 8 20—
 S. 502, 11 flüchtiges Excerpt aus Aristobul (vgl. Valokensaer, De Aristob. p. 90—92)
 bei Euseb. Praep. Ev. XIII 12, 9—12 ὁ θεὸς τὸν βίον κόσμον κατασκεῖαζε καὶ δέ-
 δωκε ἀνάπαισιν ἡμῖν διὰ τὸ κακόπαθον εἶναι πᾶσι τὴν βιοτήν τὴν ἐβδόμην
 ἡμέραν, ἣ δὴ καὶ πρώτη φησικῶς ἂν λέγοιτο φωτὸς γένεσις, ἐν ᾧ τὰ πάντα
 συνθεωρεῖται. μεταφέροιο δ' ἂν τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς σοφίας· τὸ γὰρ πᾶν
 φῶς ἐστὶν ἐξ αὐτῆς. καὶ τινες εἰρήκασι τῶν ἐκ τῆς αἰρέσεως ὄντες ἐκ τοῦ Περι-
 πάτου λαμπτήρος αὐτὴν ἔχειν τάξιν· ἀκολουθοῦντες γὰρ αὐτῇ συνεχῶς
 ἀτάραχοι καταστήσονται δι' ὅλον τοῦ βίου. σαφέστερον δὲ καὶ κάλλιον τῶν
 ἡμετέρων προγόνων τις εἶπε Σολομῶν αὐτὴν πρὸ οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρ-
 χειν γνώσειν ἔχομεν ἀνθρωπίνων καὶ θείων πραγμάτων.

1 f (τάς)—[τάς] St 3 ἀλλαγῇ Sy ἀλλὰ καὶ L 14 f am Rand β L¹
 14 δεῦτερος (καὶ τρίτος) Ma λόγος • • (Verbot des Bilderdienstes) Sy, aber
 die unvollständige Aufzählung scheint durch Clemens selbst verschuldet 15 λαμ-
 βάνειν (ἐπὶ ματαίῳ) Höscher 16 (ὡς) καὶ St ὡς Schw 17 φέρειν (ὄν)
 Schw 20 τρίτος] τέταρτος (vgl. zu Z. 14) Sy, Ma am Rand γ L¹ 24 ἀποχῆ L

γονον ἡμέραν τὴν τῷ ὄντι ἀνάπαντι ἡμῶν. ἢ δὴ καὶ πρώτη τῷ
 ὄντι φωτὸς γενεαίς. ἐν ᾧ τὰ πάντα συνθεωρεῖται καὶ πάντα κλη-
 ρονομεῖται. ἐκ ταύτης τῆς ἡμέρας ἢ πρώτη σοφία καὶ ἢ γνώσις 2
 ἡμῖν ἐλλάμπεται· τὸ γὰρ φῶς τῆς ἀληθείας φῶς ἀληθές. ἄσπιον,
 5 ἀμερῶς μεριζόμενον πνεῦμα κυρίου εἰς τοὺς διὰ πίστεως ἡγιασμένους.
 λαμπτήρος ἐπέχον τάξιν εἰς τὴν τῶν ὄντων ἐπίγνωσιν. ἀκόλου- 3
 θοῦντες οὖν αὐτῷ δι' ὄλον τοῦ βίου ἀπαθείς καθιστάμεθα. τὸ δὲ
 ἔστιν ἀναπαύσασθαι. διὸ καὶ Σολομῶν πρὸ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ 4
 πάντων τῶν ὄντων τῷ παντοκράτορι γεγονέναι τὴν σοφίαν λέγει
 10 ἢς ἢ μέθεξις (ἢ κατὰ δύναμιν, οὐ κατ' οὐσίαν λέγω. θεῶν καὶ
 ἀνθρωπίνων καταληπτικῶς ἐπιστήμονα εἶναι διδάσκει. ἐνταῦθα 5
 γενομένους ἐν παρέργῳ καὶ ταῦτα ἵπομνηστίον. ἐπεὶ περὶ ἰβδομάδος
 καὶ ὄγδοάδος ὁ λόγος παρεισηλθε· κινδυνεύει γὰρ ἢ μὲν ὄγδοῶς ἰβ-
 δομάς εἶναι κυρίως. ἰξὰς δὲ ἢ ἰβδομάς κατὰ γε τὸ ἐμφανές. καὶ ἢ
 15 μὲν κυρίως εἶναι οὐκ ἔστιν. ἐργάτις δὲ ἢ ἰβδομάς· ἢ τε γὰρ κοσμο- 6
 γονία ἐν ἕξ πηραιούται ἡμέραις. ἢ τε ἀπὸ τροπῶν ἐπὶ τροπὰς κινήσει
 τοῦ ἡλίου ἐν ἕξ συντελεῖται μηνὸς, καθ' ἣν πῆ μὲν φυλλοφορεῖ, πῆ
 δὲ βλαστάνει τὰ φυτόα καὶ αἱ τῶν σπειρμάτων γίνονται τελειώσεις.
 φασὶ δὲ καὶ τὸ ἔμβρυον ἀπαρτίζεσθαι πρὸς ἀκρίβειαν μηνὸς τῷ ἔκτεσ. 120 :
 20 τοιούτων ἑκατὸν ἡμέραις καὶ ὄγδοήκοντα πρὸς ταῖς δύο καὶ ἡμίσει
 ὡς ἱστορεῖ Πόλυβος μὲν ὁ λατρός ἐν τῷ Περὶ ὀκταμήνων. Ἰσοστο-
 τίλης δὲ ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ Περὶ φύσεως· οἳ τε Πευθαγόρειοι Ἰντιπῶ 2
 θεν. οἶμαι, ἀπὸ τῆς τοῦ κύμου κατὰ τὸν προσηύτην γενέσεως. τὸν
 ἕξ ἀριθμὸν τέλειον νομίζουσι καὶ μισοῦσιν ἐκατόν τε τοῦτον καὶ γάμον
 25 διὰ τὸ μύθον αὐτὸν εἶναι τοῦ ἐνθίου, τοιούτοις τοῦ δίκου καὶ τοῦ
 δύο· φαίνεται γὰρ ἴσον ἀμφὸν ἀπέχων. ὡς δ' ὁ γάμος ἕξ ἄρρητος 3
 καὶ θηλείας γινεῖ. οὕτως ὁ ἕξ ἐκ περισσοῦ μὲν τοῦ τρία, ἄρρητος
 ἀριθμοῦ λιγομίτου. ἀρτίον δὲ τοῦ δύο θηλείας νομιζομένου, γινεῖται·
 δὲ γὰρ τὰ τρία γινεῖται ὁ ἕξ· τοσαῦτα πάλιν αἱ γενικώταται κινή- 4

8f vgl. Prov. 8, 22f. 10f vgl. Psal. 11, 25. 1 mit Anon. 18 18 vgl.
 S. 1, 21f. 19 22 Aristoteles Fr. 282 Rose? 21 vgl. Act. plac. V 18, 5
 19 a, Dok. p. 47. B. ac. Arist. Acad. p. 30. Pseudo-Pl. p. 1 p. 144 ed. Lips.
 22 29 vgl. Strom. V 91. 1 mit Anon. 29 S. 503, 2 vgl. Phil. Log. all 14
 1 p. 14 M. αἱ αὖ ἐξὸς καὶ ἀρρητός· ἴσος ὁ δὲ τῶν ἀρρητῶν ζῶον
 ποικίλων· ἕξ γὰρ τὸ ἀρρητὸν ὅμοιο· ἕξ γὰρ κινήσεις τὰ ἐν καὶ αὐτόν,
 αἶμα καὶ ζωὴ· ἕξ δὲ ζωὴ καὶ τρέφειν.

1 vgl. L. 2 vgl. L. 3 vgl. V. 4 vgl. L. 5 vgl. L. 6 vgl. L. 7 vgl. L. 8 vgl. L. 9 vgl. L. 10 vgl. L. 11 vgl. L. 12 vgl. L. 13 vgl. L. 14 vgl. L. 15 vgl. L. 16 vgl. L. 17 vgl. L. 18 vgl. L. 19 vgl. L. 20 vgl. L. 21 vgl. L. 22 vgl. L. 23 vgl. L. 24 vgl. L. 25 vgl. L. 26 vgl. L. 27 vgl. L. 28 vgl. L. 29 vgl. L. 30 vgl. L. 31 vgl. L. 32 vgl. L. 33 vgl. L. 34 vgl. L. 35 vgl. L. 36 vgl. L. 37 vgl. L. 38 vgl. L. 39 vgl. L. 40 vgl. L. 41 vgl. L. 42 vgl. L. 43 vgl. L. 44 vgl. L. 45 vgl. L. 46 vgl. L. 47 vgl. L. 48 vgl. L. 49 vgl. L. 50 vgl. L. 51 vgl. L. 52 vgl. L. 53 vgl. L. 54 vgl. L. 55 vgl. L. 56 vgl. L. 57 vgl. L. 58 vgl. L. 59 vgl. L. 60 vgl. L. 61 vgl. L. 62 vgl. L. 63 vgl. L. 64 vgl. L. 65 vgl. L. 66 vgl. L. 67 vgl. L. 68 vgl. L. 69 vgl. L. 70 vgl. L. 71 vgl. L. 72 vgl. L. 73 vgl. L. 74 vgl. L. 75 vgl. L. 76 vgl. L. 77 vgl. L. 78 vgl. L. 79 vgl. L. 80 vgl. L. 81 vgl. L. 82 vgl. L. 83 vgl. L. 84 vgl. L. 85 vgl. L. 86 vgl. L. 87 vgl. L. 88 vgl. L. 89 vgl. L. 90 vgl. L. 91 vgl. L. 92 vgl. L. 93 vgl. L. 94 vgl. L. 95 vgl. L. 96 vgl. L. 97 vgl. L. 98 vgl. L. 99 vgl. L. 100 vgl. L. 101 vgl. L. 102 vgl. L. 103 vgl. L. 104 vgl. L. 105 vgl. L. 106 vgl. L. 107 vgl. L. 108 vgl. L. 109 vgl. L. 110 vgl. L. 111 vgl. L. 112 vgl. L. 113 vgl. L. 114 vgl. L. 115 vgl. L. 116 vgl. L. 117 vgl. L. 118 vgl. L. 119 vgl. L. 120 vgl. L. 121 vgl. L. 122 vgl. L. 123 vgl. L. 124 vgl. L. 125 vgl. L. 126 vgl. L. 127 vgl. L. 128 vgl. L. 129 vgl. L. 130 vgl. L. 131 vgl. L. 132 vgl. L. 133 vgl. L. 134 vgl. L. 135 vgl. L. 136 vgl. L. 137 vgl. L. 138 vgl. L. 139 vgl. L. 140 vgl. L. 141 vgl. L. 142 vgl. L. 143 vgl. L. 144 vgl. L. 145 vgl. L. 146 vgl. L. 147 vgl. L. 148 vgl. L. 149 vgl. L. 150 vgl. L. 151 vgl. L. 152 vgl. L. 153 vgl. L. 154 vgl. L. 155 vgl. L. 156 vgl. L. 157 vgl. L. 158 vgl. L. 159 vgl. L. 160 vgl. L. 161 vgl. L. 162 vgl. L. 163 vgl. L. 164 vgl. L. 165 vgl. L. 166 vgl. L. 167 vgl. L. 168 vgl. L. 169 vgl. L. 170 vgl. L. 171 vgl. L. 172 vgl. L. 173 vgl. L. 174 vgl. L. 175 vgl. L. 176 vgl. L. 177 vgl. L. 178 vgl. L. 179 vgl. L. 180 vgl. L. 181 vgl. L. 182 vgl. L. 183 vgl. L. 184 vgl. L. 185 vgl. L. 186 vgl. L. 187 vgl. L. 188 vgl. L. 189 vgl. L. 190 vgl. L. 191 vgl. L. 192 vgl. L. 193 vgl. L. 194 vgl. L. 195 vgl. L. 196 vgl. L. 197 vgl. L. 198 vgl. L. 199 vgl. L. 200 vgl. L. 201 vgl. L. 202 vgl. L. 203 vgl. L. 204 vgl. L. 205 vgl. L. 206 vgl. L. 207 vgl. L. 208 vgl. L. 209 vgl. L. 210 vgl. L. 211 vgl. L. 212 vgl. L. 213 vgl. L. 214 vgl. L. 215 vgl. L. 216 vgl. L. 217 vgl. L. 218 vgl. L. 219 vgl. L. 220 vgl. L. 221 vgl. L. 222 vgl. L. 223 vgl. L. 224 vgl. L. 225 vgl. L. 226 vgl. L. 227 vgl. L. 228 vgl. L. 229 vgl. L. 230 vgl. L. 231 vgl. L. 232 vgl. L. 233 vgl. L. 234 vgl. L. 235 vgl. L. 236 vgl. L. 237 vgl. L. 238 vgl. L. 239 vgl. L. 240 vgl. L. 241 vgl. L. 242 vgl. L. 243 vgl. L. 244 vgl. L. 245 vgl. L. 246 vgl. L. 247 vgl. L. 248 vgl. L. 249 vgl. L. 250 vgl. L. 251 vgl. L. 252 vgl. L. 253 vgl. L. 254 vgl. L. 255 vgl. L. 256 vgl. L. 257 vgl. L. 258 vgl. L. 259 vgl. L. 260 vgl. L. 261 vgl. L. 262 vgl. L. 263 vgl. L. 264 vgl. L. 265 vgl. L. 266 vgl. L. 267 vgl. L. 268 vgl. L. 269 vgl. L. 270 vgl. L. 271 vgl. L. 272 vgl. L. 273 vgl. L. 274 vgl. L. 275 vgl. L. 276 vgl. L. 277 vgl. L. 278 vgl. L. 279 vgl. L. 280 vgl. L. 281 vgl. L. 282 vgl. L. 283 vgl. L. 284 vgl. L. 285 vgl. L. 286 vgl. L. 287 vgl. L. 288 vgl. L. 289 vgl. L. 290 vgl. L. 291 vgl. L. 292 vgl. L. 293 vgl. L. 294 vgl. L. 295 vgl. L. 296 vgl. L. 297 vgl. L. 298 vgl. L. 299 vgl. L. 300 vgl. L. 301 vgl. L. 302 vgl. L. 303 vgl. L. 304 vgl. L. 305 vgl. L. 306 vgl. L. 307 vgl. L. 308 vgl. L. 309 vgl. L. 310 vgl. L. 311 vgl. L. 312 vgl. L. 313 vgl. L. 314 vgl. L. 315 vgl. L. 316 vgl. L. 317 vgl. L. 318 vgl. L. 319 vgl. L. 320 vgl. L. 321 vgl. L. 322 vgl. L. 323 vgl. L. 324 vgl. L. 325 vgl. L. 326 vgl. L. 327 vgl. L. 328 vgl. L. 329 vgl. L. 330 vgl. L. 331 vgl. L. 332 vgl. L. 333 vgl. L. 334 vgl. L. 335 vgl. L. 336 vgl. L. 337 vgl. L. 338 vgl. L. 339 vgl. L. 340 vgl. L. 341 vgl. L. 342 vgl. L. 343 vgl. L. 344 vgl. L. 345 vgl. L. 346 vgl. L. 347 vgl. L. 348 vgl. L. 349 vgl. L. 350 vgl. L. 351 vgl. L. 352 vgl. L. 353 vgl. L. 354 vgl. L. 355 vgl. L. 356 vgl. L. 357 vgl. L. 358 vgl. L. 359 vgl. L. 360 vgl. L. 361 vgl. L. 362 vgl. L. 363 vgl. L. 364 vgl. L. 365 vgl. L. 366 vgl. L. 367 vgl. L. 368 vgl. L. 369 vgl. L. 370 vgl. L. 371 vgl. L. 372 vgl. L. 373 vgl. L. 374 vgl. L. 375 vgl. L. 376 vgl. L. 377 vgl. L. 378 vgl. L. 379 vgl. L. 380 vgl. L. 381 vgl. L. 382 vgl. L. 383 vgl. L. 384 vgl. L. 385 vgl. L. 386 vgl. L. 387 vgl. L. 388 vgl. L. 389 vgl. L. 390 vgl. L. 391 vgl. L. 392 vgl. L. 393 vgl. L. 394 vgl. L. 395 vgl. L. 396 vgl. L. 397 vgl. L. 398 vgl. L. 399 vgl. L. 400 vgl. L. 401 vgl. L. 402 vgl. L. 403 vgl. L. 404 vgl. L. 405 vgl. L. 406 vgl. L. 407 vgl. L. 408 vgl. L. 409 vgl. L. 410 vgl. L. 411 vgl. L. 412 vgl. L. 413 vgl. L. 414 vgl. L. 415 vgl. L. 416 vgl. L. 417 vgl. L. 418 vgl. L. 419 vgl. L. 420 vgl. L. 421 vgl. L. 422 vgl. L. 423 vgl. L. 424 vgl. L. 425 vgl. L. 426 vgl. L. 427 vgl. L. 428 vgl. L. 429 vgl. L. 430 vgl. L. 431 vgl. L. 432 vgl. L. 433 vgl. L. 434 vgl. L. 435 vgl. L. 436 vgl. L. 437 vgl. L. 438 vgl. L. 439 vgl. L. 440 vgl. L. 441 vgl. L. 442 vgl. L. 443 vgl. L. 444 vgl. L. 445 vgl. L. 446 vgl. L. 447 vgl. L. 448 vgl. L. 449 vgl. L. 450 vgl. L. 451 vgl. L. 452 vgl. L. 453 vgl. L. 454 vgl. L. 455 vgl. L. 456 vgl. L. 457 vgl. L. 458 vgl. L. 459 vgl. L. 460 vgl. L. 461 vgl. L. 462 vgl. L. 463 vgl. L. 464 vgl. L. 465 vgl. L. 466 vgl. L. 467 vgl. L. 468 vgl. L. 469 vgl. L. 470 vgl. L. 471 vgl. L. 472 vgl. L. 473 vgl. L. 474 vgl. L. 475 vgl. L. 476 vgl. L. 477 vgl. L. 478 vgl. L. 479 vgl. L. 480 vgl. L. 481 vgl. L. 482 vgl. L. 483 vgl. L. 484 vgl. L. 485 vgl. L. 486 vgl. L. 487 vgl. L. 488 vgl. L. 489 vgl. L. 490 vgl. L. 491 vgl. L. 492 vgl. L. 493 vgl. L. 494 vgl. L. 495 vgl. L. 496 vgl. L. 497 vgl. L. 498 vgl. L. 499 vgl. L. 500 vgl. L. 501 vgl. L. 502 vgl. L. 503 vgl. L. 504 vgl. L. 505 vgl. L. 506 vgl. L. 507 vgl. L. 508 vgl. L. 509 vgl. L. 510 vgl. L. 511 vgl. L. 512 vgl. L. 513 vgl. L. 514 vgl. L. 515 vgl. L. 516 vgl. L. 517 vgl. L. 518 vgl. L. 519 vgl. L. 520 vgl. L. 521 vgl. L. 522 vgl. L. 523 vgl. L. 524 vgl. L. 525 vgl. L. 526 vgl. L. 527 vgl. L. 528 vgl. L. 529 vgl. L. 530 vgl. L. 531 vgl. L. 532 vgl. L. 533 vgl. L. 534 vgl. L. 535 vgl. L. 536 vgl. L. 537 vgl. L. 538 vgl. L. 539 vgl. L. 540 vgl. L. 541 vgl. L. 542 vgl. L. 543 vgl. L. 544 vgl. L. 545 vgl. L. 546 vgl. L. 547 vgl. L. 548 vgl. L. 549 vgl. L. 550 vgl. L. 551 vgl. L. 552 vgl. L. 553 vgl. L. 554 vgl. L. 555 vgl. L. 556 vgl. L. 557 vgl. L. 558 vgl. L. 559 vgl. L. 560 vgl. L. 561 vgl. L. 562 vgl. L. 563 vgl. L. 564 vgl. L. 565 vgl. L. 566 vgl. L. 567 vgl. L. 568 vgl. L. 569 vgl. L. 570 vgl. L. 571 vgl. L. 572 vgl. L. 573 vgl. L. 574 vgl. L. 575 vgl. L. 576 vgl. L. 577 vgl. L. 578 vgl. L. 579 vgl. L. 580 vgl. L. 581 vgl. L. 582 vgl. L. 583 vgl. L. 584 vgl. L. 585 vgl. L. 586 vgl. L. 587 vgl. L. 588 vgl. L. 589 vgl. L. 590 vgl. L. 591 vgl. L. 592 vgl. L. 593 vgl. L. 594 vgl. L. 595 vgl. L. 596 vgl. L. 597 vgl. L. 598 vgl. L. 599 vgl. L. 600 vgl. L. 601 vgl. L. 602 vgl. L. 603 vgl. L. 604 vgl. L. 605 vgl. L. 606 vgl. L. 607 vgl. L. 608 vgl. L. 609 vgl. L. 610 vgl. L. 611 vgl. L. 612 vgl. L. 613 vgl. L. 614 vgl. L. 615 vgl. L. 616 vgl. L. 617 vgl. L. 618 vgl. L. 619 vgl. L. 620 vgl. L. 621 vgl. L. 622 vgl. L. 623 vgl. L. 624 vgl. L. 625 vgl. L. 626 vgl. L. 627 vgl. L. 628 vgl. L. 629 vgl. L. 630 vgl. L. 631 vgl. L. 632 vgl. L. 633 vgl. L. 634 vgl. L. 635 vgl. L. 636 vgl. L. 637 vgl. L. 638 vgl. L. 639 vgl. L. 640 vgl. L. 641 vgl. L. 642 vgl. L. 643 vgl. L. 644 vgl. L. 645 vgl. L. 646 vgl. L. 647 vgl. L. 648 vgl. L. 649 vgl. L. 650 vgl. L. 651 vgl. L. 652 vgl. L. 653 vgl. L. 654 vgl. L. 655 vgl. L. 656 vgl. L. 657 vgl. L. 658 vgl. L. 659 vgl. L. 660 vgl. L. 661 vgl. L. 662 vgl. L. 663 vgl. L. 664 vgl. L. 665 vgl. L. 666 vgl. L. 667 vgl. L. 668 vgl. L. 669 vgl. L. 670 vgl. L. 671 vgl. L. 672 vgl. L. 673 vgl. L. 674 vgl. L. 675 vgl. L. 676 vgl. L. 677 vgl. L. 678 vgl. L. 679 vgl. L. 680 vgl. L. 681 vgl. L. 682 vgl. L. 683 vgl. L. 684 vgl. L. 685 vgl. L. 686 vgl. L. 687 vgl. L. 688 vgl. L. 689 vgl. L. 690 vgl. L. 691 vgl. L. 692 vgl. L. 693 vgl. L. 694 vgl. L. 695 vgl. L. 696 vgl. L. 697 vgl. L. 698 vgl. L. 699 vgl. L. 700 vgl. L. 701 vgl. L. 702 vgl. L. 703 vgl. L. 704 vgl. L. 705 vgl. L. 706 vgl. L. 707 vgl. L. 708 vgl. L. 709 vgl. L. 710 vgl. L. 711 vgl. L. 712 vgl. L. 713 vgl. L. 714 vgl. L. 715 vgl. L. 716 vgl. L. 717 vgl. L. 718 vgl. L. 719 vgl. L. 720 vgl. L. 721 vgl. L. 722 vgl. L. 723 vgl. L. 724 vgl. L. 725 vgl. L. 726 vgl. L. 727 vgl. L. 728 vgl. L. 729 vgl. L. 730 vgl. L. 731 vgl. L. 732 vgl. L. 733 vgl. L. 734 vgl. L. 735 vgl. L. 736 vgl. L. 737 vgl. L. 738 vgl. L. 739 vgl. L. 740 vgl. L. 741 vgl. L. 742 vgl. L. 743 vgl. L. 744 vgl. L. 745 vgl. L. 746 vgl. L. 747 vgl. L. 748 vgl. L. 749 vgl. L. 750 vgl. L. 751 vgl. L. 752 vgl. L. 753 vgl. L. 754 vgl. L. 755 vgl. L. 756 vgl. L. 757 vgl. L. 758 vgl. L. 759 vgl. L. 760 vgl. L. 761 vgl. L. 762 vgl. L. 763 vgl. L. 764 vgl. L. 765 vgl. L. 766 vgl. L. 767 vgl. L. 768 vgl. L. 769 vgl. L. 770 vgl. L. 771 vgl. L. 772 vgl. L. 773 vgl. L. 774 vgl. L. 775 vgl. L. 776 vgl. L. 777 vgl. L. 778 vgl. L. 779 vgl. L. 780 vgl. L. 781 vgl. L. 782 vgl. L. 783 vgl. L. 784 vgl. L. 785 vgl. L. 786 vgl. L. 787 vgl. L. 788 vgl. L. 789 vgl. L. 790 vgl. L. 791 vgl. L. 792 vgl. L. 793 vgl. L. 794 vgl. L. 795 vgl. L. 796 vgl. L. 797 vgl. L. 798 vgl. L. 799 vgl. L. 800 vgl. L. 801 vgl. L. 802 vgl. L. 803 vgl. L. 804 vgl. L. 805 vgl. L. 806 vgl. L. 807 vgl. L. 808 vgl. L. 809 vgl. L. 810 vgl. L. 811 vgl. L. 812 vgl. L. 813 vgl. L. 814 vgl. L. 815 vgl. L. 816 vgl. L. 817 vgl. L. 818 vgl. L. 819 vgl. L. 820 vgl. L. 821 vgl. L. 822 vgl. L. 823 vgl. L. 824 vgl. L. 825 vgl. L. 826 vgl. L. 827 vgl. L. 828 vgl. L. 829 vgl. L. 830 vgl. L. 831 vgl. L. 832 vgl. L. 833 vgl. L. 834 vgl. L. 835 vgl. L. 836 vgl. L. 837 vgl. L. 838 vgl. L. 839 vgl. L. 840 vgl. L. 841 vgl. L. 842 vgl. L. 843 vgl. L. 844 vgl. L. 845 vgl. L. 846 vgl. L. 847 vgl. L. 848 vgl. L. 849 vgl. L. 850 vgl. L. 851 vgl. L. 852 vgl. L. 853 vgl. L. 854 vgl. L. 855 vgl. L. 856 vgl. L. 857 vgl. L. 858 vgl. L. 859 vgl. L. 860 vgl. L. 861 vgl. L. 862 vgl. L. 863 vgl. L. 864 vgl. L. 865 vgl. L. 866 vgl. L. 867 vgl. L. 868 vgl. L. 869 vgl. L. 870 vgl. L. 871 vgl. L. 872 vgl. L. 873 vgl. L. 874 vgl. L. 875 vgl. L. 876 vgl. L. 877 vgl. L. 878 vgl. L. 879 vgl. L. 880 vgl. L. 881 vgl. L. 882 vgl. L. 883 vgl. L. 884 vgl. L. 885 vgl. L. 886 vgl. L. 887 vgl. L. 888 vgl. L. 889 vgl. L. 890 vgl. L. 891 vgl. L. 892 vgl. L. 893 vgl. L. 894 vgl. L. 895 vgl. L. 896 vgl. L. 897 vgl. L. 898 vgl. L. 899 vgl. L. 900 vgl. L. 901 vgl. L. 902 vgl. L. 903 vgl. L. 904 vgl. L. 905 vgl. L. 906 vgl. L. 907 vgl. L. 908 vgl. L. 909 vgl. L. 910 vgl. L. 911 vgl. L. 912 vgl. L. 913 vgl. L. 914 vgl. L. 915 vgl. L. 916 vgl. L. 917 vgl. L. 918 vgl. L. 919 vgl. L. 920 vgl. L. 921 vgl. L. 922 vgl. L. 923 vgl. L. 924 vgl. L. 925 vgl. L. 926 vgl. L. 927 vgl. L. 928 vgl. L. 929 vgl. L. 930 vgl. L. 931 vgl. L. 932 vgl. L. 933 vgl. L. 934 vgl. L. 935 vgl. L. 936 vgl. L. 937 vgl. L. 938 vgl. L. 939 vgl. L. 940 vgl. L. 941 vgl. L. 942 vgl. L. 943 vgl. L. 944 vgl. L. 945 vgl. L. 946 vgl. L. 947 vgl. L. 948 vgl. L. 949 vgl. L. 950 vgl. L. 951 vgl. L. 952 vgl. L. 953 vgl. L. 954 vgl. L. 955 vgl. L. 956 vgl. L. 957 vgl. L. 958 vgl. L. 959 vgl. L. 960 vgl. L. 961 vgl. L. 962 vgl. L. 963 vgl. L. 964 vgl. L. 965 vgl. L. 966 vgl. L. 967 vgl. L. 968 vgl. L. 969 vgl. L. 970 vgl. L. 971 vgl. L. 972 vgl. L. 973 vgl. L. 974 vgl. L. 975 vgl. L. 976 vgl. L. 977 vgl. L. 978 vgl. L. 979 vgl. L. 980 vgl. L. 981 vgl. L. 982 vgl. L. 983 vgl. L. 984 vgl. L. 985 vgl. L. 986 vgl. L. 987 vgl. L. 988 vgl. L. 989 vgl. L. 990 vgl. L. 991 vgl. L. 992 vgl. L. 993 vgl. L. 994 vgl. L. 995 vgl. L. 996 vgl. L. 997 vgl. L. 998 vgl. L. 999 vgl. L. 1000 vgl. L. 1001 vgl. L. 1002 vgl. L. 1003 vgl. L. 1004 vgl. L. 1005 vgl. L. 1006 vgl. L. 1007 vgl. L. 1008 vgl. L. 1009 vgl. L. 1010 vgl. L. 1011 vgl. L. 1012 vgl. L. 1013 vgl. L. 1014 vgl. L. 1015 vgl. L. 1016 vgl. L. 1017 vgl. L. 1018 vgl. L. 1019 vgl. L. 1020 vgl. L. 1021 vgl. L. 1022 vgl. L. 1023 vgl. L. 1024 vgl. L. 1025 vgl. L. 1026 vgl. L. 1027 vgl. L. 1028 vgl. L. 1029 vgl. L. 1030 vgl. L. 1031 vgl. L. 1032 vgl. L. 1033 vgl. L. 1034 vgl. L. 1035 vgl. L. 1036 vgl. L. 1037 vgl. L. 1038 vgl. L. 1039 vgl. L. 1040 vgl. L. 1041 vgl. L. 1042 vgl. L. 1043 vgl. L. 1044 vgl. L. 1045 vgl. L. 1046 vgl. L. 1047 vgl. L. 1048 vgl. L. 1049 vgl. L. 1050 vgl. L. 1051 vgl. L. 1052 vgl. L. 1053 vgl. L. 1054 vgl. L. 1055 vgl. L. 1056 vgl. L. 1057 vgl. L. 1058 vgl. L. 1059 vgl. L. 1060 vgl. L. 1061 vgl. L. 1062 vgl. L. 1063 vgl. L. 1064 vgl. L. 1065 vgl. L. 1066 vgl. L. 1067 vgl. L. 1068 vgl. L. 1069 vgl. L. 1070 vgl. L. 1071 vgl. L. 1072 vgl. L. 1073 vgl. L. 1074 vgl. L. 1075 vgl. L. 1076 vgl. L. 1077 vgl. L. 1078 vgl. L. 1079 vgl. L. 1080 vgl. L. 1081 vgl. L. 1082 vgl. L. 1083 vgl. L. 1084 vgl. L. 1085 vgl. L. 1086 vgl. L. 1087 vgl. L. 1088 vgl. L. 1089 vgl. L. 1090 vgl. L. 1091 vgl. L. 1092 vgl. L. 1093 vgl. L. 1094 vgl. L. 1095 vgl. L. 1096 vgl. L. 1097 vgl. L. 1098 vgl. L. 1099 vgl. L. 1100 vgl. L. 1101 vgl. L. 1102 vgl. L. 1103 vgl. L. 1104 vgl. L. 1105 vgl. L. 1106 vgl. L. 1107 vgl. L. 1108 vgl. L. 1109 vgl. L. 1110 vgl. L. 1111 vgl. L. 1112 vgl. L. 1113 vgl. L. 1114 vgl. L. 1115 vgl. L. 1116 vgl. L. 1117 vgl. L. 1118 vgl. L. 1119 vgl. L. 1120 vgl. L. 1121 vgl. L. 1122 vgl. L. 1123 vgl. L. 1124 vgl. L. 1125 vgl. L. 1126 vgl. L. 1127 vgl. L. 1128 vgl. L. 1129 vgl. L. 1130 vgl. L. 1131 vgl. L. 1132 vgl. L. 1133 vgl. L. 1134 vgl. L. 1135 vgl. L. 1136 vgl. L. 1137 vgl. L. 1138 vgl. L. 1139 vgl. L. 1140 vgl. L. 1141 vgl. L. 1142 vgl. L. 1143 vgl. L. 1144 vgl. L. 1145 vgl. L. 1146 vgl. L. 1147 vgl. L. 1148 vgl. L. 1149 vgl. L.

σεις, καθ' ἃς ἡ πᾶσα γένεσις φέρεται, ἄνω κάτω, εἰς δεξιὰ εἰς ἀριστερά, πρόσω ὀπίσω.

Εἰκότως ἄρα τὸν ἑπτὰ ἀριθμὸν ἀμήτορα καὶ ἄγονον λογίζονται, 140, 1
τὸ σάββατον ἐρμηνεύοντες καὶ τὸ τῆς ἀναπαύσεως εἶδος ἀλληγο-
5 ροῦντες, καθ' ἣν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίσκονται ἔτι· οὔτε γὰρ
ἐκ τινος ἀριθμοῦ ἐπὶ τινα λαμβάνουσι γίνεται ὁ ἑπτὰ οὔτε ἐπὶ τινα
ληφθεὶς ἀποτελεῖ τῶν ἐντὸς τῆς δεκάδος ἕτερον. τὴν τε ὀγδοάδα 2
κύβον καλοῦσι, μετὰ τῶν ἑπτὰ, πλανωμένων τὴν ἀπλανῆ συγκα-
αριθμοῦντες | σφαίραν, δι' ἧν ὁ μέγας ἐνιαυτὸς γίνεται οἷον περιόδός 812 P
10 τις τῆς τῶν ἐπηγγελμένων ἀνταποδόσεως. ταύτη τοι ὁ κύριος τέ- 3
ταρτος ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἕκτος γίνεται καὶ φωτὶ περιλάμπεται
πνευματικῶ, τὴν δύναμιν τὴν ἀπ' αὐτοῦ παραγυμνώσας εἰς ὅσον
οἷόν τε ἦν ἰδεῖν τοῖς ὄραϊν ἐκλεγείσι, δι' ἐβδόμης ἀνακηρυσσόμενος
τῆς φωνῆς υἱὸς εἶναι θεοῦ, ἵνα δὴ οἱ μὲν ἀναπαύσωνται πεισθέντες
15 περὶ αὐτοῦ. ὁ δέ, διὰ γενέσεως, ἦν ἐδήλωσεν ἡ ἑξᾶς, ἐπίσημος. ὀγδοὰς
ὑπάρχων φανῆ, θεὸς ἐν σαρκίῳ τὴν δύναμιν ἐνδεικνύμενος, ἀριθμού-
μενος μὲν ὡς ἄνθρωπος, κρυπτόμενος δὲ ὡς ἦν· τῇ μὲν γὰρ τάξει 4
τῶν ἀριθμῶν συγκαταλέγεται καὶ ὁ ἕξ, ἡ δὲ τῶν στοιχείων ἀκο-
λουθία ἐπίσημον γνωρίζει τὸ μὴ γραφόμενον. ἐνταῦθα κατὰ μὲν 141, 1
20 τοὺς ἀριθμοὺς αὐτοὺς σφίζεται τῇ τάξει ἐκάστη μονὰς εἰς ἑβδομάδα
τε καὶ ὀγδοάδα, κατὰ δὲ τὸν τῶν στοιχείων ἀριθμὸν ἕκτον γίνεται
τὸ ζῆτα, καὶ ἑβδομον τὸ ἠ. εἰσπλαπέντος δ' οὐκ οἶδ' ὅπως τοῦ 2
ἐπισήμου εἰς τὴν γραφὴν, ἐὰν οὕτως ἐπώμεθα, ἕκτη μὲν γίνεται ἡ
ἑβδομάς. ἑβδόμη δὲ ἡ ὀγδοάς· διὸ καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ ὁ ἄνθρωπος λέγεται 3
25 πεποιῆσθαι ὁ τῶ ἐπισήμῳ πιστὸς γενόμενος ὡς εὐθέως κυριακῆς
κληρονομίας ἀνάκασιν ἀπολαβεῖν. τοιοῦτόν τι καὶ ἡ ἕκτη ὥρα τῆς 4
σωτηρίου οἰκονομίας ἐμφαίνει, καθ' ἣν ἐτελειώθη ὁ ἄνθρωπος. καὶ 5
μὴν τῶν μὲν ὀκτὼ αἱ μεσότητες γίνονται ἑπτὰ, τῶν δὲ ἑπτὰ φα-
νονται εἶναι τὰ διαστήματα ἕξ. ἄλλος γὰρ ἐκεῖνος λόγος, ἐπὶ ἑβδο- 6
30 μάς δοξάζῃ τὴν ὀγδοάδα καὶ οἱ οὐρανοὶ τοῖς οὐρανοῖς διηγοῦνται·
δόξαν θεοῦ. οἱ τούτων ἀίσθητοὶ τύποι τὰ παρ' ἡμῖν φωνήεντα 291 8
στοιχεῖα. οὕτως καὶ αὐτὸς εἴρηται ὁ κύριος ἄλφα καὶ ὦ, ἀρχὴ καὶ 7

3—7 vgl. Philo De opif. mundi 99 f (hier auch ἀμήτωρ); Leg. all. I 15 (I p. 23 f. 46 M); Quis rer. div. h. 170 (I p. 497 M) περὶ τῆς ἀειπαρθένου καὶ ἀμήτορος ἑβδομάδος 5 vgl. Matth. 22, 30; Mark. 12, 25; Luk. 20, 35 10—14 vgl. Matth. 17, 1—5; Mark. 9, 2—7; Luk. 9, 28—35 24 f vgl. Gen. 1, 26 26 f vgl. Matth. 27, 45; Mark. 15, 33; Luk. 23, 44; Joh. 19, 14 30 f Psal. 18, 2 32 f vgl. z. B. Apok. Joh. 21, 6

7 δεκάδος (vgl. Philo) L³ δωδεκάδος L ἕτερον St ἐπίτερον L τινὲ Ma 15 8 Sy οἱ I. 22 εἰσπλαπέντος Lowth ἐκπλαπέντος L 23 ἐὰν Schw κὰν L

τέλος, οὐδὲ τὰ πάντα ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕνε-
 οὐ τοίνυν, ὥσπερ τινὲς ὑπολαμβάνουσι τὴν ἀνάγκαν τοῦ θεοῦ
 πέπαιται ποιῶν ὁ θεός· ἀγαθὸς γὰρ ὢν, εἰ παύσεται ποτε ἀγαθῶν
 γῶν, καὶ τοῦ θεοῦ εἶναι παύσεται, ὅπερ οὐδὲ εἰπὲν θίμις. ἴσθιν δ' 182 :
 οὐν καταπεπαυμένοι τὸ τὴν τάξιν τῶν γενομένων εἰς πάντα χρόνον
 ἀπαράβατος φυλάσσεσθαι τεταχέναι καὶ τῆς παλαιᾶς ἀταξίας ἰσχυροῦ
 τῶν κτισμάτων καταπεπαυμένοι· αἱ μὲν γὰρ κατὰ τὰς διαφορὰς 2
 ἡμέρας δημιουργαὶ ἀκολουθίᾳ μεγίστη παρελήφθησαν ὡς ἂν ἐκ τοῦ
 προγενεστέρου τὴν τιμὴν, (τάξιν) ἐξόντων ἀπάντων τῶν γενομένων.
 10 ἅμα νοήματι κτισθέντων, ἀλλ' οὐκ ἐκ' ἴσης ὄντων τιμῶν· οὐδ' ἂν
 φωνῇ δεδήλωτο ἢ ἐκάστου γένεσις ἀθρόως προεῖσθαι λεχθείη, τῆς
 δημιουργίας· ἐχρῆν γὰρ τι καὶ πρῶτον ὀνομάσαι, διὰ τοῦτο ἄρα 3
 προεφητεύθη πρῶτα, ἐξ ὧν τὰ δεύτερα, πάντων ὁμοῦ ἐκ μιᾶς οὐσίας
 μιᾶς δυνάμει γενομένων· ἔν γάρ, οἴμαι, τὸ βούλημα τοῦ θεοῦ ἐν μιᾶ
 15 ταυτότητι, πῶς δ' ἂν ἐν χρόνῳ γένοιτο κτίσις, συγγενομένοι τοῖς
 οἷσι καὶ τοῦ χρόνου;

Ἦδη δὲ καὶ ἐν ἰβδομάσιν πᾶς ὁ κόσμος κινεῖται τῶν ζυγογονιμῶν
 καὶ τῶν φηνομένων ἀπάντων, ἰπτά μὲν εἰσιν οἱ τὴν μεγίστην δύναμιν 183 1
 ἔχοντες πρωτόγονοι ἀγγέλων ἄρχοντες, ἰπτά δὲ καὶ οἱ ἀπὸ τῶν μαθη-
 20 μάτων τοὺς πλαιήτας εἶναι φασὶν ἀστίρας τὴν περιγίον διαίτησιν
 ἐπιτελοῦντας, ἐφ' ὧν κατὰ σμυκάθειαν οἱ Χαλδαῖοι πάντα γίνεσθαι νο-
 μιζοῦσι τὰ περὶ τὸν θνητὸν βίον, παρ' ὃ καὶ περὶ τῶν μελλόντων λέγει
 τιτὰ ἐπισχοῦνται, τῶν δὲ ἀπλανῶν ἰπτά μὲν αἱ πλειάδες, ἰπτάστροφαι δὲ
 αἱ ἄρκτοι, καθ' ἃς αἱ γεωργαὶ καὶ ναυτελλοὶ σμυκταιοῦνται ἢ σε-
 25 λήνη τι δὲ ἰπτά ἡμερῶν λαμβάνει τοὺς μετασχηματισμοὺς, κατὰ 2
 μὲν οὖν τὴν πρώτην ἰβδομάδα διχότομος γίνεται, κατὰ δὲ τὴν δευ-
 τέρην πανσέληνος, τρίτη δὲ ἀπὸ τῆς ἀποκριτικῆς αἰθῆς διχότομος.

1 Joh 1, 3 2 7 vgl. Aristob. bei Euseb. Praep. Ev. XIII 12, 1; τὸ ἄ-
 κτιστοῦ διὰ τῆς νομοθεσίας ἀποπειραξίαι τὸν θεὸν ἐν αὐτῇ, τοῦτο εἶχ-
 ὡς τινὲς ὑπολαμβάνουσι, μηκέτι τοιοῦτον τὸν θεὸν καθίσταται, ἀλλ' ἐπι-
 τεταχέναι τὴν τάξιν (καὶ οὐκ ἐπιτεταχέναι τὴν ἀταξίαν καὶ τὴν τάξιν) αὐ-
 τῶν ὄντων εἰς πάντα τὸν χρόνον τεταχέναι. 3 f vgl. Philo Leg. all. I 1
 1 p 44 M. 10 vgl. Strom. VII 37, 1 15 f vgl. Philo a. a. O 2 17 f vgl.
 Strom. V 107, 1, Aristob. a. a. O 12, 13 δι' ἰβδομάδων δὲ καὶ πᾶς ὁ κόσμος,
 κινεῖται τῶν ζυγογονιμῶν καὶ τῶν φηνομένων ἀπάντων. 18 f
 vgl. Tob 12, 15 19 25 vgl. Philo Leg. all. I 51 p 45 M. De sacrif. 6 II
 p 21 M. 28 f vgl. Philo De off. mundi 114 f 1 p 28 M. 26 vgl. S. 477, 12 f
 24 - S. 505, 2 vgl. Philo De off. mundi 104 1 p 24 M.

5 ὡς εἰ, Schw. 9 τάξιν St. ἔχοντων L. ἐξ ὄντων Heuss ἐξ οὐσίας
 Schw. ἔχοντων Anton. bei Villmann, Epist. Aymar. p. 97. 10 ἅμα μὲν St.
 11 περὶ τῶν Schw. τοιοῦται L.

καὶ τετάρτη ἀφανίζεται. ἀλλὰ καὶ αὐτή, καθάπερ Σέλευκος ὁ μαθη- 8
ματικὸς παραδίδωσιν, ἐπτάκις μετασχηματίζεται. γίνεται γὰρ ἐξ
ἀφεγγυῶς μηνοειδής, εἶτα διχότομος, εἶτα ἀμφικυρτος πανσέληνός τε
καὶ κατὰ ἀπόκρουσιν πάλιν ἀμφικυρτος διχότομός τε ὁμοίως καὶ
5 μηνοειδής.

ἑπτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους, 144, 1

ποιητής τις οὐκ ἄσημος γράφει καὶ τὴν παλαιὰν λύραν ἐπτάφθογγον
εἶναι διδάσκων. ἑπτά καὶ περὶ τῶν προσώπων τῶν ἡμετέρων ἐπίκειται 2
τῶν αἰσθητηρίων τὰ ὄργανα, δύο μὲν τὰ τῶν ὀφθαλμῶν, δύο δὲ τὰ
10 τῶν ἀκουστικῶν πόρων, δύο δὲ τὰ τῶν μυκτήρων, ἑβδομον δὲ τὸ
τοῦ στόματος. τὰς τε τῶν ἡλικιῶν μεταβολὰς κατὰ ἑβδομάδα γίνε- 3
σθαι Σόλωνος αἰ ἐλεγείαι δηλοῦσιν ὡδέ πως·

παῖς μὲν ἄνηβος ἐὼν ἔτι νήπιος ἔρκος ὀδόντων 4
φύσας ἐκβάλλει πρῶτον ἐν ἑπτ' ἔτεσιν·
15 τοὺς δ' ἑτέρους ὅτε δὴ τελέσῃ θεὸς ἑπτ' ἐνιαυτούς,
ἦβης ἐκφαίνει σήματα γεινομένης·
τῇ τριτάτῃ δὲ γένειον ἀεξομένων ἐπὶ γυίων
λαχνουῦται, χροίης ἄνθος ἀμειβομένης·
τῇ δὲ τετάρτῃ πᾶς τις ἐν ἑβδομάδι μέγ' ἄριστος 5
20 ἰσχύν, ἦν τ' ἄνδρες σήματ' ἔχουσ' ἀρετῆς· |
πέμπτη δ' ὄριον ἄνδρα γάμον μεμνημένον εἶναι
καὶ παίδων ζητεῖν εἰσοπίσω γενεήν· 815 P
τῇ δ' ἕκτῃ περὶ πάντα καταρτύεται νόος ἀνδρός,
οὐδ' ἔρδειν ἔθ' ὁμῶς ἔργα μάταια θέλει·

1 f vgl. M. Schmidt, Philologus 3 (1848) S. 443 6 Terpander Fr. 5, 2;
vgl. Strabo XIII 5 p. 618 8—11 vgl. Philo De opif. mundi 119; Leg. all. I 12
(I p. 29. 45 M) 13—S. 506, 6 Solon Fr. 27; vgl. Philo De opif. mundi 104
(I p. 25 M); aus Philo Cod. Paris. 1843 bei Cramer, An. Par. I p. 46; Apostolios
XIV 94 und aus derselben Quelle wie Philo (vgl. G. Borghorst, De Anatolii fon-
tibus. Berl. Diss. 1905) Anatolios περὶ δεκάδος in Monac. Graec. 384 f. 58v (her-
ausg. von J. L. Heiberg, Annales internat. d'histoire. Congrès de Paris 1900. 5e section.)

15 τελέσει L An. 16 ἐκφαίνει Philo δὲ φανείσης L δ' ἐφάνη An. δὲ φαίνει
Cram. Ap. 16 σήματα Philo An. σπέρματα L τέματα Schw γεινομένης
oder γι(γ)νομένης Philo An. γινομένων L 17 ἀεξόμενον L γυίων Philo
γυίων An. γενίων L 18 χροίης corr. aus χροίης L¹ 19 πᾶς L An. παῖς
Philo ἑβδομάδι μεγ²] ἑβδομάδεσσιν od. ἑβδομάσιν Philo ἑβδομάδεσιν An. ἑβδο-
μάδ' ἐστὶν Brunck 20 ἦν Sy ἦν L ἦ oder ἡ (so An.) oder οἷ Philo HSS ἐῆς
Schw σήμα γ' Ma 21 ὄριον Bergk 22 εἰς ὀπίσω L ἐσοπίσω Philo An.
23 περὶ] κατὰ Cram. καταρτύεται (so An.) oder καταρτύνεται Philo καρτύνε-
ται L 24 ἔρδειν ἔθ' ὁμῶς Philo An. εἰσδεῖν ἔθ' ὁμοίως L ἔργ' ἀπάλαμνα
Philo An.

ἑπτὰ δὲ νοῦν καὶ γλῶσσαν ἐν ἑβδομάσει(ν) μέγ' ἀριστος 6
 ὀκτώ τ' ἀμφοτέρων τέσσαρα καὶ δέκ' ἔτη
 τῇ δ' ἐνάτῃ ἔτι μὲν δύναται, μετριώτερα δ' αὐτοῦ
 πρὸς μεγάλην ἀρετὴν σῶμά τε καὶ δύναμις
 5 τῇ δεκάτῃ δ' ὅτε δὴ τελείῃ θεὸς ἕπτ' ἐνιαυτούς,
 οὐκ ἂν ἄσφοδρος ἐὼν μοίρων ἔχοι θανάτου.

πάλλιν ἐν ταῖς νόσοις κρείσσιμος ἢ ἑβδόμη καὶ ἢ τεσσαρακαιοδεκάτῃ. 104 1
 καθ' ἃς ἢ φύσις διαγωνίζεται πρὸς τὰ νοσοποιὰ τῶν αἰτίων. καὶ 2
 μυρία τοιαῦτα ἀγιάζων τὸν ἀριθμὸν παρατίθεται Ἑρμῆκος ὁ Βηρό-
 10 τιος ἐν τῇ III^α ἑβδομάδος. σαφῶς δὲ τὸν περὶ ἑβδομάδος τι καὶ 3
 ὀγδοάδος μυστικὸν λόγον τοῖς γιννώσκουσι παραδίδωσιν ὁ μακάριος.
 Λαβὴ δ' ὡδὲ πρὸς ψάλλων· ἑτὰ ἔτη ἡμῶν ὡς ἀράχνη ἐμυλίστων. καὶ
 ἡμέραι τῶν ἑτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη. ἐὰν δὲ ἐν δεκα-
 15 στείλαις, ὀγδοήκοντα ἔτη.· τείη δ' ἂν ἡμᾶς βασιλεύειν. ἵνα τοῖσιν 6
 γινητὸν εἶναι τὸν κόσμον διδαχθῶμεν, μὴ ἐν χρόνῳ δὲ ποιεῖν τὸν
 θεὸν ἐπολάθωμεν, ἐπήγαγεν ἢ προσήγηται· ταῦτη ἢ βίβλος γινέσται·
 καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς, ὅτε γίνετο· ἢ ἡμέρα ἐποίησιν ὁ θεὸς τὸν οὐρα-
 20 νὸν καὶ τὴν γῆν.· τὸ μὲν γὰρ ὅτε γίνετο ἀόριστον ἐκφορὰν καὶ 5
 ἄχρονον μηνύει. τὸ δὲ ἢ ἡμέρα ἐποίησιν ὁ θεός, τοῦτίστιν ἐν ἢ
 καὶ δι' ἧς τὰ πάντα ἐποίησιν. ἧς καὶ ἔχρατος γίνετο οὐδὲ ἵνα, τὴν
 δι' εἰοῦ ἐνέργειαν δηλοῖ. ὅν φησιν ὁ Λαβὴ· ταῦτη ἢ ἡμέρα ἦν ἐποίη-
 σιν ὁ κτίσις· ἐφρανθῶμεν καὶ ἀγαλλιαθῶμεν ἐν αὐτῇ, τοῦτίστιν
 25 κατὰ τὴν δι' αὐτοῦ γνώσιν παραδομένην τὴν θείαν ἰστίαν τῶν
 χιθῶμεν. ἡμέρα γὰρ εἰρηται ὁ φωτίζων τὰ ἐκικεχυμένα λόγοι 6
 καὶ δι' οὐ εἰς φῶς καὶ γίνεσιν ἕκαστον τῶν κτισμάτων παρῆλθιν.
 καὶ ὅλως ἢ δικάλωτος διὰ τοῦ ἰῶτα στοιχείου τὸ ὄνομα, τὸ μακάριον 7 5·
 δηλοῖ, λόγον ὅντα τὸν Ἰησοῦν παριστάσσα.

Ὁ δὲ πέμπτος ἰζῆς ἵστι λόγος περὶ τιμῆς πατρὸς καὶ μητρός 104 1

7 vgl. Philo De opif mundi 175 f p. 29 M., Leg. all. I 113 f p. 45 M. Ἐν γὰρ
 μὲν ταῖς νόσοις κρείσσιμος ἢ ἑβδόμη, 8 über Herm. 308 vgl. Mo'lar FHG III
 p. 35 Anm. 12-14 Psal 89, 9f. 16-18 Gen 2, 4. 18f vgl. Philo
 Leg. all. I 29 f p. 47 M. 20 vgl. Joh. 1, 3. 21f Psal 117, 24. 26 vgl.
 Job 1, 9, I Kor 4, 5. 26f vgl. Psal II 41-3; III 89, 1. Strom VI 94, 3
 28 vgl. Exod 25, 12.

1 μετ' ἀρίστου, Philo HSS auser M. 2 τ. Manrey δ. L. Philo An. ἀμφο-
 τέρων Gram. ἀμφοτέρω Philo ἀμφοτέρω An. 3 αὐτοῦτο α' μαλακώτερα Philo
 An. 4 σῶμά τε καὶ δύναμις, γινώσκει τε καὶ σοφίη, L. L. An. 5 τῇ ἀπειθή
 τῶν ἀπειθῶν M. 6 ὅτε τις τῶν οὐκ ἐκτα μύθων ἔλατο Philo u. An. ουκ ἐλάτος
 αὐτῶν ἢ τῶν 6 ὄνομα ἢ ὁ ὄνομα d. Z. L. ἰῶτα] ἰζῆ An. ἰζῆ Heiberg. ἰζῆ
 ἰζῆ L. Philo FHG A; ἰζῆ An. 14 ἢ ἢ 28 am Rande f. L.

πατέρα δὲ καὶ | κύριον τὸν θεὸν λέγει σαφῶς. διὸ καὶ τοὺς ἐπιγνόν- 292 B 2
 τας αὐτὸν υἱοὺς ἀναγορεύει καὶ θεοὺς. κύριος οὖν καὶ πατὴρ ὁ
 κτίστης πάντων, μήτηρ δὲ οὐχ, ὡς τινες, ἢ οὐσία ἐξ ἧς γεγόναμεν,
 οὐδ', ὡς ἕτεροι ἐκδεδώκασιν. ἢ ἐκκλησία, ἀλλ' ἢ θεία γνῶσις καὶ ἢ
 5 σοφία, ὡς φησι Σολομών, μητέρα δικαίων ἀνακαλῶν τὴν σοφίαν.
 καὶ ἔστι δι' αὐτὴν αἰρετή. πᾶν τε αὐτὸ καλὸν καὶ σεμνὸν παρὰ
 τοῦ θεοῦ δι' υἱοῦ γινώσκειται.

Ἐπεταί τούτῳ ὁ περὶ μοιχείας λόγος. μοιχεία δ' ἐστίν, ἐάν τις 8
 καταλιπὼν τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἀληθῆ γνῶσιν καὶ τὴν περὶ θεοῦ
 10 διάληψιν ἐπὶ τὴν μὴ προσήκουσαν ἔρχηται ψευδοῦ δόξαν, ἥτοι θεο-
 ποιῶν τι τῶν γενητῶν ἢ καὶ ἀνειδωλοποιῶν τι τῶν μὴ ὄντων εἰς
 ὑπέρβασιν, μᾶλλον δὲ ἔκβασιν γνώσεως. ἀλλοτρία δὲ τοῦ γνωστικοῦ
 ἢ ψευδοῦς δόξα ὡς περὶ ἢ ἀληθοῦς οἰκεία τε καὶ σύζυγος. διόπερ καὶ 147, 1
 ὁ γενναῖος ἀπόστολος ἐν τι τῶν τῆς πορνείας εἰδῶν τὴν εἰδωλο-
 15 λατρείαν καλεῖ ἀκολούθως τῷ προφήτῃ λέγοντι· ἠμοίχευσεν τὸ ξύλον
 καὶ τὸν λίθον· τῷ ξύλῳ εἶπεν ὅτι πατὴρ μου εἰ σύ· καὶ τῷ λίθῳ·
 οὐ ἐγέννησάς με·

Ἐπειτα ὁ περὶ φόνου λόγος ἐπακολουθεῖ. φόνος δὲ ἕξασις 2
 ἐστὶ βία. τὸν οὖν ἀληθῆ λόγον περὶ θεοῦ καὶ τῆς αἰδιότητος
 20 αὐτοῦ ὁ βουλόμενος ἐξαιρεῖν, ἵνα τὸ ψεῦδος ἐγκρίνη, λέγων ἥτοι
 ἀπρονόητον εἶναι τὸ πᾶν ἢ τὸν κόσμον ἀγέννητον ἢ τῶν κατὰ τὴν
 ἀληθῆ διδασκαλίαν βεβαίων * * ἐξωλέστατος.

Μετὰ δὲ τοῦτον ὁ περὶ κλοπῆς ἐστὶ λόγος. ὡς οὖν ὁ κλέπτων 8
 τὰ ἀλλότρια μεγάλως ἀδικῶν εἰκότως περιπίπτει τοῖς ἐπαξίοις κα-
 26 ποῖς, οὕτως ὁ τὰ θεία τῶν ἔργων σφετεριζόμενος διὰ τέχνης ἥτοι
 πλαστικῆς ἢ γραφικῆς καὶ λέγων ἑαυτὸν ποιητὴν εἶναι τῶν ζώων
 καὶ φυτῶν. ὁμοίως τε οἱ τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν ἀπομιμούμενοι
 κλέπται εἰσὶ. πᾶν γεωργός τις ἢ πᾶν πατὴρ παιδίου, διάκονός ἐστι 4
 σπερμάτων καταβολῆς, ὁ θεὸς δὲ τὴν πάντων αὔξησιν καὶ τελειώσιν
 80 παρέχων εἰς τὸ κατὰ φύσιν προσάγει τὰ γινόμενα. οἱ πλείστοι δὲ 148, 1
 οὖν καὶ τοῖς φιλοσόφοις τὰς αὔξεις καὶ τὰς τροπὰς τοῖς ἀστροῖς
 κατὰ τὸ προηγούμενον ἀνατιθέασιν, ἀποστεροῦντες | τὸ ὅσον ἐπ' 817 P
 αὐτοῖς τὴν ἀκάματον δύναμιν τὸν πατέρα τῶν ὄλων. τὰ δὲ στοιχεῖα 2

1 f vgl. Psal. 81, 6 5 wo? vgl. vielleicht Sir. 3, 1 (Lat.); 24, 17 (Glose);
 Prov. 24, 69 8 vgl. Exod. 20, 13 14 f vgl. Strom. III 89, 1; VII 75, 3;
 Kol. 3, 5; Gal. 5, 20 15—17 Jerem. 3, 9; 2, 27 18 vgl. Exod. 20, 15
 28 vgl. Exod. 20, 14 28 f vgl. I Kor. 3, 5 f

6 αὐτὴν L 11 ἀνειδωλοποιῶν L 19 βία Ma βεβαία L 22 βε-
 βαίων (ἐξαιρων τι St ἐξολέστατος L

καὶ τὰ ἄστρα, τουτέστιν αἱ δυνάμεις αἱ διοικητικαί, προειτάγησαν
 ἐκτελεῖν τὰ εἰς οἰκονομίαν ἐπιτήδεια, καὶ αὐτὰ τε πείθεται ἄγεται
 τε πρὸς τῶν ἐπιτεταγμένων αὐτοῖς, ἢ ἂν ἡγήται τὸ ῥῆμα κείσθαι
 ἐπέκειρ ἢ θεία δύναμις ἐπικεκρυμμένως πάντα ἐνεργεῖν πείθει
 5 ὁ τοίνυν ἑαυτὸν φάμενος ἐπινενοηθέναι τι ἢ πεποιθῆναι τῶν
 πρὸς δημιουργίαν συντετινόντων ἐΐθυναν ὑπέξει τοῦ ἀσέβους τοῦ
 μήματος.

Δέκατος δέ ἐστιν ὁ περὶ ἐπιθυμιῶν ἀπασῶν λόγος. καθάπερ
 οὖν ὁ τῶν μὴ καθηκόντων ἐπιθυμιῶν εὐθύρεται, κατὰ τὸν αὐτὸν
 10 τρόπον οὐκ ἐφέται ψευδῶν πραγμάτων ἐπιθυμεῖν οὐδὲ ὑπολαμβάνειν
 τῶν ἐν γενέσει τὰ μὲν ἔμφυτα ἐξ ἑαυτῶν δύνασθαι, τὰ δὲ ἄφυτα
 καθάπερ μὴ δύνασθαι σφῆναι ἢ βλάπτειν· κἂν τις λέγῃ τὴν ἀντίθε-
 τον ἰασθαι μὴ δύνασθαι καὶ τὸ κῶνειον φθείρειν, σοφισζόμενο· λίλι-
 15 θεν, οὐδὲν γὰρ τούτων ἐνεργεῖ ἄνευ τοῦ τῆ βοτάνῃ καὶ τῷ φερ-
 μάκῃ χρωμένον, ὡσπερ οὐδ' ἡ ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος οὐδὲ ὁ
 πρίων τοῦ πρίζοντος, ὡς δὲ καθ' ἑαυτὰ μὲν οὐκ ἐνεργεῖ, ἔχει δὲ
 20 τινὰς ποιότητας φυσικὰς τῆ τοῦ τεχνίτου ἐνεργείᾳ συντελοῦσας τὸ
 οἰκτεῖον ἔργον, οὕτως τῆ καθολικῆ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ διὰ τῶν πρω-
 εχίστηρον κινουμένων καθ' ὑπόθεσιν εἰς τὰ ἐπὶ μέρος διαδίδοται
 ἢ δραστικῆ ἐνεργείᾳ.

XVII. Ἄλλ', οἷς ἴσκειν, οἱ φιλόσοφοι τῶν Ἑλλήνων θεῖον ὄντα
 μάζοντες οὐ γινώσκουσιν, ἐπεὶ μὴ εἰδέναι κατὰ θεῖον τὸν θεῖον τὰ
 φιλοσοφούμενα διὰ παρ' αὐτοῖς κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλήα

21 οἷς διὰ πολλῶν δὴ γλώσσης ἐλθόντα ματαίως
 ἐκκίχεται στομάτων, ὀλίγον τοῦ παντός ἰδόντων.

οἷς γὰρ πονεῖ τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου φῶς δι' ἐνλοῦ σκίτους πλήρεις
 ἕδατος μυθοποιεῖ ἢ τέχνη εἰς πῆρ, οὕτως καὶ ἡ φιλοσοφία ἐκ τῆς
 2 θείας γραφῆς τὸ ἔμπροσθεν λαμβάνουσα ἐν ὀλίγοις φαντάζεται, καὶ μὴ
 ὡς τὸν αὐτὸν ἀέρα ἀναπνεῖ τὰ ζῶα ἅπαντα ἄλλα δὲ ἄλλως καὶ εἰς
 31 τι διάφορον, οὕτως δὲ καὶ τὴν ἀλήθειαν μετῴσων οἱ πλείους· μά-
 λον δὲ τὸν περὶ ἀληθείας λόγον, οὐ γὰρ περὶ θεοῦ τι λέγουσιν
 ἀλλὰ τὰ ἑαυτῶν πάθη ἐπὶ θεῖον ἀνάγοντες ἐπιχοῦνται, γέγονε γὰρ

8 vgl. Exod. 24, 17. 22 vgl. Rom. 1, 21. 26 f. Empedokles fr. 10. 1.
 Diels, vgl. Aristot. De cael. II 13 p. 294a 27. Aristot. De Mel. Xen. 1, 27 2
 p. 109b 17. 26 f. vgl. Aristoph. Nub. 109 ff.; Plin. Nat. hist. 2, 169.

6 εἰθυναν L. 18 κῶνειον L. 20 γλώσσης L. Arist. ἔμφυτων Arist.
 ἐλθόντα φησόντα Arist. (Arist. 23 ἄστρον Arist. Arist.) εἰδέναι L. Arist.
 1, 27 2 p. 109b 17. 26 f. 1. 26 f. 1. 26 f. 1.

αὐτοῖς ὁ βίος τὸ πιθανὸν ζητοῦσιν, οὐ τὸ ἀληθές· ἐκ μιμήσεως δὲ ἀλήθεια οὐ διδάσκεται, ἀλλ' ἐκ μαθήσεως. οὐ γὰρ ἵνα δόξωμεν εἶναι (χρηστοί, εἰς) Χριστὸν πιστεύομεν, καθάπερ οὐδὲ εἰς τὸν ἥλιον ἕνεκά γε τοῦ φαίνεσθαι μόνον ἐν ἡλίῳ ὄντας παρερ'χόμεθα, ἀλλ' 818 P
 5 ἐνταῦθα μὲν τοῦ ἀλεινεσθαι χάριν, ἐκεῖ δὲ τοῦ εἶναι καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ἕνεκα Χριστιανοὶ εἶναι βιαζόμεθα, ὅτι μάλιστα βιαστῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία, ἐκ ζητήσεως καὶ μαθήσεως καὶ συνασκήσεως τελείας τὸ γενέσθαι βασιλεῖα καρπουμένων. ὁ μιμούμενος ἄρα τὴν δόκησιν δολοῖ 150, 1
 10 καὶ τὴν πρόληψιν. ὅταν δὲ τις ἔναυσμα λαβὼν τοῦ πράγματος ἐξάψῃ τοῦτο ἔνδον ἐν τῇ ψυχῇ πόθῳ καὶ μαθήσει, πάντα ἐπὶ τοῦτοις κινεῖ πρὸς τὸ ἐπιγινῶναι. οὐ γὰρ τις μὴ ἀντιλαμβάνεται, οὐδὲ 2
 ποθεῖ αὐτὸ οὐδὲ ἀσπάζεται τὴν ἐξ αὐτοῦ ὠφέλειαν. τὸ ὕστερον οὖν 3
 ὁ γνωστικὸς ἐπὶ τέλει τῶν κατορθωμάτων μιμεῖται τὸν κύριον, εἰς ὅσον ἐφικτὸν ἀνθρώποις, ποιότητά τινα κυριακὴν λαβὼν εἰς ἐξο-
 15 μοίωσιν θεοῦ. οἱ δὲ μὴ ἐπιστάμενοι τὴν γνῶσιν οὐδὲ κανονίζουσιν δύνανται τὴν ἀλήθειαν. μεταλαμβάνειν οὖν τῶν γνωστικῶν θεωρη- 4 293 B
 μάτων οὐχ οἷόν τε, ἐὰν μὴ τῶν προτέρων διανοημάτων κενώσωμεν ἑαυτούς. ἀπλῶς γὰρ οὕτως ἀλήθεια κοινῶς λέγεται παντὸς νοητοῦ τε καὶ αἰσθητοῦ. ἀντίκα ἐνεστι θεάσασθαι καὶ ζωγραφίαι ἀλήθειαν 5
 20 παρὰ τὴν δημῶδη καὶ μουσικῆς σεμνότητα παρὰ τὴν ἀκόλαστον. καὶ φιλοσοφίας οὖν ἐστὶν ἀλήθειά τις παρὰ τοὺς ἄλλους φιλοσόφους καὶ κάλλος ἀληθινὸν παρὰ τὸ δεδολωμένον. οὐκ οὖν ποτὲ τὰς ἐπὶ 6
 μέρους ἀληθείας, καθ' ὧν ἡ ἀλήθεια κατηγορεῖται, αὐτὴν δὲ τὴν ἀλήθειαν πολυπραγμονητέον, οὐκ ὀνόματα ζητοῦντας μαθεῖν· τὸ γὰρ 7
 25 περὶ θεοῦ πρᾶγμα οὐκ ἐστὶν ἕν, ἀλλὰ μυρία, διαφέρει δὲ τὸν θεὸν ζητεῖν ἢ τὰ περὶ θεοῦ. καθόλου δὲ εἰπεῖν περὶ ἑκάστου πράγματος τῆς οὐσίας τὰ συμβεβηκότα διακριτέον.

Καὶ μοι ἀπόχρη φάναι θεὸν εἶναι τὸν κύριον πάντων. αὐτοτε- 151, 1
 λῶς δὲ λέγω τὸν κύριον πάντων, οὐδενὸς ὑπολειπομένου κατὰ ἐξαι-
 30 ρεσιν. ἐπεὶ τοίνυν δύο εἶσιν ἰδέαι τῆς ἀληθείας, τὰ τε ὀνόματα καὶ 2
 τὰ πράγματα, οἱ μὲν τὰ ὀνόματα λέγουσιν, οἱ περὶ τὰ κάλλη τῶν λόγων διατριβόντες, οἱ παρ' Ἑλλήσι φιλόσοφοι, τὰ πράγματα δὲ παρ' ἡμῖν ἐστὶ τοῖς βαρβάροις. ἀντίκα ὁ κύριος οὐ μάτην ἠθέλησεν 3
 εὐτελεῖ χρήσασθαι σώματος μορφῇ, ἵνα μὴ τις τὸ ὄραλον ἐκαινωῶν

6 f vgl. Matth. 11, 12; Strom. IV 5, 3 12—15 vgl. Plato Theaet. p. 176
 AB 88 f vgl. Jes. 53, 2 f; Paed. III 3, 3; Strom. III 103, 3

8 χρηστοί, εἰς (vgl. Strom. II 18, 3) Heyse (ἀγαθοί, εἰς Po (πιστοί, εἰς) Schw (Χριστιανοί, εἰς) Ma 4 ὄντες Wi 5 f καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ Sy καλὸν καὶ ἀγαθὸν L 8 δολοῖ (vgl. Z. 22) L² δηλοῖ L* 9 τοῦ L 21 ἄλλως Münzel 24 ζητοῦντας Ma ζητόντες L 26 ζητεῖν Wi εἰπεῖν L

καὶ τὸ κάλλος θαυμάζων ἀφιστῆται τῶν λεγομένων καὶ τοῖς κατα-
 λειπομένοις προσανέχων ἀποτέμνηται τῶν νοητῶν. | οὐ τοίνυν περὶ
 τὴν λέξιν, ἀλλὰ περὶ τὰ σημαινόμενα ἀναστρεπτόν. τοῖς μὲν οὖν
 τῆς λέξεως ἀντιληπτικοῖς καὶ μὴ κινήθειαι πρὸς γνώσιν οὐ πιστεῖται-
 5 ται ὁ λόγος, ἐπεὶ καὶ οἱ κόρακες ἀνθρωπείας ἀπομιμοῦνται φωνὰς
 ἔννοϊαν οὐκ ἔχοντες οὐ λέγουσι πράγματος, ἀντίληψις δὲ τοσαύτη
 πιστεως ἔχεται. οὕτως καὶ Ὀμηρος εἶπεν ἑπατὴρ ἀνδρῶν τι θεῶν
 10 τε, μὴ εἰδῶς τίς ὁ πατήρ καὶ πῶς ὁ πατήρ, ὡς δὲ τῶ χιρῶν
 ἔχοντι τὸ λαβεῖν κατὰ φύσιν καὶ τῶ ὄφθαλμοῦς ἐγμῖνοντα κερτῆ-
 10 μένφ τὸ φῶς ἰδεῖν, οὕτως τῶ πιστῖν εἰλησῶτι τὸ γνώσεως μεταλα-
 βεῖν οἰκτεῖον πέφυκεν, εἰ προσεξεργάσασθαι καὶ προσοικοδομήσει
 χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους τῶ καταβληθέντι θεμιλῶ γλίχοντο,
 οὐ τοίνυν ἐπισχεῖται βούλεσθαι μεταλαμβάνειν, ἀλλὰ ἄρχεται· οἱ δὲ
 μέλλειν, ἀλλ' εἶναι βασιλικόν τε καὶ φωτεινὸν καὶ γνωστικὸν καθή-
 15 κεν, οὐδὲ ὀνόματι, ἀλλ' ἔργῳ ἐθέλειν ἄπεισθαι τῶν πραγμάτων
 προσῆκεν, ἀγαθὸς γὰρ ὢν ὁ θεὸς διὰ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς κτίσεως
 ἀπάσης, σφῆσθαι βουλόμενος τοῦτο, ἐπὶ τὸ ποιεῖν ἐτάπειτο καὶ τὰ
 λοιπά, πρώτην ταύτην εὐεργεσίαν, τὸ γενέσθαι, ἀπ' ἀρχῆς παρκαχῶν
 αὐτοῖς ἄμεινον γὰρ εἶναι πολλῶ τὸ εἶναι τοῦ μὴ εἶναι πᾶς ἄν τις
 20 ὁμολογήσειεν. ἔπειτα, ὡς ἐνδέχεται φύσει, ἔχειν ἕκαστον, ἰγίετό
 τε καὶ γίνεται προκόπτον εἰς τὸ αὐτοῦ ἄμεινον, ὥστ' οὐκ ἄτακτον
 καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐκ τῆς θείας προνοίας δεδόσθαι προαιδεύοντων
 εἰς τὴν διὰ Χριστοῦ τελείωσιν, ἢ μὴ ἐκαιοχύνηται γνώσει βαρβάρου
 μηθητεύοντα φιλοσοφία προκόπτειν εἰς ἀλήθειαν, ἀλλ' οὐ μὲν τμ-
 25 χις ἠρίθμηται καὶ τὰ ἐντελῆ κινήματα, φιλοσοφία δὲ πῶς οὐκ ἐν
 λόγῳ; καίτοι καὶ τῶ Σαρφῶν ἐν ταῖς θριξίν ἡ δύναμις ἰδόθη, ἵνα
 καὶ τὰς ἀποβλήτους τῶν ἐν τῶ βῆθ τέχνας, τὰς κτερίνας καὶ μινού-
 30 σαις μετὰ τὴν ἰξοδὸν τῆς ψυχῆς χαμαί, μὴ ἀντι τῆς θείας δυνάμεως
 ἐννοήσῃ διδοῦσθαι, ἀντίκα, φησὶν, ἡ πρόνοια ἀναθεῖν ἐκ τῶν προ-
 31 γουμένων καθάπερ κερταλῆς εἰς πάντας διήκει, τοῖς τὸ μέγρον φησὶ
 ἐπὶ τὸ κατακτείνον ἐπὶ τὸν πάγονα τὸν ἑαυτῶν καὶ ἐπὶ τὴν ἑῖαν τοῦ

2 f. οἱ τοῖς — ἀναστρεπτόν. Surt. Par. 29. Holl. 7 f. vgl. A. 144. 11 f.
 vgl. I Kor. 3, 12. Strom. V 2, 31. 24 f. Luk. 12, 7. 26 vgl. Richt. 16, 17.
 20. S. 311, 1. P. d. 1. 2. 2.

1 ἀφιστῆται L. 4 τῆς λέξεως ἀντιληπτικοῖς M ἀντιληπτικός L οἱς
 ἀντιληπτικός, P ἀναστρεπτικός, Ma. 13 ὁ μὲν τοῦ ὄφθαλμοῦ L. 14 f. καθή-
 κεν Sy καθήκειν L. 19 ἄργυρον Hovse. 21 αὐτοῦ St. cetero L. αὐτοῦ P.
 22 ἑῖαν L. ἑῖαν L. 24 ἑρμηνεία W. 25 τὸν προαιδεύοντων ἢ μετὰ τὸν ἑῖαν L. ἑῖαν ἑῖαν
 26 παρκαχῶν κτερίνας B. water, vgl. abet S. 12, 25. 27 ἡ δύναμις τῆς θείας
 L. 28 ἑῖαν Sy ἑῖαν L. ἑῖαν ἑῖαν S. 29 ἑῖαν ἑῖαν S.

ἐνδύματος αὐτοῦ· (τουτέστι τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως, ἵδι' οὐ τὰ πάντα ἐγένετο καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕνε), οὐκ εἰς τὸν τοῦ σώματος κόσμον, ἔξωθεν δὲ τοῦ λαοῦ φιλοσοφία καθάπερ ἐσθῆς. οἱ τοίνυν 154, 1 φιλόσοφοι οἱ εἰς τὴν οἰκίαν συναίσθησιν πνεύματι αἰσθητικῶ συνασκηθέντες, ἐπὶ μὴ μέρος φιλοσοφίας, ἀλλὰ τὴν αὐτοτελῶς φιλοσοφίαν πολυπραγμονῶσι, φιλαλήθως τε καὶ ἀτύφως προσμαρτυροῦντες τῇ ἀληθείᾳ κἂν παρὰ τοῖς ἑτεροδόξοις ἐπὶ τῶν καλῶς εἰρημένων, προκόπτουσιν εἰς σύνεσιν, κατὰ τὴν θείαν διοίκησιν, τὴν ἄρρητον ἀγαθότητα, τὴν ἐκάστοτε εἰς τὸ ἄμεινον κατὰ τὸ ἐγγωροῦν προσα- 10 γομένην τὴν τῶν ὄντων φύσιν· ἔπειτα οὐχ Ἕλλησι μόνον, ἀλλὰ καὶ 2 βαρβάρους ὀμιλήσαντες, ἐπὶ τὴν πίστιν ἐκ συνασκήσεως κοινῆς εἰς σύνεσιν ἰδίαν ἄγονται· παραδεξάμενοι δὲ τὸν θεμέλιον τῆς ἀληθείας, 3 δυνάμιν προσλαμβάνουσι προτέναι πρόσω ἐπὶ τὴν ζήτησιν, κἀνθένδε ἀγαπῶσι μὲν μαθητευσάμενοι, γνώσεως δὲ ὀριγνώμενοι σπεύδουσιν 15 εἰς σωτηρίαν. ταύτη φησὶν ἢ γραφῇ πνεῦμα αἰσθησεως· δεδόσθαι 4 τοῖς τεχνίταις ἐκ τοῦ θεοῦ, τὸ δὲ οὐδὲν ἄλλ' ἢ φρόνησις ἐστι. δύναμις ψυχῆς θεωρητικῆ τῶν ὄντων καὶ τοῦ ἀκολουθοῦ ὁμοίου τε καὶ ἀνομοίου διακριτικῆ τε αὐτῆς καὶ συνθετικῆ καὶ προστακτικῆ καὶ ἀπαγορευτικῆ τῶν τε μελλόντων καταστοχαστικῆ. διατείνει δὲ οὐκ 20 ἐπὶ τὰς τέχνας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν αὐτήν. τί δὴ 155, 1 ποτε οὐν καὶ ὁ ὄφιος φρόνιμος εἴρηται; ἐπεὶ κἂν τοῖς πονηρέμασι ἔστιν εὖρειν ἀκολουθίαν τινὰ καὶ διάκρισιν καὶ σύνθεσιν καὶ στοχασμὸν τῶν μελλόντων. καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἀδικημάτων διὰ 2 τοῦτο λανθάνει, ὅτι προσοικονομοῦνται οφίοισιν οἱ κακοὶ τὸ πάντη 25 τε καὶ πάντως τὰς τιμωρίας διαφεύγειν. πολυμερῆς δὲ οὐσα ἢ φρό- 3 νησις, δι' ὅλον τεταμένη τοῦ κόσμου διὰ τε τῶν ἀνθρωπίνων ἀπάντων, καθ' ἕκαστον αὐτῶν μεταβάλλει τὴν προσηγορίαν, καὶ 294 8 ἐπειδὴ μὲν ἐπιβάλλει τοῖς πρώτοις αἰτίοις, νόησις καλεῖται, ὅταν δὲ ταύτην ἀποδεικτικῶς λόγῳ βεβαιώσῃται, γνώσις τε καὶ σοφία καὶ 821 P 30 ἐπιστήμη ὀνομάζεται, ἐν δὲ τοῖς εἰς εὐλάβειαν συντείνουσι γινομένη καὶ ἄνευ θεωρίας παραδεξαμένη τὸν ἀρχικὸν λόγον κατὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐξεργασίας τήρησιν πίστις λέγεται, κἂν τοῖς αἰσθητοῖς πιστωσαμένη τό γε δοκοῦν, ὡς ἐν τούτοις, ἀληθέστατον, δόξα ὀρθή, ἐν

1 f Joh. 1, 3 15 f vgl. Exod. 28, 3 21 Gen. 3, 1 31 τα ἀρχικὸς λόγος vgl. Strom. VII 7, 4

6 φιλαλήθως corr. aus φιλαληθῶς L³ 8 προκόπτουσιν St προκόπτω-
σιν L 9 ἀγαθότητα (α² u. o in Ras.) L¹ 12 τὸν Sy τὴν L 14 ὀριγνώ-
μενοι L 28 ἐπιβάλλει corr. aus ἐπιβάλλη L¹

τε αὐταὶ μετὰ χειρουργίας πράξει τέχνη. ὅπου δ' ἄνευ θεωρίας τῶν πρώτων αἰτίων τηρήσει τῶν ὁμοίων καὶ μεταβάσει ποιήσει τινὰ ὄρμην καὶ σύστασιν, ἐμπειρία προσγορεῖται. ἴδιον δὲ ἴστιν ἐκείνο καὶ τῷ ὄντι κίριον καὶ ἡγεμονικόν, ὃ ἐπὶ πᾶσι προσλαμβάνει μετὰ τὴν βεβαίαν πίστιν ἅγιον κατ' ἐπισκοπὴν ὁ πιστεύσας πνεῦμα.

Διαφορωτέρας ἄρα αἰσθήσεως φιλοσοφία μεταλαμβάνουσα. ὡς ἐκ 124
τῶν προειρημένων δεδήλωται, φρονήσεως μετέχει. ἡ γοῦν περὶ τῶν 2
νοηθέντων λογικὴ διέξοδος μετὰ αἰρέσεως καὶ συγκρατηθείσης δια-
10 λεκτικῆ λέγεται, βιβαιωτικῆ μὲν τῶν περὶ ἀληθείας λεγομένων δι-
ἀποδείξεως, διακριοτικῆ δὲ τῶν ἐπιφερομένων ἀποριῶν. κινή- 2
νεύονται τοίνυν οἱ φάσκοντες μὴ θεόθεν φιλοσοφίαν δεῖρο ἔχειν ἀδι-
νατον εἶναι λέγειν πάντα τὰ ἐπὶ μέρους γινώσκειν τὸν θεὸν μηδὲ
μὴν πάντων εἶναι τῶν καλῶν αἰτίων, κἂν τῶν ἐπὶ μέρους ἕκαστον
15 αὐτῶν τυγχάνη. οὐκ ἂν δὲ τὴν ἀρχὴν ὑπέστη τι τῶν ὄντων ἀδι- 4
λήτως ἔχοντος τοῦ θεοῦ, εἰ δὲ βουλομένου, θεόθεν ἢ φιλοσοφία
τοιαύτην εἶναι βουληθέντος αὐτήν, ὅσα ἴστιν, διὰ τοῦ μὴ ἄλλως ἢ
οὕτως ἀφεξομένου τῶν κακῶν. ὁ γὰρ τοι θεὸς πάντα οἶδεν, οὐ 2
μόνον τὰ ὄντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐσόμενα καὶ ὡς ἴσται ἕκαστον, τὰς τι
20 ἐπὶ μέρους κινήσει προουρῶν ἕκαστ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐκαστοῦ
γυμνὴν ἴσασθαι τὴν ψυχὴν βλέπων, καὶ τὴν ἐπίνοιαν τὴν ἐκαστοῦ 6
τῶν κατὰ μέρος ἔχει δὲ αἰῶνος, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν θεάτρων γίνεται
καὶ ἐπὶ τῶν ἐκαστοῦ μέρων κατὰ τὴν ἐνόρασιν τι καὶ περιόρασιν
καὶ συνόρασιν, τοῦτο ἐπὶ τοῦ θεοῦ γίνεται. ἀθρόως τι γὰρ πάντες 7
25 καὶ ἕκαστον ἐν μίρῃ μιᾷ προουρῶν προουρῶν προουρῶν, οὐ πάντα μίντοι
κατὰ τὴν προηγουμένην ἐπίνοιαν. ἤδη γοῦν πολλὰ τῶν ἐν τῷ βί- 127
καὶ διὰ τινος λογισμοῦ ἀνθρωπίνου λαμβάνει τὴν γίνεσθαι θεόθεν
τὴν ἴσασθαι ἀληθότα, ἀντίκα ἢ ἡγία διὰ τῆς λατρικῆς καὶ ἡ ἐπίνοι- 2
διὰ τῆς ἀλιπτικῆς καὶ ὁ πλοῦτος διὰ τῆς χρηματιστικῆς λαμβάνει
30 γίνεσθαι τι καὶ παροῦσιν κατὰ πρόνοιαν μὲν τὴν θεῖαν, κατὰ στυφ-
γίον δὲ τὴν ἀνθρωπίνην, θεόθεν δὲ καὶ ἡ οἴνειαι, ἀντίκα τῆ τοῦ 8
θεοῦ βουλήσει μάλιστα ἢ τῶν ἀγαθῶν | ἀνθρώπων προουρῶν ἐκαστοῦ
διότι κατὰ μὲν τῶν ἀγαθῶν μὲν ἴστιν καὶ τῶν κακῶν ἀνθρώ-
πων πολλὰ τῶν προτιρημάτων, γίνεται δ' ὅπως ἀφίλημα μόνος
35 τοῦ ἀγαθοῦ τι καὶ σπουδαίου, ὃν χάριν αὐτὰ ἐκαστοῦ ὁ θεός.

20 vgl. Γ 27 22-25 Chrysost. Fr. mon. 63 Arnim

1 ὄντι οἶν in Haas. L¹ 2 δ: He 3 μετὰ θεωρίας καὶ συνόρασι-
vgl. S. 111 18. Bywater, Journ. of Philol. 4 1901, S. 216. 22 μὲν Arnim
te 27

πρὸς γὰρ τῶν ἀγαθῶν χρῆσιν ἀνδρῶν ἢ τῶν θεοδωρήτων δύνამις
πέφυκεν. ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐπίνοιαι κατὰ 4
ἐπίνοιαν θείαν γίνονται, διατιθεμένης πῶς τῆς ψυχῆς καὶ διαδιδο-
μένου τοῦ θεοῦ θελήματος εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ψυχάς, τῶν ἐν μέρει
5 θείων λειτουργῶν συλλαμβανομένων εἰς τὰς τοιαύτας διακονίας·
κατὰ τε γὰρ τὰ ἔθνη καὶ πόλεις νενέμηνται τῶν ἀγγέλων αἱ προ- 5
στασίαι, τάχα δὲ καὶ τῶν ἐπὶ μέρους [ῶν] ἐνίοις ἀποτετάχεται τινες.
ὁ γοῦν ποιμὴν καὶ τῶν καθ' ἕκαστον κήδεται προβάτων, καὶ μάλιστα 158, 1
τούτοις συνέστι προσεχεστέρα ἢ ἐπισκοπῆ, ὅσοι διαπρεπεῖς τὰς φύ-
20 σεις τε καὶ δυνατοὶ τὰ πλήθη συνωφελεῖν ὑπάρχουσιν. οὗτοι δ' 2
εἰσὶν οἱ ἡγεμονικοὶ καὶ παιδευτικοί, δι' ὧν ἡ ἐνέργεια τῆς προνοίας
ἀριδῆλως δεικνύται, ὀπηνίκα ἂν ἡ διὰ παιδείας ἢ δι' ἀρχῆς τινος
καὶ διοικήσεως εὖ ποιεῖν ἐθέλη τοὺς ἀνθρώπους ὁ θεός. ἐθέλει δὲ
πάντοτε· διὸ συγκινεῖ τοὺς ἐπιτηθείους εἰς τὴν ὠφέλιμον ἐξεργασίαν 3
15 τῶν πρὸς ἀρετὴν τε καὶ εἰρήνην καὶ εἰς εὐποιαν συντεινόντων. τὸ 4
δὲ ἐνάρετον πᾶν ἀπ' ἀρετῆς τέ ἐστι καὶ πρὸς ἀρετὴν ἀναφέρεται,
καὶ ἦτοι πρὸς τὸ γενέσθαι σπονδαίους δίδεται ἢ πρὸς τὸ ὄντας
χρησθαι τοῖς κατὰ φύσιν προτερήμασι· συνεργεῖ γὰρ ἐν τε τοῖς καθ'
ὄλον ἐν τε τοῖς ἐπὶ μέρους. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον τὴν ἀταξίαν καὶ 159, 1
20 τὴν ἀδικίαν προσνέμοντας τῷ διαβόλῳ ἐναρέτου πράγματος τοῦτον,
τῆς φιλοσοφίας, δοτῆρα ποιεῖν; κινδυνεύει γὰρ εὐμενέστερος τοῖς 2
Ἑλλήσιν | εἰς τὸ ἀγαθοὺς ἀνδρας (γίγνεσθαι) γεγονέναι τῆς θείας 823 P
προνοίας τε καὶ γνώμης. ἔμπαλιν δ', οἴμαι, νόμον ἴδιον καὶ λόγου 3
παντὸς ὀρθοῦ τὸ προσῆκον ἐκάστῳ καὶ τὸ ἴδιον καὶ τὸ ἐπιβάλλον
25 ἀποδιδόναι. ὡς γὰρ ἡ λύρα μόνου τοῦ κιθαριστοῦ καὶ ὁ αὐλὸς τοῦ 4
αὐλητοῦ, οὕτως τὰ προτερήματα τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐστὶ κτήματα,
(καὶ) καθάπερ φύσις τοῦ ἀγαθοποιῦ τὸ ἀγαθοποιεῖν, ὡς τοῦ πυρὸς 5
τὸ θερμαίνειν καὶ τοῦ φωτὸς τὸ φωτίζειν. κακὸν δὲ οὐκ ἂν ποιή- 6
σαι ἀγαθός, ὡς οὐδὲ τὸ φῶς σκοτώσει ἢ ψύξει τὸ πῦρ. οὕτως ἐμ- 6
30 παλιν ἢ κακία οὐκ ἂν τι ἐνάρετον ποιήσει· ἐνέργεια γὰρ αὐτῆς τὸ
κακοποιεῖν ὡς τοῦ σκότους τὸ συγγεῖν τὰς ὄψεις· οὐ τοίνυν κακίας
ἔργον ἢ φιλοσοφία ἐναρέτους ποιοῦσα. λείπεται δὲ θεοῦ, οὐ μόνον 7

6 f vgl. Deut. 32, 8 (Hebr. 1, 14 ?) 8 vgl. Joh. 10, 11 19—21 vgl.
Strom. I 80, 5 27 f vgl. S. 504, 3 f; Philo Leg. all. I 5 (I p. 44 M)

2 f am Rand: ὅτι καὶ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐπίνοιαι κατὰ θείαν ἐπί-
νοίαν γίνονται L³ 3 ἐπίνοιαν (vgl. S. 515, 2) Sy wie L³ im Lemma ἐπί-
νοίαν L¹ 7 [ῶν] Schw Wi 12 ἢ] ἢ L 22 τὸ Ma τοὺς L τὸ) τοὺς
Schw (γίγνεσθαι) St (δεδοκέναι) Schw 24 ἐπιβάλλον corr. aus ἐπιβάλον
L¹ 27 (καὶ) St 28 f ποιήσει Höschel ποιήσει L 29 σκοτώσει St
σκότος L

Clemens II.

τὸ ἀγαθὲν εἶργον ἐστίν, καὶ πάνθ' ὅσα παρὰ θεοῦ δίδονται, κα-
λῶς δίδονται τε καὶ λαμβάνεται. ναὶ μὴν ἡ χρῆσις τῆς φιλοσοφίας
οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπων κακῶν· ἀλλ' εἰ τοῖς ἀρίστοις τῶν Ἑλλήνων
δίδεται, θῆλον καὶ ὄθεν δεδωρόηται, παρὰ τῆς κατ' ἀξίαν τὰ προσή-
κοντα ἑκάστοις ἀπονεμούσης θελονότι προνοίας. εἰκότως οὖν ἴσοι
δαίοις μὲν νόμος, Ἑλλήσι δὲ φιλοσοφία μέχρι τῆς παρουσίας. ἐντι-
θεν δὲ ἡ κλήσις ἢ καθολικῆ, εἰς περιούσιον δικαιοσύνης λαόν κατὰ
τὴν ἐκ πίστεως διδασκαλίαν συνάγοντος δι' ἑνὸς τοῦ κυρίου τοῦ
μόνου ἑνὸς ἀποτοῦ θεοῦ. Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων, μᾶλλον δὲ
παντὸς τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους.

Φιλοσοφίαν πολλάκις εἰρήκαμεν τὸ κατὰ φιλοσοφίαν ἐπιτιμητικῶν
τῆς ἀληθείας, κἄν μερικὸν τυγχάνῃ· ἤδη δὲ καὶ τὰ ἐν τέχναις ἀγαθὰ
ὡς ἐν τέχναις θεόθεν ἔχει τὴν ἀρχήν. ὡς γὰρ τὸ τεχνικῶς τι ποιεῖν
ἐν τοῖς τῆς τέχνης θεωρήμασι περιέχεται, οὕτω τὸ φρονίμως ἐπι-
τὴν φρόνησιν τίταται· ἀρετὴ δὲ ἡ φρόνησις· καὶ ἴδιον αὐτῆς γνω-
ρίζειν τὰ τε ἄλλα καὶ πολὺ πρότερον τὰ καθ' ἑαυτήν· ἢ τι σοφία
δύναμις οὔσα οὐκ ἄλλο τί ἐστὶν ἢ ἐπιστήμη τῶν θείων καὶ τῶν
ἀνθρωπείων ἀγαθῶν. τοῦ θεοῦ δὲ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς
θεόθεν ἦκιν τὰ ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις διδάσκουσα εἰρηκιν ἡ γραφή
δυνάμει θείᾳ καὶ ἰσχύϊ τῆς διαδόσεως καθηκούσης εἰς ἀνθρωπίνης
βοήθειαν. αὐτίκα τρεῖς τρόποι πάσης ἐφέλειας τε καὶ μεταδόσεως
ἄλλῳ παρ' ἄλλου, ὃ μὲν κατὰ παρακολούθησιν ὡς ὁ παιδοτρίβις
σχηματίζων τὸν παῖδα, ὃ δὲ καθ' ὁμοίων ὡς ὁ προτριπόμιτος
ἴτερον εἰς ἐπίδοσιν τῷ προεπιδοῦναι, καὶ ὃ μὲν συνεργεῖ τῷ μα-
θῶντι, ὃ δὲ συνεργεῖ τὸν λαμβάνοντα, τρίτος δὲ ἐστὶν ὁ τρό-
πος ὁ κατὰ πρόσταξιν, ὁπόταν ὁ παιδοτρίβις μηκέτι διακλάσσει
τὸν μαθητὸντα μηδὲ ἐπιδεικνὺς δι' ἑαυτοῦ τὸ πάλαισμα εἰς μίμησιν
τῷ παιδί ὡς δὲ ἤδη ἐντριβησίν, προστάτη ἐξ ὀνόματος τὸ πά-
λαισμα, ὁ γνωστικὸς τοῖνθ' θεόθεν λαλῶν τὸ δύνασθαι ἐφέλιτε
ὀνήθησι τοῖς μὲν τῇ παρακολούθησιν σχηματίζων, τοῖς δὲ τῇ ἐξ-
μοιώσει προτριπόμιτος, τοῖς δὲ καὶ τῇ προστάξει παιδείων καὶ
διδάσκων, ἀμίλι καὶ αὐτὸς τοῖς ἴσοις παρὰ τοῦ κυρίου ἐφέλιται
οὔτως οὖν καὶ ἡ θεόθεν διατίθουσα εἰς ἀνθρώπους ἐφέλιτα γνω-
ριμος καθίσταται, ἀμπερακαλούμεντων ἀγγέλων καὶ δι' ἀγγέλων γαρ
ἡ θεία δύναμις παρέχει τὰ ἀγαθὰ, εἴτ' οὖν ἠρωμένον εἶτε καὶ μί-

7 vgl Tit 2, 14 16 18 vgl Paul II 2, 3 mit Rom. 14 Paul 1 :
1 Kor 10 20 29 32 ο γνωστικὸς θεόθεν ἀκρίσιν u. Sect. Paul 21 Rom.

8 ἀνθρώπων St ἄν L ἄν ο W εἰ W ἰ L 23 κατὰ λαμβάνοντα
St ἢν μαθητὸντα St ἢν ο W 24 ο W ἰ L 25 προστάτη Ma προστάτη L

τοιούτος καὶ ὁ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κυρίου τρόπος. ὅτε δὲ 8
καὶ κατὰ τὰς ἐπινοίας τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ἐπιλογισμοὺς ἐμπνεῖ
τι [καὶ] ἡ δύναμις καὶ ἐντίθησι ταῖς φρεσὶν ἰσχύν τε καὶ συναίσθησιν
ἀκριβεστέραν, μένος τε καὶ θάρσος προθυμίας ἐπὶ τε τὰς ζητήσεις
5 ἐπὶ τε τὰ ἔργα παρέχουσα. ἔκκειται δ' ὁμως καὶ πρὸς μίμησιν τε 4
καὶ ἔξομοίωσιν ἡμῖν θαυμαστά τῶ ὄντι καὶ ἄγρια τὰ τῆς ἀρετῆς
ὑποδείγματα διὰ τῶν ἀναγεγραμμένων πράξεων. καὶ μὲν δὴ καὶ τὸ 5
τῆς προ(σοτ)άξεως εἶδος ἐμφανεστάτον διὰ τε τῶν διαθηκῶν τῶν
κυριακῶν διὰ τε τῶν παρ' Ἑλλήων νόμων, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὴν
10 φιλοσοφίαν παρηγγελμένων. καὶ συνελόντι φάναι πᾶσα ὠφέλεια 6
βιωτικῆ κατὰ μὲν τὸν ἀνωτάτω λόγον ἀπὸ τοῦ παντοκράτορος θεοῦ
τοῦ πάντων ἐξηγουμένου πατρὸς δι' υἱοῦ ἐπιτελεῖται, ὅς καὶ διὰ
τοῦτο ἠσωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, φησὶν ὁ ἀπόστολος, ἡμάλιστα
δὲ πιστῶν, κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς ὑπὸ τῶν προσεχῶν ἐκάστοις
15 κατὰ τὴν τοῦ προσεχοῦς τῶ πρώτῳ αἰτίῳ κυρίου ἐπίταξιν τε καὶ
πρόσταξιν.

XVIII. Ὁ γνωστικὸς δ' ἡμῖν ἐν τοῖς κυριωτάτοις αἰεὶ ποτε δια- 162, 1
τρίβει· εἰ δὲ πον σχολὴ καὶ ἀνέσεως καιρὸς ἀπὸ τῶν προηγουμένων,
ἀντὶ τῆς ἄλλης ἠαθυμίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐφάπτεται φιλοσοφίας,
20 ὅλον τρωγάλιόν τι ἐπὶ τῶ δειπνῶ παροφώμενος, οὐ τῶν κρειττόνων
ἀμελήσας, προσλαβὼν δέ, ἐφ' ὅσον πρέπει, καὶ ταῦτα δι' ἃς προ-
εἶπον αἰτίας. οἱ δὲ τῶν οὐκ ἀναγκαίων καὶ περιττῶν τῆς φιλο- 2
σοφίας ὀρεχθέντες καὶ μόνοις | τοῖς ἱριστικοῖς προσανέχοντες σο- 825 P
φίσμασι τῶν ἀναγκαίων καὶ κυριωτάτων ἀπελείφθησαν, [οἱ] τὰς
25 σκιάς ἀτεχνῶς τῶν λόγων διακόντες. καλὸν μὲν οὖν τὸ πάντα 3
ἐπίστασθαι· ὅτῳ δὲ ἀσθενεῖ ἐπεκτείνεσθαι ἢ ψυχὴ πρὸς τὴν πολυ-
μαθῆ ἔμπειρίαν, τὰ προηγούμενα καὶ βελτίω αἰρησεται μόνα. ἢ γὰρ 4
τῶ ὄντι ἐπιστήμη, ἣν φαμεν μόνον ἔχειν τὸν γνωστικόν. κατάληψίς
ἐστὶ βεβαία διὰ λόγων ἀληθῶν καὶ βεβαίων ἐπὶ τὴν τῆς αἰτίας
30 γινῶσιν ἀνάγουσα, ὁ δὲ ἐπιστήμων τοῦ ἀληθοῦς περὶ ὁδηποτοῦν αὐ-
τίκα καὶ τοῦ ψευδοῦς περὶ τὸ αὐτὸ ἐπιστήμων ὑπάρχει. καὶ γὰρ 5
οὖν εὐ πῶς ἔχειν μοι φαίνεται ὁ λόγος ἐκεῖνος· εἰ φιλοσοφητέον.

2--4 vgl. K 482; P 570; E 2 (ἐμπνεῖσε μένος καὶ θάρσος) 18 f I Tim.
4, 10 20 vgl. Plat. Mor. p. 133 C διαλεκτικὴ δὲ τρωγάλιον ἐπὶ δειπνῶ γλυκὴ
μὲν οἰδαμῶς. Pindar Fr. 124^c Schröder δειπνῶν δὲ λίγοντος γλυκὴ τρωγάλιον
(Strom. I 100, 5) 27—30 vgl. Strom. II 9, 3 32—S. 516, 3 vgl. Aristoteles
Fr. 51 Rose²

1 δετε L 3 [καὶ] St καλὸν Schw θεία) δύναμις Lowth 8 προ-
τάξεως (vgl. S. 514, 26. 28. 31) St πράξεως L 12 [τοῦ] πάντα Schw 15 κυ-
ρίων Lowth κυρίως L 28 f σοφίσμασι am Rand L¹ ζητήμασι im Text L
24 [οἱ] Wi 31 ψεύδους L

φιλοσοφητέον· αὐτὸ γάρ τι ἀντὶ ἀκολοῦθαι· ἀλλ' εἰ καὶ μὴ φιλοσοφητέον· οὐ γάρ τις καταγνώη ἂν τινος μὴ τοῦτο πρότερον ἐγνωκώς. φιλοσοφητέον ἄρα.

Τούτων οὕτως ἔχόντων τοὺς Ἕλληνας χρὴ διὰ νόμον καὶ προ- 162
 5 φητῶν ἐκμανθάνειν ἵνα μόνον σέβειν θεῖον. τὸν ὄντως ὄντα παντοκράτορα, ἔπειτα διὰ τοῦ ἀποστόλου διδάσκεισθαι τοῦτο· ἡμῖν δὲ οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, ἐπεὶ μηδὲν ἀπεικόνισμα τοῦ θεοῦ οἶόν τε ἐν γεινητοῖς εἶναι, προσεπιδιδάσκεισθαι δὲ ὡς οὐδὲ τούτων ὡν οἶβονοι τὰ ἀγάλματα εἶναι ἂν αἱ εἰκόνες· οὐ γάρ πω τοιοῦτον κατὰ 2
 10 τὸ σχῆμα τὸ τῶν ψυχῶν γένος ὅποια διακλάσσοισιν Ἕλληνας τὰ ξόανα, ψυχὰι μὲν γὰρ ἀόρατοι, οὐ μόνον αἱ λογικαί, ἀλλὰ καὶ αἱ 2 τῶν ἀλόγων ζῴων, τὰ δὲ σώματα αὐτῶν μέρη μὲν αὐτῶν οὐδέποτε γίνεται τῶν ψυχῶν, ὄργανα δὲ ὧν μὲν ἐνιζήματα, ὧν δὲ ὀχήματα ἄλλων δὲ ἄλλον τρόπον κτήματα, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ὀργάνων τὰς εἰ- 164
 15 κόνας οἷόν τε ἀπομιμῆσθαι ἐναργῶς, ἐπεὶ καὶ τὸν ἥλιόν τις, ὡς ὁρᾶται, πλαστέτω καὶ τὴν ἴριν τοῖς χρώμασιν ἀπεικαζέτω, ἔπειτα δὲ 2 ἀπολείπῃσι τὰ εἰδωλα, τότε ἀκούσονται τῆς γραφῆς· εἴαν μὴ πισυ-νάσῃ ἡμῶν ἡ δικαιοσύνη πλείον τῶν ἰ γραμματίων καὶ Φαρισαίων τῶν κατὰ ἀποχὴν κακῶν δικαιομένων, οὐδ' ἐπὶ τῷ μετὰ τῆς ἐν τοῖτοις 2
 20 τελειώσεως καὶ τῷ τὸν πλησίον ἀγαπᾶν καὶ ἐπιγρητεῖν δύνασθαι, οὐκ ἴσοσθαι βασιλικῶν, ἡ ἐπίτασις γὰρ τῆς κατὰ τὸν νόμον δικαιοσύνης τὸν γραμματικὸν δείκνυσιν, οὕτως τις κατὰ τὸ ἡγεμονοῦν τοῦ 2 οἰκίῳ σώματος, τὴν πεγαλήν, ταχίς, ἐπὶ τὴν ἀκρότητα τῆς πί-στιως χωρήσας, τὴν γρῶσιν αὐτῆν, περὶ ἣν πάντα ἰ ἴσθι τὰ αἰσθη- 2
 25 τήρια ἀκροτάτης ὁμοίως τεύξεται τῆς κληρονομίας, τὸ δὲ ἡγε-μονικὸν τῆς γρῶσως σαφῶς ὁ ἀπόστολος τοῖς δευτέροις θενταρίοις ἐνδείκνυται, τοῖς Ἑλλησθικοῖς ἐκείνοις γράφων Κορινθίοις οὐδέ πως· εἰλίδα δὲ ἔχοντες οὐζανομίης τῆς πίστεως ἡμῶν ἐν ἡμῖν μεγα- 2
 30 ἡμῶν ἐγγυλίωσθε, οὐ τὴν ἐπίκτησιν τοῦ κληρίματος τὴν κατὰ

6 f I Kor 8, 4 — 7-16 [an] — 17 f Matth 5, 21
 20 vgl Matth 23, 29 — 21 vgl vgl Mount Jakob 2, 8 — 24-26 II Kor 12, 1

1 [an] — 2 [an] — 3 [an] — 4 [an] — 5 [an] — 6 [an] — 7 [an] — 8 [an] — 9 [an] — 10 [an] — 11 [an] — 12 [an] — 13 [an] — 14 [an] — 15 [an] — 16 [an] — 17 [an] — 18 [an] — 19 [an] — 20 [an] — 21 [an] — 22 [an] — 23 [an] — 24 [an] — 25 [an] — 26 [an]

τὸν τόπον λέγων (ἐπεὶ καὶ ἐν Ἀχαΐᾳ πεπλευρακίναί τὴν πίστιν αὐ-
 τὸς φησιν, φέρεται δὲ καὶ ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων καὶ ἐν 165, 1
 ταῖς Ἀθήναις κηρύξας τὸν λόγον), ἀλλὰ τὴν γνώσιν διδάσκει, τε-
 λείωσιν οὖσαν τῆς πίστεως, ἐπέκεινα περισσεύειν τῆς κατηχήσεως
 5 κατὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς τοῦ κυρίου διδασκαλίας καὶ τὸν ἐκκλησιαστι-
 κὸν κανόνα. διὸ καὶ ὑποβάς ἐπιφέρει· «εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, 2
 ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει.» πλὴν οἷ γε ἐπὶ τῷ κατειληφθῆναι τὴν ἀλήθειαν
 αὐχοῦντες τῶν Ἑλλήνων εἰπάτωσαν ἡμῖν, παρὰ τίνος μαθόντες
 ἀλαζονεύονται. παρὰ θεοῦ μὲν γὰρ οὐκ ἂν φῆσαιεν, παρὰ ἀνθρώ-
 10 πων δὲ ὁμολογοῦσιν. καὶ εἰ τοῦτο, ἦτοι γε παρ' ἑαυτῶν ὄψθ' ἐκ- 4
 μαθόντες, ὡσπερ ἀμέλει καὶ τετυφωμένοι τινὲς αὐτῶν αὐχοῦσιν, ἢ
 παρ' ἐτέρων τῶν ὁμοίων. ἀλλ' οὐκ ἐχέγγυοι διδάσκαλοι περὶ θεοῦ 5
 λέγοντες ἀνθρώποι, καθὼ ἀνθρώποι· οὐ γὰρ ἀξιόχρεως [γε] ἀν-
 θρωπός γε ὢν καὶ περὶ θεοῦ τἀληθῆ λέγειν, ὁ ἀσθενὴς καὶ ἐπίκτητος
 15 περὶ τοῦ ἀγεννήτου καὶ ἀφθάρτου καὶ τὸ ἔργον περὶ τοῦ πεποιη-
 κότες. εἰθ' ὁ μὴ περὶ αὐτοῦ τἀληθῆ λέγειν δυνάμενος ἄρ' οὐ πλέον 166, 1
 οὐδὲ τὰ περὶ θεοῦ πιστευτέος; ὅσον γὰρ δυνάμει θεοῦ λείπεται
 ἀνθρώπος, τοσοῦτον καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ἐξασθενεῖ, καὶ μὴ θεόν,
 ἀλλὰ περὶ θεοῦ λέγει καὶ τοῦ θείου λόγου. ἀσθενὴς γὰρ φύσει ὁ 2
 20 ἀνθρώπιος λόγος καὶ ἀδύνατος φράσαι θεόν, οὐ τὸ ὄνομα λέγω
 (κοινὸν γὰρ τοῦτο οὐ φιλοσόφων μόνον ὀνομάζειν, ἀλλὰ καὶ ποιη-
 τῶν) οὐδὲ τὴν οὐσίαν (ἀδύνατον γάρ), ἀλλὰ τὴν δύναμιν καὶ τὰ
 ἔργα τοῦ θεοῦ. καίτοι οἱ ἐπιγραφόμενοι θεὸν διδάσκαλον μόγις εἰς 3
 ἔννοιαν ἀφικνοῦνται θεοῦ. τῆς χάριτος αὐτοῖς συλλαμβανούσης εἰς
 25 πρῶτον ἐπίγνωσιν, οἷον θελήματι θέλημα καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι τὸ
 ἅγιον πνεῦμα θεωρεῖν ἐθίζοντες, ὅτι πνεῦμα τὰ βῆθη τοῦ θεοῦ
 ἔρευνᾷ, ψυχικὸς δὲ ἀνθρώπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος· μόνη 4
 τοῖνυν ἢ παρ' ἡμῖν θεοδιδασκτός ἐστι σοφία, ἀφ' ἧς αἱ πᾶσαι πηγαὶ
 τῆς σοφίας ἤρτηνται, ὅσαι γε τῆς ἀληθείας στοχάζονται. ἀμέλει ὡς 5
 30 ἂν τοῦ κυρίου ἤκουτος εἰς ἀνθρώπους τοῦ διδάξαντος ἡμᾶς μυρία
 σημάτωντορες, καταγγελεῖς, ἐτοιμασταί, πρόδρομοι ἄνωθεν ἐκ κατα-
 βολῆς | κόσμου, δι' ἔργων, διὰ λόγων προμηνύοντες, προφητεύοντες 827 P
 ἐλεύσεσθαι, καὶ ποῦ καὶ πῶς καὶ τίνα τὰ σημεῖα. ἀμέλει πόρρωθεν 167, 1
 35 προμελετᾷ ὁ νόμος καὶ ἡ προφητεία. ἔπειτα δὲ ὁ πρόδρομος δεῖ-

1 f vgl. II Kor. 9, 2 2 f vgl. Act. 17, 16 ff 6 f II Kor. 11, 6 10 f
 vgl. Heraklit Fr. 80 Byw. 101 Diels; Strom II 2, 3; Diog. Laert. IX 5 26 f I Kor.
 2. 10. 14 34 f vgl. Joh. 1, 29. 36

10 nach τοῦτο ist γε von L¹ getilgt 18 [γε] Ma 14 γε Ma τε L
 16 αὐτοῦ L ἄρ' L 20 ὄνομα L 24 αὐτοῖς Heyse αὐτοῖς L
 30 διδάξαντος Ma διδάξαντος L

Nachträge und Berichtigungen.

Seite	Seite
6, 30 f ὠγκωμένοι Münzel.	203, 20 οὐκ ἄλλο τι] οὐ φαῦλοί τινες (vgl. Plato) Münzel.
8, 1 ὅφ' δὲ μὴ] Münzel.	207, 6 ἀφ' αἰρέσεων ἀναγομένων Mün-
9, 1 ἢ] ἦν Münzel.	207, 15 ἐφόρει Münzel. [zel.
9, 2 ῥήμα Münzel.	209, 19 εἰ] ἢ Münzel.
10, 32 δὲ] δὴ Münzel.	214, 11 γὰρ τοι] γὰρ τὸ Münzel.
11, 3 ἑτέρως, ἐκδεξάμενοι (vgl. Strom. VI 126, 1) Münzel.	215, 16 ὧν χρὴ πάντως ἐχομένους Mün-
21 Test. 5 l. 1 p. 349.	216, 24 ὑπὸ ἡδονῆ Münzel. [zel.
30 Test. 1. 28 f woher?	218, 8 οἰομένους] ἐλομένους Münzel.
35, 26—28 ἄσχεδόν—ἐνθουσιαστικώ-
τερα. Plato Ep. II p. 314 A.	221, 28 <τὸ> καλῶς Münzel.
35, 27 θαυμαστότερα Plato.	223, 8 ἐστὶ <τὸ> Münzel.
36 Test. stelle um: 4 f ... 5 f ..	223, 25 ἐσθίουσιν <οὐδὲν> Münzel.
59, 20 πεισθεὶς Münzel.	224, 1 ἃ δὲ] θεοῦ δὲ Münzel.
59 App. 2 l. περίφασιν L.	230 App. 19 kein Spatium nach Sy.
62, 18 <ἐν> τοῦτοις Münzel.	295 App. 11—18. 19 f l. Cor.
92, 7—10 vgl. E. Nestle, ZetW 26 (1906)
S. 287 f.	304 App. 15 l. <ὄρα>.
116, 9 ἢ] δ Münzel.	326, 13 δ τι Ma.
120, 1 τῶν φουσιῶν Münzel.	341, 1 πάντως Münzel.
124, 17 ὀλιγοχρηματία <κακόν> Münzel.	347, 1f vgl. S. 304, 14 (Eurip. Fr. 909, 5).
130, 24 <τὸ> ἀθέου Münzel.	355, 13 λογιώτατοι (vgl. S. 393, 10) Mün-
131, 12 ἀποφείγειν Münzel.	375, 25 τὸ] τι Ma. [zel.
142, 20 τελειοῦται Münzel.	381, 20 ἀνίπταται Münzel.
166, 13 <τὸ> στόμα Münzel.	381, 31 <τόν> αὐτόν Münzel.
174, 9 τοῦτοις Münzel.	382, 10 <τὸ> δεῖν Münzel.
174, 23 κατηγοροῦντος Münzel.	383, 24 οἱ καὶ] οἱ γε Münzel.
176, 3f τὸν διάβολον Münzel.	384, 18 γὰρ] γούν Münzel.
177, 21 οἴκον] οἶκος Münzel.	386 App. 9 tilge πάσχειν — Ma.
179, 17 μυστηρίοις] ἀμνητηρίοις Münzel.	393, 9 δυνατεῖν Münzel.
179 App. 17 l. ἐδλάθειαν.	394, 21 Ἡδῆ] Ἡλίου Münzel.
180, 16f μὴ—ἐστε] ἡμῖν—ἐσμεν Mün-	446, 21 πάσαις ταῖς πόλεσι] Ma.
180, 20 οὐδὲ Münzel. [zel.	446, 25 τινας <ἄλλας> Ma.
184, 19 <οἱ> ἐκ Münzel.	449, 13 καὶ <τῆς καταγραφῆς> Ma.
189, 13 ἐπισκευάζοντα St.	451, 4 πάσης] τῆς Münzel.
189 Test. 12—15 füge nach Symp.
p. 207 D hinzu 2(8 B.	452, 12 τῷ ζητουμένῳ Münzel.
190, 2 πλὴν] ἔμπαλιν Münzel.	455, 8 μόνους Münzel.
193, 2 σωφρονεῖν Münzel.	458, 4 αὐτοῖς] ἀνθρώποις Münzel.
193, 28 <ἀνα> γεννηθείσης Münzel.	460, 18 ἡγεμονικὸν προσῆται Münzel.
195, 13 οἱ τε Münzel.	460, 28f ἔρχομαι Münzel.
195, 14 οἱ τοῖνον] οὔτοι μὲν Münzel.	467, 10 εἶη <νοεῖν> Münzel.
199, 32 πρὸς τῷ Münzel.	467, 25 <αὐτῷ> χρεῖα Münzel.
	468, 24 εἶναι] ἔννοϊαν Münzel.
	468, 30 <ἢ> παντελής Münzel.
	472, 5 τοῦτο Münzel.

τε αὐταῖς μετὰ χειρουργίας πράξει τεχνη, ὅπου δ' ἄνευ θεωρίας, τῶν πρώτων αἰτίων τηρήσει τῶν ὁμοίων καὶ μεταβάσει ποιήσει τινὰ ὄρμην καὶ σύστασιν, ἐμπειρία προσαγορεύεται. ἴδιον δὲ ἴστιν ἐκεῖνο καὶ τῷ ὄντι κύριον καὶ ἡγεμονικόν, ὃ ἐπὶ πᾶσι προσλαμβάνει μετὰ τὴν βεβαίαν πίστιν ἄγιον κατ' ἐπισκοπὴν ὁ πιστιύσας πνεῦμα.

Διαφορωτέρας ἄρα αἰσθήσεως φιλοσοφία μεταλαβοῦσα, ὡς ἐκ 124 : τῶν προειρημένων δεδήλωται, φρονήσεως μετέχει. ἡ γοῖν περὶ τῶν νοηθέντων λογικὴ διέξοδος μετὰ αἰρέσεως καὶ συγκαταθείσεως δια-
 10 λεκτικὴ λέγεται, βιβλαιωτικὴ μὲν τῶν περὶ ἀληθείας λεγομένων δι' ἀποδείξεως, διακροιστικὴ δὲ τῶν ἐπιφερομένων ἀποριῶν. κινῆ-
 νείοισι τοίνυν οἱ φάσκοντες μὴ θεόθεν φιλοσοφίαν δεῖρο ἔχειν ἀδύ-
 νατον εἶναι λέγειν πάντα τὰ ἐπὶ μέρους γινώσκειν τὸν θεὸν μηδὲ
 μὴν πάντων εἶναι τῶν καλῶν αἰτίον, κἄν τῶν ἐπὶ μέρους ἕκαστον
 15 αὐτῶν τυγχάνη. οὐκ ἂν δὲ τὴν ἀρχὴν ὑπέστη τι τῶν ὄντων ἀπο-
 λήτως ἔχοντος τοῦ θεοῦ, εἰ δὲ βουλομένου, θεόθεν ἢ φιλοσοφία
 τοιαύτην εἶναι βουληθέντος αὐτήν, ὅσα ἴστιν, διὰ τοῦ μὴ ἄλλως ἢ
 οὕτως ἀφεξομένου τῶν κακῶν. ὁ γὰρ τοι θεὸς πάντα οἶδεν, οὐδὲ
 μόνον τὰ ὄντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐσόμενα καὶ ὡς ἴσται ἕκαστον, τὰς τι
 20 ἐπὶ μέρους κινήσεις προορῶν ἕκαστ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐκαστοῦ
 γυμνῆν ἴσασθαι τὴν ψυχὴν βλέπων, καὶ τὴν ἐκείνου τὴν ἕκαστος
 τῶν κατὰ μέρος ἔχει δι' αἰῶνος, καὶ ὅπερ ἐπὶ τῶν θεάτρων γίνεται
 καὶ ἐπὶ τῶν ἕκαστου μερῶν κατὰ τὴν ἐνόησιν τε καὶ περιόρασιν
 καὶ συνόρασιν, τοῦτο ἐπὶ τοῦ θεοῦ γίνεται. ἀθρόως τε γὰρ πάντα
 25 καὶ ἕκαστον ἐν μίρῃ μῆ προουλοῦν προσβλέπει, οὐδὲ πάντα μίρῃ
 κατὰ τὴν προηγουμένην ἐπίρρειον. ἤδη γοῖν πολλὰ τῶν ἐν τῷ βί-
 οῦ καὶ διὰ τινος λογισμοῦ ἀνθρωπίνου λαμβάνει τὴν γένεσιν. θεόθεν
 τὴν ἰνασίαν εὐλασῶτα, ἀντίκα ἢ ἕγχεα διὰ τῆς λατρικῆς καὶ ἡ ἐπίστα
 30 διὰ τῆς ἀλλοτριτικῆς καὶ ὁ πλοῦτος διὰ τῆς χρηματιστικῆς λαμβάνει
 τὴν γένεσιν τε καὶ παρουσίαν κατὰ πρόνοιαν μὲν τὴν θεῖαν, κατὰ στυφ-
 γίαν δὲ τὴν ἀνθρωπίνην. θεόθεν δὲ καὶ ἡ οὐσία, ἀντίκα τῇ τοῦ
 θεοῦ βουλήσει μάλιστα ἢ τῶν ἀγαθῶν ἢ ἀνδρῶν προαίρεσις ἕκαστοῦ.
 διότιρ κοινὰ μὲν τῶν ἀγαθῶν μὲν ἴστιν καὶ τῶν κακῶν ἀνθρώ-
 πων πολλὰ τῶν προτιρημάτων, γίνεται δ' ὅμως ἀφέλιμα ῥόνοις
 35 τοῖς ἀγαθοῖς τε καὶ σποινδαῖσι, ὡν χάριν αὐτὰ ἐποίησεν ὁ θεός.

20 vgl. F 277 22-25 Chrysost. Fr. mor. 673 Arnim

1 ὅτοι οἱ in Bas. L¹ 3 δι' He 4 μετὰ ἀειρέσεως καὶ συνθέσεως
 vgl. S. 511, 15 Bywater, Journ. of Philol. 4 1902 S. 216 22 μὲν Arnim
 te 27

πρὸς γὰρ τῶν ἀγαθῶν χρῆσιν ἀνδρῶν ἢ τῶν θεοδωρήτων δύναμις
πέφυκεν. ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐπίνοιαι κατὰ 4
ἐπίνοιαν θείαν γίνονται, διατιθεμένης πῶς τῆς ψυχῆς καὶ διαδιδο-
μένου τοῦ θείου θελήματος εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ψυχάς, τῶν ἐν μέρει
5 θείων λειτουργῶν συλλαμβανομένων εἰς τὰς τοιαύτας διακονίας·
κατὰ τε γὰρ τὰ ἔθνη καὶ πόλεις νενέμνται τῶν ἀγγέλων αἱ προ- 5
στασίαι, τάχα δὲ καὶ τῶν ἐπὶ μέρους [ῶν] ἐνίοις ἀποτετάχεται τινες.
ὁ γοῦν ποιμὴν καὶ τῶν καθ' ἕκαστον κήδεται προβάτων, καὶ μάλιστα 158, 1
τούτοις σύνεστι προσεχέστερα ἢ ἐπισκοπή, ὅσοι διαπρεπεῖς τὰς φύ-
10 σεις τε καὶ δυνατοὶ τὰ πλήθη συνωφελεῖν ὑπάρχουσιν. οὗτοι δ' 2
εἰσὶν οἱ ἡγεμονικοὶ καὶ παιδευτικοί, δι' ὧν ἡ ἐνέργεια τῆς προνοίας
ἀριθῆλως δεικνύται, ὀπηρῖκα ἢ διὰ παιδείας ἢ δι' ἀρχῆς τινος
καὶ διοικήσεως εὖ ποιεῖν ἐθέλη τοὺς ἀνθρώπους ὁ θεός. ἐθέλει δὲ
πάντοτε· διὸ συγκινεῖ τοὺς ἐπιτηδείους εἰς τὴν ἀφέλιμον ἐξεργασίαν 8
15 τῶν πρὸς ἀρετὴν τε καὶ εἰρήνην καὶ εἰς εὐπορίαν συντεινόντων. τὸ 4
δὲ ἐνάρετον πᾶν ἀπ' ἀρετῆς τέ ἐστι καὶ πρὸς ἀρετὴν ἀναφέρεται,
καὶ ἦτοι πρὸς τὸ γενέσθαι σπουδαίους δίδεται ἢ πρὸς τὸ ὄντας
χρῆσθαι τοῖς κατὰ φύσιν προτερήμασι· συνεργεῖ γὰρ ἐν τε τοῖς καθ'
ὄλου ἐν τε τοῖς ἐπὶ μέρους. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον τὴν ἀταξίαν καὶ 159, 1
20 τὴν ἀδικίαν προσνέμοντας τῷ διαβόλῳ ἐναρέτου πράγματος τοῦτον,
τῆς φιλοσοφίας, δοτῆρα ποιεῖν; κινδυνεύει γὰρ εὐμενέστερος τοῖς 2
Ἑλλήσιν | εἰς τὸ ἀγαθὸν ἀνδρας (γίγνεσθαι) γεγονέναι τῆς θείας 823 P
προνοίας τε καὶ γνώμης. ἔμπαλιν δ', οἶμαι, νόμον ἴδιον καὶ λόγον 8
παντὸς ὀρθοῦ τὸ προσήκον ἑκάστῳ καὶ τὸ ἴδιον καὶ τὸ ἐπιβάλλον
25 ἀποδιδόναι. ὡς γὰρ ἡ λύρα μόνου τοῦ καθαριστοῦ καὶ ὁ ἀύλος τοῦ 4
ἀύλητοῦ, οὕτως τὰ προτερήματα τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐστὶ κτήματα,
(καὶ) καθάπερ φύσις τοῦ ἀγαθοποιῦ τὸ ἀγαθοποιεῖν, ὡς τοῦ πυρὸς
τὸ θερμαίνειν καὶ τοῦ φωτὸς τὸ φωτίζειν. κακὸν δὲ οὐκ ἂν ποιή- 5
σαι ἀγαθός, ὡς οὐδὲ τὸ φῶς σκοτώσει ἢ ψύξει τὸ πῦρ. οὕτως ἔμ- 6
30 παλιν ἢ κακία οὐκ ἂν τι ἐνάρετον ποιήσαι· ἐνέργεια γὰρ αὐτῆς τὸ
κακοποιεῖν ὡς τοῦ σκότους τὸ συγγεῖν τὰς ὄψεις· οὐ τοίνυν κακίας
ἔργον ἢ φιλοσοφία ἐναρέτους ποιούσα. λείπεται δὲ θεοῦ, οὐ μόνον 7

6 f vgl. Deut. 32, 8 (Hebr. 1, 14 ?) 8 vgl. Joh. 10, 11 19—21 vgl.
Strom. I 80, 5 27 f vgl. S. 504, 3 f; Philo Leg. all. I 5 (I p. 44 M)

2 f am Rand: ὅτι καὶ τῶν ἐναρέτων ἀνθρώπων ἐπίνοιαι κατὰ θείαν ἐπί-
νοίαν γίνονται L³ 8 ἐπίνοιαν (vgl. S. 515, 2) Sy wie L³ im Lemma ἐπί-
νοίαν L¹ 7 [ῶν] Schw Wi 12 ἦ¹] ἢ L 22 τὸ Ma τοὺς L (τὸ) τοὺς
Schw (γίγνεσθαι) St (δεδοκέναι) Schw 24 ἐπιβάλλον corr. aus ἐπιβάλλον
L¹ 27 (καὶ) St 28 f ποιήσαι Höschel ποιήσαι L 29 σκοτώσει St
σκότος L

Clemens II.

τὸ ἀγαθὲν εἶργον ἐστίν, καὶ πάνθ' ὅσα παρὰ θεοῦ δίδονται. κα-
 λῶς δίδονται τε καὶ λαμβάνεται. ναὶ μὲν ἡ χρῆσις τῆς φιλοσοφίας,
 οὐκ ἐστὶν ἀνθρώπων κακῶν· ἀλλ' εἰ τοῖς ἀρίστοις τῶν Ἑλλήνων
 δίδεται, δῆλον καὶ ὄθεν δεδωρόρηται, παρὰ τῆς κατ' ἀξίαν τὰ προσ-
 κοντα ἐκάστοις ἀπονεμούσης δηλονότι προνοίας. εἰκότως οὖν ἰου-
 δαίοις μὲν νόμος, Ἑλλήσι δὲ φιλοσοφία μέχρι τῆς παρουσίας. ἐντε-
 θεν δὲ ἡ κλήσις ἢ καθολικῆ, εἰς περιούσιον δικαιοσύνης λαὸν κατ-
 τὴν ἐκ πίστεως διδασκαλίαν συνάγοντος δι' ἑνὸς τοῦ κυρίου τοῦ
 μόνου ἑνὸς ἀμφοῖν θεοῦ, Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων, μᾶλλον ἢ
 10) παντὸς τοῦ τῶν ἀνθρώπων γένους.

Φιλοσοφίαν πολλάκις εἰρήκαμεν τὸ κατὰ φιλοσοφίαν ἐπιτεκτικὸς
 τῆς ἀληθείας, κἄν μερικὸν τυγχάνη· ἤδη δὲ καὶ τὰ ἐν τέχναις ἀγαθὰ
 ὡς ἐν τέχναις θεόθεν ἔχει τὴν ἀρχήν. ὡς γὰρ τὸ τεχνικῶς τι ποιεῖν
 ἐν τοῖς τῆς τέχνης θεωρήμασι περιέχεται, οὕτω τὸ φρονεῖν ἐπι-
 15) τὴν φρόνησιν τέτακται· ἀρετὴ δὲ ἡ φρόνησις· καὶ ἴδιον αὐτῆς γνω-
 ρίζειν τὰ τε ἄλλα καὶ πολὺ πρότερον τὰ καθ' ἑαυτήν· ἢ τι σοφίς
 δύναμις οὐσα οὐκ ἄλλο τί ἐστὶν ἢ ἐπιστήμη τῶν θείων καὶ τῶν
 ἀνθρωπείων ἀγαθῶν. τοῦ θεοῦ δὲ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς·
 20) θεοῦθεν ἔχει τὰ ἀγαθὰ τοῖς ἀνθρώποις διδάσκουσα εἰρηκὴν ἢ γραφῆ,
 21) δύναμις θεία καὶ ἰσχὺ τῆς διαδόσεως καθηκούσης εἰς ἀνθρωπίνην
 βολήθειαν. αὐτίκα τρεῖς τρόποι πάσης ἀφείλειας τε καὶ μεταδόσεως,
 ἄλλω παρ' ἄλλου, ὃ μὲν κατὰ παρακολούθησιν ὡς ὁ παιδοτρέφ-
 σχηματίζων τὸν παῖδα, ὃ δὲ καθ' ὁμοίωσιν ὡς ὁ προτριπόμενο-
 ἴτερον εἰς ἐπίδοσιν τῷ προεπιδοῦναι, καὶ ὃ μὲν συνιργεῖ τῷ μα-
 25) θάνοντι, ὃ δὲ συνωφελεῖ τὸν λαμβάνοντα. τρίτος δὲ ἐστὶν ἰὸ τρώ-
 πος ὁ κατὰ πρόσταξιν, ὁπότεν ὁ παιδοτρέφης μηκέτι διακλάσσει
 τὸν μαθάνοντα μηδὲ ἐπιδικνύς δι' ἑαυτοῦ τὸ πάλαισμα εἰς μίμησιν
 τῷ παιδί ὡς δὲ ἤδη ἐντριβιστήρῳ, προστάττει ἐξ ἑνόματος τὸ πά-
 λαισμα. ὁ γνωστικὸς τοίνυν θεόθεν λαβὼν τὸ δύνασθαι εὐφραίνει
 30) ὁρίνησι τοὺς μὲν τῆ παρακολούθησιν σχηματίζων, τοὺς δὲ τῆ ἐπι-
 μοιῶσαι προτριπόμενος, τοὺς δὲ καὶ τῆ προστάξει παιδεύων καὶ
 διδάσκων. ἀμίλι καὶ αὐτὸς τοῖς ἰσοῖς παρὰ τοῦ κυρίου ἀφείλγεται
 οὕτως οὖν καὶ ἡ θεόθεν διατείνουσα εἰς ἀνθρώπους εὐφείλια γενε-
 35) ἡ θεία δύναμις παρέχει τὰ ἀγαθὰ, εἴτ' οὖν ὁφειμένον εἶτα καὶ μί-

7 vgl Tit 2 11 16 18 vgl Rom II 25, 3 mit Anm. 14 Paul 1
 1 Kor 13 2) 29 32 ὁ γνωστικὸς θεόθεν ἀφείλων Sect. Par 21 Hol.

8 ἀνθρώπων St ἄν ἰ ἄν ὁ ὁ W. εἰ Wt ἰ L 25 κατα λαμβάνοντα
 St ἄν μαθάνοντα St ὁ ὁ Sy 24 ὁ ὁ Sy προστάττει Ma προστάττει L

τοιούτος καὶ ὁ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κυρίου τρόπος. ὅτε δὲ 3
καὶ κατὰ τὰς ἐπινοίας τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ἐπιλογισμοὺς ἐμπνεῖ
τι [καὶ] ἡ δύναμις καὶ ἐντίθησι ταῖς φρεσὶν ἰσχύον τε καὶ συναίσθησιν
ἀκριβεστέραν, μένος τε καὶ θάρσος προθυμίας ἐπὶ τε τὰς ζητήσεις
5 ἐπὶ τε τὰ ἔργα παρέχουσα. ἔκκεται δ' ὁμοῦ καὶ πρὸς μίμησιν τε 4
καὶ ἑξομοίωσιν ἡμῶν θαυμαστά τῶ ὄντι καὶ ἅγια τὰ τῆς ἀρετῆς
ὑποδείγματα διὰ τῶν ἀναγεγραμμένων πράξεων. καὶ μὲν δὴ καὶ τὸ 5
τῆς προ(οστ)άξεως εἶδος ἐμφανεστάτον διὰ τε τῶν διαθηκῶν τῶν
κυριακῶν διὰ τε τῶν παρ' Ἑλλησι νόμων, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὴν
10 φιλοσοφίαν παρηγγελμένων. καὶ συνελόντι φάναι πᾶσα ὠφέλεια 6
βιωτικῆ κατὰ μὲν τὸν ἀνωτάτω λόγον ἀπὸ τοῦ παντοκράτορος θεοῦ
τοῦ πάντων ἐξηγουμένου πατρὸς δι' υἱοῦ ἐπιτελεῖται, ὅς καὶ διὰ
τοῦτο σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, φησὶν ὁ ἀπόστολος, ἡμάλιστα
δὲ πιστῶν, κατὰ δὲ τὸ προσεχὲς ὑπὸ τῶν προσεχῶν ἑκάστοις
15 κατὰ τὴν τοῦ προσεχοῦς τῶ πρώτῳ αἰτίῳ κυρίῳ ἐπίταξιν τε καὶ
πρόσταξιν.

XVIII. Ὁ γνωστικὸς δ' ἡμῶν ἐν τοῖς κυριωτάτοις αἰεὶ ποτε δια- 162, 1
τρίβει· εἰ δὲ που σχολὴ καὶ ἀνέσεως καιρὸς ἀπὸ τῶν προηγουμένων,
ἀντὶ τῆς ἄλλης ἰσχυρίας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπάπτεται φιλοσοφίας,
2) οἷον τρωγάλιόν τι ἐπὶ τῶ δειπνῶ παροψώμενος, οὐ τῶν κρειττόνων
ἀμελήσας, προσλαβὼν δέ, ἐφ' ὅσον πρέπει, καὶ ταῦτα δι' ἃς προ-
εἰπον αἰτίας. οἱ δὲ τῶν οὐκ ἀναγκαίων καὶ περιττῶν τῆς φιλο- 2
σοφίας ὀρεχθέντες καὶ μόνοις | τοῖς ἐριστικοῖς προσανέχοντες σο- 825 P
φίσμασι τῶν ἀναγκαίων καὶ κυριωτάτων ἀπελείφθησαν, [οἱ] τὰς
25 σκιάς ἀτεχνῶς τῶν λόγων διώκοντες. καλὸν μὲν οὖν τὸ πάντα 3
ἐπίστασθαι· ὅτῳ δὲ ἀσθενεῖ ἐπεκτείνεσθαι ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν πολυ-
μαθῆ ἑμπειρίαν, τὰ προηγουμένα καὶ βελτίω αἰρήσεται μόνα. ἡ γὰρ 4
τῶ ὄντι ἐπιστήμη, ἣν φάμεν μόνον ἔχειν τὸν γνωστικόν, κατάληψις
ἔστι βεβαία διὰ λόγων ἀληθῶν καὶ βεβαίων ἐπὶ τὴν τῆς αἰτίας
3) γινῶσιν ἀνάγουσα, ὁ δὲ ἐπιστήμων τοῦ ἀληθοῦς περὶ ὁδηποτοῦν αὐ-
τίκα καὶ τοῦ ψευδοῦς περὶ τὸ αὐτὸ ἐπιστήμων ὑπάρχει. καὶ γὰρ 5
οὖν εὐ πως ἔχειν μοι φαίνεται ὁ λόγος ἐκεῖνος· εἰ φιλοσοφητέον,

2—4 vgl. K 482; P 570; E 2 (ἐμπνευσε μένος καὶ θάρσος) 13 f I Tim.
4, 10 20 vgl. Plat. Mor. p. 133 C διαλεκτικὴ δὲ τρωγάλιον ἐπὶ δειπνῶ γλυκὴ
μὲν οἰδαμῶς. Pindar Fr. 124^c Schröder δειπνοῦ δὲ λήγοντος γλυκὴ τρωγάλιον
(Strom. I 100, 5) 27—30 vgl. Strom. II 9, 3 32—S. 516, 3 vgl. Aristoteles
Fr. 51 Rose³

1 ὅτε L 3 [καὶ] St καλὸν Schw θεία) δύναμις Lowth 8 προσ-
τάξεως (vgl. S. 514, 26. 28. 31) St πράξεως L 12 [τοῦ] πάντα Schw 15 κυ-
ρίῳ Lowth κυρίῳ L 28 f σοφίσμασι am Rand L¹ ζητήμασι im Text L
24 [οἱ] Wi 31 ψεύδους L

φιλοσοφητίον· αὐτὸ γάρ τι ἀντὶ ἀκολοιθεῖ· ἀλλ' εἰ καὶ μὴ φιλοσοφητίον· οὐ γάρ τις καταγνώη ἂν τινος μὴ τοῦτο πρότερον ἐγνωκώς· φιλοσοφητίον ἄρα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων τοὺς Ἕλληνας χρὴ διὰ νόμον καὶ προ- 161
 5 σθητῶν ἐκμανθάνειν ἵνα μόνον σέβειν θεῖον, τὸν ὄντως ὄντα παρτο-
 κράτορα. ἔπειτα διὰ τοῦ ἀποστόλου διδάσκεισθαι τοῦτο· ἡμῖν δὲ
 οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, ἐπεὶ μηδὲν ἀπεικόνημα τοῦ θεοῦ οἶον
 τε ἐν γενητοῖς εἶναι, προσεπιδιδάσκεισθαι δὲ οὕς οὐδὲ τούτων οὐ
 σέβονσι τὰ ἀγάλματα εἶναι ἂν αἱ εἰκόνες· οὐ γάρ ποῦ τοιοῦτον κατὰ
 10 τὸ σχῆμα τὸ τῶν ψυχῶν γίνος ὅποια διαπλάσσουσιν Ἕλληνας τὰ
 ξόανα. ψυχὰι μὲν γὰρ αἰσθητοί, οὐ μόνον αἱ λογικαί, ἀλλὰ καὶ αἱ 2
 τῶν ἀλόγων ζῴων, τὰ δὲ σώματα αὐτῶν μέρη μὲν αὐτῶν οὐδέποτε
 γίνεται τῶν ψυχῶν, ὄργανα δὲ ὧν μὲν ἐπιζήματα, ὧν δὲ ὄχηματα
 ἄλλων δὲ ἄλλον τρόπον κτήματα· ἀλλ' οὐδὲ τῶν ὀργάνων τὰς ἐπί- 164
 15 κόνας οἶον τι ἀπομιμῆσθαι ἐναργῶς, ἐπεὶ καὶ τὸν ἥλιόν τις, ὡς
 ὁρᾶται, πλασέτω καὶ τὴν ἴσιν τοῖς χρώμασιν ἀπεικαζέτω. ἔκταν δὲ 2
 ἀπολείπεισι τὰ εἰδωλα, τότε ἀκούσονται τῆς γραφῆς· ἴδαν μὴ πλο-
 νιάσῃ ἡμῶν ἢ δικαιοσύνη πλείον τῶν | γραμματίων καὶ Φαρμακείων
 τῶν κατὰ ἀποχὴν κακῶν δικαιουμένων, οὐκ ἔτι τῶ μετὰ τῆς ἐν τοῖτοι,
 20 τελειώσεως καὶ τῶ τὸν πλησίον ἀγαπᾶν καὶ ἐπιγίγναι δύνασθαι,
 οὐκ ἴσθηθε βασιλικοί, ἢ ἐπίτασις γὰρ τῆς κατὰ τὸν νόμον δικαιο-
 σύνης τὸν γυναικῶν δεικνύων, οὕτως τις κατὰ τὸ ἡγιμονοῦν τοῖ 3
 οἰκίον σώματος, τὴν κεφαλὴν, ταχίς, ἐπὶ τὴν ἀκρότητα τῆς πί-
 στικῆς χορηγίας, τὴν γυνῶν αὐτῆν, πρὸ ἧν πάντα | ἵσθι τὰ αἰσθη-
 25 τήρια ἀκροτάτης ὁμοίως τεύεσθαι τῆς κληρονομίας, τὸ δὲ ἡγι- 4
 μονικὸν τῆς γυνώσεως σαφῶς ὁ ἀπόστολος τοῖς διεθρῖνι θεραμίνοι,
 ἐνδείκνυται, τοῖς Ἑλλησθικοῖς ἐκείνοις γράφων Κορινθίοις οὐδὲ πρὸς
 ἑλλπίδα δὲ ἴχοντες σύξανομίης τῆς πίστικῆς ἡμῶν ἐν ἡμῖν μεγα-
 λυθῆναι κατὰ τὸν παρόνα ἡμῶν εἰς περιωσίαν· εἰς τὰ ἐπιμίκτων
 30 ἡμῶν ἐναργῆσιθεσθαι, οὐ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ κηρύγματος τὴν κατὰ

6 f I Kor. 8, 4 7-16 Iak. ἀπεικαζέτω Cat. in I Kor. 8, 4 in Vatic.
 62 f St. in Αἰγύπτου· ἐπὶ μετὰ ἐπὶ ἀπεικαζέτω 17 f Matth. 5, 2
 20 Agl. Matth. 29, 29 21 Agl. v. s. h. ont Jakob. 2, 8 24-29 II Kor.
 10, 1 f

I φιλοσοφητίον. Iak. Act. f. Gosh. d. P. in I. 1888 S. 487 τοῦ
 τοῦ ταῦτο Iak. S. 488² τοῦ ταῦτο W. αὐτῶν κορ. καὶ ταῦτο I.
 D. 6 Iak. Sy. Iak. I. 8 γυναικῶν, Cat. v. s. Argentina 12 ἀλογοῦ
 Sy. Iak. I. Cat. 13 ἡμῶν ἐν ἡμῖν μεγα-
 λυθῆναι Cat. 14 ἡμῶν ἐν ἡμῖν μεγα-
 λυθῆναι Cat. 15 ἐπιμίκτων, οὐκ ἔτι Cat. 19 [ὡν
 St. 20 γ. 21 22 ταῦτα καὶ ταῦτα I.
 24 γ. 25 I.

τὸν τόπον λέγων (ἐπεὶ καὶ ἐν Ἀχαΐᾳ πεπλονακέναι τὴν πίστιν αὐ-
 τὸς φησιν, φέρεται δὲ καὶ ταῖς Πράξεσι τῶν ἀποστόλων καὶ ἐν 165, 1
 ταῖς Ἀθήναις κηρύξας τὸν λόγον), ἀλλὰ τὴν γνώσιν διδάσκει, τε-
 λείωσιν οὖσαν τῆς πίστεως, ἐπέκεινα περισσεύειν τῆς κατηχήσεως
 5 κατὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς τοῦ κυρίου διδασκαλίας καὶ τὸν ἐκκλησιαστι-
 κὸν κανόνα. διὸ καὶ ὑποβάς ἐπιφέρει· »εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, 2
 ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει.« πλὴν οἱ γε ἐπὶ τῷ κατελιῆφθαι τὴν ἀλήθειαν
 αὐχοῦντες τῶν Ἑλλήνων εἰπάτωσαν ἡμῖν, παρὰ τίνος μαθόντες
 ἀλαζονεύονται. παρὰ θεοῦ μὲν γὰρ οὐκ ἂν φῆσαιεν, παρὰ ἀνθρώ-
 10 πων δὲ ὁμολογοῦσιν. καὶ εἰ τοῦτο, ἦτοι γε παρ' ἑαυτῶν ὄψῃ ἐκ- 4
 μαθόντες. ὥσπερ ἀμέλει καὶ τετυφωμένοι τινὲς αὐτῶν αὐχοῦσιν, ἢ
 παρ' ἑτέρων τῶν ὁμοίων. ἀλλ' οὐκ ἐχέγγνοι διδάσκαλοι περὶ θεοῦ 5
 λέγοντες ἄνθρωποι, καθὼς ἄνθρωποι· οὐ γὰρ ἀξιόχρεως [γε] ἄν-
 θρωπὸς γε ὢν καὶ περὶ θεοῦ τάληθῆ λέγειν, ὁ ἀσθενὴς καὶ ἐπικτηρός
 15 περὶ τοῦ ἀγεννήτου καὶ ἀφθάρτου καὶ τὸ ἔργον περὶ τοῦ πεποιτη-
 κότες. εἰθ' ὁ μὴ περὶ αὐτοῦ τάληθῆ λέγειν δυνάμενος ἀρ' οὐ πλεον 166, 1
 οὐδὲ τὰ περὶ θεοῦ πιστευτέος; ὅσον γὰρ δυνάμει θεοῦ λείπεται
 ἄνθρωπος, τοσοῦτον καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ἐξασθενεῖ, καὶ μὴ θεόν,
 ἀλλὰ περὶ θεοῦ λέγει καὶ τοῦ θείου λόγου. ἀσθενὴς γὰρ φύσει ὁ 2
 20 ἀνθρώπιος λόγος· καὶ ἀδύνατος φράσαι θεόν, οὐ τὸ ὄνομα λέγω
 (κοινὸν γὰρ τοῦτο οὐ φιλοσόφων μόνον ὀνομάζειν, ἀλλὰ καὶ ποιη-
 τῶν) οὐδὲ τὴν οὐσίαν (ἀδύνατον γάρ), ἀλλὰ τὴν δύναμιν καὶ τὰ
 ἔργα τοῦ θεοῦ. καίτοι οἱ ἐπιγραφόμενοι θεὸν διδάσκαλον μόγις εἰς 3
 ἔννοιαν ἀφικνοῦνται θεοῦ, τῆς χάριτος αὐτοῖς συλλαμβανούσης εἰς
 25 ποσὴν ἐπίγνωσιν, οἷον θελήματι θέλημα καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι τὸ
 ἅγιον πνεῦμα θεωρεῖν ἐθίζοντες, ὅτι πνεῦμα τὰ βάθη τοῦ θεοῦ
 ἐρευνᾷ, ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος··· μόνη 4
 τοίνυν ἢ παρ' ἡμῖν θεοδιδασκτός ἐστι σοφία, ἀφ' ἧς αἱ πᾶσαι πηγαὶ
 τῆς σοφίας ἤρτηνται, ὅσαι γε τῆς ἀληθείας στοχάζονται. ἀμέλει ὡς 5
 30 ἂν τοῦ κυρίου ἤκοντος εἰς ἀνθρώπους τοῦ διδάζοντος ἡμᾶς μυριοί
 σιμάντορες, καταγγελεῖς, ἑτοιμασταί, πρόδρομοι ἄνωθεν ἐκ κατα-
 βολῆς | κόσμου, δι' ἔργων, διὰ λόγων προμηνύοντες, προφητεύοντες 827 P
 ἐλεύσεσθαι, καὶ ποῦ καὶ πῶς καὶ τίνα τὰ σημεῖα. ἀμέλει πόρρωθεν 167, 1
 35 προμελετᾷ ὁ νόμος καὶ ἡ προφητεία. ἔπειτα δὲ ὁ πρόδρομος δεί-
 κνυσι τὸν παρόντα, μεθ' ὃν οἱ κήρυκες τῆς ἐπιφανείας τὴν δύναμιν

1 f vgl. II Kor. 9, 2 2 f vgl. Act. 17, 16 ff 6 f II Kor. 11, 6 10 f
 vgl. Heraklit Fr. 80 Byw. 101 Diels; Strom II 2, 3; Diog. Laert. IX 5 26 f I Kor.
 2, 10, 14 34 f vgl. Joh. 1, 29, 36

10 nach τοῦτο ist γε von L¹ getilgt 18 [γε] Ma 14 γε Ma τε L
 16 αὐτοῦ L ἄρ' L 20 τὸ ὄνομα L 24 αὐτοῖς Heyse αὐτοῦς L
 30 διδάζοντος Ma διδάξαντος L

Nachträge und Berichtigungen.

Seite	Seite
6, 30 f ὠγκωμένοις Münzel.	203, 20 οὐκ ἄλλο τι] οὐ φαῦλοί τινες (vgl. Plato) Münzel.
8, 1 ὅτε δὲ μὴ Münzel.	207, 6 ἀφ' αἰρέσεων ἀναγομένων Mün-
9, 1 ἦ] ἦν Münzel.	207, 15 ἐφόρει Münzel. [zel.
9, 2 ῥήμα Münzel.	209, 19 εἰ] ἦ Münzel.
10, 32 δὲ] δὴ Münzel.	214, 11 γὰρ τοι] γὰρ τὸ Münzel.
11, 3 ἐτέρως (ἐπεξεζήμενοι) (vgl. Strom. VI 126, 1) Münzel.	215, 16 ὧν χρῆ πάντως ἐχομένους Mün-
21 Test. 5 l. I p. 349.	216, 24 ὑπὸ ἡδονῆ Münzel. [zel.
30 Test. 1. 23 f woher?	218, 8 οἰομένους] ἐλομένους Münzel.
35, 26—28 ἄσχεδόν—ἐνθουσιαστικώ-
τερα. Plato Ep. II p. 314 A.	221, 28 (τὸ) καλῶς Münzel.
35, 27 θαυμαστότερα Plato.	223, 8 ἔστι (τὸ) Münzel.
36 Test. stelle um: 4 f ... 5 f ..	223, 25 ἐσθίουσιν (οὐδὲν) Münzel.
59, 20 πεισθεὶς Münzel.	224, 1 ἃ δὲ] θεοὺς δὲ Münzel.
59 App. 2 l. περιφασιν L.	230 App. 19 kein Spatium nach Sy.
62, 18 (ἐν) τοῖτοις Münzel.	295 App. 11—18. 19 f l. Cor.
92, 7—10 vgl. E. Nestle, ZetW 26 (1906) S. 287 f.	304 App. 15 l. (ὄρα).
116, 9 ᾗ] δ Münzel.	326, 13 δ τι Ma.
120, 1 τῶν φουικῶν Münzel.	341, 1 πάντως Münzel.
124, 17 ὀλιγοχρηματία (κακόν) Münzel.	347, 1 f vgl. S. 304, 14 (Eurip. Fr. 909, 5).
130, 24 (τὸ) ἀθέου Münzel.	355, 13 λογιώτατοι (vgl. S. 393, 10) Mün-
131, 12 ἀποφείγειν Münzel.	375, 25 τὸ] τι Ma. [zel.
142, 20 τελειοῦται Münzel.	381, 20 ἀνίπταται Münzel.
166, 13 (τὸ) στόμα Münzel.	381, 31 (τόν) αὐτόν Münzel.
174, 9 τοῖτοις Münzel.	382, 10 (τὸ) δεῖν Münzel.
174, 23 κατηγοροῦντος Münzel.	383, 24 οἱ καὶ] οἱ γε Münzel.
176, 3 f τὸν διάβολον Münzel.	384, 18 γὰρ] γούν Münzel.
177, 21 οἴκου] οἶκος Münzel.	386 App. 9 tilge πάσχειν — Ma.
179, 17 μυστηρίοις] ἀμυνηρίοις Münzel.	393, 9 δυνατεῖν Münzel.
179 App. 17 l. ἐδάβειαν.	394, 21 Ἡδῆ] Ἡλίον Münzel.
180, 16 f μὴ—ἔστε] ἡμῖν—ἔσμεν Mün-	446, 21 πάσαις ταῖς πόλεσι] Ma.
180, 20 οὐδὲ Münzel. [zel.	446, 25 τινας (ἄλλας) Ma.
184, 19 οἱ] ἐκ Münzel.	449, 13 καὶ (τῆς καταγραφῆς) Ma.
189, 13 ἐπισκευάζοντα St.	451, 4 πάσης] τῆς Münzel.
189 Test. 12—15 füge nach Symp. p. 207 D hinzu 208 B.	452, 12 τῷ ζητουμένῳ Münzel.
190, 2 πλὴν] ἔμπαλιν Münzel.	455, 8 μόνος Münzel.
193, 2 σωφρονεῖν Münzel.	458, 4 αὐτοῖς] ἀνθρώποις Münzel.
193, 23 (ἀνα)γεννηθείσης Münzel.	460, 18 ἡγεμονικὸν προσῆται Münzel.
195, 13 οἱ τε Münzel.	460, 28 f ἔρχομαι Münzel.
195, 14 οἱ τοῖνυν] οὔτοι μὲν Münzel.	467, 10 εἶη (νοεῖν) Münzel.
199, 32 πρὸς τῷ Münzel.	467, 25 (αὐτῷ) χρεῖα Münzel.
	468, 24 εἶναι] ἔννοιαν Münzel.
	468, 30 ἦ] παντελής Münzel.
	472, 5 τοῦτο Münzel.

Druck von August Pries in Leipzig.

VERLAG DER J. C. HINRICHS'SCHEN BUCHHANDLUNG IN LEIPZIG.

Als Fortsetzung zu den

GRIECHISCHEN

CHRISTLICHEN SCHRIFTSTELLERN

DER ERSTEN DREI JAHRHUNDERTE

Herausg. v. d. Kirchenväter-Commission der K. Preuß. Akademie d. Wissenschaften

erscheint soeben:

Clemens Alexandrinus. Stromata Buch I—VI. Herausgegeben von OTTO STÄHLIN. Mit Einleitung. (33 $\frac{3}{8}$ Bogen). [Clemens Alexandrinus Bd. II.] 1906. M. 16.50

Früher erschienen:

Adamantius. Der Dialog *περὶ τῆς εἰς θεὸν ἀφθῆς πίστεως*. Herausg. von W. H. VAN DE SANDE BAKHUYZEN. Mit Einleitg. u. dreifachem Register. (19 $\frac{3}{8}$ Bogen). 1901. M. 10—

Clemens Alexandrinus. Protrepticus und Paedagogus. Herausgegeben von OTTO STÄHLIN. Mit Einleitung und dreifachem Register zu den Scholien. (27 $\frac{1}{4}$ Bogen). [Clemens Alexandrinus Bd. I.] 1905. M. 13.50

Eusebius. Über Constantins Leben. — C.'s Rede an die Heilige Versammlung. — Tricennatsrede an Constantin. Herausg. von J. A. HEIKEL. Mit Einleitung und dreifachem Register. (29 $\frac{1}{8}$ Bogen). [Eusebius Band I.] 1902. M. 14.50

— Die Kirchengeschichte mit der lateinischen Übersetzung des Rufinus. Herausgegeben von ED. SCHWARTZ und TH. MOMMSEN (†). Erste Hälfte. (31 $\frac{7}{8}$ Bogen). [Eusebius Band II, 1] 1903. *M. 16—

— Das Onomastikon der biblischen Ortsnamen, mit der lateinischen Übersetzung des Hieronymus. Herausg. von E. KLOSTERMANN. Mit Einleitung, doppeltem Register und einer Karte von Palästina. (15 $\frac{3}{8}$ Bogen). [Eusebius Band III, 1] 1904. M. 8—

— Die Theophanie. Die griechischen Bruchstücke und Übersetzung der syrischen Überlieferung. Herausgegeben von H. GRESSMANN. Mit Einleitung und vierfachem Register. (18 $\frac{5}{8}$ Bogen). [Eusebius Band III, 2] 1904. M. 9.50

— Gegen Marcell. Über die kirchliche Theologie. Die Fragmente Marcells. Herausgegeben von ERICH KLOSTERMANN. Mit Einleitung und dreifachem Register. (18 Bogen). [Eusebius Band IV] 1906. M. 9—

Buch Henoch. Herausg. von JOH. FLEMMING und L. RADERMACHER. Mit Einleitung und vierfachem Register. (11 $\frac{1}{4}$ Bogen). 1901. *M. 5.50

Hippolyt. Kommentar zum Buche Daniel und die Fragmente des Kommentars zum Hohenliede. Herausg. von G. N. BONWETSCH. — Kleine exegetische und homiletische Schriften. Herausgeg. von H. ACHELIS. 25 $\frac{3}{4}$ u. 20 Bogen). [Hippolyt Band I] 1897. M. 18—

Koptisch-gnostische Schriften. Die Pistis-Sophia. Die beiden Bücher des Jod. Unbekanntes altgnostisches Werk. Hrsg. von CARL SCHMIDT. Mit Einleitung u. dreifachem Register. (27 $\frac{1}{2}$ Bogen). [Koptisch-gnostische Schriften Band I] 1905. M. 13.50

Oracula Sibyllina. Bearbeitet von JOH. GEFFCKEN. Mit Einleitung und doppeltem Register. (18 $\frac{1}{2}$ Bogen). 1902. M. 9.50

VERLAG DER J. C. HINRICHS'SCHEN BUCHHANDLUNG IN LEIPZIG.

DIE GRIECHISCHEN CHRISTLICHEN SCHRIFTSTELLER

(Fortsetzung von der zweiten Umschlagsseite.)

- Origenes.** Schrift vom Martyrium (exhortatio). — Die acht Bücher gegen Celsus. — Schrift vom Gebet (de oratione). Herausg. von P. KORRSCHAU. Mit Einleitung und dreifachem Register. 29², u. 31¹, Bogen. [Origenes Band III] 1899. M. 2.—
- Jeremiahomilien. — Klageliederkommentar. — Erklärung der Samuel- und Königsbücher. Herausgegeben von E. KLOSTERMANN. Mit Einleitung und dreifachem Register. (25¹, Bogen). [Origenes Band III] 1901. M. 1.—
- Der Johanneskommentar. Herausgegeben von E. PREUSCHEN. Mit Einleitung und vierfachem Register. (48¹, Bogen). [Origenes Band IV] 1901. M. 1.—
- (Gebunden in geschmackvolle Halbfranzbände je M. 2.50 mehr.)*

* vorläufig nur in Interims-cartonage je 50 Pf.

Ständig wächst die Erkenntnis der grundlegenden Bedeutung der Epochen, in welchen die Väter der Kirche gewirkt und geschrieben haben. Wer eine Antwort auf die Frage sucht, wie die Fundamente unserer Kultur in der Verbindung von Christentum und Antike gelegt worden sind, wer die Entstehung der katholischen Religion ermitteln will, wer die Ursprünge der Verfassungsformen, die das mittelalterliche Europa beherrscht haben, studiert, nicht sich auf die patristische Literatur beschränkt und diese Literatur ist auch der Mutterchoß der Literaturen aller romanischen und germanischen Völker gewesen.

Die neue Ausgabe der griechischen christlichen Schriftsteller — zunächst der drei ersten Jahrhunderte — wird demnach den verschiedensten Forschungen dienen können. Nicht nur die Werke der Väter im kirchlichen Sinne des Wortes, sondern alle in griechischer Sprache geschriebenen Urkunden des ältesten Christentums — einschließlich der gnostischen, der zuverlässigen Martyrenakten usw. sollen in kritisch nach einem einheitlichen Plane gearbeiteten Ausgaben vorgelegt werden. Wo Originale nicht mehr vorhanden sind, treten die ältesten Übersetzungen ein. Die Ausgaben erhalten außer einem vollständigen Apparat hist. u. orientierende Erläuterungen, Register und sie sollen sowohl in philologischer als in historisch-theologischer Hinsicht den Anforderungen entsprechen, die heute mit Recht an solche Veröffentlichungen gestellt werden.

In Kürze erscheint

Hegemonius. Acta Archelai bearbeitet von C. H. BISSON in Chicago

Im Druck befindlich

Erzbischof von Caesarea. Kirchengeschichte bearb. von EDUARD SCHWARTZ in Göttingen. 2 Bände

mit Rufinus Lateinischer Übersetzung bearbeitet von TH. ZIEGLER in München

Die Esra- und Apokalypsen. A. Esra bearbeitet von B. VIEHNER in Berlin

Der Umfang dieser monumentalen Ausgabe hat sich im Verlaufe der Arbeit herausgestellt. Die Ausgabe gefasst und etwa 100 Bände umfassen wird.

Jährlich noch nicht 20 Mark ist die Ausgabe der griechischen Kirchenväter in der Reihe der griechischen christlichen Schriftsteller, die auch jeder kleinen Bibliothek zu Gebote steht.

Leipzig, Oktober 1901

J. C. Hinrichs'sche Buchhandlung.

Druck von August Pries in Leipzig.

VERLAG DER J. C. HINRICHS'SCHEN BUCHHANDLUNG IN LEIPZIG.

Als Fortsetzung zu den

GRIECHISCHEN

CHRISTLICHEN SCHRIFTSTELLERN

DER ERSTEN DREI JAHRHUNDERTE

Herausg. v. d. Kirchenväter-Commission der K. Preuß. Akademie d. Wissenschaften

erscheint soeben:

Clemens Alexandrinus. Stromata Buch I—VI. Herausgegeben von OTTO STÄHLIN. Mit Einleitung. (33 $\frac{3}{8}$ Bogen). [Clemens Alexandrinus Bd. II.] 1906. M. 16.50

Früher erschienen:

Adamantius. Der Dialog *περὶ τῆς εἰς θεὸν ὁρθῆς πίστεως*. Herausg. von W. H. VAN DE SANDE BAKHUYZEN. Mit Einleitg. u. dreifachem Register. (19 $\frac{3}{8}$ Bogen). 1901. M. 10—

Clemens Alexandrinus. Protrepticus und Paedagogus. Herausgegeben von OTTO STÄHLIN. Mit Einleitung und dreifachem Register zu den Scholien. (27 $\frac{1}{4}$ Bogen). [Clemens Alexandrinus Bd. I] 1905. M. 13.50

Eusebius. Über Constantins Leben. — C.'s Rede an die Heilige Versammlung. — Tricennatsrede an Constantin. Herausg. von J. A. HEIKEL. Mit Einleitung und dreifachem Register. (29 $\frac{1}{8}$ Bogen). [Eusebius Band I] 1902. M. 14.50

— Die Kirchengeschichte mit der lateinischen Übersetzung des Rufinus. Herausgegeben von ED. SCHWARTZ und TH. MOMMSEN (†). Erste Hälfte. (317 $\frac{3}{8}$ Bogen). [Eusebius Band II, 1] 1903. *M. 16—

— Das Onomastikon der biblischen Ortsnamen, mit der lateinischen Übersetzung des Hieronymus. Herausg. von E. KLOSTERMANN. Mit Einleitung, doppeltem Register und einer Karte von Palästina. (15 $\frac{3}{8}$ Bogen). [Eusebius Band III, 1] 1904. M. 8—

— Die Theophanie. Die griechischen Bruchstücke und Übersetzung der syrischen Überlieferung. Herausgegeben von H. GRESSMANN. Mit Einleitung und vierfachem Register. (18 $\frac{3}{8}$ Bogen). [Eusebius Band III, 2] 1904. M. 9.50

— Gegen Marcell. Über die kirchliche Theologie. Die Fragmente Marcells. Herausgegeben von ERICH KLOSTERMANN. Mit Einleitung und dreifachem Register. (18 Bogen). [Eusebius Band IV] 1906. M. 9—

Buch Henoch. Herausg. von JOH. FLEMMING und L. RADERMACHER. Mit Einleitung und vierfachem Register. (11 $\frac{1}{4}$ Bogen). 1901. *M. 5.50

Hippolyt. Kommentar zum Buche Daniel und die Fragmente des Kommentars zum Hohenliede. Herausg. von G. N. BONWETSCH. — Kleine exegetische und homiletische Schriften. Herausgeg. von H. ACHELIS. 25 $\frac{3}{4}$ u. 20 Bogen. [Hippolyt Band I] 1897. M. 18—

Koptisch-gnostische Schriften. Die Pistis-Sophia. Die beiden Bücher des Jeû. Unbekanntes altgnostisches Werk. Hrsq. von CARL SCHMIDT. Mit Einleitung u. dreifachem Register. (27 $\frac{1}{2}$ Bogen). [Koptisch-gnostische Schriften Band I] 1905. M. 13.50

Oracula Sibyllina. Bearbeitet von JOH. GEFFCKEN. Mit Einleitung und doppeltem Register. (18 $\frac{1}{2}$ Bogen). 1902. M. 9.50

